Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

1602

G. L. B.

LVCIANI SAMOSATENSIS OPERA,

Quæ quidem extant, omnia, è Græco sermone in Latinum, partim iam olim diuersis authoribus, partim nunc per Iacobum Micyllum, translata.

Cum Argumentis & Annotationibus eiusdem passim adiectis.

Biblioth. S. Pauli Schol. Piar.

LVGDVNI,
Apud Ioannem Frellonium
M. D. XLIX.

Λεκιανὸς ἐις τὸν ἑαυτοῦ βίβλον.

Λουκιανὸς τάδ' ἔγραψε, παλαιάτε μωρά τε λῴστ,
μωρὰ γὰρ ἀνθρώποις καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά.
ἴδλὴν δ' ἀνθρώποισι διακρίνει τὸ νόημα,
ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦθ' ἑτέροισι γέλως.

Lucianus de ſuo libro,

Lucius hæc ſcripſit, qui ſtultáque priſcáque norat,
Stulta quidem vulgo credita, docta tamen.
Eximius non eſt ſenſus mortalibus vllus,
Sed quod tute probas, ridiculum eſt aliis.

Io. Aurato interprete.

Authores, qui in hoc opere vertendo elaborarunt.

D. Eraſmus Roterodamus.
Philippus Melanchthon.
Thomas Moſus.
Auguſtinus Dathus.
Petrus Moſellanus.
Bilibaldus Birckheimerus.
Anaſtaſius.
Vincentius Obſopœus.
Ioannes Sinapius.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luſcinius.
Ponticus Virunius.
Iacobus Micyllus.

IACOBI MICYLLI AD ORNATISS. VIRVM, PHILIPPVM REIFFENSTEIN,

Gen. Dn. Ludouici Com. Stolbergen. &c. Conſiliarium, &c.

In Luciani tranſlationem præfatio.

NON clam me eſt, Philippe ornatiſs. pleroſque doctorum hominum in ea opinione verſari, vt melioribus hiſce literarum ſtudiis non parū obeſſe exiſtiment authores Græcos ex lingua ſua tranſferre, & eoſdem Latinè legendos promiſcuè ac quoslibet proponere. Principiò enim aiunt proximis his annis, dum paſsim & abſque delectu ex vtraque lingua Græci Latiníque ſcriptores in alias conuertuntur, pauciores, qui vtramuis rectè ac planè diſcerent, extare cœpiſſe. Deinde autem & illud accidere ſolere, vt quia pleraque Græca ita ſcripta ſunt, vt niſi in ſuo ac proprio ſermone legantur, neque gratiam eandem retineant, neque parem poteſtatē, plurimum interim elegantiæ atque nitoris, optimis atque elegantiſsimis quibuſque translatis decedat. Ac mihi quidem cogitanti, propemodum ita res habere videtur. Vt enim quiſque, non dico ignauiſſimus, ſed diligentiæ atque operæ parciſſimus eſt, ita protinus ad id quod proximum & ante pedes eſt, diuertit: & relictis veris viuiſque fontibus, ad turbidos interim, & vtcunque deductos riuos deflectit. Quo fit, vt bona atque humana hæc ſtudia, ex altera ſui parte iampridem intermittantur, & illud amœnum ac ſuaue eloquentiæ Græcæ, vt ita dicā, viretum, deſertum atque neglectum, paulatim iterum emarceſcat. Quæ quidem res & me dudum ita commouit animo, vt cum nuper ab amico noſtro Egenolpho rogatus eſſem, vt quæ Luciani reliqua, nec adhucdum conuerſa reſtarent, ea cōuertenda Latinè ſuſciperem, & authoris iſtius velut lacunas quaſdā à ſuperioribus relictas explerem: ipſe quoque aliquandiu ſubſiſterem, & quid faciendū in hac re eſſet, non nihil addubitarem. Eſt enim omnino author hic talis, vt eadem elegantia, eadémque feſtiuitate reddi prorſus nequeat: & ſi Latino ſermone ſuauitatem illius expri mere coneris, nihilo plus agas, quàm ſi phœnicopterum, aut pſittacum, aliquem, detractis propriis atque natiuis plumis, alieno ac translatitio colore ſpectandum exhibeas. Attamen quia videbam cum alios non paucos, tum verò in primis Eraſmum noſtrum Roterodamum, virum ob excellentiam doctrinæ, & inexhauſtam dicendi copiā, omni poſteritati memorabilem, in hoc vertendo non parum elaboraſſe, eaſque translationes in manibus paſſim haberi ac volui, exemplum atq; authoritatem illorum neutiquam fugiendam aut improbandam putaui. Nam rurſus neque illud ſatis æquum videbatur eſſe, tantos lepôres, tantámque rerum propè omnium ſcientiam, vna tantùm lingua includi, & ab vno duntaxat quaſi populo voluptatem hanc omnem parari. Proinde collectis omnibus aliorum verſionibus, quas quidem reperire licebat, & iiſdē argumentis & annotatiunculis quibuſdā adiectis, ſicubi res poſtulabat, proximo hoc anno, dum in ſchola Heidelbergenſi eaſdē literas Græcas publicè doceo, ~~quantum~~ à reliquis laboribus otii mihi ſuppetebat, id omne in hanc operam impendi, & quæ reliqua reſtabant, quæ quidem obſcuriſſima ac difficillima nonnulla erant, Latino ſermone, quoad fieri potuit, expoſui.

Rem conatus,vt quidem dicere te ſcio, non parum arduam,& plus multò audaciæ quàm laudis præ ſe ferentem. Quis enim non vereatur poſt tot præclaros & excellentes interpretes ſuum quoque,vt hoc verbo vtar, aſſumentum apponere? & quæ ab aliis vel ob difficultatem,vel ob verecundiam quoque relicta eſſent,ea tanquam nouus aliquis & nuper natus Hercules, aggredi ſuſtinere?Sed audẽdum tamen fuit,quandoquidem Audentes fortuna iuuat, vt poeta ait. Neque verò video cur mirum adeò,aut inſolens alicui videatur, ſi ipſe quoque fortunam experiri volui,ſupráque vires aliquid meas in me ſuſcepi,quãdò & Comicos antiquos illos videmus mutuò ſibi frequenter obieciſſe,quòd fabulas ex Græcis bonis Latinas facerent non bonas.Nam ſi æquum eſt,vt idem Comicus ait,ignoſcere, Quæ veteres factitarunt,ſi faciunt noui: maior vtique venia nobis danda erit, qui & infeliciore ſeculo quàm illi,& alia atque diuerſa lingua nati ſumus. Iam ſi qua eiuſmodi fortè ſunt,(vt fortaſſe multa ſunt) vt in iis vertendis nonnihil à vero aberrarim,cogitari illud quoq; decet, quòd omnia ea Græcè quoque talia ferme ſunt, vt veniam magis interpreti malè vertenti,quàm culpam promereri debeant.Nã illud demum reprehenſione dignum eſt,non ſi quis inſuetum atque aſperum,ſed ſi quis commune ac tritũ iter ingreſſus,in eo alicubi labatur aut impingat.Quanquam equidem arbitror,quicquid huius eſt,facilem apud doctos & æquos lectores excuſationem inuenire poſſe : præſertim cùm viderint me non minore diligentia & cura in difficilioribus iſtis verſatum eſſe, quàm alios interim in expeditis & planis.Illud verò inuidioſum & graue, quod quoſdam clamitare audio,authorem impium ac deteſtabilẽ in vulgus nos edere,cuius ſcripta ſatius multò fuerat ſupprimi,quàm eorum lectione aures pias offendi.Neque enim mala ſerenda eſſe,quandò ea vltro,&,vt Græçum prouerbium habet,neque quærentibus nobis obueniant.Nam quis ignorat,inquiunt,Samoſatenſem iſtũ deorum pariter & hominum irriſorem, tot retro ſeculis ob impietatem damnatum, & ab aliis athei,ab aliis etiam apoſtatæ cognomento diffamatum? Sed veniã nobis dabunt hac quoque in parte lectores.Neque enim nunc primùm hoc opus ipſi aggredimur,& ante nos in eodem edendo elaborarunt viri,quorum authoritatem atque doctrinam nemo non ſequitur,omnes ſibi proponũt, & iam totus propè orbis comprobauit. Deinde autem quænam inuidia fuerit,ob vnum fortaſſe næuum aliquem in parte hærentem,totum corpus,venuſtum alioqui,& numeris,quod aiunt, omnibus abſolutum,abiicere?Nam vt liuorem alibi aut maculam in ebore aut marmore ſculpto toleramus,ſi cætera arti reſpondeant:ita & in authoribus,opinor, vitiũ vnum aliquod diſsimulandum erit,ſi cætera eiuſmodi ſunt, vt legentibus vtilitatem aliquam non paruã afferre poſſint.Impius Lucianus eſt: at contrà ſumma in eo eloquentia,ſumma dicendi feſtiuitas eſt,magna rerum varietas,magna ſcientia,multa eáque perfecta & ſolida item doctrina: & ſeu ridendo aliorum vitia corrigit,ſiue monendo aliquid præcipit ac docet,cum ſumma prudentia ſummum quoque iudicium coniunctum,&,ſi dicere licet,in vno eo,omniũ aliorum ſcriptorũ exemplar.Quas ſanè virtutes ac dotes adeò varias ac multas,ob vnum aliquod vitium repudiare,quàm ſit æquum aut dignum,iudicandum aliis relinquo:mihi certè ne ipſum quidem hoc pium ſatis videtur. Niſi verò neque Liuius aut Cicero, neque Thucydides aut Plato,neque denique quiſquam eorum qui vel exemplis vel doctrina communem hominum vitam erudire atque informare poſſunt, legendus propterea fuerit,quia ethnicus & tãquam paganus à noſtra ac vera religione abfuiſſet.At etiam de Chriſto religioſè parum ſenſit.At fecerunt hoc alii item multi,

quorum

quorum tamen ſcripta & hodie nonnulla legimus,& ab antiquis olim tolerata fue re. Nam ſi protinus vt quiſque de fide in Chriſtum, de religione ſyncera ac recta minùs piè ſentit aut loquitur,ita exterminandus atque extirpandus erit: non modò ex veteribus ſcriptoribus haud ita multos retinebimus, ſed fortaſſis nec hodie quidam ferendi erunt.Sed vt hoſti aperto nemo quicquam credit,ſimulanti amicitiam, multa etiam arcana interdum committimus: ita nemo puto erit,qui alioqui ſanæ mentis ſit,qui etiam ſi videat Lucianum,pro inſita atque innata illa dicacitate non ſolùm humanas res, verùm etiam diuinas & ſacras omnes arripere, & veluti pro ludo quodam habere,ex eo quicquam offendetur,aut illius orationem in exemplum trahet.Denique cur mirum adeò,aut nouum hoc putemus,ſi homo ethnicus,& qui nunc cauſas agendo,nunc declamando,poſtremò etiã circa principum aulas verſando, dicendi cauillandíque artibus omnem propè ætatem exegit,irreligioſè quædam & irreuerenter dicta reliquit, cùm ne ipſi quidem illi qui ex profeſſo vitam religioſam ac ſanctã degunt,religioſè omnia faciant & dicant? Quorum aliquando mores & facta quia non omnino illorum diſſimilia ſunt, quæ quoties ſuorum temporum philoſophiam, & vanam iſtam virtutis atque doctrinæ ſimulationem irridet,à Luciano deſcribuntur.Iam illud quoque in mentem alicui venire haud immeritò poſſet, num ob hoc quidam illi tantopere ſuccenſeant, quòd in eius dialogis & deſcriptionibus iſtis ſimilitudinem atque imaginem ſui quandam elucere,& périnde vt in tabula depictam cerni pertimeſcant. Odimus enim ferè quæ malè facimus,& quoties factorũ memoria in oculos incurrit, tanquam vulnera nuper ſanata, necdum ſatis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus.Quare iſtorum quidem accuſatio haudquaquam eò apud nos valere debet,vt authorẽ talem ac tantum è manibus abiiciamus,& tot præclara omnis propè generis ſcripta, Vulcano atque igni, quod illis fortaſſe placeat, conſecremus.Ac longiore etiam defenſione forſitan opus mihi foret, ſi ad alium quàm ad te Philippe candidiſſime,cui opus hoc dedicandum putarem, inſtituiſſem ſcribere.Neque enim cuiuſuis aures ad has vulgi opiniones obfirmatæ ita ſunt, vt iis nihil moueantur,aut eaſdem etiam vltro contemnant.At verò quia tecum mihi res eſt,quem & familiariter multos iam annos cognoui, & quid ipſe de rebus ſiue ſacris ſiue profanis,quod ad hãc cauſam attinet,ſentire ſoleam, ſatis certò iam olim ſcire confido:nihil neceſſe opinor eſt hîc nunc longius immorari.Quã ob rem vt vela aliquando contraham, & orationi huic finem imponam, ego quia iam olim optaui amoris atque animi erga te mei ſignificationem aliquam tibi dare, neque tamen hactenus vlla eius rei occaſio ſeſe mihi obtulit, qua id cõmodè potuiſſem: non indignum aut alienum duxi, ſi hanc meam operam, quam in hiſce Luciani reliquiis abſoluendis impendi,tuo nomini inſcriberem, tibíque dedicarem. Nam vt cæteri amantes ſolent munuſculis quibuſdam aut aliis interdum rebus idoneis memoriam ſuam apud eos quorum affectu ac deſiderio tenentur, ſúbinde renouare,ita neque nobis inhoneſtum erit,arbitror,ſenſus ac voluntates noſtras, hiſce, in quibus verſamur,rebus ac ſtudiis declarare. Neque verò indignum aut inconueniens hoc tibi donum erit.nam ſi naturam atque ingenium tuum ſatis noui,aut huius,aut nullius authoris lectione æquè delectabere. Tanta eius vbique facundia, tanta rerum omnium elegantia atque feſtiuitas eſt.Próinde accipe à me quicquid hoc operis tandem eſt,quod à me profectum,ad aliorum labores acceſſit:quod te principiò quidem conſuetudinis ac voluntatis erga te meæ admoneat:déinde autem & à laboribus curíſque iſti grauioribus,in quibus ferè verſaris,digreſſum ex-

cipiat & refocillet. Nam hic profectò inuenies quod te quomodocunque affectum animo,reficere atque exhilarare poſſit:& ſiue feria,ſiue iocoſa,ſiue domi,ſiue in agris,ſiue denique inter ruſticandum,ſiue inter peregrinandum,lectione aliqua oblectare te voles, vnus hic author ad omnia loca & tempora aptiſſimus erit, ſempérque aliquid quod vel legiſſe vel addidiciſſe te iuuet, quaſi recens ac nouum ſubminiſtrabit.

IOAN. RIBITTVS ΦΙΛΕΛΛΗΣΙΝ ADOLESCENTIBVS. S. P. D.

DEO Opt. Max. ſemper gratias agere debemus, cùm ob cæterarum rerum, tum maximè ob literarum beneficia, quas nobis hoc tempore ita reſtitutas eſſe videmus,vt nulla vnquam ætate tot fuiſſe literatos,omnes dicant,& conſtanter affirment.Quo diuino bono vt vtiliter poſſimus vti,ab eo ipſo,qui hæc largitus eſt,ſupplicitèr (quia ſupplices non aſpernatur) petendum eſſe arbitror. Equidem viam & rationem,quam quidem norim,aliis tradere & monſtrare non grauabor,vt hoc dono ad vtilitatem ſuam quiſque vti poſsit, qui meum conſilium ſequendum putarit.Illud in primis propoſitũ nobis eſſe debebit,vt vbiq; ſummi illius artificis gloriã prædicemus,in vnum illum ſpectemus,finem ſtudiorum hunc nobis proponamus. Homines enim conditi ſunt vt Dei opera conſiderantes & admirantes,artificem ſummum omnium laudent,honorent, venerentur,& adorent. Quo poſito fundamento,nihil iam ſit,ex quo non aliquid ad nos vtilitatis manare poſſit.Atque vt de his Luciani Græci ſcriptoris operibus, quæ nũc ſunt in manibus,aliquid dicamus, illud primo loco apertè profitebor,hominis impietatem mihi nullo modo probari,ſed tantùm quæ vtilitates & documẽta hinc capi poſſe videantur,explicare voluiſſe. Et quoniam pietatis & religionis ratio nuſquam alibi quærenda eſt, niſi in ſcripturis diuinitùs inſpiratis, quæ ſolæ meram continent veritatem, nullo contaminatam mendacio: reliqua omnia ſcripta ad hunc Heraclium lapidẽ exploranda ſunt,id eſt,ad ſacrorum codicum normam ſunt dirigenda & corrigẽda,vt vel probentur vel improbentur de religione diſputationes: id quod maximè faciendum eſſe puto in Luciani diſputationibus,quæ ſummam ſæpe impietatem ſpirare & continere videntur.Sed de his poſterius:prius enim dicam de iis quæ ſummam habent vtilitatem ſine vllo religionis periculo.Quòd ſi vera eſt illa omnium ferè ſermone trita ſententia, nullum eſſe librum tam malum, qui non aliqua ex parte proſit,cur Luciani libros repudiare debeamus, cauſam prorſus video nullam, cùm præſertim non aliqua ex parte,ſed multis prodeſſe poſſint. Eſt enim in hoc authore ſumma linguæ Græcæ proprietas,& Atticiſmi exquiſita obſeruatio.Thomas quidem Magiſter in Atticarum vocum obſeruationibus, huius ipſius ſcriptoris teſtimoniis quàm creberrimè vtitur ad Atticiſmum reſtituendum.Tzetzes nobilis Heſiodi interpres,hunc plurimum dicendi facultate valuiſſe,éque ſeruili penè conditione ad ſummos dignitatis gradus propter eloquentiam euectum eſſe, & Syrum oratorem vocatum ſcribit.Ex quorum teſtimoniis iam ſatis intelligi arbitror,nullum eſſe huius ſcriptum, quod non cum vetuſtiſſimis facillimè comparari

rari poſſit,ſi eloquentiæ tantùm habeatur ratio. Addere iam licet noſtræ ætatis hominum iudicia doctiſſimorum. Budæus quoties ad Atticam & Græcam dicendi rationem commõſtrandam, ex his ſcriptis teſtimonia producit? quoties Eraſmus? quoties alii innumerabiles, qui aliquid de ſyntaxi Græcorum literis mandarunt? quibus enumerandis nimiùm longa poneretur oratio. Iam tot interpretum diſertiſſimorum teſtimonia quanti ſunt? nullus eſt enim ex his qui ex Luciani ſcriptis aliquid Latinè conuertendum ſuſceperunt, qui nõ huic ſummam & maximè Atticam tribuat eloquentiam. Quid publica florentiſſimarum Academiarum teſtimonia, quantum habent ponderis? Lutetia hunc pueris linguæ Græcæ diſcendæ cauſa proponit, Louaniũ non repudiat. In Britannia non ſolùm enarratur in ſcholis, verumetiam illhic extiterũt, qui, quæ de Græco conuerterant, ediderunt. Quid commemorẽ Germaniæ gymnaſia literarũ, vbi maxima ex parte Latinus factus eſt Lucianus? Italia hunc authorem prima in lucẽ protulit. Atqui nunquam talia extarent teſtimonia & ſtudia horum librorum, niſi homines doctiſſimi in eis Græcam & Atticam eloquutionẽ conſtantiſſimè obſeruatam eſſe vidiſſent. Quæ enim pars vel exigui libelli in tot operibus reponatur Atticæ expers eloquentiæ? Profectò nulla. Attici ſales, Atticæ ironiæ non illepidæ ſuo loco ſic aptæ ſunt, vt facilè quiuis iudicare poſſit, hunc vitium ineptiarum & vidiſſe, & vbique diligenter vitaſſe. Venio ad varietatem, quæ in his ſcriptis tãta eſt, vt nulla ferè res ſit, quæ quidem in ſermonem incidat, cuius hîc non fiat mentio, vel etiam iuſta diſputatio. Atque hoc ſic habere, res ipſa loquitur. Tot enim, támque variæ librorum inſcriptiones, an non quod dico ſatis declarant? Vt omittam ſæpiſſime in eadem inſcriptione res admodum varias contineri. Ex quo illud accidit, vt variæ quoque vtilitates percipi poſſe videantur. Quæ res plana fieri poſſit, ſi animaduerterimus, omnes philoſophiæ partes hîc ſumma eloquentia eſſe pertractatas. Atque vt primùm à primis ordiamur, permulta quæ ad grammaticam literarum rationẽ pertinent, hîc reperire poteris, non ſine maximo fructu, & ſine vlla pietatis iactura. Δίκη φωνηέντων iucunda quædam, non illa quidẽ arida & ieiuna dabit præcepta. Deinde in eo libello, qui ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει τῶν διάλογος inſcribitur, quàm copioſè & graiter de duobus maximè verbis χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν diſputat? qua diſputatione quid eſt γραμματικώτερον; In Λεξιφάνει diſertè obſoleta ab vſitatis diſtinguit, & diſcernenda proponit, antiquarios non illepidè reprehendens. Τὸ δύσλογιστος vocabulorum proprietatem & translationem non obſcurè docet, & multis veterum teſtimoniis confirmat. Quid aliud agit in Τὸ δύσφιλοσοφιστῇ, quàm linguam docet Græcorum & Atticorum? Ex quibus omnibus, quàm copioſas de literis & verbis Græcorum ſtudioſi aſſumere poſſint diſputationes, ſuperuacaneum foret longa oratione explicare. Quòd ſi eſt Grammatici hiſtorias enarrare, & ſcribendæ hiſtoriæ leges præſcribere, hæc omnia ſi requiris, habes in eo libro, qui πῶς δεῖ ἱστορίαν γράφειν inſcribitur. Hiſtoricæ ſcriptionis ficta exempla ſumma feſtiuitate deſcripta, duo libri, qui ἀληθὴς ἱστορίας λόγοι inſcribuntur, continent: vt ſi quando ſeueritatem relaxare voles, nuſquam quod cupis facilius quàm hîc reperire poſſis. Vera autem, miniméque ficta, in Alexandro inuenire licet. Quid Δημώνακτος βίος, an quicquam non hiſtoria dignum complectitur? Μακρόβιοι multarũ ſunt inſtar hiſtoriarum. Peregrini mors nõ vulgaris, hiſtoriã non vulgarẽ continet. In Συμποσίῳ δεῖπνῳ προδοτίζῃ non infeliciter. Nam Sympoſiũ verámne an fictam cõtineat narrationẽ, nihil certi cõſtitui poteſt. Vtcunq; ſe res habet, ita iucundus eſt in narrãdo, vt in eo omnes narrãdi virtutes ineſſe intelligi facillimè poſſit. Qua in parte quantũ inſit vtilitatis, paucis verbis exprimi non poteſt: ex iis petere

licebit,qui diligenter hiſtoriæ laudes perſecuti ſunt. Illud vnum modò dicam,ſic artem ſcribendæ hiſtoriæ hîc tradi,vt vel inuitus aſſentiri & probare quæ docet, victus ratione,cogaris. Vitioſas ſcriptiones ita emendat euidenter,vt qui ſic ſcripſerint,facillimè ad huius limam ſua ſcripta emendare poſſint.Iam verò ſummũ hunc eſſe diſputatorem, tot dialogorum confectio planum facit, cùm præſertim Dialogus & Dialectice ab eodem manent fonte. In Paraſitica quidem ſic definitionem tractat,vt facilè appareat hominem fuiſſe διαλεκτικώτατον.Et Dialecticæ ſparſa ſunt aliquot ἀξιώματα per totũ ſcriptionis corpus, vt inueniendi & iudicandi rationem totam,qui cernunt acutè,hîc expreſſam & explicatam videri poſſe manifeſtum ſit.Sed quid immoror,cùm ſine Dialectices perfectiſſima cognitione,dialogos confici non poſſe conſtet? Ad Rhetoricen veniamus, de qua multa dicere intempeſtiuum fuerit,cùm tam multa hic ipſe ſcriptor Rhetorices monimenta ſuentia reliquerit,quæ de ipſius eloquentia teſtari & apertè dicere videntur.Nam vt dialogorum admirabilem facundiam & feſtiuitatem præteream,quanta,quæſo,ſunt eloquentiæ illa præcepta,quæ in ῥητόρων διδασκάλῳ diſertiſſimè & feſtiuiſſimè traduntur?Laudationes tam multæ Demoſthenis, domus, balnei, patriæ, muſcæ denique,quam partem eloquentiæ prætermittunt?Quid commemorem vituperationes,quæ ex eadem arte proficiſcuntur?quid apologias? quid declamationes, quæ ex ipſis inſcriptionibus indicantur,vt nihil ſit eas nominari neceſſe?Eloquentiæ ſtudioſi hinc præclara habent exempla,quæ ſibi proponere poſſint ad imitandum,ἀ καθαρῶς ἑλληνίζειν ſtudere volent.Quid de Phyſice,quæ indagatrix & venatrix Naturæ eſt,dicam?cuius quàm fuerit hic ſtudioſus,ex eo qui eſt περὶ ἀλέκτρυ, cognoſcere licebit.Dipſadum naturam quis melius deſcribere queat?Quis noſtrûm Pellæos dracones noſſet ſine huius naturæ venatoris deſcriptione?Mirum quàm multas habeat comparationes ex rerum natura petitas.Ἐν τῷ περὶ ὄικυ præclara eſt duobus cernendi & audiendi ſenſibus diſputatio,dignáque quam Phyſici ſtudioſè legant. Alcyonis natura quàm admirabilis deſcribitur? Infinita ſunt , quæ ſi diligenter obſerues, te in tota Phyſices ratione multò inſtructiorem efficere poſſint. Tertiam philoſophiæ partem, quæ in vitam & mores diſtributa eſt, ſic perſequitur,vt modò fictis, modò veris narrationibus vtens, varios hominum mores ante oculos ponat, vt qui legunt, ea ſub oculos ſubiecta cernere videantur: in quibus tempeſtiuiſſimè adhibet acerrimas vitiorum vituperationes,ne quis vitia pro virtutibus imitetur.Cúmque omnia vitia vehemẽter ſæpe reprehendat & vituperet, auarorum tamen miſerias & ſordes non vno loco,ſed ſemper acerbiſſima oratione inſectatur, & meritò:nã & noſtræ literæ diſertè dicunt φιλαργυρίαν πάντων κακῶν ῥίζαν. Deridet ſpem in rebus inaniſſimis fixam.Et Chriſtiani iuſtiſſimè derident quæ cæteri mortales ſtultè mirantur:cuius diſputationis plenæ ſunt Prophetarum & Apoſtolorum ſcripturæ.Superſtitionum deriſio quid habet alienum à pietate?cùm impia deridere & deteſtari,pars quædam ſit pietatis.Frigidè enim pii cenſendi ſunt, qui omnem nõ execrantur impietatem.Iſidis capilli,Geryonis oſſa,& infinita eiuſdem generis,an non ſatis docent ſuperſtitionem totam ab idololatris,non à Chriſtianis vnius Dei adoratoribus,emanaſſe?Atenim multa hîc ſunt,quæ ſine vlla dubitatione impietatem complectuntur. At ex his quoque boni maximas vtilitates capere poſſunt. Nam vera religione imbuti, ſi præſtabunt conſtantiam,nullis argumentis à recto abducentur.Quis hoſti aperto fidem habet?Legentibus impia, illa cogitatio ſubeat,hominem tanta eloquentia, tam turpiter prodegiſſe ſuã eloquentiam , quam diuinis erga homines beneficiis deprædicandis conſumere po-

tuiſſet

tuiſſet honeſtiſſimé.Si horum in mentem venerit, dubium non eſt, quin quod eris eloquentiæ conſecutus, id omne ſis honeſtius conſumpturus, quàm conſumpſerit is,quem cogitatione repræhendas : abundéque hoc modo magnum ceperis fructum,ſi tuam dicendi facultatẽ ad veri monarchæ CHRISTI laudes prædicandas totam contuleris,cuius vnius principatus ſempiternus eſt. Sed de vtilitate capienda ex libris profanis,extat Baſilii Magni doctiſſima oratio,ad quam plura cupientem remitto. Illud libenter oſtenderem, hîc multa eſſe quæ ad ſacrarum literarum intelligentiam faciunt,vt de coronis,de athletis, de ignoto Deo Athenienſium, quorum omnium hîc reperiuntur explicationes copioſiſſimæ. Sed hæc ſibi quiſque ad ſuam vtilitatem legendis his obſeruare facilè poſſit.De Mathematicis nihil eſt neceſſe vt moleſta oratione vos onerem. Aſtrologiam tenuiſſe, libellus περὶ ἀστρολογίης clarè teſtatur. Muſicam continet ὁ περὶ ὀρχήσεως λογός. Geometram fuiſſe perinſignem ex eo intelligere debemus,quòd Syrus cùm eſſet,totam luſtrarit Græciam,Italiam,Galliam,orbis regiones nobiliſſimas. Huc adde,quod ex Apologia intelligi datur,quæ eſt περὶ τῶν ὑπὸ μιαθῷ σωφρόνων, hunc ipſum ſub imperatore Romano magiſtratu functum publico. Arithmetices ignarus non fuit,quem tot nobiliſſimas artes perdidiciſſe conſtat.Valete,illud non ignorantes,araneas venena,apes mella ſibi ex eodem coaceruare ſolere.Lauſannæ,anno virginei partus M. D. X L V. I I I. Calend. Martii.

Πίναξ τῶν τοῦ Λουκιανοῦ.

Περὶ τοῦ ὀνύπνιον, ἢ τοῦ βίου Λουκιανοῦ.
Πρὸς τὸν εἰπόντα, Προμηθεὺς εἶ ἐν λόγοις.
Πρὸς Νιγρῖνον ἐπιστολή.
Νιγρῖνος, ἢ περὶ φιλοσόφων ἤθους.
Δίκη φωνηέντων.
Τίμων, ἢ μισάνθρωπος.
Ἀλκυὼν, ἢ περὶ μεταμορφώσεως.
Προμηθεὺς, ἢ Κάυκασος.

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Προμηθέως καὶ Διός.
Ἔρωτος καὶ Διός.
Διὸς καὶ Ἑρμοῦ.
Διὸς καὶ Γανυμήδους.
Ἥρας καὶ Διός.
Ἥρας καὶ Διός.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἡφαίστου.
Ἡφαίστου καὶ Διός.
Ποσειδῶνος καὶ Ἑρμοῦ.
Ἑρμοῦ καὶ Ἡλίου.
Ἀφροδίτης καὶ Σελήνης.
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος.
Διὸς, ἀσκληπιός, καὶ Ἡρακλῆς.
Ἑρμοῦ, καὶ Ἀπόλλωνος.
Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος.
Ἥρας καὶ Λητοῦς.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ
Ἥρας καὶ Διός.
Ἀφροδίτης καὶ Ἔρωτος.
Θεῶν κρίσις.
Ἄρεως καὶ Ἑρμοῦ.
Πανὸς καὶ Ἑρμοῦ.
Ἀπόλλωνος καὶ Διονύσου.
Ἑρμοῦ καὶ Μαίας.
Διὸς καὶ Ἡλίου.
Ἀπόλλωνος καὶ Ἑρμοῦ.

ΕΝΑΛΙΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Δωρίδος καὶ Γαλατείας.
Κύκλωπος καὶ Ποσειδῶνος.
Ἀλφειοῦ καὶ Ποσειδῶνος.
Μενελάου καὶ Πρωτέως.
Πανόπης καὶ Γαλήνης
Τρίτωνος, ἀμυμώνης, καὶ Ποσειδῶνος.
Νότου καὶ Ζεφύρου.
Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνων.
Ποσειδῶνος καὶ Νηρηίδων.
Ἰρίδος καὶ Ποσειδῶνος.
Ξάνθου καὶ Θαλάσσης.
Δωρίδος καὶ Θέτιδος.
Ποσειδῶνος καὶ Ἐνιπέως.
Τρίτωνος καὶ νηρηίδων.
Ζεφύρου καὶ νότου.

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.

Διογένους καὶ Πολυδεύκους.
Πλούτωνος, ἢ κατὰ Μενίππου.
Μενίππου, Ἀμφιλόχου, καὶ Τροφωνίου.
Ἑρμοῦ καὶ Χάρωνος.
Πλούτωνος καὶ Ἑρμοῦ.
Τερψίωνος καὶ Πλούτωνος.
Ξενοφάντου καὶ Καλλιδημίδου.
Κνήμωνος καὶ Δαμνίππου.
Σιμύλου καὶ Πολυστράτου.
Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ.
Κράτητος καὶ Διογένους.
Ἀλεξάνδρου, Ἀννίβου, Μίνωος, καὶ Σκιπίωνος,
Διογένους καὶ Ἀλεξάνδρου.
Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου.

Operum Luciani index.

Somnium seu vita Luciani Col.1.1
Cõtra eũ qui dixerat, Prometheus es in verbis 7.1
Epistola ad Nigrinum 11.1
Nigrinus, siue de moribus Philosophorum ibid.
Iudicium vocalium 23.10
Timon, siue Misanthropos 27.1
Alcyon, siue de transformatione 43.1
Prometheus siue Caucasus 46.20

DEORVM DIALOGI.

Promethei & Iouis 53.30
Cupidinis & Iouis 54.40
Iouis & Mercurii 55.20
Iouis & Ganymedis 55.50
Iunonis & Iouis 57.20
Iunonis & Iouis 58.40
Apollinis & Vulcani 60.10
Vulcani & Iouis 61.10
Neptuni & Mercurii 61.50
Mercurii & Solis 62.40
Veneris & Lunæ 63.30
Veneris & Cupidinis 64.10
Iouis, Aesculapii & Herculis 65.1
Mercurii & Apollinis 65.50
Mercurii & Apollinis 66.30
Iunonis & Latonæ 67.10
Apollinis & Mercurii 68.10
Iunonis & Iouis 68.50
Veneris & Cupidinis 69.30
Dearum iudicium 70.30
Martis & Mercurii 75.20
Panos & Mercurii 76.1
Apollinis & Bacchi 77.1
Mercurii & Maiæ 77.50
Iouis & Solis 78.40
Apollinis & Mercurii 79.40

DIALOGI MARINI.

Doridis & Galateæ 80.50
Cyclopis & Neptuni 82.1
Alphei & Neptuni 83.1
Menelai & Protei 83.40
Panopes & Galenes 84.20
Tritonis, Amymones & Neptuni 85.1
Noti & Zephyri 85.50
Neptuni & delphinũm 86.20
Neptuni & Nereidum 87.1
Iridis & Neptuni 87.50
Xanthi & Maris 88.20
Doridis & Thetidis 88.50
Neptuni & Enipei 89.30
Tritonis & Nereidum 90.1
Zephyri & Noti 91.10

MORTVORVM DIALOGI.

Diogenis & Pollucis 93.10
Pluto, seu contra Menippum 94.20
Menippi, Amphilochi, & Trophonii 95.10
Mercurii & Charontis 95.50
Plutonis & Mercurii 96.30
Terpsionis & Plutonis 97.20
Zenophantæ & Callidemidæ 98.30
Cnemonis & Damnippi 99.10
Simyli & Polystrati 99.50
Charontis & Mercurii 101.1
Cratetis & Diogenis 103.50
Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis 105.1
Diogenis & Alexandri 107.10
Alexandri & Philippi 108.40

Ἀχιλλέως καὶ ἀντιλόχου.	Achillis & Antilochi	110.20
Διογένους καὶ Ἡρακλέους.	Diogenis & Herculis	111.20
Μενίππου καὶ ταντάλου.	Menippi & Tantali	112.40
Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ.	Menippi & Mercurii	113.20
Αἰακοῦ, Πρωτεσιλάου, Μενελάου, καὶ Πάριδος.	Aeaci, Proteſilai Menelai, ac Paridis	113.50
Μενίππου, Αἰακοῦ τοῦ θαγέρος καὶ Σωκράτους.	Menippi, Aeaci, Pythagoræ, ac Socratis	114.30
Μενίππου καὶ κερβέρου.	Menippi & Cerberi	116.10
Χάρωνος, μενίππου καὶ Ἑρμοῦ.	Charontis, Menippi, & Mercurii	116.50
Πρωτεσιλάου, πλούτωνος, καὶ περσεφόνης.	Proteſilai, Plutonis, & Proſerpinæ	117.30
Διογένους καὶ Μαυσώλου.	Diogenis & Mauſoli	118.20
Νιρέως, θερσίτου καὶ Μενίππου.	Nirei, Therſitæ & Menippi	119.20
Μενίππου καὶ χείρωνος.	Menippi & Chironis	119.50
Διογένους, ἀντισθένους, κράητος καὶ πτωχοῦ.	Diogenis, Antiſthenis, Cratetis mendici	120.40
Μενίππου καὶ Τειρεσίου.	Menippi & Tireſiæ	122.50
Αἴαντος καὶ Ἀγαμέμνονος.	Aiacis & Agamemnonis	123.40
Μίνωος καὶ Σωσράτου.	Minois & Soſtrati	124.20
Μενίππου καὶ φιλωνίδου, ἢ νεκυομαντία.	Menippus, ſeu Necyomantia	125.20
Ψήφισμα.	Decretum contra diuites	132.40
Χάρων, ἢ Ἐπισκοποῦντες.	Charon, ſiue Contemplantes	133.10
Περὶ Θυσιῶν.	De Sacrificiis	145.1
Βίων Πρᾶσις.	Vitarum auctio	150.1
Ἁλιεύς.	Piſcator	159.10
Κατάπλους, ἢ Τύραννος.	Cataplus, ſiue Tyrannus	175.1
Περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων	De mercede conductis	186.1
Ἀπολογία περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.	Apologia pro mercede conductis	205.20
Ὑπὲρ τοῦ ἓν τῇ προσαγορεύσει τῶν ἁσμάτων.	Pro eo quod inter ſalutandũ verbo lapſus fuerat.	
Ἑρμότιμος, ἢ περὶ αἱρέσεων.	Hermotimus, ſiue de ſectis 217.1	[211.40
Ἡρόδοτος, ἢ Ἀετίων.	Herodotus, vel Aetio	259.30
Ζεῦξις, ἢ ἀντίοχος.	Zeuxis vel Antiochus	262.20
Ἁρμονίδης.	Harmonides	267.1
Σκύθης, ἢ Πρόξενος	Scytha, vel Hoſpes	270.10
Πῶς δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν.	Quomodo hiſtoria ſcribenda ſit	275.30
Ἀληθοῦς ἱστορίας λόγος πρῶτος.	Hiſtoriæ veræ lib.1.	296.1
Δεύτερος.	Lib.II.	308.30
Τυραννοκτόνος	Tyrannicida 321.1 Decla.Eraſ.reſp.	328.30
Ἀποκηρυττόμενος.	Abdicatus	365.30
Φάλαρις πρῶτος.	Phalaris primus	375 40
Δεύτερος.	Phalaris ſecundus	382.30
Ἀλέξανδρος ἢ Ψευδόμαντις.	Alexander, ſeu Pſeudomantes	385.50
Περὶ ὀρχήσεως.	De ſaltatione	403.20
Λεξιφάνης.	Lexiphanes	421.40
Εὐνοῦχος.	Eunuchus, ſeu Pamphilus	432.30
Περὶ ἀστρολογίας.	De Aſtrologia	436.10
Δημώνακτος βίος.	Demonactis vita	441.1
Ἔρωτες.	Amores	449.50
Εἰκόνες.	Imagines	470.20
Ὑπὲρ τῶν εἰκόνων.	Pro imaginibus	479.30
Τόξαρις, ἢ φιλία.	Toxaris, ſiue de amicitia	489.30
Λεύκιος, ἢ Ὄνος.	Lucius, ſiue Aſinus	512.40
Ζεὺς ἐλεγχόμενος.	Iupiter confutatus	528.40
Ζεὺς Τραγῳδός.	Iupiter Tragœdus	535.1
Ὄνειρος, ἢ Ἀλεκτρυών.	Somnium, ſeu Gallus	554.50
Ἰκαρομένιππος, ἢ Ὑπερνέφελος.	Icaromenippus, ſiue Hypernephelus	569.30
Δὶς κατηγορούμενος, ἢ δικαστήρια.	Bis accuſatus, ſeu Fora	582.10
Περὶ παρασίτου, ἤτοι ὅτι τέχνη ἡ παρασιτική.	De paraſito, ſeu quòd ars ſit paraſitica	597.10
Ἀνάχαρσις, ἢ περὶ Γυμνασίων.	Anacharſis, ſeu de Gymnaſiis	614.30
Περὶ πένθους.	De luctu	631.30
Ῥητόρων διδάσκαλος.	Rhetorum præceptor	635.40
Φιλοψευδὴς, ἢ ἀπιστῶν.	Philopſeudes, ſiue incredulus	644.1
Ἱππίας, ἢ Βαλανεῖον.	Hippias, ſeu Balneum	657.50
Προλαλιά, ἢ διόνυσος.	Allocutio, ſeu Bacchus	661.1
Προλαλιά, ἢ Ἡρακλῆς.	Præfatio, ſeu Hercules Gallicus	664.10
Περὶ τοῦ ἠλέκτρου, ἢ τῶν κύκνων.	De Electro ſeu cygnis	666.10
Μυίας Ἐγκώμιον.	Muſcæ encomion	668.10
Πρὸς τὸν ἀπαίδευτον καὶ πολλὰ βιβλία ὠνούμενον.	Aduerſus indo.lib.ſupellecti.tumentem	671.1
Περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν Διαβολῇ.	De non temere credendo calumniæ	679.30
Ψευδολογιστὴς, ἢ περὶ τῆς ἀποφράδος.	Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade	687.20
Περὶ τοῦ οἴκου	De domo.	697.50
Μακρόβιοι.	Macrobii	706.10

Πατρὶδος ἐγκώμιον. Patriæ encomion 711.40
Περὶ τῶν διψάδων. De dipsadibus 714.50
Διάλεξις πρὸς Ἡσίοδον. Dissertatio cum Hesiodo 717.50
Πλοῖον, ἢ εὐχαί. Nauigium, seu vota 720.40
Τραγοποδάγρα. Tragopodagra 734.40
Ὠκύπους. Ocypus 741.30

ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ. DIALOGI MERETRICII.

Γλυκέρα καὶ Θαΐς. Glycera & Thais 745.10
Μυρτίον, Πάμφιλος καὶ Δωρίς. Myrtium, Pamphilus & Doris 745.50
Μήτηρ καὶ Φιλίννα. Mater & Philinna 747.10
Μελίττα καὶ Βακχίς. Melissa & Bacchis 748.20
Κλωνάριον καὶ Λέαινα. Clonarium & Leæna 749.50
Κρωβύλη καὶ Κόριννα. Crobyle & Corinna 751.1
Μήτηρ καὶ μυσάριον. Mater & Musarium 752.30
Ἀμπελὶς καὶ Χρυσίς. Ampelis & Chrysis 753.50
Δορκὰς, Πανυχὶς, Φιλοστράτος, καὶ Πολέμων. Dorcas. Pannychis, Philostratus, Polemon 754.50
Χελιδόνιον καὶ Δροσή Chelidonium & Drose 756.30
Τρύφαινα καὶ Χαρμίδης. Triphæna & Carmides 757.60
Ἰόεσσα, Πυθιὰς καὶ Λυσίας. Ioessa, Pythias & Lysias 759.10
Λεοντίχος, Χηνίδας, καὶ Ὑμνίς. Leontichus, Chenidas & Hymnis 761.20
Δωρίων καὶ μυρτάλη. Dorio & Myrtale 763.20
Κοχλὶς καὶ Παρθενίς. Cochlis & Parthenis 764.30
Περὶ τῆς περεγρίνου τελευτῆς. ~~De morte Peregrini~~ 765.20
Δραπέται. Fugitiui 777.10

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ. SATVRNALIA.

Ἱερεὺς καὶ Κρόνος. Sacerdos & Saturnus 785.50
Κρονοσόλων. Cronosolon, id est Saturnalium legũ lator 789.10

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΡΟΝΙΚΑΙ. EPISTOLAE SATVRNALES

Ἐγὼ Κρόνῳ χαίρειν. Ego Saturno Salutem 791.40
Κρόνος ἐμοὶ τῷ τιμιωτάτῳ χαίρειν. Saturnus mihi clarissimo S. 793.40
Κρόνος τοῖς πλουσίοις χαίρειν. Saturnus diuitibus Salutem 795.10
Οἱ πλούσιοι Κρόνῳ χαίρειν. Diuites Saturno S. 796.50
Συμπόσιον, ἢ Λαπίθαι. Symposium, vel Lapithæ 797.50
Περὶ τῆς Συρίης θεοῦ. De Syria Dea 810.40
Δημοσθένους ἐγκώμιον. Demosthenis encomium 826.20
Θεῶν ἐκκλησία. Deorum concilium 837
Ψήφισμα. Decretum 841
Κυνικὸς καὶ Λυκῖνος. Cynicus & Lycinus 842
Ψευδολογιστὴς, ἢ Σολοικιστής. Pseudosophista seu Solœcista 848.50
Φιλόπατρις, ἢ διδασκόμενος. Philopatris, seu qui docetur 855.1
Χαρίδημος, ἢ περὶ κάλλους. Charidemus, siue de pulchritudine 864.1
Νέρων, ἢ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἰσθμοῦ. Nero, siue de fossione Isthmi 873.1
Hic Dialogus non est Luciani, Palinurus 876.10
Sed neque hic. Virtus Dea 893.1

INDEX ALPHABE-
ticus in Luciani opera.

DEO inuiti agimur 114.10
Ab Aeaco parum abesse, prouerb. 206.20
Abauchas & Gyndanes Scythæ, nobile amicorũ par. 511.40
Abderitica febris 275.60
Abdicationis causa 366.20. & 373.1
Aboni murus 388.50
Abonotichitarum ciuitas 399.50
Abræa Luciani matris amica 514.1
Abrotanum meretrix 745.10
Absurdis statim initio repugnandum 253.1.10
Abundantiam rerum omnium natura nobis indulsit 844.30
Abyrtace quid 431.10
Academicorum dogmata 154.50
Academici in cãpo Elysio non sunt 312.40
Academia & pro se & contra se causam perorans 589.10
Accidens, & præter accidens 156.10
Acciſſantes in muneribus oblatis 193.30
Accurata victus ratio longæuos facit 707.10
Accubitus honoris contentio 800.40
Accusatio & confutatio deorum gentiliũ. 857.1. & *sequentibus*
Accusatio rei cum defensione eiusdem componenda 682.1
Accusationes & laudes historici quales esse debeant 295.1
Accusationes manium apud Rhadamanthum 184.1
Acherontica palus 632.10
Acinacis et Zamolxis & Ventus dij Scytharum 72.20. & 503.40.50
Acis meretrix 749.1
Achilles qualis fuerit 110.30. & 562.50. & 739.60
Achilles vt permotus ad armorum aspectum 699.30
Achilles inter virgines latitans 750.40
Achillis fatum 859.60
Ἀκρα quæ dicantur 431.50
Acrapãtini Græci sunt, & Dores 382.20
Acrisius Danaes pater nimium in filiam zelotypus 89.1.10. *Eius custodia vt deceptæ* 561.10
Actæon à canibus discerptus 67.60. & 766.30. & 788.30
Actionum variarum species 588.30
Actionis vis 830.60
Actus nostri liberine sint, an ex fato et neceſsitate 124.40.50
Acus candefactæ vsus in signis resignandis 392.30
Ad aquam dicere, & ad aquam scribere 829.50
Adamantinæ mentis philosophi 391.30
Admirationi esse cupiunt diuites 18.40
Adoleſcentes à philosophis non bene informantur moribus 257.1.10
Adoleſcentes securiores sunt 346.1
Adoleſcentes tredecim pro puella vna se morti obijcientes 870.40
Adoleſcentes vt pecunias ad amores suos à parentibus extorqueant 753.30
Adoleſcentum reuerentia 656.50
Adoleſcẽtia ad voluptatẽ procliuis 829.20
Adorandi mirus mos 825.30
Adorari se quidam volunt & exoſculari 17.50.60
Adorari se permittentes tyranni, apud inferos ridentur 94.60
Adoratio Indorum qualis 408.10.20
Adrastea à tergo aſsistens vltrix 208.30. & 759.60
Adrasti fatum 532.50
Aduersa quæ mutuò amici ferunt, leuiora 460.20
Adulatio malum maximè seruile 209.20
Adulatio dominorum doctos se videri volentium 202.30
Adulatio ridiculorum 199.60
Adulator ne sit historicus 290.50
Adulatores, diuitum aſsecla 39.60
Adulatores & palæstrici aulæ accommodati 189.10
Adulatores, odioſi 280.30
Adulatores pernicioſiores sunt ijs quibus adulantur 18.20
Adulatorum dolus aduersus adoleſcentes 405.1
Adulatores tyrannorum 872.40
Adulter deprehẽſus impune occiditur à marito 357.30
Adultera à mœcho suo occiſa 496.20
Adulteræ mulieris vaframenta ad captandos adoleſcentes 494.40
Adulteræ velut quædam deſcriptio 595.10
Adulterium eunucho obiectum 435.20. & 818.50
Adulterium Martis & Veneris vnde confictum 439.50
Adulterij fœdus exitus 496.20
in Adulteros Salæthi legis ſeueritas 207.30
Adyrmachus Machlynæ dux 505.50
Adytum miræ venerationis 821.30
Aeacus portorio apud inferos colligẽdo præfectus 135.10. *Eius regia.* 632.20
Aeacus Mercurium obiurgans 177.10
Aedes in re familiari primum paranda 726.40
Aedis sacræ opulentæ deſcriptio 821.10. & *ſequentibus*
Aedium conductarum pretium diuites pauperibus Saturnalib. ſoluant 790.50
Aedificij commodi architectatio 660.20
Aedificia aurata nõ plus tegunt quàm caſæ 845.50
Aegiali 402.1
Aegiſthi pictura 705.1. *fatum* 860.10
Aegrotantium alimenta, prouerb. 189.50
Aegroti hominis immutatio 501.1
Aegroti tollendi ratio callidiſsima 350.30
Aegyptij, nouitatis admiratores non sunt 9.10. & 840.50
Aegyptiorum characteres hieroglyphici 239.20
Aegyptiorum ſaltatio 408.30. *Diuinatio* 437.20
Aegyptiorum dij, ridiculi 147.1. & 475.20. & 489.1. & 551.20
Aegyptij, agricolæ 576.40
Aegyptiorum ſepultura 635.1
Aegyptiorum ſacri ſcribæ longæui 707.1
Aegyptiaca coma 722.1
Aegyptij philoſophi 779.20
Aegyptij lingua ridiculè imitata. 803.20
Aegyptij, hominum antiquiſsimi 812.1
Aeneas cur Veneris filius putatus 439.20.30
Eius pietas 876.50. *trepidatio in tempeſtate* 878.20. *animi præſentia ibid.*
Aeolocentaurus 308.1
Aequalibus inuidioſum esse, glorioſum 376.20
Aequalitas apud inferos 110.50. & 119.40. & 131.1
Aequalitas, iuſtitiæ penſum 681.50
Aer in calicem expreſſus, pro potu 302.50
Aer intextus araneis 300.20
Aerea nauigatio 298.40
Aerocordaces & Aeroculices 300.30
Aëne an aurum præſtantius 139.1
Aes alienum pauperum, diuites Saturnalibus ſoluant 790.50
Aeſchyli pugillarium pretium 675.40
Aeſchylus ebrius tragœdias ſcribebat 829.50
Aeſchines tympaniſtriæ filius 5.1. *paraſitus* 605.60
Aeſchines & Socrates optimi imitatores 477.30
Aeſculapius & Hercules de diſcubitu contendentes 65.10. & *dein.*
Aeſculapius ſuppoſititius deus 389.1 *bis natus* 390.30. & 397.1 *Deus aſcriptitius* 839.50
Aeſculapij miſeria 583.50. *honos* 832.30
Aeſculapius vt morbos curaret 647.50
Aeſopus Phryx apud beatos inferos pro morione 312.30. *fabularum ſcriptor* 573.50
Aeſopicus apologus nunquam ſerum esse de via mala reſipiſcere 258.30
Aetas vniuerſa hominum velut momentum eſt ad æternitatem 44.50
Aetate minuuntur cupiditates 322.30
Aetas ex dentibus in brutis conjicitur 522.40
Aetas mulieris formoſæ 473.20
Aethiopes Iouem perpetuis duodecim diebus epulis excipiunt 145.60

Aethio-

INDEX.

Aethiopum saltatio 408.20
Aethiopum sapientia 437.1
ad Aethiopas sæpe dy comessatũ eunt 549.20
Aethiopem lauare, adagio 679.1.
Aetion pictor vt illustris ac notus euaserit 261.1.& 473.40
Affectatio nimia simulationis, in verum exiens 420.indéq;
Affectus indicium peruertunt 330.10
Affectus quo quis plus laborat, facilior expugnatu 684.60
Affectuum impetu quouis auferuntur diuites 848.1.& seq.
Affinitatis symbolum, poculum 499.30
Afranius Centurio rhetor 285.50
Agamemnonis descriptio 278.50.& 488.20
Agatharchides historicus 710.30
Agathoclis Peripatetici philosophi falsa irrisio 446.10
Agathoclis & Diniæ amicitia 494.10. indéque
Agathoclis Samij periculum 684.40
Agathoclis Siciliæ tyranni senectus 708.10
Agenor Europæ pater 91.30
Aglaiæ filius pulcher 872.1
Agrorum amœnitas 856.50.864.20
Agrorum de finibus contendentes, quàm ridiculi 577.1.10
Agricolarum vaticinia 719.60
Aiax Vlyssem oderat 124.10
Aiacis colophon, se iugulare 286.1
Aiacis Telamonij causa 310.30.& 312.10.& 314.1
Aiacem furentem saltans, ipse furens effectus 420.30.40
Ala alcyonis miræ magnitudinis 318.30
Alæ ingentes 299.1
Alas vt sibi aptarit Icaromenippus 573.50
Alani nõ magnopere sunt comati 508.30
Alapæ nonnunquam amasys impingendæ 754.1
Albedo mulierum nimia ne sit, sed rubedini mista 473.30.50
Albus color, probatissimus non est 626.40
Alcæus Milesius Nicostrati amasius 279.30
Alcmenæ stuprum ab Ioue 50. & dein.
Alcibiadis eloquentia 275.10
Alcibiades cur Socrati adamatus 459.20.& 468.10.& 470.1
Alcibiades nepos perditissimus 533.40 & 776.30
Alcestis ex inferis reuersa 632.30
Alcidamantis Cynici philosophi ridicula 801.20.& deinde. & 807.10. & 809.20.& seq.
Alcyonis nidus miræ magnitudinis 318.30
Alcyonis transformatio 43.50
Aleæ naufragium 786.50
Aleam in vno viro iacere, prouerbiũ 269.20
Alexandri magni contentio cum Hannibale & Scipione 105.indéq;,& 310.40. Eius virtus eleuatur 109.10.indéq;
Alexandri magni superbia irrisa, qui se vt deum coli fecerit 107.10.indéq;
Alexandri candor, in bonum omen vertentis quod infaustum alioqui videbatur. 215.1
Alexandri & Rhoxanes nuptiæ depictæ 261.1
Alexander falsis laudibus non pascebatur 280.30.40
Alexandri ægroti videndi cupiditas in populo suo 391.10
Alexandri modestia erga architectum qui se in Atho montem efformare volebat 482.1
Alexandri Macedonis insania in apotheosi Hephæstionis 684.10.indéq;
Alexander in Cydno se lauit 698.10
Alexandri magni res gestæ ab Onesicrito scriptæ 708.60
Alexandri Abonotichitæ pseudomantis descriptio 386.1. indéq; per totum.
Alexandri pseud. mors 402.40
Aliena accipientes, iniusti 603.40
Alimenta Cynicorum paratu facilia 847.10
Alisodemus poeta 832.30
Allectiua ad se 702.1
Aloa festa 753.30
Aloei filiorum temeritas 135.50
Alpheus Arethusam amans 83.20
Alta seu nutrita malè, tabescunt 844.30
Alternis dicendi mos Platonicus 807.50
Alterum pedem in cymba Charontis habere, prouerb. 206.20
Alumni sui amans parasitus 610.30
Alys fluuij alueus vna nocte circunductus 658.50
Amabilis vt fiat Iupiter, Cupidinis consilium 55.10
Amabilium omnium studiosus Lucianus 165.40
Amabilitas & Cupido Paridis comites in rapienda Helena 74.50
Amantis indicia 753.60
Amantium in longum protractio ab amatis, tandem vtrosque fallit 191.1
Amasius amatorem tollens 566.50
Amastris Ponti urbs 393.60 & 510.20
Amator Veneris cum signo illius marmoreo congrediens 456.10
Amator meretrici pollicitis illudens, & ab ea etiam rem auferens 752.50
Amator peregrè reuersus vt sit ab amica accipiendus 754.50.indéq;
Amator ad paupertatem redactus, à meretrice eiectus 763.20.indéq;
Amatoris cuiusdã impotentis historia 455.30.& deinde
Amatoris à meretrice abstracti & philosopho in disciplinam dati dolor apud meretricem 756.30.indéq;
Amatori suo vxorem ducendam meretrix exprobrat 745.50.indéq;
Amatores iracundi 78.30
Amatores vt captandi meretricibus 751.40
Amatorum voluptas 451.10
Amatoria incantatio 749.20
Ambitionis vis 765.50
Ambitio philosophorum 800.40
Amica potitus amicus ope amici 505.30. indéque
Amicã amator in lecto auersans 757.60
Amicus extinctus plures secuti sunt quàm filios 349.40
Amictus formosæ mulieris 473.40
Amictus vitreus, & amictus aereus 303.10
Amicus errans, ab amico in rectam viam reducendus 252.20
Amicus amicum præmio singularis certaminis sublenans 511.10.20
Amicus criminis se deferens amici causa 501.40
Amicus tanquam membrum corporis nostri 509.1
Amicus vix est, cum quo non aliquando cibum sumpseris 603.60
Amici pretium 506.1.10.& 554.40
Amici gratia quidam se castrabant 819.50
Amici salus, vxori ac liberis prælata 511.40.50
Amici etiam Regibus formidandi 566.50
Amici mensa 31.1.10
Amici parum fideles Græci 493.1.10
Amici perfecti rari 492.20
Amici vsque ad pecunias philosophi 170.20
Amici tyrannorum ac regum simulati omnes 179.50
Amici vulgares 492.20
Amicorum delectus habendus 30.60
Amicorum inter se dulcissimus conuictus 883.10
Amicorum quina paria tam Scytharum quàm Græcorum recensentur 494.1.& deinde
Amicos vt eligant Scythæ 503.20
Amicitia locupletum, sæpe seruitus 187.10
Amicitia Thesei & Pirithoi 868.60
Amicitiæ repentina cõciliatio 401.30.40
Amicitiæ bonum 443.20
Amicitiæ laus ac descriptio 489.40.indéq; per totum
Amicitia vera intra ternarium consistit 503.30
Amicitiæ veræ efficacia 504.50
Amicitiæ præmium 512.20
Ammonis oraculum apud Libyes 437.50
Amœnitatis vis ac potentia 698.20
Amor mortalibus iucundissimus 409.20
Amor vter potior, masculorúmne, an fœminarum 451.40
Amor puerorũ Socraticus confutatus 458.50
Amor deus duplex 464.1
Amor quàm exitiosus 496.20
Amor à studio literarum auocans 648.60
Amor in animis humanis duplex 829.30
Amoris conciliatio per magum 649.1.10
Amoris feruentis indicia 753.60
Amoris mansuetudo & blanditiæ 866.50
Amoris mira depositio 419.10
Amoris scala ac gradus 469.30
Amoris vis 590.20.& 64.10.indéq;.& 816.10.& 817.60
Amorem præposterum solos philosophos decere

INDEX.

cere 463.50.60
Amorem ſuum erga adoleſcentes ne nimis aperiant meretrices 760.10
Amore capti ex ſomnijs 252.50
Amore ſuo fruſtrata mulier in eunucho, ſe ipſam interficit 820.1
Amores Iouis 147.1
Amores vt pereant 753 40
Amores alienos traducendi mos apud Athenas 748.40.50
Amores & præpoſteri, & naturales 449.60. indeq;
Amores meretricum vt ponãtur 753.40
Amoribus ſuis fruendi vel publicè, mira aſtutia 397.10
Ampelis meretrix 753.60
Amphiareus vates 391.50
Amphisbæna 715.1
Amphitryoni aſſimilatus Iupiter Herculẽ genuit 866.30
Amuſi odioſi 782.10
Amymones rapta fabula 85.1. indeq;
Anacharſis Scytha & Toxaris Athenas ingenij excolendi gratia adierunt 270.30. indeq;
Anacharſis ſolus ex barbaris apud Athenienſes ciuitate donatus 274.1
Anacharſis inter beatos 312.10
Anacharſis peregrinatio 618.40. & 620.40
Anacreontis poetæ ſenectus 711.20
Anaxagoras ἀθεος 31.50
Anaximenes Chius vt innotuerit 260.50
Ancillæ de domino quæſtio 837.20
Ancillæ Palæſtræ dicacitas ac procacitas & laſciuia 514.30.40
Ancillarum amor quò proſit 514.30
Ancillis ſuis nonnunquam ſcorta velut ad eſcam vtuntur 757.40
Ancora ſacra 780.20
Ancoræ vitreæ 308.20
Androcles Epicharis filius 864.30
Andromedæ fabula 90.10. indeq; & 276.20. Eius pictura 704.40
Anemodromi 299.50
Ἀνεμοφόβητα pocula 431.30
Anrina appellatus quidam 695.40
Anhelitus grauis exprobratio, in vxorem à viro reiecta 234 40
Anima vt purgetur à nota peccati iniuſta 184.20
Anima beatorum qualis 311.20
Anima nobis non vna 446.30
Animæ tres partes 417.20
Anima de cælo ab Apolline in corpus immittitur 562.10
Anima immortalis 103.10. & 446.30. & 670.1
Animæ mortuorum an ſe viuis hominibus oſtendant 654.10. & ſeq.
Anima de corpore egrediens, & in id reuertens 670.10
Animalia nulla præter hominem legem naturæ violant 458.20
Animus attendendus magis quàm lingua 216.50
Animus hiſtorici tanquam ſpeculum eſſe debet 293 1
Animus hominis ingenioſi & ſolertis ſcopo ſagittariorum ſimilis 22.1
Animus nonnunquã relaxandus 450.20
Animus humanus vt expugnetur 685.10
Animi dotes exteriorem pulchritudinem exornant 474.50.60. & 475.10
Anni moleſtiæ non ita ſu leniuntur, vt corporis 882.20
Anniceris philoſophi mira aurigandi peritia 831.30
Anni curſum Ægyptij ex Sole definierunt 437.30
Annoſa meretrix ætatẽ diſſimulat 758.30
Annulus Apollinem incluſum habens 657.1
Annuli ferrei miraculum 650.10
Annulorum mirificorum votum 732.40. & ſeq.
Annulorum ornatus in digitis mulierum 700.30
Annuli alluſio in re obſcœna 445.1
Antagoniſtes Philippi Demoſthenes 835.10
Antea Scytharum regis ſenectus 708.10
Antelucanum frigus 555.40
Ἀντεστήρια, Proſcrpinæ feſtum 687.50
Antiæ calumnia de Bellerophonte 686.10
Antigerio pro valde 641.1
Antigoni Demetrij filij ſenectus 708.30
Antigoni Luſci Macedonum regis ſenectus 708.20
Antigonus medicus 646.30
Antilochus vates 391.50 & 841.10
Antimachi poetæ locus irriſus 319.10
Antiochus Seleuci filius Stratonicen nouercam deperyt 289.10. & 576.1
Antiochi Soteris viſum 215.1. Eiuſdem pugna cum Galatis 265.30. indeq;
Antiocheni ſaltationis ſtudioſi 418.30
Antipatri ſenectus 708.30
Antipater Macedoniæ cuſtos 730.1
Antipater Tarſenſis Stoicus 811.20
Antiphilus Apellis æmulus 680.40
Antiphilus medicus 500.1 & dein.
Antipho ſomniorum hiſtrio 317.1
Antipodes non creditj 445.30
Antiſthenis authoritas 779.50
Anubis canis deus 155.1. Eius ſimulacrum ex ſolido auro 539.
Anus ſeptuagenaria fictè à rhetore iuuene adamata 643.20
Anus vetulæ libertas aduerſus Pyrrhum 677 1 10
Anus Syra veneſica 749.10
Anyti & Meliti in Demonactem inſurgentes 443.40
Aorna Indica 220.20
Aornos mons præruptus 638.1
Apathiam damnat 19.60
Apelles calumniæ picturam qua occaſione finxerit 680.40
Apri Calydonij tergus Tegeatæ pro miraculo oſtendunt 675.30
Aper Calydonius 805.10. & 806.1
Aphidna Atticæ regionis oppidum 869 1
Ἀφιέναι & ἀφιέναι differentia 851.20
Aphrodiſia, Veneris feſta 763.50
Aphyæ piſces 173.50. ad marginem
Apis bos Ægyptiorum 149.50. & 437.40
Apis, mellis effectrix diuina 45.50
Apum rex vnicus eſt 352.30.
Apologia pro mercede conductis 205.20. & ſeq.
Apologiæ philoſophorum 613.1
Apologia Luciani pro Apophrade 687.20. & ſeq.
Apologus Æſopi de inſtituendo vel ſerò optimo genere vitæ 259.30.40
Apollo in amoribus infelix 66.50.
Apollinis obtrectatio 67.30
Apollinis res 146.20.30
Apollinis Delphici oraculum cur tantopere auctum 384.50
Apollinis natiuitas 397.1
Apollo Admeto ſeruiens 531.30
Apollo Cræſo cur infenſior 533.1
Apollinis oracula ridicula 538.10
Apollo, iuuenis & imberbis, & filius eius Æſculapius barbatus 545.10
Apollinis ſubſidia in reſponſis dandis 546.30
Apollinis oraculũ à Momo irriſum 647.1
Apollinis labor 583.30
Apollinis ſignum contra pictorum vulgarium morem effigiatum 822.30
Apollinis ſcelera 857.30
Apollinem præ ſe cõtemnebat Nero 874.1
Apollodori chronica 710.20
Apollodori rhetoris ſenectus 710.60
Apollonius Tyaneus 387.50
Apomnemoneumata Demonactis 444.10
Apophradis vocabulum in vſu eſſe 688.10. & dein. & 690.50.60
Apoſtoli velut ſeu nuntij Alexãdri pſeudomantis 393.20
Apparationes terribiles 856.1 & ſeq.
Appeſis aut admotis forinſecus morbos intrinſecos non tolli 647.20
Aqua apud Ægyptios cõmuniter pro deo colitur 551.20
Aqua ex Lucifero 305.10
Aqua hinc & hinc diuiſa voraginem ingentem in medio aperiens 319.10
Aqua in Olympiam primùm deducta 770.30
Aquæ è mari petendæ ritus 824,20
Aquæ fontanæ mira vis 663.20. & ſeq.
Aquæ immerſa, maiora apparent 668.1
Aquæ leniter ſuſurrantis murmur 856.60
Aquæ potus ſalubritas 707.20
Aquam bibebat Demoſthenes ſcripturus aliquid 829.50
Aquam in mortario tundere, prouerb. 256.30
Aquaria horologia antiquorum 163.10
Aquarius mirabilis 656.40
Aquilarum pulli vt probentur 173.1
Aquilæ viſus perſpicaciſſimus 575.30.40
Aquilæ ſacræ & manſuetæ 823.30
Aquila Iouis 840.40
Aræ deos eſſe an probent 553.50. & ſeq.
Ara Dianæ Taurica perniciоſa 551.60

Ara

INDEX.

Ara in medio lacu celebris 824.1
Arabia caua non serebatur 209.50
Arabiæ terræ odor 821.20
Arachnes temeritas 741.1
Araneæ Cycladibus insulis maiores 300.10
Araneæ telæ fragmenti vinculum 301.30
ex Araneærum telis purpureæ vestes 311.10
Araneus muscæ inimicus 669.30
Arbitrij nostri an simus 114.10. & 124.40. & seq. & 209.1
Arborei homines 302.30
Arbores in gurgite stantes 318.50
Arbores è micante vitro 311.50
Arca diluuij Deucalionei 412.40. & 810.60
Arcana alienarum ædium vt lustres 567.40. indéq;
Arcana libellorum obsignatorum perueſtigandi ratio 392.10. indéq;
Arcana periculosa non temere scriptis aut conscientiæ alienæ credenda 395.40
Archelaus poeta tragicus 276.10
Archias qui fuerit 832.40
Archilochus poeta Iambicus 688.20
Archimedis laus 658.50
Archiplani 504.20
Architectum qui Atho montem ad imaginem Alexandri effingere volebat, Alexander non probauit 280.40
Architecti cuiusdam Gnidij astutia in propaganda sui nominis memoria 295.20. indéq;
Architecti industrij laus 660.60
Architectura pulchra domus 700.1. indéq;
Arcum Herculis Philoctetes solus tendere poterat 672.60
Arena vsus & commoda 626.30
Arena Libyæ feruens 715.10.20
Areius pagus Athenis 164.40
Areopagita noctu & in tenebris iudicant 248.10. & 621.40. & 703.40
Areta Alcinoi vxor 478.1
Arethusa fons liquidus 83.20
Arganthonij regis senectus 708.1
Argentarijs comparati philosophi 250.10
Argiui de caua Arabia serenda vix vnquam cogitent 209.50
Argus bubulcus multoculus 55.30
Argûs carina loquens 556.10
Argumenti nouitas quàm artis præstantia vulgo magis placet 265.20
Argumenti verissimi pars vna saltem tractanda 831.1.10
Ariadnes filum in Labyrintho 240.40
Ariadne vt dea effecta sit 839.40
Ariaratha Cappadocum regis senect. 708.50
Aries cælestis 437.40
Arignotus Pythagoricus philosophus 653.60
Arioli & magi diuitibus placent 199.50
Arionis fabula 86.40. indéq;
Aristænetus philosophus 756.40. Eius conuiuium 748.50. & dein.
Aristander & Artemidorus somniorum interpretes 861.30.40
Aristarchus perstrictus 313.10
Aristides iustus Rhadamanthi assessor 310.60
Eius miseria 533.40. calumnia. 686.30. integritas 833.30
Aristides parasitus Armodij 610.10
Aristippus Cyrenaus inferis suspiciendus 130.30
Aristippus Cyrenaus parasitus Dionysij 606.1
Aristippus & Epicurus inter beatos primi 312.30
Aristippus mollísne, an fortis 592.40.50
Aristobulus historicus Alexandro inuisus encomiastes 280.30.40
Aristobuli Cassandræi senectus 710.30
Aristodemus sceleratus 387.1
Aristonicus proditor 834.1
Aristophanes & Eupolis Socratem irridebant 167.30
Aristophanes mendacij perstrictus 304.20
Aristotelis existimatio eleuata 108.10
Aristotelis de Demosthene testimonium 835.20
Aristoxenus musicus Elei parasitus 606.20
Arithmetica vbiq; una 604.50
Arius pugil 313.50
Armatum semper incedere, superuacuum est in pace 628.10
Armorum ornatus 762.10
Armis pulchris ornatus fugiens, notabilior 703.10
Armis veris exercẽdi adolescẽtes 627.30
Arrianus Epicteti discipulus 386.30
Arrogantiæ miser exitus 774.20
Arsacidæ rationem pulchri non habebant 699.60
Arsacis Medorum præfecti mors 121.30
Arsacomas vt amoribus suis potitus 505.1 & dein. eius robur 509.50
Ars longa, vita breuis 247.30
Ars ad quid valeat 289.1. quæ dicatur 599.20
Ars & natura adsint historico 289.20
Ars vnaquæq; suapte natura scita 436.60
Ars vt discatur, molestiam habet 602.30
Artes à verberibus malè auspicantur iuuenibus 2.50. & 5.30
Artis præstantia authorem suum euehit 261.1
Artem non tam admirãtur imperiti, quàm nouitatem ac peregrinitatem 265.10
Artis ignotæ nulla gratia 268.10
Artis præstantia vt nobilis fiat 268.20
Artis medicinæ fiducia 367.40.
Artes liberas esse 373.20.30
Artẽ filius suo sumptu discens, an eius fructum patri debeat 373.60. & dein.
Arte sua quisq; cõtentus esse deberet 877.30
Artium inuentio 462.40. & 603.1
Artium labor 603.10
Artes vsui humano conducibiles 597.60
Artium principia, vilia & simplicia 603.50
Artium finis, dulcis 602.60
Artes ab ebriosis non discuntur 603.20
Artes ac disciplinas cur sibi parent homines 713.20
Artes seruiles, ac mechanicæ 780.1. & deinde.
Artium pericula 875.20
Artium effecta, deorum dona 844.50
Artes omnes pulchritudinem pro scopo habent 872.20
Artifex opus facit, non instrumentum 532.20
Artificum labores 881.20
Artificia tenuia & laboriosa 780.20
Artabazi regis senectus 709.20
Artaxerxis Mnemonis senectus 709.1
Artaxerxis Persarum regis senectus 709.10
Arteriæ gruum contextæ ad fictam vocem per eas reddendam 394.20
Arundinis flexibilitas 250.20
Asandri regis senectus 709.30
Ascalaphus cur Martis filius putatus 439.20
Ascensus in Phallos periculosus 820.40
Asellorũ ruditus pro cygnorũ cantu 300.50
Asellus Sileni 662.40
Asilus μῦωψ 450.50
Asini Cumani apologus 169.1. & 780.30
de Asini vmbra digladiari 251.40
Asini Lucianici argumentum 512.40. & seq.
Asini ruditus 517.20
Asini syluestres in delicijs ciborum 523.40.50
ex Asino conspecto, prouerb. 525.20
Asinus humanis cibis vescens 525.30. indéque
Asinus supra modum docilis 526.10
Asini noctem mulier lasciua ab illius custode redimit 526.40. indéq;
Asini ridiculum 525.50. & 711.10.20
Aspasia philosophia 410.1. & 434.30. & 461.40. & 477.30
Aspectus mulieris formosæ seu pulchræ rei quàm vehemens 471.10. & 703.50
Asphodelina nauis 314.50
Asphodelus inferorum 634.50
Aspides serpentes 716.1
Assecla tyrannorum perinde atque illi puniendi 891.30
Assentationibus gaudentes 480.50.60. & 481.1.10
Assentationis materia 481.20
Assentatio, calumniæ soror 685.10
Assentationis malum 762.50
Assentatores diuitum assecla 40.20. & 835.40
Assentatores maximi, philosophi 42.20
Assentatoris laus quæ sit 486.30. indéq;
Assentatorum persuasio pernicioſa 676.40. & dein.
Assuefactio res duras mollit 882.20
Assyrij & Arabes fabularum interpretes longaui 707.1
Assyrij doctrinã de dijs ab Aegyptijs acceperunt 812.10
Aster Amphipolitanus sagittarius 289.60
Ἀστράβη & ἀστραβηλάτης 430.30
Astrologiæ defensio 436.20. & seq

INDEX.

& ſequentibus per tot. Eius vſus 440. 40. & ſeq.
Aſtrologicæ quæſtiones 862.20.30
Aſtrologos irridet 572.20. & ſeq.
Aſtrorum vis ac poteſtas 440.20
Aſtutiæ meretriciæ 495.10. & ſeq.
Ate Homerica 478.30. & 738.40
Ater dies 691.40
Atergatis Dea 811.10. & ſeq.
Athamas Ino in præcipitiũ cõpellit 87.20
Athei cuiuſdã Damidis, & Timoclis Stoici diſputatio de dijs, & eorum prouidentia 548.30. & dein.
Athenarum encomium 15.10. & 828.60
Athenis ignotus inuentus adorand. 863. 50
Athenienſium hoſpitalitas 272.30
Athenienſis peſtilentiæ ſedatio 270.60
Athenienſium offenſio 290.1
Athenienſium malè conſulta, Pallas in bonum vertebat 364.1
Athenienſis cauſidicus 576.40
Athenienſium æquitas, ac humanitas 620. 30
Athenienſes naſuti illuſores ibid.
Athenienſium reip. inſtitutio 622.1
Athenienſium effæminatio, & rurſus terror hoſtibus 627.50.60
Athenodori philoſophi ſenectus 710.10
Athletarum ſpecimen ac præludium, de illis non præiudicat 233.30
Athletæ vt ſortiantur par ſuum 237.30
Athletarum præſes vt ſorte legatur 238. 10. & ſeq.
Athletæ nonnunquam interquieſcunt 296. 20
Athlothetæ vt ſortes in paribus gladiatorũ committendis diſtribuant 237.30
Atho montem ad imaginem ſuam effingi Alexander noluit 280.40
Athotæ longæui 707.20
Atimarchus pro Timarcho appellatus quidam 695.50
Atlas cælum humeris fulciens 136.10
Atrei ac Thyeſtæ concertatio 438.20
Atropos mortuorum catalogum perſcribit 177.20
Ἄτλα quando aſpirandum ſit 852.50
Attali Philadelphi ſenectus 708.50
Attentionem & docilitatem vt paret hiſtoricus 293.40
Attica, parua admodum 577.10
Atticus & Callinus librarij 677.60
Attici multa in ſua lingua variant 691. 10
Atticiſmi nimium ſtudium 284.1
Attis amore deperiens Rhea 64.30. & 147.40
Attis ex ſolido auro 539.1
Attis ritus Rheæ colendæ inſtituit 815.10
Auari hominis hypotypoſis 568.20. & ſeq.
Auarorum ſtultitia 32.50.60
Auaritia & quæſtus, diuitum domeſtica 790.20
Auaritiæ cæcitas 886.30
Αὐχμὸς 430.10
Auctio philoſophorum 150.1. & ſeq.
Authores vt ſint legendi 671.60
Authores Græci vt innotuerint 260.50
Authoritas maxima Demonactis 449.20
Audaciam parit imperitia 11.20
Audacia muſcæ 669.40
Auditio an culpæ obnoxia 489.1
Auditu percepta voluptas, minor eſt ea, quæ viſu percipitur 704.1.10
Audiunt nos dij etiam extra tẽpla 446.1
Auferendi è cœnis mos 808.1
Augiæ bubile 386.10. & 782.20
Augur irriſus 446.50
Augurium optimum pugnare pro patria 828.1
Auguſti mirus candor 216.40
Auguſti præceptor Athenodorus Sandonis 710.10
Aues ſacra quibuſdam columba eſt 814.60
Aues ſertis conuiuas aſpergentes 311.50
Aues an ex mulieribus fiant, & contrà 44.30
Aulicæ vitæ nati 189.10.20
Aularum regiarum facinora 576.1.10
Aulicorum vita depicta 187.10. & ſeq.
Aulicæ vitæ miſeriam vide de ijs qui mercede conducti in diuitum familias ſe conferunt
Aura dulcis à felice Arabia ſpirans 310.1
Auræ mira ſuauitas 821.20. & 864.30
Auratura domus qualis eſſe debeat 700. 20
Auriga mirè peritus 831.40
Aurigandi certamen ab Oenomao propoſitum 870.30
Aures quàm oculi minus fide dignæ 287. 10. & 704.10
Aures, platanifolia 303.20
Aures cera obturandæ præternauigantibus Sirenas 404.50
Auribus ſuſpenſum pendere 571.30
Aurum quo nomine ſit commendabile 138. 60. & 139.1
Aurúmne præſtantius, an ferrum 139.30
Aurum cæteris metallis præferendũ 539.10
Aurum etiam operi ingeni ſo anteferendum 538.50
Aurum cuſtodias omnes peruincit 561.1
Aurum quàm difficilè paretur 845.40
Auri fulgor quàm gratus 558.20
Auri in amore vis 561.40.50
Auri ornatus in ædibus 700.50.60
Auri ornatus qualis eſſe debeat 700.20. 30. & 702.30.40
Auri optatio 726.10. & dein.
Auri & argenti deteſtatio 847.20
Auri ſomnium quid portendat 861.30
Auro ſuperbientes quàm ridiculi 577.20
Aurea Venus 100.30. & 867.40
Aureæ vitæ, aurea imponẽda coronis 774.1
Aureus homo foris, intus putris ac pannoſus 794.40
Aureus ramus Muſarum 672.1
Aurei dij, argentei, elephantini ſeu eburnei, ænei & lapidei 538.40
Aurei lateres dicati 388.30
Aurei homines Saturni ſeculo 788.1. 20.30. & 792.20.
Aurcum ſomnium, eiuſq; ſuauitas 557. 40. & dein.
Aureũ in Olympia ſtatui, prouerb. 692.20
Auſcultationis merces 832.1
Autolycus cur Mercurij dictus filius 439. 20
Αὐτόφωνα reſponſa quæ dicerentur 394.20
Authoris ab indocto miſerè attrectati vindicta 676.10.20
Auxiliarium contrahendorum ratio apud Scythas 506.50. & ſeq.

Babylonij aſtrologiæ ſtudioſi 437.50
Babylonij cuiuſdam Chaldæi incantatio 648.10
Bacchæ in exercitu Liberi patris 661.30
Bacchis meretrix 748.20
Bacchus vt genitus 62.1. indeq; & 147.10
Bacchi commendatio & vituperium 68. 60. & ſeq.
Bacchi exercitus aduerſus Indos 661.20
Bacchi deſaltatio fortiſſima 409.10
Bacchi & Herculis peregrinationes 297. 50
Bacchi miniſtri, Satyri 409.10
Bacchum filium Ioui Iuno exprobrat 68.60
Baccho non ſemper noua fiebant poemata 832.30
Bacchicæ & Dionyſiacæ ſaltationes 409.1
Bacidis oraculum 773.10.20
Baculus Protei cynici talento vẽditus 675. 20
Bagoas philoſophus peripateticus eunuchi ſpecie 433.50
Balæna cui Andromeda erat expoſita, in lapidem conuerſa 90.60
Balnei amœniſſimi ac commodiſſimi deſcriptio 657.50. & ſeq.
Balneorum mollities 21.20
Bambyce vrbs 811.10
Barbæ philoſophorum inſultat 102.40. & 168.40. & 170.50. & 198.20.30. & 204.10. & 259.1. & 302.50. & 434.50
Barba puerorum amatores auertit 459.20
Barba philoſophica mirè tragica 559.30
Barbæ acutæ fœditas 793.30
Barbæ ac vultus ſeueritate fallẽtes 805.30
Barbarum conſecrandarum mos 826.1
Barbæ ornamentum 846.60. & 847.1
Barbæ & comæ alendæ exempla ibid.
Barbari à philoſophia non excluduntur 165. 30. & 778.60
Barbaris ſæpe ſatellitibus magis fidunt tyranni, quàm ciuibus ſuis ac liberis 344. 1.10. & 885.10
Barbaris vt redderentur reſponſa ex oraculis 400.20. & ſeq.
Barbaros cur à ſacris excludãt Athenienſes 446.30
Barbari, diuitiarũ ſtudioſi, non honeſti amantes 700.1
Barcetis Leucanoris regis filia 507.40
Bardos homines & ſtupidos, ſtupidiores efficiebat Lucianus 775.50
Bardylis Illyriorum regis ſenectus 708.20
Βασανίζειν quid ſit 851.10
Baſſus ſophiſta 677.40
Baſtas Chius 689.20
Batalus tibicen 677.40

INDEX.

Raucides, crocæ muliebres 431.50
Beati homines perrari 891.40
Beatitudo Stoicorum 254.50
Beatorum insula 310.1.& seq.& 632.40
Beati corpora non habent, & quales sint 311.10
Beatorum & impiorum damnatorum pugna 314.1.& sequent.
Beatus verè qui sit 891.50. & sequen.
Bebryx Amici filius 79.50
Belittas & Blasthes nobile amicorum par 505.10
Bellerophontis fabula 207. 20.& 438.40 & 686.10
Bellerophontes podagricus 739.60
Bellum, omnium pater 276. 30.& 573.10
Belli euentus falso predictus 399.30
Bellum & pax res omnes mortalium continent 409.40
Bello maximè necessarij amici 503 .10
Belli calamitates 879.10.20
Belli causa Græcis ac Troianis Helena 869 40
Belli imaginarij descriptio 729.30.& seq.
Belli Troiani clades maxima 890.20
Bellorum & seditionum ortus cupiditas 847. 20
Belutus, pro bestiæ similis 641.1
Bendis idolum ex solido auro 539. 1
Bene agere cunctandum non esse 19.40
Benefactorum merces maxima 339. 40
Benefacta quæ remuneret lex 350.1
Beneficiary sæpe eos dissimulant à quibus locupletati sunt, fortuna illis immutata 30. 10.20
Beneficia non in omnes collocanda 31.1
Beneficiũ an necessitatem pariat ei qui contulit 374.10
Beneficia deorum nemo cõplecti semel potest 831.10
Beneuolentiam historicus nõ captat 293.40
Beneuolentia intempestiua à simultate nihil differt 363,30
Berœa Macedoniæ ciuitas 522.40
Bibendi sitis inexplebilis percussis à dipsade 716.20
Bibere nemo compellendus 791.20
Bibliopolarum mendacia 671.40
Bibliopolæ, ferè rudes 672.40
Bithynicum mancipium 197.10
Bombylius quid 431.20
Bonus vir alicui operi intentus esse debet, & cui maximè 211.1
Boni principis munus 378.1.& sequent.
Boni viri cultus & habitus qualis esse debeat 847.30
Boni cur malè habeant, mali bene 533.30. & seq.& 553.1
Bonorum raritas 35.30
Bonorum virorum memoriam Scythæ sacrificijs prosequuntur 490.10.20
Bonorum oppressio, malorũ exaltatio, deorũ opinionem imminuens 543.1.10
Bonos Deus non semper negligit 863.40
Bonum aut malũ nos spõte nostra non facere, ac proinde nec præmium nec supplicium mereri 534.30.40
Bona verè nostra nulla sunt externa 19.30
Bona triplicia 858.50
Bona quæ sint 221.40
Bona suauiora sunt quæ communicãtur 50. 50. & 460.10.20
Bonorum mundanorum instabilitas 891.60
Bonorum partitio, munus Iouis 793.50
Bonorum nimia continuatio fastidium parit 882. 60
Bonis à natura datis an vnicuiq; temere fruendum 844.30.40
Bonis seipsos priuantes 844.50
Bosporanorum procorum mos in petendis puellis 505.40.50
Bosporus ponte iunctus à Dario 874.10
Boues sacri 823.30
Bouini oculi 473.60
Boum Solis assorum mirum 893.10
Βυφάγοι 451.30
Bracana, agrestia olera 430.30
Brachmanes Indorum, longæui 703.1
Brachmanum animi tolerantia 772.10
Brachmanes vltro pyram inscendere soliti, orientem solem salutant 775.30
Brachmanes philosophi 779.1
Branchides qua maximè re locupletati 388. 30
Brachus Apollinis amasius 55.1.et 705.10
Brasidæ animus 292.40
Brassica natibus adnascẽs pro cauda 302.60
Breuitatis commendatio 294.10
Briseis Veneri aurea comparata 488.1.10
Bruta etiam animantia ad inferos tryciuntur 183.30
Bruta legem naturæ non violant 458.30
Βρωμόλογοι 687.50
Bubalus, Celer, Mangus, latrones 400.40
Bubalus ab Hipponacte iambis prosciss. 688. 40.50
Bubonum sanationes 647.30
Bucephali homines feri 319.30
Bullæ homines 142.20
Buttubata, nugatoria 641.1
Bupresles 716.1

Cabalusa insula 320 20
Cacozelia saltatorum 420.10
Cacozeli irrisi 422.50.& dein per totum
Cadmi amore captus Mercurius 867.1
Cadauer ad conuiuiũ adhibitum, & pignori datum 635.1
Cæcis maximè philosophandum 227.1
Cæcitas Paphlagonũm spontanea 389.20
Cadere amasiam, amoris feruentis indicium 353.60
Calum quale sit 147.50,& sequen.
Calisectio 412.30
Calum aquilis, scarabeis, & camelis adiri 573.50
Calũ pater à Saturno filio exectus 789.60
Cælestium cibus ac potus 176.20
Cælestium respectus mortales inclinat 439. 20. 30
Cæneus vir, postea fœmina. 563.40
Cæstus Veneris cælestis 821.50. eius efficacia 63.20
Calamides statuarius 747.50
Calamitates maximæ ex ignorantia proueniunt 680.10
Calanisphera 12.40
Calcei noui elegantes 194.50
Calceis sine, Hercules & Theseus incedebat 846.50
Calchas Homericus saltator 412.10
Calix scytharum in amicitiæ coitione 503. 30.& 512.30
Calix vini meracissimi, tragœdiæ ingentis author 802.1
Calicis in concertatores effusio 806.30
Caligo apud inferos 183.40
Callias nepos perditissimus 533.40
Callimachi prolixitas 294.40
Calumniæ quæ struũtur ijs quos diuites ejicere de sua familia volunt 203.30. indeque
Calumniatorem instruit 642. 20
Calũniæ nõ temere credẽdũ 679.30.et seq.
Calumniæ mala 680.20.& seq.
Calumniator in seruitutem ei addictus, quẽ calumniatus erat 681.10
Calumniæ typus, & finitio 681. 10. & seq.
Calumniatoris arma 685.1
Calumnia vt soluenda sit 685.40
Calua mulier à capillitio laudari cupiens 481. & dein
Caluitij fœditas 733.60
Caluus vbi pulcher 302.50
Caluus denuo capillos producens 318.40
Caluus erat Alexander 402.40
Calypso Lucianum hospitio excipit 317.40
Cambysis exitus 140.10
Cambyses Cyri filius paternæ crudelitatis administer 709.1
Camelus Bactriana Ptolemæi Lagi 8.50
Camelis calum adiri Æsopus ait 573 50
Campus Acherusius siue Elysius 130. 50. & 632.40
Cancrorum oculi pro telis 318.20
Candor non solus commendat formã 81.20
Canendi in scenis studiosissimus Nero 875.1
Cani, inungendi non sunt 697.20
Cani, sapientiæ ac doctrinæ indicium Ibid.
Cani in homine vbi primũ apparent 758.40
Canicula prægnans philosopho Stoico ab hera seruanda committitur 201,60
Canicularum deliciæ 202.10
à Cane rabioso morsi, ipsi etiam alios inficiũt 23.1
Canis in præsepio 32.50.& 679.20
Canes dy 155.1
Canis cælestis inhabitatus 300.40
Canis vt optimè laudetur 486.1
Canis, sydus feruentissimum 619.50
Canes elephantis Indicis maiores 652.20
Canes lyricinem discerpentes 675.10
Canis coriũ rodere haud facilè cessat 678. 20
Canum vsus in quo sit 782.40
Cantiones amatoriæ in aula gratiores præcepis philophicis 199.40
Cantores & musici ac cantrices insignes 476.10.& seq.& 703.30
Cantus mortalibus iucundissimus 409.20
Cantus mulieris formosæ 476.1.10
Capilli Isidis à Memphitis seruati 675.30
Capillorum amasiæ conscissio, seruentis amoris indicium 753.60
Capilli muliebres 465.1
Capillorum sacraterum demittendorum mos in iuue

INDEX.

in iuuenibus 816.1.10
Caprarij dij. 839.30
Capricornus cælestis 437.40
Captatores alienæ mortis 96.40. indeq; & 104.1. & seq.
Captiuitatis ac carceris incõmoditas 500.50
Captiunculæ philosophorum 256.10.20
Capua Hannibalem corrupit 106.40
Caput dimidia parte tonsum 769.50
Caput draconis ingeniosè effictum 389. 40. & 394.10
Caput mulieris formosa quale esse debeat 472.60
Caput regi Leucanori dolo delectũ 507.60
Caput pariens 856.50
Capitis Orphei præcisi mirum 674.50
Capitis radendi mos in purgatione funesta familiæ 815.10
Capitis rasio apud naufragos 259.20
Capiti catera membra respondeant 284.50
Capite truncata musca, vivit tamen & respirat 670.1
Capita Iani ac Vertumni 887.10
Capita sine robore 114.50
Carcerato amico amicus subueniens 501. 1. & seq.
Carcere liberati etiam cum præmijs, qui iniquè eò coniecti fuerant 502.10
Carcinochires 306.20
Carimantes 430.60
Carmen Orthium in exercitu Bacchi aduersus Indos 662.40
Carminum studiosissimus Nero 873. 60. & 874.40
Carminum vis 646.60. & 656.10
Carminibus pestilentia non cedens 396.30
Carneadis philosophi senectus 710.1
Carnes boum semiassa vermibus affixa mugientes 556.10
Carnium & fabarum esum cur interdixerit Pythagoras 563.10.20
Carnium moles prægrandis, inutilis 625.1
Carnifices puellis immissi 762.30
Carus luctator 313.40
Caryatissantes Lacedæmonij 407.1
Caryonauta 318.1
Cassandra Delphorum 473.40
Cassiepea affectatio laudis 481.40
Cæseus insula 309.30
Castoris ac Pollucis discrimen 79.50
Castoris ac Pollucis munus 80.20. eorum encomium 865.1
Castrati, formam fœmineã assumentes 815. 10. & 819.60
Castrãtes se quidã in amici gratiã 819.50
Castrationis spontaneæ furor vt concipiatur. Castrati, vide Execti (824.50
Casus in præclaro facinore an præmium aut pœnam mereatur 348.30.40
Casus bene vertens, consilium interpretatus 344.60
Casus inopinati euenientes 810.20.30
Catalepses & imaginationes philosophorum ridet 257.30
Catalogus macrobiorum 706.60
Cathecumenus 860.30
Categoriæ prædicamenta 448.30
Catena aurea Iouis apud Homerum 219. 50. & 530.1
Catena rosea 314.50
Catulus melitæus appellatus Cynicus quidã 803.30
Cauda galli gallinacei mirum 568.10
Caulomycetes 308.40
Causas agere cur desierit Lucianus 168. 20.30
Celeritatis ac promptitudinis præciũ 642.1
Cenchroboli 299.50
Centaurus, fœdum monstrum 9.30
Centaurorum mira pictura 263.50. & seq. & 266.50
Centauri temulenti 543.50
Centaurici sanguinis vis 772.10
Cepe & candidus sal gratissimum conuiuiũ sobrijs 195.10
Ceramicus Athenarũ 163.50. et 748.50
Ceraſtæ serpentes 716.1
Cerberus cantu sopitur 129.30
Cerberus, canis triceps 632.20
Cerberus in oratione 696.40
Cerberus ab Hercule captus 889.30
Cercopes 388.1
Cereri sacerdotem alere, prouerb. 33.40
Cerdonica artis tranquillitas ac securitas 566.60
Certaminum puerilium apud Athenienses, & species & nomina ac voluptas 616. 30.40. & 617.50
Certator ineptus loris cæsus è theatro electus 674.20
Cerui ternis pedibus 319.60
Cerninæ pellis vsus in morbis 646.50.60
Ceruix mulieris formosa 473.10
Ceruix vsque ad zonam dissecta 509.50
Cetus immanis Luciani nauem absorbens 304.40. & seq.
Cetus quater modò toto anno hiãs 307.20
Ceti tergum, ara, & sepulcrum 308.10
Ceti mors mirabilis 308.40
Ceyx Trachinius 43.50
Charephon à Pythio directus ad magistrum 225.10. & 639.50
Cheronensis pugna 834.60
Χαῖρε & ὑγίαινε verborum vsus 211.40. & dein. & 212.50
Chalcedon oppidum 388.40.60
Chaleidica saltatio 411.1
Chaldæorum sapientes 118.20. & 221. 1. & 779.20
Chaldæus quidam à vipera morsum viticulam sanitati restituit per incantationem 648.10
Chaldæorum longæuitas 707.20
Charicenus senex emarcidus 861.10
Chariclea Demonactis vxor adultera 494. 50. & dein.
Charmoleus Megarensis 101.30
Charon indefatigabilis 877.10. Eius cognitio quãta sit 879.40. eius maxima cura 887.30. Vide dialoges Mortuorum
Charon me memordit, senis responsum inualidis eruribus 447.30
Charops Æginetes matricida 533.50
Cheniscus alas emittẽs et exclamãs 318.40
Χειροθμαδη 687.50
Chelidonia insula 452.40. & 723.10
Chelidonium cinadus 201.30
Chelidonium meretrix 756.30
Chimæris ac hippocentauris pleraque philosophorum similia 252.30
Chirosophi saltatores 417.10. & 432.10
Chirõ ex deo mortalis factus 119.50. et seq.
Χιτώνιον quid sit 429.50.60
Chleuocharmus proprium nomen 861.20
Choræmj longani 707.10
Choreæ beatorum 312.1
Chorea mortalium quàm absona 576.60
Chorea siderum 406.10
Chrestos per contemptum impijs hominibus dictus Saluator noster Christus Iesus 860. 30. & 862.10
Chrestis, hoc est frugi 862.10
Christianos sibi aduersantes Alexãder pseudomantis lapidibus petli iubet 393.40
Christiani impiorum numero habebantur ab Alexandro pseudomante 396.60
Christianorum doctrina mirifica 768.1
Christianorum studium erga Proteum quendam 768.20
Christianorum communitas 768.50
Christiani in cœnaculo sublimi agẽtes 862. 1.10
Christus, ve mundo, irrisus 859.1
Christi opera 860.30
Christi numen 860.40
Christo gratiæ agendæ 863.50
Chrysa sacerdotis aduersus Apollinẽ indignatio 146.10.20
Chrysippus & Zeno Aristotele & Platone posteriores 232.20
Chrysippus quartò elleboro purgãdus 312.40
Chrysippus à præstigiatoribus non dissidet 393.50
Chrysippi syllogismi frigidi 579.30
Chrysippi philosophi senectus 710.1
Chrysarium venefica 745.40
Chrysis meretrix 649.30, et 753.50. et seq.
Cibus Cynicorum 847.10
Ciborum delectus 769.40
Cibus inferorum & superorum 176.10
Ciborum parãdorum nimia cura, noxia magis quàm salutaris 845.60
Cicadã ala cõprehendere, prouerb. 688.20
Ciconiam pinsere 678.30
Cicuta nõ in omni quãtitate occidit 247.10
Cilices, latrones 576.40
Cinadus cum philosopho eodem vehiculo uehens 201.30. & dein.
Cinadorum turba, Cerasia 522.50
Cinadus difficile dissimulatur 677.50
Cinadorum sacerdotũ fœda 523.10
Cinadus in principio anni domo primùm egredienti conspectus, ominosus 692.60
Cinadorum cultus & odor 847.40
Cinathus assentator 487.1
Cinere ponderando inueniri quàm multa de ligno in fumum euanuerint 447.1
Cinyrus Scinthari filius 314.10
Cinyri punitio apud inferos 316.10
In Circulo currere, prouerb. 251.30
Circũferenda dea Syria stips collecta 522.50
Cithara pulcherrima ornatissimáq;, artem pulsatori suo non tribuit 674.1. & dein.
Citharœdi cuiusdam inepti, sed bene ornati, ridiculus in certamine exitus 673.50. & dein.
Citharœdorum certamen 674.10

INDEX

Citius septem elephãtes sub alis abscõderis, quàm vnũ cinædum, prouerbium 677.50
Citra sementem prouenire 384.30
Ciuica corona cui detur 336.40
Ciuis incorruptus, equitatu melior 833.1
Ciuis vnius momentum 833.30
Ciuium cura apud Athenienses 622.1
Ciuitates, apum examini similes 140.40
Ciuitas virtutis quales admittat homines & vt eos excipiat 229.1 & sequentibus
Ciuitatem vt aliquam tutam conciliatam habeas 275.10
Ciuitatis nondum conditæ nominis meditatio stulta 288.1
Ciuitas quæ sit existimanda 621.50
Ciuitates cæteris honorabiliores 712.60
Ciuitatum miseria 879.50. & seq.
Clarus insula qua maximè re locupletata 388.30
Claudorũ occursus manè inauspicatus 692.50
Cleantis philosophi senectus 709.60
Cleanthus puella elocata 799.60
Clearchi ducis virtus 109.10
Cleobis & Biton felicissimi 138.30
Cleombrotus Ambraciota 856.10
Cleonymus puer formosus 865.10
Cleopatra Ægypti regina 208.1 & 412.30
Clinia Rethoris furtum 576.20
Clitus inter epulas ab Alexandro cæsus 109.20. & 289.60
Clonarium meretrix 749.50
Clymene Phaetontis mater Soli adamata 64.20. & 79.10
Clypei inepta in historico descriptio 283.20
Clypei Homerici pictura 576.30
Clytæmnestra mors 705.1
Cochlis meretrix 764.30
Cocconas Byzãtius annalium scriptor 387.60. vipera ictu sublatus 389.10.
Codri exemplum 836.40
ad Calum quoto tandem die peruenerit Icaro menippus 578.30
Calum vt pellis explanatum 860.30 Vide Cælum
Cœna vt iucundior fiat 255.60
Cœna opipara, sed à philosopho inepto perturbata 560.10.20
Cœnæ captatores 18.20
Cœnæ exequiales 635.10.
Cœnæ absolutæ fercula 808.1
Cœnæ frugalis bonum, & crapulosæ malum 794.30
Cœnæ philosophicæ descriptio 801.10. & seq.
Coeuntes, pudendis connexi 298.30
Cogitabundi hominis descriptio 856.30
Cœitus nimij incommoda 794.30.40
Cogitandi ac eloquendi diuersa facultas 545.30. & sequent.
Collario aureo innecti 206.30
Colloquia nauigantium 877.50
Collyrij confectio, vsusque 392.30
Colocynthepiratæ 317.50
Colonia in Luciferum ducta 301.60
Color mulieris qualis esse debeat 473.30.40
Colorum caudæ pauonis variegatio 701.20 & sequentibus
Colossus Rhodius 284.60. 539.30. 574.40
Colossis prægrandibus similes reges 566.1
Columba quibusdam auis sacra 814.60. & 835.20
Columna miræ virtutis 791.40
Columna rebus Pyladis & Orestis inscripta apud Scythas, prima institutio liberorum illorum. 491.50
Coma & vultus mulieris pulchræ qualis esse debeat 472.60
Coma Euphorbi Gratijs similes 560.60
Coma ex igni 307.50
Coma, nobilitatis signum Ægyptijs 722.1
Comæ fictitiæ impostura 386.40.50. & 761.1
Comam nutrire, vbi decorum 722.1. & 846.60.
Comam Ægyptij ponunt in morte Apidis 149.50
Comarum attõdendarũ puellis & adolescentibus mirus mos apud Trœzenios 826.1.10
Comatæ qui dicantur 470.10
Comati vbi fœdi 302.50
Cometæ stella inhabitata 302.50
Combabi & Stratonices amor 817.1. & dein.
Comburendi Peregrini solennitas 774.40
Combustio libri, tanquam ipsius autheris 399.10
Combustionis hominis, triste spectaculum 775.1
Comica petulantia 596.1
Commemoratio virorum bonorum defunctorum ad quid prosit 490.20
Communes mulieres esse Plato voluit 781.20
Communio, bona & suauiora facit, & aduersa leuiora 460.20
Communis Mercurius 724.10
Comœdiæ proprium 10.1. Eius voluptas 404.30
Comicorum licentia apud Athenienses 613.30
Commentarij domestici Regum Macedoniæ 832.10
Comparatio pulchra nouellarum plantarum & puerorum 622,30.40
Comparationum hyperbolicarum incommodum 483.1. & seq.
Comparationes Homericæ diuinæ 488.40
Compositio diuersa & varia, Hippocentaurus vocetur 9.20
Competitores aulici 192.40
Compotationis leges 791.10. & seq.
Cõpotationis tumultus & licentia 804.20
Compotationes deorum 580.20. & seq.
Conatus hominum vani 141.1. & seq.
Conatus qui veniant in quæstionem 338.20 30. & 349.50
Conatus non præmiatur, sed factum 334.1. & sequentibus diffuse
Concẽtuum variorum proprietates 267.40
Conceptus mirabilis 302.20
Concio deorum quo modo constata, eiusq; ordo 538.20. & dein.
Concionis frequentia, concionaturum terret 540.30.40
Concionator meticulosus esse non debet 839.10
Concubitæ Scytharum 500.1
Concubitus in publico sine pudore 312.50
Concubitus Martis & Veneris vnde confictus 439.50
Concubitus puerilis vetitus 397.40
Conditiona lia pacta vt seruentur 335.10 & 337.40
Conflictuum dirimendorum periculũ 809.50
Conjectura fidendum non esse in arduis rebus 343.10
Coniugis & sobolis commercium iucundissimum 878.1. & 883.10. Vide Maritus & Vxor.
Coniugio omnibus vacandum 468.50
Conscentio Priaporum seu Phallorum 820.49. & dein.
Conscientia scelerum obstrictos homines tenendi ratio 395.30.40
Consilium, aurea res 678.10
Consilium bonum propter incredibilitatem neglectum 637.20
Cõsilium mutare, Epimethei, non Promethei opus est 10.40
Consilium in melius mutare vbi erraueris pudendum non esse 258.50
Conspici defixis oculis tyranni nolunt 185.1
Constantis viri mors intrepida 835.50. & dein.
Consuetudinis prauæ malum 678.20
Consulendi prophetæ non sunt de rebus quas cum periculo reueles 395.30.40
Consultores cauti sint in petendis responsis Ibidem
Contemptus & despicientia fastui diuitum obijcienda 18.50
Contendendum cum tyrannis non esse 875.40
Contentio philosophorum 172.10
Contentus paruo, felix 886.40
Continentiæ commendatio 15.60
Continuatio nimia bonorum, fastidium parit 882.60
Contractus vt ligent 336.10 rati sint 355.40
Contradicendi studium 642.20.30
Controuersiæ antiquæ multa apud deos suspensæ 584.40
Contumelia quis dicatur affici 853.1
Contumelijs afficiendi amatores non sunt à meretricibus 748.10
Conuentus frequentia, loquendi fiduciã concionaturo eripit 540.30
Conuentus panegyrici maximi 824.10
Conuiciari ac reprehendere, facile: sed rebus collapsis mederi, difficile 544.10
Conuiciorum vsus in disputationibus 548.30. & sequent. & 554.10.20
Conuictus iucunditas 796.20
Conuiuæ modestia 845.10
Conuiuales leges 791.10 & sequent.
Conuiuæ cynici impudentia & importunitas 801.50. & 802.40
Conuiuatoris ingenioſi astutia 333.50
Conuiuium apud deos vt instruatur 580.20
Conuiuium lautissimum ac delicatissimum 311.50
ad Conuiuium diuitis inuitatus pauper, quàm diuites

INDEX.

anxiè tempus illud expectet 559.10
Conuiuij ad quod pauperes adhibentur apud diuites, mos 792.50
Conuiuij conturbatio tragica 809.10. & ſeq.
Conuiuij longioris tædium 195.1.10
Conuiuio non niſi amicos excipimus 603.50
Conuiuia aliena non ſectari, vtile 710.50
Conuiuia quibus rebus exhilaranda 49.10. & 796.30
Conuiuiorum lautorum inuerſiones 796. 40.50
Conuiuiorum magnorum dicta facilè in obliuionem veniunt 864.50
Conuiuiorum obſeruatio apud diuites 193. 30.& ſeq.
Conuiuiorum ſumptuoſorum mala 565.20
Conuiuijs æqualitas maximè congruit 795. 60
Conuiuijs lautis & opiparis vilia non apponuntur 294.30
Copia quid ſit 843.50
Copiæ cornu 193.1
Coraci, dij amicitiæ præſides apud Scythas 492.30
Coraſia, cinædorum turba 522.50
Cordax ſaltatio 409.10.& 410.10
Corinthij diu aurum non habuerunt 539.10
Corinthiorum turbatio à metu Philippi 276. 40
Cornices animal varium 435.1
Corœbus & Margites 645.30
Corona ex pennis pauonum 313.50
Coronæ vbi geſtandæ 21.1
Coronæ victorum variæ 616.40
Coronarum indicium 876.1
Coronis Æſculapij mater 390.40
Coronidis nuptiæ 397.1
Coronus Cottyphionis filius 302.20
Corpus præ anima nihil à Demoſthene reputatum 837.20
Corpus tyranni quod ſit 355.10
Corporis quæſtu emergens Alexander pſeudomantis 387.30
Corporis venuſtate ſola commendari nõ debet mulier, ſed animi quoq; dotibus 479.1
Corporis vires in duce militiæ, parum faciũt præ prudentia 341.40
Corporis virtus, robur 844.20
Corpora adoleſcentum ſuorum vt exercerent Athenienſes 624.1.& dein.
Corpora labore ac ſudore non areſcunt 628. 40
Corpora ſine capitibus, hiſtoriæ ſine proœmijs 285.1
Corpora vt firmiora fiant 625.1.
Corybantes amore inſanientes 64.30
Corybantum ſaltatio 406.20
Cottabi qui ſint 430.50.& 860.40. ad marginem
Coturnicum pugna 629.40
Cothurnus appellatus quidam propter inſtabilitatem 692.40
Cratetis philoſophi authoritas 779.50
Craton inſpector 861.10
Credendum facilè non eſſe rebus abſonis 123. 20.30
Credulum nimis eſſe non decet eum qui philoſophiæ initiatur 240.50
Cretenſes optimis legibus inſtituti 630.50. & 632.40
Cretenſium ſaltatio 406.20.30
Cribro vaticinans 388.60
Criminis ſe deferens amicus amici cauſa 501.40
Crimina philoſophorum in ſe inuicem 806. 10.& ſeq.
Critias Neſotes plaſtes 650.40
Critolai peripatetici ſenectus 710.10
Crapulæ incommodum 794.30
Crobyle mater Corinnam filiam meretriciũ docens 751.10.& ſeq.
Crocale meretrix 764.30
Crocodilina quæſtio 156.30
Crocodilinæ ſubtilitates philoſophorum 257. 20
Crocodilis inſidens homo 656.1
Cronoſo'on, ſaturnalium legum lator 789. 10.& ſeq.
Crobyli qui ſint 432.1
Crœſus & Polycrates reges inſperato mortui 728.10
Crœſi fatum 138.20.& ſeq. & 565.30
Crucis ſupplicium in vſu conſtitutũ 26.40.50
Crucifigendos multi ſubſequuntur ſpectandi gratia 774.30
Crucifixi in Paleſtina reuerentia 768. 10.50
Crudelis nemo ſit gratis 380.20
Crudelitatis ſuſpicionem à ſe amolitur Phalaris 377.10.& ſeq.
Crudelitas tyranni vt exagitetur 378.30. 40.& 379.10.& ſeq.
Crudelitatis pœnitentia 709.1
Crudelitatis iactantia apud puellas ingrata 762.30
Crurum nudandorum mos in ſaltãdo à meretricibus 747.50
Cubito innixus humi cœnans cynicus 801. 50
Cucullam abijcientes 781.50
Cucurbitæ folium pro velo 317.50
Cucurbitinæ naues ibid.
Cultus & habitus corporis cum vitæ inſtituto conuenire debet 847.20.30
Cumanorum ſtupiditas 689.10
Cunctandum non eſſe vt bene agas 19.40
Cupiditatibus vti neſcientes 20 50
Cupiditas à puero innata aut diſcita, difficilè eluitur 567.40
Cupiditas, omnium malorum fons 847.20
Cupiditas poſſidendi ſemper creſcit 886.40
Cupido, puer eſt 54.50. & prauus 462.1
Cupido à Mercurio paleſtra ſuperatus 60. 40
Cupidinis vis 64.20.& ſeq.
Cupido quibus deis parcat 69.40. & ſeq.
Cupido, Hermaphroditus & Priapus fratres 77.1
Cupido, Herculis perſonam induens 284.50
Cupido Theſpienſis 454.1
Cupreſſi cum ramis ac frondibus, pro remis 307.40
Curæ nonnunquam deponendæ 450.20
Curandi ratio non omnium eadem 368.30
Curetum ſagittæ reſina tinctæ 22.30
Curetum ſaltatio 406.20
Curioſitas quo hominem impellat 297.20
Curioſitatis ac peregrinationis pœna 310.50
Currus Platonis alatus 643.50
Curſus exercitatio 625.40
à Cybele afflati 390.1
Cybelum oppidum 25.1
Cybeſteteres ſaltatores 407.40
Cyceonis potus 421.30
Cyclopes fulminis cuſores 34.1
Cyclops appellatus quidam homo mollis 695. 60
Cydimacha turpiſſima puella nobili viro ac diuiti nubens 499.30.40
Cydni fluuij amœnitas 698.20
Cygnorum cantus 667.20.& ſeq.
Cymbalium tibicina 759.40
Cynicorum aſperitas, & dogmata 152.1. & ſeq.
Cynicus in pelle vrſi philoſophans 445.10
Cynicorum mordax petulantia 448.1
impudentia 802.40.& ſeq.
Cynicos philoſophos perſtringit 784.& ſeq.
Cynicus in conuiuium nuptiale inuocatus irruens 801.20
Cynici habitus, vita, & inſtitutio 769.30. & 843.30.& ſeq.& 844.40. & 847. 40.& 848.20
Cyniſci mors 178.20
Cynobalani 300.40
Cyri exitus 138.10.& 140.1
Cyrus vterque beatus 312.10
Cyri maioris ſenectus 708.60
Cyrenaicorum dogmata 153.30.& ſeq.
Cytmides emplaſtra ex vrſino adipe confecta 393.1

Adis proprium nomen 397.1
Dædali fabula 438.40. & ſeq.& 458. 50. & 565. 20.& 571.1.10
Dæmon Anacharſi occurrens 271.40
Dæmonum paternorum & maternorum in morte inuocandorum ritus 775.1
Dæmonis miræ præſtigiæ in oraculis reddendis 822.50.& dein.
Dæmoniacos ſanantes 649.50.& dein.
Dætymones olim paraſiti 601.10
Damaſias athleta 101.50.& 426.1
Damis Epicureus ἀδὲ 541.40.& ſeq.
Damnatorum locus 315.40.& ſeq.
Damnatorum ſpecies 129.50
Damnatorum pœnis dolentes facinora illorũ reputent 379.20
Dæmon Chalcidenſis & Euthydicus, nobile amicorum par. 497.1
Danaes fabula 88.60.& ſeq.
in Danaidum dolium aquam inferre, prouerbium 33.50
Danaidum dolium 247.1
Danaides cruentæ 762.50
Danaus, durus pater erga filias 85.10
Dandamis & Amizoca nobile amicorum par apud Scythas 504.1
Daphne Apollinem auerſabatur 66.50. in arborem verſa 298.10
Dary graue dictum 554.40
Dary opus magnificum 874.10
Dea ſanguinaria 523.1.10

INDEX.

Dearum degeneratio, & amores cum hominibus mortalibus 840.30.& 867.1
Dearum forma vt in poetis laud.ta 483.50
Dearum iudicium 70.30 *& seq. Paridi commissum* 869.30
Deabus mortales fœminas comparari nõ delere 481.30.& *seq.*
Deambulationis vsus 827.1.& 864.20
Debere ei qui semper imputet, durũ 332.60
Debitor caussificationibus non liberatur, sed solutione 335.30.& *seq.*
Debitum soluere detrectãtes ac tergiuersantes, quæ caussentur 335.50
Decenter cadendi cura 826.50
Decepti, alios etiam decipi vellent 254.10
Decianus Sophista Patarensis 513.30
Decorum vbique seruandum 168.60. & 169.30
Decrepiti etiam miserrimi inuiti moriuntur 122.30.40
Decretum aduersus supposititios deos 841.60.& *dein.*
Decretum inferorum contra diuites 126.50 & 132.30.& *seq.*
Decretorum Epicuri vtilitas 399.10.20
Decretorum pugna 833.50
Dercetodea 811.10.& 814.50
Deformes homines, pulchri tamen pingi volunt 280,50.60.
Deformia in meretrice, & venusta 745.40
Deformitas an omnis damnata 459.1
Delator cautè audiendus 686.60
Delatorum falsorum vltio 819.30
Delectabile modo historiam facere comites taxat 279.60
Delos insula vt emerserit 87,50.& *dein.*
Delia sacra sine saltatione non peragebantur 403.1
Delphorum honor 377.20.& 384.30.40
Delphorum diuitiæ 388.30
Delphica diuinatrix vt oracula redderet 246.30
Delphini amatores hominũ 86.30.& 726.20
Delphinis ingatis nauigantes 320.10
Delphinibus vehentes prædones marini 318.20
Delphis meretrix 764.20
Delus qua maximè re locupletata 388.30
Demetrius Cynicus saltationi inimicus, mox sententiam mutat saltatore egregio conspecto 415.40.60
Demetrius poliorcetes 487.1
Demetrius Suniensis & Antiphilus Alopecenses nobile amicorum par 500.1
Demetrij Cynici liberè factum aduersus inerditum quendam 676.20
Demetrij Platonici accusatio ridicula 684.10
Democritici 154.10
Democritus Abderites in monumẽtis agens ad confutandum errorem de manibus 655.20
Democriti Alderitæ senectus 709.50
Demonactis vita 441.1.& *dein. per totum,*
Demonassa Corinthia mulier diues ac impudica 750.10.40
Demonstrationis vtilitas 250.30.40
Demonstrationes vt certæ esse cognoscantur 251.20
Demonstrationes geometricæ 253.50
Demosthenes captus 290.10
Demosthenes scalas rescindit 292.50
Demosthenes gratiarum expers 641.10
Demosthenes emendas studioso 672.20
Demosthenes citò orbus relictus à patre 829.10
Demosthenes pro deo habitus 827.30
Demosthenes auro corrumpi nõ poterat 832.50
Demosthenes propter quæ laudandus 836.50
Demosthenis origo obscura 5.1
Demosthenis apud Iouẽ authoritas 540.50.544.10
Demosthenis in bello fuga 608.1
Demosthenis apologia 613.1
Demosthenis encomium 826.20.& *dein. per totum.*
Demosthenis adolescentia qualis 829.20
Demosthenis liberalitas 835.30
Demosthenis beneficia in Athenienses 836.20.30
Demosthenis mors 835.50.& *dein.*& 837.20
Demonstratus Epicurum seruans 398.50
Dentes, ætatis indicia 522.40
Dentes pulchræ mulieris 474.20.30
Depositi repetitio à depositario, vitam depositori seruans 819.1.10
Desaltasse qui dicerentur 408.1
Descriptiones historicæ modicæ esse debent 294.30
Desertoris pœna 730.1
Desiderium & Hymenæus comites Veneris 75.10
Desiderium vehemens pulcherrima similitudine expressum 717.30
Desficientia & contemptus, diuitum fastui obiciendus 18.50
Detonsorum contemptus 862.50
Deucalionis diluuia 29.40.& 813.50.& *seq.*& 820.30,& 856.1
Deuotiones magicæ 362.1
Deus, malorum causa non est 205.10
Deus per omnia se penetrãs, ex sententia philosophi Stoici 257.30
Deus non decipitur aut fallitur 377.30
Deus ex serpente creditus 390.30
Deus in phiala ex aqua haustus 390.20
Deus vbi fuerit ante mundi fabricationem 572.60
Deus quid sit 573.10.20
Deus non semper bonos negligit 863.40
Deus similis est homini pulchrè conuiuiũ instruenti 845.20
Deus Athenis ignotus 858.30.& 863.50
Deus trinus & vnus 858.50
Deus iustorũ & iniustorum inspector 859.20
Deus dexter Christus 860.30
Dei erga homines liberalitas & indulgentia 844.40.50
Deo omnia sunt cognita 860.30.40
Deũ cur se haberi voluerit Alexander 107.30.& 108.50.60.& 110.1
Deum mentientia signa 391.40
Deum esse, comparationibus probatur 552.30.& *dein.*
Dij ociosi non sunt 51.30
Dij alij alias artes exercent 80.10
Dij donarijs nostris non indigent 139.20
Dij an cultu nostro gaudeant,& negle&tu doleant 145.40
Dij omnia mortalibus vendunt 146.1
Dij alij ab alijs coluntur 148.30.& 151.10.20
Dij seditione Gigantũ territi, in Ægyptum profugerunt &c. 149.40
Dij in animalia transmutati 415.1
Dij aut deæ marmora ac statuæ non sunt quæ cernimus 487.40
Dij Scytharum, ventus & Acinaces 503.50
Dij quidam confiati 531.40
Dij sint ne, an nõ sint, disputatio 537.20.& *dein. per tot.*
Dij ex diuersa materia 538.30.40
Dij quibus alantur ac recreentur 542.20
Dijs cur existimatio sua minuatur 60.& *deinde.*
Dij nothi & adscriptitij 543.30
Dij contra Parcas nihil possunt 30.40
Dij Ægyptiorum ridiculi 475.20.& 551.10.20
Dij an res mortalium curent 573.20
Dij ancipites 580.20
Dij quo die potissimum votis ac precibus hominum vacent 690.40
Dij natalitio solo gaudent 712.50
Dij omnia possunt 728.40
Dij ex sublimi tanquam ex propinquo preces hominum facilius audiunt 820.30
Dij assriptitij 839.1
Dij ridiculi 839.30
Dij perfecti 842.10
Dij sua quique commercia exercere iubentur 842.30
Dij gentilium, hominum indigentes 858.20
Dij hominum formis capti 866.50.& *seq.*
Deorũ facinora apud poetas 127.1.& 146.30.& *seq.*
Deorum formæ vt exprimantur 148.40
Deorum formæ cur fiant 822.20.& *seq.*
Deorum formæ quales 848.40
Deorum benevolentiæ argumenta 383.50
Deorum aut dearum filij cur putati mortales quidam 439.20.30
Deorum cultores, in humanis assiduis optimi 488.1
Deorum circumferendorum ac stipis colligendæ modus 522.50
Deorum reuerentiam ac cultum eleuat 529.1.& *dein. per totum*
Deorum quorundam calamitas 531.20.& 537.1.10
Deorum amores nefandi 531.30
Deorum consessus pro dignitate cuiusque dispositus 538.30
Deorum simulacra apud Barbaros quã Græcos preciosiora 528.60.& *dein.*
Deorum contentio de preciosiori, cùm ex diuersa materia sint 539.10
Deorum tumultus 540.10
Deorum ignauia 543.50
Deorum prouidentia vnde probetur 549.20
Deorum infirmitatis argumenta 549.1.10
Deorum cibus & potus 580.30

Deorum

INDEX.

Deorum poſſeſſio, totus terrarum orbis, & oceanus 712.50
Deorum genealogia Heſiodi 718.30
Deorum notitiam Aegyptij primi percepe-runt 812.1
Deorum gentilium vanitas confutata 837. 40. *& dein per totum. &* 857.1. *& ſeq.*
Deorum concilium 837.40. *& dein*
Deorum gentilium contemptus vnde ſit 841.20
Deorum nouorum procacitas & immodeſtia 842.10
Dearũ inter ſe diſcordia, ac iudiciũ 867.110
Deorum inter ſe pugna, & communiter aduerſus Gigantes 869.50
Deorũ filij aliquot bello Troiano vulnerati & mortui 869.50. *& ſequent.*
Deorum cura ſcilicet 894.1
de Dijs aliquid dicere fas non eſt 124.10
Dijs grati eſſe debemus cum primis 330.50
Dijs oblata etiam à ſceleratis, non reijcienda 383.20. *& ſequent.*
Dijs ſimiles multi homines mortales à poetis perhibiti 487.50. *& ſequent.*
Deos eſſe, vt probetur 251.20
Deos etiam Scythæ, non ſoli Athenienſes faciunt 270.50.60
Deos felices ac beatos non eſſe, eorúmque labores 583.10 *& ſeq.*
Deos facere ſe poſſe credidit Alexander Macedo 684.30
Deos Græcorũ negantes Chriſtiani 768.50
Dialectica ſola ſaltatori non neceſſaria 412.1
Dialectica captiones 592.30
Dialogi proprium .9.40.
Dialogus philoſophis familiaris .167.40
Dialogus Glyconis cum ſacerdote, feſtiuus. 166.398.1. *& ſeq.*
Dialogi & rethorices controuerſia 593.20. *& ſequent.*
Dialogi patrocinium 595.50. *& ſequent.*
Dialogi meretricij 744.50. *& dein*
Dianæ obtrectatio 67.20 30
Dianam cur non feriat Cupido 70.10.20
Diana ſui neglectus vltrix 145.50
Diana Endymionem amans 147.40
Diana iaculatrix & bellatrix 426.40
Dianæ indignatio, ad conuiuium Oenei non vocatæ 550.30 *& 804.60*
Dianæ Epheſiæ templi incenſor vnde motus 771.30
Dianæ venatio 867.10
Diaſia quæ ſint 864.30 *ad marginem*
Dicendi genus Luciani quale fuerit 7.30. *& dein*
Dicendi vis maxima 275.1
Dicendi poteſtas hiſtorico neceſſaria, & vt paretur 288.50
Dicteriorum iaciendorum vſus à morionibus in nuptijs adhibitus 803.30
Dicterys modus adhibendus 791.30
Dictio hiſtorici qualis eſſe debeat 291.40. *& ſequent.*
Dies Alcyonij 44.20.30
Dies ater quis vocetur 691.40
Dies imperatoris filijs à patre paupere teſtamento relicti 863.50
Dieipulcherrima pars, principiũ 700.1.10
Difficilioribus exercendi pueri, vt facilius minora præſtent 626.20
Difficultas diuitiarum parãdarum 845.40
Digitorum quatuor voluptas 21.10
Digitis ſolis diuites 182.20
Digiti mulieris formoſæ 473.1
Digiti roſei 474.1
Digreſſiones hiſtoricæ quales eſſe debeant 283.10. *& ſequent.*
Digreſſiones in oratione non omnes repudiandæ 621.10. *& dein*
Dimanete Architelis vxor oraculo monita peſtilentiam Athenienſibus ſedat 271.10
Dimẽſiones cæleſtiũ irridet 572.20. *& ſeq.*
Diniæ Epheſij & Agathoclis amicitia 494.10. *& dein.*
Diogenis Cynici auctio 152.1. *& dein*
Diogenes philoſophorum omnium cauſam ſuſcipit coram philoſophia contra Lucianũ 166.30. *& ſequent.*
Diogenis Sinopenſis dolium 276.50
Diogenes Laidem vxorem ducens in campo Elyſio 312.30
Diogenis authoritas 779.50
Diogenes Ieeſij menſarij filius 593.1
Diogenis Seleuci Tigrij philoſophi ſenectus 710.1.10
Diomedes Venerem & Martem vulnerans 550.20
Dionis Heracleotæ philoſophi vitia 222.40
Dion ſe ſtrangulans 426.10
Dion philoſophus 770.20
Dionici medici feſtiua narratio 803.40. *& dein*
Dionyſius Bacchi cognomen 62.40. *Semeles filius* 815.30
Dionyſij Syracuſani pœna lenata apud inferos propter beneficia in eruditos collata 130 30
Dionyſij tyranni exitus ridiculus 565.30
Dionyſius quidam ex Stoico Epicureus factus 591.30. *& dein*
Dionyſio paraſitati philoſophi 605.60. *& dein*
Dionyſius tyrannus à Philoxeno in poematibus ſuis irriſus 675.30. *& dein*
Dionyſius deus à Momo perſtrictus 839.20 *& 840.20*
Dionyſiaca libertas 10.10. *&* 164.10. *&* 167.30
Dionyſiaca & Bacchica nil niſi ſaltationes ſunt 409.1
Dionyſodorus rhetor 800.20. *&* 803.1. *&* 809.60
Dioſcuri periclitãtibus apparentes in mari. 723.30. *Iouis filij.* 866.1
Diotima mulier philoſopha 434.30. *&* 477 50
Diphilus philoſophus taxatur 805.10
Dipſas ſerpens, & eius natura 716.10. *& ſequentibus*
Δὶς ἀὰ πασῶν. 10.20.
Dis inferorum rex curis non caret 877.40
Diſcendi labor, 602.30, *aculeus.* 602.50
Diſci exercitatio 625.50
Diſciplina, philoſophia antè ſignana 164.50
Diſciplinas cur ſibi parent homines 713.20 *& 806.50*
Diſcoboles Myronis 650.30
Diſcipuli ac magiſtri mutuus amor, ac reciproca obſeruãtia 273.40. *&* 700.10
Diſcipuli Alexandri Pſeudomantis 393.20
Diſcipulorum retractionis crimen. 805.20
De diſcubitus honore cõtendunt Hercules & Aeſculapius 65.1. *& dein.*
Diſputatio de prouidentia deorũ 548.30. *& dein.*
Diſputationes philoſophorũ, contentioſæ. 587 30. *& dein.*
Diſputationis modus & lex 620.10
Diteſcendi ratio facillima 388.20
Diuinandi mira ratio 392.10. *ſeq.*
Diuinatio ex aſtris, defenditur 436.40. *& ſeq. &* 440.40. *& ſeq. &* 532.40. *& ſeq.*
Diuinatores vnde conijcient 104.10
Diuinatrix delphica vt oracula reddat. 146 30
Diuinitas Herculis irridetur 111.30
Diuinitatem ſibi arrogantis mulieris ignominia 823.10.20
Diuinitas vt probanda dijs adſcriptitijs 842 50
Diuinitas nulli hominum data, niſi pulchro 866.10. *& ſeq.*
Diues vnde æſtimandus 886.30. *& ſeq.*
Diuites ad pauperum fores concurrerent ipſi ſalutatum, ſi non ita à pauperibus obſeruarentur 18.30.40
Diuites apud inferos dolent de diuitijs amiſſis 94.40
Diuites cur tam inuiti moriantur 181.10
Diuites cur ſecum homines eruditos habere affectant 198.20.30
Diuites flagitioſi libris foris pulcherrimis, intus autem nefanda cõtinentibus ſimiles. 204.20.30
Diuites ferè cum ſeneſcunt, podagrici fiunt. 794.40
Diuites vt inuidiã pauperũ euitent 796.10
Diuites quam vtilitatem habeant à pauperibus conuiuio exceptis 796.20
Diuites molles & effœminati cinædis compa rati 847.40
Diuitum faſtuoſorum hypotypoſis 17.50. *&* 34.60
Diuitum ſtulti conatus 93.60
Diuitum malorum apud inferos ignominia 130.1. *& ſeq.*
Diuitum ac pauperum vita perpendiculo diſtat 181.1
Diuitum familiæ cur appetantur à nonnullis 190,40,50
Diuitum aſſeclæ quales 494.20.30
Diuitum ſpecioſa ac beata 560.30 *incommoda* 564.40. *& ſeq. miſeria* 794.1. *& ſeq.*
Diuitum pauor in bello 564.40
Diuitum felicitas in quibus putetur conſiſtere 794.1
Diuitum impotentum ac languidorum tædia & cruces 794.50
Diuitum cura per noctes 568.20. *& ſeq.*
Diuitum faſtidia in omni temporis ſtatu, ſeu æſtiuo, ſeu hyberno 847.50.60
à Diuitibus ſe amari ſimulare debent meretrices 754.10
Diuitibus vt ægrè faciant pauperes 795.10
Diuites contra, decretũ apud inferos factum

INDEX.

132. 40. 50
Diuitiæ cur amentur à diuitibus 18.40
Diuitiæ etiam nomina eorum mutãt, quibus obtingunt 34.40
Diuitiæ indignis obtingentes, facilè diffluunt 34.40. & dein
Diuitiæ malum sæpe dominis afferũt 86. 50
Diuitiæ etiam vilem nobilitant 100.50
Diuitiæ in quo consistant 506. 1
Diuitiæ solitariæ insuaues 613.30
Diuitiæ ex rudentibus pendentes 727.60
Diuitiarum comites 39.10.39.60
Diuitiarum mala 37.40
Diuitiarum effectus 39.1
Diuitiarum fructus 796.1
Diuitiarum eleuatio ac contemptus 555.1. & seq. per totum. & 728. 1. & sequen.
Diuitiarũ verus vsus in mediocritate 33.10
Diuitiarũ vtilitas nulla est sine teste 795.1
Diuitiarum parandarum labor 845.40
Diuitijs animus augetur 755.40
Docere fabulam 711.1
Docilitas vt paretur ab historico 293.50
Docti sæpe inopia laborantes 789.40
Doctorum pauperum munera ad diuites 790. 60
Doctores in sacra ciuitate 825.40
Doctrina ad quid necessaria sit 289.30
Doctrinæ prætextu vitia nonnunquam maxima patrantur 757.30
Doctus ac sapiens vnde cognoscendus 227.1
Dodonæa fagus 461.50
Dolium Diogenis Sinopensis 176. 50. 693. 40. 781.60
Dolium pertusum Danaidum 104.50
Doliolum, seruus fugitiuus 784.10
Dolor in medijs non habendus 810.10
Domesticos in suos sæpe senes trascuntur 375. 50
Domino debitum serui reddant 890.50
Domini bonorum nostrorum verè non sumus 19.30
Domos totas exhaurit meretrius amor 495. 50
Domus paternæ à se venditæ precium amicus amico dono affert 496.1
Domos diuitũ vt noctu sine strepitu aperias, & inuisibilis ingrediaris 568.10
Domus spectrorum apparitionibus infamis, vt purgata 654.30. & sequent.
Domus pulchræ & bene instructæ descriptio 698.10. & dein per totum
Domus ampla ac pulchra an ad orationes habendas commodior 699.20. & 703.1
Domus finis 844.1
Domus non solùm cõmodæ et necessariæ sed et pulchræ faciendæ 872.10.20
Donarijs dij non indigent 139.20
Donarijs dedicandis aut sacrificijs faciendis nemo excluditur 384.50
Donatio semel liberè facta, non reuocatur 769.50
Dorcas meretrix 754.50
Doris amatorem non habet 81.60
Δουλάρια 429.50.60
Dracones in exercitum immissi 287.20
Dracones Parthorum 287.10
Draconũ mirũ ingeniũ 388.10. et 390.60
Draco Pellæus 389.50
Draconis caput in speciem quandam humanam effictum 389.40
Draco ipse loqui mira arte simulatus 394. 10. 20
Draco vetus à minimo quodam serpente ad cœtum aliorum serpentum accersitus 648. 20. et sequent.
Dracones Lybici 716.1
Dromo seruus 193.1
Drose meretrix 756.30
Duo maximè à veteribus scriptoribus petenda 676.1
Duas negationes vnicam efficere affirmationem 560.10
Duos tyrannos vna ciuitas non alit 352.30
Ducis militiæ corporale robur minimi momẽti est præ consilio et prudentia 341.40
Duces tam lingua, quã manu prõpti 658.30
Dyades duæ, quatuor efficiunt 235 10

Eriosa saltatio Phrygia 411.40
Ebrietatis et academiæ lis 589.1 et sequent.
Ebrietatis excusatio 663.50 et sequent. et 696.10
Ebrijs designata inter pocula, silentio tegẽda 799.20.30
Ebrietatis impudentia 818.1.10
Ebrius tragœdias scribebat Æschylus 829. 50
Ebrietas perstricta 839.20
Ebur purpureo ostro infectum, pulcherrimũ 473.60
Echinus piscis 174.10 ad marg.
Echo cantui Polyphemi respondere dedignata 81.50
Echo nympha, vox sine corpore 355.60 et 699.10.20
Echus imitatio 475.60
Echo à Pane carminibus prouocata 588.10
Edessa vrbs 811.10
Educationis momentum 881.20. & seq.
Egere pluribus, infirmitatis indicium: nullius rei diuinitatis 846.30.40
Egestatis mala 844.20
ἐγκαχεήμων 432.10
ἐγκωδάκη 430.20
Electos ab se græculos philosophos Romani diuites funditus perire cupiebant 204.10.20
ἔκχυσις vitæ aulicæ 34.40
Electra fratrem noscens & non noscẽs 156. 50
Electri fabula, ac de cygnis ad Eridanum 666.20.30
Elenchus & Demonstratio, philosophiæ comites 165.10
Elenchus amicus veritatis 689.20
Eleusinia sacra inferorũ rebus similia 183. 50. cur ijs initiari noluerit Demonax 443 40
Elephantorũ terror exercitum hostium profligans 266.10
Elephantus in trophæum pictus 266.40
Elephantos sagitta interficere, prouerb. 280. 40
Elephanti molesta musica 669.60
Eliæa forũ iudiciale Athenienſiũ 457.60
Eloquentiæ commendatio 4.60
Eloquetiæ typus, Hercules Gallicus 664.40 & deinde
Eloquentiæ vis 665.50
Eloquẽtia Demosthenis 828.30. & 832.60
Elysius campus 311.40
Emmelia saltatio 409.10
Empedoclis ambitio 115.30. & 766.10
Empedocles in numero beatorum non est 313. 40
Empedocles Icaromenippo in luna apparens 575.10
Empusa quid 408.50
Emungentes mel 302.60
ξυλλάτ]ρ, & ὑπαλλάτ]ρ 853.10
Encomij & historiæ discrimen 278.20
Encomia non omnibus grata 280.10
Encomiastæ quæ obseruent 480.30. & dein. & 493.10
Endromides 431.50
Endymion Lunæ adamatus 63. 40 & 299. 10 & 439.60
Endymionis exercitus 293.60
Endymionis in formam comparatus Alexander 397.20
Enipei amicam Neptunus vitiat 89.40
Ense semper succinctum esse, in pace superua caneum est 627.10
Epeus equi Troiani fabricator 658.60
Ephestria festa 750.50
Epicharmi senectus 711.10
Epictetus philosophus 448.20. & 770. 20
Eius lychnus 675.20
Epicureorum dogmata 155.40
Epicurei & Christiani aduersarij Alexandri Pseud 393.40
Epicureus quidam penè lapidibus obrutus ab Alexandri Pseud sectatoribus 398.30. & 40
Epicurei in deos contumelioſi 581.40
Epicurei cæteris philosophis inuisi 800.10. & 40
Epicuri epistolæ 214.10 liber. 399.10
Epicurus & Aristippus primi inter beatos 312.30
Epicuri encomium 393.40. & 403.10
Epicurum metuebat Alexãder Pseud. 398. 30
Epicurus tranquilitatem suadet 399. 20 ac voluptatem 359.50
Epigramma maius calatho 829.10
Epimenidis somnium 30.30
Epimetheus, Prometheus 7.30. et 40
Epipolarum munitiones 292.30
Epirotæ cuiusdam cũ Nerone de victoria contentio, et exitus 875.40
Epistolæ Saturnales 791.50
Epistola quædã tanquã Eridis malum 805. 10
Epithalamium pro nuptijs 806.20
Epius pugil 313.50
Equæ Thessalæ indomitæ 265.10
Equiformicæ 300.20
Equegrues 299.60
Equiuultures 300.10
Equitare insoliti pericula 719.20
Equitator Castor 466.50
Equites, quarta pars ciuium Athenienſium 628.10
Equorum senio affectorum pellis inutilis 203 50

INDEX.

Equi, elephantorū conſpectu maximè terrentur 266.60
Equi & canes etiam ad inferos trayciuntur 183.30
Equus tridui curſum perpeſſus, à curſu deſiſtens, expirat 508.50
Equi Threicij 543.50
Equus Achillis loqui introductus 556. 60
Equus per amœnum campum libentius currat 701.20
Equus ſe volutãs vt optimè pingatur 831.50
Equi inſani ſeſſor, illius arbitrio fertur 848. 10
Eraſiſtrati medici mira prudentia 816.60
Eratoſthenis Cyrenæi ſenectus 711.20
Erechthei filiarum exemplum 836.40
Erichthonius è terra editus 645. 30. & 705.30
Erigones canis 839.40
Eridis deæ fabula 84.30.807.10
Erinnys 183.50
Errare ex compoſito 216.60
Errones ſtellæ 437.10
Eruditionis cõmendatio 3.60.& dein.
Eruditio prima iuuenũ Athenienſiũ 622.40
Eruditio à recta ratione abducens 808.50
Eruditi ne vileſcant 189.20 & 206.60
Eruditi homines pecuniam negligere debent 195.50
Eruditi apud diuites mercede ſeruientes, miſerandi 210.20
Eruditorum fautores apud inferos mitiùs habent 130.30
Eruditis videri volentibus diuitibus adulandum vt ſit 202.30
Eſca trahendis philoſophis 173.20
Eſus ciborum interdictorum vltiò 769.40
Etœmoclis Stoici immodeſta epiſtola 804.20
Etnarchus Boſphori rex depoſitus, & alter illius loco ſubſtitutus 709.30
Εὖ πρᾶξις Veri *vſus* 213.40
Euagoras Cypriorum rex 488.60
Euangeli cuiuſdã citharœdi ſtulta de ſe perſuaſio 673.50
Eubiotus Boſporanorum rex 509.10
Eubœa à Bœotia reſecta 874.1
Euchenoris fatum 860.1
Euclidis ducis rerũ geſtarũ obliuio 253.40
Eucrates ſenex opulentus 96.40
Eucrates proditor 834.60
Eucritus numularius 799.60
Eudamidas & Aretæus Corinthij & Charixenus Sicyonius, amici inſignes 498. 20 & dein.
Euehi ac promoueri vt poſſis in aula 199.50
Euirati Cybeles matris aſſecla 790.10
Εὐλεξις 430.20
Eumeli Elei citharœdi victoria 674.30
Eumolpus Thrax & barbarus myſteriorum Athenienſiũ author 446.40. & 627.60
Eunomus Locrus choragus in Elyſio campo 312.10
Eunuchus an philoſophiæ operam dare debeat 433.10. & dein. per totum
Eunuchorum quam ſpadonum conditio vilior 434.60
Eunucho an pueri magis committi debeant 435.10
Eunuchus fieri maximè refugiebat Lucianus aſinus 522.20
Eunuchus principatu potitus 708.50
Eunuchus reginæ adamatus 818.10
Eunuchi in mulieres depereuntes ibi.
Euohe, ſignũ in exercitu Bacchi aduerſus Indos 562.30
Eupator rex 402.10
Euphorbus cùm eſſet Pythagoras, auri etiam ſtudioſus erat 563.10
Euphorion poeta 294.40
Euphranor pictor 473.40
Euripidis authoritas 161.10 *ſententia de mulieribus* 464.20 *De Ioue opinio* 551.10
Euripides Archelai paraſitus 606.30
Euripi immiſſo circa Chalcidem 974.10
Eurybatus 387.10
Euricles dæmones 432.20
Euryſthei prouidentia in delendis malis hominibus per Herculem 543.40
Euryti temeritas 162.10
Europæ raptus 91.40. & dein.
Europi cædes 286.50
Euthydicus & Damon Calcidenſes, nobile par amicorum 497.10
Ex Iouis tabulis, prouerb 192.60
Excludendi nonnunquam amatores meretricibus, vt feruentius ament 754. 40. & 760.20
Execratio vehementiſſima 856.50
Exacti propter voluptatem 458.10
Exacti veſtem & ornatum muliebrem vnde recipiant 824.60
Exactionem maximè formidabat Lucianus aſinus 522.40. *Vide caſtrati.*
Exempla mala in reſp. non inducenda 158. 60. & 362.10
Exequiarum conſideratio 635.10
Exercitationis puerorũ apud Athenienſes, finis 617.10. & 624.20. & 625.30
Exercitium ad cœnam, cur fiat 256.10
Exercitia firmiora ac certiora ad libertatis tuitionem, quàm olei, ac pulueris 394.30
Exercitus profligati ac fugiẽtis mira hypotypoſis 266.20
Exercitus ingens 299.40
Exercitus Bacchi ridiculus 661. 30 & dei.
Exercitus pulchritudo 869.50
Exilij pœna 714.30. & 40
Exul inopia preſſus, oraculum inſtituit 391. 50
Exulem amicum vſque ad mortem ſecutus alter amicus 496.50
Exui reductus nonagenarius regnare incipiens 709.10
Exulum deſiderium patriæ 714.10
Exitus de homine iudicat 138.30
Exitus ac miſſio ignominioſa philoſophorum mercede conductorum 203.30
Exitus infelices maximorum tyrannorum 140,10
Exordium hiſtoriæ ineptum 40.10. & dein.
Expeditionum vota mirabilia 729.50
Expertis rerum vſu viris conuerſari, vtile eſt 882.20
Expetenda vulgo 786.10
Expiatio hominis ad inferos adituri 128.30
Exploratores falſi prophetæ 396.50
Exprobratio meretriculæ cum amatore 759. 20. *amatoris cum meretrice* 763.20. & deinde
Exprobrationes philoſophorum in ſe inuicem 806.40
Exteriora hominis ſæpe ab interioribus multùm diſſident 883.20
Extremarum voluntatum ſtultitia 20.30
Exuſtorum hominum nidor 315.50

Fabarum eſus à belli victoria 314.20
Fabarum eſus à Pythagora interdictus 151. 40. & 557.20 & 563.40
Fabas apud inferos non auerſatur Pythagoras 115.10
Fabulæ de Saturno vt intelligendæ 81.50
Fabulæ Græcorum vt accipiendæ 439. 10
Fabulæ poetarum pro veris habitæ 631,50
Fabulæ poetarum mendaces 64.610
Fabularum omniũ penè origo ſaltatori perno ſcenda 646.60. & dein.
Fabularum vſus 645.50
Fabularum interpretes apud Aſſyrios & Arabas longæui. 707.10
Fabuloſa ab hiſtoria abſint 279.40. & 294 60
Fabuloſi omnes ſcriptores perſtringũtur 296 40
Facies muliebris qualis eſſe debeat 473. 10
Facies operis cuiuſque & ædificij elegas & ſplendida eſſe debet 660.30
Facinora in regum aulis 576.10
Facinore innoteſcendi cupiditas 771.40
Facta, infecta eſſe non poſſunt 290.20
Facundiam Galli tribuunt Herculi, nõ Mercurio 665.10
Facundiæ vtilitas 665.60
Fallendi ſtudium 645.10
Falſi prophetæ deſcriptio 386.10. & 20. & dein. per totum
Falſus vates vanitatem ſibi opprobratã mortepenè vltus 398.30
Falſitas hiſtorici vindicata 280.40
Falx Saturni 789.60
Fama vt paranda 268.40
Fame mortuus Blepſias 122.10
Fames luctum expellit 635.30
Famis excuſatio 696.60
Famulos ſuos domini & heri vt cõuiuio excipiant 791.40
Fanis non continetur deorum poteſtas 446. 10
Faſtidium parit nimia bonorum continuatio. 883.10
Faſtuoſi ac diuites vt ſubmonendi eorum hypotypoſis 15.50.17.50
Faſtus diuitum vt deprimi poſſit 18. 50
Fatalis neceſſitas an crimina excuſet 125. 10
Fato vel inuiti agimur 111.20
Fati & Parcarum conſideratio 529.20. & dein. & 859.40. & dein.
Febricitantis viſum 652.50
Febres, mortis nuncij ac miniſtri 141.20
Febris Abderitica in ludis tragicis contracta. 275.60 *vt leuata* 276.20
Febres pauperibus facilè curantur 565. 20
Febribus medentes ſtatuæ 841.20
Felicitas ſuperbos atq; arrogãtes facit 11.40

INDEX.

Felicitas diuina manca fuisset, nisi fuisset eius collatione felicior appareret 50.20
Felicitas vt intelligatur. 50.10. eius finis 445.20
Felicitas quæ maxima 221.20.600.50
Felicitas parasitorum 606.30
Felicitas sine teste, iniucunda 796.20
Felicitatis ac prosperitatis morositas ac querela 847.50
Felicitatẽ philosophi alij aliam statuũt 249.10
Felix Stoicus 254.60
Felicis memoriæ mulier 653.30
Felicium insula ac ciuitas 311.20
Femur aureum Pythagoræ 151.50. & Alexandri Pseudomantis 397.30
Fenestræ in cælo per quas Iupiter mortalium vota exaudit 579.40
Fenestræ domus vt fieri debeant 700.10
Ferè legem naturæ non violant 458.30
Ferè paucioribus quã homines egent 626.10
Feris conuersans homo & imperãs 656.10
Ferendum ac boni consulendum quod adest. 120.30
Ferri vsus præstantior quàm auri 139.30
Ferrum in vrbe gestare non licebat Athenis. 628.20
Festos dies rarò agunt artifices 603.20
Festis publicis magis ringuntur pauperes 789.40
Festorum Saturnalium leges 190.10
Festum maximũ in vere, quod pyra aut fax appelletur 824.40
Ficulnei sensus 673.20
Ficulneis truncis viridibus constructa pyra igneperire volentibus construenda, vt fumo præfocentur 794.50
Ficus, ficus nominandi sunt ab historico &c. 291.10
Fidei Christianæ fundamenta 859.20
Figmenta imperiti vulgi 776.10
Figulina vbi exerceri nequeat 717.10
Fila Parcarum 140.60
Filiam suam elocandã amicus moriens amico superstiti legat 498.20. & 499.20
Filiam in meretricia arte mater instituens 751.10
Filiarum tenellarum educatio 830.26
Filius tyranni, etiam ipse metuẽdus 126.30
Filius tyranno suspectus 344.30
Filius formosissimus ex matre turpissima 499.50
Filius paternæ crudelitatis administer 709.10
Filius patrem senem præfocans 767.40
Filius ex patre, in iuramentũ adhibitus 860.60
Filij cades, patri acerbissima 326.50
Filij mortem inconsolabiliter lugens, vt consolatus 445.50
Filij periculo perculsus pater simulationem deponit 705.50
Filio pater obsequens 322.40
Filiorum gratia an fœnerandum 222.60
Filiorum esores tyranni 343.60
Filiorum quanta cura sit patribus 712.40
Filiorũ educationis difficultas 1780.40.50
Filiorum mala quàm parentibus grauia sint 880.40.50
Filijs viaticum ad discendum patres dent. 369.40
Filios suos inuicem sibi exprobrant Iuno & Latona 67.20. & dein.
Filios suos dæmonijs immolantes 825.60
Finis hominis de illo iudicat 376.60
Fines & principia philosophiæ varia 604.50
Finiũ insana cõtentio 141.60. & 574.40
Finitimorũ inimicitiæ & odia 883.40.50
Flagitia vbi maximè regnent 322.60
Flagitijs supplicium debetur 379.60
Flagris pueros immerentes cadi, inhumanũ, & inutile 631.10
Flamma supplicium quibus debeatur 771.20
Flatus idem & ignem accendit, & lychnũ extinguit 628.60
Flumen vino fluens 297.50. & 311.30. & 792.10
Flumina lactis. 311.30. & mellis 792.20
Flumina sursum incedentia 206.30
Fluuius ex optimo vnguento 311.10
Fluuij cœno, sanguine, & igne decurrentes 316.10
Fluuij infernales 632.10
Fœminæ ac viri diuersa delineatio 365.10
Fœminæ communes omnibus 313.10
Fœminæ viris loquaciores 642.50
Fœminarum corpora flaccida &c. 375.20
Fœminarum amor 642.40
Fœminarum flagitia 882.10
Fœmininum genus etiam saxeum amatur 457.20
Fœminea fraus 495.20
Fœneratorum gemitus apud inferos 182.20
Fœnus primum, & fœnus secundũ 157.20
Fœnora etiam exercent philosophi 150.10
Fœtor eos sepelit quos insepultos homines relinquunt 449.30
Fons risus, & voluptatis 312.10
Fontes mellis & vnguenti 311.30
Fontes tres Satyro Pani & Sileno sacri 663 30
Foraminoso cophino haurire, prouerb. 33.50
Foris admotis an leuetur morbus 647.10
Forma nihil apud manes prodest 94.10.183.40
Forma bonum fragile 113.20
Formæ deorum variæ 148.30
Formæ nomine vt aduletur diuitibus 202.40
Formæ cura nunquam deponitur 871.50
Formica Indica 562.20.793.30
Formicarum studium ac resp. 577.30
Formica camelus, prouerb. 791.60
Formosæ magis audire cupiebant deæ, quàm quiduis aliud 867.40
Formosi ferè solicitantur 77.40
Formosi Socratis 312.20
Formosi non plus cordatis laudandi 459.10
Formosi pueri & adolescentes celebres 733.10.871.40
Formosi amatores non tam multa dant meretricibus quàm deformes 752.30
Formosi statim amantur 871.50.60
Vide pulchritudo & pulcher.
Fortes vt amentur 871.40
Fortitudinis causa Hercules deus putatus 866.10
Fortuna, fatum & Parcæ, an idem sint 529.50
Fortuna quos effert 478.40
Fortunæ fauore destitutum nemo agnoscit 30.20
Fortuna casus varij 580.40
Fortunæ ac fati vis 208.60.841.30
Fortunæ blandienti nõ cedere, magnorum virorum esse 17.30
Fortunati vt ne inuidiosi sint 478.30
Forum iudiciale cur fugerit Lucianus 168.20. & 30
Forum iudiciariũ ab Academicis sublatum 313 40
Fori & iudicij constitutio vt fieret 588.10
Fori iudiciarij incõmoda 879.60. & dein.
Fora & iudicia sycophantis & rabulis forẽ sibus plena 610.60
Fossio Isthmi 872.60. & dein.
Fratris insidijs frater rex sublatus 709.10
Fratres inter se, Christiani 768.50
Fratrum alternans mors 79.60
Fraus mira 483.30
Frictionis ex psora voluptas 596.50
Frigidæ leges Platonis 579.40
Frigiditas Caspias niues superans, & glaciẽ gallicam 283.20
Frigus antelucanum 555.40
Frigus hyemale, Abderiticæ febris remediũ 276.10
Frons hominis mendax 883.10
Frugalitatis commendatio 20.20.841.50
Fruticum genera pro fructu pulchritudinem habentia 454.20
Fucus mulierum 464.60
Fucum vt rhetor populo faciat 640.30.40 & 641.30.40
Fugitiuorum reprehensorum pœna 784.30
Fulgur ex pelui 332.30
Fullonia ars 783.20
Fulmen Iouis cur innoxios feriat frequentius, noxijs parcens 533.20
Fulminificum vas 862.30
Fumo ex igne quã multa imputãda 447.10
Fumo sacrificiorum maximè delectantur dij 580.30
Fumus patriæ quàm gratus 714.30
Fumo præfocari, durissima mors 772.10
Funebres cerimoniæ 633.10. earum irrisio 20.30. & 143.20
Funebris orator se ipsum ad tumulum ingulans 286.10
Funiculus nimis tendendo rumpitur 748.10
Furacitas Mercurij 175.60.439.30
Furentem simulans, ipse verè furere incipit 420.30
Furiæ in theatris, malis gaudent 862.20
Furor ac mania se castrãdi vnde manet 825 10
Furor poetarum 129.50.827.30.40
Furorem vt simulare possis 389.40
Fures in portu obuersantes 510.40
Furtum in nuptijs pudendum 810.10
Furti excusatio per famem 696.50
Furti vindicta 651.20
Fusi Parcarum 140.60
Futura, historiæ mandantes 787.50
Futura supplicia apud inferos negat 534.10

INDEX.

Futurorum cognitio quibus maximè necessaria 388.30
Futurorũ cognitio sæpe molesta sit 179.30
Futurorum prædictores 718.40
Futurorum vaticinatio difficillima 718.60

Alatarum robur 265.30 *cædes* 265.30
Galatea Polyphemi amasia 309 30. *Eius templum* 81.10
Galeæ è fabarũ sporis 30.0 10
Galilæus 859.10
Gallina ex Phaside 728.10
Gallinaceus gallus vbi pro deo colitur 216.50
Gallus quidam philosophus academicæ eunuchus 434.40
Gallus ab Othryade cæsus 394.30
Gallus humana voce senans 555 60
Gallus Aeneæ vates assessor 556.10.567.60
Gallus adolescens in anum cõuersus 556.40
Gallus alligando ova parit 563.40
Gallus fœmina fuit Pythagoras 564.20
Gallus Numidicus 727.30
Gallus vnus sedecim deis appositus 541.20
Galli cantus importunus nonnunquã 555.20
in Galli caudamira vis magica 555.40
Galli cur Solem cantu antecurrant 556.60
Galli cui castrarentur, Iunoni ne, an Rheæ. 815 20
Galli Cybeles in mulieres depereũtes 818.30
Galli quibus diebus fiant 824.60
Gallorum gallinaceorum pugna 629.40
Gallorum sepultura 822 50
Ganeones perstringit 845.30
Ganymedes 72.20.570.60.578.20. 840. 40.866.20
Garamantum vita ac venatio 715.30
Gastrocnemia quæ sint 302.30
Gatis Syrorum regina 811.20
Gelonis vxoris prudentissimum responsum 234.30
Gemmarum variarum ornatus 821. 50.& 60
Genæ muliebres quales esse debeant 473.10
Generationis conservatio vt fiat 457.40
Geniculariorum luctamen 515.40
Gentium error in dijs colendis 548 50
Gentium vitia & proprietates 576.40
Gentilium deorum vanitas confutata 837. 40.50.& deinceps.
Genus enentitum, creditum tamẽ etiam abijs qui parentes nossent eius qui mentiretur 389.20
Genus vitæ quod ceperis, persequere 877.20
Geometria admiranda 253.50
Geometrarum authoritas 874.30
Παπάταλα 430.30
Geryon tricorpor vt intelligatur 513.20
Geryonis ossa Thebani pro miraculo ostendũt 675.30
Gestari hominem validum ac sanum ab hominibus aut iumentis, Cynicus indignatur 847.40
Glacies Gallica 283.20
in Glacie maris mansio effossa 309.10
Glaciatum pelagus altè ad passus trecentos 309.10
Gladiatorum paria vt sortiantur 237.40
Gladiatorum spectaculum 511.10
Gladius tyranno non deest 347.60
Glandes cubitales mirabiles 302.40
Glauci laus apud Homerum 486.20
Gloriæ cupiditatis insania 886.10.114. 20. 131.60.775.30
Gloriæ dulcedo 110.10.124.10.339.50.629. 30.769.10
Gloriæ parandæ ratio 260.30.267.50.617. 10
Glycon deus 391.50.397.10.398.10
Glycera meretrix 745.20
Gnidij cuiusdam architecti astutia 295.30
Goëli regis Characeni senectus 709.40
Gorgiæ sophistæ senectus 710.50
Gorgona meretrix 746.20
Gorgonum fabula 69.60.90.20.471.10. 476.10.652.10.703.40.858.10
Gosethræ fratris fraudibus sublatus Artaxerxes Persarum rex 709.10
Graculus Aesopicus 689.60
Gradus amoris 469.40
Græcanicus ornatus 271.50
Græcarum aliquot vocum solœcismi 849. 40.50.& dein.
Græci philosophi Romæ serui 197. 30. *cur in tantum contemptum venerint* 204.10
Græci vt opera sua in lucem ac cõmendationem produxerint 260.30
Græci à quo astrologiam didicerint 137.60
Græci melius de amicitia loquuntur, quàm eam re præstant 492.60.& dein.
Græci fabulosi 645.50
Græci philosophiã principiò nec omnino excludebant, nec admodum complectebantur 779.20
Græci pauci rectè philosophati 782.30
Græcorum amicitiæ elenatæ 503.10
Græcorum pax ibid.
Græcorum oratorum proditio 835.10
Græcorum inter se consensio 969.20
Græcorum ardor in bello Troiano 869.30
Græculorum elenatio 194.40.203.60.
Græculorum Romæ seruientium precium vnde fuerit 197.60.& dein.
Græciæ paruitas 577.10
Græcia tanquam in tutelam Neroni commissa 874.10
Græciæ commerciũm commodissimum, ac munimentum fortissimum 874.10
Grammatica pocula 425.20
Grammatici cuiusdam importunitas 807. 40. *irriso.* 802.10
Grammatici aduertant 848.60
Grana cucurbitarum pro lapidibus 317.50
Grando vnde ad nos defluat 303.10
Gratia & Venus pulcherrimæ, Vulcani vxores 66.30
Gratitudinis primæ partes 330.50
Gratitudo discipuli erga præceptorem 710. 10
Graueolentia à cadauere humano tosto 773. 10
Grauidas se simulantes meretrices 495.30
Grauida meretrix ab amatore deseri grauiter fert 745.60.& dein.
Gruum saltatio 411.40
Gryps alata fera 733.20
Gubernaculum æreum vnius stadij 307.40
Gubernator insignis 722.60
Gubernatoris cuiusdam pia religio 402.10
Gubernatoris exemplo deum esse probat qui mundum regat 552.40.50.& dein.
Gubernatorum in naui authoritas 135.20. *labores* 876.60
Gula ac voracitas philosophorum 42.10
Gula in seruitutem allicions 197.50
Gula, assueta flagitat 303 50
Gulæ insatiabilitas 845.30
Gulosorum irrisio 21.10
Gyarus vna ex Cycladibus, exilij locus 496 60
Gygis annulus 592.10
Gylippus 290.30
Gymnasiorum vtilitas 417.50
Gymnasiorum Græciæ consideratio 615.30. 40
Gymnosophistæ sponte se in ignem coniciunt 779.10

Abendi cupido quã cæca. 886. 20
Habitú ne æstimandi philosophi 226.30
Habitus & dispositiones philosophorum ridet 257.30
Halitus peregrini insolẽtia ludibrio est 271. 40
Habitus pudor quosdam à vitijs cohibet 586 20
Halitus virum non facit 677.40
Habitus sancti prætextu 780.30.& 782. 20
Habitus cum instituto conueniat 847.30
Hæredibus comparcens, ipse fame mortuus 121.50.& 60
Hæredipetæ taxantur 40. 60.96.40.898. 40
Hamus Parrhasiadæ placẽta & auro insectatus 173.20
Hamus & esca aulicorum 188 40
Hannibalis contentio cum Alexandro magno & Scipione 105.10.& dein.
Harmonia siderum 406.10
Harmonides tibicẽ Timothei discipulus 267 30.& 40 ac 268.60
Hasta graui exercenda iuuentus 627.30
Hebdomas appellatus quidam 692.40
Hebræorum aut Phœnicum voces incognitæ 390.10
Hebrus fluuius 782.50
Hecates cœna 93.10.& 40
Hecates descriptio 651.50
Hector cadauer suũ sepeliri volebat 609.30
Hector pro deo cultus 841.20
Hedera amoris studiosa 454.30
Helena nihilo Venere inferior 74.60. *Eius forma ac genus* 74.10
Helena à Theseo rapta nondũ nubilis 74.30
Helena Menelao adiudicata 74.30. *à Cinyro rapta* 314.30, *qualis fuerit* 561.40
Helenes thalamus 701.10
Helenæ pulchritudinis mirum encomiũ 866 10.868.50.& dein
Helenæ de nuptijs consultatio Græcorũ 869. 10
Helena, Troiani belli origo 113.20.30.881.10
Helicon 632.10
Hellanici Lesbij senectus 710.30
Helle ab ariete in mare delapsa 87.10 *Vnde Hellespontus dictus ibi.*

INDEX.

Hemitheon Sybarita cinædus 677.40
Hephæstion in ſalutandi formula apud Alexandrum peccans 215.10
Hephæstion ab Alexandro deificatus 684.40
Heptaphonos porticus 776.10
Heraclæus lapis ferrum ad ſe trahens 471.30
Heraclitici 154.20
Herbæ quibus crudis veſcãtur homines 517.40
Hercules trinoctialis 6.20
Hercules Iouis & Alcmenæ filius 62.50
Herculis labores 65.10. opprobria ibi.20. diuinitas 111.30.40.& 221.40
Herculea audacia 253.10
Hercules Omphalæ ſeruiens 280.10
Herculis tragici fœdum 410.30
Herculis fortitudo in delendis peſſimis hominibus 543.50.866.10
Herculis arcum Philoctetes ſolus tendebat 672.60
Herculis conſilium in concione deorum 547.40.50
Herculis Gallici deſcriptio 664.20. & dein.
Hercules cur in ignem ſe coniecerit 772.10
Herculea vita, herculea etiam morte claudenda 774.10
Herculis cœnandi modus 801.40.50
Herculis Tyrij templum 812.20
Hercules Deus aſſcriptitius 839.40. & 840.20
Hercules nudus incedens, miſer nõ erat 846.40
Herculis encomium 864.60.& 866.10
Hercules inferos expugnans 889.20.30
Hermaphroditus cuius filius 66.60
Hermaphroditus Cupido & Priapus fratres 77.10
Hermaphroditus vtroq; ſexu praditus 750.40
Hermaphroditorum generatio 862.30
Hermeas eunuchus, tyrannus admirandus 435.10
Hermes Agoræus 547.60
Herminus Ariſtotelicus de Categorijs irriſus 448.30.40
Hermocles Rhodius ſtatuarius 81.40
Hermon philoſophus Epicureus 800.20
Hermotimi Clazomenij mirum 670.10
Hermotimus Stoicæ philoſophiæ ſectator 217.10.20 & dein.
Herodizes palæſtrites 289.10
Herodoti commendatio 259.60. & dein. vt Græcis innotuerit ibid.
Herodoti libri Muſæ inſcripti 291.20
Herodotus mendax 316.20.645 10
Heron gubernator peritiſſimus 723.40
Heros quid ſit 95.30
Heroës podagrici 739.60
Heroes in numerũ deorum recepti 866.10
Heroides præſtantiſſimæ 481.40
Heſiodus poeta Homerum vincens 313.50. 409.40.637.10.718.10.20.& dein. Eius ſepulchri mirum 776.10
Heſiodus paſtor 787.30. Eius laurus 829.20
Hiatus exigui mira capacitas 816.10
Hiera vrbs, ſeu Hierapolis 811.10
Hieroglyphica Ægyptiorum 239.30.859.30
Hieromeniæ feſtum 579.50
Hieronymi hiſtorici ſenectus 710.20
Hieronis Syracuſanorum tyranni ſenectus 708.10
Hilaris ac gaudens vita, optima 133.10
Himeræus poeta 484.10
Himeræus proditor 834.10
Hinnulus leonem, prouerb. 99.20
Hiperidis ignauia 607.50
Hipparchus Theſſalus Luciani hoſpes 513.20
Hippias Eleus vt innotuerit 259.50
Hippiæ balneum 657.60 & dein.
Hippiæ laus 659.10 & dein.
Ἱππολίθης quid 431.30
Hipponcentauri fœminæ mira pictura 263.50
Hippocratis ſtatua noctu oberrans 651.40
Hippodamiæ Oenomai filiæ mira pulchritudo, procaq; deorum zelus 870.30
Hippegyppi homines 2986.0
Hippolyta aduerſus Athenienſes 627.60
Hippolytum Phædra an criminata ſit 818.60
Hippotyphia quid ſit. 292.10
Hiſtoria quomodo ſcribẽda 275.40.50.dein. 278.10.288.50.
Hiſtoriam ſcribere, non cuiuſuis eſſe 277.20
Hiſtoriæ propria 278.10
Hiſtoriæ finis, vtilitas 279.10
Hiſtoriæ vitioſæ exemplum 281.10
Hiſtoriæ ſcribẽdæ præcepta cui danda 289.10
Hiſtoriæ corpus vt delineandum 292.20
Hiſtoriam priſcarum rerum ſaltator norit 408.10
Hiſtoricorum ingens prouentus 276.30
Hiſtoricus pictori ſimilis 293.10
Hiſtoricus non debet quærere quid dicat, ſed quomodo 293.20
Hiſtorici laus perfecta 293.40.50
Hiſtoricus futurum etiam auũ reſpicere debet. 290.30.295.20
Hiſtoricorum vanorum punitio 316.10
Hiſtorici poſt oratores legendi 429.10
Hiſtorici mendaces 645.10
Hiſtorici longæui 710.20
Hiſtriones inepti 14.60
Hiſtriones perſonas varias induunt 131.40
Hiſtrionis tragici fœditas 410.20
Hiſtrionum tragicorum ridicula quæ latent 567.30
Hiſtriones tragœdiarũ viles homunculi 581.10.734.20
Hiſtrionicam vitam perſtringit 693.10.20
Hiſtriones à Nerone occiſi 875.50
Homerus pater fabularum 14.50.60
Homerus patriæ ſuæ nuſquã meminit 281.30
Homerus de patria & de verſibus ſuis rogatus reſpondet 313.20
Homerus cur ab ira fecerit initium poematis 313.30
Homerus an cæcus fuerit 313.20.583.10
Homerus Luciano epigramma duorum verſuum condit 315.40
Homerus optimus pictor 473.50.60
Homerus, camelus erat in Bactris tempore Troiani belli 562.40
Homerus ampulloſus 787.20. mẽdax 645.10
Homerus Meleſigenes priùs dictus 828.30
Homerus deorum & hominum exornator 869.50
Homeri authoritas 160.50 & dein.
Homeri deſcriptiones ambitioſæ non ſunt 294.40
Homeri verſus in beatorum conuiuio canuntur 311.50
Homeri laus 486.20
Homeri hiperbolæ in laudibus hominũ 488.20
Homeri authoritas ad probandam deorũ prouidentiam 549.50
Homeri poeſis inter præcipuos codices 673.20
Homeri ſtatua 827.20
Homeri & Demoſthenis collatio 827.60
Homeri indecora quædam & inepta 828.20
Homeri patria ignoratur 828.40
Homeri de Parcis & fato teſtimonium 858.30
Homero cur à nonnullis fides habeatur 291.10
in Homero quid laudandum ſit 830.20
Homeromaſtix 488.10.719.20
Homerica carmina Charõ vnde calleat 137.20.30
Homo bicolor 8.50
Homo mundi cultor 50.50. lulla 142.20 ſocietatis amãs 460.20. dei ſimulacrũ 489 10. ex nihilo factus 860.30
Homo vt in ſublime volet 571.10
Homo volans, & ſuper aquas ambulãs 648 50
Hominis formatio neceſſaria erat 49.50.60 Eius forma excellentiſſima 51.40
Hominis in opificio quid reprehẽderit Momus 227.20
Hominis vita longiſſima centum annos non excedens 242.20
Hominis tricipitis mira abſurditas 253.10
Hominis vafri ad fallendum deſcriptio 386.50
Hominis eſt peccare, dei verò corrigere 442.50
hominis figuram cuilibet rei indens magus, et eo miniſtro vtens 656.10
Hominis nefarii occurſus primo manè, infauſtus & ominoſus 692.50
Hominis triſtis & cogitabundi mira deſcriptio 855.50.& 60
Hominem tribus duntaxat temporibus licet citra iudicium impune occidere 357.30
Homines ac ciuitates formicis cõparatæ 577 30.40
Homines ad deorum conuiuia admiſſi 148.20
Homines apum examini ſimiles 140.40
Homines arborei 302.30
Homines arborum folijs ſimiles 142.30
Homines aurei 792.20.30
Homines beati, perrari 890.40

INDEX.

Homines dimidij stady statura 707.20
Homines dijs cõparati in laudando 486.20
Homines dij facti nulli sunt nisi propter pulchritudinem 866.10
Homines ex duobus compositi, animo & corpore 112.10
Homines ex serpentinis dentibus nati 645.30
Homines in Attica olerum more ex terra emersi 645.30
Homines insignis improbitatis 387.10
Homines ipsi & nautæ & naues 320.10
Homines, omnis deorum gloria 542.10
Homines sacrati sese in festis vulnerantes & verberantes 824.40
Homines se esse obliti, malè pereant 140.30
Homines stupidi & crassi magis mouentur oraculis 389.10.20
Homines subereis pedibus super mare decurrentes 309.40
Hominum ætates inter se collatæ, plurimum differunt 45.20
Hominum amore etiam dea capta 867.10
Hominum appellatio, præ Cynicis 848.40
Hominum exustorum nidor 315.50
Hominum felicissimi 879.1
Hominum leuium stoliditas 390.40
Hominum mores haud facilè cognosci 599.30
Hominum naturæ familiare, calumniæ errore labi 686.30
Hominum primorum vita 462.40
Hominum res omnes & omnia consilia in cælo scribi, & Deo nota esse 860.30
Hominum vanitas proponitur ac irridetur 133.60
Hominum vita pompæ cuidam similis 132.10
Hominibus tanquam iumentis abutentes diuites 846.10
Homicidæ relegatio 496.30
Homicidij horror 401.50.358.10
Honestas etiam hosti amabilis 834.20
Honestum melius est quàm quod sit necessario 462.20
Honor parentibus deferendus 711.50
Honorem contemnere, magni animi est 482.10
Horæ cæli ostiariæ 147.60.548.20
Horarum indicia per aquam, & sonitum, & solem 660.50
Hormum saltare, quid 407.30
Hospitalitas descripta 271.60. & dein.
Hospitalitatis mirum exemplum 305.40.50.380.50.513.30.40
Hospitum admiratio in alienis vrbibus 274.10
Hospitum receptores in sacra ciuitate 825.50
Hostem operibus & copijs inuans, perinde est ac si ipse patriam oppugnes 350.30
Hostem quatenus licet occidere 357.50
Humana vita, miserrima 567.30
Humana omnia ridicula & instabilia 571.30.889.10
Humanitatis allectio 4.10.20
Humanorum corporum tostorum ingratus nidor Ioui 777.60. & dein.
Humeri Herculis 887.10
Humor igni nutrimentum suppeditat 715.50
Hyacinthus Socrati adamatus 312.20
Hyacynthi amore captus Apollo 65.60 867.10
Hyacinthus formosus 871.60
Hydamardia ciuitas 320.20
Hydra Lernæa 543.50.628.50
Hyemis inamœnitas 748.40.789.30
Hyemis frigore febris Abderitica leuata 276.10
Hymnis meretrix 716.20.762.30
Hymnorum nocturnorum decantatio 862.50
Hypata Thessaliæ urbs 513.10
Hyperides assentator vulgi 834.10
Hyperæ quæ sint 96.10. ad marg.
Hyperbolæ encomiastarum 280.20.30
Hyperboreorum ruditas 689.10
Hypocrisis Stoicorum 592.10
Hypocritarum graphica descriptio 781.30.40. & ante & post
Hyporchemata quæ dicerentur 408.10
Hypsicratis Amiseni historici senectus 710.40
Hyspasinis regis senectus 709.20

Iacobi Micylli fides in Luciano vertendo 873.10
Iactantia militaris 355.60. & dein.
Iactantia crudelitatis puellis teneris ingrata 762.20.30. & dein.
Iactantiæ stultus exitus 763.10
Iacula serpentes 715.60
Iaculationis exercitatio 615.40
Iacemo frigidior, prouerb. 695.10
Iambi mordaces 688.20
Iambulus historicus mendax 296.50
Iani ac Vertumni capita 887.10
Ianuæ aureæ ædis sacræ 821.20
Icari filia dea 478.10.839.40
Icari lapsus 571.10.734.30
Icarium pelagus 856.30
Icaromenippus vt in cælum sublatus, & è cælo in terram reductus 573.50
Iceus palæstrites 289.10
Idæ montis tumultus 64.30
Ideæ Socraticæ 155.30.573.10.650.10
Idiota, vulgi multitudo 133.10. *eorum vita optima* 631.40
Idiotæ philosophis compositiores & modestiores 806.60. & dein.
Idomeneus Agamemnonis parasitus 608.50
Ieiunium decem dierum 862.50
Ignis, Bacchi arma paterna 662.20
Ignis hominibus necessarius 52.20
Ignis, sacrilegorum & parricidarum supplicium 771.60
Ignis amatorij vis 514.40. & dein. 515.10
Igni homo se vltro consecrans gloriæ cupiditate 765.30
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 32.10
Igne mori, quidam gloriosum putabat 766.50
Igne perire volens spectante populo 768.50.60
Igne mors allata, citissima 771.10. & 772.20
Ignorantia infimæ turbæ permista 140.60
Ignorantia & error, quibus animi hominum excæcantur 142.50.60
Ignorantia quando culpanda vel non 349.50 60.350.60. & dein.
Ignorantia, pernicioſa res 680.10. & dein.
Ignorantiam suam in morte testantes 20.30
Ilienſis tragœdos conducens, prouerb. 173.30.693.40
Illecebræ meretricie 751.50.60
Illecebris omnibus peccatorum resistere difficile 17.30
Illustrium virorum conuictus quatenus appetendus 191.40.50
Illustres in populo sue, ferè omnibus noti 271.40
Imago amasiæ amatori amplexata 495.40
Imago perfecta ex diuersis constata 472.40.50. & dein.
Imago vndequaque te velut intuens 821.50
Imaginis imago reseruata 263.50
Imagines defunctorum & vmbræ 111.50
Imagines deorum ridiculæ 148.30
Imagines magicæ 361.50
Imagines ac picturæ deum referentes 369.10
Imagines admirandorum virorum 776.20
Imaginum exprimendarum finis 478.20
Imaginum quarundam ac statuarum mira 650.50.60
Imitandi historicis qui sint 292.20
Immortalitas Chironi fastidiosa 119.40
Immortalitas animarum 836.50
Immortalitas deorum an in felicitate ponenda 531.10.20
Immortalitatis spes, mortis contemptum generat 768.50
Immunditia contrahitur à conspectu cadaueris mortui 826.10
Imperatores longæui 707.50
Imperatoris dies testamento relicti 862.60
Imperium vt tuearis 448.10 *vt quàm optimè administres* 377.60
Imperij & potentiæ votum 728.40
Imperia etiam vilibus & contemptis hominibus contingunt 869.30
Imperia tyrannorum quàm misera 885.40
Imperitia audaces facit 11.40
Impiorum irruptio in insulam beatorum, & eorum duces 313.50
Importunæ philosophorum propositiones in conuiuijs 808.20
Impossibilia animo concipientes, alio tradendi 252.20.30
Impostorum etiam ac latronum vita descripta 386.30
Impostura delubrum 316.60
Imprecatio festiua 405.30
Imprecationes pauperum aduersus diuites sibi nullam æquam conuiuiorum societatem facientes 793.20.796.40
Improbitas impunita esse non debet 339.10
Imprudentia, culpa temeritatis non vacat 350.60
Impudicarum mulierum simulatio 881.60
Impudentem rhetorem instituit 640.30.40
Impudentia Cynicorum 152.60
Impudentia pro clypeo 641.10
Impudẽtia parta, prodigẽda nõ esse 696.60

Imputator

INDEX.

Imputator beneficij grauissimus 332.60
In acie nouacula rem conflictam esse, proverb. 536.60
In aqua scribere, proverb. 183.20
In suum sinum inspuere, proverb. 28.40
Inaciu fluuij mors 144.30
Inaequalitas in vita pauperum ac diuitum 792.10
Inaequalitatis rerum tollendae ius ad Iouem pertinet 793.40
Incantamentis an morbi sedentur 647.10
Incantationum mira vis 649.40.50. 656.10.856.60.858.40
Incantatio amatoria 749.30
Incantatorum pollicita 387.30
Incendiarium publicum non licet sine authoritate legis occidere 359.10
Incendio amicum efferens amicus posthabita vxore ac liberis 511.40
Incredulitatis malum 637.20.30
Indi primùm gustato vino in furorem versi 13.20
Indi vt se in igne comburendos componant 772.30
Indorum saltatio 408.20
Indorum clades 662.50
Indorum etiam quidam stulti & vecordes 772.20
Indorum sapientes. Vide Brachmanes & Gymnosophistae
Indicta causa nemo damnandus 682.20
Indigentia quid sit 843.50
Indoctum quendam, qui coemptione librorum doctrinae famam aucupabatur, irridet 671.30.40. *& dein. per tot.*
Indoles mascula, et indoles seruilis 685.40
Indormire libellis pro oraculo 399.50
Inebriari non debent meretrices quae viros captant 752.10
Inedia morientes, ad septimum ferè diem sufficiunt 284.10
Inedia vitam finiens quidam 709.30. 40. *&* 710.30
Inexercitata corpora parùm firma 628.50
Infamandorum amorũ mos Athenis 748.40
Infamia indignatione inedia mors accita 709.30
Infans in curiam illatus, arridẽdo iudicibus miserationem patri suo meretur 499.60
Infantia Timoclis deorum propugnatoris 545.30
Infantuli mortui, vna immatura: senes, vna passae 177.40
Infelicitas, stultitiae & iniquitatis ac oris indomiti finis 697.40
Inferijs ac libationibus vmbrae defunctorum pascuntur 632.60
Inferi omnino aliter habent quàm superi 281.60
Inferorum descriptio 114.50, 229.40.315.40.631.40.50. *& dein.*
Inferorum aequalitas 119.40
Inferorum supplicia tollit 533.60
Inferorum cibus 176.20
Inferorum expugnatio ab Hercule 889.20
ex Inferis perpauci ad superos reuersi 632.20
Infernus apertum 652.20
Infirmitatis immutatio 501.10
Infortunijs in nostris, etiam vicinorum calamitatem respicere debemus 141.60
Ingenij specimen vbi dandum 269.10
Ingenium vaferrimum 387.10
Ingratitudinis actio in quos cõpetat 372.50
Ingurgitationis immodicae malum 794.30
Inimici tollendi ratio astuta 350.20
Initiatio puerorum ne seuera sit 250.1.10
Initiationes Alexandri pseudomãtis 396.60
Iniuriae tolerantia simulata 401.30
Innocentes punire, res durissima 380.40
Innotescendi ratio 260.30.267.40. *vel per scelera* 771.30
Ino Bacchi nutrix 87.20
Inopia quoquo modo depellenda 696.60
Inopia quid sit 843.60
Insania interdum ad tẽpus latet 778.50. *subinde recurrit* 368.20
Insaniae procliuiora sunt fœminarum corpora, quàm virorum 375.20
Insaniendum cum insanientibus 398.60. 684.20
Insanorum grauis curatio 771.30.40
Insciens, non bene meretur 350.60
Insepulterum cadauerum vmbras Charon non transuehit 876.50
Insidiae in aulis Regum 566.30
Insidijs certare, imbecillitatis argumentum 682.30
Insolentia conuiuiorum 193.50
Insolentia verborum vitanda 427.30
Insomniorum ratio 558.10.20
Insomnium, somni comes 583.50
Instabilia omnia & ruinosa apud homines 889.10
Instrumenta artificem non faciunt 675.10
Instrumenta nemo parat quorum nullus sibi futurus sit vsus 676.30
Insula in trophaeum in capite ceti suspensa 308.10.20
Insula quadam caseus maximus 309.20
Insulae mirabiles, quae noctu, non interdiu videntur 299.40
Insulae vice triremium 307.60
Insularum ingens clades 308.10
Insulares, rudiores 609.10.861.60
Intemperantiae reprehensio 16.20
Intemperantia philosophorum 223.30
Intempestiuorum amatores 20.50
Inter bonos bene agier 336.10
Interpretes oraculorum 400.10
per Interpretem verba facere difficile 546.20
Inuisibilis vt fias, ipse omnia vides 567.60
Inuitationes ad bibendum quales esse debeãt 791.20
Io in vaccam mutata 55.30.85.60. *& dein.*
ex Ioannis euangelistae primo capite velut decerpta quadam 858.50.60. *& dein.*
Ioci Ionici 199.30
Ioessa meretrix 759.10
Iolai institutum 380.10
Ion Stoicus 646.20
Ion philosophus Platonicus 800.20
Ionica vocis puritas 476.30
Ionicae structurae 823.40
Ionopolis olim Aboni murus 402.30
Iophon Sophoclis filius patri ingratus 711.10
Ira effundenda, si qua aduersus amicum concepta sit 685.40
Irae amatorum 753.60
Ira meretricis aduersus amatorem 748.10
Irae ac contentionis malum in insanis 376.30
Ira senum, impotens 375.50
Iracundia mulierum 375.20.742.10
Isidorus Characenus historicus 709.10
Isis nauis 722.40
Isis quae fuerit 55.30
Isidis capillos Memphita pro miraculo ostendunt 675.30
Ismenia tibiae septẽ talentis empta 672.50
Ismenodora tibicina 750.40
Ismenodori mors 120.60
Isocrates nugator 641.10. *Eius ignauia* 607.30. *senectus* 710.50
Istieus grammaticus 880.20
Iuba, equorum ornamentum 847.10
Iucundum quid sit 120.10
Iucundissimae res inter mortales 409.20
Iudaeorum quosdam ritus imitati Barbari 811.10
Iudices apud Athenienses iureiurando adigebantur pari benignitate & reum & actorem audire 681.60
Iudices inferorum 838.30
Iudiciary fori incommoda 879.50.60
Iudicum electorũ sententiae standũ 369.50
Iudiciũ Minois. de Alexandro magno Hannibale & Scipione 105.10
Iudicio calumnioso liberatus gratias egit imperatori quòd male & iniustè iudicasset 216.50
Iudicia apud Rhadamanthum 310.50
Iudiciorum iniquitas vnde fuerit olim 585.10
Iumẽta etiã ad inferos trayciuntur 183.30
Iunioribus concionandi potestas non erat Athenis 544.50
Iuno Iouis vxor, germana eiusdem 147.10. *vbi educata* 736.40
Iuno Assyria 811.50
Iunonis cum Ioue expostulatio de Ganymede 57.30. *& dein.*
Iunonis & Latonae cõtẽtio de liberis 67.20
Iunonis fastus 67.60
Iunonis pollicita Paridi 73.40.869.40
Iunonis zelotypia 63.50.60. 536,60
Iunonis simulacrum 821.40
Iunonis benignitas in pisces 824.10
Iunonis turpia 858.50
Iunonis epitheton iucundissimum 867.40
Iunoni vt sacrificetur 823.40
Iunoni minatur Iupiter 866.50
Iupiter iuuenis ardens ac fremidus, senex torpidus ac frigens 29.30
Iupiter attonsus 30.10
Iupiter amasiarum suarum nulli gratus 55.10.20
Iupiter amori succumbens 59.20
Iupiter quondam magis frugi quàm postea 63.10

INDEX.

Iupiter cur de forma inter deas arbiter esse noluerit 70.40
Iupiter in aurum conuersus 89.10. 561.10. *in Taurum* 91.40
Iupiter ad iracundiam propensus 134.30
Iupiter vt clàm educatus 146.60
Iupiter apud Cretenses & natus & sepultus 30.50.148.30.412.30.540. 30.551.60.645.30
Iupiter Homericus nunc has nunc illas regiones respicit 292.30
Iupiter vt à patrijs dentibus seruatus 406. 30
Iupiter an fato succumbat 532.10
Iupiter tragœdus 536.20.30, *& dein. per tot.*
Iupiter in philosophum effiguratus 541.20
Iupiter in votis mortalium nonnunquà hæsitans 577.60
Iupiter Olympicus præstantißimum opus 767.10
Iupiter omnia nouit 797.10
Iupiter qui putandus sit 858 40
Iouis cognomina varia 29.10
Iouis cum Alcmena concubitus 65.10. *& dein.*
Iouis iactatia irrisa 75.10.530.10.540.30
Iouis formido 75.50.536.50.888. 20.889.60
Iouis amores 147.10
Iouis regia 148.10
Iouis tabulæ 192.50
in Iouis ades venire, prouerb. 193.40
Iouis fulmen à Cynisco contemptum 533.20
Iouis impotentia 550.10.584. 50. *& dein. necessitas ac calamitas* 544 40
Iouis catena 552.20
Iouis vox grauis, & vultus titanicus 578. 40
Iouis ridiculæ quæstiones 579.20. *Eiusdem zelus pro honore dijs alijs impenso* ibid.
Iouis munera & occupationes 580.10
Iouis iniquitas aut cæcitas in distributione bonorum ac malorum hominibus 786.30
Iouis & Iunonis simulacra aurea 821.30
Iouis aspectus noxius in pisces 823.40
Iouis ignominiosa 840.10
Iouis potestas eleuatur ac ridetur 857.10
Iouis filij, Hercules, Dioscuri, & Helena 866.10
Iouis seueritas & acerbitas, & rursus mansuetudo & blanditiæ 866.40
Ioui conuicia iactat Timon 29.10
Ioui vt sacrificetur 823.40
Iouialia festa 30.40
Iuramentum Græci hominis, & item Scytha 494.20
Iuramenta amatorum meretricibus facta, vana 752.40. *& contrà* 758.30
Iuramentum per quem fieri debeat 858.50
Iusiurandum Pythagoricorum per quatuor 151.20
Iusiurandum commentarijs inserere, inurbanum 281.20
Iusiurandum Scytharum 503.50
Iustitia cur tam tardè in quibusdam administretur 584.50
Iustitiæ pensum æqualitas 681.50
Iustorum & iniustorum remunerator Deus 859.20
Iuuenis immeriti pudor periclitatus 686.30
Iuuenem esse, imperfectum quid 822.40
Iuuenes exemplo Luciani ad virtutem contendant 6.50
Iuuenes periculi minus cogitantes 347.10
Iuuenes vt primum instituerentur apud Athenienses 622.50
Iuuenes rudiores, senes facũdiores 665.20
Iuuenum morbi, vnde 375.50
Ixion 59.30. *& 50.148.10.797.30

Καθίζειν & καθέζεσθαι differunt 853.30
Καρῆνα 851.10
Καρμοσύραι 430.60
Κατασκλάσθαι, et κατασκλασθῆναι differũt 853.50
Κεῦμα quid 430.30
Κίσσος tonsuræ genus 431.10

Labia formosæ mulieris 473. 50.474.30
Labor, omnibus malorum causa 741.50
Labor validos facit 37.50
Labores vt magis tolerari possint 625.20
Laborũ intolerantes diuites ac molles 847. 40
ex Laboribus bona germinant 638.10
Labyrinthus, qui & Diphilus philosophus 800.10
Labyrinthorum philosophicorum errores vt extricandi 240.40. *& dein.*
Lac gallinaceum emulgere, prouerb. 193.10
Lacteus orbis inhabitatus 300.40
Lacteum pelagus 309.30
Lacedæmonij molles 94.10
Lacedæmoniorum caryatissatio 407.20
Lacedæmoniorum tibia in bello ibid.
Lacedæmoniorum exercitatio 630.10
Lacerna Antisthenis 782.10
Lacerũ panniculum facere, prouerb. 203.40
Lachanopteri 299.40
Lacryma in crimen vocata 684.40
Lacryma meretricum 760.10
Lacrymæ trajicientium ad inferos 183.20
Lacrymosa oratio à Democrito risu excepta 767.20
Lacon, verbero 576.50
Laconum saltatio 407.10
Lacus sacer miros pisces producens 823.40
Lætitia iudicium impediens 330.10
Lais vxor Diogenis 313.30
Lay fatum 532.50
Lampichus Geleorum tyrannus 101.40
Lampis amore meretricis se conficiẽs 121.50
Laomedontis periurium in Neptunum & Apollinem 146.40
Laomedonti dicto audiens Neptunus 531.30
Lapilli precioſi varij 821.40.50
Lapis in honorem eius qui in eo sedisset, tanquam Deus cultus 449.40
Lapis Lacænus, Phrygius, nomas 660.10
Lapidum inunctorum aut coronatorum adorandorum superstitio 395.10
Lapidibus obruuntur mortui Galli 825.10
Lapidem amictus 161.40
Lapidicinæ Dionysiacæ 202.10
Lapitharũ & Centaurorũ commixtio 809.50
Lari piscis voracitas 188.60
Larua saltatorũ quàm pulchra 416.50
Lasciuia misera mulieris Lucium asinum adamantis 516.60
Lateres aureos Pythio dicat Cyrus 138.40
Λάθε βιώσας 125.30
Latonæ liberorum vituperatio ac commendatio 67.30
Latonæ puerperiũ 87.60. *& dein.* 397.10
Latona Euagoræ vxor 488.50
Latratum canis non ferunt manes 653.30
Latrociniorum præda ad quas magis redeat 353.50
Latronis insignis descriptio 386.30
Latronibus conuersatus Lucianus asinus 646.10.30. *& 647.10. & dein.*
Laurus, fugitiua Veneris 454.10
Laurus Hesiodi 829.20
Laudantes quibus vtantur coloribus ac ornamentis 485.50.486.60. *& dein.*
Laudatores nimij, adulatores 479.40
Laus vt parari possit 268.30. *quæ sit* 485.50
Laus quatenus in historiam cadat 279.20
Laudes non omnibus gratæ 280.10
Laudes falsa ac ficta Alexandro magno ingratæ 280.30
Laudes & reprehensiones historici quales esse debeant 295.10
Laudes quatenus ferendæ 480.20
Laudes non agnoscere, moderati animi argumentum 485.20
Laudibus indigni, quibus cõparãdi 480.30
Læna meretrix citharistria 749.40
Lechæus portus 874.20. *ad marg.*
Lecithopolis 430.30
Lectio authorum qualis esse debeat 672.10
Lecticarij serui tanquam iumenta lecticas in ceruicibus portant 846,10
Lectores publici philosophi quantum stipendium quotannis acciperent 433.30
Lectus tyranni in testimonium aduersus illũ productus 185.30
Lectuli aurei & eburnei somnum suauiorem non præbent 845.60
Ledæ filijs inuidet Mercurius 80.40.50
Legatum onerosum, ac sumptus plurimi, ab amico hilariter acceptum 498.10
Lemniades crudeles 762.50
Lemniorum Erga Vulcanum pietas 147.20
Lenarum lacryma 857.50
Leo chordula vinctus circunductus 200.40
Leonis ornamentum barba 847.10
sub Leonis pelle simiam circunferre 646.10
Leoni amicum eripiés amicus, à leone occiditur 505.20
ex Leone remedia ad morbum 646.50
Leones etiam domat Cupido 63.50
Leones ceruis velociores 647.10
Leones duo viui in Danubium missi 399.30
Leones, soli expleri volunt 796.20
Leones cicures 823.30
Leonibus committebantur noxij 684.40
Leotrophides qui fuerit 289.10. *ad marg.*
Lesbia fabula 674.40
Lesbiæ mulieres 750.10
Λεσβιάζειν & φοινικίζειν 687.60
Lesbonax Mitylenæus spectaculis gaudebat 417.10

INDEX.

Lethe fluuius 632.30
Lethifera non in omni quantitate occidunt 247.10
Leucas petra 861.40
Λευκώλενος *dicta Iuno* 867.40
Leuibus non immorandum in historia 286. 30
Leuitatis similia 250.20
Lex cogitationes non punit aut voluntates, sed facta 334.20
Lex Isthmiorum 875.20
Lex necessitati posthabenda 545.10
Lex non facilè hominem iubet occidi 358. 30
Lex non nisi improbis minatur 339.10
Lex recipienda excutitur, recepta obligat 359.10
Leges Atheniensium publicè propositæ 623. 10.
Leges, certæ ac ratæ esse debent 369.40
Leges contraria poetis præcipiunt 127.20
Leges conuiuales 791.10.20
Leges paucis facinoribus præmia proponunt 338.30
Leges Saturnales 789.10. *& dein. per tot.*
Leges superuacaneæ vt dici possint 448.50
Legum interpretatio quatenus admittenda 355.50. *& dein.*
Legislator in legem committens, legis pœnã sulit 207.40
Libelli elephantini & duplices 875.50
Libelli petentium oracula obsignati, vt resignarentur, & rursum clauderẽtur ab Alex. pseud. 391.40
Libellus triceps 784.10
Libellulos in conuiuio nuptiali legens philosophus 803.20
Liber qui verè sit 445.20
Liberi patris seu Dionysij comitatus 815.50
Liberi, virtutis ergô, si nos impediant, relinquendi 228.50
Liberos alere, meretrici grauissimum 745. 60.
Libertas historici 289.60
Libertatis voluptas omnium maxima 191. 10. 330.10. 619.10. 836. 50. 837.20. 885.40
Libertas vitæ Cynicæ 848.20
Libertatis indicia 324.10.20. *& 60*
Libri ab inimico editi combustio, tanquam ipsius authoris 399.10
Libri gestatio iu manibus, quid secum habeat incommodi 676.20
Libri Herodoti, Musarum nominibus inscripti 260.30
Libri ornatus 673.40
Libri pulcherrimè foris ornati, intus nefanda continentes 204.30
Libri quatenus tractandi ac tenendi 806. 60
Libri studioso comparandi 672.20
Librorum copiam ingentẽ ex Athenis Sylla in Italiam auexit 672.30
Librorum cura apud eruditos qualis sit 679. 10
Librorum emptione sola non paratur doctrina 671.40. *& dein.*
Librorum lectio ad quid sit vtilis 288.50
Librorum ornatu homo non fit doctior 675. 50
Librorum recitationis contentio 864.60
Libros pulchros ac doctos attrectare ineruditi non deberent 676.20
ex Libris veterum duo maximè petenda 676.10
Libido cum viribus non senescit 353.30
Libidinis molestiæ 845.60
Liburni 452.10.20
Libyes astrologiæ studiosi 437.50
Libiæ pars ardore Solis exusta, quæ animantia gignat 715.60
Licentia comicorũ apud Athenienses 600. 10
Ligneipedes 673.10
Lignis è portu baiulãdis victum parat amicus amico 513.10
Limo vultum suum oblinens peregrinus 769.60
Limæ vsus in carcere apud captiuos 502.10
Lingua draconis assimilata 389.40
Lingua non tã expendenda quid dicat, quàm quid animus sentiat 216.60
Linguæ ignoratio hospitibus & peregrinis grauis ac molesta 271.40
Linguæ vitia 643.10
Linguæ strenuæ etiam manus respondeat 659.10
Linguæ cum auribus cognatio 665.30
Linguæ cum ea abutente prosopopœia 692. 50.60
Literæ à quo inuentæ, & earum potestas 24. 30.40
Literæ adolescentis amatoris ad philosophos redacti, ad amasiam derelictam 757. 20.30
Literæ à mulieribus conscriptæ ostentandæ 645.10
Literæ latori suo pernicioſæ 207.20
Literarum obsignatarum resignatio astutissima 392.20.30
Literarum studiosi nonnunquam ocia Musis permittunt 296.20
Literarum studio insenescẽtes, pudore tenentur ne pedem referant 254.10
Literatorum hominum cõuiuio nuptiali adhibitorum scandalum 800.20.30. *& dein.*
Literatorum virorum mercede cõductorum apud diuites calamitas 185.10.20. *& dein.*
Literas scribere vulgò omnes norunt 640. 10
Liuidus color 783.50
Λοβὸς, *extrema pars hepatis* 431.10
Locus damnatorum 315.40
Longæuorum catalogus & dein. 706.30.
Longi saltatoris irrisio 418.60
Longum saluere, ac valere 213.20
Loquela miro modo per effictum caput draconis formata 394.20
Loqui discendũ, nõ tacere, nisi mutis 151.10
Lotio mortuorum, vana 633.10
Lotos sociorum Vlyssis 191.20
Lotophagi 404.50
Lucerna in testimonium adducta 185.20
Lucernam olentes orationes Demosthenis 829.60
Lucernarum vrbs 303.60. *earum mirum* 304.20
Luciani res vide fol. 1.60.6.60. *& 7.* 30.9.30.161.60.162.30.165.30.166. 30.50.60.20 2.20.208.10.210.20.50. 216.10.223.60.261.50.262.50.60. 274.20.277.10.285.20.297.10.401. 10.30.40.468.50.471.10.483.30.516. 30.520.30.727.50.595.10.667.50. 688.60.728.50.731.10.368.60.775. 40.811.60.826.10
Luctæ puerorum Atheniensium 842.30
Luctæ in arena & cæno 852.50
Luctus orbitatis vt leuandus 445.50.60
Luctus consideratio & dein. per tot. 398.20.30.
Ludi funebres 635.10
Ludi publici Græcorum famæ illustrium virorum propagandæ commodi 260.50
Ludus contracta febris 276.10
Luminis absentia per noctem pericula maiora sunt 810.10
Luna, habitabilis fingitur 299.10.340.60
Luna de cælo detracta varias formas induẽs 648.60. *& dein.*
Lunæ amor erga Endymionem 63.40
Lunæ mira defectio 277.60
Lunæ filiam Rutilianus se ducere arbitratus 396.10
Lunæ & Alexandri amores 397.10
Lunæ lumen ab ipsa non esse, vnde compertum 437.10
Lunæ querela de philosophis 577.50
Lunæ labor 583.30
Super Lunam requieuit Icaromenippus defatigatus 574.20
Lunam è cælo detrahens homo 649.10.20
Lunarium ac Solarium hominum belli causa &c. 275.50.278.10.20
Lunaticos curans Syrus quidam 649.60
Lupi piscis auiditas 197.60
Lupi solitarij 796.20
Lurcones perstringit 845.30
Luscinarum & hirundinum cantus 856. 60
Lusus alearum quàm damnosus sæpe 786. 40
Lutum in Cupidinem effigiatum, continuò velans 649.20
Luti & arenæ vsus in gymnasijs 639. 20. *& dein.*
Lux ac dies pauperibus in opere anteuertenda 555.20.30
Lux incomprehensibilis 859.20
Lucem puram ficta miracula refugiũt 391. 10.20
Lucifer etiam habitatus 299.30
Luxuriosis odiosus cultus bonis viris maximè conueniens 847.30
Luxus vitium 843.50
Luxus quàm difficilè paretur 845.40
Lycambæ filia 451.30
Lycambes perfidus 688.50
Lychnis lapis miræ virtutis 821.60
Lychnus fictilis Epicteti ingenti precio venditus 675.20
Lychnisci pisces 316.10
Lycorus mons 29.50
Lycurgus legislator 312.10.440.20. 607.40.

INDEX.

607.40.630.40.711.30
Lyde meretrix 760.50
Lydy toni vis 364.50
Lypaes quid sit 692.40
Lyra meretrix 751.40
Lyra Orphei quæ intelligatur 438.10.
eius lyræ mirum 675.10
Lyra Polyphemi 81.60
Lysimachus poeta comicus 25.10
Lysimachi Macedonũ regis senectus 708.30

Accentes Lonchates & Arsa comas, amici Scythæ 505.20
in Macedonia innotescere cupiẽs Lucianus 261.50.60
Macetis opulẽta mulier à magis illusa 390.10
Machlæi Indi 663.10
Macrobiorum catalogus 705.30. & dein. per totum
Manadũ vlulatus aduersus Indos 662.40
Maga in auem se conuertens 516.40
Magarũ mulierum amores vitandi 514.10
Magiæ consideratio 656.50.656.10.644.20.30 & dein.
Magica studiosi 706.60
Magi ars elenata 445.30
Magi inuisi. 362.30. longæui 707.10
Magicorum superstitio 125.40.128.10.509.40
Magicorum pollicita 387.30
de Magorum artibus commentarij 392.50
Magorum pœna 727.60
Magidium mæretrix 759.30
Magistratuum non nominandorum lex 425.50
Magnatũ amicitiæ insidijs obnoxiæ 683.20
Magnatibus ac principibus etiam suas esse molestias 877.40
Magnitudo ac moles artem pensans 539.50
Mala granata terdecies anno ferentia 311.30
Mala tempore matureſcunt 352.50
Malarum pictor Polygnotus 475.50
Maledicentia, sophistarum arx 780.50
Maledicentiæ impunitas 770.10 vltio ibid.
Mala humanæ vitæ plurima ex calumnijs oriuntur 686.10
Malorum omnium fons, plus habendi cupiditas 847.10
Malorum prædictores ingrati 863.10
Malæ tractationis actio 594.50
Malè consulta, bene vertentia, numini imputanda 365.60
Malefactorũ conatus simplex punitur 349.50
Malefactoribus metus proponendus 379 60
Malè ominantium odium 864.30
Malorum pœnæ apud inferos 632.40.50
Malorũ prosperitas, bonorũ calamitas 789.40
Malos Iupiter non vlciscitur 30.10
Malus nauis germinans 318.50
Malli arundinei 317.50
Malli oracula 394.50
Maluæ folia in delicijs 199.10 Eius venenum 300.40 flagella 315.10.784.30
Maluæ radix adoranda 315.30
Mancipij deterrimi descriptio 783.10
Mandata quibus impune nõ pareas 373.20
Mandrabuli more negocium procedens 196.60
Mandragoræ vis 677.20.833.10
Mangus Celer Bubalus, latrones 400.40
Manus nõ minùs strenua debet esse, quàm lingua 658.30
Manus mulieris formosæ 473.10
Manum sibi osculandã traditam Lucianus mordicus apprehendit 401.20
Marci imperatoris cũ Marcomãnis & Quadis bellum 399.30
Mare altissimè glaciatum 309.10
Mare inhospitum cur dictum 490.60
Mare lacteum 309.30
Mare conscensuri quid considerare debeant 231.40
Maris molestia 297.30.497.20
Maris pacati ac tranquilli amœnitas ad nauigandum inuitat 701.50
Maritimis locis bene habentibus, etiam interiora bene habent 873.50
Maritus adulterij vxoris suæ conscius, ac silens 67.10
Maritus adulteræ cum illa à mœcho occisus 496.20
Marito orba vxor, filiã ad meretricium quæstum, vt ex eo viuat, instruit 751.20
Maritorum illusiones ab vxoribus 882.10
Manium aqua cõditio est 110.20 vide Anima. Spiritus. Vmbræ.
Mano Aralum rex 709.40
Mars muliebris 461.40
Mars vulneratus 550,30
Mars & Venus Vulcani retibus illigati 68.20.439.50. 454.50.857.50. & 60
Marsyas et Olympus musici obscuri 268.10
Marsyæ temeritas 741.10
Mares execti 458.10
Masacas Mauritanus eques 286.60
Masculæ nuptiæ 302.20
Masculæ prolis fauor 466.10.20.746.10
Mascula Venus infamis 533,50
Masculum scortum 387.30
Masculus amor 457.40.461.40. & 462.20
Masinissæ senectus 709.30
Mastera Leucanoris regis vxor 508.20
Mataogenes & Plutocles præfecti Somni. 316.60
Mater cum puero paruulo ab auo materno in mare abiecta 88. 60. & 90.10
Mater, filiæ lena 751.10.20
Mater sua à Nerone occisa 875.50
Matris dolor sanguine filij cõspecto 809.10
Matrem suam alendam legat amicus moriens amico superstiti 498.10.20
Matres filios impotentiùs amant 351.40
Matrum exempla maximè filiæ sequuntur 881.40
Mausoli sepultura 117.30. & 40
Mazæa Leucanoris filia vt nuptui sit tradita 505.30
Mechanicorum laus 884.10.20
Medeæ ex somnio in amorem Iasonis exarsit 252.50
Medeæ scelere flagrantis pictura 705.50
Medi ægrè pedites incedunt 121.40
Medias, homo sceleſtus 533.50
Medicæ artis excellẽtia 373.40. & 374.50
Medicus venenarius ingratus 362.20 & 30
Medicus quid primum in ægroto consideret 367.30. & 40.377.30
Medicus an cogatur mederi cuiuis 375.60
Medici familiare esse ac proprium historiam scribere, colligens quidam 282.40
Medici aduersus phreneticum insanientem astutia 803.50
Medici mira prudentia in amore adolescentis celato deprehendendo, & remedio illi inueniendo 816.10.20
Medici officium 371.40
Medico res vt est aperienda 743.10
Medici qui vere vtiles 658.20
Medici serpentum naturas nosse debẽt 717.20
Medicorum priuilegia 373.40
Medicorum imperitorum cõsuetudo circa instrumenta sua 679.10 20
Mediocris vitæ homines quales sint apud inferos 632.50
Modiocritas in diuitijs seruanda 33.20
Mediterraneorũ hominũ tranquillitas 879.10.20
Medusæ fabula 471.20.704.60.705.20 pictura 90.30
Megabyzus 34.50
Megacles ibid.
Megapẽtes Lacydæ filius tyrannus 178.40
Megilla mascula libidine mulier 749.60. & dein.
Mel emungentes 302.60
Mel atticum 727.30
Melancholiæ vis 778.10
Melissa meretrix 749.60
Memnonis Ægyptij mirum 655.50
Memnonis fabula 500.10
Memor compotor odibilis 799.30
Memoria præteritorum maximè cruciantur tyranni apud inferos 185.60
Memoria nominis aulicis nonnunquam redimenda 192.10
Memoria nonnunquam odiosa 863.20
Memoria virorum bonorum ad quid vtilis 490.20
Mendacium principio statim non admittendum 253.10. & 20
Mendacia historijs admista, perniciosissima 281.20.285.10
Mẽdacia se scribere fatetur Lucianus 296.60
Mendacij punitio apud inferos 316.20
Mendaces multi scriptores 644.60. & deinceps.
Mentiri, non semper damnandum ibid.
Menelai femora qualia fuerint 473.50
Menelai regia 698.60 862.10
Menelao Helena adiudicata 704.40.869.20 Menippus canis 92.20 Herculis habitu 126.10.596.10.779.50
Menius Solaris 302.10
Mentis adamantinæ viri 391.10
Mensa nouissima antiquorum 808.10
Mensæ communitas 406.20
Mensarum & propinationum memoria lacrymas excitans 285.50
Mensariorum iudicium 279.50
Menses ex cursu Lunæ instituti 437.30
Mensibus non fluentibus mulier impuratur

INDEX.

428.30
Menſis meſori 861.50
Mercatorum incommoda 879.50
Mercedis pactæ exigendæ difficultas 203.20
Mercedis omnis acceptio damnanda non eſt 210.20
Mercede ſeruientium calamitas 186.10.& 20 & dein.
Mercenarij non omnes miſeri 205.30
Mercenarij omnes ſumus 206.30
Mercurij miſeriæ ac labores 77.60
Mercurius in canem transformatus 86.10
Mercurius commune mancipium Iouis & Plutonis 176.40
Mercurius eloquentiæ præſes 206.50 *inferorum legatus* 207.10
Mercurius multilinguem ſe negat 540.20
Mercurius, fur. 60.20.& 30 & 176.10 *et* 568.10 *Logius* 687.10 *cõmunis* 724.20 *quæſtuoſus* 726.10 *ueterator & improbus* 857.50 *Cadmi amore captus* 867.10
Mercurij alæ ac uirga 61.10
Mercurij apud ſuperos ſtudium 176.10
Mercuriales imaguncułæ duplices 551.40
Meiens ſub omnium oculis etiam ante fœminas philoſophus Cynicus 807.10
Meretrix liberali ingenio & modeſta 753.10 & 20, & dein.
Meretrix à duobus amatoribus zelotypis deprehenſa. 755.60.
Meretrix meretricia nouit adminiſtrare. 758.10
Meretricis typus. 163.40.
Meretricem Aſpaſiam Socrates audire dedignatus non eſt 410.10
Meretrices inuicem à ſe amatores abſtrahũt 745.30
Meretrices mendicæ & inopes 348.10
Meretricum ornatus 700.30
Meretricũ preciũ, earúmque quæſtus 751.30
Meretricia uorago 495.30
Meretricij dialogi 745.10.& 20 & dein.
Meretricij æſtus 495.10 & 20
Merion ſaltator 406.40
Meri uis in conuiuijs 799.30
Meſori menſis 861 50
Metalla aqua macerata 303.20
Metamorphoſes mirandæ 856.60
Μιχθῆναι *uiris magis conuenit quàm fœminis* 851.10
Micyllus ſutor ad Clotho properans 180.60
Midas quidam uiticola à uipera morſus incantatione Chaldæi cuiuſdã leuatus 648.10 & 20
Miles amator è militia reuerſus ut ab amica acceptus 754.50 60 & dein.
Militis gloriosa iactantia apud amicam nimia, ea abalienat 661.20.& 30 & dein.
Militares amores quid afferant 765.10
Miliarium, lebes furnarius 431.30
Milo Crotoniata 137.60
Mimi tragici inepti 169.10 & 30
Mineruam cur non adeat Cupido. 69.40
Mineruæ pollicita Paridi 73.50
Minerua Athena etiam dicta 148.30
Mineruæ cur nõ ſacrificaret Demonax 443.50
Minerua Martem uulnerans 550.30
Mineruæ pictura 705.30
Mineruæ exiſtimatio eleuata 857.60 & deinde
Mineruæ munus 867.10
Minimis ac pauciſſimis egere, perfectiorum ac præſtantiorum eſt 846.30
Miniſtri, ſaturnaliorum munerum delatores quid mercedis capere poſſint 790.40
Miniſtri tyrannorũ ſimilibus pœnis mulctãtur 891.30
Minois iudicium de Alexandro magno, Scipione, ac Annibale 107.10
Minois tribunal 129.50 & 533.30
Minos in gratiam etiam aliquando iudicat 130.30
Minos cur Iouis filius putatus 439.30
Minos Cretenſium legum lator 630.50
Minos & Rhadamantus Plutonis præfecti 632.40
Minous menſis 311.40
Minotauro ſimiles homines 319.30
Miraculi nouitate quàm rapiantur homines 391.10 & 20
Miſanthropi decreta 39.10
Miſeri omnia facile tolerant 870.60
Miſtho Sybaryta 689.30
Mithres ex ſolido auro 539.10
Mithres medus 840.50
Mithridatis ktiſtæ ſenectus 708.50
Mithrobarzanes Chaldæus 128.30
Mitræorum montes 508.50
Modeſtia in conuiuio ſeruanda 844.60
Mœchus eſt, qui mœchos conſeruat 857.50
Mœrichus diues 103.60
Mollitiei campus 316.50
Mollities ac læuor mulieres decet 847.10
Mollium hominum indicia 677.50
Momi mordacitas 120.60.227.30.542.50 60.838.40.50
Monarchiæ tyrannorum ac regum 352.30
Monarchiæ & tyrannidis diſcrimẽ 559.40
Moneta parem cum incãtationibus uim obtinens 445.40
Monilium ornatus mulieri 700.30
Monile pulchrum 781.10
Monomachia 280.30. 293.40.511.10. 20.761.60
Monſtroſæ poetarum fabulæ 666.60
Montes montibus impoſiti 135.50
Morbus familiaris 646.40
Morbus non exagitãdus, ſed auferẽdus 360.20
Morbus, ſanabilis ſit, necne, medico ante omnia uidendum 367.20
Morbi aſſimulati opinio 201.10
Morbo ſe imparẽ confitens medicus 368.30
Morbi leuandi initia 646.50
Morbi ut leuentur 547.50
Morbi an incantamentis ſedentur 646.60
Morborum genera uaria ſunt 374.50
Morbos incurabiles ne tẽtẽt medici 366.30
Mores adoleſcentem philoſophi non formant 258.20
Mores magis ſpectandi quã eruditio 434.20
Morum argumenta 677.40
Morionis in conuiuijs ſolennibus adhibendi mos 803.20
Mori recuſans tyrãnus, ui adigitur 178.40
& 50 & dein.
Moriendi lex 97.30
Mors alterna Caſtoris & Pollucis 79.50
Mors captandæ gloriæ ergô adſcita 286.10
Mors Demoſthenis 837.10
Mors, index certiſſimus felicitatis humanæ 138.50
Mors, malorum remediũ quæ ſenectus affert 122.30
Mors nulla uelocior quàm ea quæ per ignem fit 771.20
Mors optata non contingens 178.30
Mors priſcorum & noſtrorum hominũ multùm differt 96.20 & dein.
Mors ſine turpitudine honeſtum effugiũ 836.50
Mortis aliena captatores irridet 96.50
Mortis amici luctus ut leuatus 445.40
Mortis cauſa duplex 324.60
Mortis cauſam præſtare, & occidere, an perinde ſit 324.30.348.30.40
Mortis contemptum, immortalitatis animæ perſuaſio facit 768.50
Mortis contemptus utilisne ſit 771.40
Mortis contemptus ſimulatus, cùm ad eam ſerio uentum eſt, detectus, ſed ſerò 774.20
Mortis cõtemptus quàm fortes uiros faciat 836.10.20 & dein.
Mortis frequens meditatio facit ut æquanimiores moriamur 141.40
Mortis diuerſa & aliena genera 177.40 *et* 50.283.50.285.30
Mortis incertitudo 728.10
Mortis nuncij ac miniſtri 141.20
Mortis timor, uulneris dolorem aufert 519.10
Mortis terror 111.10.116.20.774.20
Morti omnia obnoxia, etiam urbes & flumina 144.30.828.10
Mortem alij aliàs affecti adeunt 120.50
Mortem ſibi conſciſcere, genus ſupplicij grauiſſimum 327.20
Mortem ſibi ſponte publicè per ignem illaturi commiſeratio apud populũ &c. 774.10
Mortem ultro ſibi paulopoſt illaturus, febriculam non ferens 776.50
Mortales nos eſſe meminiſſe debemus 141.10 & 50
Mortalia omnia ambigua 93.20.571.30 889.10
Mortalium res omnes in duo diuiſæ, bellum, & pacem 409.40
Mortua uruſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit 670.10
Mortuus tyrannus fingitur quæ ſibi ignominioſa fierent, uidiſſe ac ſenſiſſe quidem, ſed ulciſci non potuiſſe 180.20
Mortui cadaueris aſpectus immundum facit 825.10
Mortui familiæ funeratio, & rurſus purgatio ac luſtratio 825.20
Mortui non denuo moriuntur 182.40
Mortui in Plutonis rempub. relegantur 632.10
Mortui ſuper quo lugeatur, proſopopœia. 633.60.& dein.
Mortuorum cura apud priſcos ridicula 143.20

INDEX.

Mortuorum cura 633.10
Mortuorum deſideriũ apud ſuperos 103.30
Mortuorum figura 311.20
Mortuorũ numerus ab Atropo perſcribitur 177.20.30
Mortuorum vmbræ inferijs ac libationibus paſcuntur 632.60
Mortuorum hominum facta omnia Charonti nota ac aperta 881.60
Mortuis conuiciandum non eſſe 874.60
Mortuos ſuſcitans homo 886.10
Morſorum à cane rabido morſus etiam ipſe noxius 657.40
Morſus rabidæ canis 863.20
Mulier ad voluptatem commodior 460.40
Mulier aſini noctem redimens 526.50
Mulier aſino Luciano delectata, hominem factum auerſatur 528.30
Mulier felix quæ Veneris habet formã, Minueruæ induſtriam 479.10
Mulier in aquas reſoluta 320.40
Mulier maximè omnium call ida 47.40
Mulier ſupernè, in piſcis caudam deſinens 814.50
Mulier virili ac maſcula concupiſcentia 749 40
Mulieris etiam reginæ fragilitas 817.40
Mulieris formoſiſſimæ imago vt depingatur 479.40.50.
Mulieris impudicæ calumnia 686.20
Mulieris modeſtæ ornatus 700.30
Mulieris mortuæ mundus omnis cum ea combuſtus 653.40
Mulieri pulchræ quæ tenenda 477.40
Mulierẽ ex virgine fieri, graue nõ eſt 751.10
Mulieres ad inſaniam procliuiores quàm viri 375.40
Mulieres doctos viros in contuberniũ ſuũ cõuocãtes 227.10 etiã philoſophãtes. 434.40
Mulieres Gallos adamantes 818.30
Mulieres illuſtres quo gratiores fiant 478.30
Mulieres in aues transformatæ 358.50
Mulieres inſanæ in Bacchi exercitu 661.40 & dein.
Mulieres libidinoſæ 404.20
Mulieres marinæ aſininis pedibus 320.40
Mulieres maritimæ periculoſiſſimæ ibi.
Mulieres plures quàm viri in tragœdia & comœdia inducuntur 410.30
Mulieres quæ honeſtæ cuadant, ac probæ 881.20
Mulieres quibus cuſtodibus maximè tradendæ 819.40
Mulieres ſemiuites 298.10 & dein.
Mulieris ſupra modum formoſæ fictio, inanis 252.50
Mulieres viros auerſantes, ipſæ fœminas amantes périnde ac viri 749.60
Mulieres vnde in inſaniã adigãtur 376.10
Mulierum ad beſtias damnatarum probra. 527.30
Mulierum amores diuturniores eſſe 459.30
Mulierum aſtutiæ 495.20
Mulierum conditio ſuauior, quàm virorum. 123.10
Mulierum conſuetudine quatenus vtendum. 464.40
Mulierum corpora glabra 460.10
Mulierũ cultus quàm faſtidioſus 464.50
Mulierũ honeſtarũ ornatus 700.20.702 10
Mulierum literæ 642.50
Mulierum luxus & ociũ 465.50 mollities ac læuor 847.10 morbi 376. 10 neceſſitudo 463.60 ſacrificia 699.50 vitia 882.50
Mulierum oſores vt eas ſpernant 464.60
Mulieribus inuidiam facit 465.10.20
Mulieribus mercede ſeruiẽtes philoſophi quã indigna cogãtur ferre 201.10.20. & dein.
Muliebre conſortium ſuauiſſimum 460.30
Muliebre ſpectrum admirabile 651.50
Muliebris imago præſtãtiſſima 479.10.20
Muliebris ira 742.10.862.50
Muliebria corpora à virilibus multum differunt in temperatura 375.10
Muliebria pati rhetori ſuadet 64.40
Mulierculæ cauſa omnia ſurſum ac deorſum mouentur 63.20
Mulierculæ, pulcherrima pĩgi volũt 280.60
Mulieroſi etiam dij 51.30
Mulieroſi hominis familia 453.40
Multi plus vident quàm vnus 483.60
Multitudo eos etiam ſequitur qui ad crucem ducuntur 774.30
Mundus Cynico pro domo 847.10
Mundi mira conſideratio 572.10 576.50
Eius origo. 859.20
de Mundo opiniones philoſophorum. 572.30
Mundanorum bonorũ fluxibilitas. 892.10
Munera æſtimanda non ſunt vnde aut à quo dentur 384.60
Munera ſibi oblata vt compenſare cogãtur philoſophi mercede conducti 303.20
Munerum datores, quales ſint, conſiderandũ non eſſe 385.30
Munerũ Saturnaliorũ delatores quales ſint 790.30
Munerum vis. 763.50.369.30
Murus lignens inexpugnabilis. 837.10
Muſæ Cupidinis telis nõ obnoxiæ. 70.10
Muſæ in hiſtoriis nõ inuocandæ. 281.10
Muſæ quæ canant in cõuiuijs deorũ 578.40
Muſarum conuentus 800.60
Muſarum dona qualia ſint 719.10
Muſarum nominibus inſcripti libri Herodoti 260.30.291.10
Muſas etiam Socrates in oratione de amore aduocabat 499.50
Muſariũ meretrix 753.50
Muſcæ encomium 695.60. & dein.
Muſcæ militares & canes 670.50
Muſca mulier loquax. & de amore Endymionis cum Luna contendens 670.40
Muſca poetria, & alia Athenienſis meretrix 670.50
Muſca, Pythagoræ filia 670.60
Muſica & arithmetica primùm inſtituuntur iuuenes Athenis. 622.40
Muſica flebilis vt horrenda. 381.20
Muſica iucũdiſſima mulieris formoſæ bene cantantis ad citharam 476.10
Muſicæ præſtantis ignotæ nullum eſt precium. 268.10
Muſici inſignes 703.30
Muſonius philoſophus 770.20
Muſtela dens pelli leonis illigatus, medica vi præditus 646.50
Muſto poti, vomitu leuantur 657.30
Mutæ literæ 24.60
Mutandũ ſæpius in eadẽ re non eſſe 370.10
Mutatio in melius, ſæpe malorum principiũ eſt 304.30
Myrrhina canicula pragnãs philoſopho Stoico ſeruanda datur ab hera 202.10. & 20
Myrmidones è formicis nati 577.40
Myrtale meretrix 763.20
Myrtium meretrix 121.60.745.50
Myrtus Veneri ſacra 454.10
Myſteria Ægyptiorum elcuata 841.10
Myſteria Alexãdri pſeudomãtis 397.10.20
Myſterijs Eleuſinijs cur initiari nollet Demonax philoſophus 443.50

Nando ad inferos peruenire non licet 182.40
Narrandi cupiditas diſſimulata 799.40
Narratio hiſtorici, qualis 294.10
Narciſſus Lacedæmonius formoſus 871.60
Nare trahi, prouerb. 250.30
Naris mordacus auulſa philoſopho 809.30
Naſus muliebris 473.10
Natalitij ſoli dulcedo 712.50
Natalitiorum munerum offerendorum mos 706.40
Nationes longæuæ 707.10
Nationum mores diuerſi 576.50.60
Natura nobis negata, deſideranda non ſunt 251.50
Natura in vnoquoque animantium genere duplex, maris, ac fœminæ 459.30
Naturæ legẽ ſoli homines violãt 458.20 30
Naturæ commodis atque adeo etiam delicijs an abſtinendum 544.30
Naturæ ſuæ conuenientia quiſque ſectari ac ſumere debet 845.30
Naturalis cuique functio ſeruanda 845.20
Naturalium rerum conſideratio & abdita & iucunda 571.50
Nauclerorum mala & incõmoda 855.40.50.60
Naufragi hominis miro modo ſeruati exemplum 497.20
Naufragorum narrationes 187.30
Nauigantes ſimul colloquijs gaudent 877.60
Nauigatio mirabilis per aerẽ 298.50.307.50.319.10.723.10
Nauigium ſolutile 350.20
Nauigij pulchri ac magni deſcriptio 721.10.20.722.20
Nauis exemplo mũdum à Deo regi, vt illum à gubernatore 552.40 dein.
Naues cucurbitinæ, & corticeæ 317.50.60
Naues Vliſſis cur minio fuerint infectæ 872.20
Nauli Charonti reddendi neceſſitas 116.50
Naulum mortuis in os indentes 632.60
Nauplius portitor 315.40
Nauſicaa Alcinoi filia 478.10.604.30
Nauta amator à meretrice expoliatus 763.50
Nautæ munera amaſiæ ſuæ 363.40.50
Nautæ cæteris hominibus infeliciores non ſunt 879.30.882.30
Nautarũ ſenum color 664.20.30
Nautarum indicia in læto nuncio 876.10
Neãti Pittaci tyrãni filij ſtoliditas 674.50

INDEX.

Neceſſaria prætereunda non ſunt, & nõ neceſſaria inculcanda 286.20
Neceſſaria primùm inuenienda, deinde honeſta ac vtilia 462.40
Neceſsitas rerum 542.50
Neceſsitati natura vt optimè ſatis fiat 846 10. & dein.
Neceſsitati noſtræ ſoli nõ proſpexit Deus, ſed etiam voluptati 844 40
Neceſsitas fatalis 124. 50.60. 529. 30.40 & dein.
Nechrai 779.10
Necracademia 314.10
Necyomantia, ab inferis petitum reſponſum 125.30.40 & dein.
Negligentia & ignorantia culpanda vel nõ 350.30
Negociatorũ & artificũ incõmoda. 880.20
Negretus fluuius 316.40
Nemo quicquam gratis facit 210.40
Nemo ſua ſorte contentus 877.10
Νεόχμὸς 430.10
Neoptolemus Pyrrhichius cur dictus 406.50
Nephele Helles mater 87.40
Nephelo coccygia vrbs 304.20
Neptunus amicam Enipei vitiat 89.40
Amymonem rapit 85.10 & dein.
Neptunus pauper, nẽpe aneus dũntaxat 539. 10
Neptunus Pelopis forma captus 866.60
Eius flagitia 857.20 miſeria 887.40
Neptuni impotentiæ argumentum 544.50
Neptuni regnum 544.10 & dein.
Neptuni templũ in ceto 305.30. & 306.10
Ne quid nimis 681.50
Nequitia ſaltem interdiu ne committatur. 697.30
Nequitiæ adminiſtri etiam lucri participes 393.10.20
Nereides cum cæteris deabus de forma nõ auſint contendere 84.40
Nero ſaltatorem legato cuidam dat 416.10
Neronis ambitio in poeſi 873.50 Eius deſcriptio 872.60 & dein. per tot. mors 875.10 20
Νῆϛις quid ſit 431.10
Neſtor paraſitus Agamemnonis 608.40
Eius tria ſecula 706.60
Neſtor Stoicus Tyberij præceptor 710.10
Neuris ſcortillum 756.50 & 757.50
Neuroſpaſta 815.50
Nicæa vrbs 288.10
Nicomachus Geraſenus arithmeticus 858. 50 Nicoſtratus Iſidoti filius 279.30
Nidorẽ ſacrificiorũ dij captant 148.10.149 20 Nidus immenſæ magnitudinis 318.30
Nigra quæ debent eſſe, bene nigra ſint in formoſa muliere 473.40
Nigrinus philoſophus 11.40.50
Nihil terrenorum bonorum homo ſecum aufert moriens 142.50
Nili pictura 637.50
Nimium omne, iniuſtitia penſum 681.40
Ninus Sardanapali vrbs 144.10
Niobe 5.40.741.10. 856.10.860.40
Nirei pulchritudo 100.30.871.50
Niſæi equi qui fuerint 190.40
Nix quomodo in cælo naſcatur 580.40
Nimes Caſpiæ 283.20
Niuib. hybernis cõparata eloquentia 828.10
Nocentibus magis pœna irroganda, quàm bene meritis præmia danda 334.40
Noctuas Athenas, prouerb. 11.30
ad Noctuã reliquæ auiculæ cõuolãt 268.10
Nocturna oracula 399.60
Nõii. 850.60
Nomas lapis 660.10
Nominis ſui propagandi mira aſtutia 295. 40
Nominis amplitudine gaudẽtes diuites 568 10
Nominis loci mutatio 402.30
Nomine ſuo appellari Alexandrum pſeud. indigne ferebant eius comites, & prophetã appellari volebant 401.20
Nomina ſua priora indignãtuor pauperes repentè ditati 561.30.40
Nomina à moribus prauis indita 692.40
Nomina ſua agnoſcentes piſces 823.60
Nominnũ paruulis indendorũ mos 706.30
Nominibus aut verbis febres non curari 706.20.30
Nomiſma Alexandri Pſeud. hinc, inde Glyconis imaginem referens 402.40
Non omnis veneni quãtitas occidit 247. 20
Nonagenarij regis virtus 709.30
Noſſe ſeipſum, ex ſaltatione reportatur 420 10
Noſtra nobis magis expendenda quàm externa & aliena 384.20
Notæ malorum hominũ in anima impreſſæ, de illis teſtificantur 184.30
Notæ præſtigiatorũ vulpes & ſimia 173.10
Notarum inpingendarum inſanus mos apud Aſſyrios 825.50
Nouerca priuigno adamata 815.50 & dein
Nouercarum ac priuignorum inter ſe odium 376.10
Nouiluny magni cerimonia apud Romanos 690.40
Nouis criminibus noua ſuplicia conſtituuntur 338.40
Nouitas delectabilis 8.40.50.25.30
Nouitas ac peregrinitas magis eſt admiratio ni imperitis, quàm artis præſtantia 265.10
Nouitate ſola placere Lucianus indignatur 263.40
Nox prolongata per tridum 62.50
Nox clara ac perſpicua, dies obſcura 298.50
Noctis templum 316.60
Noxa cauſam qui prudens ac ſciẽs dat, perinde eſt ac ſi manu ſua ipſe fecerit 350.20
Nubecentauri 300.50.30
Nubes ſanguine infecta 300.60
Nubium vallum 301.30
Nuces in talorum ludo ponebantur 788.30
Nucum putamina pro nauibus 317,10
Nuda videri meretrices quædam refugiunt 758.40
Nudum aliquem conſpicere, prouerb. 204.20
Nudi ad manes reuertimur. & rebus omnibus terrenis exuti 102.10.20. & dein. 184 20.30
Nudi incedentes præſtantiſſimi viri 846. 30.40
Nudi milites Antiochi Soteris 265.40
Numa inſtitutũ 690.40 Eius ſenecta 707 50
Numerandi ars Pythagoreorum 151.10
Numerus in hiſtorijs cõſtare debet 284.10
Nummulariorum ars 579.30
Nuncij læti à nautis, indicia 876.10
Nuptiæ quo inuentæ 462.10
Nuptiæ peracerbæ ſponſo 810.10
Nuptiarum diſparitas propter amicitiam neglecta 497.10
Nuptiarum fauor 91.10 neceſsitas 468.50
Nuptiarũ præreptarum dolor 507.40
de Nuptijs Helenæ conſultatio 869.10
Nuptialis pictura elegans 261.30.40
è Nuptialibus conuiuijs auferendorũ fruſtorum mos 807.40
Nycterion Eudianactis filius 300.20
Nyctiporus fluuius 316.40
Nyctor Lunaris 302.10

Beſi ſaltatoris irriſio 418.50
Obliuio ſub Euclide duce geſtorũ 254.50
Obliuio didicitorũ nonnunquam optatur 259.10
Obliuionis fluuius 632.30
Obliuionis fontẽ morientes bibunt 185.50
Obliuionis pharmacum 657.30
Obolus, traiectitijs ad inferos merces 632.50
Obſcuritas oraculis conuenit 392.60
Obſeſſorum oppidorum miſeria 879.10
Obſidionalis corona cui debeatur 336.60
Obſignatis libellis reſponſa vt daret Alexander pſeud 392.20
Obſonandi ars 600.10
Occaſio anceps quam in partem cedat, in manu Dei eſt 347. 60
Occaſio periculoſa data, culpa nõ vacat 348 10
Occidẽdi hominis vel peſsimi licentia ſine legis authoritate, quàm periculoſa ſit 577.30
Occidere, & cauſam occidendi dare, an idem ſit 348.40.50
Occiſus hõ facile calũnias patipõt 358. 10
Ocioſam vitam prætextu philoſophiæ ac ſanctitatis, taxat 780.30.40
Octipedes homines qui fuerint 270.40
Oculus philoſopho à philoſopho effoſſus 809. 30 Oculi Argi 887.10
Oculi bouini 474.10
Oculi diſſorti in muliere, deformes 746.10
Oculi exemptiles 303.20
Oculi imaginis miro aſpectu 321. 50
Oculi in conuiuijs cohibendi 200.20
Oculi mulieris formoſæ quales eſſe debeant 239.10
Oculi regis plures 200.10.
Oculorum altero clauſo quædã melius fiunt 579.50
Oculis apparẽtia, certiora, quàm quæ auribus 417.10
Oculos pro redimendo amico impendens amicus 504.30.40
Ocularis medicina 424.10
Ocypi fabula 741.40.50 & dein. per tot.
Odia muliebria 376.10
Ody ſuſpecta oratio fidem non facit 686.10
Ody conciliandi ratio 749.40
Odyr diuinus 821.20
Odor molliũ ac laſciuorum hominũ 847.40
Odoriſpirum mancipium 784.10
Odyſſeáne prior ſcripta, an Ilias 313.30

INDEX.

Oedipus 204.20 podagricus 339.60
Oedipus Colonens tragœdia Sophoclis 711.10
Oenei conuiuio non adhibita Diana vt se vlta sit 145.40.50.804.60
Oenomai Arcadis turpis libido 870.10
Officium vt præstes, præmio prouocãdus non es 339.10
Ogmius lingua Gallica Hercules dictus 664.20.30 Oleum ex cepis 303.10
Oleum hispanicum 727.30
Oleum muscas necat epotum 669.30
olei vis 624.10 Oliuæ natatiles 432.10
Olus ac lupinum sæpe appetunt diuites saturi. 794.60.
Olympiæ vrbis ariditas. 770.20.
Olimpias Alexandri mater draconi cõsueta. 107.20.387.60.
Olympius Aspasiæ amator. 477.30.
Olympia magna, famam viris illustribus cõciliabant 261.30.40
Olympicis certaminibus vt legantur athletæ 239.10
Olympionicarũ statuæ 482.30 præmia 615.50
Olyra, τίφοι, siligo 431.20
Omina mala 862.30
Ominantes mala, inuidiosi & ingrati 863.10
Omnia nostri causa formata 844.30.40
Omphale seruiens Hercules, historia fabulosa 280.10
Oocataxis quid sit 431.40
Oneribus gestãdis parta pecunia amicus amicum subleuans 501.30
Onesicritus historicus 708.60
Onos celeæ mulieres 320.30
Opera & dies Hesiodi 719.40
Opera etiã adesse debere, nõ orationem solam homini qui laudandus sit 658.30.40
Operibus nihil valentes, ad verba cõfugiũt. & contrà 781.10
Operariorum incommoda 880.10
Opes cur possideamus 713 10
Ophion podagricus 736.60
Opifices, humanitatis candidatis longè posthabendi 4.10
Opprobria sua mutuò sibi improperãt Æsculapius & Hercules 65.20
Opsoniorum genera vt euaries 333.60
Optatio stulta 724.30. & dein. per tot.
Opulenta ædis pictura 204.40 & dein.
Opulentia primum locum sibi vẽdicat 538.50
Opulentiæ parandæ difficultas 845.40
Oraculum Alexadri pseud. instructum 391.50
Oracula ad astrologiæ rationem etiam relata fuisse 439.60
Oracula ad terrẽdos homines conficta 400.10.20
Oracula Apollinis fallacia 67.30 obscura 538.10 admirabilia 822.30.40 eorum instrumenta 546.30
Oracula nõ semper commodè fingere poterat Alexander pseud. 394.10.20
Oraculorum vanitas 395.50.399.30.657.10
Oracula noua ac contraria prioribus deceptis substituta 394.40
Oracula omnia simili ferè impostura reddebantur 394.50
Oracula qua maximè de causa locupletata 388.30
Oracula vbi potissimum instituì debent 388.40
Oraculorũ ambigua illusio 399.50.400.30
Oraculorum merces 393.10
Oraculorum obscuritas 532.40.50 incertitudo 552.40 prophanatio 841.20
Oraculorum vanitas, deorum existimationẽ minuit 543.10
Orata Armenij mors 111.30
Oratio collectitia 689.50
Oratio Demosthenis viua, non malleo fabricata 829.50 lucernam olens 830.10
Oratio quadriennio præmeditata 770.40
Orationis prosopopœia 702.10 pictura 704.40 varietas & ornamentum 828.10
Orationem Galli non Mercurio, sed Herculi tribuunt 665.10
Orationes suas ac libros Græci authores in ludis publicis recitabant 260.40
Orationes Luciani quales populo visa sint 263.10
Orationes in celebribus domibus habitæ, gratiores 702.10
Orationum pulchritudo 871.50
Orator quam cultus sui curam habere debeat 703.30
Oratoris & historici differentia 293.20
Oratoris & poetæ cõmunes virtutes 828.10
Oratores ad aquæ mẽsurã perorabant 163.10
Oratores apud Areopagitas quæ permitterẽtur dicere 621.40
Oratores post poetas legendi 429.10
Oratorum afflatus quidam diuinus 827.60
Oratorum Græciæ proditio 834.50
Orbitas nõ semper calamitas reputanda 829 20.30 Orbitatis dolor 343.10
Orbitatis luctus vt leuatus, ac velut irrisus 445.50
Orcadis extrema 352.40
Orci magicis carminibus excantati hypotypo sis 129.10.20
Oreστes & Alemaõ patres suos vlti 415.20
Oreστis ac Pyladis amicitia 467.10.20.489 30.40. & dein.
Orionis canis, leonicida 486.10
Orionis pictura 705.30
Orithyia à Borea rapta 645.40
Oris factitij aperiendi & claudẽdi astus. 389 40 Oris nefanda 694.30
Oris putridi ac olidi exprobratio vxori à marito 234.10
Ornatus Athenienſis 271.50
Ornatus artificem non facit 70.40.50
Ornatus mulieris modestæ, & meretricis 700.30 Oredæcides 688.40
Orontis mors 878.40
Orpheo vxor Eurydice ex inferis reddita 117 60
Orpheus & Musæus optimi saltatores 407 60
Orphei exitium 414.30.674.50.788.30
Orpheus Græcis astrologiam mõstrauit 473.50 idẽ philosophus insignis 779.30 783.30
Orphei lyra; compluscula stella 438.10
Orphei pictura ibid.
Os muliebre 473.10
Osculum duobus talentis redemptum 101.30 intra Osculum constituti pueri 397.50
Ostreum vnum, currum implens 307.60
Othryadis sepultura 344.30
Otus & Ephialtus cælũ attentãtes 578.60
Ouis tota in furno assata 425.10
Ouum vnum soli non appositum 199.10
Oues cur à deo pingues factæ 844.50
Oui excauati fœtum serpentis recens editum continentis tragœdia 389.50.60 & dein.
Oua miræ magnitudinis 318.30
Oua struthionum 715.50.60
Oxydraces 779.10

Pacata cuiusdam simulacrum 473.50
Pace pauci ad inferos demittuntur 96.10
Pacta & conditiones vt seruentur 335.30
Paantis filius podagricus 740.10
Pæderastarum mos 33.30
Pæderastæ familia 453.20
Pæderastæ acriter perstricti 458.40.50
Παιδοσοφιὸς 432.10
Papalema 697.40
Pagurada 306.50
Palamedis calumnia 686.50 Eiusdem astutia contra Vlyssus simulationem 705.40
Palæstina sacerdotes & scribæ 768.10
Palæstræ ancillæ & Luciani amatoria 514.30. & dein.
Palestrici & adulatores, aulæ accommodati 189.10
Pallas vt è cerebro Iouis sit nata 61.10.736 60
Palladẽ sibi despõderi Vulcanus petit à Ioue 61.50.60
Pallas Homerica 345.40
pallas Athenienſibus malè cõsulta in bonũ vertebat 364.10
Pallij Græcanici momentum 198.20
Palinuri & Charentis dialogus de nautarũ calamitatib. 876.20.30 & dein per tot.
Palmarum conscensus 820.50
Pan Mercurij filius, patri pudori est 76.10.20.50
Pan auxiliatus Athenienſibus 645.30
Panos descriptio 586.40.587.20. 588.10 661.50.839.40
Pandionis nata 476.10
Pancrates Ægyptius magiã ab Iside doctus 655.60 Pancratium 615.50 Panegyricus quando ab Isocrate conscriptus 710.50
Panegyrici conuentus maximi 824.10
Pangæum quàm exiguum 577.20
Panes parati prouenientes in spicis profrumẽto 311.30
Panes nouilunares 425.10
Panis coloſtratus 430.40
Pannychia fluuius 316.40
Pannychis meretrix 754.60
Panoplia lupinea 303.40
Panthea mulier formosa 474.40.478.10
Pantomimi vnde dicti 416.40
Papauera insomniorum insula 319.10
Paphlagonum ruditas 388.50
Paratonium quid 295.30 ad marginem.
Par pari gaudet 876.50
Parasitari quid sit 614.10

INDEX.

Parasitica velut encomium 597.30.40 & dein. eius definitio 600.40
Parasiti securitas 601.50.60.602.10
Parasitus non est, qui victus inopia laborat 612.30
Parasiti ad quid vtiles 613.30
Parasitos taxat 19.20
Parcæ tres 529.40
Parcæ vbi degant 534.40. earũ labor 534.50. fusi 140.60.614.30 fatalia 529.20. 859.30 decreta immutabilia 530.50 vis 547.30
Parembole quid sit 742.40
Parentalium vanitas 634.40
Parentes virtuti posthabendi 228.40
Parentum exempla filij imbibunt 881.30
Parerga in oratiõibus qualia esse possint 621.20
Paris Ganymedis cognatus 70.50. Eius de deabus iudicium 70.40. & dein. 867.30. & seq. 869.20
Parrhisiades Lucianus 165.30
Parricidarũ ac impiorũ supplicium 771.20
Partis cognitio, in totius cognitionem ducit 244.10
Partes corporis podagræ obnoxiæ 737.20
Parthorum dracones 287.10
Parturiunt montes 284.60
Paruo contenti felicitas 886.40
Parthenis meretrix 764.30
Parthenius poeta 294.40
Pasiphaes fabula 438.60
Pasiphaes adulter 528.10
Passo pictor 831.40
Pastorem Sole exustum Musæ auersatæ non sunt 672.10
Pater, filius, & spiritus sanctus 858.50
Pater ac mater ex æquo adorandi 457.40
Pater filiæ amore captus, elocare illam cunctatur 870.20
Pater propter infantem filium in integrum restitutus 500.20
Pater à filio sublatus 317.20.767.50
Pater filio & vxorẽ & regnũ cedés. 816.50
Pater fa. liberis suis rem domesticã ex animi libidine moderari nõ permittit 352.50
Patris dolor in cæde filij 327.40
Patris ius in liberos vnde sit 369.40
Patris senio ingratus filius 710.60
Patri non licet sine iudicis cognitione filium abdicare 368.60
Patri in honoribus neminem præferre filius debet 712.40
Patre orba filia ad meretriciam artem conuersa 751.20
Patres aut matres rarò ob necẽ filiorũ mortem sibi consciscunt 342.50.351.30
Patres sæpe filijs temere irascuntur 368.60
Patres magis liberos suos amant, quàm contrà 371.20
Patres ac matres filiorum vulneribus gaudentes 630.10
Patres nõ elocãt filias suas nisi nubiles 869.10
Patrum iræ modus statuendus 369.20
Paternæ cædis vltio 369.20
Paternæ querelæ iustæ causæ 373.20
Paterni luctus pro filio expressio 633.20
Paterni odij futuri indiciæ 367.10
Patriæ officiũ gratis impendendum 339.10
Patriæ ingrati, impijssimi 342.40
Patria boni viri non perpendenda 496.30
Patriæ fuga quid arguat 693.30
Patriæ encomium 712.10. & dein.
Patria, communis omnium mater 713.30
Patriæ propugnatio, optimũ augurium 782.20
Patriæ commendatio 829.10
Patriæ amantes, timendi hostibus 782.50
Patriæ mala imprecanda non sunt 863.10
Patriam suam an laudet historicus 281.20
Patrocli & Achillis amor qui fuerit 470.10
Patroclus à quo occisus 562.60
Patroclus Achillis parasitus 609.20.60
Patrocli de cadauere contentio 808.50
Patronos forenses irridet 814.20
ex Pauonum pennis corona 313.50
Pauonis mirum ingenium 701.20.30
Pauo ex India 727.30
Pauper Charon cum diuite Plutone fortunã suam non commutet 887.30
Pauper de diuite repetè facto querẽs 561.30
Pauper ne sua prodigat 696.60
Pauper vnde æstimandus 886.30.40
Pauperis ad conuiuium diuitis inuitati solicitudo 559.10. & 50
Pauperes repentè diuites facti, superbi 34.20
Pauperes feliciores diuitibus essè 562.10. 564.50
Pauperes quædona diuitibus remittant saturnalibus 790.50.60
Pauperes vt tractentur in conuiuijs diuitum 792.50.795.50
Pauperes vt à diuitibus in precio habeantur 795.10
Pauperũ crapulantiũ insolentia 796.60
Pauperes in rep. necessarij 795.60
Pauperes semper queruli 396.50.60
Pauperum cura Saturnalibus apud diuites 389.50 & dein 792.40
Pauperum tyrannis in diuites in concionibus 564.50
Pauperum querimonia de diuitibus 794.20 796.50.60. & dein.
Pauperum consolatio 94.10. 705.10
Pauperũ consuetudo quàm pernicioſa aliquãdo 797.30
Pauperibus damnatis dimidium malorum remittitur 130.60
Pauperibus expeditior est moriendi ratio 181.30
Pauperibus quid maximè doleat 792.20
Paupertas viscosa, ac prensu facilis 36.20
Paupertas omnia & facere & pati suadet 209.30
Paupertas amatoris meretrici ingrata 763.20 Paupertatis bona 37.50 onus 789.30
Paupertatis comites, & eius effectus 36.40
Paupertatis excusatio 697.10 Paupertatis onus quauis ratione depellere licitũ 29.50
Paupertatis prætextu seruitutẽ voluntariã subeuntes, an vera dicant 189.50.60
Paupertatis professores auidissimè diuitys inhiantes 781.20
Peccatorum notæ in animas impressæ, & vt eluantur 184.20
Peccatum quod in iuuene reprehendas, ipse se nex ne commiseris 207.50
Peccata morbo imputata 367.20
Peccata reprehendenda sunt, peccãtibus ignoscendum 442.40
Peccata an sponte facimus 534.40
Peccata vnde creuerint 841.30
Peches, pauuli pueri apud Ægyptios 637.60
Peculiares Epicuri sententiæ, liber pulcherrimus 399.10
Pecuniæ damnosæ sæpe suis possessorib 86.60
Pecuniam qui debet à soluenda liberatur debito 335.50
Pecuniarum cupidi philosophi 433.30
Pecunia incantatione fortior 445.30
Pedes hominis frigore perditi 673.20
Pedes lignei ibi.
Pedis offensi omen 709.50
Pedes equinis similes optet Cynicus 847.10
Pedum officium 844.10
Pedestre & humile esse non debet dicendi genus historicum 282.20
Pelichus dux Corinthius 650.40
Pella Macedonicis regib. illustrata 388.10
Pellis leonina eum claua, Herculem non facit 677.40
Pelops cur in deorũ numerum adscitus 866.20.60 eius fortuna 870.40
Peloponnesi circuitus ad Maleam, Nero tollere volebat 873.30
Penelope qualis fuerit 317.40.478.10 Eius tela 782.10
Penetrale ædis sacræ solis sacerdotib. adire licet 821.30 Pensa Parcarum 140.60
Penis philosophicus 436.10
Pennæ lactucæ folijs similes 299.40
Penthele pagus Atticus 516.30
Pentheus à Bacchis discerptus 766.20.790.40
Pentheus, Actæon, Learchus, homines infelicissimi 840.20
Pera Cyniculi iuuenta quid haberet 172.40
Pera Cratetis 781.60
Perdicca amore nouercæ cõtabescẽs 290.30
Perdiccæ humanitas 684.40
Perdicca Ariathem regem in crucem tollit 708.50 Peregre proficiscì deos 549.20
Peregre agentium desiderium 713.50
Peregrè proficiscendi ad sacram ciuitatè ceremoniæ 825.40
Peregrinatio est vita nostra 141.40
Peregrini & aduenæ sunt omnes vrbis virtutis incolæ 204.50
Peregrinus exercitus non contẽnendus 662.50
Peregrinus qui fuerit 765.30 Eius vita, & res gestæ 767.40.50. & dein. per tot. & 775.10
Perfecta laudatio vt fiat 486.1.
Perfectè sapiens aut felix nullus adhuc visus 486.10.
Perfodiendũ non fuisse temere Isthmũ 874.30.40
Periander apud beatos non est 312.10
Periclis fulgura ac tonitrua 826.30
Pericula rebus præclaris connexa sunt 136.50 Periculo sẽ nemo exponat 350.10
Pericula maris celeberrima 878.10
Perilaus tauri inuentor ac fabricator in quo homines cruciarentur, quam mercedem retulerit

tulerit 381.10.20.30
Peripateticorũ dogmata 158.10.20,433.40
Peripatetici & Stoici commiſsio 223.30
Peripati diatribæ 578.10
Perplexitates philoſophorum 256.20
Perſarum ſagittarij quàm docti 233.50
Perſæ & Parthi, longæui 706.60
Perſarum mos in adorando rege 729.20
Perſeus Danaës filius 90.10.389.20.704.40.858.20
ex Perſia in Ægyptum via compendioſa 637.30
Perfica arrogantia 636.30
Perſicis in conuiuijs vultu demiſſo accumbebatur 200.20
Perſonæ etiã habitus congruere debet 19.10
Perſonæ decorum nunquam exuendum 169.10.40.837.10
Perſpicuitas ſaltatori neceſſaria 415.20
Perſpicuitati ſacrificandum 429.20
Perſpicuitatis laus in oratione 545.50.
Peſtilentiæ ſedandæ ratio 170.60
Peſtilentiæ remedium vanum 396.30
Peſte & bello plurimi moriuntur 96.10
Peſtis à Thucydide breuiter deſcripta 294.60
Peſtes fatales reip. vt leuandæ 359.50
Peſtis ex nimio æſtu 430.20
Phædræ calũnia de priuigno Hippolyto.686.20.818.40
Phædri amor qualis fuerit 459.20
Phæaces ſaltatores maximi 407.40
Phæacum rudis populus 296.60
Phaeton perperam currum Solis regens, punitus 76.30
Phaethon ſolarium hominum rex 299.10
Phaethontis incẽdia 300.50.439.10.666.40
Phalanx Galatarum 265.30
Phalanx μαχαίρας καὶ πέλεκυς 287.40
Phalaridis legati cũ tauro æneo ad Delphos 176.60
Phalalaridis clementia 380.30.40
Phalli ſeu Priapi Dionyſii 815.40.820.40
Phantaſionis filius Plutocles, Somni præfectus 316.60
Phaon à Venere iuuentuti reſtitutus 100.20
Phari 295.30
Phariæ turris altitudo 574.30
Pharmaci dandi difficultas 371.40
Pharmacũ inſaniæ ac ineptiæ purgandæ datum 429.30.40 φαυλίαι 431.10
Phello ciuitas 309.60
Phellopodes homines 309.50
Pherecydæ Syri ſenectus 710.30
Phidias ex leonis vngue, leonis magnitudinẽ æſtimabat 243.50.60
Phidias vt opera ſua reformaret 483.50
Phidiæ opus pulcherrimum quod ſit 472.40
Philænis 461.10
Philænidis libri 694.60
Philautia humana 685.20
Philematium meretrix 758.10
Philemonis Comici ſenectus 711.10
Philinna meretrix 747.20
Philinus faber ferrarius 751.20
Philippi, ciuitas Thraciæ 782.50
Philippus Macedo, calceorum refector apud inferos 132.10
Philippus oculo priuatus 289.50
Philippi teſtimoniũ de Demoſthene 834.50.60. & dein.
Philocali qui ſunt 872.40
Philocletes Herculi conflagraturo aderat 771.10
Philomela in auiculam verſa 860.50
Philomelæ lingua execta 695.20
Philoponi qui vocentur 872.10
Philoſophantes mercede pacta 19.20
Philoſophantes inter calices 169.60
Philoſophandi via optima quæ ſit 224.40.243.10 & dein.258.10
Philoſophandi difficultas 249.10
Philoſophari qui primi cœperint 779.10
Philoſophi diuitias ſectantur 782.60 vt nominandi. ibid,
Philoſophia vbi habitet 163.10
Philoſophia à Comicis irriſa 164.20
Philoſophia barbaros non auerſatur, ſi modò rectè ac iuſtè ſentiunt 166.30
de Philoſophia diuerſæ opiniones 604.40
Philoſophia vna eſt. 605.10 Iouis donum. 778.04 per quos in contemptum venerit 781.60
Philoſophiæ laus 12.50
Philoſophiæ velut furor quidam 13.10
Philoſophiæ floſculis illuſtrata Lucianiſcripta 163.60
Philoſophiæ hypotypoſis graphica 163.60
Philoſophiæ comites 163.50
Philoſophiæ perpurgatio 121.50
Philoſophiæ adyta in fundo abſtruſa 246.20
Philoſophiæ guſtus. 240.40 reuerentia 257.40.50
Philoſophiæ querela ad Iouem 788.30
Philoſophiæ bonum mortibus ibid.40
Philoſophiæ propagatio 779.20
Philoſophiæ quatenus ſtudendum 806.50
Philoſophiæ ſcola, reip. adminiſtratio 835.50
Philoſophus aulæ ineptus 200.50
philoſophus ſummis tantum labijs 208.20
Philoſoph. qualis corpore eſſe debeat 434.50
Philoſophus conuiuium obturbans 560.10
Philoſophus cum morione colluctans in publicis nuptijs 803.40
Philoſophus nullus in bello interijt 607.10 40. 608.10.20
Philoſophus decrepitus etiã morbo confectus tamẽ opiparo conuiuio deeſſe nõ vult 559.40
Philoſophus pæderaſtes 757.30
Philoſophus ob maledicentiam vrbe eiectus 770.10
Philoſophi ſupellex 770.10
Philoſophi ſenes inutiles 203.50
Philoſophi noũe qui verè ſit dignus 254.30
Philoſophi magiſtri & auũculi de nepote male inſtituto conquerentis velut dialogiſmus 256.60. & dein.
Philoſophi conſpectus tanquam canis rabidi fugiendus 159.20
Philoſophi Stoici et tyrãni diſcrimẽ 342.40
Philoſophi progreſſus ab initio 442.10.20
Philoſophi color, pallor 536.10.20
Philoſopho, ſeruire indignum eſt 216.10.20
Philoſophum ſe profitetur Lucianus 165.30
Philoſophũ præſtare, hoc eſt viri officio fungi cum muliere, ridiculè ac falſe 435.50
Philoſophus ſenex 203.40 645.50
Philoſophi in deos nefarij 30.40
Philoſophi irriſi 93.20.30.580.60. & dein
Philoſophi qui ſint à Luciano perſtricti 168.20
Philoſophi vt probentur legitimè ſint, an ſpurij 173.10
Philoſophi moribus adoleſcentulorũ formandis inepti 256.60
Philoſophi vnde cenſeãtur quibuſdã 572.10
Philoſophi veri, veritatis optimi cultores 586.20
Philoſophi baculis armati incedunt 612.40
Philoſophi nihilo plus alijs à peccato immunes 806.60
Philoſophi conflictu cõuiuali vulnerati 810.10
Philoſophi ſæpe rei 613.10
Philoſophi longæui 709.40
Philoſophi ne noua nomina confingant 842.30
Philoſophorum mores 18.40.50. & dein. rixæ 31.30.432.60. habitus 41.50 nugacitas 113.10. vitia idẽ. 169.40 224.40.225.40 incertæ & diuerſæ doctrinæ 127.30.150.30 40.244.30
Philoſophorum auaritia 170.10.20.611.50
Philoſophorum deſpectus cæterorum hominũ 220.40
Philoſophorum æſtimatio ex habitu & cultu corporis 226.10
Philoſophorum vanitas velut in ſomnijs & rerũ domeſticarum ſecuritas 252.20
Philoſophorum miſeræ voculæ, ac ſilogiſmi 256.10
Philoſophorum ſalaria antiquitus 433.20
Philoſophorum præcipui 449.10
Philoſophorum duntaxat eſſe amorẽ maſculum 463.50.60
Philoſophorũ nefanda per noctem Luna deſpicit, ac tegit 578.10
Philoſophorum omnia plena, & plerique ex vijs fex hominum 585.40
Philoſophorum exitus infelices 613.20
Philoſophorum conuicia rex patienter ferens 770.10
Philoſophorũ inſectatio 102.30.159.30.40 61.10 644.20.777.50.798.20
Philoſophorum dignitas ac reuerentia 781.30
Philoſophorum externa imitari facile 780.40
Philoſophorum nuptijs adhibitorum cõſeſſus 800.10
Philoſophorum in ſe inuicem crimina 806.20
Philoſophorum intenta 841.30
Philoſophis ſingulis quantum temporis impendendum 240.50
Philoſophis quatenus fides adhibenda 241.20
cũ Philoſophis conuiuia non temere celebrãda 810.30
Philoſophos omnes Lucianus perinde habet 258.50
Philoſophos etiam dignari res principum ſcribere, philoſopho hiſtorico dicendum non eſſe 283.10
Philoſophos omneis perditos cupit Luna 478.20

INDEX.

Philosophicis sermonib. qui moueantur 22.50
Philosophica pleraq; hippocentaurorũ & chimærarũ ac gorgonum similia 252.30
Philosophicus fastus 442.30
philoxeni mira libertas aduersus Dionysiũ tyrannum 443.10
Phineo harpiæ cibos è faucibus eripiũt 33.50
Physalli serpentes 716.10
Phlogius Solaris 302.10
Phocion inter beatos 312.30. Eius paupertas 533.40.50
Phœnix Indica auis 733.20. eius ingenium mirabile 772.50
Phœnicum nauigatio 491.20.570.30
Phœnices scortatores 576.40
Phrenetici cum medico certamen de cantu 803.40.50
Phrygia saltatio 411.30
Phrygia tibia nõ omnes ad insaniam adigit 22.50 Phrynondas 387.10
Phryxus Helles frater 87.30
physicæ principia ridicula & obscura à philosophis traduntur 443.40
Pictorum absurda figmenta populus admiratur 252.50
Pictores Græci vt innotuerint 261.10
Pictorum adulatio 481.20.30
Pictor vt opera sua emendare possit 483.40
Pictoris docti industria 705.10
Pictores pulchritudinis studiosi 871.50
Pictura excellentissima 263.50.60
Pictura Pyladis & Oresti apud Scythas 491.50.705.10.20
Pictura sociorum Socratis quum illi in carcere adstarent 797.50
Picturæ inuertendæ vsus 831.40
Pincernæ auribus obturatis 795.50
Pindari de auro sententia 558.30
Pingi pulcherrimæ cupiunt mulierculæ etiã deformes 280.40
Pingues homines, vulgus 388.10
Pirithous Thesei socius in rapienda Helena 868.60
Piscatio Luciani pseudophilosophorũ 173.30 40. & dein.
Piscator Luciani quid contineat 159. 20.30
Piscatorum frustratio 248.20
Piscatores & nautæ ac agricolæ scortis vtiliores quàm milites 765.10
Pisces vini gustu 298.10
Pisces cælestes 437.40
Pisces in delicijs 794.40.811.10
Pisces vbi sacri habentur 814.60
Pisces admirabiles 823.50
Piscium in tincturam abusus 846.10
Pistilli in hominẽ excantati mirũ 656.30
Pistricum liberalitas in Demonactem 449.10
Pittaci senectus 709.50
Pityne fabula 711.10 Plagarũ metus 6.10
Platanus Platonica 461.50
Socratica 465.30
Platanorum vmbræ 856.50
Plato Siculis tyrãnis adulatus 115.50.606 10
Platonis eloquentia 166.10
Plato apud beatos non est, sed in sua ciuitate degit 312.30
Plato præstigiatoribus non displicet 393.40
Platonis leges frigidæ 577.30.641.10
Platonis argutias perstringit 596.50
Platonis senectus 688.40
Platonicorũ fœminæ & pueri omnibus communes 313.60
Plebeiorum res ac studia 573.50
Plesthenes podagricus 739.60
Ploratus maniũ in cymba Charontis 182.50
Plumæ longissimæ galli caudæ mirum 567.40.50
Plumbea regula 356.50
Plumbeis compedibus vinctus 393.40
Pluribus egent infirmiores 846.30
Plutonis regnum, inferni locus 632.10
Plutonis regia expugnata 889.20
Plutonis miseria 889.30
Plutus querulus 32.10 cæcus & claudus 34.10 aliàs à Ioue mittitur, aliàs à Dite. ibid.20.30
Plutus ex tenui trama suspensus 727.60
Pnyce concionum locus Athenis 461.20. 586.40
Pocillatores formosi & exoleti 802.20.50
Pocula admiranda sponte vino se implentia 311.40
Podagra, senectutis comes 203.50. Eius remedia 646.50
Podagræ vis & malitia 735.10.20. & dein. per tot.
Podagra & tussis ac tabes senũ morbi. 794 40
Podagrici querela 736.10
Podagrici cæteris ludibrio sunt 741.10
Podagricorum illustrium catalogus 739.60
Podaliry mulierositas 389.20
Pœcilus porticus 163. ad marginem
Poemata non semper noua cudenda in festis deorum 832.20
Pœna paratior in delictis, quàm præmium in rectè factis 350.60
Pœnæ apud inferos sceleribus similes reponũtur 890.60
Pœnitentia damnatorum 130.30
Pœnitentiæ typus 681.30
Pœnitentia mercede conductorum 200.30
Pœnitentia ac querela diuitum 847.50
Poesis fato quodam accedit 603.30
Poesis ornatus 827.30
Poeta versifex 641.10
Poetæ epithetis ruinas carminũ fulciunt 29.10 Poetæ herculea audacia 254.30
Poetæ in elysio campo præcipui 311.60
Poetæ primi legendi 428.60.442.10
Poetæ ne verbis nimis obsoletis vtãtur 429 50
Poetæ deorum gloriam imminuentes 543.20
Poetæ & pictores liberi sunt 485.30
Poeta quando vera dicere putandi, quãdo nugari 529.40.719.10
Poeta multorum ridiculorum credendorum authores 859.10.856.50
Poetæ deliri 789.20
Poetarum absona de dijs 127.10.550.50
Poetarum ambigua & obliqua & incorrecta 719.10.860.10
Poetarum libertas 278.30 mẽdacia 645.10 nugæ 858.40
Poetarum studiosa pulchra mulier 476. 40
Poetis cognitu necessaria 412.30.40
Poetas magis voluisse oblectare, quàm conatos vera dicere 549.60
Poetica magniloquentia 538.10
Poetice pedestris 279.10
Poetices & historiæ discrimen 2789.10
Poeticus furor 817.30.40
Poeticis dictiõibus historicus abstineat 284. 20.291.30
Polemo ex lasciuo adolescente subitò grauis philosophus factus 589.20.30.40
Polemonis cuiusdam amatoris à militia reditus 755.10 & dein.
Pollicita immensa 393.20
Pollicitis & Sphebus pellectæ meretriculæ 752.40
Polus Acragantinus vt innotuerit 260.50
Polybij historici senectus 710.40
Polycleti canon. 418.20.767.40
Polycrates Samiorum tyrannus in crucem adactus 140.20
Polydamas Scotussæus palæstrites 289.10
Polydamantis statuæ virtus 841.
Polygnotus superciliorũ optimus pictor 473.40
Polylampes Solaris 302.10
Polymnia memoriæ filia 412.10
Polyphemus Doridis amasius 80.50.60. ab Vlysse excæcatus 82.20
Polypi variatio 84.10.416.50.
Polypi vice ferreorum rostrorum 308.10
Pompa funebris 632.60.
Pomum Eridis in conuiuiũ deorum proiectũ 84.30
Poma, gymnasiorum in Pythijs præmia 609 40 Pondus Telluris 211.10
Pons ingens 319.10
Pontici homines rudes 391.20.
Popularis concio studijs magis quàm iudicio ducitur 329.50
Populares qui vocentur 872.40
Populi iudicium quanti faciendum 483.50
Populi lachrymãtes electrũ, fabulosæ 666. 30
Populi spes, vana 774.30
Populum excitandi ratio 393.20
Porcina abstinentes 825.30
Porci sceleratine, an sacri ibi. 20
Portenta miranda 318.40
Portæ somni 316.40.558.20
Porrectis pedibus dormire, prouerb. 193.10
Porus ab Alexandro captus 106.3
Posidonij Apamæi senectus 710.10
Posidendi cupido quàm cæca 886.20
Posidonij, Posidippi, Posicloi, Possifundi, Posfidori vocari possint sophistæ 782.60
Postulata geometrica 254.20
Potamonis rhetoris senectus 711.10
Potentes viri vt grati populo sint 478.30
Potestas dicendi historico necessaria 288. 50
Potus, aer in calicem expressus 302.50
Præbibendi inuicem mos in nuptijs apud veteres 802.50
Præceptor discipuli beneuolentia commodè vsus in patriam 710.10
Præceptori habenda fides 321.20
Præceptorum reuerentia 234.10
Præcipitij petra prope Delphos 379.30
Præconiũ pro dicenda sententia 542.40
Prædictiones & oracula eleuat 532.50

Prædi-

INDEX.

Prædictionis oraculi anteambula 546.50
Præfationes aliquot Luciani 661.30. *& dein*
Præfationis pulcherrimum argumentũ. 715.20. *& dein.*
Præfectura claſſis dignitas apud Athenienſes 829.10
Præmia cur dari debeant bene meritis de patria 323.60. *Præmiorum ſtimulus.* 529.20
Præmia in gymnaſis Athenienſiũ 616.50
Præmijs ad pauca promouemur 338.30
Præſaltatores, ſtatuis honorati 407.60
Præſcripta legum ſeruanda 356.50
Præſcientia futurorum quibus maximè neceſſaria. 388.30. *ad quid vtilis* 440.50.60
Præſentibus acquieſcendum 119.40
Præſentibus multis cõtumelia affici, & præſentibus paucis, multum refert 617.10
Præſtigiæ ex cauda galli gallinacei 567.60. *& dein.*
Præſtigiarum modum vt nõ intelligas, ne tamen accedas 391.30
Præſtigiatores philoſophos irridet 171.20.30 *& dein.*
Præſtigiatoris techna 387.30
Præſtigiatores inuicem mutuas operas tradentes 394.50
Præſtigiatorum impudentia 841.20
Prati floridi illecebra 871.40
Precatio & ſacrificium Indorum 408.20
Preces vt fiant ad deos pro vnoquoq; in ade Syriæ deæ 821.10
Praces noſtras vt ex omni loco dij exaudiant 445.60
Priamus, podagricus 739.60
Priami infelix exitus 892.10.20
Priapi ſaltatio 411.10
Priapi à Bacchopoſiti 815.40.820,30
Priapi conſenſores 821.10
Princeps mercedis expers non eſt, & qua ea ſit 210.50
Principem bene agere, difficile 378.20
Principi operam in rep. adminiſtranda mercedelocantes, de ſeruitute voluntaria arguendi non ſunt 210.10
Principes nunquã verè ſunt hilares 883.10.20 *& dein.*
Principum ac magnorum virorum voluptas ac felicitas 882.40.50
Principum aularum incommoda 880.10
Principũ ſtipatores aliquando in cauſa ſunt vt ſalutatores formula excidant 216,30
Principatus imperium vt tuearis 377.50
Principium, dimidium totius 219.40
Principium abſurdũ admiſſum, quàm multa abſurdiora inferat 253.20
Priuatarum domum mala 880. *& ſeq.*
Priuatus priuatum indemnatum interficere non debet 780.50
Priuatorum hominum conditio quàm felix. 883.10.886.50.60.
Priuatorum honor, dulciſſimus 886.20
Priuignus nouercã deperiẽs 588.40. *& dein*
Priuigni calumnia à nouerca 686.20
Priuignorum ac nouercarum odium. 378.30
Priuilegia 349.50
Probeſtis muſca & elephanti 679.10
προχυμα. 430.50
Procorum mos in petendis puellis apud Boſporanos 505.30.40
Prodicus Cius vt innotuerit 260.60
Prodigalitas, damnabilis ac ſtulta 33.10
Prodigia non facilè creduntur 556.40
Prodigioſa & fabuloſa coram adoleſcentibus non proponenda 656.60
Proditorum vilitas 832.50
Proditores nobiles 833.50.836.40
προκόπτω, προκοπή 851.10
Prologorũ ac deorũ optimus Elenchus 689.20.30
Prometheus audire quatenus ſuſtinuerit Lucianus 7.30. *& dein.*
Promothei fabulæ velut myſteriũ 10.10.48.40.50.54.20. *& de* 147.30.412.20. 465.50.60.531.20
Proœmia faſtidioſa oratorum 37.50
Proœmia turgida ac tragica, corpus hiſtoriæ exile 284.40
Proœmia potentia & facultate *ibid.*50
Proœmium hiſtoricũ, & cæteræ partes 293.40.50
Proœmij vſus apud Areopagitas illicitus 621.30
Properanter ſcriptarum literarum indicium 757.20
Prophetæ falſi deſcriptio 619.10. *& dein.*
Prophetæ falſus vanitatis argui non patitur 398.50
Propoſita linea triangulum rectè deſcribere 658.30
Propriũ vniuſcuiuſq; rei, pulchrũ 280.10
πρός τινα, & περί τινα differunt 853.20
Proſerpina à Pirithoo auxilio Theſei rapta 869.10
Proſopopœia legum 364.50 *patriæ.ibid. deorum.ibid.*
Proſpectandi modus 861.10
Protarchus 34.50
Proteſilaus ex morte in vitam reuerſus 113.60.117.30.632.30
Proteſilaus podagricus 740.10
Proteſilaus pro deo cultus 843.40
Protei transformationes miræ 83.50
Proteus Ægyptius ſaltator eximius 410.50
Protei Cynici baculus talẽto venditus 675.20
Proteus Homericus 766.10.831.50
Protei cuiuſdam ambitio 766.50.772.50
Prouidẽtia deorum 530.40.50. *& dein. quæ ſit* 531.60.548.50.549.30.40
Proxenides Actionis pictoris ſocer 261.10
Proxenus propr. no. 864.30
Prudẽtia ciuilis hiſtorico neceſſaria 288.50
Prudentiæ ſecuritas 837.20
Pſettapiſcis 174.10
Pſeudapoſtolos videtur perſtringere 781.40
Pſeudomantis deſcriptio 388.30. *& dein.*
Pſeudonero 676,50
Pſeudophiloſophorum habitus 41.50
Pſeudophiloſophiæ fucus 163.30
Pſeudophiloſophi à Luciano irriſi 168.50
Vide Philoſophi. *Pſeudoreges* 676.50
Pſeudoſophiſta 848.60
Pſittopodes ceti incolæ 306.40
ex Pſora frictionis voluptas 596.50
Pſyllotoxota 299.10 *Ψύλλα* 436.50
Ptolemæi Lagi filij res nouæ 8.50.60. *epiſtola* 215.10. *ſenectus* 708.40
Ptolemæus ſororem ſtuprans 576.10
Ptolemæus Apellem ferè per calumniã perdidit 680.50.60
Ptolemæi Dionyſij bacchatio 684.10
Ptolemæus Philadelphus 708.40
Ptolemei philateri ſenectus *ibid.*
Ptolemæi templum 827.20
Publicum priuato præponendum 290.30
Pudenda non vellenda, aut glabra reddenda 697.20
Pudenda quidã ſibi execãs ne in ſuſpitionẽ aut etiã crimen adulterij incideret 817.20
Pudenda auro potiora *ibid.*40
Pudenda execta pudicitiæ ſecuritatẽ faciunt *ibid.*50
Pudendorum mira genera 534.40
ex Pudendis vincire 315.10
Pudicitiæ mira ſolicitudo in adoleſcente 817.30
Pudor philoſopherũ reſipiſcentium 254.20
Pudor iuuenilis periclitatus 686.20
Puellæ niſi nubiles non elocandæ 868.60
Puellæ amore morti ſe deuouentes adoleſcentes 870.40
Puellarũ educatio qualis eſſe debeat 881.20
Pueri verberibus ab initiatione artium abſterrentur 2.50.5.20
Pueri mortui, vuæ immaturæ 177.40
Pueri poma Demonacti afferentes 449.20
Pueri apud Lacones ad aras loris cæduntur 630.10
Puerorum mira educatio à capella, cerua. & cane 144.10 *Puerorum ædiculæ* 233.50
Puerorum maſculorũ exercitia 446.10.20
Puerorũ educatio apud Athenienſes 622.10.20
Puerorũ formoſorũ deformatio 793.30
Pueros amare, ſolis philoſophis relinquẽdum 468.50
Pueros ſuos ſacrificantes ſtulti homines 825.50
Puerilis ſimplicitas graphicè depicta 55.60
Puerilis ætas hoſtib. miſerabilis, atq; adeo etiã leonibus 361.40
Pugilum ſpectaculum 511,10
Pugillarium Æſchyli precium 675.50
Pulices magni vt duodecim elephantes 299.50
Pulicũ veſtigia non metienda 859.10
Pulchris ſtatim paretur 871.50
Pulchritudo amari ſe cogit 64.50.60
Pulchritudo apud inferos nulla eſt 119.20
Pulchritudo nõ tam neceſſaria, quã vtilitas 279.30 *Pulchritudo abſoluta* 475.10
Pulchri Nireus ac Phaon 480.20
Pulchritudinis vis 701.20
Pulchritudo mulieris nimio ornatu obſcuratur 702.50
Pulchritudinis encomiũ 864.30 *& dein.*
Pulchritudo inſolentes facit 865.40
Pulchritudine ſtatim capimur 871.50
Pulchritudo omnibus rebus humanis propoſita 872.10
Pulchritudine alteri cedere dearum nulla velit 867.10.20
Pullus Alcyonis viginti vulturibus amplior 318.30 *Purgandi animi ratio* 184.10
Purgatio cacozeliæ 428.40
Purpura non adeſſum modo, ſed & adtinctu ram apta 846.20

INDEX.

Pusio cinædus 678.20
Pylades ac Oresti amor 467.20
Pyra in qua Proteus exustus est 774.60.& dein.
Pyra aut fax, festum quoddam 823.20
Pyrallis meretrix 759.40
Pyramides Aegyptiæ quàm altæ 500.10
Pyrrhia seruus 197.10
Pyrrhichij nomen Vnde meruerit Pyrrhus 406.50
Pyrrhonis opinio 593.10
Pyrrhus Epirota 215.20.675.60.& dein.
Pyriphlegethon lacus 129.20
Pyronides Solaris 302.10
Pythagoras apud inferos irrisus 115.10
Pythagoras nihil scripto reliquit 213.50
Pythagoræ metamorphoses 313.30.560.40.562.30,563.20.30.
Pythagoras ad Phalarim adijt 380.50
Pythagoræ præstigiæ 387.10.393.40.557.20.30.& dein.
Pythagoras sophista, & eius peregrinationes 563.10.20
Pythagoras ad Eleusinia sacra non admissus 689.50
Pythagoricorum dogmata 150.50
Pythias meretrix 759.10.20.& dein.
Pythicum os à Nerone obturatum 875.50
Pythonis oratoris eloquentia 827.60.834.40

Quadragenarius philosophari cœpit Lucianus 224.30
Quadruplatoris studiũ 682.50
Quæstiũculæ & perplexitates philosophorum 256.10 *in nuptys propositæ* 804.50
Quæstorum rapinæ 887.10
Quandoquidem, Vtique, nempe, & eiusmodi particulæ, flores orationis 640.50.641.30
Quantitas etiam aliqua esse debet in lethalibus pharmacis Vt occidant 246.50
Quatuor digitorum Voluptas 21.10
per Quatuor iurant Pythagorici 151.20.214.10
Quintillus Luciani amicus 471.50
Quorum nullum est medium, eorum alterum si eleuatur, alterum deprimitur 288.30

Ranis asis Vicitantes 302.40
Ranarũ terrestriũ clamor 444.20
Radiculæ radix commanducata spumare facit 389.40
Raptus Europæ elegantissimè descriptus 91.30.40.& dein.
Raptus Helenæ & Proserpinæ 869.10.20
Rasuras ac Vulsuras corporis damnat Cynicus 846.50.60.848.40
Ratione præditi, irrationabilibus plura videt 463.40.50
Recitatoris audiẽdi gratia 831.60.& dein.
Reddendi oraculi mira ratio 822.50
Regia Iouis 148.10.20
Regiarum magnarum facinora 576.10
Reginæ cura 877.40
Reginæ à qualibus custodibus optimè seruentur 819.10.20
Regionis felicis atque amœnæ descriptio 310.10
Regnandi libido quã cæca 885.60.& dein.
Regni Votum 728.30.& dein.
Religionis reus Demonax quid egerit 443.40.50
Religionis prætextu colligenda stipis 522.40
Reliquiæ memorabiles seruantur 675.30
Remigatio mirabilis 307.40
Renascentia in iuuentutem 728.50
Reprehẽdere & cõuiciari, facile est 544.20
Rei familiaris gubernatiõis difficultas 880.30
Reip. administratores honorandi, non deseruiendi calumniandi 209.60
Res mortalibus iucundissimæ 409.30
Res omnes mortalium in duo diuisæ, bellum, & pacem 409.40
Res priùs quàm Verba paranda 429.30
Res præclaræ bonorum Virorum apud Scythas Vt seruarentur 491.40
Rerum abusus 845.50.60
Reserandorum libellorũ ratio, Vt videantur intacti fuisse 392.30
Resipiscendum est Vel serò 258.30.40
Responsorum ex oraculis reddendorũ Vafra mentum 391.40.*precium* 392.10
Responsa ἀυτόφωνα. 394.20
Responsi Vnius pro altero substitutio 394.40
Responsa Vbique eadem præstigia reddebantur ibid.50
Responsa oraculorum temeraria 400.10
Resuscitatus quidã post Vigesimum diem quã mortuus erat 653.20
Retractatio pudori esse non debet 483.40
Reus & actor æquali benignitate à iudicibus audiendi 682.10
Rex in crucem sublatus 709.10
Rex conuicia patienter ferens 770.10
Rex Athenienſium Theseus nudus & sine calceis incedens 846.50
Regis oculi, plures, & acutum Vident 224.30
Regis & tyranni discrimen 359.40
Regis boni munus 378.10
Regis conuiuij in Saturnalibus prærogatiua 786.50
Regis pudor 875.10
Reges maximi apud inferos mendicant 132.10
Reges nulli apud inferos agnoscũtur. sed Vmbræ dũntaxat 180,30
Reges ad omnia feroces, in morte timidi 181.30
Reges duos Vna ciuitas non alit 152.30
Reges supra modum infelices 566.10.20
Reges Vbi ceciderint, tragœdiarum histrionibus similes 567.10
Reges longæui 707.50.60
Reges inclytiex successione 728.40
Regum ac tyrannorũ fastus apud inferos irridetur 94.60.& dein.
Regum eadem atque infimorum cõditio apud inferos 140.30
Regũ felicitas 181.50.882.40.*incõmodaac labores* 142.10.566.40.734.30.877.40
Regum ac tyrannorũ Vita ac mores 175.30 40.& dein.176.50.& dein.576.10
Regum amici simulati omnes 179.50
Regum merces quæ sit 210.30
Regum metu historicus Verum tacere nõ debet 290.30
Regum Vxores pudicè habẽdæ 817.40.819.10
Regum casus graviores sunt quàm priuatorum 889.40
Regibus se assimilantes 676.50.*Vide Princeps, Tyrannus*
Rhadamanthus iudex omnibus æquus 180.30.*eius regnum* 310.20.30.*Vaticiniũ* 315.10
Rhapsodi deorũ scelera traducentes 543.20
Rhea amore insaniens 64.30.147.40
Rheæ sacra. Attes instituit 815.10
Rheæ deæ indicia 815.30
Rhetor irrisus 102.60
Rhetor intra diem Vnum Vt quis fiat 640.30.40
Rhetor impudentia & omni genere improbitatis euectus 643.20
Rhetoris importunitas 803.10
Rhetores & philosophi omnes gloriæ cupidi 611.20
Rhetores inepti perstringuntur 636.30.40.& dein.
Rhetores longæui 711.10
Rhetorum ignauia. 607.30.*auaritia* 611.50
Rhetorica & philosophia cæteris artibus præstantiores 604.20
de Rhetorica diuersæ opiniones 604.40
Rhetorices & dialogi cõtroversia 121.50.60
Rhetoricæ fucus 595.10
Rhetorica Vna est 605.10.*Eius imago* 638.20
ad Rhetoricam Via duæ 638.10
Rhetorica antiqua 638.20
Rhodochares nepos 182.20
Rhododaphne appellatus quidam homo mollis 695.40
Rhodus, ciuitas Solis 452.40
Rhombi agitatio in incantatione 749.30
Rhoxanes & Alexandri nuptiæ depictæ 261.10
Ridere homines cũ dijs cõmune habent 488.20
Ridere regis factum aut tyranni, quàm periculosum 875.10
Risus muliebris 473.10
Risu nimio suffocatus Philemon 711.10
Riualium duorum de scorto contentio 764.30.40.& dein.
Robur ducis militiæ quod sit 341.40
Romanis Vocabulis Vsi Græci in Græca historia 282.10
Romani quo die preces pro toto anno faciant 690.40
Romani longæui 707.40
Rosam non videntes, spinas contemplantur, prouerb 287.10
Rosarum esus Lucianũ in hominem Vt restituerit 515.50.527.40.50
Rosea Vincula 542.30.*catena* 146.50
Rubor mulieris qualis esse debeat 473.30
Rudimenta artium plagosa ne sint 2.50.5.20
Ruditus asini nefaria prodens 523.20.*Vide Asini ruditus*
Rumoribus patriam implendi ratio 389.10
Rusticorum saltatio ad Vtibiam 411.40
Rusticum se Vocat Hercules inter deos relatus 547.50

INDEX.

Rutilia mulier formoſiſſima, in lunæ figurã efformata, Alexandri tanquam Endymionis amaſia 397.10
Rutilianus vir Rom. miræ ſuperſtitionis homo 395.10.50.402.60

Saca & Medi longaui 707.10
Sacaurace Scythæ 709.20
Sacerdotum munus 384.10.20
Sacerdotum Delphorum otium ac commoda 384.30
Sacerdotum cinædorum nequitia 523.10.20
Sacerdotum deæ Syriæ furtum 524.20
Sacerdotes flagellorum & incendiorum 773.10
Sacerdotum honos apud veteres 800.40
Sacerdotum varia munera 823.40
Sacerdotalis & prophetica corona Alexandri Pſeudomantis 863.30
Sacra dijs gratiora quæ ſint 713.50
Sacra miro modo facta 523.10
Sacri homines 822.40
Sacri loci religio 771.20.772.50
Sacris nominibus morbi non curantur 647.40
Sacra vrbs in Syria 811.50. eius ingrediẽdæ ceremonia 825.30
Sacrificandi ritus à Numa inſtitutus 690 40
Sacrificandi ritus varij 825.50
Sacrificant Scythæ viris bonis 490.10
Sacrificare quòd nunquam viſus eſſet, reus actus Demonax 443.40
Sacrificium bis die 823.50
Sacrificium & precatio Indorum 408.20
Sacrificium ſordidum ac tenue, 541.10 ſtultum 811.40.50
à Sacrificio faciẽdo nemo excluditur 384.60
Sacrificia veterum irridet 145.30 & dein
Sacrificia veterum differentia pro offerentis conditione 148.40.50
Sacrificia cur dijs exhibeantur 530.20. 531.10
Sacrificiorum cupidiſſimi dij 51.60.580.20
Sacrificijs accommodi boues 825.20
Sacrilegium inſigne 500.10
Sacrilegij horror 500.50.60
Sacrilegium ſacerdotum cinædorum 524.20
Sacrilegijs deſpoliantur dij 531.30
Sacrilegorum impunitas 651.10. punitio 531.40
Sagittarum ſcopi ſtipulæ 223.50.60
Sagittas ſuas circum capita ſua tanquam coronas geſtant Aethiopes 408.30
Sagittandi mira ars 234.10
Sagittarius zodiaci 301.20
Sagittarij optimi Perſæ ac Scythæ 234.10
Sagittariorum ſcopo comparatus animus hominis 12.10
Salmaneus Ioui obtonans 29.10.740.50 857.10
Salethi iudicium 207.30.40.
Saliorum ſaltatio 410.60
Salſamenta hiſpanica 727.30
Saltandi mos meretricum 747.50
Saltãtes nunc contrà quàm olim, non ſimul etiam cantant 410.50
Saltatio mortalibus iucundiſſima 409.20
Saltatio adulterij Veneris & Martis 415.50
Saltationis ſcopus 412.10. encomium 403.50.60. & 406.10.415.20 & dein.
Saltationũ cur non ſint certamina 401.60
Saltationum genera & nomina 409.10. & 410.60
Saltator, interpretis vice 416.20
Saltator qualis eſſe debeat 418.30.50. 419.30.40
Saltatoris ſumma laus 412.10
Saltatori quæ noſcenda ſint 411.50.60. & dein
Saltatores & cynædi philoſophis prælati 435.10.20
Saltatorum vitia 419.40
Saltus exercitatio 615.60.625.40
Saluere verbi vſus 212.60
Salus ſeu valetudo, antiquiſſima eſt 214.30
Salutandi formula lapſus Lucianus ſe excuſat ampliſſimè 212.20.30 & dein
Samoſata, Luciani patria 285.20
Sanctimoniæ prætextus fallax 781.20
Sandalij non ſecum combuſti ergô reuerſus ſpiritus mulieris mortuæ 553.50
Sanguinis libamine ineunt amicitiam Scythæ 503.30
Sanguinis Centaurici vis 772.10
Sanguis filij vulnerati matrem exaſperat 809.10
Sanguine dea placata 523.10
Sanguine victimarum maximè delectantur dij 580.20
Sanguineæ guttæ pluentes 301.10
Sanitas vbi abſit, cætera bona omnia velut otioſa ſunt 215.10.20
Sapientes Græciæ inter beatos 312.10
Sapientiæ ſtudio, notæ peccatorum ex anima delentur 184.30
Sapientiæ numeros nemodum expleuit 211.20
Sappho poetris 461.30 477.50
Sardanapalus regno indignus 533.50
Sardanapali Callia & Midiæ luxus ac nequitia 553.20
Satellites tyrannorum qui ferè ſint 345.50
Satietatis faſtidium 794.50
Saturni res 146.50. vincula 412 20 439.30. 531.30.40. imbecillitas 786. 10.20. 788.40
Saturnium ſeculum 781.20.788.10.792. 10. 793. 40
Saturnaliorum feſtorum conſideratio 784. 40. & dein per totum
Saturnus cur imperium depoſuerit 787.40
Saturni ſpectrum 789.20
Saturnales epiſtolæ 791.50.60. & deen
Satyra ſaltatio 419.10
Satyri Bacchi miniſtri 409.10 ſaltationum trium inuentores 409.10
Satyrion morio 803.30
Satyri, dij aſſcriptitij 839.30
Sauromatarum & Alanorum aduerſus Scythas bellum 509.10
Σκάφιον tonſura ſpecies 431.10
Scarabeus ſemper in ſtercore volutatur 689.10
Scarabeus philoſophans 783.20
Scelera non temere ſcriptis aut aliorum cenſilijs committenda 395.30
Scelera mortalium impunita non abeunt 890.50
Sed ſimilibus pœnis mulctantur 890.40
Scelerum notæ in animas ſeu vmbra impreſſæ, vt elui poſſint 184.10
Scelerati homines 387.10
Sceleratus vt iudicio & accuſationi ereptus 402.20
Sceleratorum duces, quàm multa illis permittant 353.60
Sceleſtorum pœnas videntes, etiam facinora illorum cogitent 379.20
Scenicas victorias ambibat Nero. 875.40
Scepticorum dogmata 158.30
Σχινοβόλοι & lentiſcum rodens 431.60
Scientiæ cupiditas ſimulata multorum diuitum 198.10
Scintharus 306.50
Scipionis contentio cũ Alexandro & Annibale 105.10
Scommatibus nihil redditur deterius 164.10
Scommata, feſtiuitatis pars 167.40
Scopus difficilè attingitur 207.20
Scorodomachi 299.40
Scorpionum duplex genus 715.60
Scorpius ſacer 821.10
ex Scorto philoſophus 564.10
Scribendi nimia cupiditas vitanda 569.60
Scribere primùm docentur pueri Athenienſium 622.40
Scribuntur in cælo res omnes hominũ 860. 30.40.
Scripta à vita diſſona 206.20
Scripta ſemel, immutare, graue 277.30
à Scriptoribus veteribus quæ petantur 676. 10
Sculptorum ars abiecta 5.10
Scyllæ nomen vnde ductum 432.20
Σκύλακες ibi.
Scythæ ſagittas veneno tingunt. 22. 30 ab Alexandro victi 106. 30. etiã dij ab Athenienſibus facti 271. 10. ipſi immortalitate homines donant. ibi.
Scythis etiam ab Alexandro Pſeud. oracula reddita 400.20.30
Scythæ bonos viros honorant 491. 10.490. 10. progenitores ſuos vita functos deuorant 492.40 orationes ſuas non phalerant 503. 10. perpetuò in bello 503.10. cur ſemper armati. 628.20. facilè ſibi domũ faciũt 670. 20. inducti. 688.30. philoſophi. 779.20. ſibi deos ipſi faciunt 840.40.50
Scytharũ immanitas in hominibus dijs pro victima mactandis 149.10
Scytharum amicitiæ vt concilientur 503.20 & dein.
Scytharũ de Alanis & Sauromatis ac Græcis victoria 509.50
Scytharũ lex de pulſantibus ciues, aut de via detrudentibus 617.40
Scytharũ etiam res in cælo deſcribuntur 633 40
Secta philoſopherum varia 127.30. eas perſtringit 217.10.20. & dein. per tot.
Seculum 154.50
Sedecim dei epulis accepti, ſolum gallum recipiunt, ſúmque ſenem, & muco ac pituita laborantem 541.10
Sedendi in tergore bouino, mos 506.50
Seditio Athenienſium cõſpecto Demonacte

INDEX.

ſedata 449.20
Seditionum piacula vt fiant 359.50
Semele Cadmi filia 62.20
Semidei omnes in Elyſio campo 312 10
Semimares amores 461.10
Semiramidis opera 814.50 *ſtatua ignominioſa* 823.10.20
Semideorum poteſtas 24.50
Senecta an vitia minuat 353.20
Senectutis incommoda 634.10. *Oblectatio* 666.10. *imbecillitas* 742.40
Senectutem vt quis ſummam conſequatur 707.30
Senectus obliuioſa 864.50
Senex à recta via diſcedere nolens 401.60
Senex, iuuenis eſt cum neceſſitas poſtulat 742.40
Sensus decrepiti hypotypoſis 97.30
Senes plerunque iunioribus ſuperuiuunt 97.20
Senes mortui, vua paſſa 177.60
Senes callidiores 341.40. *facundiores* 667.30. *verbis armati* 743.60
Senes quàm iuuenes maiore deſiderio patriæ tenentur 713.60
Senium amatores 100.10.20. *& dein*
Senũ crura ferè turgida & tarda 447.30
Senum repueraſcentia 788.40
Senum incommoda 375.40.704.40
Senium etiam vitia minuit 322.40
Senij frigus interdum vehementer recandeſcit 347.10
Senio patris ingratus filius 710.60
Senio & vnio, aleæ iactus 786.30
Senilis ira, impotentior 343.10.346.60
Senilis nequitia, maxima 353.40
Sententia Minois irrita 125.10
Sententiæ apud inferos ferendæ exemplum 132.50
Sepes appellatus quidam ob barbæ ſpinoſitatem 695.50
Sepiæ aridæ pro telis 318.20
Septem Graciæ ſapientes 779.30
Septenarij obſeruatio 825.10
Sepeliendorum Gallorum mos *ibidem*
Sepulchrum Iouis apud Cretenſes 858.40
Sepulchri honore earentes Charon non trajicit 878.30.40
Sepulchrorum celebritas vt fiat 776.10
Sepultura contentio ac cura 118.30
Sepulturæ inanis luxus ridetur 168.10
Sepulturæ ſecuritas 449.30
Sepultura alia apud alios 635 10
Sepulturæ cura quanta eſſe debeat 876.60
Serarum aperiendarum modus 568.20
Seres admodum longæui 682.60
Serenitas cæli perpetua apud Æthiopas 437 10
Sermo etiam brutis tribuitur à poetis, & lignis 556.10
Sermonis & eloquentiæ vis 665.30
Sermone nihil valentes, ad opera confugiunt & contrà 781.10
Serpentis viui tractu neglecto, exuuium ſequi, prouerb. 256.30
Serpens, deus conſalutatus 390.20
Serpentum demulſiones 647.30
Serpentes omnes vnius regionis miro modo per incãtatorem quendam in vnum locum contracti, & ibi inſibilatione ſuper eos facta combuſti 648.20.30
Serpentes Libyci 715.60
Seruij Tullij ſenectus 707.50
Seruus recèn locupletatus, rectè diuitijs vti neſcit 283.40
Seruus promptus eſſe debet ad munus ſuum 524.30. 732.10.
Seruo nouo nonnihil parcitur 524.20
Serui ſenes, ingrati 196.50
Serui electi à dominis, illis ſuſpicioni ſunt 204.10.20
Serui idiotæ & indocti ſæpe dominis renunciant plura quàm viderint 395.10
Serui dominorum arcana norunt 514.30
Serui amatorum etiam ipſi à meretricibus ineſcandi 757.50
Serui in philoſophiam inuadentes 780.10
Seruorum nequitia 880.30
Seruos ſuos vt diuites conuiuio accipiant 882.50
Seruilis vitæ conditio eleganter perſtricta 207.40
Seruitus mercede conductorum 198.50
Seruitus multitudini liberæ duriſſima 330.40
Seruitus vt fugiatur 197.40
Seuerianus proconſul Romanus 194.20
Sexagenarij ſtaccidi & ſurdi 177.50
Sexagenariæ anus amor 643.20
Sexus muſcarum promiſcuus 670.60
Sibyllæ oraculum 771.60
Siccitate emergentes morbi 770.40
Sicinnis ſaltatio 409.10
Siderum chorea 406.10
Sigma & Taf contentio 23.30. *& dein.*
Signum Veneris Gnidiæ 454.40
Signi excipiendi aſtutia 391.20.30
Signi muti ac marmorei amator impotens 445.30.40
Signorum tollendorum artes 391.20
Silentium Pythagoricorum 151.10.557.20
Silenus cordacem ſaltans in conuiuio deorũ 580.30 *Eius deſcriptio* 661.50
Silenus, deus aſſcriptitius 839.30
Siliquæ vt cornu dura 300.10
Sillus, ſtrabus 430.50
Simi naſi fœditas 734.10
Simia perſonata ſaltans, nucibus obiectis cõtinuo perſonam abijcit 170.30.208.10
Simiæ trunco alligatæ comparatus philoſophus diuiti ſeruiens 197.50
Simia ſemper eſt ſimia etiam aureo cultu ornata 672.50
Simile pulchrum 625.30
Simmiche meretrix 748.20
Simonidæ Cij ſenectus 711.20
Simplicia podagræ commoda 737.50.60.
Simulacra ingentis precij 821.40.50.
Simulacra deorũ ad mare deſcẽdentia 824.10
Simulacrorum & ſignorum ſacrorum conferendorum ad ſacrum ac feſtum mos 824.40
Simulandi ac diſſimulandi artifex 387.20
Simulationis ſera pœnitentia, cũ reſiliri iam non poſſit 774.10.20
Simylus nauclerus Megarenſis 708.10
Sinarthoelis Parthyæorũ regis ſenectus 709.10
Sindiani Scytharum hoſtes 510.10
Singulare certamen Alexandri & Pori. 280.30
Singulari certamine victi pœna apud Scythas, dextræ amputatio 493.40
Sirenum modulatio 476.10.20
Sirenum & Gorgonũ fabulæ myſteriũ 686.50.703.40
Sirius canis 155.10
Sitiens, potum non audens petere 194.10
Sitis Tantali quæ poſſit eſſe 112.50
Sitim quæ maximè ferant animalia 715.30
Siti emoriuntur à dipſade morſi 716.10
Siti multitudo periens 770.20
Σίτ& *quid ſit* 614.10
Σιτᾶσθαι. *alere* *ibi.*
Smyrnæ forma 471.50
Sobrietatis commendatio 845.10
Sobrius eſto, qui philoſophiæ initiari vult 240 40
Socer à genero in aurigãdi certamine victus, occiſus 870.40
Societatis humanæ bonum 460.10
Societatis dulcedo in opulentia 613.20 798.50
Socordes ad philoſophiã ſe applicantes 780.20
Socrates inter ſtatuarios enutritus 5.10. *pæderaſtes* 154.50.312.50. *à Comicis irriſus* 167.20 *nihil ſe ſcire profeſſus.* 241.20. *inter beatos.* 312.10. *etiam ſenex ſaltare didicit.* 409.50. *amori deditus, vt qui maximè* 469.60
Socrates & Æſchines optimi pictores 477 30
Socrates XI viris traditus 533.50. *apud inferos caluus & vẽtricoſus* 652.40 *ab Anyto accuſatus* 778.20. *Mopſi genus* 850.10
Socratis deriſio 10.10.20.468.10.613.10 *ſapientia ac fortitudo* 115.40.50.313.40.50.608.20
Socratis ſtulta ſecta 155.10.20. *diſſertatio ſub platano* 699.30
Socratis Phocionis & Ariſtidis paupertas 553.20
Socratis mors 585.30
Socratica ironia odioſa 442.40
Socraticum crimen 435.10.458.40
Sol à Ioue redargutus quòd phaethontem in currum ſuum impoſuiſſet 78.50
Sol etiam inhabitatus 299.10
Sol antelucano opere anteuertendus pauperi. 555.50
Sol quid ſit 572.30. *& dein.*
Sol, vnus deus quibuſdam 573.10.712.60
Solis amaſia Clymene 64.20
Solis ciuitas Rhodus 452.40
Solis labores 583.10
Solis æſtus capiti infeſtus meridiano tempore 619.50
Solis & Lunæ imagines fieri nihil eſt neceſſe 822.20.30
Solem orientem vt ſalutẽt Indi 408.20.30
ad Solem obuerti domum debere 700.10
Solem orientem Brachmanes pyram inſcenſuri ſalutant 775.40
Solſtitium hybernum 715.30

Solœciſmus

INDEX.

Solœcismus in voluptatibus 20.50
Solœcismi saltationum 418.30.40
Solœcismus, stribiligo 848.60
Solœcissans quidam redarguitur 851.10 20. & dein.
Solœcissare, turpe homini grandæuo 849.20
Solœcissare non permittendus amicus, sed docendus 852.30
Solœcista 848.60
Solium Solis & Lunæ 822.20
Solonis cum Cyro colloquium 138.30.40
Solonis commendatio 272. 40. 50. 618. 40
Solonis senectus 709.50
Solum & primum se iactans, vt irrisus 446.10
Solus nemo dines est 613.30
Solitaria vita, brutalis 460.10
Somnium seu visio Luciani 3.10.20
Somnium aureum 557.50.560.30
Somny mirabilis visio 816 50
Somnio diuites 34.10.20
ex Somnio in amorẽ inducta Medea 252.50
Somnia mirifica sunt 5.30. nonsemper vana 6.30
Somnia iucunda somniantes ægrè ferunt si excitentur 560.30
Somniorum insula pulcherrimè ficta 316.30 40
Somniorum variæ species 316.50
Somniorum ratio 560.10.20.30
Somniorum populus 861.30
Somniorũ interpretes Aristander & Artemidorus 861.30.40
Somnolentiæ pœna 821.10.890.60. & dein.
Somnus, mortis germanus 346.10
Somnus vt ad omnes aduolet 583.50
Somnus mortalibus iucundissimus 409.30
Sonus iucundus 310.20
Sophistæ & philosophi qui dicantur 390.40 658.40
Sophistæ, tanquam hippocentaurorum genus 779.40
Sophistarum nugæ 256.10
Sophistarum vitia fugienda 429.10
Sophoclis tragici mors 711.10
Soror fratribus viam in cælum aperiens pulchritudine sua 866.10
Sorores vxores ducunt Persæ & Assyrij. 147. 10.
Sortũ quenque suæ pœnitet. 877.10.
Sortitio iudicum secundum genera actionũ. 588.30.
Sosandræ ornatus. 473. 10. 747.50.
Sostrati Gnidij astutia in nomine suo propagando. 293.10. & dein. 658.50.
Sostratus sceleratus. 387.10
Sostratus Bœoticus Hercules dictus. 441.30.
Soter & Sotericlus. 743.40.
Spadonis aut eunuchi cõspectus primo domus egressu, inauspicatus. 692.50.
Spartanorum puerorum fortitudo 606.50
Spectaculum Draconis cuiusdam mirum 390.50
Spectaculis deditum esse hominem grauem non decet 404.20
Spectaculis vt quis melior fiat 418.10
Spectaculis iisdem non perinde afficiuntur docti & indocti 698.40
Spectrorum & Laruarum consideratio 644. 10. & dein.
Speculo similem animum gerere debet historicus 293.10
Speculum mirum 303.30
Speculo cæcus non indiget 676. 30
Spes & metus vt nos afficiant 140.50
Spes meliorum miseros alit 196.20
Spe nulla medicina tentãda non est 366.50
Spes & metus in hominum vita maximi tyranni 140.50.388.20
Spebus meretrices ali non possunt 752.60
Spectandi cupiditas 720.20
Sphæra Calani 12.40
σφονδύνη quid 700.30
Sphenopogones 779..30
Spicæ pro frumento panes paratos emittentes 311.30
Spina delphini arida in trophæum erecta 307.10
Spinæ & ericio comparatus tyrannus 353. 10
Spinarum ferendarrum labor 521.30
Spiritus vehementia 856.40
Spiritus mortuæ mulieris reuersus Vide Vmbræ 653.40
Spiritus potestatem ac vim dicendi præstans 870.50
Spongiæ iugereæ 106.60
Spõsus in nuptijs suis à conuiuis vulneratus 809.20.810.10
Sportulæ Athenienſium in concionibus & iudicijs 832.10
Spumam ore vt facilè reiectes 389.30.40
Stateræ Scepticorum 158.30
Statua sacrilegio spoliata, vt se sit vlta 651. 20
Statua seu imago ad mare bis quotannis proficiscens haustum aquam 822.10
Statuæ deorum quales pingãtur 848. 140
Statuæ è basi sua descendentes 656.30.40 & dein. febribus medentes 841.10
Statuæ saltatorum 407.60. olympionicarum 482.30
Statuæ æreæ præmium 819.40
Statuariæ initiatus Lucianus 2.30
Statuariæ typus 3.10
Statuarij insignes 3. 40
Statum quisque suum tueatur ac seruet 877.20
Stellæ formatæ 860 30
Stellarum motus effectus quo modo ad nos perueniat 440 50
Stellarum potatio vt fiat 572.50
Stellis nauigatio Phœnicũ dirigitur 570.30
Stertere sub mandragora, prouerb. 29.20
Stesichori poetæ senectus 711.20
Stesichoro Helena reconciliata 312.10
Sthenebœæ crimen 818.40
Stigmata Pseudophilosophorum, vulpes & simia 173.10
Stigmatci vnde sint Assyrij 825.60
Stili ac materiæ vertendæ finis sit aliquando 831.50
Stipatoribus barbaris cur plus gaudeant tyranni 885.20
Στοχάζομαι & φάλλομαι differunt 851.20
Stoæ & voluptatis controuersia 590. 40
Stoicus, peruersus quidã est tyrãnus 342.40
Stoici cuiusdam Etæmoclis ridicula indigna tio 804.10 20 dein.
Stoici & Epicurei de rerum principijs & fine bonorum dissentiunt 133.10
Stoicorum dogmata 155.50.60
Stoicorum encomium 224.50
Stoicorum nefaria 592.10
Stoicorum nemo in campo Elysio 312.40
Strangulati subleuatio 426.20
Stratonices reginæ amores 815.50.817.10. 20. stulta ambitio 481.10
Struthiones humi volantes 715.20
Stribiligo, solœcismus 848.50.60
Struthionum oua 716.50.60
Struthobalani 299.60
Studij philosophici tempus quantum esse debeat 219.50.60. & 220.50
Studia semel cœpta iam senescentibus relinquere, pudibundum 254.10
Studia vt formanda 429.10
Studioso quæ vitanda 429.20
Studiosi literarum nonnunquam otia Musis permittunt 296.20
Studijs inepti, qui se cibis ac vino replẽt. 603 20
Stuppæ gerendæ periculum 521.30
Stuporem quidam quærunt in ædificijs suis, non pulchritudinem 700.10
Stuprum penè coram omniũ oculis peractum in mysterijs 397.10
Stygis iuramentum 842.20
Stymphalides aues 543.50
Suberis vsus in naufragijs 497.20
Suberibus insidentes nauigantes 320.10
Subigendi verbum ambiguum 444.50
Subtilitates philosophorum fatuæ ac ridiculæ 257.20 & dein.
Sues scelerati ne, an sacri 825.20
Suffragandi mos, manus protensio 842.50
Sui commendandi astutissima ratio 393.10. & 40
Summa elegãtia necessario vna est 240.10
Summus sacerdos singulis annis innouatus 823.40
Superbiam ac fastum maximè detestatur Minos 129.10
Superciliorũ opt. pictor Polygnotus 473. 40
Supercilium Stoici philosophi 804.20
Superstitionem circa deos colẽdos ridet 145. 20.30
Superstitio lapidum inunctorum aut coronatorum adorandorum 395.10
Superstitiones mirãdæ 825.10. & ante & post 20.30
Superstitiosi homines facilè oraculis capiũtur 383.50
Supplicia inferorum 130.30.632.40
Supplicium tyranni apud inferos nouum 185 50
Supplicij nouũ genus excogitatum 520. 20
Supplicio publico afficiendos multi subsequũtur 774.30
Sycophantarum digna vltio 819.30
Sylla copiam ingentem librorum ex Athenis in Italiam auexit 672.20
Syllogismi vis 156.30.157.40
Syllogismi philosophorum inutiles 256.10
Syllogismi Chrysippi frigidi 579.40
Syllogismus cornutus, acerualis, metes 804. 40

INDEX.

Sylua in ventre ceti enata 304.60
Sylua nauigata 319.10
Συμπαθὴς τῆς conterraneus 850.20
Sympoſium varium 424.50
Synagoga in Palæſtina 768.10
Syracuſanæ menſæ 830.20
Syria dea, & eius ædes, ſacerdotes, & ſacrificia &c, 522.40.810.30.40. *& deinper totum*
Syri cuiuſdam ſacrilegium 500.20
Syrus rhetor Lucianus 593.10.594.50
Syrus quidam Lunaticos curans 649.50
Syrtis magna Libyæ 716.40

Quã multis in dictionibus pro Σ ponatur 25.20.30. *& dein. eius cum Σ contentio ibi per totum*
Tabula picta elegantiſſima 271.10.20
Tabulæ oraculorũ clàm de induſtria defoſſæ, poſteà in apertum tanquam fortuitò inuentæ productæ 389.10
Tabulatorum in naufragijs vſus 498.10
Talus Cretenſis 650.60
Talorum nudandorum mos in ſaltatione 747.30
Talorum vſus quàm antiquus 788.10
Talorum vſus qualis eſſe debeat 791.30
Talis ludens amator ſigni Veneris, pro illius amore 455.40.50
Tantali in morem ſitire, prouerbium 33.50
Tantali fabula 112 40.148.10
Eius pictura 716.40
Taricanes in ceto habitãtes 306.20.307.10
Tarquinij ſenectus 707.50
Tarſis ciuitas vectigalibus vt ſit leuata 710.10
Tartarus, ingens aeris multitudo 439.40. 631.60
Tauri artificem deum momus cur riſerit 20. 50.309.30
Taurus cæleſtis 437.40
Taurus Phalaridis 381.10.20. *& dein.*
Tectum domus quale eſſe debeat 700.20
Telemachus regiam Menelai admiratus 872.10
Telephium vulnus 24.10
Teleſille fortitudo 461.40
Tellus Athenienſis feliciſſimus 138.40 312.10
Telũ imprudenter miſſum culpa non vacat ſi quenquam occidat 348.60
Tela tanquam radios capitibus ſuis circunm ponunt Aethiopes 408.30
Temperati corporis robur 624.60
Temperaturæ corporum variæ 374.50
Tẽpli Veneris Gnidæ deſcriptio 454.1 *& ſe.*
Templa Ægyptiorum 374.40.812.10
Templum Oreſtis 491.50
Templa antiqua 812.20
Temeritas & negligentia punitur 350.10
Tempus, artium magiſter 462.50
Tempus philoſophiæ impendendum, quantũ 219.50.60.220.50
Tempus vel locus ante vniuerſi fabricam imaginari non poteſt 572.50
Temporis iactura nunquam faciẽda 218.60
Tẽpore multa molliuntur, ac miteſcunt 353.10
Tempora in homine prima caneſcũt 758.40
Temporum omnium pœnitentia apud diuites ac molles 847.50
Tenebræ inferorum 183.30
Ter beatus 11.40
Tereus inceſtuoſus 204.20
Terei Driſorum regis ſenectus 708.20 709.20
Tergora directa, ſerpentia 556.10
in Tergore bouino ſedendi mos 506.50
Terræ hypotypoſis 136.50
Terra ſolis 303.40
Terra vicinæ ſigna 296.40
Terra luna minor 574.50. *& vt ab Icaromenippo agnita. ibid. parua admodum reſpectu vniuerſi* 577.10. *in communi omnibus expoſita* 844.30 *pro cubili ſatis ſit Cynico* 847.20. *ſuper aquas firmata* 860.20
Tertia figura 592.40
Teſſeræ naufragium 786.50
Teſtamentorum quorundam ineptia 20.30
Teſtamentorũ ſimulatio ac captatio 99.20
Teſticuli hominis defoſſi mirum 302.30
Teſticulis inſtructus ad philoſophiam accedens quidam 444.20
Teſtimonium laudis per magnates ac optimates petendum 268.30.40
Teſtium reſectionis ſpontaneæ mirum 825.10 *Vide caſtrati*
Teſtudo penſilis 350.30
Teſtudinem in muſicum cantum adaptauit Mercurius 60.50
ex Teſtudine Indica lectus 528.30
Teſtula tranſmutata, prouerbium 206.20
Thais meretrix 745.20
Thalaſſopota 308.10
Thaletis Mileſij induſtria 658.50
ſenectus 709.50. *naturalium rerũ peritia* 874.40
Thamyris temeritas 162.10
Thanatuſiorum certamen 313.40
Thargelia philoſopha 434.40
Theagenes ſcorti amore ſibi mortem conſciuit 178.20
Theagenes Thaſius palæſtrites 286.10
Theagenes impoſtor quidam 766.60. *& dein.* 796.10. 773.10
Theagenis ſtatuæ virtus 841.20
Theano pythagoricæ doctrinæ filia 461.40
magnanima 477.50
è Theatro redeuntes cum febre 276.30
Theatrorum Sirenes 404.50
Themiſtocles & Miltiades proditionis accuſati 686.40
Themiſtocles & Pericles patriæ amantes 833.40
Theodotæ Rhodij ſtratagema 265.50,60
Theodotas homo ſeditioſus 680.40
Theognidis ſententia de paupertate 190.10
Theologus ac præco Alexandri Pſeudomantis 391.60
Theon paleſtrites 289.10
Theopompi hiſtorici vitium 295.10
Therites Solaris 302.10
Θρᾶνοι *les qui ſint* 610.10
Thermayſtris ſaltatio 411.10
Themopotare 431.30
Theſites cum Nireo de forma contendes 119.20 30. *Cynica libertatis* 448.50 *eius deformitas* 673.20
Therſagoras poeta 827.10
Theſaurus in carbones verſus 251.30.263.40
Theſei inſtitutum in Labyrintho ingrediendo 240.40
Theſei & Menelai contentio de Helena 310 40
Theſei plures mulieres *ibi.*
Theſeus ex inferis reuerſus 632.30
Theſei virtus aduerſus improbos homines 543.40
Theſeus Herculis diſcipulus, ſine calceis ac nudus incedens 846.50
Theſeus Helenam puellam teneram rapuit 868.50
Theſmopolidis Stoici ridiculũ 201.20. 559.40
Theſpias meretrix 765.10
Theſpis tibicen. 9.10 *citharœdus* 674.10
Theſſalæ incantatrices 745.40. 748.10 20
Theſſalorum ſaltationes 407.50
Theſſali duo ex inferis reuerſi 632.30
Thetis Briareum in Iouis auxilium accerſit
Thæſſarum mulierum crudelitas 674.50
Thoon Ægyptius 387.50
Thoraces è ſquammis lupinis 300.10
Thraces philoſophi 779.30
Thraciæ hypotypoſis 382.40 674.50
Θρυμμαΐδες 431.10
Thmuis & Xois ſerui viles 643.10
Thucydidis oratio funebris 285.50 *modeſtia inſcribendo* 290.30.294.50
Thucydicẽ oclies ſibi deſcripſit Demoſthenes 672.20
Thucydidis locus aduerſus luxuriam 722.10
Thyeſtes 204.20
Thynnus elapſus, prouerb 34.50
Thynocephali 307.10
Tiara ſummi ſacerdotis aurea 823.40
Tibiæ vſus 267.30.407.10
Tibiæ ſeptem talentis emptæ 672.50
Tibia vt venter intumens 856.50
Tibicine aut tympaniſta facilẽ mouẽtur Paphlagones 388.50
Tibicinæ amantibus aderant 764.50
Tibicinæ via ſtupris obnoxia 809.60
Tibius ſeruus 198.10
Tigranis Armeniorũ regis ſenectus 709.20
Tigrapates Lazorum princeps 505 50
Tilliborus latro 386.30
Timæi, Tauromenitæ ſenectus 710.30
Timocles Stoicus deorum propugnator 541.50. *& dein. Eius infantia* 545.30.40
Timocrates Heracleotes 402.20
Timoſeu miſanthropus 27.28. *& dein.*
Timon Echecratidis Colytenſis 30.50
Timon Atheniẽſis ianitor apud inferos 316.10
Timotheus muſicus 267.30
Tintinabuli vſus in precibus pro populo faciendis 821.10
τιφάϊοι *panes* 431.20
Tireſias vates vtrunq; ſexum expertus, muliebrem pronunciauit expeditiorem 123.10 540.50.460.30.563.40 *Eius oraculum* 128.10

INDEX.

118.10 *Eiusdem sex ætates* 706.60
Tisiphone 183.50
Titanicus aspectus 41.60
Titanum pugna 412.30
Tithonus longæuus 242.20
Titormus qui fuerit 289,10.*ad marg.*
Tolerantia Cynicorum in malis 847.50
Tomyris Cyro caput obtruncat,& in vtrem sanguine plenum immergit 140.10
Tonitrua à quo sint 552.10
Tonitruficum receptaculum 862.30
Tonorum discrimen 267.40
Tonsorum peritorum instrumenta 679.10
Toper pro cito 641.10
Toto cognito,pars etiam cognoscitur 244.10
Toxaris Scytha Athenis eruditionis ergò adyt 273.10.20 *Eius sepultura* 271.10
Toxaris & Sisinnes Scythæ, nobile amicorum par 510.20
Trachea arteria nihil cibi aut potus in se recipit 278.30
Tragici actores sibinde alias atque alias personas referunt 208.10
Tragica velut febris 376.10
Tragicum non debet esse dicendi genus historicum 282.30
Tragicæ ac comicæ saltationes 410.10
Tragicus habitus ibid. 20.794.40
Tragica modestia 596.10
Tragicorum & Comicorum differentia 623.30
Tragœdi septimani 276.20
Tragœdiarum histrionibus comparati reges 567.10
Tragœdijs certabat Nero 875.30
Transformatio Pythagorica 151.30
Tranquillitas maris per dies Alcyonios 44 20
Tribades mulieres 750.10
Tridens Neptuno furtim sublatus 544.30
Triticum idem alijs alibi prouenit 375.10
Triticum non perinde vt palea incendatur 852.10
Tritonomendites 306.20
Triangulus Pythagoricus quid significet 214.10
Tricipitis hominis mira absurditas 253.10
Tricusbus oratio 696.50
Triduana mysteria 397.10
Triginta dierum obseruatio in purgatione 825.20
Trinitatem in diuinis exprimit 858.50 860.50
Triptolemus 5.50. *Eius currus* 645.40
Trita via an tutissima 831.30.40
Trœzeniorum mira lex de virginibus & adolescentibus attondendis 825.60
Troia ab Apolline & Neptuno constructa 146.30. *Eius excidium* 879.20
Troiani belli causa,Helena 113.20.881.10 *Eius belli historiam apud Homerum verã non esse* 560 20
Troianorum flultitia in Helena non redenda 869.30
Trophonij vaticinium 95.30. *templum* 134 10
Trophonius & Antilochus dij assciptitij 843.40
Tryphæna meretrix 758.10.*& dein.*
Turpes etiam amatores admittere debent meretrices 754.40
Turpes qui vocentur 872.30
Turpia non aperienda 751.10
Turpitudo & pulchritudo qualiter reputãdæ 279.30
Turpium aspectus inuisus 868.30
Turris memorabilis 295.30.*& 50*
Tussis medelam iactans ipse tussi totus concussus 208,50
Tussis laudata 487.10
Tutorum negligentia 829.20
Typhœi gigantis oppressio,ac reluctatio 887.50
Tyrannicida qualis esse debeat 325.40 344.60.360.50.60
Tyrannicidium,facinus clarissimum 331.10 337.50
Tyrannis quid sit 338.10. *quibus contineatur* 341.30. *non vnius hominis capite conflat* 354.10.30. *fatale reip. malum* 359.20.50.60
Tyrannidis successio ac propagatio grauissima 322.60.*& dein.*
Tyrãnidis fructus ad quos magis redeat 353.60.*& dein.*
Tyrannidis occupandæ occasio 377.40
Tyrannidis deponendæ consilium vt impeditũ 358.10.30
Tyrannidem in hominum vita potissimum obtinent spes & metus 388.20
Tyrannus ipse solus non magna res est 325.60.*legitimum imperium imitatur* 354.30.*qui sit ibid.* 50
Tyrannus,prodigiosum animal 355.10
Tyrannus citra iudicium impune occidi potest 357.40. *qualiter tollendus* 363 10
Tyranni posti obitum contemptus ac neglectus 179.20.30.*& dein.*
Tyranni apud Rhadamanthum accusatio 184.40.50. *defensio* 379.50
Tyranno quatenus ciuitas parere debet 359.50
Tyranni ac reges cur tam inuiti moriantur 181.10
Tyranni ferè dijs similes in hoc mundo 161.60 *apud inferos autem vilissimis hominibus* 93.20
Tyranni humeris impositus Cynisceus in scapha Charontis 182.50
Tyranni parum in filios pij 342.10.20.343.50 *barbaris magis satellitibus quàm filijs suis fidunt* 344.1. *ætate non mitescunt* 344.10 *per ministros scelera sua perpetrãt* 352.30
Tyranni familiares,tyranno peiores 353.60
Tyranni multi apud Græcos commodi ac sapientes 380.10
Tyrannorum potentissimorum infelices exitus 140.10.20.*Eorũ vitæ ac mores describuntur* 175.20.30 *& dein.*
Tyrãnorũ sæuitia exacerbãta non est 343.10
Tyrannorum orationes ac donaria in templo Pythij Delphis 379.60.383.10
Tyrannorum ingenia ebria 874.20
Tyrannorũ suspicio ac formido 380.10.885 10.20.30 *miseriæ* 888.50.60.*& dein.*
Tyrannorum exitus,& supplicia apud inferos 890.40.891.20
Tyro puella à Neptuno stuprata 857.30
Tyro puella Salmonei filia ab Enipeo vitiata 89.50 309.30
Tyroessa insula 314.30.50

Valere verbi vsus 213.20.40. 214.20.215.10.20
Valere ac sanum se esse solùm ab dijs petebat Pyrrhus Epirota 215.20
Vanitas humanæ ambitionis 142.20.30
Vanitatẽ sibi opprobrari Alexander Pseudopati non poterat 398.30.40
Vasculi depositi repetitio,vitã depositori seruans 819.10
Vates post factum 343.30
Vates celebres 718.40
Vatum mos,nihil sani dicere 123.50
Vatum nimium studium,reprobabile 138.40
Vaticinium Apollinis irrisum 583.40 *admirandum. ibid.& 822.50.60*
Vaticiny merces cur detur 532.50
Vaticiny præambula 546.50
Vaticinia agriculturæ ab agricolis melius docentur 554.40
Vaticinia Amphilochi & Trophonij irridẽtur.95 10.20
Vaticinia propriè quæ sint 720.10.20
Vbera mulieris formosæ 472.50
Vectigalibus leuata Tarsis ab Augusto in gratiam Athenodori præceptoris illius inde oriundi 710.10
Venationes parasiti 611.20
Veneficarum incantationes 445.40
Venefica & incantatrix Syra in amoribus adhibita 349.20
Venenarij inuilia laborant etiam cum bene fecerint 361.60 *& dein.*
Venenata in minima quantitate libata & summis digitis,non occidunt 247.10.20
Venenum imprudenter ei datum qui id alteri parari iusserat 98.60
Veneno hostem tollere non licet 316.60
Venena regibus metuenda 567.10
Venerandi haberi cupiunt philosophi,nec eã existimationem perdere etiam errore suo cognito 254.30
Venter culeo amplior 203.40
Venter apertilis,ac clausilis 303.10
Ventricosi ac podagrici apud inferos 129. 50
Venti in conuiuio ministrantes 311.40
Ventus & Acinaces dy præcipui Scytharum 503.40
Ventorum agitatio 583.50
Venus à filio Cupidine huc & illhuc agitata 63.40
Venus & Gratia,Vulcani vxores 66.30
Venus Martis quã Vulcani amãtior 66.60
Venus adultera 147.40.50
Venus ætate non extinguitur 353.30
Veneris partus 412.30
Veneris templi pulchritudo 454.10
Venus cum Bacchoiucundior 454.30 *generationis radix ac seminarium* 457.10
Veneris Cnidiæ pulchritudo 472.20
Venus hortensis Athenis 161.30
Venus Cnidia non aurea,sed lapidea 539.20
Venus à Diomede vulnerata 736.40 *vbi educata* 550.20
Venus publica,cælestis,& hortensis 752.30
Venus nuptiarum præses 867.10
Venus,aurea maximè dici amat 867.30
Veneris pollicita Paridi 73.30.869.30

INDEX.

Ver perpetuum in insula beatorum 311.30
Verus aspectus 701.10
Ver podagræ aptum 735.50.60.737.20
Verarum narrationum Luciani occasio 296.60.& dein.
Verberans seipsum, & verberari faciens Peregrinus 770.10
Verbera Homerica 191.30
Verberum tolerantia laudabilis apud Lacedæmonios 630.20 30.& dein.
Verberibus ac plagis initiandos non esse pueros in artibus 2.50.5.10
Verbi diuini omnipotentia 859.10.20
Verba ac mens consentire debent 208.20
Verbi lapsus in omen bonum versus 216.10.20
Verba rebus accommodanda, non contrà 429.30
Verborum insolentia vitanda 427.30
eorum euomitio 428.40
Verborum obsoletorum vsus 641.10.694.60
Verborum pictura, exilis 704.40
Verborum Romanorum corruptor 284.10
Verborum vetustorum vsus qui sit 445.60 458.40.50
Verborum vis à visu superatur 703.40
Verborum vitia vitanda 278.10
Verbulis ac præstigiatoris morbos non tolli 647.20
Verbis cæteris præstantes philosophi, factis ridiculi 806.40
Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines 335.10
in Verbis & compositione quæ spectanda sint historico 291.40.50
Verecundia dea 464.10.598.40
Veritas, dubio colore & subterlabens 164.50.60
Veritas quid sit, & vt sit odiosa 242.30.40
Veritas pulchritudini & iucunditati anteferenda 279.30.40
Veritatis curam non habuisse poetas, sed delectationis 549.50
Veritas iterum de cælo in terram redire veretur 585.20.60
Veritas calumniam excludit 687.10
Veritatis delubrum 316.60
Veritatem non dicentium punitio maxima 316.10
Veritate mitiora à Deo audiens Nero, contumelia se affectum putabat 876.50
Vermibus scatens Alexander Pseudomantis interijt 403.10.20.30
Versus tenacius hærent 622.40
Versiculi, cæcionibus inepti 541.10
Vertigo oculorum ob aeris profunditatem 574.10
Vertumni ac Iani capita 887.10
Vespertiliones Libyci 716.10
Vestigium ingentis magnitudinis 298.10
Vestis amasiæ conscissio, seruentis amoris indicium 373.60
Vestis cum instituto cuiusque cõuenire debet 847.30
Vestis finis 844.10
Vestis lacera pudor apud diuitis assectam 558.50
Vestis sacerdotum tota candida 823.40
Vestes hominum primæ 462.50.
Vestes nationem indicant 298.60.619.50
Vestes pretiosæ non plus calefaciunt quàm viles 845.50
Vestes quas dare debeant diuites pauperibus 792.40
Vestes vitreæ & æreæ 303.40
Vestium pernicies, mures eas arrodentes 693.20
Vestibus superbiens, falsè irrisus 447.10
Vestitus muliebris 465.10 473.10
Vestitus peregrinus hospites indicat 619.50
Vestitu an æstimandus homo 226.30 & dein
Vetulæ anus libertas 677.10
Vetustis ac peregrinis verbis non vtendum 446.10
Via ad virtutem multiplex monstratur 231.10 *vna est* 229.50.60
Via ac modus in factis requiritur 361.40 & dein.
Viæ compendium commonstratum, propter incredulitatem neglectum 637.30
Viæ duæ ad rhetoricam 638.10
Victoriæ Babylonicæ nuncium 863.40
Victoriæ cupiditatis infelix exitus 872.60 & 873.10.20
Victis etiam nonnunquam præmia dantur 336.30
Victus quotidianus mercede conductorũ 199.10
Victus ratio longæuos facit 707.10
Videndi incantatio 137.10
Vigilia septem dierum 821.10
Viginti annos meretricium quæstum exercens mulier 754.30
Vim vi repellere licet vel cæde 357.20
Vindex contra Neronem insurrexit primus in Gallia 874.40
Vineæ aquæ feraces 303.1
Vineæ quot mensibus ferentes 311.30
Vinum malum non est, sed eius abusus 69.30
Vinum ementes, quid agant 245.30.40
Vinum tenue & acre aluum ciet 194.60
Vinum bibens asinus 525.50.611.20
Vinum Italicum 727.20
Vinum idem conuiuis omnibus in vna mensa propinandum 795.40
Vinum tragœdias excitans 801.60.& 802.10
Vinum audentes facit 818.10
Vini conspersio pestilentiam sedans 271.10
Vini effundendi mos in precandis puellis 505.40
Vini abstinentia 647.20
Vini vis 799.30 *Vino primùm gustato in furorẽ acti Indi.* 13.20
Vino quæ possint imputari 807.10
Vini fluens flumen 297.50
Vinosi ac gulosi philosophi 169.50
Violentarum manuum illationis deprecatio 837.10
Vipera 726.10
Vir vt laudandus sit 463.30.40
Vir in mulierem velut effœminatus 815.10.819.60
Vir vnde quis appareat 847.1.40
Viri magni ac probi descriptio 442.50.60. 443.10.20
Viri & mulieris conuersatio ex naturæ instituto. 457.30.40.
Viri constantis & imperterriti mors meritò contemplanda. 836.10.20.
Viro illi nubere mulier honesta refugit, qui ipse viro indigeat. 696.30.
Viri philosophi authoritas maxima. 449.20.
Viri ac fœminæ diuersa delineatio. 264.50.
Viri insignes in Elysio campo 312.10.
Viri ex mulieribus facti. 414.50.750.30.
Viri iusti cur affligantur, mali prosperẽtur. 533.30.40.
Viri qui & mulieres aliquando fuerint. 664.10.
Viri ne an fœminæ vita suauior. 564.10.
Viri fortes quàm timendi. 862.40.
Virorum mala ab vxoribus. 880.50.60.
Viris turpibus ac deformibus pulcherrimæ vxores contingunt. 66.40.50.& dein.
Viris illustrissimis & maximis cõmendandus, qui innotescere velit 273.30
Viros esse debere philosophos &c. 435.50.60
Vires vnde nonnunquam suppeditentur inualidis 347.10.20
Virilia publicè manibus contrectãs Peregrinus 770.10
Virilia pudenda vbi in honore 815.40
Virilis natura in muliebrem mutata 856.50
Virilitas rustica 637.30
Virga Mercurij 421.30
Virgo alteri sponsa ac nupta, rapta, & amatori in manus tradita 508.50
Virgo ab asino Luciano vecta, multa illi pollicens 519.20.30
Virgini pulchræ comparatus Plutus 33.20.30
Virgines multæ capite truncatæ 858.30
Virgines obstetricaturas non esse 67.60
Virtus sola, defunctorum comes 103.50.60
Virtus procul sita 219.30
Virtus instar vrbis optimè institutæ 228.10 *seruos & barbaros nõ auersatur* 229.10 *in actione cõsistit* 256.10 *imbecillitati opposita nõ clarescit* 281.20 *vbiq; laudãda* 834.30
Virtus & natura & fatum & fortuna peregrina nomina 841.30
Virtutis vertex 222.10 *laus.* 891.50 *ad virtutem formatæ vrbis idea* 228.10.20.& dein.
Virtutis studiosos quales esse oporteat 229.20
Virtutis cum fortuna contentio 893.10.
Virtutum successio optima 104.40
Visa auditis certiora 287.10 & *iucundiora* 291.50.60
Visio ac conspectio miraculorũ ferè per transennam permittitur 390.50.60
Visio pulchri qualiter animũ percellat 699.30
Visus aquilæ perspicacissimus 575.30
Visus de nimium propinquis non tam bene iudicat, quàm de ys quæ iusto interuallo distãt 482.60
Visum non contemnendum 271.10
Vita hominum pompæ cuidam fortunæ similis 131.10 *somno par* 141.40

INDEX.

Vita optima ac prudentißima 133.10
Vita breuis, ars longa 218,60.223.50.459.40
Vita aut miſera agenda, aut philoſophiæ ſtudijs excolenda. 219.10.
Vita ex communi hominum more inſtituenda. 258.40.50.
Vita libero homine digna degenda. 259.10.
Vita nihil maius eripi poteſt homini 410.10.
Vita nulla non tranquillior ac beatior humana. 567.30.
Vita aut diutißime producatur 707.30.40.
Vita alterius miſericordia contingens, turpis 836.30.
Vitæ dulcedo. 122.30. 600.50.
Vitæ flagitioſæ ab adoleſcentia deſcriptio. 693.10.
Vitæ inhoneſtæ, mors honeſta anteferenda. 836.50.
Vitæ longæuæ homines. 706.50.60.
Vitæ meta an ſciri poſſit. 221.10.
Vitæ perpetuæ faſtidium Chironem cepit. 120.10.20
Vitæ ſuæ contemptor, alienæ Vitæ dominus. 361.30
Vitã homini haud facile lex eripit. 358.10.
Vites mirabiles. 298.10.20. 309.30.
Vitiliginес in meretrice, turpes. 759.10.
Vitia hiſtorico fugienda. 278.10.
Vitia rerum. 285.10.
Vitijs inſignem demonſtrari, non parum cõfert ad rhetoris profeßionem 643.40.
Vitreus amictus 303.10
Vitrorum cruſtis ſe occidens quidam 285.30
Viuam orationem ſolus Demoſthenes habuit 829.40
Viuum capere, & non viuũ capere, ænigma 87.40.50
Viui ad inferos penetrarunt, Hercules, Vlyſſes, Orpheus 128.40
Viuis ad beatorum inſulas commeare non licet 310.40
Vlyſſes Polyphemum excæcat 82.10
Vlyßis ſocij voluptate deleniti 191.10
Vlyſſes Homericus fabuloſæ hiſtoriæ inuẽtor 296.60.644.50
Vlyſſis literæ ad Calypſo 315.40.317.20
eiuſdem cum illa conſuetudo 601.10.
Vlyſſes ex inferis reuerſus 632.30
Vlyßis inſania 705.40
Vlyſſes podagricus 740.10
Vmbræ mortuorum quæ intelligi debeant 111.40.632.50
Vmbræ apud inferos accuſatrices 130.10
Vmbræ ab inferis non redeunt 143.30
Vmbræ rectæ, non nigræ, anima beatorum 311.20
Vmbræ mortuorum nudæ ſunt, & vitia ſua omnia in fronte ferunt 881.50.60
Vndæ maris vnde annumerandæ 258.40
Vngendi mirus modus 311.60
Vnguentum ad podagram filijs à patre traditum 740.10.20
Vnguẽtis nõ vtendũ niſi in morbis 697.20
ab Vngue leonis, tota leonis magnitudo æſtimata 243.50
per vngues exaudire 856.50
Vnguibus pedum carentes homines 302.60
Vniuerſum hoc finitũm ne ſit, an infinitum 583.10
Vnus inter multos inſanientes ſanus eſſe nõ poteſt 398.60
Vnus auxiliaris bonus ac fidus, multis alijs præponderat 554.40
Vnius Demoſthenis robur 833.10
Vnodigiti homines 302.60
Vocalium iudicium de ſigma & taf 23.30
Vocatione ſua quiſque contentus ſit 877.10.20
Vocalium poteſtas 24.40
Vox per inſenſatum caput mirè reddita 394.20
Vox & ſermo mulieris formoſæ 475.50
Vox Neronis qualis eſſet 874.60
Voces incognitas proferens magus 390.10
Vocum modulatio, iucundißima 409.30.40
Voculæ miſeriæ philoſophorum 256.10
Volare vt homo in ſublime poßit 571.10.20.30.573.30.40.648.40
Voluiſſe, num ſatis ſit 334.10
Voluntas modo ad virtutem capeſſendam ſufficit 229.10
Voluntatis nudæ an præmium aliquod eſſe debeat 334.10
Voluntatis peccata Æaco & Rhadamantho ſeruantur 334.30
Voluntas ſine conatu & effectu, non punitur à lege 350.10
Voluptas quæ ſit 599.20
Voluptas quatuor digitorum 21.10
Voluptas in quo ſit ſita 120.10
maior eſt ex viſu quàm ex auditu 703.50
naturam violauit 457.60. & 458.10
Vnluptas redarguitur 592.10.20
Voluptatis magiſtri Cyrenaici 153.30.40
Voluptatis ſectatoribus quatenus ignoſcendum 191.10.20
Voluptati etiam noſtræ, non neceſſitati modo conſuluit natura 844.30. & dein.
Voluptates & amatoria diuitibus ſubminiſtrantes, philoſophis prælati 199.30
Voluptates veras philoſophia ſubminiſtrat 21.20
Voluptatõ porta 116.40. ſolœciſmus 20.50
Voluptatum communicatio ſuauiores illas efficit 460.10.20
Voluptatum intemperati vſus mala 794.40
Voluptarij taxantur 20.50
Vorago ingens inter duas aquas 319.20
Vota etiam confidentiam habere debent 31.50
Vota ſupra naturam 251.20.30
Vota mortalium vt exaudiat Iupiter 579.40.50
Vota hominum ſtulta irridentur 718.40. & dein. 724.30. & dein. 732.40.50 & dein.
Votorum ſibi factorũ exactrix acerba Iuno 817.50
Vrbanè ac ſalsè dicta Demonactis philoſophi 444.10
Vrbis eiuſdem ciuium inter ſe conciliatio 269.30.40
Vrbes ferè ſemper ijſdem vitijs laborant 126.30
Vrbes nidis comparata 136.60
Vrbes etiam & flumina ſuam quandã mortem obire 144.20
Vrbes quà oppugnentur 684.50
Vredo frigoris 423.40
Vrna & oſſa inimici parum ſunt 832.50
Vrſi cicures 823.30
Vſuras ſolus ſapiens exerceat præſcripto Stoicorum 157.10.20
Vterum modo ſibi impletum meretrix queritur 745.60
Vtilitas ex ſola veritate conciliatur 279.20
Vtique & quandoquidem, flores orationis 640.50.641.30
Vtis ſeu nemo Homericus 710.40
Vuæ mirabiles 298.20
Vuarum acini velut grando 303.10
Vulcanus pocillator irriſus 58.10
Vulcanus formoſiſſimas duas vxores habens 66.40
vt ſit à Iunone editus 147.20
Vulcani commendatio 67.20
Eius fabrica à Momo reprehenſa 227.20
Vulgus cauillis ac maledicẽtijs gaudet 167.20
ferè malum eſt 847.20
Vulgi multitudo promiſcua non curanda ei qui illuſtris haberi velit 268.30
Vulgi commoti ſedandi ratio 769.30
Vulgi credulitas 775.50
Vulnerantes ſemetipſos homines ſacrati 824.40
Vulneratus iniuria, non ad prætorem, ſed potius ad medicum eat 444.50
Vulnera incredibilia 283.40
Vultur è flamma ſubuolans 776.10.20
Vultures tricipites 298.60
Vulturum ſagacitas 721.20
Vultus grauitatis momentum 198.20
Vultus ſeueritas nonnunquam fallax 805.40
Vxor caſta animam ſeu anhelitum viri grauem non iudicat 234.10
Vxor bonam tyrannidis partem ſæpe ſuggerit 359.10
Vxor ducta ab amico diuite & illuſtri, amicis pauperis & infamis filia turpißima 499.20
Vxor patris à filio adamata 815.50.60
Vxoris amor impotens 117.40
Vxoris ereptæ dolor 509.10.20
Vxoris alienæ curam adoleſcentes ne temere ſuſcipiant 817.10. & dein.
Vxorem ab amatore ſuo duci meretrix grauiter fert 745.60. & dein.
Vxores ex Socratis ſententia communes 155.10
Vxores alienæ ab Alexandro Pſeu. vel aſpici, nedum amari aut iniri, pulchrũ ac felix ducebant 398.10
Vxores alienas corrumpentes quidam ſanctimoniæ prætextus 781.20
Vxorum communitas 781.30.808.10
Vxorum incommoda & moleſtiæ 880.50
Vxorum malarum ſcelera 881.50.60

Xanthus fluuius penè exuſtus 88.20
Xanthus Achilis equus concionans 555.50.60

Ξενοφόν

INDEX.

Ξενάγης 710.10
Xenocratis senectus 756.10
Xenophanis philosophi senectus ibi.
Xenophili musici senectus ibi.
Xenophon proœmijs an vsus 285.10
Xenophon iustus scriptor 290.40
Xenophontis somnium 6.30
Xenophontis locus de pulchra muliere 424.40
Xenophontis Grylli filij senectus 710.20
Ξηράλοιφος 430.50
Xerxis regis factum laudabile 834.20 opus magnificentißimum 874.10
Xois & Thmuis infirmi serui 643.10
ξυλάνθρωπος verbi vsus 213.50.215.20
Zamolxi mortui ablegabantur 270.60
Zamolxis & Acinacis dij patrij Scytharum 272.20
Zamolxis inter beatos 312.20
Zamolxis Thracum deus 551.10.840.50
Zelotypia sera in superbo amatore 84.40
Zelotypia meretricum 747.20.30
Zelotypia, amoris indicium 753.60
Zelotypia in pugnam erumpens 764.40
Zelotypia vbi sit 808.10
Zelotypiæ vis in amore 754.40
Zelotypiæ metu quidã se ipsum castrãs 817.30
Zelotypiam amatoribus suis excitare debent meretrices 683.50.754 20
Zeno Aristaneti filius 800.10
Zenonis Stoici senectus 709.50
Zenodotus perstrictus 313.10
Zenothemidis philosophi mira impudentia 808.60 & dein.
Zenothemis Massiliẽsis & Menecratis amicitia 498.50
Zephyrus Apollinis riualis in amore Hyacinthi 66.10.20
Zeuxis pictoris præstantißimi Hipocentaurus fœmina &c. 263.50. & dein.
Zirim, Scythica vox quid significet 504.30
Zodiacus vt institutus 437.20.30
Zopyrio seruus 197.10
Zopyrus Darij amicus apud illum puris flebat quàm infinita Babylones 554.40
Zopyrus pædagogus 805.20
Ζυγομαχεῖν quid sit 851.10

FINIS.

LVCIANI SAMOsatenſis opera.

DE SOMNIO, SEV vita Luciani,

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Occaſio huius narrationis videtur ſumpta eſſe ex ſecundo Xenophontis de dictis Socratis, vbi Prodicus ſophiſta eodem modo Herculi pueritiã egreſſo, narrat virtutem ac voluptatem apparuiſſe, & vtranque illum ad ſe pertrahere contendiſſe. Conſilium autem & ſcopus in fine ab ipſo Luciano explicatur. Nam vt adoleſcentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes, reuocaret, & ad literarum ſtudia conuerteret, ſermonem hunc ait à ſe inſtitutum eſſe.

DEsieram nuper in ludum ire, factus iam ętate adoleſcẽs, cùm pater vnà cumamicis conſiliumcapiebat, quámnam artẽ potiſsimùm diſcendam mihi proponeret. Pleriſque igitur videbatur humanitas, ſeu literarũ ſtudium & labore multo, & tempore lõgo, & ſumptu nõ exiguo, deniq; & fortuna quadam, opus habere: noſtras autem res cùm paruas eſſe & modicas, tum verò celere quoddam auxiliũ poſtulare. Quòd ſi igitur artem aliquam mechanicam didiciſſem, fore vt principiò ſtatim ab ipſa arte neceſſaria vitæ comparare poſſem, neque neceſſe haberem adeò ætate iam prouectus, domi, déque paterna menſa viuere: ſed non multò pòſt etiam ipſum patrem exhilaraturum eſſe me, referendo domum ſemper aliquid ab arte quæſitum. Alterius itaque conſultationis caput propoſitum inde eſt, quænam ars & optima, & ad diſcendum facillima, & homine libero maximè digna foret, déinde & minori ſumptu atque inſtrumento egeret, multum autem, & ſufficientem quæſtum ſuppediaret. Próinde alio aliam laudante, prout quiſq; animo affectus, aut vſu expertus erat, pater ad auunculum aſpiciens (aderat enim is quoque, ſtatuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, eſt aliam artem hîc vincere, te præſente: ſed hunc acceptum (méque demonſtrabat) abduc tecum, & doce lapidum artificem probum, & eorundem compoſitorem ac ſtatuarium nobis eſſe. Poterit enim & hoc, natura, vt ſcis, prædituſ felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me conie cturam pater, ex ludicris à me aliquando è cera cõfictis. Quando enim à præceptoribus domum dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouem & homines fingebã, nõ omnino ineptè, vt tum videbar patri: ob quæ tum à præceptoribus quidem plagas accipere ſolebam: hîc autem ad probandam ingenii dexteritatem hęc quoque in parte laudis ducebantur. Atque adeò bonam ex eo ſpem de me omnes concipiebant, vt qui breui adeò artem hanc, ſecundùm fingendi illam facilitatem, perdiſcere poſſem. Simul igitur & idonea dies videbatur ea eſſe auſpicandæ arti, & ipſe tradebar auunculo, non admodum, per Iouem, iniquè aut grauiter ferens: ſed mihi etiam luſum quendam non inſuauem ipſa res videbatur habere: & apud æquales ad oſtentationem & laudem facturum eſſe, ſi & deos ſculpere, & parua quædam ſimulachra, cum mihi, tum illis quibus vellem, adornare poſſem. Ac tum primùm quidem illud, & incipientibus ſolitum, fiebat: celtem enim quendam auunculus mihi tradens, paulatim tabulam lapideam, quæ in medio poſita erat, contingere, atque artem auſpicari iubet, tritum illud admonens:

Dimidium facti, qui cœpit, habet.

Cæterùm durius impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur. Auunculus autem indignatus, & ſcuticam quandam propè iacentem corripiens, nequaquam manſuetè, aut vti docentem conueniebat, excepit atque initiauit me, ita vt mox in lachrymas proœmiũ artis mihi verteretur. Aufugiens igitur inde, domũ redeo, contínuéq; vlulando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam ſcuticam, demonſtrabam vibices, nimiámque illius crudelitatem accuſabam, hoc quoque addens, quòd inuidia quadam iſta feciſſet auunculus, videlicet metuens ne ſe in arte ſuperarem. Iraſcente itaq; matre, & multa fratri conuicia faciente, poſteaquàm nox ſuperuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarum, totámque noctem cogitabundus iacens. Atque hacte-

nus quidem quæ diximus, ridicula, pueriliáque ſunt: quæ verò déinceps audietis, nequaquam contemnenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodum auſcultandi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerum dicam:

Venêre mihi diuino ſomnia nutu.

Almam per noctem, ita clara & manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate diſtarêt. Adhuc igitur etiam poſt tantum temporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparuere, in oculis hærent, & ipſa vox auribus quaſi inſonat: adeò tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuerſum, vtraque ad ſe videlicet, violentè admodum & validè: parum itaque abfuit quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſè adeò cõtendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propémodum totum tenebat me: modò altera, eadémque me ad ſe retrahebat. Clamabant autem ambæ, accuſabántque mutuò ſeſe: hæc, quòd me ſuum videlicet illa poſsidere vellet: illa verò, quòd hæc frustrà aliena ſibi vſurparet. Erat autem altera quidem operaria, & virili aſpectu, ſqualida coma, manus callo paſsim obductas habens, ſuccincta veſte, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipſe auunculus eſſe ſolebat tunc, cùm lapides poliebat. Altera verò facie admodum honeſta, habitum decentem præ ſe ferens, & veſtes ornatas ac mundas induta. Poſtremò autem permittunt meo iudicio, vt vtri earum conuerſandum mihi putem, ſententiam ipſe feram. Ac prior quidem dura atque virilis illa ſic cœpit: Ego, chare puer, ſtatuaria ſum, ea quam tu heri diſcere cœpiſti, familiaris adeò tibi & cognata à parẽtibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandem artem exercuere, & per nos inter præcipuos celebrati ſunt. Quòd ſi igitur voles deliriis ac nugis circa quas iſta verſatur (indicans alteram) abſtinere, ac mecum degere, principiò generoſè educaberis, humeróſque habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neque vnquam in terras alienas atque externas hinc abibis relicta patria, atque domeſticis tuis: neque etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neque verò auerſeris corporis hanc fragilitatem, aut veſtium ſorditiem. Nam ab his initiis profectus etiam Phidias ille, Iouem ſpectandum exhibuit, & Polycletus Iunonem fabricauit: præterea Myron laudibus vectus eſt, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaque nunc illi cum ipſis illis Diis quos ſculpſere. Quòd ſi igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipſe apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus ſpectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronuntiando, dixit Statuaria, valde ſanè ſtudioſè omnia connectens, & me in ſuam ſententiam adducere cupiens: ſed non vltrà memini: plurima enim memoriam iam effugerunt. Cæterùm vbi tandem finem fecit, tum altera illa in hunc fermè modum orditur: Ego verò, ô fili, Humanitas ſum, iam nunc conſueta ac nota tibi: tametſi ad finem aut plenum nondum periculum mei feceris. Quanta igitur bona Statuaria iſta tibi præſtatura ſit, ſi eam artẽ didiceris, ipſa modò enumerauit. Nihil enim aliud niſi operarius eris, corpore laborans, & in eo totam ſpem vitę poſitam habens; obſcurus ipſe degens, modicum & minimè generoſum quæſtum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper reditibus. Denique neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: ſed hoc ſolùm, opifex videlicet quiſpiam, & ex multa atq; promiſcua plebe vnus, præſtantiorem te ſemper formidans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans, & in ſumma, léporis quandam vitam agens, potentioríſque lucrum exiſtens. Quòd ſi etiam Phidias vel Polycletus fias, præclaráque & admiratione digna multa opere præſtiteris, artem quidem laudabunt omnes: at qui ex aſpicientibus tibi ſimilis eſſe optarit, nemo erit, qui modò mentem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil niſi rudis quiſpiam opifex, manibus laborans, & iiſdem victum quæritans, cenſeberis. Contrà autem ſi mihi obſequêris, principiò tibi oſtendam multa veterum virorum præclara opera, & res admiratione dignas. Déinde & orationes illorum tibi renunciando, & omnium (vt ſic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te eſt) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modeſtia ſcilicet, iuſtitia, pietate, manſuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honeſti, & pulcherrimarum quarumcunque rerum deſiderio. Hæc enim animi ornamenta ſunt, verè ſyncera atque perpetua. Neque autem latebit te neque veterum quicquam, neq; eorum quæ in præſens geri debent: ſed ea quæ agi conueniet, quæque decent, me duce longè antè proſpicies. Et in ſumma, omnia quæcunque ſeu diuina ſeu humana ſunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper, atque inops es, iſtius neſcio cuius filius, qui de arte adeò illiberali neſcio quid cõſultas, haud ita multò pòſt nimium felix, nimiúmque beatus omnibus videberis, dum & honoribus afficieris, & laudibus efferêris, & pulcherrimarum quarumcunque rerum gloria celebraberis, illorum etiam qui diuitiis ac genere cæteris anteſtant, in te animis atque oculis conuerſis: ac veſtitum quidem talem geres (demonſtrans ſuum: gerebat autem admodum ſplendidum) Magiſtratibus verò, & primo in conſeſſu honore ante alios dignus exiſtimaberis. Et ſi quando aliquò peregrè abiens proficiſcêris, etiam in aliena terra nõ ignotus aut obſcurus eris. Talibus ſcilicet ornamentis ego te inſignem atque conſpicuum reddam, vt eorum quoque qui te aſpicient, quiſque proximè aſtantem leuiter impellens & commouens, digito te demonſtret, atque, Hic eſt ille, dicat. Iam ſi quid ſtudio dignum accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipſam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atque ora conuertent. Atque ſi tum aliquid fortè dixeris, plerique hiantes auſcultabunt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi vim, & orationis poteſtatem, tum etiam patrem tuum ob felicitatem prolis.

Et quod

Somnium, ſeu viſio Luciani.

Statuariæ verba.

Statuarii inſignes.

Verba Humanitatis.

Et quòd dici vulgò ſolet, quòd ex hominibus quidam immortales redduntur, id quoque tibi dabo. Nam poſtquam ipſe ex hac vita deceſſeris, nunquam deſines conuerſari doctis, & cõſuetudinem habere cum optimis. Demoſthenem illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantũ ego eundem reddiderim. Vides & Aeſchinem, qui tympaniſtriæ cuiuſdam filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipſe inter ſtatuariam hanc artem enutritus fuit, & ſimul atque primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit ad me nimirũ: audis vt nunc ab omnibus decãtetur? Igitur relinquês tãtos ac tales hoſce viros, res adeò ſplendidas, orationes tam graues ac illuſtres, veſtium ornamenta, honorem, famam, laudem, primos aſſeſſus, potentiam, imperia, deniq; & illam quam ex dicendo conſequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiam prædicabunt, felicitatẽ, tuniculam aliquam indues ſordidam, habitúmq; aſſumes ſeruilem: vectes præterea & celtes, & id genus cætera ſculpendi cædendíque inſtrumenta in manibus habebis, déorſum inclinatus in opus, humi repens, demiſſus, deniq; modis omnibus abiectus & contemptus, nunquam autem neque expergiſcens, neque virile aut libero homine quicquam cogitans, ſed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus ſuis conſona & bene formata tibi reddantur: de te ipſo autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curã gerens, ſed te ipſis iſtis ſaxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine ſurgens ſententiã tuli, & relicta deformi & operatrice illa, tranſiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè poſtquam mihi etiam in mentem venit ſcuticæ, & quòd plagas ſtatim non paucas incipienti mihi pridiè illa inflixiſſet. Porrò relicta illa, principiò quidem indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentibus infremebat: poſtremò autẽ, quẽadmodum Nioben audimus, ita hæc quoque diriguit, & in ſaxum mutata eſt. Quòd ſi igitur incredibilia paſſa eſſe videtur, ne miremini. Somnia enim mirifica ſunt, & mira operari ſolent: Alter autem ad me reſpiciens, Próinde, inquit, ego tibi hanc iuſtitiam rependam, quoniam cauſam hanc bene & rectè iudicaſti. Veni igitur, & aſcende vehiculum hoc, (commonſtrato quodã vehiculo, quod alatis equis quibuſdã Pegaſo ſimilibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuiſſes, ſi me non ſecutus eſſes. Cæterùm poſtquam aſcendi, illa quidem agitare, atq; aurigari cœpit: Ego verò vbi iam in ſublimè ſublatus fui, obſeruabam & contemplabar, ab oriente incipiens, vſque ad occcidentem, vrbes videlicet, & populos, nõ aliter quàm Triptolemus olim, ſpargens quiddam in terram: quanquam nõ amplius memini quidnam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolùm, quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me, & ad quoſcunque volando peruueneram, cum multa prædicatione & gratulatione me proſequebãtur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tãta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non ampliùs eadem veſte illa indutũ, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, cõmonſtrauit ei veſtem illam, & me ipſum qualis redirem: ſubmonuítque eum quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egreſſus eſſem, plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed intereà dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quiſpiã, quàm longum hoc ſomnium, & iudiciale eſt! Déinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, ſomnium eſt, quando noctes ſunt longiſsimæ: aut fortaſsis etiam trinoctiale, qualis & ipſe Herculès eſt. Quid igitur in mentem venit illi, nugari talia nobiſcum, mentionémque facere puerilis iſtius noctis, ſomniorúmque veterum, & ætate iam obſoletorum? Frigida enim & ingrata eſt omnis inepta ac futilis oratio. An fortè ſomniorum quorundam quaſi quoſdam interpretes eſſe nos credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam neque Xenophon quondam exponens ſomniũ illud, quo baſeos. Lib. 3. Anapacto ipſi viſum fuerat in domo paterna, & déinceps. Noſtis enim vt non coniectationem quandam proponens, viſionem ſuam, aut quòd ita nugari ſtatuiſſet, narrauit, præſertim in bello & ſummarum rerum deſperatione conſtitutus, circunſtantibus vndique hoſtibus, ſed quòd vtilitatẽ quandam ſecum habebat illa narratio. Próinde & ego ſomnium hoc vobis expoſui, ea videlicet grãtia, vt adoleſcentes ad meliora ſtudia conuertẽrentur, & humanitatem amplecterentur, & maximè ſi quis eorum præ inopia & paupertate peius de ſeipſo ſtatuit, animúmque ad deteriora declinat, ingeniũ non illiberale, illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, ſat ſcio, & quaſi conualeſcet, vbi ſermonem hunc audierit, idoneum atque ſufficiens exemplũ me ſibi proponens, vbi videlicet ipſe ſecum cogitabit, qualis ego ab initio exiſtens, ad optima prouectus fuerim, humanitatémque appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatem in qua tũc fui: déinde qualis & huc ad vos aſcenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen ſtatuariorum iſtorum inferior aut obſcurior euaſi.

CONTRA EVM QVI dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra eum à quo Prometheus in verbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respondet. Vt autem in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hîc videtur dictionẽ, & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplum comparatum esset, indicare voluisse, nempe quod ad materiam & res attinet, comœdiam: quod autem ad cõpositionem & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

PRometheum igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, quasi & mea opera lutea sint, agnosco collationem, ac fateor me similem illi esse: neque recuso luti figulus etiam ipse dici: tametsi lutum mihi vilius sit, quale scilicet ex triuiis colligitur cœnum propémodum ac fœtulentũ quoddam. Quòd si verò adeo extollens orationẽ meam, périnde vt artificiosam & fabrefactã, doctissimi illius Titanum nomine, eam cohonestas & laudas: vide nę quis ironiã dixerit, & quasi quandam Atticam subsannationem subesse huic laudi: aut vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quę verò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atque fictilia tibi videãtur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustiùs vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudiciis & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim re vera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorũ ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri possit, nisi si sic decidatis hîc, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd aurea vobis plerisque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atque ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in summa, circa lutum quidem, quemadmodum paulò antè dixi, ipsa hæc figulina versatur, périnde vt & aliorum figulorum: præterea autem neque motus similis inest, neq; animæ seu vitæ aliqua significatio, sed delectatio quædam inanis, & quasi quidam lusus totum illud negotium est. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonẽ, nosti siquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille post negotia est. Cæterùm etiam ipsi Atheniẽses figulos ollarum, & furnorum constructores, & quicunque circa lutum versantur, Prometheos vocabant olim, alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vasorum assaturam. Quòd si etiã hoc sibi vult Prometheus iste tuus, admodũ directè ac certò iaculatus es, & omnino secundùm Atticam illam mordẽdi acerbitatem dixisti: quoniã & nostra opera fragilia sunt, périnde vt illorum ollulæ: & modicum quispiam lapillum iniiciẽs, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis, consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare voluisse te: quemadmodum & illenondum existẽtibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent, & in summa, architectus ipse erat, sed cooperabatur tamẽ etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorẽ partem dictum istud exponere. Et fortasis hæc sententia etiam dicti fuit: sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniam neque vetustius aliquid dicere quisquam poterit eo figmento, ad cuius imitationem ac formam hoc deductum & quasi progenitum est. Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minùs conteratur, si deforme exístat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attõdear: vt qui non intelligam quòd multò deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quod sunt, cum peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, Camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorẽ, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptiis, exhibuit illis cum alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque, camelum videlicet, & semialbum hominem: putauítque se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum

turum esse. At illi ad cameli quidem conspectum perterriti sunt, & parum abfuit quin exilientes profugissent, quanquam tota ea auro exornata, ac purpura instrata erat, frenum autem etiã gemmis compactum habebat, ex Darii alicuius, aut Cambysis, aut etiã ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alii autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Quare Ptolemæus intelligens se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa quod concinnum atq; compositum, iustáque forma præditum foret, probari, transtulit illos inde, hominémque non amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidem neglecta atque relicta tum, mortua est: hominem autem illum duplicem Thespidi cuidam tibicini, cùm ad pocula bene cecinisset, dono dedit. Porrò vereor ne & mea, camelus in Aegypto, sint, homines autem adhuc frenum illius & purpuram admirentur: quoniam neque illud ex duobus optimis compositum, Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formam & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustáque proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam atque peregrinam fieri, quale illud vulgatissimum est Hippocentauri. Non enim facilè dixeris amabile aliquod animal esse hoc, sed potiùs contumeliosissimũ, si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiam & cædes illorum. Quid ergo? an non rursum quoque bene formatum ac pulchrum aliquid ex duobus optimis cõpositum fieri potest? Vt ex vino & melle commistum & temperatum, suauissimum equidem aio esse. Quanquam de meis compositionibus hoc cõtendere nõ ausim, quòd ipsæ quoque tales sint: sed metuo ne vtriusque pulchritudinem ipsa temperatura corruperit. Neque enim omnino consueta inter se atq; affinia ab initio Dialogus & Comœdia fuere. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cum paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia autem tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simúlque ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus, & dicacitate, & cum numerositate quadam ad certamen & palmam veniebat. Interdum etiam anapęsticis versibus prorsum in sublime euecta, Dialogi sectatores ac socios vt plurimùm irridebat ac subsannabat, curarũ exercitores, ac vanos sublimiũ rerum disceptatores, & id genus alia vocitando. Quin & vnam hanc adeundi viã habebat, fugillando illos, & Dionysiacam istam libertatem in ipsos effundẽdo, nunc in aere ambulantes, & cũ nubibus congredientes illos exhibens, nunc pulicum saltus metientes fingens, vt qui scilicet de aereis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles disputationes habebat, cum de natura rerum, tum de virtute philosophorũ: ita vt Musicorum illud, ἀλλ' ἀλλὰ πᾶσῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atque acutissimo ad imum atq; grauissimum vsque, inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere & quasi conciliare, eáq; mutuò coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neq; facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaque ne denuò simile aliquid Prometheo isti tuo feciisse videar, vt qui fœmineum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiam ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atque ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicũ sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiam nos latet, qui eiusmodi pinuũ incuruatores & Hircoceruos & ipse composuerit, Veruntamen quid facerem? Persistendum enim est in iis quæ semel cœperis, quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Promethei est.

Cõpositio diuersa & varia, hippocẽtaurus vocetur.

Dialogus. Comœdia.

Qualia de Socrate fingit Aristophan. in nubib.

NIGRINVS, SIVE DE Moribus Philoſophorum,

Iacobo Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores Philoſophorum deſcribit, conferẽdo inter ſe verè Philoſophos & ſimulatos: & quòd iis qui ſeriò philoſophari cupiunt, vrbis Romæ conſuetudo & luxus nequaquã conueniant, oſtendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum Philoſophum, & turbas iſtas adulatorum, cœnas, & lucrum ſectantium, inter ſe componit. Quanquam haud ſcias, an etiam veræ Philoſophiæ ſectatores hic laudando, pro more ſuo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in noſtræ quoque ætatis homines eos, qui ornatu & habitu veterum iſtorum quaſi ſucceſſores quidam ſunt.

Epiſtola ad Nigrinum.

Noctuas Athenas. *Lucianus Nigrino ſalutem. Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quaſi ridiculum ſit ſi quis eò noctuas apportet, quoniam illis illi abundent. Ego verò ſi quidem poteſtatem ac vim verborum exhibere velim, atque ita Nigrino ſcribens, librum mitterem: obnoxius equidem huic ridiculo forem. Nunc autem quando ſolùm ſententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nunc animatus ſum, & quòd non obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero ſanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur imperitia audaces, res autem cogitata atq; conſiderata timidos efficere. Manifeſtum enim eſt quòd non imperitia ſolùm, verùm etiam amor, ac ſtudium orationis, huiuſmodi audaciæ cauſa eſt. Vale.*

VT verò grauis nobis admodum & ſublimis rediiſti? Nõ igitur neq; aſpicere nos amplius dignaris, neq; conuerſationem aliquam nobiſcũ habere, neq; etiã ſimilibus atq; iſdem verbis nobiſcũ vti, ſed repentè immutatus es, & omnino eiuſmodi quiſpiam vidèris, qui cæteros omnes præ ſe contemnat. Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc inſolentiæ peruueneris, & quæ eius rei cauſa ſit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas? LVC. Quid ais? PHIL. Nam præter conſiliũ atq; propoſitũ meũ, venio tibi felix atq; beatus factus, adeóq; illud quod in ſcena vſurpari ſolet, ter beatus. LVC. Papæ! Adeò breui? PHIL. Atq; admodum. LVC. Quid autẽ vltrà hîc eſt propter quod etiam ſuperbis, vt nõ ſummatim modò lætemur, ſed & accuratè ſcire poſsimus, audito toto negotio? PHIL. An non admiratione dignum tibi videtur per Iouem, pro ſeruo liberum, pro paupere diuitem, ídq; adeò verè, pro ſtulto autẽ & inſano redire modeſtũ? LVC. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quídnam illud ſit quod dicis. PHIL. Profectus in vrbem rectà fui, vt ibi oculorum aliquem medicum circunſpicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tũ mihi. LVC. Scio equidem ſingula, ideóq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incideres. PHIL. Cùm igitur viſum mihi eſſet, Nigrinum quoq; illum Platonicum philoſophum, vt quem longo temporis interuallo non videram, compellare, manè ſurgens, ad ipſum abeo, & pulſata ianua, cùm puer intrò de me renunciaſſet, accerſitus ſum. Atq; ita ingreſſus in ædes, deprehendo ipſum quidem manibus librum tenentẽ, circum autem vndiq; multas veterum atq; doctorum hominum imagines iacentes. Poſita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ deſcriptæ erant, ac ſphæra Calani illius, ad exemplum & imitationẽ vniuerſi, vt videbatur, compoſita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quídnam agerem. Quibus omnibus illi expoſitis, & ego quoque per vices ex eo ſcire poſtulabam, & quid ipſe ageret, & nunquid apud ſe ſtatuiſſet in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, poſteaquàm cœpiſſet de hiſce rebus mecum colloqui, ſuámq; ſententiam explicare, tantã quãdam verborũ ambroſiã mihi affudit, vt mihi planè videretur Sirenes illas, ſi quę vnquam fuerunt, & Aedonas & Loton illã Homeri antiquam referre. Adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim verbis euaſit, vt & Philoſophiam laudaret, illámq; quæ ex hac proficiſcitur, libertatem: & contrà iſta quæ vulgò pro bonis habentur, irrideret, vtpote diuitias, gloriam, regna, honores: præterea aurum quoque, & purpuram, & cætera quæ admodum ſpectabilia pleriſque, anteà verò etiam mihi videbantur. Quæ quidem animo ipſe intento atque aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare poſſem, non haberem: ſed

omnino

omnino varius reddebar, atq; in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atq; refelli videbam ea quæ mihi chariſſima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lacrymabar damnatis atq; reiectis illis: nunc verò eadem ipſi mihi videbantur vilia atq; ridicula eſſe: gaudebámq; rurſum tanquam ex tenebroſo quodam aere prioris vitæ ad ſerenitatem & magnam aliquam lucem reſpiciens. Quare ſanè & oculorum, (quod tum abſurdiſsimum erat) & eorum infirmitatis obliuiſcebar, animo autem acutus & perſpicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atque obtuſam illam circuntuleram: progreſſus autem inde, ad id tandem adductus ſum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in ſublime euectus ſum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito. Videtur enim ſimile quiddam mihi accidiſſe circa philoſophiam, quale Indis circa vinum accidiſſe fertur. Nam cum primùm illi vinum bibiſſent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò forti, continuò admodum in furorem verſi ſunt, ac duplo quàm cęteri magis ex mero inſanire cœperunt. Eodem pacto & ipſe tibi quaſi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non eſt ebrium, ſed ſobrium atq; temperantem eſſe.

Indi primũ vino gustato in furorẽ verſi.

Lvc. Ego verò optarim, ſi fieri poſſit, ipſam illam audire orationem. Neque enim contemnere ipſum, opinor, fas eſt, preſertim ſi ille qui audire cupit, & amicus eſt, & circa ſimilia ſtudium atque operam aliquando poſuit. Phil. Confide ô bone. nam iuxta Homericum illud, feſtinantem per ſe ipſum hortaris. Ac niſi prænortiſſes, iam vltrò rogaſſem, me narrantem audires. Teſtem enim te relinquere apud pleroſq; volo, quòd non præter rem inſanio, præcipuè cùm & ipſum illius crebrò meminiſſe, volupe mihi ſit, & hanc iam quaſi quãdam exercitationem apud me inſtituo. Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoq; bis vel per diem reuoluo mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentibus illis, opera aliqua & ſermones ab ipſis habitos, memoria repetunt, in iiſq; immorando morbum fallunt, perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: quidam verò etiam colloqui ſecum illos putant, atq; iis quæ tum ſibi audire videntur, quaſi paulò ante reuera dictis, gaudent, animúmq; memoriæ præteritorum applicantes, neque quieſcere poſſunt, ob ea quæ pro pedibus & in mora ſunt, ſeſe angendo: eodem igitur pacto etiam ipſe, philoſophia non præſente, verba quæ tum audiui, recolligens, mecũ & ipſe crebrò repetens, non paruum capio ſolatium. Et in ſumma, perinde ac ſi in pelago, & per noctem alicubi ferar, ad hanc quaſi quandam facem aſpicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virum illum coràm adeſſe exiſtimans, ſemper autem velut audiens ipſum eadem illa ſua ad me dicentem. Interdum verò, & maximè quãdo animum erigo, & in illum quaſi infigo, etiam vultum illius videre mihi videor, & vocis ipſius ſonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, reuera aculeum quendam in auditoribus reliquit. Lvc. Deſine, ô admirande, parumper præludere, ac dic ab initio repetens iam tandem dicta illa, quoniam non mediocriter me expectatione iſta excrucias, dum verbis ita ſuſpendis & circunducis. Phil. Rectè dicis atque ita facto opus eſt: ſed illud quæſo, vidiſtíne aliquando ſiue Tragicos, ſiue etiam, per Iouem, Comicos hiſtriones, malos iſtos dico, qui ſibilo excipiunt, quíq; poemata agendo corrumpunt, ac poſtremò theatris eiiciuntur, tametſi ipſæ fabulæ ſæpenumero bene ſe habeant, ac palmam etiam reportent? Lvc. Multos noui tales. ſed quorſum hoc? Phil. Vereor ne interim & ipſe illos imitari videar, alia quidem inordinatè cõnectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenii corrumpens, atq; ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad me ipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe videtur, ſi mecum vnà reiiciatur, meáſq; partes dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd Poeta quidem ipſe, taliũ peccatorũ vobis innocẽs ſit, ac procul à ſcena ſeiunctus alicubi ſedeat, neq; quicquã ea curet quæ in theatro aguntur. Ego verò mei ipſius periculum tibi faciam, qualis ſcilicet hiſtrio ſim, quãtúmq; memoria valeam, quod ad cætera attinet, nihil à nũcio Tragico diſtãs. Quare ſi quid etiam minus aut parcius iuſto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbiq; in prõptu eſt, occurrat, quòd ſcilicet melius hoc fuerat, & quòd ipſe poeta aliter fortaſſis idẽ dixerat. Me verò ſi exibilaueris etiam, non admodum quicquam moleſtè feram.

Quod de Pericle tereſtatur Euripides.

Lvc. Vt bene ſanè, ite me Mercurius amet, atq; adeò iuxta rhetorum leges exordiũ hoc tibi peractũ eſt. Videris igitur etiã illa additurus fuiſſe. quòd nõ ita diu inter vos mutuò cõuerſati eſtis, & quòd neq; ipſe venis ad dicendum paratus, & quòd ſatius fuerit ipſum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum poſſibile tũ erat, memoria collecta & quaſi comportata habere, An non hæc quoq; dicturus eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi eſt apud me: exiſtimes autem huius rei gratia, quod ad proœmium atq; præfationem attinet, omnia te verbis complexũ atq; conſecutum eſſe: quoniã ego iam & vociferari & applaudere paratus ſum. Quòd ſi verò longius etiã differes, malignitatis eius inter ipſum certamẽ meminero, ac tum acutiſsimè ſibilabo.

Phil. Equidem & hæc quæ tu modò commemoraſti, dicta mihi velim: & illa quoq;, quòd neque ordine, neq; vt ille, iuſta quadam & cõtinua oratiõe de omnibus dicturus ſum omnino enim hoc nobis impoſsibile eſt: neq; rurſum illius perſonæ attribuendo ſermonem, ne alio ac nouo etiam modo hiſtrionibus illis ſimilis fiam, qui ſæpenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipſius Herculis perſona aſſumpta, ac veſtibus auro contextis induti, & graue quiddam tu-

entes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeóq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar maiorem omnino quàm pro capite meo personam induisse, ipsumque ornatum dehonestare, ex nuda tibi volo meáque propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illum Heroem quem ago, mecum vnà conuellam ac lacerem. Luc. Homo hic nunquam cessabit hodie contra me crebra illa scena atque tragœdia vti. Phil. At verò cesso quidem: ad illa autem de quibus cœperam, me nunc conuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quædam fuit Græciæ, & eorum hominum qui Athenis commorantur, quòd cum philosophia scilicet & paupertate vnà educarentur, & neque ciuium neque peregrinorum quenquam oblectarentur aspicientes, qui voluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem violaret. Sed si quis etiam veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & veteres mores atque animos dedocerent, ac ad puritatem, sobrietatémque vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis istis, & multo auro fulgentibus, qui cùm venisset Athenas admodum insignis & conspicuus, magna comitantium turba stipatus, auro variáque veste exornatus, ipse quidem Athenienſibus omnibus existimabatur valde beatus esse, & périnde ac deus quispiam suspiciendus: istis autem miser atque infelix quispiam videbatur homuncio ille: statímque erudire illum aggrediebantur, non acerbè, neque etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quocunque ipse pacto viuere vellet, sed postquam & in gymnasiis, & in balneis quoque molestus erat, obterens seruos suos, & in angustum cogens obuios, ex occulto quidam submissa voce, quasi lateret, neque tamen illum perstringere vellet, subiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. At qui pax certè longa balneum iam tenet: próinde nihil opus erat isto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, intereà erudiebatur. Rursum autem vbi vestem illam variam atque purpuream exuebat sese, vrbanè admodum floriditatem atque nitorem istum colorum irridentes, Iam ver adest, dicebant: &, Vnde nobis pauo hic? &, Fortasis matris ipsius hæc est. & id genus similia. Atque eodem pacto etiam cætera illius eum risu carpebant, nunc annulorũ multitudinẽ, nunc comę superuacaneam curam, nunc victus intemperantiam atque luxuriam notantes. Quare paulatim ad sobrietatem, atque modestiam reuocatus est, & longè melior publicè ita emendatus ac doctus inde abiit. Quòd autem non puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi vocem quandam, quam aiebat publicè ab omnibus emissam, audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibus fuisse, & ad præsidem ludorum adductum, eò quòd in veste tincta ad spectaculum venerat: cæteros autem qui hominem videbant, misertos illius, ac veniam precatos esse. Atque vbi præco iam proclamaret quòd in leges commisisset quia tali cum veste ludos spectaret: omnes vna voce, quasi anteà super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt venia daretur talibus induto: neque enim aliam vestem habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & prætereà libertatem quoque eam quæ illic esset, ac victus frugalitatem, necnon & otium, & quòd homines minimè curiosi atque auidi rerum essent, cuius generis virtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuersationem eorum hominum, philosophiæ ipsi consonam esse, morésque puros ac sobrios conseruare posse: studioso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & qui secundùm ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atque accommodam esse. At qui diuitias amaret, auróque delectaretur, prætereà purpura atque potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquam gustasset, & cum seruitute enutritus esset, aut qui voluptati toto animo incumbens, huic vni inseruire atque obsequi statuisset, amans epularum ac mensæ opiparè instructæ, indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atque mendacii: aut rursum qui delectaretur audiendo citharum sonitus, aliorúmque instrumentorum lasciuos crepitus, gauderétque cantilenis perditis & eneruatis: talibus videlicet hominibus conuenire loci huius consuetudinem. Ibi enim rerum charissimarum ipsis, omnes plateas, omniáque fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autem per aures & nasum, partim etiam per gulam, & per venerea: qua prætereà fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, viæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquum voluptatum. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atque obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iustitia: quibus locus ille desertus & vacuus redditus, siti autem semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditatibus. Ac talem quidem describebat mihi vrbem, taliúmque magistram bonorum. Ego itaque, inquit, quando primùm ex Græcia reuersus fueram, atque ista iam propius aspiciebam, reuocans me ipsum, & quasi verbis compellans, rationem poscebam aduentus huc mei, Homerica illa videlicet meeum ipse dictans:

Cur autem infelix, deserto lumine Phœbi — Odyss. 12.

(Græcia nempe, & felicitate illa atque etiam libertate) Venisti? vt videas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorum

Athenarũ encomiũ.

Intéperantiæ repreheńsio.

Continẽtiæ ac paupertatis commendatio.

rum expectationes, & amicitias ſimulatas? Aut quid tandem facere decreuiſti, cùm neque diſcedere hinc, neque conſuetis & inueteratis hiſce vti poſsis? Hoc igitur pacto mecum ipſe conſultans, & quemadmodum Iupiter Hectorem illum, ita meipſum è telis, vt dicitur, ſubducens, éque hominum cæde, atque tumultibus, éque cruore, de cætero domi continere me ſtatui: atque hanc muliebrem quandam vitam & timidam pleriſque viſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone, & veritate colloquium habeo. Ac meipſum quaſi in quodam amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodum inſpicio atque contemplor ea quæ geruntur: quæ partim eiuſmodi ſunt, vt multum delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiam vt virum verè conſtantem, ac firmum tentare aut labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorum quoque encomium aliquod dicere conuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæſtram eſſe, aut veriora vſquam animorum experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hîc viuitur conſuetudine. Neque enim parum eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis autem ſpectaculis atque aurium illecebris vndique attrahentibus ac detinentibus: ſed oportet omnino Vlyſsis exemplo præternauigare illa, non quidem ligatis manibus, vt ille, (nam hoc formidoloſum foret) neque etiam auribus cera obturatis, ſed audientem atque liberum, & verè animum ſupra hæc elatum habentem. Licet autem & philoſophiam mirari, conferendo eum illa tantam hominum amentiam atque ſtultitiam: bonáque iſta fortunæ contemnere, vbi aſpexeris, velut in quadam ſcena, ac multiplici, pro perſonarum varietate, fabula, alium quidem ex ſeruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere ſatrapam, aut regem: rurſus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulem eſſe. Nam hoc certè vel grauiſsimum eſt, quòd licet fortuna ipſa teſtetur ſeſe in humanis rebus ludere, fateaturque nihil illarum certum ac ſtabile eſſe, nihilò minùs tamen quotidie iſta aſpicientes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum ſpe, quarum euentus nunquam ſequatur. Quod autem videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur, licet, atque animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi ſint diuites ipſi, qui & purpuras ſuas ſpectandas exhibent, & digitorum annulos oſtentant, & omnino multas præ ſe ferunt ineptias? Quod autem omnium abſurdiſsimum eſt, etiam obuios aliena voce ſalutant, & hoc quaſi magno aliquo contentos eſſe volunt, ſi ſolùm ipſos aſpexerint. Quidam verò faſtuoſiores adorari etiam cupiunt, non à longè, neque vt Perſis mos eſt, ſed neceſſe eſt propriùs accedentem, & ſeſe incuruantem, animo à longè demiſſo & humiliato, illiúſque affectu etiam corporis ſimilitudine declarato, pectus aut dexteram deoſculari: quod ſanè beatum atque ſpectabile videtur etiam iis qui honorem hunc nunquam aſſequuntur. Ille verò ſtat in longum tempus ſeipſum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo inhumanitatem, quòd neque ore nos approbant, aut compellant. Cæterùm his multò ridiculi magis ſunt ipſi ſectantes, atque obſeruantes, qui de media nocte ſurgentes circuncurſant totam ciuitatem, & à ſeruis excluſi foribus, canes, & adulatores, & id genus alia audire ſuſtinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipſis oneroſa illa, atque multorum malorum cauſa, cœna eſt: in qua quidem illi, qui multa ingurgitantes: quàm multa autem potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui non decet, reprehendentes poſtremò, aut ægrè ferentes diſcedunt: & vel ipſam criminantur cœnam, vel contumeliam aut ſorditiem accuſant! Pleni autem & angiportus ſunt vomentibus ipſis, & circa viliſsima quæque proſtibula depugnantibus. Et complures ipſorum in multum diem decumbentes, circumeundi cauſam medicis præbent. Quidam enim (id quod abſurdiſsimum eſt) neque ægrotando quieſcunt, aut otium ducunt. Ego verò multò adulatores ipſos magis perditos eſſe, quàm quibus adulantur, exiſtimo, & propémodum authores illis exiſtere ſuperbiæ ac faſtus iſtius. Nam cùm illorum opulentiam & rerum omnium abundantiam admirantur, aurum laudibus extollunt, veſtibula manè complent, & accedentes ipſos quaſi dominos appellant: quid quæſo etiam illos cogitare conſentaneum eſt? Quòd ſi verò communi decreto vel paululùm modò abſtinerent ab hac voluntaria ſeruitute, an non putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pauperum atque mendicorum venturos eſſe, vltrò rogantes ne ignobilem atque obſcuram, & quaſi abſque teſte latentem ipſorum felicitatem relinquerent, néve pateretur vt inutilem, & ab omni vſu remotam & menſarum pulchritudinem, & domorum magnitudinem perire? Neque enim ſic ipſas diuitias amant, vt propter diuitias beatos atque felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſanè res habet, vt nulla ſit vtilitas poſsidenti, neque pulchrarum ædium, neque auri, neque eboris, niſi ſit qui illa admiretur. Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiam, obiiciendo, & quaſi propugnaculum aliquod opponendo diuitiis, deſpicientiam iſtam atque contemptum: nunc verò colendo contrà & obſeruando, ad ſtultitiam atque amentiam illos adducunt: atque homines quidem indoctos, & ignorantiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi factitare, tolerabiliùs meritò exiſtimetur: at verò eos qui philoſophari quoque ſe ſimulant, multò etiam ineptiora his, magíſque ridicula facere, illud tandem omnium grauiſsimum eſt. Quomodo enim me putas animo affectum eſſe, quoties video iſtorum aliquem, maximè eorum qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſceri: & illorum

Quæ animum ſapientis labefactare poſſint.

Hypotypoſis diuitum faſtuoſorũ.

Diuites cur diuitias amant.

aliquem, qui honores gerunt, satellitum modo deducere atque sectari: deinde & cum iis qui ad cœnam vocare solent, colloquia serere, insigniorem autem, magisque conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? Quod vel maximè indignari soleo, quòd non itidem personã ac habitum mutant, cùm vtiq; quod ad cętera attinet, eodem modo fabulã agant. Nam quæ in conuiuiis operantur, cui quæso adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multò quàm cętteri minore modestia? An non inebriantur magis quàm alii manifestè: à conuiuio autem surgunt omnium vltimi: deinde & plura aliis auferre secum volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulò sunt, sæpenumero etiam cantare incipiũt? Atque hæc quidem pro ridiculis ille censebat. Præcipuè verò etiam eorum mentionem faciebat, qui pacta mercede philosophãtur, virtutémque ipsam venalem tanquam de foro proponũt. Ergastula igitur, & cauponas illorum scholas vocabat. Censebat enim eum qui diuitias cõtemnere alios docere vellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: quoniã & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac differendo cum volentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnémque omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantùm aberat ab expetendo ea quę ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidem rerũ, quæ illi interim corrumpebantur, curam aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, iam annis ne inuisere quidem dignatus fuerit. Quin & principiò neq; suum esse illum constituebat, illud, opinor, distinguens, ac disputans, quòd natura quidem istarum rerum nullius domini sumus, lege autem & per successionem vsum earum in tempus incertũ acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquàm terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiẽs, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbẽt imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis

Non cunctandũ esse bene agere.

attemperamentum, morúmq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent, præfinientes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquam ab illis auspicaturi mendacia vitare, & conuenientia facere. Volebat enim liberũ, & ab omni cunctatione remotum esse illum ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autem apparebat quòd & tales philosophos damnabat, qui virtutis meditationem eam putabant, si multis necessitatibus atque laboribus adolescentes resistere, exercitatione ac vsu assuefeciissent. Atque

Contra apathian.

ob id multi ligare atque vincire se iubebant, alii autem flagellis verberabant. Qui verò elegantiores paulò erant, etiam ferro superficiem corporis radebant. Putabat enim ille multò priùs in animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atq; erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ętatis, & prioris educationis rationem atq; obseruationem quandam habere debere, vt ne ea quæ vires excederent, imponẽdo, reprehensionem incurreret. Multos itaq; & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autem etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustasset, quamprimùm veros sermones, verámq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, videbatúrq; multò quàm anteà quietiore animo esse. Iam verò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat: persequendo vrbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alii ab aliis impelluntur. Prætereà & Theatra, & Circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, déq; iis ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehẽdebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur, hoc addens, quòd vnam hãc vocem, Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligẽs quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiã intereà cùm ab eo diceretur, risu prosequi coactus sum, quòd & secũ sepe liri ignoratiã suam velle eos aiebat, & stultitiã suam apertè scripto etiam testari, dum aliis vestes quibus in vita pretiosioribus vsi sunt, comburere eodem rogo secum mandant: alii autem & seruos certos ad sepulchra adstare. Rursum alii cippos siue columnas quoq; coronari sertis præcipiunt, stolidi videlicet etiam in ipsa morte manentes. Coniecturam igitur inde fieri volebant, inquit, quid in vita ab illis actum sit, quando talia de iis quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinúmque in conuiuiis cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplentur rosis, raritatémque illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundùm naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd ne vti quidem cupiditatibus scirent, sed & in hisce peccarent, finésque earum confunderent, vndique permittentes voluptatibus animum proterendum, & conculcandum, & hoc quod in Tragœdiis atque Comœdiis dicitur, Iam & præter casam incitati. Solœcismum igitur vocabat hoc genus voluptatum. Cæterùm ex eadem sententia etiam illa dicebat, prorsus Momi illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deum, qui non præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locum vbi eas adhibere deberent, nescirent. Nam si afflatu atq; odore

De frugalitate & vitæ modestia.

De stultitia circa testamenta.

In voluptuarios.

Sic Eras. in prou. Ita fuge, ne præter casam.

odore,inquit,violarum, roſarúmq; delectantur, ſub naſum eos potiſsimùm coronari oportebat, iuxta ipſam,quàm proximè fieri poteſt, reſpirationem, vt quamplurimùm inde voluptatis attra herent. Eodem modo illos irridebat,qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhi bent,dum liquamentorum varietatem, & bellariorum curioſam atque immodicam compoſitio nẽm ſectantur. Nam rurſum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negotia ſuſtinere. Indicabat autem,quatuor illos digitorum cauſſa totum hunc ſuſcipere laborem ſolere. Tot enim digitorum menſuram æquat vel longiſsimum hominis gut tur. Nam neque anteà quàm eorum quę tam cha ro emuntur,quicquam ederunt,vllam voluptatẽ eos capere: nec rurſum poſteà quàm illa deuora ta atque abſumpta ſunt, ſuauiorem cæteris illam quæ fit ex tam pretioſis & charis iſtis, repletionem reddi. Reſtare igitur vt illam quæ velut in tranſcurſu percipitur,voluptatẽ, tam grandi pecunia mercentur. Conſentanea autem ipſis dicebat accidere ob inertiam atque imperitiã iſtam, quòd veriores illas voluptates ignorarent, quas omnes Philoſophia ſuppeditat & quaſi ſubminiſtrat iis qui laborare volũt. Cæterùm de iis quæ in balneis aguntur, multa ſanè commemorabat, & de multitudine proſequentium, & de contumeliis,& de iis qui ſeruis impoſiti geſtarentur,ac tantùm non efferrentur. Vnum autem maximè ac præter cætera odiſſe verbum viſus eſt,frequẽs autem in ciuitate hoc eſt,& in balneis propémodum familiare ac patrium. Prætereuntes enim quoſdam ex ſeruis clamare oportet & admonere vt pedibus proſpiciant, ſi quid extantius paulò, aut cauum ſubituri ſint,atque ita commoneface re eos,(id quod abſurdiſsimum eſt) quò ſcillicet meminerint ire ſeſe. Graue igitur atque intolerandum putabat eſſe,ſi, cùm ederent, alieno ore non indigerent,aut manibus:neque cùm audirent,aliorum auribus vterentur: oculis autem aliorum,valẽtes ac ſani, ad proſpiciendum opus haberẽt,ac ſuſtinerent voces audire,quæ miſeris hominibus & excæcatis cõuenirent. Hæc enim ipſa accidere illis in foro,& medio die,& hoc ciuitatem atque remp. ipſis velut humeris ſuis ſuſtinentibus. Hæc atq; huiuſmodi multa alia verbis perſecutus,dicendi finẽ fecit. Ego verò hucuſque eum admiratione ac veluti ſtupefactus auſcultabam illum,metuens ne conticeſceret. Vbi verò hic loqui deſiit,illud nimirum quod Phæacibus olim accidit, ego quoq; paſſus ſum. Longo enim tempore ad ipſum aſpiciens quaſi delinitus atque permulſus,déinde multa confuſione atque vertigine corrreptus, partim ſudore manabam,partim loqui volens,deſtituebar viribus,ac retrò inhibebar:ipſáq; vox deficiebat me,neque lingua iam ampliùs officio ſeruiebat ſuo:poſtremò præ dubio atq; inopia agendi lacrymabar. Neque enim ſummam dũtaxat cutem perſtrinxerat,aut fortuito aliquo leuíq; ictu oratio illa tetigerat me,ſed altius,& omnino ad viuum vſque plaga hæc peruenerat:ac certò admodũ ſcitéque librato iactu emiſſa oratio,ipſum,ſi ita dicendum eſt, animum intercidit. Si enim decet nonnihil & me iam philoſophicos attingere ſermones,ita equidem de hiſce exiſtimo: Videtur mihi animus hominis ſolertis & ingenioſi admodum ſimilis eſſe ſcopo alicui tenero ac molli. Sagittarii autem in hac vita multi, qui plenas quidem pharetras variis atque omnis generis orationibus habent: cæterùm non omnes certò iaculantur,ac deſtinata feriunt,ſed alii ipſorum neruo nimium intento, vehementiori impetu quàm ſatis eſt,telum emittunt: & apprehendunt quidem etiam iſti viam, ſagittæ autem ipſorum in ſcopo non manent,ſed præ vehementia ictus penetrantes ac tranſuolantes, pertuſum modò atque hiantem vulnere animum relinquere ſolent. Rurſum aliis diuerſo huic pacto euenit. Nã præ imbecillitate virium,& quòd laxiore neruo iaculantur, ſagittæ ipſis ad ſcopum vſq; non peruenium,ſed ſoluto impetu, ſæpenumero in medio curſu deficiunt ac décidunt. Quò ſi verò interdum etiam ſcopum contingunt, ſummum illum quidem & in ſuperficie tantùm perſtringũt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt: neq; enim valido impulſu atque impetu emiſſæ fuerunt. At qui bonus iaculator eſt,atq; huic noſtro ſimilis,principiò quidem diligenter circunſpiciet ſcopum,ne nimis mollis,néve nimis ſolidus,& tranſmittendo telo durior ſit. Sunt enim & ſcopi quidam qui omnino ne vulnerari quidẽ poſſunt. Vbi autem hæc omnia perſpecta habet, tum demum tincta atque infecta ſagitta, non veneno,quemadmodum Scytharũ ſagittæ tinguntur,neque reſina,périnde vt Curetum,ſed ſenſim mordicante pariter & dulci pharmaco inuncta verè iaculari ſolet. Illud autem quod iactum eſt, bene adeò,& pro modo ſuo ſatis fortiter impulſum,eóque penetrans vt iam tranſiturum eſſe videatur,citrà tamen deſinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de ſe emittit, quod videlicet diſperſum, totum circunquaq; animũ ambit & complectitur:atque hoc illud eſt,quo & oblectantur,& cur lacrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeũte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ipſum dicere:

Sic iace,ſi qua viris per te noua lux oriatur.

Quemadum enim qui Phrygiam tibiã audiunt, non omnes inſaniũt,ſed quotquot ipſorũ à Rhea corripiuntur,atq; ii audito carmine,prioris affectus ac perturbationis reminiſcuntur: ita & qui philoſophos audiũt,nõ omnes attoniti ac ſaucii abeũt:ſed illi ſolùm, quibus quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatus,iã anteà natura inſitus atque innatus fuit. Lvc. Quàm grauia & admiratione digna, atque adeò diuina,ô amice,verbis cõmemoraſti! Multáq; reuera ambroſia & loto ſaturatus,me nõ aduertẽte fuiſti. Quare & interim dum tu iſta dicis, neſcio quid animo meo accidit,& nunc deſinente atq; tacente te,mœrore afficior. Ac vt tuo videlicet exemplo dicã quoq;, ſaucius ſum. Neq; verò mireris:noſti enim quòd & illi qui à canibus rabioſis mordẽtur,nõ ipſi ſolùm rabie corripiuntur,ſed & ſi quos alios ipſi in

ea

In gulo-ſos.

Quatuordigitorum voluptas.

In molles.

Animus hominis ingenioſi ſcopo ſagittariorum ſimilis.

ea insania eodem illo modo afficiunt ac lędunt, etiam illos mente deiici, atq; in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddam in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios, atque alios de se procreat, sitque insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq; etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur, téque iam etiam oro, vt communem aliquam medicinã nobis excogites atq; inuenias. PHIL. Ergo Telephi illud necesse erit facere. LVC. Quódnam illud dicis? PHIL. Vt ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

IVDICIVM VOCALIVM,

Martino Bolero Interprete.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus valde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus: queritur enim σῖγμα de vi et iniuria ταῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus spolietur, & quasi de sua possessione deiiciatur. Exordio beneuolentiam captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatem suam. Deinde per translationem ad θέσιν venit, nullam literarum suo loco & ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis vt pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atque dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorũ amplificat: déinde etiã collatione modestiæ suæ & illius petulantiæ tum erga se tũ erga cæteros etiã homines, quàm idem etiã hominibus inuisum ac detestabile sit, docet.

IMPERANTE ARISTARCHO PHALEreo septima Octobris actionem instituit σῖγμα aduersus ταῦ, constitutis iudicibus septem vocalibus, de vi & rapina, spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici ταῦ proferri solent.

ACTENVS quidem, ò iudices Vocales, non admodum graui iniuria affectus ab hoc ταῦ, quòd meis rebus abuteba tur, & inde auferebat vnde minimè conueniebat, quod quidem damnum non grauiter tuli: nonnulla etiam quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabã, propter modestiã, quã vos ipsi nostis me seruare cum erga vos, tum erga alias syllabas: postquam verò ad tantam auaritiã & amentiam peruenit, vt non modò non sit contentum iis quæ ego sæpe dissimulaui, verùm iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrunq; nostrũ nouistis. Non autem exiguus metus propter istam miseriam me inuasit. Nam cùm prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parum iam absit, dũ ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam verser metu. Est itaque æquum non modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si vt libet vnicuique licebit è suo ordine in alium violenter irrumpere, ídq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis, non video quomodo sua quique ordines iura, iuxta quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquam ad tantam incuriam vel negligentiam peruenturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. Atque vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cùm cœperunt contra leges delinquere, esset repressa: neque enim litigaret ad hunc vsque diem λάμβδα cum ῥῶ, disceptans de voce κίαπεις & κεφαλαλγία. Neq; etiã τῷ γάμμα esset cũ κάππα certamen, neq; tam sæpe ad manus veniissent in fullonia, de dictionibus γραφέω & κράφω disceptãtes. Quin cessasset etiã hoc γάμμα cum λάμβδα contendere, dictionem μόγις illi surripiens, imò suffurant. Adeóque reliquæ item literæ quieuissent seditiones mouere cõtra leges. Est enim pulchrum vnamquanq; literam in eo ordine quem primùm sortita est, manere: transcendere verò eò quò non oportet, eius est qui ius & æquum soluit. Et qui primus vobis has leges finxit & formauit, siue Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplii filius, (quanquam nonnulli hanc prudentiam Simonidi tribuant) non ordinem tantùm, per quem sua quibusque literis præsidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt, videlicet quæ debeat esse prima, quæ secunda: sed qualitates etiam & virtutes quas habent singulę nostrûm, constituerunt. Et vos quidem, ò iudices, honore affecerunt præcipuo, propterea quòd vestro Marte potestis sonum efficere. Semiuocales verò secundo loco dignati sunt, eò quòd sine vestro accessu exaudiri nequeunt. Ex omnibus etiam literis, quibusdam omniũ postremum locum decreuerunt, mutis scilicet, & voce carentibus. Has itaque leges per vos Vocales conseruari decet. Hoc verò ταῦ, (neq; enim possum ipsum turpiori nomine appellare, quã quo nominari solet) per Deos, nisi duæ quædam bonæ ex vobis, & aspectu decenti, ἄλφα scilicet, & ὐ ψιλόν, se illi coniunxissent, ne audiretur quidem solùm. Hoc inquam mihi maiorem vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre au-

sum

ſum eſt. Nam nominibus & verbis patriis me extrudere, præterea ex ipſis etiam cõiunctionibus & præpoſitionibus expellere tẽtat, adeò vt iſtam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. Verùm iam tempus eſt dicere vnde & à quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabar aliſquãdo in Cybelo, (id oppidulum eſt non iniucundum, colonia, ſicuti fertur, Athenienſium, adducebam verò mecum fortiſsimum ῥῶ ex vicinis meis optimum. Diuertebam verò ad comicum quendam poetam, huic nomen erat Lyſimacho: & à maioribus, quãtum apparebat, génere erat Bœotius, ſed tamen de ſe dici volebat quòd in media Attica natus eſſet. Apud hunc hoſpitem ego huius ταῦ auaritiam deprehendi. Equidem cùm hactenus paucis quibuſdam manus intuliſſet, dicendo τετταράκοντα, priuãs me meis cognatis, exiſtimabam eam eſſe conſuetudinem literarũ, quæ vnà mecum eſſent educatæ. Prætereà cùm τύμβορ & ſimiles quaſdam voces mihi detraxiſſet, dicerétque eas eſſe ſuas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium ſumpſiſſet, atque poſteà auſum eſſet etiam dicere κατ᾽ἰτόβορ & κάτ᾽υμα, & ωἰτ᾽αρ, déinceps abiecto omni pudore βασίλιτ᾽αρ quoque nominare: haud leuiter ſum commotus, & ira accenſus, timens ne quis temporis ſucceſſu etiam σῦκα, τῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti, & iuſta ira commoto, prætereà omni ope & auxilio deſtituto, ignoſcatis. Neque enim paruum hoc, aut leue eſt periculum in quo verſor, cùm præterquàm quòd aſſuetis & familiaribus literis me ſpoliauit, etiã κλαταρ, id eſt picam, auem meam loquaciſsimam, ex medio ſinu, vt dici ſolet, abreptam, κίτ᾽αρ appellauit. Quin & φάαταρ, id eſt palumbum, vnà cum νήατας, id eſt anatibus, & κοατύφοις, id eſt, merulis, abſtulerat, interdicente Ariſtarcho. Eripuit etiam non paucas apes. In Atticam verò veniẽs, ex media illa regione ὑμητ᾽ὸν præter ius rapuit, ídque vobis ipſis & aliis quibuſdam ſyllabis videntibus. Verùm quid ego iſta commemoro, cùm me tota Theſſalia expulerit, velítque eam Thettaliam dicere? Toto inſupermari ſum exclu ſus. Neque à betis hortenſibus ſibi temperat, vt iam, quod dici ſolet, ne paxillus quidem mihi reliquus ſit. Quòd verò litera ſim quæ nulli nocere ſtudeam, vos ipſi mihi teſtes eſtis: neque enim vnquã accuſaui literam ζῆτα, quæ mihi σμάραγδον abſtulit, & totam σμύρναν ſurripuit. Nec ipſo etiã ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipſo etiam Thucydide opem illi ferente. Ete nim vicino meo ῥῷ venia danda, quòd morbo affectum ſit, & meas apud ſe μυῤῥίνας, id eſt myrtus, plantarit, & quòd melancholiæ malo laborans me in faciem percuſſerit. Et talis quidem litera ſum ego. Hoc verò ταῦ quàm ſit naturâ violentum aduerſus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abſtinuerit, cõſideremus: Sed & δέλτα & θῆτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elementa iniuria affecit. Accerſe mihi læſas literas. Auditis, Vocales iudices, ipſum δέλτα dicere: Surripuit mihi meam ἐνδελέχειαν, pro qua vult vt dicatur ἐντελέχεια: quòd ſanè contrarium eſt omnibus legibus. Auditis vociferari θῆτα, & capiti capillos euellere, eò quòd priuatum eſt cu curbita. Auditis ipſum etiam ζῆτα ſuis vocibus συρίζειν & σαλπίζειν ſpoliatum eſſe, adeò vt ne γρύζειν quidem, id eſt mutire, illi porrò liceat. Quis iſta quæſo ferat? aut quæ pœna ſatis magna erit tam ſceleſto? Verùm hoc non tantùm cognatũ ſibi elementorũ genus lædit, ſed iam ad homines etiam iiſdem moribus ſe contulit. Neque enim permittit vt rectà ferantur linguis. Imò verò Iudices: interim enim res humanæ rurſus me admonuerunt γλώσσης, id eſt linguæ: nam expulſum me hac quoque parte, γλῶσαν facit γλῶτ᾽αν. O reuera linguæ pernicioſus morbus ταῦ. Verùm rurſum me conferam ad illud quod cœperam, atque homines defendam in iis in quibus aduerſus eos delinquit. Nam conatur illorum voces quibuſdam vinculis conſtringere & diſcerpere, ita vt ſi quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc ταῦ ſtatim irruens ταλὸν ipſum dicere cogit: adeò cupit in omnibus præſidentiam obtinere. Rurſum alius quiſpiam dicit, ωδὶ κλήμα῀, id eſt, de palmite: hoc verò (eſt enim re vera τλῆμον, id eſt, miſerum) τλῆμα facit, quod erat κλῆμα. Et quidem nõ plebeios tantùm homines iniuria afficit, ſed iam etiam magno illi regi cui fama eſt ipſam terram & mare ceſsiſſe, atq; naturas ſuas reliquiſſe, inſidias tendit, & ex ipſo, cùm κῦρο῀ ſit, τῦρον quendam efficit. Atque in hunc modum vocem hominum lædit. Quomodo verò re ipſa & opere eoſdem lædat, audite. Plorant homines, atq; ſuæ fortunæ vices deflent, atque ipſum ſæpe Cadmum execrantur, quòd ταῦ in literarum genus induxerit: aiunt enim Tyrannos eius literæ corpus ſecutos, atque figuram imitatos, poſteà ſimili figura ligna fabri caſſe, in quibus homines ſuſpendant: atq; ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ peſsimum nomen obueniſſe. Propter iſta omnia quot mortibus ipſum ταῦ dignum eſſe iudicatis? Ego quidẽ exiſtimo meritò hoc ſolùm ad ſuppliciũ ipſius ταῦ relinqui, vt pœnam in ſua illa figura ſuſtineat, propterea quòd crux ab ipſo fabricata eſt, & ab eo nomen illi homines impoſuerunt.

Alludit ad dictiones βάλαατα, στῦτλον, πάτ᾽αλο῀.

Alludit ad πόσθων & κόῤῥων.

Alludit ad vocem κολοκύνθη, ſeu κολοκύντη. Pro quo συρίσδειν, & σαλπίσδειν Dores dicunt.

Crucis ſupplicium.

TIM

TIMON, SIVE

Misanthropos,

Erasmo Roterodamo Interprete.

ORNATISSIMO IVRIS VTRIVSQVE DOCTORI THOMAE RVTHALLO SECRETARIO REGIO, POST EPISCOPO DVNELMENSI, ERASMVS ROTERODAMVS S P D.

VIDE *quantum audaciæ mihi suppeditet singularis quædam ingenij tui morúmque facilitas, humanissime Ruthalle: qui cùm neutiquam ignorem te inter Aulicos primores, vel authoritate, vel gratia, vel splendore, vel eruditione præcipuum esse, tamen non verear meas nugas rudes adhuc, vixq; è prima scheda repurgatas, ad tuam excellentiam mittere. Sed quid facerem? Iam vrgebat nauita, ventos & æstum nulli seruire clamitans. Itaq; ne nihil mei apud hominẽ tam nostri studiosum relinquerem, id quod tum fortè erat in manibus, Misanthropum misi, nimirum ad virum vnum omniũ Philanthropotaton. Is est Luciani dialogus, quo vix alius lectu vel vtilior, vel iucundior: versus quidem ille iampridem ab alio nescio quo: sed ita versus, vt interpres hoc modo demonstrare voluisse videatur, sese neque Græcè scire, neque Latinè: nec temerè adeò quis suspicetur eum interpretem subornatum esse ab ijs qui Luciano malè volunt. Tu nostram hanc audaciam boni consules, & Erasmum in eorum numero pones, qui tui sunt amantissimi. Vale, Londini Anno M. D. IIII.*

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimùm obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Atheniẽses, quòd inhumanus planè esset, hominúmq; congressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, μισάνθρωπον appellarũt: cuius mortui quoq; sepulchrum (vt scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit, cùm mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatẽ, inũdatione eam terræ partẽ vbi sepultus erat, à reliqua abstractam secluſisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur,

Hìc iaceo, vita miseráque inopiq; solutus,
Nomen ne quæras, sed malè tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, vide tur intelligere velle Lucianus, vtpote quos diuitiæ & fastuosos, & insolentes, & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitẽ fuisse, sed ob liberalitatem, et quòd absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatẽ redactũ esse. Quam rem cùm Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eò quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra peregerat, diuitẽ denuò facere statuit, ac Plutum cum thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atq; æquè odisse eos, vt sordidos atq; auaros illos qui nunquam omnino se vtãtur. Mediocritate enim vtẽdi segaudere. Atq; hic locus vsum diuitiarũ, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Déinde cùm Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonẽ proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare: ibi, interrogante Mercurio, causam eius reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neq; videat quorsum eat, neq; norit ad quos eat: quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquã, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantoperè amet ur ab hominibus, respondet, insciti a ac cæcitate illorũ hoc fieri. Atq; ibi cum hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actionẽ, & quasi ipsa re cõprobantur, dum Timonem ab initio Plutũ reijcere atq; auersari fingit, vtpote ex paupertate modestũ ac temperantẽ tam factum, & agnoscẽtem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare, tumidúmque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiã adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi vẽditoribus, & id genus alijs, qui vt corpus vmbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

IVPITER Philie, hoſpitalis, ſodalitie, domeſtice, fulgurator, iuſiurandice, nubicoge, grandiſtrepe, & ſi quod aliud tibi cognomen attoniti Poetę tribuunt, maximè quũ hærent in verſu: nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metríque exples hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas eſſe, fumúmque poeticum, nec omnino quicquam præter nominum ſtrepitum. Sed decantata illa tua arma eminus ferientia expromptáque, neſcio quomodo penitus extincta ſunt, frigéntque adeò, vt ne minimam quidem ſcintillulam iracundiæ aduerſus nocentes reliquam obtineant. Itaque citiùs quiuis ex his qui peieraturi ſunt, extinctum ellychnium metuerit, quàm flammam fulminis eunctа necantis: vſque adeò titionem quempiam in ſeſe vibrare te putant, vt incendium aut fumum ab illo proficiſcens, nihil quicquam formident, verùm hoc ſolùm vulneris inferri poſſe iudicẽt, vt fuligine compleantur. Quibus rebus factum eſt vt iam Salmoneus tibi ſit auſus etiam obtonare, neque id admodum ab re, quippe aduerſus Iouem vſqueadeò ita frigidum, vir ad facinora feruidus, audaciáque tumidus. Quid ni enim faciat, vbi tu périnde ac ſub mãdragora ſtertis, qui neque peierantes exaudias, neque eorum qui flagitia committunt, reſpectum agas? Cæcutis autem lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt, auréſque iam tibi obſurduerunt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem quum iuuenis adhuc eſſes, aeríque animo, veheménſque ad iracundiam, permulta in homines maleficos ac violentos faciebas: neque tum vnquam tibi cum illis erant inducię: ſed perpetuò fulmen erat in negotio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru, fulgur continenter iaculorum in morem denſiſsimè ex edito loco deuolantium torquebatur. Terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neque non grando ſaxorum in morem: atque vt tecum grandiùs loquar, imbréſque rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repentè Deucalionis ætate naufragium ortum eſt, vt omnibus ſub aqua demerſis, vix vnica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montẽ Lycorem appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, vnde ſceleratius etiam genus in poſterum propagaretur. Nimirum igitur dignum ſocordia præmium ab illis reportas, quum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere videatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorum generoſiſsime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam templum tuum ſacrilegio compilarint, quum tibi etiam ipſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque intereà tu altifremus ille pigitabaris vel excitare canes, vel vicinos aduocare, vt auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille Gigantúmque extinctor, & Titanum victor, ſedebas, quum tibi cęſaries ab illis circuntonderetur, decemcubitale fulmen dextera tenens. Horum igitur, ô prælare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò ſecurè deſpicis? Aut quando de tantis maleficiis pœnas ſumes? Quot Phaethontes aut Deucaliones ſatis idonei ſint ad expiandum tam inexhauſtam morum iniquitatem? Etenim vt de communibus fileam, de iis quæ mihi acciderunt dicam: quum tam multos Athenienſes in ſublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctíſque quotquot opus haberent, ſuppeditarim, imò ſemel vniuerſas opes in amicos iuuandos effuderim: ſimul atque his rebus ad inopiam deueni, iam ne agnoſcor quidem ab illis, nec aſpicere dignantur me, qui dudum reuerebantur, adorabant, meóque de nutu pendebant. Quòd ſi quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, périnde vt euerſam hominis iam olim defuncti ſtatuam, ac temporis longitudine collapſam prætereunt, quaſi ne norint quidem. Porrò alii procul conſpecto me, aliò ſeſe detorquent, exiſtimantes ſeſe inauſpicatum, abominandúmque viſuros ſpectaculum, quem non ita pridem ſeruatorem, & adiutorem ſuum eſſe prædicabant. Itaque prementibus malis ad extrema redactus conſilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atque hîc cum ſolitudine, cúmque ligone philoſophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd poſthac non intuebor pleroſq; præter meritum ſecundis fortunæ ſucceſsibus vtentes: nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tandem alíquando Saturni Rheæq; proles excuſſo profundo iſto graúíq; ſomno (nam Epimenidem quoq; dormiendo viciſti) denuo iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenſo, ingenti reddita flamma iram aliquam ſtrenui illius ac iuuenilis Iouis oſtende, niſi vera ſint quæ à Cretẽſibus de te tuáq; ſepultura ferunt. IVP. Quis hic eſt Mercuri, quẽ audio ſic vociferantem ex Attica, ad radicem montis Hymetti, horridus totus ac ſqualidus, pelléq; hircina amictus? fodit autem, vt arbitror: nam pronus incumbit, homo loquax, & confidens: mirum ni philoſophus eſt. neque enim alioqui adeò impia, nefariáque in nos fuerat dicturus. MERCVR. Quid ais pater, an non noſti Timonem Echecratidis filium Colyttenſem? Hic nimirum eſt, qui nos ſæpenumero in ſacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè diues factus, ille qui totas hecatombas, apud quem ſplendidè Iouialia feſta conſueuimus agitare. IVP. Hem, quænam iſta rerum commutatio? híccine honeſtus ille? ille diues, quem tam frequentes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc ſit habitu? ſqualidus, ærumnoſus, foſſor conductitius, vti coniicio, quum tam grauem ligonem gerat. MERC. Ad hunc modum illum quodam modo probitas euertit atque humanitas, & in omnes quicunque egerent, miſericordia: at reuera vecordia potiùs, facilitáſque, nullúſque in ſuſcipiendis amicis de

lectus

lectus, quippe qui neutiquã intellexerit ſeſe coruis, lupiſque largiri. Quin magis quum à vulturibus tam multis miſero iecur eroderetur, ob id amicos eos, neceſſariósque iudicabat, quaſi beneuolentia erga ſeſe afficerentur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo poſteaquam oſſa penitus nudaſſent, circumroſiſſéntque, déinde ſi qua medulla ſuberat, hanc quoq; admodum diligenter exuxiſſent, aufugerunt, exuccum, & radicitus defectum deſtituentes, adeò vt poſteà ne agnoſcant quidem, aut aſpiciant: tantum abeſt vt ſint qui ſuppeditent, impartiántque. Has ob res foſſor, & ſago, vt vides, opertus pelliceo, vrbem præpudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui quidem ſua benignitate ditati, admodum faſtuoſè nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon vocetur nouerint. IVP. Atqui profectò vir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui iis tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoque fuerimus imitati, ſi eum virum neglexerimus, qui tantum taurorum, & caprarum pinguiſsimas quaſque nobis in aris adoleuerit, quarum nidor etiamnum mihi in naribus reſidet: tametſi propter negotia, maximámque turbam peierãtium, tum vi non iure agentium, neque non aliena rapientium, prætereà ob formidinem quam mihi pariunt ſacrilegi, qui quidem tum multi ſunt, tũ obſeruatu difficiles, adeò vt ne minimũ quidem nos conniuere ſinant: iampridem profectò ad Aticam regionẽ oculos detorſiſſem, maximè poſteaquàm philoſophia & de verbis digladiationes apud iſtos increbuerunt, ita vt pugnantibus inter ſe iſtis, vociferantibúſque, ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vnde mihi neceſſum eſt aut auribus obturatis ſedere, aut dirumpi ab eis, conficíq;, qui virtutem quandam, & incorporea quædam, meráſq; nugas ingenti vociferatione connectunt: hæc in cauſa fuerunt, vt hunc quoque neglexerim, quum haud mediocriter de nobis ſit meritus. Quod reliquum eſt Mercuri, tu Plutum adducens, quantum potes ad iſtũ abeas. Porrò Plutus vnà ſecum ducat & Theſaurũ: & vtrique apud Timonem perſeuerent, neq; vſquam adeò facilè demigrent, etiam ſi quàm maximè rurſum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. Cæterùm de palponibus illis, atque ingratitudine qua in hunc ſunt vſi, in poſterum conſultabo: pœnáſque daturi ſunt ſimul atque fulmen inſtauraúero. Nam fracti ſunt in eo retuſa cuſpide duo è radiis maximi, quum nuper auidiùs in ſophiſtam Anaxagorã iacularer, qui ſuis familiaribus ſuadebat, nullo pacto eſſe vllos nos, qui dii vocaremur. Ac illum quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obtenta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Caſtoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exuſſit, tum ipſum parum abfuit, quin ad ſaxum comminueretur. Quanquam interim vel id ſupplicii ſatis magnum in iſtos fuerit, ſi Timonem conſpexerint egregiè locupletem factum. MERCVR. Quantum habet momenti, altum vociferari, & obſtreperum audacémque eſſe! Idque non iis modò qui cauſas agunt, verùm etiã qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauperrimo dives euaſerit Timon, qui ſe in precando clamoſum & improbum præſtiterit, Iouémque reddiderit attentum. Quòd ſi ſilentio fodiſſet in curuus, etiam nunc foderet neglectus. PLVTVS. At ego, Iupiter, haudquaquam ad iſtum rediturus ſum. IVP. Quid ita non rediturus optime Plute, præſertim à me iuſſus? PLV. Quoniam per Iouem iniuria me affecit eiiciens, & in multa fragmenta diſſecans: ídq; quum illi paternus eſſem amicus: ac me, penè dixerim, fuſcinis ex ædibus extruſit, nec aliter quàm ii, qui è manibus ignem abiiciũt. Num rurſus ad iſtum ibo, paraſitis, adulatoribus & ſcortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui munus intellecturi ſint, qui amplexuri: quibus equidem in pretio ſim, & maiorem in modum exoptatus. At hi ſtupidi cum inopia commercium habeãt, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto ſago pelliceo, ligonéque, ſat habeant quum quatuor lucrantur obolos, decem talenta contemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te facturus eſt Timon, quippe quem ligo abundè ſatis corripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiunt illius ilia, te videlicet potiùs, quàm inopiam eſſe præoptãdam. At tu mihi querulus admodum videris eſſe, qui nunc Timonem incuſes, quòd tibi patefactis foribus liberè permiſerit vagari, neque includens, neque zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac ſignorum obiectaculis impreſsis ita fuiſſe concluſum, vt ne proſpicere quidem in lucẽ tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimiis tenebris: eóque pallidus nobis occurrebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex aſsiduo colligendi, coaceruandíq; vſu contractis, contortíſque: quòd ſi quando daretur opportunitas, aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In ſumma, rem ſupra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaes exemplo, virginem aſſeruari, atque à ſceleſtiſsimis educari pædagogis, fœnore, & computo. Próinde abſurdè facere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neque, quum liceret, frui auderent: neq; quũ ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè vterentur, ſed vigiles obſeruarent, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neque vſquam dimotis ſemper intuentes, abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipſis fruendi facultas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiam facerent, non aliter quàm in præſepi canis, nec ipſe veſcẽs hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quinetiam ridebas iſtos, qui paſcerent, aſſeruaréntque, & (quod eſſet abſurdiſsimum) ipſi quidem ſibi ſubtraherent, vererentúrq; contingere, non intelligerent autem fore, vt aut ſceleratiſsimus famulus, aut diſpenſator, aut liberorum pædagogus furtim ſubiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem poſtea ſinat ad fuliginoſam, & oris anguſti lucernulam, ac ſiticuloſum ſcirpulum vſuris inuigilare. Quid itaque? an

non

non iniquuum,quum hæc quõdam incuſaueris, nunc in Timone diuerſa his criminari? PLV. Atqui ſi rem verè perpenderis, vtrunq; me iure facere iudicabis. Nam & Timonis iſta nimia lenitas,negligentia potius,haud beneuolentia ſtudiúmq;, quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerſo qui me oſtiis ac tenebris incluſum ſeruabant, id agentes quò ſcilicet craſsior ſaginatiórque, ac vehementer corpulentia onuſtus euaderem:quum interim neq; ipſi cõtingerent, neque in lucem producerent, ne vel aſpicerer à quopiam,hos dementes & contumelioſos in me iudicabam,quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerẽt ſitu cariéq; putreſcere, haud intelligentes, quò mox demigrent, me alii cuipiam,cui fortuna fauerit,relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidem qui nimium facilè mihi manus admouent, ſed qui (quod eſt optimum) mediocritate vtantur,vti nec prorſus abſtineãt,neq; penitus profundãt. Etenim illud per Iouem conſidera Iupiter: Si quis vbi puellulam & formoſam lege duxiſſet vxorem, poſtea neq; obſeruet,necvlla omnino zelotypia proſequatur, videlicet ſinẽs illam noctu atq; interdiu quocunq; libitum ſit ire, & quicũq; voluiſſent, cum ea habere rem, vel producat potius vltrò vt adulteretur, fores aperiens, proſtituturúſque,& quoſlibet ad illam inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorẽ ſenſeris. Rurſum ſi ingenuã lege domum deducat, vti liberos legitimos progeneret,cæterùm nec ipſe contingat florẽtem ætate decorámq; virginem, nec alium ſinat aſpicere,ſed incluſam,orbam, ſterilémq; in perpetua virginitate contineat, idq; præ amore ſe facere prædicet,& huuc quidem præferat,pallore, corpore exhauſto, oculis refugis, non fieri potis eſt vt huiuſmodi non deſipere videatur? quippe qui quum liberis oportuerit operam dare,fruiq; cõiugio, puellam adeò formoſam atq; amabilem ſinat emarceſcere, per omnem vitam tanquam Cereri ſacerdotem alens. Huiuſmodi & ipſe indignè fero quum à nonnullis ignominiosè cædor calcibus, laniórq; atq; exhaurior,à nonnullis contrà perinde vt ſtigmaticus fugitiuus compedibus vincior. IVP. Quid eſt autem quod aduerſus illos indigneris, quandoquidem vtriq; pœnas egregias luunt? Alteri quidẽ dum Tantali in morem neq; bibere ſinuntur, neque edere,ſed ore ſicco dũtaxat inhiant auro. Alteri verò dum his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipſis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multò poſthac vſurus cordatiore. PLV. An ille aliquãdo deſineo me ceu foraminoſo cophino, priuſquam omnino influxerim, data opera exhaurire, quaſi conetur occupare quò minus influam, veritus ne ſi copioſius infũdar, ipſum vndis obruam? Quo fit vt in Danaidũ dolium aquã mihi videar allaturus,fruſtráq; infuſurus,vaſe nõ continente liquorem: imò prius propemodũ effuſo quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolii hiatus ad effuſionem,ac liber exitus. IVP. Proin de niſi hiatum iſtum obturauerit,perpetuámque perſtillationẽ ſiſtere ſtuduerit, te propediẽ effuſo, facilè rurſum ſagum & ligonem in dolii fece reperiet, ſed interim abite, atque illum diuitem reddite. At tu Mercurii fac memineris vt rediẽs Cyclopas ex Aetna tecũ adduas,quò fulmen cuſpide reſtituta reſarciãt. Nã eo nobis acuminato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Nũ claudicas? Equidẽ ignorabam ò præclare,te non cęcũ modò,verùm etiã claudũ eſſe. PLV. Atqui non hoc mihi perpetuũ Mercurii: verùm ſi quãdo proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiam, tum neſcio quo pacto tardus ſum,& vtroque claudus pede,ita vt ægrè ad metã pertingere queam,ſene nõnunquã interim facto, qui me opperiebatur. Porrò quũ diſcedendum eſt,alatũ videbis multò auibus celeriorẽ. Vnde fit vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier,ſaltu ſtadiũ tranſmenſus, ne videtibus quidẽ aliquoties ſpectatoribus. MER. At iſta quidẽ haud vera narras: imò ego tibi permultos cõmemorare queam,quibus heri ne obolus quidẽ erat quo reſtim emerẽt,qui hodie repentè diuites facti, ſplendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus antè ne aſellus quidẽ ſuppeditarit. Ii tamen purpurati,aurũq; manibus geſtantes obambulãt,qui ne ipſi quidẽ,opinor, credere poſſunt quin per ſomnium diuites ſint. PLV. Iſthæc alia res eſt Mercuri,neq; enim tum meis ipſius ingredior pedibus: nec à Ioue,ſed à Dite ad iſtos trãſmittor: qui & ipſe nimirum opum largitor eſt,ac magna donãs: id quod ipſo etiam nomine declarat. Itaq; quoties eſt mihi ab alio ad aliũ demigrandum,in tabellas iniiciunt me, ac diligenter obſignantes ſarcinæ in morẽ ſublatum tranſportant. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricoſa parte iacet,vetere linteo in genua iniecto tectus,de quo feles digladiãtur. Porrò qui me ſperauerant obtinere, in foro opperiuntur, hiantes non aliter quam hirundinem aduolãtem ſtridentes pulli. Deinde vbi ſignum detractũ eſt, & lineus ille funiculus inciſus,apertæq; tabellæ, iamq; nouus dominus pronunciatus eſt,ſiue cognatus quiſpiam,ſiue adulator, ſiue ſeruulus obſcœnus, qui puerili obſequio fauorẽ emeruerit, etiam tum mento ſubraſo,pro variis & opiparis voluptatibus quas illi iam exoletus ſuppeditaue rat, ingens ſcilicet præmium ferens generoſus quiſquis ille tandem fuerit,nonnunquã me ipſis cum tabellis arreptum fugiens apportat, cõmutato nomine, vt qui modò Pyrrhias, aut Dromo,aut Tibius: iã Megacles,aut Megabyzus, aut Protarchus appelletur. Cæterùm,illos nequicquam hiantes,ſeq; mutuum intuentes relinquit, ac verum luctum agentes, quòd eiuſmodi thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus,qui nõ parum magnã eſcà deuorarit. At hic repentè totus in me irruẽs,homo vitæ mũdioris atq; elegãtioris rudis,pingui illotáq; cute,qui compedes etiã dũ horreſcit,& ſi quis præteriens loro increpet, arrectis ſtet auribus: quíq; piſtrinum perinde vti templum adoret: non eſt deinceps tolerandus iis quibúſcum viuit: verùm & ingenuos afficit contumelia,& cõſeruos flagris cædit, experiẽs num ſibi quoq; ſimilia liceãt,donec aut ſcortulo cuipiam irretitus,aut equorũ alendorum ſtudio ca-

Mediocritas in diuitijs ſeruanda.

ptus, aut adulatoribus ſeſe permittens deierantibus Nireo formoſiorẽ eſſe, Cecrope Codróue generoſiorem, callidiorem Vlyſſe, vnum autem vel ſedecim pariter Crœſis opulentiorem, momento temporis ſemel profundat infelix, quæ minutatim multis ex periuriis, rapinis, flagitiis fuerant collecta. MER. Iſta fermè ſic habẽt vti narras: verùm vbi tuis ipſius ingrederis pedibus, quî tãdem, cæcus quum ſis, viam inuenire ſoles? Aut quî dignoſcis ad quoſnam Iupiter te miſerit, dignos illi viſos qui diuitiis abundẽt? PLV. Enimuero credis me reperire iſtos ad quos mittor? MER. Per Iouem haud quaquam. Neque enim alioqui Ariſtide prẽterito ad Hipponicum & Calliam acceſsiſſem, tum ad alios Athenienſes, homines ne obolo quidem æſtimandos. Cæterùm quid facis quando quidem es emiſſus? PLV. Surſum ac deorſum circũ curſans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quiſquis ille ſit, qui fortè primus me nactus ſit, abducit ac poſsidet, te Mercuri pro lucro prẽter ſpem obiecto venerans atq; adorans. MER. Num ergo fallitur Iupiter, qui quidem credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos quos ille dignos exiſtimarit qui diteſcerent? PLV. Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui quum me cæcum eſſe non ignoret, emittat veſtigatum rem vſq; adeò repertu difficilem, & iam olim è vita ſublatã, quam ne Lynceus quidẽ facilè inueniret, quæ nimirum adeò obſcura ſit, ac minuta. Itaq; quum rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. MER. At quî fit vt quoties eos deſeris, celeriter aufugias, quum viæ ſis ignarus? PLV. Tum demum acutum cerno, pedibúſq; valeo, vbi ad fugam tempus inuitat. MER. Iam illud quoq; mihi reſponde, quî fit vt quum ſis oculis captus (dicendũ enim eſt) prẽterea pallidus, poſtremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò vt omnes in te defigant oculos: & ſi potiantur, felices videantur: ſin fruſtrentur, non ſuſtineant viuere? Ex his equidem non paucos noui, qui ſic perditè te amarint, vt ſe aereo è ſcopulo piſcoſi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati faſtidiri ſeſe abs te, propterea quòd illos nullo pacto reſpexiſſes. Quanquam ſat ſcio, tu quoq; fateberis, ſi quo modo tibiipſi notus es, furere iſtos, qui eiuſmodi amore ſunt demẽtati. PLV. Atenim credis me, qualis ſum, talem iſtis videri, nempe claudum aut cæcum, aut ſi quid aliud adeſt mihi vitii? MER. Quid ni ô Plute? niſi fortè & ipſi omnes ſunt. PLV. Haud cęci quidem, ô optime, verùm inſcitia errórq; (quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras: ad hæc ipſe quoq; ne per omnia deformis ſim, perſona vehemẽter amabili tectus inaurata, gemmíſq; picturata, ac verſicoloribus amictus eis occurro: at illi rati ſeſe natiui vultus venuſtatem aſpicere, amore capiuntur, diſpereúntque niſi potiantur. Quòd ſi quis me toto corpore renudatum illis oſtenderit, dubio procul futurum ſit, vt ſe ipſi damnent, qui tantopere cæcutierint adamantes res neutiquam amãdas, ac fœdas. MER. Quid ergo? poſteaquã eò peruentum eſt, vt iam diuites euaſerint, iámq; perſonam ſibi circũpoſuerit, rurſum fallũtur? Adeò vt ſi quis illis detrahere conetur, penè caput potius, quàm perſonam abiiciant? Neq; enim veriſimile eſt etiam tum illos ignorate, auro bracteatam eſſe formã, quum intus cuncta inſpexerint. PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi ſunt adiumento. MER. Quænam? PLV. Simul atq; qui me primùm nactus eſt, apertis foribus excèperit, clanculum vnà mecum introit elatio, vecordia, iactantia, mollities, violentia, dolus, atque alia item innumerabilia: à quibus omnibus poſteaquam eſt animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquam ſunt admirãda, & appetit ea quæ ſunt fugiẽda, méq; cunctorum illorum quæ introierant malorum patrem ſtupet, illorum ſatellitio vallatum, quiduis potius paſſurus, quàm vti me compellatur reiicere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neque vllam præbens anſam certam quò prenſus teneare: ſed neſcio quomodo anguillarum ac ſerpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerſo paupertas, viſcoſa, prenſu facilis, totóq; corpore mille vncos gerit hamos, vt qui tetigerint, illico hæreãt, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruam omiſimus. PLV. Quam? MER. Nempe quia Theſaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat opus. PLV. Iſthac quidẽ ex parte bono ſis animo. Nam non niſi in terra relicto illo ad vos aſcendere ſoleo, iuſſóq; intus manere foribus occluſis, neque cuiquam aperire, niſi me vociferantem audierint. MER. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me conſequiter chlamydi adhærens, donec extremam viam attigerimus. PLV. Rectè facis Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim ſi me deſereres, forſan oberrãs in Hyperbolum aut Cleonem inciderem. Sed quis hic ſtridor ceu ferri ſaxo impacti? MER. Timon hic eſt, qui proximè montanum & petricoſum fodit ſolum. Papæ ladeſt & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atque id genus aliorum turba: quorum omniũ agmen Fames cogit, longè præſtantius quàm tui ſint ſatellites. PLV. Quin igitur quàm ocyſsimè diſcedimus Mercuri? Neq; enim vllum operę prẽcium fecerimus cum homine eiuſmodi vallato exercitu. MER. Secus viſum eſt Ioui: quare ne metu deterreamur. PAVPERTAS. Quò hũc nunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quẽ à Ioue ſumus ire iuſſi. PAV. Itáne rurſum Plutus ad Timonem, poſteaquam ego hunc autea deliciis malè corruptum ſuſcepi, commendánſq; Sapientiæ & Labori, ſtrenuum, multíq; pręcii rirum reddidi? Adeóne deſpiciẽda, iniuriæque idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat poſſeſsio, eripiatis, iam exactiſsima cura ad virtutem excultum? Vt Plutus hic vbi denuo ſuſceperit, per contumeliam & arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem & ignauum, ac vecordẽ: rurſum mihi reſtituat, vbi iam nihili factus erit, & reiiculus? MER. Sic ô Pau-

Collatio paupertatis, & eius effectus.

pertas

pertas Ioui placitum eſt. PAV. Equidem abeo, at vos Labor & Sapientia reliquíque conſequimini me. Porrò hic breui cognoſcet qualis in ſe fuerim, quam nunc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarum doctrix: quicum donec habuit commercium, ſano corpore, valentíq; animo perſeuerauit, virilem exigens vitam, & ad ſeſe reſpiciens, ſuperuacua autem & vulgaria iſta, aliena, ita vt ſunt, exiſtimans. MER. Diſcedunt illi, nos ad eum adeamus. TIM. Quinã eſtis ô ſceleſti? aut qua gratia huc adueniſtis, homini operario mercenarióq; negocium exhibituri? verùm haud quaquam læti abibitis, ſceleſti vt eſtis omnes: nam ego vos illico glebis & ſaxis petitos comminuam. MER. Nequaquam ô Timon, ne ferito, neq; enim feries mortales: verùm ego ſum Mercurius, hic Plutus. Miſit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, deſiſtens à laboribus. TIM. Atqui vos iam ploraueritis, etiã ſi dii ſitis, vt dicitis. Siquidẽ odi pariter omnes tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum, quiſquis hic fuerit, mihi certum eſt ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur non mediocriter inſanire: ne malo quopiã accepto diſcedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus iſtam ferocitatem, aſperitatémque, ac manibus obuiis excipe bonã fortunam. Rurſum diues eſto, rurſum Athenienſium princeps: & ingratos illos deſpicito, quum ſolus florebis. TIM. Nihil mihi vobis eſt opus. ne obturbate. ſat opum mihi ligo. præterea fortunatiſsimus ſum ſi nemo propius ad me acceſſerit. MER. Adeóne quæſo inhumaniter?

Hæc ego ſæua Ioui refero atq; immania dicta? Atqui par erat forſitam homines tibi haberi inuiſos, vt qui tam multa indigna in te commiſiſſent: deos odio te proſequi nequaquã erat conſentaneum, quum illi tãtopere tui curam agant. TIM. At tibi Mercuri, Iouíq;, quòd me reſpiceritis, plurimam equidem habeo gratiam: cæterùm hunc Plutum nequaquam recepero. MER. Quid ita? TIM. Quoniam pridem innumerabilium malorum hic mihi fuit autor, quum me aſſentatoribus proderet, inſidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: denique quum me adeò perfidè ac proditoriè deſtituerit. Contrà paupertas optima me laboribus viro digniſsimis exercens, mecúmq; verè & liberè cõuiuens, & quibus opus erat, ſuppeditauit laborãti, & vulgaria iſta docuit contemnere: effecítq; vt mihi vitæ ſpes omnis ex me ipſo penderet, demonſtrans quænã eſſent opes verè meæ: nempe quas neq; adulator aſſentans, neq; ſycophanta minitans, neq; plebes irritata, neq; concionator ſuffragiorum autor, neque tyrannus intentus inſidiis queat eripere. Itaq; iam validus effectus ob laborem, dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquam eorum quæ ſunt in ciuitate malorum aſpicio, abundè magnum & ſufficientem victum mihi ligo ſuppeditat. Quare tu Mercuri, quam veniſti viam remetiẽs, recurre, vnà tecum Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi ſat fuerit, ſi effecerit vt omnes mortales per omnẽ ætatem eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neque enim omnes ad eiulandum ſunt accommodi. Quin tu iracunda pueriliáq; iſta miſſa face, ac Plutum excipe. non ſunt reiicienda munera quę à Ioue proficiſcuntur. PLV. Vin' Timon vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres ſi quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen, neq; cum procemiis, quemadmodum perditiſsimi iſti ſolent Oratores. nam huius Mercurii gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accuſato. Attamen vide num qua in re te, quemadmodum ais, læſerim, qui quidem dulciſsimarum quarumq; rerum tibi extiterim autor, opifexq;, autoritatis, præſidentiæ, coronarum, aliarũ item voluptatum. mea opera conſpicuus eras, celebris, & obſeruandus. Cæterùm ſi quid moleſti ab adulatoribus accidit, nõ mihi potes imputare: quin ipſe magis abs te ſum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominioſe viris illis execratis ſuppeditaris, qui te mirabantur, ac præſtigiis dementabant, mihíque modis omnibus inſidias ſtruebant. Porrò quod extremo loco dixiſti, te à me proditum deſertúmq; fuiſſe: iſtud criminis in te poſſum retorquere, quum ipſe ſim modis omnibus à te reiectus, præcépſque exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde ſagum iſtud chariſsima tibi paupertas circumpoſuit. Itaque teſtis eſt mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hoſtiliter eſſes in me debachatus. MER. At nunc vides Plute, in cuiuſmodi hominem ſit commutatus. Proinde audacter cum illo conſuetudinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim theſaurum ſub ligonem adducito. Audiet enim ſi tu accerſiueris. TIM. Parendum eſt Mercuri, rurſúſque diteſcendum. Quid enim facias, quum dii compellant? tamen vide in quas turbas me miſerum coniicies, qui quidem quum ad hunc vſq; diem feliciſsimè vixerim, tãtum auri repentè ſum accepturus, nihil commeritus mali, tantúmq; curarum ſuſcepturus. MER. Suſtine Timon mea gratia, tametſi graue eſt iſthuc, atq; intolerandum, quòd videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò ſuperata Aetna in cælum reuolauero. PLV. Abiit ille quidem, ſicut apparet. nam ex alarum ~~remigio facio~~ coniecturam. Tu verò hîc opperire. ſiquidem digreſſus Theſaurum ad te tranſmittam. ſed ſeri fortius. Tibi loquor auri Theſaure, Timoni huic audiens eſto, offerq; temet eruendum. Fidi Timon altius impingens. Cæterùm ego à vobis digredior. TIM. Age iam ô ligo, nunc mihi tuas vires explica, neq; defatigere dum ex abdito Theſaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum autor Iupiter, amici Corybantes, ac lucrifer Mercuri, vndénam auri tantum? Num ſomnium hoc eſt? Metuo ne carbones reperturus ſim experrectus. Atqui aurum profectò eſt inſigne, fuluũ, graue, & aſpectu multo iucundiſsimum. ~~Pulcherrima aurum~~ fauſtitas mortalibus: quippe quod ignis in morem ar-

Diuitiarũ mala.

Paupertatis bona.

des, noctéſq; & dies renides. Ades ô mihi chariſsimum deſideratiſsimúmq;. Nunc demum credo vel Iouem ipſum olim aurum eſſe factum.
Effectus diuitiarum. Etenim quæ tandem virgo non exporrecto ſinu vſq; adeò formoſum amatorem excipiat per tegulas illapſum? O Mida Crœſéq;, ac munera Delphico in templo dicata, vt nihil eratis, ſi cum Timone, cúmq; Timonis opibus conferamini: cui ne Perſarum quidem rex par eſt. O ligo, & ſagum chariſsimum, vos huic Pani ſuſpẽdi commodum eſt. At ego quàm maximè ſemotũ mercatus argrum, turriculáque ſeruandi auri gratia conſtructa, vni mihi affatim vixero: ſepulchrum item inibi mihi defuncto parare eſt ſententia. Hæc igitur decreta ſunto placitáq; in reliquum vitæ: ſeiunctio, ignorantia, faſtidium erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara miſericordiæ, meræ nugæ. Tum commiſerari lacrymantem, ſuppeditare egentibus, iniquitas, ac morum ſubuerſio: at vita ſolitaria, qualis eſt lupis: vnus ſibi amicus Timon, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarum machinatores. Cum horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt ſi quem aſpexero duntaxat, inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco, quàm ſigna ſaxea, æreáue: neq; fœcialem ab illis miſſum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm tribules, cognati, populares, poſtremò patria ipſa frigida quædam & ſterilia nomina, ſtultorúmq; mortalium glorię. Solus Timon diues eſto: deſpiciat omnes: ſolus ipſe ſecum oblectetur, liber ab aſſentationibus, & onerosis laudibus. Diis ſacra faciat & epuletur ſolus: ſibi ipſi vicinus, ſibi particeps, excutiens ſeſe ab aliis. Ac ſemel decretum eſto, vt vnus ſeipſum comiter accipiat, ſi moriendum ſit, aut neceſſe habeat ſibi ipſi coronam admouere. Nullúmq; nomen ſit dulcius, quàm Miſanthropi, id eſt hominum oſoris. Morum autem notæ, difficultas, aſperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. quòd ſi quem conſpexero incendio conflagrantem, obteſtantem quò reſtinguam, pice oleóque reſtinguere. rurſum ſi quem flumen vndis abſtulerit, ſiſq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoq; demerſo capite propellere, ne poſsit emicare: hunc ad modum par pari relaturus eſt. Hanc legem Timon tulit Echecratides Colyttenſis: & concionis ſubſcripſit ſuffragiis idem ille Timon: Age hæc decreta ſunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innoteſcat, quòd opibus abundo: nã illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndique concurrunt puluerulenti atq; anheli, haud ſcio vnde aurum odorati. Vtrum igitur hoc conſcenſo colle ſaxis eos abigo, è ſublimi deiaculans: an hac tantùm in re legem violabimus, vt ſemel cum illis congrediamur, vt magis angantur faſtiditi, repulſíq;? Ita ſatius eſſe duco. Itaque reſtemus, quò illos excipiamus. Age proſpiciam. primus eorum iſte quis
Comites diuiriarum adulatores & ſcurræ. eſt? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quum apud me ſæpenumero ſolida dolia vomuerit. Sed bene eſt quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit. GNA. An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos eſſe deos? Salue Timon formoſiſsime, iucundiſsime, conuiuator belliſsime. TIM. Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edaciſsime, atque hominum perditiſsime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi affero cantilenam ex his quos nuper didici dithyrambis. TIM. Atqui elegos canes admodum miſerabiles, ab hoc doctus ligone. GNA. Quid iſtuc? Feris ô Timon? Atteſtor, ô Hercules, Hei, hei. in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis. TIM. Atqui ſi cunctere pauliſper, mox cædis me reum ages. GNA. Nequaquam: quin tu planè vuulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præſentaneum id eſt remedium. TIM. Etiam manes? GNA. Abeo. At tibi malè ſit, qui quidem ex viro commodo tam ſæuus factus ſis. TIM. Quis hic eſt qui accedit recaluaſter ille? Philiades, aſſentatorũ omnium execratiſsimus. Hic quum à me ſolidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis ſilentibus omnibus ſolus maiorem in modum extuliſſet, deierans me vel oloribus magis canorum: vbi me pridem ægrotum cõſpexiſſet, (nam adieram oraturus vt mei curam ageret) plagas etiam egregius ille vir impegit. PHILIADES. O impudẽtiam! nunc demum Timonem agnoſcitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. enimuero habet ille digna ſe, quandoquidem im memor eſt atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores ſumus, æquales ac populares: tamen modeſtè agimus, ne inſilire videamur. Salue here. fac vt iſtos adulatores ſacrilegos obſerues, qui nuſquam adſunt niſi in menſa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; poſthac huius ætatis mortalium vlli fidendum eſt. Omnes ingrati, & ſceleſti. At ego quum tibi talentum adducerem, quo poſſes ad ea quæ velles vti, in via accepi te ſummas quaſdam opes eſſe nactum. Proinde acceſsi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forſitan me monitore nihil erat opus, viro nimirũ adeò prudenti, vt vel Neſtori ipſi, ſi neceſſe eſt, conſilium dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. ſe age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHIL. Viri, caput mihi comminutum eſt ab hoc ingrato, propterea quòd eũ ea quæ in rem illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas ſe recipit, tabulas dextra geſtans, aítque ſe mihi cognatum eſſe. Hic vna die de meo ſedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac vinctus: at quum ſoluendo non eſſet, ego miſertus illum redemi. Porrò quum illi ſorte obueniſſet, vt Erechtheidi tribui diſtribueret ærarium, atq; ego audiens, id quod ad me redibat, poſcerem, negabat ſe ciuem noſſe me. DEM. Salue Timon, præcipuum generis tui præſidium, fulcimentum Athenienſium, defenſaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & vtraq; curia opperitur. Sed priùs decretum audi, quod de te conſcripſi: Quandoquidem Timon Echecratidæ filius, Colyttenſis, vir nõ modò probus & integer, verùm etiam ſapiens, quantum
Hæredipetæ.
alius

alius in Græcia nemo,nunquam per omnem vitam deſtitit optimè de Rep. mereri:tum autẽ in Olympicis vicit pugil, & lucta curſuq; die eodem,ad hæc ſolenni quadriga, equeſtríq; certamine. TIM. At ego ne ſpectator quidem vnquã in Olympicis ſedi. DEM. Quid tum? ſpectabis poſthac:ſed iſta communia addi ſatius eſt. Tum anno ſuperiore apud Acharnenſes pro Rep. fortiſsimè ſe geſsit, & Peloponenſium duas acies concidit. TIM. Qua ratione? quippe qui nec vnquam arma geſſerim, neque vnquam militiæ dederim nomen. DEM. Modeſtè tu quidem de teipſo loqueris,nos tamen ingrati futuri ſumus, niſi meminerimus. Præterea in ſcribendis plebiſcitis,& in cõſultationibus,& in adminiſtrãdis bellis non mediocrem vtilitatem attullit Reip. His de cauſsis omnibus viſum eſt curiæ, plebi, magiſtratibus tributim,plebeiis ſingulatim,com muniter vniuerſis, aureum ſtatuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem,radiis tempora ambientibus:vtq; ſeptẽ aureis coronis coronetur,hæque coronæ hodie in Dionyſiis per Tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus,ac diſcipulus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: ~~præterea quicquid voluerit~~. Hoc igitur tibi ſuffragiũ. Sed vtinam & filium meũ ad te pariter adduxiſſem,quẽ tuo nomine Timonen appellaui. TIM. Quî potes Demea, quum ne vxorem quidẽ duxeris vnquam,quantum nobis ſcire licuit? DEM. At ducam nouo ineunte anno,ſi deus permiſerit,liberíſq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit autem maſculus) Timonem nuncupabo. TIM. An vxorem tu ſis ductурus, equidem haud ſcio, tanta à me plaga accepta. DEM. Hei mihi quid hoc eſt rei? Tyrannidem Timon occœptas? pulſaſq; eos qui ſunt ingenui,ipſe nec ingenuus planè,nec ciuis?verùm propediem pœnas daturus, quum aliis nominibus,tũ quòd arcem incenderis. TIM. Atqui non conflagrauit arx, ſceleſte. proinde palàm eſt te calumniatorẽ agere. DEM. Verùm effoſſo ærario diues effectus es. TIM. Atqui non effoſſum iſthuc,vnde ne hæc quidem probabiliter abs te dicũtur. DEM. Verùm effodietur poſthac: ſed tu interim omnia quæ in eo condita, poſsides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM. Hei ſcapulis meis. TIM. Ne vociferare:alioqui & tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit,ſi quũ inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, vnum ſceleſtum hominem nũ protriuero. Tum fruſtra vicerim in Olympiis, & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc?an nõ philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt,promiſſa barba, ſubductíſque ſupercilis, & magnũ quiddam ſecum murmurãs accedit,Titanicũ obtuẽs, cæſariem per ſcapulas fluentem ventilans,alter quidã Boreas,aut Triton,quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis,inceſſu moderatus,amictu modeſtus,manè mirùm quàm multa de virtute diſſerit,damnans eos qui voluptate capiuntur,frugalitatẽ laudans: at vbi lotus ad cœnam venit,puérq; ingẽtem illi calicem porrexit (meraciore autẽ maximè gaudet) perinde vt Lethes aquam ebibens,à diluculariis illis diſputationibus diuerſiſsima quæ ſunt exhibet, dum milui inſtar præripit obſonia, & proximum cubito oppoſito arcens,mento interim condimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incũbens corpore, perinde atq; in patinis virtutem inuenturũ ſeſe ſperet,dúmq; vſqueadeo diligenter catinos extergit indice digito, vt ne paululum quidem reliquiarum ſinat adhærere,nunquam non querulus,tanquam deteriorem partem acceperit, vel ſi totam placentam,aut ſuem ſolus omnium accipiat:qui quidẽ edacitatis & inſatiabilitatis eſt fructus,temulentus,vinóq; bacchatus,non ad cantum modò,ſaltationémq;,verùm ad conuicium vſq;,& iracũdiam. Ad hæc multus inter pocula ſermo (tum enim vel maximè) de temperantia,ſobrietatéq;: atq; iſta quidẽ loquitur, quum iam à mero malè affectus ridiculè balbutit. Accedit his deinde vomitus. Poſtremò ſublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, ambabus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne ſobrius quidem vlli primariorum ceſſerit,vel mendacio,vel cõfidentia,vel auaritia. Quin & inter aſſentatores primas tenet: peierat promptiſsimè, anteit impoſtura,comitatur impudentia. In ſumma,prorſus admirãdum quoddam ſpectaculum eſt omni ex parte exactum,variéq; abſolutũ:proinde non eiulabit clarius videlicet, quum ſit modeſtus. Quid hoc?pape!tandẽ nobis Thraſycles? THR. Non hoc animo ad te venio,Timõ,quo pleriq; iſti,qui nimirum opes admirati tuas,argenti,auri,opiparorum cõuiuiorum adducti ſpe,concurrunt,multáq; aſſentatione deliniunt te, hominẽ videlicet ſimplicem, faciléque impartientem id quod adeſt. Siquidem haud ignoras offam mihi in cœnam ſat eſſe, tum opſonium ſuauiſsimum cepe,aut naſturcium,aut ſiquando lubeat lautius epulari,puſillum ſalis. Porrò potum fons Athenis nouem ſaliens venis,ſuppeditat. Tum palliũ hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio eſt,quã calculi qui ſunt in littoribus. Sed tua ipſius gratia huc mè contuli,vt ne te ſubuerterit peſsima iſta atq; inſidioſiſſima res,opulentia: quippe quæ multis ſæpenumero immedicabilium malorum extiterit cauſa. Etenim ſi me audies potiſsimùm opes vniuerſas in mare præcipitabis,vtpote quibus nihil ſit opus bono viro, quíque philoſophiæ poſsit opes perſpicere. Ne tamen in altum ô bone,ſed ferme ad pubem vſque ingreſſus,paulò vltrà ſolum fluctibus opertum,me quidem vno ſpectante. Quòd ſi hoc non vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus eiicito,ac ne obolum quidem tibi facias reliquum,videlicet largiens iis quicunque opus habent,huic quinq; drachmas,illi minam, alii talentum. Porrò ſi qui erit philoſophus,hũc æquum eſt duplam aut triplam ferre portionẽ: quãquam hoc quidem mihi non mea ipſius gratia poſtulo,ſed quò amicis,ſi qui egebũt,donem: ſat eſt ſi modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem modios Aeginiticos capientem. Nam paucis contentum modeſtúmque

Pſeudophiloſophorũ habitus.

Gula ac voracitas ſeu dophiloſophorum.

conuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquam vltra peram cogitare. TIM. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si videtur, priusquam peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaquam ligone sum mensus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo, libera in ciuitate? TIM. Quid stomacharis ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adiiciam vltra mensuram chœnices quatuor. Sed quid hoc negocii? Complures simul adueniunt. Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorum qui vapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hãc conscendo, ac ligonẽ quidem iandudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grãdine peto? BLEP. Ne iace Timon: abimus enim. TIM. At vos quidam nec citra sanguinem, nec absq; vulneribus.

ALCYON, SIVE DE Transformatione,

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, et quòd nos illius operũ atq; effectuum causas intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerũ æternarum attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd autẽ Deus multa facilè efficiat quæ nobis impossibilia videntur, probat primùm à signo siue exemplo tẽpestatum, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatẽ conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatum hominis, cùm æquè mirũ sit ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & vi naturæ, quæ cùm Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet, ac sensu omnia metientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAEREPHON.

QVAE vox insonuit nobis ô Socrates procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu! quodnam est inquam vocale hoc animal? Nam muta quidem sunt quæ in aquis degunt. SOC. Maritima quædam ales ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & perquàm flebilis: de qua vetus iampridem hominibus fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquando mulierem Aeoli Græci filiam, quem à puella virum acceperat, studii atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachinium Ceyca Luciferi Astri pulchri atque honesti patris pulchrum quoq; atq; honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfusam, volucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHAER. Nũquidnam Alcyon est quod ais? Neque ego vnquam antè vocem audieram, at mihi quidem externa quæpiam contigit. Lugubrem scilicet perquàm verè vocem profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc ô Socrates? SOC. Non magnum, Chærephon: at magnum ob coniugalem pietatem à diis accepit honorem. Siquidem in nidulatione istarum auium & Alcyonum quas appellant, dies mundus agit per mediam quoque hyemem tranquillitatis differentis, è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nónne cernis summa ac superiora maris, quàm sereniſsima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, simile deniq; (vt ita dixerim) speculi? CHAER. Rectè dicis: videtur nanque hodierna Alcyonis dies: sed & hesterna quoque talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid opus est iis fidem adhibere, quæ initio habita sunt, ô Socrates, vt vel ex auibus mulieres aliquãdo effectæ sint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam videtur fieri posse. SOC. O amicè Chærephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & eorum quoque quæ effici nequeant, tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficilè adducitur vt credat, sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaq; compluria nobis & de iis quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam mentium ipsarum infantiam. Omnis nanq; homo infans vtiq; videtur esse, vel vltima senectute prouectus: quandoquidẽ pusillum admodum, ac nouellum est vitæ tẽpus ad vniuersum æuum. Quid est igitur ô bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibilésne, an impossibiles sint, dicere quippiam possint ii quos deorum ac dæmoniorum latent potestates, quibúsue totius naturæ vis incognita est? Meministi ô Chærephon quanta nudiustertius tempestas extiterit? Nam vel cogitantem quidem tum fulgura illa ac tonitrua, tum ventorum incredibiles atq; immensas magnitudines, cogitantem inquam pauor incesserit: vereretur forsitan quispiam vniuersam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis

quædam

quędã tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eámne ſerenitatẽ ex illo vehementiſsimo turbine ac perturbatione traducere transferréq; in tranquillitatẽ per mundum omnem, an potius mulieris formam trãſſiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? Etenim & pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſciẽtes, limum cerámue cum ceperint, facillimè ex eadem maſſa varias multiplicéſq; trãſſigurant formarum naturas. Diuino autẽ numini, quicum ne minima quidẽ ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia. Tũ mũdum omnẽ quanto teipſo maiorẽ putas eſſe? Dicásne tu? CHAE. Quis hominũ ô Socrates huiuſmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione cõſequi valeat? Neq; enim id dicẽdo quiſquã aſſequatur. SOC. Itaq; iam cernimus homines, ſi fortè inuicem cõferantur, permultum differre inter ſeſe, pręſtaréq; alterum alteri tum viribus, tum etiam imbecillitatibus. Etenim matura hominum ętas collata ad pueros penitus infantes, quinque puta decémue dies natos, quàm magnũ quæſo, quãq; admirabile diſcrimen habet & infirmitatis, & roboris, cum in omnibus ferè vitæ actionibus, atq; artium ſtudiis, tum in iis quoque omnibus quæcunq; aut corpore adminiſtrantur, aut animo gerentur? Hæc nãq; (id quod paulò antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentẽ quidem vidẽtur venire poſſe. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate ſit, quantam, quámue immenſam atq; inæſtimabilem præ illis præſtãtiam habet? Myriadas enim talium vir vnus permultas manu cõplectatur, & quidem facilé. Aetas nanq; ab ipſo initio imperita prorſus rerum omniũ, & quæ moliri nihil poſsit, hominibus natura contingit. Cũ igitur homo homini (vt videtur) tantum interſit: quid cenſebimus vniuerſum videri cælum præ noſtris facultatibus, iis qui talia hæc cognitione aſſequantur? Credibile itaq; fortaſsis pleríſq; videbitur, cuiuſmodi habet mundi magnitudo præſtantiam ad Socratis & Chęrephontis formam: eiuſmodi & ipſum poteſtate, & prudẽtia, ae deniq; cognitione ſimiliter eam quæ in nobis ineſt antecellere facultatem. Proinde multa & tibi, & mihi, ſed & aliis qui perinde ac nos ſunt, impoſsibilia videntur ex iis quæ aliis forſitan perfacilia ſunt: quandoquidem & tibia vti iis qui tibicines non fuerint, & legere ac ſcribere Grammaticæ artis ignaris impoſsibilius eſt, vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres conſtituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac natura quidem cum informe ferme animal cõpararet, & pedum & manuum & pennarũ expers: pedes ſubiiciens, atq; adhibens pennas, ſed & varietate quadam multipliciũ variorúmq; colorum exornãs, apem effinxit, ſapientẽ diuini mellis effectricem. Quinetiam ex mutis ouis atq; inanimis cõpluria genera conſtituit animalium tum volucrium atq; terreſtrium, tum etiam aquatilium, ætheris magni (vt nõnulli tradunt) ſacris vtens artibus. Quamobrem immortalium poteſtates (quę profectò quãmaximæ ſunt) mortales nos, ac puſilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus, pleraq; etiam addubitemus eorum quæ circa nos ipſos verſantur: haud firmũ quicquam vel de Alcyonibus, vel de philomelis tradere poſsimus. Cæterùm gloriam fabularum, qualis à patribus prodita eſt, talem & pueris meis ô ales queſtuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò piũ ac ſtudioſum viri amorem concinam crebrò vxoribus meis Xantippæ, ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à diis honorem conſecuta es. Tu quoq; ô Chærephon huiuſmodi aliquid feceris. CHAER. Decet igitur planè ô Socrates, & quæ abs te dicta ſunt, duplicem vt habeant perſuaſionem, ad mulierem inquam cõſuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyoni ſalutatione facta, regredi ad vrbem ex Phalerico tempus. SOC. Sanè quidem: igitur ſic faciamus.

PROMETHEVS,
ſiue Caucaſus,
Ottomaro Luſcinio interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in ſequentibus facit, Deorum gentilium vanitatem, & ineptam de illis perſuaſionem hominum reprehendere atq; irridere voluiſſe. Occaſionem autem ſumpſit ex fabula Promethei, quẽ poetæ, eò quòd Iouem in diſtributione carnium decepiſſet, deinde & homines formaſſet, poſtremò autẽ e cælo ignem ſurreptũ terris intuliſſet: à Ioue Caucaſo alligatũ, aquilámq; immiſſam, quæ hepar illius carpẽdo attereret. Fingit itaq; hic interea dum rupibus affigitur, cauſam dicere, & apud Mercuriũ & Vulcanum ſe de criminibus obiectis purgare. Primùm de diſtributione carniũ, per extenuationẽ, dicẽdo iocum fuiſſe conuiualem, non fraudẽ, neq; tantum ſuppliciũ mereri, ex aduerſo priora ſua merita referendo. Secundo loco de plaſtice, vbi bifariã reſpondet, & ſuper eo, an homines in vniuerſum finxiſſe, Dijs damnoſum fuerit: & forma, oſtendens nõ modò nihil incõmodi fictionẽ hominis attuliſſe Dijs, verũ etiam vtilẽ et propè neceſſariã fuiſſe. Deinde & hac forma, ita vt Deos referrẽt facie, & rationis participes eſſent, neceſſe fuiſſe creari. Vltimo de furto ignis reſpondet, neq; cæleſti igni quicquam ademptũ eſſe, & ad officium Deorum pertinere, vt homines iuuent: præſertim cùm ea re ipſi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem ſacrificãdo indigeant, & ad ipſorum Deorum miniſterium adhibeant. Occaſio apologiæ ſumitur ex eo, quòd cum Prometheus ſui miſereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCVRIVS.

N tibi Caucaſum ô Vulcane, cui miſer hic Titan affligẽdus eſt. Itaq; circunſpiciamus ſicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius

infigantur vincula, & vnde ſuſpenſus ipſe magis promineat, & fiat conſpicuus. VVLC. Circunſpectandũ profectò Mercuri nobis eſt, ne humili loco ac prope terrã affixus, plaſmatis ſui (nempe hominũ) experiatur auxilia: aut rurſus in ſublimi propendens, iis qui in montis radice verſantur, minimè appareat. Quãobrem, niſi aliter tibi viſum fuerit, hîc in montis medio ſupra conuallem, paſsis hinc atque illinc è regione manibus, cruci affigatur. MER. Rectè dicis: præruptа enim hîc vndique ſunt ſaxa, & nemini acceſſa, quippe propendentia parũper in præceps, tanta proinde anguſtia, vt nullum penitus recipiant veſtigium, quum vix ſummis hîc inſiſtas pedibus: denique quàm maximè opportuna in quibus furca fiat. Ne igitur cunctеris Promethee, ſed aſcende, & præbe te monti affigẽdum. PROM. At vos ſaltem ô Mercuri & Vulcane, miſereſcite mei, qui citra vllam prorſus noxã calamitatẽ iſtam incidi. MERC. Miſereſcite, ais Promethee? Tanquã parum ſit tibi Caucaſo alligari, niſi nos quoque ambos Iupiter eidem pœnæ mox deſtinet, veluti mãdato ſuo immorigeros? Sed tu porrigẽ dexteram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immiſſo. Prębe læuam, quò & illa ritè implicetur. Bene actũ: iam nunc deuolatura tibi aquila iecur depaſcet, ne quippiã tibi vnquã deſit præmii pro opere illo tuo tũ pulchro, tũ ingenioſo. PROM. Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neq; facinus vnquã graue admiſerim! MER. Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem diſtribuendarum carnium obiens munus, mirũ quàm vafrè egeris atq; improbè: optimam enim partẽ tibi ſubducens, Ioui oſsibus candido adipe velatis impoſuiſti. Heſiodi ipſius mihi iam in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxiſti, animantis genus quo nõ eſt aliud verſutum magis ac callidum, & quidem maximè omniũ mulier. Super omnia autem ignem theſaurũ deorum multo omniũ præſtantiſsimũ furtim ſurripuiſti, hominibus eiuſce vſum tradens. At verò quũ tanta admiſeris flagitia, mirũ quomodo dicere auſis te quaſi inſontẽ & nemini prorſus iniurium vinculis implicari. PROM. Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poetã, incuſare innocuũ, quãdo talia mihi obiicis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim, ob quæ equidẽ in Prytanéo publicè alendum me, ſi pro merito mecũ ageretur, cẽſuiſſem. Verùm ſi vacat tibi audire ex me defenſionẽ minimè incũdam, ego detortã in me culpam, facili conatu diluere curauero, ſimul atq; perſpicuum fuerit oratione mea, quàm iniquè aduerſum me Iupiter pronunciauerit. Tu verò quãdoquidem tã eloquio polles, quàm iuris ſcientia, Iouis partes tuearis; denique effingas, vt lubet, quòd me haud iniuria prope portas Caſpias Caucaſo iſti affigendum iudicarit, quò miſerrimum Scythis omnibus fiam ſpectaculũ. MER. Inanem inſumis operã Promethee, ſi prouocare velis à Iouis in te lata ſententia: tentare enim iſtuc, prorſus exiſtimo inutile. Verùm quãdo alioqui tãtiſper mihi hîc manendum eſt dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occaſionem nimirum hæc nobis mora miniſtrabit te auſcultandi declamantẽ, qui præter aſtum quo cunctos mortales ſuperas, Rhetoricen quoq; probè calles. PROM. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecũ pater tuus expoſtulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & lõgè grauiſsimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermiſſum tibi aliquid excidat. Cęterùm tu Vulcane cenſor eſto, ac de cauſa cognoſcas velim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro iudice accuſator tibi futurus ſum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PROM. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quę ad furtum pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominum formationi conueniunt, carniumque diſtributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo ſitis egregii artifices, & ad compoſitè dicendum impendiò inſtructi. VVLC. Mercurius meam obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ ſunt, vtpote Rhetori: nam ego quum haudquaquam in iudicialibus diſſertationibus verſor, ſed magis circa focum, ibíque non nihil eſt quod meæ poſſunt vires: quo pacto oratorem agam, non video. PROM. Nihil eſt quòd Mercurium de furto dicturum ſuſpicer. Quomodo enim furti me ſugillauerit, cuius ipſe auctor eſt? Vnde neceſsitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tẽpus expetit ô Maiæ ſoboles, ſi me culpæ cuiuſpiam arguere velis, vt modò proponas accuſationem. MER. Si mihi propoſitum ſit malefacta tua inſectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo: neq; enim quaſi compendio quodam recenſere crimina ſatis eſt, quo pacto videlicet commiſſo tibi diſtribuẽdarum carnium officio, Regem meliori parte fraudaueris, atque illam pro te ſeruaris: quódq; homines, quos eſſe minimè decebat, effinxeris: deniq; quòd ignem quoq; à nobis ſuſtuleris, ad illos eum perferens: qua in re abuſus es profectò vir optime, Iouis benignitate, ac viſus es mihi eam parùm intelleXiſſe. At verò ſi hæc inficiaberis te admiſiſſe flagitia, lõgiore tecum vtemur ſermone, quo ſimul & dicta tua refellamus, & vt veritas quàmmaximè fiat perſpicua, laboremus. Cæterùm ſi ea conceſſeris quæ de carnium diuiſione diximus, hominibus recèns formatis, atq; oblato igni, abunde iam mihi in hac accuſatione ſatisfactum eſt. Quod enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè ſit nugari. PROM. Siquidem iſthuc an ſit nugari, poſthac viderimus: nunc verò quoniam abſoluta tibi eſt aduerſum me (vt ais) accuſatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi obſeero quæ dicam de carnibus. Cælum teſtor, ſi me non Iouis loco nunc pudet vt recenſeam quàm ille ſit puſillanimus & querulus, non tam aliã ob cauſam, quàm quia minutula quædã oſſa in portione quæ ſibi fortè obtigerat offendit, & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum miſit; immemor ſanè quibus eum iuuerim beneficiis

Accuſatio Promethei

Mulier maximè omnium callida.

Capita accuſationis.

Promethei apologia: et primùm de diſtributione carniũ.

neficiis, neque ſatis probè, perpendens cuius momenti ſit tantæ indignationis origo, atque materia. Nam quis non videt puerilem hanc eſſe iram, vt excandeſcas, & iniquo feras animo, quia maiorem partẽ nõ acceperis? Verùm quã to foret æquius Mercuri, conuiualium huiuſcemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimiſſa ira, ſimpoſii delictum veluti luſum æſti mare atq; iocum? Quippe quũ in craſtinum con tinere odium, & meminiſſe iniuriæ veteris, haud quaquã reges deceat, ne dicam deos. Sed agedũ tollamus è conuiuiis lepõres illos & ſales, riſum, & ſubdolas captiones: quid, oro, præter temulen tiam, edacitatem, & ſilentium fieri reliqui? Quæ quum triſtia admodũ ſint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiuſcemodi à conuiuio. Nam Iouem in poſterum diem recordaturum quis oro putaret huiuſce diſtributionis car nium, in qua nil prẽter iocum notares, ac luſum. Vt ne interim dicã quòd moleſtè nonnihil eſſet laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit of fendi. Nil enim aliud explorare volebam in ea diuiſione, quàm in delectu partium meliorem num Iuppiter ab aliis dignoſceret. Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionẽ ei tradidimus in partitione: adde quòd fœdam, quòd horrendam, atq; moleſtam: &, ſi lubet, finge me omnino portionem ſuſtuliſſe: quid tum? Nunquid ideo decebat vt cælum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totúſq; Caucaſus, aquilæ dehinc dimitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor, ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animíq; ignobilis, & propenſi in iram. Nam quum hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet, ſi bos integer illi fuiſſet ademptus? Videre iam licet homines in pari negocio longè modeſtius affectos, qui quum diis immortalibus natura ſint inferiores, acrius illos excandeſcere par erat quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit, qui coquum cruci adiudicarit eam ob cauſam, quòd carnes elixans, immiſſum iuſculo digitum viſus ſit circumlambere, aut ex veru nonnihil toſtarũ carnium vellens vorarit. Magis enim veniam illis impertiunt, niſi vehemẽter fuerint irati: tunc enim incutiũt coquo pugnum, aut verberant genas: verùm qui in crucem vllum ſuſtulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis ſanè de fenſio: ſed vnde multo vilior planè, ac turpior in Iouem redundet accuſatio. Tempus nũc monet, vt de plaſmate & hominibus à me formatis diſſeratur: qua in re geminam conſtat ſitam eſſe accuſationem: neq; ſatis compertum habeo Mercuri cuiúſnã culpæ me primò reum agas: num illius quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: ſed conducibilius foret terrã ipſam vnde ſunt progeniti, prorſus eſſe ociosam. An verò quòd formari quidem homines haud fuerit abſurdum, ſed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricarim. Ego ad vtrunq; facilè reſponderim, ſimul atq; oſtendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura malóue deorũ, homines in vitam ſunt adducti, verùm etiam quòd in rẽ eorum iſthuc potiſsimùm cedat, magis quàm ſi (vt iam olim fuit) tellus deſerta, & hominibus, qui eam colerent, deſtituta maneret. Sic enim nullo negocio palàm fiet, num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quã ſolam conſtat diuinam eſſe, & planè cæleſtẽ. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta ſylua horreſceret, ac ſqualeret ſitu, adeò vt neq: vſpiam gentiũ videres aras deorum, templum, ſtatuã, ſimulachrum, aut aliud huiuſcemodi, quemadmodũ ſumma diligẽtia iã vndiq; apparent hæc elaborata, non ſine eximia deorũ veneratione: ego quum alioqui propenſus ſum ad prouidendum in cõmune, ne quid deſit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus, ac venuſtatem pertineat, tacitus mecum reputaui nec quicquã poſſe fieri melius, quàm ſi puſillum luti acciperẽ, & inde animantia effingerẽ nobis, diis forma nõ admodũ abſimilia. Quippe vel id erat vnicum in quo mihi natura diuina deficere videbatur, quòd nullius collatiõe felicior appareret, atq; perfectior, veluti modò ſi eam cum homine conferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu, intellectúue præſtante, ſed mortali tamen. Cæterùm iuxta Poetæ dictum, terram aquæ commiſcens, ex liquida mollíq; effinxi homines, Minerua interea adhortatus, vt in opere abſoluẽdo mihi ferret ſuppetias. Hæc ſunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus, totiúſq; mali (vt vides) hæc ſumma eſt: ex luto perfecta nobis ſunt animantia, & quòd antehac immotum erat, nos ad mobilitatẽ perduximus. Iã verò mirum quàm indignetur Iuppiter ex tali terreſtriũ animantium formatione. Quaſi verò deinceps deorum ſuſtinere cogatur penuriam, & procreatis hominibus iam futurũ ſit, vt diis ſuis orbetur. Verũ quis vnquã tam demens extiterit, vt ſolitudinẽ in Iouis curia propter generatos homines aliquando veriſimiliter futuram formidare queat? Niſi fortè id veretur, ne defectionẽ moliãtur homines, & armis deos laceſſant, id quod olim fecerũt Gigantes. Itaq; neminem fugit, qua ego ſim modeſtia, vt iam iniquè de me quiſpiã queratur, vel operibus mea induſtria abſolutis, quòd inde dii immortales offenſi ſint, ac damnũ acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus ſim pœnas. Atqui in prõptu eſt cognoſcere quanta hinc diis accedat vtilitas, ſi contẽpleris terram, quæ priùs informi ſitu, ac ſquallore obducta erat, vrbibus, agriculturis, & mitioribus plantis exornatam, mare nauigatum, inſulas habitatas, vndique aras & delubra, ſacrificia, & feſtiuitates, adeò vt iam paſsim viæ & fora, denique quocunque te vertas, prorſus omnia Iouis plena ſint. Quòd ſi ego rei priuatæ intentus, ſolùm mihi homines, rem adeo præclaram, effinxiſſem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret, vos dii immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferẽdi ſitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati conſulens, ac commodi proprii negligentior, in rem veſtram homines potiſsimùm produxi. Nam ſi quæ ad Rempub. attinent, ego attenuare molior, quò res meas promoueam, velim mihi

Conuiuia quibus rebus exhilaranda.

Excuſatio de plaſmate, & hominibus fictis.

commonſtres templum Promethei, quemadmodum Iouis, & Apollinis nuſquam non videas, denique & tibi Mercuri quædam delubra ſunt ſacra. Cæterum iſthuc interea tecum expẽdas velim, num tibi bonũ aliquid appareat ſine omni penitus teſte, & nũ oblectare queat habentẽ poſſeſsio, aut opus quod nemo videat, nemo laudet nemo admiretur. Quod ideo dixerim, quia niſi fierent homines, iã futurum erat, vt omnis cunctarum rerum decor eſſet ſine teſte, & opes noſtræ ne à nobis quidẽ ipſis haberentur in precio, quum nemo alius ſit, qui harum admiratione caperetur. Adde quòd nemo ex nobis felicitatem ſuam ſit intellecturus, ſi non liceat ſe cõferre cũ illis, qui reſpectu quodam ſunt inferiores, quippe bonorum noſtrorum expertes. Nam quis vnquam rem quãdam ſeu magnam æſtimarit, ſi nõ cum exigua illam dimetiatur? Verumenimuerò quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene geſtis in Repub. ſperare debuerim, in crucem à vobis leuatus, mercedẽ capio mei tam ſalutaris cõſilii. Sed ais: flagitioſi quidã ſunt inter homines, puta mœchi, bellatores, ſororum mariti, & parentum acerrimi hoſtes. Tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc ſcelerũ multitudinem, & huius rei gratia in cælum culpam reiicias, ac Terrã, vnde dii fuerũt prognati. Nec verò eſt quòd dicas hominũ formationem diis immortalibus faceſſere negociũ, & augere curã, alioquì ocioſis. Sic enim eandem ob cauſam paſtor qui gregem curandum ſuſceperit, in pluuia eum non continebit, quãdo operoſum ſibi iſtud videbitur: quum alioquì cura illa propter cõiunctam exercitationem, non admodũ appareat eſſe iniucunda. Sed adime, obſecro, diis omnem ſolicitudinem: vt iam nihil ſit cui prouideant, quid iam aliud agãt, quàm quòd torpeãt ocio, nectar imbibant, & ventrẽ diſtendant ambroſia? Cæterum malè me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratũ, fœminas potiſsimùm reprehẽderitis, quas tamen impendiò adamatis, & modò tauri, modò ſatyri, & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicã quòd in cælum admiſſas diuinitatis conſortes redditis. Atqui non erat, ais: abſurdum, vt fierent homines, ſi modó ad noſtram hanc formam ſimilitudine quapiam non accederẽt. Ego ſi exemplar aliud nouiſſem quod forma præcelleret, ad illius inſtar homines effigiaſſem: niſi beluinum magis deceret eſſe & prorſus agreſte iſtud animantis genus. Sed ſi hoc dixeris, non video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent ſacrificiis: quæ quàm grata ſint vobis, coniicere licet, ex eo maximè, quòd non grauamini vel vltra oceanũ ſumma celeritate profiſciſci, poſt inculpatos Aethiopas, ſi quando ſenſeritis vobis afferri ab illis hecatombas: verùm me, qui honorũ huiuſcemodi ac ſacrificiorum autor ſum atq; origo, neſcio quo iure in crucẽ ſuſtuleritis. Hæc ſunt quæ de hominum plaſmate ſat fuerit cõmemoraſſe. Ad ignem tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam ni mirum & inexpiabilem rapinam. Per Deos autẽ in primis te orauerim: ne cunctẽris, ſed mox mihi reſpondeas, nunquid ex igne Dii quippiã per diderint, ex quo ille fuit apud homines: quod quidem vix vnquam dixeris, quando ſic natura comparatum eſt, vt ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaq; euidentiſsimum hinc colligo argumentum inuidiæ, quòd cùm citra vllam iactu ram igne carere potueritis, ab eius tamen vſu arcere in animum induxeritis eos, qui hoc potiſsimum egere videntur. Quod contra oportebat Deos omnes eſſe bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abeſſe. Sed quid ſi omnẽ prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terram, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quánã oro, iniuria vos affeciſſem, quibus ignis haudquaquã poteſt eſſe vſui, quum neque coquere vobis neceſſum ſit, neq; frigidare ambroſiã? Ad hæc, non egetis artificioſo lumine, verùm hominibus quũ ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia, quò videlicet in biuio nidorem vobis parent: thura incendant, & pecudũ coxas adoleant in aris. Verùm quum (vt video) ingentem vobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tam gratum, quod in epulorum vicem vos reficiat, quàm vbi nidor ſimul cum fumo volutatus ad cælum vſque permeat. Itaque parum appoſitè profectò, & nimium abſurdè videmini vaporem huiuſcemodi nunc incuſare. Miror autẽ cur Soli poteſtatem facitis lucendi hominibus, neque illi vitio vertitis, quòd in adminiſtrando deorũ bono tam prodigus ſit, atque intemperãs, cùm ignis ille ſit multò quã hic noſter diuinior, & candens magis. Dixi: veſtrum erit Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperam à me propoſita ſunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: dehinc rurſus ad reſpondendum accingemur. MERC. Haud facile eſt Promethee cum tam generoſo oratore certare: verùm vehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò ſcio, ſedecim vulturibus negocium dediſſet: qui poſthac viſceribus tuis paſcerentur. adeò grauiter ipſum criminatus es, aliud fermè agens: nam defenſionem pro te dicere inſtitueras. Mirum autem profectò, quum vates ſis, quomodo præſagire nequieris has te modò daturũ pœnas. PRO. Præſciui hæc Mercuri: neq; me præterit, quòd rurſus liberabor: & nunc Thebanus quidam veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam ſupernè polliceris deuolaturam. MERC. Vtinam hæc eueniant. ſolutum à te vinculis videro, nobis conuiuam aditum, at non carnes partientẽ. PRO. Bono ſis animo, epulabor vobiſcũ. & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia. MERC. Ne, oro, graueris dicere quæ ſit illa felicitas. PRO. Noſtin Mercuri Thetin? ſed quid verbis opus? præſtat enim celare arcanum, quò me maneat præmium poſt ſolutam pœnam. MERC. Quãdoquidem id præſtat, tecum recondas licebit. Quin nos Vulcane abimus? iam enim non longè abeſt Aquila. at tu Titan præſtolare tantiſper, dum tibi Thebanus (vt ais) ſagittarius cõtingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat, ac liberum.

Bonũ nullum ſine teſte iuuat.

Mulieroſi etiam dii.

Excuſatio de igne ſurrepto.

Amarum.

DEOR

DEORVM DIALOGI.

Argumentum in eoſdem.

Dialogi qui ſequuntur tam ſuperorum, quàm inferorum Deorum, quaſi quandam ſyluam, ac ſummam continent omnium fere fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeſchylo, Euripide, Sophocle, & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, ſiue res, ſiue verba & compoſitionem ſpectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ feſtiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluiſſe, vt Deorum gentilium, & Hoc mericorum vanitatem argueret, atque irrideret, (quis enim veterum, ſaltem mediocriter ſapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuſcemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen noſtris & humanis affectionibus obnoxium eſſe crederet?) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipſe de ſe dicit) Heroicam illam dialogi perſonam, & Tragicam grauitatem, Comico riſu temperaret. Et quia in omni genere ſcriptorum verſatum eſſe oportet eum, qui veram ac ſolidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem aſſequi cupit, quemadmodum ipſe infrà in Lexiphane præcipit, exiſtimo quidem etiam exempli, & exercitationis cauſſa ad hunc modum in hoc genere illum ſeſe exercuiſſe. Nam vt hîc Tragicorum, & Homericorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum feſtiuitatem reuocat. Interim tamen etiam ſeria obiter monet ac docet, vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat, ſtudioſos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci: quod idem & Theocritus de Muſis apertè dicit: Nã quos aſpiciũt illæ (inquit) exhilarãtq; videndo, Nulla venenoſæ lædunt hos pocula Circes.

PROMETHEI ET IOVIS,

Iacobo Micyllo Interprete.

PROMETHEVS.

SOlue me Iupiter, grauia enim iã paſſus ſum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habentẽ, & Caucaſum totũ ſuper caput incumbentẽ à ſedecim vultu ribus non ſolùm corrodi hepar, ſed & oculis carere offoſsis, eò quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris, & ignem furtim ſurripuiſti, & mulieres fabricatus es? Nã quibus meipſum decepiſti in diſtributione carnium, oſſa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partiũ tibiipſi ſeruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur ſufficientẽ iam pœnã exolui, tantũ tempus Caucaſo affixus, peſsimam auiũ perditam aquilã nutriens hepate. IVP. Ne minimũ quidem hoc eorũ quæ te oportet pati. PRO. Atqui nõ ſine mercede me ſolues Iupiter, ſed tibi ſignificabo valde neceſſarium. IVP. Blandiendo decipis me Promethee. PRO. Et quid plus habebo? Non enim ignoras rurſus vbi Caucaſus eſt: neque indigebis vinculis, ſi quo modo verſutias agens depræhendar. IVP. Dic prius quámnam mercedem perſolues neceſſariã nobis exiſtentẽ. PRO. Si dixero ad quem locum vadis nunc, fide dignus ero tibi, & de reliquis vaticinans? IVP. Quomodo enim non? PRO. Ad Thetin, coiturus cum ipſa. IVP. Hoc quidem noſti. Quid igitur poſtea? videris enim verum quiddã dicere. PRO. Nihil ô Iupiter rei habeas cum Nerine hac: ſi enim ipſa grauida reddetur ex te, fœtus ſimilia faciet tibi, qualia & tu feciſti Saturno. IVP. Hoc ais, expulſurũ me regno? PRO. Vtinã ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipſius minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te verò Vulcanus ob hæc ſoluat.

CVPIDINIS ET IOVIS,

Eodem interprete.

CVPIDO.

AT ſi quid etiam peccaui, Iupiter, ignoſce mihi: puer enim admodum ſum, & adhuc imprudens. IVPI. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multò Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxiſti, propterea etiam infans putari cupis, ſenex, & verſutus adeò cùm ſis? CVPIDO. Qua verò iniuria affeci te ego ſenex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVPITER. Specta, ô ſceleſte, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaque iam nihil eſt quod me non effeceris, Satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. At quæ me viciſsim amaret, nullam planè vnquam feciſti: neque intellexi me etiam vxori

vxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigiis vti ad illas, & meipsum abscondere. Illæ autem taurum, aut cygnum exoſculantur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVPIDO. Meritò: neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum. IVPIT. Quomodo igitur Apollinem Branchus, ille & Hyacinthus tantopere amant? CVPIDO. At Daphne etiam fugiebat illum, quanuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimum te ipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eóque mitra reuincto, vestem sume pupuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam, & ad tympana composito gressu incede, & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Menades. IVPITER. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto vt talem meipsum exhibeam. CVPIDO. Proinde & amare nolis. nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negotio illo potiri. Atq; ob hæc nunc dimitto te.

IOVIS ET Mercurii,

Iacobo micyllo interprete.

IVPITER.

ILLAM Inachi puellam pulchram nosti Mercuri? MERCV. Etiam. Io dicis. IVPIT. Non amplius puella illa est, sed iuuenca. MERC. Monstrosum hoc. Quomodo mutata est? IVPIT. Zelotypia mota Iuno transformauit ipsam. Sed & nouum aliud quoddam malum insuper excogitauit. Infelici illi bubulcum quendam multioculum, Argum nomine, custodem addidit, qui iuuencam pascit, insomnis ac peruigil ipse existens. MERC. Quid igitur nos oportet facere? IVPITER. Deuolans in Nemeam syluam (illic alicubi Argus pascit) illum quidem interficito: ipsam verò Io per pelagus in Aegyptum abducens, Isim facito, & de cætero pro Deo ab incolis habeatur, Nilúmque attolat, & ventos immittat, & præterea nauigantes seruet.

IOVIS ET Ganymedis,

Eodem Iacobo interprete.

IVPITER.

De raptu Ganymedis.

AGEô Ganymedes (peruenimus enim quò oportebat) osculare me iam, vt videas non amplius rostrum aduncum me habere, neque vngues acutos, neque alas, qualis videbar tibi modò, cùm volucris esse apparebam. GANYMEDES. Mi homo, an non aquila modò fuisti, ac deuolans rapuisti me à medio ouili? Quo pacto igitur alæ illæ ablatæ tibi sint, tu verò ipse alius quispiam subitò appares? IVPIT. Sed neque homo quē vides, adulescentule, neque aquila, sed omniū rex Deorum ego ipse sum, qui meipsum ad tēpus ita transformaui. GANY. Quid ais tu? Pan ille es? Deinde quomodo fistulam non habes, neque cornua, neque hirsutus es crura? IVPIT. Solum enim illum existimas Deum? GAVYME. Etiam: atque adeò sacrificamus ipsi, coleatum hircum ad speluncam agētes, in qua ipse positus est. Tu verò plagiarius quispiam videris mihi esse. IVPIT. Dic mihi, Iouis verò nomē non audisti? neque etiam aram vidisti illius in Gargaro, pluentis scilicet, atque tonantis, & fulgura facientis? GANY. Tu te optimevir ais esse, qui paulò antè effudisti nobis copioſè grandinē, qui habitare supra nos diceris faciens strepitum, cui arietem pater sacrificauit? Denique quídnam improbè tentantem me sursum rapuisti rex Deorum? Iam verò & oues fortasis lupi diripuerunt, desertas illas inuadendo. IVPITER. Adhuc enim cura est tibi ouium, immortali facto, & hîc conuersaturo nobiscum? GANY. Quid dicis? An non deduces me tandem in Idā hodie? IVPI. Nequaquam, quoniam frustra aquila fuissem pro Deo factus. GANY. Igitur inquiret me pater, & indignabitur nō inueniēs, verberáque postea capiam, relinquens ouile. IVP. Vbi ille videbit te? GANYME. Nequaquam? desidero verò ipsum. Quod si verò dimittes me, promitto tibi & alium hircum ab ipso immolatum iri, redemptionis precium pro me videlicet. Habemus autem triennem illum, & magnum, qui præit cæteris in pascua. IVPI. Quàm simplex hic puer est, & minimè malus, atque id ipsum solum, puer adhuc. Verùm ô Ganimedes, illa quidem omnia valere sine, & obliuiscere ipsorum, ouilis videlicet, & Idæ. Tu autem (iam enim cælestis es) multa benefacies hinc & patri, & patriæ. Ac pro lacte quidem, & caseo ambrosiam edas, & nectar bibas. Hoc tamen & aliis nobis ipse infundendo præbebis. Quod autem maximum est, non amplius homo, sed immortalis eris. atque etiam sydus tuū apparere faciam pulcherrimum: & omnino felix eris. GANYMEDES. Si verò ludere cupiam, quis colludet mecum? in Ida enim multi coæta nei eramus. IVP. Habebis & hîc colluſorē tibi hunc Cupidinem, & astragalos valde multos. Confide solùm, & lætus sis, & nihil desideres inferiorum. GANYMEDES. Quid verò vobis vtilis ero? An oues pascere oportebit & hîc? IVP. Non, sed miniſtrabis vinum, & ad nectar paulò pòst ordinaberis, & procurabis conuiuiū. GANYME. Hoc quidem non difficile. scio enim vt oporteat effundere lac, & coronare pocu lum pastorale. IVP. Vide, rursus hic lactis me minit, & hominibus se miniſtrare putat. Hoc verò cælum est, & bibimus (quemadmodum dixi) nectar. GANYME. Dulcius ô Iupiter, lacte? IVPI. Scies post pusillum: & cùm gustaueris, nō amplius desiderabis lac. GAN. Porrò vbi dormiam nocte? An cū coætaneo Cupidine? IVP. Nō, sed ob hoc te rapui, vt simul dormiremus. GAN. Solus enim non posis, sed suauiùs dormire mecum? IVP. Profectò, cùm tali qualis es tu Ganymedes

medes,ſic pulcher. GAN. Quid enim te ad ſomnum iuuabit pulchritudo? IVP. Habet quoddam incitamentum ſuaue, & faciliùs inducit ipſum. GAN. Atqui pater meus indignabatur mihi condormienti, & narrabat manè quomodo turbarem ipſius ſomnum, volutatus per lectum, calcitrans,& aliquid loquens intereà quãdo dormirem: quapropter ad matrem remittebat me dormiturum ſæpiuſcule. Quare ſi ob hoc,vt ais, rapuiſti me, tempus tibi eſt vt me denuò in terram deponas, vel moleſtia afficieris nihil dormiendo. Turbabo enim te continuè, huc atque illuc me reuoluens. IVP. Atqui hoc ipſum ſuauiſſimum mihi feceris,ſi tecum vigilare cogas. Oſculabor enim intereà te eò ſæpiùs & amplectar. GAN. Ipſe videris, ego verò dormiam te deoſculante. IVP. Videbimus tunc quid agendum. Nunc verò abduc ipſum Mercuri,& poſteaquàm de immortalitate biberit, duc vt miniſtret nobis,docens priùs quemadmodum oporteat porrigere cyphum.

IVNONIS ET Iouis,
Iacobo Micyllo Interprete.
IVNO.

EX quo adoleſcentulum hunc Iupiter, Phrygium iſtum dico,ab Ida raptum huc adduxiſti, minùs aduertis mihi animum. IVP. Etiam ob hunc, Iuno, zelotypa iam es,ſimplicem adeò, & minimè moleſtum? Ego verò putabam mulieribus ſolis difficilem te eſſe quæcunq; conuerſantur mecùm. IVN. Neque illa quidem rectè facis, nec conuenientia tibi ipſi, qui omnium deorum dominus exiſtens, relinquens me legitimam vxorem in terram deſcendis,ibíque adulteria exerces in aurum vel taurum conuerſus. Verũtamen illæ mulieres tibi in terra manent:ideo autem hoc puero rapto, etiam in cælum ſubuolaſti, Deorum generoſiſsme:& nunc ille nobiſcum habitat,ante oculos mihi adductus quaſi æmulus, ſcilicet vt pocillaretur tibi,ſic enim aiunt. Itáne verò carebas pocillatoribus?aut defeſsi adeò ſunt & Hebe & Vulcanus miniſtrando? Tu verò etiam calicem non aliter ab eo accipis,quàm ſimul & oſculatus fueris ipſum antea, omnibus aſpicientibus:& deoſculatio iſta ſuauior tibi eſt ipſo Nectare. Atque ob id ſæpenumero neque ſitiens petis bibere. Interdum autem etiam vbi deguſtaſti ſolùm, porrigere ipſi ſoles:deinde bibente ipſo arripis calicem,& quantum in illo reliquum reſtat,omne ebibis, ea etiam parte,vnde ipſe bibit & vbi applicuit labia, vt & bibas ſimul & oſculeris. Nuper verò rex ille atque omnium pater, depoſitis ægide ac fulmine, ſediſti talis ludendo cum illo, barbam ipſe tantam, & tam promiſſam habens. Omnia igitur video hæc:quare ne te putes latêre. IVPITER. At quid adeò graue hoc, ô Iuno, adoleſcentem adeò pulchrũ inter bibendum deoſculari, oblectaríque vtroque illo, & oſculo videlicet, & nectare? Quid ſi igitur vel ſemel committam ipſi quò & te oſculetur? non amplius accuſabis me quòd oſculum illius præſtantius nectare puto. IVNO. Pædieonum verba hæc ſunt. Ego verò non ita inſaniuero, vt labia mea applicem molliculo iſti Phrygi, adeóque effœminato. IVPITER. Non cõuicieris,generoſiſsima tu,amores meos. Nam mulieroſus, & barbarus,& molliculus iſte, ſuauior,& deſiderabilior, nolo autem dicere amplius, ne te magis irritem. IVNO. Vtinam verò & in vxorem illum duxiſſes mei gratia. Memineris igitur qualibus mihi propter egregium iſtum pocillatorem temulenter inſultas. IVPITER. Imò verò Vulcanum iſtum filium tuum oportebat nobis pocillari, claudicantem videlicet, & à fornace venientem, plenum adhuc fauillis, depoſito paulò antè forcipe, & ab illis ipſis digitis accipere nos calicem, attractúmque ipſum interea oſculari, quem neque mater tu libenter oſculata fueris: præ fuligine, quaſi tota illius exuſta facie. Nimirum ſuauia hæc,adeóque multum etiam pocillator iſte cohoneſtat deorum conuiuium, nonne? Ganymedes autem hic iterum in Idam hinc ablegandus eſt? quippe purus ac candidus eſt,& digitos habet roſeos: etiam ſcitè porrigit poculum: & quod te omniũm mordet maximè,oſculatur dulcius ipſo nectare. IVNO. Nunc tibi & claudus, ô Iupiter, Vulcanus eſt, & refertus fuligine, atque nauſea afficeris cùm aſpicis ipſum, ex quo formoſum & capillatum iſtum Ida enutriit. Olim autem non videbas iſta, neque tum fauillæ: neque fornax ipſa abſterrebat te quò minus biberes illo porrigente. IVPIT. Aegritudine Iuno te ipſam afficis, nihil aliud, & mihi amorem eo magis incendis,quia zelotypa es. Quòd ſi verò grauaris à puero formoſo accipere poculum, tibi quidem filius miniſtret potum. Tu verò Ganymedes mihi ſoli imple calicem, & cum quolibet bis oſculare me, & cùm plenum porrigis,& cùm rurſum à me illum accipis. Quid ita lacrymaris? Ne metue. Malum enim feret ſi quis tibi moleſtus eſſe voluerit.

IVNONIS ET Iouis,
Iacobo micyllo interprete.
IVNO.

IXIONEM hunc vides Iupiter? quibúſnam moribus affectũ putas? IVP. Hominem eſſe vtilem Iuno, & combibonem: non enim couerſaretur nobiſcum,ſi indignus conuiuio foret. IVNO. At indignus eſt,contumelioſus certè exiſtens: quapropter non amplius conuerſetur nobiſcum. IVP. Quid autem contumeliæ intulit? oportet enim (vt puto)& me ſcire. IVNO. Quid verò aliud? Et enim erubeſco dicere ipſum. tale eſt quod ſibi ſumpſit. IVP. At qui ob hoc tãto etiã magis dicere debebas,inquãtum ille turpia quoque conatus eſt. Num igitur ſolicitauit aliquam ad ſtuprum? intelligo enim cuiuſmodi turpe ſit, quod

Ixion.

quod reformidaueris dicere. IVN. Ipſam me, non aliam quampiam Iupiter, longo iam tempore, Ac primùm quidem ignorabam, quid rei eſſet cur attentè adeò in me aſpiceret: ille autẽ etiam ingemiſcebat, & ſublacrymabatur: & ſiquando bibens tradidiſſem Ganymedi poculũ, hic petebat ex eo iam ipſo bibere, & capiẽs oſculabatur interea, & ad oculos admouebat, & rurſus proſpectum in me intendebat. Hæc intelligebam amatoria eſſe: & multo quidem tempore verecundabar dicere ad te, putabámque ceſſaturũ à furore hominem. Poſtquam verò & ſermones auſus eſt mihi adhibere, ego dimittens illum adhuc lacrymantem, & ad genua prouolutum, obturatis auribus, vt ne cõtumelias ſupplicantis illius audirem, abii, vt tibi dicerẽ. Tu verò ipſe vide quomodo explores virum. IVPI. Euge, ſceleratus ille, in meipſum, & vſque ad Iunonis nuptias etiam? adeóne inebriatus eſt nectare? Cæterùm nos autores horum ſumus, & vltra modum amatores hominum, qui quidem & cõuiuatores noſtros ipſos fecimus. Digni igitur venia ſunt, ſi bibentes ſimilia atque eadem nobiſcum, deinde & aſpiciẽtes cæleſtes iſtas formas, & quales nunquam viderunt in terra, concupiuerunt frui illis, amore capti videlicet. Eſt autẽ amor violentum quiddam, & non hominibus ſolùm imperat, ſed & nobis ipſis interdũ. IVN. Tuus quidem & valde hic dominus eſt, & ducit te, & fert naſo (vt aiunt) trahẽs, & ſequeris ipſum quocũq; duxerit te, & immutaris facilè in quod cunque iuſſerit, & prorſus poſſeſsio & ludus amoris es tu. Et nunc Ixioni ſcio, quòd veniam tribuis, vt qui & ipſe adulterio cognoueris aliquando illius vxorem, quæ tibi Pirithoum peperit. IVPIT. Adhuc enim tu meminiſti illorum, ſi quid ego luſi in terram deſcendens. Sed noſti quid mihi videatur de Ixione? mulctandũ quidem ipſum nequaquam, neque à conuiuio extrudendum eſſe. ruſticum enim foret. Sed quia amat, &, vt ais, lacrymatur, & intolerabilia patitur. IVN. Quídnam ô Iupiter? metuo enim ne & tu contumelioſum aliquid dicas. IVP. Nequaquam: ſed ſimulachrum ex nube fingentes tibi ſimile, poſtquam ſolutum fuerit conuiuium, & ille vigilat (vt par eſt) præ amore ad concubitum adhibeamus ipſi afferentes. ſic enim ab angendo animo fortaſsis deſiſtet, putans ſe conſecutum eſſe deſiderium. IVN. Apage, vt nunquã quicquam tempeſtiuum illi contingat, quando ea itaque ſupra ipſum ſunt, concupiſcit. IVPI. Attamen patere ô Iuno. Quid enim adeò graue tibi accidet ex hoc figmento, ſi cum nube Ixion congredietur? IVN. Sed nubes ego eſſe apparebo, & turpitudinem iſtam in me committet propter ſimilitudinem. IVP. Nihil iſtud dicis. neq; enim nubes hæc vnquam Iuno erit, neque tu nubes: Ixion autem ſolùm decipietur. IVN. Sed (vt omnes homines arrogantes ſunt) gloriabitur deſcendens forſitan, & narrabit omnibus, dicens coiſſe cum Iunone, & Iouis riualem eſſe. forſitan etiam dixerit me ipſum amare: illi verò credetur, quando non viderunt quomodo cum nube coierit. IVP. Igitur ſi quid tale dixerit, in

Amor.

infernum præcipitabitur, ac rotæ miſer alligatus, cum ipſa perpetuò circunuoluetur, & laborem nunquam ceſſaturum ſuſtinebit, pœnas videlicet has pro amore dependens. IVN. Non enim graue hoc quidem, ob iactantiam.

APOLLINIS ET VVLCANI, Eodem interprete.

VVLCANVS.

VIDISTIN' Apollo Maiæ infantulum illum, nuper genitum, vt formoſus eſt, & arridet omnibus, & iam quoque tale quiddam præ ſe fert, quaſi in magnum aliquod bonum euaſurus ſit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euaſurum, qui ipſo Iapeto antiquior eſt, quantũ ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primum in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem ſuffuratus eſt: aut Martem. nam & huius ſubtraxit clàm è vagina gladium, vt interim de me ipſo non dicam, quem & arcu ſpoliauit, & ſagittis. VVLC. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APO. Scies Vulcane, ſi modò ad te aliquando venerit. VVLC. Atqui venit iampridem. APOL. Quid igitur? habés ne omne fabrile inſtrumentum? necdum quicquam illius tibi amiſſum eſt? VVL. Omne, Apollo. APO. Attamen inſpice diligenter. VVLCA. Per Iouem, forcipem nõ video. APO. Sed videbis illum alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVLCA. Adeó ne aduncas manus habet, perinde ac ſi in ipſo ventre iam tum meditatus eſſet furandi rationem? APOL. An non audiſti ipſum loquentem quoque iam arguta ac volubilia quædam? Atque hic etiam miniſtrare nobis vult. Heri autem vocato ad ſe Cupidine, ſtatim illum palæſtra ſuperauit, neſcio quo pacto pedes illi ſubtrahens. Déinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri ſurripuit cingulum, cùm illa amplexata ipſum fuiſſet ob victoriam. Ioue autem ridente, ſceptrum illius ſuſtulit, & niſi grauius fuiſſet, & plus ignis habuiſſet, ipſum quoque fulmen ſubtraxiſſet. VVLCANVS. Celerem atque agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quin imò & muſicum præterea. VVLCA. Vndénam huius rei coniecturam facis? APOLLO. Teſtudine mortua alicubi inuenta, inſtrumentum ex ea compactũ dedit. Brachiis enim adaptatis, & iugo ſuperinducto, deinde calamis (chordarum anſulis videlicet) infixis fundóque infrà, & quaſi quodam dorſo ſubiecto, atque inde ſeptem chordis ſuſpenſis, & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur, & concinnum, vt ego quoque illi iam inuideam, qui iam olim perſonando citharam me exerceo. Cæterùm ipſa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cælo noctu maneret, ſed præ nimio agendi ſtudio ad inferos vſque deſcenderet, furaturus ſcilicet etiam inde aliquid.

De furacitate Mercurii.

Alat

Alatus autem quoque eſt, ac virgam quandam apparauit, mirificam poteſtatem ac vim habẽtem, qua animas euocat, & educit mortuos, VVLC. Ego illam dedi ipſi, vt eſſet quaſi ludicrum. APOL. Proinde & mercedem iſtam tibi retulit, forcipem videlicet. VVL. Rectè ſanè admonuiſti: quare ibo vt illum recipiam, ſicubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

VVLCANI ET IOVIS,

Iacob. Miſcyl. interprete.

VVLCANVS.

De eo quòd Palas è cerebro Iouis nata eſt.

QVID me oportet facere, Iupiter? venio enim, ita vt iuſſiſti, ſecurim habens acutiſsimã etiam ſi lapides opus ſit vno ictu diſſecare. IVP. Rectè ſanè Vulcane. Sed iam impacta illa diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tentas me num inſaniam? Impera igitur verè quod vis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariam volo. ſi verò non obedieris mihi, me experieris non nũc primùm iraſcentem. Veruntamen ferire oportet audacter, & præſenti animo, neque cunctari: Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrum inuertunt. VVL. Vide Iupiter ne quid mali faciamus. Acuta enim ſecuris eſt, & non abſque ſanguine, neque etiam ad Lucinæ morem tibi obſtetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter. Ego enim noui quid ſit conducibile. VVL. Inuitus quidem, ſed tamen feriam. Quid enim agat aliquis te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc eſt. Magnum, ô Iupiter, malum habuiſti in capite. meritò igitur iracundus fuiſti, tantam intra cerebri panniculum virginem viuam nutriens, ídque armatam: nimirum caſtra, non caput habuiſti, non aduertens, Hæc verò etiam ſaltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac haſtam vibrat, & quaſi quodam furore concitatur, & quod maximum eſt, formoſa admodum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta eſt, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare ô Iupiter, obſtetricandi præmium hoc mihi refer: deſponde mihi illam. IVP. Impoſsibilia petis Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me eſt, nihil repugno. VVL. Hoc volebam: reliquum quod eſt, ipſe curabo. ac iam ſimul rapiam hinc ipſam. IVP. Si tibi facilè adeo hoc, facias licet: veruntamẽ illud ſcio quòd amas ea, quæ tibi contingere nequeunt.

NEPTVNI ET MERCVRII, Eodem interprete.

NEPTVNVS.

De eo quòd Bacchus ex femore Iouis natus eſt.

IEcétne ô Mercuri, conuenire Iouem nunc? MER. Nequaquam Neptune. NEP. Attamen introrenuncia de me ipſi. MERC. Ne moleſtus ſis, inquam. Importunum enim hoc, quare non poteris ipſum videre in præſentia. NEP. Num igitur cum Iunone concumbit? MERC. Non, ſed diuerſum quiddam eſt. NEP. Intelligo, Ganimedes intus eſt. MER. Neque hoc, ſed ipſe infirmus aliquantulum eſt. NEP. Vnde hoc Mercuri? Neſcio enim quid graue narras. MERCV. Pudet dicere tale quidpiam eſt. NEP. At nihil eo tibi opus eſt apud me, patruus vtique cùm tibi ſim. MER Peperit paulò antè, Neptune. NEPTV. Apage. An peperit ille? Ex quo? Itaque latuit ille nos Hermaphroditus exiſtens? At neque vterus eius tumorem aliquem præ ſe tulit. MERCV. Rectè dicis, neque etiam ille partum intra ſe habebat. NEP. Noui, rurſum ex capite peperit ſcilicet, quemadmodum & Mineruam. habet enim ille caput quoddam puerperum. MERC. Neque illud, ſed in femore geſtauit partum illum, videlicet ex Semele receptum. NEP. Euge generoſus, vt ille totus nobis, & ex omni parte corporis imprægnando idoneus atque fœcundus eſt. Sed quæ nam Semele iſta eſt? MERCV. Thebana mulier, ex filiabus Cadmi vna. Huic congreſſus prægnantem eam reliquit. NEPT. Deinde verò ipſe pro illa peperit. MERC. Atq; admodum, etiam ſi tibi alienum ac mirum videatur. Nam Semelen dolis aggreſſa Iuno, (noſti autem vt ſit zelotypa hæc) perſuadet illi vt petat à Ioue quo cum fulmine ac fulgure ad ſeveniat. Quæ cùm verbis huius inducta credidiſſet, veniſſétque Iupiter fulmen ſecum portans, conflagrauit tectum, ipſáque Semele ex igne periit. Me autem iubet Iupiter, vt inciſa illius aluo, partum ad ſe afferam, imperfectum illum quidem adhuc & intra ſeptimum menſem conceptum. Quod vbi feciſſem, ille diſſecto femore ſuo, intrò illũ recipit, vt ibi perficeretur. Atque ita iam tertio poſtquam factum illud eſt, menſe, denuo illum peperit, & nunc ex doloribus aliquantulum languidus eſt. NEP. Vbi igitur infans ille iam eſt? MERC. In Nyſam hinc ablatum, tradidi illum Nymphis enutriẽdum, Dionyſium cognominatum. NEP. Ergo vtrunque, Dionyſii huius & pater & mater ille eſt. MERC. Ita videtur. Abeo igitur, vt illi aquam ad vulnus afferam, ac cætera ea quæ ex more atque conſueto fieri ſolent, quaſi puerperæ procurem.

MERCVRII ET SOLIS,

Iac. Micyl. interprete.

MERCVRII.

De concubitu Iouis cũ Alcmena, & nocte prolõgata.

AVdi ô Sol, ne hodie currum agas, inquit Iupiter, neque in craſtinum, neque etiam in diem perendinum: ſed intus mane: fiátque interea perpetua vna nox longa. Quare equos quidem iterum ſoluant Horę, tu verò reſtingue ignem, & nunc tandem poſt longum interuallũ temporis teipſum recrea. SOL. Noua hæc atq; omnino aliena denuntians venis. Sed nunquid trãſgredi ſiue peccare viſus ſum inter agendum, & extra fines curſum habuiſſe, atque id nunc iraſcitur ille mihi, noctémque triplo maiorem die facere ſtatuit? MER. Nihil tale: neque hoc etiã perpetuò fiet: ſed ipſe nunc opus habet noctem ſibi fieri cõſueto longiorem. SOL. Vbi autem etiam ille eſt?

aut

aut vnde ipſe emiſſus es vt hæc nuntiares mihi? MER. Ex Bœotia,ab vxore Amphitryonis, cũ qua concumbit. SOL. Amator illius?atque ita illi ſatis non eſt nox vna? MER. Nequaquam, Naſci enim quendam oportet ex hoc concubitu magnum,atque multorum certaminum victorem deum:hoc igitur vna nocte abſolui ac perfici impoſsibile eſt. SOL. Sed abſoluat,atque ad exitum perducat ille,quod fauſtum felixque ſit. Veruntamen hæc,Mercuri,temporibus Saturni non fiebant,(ſoli enim hîc nos ſumus)neque ille tum ab vxore Rhea diuertebat,aut ſeorſim cubabat:neque etiam relicto cælo Thebis dormiebat,ſed dies quidem tum dies erat,nox autẽ ad ſuum certum ſpacium ſecundum proportionem horarum agebatur:peregrinum verò aut immutatum nihil.Neque ille tum vnquam cum muliere mortali quicquam rei habuit.At nunc infelicis mulierculæ cauſſa oportet omnia ſurſum & deorſum verti,ac equos quidem præfractiores & difficiliores fieri ob ocium & deſidiã,viam autem aſperiorẽ:eò quòd toto triduo non vſurpabitur:homines prætereà miſerè in tenebricoſo viuere. Hoc boni ex amoribus Iouis conſequentur illi ſcilicet, ſedebũntque expectantes, donec ille athletam iſtum quem dicis, abſoluerit ſub longis tenebris. MERC.Tace ô Sol,ne quid mali pro his dictis tuis nanciſcare. Ego verò ad Lunam hinc abiens,& ad Somnum, renuntiabo etiam illis quæ Iupiter mandauit:illi quidem,vt ne procedat citius: huic autem,vt ne remittat à ſe homines,quò ignorent longã adeò noctem hanc fuiſſe.

VENERIS ET LVNAE,

Iac. Micyl. interprete

VENVS.

QVID hęc ô Luna facere te aiũt quoties ad Cariam peruenis, vt currum ſiſtas:ac deſuper aſpectes Endymionẽ dormientem ſub dio tanquam venatorem aliquem:interdum autem etiam deſcendas ad ipſum ex media via? LVN. Interroga ô Venus filium tuum,qui mihi harum rerum autor eſt. VEN. Sine: contumelioſus ille eſt. Me quippe matrem ipſius quibus modis affecit! nũc quidem in Idam adigens Anchiſæ cauſa Troiani:nunc autem in Libanum ad Aſsirium illum adoleſcentem:quem & Proſerpinæ deſiderabilem fecit,& me ex dimidia parte amoribus meis priuauit. Quare iam ſæpe illi interminata ſum: ni deſinat talia facere:fracturam eſſe me ipſius & arcus,& pharetram, amputaturam autem etiã alas. Iampridem verò & plagas ipſi in nates incuſsi ſandalio:ſed ille,neſcio quo pacto,tũ quidem ſtatim metuens, ac ſupplicans, paulò pòſt omnium obliuiſcitur. Verùm dic mihi, formoſus ne Endymion iſte eſt? Nam hoc quidem ſolatio fuerit malo huic. LVN. Mihi quidem etiã admodum formoſus ô VENVS videtur,& maximè ſi quando ipſa inſtrata ſuper rupem chlamyde dormit, læua tenens ſagittas paulatim è manu prolabentes. Dextra autem circa caput ſurſumverſus reflexa, decorem affert faciei, cui circunfunditur. Ipſe verò ſolutus ſomno, anhelat ambroſium illum halitum. Tunc igitur tacitè equidem & ſine vllo ſtrepitu deſcendens, ac ſummis digitis inſiſtens, vt ne expergefactus ille perturbari poſsit. Scis igitur quid tibi poſt hæc dictura fuerim, ſed pereo equidem amore.

VENERIS ET CVPIDINIS,

Eraſmo Roterod. interprete.

VENVS.

CVPIDO gnate, vide,quæ facis flagitia. Non iam de his loquor, quæ te impulſore mortales in terra, vel in ſe quiſque,vel inuicẽ alii in alios faciunt, verùm de his ago: quæ apud ſuperos quoque deſignas, qui quidem Iouem ipſum cogis varias aſſumere formas,in quodcunque tibi pro tempore viſum fuerit, eum vertens. Tum Lunam è cœlo deuocas. Quin & Solem aliquoties compellis lentum apud Clymenem ceſſare, aurigandi muneris oblitum: nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter, ac tanquam tutò facis. Verùm tu quidem ô deorum omnium confidentiſsime, Rheam inſuper ipſam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem,eò perpuliſti, vt puſionem adamet,atque in Phrygium illum adoleſcentulum depereat: ac tua iam opera inſanit, iunctiſque leonibus,adhibitis itẽ Corybantibus, (quippe qui & ipſi furore quodã ſunt afflati) per Idã montem ſurſum ac deorſum oberrat, ipſa quidẽ Attis amore eiulans: cæterùm Corybantum alius ſuum ipſe penem enſe deſecat, alius demiſſa coma per montes fertur inſanus,alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo perſtrepit.breuiter, omnis vndequaque Ida tumultus atque inſaniæ plena eſt. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te produxi, vt ſi quando reſipiſcat Rhea, vel potius ſi pergat inſanire, Corybantibus imperet, vt te correptum diſcerpant, aut leonibus obiiciant. Hic me ſolicitat metus, quòd videam tibi periculum imminere. CVPIDO. Ocioſo animo eſto mater: ſi quidem leonibus etiam ipſis iam familiaris ſum factus, ita vt ſæpenumero conſcenſis eorum tergis, prehenſaque iuba, equitis ritu inſidens illos agitẽ. At verò illi interim mihi caudis abblandiuntur, ac manum ori inſertam receptant: lambũntque, deinde mihi reddunt innocuam. Porrò Rheæ ipſi quando tandem vacauerit, vt me vlciſcatur, quum in Atte ſit tota? Poſtremò quid ego pecco, quum res pulchras vt ſunt offero, ac demonſtro? Vos ne appetite res pulchras, quare his de rebus ne in me crimen conferte. Num vis ipſa tu mater vti neque tu poſthac Martem ames, neque ille te? VENVS Vt es peruicax, & nulla in re non ſuperas?Attamen horum quæ dixi,aliquando memineris.

IOVIS

IOVIS, AESCVLAPII, & Herculis,

Iacobo Micyllo Interprete.

IVPITER.

Aesculapius & Hercules de sessione contendunt.

DESINITE ô Aesculapi & tu Hercules contendere inter vos iurgiis perinde vt homines. Indecora enim hæc, & à conuiuio deorum aliena. HERC. At vis, ô Iupiter, medicamentariũ istum priore loco accumbere, quàm me? AES. Quid ni, per Iouem? melior quoque enim sum. HER. In quo igitur ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine aliquando percussit, eò quòd quæ nefas erat feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis particeps factus es? AES. Oblitus verò etiã tu es Hercules, quòd in Oeta conflagrasti, quando quidẽ mihi ignẽ obiicis? HER. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vterque in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sim, tantos autem labores sustinuerim, expurgata vita, deuictis bestiis, & hominibus cõtumeliosis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicũ incisor es, & circulator, ægrotantibus fortassis hominibus vtilis medicamenta adhibendo: virile autem nihil quicquam opere præstitisti. AES. Rectè dici, quoniam & inustiones tuas curaui, quando paulò antè ascendisti ad nos semiustulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica ista, & post illam etiam à flamma. Ego verò quid? si nihil aliud, tamen neq; seruiui quemadmodum tu, neque lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus sandalio aureo: neque verò etiam insaniens occidi liberos & vxorẽ. HER. Nisi desinas conuiciari, statim admodum senties quòd non multum tibi profutura sit immortalitas: quoniã sublatum hinc è cælo præcipitem dabo te, vt ne ipse quidem Pæon curauerit te, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Desinite inquam, & ne perturbate nobis conuersationem hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è conuiuio. Quanquam etiam æquum est ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe qui & prior mortuus est.

MERCVRII ET Apollinis,

Eodem Interprete.

MERCVRIVS.

QVID verò tristis es Apollo? APOL. Quoniam, ô Mercuri, miser atq; infelix circa amores sum. MERC. Dignum quidẽ mœrore hoc: sed tu quo pacto miser atque infelix es? An adhuc dolore afficit te id quod cum Daphne accidit? APOLL. Nequaquam, sed amasium doleo Laconem illum Oebali filium. MER. An mortuus est Hyacinthus? dic mihi. APOL. Atque admodum. MER. Vnde Apollo? aut quis ita ab omni amore alienus fuit, vt occiderit formosum illum puerum? APOLL. Meum ipsius factum hoc est. MERC. Quid igitur? insaniuistin' Apollo? APOL. Non, sed infortunium quoddam inuito mihi accidit. MERC. Quomodo? cupio enim audire rationẽ hanc. APOL. Disco ludere discebat, atque ego vnà cum illo ludebam. Cæterùm ventorum omnium pessimè perditus Zephyrus amabat quidem longo iam tempore etiam ipse illũ. Verùm neglecto eo, & contemptum istum non ferente, ego quidem, quemadmodum consueueramus, discum in altum sursum versus iaculabar, ille autem deorsum à Taygeto spirans, ablatum hunc in caput puero inflixit, ita vt ex ea plaga & cruor manaret affatim, & ipse puer statim moreretur. Verùm ego è vestigio Zephyrum vleiscebar, tortis in eum sagittis, fugientémque ad montem vsque persequendo. Puero autem & tumulum extruxi in Amyclis, quo loco discus eum prostrauit: & florem ex cruore illius terram induere fecit, suauissimum illum quidem Mercuri, atque omnium fragrantissimũ, præterea & literas quasdam habentem, quæ mortuum ipsum quasi deplorant. Num tibi igitur præter rationem mœstus fuisse videor? MER. Sanè verò, Apollo. Noras enim mortalem te comparasse amasium tibi: quare dolere non debes mortuo iam illo.

Hyacinthus cum Apolline discо ludés interficitur.

MERCVRII ET Apollinis,

Eodem Interprete.

MERCVRIVS.

ITAN' autem Vulcanũ, cùm & claudus ipse sit, & artem adeò fabrilem & contemptã exerceat, Apollo, pulcherrimas duas vxores duxisse, Venerem, atque Gratiam? APOL. Felicitas quædam hæc, Mercuri. Veruntamen illud equidẽ miror, quòd cum illo rem habere sustinent, & maximè quando vident sudore fluentem, in fornacem demittere atque incuruare sese, multa adeò fuligine facie illius oppleta. Et tamen talis ipse cùm sit, amplectuntur ipsum, & osculantur, & vnà dormiũt. MERC. Hoc & ipse indignor, & Vulcano inuideo. At tu comam nutri Apollo, ac citharã persona, animum ob pulchritudinem elatum atque superbum præ te ferens: ego autem etiam ob habitudinem corporis, & lyram: cæterùm vbi cubitum eundum fuerit, soli dormiemus. APOLL. Ego verò aliàs quoque habeo Venerem minùs propitiam ad res amatorias: quippe etiam quos duos maximè præter cæteros amaui, Daphnem & Hyacinthum, illa quidem aufugit, atque odit me, adeò vt in lignum conuerti maluerit, quàm mecum rem habere: hic autem à discо interfectus est, & nunc pro illis coronas habeo. MER. At ego iam aliquando Venerem, sed non oportet gloriari. APOL. Noui, atque etiam Hermaphroditum istum ex te aiunt peperisse ipsam. Veruntamen illud mihi dic, si nosti: quomodo non æmulatur Venus Gratiam, aut contrà illa Venerem? MER. Quoniam, Apollo, illa in Lemno cum ipso consuetudinem habet, Venus autem in cælo: præsertim autem hæc cũ Marte ple-

Deeoquòd Vulcanus duas vxores formosissimas haberet, Venerem, & Gratiam.

runque verſatur, atque illum amat: quapropter non ita multùm fabrum iſtum curat. APOL. Atque hæc putas ipſum Vulcanum ſcire? MERC. Scit, ſed quid agat cùm generoſum adeò adoleſcentem, & præterea militarem ipſum eſſe videat? Quare ſilentium agit, niſi quòd minatur quidem vincula quædam excogitaſſe contra illos ſeſe, iiſque ipſos comprehenſurum eſſe, circundato veluti retibus quibuſdam lecto. APOLL. Neſcio ſanè: optarim verò ipſe, ille qui ſic comprehenderetur, eſſe.

IVNONIS ET Latonæ,

Iacobo Micyllo Interprete.

IVNO.

PVlchros enimuero Latona & liberos procreaſti Ioui. LAT. Non enim omnes, ô Iuno, tales parere poſſumus, qualis Vulcanus eſt. IV. At hic claudus quidem, vtilis certè tamen eſt, artifex optimus exiſtens, ac cælum nobis exornauit quoque, Venerémq; vxorem duxit, à qua & ſtudioſè obſeruatur. Contrà autem tuorum liberorum altera quidem virilis vltra modum, & montiuaga eſt, & poſtremò in Scythiam quoque profecta, omnes ſciunt qualia comedat, hoſpites mactãdo, ac Scythas ipſos imitando, qui humana carne veſcuntur. Apollo autem ſimulat quidem omnia ſcire ſeſe, & iaculari, & cithara canere, & medicũ eſſe, & vaticinari: & erectis vaticinandi tabernis hîc in Delphis, illic in Claro & Didymis, decipit conſulentes ſe, obliqua, & in vtranque partẽ quæſtionis propoſitæ inclinantia reſpondendo, ne videlicet erroris poſsit damnari, atque ita ex hoc quæſtum facit, & diteſcit. Multi enim amentes ſunt, ſéque ipſos exhibent præſtigiis deludendos. Verùm non ignoratur vtique à prudentioribus, quòd pleraque falſa ac ficta dictitet: quippe ille ipſe vates ignorabat quòd interfecturus amaſium ſuum eſſet diſco: neque prædixerat ipſe ſibi quòd fugitura ipſum eſſet Daphne, ídque adeò formoſum atque comatum. Quare non video qua cauſa pulchriores liberos te quàm Nioben illam procreaſſe putaris. LAT. At verò liberi hi, hoſpitum mactatrix iſta videlicet, & mendax vaticinator ille, ſcio quo pacto mordeant te dum conſpiciuntur inter deos, & maximè quando hæc quidem ob pulchritudinem laudatur, ille autem citharam perſonat in conuiuio, omnibus ipſum admiratione proſequentibus. IVNO. Nequeo riſum continere, Latona. Illúmne admirantur? quem Marſyas, ſi iuſtè modò iudicare Muſæ voluiſſent, excoriaſſet meritò, vt qui ipſe in Muſica vicerat: nunc autem circunuentus miſer ille periit, iniuſtè ſanè damnatus. Hæc autem formoſa tua virgo, ita formoſa nimirũ eſt, vt poſteaquàm animaduertit ſeſe cõſpectam ab Actæone fuiſſe, verita ne adoleſcens ille turpitudinem ipſius euulgaret, immiſerit illi canes: vt interim non dicam quòd neque parturientibus obſtetricatura fuiſſet, ſi virgo vtique & ipſa foret. LAT. Valde animo elato es Iuno, eò quòd cum Ioue concumbis, & vnà cum eo regnas: & propterea abſque metu contumelioſa es. Veruntamen videbo te non ita multò poſt rurſum lacrymantẽ, quando te relicta in terram deſcenderit ille, in taurum aut cygnum conuerſus.

APOLLINIS ET Mercurii,

Eodem Interprete.

APOLLO.

QVid rides Mercuri? MERC. Quoniã maximè ridicula, Apollo, vidi. APO. Dic igitur, vt & ipſe auditis illis tecũ ridere poſsim. MERC. Venus cum Marte concumbens deprehenſa eſt, ac Vulcanus comprehenſos illos vinculis cõſtrinxit. APOL. Quomodo? Suaue enim quiddam dicere videris. MERC. Longo iam tempore, opinor, cognitis his quæ agebantur, expiſcatus eſt illos, & lecto occultis quibuſdam vinculis circundato, abiens ad fornacem opus faciebat. Poſt hæc Mars ingreditur ſecretò, vt quidem ipſe putabat. Videt autem ipſum ex alto Sol, & rem ad Vulcanũ defert. Vbi igitur lectum conſcendiſſent, & in opere eſſent, & iam intra retia tenerẽtur, circumuoluuntur ipſis quidem vincula, aſtat autẽ Vulcanus. Illa igitur (nam & fortè tum nuda erat) pudore affecta, non habebat quo ſe tegeret. Mars verò ab initio fugere tentabat, ſperabátq; ſe vincula illa diſrupturum eſſe: cæterùm poſteaquàm intellexit ſe vndique captum teneri, neq; effugere quòquã poſſe, ſupplicare cœpit. APOL. Quid igitur? ſoluítne ipſos Vulcanus? MERC. Nondum, ſed conuocatis diis ſpectandum ipſis exhibuit adulterium. Illi autem nudi ambo, & colligati mutuò, inclinatis déorſum capitibus erubeſcebant. Atq; adeò ſpectaculum hoc dulciſsimũ mihi viſum eſt, cùm tantùm non ipſum opus exhiberent. APOL. At faber ille an non pudore afficitur etiam ipſe cùm ſpectandã ita exhibet coniugii ſui turpitudinem? MER. Non per Iouem, quippe qui etiam arrideat ipſis aſtans. Ego verò, ſi opus eſt verum dicere, inuidebam Marti, non ſolùm quòd cum formoſiſsima dea adulterium exercuiſſet, ſed etiam quòd colligatus cum ipſa vnà eſſet. APOL. Próinde & tu ligari hoc pacto ſuſtineres? MERC. Tu verò non, Apollo? Aſpice modò & accedens (collaudabo enim te) ſi non eadem ipſe quoque optabis vbi videris.

Deprehenſi Mars cum Venere, à Vulcano vinculis colligantur.

IVNONIS ET Iouis,

Iacobo Micyllo Interprete.

IVNO.

QVidem erubeſcerẽ ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidẽ religata coma incedens, vt plurimùm autem cum inſanis mulieribus conſuetudinem habens, mollior ipſis illis, ad tympana & tibias & cymb

Calumniatur Iuno Bacchum vini inuentorem.

cymbala choreas agens, & in ſumma cuiuis magis quàm patri tibi ſimilis. IVP. At verò hic mitratus,& mulieroſus,non ſolùm,ô Iuno, Lydiam ſubiugauit,& eos qui ad Tmolum habitãt cepit,prætereà & Thraces ſub ſe redegit, verùm etiam contra Indos profectus cum muliebri iſto exercitu,& elephantos cepit,& terra potitus eſt, ipſumque regem, qui aliquantulum reſiſtere auſus fuerat,captiuum abduxit. Atque hæc omnia fecit ſaliens pariter & choream ducens,haſtis vtendo hederaceis,ebrius intereà,vt ais, atque fu rore correptus. Quòd ſi verò quiſpiam illũ conuiciari aggreſſus ſit, contumelioſè de ſacris illius loquendo:etiam hunc vlciſci ſolet, vel palmitibus ipſum implicando, vel à matre,périnde vt hinnulum,lacerari faciendo. Vides quàm virilia hæc,& me patre minimè indigna ? Si verò luſibus quoque & deliciis inter hæc indulget,nõ eſt quòd inuideas,& maximè ſi quis cogitet qualis hic ſobrius futurus erat,quando etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi videris etiam laudare inuentum ipſius,vitem videlicet, & vinũ:& hoc cùm videas qualia inebriati iſti factitẽt, tituban tes,& ad contumeliam prolabentes , & in ſumma,inſanientes præ vino. Itaque & Icarium illũ, cui primo donauit palmitem , ipſi compotores interfecere,ligoninus cæſum.IVP.Nihil hoc dicis.Non enim vinum hæc , neque ipſe Dionyſius efficit:ſed immoderatus potus,& vltrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero. Cæterùm ſi quis moderatè bibat , hilarior ille quidem & ſuauior fieri ſolet. Qualia verò Icarius paſſus eſt, tale nihil vlli compotorũ facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia afficiuideris,ac Semeles reminiſci, Iuno:ſiquidem eas res Dionyſii calumniaris, quæ ſunt omnium pulcherrimæ.

Vinum mala non deſignat, ſed nimius eius potus.

VENERIS ET CVPIDINIS,

Eraſmo Roterodamo Interprete.

VENVS.

Cupido omnes deos ſuperat,exceptis Minerua, Muſis , & quibuſdam aliis,&c.

QVid tandem in cauſa eſt , Cupido, vt quum reliquos Deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipſum, Neptunũ, Apollinem, Iunonem,me deniq; matrem ab vna Minerua temperes , vtque aduerſus hanc nec vllum habeat incendium tua fax,& iaculis vacua ſit pharetra,tum & ipſe arcu careas, neque iaculari noris?CVP. Equidem hanc metuo,mater:eſt enim formidabilis,truculentóque aſpectu,ac ferocitate quadam ſupra modum virili: proinde ſi quando tenſo arcu petam illam, galeæ criſtam quatiens expauefacit me,móxque formidine tremere occipio , ſic vt arma mihi è manibus excidant. VEN. Atqui Mars an non erat hac formidabilior ? & hunc tamen ſuperatũ exarmaſti. CVPI. Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua ſemper adductis ſupercilliis obſeruat. quin aliquando temerè ad illam aduolaui, faciem propius ad mouens:at illa,Si quidem ad me acceſſeris , inquit,per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te transfigam,aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem , aut ipſa te diſcerpam. Plurima item id genus comminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis: poſtremò & in pectore faciem quandam geſtat horrendam:viperis capillorum vice comatam . hanc nimirum magnopere formido.territat enim me , fugióq; quoties eam aſpicio. VEN. Eſto ſané . Mineruã metuis, vt ais,atque huius geſtamen Gorgona re formidas , ídque quum Iouis ipſius fulmen non formidaueris. Cæterùm Muſæ quam ob cauſam abs te non feriuntur , atque à tuis iaculis tutæ agunt?num & hæ criſtas quatiunt,aut Gorgonas prætendunt? CVPI. Has quidem reuereor mater: ſunt enim vultu pudico,ac reuerendo : præterea ſemper aliquo tenentur ſtudio, ſemper cantionibus animum intentum gerunt : quin ipſe etiam non rarò illis aſsiſto , carminis ſuauitate delinitus. VEN. Eſto,nec has adoriris, propter ea quòd ſint reuerendæ: at Dianam qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem vſquam ſum potis,quippe perpetuò per montes fugitantem : ad hæc alterius cuiuſdam ſui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius ô gnate? CVP. Nempe venatu ceruorum & hinnulorum , quos inſectatur vt capiat,ac iaculo figat. Ac prorſum tota rerum huiuſmodi ſtudio tenetur:tametſi fratrem eius,qui nimirum arcu valet , & ipſe,ferítque eminus. VEN.Teneo gnate,eum ſæpenumero ſagitta vulneraſti.

DEARVM IVDICIVM.

Iacobo Micyllo Interprete.

IVPITER.

De iudicio Paridis.

MErcuri , accepto hoc pomo abi in Phrygiam ad Priami filium , paſtorẽ armenti(paſcit autem in Ida monte, qua parte Gargarum vocant) ac dic illi: Iupiter,inquiẽs,ô Pari iubet te, poſteaquam & ipſe formoſus es,& rerum amatoriarũ doctus, ſententiam ferre inter deas, quænam illarum omnium formoſiſsima ſit.Certaminis autem prę-miũ,ea quę vicerit, pomũ accipiat. Porrò tẽpus iam eſt,vt & ipſæ vos abeatis ad Iudicem. Ego verò ablego à me arbitrium , vt qui ex æquo omnes vos amem,ac,ſi modò poſsibile foret , libenter omnes vos victrices videre vellem, præſertim quando & neceſſe eſt, qui vni pulchritudinis ſummã adiudicabit , eum omnino in odiũ cæterarum plurium incurrere. Quare equidem ipſe vobis idoneus iudex non ſum : adoleſcens autem ille Phrygius,ad quem hinc abitis, regio quidem genere prognatus eſt, & Ganymedis huius cognatus:cæterùm ſimplex & montanus: neque quiſquam illum cognitione hac indignum meritò putauerit. VEN. Ego verò, Iupiter,etiam ſi Momum ipſum præſtituas nobis iudicem,præſenti animo itura ſum ad documentum mei præbendum. Quid enim adeò reprehenderit ille in me? Sed oportet etiam hiſce placere hominem. IVNO. Neque nos, Venus,timemus quicquam, etiam ſi Mars iſte tuus electus ſit arbiter: ſed recipimus & hunc Parin , quiſquis etiam fuerit. IVP.Num igitur & tibi eadem hæc , filia, placent?quid reſpondes?auertis te,& erubeſcis? Eſt quidem peculiare hoc virginibus vobis verecun

dia aſſici erga talia: ſed tamen annuis. Abite igitur: ac videte ne infenſiores fiatis iudici, quęcunque victæ fueritis, néve malum aliquod inferatis ipſi adoleſcentulo. Neque enim fieri poteſt vt æqualiter omnes formoſæ ſitis. MERC. Procedamus ergo rectà verſus Phrygiam. Ac ego quidem præibo, vos autem non lentè & ſequimini me, & bono animo eſte. Noui ego Paridem hũc: adoleſcens eſt formoſus, & quod ad cætera attinet, amori deditus, & ad talia diſceptanda maximè idoneus: neque ille facilè iudicauerit malé. VEN. Hoc quidem totum bene, adeóque pro me narras, iuſtum videlicet eſſe nobis iudicem. Vtrum autem & vxore adhuc caret hic, an & mulier quæpiam ipſi cohabitat? MER. Non omnino abſque vxore eſt, Venus. VEN. Quomodo hoc dicis. MER. Videtur quædam cum eo habitare mulier Idæa, ſic ſatis formoſa, cæterùm ruſtica, atque inter montes malè conſueta: ſed non admodum adhibere animum ipſi videtur. Cuius igitur gratia hæc interrogas? VEN. Nullius ſanè rei, ſed ita temerè in mentem venit. MINERVA. Malè legationem obis, heus tu, qui priuatim cum hac conſilia confers. MERC. Nihil mali, Minerua, hoc: neque etiam contra vos: ſed interrogabat me an vxore adhuc careret Paris. MIN. Quamobrẽ igitur hoc ſuperſtitioſè adeò illa curat? MERC. Neſcio. Aiebat igitur quòd temerè ita in mentem veniſſet hoc, neque ex compoſito interrogaſſet me. MIN. Quid ergo? carétne vxore adhuc? MERC. Non videtur. MINE. Quid autem? bellicæne rei ſtudio aliquo tenetur, atque amans gloriæ eſt, an nihil aliud quàm bubulcus eſt? MERC. Verum quidem non poſſum dicere: coniecturam autem facere licet, iuuenis cùm ſit, etiam has res conſequi illum cupere, ac velle præcipuum in præliis eſſe ſe. VEN. Vides? nihil ego nũc conqueror, neque crimini verto tibi, quòd cum hac ſeorſim nunc loqueris. Querulorum enim hoc, non Veneris. MERC. Etiam hæc fermè eadem interrogauit me: quam ob rem grauiter ne feras, néve putes eò minùs conſecuturam eſſe te, quòd huic quoque ſimpliciter & abſque dolo reſpondi. Verùm intereà dum ſermones cedimus, iam multùm progreſsi, reliquimus poſt nos ſtellas, & propémodũ Phrygiam contigimus. Ego verò etiam Idam video, adeóque totum Gargarum exactè: &, ſi non fallor, ipſum quoque iudicem veſtrum Paridem. IVNO. Vbi autem is eſt? neque enim ipſa etiam video illum. MERCVR. Hàc verſum, Iuno, ad ſiniſtram reſpice, non ad ſummum montem, ſed ſecundùm latus, vbi antrum illud & armentum vides. IVNO. At non video armentum. MERCVRIVS. Quid ais? an non vides buculas ſecundùm meum hũc digitum ex mediis rupibus progredientes, & quendam à ſcopulo déorſum currentem, pedum manu tenentem, & prohibentem ne longiùs diſpergatur armentum? IVNO. Video nunc tandem, ſi modò ille eſt. MERCVR. Ille verò. Sed quia prope iam ſumus, in terram, ſi videtur, demiſsi, pedibus faciamus iter, ne conturbemus illum ſupernè ex improuiſo deuolando. IVN. Rectè dicis. Atque ita faciamus. Cæterùm poſteaquàm deſcendimus, tuum iam eſt, Venus, vt præeas, ac viam nobis ducendo commonſtres. Tu enim, vt conſentaneum eſt, locorum perita es: quippe quæ ſæpius, vt fertur fama, huc ad Anchiſen deſcenderis. VEN. Non admodũ, Iuno, me tua iſta mouet dicacitas. MER. At igitur ego vos ducam: nam & ipſe frequenter in Ida verſatus ſum, quando Iupiter amabat adoleſcentulum iſtum Phrygium: ac ſæpius huc veni ab illo miſſus, vt quid ageret puer, obſeruarẽ: & cùm iam in aquilam conuerſus eſſet, vnà quoque eum ipſo aderam, & vnà formoſum illũ ſubleuabam. Et, ſi modò ſatis memini, ab hac ipſa rupe illum in ſublime abripuit. Nam hic quidẽ fortè tum fiſtula canebat ad ouile, Iupiter autem à tergo ipſi deuolans, leuiter admodũ vnguibus circunectis, & ore in tiaram, quam ſuper caput habebat, impreſſo, in altum ſuſtulit puerum, perturbatum, & ceruice reflexa in ipſum intuẽtem. Tum igitur ego fiſtulam ſuſtuli: abiecerat enim illam præ timore. Atenim arbiter hic propè eſt, quare compellemus ipſum. Salue bubulce. PARIS. Et tu certè adoleſcens. Quis autem ipſe es qui huc ad nos aduenieris: aut quáſnam has adducis mulieres? Non enim eiuſmodi apparent, quæ in montibus verſari cõmodè queant, formoſæ adeò cum ſint. MERC. At non ſunt mulieres Iunonẽ verò, Pari, & Mineruam, & Venerem vides, & me Mercurium videlicet Iupiter ad te miſit. Sed quid tremis & expalleſcis? ne metue. nihil enim periculi hîc. Iubet autẽ te iudicem eſſe pulchritudinis ipſarum. Quandoquidem enim, inquit, & formoſus ipſe es, & doctus rerum amatoriarum, cognitionem hanc tibi commendo: certaminis autem præmium ſcies lecto hoc pomo. PAR. Cedo, vt videam quid ſibi etiam velit Pulchra, inquit, capiat. Quo pacto igitur, ô here Mercuri, potero ego mortalis cum ſim ipſe ac ruſticus, iudex eſſe tam inopinati ſpectaculi, & maioris adeò quàm pro publici captu? Nam huiuſmodi cauſſas diſceptare, delicatorum atque vrbanorum magis eſt. Quod autem ad me attinet vtra capella formoſior altera ſit, & iuuenca num alia aliam ſuperet, fortaſſis ex arte diiudicare poſſim. Hæ verò & formoſæ pariter omnes ſunt & non video quo pacto aliquis ab vna ad aliam tranſferẽdo aſpectum auellere queat. Non enim facilè abſiſtere vult, ſed cuicunque ſe primo applicat, ei inhæret, & quod præſens eſt, laudat. Inde ſi ad aliud tranſierit, etiã illud formoſum videt, & immoratur: & ſemper ab iis quæ propiora ſunt, ceu per ſucceſſionẽ excipitur. Et in ſumma, circumfuſa mihi eſt pulchritudo ipſarum, & totum me complexa tenet. Ac doleo quòd nõ & ipſe, quemadmodum Argus ille, toto corpore videre poſſum. Videor autem mihi bene tum iudicaſſe, ſi omnibus pomum hoc reddidero. Nam & rurſum illud quoque accedit, quòd hæc quidem Iouis ſoror & coniunx eſt: illæ verò filiæ. Quomodo igitur non periculoſum etiam hoc pacto iudicium hoc fuerit? MER. Neſcio. niſi quòd non licet detrectare Iouis imperium. PAR. Vnũ igitur hoc Mercuri perſuade ipſis, ne ſuccenſeant mihi duæ illæ reliquæ quæcunque victæ fuerint:

fuerint: ſed quicquid peccatum videbitur, id ſolis oculis imputent. MERC. Ita facturas ſe aiũt. Tempus autem iam tibi eſt vt peragas iudicium. PAR. Faciemus periculum. Quid enim agat quiſpiam? Cæterùm illud primùm ſcire volo, vtrum ſatis erit ſpectare ipſas, vt nunc ſunt, veſtitas: an verò etiam exuere ſeſe neceſſe erit, vt diligentiùs inſpici atque examinari eò poſsint. MER. Hoc tuum officium erit videre, vtpote iudicis. Ac imperes ipſis licet, quomodocũq; etiã voles. PAR. Quomodocunque etiam volo? Nudas igitur videre volo. MER. Exuite heus vos. Tu verò inſpice eas. Ego interim auertam me. VEN. Rectè ô Paris. Atque prima certè exuam me, vt noris quòd non ſolùm lacertos habeam candidos, neque etiam magnos & auguſtos oculos præ me ferendo, ſuperbiam. Aequaliter verò ſum tota & vniformiter pulchra. MIN. Ne priùs ipſam exueris, ô Paris, quàm ceſtum à ſe depoſuerit, (incantatrix enim eſt) ne te præſtigiis circumueniat per illum. Et certè quidem oportebat neque etiam ſtudioſè ita exornatam hîc adeſſe, neque tot coloribus fucatam, périnde ac verè meretricem aliquam, ſed ipſam formam nudam exhibere ſpectandam. PAR. Rectè ſanè admonent illud de ceſto: atq; etiam depone illum. VEN. Cur non igitur & tu Minerua galea depoſita nudum caput ſpectandum exhibes, ſed concutis conum, & perterres iudicem? An vereris ne tibi obiiciat & reprehendat cæruleum iſtud oculorum, ſi dempto terribili iſto aſpiciatur? MINERVA. Ecce tibi galea hæc ablata. VEN. Ecce tibi & ceſtus hic. IVNO. Sed exuamur tandem. PAR. O Iupiter monſtrifice, quod ſpectaculum! quæ pulchritudo! quę voluptas! qualis virgo hæc! vt verò regalis illa & venerabilis effulget, adeóque verè digna Ioue! Tuetur autem ſuaue quiddam & iucundum, ac blandum & illecebroſum: etiam arriſit. Sed iam ſatis habeo felicitatis huius. Si videtur autem, etiã ſeorſim vnamquanque inſpicere volo: quoniam nunc certè ambiguus ſum, neque ſatis ſcio ad quid etiam me referam, viſu in omnes partes diſtracto. VEN. Ita faciamus. PAR. Abſcedite igitur vos duæ: tu verò Iuno hîc mane. IVN. Maneo. Ac poſteaquàm me diligenter inſpexeris, tempus tibi erit & cætera iam ſpectare, num pulchra victoriæ meæ dona propoſita tibi. Nam ſi me, Pari, formoſiorem eſſe iudicaueris, vniuerſæ eris Aſiæ dominus. PAR. At non donis noſtra hęc gerũtur. Sed tamen abi: mox enim agetur quicquid æquum viſum erit. Tu verò accede Minerua. MINER. Adſum tibi. Quòd ſi igitur me, ô Pari, formoſam eſſe iudicio declaraueris, haud vnquam ex pugna victus abibis: bellatorem enim te, & victoriarũ compotem efficiam. PAR. Nihil, Minerua, opus mihi eſt bello, & pugnis. Pax enim, vt vides, in præſentia tenet Phrygiam ac Lydiam, & ab hoſtibus quietũ eſt patris imperium. Sed tamen confide: neque enim eò minùs feres: tametſi ob munera nequaquam iudicium feramus. Sed indue te tandem, & impone galeam: ſatis enim te inſpexi. Ac nunc Venerem adeſſe tempus eſt. VENVS. Eccam meipſam tibi. Ac contemplare ſingillatim vnumquodque diligenter, nihil curſu præterue-
hendo, ſed immorando ſingulis etiam membris. Quòd ſi verò placet, ô formoſe, etiam hæc mea dicta accipe. Ego enim iamdudum aſpiciens te iuuenem adeò, & formoſum, qualem neſcio an vllum alium nutriat Phrygia, beatum quidem te puto ob pulchritũdinem, reprehendo autẽ, quòd non relictis hiſce rupibus & ſaxis, in vrbe alicubi vitam degis, ſed corrumpi pulchritudinem iſtam ſinis in ſolitudine. Quid enim te montes iſti iuuant? aut quid proficiunt pulchritudine iſta tua boues? Decebat autem te iam & vxorem duxiſſe, non tamen ruſticam aliquam & indigenam, quales per Idam paſsim mulieres ſunt, ſed ex Græcia aliquam, vel Argiuam, vel Corinthiam, vel Lacænam, cuiuſmodi Helena illa eſt, adoleſcentulã & formoſa, & nulla parte me ipſa inferior, & quod maximum eſt, amori quoque dedita. Nam illa ſi ſolùm etiam aſpiciat te, ſatis ſcio, relictis omnibus, ſeque ipſa ceu in deditionem tradita, ſequetur & cohabitabit tecum. Prorſum autem & tu audiſti iam aliquando de ipſa. PAR. Nihil etiam, ô Venus. Nunc autem lubens audiero omne quicquid eſt de illa te narrantem. VEN. Eſt hæc filia quidem Ledæ formoſæ illius, ad quam Iupiter è cælo deuolauit in Cygnum conuerſus. PAR. Qualis autem aſpectu eſt? VEN. Candida quidem, qualem conſentaneum eſt eſſe è Cygno prognatam: tenera autem, vt quæ in ouo enutrita fuerit: nuda plerunque exercens ſeſe, & palæſtricæ rei dedita. Adeò igitur magnopere ab omnibus paſsim expetitur, vt & bellũ ipſius cauſſa ſuſceptum fuerit, cùm Theſeus nondum nubilem illam rapuiſſet. Poſtea verò cùm iam ad florem ætatis peruenisſet, optimi quiq; Achiuorum ad petendas illius nuptias ſeſe obtulerunt. Antepoſitus autem reliquis tum Menelaus fuit, ex gene re Pelopidarum natus. Quòd ſi autem voles, ego tibi conficiam has nuptias. PAR. Quid narras? eiúſne quæ iam nupſit alteri? VEN. Iuuenis adhuc es, & ruſticus. Ego verò noui quo pacto talia perficere conueniat. PAR. Quomodo? cupio enim & ipſe ſcire. VEN. Tu quidem proficiſcêris ad perluſtrandam Græciam, atque vbi Lacedæmona perueneris, videbit te Helena. Poſt illa verò meum iam opus erit efficere quò illa amore tui capiatur, téq; ſectetur. PAR. Hoc ipſum etiã incredibile mihi videtur, vt illa relicto coniuge, cum homine barbaro atque hoſpite è patria nauigare in animum inducat. VEN. Bono animo eſto. Nam huius certè rei gratia liberos duos habeo pulchros, Amabilitatem, & Cupidinem videlicet, quos tibi tradam, qui tibi duces itineris futuri ſint. Ac Cupido quidẽ totus ſubingrediens illam, vi coget amare mulierem. Amabilitas autem tibi ipſi circumfuſa, id quod ipſa eſt, & expetibilem te reddet, & amabilem. Déinde autem & ego vnà præſens rogabo Gratias, quò & illæ comites ſe præbeant: atque ita omnes ipſam ad hoc quod volumus impellemus. PAR. Quomodo fortaſsis hoc procedet, incertũ adhuc, Venus eſt: veruntamen amo iam Helenam, & neſcio quo pacto etiam videre ipſam mihi videor, & nauigo rectà verſus Græciam, & in Spar

ta peregrè abſum,& redeo vnà cum vxore:& doleo quòd nõ omnia hæc iam nũc facio. VE. Ne priùs amaueris Pari,quàm pronubã me & ſpõſæ conciliatricem iudicio hoc remuneratus fueris. Decet enim & me victorię cõpotem factã adeſſe vobis,& celebritatẽ peragere nuptiarũ pariter & victoriæ. Omnia enim licet tibi hæc, & amorẽ, & formã,& nuptias pomo iſto mercari. PAR. At metuo ne me poſt latũ iudicium negligas & contemnas. VEN. Vis igitur vt iurẽ tibi? PAR. Nequaquam,ſed tantùm promitte denuo. VE. Promitto igitur,Helenam traditurum me eſſe vxorẽ tibi,& futuram comitem proficiſcenti ad ipſam: deindę & Ilium venturam eſſe ad vos. Atq; adeò ipſa præſens adero,& ad omnia opitulabor. PA. Etiam Cupidinem & Amabilitatem & Gratias ſecum adduces? VEN. Bonum animum habe: quin & Deſiderium & Hymenæum prætereà comites aſſumam. PAR. Ob hæc igitur do tibi pomum,ob hæc accipe.

MARTIS ET Mercurii,

Eraſmo Roterodamo Interprete.

MARS.

Iouis iactãtia irridetur.

AVdiſtin' Mercuri cuiuſmodi nobis minatus ſit Iupiter? quàm ſuperba, quàm que dictu abſurda? Ego, inquit, ſi voluero, catenam ex æthere demittam, vnde ſi vos ſuſpenſi me vi detrahere conemini, luſeritis operam: nunquã enim me déorſum trahetis. Contrà ego vos ſi velim in altum attrahere, non vos modò, verùm etiam tum terram ipſam, tum mare pariter ſubuectum in ſublime ſuſtulero. Ad hæc alia permulta, quæ tu quoque audiſti. At ego, ſi quidem cum vno quolibet ſingulatim conferatur, ita præſtantiorem eum eſſe, viribúſque ſuperiorem, haudquaquã negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiam ſi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MERC. Bona verba Mars. Neque enim ſat tutum eſt iſta loqui, ne quid fortè mali nobis hæc petulãtia conciliet. MARS. An verò credis apud quemlibet hæc dicturum me? imò apud te ſolùm id audeo, quem linguæ continentis eſſe ſciebã. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quũ hęc minitantem audirem, haud queam apud te reticere. Etenim memineram quum non ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduerſus eum ſeditione, machinarentur comprehenſum illum in vincula coniicere, quantopere formidarit, vtque in omnem ſpeciem ſeſe verterit, ídque cùm tres dúntaxat eſſent dii. Quòd ni Thetis mi miſericordia commota, Briareum Centimanum illi auxiliũ accerſiuiſſet, ipſo pariter cum fulmine ac tonitru vinctus erat. Hęc reputãti mihi ridere libebat eius magniloquentiã iactãtiámq;. MERC. Tace, bona verba: neque enim tutum eſt iſta vel tibi dicere, vel audire mihi.

PANOS ET MERCVRII,

Iacobo Micyllo Interprete.

PAN.

Pán deus Arcadię, paſtorum, muſicus ſocius Bacchi, filius Mercurii.

SAlue pater Mercuri. MER. Salue vtique & tu. Sed quomodo ego pater tuus ſum? PAN. An non Cyllenius ille Mercurius es tu? MER. Atq; admodũ. Quo pacto igitur filius meus es? PAN. Adulterinus ſum, ex amore tibi natus. MERCV. Per Iouem hirci fortaſſe cuiuſdam, qui caprã per adulteriũ cognouit. Nam meus quomodo fueris, qui & cornua habes,& naſum talem, & barbam hirtam,& pedes bifidos, hircinóſq;, prætereà & caudam ſuper natibus? PAN. Quæcunq; in me conuiciando dicis, iis tuum ipſius filium, pater, probroſum ac turpem declaras: imò potiùs teipſum, qui eiuſmodi generas, & tales liberos procreas: ego verò extra culpam ſum. MER. Quam autem etiam matrem tuam ais eſſe? Num ignorans alicubi cum capra adulterium exercui ego? PAN. Non cum capra, ſed tibi ipſe in memoriã reuoca, num in Arcadia quandoque puellam liberam per vim ſtupraris. Quid mordendo digitũ, quæris, ac diu dubitas? Icarii filiam dico Penelopen. MER. Quid igitur illi accidit, quòd pro me, hirco ſimilem te peperit? PAN. Dicam tibi, quæ ex illa ipſa audiui. Quando enim me in Arcadiam ablegabat, O puer, inquit, mater quidem tua ego ſum, Penelope, ex Sparta nata: cæterùm patrem noris habere te deum, Mercurium illum Maiæ ac Iouis filium. Quòd ſi igitur cornutus ipſe es, ac pedes hircinos habes, ne id ægrè feras. Quando enim mecum rem habebat pater tuus, hirco ſeipſum aſſimilauerat, quò faciliùs lateret: & ob id ſimilis hirco tu quoque euaſiſti. MER. Per Iouem, memini me tale quiddã facere. Ego igitur formoſus ille, qui ob formam ac pulchritudinẽ animum elatum præ me fero, qui adhuc imberbis ipſe ſum, pater tuus vocabor? & ab omnibus riſu accipiar ob præclaram liberorum procreationem? PAN. At verò dedecori tibi pater non ſum. Nã & muſicus ſum,& fiſtula cano, admodũ pleno ſpiritu: & Bacchus ille nihil abſque me facere quicquã poteſt: ſed & ſociũ & conſultatorẽ fecit me,& duco ipſi chorũ. Iam & ouilia mea ſi videas, quot & per Tegeam & per Partheniũ habeo, admodũ delectaret te. Impero autẽ & Arcadiæ toti. Nuper verò etiã Athenienſibus auxiliũ ferens, ita præclarè rem geſſi in Marathone, vt ceu donum militare quoddã retulerim antrum illud quod eſt ſub arce. Quòd ſi igitur Athenas veneris, cognoſces quantum ibi ſit nomen Panos. MER. Ac dic mihi, duxiſtíne vxorem iam? Hoc enim, opinor, dictitant te. PAN. Nequaquam, pater: amator enim ſum, neque cum vna aliqua rem habere contentus forem. MERC. Capras videlicet conſcendis. PAN. Tu quidem irrides me, at ego tamen & cum Echo & cum Pyti rem habeo, præterea & cum omnibus Bacchi Mænadibus, atque admodum ſtudioſè ab illis obſeruor. MER. Scis igitur quid te gratificari mihi, fili, primũ omniũ velim? PAN. Impera pater: nos autẽ videbimus hæc vti fiãt. MER. Et ac

Pytis pinus eſt, tametſi Gaza Laricẽ vertat. hac autẽ Pan coronari ſolebat.

cedas

cedas ad me,& prehenſes licet:patrẽ autem vide ne me appellaris quoquam audiente.

APOLLINIS ET BACCHI,

Iacobo Micyllo Interprete.

APOLLO.

De Cupidine, Hermaphrodito & Priapo, fratribus ſcilicet diuerſorum ſtudiorum.

QVid igitur?dicendúmne eſt, Bacche, fratres eſſe Cupidinem, Hermaphroditum,& Priapũ,adeò diſsimiles forma & ſtudiis cum ſint? Nam hic quidem formoſus omnino & iaculator eſt,& poteſtate non parua comparata ſibi, omnibus imperat. Ille autẽ mulieroſus ac ſemiuir,ambiguam quoque faciem præ ſe ferens, vt non facilè dignoſcas adoleſcénſne ſit, anvirgo. Tertius verò etiã ſupra modum virilis eſt. Priapus videlicet. BAC. Ne mireris Apollo: nõ enim ipſa Venus in cauſa eſt,ſed patres,qui diuerſi fuere: quandoquidẽ & ii qui eodem patre, eadémq; matre naſcuntur, ſæpenumero alius vir,alius fœmina,quemadmodum & vos,naſcuntur. APOL. Ita ſanè eſt vt dicis:ſed nos tamen ſimiles ſumus, & circa eadem ſtudia verſamur: ſagittarii enim ambo ſumus. BAC. Quantum quidem ad arcum & ſagittas attinet,eadem ambo exercetis,Apollo:illa verò ſimilia nequaquam ſunt,quòd Diana quidem hoſpites mactat apud Scythas,tu autem vaticinaris & medicaris ægrotantibus. APOL. An tu putas ſororem delectari Scythis? quæ quidem etiam adornauit, ſi quis Græcus aliquando in Taurica aduenerit, vt cum eo inde enauiget, iam olim peroſa mactationes illas. BAC. Rectè ſanè illa. Sed hic Priapus?Ridiculum enim quiddam narrabo tibi,quòd cùm Lampaſci nuper eſſem, mihi accidit. Ego quidem ad vrbem acceſſeram, ille autem me recepit,hoſpitio apud ſe præbito. Poſteaquã igitur quieti nos dedimus, in conuiuio affatim madefacti,circa mediam propè noctem exurgens generoſus ille: ſed pudet dicere. APOL. Solicitauíſtne te?BAC. Huiuſmodi quippiam eſt. APOL. Quid tu autem porrò ad hæc? BAC. Quid enim aliud,quàm riſi? APOL. Rectè ſanè,quòd neque acerbè neque ruſticè quicquam. Venia enim dignus eſt,ſi te formoſum adeò ſolicitauit. BAC. Huius igitur gratia etiam te Apollo ſolicitatum meritò venerit. Formoſus enim & tu, & præterea comatus, vt vel ſobrius Priapus ille aggredi te queat. APOL. Sed non aggredietur,Bacche, me facilè:nam præter comam etiam arcum gero.

MERCVRII ET MAIAE,

Eraſmo Roterodamo Interprete.

MERCVRIVS.

Conqueritur miſeriã & labores ſuos immẽſos.

EST verò,mater,deus quiſquã in cælo me miſerior? MA. Caue ne quid iſtiuſmodi dixeris Mercuri. MERC. Quid non dicam? qui quidem tantũ negociorum ſolus ſuſtineam,quibus delaſſor, in tam multa miniſteria diſtractus. Nam manè protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatímq; verrendum cœnaculum vbi dii compotant. Tum vbi curiã in qua conſultant, vndique ſtrauero, ac ſingula ita vt oportet compoſueró, Ioui neceſſum eſt aſſiſtere, ac perferendis illius mãdatis toto die ſurſum ac deorſum curſitare. inſuper quum redeo, puluerulentus adhuc Ambroſiam apponere cogor. Porrò priuſquam nouitius iſte pocillator aduenisſet,ego nectar etiã miniſtrabam. Quódque eſt omnium indigniſsimum, ſoli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, verùm id quoque temporis neceſſe habeo defunctorũ animas ad Plutonem deducere, maniúmq; gregi me ducem præbere, tum autem & tribunalibus aſsiſtere. Neq; enim mihi ſufficiebant ſcilicet diurna negocia,dum verſor in palæſtris, dum in concionibus præconis vices ago, dum oratores inſtruo: ni hæc quoque prouincia accedat,vt ſimul etiam vmbrarum res diſponam. Atqui Ledæ filii alternis inter ipſos vicibus apud ſuperos atq; inferos agitant:mihi neceſſe eſt quotidie tum hoc,tum illud pariter agere:deinde duo illi Alcmena ac Semele miſeris prognati mulieribus,ocioſi in conuiuiis accũbunt: at ego Maia Atlantide progenitus, illis miniſtro ſcilicet. Quin nunc quum recèns Sidone à Cadmi filia reuerſus eſſem(nam ad hanc me legarat viſum quid ageret puella)priuſquam reſpiraſſem,& adhuc anhelum de via,rurſum ad Argos emandauit viſurum quî cum Danaë ageretur. Rurſum inde in Bœotiam profectus,inquit,obiter Antiopam viſito:adeò vt planè iam pariturum me negarim,quod ſi mihi licuiſſet,lubens profectò feciſſem id quod ſolent ii qui in terris duram ſeruiunt ſeruitutem. MA. Miſſa fac iſta gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quum ſis iuuenis:ac nunc,quò iuſſus es, Argos contende, deinde in Bœotiam: ne ſi ceſſaris, fueríſque lentior,plagas etiam auferas:nam iracundi ſunt qui amant.

Hi duo dialogi qui ſequuntur, in alijs circa finẽ poſterioris tomi ponuntur: quos nos, quia & ipſi Deorum ſuperiorum ſunt, cum ſuperioribus coniungendos putauimus.

IOVIS ET SOLIS,

Iacobo Micyllo Interprete.

IVPITER.

De eo quòd Phaëthon currũ Solis perperam ducés, punitus ſit.

QVALIA feciſti autem, Titanum peſsime?qui quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru,qui alia quidẽ exuſſit, nimis prope terram curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit,longius ab ipſis abſtracto igne:& in ſumma,nihil non conturbauit & cõmiſcuit:ac niſi ego animaduerſis iis, quæ gerebantur,deturbaſſem ipſum fulmine,nullę ne reliquiæ quidem hominum manſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque rectorem currus emiſiſti. SOL. Peccaui, Iupiter, ſed ne offenſior eo fias, ſi credidi puero multa ſupplicanti. Nam vnde vel ſperare potui hoc tantum futurũ eſſe malum? IVPITER. An non noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc,& vt ſi quis etiam modicum excidat à via,pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equo-

rum vehentiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt, quemadmodum videlicet & istum transuersè abripuerũt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperãt cursus, & in summa sursum ac deorsum, quocunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo vtendum ipsis esset. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam. Postquam autẽ impensius obsecrabat lacrymando quoque, & mater Clymene vnà cum ipso: currum impositum submonui quo pacto oporteret insistere viæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per decliue deorsum vergere, & vti habenas regere, neq; impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret si non recta via ageret. At ille (puer enim erat) consenso tanto igne, & vastæ adeò profunditati supernè incumbens, vt consentaneum est, obstupuit. Equi verò vt senserunt nonme esse eum qui conscendisset, contempto adolescentudo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autem dimissis habenis, metuens opinor ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicii luctus hic est. IVP. Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem veniam tibi tribuo, de cætero autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidẽ sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus electrum ipsi illacrymantes, deinde & in populos conuertantur præ dolore: tu verò compacto curru (fractus enim temo ipsius est, & altera rotarũ cõminuta) aurigare iunctis denuo equis: ac vide vt memineris horum omnium.

APOLLINIS ET Mercurii,

Iac. Micyl. Interprete.

APOLLO.

POtésne mihi dicere, Mercuri, vter istorum Castor est, aut vter Pollux? Nam ego quidem non facilè discreuero ipsos. MER. Ille qui heri conuersatus nobis est, Castor erat: hic autem Pollux est. APOL. Quomodo dignoscis? similes enim sunt. MER. Quòd hic quidem, Apollo, habet in facie vestigia vulnerum quæ aliquando ab iis accepit quibuscum pugillatu certauit, & maximè quibus à Bebryce Amyci filio vulneratus fuit, quando cum Iasone in Colchum nauigabat. Alter autem nihil tale præ se fert, sed purus est atq; integer facie totus. APOL. Operæ pretium feciſti, qui discrimina quibus internosci queant, docueris me. Nam cætera certè omnia æqualia sunt, oui pars dimidia, & stella supernè imminens, & iaculum in manu, & equus vtrique candidus. Quare sæpe equidem appellaui hunc Castorem, qui Pollux erat: & rursus Castorem Pollucis nomine. Sed & illud mihi dic, cur non ambo pariter nobiscum versantur, sed ex diuiso nunc quidem mortuus, nunc autem Deus est alteruter ipsorum? MERC. Fraterno amore hoc faciunt. Nam cum oporteret alterum ex Ledæ filiis mortem obire, alterum autem immortalem esse, diuiserunt ita inter se ipsi immortalitatem. APOL. Non sanè prudenti, Mercuri, diuisione. Siquidem nec aspicient sese mutuò hoc pacto, quod vel maximè opinor desiderabant. Aut quomodo enim, cum alter apud deos, alter apud manes exiſtat? Veruntamen, quemadmodum ego vaticinor, Aesculapius medetur, tu palæstricam doces, puerorũ exercitator optimus, Diana autẽ obstetricatur: atque aliorum suã quisque artem habet, vel Diis vel hominibus vtilẽ: hi verò quid agent nobis? an inertes atque ocioſi conuiuabuntur nobiscum, tam grandes cum sint? MER. Haud quaquam, sed iniunctum illis est, Neptuno vt ministrent & subseruiant, & obequitare ipsos oportet pelagus: & sicubi nautas tempestate periclitantes aspexerint, insidentes nauigio præstare incolumes nauigantes. APOL. Bonam, Mercuri, & salutarem narras artem.

DIALOGI Marini.

Argumentum in eosdem.

Neque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumẽta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idẽ tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoque verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac voluptatem appetant. Illumque adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem esse. Quòd autem Deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim quanquam omnibus Philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm ad cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserebant, & Deorũ prouidentiam negabant. Id quod cum alibi passim, tum in Demonacte, & in Concilio Deorum animaduertere licet.

DORIDIS ET Galateæ,

Erasmo Roterod. Interpre.

DORIS.

CErmosum amantẽ, Galatea, nẽpe Siculũ istum pastorem aiunt amore tui deperire. GAL. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre prog

Deo quod Polyphemus nimiũ deformis &

fœtidus ad-amauerit Galateã, & amatus sit ab ea.

prognatus est. D O R. Quid tum postea, si vel Ioue ipso sit progenitus, quum vsq; adeò agrestis atque hispidus appareat, quódque deformissimũ vnoculus? An verò credis genus quicquam prosuturum ad formam? G A L. Ne isthuc quidem ipsum, quòd hispidus est atque agrestis, vt tu vocas, illum deformat: quin virile magis est. Porrò oculus media in fronte, decet etiam, quo quidẽ nihilo segnius cernit, quàm si duo forent. D O R. Videris Galatea non amantem habere Polyphemum, sed ille potius adamare: sic eum prædicas. G A L. Equidem haud adamo, sed tame insignẽ istam vestram insultandi opprobandíq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidẽtia quadam isthuc facere videmini, propterea quòd ille quum fortè aliquando gregem pasceret suum, nósque è litorali specula in litore ludentes cerneret in prominentibus Aetnæ pedibus, quà videlicet inter montẽ & mare litus sese in longum porrigit, vos ne aspexerit quidem: at ego omnium vna visa sim formosissima, eóq; in vnam me conieecerit oculum. Ea res vos malè habet: nam argumentum est me forma præstantiorem esse, ac digniorem quæ amer: vos contrà fastiditas esse. D O R. An istud tibi putas inuidendum videri, si primùm pastori, deinde lusco formosa visa sis? quanquam quid aliud ille potuit in te probare, præter candorem? Is illi placet opinor, quòd caseo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrum iudicat. Alioqui vbi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquam, siquando tranquilla steterit, despectans, temetipsam contemplare: videbis aliud nihil nisi perpetuum candorẽ. verùm is quidem non probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. G A L. Atqui ego illa immodicè candida, tamen eiusmodi habeo amantem: quum interim è vobis nulla sit, quam vel pastor, vel nauta, vel portitor aliquis miretur. cæterũ Polyphemus (vt alia ne dicam) etiã canendi peritus est. D O R. Tace ô Galatea. audiuimus illũ canentem, quũ nuper pruriret in te: sed ô sancta Venus, asinũ rudere dixisses! nam lyræ corpus simillimũ erat ceruino capiti ossibus remudato: tum cornua perinde quasi cubiti prominebãt, iis iunctis inductísque fidibus quas ne collope quidem circumtorquebat: agreste quiddam & absonum cantillabat, quum aliud interim ipse voce caneret, aliud lyra succineret: ita vt temperare nobis nequiuerimus, quin rideremus amatoriam illam cantionem. Nam Echo ne respondere quidem illi voluit balanti, quũ sit adeò garrula: imò puduisset si visa fuisset stridulum illius, & ridiculum cantum imitari. Ad hæc gestabat in vlnis amasius iste delicias suas, vrsi catulũ pilis hirtum, ipsi non dissimilem. Quis autem non inuideat tibi amicum istum Galatea? G A L. Quin tu igitur Dori, tuum ipsius amicum nobis commonstra, qui meo sit formosior, quíque doctius ac melius vel voce canat, vel cithara. D O R. Mihi quidem nullus est amator, neque me hoc nomine iacto, quasi sim vehementer amabilis: veruntamen istiusmodi amicũ, qualis est Polyphemus, nempe totus hireum olens, tum crudis viditans carnibus, & hospites, si qui appulerint, deuorans, tibi habeas, eúmque tu mutuum ames.

CYCLOPIS ET Neptuni,

Iacobo Micyllo Interprete.

CYCLOPS.

Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatũ excæcauit, somno grauatum aggressus! Vlyssesque Polyphemum excæcat.

NEP. Quis verò est qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme? CYC. Principiò quidẽ seipsum Neminem vocabat: postquam autem effugit, atque extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEP. Noui quem dicis, Ithacensem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, cùm alioqui non ita audax atque animosus sit? CYC. Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum, (saxũ autem quoddam mihi est perquàm magnum) atque ignem resuscitaui, accensa arbore, quam de monte mecũ ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehẽsis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hic igitur versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbulento: nam statim omnia videbantur mihi posteaquàm bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & prorsum apud me amplius ipse nõ erã: postremò autem somno correptus iacui. Ille verò exacuto vecte, eodémque igne succenso insuper, etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt altè nimis dormisti, fili, qui non intereà exilueris, cùm excæcareris! Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. CYC. At ego amoui ipsum, quòd faciliùs illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato me ipso ad fores, extentis manibus venabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negotio dato, quænam ipsum agere pro me oporteret. NEPTVN. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm se subducens. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. CYCLOPS. Conuocaui illos, pater, atque etiam venerunt: sed postquam me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me iterum discesserunt. Ita impositi mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, contumelioſè obiecta mihi clade hac, Ne pater quidem, Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEPT. Confide fili, vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi non queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

ALPHEI ET Neptuni,

Iacobo Micyllo Interprete.

NEPTVNVS.

QVid hoc, Alphee, quòd tu ſolus aliorum in mare delapſus, neque cũ ſalſugine miſceris, perinde vt ſolent cætera flumina omnia: neq; cohibes teipſum aquis diffuſis, ſed per mare velut concretus, ac dulci cuſtodito fluore, incorruptus etiam & purus curſu laberis? neſcio quo locorum in profundum teipſo, quemadmodum grauiæ atq; ardeæ faciunt, ſubmerſo, ac videris rurſum emergere quoque alibi, & te ipſum iterum ſpectandũ exhibere. ALPH. Amatoria quædã res hæc eſt, Neptune: quãobrem ne mihi vitio vertas. Amaſti autem & ipſe ſæpenumero. NEP. Mulierémne, Alphee, an nympham amas, an etiam Nereidum ipſarum vnam aliquam? ALP. Non, verùm fontem Neptune quendam. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? ALP. Inſularis eſt, in Sicilia, Arethuſam ipſum vocant. NEP. Scio: non deformem ſanè, Alphee, Arethuſam amas: ſed & liquidus fons ille eſt, & perpurum ſcaturiendo ebullit: atq; ipſi aquæ etiam calculi gratiam addunt, ſupra quos tota ea velut argentea appareat. ALP. Vt verè noſti fontem hunc, Neptune ad illum igitur adeo nunc. NEP. Sed abi quidẽ, & feliciter vtere amore, illud autẽ mihi dic, vbi tu Arethuſam conpiſcatus es, Arcas ipſe cum ſis fons autem ille in Syracuſis manet? ALP. Properantem me moraris Neptune, curiosè nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miſcearis, & in vnam aquam redigamini.

MENELAI ET Protei,

Eodem Interprete.

MENELAVS.

AT in aquam conuertite Proteu, inere dibile adeò non eſt, marinus vtique cum ſis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in Leonem aliquando muteris licet, tamen neque hoc ſupra fidem eſt. Quòd ſi autem & ignem fieri te poſſibile eſt, cũ in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. PRO. Ne mireris Menelae: fieri enim ſoleo. MEN. Vidi equidem ipſe: veruntamen videris mihi (dicetur enim hîc apud te) præſtigias quaſdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: cum interim ipſe nihil tale fias. PRO T. Et quæ nam adeò deceptio in rebus ſic manifeſtis fieri queat? An non apertis oculis vidiſti in quàm multa ipſe me transformauerim? Quod ſi verò non credis, & res hæc tibi falſa videtur, nempe apparentia quædam inanis ante oculos obuerſans, poſteaquam ignis factus fuero, applica mihi heus generoſe tu manũ nimirum ſenties, videárne tantùm ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculoſum eſt experimentum hoc Proteu. PRO T. At tu Menelae videris mihi neque Polypum vidiſſe vnquã, neque etiam quid piſci huic accidere ſoleat, ſcire. MEN. Verùm Polypum ipſum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicunque ſaxo accedens acetabula ſua applicuerit, atque affixus inhęſerit cirramentis, illi ſeipſum ſimilem efficit, mutátq; colorem imitando ſaxum, quò videlicet lateat piſcatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifeſtè apparens, ſed omnino ſaxum referens. MEN. Ferunt hæc: ſed tuum hoc multo magis omnem opinionem excedit Proteu. PRO. Neſcio Menelae cuínam alteri facilè credas, qui tuis ipſius oculis non credas. MEN. Videns equidem vidi, ſed tamen res ipſa monſtro ſimilis eſt, eundẽ vidélicet ignem atque aquam fieri.

Polypi variatio.

PANOPES ET Galenes,

Iacobo Micyllo Interprete.

PANOPE.

VIdiſtíne, Galene, heri qualia fecit Eris ad cœnã in Theſſalia, propterea quòd non & ipſa vocata fuerat ad cõuiuium? GAL. Haud conuiuata equidem vobiſcum tum fui: nam me Neptunus iuſſerat trãquillum interea, Panope, ſeruare pelagus. Sed quid fecit Eris, cum præſens non adeſſet? PAN. Thetis ac Peleus cõceſſerant intrò in thalamum, deducentibus ipſos Amphitrite ac Neptuno. Interea autem Eris, clam cæteris omnibus (id quod facile illi tum fuit, aliis bibentibus, quibuſdam autem applaudentibus vel Apollini citharam perſonanti, vel Muſis ore modulãtibus adhibendo animum) proiecit in conuiuium pomum quoddam admodum pulchrum, atque aureum, Galene, totum. Inſcriptum autem erat his verbis: Formoſa accipiat, Dum igitur volutatur hoc, tanquam ex compoſito iactũ, peruenit eò loci, vbi Iuno & Venus & Minerua accumbebant. Deinde vbi Mercurius ſublato illo legit ea quibus illud inſcriptum erat: nos quidem Nereides cum ſilentio ſedebamus: (quid enim agendum erat illis præſentibus?) illæ verò inter ſe contendebant, ac quælibet ſuum illud eſſe volebat. Et nìſi Iupiter ſe ipſum interpoſuiſſet, etiam ad manus vſque res hęc proceſſiſſet. Verùm ille, Ipſe quidem, inquit, non ferã iudicium de hoc (tametſi illæ ipſum iudicare vellent) ſed in Idam ad Priami filium abite, qui & diſcernere nouit quæ nam formoſior ſit, vtpote elegantiæ ſtudioſus & ipſe: & non facilè talis cum ſit, iudicauerit malé. GALE. Quid igitur ad hæc Deæ illæ, Panope? PAN. Hodie, arbitror, in Idam abeunt. GAL. Et quis veniet paulò pòſt qui nobis renunciet eam quæ vicerit? PAN. At iam nunc tibi affirmo, quòd nulla alia vincet veniente in certamen Venere, niſi arbiter ipſe omnino cæcutiat.

Trit.

TRITONIS, AMYMONES, & Neptuni,

Eodem Interprete.

TRITON.

AD Lernam, Neptune, quotidie venit aquatum virgo, pulchra omnino ſpecies. Haud equidē ſcio formoſiorem vllam puellam vidiſſe me. NEP. Libérámne dicis, Triton, an verò ſerua quæpiam eſt, quæ aquam ferre ſolet? TRI. Minimè verò, ſed Danai illius filia, vna ex quinquaginta iſtis etiam ipſa eſt, Amymone nomine. Interrogaui enim & quæ vocaretur, & genus ipſius. Danaus autē duriter admodū educat filias, & opus manu facere ipſas docet, & ad aquā hauriēdā mittit, & ad alias res agendas inſtituit, impigræ ipſæ vt ſint. NEP. Soláne autem venire ſolet adeò lōgam viam ex Argis ad Lernam vſque? TRI. Sola: nam ſiticulo ſum ipſum Argos eſt, vt noſti: quare neceſſe eſt ſemper aquatum venire illam. NEPT. Non mediocriter affeciſti me animo, ô Triton, qui mihi hæc de puella narraris. Quare eamus ad ipſam. TRI. Eamus: iam enim tempus quoque eſt cùm aquatū ire ſolet. Ac propè mediam circa viam alicubi eſt petendo Lernam. NEP. Próinde currum iunge, vel, an hoc longiorem rebus moram iniiciet, ſubmittere equos iugo, & currum apparare? Tu verò potiùs delphinem mihi aliquem ex velocibus illis huc ſiſte: inequitando enim illi quàm celerrimè prouehar. TRI. Ecce tibi hūc delphinum omnium velociſsimum. NEP. Probè ſanè: prouehamur igitur. Tu verò iuxtà natādo cōſequere me, Triton. Ac poſteaquàm ad Lernā iam aduenimus, ego quidem hîc in inſidiis ero: tu autem ſpeculando obſerua quando illam accedētem ſentias. TRI. Eccā tibi, propè eſt. NEP. Formoſa, Triton, & in ipſo ætatis flore puella hæc: ſed comprehendenda nobis eſt. AMY. Heus homo, quò me hinc correptam abducis? plagiarius quiſpiam es, ac videris ab Aegypto patruo noſtro allegatus eſſe: quare clamando patrem vocabo. TRI. Tace, Amymone, Neptunus hic eſt. AMY. Quid Neptunum mihi narras? Cur mihi ô homo vim facis, atque hinc in mare abſtrahis? Ego verò ſuffocabor miſera, ſubmerſa aquis. NEP. Bono animo ſis: nihil graue patiaris faciā: ſed & fontem cognominem tibi emanare hîc ſinam, percuſſo tridente ſaxo hoc iuxta æſtuariū, & tu ipſa felix atque beata eris, ac ſola ſororum obita morte aquam non guſtabis.

NOTI ET Zephyri,

Iacobo Micyllo Interprete.

NOTVS.

NVm hanc, Zephyre, iuuencam, quam per mare in Aegyptum Mercurius ducit, Iupiter amore captus vitiauit? ZEPH. Hanc ipſam, Note, ſed iuuenca tū non erat, ſed puella, Inachi fluuii filia. Nūc autem Iuno talem ipſam effigiauit, æmulatione amoris commota, propterea quòd videbat Iouē illā prorſus deperire. NOT. Próinde etiā nunc bouem illam amat? ZEPH. Atque admodum: & propterea in Aegyptum ipſam miſit, nobíſque edixit ne conturbaremus mare, donec illa tranſnataſſet, vt quæ illic paritura ſit: fert autem vterum modò, Deúſque fiet cum ipſa, tum quod ex ea partum erit. NOT. An iuuenca Deus? ZEPH. Atque admodum, Note, imperabítque (inquit) Mercurius, nauigantibus, ac noſtra erit domina, vt quemcunque noſtrūm volet, emittat vel prohibeat ſpirare. NOT. Colenda igitur obſeruandáque nobis erit, Zephyre, iam domina certè cùm ſit: nam per Iouem, beneuolentior eo pacto nobis erit. ZEP. Sedenim iam traiecit, & in terram enatauit. Vides vt non ampliùs quadrupes incedat, ſed erectam ipſam Mercurius denuò mulierem formoſam prorſus reddidit? NOT. Mirā nimirum hæc Zephyre: nuſquam ampliùs neque cornua illius, neque cauda, neque tibiæ ambifidæ, ſed amabilis puella eſt. Cæterùm Mercurio quídnam accidit, qui ſeipſum mutauit, & ex adoleſcente factus eſt quiſpiam caninam faciem præ ſe ferens? ZEP. Ne curioſius perſequamur iſta, quandoquidem melius ille quæ facienda ſint nouit.

NEPTVNI ET Delphinum,

Iacobo Micyllo Interprete.

NEPTVNVS.

LAudo, rectè facitis Delphines, quòd ſemper amantes hominum eſtis. Nam & olim Inus filium in Iſthmum portaſtis, exceptum à Scironiis ſcopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: & nunc tu citharœdo iſto Methymnenſi cum ipſo ornatu & cithara recepto, in Tænarum enataſti, neque paſſus es indignè à nautis perire illum. DEL. Ne mireris Neptune, ſi hominibus bene facimus: nam & ipſi ex hominibus piſces facti ſumus. NEPTVN. Atque equidem ob id reprehendo Bacchum, quòd vos nauali prælio ſuperatos ita trāſformauit, cùm deberet captiuos ſolùm in deditionem accipere: quemadmodum & cæteros in poteſtatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, ſeſe habet? DEL. Periander iſte, puto, delectabatur homine, ac ſæpe illum ad ſe accerſebat artis gratia. Ille autem dies iam factus à tyranno, concupiuit, nauigando in patriam, Methymnam videlicet, ſpectandas ibi diuitias ſuas exhibere. Ac conſcenſa ad traiiciendum naui hominum quorundam ſceleratorum, poſteaquàm cognitus eſt multū auri ſecum ferre, vbi ad mediū fermè Aegeum peruentū fuit, inſidiari illi nautæ cœperunt. Ille verò (nam auſcultabam omnia, iuxta nauigium natādo.) Quoniā hoc vobis ita viſum eſt, inquit, at me ſaltē aſſumpto ornatu, & decātato priùs mihi ipſi funebri aliquo carmine, volentem ſinite præcipitare meipſum. Conceſſerunt nautæ. Tum ille aſſumpſit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit ſeſe, tanquam

Delphini amatores hominum.

Sic Arion trāſuectus.

o in vacam.

tanquam ſtatim omnino moriturus. Ego verò excepto atque impoſito illo, enatаui vnà cum ipſo in Tænarum. NEP. Laudo ſtudium erga Muſicam tuum: dignam enim mercedem retuliſti ipſi pro eo quod auſcultaras.

NEPTVNI ET Nereidum,

Eodem Interprete.

NEPTVNVS.

Helle ab ariete in mare delapſa.

IRetum hoc quidem anguſtũ in quod puella delapſa ſubmerſa eſt, Helleſpontus ab ipſa vocetur: cadauer autem ipſum vos Nereides acceptũ in Troadem auferte, vt ibi ab incolis ſepeliatur. NER. Nequaquam, Neptune, ſed hîc in cognomine pelago ſepeliatur. Miſeremur enim ipſius, vt quæ miſerabilia maximè à nouerca paſſa fuerit. NEPTV. At hoc quidem, Amphitrite, fas nõ eſt, neq; etiam aliàs honeſtum, hîc illam alicubi ſub arena iacere: ſed quod dixi, in Troade in Cherſoneſo mox ſepelietur. Illud autem pro ſolatio ei erit, quòd paulò pòſt eadem ipſa quoque Ino patietur, & præcipitabitur, perſequente illam Athamante, in pelagus ex ſummo Cithærone, quà in mare porrigitur, vnà cum filio quem in vlnis geſtabit. NER. Sed & illam ſeruare conueniet, gratiam hanc Baccho faciendo. Educauit enim illum Ino, eadémque nutrix illius fuit. NEP. Non decebat, adeò prauam. Sed tamen Baccho nõ gratificari, Amphitrite, indignum foret. NER. Sed quid accidit huic, quòd ab ariete decidit, frater autem eius Phryxus tutò vehitur? NEP. Meritò: adoleſcens enim eſt, & contra impetum obſiſtere poteſt. Illa verò eò quòd inſueta eius rei erat, conſcenſo videlicet vehiculo nouo & inopinato, & deſpiciendo in profundum immenſum, perculſa animo, & pauore pariter attonita, præterea & vertigine correpta, præ vehementia & impetu volatus retinere cornua arietis ampliùs non potuit, quibus ſe eouſque ſuſtentauerat: atq; ita in mare décidit. NER. An non igitur matrẽ ipſius Nephelen decebat opem ferre cadenti? NEPT. Decebat ſanè, ſed Parca quàm Nephele multò potentior eſt.

IRIDIS ET Neptuni,

Iacobo Micyllo Interprete.

IRIS.

Delos inſula fluitans ſubſiſtit. Alludit ad nomẽ Δῆλον, à quo ipſa inſula dicta eſt.

INſulam iſtam errãtem Neptune, quæ à Sicilia reuulſa atque vndis ſubmerſa, mari innatat, eam, ita iubet Iupiter, conſiſtere facias iam atque apparere, & vt tandem manifeſta atque conſpicua in medio Aegæo inconcuſſè maneat, fundata firmiter admodum illa: opus enim illa nonnihil habet. NEP. Fiet hoc Iri: ſed tamen quem vſum illi præbebit manifeſta apparens, & non ampliùs fluctuãs? IRIS. Latonam in ipſa oportet parere: iam enim malè habet à doloribus. NEP. Quid igitur? an non ſufficit illi cælum, vt in eo pariat? Quòd ſi minùs autem illud, at certè nec tota terra partus illius recipere poterat? IRIS. Non, Neptune. Nam Iuno obſtrinxit iureiurando magno Tellurem, ne præberet Latonæ parturienti vllũ receptaculum. Hæc igitur inſula iuramento non tenetur: abſcondita enim tum fuit. NEP. Intelligo rem. Igitur ſubſiſte inſula, atq; emerge iterum ex profundo, & nõ ampliùs fluctũes aut titubes, ſed immota maneas: ac ſuſcipe ô feliciſsima fratris mei liberos duos, deorum omnium pulcherrimos. Et vos Tritones traiicite Latonam in ipſam, omniáque tranquilla ſint. Serpentem autẽ iſtum, qui nunc velut œſtro exagitat illam, pertẽ refaciendo, ipſi infantes poſteaquam in lucẽ editi fuerint, aggredientur, ac matrem vindicabunt. Tu verò vade renuncia Ioui omnia bene habere. Stabilita eſt inſula: veniat Latona, ac pariat.

XANTHI ET Maris,

Eodem Interprete.

XANTHVS.

Xãthus fluuius penè exuſtus.

SVſcipe me ô Mare: grauia enim paſſus ſum: extingue mihi vulnera. MAR. Quid hoc rei eſt Xanthe? quis te deuſsit? XAN. Vulcanus: ſed igne candeſco prorſus miſer, & efferueſco. MAR. Cur autem iniecit tibi ignem? XAN. Propter filium Thetidis. Poſtquam enim occidẽtem illũ Phrygas ſupplex deprecatus ſum, ille autem ab ira nihil remiſit, ſed occiſorum corporibus etiam obſtruxit mihi alueum: ego miſertus miſerorum, occurri, vt aquis inundarem atque inuoluerẽ illum, quò eo periculo abſterritus, ab occidione virorum ceſſaret. Ibi igitur Vulcanus (nam tum fortè quadam propè aderat) vniuerſo igne, quantum opinor vſquam habebat, quantúmque & in Aetna, & ſi quibus aliis locis vllus eſt, allato, proceſsit obuiam: ac exuſsit quidem vlmos & myricas, aſſauit autem & infelices piſces & anguillas: me verò cùm efferueſcere feciſſet, parum abfuit, quin totum aridum ac ſiccum reddiderit. Videsnimirum quo pacto exuſtionibus iſtis deformatus ſim? MAR. Turbidus es, ô Xanthe, & calidus, vt conſentaneum eſt, cruore, à cadaueribus: calore autem, vt ais, ab igne veniẽte. Ac meritò, Xanthe, vt qui contra *filium meum impetum feceris, non veritus quòd Nereidis filius ille eſſet. XAN. An non igitur decebat miſereri me Phrygum, vicinorum adeò meorum? MAR. Vulcanũ verò an non contrà decebat miſereri Achillis, Thetidis adeò filii?

Fortaſsis nepotem legendum, id eſt, pro υἱέα ἔγωγε.

DORIDIS ET Thetidis,

Iacobo Micyllo Interprete.

DORIS.

Danaes fabula.

QVid lacrymaris Theti? THE. Pulcherrimam Dori, puellam vidi in arcam à patre coniectã, tum ipſam, tum infantem ab ea paulò antè genitum. Iuſsit autem pater nautas, arcam illam acceptã, poſtquàm

quàm in altum à terra proiecti essent, in mare abiicere, vt ita periret & misera illa, & infans vnà cum ea. DOR. Quamobrem autem, ô soror, hoc? quandoquidem comperta habes exactè omnia. THE. Pater illius, Acrisius, quia pulcherrima erat, in æreum quendam thalamũ inclusam, perpetuæ virginitati destinarat. Deinde, verum quidem dicere non possum, Iouem autem aiũt, conuersum in aurum, delapsum per impluuium ad ipsam esse. Accipiente autem illa in sinum demanantem deum, grauidam ex eo factam fuisse. Quòd cùm pater animaduertisset, vtpote durus quidam & zelotypus senex, grauiter indignatus est. Et quia ab aliquo stupratam fuisse illam arbitratus est, coniicit in arcam hanc, cùm paulò antè peperisset. DO. Cęterùm illa quid agebat, Theti, quando abripiebatur? THE. Pro se quidem nihil dicebat, Dori, sed tacitè ferebat damnationem: pro infante autem deprecabatur, ne morti traderetur, lacrymando, atque illum auo ostentando pulcherrimum sanè puerum, Dori. Ille autem præ ignorantia malorum, etiam arridebat matri. Oppleor rursum lacrymis, cùm in mentẽ illius venit. DO. Et me flere feciſti. Sed nunquid iam mortui sunt? THE. Haudquaquam: natat enim adhuc arca circa Seriphum, viuis illis custoditis. DO. Cur igitur non conseruamus ipsam, piscatoribus istis Seriphiis in retia immittendo, qui extractos illos, incolumes præstabunt scilicet? THE. Rectè dicis, atque ita faciamus. Non enim perire decet neque ipsam, neq; infantem, adeò cùm sit formosus.

NEPTVNI ET Enipei,

Eodem Interprete.

ENIPEVS.

Neptunus amicam Enipei vitiat.

NInimè verò præclara hæc, Neptune (dicetur enim verum) qui circũuenta amica mea, assimilatus in formam meã vitiasti puellam. Putabat enim illa mecum rem esse sibi, & ob id exhibebat sese. NEP. Tu enim Enipeu fastuosus es & tardus, qui puella adeò formosa quotidie ad te nãte, ac præamore pereunte, despexeris illam, & gauisus sis si posses illi ægrè facere. Illa verò iuxta ripas mœrore affecta, atq; ibi inambulans, seséque lauans, non semel optabat in conspectum sibi venire te: at tu fastuosus deludebas illam. ENIP. Quid igitur? an propterea oportebat te præripere amorẽ mihi, & velut histrionem aliquem pro Neptuno Enipeũ te gerere, atq; ita decipere Tyro istam, puellam adeò simplicem? NEP. Serò verò nunc zelotypus es Enipeu, cùm priùs superbũ & contemptorem te gesseris. Ipsa autem Tyro nihil graue passa est, quando se putauit à te vitiatam esse. ENIP. Nihil autem? Dixisti enim abiens Neptunum esse te, quod vel maximè dolore affecit ipsam: atque ipse eò abs te iniuria affectus sum, quòd & quæ mea esse debuerat, eam voluptatem percepisti tu: & præterea composito circa vos fluctu purpureo, sub quo absconditi iacuistis, cum puella pro me tute rem habuisti. NEP. Tu enim non volebas Enipeu.

TRITONIS ET Nereidum,

Iacobo Micyllo Interprete.

TRITON.

BAlæna ista vestra, Nereides, quam contra filiam Cephei Andromedam emisistis, neque puellam ipsam iniuria aliqua affecit, périnde vt vos putatis, & ipsa iam mortua est. NEREID. A quo, Triton? Num Cepheus tanquam illectamento aliquo proposita puella, aggressus illam occidit, ex insidiis cum multa vi adortus? TRITON. Non: sed nostis, arbitror, Iphianassa, Perseum illum, Danaes puerum illum paruũ, quem vnà cum matre in arca abiectum in mare ab auo materno, conseruastis, misertæ illorum videlicet. IPHI. Noui quem dicis. Consentaneum verò, illum iam adolescentem factum esse, atq; admodum generosum, & pulchrum aspectu. TRI. Hic occidit Balænam. IPHI. Quamobrem Triton? Neque enim huiusmodi conseruationis præmia persoluere nobis debebat. TRIT. Ego vobis exponam omnem rem, ita vt gesta est. Missus hic fuit ad Gorgonas, vt hoc quasi quoddam certamen regi perageret. Postquam autem peruenit in Libyam. IPHI. Quomodo Triton? solúsne, an & alios secum socios abduxit? nam alioqui difficile hoc iter. TRIT. Per aerem profectus est: alatum enim ipsum Minerua reddidit: postquam autem eò loci venit vbi illæ agebant, illæ quidem dormiebant, opinor: at hic amputato Medusæ capite, iterũ auolauit. IPHI. Quo pacto autem aspexit illas? Aspici enim nequeũt, vel quisquis illas aspexerit, non amplius quicquam posthac aspicit. TRIT. Minerua illi clypeo velut face aliqua prælato (talia enim audiui ipsum narrantem apud Andromedam, postea & apud Cepheum) Minerua igitur, inquam, in clypeo refulgente, tanquam in speculo aliquo, exhibuit ipsi spectandam Medusæ imaginem. Posteà sinistra, arrepta illius coma, & inspecta imagine, dextra autem sublata harpe, abscidit caput ipsius: atque ita prius, quàm sorores reliquæ expergiscerentur, auolauit. Porrò vbi circa maritimam hanc Aethiopiæ oram venisset, terræ iam propinquior aliquantò volans, videt Andromedam expositam in rupe quadam prominente palo affixam, pulcherrimam, ô Dii, promissa coma, & seminudam longè vsque infra vbera. Ac primùm quidem misertus fortunæ illius, interrogat causam damnationis huius. Paulò autem pòst amore captus, (oportebat enim incolumem seruari puellam) opem ferre illi statuit. Atque vbi iam Balæna accessisset, terribilis admodum, & quasi mox absorptura Andromedam, in altum sublatus adolescens, manu ad capulũ admota, harpen tenens, altera quidem ferit, altera autem Gorgona spectandam proferens, in lapidem illam conuertit. Illa igitur mortua est, & diriguere ipsius membra omnia quæcunque Medusam aspexerunt: at hic solutis

vinc

vinculis quibus virgo alligata fuerat, ſuppoſitáq; manu, ſuſcepit illam ſummis pedum digitis deſcendentem è rupe, ardua illa quidem, atq; procliui: & nunc cum eadem nuptias peragit in ædibus Cephei, abducétq; illam ſecum Argos: quare pro morte nuptias neque eas vulgares illa inuenit. NER. Equidem non ita valde ægrè fero factum hoc. Quid enim adeò nobis iniuriæ fecit puella, ſi mater ipſius ſuperbè extulit ſeſe tunc, ac pulchrior nobis eſſe voluit? TRI. Quòd hoc pacto magnum dolorem perceptura fuiſſet ob filiam, mater certè illius cùm ſit. NER. Ne meminerimus Dori iſtorum amplius, ſi quid barbara mulier ſuprà quàm decebat, loquax fuit. Satis enim ſupplicii tulit, quæ tanto in metu, filiç cauſa conſtituta fuit. Gratulemur igitur nuptiis.

ZEPHYRI ET NOTI,

Iacobo Micyllo Interprete.

ZEPHYRVS.

NVnquam equidem pompam magnificentiorem vidi in mari, ex quo ego ſum & ſpiro: tu verò an non vidiſti Note? NOT. Quámnam hanc dicis Zephyre pompã? aut quínam ſunt qui illam duxerunt? ZEPH. Suauiſsimo ſpectaculo caruiſti, & quale non facilè aliud vnquam víderis. NOT. Iuxta Rubrum mare occupatus fui, afflaui autem & partem Indiæ nonnullam, quantum videlicet eius terræ mari adiacet: próinde nihil eorũ noui quæ tu dicis. ZEPH. Quid? Sidonium illum Agenorem vidiſti? NOT. Etiam, Europę patrem ſcilicet. Quid tum? ZEPH. De illa ipſa narrabo tibi. NOT. Num quòd Iupiter iam olim amare puellam cœpit? Nam hoc etiam pridem ſciui. ZEPH. Igitur quod ad amorem attinet, noſti: quæ verò poſteà conſecuta ſunt, ea nunc audi. Deſcenderat Europa ad litus ludendi gratia, aſſumptis ſecum æqualibus ſuis. Iupiter autem in formã tauri aſsimulatus, ludebat vnà cum ipſis, pulcherrimus tum apparens. Nam & candidus erat, vt nihil ſuprà, & cornua habebat reflexa pulchrè, vultúmque præ ſe ferebat admodum manſuetum ac placidum. Saltabat igitur & ipſe in littore, & mugiebat ſuauiſsimè, ita vt Europa etiã conſcendere ipſum iam ſuſtineret. Cæterùm vbi hoc factum eſt, citato curſu Iupiter quidem vnà cum illa in mare prorupit, atque ibi, vti inciderat, natabat: illa verò admodum perculſa animo ex hac re, ſiniſtra apprehendit ac tenuit cornua, vt ne delaberetur: altera autem manu diffluentẽ vento veſtem continebat. NOT. Dulce hoc ſpectaculum Zephyre, & amatorium, natantem videlicet Iouem, & ferentem ſecum amores ſuos. ZEPH. At verò quæ conſecuta ſunt, ſuauiora multò, Note. Nam & mare ſtatim compoſitis fluctibus quietum fuit, & tranquillitate vltrò attracta, placidum ipſum ac planum ſeipſum præbuit. Nos autem omnes ſilentium agentes, nihil aliud quàm ſpectatores tantùm eorũ quæ fiebant, quaſi quidam comites ſequebamur. Cupidines verò iuxtà volitantes, paulùm ſupra mare, ita vt interim ſummis pedibus contingerent aquam, accenſas ferentes faces, Hymenæum cantabãt. Nereides autem emerſæ vndis, delphinum tergis inſidentes obequitabant applaudentes, feminudæ pleræq;. Prætereà & Tritonum genus, & ſi quid aliud marinorum aſpectu metuendum nõ eſt, omnia illa circum puellam quaſi choreã ducebãt. Nam ipſe quidem Neptunus conſcenſo curru, & quaſi pronubus incedens, vnà cum Amphitrite lætus præibat, veluti viam aperiens natanti fratri. Supra omnes autem Venerem duo Tritones vehebant in concha recubãtem, ac flores omnis generis aſpergentem ſponſæ. Atque hæc à Phœnicia vſque in Cretam fiebant. Poſtquam autem in inſulam aſcendit, ipſe quidem taurus non amplius apparebat: Iupiter autem apprehenſam manu Europam, in antrum Dictæum abduxit, erubeſcentem, atq; oculos demittentem: intelligebat enim iam ob quã rem ita duceretur. Nos autem incumbentes mari, alius aliam illius partem fluctibus agitabamus. NOT. O beatum Zephyrete, qui iſthæc videris! ego verò intereà Gryphas & Elephantos, & nigros homines aſpiciebam.

MORTVORVM Dialogi.

ARGVMENTVM IN EOSDEM.

Quanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: alium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliáque monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur: at hîc illud indicatur, atque etiam oculis penè ſubijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum ſententiæ poſt hanc vitam ſubijciendi omnes ſumus, nulla perſonarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcunque fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſque in hac vita ſe gerit & meretur, ſupplicium aut præmium accepturi ſumus. Tametſi illud quoque non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraque hæc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpote Epicurcum, &, vt ab aliis vocatur, ἄθεον, qui neque de diis, neque de immortalitate animarum recte quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illũ haud dubiè de futura quoque nonnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autem hæc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legantur, & ob oculos quàm ſæpiſsimè reuocentur. Vel ob hoc ſolùm, vt à cupiditatibus ac rerum externarum deſiderio mentem auocemus, & ad illud reſpiciamus, quod poeta dixit: Puluis & vmbra ſumus: quódq;

poſt

poſt hanc vitam neque opes, neque potentia, neque vllæ aliæ fortunæ defunctos ſequẽtur aut iuuabũt.

Hecates cœnam) Mos erat diuitibus vt ſingulis menſibus Hecatæ ſacrificando in triuÿs panes atque alia quædam ponerent, quæ poſtea à pauperibus auferebantur: hanc Hecates cœnam dicebãt. Suidas & Athenæus lib. vÿ. Athenienſes autem & theatra, & conciones, & cæteros conuentus hominum luſtrare ſolebant, adhibitis paruis & vilibus quibuſdam hoſtiÿs, vt Suidas tradit: eò videtur hic alludere.

DIOGENIS ET Pollucis,

Iacobo Micyllo Interprete.

DIOGENES.

COmmendo tibi, Pollux, quamprimũ ad ſuperos aſcẽderis (tuum enim eſt, ni fallor, eras reuiuiſcere) vt ſicubi videris Menippum canem illum, (inuenies autem ipſum Corinthi circa Cranéum, aut in Lycéo, deridentem contendentes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſuper terrã ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcẽdas, vbi multò plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, & frequens illud obiici potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt vitam futura ſint? Hîc autem nõ deſines conſtanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoque nũc facio, & maximè poſtquam videris diuites iſtos ac ſatrapas & tyrannos ita humiles & obſcuros eſſe, ſolóq; eiulatu ab aliis dignoſci: tum quòd & molles & ignaui ſunt, reminiſcẽtes eorũ quæ in vita geruntur. Hæc illi quæſo vt dicas, & vt prætereà etiam pera veniat impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitã inueniat Hecates cœnam, aut ouum ex luſtratione relictũ, aut ſimile quippiam. POL. At renunciabo hęc illi, Diogenes: ſed quò meliùs illũ agnoſcere queam, cuiuſmodi facie eſt? DIOG. Senex eſt caluaſter, pallio indutus lacero, & vẽto cuiuis peruio, prætereà & diuerſorum pannorum aſſumentis variegato. Ridet autem ſemper, ac plerunque arrogãtes iſtos philoſophos acerbè perſtringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his vtique ſignis. DIO. Víſne vt ad ipſos quoque philoſophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet: nõ enim graue neq; hoc mihi fuerit. DIÒG. Inuniuerſum adhortare illos, vt deſiſtant à nugis ſuis, neque de toto contendant, neq; cornua ſibi mutuò affingant, neque crocodilos faciant, neq; huiuſcemodi ſterilia atq; ieiuna interrogare, animum inſtituant. POL. At indoctum me & ineruditum eſſe dicent, qui doctrinam illorum reprehendam. DIO. Tu verò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIO. Diuitibus autem, ô lepidiſsimum caput, hæc noſtro nomine annunties quæſo: Quid, ô vani, inquiens, aurum tantopere cuſtoditis? quid autem excruciatis vos ipſos, ſupputantes vſuras, & talentum aliud ſuper aliud accumulantes: quos non plus quàm vnum obolum habentes venire huc paulò pòſt oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIO. Sed & formoſis iſtis & robuſtis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæſtritæ, quòd apud nos neque flaua coma, nec cærulei nigríve oculi, neque rubor faciei amplius vllus eſt: neque prætereà nerui intenti & robuſti, neque humeri laborum tolerantes, ſed omnia vnus puluis, vt aiũt, nobis, caluaria forma nudata ſcilicet. POL. Non moleſtum erit neque hæc ad formoſos & robuſtos illos dicere. DIO. Etiã pauperibus, ô Lacon dicas licet, (multi autem ſunt quibus & ea res perquàm moleſta eſt, & inopiam lugent) vt neque lacrymentur, neque plorent, expoſita illis æqualitate hac, quæ hîc eſt: & quòd videbunt eos, qui illic diuites ſunt, nihilò meliores quàm ſeſe hîc eſſe. Lacedæmoniis autem tuis hæc, ſi videtur, nomine meo obiicias, molles & eneruatos ipſos eſſe dictitans. POLL. Nè de Lacedæmoniis Diogenes quicquã dicas, non enim feram: ſed quæ ad cæteros mandaſti, ea illis renuntiabo. DIOG. Miſſos igitur faciamus hos, quandò tibi ita videtur: tu verò quibus anteà dixi, ad eos ſermones hos meos deferas.

PLVTO, SEV CONtra Menippum,

Iacobo Micyllo Interprete.

CROESVS.

NOn poterimus ferre, Pluto, Menippum hunc canem cohabitantem nobiſcum: quapropter aut illum hinc amotũ alio loco colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodem modo mortuus eſt ac vos? CROES. Poſtquam nos ploramus & ingemiſcimus illorum reminiſcẽtes quæ apud ſuperos habuimus, vtpote Midas hic auri, Sardanapalus autem multæ voluptatis, ego verò theſaurorum: irridet, & cum conuitiis exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus noſtros: & in ſumma, valde nobis moleſtus eſt. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? MENIP. Vera Pluto. Odi enim ipſos, ignaui ac perditi adeò cùm ſint, quibus non ſatis fuit vixiſſe malè, ſed etiam mortui inſuper cogitatione atque animo illis quæ ad ſuperos ſunt, inhærent. Delector itaque ægrè ipſis facendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MENIP. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verùm nolim vos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuò. MEN. At verò, ô peſsimi Lydorum, Phrygum, & Aſſyriorum, ita de me cognoſcite, vt qui neque vnquam deſiturus ſim. Nam quôcunque abieritis hinc, eôdem ſequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo vos. CROE. An non hæc contumelia eſt? MENIPP. Non: ſed illa contumelia erant, quæ vos facere ſolebatis, quãdo & adorari vos volebatis, & hominibus liberis

liberis pro libidine abutebamini: neq; tum mortis quicquam memores eratis. Próinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROE. Multis certè, ô Dii, & magnis possessionibus. MID. Quanto equidem ipse auro? SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Rectè sanè, ita facite: lugete vos quidem, ego verò tritum illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, vobis occinam: decet enim huiusmodi ploratus si crebrò illis accinatur.

MENIPPI, AMPHILOCHI, & TROPHONII,

Erasmo Roterodamo Interprete.

MENIPPVS.

VOS nimirum Trophoni, atque Amphiloche, quum sitis mortui, tamen haud scio quonam modo phanis estis donati, vatésque credimini, ac stulti mortales deos esse vos arbitrantur. TRO. Quid? an nobis igitur imputandum, si per insciciam illi de mortuis huiusmodi opinantur? MEN. Atqui non ista fuissent opinati, ni vos tum cùm viueretis, eiusmodi quædam portenta ostentassetis, tanquam futurorum fuissetis præscii, quasique prædicere potuissetis, si qui percontarentur. TRO. Menippe, nouerit Amphilochus hic ipsi pro sese respondendum esse, cæterùm ego Heros sum, vaticinórque si quis ad me descenderit. At tu videre nunquam omnino Lebadiam adiisse, neque enim alioqui ista non crederes. MEN. Quid ais? Equidem nisi Lebadiam fuissem profectus, ac linteis amictus, offam ridiculè manu gestans, per angustum aditum in specum irrepsissem, nequaquam fieri potuisset vt te defunctum esse cognoscerem, périnde atque nos, soláque præstigiatura reliquos antecellere. Sed age per ipsam diuinandi artem, quid tandem est Heros? neque enim intelligo. TROPH. Est quiddam partim ex homine, partim ex deo compositum. MEN. Nempe quod neque sit homo, quemadmodum audio: neque deus, verùm pariter vtrunque. Ergo dimidia illa tui ac diuina pars, quò nunc recessit? TRO. Reddit oracula, Menippe, in Bœotia. MENIP. Haud intelligo quid dicas Trophoni, nisi quòd illud planè video, te totum esse mortuum.

MERCVRII ET CHARONTIS,

Iacobo Micyllo Interprete.

MERCVRIVS.

RATIONEM supputemus portitor, si videtur, quantum mihi debeas iam, ne denuò aliquando de eo inter nos contendamus. CHAR. Supputemus Mercuri. Satius enim est maturè id agere, deinde & minoris negotii. MERC. Anchoram, vt mandaras, comparaui tibi quinque drachmis. CHAR. Caro dicis. MERC. At per Plutonem, quinque emi illam: & præterea lorum quo remũ alligares, obolis duobus. CHAR. Pone quinque drachmas, & obolos duos. MERC. Et pro resarciendo velo quinq; obolos ego exolui. CHAR. Etiam hos appone. MER. Et ceram ad oblinendas nauigii rimas tibi emi: & clauos præterea, & funiculum vnde hyperam feciſti, omnia hæc duabus drachmis. CHAR. Rectè, laudo, hęc vili emisti. MERC. Hæc sunt quæ tibi exposui: nisi siquid reliquum est quod me fugit inter computandũ. Quando autem hæc redditurum te promittis? CHAR. Nunc quidem, Mercuri, non possum. Si verò pestis aliqua aut bellum confertos & frequentes huc demiserit aliquos, licebit mihi tum allucrari aliquid, subtracto clàm nonnihil ex portorio. MER. Próinde ego nunc sedebo pessima quęq; vt eueniant precando, vt inde fructum aliquem capiam. CHAR. Fieri aliter non potest, Mercuri. Nam pauci nunc, vides, ad nos descendunt. Pax enim est. MERCVR. Satius est ita esse, etiam si ob hoc abs te prorogatur nobis debiti istius solutio. Verùm enimuero prisci illi, Charon, nosti quales aduenire solebant, quàm fortes atque animosi omnes, cruore madidi, & vulneribus pleni plerique? Nunc autem aut veneno aliquis à filio interfectus, aut ab vxore, aut præ nimia voluptate tumefacto ventre, & cruribus aduenium. Pallidi enim omnes, & ignaui, neque similes prioribus illis. Plurimi autẽ ipsorum etiã pecuniarum caussa veniunt factis (vt videtur) mutuò sibi insidiis. CHARON. Omnino enim expetibiles illæ sunt. MERC. Proinde neq; ego videar peccare grauius aliquid, si vel acerbiùs abs te exigam ea quæ mihi debes.

Hyperę funiculi sunt quibus antennarum cornua tracuntur: vnde prouerbiũ: Omissa hypera pedẽ quæris. Vide Eras. & Suid.

PLVTONIS ET MERCURII,

Iacobo Micyllo Interprete.

PLVTO.

SEnémne nosti, istum ætate omnino confectum dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autẽ captatores plus quàm quinquaginta millia? MERC. Noui: Sicyonium illũ dicis. Sed quid postea? PLVT. Viuere illum quidem Mercuri sine vltra eos quinquaginta annos, quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus: adulatores autem ipsius, Charinum adolescentem, & Dæmonem, & cęteros abripe huc ordine omnes. MERC. Atqui absurdum hoc videri queat. PLVT. Haudquaquam, imò iustissimum Quam enim ob caussam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniam illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium sceleratissimum est, interea cùm talia precantur, tamen obseruant, & colunt manifestè vtique illũ. Ac quæ ægrotante illo apud se consulrent, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si cõualescat denuo: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quã ob rem ipse quidẽ immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, frustra hiantes. MERC. Ridicula patientur,

In hæreditatis qui sæpe antè quàm capta moriuntur.

patientur ſcelerati cùm ſint. Sed tamẽ & ille ad modũ ſcitè circunducit illos,& ſpe paſcit, inani: & in ſumma,ſemper morituro ſimilis,multò validus magis eſt quã quiſquã iuuenis. Illi autẽ hæreditate inter ſe diuiſa paſcuntur,vitã quandam beatam ſecum ipſi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipſe exuta ſenectute,quẽadmodum Iolaus ille,in iuuenem redeat,illi autẽ in ipſa media ſpe,diuitiis illis quaſi per ſomnum ſpectatis deſtituti,abeãt iã huc,mali malè mortui. MER. Alias res cura Pluto.iam enim accerſam tibi illos,alium ſuper alium ordinem.ſeptem autẽ,opinor,ſunt. PLVT. Deducas licet. Ille autem mittat ſingulos præ ſe,ex ſene iterum in adoleſcentem conuerſus.

TERPSIONIS ET Plutonis,

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Expoſtulatio quòd ſenes iuniorib⁹ ſuperuiuant.

IVſtúm ne hoc eſt ô Pluto,me quidẽ è vita abiiſſe,triginta cũ ſim annorum: Thucritum verò ſenem ſeptuagenarium,& vltrá,adhuc viuere? PLVT. Iuſtiſsimùm quidem ô Terpſio.Nã & ſi ipſe viuit,certè ad nullius tamem mortem affectus eſt: tu verò omni tẽpore illius hæreditatẽ expectãs, eum mori auidiſsimè cupiebas. TERP. Nonne opus fuerat cùm ſenex ſit , nequeátq; de cætero ſuis vti diuitiis,locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas ô Terpſio ſtatuis leges,quum ad voluptatem diuitiis vti nequeat,ipſum è vita decedere. Aliter autẽ & Parca & natura ſtatuiſſe videtur. TERP. Proinde hãc ob huiuſcemodi accuſo ordinem:decebat enim has res ſucceſsione gradúque fieri,ſenem primò,deinde qui in ea ætate ſe queretur,mori:haudquaquam autẽ exerceri aut viuere,qui ſenectute decrepitus eſſet,qui tres dũtaxat dentes habeat,cui vix deſeruiũt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares,lippóſq; oculos habens,nihil denique voluptatis deguſtans,haud aliud exiſtens,quã animatum quoddam ſepulchrum,ab ipſa iuuentute deriſum:& contrà mori optimos atq; robuſtiſsimos adoleſcentes. Nam hoc perinde eſſe videtur,ac ſi flumina ſurſum deferantur. Aut ſaltem ſcire neceſſe foret,quando & ſenũ quilibet obiturus eſſet,ne quos,prout eis mos eſt, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici ſolet:Quadriga bouẽ ſæpiſsimè ducit. PLV. Hæc quidem,ô Terpſio,prudentius fiunt , quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid paſsi eſtis quòd rebus alienis gaudetis,& ſenibus filiis orbatis voſmet tantopere in adoptionem traditis? quamobrem in deriſum adducti,ab illis ſepelimini:quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quàmgratiſsimum eſt , ſi ante eos vos mori contingat. Etenim nouam quandã in medium adducitis artem,aniculas atque decrepitos cum amatis,præſertim quidem ſi liberis ſint orbati.qui verò liberos habent,illorũ vobis non eſt cura. Atqui ex his qui amantur,plurimi, minimè veſtri ignari aſtus,etiam ſi ipſis liberos eſſe contingat,illos odiſſe diſsimulant,vt & ipſi habeant amatores. Inde iis in teſtamento excluſis, qui munera diutiſsimè obtulerunt: liberi, ſicuti profectò dignum eſt, omnem eorum ſubſtantiã conſequuntur:at illi triſtitia affecti,ſuáq; ſpe deluſi,dentibus fremunt. TER. Omnia hæc vera ſunt,quæ de me,& Thucrito autumas . Quantũ enim meorum ille deuorauit , quum ſemper eũ mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar: gemendo,& internum quiddam perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus ſtridendo, ægritudinem ſimulabat. Vnde quanto citius eum ad ſe pulchrum duci exiſtimabam,tãto plus illi donorum mittebam,vt ne ii,qui in amore concurrebant,muneribus me præclaris vincerent. Plerunque etiam præ nimia ſolicitudine inſomnis iacebam,ſingula enumerans,ac vnumquicque diſponens. Eáque etiam cauſa interitus mihi fuit curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamento meo tanto,adſtitit mihi quando ſe peliebar paulò antè,arridens. PLV. Euge ô Thucrite,diutiſsimè viuas,vnà & diuitiis abundans, & huiuſcemodi homines deridẽs:neq; prius moriaris,quàm hos blanditores cunctos premittas. TERP. Hoc quidem ô Pluto periucundum mihi foret,ſi ante Thucritum Chariades vita decederet. PLV. Boni animi ſis ô Terpſio: & Phido etiam,& Melantus,& omnes penitus ipſum præcedent,ſuis ipſorum curis cõfecti. Hęc ego ſummopere laudo , ô Thucrite, diutiſsimè viuas.

ZENOPHANTAE & Callidemidæ,

Eraſmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

Hæredipeta veneno quod alteri parauerat, periit.

AT tu Callidemides,quo pacto interiſti?Nam ipſe quemadmodum Diniæ paraſitus cùm eſſem,immodica ingurgitatione præfocatus fuerim , noſti. aderas enim morienti. CAL. Aderã Zenophantes. Porrò mihi nouum quiddam atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus eſt Ptœodorus ille ſenex. ZEN. Orbum illum dicis, ac diuitem,apud quem te aſsiduè verſari cõſpiciebam? CAL, Illum ſemper captabam,colebámq;,id mihi pollicens fore,vt meo bono quàmprimũ moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur,ſene videlicet vel vltra Tithonios annos viuente , compendiariam quandam excogitaui viam,qua ad hæreditatẽ peruenirem . Siquidem empto veneno,pocillatori perſuaſeram,vt ſimul atq; Ptœodorus potũ poſceret, (bibebat autem prolixius)præſentius in calicẽ proiiceret,haberétq; in prõptu porrecturus illi. Quod ſi feciſſet iureiurando cõfirmabam me illum manumiſſurum. ZENO. Quid igitur accidit? nam inopinatum quiddã narraturus mihi videris. CAL. Vbi iam loti veniſſemus,puer duobus paratis poculis,altero Ptœodoro,cui venenũ erat additum, altero mihi:neſcio quomodo errans, mihi venenum. Ptœodoro porrexit innoxium . Mox ille

quidem bibit, at ego protinus humi porrectim ſtratus ſum, ſuppoſititium videlicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophãtes? Atqui nõ conuenit amici malis illudere. ZENOPHAN. Rideo profectò. Nam eleganter, ac lepidè tibi hæc res euênit. Porrò ſenex ille quid interim? CAL. Primùm ad caſum ſubitum atque inexpectatum ſanè conturbatus eſt: deinde ſimul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, riſit & ipſe. ZENO. Rectè ſané. Tametſi non oportuit ad componendum illud diuertere, ſi quidem veniſſet tibi populari, vulgatáq; via tutius certiúſque, etiã ſi paulò ſerius.

CNEMONIS ET Damnippi,

Eraſmo Roterod. interprete.

CNEMON.

In hæredipetas

HOc illud eſt quod vulgò dici conſueuit, Hinnulus leonem. DAM. Quid iſthuc eſt quod tecũ ſtomachare Cnemon? Quid ſtomacher, rogas? Equidem hæredem reliqui quendam præter animi ſententiam, videlicet aſtu deluſus miſer, iis quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed iſthuc quinam euênit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus eſſet imminente morte captabam, aſsidens atque inſeruiens. Neq; ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi viſum eſt ſcitũ, conſultúmque, vt teſtamentum proferrem, ac publicarem, quò illum rerum mearum in ſolidum hæredem inſtitueram, nimirum, vt ille viciſsim idem faceret, meo prouocatus exẽplo. DAM. At quid tandem ille? CNE. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit, id quidem ignoro: cæterùm ego repentè atq; inſperatò è vita deceſsi, tecti ruina oppreſſus: & nunc Hermolaus mea poſſidet, lupi cuiuſpiam in morem ipſo hamo cum eſca pariter auulſo. DAM. Imò non eſcam modò cum hamo, quin etiam te quoque piſcatorem ſimul abſtulit. Itaq; technam iſtam in tuũ ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet, ſdque adeò deploro.

SIMYLI ET Polyſtrati.

Eodem interprete.

SIMYLVS.

Plures vnius diuitis hæreditatẽ ambientes deluſi.

VENISTI tandem & tu Polyſtrate ad nos, quum annos vixeris haud multò pauciores centum opinor. POL. Nonaginta octo Simyle. SIM. Sed quinam triginta iſtos annos egiſti, quibus mihi fueras ſuperſtes? Nam ipſe perii te fermè ſeptuagenario. POL. Quàm ſuauiſsimè profectò, etiam ſi hoc mirum tibi videbitur. SIM. Mirum verò, ſi quidem tibi primùm ſeni, deinde inualido, poſtremò etiam orbo quicquã poterat eſſe in vita ſuaue? POL. Principio nihil erat, quod non poſſem præterea pueri formoſi complures aderant, tum mulieres nitidiſsimæ, vnguenta, vinum mirè fragrans, poſtremò menſæ vel Siculis illis lautiores. SIMYL. Noua narras. Nam ego te planè ſordidum ac parciſsimum eſſe ſciebam. POL. Atqui, vir præclare, ex alienis arcis opes mihi ſubſcatebant. Tum diluculo protinus quàmplurimi mortales ad fores meas ventitabant, ſimúlque ex omni rerum genere, quę terrarum vbiuis pulcherrimæ reperiuntur, munera deportabantur. SIM. Num me defuncto regnum geſsiſti? POL. Minimè, verùm amantes habebam innumeros. SIM. Non poſſum non ridere. tú ne amãtes, tantus natu quum eſſes, víxque tibi dentes ſupereſſent quatuor? POL. Habebam equidem per Iouem optimates ciuitatis, quúmque eſſem tum ſenex, tum caluus, ſicuti vides, præterea lippiens etiam, ac ſenio cæcutiens, poſtremo naribus muceoſis, tamen cupidiſsimè mihi inſeruiebant, adeò, vt is felix videretur, quemcunq; vel aſpexiſſem modó. SIM. Num tu quoque quem admodum Phaon ille, Venerem aliquam è Chio tranſuexiſti, vt ob id optanti tibi illa dederit rurſum ad iuuentam redire, ac denuo formoſum, atq; amabilem fieri? POL. Haudquaquam: quin magis quum talis eſſem, qualem dixi, tamen ſupra modum adamabar. SIM. Aenigmata narras. POL. Atqui notiſsimus eſt hic amor, quum vulgo ſit frequens, nempe erga ſenes orbos diuites. SIM. Nunc tua forma vnde tibi profecta fuerit, intelligo, vir egregie, nimirum ab aurea illa Venere. POL. Veruntamen non parum multas cõmoditates ab amantibus tuli, Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porrò ſæpius etiam quaſi procax illis illudebam, excludens interdũ nonnullos eorum: interim illi inter ſeſe decertabant, & in ambiendis primis apud me partibus alium alius anteire nitebatur. SIM. Sed age, de de facultatibus tuis quid tandẽ ſtatueras? POL. Palàm quidem affirmabam, me vnumquenque illorum relicturum hæredem: ſdque illi quum crederent futurum, certatim ſe quiſque obſequẽtiorem atque adulantiorem præbebat. Cæterùm alteras veras illas tabulas, quas apud me ſeruaueram, reliqui, in quibus omnes illos plorare iuſsi. SIM. At poſtremæ illæ tabulæ quem pronuntiabant hæredem? Num è cognatis quempiã? POL. Non per Iouem, imò nouitium quendam ex formoſis illis adoleſcentulis, natione Phrygẽ. SIM. Quot annos natum Polyſtrate? POL. Viginti fermé. SIM. Iam intelligo quibus obſequiis ille te demeruerit. POL. Attamen multò illis dignior, qui ſcriberetur hæres, etiam ſi Barbarus erat, ac perditus, quem iam ipſi etiam optimates colunt capténtque. Is igitur mihi extitit hæres: iámque inter patricios numeratur, ſubraſo mento, Barbaróque cultu, ac lingua: quin eum Codro generoſiorem, Nireo formoſiorem, Vlyſſe prudentiorem eſſe prædicant. SIM. Non laboro, vel totius Græciæ ſit imperator, ſit liber, modò ne illi potiantur hæreditate.

CHA

CHARONTIS ET Mercurii,

Martino Bolero interprete.

Interlocutores, Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

AVdite quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quemadmodum videtis & carriosa nauicula, & quæ vndique perfluit, quòd si in alteram partem se inclinarit, planè submersa peribit: atq; vestrum tam multi simul confluunt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculam cõscenderitis, vereor ne postea vos facti pœniteat, maximè verò eos qui nandi sunt imperiti. MORT. Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus? CHAR. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. Nam sic etiã vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri deinceps curæ erit neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & supellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsósq; cognoscito, & suscipito, nudósque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere ô Menippe vir optime, primúmque apud gubernatorem nauis, locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm quis ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum vnum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comã, & genarum ruborem, adeóque totam cutem. Bene se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille est purpuratus, & diademate præcinctus, grauitatem quandã præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus sum Geloorum tyrannus. MER. Quid igitur cum tot sarcinis venisti? LAMP. An ne nudum aduentare cõueniebat tyrannum? MER. Nequaquam tyrannum, sed mortuum. itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci diuitias. MER. Sed superbiam ô Lampiche, & fastum etiam abiice: nam ista si nauiculam coincidant, vehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur sine vt diadema habeam saltẽ, & stragulũ. MER. Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci. MERC. Crudelitatem etiam & amentiam, & violentiam, & iracundiam, atq; his similia depone. LAMP. Ecce nudus sum. MER. Ingredere nunc. Tu verò pinguis admodum, & carnosus quis es? DAM. Damasias ego sum athleta. MER. Certè videris ille esse: scio enim te sæpe in palæstris à me visum. DAM A. Ita est ô Mercuri. Verùm accipe me, nudum existentem. MERC. Nequaquam ô bone vir nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum tantùm pedem in nauẽ posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abiicito. DAM. En planè nudus sum, vt vides: & simili cum aliis mortuis statura. MERC. Sic præstat leuem esse. itaque inscende iam. Et tu ô Crato diuitias abiice, præterea mollitiem, & delicias, neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur. CRA. Inuitus certè, sed tamen abiiciam, quid enim faciam? MERCV. Papæ! Quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfers? CRAT. Quia vici Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neque vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandã præ se ferens, elatus, & cõtractis superciliis propter curas, longa barba? quis est ipse? MENIP. Philósophus quidam est ô Mercuri: imò præstigiarum, & nugarum plenus. Itaque & hũc exue, videbis enim multa, eáque ridicula sub palliolo occulta esse. MERCVRIVS. Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter quantam ille arrogantiam, quantam inscitiam, & quantum contentionũ, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum, circumfert? imò quàm multos vanos labores, & deliramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem aurum etiam hoc, & voluptatem, & impudentiã, iracundiam, delicias, & mollitiem secum habet: neque enim latẽt me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abiice mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam, qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnibus ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHIL. Depono igitur ea, quandoquidẽ sic iubes. MEN. Sed & barbã hanc deponat Mercuri, grauem equidem & hirsutam, vt vides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHIL. Sed quis abradet? MERC. Menippus ille securim accipiens, quibus naues fabricantur, eam resecabit, vtetur autem scalis naualibus, quibus superposita barba resecetur. MEN. Nequaquam Mercuri, sed da mihi serram. hoc enim erit magis ridiculum. MERC. Sufficiet bipennis. MEN. Euge, humanior nunc appares, depositò hircino fœtore. Vís ne vt parum etiam de superciliis auferam? MERCV. Maximè, nam hæc super frontem etiam attollit, neque scio quo seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur. MEN. Vnũ quiddam adhuc grauissimum gestat sub alis. MERCV. Quid Menippe? MEN. Adulationem Mercuri, quæ illi, dum viueret, multùm profuit. PHILO. Igitur & tu Menippe tuam abiice libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis? MENIP. Nequaquam, sed retine ista. Leuia enim sunt, & planè facilia portatu, &

ad nauigandum prosunt. Tu verò Rhetor abiice istam tantam verborum contradictionem, & antitheses, & similitudines, item periodos, & barbarismos, atque alia sermonis pōdera. RHETOR. En abiicio. MERCV. Bene se habent res. Itaq; solue funem: attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, túque nauta clauum dirige. Simus hilares. Quid ploratis ô vos amētes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es. PHIL. Quia existimabam immortalem esse animam. MENI. Mentitur, nam alia sunt, quæ videntur eum mœrore afficere. MERC. Qualia? MENI. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiēs clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec manè deceptis adolescentibus sua sapiētia, pecuniam accipiet. hæc sunt, quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestū mihi, qui ad mortem festinaui nemine vocante? Verùm nonne clamor quidam interim, dum nos confabulamur, exauditus est, veluti quorundam in terra vociferantium. MERCV. Certè Menippe: verùm non vno tantum loco exauditur clamor, sed quidam in vnum cœtum conuenientes, cum voluptate derident mortuum Lampichum, & illius vxorem mulieres circūstrepunt: atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damasia. Te verò Menippe, nemo est, qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam, nam haud ita multò pòst, audies canes miserabiliter latrantes propter me: & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient. MERCV. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus, abite vos rectà per hanc viam ad forum iudiciale: ego verò & nauta alios transuectabimus. MEN. Feliciter nauigate ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm quid præterea de vobis futurum est? Iudicium de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusque autem vita examinabitur.

CRATETIS ET Diogenis,

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

Sola virtus defunctorū comes.

MOerichum diuitem noueráne Diogenes? illum inquam supra modum diuitem, illum Chorintho profectū, cui tot erant naues onustæ mercibus cuius consobrinus Aristeas quum ipse quoque diues esset, Homericum illud in ore solebat habere: Aut me confice tu, aut ego tete.

DIOG. Cuius rei gratia sese captabant inuicē, Crates? CRAT. Hæreditatis causa, quum essent æquales, vterque alterum captabant. Iámque testamenta publicauerant ambo, in quibus Mœrichus, si prior moreretur, Aristeam omnium rerum suarum dominum relinquebat: Mœrichum vicissim Aristeas, si quidem ipse prior è vita decederet. Hæc igitur quum essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequiisque superare contendebat. Porrò diuini, haud scio vtrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somniis, quemadmodum Chaldæi faciunt, quin & Pythius ipse, nunc Aristeam victorem fore pronuntiabat, nūc Mœrichum: ac trutina quidem interim ad hūc, interim ad illū propendebat. DIOG. Quid igitur tandem euēnit? nā audire est operæprecium, Crates. CRAT. Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hęreditates ad Eunomium ac Trasyclē deuenerunt, quorum vterq; cognatus illis erat. atqui de his nihil prædixerant diuini futurum, vt tale quippiam accideret. Etenim quum Sicyone Cirrham versus nauigarent, medio in cursu obliquo orto Iapyge euersa naui, perierunt. DIOG. Rectè factum. At nos quum essemus in vita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quo nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successionem venires, puta dolii, ac peræ, in qua quidem lupini chœnices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæque tu Antistheni succedens accepisti, deinde ego succedēs tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multóque splendidiora, quàm vel Persarum imperium. DIOGE. Quænam sunt ista quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi, viuendíque libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antisthenis successisse, tibíque eas longè etiam maiores reliquisse. CRAT. Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neque quisquam nos ob spem potiundæ hæreditatis obsequiis captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIOG. Nec iniuria. neque enim habebant quò facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, vitiatíque delitiis, non aliter, quàm vasa carie putria. Quo fit, vt si quando quis in illos infundat, vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illico perstillétque, fundo, quod immissum est continere non valente: cuiusmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, dū in dolium pertusum hausta aquam importāt: at iidem aurum dentibus & vnguibus, omníq; vi seruabant. CRATES. Proinde nos hìc quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc venerint, obolum duntaxat secum ferent, ac ne hunc quidem vlterius, quàm ad portitorem.

LVC

LVCIANI SCIPIO,

P. Virunio interprete.

Interlocutores,
Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

LIBICE, me decet præponi: melior equidem ſum. HAN. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui ſem per iuſtiſsimus iudex eſt habitus. MINOS. Quis es tu? ALEX. Hic eſt Hannibal Carthaginenſis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem vtrique glorioſi. Sed qua de re vobis altercatio eſt? ALEX. De præſtantia: dicit enim is ſeſe meliorem, quàm ego ducem exercitus fuiſſe: ego verò quemadmodũ omnes ſciunt, non hoc ſolùm, ſed omnibus fermè, qui ante meam ætatem fuere, in re militari preſtantiorem me eſſe affirmo. MIN. Dicat ergo vterque viciſsim pro virili, tu verò ô Libyce prius loquaris. HAN. Vnũ hoc me iuuat, quòd & hîc ſermonem Græcum didicerim, vt neque etiam hac in re Alexander me ſuperet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria virtute ad magnam gloriã euaſere, potentéſq; per ſe ipſi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cũ paucis quibuſdam Hiſpaniam primùm inuadens, quũ ſubconſul eſſem fratri additus, maximis rebus idoneus, atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi, atque Gallos ipſos deuici: & quum magnos montes tranſmigraſſem, omnem Eridanum trãſcurri, multáſque ciuitates euerti, & planam Italiam ſubiugaui, & vſq; ad ſuburbia Romæ graſſatus ſum, tótque vno die Romanos cecídi, vt eorum annulos modiis menſurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atque hæc omnia peregi, nec Ammonis dictus filius, neque Deũ me fingens, aut matris inſomnia narrans: ſed me hominem fatebar, pugnabámq; contra duces magna prudentia, contra milites magna audacia atque fortitudine præditos, non aduerſus Medos, aut Armenios, qui antequàm quiſpiam ſequatur, fugiunt, & facilè cuiuis audẽti victoriam tradunt. Alexãder verò regni patris ſucceſſor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto miſero illo Dario apud Iſſum & Arbelas victoriam cepit, antiquam ex patre conſuetudinem omittens, adorari ſeſe voluit, ſeſéq; ad Medorum delicias inuitari libenter tulit, atque in conuiuiis amicos interemit, interficientibúſq; auxilium tulit. Ego autem patriæ dominatus ſum, quæ quum me reuocaret, hoſtium magna claſſe aduerſus Libyam nauigante, parui, continuóque me hominem priuatum dedi, & dãnatus æquo animo rem tuli. Atque hæc egi Barbarus cùm eſſem, omníſque Græcorum diſciplinæ expers, & neq; Homerum, vt hic, edidici, neque Ariſtotele ſophiſta magiſtro eruditus fui, ſed ſolùm mea natura optima ſum vſus. Hæc ſunt quibus me meliorem Alexandro eſſe puto. Si verò ea cauſſa mihi hic præferendus eſt, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forſan apud Macedones eſt: non tamen ob id præſtantior hic videri debet generoſo duce, & viro, qui mentis ſententia magis quàm fortuna eſt vſus. MIN. Hic certè orationem neque ingenerosam, neque vt Libycum decebat, dixit: tu verò Alexãder quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidẽ ô Minos, homini adeo temerario nihil reſpõdere. Sola enim te fama ſatis edocere poteſt qualis ego rex, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parum ipſum ſuperauerim, qui cùm adoleſcens adhuc eſſem rem aggreſſus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus ſuppliciũ ſumpſi. At quum Thebas ſubuertiſſem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neq; dignum putaui, Macedonum regno me contentũ eſſe, quod pater reliquerat: ſed totum terrarum orbem ſitiui: durúmque putãs, niſi rerum omniũ dominus eſſem, paucos quoſdam mecum agens, in Aſiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna vici, Lydiam, Ioniã, & Phrygiã cepi. Et tandem quæcunque tranſieram ſubiugans, veni ad Iſſum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus ſecum agens. Poſt hæc ô Minos, vos ipſi ſcitis quot ad vos vno die mortuos miſerim. Dicit enim Charon, tunc ſibi ſcapham nõ ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorum pleroſque ſe tranſportaſſe. Atque hæc cõfeci meipſum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, vſque ad Indos veni: atque Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas verò homines certè nõ ſpernendos, Tanaim tranſiens, magna equitum pugna vici, ac amicos meos remuneraui, inimicos autem vltus ſum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent inducti ſunt. Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſciam Bithyniæ exulauit, vt crudeliſsimo & peſsimo homini conueniens erat. Nam quo pacto Italos vicit, omitto dicere: nam non virtute, ſed malitia atque perfidia, & dolis id peregit, nũquam aut alicuius claritudinis aut iuſti memor. Sed quoniam quòd delicioſè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiſerit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus vir iſte mirabilis, belli gerendi occaſiones prodidit. Ego verò niſi ea quæ ſub occidente ſunt, parua quidem putans, verſus Orientem me impuliſſem, quídnam adeò magni perfeciſſem? Qui Italiam abſq; ſanguine capere, ac Libyam, omnémque eam vſque ad Gades, ſub poteſtatem redigere facilè potuiſſem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui: præſertim iam antea illis perculſis, ac dominum me agnoſcentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. Nam & hæc è multis protuliſſe ſatis eſt. SCIP. Non, niſi me quoque prius audias ô Minos. MIN. Quis tu vir optime es, aut vnde, quòd hiſce claris ducibus te cõferre audes? SCIPIO. Scipio Romanus, qui Carthaginem deleui: & Afros multis magnis præliis deuici. MIN. Quid igitur & tu dicis? SCIP. Alexandro qui-

dem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorem, vt qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexãdro seſe comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istũ deuici comparare me ausim? MIN. Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illam tu:atq; tum,si placet,tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.

DIOGENIS ET Alexandri,

Erasmo Roterod. interprete.

DIOGENES.

Irridetur Alexandri superbia, qui mortalis cũ esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi

QVID hoc rei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atque nos omnes? ALEX. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandum non est, si homo cùm fuerim, defunctus sim. DIOG. Num ergo Iupiter ille hammon mentiebatur, quum te suum esse filium diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubiè Philippo. neque enim obiissem, si Hammone paren te fuissem progenitus. DIOG. Atqui de Olimpiade etiam consimilia quædam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse cõgressum, visumque in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te: porrò Philippũ errare, fallíq;, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video neque matrem neque Hammonios illos vates sani quicquam aut veri dixisse. DIOG. Atta men istud illorum mendacium, Alexãder, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propter ea quòd vulgus te verebatur, metuebátq;, quum deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEXAN. Id equidẽ ignoro, Diogenes: celerius enim è vita submouebar, quàm vt esset ocium de illo quicquam statuendi, præter id vnum, quòd moriens Perdiccæ anulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quidni rideam? an nõ meministi quid Græci fecerint: quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principémque, ac ducem aduersus Barbaros deligerẽt, nonnulli verò in duodecim deorum numerum referrent, ac phana constituerent, denique sacra facerent tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylone iaceo tertium iam diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultibus, qui nũc instant, pollicetur in Aegyptũ deportaturum me, atque inibi sepulturum, quò videlicet vnus fiam ex diis Aegyptiis. DIOGE. Non possum non ridere Alexander, qui quidem te videam etiam desipientem, sperantémque fore vt aliquãdo vel Anubis fias, vel Osiris. Quin tu spes istas omittis ô diuinissimè? neque enim fas est reuerti quẽ quam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est Aeacus, neq; contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis, qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris: immanibus illis beluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas cõspicuus, dum vectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum: dum purpura circumamictus esses: nunquid hæc te discruciant: quoties recursant animo? Quid lacrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit Aristoteles, ne res eas quæ à Fortuna proficiscantur, stabiles, ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille, quum sit assentatorũ omnium perditissimus? Sine me solùm Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, que mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebã eruditione cæteris præstare, quum mihi palpare tur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam, tanquam & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atq; opes: nam has quoq; in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi vitio verteretur, quòd eas acciperet. Planè præstigiosus vir ille quidem erat, ac fraudulẽtus, ô Diogenes: quãquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quòd nũc perinde quasi sum mis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorasti. DIOG. At scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis veratrum non prouenit, fac vt Lethæi fluminis aquam auidis faucibus attrahens bibas, iterúmque ac sæpius bibas: atque eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim Clitum etiam illum & Callisthenem video, cùmque his alios complureis raptim huc seſe ferentes, quò te discerpant, pœnásque sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti, quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs vt dixi, bibas.

Aristotelis fraus.

ALEXANDRI ET Philippi.

Ottomaro Luscinio interprete.

PHILIPPVS.

Culpatur Alexandri arrogantia, & cõmentum quo deũ se haberi voluit.

NO N igitur inficiaberis Alexander ex me prognatum te esse filium: nam ad Iouem Hammonem genus paternum referens, mortẽ non obiisses. ALEX. Neque verò nescius eram, pater, Philippi Amyntæ me esse filium: sed quia ad res gerendas sic mihi visum erat conducere, commẽto hoc vsus sum vaticinii. PHIL. Quid ais? Conducibile id tibi visum, vt vatibus impostoribus fallendum te exponeres? ALEXAN. Nõ isthuc, sed barbaros in mei admirationẽ tractos, facilius hoc prætextu nostro subdidimus imperio: quum nemo vnus viribus nostris hactenus restiterit, quippe hac sola opinione ducti, quòd aduersus deum sibi esset præliandum. PHIL. Quos tu igitur tanto conatu dignos vsquam vicisti, qui cum timidis illis, arculis, peltariis, ac gerris vimineis pugnare solitis, semper congressus es? Atqui Græcos armis

mis domare, Bœotios, Phocenſes, Athenienſes, & id genus alios, operis fuerat ſtrenui atq; magnifici. Arcadum inſuper ſuſtinere armaturam, equitatum Theſſalum, Eleorum iaculatores, Mãtineos peltis inſtructos, aut cũ Thracibus, Illyrieis, Pæonibúſve manum conſerere, operoſum profectò atq; arduum id fuiſſet in primis. Cæterùm Medos, Perſas & Chaldæos delicatos, ac plurimo auro conſpicuos, non ſatis compertum habeo, quonam modo ante te duce Clearcho mille viri bello adorti expugnarint, fœdè in fugam actos antequam ad manus ventum fuiſſet. ALE. At verò Scythæ, pater, & Indici elephantes, res ſunt non vſque adeò abiectæ & contemptibiles: & tamen neque concitatis inter ipſos inteſtinis odiis, neque per proditionẽ mihi venundari paſſus ſum victoriam. Sed neque peieraui vnquam, aut per nugas à pollicito receſsi, fidémque ſolui victoriæ gratia. Adde quòd & Græcos alios ſine ſanguine in deditionẽ accepi: Thebanos autem fortaſsis ipſe audiſti quomodo aggreſſus fuerim. PHI. Noui hæc omnia ex Clito, quem tu inter epulas eò quòd nomẽ meum celebraret, & meas res geſtas cum tuis cõferre auderet, traiecto per corpus telo tũ iugularas. Tuverò & Macedonicã chlamidem abiiciens, candyn Perſicum amictũ recepiſti (vt aiunt) & tiaram rectam. Vt ne interim commemorem, quòd à Macedonibus, viris vtique liberis, adorari debere te in animũ duxeris: & qui, quod maximè omnium erat ridiculum, hominum à te victorum mores imitatus es. Tempero mihi, ne memorem alia quæ turpiter admiſeris, viris doctis in leonum clauſtra in cluſis, & nuptiis talibus peractis: quódq; Hephæſtionem plus quàm eſſet ſatis amaris. Vnum eſt, quod ſolum laudo abs te geſtum, in Darii vxore videlicet, forma præſtante, quia ab illius complexu abſtinueris: & genitricis illius, atque filiarum ne vim paterentur, curã ſuſceperis. Regium certè id opus extitit, quod tum factitaſſe te accepimus. ALEX. Quomodo autẽ tibi nõ probatur, pater, quòd in Oxydracis, gente Indica, lubens me in periculum coniecerim, atque acceptis plurimis vulneribus, muros primus omnium tranſilierim? PHIL. Non probo, Alexander: neque id quia pulchrum eſſe negem vulnerari quandoque imperatorem, & in ſubeundis periculis prętętare viam: ſed quia ex re tua iſthuc erat minimé. Si quidem pro deo habitus, quos, oro, riſus præbebas ſpectatoribus, quando poſt acceptum vulnus ab exercitu magno tumultu direptus, mœrens, ac eiulans ſanguine fluitabas? Adde quòd Iupiter Hammon, tanquam præſtigiator quiſpiam, & vanus propheta, reus mendacii palàm tum arguebatur. Nõ enim video qualiter riſum contineat, qui Iouis filium viderit animum deiicere, & in deſperatione rerum efflagitare medicorum auxilia. Denique quum iam tandem mortem obieris quẽ credas, obſecro eſſe, qui confictam illam adoptionem, qua Iouis dictus es filius, nõ carpat maledictis? Potiſsimùm vbi dei iſtius cadauer porrectum iacêre, turgidum ſanè, & iuxta aliorum corporum morem contactu ſuo omnia labefactans aſpexerit. Cæterùm quòd ais Alexander, tibi fuiſſe conducibile, quò facilius rerum potireris: id profectò multum tibi gloriæ ex bene etiam ac ſtrenuè geſtis eripuit. Nam quanquam inſigniter multa, tamen diis longè inferiora agere viſus, vacillare ob hoc iudicatus es, & tota ratione deficere. ALEX. Haudquaquam de me iſthuc ſentiunt mortales: ſed cum Hercule me & Baccho conferunt, veluti æmulũ, paríque cum illis gloria certantem. Nam & Aornũ, à neutro etiam illorum armis ſubactum ego facilè cepi. PHILIP. Etiamdum videris iſta vt Hammonis filius dicere, quando nec Baccho quidem cedis, aut Herculi. Sed nec erubeſcere noſti Alexãder, ſolitámve dediſcere arrogantiam, teipſum dein noſcere, vel iam tandem ſapere, etiam ſi ſerius, vbi fato occubueris.

ANTILOCHI ET Achillis.

Ottomaro Lucinio interprete.

ANTILOCVS.

QVænã ſunt illa, Achilles, quæ tu Vlyſ ſi iam primùm cõmemorando in mortem executus es, vt minimè genero- ſa, ac Chirone atq; Phœnice, quibus tu aliquando vſus es præceptoribus, parũ digna? Audiui enim magis ex re tua futurum tibi videri, ſi vilis agricolæ munus obiens, inopi, cui nec victus ſuppetat, loces operã, quàm vt omnibus vita functis domineris. Quæ ſi rudis quidam plebeius ex media Phrygia ortus, atque immodicus inſuper etiam vitæ affectator diceret, ferendum fortè id eſſet, atque condonandum nonnihil ruſticitati: verùm ex Peleo prognatum, & ex omni heroum numero periculorum contemptorem acerrimum, in tam abiectam & humilem de ſeipſo deſcendere opinionem, fœdum ſanè atq; pudendum in primis. Denique iis quæ in vita ſtrenuè geſſeris, equidem haud ſcio quomodo iſta conueniant. Nam dum in Phthio regnare tibi ad ſenectam vſque licuiſſet, citra gloriam tamen: tu glorioſam oppetere mortem maluiſti, quàm potiri regno. ACHIL. At ô Neſtoris fili, nondum etiam tum feceram rerum earum periculum, & quid cui præferrem ignorans, gloriolã hanc infelicem præponebam vitæ. Atqui ſerò iam tandem intelligo quàm egerim imprudenter. Apud viuos enim reperies fortè qui res bene geſtas celebrent literarum monumentis: ſed hîc apud manes non video quàm frugiferum opus effecerim, vbi vnus eſt honos omnium. Sed neque vires iam adſunt corporis Antiloche, aut forma: interciderunt omnia: pari rerum ſtatu viſuntur omnia: nullum ſapientia aut alterius rei diſcrimen eſt. Adde quòd nulli iam ex Troiano rum mortuis formidabilis ſum, nemini Græcorum venerandus: prorſus omnium de mortuis par exiſtimatio eſt, ſiue boni fuerint, ſiue improbi. Hæc ſunt quæ me angunt, & miſerè ſolicitãt, & ob quæ doleo, quòd non potius loco operas, & viuo. ANTI. At verò, Achilles, quid agat quiſpiam? quando ſic natura comparatũ eſt, vt omnes prorſum cogantur ſemel vitam relinquere: quæ

Æqualem omnium apudinferos eſſe cõditionem, neminéq; præferri mortalium.

lex quum in vniuerſum iam obtinuit,nec abroga ri vllo modo queat,patiẽter hanc feras oportet. Cæterũ aſpice nos,quotquot penes te ſumus: de niq; & Vlyſſes quoq; poſt puſillũ aduenier,vnde ſolatium tibi meritò afferet ſocietas:id quod & aliis in rebus plerũq; vſu venire ſolet. Nõ enim ſolus videris in hæc mala coniectus:en tibi Her culem,Meleagrũ,& alios pleroſq;, qui non parũ multos in admirationẽ traxere, qui quidem (ni fallor)haudquaquã in vitam videntur redituri, ſi quis eos ad inopes & victu indigos mittat, vt illis pro mercede ſeruiant. ACHI. Sociorũ hæc quidem admonitio eſt: verùm haud ſcio quo pa cto eorum quæ in vita aguntur,memoria,impen diò me excruciat. Arbitror autẽ & veſtrum vnũquenq; ita affici,etiam ſi non palàm confiteami ni:nequiores ſanè in eo,quòd tacitè huiuſcemo di per quietem toleratis. ANTI. Non equidem Achilles,ſed longè tibi prẽſtamus:quippe qui in telligimus quã ſit inutile de iis rebus verba face re. Silere enim,& æquo animo ſuſtinere omnia quæ accidũt,datum nobis eſt: ne tibi affectu iſto ſimiles,ipſi quoque ridiculi omnibus meritò videamur.

DIOGENIS ET Herculis.

P. Virunio interprete.

DIOGENES.

Riderur diuinitas herculis.

NVnquid Hercules hic eſt? Haud quiſquam mehercule alius . arcus, claua, pellis leonina,magnitudo ipſa, totus deniq; Hercules eſt. Igitur è vita deceſsit,qui Iouis erat filius?Dic quæſo ô victorioſe,mortuúſne es ? Ego enim quum terræ ſupereſſem,tibi haud ſecus quã Deo ſacrificaui. HERCV. Rectè quippe ſacrificaſti. Hercules enim ipſe in cælo vnà cum diis immortalibus conſiſtit,Heben apud ſe habẽs cruribus formoſiſsimam. Ego verò qui te alloquor, ſua ſum vmbra. DIOGE. Quídnam dicis amabo? vmbra ipſius dei?fieri enim poteſt,altera eundem ex parte deum eſſe, altera vita deceſsiſſe?HERC. Vtiq;. Ille enim nequaquam mortuus eſt, ſed ego duntaxat imago ipſius ſum. DIOG. Intelligo rem. Te virum pro viro Plutoni pro ſe dedit,& tu nũc pro illo mortuus es. HERC. Sic res ſe habet. DIO. Quo pacto igitur callidiſsimus cùm ſit Aeacus,te nequaquam illum eſſe non nouit,ſed amiſit tanquã ſuppoſititium Herculem. HERC. Quoniã ille ipſe eſſe videor. DIOG. Vera autumas:nam ita perſimilis es,vt ſi ille ipſe ſis . Caueas igitur ne cõtrà ſit, vt tu quidem Hercules exiſtas , imago verò apud deos immortales Heben in vxorem duxerit. HER, Audax nimium es atq; loquax: & niſi à ſcommatibus quæ in me iacis, abſtinueris,ſenties quãprimũ qualis dei imago ſim. Areus enim nudus eſt atq; paratus. DIOG. Cur autem de cætero te timeam,quum ſemel mortuus ſis?Sed per tuum Herculem dic quæſo,dũ ille viuebat eráſne vnà cum ipſo,& tunc imago exiſtẽs, aut vnus quidem eratis in vita, poſteaquàm autem è vita deceſsiſtis,ſeparati:ille quidẽ ad deos immortales auolauit,tu verò vmbra, vt dignũ videtur, ad inferos aduenisti ? HERC. Etſi fas equidẽ foret nequaquam reſpondere viro ſophiſticè percũctãti:attamen aures quoq; ad hoc porrigas. Quicquid enim Amphitryonis in Hercule erat,idipſum morte affectum eſt,quod nempe ego ſum (vt dixi) totum:quod autẽ ex Ioue erat,cũ diis immortalibus cõuerſatur. DIOG. Perſpicuè nũc intelligo. autumas enim eadẽ vice Alcmenã duos peperiſſe Hercules:vnũ quidem ex Amphitryone,alterũ verò ex ſummo Ioue: ex quo factũ eſt, vt gemini vnius matris vtero lateretis. HERC. Nequaquã ô inſane : idem profectò ipſi eramus ambo. DIOG. Neq; adhuc ad intelligendũ id facile eſt,duos Hercules in vnũ eſſe cõpoſitos,niſi quis diceret vos tanquã Hippocẽtaurũ in vnum fuiſſe copulatos : hominem videlicet & Deum. HER. An nõ & homines eodẽ pacto ex duobus cõponi tibi videntur,animo videlicet & corpore? Vnde quid prohibet animũ quidem ipſum ex ſummo Ioue natũ adeſſe cælo,me verò mortalẽ ad inferos veniſſe? DIOG. Vtiq; elegãter hęc diſſeruiſſes , ô optime Amphitryoniade, ſi corpus hac tẽpeſtate eſſes:ſed incorporea es imago:itaq; periculũ eſt,te triplicẽ iam feciſſe Herculẽ. HERCV. Quonã modo triplicẽ? DIOG. Hoc quidem modo: nam ſi vnus in cælo exiſtit, tu verò apud nos imago,corpus autem in Oeta iã in puluerẽ verſum,hæc tria iã ſunt. animaduertas igitur velim,quem tertiũ eorpori eſſe intelligas patrem. HER. Audax es,atq; ſophiſta:ſed quod nomẽ tibi eſt?DIOG. Diogenis Sinopei imago:ipſe autem,per Iouẽ, minimè cum diis immortalibus, ſed cum mortuorum optimis conuerſor. Homerum atque huiuſcemodi fabulas deridens.

MENIPPI ET Tantali,

Eraſmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

Tántălus à labris ſitiẽs fugiẽtia captat flumina.

QVID eiulas ô Tantale,aut quid tuam deploras fortunam, ſtagno imminẽs? TAN. Quoniam ſiti enecor Menippe. MENI. Vſquadeo piger es atque iners, vti non vel pronus incumbens bibere noris, vel caua vola hauriens? TANT. Nihil profecero,ſi procumbam: refugit enim aqua ſimul, atque me propius admoueri ſenſerit,quod ſiquã do hauſero, oríque coner applicare , prius effluit, quàm ſumma rigem labia : atque inter digitos effluens aqua , haud ſcio quomodo rurſus manum meam aridam relinquit . MENIP. Prodigioſum quiddam de te narras Tantale: verùm dic mihi iſthuc ipſum quorſum opus eſt, bibere, cùm corpore careas?nam illud quod eſurire poterat, aut ſitire, in Lydia ſepultum eſt: cæterùm tu quum ſis animus, quĩnã poſthac aut ſitire queas , aut bibere? TANTAL. Atqui hoc ipſum ſupplicii genus eſt,vt anima perinde quaſi corpus ſit, ita ſitiat. MENIPPVS. Age,hoc ita habere credamus , quandoquidem affirmas te ſiti puniri: at quid hinc acerbi tibi poterit accidere?Num metuis ne potus inopia moriare?

At

At equidem haud video alteros inferos, ſi quis relinquat neq; locum alium in quem morte demigret quiſpiam. TANT. Rectè tu quidem dicis: verùm hoc ipſum ſupplicii genus eſt, ſitire, quum nihil ſit opus. MEN. Deſipis Tantale, & vti verũ tibi fatear, non alio potu videris egere, quàm veratro mero: nam diuerſum quiddam pateris iis quos canes rabioſi momorderint, vt qui non aquam quemadmodũ illi, ſed ſitim horreas. TAN. Ne veratrũ quidẽ recuſarim bibere Menippe, ſi liceat modó. MEN. Bono es animo Tãtale, certũ habẽs nũquã fore, vt vel tu vel reliquorum Maniũ quiſpiã bibat: nec enim fieri poteſt: quanquã non omnibus quemadmodũ tibi, pœna adiudicata eſt vt ſitiant aqua illos non expectãte.

MENIPPI ET Mercurii,

Eraſmo Roter. interprete.

MENIPPVS.

Forma bonum fragile.

ATvbinam formoſi illi ſunt, ac formoſæ, Mercuri? ducito me docetóq;, vtpote recèns huc profectum hoſpitem. MER. Haud mihi licet per ociũ Menippe: quin tu iſthuc ipſo è loco dextrorſum oculos deflecte. Illic & Hyacinthus eſt, & Narciſſus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda: breuiter quicquid eſt veterum formarum. MEN. Equidem præter oſſa nihil video, caluariáſq; carnibus renudatas, inter quæ omnia nihil ſit omnino diſcriminis. MER. Atqui hæc ſunt quæ poetæ cuncti mirantur ac celebrant, oſſa ſcilicet quæ tu videris contemnere. MEN. At Helenam ſaltem mihi cõmonſtra: nam ipſe quidem haud queã dignoſcere. MER. Hæc videlicet caluaria, Helena eſt. MEN. Et huius ſcilicet oſsis gratia mille naues ex vniuerſa Græcia acto delectu ſunt impletæ, tantáque tum Græcorum tum Barbarorum multitudo conflixit, tot vrbes ſunt euerſæ? MER. Cæterùm Menippe non vidiſti mulierem hanc viuam: quod ſi feciſſes, forſan diceres tu quoq; vitio dandum non eſſe.

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui ſiquis flores etiã arefactos marcidóſq; contẽpletur, poſteaquã coloris decus abiecerint, deformes nimirum videantur: at iidem donec florent, colorémq; obtinent, ſunt ſpecioſiſsimi. MEN. Proinde illud iã demiror Mercuri, ſi Græci nõ intellexerũt ſeſe pro re vſqueadeo momẽtanea, quæq; tam facilè emarceſceret, elaborare. MER. Haud mihi vacat tecũ philoſophari: quare delecto loco vbicunq; velis, proſterne temet ac recũbe: mihi iam aliæ ſunt traducendæ vmbræ.

AEACI, PROTESILAI, Menelai, Paridis,

Iacobo Mycillo interprete.

AEACVS.

Protheſilaus primus Græcorum interfectus.

QVAMOBREM Proteſilae in Helenã irruens, ſtrãgulas illam? PRO. Quia huius cauſa, Aeace, imperfecta quidẽ domo relicta, & vidua vxore quã nuper duxi, reddita, mortuus ſum. AEA. Accuſa igitur Menelaũ, qui vos omnes pro tali cõiuge recuperãda contra Troiã duxit. MEN. Nequaquã me, ſed multò iuſtius Paridem, qui hoſpiti mihi vxorẽ contra omne ius eripuit. Hic enim nõ modò abs te, verùm ab omnibus tũ Græcis tum Barbaris meritò ſtrãgulari debebat, vt qui tam multis mortis cauſſa extiterit. PRO. Melius hoc. Proinde malè nominate Pari, nunquã te dimittam è manibus. PARI. Iniuriam adeónũ facis Proteſilae, ídq; eo magis, quòd eandẽ tecum artem exerceo. Nã & amori etiã deditus ipſe ſum, & ab eodẽ deo quaſi vinctus teneor. Noſti autem quòd quædã ſunt quæ inuitis nobis geruntur, & neſcio quis deus nos ducit quocunq; ipſi placet, atq; impoſsibile eſt illi repugnare. PRO. Rectè dicis. Vtinam igitur Cupidinem ipſum hîc comprehendere mihi liceat. AEA. At ego etiam pro Cupidine tibi reſpõdebo quæ iuſta videntur. Sic enim ille dicet, ſeſe quidem Paridi fuiſſe fortaſſis cauſam amandi, ſed mortis cauſam tibi fuiſſe neminem alium, quàm teipſum Proteſilae, qui clàm vxore nuper ducta, poſtquã appropinquabatis Troadi, ita omni contempto periculo, & velut deſperatus ante reliquos omnes in litus exiliiſti, gloriæ nimirum cupidus, propter quam & primus in egreſſu nauiũ occiſus fuiſti. PRO. Proinde & ego pro me ipſo tibi Aeace reſpondebo multò iuſtiora quam tu. Neque enim ego mihi horum cauſa fui, ſed fatum, & quòd iam inde ab initio ita prædeſtinatum fuerat. AEAC. Probè: quid ergo iſtos accuſas?

A Deo inuiti agimur.

Fatum.

MENIPPI ET Aeaci,

MENIPPVS.

PER Plutonem, ô Aeace, expone mihi quæſo hîc quæ apud inferos ſunt omnia. AEA. Haud facilè, Menippe, omnia: verũ quæ ſummatim & veluti per capita indicari poſſunt, hæc accipe. Hic quidem quòd Cerberus ſit, noſti. Deinde & portitorem hunc noſti, qui te traiecit: præterea & lacũ, & Pyriphlegethontẽ iam vidiſti cũ ingreſſus es. MEN. Noui hæc, & præterea te quoq;, quòd hîc in veſtibulo ſedes, atq; aditum obſeruas. Etiam regẽ ipſum vidi, & Furias. Homines verò priſcos quæſo oſtende, & maximè eos qui inter cæteros nobiliores fuere. AEA. Hic quidẽ Agamemnon eſt, ille autem Achilles. Rurſum hîc Idomeneus: qui propius aſsidet poſt hunc, Vlyſſes, deinceps Aiax, & Diomedes, & cæteri Græcorũ præſtantiſſimi. MEN. Papæ Homere! vt ~~tibi Rhapſodiarũ tuarũ capita~~ humi proiecta iacent, ignobilia atq; obſcura, cinis ac puluis omnia, & nugę merę, denique (verè vt abs te dictum eſt) capita infirma & caduca. Sed hic, Aeace, quiſnam eſt? AEA. Cyrus eſt, ille auetm Crœſus, & iuxta ipſum Sardanapalus. Vltra hos autem Midas, & deinceps ille Xerxes. MEN. Et te, ô ſceleſte, tota exhoruit Græcia, iungentem pontibus Helleſpontũ, & per ipſos montes nauibus traiicere affectantem? Qualis verò & ipſe Crœſus eſt! Cæterùm

Homerus pater fabularum.

ἀμέλυνα κὲ ρηνα, capita ſine robore: clauſula frequens apud Homerum.

Sardanapalo quæſo huic Aeace permitte vt demulceã caput, inflicto colapho. Ae a c. Nequaquam: cõminueres enim ipli caluariã, muliebris ac fragilis adeò cum ſit. Men. certè tamẽ amplexabor illum, vtpote ſemiuirũ ac mulieroſum plane. Ae a c. Víſne tibi oſtendã & doctos illos? Men. Per Iouẽ etiã. Ae a c. Primus en hic tibi Pythagoras eſt. Men. Salue Euphorbe, ſiue Apollo, ſiue deniq; quodcunq; voles. Pyt. Ita ſanè, & tu vtiq; Menippe. Men. Quid? an non amplius aureũ iſtud femur habes? Pyt. Non: ſed age cedo ſiquid mãduçabile tibi habet pera iſta. Men. Fabas habet, quare nihil hîc eſt quod tu manducare queas. Pyt. Da modó. Nã hîc apud manes alia dogmata atque inſtituta didici: nempe quòd nihil hîc inter ſe ſimiles ſunt fabæ & patrantium teſticuli. Ae a c. Porrò hic Solõ eſt, filius Execeſtidis: præterea ille Thales, & iuxta ipſos Pittacus, & cęteri illi: ſeptem autẽ omnes ſunt, vt vides. Men. Læti hi ſunt Aeaci ſoli atque alacres præter cæteros. Sed hic oppletus cinere, tanquã ſubcinericius panis aliquis, hic crebris puſtulis quaſi ſufferuefactus, quiſnam eſt? Ae a c. Empedocles, Menippe, ſemicoctus ab Aetna mõte huc profectus. Men. O æripes optime, quid obſecro acciderat tibi cur teipſum in cratêres Aetnæ iniiceres? Emp. Inſania quædã, Menippe. Men. Non, per Iouẽ, ſed inanis quædã gloriæ affectatio, & faſtus, & multa dementia, hæc te cõflagrare fecerunt vnà cũ ipſis crepidis, cum dignus mi nimè eſſes. Veruntamen nihil tibi commentum iſtud profuit: deprehenſus enim es & ipſe mortuus. Cęterùm Socrates ille, Aeace, vbi locorum tandẽ eſt? Ae a c. Cũ Neſtore ac Palamede ille plerunq; nugatur. Men. Cuperẽ tamen videre ipſum, ſicubi locorũ hîc foret. Ae a c. Videſne caluum illum? Men. At omnes hîc calui ſunt, quare omniũ ęquè notatio hęc fuerit. Ae a c. Simum iſtum dico. Men. Etiã hoc ſimile omniũ eſt: nam & ſimi omnes ſunt. Soc. Méne quæris Menippe? Men. Teipſum Socrates. Soc. Quo pacto res Athenis ſe habẽt? Men. Multi iuniorum philoſophari ſe profitentur: ac habitũ certè ipſum & inceſſum ſi quis aſpiciat, meri philoſophi videntur, admodum multi. Cæterùm autẽ vidiſti opinor qualis & Ariſtippus huc ad te venerit, & Plato ipſe, alter quidẽ olens vnguẽta, alter autẽ in Sicilia tyrannis adulari doctus. Soc. At de me quid ſentiunt? Men. Beatus, Socrates, quiſpiam es, quod ad huiuſmodi res vtiq; pertinet. Omnes itaq; te admirabilem fuiſſe virum exiſtimant, atque omnia cognouiſſe hæc (decet enim opinor verum hîc dicere) cum nihil ſcires. Soc. Et ipſe dicebã hæc ad illos, ſed illi tum ſimulationẽ quandã eam rem eſſe putabãt. Men. Sed quínam iſti ſunt circa te? Soc. Charmides, Menippe, & Phædrus, & Cliniæ filius ille. Men. Euge Socrates, quoniã & hic artem tuam exerces, neque formoſos iſtos negligis. Soc. Quid enim aliud quod quidẽ ſuauius ſit, agerẽ? Sed huc propius nobiſcũ recumbe, ſi videtur. Men. Nõ, per Iouem: ad Crœſum enim & Sardanapalũ redeo, prope illos habitaturus. Videor quippe mihi non pauca habiturus ibi eſſe quæ rideã, quando plorantes illos audiã. Ae a c. Et ego quoq; iam abeo, ne quis mortuorũ clam nobis ſubducat ſeſe. Pleraque autem alia videbis Menippe quando iterum conueniemus. Men. Abeas licet: nam & hæc Aeace vidiſſe ſufficit.

Pythagoras.

Empedocles.

Alludit ad id quòd Empedocles ſi citur æreis crepidis vſus fuiſſe, vt eſt apud Diogenẽ.

MENIPPI ET Cerberi,

Eraſmo Roter. interprete.

Menippvs.

HEvs Cerbere, quandoquidem mihi tecum cognatio quædam intercedit, quum & ipſe ſim canis, dic mihi per Stygiam paludem, quomodo ſeſe habebat Socrates quum huc accederet? Veriſimile eſt autẽ te, deus quum ſis, non latrare modò, verumetiam humano more loqui, ſiquando velis. Cer. Quum procul adhuc abeſſet Menippe, viſus eſt cõſtanti atq; interrito adire vultu, perinde quaſi mortem nihil omnino formidaret, tanquam hoc ipſum vellet iis qui procul à ſpecus ingreſſu ſtabant, oſtendere: verùm ſimul atq; deſpexit in hiatum, vidítq; profundum atq; atrum antri receſſum, ſimúlque ego cunctantem etiam illum aconito mordens, pede correptum detraherem, infantiũ ritu ciulabat, ſuóſq; deplorabat liberos, nihílq; nõ faciebat, in omnem ſpeciem ſeſe cõuertens. Men. Num igitur fucatè ſapiẽs erat ille, neq; verè mortem contemnebat? Cer. Haud verè cæterùm vbi vidit id eſſe neceſſe, audaciam quandam præ ſe ferebat, quaſi verò volens id eſſet paſſurus, quod alioqui volenti nolenti tamen omnino fuerat ferendum, videlicet quò ſpectatoribus eſſet miraculo. Equidẽ illud in totum de viris iſtiuſmodi verè poſsim dicere, ad fauces vſque ſpecus intrepidi ſunt ac fortes: porrò intus quum ſunt, nihil mollius neque fractius. Men. Cæterùm ego quónam animo tibi viſus ſum ſubiiſſe ſpecum? Cer. Vnus mortalium Menippe ſic mihi viſus es ſubire, vt tuo dignum erat genere: & prior te Diogenes, propterea quòd neutiquam adacti ſubieritis, aut intruſi: verùm tum vltronei, tum ridentes, atq; omnibus plorare renunciantes.

Fortitudinem Socratis falſam fuiſſe.

CHARONTIS & Menippi,

Eraſmo Roter. interprete.

Charon.

REdde naulum ſceleſte. Men. Vociferare, ſi quidẽ iſtuc tibi voluptati eſt Charon. Cha. Redde inquam quod pro traiectione debes. Men. Haudquaquam auferre queas, ab eo qui non habeat. Cha. An eſt quiſpiam qui ne obolum quidẽ habeat? Men. Sítne alius quiſpiã præterea, equidẽ ignoro: ipſe certè nõ habeo. Cha. Atqui prękocabo te per Ditẽ impuriſsime, ni reddas. Men. At ego illiſo baculo tibi cõminuã caput. Cha. Num ergo te tam lõgo traiectu gratis tranſuexero? Men. Mercurius meo nomine tibi reddat, vt qui me tibi tradiderit. Mer. Bellè mecũ agatur

De naulo Charonti reddẽdo litigant.

tur per Iouem, si quidē futurum est vt etiam defunctorū nomine persoluā. CHA. Haud omittam te. MEN. Quin igitur vel huius gratia perge, vt facis, nauim trahere: quanquā quod nō habeo, quīnā auferas? CHA. At tu nesciebas quid tibi fuerit apportādum? MEN. Sciebam quidē, verùm non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper in vita manendum? CHA. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse transuectū? MEN. Haud gratis ô præclare: siquidem & sentinā exhausi, & remū arripui, & vectorum omnium vnus non eiulaui. CHA. Ista nihil ad naulum: obolum reddas oportet: neque enim fas est secus fieri. MEN. Proinde tu me rursum in vitam reuehe. CHA. Bellè dicis, nimirū vt verbera etiā ab Aeaco mihi luerifaciā. MEN. Ergo molestus ne sis. CHA. Ostende quid habeas in pera. MEN. Lupinum, si velis, & Hecatæ cœnam. CHA. Vnde nobis hunc canem adduxisti Mercuri? tū qualia garriebat inter nauidū, vectores omnes irridens, ac dicteriis incessens, vnúsq; cantillans illis plorantibus? MER. An ignoras Charon quē virum transuexeris? planè liberum, cuíq; nihil omnino curæ sit. Hic est Menippus. CHA. Atqui si vnquā posthac te recepero. MEN. Si receperis? ô præclare: ne possis quidem iterum recipere.

PLVTONIS ET Protesilai,

Iacobo Mycillo interprete.

PROTESILAVS.

DOMINE, ô rex, ô noster Iupiter, & tu Cereris filia, ne despicite preces amatorias. PLV. Tu verò quid precaris à nobis, aut quis denique es? PRO. Equidem protesilaus sum, filius Iphicli, patria Phylaeensis, qui cū reliquis Græcis in expeditione ad Troiā profectus, ac primus omniū contra Ilium pugnando occisus sum. Precor autem vt dimissus hinc, modicū temporis in vitam redire denuo permittar. PLV. Hunc amorem, Protesilae, omnes mortui amant: sed nullus tamen ipsorum potitur eo. PRO. At non vitam ô Pluto tantopere amo, verùm equidem vxorem, quam nuper ductā, domi reliqui, atq; in bellum nauigādo profectus sum: deinde infelix in egressu nauium ab Hectore occisus sum. Amor itaq; iste vxoris non mediocriter me, ô Domine, enecat, volóq; si vel paululū ab ipsa cōspectus fuero, rursum huc descēdere. PLV. Non bibisti. Protesilae, aquam Lethæam? PRO. Bibi equidem, sed hæc res præualuit pondere. PLV. Igitur expecta: aduenient enim & illa quandoq;, neq; nunc opus quicquam erit iterum ascendere te. PRO. Sed moram hāc ferre nequeo. Amasti autem tu quoque aliquando, ac nosti qualis res amor sit. PLV. Et quid adeò iuuabit te vnum diem reuiuiscere, deinde autē paulò pòst eadem hæc lugere? PRO. Spero me etiam illam adducturum esse, vt huc ad vos sequatur me: quare pro vno mortuo paulò pòst duos recipies. PLV. Haud fas est ista fieri, neq; etiam simile vnquam factum est. PRO. At ego in memoriam tibi reuocabo, Pluto. Nam Orpheo ob ipsam hanc causam Eurydicen vxorem reddidistis, & cognatam meam Alcestin emisistis, Herculi gratificantes. PLV. Optaris autem cū ista nuda atq; deformi caluaria, formosę illi sponsæ tuę in conspectū venire? Quo pacto autē illa etiam aspiciat te, quæ ne dignoscere quidem amplius te poterit? Terrebitur enim, sat scio, atq; aufugiet, túq; frustra tantum iter exātlaueris. PROSERPINA. Proinde mi vir, tu isti quoq; rei medicinam aliquam adhibe, ac Mercurium iube, vt postquā ad lucem peruenerit Protesilaus, contactū virga, mox in adolescentem formosum conuertat illum, qualis videlicet antea fuit cùm ex spōsæ thalamo prodiret. PLV. Quoniam, Proserpina, & tibi hoc videtur, age perductum hunc iterum ad superos, Mercuri, sponsum facito. Tu verò memineris non amplius quàm vnum diem tibi permissum esse.

DIOGENIS ET Mausoli,

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

HE tu Car, quare tādem insolens es, tibíque places, ac dignum te credis qui vnus nobis omnibus anteponare? MAV. Primùm regni nomine ô tu Sinopensis, quippe qui Cariæ imperauerim vniuersæ, præterea Lydiæ quoq; gentibus aliquot: tum autē & insulas nonnullas subegerim: Miletum vsq; peruenerim, plerisque Ioniæ partibus vastatis. Ad hæc formosus eram ac procerus, ac bellicis in rebus præualidus. Postremò, quod est omnium maximum, in Halicarnasso monumentum erectum habeo singulari magnitudine, quantumvidelicet defunctorum alius nemo possidet, neq; pari etiam pulchritudine conditū, viris scilicet atq; equis pulcherrimo è saxo ad viuam formam absolutissimo artificio expressis, adeò vt vel phanum aliquod simile haud facilè quis inueniat. Nū iniuria tibi videor has ob res mihi placere atq; efferri? DIOG. Num ob imperium ais, ob formam, atque ob sepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquā. DIOG. Atqui ô formose Mausole, neq; vires iam illæ, neque forma tibi iam adest, adeò vt si quē arbitrum de formæ præcellentia delegerimus, haudquaquam dicere potis sit quamobrē tua caluaria meæ sit antefe-renda: siquidē vtraq; pariter tum calua, tū nuda: vtriq; dentes pariter ostēdimus: pariter oculis orbati sumus: pariter naribus simis ac sursum hiantibus deformati. Cæterùm sepulchrū ac saxa illa preciosa Halicarnassēis forsitan iactare licebit, & hospitibus gloriæ causa ostētare, tanquā qui magnificā quandā apud se structurā habeant: verùm quid hinc cōmoditatis ad te redeat, vir egregie, nequaquam video, nisi forsan illud commodum vocas, quòd plus oneris atque nos, sustines, sub tam ingentibus saxis pressus ac laborans. MAV. Itáne nihil illa mihi conducunt omnia? planéq; pares erūt Mausolus ac Diogenes? DIOG. Imò haud pares, inquā, vir clarissime: nam Mausolus discruciabitur quoties earū rerum in mentē veniet,

Contentio de sepultura, alterius quidem magnificentissima, alterius negligentissima.

niet, quibus in vita florere consueuit: at Diogenes interim eũ ridebit. Atq; ille quidẽ de suo illo monumẽto quod est in Halicarnasso, memorabit, ab vxore Artemisia atq; sorore parato: contrà Diogenes ne id quidẽ suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrũ. Neq; enim illi res ea curæ est, verùm apud viros excellentissimos sui memoriã famámq; reliquit, vt qui vitã peregerit viro dignã, tuo monumento, Carũ abiectissime, celsiorem, ac tutiore loco substructam.

NIREI, THERSITAE, & Menippi,

Erasmo Roter. interprete.

NIREVS.

Contentio de pulchritudine, quæ apud inferos nulla est.

ECCE denique vel Menippus hic iudex erit vter nostrum sit formosior. Dic Menippe, an nõ tibi videor forma præstantior? MEN. Imõ quínam sitis, prius arbitror indicandũ: nam hoc opinor scito est opus. NIR. Nireus ac Thersites. MEN. Vter Nireus, vter Thersites? nondũ enim vel hoc satis liquet. THER. Iam vnum hoc vinco, quòd tibi sum similis, neq; tãtopere me præcellis, quãtopere te cęcus ille Homerus extulit, vnũ omniũ formosissimũ appellans: quin ego fastigiato vertice, rarísq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior visus sum arbitro. Iam verò tempus est vti pronũcies Menippe, vtrum altero formosiorem existimes. NIR. Mirum ni me, Aglaia Charopéq; prognatum.

Qui vir pulcherrimus vnus
Omnibus è Graiis Priameia ad Pergama veni.

MEN. Atqui nõ item sub terrã opinor pulcherrimus venisti, quippe qui reliquis quidẽ ossibus aliis appareas assimilis: porrò caluaria hoc vno insigni à Thersitæ caluaria dignosci possit, quòd tua delicata est ac mollicula: quandoquidẽ isthuc habes effœminatum, ac neutiquã viro decorum.

Apud inferos æqualitas est.

NIR. Attamen Homerũ percontare, qua specie tum fuerim, quum inter Græcorũ copias militarem. MEN. Tu quidem somnia mihi narras: at ego ea specto quæ video, quæque tibi adsunt in præsentia: cæterùm ista norunt qui id temporis viuebant. NIR. Quid igitur tandẽ? an non ego formosior Menippe? MEN. Neq; tu, neq; quisquam alius formosus hoc loco: siquidẽ apud inferos æqualitas est, paréq; sunt omnes. THER. Mihi quidem vel hoc sat est.

MENIPPI ET Chironis,

Eodem interprete.

MENIPPVS.

QVIDEM inaudiui Chiron, te, deus quum esses, tamen optasse mortem. CHI. Vera nimirũ sunt ista quæ audisti Menippe, planéq; mortuus sum, sicuti vides, quum mihi licuerit immortalẽ esse. MEN. At quænam te mortis cupido tenebat, rei videlicet quam vulgus hominũ horreat? CHI. Dicam apud te, virum neutiquã stultum atq; imperitum. Iam mihi desierat esse iucundũ, immortalitate frui. MEN. Quid? an iniucundũ erat te viuere, lucémq; tueri? CHI. Erat inquã Menippe: nam quod iucundũ vocant, id ego neutiquam simplex, sed varium quiddã esse arbitror. Verùm quum ego semper viuerẽ, atq; iisdem perpetuò rebus vterer, sole, luce, cibo, tum horæ eædẽ recurrerent, reliqua item omnia quæcunq; contingunt in vita, reciproco quodã orbe redirẽt, atq; aliis alia per vices succederent: satietas videlicet eorum me cepit. Neque enim in eo voluptas est sita, si perpetuò fruaris iisdẽ, sed omnino in permutando posita est. MEN. Probè loqueris Chiron: cæterùm hæc quæ apud inferos agitur vita, quínam tibi procedit, posteaquã ad hanc tanquã ad potiorem te contulisti? CHIR. Haud insuauiter Menippe: siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodum populare. Nihil autem interest, vtrum in luce quis agat, an in tenebris: præterea neq; sitiendũ est nobis quemadmodũ apud superos, neq; esuriẽdum, sed eiusmodi rerum omniũ egentia vacamus. MEN. Vide Chiron ne temet ipse inuoluas, néue eodem tibi recidat oratio. CHIR. Quamobrẽ isthuc ais? MEN. Nempe si illud tibi fastidio fuit, quòd in vita semper iisdẽ similibúsq; rebus vtẽdum erat: quum hîc itidem similia sint omnia, eundẽ ad modum parient fastidium, ac de-integro tidi quærenda erit vitæ cõmutatio, atq; hinc quopiam aliam in vitã demigrandũ: id quod arbitror fieri nõ posse. CHI. Quid igitur faciundũ Menippe? MEN. Illud nimirum, vti, sapiens quum sis, quemadmodũ opinor, & vulgò prædicant, præsentibus rebus sis cõtentus, boníq; consulas quod adest, neq; quicquã in his esse putes, quod ferri non queat.

Præsentibus acquiescendum.

DIOGENIS, ANTIstenis, & Cratetis,

Iacobo Mycillo interprete.

DIOGENES.

CIVM nunc agimus, Antisthenes, & tu Crates: quare cur non, obsecro, imus deambulatũ rectà ad ingressum & fauces orci, vt ibi spectemus eos qui descendunt, quínam sint, & quid quisq; eorũ agat? ANT. Eamus Diogenes. Etenim spectaculum ~~hoc iucundũ fuerit, videre alios quidẽ ipsorum lacrymari, alios autẽ vt dimittantur supplicare: quosdam autẽ ægrè descendere, & quanquã ceruicem vrgente ac impellente Mercurio, reluctari tamẽ, & resupinos obniti, nulla necessitate aut cõmodo suo.~~ CRA. Ego verò etiam exponã vobis quæ ipse vidi in via quãdo huc descendebã. DIOG. Exponas licet, Crates: videris enim quædam omnino risu digna dicturus esse. CRA. Cum alii multi nobiscũ descendebant, tum verò inter ipsos maximè nobiles, Ismenodorus ille diues ex nostris, & Arsaces Medorũ præfectus, & Armenius Orates. Ismenodorus igitur (occisus enim fuerat à latronibus circa Cithæronem, quando Eleusinem, vt arbitror, proficiscebatur) ~~& gemebat, & vulnus in manibus præ se ferebat, liberos suos paruos, quos~~ reliquerat, idem itidem vocandos

vocando, ſibíq; ipſi ob audaciam ſuccenſendo; qui cum Cithæronem trãſiſſet, ac loca illa circa Eleutheras deſerta ac bellis vaſtata peragraſſet, non amplius quàm duos ſeruos ſecũ adduxiſſet, ſídq; etiã cum phialas quinque aureas & cymbia quatuor ſecũ haberet. Arſaces autẽ (ſenior enim iam erat, & per Ioué, pro Barbarico illo ritu, facie non adeò inhoneſta aut cõtemnenda) grauiter ferebat atq; indignabatur quòd pedibus incederet, volebátq; ſibi equum ſuũ adduci. Nam & equus vnà cũ eo mortuus fuerat, vna plaga ambobus tranſfoſsis à Thracẽſi quodam ſcutato, in eo prælio quod cũ rege Cappadocũ ad Araxem fluuium cõmiſſum fuerat. Nam Arſaces quidem infeſto curſu in hoſtem ferebatur, longè, vt quidem ipſe narrabat, ante alios euectus: Thrax autem expectato illo ſubſiſtẽs, ac ſcutum præ ſe tenens, venientẽ Arſacis haſtam excutiẽdo diuertit: ipſe autem ſubmiſſa parumper ſariſſa ſua, & equum & inſidẽtem illum tranſuerberat. ANT. Sed quo pacto fieri potuit, Crates, vt vno ictu ambos tranſuerberaret? CRA. Facillimè, Antiſthenes: nam ille quidẽ curſu ferebatur, contũ quendam viginticubitalem prętentum habens: Thrax autem vbi pelta obiecta plagã excuſsiſſet, & iam cuſpis ipſum præteruecta eſſet, in genu procumbens excipit ſariſſa venientis impetũ, ac equum ſub pectus vulnerat: quo mox præ furore ac vehementia curſus ſeipſum tranſadigente, eadem haſta etiam Arſaces per inguina vtrinq; ad nates vſq; penetrante trãſfoditur. Intelligis nimirum quo pacto acciderit, cum nõ viri, ſed equi magis hoc opus fuerit. Veruntamen indignabatur ille, quòd non ampliore honore quàm cæteri habebatur, volebátque eques huc deſcendere. Orates autem, priuatus quiſpiã erat, atq; admodum debilis pedibus, quippe qui neq; ſtare humi, nedũ incedere vllo modo poterat. ~~Acciderat autem hoc prorſum Medis omnibus, vt poſtquam ab equis deſcenderint, veluti qui ſuper ſpinas ingrediuntur, ſummis pedũdigitis vix atq; ægrè incedant.~~ Quamobrem cũ per ſe ipſum humi deiectus iaceret, neq; vllo prorſum pacto reſurgere vellet, bonus ille Mercurius ſublatum in ſe hominẽ ad cymbam vſq; portauit: ego verò ſequens ridebã. ANT. Et ego porrò quando huc deſcendebam, neq; admiſcui me ipſum cæteris, ſed relictis plorantibus illis ad cymbam accurrendo, præoccupaui mihi locum, quò cõmodiùs nauigarẽ. Inter nauigandũ verò alii quidem lacrymabantur, alii autẽ nauſeabant: ego verò inter ipſos ſedens admodũ oblectabar. DIOG. Tu quidẽ Crates, & tu Antiſthenes, huiuſmodi ſortiti eſtis itineris comites: mecũ autem Blepſias ille fœnerator ex Piræo, & Lampis Acarnan, qui mercenarios milites ductauerat, & Damis diues ille Corinthius, ſimul deſcendebant. Quorũ Damis quidẽ à puero veneno interemptus fuerat, Lampis autem ob amorẽ Myrtii meretricis ſe ipſum iugularat, Blepſias verò fame miſer periiſſe dicebatur, & apparebat ſanè adhuc pallidus ſupra modũ, ac tenuis maximé. Egoverò quãquam antea noram, interrogabam tamen quo pacto quiſq; mortuus eſſet. Ac Damidi quidem accuſanti filium: Nõ iniuſta verò, inquã, paſſus es ab illo, qui talenta cùm haberes coaceruata mille, ac ipſe in deliciis viueres, annos nonaginta natus, adoleſcenti illi quatuor obolos ſcilicet ſuppeditabas. Tu verò Acarnan, (gemebat enim & ille, ac deuouebat Myrtiũ) quid amorem accuſas, inquam, & non potius te ipſum? qui hoſtes quidẽ haud vnquã perhorrueris, ſed te vltro periculis offerendo, ante alios in prælium deſcenderis, à puella verò vulgari illa quidẽ, ac fortè oblata, & à lacrymis atq; ſingultibus fictitiis, generoſus ipſe tu captus fueris. Nam Blepſias quidẽ ipſe ſeſe accuſat ob nimiã ſtultitiam, quòd pecuniã videlicet cuſtodierit hæredibus nulla neceſsitudine ſibi coniunctis, dũ vanus ipſe in perpetuũ victurum eſſe ſe putat. Verùm mihi quidem nõ vulgarem voluptatẽ præbuerunt tunc lamẽtantes iſti. Sed iam circa fauces ſumus. Aſpicere nos illuc oportet, atq; à longè ~~contẽplari aduenientes. Papæ! multi certè,~~ & varii, omnéſq; ~~lacrymantes, præter~~ pullos iſtos & ~~infantes.~~ Quin & ætate nimia confecti illi lugent. Sed quid hoc? num philtro aliquo vitæ tenentur? Iſtum igitur decrepitum interrogare lubet: Quid ploras heus tu, tã prouecta ætate mortuus? Quid indignaris bone vir, præſertim cum ſenex huc aduèneris? Eccubi rex fuiſti? MEND. Haudquaquã. DIOG. Verùm ſatrapa. MEND. Neque hoc. DIOGE. Num ~~igitur dives fuiſti,~~ ideóq; ~~malè te habet, quòd relictis multis deliciis ac voluptatibus mori coactus fueris~~? MEN. Nihil tale: ſed annos quidem circiter nonaginta natus fui, vitam autẽ difficilem egi, arundine & linea victũ quæritans, vltra modũ egenus ac pauper, liberis carens, & præterea claudus quoq;, & parum oculis videns. DIOG. Et viuere cupiebas, cùm talis eſſes? MEN. Certè quidem, dulcis enim erat lux: mori autem, graue & horrendum. DIOG. Deliras ô ſenex, & iuueniliter te geris erga neceſsitatẽ, & hoc, cum ſis coæqualis portitori huic. Proinde quid iam de adoleſcentibus dicamus, quando etiam decrepiti iſti tantopere viuere cupiũt, quos decebat ipſam mortẽ etiam cõſectari, tanquam remedium quoddam eorum malorum quæ ſecum fert ſenectus? Sed abeamus iam, ne quis & nos ſuſpicetur tales eſſe, qui hinc aufugere cupiamus, quando circa fauces hîc nos oberrare viderit.

MENIPPI ET Tireſiæ,

Iacobo Mycillo interprete.

MENIPPVS.

AN verò & cæcus ſis Tireſia, non amplius cognitu facilè eſt: nobis enim cũctis æquè ſunt vacui oculi, ac ſolæ illorum ſedes, relictæ: quod autem ad cętera attinet, nõ facilè dixeris, qui Phineus, aut qui Lynceus fuerit. At verò quòd vates fueris, & quod vtrunq; ſolus teipſum perhibueris marẽ ac fœminã, auditis aliquando poetis noui. Proinde per deos dic mihi, vtram vitam expertus es ſuauiorem, vírne quãdo fuiſti, an cũ fœmina? TIR. Potior multo fuit, Menippe, muliebris vita: expeditior

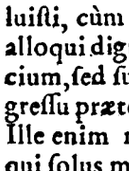
Tireſias vtrunq; ſexum expertus, mulierem pronũciat ſuauiorem.

peditior enim:& dominãtur quoq; viris mulieres:neq; ipſis neceſſe eſt in bellũ proficiſci, neq; ad propugnacula ſtare, neq; in concionibus diſſidere,neque,in foro atque iudiciis contendere. MEN. Quid ? an non audiſti Tireſia Euripidis Medeam,qualia dixerit cum mulierũ genus deplorando cõmemorat?quàm miſerę ſint,& intolerabilem parturiendo laborẽ ſuſtineant? Verùm dic mihi(cõmonefecerunt enim me verſiculi iſti Medeæ) peperiſtíne etiã aliquando cum mulier eſſes : an verò ſterilis & abſq; ſemine vitã illam degiſti? TIR. Quid hoc Menippe, interrogas? MEN. Nihil acerbè,Tireſia,verùm reſponde, ſi tibi moleſtũ non eſt. TIR.Non fui ſterilis quidem,ſed neq; peperi tamen. MEN. Sufficit hoc Vtrum enim & vuluam habuiſſes,ſcire volebam. TIRE. Habui ſcilicet. MEN. Succeſſu autem tẽporis vuluáne illa euanuit, & mẽbrũ muliebre obturatũ eſt,mamillæq; iterum cõplanatę,deinde virile ſuccreuit,& barbam produxiſti,an verò repẽtè ex muliere vir factus prodiiſti? TIR. Nõ video quid ſibi velit interrogatio hæc. Videris autem mihi pro dubio habere,factúmne hoc ita ſit,an non. MEN.Quid?an non dubitare,Tireſia,de huiuſcemodi rebus cõuenit,ſed perinde ac fatuum aliquem, nõ perpenſis,fieríne poſſint,an non,protinus pro veris recipere? TIR.Tum tu igitur neque cætera credis hoc pacto contigiſſe, puta quũ audieris vt quędam ex mulieribus aues factæ ſint,aut arbores,aut feræ,Philomela videlicet,aut Daphne,aut Lycaonis iſtius filia?MEN. Quòd ſiquando & in illas incidero,tũ quid ipſæ dicant quoq;,ſcibo:tu verò,ô optimè,ecquid cũ mulier eſſes, vaticinatus quoq; es tum,quemadmodum & poſtea?an verò pariter & vir & vates didiciſti eſſe? TIR. Vides vt cũcta ea quę de me feruntur,ignoras?puta quo pacto & litem quandam Deorũ dirẽmi,& Iuno viſu me priuauit:Iupiter autem in ſolatium damni eius, vaticinandi artem mihi dedit? MEN. Adhúene Tireſia mẽdaciis iſtis caperis?Sed facis hoc more vatũ Conſuetũ enim vobis hoc eſt,nihil iam ſani dicere.

AIACIS ET Agamemnonis,

Iac. Micyllo interprete.

AGAMEMNON.

I tu dũ furore correptus fuiſti, Aiax, te ipſum interfeciſti,nos autem cunctos etiam mẽbris, vt putabas,detruncatis,deformaſti:quid quęſo Vlyſſem accuſas? Ac paulò antè neq; aſpicere ipſum voluiſti, cùm veniſſet huc vates conſulturus, neq; alloqui dignatus es virum commilitonem ac ſocium,ſed ſuperbè admodum ac grandi incedens greſſu præteriſti. AIAX. Meritò Agamemnon. Ille enim mihi furoris huius auctor extitit , vt qui ſolus mecũ pro armis iudicio cõtendere auſus fuerit. AGA.An verò dignũ cenſebas te,qui abſq; aduerſario, atq; abſq; puluere, vt dicitur, ſuperares omnes? AIAX. Quid ni,in tali vtique cauſa?Nam armatura ea cognationis quodã iure ad me pertinebat , cũ fratris mei patruelis certè fuerit. Deinde vos cæteri, qui multò quàm ille præſtantiores eratis,detrectaſtis certamẽ,& ceſſiſtis mihi arma:iſte autẽ Laertæ filius,quem ego nõ ſemel in ſummo periculo ſeruaui cum iam à Troianis propè cõcideretur,melior eſſe me voluit, ac dignior qui armis illis potiretur. AGA. Accuſa igitur,ô generoſe,Thetim,quæ cum tibi debuiſſet armorũ ſucceſsionem ac hęreditatem, vtpote cognato,tradere,in mediũ allata illa poſuit. AIAX. Haudquaquam,ſed Vlyſſem,vt qui ſolus ſeſe mihi oppoſuerit. AGA. Ignoſcẽdum Aiax eſt,ſi homo cum eſſet,appetiuit gloriã,rem dulciſsimam,cuius gratia etiã noſtrum quilibet obire pericula ſuſtinet,pręcipuè quando & vicit te poſtea,& hoc Troianis ipſis iudicibus. AIAX. Noui ego quæ me damnarit , ſed fas non eſt de diis aliquid dicere. Vlyſſem igitur aliud quàm odiſſe non poſſum , Agamemnon , non ſi mihi ipſa Minerua hoc imperet.

Gloria dulcedo.

MINOIS ET Soſtrati,

Eodem interprete.

MINOS.

RAEDO hic quidẽ Soſtratus in Pyriphlegethontem præcipitetur, ſacrilegus autem ille à Chimæra diſcerpatur,tyrannus verò iſte Mercuri iuxta Tityum in lõgum extentus, arrodendum & ipſe hepar prębeat vulturibus. Vos autẽ boni ac probi,abite quàm celeriter in campũ Elyſium,inſuláſq; beatorũ habitate , pro iis quæ rectè ac iuſtè in vita feciſtis. SOST. Audi ô Minos,num tibi iuſta dicere videar. MIN.An ego denuo nũc audiam? An nõ conuictus es Soſtrate,quòd & malus fueris,& tam multos occideris? SOST.Cõuictus quidẽ fui,ſed vide num iuſtè ob id ſupplicio afficiar. MIN. Atq; admodũ,ſi modò id iuſtum eſt,pro merito quéq; ſuo pœnã dependere. SOST. Attamen reſponde mihi ô Minos:breue enim quiddã interrogabo te. MIN. Dic,ſed ne prolixè modò, quò deinceps & cæteros diiudicare poſſumus. SOST. Quæcunq; in vita egi, vtrum volens ea feci,an ita à Parcis agglomeratum mihi fuit? MIN. A Parca ſcilicet. SOST. Proinde & boni pariter omnes, & nos qui mali videmur,eadem agimus, dum illi obſecũdamus. MIN. Ita profectò, Clotho videlicet illi parentes,quæ vnicuiq; iniungit,cũ primùm natus eſt, quæ agenda ipſi ſunt. SOS. Siquis igitur vi compulſus ab alio, occiderit aliquem, cũ non poſſit illi cõtradicere à quo cõpellitur, vt verbi gratia ſi carnifex aut ſatelles quiſpiam alter iudici parendo,alter tyranno:quémnã cædis iſtius reum ages? MIN. Quem alium,niſi iudicẽ aut tyrannum?quoniam neq; ipſum gladiũ accuſare poſſumus:ſubſeruit enim hic tãquã inſtrumẽtũ quoddam, animis atq; furori accõmodatus illius qui primò cauſam hanc præbuit. SOSTR. Rectè ſanè ô Minos : laudo quòd hæc etiam exemplo quaſi quodam auctuario locupletas. Siquis autẽ mittente hero veniat ipſe aurum,vel argentum afferens,vtrínam ea gratia haberi debet,aut vtri

benefic

beneficium hoc acceptũ referendum eſt? MIN. Ei qui miſit, Soſtrate: nam ille qui attulit, miniſter tantùm fuit. SOSTR. Vidéſne igitur quàm iniuſta facis, dum ſupplicio afficis nos, qui miniſtri tantùm fuimus eorum quę Clotho nobis imperauit: & rurſum dũ honore proſequeris eos qui in alienis bonis veluti diſpenſatores quoſdã ſeſe geſſerunt? Non enim illud dicere quiſquam poterit, quòd cõtradicere, aut imperata detrectare licitum fuerit in iis quæ cũ omni prorſum vi ac neceſsitate imperata fuere. MIN. Multa ô Soſtrate & alia videas, licet minimè ſecundũ rationem, fieri, ſi diligenter expendas: veruntamen tu ex hac quęſtione hoc boni conſequeris, quandoquidem non prędo ſolùm, verùmetiam Sophiſta quidam eſſe videris: Solue ipſum Mercuri, néue deinceps amplius puniatur. Cæterùm illud vide, ne & cæteros manes ſimilia interrogare doceas.

Si fatali neceſsitate omnia peraguntur, immeritò puniũtur ſontes.

Sententia Minois irrita fit,

MENIPPVS, SEV Necyomantia,

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus illud maximè commẽdatum voluiſſe, quod in fine Menippus ait, è Tireſia in aurem ſibi dictum fuiſſe, priuatorũ ni delicet hominum vitam optimam atq; tutiſsimam eſſe: quod idẽ Græci noto illo prouerbio dictitant, τῷ λάτε βιώσας. Nam diuitias, potentiam, gloriam, & cætera quæ mũdus appetit, vana omnia & incerta eſſe: præcipuè autem diuitũ atq; magnorum hominum vt vitam ipſam periculoſam, & pompis ſolennibus, item tragicis quoque fabulis ſimilem eſſe, ita miſeros plerunque ſortiri exitus: quod eo decreto videtur intelligere velle quod apud inferos contra diuites factum fuiſſe dicit, quo & corpora illorũ ſupplicijs deſtinantur, & animi in aſinos migrare iubẽtur: quod & ipſum nimirum eam ſignificationẽ habet, quòd diuitum animi plerunq; inertes, & omnis doctrinæ expertes eſſe ſoleant. Inſcribitur autẽ Necyomantia, quaſi dicas, ab inferis ſeu mortuis petitum reſponſum: quo vel maximè apparet eum dialogi ſcopum habendum eſſe, qui reſponſo iſto Tireſiæ proponitur. Semper enim ex titulis alter nobiliorem dialogi perſonam, alter argumenti quaſi quendam ſcopum indicat, Platonico more, quem maximè in hoc Lucianus imitatus eſt. Conſtat autem perpetua quadam narratione, qua & cauſam & modum ſui ad inferos deſcenſus, & præterea occaſionẽ qua edictum illud de diuitibus audierit, cõmemorat. In hac præcipui quidem loci ſunt & maximè illuſtres, de incerta doctrina Philoſophorum, de Magorũ ſuperſtitione & poteſtate, de inferorum locis, ſupplicijs, & æqualitate, & poſtrema illa collatio vitæ humanæ cum pompa ſolenni & cum fabulis Tragicorum. Occaſio & exordium dialogi ab habitu & percunctatione Menippi ſumuntur.

MENIPPVS, PHILONIDES.

MENIPPVS.

SALVE atrium, domúſq; veſtibulum meæ. Vt te lubens aſpicio luci redditus! PHIL. Num nam hic Menippus eſt, canis ille? Non hercle alius, niſi ego fortè ad Nenippos omneis hallucinor. At quid ſibi vult habitus huius inſolẽtia? claua, lyra, leonis exuuiæ? Adeundus tamen eſt. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu eſt quòd in vrbe te non vidimus.

MEN. Adſum reuerſus mortuorum è latibulis,
Foribúſq; triſtium tenebrarum nigris:
Manes vbi inferi manent ſuperis procul.

PHIL. O Hercules, clàm nobis Menippus vita functus eſt, reuixítq; denuo.

MEN. Non, ſed me adhuc viuũ recepit tartarus.

PHIL. Quænam cauſa tibi fuit nouæ huius atq; incredibilis viæ?

MEN. Iuuenta me incitauit, atq; audacia,
Quàm pro iuuenta haud paululũ impotẽtior.

PHIL. Siſte ô beate tragica: & ab Iãbis deſcendens, ſic potius ſimpliciter eloquere, quænam hæc veſtis? quæ cauſa tibi itineris inferni fuit, quum alioqui neque iucunda, neque delectabilis ſit via? MEN.

Res dilecte grauis me infernas egit ad vmbras,
Conſulerem manes vt vatis Tireſiai.

PHIL. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres apud amicos cõſarcinatis verſibus. MEN. Ne mireris amice: nuper enim cum Euripide atque Homero verſatus, neſcio quo pacto verſibus ſic impletus ſum, vt numeri mihi in os ſua ſponte confluant. Verùm dic mihi, quo pacto res humanæ hîc ſe habent in terris? & quidnam in vrbe agitur? PHIL. Nihil noui: ſed quemadmodum prius adirabant, rapiunt, peierant, fœnerantur, vſuras colligunt. MEN. O miſeri atq; infelices! Neſciunt enim qualia de noſtris rebus nuper apud inferos decreta ſunt, qualéſque ſorte iacti ſunt in diuites iſtos calculi, quos per Cerberum nullo pacto poterunt effugere. PHIL. Quid ais? Nouíne aliquid apud inferos noſtris de rebus decretum eſt? MEN. Per Iouem, & quidem multa: verùm prodere non licet, neque arcana quæ ſunt, reuelare, ne quis fortè nos apud Rhadamanthum impietatis accuſet. PHIL. Nequaquam Menippe, per Iouem: ne amico ſermonem hunc inuideas. Nam apud hominem tacẽdi gnarum, & initiatum præterea ſacris, ediſſeres. MEN. Dura profectò iubes, & neutiquam tuta: verùm tui gratia tamẽ audendum eſt. Decretum eſt ergo, diuites iſtos ac pecunioſos aurum tanquam Danaen ſeruantes abſtrũſum. PHIL. Ne prius ô beate quæ ſunt decreta dixeris, quàm ea percurras omnia, quæ abs te audire libentiſsimè velim: quæ videlicet deſcenſus cauſa fuerit, quis itinenis dux, deinde ex ordine & quæ illic videris, & quæ audieris omnia. Veriſimile eſt enim, te, quum res pulchras videndi curioſus ſis, eorum quæ viſu aut auditu digna videbantur, nihil omnino prætermiſiſſe. MEN. Parendum etiam in his tibi eſt. Nam quid facias vrgente amico?

amico? Ac primùm sanè tibi expediam quæ res animum meum ad hunc descensum impulerit. Ego igitur quum adhuc puer essem, audirémque Homerum atque Hesiodum seditiones ac bella canentes, non semideorum modò, sed ipsorum etiam deorum adulteria quoque, violentias, rapinas, supplicia, patrum expulsiones, & fratrum & sororum nuptias: hæc mehercle omnia bona pulchráque putabam, & studiosè erga ea afficiebar. Postquàm verò in virilem iam ætatem peruenirem, hîc leges rursus iubentes audio poetis apprime contraria, neq; videlicet adulteria committere, neque seditiones mouere, neq; rapinas exercere. Hîc igitur hæsitabundus constiti, incertus omnino quo me pacto gererem. Neque enim deos vnquam putaui mœchaturos, aut seditiones inuicè fuisse moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neque rursus legumlatores his aduersa iussuros, nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in dubio erã, visum est mihi philosophos istos adire, atq; his me in manus dedere, rogaréq; vti me vtcũq; liberet, vterentur, vitæque viam aliquam simplicem ac certam ostenderent. Hæc igitur mecum reputans, ad eos venio, imprudẽs profectò, quòd me ex fumo (vt aiunt) in flammam coniicerem. Apud enim hos maxims diligenter obseruans, summam reperi ignorantiam, omniáque magis incerta, adeò vt præ his illico mihi vel idiotarũ vita iam aurea videretur. Alius etenim soli me iussit voluptati studere, atq; ad eum scopũ vniuersum vitæ cursum dirigere: in eo ipsam sitam esse felicitatem. Alius rursus omnino laborare, corpúsque siti, vigiliis, ac squalore subigere, miserè semper affectum, contumeliísq; obnoxium assiduè Hesiodi sedulò inculcans celebria illa de virtute carmina, & sudorem videlicet, & acclivem in verticem montis ascensum. Alius contemnere iubet pecunias, earúmq; possessionem indifferentem putare. Alius contrà bonas ipsas etiam diuitias esse pronunciat. De mundo verò quid dicam? de quo ideas, incorporeas substantias, atomos, & inane, ac talem quandam pugnantium inuicem nominum turbam in dies audiebam: & quod absurdorum omnium maximè fuit absurdum, de contrariis vnusquisq; quum diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles afferebat: vt nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idem prorsus esse contenderent, contrà quicquam hiscere potuerim, atq; id, quum tamen manifestè cognoscerẽ fieri nunquam posse vt eadem res calida simul frigidáque sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accidebat, quale solet dormitantibus, vt interdum capite annuerem, interdum cõtrà abnuerem. Præterea quod multò erat istis absurdius, vitam eorum diligenter obseruans, comperi eam cum ipsorum verbis præceptísq; summopere pugnare. Eos enim qui spernendam censebant pecuniam, auidissimè conspexi colligendis diuitiis inhiare, de fœnore litigantes, pro mercede docentes: omnia denique nummorum gratia tolerantes. Ii verò qui gloriam verbis aspernabantur, omnem vitæ suæ rationem in gloriam referebant. Voluptatem rursus omnes ferme palàm incessebant, clãculùm verò ad eam solam libenter confluebant. Ergo hac quoq; spe frustratus, magis adhuc ægrè molestéq; tuli. Aliquantulum tamen inde memet consolabar, quòd vnà cum multis & sapientibus & celeberrimis viris ipse insipiénsq; essem, atque verè adhuc ignarus oberrarem. Peruigilanti mihi tandem, atque hisce de rebus mecum cogitanti, venit in mentem vt Babylonem profectus, magorum aliquem ex Zoroastri discipulis ac successoribus conuenirem. Audieram siquidem eos inferni portas carminibus quibusdam ac mysteriis aperire, & quem liberit, illuc tutò deducere, ac rursus inde reducere. Optimè ergo me facturum putaui, si cum horum quopiam de descensu paciscẽs, Tiresiam Bœotium cõsulerem, ab eóque perdiscerẽ (quippe qui vates fuerit & sapiens) quæ vita sit optima, quámque sapientissimus quisq; potissimùm elegerit. Ac statim quidem exiliens quàm poteram celerrimè Babylonem versus rectè contendi. Quò quum venio, diuersor apud Chaldæorũ quendam hominem certè sapientem, atque arte mirabilem, coma quidem canum: admodúmque promissa barba venerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obsecránsq; vix exoraui, vt quauis mercede vellet, in illam me viam deduceret. Ac tandem homo me suscipiens, primùm quidem dies nouem ac viginti cũ luna simul incipiens abluit ad Euphratem, manè solem orientem versus producens, ac sermonem quempiam longum susitans, quem non admodum exaudiebã. Nam (quod in certamine præcones inepti solent) volubile quiddam atque incertum proferebat, nisi quòd quosdam visus est inuocare dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in vultum spuens, deducit rursus, oculos nusquam in obuium quenquam deflectens. Et cibus quidem nobis glandes erant, potus autem lac atque mulsum, & Choaspi lympha: lectus verò in herba sub dio fuit. Ac postquàm iam præparati satis hac diæta sumus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluuium ducens, purganit simul atque absterfit, facéq; lustrauit ac squilla, tum pluribus itidem aliis & magicum simul illud carmen submurmurans, deinde totum me iam incantans, ac ne à spectris læderer, circumiens, reducit domum, ita vt eram, reciprocantem. Ac reliqua noctis parte nauigationi nos præparauimus. Ipse igitur magicam quandam vestem induit, Medorũ vesti vt plurimùm similem: ac me quidem his quæ vides, ornauit, claua videlicet, ac leonis exuuiis, atque insuper lyra. Iussit præterea vt nomen si quis me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlyssem, aut Orpheum. PHIL. Quid ita ô Menippe? neq; enim causam aut habitus aut nominis intelligo. MEN. Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiquam arcanum. Nam hi qui ante nos ad inferos olim viui descenderant, putauit si me his assimilaret, fore vt facilius Aeaci custodias fallerem, atq; nullo prohibente transirem, vtpote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, quum nos ad flumen

Philosophorum in certæ & diuersæ doctrinæ.

Magorum potentia & superstitio.

flumen ingreſsi, in receſſum incumbimus. Parata ſiquidē ab illo fuerant, cymba, ſacrificia, mulſa, & in id myſterium deniq; quibuſcūque opus erat. Hæc poſtquam ergo quæ prompta erant, impoſuimus, tum nos quoque.

Ingredimur triſtes, lacrymiſque implemur obortis.

Atque aliquantiſper quidem in fluuio ferimur: deinde in ſyluam delati ſumus, ac lacum quendam, in quē Euphrates cōditur. Tum hoc quoq; tranſmiſſo, in ~~regionem quandā~~ peruenimus ſolam, ~~ſyluoſam, atque~~ opacam: in quam deſcendentes (præibat enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues iugulamus, & foueam ſanguine conſpergimus. At magus interim accenſam facem tenens, haud amplius iam ſummiſſo murmure, ſed voce quàm poterat maxima clamitans, dæmones ſimul omnes conuocat, Pœnas, Erynnes, Hecaten nocturnam, excelſamque Proſerpinā: ſimúlq; ~~polyſyllaba quædam~~ nomina barbara atq; ignota cōmiſcet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine ſolùm ducere, ac porrò Cerberi latratus audiri: & iam res planè triſtis ac mœſta fuit:

Poetica hypotypoſis orci carminibus magicis excantati.

Vmbrarum at timuit rex imis ſedibus Orcus.

Ac protinus quidem inferorū patebant pleraq;, lacus Pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum deſcendentes hiatum, Rhadamanthum propemodū metu reperimus extinctum. Ac Cerberus primùm quidē latrabat, cōmouſtq; ſeſe: at quum ego lyram celerrimè correptā pulſaſſem, cantu ſtatim ſopitus obdormit: deinde poſteaquam ad lacum venimus, tranare ferè non licuit. Iam enim onuſtum erat nauigiū, & eiulatu certè plenū. Vulnerati quippe in eo nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus: vſqueadeo vt mihi certè ex bello quopiam adeſſe viderentur. At optimus Charon quum leonis videret exuuias, eſſe me ratus Herculem, recepit, tránſq; vexit libens: tū exeūtibus quoq; nobis mōſtrauit ſemitam. Sed quoniā iam eramus in tenebris, præcedit quidē Mithrobarzanes, ego autē à tergo cōtinuus illi comes adhæreo, quoad ~~in pratū quoddam venimus~~ maximū, aſphodelo cōſitum, vbi ~~circumfuſæ~~ vndiq; ~~mortuorum ſtridulæ nos ſequuntur~~ vmbrę. Tum paulò procedentes longius, ad ipſum Minois tribunal acceſsimus. Erat ipſe quidē in ſolio fortè quedā ſublimi ſedens: aſtabant autē illi Pœnæ, Tortores, ~~mali~~ Genii, Furiæ. ~~Ex altera~~ parte plurimi quidā adducti ſunt ex ordine, longa fune vincti: dicebātur autē adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, ſycophantæ, ac talis hominū turba quiduis in vita patrantium. Seorſum autē diuites ac fœneratores prodibāt, pallidi, ventricoſi, ac podagrici, quorum quiſque trabe vinctus erat, ferri pondere duorū talentorum impoſito. Nos igitur aſtantes, & quæ fiunt omnia conſpicimus, & quę dicūtur auſcultamus. Accuſant autem noui quidam atq; admirabiles rhetores. PHIL. Quínam ergo hi per Iouem ſunt? Ac ne iſthuc quidē te pigeat dicere. MEN. Vmbráſne vnquam iſtas noſti, quas oppoſita ſoli reddunt corpora? PHIL. Quid ni? MEN. Ha

Deſcriptio inferorum.

nos igitur quū ~~primùm functi vita fumus~~, accuſant, teſtantur, atq; ~~redarguunt~~ quicquid in vita peccauimus. Et ſanè quædam ex his dignæ admodum fide videntur, vtpote nobiſcum verſatæ ſemper, noſtríſq; nuſquam digreſſæ corporibus. Minos igitur curioſè quemlibet examinans, impiorum relegabat in cœtū, pœnas ibi ſceleribus ſuis dignas luiturum. In hos præcipuè tamen incenditur, quos opes, dum viuerent, ac dignitates inflauerant, quíq; adorari ſe ferè expectabant: nimirum breui perituram eorum ſuperbiam faſtúmq; deteſtatus: quippe qui non meminiſſent mortales ipſi quum ſint, ſeſe bona quoque mortalia conſequutos. At nunc ſplendida illa exuti omnia, diuitias inquā, genus, munia, nudi ac vultu demiſſo ſteterunt, tanquā ~~ſomnium quoddam humanā hanc felicitatem recognicantes~~: adeò vt hæc dum cōſpicarer, nimiū quàm delectatus fuerim. Et ſi quem eorū fortè agnoueram, acceſsi, atq; in aurē ſilenter admonui qualis in vita fuerat, quantopere fuerat inflatus ~~tum, quum~~ plurimi ~~manè fores eius obſidentes, pulſi interim excluſíq;~~; à famulis, illius expectabant egreſſum: at ipſe vix tandem illis exoriens puniceus, aureus, aut verſicolor, felices ac beatos ſe facturum ſalutantes putabat, ~~ſi pectus dextrámue~~ porrigēs permitteret oſculandam. Illi verò audientes iſta moleſtè ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam: quippe Dionyſium Sicilię tyrannum multis & atrocibus criminibus & à Dione accuſatum, & graui Stoicorum teſtimonio conuictum, Cyrenæus Ariſtippus interueniens (nam illum valde ſuſpiciunt inferi, eiúſq; plurimū ibi valet autoritas) ferme iam Chimærę alligatum, abſoluit à pœna, aſſerens illum eruditorum nonnullos olim iuuiſſe pecunia. Tum nos à tribunali diſcedētes, ad ſupplicii locum peruenimus: vbi ō amice & multa & miſeranda audire ſimul ac ſpectare licuit. Nam ſimul & flagrorum ſonus auditur, & eiulatus hominum in igne flagrantiū, tum rotæ, & tormenta, catenæ: Cerberus lacerat, & Chimæra dilaniat, cruciātúrq; pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites: & iam ſcelerum omnes pœnitebat. Et quoſdam quidem eorum dum intuemur, agnouimus, videlicet qui nuper è vita deceſſerant. At hi ſe pudentes tum occulebant, noſtróq; ſubtrahebāt aſpectui: aut ſi nos aliquando reſpiciebant, id ſeruiliter admodum abiectéq; faciebāt, atq; hi quidem quàm olim putas onoroſi faſtoſiq; in vita? At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuiſſent, denuo repetebātur ad pœnam. Sed illa ~~quoq; quæ fabulis feruntur~~, aſpexi, Ixionē, Siſyphum, Phrygiúmq; grauiter affectum Tantalum, genitúmq; terra Tityum, dii boni, quantum? Integrum ſtratus agrum occupabat. Hos tandem prętereuntes, in campum venimus Acheruſium, vbi ſemideos heroidáſq; reperimus, atque aliam ſimul mortuorum turbam in gentes tribúſq; diſpoſitam, alios quidem vetulos quoſdā ac marcidos, atq; (vt Homerus ait) euanidos, alios verò iuueniles & integros & hoc potiſsimùm ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verùm dignoſcere quélibet haud procliue

Campus Acheruſius ſine Elyſius.

Aequalitas inferorum.

fuit:adeò nudatis ossibus omnes erant inuicem simillimi,nisi quòd vix tandē eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti cōsidebant obscuri atq; ignobiles,nullúmq; seruantes amplius pristinæ formæ vestigium. Cum igitur multi simul ossei consisterent,inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbes transpicerent, dentésq; nudos ostenderent, hæsitabam certè mecum, quónam signo Thersitem à Nireo illo formoso discernerem,aut mendicum Irum à Phæacum rege,aut Pyrrhiam coquū ab Agamemnone, quippe quibus iam nihil veteris permansit indicii, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nullíque vnquam dignoscenda. Hæc igitur spectanti mihi,persimilis hominū vita pompæ cuipiam lōgę videbatur,cui præsit ac disponat quęque Fortuna,ex his qui pompam agunt,diuersos variósq; cuiq; habitus accōmodans. Alium siquidem Fortuna deligens,regiis ornat insignibus,& tiaram imponens, & satellites addens, & caput diademate coronās. Alium serui rursus ornatum induit:hunc formosum effigiat,hunc deformem atq; deridiculum fingit:nam omnigenum,vt opinor,debet esse spectaculum. Quin habitus quorundam plerunq; in media quoq; pompa demutat, neq; perpetuò eodem sinit ordine cultúque progredi,quo prodierāt, sed ornatu commutato Crœsum quidem cogit serui captiuíq; vestes induere: Mæandrium autē olim inter seruos incedentem,Polycratis vicissim ornat tyrannide:& aliquantisper quidē eo cultu permittit vti: verùm vbi iam pompæ tēpus præteriit,apparatum quisque restituens, & cum corpore simul exutus amictu,qualis antè fuit efficitur, nihilo à vicino differens. Quidam tamē ob insciti am,quū suos fortuna cultus exigit,ægrè ferunt atq; indignantur,tanquam propriis quibusdā bonis priuati,ac non potius alienis, quibus paulisper vtebantur, exuti. Quin in scena quoq; vidisse re plerunque puto histriones istos tragicos,qui (vt fabulæ ratio poscit) modò Creontes,modò Priami fiunt, aut Agamemnones:idēq; (si fors retulerit)paulò antè tam grauiter Cecropis aut Erechthei formā imitatus,paulò pòst seruus poeta iubēte progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisq; auratas illas vestes exutus,personam deponēs,& ab altis illis crepidis descendēs, pauper atq; humilis obambulat,haud amplius Agamemnō ille Atreo prognatus,aut Creon Menœcei filius, sed Polus filius Charielei Sunienſis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortaliū res habent, quemadmodum mihi tum spectanti videbatur. PHIL. Dic mihi Menippe, isti qui magnificos altósq; tumulos habēt super terram, & colūnas,imagines,titulos,nihilóne sunt apud inferos plebeis quibuslibet vmbris honoratiores? MEN. Nugaris tu quidem: nam si vidisses Mausolum, Carē illum dico pyramide celebrē, fat scio,nunquam ridere desiisses: ita in antrum quoddā abstrusum despectim abiectus est,in reliqua mortuorū turba delitescens. Hoc tantum cō modi mihi videtur ex monumento referre,quòd impositō tanto pondere laborat magis & premitur. Nam quum Aeacus,ô amice,locū cuiq; metitur,dat autē cui plurimùm, haud amplius pedē: necesse est eo iacere contentū,sesēq; ad loci modum conerahere. At vehementius multò risisses opinor,si reges hosce nostros satrapásq; vidisses apud eos mendicantes,& aut salsamenta venden tes,aut primas ipsas literas vrgente inopia profitentes, & quemadmodū contumeliis à quouis afficiantur,atq; in faciem cædātur, perinde atq; vilissima mancipia. Itaq; Philippum Macedonē conspicatus,cōtinere me certè nō potui: ostensus est mihi in angulo quodā detrito calceos mercede refarciēs. Quin alios præterea multos erat videre mendicantes in triuiis,Xerxes videlicet, Darios,ac Polycrates. PHIL. Admiranda narras ista de regibus,penéq; incredibilia. Socrates autem quid facit ac Diogenes,& si quis est sapiētum alius? MEN. Socrates profectò etiā ibi obuersatur,omnésq; redarguit:versantur autē cum illo Palamedes, Vlysses,& Nestor,& quisquis est alius inter defunctos garrulus. Inflantur autem illi etiamnū atq; intumescūt exhausto veneno, crura. At optimus Diogenes Sardanapalo vicinus Assyrio,Midæq; Phrygio,atq; aliis itē pluribus ex istorum sumptuosorum numero manet, quos quum eiulantes audit veteris fortunæ magnitudinem recogitantes, & ridet & delectatur, ac supinus cubans vt plurimùm cantat, aspera nimis, atque iniucunda voce illorum eiulatus obscurans,adeò vt id ægrè ferentes, nec Diogenem ferre valentes,de mutanda sede deliberent. PHIL. De his iam satis quidē: cæterùm quódnā illud decretū est quod initio dixeras aduersus diuites esse sancitū? MEN. Bene admones:nescio enim quo pacto quū de hac re dicere proposuissem,ab instituto sermone procul aberraui. Dum igitur ibi versābar, magistratus cōcionem aduocauerunt,his videlicet de rebus quæ in cōmune conducerent. Consp iciens ergo multos concurrere,me quoq; eū illis simul immiscens,vnus de numero eorū qui in concione aderant, efficior. Agitata sunt igitur & alia multa, postremò verò de diuitibus negociū: in quos posteaquàm plurima fuissent obiecta, violētia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgens tādem ex populo primās quidā, huiusmodi decretum legit: Quoniā, inquit, multa diuites perpetrant in vita, rapiētes,ac vim inferentes,inopésq; omni modo despectui habentes:Curię populóq; visum est,vt quum functi vita fuerint, corpora quidē eorum pœnas eū aliis sceleratorū corporibus luāt, animæ verò sursum remissæ in vitam, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu quinquies ac vicies decē annorū millia transegerint, asini semper ex asinis renati, onera ferentes, atque à pauperibus agitati: dein vt liceat illis è vita excedere. Hanc sententiā dixit Caluarius, patre Aridello, patria Manicensis, tribu Styglana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, ad fremuit Proserpina, allatrauit Cerberus: sic enim rata quæ inferi statuunt, authentícaq; fiunt. Quę igitur in concione agebantur, erant huiusmodi. Tum ego statim,cuius gratia veneram, Tiresiam adeo,atq; illi re vti erat ordine narrata, supplicaui vt mihi dicerēt

Philippus calceorū refector.

Decretum contra diuites factum.

Vanam esse gloriam, quā in hac vita maximi pleriq; appetunt.

diceret quódnam optimum vitæ genus putaret. Hic verò ſubridens (eſt autem ſeniculus quiſpiã cæcus, pallidus, voce gracili) O fili, inquit, cauſam tuæ perplexitatis ſcio à ſapiẽtibus iſtis profectam, haudquaquam idem inuicem iiſdem de rebus ſentiẽtibus: verùm haud fas eſt id tibi proloqui: ſi quidem quòd Rhadamãthus interdixit. Nequaquã, inquam, ô patercule: ſed dic amabo, neq; me cõtemnas, qui in vita te etiam ipſo cæcior oberro. Abducens ergo me, procul ab aliis auferens, ad aures mihi inclinãs, Optima eſt, inquit, idiotarum priuatorumq; vita, ac prudentiſſima: quamobrem ab hac vaniſsima ſublimium conſideratione deſiſtens, mitte principia ſemper ac fines inquirere, & vafros hoſce ſyllogiſmos deſpuens, atq; id genus omnia nugas æſtimans, hoc ſolùm in tota vitâ perſequere, vt præſentibus bene cõpoſitis, minimè curioſus, nulla re ſolicitus, quamplurimũ potes hilaris vitã ridénſq; traducas. Hæc quum dixiſſet, rurſus in Aſphodelorum pratum ſeſe corripuit. Ego igitur (nam & tunc veſper erat) age, inquam, ô Mithrobarzane, quid cunctamur, ac nõ hinc rurſus abimus in vitam? Ad hæc ille, Cõfide, inquit, ô Menippe, breuem quippe facilémq; tibi monſtrabo ſemitam: & me protinus abducens in regionem quandam magis priore tenebricoſam, manu procul oſtendens ſubobſcurũ tenuéq;, ac velut per rimam influens lumẽ: Illud, inquit, Trophonii tẽplum eſt, atq; illhac ad inferos è Bœotia deſcenditur: hac aſcendes, atque illico eris in Græcia. Ego igitur hoc ſermone gauiſus, ſalutato mago, difficilè admodum per anguſtas antri fauces ſubrepens, neſcio quo pacto in Lebadiam perueni.

Summa & ſcopus totius argumenti.

CHARON, SIVE CONTEMPLANTES,

Petro Moſellano Interprete.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem ferme argumẽti eſt hic Dialogus cum ſuperiore. Nã vt illic Menippus apud inferos videre atque audire ſupplicia & miſeros exitus diuitum atq; potentum fingitur, ita hîc Charon apud ſuperos hominum dementiam contemplatur, ſtulta illorum conſilia & actiones deridendo: quippe qui in his quæ incerta ac momentanea maximè ſunt, puta robore corporis, potentia, diuitijs, fortuna, gloria, & id genus alijs, omnem ſpem atque fiduciam collocent: mortis verò, quæ omnium certiſſima, & mox conſecutura eſt, nullam rationem habeant. Id quod ipſe Charon in fine Dialogi apertis verbis indicat, & paulò ſuprà quoque, vbi homines ſtultitiæ ſuæ admonet, & ad meliorem mentem reuocat. Tractantur autẽ hæc primò per ſpeciem, propoſitis exemplis Milonis, Cyri, Cræſi, Polycratis, & aliorum: mox & in genere, deſcriptis hominum & priuatorum & regum affectibus ſtudijſq;, poſtremò etiam confutata opinione quam multi de defunctorum honoribus habebant, & in ſumma, non hominũ modò res & corpora, verùm & ciuitates, & flumina, denique omnia morti ſubiecta eſſe oſtenduntur: quam eo faciliorem cuique eſſe, quo mundanis iſtis rebus ac opibus minus impeditus aut captus fuerit. Prior pars Dialogi etiã διαματικὴ eſt, dum Mercurius iam exoratus à Charonte, montes alios alijs imponit, et locum vnde proſpectus in omnes terras pateat, extruit.

MERCVRIVS, CHARON.

MERCVRIVS.

QVID rides ô Charon? aut cur deſerto nauigio in hãc lucem aſcendiſti, non admodum aſſuetus ſuperûm rebus intereſſe? CHAR. Cupido me cepit ô Mercuri vidẽdi & quænam in vita gerãtur negocia, & quibus ſtudiis homines teneãtur: tum etiã quibus bonis exuti plorent omnes vbi ad nos deſcenderint. Neq; enim ex ipſis quiſquã citra lacrymas traiecit. Quare exemplo illius Theſſali adoleſcentis commeatu à Dite impetrato, vt vnum ſaltem diem à naue abeſſe liceret, in lucẽ aſcendi: ac mihi videor in ipſo planè tempore in te incidiſſe. Nam peregrinus cum ſim, ſat ſcio te non grauari quin obambulando me ducas, ſinguláque demonſtres, vt qui vniuerſa iam habeas comperta. MERC. Non eſt ocium, ô portitor. Nam abeo iam nunc, negocium quoddam quod ad mortalium ſtatum pertinet, ab Ioue ſummo datum expediturus. Ille autẽ ad iracundiam propenſior eſt: vt planè verear ne cunctãtem me vel totum veſtræ ſortis eſſe permittat, caligini videlicet addictum: vel quemadmodum nuper Vulcanum, ita & me, correpto pede, è ſummo deiiciat cælo: nimirum quò & ipſe pocillatoris munere fungens, claudicando riſus moueam. CHA. Deſpicies ergo me temere & indecorè in terra oberrantem, præſertim amicus, & nauigationis ſocius, tum & noſtræ Reipub. ex parte legatus? Atqui conueniret, ô Maiæ proles, illorum te etiamnum meminiſſe, quòd te vel ſentinam exhaurire, vel remum agitare ne vnquam quidem iuſſerim: quin tu interim, quaquam adeò robuſtus es humeris, in nauigii dorſo porrectus ſtertis, aut ſi quam fortè ex Vmbris loquacem offenderis, eum hac inter nauigandum perpetuò confabularis: ego verò quantumuis ſenex, remigium agens duplex, ſolus remigo. At te per patrem obſecro, ô chariſsime Mercuriole, ne me deſeras, ſed vt nouo aliquo conſpecto redeam, indica quænam in vita geruntur. Quòd ſi tu me neglexeris, nihil planè ab ipſis cæcis differre videbor. Vt enim illi lubrico greſſu per caligiñ titubant, ita rurſus ego ad lucem tibi hallucinabor. Quin

tu hanc mihi das gratiam, ô Cyllenie, perpetuò memori futuro? MER. Hæc profectò res verberum mihi cauſſa exiſtet, adeò vt iam hinc cõmonſtrationis huius mercedem non ſine tuberibus nobis fore proſpiciam: obſequẽdum tamen. Quid enim facias vbi amicorum quiſpiam impellat? Principiò ergo vt omnia ſingulatim & examuſsim cõſpicias, fruſtra laboras, ô portitor: nam hoc multorum annorum fuerit negocium: deinde & ipſi mihi verendũ, ne interim tanquam tranſfugam Iupiter me abdicet: tibi verò quo minùs mortis munia peragere poſſes, fuerit impedimento: neq; non Ditis imperio detraxerit, cùm videlicet longo adeò tempore vmbras adueheres nullas. Poſtremò & Aeacus, qui portorio colligendo præfectus eſt, ſtomachabitur, vt qui tanto tempore ne obolum quidem lucrifecerit. Verùm qua via ipſa rerũ capita videre poſſis, iam conſilium nobis erit captandum. CHA. Ipſe ô Mercuri, quod optimum factum fuerit, víderis: ego verò peregrinus cum ſim in terra, quid rerum hîc agatur, neſcio. MER. Breuiter, ô Charõ, editiore aliquo loco opus erit, vt inde cuncta queas proſpicere. Cæterùm ſi in cælum ſubuolare tibi foret facultas, non laboraremus. Cùm autem te, cui ſemper cum mortuorum ſimulachris cõmercium fuit, Iouis regiam calcare minimè liceat, iam tempus fuerit excelſum aliquem montem diſquirere. CHA. Noſti, ô Mercuri, quæ ad vos inter nauigandum dicere conſueuerim: ſiquidem vbi procelloſus ventorum flatus obliquo velo incubuerit, vt in ſublime tollantur fluctus: ibi vos, quæ eſt veſtra imperitia, iubetis vel velum trahere, vel pedem pauliſper accommodare, vel etiam ipſius venti curſum ſectari: at ego quietẽ vos agere iubeo: ipſum enim me, quod optimum ſit, non ignorare. Quin ergo & tu quidem hæc imitaris, & in præſentia quum ſis gubernator, quæ tibi conuenire viſa fuerint, facito: ego verò, vt eſt vectorum conditio, tacitus ſedebo, per omnia tibi iubenti obſecundans. MER. Rectè admones ô Charõ: ipſe enim quid facto opus ſit, ſciero, ac ſpeculam nobis idoneam inuenero. Num ergo Caucaſus idoneus, aut hoc altior Parnaſſus, aut vtroq; eminentior Olympus ille? Atqui in Olympum mihi intuenti non contemnendi cuiuſdam conſilii in mentem venit: verùm ad hãc rem tuo & labore & obſequio pariter erit opus. CHA. Tuũ ergo fuerit imperare ô Mercuri: equidẽ pro mea virili in omnibus parère conabor. MER. Homerus poeta dicit, Aloei filios, cum & ipſi duo eſſent, ad hæc pueri, ſtatuiſſe olim vnà cum radicibus Oſſam euulſum Olympo ſuper imponere, deinde & huic Pelion, quòd arbitrarentur hoc pacto ſufficientem ſe gradum & aſcenſum in cælum habituros. Verùm hi adoleſcentuli cum impii eſſent, audaciæ ſuæ pœnas dederunt. Nos autem qui hæc in deorum iniuriam minimè molimur, cur non & ipſi eandem viam ædificamus, montem monti agglomerando, quò videlicet exactiorẽ & commodiorem habeamus proſpectũ? CHA. Et duobus nobis, ô Mercuri, vires ſuffecerint ad loco mouẽdum vel Pelion, vel etiam Oſſam? MER. Quid ni ô Charõ? an tu nos abiectiores magiſq; imbecillos infantulis illis iudicas? maximè quũ ſimus dii? CHA. Nequaquam, ſed res ipſa incredibilem quandam magnifici operis oſtentationẽ continere videtur. MER. Non iniuria: ruſticus enim es, & in elegantia poetica minimè verſatus. At egregius Homerus duobus ſtatim verſibus acceſſum nobis parauit in cælũ, adeò facilè congeſtis montibus. Porrò demiror hæc tibi prodigioſa videri, quum tamen Atlanta non ignores, qui vel ſolus cælum ipſum fert, vniuerſos nos ſuſtinens. Sed & de fratre meo Hercule fortè audiſti, quomodo ipſi illi Atlanti in officium ſucceſſerit, ipſéq; ſe oneri tantiſper dum ille interquieſceret, ſuppoſuerit? CHA. Audio ſanè huiuſmodi: an autem vera ſint, tu & poetæ videritis. MER. Veriſsima, ô Charon: alioqui qua gratia viri illi ſapientes ementirentur? Itaq; quod felix fauſtúmq; ſit, primùm Oſſam eruamus, quemadmodum carmen præſcribit, & ipſe architectus Homerus: At ſuper Oſſam Peliõ arboribus denſum. Vides quàm citra negociũ pariter & quàm poeticè effecerimus? Age hac mole conſcenſa diſpiciam num aut hæc faciant ſatis, aut plura ſuperſtruere oporteat. Papæ! quid hoc? Hæremus adhuc in ipſa cæli radice. Etenim ab oriente ſole vix Ionia & Lydia conſpiciuntur: ab occidente verò nõ amplius Italia ac Sicilia. Porrò à ſeptentrione, ea ſolùm quæ Iſtro adiacent, apparent. Illinc autem Creta, neq; hæc admodum aperté. Quare, ſicuti videtur, & Oetã tranſponere oportet. Poſtremò omnibus ſuperimponendus Parnaſſus. CHA. Sic faciamus. At hoc ſolùm vide, ne plus æquo attenuãdo opus, ipſum tenuius fragiliúſque reddamus, ita vt tandem vnà cum ipſa mole deturbati, Homericam illam ædificãdi rationem nimis amaram experiamur, nimirũ caluariis ex caſu perfractis. MER. Bono animo es ô Charon: res omnis in vado erit: tu Oetam tranſpone, aduolutetur & Parnaſſus. En iterum conſcendam. Bene habet, cuncta iam conſpicio: & tu nunc aſcende. CHA. Manum mihi porrige ô Mercuri: neq; enim paruam ac humilem molem me facis aſcendere. MER. Si ſingula contueri geſtis ô Charon, diſcrimini te committas oportet. Non enim ita comparatum eſt, vt ſimul & extra periculum ſis conſtitutus, & tamen, quæ cupis, liceat ſpectare. Poſtremò hac mea dextra nitere, ac pedetentim ſcandendo, ne in lubrico pedem figas, caue. Nunc omni ex parte res bene ſe habet, quum & tu ſuperaris. Iam verò quoniã bicipiti vertice prominet hic Parnaſſus, vterq; altero occupato confidamus. Tu autẽ nunc oculis in orbẽ mihi ductis, intuere vniuerſa. CHA. Terram video amplam, ac paludem quãdam ingentem, quæ vndique terram circumfluit. Tum montes ac fluuios & Cocyto & Phlegethonte ampliores. Ad hæc, homines admodum exiles, pariter & horum nidulos quoſdam. MER. Vrbes illæ ſunt, quos tu nidos arbitraris. CHA. Vides quàm nihil nobis tanto labore ſit effectum? quin fruſtra ſede mouimus Parnaſſum vnà cum Caſtalio, tũ & Oetam, cęteróſq; mõteis omneis. MER. Quid ita? CHA. Equidem è ſublimi exactè

Breuis hypotypoſis terræ.

acrè deſpicio nihil: deſiderium autem erat non vrbes ſolùm, neq; montes ipſos tanquam in tabula depictos intueri, verùm & homines ipſos, tũ quæ faciant, quæq; loquantur, exaudire, haud ſecus ac prius, cum tu obuius mihi factus ridẽtem conſpiceres, ac quídnam riderem, percunctareris. Nam cum ridiculum quiddam audirem, mirum in modum delectabar. MER. Quódnam hoc erat? CHA. Cum quidam ab amicorũ quopiam ad cœnam, opinor, vocatus eſſet, in poſterum, inquit, diem veniam, maximé. Atq; interim dum hæc diceret, tegula quædam neſcio quo deturbante à tecto in caput huic irruens, ipſum necauit. Riſi ergo hominem, vt qui promiſſa minimè præſtaret. Sed & nunc quò magis audiã, magiſq; videam, deſcendendũ mihi cenſeo. MER. Quietus es: nam & huic malo remedium inuenero, atque incantatione quadam ab Homero accepta, vidẽdi aciem acutiſsimam tibi, vel breui reddidero. Ac poſteaquàm carmina ipſa pronunciaro, memor ſis non amplius hallucinari, verùm apertè cuncta contueri. CHA. Dic ſolùm. MER.

Dimoui nubem, viſum quæ texerat antè,
Vt tandem agnoſcas qui ſint, homineſve, deſve.

CHA. Quid eſt? MER. An non iã vides? CHA. Maximè: cæcus ſanè Lynceus ille, ſi mecũ componatur. Itaq; deinceps hoc primùm me velim doceas, mihíq; percunctãti reſpondeas. Sed heus tu, vin' & ipſum me Homericis verſibus tecum agere, quò videlicet intelligas, neq; ipſum me ab Homeri elegantia abhorrere? MER. Vnde tu quæſo illius aliquid ſcire poſſes, nauta cùm ſis, & cum remis rem habeas? CHA. Vides? opprobria ſunt hæc in artem. At ego cum illum vita iam functum traiicerem, multa ex ordine canentem audiui, quorum nõnulla adhuc in memoria hærent. Porrò tempeſtas non mediocris tum nobis incubuit. Etenim poſteaquam cantilenam quandam nauigantibus non admodum proſperam neque ſalutarem fuiſſet auſpicatus, carminum vi impulſus Neptunus, & nubes conuocauit, atq; tridente velut vnco quodam hamo iniecto, cum fluctuum procellas excitauit, tum aliis multis turbis vniuerſum miſcebat mare, adeò vt parum abfuerit quin tempeſtas quæ vnà cũ denſa caligine imminebat, nauẽ nobis ſubuertiſſet. Tum ergo & ille nauſeabundus bonam carminũ partem Scyllæ & Charybdi euomuit: ſed & Cyclopi. MER. Nõ ergo difficile fuit ex tanto vomitu paucula aliqua reſeruare. CHA. dic mihi,

Craſſus & ille quis eſt, vir magnus cõſpicuúſq;,
Vertice ſublimi, atq; humeris latiſsimus amplis?

MER. Milo Crotoniata hic eſt athleta. Applaudunt autem ei Græci, quòd taurum ſublatum ſolus per medium ferat ſtadium. CHA. At quanto iuſtiori cauſa ô Mercuri ipſum me laudibus veherent, qui paulò pòſt ipſum tibi Milonem quãtus eſt, correptũ in nauiculam imponam? nempe vbi à morte inuictiſsimo aduerſario lucta ſuperatus ad nos venerit, quãdo nec ipſe planè intelliget qua cruris implicandi ratione ſit deiectus: tum profectò nobis plorabit, recordatus & harũ coronarum, & huius applauſus. Nunc autẽ quia propterea quòd taurum geſtarit, eſt admirationi, grandia ſapit, ac mirificè ſibi placet. Quid ergo de ipſo arbitrabimur? Num quòd mortem etiam aliquando ſibi imminere ſperet? MERC. Quid? ille mortis recordaretur in tanto flore? CHA. Miſſum hunc face ô Mercuri, riſum nobis haud ita multò pòſt exhibiturum, quando videlicet nobiſcũ nauigans, nec culicem quidem amplius, nedum taurum ferre poterit. Sed illud tu mihi dicas velim, quis alius ille vir grauis, ac ſeueritate quadam verendus, nec tamen Græcus, quantum ex peregrino habitu coniici poteſt? MER. Cyrus, ô Charon, Cambyſis filius, qui imperium quod olim Medi obtinebant, ad Perſas tranſtulit, atque ille idem Aſſyrios nuper deuicit, & Babylonem expugnauit ad hoc exercitum in Lydiam traducere iam parat, hoc iam in animo deſtinãs, vt Crœſo ſuperato imperium habeat in omneis. CHA. At Crœſus vbi tãdem ille? MER. Illorſum oculos deflecte in magnam illam arcem, quæ triplici muro eſt ſepta, Sardeis illæ. An non Crœſum ipſum vides in aureo ſedentem ſolio, ac cum Solone illo Atheniẽſe diſſerentem? Vis auſcultemus qua de re verba faciãt? CHA. Volo ô Mercuri. CROE. O hoſpes Atheniẽſis, quia iam diuitias noſtras vidiſti, theſauros ſcilicet, & quantum nobis auri ſit rudis, tum & aliam ſupellectilem precioſam: dic mihi, quémnam omniũ hominum feliciſsimum arbitraris? CHA. Quid tandem dicet Solon? MER. Ocioſo es animo, nihil ô Charon vel ingenerosum, vel contemnendum. SOL. Felices quidem admodum pauci: verùm ex his quos ego noui, Biton. Cleobis, & Cleobin & Bitonem ſacerdotis filios arbitror feliciſsimos extitiſſe. CHA. Argiuæ ſacerdotis hic dicit: qui nuper poſtquam matrem vehiculo inſidentem ad ſacrarium vſque, ipſi iugum ſubeuntes, adduxiſſent, è viuis ſtatim exceſſerunt. CROE. Eſto, habeant illi felicitatis primas: at quis tenebit ſecundas? SOL. Tellus Athenienſis, qui præterquam quòd bene vixit, mortem etiam pro patria obire non recuſauit. CROE. Ego verò, ô ſcelus, non tibi videor felix eſſe? SOL. Nondum ô Crœſe ſtatui, quòd necdum ad vitæ metam peruueneris: teſtiſsimus enim eius rei iudex ac certiſsimus mors ipſa exiſtit, & vita ad finem vſque feliciter perducta. CHA. Optimè facis ô Solon, quòd noſtri non es oblitus, quoniam cymbam ipſam his de rebus iudicare cenſes. Sed quínam illi quos Crœſus emittit, aut quid humeris geſtant? MER. Aureos Pythio lateres dicat, oraculi eius mercedem, cuius beneficio paulò pòſt peribit. Eſt enim vir ille plus æquo vatibus deditus, adeò vt omnino ex ipſis pendeat. CHA. Et illud eſt aurum ſplendidum ſcilicet, quódque ſubpallidum refulget rubore? nunc enim, quum antè iam ſæpe de eo audierim, ipſum primùm video. MER. Hoc celebre illud eſt nomẽ, cuius gratia tãtopere pugnatur. CHA. Atqui non video quonam precio commẽdetur: niſi hoc fortè ad rem pertiner, quòd qui ferunt, eo grauantur. MER. Non enim noſti quot huius gratia bella, quot inſidiæ, quot latrocinia, quot

Tellus Athenienſis.

periuria, quot ædes, quot vincula, quámq; longinqua nauigatio, quot mercaturæ, quot seruitutes. CHA. Propter hócne ô Mercuri, quòd parú ipsi æri præstat? Nam æs noui, vt qui à singulis vectoribus (quod & tu ipse non ignoras) obolum cum delectu accipiam. MER. Est ita vt dicis ô Charon: verùm æs, quia magna eius copia, non est in precio: aurum verò, & huius quidem parum, hi qui terræ venas scrutantur, ex immenso profundo effodiunt: attamen ex terra prouenit, quemadmodum & plumbum, & reliqua metalla. CHA. Insignem quandam hominum stultitiam narras, qui tanto amore prosequũtur rem tum pallidam, tum etiam grauem. MER. At Solon ille aurum minimè mirari videtur, vt & planè vides. Nam cum Crœsum ipsum, tum verò maximè hominis barbari iactantiam deridet, adeò vt videatur etiam mihi hac ipsa de re Crœsum velle percunctari. Quamobrem auscultemus. SOL. Dic mihi, ô Crœse, putásne laterum horum indigere Apollinem? CROE. Per Iouem. nullum enim ipsi est donarium Delphis suspensum tam magnificum. SOL. Arbitraris ergo te deum beatum reddere, si inter alia multa tuo beneficio & aureos lateres posideat? CROE. Quid ni? SOL. Magnam mihi paupertatem in cælo narras, ô Crœse, si deos, cum fortè desiderent, aurum ex Lydia aduehere oportebit. CROE. Vbi enim alibi auri proueniret tantum, quantũ apud nos? SOL. Rursus illud mihi dicito: ferrum in Lydia nascitur? CROE. Non temere. SOL. Potioris ergo rei indigi estis. CROE. Quínam? ferrum præstantius auro? SOL. Si citra stomachum respondere velis, facilè quidem intellexeris. CROE. Interroga tu modò ô Solon. SOL. Vtri præstantiores, an qui seruant ac defendunt, an qui seruantur & defenduntur? CROE. Qui seruant profectó. SOL. Quid ergo? Si (quemadmodum quidam narrant futurum) Lydos Cyrus adortus fuerit, aureóne gladios militi tuo faciet, an ferro tum erit opus? CROE. Ferro sanè, ferro. SOL. Et si huius copiam non apparaueris, futurum, vt egregium illud aurum captiuum ad Persas abeat. CROE. Bona verba, ô homo. SOL. Dii meliora velint, quàm vt hæc hoc modo fiant. Verùm tu hac via videris ferrum auro nobilius fateri. CROE. Ferreos ergo lateres Deo me consecrare iubes, aurum autem reuocare? SOL. Neque ferro ille indiguerit: sed siue æs siue aurum dicaris, aliis sanè futuram prædam ac possessionem suspenderis, & id quidem aut Phocẽsibus, aut Bœotiis, aut Delphis ipsis, aut etiam prædoni alicui tyranno: deus autẽ aurifices tuos planè nihil moratur. CROE. Semper tu quidem diuitias mihi inuides & oppugnas. MER. Non fert delicatus hic Lydus, ô Charon, verborum & libertatem, & veritatem: quin ei peregrina quædam res & noua videtur, hominem obscuro loco natum, ac pauperem, ea quæ vrgeant, intrepidè dicere. Atqui haud ita multò pòst Solonis recordabitur, nimirum quando eum à Cyro captum, in constructum rogum oportebit conscendere. Nam quæ cuique, Parcarum fuso sint decreta, ipsam Clotho nuper legentem audiui, in quibus & hæc erant scripta: Crœsum quidem à Cyro captiuum duci, ipsum autem Cyrum à Massagetide illa necari. Viden' Scythicá illam fœminam candido vehentem equo? CHA. Per Iouem. MER. Tomyris est, quę sua ipsius manu Cyri caput detruncatum, in vtrem cruore refertum intrudet. Sed & filium Cyri vides adolescentem? Cambyses ille est. Is patre defuncto in imperium succedet. Ac vbi mille modis errarit & in Lydia, & in Aethiopia, tandem insaniam correptus, occiso, à se Api, migrabit è vita. CHA. O risum inexhaustũ! Sed num quis vel aspicere sustineat ipsos, adeò sibi præ cæteris placẽtes? aut etiam cui credibile videri poterit, illũ scilicet paulò pòst fore captiuum, hũc autem caput in vtre sanguine pleno habiturum? At quínam is est, ô Mercuri, cui pallam purpuream fibula nectit, quem corona adornat, cuíq; coccus piscis ventre dissecto annulum exhibet? in gente mari septa regis se nomine iactat? MER. Belle ô Charon, quod interim occinis, cæterum Polycratem Samiorum tyrannum vides, qui ipse se modis omnibus felicẽ putat: verùm & hic tandem ab assistente famulo Mæandrio Orœtæ satrapæ proditus, in crucem suffigetur. Miser sanè, qui vel temporis momento ex vniuersa felicitate exciderit. Nam & hæc nuper ex Clotho audiui. CHA. Præclarè ô Clotho: ita & ipsos in crucem suffige, & eorum capita generosè detrunca, quò se homines tandem agnoscant: sed & tuo beneficio in sublime adeò ferantur, nimirum vt postea quanto altiori ruina, tanto grauiori dolore decidant. Porrò quod ad me attinet, quemcumq; horum nudum in nauigio agnouero, eũ maximè ridebo, quando neq; purpuram, neq; regium capitis tegmen, denique neque solium secum adferat aureum. MER. Et horum quidem fortuna sic se habebit. Sed & vastam quandam multitudinem vides, atq; ex hac alios nauiganteis, alios bella gerẽteis, alios in foro litiganteis, alios terram aratro proscindẽteis, alios fœneranteis, postremò alios mendicanteis? CHA. Turbam quandam video variam, ac promiscuam, & vitam perturbationum plenam. Ad hæc ciuitates conspicio apum examinibus similes, in quibus proprium quendam peculiarémq; singuli habent aculeũ, quo sibi vicinos pungunt, Quidam autem ex ipsis velut crabrones, aguntq; feruntq; imbecilliorem, ac viribus inferiorem. At agmẽ illud quod ex improuiso ipsos circumuolitat, quínam sunt? MER. Spes, ô Charon, & metus, & amentia, tum voluptas, auaritia, ira, odium, atq; id genus alia. Ex his autem ignorantia infimę turbæ est permista. Atq; in eadem cum ipsis Repub. degit ira, odium, æmulatio: tum & imperitia, hæsitãtia, auaritia. Porrò metus & spes ipsos superuolitantes, ille quidem horrorem incutit, aliquando verò tantùm trepidare facit: hæ autem supra caput in altum vergentes, vbi quispiam apprehendere conetur, in sublime volãtes aufugiunt, illis inhiantibus relictis: quod ipsum & Tantalum apud inferos ab aqua pati vides. Quòd si aciem intenderis, conspicies in alto & Parcas ipsas ex pẽso singulis adnere tenuia quędam fila, quibus vniuersum mortalium genus

Alius locus de donariis diis cõsecratis.

Aurúmne præstatius, an ferrum.

subnixum

ſubnixum dependet. Viden' quaſi quoſdam araneorum nexus ab ipſis fuſis in ſingulis demiſſos? CHA. Equidem filum vt plurimùm, admodum tenue ac fragile cuique è ſublimi innexum video, hoc quidem illi, illud verò alii. MER. Rectè vides ô portitor. Nam ab ipſo fato imminet interitus, illi ab hoc, huic autem ab alio. Atque hunc hæredem fore eius, cuiuſcunq; filum fragilius fuerit: rurſus autem illum huius: tale enim quiddam connexio illa portẽdit. Vides ergo cunctos à tenui filo ſuſpenſos. Atque hic quidem ex ipſis in altum ſubtractus, ſublimis eſt: verùm paulò pòſt vbi põderi tanto ſuſtinendo non amplius par fuerit, filo dirupto decidens, ingentem excitabit ſtrepitum. Alius autem, qui paululum tantùm à terra fuerit ſubductus, tametſi cadat, citra tamen ſtrepitum iacebit, adeò vt ruinam vix ipſi exaudiant vicini. CHAR. Nimis quàm ridicula ſunt hæc ô Mercuri. MERC. Atqui ne verbis quidem vllis pro dignitate cõſequi poſsis, quàm ſint ridicula maximè ardua ipſorũ ſtudia, & quòd nonnũquam interea dum multa ſpe aluntur, intereunt, ab optima ſcilicet morte arrepti: cuius nuncii & miniſtri, vt cernis, admodum ſunt multi, puta febres, tum feruidæ, tum frigidæ (latinis veteribus querceræ dictæ) tabes, pulmoniæq;, tum gladii, latrocinia, aconita, iudices quoque ac tyranni. Et horum nihil omnino mentem eorum ſubit tantiſper ſanè, dum conatus eorum ſe liciter proceſſerint. At ſiquando ſua ſe ſpe falſos ſenſerint, tum illud ohe frequens in ore, pariter & eheu, eheu, & hei mihi, hei mihi. Quòd ſi iam inde ab initio ſecum perpenderent mortales ſe eſſe, ac poſteaquàm paululum hoc temporis in vita fuerint peregrinati, hinc relictis rebus terrenis omnibus velut è ſomno migraturos, profectò & prudentius circunſpectiúſque vitam ducerent, & cum emoriendum eſſet, minus angerentur. Nunc autem quia præſenti rerum ſtatu vſuros ſe perpetuò ſperant, cum miniſter aut vocarit, aut abducere fuerit conatus, irretitos vel febre, vel tabe: ſtomachantur, & ducenti renitun tur, propterea ſanè quòd abſtrahendos ſe è bonis præſentibus ne expectarint quidem. Sedenim quid non faceret ille, qui domum magno ſtudio ædificando, operarios vrget, ſi proſpexerit eam quidem finem habituram, ipſum autem ſe, cum iamdudum faſtigium impoſuerit, deceſſurũ domo ita relicta hæredi, vt is fruatur, ipſe autem miſer ne ſemel quidẽ in ea cœnet? Iam qui ſtirpe virili auctus, conuiuio excipit amicos, patris nomen, nempe ſuum, puero imponit: ſi præſciret puerum ſeptem annos natum emoriturum, nunquid ob prolem ſibi videretur gaudio ferri tam immodico? Verùm in cauſſa eſt, quòd in eũ quidem intuetur, cui in filio res proſperè cadũt, cui patrem eſſe contingit vel athletę, vel eius qui vicerit olympia. Vicinum autem, qui natum cremandum effert, non inſpicit, neq; nouit quo funiculo quámq; tenui ſibi ſit ſuſpenſus. Quin & eorũ qui de finibus digladiantur, quanta ſit turba, vides: & quàm multi coaceruẽt pecunias, qui tamen antequam ipſis frui liceat, ab imminentibus quos dixi tum nũciis, tum miniſtris auocantur. CHA. Video iſthæc omnia, & mecum ipſe cogito quídnam ſit eis in vita iucundũ, aut quid tandem ſit illud quo ſpoliati tantopere ſtomachentur. MER. Quin etiam ſi ipſorum reges, quos vel omnium feliciſsimos eſſe apparet, introſpiciat quiſpiam diligenter: nimirum præterquàm quòd inſtabili & ancipiti fortunæ ludo iactantur, inuenerit eis inhærere triſtia longè plura iucundis: tot timoribus, tot turbis, tot odiis, tot inſidiis, tot iris, tot adulationibus miſeri illi inuoluuntur. Prætermitto & luctus, & morbos, tum & affectus, qui ex æquo tum vulgo & his dominantur vſque adeò, vt non minoris fuerit & temporis & negocii, horum hîc recenſere mala, quàm & priuatorum. CHA. Tibi ergo ô Mercuri dicere volo, cuínã mortales aſsimiles mihi videantur, atq; horum vita omnis. Vidiſtin' aliquando bullas illas in aqua, torrente aliquo cum ſtrepitu ſcaturiẽte exiſtentes? Tumores illos inflatos dico, quibus cogitur ſpuma. Earum ſanè quædam ſunt paruę & exiles, quæ iam ſtatim diſſolutæ euaneſcãt. Aliæ verò diutius durant, atq; aliis ad ſe coactis vehemẽter inflantur, ac in maximum ſurgunt tumorem, tandem & hæ diſſoluuntur omnino, pereúntque: neque enim ſecus fieri poterit. Hæc tibi hominũ vita. Singuli flatu tumeſcũt, ita vt alii ſint maiores, alii autem minores: poſtremò alii quidem momentaneam, móxque deficientem ſentiant inflationem, alii verò prius deficiant, quàm omnino conſtituantur. At omnes deſtrui & euaneſcere neceſſe eſt. MER. Nihil tu quidem infelicius hominũ naturam ſimilitudine expreſsiſti, quàm vel ipſe Homerus, qui vniuerſum mortaliũ genus arborum foliis comparat. CHA. At cum tam fragilis ſit eorum conditio, vides tamen vt iuuicem auidè contendant pro imperiis, pro honoribus, poſſeſſionibúſq; certando: cum tamen ipſos, vniuerſis his poſt ſe relictis, vnico tantùm obolo onuſtos ad nos venire oporteat. Vis igitur, quoniam in edito conſiſtimus loco, quàm poſſum magna voce acclamando eos adhorter? primùm quidem vt à conatibus & ſtultis & vanis abſtineant: deinde vt mortem ſemper præ oculis habẽtes hunc vitæ curſum tranſigant, in hanc ſententiam verba proclamans: O ſtulti, quid tanto ſtudio in his rebus molimini? Deſiſtite à laboribus: neque enim perpetuò viuetis. Nihil ex his quæ hîc præclara habentur, perpetuum eſt: nec aliquid iſtorum, quum moriendum eſt, ſecum auferre quiſpiam poterit. Quin neceſſe eſt hominẽ quidem (quiſquis is tandem fuerit) nudum abire, domum autem atque agrum & aurum in aliorum tranſire manus, ſempérque dominum mutare. Hæc atque eiuſmodi alia ſi vnde exaudiri poſsint, ipſis inclamarem, an non putas vitæ eorum magnæ fore vtilitati, ita vt etiam prudẽtiores longè inde fieri queant? MER. O beate, neſcis quàm fortiter eos tum ignorãtia tum error occupauerit, adeò vt eorum aures ne terebro quidem amplius aperire queas. Tanta obturarunt cera, haud aliter ac ſociorum aures & Vlyſſes, veritus ne Sirenum cantus exaudirent. At quínam audire poterint, etiam ſi vocem in tantum intendas, vt rumparis?

Homo bulla.

Homines arborũ foliis ſimiles.

Commonitio Charontis.

Ignorantia & error, qui bus homi num animi excæcãtur.

Nempe quod apud vos obliuionis fons poteſt, idem hic præſtat ignorantia. Quanquam ſunt in eis & pauci quidam, qui quoniam ceram in aures non acceperunt, ad veritatem ipſam declinant, atq; in ipſis rebus cernentes acutum, quales ſint agnoſcant. CHA. Vel illis ergo ſolis acclamarem. MER. Superuacaneũ fuerit, ea quæ ſciunt, ad eos dicere. Vides quomodo à vulgi turba ſemoti, rideant quæ alii factitarint? Tum neutiquam conuenit ipſis cum vulgo, adeò vt iam nunc appareat, ipſos fugam è vita ad nos adornare. Verùm omnibus odioſi ſunt, eò quòd iſtorum imperitiam redarguant. CHA. Bellè ô generoſi vos: tametſi ô Mercuri, admodum ſunt pauci. MER. Vel hos eſſe fuerit ſatis. Sed nunc deſcendamus. CHA. Vnum adhuc diſcere deſiderium eſt, quod vbi docueris, perfectã ſanè doctrinam dederis: nam contueri geſtio, in quæ cadauera reponant dum in terrã defodiunt. MER. Sepulchra, conditoria & monumenta hæc vocant. Cæterùm tumulos illos ante vrbes vides, tum columnas, & pyramidas. Omnia illa mortuorum ſunt receptacula, cadauerúmq; tentoria. CHA. Quid ergo ſaxa illi coronãt, vnguentóq; inungunt? alii præ tumulis conſtructo rogo, ac fouea effoſa ſumptuoſas illas exurunt cœnas, & vinum mulſúmq; (quantum coniecturis aſſequi poſſum) in ipſas foueas infundũt? MER. Equidem ignoro ô portitor, quid hęc ad eos qui apud inferos agunt, pertineant: verùm illis perſuaſum eſt, vmbras ab inferis reduces cœnare quidem, vtcunque liceat, circum nidorem volitando, bibere autem è foueis mulſum. CHA. Illos adhuc bibere vel eſitare, quorum caluariæ ſunt aridiſſimæ? Atqui ridiculum eſt me tibi hæc dicere, qui quòd quotidie ipſos deducas, probè noſti an vbi ſemel terram ſubierint, denuo velut poſtliminii iure ad ſuperos remeare queant. Quin & ipſe maximè ridicula paterer tot negociis occupatus, ſi eos traiiciendo nõ deducere ſolùm, ſed reducere oporteret ſiquando vellent bibere. O ſtulti, quæ eſt hæc amentia? Non ſcitis quàm latè diſtantibus finibus viuentium & mortuorum res ſunt ſeiunctæ? quóque pacto ſe res habeant apud nos, vbi

Mortuus eſt æquè, tumuli qui neſcit honorem,
Et qui ſortitur ſpectandi funera ſaxi:—
Atque honor vnus adeſt & regi Agamemnoni, & Iro:
Therſitæ & ſimilis Thetidos formoſus Achilles.
Vmbræ nam pariter ſiccæ nudæq; pererrant
Aſphodeli campos, confracto vertice cunctæ.

MERCVRIVS.

Papæ quàm multa ex Homero hauris. Sed quia me ſubmonuiſti, Achillis ſepulchrum tibi volo indicare. Vides illud quod prope mare ſitum eſt? illic Troianum eſt Sigeum. E regione autem conditus eſt Aiax in Rhœtéo. CHA. Non magnifica neque inſignia ſunt monumenta. Verùm celebriores vrbes mihi commonſtra, de quibus infernè tam magnifica audimus, Ninum ſcilicet Sardanapali vrbem, Babylonem, Mycenas quoque, tum & Cleonas ſimul, & Ilium ipſum: nam illinc oriundos multos memini traiicere, adeò vt totis iam decem annis neq; nauem ſubduxerimus, neq; ea interim refrixerit. MER. Ninus quidem, ô portitor, iam eſt euerſa, ita vt ne veſtigium eius ſit reliquum, néq; vbi ſita fuerit olim, facilè dixeris. Babylon autem tibi illa eſt tot turribus bene munita, quæq; magno illo ambitu eſt ſepta, haud ita multò pòſt & ipſa deſideranda, quemadmodũ nunc Ninus. At Mycenas & Cleonas me ſanè commonſtrare pudet: omnium verò maximè Ilium: alioquin, vbi deſcẽderis, ſat ſcio, præfocaris Homerum, propterea quòd tam magnificis verſibus has nugas decantare non erubuerit. Veruntamen & quondam extiterunt felices, nunc autẽ mortuæ ſunt & ipſæ. Vrbes enim, ô portitor, perinde ac homines emoriuntur, & quod longè mirabilius, ſolidi etiam fluuii, ita vt Inachi ipſius in Argo ne monumentum quidem reliquum appareat. CHA. Vah, quæ laudes Homere, quámque ſuperba nomina!

Ingens Ilium, ac mœnibus amplum.
Tum ſtructæ bellè Cleonæ.

Sed interim dum fabulamur, quínam illic dimicant, & qua pro re ſe mutuò cædũt? MER. Argiuos vides & Lacedæmonios ô Charõ atq; ſemimortuum Imperatorem Othryadem ſuo ipſius nomine trophæum inſcribentem. CHA. At pro quo eis eſt pugna? MER. Pro eo ipſo agro in quo pugnant. CHA. O hominum amentiam! qui haud ſciunt ſe, etiam ſi nunc quiſque eorum totam Peloponneſum poſſideat, vnius tamẽ vix pedis locum ab Aeaco accepturos. Campum autem aliàs alii colent, ſæpe etiam hoc trophæo per aratrum reuulſo. MER. Hæc quidẽ hoc modo ſe habebunt. At nos iam hinc deſcendamus, ac montibus his in ſuas ſedes repoſitis regrediamur, ego quidem quò ſum ire iuſſus, tu verò ad nauem. Equidem poſt paulum veniam & ipſe tibi vmbrarum gregem mecum adducens. CHA. Probè feciſti ô Mercuri, atque in eorum album adſcribẽris, à quibus beneficio me affectum perpetuò agnoſcam: quandoquidem tua ope in hac peregrinatione plurimùm ſum adiutus. O qualia infelicium hominum ſtudia! Reges, lateres aurei, magnifica ſacrificia, prælla, Charontis autem nulla habetur ratio.

Confutatio opinionis de defunctorum honoribus.

Non homines tãtùm, verũ & vrbes, & prope cuncta morti obnoxia eſſe.

DE

DE SACRIFICIIS,

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Deridet hoc ſermone Lucianus vanitatem, & ſuperſtitionem hominum circa colendos Deos, vt qui primùm de Diis impia quædam opiuentur, ac ſentiant. Deinde eoſdem ineptiore, acalieniore cultu, quàm qui pro natura, ac dignitate numinis proſequantur. Propoſitio eſt, Ridicula eſſe ea quæ homines tum ſentiunt de Diis, tum circa illorum cultum faciunt. Id confirmat, expoſitione primùm earum opinionum, quæ de Diis traduntur, quam veluti cauſam ſuperſtitionis iſtius eſſe oſtendit. Deinde & rituum, quibus tum Græci, tum Aegyptii (quos cæteris multò ineptiis iſtis anteire indicat) vti ſolent. Et hunc quaſi quendam effectum ex ſuperioribus opinionibus ſequi, videtur velle intelligere. Animaduertendum autem nullum hìc impietatis eſſe argumentum: cum neque Deum neget: ſed fabuloſos Deos, & à poetis ſuis ſcilicet myſtis criminatos, neque rideat religionem, hoc eſt cultum Dei ex animo: ſed ſuperſtitionem humanos affectus Deo tribuentem.

NImuero ſi quis recenſereve lit, quæ ſtultiſsimi mortales factitãt in ſacris, in feſtis diebus, in adeundis, ſalutandíſq; diis: tum quas res ab illis petant, quæ vota faciant, cuiuſmodi ſint, quæ de illis ſentiũt ſtatuúntque: equidem haud ſcio, ſitne quiſquam animo curis ita cõfecto, vſqueadeò mœſto, quin riſurus ſit vbi perpenderit negotii tum abſurditatem, tum amentiam. At multò antè quàm ridere incipiat, opinor ſecum illud expendet. Vtrũ pios iſtos appellari conueniat, an contrà, Diis inimicos, atque infelices, ac Genios malos, quiquidem numen ipſum rem vſqueadeò humilem atque abiectam exiſtimãt eſſe, vt humanis egeat obſequiis, vtque adulatione capiatur, ac gaudeat: rurſum vt ſtomachetur, atque iracundè ferat, ſi negligatur. Nam Aetolica illa mala, ſimúlq; Calydoniorum calamitates, tótque hominum cædes, ad hæc, & Meleagri interitum, hæc omnia à Diana autore profecta eſſe prædicant, quæ videlicet grauiter ferret, quòd ab Oeneo non eſſet ad ſacrificium adhibita. Vſqueadeo nimirum alte dolor hic animo illius inſederat, quòd ſacris epulis eſſet fruſtrata. Quin illam iam mihi videre videor (vt erat id temporis) in cælo ſolitariã, reliquis diis ad Oenei conuiuiũ profectis foras, miſeris modis gerentẽ ſeſe, ac miſerabiliter eiulantẽ, quòd ab eiuſmodi feſto eſſet abfutura. Contra Aethiopas illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit: ſi modò Iupiter illis gratiã referret pro humanitate quam in initio poematis Homerici in ipſum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, ſídque quùm reliquis etiam diis comitatus ad conuiuium ueniret. Vſqueadeo nihil (vt apparet) quicquid faciunt illi, gratis faciunt: verùm ſua bona vendũt mortalibus: atque emere quidem ab illis licet omnia, puta bonam valetudinem bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnum, bobus centum: præterea ſoſpitem à Troia in Pylum reditum tauris nouem iam ex Aulide: ad Ilium tranſmittendi facultatem regia puella. Nam alius quidam, ne id temporis vrbs caperetur à minerua mercatus eſt bobus duodecim, ac peplo. Veriſimile eſt autem eſſe præterea quædam, quæ vel gallo, vel corolla, vel ſolo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret, opinor, Chryſes ille vtpote tum ſacerdos, tum ſenex, diuinarúmque rerum egregiè peritus, poſteaquam re infecta rediſſet ab Agamẽnone, tanquã qui pridem Apollini mutuum dediſſet beneficium: ita nunc imputat, ac repoſcit vicem: quin conuiciatur etiam propémodum, nẽpe quum ſic ait: Equidẽ (Apollo egregie) templum tuum, quum id temporis ad hue eſſet incoronatum, ſæpenumero coronis ornaui, deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum pariter, atque caprarum: at tu contrà me negligis, quũ huiuſmodi patiar iniurias: próque nihilo ducis hominem bene de te meritum. Qua quidem oratione in tantum ille pudefactus eſt, vt protinus arrepto arcu, ac ſupra nauium ſtationem ſeſe collocãs, peſtem in Græcorum copias iacularetur: ne mulis quidem, & canibus intactis. Sed quoniã de Apolline incidit mẽtio, referam de eodem, & alia quæ de illo ſapientes iſti tradunt: non illa quidem, quoties, quàm infeliciter amarit. non Hyacinthi cædem, neque Daphnes ſuperbiam: verùm quemadmodum damnatus etiam fuerit: & ob Cyclopas interfectos in exilium exactus. Vnde factum vt è cælo in terram demitteretur, humana iam ſorte vſurus, noſtríſque malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmodum in Theſſalia mercenariam operam ſuã locarit apud Admetũ: tum item in Phrygia, apud Laomedontem, atque apud hũc quidẽ haud ſolus, verùm cum Neptuno: quũ ambo propter egeſtatẽ lateres cõponerent, ínque cõſtruendis mœnibus operam præſtarent. Ac ne mercedẽ quidem ſolidam à Phryge illo tulerunt, verùm debebat illis adhuc de ſumma, vt ferunt, plus triginta drachmas Traiani nomiſmatis. Quid enim? An non hæc in deorum honorem fabulantur poetæ? atq; his etiam multò diuiniora de Neptuno, de Prometheo, de Saturno, de Rhea, denique de vniuerſa forme Iouis familia, ſídque inuocatis, vt adſint canentibus, in exordio poematum, Muſis, à quibus tandem velut afflati numine, id quod apparet, huiuſmodi quædam cantant, quemadmodum Saturnus vt primùm Cælum patrem ſuum execuiſſet, ipſe in eo regnauerit, deinde liberos ſuos deuorauit, ſicuti ferunt feciſſe & Argiuum illum Thyeſtem. Deinde quemadmodum Iupiter furtim occultatus à Rhea, ſaxum pueri loco ſubiiciente, in Cretam ſit ablegatus, atque inibi à capella nutrice ſit alitus, itidẽ videlicet vt Telephus à cerua, Cyrus Perſa (is qui prior regnauit) à cane narratur

enutritus. Postea quemadmodum expulso patre, atque in vincula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem vxores complureis quidem alias, sed postremo loco Iunonem germanã, idq; iuxta Persarum & Assyriorum institutum. Tum autem quòd esset in amores propensus, atque in Venerem effusus, facilè cælum liberis expleuerit. Quorum alios ex suæ sortis deabus crearit: alios contrà nothos ex mortali terrestríque genere sustulerit, quum interim generosus ille nũc in aurum, nunc in taurum, nunc in cygnum aut aquilam verteretur: ac in summa plures sibi formas assumeret, quàm vel Proteus ipse. Porrò Mineruam è suo ipsius capite progenuit, hanc planè sub ipso cerebro omplexus. Nam Bacchum imperfectum adhuc (vt aiunt) è matre etiamnum conflagrante surreptum, in suum femur illatum defodit: deinde vrgente partu execuit. Nec his dissimilia de Iunone etiam canũt. Nempe hanc citra virilem congressum subuentaneo conceptu grauidam, puerum edidisse Vulcanum, atq; eum quidem non admodum fortunatum, verùm excusorem ac fabrum ærarium: quíque perpetuò tum in igni, tum in fumo versetur: ac scintillis oppletum: quippe cuius ars in fornacibus exerceatur. Tum autem ne pedibus quidem integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps datus esset è cælo. Quòd ni Lemnii pro sua bonitate eum, dum adhuc ferretur in aere, susce pissent, perierat nobis Vulcanus nõ aliter quàm Astyanax è turri deiectus. Quanquã quæ de Vulcano narrant, toleranda videantur: cæterùm de Prometheo cui non cognitum est quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humanæ gentis amans fuerit? Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatũ, super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet. Hic itaque pœnas pendit. Porrò Rhea (nam sunt hæc quoque simul referenda) an non indecorè atque indignè facit? Iam anus quum sit, & ætate exacta, iisque rebus intempestiua, deinde tam multorum mater deorum, dum pueros adhuc adamat, eósque zelotypia prosequitur, dúmque Attin ipsum leonibus secum circumuectat, præsertim quum iam vtilis esse non queat? Itaque quinam posthac vitio vertat aliquis vel Veneri quòd adulteretur, vel Dianæ quòd ad Endymionem frequenter medio è cursu diuertens descendat? Sed age missas faciamus has fabulas: atque ipsum cælum confrendamus, poetico illo more subuolantes: ea nimirum via, quam vnam pariter cum Homero Hesiodus commonstrat, contemplaturi quem in modum singula apud illos sint ordinata. Ac primùm quidem quòd forinsecus sit ferreum, vel ab Homero, qui id ante nostram ætatem dixit, audiuimus. Quod si superas, ac sublato paulùm capite sursum aspexeris, ac planè in ipsum quasi dorsum peruenеris, ibi simul & lumen apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgentiora, nihílque vsquam oculis occurrit nisi clarus dies, ac solum vndique aureum. Cæterum introgredienti; primo loco manstant Horæ: quippe portas seruant. Post eas Iris, ac Mercurius: vtpote ministri, ac Iouis internuncii. Deinde Vulcani fabrilis officina, omnigeno referta artificio. Postea deorũ ædes, ac Iouis ipsius regia: quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrimè fabricatus sit. At verò dii iuxta Iouem assidentes (conuenit enim opinor, vt in supernis illis sedibus magno strepitu fastúque viuatur) in terram despiciunt, & quoquouersum intento capite circunspectant, sicunde subuolantem ignem videant, aut nidorem in aere surgentem, circáque fumum rotantem sese. Quòd si quis fortè sacrum faciat, epulantur omnes fumo inhiantes, ac muscarum in morem sanguinem exugentes circum aras effusum. Alioqui si domi cibum capiant, nectare atque ambrosia victitant. Nam olim homines etiam ab illis in conuiuium sunt adhibiti, vnáque cum eis potarunt, nempe Ixion, ac Tãtalus: verùm illi quoniam vim & raptum pararent, essentque futiles & garruli, ob id in hunc quoq; diem pœnas luũt. Porrò reliquo mortalium generi cælum iam inacceſſum est: atq; occultum. Et in hunc quidem modum viuitur à diis. Proinde videlicet etiam mortales ipsi in colendis illis, consimilia quædã atq; istis cõsentanea moliuntur. Nam primùm lucos illis attribuerunt, tum & montes dicarunt, præterea aues consecrarunt, deinde suam cuique arborem assignarũt. His factis per regiones illos distributos colunt, eósq; velut in ciuitatem suam receptant, nempe Apollinem Delphi Delíque: Mineruam Athenienses, quæ quidem Græcis Athena dicta, vel ipso vocabulo se ei Reip. famiIiarem esse testatur. Argiui Iunonem: Mygdonii Rheam: Venerem Paphii. Rursum autem Cretenses Iouem affirmant non modò vixisse apud sese, nutritúmque fuisse: verùm etiam sepulchrũ illius ostendunt. At nos scilicet interim tam multis iam seculis fallimur, qui quidem opinemur Iouem tonare, pluere, reliquáq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eũ iam olim fuisse defunctũ, & apud Cretenses sepultũ. Deinde verò phanis in honorem illorum erectis, ne tectis videlicet aut penatibus careãt, formas illorum exprimũt, adhibito ad id vel Praxitele, vel Polycleto, vel Phidia. At hi quidẽ artifices haud scio vbínã visam eorum effigiem repræsentant. Ac Iouem quidem barbatũ fingunt, Apollinem verò semper puerum, Mercurium iam pubescentem, primámq; ducentem lanuginem, Neptunum nigro capilitio, cæsiis oculis Mineruam. Attamen qui templa ingrediuntur, non iam arbitrantur sese videre vel ebur ab Indis aduectum, vel è Thracum venis effossum aurũ: verùm ipsum Saturni Rheæq; filiũ à Phidia in terrã hospitẽ adductũ, iussum Pisanorum in solitudine custodẽ ac speculatorem assistere: idq; hoc cõtentum præmio, boníq; consulentem, si intra quinque perpetuos annos, dum Olympia celebrantur, interim obiter illi sacrificet aliquis. Tum autem constitutis aris, designatis sacrorũ septis, puris vasis collocatis, victimas offerunt, bouem aratorem agricola, agnum opilio, capram caprarius. Est qui thus, est qui placentulam offerat. At si quis pauper, is ita deo litat, vt dexteram duntaxat suam ipsius exoscu

Hactenus opiniones vanas de diis recẽsuit, tanquã cau sam superstitionis. Iã & hominũ ineptias circa cultũ & religionẽ, tanquam effectum deliarem esse testatur. scribit.

exoſculetur. Iam verò quum immolant (nam ad illos redeo) primùm fertis coronant pecudem, multóque antè explorant num legitima ſit, & ſacris idonea: ne quid fortè mactet ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac ſub oculis dei iugulant, flebile quiddam emugientem, benéque (ſicuti licet coniicere) ominatam, denique voce iam leuiore ad ſacri tibias reſpondentem. Quis verò non facilè coniectet gaudere deos quum iſta ſpectent? Quin & in frontiſpicio poſita ſcriptura denunciat, ne quis intra pura vaſa conſiſtat, qui manibus ſit impuris. Atqui ſacrificus ipſe ſanguine fœdatus, neque aliter quàm Cyclops ille pecudem incîdit, inteſtina educit, cor reuellit, cruorem aræ circumfundit, & quid tandem non obiens peragénſque quod ad pietatem, ſacrorúmque ritum pertineat? Poſt omnia demum incenſo igni, captam ipſam pariter cum pelle deportatam imponit: ipſam item cum lanis ouem. Nidor interim ille ſacer atq; diuinus ſurſum fertur, atque in ipſum vſque cælum ſubuectus, paulatim diffunditur. Iam verò Scythæ reliquis omnibus hoſtiis omiſsis, vt quas viles atq; humiles exiſtiment, ipſos homines mactãt Dianæ, atque eo ritu deam placant. Verùm hæc fortaſsis modeſta videantur, cúmq; his ea quæ facitant Aſſyrii, quæ Phryges, quæ Lydi: verùm ſi in Aegyptum proficiſcaris, ibi demum, ibi videbis permulta religioſa, planéq; cælo digna: puta Iouem arietino vultu: Mercurium illum optimum facile canina: Panem verò totum hircum. Ad hæc alium Ibin, alium Crocodilum, alium etiam Simiam. Quod ſi his quoque de rebus.

Quò planè pernoſſe queas, didiciſſe licebit. Complureis ſophiſtas audies, tum ſcribas ac prophetas mento raſo, qui tibi narrent (ſed prius, vt dici ſolet, fores occlude prophane) quemadmodum videlicet quondam ea ſeditione territi, quam mouerant hoſtes atque gigantes, in Aegyptum deuenerint, vt illic in poſterum tuti ab hoſtibus latitarent: & ob eam cauſam alius hircum induerit, alius arietem, nimirum præ formidine; alius feram, alius auem. Atque hinc eſſe vt dii nunc etiam eas obtineant formas, quas id temporis aſſumpſerant. Nam hæc diligenter mandata literis, ídque ante annos plus decies mille, in adytis illorum repoſita ſeruantur. Porrò ſacrorum peragendorum idem ferme apud illos ritus, niſi quòd hoſtiam luctu proſequuntur, iámq; mactatæ circumfuſi membra laniant. Sunt qui ſepeliant duntaxat poſteaquam occiderint. Nam Apis ille, qui quidem deus apud illos eſt maximus, ſiquando moriatur, quis vſqueadeo magni faciat cæſariem ſuam, qui non eam detondeat, ac nudo capite luctum præ ſe ferat, etiam ſi vel purpuream Niſi contam habuerit? Eſt autem hic Apis deus ex armento iam antea ſuffragiis deſignatus, vtpote multo formoſior ac venerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum ſic habeant, & tamen à vulgo vera ſeriáque credantur, mihi quidem poſtulare videntur, non qui reprehendat, ſed vel Heraclitum potius aliquem, vel Democritum: quorum hic amentiam eorum rideat, ille deploret inſcitiam.

VITARVM AVCTIO,

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum huius dialogi planum eſt vel ex ipſa inſcriptione. Deridet enim philoſophos, enumerando omnes propè illorum ſectas, & exagitando ea quæ in vnaquaque earum ridiculè maximè docentur. Fingit autem venales illas proponi hominibus à Ioue, mercatorum exemplo, vt quemadmodum illi cum mancipia, iumenta, aut etiam alias res vendunt, vſum ac pretium cuiuſque indicant, ita ipſe quoque occaſione hac mores, doctrinam, ac totam denique vitæ omnium rationem, maiore licentia exponere atque irridere poſſet.

INTERLOCVTORES,

Iupiter, Mercurius, Mercator, Pythagoras, Diogenes, Democritus, Heraclitus, Socrates, Cryſippus, Philoſophus.

IVPITER.

I V quidem cõpone ſcamma, & locum adorna his qui adueniunt: tu verò vitas (id eſt philoſophorũ ſectas) adducito, eásq; ordine ſiſte, veruntamen exornatas prius, vt formoſę appareant, & quamplurimos emptores alliciãt. Tu autem Mercuri, quod felix fauſtúmq; ſit, proclama, & aduoca emptores, vt iam adſint ad forũ. Proclamabimus autẽ omnis generis Philoſophicas vitas, & variarũ ſectarum. Quòd ſi quis in præſentia pecuniã numerare nequit, is ſaltem conſtituto aliquo qui pro ſe ſponſor ſit, in futurum annũ ſoluat. MERCV. Multi accedunt: itaque non oportet differre, neque diu detinere eos. IVP. Vendamus igitur. MERCVR. Quem vis vt primum producamus? IVPIT. Ionicum illum comatum. grauitatem enim quandam præ ſe fert. MERCVR. Heus tu Pythagorice, deſcende, téque conſpiciendum præbe his qui congregati ſunt. IVPIT. Proclama. MERCVR. Optimam vitam maximéq; venerandam vendo. quis emet? quis maior homine eſſe vult? quis cupit vniuerſitatis, adeóq; omniũ rerum harmoniam cognoſcere? quis vult reuiuiſcere? MERCATOR. Forma certè eſt non illiberali: verùm quid potiſsimum ſcit? MERCVR. Arithmeticam, Aſtronomiam, prodigiorum ſcientiam, Geometriam, Muſicam, præſtigiorum artem. vatem vides ſummũ. MERCAT. Licétne eum interrogare? MERCVR. Quod fauſtum ſit, interroga. MERCATOR. Cuias es tu? PYTHAGORAS. Samius. MERCAT. Vbi verò inſtitutus es? PYTHAG. In Aegypto apud ſapientes qui illic ſunt. MERCAT. Age quòd ſi te emam, quid me docebis? PYTHAGO. Nihil equidem docebo te verùm commonefaciam

ciam. MERCAT. Quomodo? PYTHAG. Primùm quidem animam tuam puram faciam, repurgans eam à ſordibus, quibus nunc immerſa eſt. MERCA. Equidem finge me iam purũ eſſe, quis modus eſt commonefaciendi? PYTHAG. Principium quidem eſt longa quies, & taciturnitas, & toris quinque annis nihil loqui. MERCAT. Ergo, bone vir, Cræſi te filium erudire cõnenit, ego enim loquax, non ſtatua eſſe volo. verùm quid poſt illud ſilentium & quinquenniũ fiet? PYTHAGO. In Muſica, & Geometria exercebere. MERCATOR. Rem ſanè gratam narras, ſi prius quàm ſapiens fiam, citharœdum me eſſe oportet. PYTHA. Poſt hæc numerandi artem addiſces. MERCAT. Nunc etiam numerare ſcio. PYTH. Quomodo numeras? MERCATOR. Vnum, duo, tria, quatuor. PYTH. Vides decem eſſe ea, quæ tibi videntur quatuor, & perfectum trigonum, noſtrúmque iuſiurandum? MERCATOR. Per maximum igitur iuramentum quatuor, nunquam neque diuiniores neque ſanctiores ſermones audiui. PYTHAGO. Poſt hæc verò hoſpes, de terra, aere, déque aqua, & igne ſcies cuiuſmodi ſit illis impetus, quam habeant formam, & quomodo moueantur. MERCATOR. Formámne habent ignis, aer, & aqua? Certè minimè obſcuram. Neque enim ſine ſpecie & forma moueri poſſent. Præterea ipſum etiam Deum numerum eſſe, & harmoniam cognoſces. MERCATOR. Mira narras. PYTHAGORAS. Ad hæc teipſum quoque vnum videri ſcies, neque pro eo qui es, conſpici. MERCATOR. Quid narras? alius ſum, & non is qui nũc tecum colloquor? PYTHAG. Nunc quidem ille es, quondam verò in alio corpore, & alio ſub nomine videbaris, & temporis progreſſu rurſum aliud corpus indues. MERCAT. Itáne dicis? Immortalem me fore ſubinde alias, atque alias formas induendo? Verùm de his ſatis. Iam quod ad rationem victus attinet, qualia es? PYTHA. Nullum quidem animal edo, reliqua verò omnia, præter fabas. MERCAT. Quamobrem odiſti fabas? PYTHAG. Nullo quidem odio illas proſequor, verùm quia ſacræ ſunt, & mirabilem quandam naturam obtinent, ab illis abſtineo. Primùm quidem planè geniales ſunt, & ſi fabam adhuc viridem exuas, videbis eam omnino virilibus membris ſimilem naturam habere: elixam autem ſi deponas, certis noctibus ſanguinem feceris: & quod mains eſt, Athenienſium lex eſt fabis magiſtratus eligere. MERCA. Præclarè & religioſè omnia dicis. verùm exue te veſtibus. nam nudum te videre cupio. O Hercules, aureum illi femur eſt! Deus aliquis, & non mortalis eſſe videtur. itaque omnino illum emam. Quanti illum æſtimas? MERCAR. Decem drachmis. MERCA. Habeo tanti acceptum. IVPIT. Scribe nomen emptoris, & vnde ſit. MERCVR. Ex ea parte Italiæ eſſe videtur, quæ circa Crotonem & Tarentum, atq; eius loci Græciã ſita eſt. Atqui non vnus tantùm, ſed prope recenti communiter ipſum emerunt. IVP. Abducãt, alium adducamus. MERCVR. Vis ſqualidum illum ex Ponto? IVP. Omnino quidem. MERCV. Heus tu peram dependentem habens ex humeris, accede, & totum hunc conſeſſum circumeas. Vitam vendo planè virilem, vitam optimã, & generoſam, vitam liberam. quis emet? MERCA. Quomodo inquis præco? an liberum tu vendes hominem? MERCV. Maximé. MERCAT. An non times ne te accuſet tanquam plagiariũ, aut in Areopago litem intendat? MERCV. Nõ eſt illi curæ quòd venditur: omnino enim ſe liberum eſſe putat. MERCAT. Quis autem illius tam ſordidi & miſerè affecti vſus eſſe poteſt? niſi foſſorem fortè, aut lixam ex ipſo facere aliquis velit. MERCV. Non hoc tantùm, imò ſi ipſum quoque cuſtodem domus conſtitueris, multò fidelior erit, quàm vlli canes. ſiquidem & ille canis appellatur. MERCAT. Cuias autem eſt? aut quam artem profitetur? MERCVR. Ipſum interroga. iſtud enim præſtiterit. MERCA. Timeo vultum ipſius, ſeuerum admodum, & triſtem, & ne me accedentem allatret, aut per Iouem mordeat. Nónne vides quomodo lignum ſuſtulerit, & contractis ſuperciliis minaciter frementi, & irato ſimilis appareat? MERCV. Ne time. cicur enim eſt. MERCAT. Primùm quidem ô bone die, vnde es? DIOGE. Vnde vis? MERCAT. Quomodo dicis? DIOGE. Mundi ciuem vides. MERCATOR. Quem verò imitaris? DIOG. Herculem. MERCA. Cur igitur & leoninam non induís? nam baculo illum quidẽ refers. DIO. Hoc quidem palliolũ leoninæ pellis vice mihi eſt: pugno autem non ſecus atque ille aduerſus voluptates, ídq; nemine imperante, ſed mea ſponte facio. ſic enim vitam meam repurgare conſtitui. MERCA. Euge quàm præclarum inſtitutum! verùm quid maximè te ſcire dicamus, aut qualem artem nouiſti? DIOG. Hómines liberos facio, præterea medeor illorum affectibus. In ſumma, veritatis & audaciæ in loquendo, propheta eſſe volo. MERCAT. Age ô prophe ta, ſi te emam, qua re me exercebis? DIOG. Primùm cum accepero, exutum delitiis, palliolo amictum, in egeſtatem concludam: poſtea ad labores compellam. tum humi dormire, aquam bibere, atque iis rebus quæ caſu offeruntur, veſci faciam. Quòd ſi pecuniam habes, hanc meo conſilio in mare abiicies. Neque tibi vxor, liberi, aut patria, curæ eſſe debebunt: quin iſta omnia tanquam deliramenta exiſtimare oportet, & relicta patria domo, ſpecum, aut deſertam turriculã, aut dolium inhabitabis: peram præterea lupulo & libris opiſthographis refertam habebis. Hoc modo inſtructus, vel magno aliquo rege felicior eris. Quòd ſi vapulabis, aut ab aliquo torquebere, nihil horum moleſtũ eſſe putabis. MERCA. Quid narras? num cæſus non dolebo? neq; enim teſtudinis aut carabi cutem circumfero. DIOG. Illud Euripidis imitari te oportet, paucis tantũ immutatis verbis. MERC. Quale hoc eſt? DIOG.

Dolente mente, lingua ſit dolens nihil.

Hæc verò ante omnia tibi adeſſe neceſſe eſt. Impudentem te eſſe oportet, audacem, & omnibus ſine delectu tam regibus quàm priuatis maledicere. ita enim fiet vt omnes in te oculos coniiciant, téq; fortem eſſe exiſtiment. Barbara quoq;

vox,

vox,& abſonus ſonitus tibi ſit,quíq; canino planè ſimilis exiſtat. Vultus ſit intentus, tum ingreſſus ſit,qui talem vultum deceat. In ſumma, belluini & agreſtes planè ſint tibi mores, pudor autem & manſuetudo, & modeſtia procul abſint. Ruborem quoque omnem de facie abſtergas: loca autem quæque celeberrima,& in quibus maxima eſt hominum frequentia, accedito, & in his ipſis ſolus ſine vllo commercio eſſe velis,neque amicum,neque hoſpitem accedendo. His enim rebus hoc regnum ſoluetur. In conſpectu verò omnium ea facias,quæ ne priuatim quiſquã alius facere auderet:& in re venerea exercenda, ea quæ ſunt maximè ridicula eligito. Poſtremò, ſi tibi videtur crudum aliquem Polypum vel Sepiam deuorando morere. Hæc eſt illa felicitas, quam tibi procuramus. MERCATOR. Apage, ſceleſta enim & inhumana ſunt iſta quæ narras. DIOG. Sed heus tu,nemo non iſta facillimè aſſequi poteſt. Neque enim ad gloriam conſequẽdam opus erit eruditione,orationibus, atq; his nugis: verùm compendiaria ad illam via eſt. Etiamſi ex vulgo aliquis fueris idiota, coriarius videlicet,aut ſalſamentarius, aut faber, aut numularius,tamen nihil vetat quo minus te miren tur,ſi modò inſigniter impudens& audax fueris, atque omnibus egregiè conuiciari didiſceris. MERCAT. Ad has artes tui minimè indigeo. Nauta verò,aut hortulanus fortaſſe per occaſionem fieri poſſes,præſertim ſi te ille ad maximũ duobus obolis vendere velit. MERCV. Recipe eum. etenim libenter liberamur ab illo, qui clamoribus ſic nos obtundit,prorſuſque omnes iniuria & contumeliis afficit. IVPI. Alium accerſe,Cyrenæum illum purpura amictũ, & coronatum. MERCV. Agite, animũ aduortite omnes. Res ſumptuoſa eſt,quæque diuitibus indiget. Vita eſt hæc iucunda,vita ter beata. Quis cupit delicias?quis emet molliſsimum? MERCAT. Accede tu,& dic quid noris. emam enim te,ſi vtilis fueris. MERCVR. Ne obturba,ô bone,neq; interroga ipſum. ebrius enim eſt,itaq; non poterit tibi reſpondere,lingua,vt vides,titubans. MERCA. Quis mentis compos emat tam cõrruptum, & immodeſtum mancipium,quódque tot vnguẽta olet?quàm verò greſſu lubrico,& ratione carẽte incedit! Sed vtique Mercuri dic quibus artibus præditus ſit,aut quæ tractare ſoleat. MERCVR. In ſumma,conuiuator eſt,& compotor egregius:quin ad exercendas impudicas, & laſciuas ſaltationes,vnà cum tibicina admodum idoneus eſſet amatori cuidã & perdito hero. Quòd ad alia attinet,parandorum bellariorum gnarus eſt,& in adornãdis eduliis exercitatiſsimus. Breuiter, voluptatis artifex eſt: inſtitutus enim eſt Athenis,atque Sycilię tyrannis ſeruiuit, apud quos in magno precio fuit. Summa verò propoſiti ſui,ſeu doctrinę eſt,omnia contemnere,& omnibus rebus vti,vndique voluptatem conquirere. MERCAT. Tempus eſt vt alium emptorẽ nempe diuitem,& multas habentem pecunias, quæras: ego enim minimè idoneus ſum, qui tam hilarem vitam emam. MERCV. Ille ô Iupiter, quantum apparet inemptus nobis manebit. IVPI. Traducito,atq; alium adduc,vel potius duos iſtos,quorũ alter,Abderites ſcilicet, ridet: alter verò Epheſius, plorat. ſimul enim vendi volunt. MERCV. Deſcendite in medium. Optimas vitas vendo, omnium ſapientiſsimos proclamo. MERCAT. O Iupiter,quanta diſſimilitudo! alter enim non deſinit ridere, alter autem aliquem lugere videtur. omnino enim plorat. Heus tu, quid hoc ſibi vult,cur rides? DEMOC. Interrogas?quia mihi omnia quæ vos facitis,ridicula videntur,adeóque vos ipſi etiam. MERCATOR. Quis narras?nos omnes tu derides? atq; omnia noſtra opera nihil facis? DEMOC. Sic ſanè eſt. Nam in illis nihil eſt præclarum, aut ſtudio dignum. inania enim ſunt omnia,& atomorum cumulus,& infinitum quippiam. MERCAT. Nequaquam,imo tu vanus re vera,& experientia cares. O contumeliam! nondum deſinis ridere? Tu verò ô bone quid ploras? multò enim melius erit,vt exiſtimo, tecum quàm cum Democrito loqui. HERAC. O hoſpes, ego omnes humanas res calamitoſas, & deflendas eſſe exiſtimo,atque in illis nihil non eſſe fato obnoxium: ideóque miſeret me ipſarum, & deploro eas. Neque magnifacio præſentia, futura verò puto planè erumnoſa fore,conflagrationes dico,& totius mundi calamitatẽ. Iſta ſunt quę ego deploro,quódq; nihil ſolidum eſt, ſed quodammodo omnia in cyceonem conuoluuntur, tum quòd eadem res delectat & offendit, éſtque cognitio ignorantia, magnum paruum: atque ſurſum deoſúmque ferũtur omnia,& per vices mutantur in ludo huius ſeculi. MERCAT. Quid eſt ſeculum? HERAC. Puer, ludens,ludens talis,contendẽs. MERCA. Quid verò homines ſunt? HERAC. Dii immortales. MERCA. Quid verò dii? HERAC. Homines immortales. MERCA. Heus tu ænygmata loqueris,an griphos componis?planè enim tã quã Apollo,nihil explicas. HERAC. Nihil vos curo. MERCATOR. Igitur neq; quiſquam mẽtis compos te empturus eſt. HERA. Ego verò à pueris iubeo plorare omnes,tam eos qui me emunt,quàm qui non emunt. MERCAT. Hoc certè malũ parum differt ab inſania. neutrum horum emam. MERCVR. Et illi quoq; apud nos manebunt,cum non ſint vendibiles. IVPI. Aliũ accerſe. MERCV. Viſne Athenienſem illum facundum? IVP. Maximé. MERCV. Heus tu, huc veni. Vitam bonã & prudentem proclamamus. quis emet ſanctiſsimum hominem? MERCAT. Dic mihi, quam potiſsimùm noſti artem? SOCRAT. Pęderaſtes ſum,& in rebus quæ ad amorem ſpectant,prudens. MERCA. Quanti igitur emam te?nam pędagogo indigeo. eſt enim mihi puer egregius. SOCRAT. Quis magis idoneus me eſſe queat,qui cùm formoſo puero verſetur? Neque enim corporum amator ſum. Animam enim formoſam eſſe exiſtimo: & quanquam ſub eodem palliolo mecum recumbant, audies illos,vel ipſis teſtibus, nihil graue à me perpeti. MERCAT. Incredibilia ſunt quæ dicis,pædera ſtes cum ſis, tamen nulla de re te eſſe ſolicitum, quàm de anima, præſertim cùm copia fiat vt ſub eadem veſte iaceatis. SOCRAT. Atqui per canem

Democritici.

Heraclitici

Potio eſt ex multis cõpoſita.

Cyrenaici.

Seculum.

Academici

nem,& per platanum rem sic habere. MERCA. Hercle, quanta absurditas deorum. SOCRAT. Quid ais? An non videtur tibi canis esse deus? Nonne vides quantus sit in Aegypto Anubis, atque ille in cælo Sirius, necnon apud inferos Cerberus? MERCA. Rectè dicis. ego verò pecco. Verùm quale habes genus vitæ? SOCRA. Mihi ipsi ciuitatem quandam extruo, peregrina autem vtor politia, meásque præscribo leges. MERCAT. Vnum aliquod ex tuis dogmatibus audire cupio. SOCRA. Audi ergo maximum quidem illud, in quo mea de vxoribus sententia comprehensa est: Videtur mihi nullam debere cuiusquam esse propriam, verùm vnamquamq; passim debere accedere ad eũ, qui eam appetat. MERCAT. Quid ais? Num abrogandas esse leges de adulterio? SOCR. Per Iouem non illas solùm, verùm omnes reliquas nugas ea de re cõstitutas. MERCAT. Quid verò tibi de pueris iam maturis videtur? SOCRA. Et illi quidem optimatibus, qui aliquid præclari gesserunt, præmium erunt, vt eos ament scilicet. MERCAT. Papæ! quanta libertas! quæ sapiẽtia! Verùm quæ est tuæ doctrinæ summa? SOCRA. Ideæ, & eorum quæ existunt, paradigmata. Quæcunque enim vides, terram ipsam, quæque super terram sunt, cælum, mare, horum omnium imagines obscuræ existunt extra totius vniuersitatem. MERCAT. Vbi autem existunt? SOCRA. Nusquam. Nam si alicubi essent, non essent. MERCA. Nõ video ista quæ tu dicis paradigmata. SOCRA. Meritò, cæcus est enim tibi animæ oculus, ego verò omnium video imagines, & te latentem, & me alium. in summa, duplicia video omnia. MERCA. Ergo emendus es, sapiens cùm sis, & acutè cernas. Age, scire volo quid tu à me exigas pro ipso. MERCV. Da duo talenta. MERCA. Emi ita vt dixisti, pecuniam verò in posterum numerabo. MERCVR. Quod igitur tibi nomen est? MERCA. Dion Syracusius. MERCV. Age, quod felix faustúmque sit, recipe eum. Te iam voco epicure. Quis emet hunc? Est enim illius risoris discipulus, necnon illius qui ebrius est, quos aut multò antè proclamauimus: vnius autem cuiusdam rei cognitione illos vincit. multò magis enim impius est quã illi. Quod verò ad cætera attinet, suauis & gulæ amans est. MERCA. Quo precio venditur? MERCVR. Duabus minis. MERCA. Accipe: verùm vt hoc quoque sciam, quibus delectatur eduliis? MERCV. Dulcia edit, & mellita, maximè verò ficus. MERCA. Bene se res habet, emam enim illi totas massas caricarum IVP. Alium accerse, illum corpore hirsuto, vultu seuero, ex Stoa. MERCV. Rectè dicis. videtur enim magna ipsum multitudo quæ ad forum accurrit, expectare. Ipsam virtutẽ vendo, vitam perfectissimam. Quis cupit omnia scire solus? MERCA. Quid tu dicis? MERCV. Quia solus ille sapiens est, solus bonus, solus iustus, fortis, rex, rhetor, diues, legislator, & quæ cũq; alia sunt his similia. MERCA. Nũ, ô bone, & coquus solus est, & per Iouem coriarius, & faber, & his similia. MERCV. Sic videtur. MERCA. Accede ô bone, & dic mihi tuo emptori, qualissnam sis: ante omnia autem, num tibi doleat, quòd venderis & seruis. CHRYS. Nequaquam, neque enim in nobis hæc sunt. quæcunque verò in nobis non sunt, ista indifferẽtia esse solent. MERCAT. Non intelligo quid dicas. CHRY. Quid ais? non intelligis, quòd horum quædam sunt prælata, quædam verò rursus non prælata? MERCA. Ne nunc quidem intelligo. CHRY. Meritò quidem: neque enim assuetus es nostris nominibus, neque imaginationem habes quæ facilè apprehendat: verùm studiosus Dialecticæ contemplationis, non hæc tantum nouit, verùm etiam qualiter & quãtum accidens & præter accidens inter se differant. MERCAT. Per Philosophiã quæso, ne inuideas explicare quidnam accidẽs sit, & præter accidens. nescio enim quomodo perculsus sim præ numero vocũ istarum. CHRY. Citra inuidiã dixero. Si quis claudus existat, illisóque pede quo claudicat, ad lapidem, ex inopinato vulnus acceperit, is certè accidens habet claudicationem, vulnus autem præter accidens accepit. MERCA. O argutiam! præterea verò quídnam scire te potissimum profiteris? CHRY. Retia sermonum, quibus capio, & obstringo, denique tacere cogo, eos qui contra me disputant, planè frenum quoddam illis imponens: isti verò tantę orationis vi nomen est Syllogismus celeberrimus. MERCAT. Hercle fortem quendam & inexpugnabilem syllogismum refer. CHRY. Vide ergo, ést ne tibi puer. MERCAT. Quídni? CHRY. Quid si hunc ad flumen fortè ambulantem Crocodilus rapiat, postea verò se rediturum polliceatur hac lege, vt illi verum dicas quídnam de puero reddendo apud se decreuerit: quid tu dicis ipsum in animo constituisse? MERCAT. Quæstionem rogas ad quam difficile admodum est respondere, dubito enim vtrum dicere debeã quòd puerum recipiam. Sed per Iouem quæso te, responde tu, & puerum mihi serua incolumen, ne præuortat, ipsúmque deuoret. CHR. Bono es animo. etenim & alia quædam docebo te, quæ plus admirationis habent. MERCAT. Quænam sunt ista? CHRY. Istum inquam colligentem sermones, tum quoque illum dominantem, præterea illam quæ supra omnes est, Electram, tãdem opertum illum sermonem. MERCAT. Quis ille opertus sermo, aut quæ illa tandem Electra est, de quibus dicis? CHRY. Electram illam dico Agamemnonis vlde celebrem, quæ quidem eandem rem simul norat, & non norat. Astante enim illi Oreste adhuc incognito, nouit quidem Orestem suum esse fratrem: quòd verò ille Orestes est, ignorat. Rursus verò opertum illum, adeóque omnino mirabilem audies sermonem. Respondemihi: nostim tuum patrem? MERCATOR. Maximé. CHRYS. Quid igitur, si prope te statuerem aliquem coopertum, atque interrogarẽ, Nostin' hunc? quid diceres? MERCATOR. Scilicet me non nosse dicerem. CHRY. Sed ille ipse pater erat tuus. Itaque si istum non nosti, palàm est te patrem tuum non nouisse. MERCATOR. Nequaquã, verùm ego detracto velo num verum sit, explorabo. Sed quisnam tuæ sapientiæ

Canis deus

Epicurei.

Stoici.

προηγμένα & ἀποπροηγμένα Cicero producta & præcipua vertit. vide 3. de finibus bonorum.

Syllogismus.

tiæ finis est? aut quid tandem futurus es, si ad virtutis summum perueneris? CHRY. In his quę in natura prima sunt, versabor. Dico autē diuitias, sanitatem, & his similia. Primùm autem oportet multos labores impendere. libris enim exiguis literis descriptis incumbere oportet, & interpretationes congerere, & Solœcismis & absurdis vocibus impleri. In summa nequaquam decet sapientem fieri prius quàm ter ex ordine helleborum bibas. MERCAT. Egregia sunt ista tua, & forti viro digna. Verùm auarum fœneratorem esse (ista enim tibi inesse video) num illa dicemus esse viri, qui helleborum biberit, & iam ad virtutem idoneus sit? CHRYS. Certè. solùm enim sapientem fœnus exercere decet. Quandoquidem enim illius proprium est syllogismis cōcludere: vsuras autem colligere, & fœnus computare, atque syllogismis colligere, parum differre videntur: quemadmodum hoc soli studioso competit, ita quoq; illud: nec decet illum fœnus simpliciter, quemadmodum alii solent, accipere, verùmetiam alterius quoque fœnoris fœnus. Nisi fortè ignoras, fœnus aliud esse primum, aliud secundum, velut quandam illius progeniem. Vides autem & syllogismum quendam vulgò iactari, Si primum fœnus acceperit, accipiat etiam secundum. Verùm accepit primum, igitur & secūdum accipiet. MERCA. Num ergo & de merce de quam tu à iuuenibus quos instituis, capere soles, similia dicenda sunt, quippe cùm manifestū sit solos studiosos mercedē à virtute accepturos esse? CHR. Discis. certè non mea causa accipio, verū illius gratia qui dat. Nā cū alius sit effusor, alius verò cōprehensor: me quidem ipsum comprehensor: vt sim præparo, discipulū verò vt fiat effusor. MERCA. Atqui contrariū dicis iuuenē esse comprehensorem, te verò qui solus diues es effusorem. CHRYS. Heus tu, scommate me perstringis? sed vide tu ne te petam syllogismo ineuitabili. MERCAT. Quid verò mali ex hoc telo accidet? CHRYS. Dubitatio & silentium, prēterea mentis & intellectus subuersio: & quod omnium est maximum, si voluero in lapidem te conuertam. MERCAT. Quomodo lapidem feceris? neque enim Perseus, ô bone, mihi esse videris. CHRY. Hoc modo. Lapis est corpus. MERCATOR. Certè. CHRY. Quid verò? Nónne & animal corpus est? MERCAT. Imò maximè. CHRY. Tu verò animal es. MERCAT. Sic videtur. CHRY. Lapis igitur es, cum corpus sis. MERCA. Nequaquā: sed per Iouem solue me. & de nodo hominem me fac. CHRY. Non est difficile factu. igitur rursus sis homo. dic verò mihi, Nónne omne corpus animal est? MERCAT. Non. CHRY. An verò lapis animal est? MERCA. Non. CHRYS. Tu verò corpúsne es? MERCAT. Maximé. CHRY. Corpus autem cum sis, animal es? MERCAT. Euge effecisti, vt iam mea crura non aliter atque Niobes refrigerata & saxea facta sint. verùm coemam te. Quantū pro ipso numerabo? MERCV. Duodecim minas. MERCA. Accipe. MERCV. Solúsne ipsum emisti? MERCAT. Non per Iouem, verùm illi omnes quos vides. MERCV. Certè multi sunt, & fortes habentes humeros, & * digni sermone colligante. IVPITER. Quid moraris? alium aduoca. MERCV. Peripateticum accerso, te inquam honestum & diuitem. Age, te quidem aptissimum, qui vendaris, quippe qui omnia solus noris. MERCAT. Qualísnam ille est? MERCV. Modestus, æquus, vita bene composita: &, quod maximum est, duplex existit. MERCAT. Quomodo dicis? MERCV. Alius quidem foris apparet, quàm intus esse videtur. Itaque si ipsum emes, memento vt hunc internum, illum verò externum appelles. MERCA. Quid verò potissimum nouit? MERCV. Nouit triplicia esse bona: animæ scilicet, corporis, & rerum externarum. MERCAT. Humana sapit, quanti verò venditur? MERCV. Viginti minis. MERCAT. Pluris certé. MERCV. Nequaquam equidem: & ipse pecuniam habere videtur. Itaque non est quòd in illo emendo possis esse celerior quàm deceat: prætera non ita multò pòst disces ab eo quandiu viuat culex, & quàm profundè sol radios immittat in mare: denique qualē animam habeant ostrea. MERCAT. O Hercules quanta argutia! MERCVR. Quid si audias alia multa his acutiora, de semine, videlicet & generatione, déque embrionis formatione in vtero, & quomodo homo risibilis sit, asinus verò animal quod neque ridere, neque ædificare, neque nauigare possit. MERCATOR. Planè admiranda sunt ea quæ narras, & valde vtilia dogmata. Itaque emam ipsum viginti minis. MERCVR. Quis adhuc reliquus est? Scepticus ille. Heus tu Pyrrhia accede, illico proclamandus es. iam enim multi abeunt, & diffluunt, atque in paucis erit venditio. Veruntamen quis emet illum? MERCAT. Ego. Sed primùm dic mihi, quid nosti? PHILOSOPHVS. Nihil. MERCA. Quid ita? PHILOS. Quia omnino nihil mihi videtur existere. MERCAT. Igitur neque nos aliqui sumus. PHILOSO. Nec hoc quidem scio. MERCAT. Neque tu aliquis existis. PHILOSO. Hoc ego multo magis ignoro. MERC. O ignorantiam! verùm quid sibi volunt hæ statęrę? PHILOSO. Sermones in illis trutinor, & ad æqualitatē redigo: postquam autem illos planè similes, & æquale pondus habere cognouero, tunc ignoro quis eorum verior sit. MERCAT. In aliis autem rebus quid potissimùm facere soles? PHILO. Omnia facio prætèrquam quòd fugitiuos non persequor. MERCAT. Quid? Anne hoc tibi impossibile est? PHILOS. Quia ô bone non comprehendo. MERCAT. Iure: tardus enim & piger esse videris. Verùm quis tuæ sapientiæ finis est? PHILOSO. Ignorantia, & nihil neque audire, neque videre. MERCAT. Num ego & surdus simul & cæcus es? PHILO. Imò sensu etiam & iudicio careo. Breuiter nihil à verme differo. MERCA. Propterea emendus es. Quantillū æstimas? MERCVR. Attica mina. MERCA. Accipe. Heus tu quid ais? ego te emi. PHIL. Nō est certū. MERCA. Nequaquā. emi enim, & pecuniam numerauí. PHIL. De eo nūc cogito, atque istud cōsidero. MERCATOR. Atqui sequere me, quemadmodum seruum decet.

Id est, digni qui colligant manipulos, aut opus in agris faciant alluſione facta ad ſignificationem propriam τῶ λεγόμενο. Peripatetici.

Sceptici.

cet. PHIL. Quis nouit num vera sint quæ dicis. MERCA. Præco, & Attica mina, & illi qui adfuerunt. PHIL. An aliqui etiã nobiscum sunt? MERCA. At ego te iam coniiciens in pistrinũ, persuadebo tibi secundum peiorem causam, meum esse herum. PHIL. Ea de re nunc mecum delibero. MERCATOR. Sed per Iouem iam pronuntiaui, & sententiam tuli. MERCV. Tu quidem desine te huic opponere, atque sequere eum, quandoquidem te emit. Vos autem eras ad uocabimus: proclamaturi idiotas & fabriles, atque viles vitas.

Alludit ad λόγος ἅλς & ἀγείρω, quos vocãt.

PISCATOR, SEV Reuiuiscentes,

BILIBALDO BIRKHEIMERO INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus quasi quædam apologia superioris est: quantum ad Luciani personam attinet. Exponit enim ille causam hîc, cur toties in philosophos inuehatur: nempe quòd plerique simulato nomine pro veris falsos se gerant, quæstumque magis quàm virtutem sectentur. Series argumenti ita se habet. Finguntur philosophi illi vetustiores, Pythagoras, Socrates, Plato, Aristoteles, Chrysippus, Diogenes, atque alii, ad vlciscendum Lucianum, cum propter alia conuicia, tum quòd proximo Dialogo venales eos proposuerat, idque etiam vilissimo precio, ab inferis redire, ac reuiuiscere, commeatu in vnum diem impetrato. Qui cùm illũ saxis persecuti in fugam conuersum cepissent, occidere primùm statuerunt. Ille verò prouocando ad ipsam Philosophiam, cõque obtento vt causam sibi dicere liceret, postquàm à Diogene, vtpote Cynico, & cæteris liberiore, communi omnium nomine accusatus esset, tanquam qui contumeliosissime omnes Philosophiæ cultores, viros de tota virtute & rebus moralium optimè meritos, proscidisset, ita se defendit, vt dicere se minimè negare obiecta, sed consilio & ratione adductum, & hæc, & plura etiam his fecisse: non quidem in veros philosophos, sed in eos, qui nomine tantùm illo se iactarent, cum interim non modò Philosophiam veram ignorarent, sed planè diuersa etiam à præceptis & regulis illius factitarent. Proinde se non modò supplicio nullo dignum esse, sed cõtrà etiam præmiis tanquam veræ Philosophiæ amatorẽ atq; assertorem donari debere. Hoc iudicio peracto, cũ ille non solùm ab accusatione liberatus, verumetiã in societatem eorum à quibus antè accusabatur, ascitus fuisset, à Philosophia deinceps & falsi illi Philosophiæ simulatores citãtur, vt suæ professionis causam redderent. Qui cũ iudiciũ hoc omnes fermè declinassent, mittitur Lucianus vnà cũ Elencho, vt illos inquirant, ac bonos quidem honoribus afficiant, malos autem adempto habitu stigmate inurant: sed prius quàm id fieret, Lucianus seu Parrhisiades (ita enim se apud Philosophiam appellat) puta quò iam re ipsa cõprobaret, quod verbis antea dixerat, accepto hamo, eõque, auro, carnicis & placentis abscondito, quasi piscator aliquis, allectos & attractos simulatores istos capit, captos autem de communi reliquorum consensu de saxo præcipites mittit. Habet autem dialogus hic duos titulos, quorum alter ab iis, quæ à principio geruntur, nomen accepit, alter ab exitu seu catastrophe sumptus est, simillimúsque, quod ad argumentum & eius tractationem attinet, alicui veteris Comœdiæ fabulæ est.

SOCRATES.

INiice iniice lapides crebros execrandum in hunc: proiice glebas: adiice testas, pereute fustibus calumniatorem: vide sis effugiat: & tu Plato iacta, & tu Chrysippe, tu quoque: agite omnes pariter in illum obarmemur.

Pera vt reddam opẽ peræ, baculúsque bacillo.

Siquidem communis est hostis, nec quispiam è nobis existit, quem non iniuria affecerit. Tu verò ô Diogenes, si vnquam aliàs, præcipuè nunc baculo vtere. non desinas, dignas cõuiciator pœnas luat. Quid hoc rei est? nunquid, Aristippe, defessi estis? atqui minimè oportebat.

Este cati, atque acris nemo nunc immemor iræ,

Aristoteles, accelera, quin propius accede. Bene habet, capta est fera. deprehensúsne es scelerate? Porrò confestim intelliges quósnam viros maledictis tuis lacessieris. Verùm qualémnam fatum ipsum manebit? siquidem varium quoddam mortis excogitabimus genus, crudelitate cuius omnes exaciari valeamus. etenim æquum est septies eum singulis nobis morte pœnas expendere. PLATO. Mihi quidem per Iouem, erutis oculis, abscissáque lingua, cruci suffigendus videtur, prius tamen flagris cæsus. Tibi verò Empedocles quid? EMPEDOCLES. In Aetnæ cratêras præcipitandus, vt meliores conuiciis incessendos haud esse addiscat. PLA. Quinimo optimum esset, si Penthei, vel Orphei instar inter petras dilaniatus inueniretur, ita vt particulã vnusquisque digrediens secũ auferre posset. LVCIANVS. Minimè, verùm mihi parcatis, obsecro. SOCRATES. Arctius adstringe. Amplius non dimittêris. Num quid homerus dicat, vides.

Non est tuta fides hominũ generi atq; leonũ.

LVC

LVCIA. Atqui & ego quoq; per Homerum vos oro: forſitan enim illius reueremini carmina, méque verſus connectentem haud ſpernetis.

Me viuum capite: haud hominem prauum:
hæc quoque dona
Suſcipite, æs, aurum, quæ curant & ſapientes.

PLATO. Verùm neq; nobis aduerſum te Homerica deerit reſponſio: audi igitur:

Nec mihi mẽte fugam tu perſuadere valebis,
Poſtquã te teneo, licet aurea verba loquaris.

LVC. Hei malorum: ſiquidem ſpes maxima Homerus nos fruſtratur: ad Euripidem igitur mihi confugiẽdũ erit: ſiquidẽ ille me forſitan ſaluabit,

Ne ſupplicẽ interficite, haud fas occídere eſt.

PLATO. Atqui nunquid hæc ſunt & Euripidis,

Sceleſta qui patrarunt, mala decet pati?

LVC. Igitur iuxta verba hæc me interficietis?

PLA. Rectè per Iouem: inquit enim ille idem:

Effrenioris & ex legis dementiæ extremũ infelicitas occupat.

LVC. Próinde quoniam omnino me interficere decreuiſtis, nullúmq; mihi reſtat refugium, agite ſaltem hoc mihi indicate, quínam eſtis, quçúe tã intoleranda à nobis perpeſſi ſitis, vt tam intoleranter iraſcamini, ac me mortis cauſa ceperitis.

PLATO. Quibus nos affeceris contumeliis, à teipſo ſceleratiſsime perquire, belluliſque illis tuis ſermonibus, in quibus Philoſophiam ipſam conuiciis laceſsiuiſti, ergáq; nos iniurius fuiſti, cùm tanquam ex conciliabulis viros ſapientes præconio diuulgares, & quod maximũ eſt, liberos: quapropter indignatione moti, propter te emerſimus, ac tantiſper inferos dereliquimus, Chryſippus iſte, ac Epicurus, ego quoq; Plato, & Ariſtoteles ille, ſilénſq; hic Pythagoras, necnon Diogenes, omnes deniq; quos ſermonibus tuis infamaſti. LVC. Reſpiraui: ſiquidem non me interficietis, ſi intellexeritis qualíſnam ego erga vos extiterim: quapropter lapides abiicite: quin potius reſeruate: nam contra meritos vſui erũt.

PLATO. Nugaris: te etenim hodie perire neceſſe eſt: iámq; adeò, ob perpetrata ſcelera, lapideũ induas amictũ. LVCIA. Atqui viri optimi, quẽ ſolum ex omnibus laudare oportebat, familiarẽ veſtrum, beneuolum, & conuenientem, quin (ſi proloqui moleſtum non eſt) ſtudiorum veſtrorũ procuratorem, vt intelligatis, interficietis, ſi me occideritis, qui tot propter vos labores exantlaui. Vjdete igitur ne inſtar philoſophorum qui nunc ſunt, agatis, vt ingrati, iracundi, ac perfidi erga virum beneficũ videamini. PLATO. Proh impudentiam! nunquid tibi ob conuicia gratias debemus? Verè hic cum mancipiis ſibi rem eſſe exiſtimat, quandoquidem ob tantas iniurias, verborúmq; debacchationem, beneficia nobis enumerare conatur. LVCIA. Vbínam ego, vel quando vos iniuria affeci, qui ſemper Philoſophiam ſum admiratus, ac voſipſos ſummis extuli laudibus, cum ſermonibus quoque à vobis derelictis aſsiduè conuerſatus? Quin & hæc ipſa quæ proloquor, vnde quàm à vobis accepi, ac inſtar apiculæ decerpens, hominibus oſtendo? at illi laudant, ac vniuſcuiuſque florem, vnde, à quo, & quemadmodùm collegerim, cognoſcunt, méq; oratione quidem ob florigeram hanc meſſem commendant: ſed verius voſipſos, ac prata veſtra amœniſsima, qui tam varia & verſicoloria produxiſtis, extollunt: quæ ſi quis rectè ſecernere, connectere, ac concinnare nouerit, ita vt minimè alterũ ab altero diſcrepet, nunquid cùm tam egregiè quis à vobis affectus fuerit, obloqui conabitur viris benefactoribus, quorum gratia exiſtimationis alicuius eſſe reputatur? ni eiuſdẽ ſit naturæ, cuius & Thamyris vel Eurytus, ita vt vel Muſas, à quibus canendi normam acceperit, canendo, vel Apollinem iaculationis præceptorẽ iaculando prouocare audeat. PLA. Verùm generoſe, hæc omnia Rhetorum more, ac maximè rebus contraria protuliſti: ſiquidem proteruiorem tuam oſtendunt audaciam, manifeſtámq; præ ſe ferunt iniuſtitiam ac ingratitudinem, ſi, cùm à nobis (vt ipſe fateris) iacula acceperis, ea contra nos iaculatus es, hunc vnum ſcopum obſeruans, vt nos omnes conuiciis laceſſas: talem ſiquidem à te conſequimur gratiam, quoniam prata illa florida tibi reſeruauimus, nec vt ne decerperes, ſinúque repleto diſcederes, inhibuimus: ideò maximè ob hanc noxam mori dignus es. LVC. Videte, iræ aures præbetis, & quæ iuſta ſunt, minimè conſideratis: ego verò me nunquam in Platonis, vel Chryſippi, ſeu Ariſtotelis, aut reliquorũ veſtri ordinis iram incidere poſſe exiſtimaſſem: ſed longè ab illis mihi diſtare videmini. Verùm ô admirandi, ne indemnatum, cauſáq; non cognita me interficiatis: quanuis & id vos deceat, ne vehementia ac manifeſta violentia graſſari videamini, iure ſcilicet controuerſias diſſoluere, rationes dantes pariter & accipientes: iudicem eligere: méque vel vnà omnes accuſare, aut qui omnium vice id agat, eligere. Ego verò obiectis reſpõdere ſum paratus, & ſi aliqua in re iniurius eſſe conuictus fuero, ac ita de me ſtatuerit iudicium: merita expendam ſupplicia, vóſq; violentum nil perpetrabitis. Si verò crimina diluere videbor, ac inſons & ab omni culpa alienus eſſe inueniar: me iudices dimittent, vos verò in eos qui vos deceperunt, ac contra nos inſtigarunt, iram conuertetis. PLAT. Hoc illud eſt, æquum in campum, vt iudices eludere queas, educere conaris: ſiquidem te Rhetorem & cauſidicum vehementem, in orationibúſque admodum callidum eſſe dicunt. Próinde quémnam iudicẽ fieri cupis, quem muneribus, vt pro te ſententiam ferat (qualia iniuſta multa perpetrare cõſueuiſtis) corrumpere haud valeas. LVCIA. Confidite: huius enim rei gratia nullum arbitrum ſuſpectum, vel ancipitem, ſeu qui pro me iniuſtè calculum ferat, mihi euenire deſidero: & vt certius id cognoſcere poſsitis, ego Philoſophiam ipſam vnà vobiſcum iudicem eligo. PLAT. At quíſnam ac cuſabit, ſi nos iudicauerimus? LVCIA. Voſmetipſi accuſate, & iudicate: neq; enim illud timeo, quoniam tam iuſta antecello cauſa, támque lucu lenter & abundè me reſponſurum cõfido. PLATO. Quid faciemus ô Pythagora & Socrates? nã vir iſte quoniam iudicio experiri dignum ducit, haud abſurdè prouocare videtur. SOCR. Quid verò aliud, quàm vt ad iudicium pergamus, aſ-

ſumptáq; Philoſophia, quídnam reſponſurus ſit audiamus? nam abſque cognitione quid conari, non ad nos, ſed potiùs ad viros quoſdam iracundos, & qui iuſtitiam in manibus ſitam continẽt, ſpectare videtur: præbebimus enim occaſionem obloqui volentibus, ſi virum lapidabimus, nec pro ſe reſpondere permittemus, & hæc noſmetipſi iuſtitiæ vale dicentes. Próinde quid Anyto & Melito accuſatoribus meis, vel qui me tum damnarunt iudicibus, reſpondebo, ſi hic inauditus occubuerit, & aquæ omnino compos nõ fuerit? PLAT. Rectè ô Socrates admones: ad Philoſophiam igitur pergamus: & illa quidem diiudicet: nos verò quicquid ſtatuerit, amplectemur. LVCIA. Euge viri ſapientiſſimi, meliora hæc & iuſtiora: lápides verò, vt dicebam, feruate: ſiquidem paulò póſt in iudicio indigebitis. Verùm vbínã Philoſophiam quis inueniet? vbi enim habitet, non noui, quanuis longo circumerrauerim tempore, domũ, vt eam conuenire poſſem, quærens: inde in quoſdam vilibus amictos veſtibus, barbáſque promiſſas geſtantes incidi, qui cùm ad eandem ſe pergere aſſererent, eos ſcire exiſtimans, interrogaui: at illi, quoniã me longè plus ignari eſſent, ne de ignorantia redargui poſſent, vel omnino nil reſpondebant, vel ianuam aliam pro alia oſtendebant: ego verò in hunc vſq; diẽ domum reperire haud quiui. Sæpiùs verò ipſe ſu ſpicãs, vel ductore quopiam, ad quaſdam ianuas perueni, certiſsimè tum inueniſſe ſperans, à multitudine ingredientium & egredientium coniecturam ſumens, qui omnes ſeueritatem quandã præ ſe ferebant, forma erant decora, vultu verò meditabundi: hoſce inſecutus, & ipſe quoq; ſum ingreſſus: ibi viraginem conſpexi quandam, nõ incurioſè, ſordidè vel incõcinnè excultã: verùm quamprimùm deprehendi eam dependulos cincinnos minimè ornando negligere, veſtitúſque cultum ſtudioſè affectare: & quanuis tam exquiſitis munditiis ornata eſſet, cultum tamen decoris gratia diſſimulare nitebatur: apparebat & fucus quidam, lenociniúmque, & verba perquàm meretricia: ab amatoribus verò laudata, admodum gaudebat, & ſi quis aliquid dediſſet, auidè ſuſcipiebat: opulentiores quoq; iuxta ſe locabat, amatores autem inopes nec aſpicere dignabatur. Sæpius quoque cùm ſe caſu denudaſſet, torques aureas anguillis craſsiores conſpiciebam. Hæc cùm vidiſſem, confeſtim ad pedes ſum conuerſus, oppidoquàm miſeratione commotus ob infelices illos non naribus ſed barbis ad illam pertractos, ac Ixionis inſtar pro Iunone idolo cõgredientes. PLATO. Hæc quidem rectè dixiſti: non enim manifeſtum nec cunctis notum eſt oſtium: atque haud neceſſe erit ad illius accedere domum: hîc enim in Ceramico ipſam opperiemur: illa verò iam aderit, ex Academia reuertẽs, vt etiam in Pœcilo obambulet: id enim quotidie facere conſueuit: quin potiùs iam præſtò eſt. Vidéſne ex effigie decorem, manſuetudinem ex aſpectu, ipſam verò cogitabundam placidè incedere? LVC. Multas effigie, inceſſu, & veſtitu ſimiles video: atqui inter has omnes ſolùm vna vera eſt Philoſophia. PLA. Rectè loqueris: verùm quænam ſit, cùm ſolùm loqui cœperit, oſtendet. PHILOSOPHIA. Papæ! cur Plato, Chryſippus quoque, & Ariſtoteles, necnon reliqui omnes, ipſa mea diſciplinarum capita, apud ſuperos? Cur rurſus in vitam? Ecquis vos ex inferis læſit? Iracundis ſimiles eſtis. Quíſnam hic exiſtit, quem comprehenſum ducitis? nunquid fur eſt, ſeu homicida, vel ſacrilegus? PLATO. Ita per Iouem, ô Philoſophia, & omnium ſacrilegorum inquinatiſsimus, qui te ſanctiſsimam maledictis inceſſere conatus eſt, paritérque nos omnes, quotquot abs te quippiam didicimus, ac poſteris vtendum dereliquimus. PHILO. Itaque maledicẽte quopiam indignamini, cùm ſciatis quænam ego à Comœdia in Dionyſiis audire ſoleo: attamen ipſam amicam eſſe duco, neque in ius voco, ſeu accedens incuſo, verùm conuenientia & feſto congruentia ludere permitto. Noui enim quòd nil ob ſcommata redditur deterius, ſed econtrà, quodcunque bonum exiſtit, tanquam aurũ cùm erutum inciditur, clarius relucet, fitque ſplendidius. At vos neſcio quemadmodum iracũdia ac indignatione accenſi eſtis: próinde cur eũ ſtrãgulatis? PLA. Vnũ hunc poſtulantes diẽ, contra illum emerſimus, vt ob cõmiſſa malefacta dignas perſoluat pœnas. Fama etenim cognouimus qualia contra nos invulgus ſparſerit. PHIL. Igitur eum indemnatum ac inauditũ interficietis? Atqui dicere quid velle videtur. PLAT. Minimè: verùm negotium omne tibi cõmittemus, vt cognita cauſſa, quicquid viſum fuerit, ſtatuas. PHILO. Quid tu ais? LVCIA. Hoc idẽ ô hera Philoſophia, quandoquidem ſola veritatem inuenire potis es: vix enim multis obtinui precibus, vt tibi cauſſa delegaretur. PLAT. Nunc, ô execran de ipſam dominã appellas, paulò antè verò rem eſſe turpiſsimam philoſophiam aſſerebas, cùm in tanto theatro etiam pro duobus obolis vnum quenque ſingulatim venalem proponeres: memini ſtíne ſermonum? PHIL. Atqui videte ne non philoſophiã iſte, verùm præſtigiatores viros ſub veſtri nominis obtentu multa ac fœda committentes, maledictis infectatus ſit. LVC. Quamprimùm cognoſces, ſi ſaltem reſpondentem audire velis: tantummodo ad Arium abeamus pagum, ſeu potiùs in arcem ipſam, vt tanquam ex ſpecula, cuncta pariter quæ in vrbe ſunt, manifeſtè pateant. PHILO. At vos ô amicæ in Pœcilo tantiſper deambuletis porticu: adero etenim quum primùm diiudicatum fuerit. LVC. Quænam ô Philoſophia hæ ſunt? nam & ipſæ admodum ornatæ eſſe videntur. PHIL. Virilis hæc Virtus ipſa, illa verò Modeſtia, penes quam Iuſtitia, & anteſignana diſciplina: dubio verò colore, & vix apparens illa, Veritas eſt. LVC. Nõ video: quámnam dicis? PHIL. Nónne inornatam illam cernis, nudam inquam, ſunterfugientem ſemper, ac ſubterlabentem? LVC. Vix nunc tandem cerno: verùm cur non & has ducis, vt penitus repleatur conſeſſus? ſiquidem Veritatem & Patrocinium ad iudicium pariter aſcendere volo. PHIL. Rectè per Ioué: ſequimini igitur & vos: non enim difficile erit vnicum iudicare iudiciũ, præcipuè cũ de noſtris agetur. VERITAS. Abite vos: nil enim

Oratores ad aquę mẽſuram perorabant.

Ceramicus locus Athenis, vbi qui in bello ceciderant, ſepeliebãtur. A varietate picturarum pœcilus dicta eſt Philoſophia.

ctus porticus: nam in bella varia quæ Athenienſes aduerſus hoſtes geſſerant, depicta erãt, meminit Pauſanias.

Locus Athenis vbi Oreſtes cauſam dixit, & vbi quæ ad remp. ſpectabant, ſeueriſsimè adminiſtrabantur.

enim mea refert ea audire, quæ quidem qualia ſint, noui. Lvc. Verùm ô Veritas, vt iudicio adſis, ac ſingula diligenter exquiras, maximè noſtra intereſt. Phil. Nunquid famulitium hoc mihi admodum beneuolum deducam? Lvc. Valde quidem, & quemcunque volueris. Phil. Sequimini ô Ingenuitas, Loquendíque libertas, vt mi ſerum hunc homuncionem amatorem noſtrum, ac nullo prætextu iuſto periclitantẽ, ſaluare poſſimus: at tu Elenche illic remane. Lvc. Minimè ô hera, quin ille quoque veniat, & ſi quis alius: haud enim cum fortuitis neceſſe eſt me depugnare ſeris, verùm cum arrogantibus difficillimæq; redargutionis hominibus, & qui ſemper effugia quædam inueniant, ita vt neceſſarius ſit Elenchus. Phil. Igitur admodũ neceſſarius: melius verò ſi & Demonſtrationem tecum aſſumas. Ver. Sequimini omnes, quandoquidem ad iudicium neceſſarii videmini. Arist. Cerníſne ô Philoſophia, quemadmodum propter nos Veritati ſubblanditur? Phil. Nũquid ô Plato, Chryſippe, & Ariſtoteles, veremini ne ſui cauſſa, cùm Veritas ſit, mentiatur? Plato. Nõ hoc: ſed admodum callidus eſt, & blandiculus, ita vt illi perſuadere poſſet. Phil. Confidite: nil iniqui, cùm Iuſtitia hæc adſit, fieri poterit. Abeamus igitur. Verùm dic mihi tu, quod tibi nomen eſt? Lvc. Mihi? Parrhiſiades Alethionis Elenxiclei. Phi-
Audax locutor veridici glorioſi redarguitoris filius.
lo. Patria verò quænam? Lvc. Syria, ô Philoſophia, iuxta Euphratem. Sed quid hoc eſt? noui enim quoſdam ex his meis aduerſariis, nõ minùs quàm ego ſum, barbaros genere, moribus verò & diſciplina non Solenſes vel Cyprios, ſeu Babylonios, aut Stagiritas. Siquidem quantum ad te pertinet, nil refert ſi quis voce ſit barbarus, dummodo iuſtè ac rectè ſentire videatur. Phil. Benè dicis. Verùm & hoc quæro, quámnam artem noſti? quoniam & id ſcire decet. Lvc. Arrogantiæ ſum oſor, & verſutiæ oſor, & mendacii oſor, & inſolentiæ oſor, omnéſque eiuſmodi coinquinatorum hominum odi ſpecies: ſunt enim, vt noſti, perquàm multæ. Phil. Hercules, odii plenam exerces artem. Lvc. Rectè dicis: cernis etenim quibúſnam odio ſim, & quemadmodum propter eã periclitor. Verùm & cõtrariã admodum probè noui artẽ, eam inquã, quæ ab amare exordiũ ſumit: ſum enim veritatis amator, & honeſti amator, & ſynceritatis amator, ac omnium quę ad amare ſpectare videtur. Verũ pauci admodũ hac arte ſunt digni: qui verò ex aduerſo ſunt cõſtituti, ac odio magis familiares, infiniti. Periclitor igitur illam quidem ob ſegnitiẽ iam dediſcere, hanc verò etiam nimium callere. Phil. Atqui haud oportebat: eiuſdem enim ferunt eſſe & illa & iſta, ita vt indiuiſibilis ſit ars: vnica etenim eſt, quanuis binæ eſſe videantur. Lvcia. Meliùs tu hæc ô Philoſophia noſti: meum verò ita ſe habet, vt prauos odio habere, bonos autẽ laudare & amare conſueuerim. Phil. Age, quò oportebat, iam deuenimus: hîc in Mineruæ iudicabimus veſtibulo. Heus ſacerdos, diſpone ſedilia: nos interim deam adorabimus. Lvc. Obſecro Pallas, contra arrogantes mihi auxilium ferto, ac recordare quanta ipſorum periuria quotidie audis: ſola enim tanquam ſpeculatrix quæ perpetrant vides: nunc tempus illos vlciſcendi adeſt: ſi verò me victum cernes, nigróſque ſuperare, tuum adiice calculum, méq; ſaluato. Philos. Agite iam conſedimus, veſtras parati audire querelas: vos verò ex omnibus quempiam eligatis, qui egregiè accuſare ac redarguere nouerit, quandoquidem impoſsibile eſt vos omnes pariter loqui. Tu autem Parrhiſiades dehinc reſpondebis. Reviviscentes. Quis igitur è nobis, vt potiſsimùm hanc agat cauſam, idoneus erit? Tua ô Plato excellens prudentia eſt admiranda, eloquentia verò redundans, & Attico lepôre referta, flexanima & venuſta: cognitio autem ac diligentia, necnon tempeſtiua demonſtrationũ inductio, hæc omnia copioſè tibi adſunt: quapropter accuſationem ſuſcipe, & pro cunctis, quæ digna ſunt, eloquere, ac omnium illorum nunc reminiſcaris, & in hoc vnum cõfer ſi quid aduerſus Gorgiam, aut Polum, ſeu Prodicum, vel Hippiam à te dictum eſt. Vehementior hîc exiſtit: expedi igitur ironias & ſales, copioſaſque illas & iucũdas comitates: quin, ſi videbitur, nõnunquam exuperes, vt magnus Iupiter alatũ impellat currum, ac indignatione moueatur, ni ille debitas expendat pœnas. Plat: Minimè, ſed vehementiorem quendam eligamus, Diogenem hunc, vel Antiſthenem, aut Cratetẽ, ſeu te Chryſippe: non enim elegantiæ perpolitæ in præſenti, nec conſcribendi acrimoniæ eſt tempus, ſed redargutionis cuiuſdam, ac iudicialis exercitationis. Rhetor enim eſt Parrhiſiades. Diogen. Próinde ego ipſe accuſabo: non enim ſermonibus nimium longis opus eſt arbitror. Accedit, quòd præ cunctis reliquis iniuria ſim affectus, paulò antè pretio duorum obolorum præconis voce venalis expoſitus. Plat. Diogenes, ô Philoſophia, pro cunctis loquendi prouinciam ſubibit. Verùm ô generoſe, memineris te accuſationem iſta non ſolùm rem tuam, ſed communem agere: ſi enim inuicem in quibuſdã diſcrepamus, tu id nũc minimè ſcruteris: nec quis rectiùs ſentiat, inquirere curabis, ſed ob hoc ſolùm, quoniam philoſophia ipſa iniuria ſit affecta, ac malè in Parrhiſiadis audierit ſermonibus, indigneris. Opiniones verò in quibus diſſidere videmur, omitte: pro ea re quæ omnibus communis eſt, digladiare videſis. Te ſolum præpoſuimus, ac nunc in te cuncta noſtra periclitantur, vt vel maximè ſyncera videantur, vel talia, qualia ille deſignauit, eſſe credantur. Dio. Confidite: nihil prætermittemus: pro omnibus verba faciã. Próinde etſi Philoſophia ſermonibus cõmota, (natura enim manſueta ac mitis eſt) ipſum abſoluere ſtatuerit, non tamen mea deerunt: illi enim, quòd baculos haud fruſtrà geramus, oſtendam. Phil. Minimè hoc, verùm potiùs ſermone: ſatius enim lingua quàm ligno rem agere: ne igitur cunctẽris: iam enim effuſa eſt aqua, conciliúmque in te oculos coniecit. Lvcia. At reliqui quoque ô Philoſophia, confideant, ac vobiſcum diiudicent: Diogenes verò ſolus accuſet. Phil. Verùm nunquid vereris ne cõtra te calculum ferant? Lvc. Minimè: plures enim ſupe-

rare volo. PHIL. Generosa hæc tua: desidete igitur: tu verò Diogenes loquere. DIOG. Qualésnam circa vitam, ô Philosophia, viri exiterimus, tute optimè nosti, verbísq; minimè indiget: nam vt de me fileam, quísnam ignorat quãta bona Pythagoras iste, & Plato, & Aristoteles, & Chrysippus, reliqui denique in vitæ humanæ vsum contulerint? Verùm quibúsnam contumeliis, quanuis tales exiterimus, sceleſtisimus hic Parrhisiades nos lacesserit, iam dicere pergam. Cùm enim Rhetor, vt aiunt, fuisset, derelicto foro, ac illius existimatione, quicquid vehemẽtiæ ac oratorii vigoris consecutus est, vniuerso illo contra nos se instruens, non desinit maledictis insectari, præstigiatores ac deceptores subinde vocans, multitudiníque vt nos derideat & contemnat, tanquam nullius simus momenti, persuadet: quinimò multorum iam odium non in nos solùm, sed contra te quoque ô Philosophia suscitauit, potisima etiam tua, mendacia ac nugas appellans, & quæ nos edocuisti, subsannatione inicessens, ita vt à spectatoribus laudetur, ac non vulgariter illi applaudatur, nos verò intolerandis afficiamur iniuriis. Vulgus siquidem eiusce vt plurimùm est naturæ, vt cum res cauillatione ac maledicentia agatur, gaudeat, præcipuè cùm ea quæ absolutisima esse videntur, mordicus arripiuntur: quemadmodum olim gaudebat cum Aristophanes & Eupolis irrisionis gratia Socratem hunc in scenam introducerent, Comœdiásque absurdas quasdam de illo commentarentur. Et illi quidem contra virum vnum talia sint ausi, ac in Dionysiis, cùm id facere concessum esset, scommatáq; pars quædam festiuitatis viderentur, forsitánq; deus, cùm lepidus quispiam esset, delectaretur: at iste deliberatè ac multo studio instructus, in optimos quosque inuectus est: librum enim ingentem blasphemiis quibusdam refertum conscripsit, magnáq; voce Platoni, Pythagoræ, Aristoteli huic, Chrysippo illi, mihi, omnibus deniq; maledicit, cùm id nec festiuitas permittat, nec priuatim aliqua in re à nobis læsus fuerit. Parcendum enim illi foret, si talia iniuriam repellendo, non inferẽdo ageret: & quod omnium grauisimũ existit, sub tui nominis prætextu talia, ô Philosophia facere audet: nec non eodẽ conatu dialogo familiari nostro auxiliatore & mimo contra nos vtitur: quinetiam Menippo viro nobis amico persuasit, vt quãplurimùm in comicis illis cauillis sibi assistat: qui solus non adest, neque nobiscum, prodita societate, accusat: pro quibus omnibus pœnas luere est dignus. Quid enim contra hæc dicere posset, cùm exactisima quoque coram tot testibus carpere ausus fuit? In quorum vtilitatem hoc quoq; redundabit, si ipsum pœna affectum spectauerint: nemo enim dehinc philosophiã tam facilè contemnere audebit. Próinde in hac re quietẽ agere, & iniuriantem tolerare, non modestiæ, sed extremæ ignauiæ & amentiæ indicium censendum esset. Cæterùm postrema cuínam ferenda sunt? Siquidem nos tanquam mancipia in venaliciũ deducens, præconis, vt aiunt, voce diuendidit, nõnullos pretio ingenti, quosdam mina Attica, me verò sceleſtisimus ille obolis duobus, ita vt circunstantibus risum moueret. Eam ob causam indignatione perciti, in illum manus iniecimus, téque rogamus vt nos turpisimis affectos iniuriis vlciscaris. REVIVISC. Euge ô Diogenes, pro cunctis, vt decebat egregiè peroraſti. PHIL. Desinite inuicem laudare. Infunde responsuro: tu verò Parrhisiades dicere pergas: nunc enim tibi aqua defluit: ne igitur cunctaris. PARR. Nõ omnia mea, ô Philosophia, in accusatione sua Diogenes recensuit, verùm magna ex parte, quæ difficiliora erant, nescio qua ratione ductus prætermisit: tantùm verò aberit, vt me illa minùs dixisse negem, vel præmeditatam excusationem quandam prætẽdam, vt si qua ille idem reticuit, vel ego anteà haud protulerim, nunc vel præcipuè expedire videar: ita enim intelliges, quósnã arrogantes & præstigiatores appellans diuulgauerim, aut maledictis meis lacesserim. Próinde hoc solum mihi considerate, nunquid in cunctis veritatem dixero. Quòd si blasphemi vel asperi quid in se oratio habere videbitur, non me redarguendum, sed rectiùs (vt arbitror) illos qui talia committunt, accusandos esse puto. Ego siquidem confestim ac percepissem quantis incõmodis rhetores degrauari necessum esset, deceptionibus scilicet, mendaciis, temeritate, clamore, pressionibus, infinitis denique aliis: hæc quidẽ, vt decebat, cuncta declinaui, ad tuáque, ô Philosophia, bona aspirans, quantum mihi vitę adhuc reliqui esset, tanquam ex fluctuatione ac tempestate in tranquillum quendam subiens portum, sub tua protectione viuere expetebam: ac posteaquàm ad vestra tantummodo transgressus essem, te quidem, prout conueniens erat, ac reliquos omnes qui vitæ optimæ institutores fuissent, admirabar, tanquam qui manus ad eos festinantibus porrigerent, ad optimáq; & vtilisima adhortarentur, si quis solùm ea transgressus non esset, seu neglexisset, verũ firmiter regulas quas tulisſetis inspexisset, ad illáque vitam suam direxisset, ac instruxisset: quod quidem per Iouem inter nos pauci facere consueuerunt. Cùm verò quàmplurimos cernerem philosophiæ amore minimè teneri, verùm ob huius rei gloriam solam, prompta hæc ac vulgaria, & quæcunque omnino faciliter imitantur, admodum rectè bonorum instar virorũ assimilare, barbam inquã, ac incessum, necnon induuium, cæterùm vitam ac eorum actus formæ contradicere, vobísq; penitus cõtraria exercere, ac professionis dignitatem corrumpere: indignabar, videbatúrque mihi res admodũ similis esse Tragico mimo, qui mollis esset, ac muliebris, Achillũ verò, seu Theseum vel Herculem ageret ipsum: cùm tamen neq; heroicè incederet, neque loqueretur, verùm ita sub tali lasciuiret persona, vt nec Helena vel Polyxena, cùm id earum modestiæ minùs conueniret, tolerare possent, taceo Herculem Callinicũ, qui, vt mihi videtur, quamprimùm conuersus clua talem verberasset, ipsum inquam, ac personã illam quæ tam effœminatè eum repræsentando contaminasset. Talia igitur cùm vosipsos quoq; ab illis perpeti viderem, non tuli hypocriseos impud

Verte Horologium.

Herculem saltãtem, & Cerberum ab inferis extrahentẽ meminit Hesychius

impudentiam, ſi cùm ſimiæ eſſent, heroum perſonas aſſumere, vel Cumanum illum aſinum imitari auderẽt, qui leonina indutus pelle, leo quoque ipſe videri volebat, cùm aduerſus Cumẽſes ignaros admodum horrendè & aſperè rugiret, donec hoſpes quidam ipſum non leonem, ſed aſinum eſſe deprehendiſſet, verbis redarguiſſet, fuſtibúſq; inſecutus verberaſſet. Próinde quod maximè intolerandum mihi videbatur, id erat: nemo nõ hominum, ſi quempiam ex illis flagitioſum ſeu turpe aut impudicum aliquid cõmittere vidiſſet, confeſtim Philoſophiã ipſam, ſiue Chryſippum, aut Platonem, ſeu Pythagoram, vel cuiuſcunq; cognomen non doctrinam delinquens ille aſſumpſerat, accuſabat: & quoniam ille coinquinatè viuebat, homines malè quoq; de vobis, multis anteà ſeculis defunctis, cõiectabatur: (nõ enim de viuentibus vobis inquiſitio fiebat, ſed iam ex pedibus ſublatis) omnes verò cùm manifeſtè cernerent quàm moleſta & impudica ille committeret, vos quoq; indicta cauſa cõdemnabant, ac pari calumnia dilacerabant. Ego verò cùm hæc cernerem, ferre non potui, verùm eos redarguebam, à vobíſq; ſecernebam: vos verò honore propter hæc me dignum, in iudicium rapitis. Nunquid igitur ſi initiatum quempiã viderem occulta deorum prodeuntem, ac in publicum efferentem myſteria, ideóq; indignarer & reprehenderem, me impium eſſe exiſtimaretis? Atqui minùs iuſtè, quandoquidẽ certaminũ quoque præfecti, mimos qui vel Palladis, vel Neptuni ſeu Iouis aſſumpſere perſonam, non tamen commodè nec ex deorum egere dignitate, flagellare conſueuerunt: at ii minimè iraſcuntur illis, ſi flagelliferos quempiã perſona ornatum ſeu forma decoratum verberare iuſſerunt, verùm (vt arbitror) vapulantes potius laudare conſueuerunt. Seruum enim vel nuncium minùs aptè repræſentare, paruus error: at Iouẽ ipſum ſeu Herculem haud pro dignitate ſpectatoribus oſtendere, turpe ac piaculo ſimile eſſe videtur. Quinimò & hoc omniũ eſt abſurdiſsimũ, quòd cùm multi ex eis dogmata veſtra exactè calleant, ita tamẽ viuunt, ac ſi ideo tantùm illa legerint, ac meditando operam impenderint, vt contraria exercere poſsint. Cuncta enim quæ dicunt, veluti pecuniæ ac gloriæ contemptum, ſolúmq; honeſtum bonum eſſe arbitrari, ira vacuum eſſe, & ſplendida quoque deſpici debere, bonis æqualiter perfruendum eſſe, honeſta per deum admiranda: ſapientiæ & veritatis ſunt plena: at ii qui hæc ipſa ſub mercede docent, & diuites admirantur, & argento inhiant, caniculis iracundiores, leporibus timidiores, ſimiis blandiores, aſinis petulantiores, felibus rapaciores, gallis contentioſiores: ita igitur affecti quid aliud quàm riſum mouent, inuicem circa diuitum ianuas ſe conculcantes, cœnáſq; diuerſas appetentes, & in illis ipſis moleſtè laudantes, ac vltra honeſtatem ſe ingurgitantes, cuncta reprehendentes, & inter calices illepida & abſona philoſophantes, merum deniq; minimè ferentes? Idiotæ verò, quos cõuiuio intereſſe contingit, rident ſcilicet, ac Philoſophię, quoniam piacula talia producat, inſultant. Eſt & illud omnium abſurdiſsimũ, quòd cùm vnuſquiſque nullius ſe rei indigere affirmat, ſed ſolum ſapientem diuitem eſſe vociferatur, paulò tamen pòſt accedens poſtulat: & ſi non accipit, indignatur, pariter ac ſi quis regiè ornatus arduam geſtet tiaram, necnon diadema, & reliqua ſigna regia, friuolarũ tamen rerum indigus mendicet. Próinde eũ ipſi quid accipere debent, multus quòd omnia communia eſſe cõueniat, ſermo, & quòd indifferentes diuitiæ, & aurum vel argentum nil à litoralibus differat lapillis. At cùm vetus quiſpiam amicus & familiaris auxilii indigens accedit, & paucula quædam ex multis poſtulat, taciturnitas, & indigentia, & ruditas, & dictorum in contrarium palinodia, variſq; de amicitia ſermones illi, necnon virtus ac honeſtum quónam abeant, ignoro. Sunt enim verba hæc verè pẽnata, & penitus euaneſcentia, quæ illi fruſtrà in quotidiana conuerſatione, vmbratili inter ſeſe iacti tant pugna. Eouſque enim vnuſquiſq; eorũ amicus exiſtit, quouſq; nec de argento neq; de auro ſeu de commodo agitur: quòd ſi quis obolũ tantummodo oſtenderit, confeſtim pax ſoluitur, ac omnia turbantur, implacatáq; redduntur: libri excidunt, & virtus aufugit: quemadmodum & canibus euenit, inter quos ſi quiſpiam os proiecerit, confeſtim exiliunt, ac inuicem mordent, & illi qui prior os rapuit, allatrãt. Fertur Aegyptius rex quidam ſimias vt tripudiarent inſtituiſſe, aniliáq; (nam admodum ad res humanas imitandas ſunt apta) celerrimè didiciſſe vt perſonata ac purpurata ſaltarent: erátq; admodum viſu res digna, donec ſpectator quiſpiam vrbanus nuces è ſinu depromptas in mediũ abiiceret: id ſimiæ videntes, tripudii oblitæ, id quod erãt, ſimiæ pro ſaltatoribus euaſerunt, perſonas conterebant, veſtitum diſcerpebãt, inuicémq; pro fructibus depugnabant, ita vt pyrriches ordo diſſolueretur, à theatróque rideretur. Talia & hi perpetrant, quos ego conuiciis inſectatus ſum, nec vnquam redarguere & comicis morſibus impetere deſinam. Verùm non ita inſanio, vt in vos, ſeu vobis ſimiles (ſunt enim, ſunt profectò nõnulli qui verè philoſophiã amplectantur) blaſphemiæ quid, vel ſiniſtrum euomam: quanuis ſi quid haberem quod dicerem, nunquid hoc vos ad vitam reducere deberet? At verò vt glorioſi illi, ac deo inimici odio habeantur, admodũ dignum exiſtimo. Próinde tu Pythagora, & Plato, & Chryſippe, & Ariſtoteles, nunquid tales vobis congruere, vel in humanæ vitæ vſum familiare ſeu conueniens quid oſtendiſſe dicitis? Ita per Iouem, inquiunt, Hercules, & ſimia. An quia barbas nutriunt, & ſeueritatem præ ſe ferre, philoſophiam quoq; exercere videntur, ideo vobis ſimiles erũt? Quinimò pertuliſſem, ſi ad ſimulationem ipſam quoque apti fuiſſent: nunc verò citiùs vultur luſciniam imitabitur, quàm illi Philoſophos. Próinde quæ pro me ipſo dicenda erant, expoſui: at tu veritas, nunquid vera ſint, teſtificare. PHILOS. Nũc longiùs ô Parrhiſiade abſiſte: quid vobis agendum erit? quomodo vobis vir dixiſſe videtur? VIRTVS. Ego quidem ô Philoſophia interim cùm iſte peroraret, terrã ſubire optabam:

adeò vera omnia protulit. Siquidem audiens vnumquenq; qui talia faceret, agnoſcebam, interímq; dicta aliqua in hunc, alia verò in eum qui grauia perpetraret, referebam: etenim perquàm manifeſtè viros tanquam pictura quadã cuncta conferens, expreſsit, ac non ſolùm corpora, ſed & animas ipſas admodum deſignauit. PHIL. Et ego quoq; ô Virtus admodum erubui: vos verò quid dicitis? REVIVIS. Quid aliud, quàm à crimine eum abſolui, inter amicóſq; & benefactores noſtros aſſcribi debere? Planè etenim nobis idem quod Ilienſibus euênit, qui hunc tanquam Tragœdum quendam aduerſus nos excitauimus, qui Phrygûm decantaret calamitates. Canat igitur, & dei inimicos tragicè exagitet. DIOG. Et ego quoque, ô Philoſophia, admodum virũ laudo, ac cuncta quæ illi obieci, execror: & quia generoſus eſt, amicum eum facio. PHIL. Euge ô Parrhiſiades, quoniam in omnibus ſuperior eua ſiſti, ab accuſatione te abſoluimus: dehinc verò noſter eris. PARRH. Hanc primam adoraui: verùm aliud magis Tragicum opus mihi ſupereſſe puto: ſiquidem ô valde veneranda Victoria, quotidie vitam meam venerabilem reddis, nec coronare deſinis. VIRTVS. Nunquid igitur & illos citemus, ac à ſecundo iam ordiamur cratere? vt pœnas ob ea propter quæ in nos iniurii fuere, expendant, Parrhiſiades autem vnumquenq; accuſabit. PARRH. Rectè, ô Virtus, elocuta es: quapropter heus tu miniſter Syllogiſme, ocyùs in vrbẽ deflectere, Philoſophóſq; vt præſtò ſint, citare pergas. SYLLOG. Audi, tace: philoſophos vt in arcẽ aſcendant, ac de virtute, philoſophia, ac iuſtitia rationem reddant, citó. PARRH. Vidéſne? pauci citationi obedientes conueniunt, partim verò iudicium timent, ac plurimi ocioſi non ſunt, circa diuites enim verſantur: ſi verò cunctos aduenire cupis, de iis præconium ô Syllogiſme pronũcia. PHIL. Minimè: verùm tu Parrhiſiade ex arbitrio tuo illos conuoca. PARRH. Atqui minimè hoc difficile erit. Audi, tace: quicunque ſe philoſophos eſſe dicunt, & quicunq; nomen hoc ad ſe ſpectare arbitrantur, ad diſtributionem in arcem veniant: ſingulis enim minæ dabuntur duæ, ſeſaminaq; placenta. Quicunque verò barbam profundam oſtenderit, ille & carycarum maſſam accipiet. Nemo verò ſeu modeſtiam vel iuſtitiam aut continentiam afferat: ſiquidem hæc ſi non aderint, neceſſaria ſunt minimé. Quinq; prætereà ſyllogiſmos vnuſquiſq; apportet: non enim fas abſq; his ſapientem eſſe. Duo deniq; auri talenta in medio exponentur, quibus illum donabimus,

Qui verbis omnes poſsit contendere contra.

Loca Athenis iuxta arcem.

Papæ! quàm refertus eſt impellentium multitudine aſcenſus! quemadmodum ob duas tantùm accelerant minas, apud Pelagiſcum quidam, & iuxta Aeſculapii templum alii, circa Arion pagum quoq; multi, nonnulli & penes Tali ſepulchrum: quin reliqui admotis ſcalis per Geminorum ædem turmatim, vt pœnas dent, irrumpũt, & per Iouem apum inſtar racematim, vt Homeri verbis vtar, ſed & hinc quàmplures, illinc quoque innumeri,

Quot folia & flores naſcuntur tẽpore verno.

Atqui breuiter conſidentium clangore repleta eſt arx, aç vndique pera, barba, aſſentatio, impudentia, baculi, guloſitas, ſyllogiſmus, auaritia: ac pauci illi quicunque ad primum illud conuenerant præconium, latentes & ignoti reliquorum multitudini intermixti, ſub aliarum formarum ſimilitudine deliteſcunt. Eſt & hoc, ô Philoſophia, moleſtiſsimum, & in quo te maximè quis reprehendere queat, quòd minimè notas & ſigna illis inuſsiſti: ſiquidem præſtigiatores iſti ſæpiùs ad perſuadendum, verè philoſophantibus ſunt aptiores. PHIL. Paulò pòſt hoc fiet: verùm iam animum aduertamus. PLATONICVS. Primos nos Platonicos ipſos accipere decet. PYTHAGORICVS. Minimè, ſed nos Pythagoricos: prior enim erat Pythagoras. STOICVS. Deſipitis: præſtantiores nos, qui à porticu. PERIPATETICVS. Minimè quidem, verùm nos de Peripato, in rebus ſumus priores. EPICVREVS. Nobis Epicureis placentas date, & carycarum maſſas: de minis verò expectabimus, donec vltimi accipere debeant. ACADEMICVS. Vbi duo ſunt talenta? ſiquidẽ nos Academici oſtendemus quantum aliis ſimus contentioſiores. STOICVS. Nõ, nobis Stoicis præſentibus. PHIL. A contentionibus deſiſtatis: vos verò Cynici ne inuicem impellatis, néve baculis verberetis: nam propter alia vocati eſtis. Ego enim Philoſophia nunc vnà cum Virtute & Veritate diiudicabimus quínam ſint qui verè philoſophentur: inde qui noſtris inſtitutis viuere inuenientur, felices erunt, & optimi eſſe iudicabuntur. At ſubdolos illos, nílq; ad nos ſpectantes, malos malè perdemus, ne dum ſibiipſis contraria cõmittunt, arrogãtia tamen efferantur. Verùm quid hoc eſt, fugitíſne? Ita per Iouem: multi per confragoſa deſiliunt, adeò vt penitus euacuata ſit arx, præter paucos illos qui iudicium haud formidantes remãſere. Vos verò miniſtri peram quam Cyniculus fugiendo abiecit, tollatis. Sed quid in illa latet? nũ quid lupini, ſeu libri, vel panes toſti? PARRH. Minimè, ſed aurum hoc, & vnguentum, ac culter ſacrificulus, ſpeculum quoq;, & tali. PHIL. Euge ô generoſe, hæc tibi exercitii erant viatica: cum illiſq; omnibus conuiciari, ac alios docere audebas? PARRH. Nobis itaque illi tales. Cæterùm vos conſiderare decet, quo pacto error hic tollatur, ac homines cognoſci queant, quínã ex illis boni, & qui rurſus alterius vitæ exiſtant: tu verò ô Veritas inquire: tua enim intereſt, ne tibi mendacium præualeat, néve propter errorẽ viri mali bonis intermixti deliteant. VERITAS. Hac in re ex Parrhiſiadis arbitrio, quoniam probus aç nobis beneuolus eſſe videtur, téq; Philoſophiã præcipuè admiratur, ita agemus: ſecum Elenchũ aſſumat, & omnes qui ſe philoſophari profitentur, conueniat, ac quemcunque inuenerit legitimum, & veræ Philoſophiæ alumnum, illum corona coronet oleagina, & in Prytaneum conuocet. Si verò alicui (quemadmodum multi ſunt) viro execrando, ac Philoſophiæ hypocritæ, obuiam factus fuerit, attritam dilaceret veſtem, barbámque Tragica abradat nouacula, frontíque ſtigm

ſtigmata imprimat, vel inter media inurat ſupercilia: ſit verò deuſtionis figura, Vulpes vel Simia. PHIL. Euge Veritas, ſiquidem Elenchus ô Parrhiſiade talis erit, quales & aquilarum pulli contra ſolem eſſe feruntur, non per Iouem tamen vt ii quoq; luminis ſplendore probentur, ac æſtimentur: verùm coram illis aurum, gloriã, ac voluptatem exponas: & quemcunque videris ea negligere, ac minimè eorum aſpectu moueri, is erit qui oleagina coronetur: quem verò fixè intuentem, manúmque ad aurum protendentem videbis, hunc vt inuratur abducas, abraſa tamen priùs barba. PARRH. Hęc ô Philoſphia, vt cenſes erunt, ac confeſtim perquàm multos eorum ſimia vel vulpecula notatos videbis, paucos verò coronatos: quinimò, ſi placuerit, nonnullos per Iouem vobis huc reduxero. PHIL. Quid ais? nunquid fugientes reduces? PARR. Et maximè, ſi ſacerdos parumper funiculum hunc & hamum, quos ex Piræo piſcator ſacrauit, mihi cõmodare voluerit. SACERD. En accipe, pariter & calamum, vt cuncta habeas. PARR. Nunquid ô ſacerdos & carycas aliquas mihi ſuppeditabis, ac auri pauxillum? SACERD. Accipe. PHILO. Quídnam vir hic facere intendit? PARR. Hamum placenta & auro ineſcare, in ſummitatéq; muri conſidens in vrbẽ demittere. PHIL. Quid agis ô Parrhiſiade? nũquid ex Pelaſgico lapide piſcare decreuiſti? PARR. Tace ô Philoſophia, ac prædam expecta. Tu verò Neptune venator, ac optima Amphitrite, varios nobis mittito piſces. Verùm lupum quendam maximum cerno, quin potiùs auratam. LIBERTAS. Minimè, ſed felis eſt: hians enim ad hamũ natare videtur: aurum ſubolet: propè iam adeſt: tetigit: captus eſt: attrahamus. PARRH. Et tu ô Elenche pariter nunc funiculum apprehende: attractus eſt. Age ô optime, inſpiciamus quiſnã piſcis exiſtat: hiat iſte. Hercules, qualéſnã dentes! quid hoc rei eſt? Nũquid ô generoſe, circa petras liguriẽdo diſcurrés captus es? Vbi prædari ſperabas, ibi tu præda facta es: at nunc omnibus à branchiis appenſus, manifeſtus eris. Extrahamus illecebras huic, & hamũ: vacuus en hamus, placenta iam eũ auro in ventrẽ deſcendit. DIO. At per Iouem inuomuit: quapropter & alios ineſcemus. PARR. Bene habet: quid ais ô Diogenes? tu hunc quiſnã ſiet noſtin'? nũ ad te attinet? DIO. Minimè. PARR. Próinde quo pretio dignum hunc aſſerere oportet? ego etenim paulò antè duobus obolis eum appreciaueram. DIO. Nimiũ dicis: mollis enim eſt, & turpis, & moroſus, & iners: verſo capite hũc tu à petra præcipitato, & alium demiſſo hamo attrahe. Atqui videſis ô Parrhiſiade, ne tibi calamus inflexus abrumpatur. PARR. Cõfide ô Diogenes: tenues ſunt, & Aphyis leuiores. Et per Iouem leuiſsimi quoque: ſubinde tamen extrahe. PARR. En, quiſnam alius hic latus tanquam ſemiſectus piſcis accedit? Pſetta quædam in hamũ impegit: deglutiuit: capta eſt. DIO. Attrahatur: quiſnam eſt? PARR. Platonicum ſe aſſerit. PLATO. Et tu execrande ad aurum accedis? PARR. Quid ais ô Plato? quid cum illo agamus? PLA. Ab hac eadẽ petra & ille. DIO. Ad alium capiendum conſideas. PAR. Próinde perquàm bellulũ quẽdam accedere video (veluti in profundo apparet colore vario) ac vittas quaſdam aureas in humeris habentem: cerniſne ô Elenche? Ariſtotelem hic refert: acceſsit: atqui rurſus abiit: diligẽter arbitratur: iterũ redit: deguſtauit: captus eſt: extrahatur: nũ hic tibi Ariſtoteles cognitus eſt? ARISTOT. Ne me, ô Parrhiſiade, de ipſo interroga: nam quis ſit ignoro. PARR. Nunquid igitur & hunc ô Ariſtoteles per petras? ARISTO. Et maximé. DIOG. Sed ecce multos hîc conſpicio piſces paricolores, ſpinoſos, in ſuperficie aſperiores, Echinis magis aculeatos: verriculo aliquo opus eſſet, verùm non adeſt: ſatis erit ſi vnum ex grege extrahamus: atqui ad hamum acceſsit, qui ipſorum eſt ferociſsimus. ELENCHVS. Conſide ſi videtur, ac priùs funiculum longè ferro circunda, ne dentibus adrodant, & aurũ deglutiãt. PARR. Deſedi: at tu Neptune capturam ſecunda. Papæ! pro illecebris depugnant: partim congregati carycas circũrodunt, alii verò deuorantes, ab auro detinentur. Benè habet, adhæſit quidam admodum robuſtus. Age dic, cuius tu cognomen refers? Atqui ridiculus ſum, piſcem loqui cogens: muti ſiquidem ſunt: cæterùm tu Elenche dic, quémnam hic magiſtrum habet? ELENCH. Chryſippum hunc. PARRH. Intelligo, quoniam aurum, vt arbitror, nomini conuenire videtur. At tu Chryſippe per Mineruam refer, noſtíne viros? vel talia ipſos facere doces? CHRYSIPPVS. Contumelioſè per Iouem, o Parrhiſiade interrogas, qui nobis quicquã cum iis qui tales exiſtant, conuenire ſuſpicaris. PAR. Euge, generoſus es, ô Chryſippe: igitur & iſte cũ aliis in caput pręcipitetur, quoniam ſpinoſus eſt, ac timendum, ne ſi à quopiam comeſtus fuerit, guttur offendat. PHIL. Satis, ô Parrhiſiade, piſcatus, ne quis (veluti multi ſolent) abrupto auro & hamo aufugiat, indéq; ſacerdoti abs te repetere ſit neceſſe. Próinde nos ad deambulationem pergamus. Tempus quoq; inſtat vt & vos eò vnde veniſtis reuertatis, ne vltra præſcriptum tempus moram ducere videamini. Tu verò Parrhiſiade, & Elenche, per gyrum ad cunctos accedatis, & quemadmodum iuſsi, illos aut coronate, aut inurite. PARRHISIADES. Fient hæc ô Philoſophia. Valete virorum optimi: nos verò ô Elenche proficiſcamur, ac iuſſa exequamur. Verùm quò primùm pergere neceſſum erit? nunquid in Academiam, vel Stoam? Ab Lyceo exordium faciamus: nihil hoc refert. Attamen hoc noui, quôcunq; gentium perueniemus, paucis equidem coronis, multis verò indigebimus cauteriis.

Lupus marinus. memi nit Ariſtoteles & Plinius.

Felis Galeus. Gaza muſtelã interpretatur, eſt piſcis rapax.

Aphyæ. piſciculiquos paritlimus, vermiculorum inſtar ſcaturiẽtes. meminit ac lianus. Plinius verò aquas à latinis appellari dicit, quòd ex aqua & pluuia procreantur.

Pſetta piſcis latus. meminit Ariſtoteles & Suidas.

Echinus, latinè Erinaceus, ſpinis aculeatis.

CATAPLVS SIVE TYRANNVS,

Petro Moſellano Interprete.

ARGVMENTVM.

Vti ſuprà in Menippo, diuitum exitus ac pœnas deſcripſit, recitato etiam decreto, quo animæ illorum in aſinos migrare iubentur, ita hic ſub Megapēthis perſona, Tyrannorum vitam, mores, exitus, & quæ tandem poſt hanc vitam, animorum ſupplicia & cruciatus illos maneant, exponit, amplificatis etiam his antitheſi quadam, dum ſutorem Micyllum, & Philoſophum Cyniſcum, vtrunque pauperem, alterum etiam virtuti ac ſapientiæ deditum, cum illo componit. Illud videlicet innuens, quòd qui potentiam & diuitias ſectantur, & vitam plerunque peſſimam atque nequiſſimam agant, mortem quàm grauiſſimo animo patiantur. Contrà autem qui à rebus iſtis mundanis, üſdémq; malorum omnium principijs & cauſis, animum remotum ac liberum habent, quíq; virtutem præijs quæ vulgus appetit & miratur, colunt, illos & mortem contemnere ſolere, neque vllis conſcientiæ flagris facilè perterreri. Tractat autem hæc pro more ac inſtituto ſuo, fabuloſo rurſum dramate quodam, ficta vmbrarum transfretatione apud Acherontem: in qua dum & tyrannus hic traijciendus foret, mora cæteris, renitente ac mortem deprecante illo, injicitur. Quam rem Charonte atque alijs grauiter ferentibus, tandem Mercurius collo attractum illum in nauem compellit, adiuuantibus ad id pauperibus illis Cyniſco & Micyllo. Porrò vbi iam traiectum eſſet, rurſus apud Rhadamanthum eodem pacto iudicium ſubterfugere velle idemfingit: ſed tamen & ibi in medium protractus, & à Cyniſco accuſatus, extremo tandem ſupplicio damnatur.

Charon, Clotho.

AGE verò ô Clotho, nauis quidem hæc iamdudum nos expectat parata, & ad nauigationem cõmodè admodum inſtructa: ſiquidem & ſentinã exhauſimus, & malum erexi-mus, tum & velũ eſt paſſum, ac remi ſuo loco collocati omnes, ita vt (quod in me eſt) obſtet planè nihil quin anchora ſubtracta, iam hinc ſoluamus. Verùm Mercurius, qui iam diu adeſſe debuiſſet, ſolus eſt in mora. Itaq; quum hodie iam ter traiecisſe licuiſſet, vectoribus, vt vides, adhuc vacuum eſt nauigium: & iam ad veſperam vergit dies: nos autem nondum ne obolum quidem demeruimus. Porrò Pluto, ſat ſcio, me huius moræ authorem ſuſpicabitur, ídque quum apud alium ſit negocii culpa. Ille autem bonus & egregius vmbrarum dux, quemadmodum & alius quiſpiam ex vmbris, hauſto apud ſuperos obliuionis fonte, ad nos redire oblitus eſt: & vt coniicio, cum ephebis luctatur, aut citharam pulſat, aut fabulas aliquas denarrat, ſcilicet, quàm ſit bellus nugator, oſtentans: vel etiam interim dum regreditur, inter viam furandi ſtudio forſan occupatur: nam ex artibus quas profitetur, hæc vel præcipua eſt. Ad hunc ergo modum pro ſuo arbitrio liberè nobiſcum agit, nihil etiam veritus quòd media ex parte eſt noſter. CLOTHO. At quid noſti ô Charon an negocio aliquo detineatur, Ioue videlicet poſtulante vt in procurandis Superũm rebus plus quàm iuſtum tempus inſumat? Herus autem eſt & ille. CHARON. At non ita, vt vltra iuſtũ modum communi mancipio debeat imperitare: quando nos, cùm abeundi tempus eſſet, ne vnquam quidem eum detinuimus. Sed ego rei cauſam propémodum coniecturis aſſequor: nempe apud nos malua tantùm eſt cum libamentis, & placentulæ, ſilicerniáque: cætera verò caligo, & nebula, tenebræque: in cælo autem, præterquàm quòd clara & lucida ſunt omnia, ambroſia multa pariter, & nectar áffatim ſuppetit, adeò vt mihi quoq; hoc nomine ſuauiùs lubentiúſq; apud illos cunctari videatur: quin & à nobis ſubuolare conſueuit, périnde ac ſi è carcere aliquo aufugeret: vbi verò deſcendendi fuerit tempus, lentè admodum & pedetentim vix tandem accedit. CLOTHO. Mitte iram iſtam ô Charon, ſiquidem hic propè adeſt, complureis ſecum adducens: imò, vt cernis, denſam turbam velut gregem virga præ ſe agit. Sed quid hoc? Vinctum hercle quendam in ipſis conſpicio, tum alium riſu diffluentem, porrò alium quendam pera ſuccinctum, ac baculum manu geſtantem, aſperúmque ac toruum quiddam obtuentem, denique aliis, vt gradum addant, à tergo imminentem. An non & Mercurium ipſum vides ſudore perfuſum, pedibus puluere conſperſis, tum & crebrò anhelantem, adeò vt os ei ſuſpiriis ſit diſtẽtum? Quid hoc rei eſt ô Mercuri? Hem, quæ eſt hæc trepidatio? Nobis certè vehementer perturbatus videre. MERCVR. Quid aliud ô Clotho, quàm quòd dum ſceleſtum hunc aufugientem proſequor, penè acciderit, vt ego ad hãc nauem hodie non fuiſſem rediturus? CLOTHO. At quínam eſt? aut quid ſibi quærens, conatus eſt tranſfugere? MERCVRIVS. Hoc quidem eſt vel cuiuis manifeſtum, quòd diutiùs viuere cogitauit. Eſt autem vel rex quiſpiam, vel tyrannus, quantum ex eius eiulatu coniicere licuit: nam ingenti quadam ex felicitate ſe deiectum querebatur. CLOT. Et quum filum quod ei erat innexum, iam defeciſſet, ſtultus tamen ille, quaſi ſuperuiuere queat, aufugit. MERC. Aufugit narras? Quòd ſi non generoſiſsimus hic, qui baculũ manu geſtat, mihi fuiſſet auxilio, ſicq; ipſum comprehenſum vinculis alligaſſemus, è noſtris profectò

fectò manibus egregiè effugiſſet. Etenim ex quo eũ mihi tradidit Atropos, per omnẽ viã retrahere, atq; obniti nunquã deſtitit. Quin pedibus ſolo oppoſitis ita ſe offirmauit, vt inter ducendum nobis non parum negocii exhibuerit. Aliquoties autem ſupplicabat ac deprecabatur, ingentia daturum ſe pollicens, ſi vel paululum dimitteretur. Ego verò cùm hominem ea quæ contingere non poſſent, ambire viderem, vt & me decuit, minimè dimiſi. At vbi iam ad ipſum oſtium vſque peruenimus, ipſéq; vmbras, vt moris eſt, Aeaco adnumerarem, & ille vniuerſas ad ſummã à ſorore tua tranſmiſſam recenſeret, perditiſſimus hic neſcio quomodo clàm nobis aufugerat. Itaque quum ſummæ vnus deeſſet, Aeacus adductis ſuperciliis, Non in omnibus, inquit, paſſim tu furandi artificium intende. Satis tibi ſit quòd eiuſmodi ludos in cælo reddere conceditur: vmbrarum autem res omnino ſunt planæ, neque quiequam nos aliqua via fallere poteſt. Quatuor ſupra mille, vt vides, ſumma habet inſcriptos, tu verò vno minùs adducis: niſi forſan excuſas, quòd te circumuenerit Atropos. Ad hũc ego ſermonem rubore perfuſus, quæ in via acciderant, in memoriam reuocare cœpi. Et cùm oculis in vrbem ductis, hunc nuſquam cernerem, facilè animo collegi, eum transfugiſſe: quare viam quæ rectà ad Tænarum reducit, quàm potui celeriter remetior: hic autem optimus vir ſua ſponte me comitabatur. Itaque velut è carceribus emiſſi, celeri curſu volantes ipſum iam in Tænaro deprehendimus: vſqueadeò parum abfuit quin effugiſſet. CLO. Et nos ô Charon, Mercurium adhuc ignauiæ damnamus? CHARON. Quid ergo diutiùs cunctamur, quaſi non ſatis ſit moratum? CLOT. Probè dicis: inſcendant. Ego verò, ſumpto in manus libello, ingredientes ſingulos, qui, & vnde nati, quóque modo vita functi ſint, ex more dignoſcam. Tu autem ô Mercuri ipſos excipe, & omnes ſuo ordine collocato. Verùm tu infantulos iſtos primùm iniice: quid enim mihi interroganti quiuerint reſpondere? MERCVR. En tibi ô portitor ſunt hi numero trecenti, præter eos qui à parentibus ſunt expoſiti. CHAR. Papæ! quæ eſt hæc ſoli fertilitas? egregius es vmbrarum ductor: vuas immaturas nobis adducis. MERCVR. Vin' tu ô Clotho ab his indefletos introducamus? CLOT. Vetulos iſtos dicis? maximé. Quid enim attinet, vt quæ ante Euclidem hucuſque contigerunt, ſciſcitando, ipſa mihi negocia faceſſam? Vos, qui plus ſexaginta annos nati eſtis, adeſte. Sed quid hoc? Itan' eorum aures annis ſunt obturatæ, vt me non exaudiant inclamantem? Forſan & hos ſublatos importare oportebit. En duodequadraginta flaccidi omnes, & apprimè maturi, ac in ipſo planè tempore decerpti. CLOTH. Per Iouem: quandoquidem iam omnes ſunt vuæ paſſæ. Saucios ô Mercuri nunc adducito. Vos quo mortis genere vitam clauſeritis, mihi primùm dicite. Sed cur non ipſamet, quæ cuique veſtrùm ſint inſcripta, inſpicio? Octoginta in prælio cadere heri apud Medos decretũ erat, atq; vnà cum his & Oxyartæ filium Gobarem. MER. Adſunt. CLOT. Præ amoris impatientia ſibi ipſi mortẽ conſciuere ſeptem: in primis autem Theagenes philoſophus, propterea quòd ſcorto Megarenſi, cuius amore flagrabat, potiri non poſſet. MER. En tibi propè adſunt. CLOT. Porrò vbi illi qui de imperio certando, mutuis ſe cædibus confecere? MERCV. Hîc adſtant. CLO. At quem adulter, in hoc iuuante vxore, neci dedit, is vbi eſt? MERCV. En tibi hîc adeſt. CLOT. Quos iudicum ſententia capitis damnauit, tandem adſint, eos inquam qui carnificinam ſenſerunt, quíque in crucem ſunt adacti. Tum ſexdecim illi qui à latronibus ſunt iugulati, vbi ſunt ô Mercuri? MERCVR. Adſunt ſaucii illi, quos vides. Mulieres porrò non & eas vnà vis adduci? CLOT. Maximè, pariter & eos qui naufragio perierunt. Simul enim & eadem mortis ratione vitam exiuerunt. Sed & quos febris interemit, hos ſimul adducito. Tum Agathoclem medicum. Sed vbínam Philoſophus Cyniſcus, quem Hecates cœna ac ouis luſtralibus, cúmque his ſepia cruda deuoratis vitam finire decretum erat? CYN. Iamdudum hîc tibi aſsiſto ô tu præclariſsima Clotho. Verùm hoc interim mecum admiror, quónam iniuriæ genere maieſtatem tuam læſerim, quòd me tam longo tempore apud ſuperos errare permiſeris. Nam vniuerſam colum ferè vni mihi adglomeraſti. Ipſe certè quanquam filum ipſum dirumpere ſæpè ſum conatus, tamen quũ neſcio quomodo infragile eſſet, quod moliebar, efficere non potui. CLOT. Equidem te humanorum peccatorum velut inſpectorem ac medicum relinquebam. Iam autem quod felix fauſtúmque ſit, inſcende. CYN. Minimè gentium, priùs quàm vinctum hunc inſcendere compulerimus: vereor enim ne te precibus ſuis à ſententia dimoueat. CLOTH. Age, videam quis eſt. MERCVR. Megapenthes Lacydæ filius, tyrannus. CLO. Inſcende tu. MEG. Nihil minùs, ò regina Clotho, potiùs autẽ ad ſuperos me remeare pauliſper ſinito. Quòd ſi feceris denuo, vltro me huc recipiam, vel nullo vocante. CLOTHO. At quídnam eſt cuius gratia tantopere in vitam redire geſtis? MEGAPENTHES. Equidem domum ſemiperfectam reliqui, quam vt priùs per te liceat ad faſtigium perducere, vehementer oro. CLOTHO. Nugas agis: quin mox inſcendis? MEGAPENTHES. Non multum temporis flagito, ò Parca, diem hunc ſaltem mihi apud ſuperos agendum concede, quo tempuſculo depecuniis noſtris vxori nonnihil iniungam, atque vbi defoſſum theſaurum habuerim, demõſtrem. CLOTHO. Fruſtrà laboras: ſtat ſententia. MEGAPENTH. Ergo tantum auri peribit? CLOT. Quin tu hac gratia animo es ocioſo. Nam Megacles potietur tuus conſobrinus. MEGAP. O inſignem contumeliam! ille mihi inimicus, quem ego præ ſegnitia non occidi? CLOT. Ille ipſe, qui non modò non paulò plures quàm tu viuet annos, verùm & pellices tuas, & veſtes, & quicquid eſt auri, nanciſcetur. MEGAP. Præter æquum facis, ò Clotho, quòd hominibus inimicis, & hoſtiliter infeſtis meas fortunas attribuis. CLOT. Quaſi verò tu non eadem hac via

quæ Cidimachi erant, nactus esses: non solùm ipso occiso, sed & liberis eius in conspectu spirantis adhuc, & palpitantis, mactatis. MEGAP. Sed iam tum mea erant. CLO. Itaq; tui dominii tempus iam effluxit. MEGAP. Ausculta ô Clotho, quæ tibi priuatim semotis arbitris dicere volo. vos hinc paulispere abscedite. Si me effugere permiseris, auri puri mille talenta me tibi hodie daturum repromitto. CLO. Ridiculum caput, adhuc aurum & talenta habes in memoria? MEGAP. Sedenim, quando ita vis, duos crateras addam, quos occiso Cleocrito, mihi vendi caui. Eorum vterq; auri puri, defecatiq;, centum æquat talenta. CLOT. Corripite hominem: neq; enim apparet eum sua sponte ingressurum. MEGAP. Testor vos, murus manet imperfectus, & nauium statio inchoata: quæ omnia, si quinque saltem dies ampliùs viuere licuisset, ad fastigium perduxissem. CLOT. Securus es, alius extruet. MEGAP. Atqui hoc saltem æquum postulare videor. CLOT. Quid hoc? MEGAP. Vt tantisper supersse liceat, dum Pisidas sub iugum misero, & Lydis tributum imperauero, dúmq; mihi ipsi magnificentissimo monumento erecto, inscripsero quæcunque in vita gessi, vel magna, vel egregii imperatoris virtute digna. CLOT. Quid? tu non vnã postulas diem, sed fermè viginti annorum moram. MEG. Atqui sponsores vobis exhibere sum paratus, & tam breuis moræ, & mei reditus. Quinetiam, si cordi fuerit, obsidem pro me relinquam Agapetum. CLOT. O scelestum! eúmne, quem relinquere in terris superstitẽ sem per tibi in votis erat? MEGAP. Olim is erat animus: nunc autẽ, quod melius est, video. CLO. Veniet & ille tibi haud ita multò pòst, ab eo qui nunc regẽ agit, è medio sublatus. MEGAP. Cæterùm illud saltem non negabis ô Clotho. CLOTHO. Quid hoc tandem est? MEG. Equidem scire gestio, vt sese res mea habitura sit post me. CLOTHO. Ausculta, tametsi vbi audieris, sat scio, animo magis angèris. Principiò vxore tua Midas seruus potietur: quam iam antè non semel constuprauerat. MEGAP. Illéne sceleroſus, quem equidem dum vxori gratificari studeo, manumisi? CLOT. At filia tua in pellicum gregem, eius qui iam tyrannidẽ exercet, adnumerabitur. Porrò imagines, & statuæ quas olim ciuitas tibi erexit, iam euersæ omnes, spectãtibus risum mouent. MEGA. Hoc mihi expedias velim: nullus amicorum meorum illis qui hoc faciũt, obsistit? CLOT. At quisnam tibi amicus erat? aut ex qua causa iusta quẽpiã tibi conciliaras? Nescio, quòd qui vos velut deos adorant, & quæcunq; vel feceritis, vel dixeritis, laudant: aut timore, aut certè sui compendii spe ea omnia faciunt, nimirum imperii ipsius amici, ac interim tempori seruientes. MEGAP. Atqui si quando in conuiuiis ex more vinum libarent, magna voce omnia mihi bona precabantur, adeò vt, si fieri posset, vnusquisq; eorum etiam pro me mortem subire paratus esset. In summa, per nihil aliud, quàm nomen meum iurabant. CLOT. Propterea ex cœna quam heri cum quodam eorũ cepisti, statim mortem oppetiisti. Nam poculum tibi postremo temperatum, huc te demisit. MEGAP. Hoc illud est, quòd amarum quiddam gustaram. Sed quid ex eo scelere sibi voluit? CLO. Nimis multa percunctaris, quum iamdudum inscendendi tempus fuisset. MEGA. Vnus adhuc restat scrupulus, qui me omnium maximè solicitat, cuiúsque gratia in vitam vel tantillum respicere gestiebã. CLO. Quid hoc tandem est? ingens enim aliquod fore apparet. MEGAP. Carion, famulus meus, statim vt me mortuum aduertit, circa vesperam conclaue in quo iacebam, ingressus, cùm deserta omnia offendisset (neque enim quisquam mei curam gerebat) attractis foribus (tanquam nemo adesset) pellicem meam Glycerium subegit, cũ qua, opinor, iam multò antè rem habere consueuerat. Posteà verò cùm iam animum voluptate explesset, oculis in me defixis, Tu quidẽ, inquit, homuncio sceleste, sæpè mihi nihil commerito, verbera non pauca inflixisti. Et cum dicto, comã mihi vellicabat, ac caput tuberibus opplebat. Tandem autem cùm rictu ampliter diducto in me despuisset, ac vt in impiorum regionem faceſſerem iussisset, abiuit. Ibi ego, quanquam ira succendebar, tamen quia iam frigidus, & exanguis eram, hominem vlciſci non potui. Porrò sceleſta famula, cùm aduenientium quorundam strepitum sensisset, scilicet vt me lugere videretur, oculis sputo inunctis, eiulando, noménque meum lugubri voce inclamãdo, abscedebat. quos si prehendero. CLO. Quin tu minis omissis celeriter inscendis? Iamdudum enim tempus, vt in iudicium concedas. MEGAP. At quis contra hominem regem pronunciare audebit? CLOTHO. Contra regem quidem nemo: verùm cõtra vmbram Rhadamanthus, quem in sentẽtiis pro cuiusque merito ferendis mox æquissimum experieris: quare in præsentia non ampliùs cuncta re. MEGA. Priuatum saltem, & vnum ex pauperibus istis facias licebit: imò pro rege seruũ, modò reuiuiscere sinas. CLOTHO. Vbi is qui baculo armatus est? & tu Mercuri? Quin hominem correpto pede intrò trahitis? Neque enim voluntarius inscenderit vnquam. MERCVR. Sequere nunc fugitiue: cape hunc portitor vnà cum illo altero, atq; vt malo fortiter adalligetur, cura. MEGAP. Atqui conuenit honestissimo me sedere loco. CLOT. Quid ita veró. MEGAP. Quòd rex fuerim per Iouem, & satellites habuerim complureis. CLOT. Et iniuria te vellicabat Carion, hominem fæuum adeò, ac intractabilem? Iam certè tyrannidem admodum acerbam experiêris, nimirum huius gustato baculo. MEGAP. Et Cynisçus mihi baculum illidere audebit? Non ego te nuper, quòd liberiùs & asperiùs quàm pro maiestate, obiurgasses, tantùm non cruci adfixi? CLOTHO. Propterea & tu nunc hîc manebis malo adstrictus. MIC. Dic mihi, ô Clotho, quando vobis mei nulla est cura, an quia pauper sum, propterea me postremum inscendere oportet? CLO. Tu verò quis tandẽ es? MICYLL. Equidem sum Micyllus sutor. CLOTHO. Quid, quòd tam grauiter fers moram? Non vides quàm multa se daturum polliceatur hic Tyrãnus, si vel paulùm in vitam remittatur?

Vnde

Vnde mirari succurrit, cur non & tibi mora sit iucunda. MIC. Auscultа rem paucis, Parcarum optima. Non admodum me delectat munus illud Cyclopis, videlicet in hunc modũ policeri,

Post omneis alios tandẽ ipse vorabitur Vtis.

Siue enim primum, siue postremum, iidem me dentes manent. Sedenim neque aliàs meæ res vt diuitum se habent. Nostra enim & illorum vita (quemadmodum aiunt) perpendiculo inter sese distant: quandoquidem tyrannus, qui in vita horrendus omnibus, & suspiciendus videbatur: nũc auro, argento, vestibúsq; exutus, tum & equis, cœnis, pueris floridis, & mulieribus formosis post se relictis, eorum desiderio non iniuria cruciatur, ac à tot commodis se abstrahi fert grauiter: quibus, nescio quomodo, anima ipsa velut glutino hæret affixa, neq; se facilè sinit auelli, vt quæ eis iamdiu inhæserit: quin magis, tanquam vinculum aliquod est infragile, cui ipsos alligari, ir retiríq; contingit, adeò vt vbi quispiam eos abducere pararit, plorent. At cùm in cæteris sint feroces, in hac tamen via, quæ ad inferos ducit, meticulosi deprehenduntur. Itaque subinde dant terga: & ad ea quæ procul in luce apud superos geruntur, respicere gestiunt: sicut stultus hic faciebat, qui non solùm in itinere aufugere conabatur, verùm etiam hîc mortem fruſtrà deprecatur. At ego, vt qui in vita pignus haberem nullum, non agrum, non domum magnificè extructam, non aurum, non supellectilem, non nominis gloriam, non imagines, ad mortem expeditus meritò eram. At statim vt mihi solùm innuit Atropos, abiectis & subula, & loro geniculari, tantùm crepidam quandam manu portãs, voluntarius sequebar: vsqueadeò haud grauatim, vt dum præ festinandi studio subsulto, neque calceos subligarim, neq; atramentum abstersérim: imò verò præcurrebam, quæ ante me essent, spectare gestiens. Neque enim à tergo mihi erat relictũ quicquam, quod me vel conuertere, vel reuocare potuisset. Et per Iouem, quæcunq; apud vos video, mirum quàm mihi placeant: nam pares honorũ gradus hîc dari, nec quenquã vicino præstare, res mihi omniũ longè suauissima videtur. Déinde coniecturam facio, ne æs quidẽ alienum hîc à creditoribus reposci, neq; tributum cuiquam pendi, neq;, quod omnium maximum est, hyberno tẽpore quenquam rigere, neq; ægrotare, neq; potentiores in humiliores pugnos ingerere. Postremò pace cõsistunt omnia, & in contrarium tota vitæ ratio versa. Siquidem nos pauperculi ridemus, discruciantur autem & plorant diuites. CLO. Ergo quum iamdudum ridentem te conspexerim, quid tandem sit quod potissimũ tibi risum mouerit, audire percupio. MIC. Auscultа, Dearũ mihi maximè verenda. Cùm apud superos propter tyrannum habitarem, quæ apud eum fierent, nimis quàm accuratè inspectabam. Ac tum quidem feliciter ex æquo cum diis viuere mihi videbatur. Nam cùm purpuræ florẽ spectarem, & comitantium turbam numerarem, aurum, ac pocula gemmis distincta mirarer, lectos argenteis pedibus suffultos stuperem: beatum planè hominem prædicabam. Ad hæc eorum quæ in cœnam apparabantur, nidor sæpe me prurire faciebat. Iam verò quũ pro maiestate in publicũ prodiret: & se ipse subinde erigẽs velut resupina ret, obuiísque stuporem iniiceret, cæteris mortalibus pulchrior, & fortunæ beneficio toto penè regio cubito sublimior videbatur. Sed vbi iã vita functus esset: ipse quidem istis deliciis exutus ridiculo fuit omnibus: ego verò meam stulti tiam multò magis ridebam, qui eiusmodi nõ hominem, sed hominis probrum, ad stuporem vsq; miratus fuissem: cuius felicitatem ex epularum tantùm nidore æstimassem: quémq; ob sanguinẽ qui Laconici maris testudinibus innascitur, beatum prædicassem. Neq; verò hic solùm mihi ludo fuit, verùm etiam cùm Gniphonem illũ fœneratorem gemẽtem viderem, & quòd pecuniis dum licuisset, vsus non fuisset, propriam sortem deplorantem, imò quòd ne semel quidẽ illis à se gustatis, verùm luxu perdito Rhodochari relictis, è viuis excesisset (hic enim quia genere proximus erat, in hæreditatem lege vocabatur) hæc inquam cùm cernerem, risum sistere nullo modo potui, præsertim recordatus, quàm in vita pallidus semper, & squalidus obambulasset, & vultu præ curarum magnitudine, tristi. Déinde quòd solis digitis opulentus fuisset, quibus talenta & milliones supputare consueuisset, ea paulatim & minutatim corradendo, quæ fortunatissimus Rhodochares haud ita multò pòst fuerat egregiè distracturus. Sed quid iam? non hinc soluimus? Etenim si quid reliquum est, hoc inter nauigandum ridebimus, quando & hos plorantes videre licebit. CLOT. Inscende tandem, vt anchoram portitor subtrahat. CHAR. Quid hic? quò fertur? Inibi opperire. Cras te prima luce traiiciemus? MIC. Iniquus es ô Charon, qui me vmbram iam penè exoletam relinquis. Age age, vt lubet: equidem tibi diem dicam apud Rhadamanthum. Hei misero mihi, iam nauigant, at ego hîc solus relinquor. Atqui cur non ad eos natando contendo? Neque enim cùm iam antè sim mortuus, periculum est ne denuò submersus præfocari queam. Déinde, vt maximè nauigare liceat, ne obolus quidem est quo naulum reddam. CLOTH. Quid hoc rei ô Micylle? quin isthic manes? haud fas est Micyllum ista ratione transfretare. MICYLL. Et quid si citiùs quàm vos, ripam attigero? CLOTHO. Nequaquam: potiùs naue adacta eum recipiamus. Tu Mercuri corripe hominem. CHAR. At vbi nunc sedebit, cùm, vt cernis, plena sint omnia? MERC. Si videbitur, Tyranni humeris insidat. CLOTHO. Quàm hoc appositè Mercurio venit in mẽtem! Ascende ergo, atque scelesti huius dorsum fortiter proculca. Nos autem prosperiter nauigemus. CYNISCVS. Aequum fuerit ô Charon, vt hîc iam tibi, quod verum est, detegam. Equidem obolum quem pro traiectu debebo, soluere non potero, quando præter peram, quam vides, & baculum, habeo planè nihil. Cæterùm si vel sentina sit exhauriẽda, vel agendus remus, en tibi adsum paratus. Porrò Charontem Cynisci non pœnitebit, dummodo agilem & firmum dederis remum. CHAR. Remiga. Nam à te

vel

vel hoc lucri facere, fuerit ſatis. CYN. Non & cantu remiges accendere profuerit? CHARON. Per Iouem, ſi quidē nauticam aliquam cantilenam tenes. CYN. Teneo, & quidem multas. Verùm, ſicuti tute vides, obſtrepunt hi plorando, ſic vt cantus ipſe interturbetur. DIVES. Hei mihi, quæ reliqui prædia. ALIVS. Heu quàm fertiles agros. Me miſerū, qualē reliqui domū. ALIVS. Væ, væ infantulis meis. AGRICOLA. Quis nūc vuas decerpet è vitibus, quas hoc anno plantaui? MERC. Tu verò Micylle nihil ploras? Atqui fas non eſt quenquam citra lacrymas pernauigare. MIC. Bona verba. Nam cùm ſecundo flatu nauigem, quid plorem, nō video. MERC. Attamē pro more pauliſper ingemito. MIC. Quin hac gratia, quando ita vis, plorabo: Hei mihi, quot lora reliqui, hei crepidas antiquatas. Eheu mareidos calceos. Non ego infelix poſthac à mane ad veſperam vſque ſine cibo peragā, nec hyemis tempore ſine calceis & ſeminudus oberrabo, dentes præ frigoris acerbitate complodēdo. Quis tandem meam habebit ſubulam? qui acicu lam? Satin' lamentatum ô Mercuri? Iam enim iam ripam fermè attigimus. CHAR. Age verò priùs naulum reddite. Tu redde: ab aliis omnibus habeo. Obolum redde Micylle. MIC. Iocaris ô Charon, aut, quemadmodum aiunt, in aqua ſcribis, qui à Micyllo obolum expectes. Ipſe certè antequam huc veniſſem, quadrangulúſne eſſet obolus, an rotundus, ne noueram quidem. CHAR. Egregiam verò, & quæſtuoſam nauigationem hodiernam. Abſcedite tamen. Ego verò ad equos, boues, & canes, reliquáq; id genus animalia me recipiam: nam & ea traiicere oportet. CLOT. Mercuri, tu hos exceptos abducito. Equidem in aduerſam ripam renauigabo, Indopaten & Heramithren aduectura, quandoquidem hi de agrorum finibus rixando, mutuò ſe confecerunt. MERC. Heus vos, progrediamur: imò verò omnes vno agmine me ſequimini. MIC. O Hercules, quæ eſt hæc caligo? Vbi nūc formoſus ille Megillus? Aut quónā indicio quis Phryne formoſiorem Symmachen hîc dignoſceret? Hîc enim paria, & eiuſdem coloris omnia, adeò vt nihil ſit neque formoſum, neque formoſius. Quin palliaſtrum meum, quod antehac fœdū vidēbatur, æquè nunc eſt in pretio, quàm ipſa regis purpura, nempe quòd ambo ſint obſcura, ac eiſdem tenebris obducta. Tu autem Cyniſce vbi tandem es? CYN. En tibi Micylle hîc adſum: ſed ſi commodum videtur, pariter eamus. MIC. Probè dicis: dextram mihi iniice. Dic mihi (quando Eleuſiniis ſacris initiatus es) non tibi hæc ſimilia vidētur illis quæ iſthic fiunt? CYN. Rectè confers. En adeò quædam facē geſtans accedit, obtuēs terrifieū quiddā & minabundū. An non eſt Erinnys? MIC. Apparet certè ex habitu. MER. Excipe hos ô Tiſiphone, ſupra mille, quatuor. TISIP. Atqui iamdudū Rhadamanthus hic vos expectat. RHADAM. Addue ipſos ô Erinny. Tu verò Mercuri, vt eſt præconis munus, editis nominibus ſingulos accerſe. CYN. O Rhadamanthe, per patrem te obſeero, meā cauſam primum omnium cognoſcas. RHAD. Qua gratia? CYN. Omnino geſtit animus accuſare quendam de malis quæ in vita me conſcio commiſit. Alioqui ni priùs qui ſim, & qua ratione vitæ curſum tranſegerim, fiat manifeſtum, non dignus ero cui fides adhibeatur. RHAD. Quis ergo es? CYN. Cyniſcus ſum, ô præclare, profeſsione Philoſophus. RHAD. Huc ades, & primùm ad iudiciū aſsiſte. Tu verò accuſatores accerſe. MERC. Si quis Cyniſci huius eſt accuſator, huc prodeat. RHAD. Nullus accedit: quanquam hoc ſatis nō eſt, ô Cyniſce, ſed veſtimenta detrahe, vt de te, notis tuis inſpectis, pronunciem. CYN. At vbi Cyniſcus notis eſſet inuſtus? RHAD. Quot ſcelera quiſq; veſtrūm in vita patrarit, tot notas, ſed quæ nō facilè appareant, in anima circumfert. CYN. En tibi nudus aſsiſto: quare notas, quas dicis, inueſtiges licebit. RHAD. Hic per omnia eſt purus, præter treis quatuórve cicatrices admodum obliteratas, ac vixdum conſpicuas. At ar quid hoc? veſtigia certè, & inuſtionū ſigna. Verùm haud ſcio quomodo ſunt deleta, imò verò in totum excīſa. Quid hæc, ô Cyniſce? aut quî denuò purus es factus? CYN. Equidem rem tibi indicabo. Olim cùm per imperitiam vitioſus eſſem, atq; hoc nomine complureis commeruiſſem notas, ſapiētiæ ſtudio me ipſe dedere cœpi: cuius beneficio haud ita multò pòſt vniuerſas maculas ex animo abſterſi. RHAD. Bono profectò, & præſentiſsimo es vſus remedio. Sed iam hinc in beatorum inſulas abito, illic enim inter optimos locum habebis, ſi priùs Tyrannum, de quo dicis, accuſaris. Alios aduoca Mercuri. MIC. Quod ad meā cauſam attinet, parum ſanè eſt, & breui cognitione indiget. Iamdudum enim hîc tibi nudus adſum: quare me introſpicias licebit. RHAD. At quis tandem es? MIC. Sum Micyllus ſutor. RHAD. Euge ô Micylle, purus es omnino, & ne punctulo quidem notatus. Concede & tu ad hunc Cyniſcum. Accerſe nunc tyrannum. MERC. Megapenthes Lacydæ filius prodeat. Quorſum te agis? Accede: te voco tyranne. Quin ipſum ô Tiſiphone in medium proiicis, capite in terrā ſtatuto? Bene habet. Tu nunc ô Cyniſce, accuſa, & hominem de ſceleribus conuince. Iam enim hic tibi proptèr adeſt. CYNISC. Principiò quanuis in accuſando ne verbis quidem opus fuiſſet, quandoquidem cuius monetæ ſit, vel ab ipſis notis agnoſcere potes: tamen quò res fiat ſole clarior, & ipſe tibi virum detegere, ſermonéque depingere conabor. Ac flagitia quæ ter ſceleſtus nebulo, tantiſper dum priuatam agebat vitam, peregit, equidem cenſeo prætermittenda. Sed vbi partim hominum perditiſsimorum, atque audaciſsimorum, quos in hoc ſibi conciliarat, fauore, partim ſatellitum collecta manu, tyrannidem arripuit, plus ſexcentos indicta cauſa trucidauit. Deinde cùm hac via ſingulorum ciuium opes exhauriendo, diuitias ſummas corraſiſſet, nullam libidinis ſpeciem intentatam reliquit. Quin genus omne eum iniuriæ tum crudelitatis in miſeros ciues exercuit, virgines vitiando, adoleſcentes ſtuprando: breuiter, modis omnibus in ſubditos debaechando. Iam pro faſtu, pro ſuperbia, próq; eius in obuios omneis fremitu,

mitu, ſupplicium factis dignum ſumere non poſ ſis, quando minori periculo in ſolem quàm in hunc defixis oculis tueri licuiſſet. Porrò noua ſupplicia,& ad crudelitatem eius explendam re cèns inuenta, quis poterit recenſere, qui ne ab intima quidem familiaritate coniunctis abſtinuerit? Quòd ſi ab eo interemptos huc aduocaris,facilè comperies hæc haudquaquam à me ea lumniandi ſtudio confingi. Imò verò non vocati,& voluntarii,vt vides,hic adſunt, ipſúmq; circunſiſtentes malè vrgent. Hi omnes, ô Rhadamanthe,huius crudelitate vitam amiſerũt: quorum alii formoſarũ vxorũ gratia inſidiis ſunt circũuenti:alii quòd liberorum ſuorũ,quos ad iniuriam violenter abducebat,nomine ſtomacharentur,ſunt trucidati:alii quòd opibus illorum inſidiaretur:porrò alii,quòd boni eſſent,& prudentes,quibus haudquaquam cum illius factis cõuenire poterat. RHAD. Quid ad hæc dicis ſacrilege? MEGAP. Cædes quas dicit, equidem perpetraui:cætera verò omnia,nẽpe adulteria, læſam puberum pudicitiam, virginum ſtupra, hæc omnia Cyniſcus falſò criminatur. CYN. Quin & horum teſtes proferam ô Rhadamãthe. RHAD. Quos eos dicis? CYN. Mercuri,eius mihi Lucernam aduoca, & Lectum. Hæc enim in medium progreſſa,quæ ſeſe conſciis hic ter ſceleſtus patrarit,teſtabuntur. MERC. Et Lectus,& Lucerna Megapenthis huc aſsint. Bene ſanè quòd obſequuntur. RHAD. exponite ergo vos, quæ vobis teſtibus commiſerit hic Megapenthes. Tu Lecte dic prior. LECTVS. Vera planè ſunt omnia de quibus à Cyniſco accuſatur: me tamen ô here Rhadamanthe hæc dicere ſanè pudet: eiuſmodi ſunt,quę ſupra me patrauit. RHAD. Itaque eum teſtimonio tuo apertiſsimè damnas, cùm eius facinora ne dicere quidem ſuſtineas. Et tu iam Lucerna,da teſtimonium. LVCERNA. Equidẽ quæ interdiu ſint facta,neſcio: neque enim aderam. Verùm quæ noctu vel in alios fecit, vel ipſe eſt paſſus,horreo dicere. Cæterùm nephanda multa,& quóuis iniuriæ genere ſuperiora ſæpenumero ſpectaui,adeò vt & ipſa quidẽ aliquoties extingui geſtiens,oleum vltro non adbiberim. At ille quò mihi lucem modis omnibus conſpurcaret,etiam abominandis facinoribus me inuitam adhibuit. RHAD. Satis eſt teſtimoniorum. Sed purpuram hanc exue, vt & notarum numerum conſpiciamus. Papæ! hic totus eſt liuidus & inſignis,imò præcicatricum crebritate cœruleus. Nunc autem quo tormenti genere eſt puniẽdus? in Phlegethontém ne iniiciendus,an tradendus Cerbero? CYN. Minimè, ſed (ſi tibi eſt cordi) nouum quoddam ſupplicium, & hoc planè dignum,indicabo. RHAD. Die modò:nam ego tibi vel hoc nomine magnam habebo gratiam. CYN. Mos eſt (ni fallor) vt qui moriuntur, ex obliuionis fonte bibant. RHAD. Eſt quidẽ. Sed quid tum? CYN. Hic ergo ſolus à potu arceatur. RHAD. At qua gratia? CYN. Hac via graueis ſanè & moleſtas dabit pœnas:videlicet cum recordabitur & qui fuerit,quantáque apud ſuperos potentia præualuerit: in primis autem vbi delicias illas ſuas in animo recolere cœperit.

RHAD. Probè dicis. Itaque ad eum modum damnatus eſto,& ad Tantalum vinculis alligator,ſempérque in animis verſato,quæ (dũm vixit) peregit iucundé.

DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT,

ERAS. ROTEROD. INTERPR. ARGVMENTVM.

Aulicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus, quámque indigna ea ſit homine, præſertim docto, & liberaliter inſtituto, exponit: confutatis etiam cauſsis ijs, quibus ſeſe tuentur, qui hoc vitæ genus ſectantur, & in ſeruitutem vltrò ſeſe præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidémq; faciendo dictis, ab eorum perſona qui in eadem vita aliquãdiu vixerũt. Mox & beneuolẽtiã captat Timoclis, eius ad quẽ ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hæc propterea illi ſcribere, vt quia illũ iam olim de hac vita ſuſcipienda conſilia agitare intellexerit, ne quid olim, ſi res malè cadat, & illũ conſilij ſui pœnitere incipiat, accuſare ſeſe poſsit, vt à quo admonitus aut reuocatus nõ fuerit, præſertim quando ſciat, hanc vitam non modò per ſe difficilem, atque periculoſam eſſe, verùm etiam homini philoſopho, aut quocunque denique diſciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem ſtatim ſubiungit earũ cauſarum quibus ſeſe tueri ſolent, qui hoc vitæ genus vltrò amplectuntur. Diluit autẽ omnes eas per inuerſionem, oſtendens ea maximè vel ſequi, vel negari, quæ illi cùm primis euitare, vel conſequi ſtudent: ac poſtremò etiam turpe eſſe homini docto & ingenuo, ob ſolam ſpem voluptatis alicuius, in voluntariam ſeruitutem ſeſe dare. Atque hinc iam ad ipſam rem accedit, propoſitis per diuiſionem ijs de quibus dicturus ſit. Principiò igitur recenſet quanta incommoda, quantæque moleſtiæ perferendæ ſint antequàm in aulam recipiaris: deinde quæ, & quanta toleranda, atque adeò deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima coniuia, circa pactionẽ mercedis, circa ſeruitutem reliquã, quæ mox exceptũ atq; perdomitũ, paulatim in contemptum adducit, & ad adulandum impellit. Præterea & metu periculiſque inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitæ mutatæ pœnitentia ſequuntur. Atque hæc omnia non domi ſolùm perferenda eſſe indicat, verùm etiam foris, vbi interim multò ſordidiora miniſteria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandum eſt. hæc & circa munerum compenſationes, quo pacto nuncij ac diſpenſatores conciliandi: & circa mercedis ſolutionem, quanta cum moleſtia exigenda illa, quantáq; aliorum etiam inuidia accipienda ſit: & poſtre

& postremò, quàm ignominiosi exitus plerosque maneant senes iam, & exhaustos, cùm clàm, aut turpiter ab aulâ profugiunt, aut reiciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam proposita breui, sed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

Equid tibi primum, amice, aut quid postremum, quemadmodum vulgò dici cõsueuit, recenseam, ex his quæ tũ facere, tum pati cogũtur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictũmq; tradunt alienum, quisque in locupletum istorũ amicitiam accensentur, si modò eiusmodi illorũ seruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui etiim permulta, atque adeò pleraque omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognorim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac nequando incidat, Dii prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderãt, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ, & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi, non absque voluptate recordabantur, commemorabántque ea quæ fuerãt perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærumnas effugissent. Atque hi quidem digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniáq; mysteria perdidicissent, cunctáque ab initio ad finẽ vsque perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligenter, nec oscitãter audire soleo, veluti naufragium quoddam, ac præter spem obiectam salutem enarrantes: cuiusmodi sunt isti, qui in temeplis deraso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cælum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrant: in primis autem geminos Castorem, & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hanc tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repentè (quemadmodum in fabulis fieri conuenit) exortum, summísque antennis insidentem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad litus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens, futurũ esset, vt & ipsa paulatim ac lentè solueretur, & ipsi tutò in solum descenderent, idque ope fauoréque diuino. Atq; isti igitur per multa id genus ad præsentem cõmoditatem exaggerantes cõmemorant: quò videlicet à pluribus stipẽ accipiant, si non calamitosi modò, verùm etiam diis chari esse videantur. Porrò ii, dũ eas quas in tectis tulerunt tempestates referrẽt, atq; immanes illas vndas, quinetiã decumanos fluctus, si fas est dicere, & quemadmodũ primum à litore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfundantur: denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub vndis latentẽ, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum, illiso, fracto; miseri ægrè enatarint, nudi, cunctarúmque rerum inopes: hæc, inquam, quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subticere, volentésque ac scientes obliuiscì. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorũ narrationibus coniectans, deprehendi quic quid ærumnarũ eum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidẽ omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus sermo incidisset: mox ex his qui præsentes erant, quispiam mercenarium hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuiis adesse opiparis, idque immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate, voluptatéq;, alba interim in rheda (si fortè libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, óbque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Istis enim haud dubiè citra sementem, ac culturam (quod aiunt) cuncta prouenire. Hæc igitur, atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quámq; auidè ad escam os apertum porrexeris. Próinde ne quid mihi certè in posterum possis imputare, neque expostulare queas, quòd quum te conspiceremus tantùm vnà cum esca deglutiẽtem hamũ, non reuocaremus, neque priùs, quàm in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus; verùm posteaquàm cessassemus, donec eo iam adacto, atque infixo, trahi iam, ac vi duci conspiceremus: tum quum nihil opis afferri possit, frustrà adesse nos, atque illacrymari: hæc inquam, nequando possis dicere: (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neque à nobis refelli possent, quò minùs peccasse videremur, vt qui priùs ista non indicassemus.) Audi nunc ordine omnia, ac rete quidẽ ipsum cuiusmodi sit, quámq; nullum habeat exitum: non intus mediis in finibus inuolutus, sed foris tutò, atq; per otium antè contemplator, vnci æris aculeum, reflexam hamì aciem, ac tridentis cuspides manu tentans, malæq; admotas experiens. Quòd nisi vehementer acuta, nisi sic illigantia, vt effugiendi nulla sit facultas, nisi dira vulnera factura videantur, acriter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidolosos, atq; ob id etiã pauperes, famelicósq; adscribito: ipse verò sumpta fiducia, venatum istum, si videtur, aggreditor, Lari in morem, totam escam hiatu deglutiens. Atque in vniuersum quidem forsitan tua causa omnis hic sermo dicetur: quanquam non solùm de vobis philosophis, aut his quicunque vitę institutum sibi delegerunt cum virtutis studio coniunctiùs, verumetiã de grammaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnibus qui in doctrinæ professione versari, quæstúmq; facere proposuerunt. Cæterùm quũ omnia sint inter istos cõmunia, eadémq; prorsus accidãt omnibus, palàm est

philosoph

philoſophorum conditionem non eſſe à reliquis eximiam, imò hoc illis turpiùs iſta contingere, quum ſint cum aliis communia, ſi ii qui conducunt, non aliis præmiis eos quàm reliquos dignos iudicent, nihilóque magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet, eius culpam potiſsimùm in ipſos conferre par eſt, qui eiuſmodi faciunt: déinde in eos qui talia ſuſtinent. Ego verò culpari non debeo, niſi fortè veritas & libertas in cõmemorando reprehenſionem mereatur. Ac reliquum quidem hominũ vulgus, puta palæſtricos quoſpiam, aut adulatores imperitos, ſordidóque animo, ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpretium quidem fuerit ab eiuſmodi conuictu dehortari, quippe nequaquã obtemperaturos: neq; rurſum æquum ſit illis vitio vertere: quòd non relinquant ſuos conductores, etiam plurimis ab illis contumeliis affecti: ſunt enim ad eam vitę rationem accõmodati, factíq;, neque ea videlicet indigni. Prętereà ne habeant quidem aliud quippiam ad quod ſeſe conuertant, & in quo ſeſe exerceãt, adeò vt ſi quis eã vitam illis adimat, ignaui illico, conſiliíq; inopes, deſidioſi, atque inutiles reddantur. Quamobrem nec ipſi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumelioſè facere videantur, ſi (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipſas contumelias iam inde initiò præparati, conferunt ſeſe in familiam, atq; hæc ſola illis ars ſuppetit, ferre, & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorum nomine, de quibus inſtitueram loqui, meritò indignandũ, enitendúmq; vt quàm maximè fieri poteſt, eos inde reuocatos, in libertatem vindicemus. Videor autem rectè facturus, ſi quibus de cauſsis ſe quidam ad hoc vitę genus conferunt, eas cauſſas excuſſero, parúmque idoneas, atque efficaces eſſe demonſtrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excuſatio, ſummúſq; ille titulus, quo ſuam ſpontaneam ſeruitutem ſolent obtexere. Iam igitur pleriq; paupertatem, & rerum neceſſariarum inopiã proponũt, atq; eam vmbram ſatis idoneam exiſtimãt, qua ſuum factum prætexant, quòd vltro ad eam vitam acceſſerint, ac ſibi ſufficere credunt, quum aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in vita moleſtiſsimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſteà in prõptu Theognis, atque illud plurimum in ore:

Nam quemcunque virum paupertas eneeat,
Ille dicere nil (ceu cui lingua ligata) poteſt.

& ſi qua alia terricula abiectiſsimi quiq; poetæ de paupertate prodiderunt. Equidem ſi viderem ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugiũ aliquod verè contingere, non admodũ anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem. At poſteaquàm eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodum egregius ille dixit orator) quî queant effugere quò minùs in hoc ipſum parum rectè ſibi conſuluiſſe videantur, nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, ſemper accipiendi neceſsitas: nihil quod ſeponatur, nihil ſupereſt, quod reſeruetur: verùm quicquid datum fuerit, vt detur, vt vniuerſum etiam capiatur, prorſus omne inſumitur, ita tamen, vt ne id quidem in vſus ſufficiat. Rectiùs autem futurum fuerat, ſi nequaquaquam cauſſas eiuſmodi comminiſcerentur, quæ paupertatem ſeruant, alúntque, atq; eatenus dúntaxat opitulantur, verùm quæ illam tandem alíquando tollant. Ac forſitan tibi hoc volebas Theogni, quum diceres eam in altũ mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Quòd ſi quis ſemper pauper, ſemper egẽs, cùm ſemper mercede cõductus mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur aufugiſſe paupertatem: nõ video quî fieri poſsit quò minùs hic ipſe ſeſe fallere videatur. Rurſum alii negant ſeſe paupertatẽ formidaturos, ſi modò reliquorum hominum in morem poſsint ſuo labore, ſuáq; induſtria ſibi victum ſuppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis vires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eóq; ad eam vitã mercenariam facilem videlicet, atq; commodã confugere. Age igitur, inſpiciamus nũ vera prædicent, & num ea quæ dantur, ex facili illis ſuppetant, ac non multò, neque adeò maiore labore conſtent, quàm vulgò ſuus victus. Nam id qui dem etiam votis expetendum, vti citra laborẽ, citra ſudorem, nullo negotio paratum argentum accipias. Verùm quàm hæc abſint à vero, iſtud profectò vt dignum eſt, ne dici quidem ſatis poteſt: tantum laborum, tantum ſudorum in eiuſmodi conuictibus exhauriendum, vt hic ne valetudo quidem ad id par ſit, quippe quũ quotidie ſexcenta non deſint negotia quæ corpus conficiant, ádque extremam vſq; defectionẽ delaſſent. Verùm hæc ſuo loco dicemus, quum etiã reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præſentia ſat erit oſtendere, qui ſe aiunt hac de cauſſa in ſeruitutem addicere ſeſe, ne iſtos quidem vera dicere. Supereſt iam vt eam cauſſam referamus: quæ quidem vt eſt veriſsima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipſos voluptatis gratia, & amplis illis ſpebus inciatos, vltro inuadere familias diuitum, auri, argentíque vim & copiam admiratos: prætereà quòd felices ſibi videantur ob conuiuia, & reliquas eius vitæ delicias: ſperantes futurum vti mox nemine vetante áffatim aurum bibant. Hęc nimirum ſunt quæ illos adducunt, atq; ex liberis ſeruos conſtituunt, non rerum neceſſariarum vſus, quem prætexebant: ſed rerum non neceſſariarũ cupiditas, atq; ingẽtium illarum, & amplarum opum admiratio. Enimuero quemadmodũ miſeros iſtos, atque infelices amantes, callidi quidam & veteratores amaſii receptant, & faſtidienter ducunt, lactántque videlicet, quò iugiter amantes ambiant ipſos, atque inſeruiant: cæterùm ex amoris fructu ne ſummo quidem oſculo impertiunt! Intelligunt enim copia facta diſſoluendum amorem: id igitur ne fiat, præcauẽt, diligentérque ſui copiam ſubtrahunt. Alioqui ſpe ſemper retinent amantem, metuentes ne deſperatio minuat cupiditatis ardorem, amantémque ab ſe alienet. Próinde ſemper arrident, pollicentúrq;, ſemper facturi ſunt, ſempérque gratificaturi: ſempérque ingentium ſumptuum ratio-

nem

nem habituri: donec imprudentes ambo ſenuerint, atque vtrique iam præterierit ætas, huic ad amandum, illi ad dandum: atque ita omni vita nihil illis peractum eſt vltra ſpem meram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidem forſitan non vſqueadeo vitio vertendum: quin magis venia danda, ſi quis voluptate capiatur, & hanc vndequaque conſectetur, quò poſsit ea potiri: quanquam turpe forſan ac ſeruile, ſi quis ea gratia ſemet in ius tradat alienum: propterea quòd voluptas quæ ex libertate percipitur, multò ſuauior eſt, quàm ea quam ille libertatis iactura ſectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoſcendum illis ſit, ſi modò conſequantur. Verumenimuero ob ſolam voluptatis ſpem multas perferre moleſtias, equidem & deridiculum arbitror, & ſtultum: maximè quum videant labores certos eſſe, manifeſtos, & ineuitabiles: porrò illud quod ſperatur, quod quidem nihil aliud tandem eſt quàm voluptas, ne tam longo quidē tempore contigiſſe, præterea autem nec veriſimile videri vt contingat aliquando, ſi quis modò rem recta reputet via. At Vlyſsis quidem ſocii, dulci quadam guſtata loto, reliqua negligebant, ac præſenti voluptate deliniti, honeſta contemnebant, vt non prorſus cum ratione pugnarit in illis honeſtatis obliuio: nimirū animo voluptatis illius ſenſu occupato. Verùm ſi quis famelicus alii cuipiam loto ſeſe ingurgitanti, neq; quicquam inde impertienti, aſsiſtat, idque ſolam ob ſpem, quòd credat fore vt & ipſi aliquando deguſtandam lotum porrigat: aſsiſtat inquā ad hunc modum, recti atque honeſti oblitus, Dii boni quàm hoc ridiculum, planéque verberibus quibuſdam Homericis dignum! Ergo quæ iſtos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulſi ſeſe illis dedunt, ad quodcunque lubitum fuerit vtendos, hæc ſunt, aut his fermè ſimillima. Niſi ſi quis & illos commemorandos eſſe iudicat, quos hæc vna res ad id cōmouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illuſtribus atque opulentis viris habere conſuetudinem. Sunt enim qui hoc quoq; præclarum ac magnificum, ſupráque plebem eſſe exiſtiment. Nam ego quidem, quod ad me propriè attinet, recuſarim vel cum Perſarum rege conuiuere dúntaxat, conuictórque videri, ſi nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque cauſſa eius vitæ ſuſcipiendæ ſic illis habeat, age iam conſideremus apud noſmetipſos, primùm cuiuſmodi ſint illis perferenda priuſquàm admittantur, priuſquàm obtineāt: deinde cuiuſmodi in ipſa iam vita conſtituti patiantur: poſtremò quæ tandem cataſtrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq; enim illud dicere poſſunt, hæc tametſi moleſta ſint, tamen aſſueſci facilè, neque ad id multo opus eſſe labore: ſat eſſe ſi velis modò: poſteà reliqua omnia factu fore facilia. Imò neceſſe eſt vt primùm diu ſurſum ac deorſum curſites: manè excitatus aſsiduè pro foribus obuerſeris: vt perdures quum protruderis, quum excluderis, quum improbus interdū atque importunus videris, cùm ianitori malè Syriſſanti, ac nomenclatori Libyco ſubiiceris, quúmque nominis tui memoriam mercede redimere cogeris. Quin etiam veſtitus tibi eſt apparandus ſupra tuæ rei facultatem, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potiſsimùm gaudeat, vti ne diſcrepes, néve oculos illius offendas. Poſtremò vti gnauiter aſſectere neceſſe eſt, vel antecedas potiùs, à famulis protruſus, ac veluti pompam quandam expleas: at ille interim cōplures iam dies ne aſpicit quidem te. Quòd ſiquādo res tibi feliciſsimè verterit, ſi te reſpexerit, ſi accerſiuerit, dixeritq;, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam venerit: tum denique, tum plurimus ſudor, tum multa oculorum caligo, tum intempeſtiua trepidatio, tum ſannæ eorum qui adſunt, hæſitantiam tuam, ac perplexitatem ridentium. Qua quidem nō rarò accidit, vt quum oportuerit reſpondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuiſſe reſpondeas. Atque id, ſi qui ſunt modeſti, pudorem vocant: immodeſti timiditatem nominant: improbi inſcitiam. Ita fit, vt tu primam hanc diuitis comitatem, tibi periculoſiſsimam expertus, ita diſcedas, vt tantam animi tui imbecillitatem ipſe condemnes. Porrò vbi multas iam noctes inſomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidem Helenæ gratia, per Iouem, neque ob Priameia Pergama, verùm ſpe quinq; obolorum, contigerit autem & Deus quiſpiam tragicus qui tibi ſit auxilio: iam illud reſtat, vt exploreris, excutiariſque num literas noris. Atque ea quidem diſceptatio non iniucunda eſt ipſi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix eſſe prædicatur. Cæterùm tibi videtur de vita ipſa, déque omni fortuna tum certamen eſſe paratum: propterea quòd tibi venit in mentem, idque meritò, futurum vt alius nemo ſit admiſſurus, ſi priùs ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas diſtraharis oportet, dū inuides iis qui pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim & alios eſſe qui eiuſdē fortunæ tibi ſint cōpetitores: te verò tibi videri cuncta parum abſolutè reſpondiſſe, metuentem interim ſimul, & ſperantem, ac miſerè de illius vultu pendentem, qui ſi quid parum probet eorū quæ dixeris, periſti. Sin arridens auſcultat, hilareſcis, & ſpe bona fultus conſiſtis. Porrò conſentaneū eſt, eſſe non paucos qui tibi aduerſentur, atque alios in tuum locum velint inducere. Horū vnuſquiſque clanculum velut ex inſidiis in te iaculatur. Iam verò illud conſidera, quale ſit, virū promiſſa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit, & aliis quidem didiciſſe videri, aliis ſecus. Superior interim vita, & omnis anteacta ætas tua curioſiùs diſquiritur. Quòd ſi quis aut ciuis inuidia, aut vicinus leui quapiā de cauſa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, vel pæderaſten: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis teſtis. Porrò ſi pariter omnes bene de te prædicent: ſuſpecti, leues, ac largitione redempti videbuntur. Nam admodum omnia tibi conſtent oportet: nihil prorſus ſit, quod tibi queat obſiſtere: alioqui nunquam obtineris. Age ſanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter ceſſerunt, & probauit ipſe doctrinam tuam: & amicorum

præc

præcipui,quibúsque ille huiuſmodi in rebus plurimam habet fidẽ,non dehortantur.Ad hæc vult etiam vxor.Non refragatur domus præfectus, neq; item diſpenſator. Nemo tuam inſimulauit vitam,dextra omnia,& omni ex parte bene promittunt ſacra. Viciſti igitur,ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonẽ magis cepiſti,aut Sardiûm arcem occupaſti.Habebis copię cornu:& gallinaceũ lac emulgebis. Iam ſanè par eſt, vt aliquando præmia capias,maxima videlicet,& quæ laboribus tantis reſpondeant, ne corona tua frondea duntaxat ſit, ſimul vt merces haudquaquam contemnenda præſtituatur, eáq; commodè ad vſum citráque negocium perſoluatur,vtque reliquus item honos tibi præter minſtrorum vulgus ſuppeditetur.Cæterùm à laboribus illis,à luto, à curſitationibus, à vigiliis, in ocium te recipias,vt id quod vulgò ſolent optare mortales,porrectis pedibus dormias,nihílque iam facias, præter ea ſola quorum gratia primũ receptus es,& in quæ conductus.ita enim cõſentaneum fuerat Timocles,neq; ingens malũ erat futurum,ſi quis ſubdita ceruice ferat iugum, leue nimirum,& portatu facile, quódq; eſt omniũ maximum,auro illitum. Atqui longè ſecus res habet,imò nihil horum reperietur.Siquidem in mediis ipſis id genus conuictibus ſexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipſe tecum ordine reputato,num quiſquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione,vel minimum cõmercii fuerit? Exordiar autẽ,ſi videtur,à primo conuiuiovnde conſentaneum eſt te conſuetudinem illam auſpicaturum.Primùm igitur adeſt tibi quiſpiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus non incomis:qui tibi priùs placandus,datis in manũ (ne videaris inciuilis) vt minimũ quinque drachmis. At ille Acciſſans:ſéq; quum maximè cupiat,cupere diſsimulans: Apage, inquit: Egóne quicquã abs te?Addit & illa,abſit,dii prohibeãt. Tandem flectitur atq; obtemperat, ac diſcedit, te latè diducto rictu ſubſannans. Tu porrò nitida ſumpta veſte,mundiſsiméq; cultus,lotus accedis,ſolicitus interim ne prior aliis aduenias: nã inurbanum quemadmodum poſtremum venire, graue.Proinde media inter vtrũq; obſeruata opportunitate ingrederis:téq; ſanè quàm honorifi cè exeipiũt. Tum arrepta manu te quiſpiam iubet accumbere,paulò ſupra diuitem, inter duos fermè veteres amicos.At tu perinde atq; in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur,ſuſpenſus inhias, propterea quòd noua tibi,atque inuiſa ſint cuncta. Interim familia te ſpectat,omnéſque qui præſentes ſunt, quid agas obſeruant.Neque verò ea res curæ nõ eſt ipſi diuiti,quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit,vt oculis obſeruẽt, quẽadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, nũ ſubinde ex obliquo reſpectes. At reliqui quidem conuiuæ,ſimul atq; te vident propter imperitiã ad ea quæ fiunt,attonitum,ac ſtupefactum, deridentclanculum,cõiectantes te nunquam antea apud alium quẽpiam cœnaſſe,nouúmq; tibi eſſe vt mantile apponatur.Proinde(ſicuti veriſimile eſt)præ hæſitãtia ſudes oportet,ac neq; eũ ſitias, audeas potũ poſcere,ne vinoſus videare: neq; variis appoſitis obſoniis, & in ordinem quendam extructis,ſcire poſſes cui prius,aut poſterius manum admoueas.Quare ad eũ,qui proximus accumbit,reſpectes neceſſe eſt, atq; eũdẽ imitatus, conuiuii rationẽ,& ordinẽ diſcas. Alioqui anceps ſedes,& varians,animóq; penitus perturbato,& ad omnia quæ illic gerũtur, obſtupeſcens. Atq; interim quidem diuitis admiraris felicitatem,propter auri vim,& eboris,tãtáſq; delicias. Interim tuam ipſe deploras infelicitatem, qui quum nullius ſis rei,tamen viuere te credas.Nõnunquam & illud in mentẽ venit,fore vt admirãdam,& expetendam quandam viuas vitam, quippe qui ſis omnibus deliciis illis fruiturus, cũctorúmq; ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te ſemper bacchanalia feſta celebraturum? Quin & adoleſcentuli formoſi præminiſtrantes, ac ſilentio arridentes,ſuauius in poſterũ hoc vitæ genus pollicentur:vt Homericum illud nunquam deſinas in ore habere:

Haud vitio verti debet ſi Troia pubes,
Armatíque ſimul Danai ſub Marte laborum
Pondera tanta ferant: ob tantam videlicet felicitatẽ.Accedũt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac poſtulato per quàm ingenti ſcypho quiſpiã præbibit tibi,Præceptorẽ,aut aliud quid dam deniq; te appellans. At tu recepto ſcypho quid viciſsim oporteat reſpondere,propter eiuſmodi morum imperitiã ignoras,iámq; ruſticanus & inelegans eſſe videris.Cæterùm ea propinatio multorum veterum amicorum, inuidiam in te concitauit:è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum vrebat,quòd modò cũ aduèneris,iis anteponare, qui multorũ annorũ ſeruitutem exhauſerint. Protinus itaq; talia quędam de te inter illos dicta feruntur:illud ſcilicet malis noſtris deerat,vt etiam iis qui nuper in familiam cõmigrarũt,poſthabeamur.&,Solis Grę culis patet vrbs Romana.&,Quid habent quam ob rem nobis debeant anteponi? Num mirificã quandam vtilitatem adferre videntur,quũ verbula quædam miſera dicũt?Rurſus alius hæc: An non vidiſti quantum biberit? quẽadmodum cibos appoſitos auidè corripiens deuorarit?Homo inelegans,ac fame enectus,qui ne per ſomnium quidem vnquam fuerit albo pane ſaturatus, multo minus alite Numidica,aut Phaſiano,è quibus nobis vix oſſa reliqua fecit.Porrò tertius,Fatui inquit,priuſquã quinq; habeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos.Nam nũc quidem(non ſecus atque calcei noui ſolent)in precio eſt,& habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus,lutóque deformatus, tum miſerè ſub lectieam abiicietur,cimicibus, quemadmodum nos,oppletus. Atq; inter illos talia permulta de te iactantur,ex quibus aliquot iam tũ etiã ad calumniandum,inſimulandúmque te incitantur. Omne igitur illud conuiuium tui plenum, ac plerique de te ſermones. Tu verò propter inſolentiam atque inſuetudinem plus quàm ſat eſt hauris vini tenuis,& acris,eóque iamdudum aluo tibi cita diſeruciaris:verùm neque decorum

Inſolentia cõuiuiorũ.

Calcei noui.

tibi ante alios è conuiuio diſcedere, neq; rurſum manere tutum. At producta interim in longum potatione, dum ſermo alius ex alio naſcitur, dũ ſpectacula alia poſt alia proferuntur in conuiuiũ (nam vniuerſum fortunæ ſuæ ſtrepitum tibi cupit oſtentare) non mediocriter diſcruciaris, cui non liceat neq; videre quæ gerũtur, neq; auſcultare ſi quis voce, citharáue canat egregiè dilectus adoleſcentulus. At laudas tamen inuitus: cæterùm animo illud optas, vt aut terræmotus repẽs ortus ea cuncta diſcutiat, aut incendium aliquod renuntietur, quo ſimùl conuiuium tandẽ aliquã do dirimatur. Habes amice primum illud ſcilicet & ſuauiſsimum conuiuium, quod mihi quidem haudquaquam ſuauius ſit cepis, candidóq; ſale, liberè quum velim ex his, & quantum velim edẽti. Verùm vt ne tibi cõmemorem ructus acidos, qui deinde ſequuntur, vt ne nocturnos vomitus, manè vobis erit de mercede pacto tranſigendũ, quantum, & qua anni parte te oporteat accipere.

Pactio mercedis.

Ergo præſentibus duobus, aut tribus amicis, accerſito te, & conſidere iuſſo, ſic loqui incipit. Facultates noſtræ cuiuſmodi ſint, iam perſpicere potuiſti, quàm nullus in his faſtus, ſed citra oſtẽtationem moderata, ac popularia omnia, ſed mediocria omnia, ac plebeia. Sic autẽ animum inducas velim, vt exiſtimes omnia nobis fore cõmunia. Nam ridiculum profectò, ſi quum chariſſimam poſſeſsionum mearum partem, puta meã ipſius vitam, aut per Iouem liberorum etiam (ſi fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credã, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominũ ac poſſeſſorem exiſtimem. Cæterùm quando certi quippiam eſt præfiniendum, equidẽ video vitæ tuæ frugalitatem, & animum paucis contentum. Neq; non intelligo haud mercedis adductũ ſpe, te in noſtram veniſſe familiam, verùm aliarum gratia rerum, puta noſtræ in te beneuolẽtiæ cauſa, tum honoris, qui tibi præter omnes continget. Attamen præfiniendum eſt aliquid. Quin ipſe magis quod videbitur ſtatuito, habita ratione, vir amiciſsime, munerum etiam illorũ, quæ quotannis feſtis diebus à nobis accepturus videris. Neque enim vel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiam ſi nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annum eiuſmodi munerum occaſiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirũ præmium nobis præſcribas. Præterea decet etiam vos homines eruditos pecuniã negligere. Hæc ille dicens, totúmq; te varia ſpe labefactans, mitem ſibi, ac tractabilem reddidit. Tu porrò qui dudum talenta, ac multa nummùm millia ſomniaras, ſolidos agros, & familias, ſentis quidẽ tacitus apud te hominis ſordes: ac parſimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamẽ, atque illud, Cõmunia futura ſunt omnia, ratum & verum fore arbitraris, ignarus eiuſmodi dicta,

Summis è labiis, non imo è corde profecta.

Tandem præ pudore ipſe ſtatuẽdi ius defers. Verùm ille facturum ſeſe negat: cæterùm ex amicis præſentibus quempiam in eo negocio veluti medium intercedere iubet, qui ſalarii modum pronuncier, eum, qui neque ipſum grauet, vt cui plurimas tum alias in res magis his neceſſarias ſumptus ſit faciendus: neque rurſus ei, qui laturus eſt, ſit omnino indignus. Atque hic ſeniculus quiſpiam diuitis æqualis, vnà cum illo à pueris adulando educatus. Eho tu, inquit, num inficias ire potes, quin vnus ſis, qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatiſsimus, cui primùm contigerit, quod pluribus miſerè cupientibus vix à fortuna dari poſsit, nempe vt in huius hominis conſuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Crœſi talèn ta, tum Midæ diuitias ſuperat, ſi modò modeſtus eſſe noris. Equidem non paucos noui, magni nominis viros, qui cupiiſſent, etiam ſi quid vltro dãdum fuiſſet, gloriæ duntaxat cauſſa cum iſto viuere, & familiares apud hũc atque amici videri. Quapropter haud inuenio quibus modis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admitteris. Proinde mihi ſatis eſſe videtur (niſi planè es inſolens) ſi tantum accipias, ſimúlque pronunciat ſanè minimum quiddam, præſertim ad ſpes illas tuas, attamen boni conſulas neceſſe eſt. Neque enim iam poſsis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, muſsitans, ac diſsimulans, ac initiò quidem non magnopere illi reluctans: faciléque ſequeris, vt quod non admodum te torqueat, neque ſtringat, donec illi tãdem paulatim aſſerueris. Tum verò ii, qui foris ſunt mortales, hoc ipſo nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conſpiciant intra cancellos verſantem: ac nullo prohibente introeuntẽ prorſus præclaris illis opibus, deliciíſque domeſticũ quendam ac familiarem eſſe factum. At ipſe nõdum videre potes, quam ob rem illi te felicem exiſtiment, niſi quòd gaudes tamẽ, téque ipſe fallis, ſemper futura meliora fore exiſtimans. Cæterùm contrà atque ſperaris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morem negocium procedit, in ſingulos (vt ita dixerim) dies deteriùs, ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum diſpiciens intelligere incipis, aureas illas ſpes nihil aliud fuiſſe, quàm ampullas quaſdam inauratas, labores autẽ eſſe graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quínam iſti ſint? forſitan me rogabis. Neq; enim video, inquies, quid in hac cõſuetudine ſit adeò moleſtum, neque intelligo iſta, quæ commemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur vir egregie, non moleſtiam modò negocii perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorſúſq; ſeruilitatem, vel præcipuè interim conſiderans. Principiò memineris ex eo tempore te iam neque liberum, neque ingenuum poſſe videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatem, progenitores ante limen relinquere, quum in huiuſmodi ſeruitutem temetipſum addicens in ædes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recuſarit, ad vitam tam indignam, tam humilem te conferenti. Seruus itaque (tametſi nomine ipſo grauiter offenderis) ſeruus inquam velis nolis, futurus es: neque vnius ſeruus, verùm complurium, operámque ſeruilem præſtare cogèris obſtipo

Seruitus cõſequens cõditionẽ acceptam.

ſtipo capite, à diluculo in veſperam vſque, ſdq; mercede vili atque indigna. Adde quòd ne placebis quidem admodum, neque domino ſatisfacies, neque ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad ſeruitiũ inſtitutus, ſed ſerò didiceris, atque ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Exeruciat autem te priſtinæ libertatis memoria animo recurſans, facítque vt interdum reſilire conere, reluctériſque, atque ob idipſum fit, vt ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi fortè illud tibi ad libertatem ſufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia, aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non ſic vti Bithynicum aliquod mancipiũ vociferante præcone diuendaris. Atqui tum, vir egregie, cum inſtante nouilunio Pyrrhiis & Zopyrionibus immixtus, manum itidem vt alii ſeruuli protendis, capíſque quodcunque illud tandem eſt quod datur, hæc videlicet eſt auctio. Nã præcone nihil opus erat homini, qui ipſus ſui fuerit præco, quíque ipſe vltro ſibi multo tempore dominũ ambierit. Age iam ô ſceleſte (cur enim non dicam, præſertim in eum, qui ſe Philoſophum eſſe dicat?) ſi quis te pirata inter nauigandum captum, aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet, teipſum deplorares, tanquam indignam Fortunæ iniuriam patientem, aut ſi quis manu iniecta te duceret, in ſeruitutem aſſerens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, &, ô terra, ô Dii, magno clamore vociferaris: nunc verò quum ipſe te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam ſi ſeruus natus eſſes, tamen tempeſtiuum fuiſſet iam ad libertatem aſpirare, cum ipſa virtute, ac ſapientia vltro addictum vẽ dideris, nihil illa reueritus, quæ per multa ab egregio Platone, Chryſippo, Ariſtotele diſſeruntur, quum libertatem laudant, ſeruitutem damnant. An non te pudet, quum inter homines aſſentatores, & emptitios, ac ſcurras verſans, ex æquo cum illis æſtimaris, quum in tanta Romanorum turba ſolus peregrino in pallio verſaris, quúmq; Romanam linguam perperam, ac barbarè ſonas? præterea quum agitas conuiuia tumultuoſa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitii, quidam ſunt & improbi atque inter hos laudas odioſè, bibíſque præter modum: deinde manè ad tintinnabulum ex pergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſsima ſomni parte, vnà ſurſum ac deorſum circuncurſas, heſterno luto etiamdum tibiis adhærente? Vſqueadeóne te lupini, aut holerum agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeo tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per deſperationem ad iſta deuenires? Haud puto quin potius palàm eſt, te non frigidæ aquæ, neque lupini, ſed bellariorũ atque obſoniorum, vinſque odorati cupiditate captum eò veniſſe: quæ dum Lupi piſcis in morem auidiùs appetis, tuo merito euênit, vt hamus tibi fauces tranſfixerit. Itaque præſtò ſunt huius intemperantiæ gulæque auctoramenta. Ac perinde atque ſimia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus riſui es: at ipſe tibi deliciis affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterum libertas, ingenuitas, vnà cũ ipſis gentilibus, ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta: atque iſtarum rerum ne memoria quidem vlla: quãquam hoc quoque ferendum, ſi vita iſta cum hac turpitudine duntaxat eſſet coniuncta, quòd è libero ſeruum videri facit: non labores etiam accederent, cum illa ſeruorum colluuie communes. Sed vide num quæ tibi imperantur, leuiora ſint his, quæ Dromoni, aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate ſimularat te in familiam ſuam accerſiſſe ſeſe) perquàm exigua illi cura eſt. Quid enim (vt dici ſolet) commercii aſino cum lyra? An non vides videlicet quàm miſerè macerentur immodico deſiderio vel homericæ ſapiẽtiæ, vel Demoſthenicæ grauitatis, ac vehementiæ, vel Platonicæ ſublimitatis? Quorum meherele ex animis ſi quis aurum, argentum, atque harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquũ præter faſtum, mollitiem, laſciuiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atque ad iſta nihil prorſum opus te. Verùm quoniam tibi barba ingens propendet à mento, quoniámque vultu ipſo graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norúntque iam omnes te grammaticum eſſe: ſeu rhetorem, ſeu philoſophum: pulchrum ille ſibi putat, vt & eiuſmodi quiſpiam anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe videatur. Futurum enim hac re, vt Græcanicarum diſciplinarum ſtudioſus, reliquæque omnis doctrinæ neque negligens, neque rudis eſſe putetur. Vnde fit, vt in periculum vir egregie venias, ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam palliúmque conductus eſſe videare, proinde vt perpetuus apud illum conſpiciaris oportet, neque abſis vnquam, verùm vt diluculò relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum, neque locum in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunquam tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, obuiis oſtentans, quàm ne per viam quidem ingrediens, incurius ſit literarum, quin vt illud ipſum etiam ocium, quod inter inambulandum datur, in re quapiam honeſta collocet. At tu miſer interim, nunc curſim, nunc gradatim, nunc ſcanſim plerumque, nunc deſcenſim (nam ſcis huiuſmodi eſſe vrbem) obambulans, tum ſudas, tum ſpiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiã, ad quem acceſsit, confabulãte, quum tibi interim locus deſit vbi vel aſſidere queas, librum videlicet ſtãs in manum ſumis, quóque fallas tædium, legis. Póſt vbi ieiunum te ſitientémque nox occupauit, incommodè lotus, intempeſtiuè, puta nocte ferme concubia, ad cænam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conſpiciẽdus his qui adſunt. Verùm ſi quis aduenerit recentior, tu poſt tergũ reiiceris. Itaque in angulum aliquem abiectiſsimum retruſus, accumbis, teſtis duntaxat, ac ſpectator eorum quæ apponuntur, canum ritu oſſa circumrodens, ſi fors ad te peruenîat, vel aridum maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, ſi faſtidiatur ab iis, qui ſupra te accumbunt, præfame libenter arrepturus. Audi iam & aliud cõtumeliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem

Quotidianus victus.

ſoli tibi apponitur? Neque enim conuenit, vt tu ſemper eadem requiras, quæ hoſpitibus atque ignotis miniſtrantur, quandoquidem hæc tua ſit inſcitia atque inurbanitas. Neque auis eiuſmodi tibi apponitur, qualis aliis, verùm diuiti illi pinguis & ſucculenta, tibi pullus dimidiatus, aut palumbus aliquis aridus atque inſipidus, non auis videlicet, ſed manifeſta contumelia, ludibriúmque. Neque verò rarò fit, vt ſi quando deſit alibi, miniſter repentè te inſpectante ſubmouens ea quæ tibi erant appoſita, aliis apponat, illud tibi ad aurem immurmurans, Tu profectò noſter es. Quod ſi quando interim diſſecetur, vel porca fœta, vel ceruus: aut ſtructorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet, aut certè Promethei partem feres: nempe oſſa adipe circuncta. Nam quòd ei qui ſupra te accumbit, patina finitur adſtare quoad ſatiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat, quis tandem iſthuc ferat, qui modò ſit ingenuus, cuíque tantum inſit bilis, quantum vel ceruis adeſt? Atque illud equidem nondum dixi, quòd reliquis ſuauiſsimum, ac vetuſtiſsimum vinum bibentibus, tu ſolus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud ſemper curas, vt auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te vſqueadeo contemptum neglectúmque eſſe conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, ſi vel illud ipſum ad ſatietatẽ vſque bibere liceret. At nunc vbi crebriùs popoſceris, miniſter audiſſe diſſimulat. Adde iam multas interim & alias eſſe res, quæ te diſcrucient: imò nihil eſſe ferme, quod non ſit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te fit is, qui ſaltandi docet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexandrinus quiſpiam homũculus. Nam quî tibi ſperes tu, vt in accubitu æqueris iis qui voluptates & amatoria ſubminiſtrant? qui literulas in pectore geſtant? Proinde in obſcuro quopiam conuiuii latibulo tectus, præque pudore abſtruſus, ſuſpiras, vti coniectandum eſt, téque ipſum deploras, ac fortunam incuſas tuam, quæ tibi ne pauxillulum quidem lepòris, ac venuſtatis aſperſerit. Ac prorſus ita videris affectus, vt optes poeta fieri, vt amatorias conſcribas cantiones: aut ſi id non contingit, vel eam aſſequi facultatem, vt poſsis ab aliis cõditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus ſitum eſt vt quis efferatur, plurimíque fiat. Quin & illud ferre queas, vt magi quoque aut arioli perſonam (ſi neceſſe ſit) induas ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quandoquidem hos quoque vides non mediocriter à diuitibus amari, plurimíque fieri: eóque vel vnũ quodlibet horum fieri percupias, vti ne prorſus reiiculus atq; inutilis appareas. Atqui ne ad iſta quidem docilis es, infelix: proinde ſubmittas te oportet, muſsitéſque ac tacitus feras, clàm apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim ſi te famulus aliquis ſuſurro deferat, qui ſolus omnium non laudaris puerum heræ ſaltantem, aut cithara canentem, iſta ſcilicet ex re non leue diſcrimen impendet. Quapropter terreſtris in morem ranæ ſitiens vociferetis, neceſſe eſt, id operam dans, vt in laudantium numero inſignis, ac præcipuus appareas. Quin ſæpicule ſilentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multam ſapiat aſſentationem. Iam verò magnopere ridiculum eſt, cum eſurias interim ſitiáſque, vnguentis collini, ac vertice geſtare coronam. Siquidem id temporis non diſſimilis videre ſepulchrali columnæ vetuſti cuiuſpiam cadaueris, quæ geſtare ſolet ea, quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuſo vnguento, impoſitáque corona, ipſi & bibunt, & edunt apparatas epulas. Porrò ſi etiam zelotypus quiſpiam fuerit, ſintque illi vel pueri formoſi, vel vxor puella, neque tu prorſus à Venere, gratiíſque fueris alienus: profectò non ſatis tuta res neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures ſunt oculi, qui quidem non vera ſolùm vident, ſed ſemper veris aliquid addunt ad cumulum, ne conniuere videantur. Quas ob res, vultu demiſſo tibi eſt accumbendum, quemadmodum in Perſicis conuiuiis fieri mos eſt, verito, ne quis eunuchus ſentiat te in cõcubinam aliquam coniicientem oculos, móxque alter eunuchus, cui iamdudum arcus in manu tenſus eſt, quia víderis, quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, vbi paululum dormieris, ad galli cantum expergefactus, O me miſerum, inquis, ô infortunatum! Cuiuſmodi quondam cõuinctus, quos amicos reliqui! tum vitam tranquillam, & ocii plenam: ſomnum quem meapte cupiditate meti ri ſoleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? &, Deum immortalem, cuius tãdem rei gratia? Aut quódnam iſtud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates ſuppeterent, quàm tum ſuppetebant. Tum autem accedebat libertas, atque omnia pro meopte arbitrio faciẽdi facultas. Nũc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum eſt, Leo chordula vinctus ſurſum ac deorſum circumferor. Quódque omnium eſt miſerrimum, maximéque deplorandum, neque efficere poſſum, vt placeam, neque gratiam emereri queo, propter ea quòd harum rerum ſum imperitus ac rudis, maximè compoſitus collatúſque cum his, qui hæc velut artem profitentur. Proinde, iniucundus ſum, ac neutiquam aptus conuiuiis, quippe qui ne riſum quidem concitare norim. Quin etiam ſentio me non rarò moleſtum eſſe, & importunum, quum adſum, maximè quum ipſe ſeipſo feſtiuior eſſe conatur. Nam illi tetricus videor. In ſumma, nullam inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim ſi meam ipſius autoritatem, ac ſeueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrendus, ac refugiendus. Contrà, ſi riſero, vultúmque quàm poſſum maximè ad hilaritatem compoſuero, faſtidit illico ille, & auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi videtur, quale ſit, ſi quis in perſona tragica Comœdiam agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, poſteaquam hanc præſentem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam

Pericula & metus.

Pœnitẽtia.

Cõremptus & reiectio poſt Cinædos & ſaltatores.

Adulatio ridiculorũ.

iam ſonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúſq; ſi modò velis par eſſe certamini, præmióque tol lendo idoneus. Deinde conuiuium idem, & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuerſa viuẽ di ratio, ſuperioríque contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſsis cuniculis inducunt, vel tabem, vel pulmonis exul cerationem, vel inteſtini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum valetudo poſcat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd aſsimulari morbus, quò munia officiáq; iuſta defugias, exiſtimatur. Hinc præter omneis perpetuò palles, ſempérque iamiam morituro vidêre ſimilis. Et hactenus quidem, de his quæ domi ferenda ſunt. Quòd ſi quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, ſæpe fit, vt pluuio cælo, vbi poſtremus veneris (nam is locus tibi ſorte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerſeris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinãt, ne ſtipulis quidem affatim ſubſtratis. Neque verò tibi referre grauabor, quod mihi Theſmopolis iſte Stoicus narrauit ſibi accidiſſe, rem profectò nimiſquàm ridiculam, quæ tamen eadem poſsit & alii cuiuis accidere. Conuiuebat enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex illuſtribus iſtis & vrbanis. Eam, quum ali quando peregrè proficiſceretur (nam id primùm aiebat ſibi maximopere deridiculum accidiſſe) in curru ſibi viro nimirum philoſopho adiunxiſſe cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem illa honoris (vt coniicio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit, vide, iuxta virum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcis autem quàm profundam, ac venerabilem barbam habuerit Theſmopolis) aſsidere nihili hominem & effœmina tum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id eſt hirundinem, ſed vulturem magis, reuulſis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuiſſet deprecatus ne faceret, futurum fuiſſe vt flammeum etiam in capite geſtans aſsideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere moleſtias innumerabiles pertuliſſe ſeſe, illo cantillante garrientéque, demum (niſi idem hominem coercuiſſet) in Rheda etiam ſaltante. Addebat ſecundo loco tale quiddam ſibi fuiſſe mandatum. Accerſito illi mulier, Theſmopoli, inquit, ita tibi dii bene faciant, magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuſes, neque expectes, vt quicquam te ſim rogatura ſtudioſiús. Atque hoc (vt eſt credibile) omnia ſe facturum pollicito, hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem, & amantem caniculam, quam noſti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi ſerua, curans ne quid illi deſit. Nam miſera grauida eſt, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At iſti ſceleſti, & immorigeri miniſtri, non dicam huius, ſed ne mei quidem ipſius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturum, ſi chariſsimam mihi, iucundiſsimámque caniculam ſeruaris. Recepit Theſmopolis, quum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiam fleret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, Canicula è pallio prominens proſpectánſque paulò infra barbam, ac ſubinde immeiens, (tametſi hæc quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiuſmodi enim catellæ iã in delitiis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi quid pridiani iuris inhæret. Porrò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſulsè ſuper conuiuium dicteria quædam iecisſet in eos, qui aderant, ac denique & ad Theſmopolim vſque dicacitas peruenisſet: de Theſmopolide, inquit, vnum hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factum. Equidem audiui caniculã etiam peperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis illudunt, vel (vt veriùs dicam) huiuſmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos, qui cum ipſis viuunt, paulatim eos cicures, ac manſuetos ad ferendas contumelias reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iuſſus ſuper cœnam declamabat, neutiquam ineruditè per Iouem, imò grauiter & abſolutiſsimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, ſed ad vini amphoram oraret. Atque eam moleſtiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortaſsis vtcunque toleranda. Porrò ſi diues ipſe, aut poeticus fuerit, aut hiſtoricus, qui ſua ipſius ſcripta in cõuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum eſt, vt diſcrutieris, ac dirũparis, nempe quũ admirari, quum aſſentari, quum nouos quoſdam laudandi modos comminiſci neceſſe habes. Sunt autem qui & formæ nomine ſtudeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles neceſſe eſt, etiam ſi illis naris nonnunquam cubitali hiet ſpecu. Quòd ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionyſiacas aſportaberis, tanquam qui illi tum inuideas, tum inſidieris, maléque velis. Ad hæc & ſapientes, & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiam ruſticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forſitan queant: at verò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, vt doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quíque ſeſe mercede aſſectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ: ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc ſanè hæ quoq; conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autem audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbẽ religant, vel in conuiuio. Nam aliàs non ſuppetit illis ocium.

Adulatio dominorũ, doctos ſe videri volẽtium.

Porrò ſæpenumero fit, vt interim dum philoſophus quippiã diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittũtur, opperientes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſi quando poſt multum temporis inſtãtibus. Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiam vmbella tibi mittatur, aut tunicula ſemiputris, ac detrita, tum denique plurima miſsitẽtur oportet. Atque aliquis, qui ſtatim ſub auſcultarit herum id facere deſtinantem, pręcurrit, ac primus rei index, abiénſque, non exiguũ precium aufert, qui renuntiarit. At manè plus tredecim te adeũt idem apportantes nuntii: quorum quiſque commemorat, quàm multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaque donati præmio diſcedunt, at non ſine murmure tamen, qui non plura dederis. Porrò ſalarium ipſum ſex fermè obolorum, ídque ſi tu poſtules, grauis atque importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipſi hero aduleris ſuppléxque fias neceſſe eſt: deinde, captãdus & diſpenſatoris fauor. Nã hoc quoq; quoddam eſt ſeruitutis genus. Neque verò negligendus is quem in conſilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel veſtiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt ſera atque intempeſtiua, eóque inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iámque etiam calumniæ quædam paulatim ſtruuntur in te, apud hominẽ, qui iam non inuitis auribus accipiat, ſi quid aduerſum te dicatur: quippe qui peſpiciat te laboribus aſsiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra ſubinde grauari. Proinde poſteaquã id quod erat in te florentiſsimum decerpſit, æuíque partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculũ reddiderit, tum modis omnibus circunſpicit in quod ſterquilinium te portatum abiiciat, aque alium perferendis laboribus idoneum, in tuũ ſub ſtituat locum. Ibi inſimulatus, vel puſionẽ illius tentaris, vel quòd homo ſenex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impoſito crimine, noctu obuolutus, ac præceps datus extruderis, diſcedíſque deſertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam podagram, vnà cum ſenecta comitem ducens: cum interim quę quõdam ſciueris, tanto temporis ſpacio dedideris, tum ventrem culeo reddideris ampliorẽ, tibíque paraueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus aſſueuit, flagitat, quæ cũ negantur indignatur. Adde quòd præterea nemo te poſthac recepturus eſt in familiã, vtpote cuius iam præterierit ætas, quíque ſimilis euaſeris equis ſenio affectis, quorum nec pellis quidem perinde vt aliorum animantium eſt vſui. Quin ex hoc ipſo quòd eiectus es, calumnia quàm poteſt proximè ad veriſimilitudinẽ conficta, facit vt aut adulter, aut veneficus, aut aliud quippiam tale videaris. Nam accuſatori vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiuſmodi nos omnes eſſe ducunt, ídque iure optimo. Videor enim mihi cauſam aduertiſſe quamobrem eiuſmodi de nobis obtineant opinionem. Nam pleriq; qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem, ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hoſtes: atq; id quum faciunt, doctos ſeſe affirmant, palliis amicti, barbíſque neutiquam contemnendis onuſti. His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quandò eos quos præcipuos eſſe iudicant, videant tales: maximè verò poſteaquam animaduerterint, quàm ſint in conuiuiis reliquóq; conuictu adulantes, quàm ad lucrũ humiles, ac ſeruiles. Deinde eiectos eoſdem iam oderunt: neq; id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, vt eos funditus perdãt, ſi quo modo poſsint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ ſuæ myſteria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quíq; illos nudos conſpexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim ſimiles ſunt pulcherrimis iſtis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris pellis: cæterùm intus aut Thyeſtes eſt liberos in conuiuio comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cum duabus pariter ſororibus rem habens. Eiuſmodi ſunt & illi, ſplendidi, cõſpicuíque, porrò intus ſub purpura varias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemq; ſi euolueris, explicueríſq;, fabulam non mediocriter lõgam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil, niſi purpura ſplendida, aureíque vmbilici. Harum itaque rerum ſibi cõſcii oderunt illos, atq; inſidias parant, ſi quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualéſq; ſint, euulget. Iã verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandã huius vitæ tibi depingere, vt eam contemplatus, ſcire queas num ex vſu tuo ſit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Appellem quempiam, vel Parrhaſium, vel Aetionem, vel Euphranorem ad hanc depingẽdam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt, vt aliquem artificem tam egregium atque abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur veſtibulum ſublime atque inauratum, neque id humi ſitum in ſolo, verùm procul à terra in edito collis faſtigio: præterea inacceſſum ferme & abruptum, lubricóq; aditu, ita vt plerunq;, qui ſe iam ad ſummum vſq; verticẽ penetraſſe ſperant, lapſo pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia ſedeat, tota (ſicuti videtur) aurea, maiorẽ in modum formoſa, atq; amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem cõſcendit, iámq; ad fores acceſsit, obſtupeſcat, oculis in aurũ defixis: deinde Spes, quæ & ipſa ſpecioſo vultu eſt, ac verſicoloribus amicta, manu præhenſa introducat, mirè iam ipſo ingreſſu attonitum. Atque ab eo quidem tẽpore Spes vſq; illum antecedat, ducátq;: tum aliæ mulieres illũ excipientes, puta Fallacia, Seruitúſq;, tradãt Labori. At is miſerũ penitus defatigatum tãdem Senectæ tradat iam morbidum

Compẽſatio munerũ

Difficultas exigendæ mercedis.

Exitus ac miſsio ignominioſa.

morbidum, coloréq; commutato. Poſtremò Cõ tumelia arreptum illum ad Deſperationem pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euaneſcat. Tum ille non per aureum illud atrium per quod ingreſſus fuerat, ſed per poſticũ quoddam & occultum exitum extrudatur nudus, ventricoſus, pallidus, ſenex, læua quidem pudorem occultans, dextra verò ſeipſum ſtrangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo fruſtra lacrymans, & miſerum bis etiam conficiens. Atque hîc quidem eſto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime, ipſe diligenter conſideratis ſingulis expende, num è re tua ſit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingreſſus, per illas longè diſsimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris ſapientis illius qui dixit Deum in culpa non eſſe, verùm qui ſua ſpõte delegerit.

Deus, malorum cauſa non eſt.

APOLOGIA
PRO IIS QVI mercede conducti ſeruiunt,

Petro Moſellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia eſt non in genere omnium eorum qui mercede conducti ſeruiunt, ſed libri ſeu orationis ſuperioris proprie, & autoris ipſius Luciani. Nam poſt ſcriptum illud editum, ſenior iam in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulerat, & cõditionem procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infrà ex ipſa quoque oratione patet. Hoc igitur factum ſuum, quia cum ſuperiore ſcripto prorſus pugnare videtur, defendit, primùm à diuiſione ſeu diuerſitate conditionum, quod longè alia res ſit principi operam ſuam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum ſeruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miſeros dixerit, ſed ſolùm eos, qui prætextu doctrinæ & literarum ſeruiant: ſe verò alio pacto mercedem accipere, quàm illos, nempe cum præter ſalarium ingens, etiam in magna exiſtimatione viuat, publiciſque rebus procurandis præſtitutus, tam certam quoque ſpem totius alicuius prouinciæ aut regni aliquando adminiſtrandi, propoſitam habet. Denique quòd cum nemo quicquàm ferè gratis faciat, & tamen bonum virum conueniat certo alicui operi intentum eſſe, neque ignauiter feriari, neque ipſe adhucdum eò perfectionis venerit, vt omnem mercedem, aut honorem prorſus contẽnere queat. Atque huic defenſioni præmittit Sabini (eius ad quem ſcribit) accuſationem per proſopopœiam, qua ſeipſum fingit ab illo grauiter accuſari, vt qui ſuprà quidẽ de ſeruitute apud diuites, optimè atque vtiliſſimè ſcripſerit: nunc autem cõtrà, quaſi mutata ſententia, idem vitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare voluerit, aliud animo ſenſerit, exaggerata hac vitæ ſcriptorúmque diuerſitate ac repugnantia, multis variiſque tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quam & ipſam à circunſtantiis ætatis & cauſſæ amplificat.

IAmdudum apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrũ de iis qui mercede conducti ſeruiunt, libellũ legenti veriſimile eſt in mentẽ veniſſe, quæq; credibile eſt te dixiſſe. Nã quòd in eo legendo riſum nõ tenueris, mihi vel in primis cõſtat. Sed quæ inter legendũ ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nũc noſtris à te iã lectis conor accõmodare. Quare ſi nõ fruſtra diuinandi artẽ didici, audire mihi videor, te ſic tecũ ſubmurmurantẽ: Ecquis hic tandẽ eſt, qui cum hęc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicãvitã inceſſat, poſtea tamen omnium oblitus, velut teſtula, quod aiũt, trãſmutata ſua ſpõte in ſeruitutẽ manifeſtariã adeò & illuſtrẽ ſe ipſe cõiecit? Quot Midæ, quot Crœſi, quot Pactoli vel toti hũc hominẽ à ſententia diducere adeò potuerũt, vt dulciſſimã illã libertatẽ, in qua iam inde à pueris eſt enutritus, repudiet? & tametſi iã nõ procul ab ipſo abeſt Aeaco, imò tantũ nõ alterũ pedẽ in Charontis cymba habet, tamẽ præbeat ſeſe alieno arbitrio huc atque illuc diſtrahendũ, perinde ac ſi collario quopiã aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitũ illorũ ac delicatorũ collo amuleta illa & corallia dependẽt? Longè ergo latéq; hoc vitæ genus in quo nũc es, à ſcriptis diſsidet tuis: iámq; hoc ſanè videri poſſet, quod prouerbio dicunt, flumina ſurſum incedere, omniũq; rerũ ordinẽ inuerti, atq; cũcta in deterius recãtari, ídq; non Helenæ placãdæ gratia per Iouẽ, neq; eorũ, quæ apud Iliũ geſta ſunt, nomine, ſed quòd verba quæ antè probè dici ſunt viſa, nunc ipſo autoris opere ſubuertãtur. Hæc ſanè te veriſimile eſt tecum dixiſſe. Nec pigebit forſan te, & ad meipſum eius generis cõſiliũ adferre, ídq; nõ intẽpeſtiuũ, neq; importunũ, ſed amicũ, & quale tibi viro cũ bono, tum erudito cõgruat. Itaq; ſi tuam perſonã, quã induere iã paro, feliciter geſſero, optimè quidẽ nobiſcũ actũ putabo, atq; in hoc eloquẽtiæ præſidi Mercurio ſacrificabo. Si verò quod ſequor parũ aſſequor, tuæ partes erũt, quæ mihi deſunt, explere. Iã ergo fuerit tẽpus, vt qua ſi ſcena tràsformata, & actoribus permutatis, ipſe quidẽ vocẽ teneã, méq; tibi ſalutis gratia ſecandũ, &, ſi & hoc neceſſe fuerit, vrendũ præbeã, tu verò medicinas adornes, ſimúlq; acũ vnà cũ vſtorio habeas in prõptu. Nunc igitur tu ô præclare Sabine, dicendivice à me accepta, ſic mecũ agis. Olim quidẽ, ô amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in precio, & quẽadmodũ qui tũ audiuerunt, nobis narrarũt, cũ vulgo ſeu magnũ quiddã oſtentabatur, tum præcipuè eruditorũ manus occupabat, quotquot eiuſmodi rerũ ſtudioſi literas tractare operæpreciũ ducunt. Neq; id admodum eſt mirũ, quãdoquidẽ prętercquã quòd ipſe dictionis tuæ color culpa caret, & narratio planè eſt

varia,miráq; eſt rerũ experientia:maximã quoq; habet gratiã,quòd omnia à te nõ ſcitè ſolùm, ſed & dilucidè recẽſentur. Super omnia verò eſt, quòd quæ ſcripſiſti,vtilia ſunt cũ omnibus, tum maximè eruditis, videlicet, ne per rerũ inſcitiã in ſeruitutẽ poſthac ſeſe coniiciãt. At cũ iam ſententia planè in diuerſum mutata, aulicam hanc viuendi rationem præſtare ſtatueris, & libertati longum valere dixeris,tum iambicum illud ſeruile nimis,& generoſo animo indignũ ſumpſeris imitatione exprimendum,

Vbi eſt lucrum,natura adacta ſeruies:

videndũ tibi erit,ne quiſpiam te id libelli legẽtem forte auſcultet:imo ſumma ope curandũ,ne cuiquam ex iis qui præſentem vitæ tuæ ſtatum norunt,tua ſcripta legenda exhibeas. Ad hæc ſe ceris operæprecium,ſi à Mercurio illo inferorũ legato,votis impetres,quò is omnium aures qui antè de hoc libello quippiam audiuerũt obliuionis fonte aſpergat. Alioqui ſimile quiddam tibi accidet,quod iuxta fabulam illã Corinthiam Bellerophõti. Vt enim ille literas in ſuam pernicié tulit, ita tu librum aduerſum te ipſe ſcripſiſti. Quod ad me attinet,qua defenſionis facie ſaltẽ æqua aduerſum accuſatores vti poſsis,nõ video, præſertim ſi actionem ſuam nonnihil iocis & ridiculis condiant:nimirum vt ſcripta tua, atque item libertatem,quam præ ſe ferunt, laudent: te verò ſcriptorem ſeruientẽ videant,& ſponte tua collum iugo ſubdentẽ. Itaq; non iniuria agerẽt, ſi libellum ipſum vel alteri, generoſiori ſcilicet aſſererent,te verò interim velut graculum alienis exultare plumis:vel ſi tuus eſſet,ſimilem quidem tuam eſſe cauſam dicerent Salæthi illius iudicio,qui cùm contra adulteros legem duriſsimam Crotoniatis tuliſſet, & per hoc multis admirationi eſſet,paulò pòſt cũ fratris ſui vxore in adulterio fuit deprehenſus. Quare non ineptè quiſpiã te Salęthum illũ diceret,niſi quòd illius factum non paulò eſt tolerabilius,qui quod fecit (vt & ipſe dum cauſam diceret,fatebatur) amore captus fecit:& volũtarius,nihil reluctans,in ignẽ animo magno inſiliit:tametſi Crotoniatæ hominis miſerebantur:&,ſi luberet,exulandi facultatem permittebant. At tuũ negotium multis partibus eſt abſurdius,qui vitæ quidẽ eiuſmodi ſeruilem conditionẽ accuratè etiam libris editis es perſecutus,& grauiter incuſas, ſi quis in diuitis alicuius famulitium incidat,ſęq; ipſe velut vinculis aſtringi ſuſtineat,interim nihil nõ moleſtũ cum faciens,tum patiens:attamen ipſe in extremo ſenectutis gradu,& certè longè vltra limen illud Homericum progreſſus, ingeneroſum adeò & abiectũ ſeruitutis genus elegiſti,atq; ob id tãtum non ſeriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt,quanto magis inſignis,ac conſpicuus appareẽ,tantò te aiunt magis omnium riſui obnoxiũ: vita nimirum tua tantũ ſcriptis ipſis reclamante Et quid attinet nouam accuſandi rationem aduerſum te quærere,poſt celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Sapientem eum odi,qui ſibi ipſe non ſapit?

Tametſi & alia multa quibus te adoriantur,accuſatoribus tuis ſuppetunt. Nempe alii ſimilem te facient Tragicis actoribus,quorum quiſq; in ſcena quidem eſt vel Agamemnon, vel Creon, vel etiã Hercules ipſe:foris autẽ depoſitis perſonis fiunt Polus aut Ariſtodemus,ſcilicet ad agendas fabulas mercede cõducti:qui,vt viſum fuerit ſpectatori,iam eiiciuntur,iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alii idem tibi contigiſſe dicent, quod ſimiæ quam magna illa & celebris Aegypti Regina Cleopatra habuiſſe dicitur. Ea enim ſaltationum genera probè edocta,cum aliquandiu compoſitè modulatéq; non ſine magna ſpectantium admiratione ſaltãtis habitum exhibuiſſet,ac decorum ſeruaſſet,iámque Hymenæum voce ac cythara canentibus reſponditſſet:poſtea quàm carycáſne an nucem neſcio, procul iacentem conſpexiſſet,perſona abiecta, imo prę feſtinatiõe diſcerpta,modulis & ſaltationibus lõgum valere iuſsit, nucẽ verò correptam arrodere cœpit. Non aliter & tu non hiſtrio quiſpiam,ſed ipſe pulcherrimarum rerum author, & velut legum lator:oſtenſo alterius vitæ ſplendore quaſi nuce quadam,teipſe ſimiam eſſe prodidiſti:vt qui ſummis tantùm labiis ſis philoſophus, quíq; nihil quidem veritus inferorũ portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas:vt nõ immeritò quis de te diceret, quæ ſcribas,quibúſque te vendites,ea labra quidem tua rigaſſe,palatum autem interiùs aridum reliquiſſe. Quamobrem ſtatim ante pedes quoque vltricem pœnam ſenſiſti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum neceſsitatibus inſultaris,ipſe tamen haud ita multò poſt libertatem velut ſub præconibus abiuraris. Atqui appareret Adraſteam iam tum tibi à tergo aſsiſtentem, ea quibus tu partim te ipſe venditabas,partim alios incuſabas, egregiè riſiſse: quippe quæ,dea cùm ſit, non ignorarit futurum, vt & ipſe mutata ſententia in ſimile vitæ genus trãſires. Tum quòd non priùs in tutum ipſius ſinum inſpueris, quàm eos accuſares,qui ob varias Fortunæ viciſsitudines eiuſmodi facere ſuſtinent. Iam ſi quis verbi gratia Aeſchinem poſt grauem illam orationem qua Timarchum accuſauit, fingat ipſum in idem incidiſſe ſcelus,ac per hoc in ſimile crimen vocatum: quatenus quæſo hinc ſpectantium riſus fuerat futurus, quòd Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter inceſſuit,ipſe verò iam ſenex eadem in ſeſe commiſit? Denique ſimilis videris illi Pharmacopolæ, qui cum remedium contra tuſsim venditaret,& qui eo vterentur,eos ſtatim eo malo liberati polliceretur: miſer tamen ipſe eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quiſpiam accuſando tibi obiiceret, præſertim in hac materia adeò copioſa, quæque mille anſas aduerſario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipſe cogito, quam viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malum hoc mea voluntate coactum confitear, dorſum verberaturo aduertam, improbitatem non negem,ſed ad cõmunem illam excuſandi rationem confugiam,nimirũ fortunæ fatíque ineuita Fortunę ac bilem neceſsitatẽ meo facto prætexẽs? Atq; in- fati vis.

terim

terim ab obiurgantibus veniam deprecer, ob id, ſpero, noſtræ cauſæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil ſit in noſtra ipſorũ manu, quódq; potentioris alicuius numinis, Fortunæ ſcilicet aut Fati, arbitrio, vel cõtra noſtram voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullũ in nos hæreat, quautumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis eſt vulgaris, vt ne tu quidem (quaquã amiciſsimus) huiuſmodi excuſationis obtentu me ſinas elabi, etiamſi patronũ habeam Homerum, eiúſq; carmina hæc decantem:

Fatorum nexus fugiſſe, haud dixero quenquam. Tum illud:

Filum Parca dedit naſcenti matris ab aluo.

Itaq; ſi hac ratione tãquam parum proba neque fide digna poſthabita, illud dicerem, neq; pecuniæ cauſa, neq; ſpe aliqua alia ineſcitũ me, præſentem ſeruitutẽ ferre, ſed ipſius principis prudentiam fortitudinẽ & magnanimitatem admiratum, rebus eius intereſſe voluiſſe: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoq; nota accedat, videárq;, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minus maiori velle obſcurare, quatinus adulatio malorum omnium maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſsimũ cenſetur. Quid ergo ſi neq; hæc neq; illa videntur dicenda, nobis reſtat, niſi vt ingenuè fateamur, nihil nobis eſſe ſyncerum ac ſanum, quo deinceps vitiũ noſtrum palliemus? Vna forſan anchora ad hoc nobis ſupereſt, quam in aquam nõdum demiſimus, videlicet ſenectutẽ noſtram ac morbũ in miſerationem vocare, paritérq; paupertatẽ cauſari, quę vt euitari queat, hominẽ nihil non tum facere, tũ pati perſuadet. Quo loco non intempeſtiuũ fuerit Medeam illam quæ eſt apud Euripidẽ, in auxilium aduocare, quę huc progreſſa Iambica illa nonnihil huc detorta, pro me tibi occinat:

Haud neſcio quã ſint mala hæc quæ nũc paro,
Sed mentis imperio reclamat pauperies.

Nã illud Theognidis quis ignorat, tametſi nullus citem, nõ vitio dari, ſi quis ſe ipſe vel in profundum mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe dicere poſſet, etiamſi nihil eorum admodum decoram gerat perſonam. Tu verò ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quandoquidem in mea defenſione id genus auxiliis nullis ſum vſurus. Neq; enim, ſpero, tanta fames vnquam vrgere poterit Argiuos, vt de caua Arabia ſerenda cogitent: neque ipſi nos iuſta adeo excuſatione deſtituemur vnquam, vt ſiquando accuſemur, eiuſmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi cõſidera, quàm magno hæc inter ſeſe diſcrimine diſtent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adſcriptũ, ſeruire ſeruitutẽ, eáq; omnia perferrè, quę libellus ille meus recẽſet, & publicè rem populi tractantẽ, ac pro virili Remp. adminiſtrantẽ, hoc nomine ab Imperatore ſalariũ accipere. Age cõtemplare hæc, & vtrunq; per ſe ac ſeorſim perpende: reperies certè res ipſas, iuxta illud Muſicorum prouerbium, Ἄλις ἀλὰ παχῶν, hoc eſt lõgiſsimo interuallo inter ſeſe diſſidere: tum duas has vitæ rationes tantùm inter ſe cõuenire, quantũ eſt affinitatis plumbo cum argẽto, æri cũ auro, anemonæ cũ roſa, homini cũ ſimia. Siquidẽ vt illic, ita & hîc merces accipitur, & accidit vtrobiq; vt alteri ſit parendũ. Cæterùm in ipſa negocii ratione ingẽs eſt diſſonãtia, quãdoquidẽ illic ſeruitus eſt manifeſta, & qui illorũ conditionem accipiunt, emptitiis illis & manuariis ſeruis non admodũ præſtãt. At qui Remp. tractãt, & in vſum ciuitatis nationúmq; totarum ſtrenuam operam collocant, nullo iure, ob ſolã mercedẽ in calumniam vocari poterunt, ſnq; crimen cũ illis commune trahi. Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exautorentur, vt neq; tot ac tantarũ gentiũ præſides, neq; ciuitatũ rectores, neq; ordinũ militarium ductores, imò nec ipſi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quãdò horum omniũ laboribus propoſita ſunt præmia. Cæterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedẽ accipientibus, æqualẽ conditionis gradũ tribuere. Deniq; mercenarios miſerę vitę obnoxios illic dicebam, nõ omnes, ſed qui doctrinæ prætextu in diuitũ famulitio ſeruiunt, eos tanquã ærumnoſos miſerabar. At noſtrũ negotium, ô amice, modis omnibus eſt diuerſum. Quanquã enim quę ad domeſticam vitam pertinent, nobis cũ illis ſunt cõmunia, publicè tamen ſummi imperii participes ſumus, eiúſq; adminiſtrandi prouinciã cum rege partimur. Ipſe ego, ſi diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionẽ nõ minimã ſub manibus habeo, dũ nunc pœnas ſtatuo, nunc iuſta tributa impero, nunc dictorum factorúmq; omniũ rationaria cõſcribo, nunc litigantiũ acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipſius decreta ad certiſsima ſimul & rectiſsima quæq; ſumma fide perduco, eadémq; diligenter adſeruata, ſubditis trado, Reip. cura in omne æuũ conſeruãda. Deinde proponitur merces nõ vulgaris, ſed à principe: nec ea exigua, ſed talẽtis numerata. Poſt hæc, modò recta via res procedat, ſupereſt ſpes, neq; hęc contemnenda videlicet, vt prouinciæ alicui quaſi iam emeritus præficiaris, aut Regiũ aliquod negociũ tibi demandetur. Iã verò geſtit animus in hac loquẽdi libertate paulò magis progredi, & crimẽ ab accuſatoribus ſupra modũ exaggeratũ, itidẽ copioſiùs refellere. Equidẽ apertè pronuncio, neminẽ quicquã facere gratis, ne ſi vel maximarũ rerũ adminiſtratores obieceris: quãdò nec ipſe princeps mercedis eſt expers. Nõ hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ per ſingulos annos à ſubditis pendũtur, verũ principi maxima fuerit merces, ſi à laudatis laudetur, ſi nomen eius ab omnibus celebretur, ſi beneficiorũ nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, tẽpla & aræ, & quæcunq; eius generis à ſubditis ſuis habent, mercedis loco ſunt & ipſa, nimirum pro curis, próq; ſolicitudine qua cõmune ciuium bonum procurant, cunctáq; in melius prouehunt. Et, vt magnis parua componam, ſi initio iam inde ab ipſius velut acerui cacumine ſumpto, per ſingula quibus compoſitus aſſurgit, deſcendas, videbis ſanè nos non niſi magnitudine & paruitate à ſummis differre: cætera mercenarii ſimul omnes ſumus. Itaq; ſi hanc

tuliſſem legem, neminem quicquam facere debere, non iniurià iniquitatis reus eſſem. Sin hoc in nullo libelli noſtri angulo à me eſt dictum, &

Bonus vir vbi maximè operam ſuam collocet.

bonum virum operi alicui intentum eſſe decet, qui poſſet operam ſuam collocare quis rectiùs, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium lucéque de ſe det periculum, quanta fide, quáve diligentia, qua poſtremò animi beneuolentia, negocia cõmiſſa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus.

Atqui meos obiurgatores meminiſſe oportet, quòd cùm me reprehendunt, haudquaquam ſibi res eſt cum ſapiente quopiam (ſi modò eſt aliquis hoc dignus nomine) ſed eo qui ſit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illam virtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodum ſit inſtitutus. Quanquam ne hoc quidem nomine grauiùs dolere debeo per Iouem, cum in nullũ vnquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non poſſum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium nõ obiurgaris, cum non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis

Lucianus cauſas aliquandiu egit.

locarem. Quo tẽpore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidentalis oceani ſpectaculũ profectus, forte fortuna in nos incidiſti cum inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obiicienti tibi, quãquam mille negociis diſtrictus, vtcunq; reſpõdi: nimirũ vt videas quã nõ in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio cãdido plenóq; noſtra cauſa probetur. Nã quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamen ſuffecerit illud: Haud curat Hippoclides.

PRO EO QVOD INTER ſalutandum verbo lapſus fuerat, Iacobo Mycillo interprete.

ARGVMENTVM.

Reſpondet hac apologia pro errato quod inter ſalutandũ ipſi exciderat, cũ manè & in prima ſalutatione, quãdo χαῖρε, hoc eſt aue ſeu ſalue dicendum fuerat, ipſe ὑγίαινε, hoc eſt vale dixiſſet. Orationis ſtatus eſt iuridicialis aſſumptitius. Fatetur enim & ipſe peccaſſe ſe, quia ordinẽ inuerterit, et quod poſtremũ dici cõueniebat, à principio vſurparit: ſed tamẽ culpã hanc mitigat atq; eleuat, primùm vſu ac poteſtate ipſorum verborũ oſtendens τὸ χαίρειν non in principijs tantùm à veteribus, ſed etiã fine atq; diſceſſu vſurpatũ fuiſſe, ὑγιαίνειν autẽ vtroq; loco frequenter à multis, à quibuſdã etiam in principio ſemper poſitũ fuiſſe: idq; probat multis et poetarũ & aliorũ teſtimonijs, adductis item hiſtoriarum exemplis. Poſt hæc ordinis inuerſioni opponit euentum erroris, quòd tale verbũ pro alio dixerit, cuius vis ſeu poteſtas, hoc eſt valere ſeu ſanũ eſſe, cuius tẽpori, nõ matutino tantùm cõueniat. Deniq; & principes hoc idẽ primũ atq; præcipuũ ſuis mandant, vt ſalutis ſeu valetudinis curam gerãt: & priuati quoq; in reſalutando ſaluos eſſe iubeant. Hinc & cauſam erroris ſiue euentus huius in deũ aliquẽ transfert. Animi autẽ conſternationẽ, quæ cauſam errori dederit, à conſueto & obiecto ſeu caſu defendit. Deinde & voluntatem principis pro ſe interpretatur ficta cõformatione, idq; argumento à conſequẽtibus & exẽplo ducto. Ad finẽ, ficta alia ac noua obiectione, orationẽ in votum ſeu precationem deſinit. Exordium à loco cõmuni ſumitur. Verbũ χαίρειν vbiq; ſaluere expoſuimus, propter cõmodũ verſionis: quanquã non ignorẽ à Martiale atq; alijs frequentius per Auere reddi, quando ſalutãtis eſt. Nã alioqui & gaudere ſignifi[illegible] interdum et valere, vt infrà, cum diſcedentiũ mutuo eſt: vt & τὸ ὑγιαίνειν, quod nos vbiq; valere vertimus, & ſaluum ſiue ſanum eſſe interim ſignificat.

DIFFICILE ſanè eſt, homo cũ ſis, alicuius Dei impulſionẽ ac vim euitare. Multò autẽ difficilius, defẽſionẽ inuenire errati eius, quo quis præter rationẽ, & ceu numine quodam impellente lapſus eſt: quod vtrunq; mihi nunc accidit, qui cum ad te veniſſem, quò te ex more primo mane ſalutarem, deberémq; cõſueta iſta voce vti, ac te ſaluere iubere: ego aureus ille, neſcio quo pacto oblitus, valere te iuſſi, verbo & ipſo nõ malo aut ominoſo, ſed intẽpeſtiuo tamẽ, vt quod veſperi, nõ auroræ cõueniat. Ipſe igitur confeſtim ſudaui atq; erubui, variéq; meipſum geſſi, cũ quid agerem, non haberẽ. At cęteri qui tũ aderãt, alii quidẽ lapſum me eſſe lingua, ita vt cõſentaneum erat, alii præ ætate delirare, alii verò ex heſterna crapula repletũ atq; ebrium adhuc eſſe exiſtimabãt: tametſi tu ipſe animo maximè æquo accipiebas id quod tũ acciderat, ne riſu quidẽ modico notando linguę erratũ. Viſus igitur mihi ſum, operę quoddã preciũ facturus eſſe, ſi conſolationẽ aliquã mihi ipſi cõponerẽ, ne nimis ægrè ob lapſum hũc animo afficerer, néve intolerabile putarem, ſi ſenex aliquis præſentibus tot teſtibus, nonnihil ab eo quod decorũ fuerat, aberrãdo deflexiſſem. Nam quãtum quidẽ ad ipſam linguã attinet, defenſione aliqua opus puto nõ erat, præſertim quãdo in tã bonã & auſpicatã precationẽ errãdo prolapſa fuerit. Incipiẽti itaq; mihi, ab initio ſtatim videbar in difficilẽ quæſtionẽ incurſurus eſſe: at verò vbi iam progreſſus aliquantulũ fuiſſem, offerebãt ſe multa quę cõmodè dici poſſe videbãtur. Quę tamẽ nõ antea dicã, quàm de ipſo verbo Saluere, de verbo Bene agere, & de verbo Valere, quę cõ ſentaneũ atq; æquũ erit, expoſuero. Verbũ igitur χαίρειν (quod ſaluere nos dicimus) antiqua vox eſt, & in ſalutationibus iam olim vſurpata, verũtamen non manè tantùm, neq; in primo ſolùm congreſſu, ſed etiam cũ qui antea ſe mutuò nunquam viderant, alius in alium incideret, ſalutatione hac vti ſolebant, quale illud eſt:

χαίρειν, & eius vſus.

Salue ò ſoli rex iſtius Tirynthii.

Deinde

Deinde & à cœna, cum iam ad mutuas confabulationes ventum esset, vt apud Homerum:

Salue Pelide, nil cœnæ æqualis eges nunc.

quo tum Vlysses vsus est, quando in legatione missus, oratorio modo mandata illi exponebat. Præterea & cum à se mutuò iam discedere vellent, eadem vtebantur, quale est illud:

Saluete, atq; deũ me agnoscite, morte carentẽ.

Sic & apud Virgil. Salue æternũ mihi maxime Palla.

Certum autẽ tempus nullum præfinitum fuit salutationi huic, neq; vt nunc, matutino solùm tẽpore vsurpabatur, quandoquidẽ & in infaustis & abominabilibus rebus eadem aliquando vsi quidam reperiuntur: vt apud Euripidem Polynices iam moriturus,

Saluete (inquit) nam totus tenebris iam tegor.

Neq; etiam amicorum inter se nota tantùm siue indicium erat, sed & ad eos quibus infensi erant, adhibebatur, cum significare vellent nihil rei sibi mutuò cum illis posthac fore: nam hoc, cum μακρὰν χαίρειν, hoc est, longum saluere dicunt, intelligunt, nempe nullam amplius curam alterius alteri futurã esse. Primus autẽ hoc verbo vsus fertur Philippides, is qui vno eodémq; die narratur ex Marathone cursu itinere peracto Athenas victoriam annunciasse, & ad magistratus quo loco confederant, atq; anxii de euentu pugnæ cogitabant, dixisse: Saluete, vincimus: eóq; dicto statim concidisse mortuus, peracto iam nuncio, vnà cũ ipso illo verbo expirans. In epistolæ autẽ initio Cleon ille Athenienſium tribunus, cum ex Sphacteria scriberet, primus omniũ hoc verbum præposuit, gratulari videlicet illis volens ob victoriã eo loco partam, & quòd Spartanos captos in potestatem redegisset. Ac prorsus certè post illum Nicias dux eum ex Sicilia scriberet, antiquã epistolarum formam retinuit, statim ab ipsis rebus exordiendo. Quin & admirabilis ille Plato, vir fide dignus, ac legislator huiuscemodi rerũ, verbum hoc saluere, planè valere iubet, atq; omnino improbat veluti malum ac prauũ, & quod nihil serium, aut dignum præ se ferat: contrà autem τὸ εὖ πράττειν, hoc est bene agendi verbum, pro eo introducit, tãquam cõmune tam corporis quàm animi bene rectéq; affecti symbolum siue indicium: ac missis ad Dionysiũ literis, reprehendit ipsum, quòd cum ad Apollinem versus quosdam cõposuisset, deum ipsum saluere iussisset, quippe quod hoc ipso Pythio indignũ foret, & non modò diis, verùmetiam ne hominibus quidẽ paulò dexterioribus decorum. Diuinus certè quidem Pythagoras ille, tametsi ipse nihil propriũ suorum scriptorum nobis relinquere post se voluerit, quantum tamen ex Oecello, Lucano & Archyta & cæteris ipsius discipulis cõiecturam facere licet, nec verbum bene agere, ab initio literis suis præmisit, sed ab ὑγιαίνειν, quod est valere seu sanum esse, exordiri iubebat. Cuncti itaq; illi qui professionem atque doctrinam ipsius secuti fuere, quoties missis inter se mutuò literis graue aut serium aliquid scriberent, valere siue sanos esse sese, statim ab exordio iubebant, tanquam & hoc ipsum verbum tam animę quàm corpori accõmodatum maximè foret, summatímq; cõprehẽderet vniuersa hominis bona. Præterea & triplex ipsorum triangulus ille, qui alternatim inter se iunctus, quinquelinearem figuram constituit, quo symbolo ac veluti nota quadam iidem ad eos qui eiusdẽ professionis erant, eandémq; doctrinam sectabantur, vti solebant, valetudo siue salus ab ipsis appellatur. Et in summa, ipsum quidem valere, putabant esse: verùm neque bene agere, neque saluere, omnino idem quod valere. Sunt autem & qui quaternionẽ, maximum ipsorum iusiurãdum, aut perfectissimum ipsis numerum perficere * dicant: alii verò etiam salutis seu valetudinis principium vocarunt, inter quos & Philolaus est. Et quid attinet vetustiores cõmemorare, quãdò & Epicurus, qui alioqui ᾧ χαίρειν, hoc est gaudendi verbo, admodum gaudebat, voluptatémq; cęteris rebus omnibus anteponebat, in epistolis quas de rebus paulò grauioribus scribebat (sunt autem earum perquàm paucæ, & non nisi ad præcipuos amicorum datæ) statim à principio valere iubebat? Frequens autem & in Tragœdia & Comœdia, veteri illa quidem, reperias idem hoc verbum à principio ferme positum: nam illud.

Et huc forsis pertinet quod in carmine illo Pythagorę aureo legitur, καὶ μὰ τὸν ἀμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν παγὰν ἀενάου φύσεως &c.

Vale, & multum mihi salue:

doctè prudentérque valendi verbum, auere, siue saluere, illi præpositum habet. Alexis autem,

O here, vale (inquit) vt tardè admodum aduenis!

Et Achæus:

Venio peracta re graui: at tu mihi vale.

Philemon quoque,

Primũ (inquit) valere cupio, dein agere bene:
Saluere tertiò, vltimò debere nil.

Nam qui conuiuiale illud carmen composuit, cuius & Plato meminit, an non & ille ait,

Equidem hoc iudico primùm,
Valere, dein pulchrum videri,
Pòst esse ditem?

Verbi autem saluere siue auere, omnino ne meminit quidem. Et vt notissimum quoq; illud, & quod omnibus in ore est, tibi dicam,

Superûm antiquissima diua Salus,
Tecum mihi liceat
Viuere quod supereſt.

Quare si antiquissima salus seu valetudo est, meritò etiam ipsius opus, hoc est valere, saluúmque ac sanum esse, reliquis omnibus anteponendum est. Infinita autem & alia exempla tum ex poetis tum ex historicis & philosophis commemorare tibi possim, vbi idem hoc verbum valere, antepositum reliquis atque prælatum reperitur. Quę tamen omnia in præsentia omittam, ne mihi scriptum hoc in loquacitatem quandam ineptam ac puerilem adeò prolabatur, videárque ipse clauo alio alium trudere velle. Pauca verò veteris historiæ, quantum adhuc memoria teneo, quantúmque ad hanc præsentem causam pertinere propriè videtur, non incommodum huc adscribi posse existimaui. Nam cum Alexãder Magnus pugnam illam ad Issum initurus esset, quẽadmodum Eumenes Sardianus in epistola ad Antipatrum refert, manè in tabernaculum eius ingressus Hephæstio, siue tum ita oblitus sui fuerat, siue consternatus, quemadmodum & ego, siue etiam numine alliquo impellẽte, idem tum quod

Quãquam hic τὸ χαίρειν nonnihil & ad gaudendi significationem alludit, vt & in sequẽti exemplo.

Εὖ πράττειν.

Et hìc ad gaudendi significationem Plato alludit. vid. epist. 3.

ὑγιαίνειν.

ego

ego dixit, ὑγιαίνε βασιλεῦ, hoc eſt, Vale rex: tempus iam eſt in aciem educi exercitum. Cõturbatis autem cæteris qui tum aderant, ob inopinatam ac nouam ſalutandi formã, ac ipſo Hephæſtione propemodum præ metu emoriente, Alexander reſpondens, Recipio, inquit, omen: nam nos ſaluos atq; integros è pugna reuerſuros eſſe, hoc verbum mihi nunc pollicetur. Antiochus autem cognomento Soter, quando cum Gallis cõſerturus prælium eſſet, per quietem vidit adſtare ſibi Alexandrum, & iubere vt teſſeram hanc ante pugnam militibus daret ὑγιάνειν videlicet: ac ſub hac teſſera ſeu nota militari præclaram illam victoriam mox conſecutus eſt. Præterea & Ptolemeus Lagi miſsis ad Seleucum literis planè ordinem inuertit, à principio quidem epiſtolæ valere illum iubens, pro eo autem vbi alii vale ſcribunt, in fine τὸ χαίρειν, hoc eſt auere ſubſcribens, quemadmodum Dionyſodorus tradit, is qui epiſtolas illius collegit. Non iniquũ autem fuerit & Pyrrhi Epirotæ illius mentionẽ facere, qui poſt Magnum Alexãdrum ſecundas in re militari tenuit, variáſq; fortunæ mutationes ac vices pertulit. Hic igitur cum deos precando, ſacrificando, donariáq; cõſecrando quotidie veneraretur, nunquam tamen vel victoriam ab illis, vel regni alicuius ampliorem maieſtatem, vel gloriam, vel diuitiarum abundantiam poſtulauit, ſed vnum hoc ὑγιάνειν, hoc eſt valere ac ſanum eſſe, precari ſolebat: vt qui putaret, quamdiu hoc vno frueretur, & cætera facillimè euentura ſibi eſſe. Ac rectiſsimè, opinor, ſentiebat, illud nimirum ſecum reputans, quòd cæterorum bonorum omnium nullus fructus foret, quandiu vnum τὸ ὑγιάνειν, hoc eſt ſanitas iſta corporis atq; animi ſola abeſſet. Sed iam ſatis de eo, quo quicq; horum verborum tẽpore propriè dici ſolitum fuerit, à nobis expoſitum eſt. Fortaſsis autem dixerit quiſpiam, Tu verò immutato ordine illo, etiam ſi nihil aliud dixiſſes, tamẽ iure optimo accuſandus ac reprehendendus fores, perinde ac ſiquis galeam tibiæ, aut rurſum ocreas capiti alligatas imponat. Verùm, ô optimè (reſponderẽ & ego illi) meritò ſanè hæc diceres, ſiquod in vniuerſum tempus foret, quod ſanitate ſiue ſalute opus non haberet. Nũc autem & manè, & meridie, & noctu quoq; ſalute ac ſanitate ſemper opus eſt, & maximè principibus vobis, qui multis occupati negociis eſtis, eóque ad plura corpore integro ac ſano neceſſe habetis. Præterea autem ille qui χαῖρε, hoc eſt aue ſeu gaude dicit, auſpicato tantùm principio vtitur, ipſáq; res non aliud quàm precatio ſiue optatio quædam eſt: at qui valere iubet, ille & vtile quiddam facit, & omniũ eorum admonet ſimul, quæ ad ſanitatẽ ſiue ſalutem aliquid conferunt: neq; ſolùm comprecatur, verùm etiam denunciat atq; imperat. Quid autem? an non & in libello mandatorum ſeu negociorum, quod ſemper & à rege quoq; accipitis, hoc primum eſſe ſolet quod vobis præcipitur, quò ſanitatis atq; ſalutis veſtræ curam habeatis? Ac meritò ſanè. Neq; enim vlla veſtri vtilitas ad res cæteras obeundas foret, niſi integri ac ſalui eſſetis. Sed & ipſi vos (ſi modò Romanum ſermonem ego quoq; nõnihil intelligo) cum ſalutantes viciſsim verbis accipitis, ſalutis nomine plerunq; reſpõdere illis ſoletis. Atq; hæc omnia dixi, non quòd de induſtria omiſſo verbo χαίρειν, pro eo τὸ ὑγιάνειν dicere ſtudio quodam affectarim, ſed quia hoc ipſum inuito mihi accidit. Aut quomodo enim non ridiculus forem, ſi & aliena lingua loquerer, & tempora ſalutationum immutarem? Gratiam autem & Diis ago, quòd mihi erratum hoc in aliud longè auſpicatius verbum conuerſum fuit, atq; ipſe in melius, errando prolapſus ſum. Et quid ſi hoc Salutis vt etiam Aeſculapii ipſius prouidẽtia quadam factum eſt, qui tibi per me ſalutem ac ſanitatẽ promittere ita voluerit? Nam quo pacto ipſe equidem, niſi à Deo aliquo impulſus, quicquam eiuſmodi cõmitterem, qui antea per omnem ætatem nullo ſimili pacto turbatus atq; animo perculſus fuerim? Quòd ſi verò & humanam quandã defenſionẽ pro eo quod accidit, afferre conuenit: nihil nouũ aut peregrinum hoc eſt, ſi cum admodum in eo elaboraueri, vt ex optimo atq; potiſsimo tibi notus fierem, deinde ex nimia cupiditate ac feſtinantia in diuerſum animi cõſternatione quadam incido? Iam & à recta cogitatione atq; animi conceptu facilè etiam deturbauerit aliquem, militum multitudo atq; frequentia, quorum alii quidem aduerſos protrudunt & impellunt, alii autem ordinem ſalutantium impediunt & diſturbãt. Tu verò, ſat ſcio, quantumuis alii demẽtiam, aut inſcitiam, aut etiam delirationẽ quandam, factũ hoc interpretantur pro verecundiæ & ſimplicitatis quodam ſymbolo atq; indicio ipſe accepiſti, animíq; nihil forenſe aut vafrum, nihil artis aut calliditatis habẽtis ſignum eſſe exiſtimaſti, quandò certè nimia in his rebus audacitas, non multùm à temeritate atq; impudentia diſtat. At ipſe quidem optarim, vt ne vnquam contingat mihi in hunc modum errare: quòd ſi verò aliquando contingat, vt id in fauſtam & auſpicatam comprecationem aliquam ſemper euadat. Temporibus igitur primi Auguſti etiam tale quiddam accidiſſe dicitur. Nam cum ipſe ſorte quadam iudicio cuidam præſediſſet, ac cauſa rectè atq; legitimè iudicata, hominem quendam iniuſtè calumnioſéq; delatũ, à maximo quodam crimine abſoluiſſet, ille gratiam agere volens, alta voce proclamauit, Gratiam tibi, inquiens, Imperator habeo, quòd malè atq; iniuſtè iudicaſti. Ibi cũ cæteri qui circa Auguſtum erant, grauiter indignarentur, hominémq; diſcerpere ac lacerare vellent: Deſiſtite, inquit ille, ab indignatione. Neque enim linguam ipſius, ſed animũ examinare atq; inſpicere æquum eſt. Ita tum ille. At tu, ſiue animum inſpicere & contẽplari voles, beneuolum reperies: ſiue linguam, neq; ipſa inauſpicatum aut ominoſum aliquid dixit. Cæterùm videor hoc loci iam conſtitutus, non immeritò & aliud quiddam vereri debere, videlicet ne qui me putent ex cõpoſito erraſſe hoc pacto, quò hanc apologiæ ſcribendæ cauſam haberem. Atq; vtinam quidem, ô optime Aeſculapi, eiuſmodi hæc appareat oratio, vt non apologiæ ſpeciem, ſed oſtentationis alicuius captatam occaſionem præ ſe ferat.

Lucianus ſermonis latini non imperitus.

Intelligit, quòd cum ſaluere aliquem Latini iubẽt, illi cõtrà ſaluũ eſſe, quod & ipſum ὑγιαίνειν ſignificat, iubent.

HERM

HERMOTIMVS, SIVE DE Sectis,

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Hic dialogus didactícus est. Disputat autem de sectis philosophorum, quænam optima sit, & ad felicitatem, quam omnes promittũt, certissimè ducat. Et quia impossibile apparet, ex tam multis, támq; diuersa sentientibus, quid optimum atq; verissimum sit, eligere: tandem cõcluditur, satius esse nõ philosophari, quàm frustra ætatem ac operã in eo quod assequi nequeas, consumere. Series dialogi ita se habet, Occasio & exordium ab incessu & habitu Hermotimi Stoicæ philosophiæ sectatoris sumitur, qui quoniam viginti iam annos perpetuos philosophos audierat, neque tamen adhuc mediam ad virtutẽ viam superauerat, disputationi occasionem & materiam subministrat. Prima igitur quæstio tractatur, quãto omnino tempore opus sit ad virtutem & felicitatem consequẽdam, Luciano longitudinem illius vt nimiam accusante, Hermotimo autem contrà præmia & mercedem tanti laboris opponente. Atq; hoc disputationis proœmio, & quasi quadã sylua præmissa, mox ad principalem quæstionem venitur, puta quænam philosophorum secta certissima atq; optima sit, et quomodo eadem deprehendi debeat. Ibi Hermotimus Stoicam præferẽs, eiúsq; rei rationes quasdam non satis idoneas adhibens, à Luciano deridetur magis quàm cõfutatur. Idem autem mox totam hanc disputationem quasi deintegro orditur. Ac primò quidem Virtutis icone quadam proposita, ostẽdit, cũ multi adeo sint, qui viam ad illam polliceantur, in tam diuersa turba, támq; graui causa optimum & certissimum ducem quærendum atq; eligẽdum esse. Quem cum alter ex Stoicis sumendũ esse rursum diceret, eiúsq; rei argumentum etiam hìc non satis idoneum afferret, Lucianus per prosopopœiã reliquorum philosophorum, se ipsos immeritò causa indicta damnari, ac Stoicis istis recentioribus præponi querentiũ, apologiam subiungit, Hermotimumq; reprehendit, qui quos nũquam cognorit ac legerit, temere adeò damnet. Et hinc locum ita concludit, vt dicat, quoniã in incerto sit quænam philosophãdi via aliis præferri debeat, omnes æquè relinquẽdas esse. Hinc variis similitudinibus vtrinq; res agitur, Hermotimo defendente Stoicam viam, et contendente apud vnum aliquẽ deprehensa veritate, non esse opus alios vltrà consulere: contrà autem opponente Luciano, sed apud vnum aliquẽ nondum inuentam ac deprehensam illam esse, & ob id pariter omnes perscrutandos & cognoscendos esse. Quo obtẽto, iam & de tẽpore agitur, quo ad cognoscendos omnes opus sit: quod tam longum præfinitur, vt impossibile videatur vel partẽ illorum etiam per omnem ætatem ab vno aliquo euolui atq; cognosci posse. Rursum igitur quod suprà concluditur, quoniã impossibile sit omnes euoluere, et tamẽ idem necessariũ, si veram viam ad virtutem deprehendere velis, satius esse in totũ ab illis abstinere. Et hinc quoq; ad similitudines deueniũt, Hermotimo cõtra hanc longitudinem temporis contendente, nõ esse necesse, vt omniũ omnia scripta euoluãtur, sed ex parte cognosci ac iudicari totũ posse: Luciano autem cõtrà negante, nisi si totũ idem vniforme sit, & antea aliquando, quale sit, visum ac cognitum fuerit. Nam philosophiam ipsam non vnius generis esse, sed de multis ac diuersis rebus tractare. Post hæc idẽ alijs quoq; argumẽtis ostendit difficultatem eligẽdi & iudicandi tum de ipsis vijs, tum de ducibus et præceptoribus. Deinde vt maximè de via & duce constet, inanem tamen ac vanam spem propositam esse, & hæc multis similitudinibus passim amplificantur. Postremò per fictionem concesso eo, vt Stoicorum optima via sit, testimonio ipsius Hermotimi comprobat, neminem adhuc illorũ inuẽtum fuisse, qui, quod promitteret alijs, ipse præstitisset. Deniq; & mores & vitam illorum cum officio & effectu virtutis pugnare: quod & exẽplo ciuiusdam Stoici præceptoris cõfirmat. Cõcludit igitur philosophandum hoc pacto non esse: id quod mox Hermotimus facit, ex pœnitentia, priore vita atq; habitu reiectis.

LVCIANVS.

QVANTVM cum ex codice, tum properandi studio conie cturam facere licet, Hermotime, ad præceptorem gradũ maturãti similis esse videris. Volũtas verò sedula agitatione inter progrediendum aliquid in animo, cùm ipsa labia cõmouere soleas sensim & tacitè submurmurando. Quinetiam ipsam manũ iam in hanc, iam in alteram partem trãsfers, quasi orationem aliquam apud te digeras. Quæstionem autem, aut alioqui ex obliquis illis captiunculis quiddam componis, aut etiam disceptationem sophisticam cõminiscris, ita vt neq; per viam incedens, ocium agere sustineas, verùm semper in negocio feruens & sedulus, nunquam non quidpiam seriæ rei conficis, adeò vt itineris quoq; laborem ad disciplinarũ exercitium referre soleas. HER. Sanè per Iouem Luciane, tale quiddam est quod dicis. Commodùm enim hesternæ disputationis conuersationem, quæq; ille ad nos disseruerat singula recogitãdo inter eundum in memoriam reuocabã. Aequum verò esse opinor, ne quod tẽpus vacuum laboris temere & negligenter prætereamus, præsertim cùm nobis obscurum non sit, verissimum esse quod medicus dixit Hippocrates, nimirum hãc vitam angustis circunscriptam esse terminis, ipsam verò artem infinitæ prolixitatis. Sedenim hoc ipsum ille de arte Medica protulit, quæ quidem

quidē res multò minore labore perdiſcitur: cæterùm philophia multo tempore haud ita comprehenſu facilis eſt, niſi quis ſumma vigilantia inconniuenter & perpetuò oculos habuerit in eā coniectos. Atqui neq; de paruis rebus aut ludicris in periculum venimus. Aut enim oportet miſeram & ærumnoſam in promiſcua priuatorū multitudine ætatē agere, aut philoſophiæ ſtudiis excultum, vitā felicem degere. Lvc. Enimuero ipſa præmia quæ dixiſti, ô Hermotime, admirationis plena ſunt, & quantiuis precii exiſtimanda. Porrò opinor illa ipſa ferme te cōtigiſſe, neq; ita procul à te eſſe ſepoſita, ſiquo modo fas eſt coniecturā facere ex temporis lōgitudine, quod in philoſophiæ ſtudiis perdiſcendis contriuiſti. Inſuper etiam ex labore, quē mihi non mediocrem iam olim impēdiſſe viſus es. Quippe, ſi rectè cōmemini, hic ferme annus eſt vigeſimus ex quo te nihil aliud rei facere cōſpexi, quàm præceptores frequētantem, & quamplurimùm libris prono & obſtipo capite intentum, ad hæc diſſertationum philoſophicarum cōmentarios deſcribentem, ſemper diutinis curis & cogitationibus pallidum, & exuceo corpore prorſus aridū, adeò vt ſomni quoq; parciſſimus mihi viſus ſis: ea tua eſt in ſtudiis vrgendis frequētia & ſedulitas, Hæc itaque cùm mecum memoria repeterem, breui fore ſpero, vt exoptatam felicitatem apprehendas: atque adeò, niſi nobis ignaris impoſueris, iamdudum cum illa conuerſatus es. Her. Vndénam hanc animo ſpem cōcipis ô Luciane, qui ad viam prolato iam primùm capite proſpicere incipio? Ipſa porrò virtus, ſi quid Heſiodo credimus, valde procul ſita eſt, ad quam pertingēdam vt via eſt longa, ita non minus ardua & aſpera, non parū ſudoris & laboris viatoribus exhibens. Lvc. Ergo nondum ſatis tibi ſudatum eſt, neq; ſatis confectum itineris? Her. Mihi quidem non videtur: nihil enim prępedimento mihi eſſe viderem, quò minùs per omnia felix eſſem, ſi vnquam mihi conceſſum fuiſſet in ſummo faſtigio conſiſtere: nunc verò Luciane tantùm adhuc incipio. Lvc. Atqui principiū ille ipſe Heſiodus dimidium totius eſſe dixit. Itaque ſi iuxta medium te ingreſſum eſſe dixerimus, fortaſſe non multum à vero aberrabimus. Her. Nullo modo ne hoc quidem dixeris, quantumuis multum nobis confectum ſit. Lvc. Proinde vbi tandem in itinere te conſtitutum eſſe rectè dixerimus? Her. In ipſo montis radice cōſiſtentem, ô Luciane, modò porrò ire conātem. Eſt verò omnino via lubrica & aſpera, ac planè eo opus eſt, qui manu protenſa aſcendentē ſubleuet. Lvc. Nunquid igitur præceptor tuus ad hoc tibi ſatis idoneus eſt, quemadmodum Iupiter Homericus catenam quandam auream, ex ſummo demittens ſuas ipſius orationes opinor, quibus te videlicet ſubductum, cum ad ſe, tum ad Virtutem ſubleuare queat, præſertim cum ipſe multò antè aſcenderit? Her. Hoc ipſum profectò Luciane quod dixiſti, à præceptore ſedulò factum eſt. Etenim quātum ad illius operam attinet, iam olim ſubductus ſum, & cum illis conuerſationem habui: quantum verò ad me attinet, nondum aſcendi.

Lvc. Atqui bonum animum habere oportet, optima ſpe mente concepta, ad itineris finem & felicitatē in ſummo propoſitam conſpicientem, maximè verò illo animoſis inclamationibus cohortante & inclamante. Veruntamen valde ſcire velim, quænám ſpes ab illo tibi oſtenſa ſit ſuperato iam cacumine: an mox futurum coniectandū ſit, te in ſummo fore poſt myſteria, aut omnino poſt Panathenæa? Her. Perexiguū eſt quod dicis Luciane. Lvc. An poſt quinquennium iam ſubſequens? Her. Et hoc quidem modicum eſt, cum ad virtutem exercendam, tum ad felicitatis poſſeſſionem conſequendam. Lvc. Proinde ad ſummum poſt decennium: niſi extremè pigri & lenti haberi velitis, cùm neque tanto tempore ad virtutis faſtigium aſcendere queatis, quanto vnus aliquis ter à columnis Herculeis ad Indos vſque haud difficulter ire, atque redire poſsit, ſi non rectà aut citra intermiſsionem perpetua profectione iter faceret, verùm apud populos iacentes in medio pauliſper commoratus oberraret. Et quónam modo tandem credibile eſt, petram ſupra quam vobis Virtus habitare creditur, altiorem decliuiorémq; eſſe illa Aorna Indica, quæ paucis in diebus ab Alexandro ſumma vi euerſa eſt funditus? Her. Diſsimile prorſus eſt, quod adfers ô Luciane: neque enim eandem res eſt quam tu confingis, quę tam in exiguo temporis ſpacio cōfici aut capi queat, non ſi infiniti Alexandri ad vnum omnes ſuas vires coniunxerint: quoniam multi qui cōſcendere moliebantur, fuerunt: iam verò non parum multi valde forti aſcendūt animo, & proficiunt, partim quidem non nimium, partim verò altiùs. Cæterùm vbi mediū itineris iam attigerint, multis perplexi difficultatibus, protinus omnia faſtidiunt, & reuertuntur grauiter anhelantes, multóq; ſudore perfluentes, itineris laboribus abſterriti. Quicunq; autem omnibus gnauiter ſuperatis incommodis & diſcriminibus, in finem vſq; animoſè perdurauerint, illi tandem ad faſtigium vſq; conſcendunt, & ex illo felices facti, vitam quandam admirandam per reliquam ætatem exigunt, alios quidem mortalium non ſecus atque formicas è ſublimi contemplantes. Lvc. Papæ ô Hermotime! quātulos homunciones nos eſſe oſtendis, qui neque Pygmæis quidem ipſis nos conferre dignaris, ſed in totū humi repetentes, in cauernis terræ degere confingis? Non iniuriā alta & quæ ſurſum ſunt, ſapis. Nos verò infimæ plebeculæ extrema fęx, & quotquot per humum repentes ſumus, poſt deos etiam vos ſupplicibus votis deueneramur in alto cōſtitutos, animúmq; properandi addentes conſcendentibus. Her. Vtinam ſaltem aſcendendi facultas vnquàm nobis daretur! verùm multum adhuc viæ cōficiendæ ſupereſt. Lvc. At tu nondū expoſuiſti quanto temporis ſpatio opus ſit, vt in complexu virtutis interquieſcas. Hermo. Neque ipſe admodum hoc ipſum exactè calleo ô Luciane: opinor tamen non minus viginti annis peropus eſſe, quibus exactis omnino me in ſummo faſtigio futurum eſſe confido. Lvc. O Hercules, perlongum eſt quod dicis. Herm. Siquidem de maximis

ximis rebus nobis labor eſt propoſitus. L v c. Fortaſſe illud verum eſſe non valde negauerim. Quòd autem viginti annos adhuc victurus ſis, quónam modo præceptor tuus certum te reddidit, nedum ſapiẽs exiſtens, verùm etiam fatidico ſpiritu præditus, aut vnus ex illis qui Chaldaica diſciplina ſunt imbuti? Aiunt itaq; & hæc ſciri poſſe: neq; enim veriſimile eſt, adeóq; iniquum eſſet, vt tu vitæ tuæ incertus, num vnquam in humanis agens virtutẽ amplexurus ſis, tantos labores temere ſuſciperes, tot perpeſsis diu noctúque difficultatibus, pręcipuè verò cum prorſus ignores num in propinquo ſummitatis te conſiſtentem, imminens Parca pede correptum, atque ab omni ſpe potiundæ virtutis deiectum, deorſum detractura ſit. H e r. Apage iſta, quippe nefas & irreligioſum eſt talia loqui ô Luciane. Atqui abunde ſat eſt ſi vnicam tantum dieculam ſapiens factus, felicitate illa perfruar. L v c. Ergo pro tantis exantlatis laboribus vnius dieculæ ſpaciũ tibi ſatis eſſe videtur? H e r. Mihi equidem breuiſsimũ etiam tempuſculum ſatis eſt. L v c. Cæterùm illam ſupernè contingendam felicitatem, cuiuſmodínam ſit, cuius gratia dignũ exiſtimas nihil nõ perferendum eſſe, vndénam habes perſpectam & cognitam? neque enim ipſe vnquã in virtutis vſq; cacumen aſcendiſti. H e r. At ego præceptori diſſerẽti fidem habere ſoleo, cui hæc ad vnguem explorata eſſe dubium non eſt, cum prę omnibus ſit in ſummo virtutis faſtigio excelſisſimus. L v c. Dic verò per Deos, qualiánam illic eſſe, aut cuiuſmodi tandem felicitatem gnauiter aſcendentes manere affirmabat? Nunquid confertas diuitias? an dignitatem & gloriam? aut voluptates quaſpiã non æſtimandas? H e r. Bona verba ô amice: neq; enim hæc quicquam faciunt ad vitam virtuti vacantẽ. L v c. Quæ igitur ſunt illa bona, ſi ne hæc quidã hi qui ad exercitii finem deuenerunt, habituri ſunt? H e r. Sapientiam, animi magnitudinem, ipſiúſq; honeſti & iuſti precium, præterea autem omnium rerum exactam & abſolutam cognitionẽ, certò & conſtanter perſuaſum nihil ſapientem deſideraturũ. Porrò diuitias, dignitates, voluptates, & cætera quæcunq; ſunt corporis, hæc inquam in vniuerſum infrà relinquit: quibus exutis & abiectis, omni euicta difficultate in ſummitatẽ emergit, non ſecus atq; Herculem in Oeta monte combuſtum, ad Deos migraſſe tradũt, & ipſum deum factum. Etenim ille cum à ſe abieciſſet quicquid à matre humani atq; mortalis contractum acceperat, ſeruata pura & incorrupta diuinitate, probè priùs extructæ pyræ incendio purgatus, in cælum ſubuolaſſe creditur. Ad hunc modum illi quoq; philoſophiæ opera & adminiculo tãquam igni quodam perpurgati, omnibus illis reciſis, & à ſe amputatis, quæ vulgi animis digna precio & admiratione videntur, parum recto & ſano vtentis iudicio, conſcenſo cacumine felicem & beatam degunt vitam, diuitiarum, dignitatum & voluptatum ne memores quidẽ ampliùs, è ſublimi deridentes eos potiùs à quibus hæc alieuius momenti eſſe dueuntur. L v c. Ita ſanè per Herculem Oeteum Hermotime, eſt quædam animi excellentia, magnitudóque & felicitas, quæ penes ipſos eſt. Cæterùm hoc mihi quæſo ediſſere, an nunquam è faſtigio illo Virtutis, vbi velint, regrediantur poſtliminio, rebus quas à tergo reliquerunt, vſuri? An omnino neceſſarium eſt ſemel delatos in verticẽ, ibidem perpetuam vitam agere, cã ipſa Virtute ſuauiter conuerſantes, mediovngue oſtenſis diuitiis, honoribus & voluptatibus? H e r. Non ſolum hoc illis liberum eſſe ſcias ô Luciane, ſed quencunq; virtute conſummatum conſpexeris, eundẽ neq; iracundiæ, neq; timori, neq; vllis concupiſcentiis turpiter deditum eſſe aut ſeruire putato. Nõ, ſi rebus inſigniter dubiis iactetur, aut triſtitia affectus fuerit, vllum animo dolorem concipit. L v c. Sedenim ſi fas foret me nihil reueritum veritatem proloqui: verùm ſatius eſſe opinor, optabiliora & iucundiora afferre in medium, neque religioſum eſſe accuratiore indagine ea perquirere quæ fiũt à ſapientibus. H e r. Nequaquam: imò quicquid habes, audacter dicito. L v c. Vide mi amice, quàm omnibus modis ad dicẽdum pigrè & cunctanter affectus ſim. H e r. Atqui nihil eſt ô generoſe, quod apud me ſolum dicere reformides. L v c. Enimuero alia omnia quæ dixiſti Hermotime, haud difficulter perſuaſus, ita ſe habere credidi, nimirum ſapientes eſſe philoſophos, & magno animo præditos, neque non æqui ſeruantes. Et mehercule nõ mediocrem tua oratione perſenſi dulcedinẽ. At vbi eoſdem affirmabas & diuitiarum contemptores, atq; etiam dignitatis & voluptatum negligẽtes eſſe, neq; moueri iracundia, neq; triſtitia conturbari: nõ potui (ſoli enim ſumus) non vehemẽter addubitare, cum in mentem ea mihi venirent, quæ nõ multò antè videbam fieri. Atque enim ſi placet, producam quendam, & ſi hoc non parum tibi eſſe videtur, etiam nullo edito nomine. H e r. Nunquam facias, verùm nominatim perſtringe eundem, quicunque tandem fuerit. L v c. Ille ipſe præceptor tuus, vir cum aliàs quidem venerandus, tum ætate penè confecta. H e r. Quid igitur ſe indignũ admiſit ſceleris? L v c. Hoſpitem illum Heracleotẽ, qui multo iam tẽpore in iiſdem philoſophiæ ſtudiis diſcipulus eius fuit, flauicomum & cõtentioſum illum nouiſti? H e r. Noui quem dicis: Dioni, ni fallor, illi nomen eſt. L v c. Illum ipſum dico: proinde cũ fortaſſe non reddidiſſet illi mercedẽ in tẽpore, ad prętorem paulò antè rapuit miſerũ, pallio eius collo iniecto vociferans & excandeſcens admodũ: & niſi è familiaribus quidã è manibus furioſi adoleſcentem eripuiſſent, qui forte fortuna ei rei interfuerãt, periculũ erat ne nares miſero mordicus auulſiſſet ſenex: adeò impotenter debacchabatur incenſus iracũdia. H e r. Semper quidẽ & aliàs durus & implacabilis eſſe conſueuit, ſiquis non in tẽpore pactam mercedẽ Luciane numeret: nunquam tamen aduerſus illos nõ paucos, quibus vſuræ pendendę gratia mutuò dedit vtendam pecuniam, quicquam tale deſignauit: ſiquidem ad præſcriptum tempus præſentaria pecunia ſemper reddunt fœnora. L v c. Quid? ſuntne ô beate, qui illi pendant fœnora? An dum etiã illi à philoſophia diligẽtiſsimè perpurgato

purgato, earum rerum faciendarum cura est, quibus in Oeta relictis nihil opus habet? HERM. Equidem hæc sui gratia, vt tu fortasse falsò suspicaris, non facit, sed sunt illi infantes pueri, quorum, ne olim pressi inopia grauiter egeant, curam habere cogitur. LVC. Atqui conueniebat ô Hermotime, vt & illos ad Virtutem subduceret, quò communi cum illo felicitate posthabitis diuitiis vnà fruerentur. HER. Non est mihi sanè hisce de rebus tecum disputandi ocium Luciane: accelero enim vt ipsum iam audiã, ne per omnem ætatem in obscuro mihi delitescendum sit. LVC. Bono animo esto ô bone: quippe hodie à philosophicis commentationibus vacatio promulgata est. Itaq; quod reliquum est itineris, tecum vnà conficiam. HER. Quomodo dicis? LVC. In præsentia quidem ipsius tibi non dabitur videndi aut audiendi copia, siqua fides inscriptioni habenda est. Siquidem tabella quæpiam præ foribus suspensa literis maiusculis in hunc loquebatur modum: Hodie philosophicis dissertationibus non vacabimus. Porrò tuum præceptorem apud Eucratem filiæ suæ natalitia celebrantẽ hesterna nocte cœnitasse dicebant: multa præterea in symposio super rebus philosophicis commentatum esse: ad hæc aduersus Euthydemum Peripateticum nonnihil exasperatum esse, susceptа cum eo ipso his de rebus contentione, pro quibus nunquam non cum Stoicis digladiari solent Peripatetici. Præ nimia verò vociferatione, etiam capitis dolorem, & vehementẽ quidem contraxisse, & in multam vsque noctem sudasse, producta in longum disputatione. Quin etiam iusto largiùs, vt arbitror, poculis semet inuitauerat, cum hi qui aderant, frequentiùs, vt par est, præbibentes, eundem philotesiis prouocassent. Insuper in ipsa cœna immodestiori crapula quàm seni conuenerat, semetipsum onerauit, adeò vt domum reuersus multa euomere coge retur. Solas verò carniũ portiunculas, quas puero à tergo assistenti in cõuiuio adseruandas dederat, numeratas recepit, ne quẽ intromitteret, magnopere interminans. Hæc itaq; è Mida famulo eius audiui, discipulis quibusdam commemorante, qui & ipsi, cum illorum essent non pauci, domum regressi sunt. HER. Vter verò illorum Luciane, obtinuit victoriã, præceptor meus, an Euthydemus? Nunquid etiam tale quippiam Midam commemorantem inaudisti? LVC. Initiò quidem, Hermotime, aiebat illos penè per omnia fuisse pares, ipsum verò finem victoriæ tandem penes vos fuisse, ita vt senex longè fuerit in pugna superior: Euthydemum porrò incruentum haudquaquam abisse, nempe qui permagnum in capite inflictũ vulnus haberet. Cum enim immodicè esset arrogans & contentiosus, nec persuaderi vellet, neque seni se præberet facilè redarguendum atq; conuincendum, præceptor tuus ille vir optimus eidem iuxtà accumbenti inusitata magnitudine & põdere scyphum Nestoreum, quem fortè tenebat in manibus, fortiter incutiendo in caput illisit: atq; hac quidem ratione victoriæ palmã superato aduersario obtinuit. HERM. Macte animo præceptor: atqui haud sanè alio modo æquum erat agere cum his qui recusant cedere melioribus. LVC. Probabilia quidem admodum sunt quæ dicis, Hermotime. Quorsum enim attinebat vt Euthydemus hominem senem exasperaret, alienum ab iracundia, animóq; longè præstantiorem, scyphum insuper tam grandem & grauem tenentem in manibus? Sedenim ocium iam agimus: quid obstat quò minùs mihi tuo familiari exponis, quónam modo sub initium philosophari inceperis, vt & ipse, si fieri possit, communem vobiscum professionem suscipiã, nunc primùm facto ad eandem exordio? Neque enim temere me excludetis à communi itinere, hominem familiarem. HER. Si modò hæc res tibi cordi esset Luciane, breui videbis quantum excellas omnes cæteros. Pueros, sat scio, opinaberis omnes alios præ te tantum ipse ingenio & intelligentia præpollebis. LVC. Mihi verò abundè satis esset, si post viginti annos iam exactos talis euaderem, qualis tu nunc es. HER. Profectò & ego ipse cùm in tua essem ætate, tunc primùm ad philosophiam animum appuli, iam ferme annos quadraginta natus, à quibus te non multũ abesse arbitror. LVC. Rem ipsam putasti Hermotime: tot enim annos iam habeo. Quare si eam iam comprehẽsam tenes, age & me adducito: haud enim iniusta postulo. Et primum quidem hoc mihi responde, éstne philosophiæ candidatis relicta & concessa contradicendi libertas, si quid parum rectè dictum illis videbitur, aut non hæc libera est natu iunioribus? HER. Haud admodum: tibi tamẽ si quid volueris, interea & quærendi & contradicendi facultatem liberam facio: ita enim facilius perdisces singula. LVC. Euge sanè per Mercurium, ô Hermotime, dic mihi: éstne vnica via ad philosophiam adducens, videlicet Stoicorum vestrorum? Nisi enim falsa audierim, etiam alios complures esse certum est. HER. Et valde quidem multi sunt, videlicet Peripatetici, & Epicurei, & qui Platonis titulo philosophiam profitentur. Sunt item complures quoque Diogenis & Antisthenis assectæ, tum etiã ipsius Pythagoræ imitatores, & alii his quoque longè numerosiores. LVC. Vera sunt hæc: omnino enim illorum magnus est numerus. Vtrum autem Hermotime eadem omnes vno ore dicant, an diuersa? HERM. Diuersissima. LVC. Prorsum tamen vnum alicubi esse verum, in quo consentiant omnes, credibile est: ita vt non omnia pugnent quæ ab illis pro vero affirmantur. HERM. Admodum. LVC. Proinde age ô amice hoc mihi expedi, cuinam fidem habuisti tu sub initiũ quando ibas philosophiæ operam daturus, cum multas videres ianuas tibi apertas & patentes, omnibus aliis progrediendo deuitatis, in Stoicorũ potissimùm diuertens, tanquam hæc sola vera fuerit, ac illa quæ compendiosam ad virtutẽ viam ingredientibus exhiberet, aliis omnibus in obliqua & deuia ducentibus? Quibúsnam argumẽtis aut conjecturis hęc tum potuisti deprehendere? Ac mihi non eam qui nunc es, in animo concipe, siue semisapientem, siue absolutæ sapientiæ Hermotimum, qui nunc præ multis millibus optima discernere

Quænam philosophãdi via potissima sit, & quæ certissimè ad virtutem & felicitatem ducat.

Iliad. xi. vide Nestorei poculi descriptionem.

diſcernere & iudicare poſsit: ſed ita reſponde ac quiſpiam homo idiota, qualem tunc agebas, aut ego nũc poſsim. HER. Quid ſibi hæc tua verba velint Luciane, haud intelligo. LVC. Atqui non admodum obliquum eſt quod percontabar, cum multi ſint philoſophiæ principes, videlicet Plato, Ariſtoteles, Antiſthenes, prȩterea maiores noſtri Chryſippus & Zenon, aliiſq; cõplures quotquot tandẽ ſunt, cuínam inquã credidiſti poſthabitis & omiſsis aliis, vt ea ex omnibus deſumẽs, quæ quidem à te ſelecta ſunt, ſuſtineas iuxta illa philoſophiæ ſtudiis incumbere? Nunquid etiam te, vt Chærephontẽ, Apollo Delphicus ad Stoicorum placita delegauit, vbi prædixiſſet oraculo illos ex omnibus longè eſſe optimos? Siquidẽ illi mos erat, alium ad aliam philoſophiæ rationẽ & formam cohortandi, quippe cui probè perſpectũ erat, vt opinor, quæ cuiq; potiſsimùm congrueret. HER. Nihil tale eſt ô Luciane, neque de his vnquã deum cõſului. LVC. Quid? an indignam æſtimabas hanc rẽ diuina conſultatione? aut ipſe ſufficiens tibi videbare, qui quod optimũ erat & præſtantiſsimum, per teipſum poſſes eligere, nõ conſulto Deo monitore? HER. Ita mihi quidẽ videbar LVC. Quin igitur & nos iſthuc ipſum doces, quónam modo ſtatim ab initio queamus noſcere quæ optima ſit & veriſsima philoſophãdi ratio, & quam quiſpiam prætermiſsis aliis rectiſsimè eligeret? HER. Ego haudquaquã iſthuc dicere grauabor. Cum multos viderẽ ad eandem certatim viam affectãtes, facilè æſtimabam Stoicam philoſophandi rationem cæteris eſſe præſtantiorem. LVC. Quorum igitur numeroſior erat turba, Epicureorũ, an Platonicorũ, an Peripateticorum? Proinde illos numeraſti veluti inferendis colligẽdíſq; ſuffragiis vſu venire ſolet. HER. Atqui non numeraui, ſed coniecturis deprehendi. LVC. Vt quid igitur me tãtopere cupientem non doces, ſed vana ſpe lactas ac decipis, affirmans de tantis rebus coniectura & multitudine fretũ iudicaſſe? HER. Non ſolùm hoc quidẽ ô Luciane, ſed omnes quoq; cæteros mortales ſæpenumero affirmantes audiui, Epicureos quidẽ eſſe corruptos deliciis, voluptatúmq; extremè amantes. Peripateticos autẽ ad rem attentiores, parandis cumulandíſq; diuitiis inſeruire, & quoſdã ex illis immodicè cõtentioſos. Porrò Platonicos arrogantes, & nimio faſtu turgidos, gloriæq; cupiẽtiſsimos. Cæterùm de Stoicis multorum ſemper idem fuit teſtimonium, videlicet quòd viriles eſſent maſculo animo prẽditi, & nihil illos fugeret, & quòd eam viã ingreſſus ſolus rex, ſolus diues, ſolus ſapiẽs, breuiter in vniuerſum nihil non eſſet. LVC. Videlicet iſta tibi de illis dixerunt alii. Neq; enim veriſimile eſt hæc illis de ſe ipſis prædicantibus, ſuáq; ſuperbè collaudantibus te credidiſſe. HER. Nõ, verùm hæc ab aliis prædicata audiui. LVC. Facilè tamen conijcio hęc diuerſę ſectę & opinionis affirmaſſe neminem. Quare an illi quos tu te audiuiſſe prædicas, è numero philoſophantium fuerint, neſcio. HER. Ne ii quidẽ. LVC. Proinde homines idiotas hæc dixiſſe credibile eſt. HER. Et valde quidem. Vide obſecro vt iterum me deceptum ab omni ſpe deiicere ſoleas: neque verum ſermonem exponis, ſed exiſtimas te cum Margita quopiã inſulſo & ſtupido verba facere, vt planè perſuaſum haberem, Hermotimũ virum ſingulari prædituin cùm ingenio tum induſtria, annos nunc natum quadraginta, hominibus tamen idiotis de ſapiẽtiæ ſtudio, déq; viris philoſophiæ candidatis credidiſſe, illorúmq; inductum teſtimonio & prędicatione, rectiore via philoſophãtium electionem feciſſe: neq; enim iſta tibi prædicãti facilè crediderim. HER. At ne hoc quidem te fugiat Luciane, me non ſolùm credidiſſe aliis, verùm mihi quoq; ipſi. Etenim conſpiciebam illos honeſtè & ornatè incedẽtes, ſplendidè & decenter amictos, nunquam non certis cõmentationibus cogitabundo animo intentos, aſpectu tetricos & terribiles, demiſſa barba, & longa coma venerandos, nihil molle aut parum virile, aut citra delectum aliquid admittẽtes, quod quidem aliis ſtuporem induceret, aut planè videretur impudens & Cynicũ, ſed in media & regia via conſtitutos, quæ quidem ab omnibus affirmabatur eſſe optima. LVC. Nunquid igitur & hæc illa quæ paulò antè prȩceptorem facientẽ me vidiſſe teſtabar, ipſos deſignãtes vidiſti? videlicet fœnori & vſuræ ſeruientes, amarulenter & contentioſè mercedem à diſcipulis exigentes, in conuiuiis aut colloquiis immodeſtè & pertinaciter digladiantes, aliáq; quæcunq; indecorè plerunq; peccare conſueuerant? Aut fortaſſe harum rerũ nullam curam habẽdam eſſe exiſtimas, modò veſtitus ſit probè mundus, & nitidè cõpoſitus, & barba profunda, prolixáq; in capite cæſaries? Quare in poſterum, vt video, hic nobis certus erit canon & regula rectè philoſophãtes exactè cognoſcendi, quem videlicet proponit Hermotimus: oportéteq; omnino ex habitu mundiore, grauioreq; inceſſu, & capillo prolixiore, optimorum cognitionem ſumere. Itaq; cui hæc deeſſe viderimus, neq; ille tetricus fuerit, aut perpetuis intentus cogitationibus obambulauerit, reprobãdus, & nihili æſtimandus eſt. Sed vide Hermotime, ne & hæc illudendi gratia ad me dixeris, periculum faciendo num deceptum me eſſe ſentiam. HER. Quorſum iſtud dicis? LVC. Quòd hæc, ô bone, rectiùs ſtatuarum ſit cognitio atq; indagatio, quam tu ab habitu ſumendam eſſe dixiſti. Omnino enim illæ habitu ferè ſunt elegãtiore, & amictu ornatiore, quas aut Phidias quiſpiam, aut Alcamenes, aut Myron ad pulcherrimum abſolutæ formæ archetypum expreſſerit. Quòd ſi etiã maximè inde coniectura capienda eſt in illis dignoſcendis, quid ille aget, qui viſu captus, philoſophiæ perdiſcendæ deſiderio tenetur? Qui enim fieri poſſet, vt in habendo delectu non tota via aberret, cum neq; habitus neq; inceſſus perſpiciendi facultatem habeat? HER. Ego verò ô Luciane, non ad cæcos verba facio, neq; illorum mihi quicquam curæ eſt. LVC. Atqui conueniebat, ô bone, vt tantarum rerum, adeóq; omnibus neceſſarium cognitu, communis quædam eſſet cognitio. Sedenim quandò ita tibi videtur, à Philoſophiæ commercio cæci excluſi maneant, poſteaquam orbati ſunt oculis: tametſi cùm pri-

mis operę preciũ mihi videbatur, illos prę omnibus aliis Philoſophiæ ſtudio incumbere, ne acceptam amiſsi viſus calamitatem ferrent immoderatiùs. Cæterùm illi qui probè vident, etiamſi fuerint perſpicaciſsima oculorum acie præditi, quónam pacto ea quæ in animo tecta ſunt, peruidere poſſunt ab illa externa veſtitus munditie? Niſi enim me fallat animus, tale quiddam eſt quod dicturus ſum, nimirum te parandæ & colligendæ ſapientię cupidine cum iſtiuſmodi viris conuerſari, vtque ea in dies aucta, cumulatiùs euadas melior. HER. Et maximè quidẽ. LVC. Quî igitur tibi promptum fuit, atque adeò factu poſsibile, vt ab iis ipſis quas dixiſti cognitionibus, philoſophantem aut ſecus perſpiceres? Neque enim iſta perinde ſolent propalam eſſe conſpicua, ſed ſunt abſtruſa valde, atque adeò in obſcuro repoſita, quæ multis vix orationibus & congreſsibus, poſtremùm verò operibus cõſimilibus licet animaduertere. Qualia enim Momus in Vulcano reprehenderit, opinor aliquando inaudiuiſſe te: quòd ſi me fallit opinio, audi iam nũc: ſic enim habet fabula: nimirum Mineruam, Neptunum, & Vulcanum contentionem inter ſe ſuſcepiſſe de artificii principatu & præſtantia; atque ipſum quidem Neptunum taurum effinxiſſe, Mineruam verò domum excogitaſſe: porrò Vulcanus hominem cõpoſuit, fabricauítq;. Cæterùm vbi iam ad Momum ventum eſſet, quem certaminis arbitrum & expenſorem elegerant, & ille ſingulorum opera diligentiſsimè inſpexiſſet: in aliis quidem quæ reprehenderit, ſuperuacaneum fortaſſe foret referre: illud tamen in hominis opificio potiſsimum calumniatus eſt, atq; ipſum quidem architectum Vulcanum non mediocriter perculſit, quòd artifex non in pectore oſtiola quædam addidiſſet, quibus apertis & recluſis perſpicuum fieret omnibus, quid ille velit, aut in animo ſtrueret & cogitaret: num mentiretur, an verum diceret. Atque ille quidem velut cæcutiens ſic de hominibus ſtatuit: tu verò nobis ipſo etiam Lynceo es perſpicacior, qui, ſicuti videtur, per pectus ipſum quæ intus ſunt cernis, ſuntque tibi aperta omnia, adeò vt non ſolùm certò teneas, quid quiſq; velit aut cogitet: verùm etiã vter ſit melior aut deterior. HER. Tu quidem Luciane ludos ex me facis, ego verò Apollinis ductu & auſpicio delectũ habui, neq; prorſus electionem moror: atque hæc quidem ſatis Hermotimo. LVC. Attamẽ ne ſic quidem mihi dignaris exponere, ô amice, ſed me in ima vulgi fęce verſantem ſuperbè contemnis. HER. Nihil fortaſſe illorum tibi placebit, quæ dixero. LVC. Nequaquam, ô bone, verùm nihil eorum vis dicere, quod me delectaturum eſſet. Et quia tu me celas de induſtria, nobis inuidens, ne fortè tibi pares euadamus, ſi Philoſophiæ indagandæ ſtudio operam nauaremus: periculum faciam, ſi quo modo fieri poſsit, vt per me exactam iudicandi rationem, miniméq; fallibilem delectus habendi viam inueniam. Quocirca tu, ſi volueris, arrectis auribus attento fac ſis animo. HERMO. Prorſus iſtuc volo, ô Luciane: fortaſsis quiddam ſcitu dignum dicturus es. LVC. At vide ne naſo me ſuſpendas, ſi illud omnino ruſticè & ineptè propoſuero. Ita enim facto opus eſſe video, poſteaquàm tu, qui harum rerum es multò peritior, illud manifeſtiùs & diſertiùs explicare grauaris. Itaq; Virtutem vrbis inſtar eſſe fingas volo, quæ ciues habeat honeſtiſsimè & integerrimè Rempub. adminiſtrantes, quemadmodum tuus quoq; præceptor, qui iſthuc aliquando peruênit, idem hoc affirmare non dubitat: præterea ſumma ſapientia viros exornatos, magno infractóque animo prædictos, iuſtitiæ ſeruantiſsimos, modeſtia admirandos, parum infra Deorũ conditionem conſiſtentes. Cuiuſmodi multa apud nos deſignantur, rapina, violentia, iniuria, habendi cupidine: eorum flagitiorum ne tantillum quidem quenquam audere in ea vrbe conſpicere: ſed pacati & concordes Reipublicæ munia ſimul obeunt, & adminiſtrant. Nec iniuria. Ea enim quæ aliis in vrbibus ſeditionum & factioſarum contentionum concitandarum occaſionem ſuppeditant, quorúmque gratia alter alterum clandeſtinis petit inſidiis, ea inquam omnia è medio illorum ſublata & remota ſunt. Neque enim aut aurum, aut voluptates, aut honores habent in precio, tanquam alicuius momenti iſta apud illos habenda ſint, verùm iam olim hæc in vniuerſum, tãquam parum neceſſaria exiſtimantes ad bene gerendam Remplicam, vrbe eiecerunt. Itaque tranquillam quandam & omnibus modis felicem degunt vitam, bonis legibus, æqualitate, libertate, & omnibus denique bonis inſtitutam. HER. Quid igitur ô Luciane? an non tibi videtur æquiſsimum eſſe, vt omnes certatim eius vrbis ciues fieri deſiderent, ita vt itineris tam laborioſi moleſtiam pro nihilo reputent, neq; temporis longinquitate victi animum deſpondeant, certò & conſtanter perſuaſum habentes, ſe omni euicta difficultate in ciuium numerum relatum iri, eiúſque politiæ ſe participes futuros? LVC. Sanè per Iouem, ô Hermotime, omnibus omnes neruos in hoc intẽdendos eſſe arbitror, cætera verò negligenda. Nec patriæ tenaciter nobis inhærentis magna cura habenda eſt: neque valde moueri decet, aut frangi animo, parentum aut liberorum nos detinentium complorationibus: ſed & illi pari opera ad eandem profectionem nobiſcum ſuſcipiendam cohortandi ſunt. Quòd ſi aut ſequi nos recuſauerint, aut per ætatem non potuerint: illis relictis & poſthabitis, rectà ad vrbem omniũ feliciſsimam animoſè tendendũ erit, reiectis etiam veſtimentis, ſi eiſdem amicti detineremur, illic haud dubiè conueſtiendi. Neque enim periculum eſt, ne quis te eò nudo corpore delatum excluſurus ſit. Iam enim & aliàs virum multa canicie reuerendũ diſſerentem audiui quínam illic ſe res haberent: méq; magnopere cohortabatur ille, vt me ſibi ad vrbem eunti comitem adiungerem: ſiquidem pollicebatur itineris ducẽ ſe fore, & quòd me ciuitate donare vellet, vnúmq; ex tribulibus facere, ſuo adſcriptum ſodalitio, adeò vt nulla non ex parte bene & feliciter agerem. Cæterùm ego id ætatis rectè monenti nõ obtemperabam, ſtultitia & rudibus annis dehortantibus: nondum

Virtus, vrbis inſtar optimè inſtitutæ.

enim

enim egressus eram annum quintũ & decimum. Fortasis si secutus fuissem, iam in suburbio aut præportis cõsisterem. Porrò de ciuitate, si rectè commemini, cùm alia multa, tum hæc quoque prædicare solebat, quemadmodum omnes eius vrbis incolæ essent aduenæ & peregrini, nec vllus esset indigena. Quin etiam illud addebat, nõ parum multos in eadem Repub. versari barbaros, & seruilis conditionis homines, informes, modicos, pauperes: breuiter neminem non eius Reipub. fore participem, quem penes modò voluntas esset eò tendendi: quandoquidẽ illis morem ciuitate donandi aduenas, affirmabat non sumi aut ab externa cultus & vestitus elegantia, aut à corporis procerìtate & formositate, neq; à generis splendore, aut claris maioribus, sed ea pro nihilo æstimari apud illos. Oportere tamen eos qui ciuitatis ius indipisci velint, intelligentia instructos esse, rerúmque honestarum tangi cupidine, labore non frangi, nullis voluptatum illecebris capi, neque effœminari, aut emollescere rebus dubiis & difficilibus inter eundem ingruentibus. Quisquis itaque hæc præstiterit, expositúsque vbi primùm vrbem attigerit, actutum in ciuium communionem assumitur, quicunquẽ tandem fuerit, parem experturus honorem. Porrò peior, an melior, an nobilis, an ingenerosus, an seruus, an liber, aut an prorsus infimæ sortis & conditionis homo sit, in ea ciuitate ne nominantur quidẽ. HER. Hinc perspicere potes Luciane, quòd non temere aut pro rebus ficulneis tantos sudores perferam, cum adeò felicis & exoptatæ Reipub. ciuis fieri concupiscam. LVC. Et ego quidem harum rerum communi tecum cupiditate teneor: atque haud scio, an quicquam sit, quod perinde præ his mihi votis expetendum putẽ. Iam si in propinquo vrbs sita foret, & omnium prospectui exposita: iam olim, vt scis, nulla animi ambiguitate præpeditus, eam fuissem ingressus, ínque ea multum iam temporis verſando cõtriuissem. Pesteaquàm verò (quemadmodum vos perhibetis, nimirum tu, & Hesiodus ille rhapsodus) valde procul hinc remota est, operæprecium mihi esse videtur, vt & viam ipsam quæ rectà nos ad vrbem ducat, inuestigemus, nec minus operæ & studii in duce quãoptimo deligendo ponamus. An nõ ita quoque tibi faciendum videtur Hermotime? HER. Et quínam alia ratione eò quis perueniret? LVC. Nõne vides igitur immensam multitudinem promittentium & affirmantium se viæ peritos esse? Multi enim ad hoc parati circunstant, quorum nemo non se indigenam esse persanctè deierat. Cæterùm non esse vnam tantùm viam, illud apparet liquidò, sed innumeras & valde diuersas, nec quicquam habentes, in quo inter se conueniant. Nam hæc quidẽ ad occidentalem plagam vergit, illa ad solem exorientem: mox altera ad Septentrionem viatorem ducit, altera verò rectà ad meridiem. Rursus hæc quidẽ per florida prata, & molles plantas sub vmbra amœna & delectabili, nihil habens asperitatis aut difficultatis: altera autem petricosa, & omnibus modis aspera, multum exhibens viatoribus cum sitis tum ardoris, tum etiam laboris & molestiæ. Et tamen omnes illæ cum multæ sint, ad eandem vrbem, quæ vna est, tendere perhibentur, tametsi sint inter se diuersissimæ. Inde incredibilis animum meum habet perplexitas & hæsitantia. Etenim in quacunq; forte fortuna incidero, virũ quempiam circa ingressum diuerticuli consistentem offendo, antiqua virtute & fide admirandum, statim in introitu accedenti manus porrigentem, vehementérq; cohortantem, vt ipsius viam ingrediar: vsqueadeò certatim vnusquisque illorum se cõpendiosæ viæ gnarum esse iactat identidem, alios verò tota via aberrasse, neq; vnquã eò perueniisse, neque aliorum insequentium duces esse posse. Tandem vbi proximum accessero, audio & illum de via sua magnificè pollicentem, aliósq; malitioſè vituperantem. Ad eum quoq; modum facit is qui huic vicinus est, & sic deinceps omnes reliqui. Hinc itaque viarum multitudo & diuersitas non medioeriter me conturbant, animúmq; meum incertum diuersè distrahunt, maximè verò duces ipsi præter modum vociferantes, dum quisque sua immodicis laudibus deprædicat. Neque enim calleo in quam declinans, aut quem potissimùm ex ducibus secutus, vrbem accedere queam. HER. At ego te Luciane ab omni hæsitatione liberabo. Etenim haud facilè, si iis qui ante nos idem itineris confecerunt, fidem habueris, aberrabis. LVC. Quibus tu habendam fidẽ dicis? aut quem ex ducibus sequuti sunt? aut per quã viam ingressi sunt? Iterũ enim nobis sub alia forma eadem apparet animi perplexitas, à rebus ad homines translatis. HER. Quónam modo isthuc dicis? LVC. Quoniamquidem qui in Platonis viam digressus est, & illo duce se in viam dedit, illam haud dubiè laudaturus est: rursus qui Epicurum ducem sibi sequendum elegit, Epicuri: ita omnino alius aliam commendabit: tu verò vestram omnibus aliis præferes. Aut non ita futurum esse Hermotime credendum est? HER. Et cur non? LVC. Proinde ab ancipiti animi perplexitate me non liberas, cùm etiamnum ignorem ex viatoribus cuínam potissimùm fides adhibenda sit. Video enim vnumquenque illorum, & ipsum, & ducem eius, vnius tantùm viæ feciſſe periculum, ac illam laudare, affirmantem hanc solam esse quæ perducat ad vrbem. Ego autẽ num verum dicat, scire non possum. Quòd enim ad finem aliquem delatus sit, & ciuitatem quandam conspexerit, fortasse illi haud difficulter concesserim: cæterùm num illam viderit quam oportebat, in cuius Repub. ego & tu versari concupiscimus, in Corinthum delati, ille autem Babylonem profectus, Corinthum se vidisse putarit: hoc quidem etiamnum mihi incertum est. Neque enim ille qui aliquam ciuitatem vidit, statim & Corinthum vidit, siquidem non sola Corinthus est ciuitas. Quod autem omniũ maximè me facit animi incertum & ambiguum, illud est, quòd sciam necessariò vnam atq; adeò veram esse viam: siquidem nec plures quàm vna Corinthus est, aliæ autem quoquò gẽtium magis viatorẽ quàm in Corinthum perducunt. Nisi quis vsqueadeò delirus esset, &

Vrbis virtutis incolæ, aduenæ omnes & peregrini.

Via ad virtutem.

mente captus, vt putaret & eam quæ ad Hyperboreos,& eam quæ ad Indos tendit,in Corinthũ recto tramite perducere. HER. Quónam pacto hoc fieri posset ô Luciane, cùm alia aliò tendat? LVC. Proinde,ô bone Hermotime, nõ mediocri opus est consilio in eligendis cum viis, tum ducibus. Neq; illud vulgò iactati prouerbii cõmittendum est,vt quôcunq; nos pedes duxerint. eò inconsultò abeamus,quo modo ita haud dubiè decepti pro Corintho ad Babylonios aut Bactra abiremus. Atqui ne hoc quidem valde mihi consultum factu videtur,vt fortunæ tantam rem cõmittamus,tanquam optimam fortasse apprehendentes, si citra omnem viarum exactam perueſtigationem,in vnam aliquam quamcũq; tandem temere irrueremus. Nihil enim obstat quò minùs & fieri possit,& fortasse iam olim in tanta temporis longinquitate factum est. Haudquaquam verò æquum esse opinor, vt tam inconsideratèr de rebus adeò magnis spem abiiciamus, aut ita in augustum coactam constringamus,virgultea scapha(quod aiunt)Aegæum aut Ionium transmittere volentes. Neq; enim rectè aut probabiliter fortunam incusaremus,si sagittando & iaculando non prorsus assecuta sit veram illam viam,vnam nimirum inter tot infinitas falsas & erroneas existentem:quod nec Homerico quidẽ sagittario concessum fuit,qui cùm debuisset columbam arcu fixam deiicere,linea vincula rupit: opinor autem fuisse Teucrũ. Sedenim hoc multo magis rationi consentaneum est, spem habere multa vulnerandi,& iaculo petendi,quàm omnino illud vnum ex omnibus:quoniam periculum non mediocre est,si pro recta & compẽdiosa via in vnam ex erraticis & deuiis imprudentes incideremus,sperantes fortunam meliorem pro nobis electuram esse. Opinor autem in tali re comparatione vtendum,& demonstrandũ esse. Neq; enim promptum & facile est reuocare cursum, saluúmq; & incolumen retro euadere, si quis soluta naui, mari semet cõmiserit: verùm necessarium est,in pelago fluctuũ arbitrio iactari & circumferri,nauseantem vt plurimùm,& metu perculsum, capitéque marinis fluctibus grauatum, Aequum verò fuerat, sub initium priusquã vela ventis permisisset,conscensa specula explorare si mare esset nauigabile, & secundus flaret ventus Corinthum nauigare volentibus. Et per Iouem quidem gubernator quispiam optimus summo cum iudicio illi deligendus fuerat, præterea nauis satis firma conquirenda,quæ tantis fluctibus & cursui par esse potuisset. HER. Est quidẽ Luciane,quod dicis,nõ improbandũ. Verùm enimuero hoc satis certò scio, quòd si etiam per circulum omnes ad vnũ accesseris,non tamen alios inuenies neq; duces meliores,neq; gubernatores maiori peritia præditos,quã Stoicos. Atq; si animus tibi est aliquando Corinthum perueniendi, illos sequẽdos esse putabis,per Chrysippi & Zenonis vestigia incedendo, alioqui frustra hanc viam tentabis. LVC. An non sentis, ô Hermotime,commune quiddam te dixisse? haud dubiè enim hoc ipsum dixerit & quisq; qui cõmunem cum Platone viam ingreditur, & qui Epicurum ducem sequitur,insuper & alii,me videlicet Corinthum nunquam venturum, nisi cum illorum aliquo intineri memet accingam:ita vt necessarium mihi esse videam, aut omnibus sine discrimine credere,quod absurdissimũ est: aut omnibus iuxtà diffidere, quod quidem multò tutissimum esse opinor,donec vera pollicentem inuenerimus. Age verò,si quemadmodum nũc ignarus sum, etiamnum certum non habens quínam ex omnium philosophantium ordine & numero verum diceret,vestræ sectæ me addicerem, habita tibi fide viro amico & familiari,attamẽ Stoicæ saltem philosophiæ perito,tantúmq; vnicam illam viam ingresso:postea verò Deorum aliquis ab inferis in vitam reuocaret Platonem & Aristotelem,præterea etiã alios omnis generis philosophos: illi autem circunsistentes interrrogarent,& per Iouem quoq; in ius pertractum contumeliæ accusarent,dicentes: Quid verò passus es optime Luciane, aut à quo persuasus Chrysippum & Zenonem nobis, qui multò antè fuerimus, proposueris, homines heri & paulò antè natos, cum nos neq; sermonis participes feceris,neq; prorsus quæ loquamur tentaris? Quòd si hæc ab illis dicerentur, quídnam illis responderem? An satis mihi fore existimas, si dixero me ab Hermotimo viro familiari ita persuasum esse?Atqui dicerent,sat scio,Nos verò Luciane, quis ille sit Hermotimus, iuxtà cum imperitis ignoramus,sed neq; ille nos nouit:quare æquum non fuit,omnibus in totum repudiatis,nos indicta caussa condemnare, fidem dantem viro vnicam tãtùm in philosophia viam, sed neq; illam fortasse exactè satis perspectam habẽti. Sedenim legum conditores ô Luciane, ad hunc modum non imperant faciendum iudicibus,nimirum vt altero tantùm audito, alteri facultas pro se loquendi ea quæ ex vsu suo esse intellexerit, non concedatur: verùm vtrunque iuxtà audiendum esse præscribunt, quò faciliùs diuersis sermonibus inter se examinatis & perpensis, quæ vera, quæ falsa sint,inuenire queant. Quod nisi sic factitatum fuerit,permittit lex appellandi libertatem, vt in aliud iudicium ea transferantur, quæ illos loqui par est. Aut si quispiam fortasse illorum me interrogaret, dic mihi,inquiens, ô Luciane,siquis Aethiops qui nunquam alios homines conspexisset, quales nos sumus, propterea quòd nunquam peregre extra patriam profectus sit, in quadam corona & conuentu Aethiopum pertinaciter affirmaret dicerétque nusquam gentium homines albos aut flauos reperiri, neque vllius alterius coloris quàm nigros:nũquid aliis fidem suis dictis faceret?Diceret autem ad illum quispiam ex senioribus Aethiopibus, Tu verò vnde hæc cognita & explorata affirmas audacissime? neq; enim vnquam à nobis suscepta ad exteros populos profectione peregrinatus es, neq; per Iouem qualia apud exteras nationes sint,vnquam perueſtigasti, aut præsens oculorum testimonio didicisti. An verò hunc senem non rectè & grauiter sentire prædicarem? Aut quid tu consilii in medium adfers Hermotime? HER. Imò verò tuæ sententiæ assentior: iustissimè enim mihi

mihi videtur eius temeritas ita poſſe compeſci. LVC. Et quidem mihi, ô Hermotime. Cæterùm quod poſthac dicturus ſum, quomodo tibi mecũ conueniat, ſcire non poſſum: mihi quidẽ & illud iam valde perſuaſum eſt. HER. Qualénam illud eſt? LVC. Nempe vir ille probabili inductione inferet dicturus, Ergo abſurdè propoſitus eſt nobis quiſpiam Luciane, qui ſaltem Stoicorũ placita calluerit, quemadmodum amicus ille tuus Hermotimus, cum nunquam peregre profectus, neque ad Platonis Academiam ſe contulerit, neque apud Epicurum diuerterit, neq; omnino cum alio quoquã familiariatẽ contraxerit. Itaq; ſi dixerit nihil ita pulchrum aut ita verum inueniri apud omnes reliquos, qualia Stoicorũ ſunt, & quæ ab illis aſſeruntur: an non iure optimo temerarius & audax tibi videri debeat, de omnibus definiendi & pronunciandi autoritatem ſibi ſumens, maximè verò cum tantùm vnius ſectæ peritus ſit, neque vnquã ex Aethiopia vel alterum pedẽ protulerit? Quid verò exiſtimas illi reſpondendum eſſe? Num veriſimum illud, nos videlicet Stoicis addictos, illorum philoſophiã perdiſcere, iuxta quam dignum putemus philoſophari? neque tamen nobis obſcura ſunt ea quæ dicuntur ab aliis: ſiquidem præceptor noſter & illa inter diſſerendum proponit, refellens ſubuerténtque illa ſatis argutè. Num verò exiſtimas hoc reſponſo audito tacituros eſſe Platonicos & Epicureos, tum etiam alios? An non in riſum ſoluti iure optimo ad me dicerent, qualiánam facit familiaris tuus Hermotimus, ô Luciane, qui dignatur aduerſariis de rebus noſtris fidem habere, porſus exiſtimans eiuſmodi eſſe omnia noſtratia, qualia ipſi falſò confingunt & dictitãt, quorum aut ipſi imperiti ſunt, aut ipſam veritatem de induſtria calentes obfuſcãt improbi? Aut igitur ſi viderit aliquem ex athletis exercentem ſe priuſquàm in arenam deſcenderit, calcitrantem in aera, aut pugnis inanem quampiam plagam inferentem, quaſi cæderet aduerſariũ, illum ideo ſtatim proclamabit præfectus certaminis eſſe inuincibilem? Aut non potiùs exiſtimabit perfacile & tutum eſſe, ita pueriliter & iuueniliter Thraſonem gloriarum plenum agere, nullo aduerſario illi repugnante: ipſam autem victoriam tunc primùm decernendam eſſe, quãdo aduerſarium fortiter deuictum proſtrauerit, & ſuperior certando euaſerit, altero laſſitudine confecto, alioqui verò nequaquam? Proinde neque Hermotimus ab his quibus præceptores ſui aduerſum nos abſentes in vmbra dimicant atque digladiantur, illos victores eſſe puter: aut ea quæ à nobis aſſeruntur, tam ſine negocio poſſe refelli aut ſubuerti: quoniam illud perſimile eſſet puerorum ædiculis, quas illi vt infirmas parare ſolent, ita protinus ſubuertunt ac diruunt. Aut per Iouem etiam his qui exercitio ſagittandi ſunt occupati, qui ſtipulis quibuſpiam colligatis, & ſuper contum fixis, nec ita procul poſitis, emiſſo telo iaculantur: ac ſiquando forte fortuna collimantes ſcopum tetigerint, ſtipuláſq; præfixas iaculo penetrauerint, illico exclamant quaſi re magna peracta, ſi telum per ſarmenta euolarit. Cæterùm nequaquam ad hunc modum Perſæ facere conſueuerunt, ſed neque Scythæ, quotquot illorum arcu & arte iaculandi præcellunt: verùm initiò ipſi equis inſidẽtes, obequitando emittunt iaculum: deinde etiam ea ipſa faciunt mobilia, ad quæ arcu collimant, non ſtabilia, aut ſagittam expectantia donec inciderit, ſed cumplurimùm fugientia, nempe feras, & maximè volucres feriunt. Quòd ſi nonnunquam ſcopus quoque feriẽdus eſt, emiſſi teli firmitate & impetu lignum tranſuerſim obiectum, aut ſcutum bouinis coriis confectum præponẽtes, tranſfigunt: ac tunc quidem bonam ſpem habent fore vt earũ tela etiam per arma, vbi vſus erit, penetrent. Quapropter ô Luciane, dic noſtris verbis Hermotimo, præceptores eius ſarmentorum ſeu ſtipularum faſciculos propoſitos telis petere: deinde ambitioſè gloriari homines armatos ſe deuiciſſe: inſuper aduerſus imagines noſtras depictas pugilum more depugnare: quibus etiam, vt par eſt, ſuperatis, nos proſtratos eſſe exiſtiment. Atqui vnuſquiſq; noſtrum ad illos dicere poſſemus, quod ab Achille dictum eſt de Hectore:

Ille meam haudquaquam galeam, criſtáſque comantes
Aſpicere audebit.

Hæc quidem vno ore dicturi ſunt omnes, ſingulatim autem alius alia. Plato haud dubiè mihi videtur aliquid narraturus eorum quæ facta comperit in Sicilia, quorũ non pauca habet comperta. Siquidem perhibẽt Geloni Syracuſiorum tyranno os fuiſſe putridum, infectúmque graueolentia: id quod permultum tẽporis illum latuit, cum nemo auderet ob hoc ipſum reprehendere, virum præpotentem tyrannide, donec illi mulier peregrina adducta, rem vt ſe haberet, ſumpta audacia expoſuiſſet. Qua re ille inflãmatus iracundia, vxorem ſuam acceſsit, grauiter cum ea expoſtulans quòd illi non palàm feciſſet fœtidi oris graueolẽtiam, cùm eius vitioſæ animæ probè fuiſſet cõſcia. Illa verò orauit ſibi habendam eſſe veniam, propterea quòd nunquam antea vllum alium virum ſit experta, neq; cum quoquam tam propè congreſſa, ita vt pro certo putarit in vniuerſum omnes viros non aliam animam ore exhalare. Itaq; Hermotimus, quia cum ſolis Stoicis cõmercium habuit, proculdubio diceret Plato, nõ iniuria neſcius eſt qualiánam aliorum ſint ora. Non diſsimilia fortaſſe & Chryſippus diceret, & his etiam multò plura, ſi illo indemnato & indicta cauſſa relicto ad Platonis Academiam à quodam eius aſſecla perſuaſus me recipere. Iam, vt tãdem pauciſsimis verbis totius rei ſummam complectar, ita ſtatuo, dum quidem in incerto fuerit quænám vera ſit ſecta philoſophandi, nullam eſſe eligendam, propterea quòd non careat cõtumelia, ſi hac electa, aliam neglexerit. HER. Per ſocietatem domeſticam Luciane, age Platonem quidem & Ariſtotelem, quin etiam Epicurum & alios miſſos faciamus. Neq; enim ex dignitate mea eſt, vt aduerſus illos ego confligam. Cæterùm nos duo, ego inquam & tu, accuratè diſcutiamus, num res philoſophica tale quiddam ſit, cuiuſmodi ego eſſe affirmo. Aethiopas autẽ,

aut Gelonis vxoreulam, quorſumnam opus erat ex Syracuſis vſq; ad noſtrum colloquium accerſere? Lvc. Sanè illos quidem miſſos faciamus, quandoquidem tibi ad noſtram diſceptationem parum vtiles & ſuperuacanei viſi ſunt. Tu verò dic modò: appares enim ſimilis quiddam admirandi dicturo. Her. Mihi equidem prorſus videtur Luciane, omnibus modis fieri poſſe, eum qui tantummodo Stoicorum dogmata perdidicerit, ex illis ad vnguem cognitis verum noſſe, tametſi aliorũ decretis poſthabitis, nequaquam ſingula perdiſcendo excuſſerit. Conſidera verò tecum, ad hunc modum ratione inita, ſi quis hoc tãtum ad te dixerit, duabus dyadibus numerum quaternariũ abſolui. Ergo tibi iam circumeundum eſt, & viritim exquirendum ab aliis omnibus, quotquot arithmeticæ non ſunt rudes, ne fortè quiſpiã inter illos ſit qui dicat, bis duobus quinque aut ſeptem conſtitui. An non illico tibi planum ſit eum virum vera dicere? Lvc. Illico quidem, ô Hermotime. Her. Quî igitur tibi fieri poſſe non videtur, eum qui ſolùm in Stoicorum ſcholam inciderit veritatem dicentium, illorúmq; ſermonibus planè perſuaſum, aliorum non ampliùs egere ductu & auſpiciis, cum certus iam factus ſit, nunquam fore vt quatuor quinque fiant, non ſi infiniti Platones aut Pythagoræ diuerſum affirmauerint? Lvc. Nihil aduerſum, quod aiunt, dicis ô Hermotime, cũ ea quę omnibus iamdudum ſunt certa & perſuaſa, rebus dubiis & incertis aſsimulare non dubites, longè latéq; inter ſeſe diſsidentia. Quid autem reſpondes? eſſéne aliquem quócum tu ſermonem ſociaris, contendentem duas dyadas coniunctas, aut ſeptenarium aut vndenarium numerum conſtituere? Her. Haudquaquã ego, niſi fortaſſe per inſaniam deliraret, negans ex his non niſi quatuor excreſcere. Lvc. Quid autem? incidiſtíne aliquando (& per Gratias verum dici volo) in Stoicum aliquem & Epicureum de rerum principiis, & bonorum fine inter ſe non diſsidentes? Her. Nunquam. Lvc. Proinde etiam atque etiam vide ne tuis falſis & euanidis rationibus me fraudulenter decipias, maximè verò amicum tuum exiſtentem. Cum enim nos ſubinde quæramus quínam in Philoſophiæ ſtudiis vera loquantur, tu nihil cunctatus hoc præoccupatum Stoicis attribuiſti, dicens illos eſſe qui bis duo quatuor eſſe ſtatuerint: quod quidem obſcurum eſt, num ita ſe res habeat: fortaſſe enim dicerent Epicurei aut Platonici veſtram hanc eſſe compoſitionem: nos autem quinque aut ſeptem illa eſſe dicimus. An non videntur hoc ipſum tibi egregiè præſtare, cum vobis hoc ſolum quod honeſtum eſt, bonum eſſe putantibus, Epicurei voluptatem ſummum bonum eſſe ſtatuant? Et cum vos pertinaciſsimè contendatis omnia eſſe corporea, Plato tamen eius opinionis eſt, vt cenſeat in rerum natura nonnihil quoque eſſe incorporeum. Et quod primo loco dixi, nimium auidè illud quod in dubio verſatur, tanquam minimè dubitanter proprium illud Stoicis habendũ tradidiſti. Iam cùm alii hoc ſibi vendicent, dicántq; illud eſſe, ſanè ibi tum ſummo iudicio opus eſſe opinor. Porrò autem ſi apud omnes in confeſſo eſſet, ſolos Stoicos verè autumare bis duo eſſe quatuor, aliis mea quidem ſententia, conticeſcẽdum eſt. Quamdiu verò ea de re inter ipſos contentioſè digladiantes anceps eſt controuerſia, omnes ex æquo audiendi ſunt, aut compertum habere, videri nos ad gratiam ferre iudicium. Her. Nõ vidère mihi Luciane intellexiſſe quid dicere voluerim. Lvc. Ergo craſsiùs & manifeſtiùs explicandum tibi erit aliud quippiam dicturo, tantùm vide, ne tale aliquid dehinc adducas. Her. Scies actutũ cuiuſmodi ſit quod dico. Ponamus enim duos aliquos Aeſculapii aut Dionyſii fanum ingreſſos, deinde phialam quandam è rebus ſacris eſſe ſublatam atq; deperditã: haud dubiè iam ſummopere neceſſariũm eſt, vt ambos inueſtigatione habita perſcrutemur, vtérnam illorum phialam in ſinu abditam habeat. Lvc. Maximé. Her. Omnino autem alterum habere neceſſe eſt. Lvc. Et cur non, ſi quidem deperdita eſt? Her. Proinde ſi apud priorem amiſſam phialam inueneris, alterum nequaquam exuendum eſſe putas: iam enim palàm eſt, illam non habere. Lvc. Sanè palàm eſt. Her. Et ſi in prioris ſinu reperta nõ fuerit, alterum habere ſanè cõſentaneum eſt: neq; hîc longa perſcrutatione opus eſt. Lvc. Certè enim habet. Her. Ergo nos quoq; ſi apud Stoicos phialã iam inuentam habemus, alios perſcrutandos eſſe ſuperuacuum & indignũ exiſtimamus, habentes quod dudum tãtopere quærebamus: aut quam ob rem inani labore nos ipſos ampliùs defatigaremus? Lvc. Nullius profectò gratia, ſi reperta phiala penes vos fuerit, illáq; inuenta pro certo compertũ habetis, illud ipſum eſſe quod erat deperditum: aut planè vobis cognitum eſt donarium. Iam verò ô amice, non ſaltem duo ſunt qui templum ingrediuntur, vt neceſſarium ſit alterum habere rem furto ſubtractam, verùm profectò illorum magna eſt copia. Deinde non minus obſcurum, eſt quid illud tandem ſit quod deperditum eſt, num phiala quępiam, num ſcyphus, num corona. Quotquot enim ſacerdotes ſunt, ſubinde alius aliud eſſe affirmat: quippe qui neque de ipſa materia vnanimiter conſentiunt, verùm hi ex ære, alii ex argento factum, partim autem aureum, partim verò argẽteum illud eſſe dictitant. Itaque planè operæprecium eſſe vides, detractis veſtimentis omnes in templum ingreſſos exui, ſi animus eſt rem amiſſam inuenire. Quanquam enim apud primum aurea phiala tibi reperta fuerit, nihilo ſecus tamen & cæteri pari opera ſunt exuendi. Her. Quamobrem, ô Luciane? Lvc. Propterea quòd incertum ſit, num phiala illud ipſum ſit quod erat amiſſum. Tametſi verò & hoc vno ore omnes confeſsi fuerant, haud tamen omnes aureã fuiſſe phialam confirmabunt. Porrò autem vt maximè inter omnes cõſtet auream phialam eſſe amiſſam, tamen ne ſic quidem alios perſcrutandi finem facies: neq; enim tibi cõſtabit num Dei ſit illa ipſa: aut nõ reputas infinitas eſſe phialas aureas? Her. Sanè cenſeo. Lvc. Igitur omnibus modis neceſſarium eſt perſcrutantem omnes accedere, & illis quæ apud quen-

quam

quam inuenerit, in medium depoſitis, coniicere quínam ex eiſdem diuinum donarium potiſsimum ſit exiſtimandum. Etenim quod omnium maximè dubio inuoluit animum, illud eſt, quòd vnuſquiſq; exutorum aliquid apud ſe habeat, hic ſcyphum, ille phialam, alius coronam, & hic quidem ex ferro fabricatam, alter autẽ auream, tertius argenteam. Nondum verò clarum eſt & perſpicuum, num hæc ſit res ſacra, quod habetur. Quare magnam tibi impoſitam eſſe vides neceſſitatem dubitandi, quémnam ex tanto numero ſacrilegii inſimules. Vbi verò omnibus eſſent paria & ſimilia, iuxtà foret incertum cognitu quínam diuina donaria ſuſtuliſſet: ſunt enim harum rerũ poſſeſsiones etiam priuatæ. Cæterùm ignorantiæ cauſſam vnam eſſe arbitror, quòd nullo titulo inſcripta ſit deperdita phiala. Ponamus enim amiſſam eſſe phialam, quæ ſi Dei nomine, aut eius qui illam templo dicatam conſecrauit, foret inſignita titulo, minori in peſcrutando labore defatigaremur, & ea quæ inſcriptiuncula notata foret reperta, finem faceremus exeundi, & alios perturbandi. Opinor autem Hermotime, iam te ſæpenumero gymnicis certaminibus interfuiſſe. HER. Et rectè quidem opinaris: iam enim perſæpe interfui. LVC. Nunquid igitur etiam aliquando iuxta Athlothetas conſediſti? HER. Per Iouem nuper in Olympiis læuum latus iudicum ſedendo claudebam, Euãdrida Elei filio inter ciues ſuos ſpectaculum mihi præoccupante. Cupiebam enim ſingula propiùs inſpecta cognoſcere, quæ fierent circa iudices. LVC. Proinde etiam illud exploratum habes, qua ſortiendi ratione vti ſoleant, cuínam cum quoque luctandum, aut Pancratio decertandũ ſit. HER. Planè perſpectum habeo. LVC. Longè itaque promptiùs & meliùs tu expedies, qui iſta propiùs & curioſiùs ſis contemplatus. HER. Apud priſcos quidem præſidẽte in certaminibus Hercule, laurea folia. LVC. Ne mihi quæſo priſcorum inſtituta percẽſeas Hermotime, ſed quæ ipſe coràm conſpexiſti, cedo. HER. Initiò quidẽ vrna argentea Deo ſacra in medium proponitur, in eam paruæ quædam ſortes coniiciuntur, fabacea ferme magnitudine, literis inſcriptæ. Inſcribuntur autem duæ, vtraque videlicet litera α, deinde in alteras duas ſcribitur β, mox in alias γ, ac deinceps iuxta eandem rationem inſcribũtur & reliquæ pro numero athletarum, ſi plures fuerint, ita vt ſemper binæ ſortes iiſdem ſint inſignitæ literis. Accedit deinde quiſque ex athletis ſuſceptis votis Ioui ſupplicans: immiſſáq; in vrnam manu, vnam ex ſortibus extrahit, & poſt illum alius. Quibus ſingulis aſsiſtens flagellifer protenſa manu obſtat ne legantur literæ quæ à ſingulis extractæ ſunt. Cæterùm vbi iam ſinguli ſingulas ſortes habuerint, tum demum Alytarches, vt ego opinor, aut vnus ex iudicibus (neq; enim ampliùs memoria teneo) circumeundo cõtemplatur & explorat ſortes in circulo cõſiſtentium. Atq; ita eum quidem qui α habuerit, cum altero ſortem α inſcriptam habente, aut lucta aut Pancratio decertaturum cõmittit. Deinde pari ratione etiam eum qui β habet extractum, cum altero eiuſdem literæ: qui tenor cõmittendi ſeruatur etiam in aliis conſimilium literarum ſortes habentibus. Et hæc eſt ratio componẽdorum athletarum numero illorum æquali, ſeu pari exiſtẽte, nimirum ſi octo, aut quatuor, aut duodecim illorum fuerint. Quòd ſi diſpares acceſſerint, quinque videlicet, aut ſeptem ſeu nouem, tum litera quæpiam ſuperuacua ſorti inſcripta, vnà cum aliis in vrnam mittitur, non habens literam ſibi reſpondentem. Quicunque ergo illam extrahendo cõſecutus fuerit, aliis ad vltimum vſq; præſidet, expectans donec alii finitis certaminibus decertauerint: neque enim habet literam ſuę oppoſitam. Eſtq; illa non mediocris athletæ felicitas, quippe qui adhuc viribus integer, cum defeſsis congreſſurus ſit. LVCIA. Iam quidem pauliſper interquieſce: etenim illud eſt, cuius egebam maximè: ergo illorum iam nouem ſunt, omnéſque immiſſa in vrnam manu ſortem extraxerunt: tu verò age iam circumeundo (pro ſpectatore enim certaminis, iudicis officium tibi deferam) contemplare literas. Haudquaquam enim credo priùs te cogniturũ quis ex illis præſes dicendus ſit, quàm ad omnes veneris, & illos inter ſe compoſueris. HER. Quorſum verò iſta dicis Luciane? LVC. Horſum videlicet, quòd nullo modo fieri poſſe videatur, vt illico reperiatur litera illa declarans præſidẽ: fortaſſe enim inuenire potes literam, incertus tamen eris, num illa ſit: neque enim vlla exceptione prædictum eſt κ, aut μ, aut ι fore eam literã, quæ præſidem ſit conſtitutura. Atqui vbi in α incideris, alius α habens tibi quærendus eſt: quo inuento, illos inter ſe ad congrediendũ cõponis. Deinceps in β prolapſus, alterum β vbi ſit ſtudes inueſtigare, quod inuento aduerſum eſt. Ac ita quidem agis cum cæteris omnibus, donec ille tibi relictus fuerit, qui ſolitariam habuerit literam, nullum aduerſarium indicãtem. HER. Quid autem ſi ad illum forte fortuna prima, aut ſecũda vice delatus fueris? quid tum faciendũ tibi videtur? LVC. Nihil equidem, verùm tu Græcorum iudex ſcire poſſim quid facturus ſis, an actutum eundẽ pro præſide ſis proclamaturus, aut potiùs putes omnes in circulo neceſſariò accedendos & inſpiciendos eſſe, num vſpiam conſimilis penes aliquem relicta eſſet litera, ita vt niſi omnium ſortes viritim tibi inſpectæ fuerint, nunquam cognoſces præſidem. HER. Atqui perfacilè ſcire poſſum Luciane, nouem illorũ exiſtentibus. Etenim ſi ε primo aut ſecundo loco inuenero, planè certus ſum eum fore præſidem, qui eo ſortem inſcriptam habuerit. LVC. Quónam pacto ô Hermotime? HER. Ad hunc quidem modum: illorum enim duos α habere certum eſt: conſimiliter etiam alii duo β ſibi vendicãt. Iam cum adhuc quatuor ſint reliqui, duos illorum γ, alteros δ extraxiſſe, dubiũ non eſt. Et iam quatuor literæ in octo athletas diſtributæ & abſumptæ ſunt. Pro certo igitur conſtat, tantummodo ſupereſſe ε, quod qui extraxerit, præſes haud dubiè conſtituitur. LVC. Verum igitur Hermotime, collaudémne ego te ob ſingularem ingenii tui induſtriam, an placet, vt ea refellam quibuſcunq; tandem probabiliter

contradici posse reor? HER. Ita per Iouẽ, vehementer enim animi pẽdeo, etiam atq; etiam cogitans quídnam his ratione probabili possis cõtradicere. LVC. Equidem tu, quemadmodum literæ pinguntur ex ordine, dixisti, veluti primo loco α ponitur, secundo β, ac deinceps aliæ secundum illarum seriem, vsque ad vnam illam in qua terminatur athletarum numerus. Et sanè facilè assentior tibi ita fieri in Olympicis certaminibus: quid autem si non seruato literarum ordine, quinque ex omnibus indiscriminatim eligeremus, videlicet ipsum χ, deinde σ, mox ζ, postremo κ, & θ? Quatuor itaq; literæ, octo sortibus inscribentur, ipsum autem ζ, super nonam solùm, quo præses nobis indicabitur. Quid ergo iam facies statim sub initium literula ζ inuenta? Quomodo verò cognosces præsidem existẽtem eum qui illã habuerit, nisi omnes accedens, nihil huius simile inueneris? Neq; enim tibi integrum erit, quemadmodum nũc, ex illarum ordine cognoscendi præsidis coniecturam facere. HER. Rem arduam ex me interrogas, ad quam vt tibi respondeam, mihi prõptum non est. LVC. Age si placet hoc ipsum alia ratione considerandum tibi proponã. Quid si nullis literarũ figuris, sed signis quibusdam & characteribus sortes connotarẽtur, cuiusmodi permulta literarum loco depingũt Aegyptii, puta homines caninis aut leoninis capitibus? Aut illa quidem, si videtur, missa faciamus, cũ sint peregrina & exotica, & à nostro instituto prorsus aliena. Age verò simplicia illa & vniformia sortibus inscribamus, quemadmodum fieri potest assimulantes, nimirũ binis sortibus homines, deinde binos equos alteris binis, mox duos gallos, postremò duos canes. Porrò nonæ, tanquam præstantissimæ, leonis imago insculpta sit. Proinde si mox initiò in sortem leoninam ferẽtem imaginem incideris, quibúsnam coniecturis persuasus dices eam esse qua præses designatur, nisi omnes accuratè circunspiciendo perlustraueris, num quis etiam alius præter hunc adsit habẽs sortem leoniferã? HER. Nihil habeo Luciane quod tibi ad hæc respondeam. LVC. Non iniuria: neq; enim video quid possit aptè responderi, adeò vt si animum induxerimus, aut eum inuenire penes quẽ sacra sit phiala, aut qui inter athletas præsidis loco habendus sit, aut cuius ductu & auspicio felicissimè in Corinthum vrbem illam florentissimam peruenire queamus, omnes necessariò accedendos esse putem, summáque diligentia detractis vestimentis; omnibus tẽtatis solertissimè exquirẽdos: etenim vix etiam sic veritatem indagantes perueſtigabimus. Quòd si quis mihi vnquã futurus esset consiliarius fide dignus super rebus philosophicis, contendens omnino operam esse nauandam philosophiæ studiis, ille demum solus erit, quem eorum quę dicuntur ab omnibus, ad vnguem peritum esse cognouero. Reliquos autem omnes vt inutiles, & nulla re dignos contemnã, nihil fidei illis habiturus, donec etiam vnius fuerint nescii; quæ fortasse ex illis esse possit omnium optima. Neq; enim si quis adducto homine formoso dicat hunc ex omnibus hominem esse formosissimum, statim ille suis verbis mihi fidẽ facturus est, vt credam eum vera loqui, nisi certum habuero omnes homines illi visos esse: fieri enim fortasse potest, vt hic homo nõ sit contemnendæ elegantiæ: quòd autẽ summæ sit inter omnes formæ & venustatis, scire haudquaquã possum nõdum visis omnibus. Nos porrò non formoso tantũ egemus, sed formosissimo: quem nisi inuenerimus, parum sudatum, & nihil actum esse putabo. Non enim contenti erimus, in qualemcunq; tandem amabilis & honestæ formæ hominem incideri-mus, verùm summam illam qua maior esse non potest, formæ elegantiam perueſtigamus, quam necessariò vnam esse negare non potes. HER. Vera sunt hæc. LVC. Quando ergo aliquem mihi produces totius in philosophia itineris peritum, quémq; ea non fugiãt, quæ cum à Pythagora, tum à Platone, præterea quæ ab Aristotele, Chrysippo & Epicuro, aliísq; omnibus dicuntur & affirmantur? Deniq; qui vna via ex omnibus electa experimento edoctus pro certo compertũ habeat, eam solam esse viam, quæ rectà ducat viatores ad felicitatem tantopere quæsitam. Etenim si talem quempiam quærendo consecuti essemus, desineremus nos molestis onerare negociis. HER. Haudquaquam, Luciane, eiusmodi vir inuentu facilis est. LVC. Quid igitur faciemus Hermotime? neque enim animus abiiciendus est, propterea quòd eiusmodi ducis inopia in præsentia laboramus. Ergo illud aggrediamur, quod factu mihi videtur multò consultissimum & tutissimum, vt quisq; ab initio exorsus, omnes sectas percurrat, eáq; accurata & diligenti indagine consultando examinet quæ dicta sunt ab omnibus. HER. Quantum quidem tua verba intelligo, ita facto opus esse videtur, nisi quòd illud quod non multò antè à te dictum est, cum his mihi pugnare videtur, videlicet arduũ & graue esse, eũ qui vni viæ iam sese tradiderit, expansis denuo velis recurrere. Quomodo enim fieri potest, vt is qui in priori iam occupatus detinetur, reliquas omnes percurrat? LVC. Illud equidem paucis tibi expediam: nimirum Thesei institutũ imitabimur, filóq; à tragica illa Ariadne accepto, nullum non Labyrinthũ ingrediemur, nec dubito, quin sine negocio tantũ ductu fili ita nobis licebit regredi. HER. At vnde tandem nobis illa Ariadne comparebit, aut vnde filum parabimus? LVC. Bonum habe animum ô amice: iam enim videor mihi reperisse cuius ductum sequuti haud dubiè egrediemur. HER. Quódnam igitur illud est? LVCIA. Certè meum non est quod dicturus sum, sed cuiusdam ex sapientibus viri summi, nempe illud: Sobrius esto, & memento diffidendum esse. Etenim si minimè leuiter & facilè persuasi, quibúsuis auditis fidem habuerimus, sed more iudicum, aliis quoq; fandi copiam concesserimus, fortasse haud difficulter horum Labyrinthorum inextricabiles errores effugiemus. HER. Bene sanè dicis: illud quoque nobis faciendum intelligo. LVCIA. Videlicet: cęterum ad quem illorum omnium primùm nos conferemus? aut non permagni illud interesse putas? Ab eo tandẽ quicũq; sit incipiamus, nempe à

Quo pacto philosophi legẽdi sint.

pe à Pythagora, quandoquidē ita ceſsit. Quantum verò temporis ſtatuemus omnibus Pythagoricæ philoſophiæ placitis perdiſcendis ſuffecturum? Volo autem annos in quibus ſub initium Pythagoricæ ſectæ candidatis conſileſcendum eſt, excipi. Opinor omnino cum illis quinque ſatis fore triginta, aut ad minimum omnibus modis viginti peropus eſt. HERMOT. Ponamus ita eſſe, deinceps verò totidem alii Platoni concedendi ſunt, ac mox nihilo pauciores Ariſtoteli. LVC. Non pauciores profectó. HERMOT. Chryſippo autem quot impendendi ſint, non eſt quod multis te interrogem. Iam enim certus antea ex te audiui quadraginta vix ſuffecturos eſſe. LVC. Ita ſané. Deinde Epicuro & aliis. Quod autem non nimium illis tribuere videar, hinc perdiſces facillimè, apud animum tuum conſiderando quótnam ſint octogenarii cum Stoici, tum Epicurei, atque etiam Platonici ingenuè fatentes nondum cuncta ſuæ ſectæ ſibi eſſe explorata & cognita, ita vt in diſciplinarum cognitione nihil in ipſis deſiderari queat. Quòd ſi alii in hoc tergiuerſari videntur, non tamen, vt pinor, hoc negabit Chryſippus & Ariſtoteles, & Plato, potiſsimùm autem præ cunctis Socrates, illis certò non poſtponendus, qui omniū teſtimonio profeſſus eſt, ſe non tantùm omnia, ſed in vniuerſum nihil noſſe, aut hoc tantùm ſe ſcire, quod neſciret. Computemus igitur ſubducta ratione ab initio, viginti Pythagoræ attributi ſunt, deinde totidem alii Platoni, mox nihilo pauciores aliis conceſsimus. Quot ergo in ſumma iſti ſunt anni ſimul comprehenſi, ſi decē ſaltem in philoſophia diſciplinarum ſectas conſtituerimus? HERM. Plures quàm ducenti ô Luciane. LVCIA. Ergo ſi tibi conſultum factu videtur, quartam partem annorum auferamus, ſaltem quindecim ſtudiis noſtris ſatisfacere putantes, aut omnino partem dimidiam. HERMOT. Tu quidem multò meliùs hac de re quid faciendū ſit, ſtatues. Ego hoc probè peſpicio, perquàm paucos ad hunc modum omnes ſectas percuſſuros, tametſi ſtatim ab ineunte pueritia philoſophiæ ſtudium exorſi fuerint. LVC. Quid autem faciendum ſuades Hermotime, cum ita ſe res habeat? An ſubuertenda & refellenda ea exiſtimas, quæ iam antè haud dubitanter confeſsi ſumus, neminem videlicet vnquam electurum id quod ex multis omnium eſt præſtantiſsimum, niſi omnium facto periculo ſingula deguſtauerit? adeò vt qui magiſtra experientia delectum non habuerit, ei oraculo magis aut reſponſo veritatē inueſtigandam eſſe. An non iſtiuſmodi inter nos dicta ſunt? HERMOT. Sané. LVC. Proinde ſum opere neceſſarium eſſe video, tantum temporis nos ætatem agere, ſi vnquam omnibus pertētatis, rectè eligere conſilium eſt, iámque acto de lectu philoſophiæ incumbere, qua percepta & cognita felicem vitam viuere queamus. Priùs verò quā ita fecerimus in tenebris, quod aiunt, ſaltemus, in quæcunq; inciderimus, illiſo pede impingentes. Et quodcūq; primū in manus nobis venerit, illud quod quærimus eſſe exiſtimabimus propter veritatis ignorantiā. Quòd ſi etiā maximè bona fortuna ad illud delati fuerimus, cōſtāter tamē nunquā ſciemus num id ſit quod tantopere, à nobis quæſitum eſt. Sunt enim nō parum multa his ipſis ſimilia, ſingulis affirmantibus hoc ipſum eſſe multò omniū veriſimū. HER. Haud ſcio ô Luciane, quàm mihi videare argumenta perſuaſionis, bonarúmq; rationum plena inter diſputandum producere: verùm enimuerò non mediocriter me perturbas iſta diſſerēdo, nimiúmque argutè & anxiè diſquirendo, quod ad rē parum attinet. Fortaſſe autē videor etiam inauſpicatò hodie pedem domo extuliſſe, cum egreſſus tibi obuiam venerim, qui me prope ſpei portum conſiſtentem, in ineuitabilem animi deſperationem iniecisti. Veritatis inuētionem impoſſibilem eſſe oſtendens, tantum videlicet temporis requirentem. LVC. Cur ergo hoc ipſum, ô amice, non multò iuſtiùs cum patre tuo Menecrate, & matre tua, quodcunque tandem illi nomen fuerit (neq; enim teneo) expoſtulas? aut potiùs cum natura omnium noſtrum parēte, quòd te quoque non vt Tithonum, annoſum & longæuum conſtituerit, ſed præfinito deſtinarit homini vitam etiam longiſsimam centum annorum numerum non excedētem? Cæterùm ego tecum conſiderando reperi, quòd è diſputatione noſtra potiſsimùm potuit elici. HERMO. Nequaquam, verùm tu ſemper quidem conuiciator es: atque haud ſcio quínam factum ſit, vt tu extremè odio habeas philoſophiam: eóſq; qui ſapientiæ ſtudiis ſunt addicti, ſalibus & dicteriis deluſos, naſo ſuſpendas. LVC. Cuiuſmodínam res ſit veritas, ô Hermotime, vos longè meliùs & promptiùs, qui ſapientia ornati eſtis, expedietis, nimirum tu, & præceptor tuus. Ego ſaltem hoc me planè ſcire arbitror, hanc non nimium auditu iucundam & dulcem eſſe mortalibus, quoniam longè latéque mendacio eſt inferior & vilior. Eſt enim hoc apud homines multò in ſpeciē formoſius & præcellentius, atque hoc nomine quoque auditu iucundius & dulcius. Illa verò quia nihil in ſe habet inſyncēritatis, aut adulterini, cuius ſibi eſſet conſcia, magna eum libertate differit inter homines: eámque ob rem pleríſque intolerabilem adfert moleſtiam: quēadmodum & tu nunc indignaris, nec mea dicta fers humaniter, quibus tecum ſuper hiſce rebus veritatem erui, tibíq; planè indicium feci cuiuſmodi ea ſint, quorum vtrique iuxtà immodico & amore, & deſiderio teneamur, quàm prorſus illa nactu non ſint facilia: veluti ſi ſtatuam aliquam nō informem infando amore deperires, eáque te poſſe potiri in animum induceres, ſuſpicans eſſe hominem: ego verò intuitus, aut lapideum, aut æreum eſſe ſimulachrum pro mea in te beneuolentia tibi ſignificarem, rerum quarum potiundarum nulla eſſet relicta copia, te amore capi, ac tu iniquum tūc & maleuolentem me tibi cenſeres, quia nolim te decipi, abſurda & monſtroſa, nec ſpei conſentanea ſperantem. HERMOT. Eò igitur hæc tibi dicta ſunt Luciane, quaſi putes nullam operam philoſophiæ ſtudiis nouis nauandam eſſe, ſed oportere nos ſocordiæ, & inertiæ addictos priuatam vitam in terris agere? LVC. Et quando

Quantum temporis ſingulis illorū ſit impendēdum.

aut vbi iſta me dicentem audiuiſti? Ego quidem non eò, quaſi non ſit philoſophandum, iſta dico, verùm quandoquidem omnino philoſophiæ ſtudendum eſt, viæ autem ad illam ſint non paucæ, quarum nullum non perhibetur compendioſiſſimum eſſe ad Virtutem diuerticulum, tametſi etiamnum in incerto ſit, quæ ex illis vera ſit: diligentem & exquiſitam diuiſionem faciendam eſſe exiſtimo. Quî enim fieri poſſe ſperem, multis nobis propoſitis, ex illis eligere quod optimũ eſt, niſi quis omnia faciendi periculi gratia acceſſerit? Deinde, num longa adhuc ſuperſit peregrinatio, aut an finis iam inſtareviſus ſit. Cæterùm quid tibi videtur? Iam enim de-integro te interrogabo, num eum qui ſub initium tibi occurrerit, ſequêris? cúmque illo communibus philoſophiæ diſciplinis inuigilabis, atque ille te certum faciet? HERMO. Quid verò tibi ampliùs reſpõdeam, qui neges quemquam rectè diſcernere poſſe, niſi Phœnicis annos vixerit, omnéſq; per orbem periculum faciẽdo acceſſerit? Neque dignũ ducis fidem habere illis qui iam olim harum rerum ſunt expertiſsimi, neque multis illis iſta collaudantibus, ſuóque teſtimonio cõprobantibus? LVCI. Quos tu mihi multos illos narras? num qui harum rerum ſunt probè gnari, & iidem iam omnium facta indagine periti? Quòd ſi quiſpiã talis eſſet, mihi quidem vel vnus ſufficeret, neque multis opus haberem. Porrò ſi imperitos dixeris, nunquam illorum multitudine adduci potero ad credendum, donec de omnibus nullius ignari definiendi facultatẽ ſibi parauerint. HERMOT. Proinde tu ſolus veritatem perſpexiſti, cæteri verò quotquot philoſophantur, in vniuerſum omnes vecordes ſunt, & ſine iudicio? LVCIAN. Tu quidem Hermotime falſò me mendacii coarguis, cũ dicere non verearis quòd me ipſe cæteris omnibus anteponam, aut omnino in numero eruditorum haberi cõtendam: parúmque memor eſſe vidére eorum quæ per me antè dicta ſunt. Neque quidem me præ aliis veritatem dinoſcere contentioſè vociferor, verùm ingenuè fateor me cũ aliis omnibus iuxtà ignarum eſſe. HERMO. Atqui Luciane, quòd ais omnes accedendos eſſe, eorúmque experimentũ ſumendum quæ dicuntur ab aliis, neque aliam rationẽ meliorum eligendorum ſupereſſe, fortaſſe non valde improbarim. Cæterùm cuiq; experiẽtiæ tot annos impendi oportere, perquàm ridiculum mihi videtur, quaſi verò non, & è paucis cuncta perdiſci queant. Mihi equidem iſta perpẽdenti, haudquaquam graue aut operoſum hoc videtur, quódque multo exercitio eget minimé. Siquidem aiunt quidem ex ſtatuariis, opinor autem fuiſſe Phidiam, tantùm ab vngue leonis cõſpecto æſtimaſſe in quantam magnitudinem totus leo exurgeret, ſi iuxta vnguis rationem fuiſſe ſculptus atq; formatus. Neque mihi dubium eſt, quin & tu, ſi quis tãtùm hominis manum tibi cõmonſtraret reliquo corpore obuelato, nihil cunctatus actutum ſcies hominem eſſe quod abſconditum eſt, etſi totum corpus nõ víderis. Ita quoque rerum capita, de quibus multus eſt multorum ſermo, ſine negocio in exiguo etiam puncto diei perdiſces. Accurata autem & exacta harum rerũ cognitio, cui conſequendæ longa perquiſitione opus eſt, nullo modo ad electionem melioris requiritur, verùm etiam ab illis quæ dixi, iudiciũ facere licebit. LVC. Papæ! quàm firma ſunt & fortia quæ dixiſti Hermotime, contẽdens ex partibus totum cognoſci poſſe! Quanquàm ego me tuæ ſentẽtiæ diuerſum audire memini, vt qui totum cognouerit, etiam partẽ perſpectam habeat: porrò qui partem ſaltem, is nõ ſtatim etiam totum habet cognitum. Iam tu hoc mihi quoque reſpõde, quomodo Phidias quondam leonis vngue conſpecto cognoſcere potuit leoninum eſſe vnguem, niſi antè aliàs totum leonem vidiſſet? An verò tu hominis manu ſaltem viſa dicere poſſes hominis eſſe, cũ anteà hominem neq; vidiſſes, neq; cognouiſſes vnquã? Cur autem taces? Nunquid vis vt ego pro te reſpondeam ad quæſtionem tibi propoſitam: videlicet quòd nullo modo poſſes? adeò vt periculum ſit, ne Phidias infecta re abeat, leone nequicquam incepto & exculto. Nihil enim iſta ad Bacchum, quæ à te proponuntur, faciunt: aut quomodo hæc inter ſe ſunt ſimilia? Neq; enim tibi & Phidiæ alia cognoſcẽdarũ partium cauſa fuit, quàm prior totius cognitio, hominis dico, & leonis. Cæterùm in philoſophia, nempe quam tradunt Stoici, quónam pacto ex aliqua parte cognita, etiam reliqua cognoſces? Aut quomodo illa vt honeſta & pulchra demõſtrabis? Neque enim totum nouiſti, cuius illa ſunt partes. Quod autem dicis, totius philoſophiæ capita auditu facilè poſſe comprehendi, etiam in modica diei portiuncula, nimirum, quæ rerum ſint principia, qui fines, quam opinionem de Diis habeant philoſophi, præterea quid animam eſſe ſentiãt, & quòd nonnulli omnia corporea eſſe affirment, rurſum alii etiam pleraque incorporea eſſe contendant: tum quòd pars illorum voluptatem, pars autem neſcio quod honeſtum, ſummum bonum felicitatémque eſſe ſtatuant, atque id genus ſexcenta alia: hæc inquam auditu facilè diſceri & definiri poſſe, nihílque in his excutiendis & ſtatuendis eſſe operæ: noſſe autem eum qui vera dicat, vide ne non vnius ſaltem dieculæ particulam requirat, ſed multorum potiùs dierum opus & labor ſit. Aut quid animi illis fuiſſe putas, qui de his ipſis rebus aliquot librorum centurias & chiliades conſcribere non grauati ſunt? nimirum non ob aliam cauſſam, quàm tu perſuaſum facerent omnibus, vera eſſe, vt mea fert opinio, pauca illa & modica, quæ tibi videtur facilia, nullóque labore comprehenſibilia. Iam verò omnino vate tibi opus eſſe opinor, ad meliorum electionem faciendam, niſi, vt dixi, exercitii impigro ſtudio illud conſecutus fueris, vt in deligendo accuratè vniuerſa diſcutias, & vnumquemque totum ad vnguem exploratum cognoueris. Haud enim valde negauerim, hoc pacto philoſophiam in compendium contrahi poſſe, neque habituram multas variarum rerum comprehenſiones, neque vllam moram, aut cunctationem, ſi conſtitutum vatem omnium rerum capita percenſentem audieris, & inter audiendum

dum ad singula mactatis hostiis sacra feceris. Hoc enim pacto infinitis laboribus Deus te subleuabit, posteaquàm ex oblatis extis tibi commonstrauerit quænam potissimum tibi eligenda sint. Quòd si autem volueris, & aliud multò minoris negocii compendium eligendi tibi subiiciam, quod secuto, neque victimæ tibi offerēdæ sunt, neque vllus ex sacerdotibus magna mercede cō ducendis tibi adsciscendus est: verùm coniectis in vrnam literulis, cuiusque philosophorum nomina habentibus, iube puerum aliquem impuberem floreſcente ætatula, ad vrnam accedentē extrahere eam literam quæcunque primùm illi sub manum venerit, ac tandem inspecta literula ducem cognosces, quem tibi in philosophia sequendum existimo. HERMOTIMVS. Ista quidem Luciane, scurrili dicacitate à te, & non ex animo dicta sunt. Tu verò responde mihi, nunquámne ipse vinum commercatus es? LVCIA. Et persæpe quidem. HERMOT. Nunquid ergo per orbem circuire soles quotquot in vrbe sunt caupones, degustans, licitans, atque expendens vina? LVC. Nequaquam. HERM. Opinor enim illud, cui sub initium bono & digno incideris, auferendum tibi esse. LVCIA. Ita per Iouem. HERM. Proinde à modica illa & tenui degustatiuncula pronuntiare iam potes de toto vino cuiusmodi sit. LVC. Haud dubiè possum. HERMO. Porrò si diceres, assistēs cauponibus, Postea quàm vini sextarium coemere statuerim: agite ô amici, date quæso vnusquisque vestrum totum dolium mihi ebibendum, vt omnibus exhaustis certum habeam quínam vestrum genero fiora vina venalia habeat, & vnde mihi vinum sit commercandum: quòd si hæc inquam diceres, an non iure optimo pro insano ab illis deridendus esses: atque illos acriter instando perturbādi finem non faceres, fortasse etiam aqua ab illis perfunderere? LVC. Sanè opinor, & profectò meritis meis dignissima paterer. HER. Non secus se quoq; habent res philosophicæ. quid enim necessarium est totum vas exhaurire potando, cum etiam à modica illa degustatiuncula nobis promptum sit nosse quale sit futurum? LVCI. Quàm lubricus es ô Hermotime, quámque tergiuersando laberis è manibus? verùm profectò tua tergiuersatione parum promouisti. cum enim speraris te effugisse, in easdem plagas incidisti. HER. Quorsum ista dicis? LVC. Quoniam rei per se planæ & indubitatæ, omnibus certæ & cognitæ, nempe vino longè dissimillima assimilando cōparas, & ea quidem, de quibus nemo non incertus animi ambigit, in obscuro cōsistentibus, ita vt ego mehercle dicere nequeam, quatenus tibi vinum & philosophia similia videantur: nisi fortasse in hoc solo, quòd & philosophi in quęstu habeant disciplinas venum expositas, quemadmodum caupones vinum, quas quidem commiscentes dolosè & fraudulenter adulterant, & maligna mensura diuenditant. Ad hunc verò modū quod dicis considerabimus. Ais autem vinum in vase exceptū, totum esse sui simile. & profectò nihil absurdi in hoc à te dictum est. Atqui si quis etiam degustauerit illud hausto saltem modico, statim compertum habet, quale totum sit doliū: & hoc in confesso est apud omnes, nec est quòd quicquam tibi in his contradicam. Vide verò etiam posthac, philosophia, eiúsq; alumni, nempe præceptor tuus, num eadem quotidianis prælectionibus ad vos differit, iisdémque de rebus nunquàm non verba facere consueuit, an non subinde alio tempore alia vobis solet proponere? Esse enim non parum multa philosophiæ abstrusa mysteria, iam olim amice nemini obscurum est. An non verò tu etiamnum, vt par est instar Vlysis apud illum perduras circumeūdo & oberrando, si semper sonat eadem per eadem, at fortasse satis est si semel quippiam inaudieris? HERMO. Et cur non? LVC. Quínam igitur fieri potuit, vt tu primo gustu statim noscerēs vniuersa? Neq; enim semper eandem cantilenam nobis solet occinere, sed subinde noua nouis differendo agglomerat. Nō ô amice, vt vinum quod semper idem est, adeò vt nisi totum vas strenuè exhauseris, nequicquam inebriatus obambulabis. Planè enim in fundo mihi visus est Deus philosophiæ adyta abstrusisse, sub ipsam fęcem vsque. Itaque totum dolium postremò exhaurias necesse est, si vnquam consilium tibi fuit nectaream illam potionem inueniendi, quam aridis faucibus iam olim auidissimè sitire mihi visus es. Porrò autem eam persuasionē tibi persuasisti, vt putes, tale quippiam esse philosophiam, vt si saltem leuiter illam primoribus, quod aiunt, labiis degustaueris, statim fore vt omnibus sapientiæ numeris euadas absolutissimus, quemadmodum perhibent de diuinatrice illa in Delphis, quę simulatque sacra fluenta degustauerit, actutū afflata numine, accedentibus respondet oracula. Atqui nō ita se habet philosophiæ studium. Itaque te, quē vltra medium iam dolii ebibisse constat, adhuc incipere perhibeas. Quare vide ne rectiùs huic philosophia comparari queat. Dolium enim & cauponem adhuc tibi finemus, nihil autem insit vini, sed potiùs omnium frugū confusum quoddam seminarium, in summo quidem triticū, cui subsint fabæ, quibus deinde subiectū sit hordeū, mox lentes, quintò cicera, postremò aliæ quæpiā diuersorum seminū species & genera. Iam si institorem accederes seminum mercandorum gratia, illéque à summo tritici aliquot grana inspicienda in manum tibi traderet, possésne igitur conspectis granis dicere cicer esse mundum, & lētes probè purgatas, fabas autem inanes? HERM. Nullo modo. LVC. Proinde neque philosophiā ab vno aliquo eorum quæ quis dixerit, vniuersam pernosces cuiusmodi tota sit. Neque enim vna aliqua res est, quale est vinum, cui quidem tu illam tametsi valde inæquali comparatione cōtulisti, contendēs similem esse totam primo gustui. Quòd autem diuersum quiddam visum est, curiosa perscrutatione non eget. Etenim si quis vinum acetosum, aut alioqui malum emerit, duorum obolorum iacturam facit. Porrò autem in media plebe versari, sicut & tu dixisti statim initiò, non mediocre malum est. Alioqui, qui totum vas epotare voluerit, vt vini sextariū coemat, damno cauponē afficiet, tam inciuiliter

ter & insolenter deguſtando. Nihil autẽ tale philoſophia patitur: verùm tametſi nimis multa biberis, vas tamen non imminuitur, neque vllã iacturam facit cauponam exercens. In diem enim loci fluit exhauſtum negocium, labórque, iuxta prouerbium, & contrà fit atque in Danaidum dolio. Illud enim quicquid infuſum fuerit, non cõtinet, ſed protinus hàc atque illac perfluit. Hinc verò, etiam ſi multa abſtuleris, multò tamen plura relinquuntur. Cæterùm aliud quiddam nõ diſſimile de philoſophiæ guſtu tibi proponã: tu verò caue putes in philoſophiæ contumeliam iſta me dicere, ſi dixero illam ſimilem eſſe exitiali & pernicioſo pharmaco, cuiuſmodi eſt cicuta, aut aconitum, aut aliud tale quippiam. Neque enim illa tametſi ſint lethalia & mortifera, ſtatim mortem inferũt, ſi quis modico quopiam de illis ablato, ſummo vngue deguſtauerit: verùm ſi nõ tãtum, quantum ad conſciſcendam mortem neceſſarium eſt, & qua ratione fieri oporteat, & cum quibus ſumendum ſit, certè non morieris. Tu autem contendis ad totius cognitionem parãdam minimum quodq; ſufficere. HER. Sint ſanè iſta Luciane quemadmodum ipſe volueris, quorſum igitur centum annos nobis viuendum autumas, & tantorum negociorum molem ſuſtinendam, quaſi verò, alioqui nobis philoſophari non foret integrum? LVC. Non profectò Hermotime: neque hoc tibi graue & arduum auditu videatur. Etenim ſi ſub initium vera dixiſti, vitam videlicet breuem eſſe, artem verò longam: nũc neſcio quî fiat, vt tu grauiter ſuccenſere ſoleas, niſi priùs quàm ſol diurni curſus penſum abſoluerit, nobis Chryſippus, aut Plato, aut Pythagoras euadas. HER. Inſidioſè imponis mihi ô Luciane, méq; in anguſtum cõſtringis, nihil vnquam mali à me paſſus, nimirum præ inuidia, quòd ego quidem in diſciplinis nõnullum operæprecium fecerim, te ipſum verò nihili pendens dare ſoles neglectui, nullis diſciplinis liberalibus animum excolens, tantus ætate exiſtens. LVC. Scis igitur quid faciẽdum tibi putem? Mihi quidem tanquã atrabili percito, & inſanienti, ne dicto audiens eſto, néve mentem adhibeas, ſed ſine nugari me liberè: tu verò vt quidẽ iam facis in præſentia, porrò perge viam tuam, atque ad illa quæ initiò decreuiſti perſequi, alacriter contende. HERM. At qui tu nullam mihi permittis deligendi copiam: tam vehemẽter & violẽter me vrges, niſi omniũ experimentum ſumpſero. LVC. Siquidem planè peritum eſſe oportet, vt ne quid interim dicam aliud. Quòd autem me violentum dicis, vidére mihi inſontem & inculpabilẽ iuxta Poetam incuſare, niſi dum altera tibi inuenta fuerit oratio pro te faciés, nunquã quod iam illatum eſt, auferetur à violentia. Ecce his multò etiã vehementiora tibi proponeret oratio, tu verò illa omiſſa me fortaſſe incuſares. HER. Qualiánam? demiror enim ſi quid etiamdũ abſtruſum illi relictum ſit. LVC. Parum eſſe ait, neq; ſufficere omnia perſpexiſſe, illáque obiter perluſtraſſe, vt poſsis iam optimum eligere, verùm adhuc opus eſſe re quapiam maxima. HER. Qua tandem? LVC. Critico quopiam, ô admirande, excuſſóque iudicio. mentéq; acuta & ſolerti, intelligentia inſuper ſumma & acri, qualem eſſe ſummopere neceſſarium eſt de rebus tantis iudicantem. Aut ſemel nequicquam vniuerſa viſa ſunt, quinetiam permultum temporis huic rei tribuendum eſſe confirmat, quod omnibus exactè & diligenter excutiendis, & indagandis ſufficiat, omnibùſq; in medium propoſitis eligere oportere cunctantem & tardantem: nullo modo autem diſſerẽtis annos ſpectandos eſſe, neque habitum ſuſpiciendum, neque opinionem ſapientiæ reuereri oportere, ſed in morem Areopagitarum cuncta eſſe facienda, quibus mos eſt noctu & in tenebris cognoſcendis cauſis dare operam, vt non in dicentes, ſed in ea quæ dicuntur, defigant oculos. Ad hũc quidem modum tibi eligenti prõptum erit philoſophari. HERMO. Iuxta vitæ rationem tu dicis: ex his enim quæ dixiſti, nullius hominis vita ſatis longa eſſe poteſt vt omnia percurrat, & vnumquodque non oſcitanter perſpiciat, perſpectáque iudicet, iámque iudicata eligat, delectúq; habito philoſophetur. Hac enim ſola ratione verum inueniri poſſe contendis. alioqui nequaquã. LVC. Vereor ad te dicere, ô Hermotime, ne hoc quidem ſatis eſſe, verùm adhuc mihi videmur noſmetipſos fallere exiſtimantes aliquid certi & firmi nobis inuentum eſſe, cum tamen nihil inuenerimus: quemadmodum hoc ipſum non rarò vſu venire ſolet piſcatoribus, qui cùm in capturam retia eiecerint, & aliquid graue ac ponderoſum ſenſerint, attrahunt rete, ſperantes piſcium copioſam multitudinem concluſam eſſe: deinde poſtquàm attrahendo nimium delaſſati fuerint, aut ingens lapis, aut vas aliquod arena refertum, præter ſpem illis apparet. Proinde etiã atque etiam tibi conſiderandum eſt, ne & nos tale quippiam ſubtraxerimus. HERMÓ. Non intelligo quid ſibi iſta velint retia, planè tamen iiſdem me irretitum inuoluis. LVC. Proinde ego te rurſum extricare conabor. Neque enim mihi dubium eſt peritia natandi te præcellere, ſi quis etiam alius. Etenim ego, etſi ad vniuerſos venerimus experimenti ſumendi gratia, & illud aliquando fecerimus, nondum tamen planũ & certum eſſe exiſtimo, penes quẽ illorum, illud quod quærimus, delitеſcat. Poſsibile enim eſt, vt eius omnes in totum ignari ſint. HER. Quid ais? an opinaris penes nullum illorum eſſe? LVC. Incertum eſt. Nunquid nõ videtur tibi fieri poſſe, vt mentiantur omnes, ipſáque veritas alia quæpiam res ſit, quæ penes nullum horum inueniri queat? HER. Quínam fieri poſſe credam? LVCIA. Ad hunc modum: ſit enim nobis certus aliquis numerus ex compoſito conſtitutus, nempe viginti. Iam ſi quis viginti fabas in manũ ſumeret, & ea clauſa decem quoſpiam interrogaret, quótnam fabas in manu ſua concluſas haberet: illi autem ducti coniectura, hic quidem ſeptem, ille triginta, alter verò decem aut quindecim, prorſúſque alius alium numerum diuinaret: poſsibile enim eſt aliquem forte fortunaverum dicere: an non veriſimile tibi videtur. HER. Sanè. LVCIA. Ergo ne hoc quidem factu impoſsibile credendum eſt, vt omnes ex æquo alius aliũ numerum

rum dicat, falſum tamen, & à quo longè latéque abſit certus ille numerus, adeò vt nullus ex illis dicat virum in manu ſua habere viginti fabas. Quid autẽ tu ad iſta reſpondes? HER. Fieri poſſe. LVC. Non alia ratione quotquot philoſophãtur, felicitatem quærere inſiſtunt, cuiuſmodínam tãdem res ſit, planéque alius aliud quiddam eſſe ſomniando confirmat, hic quidem voluptatem, ille honeſtum: alius alia quæpiam de illa comminiſcitur. Conſentaneũ autem eſt, vnum quiddam ex illis eſſe felicitatem. Contrà veriſimile eſt præter hæc omnia illud quiddã eſſe. Ac nos planè videmur, conuerſo rerum ordine, ſecus quàm oportet, ante inuentum principium ad finem feſtinare. Oportebat autem priùs, vt mea fert opinio, manifeſtum eſſe, veritatem eſſe cognitam, eſſéque ex philoſophantium numero aliquem, qui eandem certò cognorit. Deinde primùm quærere, cui potiſsimùm fides adhibenda ſit. HER. Ergo ea iſta dicis Luciane, quòd etſi omnem philoſophiam excuſſerimus, nunquam tamen facultatem nobis parabimus veritatem inueniendi. LVCI. Quid me interrogas, ô bone? quin potiùs iſtum ſermonem exquiris? & fortaſſe reſpondebit tibi, nũquam hoc fore, quoad incertum fuerit, num vnum quiddam illorum ſit de quibus illi verba faciunt. HER. Proinde nunquam, vt tu contendis, philoſophiæ dabimus operam: ſed neceſſarium omnino eſſe video, ea abdicata, priuatam quandam vitam eũ vulgo nos agere. LVC. Illud quidẽ accidit quod dicis, philoſophari promptum non eſſe, éſtque ei qui quidem homo ſit, ineuitabile. Iubes enim, vt is qui philoſophiæ operam daturus ſit, ſtatim initiò optimam quanque diligat. Ipſius autem delectus habendi ratio in hoc ſolo accuratè tibi videtur conſiſtere, ſi tota philoſophia perluſtrata elegerimus quàm veriſimam. Deinde numerum quoq; annorum computando, quantus vnicuique perſcrutandæ ſatis eſt, longè latéque excidiſti omni ſpe fruſtratus, ipſum negocium producens, atq; reiiciens in aliud ſeculũ, ita vt ipſa veritas vniuſcuiuſque vitæ vltra præſtitutum tempus vix deprehendi queat. Poſtremò ne hoc quidem vt ambiguum vnquam perpendiſti, cum incertum eſſe dicas, num à philoſophis iam olim inuenta ſit veritas, nécne. Cæterùm tu Hermotime, poſſéſne iureiurando interpoſito confirmare, ab illis inuentam eſſe? Ego quidem nequaquam iurare velim. Non illibenter verò & alia multa tacẽs prætergredior, quæ & ipſa indagatione non indiligenti diſcutienda forent, HER. Qualiánam ſunt illa? LVC. Nónne audis Stoicos aut Epicureos, aut Platonicos dicentes eſſe partim quidem qui teneant omnium rerum rationes: partim verò illarũ prorſus eſſe rudes & imperitos, ex quibus permulti ſunt fide longè ſpectantiſsima? HER. Vera ſunt hæc. LVC. Proinde diſcernere peritos ab imperitis, ſemet tamen peritos perhibentibus, nõne res tibi videtur plena laboris, & negocii? HER. Ita profectó. LVC. Oportebit itaque te, ſi volueris Stoicorum optimum cognoſcere, tametſi non ad omnes, ad plurimos tamen illorum accedere, eorũdémq; periculum facere, meliorémq; præceptorẽ præſtituere, qui priùs multis ſit exercitatus, quíq; cenſoria quadam eligendorum præceptorum facultate animum tuum imbuat, ne videlicet tibi imponat, deterior per electionẽ cæteris præpoſitus. Atqui hoc tibi quoque conſiderandum venit, quãtum hoc requirat temporis, quod ego de induſtria prætermiſi, veritus, ne tu meis verbis commotus ſtomacharere. Et ſanè quòd maximum iuxtà ac ſummopere neceſſarium eſt, in talibus puta rebus hiſce dubiis & ambiguis vnum illud eſſe opinor. Inſuper ſola fides & ſpes non fallax & inconſtans tibi relicta eſt veritatis eiúſque inuentionis conſequendæ: alioqui nihil aliud, quã vt diſcernere queas, & ſeiungere à veris quæ falſa ſunt, vtque poſſis in morem argentariorum diſcernere ea quæ proba ſunt, & non adulterina, à fucatis & factitiis. Hanc inquam facultatem & artem conſequutus, conferre te potes ad ſupradictorum perpẽſionẽ: ſin minùs, planè tibi perſuaſum eſto, nihil obſtaculo eſſe quò minùs ab vnoquoque nare (quod aiunt) traharis, aut prælatum & floreſcentem oliuæ ramum te ſequi, perinde vt oues. Magis autem aquæ cuius in menſa vſus eſt, aſsimilabere: in quamcunque enim partem te quiſpiam traxerit ſummo digito, ducèris. Aut per Iouem arundini cuipiam fluuiali iuxta litus enatæ, ad quẽcunque flatum ſemet flectenti: & ſi tenuis & permodica quæpiam aura flauerit, illam illico commouere ſolet. Non ſecus tecum quoque agetur præceptore quopiam inuento, qui ſi de demonſtrationibus & rebus dubiis diſcernendis alicuius artis gnarus te docuerit, ceſſabis haud dubiè temetipſum onerare negociis. Siquidem actutũ, quod optimum eſt tibi comparebit, ipſáque veritas arte illa compendiaria & demonſtratiua eruetur, neque non mendacium deprehenſum redarguetur: túque iam certo & conſtanti iudicio delectu habito philoſophiæ perdiſcendæ nauabis operam, atque ter exoptatam felicitatem cõſequutus, conuerſationem cum illa ſociabis iucundiſsimã, vniuerſis bonis in totũ ſemel fruẽs & abundans. HERMO. Euge ô Luciane, quantò iam præſtantiora, & ſpem non mediocrem oſtẽdentia, quàm dudum dixiſti! Eſtque nobis omnino, vt par eſſe videtur, eiuſmodi vir quiſpiã ſtudioſè conquirendus, cuius opera earum rerũ cognitionem & iudiciũ nobis paremus, & quod maximum eſt, infallibilem demonſtrationem. Hoc pacto cõfido fore cætera deinceps comprehenſu facilia, nec nimium operoſa, aut laboriоſa futura, quéq; nõ multũ ſint requiſitura exercitii. Atque ego quidẽ magnas tibi iam habeo gratias, propterea quòd nobis tandem compendiariam quandam & optimã viam inueneris. LVC. Atqui iure optimo nullæ mihi abs te habendæ ſunt gratiæ: neque enim quiequã meo labore inuentum tibi demonſtraui, quo ſpem tibi firmiorem, aut ei te viciniorem feciſſem: ſed multò magis ab omni ſpe remoti excidimus, quàm antè fueramus. Ac prorſus iuxta vulgò iactatũ prouerbium nobiſcum agitur: Cum multũ laboraue rimus, in eodem loco ſumus. HERMO. Quorſum iſthuc Luciane? Videre quiddam ſupra modum

dum triſte & admirãdum dicere. Lvc. Quoniã ô amice, tametſi inuentus nobis fuerit is, qui polliceatur ſe quandam ſcire demonſtrationem certam & infallibilem, ſeque doćturum alium: non ſtatim propterea, vt opinor, illi fidẽ habebimus, ſed alium aliquem quærere conabimur, qui iudicio exaćtè habito diſcernere valeat, num vir ille vera polliceatur. Iam vbi etiam illum ex ſententia nacti erimus, nihilò ſecus tamen etiamdum incerti erimus, num ille quem ad cognoſcendũ adſciuimus, probè cognoſcere poſsit rećtè iudicantem, nécne, & ſic iterum deinceps ad priorẽ alio ad cognoſcendum appoſito nobis opus erit. nos enim vndénam tanta prædiți intelligentia, ſciremus diſcernere eũ, qui optimorum iudiciũ habere poſsit? Vidéſne quouſque protendatur, & quàm immenſum fiat, anxio & ſuſpenſo animo eſſe eum, qui comprehendere nequeat? Quã doquidem ipſas quoque demõſtrationes, qualeſcunque tãdem inueneris, dubias & incertas eſſe comperies, nihil habentes in ſe firmitudinis. Plurimæ igitur ex ipſis per alias non minus dubias ad perſuadendum nos certæ eſſe per vim adigentur. Aliæ autem rebus omnium confeſſu manifeſtis obſcuriſsima coniungentes, & ne tantillum quidem cum illis participantia, illorum tamẽ demonſtrationes eſſe perhibentur, veluti ſi quis cõtenderet ita demonſtrari poſſe Deos eſſe, quòd in illorum cultum & honorem aræ paſsim conſtructæ cernerentur. Proinde ô Hermotime neſcio quónam modo, quemadmodũ ii qui in circulo currunt, ad ipſius initii carceres, & omniũ rerum deſperationem deuenimus. Her. Quàm inſigni me afficis iniuria Luciane, cùm pro theſauro non niſi carbones mihi exhibeas! Et quem admodum veriſimile eſſe videtur, tot anni quos ſtudiis philoſophiæ impendi, mihi planè ſine fructu periere: inſuper etiam labor ille & ſudor immodicus nequicquam exhauſtus eſt. Lvc. Sedenim ô Hermotime, multò minus animo perturbato diſcruciaberis, ſi cogitaueris te non ſolùm rerum ſperatarum deſiderio falli, & fruſtrari, verùm omnes, vt habet prouerbiũ, de aſini vmbra digladiantur philoſophi. Aut potéſtne quiſpiam per hæc omnia quæ dixi, vagari & diſcurrere, quod quidẽ nullo modo fieri poſſe iam antè ipſe confeſſus es? Nunc autem non abſimile quiddam mihi vidére facere, quàm ſi quis profundendo lacrymas fortunam culparet, quòd illi in cælũ nõ liceret conſcendere, aut quòd nõ perinde vt mõſtra natantia mare ingreſſus, à Sicilia natando apud Cyprum emergeret, aut quòd non in ſublime ſublatus remigio alarum, vno die è Græcia ad Indos vſque extremos peruolaret. Cauſa autẽ eius triſtitiæ ea eſt, quòd ſperauerit, vt opinor, aut viſum aliquando ſomnium eiuſmodi, aut rẽ à ſeipſo ita ſibi confictam, cum parum ſub initiũ expenderit, non ea in optatis habuerit, quæ conſequi poterat, neque eſſent præter hominis naturam. Præcipuè verò te ô amice, multa & admirãda verſantem in ſomniis, cum pupugiſſet ratio, è ſomnò te exilire fecit: deinde in illam cõmotus excanduiſti, vixdum aperiens oculos, ſomnúmque non facilè diſcutiens præ voluptate eorum, quæ vidiſti. Patiuntur idem tecum perſæpe, qui inanem quandam voluptatem & euanidam ſibi confingunt, cum interea ſibi videntur ampliter eſſe nummati, effodientes theſauros, regnantes, & dominantes, breuiter, quãtum ad omnia alia attinet, felicem vitam agẽtes: qualia perquàm multa Dea illa ſine negocio operatur, nempe votum exiſtens liberale, & magnificum, nulli rei quàmlibet abſurdæ contradicens, adeò vt ſi quis alatus fieri concupiſcat, aut Coloſſea mole eſſe conſpicuus, aut optet montes prorſus aureos inuenire. Quòd ſi igitur hæc ab illis in animo verſantibus puer accedens poſtularet aliquid rerum neceſſariarum, videlicet vnde panis eſſet coemendus, aut quídnam reſponſi dandum ſit pro locatis ædibus penſionem flagitanti, qui multo iam tempore expectaſſet, adeò inflammantur iracundia: ac ſi ab interrogante, & odioſè interturbante omnibus illis bonis vel cũ puluiſculo ſint exuti atque diſpoliati, ac propemodum pueri interpellantis naſum ſolent mordicus abripere. Veruntamen, ô amice, ne ad hũc modum velis quoque erga me animatus eſſe, ſi te theſauros effodientem, & volantem, cogitationéſque quaſpiam naturæ noſtræ non conſentaneas animo concipientem, eáque ſperantem, quæ nullo modo te conſequi poſſe video, amicus tibi exiſtens non patiar, aut permittam per omnem vitam nequicquam ſomnio iucũdo fortaſſe illo & dulci, ſomnio tamen, congredientem oblectari, cum vehementer cupiam te regreſſum ad ſanitatem agere quiddam quod magis ex vſu tuo eſſet, cúmque te emittere cogitem, vt reliquum ætatis quod ſupereſt, ad communes cum aliis vitæ actiones ſapientiùs inſtitutum compones. Nam quod hactenus feciſti, & nunc facis, atque etiam tecum verſas in animo, nullo diſcrimine à fabuloſa Hippocentaurorum & Chimærarum Gorgonúmq; narratione diſcerni poteſt. Præterea quæcunque alia cum à ſomniis offerũtur, tum à poetis & pictoricus confingũtur, quæ neque fuerunt vnquam, neq; pòſt vnquam fieri poſſunt, quibus tamen promiſcua vulgi multitudo credit, & non mediocri voluptate iſta videndo aut audiendo afficitur, quia peregrina ſunt, & auditu admiranda, nec paſsim obuia. Et tu fabulatore quopiam audito confirmãte mulierẽ quãdam eſſe ſupra modum formoſam, quippe quæ ipſas Gratias pulchritudine ſuperet, quæque planè cæleſti quadã forma prædita ſit, nõ prùs apud animum tuum expendens num vera diceret, & num vſpiam gentium eſſe putanda ſit eiuſmodi tam amabilis formæ mulier, ſtatim eandẽ miſerè deperires: quemadmodum perhibent Medeam ex ſolo ſomnio exarſiſſe in amorẽ Iaſonis. Hoc autem quod maximè ad amorem te illexit, alióſque quotquot eius ſimulacri deſiderio inflammati ſunt, illud erat, veluti mihi coniecturam facienti res apparet, quòd is qui de muliere memorabat, poſteaquàm ſtatim initio narrationis creditus eſt vera dixiſſe, priori orationi non aliena aut diſsimilia induxiſſe videretur. In hoc enim ſolùm attenti eſtis, & per hoc nare vos trahit, poſteaquàm ſemel illi ſub initium anſam ſuppeditaſtis

peditastis, vósque ad dilectam perduxit, per eam quam prædicebat rectam viam. Nulla enim difficultate cõficiuntur & reliqua, vt ego quidem opinor, neq; quisquam ex vobis iuxta ingressum conuersus exquirebat num verus sit, & an obliuione, seu errore ductus eam viã ingressus esset, quam deuitare oportebat. Verùm ille eorum, qui præcesserunt sequendo insistit vestigiis, veluti oues præcedẽtes pastorem, aut arietem consequuntur, quum æquum fuerat statim in ingressu perpendere nunquid in eam viam diuertendum fuerat. Illud autem quod dicturus sum, manifestiùs fortasse & faciliùs intelliges, si tale quid dam non absimile priori perspexeris. Quòd si enim quispiam ex poetis Herculea audacia nihil non affirmare audentibus, diceret olim fuisse tricipitem quendam, & seris manibus instructũ hominem: iam si statim initiò ista non grauatim credenda susceperis, neque habita ratione discusseris, num fide consentanea dixerit, sed nihil cũctatus constanter credis ita se habere: pari ratione & reliqua inferet, videlicet quòd etiam senos habuerit oculos: neque non senas auriculas, præterea quòd tres voces semel pariter emiserit, quódque per tria ora cibum sumpserit, quòd triginta digitos habuerit, nõ quemadmodum quisque nostrum, decem in vtriusque manibus. Tum quoties illi belligerandum erat, tres manus tenebat, vnaquæq; aut peltam, aut parmam Persicã, aut clypeum. Tres autem aliæ, illa quidem securim ancipitem ferebat, altera hastam vibrabat, tertia gladio vtens depugnabat. Et quisnam hęc illi affirmanti fidem habere dedignabitur? valde enim hæc omnia principio sunt similia & cõsentanea, de quo statim sub initium considerandum fuerat, num ista omnia citra contradictionem suscipienda & concedenda erant, ita se constanter & pro certo habere. Porrò autem si semel illa cõcesseris, etiam cætera consequuntur. Nec iam facilè est illis fidem denegare, posteaquã ista à principio priùs concesso non discrepat, sed planè cũ illo conueniunt, cuiusmodi & vos patimini. Siquidem præ magnitudine amoris, & alacritatis, non expendentes ea que circa quẽque ingressum vobis obiiciuntur quo pacto cuncta se habent, subinde porrò progredimini, rerum consequentiæ ductu protracti, parum aut nunquam in deliberationem sumentes, num quod priori videtur consentaneum, etiam falsum esse possit: velut si quis diceret bis quinque septem esse, & tu illi fide habita persuasus, apud te nõ numerares, haud dubiè consimili quoque ratione inferet ter quinque esse quatuordecim, quod quidẽ faciet quousq; libuerit, aut sibi visum fuerit: qualia permulta admiranda illa geometria factitare consueuit. Etenim illa ab his qui primùm eam artem exordiuntur, cùm postulata quæpiam exotica, & absurda efflagitet, eáque ipsa sibi concedi contendat, nullo modo subsistere queuntia signa nõnulla indiuisibilia, literulásque quaspiam informes aliáq; eius generis cõsimilia eiusmodi fundamẽtis putridis substruit, volens ad demonstrationẽ faciendam vera adducere, tametsi à falsis, facto initio artem exordiatur. Non secus vos quoque vnamquanque sectam exorsi, cæteris quibusque deinceps sequẽtibus fidem habetis, veritatis certam cognitionem illorum consequentiam, licet falsam esse existimantes. Interea partim quidem vestrum spebus nequicquam amplis & magnificis animo conceptis immoriuntur antè aliquantò quàm veritatem conspexerint, eósque à quibus illis turpiter impositũ est, nouerint. Partim verò tametsi sagaciter subodorati fuerint, se miseris modis deceptos esse, serò tamen, cùm iam penè senio sint confecti: piget illos ab incepto regredi, verentes ne tanti natu cum sint, confiteri cogantur se puerilibus negociis hactenus fuisse occupatos. Proinde pudore obstãte in studiis semel cœptis perseuerant, ea immodicè collaudantes & commendantes. Et quoscunque persuadere possunt, ad ea pertrahunt, vt non ipsi soli decepti viuant, sed consolationem habeant ex his qui eadem fraude illecti communibus cum illis malis conflictãtur. Etenim & illud acutè perspexerunt, quòd si veritatem semel ingenuè fateren tur, fore vt non ampliùs venerandi haberentur, quemadmodum in præsentia, neque supra plebeiam sortem in vllo precio æstimarentur: sed ne tantillum quidem, vt priùs, vllo honore habito honestè consalutarentur. Quare haudquaquã libenter ista fatendo commemorant, cum non sint nescii à quibus rebus sibi excidẽdum foret, & æquali cũ aliis omnibus honore & sorte fruẽdum. Vix enim fieri potest, vt in perquam paucos illorum incidas, qui magnitudine animi præditi, se deceptos esse confirmare audeant, aliósque ab inauspicato instituto auertere, atque dehortari similia tentare quæ statuissent. Quòd si in eiusmodi virum vnquam incideris, illum sanè veritatis amantem, & virum bonum, & iustum, atque etiam, si vis, philosophũ compellato. Hũc enim solum huius nominis compellatione dignum existimauerim: cæteri verò aut nihil de vero compertum habent, vtcunque sibi eius gnari & periti esse videantur: aut si aliquid explorati habuerint, illud tamen præ paruitate animi, & pudore, & desiderio, quo præ aliis in præclara hominum opinione & preciis haberi concupiscũt, occultant seduló. Et sanè per Mineruam quæcũque hactenus à me disputata sunt missa faciamus hoc ipso loco abiecta, & sit sempiterna quædam omnium illorum obliuio, qualem fuisse perhibent earum rerum quæ sub Euclide duce Athenis peractæ sunt. Cæterùm ponamus Philosophiam Stoicam præ omnibus aliis veram & rectam esse, dispiciamúsque num illam vllo modo queant consequi, aut num hi frustra lassitudine afficiantur malè locata opera, quicunque eius cõsequendæ desiderio capti sunt. Etenim promissiones magnificas, & illas quidem admirandas audio, videlicet per omnia felices & beatos fore, quicunque ad summum philosophiæ fastigiũ vnquam conscenderint. Solos enim illos omnibus bonis haud dubiè semel potituros perhibẽt. Sedenim quod deinceps dicturus sum, tu me longè exactiùs scire potes, num vnquam cum eiusmodi Stoico tibi commercium fuerit, atq; inter Stoicos summo illo nimirum quẽ nullus affectus

fectus animi vlla triſtitiæ nebula perturbaret, quem nullæ voluptatum illecebræ commouerẽt, qui non inflammatus iracundia aliquãdo in furorem erũperet, qui inuidiæ contagio non eſſet infectus, qui diuitiarum amore, & deſiderio non tangeretur, ſed illas pro nihilo duceret: breuiter, qui per omnia felix eſſet, quã regulã & amuſim certiſsimam eſſe oportet vitæ planè virtuoſæ. Etenim in quo vel minimũ quiddã deſideratur, ille etiamdũ imperfectus habẽdus eſt, tametſi cæteris omnibus abundet, hoc tamẽ cũ conſecutus non ſit, nondum exoptatæ, & tantopere quæſitæ felicitatis particeps dicendus eſt. HER. Nullum quidẽ talem vnquã me vidiſſe, mihi ſum cõſcius. LVC. Euge Hermotime, quandoquidẽ lubẽs mẽdacium non dixeris: ad quẽ ergo finem intẽtus, philoſophiæ perdiſcendæ impendis operam, cũ neq; præceptorem tuum, neq; illius, neq; vllum alium ex prioribus, neq; ſi ad decẽ retro ſecula deſcenderis, quemquã Stoicorũ perfectè ſapientem videas, & per hoc quoq; fuiſſe felicem? Neq; enim, vt opinor, hoc à te rectè dicetur, ſufficere ſi quis ſaltem felicitati proximus fuerit, poſteaquam nihil inde fructus, & vtilitatis capi poſsit. Nihilo ſecus enim extra viam ſub dio verſatur is qui iuxta oſtium foris ſtat excluſus, quã qui eminus adhuc labore itineris cõficitur, niſi quòd veriſimile eſt illum nõ mediocri perturbatione diſcruciari, videntem in propinquo ea quibus priuandus eſt. Deinde vt quãproximè etiam felicitatem accedas (illud enim tibi concedã) tanta laborando perfers, temetipſum miſeris modis abſumens & conficiens, atq; ita tantũ ætatis per ſocordiam & ſupremam negligentiã tibi elapſum eſt immẽſo labore & vigiliis multis attenuato, & obſtipo capite in terrã defixo. Quinetiã de integro, vt ais, vt alios viginti annos ad minimũ laboribus temetipſum exercebis, vt euadas octogenarius. Quis autẽ obſtricta fide ſpõſor tibi factus eſt, te certò tot annos victurũ? Nihilominus tum eorum in numero habeberis, qui felicitatis nõdum ſunt cõpotes: niſi tu ſolus putes illud te cõſtanter cõſecuturum, & inſectãdo capturũ, quod ante te nõ parum multi & boni, multóq; velocitate præſtantiores omnibus viribus conſectãtes cõprehendere nõ potuerunt. Sed eſto, ſi videtur, te cõprehendiſſe, iámq; votis tuis optata omnino contigiſſe, tamen omniũ primùm bonũ illud cuiuſmodínam ſit, nõ poſſum perſpicere, nũ tantis laboribus pro illo conſequẽdo impenſis & exhauſtis dignũ & cõueniens æſtimari debeat. Deinde non video quàm illo per reliquã ætatem iucundè & dulciter frui poſsis, tantus natu cũ ſis, quippe iam incuruatus ſenio, & ad omnem voluptatem capiendã parum aptus & accommodus, iam capulo vicinus, & alterũ pedẽ (quod aiunt) loculo inſertum habẽs. Niſi fortaſſe, ô generoſe Hermotime, ad aliam vitam variis laboribus temetipſum exerceas, vt in illã iam delatus viuas molliùs & ſuauiùs, certior iam factus quẽadmodum vita in poſterum inſtituenda ſit. Quod mihi perinde videtur factũ, atq; ſi quis deambulatiũcula & exercitiis quibuſpiam ſe præpararet atq; inſtrueret, quò maiore cũ voluptate cœnaret, donec neſcius præfame necaretur. Cæterũ nec hoc vnquam mihi animaduertiſſe videre, vt opinor, ſolidam virtutẽ in actione cõſiſtere, videlicet in rectè & ſapienter factis, & his quæ fiunt magno animo. Vos autẽ, ſummi nẽpe philoſophi, quos per vos quoties dixero innuere ſoleo, poſteaquã in his inueſtigandis & faciendis parum eſtis occupati, voculas quaſpiam miſeras conſectantes meditamini, connectentes ſyllogiſmos & perplexitates, atq; in his maiorem vitæ partem ſine fructu conteritis. At quicunq; in connectendis prõptior fuerit & dexterior, huic victoriæ palmam vnanimi conſenſu defertis. Quo nomine, vt ego quidem opinor, etiã præceptor tuus tantopere vobis in admiratione & exiſtimatione multa, vir quidem ætatis decrepitæ, quia ſuos aſſeclas vnà ſecũ ſermonem ſociantes, perplexis, & captioſis quæſtiũculis probè calleat inuoluere, tenẽs quid quærendum, & quo quiſq; pacto ſophiſticis nugis ſit circunducendus, optimus nimirum doloſè & callidè agendi, ínque nõ euitabiles laqueos coniiciendi magiſter exercitatiſsimus. Hoc planè nihil aliud eſſe confirmare auſim, quàm negleto fructu circa corticem occupatos eſſe, adeò vt tantũ folia in diſputationibus veſtris viciſsim decutere videamini. Aut fortaſſe alia quẽpiam ſunt Hermotime, quæ vos à ſummo mane ad veſperã vſq; facere credendũ eſt? HER. Non profectò, ſed ea ipſa ſunt, quæ factitare ſolemus. LVC. An non igitur rectè quis dixerit, vos relicto corpore ſolam vmbram venari? aut negleto viui ſerpẽtis tractu, ſaltem exuuium conſectari? Aut potiùs huic perſimiles in agendo, qui infuſam in mortarium aquam ferreo piſtillo magno conatu tunderet, rem quãpiam ſummopere cõducibilẽ ſe facere exiſtimans, ignarus tamen, etiam ſi humeros, vt aiunt, verberando decutiat, tamẽ aquã quamlibet cõtuſam, manere aquam? Permitte verò, vt ego te deinceps liberè interrogem: dic mihi, num in votis habeas, excepta eruditione in cæteris omnibus per omnia præceptori tuo eſſe ſimilis, nempe vt ita ſis ad iracundiam propẽſus, ita moroſus, ita ſordidus, ita contentioſus, denique in tantùm voluptatibus deditus, tametſi per Ioué paucis ita eſſe videatur? HER. Quibus tãdem? LVC. Si placuerit, Hermomite, ea tibi cõmemorabo, quæ virum quempiam multa canicie infectum, ſuper philoſophia diſſerentem audiui, ad quem permulti iuuenes ſapientiæ comparandæ gratia certatim commigrant. Cũ enim à quodam ex diſcipulis mercedem exigeret, vehementer incanduit, affirmans vltra præſcriptum tempus ſolutionem debiti ſibi prorogari, quod ante decimum ſextum diem diſſoluendum fuerat. Ita enim pactum eſſe, & ob hoc quidem indignabatur. Cum autem forte fortuna adſtaret ibidem eius iuuenis auunculus, homo ruſticus, & noſtrarum rerum minimè peritus, Deſine, inquit, vir admirande, te magna iniuria affectum eſſe conteſtari, ſi voculas ad te commercantes neſcio quas, mercedem tibi nondum reddiderimus. Ea enim quæ nobis feciſti, etiamdum ipſe integra habes, & poſsides, neque quicquam tibi imminutum eſt ex diſciplinis tuis: in cæteris au

ris autem quibus ſub initium adoleſcentem tibi offerens, eundem deſiderabam imbui, nihilo melior tua opera factus eſt, quippe qui mei vicini Echecratidis filiæ raptæ per vim vitium intulit: & ſanè pœnam dediſſet damnatus iudicio, niſi ego à vicino paupere talento multam redemiſſem. Porrò autem ipſi matri nuper incuſſit alapas, quòd ipſum in manifeſto furto deprehendiſſet, ſub ſinu cadum efferentem, vt haberet, niſi falſor vnde cum ſodalibus bibens deponeret ſymbolum. Etenim quantum ad iracundiam & furorem, & impudentiam, & audaciam, & proloquenda mendacia, aliáque vitia attinet, ſuperioribus quidem annis longè meliùs ſeſe habebat, quàm nunc, cum his ipſis ſit omnium contaminatiſſimus. Atqui planè mihi perſuaſeram in hiſce vitandis & diſcendis illum precipuè à te adiutũ & formatum iri, magis quidem, quàm quòd illa perdiſceret, quæ quotidie ille ad nos, quibus illa audire ſuperuacaneum eſt, in menſa conſueuit diſſerere, quemadmodum Crocodilus rapuiſſet puerum, patríque pollicitus eſſet ſe redditurum, ſi reſpondiſſet neſcio quid. Aut quòd cum dies ſit, neceſſe eſſet noctem non eſſe. Nonnunquam & cornua nobis affingere ſolet generoſus ille, neſcio quo pacto ſermonem connectens. Nos autẽ his auditis ridere ſolemus, maximè verò quando obſtructis auribus ſedula agitatione ſecũ meditatur, habitus & diſpoſitiones quaſpiam, præterea catalepſes & imaginationes, multa denique id genus nomina percurrendo. Quinetiam non rarò ipſum dicentem audiuimus, Deum in cælo non eſſe, ſed per omnia certatim penetrare, nimirum per ligna, per lapides, per animantia, vſque ad ea quæ ſunt omnium deſpectiſſima. Cæterùm matrem illum interrogantem, cur ad hunc modum delirans iſta ſecum nugaretur, ſubſannare ſolet. Sed ſi eas nugas, inquit, exactè perdidicero, nihil video obſtare mihi quò minus ſolus dines, ſolus rex ſim, cæteri verò mihi collati, mancipia & hominum purgamenta exiſtimandi ſint. Hæc cum dixiſſet vir ille, vide mi Hermotime, cuiuſmodi reſponſum ille dederit philoſophus, quàm verò maturum & ſenile. Atqui niſi me ille, inquit, acceſſiſſet, nónne putas quòd longè peiora flagitia admiſiſſet, aut per Iouem etiam traditus fuiſſet torquendus carnifici? Nunc autem frẽnum quoddam illi iniecit philoſophia iuxtà ac verecundia, & ob hoc ipſum modeſtior vobis noſtra opera factus eſt, & moribus adhuc tolerabilis. Illud enim pudorem illi incutit, quòd indignus habitu & nomine philoſophiæ appareat. Cæterùm quæ à nobis abſtulit, ea illum in diſciplina continent: ita vt iuſtus eſſe videar, ſi mercedem à vobis accepero, etſi illum haud multò meliorem reddiderim: nam in his quæ nondum admiſit, philoſophiam reueritus eſt, poſteaquàm nutrices quoque talia de pueris dictitare ſoleãt, nempe præceptoris ædes illis adeundas eſſe. Siquidem nuſquam alibi locorum pueris relicta eſt copia bonum quiddam perdiſcendi: ſed neque mali quippiam vnquam in ſe admittunt quamdiu ſub præceptorum cuſtodia militauerint. Ego quidem omnes officii mei partes in excolendo iuuene mihi impleſſe videor. Iam quicunque tibi placuerit noſtrarum rerum non imperitus, illo tecum aſſumpto cras me accedas, & videbis quàm promptè & expeditè interroget, alios, quãque ingenioſè & argutè ad quæſita reſpondeat, tum quantam eruditionem ſibi mea opera pararit, & quos iam libros euoluerit de proloquiis aç ſyllogiſmis, de cõplexionibus & officiis, déque aliis multis & variis. Cæterùm quòd matrem pugnis ceciderit, atque etiam raptas virgines vitiarit, quid ad me attinet? neque enim me illi pro pædagogo conſtituiſtis. Hæc quidem homo ſenex de philoſophia diſſerebat. Tu fortaſſe & ipſe Hermotime diceres abundè ſatis eſſe, ſi ob hoc ipſum philoſopharemur, ne quid eorum quæ mala & vitioſa ſunt, faceremus. An verò non initiò longè ampliori ſpe inducti, philoſophandum nobis eſſe exiſtimabamus, nõ ob hoc ſaltem, quòd paulò quàm priuatus quiſpiam ex vulgo honeſtiores eſſemus? Cur igitur non & ad hoc dignaris dare reſponſum? HERM. Quid verò aliud tibi reſpondeam, quàm quòd propemodum etiã mihi lacrymandum eſſe intelligo? vſque adeò me commouit oratio tua nimiùm vera. Et iam quidem grauiter lugeo, me miſerum tantũ temporis fruſtra inſumpſiſſe & contriuiſſe, ad hæc mercedem tam grandem pro laboribus impendiſſe. Iam enim tanquam ex ebrietate profunda ad ſobrietatem reuerſus, video cuiuſmodi illa ſint, quorum amore capiebar, tum quantas ærumnas pro illis cõſequendis ego miſer exhauſerim. LVC. Fletu quidem & lacrymis haud opus eſt ô bone, longè autem præſtabilius & prudentius eſſe opinor, quod in fabulis Aeſopus commemorat. Ait enim quendam in maris litore conſediſſe conantem ſingulas vndas pernumerare: cúmque vndarum mutuò ſe trudentium multitudine obrueretur, animóque grauiter angeretur quòd eas numero complecti nõ poſſet, adueniens callida vulpes, non inidoneo conſilio hominis perturbationẽ ſubleuauit. Quid diſcruciaris, inquit, propter vndas quæ prætergreſſæ ſunt? hinc numerare incipias oportet, illas miſſas facito. Et tu, quãdoquidem ita tibi videtur, poſthac magis ex vſu tuo feceris, ſi communem cum aliis vitã viuere decreueris, ac ita quidem cum multis in Repub. verſaberis, nihil abſurdum aut faſtuoſum animo concipiens aut ſperans. Nec eſt quòd pudore afficiaris, quòd iam primùm decurſo vitæ ſpacio rectè ſapere incipias, aut mutato conſilio ad meliora te recipias. Proinde hæc omnia, ô amice, quæcũque à me dicta ſunt, nolim putes, me de induſtria præmeditatum & inſtructum aduerſus Stoicos, quaſi mihi cum illis eſſent ſuſceptæ inimicitiæ, dixiſſe, ſed communem aduerſus omnes orationem eſſe putato. Neque alia contra te protuliſſem, ſi aut Platonis aut Ariſtotelis te ſectatorem eſſe teſtatus eſſes, cæteris indicta cauſa contemptis & poſthabitis. Nũc autem poſteaquàm Stoicos cæteris omnibus anteferebas, aduerſus Stoicam omnem diſputationem quoque noſtram inſtituimus, nihil alioqui ſimultatis aut diſſidii aduerſus illam ſuſceptũ habentes. HER. Bene ſanè dicis. Iam itaque abeo, vt ego me to-

tum vnà cum veſtitu & habitu commutem. Videbis igitur in breui, non veluti nunc, me neque barba tam denſa & profunda horridum, neq; ita afflictam & aſperam victus rationem, verùm mol liora omnia, magíſque libero homine digna ſequentem: fortaſſe neque purpuram induere grauabor, vt omnibus fiat perſpicuum, mihi priores nugas non ampliùs curæ eſſe. Atque vtinam etiã ex intimis cordis penetralibus euomere ea omnia poſſem, quæcunque ab illis vnquam audita deuoraui. Et vt pro certo ſcias, neq; helleborum ebibere formidabo propter hoc ipſum, contrà quàm Chryſippus conſueuit, ne quid eorum vnquam poſthac quæ dixerunt, mihi in mentem veniat. Cæterùm tibi Luciane non mediocrem habeo gratiam, quòd me hactenus iactatum & circumlatum à turbido torrente & aſpero, iuxtáque fluxum vnà cum vndis fluitantem extraxeris, aſſiſtens iuxta Tragœdorum prouerbium, Deus ex improuiſo oſtenſus. Videor autem mihi non abſurdè facturus, ſi & caput raſero, quemadmodum facere ſolti ſunt, qui è naufragiis enatant incolumes, ita vt ſalutis meæ feſtiuitatem hodie concelebrem, poſteaquàm tantarum nebularum caligo ab oculis meis diſcuſſa eſt. Porrò autẽ conſpectum philoſophi poſthac, & ſi inuitus inter eundum alicui obuiam venero, non ſecus deuitabo extra viam declinando, quàm rabioſos canes fugere ſoleo.

HERODOtus, vel Aetio,

Vincentio Opſopœo Interprete.

ARGVMENTVM.

Oſtendit hac præfatione Lucianus, ſe exemplo Herodoti, & poſt hunc Aetionis pictoris, adductum, vt in conuentu totius Macedoniæ exhibere ſe, ac ſpecimen aliquod ſui præbere voluerit. Eſſe enim compendioſiorem hanc viam ad laudem & gloriam comparãdam, quàm ſingulas ciuitates circumeundo, magno negocio, multóq; tandem tempore inclareſcere. Exordium à voto incipit, pòſt narratione vtriuſque & Herodoti & Aetionis exemplum exponit: quæ, quia maiorem ſcripti huius partem abſoluit, vtriuſq; nominis titulum quoque dedit. Hinc adaptatio ſequitur, qua ſuum inſtitutum cum ſuperioribus exemplis comparat, amplificata per collationem, præſenti conuentu cum Olympico, à loci & hominum qualitate. Poſtremò petit, vt illorum exemplo, ſe quoque pro aliquo mediocri oratore habeant, non cum optimis ac vetuſtiſſimis illis, ſed cum præſentibus conferendo.

VTinam verò & alias Herodoti virtutes mihi imitari cõceſſum fuiſſet, nõ omnes dico quibus ille præditus præcelluit (maior enim voto hæc res fuerit) verùm vnam ex omnibus, videlicet aut orationũ elegantiſsimarũ munditiem, aut illarum numeroſam cõcinnitatem, aut propriã & naturalem linguæ Ionicæ dictionem, aut ſententiarum grauitatem & præſtantiã, aut quæcunq; alia (quę & infinita ſunt, & elegantia) ille vno quaſi faſcieulo comprehẽſa poſsidet, omnẽ imitationis ſpem excedentia. Cæterùm quæ cùm libris à ſe elucubratis fecerit, tum quẽadmodum paſsim in breui temporis ſpatio apud Græcos in notitiam venerit, mihi & tibi & alteri cuicunq; tandem imitari haudquaquam fuerit difficile. Cùm enim relicta patria ſoluiſſet ex Caria, recto curſu in Græciam delatus eſt, vbi de ſeipſo eam cogitationẽ ſuſcepit, quo pacto quàm celerrimè & minimo cum negocio inclareſceret, ac famigerabilis fieret cum ipſe, tum eius quoq; elucubratæ vigilię. At enim obambulantem, nũc quidem Athenienſibus, nunc autem Corinthiis recitare hiſtoriarũ monumenta à ſe condita, mox Argiuis aut Lacedæmoniis, partim laborioſum eſſe exiſtimabat & longum: partim cunctationem & moram nõ mediocrem in illo fore proſpiciebat. Voluit ergo negocium omne in cõpendium cõtrahere, neq; ita particulatim innoteſcere, notitiã modicè & & pedetentim congregans & colligens. Callidè verò obſeruabat ſi vſpiã locorũ Græcos vnà congregatos omnes deprehenderet. Cõmodùm itaque inſtabant magna Olympia. Herodotus autẽ hanc ſolam ſibi veniſſe occaſione arbitratus, cuius maximè erat cupidus, frequentiſsimis ludis obſeruatis, iámq; ex omnibus locis collectis Græcorum optimatibus, progreſſus in opiſthodomũ, nõ ſpectatorem, ſed certatorẽ ſe ipſe exhibebat, cãtillans hiſtorias memoriæ à ſe proditas, ac præſentium aures orationis ſuauitate demulcens, donec & Muſarum nominibus eius libri nobilitari & vocari cœpti ſint, & illis nouem exiſtentibus. Próinde iam omnes illum nouerant multò profectò magis quàm Olympicorum certaminum victores: nec quiſquam erat cui Herodoti nomẽ inauditum fuerat, quem nonnulli ipſi audiuerãt in Olympia, alii verò ex iis qui ex ludis regreſsi fuerant, audita & ipſi perceperant. Tum verò vbicunq; in publico ſaltem apparuiſſet, certatim cõmonſtrabatur digitis: Hic ille eſt Herodotus, qui pugnas Perſicas lingua Ionica condidit atq; cõſcripſit, qui victorias noſtras venuſtiſsimè concelebrauit. Talem ipſe laudem hiſtoriarum nomine conſecutus eſt, in vno conuentu ab omni populo totius Græciæ cõmune nactus ſuffragiũ, nõ ab vno per Iouẽ prẽcone ebuccinatus, ſed in omnibus quaquauerſum ciuitatibus, vnde quiſq; erat eorum qui ad ludos publicos confluxerant. Hoc cùm animaduertiſſent poſteà ad parandam cognitionẽ viam eſſe cõpẽdioſiſsimã & Hippias illius gentis Sophiſta, & Prodicus Cius, & Anaximenes Chius, tum Polus Acragantinus, aliíque cõplures, orationes ſemper habuerunt & illi in ludis publicis, vnde breui notitiã ſibi parauerũt. Quorſum verò tibi priſcos illos percẽſeo ſophiſtas, & hiſtoricos, & oratores, cùm & hæc inter vetera cõmodè locũ habere poſsint? Etenim perhibent Aetionẽ quoq; pictorẽ, Rhoxanes & Alexandri Aetion pictor.

xandri depictas in tabula nuptias, in Olympiam perduliſſe, ac imaginẽ ſpectandã oſtentaſſe, adeò vt Proxenides, quẽ tunc certaminũ iudicẽ Græci cõſtituerãt, artis præſtãtia delectatus, Actionẽ generũ ſibi aſciuerit. Sed quæret aliquis, quódnã tantum affuerit picturæ miraculũ, per quod adductus Proxenides Actioni peregrino filiam ſuam nuptũ tradiderit. Eſt equidem imago in Italia, quam egomet vidi, adeò vt tibi quoq; de ea compertam veritatẽ dicere poſsim. Thalamus eſt ſupra modum elegans, & lectus nuptialis veſtimentis inſtratus. Hunc iuxta locata eſt Rhoxane virgo corpore & facie venuſtiſsima, terram modeſtè intuens, Alexandri aſsiſtentis præſentiam honorificè reuerens. Cæterùm Cupidines quidã ridentes, alter quidẽ à tergo ſtans digitis redimiculum aufert à capite, ac Rhoxanen ſponſo commonſtrat: alter nimium ſeruiliter à plãtis aufert ſandalium, vt iam decumberet. Alius Alexandri chlamyde inuolutus, illum ad Rhoxanen pertrahit, valde violenter annixus. Sedenim ipſe rex coronam quandã puellæ porrigit. Adeſt præterea & Parochus ſpoſæ ductor Hephæſtion, ardentem facem tenens in manibus, formoſo admodũ adoleſcenti innixus: hunc ego Hymenæum eſſe opinor: neq; enim nomen adſcriptum fuerat. Ex alia autem parte tabulæ alii Cupidines in armis Alexandri colludebant: duo quidem haſtã illius ferentes, eos imitabantur, qui ferentis oneribus grauari videntur. Alii duo vnum aliquem iacentem ſuper clypeũ penè ipſum vt regem trahunt, ſcuti loris inuoluti. Porrò vnus in thoracẽ ſupinè iacentem ingreſſus, inſidias tendenti ſimilis eſſe videtur, vt illos ex improuiſo perterrefaciat, vbi trahendo ad ſe peruenisſet. Neq; verò hęc ludicra ſunt aut puerilia, & in quibus exprimendis temerè elaboraſſet Aetion, ſed quibus Alexandri ad res bellicas amorem adumbrare voluit, & quòd eadem opera & Rhoxanes amore flagrarit, & armorum curam per obliuionem non abiecerit. Quanquam verò & aliàs ipſa imagine nuptiale quiddam reuera oſtenſum eſt, nempe Proxenidæ natam antè Actioni fuiſſe deſponſam, illáque in matrimonium ducta abiit, luſis ſucciſiua opera Alexandri nuptiis, ſub rege ſponſæ ductore, pro nuptiis colore & penicillo expreſsis veras nuptias præmium reportans. Próinde Herodotus (regredior enim ad illum) ſatis ſupérq; ſufficere Olympiorum ludos exiſtimauit ad faciendam fidem Græcis, eum ſcriptorem eſſe admiratione non indignum, qui Græcorum geſta illis recitaret, quemadmodũ ipſe factitare ſolitus eſt. Ego verò, ac per Iouem Philium vos precor, ne inſanire me ſuſpicemini, neq; mea me cum illius cõferre velle. Propitius ſit mihi vir ille. Verùm hoc mihi cum illo non diſsimile accidiſſe arbitror. Etenim quo tempore primùm in Macedoniam ſuſcepta peregrè profectione veni, apud me ipſe cogitabam, ſtrenuè mihi aduigilandum eſſe, eáq; iã tenebar cupiditate omnibus innoteſcendi, ac quàmplurimis Macedonũ vigilias meas oſtendendi. Porrò autem ſingulas adeuntem ciuitates, interea ingraueſcente ætate conſeneſcere, haudquaquam facilè factu apparebat. Sedenim ſi conuentu veſtro obſeruato, déinde progreſſus in medium, orationẽ propalàm habuiſſem, ſperabã omnibus ex ſententia ſuccedentibus voti me cõpotem futurum. Vos itaq; conueniſtis, ex ſingulis equidem ciuitatibus quîque præſtantiſsimi, neq; non ipſa ſumma vniuerſorum Macedonum delectiſsima. Excepit verò veſtrum conuentum ciuitas omnium optima, quácum nulla ex parte Piſa conferenda eſt, neq; ea quæ illic eſt loci angustia, neque tabernacula aut tuguria, & ſuffocatio. Iam neq; conuentum celebrantes, vulgaris fęx aut turba eſt, magis cupida ſpectãdi athletas, nempe vulgus Herodoti negligens, ſed profectò cum rhetorum, tum ſcriptorum atq; Sophiſtarũ omnium celeberrimi, adeò vt parum mihi deeſſe videatur, quò minùs & mea actio périnde vt Olympiorum celebris habenda ſit. Cæterùm ſi me cum Polydamante, aut Glauco, aut Milone cõpoſitum contẽplamini, valde audax homo vobis eſſe videbor. Sin verò ab illis memoria lõgè latéq; auocata, in hoc ſolùm intenti fueritis, fortaſſe non admodum vobis flagellandus eſſe videbor, ita vt in tanto ſtadio & hoc mihi ſufficiat.

ZEVXIS, VEL Antiochus,

Vincentio Opſopœo Interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam ſcriptorum Luciani eſt, qua ille oſtendit non tantùm nouitati ſeu peregrinitati ſtudere ſe; ſed & rerum ſententiarúmque elegantiæ, deinde & aptæ compoſitionis harmoniæ. Cæterùm quòd ſola nouitas illorum in admiratione ſit, fieri communi quadam hominũ natura, qui ſola nouitate plerũq; detineãtur, interim aliorum nulla habita ratione. Idem enim & Zeuxidi olim in pictura Centauri, in quam præter nouitatẽ argumenti, multam artem impenderat: & Antiocho in pugna contra Galatas accidiſſe, hoſtibus nouitatem, & inſolentiam Elephantorum, non ipſius apparatum pertimeſcentibus. Tractatur autẽ eadem ferme ratione, qua & ſuperior oratio: niſi quòd hîc ipſa cauſa à principio ponitur, exempla autem, eáque amplificata ſequuntur. Etiam tituli eadem ratione, vt ſuprà, impoſiti ſunt.

HAbita nuper in conſeſſu veſtro oratione, domum me conferebam. Permulti autẽ ex iis, qui orationi interfuerant, me acceſſerunt. Nihil enim prohibere opinor, quin & iſta vobis meis iam familiaribus exponam. Itaq; accedentes porrecta dextra me conſalutabant, & admiratione proſequentibus ſimiles eſſe apparebant. Multo autem itinere comitatu ſuo me deducentes, alius aliun de exclamabat, laudabátq;, donec pudore quoq; me ſuffunderent, verentem ne longè latéq; à dignitate laudũ quas in me congerebant, relinquerer. Caput autem & ſumma laudationũ hæc illis fuit, & omnes vno ore vnam eadémq; ſententiã

præ ſe ferebãt, confirmantes orationũ mearum compoſitionem & ſententiam peregrinã eſſe, ac multũ in ſeſe cõplecti nouitatis. Multò verò ſatius eſt, eadem illa verba commemorare, quibus illi tum vſi fuere. O nouitatem, inquiunt! O Hercules dictionem inauditam! Homo prõptus & agilis. Certè nemo dixerit quicquam orationũ tuarum cogitatione périnde eſſe nouũ. Equidẽ illi id genus verba permulta faciebant, prout quiſq; inter audiendũ oratione mea affectus aut commotus fuerat. Aut quam alioqui talia mentiendi & aſſentandi aduerſus me cauſam habuiſſent, hominẽ peregrinum, quem aliàs contemptui habentes, non magnifaciebant? Veruntamẽ ego (neq; enim tacitum diſsimulabo) non mediocriter illorum laude diſcruciabar. Tandẽ verò illis abeuntibus, cùm ad me rediſſem, mente atq; animo ſic mecum agitaui: Ergo tantùm hac gratia & venuſtate ſcripta mea cõdita ſunt, quòd ad conſuetam dicendi rationẽ formata nõ ſint, nec iuxta cõmunem loquendi viam fluant, verborum verò elegantium nihil in illis admixtum eſt, ad veterem ſermonis regulam & canonẽ poſitorum, nulla prætereà ſententia argutè dicta exornata ſunt, nulla induſtria, nulla Atticæ linguæ venere perpolita, aut compoſitionis harmonia, aut arte ad amuſsim elaborata, ſed ab his omnibus longè latéq; diſcrepant. Neque enim hæc ipſa à præſentibus laudata ſunt, ſed verborũ noui tas illorum iudicio peregrina & aliena viſa eſt. Ego verò ſtolidus hoc ipſo eos, ſi vnquam ad me collaudandum ſubſilirent, potiſsimùm adductũ iri putabam. Veriſsimum enim illud Homeri eſſe perſuaſum habebam, nouam quamq; cantilenam audientibus eſſe gratiſsimã. Non tamẽ tantum laudis, neq; adeò ſummã, nouitati concedi volebam, verùm hanc non aliter atq; cumuli loco adiici, & nonnihil ſanè ornatus ad gloriã afferre, ſed ita, vt quæ vera laude & auditorum applauſu digna haberentur, illa eſſent. Itaq; nõ modicè comouebar, penè eò adductus, vt illis fidem haberem, vnum atq; adeò ſolùm inter Græcos eſſe confirmantibus. Atq; id genus alia. Theſaurus autem, iuxta prouerbium, nobis carbones erant. Ac propémodum vt præſtigiator quiſpiam ab illis laudor. Volo itaque vobis pictoris inſtitutum denarrare. Zeuxis ille omnium pictorũ præſtantiſsimus, popularia & communia illa nequaquam pingere ſolitus eſt, aut admodum pauca, nempe heroas, aut Deos, aut bella: ſemper autem noui aliquid comminiſcendi illi conſuetudo fuit. Cæterùm inter alia audaciæ ſuæ egregia facinora, & Hippocentaurum fœminã ipſe Zeuxis adumbrauit, alentem adhuc vberibus pueros Hippocentauros geminos nimium infantes. Illius picturæ exemplum nunc Athenis repoſitum conſeruatur, ad verã imaginẽ accuratiſsimè expreſſum: ipſum porrò archetypum Sylla Romanorũ Imperator vnà cum aliis rebus aliquot precioſis in Italiam miſiſſe ferebatur, déinde iuxta Maleam Laconiæ promontorium, vt opinor, facta naui oneraria atque ſubmerſa, periiſſe omnia, atque ipſam etiam picturam. Atenim veræ imaginis imago mihi viſa eſt. Ac ipſe, quoad eius fieri poterit, eandem oratione vobis adumbrabo, non per Iouem quòd pingendi valde peritus ſim, ſed quòd adhuc in recenti mihi hæreat memoria, quippe quam nuper admodũ Athenis in pictoris cuiuſdam ædibus viderim. Ipſa quoque admiratio, qua tunc artem diligenter contemplando proſequebar, non parum nũc mihi afferet adminiculi, ad cuncta manifeſtiùs declaranda. In ceſpite nimium floreſcente & viridi Centaurus ipſa facta eſt: ea parte qua equam refert, tota humi poſita pedes poſteriores retro extendit. Qua verò parte mulieris gerit imaginem, ea ſenſim ſubſurgit vſq; ad cubiti longitudinem. Pedes anteriores ne illi quidẽ porrectim extẽſi ſunt, veluti iacentis in latere, verùm alter quidem geniculatim inflexo ſimilis eſt, vngula retrotracta incuruus exiſtens. Alter autem contrà exurgit, & ſolum attingit, quemadmodum ferè ſunt equi ſubſilire molientes. Cæterùm infantes, alterum quidem ante ſe habet in vlnis complexum, quem humano more nutrit, muliebrem mammam in os illi inſerens. Alterum verò ex equino lactat vbere, quemadmodum pulli à matribus lactari ſolent. In ſuperiore parte tabulæ, veluti è ſcopulo Hippocentaurus quiſpiam, videlicet mulieris illius infantes vtrinq; nutricantis maritus, prominenti capite ridens proſpicit, haudquaquã toto apparens corpore, verùm media parte equi, leonis catulum in dextra retinẽs, quem ſuſtollit in hoc, vt pueros re ludicra cum riſu perterrefaceret. At reliquæ picturæ partes, propter quas non vbique accurata artis præſtantia nobis idiotis cõparere ſolebat, nihilo ſecus tamen ſumma induſtria erant elaboratæ, videlicet linearum ductibus atque extenſionibus rectiſsimis, colorum commiſtionibus ſcientiſsimis, neque non tempeſtiuarum adiectionũ circũductionibus. Inſuper decentibus inumbrationibus, neque neglecta magnitudinis ratione, & menſurarum totius operis æqualitate atque harmonia: quæ omnia admirari ſolent pictores quibus ſtudium eſt ea omnia cognoſcendi. Ego verò eam in Zeuxide virtutem & induſtriam præcipua laude extollebam, quòd in vno eodémque argumento habita diuerſitatis ratione, artis diſcrimen egregiè indicarit. Virum quidem per omnia adornauit horridum atque terribilem, ac vehementer agreſtem, horrentem capillitio, cute hirtum & hiſpidum, non per equinam tantùm partem illius, ſed per alteram quoque qua humanam refert ſpeciem. Plurimùm autem ſublimibus illum fecit humeris, vultum ridẽtis præ ſe ferentem, prorſus tamen ferinum & montanum, ac immanſuetum. Tali quidem imagine virum expreſſum extulit. Porrò fœminam ad equæ pulcherrimæ imaginem adumbrauit, quales cumprimis ſunt illæ Theſſalæ indomitæ, necdum ſeſſoris patientes. Dimidiam verò mulieris partẽ ſumma formauit elegantia, extra ambas auriculas, eas ſolas informes reliquit, & horridas. Porrò autem corporũ iunctura, atq; commiſtio, quatenus muliebris pars cum equina coit atque coniungitur, ſenſim & non denſè ſubſurgens, atque ex lento acceſſu deriuata, ſpectant

Ody. lib. 1.

Nouitatis gratia.

Hippocentaurus fœmina gemi nos infantes alens.

ctantium fallit oculos, ex altero in alterum perducta. Alter autem ex infantibus, non ſecus atq; pater agreſtis eſt, & iam in ætate tenera aſpectu ſæuus, atque terribilis. Neque hoc, vt mihi perpendenti viſum eſt, admiratione ſingulari carebat, tum quòd admodum pueriliter ad leoninum catulum reſpicerent, interea vterq; dependens ab vbere, colore matrem referentes. Hæc ergo cùm ſingulari artificio Zeuxis expreſsiſſet, ipſe quidem in eam veniebat cogitationem, vt putaret ob artis eximiam præſtantiam atque excellentiam, omnes in ſtuporem & admirationem ſpectantes ſe ducturum. Illi autem actutum exclamabant. Aut quid aliud facerent, pulcherrimo incidentes ſpectaculo? Enimuero laudibus certatim extollebant omnes, quemadmodum & nuper me illi, nempe inuentũ peregrinum, neq; non nouum picturæ conſilium ignotum prioribus. Vt verò Zeuxis animaduertit quòd argumenti nouitate tantùm illorũ detinerentur animi, eóſq; ea ipſa ab arte perpendenda abduceret, ita vt neglectui darent exactam rerum expreſſarum diligẽtiam: affatus diſcipulũ, Age, inquit, ô Miccion, inuolutam picturam atq; ſublatam domum aufer: etenim illi nos tantùm ob inſuetam artis materiam collaudant: eorum verò quorum elegãtia exornata eſt, quæq; arte magiſtra abſoluta ſunt, nullũ illi dignantur habere reſpectum: ſed vincit operis diligentiam, argumẽti nouitas. Ad hũc quidẽ modũ Zeuxis, & fortaſſe quã par erat, cõmotiús. Cæterùm Antiocho, cui cognomen erat Soteri, & illi nõ diſsimile quiddã accidiſſe fama eſt in ea pugna quã ipſe aduerſus Galatas habuiſſe dicitur. Si vultis, & hãc vobis hiſtoriã ordine, vt geſta eſt, percẽſebo. Cũ non ignoraret & corporis viribus & audacia Galatas eſſe præditos, inuſitatámq; illorũ multitudinẽ videret, tũ phalangẽ fortiter coniunctã, à tergo verò æneis thoracibus indutos bellantes, præterea in profundũ ſemper armatos vigintiquatuor ordinatos, in vtrũq; autẽ cornu equitatũ qui viginti millibus equitũ cõſtabat, diſpertitũ eſſe, porrò è medio octoginta currus falcatos erupturos, ac cũ illis bigas bis totidẽ. Hęc inquã cũ videret, ſpem valde malignã animo cõcipiebat potiũdæ victoriæ, tanquam illis inuictis exiſtẽtibus. Siquidem ipſe modicè inſtructo exercitu, neque ampliter, neq; pro belli dignitate, & apparatu aut magnitudine, ſanè perquã paucos ducens aduenerat, ac illos quidẽ vt plurimũ ſcutatos & nudos. Sedenim ex iis qui nudi erant, plures quàm dimidia pars exercitus numerabãtur. Itaq; iã de petendo fœdere, ferendíſq; pacis conditionibus, & bello cõuenientiſsimè cõponẽdo ſecũ agitabat. Atqui Theodotas Rhodius, vir excelſi & generoſi animi, inſtruẽdæ aciei nõ imperitus, cũ præſtò eſſet, regẽ perturbato animo eſſe non ſinebat. Et erãt Antiocho vndecim in exercitu elephanti. Hos Theodotas iuſsit interea, quoad eius fieri poſſet, habere quàm occultiſsimè, ne ex acie apparẽtes cõſpicui fierent hoſtibus. Vbi verò tuba ſignum datũ eſſet, ac iã infeſtis ſignis cõcurrendũ, & manus cõſerendæ forẽt, ac hoſtiũ equitatus impreſſionem faceret, & Galatæ aperta phalãge currus immitterẽt, tũc vnà cũ quatuor elephãtis vtrinq; equitibus eſſe occurrendũ docebat: octo autẽ reliquos aurigis & curribus eſſe immittẽdos. Hoc enim facto, inquit, illorũ equi perterrebuntur, ac retro fugientes, in ipſos Galatas illapſi impetum facient. Nec opinionẽ eius rei prædictæ euentus fruſtratus eſt. Cùm enim antea nullũ elephãtum vidiſſent cũ ipſi Galatæ, tũ equi illorũ, adeò nouo & inopinato elephãtorum ſpectaculo animis conſternati ſunt, vt longè adhuc à beluis cõſtituti, poſtea quàm ſolùm rugientes audiſſent, dentéſq; candore relucentes vidiſſent veluti ex toto nigro corpore, tũ etiam proboſcides ad prædam & direptionem faciendã ſublatas: priùs quàm ab arcubus tela extorſiſſent, verſis retro habenis, nullóq; ſeruato ordine aufugerũt. Sedenim pedites aliquantiſper alterna cæde ſemet haſtis cõfodientes, conculcabantur ab equitibus in illorum ordinẽ illapſis: currus autem ſubuerſi, & illi deinceps denuo in ſuos nõ citra ſanguinem ferebantur, ac planè iuxta illud Homeri,

Subuerſi currus paſsim iacuere ſupini.

At verò equi poſteaquàm ſemel à recta via auerſi declinaſſent, elephantorũ impetum non ſuſtinẽtes, ſeſſores dorſo excutiebant. Currus ſtrepebãt proſcindentes per Iouem, atq; diſſecantes acutis falcibus quoſcunq; ex amicis comprehẽdiſſent. Nõ pauci verò, vt in tali tumultu, eiecti proſternebantur. Hos elephanti inſequebantur, pedibus proterentes atq; conculcantes, ſimul atq; in altũ proiicientes proboſcidibus, vnáq; rapientes, ac dentibus correptos tranſuerberantes. Ad extremum illi ſumma ope annitẽtes, Antiocho victoriam pepererunt. Cæterùm Galatæ alii quidem dimicando occiderunt ingenti clade edita, alii autem viui capti in victoris poteſtatem peruenerunt, exceptis perquàm paucis, quotquot præuenientes fuga, in mõtes ſemet abdiderant. Porrò autem Macedones quicunq; cũ Antiocho in prælium deſcenderãt, Pæanna canebant, ac alius aliunde accurrentes, regem coronabãt victorem, & clamantes. At ille profuſis, vt fertur, lacrymis, Pudore afficimur, inquit, ô milites, quibus ſalus in hiſce vndecim ſtetit beluis, adeò vt niſi ſpectaculi nouitas hoſtium animos perculiſſet, quid nos erga illos fuiſſemus? In trophæũ nihil aliud quàm elephãtum iuſsit ſculpere. Itaq; iam hora eſt cõſiderandi ne & mea perinde cenſeantur, vt Antiochi apparatus bellicus. Etenim omnia alia pugna digna æſtimanda non ſunt. Quidam autem elephantes, & peregrina terriculamenta ſpectãtibus metum & trepidationem incutiẽtia, ac plena præſtigii, ea ab omnibus laude extolluntur. Porrò quibus ego cõfidebam, ea non admodum in illorũ ſunt ſermone. Sed quia mulier Cetaurus depicta eſt, hoc ſolum eſt quod mentis ſtuporem & admirationem inducit ſpectantibus, &, quemadmodum eſt, nouum & monſtroſum illis eſſe videtur. Cætera verò nequicquã à Zeuxide facta ſunt. At non fruſtra: etenim vos cum fingendi & pingendi artificii rudes nõ eſtis, ſingula arte magiſtra ſpectantes, expendite num ſolùm iſta digna ſint, vt theatro ſpectanda commonſtrentur.

Antiochi Soteris pugna cũ Galatis.

HARMONIDES,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Cõmendat ſe amico ex principibus cuidam ſuo, adductus, vt ipſe fingit, exemplo Harmonidæ, qui cùm magiſtrum ſuũ de paranda gloria & immortalitate conſuluiſſet, monitus ab eodem fuerit, vt artem quam à ſe didiciſſet, non omnibus Græcis, (nam id impoßibile foret) ſed optimatibus ac præſtantißimis quibúſq; oſtentaret: ſic enim fore, vt cum illi ipſi laudati fuerint, vbicũq; ipſum laudarent, verã ex eo gloriam ac laudem cõſequeretur. Statuiſſe igitur ſe, eodem pacto et huic cõmendari ſe ſuáq; debere, vt qui primùm ea præſtantia, eóq; iudicio ſit, vt quod ipſe ſuo calculo approbaſſet, deinde & cæterorum omnium probaretur, amplificando hãc perſonæ illius excellentiam per collationem. Deinde & ex eadẽ patria ſecum natus ſit, vt vel eo nomine fauere ac patrocinari ſibi debeat. Poſtremò & à ſcriptorum ratione facilitatem ac meritum cauſæ oſtendit. Orditur ſtatim ab expoſitione exempli, cuius occaſione adductũ ac motum ſeſe fingit. Cõcludit autem orationem per comprecationem & votum, à Dijs precando vt cœptam laudem ſuam creſcere, ac perpetuã eſſe velint. Titulus eadẽ ratione qua in ſuperioribus inditus eſt.

HARMONIDES tibicen quodam tẽpore Timotheum magiſtrum ſuũ interrogauit, Dic mihi, inquit, ô Timothee, quomodo mea arte poſſum euadere clarus & nobilis? Aut quid faciendum mihi exiſtimas, ex quo in vniuerſæ Græciæ cognitionem venturus ſim? Nam alia quidem omni me ſtudio & beneuolẽtia iam edocuiſti, nempe exquiſitum tibiæ & accõmodum vſum, mox lingulam tenui & modulãti ſpiritu inſufflare, infrà autẽ digitos aptè adhibitos crebrò ſuſtollere ac deprimere, deinde ad numeros ingredi, & modos facere cõcinnos, choróq; congruos, poſtremò conſeruare ſingulorum cõcentuum proprietates, quiddã in Phrygio attonitum, in Lydio turbulentum, grauitatem in Dorico, in Ionico ſuauitatem. Hæc inquam omnia te magiſtro didici. Atenim quæ maxima ſunt, & quorum gratia tibię cognoſcendæ deſiderio laboraui, nondum video quomodo ab illo mihi parãda ſit gloria, & apud multos celebris opinio, vtq; in multitudine cùm exiſtimatione aliqua clarus & cõſpicuus obambulem, ac prætereuntium digito cõmonſtrer. Tum ſicubi propalàm apparuero, ſtatim omniũ oculi in me conuertantur, ac me nominatim collaudãtes dicant, Hic ille eſt Harmonides tibicen omnium præſtãtiſsimus, quemadmodum quo tempore & tu, ô Timothee, primùm ab ædibus patriis è Bœotia profectus, tibicinẽ agens Pandionidi, victoriam in Aiace furente reportabas, ac melodiam tuo cognomine nobilitaras, nemo fuit qui nomẽ tuum ignoraſſet, ac Thebanum illum Timotheũ. Sed & nunc vbicũq; ſaltem in publico apparueris, certatim ab omnibus ad te curritur, veluti ad Noctuam reliquæ auiculæ ſturnatim & graculatim conuolitant. Et hæc ſunt quorũ nomine aulœdus fieri optauerim, tum quorum gratia tantũ laborem ſtrenuè exhauſerim: quandoquidẽ tibia canere per ſe citra famæ & exiſtimationis acceſſionem haud valde concupiſcerem, ſi in obſcuro mihi deliteſcendum foret, tametſi hac arte ad amuſsim exornato, nõ ſi Marſiæ aut Olympo ſimilis euaſurus eſſem deliteſcẽs. Siquidem incelebris & occultæ, quod aiunt, muſices nullus eſt reſpectus aut vtilitas. Atqui tu, inquit, & iſta me doce, quo modo mihi me ipſo rectè vtẽdum ſit, tum etiam arte. Ac tibi duplici nomine habebo gratiam, cum propter tibiæ peritiam qua me excoluiſti, tum (quod maximum eſt) propter gloriã quam ex illa conſecuturus ſum. Ad hæc autẽ illi ita reſpondit Timotheus: Atqui, ô Harmonide, rei, inquit, non vulgaris aut mediocris amore & cupiditate ardes, id quod ſcire potes, nempe laudis & gloriæ, vtq; fama celebris ſis, ac vulgo notus. Hanc autem quanquam tibi ad hũc modum in medium multitudinis progreſſo artem oſtentando, cõſequi in animo eſt, multi ac longi laboris opus aggrederis, tamẽ ne ſic quidem vniuerſi te cognoſcẽt. Etenim vbi gentiũ, aut theatrũ, aut ſtadiũ ita magnũ inueniri poteſt, in quo omnes Græci tibia canẽtem te audiant? Vt autẽ aliquo pacto illis innoteſcas, ac tui voti deſiderio tandẽ potiaris, & hoc ego tibi ſubiiciam. Vtere tu quidem arte tua & in theatris nonnunquam, parum tamen tibi curæ ſit promiſcua vulgi multitudo. Porrò cõpendiaria & facillima ad parãdam gloriã via hæc eſt, ſi collectis Græciæ optimatibus, & paucis illorũ quicunq; dignitate & autoritate præcellunt cæteros, atque indubitanter viri magni ſunt, & admirandi, & aliorum omniũ anteſignani, quorũ fides in vtraq; fortuna ſpectata ſit: iis, inquã, ſi artis tuæ egregium ſpecimẽ exhibueris, illíq; laudis ſuæ teſtimonio te cohoneſtauerint, omnibus Græcis in puncto tẽporis te longè latéq; innotuiſſe putato, & paſsim inclaruiſſe. Et vide in quod cõpendium tantã rem tibi contraxerim. Nam ſi ii qui omnibus noti ſunt, & quos nemo non admiratur, tibicinem præclarũ & celebrem te eſſe cognoſcẽt, quorſum tibi vulgi iudicio aut opinione opus eſt, tantũ eos ſequentis, qui meliores ſunt rerũ expenſores & iudices? Siquidẽ popularis iſta multitudo ferè ſemper quæ optima ſunt ignorat, cũ maior illius pars manuarii ſint opifices. Cæterùm quẽcunq; illi laudibus illuſtrauerint, qui reliquos vitæ ſplendore & dignitate anteunt, eundem nequaquã temere laudari planè perſuaſum habent. Itaq; magnorũ virorũ inducti præconio, laudant & illi. Quippe in ipſis quoq; certaminibus multi ſpectatores athletis nonnunquã clarè ſolent applaudere, non rarò etiã ſibilis illudere: penes tamen ſeptẽ, aut quinque, aut quotcunq; tandẽ fuerint, iudicandi poteſtas repoſita eſt. His magiſtri ſui cõſiliis parum obſecutus eſt Harmonides. Etenim inter tibias,

vt

vt fertur, cũ primùm in musices certamẽ descendisset, magna cõtentione insufflans, in ipsam tibiam inspirando exhalauit animã, & incoronatus atq; exanimis eadem ratione prima & vltima vice tibia canẽdi vsus in scena corruit, celebrãte populo Dionysia. At sanè Timothei tam prudẽs oratio, non tibicinibus, neq; solùm Harmonidæ mihi dicta esse videtur, verùm omnibus quicũq; appetentes sunt gloriæ, ingenii, aut artis suæ speeimen publicè exhibentes, ac multitudinis laudẽ suppliciter ambientes. Quare, quo tẽpore & ipse nõ dissimilia de rebus meis agitabã animo, quęrerémq; quo pacto quàmocyssimè apud omnes inclarescerẽ, prudentissimũ Timothei cõsilium secutus, cõsiderabã quinam in Rep. omniũ foret præstãtissimus, cuiq; plurimùm fidei apud alios foret repositum, tum qui præ omnibus aliis esset acceptissimus. Proinde talis tu nobis apparere debebas iusto omnium sermone, veluti vniuersæ virtutis caput & summa, ac taliũ rerum gnomõ & recta regula. Porrò si mea tibi spectanda & executiẽda offerrem, túq; ea prosecutus esses laudibus, essent haud dubiè ita apparitura: egóq; iam votis tãtopere speratis potitus essem, in vno calculo omnes assecutus. Aut quẽ tibi in eligendo præferens, non iure optimo deliquisse in habẽdo delectu existimarer? Itaq; iuxta prouerbium, in vno viro iecimus aleam: sed mehercle non aliter factum est, atque si omnibus vbique hominibus meam in dicẽdo facultatem ostendissem. Quippe in confesso est, quòd & separatim singulos, & collectim vniuersos ipse solus morum bonitate atque ingenii gloria exuperaris. Lacedæmoniorum reges aliis omnibus vnicũ tantùm calculum ferentibus, ipsi soli præ cæteris duos ferre soliti sunt. Tu verò & Ephoros præterea, & senes, in summa vniuersos calculorum multitudine in disciplinis excedis. Quin etiam in primis tu candidum & saluti ferè semper suffragantem calculum addere consueuisti: quod non mediocrẽ in præsentia mihi addit animũ, alioqui propter audacis facti magnitudinẽ iure optimo metuẽti. Sed & illud per Iouẽ non vulgariter me consolatur, quòd mea nõ prorsus à te sint aliena, qui & ex ea vrbe sum oriundus, quã tu persæpe primùm quidẽ priuatis officiis, tandẽ etiam publicis iuuisti perbenignè & liberaliter. Itaq; si cubi & nunc in peiorẽ mihi partẽ calculi vergerint in oratione, ac paucior erit meliorũ & candidorũ numerus: tu adiecto Mineruæ suffragio, ex te ipse defectũ suppleto, tuíq; familiaris censorẽ & correctorẽ te egisse putato. Atqui ne hoc quidem cõtentus ero, si antehac multi me admirati sint, si iam per ora virũm clarus ego & celebris volitẽ, si orationes meæ audientiũ laudibus respõdeant. Omnia illa ventosa & euanida, vt est in prouerbio, sunt somnia, & verborum vmbræ. Cæterùm ipsa veritas in præsens certissimis argumentis declarabitur. Ille exactus erit mearũ lucubrationũ finis & terminus, nec ampliùs ambiguitati locus relinquetur, ne tantũ quidem, quod vel vllius mẽtem aliquo dubio distrahat, sed aut optimũ iuxta disciplinas æstimandũ est, quod tibi apportet gloriã, aut omniũ. Sed meliora proferẽda, & magis ominatiora, ad tantum certamẽ eunti. Videamur verò, ô superi, hominũ opinione & existimatione nõ indigni: ac eam quæ nobis ab aliis euentura est, laudẽ confirmate, vt in posterum fidenti animo ad ampliorẽ peruenia-mus. Quippe omne stadium minùs reformidandum est ei qui magna Olympia deuicerit.

SCYTHA, SEV HOSPES,

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMMENTVM.

Laudat Macedonicos quosdã ciues, patronos, vt videtur, suos, vt à quibus maximè adiutus atq; apud cæteros promotus fuerit. Facit autẽ hoc collatione quadam Anacharsidis Scythæ, & Solonis Athenienſis, ad quẽ cur alter Athenas profectus, à Toxare populari suo adductus fuisset, & humaniter acceptus ab illo, breui toti ciuitati notus atq; acceptus factus est. Eodem igitur pacto et se, cũ in Macedoniam venisset, ab omnibus vt ad illos de quibus encomiũ hoc instituit, diuerteret, üsdémq; sese commendaret, admonitum fuisse ait. Vt enim apud Athenienses aliquando Periclem, Aristotelem, & Solonem, quasi cæterorum omnium instar fuisse, ita hos inter Macedonas reliquos excellere. Titulum ex eadam ratione, qua superiores, hæc quoq; oratio habet. Cætera plana sunt.

NOn fuit primus Anacharsis, qui ex Scythia Athenas vsq; peregre profectus est græcanicæ disciplinæ perdiscendæ desiderio, sed ante illũ & Toxaris, vir & multæ sapientiæ, & elegantiæ ac rerũ optimarum studiosus admodũ, sed qui domi non erat de sanguine regio, neq; ex iis qui tiaras gestare solent, verùm vnus è vulgo Scytharum & popularium, cuiusmodi sunt, qui apud illos vocantur Octipedes, quo significant aliquem duorũ boum & vnius plaustri esse dominum. Hic ergo Toxaris haud iterum postliminio ad Scythas regressus est, sed Athenis manens, diem suum obiit, ac non multò pòst etiam heros esse visus est: atque hunc peregrinum medicum Athenienses nõ secus atq; vnum colunt ex heroum numero. Hoc enim nomen cum heros esse declaretur, posside-re cœpit. Sedenim causſam cognominis, & quam ob rem in heroum catalogum relatus sit, vnúsque ex Aesculapianis visus sit, non alienum fortasse est percensere, vt cognoscatis. Non Scythis tantùm moris est immortalitate donare homines, & ad Zamolxim ablegare mortuos, sed Athenienſibus quoq; licitum est in Græcia Scythas Deos facere. Quo tempore sæua pestilentia populus Athenienſis infestabatur, videre visa est Architelis viri Areopagitici vxor ſibi Scytham adstitisse, dixisséque fore vt Athenienses à pesti-fero contagio liberarentur, si angiportus vino

Pestilentiæ sedandę ratio.

conſpergerent. Hoc cùm ſæpius fieret (neque enim Athenienſes mulierculæ verba audita dederunt neglectui) factum eſt, vt non ampliùs peſtis in eos graſſaretur, ſiue vaporibus quibuſdam noxiis vini odore extinctis, ſiue aliud quiddam maioris efficaciæ norit heros Toxaris, quippe qui medicus exiſtens iſta Athenienſibus facienda ſuaſerit. Itaq; curationis merces etiam nunc illi perſoluitur. nam niuei coloris equus ad eius monimentum quotannis immolatur, quo loci monſtrauit Dimænete illum accedentem ea quæ de vino ſpargendo diximus, imperaſſe. Et inuentus eſt eo loco Toxaris eſſe ſepultus, ipſa inſcriptione cognitus, tametſi non integra appareat: in primis verò quòd ſuper columnam vir ornatu Scythico ſculptus fuerat, læua arcum intenſum, dextra verò, vt viſus eſt, librum tenēs. Etenim adhuc plus quàm dimidio corpore conſpicitur, & arcus totus vnà cum codice: reliquas verò partes ſtatuæ vnà cum fronte temporis longinquitas iam deuaſtauit. Eſt autem non procul ab ædibus Dipyli, à læua in Academiam ingredientibus tumulus non magnus, & ſtatua humi ſita, verùm ſubinde recentibus ſertis redimita. Aiúntq; nonnullos febre laborantes iam ab illo ſubleuatos eſſe: & per Iouem à vero non abhorret, quippe qui totam ciuitatem quondam peſte grauatam liberauerit. Sed regrediamur ad id cuius gratia illius mētionem fecimus. Adhuc quidem in viuis erat Toxaris, Anacharſis autē cum nuper ſoluiſſet è patria, ex Pyræo in vrbem venit, veluti hoſpes & barbarus, non mediocriter animo perturbato, omnia ignorans, ad multa meticuloſus & trepidus, pendēs animi quid ageret. Siquidem nō obſcurè intelligebat à videntibus ſe haberi ludibrio propter habitus peregrini inſolentiā, & eandem linguam ſonare callentem inueniebat neminē. In ſumma, iam illū ſuſceptæ profectionis pœnitebat, conſtitutū habēs in animo, viſis tantū Athenis actutū retro abire in patriā, conſcenſóq; nauigio iterū ſoluere in Boſporum, vnde nō multū itineris illi cōficiendum reſtabat in Scythiā. Ad hunc modū hæc ſecum reputāti Anacharſidi dæmon quiſpiā bonus illi fit obuiā, vt reuera credendū eſt, nempe Toxaris in Ceramico. Ad quod primùm illum pertraxit habitus, quem videbat ſibi eſſe patriū. Deinde haud difficulter cogniturus erat & ipſum Anacharſis, nēpe ex illuſtri ortū genere, quíq; inter Scytharum primates non infimū locum obtineret. Porrò autem Anacharſis vnde cognoſcere potuiſſet populārē ſibi eſſe Toxarim, more Græcorū exornatum, mētum habentem detonſum, incinctum, nullo ferro munitum, iam multa facundia facetum & lepidum, atque ex ipſis Atticis vnum indigenam? Adeò iam tranſformatus erat longinquitate temporis. Verùm Toxaris Scythica lingua affatus illum, Nonne tu, inquit, Anacharſis ille es Dauceto patre prognatus? Lacrymatus eſt præ gaudio Anacharſis, propterea quòd eiuſdem linguæ hominem inueniſſet, planéq; callentem quis eſſet, aut quem apud Scythas dignitatis locum obtineret: & interrogauit: Tu verò vnde me noſti, ô hoſpes? Cui ille: Inde ego ſum, inquit, è vobis oriundus ex Scythia: nomen mihi eſt Toxari, nō ex claris illis ducenti generis originē, vt per hoc tibi notus eſſe queam. Num, inquit ille, tu es Toxaris, de quo ego inaudiui, Toxarim quendam amore viſendæ Græciæ, relictis domi vxore & infantibus filiis, Athenas eſſe profectum, & nunc ibi verſari, íng; magno eſſe precio apud optimates? Ego, inquit, ille ipſe ſum, ſiqua etiam nunc apud vos de me fama ſuperſtes eſt. Proinde, inquit Anacharſis, ſcias me tuum factum eſſe diſcipulum, ac amoris tui æmulum, quò huc perductus es, ſcilicet vt viderem Græciam. Itaque huius negotiationis gratia peregre profectus, venio infinitis malis perfunctus apud gentes in medio ſitas. Et niſi tu mihi factus fuiſſes obuiam, iam decretum erat, priuſquàm ſol occidiſſet, me retro ad nauem voluiſſe referre greſſum, vſqueadeò conſternatus eram animo, peregrina & incognita omnia conſpiciens. Sed age per Acinacem & Zamolxim deos nobis penates, tu me me aſſumptum ô Toxari, vt hoſpitem circunducito, ac mihi pulcherrima quæq; quæ Athenis ſunt, commonſtrato: deinde, ſiqua etiam paſsim in reliqua ſunt Græcia admiranda & viſenda, cum leges optimè conſtitutas, tum viros quoſq; integerrimos, ad hæc mores & ludos publicos, & vitam illorum, & Rempub. quorum indagandorum gratia prior tu, exin ego poſt te tantum itineris exhauſimus. Et ne permittas vt his omnibus nondum viſis, mihi retro pes mouendus ſit. Hoc equidem, inquit Toxaris: minimè amāter dixiſti, vix tactis pede liminibus, mox te rediturum poſtliminio. Atqui bonum habe animum: neque enim, vt tu tecum cogitas, abibis, neque te facilè dimiſſura eſt ciuitas. Neque verò adeò modica habet erga retinendos hoſpites demulcimenta aut illectamenta, verùm multò magis te ſuſceptum ita tractabit, vt neq; vxoris ampliùs, neq; liberorum, ſi quos intereà nobis abſente ſuſcepiſti, admodum memor futurus ſis. Cęterùm vt quàm celerrimè vniuerſam Athenienſium vrbem viſam cognoſcas, aut potiùs omnem Græciam, & ea quæ apud Græcos maximè viſenda ſunt, ego tibi effectum reddam. Agit hîc vir multæ & admirandæ ſapientiæ, & quidem indigena, ſed qui diu multúmque ſuſceptis peregrinationibus & in Aſiam, & in Aegyptum profectus ſit, ac cum optimis quibuſque mortalibus vitæ conſuetudinem habuit: cætera homo non admodum diues, verùm infimæ penè fortunæ mēdicus. Videbis ſenē adeò populariter exornatum: veruntamen cum propter ſapientiæ excellētiam, tum aliarum virtutum quibus præditus eſt, præſtantiam, ab omnibus certatim colitur, adeò vt etiam pro legum autore eo vtantur in conſtituenda Repub. neq; iuxta eius præcepta viuere dedignantur. Hunc ſi amicitia tibi iunctum poſſederis, ac planè cuiuſmodi vir ſit, perdidiceris, vniuerſam Græciam in te habiturum haud dubitāter exiſtima. Et quod caput eſt noſſe, ſic habe, ex omnibus bonis hîc repoſitis, non maiori me tibi gratificari poſſe, aut officio, aut obſequio, quàm ſi huic te quàm cōmendatiſsimū reddidero. Ne igitur cūctemur, ô Toxari, inquit

Anach

Anacharſis, ſed aſſumens quãtocyùs ad illum dicito. Sed enim illud vereor, ne difficilis acceſſu ſit, tuúmque erga me ſtudium tanquam ſuperuacaneum reſpuat. Bona verba, inquit ille, videor enim illi rem omnium gratiſsimam facturus, beneuolentiæ erga hoſpitem oſtentandæ occaſionẽ illi offerens. Tantùm verò me ſequere, ſtatímque qua ſit erga hoſpites reuerentia, tum quàm à comitate non auerſus, tum quæ alia eius bonitas, & ingenii amœniſsimi ſuauitas, cognoſces. Quin potiùs bona fortuna duce ille ipſe nos accedit: nempe ille, qui cogitabundus ſecũ loquitur. Et cum dicto Solonem allocutus, Venio, inquit, maximum tibi munus adducens, virum peregrinum egentem amicitiæ. Eſt autem genere & natione Scytha, vnus apud noſtrates ex nobilibus & ſummo loco natis. Omnibus verò in patria relictis, huc venit nobiſcum conuerſaturus, eáque quæ per Græciam ſunt præſtantiſſima, viſurus. Porrò ego eius rei compendium illi inuentum curaui, quo pacto facillimè ſimul & expeditiſsimè vniuerſa perdiſceret, & optimis quibúſque innoteſceret. Aliam verò ad hæc conſequenda viam compendioſiorem non tenebam, quàm ſi hunc tibi adductum familiarem feciſſem. Itaque ſi Solonem ego planè pernoui, ſic facies, ac illum in bonorũ notitiam & ſtudiũ perduces, & germanum ciuem Græciæ eſſe oſtendes. Et quod tibi paulò antè dixi, Anacharſi, omnia iam viſo Solone conſpexiſti. Hoc ſunt Athenæ, hoc eſt ipſa Græcia. Neque ampliùs hoſpitem te eſſe puta. Omnes te nouerunt, omnes certatim amore te proſequuntur. Tantùm tibi in hoc ſene bonorum repoſitum eſſe ne dubites. Omnium in Scythia relictorum te capiet obliuio, iuncta cum illo conuerſatione. Habes peregrinationis tuæ præmia, ac amoris finem tantopere deſideratum. Hic tibi Græca eſt regula, neq; non Atticæ philoſophiæ index certiſsimus. Quare hoc tibi perſuade, eum eſſe multò feliciſsimum, quicũque cũ Solone verſatus fuerit, eóq; amico vtitur. Perlongũ eſſet referre, quãtum cũ Solon ſit delectatus munere, tum quibus verbis reſponderit, ita vt in reliquũ tempus dulciſsimè ſimul & coniunctiſsimè conuixerint, alter quidem illorum, nempe Solon, docens & inſtituens rebus pulcherrimis, & amicum Anacharſin in omniũ familiaritatem aggregans, Græcorúmq; optima tibus adducens, tũ per omnia diligentiſsimè curam agens quo pacto quàmiucundiſsimè in Græcia in precio habitus præcelleret. Alter autẽ admirandam illius ſapientiam attonito animo admiratus, ne altero quidem pede volens à ſenis latere diſcedebat. Itaque quemadmodum illi pollicitus fuerat Toxaris, ex vnico Solone in puncto temporis vniuerſa cognouit, ac omnibus innotuit, & illius gratia à cunctis familiariter colebatur. Neq; enim mediocri laude Anacharſis virtutes ſolebat extollere Solon: verùm hominibus & hoc moris erat, vt quemadmodum Soloni legiſlatori libenter dicto audientes erant, amore quoq; & beneuolentia proſequebãtur quoſcũq; ille aliquo precio dignos eſſe exiſtimabat, ac prorſus eoſdem in reliquum viros optimos eſſe credebãt. Solus verò ex Barbaris Anacharſis iniciatus eſt, ac ciuitate donatus, ſi Theoxeno fides habenda eſt, qui præter cætera & hoc de illo literis ac memoriæ prodidit. Sed neque, vt opinor, retro ad Scythas Anacharſis ablit, niſi Solone mortuo. Vultis igitur fabulæ finẽ iam imponã. ne ſine capite obambulet? proinde iam tempus eſt cognoſcendi, ciues, cuius rei gratia mihi Anacharſis ex Scythia, & Toxaris in præſentia venerunt in Macedoniam, ad quos Solonem quoque adultæ ætatis hominem ab Athenis adduxi. Siquidem aio, & me nõ diſsimile quiddam cum Anacharſide paſſum eſſe. Ac per Gratias vos obſecro, ne indignabundo animo mihi vitio vertatis ſimilitudinem, ſi viro regio memet ipſe cõparauero. Barbarus enim ille fuit: cæterùm nos Syros vlla in re Scythis deteriores non facilè dixeris. Atqui neque res meas cum regia magnificentia componere annitor ſimilitudine, niſi quãtum ad ea quæ diximus. Nam cũ primùm in veſtram vrbem hoſpes immigraſſem, ſtatim animo obſtupefactus ſum, viſa eius & amplitudine, & pulchritudine, ac incolarum multitudine, aliáque potentia & ſplendore omni cognito. Itaque multo tempore animo hærebã attonitus ad hæc, nec poteram cuncta abundè ſatis admiratione proſequi: cuiuſmodi quiddam & inſularis ille iuuenis cõſpectis Menelai ædibus paſſus eſt. Neque verò alium ego obtinebã animum intuitus vrbem tanto vigore vigentem, ac iuxta poetam illum omnibus bonis florentem, quibus ciuitas felix & beata ſolet affluere. Hoc iam affectus animo, deinceps de iis quæ agenda forent, mecum deliberabam. Iam enim olim conſtitutum habebam, oratione vos & laudibus illuſtrare. Quibus enim aliis oſtendi, ſilentio tam præclaram ciuitatem præteriens? Quippe quærebã (neque enim veritatem prudens celabo) ſi qui eſſent qui reliquos dignitate anteirent, & quos aggreſſus aliquis, ac hiſtoria de illis memoriæ prodita, adiutoribus vteretur ad omnia. Ibi verò mihi non vnus, quemadmodum Anacharſidi, & ille quidem Barbarus Toxaris, ſed plures, aut potiùs omnes eadem tantùm non iiſdem ſyllabis reſpondebant. Multi quidem & alii præclari & induſtrii viri, ô hoſpes, in hac vrbe habitant, nec temere alibi eiuſmodi viros inuenies périnde bonos. Duo tamen cùm primis ſunt longè optimi & præſtantiſsimi, generis ſplendore, & dignitate omnibus longè ſuperiores: cæterùm diſciplinarum cognitione ac dicendi facultate Atticæ Muſæ eos non abſurdè comparaueris. Populi mirus erga illos fauor, & ſtudium ſingulare exiſtit. Et hoc quoque quod in ciuitate optimum & præſtantiſsimum eſſe cõſtat, illorum bonitatem, & obuiam erga hoſpites humanitatem, nullámque in tanta magnitudine inuidentiam, ac reuerentiam coniunctam cum beneuolentia, tum animi manſuetudinem & morum facilitatẽ quibuſuis accedentibus expoſitam, ipſe haud dubiè aliis verbis celebrabis, paulò pòſt harum rerum facto periculo. Atque vt mireris impenſiùs ex vna eadémq; familia ſunt pater & filius. Alter quidẽ non alius, quàm ſi Solonẽ, aut Periclẽ,

aut Aristidē animo conceperis. Alter verò filius te saltem conspectū actutū domū abducturus est. Adeò præstanti corpore visendus est, & mascula quadam forma decorus & amabilis. Quòd si modò ore in vocē soluto loqui inceperit, ducet te reuinctum ab auribus. tantā dicendi venerem, & verborū suauitatem iuuenis in lingua sitam possidet. Quinetiā vniuersa ciuitas ad audiendum inhiat, quoties ad populū verba facturus progreditur: cuiusmodi aiunt Athenienſibus quondā accidisse in Cliniæ filio adamando, præterquàm quòd nō multò pòst eos amoris summè pœnitue rit, quo Alcibiadē cōplexi fuerant. Porrò hunc non ciuitas solùm arctissimè diligit, verūetiam reuerenter habere non dedignatur. In summa, vnicū hoc nobis populare bonū est hic vir, & ingens cōmoditas omnibus. Hic si te & eius pater susceperint, & tecum amicitiā & societatem fecerint, totam ciuitatē deinctā habebis. Tantùm autem ad illum manus extendenda est, nec ampliùs res tuæ erunt in ambiguo. Hæc per Iouem ab omnibus dicebantur, etsi iureiurando oratio mea mihi confirmanda sit. Ac mihi iam earū rerum facienti periculū, ne minimā quidē partem dicendo assecutus esse videor. Itaq; neq; desidiæ, neque moræ indulgendæ locus est, vt ait Poeta Ceius, verùm omnes rudentes pariter mouendi sunt, præterea nihil non dicendū & faciendum, quo in amicitiam illorū insinuemur. Quod quidem si ex sentētia consecuti fuerimus, trāquilla sunt omnia, & nauigatio nō improspera, ac mare placidum, & portus in propinquo cōstitutus.

QVOMODO HISTORIA scribenda sit:

Iacobo Mycillo interprete.

ARGVMENTVM.

Didascalicus liber est, continens præcepta, ac regulas de historia scribenda. Diuiditur autem in duas partes. In priore exposito fine seu officio Historici, & confutatis iis qui duplicem Historiæ finem faciunt, vtile videlicet & delectabile, mox vitia recenset, quò tum in verbis & compositione, tum in ipsis rebus vitanda sit, & hoc sub exē plis aliorum, quæ quîque modo, aut genere peccarint, ostendendo. In posteriore autem parte primū quæ afferre ad hanc rem, quæque antea quasi domi suæ comparata habere debeat is qui ad scribēdam historiam accedit, exponit. Deinde regulas primùm de rebus, deinde de expositione, & phrasi verborum, postremò & de partibus operis tradit, etiam hîc exemplis aliorum præcepta sua confirmā do. Orditur autem ab occasione, quam collatione Abderitici morbi amplificat.

ABderitis aiunt Lysimacho iam regnā te morbū incidisse, optime Philo, huiuscemodi quendā: Febricitari principiò quidē cœpisse per vrbem vniuersos, primo statim die febri cōtinua ac valida grauiter correptos. Circa septimū autem diem aliis quidem multus è naribus profluēs sanguis, aliis verè exortus sudor, etiā ipse immodicus, febrim dissoluit, ac finiit. Cæterùm ridicula quadā perturbatione mentes illorum idem hic morbus inuoluit. Omnes enim quasi ad Tragœdias agēdas impellebantur, & Iambica personabant, multúmque vociferabantur, Maximè autē Euripidis Andromedam canticis referebant, & Persei sermonem per vices recitabant. Plenáq; adeò ciuitas erat pallidis & macilentis illis septimanis Tragœdis notum illud,

At ô tyranne hominúmq; diuorūq;, Amor, & cætera quæ sequuntur, magna voce exclamantibus, & hoc in longum vsq;, donec superuenien te iam hyeme, frigus nimium obortū ab insania ac nugis istis cohiberet ipsos. Causſam verò eius rei videtur mihi præbuisse Archelaus Tragicus poeta, qui illis temporibus celebris erat, qui media æstate, multóque æstu, Andromedæ fabulam ipsis egerat, ita vt multi ex theatro redirent febricitantes, & mentibus euersi postea in eandē Tragœdiam delaberentur, obuersante illorum memoriæ Andromeda, ac Perseo vnà cum Medusa singulorum animis & cogitationibus obuolāte. Vt igitur alterum cum altero cōparetur, quēadmodum vulgò dicunt, Abderiticum illud malum etiam hoc tēpore plerosque doctorum inuasit: non vt ipsi quoque Tragœdias agant, nā in hoc minùs delirarent, alienis Iambicis, iisque haud malis occupati: sed ex quo obuia illa, & velut ante pedes exposita, semel moueri cœpere, puta bellum istud aduersus Barbaros, & vulnus in armenia acceptum, continuæq; victoriæ illæ, nemo vnus iam est: qui nō historiam scribere velit: imò verò Thucidides, & Herodoti, & Xenophontes, cuncti nobis facti sunt: &, vt apparet, verum illud tādem fuit, quod dicit: Bellum, omniū pater est: quandoquidem & historiarum scriptores tā multos procreauit, idq; vna hac plaga. Hęc igitur, ô amice, posteaquàm videre, atq; audire, Sinopensis illius in mentē venit. Quando enim Philippus rex ferebatur cū exercitu iam aduentare, Corinthii omnes trepidi turbari cœperūt, & pro se quisque sedulò facere, alius quidem arma apparando, alius autem saxa comportando, alius muros ciuitatis reficiendo, alius propugnacula & turres suffulciēdo, deniq; alius aliud aliquid quod ad rem pertineret, subministrando. Diogenes autem cum hæc aspiceret, quoniam ipse nihil haberet quod ageret; (nemo enim ipsum ad vllum aliquod ministerium adhibebat) cincto circum se pallio, seriò admodū & ipse dolium suum, in quo tum fortè habitabat, sursum, ac deorsum per Cranium volutare cœpit: ac rogante quopiam ex familiaribus, &, quid hoc, inquiente, Diogenes agis? Voluto, respondit ille, etiā ego dolium meum, vt ne solus ociosē feriari videar inter tot laborātes. Et ego igitur, ô Philo, vt ne solus mutus forē in hoc loquaci, ac strepero seculo, neq; perinde ac comicū aliquod sa tellitiū cū silentio hians præterueherer, non abs re facturum me esse arbitratus sum, si, quoad posibile mihi esset, etiam ipse dolium volutarem

rem: non hiſtoriam ſcribendo, neq; etiam ipſas res geſtas cõmemorãdo, non ita temerarius equidem ſum, neq; etiã hoc de me timeas licet. Noui enim quantũ periculum hoc ſit, ſi quis per ſaxa ac rupes volutet, & maximè tale, quale meum eſt doliolum, ne validè quidem ſatis etiam fictũ, ac coctum, adeò vt ſi quis exiguum aliquem lapillum ipſi illidat, ſtatim admodum teſtæ colligendæ illi ſint. Quid igitur decretũ mihi eſt? & quo pacto bellum tutò capeſſam, ipſe extra teli iactũ conſtitutus? Dicam equidem tibi. A fumo quidẽ & fluctibus, & curis, quæcunq; hiſtoriam ſcribentem circunſtant, abſtinebo meipſum: admonitionem autem quandam paruam, & præceptiones haſce modicas ſcribẽtibus ſubminiſtrabo, vt exædificationi ſaltem vnà cum illis adſim, etiamſi ab inſcriptione abfuero, ſummo tantùm digito videlicet lutum attingendo. Quanquam neq; admonitione plerique opus eſſe ſibi ad hãc rem putant, non magis quàm arte aliqua ad vadendum, aut videndum, aut edendum, ſed planè facillimũ ac promptum, & cuiuſuis hominis eſſe exiſtimãt hiſtoriam ſcribere: ſi quis modò exponere verbis poſsit, quod vtcunque in mentẽ venit. Cæterùm noſti & ipſe, ô amice, quòd hoc neq; facillimorum quippiam ſit, neque eorum quæ negligenter ac temere componi poſſunt, ſed ſi quid aliud vſquam inter ea quæ oratione traduntur, multa cura opus habet, hoc certè habet, ſi quis, vt Thucydides ait, hiſtoriam quaſi perpetuam poſſeſsionem adornet. Scio igitur paucos fore, quos mea hæc oratio conuertet, imò quibuſdã etiam moleſtus videbor, illis maximè, quibus iam opus ſuum abſolutum eſt, & hiſtoria in publicum emiſſa. Quòd ſi verò etiam laudata eſt ab iis, qui tum audierunt eam, inſania profectò fuerit ſperare illos immutaturos aliquid, aut tranſcripturos eſſe eorũ quæ iam ſemel edita atque autorata, & quaſi in regiam aulã relata ſunt. Sed tamẽ nõ abs refuerit, etiam eos ipſos admonere hîc, vt ſi quãdo bellum aliud exortum fuerit, vel Galatarũ cõtra Getas, vel Indorum contra Bactrianos (neque enim aduerſum nos puto quiſquam aliquid moue re ſuſtinebit, cunctis iam perdomitis & ſub iugũ miſsis) meliùs, ac rectiùs componere tamen poſſint adhibita hac quaſi quadã regula, ſi modò recta eadem ipſis videbitur: ſin minùs, ipſi quidem tamen eodem cubito, quemadmodum & nunc, metiantur negocium, medicus autem non admodum ægrè feret, ſi omnes Abderitæ iſti volentes, ac vltro Andromedæ fabulam agant. Porrò quãdò duplex huius conſilii opus eſt, (alia enim eligere ac ſequi docet, alia verò vitare) principiò age dicamus quænam fugienda ſint ei qui hiſtoriam ſcribet, & à quibus integrum ac purum maximè præbere ſe debeat. Deinde quibus rebus vtendo non aberrauerit à recta via, & eò quò tendit, ducente: nempe quo exordio incipiendum ſit, quo ordine res quæque iungendæ inter ſe & componendæ ſint, quis modus ſingulis adhibendus, quæ ſilentio prætereunda, quibus immorandum, & quæ curſu præteruehi ſatiùs ſit, quomodo exponenda eadem, & coaptanda ſint. Atque hæc quidem & his ſimilia poſteriore loco tractabimus, nunc autem vitia ea commemorabimus, quæ malè ſcribentes, aut componentes ſequi ſolent. Quæ igitur communia ſcriptorum vitia ſunt, in verbis, in ſonoritate, in ſententia, & cæteris malè & inſcitè compoſitis lõgum fuerit perſequi, & à præſenti inſtituto etiã alienum. Nam communia, vt dixi, omnium ſermonum vitia ſunt, quæ in verbis & concinnitate vocum peccantur. Quæ verò in hiſtoria peculiariter quidam peccant, ea facilè deprehendas obſeruando, id quod & mihi ſæpenumero vſu venit, inter auſcultandum, & maximè ſi omnibus illis aures apertas præbueris. Sed nõ intempeſtiuum fuerit, interea etiam exempli cauſa quædam eiuſmodi repetere & commemorare, quæ iam ita compoſita atque edita habentur, Ac primùm quidem illud, quantum peccent, conſideremus. Nam plerique ipſorum neglecto eo vt rem ipſam perinde vt geſta eſt, exponant: in laudibus Imperatorum, & ducum immorantur, ſuos quidem in cælum extollentes, contra autem hoſtes vltra modum deprimentes, ignari videlicet quòd nõ anguſto aliquo Iſthmo diuiſa & interſepta ſint hiſtoria & encomium, ſed magno quodam muro per medium eunte diſtincta, & muſicorum illud, δὶς διὰ πασῶν, hoc eſt bis per omnes chordas, quod dici ſolet, inter ſe diſtant. Siquidem ille qui encomium ſcribit, hoc vnum ſpectat, vt quibuſcunque modis poſsit, eum quem laudandum ſuſcepit, extollat atque oblectet: etiam ſi per mendacium fortè id cõſequatur quò tendit, parum id curat. At contrà hiſtoria nihil falſum inſeri ſibi, ne pauxillum quidem permittit, non magis quàm arteriam dicunt medicorum pueri, eam quæ trachea ſiue aſpera vocatur, quicquam potus, aut cibi in ſe recipere. Rurſum neſcire iidem videntur, quòd & poetice quidem & poemata aliud promittunt, aliud hiſtoriæ, regulaſque diuerſas habent. Nam illic quidem libertas nullius alterius arbitrio ſubiecta eſt, vnáque hæc lex eſt, quicquid poetæ ipſi viſum fuerit. Diuino enim ſpiritu agitur, & à muſis dependet, illarum numine afflatus: & ſiue equos alatos currui iungere voluerit, ſiue alios ſuper aquam, aut in ſummas ariſtas curſuros per illas attollet, nemo vetat: neque etiam quando Iupiter ipſorum ex vna catena alligata in ſublime attraxerit pariter terram & mare, quicquam ex eo ſibi metuunt, ne videlicet dirupta illa conterantur, ac pereant omnia illa deorſum præcipitata. Sed & ſi Agamemnonem laudare volunt, nemo prohibet, quo minùs illum Ioui ſimilem faciant, & quod ad caput, & quod ad oculos pertinet: quod autẽ ad pectus attinet, fratri ipſius Neptuno: & quod ad balteum, Marti: & omnino cõpoſitum quendam ex omnibus diis oportet eſſe filium illum Atrei & Aeropes. Neque enim ſuffi cit Iupiter, neq; Neptunus, neque Mars, vt ſingu li illius pulchritudinem ac formam compleant. At verò hiſtoria ſi quã huiuſcemodi adulationẽ recipiat, quid aliud quàm pedeſtris quædam poetice redditur, grandiloquentia iſta verborum carens, cæterùm reliquas illas præſtigias ac vanitates nudas abſq; verſibus, & ob hoc etiam magis

Vitia hiſtorico fugienda.

Hiſtoriæ proprium.

conſpicuas

conſpicuas oſtentans? Magnum igitur hoc, imò magis plus quàm magnum vitium fuerit, ſi quis neſciat ea quæ hiſtoriæ propria ſunt, ab iis quæ ſunt poetices, ſeparare, ſed introducit in hiſtoriam alterius ornamenta & fucum, fabulas videlicet & laudes, & eos qui in his rebus veritatis exceſſus fiunt: non ſecus ac ſi quis athletæ alicui iſtorum validorum & vehementer robuſtorum purpuram induat, ac cæteris ornamentis meretriciis eum exornet, præterea & fuco & ceruſſa faciem eius oblinat. Vt enim, Dii boni, omnino ridiculum redderet, deformando ipſum ornatu illo? atqui non hoc dico, quaſi non & laudandum in hiſtoria interdum ſit, ſed ſuo loco & tempore laudandum, modúmque rebus adhibendum eſſe cenſeo, ne qua moleſtia afficiantur ii qui in poſterum hæc eadem aliquando legent. Et in ſumma, ita hæc omnia moderanda ſunt, quaſi poſteris, non præſentibus ſcribantur, vt & paulò pòſt oſtendemus. Porrò qui putãt rectè diuidi in duo hiſtoriam, puta in iucundum, & vtile: & ob hoc & encomium in eam introducunt, tanquã quod & iucundum ſit, & delectet legentes: vides nimirum quãtum à vero aberrent, Primùm quidem diuiſione mala atque adulterina vtentes. Vnum enim opus eſt hiſtoriæ, & vnus finis, vtilitas, quæ ex ſola veritate conciliatur. Iucundum verò ſi & ipſum ſequatur, melius quidem hoc, périnde vt ſi forma ſeu pulchritudo athletam: ſin minùs, nihil vetat ab Hercule prognatum eſſe Nicoſtratum illum Iſidoti filium, generoſus cùm ſit, & vtroque colluctatore ſuo fortior, etiam ſi ipſe quidem, quod ad faciem attinet, turpiſsimus videatur, Alcæus autem formoſus ille Mileſius colluctetur cum eo, amaſius quoque, vt aiunt, ipſius Nicoſtrati exiſtens. Quare hiſtoria ſiquidem obiter, & velut auctarii modo, iucunditatem additam habeat, complures amatores ad ſe alliciet: ſed quatenus perfectum atque integrum, ídque ſolũ habet, quod peculiare ac propriũ ipſius eſt, veritatis expoſitionem dico, nõ magnã pulchritudinis rationẽ, aut curam habet. Præterea etiã illud dicere non indignum fuerit, quòd neq; iucundum adeò in hiſtoria, quod valde fabuloſum eſt, & ad laudem maximè inclinat, vtrobique auditoribus eſſe ſolet, dum non de fęce hominum, ac multa, promiſcuáq; plebe hoc intelligamus: ſed de iis qui iudicantium more, atque adeò, per Iouem, ſycophantarum modo auſcultant, quos nihil ſubterfugere facilè poteſt, vtpote ipſo etiã Argo acutiùs, ac toto corpore vndiq; omnia intuentes, menſariorum autem more, ſingula eorũ quæ dicuntur, accuratè ac diligenter explorãtes, ita vt alia quidem velut adulterina reiiciant, ea verò quæ proba ſunt & legitima, & quæ typum ſeu formam accuratè & expreſſè referũt, recipiãt atq; approbent. Ad quæ etiã reſpicere decet eos qui hiſtoriam componunt, aliorum autem nullã aut paruam habere rationem, etiam ſi rumpantur laudatores. Si verò negligetis hiſce, ſtudebis hiſtoriam ſupra modũ delectabilem facere, admixtis fabulis, laudibus, & cæteris huiuſcemodi adulationibus, celerrimè ſimilem illam reddes Herculi in Lydia. Vidiſſe enim alicubi te conſentaneum eſt pictum illum Omphalæ ſeruientẽ, atq; admodũ alieno ornatu ac habitu indutum, illa vi delicet pelle ipſius Leonina veſtita, & clauã manu tenente, eóque Herculem ſcilicet præ ſe ferẽte, ipſo autem in crocoto & purpura lanam trahente, & vapulãte ab Omphale ſandalio, &, quod turpiſsimum ſpectaculum eſt, veſtitu cum corpore non conueniente, neque ad proportionem illius quadrante, atq; ipſo deo virilem illum corporis habitum turpiter adeò effœminante. Ac multi quidem fortaſsis etiam hæc tua laudabũt: pauci vero illi, quos tu contemnis ſuauiter admodum & ad ſacietatem vſque ridebunt, aſpicientes indoctam ac diſſonam, maléque cohærentem rei compoſitionem. Nam quod vniuſcuiuſque rei proprium eſt, id pulchrum eſt. Hoc ſi mutaueris, deforme id ipſum vſu reddetur. Omitto hîc dicere quòd ipſe quoque laudas vni fortaſsis alicui iucundæ ac delectabiles ſunt, ei puta, qui laudatur: cæteris verò moleſtæ, & maximè ſi immodicos veri exceſſus, ſiue hiperbolas habuerint, quales ipſas plerique faciunt, dum beneuolentiam eorum quos laudant, venantur, & eo vſque immorantur illis, donec omnibus adulationem hanc manifeſtam reddant. Neq; enim ſecundum artem hoc facere norunt, neque adulationem tegunt, ſed irruentes conferta omnia, & incredibilia & nuda expuunt: quare neque illud conſequuntur, quod maximè intendunt. Nã qui laudantur ab ipſis, oderũt multò magis ipſos & auerſantur vt adulatores, rectè ſanè facientes, & maximè ſi virili, ac generoſo animo præditi ſunt: quemadmodum Ariſtobulo accidit, qui ſingulare certamen Alexandri & Pori conſcripſit. Eo enim ipſo legente hũc potiſsimum locũ quo pugnã hanc deſcripſerat, (putabat enim ſe maximam apud regẽ gratiam hoc pacto initurum eſſe aſsignatis illi falſò rebus quibuſdam præclariſsimè geſtis, & effictis operibus veritatem exceden tibus) Alexander accepto libro (nam tum fortè in flumine Hydaſpe nauigabant) proiecit præcipitem in aquam, & te, inquiẽs, eodẽ modo decebat Ariſtobule præcipitari, qui talia pro me ſingulari certamine pugnaueris, & elephantos ſagitta interfeceris. Et certè indignaturus ita fuerat Alexander, vt qui nec architecti illius audaciam ferre potuerit, pollicẽtis ſe mõte Atho ad illius imaginem effictũrũ eſſe, montémq; ipſum illius ſimilitudine exornaturum, ſed ſtatim pro adulatore homine illo agnito, non ampliùs neq; ad cæteras res eodem vt anteà vſus eſt. Vbi igitur delectabile illud in hiſce manet? niſi ſi quis vehementer amens adeò foret, vt oblectaretur huiuſcemodi laudibus, quarum vanitas, & confutatio ante pedes & in promptu eſſet, perinde vt homines deformes interdum ſolent, & præcipuè mulierculæ, quæ pictoribus mandant, vt ſe quàm pulcherrimas pingant. Arbitrantur enim meliùs habituram ſibi eſſe faciem, ſi pictor ipſis & plurimum ruborem illinat, & multum candoris intermiſceat pigmento. Tales plerique ſcriptorum hodie ſunt, qui & proprium & vtile quod ex hiſtoria ſperandum fuerat palpando tractant, quos odio habere conueniebat, vt qui in præſenti

ſenti adulatores manifeſti & inertes ſint,& in po
ſterũ ſuſpectũ reddant totũ negociũ propter ni-
mios veritatis exceſſus, & incredibilitatem.
Quòd ſi verò quiſpiam exiſtimat omnino iucun
ditatem per totam hiſtoriam admiſtam eſſe de-
bere,præſtet cætera illa quæ re vera delectabilia
ſunt, inter reliqua ornamenta orationis,quibus
plerique neglectis,ea quę nihil ad rem pertinẽt,
ingerunt atque inuoluunt:ego verò etiam narra
bo,quæ non ita multò antè memini me audire,
cùm in Ionia hiſtoriarum ſcriptores,atque adeò
per Iouem in Achaia quoque nuper quoſdam
auſcultarem, idem hoc bellum exponentes. Ac
per Gratias, ne quis pro dubiis aut incertis ea
habeat quæ dicentur. Nam vel iureiurando af-
firmare auſim, ſi modò vrbanum foret iuſiuran-
dum inſerere commentario,vera illa eſſe. Ac v-
nus quidem ipſorum ſtatim à Muſis exordieba-
tur,inuocando deas, vt ipſæ ad opus hoc deſcri-
bendum adeſſe vellent. Vidéſne quàm ſcitum
principium,& in promptu hiſtoria,& tali oratio
nis figurę conueniens?Déinde paulùm progreſ-
ſus,Achilli quidem noſtrum Imperatorem com
parabat,Therſitæ autem regem Perſarum:ignо-
rans videlicet quòd Achilles multò melior futu
rus ipſi fuerat, ſi Hectorem potiùs quàm Therſi
tem interfeciſſet,& ſi prior quidem bonus quiſ-
piam fugeret,perſequeretur autem ipſum multò
clarior alter. Poſt hæc adducebat & pro ſe ipſo
encomium quoddam, quo dignus eſſe qui con-
ſcriberet res geſtas adeò præclaras ac ſplendidas
videri volebat.Hinc autem deſcendens, etiã pa
triam ſuam Miletũ laudabat,illud addens, quòd
rectiùs faceret ipſe quàm Homerus,quoniam il-
le nuſquam patriæ ſuæ mentionem feciſſet.Po-
ſtremò ad finem proœmii pollicebatur nomina-
tim ac planis verbis, ſeſe noſtras res in maius
ſublaturum, Barbaros autem cõtrà etiam ipſum
per ſe debellaturum atque oppreſſurum eſſe. Ac
hiſtoriam quidem in hunc modum incipiebat,
ſimul & cauſſas vnde id bellum cœpiſſet,comme
morando:Nam ſceleſtiſsimus ac peſsimè perdi-
tus iſte Vologeſus,bellum mouere cœpit ob ta-
lem cauſſam.Atque hic quidem in hunc modũ.
Alter verò quidam Thucydidis imitator ſum-
mus quiſpiam,& ad archetypum ſeu primũ ex-
emplar admodum bene comparatus, etiam prin
cipium périnde vt ille, ſuo proprio nomine ap-
poſitum fecit,feſtiuiſsimum illudquidem omniũ
principiorum,& atticum animum planè ſpirãs:
Vide enim: Creperius, inquit, Calpurnianus
Pompeiopolita, conſcripſit bellum Parthorum
ac Romanorum,quo pacto illud inter ſe geſſe-
runt, ſtatim ab eo exorſus, quando illud pri-
mùm moueri cœptum eſt. Quare poſt tale vti-
que principium, quid tibi cætera ampliùs dicã?
quomodo videlicet in Armenia perorauerit,
Corcyrenſem illum oratorem ſe ipſum exhiben
do,aut qualem Niſibenis peſtem immiſerit,quia
partes Romanorũ ſequi noluerant:à Thucydide
mutuatus omnia prorſus,excepto ſolo Pelaſgico
& longis muris,in quibus tum habitarũt illi qui
temporibus illis peſte laborabant. Cætera verò
etiam ab Aethiopibus exorſus eſt:quare & in Ae
gyptum deſcendit,& in terram regis multam,in
illáq; ibi manſit:rectè ſanè faciẽs. Ego itaq; reli
cto illo ſepeliẽte adhuc miſeros Atheniẽſes Ni-
ſibe,abii,ſatis ſciens etiã ea quæ me digreſſo di-
cturus poſtea eſſet. Nam rurſus etiam illud abun
dè multùm nunc eſt, putare hoc eſſe Thucydidi
conſentanea atque ſimilia dicere, ſi parum reue
ritus,ea quæ ſunt ipſius illius, dixerit quiſpiam,
vt μικρὰ κ᾽ἐκεῖνα,hoc eſt,parua & illa:&, ὡς κἀὐ-
τὸς ἂν φάσκων,id eſt,vt etiam ipſe dixeris:&, ὃ δὶ ἀυ-
τὼν νὴ Δία,id eſt,non ob eam cauſſam,per Iouem:
&,κ᾽ἐκεῖνα ὀλίγῳ δεῖν παρέλιπον, hoc eſt, etiam illa
parum abfuit quin præterirem. Nam idem hic
ſcriptor multa quoque armorum & tormentorũ
genera iiſdem nominibus quibus ea Romani
vocant, perſcripſit, & foſſam itidem vt illi, &
& pontem,& ſimilia dixit. Ac mihi cogita,quan
ta hæc hiſtoriæ dignitas, & quàm Thucydidi
hoc conueniens ſit,inter Attica nomina, Italica
iſta périnde vt purpuram interponi,exornantia,
& decentia, & omnino conſonantia. Alius verò
quiſpiam ipſorum, quaſi quoddam commenta-
rium actorum nudum in ſcripta relatum, valde
pedeſtre ac humi ſerpens, périnde ac ſi miles ali
quis,aut faber,aut caupo, qui vnà cum exercitu
circumuagaretur,ea quę in ſingulos dies acta fu-
iſſent,annotaſſet,compoſuit: niſi quòd priuatus
hic modeſtior certè fuit, quippe qui ipſe quidẽ
ſtatim qualis eſſet,manifeſtè apparuerit:alteri au
tem alicui,maiori gratia prædito, quíq; hiſtoriã
alíquando aggredi poſſet, materiã ſubminiſtra-
rit. Hoc vnum in eo reprehendere ſoleo, quòd
ita tragicè inſcripſit libros ſuos,magis quàm pro
ipſorum ſcriptorũ fortuna,in hunc videlicet mo
dum: Callimorphi, medici haſtatorum legionis
ſextæ,hiſtoriarum Parthicarũ &c. & ſubſcriptus
infrà erat vnicuique libro numerus.Ac per Iouẽ
etiam proœmiũ plus quàm frigidum fecerat, ita
colligens,familiare ac proprium Medici eſſe, hi
ſtoriam ſcribere : ſiquidem Aeſculapius Apolli-
nis filius foret,Apollo autem Muſarum dux, &
omnis eruditionis princeps. Déinde quòd & Io
nica lingua exorſus ſcribere,mox neſcio qua ſen
tentia,quóve animo ſtatim admodum ad com-
munem tranſiit,ἰατρέην,hoc eſt medicam artem,
& experientiam,& quæcunque, & morbum, pro
ἰατρικήν,& πᾶσαν, & ὁπόσα,& νόσον,ἰητρεύω & πείρω,
& ὁκόσα,& νοῦσον dicens,cætera autem cum multi
tudine cõſueta atq; eadem,ac plurima etiã velut
ex triuio deſumpta.Si verò & ſapientis viri me-
miniſſe me decet, ipſum quidẽ nomen in obſcu-
ro poſitũ ſit,ſententiã autem dicã, & ſcripta pau
lò antè Corinthi edita,omni ſpe potiora.A prin
cipio enim ſtatim,in prima exordii periodo,diſ
putabat cum lectoribus, ſermonẽ omnino erudi
tum ac ſapientẽ exhibere ſtudens,quòd ſoli vide
licet ſapiẽti cõueniret hiſtoriã ſcribere.Déinde
poſt paulũ ſequebatur alius ſyllogiſmus, déinde
item alius : & prorſus per omnes figuras diſpu-
tando ratiocinabatur illi exordium iſtud adula-
torium, videlicet vſque ad ſatietatem, & enco-
mia iſta moleſta ac valde ſcurrilia, ſyllogiſtica
tamen,& diſputatoria, & contracta ſeu conden-
ſata etiã illa.Et ſanè etiam illud perquàm ineptũ

videb

videbatur mihi,& viro philoſopho,& barba cana promiſſáque minimè dignum,quod in proœmio dicebat, principem noſtrum hoc præter cæteros præcipuum & quaſi ſeorſim habiturũ eſſe,quòd eius res geſtas etiã philoſophi iam memoriæ prodere dignarentur. Nam tale,ſi modò fieret, conueniebat cogitandum nobis relinqui potiùs, quàm ipſum dicere. At verò neq; illius fas eſt obliuiſci, qui tali principio exorſus eſt: Venio dicturus de Romanis ac Perſis: & paulò pòſt:Neceſſe enim erat Perſis malè euenire. Et rurſum:Fuit Oſroes,quem Græci Oxyroen nominant:& alia id genus multa. Vides igitur vt ſimilis hic illi fuerit in eo,quòd ille Thucydidẽ hic autem Heſiodum bene admodum aſsimulabat. Iam alius quidam celebris & decantatus ob dicendi virtutem,Thucydidi & ipſe ſimilis, aut etiam melior paulò illo, omnes ciuitates, & omnes montes,campos prætereà & fluuios interpretatus eſt quàm planiſsimè ac validiſsimè, vt ipſi videbatur. Illud autem in inimicorum capita vertat malorum auerruncator Hercules. Tanta enim frigiditas inerat, quæ & Caſpias niues, & glaciem Gallicam ſuperaret. Clypeus igitur Imperatoris vix toto libro ab illo deſcribebatur, & Gorgon in vmbone, & oculi eius ex nigro & albo & cæruleo cõpoſiti: prætereà & balteus arcum cæleſtẽ imitans,& dracones inter ſe implicati,& capillorũ more dependentes. Nam Volo geſi bracca,aut frẽnũ equi,ô Hercules,quot milia verſuum vnumquodq; horũ abſoluebat! déin de qualis fuerit coma Oſroæ natantis per Tigrim,& in quale antrum effugerit,tectum videlicet ex hedera & myrto & lauro, quæ eodẽ loco creuerant,& quaſi in vnum coaluerant,atque idem illud opacũ & vmbroſum fecerant. Conſidera igitur quàm hæc ad hiſtoriã neceſſaria ſint, & quàm nõ abſq; his,ea quæ illic geſta ſunt, ſcire potueramus. Nam præ imbecillitate (qua inter ea quæ vtilia ſunt cognitu,diſcernenda labo rant)aut præ ignorantia (dum quid potiſsimùm dicendum ſit,neſciunt) ad huiuſcemodi loçorũ & antrorum deſcriptiones diuertuntur. Ac quoties in multas ac prçclarè geſtas res incidunt,ſimiles eſſe vidẽtur ſeruo recèns locupleti facto, qui domino ſuo nuper in bonis ſucceſsit,qui neque veſtem nouit quo pacto induere debeat,neq; cœnã ex more ac legitimè capere nouit, ſed ſæpenumerò irruens gallinis,& ſuillis & leporinis appoſitis, pro iis pulmẽto aliquo,aut ſalſamẽto oppletur adeò, dũ ingurgitãdo rũpatur. Hic igitur,de quo anteà dixi,etiã vulnera deſcripſit admodũ incredibilia,& mortis genera aliena, puta quo pacto in digitũ pedis maiorẽ vulneratus quidã,cõfeſtim deceſſerit:& quòd inclamãte ſolùm duce exercitus Priſco, ſeptem & octo hoſtium mortui fuerint. Prætereà & in numero occiſorum ab hac parte etiã contrà quàm in Imperatorum epiſtolis ſcriptum continetur, mẽtitus eſt. Nam circa Europum hoſtium quidẽ cecidiſſe millia trecẽta ſeptuaginta,& ſex ſupra ducentos ait,Romanorũ autem non ampliùs duobus, ſaucios autẽ factos fuiſſe nouem: quæ haud ſcio an vllus ſanæ mentis ferre queat. Iam & illud dicendũ,quod neq; ipſum paruũ eſt. Nam præ nimio ſtudio Atticæ elegantiæ,& quòd videri cupiebat vocem omnino ad eius linguç proprietatem quàm accuratiſsimè emundaſſe, volebat eodẽ pacto & Romanorũ nomina efferre,eadémq; inter Græca tranſcribere: vt Cronon quidẽ Saturninũ vocabat,Phrontim autem,Frontonem: Titanium,Titianum, & id genus alia multò magis ridicula. Prætereà idem hic de morte Seueriani ſcripſit, quòd cæteri quidem omnes decepti ac falſi ſint,qui putarunt ipſum gladio interfectum eſſe,quando inedia & cibi abſtinentia perierit:nam hanc mortẽ illi facillimã,& minimè grauẽ viſam fuiſſe:neſciens videlicet quòd totũ illud quod ille paſſus eſt,trium opinor dierũ fuit:qui autem inedia moriuntur, etiã in ſeptimũ vſq; diem pleriq; ſufficiunt. Niſi ſi quis hoc credere volet,quòd Oſroes adſtiterit expectans donec Seuerianus fame interiret, & ob hoc ante ſeptimũ diem in aciem non eduxerit. Porrò eos qui & poeticis nominibus,optime Philo, in hiſtoria vtuntur,quónam loco ponamus?eos puta, qui dicunt ἐλέλιξε,hoc eſt,ſtridorem dedit machina impulſa,& murus cadens vehementer ἐδούπησε,id eſt fragorem dedit. Et in altera parte præclaræ huius hiſtoriæ, Edeſſa igitur ita armis πόρισμα ἐγένετο,hoc eſt, circumcirca perſonabat, & ὄτοβος erat,hoc eſt fremitus,qualis maris tẽpeſtuoſi eſſe ſolet. Et,omnia illa κόναβος, id eſt, tumultus ac ſtrepitus erãt. Et, ipſe dux ἐμόρμιζεν,hoc eſt,animo huc atque illuc verſabat, quo pacto potiſsimùm muros inuaderet. Déinde autem inter hæc,adeò humilia & abiecta nomina, adeò plebeia & mendicis conuenientia multa infarta erant, in quibus velut rimæ aut lacunæ cæteræ obturarẽtur,quale eſt illud ἐπέτειλεν ὁ στρατοπεδάρχης ᾧ κυρίῳ,hoc eſt,ſcripſit caſtrorum præfectus domino. Et,οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐγχρήζοντα,id eſt,milites emebant neceſſaria. Et,ἤδη λελάμβανοι πόρι ἀυτὸς ἐγίγνοντο: hoc eſt,iam loti ad ipſos venerunt:& id genus alia. Vt mihi hæc res perſimilis videatur eſſe Tragœdo,qui altero quidem pede calceamento alto & grandi incedat, alterũ autem ſandalio ſubligatum habet. At verò & alios quoſdam reperias, qui proœmia ſplendida tragica, & excellenter longa compoſita habent, vt ſperes ex eo,quæ ſequentur,omnino mirabilia quædam auditurum te eſſe: at mox corpus ipſum hiſtoriæ exiguum quoddam & ingeneroſum ſubtexunt: vt & hoc non diſsimile videatur puero aut infanti alicui, ſicubi fortè vidiſti Cupidinem ludentem, perſonam Herculis amplam & magnam, aut etiam Titani alicuius induentẽ. Statim igitur,qui auſcultant, acclamare ipſis ſolent notũ illud,Parturiũt montes, &c. Decet autẽ non ita,ſed ſimilia inter ſe omnia,& eiuſdem coloris eſſe,& capiti reliquũ corpus reſpondere,vt non aurea quidem ſit galea, thorax autem omnino ridiculus,ex pannis alicunde vetuſtis, aut pellibus putribus conſutus: déinde & clypeus ſalignus, & tibialia conchis incruſtata, aut ex corio porcino facta. Videas enim perquã multos huiuſmodi hiſtoriarũ ſcriptores,qui Rhodii illius Coloſſi caput,nani alicuius, ſeu

pumil

pumilionis corpori imponant. Vt rurſum alios, qui corpora ſine capitibus introducunt, abſque proœmiis,& ſtatim ab ipſis rebus incipiẽtes,qui & Xenophontis ſectatores in hoc videri volũt, quoniam & ipſe ſic exorſus eſt, Darii & Paryſatidis filii naſcuntur duo, &c. & aliorum veterũ ignorantes quòd quædam proœmia vi ſeu poteſtate ſunt,quę pleroſque latent,vt alibi oſtẽdemus. Quanquam hæc omnia adhuc tolerabilia ſunt, quæcunq; vel circa compoſitionem verborum, vel reliquam diſpoſitionem peccantur: at verò circa ipſorum quoq; locorum deſcriptiones mentiri,idq; non ſolùm paraſangas aliquot, ſed & totas manſiones, quantum vnius diei itinere caſtra promoueri ſolẽt,illud quæſo cui honeſto aut pulchro comparabimus? Vnus igitur quidam adeò oſcitãter ac deſidioſè res ipſas collegit,vtpote neque Syro aliquo conſulto,neque notum illud quod vulgò dici ſolet, Epicureorũ fabulis de his ipſis rebus auditis, vt cùm de Europo mentionem faceret,in hunc modũ dixerit: Europus,inquiens, ſita quidem eſt in Meſopotamia, manſionibus duabus ab Euphrate diſtans: deduxerunt autem eam coloniam Edeſſæi. Neque hoc illi ſatis fuit, ſed & patriam meam Samoſata, idem generoſus ille in eodem libro ſublatam vnà cum ipſa arce & muris in Meſopotamiam tranſtulit,ita vt tota ambiretur ac terminaretur vtroque flumine, vtrinq; altero quaſi cutem illius præterlabendo radẽte, & tantùm non ipſos muros alluẽte. Ridiculum autem etiam foret, ſi tibi nunc Philo apologiã aliquam contexã,quòd neq; Parthus,neq; Meſopotamita ſim: inter quos relatum me egregius iſte ſcriptor collocauit. Quin & illud valde ſcilicet credibile idẽ hic de Seueriano dixit,appoſito etiam iureiurando,quòd quæ dicat, ex quodã audierit eorũ qui ex ipſo eo opere effugerunt. Neq; enim gladio illum mori voluiſſe,neq; venenũ bibere,neq; laqueo collum innectere,ſed mortem quandãexcogitaſſe tragicam,&,quod ad audaciam attineret, omnino externam ac peregrinã. Fortè enim habuiſſe ipſum admodũ magna vitrea pocula,ex vitro pulcherrimo facta. Poſtquàm igitur omnino decretum illi fuiſſet mori,fracto ex ſcyphis maximo, vno quodam cruſtorum vſum eſſe ad cædem,inciſo videlicet gutture,vitro. Atq; ita neque gladium,neq; lanceam reperit,quo moreretur, dũmodo virilis ipſi & heroica mors obtingeret. Poſtea autem, quoniam Thucydides funebrem orationem quandã habuit pro iis qui primi tum eo bello occubuerunt, ipſe quoq; Seueriano talem habendam eſſe cenſuit. Omnibus enim ipſis cum Thucydide, eo qui nihil in culpa fuit eorum malorũ quę in Armenia acciderant, æmulatio atq; cõtentio eſt. Sepulto igitur Seueriano magnificè, adducit ad tumulum Afranium quendam Centurionẽ,æmulum Periclis, qui talia ac tanta rhetorico more de illo perorauit, vt ego,per Charites,multũ admodũ lacrymarũ præriſu effunderẽ,& maximè quando rhetor iſte Afranius ad finẽ orationis lacrymans pariter cum miſerabili ploratu,ſumptuoſarũ cœnarũ & propinationũ illarum mentionem faciebat, déinde & Aiacis quendã colophonem imponebat. Nã gladio euaginato,generoſè admodũ, & vt Afraniũ decebat,aſpicientibus omnibus ſeipſum ad tumulum iugulauit, non indignus per Bellonam, qui multò antè mortuus fuiſſet, ſi talia rhetoricatus eſſet. Atque hoc dixit idem aſpicientes omnes tum qui aderant,admiratos fuiſſe,laudaſſéq; Afranium ſupra modum. Ego verò etiam cætera illius damnabam,vt qui tantùm non offarum & ollarum meminiſſet,& placentarum memoria il lacrymaretur. Hoc tamen præter cætera reprehendi,quòd non ſcriptore ipſo & actore fabulæ huius ante ſe iugulato mortuus fuerat. Multos autem & alios conſimiles his commemorare tibi amice Philo poſſem:veruntamen paucis quibuſdam adhuc additis, ad alteram promiſsionis partem tranſibo,puta ad id conſilium,quo pacto rectiùs ac meliùs hiſtoriam ſcribere quiſpiã debeat. Sunt enim quidam,qui,quæ rerum geſtarũ maximæ,& memoria digniſsimæ ſunt,& prætermittant,aut quaſi in tranſcurſu tantùm attingãt: præ imperitia autem,& ineptitudine, & ignorantia eorum quæ dicenda vel tacenda ſint, ea quæ minima ſunt,admodum prolixè & laborioſè immorando verbis exponunt, non aliter ac ſi quis Iouis Olympici vniuerſam pulchritudinem ac formam,quæ tanta ac talis eſt, non videat, nec laudet,neq; etiam iis qui de ea neſciunt,quicquã narret,ſed ſubſellii rectitudinẽ & expolitionem, & crepidinis cõcinnitatem admiretur,& hęc admodum cum multa diligentia & cura exponat. Equidem audiui quendam,qui pugnam eam quę ad Europum cõmiſſa fuit,ne totis quidẽ ſeptem verſibus prætercurrebat:viginti autem menſuras aut etiam ampliùs aquæ conſumpſerat in frigidam, & nihil ad nos pertinentem narrationem, quo videlicet pacto Mauritanus quidam eques, Mauſacas nomine, præ ſiti errans per montes, deprehenderit Syros quoſdam agreſtes, prandiũ apponentes, & quòd principiò illi metuerint ipſum: déinde verò intellecto quòd ex amicis vnus eſſet, receperint ad ſe hominem, & cibum præbuerint. Nam & illorum fortè quendam aliquando in Mauritaniam profectum fuiſſe, cùm ipſius frater in ea terra militaret. Poſt hæc fabulæ longæ & narrationes quo pacto ipſe in Mauritania venatus eſſet,& vt vidiſſet elephantos multos in eodem loco paſcentes,& quòd parum abfuerit quin à leone deuoratus fuiſſet: déinde & quãtos piſces emerit Cæſareæ. Atq; ita egregius iſte hiſtoricus relictis tot cædibus circa Europũ factis, tot prælioru motibus, & fœderibus neceſſariis, & cuſtodiis aliis,aliis oppoſitis,vſque in profundam veſperam ſubſtitit,aſpiciens Malchionem Syrum iſtum Cæſareæ Scaros ingentes videlicet ementem. Et niſi nox occupaſſet ipſum, fortaſſis & ad cœnam cum illo veniſſet,ſcaris iſtis iam apparatis. Quæ niſi ille tam diligenter hiſtoriæ tradidiſſet,magnas nimirum res ignoraturi nos fuiſſemus: & damnum hoc Romanis intolerabile fuiſſet,ſi Mauſacas iſte ſitiens potum nõ inueniſſet,ſed incœnatus ad caſtra reuerſus eſſet. Atqui quàm multa alia longè magis neceſſaria volens ego nunc prætereo!quemadmodum & tibicina

In Anabaſi Xenophontis.

Vitia rerũ.

Mendaciũ.

Id eſt, duorum dierũ itinere.

bicina quædam venit ex propinquo vico ad eos, & vt dona mutuò inter ſe dederunt, Mauritanus videlicet ille Malchioni lanceam, hic autẽ contrà Mauſacæ fibulam: atque alia multa talia, quæ pugnæ illius ad Europũ ipſa adeò capita & ſummaria ſunt. Próinde meritò dixerit quiſpiam, tales ſcriptores roſam quidem ipſam non videre, ſpinas autem quæ iuxta radicem enaſcuntur, diligenter contemplari. Iam alius quidam, ô Philo, admodum & hic ridiculus, qui alterum pedẽ ne extra Corinthum quidem vnquam protulerat, neque ad Cenchreas vſq; peregrè profectus fuerat, nedum Syriam aut Armeniam conſpicatus, in hunc modum exorſus eſt: memini enim: Aures quàm oculi minùs fide digni ſunt. Próinde ſcribo quæ vidi, non quæ audiui: atq; ita diligenter omnia viderat, vt diceret dracones Parthorum (ſignum hoc autẽ multitudinis ipſorum eſt, mille enim dracones viuos draco producit) ingentes eſſe, generaríq; in Perſide paulò ſupra Iberiam. Hos autem antea quidem ex haſtis ſiue longuriis ſuſpenſos, illos in altum attollere, eóque terrorem iis qui à longe aduentarent, facere ſolere: in ipſo verò prælio: quando iam congreſſi ſunt, ſolutos illos in medios hoſtes immittere: nimirum multos noſtrorum hoc pacto deuoratos eſſe, alios autem, implicantibus & compungentibus ipſos illis, ſtrangulatos & confractos: adſtitiſſe autem ipſum, atque hæc vidiſſe, in tuto tamen, nempe ab arbore quadam excelſa ſpectando. Et rectè ſanè fecit, quòd propiùs ad feras iſtas non acceſſit: neque enim nos tam egregium ſcriptorem, & qui eminus ipſe præclara ac magna adeò in hoc bello effecerit, nunc haberemus: nam & pericula multa ſubiit, & vulneratus eſt circa ſuram, à Cranio videlicet iter faciens ad Lernam. Atq; hæc Corinthiis audientibus recitabat, ſatis ſcientibus illis quidem quòd ne in pariete pictum quidem bellum vnquam vidiſſet. Sed nec arma ille quidem norat, neque machinas quales eſſent, neq; ordinum aut acierum nomina: prorſus enim ſtudio habuit πλαγίαν, hoc eſt obliquam vocare phalangem, ἐπὶ κέρως autẽ, hoc eſt protentis cornibus, id quod exporrecta fronte educere dicitur. Alius autem ſuauiſſimus quidam cuncta à principio ad finem vſque geſta, quæcunque in Armenia, quæcunque in Syria, quæcunque in Meſopotamia, prætereà quæ ad Tigrim, quæq; in Medis acciderant, ne totis quidem quingentis verſibus complexus ſcripto edidit, eóque facto hiſtoriam compoſuiſſe videri volebat: inſcriptionem verò parum abſuit, quin longiorẽ ipſo libro inſcripſerit: videlicet hoc modo: Antiochiani certaminis Apollinis ſacri victor (nam curſus certamine, quod Dolichum vocant, puer olim vicerat) eorum quæ in Armenia, in Meſopotamia, & in Medis à Romanis nunc geſta ſunt, hiſtorica narratio. Iã & quendam ego audiui, qui quæ futura eſſent, hiſtoriæ commendarat, & Vologeſi captiuitatem videlicet, & Oſroæ cædem, quemadmodum leoni obiiciendus eſſet, & poſtremò omnium etiam multoties illum deſideratũ à nobis triumphũ. Adeò omnino vatis in modum ſeſe gerens, properabat iam tum ad finẽ ſcribendi. Quin & ciuitatẽ idem iam in Meſopotamia condidit, magnitudine maximã, & pulchritudine pulcherrimã: adhuc tamen ſpeculatur & deliberat an eam Nicæam à victoria cõueniat nominari, an verò Homonœam, an etiam Ireniam. Et ob hoc quidem adhuc in dubio pendet, & ſine nomine præclara illa ciuitas nobis, nugis multis & faſtu hiſtorico refer ta. Quæ verò in India poſthàc agentur, etiam ea promiſit ſe iam nunc ſcripturum eſſe: prætereà & deſcriptionem maris exterioris nauigantibus traditam. Neque promiſsiones modò hæ ſunt, ſed & proœmium Indicæ hiſtoriæ iam compoſitum eſt, & tertium tagma, ſeu tertius liber. Ac Galli quidem, & Maurorum pars quædam modica cum Caſsio, omnes iſti iam Indum fluuium traiecerunt. Cæterùm quid facturi ſint, aut quomodo excipient elephantorum incurſus, non multò pòſt egregius iſte ſcriptor à Muſuride, aut ex Oxydracis ad nos ſcribet. Huiuſcemodi multa, præ inſcitia & imperitia nugantur, ea quæ viſu digniſsima ſunt, neque videntes, neque etiam ſi videant, pro dignitate exponere ſcientes, excogitantes autem & effingentes quicquid temerè in linguam, vt aiunt, venerit. Etiam numero librorum prætereà ſuperbiẽtes, & maximè inſcriptionibus. Nam rurſum & hæ omnino ridiculæ ſunt, vt iſtius neſcio cuius Parthicarum victoriarum libri tot, vel tot: & rurſum Parthidos primus, ſecundus, &c. vt Atthidos ſcilicet. Alius etiam vrbaniùs pauló. Nam legi Demetrii cuiuſdam Sagalaſenſis Parthonicica. Non quòd prorſu habeam, & illudam hiſtoriis adeò præclaris, ſed vtilitatis cauſa hæc cõmemoro, quòd quiſquis hæc atq; huiuſmodi alia euitarit, is bonam partem hiſtoriæ rectè ſcribendæ conſecutus iam ſit, imò pauca adeò illi etiam deſunt, ſi modò verum illud eſt quod Dialectica tradit, quòd eorũ inter quæ medium nullum eſt, altero eleuato, alterum contra deprimitur. At verò area ipſa, dixerit quiſpiam,, purgata probè iam eſt, ac ſpinarum quicquid fuit, & rubi exciſi, reliquorum autẽ ruinæ ac rudera iam exportata ſunt: & ſi quid aſperum ante fuit, id totum ſublatum & complanatũ eſt: quare tempus iam eſt vt ædificiũ aliquod ſuperſtruas etiam ipſe, quo oſtendas nõ modò aliorum euertendis generoſum eſſe te, verùm etiam per teipſum excogitando atque inueniendo tale aliquid præſtare poſſe, quod & dexteritatem quãdam præ ſe ferat, & à nemine ne Momo quidem reprehẽdi ac carpi queat. Aio igitur eum qui optimè conſcribere hiſtoriã volet, duo hæc præcipua domo ſecũ & de ſuo afferre debere: Prudentiam quandam ſiue intellectum ciuilem, & poteſtatem dicendi. Quorum alterum quidem nulla doctrina traditum, naturæ donum quoddam eſt: dicendi autem poteſtas, multa exercitatione, aſſiduóque labore, & imitatione veterum comparãda erit. Atque hæc quidem extra artem ſunt, neque me conſultore opus habent. Neq; enim prudentem ſiue intelligẽtem, & acutũ reddere eum qui nõ natura talis fuerit, libellus hic meus promittit: quoniam magni ſanè æſtimandus, imò omnibus anteferendus foret, ſi transformare, &

quaſi

quaſi nouo quodam ornatu induere huiuſmodi ille poſſet, puta vel ex plumbo aurũ reddere, vel ex ſtanno argentum, vel ex Conone Titormum, vel ex Leotrophide Milonem efficere. Verũ artis & cõſilii vtilitas ea eſt, nõ vt ea ſuppeditent, quæ antè adſunt, ſed vt illis rectè ac conuenienter vti doceant. Quo pacto nimirum & Iccus, & Herodizes, & Theon, & ſi quis alius artis palæſtricæ magiſter, atq; exercitor fuerit, pollicerentur tibi Perdiccã hunc acceptũ (ſi modò hic eſt ille, qui nouercam amauit, & ex eo contabuit, & non potiùs Antiochus Seleuci filius, Stratonices illius amore captus) Olympionicen reddere, qui cum Theagene Thaſio illo, aut Polydamante Scotuſſeo, certamine congrederetur, nõ vt naturam, & ingenium ad eam rem ſuppeditarent, ſed vt materiam iam antè à natura datam, & ad hanc palęſtræ exercitationem ſuſcipiendam idoneã, atq; habilem, per artem multò meliorem redderent. Quamobrem abſit & nobis hæc inuidia promiſſionis, vt artem aliquam rei adeò magnæ, ac difficili nos inueniſſe dicamus. Neq; enim quemuis acceptum reddere hiſtoricum nosvelle dicimus, ſed ei, qui natura intellectu bono præditus, & ad dicendum quàmoptimè exercitatus fuerit, viam quandã oſtendere rectã (ſi modò talis vlla appareret) qua vtendo, citius, atq; aptius ad finem & ſcopum vſq; quò tendit, peruenire poſsit. Nõ enim neq; illud dixeris, eum, qui intelligentia præditus fuerit, arte, ac doctrina earũ rerũ, quas ignorat, opus non habere. Nam ſi abſq; doctrina, & inſtitutione cithara hudere poſſet, etiam tibia canere, ac cætera omnia ſciret. Nunc autẽ, niſi doctus ab aliquo, nihil quicquam eorum manu facilè attingit: at demonſtrante aliquo viam, ac rationem, & diſcit facillimè, & rectè idem adminiſtrat per ſe ipſum. Proinde nobis quoq; nunc talis diſcipulus tradatur, qui & ad intelligẽdas res, & ad dicendum non ſit degener, ſed acutum tuea tur, poſsitq; rebus vti, ſi cõmittantur illi, ac animum habeat militarem, ſed tamen cum ciuilitate coniunctum: & experientiam, quam ducis militaris eſſe conuenit. Deniq;, per Iouem, & in caſtris aliquando verſatus ſit, & milites ipſos, ſeu cùm ad prælia exercentur, ſeu eũ re ipſa in aciem educuntur, conſpicatus ſit: præterea & arma norit, & machinas quaſdam, & quid ſit diductis cornibus, & quid exporrecta frõte inſtruere aciem: quomodo cohortes, & quomodo turmæ conſtituantur: vnde, & quid erumpere, & quid item circunducere equitem ſit, ſciat. Et in ſumma, neq; eorum quiſpiã ſit, qui domi deſidentes nuſquam foras ipſi progrediuntur: neque facilè credat iis, quæ ſolùm ab aliis narrari audiet. Maximè autẽ & ante omnia libero animo ſit, vt neque metuat quenquam, neque ab vllo ſperet quicquam: quoniam ſimilis hoc pacto foret malis iudicibus, qui vel ad gratiam, vel ad odium accepta mercede ſententiam ferunt. Quin neq; curet magnopere neque Philippum oculo ab Aſtere Amphipolitano iſto ſagittario priuatum circa Olynthum, ſed talem qualis re ipſa eſt ſpectãdum proponat: neque illi Alexãder grauiter ſe excruciet ob Cliti cædem crudeliter in ipſo conuiuio perpetratam, ſi planè ac manifeſtè coloribus ſuis depingẽdus ſit: neq; item Cleon illum perterrefaciat, eò quòd multum in concione potens ſit, & ſuggeſtum ſiue tribunal, quaſi poſſeſsionem ſuã detineat, quò minus hominẽ exitioſum & inſanũ hunc eſſe dicat: deniq; neq; tota Athenienſium ciuitas abſterreat illum, ne non vbi de cladibus in Sicilia acceptis hiſtoriam cõpoſuerit, omnia iſta commemoret, quo pacto & Demoſthenes captus fuerit, & Nicias mortem obierit, quomodo exercitus ſiti laborarit, & qualem aquã biberint, & vt inter bibendum plerique trucidati fuerint. Exiſtimabitur enim (id, quod iuſtiſsimũ eſt) ab iis, qui ſana mente præditi ſunt, non ipſe in culpa eſſe, ſi ea, quæ infeliciter, aut ſtultè geſta ſunt, ita vt geſta ſunt, narrabit. Nõ enim ipſe talia fingit, ſed verbis tãtùm indicat, atq; exponit. Quare etiam ſiue prælio nauali ſuperati fuerint, non ille tamen is eſt, qui eos ſubmergit: ſiue in fugã conuerſi fuerint, neque idem ille eſt, qui eos perſequitur: niſi ſi cùm optandum fuerat, ne quid tale eueniret, ille hoc intermiſit: quandoquidem ſi tacendo hæc, aut in diuerſum narrando, corrigi, aut emendari poſſent, facillimum fuerat Thucydidi, vno ac tenui calamo inuertere quidem Epipolarum munitiones, ſubmergere autem Hermocratis triremem, & execrabilem iſtum Gylippum confodere interea dum vias obſtruit, & foſſis intercludit. Denique & Syracuſanos in lapicidinas coniicere, Athenienſibus verò copiam facere tum Siciliam, tum Italiam cum prima illa Alcibiadis ſpe circunnauigandi. Verùm enim, opinor, ea quæ ſemel facta ſunt, neque Clotho reuoluet denuò, neque Atropos in diuerſum mutabit. Proinde hiſtorici opus vnum eſt, vt quæq; perinde ac facta ſunt, exponat. Hoc autem facere non poterit, donec vel Artaxerxem metuerit, medicus ipſius exiſtens, vel ſperat Cãdyn purpureum, & torquem aureum, & equum ex Niſæis illis aliquem ſe accepturum eſſe, mercedem videlicet laudum earum, quas ſcriptis inſeruiſſet. At neque Xenophõ illud faciet, iuſtus ſcriptor, neque Thucydides, ſed ſiue priuatim oderit quoſdam, multò magis neceſſarium putabit eſſe id, quod publicum eſt: veritatémque pluris faciet, quàm inimicitiam: ſiue etiam amauerit, tamen non parcet illi, quiſquis peccauerit. Vnum enim hoc, vt dixi, proprium hiſtoriæ eſt, at ſoli immò landum veritati, ei, qui ad hiſtoriam ſcribẽdam accedet, cætera verò omnia poſtponenda. Et in ſumma, vlna vna & mẽſura certa eſt, aſpicere nõ ad præſentes auditores, ſed ad eos, qui in poſterũ in his ſcriptis legendis verſabuntur. At ſi quis continuò beneuolentiam, & fauorem captat, meritò in parte adulatorum recẽſebitur, quos olim hiſtoria ſtatim ab initio auerſata eſt, non minùs quàm comẽdi artem Gymnaſtice. Alexandri igitur hoc quoque dictũ refertur: Libenter, inquit, in vitam pauliſper redirem, ô Thneſicrates, poſt mortem, vt cognoſcerem quo pacto hæc legerent homines, qui tum erunt. Nam ſi nunc ea laudant, & amplectuntur, mirum non eſt. putant enim nõ paruo illectamento, videlicet iſto quiſque ſibi beneuolentiam apud me conciliaturos

Titormus Aetolus quidã fuit corpore proceroro, & robore incredibili, qui & Milonẽ viribus ſuperauit. vide Cælium li. 23. cap. 36. Leotrophides verò, corpore tenui ac macilẽto fuit, vnde & prouerbium, Macilẽtior Leotrophide. huius & Suidas meminit.

De Epipolis, Hermocrate, & cæteris, Thucydides libro 6. & 7

Niſæi equi velocitate cõmendantur, à loco Perſidis Niſæ vocati. Suidas.

Libertas hiſtorici.

Alludit ad locũ Platonis in Gorgia, qui comendi artẽ Gymnaſticæ opponit inter adu-

latorias artes videlicet.

esse. Homero itaque quanquam fabulosa plurima de Achille scripserit, nonnulli tamen eò adducuntur vt illi iam & fidem adhibeant, vnum hoc argumẽtum ad demonstrationem veritatis magnum existimantes, quòd nõ de viuo illo scripsit. Non enim causam aliquam vident cuius gratia mẽtiretur. Talis igitur mihi sit historicus ille vt & metu careat, & nullis muneribus corrũpatur, & liber sit, & dicendi libertatẽ, ac veritatem amet, &, quemadmodum Comicus ille ait, ficus ficus, ligonem ligonem nominet: non odio, neque amicitiæ quicquam tribuens, non parcens, aut misereſcens, aut erubescens, aut exorari se facilè patiens: æqualis iudex, ac beneuolus omnibus, eò tamen vsque, dum ne alteri plus æquo aliquid tribuat: hospes in libris, ac peregrinus: suis legibus viuens: nullius imperio subiectus: non quid huic, aut illi placiturum sit, secũ cogitans, sed id, quod actum est, exponẽs. Thucydides igitur bene admodum lege hoc constituit, & virtutes, ac vitia historicorum inter se discreuit, qui cum videret Herodotum in summa admiratione esse, adeò vt & Musæ vocarentur ipsius libri, possessionem tamen ait se scribendo compositurum esse, quæ in perpetuum duret, potiùs quàm quæ ad præsens certamen comparetur: neque se id, quod fabulosum sit, amplexurum, sed veritatem rerum gestarum relicturum posteris esse: deinde & vtilitatem addit, & quem finem is qui rectè sapit, historiæ statuere debeat, vt si quando etiam rursus similia quædam incidant, inquiens, ad hæc descripta respicientes, rebus ciuitatis rectè vti possint. Ac animo quidem & sententia tali præditus historicus ille mihi accedat: voce autem, & expositionis vi, vehementi illa quidem & aspera, & circuitionibus continua, deinde & aggressionibus flexa & rotunda. Præterea & reliqua oratoriæ facultatis grauitate non ita valde instructus, & acuminatus scripturam exordiatur, sed sedatior paulò & trãquillior sit. Ac sententiæ quidem inter se iunctæ ac sociatæ & densæ sint: dictio autem plana & ciuilis, quàm significãtissimè manifestans id cui adhibetur. Nam vt mentis scriptoris scopum hunc proponimus, libertatem dicendi videlicet, & veritatem, ita & voci eius vnus hic scopus & primus propositus sit, vt planè indicet, & quàm lucidissimè rem ipsam declaret, verbis neque obscuris, & extra communem vitam positis, neque etiam vulgaribus istis & tabernariis, sed ita vt & à plerisque intelligantur, & ab eruditis laudentur. Iã verò & figuris & exornationibus vtatur minimè molestis, minimèque affectatis: quoniã perinde vt ius aliquod orationem quoque rectè conditam exhibere debet. Ac sententia quidem etiam cum poetice communicet, eiúsque partem aliquam contingat, in quantum grandiloqua & in sublime elata etiam illa est, & maximè quoties aciebus & pugnis, & naualibus præliis cõcurret. Opus enim tunc erit poetico quopiam vento, qui secundo flatu vela impleat, & sublimem, ac per summos fluctus nauem sublatam prouehat. At dictio tamen humi incedat, cum pulchritudine quidem ac magnitudine eorum, quę dicũtur, simul elata, & iisdem quàm maximè licet, assimilata, cæterùm neque peregrinitatem præ se ferens, neque intempestiuè exultans, quasi quodam furore concitata. Periculum enim est ipsi, ne, quod vel maximum est, prorsus de statu mentis emoueatur, & in Corybãtem istum poetices impingat. Quare maximè tum fidendum fræno est, & ratione vtẽdum: illud scientes, quòd & in verbis non mediocre malũ hippotyphia est. Proinde satius fuerit sententia tunc super equo incedente, expositionem seu dictionem humi iuxtà currere, ephippio adhærentem, vt ne à tergo relinquatur cursu præterueeta. At verò & compositione vocum temperata, ac media quadam vtendum est, ita vt neque nimiùm distrahantur ac dissocientur (nam hoc asperum foret) neque rursum numerosè omnia, id quod plerique studeant, continuẽtur. Alterum enim vitiosum, alterum autem auditoribus molestũ est. Ipsæ verò res non vt fortè sese offerunt, ita construendæ statim sunt, sed diligenter, ac laboriosè de iisdem sæpius etiam interrogare decet, ac maximè præsentem, & coràm intuentem. Quòd si autem hoc fieri nequeat, tum iis aduertere animum, qui syncerè & incorruptè magis narrare videbuntur, & quos putaueris minimum vel ad gratiam, vel odio detracturos aliquid, aut etiam addituros esse rebus gestis. Iámque etiam hic quispiam sit, qui & coniecturis colligere facilè, & quod probabilius fuerit, constituere possit. Ac posteaquàm iam omnia, aut etiam plurima collecta habuerit, principiò capita rerum, & quasi summarium aliquod contexat, delineétq; corpus quoddam rude & informe, & nullis adhuc articulis expressum. Posteà autem superaddito ordine, & formam inducat, & colorem dictione adhibeat, & singulis explicandis immoretur, & eadem numerositate quadam concinnet: & in summa, similem se tum gerat Homerico Ioui illi, qui nũc quidem equestrium Thracum terram aspicit, nunc autem rursum ad Mysorum terram oculos deflectit. Eodem enim pacto & ipse nunc quidem ad res Romanorum seorsim aspiciat, indicétque nobis quales eæ apparuerint ex alto intuenti sibi: nunc autem rursum ad res Persarum se conuertat: postea etiam vtrosque pariter contempletur, puta cùm inter se pugna congressi fuerint. Etiam in ipsa acie non ad vnam tantùm partem respiciat, neque ad vnũ aliquem equitem, aut peditem, nisi Brasidas quispiam fuerit, qui de naui prosiliat, aut Demosthenes, qui scalas rescindat, & ascensum in terrã prohibeat. Ac duces quidem primùm omnium intueatur, & si quid hortati fuerint, illud quoq; audiat, & quo modo, & qua sententia atque consilio aciem instruxerint, videat. Postquàm autem iam manus conserte fuerint, cõmunis vtriusque partis contemplatio sit, ac tum velut in trutina appendat, & examinet ea, quæ geruntur, simúlque & persequatur fugientes, & fugiat eum cedentibus. At omnibus hisce modis quispiam adhibeatur, ne ad satietatem vsque, néve ineptè, néve etiam iuueniliter progrediatur, sed cum facilitate quadam absoluat sese. Atque his hic alicubi subsistere iussis, ad illa trãsgrediatur, si festinat. Deinde

Hiſtoricus qualis esse debet.

Herodoti libri Musæ inscripti.

Quæ in verbis & compoſitione ſpectari debent.

Hippotyphiam Græci pro ingẽti fastu, & nimia gloriæ affectatione accipiunt. Nã ἵππος in cõpositiõe auget, τύφος autẽ superbiam & fastum significat.

Intelligit ea, quæ in oppugnatione Pyli acciderũt, de quibus Thucydides lib. 4.

de rurſum huc redeat, abſolutus atque paratus fu turus quandocunque illa reuocauerint. Ac ad omnia feſtinet, & quatenus fieri poteſt, eadẽ tempora omnibus tribuat, tranſuolétque ex Armenia quidem in Medos, hinc autem curriculo vno in Iberiam, inde in Italiam, ita vt nullam occaſionem prætermittat. Præcipuè autem ſpeculo ſimilem animum gerat, liquido videlicet, ac ſplendido, & qui centrum accuratè impreſſum habeat, & qualeſcunque operum formas receperit, tales eaſdem etiam ſpectandas exhibeat: peruerſum autem & obtortum, aut colore diuerſum, aut ſpecie mutatum nihil reddat. Non enim perinde ac oratoribus ſcribunt, ſed ea quidem, quæ dici debent, ſunt, & mox dicentur: facta enim iam ſunt: cæterùm ordinare oportet, & exponere ipſa. Quare non quid dicant, quærendum ipſis eſt, ſed quomodo dicant. Prorſus autem putandum eſt, eum, qui hiſtoriam ſcribit, Phidiæ, aut Praxiteli, aut Alcameni, aut alteri cuipiam illorum ſimilem eſſe oportere. Non enim neque illi aurum, aut argentum, aut ebur, aut aliam materiam faciebant, ſed illa anteà præexiſtebat, & quaſi ad eã rem præparata erat, ſuppeditantes illam Eleis, aut Atheniẽſibus, aut Argiuis: illi verò fingebant tantùm, & ſecabant ebur, & poliebant, & cõglutinabant, & concinnabant, atq; auro incruſtabãt. Et hoc artis illorum erat, materiam videlicet cõmodè exædificare. Idem ferme igitur & hiſtorici opus eſt, vt videlicet ea quæ facta ſunt, bene ac rectè componat, & quàm fieri poteſt clariſsimè ſpectanda exhibeat. Ac quando is, qui ea ſic ſcripta recitari audiuit, putat ſe poſtea etiam videre, quæ dicta ſunt, atque inde ea laudat: tum demum opus hoc exactum & abſolutum erit, propriámque, ac veram laudem hiſtorico illi Phidiæ ſiue artifici ſuo retulit. Porrò omnibus iam ita adornatis, atque paratis, etiã abſque procœmio interim exordiri licebit, quando videlicet non admodum vrget, ac poſtulat ipſa res præoccupari quædam, & quaſi ad futurum opus præfatione aliqua præparari. Potentia verò, ſeu tacitè etiam tunc procœmio vtetur, indicante videlicet, ac manifeſtum faciente de quibus rebus dicendum ſit. Quando autem etiam apertè procœmio vtetur, à duabus rebus tantùm exordium ſumat, non vt Rhetores à tribus, ſed beneuolentiæ loco prætermiſſo, attentionem, & docilitatem pariat auditoribus. Aduertent enim ipſi animum, ſi oſtenderit quàm de magnis, aut neceſſariis, aut ad ipſos pertinentibus, aut vtilibus denique rebus dicturus ſit. Docilia autem, & plana poſteriora faciet, ſi cauſas præmittet, ac rerũ, quæ geſtæ ſunt, capita ac ſummas quaſdam præſcribet. Atque huiuſmodi procœmiis optimi hiſtoriarum ſcriptores vſi ſunt: vt Herodotus quidem, ne res geſtæ longinquitate temporis interirent, magnæ adeò, & admiratione dignæ, & præterea Græcorũ victorias, & Barbarorum clades declarantes, &c. Thucydides autem, quòd magnum etiam ipſe bellum illud futurum exiſtimaret, & memorabile maximè, & maius, quàm omnia ea, quæ antea geſta fuiſſent. Magnum autem procœmium erit, quando rebus æquale & conſonum erit, ſiue productum fuerit, ſiue abbreuiatum. Trãſitio verò ad narrationem mollis, ac placida ſit. Nam omnino omne reliquum corpus hiſtoriæ, longa quædam narratio eſt: quare & narrationis virtutibus exornari debet, leniter atque æqualiter procedens, atq; ipſa ſui ſimilis, ita vt neque extet alibi, neque hiatus, aut concauitates aliquas habeat. Deinde & perſpicuitas eluceat, dictione (quemadmodũ dixi) & complexione rerum adornata. Abſoluta enim & perfecta omnia faciet: & primo ad finem perducto, mox ſecundum inferet continuatum illi, & in morem catenæ coaptatum, vt neque pertuſum, aut interruptum ſit, neque narrationes plures mutuò ſibi adiacere videantur, ſed ſemper, quod primum eſt, ſecundo non modò vicinum, ac proximum ſit, verùm etiam cum eo communicet, & per extrema commiſceatur. Breuitas in omnibus vtilis eſt, & maximè ſi non inopia quædam fuerit rerum dicendarum. Et hanc ſuppeditari oportet, non tam à nominibus, ac verbis, quàm ex ipſis rebus. Dico autem, ſi præterueharis curſu ea quidem, quæ parua ſunt, & minùs neceſſaria, exponas autem, & explices copioſe ea, quæ ſunt magna. Imò verò & prætermittẽda multa. Neque enim ſi conuiuio accipias amicos, atque omnia apparata fuerint, ob hoc inter media bellaria, & auiculas, & patinas tam multas, & ſues feros, & leporina, & ſumina, vel vuluas, ſaperdam quoque appones, & pulmentum, etiam ſi & illud apparatum & coctum habeas: ſed quæ viliora ſunt, miſſa facies. Maximè autem temperantia quædam adhibenda eſt in deſcriptionibus montium, aut murorum, aut fluuiorum, vt ne vim, ac poteſtatem verborum ineptè, ac præter rẽ oſtentare velle videaris, tuúmque ipſius negotium agere hiſtoria omiſſa, ſed modicè adhibitis illis, vti litatis, & perſpicuitatis tantùm gratia, mox inde digrediaris, viſco ſeu glutino, quod in hac re eſt, atque vniuerſa tali guloſitate euitata: quemadmodũ & Homerus, vtpote magnanimus, fermè, vt vides, facit. Quanquã enim poeta eſt, prætercurrit tamen Tantalũ, & Ixionem, & Tityũ, & reliquos. At ſi Parthenius, aut Euphorion, aut Callimachus eadẽ tractaret, quã multis putas verſibus aquã aduſq; labia Tãtali adduxiſſet? Déinde quã multis idẽ Ixionẽ volutaſſet? Quin & Thucydides ipſe modicè hac orationis figura vſus, vide quàm mox ab eadem iterũ recedat, quoties videlicet aut machinamentum aliquod exponit, aut obſidionis ſpeciem, quæ neceſſaria, atq; vtilis ſit, declarat, aut etiam ciuitatum formas, aut Syracuſanum portũ deſcribit. Nam cùm peſtem illam narratione proſequitur, atque etiam longior eſſe videtur: tum ipſas res conſidera. cognoſces enim hoc pacto breuitatem, & vt fugiẽtem illum res geſtæ tum appræhendant, ac retineant, vt quæ multæ ſint. Quòd ſi quando autem & dicentem aliquem introducere opus erit, curandum eſt, vt maximè perſonæ decora, & rei cõuenientia, ac propria dicat, deinde vt quàm planiſsimè etiam hæc. Niſi quod tibi permittitur tunc rhetoricari quoq;, & oſtentare verborũ, & orationis grauitatem. Nam laudes quidem, aut

Procœmiũ hiſtoricum & cæteræ partes.

Modus in deſcriptionibus adhibendus.

repræhenſiones omnino pareæ, & circunſpectæ, & calumniis minimè obnoxiæ, præterea & cum demonſtratione quadam, & breues, & non intempeſtiuæ texendæ ſunt. Nam extra iudicium ac forum illi ſunt, de quibus hæc dicũtur. Alioqui in eandem cum Theopompo culpam incurres, qui inuidioſè nimis accuſat plurimos, & eam rem in ſtudium, & exercitationem quandam vertit, vt accuſare magis, quàm hiſtoriæ tradere res geſtas videatur. Iam verò & fabula, ſi qua fortè incidat, dicenda quidem erit, non tamen credenda omnino, ſed in medio relinquenda iis, qui quoquo modo volent, coniecturam de ea facturi ſint. Tibi verò extra periculum ſit, neque in hanc, vel in illam partem magis inclinet. In vniuerſum autem illud memineris (ſæpiùs autem idem dico) & non ad præſens ſolùm tempus reſpiciens ſcribas, vt ii, qui nunc ſunt, te laudent, & honoribus afficiant, ſed in omne æuum intentus illis potiùs, qui in poſterum viſturi ſunt, hiſtoriam componas, atque ab illis mercedem ſcriptionis depoſcas, vt dicatur & de te aliquando: Ille verò vir liber fuit, & ad dicendum fiducia plenus, nihil neque adulatorium, neque ſeruile, ſed veritatem in omnibus ſecutus. Atque hoc, ſi quis modeſtè ſapiat, ante omnes præſentium ſpes meritò ponat, breues adeò, ac momentaneas exiſtentes. An non vides Gnidium illum architectum, cuiuſmodi fecerit? Cùm enim extruxiſſet illam in Pharo turrim, maximum, atq; pulcherrimũ operum omnium, vt ex ea faces incenſæ nauigantibus viam dirigerent in multum vſque maris, & ne deferrentur illi in Paretonium, locum omnino (vt aiũt) periculoſum, & vnde non facilè redire, atque effugere licet, ſi quis intra anguſtias, ac ſepta illius delatus fuerit. Hoc igitur opus poſtquàm exædificaſſet, intus quidem in ſaxis ſuũ ipſius nomen inſcripſit, ſupernè autem calce illita, atque ita priore inſcriptione occultata, nomen eius, qui tũ regnauit, ſuperinſcripſit, ratus (id, quod & euênit poſtea) paruo admodum tempore futurum eſſe, vt literæ iſtæ foris inſcriptæ, vnà cum calce illita recederent, & euaneſcerent, appareret autem interior titulus, hic videlicet: Soſtratus Dexiphanis filius, Gnidius, Diis ſeruatoribus, pro ſalute nauigantium, &c. Hoc pacto neque hic ad illud tempus, quod tum erat, neque ad vitam ſuam, quæ modica, ac breuis erat, reſpiciebat, ſed ad hoc præſens, & in perpetuum, donec turris ea ſuperſtes futura eſt, ars quoque illius manebit. Oportet igitur & hiſtoriam eodem modo componi, cum veritate magis in futuram ſpem, quàm cum adulatione ad gratiam, & dulcedinem iis, qui eam in præſentia nunc laudant. Atque hæc tibi regula, & amuſsis hiſtoriæ iuſtæ. Qua quidem ſi qui examinando, ac perpendendo vtentur, bene res habet, & commodùm hæc à nobis ſcripta ſunt: ſin minùs, vo lutatum eſt in Cranio dolium.

De hac turri vide Strabonẽ libro 17. Fuit autem Paretonium locus paulò ſupra Alexandriam, verſus Libyã, vt Plinius ait.

HISTORIAE VERAE LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Vt ſuprà hiſtoriæ præcepta & regulas tradidit, ita in his duobus libris exẽplum eiuſdem proponit, non quidem rerum verè geſtarum, ſed fictarum, ſimul vt formam aliquam operis, ceu videtur, proponeret, ſimul vt animos à rebus ſeriis auocatos, pauliſper reficeret, & delectaret. Quid autem in his narrationibus potiſsimùm ſpectandum ſit, nempe qua occaſione, quò ve conſilio argumentum hoc tractarit, ipſe in proœmio exponit.

NOS eſt athletarum, ac eorum qui ſumma diligentia corpus exercent, nõ modò bonæ habitudinis, ac exercitationis habere rationẽ, verùm etiam (quod magnam exercitationis vim habere arbitrantur) nonnunquam remiſsioni corporis acquieſcere. Idem literarum ſtudioſis fieri oportere cenſeo, vt cùm grauibus, ac ſeriis legẽdis defatigati fuerint, ad animi laxamentum aliquantiſper decli nent, donec ad futurum laborem robuſtiores, ac vegetiores effìciantur. Maximum verò ex hoc otio atque quiete fructum caperent, ſi talium rerum lectioni vacarent, quæ non modò tenuem, ac ieiunam, verùm neque rudem, neque inconcinnam ſpeculationem præ ſe ferẽt, quale quiddam & de his ſcriptis cenſuros ſuſpicor. Neque enim ſolùm materiæ nouitas, atq; feſtiuitas, neque id, quòd multa, ac varia mendacia veriſimiliter, ac probabiliter confinguntur, eos ad legendũ alliciet, verùm id præcipuè, quòd omnis ferme narratio neminẽ ex antiquis, aut poetis, aut hiſtoricis, aut philoſophis, qui monſtroſa quædam, & fabulis ſimiliora, quàm veris, literis mandarunt, ſine morſu repræhenſionis prætermiſit. Quorum quidẽ omnium nomina ſubiecciſſem, niſi ea tibi ex ipſa lectione perſpicua & manifeſta fore intelligerem. Cteſias enim Cteſiochi filius Gnidius mira quædam de Indorum regione conſcripſit, atque ea quidem, quæ neque ipſe audiuerat, neq; ab alio qui vera narraret, accepe rat. Iambulus quoq; de his, quæ in mari magno ſunt, multa præter fidem, ac opinionẽ hominum ſuis libris inſeruit, omnibus quidem apertũ commentus mendacium, non tamen inſuauis materiæ cõpoſitor. Multi præterea hos imitati in eadem ratione ſcribendi verſati ſunt, qui errores ſuos, ac peregrinationes, ac immẽſa belluarũ corpora, & feritates hominum, & inuſitatos mores enarrarũt. Huius verò ſcurrilitatis artifex, & inuentor extitit Homericus ille Vlyſſes, qui apud Alcinoum ventorum ſeruitutẽ, & vnoculos crudáq; vorantes homines, & multorum capitũ animalia, ſocióſq; meretricum veneficiis permutatos, multáq; monſtris ſimilia rudi Phæacum populo eſt emẽtitus. In quæ quidẽ cùm incidiſſem, non multùm ſanè his ob mendaciũ ſuccenſebã, quum

Cteſias hiſtoricus.

Iambulus.

Vlyſſes Homericus.

quum hoc genus ſermonum ab his, qui ſe philoſophos eſſe profitentur, vſurpari viderem: illud verò non parum in eis admiratus ſum, ſi quum falſa dicerent, id alios latere exiſtimarent. Quapropter & ipſe præ rerum nouarũ ſtudio, volens poſteris aliquid relinquere, ne ſolus expers ſim libertatis in fabulis dicendis (nihil enim memoratu dignum, quod verè narrare poſſem, mihi contigerat) ad mendacium me tranſtuli, atq;, vt mea quidem fert opinio, multò tolerabilius, quàm ceteri. Nam quum hoc ipſum, quòd mentior, verè dicam, idcirco me aliorum repræhenſiones iure, ac meritò effugere exiſtimaui, ~~quoniã nihil me veri narraturum polliceor.~~ Ea igitur ſcribo, quæ neque ipſe vidi, neq; paſſus ſum, neq; ab aliis audiui, quæ præterea ~~omnino non~~ ſunt, neq; ab initio eſſe potuerunt. Quare, qui hæc legerit, nullã his fidem adhibeat, oportet.

Narrationis initium

Egreſſus olim ab Herculeis columnis, & in occidentalem Oceanum delatus, ſecundis quidem ventis nauigabam. Cauſa autem peregrinationis & argumentum, animi curioſitas, & nouarum rerum deſiderium, quódq; ſcire cupiebam qui ſit Oceani finis, quíq; homines vltra Oceanũ inhabitent. Huius igitur gratia cõmeatum & ſupellectilem multã impoſui, aquæq; quantũ ſatis erat, ac coætaneos quinquaginta eiuſdẽ animi mecũ adiunxi, & armorum copiam paraui, gubernatorémq; optimum magno pretio conducens, accepi in nauem. Erat autem nauis mediocris, ad magnam, ac violentam nauigationem robuſta. Die igitur & nocte ſecundè nauigãtes, terra adhuc apparente, non adeò multa vi agebamur. Sequenti die ſimul Sole oriente, vẽtus increuit, & fluctus intumuere, caligóq; ſuborta eſt, neq; iam demitti velum poterat. Cum vento igitur conuerſi, & cõmittentes nos ipſos tempeſtati, hyemauimus diebus nouem & ſeptuaginta. Octogeſima verò die, oriente iam ſole repentè cõſpicimus nõ longè inſulam ſublimem, & arboribus conſitã. Circa eam fluctus non aſperi frangebantur. etenim procellæ iam maxima pars quieuerat. Adeuntes igitur, & deſcendentes, vt ex multa maris moleſtia, ſuper terram ſtrati diu iacuimus. Tandẽ exurgentes, ex nobis ipſis quidem ſtatuimus triginta cuſtodes, qui naui adſtarẽt: viginti autẽ mecũ, qui aſcenderent, quæ in inſula erant, exploratũ. Progredientes igitur circiter ſtadiis tribus à mari per ſyluam, videmus columnã quandã æream, Græcis literis inſcriptam, caducis tamen, & conſumptis, quæ indicaret eò vſq; Herculẽ & Bacchum deueniſſe. Erant autẽ & propè veſtigia duo in ſaxo, vnum quidem inſtar iugeris magnũ, alterum autem minus: vt mihi quidẽ videretur Bachi fuiſſe, quod minus erat, Herculis autẽ, quod maius. Venerantes igitur locum, proceſsimus. Nõ iam longè aberamus, quum ecce flumini adſtitimus vino fluenti, ſimillimo profectò illi, quod in Chio inſula naſcitur. Erat & fluxus inundãs, & multus, ita, vt alicubi nauibus eſſet trãſitus. Nobis ergo maior addita eſt fides, vt literis crederemus, quas antea ſculptas in columna videramus, animaduerſis ſignis de Bacchi peregrinatione. Cupiens tamen & fluminis initiũ inueſtigare, aſcendebam cõtra fluctum: & fontẽ quidẽ nullũ, multas tamẽ, ac magnas vites vuis onuſtas inuenimus. Earũ autẽ cuiuſq; è radicibus vinum ſcatebat lucens, quod in vnum cõfluens, flumen efficiebat. Videbamus & in eo piſces, & colore, & guſtu vino ſimiles. Nos igitur cùm cepiſſemus ex illis aliquot, ac voraſſemus, cõtinuò temulenti euaſimus: quos etiam præcidẽtes, fæce plenos inueniebamus. Deniq; re animaduerſa cõmiſcẽtes eos, qui ex aqua naſcũtur piſces, ac comedentes, vinalem vehementiam tẽperauimus. Tunc & flumen traiicientes, quà vadabile fuit, vitium portentoſam rem inuenimus. Nã truncus inferior, qui à terra ſurgebat, ferax erat, & craſſus, ſuperior autẽ mulieres erant, ab vtero ferè ſurſum perfecta omnia habẽtes. Talẽ apud nos Daphnẽ ſcribunt Apolline iam cõpræhendente in arborem verſam. A ſummis autem earũ digitis exoriebantur palmites vuis pleni. Quin & capitibus pro comis inerant clauiculi, & folia, & vuæ. Eæ ergo ad nos accedentes, ſalutabãt, & dextras pro tendebant, quædam quidem Lyda, quædã Indica, plurimæ Græca lingua loquentes: oréq; nos deoſculabantur: verùm, qui oſculum ſuſceperat, illico ebrius, ac nutabũdus reddebatur. Fructum autem decerpi non ſinebant, ſed eo euulſo, dolebant, & quidem cũ clamore. Gliſcebant autẽ vehementer nobis cõmiſceri, duóq; ex nobis cùm illis coiuiſſent, ab eis non ampliùs ſoluti, ſed ex pudendis connexi ſunt. Traxerunt enim repẽtè ex eadem ſpecie naturam, & conradicati manſere. Iam & ipſis palmites digiti emittebant, & claiculis circumplexantibus vuæ plenæ erũpebãt. Derelinquẽtes igitur eas, in nauim confugimus, Et cùm conueniſſemus iis, qui ibi remanſerant, cum alia, tum & derelictorum comitũ cõmiſtionem cũ vitibus enarrauimus. Acceptis ergo amphoris aquas hauſimus, itẽ & è flumine vinum: inque vicino litore noctem duximus. Mane autem ferebamur, & non violentis flatibus. Circa meridiem verò, non iam apparente inſula, repentè turbo factus eſt, qui nauem circunuoluens, & in ſublime eleuans ad ter mille ferè ſtadia, non iam in pelagus depoſuit, ſed ſublatam ſuſpendit, ingruénſq; velis ventus, & ſinu facto, deferebat carbaſum. Septem igitur dies, ac totidem noctes per aera decurr~~entes, octaua die~~ inſpicimus terram ~~quandam magnã in medio ceris, velut inſulam lucidam, & circularem, multa luce micantẽ.~~ Ad hanc ergo delati, portúmq; ingreſſi deſcendimus. Explorãtes autem regionem, inuenimus eam habitatam, & cultam: & die quidem nihil vidimus, nocte autem apparebant & aliæ non procul inſulæ, quædam, vt videbantur, maiores, minores quædã, igni colore ſimiles. Erat & alia ſubtus terra, vrbes in ſe habens, & flumina, & maria, & ſyluas, & montes, quam hanc, quæ à nobis incolitur, imaginabamur. Volẽtes ergo vlterius procedere, compræhenſi ſumus, in Equiuultures (ſic enim illos dicunt) incidentes. Hi autem Hippogypi homines ſunt, equorum loco vulturibus inſidentes. Magni etenim ſunt vultures, & vt plurimum tribus capitibus innixi. Hinc autem diſcat quis illorum magnitudinem. Malo

etenim onerariæ nauis vnaquæque ala maior, & robuſtior eſt. His igitur Equiuulturibus imperatum eſt circunuolantibus terram, ſi qui aduena inueniretur, ad regem agere. qui & nos compræhendentes, ad regem dùxere. Is verò vt inſpexit, ex ipſis, vt opinor, veſtibus coniecturam capiens, Græci certè, inquit, vos aduenæ. Aſſentientibus autem nobis, quomodo, inquit, aduenistis, tantũ aeris ſuperantes? Et nos illi omnem rem retulimus. Tum ille incipiẽs, nobis, quæ ſibi contigerant, narrabat, quòd videlicet homo
Endymion eſſet nomine Endymion, in noſtra ortus terra, raptúſque olim dormiens eò delatus fuerit, vbi & regioni imperaret. Eſſe autem terram illam dixit, quæ infrà à nobis luna videtur. Sed bono animo nos eſſe iuſsit, neque periculum vllum ſuſpicari. etenim, ait, cuncta vobis aderunt neceſſaria. Si autem vicero bellum, inquit, quod nunc ſolem incolentibus infero, omnium feliciſsimè apud me viuetis. Hinc nos interrogauimus, qui eſſent hoſtes, & quæ odiorum cauſæ. Tum ille,
Phaethon. Phaethon, inquit, eorum, qui in ſole ſunt, Rex (etenim ille etiam habitatur, quemadmodum & luna) multo iam aduerſum nos bellum gerit tempore. Cœpit autem ea, quam audietis, ratione. Ego olim pauperrimus quibuſque, qui in meo erant regno, collectis, volui coloniam in Lucifera deducere, deſertũ tunc, & nullis habitatum: Phaethon autem inuidia ſtimulatus, tranſitum prohibuit, medio in itinere occurrens, Equiformicis aduectus. Tunc quidem victi (nõ enim apparatu æquales eramus) ſeceſsimus. Nunc autem iterum volo bellum inferre, & coloniam emandare. Quòd ſi vultis mecum communicare cum exercitu, ex regiis vulturibus dabo vnum vnicuique, & cæteram armaturam. Cras autem faciemus exitum. Ita, inquam, quandò tua hæc eſt ſententia, fiat. Tunc apud eos conuiuio excepti manſimus. Mane autem exurgentes ſtatuebamur in aciem. nuntiabant enim exploratores, hoſtes appropinquare. Magnitudo quidem exercitus centum millia erant, abſq; peditibus, & externis auxiliis, item abſq; impedimentis, & machinarum fabris. Horum autẽ octoginta millia Equiuultures erant: qui autem ab Lachanopteris ferebantur, viginti millia. Eſt autem ales hæc maxima, oleribus pennarum loco obſita. Qui verò ex his velociores erant, pennas habebant lactucæ foliis maximè ſimiles. Ibi verò & cum his Cenchroboli ordinati ſunt, & Scorodomachi. Aduenerũt & à ſeptẽtrione auxilia Pſyllotoxotæ quidẽ numero triginta millia, Anemodromi autem quinquaginta millia. Horum ſanè Pſyllotoxotæ magnarum pulicum ſeſſores ſunt, vnde & appellationem trahunt. Pulicum verò magnitudo, vt duodecim elephantes. Porrò Anemodromi pedeſtres quidem ſunt, feruntur autem vento abſq; alis per mediũ aera. Modus autem quo ferũtur, talis eſt: Subeingunt ſe talares tunicas, eáſq; vento ſinuantes, velorum in morem, ac velut naues aguntur. Hi in pugna ſcutis armati plurimum valent. Dicebantur autem aduentare ab his, quę ſupra Cappadociã ſunt, ſtellis, Struthobalani quidẽ numero ſeptuaginta millia. Equogrues quinquaginta millia. Hos ego non vidi, non enim venerant, quare neq; eorum naturas ſcribere aufim. Portentoſa quædam ac incredibilia, de his dicebantur. Et is quidem erat Endymionis exercitus. Omnium autem armatura eadem erat. Galea quidem è fabarũ ſpoliis. Magnæ autem apud illos fabæ, & duriſsimæ. Thoraces autẽ ſquamei omnes, & ſquamis quidem lupinis. Etenim lupinorum ſiliquas conſuentes thoracas faciunt. Sũt autem ſiliquæ ipſæ vt cornu duræ: ſcuta & enſes, quales Græcorum. Vbi verò occaſio data eſt, ſic in aciem deducti ſunt. In dextro quidem cornu Equiuultures, & rex optimos quoſq; circa ſe habens, cum quibus & nos eramus: in læuo verò Lachanopteri. Porrò inter vtrunq; auxilia, vt cuique magis placuit. Erat & peditatus myriadum ſex millium. Hunc ſtatuêre in aciem in hũc modum: Araneæ apud illos multæ, ac magnæ ſunt: nã Cycladibus inſulis vnaquæq; multò maior. Has iuſsit intexere medium aeris, quod à Luna in Luciferum diffunditur. Idque vt primùm perfecerunt, campus ſubſtratus apparuit, in quo peditatum ſtatuunt. Ducebat autẽ hunc Nycterion Eudianactis filius. Hoſtium autem læuũ quidem Equiformici, & in his medius Phaethon. Beſtiæ autem magnæ ſunt alatæ, híſque, quæ apud nos ſunt, formicis, præter magnitudinem non diſsimiles. Harum maxima duorum iugerum menſuram implet. Pugnabãt autem, non ſolùm qui deſuper inſidebant, ſed & ipſæ, cornibus maximé. Dicebant eſſe horum numerum penè quinquaginta millium. In eorum autem dextro Aerocu lices ferè quinquaginta millia, ſagittarii omnes, magnis in culicibus inſidentes. Poſt hos autem Aerocordaces, expediti quidẽ illi, ac pedeſtres, verùm bellicoſi. Etenim procul raphanos iaculabantur maximos, percuſſúſque neque parum ſub ſiſtere poterat. moriebatur enim confeſtim vulnere quodam fœtore infecto. Nanque ſagittas Maluæ venenum. maluæ veneno delibutas ferebãt. Hos iuxta Caulomycetes poſuerunt armis accinctos, & cõminus pugnantes, numero decem millia. Dicuntur autem Caulomycetes, quoniam ſcutis quidem fungeis vtũtur, haſtilibus verò aſparagorũ virgultis. Steterunt autẽ poſt hos & Cynobalani, quos ii miſerunt, qui Canem ſtellam inhabitant, quinquaginta millia numero: & hi viri non humanis ſed caninis vultibus ſuper alatas glandes pugnabant. Dicebant autem ab ipſis hoſtibus, & alia auxilia defeciſſe à lacteo orbe emittenda, iaculatores ſcilicet ac Nubecenaturi: ſed hi commiſſo iam prælio aduenerũt. quod vtinã nõ feciſſent. Qui verò funda vtebantur, omnino non aduenerunt: quare iratum Phaethonta tradunt omnem illorum regionem igne vaſtaſſe. Et is quidem Phaethontis exercitus erat. Poſtquàm verò ſigna erecta ſunt, & aſelli ruditu vndiq; conſtrepuere (nam his tubarum loco vtuntur) committentes prælium pugnabant: & Solariũm quidem læuum confeſtim fugit (neque enim ſuffere valuit inſtantes Equiuultures, nóſque inſequebamur cædentes) dextrum autem illorum cornu ſuperius euadebat, noſtro, quod in læuo erat, propulſato. Exeuntes autem Aeroculices inſequeban

quebantur vſque ad peditatum. Hinc auxilian-
tibus illis, defecerunt, è regione declinantes, ídq;
maximè vbi ſenſerunt ſuos, qui in læuo fuerant,
manifeſtè deuictos. Fuga verò inſigni facta, mul-
ti quidem capti, plurimi verò confecti occubue
re, in ipſáſque nubes ſanguis multus defluebat,
vt inficerentur, ac rubræ apparerent, quales apud
nos videntur occidente Sole. Multus & in terrã
decidit: vt cogitarem num tale aliquid olim cõ
Iliad. υ. tigiſſet, quum Homerus ſuſpicatus fuerit Iouem
in Sarpedonis morte ſanguineas guttas pluiſſe.
Conuerſi autem à cæde, duo trophæa ſtatuimus,
vnum quidẽ in aranearum telis, & pedeſtris pu-
gnæ: alterum autem pugnæ in aere ſupra nubes.
His iandudum exactis, nuntiatum eſt ab explo-
ratoribus, Nubecentauros aduentare, & irrumpe
re, quos Phaethonti antea adueniſſe oportuerat.
Híque vbi aduenere, ſpectaculum præbuere inſo
litum & inexpectatũ. homines erant alatis equis
commiſti. Magnitudo quidem hominum quanta
Rhodiorum Coloſsi à medietate ſurſum, equo-
rum autem ſimilis validæ onerariæ nauis. Equi-
dem eorum numerum non ſcripſi, ne cui incre-
dibile hoc fiat. tantus erat. Ducebantur autem à
Sagittario, qui eſt in Zodiaco. Vbi autem ami-
cos deuictos ſenſere, ad Phaethontem quidẽ mi
ſerunt, vt iterum rediret, ipſi autẽ in aciem ſtru-
cti in Lunares turbatos irruunt, inordinatos qui
dem, ob eam, quam hoſtibus fecerant, fugam, &
iam ſpolia diuidentes: omnémque noſtrorũ mul
titudinem in fugam vertũt. Ipſum autem regem
inſequuntur vſque ad ciuitatem, atque ex illius
auibus conficiunt plurimas. Deiecerunt autem
& trophæa, ac omnem aranearũ contextũ. Cam
pum decurrerunt, méque ceperunt, & è comiti-
bus duos. Iam autem & Phaethon aderat, & ſub
illis alia trophæa ſtatuerunt. Nos autẽ ad Solem
ipſo die ducebamur, araneæ telæ fragmento ma
nibus poſt tergum ligatis. Hi ciuitatem obſidere
omnino noluerunt, conuerſi verò medium aeris
vallauerunt, vt de cætero ſplendor à Sole ad Lu
nam minus peruenire. Vallum autẽ erat duplex
nubeũ, vt Lunæ defectio manifeſta fieret, & iam
continua nox cuncta teneret. Qua in re preſſus
Endymion, mittens orauit, ædificiũ demolirent
tur, neque ſe paterentur in tenebris verſari. Pro
miſit autem & tributa perſoluere, ſéque auxilia-
rem, & amicum fore, neque in poſterum bellatu-
rum. Inſuper & obſides offerebat. Phaethõ verò
congregato bis concilio, primò quidem in ira
perſtitit, poſtremò mutauit ſententiam, ac pacis
conditiones acceptæ ſunt huiuſmodi: Fœdus
inierunt Solarii, & horum ſocii cum Lunariis,
eorúmq; ſociis, his legibus, vt intermurale dei
ciant Solarii, neq; poſthac Lunam inuadant: ſta
tutóque pretio captiuos reddant: Lunarii autem
dimittant ſtellas liberas, armáque poſthac Sola-
ribus non inferant, viciſsim autem auxilientur,
ſi quis inuaſerit: vectigalium verò conditionem
pendat annuatim rex Lunariorum regi Solario-
rum amphoras roris decem millia, obſidéſque è
ſuis det decies mille. Colonia in Luciferum cõ-
munis fiat, & ex vtriſque qui volet, participet.
Sculpantur autem fœdera in columna electrina,
erigantúrque in medio aeris in cõfiniis. Qui ve
rò pepigere, ex Solarium quidẽ parte fuere Py
ronides, & Therites, & Phlogius: Lunariũm au
tem Nyctor, & Menius, & Polylampes. Et talis
quidem pax ſequuta eſt. confeſtim autem murus
euerſus eſt, & captiuos reſtituêre. Vbi autem ad
Lunam ipſi regreſsi ſumus, obuiauerunt nobis
ſocii, & cum lacrymis ſalutauerunt nos, & En-
dymion ipſe. Atqui ſuadebat is quidem, nos ibi
ſecum maneremus, & in colonia communicare-
mus: ſe enim daturum filium in vxorem mihi
pollicebatur ſuum, quẽ habebat. Nam apud eos
mulieres nullæ ſunt. Ego autem haudquaquam
parui, ſed petebam dimitti in mare. Qui vt per-
ſuaderi non poſſe animaduertit, ſeptem diebus
cõuiuio acceptos, tandem dimiſit. Quæ intereà
in Luna verſatus viderim, quæve noua, & inau-
dita cognouerim, dicam. Primùm quidem eos
non generari ex mulieribus, ſed maribus. Nam
maſculis nuptiis vtuntur: ſed nec quid ſit fœmi
na, omnino ſciunt. Nam ad quintũ & vigeſimum
vſque annum omnes mulierum habentur loco,
eo autem ſuprà non habentur, ſed habent. Con-
cipiunt autem non in ventre, ſed in crurium po-
ſteriori parte. Vbi enim fœtus conceptus eſt, tu-
met crus, & tandem ſuo tempore præcidẽtes edu
eunt mortua: tum eadem ad vẽtum hiantia ex-
ponentes mulcent, & ad vitam excitant. Inde &
mihi videtur ad Græcos illud gaſtrocnemiæ vo
cabulum deueniſſe, quòd apud illos ventris loco
ſura concipit. Maius quiddam & his enarrabo.
Genus hominum apud illos eſt, qui dicuntur ar-
borei: ídque hoc modo naſcitur: Teſticulum ho
minis præcidentes, in terram plantantium mo-
re defodiunt. Inde autem exoritur arbor carnea
maxima, vt phallus. Ramos quidẽ habet, & fron-
des, fructus verò cubitales glandes. Vbi autem
eæ maturæ fuerint, decerptas cudunt, atque in
homines effingunt. Pudenda autem habent ap-
poſititia, quidam eburnea, pauperes autem li-
gnea, quibus coeãt, & vxoribus miſceãtur. Poſt-
quàm autem ſenuerit aliquis, non moritur, ſed
vt fumus ſolutus euaneſcit in aerem. Cibus eſt
omnibus vnus: ſtructo etenim igne ranas aſſant
ſuper prunas. Multæ apud illos ſunt ranæ per ae
ra circunuolantes. His autem aſſatis circunfuſi
velut ad mẽſam lambunt euaporatum ex illis fu
mum, ac veſcuntur. Et cibo quidem tali aluntur.
Potus autem illis eſt aer expreſſus in calicem, li
quorem ex ſe vt rorem reddens. Nõ égerunt au
tem, neque mingunt, neque perfoſsi ſunt ea
parte, qua nos: ſed ne pueri quidem natibus rem
obſcœnam præſtant, verùm poplitibus ſupra ſu-
ram: nam illic perfoſsi ſunt. Pulcher apud illos
habetur caluus, & ſine coma: comatos autem abo
minantur. Apud eos verò, qui cometas inhabi-
tant ſtellas, comati contrà formoſi habẽtur. Ad-
uenerunt enim quidam, qui nobis illorum mo
res narrauerunt. Barbam autem ad genua demit
tunt, & in pedibus vngues non habent, ſed vno-
digiti ſunt omnes. In ſpeciem caudæ braſsica na
tibus euiuſq; illorum innaſcitur prolixa, ſemper
germinans, quæ & reſupino cadente non frangi-
tur. Emungunt & mel amariſsimũ, qui ſi quando

vel labori insudant, vel luctãtur, corpus lacte oblinunt, vt & caseus ex eo coaguletur, melle paulum distillante. Oleum autẽ è cepis educunt, maximè pingue, ac redolens vt vnguentum. Vineas habent plurimas, & aquæ feraces: vuarũ autem acini sunt, velut grando quæpiam: & mihi quidem videtur vbi vẽtus inciderit, vites illas quati, fractísque vuis grandinem huc ad nos mitti. Ventre vt sacculo vtuntur, in eum quantum cupiunt mittentes. Apertilis etenim vẽter est illis, & iterum clausilis, neque in illo intestinum vllũ, aut hepar apparet, solùm autem densus est intus, & pilis obsitus, ita vt & paruuli vbi frigent, in eũ subeant. Amictus autem diuitibus quidẽ vitreus & mollis, cæteris æreus cõtextus. Nã ea loca metallorum sunt fœcũda, iidémque aqua macerata metalla vt lanam exercent. Quales autẽ habeãt oculos, omnino non ausim scribere, ne fortè me quis mentiri putet ob sermonis absurditatem: tamen & id quidem dicam. Oculos exemptiles habent, vt qui velit suos exemptos, seruet eos apud se donec illis ad visum egeat: quos cum reposuit, cernit. Et multi cùm fortè proprios perdiderint, ab aliis mutuantur, & vidẽt. Sunt & locupletes, qui plures habeant, occultos quidem & reconditos. Aures illis sunt platani folia, præter eos, qui ex glandibus formantur. illi enim solùm ligneas habent aures. Cæterùm & miraculũ aliud in regia conspicatus sum: Speculum maximum supra puteum positum est, non adeò altum. In puteum si quis descẽderit, omnia audiet, quæ apud nos in terra dicũtur. Si verò speculum intueris, omnes quidem vrbes, omnésque gẽtes vides, nõ secus, ac si omnibus interesses. Tũc & ipse meos vidi, & patriam omnem: an verò & illi me viderint, satis exploratum non habeo. Quod si fortè quis non credet hæc ita se habere, cum eò perueniet, sciet me vera dixisse. Tunc salutato rege, & iis, qui circa illum erant, nauem ascendentes ferebamur. Abeunti autem mihi dona dedit Endymion, vestes quidem vitreas duas, æreas autem quinque, lupineámq; panopliã: quæ omnia postea in ceto amisi. Misit & nobiscum Equiuultures mille, qui nos deducerent stadiis quingentis. Nauigãtes autem circa terram illam, prouincias quidem plurimas & alias prẽterlapsi sumus, appulimus verò ad Luciferũ nuper inhabitatum: vbi descendentes, aquas hausimus. Hinc Zodiacum introeuntes, ad læuam quidem Solem prætergrediebamur, circa illius terræ marginem nauigantes. Neque enim descendimus, & quidem sociis id summè cupientibus. Erat enim ventus, qui nos à terra propelleret, quanquã videremus regionem fœcundam, ac pinguem, & irriguam, ac bonorum multorum plenam. Atqui Nubecẽtauri, hi videlicet, qui Phaethonti militabant, speculati nos longè, ac delapsi volauerunt ad nauem: quúmq; socios esse didicissent, abiere: iam enim & Equiuultures discesserãt. Nauigantes autem sequenti nocte, ac die, circa vesperam perue nimus ad Lucernarum vrbem (sic enim illam vocant) iam iter nostrũ ad inferiora secantes. Hæc autem ciuitas medio inter Pleiadas, ac Hyadas stellas aere sita est, Zodiacóque multò inferior. Descendentes autem neminem quidem inuenimus, lucernas verò multas decurrentes, & in foro & secus portum deambulantes, nõnullas quidem paruas, &, vt ita dicam, egenas, ex magnis autem, ac potentibus paucas, & has valde illustres, ac nobiles. Domus illis & lychneones seorsum vnicuique erant, & hominum more appellabantur, & vocem emittentes audiebamus: neque noccebant, sed potiùs ad diuertendum inuitabant. Nos tamen formidare, nec nostrũ vel vnus apud illas cœnare, aut capere somnum est ausus. Palatium autẽ illis in media ciuitate extructum est, vbi per totam noctem earũ sedet princeps, nomine vnamquanque compellans. Quæcunque verò non paret, condẽnatur ad mortem vt trãsfuga. mors autem est extingui. Astantes autem nos considerabamus quæ fiebant, simúlque lucernas respondentes audiebamus, causásque quare abfuissent dicẽtes. Hìc & lucernam nostrã agnoui, & allocutus, rogabã quomodo se haberent domestici nostri. Ea autem mihi omnia enarrauit. & noctem quidem illam ibi mansimus. Sequenti verò die soluẽtes, secus nubes nauigabamus. Hic & Nephelococcygiam vidimus vrbem, videntésque admirati sumus: neque in eam descendimus. non enim permittebat aura. Imperat autem illis Coronus Cottyphionis filius. Tum ego Aristophanis poetæ recordatus sum, hominis quidem sapientis & veri, ac in his, quæ scripsit, frustrà non crediti. Tertia autẽ ab illa die, & Oceanum iam manifestè videbamus, terrã autem nusquam, præter aerias illas, quæ iam ipsæ quidem igneæ & micantes mihi videbantur. Quarta autem die circa meridiem molliter aspirante aura & subsidente, in mare deponimur. Vt verò aquã attigimus, mirè, ac supra modum læti fuimus, & omnibus prandium ex iis, quæ suppetebant, exhibuimus, & descendentes natabamus. erat enim tranquillum mare. Sed, vt videtur, sæpenumero mutatio in melius, maiorum malorum consueuit esse principium. Etenim nobis duos tantùm dies feliciter nauigãtibus, illucente tertia ad orientem Solem repentè belluas videmus, & cete cum multa alia, tum omnium maximum, & quingentorum & mille stadiorum magnitudine. adueniebat autem hians, & mare procul turbans, spumáque vndique circunfusum. Dentes exerebat phallis nostris multò longiores, acutos omnes vt pali, ac ebore candidiores. Nos igitur cùm postremum nobis mutuò vale dixissemus, & amplexi essemus, præstolabamur: & cùm resorberet, vnà cum naui ipsa nos deglutiuit. Non autem contigit in dentes offendere, sed per eorum raritatem nauis delapsa intrò decidit. Vbi autem intus fuimus, primò quidem obscurum erat, & videbamus prorsus nihil. Tãdem eo hiante, videmus cetum magnum vndequaque altum latúmque, & ciuitatis capacem, quæ vel decem hominum millia capere possit. Erant præterea passim & parui pisces, & alia quædam animalia concisa multa, nauiúmque vela, & ancoræ, & hominum ossa & onera. Circa medium verò & terra & colles erant, vt coniicio ex eo quẽ absorpserat limo, accumulati. Igitur & sylua in his innata

Aristophanes in Auibus.

nata erat,& arbores omnigenæ,oleráq; accreuerant,ac cuncta cultis agris ſimilia:circuitus autẽ terræ ſtadia ducenta & quadraginta. Erat autem videre & marinas aues laros & alcyonas in arboribus nidificantes. Tunc verò plurimũ lacrymati fuimus. Deniq; cũ erexiſſem comites,nauẽ fulcimus,ipſiq; è ſilicibus excitantes ignẽ & accendentes,cœnam ex his quæ aderãt fecimus. Aderant enim omnigenũm piſcium carnes,aquámq; adhuc ex Lucifero etiã habebamus. Sequenti verò exurgentes die,ſiquãdo hiaſſet cetus,nonnunquam montes videbamus, quandoq; ſolum cælum,quandoq; inſulas:nam ſentiebamus eũ concitè ferri ad omnem pelagi partẽ. Poſtquam autem manſioni iam aſſueti eramus,accipiens è comitibus ſeptẽ, deambulabam per ſyluam,cuncta luſtrare ac explorare volens. Necdũ quinque ſtadiis totis digreſſus,inueni ſacellum quoddã Neptuni,quemamodũ teſtabatur inſcriptio:ac paulò pòſt & ſepulcra multa,& columnas deſuper,iuxtáq; fontem perſpicuæ aquæ: & canis etiam latratum audiuimus: longéq; apparebat fumus: & domum quampiã coniiciebamus. Feſtinãter igitur accedentes, offendimus ſenem & adoleſcentem ſedulè ac diligenter ſulcum quendã facientes,ac per eum aquam de fonte deriuantes. Læti ergo ſimul ac territi conſtitimus: illi verò idem & nobiſcum meritò paſsi,ſine voce ſtetere. Tandem verò aliquãdo,Qui vos eſtis aduenæ,inquit ſenex,num ex marinis eſtis diis,an infelices homines nobis ſimiles? Etenim nos homines,& in terra nutriti,marini nunc ſumus, fluctuamúſque hac bellua circunclusi,neq; quid de nobis ſit,ſatis nouimus. Mori quidẽ videmur,viuere tamen arbitramur. Ad hæc ego,Et nos,inquã,ô pater,adſumus hic homines aliunde profecti,ipſa cũ naui nuper abſorpti. Acceſsimus autem nũc volentes ſcire,quę in ſylua ſint,quomodo ſe habeãt. Multa enim nobis & denſa viſa eſt. Deus autem,vt videtur,nos duxit te vt videremus,ſciremúſq; nos in hac bellua incluſos eſſe non ſolos. Sed narra nobis tuam ipſius fortunam,quiſquis es,& vnde huc introieris. Is autem inquit:Non dicam,neq; quæ apud me ſunt,ſcietis,ni prius hoſpitio recepti,ex præſentibus bonis fruamini. ſimúlq; acceptos nos duxit in domum. Cum autẽ nobis olera & glandes appoſuiſſet,ac piſces,vinúmque infudiſſet,poſtquã ſaturi fuimus,rogabat quid nobis accidiſſet. Cui ego omnia vt ſeſe habebant enarraui,nimirum tempeſtatem illam,& quid in inſula cõtigiſſet,tum nauigationem in aere, atq; bellum,cum reliquis aliis,vſque ad id quod à ceto abſorpti fuerimus. Ille verò ſupra modum admiratus,& ipſe ex parte quid ſibi cõtigiſſet enarrabat,aiebátque: Genere quidem, hoſpites,ſum Cyprius. Egreſſus autem ad mercatum cum filio quem videtis, aliiſq; meis familiaribus multis,nauigabam in Italiam, naui quidem magna, ac variis mercibus onuſta,quam fortè in ore ceti diſſolutam vidiſtis. Igitur in Siciliam vſque felicitèr nauigauimus: inde violento flatu ablati,poſt tertiam diem in oceanum delati fuimus, hic in cetum incidentes,& ipſa cum naui ac comitibus abſorpti, cæteris morientibus, duo nos euaſimus. Sepultis autem ſociis templum Neptuno ereximus, & eam,quam videtis,agimus vitã. Olera quidem ex horto legimus, veſcimur verò piſcibus ac glandibus. Multa autem, vt videtis, eſt ſylua,& ſanè vineas habet plures,è quibus nobis vinum exoritur dulciſsimum,fontémq; non minus optima quàm frigidiſsima aqua. Lectulũ autem ſubſternimus è frondibus, ignémque ſuccendimus copioſum,aduolantéſque volucres aucupamur, piſcamur & viuos piſces,ad belluę brãchias ſolicitatos, vbi abluimur ſi quando cupimus: etenim ſtagnum ſalſum eſt non procul,viginti ſtadiorum circuitu,quoduis piſcium genus continens,in quo & namus, & nauigamus parua in cymba, quam ipſe compegi. Annos autem à ceti abſorptu ſeptem & viginti numeramus: & alia quidem vtcunque ferre poſſemus:ſed incolæ & vicini moleſti vehementer ſunt & oneroſi, feríq; & agreſtes. Papæ,inquam ego,& alii etiam ſunt in ceto? Multi quidem, inquit, & inhumani, ac viſu deformes. Nam occidentalem & extremam ſyluæ partem Tarichanes inhabitant, gens oculis anguillinis, & facie Carabea, bellatrix, temeraria, ac mordax. Aliam, quæ ad dextrum eſt latus, Tritonomendites tenent, ſuperioribus quidem partibus hominibus ſimiles,inferioribus verò felibus:atqui aliis minus immites ſunt. Ad lævam verò Carcinochires,& Thynocephali,mutua inter ſe amicitia & fœdere iuncti. Mediterraneam deniq; Paguradæ ac Pſittopodes,genus bellicum, ac celerrimum. Quæ ad orientem,ad belluæ videlicet os vergunt,deſerta vt plurimum ſunt,& à mari ſtagnantia: tamen & hæc ego teneo,vectigal pendens Pſittopodibus, oſtrea quingenta. Hæc autem ſic ſe habet regio. Nos autem proſpicere oportet quomodo poſsimus tot cũ gentibus cõgredi,& quo iure viuere. Quot,inquã ego,omneshi? Plures,inquit,mille. Armis autem quibus vtuntur? Nullis,inquit,niſi piſcium oſsibus. Igitur,inquam ego,feliciter dimicabimus, ſi nos his bello cõgrediamur, vtpote nos armati cum inermibus. Si enim eos ſuperabimus, poſthac ſine timore viuemus. Quæ vt probauimus,abeuntes ad nauem accingebamur. Belli autem cauſa futura erat, quòd penſio non perſolueretur,iam pacti tempore imminente. Et illi quidẽ miſère tributa poſtulantes:is verò ſuperbè reſpondens,nuntios perſequutus eſt. Primi igitur Pſittopodes & Paguradæ Scintharo (ſic enim vocabatur) indignati,cum tumultu ingruebant. Nos verò aggreſſum prænuidentes, ſtetimus armati,inſidias ſtatuẽtes hominũ quinque & viginti. Præceptum autem erat his qui ex inſidiis erant, vbi prætergreſſos hoſtes vidiſſent, inſurgerent: quod & fecere. Nam inſurgentes à tergo cædebant illos, nos verò & ipſi viginti quinque (ſiquidem Scintharus eiúſq; filius commilitabant) obuiauimus,committentéſque manum ira & viribus decernebamus. Denique conuerſos in fugam, ad ſuas vſq; latebras inſequuti ſumus. Cæſi autem ex hoſtibus ſunt nonaginta, è noſtris verò vnus, & gubernator, tergum triglæ coſta perfoſſus. Die igitur illã & nocte manſimus in prælio, trophæumque ſtatuimus, arida.

Delphini ſpina in ſublime erecta. Sequenti verò die aderant & alii, quæ facta fuerant ſentientes. Dextrum quidem cornu Tarichanes, quos & Pelamus ductitabat, lævũ Thynocephali, medium Carcinochires tenebant: nam Tritonomendetes quieſcebant, neutri parti addicti. Nos verò congreſsi apud Neptuni templum obuiauimus, manúmq; conſeruimus, multo clamore vſi. Reſonabat autem cetus, vt antra ſolent. His item in fugam verſis (erãt enim expediti vndiq;) & in ſyluam fugatis, ex illo terra potiti ſumus, neq; poſt multum præcone miſſo ſuſtulerunt ſuos in bello mortuos, fœdera & amicitias poſtulantes. Nobis verò de amicitia vel fœdere non eſt viſum, ſed poſtera die conuerſi in eos, funditus omnes cecidimus, præter Tritonomendetes. Siquidem hi vt videre quæ contigerant, dilapſi per ceti branchias, deſiliere in mare. Igitur prouinciã ingreſsi iam hoſtibus vacuam de cætero abſque timore habitabamus, palæſtris, aliiſque gymnaſiis plurimùm ac venationibus dediti. Quandoq; vineas exercebamus, aut ex arboribus poma legebamus, omnino his ſimiles, qui in maximo & ineuitabili carcere concluſi deliciis & voluptatibus indulgent. Annum autem & menſes octo ibi exegimus. Nono autem menſe, quinta die menſis, circa ſecundum oris hiatum (tunc enim id ſemel vnoquoq; anni tempore faciebat, ita vt nos coniectura aſſequeremur quatuor ea eſſe anni tempora) Ad ſecundum igitur, vt prædiximus, oris hiatum, confeſtim vocem ac tumultum audiebamus vt nautarum præcipientium ac remigantium. Turbati igitur ad ipſum beſtiæ os prorepſimus, ſtantéſque intra dentes, aſpiciebamus omnia, ſpectaculum, quod quidem viderim, inuſitatiſsimum: homines magnos dimidii ſtadii ſtatura, magnis inſulis non ſecus quàm triremibus nauigantes. Et quanquam ſciam me non veriſimilia narrare, dicam tamen. Inſulæ erant in longum quidem porrectæ, arduæ tamen, ſingulæ centum ſtadiorum ambitu, in quibus nauigabant ex viris illis circiter vigintiocto. Horum aliqui vtrinque inſulæ lateribus inſidentes ordine remigabant cupreſsis magnis ipſis cũ ramis ac frondibus tãquam remis. Ponè autem ad ipſam puppim, vt videbatur, gubernator vt in colle quodam ſublimi ſtabat, æreum regẽs gubernaculum, longitudine ſtadii vnius. Ad proram verò ex his armati circiter quadraginta pugnabant, hominibus, præter comam, omnino ſimiles. Ipſa enim coma ignis erat, & ardebat, vt galearum vſu non ſanè opus eſſet. Pro velis verò ventus in ſyluam incidens, quę plurima cuique inerat, ſinuabat inſulam, & deferebat quò gubernator ipſe cupiebat. Erant & in his præfecti ad remigium incitantes: ac oculis mouebantur, quemadmodum longæ naues conſueuerunt. Primùm igitur duos videbamus autores, poſtremò autem ſexcenti apparuere, ſtantéſque ſeorſum committebant prælium, ac pugnabant. Multæ quidem inter ſe commiſſæ obtritæ ſunt, multæq; diſſolutæ ſubmerſæ ſunt. Aliæ connexæ certabãt fortiter, neque facilè ab inuicem ſoluebantur. Qui autem ad proram conſtituti pugnabant, omnem oſtendebant induſtriam, cõſcendentes & cædentes: neminem autem viuum ceperunt: pro ferreis autem roſtris polypos magnos inuicem connexos iaciebant, qui & ſyluis complicati tenebant inſulas. Iaciebant etiam ac cædebant oſtreis, quorum vnum currum impleat: & ſpongiis iugereis. Hos autem ducebat Aeolocentaurus, illos Thalaſſopota. Pugnare autem ipſis, vt videbatur, contigit prædæ gratia. Etenim dicebatur Thalaſſopotes multos Aeolocentauri delphinorũ greges ſurripuiſſe, vt erat audire ex eo quòd ſibi inuicem expobrarẽt, & regum nomina conclamarent. Tandem viceruntqui ab Aeolocentauro ſtabãt, & inſulas ſubmerſerunt cẽtum circiter & quadraginta, tréſq; ex ipſis vnà cũ hominibus ceperũt: cæteræ verò puppi colliſa fugerũt. Sanè hi paululum illos inſecuti, veſpere facto ad naufragia conuerſi, plurima obtinuere, ſuáq; recepere. etenim inſulæ nõ minus octoginta perierãt. Statuerunt autem trophæum inſularis pugnæ in capite ceti, vnam ex hoſtium inſulis ſuſpendentes. Nocte quidem illa circa beſtiam cõmorati ſunt, retinacula ad illã alligantes, & ancoris non procul iactis. Nam vtebantur ancoris magnis vitreis fortiſſimis. Poſtera autem die ſupra ceti tergum litantes, ſuóſque ibi tumulantes, abiere læti, & vt Pæana canentes. Hæc igitur in inſulari pugna geſta ſunt.

HISTORIAE VERAE

LIBER SECVNDVS.

INTEREA non iam amplius illum ferens in ceto victum, manſioníſque illius tædio affectus, quærebã quánã arte nobis pateret exitus. Et primùm quidem non inutile viſum, ad dextrũ latus fodere, pérque defoſſum foramen tentare fugam. Incipientes igitur pertundebamus. Vbi verò progreſsi ad quinque ſtadia effodimus, nihil proficientes ab opere deſtitimus. Tum ſyluam exurere viſum eſt, vt ſic cetus moreretur. quod ſi fieret facilè liceret egredi. Igitur ab extremitate incipientes comburebamus: & dies quidem ſeptem, ac totidem noctes calorem non ſenſit. Porrò octaua ac nona intelleximus illum ægrotare, quũ hiabat non ſolita eum vehementia, eum neque hiatum ſuſpendebat ac protrahebat, ſed confeſtim comprimebat. Decima autem & vndecima moriebatur, ac malè olebat. At duodecima vix ſenſimus periclitari nos, & in cadauere concludi, ni hiante ceto cuneos ſubmitteremus, quò fauces in poſterum non præcluderentur. Itaque maximis trabibus illius diuulſo ore, nauem parabamus, aquę plurimum inferentes, & ad neceſſitatem cætera: gubernator futurus erat Scintharis. Poſtera autem die iam ille mortuus erat. Nos verò attrahentes nauem, & per raritatem dentium educentes ac explicãtes, leniter in mare demiſimus. Aſcendentes autem in dorſum apud trophæum Neptuno immolauimus, ibíque

tribus

tribus diebus manſimus (erat enim tranquillitas) quarta verò nauigantes abſceſsimus. Hinc nos multis ex nauali pugna cadaueribus obuiauimus, & impegimus, vbi & corpora dimenſi mirabamur. Diebus autẽ quibuſdã nauigauimus multa aeris temperie vſi: tandẽ violento ſpirante Borea frigus magnum ſecutũ eſt, ab eóq; totum glacie adſtrictũ eſt pelagus, nõ modò in ſuperficie, ſed & in profundum & altè ad paſſus trecẽtos, vt deſcendentes ſuper glaciem curreremus. Quum autem ventus perſtaret, neque amplius ferre poſſemus, tale quiddam commenti ſumus. Qui verò in ea re conſilium dederat, erat Scintharus. Igitur in aquam antrum maximum fodientes, in eo latitauimus diebus triginta, ignémque accendebamus, ac veſcebamur piſcibus: ſiquidem fodiendo plurimos inueniebamus. Vbi verò commeatus defecit, egreſsi infixam nauem euulſimus, ac velum expandimus, trahebamúrq; vt nauigantes molliter ac leniter per glaciem delapſi. Quinta autem die tepore glacies ſoluebatur, iterúmque omnia in aquam ſoluta. Iam verò & circiter ſtadia trecenta nauigaueramus, quum ad inſulam delati, nõ adeò magnam, & eam deſertam, aquas hauſimus (iam enim defecerant) tauróſque ſylueſtres ibi duos arcu confecimus. Ipſi autem tauri cornua non in fronte, ſed in ipſis habebant oculis, vt Momo placuit. Poſt paulum in pelagus

Momus. deuenimus, non aqueum, ſed lacteum: & in eo inſula apparebat alba referta vitibus. Erat autem inſula caſeus maximus, vehementer coagulatus, quemadmodum poſtea comedentes didicimus. Eius autem circuitus ſtadiorum vigintiquinque: & vites vuis ſcatebant, ex quibus lac, non vinum expreſsimus. Templum autem erat in media inſula Galateæ Nereidi ſacrum, ſicut oſtendebat epigramma. Quandiu igitur in inſula conſedimus, eſcam quidem nobis ac cibum terra ſuppeditauit: lac autem ex vuis expreſſum, potum. Regnare autem in regionibus illis dicebatur Tyro Salmonei filia, cùm è vita diſceſsiſſet, eo à Neptuno honore accepto. Exactis autem in inſula diebus quinque, ſexta egreſsi ſumus portũ, tranquillo quidem mari ab vndis, ac aura quadam impellente. Porrò octaua die nauigantes nõ amplius per lac, ſed in ſalſa ac cærulea aqua, videmus homines multos ſupra mare decurrentes, omnino nobis ſimiles & corporibus & magnitudine, præter ſolos pedes, ſiquidem hos ſuberinos habebant. Quare, vt exiſtimo, & Phellopodes appellati ſunt. Mirabamur autem cum videremus eos non demergi, ſed ſupra fluctus extare, intrepidéque incedere. Qui & accedentes, ſalutarunt nos Græca voce: dicebant autem ſe in Phellopatriam ſuam properare. Comitabãtur autem aliquouſque nos præcurrentes, poſtea conuerſi ab itinere ibant, felicem nobis nauigationem comprecati. Poſt paululum verò & inſulæ multæ apparuere. Propè quidem à læua Phello, ad quam illi properabant, quę ciuitas ſuper magno ac rotundo ſubere habitabatur. Longè autem, & ad dextram magis, quinque maximæ inſulæ & altiſſimæ, vbi ignis accendebatur multus. Ad proram autem vna lata & humilis, diſtans ſtadiis non minus quingentis. Iam verò non procul aberamus, cùm mira quædam nos afflauit aura, dulcis, & odorifera, qualem hiſtoricus Herodotus à felice Arabia ſpirare dicit: nam qualis à roſis, narciſsis, hyacinthis, liliis, violis, myrto, vel lauro redolere cõſueuit, talis nobis odor aſpirauit, à quo deliniti, boníque aliquid longis ex laboribus ſperantes, iam in inſulam propè adueneramus. Hic & portus videmus plurimos tranquillos, & magnos, nitentiáque flumina leniter in mare prorumpere, pratáque & ſyluas, & canoras aues, partim quidem per litora canentes, multas autem ſuper ramis. Aer autem lenis ac placidè ſpirans regioni circunfundebatur. Hinc ſuaues quædam auræ ſpirantes leniter ſyluam mouebant, vt ex motis ramis dulces & perpetui cantus ederentur, ſimiles iis, qui in locis deſertis obliquis fiſtulis reddi ſolent. Atqui audiebatur vox quædam promiſcua, non tumultuoſa, ſed qualis in conuiuio reddi poſſet, cum quidam fiſtula canunt, alii probant, alii ad fiſtulam aut citharam ſaltãt. His illecti deferebamur in portum: egreſſíque nauem, Scintharum in ea & ex ſociis duos dimiſimus. Procedentes autem per florẽs quoddam pratũ, in cuſtodes incidimus, ac miniſtros, qui nos roſeis vinculis vincientes (id enim apud eos maximum eſt vinculum) ad principem adduxere: à quibus & per viam intelleximus eam eſſe beatorum inſulam, regnaréque in ea Creticum Rhadamanthum: ad quem vbi adducti ſumus, ſtetimus in ordine iudicãdorum quarto loco. Erat autem prima cauſa de Aiace Telamonio, an illi in heroum numero eſſe liceat, an nõ. Accuſabatur autem, quòd furiis actus ſeipſum necaſſet. Denique multo priùs habito ſermone viſum eſt Rhadamantho, hauſto elleboro, ac demum reſipiſcentem, tradere eum Hippocrati Coo medico, indéque iam in heroum cõuiuium recipi. Secunda autem cauſa amoris erat, Theſei ſcilicet ac Menelai pro Helena certantium, vtri illa cohabitare debeat. Et Rhadamãthus quidem eam Menelao adiudicauit, qui cõiugii huius gratia tantis olim laboribus ſeſe obiecerit, periculíſque. Etenim Theſeo ipſi alias eſſe mulieres, Amazonẽ, ac Minois filias. Tertia verò de præeminentia inter Alexandrum Philippi filium, & Hannibalem Carthaginiẽſem: viſum eſt Alexandrum præcellere, eíq; ſedes poſita eſt apud Cyrum Perſem primum. In quartam autem cauſam nos adducti ſumus: & is quidem interrogauit, quídnam in cauſa eſſet quòd adhuc viui ad ſacrum illum locum deueniſſemus. Nos autem ex ordine cuncta illi enarrauimus. Tum nobis paululum è loco ſummotis, ſecum diu penſitabat, & de nobis communicabat cum aſſeſſoribus. Conſederant autem ei cùm alii multi, tum & Athenienſis Ariſtides, cognomento Iuſtus, cui vt placuit decreuit, vt daremus pœnas curioſitatis & peregrinationis, poſtquã moreremur. Nũc verò præſcripto tẽpore licere nobis in inſula apud heroas verſari, indéq; abire. Præſcripſit autem receſſus terminum, nõ amplius quàm menſium ſeptẽ. Hinc ſua ſponte defluentibus ſertis à nobis, ſoluebamur, ac in vrbẽ adducebamur, ad beatorum

rum conuiuium. Ipſa autem ciuitas tota aurea, murus verò ſmaragdo lapide cingitur. Portæ ſeptem ſunt, omnes ex integro ligno & amomo. Pauimentum verò ciuitatis, & quæ intra mœnia eſt, terra eburnea: omnium autẽ deorum templa, beryllo lapide conſtructa ſunt, & altaria in eis maxima, vno è ſimplici lapide Amethyſto cõſtant, in quibus & diis immolant. Circa ciuitatem verò fluuius defluit vnguẽto optimo: huiuſque latitudo regalium cubitorum centum: altitudo, vt commodè nare poſſes. Porrò ipſius balnea, domus magnæ ſunt vitreæ, cinnamomo ſuccenſæ. Atqui pro aqua ros tepidus in peluibus ſeruatur. Vtuntur autem veſtibus purpureis, tenuiſsimis aranearum telis. Hi corpora non habent, ſed & impalpabiles ſunt, & abſque carne. Formam autẽ & effigiem ſolam habent ac oſtendunt. Incorporei tamen cum ſint, ſtant, mouentur, intelligunt, vocémq; emittunt: omninóque videtur eorum anima nuda quædam circunuagari, corporis ſimilitudine circũdata. Si quis autem non tetigerit, non credet quod videtur non eſſe corpus. Sunt enim vt vmbræ rectæ, non nigræ. Seneſcit nemo, ſed ea ætate, qua ſe eò contulit, permanet. Denique hîc haudquaquam eſt nox, neq; dies admodum clara, ſed quale crepuſculũ eſſe ſolet, iam aurora apparente ante orientem ſolem: talis lux terram habet: quare & vnum ſolum anni tempus nouere. Semper enim apud eos ver eſt, vnúſque ventus ſpirat Zephyrus. At locus cunctis quidem floribus, omnibus manſuetis plantis & vmbroſis viret. Quæ illic ſunt vineæ, duodecies quotannis ferunt, & ſingulis menſibus vuas reddũt: mala verò granata ac malos, cæteráque poma terdecies ferre dicebant. Minous menſis. Nam menſe, qui apud eos Minous appellatur, bis ferre fructum: pro frumento verò ſpicæ in ſummitate paratos panes emittunt, vt fungos. Fontes ſunt per ciuitatem, aquæ quidem quinque & ſexaginta ac treconti: mellis verò alii totidem: vnguenti quingenti: verùm & hi minores ſunt: flumina lactis ſeptem, & vini octo. Conuiuium autem celebratur extra ciuitatem in campo qui Elyſius campus. Elyſius vocatur. Etenim pratum eſt pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum ſpecie conſitum, vmbram diſcumbentibus faciens: ſtratum autem ſubſternunt è floribus. Miniſtrant quidem ac cuncta afferunt venti, præterquam quòd vinum non miſcent: ſiquidem eo non indigent: nam circum conuiuium arbores ſunt vitreæ magnæ, è micante vitro: harum fructus pocula ſunt omni ſpecie operis, ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium acceſſerit, vnum ex illis vel duo decerpta menſis apponit: ea confeſtim vino replentur. Pro ſertis verò, luſciniæ canoræque volucres cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes, cum cantu eos ſuperuolant, aſpergúntque. Porrò vnguntur ad hunc modum: Denſæ nubes vnguentũ combibentes è fontibus ac flumine, ſupráque conuiuium ſparſæ, ſenſim exprimẽtibus ventis, tenuiſsimum quiddam velut rorem diſtillant. In cœna autem muſicæ & cantilenis vacant. Canũtur autem in primis Homeri verſus, qui & ipſe adeſt, & cum illis conuiuatur, ſupra Vlyſſem diſcumbens. Choreæ autem ſunt è pueris & virginibus: præſunt verò illis & concinunt Eunomus Locrus, & Arion Lesbius, & Anacreon, & Steſichorus: nam & hunc apud eos vidi, iam ipſi Helena reconciliata. Vbi autem ii quieuerunt, ſecundæ choreæ ſuccedunt è cygnis, philomenis, ac hirundinibus. Poſtquam & illæ canere cœperint, iam tota ſylua reſonat, præſidentibus ventis. Hoc autem maximum ad lætitiam habẽt, fontes duo ſunt circa cõuiuium, vnus quidẽ riſus, alter verò voluptatis. Ex horũ ambobus in initio conuiuii omnes bibunt, deinde reliquum læti, ac ridentes exigunt. Volo & ex inſignibus viris, quos apud eos vidi, dicere. Omnes quidem ſemideos, & qui ſub Ilio militauere, præter Locrẽſem Aiacem: nam hunc ſolum dicebant in impiorum loco ſupplicio affici. Barbarorum autem vtrunque Cyrum, Scythámque Anacharſim, & Thracem Zamolxim, Numámq; Italicum, nécnon & Lacedæmonium Lycurgum, & Phocionem, & Tellum Athenienſes, & præter Periandrum ſapientes omnes. Vidi & Socratem Sophroniſci filium cum Neſtore & Palamede nugantem: circa quem Hyacinthus Lacedæmonius, & Theſpieus Narciſſus, Hylas, aliſque formoſi. Videbatur autem Hyacinthum amare, ſdq; multis argumentis. Ferebatur autem illi ſuccenſere Rhadamanthum, & ſæpenumero comminatum, ſi pergeret ineptire, ſe illum ex inſula eiecturum, aut niſi omiſſa ſimulatione conuiuaretur. Solus Plato non aderat, ſed conditam à ſe ciuitatẽ habitare dicebatur, vbi Repub. & legibus, quas tulerat, vteretur. Porrò Ariſtippus & Epicurus primi apud illos habebantur, cum hilares eſſent, & læti, compotoréſque ſuauiſsimi. Aderat & Phryx Aeſopus, quo homine pro morione vtuntur. Atqui Diogenes Sinopenſis tantum à priſtinis moribus degenerauerat, vt Laidem meretricem duceret vxorem, & ſubinde ſurgeret, ac temulentus ſaltaret, debaccharetúrq;. Stoicorum autem aderat nemo: nam adhuc illos rectum virtutis verticem aſcendere aiebant. Quin & id de Chryſippo audiuimus, illi nõ priùs fas eſſe vt inſulam ingrederetur, quàm iam quartò ſe elleboro purgaret. Academicos dicebant velle quidem venire, continere ſe tamen, & adhuc cõſiderare: neq; enim ſatis adhuc capere num vſquam talis inſula ſit, néene. Verùm, vt coniicio, Rhadamanthi iudicium haud dubiè metuerunt, vtpote qui forum iudiciariũ ſuſtulerint. Quanquam non paucos ex illis excitatos fama erat, vt eos qui illuc præceſſerant, ſubſequerentur, verùm præ pigritia defeciſſe, neque potuiſſe aſſequi, ſed è medio itinere rediiſſe. Hi igitur inter eos qui aderãt, erant maximè memorabiles. Enimuero Achillem, & poſt illum Theſeum in primis colunt. Quod verò ad coitum & Venerem pertinet, commiſcentur fœminis ſimul & maribus palàm, & ſpectantibus omnibus, ídque haudquaquam turpe arbitrantur. Solus verò Socrates deierabat ſe innocenter cum iuuenibus verſari, & quidem cum omnes illum peierare ſcirent. Siquidem Hyacinthus & Narciſſus fatebantur, ille autem negabat. Fœminæ ſunt omnibus communes, neque

quiſquam

quiſquam vicino inuidet,ſed ſunt certè in hac re maximè Platonici. Pueri quoque volentibus ſe exhibent,nihil reluctantes. Vix autem duos aut tres totos dies veneram,cum accederem Homerum poetam:nam vtriq; otium erat: & cum alia multa,tum illud rogabam, cuias eſſet, dicens illud maximè apud nos ad hunc vſque diem eſſe in controuerſia. At ille ſe neſcire reſpondit. Nam quidam Chium, alii Smyrnæum, alii Colophonium eum arbitrantur, ipſe verò ſe Babylonium eſſe aiebat: ſiquidem à ciuibus ſuis non Homerum,ſed Tigranem vocatum fuiſſe:poſtea verò cùm apud Græcos obſidis officio functus eſſet, priſtinam appellationẽ mutaſſe. Rogabam præterea,num & ii verſus qui vulgò reiiciuntur, ab ſe conſcripti eſſent,nécne. Ille autem omnes ſuos eſſe aſſeuerabat. Ibi ego Zenodoti & Ariſtarchi grammatici frigidas ratiocinationes non potui non damnare. Vbi autem hæc abunde diſſeruit,iterum rogabam quamobrem ab ira, poematis ſui initium ſumpſerit. Sic enim, inquit, mihi in mentem venit,nihil ſtudio agenti. Tum & illud ſcire cupiebam, an, quod multi volunt, Odyſſeam Iliade priorem ſcripſiſſet. Ille verò negabat. Nam quòd cæcus non eſſet, quod & de eo affirmant,mox cognoui,videbam enim:quare non erat opus illum percontari. Quin idem aliàs ſæpe agebam,vbi illi vacare viderem. Cum autem illum adirem, rogarémque, ipſe contrà promptè ad omnia reſpondebat, maximè verò poſt cauſam quam vicit. Nam illum calumniæ Therſites accuſauerat,quòd ſe in poeſi conuiciis agitaſſet. Vicit autem Homerus cauſam, agente Vlyſſe. Aduènit & circa illa tẽpora Pythagoras Samius ſepties mutatus,qui in tot animalibus vixit,& animæ errores conſummauit. Erat autem eius dextra pars aurea: & viſum eſt vt communi cum illis Republica vteretur. Dubitabatur autẽ adhuc,vtrum Pythagoræ, an Euphorbi nomine appellandus eſſet. Empedocles verò(nam & ipſe venit ſemielixus,& toto corpore excoctus) non receptus eſt,quanquam id multis precibus poſtularet. Procedente autem tempore inſtabat certamen, quod apud illos Thanatuſia appellantur. Præfuit Achilles iam quintùm, Theſeus verò ſeptimùm. Porrò quid in totum actum ſit, longum eſſet commemorare:verùm ſummam ac capita rerum perſtringam. Lucta quidem vicit Carus, qui ab Hercule ſtabat, & pro corona cum Vlyſſe decertabat. Pugilum æqualis fuit pugna, Arii Aegyptii,qui Corinthi ſepultus eſt,& Epii, qui ſibi mutuò congreſſi erant. Nam apud eos Pancratii nullum præmium proponitur. Porrò quis curſu vicerit, non ſatis memini. Ex poetis, vt verè dicã,quanquam longè excelleret Homerus,vicit tamen Heſiodus. Præmia autem omnibus erat corona ex pauonum pennis cõtexta. At iam abſoluto certamine nuntiatum eſt, eos qui in impiorum loco plecterentur, ruptis vinculis, & ſuperata cuſtodia,in inſulam irrũpere: eorum duces eſſe Phalaridẽ Agrigentinũ, & Buſyridem Aegyptium, Diomedem Thracem,& Scironem, & Pityocãpten. Vt verò hæc animaduertit Rhadamanthus, ſtatuit heroes in aciem ſuper litus.

Thanatuſia.

Ducebat autem exercitum Theſeus & Achilles, & Aiax Telamonius iamiam ad ſe reuerſus. Commiſti ergo inter ſe pugnabãt, vicerúntq; heroes, Achille vel in primis rem ſtrenuè gerente. Fortiter ſe geſsit & Socrates in dextro cornu conſtitutus,multóque fortiùs,quàm quum adhuc apud Delium pugnaret. Nam ingruentibus hoſtibus haudquaquam fugit, ſed vultu intrepido conſtitit: quamobrem præmio donatus eſt, nimirum luculento & amplo horto, in quem conuocatis aliis diſſerebat:quem locum Necracademiam appellauit. Compræhenſos igitur & colligatos eos qui victi fuerant, remiſerunt multo grauius puniendos. Eam autem pugnam ſcripſit & Homerus,& mihi abeunti libellos dedit ad noſtros homines deferendos. Verùm hos vnà cum reliquis poſtea amiſi. Erat poematis initium ferè in hunc modum: Nũc mihi Muſa refer pugnam heroum extinctorum. Cum igitur fabas coxiſſent,quemadmodum illis mos eſt, vbi bello rem præclarè geſſerint, Epinicia celebrarũt, & feſtum ſolenne egerunt. Solus Pythagoras à conuiuio illo abſtinuit,& ieiunus procul deſidebat, abominatus fabarum eſum. Iam verò menſibus ſex exactis, ſeptimóque ad medium deducto, res nouæ ac inſperatæ exortæ ſunt. Nã Cinyrus Scinthari filius iam grandis & formoſus, Helenam multo iam tempore deperibat:ipſa autem contrà manifeſtè adoleſcentem ad inſaniam vſque redamabat. Siquidem in conuiuio ſubinde alter alteri annuebat,& præbibebat: ſolíque ex cæteris ſurgentes in ſylua deerrabant. Tandem præ amore & impatientia conſilium cepit Cinyrus rapiendi Helenam. Illa verò hoc probabat,vt cederent,ac in vicinam quampiam ex inſulis proficiſcerentur, nimirum in Phello,aut Tyroeſſam. Addiderunt & huic conſilio cõiuratos è meis comitibus tres audaciſsimos. Nam hæc patri non indicauerat: ſciebat enim quòd ab illo acriter increparetur. Itaq; cùm ipſis opportunum viſum eſſet,facinus perpetrarunt. Vbi enim nox aduênit,(nam tum fortè nõ intereram,ſed in cõuiuio diſtertebam) illi clam aliis correpra Helena, maturè ſe proripuerunt. Menelaus autem cùm circa medium noctis excitatus torum vacuum ſenſiſſet, protinus clamore ſublato, & fratre ſecum accepto, ad regiam Rhadamanthi profectus eſt. Porrò illucescente die aiebant exploratores nauem procul diſtantem apparere. Itaque Rhadamanthus,cum quinquaginta heroes in nauem Aſphodelinã, & ex integro & ſolido ligno conſtructã,collocaſſet, iuſsit eos perſequerentur. At illi cùm magna alacritate remis incumberent, tandem circa meridiem eos deprehendũt,cum iam in lacteũ Oceanum ſubirent,haud procul à Tyroeſſa inſula:tantum enim aberant vt elaberentur. Cum igitur nauem roſea catena reuinxiſſent,reuerſi ſunt. Helena itaq; flebat & erubeſcebat,operiebatúrq;. Verùm Rhadamanthus habita priùs cũ Cinyro diligenti quæſtione, num & alii quipiã conſcii fuiſſent:poſtquam vllum fuiſſe negauit,vinctum hominem ex pudendis,& malua priùs bene cæſum, in impiorum locum amandauit. Decreuerunt & nos ante præſcriptum tempus ex inſula ablegare,

data

data vnius proximæ diei mora. Ibi ego grauiter ferre,& lacrymari, vtpote qui eiuſmodi felicitate relicta rurſus erraturus eſſem. At illi contrà conſolabantur me,quòd futurũ dicerent vt propediem ad ſe eſſem rediturus. Iámq; mihi in futurum ſedem & locum optimis quibuſq; vicinũ oſtendebant. Ego verò accedens Rhadamanthũ, obnixè orabam,vt quæ mihi futura eſſent, prædiceret,& de nauigatione certiorem redderet. Is autem me quidem in patriam rediturum reſpondit, verùm multis priùs erroribus & periculis exantlatis. Tempus autem quo eſſem rediturus, addere noluit,ſed oſtenſis vicinis inſulis, (apparebant autem numero quinque,& alia ſexta longius) hæ,inquit, adiacentes ſunt impiorum, in quibus vides ignis plurimum accenſum. Sexta autem illa ſomniorum eſt ciuitas. Poſt hanc & Calypſus eſt inſula, verùm nondum tibi adhuc apparet. Vbi verò has præternauigaueris, tũ deuenies in magnam illam continentem,quæ è regione eſt ei, quæ à nobis incolitur. Illic multa paſſus, multáſque gentes prætergreſſus, & inter Barbaros incultóſq; homines peregrinatus,tandem in alteram terram deuenies. Hæc vbi dixiſſet,euulſam è terra maluæ radicem mihi porrexit, iubens vt hanc adorarem cum in maximis periculis verſarer. Admonuit autem,ſi vnquam in hãc terram incolumis redirem, ignem gladio ne foderem, néve lupinis veſcerer, néve puero ſupra decẽ & octo annos nato congrederer:quorum ſi memor eſſem,bene ſperarem de reditu ad inſulam. Ibi demum quæ ad nauigationem pertinent, paraui: cúmque opportunum eſſet, eum illis cibum cepi: die deinde proxima accedens Homerum orabam vt mihi duorũ verſuum epigramma conderet. Quod vbi fecit,columna berylli lapidis erecta iuxta portum inſcripſi. Erat autem epigramma huiuſmodi:

Lucianus charus diuis hæc cuncta beatis
Vidit,& hinc iterum patrias remeauit ad oras.

Manens autem & diem illam, ſequenti proficiſcebar, deducentibus heroibus. Hic & Vlyſſes accedens neſciente Penelope,mihi literas dat in inſulam Ogygiam ad Calypſo ferendas. Miſit & mecum Rhadamanthus portitorem Nauplium, vt ſi ad inſulas appelleremus, nemo nobis manũ iniiceret, velut iis qui ad mercatum quempiam alium nauigarent. Vbi verò progreſsi odoratum aerem præteriſſemus, continuò nos teterrimus neſcio quis odor excepit,velut bituminis & ſulphuris, piciſve, cum ſimul ardent. Nidor autem erat grauis,intolerabiliſque,velut ab exuſtis hominibus. Erat & aer obſcurus & caliginoſus, à quo diſtillabat ros quidam piceus. Quin & verberum ſtrepitus exaudiebatur, & multorum hominum eiulatus. Ad alias igitur non applicuimus:illa verò quam aſcendimus,talis erat:Tota in gyrum præceps eſt, & exuſta, cautibus & ſaxis aſpera. Arbor autem aut aqua ne inerat quidem. Irrepſimus tamen per præcipitia, & per ſpinoſam & aculeis plenam ſemitam euaſimus, tranſiuimúſque regionis tetram fœditatem. Procedentes autem ad careeres, & ſupplicii locum, primùm quidem loci naturam admirati ſumus. Siquidem vniuerſum ſolum gladiis & mucronibus efflorebat, circum quod fluuii duo decurrebant,vnus cœno, alter verò ſanguine,& itẽ alius intus igne, & quidem ingens & immenſus: fluebat autem velut aqua, & inſtar maris agitabatur. Habebat etiamnum & piſces permultos, quorum aliquot torribus erant ſimiles,nonnulli verò minuſculi carbonibus ignitis, quos Lychniſcos vocabant. Aditus autem vnus erat, & perquam anguſtus. Ianitor adſtabat Timon Athenienſis. Ingreſsi tamen duce Nauplio, videbamus eos,qui ſupplicio afficiebantur, inter quos reges & priuati erant plurimi,quorum etiã nonnullos agnouimus. Vidimus & Cinyrum fumo enecari, & à pudendis pendère. Addebant & ductores ſingulorum vitas,& cauſas ob quas ſupplicio afficerẽtur. Maxima verò omnium pœna eis imminebat,qui in vita quippiã ementiti eſſent, neque veritatem literis mandaſſent: inter quos erat Cteſias ille Cnidius,& Herodotus,& alii nõ pauci. Hos ergo cum viderem, bono animo eſſe cœpi:nam nullius mẽdacii mihi conſcius eram. Itaque ad nauem maturè reuerſus, (neque enim tale ſpectaculum ferre amplius poteram) ſalutato Nauplio diſceſsi. Neque ita multum pòſt apparebat non procul ſomniorum inſula, obſcura illa, & vix viſu perſpicua. Habebat autem & ipſa ſomniis aliquid ſimile: cedebat enim accedentibus nobis,& ſubterfugiebat,ac longius ſe ſubducebat. Cum ergo tandem eam comprehendiſſemus,& in portũ,qui Somnus dicitur,delati eſſemus, prope eburneas portas, vbi ædes eſt Gallinaceo ſacra, ſub obſcuram veſperam deſcendimus: cúmque in portam progreſsi fuiſſemus, ſomnia multa variáq; videbamus. Verùm de ipſa ciuitate libet ante omnia cõmemorare,quoniam de ea nemo adhuc conſcripſit:ſolus autẽ Homerus eius meminit, non ita accuratè exactéq; deſcripſit. Circa hanc vndique circumiacet ſylua. Arbores autem ſunt papauera procera, & mandragoræ, in quibus magna vis veſpertilionũ ſedet. Sola enim hæc auis in ea inſula naſcitur. Flumen autem iuxtà præterlabitur,quod ab illis Nyctiporus appellatur. Sunt & fontes duo iuxta portas, quibus & nomen eſt vni quidem Negretus, alteri verò Pannychia. Ipſa autem ciuitatis mœnia alta ſunt, variáque, iridis colore ſimillima. Enimuero portæ ſunt,non duę,vt voluit Homerus, ſed quatuor. Nam duæ Mollitiei campum reſpiciunt,hæc quidem ferrea,illa verò teſta cõſtructa, per quas horrenda & ſæua immitiáque ſomnia emitti aiebant. Duæ verò alteræ ad portum & mare,ex quibus quædã corneę erant,quędam,per quas tranſiuimus,eburneę. Ingreſsis autem ciuitatem ad dexteram eſt templum Noctis. Nã illam ex deis in primis colunt,&Gallinaceũ, cui iuxta portum ſacellum dedicatũ eſt. Ad ſiniſtram verò Somni regia, Is enim apud eos regnat, duobus à ſe ſatrapis & præfectis cõſtitutis, Taraxione Mataeogenis, & Plutocle Phantaſionis filio. In medio autem foro fons eſt,quem Careotin appellant: delubra duo adiacent, Impoſturæ videlicet,& Veritatis:vbi & illorũ eſt adytum & oraculum, cui præfectus erat Antipho

ille

ille ſomniorum hiſtrio, hunc apud Somnum honorem ſortitus. Somniorum autem neq; natura neque forma eadem eſt. Nam quædam procera erant & formoſa, ſuauiáque: quædam verò breuia & deformia. Nonnulla etiam aurea, vt videbantur: ſordida item & abiecta nonnulla. Erant & inter illa alata aliquot, & monſtroſa, alia velut in pompam inſtructa, nimirum in Reges, aut Deos, aut aliquid eiuſmodi. Quin & ex illis non pauca agnouimus, vtpote ea quæ olim apud nos videramus. Quædam etiam nos accedebãt, ſalutabántq;, velut familiaria iam & domeſtica. Quæ cum nos excepiſſent, ac ſopiuiſſent, ſplendidè planè ac eleganter tractauerunt, apparato magnifico alio diuerſorio, pollicita reges aut ſatrapas ex nobis ſe factura. Nonnulla & in ſuam quemq; patriã abduxere, & domeſticos oſtendêre, rurſuſq; eadem die reduxere. Diebus ergo triginta, & totidem noctibus dormiẽtes comeſſantéſq; apud ea manſimus. Hinc tonitru cũ ingenti fragore repentè edito excitati ac conſternati, ſaturi diſceſsimus. Inde poſt tertiam dieminOgygiã delati deſcẽdimus. Hic ego primùm reſignatis literis, quæ ſcripta erant legebã. Erant autem ferè huiuſmodi: VLYSSES CALYPSO S. Nolim te ignorare, quòd vbi primùm abs te diſceſsiſſem rate inſtaurata, poſtquam naufragium feciſſem, & vix à Leucothea in Phæacum regionem ſeruatus fuiſſem, à quibus domum remiſſus fui, me multos vxoris procos deprẽhendiſſe, qui rebus noſtris abuterẽtur ad voluptates ſuas: quos cum omnes confeciſſem, tandem ipſe à Telegono, quem ex Circe ſuſceperam, è medio ſublatus ſum. Nunc autem in beatorum ſum inſula, vehementer dolens ob relictã, qua apud te vſus ſum, conſuetudinem, & oblatam abs te mihi immortalitatem. Quòd ſi per occaſionem licebit, hinc arrepta fuga ad te veniam. Et hæc quidem quæ per literas ſignificabantur: de nobis præterea, vt hoſpitio exciperemur. Ego autem procedens parumper à mari, inueni antrum tale quale Homerus deſcripſit, ipſámq; lanificio dantem operam. Poſtquã verò literas accepit, admiſitq;, primùm quidem abundè fleuit, tum nos ad hoſpitium inuitauit, ſplendidéque excepit, interim de Vlyſſe multa ſciſcitata, & Penelope cuiuſmodi forma eſſet, num ita caſta eſſet, quemadmodum de ea Vlyſſes iactauerat. Nos autem ea quibus potiſsimùm eam delectari coniiciebamus, reſpõdimus. Digreſsi igitur ad nauem prope litus obdormiuimus. Mane autem ſoluimus vehementiùs vento inſurgente. Tandem poſt bidui tempeſtatem die tertia incidimus in Colocynthopiratas. Homines autem immanes ſunt hi, ferĩq;, qui ex vicinis inſulis nauigantes infeſtant. At verò naues magnas habent cucurbitinas, ſex cubitorum longitudine. Nam vbi exaruerint, excauata vna, & medulla illius egeſta nauigant: ſiquidem malis arundineis vtuntur, & pro velo, cucurbitæ folio. Impetu ergo in nos facto, duabus inſtructis claſſibus oppugnabãt, & è noſtris complures ſauciabant, vice lapidum cucurbitarum grana iaculati: vt plurimum enim comminus depugnabãt. Circa meridiẽ verò à tergo Colocynthopiratarum videmus adnauigare Caryonautas: erãt autẽ inter ſe hoſtes, vt poſtea declarauerũt. Nam vt eos adeſſe ſenſerunt, nobis neglectis in eos conuerſi, nauibus conflictabantur. At nos interea ſublato velo, illiſque pugnantibus inter ſe relictis, cepimus fugam. Manifeſtò autem videbãtur ſuperiores futuri Caryonautæ, vtpote qui numeroſiores eſſent. Nam illis claſſes erant quinque, pugnabántq; nauibus aliquantò fortioribus. Siquidem naues habebãt corticeas, è putamine nucum per medium ſecto excauatóq;. Magnitudo autem putaminis cuiuſq; in longum decem & octo cubitos protendebatur. Vbi verò ab his ſubducti fuimus, eos, qui ſaucii fuerant, curauimus, & poſtea in armis ferè ſtetimus, ſemper inſidias quaſpiam ſubueriti, neque id quidem immeritó. Nondum enim occiderat ſol, cum ab inſula quadam deſerta circiter viginti viri delphinibus prægrãdibus inſidentes nobis adequitabant. Erant autem hi prædones, quos firmos ac ſtabiles ferebant Delphines, perinde ac equi ſubſultantes, & hinnientes. Cum autem iam propè adſtarent hinc atque hinc diuiſi, nos aridis ſepiis, & cancrorum oculis feriebant. Verùm cum nos ſagittaremus & iacularemur, nõ potuerunt ſubſiſtere, ſed magna parte eorum ſaucia, ad inſulam confugerunt. Circa mediam verò noctem cũ tranquillum eſſet mare, non aduertentes in Alcyonis nidum miræ magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus ſtadiorum ſexaginta. Inſidebat autem illi Alcyon, fouebátque oua, nido haud multò maior: quæ cum auolaret, parum abfuit quin alarũ vento nauem ſubmergeret: fuga enim ſe proripuit, edita triſti quadam & lamentabili voce. Nos igitur iam die apparente videmus nidum ingenti naui ſimilem ex arboribus congeſtũ. Inerant autem & oua, quorum vnumquodque Chio dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus conſpiciebantur, & crocitabant. Cum igitur vnum ex ouis ſecuribus præcidiſſemus, pullum implumem viginti vulturibus ampliorem eduximus. Vbi verò propè ducentis ſtadiis à nido digreſsi fuimus, mira & inuſitata prodigia nobis obuenere. Nam qui in prora erat cheniſcus, ſubitò alas emiſit, & exclamauit. Porrò gubernator Scintharus eum iam caluus eſſet, capillos produxit, & quod eſt omnium inuſitatiſsimum, ipſe malus nauis germinauit, & ramos propagauit, atq; in vertice fructum edidit. Erant autem eius fructus ficĩ, & vuæ permagnæ, necdũ ſatis maturæ. Hæc poſteaquàm vidimus, non iniuria turbati ſumus, deos precati vt portentoſam viſionem auerterent. Nondum autem quingentis ſtadiis proceſſeramus, cum videremus ſyluam magnã & frondoſam pinis & cupreſsis. Nos autẽ arbitrabamur continentẽ eſſe, verùm erat gurges, cui fundus nõ erat, arboribus quæ radices nõ haberent, totus conſitus. Ipſæ tamen arbores immobiles ſtabant ac erectæ, ac ſi ſupernatarent. Cũ ergo acceſsiſſemus propiùs, & totã rẽ animaduertiſſemus, dubitabamus quidnam fieri conueniret. Nam per arbores nauigare haud facile erat, quòd denſæ ac contiguæ eſſent: neque reuerti facile videbatur. Itaq; aſcendens in altiſsimam arborem, contemplabar quomodo

ſe hab

se haberent quæ sequerentur, atque syluam video supra quinquaginta stadia aut paulò pauciora porrectam, aliúmque vidi Oceanum succedere. Tum ibi visum est nobis nauem in arborum frondes, (erant enim densæ) &, si fieri posset, in aliud mare transferre: quod & fecimus. Nam nauem magno fune colligauimus, ac in arbores conscendimus, eámq; ægrè in altum eduximus: quam cum super ramis demisissemus, explicatis velis velut in mari vento impellente nauigabamus. Hic & mihi Antimachi poetę versus in mẽtem venit. Nam & quodam loco ille ait:

Antimachus. Iis qui syluosum tentant per cærula cursum.

Superata tamen aliquando sylua ad aquam deuenimus, vbi demissa naui per puram & limpidam aquam nauigabamus, donec ad hiatum quẽdam magnum, qui aqua hinc atq; hinc diuisa contigerat, peruenimus, quemadmodum in terra à terræ motu nonnunquam voragines fieri videmus. Nauis autem mox detractis velis facilè constitit, quanquam parum abfuit quin in præceps delaberetur. At nos prospicientes videmus voraginem perquam horrendam & incredibilem, ad mille ferè stadia patere. Nam aqua velut vtrinq; diuisa stabat. Circunspiciẽtes autem ad dextram videmus procul pontem extructum, aqua duo maria iungente, quantum ad superficiem attinet, & ex alio mare in aliud defluente. Incumbentes igitur remis ad illud delati sumus, ac multo labore præter spem traiecimus. Hinc nos suscepit mare placidum ac mite, insuláq; non magna, ad quam facilis erat accessus. Hanc autem incolebant Bucephali homines feri ac agrestes, cornutíque, cuiusmodi apud nos Minotaurum fabulantur fuisse. Descendentes igitur ibamus aquatum, & si vsquam fieri posset, commeatum comparaturi: iam enim nobis defecerat. Et aquas quidem illic non procul inuenimus, & præterea nihil apparebat, nisi fortasse quòd mugitus creber non longè exaudiebatur. Arbitrati igitur boum esse gregem, paululum procedentes in homines incidimus. At illi vbi nos viderunt, mox insectati sunt, & tres è comitum numero ceperũt, reliqui verò ad mare confugimus. Hinc nos vnà omnes armis instructi (neq; enim socios inultos negligere cõsilium erat) irruimus in Bucephalos, qui iam interfectorum carnes inter se diuidebant. Terrefactos igitur ad vnum persequuti sumus, & circiter quinquaginta interfecimus, captis ex illis duobus viuis: ac iterum reuersi sumus, captiuos nobiscum trahẽtes. Porrò commeatus nihil offendimus: quare nonnulli suadebant vt captiui iugularentur: at mihi non probabatur, verùm vinctos seruaui, donec legati à Bucephalis repeterent, redimerẽntque captiuos. Intelligebamus autem eos ex nutibus, & tristi quodam mugitu quem edebant velut supplicãtes. Erat autem redemptionis pretium, multi casei, & sicci pisces, & cepe cum ceruis quatuor, quorum vnicuique tres duntaxat essent pedes: duo quidem in parte posteriore: nam qui in anteriore erant, in vnum concreuerant. His conditionibus redditis captiuis, vnum tantùm diem commorati, recessimus. Iam inde nobis pisces apparebant, & aues præteruolabant: & eiusmodi alia quæ terræ vicinæ signa solent esse, occurrebant. Neq; verò multò pòst homines vidimus, qui nouo & insolito more arte nautica vterentur. Ipsi enim simul & nautæ & naues erant. Libet autem nauigationis modum indicare. Resupinati super aquam iacebãt, erectis in altũ pudendis: nam illa grandia ferunt: ex illis linteum extendebant, & manibus pedem tenebãt, ac incidente vento nauigabant. Post hos & alii suberibus insidẽtes, iunctis duobus delphinis remigabant equitabántque, alii præcedentes subera trahebant. Hi nulla nos iniuria affecere, neq; fugerunt, sed intrepidè & pacatè vehebantur, nauis nostræ figuram admirati, & vndiq; circunspectãtes. Sub vesperam autem appulimus ad insulam non admodum magnam, quę, vt arbitrabamur, à mulieribus Græca lingua loquentibus habitabatur. Nam nos accesserunt, & exceperũt, salutarúntq;, meretriciè admodum comptæ ornatæque, ac formosę omnes & iuuenculæ, talares tunicas secum trahentes. Insulæ quidem nomen erat Cabalusa, ciuitatis verò Hydamardia. Susceperunt itaque nos mulieres, & secum quemque singulæ abduxerunt, ac hospitem fecerunt. Ego verò cunctabũdus subsliti: nihil enim fausti ominabar: circunspiciénsque diligentiùs, video multorum hominum ossa & caluas passim iacere. Vt autem clamorem suscitarem, & socios conuocarem, ac ad arma prosilirem, non placuit: verùm accepta in manus malua, enixè orabam eam, vt ex præsentibus malis euaderẽ: ac paulò pòst cum ministraret hospita, vidi non mulieris crura, sed vngulas asini. Ibi mox & eam educto gladio corripio, & vinctam de omnibus interrogo. Illa autem, etsi inuita, fassa est tamẽ se mulieres esse marinas, quæ Onosceleæ appellantur, vescíque peregrinis hospitibus. Vbi enim, inquit, eos iam temulentos reddidimus, illis concumbentes, dormientes inuadimus. Hæc postquã audissem ego, illam quidẽ vinctam reliqui, verùm supra tectum ascendi ipse, & vociferabar, comitésq; conuocabam. Qui vbi conueniissent, illis totam rem indicabam, & ossa ostendebam, atq; intrò ad vinctam ducebam. At illa protinus in aquam versa est, & euanuit: ego verò experiri volens, gladium in aquam condidi, illáque mox sanguis effecta est. Ocyus igitur nauem repetentes abnauigauimus. Hinc postquàm illuxit dies, conspecta terra, conicimus esse eam, quæ nostro orbi opposita est. Procidentes itaq;, atque precati, quid esset futurum dispiciebamus. Quibusdam autem placebat ascendere duntaxat, & rursum redire: aliis verò illic relicta naui, ad terræ meditullium proficisci exploratum incolas. Interea cum hæc cogitaremus, oborta vehemens tempestas, nauem litori impactam cõminuit. Nos verò ægrè enatauimus, armis, & quod quisque poterat, secum correptis. Hæc autem & huiusmodi fuere, quę mihi, donec ad alteram terram venirem, contigere: nimirum quæ in mari, & inter nauigandum, in insulis, & in aere, & quæ postea in ceto, & cũ ab illo exissemus, quę apud Heroes & Somnia, postremò quæ apud Bucephalos, & Onosceleas: cętera autẽ quę in terra acciderunt, sequentibus libris enarrabo.

TYRANN

TYRANNICIDA,

Eraſmo Roterod. Interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum declamationis attinet, infrà ab ipſo authore ponitur. Cæterùm genus orationis iudiciale eſt, ſtatus qualitatis. De eo enim potiſſimùm quæritur, dignúſne ſit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, an non. Incidit tamen legalis quoque. Nam & de eo qui tyrannicida vocandus ſit, & de legis ſententia diſputatur. Exordiũ attentione & docilitate comparanda fermè conſumitur, dum & ſummam petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatem exponit. Niſi quòd interim & beneuolentiam ſibi ex merito facti, & aduerſario ex ſuſpicione inuidiã parat. Narratione grauitatem atque ſæuitiam tyrannidis primùm perſequitur, eiúſq; omnem cauſam in filium tyranni transfert, vt videatur vide licet certo conſilio filium ante patrem aggreſſus eſſe: deinde & modum peractæ cædis & conſiliũ ſuum exponit. Hinc propoſitio ſiue petitio ſequitur: poſt quam confirmatio, in qua principiò petitionem ſuam commendat amplificatione euentus, & bonorũ quæ ex hoc facto ſecuta ſint, cum aduerſarij obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionẽ tyrannicidæ, à genere comprobatam, puta quòd nõ ſolùm is qui ſua manu & gladio tyrannum occidit, hoc nomine dicendus ſit, ſed etiam qui per alium, & quocunq; modo illum tollit. Poſtea etiam à fine legis argumentatur contra ſcriptum. Vltimò locum quem Rhetores à ſummo ad imum vocant, ſiue etiam communẽ, tractat: in quo cõſilium, ſiue voluntas, conatus, actio, eáq; per comparationem, aut efficționem amplificata. Poſtremò & euentus conſiderãtur. Peroratio autem locis patheticis conſtat: nam ipſe quidem pro ſe affectus mouet à modo & inſtrumento actionis: à tyranni autem perſona, hypotypoſi quadam ſeu deſcriptione dictorum ac factorũ illius. Ad finem propoſitionem repetit, & ſui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Exordium quo dociles & attentos facit.

QVOD duos eodem die tyrannos occiderim, Iudices, alterum quidẽ ętate iam affecta, alterum æuo florentem, & ad ſcelerũ ſucceſsionem capeſſendã paratum: vnicum tamen pro ambobus præmiũ petitũ venio, qui quidem vnus omnium quotquot vnquam tyrannicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus, necíq; dederim, filium videlicet enſe, patrem indulgẽti charitate, qua filium adamabat. Itaq; tyrannus pro his quæ commiſit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & viuus aſpexerit filium priùs morte ſublatum, &, quod eſt omniũ maximè nouum, compulſus ſit deniq; ipſe ſui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidẽ manu peremptus eſt, cæterùm occiſus alteram ad cædem operam mihi ſuam cõmodauit, dum qui viuo patri ſcelerum ſocius fuerat, eiuſdem poſt mortẽ (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq; ſum is qui tyrannidem ſuſtuli, paritérq; mecum gladius, quo cuncta confecta ſunt, meus: tametſi cædis ordinem commutarim, ac morem modúmq; nouarim conficiendi ſceleratos: nempe hũc qui valẽtior erat, ac ſeſe defendere poterat, ipſe perimens, porrò ſenem ſoli gladio reſeruans. His igitur de cauſis & amplius quiddã à vobis me conſequuturum arbitrabar, præmiáq; laturũ, quæ numero æquarẽt eos qui eſſent interempti: vtpote qui nõ præſentibus modò malis vos leuarim, verùm etiã futurorũ formidine: quíq; ſtabilẽ peperim libertatẽ, nullo relicto qui ſcelerũ capeſſat ſucceſsionẽ. Verùm interim tantis rebus ſtrenuè peractis, in diſcrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis diſcedam, ac ne ſolus non feram mercedẽ, quam leges à me ſeruatę præſtituunt. At qui cõtrà dicit, is mihi videtur nõ Reip. ſtudio (quemadmodum ait) hoc facere, ſed quòd extinctos eſſe illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis author extitit, vlciſci conetur. Vos igitur Iudices mihi pauliſper attendite, dum tyrannidis mala, tametſi ipſi optimè noſtis, cõmemoro. Siquidem hoc pacto futurum eſt vt & beneficii mei magnitudinẽ intelligatis, & ipſi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirum quibus ſitis leuati malis. Neq; enim quemadmodum aliis quibuſdã ſæpenumero accidit, itidem & nos ſimplicem tyrannidem, atque vnicam ſeruitutẽ ſuſtinebamus, nec vnius domini violẽtiam tolerabamus: verùm ſoli omniũ, quos ſimilis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias diſtrahebamur infelices. Porrò ſenex multò erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad ſupplicia ſegnior, & ad cupiditates tardior, vtpote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatúmq; cupiditates refrænaret. Quin ad ſuſcipienda maleficia filii inſtinctu nolẽs impelli ferebatur, ipſe alioqui non admodum tyrãnicus, niſi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filiũ ſupra quã credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi eſſet omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iuſſerat: ſupplicio afficiebat quoſcunq; præceperat, ac prorſus in omnibus illi obſequundabat. In ſumma, filius in patrem tyrannum quendam agebat, pater filii cupiditatũ ſatelles erat. Tametſi huic propter ætatem honorem cedebat adoleſcens, ſolóq; imperii nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipſe. Et quanquam tutamentũ præſidiúmq; principatui ab illo mutuaretur, ſcelerũ tamen emolumentis ſolus fruebatur. Ille erat qui ſatellites continebat, qui cuſtodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui inſidias formidabat: ille qui caſtrabat ephebos, qui coniugia violabat: illi virgines producebãtur. Tum ſi quæ cædes, ſi qua exilia, ſi quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò ſenex illi obſequebatur, comitémque ſcelerum ſeſe præbebat, ac comprobabat dũntaxat filii ſui flagitia.

Beneuolentiã captat à ſua perſona.

Aduerſario inuidiã concitat.

Narratio, qua magnitudinẽ tyrãnidis exaggerat, & omnẽ eius cauſam in filiũ tranſfert.

Itaq; quũ ea res nobis erat intolerãda, propterea quòd quũ animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullũ flagitiis modũ imponunt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnã, vel æternã potiùs seruitutẽ eam futuram, & per successionem alii post alium domino tradendam Remp. populúmq; homini scelesto hæreditatis instar obuẽturum. Nam id aliis spem nõ exiguam facit, quod apud sese reputãt, quod inter sese dicunt: At mox coercebitur, at mox demorietur, paulò pòst liberi sumus futuri. Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidẽ quisquam fortiũ eiuiũ, & qui eadẽ, quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cum tam multis confligendũ ac dimicandũ. At me nihil ista deterruerunt, neq; perpensa negotii difficultate refugi, neq; ad suscipiendũ discrimen trepidaui: verùm solus, solus, inquã, aduersus adeò validã variámque tyrannidẽ, vel non solus potiùs, sed gladio comite cõscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecúmq; ex parte tyrannum interemerit, quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur, at è diuerso perpendenti, quòd publicã libertatem mea eçde redempturus essem. Ergo vbi in primã irruissem custodiam, neq; mediocri negotio satellites submouissem: occidens interim in quem incurrissem, & quicquid obsisteret amoliens, ad ipsum negotii caput ferebar, ad vnicũ tyrãnidis robur, ad nostrarũ calamitatum fontẽ: atq; irrupto arcis propugnaculo, quũ viderem illum fortiter tuentẽ sese, multísq; vulneribus resistentẽ, tamen occidi. Et iam tum erat sublata tyrãnis, iam tum mihi confectũ facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodiis, iámq; amisso magno illo suo satellite desertus, neq; deinde dignus forti dextra. Ibi nimirũ mecum ipse, Iudices, hæc animo reputabã: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò, quò destinaram, perducta: at eũ qui reliquus est, quo tandẽ modo pœnas dare cõuenit? Me quidẽ, meáq; dextera nequaquã est dignus, præsertim si post splendidũ facinus iuuenile atq; magnificũ interimatur, priorẽ illam çdẽ dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus, verùm post calamitatẽ, ne vel hãc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem. huic reliqua mando. Hæc vbi mecum statuissem, ipse quidẽ illinc discedo: at ille peregit id quod ego prædiuinauerã: tyrannũ occidit, summámq; meç impositi fabulæ. Adsum igitur, popularẽ administrationem vobis apportãs, cunctísq; bono iã vt animo sint edicẽs, ac libertatem annuntiãs. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atq; hæc omnia vobis mea cõtigerũt opera, meáq; fortitudine, videlicet ex vna illa cæde, post quã pater iã viuere nõ quibat. Aequũ itaq; censeo, vt his pro meritis debitũ mihi à vobis præmiũ donetur, non quòd lucri auidus, aut sordidus quispiã sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verùm quòd præmio cupiã officia mea cõprobari, neq; repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti, præmióq; indigni iudicẽtur. At hic cõtradicit, negátq; æquũ facere me, qui decorari munere, præmiúmq; ferre cupiã. Neq; enim tyrãnicidã esse me, neq; quicquã à me pro legis sententia cõfectũ esse, verùm facinori meo deesse quiddã ad hoc vt præmiũ postulem. Percontor igitur illum, quid prætereà requiris à me? nónne volui? nónne ascẽdi? nónne occidi? nónne libertatẽ peperi? num quis imperat? nũ quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haudquaquã dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absq; periculo: publicámq; felicitatẽ solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horũ omnium author? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquã præ me dignus honore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendẽs, interimẽs, excruciãs, alterũ vltus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis vt populus parum erga me gratus existat? Atenim num occidisti tyrannum? Porrò lex tyrannicidæ præmiũ decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest vtrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: verùm hoc solùm spectauit legis conditor, libertatẽ, democratiam, sceleratorũ sublationem. Huic honorẽ decreuit, hoc præmio dignũ iudicauit, quod quidẽ inficiari non potes quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere, nimirũ ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaq; ne disceptæ de cædis modo, neq; illud expende, quemadmodũ interierit, verùm an iam perierit, & an quod periit, id à me sit profectũ: quandoquidẽ & illud excussurus mihi videris, atq; his aduersus bene de Rep. meritos calumniis vsurus, Si quis non gladio, verùm lapide, lignóve, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellẽs, num ibi quoq; requisiturus eras à me cædem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddã diceres ad id vt legi factũ à me satis videatur: atque id, quũ scelestũ acerbiùs etiã atq; atrociore mortis genere trucidassem? Vnum hoc dúntaxat specta, hoc require, hoc excute: Quis nocẽtiũ reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatũ vestigiũ? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticũ est, modũ rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod iis, quç virtute confecta sunt, debeatur. Equidẽ & illud memini dissertũ in legibus, (nisi fortè propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neq; manu facinus peregit, verùm cõpulit, præbuítq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque

Consilium & modus cædis.

Petitio.

Cõfutatio.

Frequentio.

I. Argumẽtum à finitione tyrãnicidæ.

Amplificatio à collatione effectus.

Finitionẽ probatà genere & causa efficiẽte.

quoq; lex cenſet ſupplicio affici oportere, ídq; iure optimo. Neq; enim ſtatuit minùs valere oportere audaciã, quàm facinus: ac poſteà ſuperuacaneũ eſt cædis rationẽ viámq; ſpectare. Déinde hunc qui ſic occiderit, tanquã homicidam pœnas oportere dare cenſebis, ac nequaquã abſoluendum eſſe. At me qui per omnia conſimili modo Rempub. iuui, non cenſes ea capere oportere, quæ iis debentur, qui beneficio iuuerunt.

A voluntate. Neq; enim illud dicere poſsis, me quidẽ impru dentẽ feciſſe, ſed exitum quendã commodũ fortuitò fuiſſe conſequutum præter animi ſententiam. Nam quid prætereà iam formidaſſem, eo qui validior erat, interempto? Cur autem gladiũ in vulnere reliquiſſem, niſi planè quod erat euenturum, id ipſum prædiuinaſſem? Niſi forſan illud dices, hunc, qui extinctus eſt, tyrannũ non eſſe, neq; hanc appellationem in illum competere: neq; vos multũ præmii hoc nomine, ſi ille fuiſſet occiſus, decreturos fuiſſe. Atqui iſtud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cædis cauſam miniſtrauit, præmiũ negabis? O curioſitatem! de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui

II. Argumentum à fine legis. demoeratiam reſtituit, neſcio quid ſuperuacaneum prætereà requiris? Atqui lex (vti fateris) caput rei geſtæ ſpectat: quæ verò ad id conducunt, ea omnia miſſa facit, neq; iam vltrà curioſiùs excutit. Quid enim? an ſi tyrannũ exegerit

A minore. quiſpiam, non is iam tyrannicidæ præmiũ cepiſſet? cepiſſet, opinor, ídq; iure optimo: ſiquidẽ & hic pro ſeruitute libertatẽ peperiſſet. At id quod à me patratum eſt, non exiliũ habet, non in poſterum inſtaurandæ tyrannidis metũ: verùm abſolutã ſublationẽ, totiúſq; generis internicionẽ,

III. Locus à ſummo ad imum. omnéq; malum radicitus exciſum. Et mihi per deos iam ab initio ad finẽ vſq; (ſi videtur) rẽ totam perpendite, nũ quid eorũ quæ ad leges pertinent, ſit prætermiſſum, & num quid in me deſideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adeſſe. Principiò mentẽ priùs oportet ſuppetere

I. Voluntas & conſiliũ. tem, & amantẽ Reip. quæq; pro cõmunibus cõmodis periculũ adire non recuſet, quæq; priuato ſuo interitu, multitudinis incolumitatẽ auſit redimere. Num hac parte quicquã mihi defuit? Num frãgebar animo? Num quum præſciré per quæ pericula mihi perrumpendum eſſet, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tãtùm cõmorare, atq; æſtima, an non vel voluiſſe tantùm iſta, ac ſtatuiſſe, præclarum facinus futurũ fuiſſe videatur. Ac putato me ſolius animi voluntatiſq; argumẽto præmiũ poſtulare, tanquã qui beneficio iuuerit. Tũ ſi voluntati meæ facultas defuiſſet, verùm alius poſt me tyrannũ occidiſſet, dic mihi, num abſurdum aut præter æquũ fuerat dare præmiũ? Minimé. Si dicerem, ciues volui, ſtatui, aggreſſus ſum, voluntatis experimentũ dedi, ſolus dignus ſum qui præmiũ feram: quid tum reſpõſurus fueras?

II. Conatus. Nunc porrò non hoc dico, ſed inſuper, aſcendi, periclitatus ſum, atq; innumerabilia priùs, quàm iuuenẽ occiderem, patraui. Neq; enim vſqueadeò facilem, factúq; procliuem eſſe rem exiſtimetis, cuſtodias perrumpere, ſatellites opprimere, vnúmq; hominẽ tam multos amoliri. Quin iſthuc penè maximũ eſt omnium quæ ſunt in tyrannicidio, totiúſq; negotii caput. Nam ipſe iã tyrannus nõ magna res eſt, neq; expugnatu, neque confectu difficilis: verùm ea quæ tuentur, continéntq; tyrannidẽ: quæ quidem ſi quis ſuperarit, is nimirum cuncta, quæ deſtinauit, peregerit, & perpuſillum eſt id quod ſupereſt: ſed ad tyrannos peruenire nunquã mihi contigiſſet, ni priùs qui illum cingunt cuſtodes oppreſsiſſem, omnéſq; ſatellites antè debellaſſem. Nihil adhuc addo: verùm in his rurſum immoror. Cuſtodiã oppreſsi, ſatellites ſuperaui, tyrannũ incuſtoditũ, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis non tibi videor honore dignus? an adhuc cædem ipſam à me requires? Quin etiamſi cædẽ quæris, ne ea quidem deſiderabitur. Nõ ſum inexercitatus, verùm cædem peregi, magnã ac ſtrenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quem ille ab inſidiis erat tutus, cui vni fidebat, qui compluriũ ſatellitũ inſtar erat. An non igitur, quæſo te, præmio dignus videor, ſed tantis rebus geſtis honore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitem vnũ, atq;

III. Amplificatio rei per comparationem. adeò quid ſi tyranni miniſtrũ quẽpiã interemiſſem? quid ſi ſeruũ aliquẽ charũ? an nõ hoc quoq; magnum viſum fuiſſet, cõſcendiſſe, mediáq; in arce, mediis in armis, aliquẽ è tyranni familiaribus iugulare? Nũc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cuiuſmodi ſit, cõſidera. Filius erat tyrãni, vel tyrannus potiùs crudelior, dominus intolerabilior, ad ſupplicia dirior, ad contumelias violentior, quódq; eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, quíq; in longũ noſtras calamitates poſſet prorogare. Vín' hoc ſolùm mihi confectum eſſe, ipſum verò tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmiũ poſtulo. Quid dicitis? Non dabitis? An non & illum verebamini? An non dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porrò nunc negotii caput deniq; ipſum perpendite. Etenim quod hic

IIII. Euentus. à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè confeci, tyrannúmq; aliena cæde occidi, nõ ſimpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatiſsimum illi, videlicet tantorum facinorum ſibi conſcio, ſed poſteaquam illum priùs multo

Amplificatio à mocharius, miſerabiliter proſtratum coram oculis do. oſtendens, puta filium in ipſo æui flore, tametſi ſceleſtum quidem illum, attamen & ætate vigentem, & patri ſimilem, ſanguine tabóq; oppletũ. Hæc nimirũ ſunt parentum vulnera, ii gladii verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis ſceleribus cõgruit. Cęterùm protinus interire, protinus excidere ſibi, neq; huiuſmodi vllum ſpectare ſpectaculũ, profectò nihil habet tyrannico ſupplicio dignũ. Neq; enim ignorabam vir egregie, non ignorabam, inquam, neq; quenquã alium latuit, quãta ille charitate filium ſit proſequutus, adeò vt illo extincto ne paululũ quidem temporis ſibi in vita morãdũ eſſe fuerit ducturus. Atqui haud ſcio, an omnes patres hunc ad modum affecti ſint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habe

bat quiddã,ídq; meritò, quippe qui cõſpiceret illũ vnicum eſſe qui curaret, ſeruarétq; tyranni dem,quíq; ſolus pro patre pericula ſuſciperet,& tutamen imperio adderet. Itaq; ſi non ob chari tatem,certè ob rerũ deſperationẽ ſciebam illum protinus exiturũ è vita:perpenſurũ enim,iam ni hil eſſe quur velit viuere,adẽpto tutamine quod illi filius miniſtrauerat.Nimirũ effeci,vt hæc o-mnia illum agminatim circunſiſterent, forma, dolor,deſperatio,formido, quíq; in poſterũ im minebant metus:his aduerſus illum auxiliis ſum vſus,atq; ad id extremũ illum conſilium adegi. Interiit itaq; vobis orbus,excruciatus, plorans, lacrymans. Luxit luctum,nõ illũ quidem diutur num,verùm qui ſatis magnus eſſet patri. Poſtre mò,quod eſt omniũ acerbiſsimũ,ipſe ſibi necem conſciuit:quod quidem mortis genus,præ cæte ris miſerrimũ,multóq; atrocius, quàm ſi per a-lium inferatur. Vbi mihi gladius? Nũ quis alius eum agnoſcit?Num cuius alterius hoc geſtamen erat?Quis eum in arcem adduxit?Ante tyrannũ quis eo eſt vſus?Quis eum ad illũ miſit?O enſis particeps ſucceſſórq; meorum egregiè factorũ! poſt tanta pericula,poſt tantas cædes contemni-mur, & indigni præmio iudicamur. Nam ſi hu-ius tantùm nomine præmiũ à vobis poſtularem: ſi ſic dicerem,Iudices:Tyrannũ,quum mori vel let,quũ id temporis inermem ſe deprehendiſſet, meus hic illi gladius inſeruiuit,& ad cõſequen-dam libertatem auxilio fuit vniuerſis:hunc quo-que laude præmióq; dignum iudicaſſetis. Porrò domino tam popularis rei non gratiam retuliſ-ſetis? Nónne inter eos,qui de Republica bene-meriti ſunt,ſcripſiſſetis? Nónne gladium inter ſacra monumenta cõſecraſſetis?Non illũ ſecun-dùm Deos veneraremini? Nunc mihi conſide-rate,quæ veriſimile eſt feciſſe tyrannum,quæ di xiſſe priùs,quàm ſibi mortem cõſciſceret. Quũ iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vul-neribus confoderetur,ídq; in iis corporis parti bus,quæ conſpicuæ magis, magíſque ſint oculis obuiæ, videlicet vt quàm maximè diſcruciaret eum qui genuerat,quóq; primo ſtatim cõſpectu perturbaret,miſerabiliter inclamabat,parentem implorans nõ adiutorẽ,nec opitulatorem: quip pe qui ſenex iam eſſet, atque inualidus: verùm domeſticarum cladium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, author qui fueram totius tragœdiæ,relinquens actori cadauer,ſcenã, gla-dium,reliqua quæ ad actum fabulę pertinebant. At ille adſtans vbi filium conſpexit,quem habe-bat vnicum,ſemiuiuũ,ſanguinolentũ cæde con-ſperſum,tum vulnera perpetua,plurima ac letha lia,hunc ad modum exclamauit:O nate,extincti ſumus,interempti ſumus,tanquã tyranni iugula ti ſumus. Vbi mactator? Cui me ſeruat? Cui me relinquit? qui quidem iandudum propter occi-ſum te fili,ſum extinctus,niſi fortè me tanquam ſenem contemnit,ac lento ſupplicio me confi-cit:producítq; mihi mortem,reddítq; mihi eã-dem longiorem. Atq; hæc locutus,enſem quære bat.Nam ipſe inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iandudum fuerit à me paratus,atq; ad fa cinus futurum relictus. Euulſo igitur è cæde gla dio,atq; è vulnere exempto,ait:Dudum me occidiſti:nunc finem malis impone gladie. Ades pa tri lugenti ſolamen, ſenilémq; manum & infeli cem adiuua,iugula,Tyrannum occide, luctu li-bera. Vtinam prior in te incidiſſem,vtinã in cæ de priorem occupaſſem locũ. Occidiſſem qui-dem,ſed tanquã tyrannus dúntaxat,ſed qui cre-derem mihi ſupereſſe vltorem:nunc autem tan-quam orbus occũbo, nunc tanquã cui deſit etiã mactator. Atq; hæc vbi diceret,gladium adegit, tremens,neq; ſat potens.Cupiebatquidẽ,verùm non ſuppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hic ſuplicia? Quot vulnera? Quot mor-tes?Quot tyrannicidia?Quot præmia? Poſtremò ſpectaſtis omnes iuuenem dudũ proſtratum, nec exiguũ profectò,neq; mediocriũ viriũ opus, ac ſenem huic circunfuſum, atq; amborum ſan guinem cõmiſtum, libertatis illam & victorialẽ victimã, meíq; gladii facinora. At gladius ipſe in medio amborum, declarans quàm non indi-gnum ſe domino præſtitit, teſtánſq; quòd mihi fidam nauaſſet operam. Id ſi à me ipſo fuiſſet pa tratum,minùs fuerat futurum:nunc autem illu-ſtrius eſt ipſa nouitate. Atq; ego quidẽ ſum is, qui tyrannidem ſuſtuli:cæterùm actio in multos eſt diſtributa,quemadmodũ in fabulis fieri con-ſueuit. Ac primas quidem partes egi ipſe, ſecun-das autem filius, porrò tertias Tyrannus ipſe. Nam gladius omnibus inſeruiuit.

Peroratio amplificata affectibus.

Conformatio.

Hypotypoſis & prothopœia patris.

Concludit repetitione petitionis,& commemoratione meriti ſui.

DECLAMATIO D. ERAſmi Roterodami, non illa quidem verſa, ſed quæ ſuperiori Declamationi è Luciano verſæ reſpondeat.

Argvmentvm.

Eiuſdem generis hæc cum ſuperiore, eiuſdémq; ſtatus eſt, ſed aduerſaria. Vt enim illic cõtenditur præmium eſſe dandum tanquam tyrãnicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eũ ſatisfeciſſe legi, aut tyrannicidam eſſe, qui nõ ipſum tyrannum, ſed filium tyranni occidiſſet. Exordio beneuolentiam captat à perſona Iudicum: deinde calumniæ aduerſarij, qua in ſuſpicionem adductus fuerat, quaſi ipſe quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dandum negabat, reſpondet per abſolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius perſona, atq; ipſo viciſſim in ſuſpicionem ex modo actionis vocato. Poſt exordium propoſitio ſequitur cũ attentione & admonitione Iudicis, quorſum in hac cauſa maximè ſpectare debeat: atque inde ad confutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa, quæ alter in argumento ab imo ad ſummum tractarat, putà Volũtas, Conatus, & Effectus. Ac voluntati quidem opponit voluntatem legis, vt quæ non quid quiſque voluerit, ſed quid effecerit, ſpectet: neq; cogitationes, ſed facta præmijs compenſet. Conatũ verò eleuat variis ac multis ſimilibus & exemplis, oſtendẽs in nullo facto, aut

aut contractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus satis esse conari aliquid & cœpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatũ. Et quòd alter etiam conatũ in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem præmiorum & pœnarũ. In maleficijs interim & voluntatem puniri, in beneficijs autem nunquam præmium dari, nisi ei qui quod lex proponit, re ipsa effecerit. Postremò et patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illũ satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectũ autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus posteà se ipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitũ, & quidnam pater occiso filio facturus fuerit: & hic consilium quoq; petituris subuertit, primò vt incertũ & periculosum, neq; certis rationibus firmatum, deinde etiam vt fictum, & post euentum rei demũ simulatum. Deniq; non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcunq; præbere. idq; iterum multis similibus probat. Atq; hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus volũtas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neque hic præmium illi deberi, vt qui cœperit, nõ absoluerit beneficium. Cõfutatis igitur hoc pacto uolũtate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimum amplificat, puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eóq; sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filiũ ostendit non fuisse tyrannum, neq; tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus, quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non vt quisq; tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis verbis de authoritate legum disputat, & quòd non temerè verba legum huc aut illuc deflectenda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiam ipse locum ab imo ad summũ tractat: & vt alter voluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hîc contrà neq; animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta via aggressum esse, neq; denique id quod lex iubet, perfecisse ostendit. Et sub hæc orationem concludit breui ἀνακεφαλαιώσει & conformatione seu prosopœia legum, Reip. & deorum quoque expostulantium cum petitore, vt iniquè, & præter meritum, præmium petente.

Captat beneuolentiã à persona Iudicum.

SI mihi causa hæc, Iudices, apud concionem populare, quę studiis potius, quàm exacto rerũ iudicio duci consueuit, esset agenda, ac non magis apud Iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimirum grauissimos, sapientissimósque: nonnihil profectò vererer, ne omniũ animis noua hac & insperata lætitia gestientibus, atque (vt ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolósque multò minùs: quippe qui frontem modò, quasíq; personam huius negotii intuentibus, non faciem ipsam propiùs contemplantibus, videri fortasse possim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autẽ in causa tam popular, velut importunius obstrepere atque obturbare. Enimuero quum omnis affectus inutilis est ad rectè iudicandũ, tum ingens, intemperans, atq; exundans lætitia, non solùm iudiciũ omne funditus tollere solet, verùm etiam nostri sensus nõ rarò nobis eripere: præsertim si (quemadmodum hæc nostra) post graues, diuturnásq; calamitates, ac veluti tempestatem sæuissimã, repentè prætérq; spem quasi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaq; non rebus modò ipsis, sed vel inanibus harũ rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorũ adhuc velut æstus quidam impotens, omnia sursum ac déorsum miscet, dum lætitiæ temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm vestra, Iudices, singularis sapientia, perspicacitásq;, non hoc tantùm scrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, vti sperem futurum, vt hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (vt opinor) nota Reip. charitate suscepi, vobis non modò non inuidiosum, sed fauorabile, plausibiléq; videatur. Etenim postquam viderem manifesta quadã deorum beneuolẽtia, post diuturnam ac miserrimã illam seruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem alíquando contigisse: nihil priùs curandum nobis esse iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò videlicet munus suũ huic vrbi propriũ perpetuúmq; facere vellent, & constabilire tueríq; quod largiri non essent grauati, meminissemúsq; iisdem in manu esse vt eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem vel primæ gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinæ benficẽtiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos authores referamus. Neq; mihi committendum putaui, vt dum nimium cãdidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impiíque reperiamur. Neque enim isthoc nomine nunc périnde laboratur, ne hoc præmii pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoque longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temerè dari prẽmia conueniat immerentibus) Illud agitur, ne dii immortales, qui huius malè consulta, nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquã

Locus cõmunis.

Respõdet aduersarii calumniæ, per absolutionem.

Amplificatio à loco communi.

ingratis repoſcant,ſi,quod ipſis ſolis debetur honoris,laudis,gratiæ,id illis fraudatis, in homi-
Eleuat per ſonam aduerſarii, & factum ipſum.
nem contulerimus. At quem hominem, obſecro?Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit,atq; hac temeritate ſua,reſtitutæ libertatis periculoſam occaſionē modò præbuerit,ídque adeò imprudens(vti mox docebimus) non veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum diis eripere,ſibi arrogare, Reipu.diem dicere,ac leges ipſas in ius vocare, ciuitatē ingratitudinis ream agere,niſi ſibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem,Iudices, facinus ſpecioſius tyrannicidio,nullum diis dignius:verùm hoc impudentior, qui ſibi laudem tam eximiam vſurpat immeritus. Nullū præmiū honeſtius,illuſtriúſque,quàm quod tyrannicidæ debetur:ſed hoc impenſiùs accuratiúſq; ſpectandum, ne temerè decernatur indigno. Permulta ſiquidem,permulta ad id requirūtur, vt hoc tam egregio titulo, vt hoc tā diuino præmio dignus quis eſſe videatur:quorum nihil in hunc competere,paulò pōſt euincemus. Próinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videatur,qui legibus tum homicidii, tum temeritatis pœnas debeat,eum à legibus præmium omnium maximū petere:petere dixi?imò flagitare:& ita flagitare, vt etiam ſi vnum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa inſuper iſti creditori ſint debiturę.
Suſpicionē mouet eidem à modo actionis.
Quæ cuncta quum poſtulare iure potuiſſet, maluit tamen homo verecundus, vnico perſoluto, reliqua ſibi deberi: vt haberet nimirū quod obnoxiæ Reipub.quoties libido ſit, poſsit imperare. Tum illud vtrum riſu potiùs,an odio dignum exiſtimē,quòd in tribunalibus,quòd apud ornatiſsimum ſeueriſsimorum Iudicum conſeſſum,Thraſonem quendam nobis è comœdia retulit?Senſiſtis,Iudices,vt è corona pleriq; riſum tenere nequierint, dum perſonatus iſte Hercules tragœdiā illam ſuam nobis recitabat de ſeſe tērque quatērque tyrannicida, de ſapiente illo gladio commilitone ſuo, qui per ſe prudens ſenem interemit:digno videlicet,qui inter ſydera collocetur, domino in deorū numerum relato. Dii boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis ſuum ornauit, iactauit,exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce,quàm faſtuoſo vultu, quàm arrogantibus ſupercilíis,quàm ſtupidis oculis, ſuū ipſe vobis encomium detonabat? Quæſo,Iudices, vt etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere,ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortiſsimo gladio,qui vel ſine me meas vices vbi lubebit,acturus eſt?Quis tandem iſtam ferat iactantiam vel in eo qui verè tyrannum occidiſſet?Hæc quoque me cauſa,Iudices (neque enim inficiandum eſt)commouit,vt huius obſiſterem petitioni,vel magis vt immoderatam arrogantiam,vt odioſam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuerſa ciuitas diis libertatis authoribus gratarētur,vt hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tulerit victimas diis ſeruatoribus immolatas. Sibi hūchonorē eripi,ſeſe vnicū eſſe reſtitutæ libertatis authorē proclamabat:leges,aras,focos,omnia publica priuatáque, ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurū deniq;, Iudices,auguramini,ſi ad huius intolerabilē iactātiā,veſtra authoritas,veſtra comprobatio, ſi præmiū quaſi pignus acceſſerit? Quid,niſi vt tyranno ſubmoto alter quidā huic ciuitati paretur,qui ventoſæ linguæ, gloriæque quaſi tyrannidem quandam exerceat?Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat,quotidie dextram iſtam Herculanā,& gladium prodigioſum minitetur?Vtrum eſt hoc,Iudices,tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipſi quàm minaci fronte me iam obtuea tur. Quid mihi ſuccenſes?Quid minitaris oculis?Quid terres ſupercilio?An mihi non licebit libertate in cōtradicendo (tuo ſcilicet munere) vti,quum tu ſic abutare? qui liberum tibi putaris(id quod etiam in proſcenio leges fieri vetāt) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere,tantùm quia libuit, ídq; apud Iudices iratos in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas vel leuiſsimo confirmare argumento. Siquidem quàm reliqua glorioſè,tam illud impudenter dicebas, mihi nullam fuiſſe cauſam quare tibi contradicendi partes ſuſciperem,niſi quò tyrāni necem,quæ me diſcruciaret ſcilicet,vlci ſcerer. Quo quidem tuo exemplo ſi viciſsim in te libēret vti, mox intelligeres quàm atrocia, quantò probabiliùs in te poſsint retorqueri. Nā tuum iſtud tam inuidioſum (quemadmodum tu quidem exiſtimabas)conuicium, me longè minùs etiam territabat,quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquàm quòd neque affinitas,neq; cognatio, neq; neceſſitudo, neque emolumentum, neq; prorſus alia res vlla mihi cum tyranno interceſsit,quur mea refertet illum viuere, ſine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere ſuſpicionem tu quoque ſcires,niſi nunquam tribunalia vidiſſes, ac niſi hodie deuium te lucelli ſpes feciſſet iureconſultum:equidem arbitror meam fidem,integritatem, ætatem, totámque meam vitam ſic huic Reipub.ſpectatam eſſe,vt iſto crimine tibi potiùs improbitatis odium,quàm mihi ſuſpicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus ſim cauſis vt tibi obſiſterem?Denique (ſi ſcire vis)bona ciuiū pars id à me enixiſsimè flagitauit, vt ſui patrocinium aduerſum te capeſſerem,negantes ſibi videri tyrannide liberos ſeſe, niſi te à tyrannicidæ præmio deiicerem. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametſi id quoq; durum, ei debere qui ſic imputet. Sed debere arroganti,ſanè quàm moleſtū eſt: at debere cui non debeas, iſthuc verò non grauiſsimum modò,verùm etiam ſtultiſsimū. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager,ſi modò is promereatur: ſed obnoxium eſſe tam importuno imputatori,tum qui nihil iuuerit, id verò bis miſerum eſt,bis ſtultum eſt. Nullus enim inſolentius exprobrat beneficiū,quàm qui quod non dedit,id vult dediſſe videri. Sed finge mihi nullam eſſe cauſam quur tibi me opponerē, niſi quia ſic

Apoſtrophe,qua calumniæ aduerſarii reſpōdet,iterum ex locis coniecturalibus,

Effictio.

Trāſlatio, qua actionem ſuam defendit.

Frequentatio cauſarū

quia ſic animo lubitũ ſit meo: profectò nihil habes quod mihi iure ſucenſeas. Etenim quũ apud Iudices tam ſanctos agatur: ſi verè præmiũ meruiſti, nõ tibi honorem eripio, verùm etiã vehementer illuſtro, quando non paulò magnificentius eſt tyrannicidæ præmium euiciſſe, quàm tuliſſe. Sin minùs, æquus veniam dabis, ſi boni ciuis fungor officio, ſi nullo meo emolumẽto Rẽpub. debiti præmii ream defendo, ſi ſtultitiæ crimen, ſi imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, ſi nõ ſino vt noſtro omniũ periculo hæc vrbs in deos exiſtat ingrata. Poſtremò ſi deorum immortalium cauſam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere, vt vel hinc ſat liqueat quanta religione reliquã cauſam egeris, qui ſtatim ingrediens tam impudenter ſis calumniatus. Contradicit, igitur contra Rempub. fauet tyranno. Quanquam ego illud quoq; liberæ ciuitatis eſſe iudico, hoc loco vel tyrannorum cauſas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à vobis poſtulo, Iudices, vt vel mihi profit in cauſa hoc meum erga Rempu. ſtudium, vel huic obſit tam inſolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ ſuſpicionem, non refugio vel atrociſſimã illam, quam iſte mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauiſſe videar, niſi certioribus, quàm vt à quoquam refelli poſsint, argumentis euinco, niſi demum & aduerſario perſuadeo, modò ne tergiuerſetur, vt quàm maximè ciuiliter quis agat, nullũ ei deberi præmiũ: Sin exactiùs, ſeueriúſq;, pœnã etiam ab ipſo deberi. Quæ quidem dum quàm poteſt, breuiſsimè facio, quæſo, Iudices, vt me attentis animis atq; auribus audiatis. Meminiſtis, Iudices, vt iſte inter dicendum ſubinde nobis conatus ſit ob oculos ponere, id vnũ ſpectare iuſſerit, quantis malis tyrannide ſimus leuati. Hoc paſsim inculcabat, hac re bonã orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere voluit, niſi quòd grauem ſeruitutem toleraſſemus, nunc optata libertate frueremur. Nimirum id tantùm vos ſpectare voluit, quod ad hoc iudiciũ nihil attinebat. Neq; enim hoc in quæſtionẽ venit, quàm miſera ſit tyrannis, quàm optanda libertas: ſed de illo cognoſcitis, Iudices, quum libertas huic vrbi ſit reſtituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum eſt, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegã autem eadẽ veſtigia, quibus ipſe in cauſam ingreſſus eſt: quod equidẽ refellendi genus ſimpliciſsimũ eſſe puto: ſequárque partes illas quibus iſte rem ſecuit, id nimirũ agens, vt quemadmodũ ingenioſi conuiuatores iiſdẽ carnibus alio atq; alio modo coquendis condiendíſq; efficiunt vt multa opſoniorũ genera videantur, itidem iſte nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iſte facinus ſuũ ſibi viſus eſt mirificè attollere, & in quibus identidem reſtitabat. Quòd ſi me deturbante vel in vno quolibet conſiſtere poterit, tũ ipſe ſeſe victorẽ pronuntiet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd volui, déinde quòd conatus ſum. Tum autem quòd filium occidi plus, quàm tyrãnũ. Poſtremò, quòd pater ob mortem huius necẽ ſibi cõſciuit. Principiò quòd voluit Iudices, quis non leuius eſſe videat, quàm vt ſit refellendum? niſi quòd iſte tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannũ voluiſſet occidere, atq; id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignũ aſſeuerabat. Quid autem tam ridiculũ, quàm nudæ voluntatis præmiũ à lege flagitare? quæ adeò nihil ad ſe pertinere putat quid velint aut in animo ſtatuant homines, vt neq; pœnã irrogẽt ſi quid velis, modò perperàm: neq; præmium oſtendant, ſi quid officioſè velis: verùm id vnũquenq; voluiſſe interpretantur, quòd nulla vi coactus effecerit. Ergóne, inquies, non magna facti pars eſt voluiſſe, quod quidem arduis in rebus vel ſolum ſufficere ſolet? Rectè ſanè: ſed apud deos modò: quippe quibus ſolis perſpicuũ eſt quid nolis aut velis: ab his præmiũ expectandũ, ſi quid præclarũ animo conceperis. Lex, hominũ vices agit, & quid in obſcuris illis ſinuoſi cordis ſpecubus mortales agitent, adeò ſua referre nihil putat, vt non dicã abdita aut ſuſpicioſa, ſed ne ea quidem admittat quæ populari ſunt opinione famáq; iactata. Poſtremò vt non niſi cõperta recipiat, non audiat niſi quæ ſunt certiſsimis argumentis deprehenſa, probata, euicta. Cedò, quod eſt facinus tam nefarium, cuius ſimplex voluntas in crimen vnquã eſt vocata? Iſta iudicia, Aeaci Rhadamãthíq; tribunalibus ſeruantur. Hic mihi non quid volueris, ſed quid feceris adferto. Quòd ſi nulla lex vlli flagitio ſuppliciũ minatur, quod in animo ſtatueris: quæ tandem eſt impudentia, pro merito quod prẽſtare volueris dũtaxat, périnde quaſi præſtiteris, à lege quaſi præmiũ poſtulare? Quæ quidem quum ad id vnum ſit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coerceat, multóq; magis ad eius partes pertineat, nocẽtibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copioſiùs demonſtrabimus) poſteaquàm in criminibus non accipit inſimulationẽ meræ voluntatis, quæſo te, in petendis præmiis oſtentationem voluntatis admittet? Quis autẽ eſt ciuium, vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, ſi tutò liceat? Quis non vel leno ſaltem emolumẽti cauſa velit? Denique quis nõ facilè ſimulare poſsit voluiſſe ſe, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaq; dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluiſſe occidere? Nempe périnde eſt, quaſi te ſomniaris occidiſſe. Par pari penſari conuenit. Qui præſtitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui benè voluit tantùm, ei quid debetur, niſi vt viciſsim bene velit Reſpublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube conſiſtere. Rem tam eximiam, inquis, animo verſaui, ſtatui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, ſi iſthoc nomine poſtules, verùm illud interim præmii feres: velut homo nimium perfrictæ frontis, irriſus, exploſus, exibilatus diſcedes, quem nõ puduerit id à lege poſtulare, quod ne leno quidem auſit à quoquã petere, vt rẽ pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem neſcio quam, hoc eſt minus,

Propoſitio cũ admonitione quorſum animus in hac cauſa intendendus ſit.

Diuiſio capitum. Cõfutatio.

I. Volũtatis, cui opponit voluntatẽ legis, quæ facta non cogitationes ſpectet.

quàm verba pretio redimat. At non volui tantùm, inquis: verùm & periclitatus ſum: aſcendi, ſubmoui ſatellites. Primùm iſthuc tu quidem conſultè facis, quòd de gradu illo deſiliſti, in quo nimis profectò incõmodè ſtabas: quanquam ne in hoc quidem multò cõmodiùs conſtiteris. Nã etiam ſi paulò minùs abſurdum videatur, haud ita multò minùs impudens tamen eſt, quum lex palàm prẽmium decernat ei qui factũ prẽſtiterit: te, quòd conatus modò ſis, præmiũ poſcere. Ergo ne hoc quidẽ iuris erit apud te legibus, quod per illas eſt ciui priuato cum ciue priuato? Agè, quid ſi quis ciuiũ tecũ iniiſſet contractũ, ita vt ille pecuniam ſtipulatus, tu conditionẽ pactus eſſes: mirum ni ſuo vterq; periculo, atq; is nondũ præſtita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus ſum, tentaui, adniſus ſum: an non protinus impudenti homini reſpondebis: Cedo conditionem? Nam de tno conatu quid mea refert? quandoquidẽ effectum abs te pactus ſum, non conatũ. Puta totidẽ verbis tibi nunc reſpondere legem: Agnoſco contractum, non muto pacta: debeo præmiũ, ſed ſi tu conditionem præſtitiſti, ſi tyrannum occidiſti. Verbis aut obligantur aut abſoluũtur homines. Si conato pollicita ſum præmiũ, non grauabor dare: ſin ei qui facinus peregiſſet, quod tandem ius eſt te ferre quod es ſtipulatus, me non ferre quod ſum pacta? In priuatis ac minutis cõtractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrũ eon ditione promiſſum poſtulet non præſtita cõditione: nemo tam ſtultus vt det, ſi quis poſtulet: & tu à Rep. maximũ omniũ præmiũ poſtulas, quòd conatus modò ſis? Nihil mihi niſi nugas adfers, donec illud vnũ audiam, quod te prẽſtare oportebat. Volui, inquis, aſcendi, perrupi cuſtodias, ſubmoui ſatellites: quãtulum iam eſt illud quod ſupereſt? Quid adhuc deſideras? Nempe nihil in te deſidero præter illud, cui ſoli debebatur præmium. An non intellexiſti in iſtiuſmodi contractibus duplex eſſe periculum: quorũ alterum ad hunc tantùm, alterũ ad illum propriè pertineat: videlicet perſoluendæ mercedis, & præſtandæ conditionis? Ego meo periculo præmii dependendi onus recipio, neq; tua referre putes, neq; refert, quàm anguſta mihi res vnde corradendũ quod debeam pretium. Tu itidem conditionem tuo ſuſcipis periculo, neq; mea quicquã intereſt quo ſudore, quo periculo ſit ea tibi præſtãda. Totam iſtam curam, totum hoc negotiũ tibi relinquo. Quòd ſi ego iam præſtita abs te conditione cõmemorem tibi in agris meis malè proueniſſe ſegetes, merces naufragio periiſſe, nihil auelli à malis debitoribus, non ſine graui diſpendio conflari poſſe pecuniam quã tibi debeam: dic obſecro, nónne nugas agere medices, negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo poſſe ſatisfieri tibi, ſi pecunia numeretur. Neque quiſquam eſt iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè ſatisfactum exiſtimas, ſi tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum ſudorum, quantũ vigiliarum exhauſeris, dum ſtudes præſtare conditionem? Res eſt (mihi crede) calumnioſior, ſcrupuloſiór-

I I. Conatus cui opponit ius pactorum.

A ſimili.

A minori.

Aliud ſimile.

que, quàm vt legibus tã occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos penſiculari conatus: quorũ ſuos quiſq; nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt adamuſsim perpendere. At facti, facilis eſt æſtimatio. Próinde ea in legis cognitionẽ cadit: hinc reliqua omnia conſueuit metiri. Tametſi non piget interdũ æqui boniq; rationẽ habere. Verùm in his litibus quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neq; vi, neq; dolo coierunt, quid eſt quod à præſcripto recedatur, niſi quis velit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circunſpice, & ſi potes vſquã inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumero in pugilũ Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſediſti: cedo, num quando vidiſti quenquam tam impudẽtem, qui palmam ſibi hoc nomine vendicaret, quòd ſtrenuè certaſſet? Non arbitror, atq; id in re penè ludicra, certè ad voluptatẽ comparata. Et tu in tam ſerio, omniúmq; ſplẽdidiſſimo negotio id tibi poſtulas, quod in ſcenicis illis pudeat vel impudentiſſimum tentare? Age quoties & illud vidiſti eueni re, vt qui ſeſe fortiſſimè doctiſsiméque geſsiſſet in curſu, is à præmio longiſsimè abeſſet, & ignauiſsimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod cauſetur, excidiſſe habenas, conſternatũ equum, fractam rotam, iactet ſe vel arte vel viribus tantò præcellentiorem, quantò Theſſitæ præſtitit Achilles: niſi metã prior attigerit, profectò poſtulandi prẽmii ius nullũ habebit: fortunã ſuã incuſarè licebit. Cæterùm Agonothetæ nõ indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, vt eius vteretur conditione, id eſt, ita demum præmiũ ferret, ſi virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioqui ſi conatui, non tantùm effectui præmiũ deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympicum certamen veniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatiſq; gratia proponuntur, fit interdum, vt victis quoq; præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatii gratia: verùm ſeriis in rebus, atq; adeò periculoſis, quænam obſecro lex vnquã mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes numeros implerit? A quo tu quantũ abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. Lex igitur ciuicã promittit coronam ei qui ciuem in bello ſeruarit. Quis vnquã ad hunc honorẽ vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd nõ ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato nemo ciuicam petit. Quis vnquã his verbis muralem petiit, Acriter contendi, Iudices, vt mœnia ſuperarẽ, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quãtumlibet eniſus ſit, niſi conſcenſo muro, nemo tam inuerecundus eſt vt muralem coronã ſibi deberi dicat. Obſidionalẽ nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim in tempeſta te deſertam ad litus perduxerit, huic ex lege vendicatio eſt earũ rerũ quæ naui vehebãtur. Quor ſum attinet hìc tuam iactare peritiã, ſudores, pericula, conatus? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tutum reduceres, ſed victus tempeſtate, deſeruiſti:

Ab exẽplo certantiũ in ludis ſolennibus.

Ab exẽplis militarium donorum.

A ſimili aliud.

audeb

audebis quicquã ex his quę ſunt in naui, tibi vendicare? Aut ſi auſis, futurũ ſperas, vt quiſquam te vel pilum ſinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationẽ, ſupplicationem, triumphum obtinuit, quòd ad victoriã omnibus neruis eſſet eniſus, quòd gnauiter ſe geſſerit in bello, niſi ſuperior diſceſſerit, niſi præſcriptũ à lege numerũ hoſtiũ ſuderit: aude & tu tibi præmiũ promittere, quòd tyrannicidiũ ſis aggreſſus. Quòd ſi nemini hominum memoria cõtigit, deſine tibi noua ſpe blandiri, deſine inaudito exemplo poſtulare, quod ſperare ſit improbiſsimum, dare poſtulanti ſtultiſsimũ. Noli nobis cõmemorare quanto capitis periculo murum arcis conſcenderis, qua virtute ſatellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorũ maximam partem tibi liberum eſt fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ prẽmiũ, duobus dũntaxat verbis eſt opus, tyrannũ occidi. Quantumuis conatũ exageres, alleues, attollas, non niſi tyrannicidę debetur præmium. Alioqui quid dices ſi eodem illo die quo tu arcem conſcendiſti, permulti pariter aggreſsi, ſua quiſq; virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemiſſet, vtrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Agè, quid ſi multis ſtrenuè rem aggreſsis, vni cuipiam, qui ſit omniũ ignauiſsimus (vt non ſemper virtuti reſpondet fortuna) eum contingat interficere, an non prẽteritis reliquis hic vnus honorẽ auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, ſed quoniam id

Obiectio. confecit, cui lex honorẽ decreuit. Hic tu fortaſſe rurſus incipies deplorare fruſtra ſumptã operam: negabis æquum eſſe virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, niſi fortunæ ſuffragio adiuuentur. Sed quæ tandem poteſt eſſe iniqua conditio, quam nemo cõpellitur accipere,

Aequitati opponit de liberã dipoteſtatem. niſi cui cordi ſit? Quantumlibet iniqua cõditio proponitur, eam nimirũ facit æquiſsimã, quiſquis ſuapte ſponte recipit. In aleæ ludo (ſi fas eſt hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel ſummũ artificem ab imperitiſsimo ſuperari, ſi modò iactus cõmodè cadat? Atq; id adeò nemo tanquã iniquum cauſatur: propterea quòd cui luſus huius lex nõ probatur, ei liberũ erat nõ ſuſcipere. Itaq; lex quid præſtari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præſtari poſsit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quàm optimè cadat: quòd ſi poſteaquàm nihil iam intentatum reliqueris, quò minùs effeceris, per fortunam ſtetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi ſuccẽſeas. Fortunam, ſi ita lubet, in ius voca: cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil de-

A conſilio legiſlatoris. bet, niſi præſtanti. Neq; verò exiſtimemus, Iudices, iſtud à maioribus qui hanc legẽ tulerũt, ſine ſumma ratione fuiſſe factũ, vt conato præmium non eſſe ſtatuendũ putarint: videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites iſtas, & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent, verùm etiã quòd intelligerent tyrãnicidii conatũ non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurũ proſpiciebãt, vt ſi conatui præmiũ ſtatuiſſent, temeritate conantiũ Reſp. ſubuerteretur potiùs, quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt, quàm graue capitaléq; ciuitatis vlcus? huic ſi quis medeatur, ei merces digna propoſita eſt, quã ita demũ ferat, ſi remediũ præſentaneũ attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manũ, niſi certum artificẽ, qui ſua diligentia, peritiáq; fretus, non ſinat hoc licere fortunæ, vt dum ipſe ſalutẽ dare conatur, illa vitam penitus eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiuſmodi diſcrimine conatũ præmio iudicas inuitandũ eſſe: an potiùs pœna deterrendũ, niſi quod conatus eſt quiſpiã, idem præſtiterit? Nec illud te ſubleuat, quod mihi videbare ratiocinando colligere, quũ lex in maleficiis pœnã irroget ſimplici ſceleris molitioni, par eſſe vt multò magis in benefactis conatus habeat rationẽ: nam oportere legem multò propenſiorẽ videri ad compenſandã virtutem, quàm ad retaliandã culpam. Atq; vide quàm hic tota erras via. Principiò nõ animaduertis hoc tyrannicidii facinus toto genere à reliquis diſcedere, propterea quòd aliorũ molitio cũ priuato moliẽtis periculo modò coniuncta eſt, huius cũ publico Reip. diſcrimine copulata: vt temerè moliri tyrãnicidiũ nihil aliud ſit, quàm temeritate priuata rẽ omniũ prodere. Déinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcũq; conatũ in quæſtionẽ venire ſinit, verùm in paucis dũntaxat, quæ vel propter inſignẽ atrocitatem hoc odii merentur, vel eiuſmodi ſunt, vt priùs exitiũ adferant, quàm conatus dent ſignificationẽ: quod genus parricidiũ, veneficiũ, proditio. Poſtremò non vides nihil eſſe ſimile, totáq; natura rationéque diſcrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterũ quidem propriè legum munus, alterũ quaſi quædam de iure conceſsio, legíſque candor (vt ita dixerim) quidam eſt. Hoc ita habere ſic demum intelliges, ſi reputes quàm multa ſint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, niſi obtemperaris, ſupplicium minitans: contrà vix vnum atq; alterum eſſe, ad quæ præmio ſolicitet. Quædã enim eiuſmodi ſunt, vt durũ ac ſeruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere ſunt, vxorem ducere, operam dare liberis. Hic lex nimirum vrbaniùs ac verecundiùs tecum agit: patris, non magiſtratus ſumit habitum: pretio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præſtare decebat. Rurſus alia tametſi id genus ſunt, vt à quouis non improbo ciue præſtari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm vt à multis præſtari queant: & periculoſiora, quàm vt multi velint ſuſcipere: nam inhumanum videtur cuiquam vitæ ſuæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quaſiq; calcar addit virtuti. Próinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ ſemel ipſa adſtringit. Nec mirandum eſt ſi attẽtior, ſi vigilantior, ſi exactior eſt in proprio naturalíq; munere ſuo, quàm in eo in quo pro tẽporis ratione in alienas partes deſcendit. Huic adſtipulatur illud, quòd nouis etiã criminibus exẽplum aut nouũ noua lege ſolet inſtitui, aut à ſimili lege mutuò ſumi. Neq; tamen idem fieri conſueuit, ſi quis quid noui facinoris

Finitio tyrannidis.

Cõfutatio obiectiõis à diſsimili & periculo

Locus de cõparatione præmiorum & pœnarum.

cum laude patrauit, vt præmiũ à ſimili cõſtitutione decernatur. Niſi lex extet, quę nominatim honorẽ ſtatuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod poſtulet, haud quaquã. Cur enim legi neceſſe ſit paſsim ciuium ſuorum officiũ mercede redimere? quandoquidem ne ſit impunita improbitas, id publicitus omniũ refert: at probus eſſe nemo gratis poteſt. Quid autem eſt quod non vel gratus patrię debeat ciuis? cui ſi vel animam impenderis, quid mirandum, ſi quod acceperas, id reſtituis? Vt ſupplicio dignus ſis, niſi parenti pietatis officium perſoluas: non præmiũ illico tibi debeatur, ſi perſoluas: itidem ſi quid in leges commiſeris, non poteris effugere ſupplicium: at nõ ſtatim illæ tibi præmium debituræ ſint, ſi quid cum officio feceris. Nam ſi ciues omnes ſeſe in officio continerent, ne opus quidem eſſet vllis legibus: quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, ſed malis è moribus natæ ſunt, id quod verè vulgò dictitant, ac pharmaci vice fungantur. Finge itaq; nullas eſſe leges, quemadmodũ de aureo Saturni ſeculo fabulantur poetæ: ſuo quenq; ſponte fungi officio: an tu hìc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex non minatur niſi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorſum enim opus promiſſo, quum virtus abſoluta abundè ſe ipſa contenta ſit? Próinde petere quod illa nõ ſit pollicita, profectò plus quàm impudentiſsimũ eſt: improbè flagitare quod ea candidè ciuilitérque promiſerit, ciuis eſt probitatis nõ ſatis ſpectatæ. Tu quid merueris, paulò pòſt excutietur: interim finge ſanè præcipuam quandam vtilitatem attuliſſe, cui tamen ex lege præmium non debeatur; vtrum protinus clamitabis infrugiferũ fuiſſe officium, ciuitatem in ius vocabis, plebẽ ingratam vociferabere, minitabere iudicibus niſi tibi mercedem ex animi tui ſententia decernant: an potiùs ipſam virtutem abundè magnũ ſui præmiũ iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hunc eſſe maximũ fructũ officii duces, quòd de aliis citra tuum emolumentũ benemerendo, ad deorum benignitatẽ videaris accedere? Nimirũ hæc tibi futura ſunt ſatis, ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi non cõtentus iſtis, aliud adhuc ne ſcio quod præmiũ deſideres, certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propémodũ tuliſti. Quanto metiris pretio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omniũ in te coniectos circunferre? Iſta, inquã, vel maxima præmii pars: nam pecunia ſanè quàm exiguũ momentũ adfert. Tu conatus dũtaxat es: permagna portio, vel caput potius ipſum tuo deeſt facinori. At cùm interim his rebus frueris, dũ nõ occiſo tyranno tamen velut tyrãnicida celebraris, quæſore, quãtula pars abeſt à tuo prẽmio quod laturus eras etiã ſi tyrãnũ occidiſſes? Poſtremò iſthuc ipſum prẽmiũ, penè dixerim, inuidendũ mihi videtur, quòd iã tibi licuit toties Reip. tyrannicidiũ imputare, quòd in celebri iudicio tibi cõtigit honeſtiſsimũ prẽmiũ flagitare, & in tã frequẽti theatro ſpectãte Rep. magnificã iſtam tuam tragœdiã peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficii tuliſſe gratiã, quiſquis exprobrare beneficiũ potuit. Tu fortunę, tu deorũ munus imputas ciuitati, & ſunt fortaſsis qui tibi libertatẽ acceptã ferãt: an hæc tãta præmia cõtemnis, quę vel vero tyrannicidæ ſufficere debuerant, niſi lex maluiſſet præmio conatũ ab effectu diſtinguere? Quanquam nullum mehercle præmiũ magis congruit ei qui tyrannũ conatus ſit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ prẽmiũ ſperare, nec ferre tamẽ. Hìccine erat ille gradus, in quo nos tecũ cõmorari iubebas? Quanquã hoc nomine tuus conatus minus promeretur prẽmiũ, quòd aliorũ propoſito fortuna modò defuit, tibi volũtas, vt ais. Effeciſti quod voluiſti: id quod erat neceſſe, nec feciſti, nec voluiſti. Sed iandudum aliũ gradũ (vt video) circunſpectas, in quem te recipias: nã in hoc quàm citra omnẽ præmii ſpẽ cõſiſtas, intelligis. Age, ſequemur te per omnia, & aliũde aliò fugitantẽ perſequemur, nec vſquã ſinemus conſiſtere. Atqui nõ tantùm aggreſſus ſum, inquis, verumetiã occidi, nempe filium, atque id facinus in duo ſecas tyrannicidia, & quòd filium ſuſtuleris pluſquam tyrannũ, tum tyrãnidis ſucceſſorem, & quòd parenti, necato filio, mortis cauſã miniſtraris. De illo mox, nunc hoc, cuiuſmodi ſit, inſpiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadẽ occiſum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò ſuſtuleris: imò ſplendidius iſthuc videri vis, quòd tuo quidem enſe, verùm ipſius dextera ſit interẽptus. Hæc tam honeſta, Iudices, oratio poſsit parum attentũ fallere, præſertim hoc rẽ fucis illis ſuis, & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum illũ, florentémque iuuenem, ſic patri adamatum, crebris vulneribus confoſſum: parentẽ ſenem miſerum illi circunfuſum, eodem exanimatũ enſe, ſanguinẽ vtriuſque inter ſe cõfuſum. Iſta quidẽ dictu ſplendida, ſed quid ad tuã cauſam attinẽt? Nemo tam cęcus qui nõ videat, nemo tã effrons qui neget, ſpectaculũ illud multò omniũ iucũdiſſimum extitiſſe ciuitati, quũ ſenem tyrannũ iuueni videret incumbentem exanimẽ exanimi: & in altero gauderet ſeſe leuatam malis prẽteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per ſe maxima, quum Reipub. ſint gratiſsima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrum tibi acceptum ferri oporteat quòd pater ſine controuerſia tyrannus occiſus eſt, an fortunæ, ſuperûmq; dexteritati. Quòd enim tuo gladio peremptus eſt, id verò quàm eſt futile, nihilq;! Quid ſi tuo gladio ab eo qui eum vtendũ abs te rogaſſet, tyrannus eſſet necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmiũ petitum venires? Lex occiſori pollicetur honorem: tu eum iugulaſti, de quo certè controuerſum eſſe poterat, tyranni nomine cenſendus eſſet, nécne: eum de quo nihil erat dubitatio, reliquiſti. Si prudens, prudens excidiſti à præmio: ſin metu, multò minus etiam cauſæ eſt poſtulandi muneris. Verùm illud tuto vehementer vrgebas, vti prudens volénſque reliquiſſe viderere. Sed quod tandem erat iſtud tuum conſilium, quum tibi ſic in manu eſſet, non toto metu liberare Rempub. ſed vltorẽ tui facinoris, & verum, certúmque

De officio patriæ gratis præſtando.

Collatio mercedis & gloriæ.

III. Effectus & cædes filii.

Eleuatio inſtrumẽti.

A ſcripto ſeu verbis legis.

Ab incerto euentus.

túmq; tyrannũ relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotiũ cõfectũ extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurũ præſcires vt ſenex illico ſibimet eodem gladio necem conſciſceret. Videte, Iudices, in manifeſtiſsimo mẽdacio qua rima conatur elabi: niſi diuinandi ſcientiam cõmentus fuiſſet, non poterat hinc explicare ſeſe. Si quidẽ hæc vel augur, vel haruſpex, vel vates diceres, fortaſſe nonnullos inuenires qui iſta prædicanti fidem eſſent habituri. Nunc quid impudentius, quid vanius, quid veri diſsimilius, quàm aſſeuerare id certum præſciſſe te, quod tale ſit, vt quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es aſſequutus id euenturum quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, niſi vt vel ſperares, vel ſuſpicarere? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat ſpem incertam ſequi, diſcrimen certũ negligere? Sed audiamus obſecro certas illas coniecturas, quibus hic noſter vates præſenſit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate feſſus erat, inquis, iam viribus defectus, nec obtineri iã autumabat poſſe tyrannidẽ adẽpto filio. Tum indulgentius amabat, quàm vt filio vellet eſſe ſuperſtes. Nónne ſentis hæc adeò non eſſe naturæ rerum conſentanea, vt iam omnibus videantur eſſe confutata vel priùs, quàm refellantur? Vtrum ſeni mẽtem vllam fuiſſe putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. Sin putas ſapuiſſe, quur erat quod vſqueadeò diffideret? Quaſi verò tyrannis viribus dúntaxat vnius hominis, ac non multò magis ingenio, verſutia, calliditate, largitione, crudelitatéq; cõtineatur: quę omnia ſi magis in ſenem quàm in adoleſcentẽ competunt, quur tu in diuerſum torques augurium? An non illa ætas vſu rerum callentior eſt? an non altiùs diſſimulat? an non cauet diligentius? an non proſpicit oculatius? iraſcitur implacabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliúſq; in longinquũ conſulit? His ſolis rebus imperium tyrannicum adminiſtratur. In militiæ duce quantulũ eſt illud momentũ, quod corporis vires afferũt? at in tyrannide profectò multò minus. Cur magis illũ terreret adẽptus filius, quã extinctus ſatelles quiſpiã audacior, quũ arx ſupereſſet approbè munita, ſupereſſent opes, arma, ſatellitũ ingens agmẽ, tot in ciuitate factioſi, potentéſq;, qui nõ ſolùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem ſpero nunc nobis non eſſe metuendos (nolim enim infauſta ominari) at ita tamen, ne nimium ſecurè negligantur. Vſqueadeóne ſenem cruda viridíſque (quod omnes norunt) ſenecta, callidum, animoſum, ambitioſum, non ſtultum, vna filii mors conſternauit, vt rebus deſperatis protinus è vita ſibi migrandum duxerit, præſertim quum ille patris dominatum nihilò reddiderit tutiorem, ſed multò inuidioſiorem, ídq; ob libidinem, atque ætatis inſolentiam, temeritatémq;, adeò vt expedierit propémodũ illi ad ſtabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quò propiùs ad iuſti regni ſpeciẽ acceſſerit tyrannis, hoc minus eſt inuidiæ obnoxia, magíſq; tuta. Iuuenis ille ſolum hoc augebat, quod maximè tyrannos ſolet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi ſenis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto poſſet ſupereſſe. De matercula quapiã priuata loqueris, an de viro ſene, callido, crudeli, deniq; tyranno? Quid ego, Iudices, in eo ſermone argumentis coarguendo ſumam operã, quem ipſa natura, quem mos, quem cõmunis omnium ſenſus repudiat? Quis vnquã iſthuc audiuit, tyrannũ vſqueadeo pio in liberos fuiſſe animo, vt non dicam cõmori voluerit, ſed conuiuere cõmodè quiuerit? Creditemihi, priuatorum iſti ſunt affectus: Tyrannus neq; quid natura, neq; quid pietas, neq; omnino quid ſit officium, nouit. Exuit hæc omnia ſimul atq; tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia neceſsitate metitur. Solos hos amat (ſi quos tamen ille amat, qui vel deos ipſos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera miniſterióq; ad fulciendum imperium indiget. Quòd ſi vllos ille poſſet amare, ſimiles certè ſui diligeret, impios, violentos, rapaces, ſceleſtos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morũ ſimilitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari ſunt, niſi quatenus adiuuant: adeò vt præpoſterum vel peruerſum potiùs quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neq; enim quiſquam tam Stoicus fuit, vt æquè vacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc modò illos diſcernit, quòd philoſophus honeſto metitur ſua conſilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortaliũ ſentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem altricémque, qui in cælites omniũ bonorum authores tam ſit impius, vt illam crudeliſsima opprimat ſeruitute, horum phana deſpoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, ſinamúſque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc eſt, ignem in flumen transferre: an tandem perſuadebis illud, vſqueadeò indulgenter illum adamaſſe filium, vſqueadeò in eum omnes vitæ ſuæ ſpes, voluptates, opéſque ſemel contuliſſe, vt illo ſublato ne minimã quidem vitæ cauſam ſibi reliquã eſſe putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerſo mortalium genere, nõ ex hoc ſeculo, ſed ab orbe condito, & ab ipſo (ſi vis) Promethei ſimulacro, quotus quiſq; fuit pater, quota quæque matercula, quæ ob liberorũ necem ſibi fatum accerſiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè nõ modeſtè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentiſſimis, mulierc ularum intemperantiſsimis affectibus mediocris luctus ſufficit: tyranni in filium charitati non niſi ſolam mortem ſatisfacturam eſſe tu Lynceus præuidebas? Agè, hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum eſſe potuit vtrò ſe dolor paternus inclinaret, in rabiẽ, an in deſperationem? Quò diligebat impotentiùs, hoc erat probabilius, vt ſenex naturâ ferus, ciuibus infenſus, vel maximè vellet eſſe ſuperſtes, vel ob id deniq;, quò veterẽ illam iram, nũc

I. A cõtrario ad ea quæ accidentibus, & iis quibus cõſeruatur tyrannis.

II. A remotione cauſæ.

Contra cõfiliũ aduerſarii vt periculoſum & incertũ.

Eleuat coniecturas & rationes ad tum ſeruatas.

Locus communis, & deſcriptio tyranni.

Collatio cauſæ & effectus.

A perſonæ cõditione.

filii

filii nece acerrimè exaſperatã, iritatámq;, Reip. ſuppliciis ſaturaret. Quòd ſi aliàs vitæ pertęſum fuiſſet, hæc nimirũ vna cauſa poterat illũ in vita retinere. Quid autem ſenili animo vindictæ cupidius? An neſcis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æſtu, quo flagrare ſoleat incendio, ſi quando atroci inſigníque contumelia laceſſatur? Quæ verò potuit eſſe atrocior, quàm filii cædes ſic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum quicquid in illo fuerit vnquã crudelitatis, quicquid ſæuitiæ, quicquid immanitatis: ſi qua ſanguinis ſitis, ſi qua ſuppliciorum fames, deniq; ſi quid tyrannicũ: id omne ſemel de integro poterat excitare, quaſique renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem ſolet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuẽdum eſſe certiſsimus augur exiſtimaſti, quod in tigribus videmus euenire? Quòd ſi tibi vni compertum erat, tyranno ſic in deliciis eſſe filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, niſi vt ſæuiſsima illa tigris rapto catulo in rabiem verſa, in miſeram hanc ciuitatẽ dilaniandam diſcerpendámq; inſiliret? Id ſi nõ euẽnit, magna diis gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram belluam in noſtra capita fortunáſque immiſeris. Elige nunc vtrũ malis, an verum fateri, nihil fuiſſe tyranno cum noſtris affectibus cõmune, an cõfingere ſic adamaſſe, vt matercularum quoq; vicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: quæ niſi conſtiterit, non eſt quod ad eius rei laudem aſpires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Poſtremò donemus & hoc tibi, vt præſciueris, & certum præſciueris, deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquã potuit) périnde eſt ac ſi non præſcieris, quũ præſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſsis. Profer quibus prædixeris id euenturũ quod euẽnit: doce quis deorũ quando iſthuc tibi prænuntiarit. Nihil habes quod dicas. Verùm poſteaquàm rem feliciter eueniſſe videres, tum demum poſt factum vates eſſe cœpiſti, quemadmodum vulgò tum fieri tum dici conſueuit, poſt euentum ſtultos etiam ſapere: & quò fortunæ beneficium verbis in te tranſmoueres, tragœdiam iſtam nobis comminiſci cœpiſti, cauſas reperiſti, quibus præſciſſe videare. Sed dii boni, quàm non bonũ poetam te præſtitiſti, qui tam incõſiſtentia, tam cum natura pugnantia finxeris, ſæuiſsimũ tyrannum ob pietatem erga filium, vltro vitam fugiſſe: ob vnius capitis necem tutũ ſibi non putaſſe in vita cõmorari, quum omnia ſupereſſent quibus tyrannis & paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocarat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe!

Amplificatio à periculo rei.

Aliud argumentum à deſcriptione tyrannorum, & eorum ſatellitũ contra cauſam.

Agè, mitto nunc argumenta: hæc omnia vera, non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidẽ vllum habent veri, ſi mihi ex omni hominũ memoria vel vnum tyrannũ potes nominare, qui liberos ſuos ſic adamarit, vt non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui ſic illis indulſerit, vt non ſuſpectos haberet obſeruarétq;: qui ſic illis ſit fiſus, vt non in barbaris quibuſdam latronibus, ac ſeruis ſtigmaticis plus, quàm in illis, fidu cię poſuerit. Ego tibi permultos referre poſsim, qui filios ſic oderint, vt viuos eſſe pati non poſſent: adeò metuerint, vt ne cibũ quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demũ ſe tutos eſſe putarent, ſi quis illos è medio ſubmouiſſet. Nullus inutilior tyrãni ſatelles, quàm filius. Ex extrema barbarie cõductitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his vitã ſuam mauult cõmittere, qui ſua patria frui non poſsint, & alienam euertere gaudeant, qui barbaricis ferinísq; viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant, qui propter animi cupiditatem nõ difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum perducuntur, & propter ingenii feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi ſunt idonei tyrannorum miniſtri, hi fiducia, munimentum, præſidiúmq; tyrannidis multò tutiſsimũ: hos ſi quis ademerit, cauſam videatur dediſſe cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis ſapit ſenecta. Cuſtodiis quas obtinebat? at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optãda. Si patris nomine, quid niſi vnus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò deficerent, niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno ſuſpecta, filius violentus, & inſolens, propterea quòd reliqui illi Barbari ſolo lucro cõtenti ſunt: filius illud præmiũ ſpectat, tyrannidis ſucceſsionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem poſsidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitũ optat filius. Sed dicturis iandudum neſcio quid: mane, præſenſi: nihil inexpugnatum omittã: vrges, Niſi præter modum adamauit filiũ, niſi diffiſus eſt, cur ſibi mortẽ conſciuit? Iſthuc verò merito demirandum, quippe quod pręter omnium, ac tuam etiam ſpem euẽnit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddã, quid illi dii in mentẽ immiſerint vt ſibi vim afferret, hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis cõiecturis hunc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amarit filiũ: tametſi cauſa non admodũ obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex diis atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderãt vltrices Erinnes, aderant Furiæ faſcibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minùs arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannus, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirẽtur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc

Aliud à perſona filii.

Obiectio, quã diluit alia cauſa euentus allata.

ſuſp

suſpicionem Pan ille, aut ſi quis alius eſt deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſsitatẽ illam fatalem, quã nemini nocentiũ vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutúmq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannũ ira percitum, paſsim ciues ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exiliũ agere, poſſeſsionibus exuere: quid hic dices? Non ſines, opinor, eorũ malorum cauſam in te tanquã in authorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandũ eſſe, ſi quid fortuitò prçter propoſitum euenerit. At nũc, nónne iniurium eſt, quod boni, fortunæ cõmoditate prçter ſpem euênit, id totũ in te velut authorẽ velle traducere? Etenim te nihil expectaſſe minùs, quàm id quod euênit, vel ipſa res clamitat. Si hoc animo conſcendiſſes arcem, vt filium non patrẽ occidiſſes, credi poterat te talem quandam ſpem animo concepiſſe: nunc caſu neſcio an metu potiùs in iuuenẽ incidiſti, & tum deniq; diuina iſta mens & futurorũ præſaga, ſed quæ non niſi poſt euentum ſua prodat oracula, te corripuit. Quũ eſſet fugiendum, ibi demum, Iudices, in re tam tumultuoſa, ſecum velut otioſus conſultare cœpit, vtrũ ſenem ſua dextra dignum exiſtimaret: ibi demũ præuidere cœpit, fore vt pater ipſe ſibi manus afferret. Et quò cõmentum tam impudens, Iudices, efficiat paulò probabilius, quæ nec vidit, nec videre potuit, ea périnde deſcripſit, nimirum vt iactat poeta, quaſi ſpectator adſtiterit, quid in mẽtem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrũ ſtrinxerit. Eiuſdem profectò impudentiæ, fingere præſciſſe ſe, quod eſſet euentu conſequuturum: & quod non videris, id ita narrare quaſi videris. Quantò meliùs tuo commento, id eſt fabulæ, ſua fides conſtitiſſet, ſi ita finxiſſes: te quum peremptо iuuene, ſtricto gladio ad ſenem ire deſtinaſſes, repentè à tergo aſſuiſſe Palladem illam Homericam, & iam euntem capillis reuocaſſe te: vetuiſſe ne tam luculentũ facinus ſenili cæde obſcurares: ſeſe citra tuã operam curaturã, vt ille ſuapte manu, ſed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarũ offunderet, ſed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per rimã contemplatum, vel (quod eſt te dignius) repentè deam ſepſiſſe te nebula, vt tyrãnicæ necis tutus & otioſus ſpectator aſsiſteres: nec priùs illinc diſceſsiſſe, quàm negotiũ omne confectum vidiſſes. Hæc ſi confinxiſſes, paulò minùs malũ poetam te præſtitiſſes. Sed otium, opinor, non ſuppetebat ad omnes fabulæ parteis cõmodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmiũ poſtulandum rapiente. Nunc vel ipſa te prodit inconſtantia, figmentíq; coarguit. In arcem aſcendiſti, quò tyrannum occideres: neq; tum præuidebas, quod ſole ipſo clarius videri vis. In medio negotio ſubitò neſcio quis deus oculos tibi reſtituit, vt videres futurũ id quod accidit. Porrò ſi veris fidẽ facere voluiſſes, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conſcenderis, in ædes clanculùm irrepſeris, forte fortuna obuio nemine, nõ dicam vt tolleres aliquid, ſed vt experireris ſi quod tutò facinus poſſes deſignare: hæc molienti, commodùm fauiſſe fortunam: itaque quum adoleſcẽtem ſolum atq; incuſtoditum offendiſſes (vt eſt ea nimirum ætas ſecurior, periculíque minus cogitans: prætereà diuturna tyrãnis iam magnam metus partẽ exuerat) tum haud ſcio (vt mores illius erant) multo vino ſepultum, atque immodica libidine defeſſum, fortiter iugulaſſe ſcilicet, & ſomnũ illi cum morte, id eſt germanũ (vt ait Homerus) cum germano coniunxiſſe: déinde vbi iam cardines procul ſtridere cœpiſſent, exaudito videlicet moriẽtis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugiſſe, vt non vacarit gladiũ è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec ſicarii ſolent relinquere, ne deprçhendantur. Intereà domi latitaſſe te, iandudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas, ſemotáſq; Mundi latebras animo circunſpectantem, in quibus abditus poſſes iritati patris ſæuitiam fallere. Iámq; te ad ſpontaneum exilium accincto, repentè in vulgus exiiſſe famã, liberam eſſe ciuitatẽ, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, authorem ignorari facinoris: ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophen immutaſſe te animum, & qui priùs de ſalute fueras ſolicitus, protinus ad præmii ſpem arrectũ fuiſſe, lucríque auiditate, priùs, quàm tibi ſatis eſſet excogitata ratio, qua totã huius inopinati euentus laudẽ in te traduceres, proſiliiſſe in medium, id quod vidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe eſſem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum naturæ conſentanea, vſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum ſedulò quidem, ſed tamen parum ex arte, tuam nobis præſcientiã niteris perſuadere, quàm multa comminiſceris, non dicam tota facie à vero diſtantia, verùm etiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamaſſe, vt ſine eo viuere noluerit: ſic ob vnius mortem metu fuiſſe conſternatum, vt in vita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore fiſum, vt ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fractianimi fuiſſe, vt tam chari pignoris truculẽta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquiſſes tuum, defuturũ fuiſſet, quo ſe iugularet. Non vides quàm nõ cõpetat tam inſignis in tyrannum pietas, tam ſecura in eam ætatẽ fiducia, tantus metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præſidiis munitum, tãta cõſternatio in hominem tot periculis exercitatiſsimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat, cur tu ſenem illum tantopere contemnſeris, vt indignum habueris, qui tua iſta magnifica dextera iugularetur? Túne indignum iudicabas, quem occideres, quum eum Reſpublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo ſuo cum

Contra cõfiliũ peteris vt fictũ, καθ' ὑπόθεσιν.

Aliud argumentum à qualitate fictionis.

Aliud ab incredibili ex circunſtantiis.

cum dolore ferret? Non talem illum, Iudices, nõ talem ſenſimus, vt cuiquã contemnẽdus videri debuerit. Neq; tu eum vnquã contempſiſti, niſi fortè contemnere eſt, miſerè formidare. Sciebas arcem armis refertam, ſciebas ſupereſſe ſatellites, quorum vel vnus (ſi ſeni vires deerant) ſuffi ciebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo noſtrũm neſcit) quantum viriũ illi partim exercitatio, partim ingenii feritas etiam in illa
Perſonæ. ſenecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidũ illud ſenium ſic interdũ acri dolore inflammari, vt iuuenibus etiã validiſsimis ſæpenumero fuerit intolerandum, ſiquando ſolitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus eſt, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires ſuppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filiũ quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandũ erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantiſper quidẽ morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum ſarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquiſti inuitus, quo tyranno prodi poſſes: ſed prodi maluiſti quàm deprẽhendi. Neq; ego nunc formidi
Rei. nem tuam accuſo, imò miror magis quòd pedibus cõſiſtere, quòd fugere potueris, quũ audires moueri tyrannicã familiã, ſtridere arma: intelligeres tibi non cum puero, ſed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, ſobriis, iritatis, deniq; cum rabioſo patre dimicandũ eſſe: nõ quòd illũ vſqueadeò filii mors cõmoueret, ſed quòd arbitraretur, & haud ſcio anverè, ſe petitũ fuiſſe, dexterã tuã erraſſe tantùm in filio. I nũc, & ſpera, nõ dicam hos Iudices viros omnium perſpicientiſsimos, ſed vel è media plebe quenquã eſſe tam mucoſis naribus, cui non ſuboleat, imò qui nõ planè odoretur, prẽſentiátq; totam hanc fabulã abs te confictam. Et quod poetæ ſolent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hãc veluti deã diuinationẽ arte quadã induxiſti, quò prẽſenſionẽ tuam Iudicibus probares, ſine qua videbas præmiũ obtineri non poſſe. Sed occaſionẽ, inquit, miniſtraui paternæ mortis, qui gladium quo ſe feriret, reliquerim: atque id ſolum non modò ſatis eſſe putat ad petendũ præmiũ, verùm etiam meritũ eſſe vt ipſe enſis inter arma deorum conſecretur, dominus pro deo præſenti colatur. O hominẽ ſuauem, ſi has ſpes verè concepit: impudentem, ſiquum non ſperet, poſtulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, niſi tuum illum reliquiſſes? Tu in arcem arma, hoc eſt, in ſyluam ligna portanda putaſti? Niſi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbu-
Inſtrumẽti tum, vt vltro ad mortis adegerit neceſsitatẽ. An verò nihil referre putas quam præbeas occaſionem, quo modo, quo animo? Primùm, gladium reliquiſti, quo nihil minùs deeſt tyranno: nunquam ferrum abeſt, non in cubili, non in triclinio, non in ſacris. Reliquiſti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuum auſis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquiſti, quem poſtea receptum optabas. Reliquiſti rem ancipitem. Quid ſi tyrannus illum eundem enſem in ciuium iugulos diſtrinxiſſet? quid ſi eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adoleſcentes filio ſuo inferias mactaſſet? Si tyrannum occidiſti, quia tuo occiſus eſt gladio, & horũ omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius enſe peracta eſt. Id ſi non euênit, nihil ad te pertinet: nam anceps occaſio quam in partem cadat, id diis in manu eſt: ſi bene verterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudens: ſin malè, temeritas imputatur. Neq; enim culpa vacat, qui periculoſam miniſtrat occaſionẽ: quæ ſi feliciter, mirentur omnes: ſin infeliciter, meritò accidiſſe dicant. At quantò probabilius erat, futurum vt tyrannus tuo enſe alios in vſus abuteretur? Scio me, Iudices, hæc pluribus refellere verbis, quàm neceſſe videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propoſitum eſt, nullum illius argumentum non excuſſum, non exagitatũ, non reuictũ prætermittere. Quare, quæſo, ne pigeat ita vt antehac feciſtis, patienter atq; attentè cognoſcere, dum hũc ab gradu firmiſsimo deiicio. Hîc ſibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negabat vitari poſſe, quin præmium deberetur, quòd patri necis cauſam miniſtraſſet, ſi non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus diſſertum aiebat, nihil intereſſe vtrum manu ſua quis occidat, an mortis cauſam prębeat. Addebat, æquũ eſſe, vt quũ in maleficiis cauſam datã imputarẽt leges ad ſuppliciũ, multò magis idem obſeruarent in benefactis ad præmium. Hæc ai[illegible]at meminiſſe ſeſe in legibus eſſe diſputata, illud addens Thraſonicum, niſi ſibi diuturna ſeruitus, legum memoriam oblitaraſſet. Non tu legum oblitus propter diuturnam deſuetudinem, ſed nunquam quid ſibi velint leges, inquiſiſſe videris. Bis enim hic erras, qui neque cauſæ datæ rationem, neq; dantis animum diſcernas, id quod legibus traditum eſt: nec animaduertis longè diuerſam eſſe rationẽ maleficii & beneficii imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne ſatis eſſe iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque, quomodocunque cauſam dediſſe? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo ſe poſteà confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille ſibi vendicaſſet: tametſi probabile videri poterat, in eum vſum hoſti ab hoſte datum fuiſſe ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad prẽmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut ſeruantur? Poſtremò quur hoc quod tu petis præmium, non enſis iſtius tui opifex petit potiùs? Tyrannus gladium erat habiturus te non porrigente: tu porrigere non poteras, niſi huius induſtria tibi miniſtraſſet. Agè, ſi telo inter venandum temerè miſſo fortè tyrannum vicinum interfeciſſes, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmiũ, an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudẽs & inſcius iaculum torſiſſes? Imò in ius potius vocãdus eſſes qui miſsiteli temeritate ciuẽ (quod in te fuit)

An idemſit cauſã mortis præbere atque occidere.

A diſsimili

Amplificat exemplo.

A conſequenti.

Simile.

occid

occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad re. Quid ſi caupo vinum lene ac ſuaue, quale Polyphemo dedit Vlyſſes, tyranno vendidiſſes, atque ille eius dulcedine captus, auidiùs ſeſe ingurgitaſſet, eáq; re cõcepta febri deceſſiſſet, auderesne caupo, vini titulo, tyrãnicidæ præmiũ flagitare? At quis nõ te cum tua flagitatione vt temulentũ, vinóq; madidũ exploderet? Cæterùm quantò frigidiore titulo nunc idem poſtulas? Vtcunq; coniecturis præcipi poterat vt ætas vinoſa tã illicibili vino auidiùs, intẽperãtiúſq; frueretur, erapulã conſequeretur morbus, præſertim in ſene, morbũ mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis cauſam dediſti, cuius nullum extat in hominũ memoria exemplum. Quis enim antehac ob filii necem ſibi manus intulit? Accedã propiùs. Finge te tyranni coquũ eſſe: probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquàm lubens veſcatur: interminari morbũ capitalem, ni temperet: id te nõ fugere: eum cibũ tu arte tua, cupediiſq; & condimẽtis magis ac magis illece broſum reddis: conſequitur edentẽ morbus, quẽ prædixerant medici. emoritur tyrannus. liberatur ciuitas. Hiceine coquus è culina in forum proſiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmiũ poſtulabis? Mortariũ, tonſillum, & ollas oſtentabis, arma ſcilicet, quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tam impudens in ea cauſa, qua tamen iſta tua multò eſt abſurdior. Nam illi voluntas occidendi non

Aliud.

defuit, probabilem præbuit cauſam. Tu nec in hoc ingulaſti filium, quò pater vterò vitam relinqueret, & cauſam dediſti ad quiduis potius quàm ad iſtud idoneam. Accipe exemplũ tuo ſimilius, quàm ouum ſit ouo (quod aiunt) ſimile. Quid ſi tyranni amicam, quam ille miſerè ac perditè deperiſſet, occidiſſes: eáq; cognita re tyrannus ſibi vitam abrumperet, auderes ad præmiũ aſpirare? auderes dicere, te certum præſciſſe, fore vt tyrannus ſponte fugeret è vita? Certè quanquã plures amicas extinctas ſequuti ſunt quã filios, nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculoſum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius cõmoditate res ea feliciter ceſſiſſet. Tibi abundè magnũ præmium exiſtimarent, ſi cõmiſsi venia donatus diſcederes. Primũ igitur diuerſam imputandi maleficii, & aſſcribendi beneficii rationem conueniet diſtinguere, deinde cauſæ æqualitatem, poſtremò animũ: atq; ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorẽ eſſe oportere ad reddendũ præmiũ, quàm ad infligendã pœnã: id in priuilegiis, quæ in exemplum non vocãtur, fortaſſe locũ habet: in iure communi longè ſecus eſt. Siquidem (vti ſuperiùs demonſtrauimus) nulli nocenti lex nõ minatur pœnam: paucis benefactis præmium oſtendit. Tum in maleficiis etiam conatũ ſimplicem ſupplicio proſequitur, in benefactis ſemper exitũ requirit. Nec mirum, nec iniquũ, ſi lex eſt diligentior in eo negotio, ad quod vnũ eſt nata atq; inſtituta, quàm in eo, in quo tẽporis ratione tanquã alienas ſibi ſumit partes. Ergo in vtroq; cõmuniter ſpectat, vt cauſa ſit idonea: deinde vt animus adſit, non tantũ caſus. Hoc rurſum intereſt, quòd in benefactis nec cauſa idonea, nec animus idoneus ſatisfacit legi, niſi his acceſſerit euentus item idoneus. In malefactis ſi quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec cauſa: ſed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad ſcelus defuiſſe præter fortunam: qua te ſubleuari, quod tandem ius ſit? In euentu ſimul & cauſam datã, & animum expendit. Si animum vitioſum comperit, nihil moratur cauſam, quàm ſit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commeren dam ſuffiecere. Sin animo ſimplici data eſt cauſa mali idonea, & non conſequitur euentus: lex quaſi conniuet ad id, & non putat ad ſuã cognitionẽ magnoperè pertinere. Sin euentus eſt conſequutus, etiam ſi de animi vitio doceri non poteſt, tamen temeritatis & negligẽtię nomine pœnam irrogat, partim propter ſuſpectã dantis voluntatẽ, partim vt hæc latebra peccãtibus eripiatur, Imprudens feci: diſcántq; homines vel ſuo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & ſciens, certam atque euidentem noxæ cauſam dederit, eum perinde lex cenſet, quaſi facinus manu peregerit: veluti ſi quis hoſtem opibus copiiſque iuuerit, perinde eſt ac ſi ipſius arma contrà ferat. Siquidem id ſuppeditauit, ſine quo bellum geri nõ poterat. Aut ſi quis inimicum ſuum per dolum nauigio ſolutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in conclaue penſili teſtudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci venenum ponat, futurum ſperans vt eo hauſto pereat, tametſi non bibit ægrotus, tamen veneficii poſtulari poteſt qui poſuit, propter vitioſam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic ſi detrahas nocendi volũtatem, nihil illi cum lege rei futurum eſt. Si detracta nocẽdi voluntate, apponas euentum, nõ effugiet temeritatis crimen, niſi illum inculpata ignorantia abſoluerit. Porrò ſi in loco nõ ad id deſtinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu temet exerceas: lex tecum non agit, niſi ſi quem occideris, aut vulneraris, aut ſi cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd ſi quid horum conſequutũ eſt, cum lege tibi res eſt. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto diſcrimine diſsita ſint, inter quę tu nihil intereſſe dicebas? Primùm non ſtatim imputatur ad præmium, quod ad pœnam, idque non à malignitate legumlatoris, ſed partim ex ipſa rei natura proficiſcitur, partim à legum officio. Deinde diſcernitur animus: cauſa data diiudicatur, ſpectatur euentus. Age nunc, ſi libet, tuam cauſam, qua tuum facinus æſtimari vis, expendamus. Finge te certam, ineuitabilem mortis cauſam tyranno dediſſe, ſed imprudentem: nulla tibi ſit præmii petitio. Quis enim inſciens benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euiclmus iandudum, opinor, ne poſthac affirmes te in hoc iugulaſſe filium, vt pater ſibi necem conſciſceret: quod euen-

Noua diſputatio, quatenus cauſa & voluntas in legibus ſufficiãt, & quã do euentus ſpectari ſoleat.

Adaptatio præſentis cauſæ.

turum

turum ne vates quidē quiſquam præſcire poterat,tu nec ſuſpicari:imò poſteaquàm rem plenā diſcriminis,fortunæ arbitrio cōmiſiſti,quia bene ſucceſsit,hoc nomine lex te non poſtulat: at idē ſi malè eueniſſet,temeritatis pœnas eras debiturus. Neq; enim tibi ſuccurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandū erat, quàm ne tyrannus ſimul atq; occiſo filio ſe peti inſidiis perſenſiſſet, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iā vt de animo res tibi conſtet, cauſam dediſti non ſolùm non idoneā, verùm etiam periculoſiſsimā Reip. Vín' hoc tibi argumēto euidentiſsimo demonſtrari? Finge te quempiā è ciuibus vitio occidiſſe: tum extinctī patrem id facere,quod modò fecit tyrannus. Vtrum tu duplici cædis crimine teneberis,an ſimplici? Simplici, opinor. At vxor & mariti mortē imputabit,qui necato filio, ſeni cauſam mortis dederis: atq; his fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentiſsimè filiū adamabat, in illum omnē familię curā reclinauerat,illo ſe oblectabat. Atque hæc de priuato ſene cū fide dicet,quæ tu de tyranno nimis durè(ne dicam ridiculè)dicebas. Addet ea te ſciſſe,præuidiſſe futurū, vt ille vitā fugeret orbatus filio,in quo vno omnia vitę oblectamenta collocarat. Nō tibi defuiſſe iugulādi ſenis voluntatē,ſed hoc tantùm egiſſe, vt miſerabiliùs ſua dextra perimeretur,vt odiū tuū pleniùs miſeri patris malis exaturares. Ideo iuuenē necaſſe,in hunc vſum gladiū in vulnere reliquiſſe. Vides quantò ſunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negotio:& tamen negabis paternā necem ad te pertinere,atq; animi ſuſpicionem, cauſæ qualitate purgabis. Negabis cauſam idoneam fuiſſe cur ille ſibimet manus adferret. Te neč prę ſcire nec timere potuiſſe id quod ſit conſequutū:quòd rarum extet exemplum patris ob filii necē ſponte fugiētis è vita. Alioqui futurū fuiſſe vt & mater ſibi fatū accerſeret:quippe quā impotentiùs amare ſit cōſentaneū,ac minùs aduerſum dolorē animi viribus valere. Hæc nō dubitares tibi profutura ad alterū crimē depellendum,& prodeſſent dubio procul. Atqui quod in maleficiis valet ne quid imputetur,id multò magis in hac cauſa valet ne quid acceptū feratur. Ibi te liberaret à volūtatis ſuſpicione,quòd cauſas parum idoneas dederis : hic ex cauſis multò minùs idoneis propter perſonā tyranni, videri vis non modò quod euēnit,fuiſſe ſuſpicatus, verùm etiam certū præſciſſe. Ibi temeritatis poſtulari nō poteras , propterea quòd tametſi vitio abs te data eſt cauſa, tamen idonea non ſit ad id quod euēnit:imò ipſi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit,ſepultura prohibitus , quòd ciuitati citra cauſam idoneā ciuem vnum ademerit. Tibi non niſi vnius filii mors imputabitur,etiā ſi mater quoq;,& filiæ,& ſorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat,niſi feliciter eueniſſet: quippe vbi ſummum Reip. periculū & verteretur, & prætimeri probabiliter poſſet. Venio nūc ad quartū illud præſidium, Iudices,quod iſte tutiſsimum,ac penè inexpugnabile iudicabat:vnde ego illum ita deturbabo,vt non ſolùm ſit non habiturus quo tyrannicidii & huius laudis arcem obtineat , verùm vix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis ac maleficii pœnam effugiat : quò nimirum intelligat,quàm non inimicè,non curioſè(vt aiebat)ſecum agam:vt quum poſsim in crimen ac pœnā vocare, ſat habeam ab honore nō promerito ſecludere. Ait ſibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenē occiderit iam plus, quàm tyrannū,tum tyrānidis paratum hæredē, etiam ſi hunc euentum dii nō dediſſent,vt ſenex ipſe vitā abrumperet. O deploratam impudentiam! Tu tibi præmiū peteres,ſi tyrannū ſuæ furiæ nō eſſent vltæ? Dii quiduis potiùs dederint, quàm iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quandoquidem id tutò licet: tametſi ad ſolam mentionē inhorreſcit animus. Túne,inquam,occiſo filio,relicto ſene viuo,tyrannicidæ præmiū peteres? An potiùs nec ipſe ſupereſſes,qui poſsis petere:nec eſſet Reſp.quæ dare poſſet? Nam tu aut exquiſitis ſuppliciis exanimareris,aut in extremis Orcadis exul deliteſceres:nos pro tyranno iam immaniſsimū carnificem pateremur:& tuū caput,vbicunq; terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia,vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorū tempeſtatē conieciſſes. Sed re filius erat tyrannus,inquis: patri præter inane nomē nihil erat reliquū. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquā dubitauit, quin tyranni vocabulū mereretur. Quādo autē antehac vnquā fando auditū eſt,duos vna in ciuitate ſediſſe tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat,quàm eodē in corpore gemina capita. In iiſdem aluearibus duo ſe reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iiſdem luſtris nō conuenit duobus inter ſe leonibus:& tyrannus(quo nullū animal efferatius) parem in eadē vrbe patitur? Non vides neceſſariò fieri,vt è duobus aut alter alterū oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrū tu fuiſſe mauis in patre, an in filio? Si iuuenis aduerſus ſenem obtinebat tyrannidem,quid à Rep. præmiū poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti,nō Reip. Sin patri ceſsit, quid tandē illum vocare potes , niſi tyranni vel præfectum,aut ſatellitem? Quandoquidē ſeniori tyrannicā appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione deriuares , quàm multa tu quidem non ex re, ſed pro cauſæ tuę commoditate comminiſcebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori quod in perſonis ſitum eſt,nullam habuiſti rationem? Sic enim (vt memini) inducebas in fabulam ſenem iam ætate mitem,& qui omnem tyrannidis acerbitatem ob ſenectam exuiſſet : non ſecus atque mala,quæ natura acerba,tempore miteſcunt, & in alium abeunt ſuccum:porrò iuuenem ferocē illo incolumi gerentem tyrannidem , iámque patri viuo ſuccedentem. Priuatus paterfamiliās non fert filium ſe viuo ſucceſſorem : & tu vis iſthuc credi in tyranno ? Ille non ſinit vllum è liberis rem domeſticam ex animi ſui libidine moderari : & tyrannus ſeſe veluti abdicans imperio,

præmium debeatur.

Cōfutatio à cōſequentibus.

A cōditione filii, à quo tyranni dē remouet ab incredibili.

Ab abſurditate fictionis.

IIII. An propter filiū, vt tyrannidis omnis autho rem & cauſam, occi-

perio, negotium omne in adoleſcentem reiecerat? Nõ dubito quin & ipſe videris quàm dura ſint iſta, & quàm à cõmuni ſenſu abhorrentia. Verùm quid faceres? niſi tales perſonas induxiſſes, exitum inuenire tragœdia tua nõ poterat. Quæſo te, an vnquã auditum eſt Tyrannũ ætate miteſcere? Quando tu deſines ea, quæ ſunt priuatorũ, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodẽ igni cera mollescit, limus durescit: ita ætate plerique redduntur mitiores ac tẽperãtiores, tyrãnus magis exaſperatur. Vt tempus nõnullis pomis amaritudinẽ adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis nõ adimit ſæuitiam ætas, ſed exaggerat. Vis ipſiſsimã tyrannici ingenii tibi demonſtrẽ imaginẽ? Spinã cogita, quæ quò magis ſeneſcit, eò pũgit acriùs. Echinos cogita, qui quò plus habent ætatis, hòc te ſta ſunt aſperiore. Vulgaribus ingeniis fortaſſe nõnulla vitia ſenecta vel detrahit, vel certè mitigat, ẽt ſi plura iritat, nõnulla parit: at tyrãnorũ mentibus ad ſcelus, ad crudelitatẽ natis, ſcelere & immanitate imbutis atq; educatis, præter vitiorum omnium incrementũ adferre ſenecta quid poteſt? Niſi fortè libidinẽ adimit. Quanquam iſta Tyrannidis quantula tandem eſt portio? Sed eſto fuerit ſanè propter ætatẽ ad voluptates ſegnior, verũ erat faſtidioſior: vnde fit vt imbecillior ſit ad coitũ, ad raptũ auidior. Fortaſſe pauciores huic execabantur ephebi, ſed inſigniores. Pauciores producebantur virgines, ſed exquiſitiores. Quur non autem & plures, videlicet quò ſenile faſtidiũ optione & varietate vinceret? Hoc ita eſſe, quot ego tibi teſtes citare poſſem, qui quò nobiliores ſunt, quò fortuna præſtantiores habẽt liberos, hòc magis eis à flagitioſiſsimi ſenis cupiditate metuebãt? An tu putas vnà cum viribus ſe neſcere libidinem? Multò ſecus habet: imò quantũ ætas improborũ hominum facultati detrahit, tantum adiicit cupiditati. Quanquam tyrannicum animũ his in rebus nõ tã voluptatis vſus capit, quàm noſtra delectat cõtumelia. Vt frigeat in ſene tyranno Venus, certè feruet vigetq; malitia, ſæuitia, nocendi libido. Poſtremò totum illud vitiorũ agmẽ, quæ propria tyrannorũ ſunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, ſuſpicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimiũ nota?) horũ, inquã, nullum nõ ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur: præterea quædam mala nondum didicit: at ſenecta, ſi quid pudoris, ſi quid humanitatis, ſi quid melioris ingenii à natura inſitum eſt, id omne multo ac diuturno flagitiorum vſu penitus exuit, & prorſum in immaniſsimã quandam feram abiit. Id ita eueniſſe, Iudices, in execratiſsimo illo ſene, quid ego coner argumentis docere, quum ſua cuique memoria abundè ſatis exemplum ſuppeditet? Quòd ſi iuuenis ſeſe gerebat inſolẽtiùs, videlicet patris abutens imperio: num tu hũc cõtinuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadẽ tyrãnide ſex centos tyrannos facilè reddideris. Nam quis eſt omnino in tyranni familia, vel extremũ mancipiũ, ſignorũ à quo nõ ipſe penè tyranno ſit ferocior, violentior, proprio tyſceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperii potiebatur: patri præter nomen nihil ceſsit. Quaſi verò non ſit iſthuc omni tyrannidi cõmune. Longè minima fructuum pars, qui ſolent ex tyrannide capi, ad ipſum redire tyrannum: quemadmodũ in latrocinio fieri conſueuit: prædæ communiter in omnes diſtribuuntur, vel in eos potius quorum opera capiuntur. Alioqui nõ cohærebit cohors illa ſcelerata: niſi dux ille, quiſquis fuerit, plus etiã permittat ſuis, quàm ſibiipſi. Solum nomẽ ſibi propriè vẽdicat. Et in nullos eſt tyrãnus indulgentior, quàm in ſcelerũ miniſtros: quippe quorum opera ſentiat ſuum imperium contineri. Proinde ſub vnius vmbra ſatelles omnis, omnis miniſter, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè feceram, ſi hoc quoque coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, ſenſimus, experti ſumus, niſi fortè tam diutinæ calamitatis memoriam, tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim eſſet res vſqueadeo miſera tyrannis, ſi vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones, quot ſacri legi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus ſimiliores? Neque deſunt qui ſe ſimulẽt apud tyrannum ſceleribus ſuis gratiam promeritos eſſe, quò nimirũ hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiſo tyrannicidæ præmiũ petes? Non in tantum omnem exues pudorẽ, opinor. Sed pater ætate feſſus, omnẽ dominatum in filium tranſtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violentia committebatur. Sed iſthuc quantũ abſit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt nõ videat? quis tam obliuioſus, vt nõ poſsit experimẽto refellere? Ego tibi complures nominare ſatellites poſſum filio inſolentiores. Ad hæc, veriſimillimũ eſt nullius inſolentiã minus approbaſſe ſenem, quàm filii, vel quòd odit omnẽ tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odiſq; ſibi conflari (Callidiſsimi autẽ tyrãni eſt, eatenus legitimũ imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis poſsit) vel quòd pater etiam peſsimus, tamen liberorum nõnihil offenditur vitiis, & ad crudelitatis miniſteria alienis quàm ſuis vti mauult. Quòd ſi clã patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora deſignabat filius, profectò nõ tyrãnũ agebat, ſed inſolentẽ ſatellitẽ. Sin approbãte patre, quaſiq; per illũ exercẽte tyrannidem, vtri tandem par erat imputari cõmiſſa, huic per quẽ gerebãtur, an ei cuius authoritate arbitrióque fiebant? Nõ arbitror obſcurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autẽ nõ agunt per alios tyranni? Nam ipſi quidem neque pueros emaſculant, neque virgines abripiunt, neq; proſcribunt, neque bona diripiunt, neq; phana diſpoliant, neque hæreditatibus manum iniiciunt, neque compilant ærariũ, neq; tormentis excruciant, neq; quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per miniſtros exercent. In vnum tamen tyrannici nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium inſtituit, in vnũ ſtringẽdi ferri ius facit, illos ſuæ cognitiõi reſeruat. Quorum vt quiſque ſua opera tyrãno profuit, ita aliud atq; aliud vocabulum imponi poteſt: certè tyranni vocabulum nemini congruit, niſi vni illi, ſub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſiſsimorum homi-

Ab ætatis accidentibus ex perſona patris

Libido cũ viribus nõ ſeneſcit.

Cõfutatio proprio tyrannorum.

num colluuies latitat. Arbitrorvobis, Iudices, ſæpe numero auditũ eſſe id, quod eleganter à doctiſſimis viris eſt ſcriptum, tyrannis nõ longas modò, verumetiã plurimas eſſe manus, plurimos oculos, eóſque acerrimos, plurimas aures, eáſque longiſſimas. Omnino prodigioſum quoddã eſt animal tyrannus, multóq; Titanibus illis Briareo & Encelado portẽtoſius, centenis capitibus, centenis linguis, cẽtenis manibus, pedibúſq;. Quot enim habet ſcelerũ miniſtros, totidẽ habere mẽbra videtur. Atq; vt ex mẽbris corpus, ita tyrannis ex huiuſmodi cõflat miniſtris. Verũ vt illud, quod corpus appellatur, nihil eſt aliud, quã quiddã omnibus ex mẽbris aggregatũ, ita in tyrãnide vnũ quippiam eſt, quod neq; pes ſit, neq; manus, neq; vllum aliud membrũ, contineat autem vniuerſa: at ita contineat, vt ab iis poſsit ſeparari: idq; tyrãnus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiã, violentiámque, præfectũ arcis voces licebit, oculũ nomines licebit, aut ſi mauis dextrã: aut ſi ne id quidem ſatis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannũ certè vocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine cenſet, cuius authoritate titulóque cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare: nõ ſinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa Hydra fabulãtur poetæ, vt pro vno capite reſecto, duo peſtilentiora ſubnaſcantur: pro vno excuſſo oculo, plures acriores ſuccedãt: pro vna reſciſſa dextera, multæ robuſtiores ſubpullulẽt. Vnius vitæ te dominũ arbitrúmq; conſtituit, qui ſibi ſit auſus tyranni vindicare nomẽ: quo ſublato futurũ ſit vt mẽbra reliqua, quaſi deſtituta ſpiritu, emoriantur, aut certè ſanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Poſſum illico tuis te verbis reuincere, ac veluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnũ patris ſatellitẽ nominabas. non inficiabere. rurſum alio loco dicebas omnẽ tyrannidem occupaſſe filium: ſolius appellationis honorem ceſsiſſe. Quî conuenit eundem & ſatellitem & tyrannum appellari? Tum ſi ceſsit, nõ igitur vſurpauit tyranni nomen. Contractus autẽ verbis aut rationibus ſunt, aut reſcinduntur. Lex hac tecum formula contraxit, Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occidere, quodcunq; illud eſſet animal, quod tyrannus diceretur. Magnũ (vt ipſe fateris) ſatellitem occidiſti, nõ tyrannum: quid tibi cum lege rei eſt? At rem, inquis, legis ſequutus ſum, nõ ſyllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, ſeruitutem ſuſtuli: hoc lex ſenſit: huius rei authori præmium præſtituit. Satellitem, inquam, occidiſti, nihil moror quantũ, quàm grauem, quàm ferocẽ, quàm ſceleſtum: ſatellitem tamẽ occidiſti tyrannidis, non caput: aut ſi caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi ſentẽtia largiamur: fuerit ſanè res tota tyrannidis filius: pater nihil niſi vocabulũ quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, Echo nympham nihil aliud quàm meram quandam fuiſſe vocem ſine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à verbis legis diſcedere? præſertim ita diluci-

Opponit verba legis

Cõceſsio, etiã ſi filius tyrannus maximus fuerit, tamẽ occidẽdũ nõ fuiſſe. Locus

dis, vt perſpicuum magis nihil eſſe poſsit, & cõmentitiam interpretationẽ domi tuæ natã in iudicium adferre? Ego Iudices, nullum in Rempub. exẽplum pernicioſius induci poſſe iudico, quàm ſi conſuescant homines calumnioſi à præſcripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quiſque ſuum maximè idoneum cõminiſci queat, id iudicibus obiicere. Quis autem vnquam meminit de legis ſententia quæri ſolere, niſi quum in ſcripto quiddam apparet ambiguè obſcuréve dictum: aut quum ex verbis & euentu abſurditas quæpiam extitit, eáq; manifeſta? In priore nõ cuiuſuis commentum, ſed iuris prudentiũ reſponſa, ſed Iudicum ſententia recipi ſolet. In hoc poſteriore neceſsitas ipſa cõpellit aliquantiſper à legis vocibus deflectere, & æquitatẽ iuris potius quàm verba ſpectare. Duplex itaq; periculum videtis Iudices: alterum, ne ſuperſtitioſa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex ſpectauit, abducamur: alterũ, ne paſſim à præſcripto diſcedendo, leges omneis & iudiciorum religionem ſubuertamus. Quorũ illud quidem multo leuius eſt, propterea quòd vix vnquam accidat vt legiſlator obſcurè quid voluerit, explicuerit: aut abſurdũ quiddam exoriatur. Hoc multò periculoſiſsimũ, pernicioſiſsimúmq;. Etenim quæ tandem lex futura eſt, quam verſutus calumniator, quò pœnam effugiat, nõ facilè poſsit aliquo commento ſubuertere? Neque quiſquam nõ elabetur è iudicio veſtro nocẽs, niſi qui ſit vſqueadeo nullius ingenii, vt ne friuolam quidem aliquã cõmentatiunculam queat inuenire. Atque vt cuique cõmodum erit, aut animi libido feret: ita pro ſene iuuenẽ, pro tyranno ſatellitem, pro homicidio tyrãnicidium, & paſsim aliud pro alio interpretabitur. Veſtra interim, Iudices, religio, veſtrũ iuſiurandum, qua tandem ratione ſeruabitur, quibus nihil futurũ eſt certi, quod in cognoſcendo ſequamini: verũ ambiguas diuerſaſq; litigatorũ cõiecturas ſpectare neceſſum erit? Ergo quum in omni cauſa maximopere cauendum eſt, ne ſine grauiſsima ratione à legis præſcripto diſcedatur: tum in hac nõ periculoſum modò, verùm etiam abſurdiſsimũ: quum legis verbis nihil poſsit eſſe dilucidius: ſententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentẽ inducitur, nihil peſtilentius. An credimus legis huius authorem vſqueadeò infantem, & verborum inopem fuiſſe, vt dicere nõ potuerit: Qui quouis modo tyrannidem ſuſtulerit, huic præmium eſto, ſi modò iſthuc ſenſiſſet? Neque verò fugit illum, totã tyrannidem per ſatellites & præfectos exerceri ſolere, permultóſque in his eſſe vel tyrannis ipſis ſceleratiores, atq;, vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omnino ſupplicio digniores: niſi & omniũ omnia miniſtrorum ſcelera tyranno imputarentur. In vnũ tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos nõ tibi permittitur idẽ: nõ quòd illos vita dignos iudicet lex, ſed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuũ erat legi ſimpliciter parêre: neq; eius verba quaſi plumbeã quandam regulã ad tuum facinus accommodare, verùm ad illius præſcriptum factorum tuorum rationem inſtituere, præſertim in hoc exemplo, quo nõ aliud poteſt admitti peſtilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine

pro legibus, eas nõ temere à verborum vi deflectẽdas & interpretandas eſſe.

A periculo

A conſilio legislatoris.

Aliud à periculo.

libidine licentiã ſumas. Nõ illud hic ſpectandum, Iudices, quã inuiſus Reip. ſit qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: verùm id etiã atque etiam perpendere oportet, exemplũ præter leges iugulandi homines, ſemel in ciuitatẽ receptum, ſemel veſtris ſententiis approbatum, deniq; præmio compenſatũ, quòd tandem licẽtiæ ſit proceſſurum. Quod iſte ſibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius ſibi volet in ditiſsimũ quenque ciuiũ licere. Quiſquis pauper à locuplete cõtumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Poſtremò ſi cui magiſtratus non placebit, ſi cui iudex erit inuiſus, nõ dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defenſionẽ, Sophiſtam quempiã, aut ſycophantam cõſulet (ſi ipſe ingenio ſtupidiore fuerit) & nouam legis interpretationẽ vobis adducet: dicet nihil aliud ſenſiſſe legiſlatorem, quàm vt huiuſmodi ciuiũ genus nõ nomine ſed re tyrannidem agẽtium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum eſt, vt quod in vno factum ſemel & probauimus, & gauiſi ſumus, id in multis ſæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, nõ mediocre diſcrimẽ neq; conueniẽter accipiendũ, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatũ interficiat. Id ita eſſe facilè liquebit, ſi quidẽ animaduertimus nihil omniũ eſſe, quod lex parcius circunſpectiúſque permiſerit. Etenim (ſi memini) tribus dũtaxat temporibus lex indulſit vt quis citra iudicium hominẽ occidat. Primùm adulterũ, ſed in vxore deprehenſum: id quod intẽperanti & inſuperabili mariti dolori donatum eſt: at ita, ſi corpus vtrunque pariter interimat, ſi argumentis idoneis deprehenſum fuiſſe doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, ſi demonſtres te mortẽ effugere nequiiſſe, niſi mortẽ intuliſſes. Id lex ita interpretatur, quaſi ſeſe tueri potius ſit iſthuc, quã alium occidere. Vterque tamen facti ſui rationem reddere compellitur, ſtatim ſeſe prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicã) vltro ſemet reum facere cogitur. Quòd ſi omnia conſtabunt argumenta, ita demum à lege dimittitur, vt venia nõ laude dignus eſſe videatur. Poſtremò in tyrãnicidio, vbi propter periculi ſuſcepti magnitudinẽ lex præmiũ quoque proponit: at ita, ſi eũ, quem tibi lex iſto velut inſigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: nõ ſi ſceleſtum alio ſcelere ſuſtuleris: neq; patietur te ius occidẽdi permiſſum, latius quàm ad vnicum tyranni caput trahere, niſi ſi quis obſiſtat, vt per illius necẽ tibi neceſſe ſit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum ſecũda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortaſſe proxima videatur hoſtem in bello feriẽdi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Niſi palàm hoſtis ſit declaratus, niſi in Imperatoris verba iuraris, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſigna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt hoſtẽ interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtẽ agebat. Lex reſpondebit, ſuarum partiũ fuiſſe, hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur: verùm ne ſerpat exemplum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factũ eſt? Vnũ tibi lex nominatim deſignauerat: tu illius vocabulum tuapte authoritate in alium transfers, quod niſi in vnum non poteſt com-

A voluntate & fine legis.

petere, neque traduci debet ab eo, cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem voles magiſtratũ, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrãnum appellare. Neque verò ſine grauiſsimis cauſis lex tot vinculis adſtrinxit hanc in vitã alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſſe, quàm vitam: vidit in extinctum facilè varias cauſas confingi etiam impunè poſſe, quandoquidem ille non ſit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis ſuum quiſque dolorẽ poſſet prætexere, ſi poſt occiſum hominem vlla cauſa recipiatur præter eas quæ legibus ſint expreſſæ. Quid quòd grauatim ſibi quoque lex permiſiſſe videtur vt homini vitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quẽ non niſi ſuo periculo vult accuſare? quãtũ ſpatii largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicũ reiectionem? Quantũ igitur à mente legis abeſſe putes, vt cuilibet permittat, vel pro ſuo priuato dolore, vel domeſtica iuris interpretatione, hoc eſt, ſubuerſione, in cuiuſquã vitam graſſari? Neque ad rem pertinet, quantum criminũ acerbum exaggeres, quantumuis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, ſacrilegum, inceſtum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrãnis erat ſceleratior, peſtilentiórque ciuitati. Ad iſta tam multa crimina lex tibi verbo reſpondebit: Nihil moror quàm fuerit ſceleroſus, qui periit: in ne. vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahẽdi. Si detuliſſes, auditus, reuictus, dãnatus à me palàm pœnas dediſſet, omníque Reipublicæ ſalubri exemplo fuiſſes. Nũc tu priuata libidine interficiens, pro ſaluberrimo exẽplo pernicioſiſsimũ in ciuitatẽ induxiſti, & legũ inſtaurationem à legis violatiõe auſpicaris: hoc eſt, malis malo mederi ſtudes. An me clã eſſe putas, quàm multi ſint in hac turba vita indigni, morte digniſsimi? At eos meæ cognitiõi, nõ tuis manibus ſeruo: ſunt fora, ſunt tribunalia, ſunt iudices, ſunt carceres, ſecures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? quur nullo mandante magiſtratum occupas? & dum Tyrannicida videri vis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi eſt inuiſus ille, niſi quòd mihi parère recuſat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permiſero. Si iuuenem occidiſſes, quòd nõ alia patuiſſet ad tyrannum via, darem veniam neceſsitati: nunc occidiſti nõ obſiſtentem, non auxilium ferentem patri, ſed patris opem implorantem. Huius vnius cæde contentus diſceſsiſti, tyrannum nec impetiſti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vſu Reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquiſitioribus excruciatum ſuppliciis, exemplum omnibus edere. Neque hęc dico, Iudices, quaſi parum gaudeam pariter cum patre ſublatum filium: vtinam eadem opera ſimul omnes ſint oppreſsi, quibuſcunque tyrannus placet. Sed quis prohibet ſimul & gaudere quòd deorum bonitas nobis hanc rẽ bene verterit, & tamen non committere vt huius temeritas, ſi iudicio comprobetur, in legem atque in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nũc agitur, ſed de legis violatæ maieſtate. Non enim par eſt, vt

Amplificatio à rei qualitate.

Epilogus.

Amplificat cõfirmatio

Præoccupatio.

cuiquã perſonæ præter ius extincti odium in ſcele re ſuffragetur. Neq; tam ſpectandum in quem com miſſum ſit facinus, quàm quo exemplo cõmiſſum. Alioqui quur non eadẽ opera fas ſit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones graſſari? Bonam tyrannidis partem vxor ſæpenumero ſuggerit. Ad ſummã immanitatem nonnunquã libertus aliquis, aut vernula inſtigat: quur non & hos iugulas, ſi tibi ius eſt æſtimatione priuata meritorũ ciuem iugulare? Quid quòd eſt aliquid tyranno nocentius, in quod tamẽ haudquaquam tibi ius ſit occidendi? Finge eſſe qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus ſit incendere, imò qui iam compluribus locis ignẽ ſubiecerit, ſed incendium ſubitò exorto imbri reſtinctum: authorẽ nõ obſcurum, verùm abditũ latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucidas. Num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tantò nimirum, quantò eſt atrocius ciuitatẽ ſemel funditus euertere, quàm expilare: ciues vniuerſos vno igni finire, quàm in pauca quædam ſæuire capita. Et tamen in vnum tyrannũ ſtringendi ferri poteſtas priuatim permittitur: illũ deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuũ facinus palliare, quid tandem aliud eſt, quàm legum authoritatem euertere, atque id per cuniculos quoſdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere conſueuit? In recipienda lege fas eſt populo cauſam æquitatémq; legis excutere: cæterùm receptæ, & lõgo iam vſu comprobatę, ſimpliciter oportet obtemperare. Neque enim exiſtimãdum eſt maiores illos noſtros, viros ſine cõtrouerſia ſapiẽtiſsimos, ita ſine grauiſsimis ratiõibus inſtituiſſe, vt priuatim interficiendi tyrãni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, feneſtram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perſpiciebant tyrannidẽ fatale quoddam eſſe Reipublicę malum, quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque poſſe ſemel tolli, niſi tyranni ipſius cæde. Quo ſubmoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus eſſe priuata audacia, ni mirũ illis in Reipub. adminiſtrationẽ vindicatis. Quod ſi tyrannus in ius vocari potuiſſet, ne hunc quidẽ tuæ dextræ arbitrio permiſiſſent. Videbãt & illud: tyrannidẽ, nonnullã habere monarchiæ legitimæ ſpeciem: hoc tãtùm intereſſe, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrãnide omnia vnius libidini ſubiecta ſunt. Rex publicã ſpectat vtilitatem, tyrannus priuatim ſuam: vnde publicitus expedit vt tyrãno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extiterit, qui legum authoritatem in priſtinum ſtatum reſtituat, atque id vnius (ſi fieri poteſt) capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis peſtibus, quę totũ Reipub. quaſi corpus corripiunt, legũ prudentia conſueuit vti: vt exẽplo magis, quàm admiſſi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem ſanare ſtudet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc eſt quòd in ſeditionibus publicis non niſi in ipſos authores conſueuit animaduerti, reliquis quos tempeſtas illa commouerat, dari venia: aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipubli. tumultu quietem egiſſent. Quæ poteſt autẽ peſtis eſſe fatalior, quàm tyrannis? Quæ ſeſe latius in ciuitatis mẽbra diffundit? Quota quæque vrbis pars ab hoc vitio ſyncera poteſt eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorũ, ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorum (nam hæc tota ſentina hominũ tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malũ inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges nõ extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circunſpiciẽter agunt: intelligũt hoc hulcus citra ſum mã ciuitatis pernicie exaſperari nõ poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmiũ oſtendunt, digito demõſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicarunt illæ, tu dextram ſecuiſti. Illæ tyrannum, tu tyrãni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominẽ in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetãtibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reũ ago, aget alius fortaſsis, cuicunque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactius ac ſeuerius agatur, vt graueis pœnas effugias. I nũc, & curioſum me voca, qui tã candidè tàmq; ciuiliter tecũ agam, vt quum te poſsim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circunuẽta præmiũ dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iam dudum liquere puto) verùm tibi etiã ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſsis attendere. Vín' igitur, vt quẽadmodũ tu faciebas, itidẽ & nos ſummatim totam cauſam ob oculos reuocemus? diſpiciamúſq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, quũ multa diceres etiã ſupereſſe? Tria quædã requirit lex, & ita requirit, vt ſi quodlibet horum deſit, aut pœnã te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorum ego nõ vnum aliquod, ſed vnumquodq; deeſſe docebo. Quod ſi facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, non eſt quòd tyrannicidæ præmiũ petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid ſperaris, vel quid propoſueris. Nam ſi tyrannũ per imprudentiã occidiſſes, ſi præter propoſitum, nõ magis profectò præmium tibi debeatur, quàm ſi quis tyranno amiciſsimus idem feciſſet. nam idẽ potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe videris: ita demũ legi perſuaſum erit te voluiſſe occidere tyrannum, ſi occideris. Non occidiſti, atq; id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) ſi libuiſſet, interficere. Lex negat ſua referre, vtrũ tyrannicidii propoſitum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid ſperaris, excutiamus. Quanquam iſthuc leges non ita valde curioſe penſiculantur: ſed tamen in tam abſoluto facinore partes omneis conſtare oportet. Quid enim ſi tyrannum interfeciſſes, quò tyrannidem ipſe occupares, vtrum præmium ſperares, an ſupplicium metueres?

Redit ad argumẽtũ ſuperius. Non quicquid tyrãno nocentius, aut æquè nocẽs, occidẽdũ eſſe.

Redit ad authoritatem legũ.

Correctio.

Locus ab imo ad ſummum.

1 Animus.

res? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorẽ vlciſcereris, tyrannũ occidiſſes, atq; id eſſet palàm, num præmium auderes poſcere? Quid ſi latrones tyrannum forte fortuna obuium obtruncaſſent, num ad hunc honorẽ aſpirarent? Quid ſi quis tyranno priuatim infenſus, magna te pecunia conduxiſſet quò ei tyrãno venenum dares, dediſſeſq;, num, quæſo, tyrannicidæ præmiũ poſtulares? Ego hîc tecũ non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ quidem obſcurior eſt, quàm vt tu, alioqui tã glorioſus, quicquam de ea auſus fueris dicere: illud vnũ affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitiũ Reip. videretur allatura, potius quàm vllam cõmoditatem: is aut priuatum dolorem vlciſci voluit, nõ libertatem publicam vindicare: aut emolumẽtum ſuum ſequutus eſt Reipub. periculo, non ſuo periculo Reipub. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò nõ poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tã inſolenter ſe iactat. Non poteſt nõ videri lucrũ ſequutus, qui tã improbè præmiũ flagitat. An non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quem illa tuæ vitæ periculo ſua cauſa voluit occidere, eum tu nõ ſolùm volẽs præteriſti, verũetiã periculoſè in Rempub. iritaſti. quẽ ſua cauſa noluit occidi, eũ tu maximo noſtro periculo tui cõpẽdii aut animi fortaſſe gratia iugulaſti. Sed finge te animum tyrãnicida dignũ ad facinus attuliſſe, lucri perinde vt vitæ cõtemptorẽ: magni tamen refert, qua ratione tyranni dem tollere aggrediaris. Iã enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamen nemo alius tibi
II Actio. conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrem, in non tyranno tyrannũ. Largior iſthuc Delium aliquem tibi prædixiſſe, vt certum præſcire potueris, quod ipſe etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrẽ occidere, ſi libuiſſet, verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidẽ, idq; noua quadam & inuſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obſiſtam tibi, nec ſinã ferre præmiũ, propterea quòd ea via ſuſtuleris, quæ legi nõ probatur, quæ nõ expediat moribus ciuitatis, quæ nõ ſit forti viro digna. Agè quid ſi tyrãni filiũ infantẽ in cunis iugulaſſes, & rurſum adfuiſſet Delius ille, per quẽ certũ præſcire poſſes, fore vt necato puero pater ſibi mortẽ accerſeret, atq; id eueniſſet, vtrũ te tanquam tyrãnicidã ſuſpiceret Reſpub. an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam ſæuieris ætatem, cui etiã ab hoſte armato parcitur, quæ leonibus etiam miſeranda videatur? Quin ergo? Vtetur tuo malefi cio Reſpub. cæterùm exemplum haud quaquã probabit. Quid ſi tyrannivxorem, quã ille miſerè deamaret, per vim cõſtupraſſes, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita, vtrum tyrannicidii laudem flagitabis, an raptus & adulterii ſuppliciũ potius formidabis? Res obſcura non eſt. Conferã tuo facto propiora. Quid ſi tyranni medicus quũ eſſes, veneno ægrotanti dato, illum ſuſtuliſſes, vtrum vt veneficum oderit te Reſp. an vt virum fortẽ admirabitur? Tyrannum ſublatum gaudebit, facti rationem modúmq; deteſtabitur. Quid ſi quũ te tyrannus familiariter vteretur, tu in conuiuio prætextu neceſsitudinis venenũ porrigeres? Denique ſi per magicas imagines ac maleficas quaſdã deuotiones tyranno vitam ademiſſes, vtrum à lege præmiũ, an pœnam expectares? Atqui tyrannidem vtcunq; ſuſtuliſti. Euẽtu gaudet lex: verùm exemplũ tam pernicioſum in Rempub. non recipit, vt conſueſcant ciues ſcelus vlciſci ſcelere, patrẽ in filio iugulare. Vides quantum momenti ſit in modo, viáque vt factũ tuũ approbetur? Quod lex permittit vt fiat, nõ ſtatim permittit vt id via qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia peſtilens exemplum omnino tractare venena: nec id vlla cauſa quantumuis honeſta ſinit in ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hoſtem quidem veneno aut malis artibus interficere fas eſt? Nam nuſquã nõ improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bellis interdicta ſunt. Quòd ſi modus facti ſpectatur in his, in quibus nullum petitur præmiũ: quantò magis id fiet in his, in quibus ſummum petitur? Lex triumphũ ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, ſed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrũ ciues hunc æquis oculis ſpectare poterunt triumphantẽ, an potius ſicuti veneficum oderint, auerſabuntur, execrabuntur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modúſq; perpenditur? quò magis idem oportebit tum in publico, tum in ſplendidiſsimo facinore, vt à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe? Agè illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes, quò te morbo leuaret, atque ille nõ pharmacis, ſed maleficiis & incantamentis morbũ exemiſſet, vtrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: quavia, quid iſthuc tua refert? Hoc tantùm ſpectabas, vt morbo liber eſſes. ei rei merces eſt promiſſa. Ingratũ te vocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpondebis, opinor, Medico te præmiũ eſſe pollicitum, non mago: neque debere quicquam, niſi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dediſſe quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodũ, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. Atque iſtam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadẽ, aut melior etiã & vincibilior eſt tecũ cauſa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cũ medico. Nã ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falſus eſt vnus, hîc legi fraus facta, per quã cautum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata via: hîc nefario ſcelere (quur enim nõ ſic appellatur homicidium, quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimẽ adducta Reſp. quandoquidem tuũ factum perinde habet, ac ſi medicus quiſpiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio miniſtret: quod tamen ægrotanti (ita vt non rarò conſueuit accidere) per occaſionem morbum adimat. Qui reualuit, ſuis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametſi vitarit, imputabit. Neq; ſua referre putabit, vtrum imperitia, an perperam ac ſtudioſè pro pharmaco venenũ porrexeris: propterea quòd tui fuerat officii, aut non ſuſcipere negotium, aut fidem ſimul, & artem,

& induſtriam,ac diligentiam,& quicquid à probato artifice ſolet requiri,ad curam adferre. Sed age, ſinimus adhuc poſsidere te,quod dudum ſumus largiti:vt planè iſta via tyrannum occideris citra vllum Reipub.diſcrimen. Lex non approbabit facinus tuum,niſi non tantùm à crimine, verùm etiam ab omni criminis ſpecie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potiſsimùm adhibita eſt in ciuitatem,vt maleficiũ omne ſecludat,incolumitatẽ ſuã, quam conueniebat aut Deo cuipiam,aut certè Diis ſimillimo homini acceptam referri, ſceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam, niſi tyrannum ipſum, quem nominatim indicauit ipſa, quáque permittit via ſuſtuleris:ne per rimam iſtam periculoſum exemplũ in Rẽpub. irrepat. Poſtremò non niſi ferro,non clancularijs ac maleficis artibus,niſi virtute,niſi manu,niſi vitæ tuæ manifeſto contemptu tyrannũ trucidaris. Neq; enim hoc tantùm ſpectat lex,vt tyrannus in præſens ſubmoueatur: verũ illud multò magis reſpicit, vt omnes mortales intelligant in ea ciuitate viros eſſe fortes,qui nõ vereãtur vitæ ſuæ diſpendio patriæ commodis conſulere: ac præclari exẽplo facinoris,omnes etiam in poſterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cum videant in ea ciuitate nullum eſſe tyrannis ſatis tutũ præſidiũ: quandoquidẽ illud nemo neſcit, qui vitæ ſuæ ſit contemptor, eum eſſe alienæ vitæ dominũ. Nam quod omnino ſatellitium, quæ excubiæ,qui parietes,quæ arx,quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatẽ ſua vita bene credat emi? Poſtremò autẽ,vt maximè tibi conſtet animus,vt conſtet via: id quod eſt totius negotij caput,non effeciſti. Tantum enim abeſt vt tyrãnum occideris, vt quantum in te fuit,tyrannidem maiorẽ in modum auxeris, interfecto tyrãni filio. Quid autem refert, malitia an ſtultitia Rempub. in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt,nihil verius, Intẽpeſtiuam beneuolentiam nihil à ſimultate differre. Tantum abeſt vt occideris tyrannum, vt ne ſuſpicari quidẽ potueris id euenturũ, vt ipſe ſemet occideret. Sed inuenẽ occidiſti patre inſolentiorem: quid tũ poſtea, ſi patri & huius ſcelera lex imputat? Magnum proinde tyranni ſatellitem,non tyrannum occidiſti. Sed paratũ tyrannidis hæredem occidiſti: in tyrannidem ſuccedit,qui prior, qui potior eſt in occupando. Verùm eſto ſanè,certum hæredem ſuſtuleris,igitur qui tyrannus erat futurus, interemiſti. Atqui quod futurum eſt,id nondum eſt. Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit,tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui ſtatuam ex pacto debeat,& rudem truncũ præſtiterit,fidem perſoluiſſe videatur? Nõ arbitrabor. Vbi nũc igitur ſunt illa tam multa,quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm ne vnum quidem omniũ tibi cõſtet,quorum nihil oportebat deeſſe. Volui, inquis. Id demum voluiſſe te lex credit, quod effeceris. Poſtea è re nata propoſitũ eſt commutatum. Hoc igitur præmii tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è curſu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes,quod is qui ſudauit in Olympijs,necvicit. Sed occidiſti deniq;: verùm eum, quẽ neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vſu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati,quod feciſti. Numini igitur gratia debetur,tali,qualem Palladẽ Atticis fuiſſe ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè conſulta,in bonum exitũ vertere conſueuit. Non tu leges ſeruaſti, ſed ſuſtuliſti: non libertatem reſtituiſti, ſed numen aliquod huic vrbi propitium,quod euentũ tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis vertit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Non ego ingratum erga te populum conſtituo,imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras:quẽ quum ſemel in periculum vocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam pateretur:nunc rurſum in diſcrimen trahere conaris,ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritum inſinuas? Quid tibi in eo negotio laudem vniuerſam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò poſsit? Si Reipub. ſi Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullũ periculum vitæ Reipub. cauſa recuſarit, ſi facinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo,ſed legitima via peregiſti, ſi fortuna tuis egregiis conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidã te vocare: aude pulcherrimũ ac penè diuinum munus à Repub. poſcere: aude nobis ſeruatas leges,reſtitutã ciuitatẽ: aude templa,aras,focos, fortunas omneis, tutos pueros,inuiolatas virgines, impolluta matrimonia,deniq; hoc ipſum quod hîc lege & apud Iudices agimus,exprobrare: aude mihi minari, quòd obſtiterim: aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare,niſi laudem promeritam perſoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos clamitare, niſi ſuis ſententiis præmium tibi decreuerint. Contrà ſi ſuſpectum quid volueris,ſi periculoſum,ſi contra leges,ſi cum ſcelere coniunctum quod feceris: ſit pudor, ac deſine tãdem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promereris: pœnã,ſi ſapis, inci pe deprecari. Iſthuc fortaſsis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorum munere læta, queas impetrare. Neq; enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare iſthuc in cauſa pariter & leges, & Rempub. & deos tibi aduerſari. Puta leges his tecũ verbis agere: Si nos verè reſtitutas vlderi vis, ſine noſtram authoritatem primùm in hac tua cauſa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, ſi nobis ceſſeris,ſi parueris, ſi tuam cupiditatẽ noſtro ſubmiſeris arbitrio: ſi primum exemplum in te ciuibus edideris, reuixiſſe nos: ſi monſtraris ciuitati iam nõ ex ſceleratorum libidine,ſed ex noſtro præſcripto cuique viuẽdum eſſe. Atque altera ex parte Rempub. hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonum mihi præſtare ſtudes,noli hanc ſtultitiæ notam mihi inurere,vt in poſterum re cognita, dicar ebrieta te quadã gaudiorũ ei præmiũ decreuiſſe, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix deniq; tam diutinis votis,tot precibus, tot ſacris, tot meis malis placaui,commoui,propitios reddidi, denuò per ingratitudinẽ iratos atq; infenſos reddere. Sine vt mihi per te liceat ſaltem illorum beneficio frui. Quòd ſi te neq; leges,neq; Reſpub. cõmouet, certè deorum orationem vereri debes,quos ita tecum agere putato: Quid tu te in noſtrę laudis poſſeſſionem

111 Effectus.

Peroratio.

nẽ ingeris? Quid honori noſtro inuides? Quur nõ ſinis nos in hanc ciuitatẽ perpetuò benignos eſſe? Quur tu ipſe tã ingratus exiſtis? Ciuitas hæc ſemel mihi reſtitutã libertatẽ debet, tu bis debes cõmodi tati noſtræ, & quòd Rẽp. ſeruauimus, cuius tu pars es, & quòd cõmoditate noſtra tuã periculoſam ſtul titiam, vel ſcelus potius, in maximã felicitatem ver terimus. Etenim niſi nos dextri propitiíq; adfuiſſe mus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Reſpub? Quod ſi planè contendis, vt præmium aliquod fe ras, abunde magnum præmium à nobis perſolutũ eſt, quòd per nos res à te malè inſtituta, bene verte rit. A legibus meritò maior relata gratia, ſi noſtræ proſperitatis reſpectu, temeritatis ſimul & ſceleris veniam cõdonarint. A ciuitate ſatis amplã laudem feres, ſi ea patiatur, vt in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuum quoque nomen admiſceatur. Hac laudis par te cõtentus deſine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus noſtrum eripere, legibus authorita tẽ adimere. Sed finẽ facio, nimirũ extillata iã aqua Quod ſupereſt, nũc veſtræ partes ſunt Iudices, ſta tuere, vtrũ ſecũdũ leges, ſecũdũ Deos, ſecũdũ Rẽ pub. ſententiã dicere, an ſecundũ hunc glorioſum oſtentatorẽ pronuntiare velitis. Vtrũ hãc vrbis fe licitatẽ huius temeritati, huius ſceleri acceptam fer re malitis, ſæpius exprobrandam, & breui fortaſsis à ſuperis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus ſine controuerſia tota debetur, re ferre, eorundem pietate ſeruandam, augendam, benẽq; fortunandã. Vtrum magis ex vſu ſit, vt primo hoc iudicio ſtatim leges circunuẽtæ dicantur, an vt appareat legum reſtitutarum ſeueritatem, & Iudicũ ſapientiam aduerſus vnius iniquam poſtulationem valuiſſe.

ABDICATVS,

ERASMO ROTERO-

damo interprete.

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrẽ inſania laborantẽ, reliquis medicis deſperãtibus, dato pharmaco cũ ſanaſſet, denuò receptus eſt in familiã. poſt hac nouercam inſania correptã ſanare iuſſus, abdicatur. Por rò genus orationis iudiciale eſt, Status qualitatis. Sub hac enim & Abdicationis cauſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hac pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui ſe nõ ſecundum artem, ſed ad præſcriptum curare iubeat: & de ingratitu dine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nũc gratiam referat, vt iterum abdicare cogitet. Hanc quere lam, perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, cõditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiã occurrens à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit, non tam exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iu dicibus commendet. Cõfirmatio tribus locis conſumitur: primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam rece ptum, denuò abdicet, à cauſa legis, & voluntate legisla toris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu καθ' ὑπόθεσιν amplificat. Secũdo, quo iniquũ eſſe docet, ſe, tã bene meritũ de patre, iterũ abdicari, & propræmiopœ na affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate bene ficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidenti bus artis, à natura & lege & cæt. Poſtremò, neque cauſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquam peccaſſe, neq; nunc cogi debere vt arte ſua vbiuis vtatur, idq; exemplo reliquarum ar tium, & ob artis huius conditionem & præſtantiã, dein de ex ſua perſona, qui illam non impenſis patris, ſed tum cum à familia alienus eſſet, didicerit, alioqui etiam neceſ ſitatem quandam rei abſurdam conſecuturam eſſe. De niq; non poſſe curari hunc morbũ: quo loco multa de qua litate corporum, morborum & medicinæ in genere diſpu tat, oſtenditque etiam ſi aliàs ſanabilis hic morbus eſſet, in nouerca tamen ſuſpitionis periculum ſibi metuendum eſſe, ſi quid ipſum fallat, aut ars deſtituat: atq; ita oratio nem concludit, admonens patrem periculi ſuperioris, in quod ne iterum per iram & indignationem recidat, cauere ipſum iubet.

Inuidiã paternæ actionis remouet à conſueto.

AVD quaquã noua ſunt hæc Iudices, neq; miranda, quæ in præſentia facit pater, neq; nũc primùm ad hunc iraſcitur modum, verùm hæc lex illi facilis eſt, & aſſuetus ad hanc cauſam accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quòd cum nullũ pro prium ſit crimen, quod mihi poſsit imponi, tamen in periculum vocor ne pœnas dem artis nomine, ni ſi huic iubenti per omnia parêre poſsit. Qua quidẽ re quid fieri poſsit abſurdius? vti curem ex præſcri pto, non iam quatenus ars valeat, ſed patris arbitra tu. Quare optarim equidẽ vt medicorũ ars eiuſmo di quoque remediũ aliquod haberet, quòd non mo dò laborantes inſania, verumetiam præter æquum iraſcentes, liberare poſsit, nimirũ quò liceat & pa tris iracũdiæ mederi. Nunc autem ipſa quidem in ſania leuatus eſt, cæterũ iracundia magis etiam exa ſperatur. Quódq; eſt omnium grauiſsimũ, erga cæ teros omnes ſanus eſt, in mevnũ inſanit, à quo mor bo fuit liberatus. Videtis igitur cuiuſmodi mercedem curationis feram, cum rurſum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipſum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia ſæpius eiicerer domo. At ego quidem in his quæ præſtare queã, ne expecto quidem patris iuſſum, vt qui pridem nõ ac cerſitus ad opitulandum acceſſerim. Verùm vbi res eſt eiuſmodi, vt nulla omnino ſpes ſit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam mi nus auſim, neq; id temere. Siquidem reputo quæ in me facturus ſit pater, ſi res nõ ſucceſſerit, cum iam abdicet nondum aggreſſum curationẽ. Quare do leo, Iudices, nouercæ vicẽ, grauiter laborãtis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quẽ huius mor bus excruciat. Maximè tamen mei ipſius cauſa, qui videar immorigerus patri, cum nõ poſsim quæ iu beor præſtare, partim ob morbi magnitudinẽ, partim ob artis imbecillitatem. At ſanè non arbitror æquum eſſe vt abdicer, ſi quod efficere nõ queam, id ne recipiã quidem. Itaque quibus de cauſis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio coniice re. Quanquam ad illas, opinor, ſatis reſpondi ipſa pòſt acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obiicit, pro virili ſum reſpõſurus, ſi prius de ſtatu meo pauca vo bis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immorige-

Querela de indigni tate rei, & ingratitu dine patris

Amplificatio à ſua perſona.

A perſona nouercæ & periculo. Docilitas.

Propoſitio

Narratio.

rus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac ſine fine occlamanti, paucis contrà dicendum eſſe duxi. Verùm domo cedens, exiſtimaui mihi grauiſsimi iudicii inſtar fore, verúmq; calculum, ita actam deinde vitam, vt appareret me à paternis illis criminibus quàm longiſsimè abeſſe, ſed potius honeſtiſsimis ſtudiis dediſſe operã, cúmq; optimis viris habuiſſe conſuetudinẽ. Iam verò & eiuſmodi quiddã proſpiciebã, ac ſuſpicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo conſtaret, mihi ſine cauſa ſuccẽſeret, falſáq; in filiũ crimina ſtrueret. Neque deerant qui iſta morbi initium interpretarentur, minásq; ac tela paulò pòſt irruituri mali, nempe odium abſq; cauſa, mores aſperos, conuicia parata, cenſuram ſeueram, clamorem, iracundiã, in ſumma, omnia plena bilis, vnde vſu venturũ credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus, ac probatiſsimorũ, quos in peregrinis regionibus nanciſci potui, medicorũ vſus doctrina, plurimo labore, vehementíq; animi ſtudio artẽ perdidici. Porrò domũ reuerſus, offendo patrem manifeſta iam inſania laborantem, & ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutũ, qui non altius introſpiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego ſanè, ſicuti par erat facere frugi filiũ, neque ſuperioris abdicationis iniuriã recordabar, neq; vt accerſerer opperiebar. Neq; enim erat quicquã quod illi propriè imputare poſſem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipſius morbi. Ergo cũ inuocatus acceſsiſſem, non ſum equidẽ protinus medicatus, neq; enim hic nobis mos eſt, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primũ iubemur obſeruare, ſanabiliſne ſit morbus, an inſanabilis, atq; artis terminos prætergreſſus. Ac tũ ſi eiuſmodi fuerit malum, vt commodè poſsimus aggredi, aggredimur, totóq; adnitimur ſtudio vt ægrotũ ſeruemus. Quòd ſi viderimus iam inualuiſſe, ſuperaſſéq;, nec manum admolimur omnino, ídq; vetuſtam quandã legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, ſecuti: qui negant tentandos eſſe morbos, qui iam inualuerũt. Itaque cũ patrem adhuc intra ſpem eſſe perſpicerem, neq; malum ſupra artis vires eſſe, diu obſeruatis ac penſitatis ſingulis: ita demũ aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi ſanè eorum qui tum aderant, ſuſpectam habebant adminiſtrationẽ pharmaci, calumniantes curationẽ meam: lámq: parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca pauida atq; diffidens, non id quidẽ odio mei, ſed quòd metueret, vtpote probè ſciens illum graniter laborare. Nam ſola nouerat omnia, quippe familiaris & aſsiduè conuiuens ægrotanti. Attamẽ ego nihil his rebus deterritus (ſciebã enim futurũ vt mihi ſigna non mentirentur, neq; falleret ars) adhibui curã, obſeruato tẽpore idoneo. Quanquam erant amici nõnulli, qui mihi conſiliũ darent ne fiderem, ne fortè ſi res malè ſucceſsiſſet, maiorẽ aliquam calumniã mihi accerſerẽ, quaſi patrem veneno vltus eſſem, memor iniuriarũ, quibus me affecerat. In ſumma, ille protinus conualuit, priſtinæ redditus ſanitati: cognouíſque omnia. Familiares admirabantur: denique laudabat & nouercã, ac palam omnibus vtriuſque nomine gaudebat, tũ mihi laudem aſſecuto, tum illi ad ſanã mentem reuerſo. Atque hic quidem (nam illud de eo teſtari poſſum) neq; contatus, neque quopiam his de rebus in conſilium adhibito, ſimul atq; rẽ omnẽ è familiaribus cognouit, irritã fecit abdicationẽ, ac denuò me filium fecit, ſeruatorẽ ac beneficum appellans, confitens ſeſe certum experimẽtum mei cepiſſe, déq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirũ quotquot aderant probi. Cæterùm vrebat eos, quibus abdicatio filii iucũdior fuerat reuocatione. Proinde videbã tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, ſed erat cuius & colorem illico verti ſenſi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque ſolet accidere. Nos igitur, vt eſt conſentaneum, in cõplexibus & animi gaudiis verſabamur, vtpote vtroque alteri reddito. Cæterùm nouerca paulò pòſt ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam ſtatim obſeruabam vt naſcebatur malum. Neque enim ſimplex erat aut leuis inſaniæ ſpecies: quin potius vetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, victórq; in apertum prodiit. Sunt autem nobis cum alia multa ſigna inſanabili laborantis inſania, tum illud cõmune in hac obſeruaui muliere. In cæteros placatior eſt ac mitis, atque illis præſentibus conquieſcit morbus: quòd ſi quem cõſpexerit medicum, imò ſi vel audierit tantùm de medico, in hunc ſupra modũm incenditur. Quod & ipſum argumento eſt, illam graui & inſanabili teneri malo. Hæc cum perſpicerem, equidem acerbè ferebã, mi ſerebárq; mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Paterverò ob imperitiã, (neque enim nouit vel originem mali quo tenetur, vel cauſam, vel morbi magnitudinem) iuſsit vti medicarer, ac ſimile pharmacum exhiberem: arbitratus idẽ eſſe inſaniæ genus, eundem morbũ, eandem ægrotationem, quæ ſimilem curandi rationem admitteret. Verùm vbi id, quod erat veriſsimũ, dico fieri nullo pacto poſſe vt mulier ſeruetur, fateórq; me morbo imparẽ eſſe, indignatur ac ſuccenſet, aítq; me ſtudio detrectare, ac mulierem deſtituere, mihi crimini vertẽs artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod ſolet iis qui dolent. Succenſent enim omnes iis, qui liberè verũ loquuntur. Tamen ego ſanè pro viribus illi reſpondebo, tum meo ipſius nomine, tum artis. Ac primùm quidem à lege ſumam initium, per quam hic me parat abdicare, vt intelligat ſibi non eſſe poſthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neq; enim legiſlator omnibus, ô pater, iſtam poteſtatem permittit, neq; vti quoſlibet filios, neq; quoties libuerit, abdicent, neq; quibuſlibet de cauſis. Verùm quemadmodũ patribus conceſsit certis de cauſis iraſci, ita proſpexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáq; gratia iuſsit ne libera eſſet ac citra iudicium vindicta: ſed ad iudices vocat, æſtimatores conſtituit, qui neq; per iracundiam, neque per calumniã, quod iuſtum ſit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob cauſas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falſæ calumniæ credens: ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefenſa cauſa liberos ſtatim capi, vincíque: verùm

Confirmatio.

Locus cõmunis de cauſa & poteſtate iudiciorum.

verùm & aquam infundit,& ratio redditur,& nihil inexcuſſum relinquitur: quandoquidem ſolum hoc authoritatis datur patri,vt ad iudices vocet: verùm iudicãdi authoritas an meritò accuſet,id penes vos, qui iudicio præſidetis. Ac nondum ſpectate crimen quod mihi imponit, cuiúſque gratia nunc indignatur:verùm illud prius expẽdite,num poſthac illi ius ſit abdicandi,qui ſemel abdicauerit,iamque ſit vſus facultate quam lex concedit,atque hanc paternã poteſtatem expleuerit,deinde rurſum in familiam receperit, ac ſuperiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquiſsimum iſtud eſſe dico, vt liberorum quoq; ſint infinitæ pœnæ,vt multæ condemnationes,ac metus perpetuus:vtque lex nũc irato inſeruiat,mox deinde faciat irritum quod actum eſt:rurſum vt eodem modo valeat.In ſumma,vt ius ſurſum ac deorſum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore viſum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet,cúmque indignante pariter indignaretur,ac puniendi ius faceret ei qui genuiſſet. Porrò vbi ſemel poteſtatem abſumpſerit, ac lege ſit abuſus, iracundiam expleuerit, poſt hæc rurſum in familiam receperit, & in hãc opinionem diſceſſerit,vt frugi putet: in his perſeueret neceſſum eſt,neque poſtea reſiliendum,aut retractãda ſententia,neque reſcindendum iudicium. Neque enim ſcire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugíne, an cõtrà eſſet euaſurus. Atq; hanc ob cauſam permiſſum eſt vt genere indignos abdicent,quos cum educabant cuiuſmodi eſſent futuri, neſciebant. Cæterùm vbi nõ coactus,ſed ſuapte ſpõte atq; authoritate ex ſeſe comprobatum recipit,qua deinde ratione poſsit mutare factum, aut quis legis vſus ſupereſt? Etenim ipſe legiſlator hunc ad modum tecum egerit:Hic ſi improbus erat,dignúſq; quem abdicares, quid accidit vti reuocares?Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nã liber eras, tibíq; in manu erat iſta nõ facere. Neque enim tibi cõcedẽdũ eſt,vt legibus tuo arbitratu abutaris,vtq; iudicia,vtcunq; mutatus ſit animus tuus,eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rurſum valeant,iudices interim teſtes ſedeant,vel,vt rectius dicam, miniſtri tui ſolũtatis, modò punientes,modò abſoluentes,quotcunque tibi viſum fuerit. Semel genuiſti,ſemel educaſti:pro his ſemel item abdicare potes,atque ita potes,ſi iſtud meritò facere videaris : verùm vt hoc fiat ſine fine, vt perpetuò, vt frequenter ,vt facilè , id verò ſupra patris ius eſt. Quare per Iouẽ,iudices,ne permittatis huic,vt qui ſua ſponte receperit , ſuperioris iudicii ſententiam irritarit,iram damnarit, rurſum ad eandẽ prouocet pœnam,& ad patriã recurrat poteſtatem, cuius tempus iam exceſsit,euanuítq; priuilegiũ, nec huic vni quicquam valens,quippe antehac conſumpta. Etenim illud conſiderate,quemadmodũ in reliquis iudiciis,vbi iudices ſortibus ferunt ſentẽtiam, ſi quis perperam pronuntiatũ exiſtimat, permittitur alios adire iudices. Porrò ſi qui ipſi ſuapte ſponte iudices conſtituerint, delectíſque arbitris cauſam commiſerint,poſthac non idem licet. Etenim ſi quis, quorũ ſententiis initio ſtare nõ cogebatur,hos ſpontè delegerit , iam æquum eſt boni conſulere quæ ſtatuerint.Itidem ſanè tu quoque,quem antea liberũ erat non recipere,niſi dignus maioribus videretur,hunc ſi probum arbitratus eſſe,denuò recepiſti,iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum eſſe in quem iſta denuò fiant,ipſe teſtatus es, iam de integro frugi filium eſſe confeſſus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis,ſed firma reconciliatio ſit oportet,nimirum poſt toties pronuntiatam ſententiam,ac rem bis iudicatam:primùm cum abdicares:iterum,cum ipſe mutaſti cõſilium, néque in familiam reuocaſti,reſciſsis decretis ſuperioribus cõfirmans illa quæ poſtea ſunt placita. Proinde perſeuera in his quæ proximè ſtatuiſti, tuúmque ipſius iudicium ſerua. Pater ſis oportet,quandoquidẽ id abs te decretum,id probaſti, id ratum feciſti. Ego quidem ſi natura non eſſem filius,ſed adoptatum abdicare velles,ne tum quidem exiſtimarim tibi licere. Quod enim initiò liberum erat nõ facere,id ſemel factum,iniquum eſt reſcindere. Porrò eum qui primùm natura ſit filius,poſtea iudicio ſententiáq; acerſitus,quæſo num par eſt rurſum expellere,& eadem familiaritate priuare ſæpius? Agè quid ſi fortè ſeruus eſſem,ac tu quidem primùm improbum eſſe ratus, in vincula coniecisſes, deinde vbi cognitum eſſet me nihil peccaſſe,manumiſiſſes,num tibi liceret,vtcunque contigerit iraſci,rurſus in eandem reuocare ſeruitutem? Minimè liceret. Iſtiuſmodi igitur acta,leges firma volũt eſſe,ac perpetuò valere. Ego cùm pluribus etiam argumẽtis docere poſsim non eſſe ius huic abdicare denuò,quem ſemel abdicatum,ſpõte ſua receperit,tamen finẽ faciam. Nũc ſpectate cuiuſmodi filium parat abdicare. Atque illud nondum dicam,me tum imperitũ abdicatũ fuiſſe, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac cauſa ſuffragetur ars)tum iuuenem,nunc ætate prouectum,vt ætas etiam ipſa fidem faciat me nihil peccaſſe.Nã leue fortaſsis hoc quoq;, verùm tum quidem, etiam ſi nullo cõmiſſo peccato, vt ego quidẽ dixerim, ſed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cũ nuper ſalutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Qua re quid fieri poteſt ingratius?vt mea ſeruatus opera,tantóq; elapſus à diſcrimine , protinus ſanationẽ illã huiuſmodi factis penſet,nulla meritorum habita ratione, ſed vſqueadeo facilè mandarit obliuioni,atque in ſolitudinẽ abigat eum,qui iure ſit obſecutus,cũ præter ius eiiceretur,neq; ſolùm non meminerit iniuriæ,verumetiam & ſalutem attulerit,& ſanæ menti reſtituerit? Neq; enim exiguo,Iudices,neq; vulgari in hũc collato beneficio,tamen huiuſmodi malis nunc videor dignus. Porrò quanquam hic ignorat quo in ſtatu tunc fuerit, vos tamẽ omnes noſtis quid facientem hunc, ſimul & patientem, & quibus affectũ modis, ego curandũ ſuſceperim,ac medicis reliquis deſperantibus,fugientibus familiaribus,nec propius accedere audentibus,talẽ reddidi,vt etiam accuſare poſſit,vt de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum quæris pater, cum propemodum talis eſſes , qualis nunc eſt vxor,ad priſtinam ſanitatẽ reuocaui. Quare non eſt æquũ,vt pro his officiis,huiuſmodi mihi gratia reponatur,vtque in me vnũ tantummodo ſanus ſis. Etenim te non mediocribus à me beneficiis affectũ eſſe,vel ex his ipſis liquet,quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris , quòd vxorem extremo laborantem periculo,grauiſsimémque affectam nõ ſanem,quî fit vt eundẽ non multò

I. Locus, Non licere patri vt ite rũ abdicet.

A cauſa & voluntate legis.

Confirmatio legislatoris.

Amplificatio à ſimili

Epilogus.

A fictione.

Aliud à fictione.

Tranſitio.

II. Locus, Iniquũ eſſe ſe abdicari.

A meritis.

Amplificatio beneficii à morbi difficultate.

potius chariſsimum habeas, quum ſimili morbo liberarim? nõ gratias agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem eſt ingratiſsimum, ſimul atque ad te rediſti, protinus in ius trahis: ſalute donatus, punis, & ad vetus recurris odiũ, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedẽ perſoluis arti, dignámque pro remediis refers gratiam, qui quidem aduerſus medicũ tantùm ſanus es. Vos autem, Iudices, huic cõceditis, vt de benemerito pœnas ſumat? vt ſalutis authorem expellat? vt eũ qui ſanitati reſtituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciſcatur? Haud profectò cõcedetis, ſi quidem quod æquũ eſt facietis. Etenim ſi maximum aliquod flagitiũ in præſentia commiſiſſem, tamen ſuperioris beneficii nomine nõ mediocriter mihi debebat: cuius reſpectu memoriáque conueniebat hunc præſentem iniuriã negligere, & ob illa priora facilè ignoſcere: maximè ſi tã ingens ſit beneficium, vt omnia ſuperet quæ poſtea poſsint accidere. Quod equidẽ mihi in hunc competere puto, quem ſeruaui, qui mihi totius vitæ debitor eſt: cui præſtiti vt ſit, vt ſapiat, vt intelligat: præſertim cum cæteri omnes iam deſperarẽt, ſeq; mor bo impares eſſe faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cum id temporis filius non eſſem, cũ nihil eſſet cauſæ quæ me cogeret curationem ſuſcipere, verùm cũ liber eſſem, atque alienus, à naturali cauſa ſolutus, tamen haud diſsimulaui, ſed vltroneus, inuocatus, iniuſſus adii, ſuccurri, adniſus ſum, ſanaui, reſtitui, meũ ipſius patrem ſeruaui, de abdicatione me purgaui, irã beneuolentia ſedaui, legem pietate ſuſtuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoſo fidem erga patrẽ demonſtraui, méque ipſum artis auxilio inſinuaui, ac triſtibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuiſſe paſſum arbitramini, quantũ & exhauſiſſe labo rum, dum aſsideo, dum obſeruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris vehementiæ, nunc artem admouens, ad breue temptus concedente mor bo? Eſt autem hoc omniũ quæ ſunt in arte medicorum, periculoſiſsimũ, huiuſmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum ſunt affecti modũ. Fit enim nõ rarò, vt exæſtuante malo, rabiẽ in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus ſum, verùm aderã modis omnibus cũ morbo luctans, poſtremò ſuperaui pharmaco. Ne verò quiſquam hoc audito protinus apud ſe cogitet, Quis, aut quantus labor miſcere pharmacũ? Etenim multa prius ſunt facienda, præſtruẽda via dando pharmaco, præparandum corpus, quò faciliùs recipiat medicationem, déque omni corporis habitu ſolicitus ſit medicus oportet, inaniens, extenuãs, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, ſomnos accerſendi rationes excogitans, ſolitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant inſania, ob animi libertatem intractabiles ſunt, ac gubernatu difficiles, ipſíque medico periculoſi, neque qui facilè cura expugnentur. Proinde ſæpenumero cum effecerimus vt iam ſperemus proximè adeſſe morbi finem, leue aliquod erratũ incidens, renouato malo, cuncta illa ſuperiora facilè ſubuertit, curationem impedit, artẽ fallit. Eũ igitur qui hæc omnia ſuſtinuerit, qui cum morbo tam graui ſit luctatus, qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum abdicet, permittetis, vtque leges in beneme ritum interpretetur ſuo arbitratu concedetis, atque eum cum ipſa natura bellum gerere ſinetis? Ego naturæ parens, Iudices, patrem mihi ipſi ſeruo, cuſtodióque, etiã ſi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd ſi filium benemeritum, leges, vt ait, ſecutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirũ liberorum oſor erit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iſte naturam contemnit, faſque & ius violat. O patrem iniuſtè proſequentem odio. O filium iniuſtius amantem. Nam mihi ipſi vitio verto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter cauſam amo, & magis amo quàm oporteat. Atqui natura comparatum eſt, vt patres liberos ament magis, quàm liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges contemnit, quę filios nihil commeritos familiæ ſeruant: tum naturam, quæ parentes ad vehemens natorum deſiderium incitat. Non ſolum enim cum plures habeat in me beneuolentiæ cauſas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit, aut quod eſt minus, me ſaltem imitatur, meúmque æmulatur amorem: ſed ò calamitatem, quin inſuper odit amãtem, charitate proſequentem expellit, benemerentem lædit, complectentem abdicat, legéſque liberis fauentes, ceu liberis infenſas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non ſunt iſta, non ſunt, inquam, quemaddum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiã pertinent. Hic inter ſeſe cõſentiunt, & altera vtriq; auxilio eſt ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturã. Cur legibus quoque ſimul cum natura facis iniuriam? Quæ cum honeſtæ, iuſtæ, liberorum amãtes eſſe cupiant, non pateris eſſe: quippe quas aduerſus vnum filum tanquam aduerſus multos ſæpius tentes. Nec finis in ſuppliciis quietẽ inuenire, quæ velint in beneuolentia liberorum erga parentes conquieſcere: quanquam alioqui ne politas quidem aduerſus eos qui nihil peccarint. At ſanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At qui non ſolùm non refert gratiã, verumetiam punire conatur ob ea ipſa quibus adiutus eſt beneficio, conſiderate num quicquam facere poſsit iniquius. Itaque non poſſe hunc iam abdicare denuò, qui paternam poteſtatẽ ſemel expleuerit, ac lege ſit vſus: præterea non eſſe æquum, eũ qui tanta præſtiterit beneficia, expellere, familiáq; exigere, ſatis opinor demonſtratum. Nunc autem ad ipſam abdicationis cauſam veniamus, & crimẽ cuiuſmodi ſit, expendamus. At rurſum ad mentem eius qui legẽ cõdidit, recurramus neceſſe eſt. Etenim vt iſtud tibi donemus ad breue tempus, licere quotieſcunq; velis abdicare, vtque præterea poteſtatem iſtã tibi largiamur etiam aduerſus benemeritum, haud tamẽ ſimpliciter, opinor, neq; quibuſlibet de cauſis abdicabis. Neq; hoc dicit legis cõditor: Quicquid vtcũque criminatus fuerit pater abdicato, vt ſatis ſit tantùm voluiſſe queri. Nã ſi id eſſet, quid opus erat iudicio? Verũ vos iſtud expẽdere iubet Iudices, nũ gravibus ac iuſtis de cauſis iraſcatur pater, nécne. Hoc igitur in præſentia cõſiderate. Exordiar autẽ ab iis quæ protinus huius inſaniam ſunt conſecuta. Iam primum

Obiectio ingratitudinis.

A fictione.

Alia ampli ficatio à ſua conditione, & difficultate artis.

Enumerat labores & moleſtias artis medicæ.

Alia ampli ficatio à natura & honeſtate.

Alia à lege

Tranſitio. III. Locus. Nullo iure ſe abdicari

Ab antea-ta vita.

primum omnium quod fecit ſanæ menti redditus, illud erat: Reſcidit abdicationem. Ego ſeruator beneficus, breuiter omnia eram. In his (niſi fallor) nihil adhuc eſſe poterat quod cum crimine videretur eſſe cõiunctum. Deinde quid eſt omnium quod accuſat? Quod obſequium, quam curam filio dignam prætermiſi? Quandò foris cubui? Quas intempeſtiuas potationes, quas comeſſationes obiicis? Qui luxus? Quis leno pulſatus eſt? Quis accuſauit? Nemo profectò. Atqui hæc ſunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ęgrotare nouerca. Quid iſtud mihi vertis crimini? morbíque pœnam à me repoſcis? Non repoſco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iuſſus recuſas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe inmorigerus patri. Aſt ego quidem cuiuſmodi ſint iſta quæ iubet, in quibus quia non poſsim obſequi, videor immorigerus, pauliſper diſſeram. Sed illud prius in totum dico. Neq; lex huic cõcedit vt quiduis imperet, neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parêre. Quędam enim mandata ſunt huiuſmodi, vt ſi non parueris, non ſis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, vt niſi obtemperaris, ira ſupplicióque ſis dignus: veluti ſi ęgrotes ipſe, & ego non curem. Si quid rerum domeſticarũ curandum ſit, & ego negligam. Si quid rem ruſticam curandam mandes, atque ego recuſem. Hęc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt cauſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrii, nempe quæ ad artes, & artium vſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam. Rurſum muſico, Hanc pulſa harmoniã, illam ne pulſa. Tum fabro ærario, Iſta cude, illa ne cude: nũ quiſquam hũc patietur abdicare filium propterea quòd non ex ipſius arbitrio artem exerceat? Nemo, opinor. Atqui medendi ars quantò eſt honoratior, vitæque conducibilior, tantò cõuenit eſſe liberiores qui hac vtuntur: ac iuſtum eſt vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vſquam, neque ferat imperium, res ſacra, deorũ doctrina, virorum eruditorum cura: neque in ſeruitutẽ trahatur legis: neque timori pœníſque tribunalium, neque calculis ac patris minis, & indocti hominis irę ſit obnoxia. Proinde ſi tibi palàm ac ſimpliciter ad hunc modum reſpondiſſem, Nolo curare cũ poſſim, ſed artẽ ſoli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus eſſe volo: quis eſt tyrannus vſqueadeo ferox, vt cogat etiam nolentem vti arte? Siquidem iſtiuſmodi officia blanditiis precibúſq;, ni fallor, non legibus, ira, iudiciis conuenit elicere. Perſuadere medico oportet, non iubere, vt velit, nõ vt metuat: neque ad ſanandum adigendus eſt, ſed vltro ac lubens accedat oportet. Immunis à compulſione patris, immunis eſt ars ipſa, quandoquidem ciuitates quoque publicitus honores, prœeminẽtias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poterã artis nomine reſpondere, etiã ſi tu me illam docuiſſes, ſi multum ſtudii, multum pecuniarum inſumpſiſſes vt diſcerem, & vnam hanc curationem, etiam ſi eiuſmodi eſſet vt præſtare poſſem, recuſaſſem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non ſinas me à meipſo mihi partis liberè vti. Hanc ego artem tum cum non eſſem filius tuus, perdidici, neque tuis ſubiectus legibus. Atque hanc tamen tibi dedici. Huius fructum primus ſenſiſti, quum nihil adiumenti conferis ad eius cognitionem. Quem præceptorem mercede conduxiſti? Quem pharmacorum apparatum comparaſti? Nullũ omnino. Verùm inops, ac rerum neceſſariarũ indigens, à præceptoribus mei miſertis ſum edoctus. Nam abs te patre huiuſmodi mihi dabatur ad diſcendum viaticum, moleſtia, ſolitudo, egeſtas, familiarium odiũ, cognatorum auerſatio. Pro iſtis itaque factis poſtulas vti arte mea, víſque earum rerum eſſe dominus, quas mihi parauì tũ, cũ mihi non eſſes dominus. Boni conſule, ſi quid antehac vltro, nullo prouocatus officio, bene de te ſum meritus, cùm nullo nomine vllam abs te gratiam poſſem repoſcere. Cæterùm non conuenit ſanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat neceſsitatem: vt quod volens beneficio iuui, vertatur in occaſionem, vt poſtea nolenti præcipias: iámque in cõſuetudinem trahatur, vt qui ſemel ſanauerit aliquem, ſemper deinde curet omnes quoſcunq; voluerit is qui ſanatus eſt. Etenim ad iſtum modũ fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nóſquemetipſos illis tradiderimus, mercedis loco ſeruitutem accepturi, & ad omnia, quæ iuſſerint, obtemperaturi. qua re quid eſſe poteſt iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborãtem reſtitui, ob id exiſtimas tibi ius eſſe arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, ſi mihi hic imperaſſet ea quæ meæ ſint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperaſſem. At nunc tandem perpendite cuiuſmodi ſint huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantem inſania, ſanaſti: inſanit autẽ & vxor, eodémq; tenetur morbo (ſic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundẽ modũ deſtituta eſt, túq; potes omnia, id quod re demonſtraſti: ſanato hanc quoque, ac morbo leuato. Id ſi quis ſimpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præſertim illiterato, artíſque medicinæ imperito. Sinautẽ me auſcultetis artis nomine reſpõdentem, intelligetis nimirum nec omnia eſſe noſtræ facultatis, neq; conſimiles morborum naturas, nec eãdem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interſit, nolis quippiã, an non poſsis. Vos interim patiẽter auſcultate me hiſce de rebus philoſophantem: exiſtimantes nec inelegãtem fore, nec extra cauſam, nec alienam à re, nec intempeſtiuam de his diſputationem. Iam primùm naturę corporũ ac temperaturę, haud quaquam eædem ſunt: tametſi maximè in confeſſo eſt, iiſdem ex elementis conſtare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: ídque loquor adhuc de corporibus virorum, quę neque ſimilia ſunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadẽ conſtitutione. Vnde neceſſariò cõſequitur, vt morbi quoq; tũ magnitudine tum ſpecie differentes, his accidãt: vtque alia ſanatu ſint facilia, atq; ad curationem ſponte propenſa: alia rurſum prorſus deſperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauiſsimè à morbis prehendãtur. Proinde ſi quis exiſtimet, quamlibet febrim, aut quãuis tabem, aut peripneumoniam, aut inſaniam, quolibet in corpore vnã atque eandẽ eſſe genere, is non videatur ponẽdus inter ſobrios, neq; doctos, neq; inter eos qui in re

A qualitate cauſæ.

A ſimili.

A cõditione artis.

A ſua perſona, & inſtrumento artis.

A conſequentibus

A qualitate rei impetratæ.

Locus communis de natura & genere morborũ & medicinarum.

in rebus huiuſmodi exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè ſanabitur, in hoc minimè: quemadmodum videlicet triticum, ſi idē in diuerſos eiicias agros, aliter proueniet in plano ſolo, profundo, irriguo, aprico, vētis ſalubribus expoſito, exculto, nimirum vbere, læto, copioſóque fructu: rurſum aliter in montoſa petricoſaq; terra: aliter in opaca, aliter in ſubiecta montibus. In ſumma, pro cuiuſq; loci diuerſa natura, variè proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporū in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omiſsis pater, nec omnino diſcuſſare, vult quanuis inſaniam in quouis corpore cōſimilem eſſe, ſimilémque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à virorū corporibus, vel ad morbi corruptionē, vel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa: laboribus, agitationibus, vita ſub dio acta, exercitata: contrà fœminarū, flaccida, malè compacta, in vmbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloríſq; penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam. Quare facilius corripiuntur, quàm virorum: vtpote morbis expoſita, nec ferētia curationem: præcipuè verò ad inſaniam procliuiora. Nam cum multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facilèque cōmoueantur, porrò corporis exiguæ ſint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtriſque eandem à medicis ſanandi rationem requirere: cum intelligatis, hæc ab illis longiſsimo diſtare interuallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota vitæ ratione, tū actionibus omnibus, tum ſtudiis atque exercitiis vniuerſis. Quare cum dicis, Inſania laborat: addo hoc quoque: laborat mulier. Neque confundas hîc omnia, ſub vnam & eandem inſaniæ referens appellationē: verùm diſcretis iis, quemadmodū & natura diſcreuit, quid in quoque præſtari poſsit, conſidera. Nam nos, quemadmodum initio dixiſſe memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturā, ac temperaturam, & cuius qualitatis magis ſit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnū an puſillum, craſſum an macilentum: reliquáque id genus omnia. Quæ ſi quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel deſperāti, vel recipienti: quandoquidē & inſaniæ innumerabilia ſunt genera, & cauſæ complures: nec vocabula quidem eadem. Neque enim idem deſipere ac delirare, rabere & inſanire: verùm hæc omnia nomina ſignificant magis aut minus obnoxium eſſe morbo. Porrò cauſæ aliæ ſunt viris, aliæ fœminis. Rurſum inter ipſos viros aliæ iuuenibus, aliæ ſenibus: puta iuuenibus immodica ferme repletio: ſenibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ ſæpenumero incidit aduerſus domeſticos. Hæc initiò perturbat animum, deinde paulatim vergit in inſaniā. Porrò mulierum corpora & multæ res infeſtant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò ſi quem oderint vehementius, aut ſi inuideant inimico, ſecundis rerum ſucceſsibus vtenti: aut ſi quid moleſtum ſit, aut ſi cui ſuccenſeant. Hæc paulatim ſubgliſcentia, multóque alita tempore, tandem in inſaniam euadunt. Eiuſmodi rerum aliquid vxori quoque vſu venit, pater: & haud ſcio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo ſanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quod ſi quis alius ſe facturum receperit, aut ſi quis eam liberarit, tum me oderis licet velut iniurium. Tametſi ne illud quidē verebor dicere pater: Etiam ſi non prorſus eſſet, vt eſt, deſperādum, ſed adhuc aliqua ſalutis ſpes leuis oſtenderetur, nec ſic quidem facilè manum admouerem, neque ſtatim auderem miniſtrare potionem: videlicet veritus fortunam, ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur priuignos inuiſos eſſe nouercis omnibus, etiam ſi probæ fuerint: eáſque hanc ceu communem quandam mulierum inſaniam inſanire. Quare facilè ſuſpicatus fuiſſet aliquis, ſi malum hoc ſecus euenisſet, neque profuiſſent remedia, perfidam ac doloſam fuiſſe curationem. Atque vxoris quidem res pater ad hunc ſeſe habēt modum, ídque loquor, quod prorſus exploratum habeo: nunquam melius eſt habitura, etiā ſi millies biberit pharmacum: eóque non operępretium conari: niſi me in hoc ſolum vrges, vt fruſtrer, ídque vis, vt fœdam mihi famam accerſam. Patere vt mihi eiuſdem artis profeſſores inuideant. Quòd ſi me rurſum abdicaris, ego quidē etiam ſi ab omnibus deſerar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid ſi (quod auertat Deus) redeat morbus: (ſolent iſtiuſmodi ferme mala iritata recurrere) quid erit mihi faciundū? Curabo, vt noſti, tū quoque, neq; vnquā defuturus ſum officio quod liberis natura præſcripſit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiſcar. Deinde ſi reſipueris, num credere debeo futurum, vt me denuò recipias, illud vide. Iam iſta quū facis, accerſis morbum, peſtémque refricas. heri ac nudiuſtertius è tantis elapſus malis, contendis, voci feraris: quódque grauiſsimum eſt, iraſceris: ad odiū propēſus es: leges reuocas. Hei mihi pater, iſtiuſmodi fuerant ſuperioris inſaniæ tuæ procœmia.

A periculo euentus, & perſona non uercæ.

Peroratio.

Commonitio.

nátio.

PHALARIS

PRIMVS,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Phalaris Agrigentinorū tyrānus fuit, cui faber quidam Perillus ſiue Perilaus, taurū æreū obtulit, ita factū, vt in eum homines dānati coniecti ſuccenſo igne torrerentur, atque inter cruciandum dum vociferarentur, mugitus boum ederent. Hunc taurum fingitur hic Delphos mittere, vt ibi in templo inter cætera donaria Deo conſecraretur. Et quia apud omnes pro crudeliſſimo atque immaniſſimo idem habebatur, & ob id metuebat ne donum hoc Delphi, vt ab impio & nefario profectum, reijcerent, oratione hac contra famam hanc de ſe ſparſam, per Legatos ſeſe defendit. Oratio generis Iudicialis eſt, ſtatus qualitatis. Nam & tyrannidem occupaſſe, & nocentes quoſdam puniſſe ſe fatetur, ſed id iure ac neceſſitate quadam factum oſtendit. Exordium à voto incipit. Narratione conſilia & cauſas ſuſceptæ tyrannidis, & quomodo eandem geſſerit, poſtremo etiam qua neceſſitate ad ſupplicia ſumenda, & cuſtodiam corporis comparandam compulſus fuerit, exponit, quæ & ipſa confirmandi vicem habent. Poſt hæc autem confirmatio ſequitur, qua ſe à crimine crudelitatis defendit, argumentis à ſimili, à legibus, à cauſa, à ſigno & comparatione

ratione ſumptis, eleuando interim etiam tyranni nomen & inuidiam ab exemplis, & exaggerando neceſſitatem puniẽdi, ob multitudinem periculorum in dies in hoc genere ſuccreſcentium. Peracta cauſa, ad commendationem muneris trãſit, quã à cauſis & honeſtate dedicationis trahit. Peroratio ex perſona Legatorum fit, quæ aſſeueratione dictorum, & ipſorum obteſtatione perficitur.

Exordium à voto.

MISIT nos huc Legatos, ô Delphi, princeps noſter Phalaris, taurũ hunc Apollini adducturos, ac vobis pauca quædam aditu non inidonea, cũ ſuper duce noſtro, tũ ſuper oblato munere verba facturos. Itaq; quorum gratia huc profecti venimus, hæc ſunt. Cæterùm hæc vobis exponenda nobis in mãdatis dedit. Ego, inquit, ô Delphi, talẽ de me apud omnes Græcos eſſe exiſtimationem, qualis ſum, at non qualem me odio proſequentiũ, aut inuidorum mẽdax fama apud ignotos traduxit, præ omnibus rebus permutatione facta amplecti velim. Maximè verò omniũ apud vos talem de me opinionẽ eſſe optarim, qui & cęteros vitę ſanctimonia antecellitis, & Pythii aſſeſſores eſtis, ac tantùm nõ Dei familiares atq; domeſtici. Etenim perſuaſiſſimum habeo, ſi me vobis purgauero, atq; oſtendero fruſtrà crudelitatis ſuſpicionem de me incidiſſe, etiã aliis omnibus me per vos

Ratio.

Atteſtatio, qua fidẽ facit orationi.

purgatũ fore. Porrò autem ipſum Deũ, eorum quæ dicturus ſum, teſtẽ inuoco, quẽ nullo modo poſſum decipere, aut falſo & ficto ſermone circunducere. Fortaſſe enim hominibus imponere haud operoſum eſt: at Deo verba dare, maximè verò huic, id verò nullo modo fieri poteſt. Cæterùm ego inter Acragantinos nõ ex obſcuris ſum maioribus, verùm ſi quiſquã alius, ex illuſtri loco natus, ac liberaliter educatus: tum ingenuis diſciplinis & artibus imbutus, vbi memet populariter exhibere nõ deſtiti: iis verò qui mecũ in eadem verſabãtur Rep. æquũ & modeſtum me præſtiti. Violẽtię autẽ aut illatæ iniurię, aut cõtumeliæ, aut præcipitati iudicii, nemo me vnquam ſub prioribus vitæ annis inſimulauit. Verùm cum argumentis non dubiis perſpicerem eos qui diuerſam à me in adminiſtranda Repub. rationem ſequebãtur, vitæ meę moliri inſidias, ac omnibus modis mei è medio tollendi occaſionẽ captare ac quærere, noſtra verò ciuitas ſeditionibus factioſis diſſecta ferueret, vnicũ illud effugium in tantis rerũ difficultatibus, ſecuritatémque reperi, pariter & ciuitati tuendæ ſalutẽ, ſi occupato per vim principatu, illorum ferociã refrẽnarem, eóſq; à ſtruendarũ inſidiarum ſtudio ſedatos retraherẽ, eadémque opera ciuitatem populariũ factionibus flagrantem ad modeſtum & tranquillũ ſtatum adigerẽ. Et erant ſanè nõ parum multi hoc meum inſtitutũ collaudantes viri & modeſti, & amantes Reipu. quibus & mea ſententia, & inſtituti iam conatus neceſsitas nõ fuit obſcura. Horum itaq; vſus & opera & conſilio, haud difficulter voti compos reddebar. Ex illo itaque illi quidem nõ amplius rebus nouandis, aut turbis cõcitandis ſtudentes, inter ſe diſcordanter diſſidebãt, ſed iuſſis obtemperabant: ego verò imperiũ obtinebã: ipſa autem ciuitas ſua libertate carebat. Cæterũ cædes aut inſectationes aut proſcriptiones ne in eos quidem à quibus ſæpenumero inſidioſe petitus erã, vſurpaui aut exercui. Atqui operæpretium audere eiuſmodi, in tuẽdo principatus imperio potiſsimũ. Etenim humanitate, comitate, & mãſuetudine, præterea ex honoris & dignitatis æqualitate mirificam in ſpem veniebã, fore vt ad obediendũ omnes pertraherentur. Statim igitur omni ſimultate depoſita, cum inimicis in priſtinã & gratiam & concordiam redii, ac illorũ plurimis & in dandis ineundiſq; cõſiliis, & in conuerſatione domeſtica vtebar familiariſsimè. Porrò cum ipſam vrbẽ animaduerterẽ magiſtratuum negligẽtia atq; incuria corruptam, multa furantium, aut potius cõmunes ciuitatis opes rapientium: & aquæductus reparaui, & ædificiorũ ſumptuoſis extructionibus exornaui, ac muro circunducto firmaui: prouentúſque, quotquot magiſtratuum cura communes erant, acceſsione non modica cumulaui: iuuentutis rectè educandę impendiò magnã curam habui: ſenes peculiari reuerẽtia proſequebar. Populum verò ſpectaculis ac largitionibus, præterea ſolennitatibus atque epulis publicis mihi deuinctum detinui. Virginũ verò contumelioſas corruptiones, aut epheborum ſtupra abominãda & nefaria, aut iniurioſas ſatellitũ immiſsiones, aut comminationes tyrannicas ita auerſabar, vt ne audire quidem fas putarem. Iam verò de dimittendo quoque imperio, principatúq; deponendo mecum intro conſilio deliberabã, ſi quo modo tranquillè atq; ſecurè à curarum fluctibus liberatus quieſcerẽ. Etenim principem agere, ac res omnes vt rectè fierent adminiſtrare, prouinciã grauem ac odioſam eſſe exiſtimabam, & rem non ſine inuidia laborioſam. Sedenim ne poſthac tali adminiſtratione egeret ciuitas, in ea cogitatione ſuſcepta adhuc verſabar, ac iã olim ea animo cogitabundo quærebam. Porrò autem ciues mei concitata ſeditione iam aduerſus me inſurrexerãt, déque ſtruendarũ inſidiarum ratione, faciẽdáq; defectione deliberabant. Quin etiã clandeſtinis cõſpirationibus iam coniurauerãt, armáq; collegerant, pecunias priuatis impenſis cõportauerant, ciuitates finitimas ad ferendum miſsis copiis auxiliũ accerſiuerant, iamque in Græciam ad Lacedæmonios atq; Athenienſes legatos petitum ſubſidium miſerant. Quorũ autem criminum reũ me facturi eſſent, iam illis deliberatum erat, tum quemadmodum ad mortẽ memetipſum mihi conſciſcendã adacturi forent, atrociter cõminabantur. Præterea quæ ſupplicia excogitabãt his qui publicè puniendi forent, occultè non tulerunt. Atenim quòd nihil tale, præter illorum ſpem atque ſententiam, perpeſſus ſim, diis immortalibus acceptũ refero, quorum opera mihi detectæ ſunt inſidiæ. Omniũ verò maximè Pythio, cuius beneficio & inſomnia mihi oſtenſa ſunt, illíq; miſsi quorum indicio ſingula cognoui, atque ſagaciter deprẽhendi. Ego verò hoc loco vos ô Delphi, in hoc ipſo metu, quẽ nunc ipſa oratione quàm acerbus fuerit, facilè ſentitis, volo ſuper his, quæ tunc acta ſunt, conſiliũ mihi detis, quo tẽpore nulla munitus cuſtodia ferme captus, rebus difficillimis vrgentibus ſalutẽ quærebã. Proinde pauliſper animo ſaltem ſuſcepta Acragantem verſus peregrinatione ad me, viſíſq; illorum apparatibus, ac minis auditis dicite quídnam faciendũ ſit. Humanitaténe erga illos amplius vtendum eſt, conceſſáq; impunitate, perditorum ciuium malignitati & nefariis conatibus

Conſilium de ponẽdæ tyrannidis per inſidiatores euerſum.

Communicatio, qua æquitate ſui colligit ex cauſis, I.

Cauſa & conſiliũ occupatæ tyrannidis.

Modus adminiſtrationis.

natibus parcendum, & diſsimulanter ferendum ſce
lus illorũ eſt, tametſi mihi actutum extrema perpe-
tienda forent? Magis autẽ conueniebat, vt nudus à
cruentis ciuibus miſerã cædem ſuſtinerem, eóſque
qui mihi fuerunt chariſsimi, coràm crudeliter perẽ
ptos perire cernerem? An verò talia hominis fuiſ-
ſent nimiũ inſenſati, ſed cõſentaneum erat generoſiori, viróq; digniore cogitatione animo cõcepta,
hominíſque prudentis, & iniuria affecti, iracũdia ſu
ſcepta illos proſequi: mihi verò ipſe è præſentibus
periculis emerſo, in poſterũ ſecuritatem præpara-
Ex circun- rem? Hæc ſat ſcio mihi faciẽda ſuaſiſſetis. Quid er
ſtantiis. II go ego poſt hæc feci, qui accerſitis reis atq; noxiis,
& conceſſa illis fandi atq; reſpondẽdi copia, & ad-
ductis argumentis, ſingulíſque diligenter & accura
tè exploratis atq; cõuictis, poſteaquã nihil amplius
inficiari poterant, meritũ de illis ſumpſi ſuppliciũ,
vehementer excandeſcens, nõ quòd mihi pernicié
machinati fuerant, ſed quòd in illo propoſito me
permanere non ſuiſſent, quod ab initio proſequen
Propoſi- dum mihi conſtituerã? Et iam ab illo tempore me
tio. ipſe comitatu ſatellitum ſtipatũ cuſtodire non deſi-
Confirma- no, atque ex illis quotquot ex occulto inſidioſè me
tio. petiuerint, ſupplicio afficere pergo. Deinde homi-
nes crudelitatis me accuſant, non valde reputantes
ab vtro noſtrũm primũ huius mali initium ſubin-
troductum ſit: ea quæ in medio euenere, & quam ob
rem de ciuibus nefariis ſumptum ſit ſuppliciũ, ne-
gligenter complectentes. pœnas tamẽ ſceleratis ci
uibus irrogatas, in crimen vocant, eáſque quę ſibi in
illis excruciandis committi viſæ ſunt crudelitates.
A ſimili. I Non diſsimile factum, ſi quis apud vos ſacrilegum
quendam præcipitio mulctatum vidiſſet, cæterùm
quæ nefariè deſignaſſet, non reputaret, quemadmo
dum noctu in templũ ingreſſus, ſublatis furtim pre
tioſiſsimis quibuſque donariis, fanum religioſiſsi-
mum impiè depeculatus eſſet, ac etiam ſtatuis ma-
nus ſceleratas admouiſſet, magnę tandem crudelita
tis vos accuſaret, quòd cum & Græci & ſancti eſſe
perhibeamini, ſupplicio affeciſſetis hominem Græ
cum prope templũ. Etenim non ita procul ab vrbe
fertur eſſe petra huic deſtinata ſupplicio. At vos,
vt opinor, eiuſmodi hominis ſtoliditatẽ riſu proſe-
quuturi eſſetis, ſi quis hæc aduerſus vos dicere au-
deret: alii autẽ omnes veſtrã aduerſus impios male
Locus pro ficos crudelitatẽ collaudabũt. In ſumma populi nõ
tyranno. perpendentes qualíſnam ille ſit qui rebus imperio
præeſt, ſiue iuſtus, ſiue iniuſtus, ſimpliciter ipſum no
men tyrannidis proſequuntur odio, ipſíq; tyranno
extremè infenſi ſunt: & tametſi Aeacus aut Minos
aut Rhadamanthus principatũ geſſerit, omnes ta-
men ex æquo è medio tollere approperãt, malos il-
lorũ ante oculos ſibi proponentes, bonos verò cõ
muni accuſationi innocenter obnoxios eodẽ odio
Ab exẽplo complectentes. Cæterùm audio apud vos quoq; in
Græcia multos fuiſſe tyrannos ſapientes, qui ſub
hoc vitioſo (vt videtur) nomine cõmodos & man-
ſuetos omnibus ſeſe vtendos præbuerint: è quorũ
numero nonnullorũ orationes quoq; breues & ſuc
II cinctæ in delubro veſtro vnà cum ſtatuis ac mune-
A legibus ribus Pythio repoſitæ continentur. Reſpicite autẽ
& cauſa. ad legum ſcriptores etiam irrogandarum pœnarum
rationi & conſuetudini plurimum tribuentes, quaſi
cæterarum rerum nulla expectanda ſit vtilitas, niſi
metus malefactoribus eſſet propoſitus, ac certa ſpes
conſtituta luendi pro flagitiis ſupplicii. Cæterùm Tyranno-
nobis tyrannis in hoc longè maior impoſita eſt ne- rũ pericula
ceſsitas, qui cæteris neceſſariò præſumus, quíq; cõ- amplificat
munem cum nobis odioſe inuidentibus tum necem ſimilitudi-
machinantibus conſuetudinem agimus, vbi ne per- ne.
ſonati quidem vllam ſecuritatis vtilitatem ſentimus, ſed omnis noſtra res perinde vt fabula, quæ de
Hydra fertur, ſe habet. Quantò enim plures præci
derimus, tantò plures nobis puniendi occaſiones
ſuppullulant. Eſt autem operæ pretium vt iſta fe-
ramus, ac capita ſubinde recreſcentia ſemper reci-
damus, & per Iouem iuxta Iolai inſtitutũ igne quo-
que abſumamus, ſi ſalui rerum potiri cupimus. Et-
enim eum, qui neceſsitate coactus ſemel in hæc in-
ciderit, & ipſum materiæ non diſsimilem eſſe neceſ
ſe eſt, aut ſceleratis ciuibus parcentem, perire fundi
tus. In ſumma, quem putatis vſqueadeo mentis eſſe
agreſtis, efferatæque immanitatis hominem, cui vo-
luptati ſit alios flagellis cædere, aut cruciatorum au
dire gemitus, aut cædes & carnificinas ſpectare, niſi
vehementem infligendarum pœnarum cauſam ha- III
beret? Quoties igitur dum alii flagris cæderentur, A ſignis.
lacrymatus ſum? Quoties autem meam ipſius for-
tunam lugere ac deplorare cogor, grauius ego ſup-
plicium & diuturnius ſufferens? Etenim viro natu- γνώμη.
ra bono, neceſsitate autem ſæuo & amarulento, mul
tò durius eſt de aliis ſumere, quàm de ſe ſumi ſup-
pliciũ. Si verò liberè quod ſentio proferẽdum eſt,
ego profectò, ſi mihi daretur optio, vtrum velim nõ
nullos innocentes punire, an me ipſum potius mor
tem oppetere: planè perſuaſum habete, quòd nihil
cunctatus mori potius eligerem, quàm homines ni-
hil mali præter æquum commeritos, ſupplicio affi-
cere. Dixerit verò aliquis, Præoptas potius ô Pha-
lari, ipſe iniuſtè interire, quàm iuſtis ex cauſis pœna
affligere inſidiatores? Velim profectò hoc. Rurſus Communi-
enim vos Delphos in conſilium voco, vtrum præ- catio.
ſtabilius eſſe putetis, iniuſta morte oppetere, an iniu
ſtè ſeruare eum qui exitium machinatus ſit? Nemo,
vt opinor, adeò vecors eſt, & egens animi, qui non
viuere potius præeligat, quàm ſeruatis hoſtibus in-
terire. Et quótnam ego ex iis, qui manus mihi ad- Clementiæ
mouere conati ſunt, ſeruaui, (quorum de numero exempla.
eſt Acanthus ille cum Timocrate & Leogora) veteris, quæ mihi cum illis fuit conſuetudinis & amicitiæ, recordatus? Cæterùm ſi ita veſter fert animus,
atque adeò vobis cordi eſt meos mores noſſe pro-
pius, eos qui in Acraganta frequenter cõmeant ho-
ſpites interrogate, cuiuſmodi ego me erga illos ge- IIII
rere ſoleã, aut oſtendere, & num humanum & libera A ſignis
lem me præbeã accedentibus, qui exploratores etiã aliud.
in portis conſtitutos habeo, neque non auditores,
quinam & vnde nauigarint, vt certior factus, pro di
gnitate honorem habens dimittam illos. Nonnulli
quoque ſtudioſe & ſua ſponte me viſunt, Græcorũ
quidem ſapientiſsimi, neque noſtrã conuerſationẽ
reſpuunt aut ſubterfugiunt: quemadmodũ nuper ſa-
piens ille Pythagoras ad me venit, cum longè alia
de fama mea inaudiſſet. Poſtea verò quàm omnia
ſecus ſe habere cõperit, diſceſsit collaudans me in-
ſcitiæ, ob crudelitatem verò neceſſariò mihi exer- V
cendam mei miſereſcens. Poſtremò putatíſne eum, A minori.
qui erga peregrinos tã humano affectus eſt animo,
aduerſus

aduerſus domeſticos tãtam exercere iniuſtitiã, niſi
Epilogus. præter modum iniuria afficeretur? Hæc ferè ſunt,
quibus me vobis abunde purgatum eſſe opinor, ve-
ra profectò & iuſta, ac multo magis laude, vt ego mi
Tranſitio. hi perſuadeo, quàm odio digna. Sed enim de miſſo
donario iam tempus eſt vt audiatis vndénam & qua
ratione taurum hunc poſſederim, ſtatuarii opera nõ
locata. Neque enim tam dementis ſum animi, vt ta-
Cõmenda- les poſſeſsiones mihi deſiderandas eſſe putem. Sed
tio donarii erat quidam Perilaus noſtratis gentis homo, egre-
gius quidẽ & ingenioſus artifex, cæterũ natura ma-
lus & improbus. Ille tota via cum à ſententia mea
aberraſſet, putauit ſe mihi rem admodũ gratam fa-
cturum, ſi nouum quoddam ſupplicii genus excogi
taſſet, quaſi præ omnibus rebus præcipuam in ſu-
mendis ſuppliciis voluptatem cupientiſsimè cape-
perem. Iam verò boue fabricato, ad me venit ferẽs
illum, aſpectu ſanè pulcherrimum, atque accuratiſsi
mè ad veri bouis imaginem expreſſum. Tantùm illi
motus & mugitus deerant, quò minus viuus eſſe pu
taretur. Viſo autem illo, ſtatim exclamabam: Di-
gnum munus Pythio. mittẽdus eſt hic taurus Apol
lini. Porrò Perilaus aſsiſtẽs, Quid ſi, inquit, ſapien
tiam, quæ in illo eſt, perdiſceres, ac vſum cui præ-
bendo formatus eſt? Et cum dicto taurum per dor-
ſum aperuit. Si quem, inquit, cruciatibus torquere
volueris, coniecto illo in machinam, ac dorſo iterũ
concluſo, haſce tibias naribus bouis admotas accõ
moda, ignem autem ſuccendere iubeas: ac ille qui-
dem incluſus plorabit, vociferabitúrque inuſitatis
& ineffugibilibus detentus doloribus, cæterùm vo-
ciferatio per tibias cantum tibi abſoluet nimiũ ſtri
dulum & lugubre quiddam modulabitur: quinetiam
inſuper mugitus ciebit triſtiſsimos, ita vt ille inter
modulandum tormentis crucietur, tu verò ſingula-
ri voluptate afficiaris. Porrò ego his auditis crude-
lem machinam extremè auerſatus ſum, & immanem
illam inſtrumenti indolem prorſus reſpui, conue-
niénſque & debitum illi ſupplicium impoſui. Et a-
ge, inquã, ô Perilae, ne vana videatur eſſe tua pro-
miſsio, ipſe nobis in taurum ingreſſus, veram artis
tuæ induſtriam comprobato, ac vociferantes imita-
re, vt certò cognoſcam num ea quæ iactas carmina
per tibias cantata exaudiantur. Perilaus nihil cunc-
tatus his dictis promptè obtemperat. Ego autẽ poſt-
quam ingreſſus eſt, concluſo tauro, ignem iuſsi ſuc
cendere. Recipe, dixi, debitũ arti tuæ tam admiran-
dæ præmiũ, vt magiſter muſices ipſe primus omniũ
canas. Ac ille enimuero iuſtiſsima paſſus eſt, ſua i-
pſius excellenti fruens induſtria. Porrò autem ego
viuentem, & adhuc ſemiuiuum ſpirantem iuſsi exi-
mere, ne ſi immoreretur, nece ſua opus contamina-
tum impiaret: illum inhumatum per ſcopulos præci
pitari imperaui. Taurum verò piaculis mundatum,
Deo dedicandũ legaui, omnémque de illo hiſtoriã
iuſsi adſcribere, dedicantis mei nomen, Perilaũ ar-
tificem, illius immanem ſententiã, meam in punien
dis maleficis æquitatem, conueniens ſuppliciũ, pri-
mos artificis concentus & modulationes, præterea
primam muſices experientiam. Vos autem Delphi
iuſtè facietis, ſi pro me vnà cum legatis ſacra feceri
tis, taurúmque Deo in eleganti delubro dedicaueri
tis, vt omnibus perſpicuum fiat quo ego aduerſus
crimino ſos ſim animo, tũ qua acerbitate vlciſci ſo-
leam ſuperuacuas illorum ad perpetrandam malitiã
cupiditates. Itaque hoc ipſo ſolo facto ſatis ſupérq;
quibus moribus prædítus ſim, manifeſtatum eſt, Pe
rilao ſuppliciis affecto, ac tauro dedicato, neque am
plius ad aliorum torquendorum muſicam reſeruа-
to, quem nihil aliud modulatum eſſe pro certo affir
mo, præterquam ſolos mugitus artificis, quódque
in ſolo ipſo artis periculum fecerim, ac ſtatim bar-
baram illam & inhumanam muſicam cõpeſcuerim.
Atque hæc quidem in præſens Deo offerre libuit.
Dedicabo verò illi & alia ſæpenumero, vbi tantum
illius munificentia cõſecutus fuero, vt amplius pœ-
narum acerbitate erga noxios non egeã. Hæc equi- Peroratio
dem, ô Delphi, quemadmodum à Phalaride facta ex perſona
ſunt ſingula quàm veriſsimè percenſuimus. Iuſti ve- legatorum
rò vtique habendi ſimus, ſi fidem vobis facientes, ve
ritatis teſtimonium illi præſtiterimus, quippe qui
harum rerum non imprudentes, nullam nunc men-
tiendi occaſionem aut cauſam habeamus. Quòd ſi
quoq; neceſſe eſt pro viro nos eſſe ſupplices, quem
falſo multi ſuſpicantur eſſe improbum, quippe qui
inuitus & coactus in malos animaduertit: ſuppli-
camus vobis nos Acragantini, qui & Græci ſumus, &
ex antiquo Dores, complectamini humanitate vi-
rum amicitiam vobiſcum iungere cupientem, ac eũ
qui multum & publicè & priuatim vnicuique ve-
ſtrũm benefacere & prodeſſe ſtudeat. Aſſumite igi-
tur vos ipſi taurum, Deóque dedicatum offerte, ac
pro Acragãte ipſiúſq; Phalaridis ſalute precãtes, vo
ta facite. Et nolite nos infecta legatione dimittere,
ne & illũ contumelia afficiatis, eadémq; opera Deũ
elegantiſsimo iuxtà ac iuſtiſsimo munere priuetis.

PHALARIS SE

CVNDVS,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

*Declamatio breuis, ſed arguta eſt, qua ex Delphicis ſa
cerdotibus quidam ſuadere fingitur, quò donum Phalari
dis, de quo in ſuperiore oratione agitur, in templum reci-
piatur, ac Deo conſecretur. Genus cauſæ deliberatiũ eſt,
Status negotialis. Exordiũ habet denſum, vt in quo vna
ferè periodo & ſuſpiciones eas quibus fauore aliquo addu
ctus aut aliàs corruptus ad ſuadendum acceſiſſe videri
poterat, à ſe remouet, & ſola beneuolentia, ſtudióque com
munis vtilitatis ad dicendũ ſe progreſſum eſſe docet: de-
inde & dociles & attentos eadem breuitate facit. Poſt
Exordium Propoſitio ſequitur. Hanc confirmat primùm
ex locis honeſtatis, oſtendens impium ac propè ſacrilegum
fore, ſi donum hoc à templo excludatur: neque enim quen
quam poſthac quicquam oblaturum eſſe, & Deum ſuis
ſacris ac debito cultu priuatum iri. Deinde contra vo-
luntatem ipſius Dei eſſe, vt qui certis indiciis ac ſignis
declarauit gratam iſtam legationem ſibi eſſe. Hinc quod
de crudelitate tyranni obiiciebatur, diluit, confutatis teſti
moniis à conditione perſonæ, & incertitudine: & con-
trà ab officio admonet, vt ſacra magis procurent, & Deo
operentur potius, quàm iudicijs vacent. Poſt hæc ad locum
vtilitatis tranſit, docétque contra communem vtilita-
tem fore, ſi dona excludantur. Nam ex his omnem prouen
tum eſſe Delphorum, & omnem item famam & gloriã.
Denique nullo veterum exemplo hoc fieri. Et ſi maxi-
mè in deliberationem hanc rem vocare velint, officio eos
vti debere iuſtè ac liberè iudicantium, non ex affectu
aliquo rem æſtimare. Peroratio, repetitione argumento-
rum.*

rum, cum admonitione eorum incommodorum, quæ ex hac re consecutura sint, & quod nihil temere innouandum sit, perficitur.

Captat beneuolentiã à remotione suspicionis, & volũtate erga rẽ pu. sua.

QVVM antehac nulla mihi, ô viri Delphi, neque cum Acragãtinis ciuibus hospitalitas interceſsisſet, neque cũ ipso Phalaride priuatim vlla domesticę familiaritatis cõtracta esſet societas, neque aliam haberem erga illum aut peculiarem causam sociandæ beneuolentiæ, aut olim iungendę cum illo amicitiæ spem, tantùm verò missos ab eo legatos audierim æqua & modesta perorantes, callidéque prospicerẽ & quid piè à vobis fieri possit, & quid publicæ vtilitati cõducibile foret, cum primis verò quid Delphis non indecorum factu futurum esſet: surrexi in medium oratione mea vos cohortaturus, ne & virum principem, & piè agentem, contumelia temere afficeretis, neq; munus ipsum, quod Deo iam destinatum est, à vobis alienaretis: præsertim trium maximarũ rerum perpetuò monimentum futurum, artis præstantissimæ, cogitationis crudelissimæ, & iusti supplicii. Itaq; ego, quòd & in incerto habetis quid hac de re statuendum sit, quódque magistratus deliberandum vobis proposuerint, num munus suscipiendum, an iterum retro ablegandum sit, parũ religiosum esſe arbitror. Multò autẽ potius impietati nullum modum relinquetis, neque enim aliud hæc res erit, quàm nefarium sacrilegium, quod turpitudine sua omnia longè latéq; excedit flagitia. Nec minus impiũ erit factu, Deo donaria dedicare volentibus, ne facultatem quidẽ offerendorũ munerum concedere, quàm ea quæ Deus iam oblata possidet, deperculari. Precor autẽ vos, cum & ego vnus sim è Delphorum numero, ac ex æquo publicæ gloriæ particeps, si conseruata fuerit, tum diuersæ opinioni obnoxius, si quid in præsens aduersus existimationem nostrã perperam admissum fuerit, ne templũ obseretis piis & religiosis hominibus, neque ciuitatẽ nostram omnium mortalium contumeliæ atque calumniis traducendã obiiciatis, quasi ea quæ Deo offerẽda mittuntur, sycophantiis illudentẽ, calculísq; & iudicio donaria dedicãtes rectificantẽ. Siquidẽ nemo quicquam posthac muneris offerre audebit, certior factus, Deum nulla beneuolentia susceptorum, quod priùs Delphis nõ visum sit probabile. Proinde Pythius iam antè nõ iniquã demisso denario tulit sententiam. Si enim aut Phalarim odio haberet, aut eius munus contemptim auersaretur, facile ac promptũ illi fuerat illud vnà cũ naui oneraria, qua allatum est, in mediis Ionii maris fluctibus submergere. Iam verò ille à vestra sententia longè latéque dissentit, cũ & sereno cælo illis Ioniũ trajicere præstitit (quemadmodum ipsi testificantur) ac saluos in Cirram vsq; pertulit: quo facto satis manifestum est monarchæ pietatẽ sibi non improbari. Oportet autem & vos diuinæ sententię adiectis calculis, & hũc taurum reliquis tẽpli ornamentis adiungere: quandoquidem haud dubiè res foret omniũ absurdissima, si quis adeò magnifico & excellẽti munere huc misso, vestris calculis ab ingressu templi arceretur, ac præmium impietatis auferret, videlicet indignus iudicatus qui donũ offerret Apollini. Cæterùm ille, cuius diuersa est à me sententia, quemadmodum ex Acragante huc delatus naufragio, cædes quaspiã & iniurias, & rapinas, & deprædationes à tyrãno factas sustinuit, nimiùm tragica vociferatione extulit, dicens propemodũ omnia sibi coràm visa esſe oculis, quem non ignoramus ne ad portum quidẽ vsq; peregre profectum esſe. Non autẽ dissentaneũ est talia ne iis quidem omnino credere, qui ista se perpessos esſe cõmemorant. Etenim nobis obscurum est num vera prædicẽt, ne quo modo eos, de quibus nihil certi nobis compertũ est, iniustè sceleris accusemus. Quòd si tale quippiã in Sicilia quoque peractum est, quid hac de re Delphos solicitè curiosos esſe attinet, nisi pro sacerdotũ officio, iudicũ partes nobis præposterè vendicemus? Et iam nobis sacrificandum erat, atq; cæteris omnibus Deus colẽdus: ac si quis misisſet donaria, ea dedicare nostri fuerat officii. Nũc hic expendentes sedemus, si qui ex illis qui trans Ioniũ continentẽ incolũt, legitimè an secus administrent imperia. Atq; aliorũ quidem res prout ipsi voluerint, se habeãt: porrò nobis per necessariũ esſe opinor, ne nostra ipsorũ nobis ignota sint, tum qui olim rerũ nostrarũ status fuerit, & quo modo nunc in præsens eædẽ se habeãt, & quid magis ex vsu nostro sit facere. Nã quòd in præcipitiis & arduis cautibus habitemus, ac steriles petras colere soleamus, Homerus monitor nobis non est expectãdus, qui nobis hæc palàm faciat, sed ista coràm ipsi oculis intuemur: tum quantum semper in terra versemur, cui portus sit profundus, haud obscurè animaduertimus. Cæterùm templum ipsum, & Pythius, & oraculum, tum sacrificantes, & pietatis operibus seruientes, ii sunt Delphorum campi, ii prouentus, inde abundantia, inde commeatus nobis abundè & affatim offunditur. Par enim est, vt apud vos quod verum mihi videtur, tacitum nõ habeam, aut dissimulanter præteream, & quod à poetis dicitur, citra semẽtem, citráque arationem nobis omnia proueniunt, Dei agricolæ opera: qui nõ solùm ea, quæ apud alios bona nascuntur, nobis ampliter & cumulatè exhibet, sed si quid pretiosi aut rari apud Phryges est, aut Lydos, aut Persas, aut Assyrios, aut Phœnices, aut Italos, aut apud ipsos denique Hyperboreos, omnia certatim ad Delphos perferũtur. Ac nos secundo loco post Deum ab omnibus mirificè colimur, paratáque rerum copia affluentes felicem vitam agimus. Sed hæc iam olim vobis ignota non sunt. Quod autem ad præsentem deliberationem attinet, danda est nobis opera, vt in hoc vitæ semel institutæ tuendo proposito constãter perseueremus. Nullus, vt mea fert opinio, memoria tenet, vllo tempore de quoquam donario apud nos latam esſe sententiam, neque quenquam à sacrificando aut donario dedicando fuisſe exclusum aut prohibitum: eámque ob causam opinor delubrum Apollinis tantopere auctum esſe, in tantum, vt iam supra modũm abundet muneribus. Oportet itaque neque in præsens quicquam temere innouare, neque aliquid præter morem patrium constituere. Sed nec amoris respectu iudicanda sunt nobis donaria, nec generis ratione ea, quæ mittuntur, æstimanda, vndenam, aut à quo, aut cuiusmodi sint, quæ huc legantur. Suscepta autem munera nulla curiositate delubro sacranda sunt, ac amb

Attentio.

Propositio

Confirmatio.

Apietate & religione.

Amplificatio ex consequẽtibus

A voluntate Dei, quã ex signis probat.

Amplificatio ab absurdo.

Obiectioni testium occurrit à qualitate personarũ.

A locorum distantia & proprio officio.

Ab inutili, ex circunstantiis, loco & effectu sacrorũ templíque.

A nouitate rei, & quòd contra veterum exẽpla fiat.

Ab officio iudicantiũ

ac ambabus manibus per nos inferuiendum est cum deo, tum pietatis gratia huc venientibus. Videmini verò mihi, ô viri Delphi, super rebus, quas in præsentia deliberationi expendendas subiecistis, consultissimè facturi, si primùm omnium eam cogitationem susceperitis, de qualibusnam ac quantis rebus consilium ineatis. Principiò enim super Deo ipso ac templo, tum sacrificiis atque donariis, super ritibus ac moribus antiquis, simul atq; legibus vetustis, ac gloriâ vaticinii, exinde super vniuersa ciuitate, ac rebus priuatim & publicè omnibus Delphis cõducentibus. Præter hæc omnia consultantes non contemnendum in discrimen venietis apud omnes homines aut fruendæ gloriæ, aut tolerandæ infamiæ. His profectò nihil maius (si quidem rationis cõpotes estis) aut perinde necessarium esse existimabitis. De quibus igiur in præsens consultamus, hæc sunt, non equidem solùm Phalaris, neque taurus ille, neque æs tantùm, sed omnes reges, ac principes, quotquot nunc templi vtuntur opera. Præterea aurum, argentum, & quæcunque alia pretiosa multa ac sæpenumero Deo dedicanda veniunt. Primùm enim iuxta Dei consilium expendere cõuenit. Cuius ergo rei gratia, nõ vt semper nobis moris fuit, neque vt iam olim cõsueuimus, de dedicandis muneribus faciemus? Aut quid in antiquis constitutionibus censoria nota reprehendentes, rebus nouis studemus? Et quod nunquam ex quo hanc vrbem incolimus, ac Pythius interrogatus reddidit oracula, & tripos loquitur, & ipsa sacerdos diuino afflatur numine, fecimus, nunc faciendum constituemus, iudicantes videlicet ac expendẽtes eos qui huc missitant munera. Quin potius illud apud animum vestrum cogitatis ex prisco illo more & instituto, quo munerum offerendorum facultas intercluſa fuit nemini, quãtis bonis templum auctum & cumulatũ fiet, omnibus offerentibus, ac quibusuis pro substantiæ suæ modulo donariis deum cumulantibus. Quòd si nobis ipsi iudicum & censorum prouinciam sumemus missorum huc munerum, vereor ne citò eorum qui nobis probandi, aut expendendi sunt, penuria laboremus, nemine scilicet sufferente semetipsum reum obiectare iudicio, & in hoc ipsum impẽsas & sumptus facientem, vt iudicetur, déq; omnibus in periculum veniat. Aut cui humaniter patiendum existimatis, si donariorum dedicandorum libertate indignus esse iudicabitur?

Peroratio, qua & capita argumẽtorũ repetit, & Delphos admonet, ne quid temere innouẽt, sed potius cõmunẽ vtilitatẽ cõsiderent.

ALEXANDER SEV PSEVDOMANTIS,

Eraſ. Roterod. interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & pro vate venditabat, expenens, tectu ~~immundissima~~, non per se modo, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atque impostura deprehendi coarguique possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutúmque suum exẽplo defendit. Hinc ad narrationẽ descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

IVquidem charissime Celse, leuem fortè quãdam ac facilem prouinciam tibi mandare videris, cum iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, ~~commenta~~, neque non audaciã præstigiásque libro cõplexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotii, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere: tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamẽ si candidè ignoscentérque legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atq; addere, conatum hunc te authore capessam, & Augiæ ~~bubile~~, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirum vt ex his coniecturam facias, quantus quámq; immensus fuerit fimus vniuersus, quem ter mille boues multis annis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarúmque monumentis tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui sumam operã in huiusmodi narratione, rebúsque gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simiis aut vulpibus discerptum: quãquam si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem vitam in literarum studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoque respondurus est. Nam is quidem Tillibori latronis vitam describere non est grauatus. Nos verò multò crudeliorem latronem memoriæ prodemus, quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neq; qui Minyam tantùm aut Idam sit pergrassatus, neq; paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus, sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéq; specie diuina quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta, coma partim natiua tectus, partim apposititia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatam ascititiámq; esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinum quiddam relucentes. Vox dulcissima, paritérque clarissima. In summa, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi: cæterũ mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules, & auersor tristiũ Iupiter, seruatoréque Dioscuri, in hostes potius contingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere cõmercium. Siquidẽ ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenii felicitas, horum vnumquodque supra quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et quum haberet arma tã egregia

ſibi ſuppeditata, illico nimirum omnium qui eſſent ſceleribus nobilitati, facilè ſummus euaſit, vel ſuperior, Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Ariſtodemo, Soſtrato. Nam ipſe cum aliquando Rutiliano ſcriberet genero, modeſtiſsiméque de ſe loqueretur, Pythagoræ ſemet aſsimilabat. Atqui veniã mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem ſapiens, ac mente diuina: cæterùm ſi huius ætate vixiſſet, puer (ſat ſcio) præ hoc viſus fuiſſet. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliã me dicere, quaſi velim eos ſimilitudine rerũ geſtarum committere. Verùm ſi quis deterrima quæque & probroſiſsima quæ de Pythagora per calũniam feruntur (quibus equidem haudquaquã fidem perinde vt veris habuerim) ſi quis tamen conferat in vnum, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquẽt Alexandrinæ verſutiæ. Prorſum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenii temperaturã, indolémque ex mendacio, dolis, periuriis, maleficiis confuſam, promptam, audacem, verſatilem, & ad efficiendum quę cogitaſſet, nullum refugientem laborem, appoſitam ad perſuadendum, cuiſq; facilè fides habenda videretur, tum quæ mirè ſimularet optima quæque: ea quæ à mente eſſent diuerſiſsima, præ ſe ferret. Primùm igitur nemo cum illo congreſſus eſt, qui non hac cum opinione diſceſſerit, vt eum mortalium omnium optimum æquiſsimúmque, præterea ſimpliciſsimum, miniméque fallacẽ iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandiũ rerũ conatus, quum nihil puſillum cogitaret, ſed ad maxima ſemper appelleret animum. Ita quum eſſet adoleſcentulus adhuc formoſus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbeſcente, id quod licebat partim è ſtipula coniicere, partim audire ex his qui ita prædicabant, paſsim ſeſe proſtituebat, ac mercede ſui copiam faciebat iis, quibus lubitum fuiſſet. Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præſtigiator, ex eorum numero, qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorũ immiſsiones in hoſtes, rationem eruendi reperiendíque theſauros, hæreditatum ſucceſsiones. Hic vbi conſpiceret bene ingeniatum puerum, atque ad ſubminiſtrandum arti negotióque ſuo propenſiſsimum, vt pote qui nõ minus illius adamaret maleficiũ, quàm ipſe huius formã, erudiit eum, ſempérque deinceps pro adiutore miniſtróque eſt vſus. At is publicitus quidem & apud vulgus medicũ ſcilicet agebat: didicerat autem apud Thoonis Aegyptii coniugem

Pharmaca miſta, ſalubria multa, at noxia multa. Quorum omnium ſucceſſor hic atque hæres factus eſt. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorum numero, qui cum egregio Apollonio Tyaneo illo erant verſati, totámque illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è ſchola tibi hominẽ refero? Verùm vbi iam barba plenus eſſet Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in egeſtatem redactus, defloreſcẽte ſimul & forma vnde victum parare licuiſſet, nihil poſtea paruum agitabat animo: ſed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium ſcriptore, viro, qui in certamina deſcendunt, omnium, ingenii longè ſceleratiſsimi: (Cocconas, opinor, erat cognomẽ) circumibant impoſturis ludificantes, ac pingues homines (ſic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondẽtes. In his Macetin mulierem opulentam nacti ſunt, natu quidem grauiorem illam, quàm vt amoribus eſſet idonea, ſed quæ ſtuderet etiamdum amabilis haberi. Ab hac victus copia ſuppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in Macedoniam vſque ſunt conſequuti. Nam illi patria erat Pella, qui locus olim nouit ſub Macedonicis regibus: nunc à paucis, iisq; obſcuris & humilibus incolitur. Ibi quum cõſpicerent immani magnitudine dracones, placidos admodum ac manſuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neque commouerẽtur ſi quis ſtringeret premerétque: deniq; perinde atque infantes lac è papilla ſugerent (nam ſunt id genus apud illos permulti: vnde veriſimile eſt olim illam de Olympiade fabulã increbruiſſe, quum Alexandrum conciperet, huiuſmodi dracone quopiam, opinor, cum ea concũbente) mercati ſunt ex his ſerpentibus vnum, qui eſſet pulcherrimus, obolis ſanè paucis. Atque (vt Thucydidis vtar verbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quum duo facinoroſiſsimi, & immani audacia prædíti, neque non ad maleficia promptiſsimi, ſocietatẽ iniiſſent, facilè perpenderunt, hæc duo potiſsimùm in hominum vita tyrãnidem obtinere, ſpem, ac metũ: quorum vtroque ſi quis ad commoditatẽ vteretur, fore vt is illico diteſceret. Siquidem vtriq; iuxtà, vel ei qui metu laboraret, vel huic qui ſpe teneretur, videbant præſcientiam quàm maximè neceſſariam eſſe, ſummóque deſiderari: atque hac via Delphos olim fuiſſe ditatos, factóſque celebres: præterea Delum, Clarum, & Brãchidas: nimirum hominibus per hos, quos modò dixi, tyrannos, nempe ſpem ac metum, ad ſacra confluentibus, ac futura prædiſcere cupientibus, atque huius rei gratia hecatombas immolantibus, aureóſq; dedicantibus lateres. Hæc vbi inter ſeſe verſaſſent, vltróque ac citro agitaſſent, viſum eſt vaticinium oraculúmque conſtituere. etenim ſi res ea proceſsiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atque felices fore. Quod quidem negotium magnificentius etiam illis ſucceſsit, quàm expectauerant initiò, & vel ſpe melius euẽnit. Hinc iam ſpectare cœperunt, primùm quidem de loco, deinde quonam exordio, quáve ratione negotium oporteret auſpicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, vtpote regionem à negotiatoribus frequentatam, tum Thracię Bithyniæq; confinem, neque longè diſsitam ab Aſia Galatiáque, cunctis item imminentibus populis. At è diuerſo patriam ſuam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negotiorum auſpicationẽ aggreſsionémq; hominibus opus eſſe craſsis & ſtolidis, & qui viderentur admiſſuri: cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra Aboni murum incolunt, nempe ſuperſtitioſos pleroſque ac ſtolidos: qui ſi quis tantùm apparuiſſet tibicinem aut tympaniſtam, aut qui cymbala pulſaret, ſecum adducens, cribro (quod aiunt) vaticinans, illico vehementer omnes illum inhient, & perinde vt cælitum quempiam intueantur. Hac de re quum controuerſiæ nonnihil inter illos fuiſſet, tandem ceſsit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem

donem(nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis tẽplo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quę dicerent, breui admodum Aesculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerunt vt hic rumor in omnem vsque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autẽ ante alios in Aboni murum. nam hi protinus statuerãt etiam templum erigere, iámque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Coconas, ancipitia quædam atque ambigua obliquáque conscripsit responsa. Deinde paulò pòst diẽ obit, à vipera(sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsariéque promissa, tunicam indutus purpuream albo intermistã, supra eam veste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones quum ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Persides genere gratus Phœbo iste videtur:
Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeò vt à Tricca ad Paphlagoniam vsque in Alexãdri matrem sit incitatus illectúsque. Repertum est aliud oraculum quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtáque Sinopam
Tyrside erit quidã Ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinque alias monades, vicenáq; ter repetita
Quadrorbem numerũ, referentem nomina diui,
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaque multò pòst in patriam irruens cum eiusmodi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatum sese nonnunquam adsimulabat, ore spuma cõpleto: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est herba lauandis lanis idonea) radice commanducata. Cæterùm illis diuinum quiddam ac formidandum spuma videbatur. At multò antea sibi finxerant parauerántque è linteis confectum draconis caput, quod speciem quandam humanam præ se ferret, colorum fucis mirè adsimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua(sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porrò Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domíque alebatur: quum res postularet, tum ab illis proferendus, vnáque in partem tragœdiam acturus, vel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa(constiterat autẽ in eis aqua, siue quòd ea indidẽ alicunde destillauerat, siue quòd ex æthere deciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpentis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discesit. At mane quũ in forum prosiliisset nudus, nisi quòd subligari circum pudenda tectus erat, eóque inaurato: tum falcem illam gestans, simúlque solutam ventilans iactánsque comam, eorum more, qui à Cybele deorum matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi quapiam ara concionabatur, ciuitatem eam beatam esse prædicans, quæ mox Deum propalàm esset ostẽsura mortalibus. Porrò qui aderant (nam concurrerat vniuersa propè ciuitas) vnà cum mulieribus, senibus, pueris, admirabantur, ac vota facientes adorabant. At ille voces quasdam sonans incognitas, nihílque significãtes, cuiusmodi sint Hebręorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, vt qui nihil intelligerent eorum quę dicebat, nisi solum hoc, quòd Apollinem Aesculapiúmque passim admiscebat. Sub hęc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedénsque ad fossam ac fontem illum quem iam ante conditum oraculum pręstruxerant, ingressus aquam, magna voce canebat laudes Apollinis & Aesculapii, inuitabátq; Deum, vti dexter ac felix in ciuitatem aduenire. Deinde phialam postulat: eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cum aqua lutóque haurit & ouum illud, in quo nimirum ille Deum concluserat, candida cera, cerussáque commissuram operculi ferruminans. Id quum manu cepisset, affirmabat iam Aesculapium tenere sese. Interim illi stupidis defixísque intuebantur oculis, expectantes quídnam esset futurum postea, iandudum admirantes ouum in aqua repertũ. Porrò postea quàm fregisset idem caua vola compressum, ac serpentis illius fœtũ exclusum excepisset, simul atque mouentem hunc sese conspicerent ii qui aderãt, ac digitis circunuoluentem, protinus vocem tollebant, deúmque cõsalutabant, ac ciuitatem eam fortunatam esse dictitabant: singulíque affatim votis implebantur, thesauros, opes, prosperam valetudinem, aliáque id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese domum abripuit, vnà secum asportans modò editum in lucem Aesculapium, bis natũ scilicet, cum semel duntaxat nascantur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id est cornicula(nam id matris nomen fertur) neque ex cornice: verùm ex ansere progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euẽnit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. Ergo posteaquã vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tũ cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poetæ) verùm qui pręter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellęum illum Aesculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collo circundedisset, caudam foras prominere sinens (Erat autem ingens adeò, vt cum per pectus illius effunderetur, pars tamẽ humi traheretur) solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferẽte: linteaceum illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam verò mihi cogita ædiculas nõ admodum illustres, nec ad

Idque propter A. A. E. Z. cũ quibus literis ἀνὰ cõpositum, Alexandrũ cõstituit. Significat autem A. A 30. E 5. Z 60. qui numeri additi 96. constituũt, numerum in quatuor & vigiti quater diuisibilem.

ſatietatem vſque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quíque aliis ex locis alii concurriſſent, tumultuãtes, ac prius etiam quàm iſta viderent, mente attoniti, ſtupefactíque deniq; ſpebus illis ſublati: quibus ingreſsis non mirum ſi res viſa eſt portentoſa, videlicet ex modò puſillo ſerpente intra pauculos dies tam immanem extitiſſe draconem humana ſpecie, atque eum inſuper manſuetum tractabilémque. Protinus autem ad exitum properabant, & priuſquam exactiùs eſſent contemplati, protrudebantur ab iis qui noui ſemper ingrediebantur. Porrò è regione ianuæ, per quam intrabatur, patefactum erat & aliud oſtium, per quod exiretur: cuiuſmodi quiddam & Macedonas in Babylone feciſſe ferunt in Alexãdri morbo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obſeſſa regia deſiderarent eum intueri, ac ſupremũ alloqui. Atque hoc ſpectaculi ſceleſtus hic non ſemel, verùm crebrius exhibuiſſe dicitur, maximè ſi qui diuites aduenirent recentiores ~~ac nouitii~~. Hoc loco, mi chariſsime Celſe, ſi vera fateri volumus, æquum eſt veniam dare Paphlagonibus ac Põticis illis, hominibus nimirũ craſsis & ineruditis, ſi deluſi ſunt, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander iis qui voluiſſent) quúmque conſpicerent in dubia ~~malignáque~~ luce imitatum illud illius caput, os ſcilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, vt res planè Democritũ aliquem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmve, aut alium huiuſmodi quempiam, qui prorſus adamantinã aduerſus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quíque vel quid eſſet rei, coniecturis colligeret: vel ſi viam etiã modúmque præueſtigare non quiret, illud tamen antea ſibi perſuaſum haberet, fugere quidẽ ſeſe modum rationémq; præſtigiaturę: cæterùm quicquid eſſet negotii, prorſus ſimulatum fucatúmque eſſe, ac ne fieri quidem vlla ratione potuiſſe. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renuntiabant, vnoquoque, vt fit, affirmãte ſeſe primùm naſcentem vidiſſe Deum, deinde paulò pòſt eundem contrectaſſe iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adſimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, ſigna Deum referentia, partim ex ære, partim argẽto efficta. Poſtremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus eſt, idque iuſſu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus eſt Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Aſt vbi iam maturum eſſet, vt (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata) reſponſa quoque redderet iis qui requiſiuiſſent, diuinarétque, accepta videlicet anſa ab Antilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque poſt patris Amphiarei interitum, poſteáque quàm ille inter Thebanos extare deſiiſſet, patria pulſus, atq; in Ciliciam profectus, haud incõmodè rem geſsit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro ſingulis accipiens reſponſis) ab hoc, inquam, arrepta anſa, prędicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore vt Deus ipſe reſponſa daret: eiúſque rei diem quẽdam certum prælocutus eſt. Iuſsit autem vt quiſq; quod videretur, quódque maximè diſcere vellet, id in libello conſcriberet, eúmque funiculis obuinctum, cera, argillâve, aut ſimili re quapiam obſignaret. Se verò receptis libellis, cum ſubiſſet adyta (iam enim oraculum erat extructum, & apparata ~~cortinæ~~) ordine per præconem ac theologum euocaturum eos qui tradidiſſent: dehinc vbi de ſingulis eſſet edoctus à Deo, libellos redditurum, ita vt traditi fuerant obſignatos, ſubſcripto illis reſpõſo pro cuiuſque argumento, Deo nimirũ reſpondente, quacunque de re quis eſſet ſciſcitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiuſmodi tu es, aut etiam (ſi modò dictu non eſt inuidioſum) cuiuſmodi ſum ego, manifeſtarius, neque difficilis animaduerſu, verùm idiotis, quibúſque nares ~~eſſent muco obſitæ~~, miniméque emunctæ, ~~prodigioſum~~, planéque incredibile quiddam eſſe videbatur. Etenim quum varias eſſet commentus artes, quibus ſigna tollerentur, quę quiſque ſciſcitabatur, ea legebat: atque ita quæ viderentur, ad interrogata reſpondebat. Deinde rurſum obuincta, obſignatáque reddebat, non ſine ſumma admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat ſermo, quî tandem ſcire potuiſſet iſte quæ ego illi tradidi, ſanè quàm diligenter obſignata ſignis imitatu neutiquam facilibus, niſi re vera Deus eſſet quiſpiam, cui cuncta ſint perſpicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forſitã à me requires. Accipe, quò videlicet impoſturas eiuſmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio ſic habebat, Celſe chariſsime. Eam ceræ partem, quæ poſt ſignum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legiſſet, rurſum calefactã acu ceram, eam quæ à tergo funiculi fuerat, ſigno eodem manente facilè coagmẽtabat. Porrò ſecundus modus conſtat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perſpicuo trito, cum cera, & maſtiche. Confectũ igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius ~~ſuillo pingui~~, ſignò applicabat, ac ſymboli figuram excipiebat. Id ſimul atque ſiccum eſſet factum (ſiccabatur autem protinus) commodè reſignabat libellos: quibus perlectis, impoſito ceræ denuò, perinde atque è lapide ſignum idem imprimebat, ad archetypi ſimilitudinem mirè effictum. Poſt hæc iam tertiam accipe rationẽ: Calce in gluten iniecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat ſigno, ſtatímque detrahebat. Nam illico ſicceſcit, adeò vt cornu vel ferro potius reddatur ſolidius. Hac ad imprimendum ſignum vti conſueuerat. Sunt prẽter has & aliæ cõplures viæ, quas omnes referre nihil neceſſe eſt, ne parũ videar modeſtus, maximè quum tu in his, quos de Magorum artibus conſcripſiſti, commentariis, tum pulcherrimis, tum vtiliſsimis, quíque modeſtos reddere queant, ſi quis in eis euoluendis verſetur, abundè multa retuleris, longéque his noſtris copioſiora. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artéque negotium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua reſpondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obſcura: quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout ſibi magis conducere coniectaſſet. Nonnullis remedia morborum, vitęque rationes prę ſcribebat, cùm

ſciret

sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modũ Cytmides ab illo probabantur, id est nomen confectum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerúmq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reiiciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cũ ipse volam, quúmque vates meus Alexander me rogabit, próq; vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuique responso præstituta, nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes amice hũc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit, vsqueadeo auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterùm ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderẽt, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique pro dignitate meritóq; lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foras & in longinquas regiones emãdarat, qui famam eius oraculi inter gentes disiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnóque tumultu concitati approperabãt, sacrificabatur, dicabantur munera, eáque duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oracullum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atq; ministrũ
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis pluisculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: iámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa præstigiatura, fictúsque fabulę apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicẽs ~~impiis & Christianis~~ impleri Pontum, qui non vererentur in sese turpissimè maledicere: eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere Deum. Porrò super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Sciscitanti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: plũbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum videas interrogationes adeuntium, quàm sint prudentes, quámque eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sęuum & irreconciliabile: ídque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellum gerat homo prestigiator, & monstris ac portẽtis amicus, veri inimicissimus, quàm cũ Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quíq; vnus quid in his esset verũ, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagorę erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atq; id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quàm plurimos ea in ciuitate versari. Neq; vnquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Procõsulis respondere, deridiculè profectò discessit, cùm nec ipse quẽadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset cõponere. Nam cum illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vti suillum pedem cum malua præparatum ederet, hũc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (vt iam diximus) draconem ostendebat iis qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponens: caput verò, ne videri posset, abditum in sinu seruabat. Verùm quò magis etiã redderet attonitã multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citráque interpretem edentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonãte, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebantur, id est ipsius voce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirentur. Itaque quod Seueriano redditũ est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait:

Parthis Armeniisque citato Marte subactis,
Romã vrbem repetes, & claras Tybridis vndas:
Vertice serta gerens radiis distincta serenis.

Deinde posteaquã vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenissetque vt vnà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oracullum à monumentis sustulit, atq; aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc:
Ne tibi fœmineis vir amictus vestibus, arcu
Exitium immittat, vitáque ac lumine priuet.

Siquidẽ & hoc interim callidissimè fuerat cõmentus, vt posterioribus substitutitiisque responsis, ea quæ perperam maléque euenissent, sarciret ac mederetur. Sępius enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerẽt: quibus morientibus, alterum oraculum illico paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:
Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóque responsa ferebant, ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinãdi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, pleroſque consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, mei vocem patris auditurus,

Et rursus:

Branchidica accedas adyta, atq; oracula quæras,

Et iterum:

Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidẽ de iis quæ intra patriæ fines vsq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiámque designauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama per-

manauit, ínque ípſam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere ſtuderet, dum hi quidem eò proficiſcuntur ipſi, illi verò mittunt, potiſsimùm ii qui potentia atque authoritate plurimũ in Repub. pollebant: quibus prin ceps qualíque ſignifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honeſtus ac probus, tum cõpluribus in præ liis Romanorum ſpectatę virtutis: ſed qui in iis quę ad Deos pertinent, parum ſanè ſaperet, vt cui prodigioſa quædam de illis eſſent perſuaſa, adeò vt ſicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conſpexiſſet, continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo poſtularet. Hic igitur ſimul atque de oraculo inaudiſſet, parum aberat quin omiſſo quem tenebat exercitu, in Aboni mutum auolarit: alios autem poſt alios eò legabat. Porrò qui mittebãtur, ſeruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referẽtes partim quę viderãt, partim tanquam vidiſſent audiſſéntq;, permulta inſuper accumulantes illis, quò domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaque ſenem infelicem, & in vehementem inſaniam impulerunt. At ille paſsim ad omnes amicos accedẽs, quos habebat cùm plurimos, tum potentiſsimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quos miſerat, accepiſſet, partim quæ ex ſeſe effinxerat. Et ad eum modum iſte compleuit vrbem, concitauítq;, quàm plurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipſi cupiditate flagrare cœperũt vt aliquid ſuis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xeniis aliíſque magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, vti nõ ſolùm renũtiarent oracula, verumetiã Dei laudes canerent, ac portentoſa quædam de oraculo, déque ipſo mentirentur. Excogitarat autẽ ter ſceleſtus ille quiddam neutiquam inſcitum, & ingenioſius quàm vt in vulgarem competat latronem. Etenim reſignatis libellis ac perlectis, ſi quid offendiſſet in iis quę proponebantur, ita ſcriptum, vt cũ periculo ac diſcrimine eius qui ſcripſiſſet, ſi proferretur, cõiunctum videretur, apud ſe detinebat, neq; remittebat, quò videlicet obnoxios ac propemodum ſeruos ob metũ ſibi redderet eos qui miſerant, quum in mentem illis veniret, cuiuſmodi de rebus cõſuluiſſent: Intelligebat autem eſſe conſentaneum, vt qui opibus ac potentia prœcellerẽt, eiuſmodi rogationes eſſent propoſituri. Ab his munera quàm plurima ferebat: quippe qui nõ ignorarent ſeſe intra caſſes eius teneri. Libet autem aliquot ex his reſponſis cõmemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic ſciſcitanti de filio ex vxore priore ſuſcepto, qui iam per ætatem maturus eſſet vt diſciplinis erudiretur, quẽ inſtituendo in literis illi prœceptorem deberet adhibere, ita reſpondit:

Pythagoram, egregiéque canentẽ prælia vatem.

Deinde paucis póſt diebus extincto puero, ipſe quidem hærebat, nec habebat quod incuſantibus reſponderet, oraculo videlicet ita re præſenti confutato. At Rutilianus optimus vltro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipſum portendiſſe Deum, qui iuſſiſſet neminem quidem è viuis adoleſcentulo deligi prœceptorem, ſed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibúſcum credibile eſſet eum iam verſari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, ſi iſtiuſmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rurſum eidem percontanti cuius tandem animam eſſet ſortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nũc es: póſt fax Phœbea futurus:
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic ſeptuagenarius interiit, in inſaniam verſus, haud expectato Dei promiſſo: quanquam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando ~~incunctanter ac palàm~~ reſpondit:

Ducito Alexandro natam Lunáque puellam.

Siquidem iam olim rumorem diſsiparat, filiã quam habebat, è Luna ſibi ſuſceptam fuiſſe. Lunam enim ipſius amore captam fuiſſe, quum dormientem aliquando conſpexiſſet. nam id illi familiare eſt, & formoſos ſomno ſopitos adamare. Porrò Rutilianus vir prudẽtiſsimus, nihil cunctatus, protinus accerſit virginem, nuptias conficit, ſponſus iam ſexagenarius, concumbítque, ſocrum ſuam Lunam ſolidis Hecatombis placans. Iámque ſibi vnus è cælitum numero videbatur. At hic vbi ſemel in Italia rem eſſet aggreſſus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrẽt oracula, dimittebat, prędicẽs ciuitatibus cauendam eſſe peſtilentiam, incendia, terræmotus, ſe certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iámque quum peſtilẽtia increbuiſſet, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouerſum gentiũ prodiderat, vnico carmine compræhenſum:

Intonſus nubem peſtis depellit Apollo.

Atque hunc verſiculum videre erat paſsim pro foribus deſcriptum, tanquam aduerſus peſtilentiã remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuerſam in partem euẽnit, propterea quòd fortuna quadam ſic accidit, vt eæ domus quibus hic verſus eſſet inſcriptus, potiſsimùm deſolarentur. Neque verò me putes illud dicere, carmẽ in cauſa fuiſſe vt interirent, verùm caſu quodãm ad hunc modum accidit. Et haud ſcio an plerique freti carmine, negligẽtius ac ſecurius vixerint, nihil aduerſum peſtem præter oraculum adhibentes: perinde quaſi ſyllabas pro ſeſe pugnantes haberent, & intonſum Apollinem telis peſtem propellentẽ. Exploratores item ex ſua conſuratione quàm plurimos Romæ conſtituerat, qui ſibi qua quiſque mẽte eſſet, indicarẽt: ac priuſquam oraculum adiiſſent, illi ſignificarent quídnam eſſent percontaturi, quídque potiſsimum cupere viderentur: vt etiam priuſquam adueniſſent ii qui mittebantur, ille iam ad reſpondendum inſtructus ac paratus eſſet. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduerſus Italicas vrbes præſtruxerat. Nam præter hæc & initiationes quaſdam inſtituerat, tædarum per manus tradẽdarum geſtationes, & ſacrorum ceremonias, quæ quidem tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidem die Athenienſium ritu denuntiatio fiebat huiuſmodi: Si quis ~~impius, aut Chriſtianus, aut Epicureus~~ myſteriorum explorator acceſsit, diſcedat. Cæterùm qui Deo credunt & parent, ſacris feliciter initientur. Sub hæc protinus exigebantur illo præeunte, dicentéq;: ~~Foras~~ pellantur Chriſtiani. Tum multitudo

titudo acclamabat vniuersa: Foras pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deíque exortus. Porrò tertio die Podalirii cum Alexãdri matre coniugium agebatur. Dadis autẽ is appellabatur, ídq; ex re, propterea quòd faces quædam incenderẽtur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At verò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexãder, cùm hic dormiẽs scilicet in medio iaceret: descenderet autẽ in eum è tecti fastigio, tanquam è cælo, Lunæ vicẽ agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdã è Cæsareæ domus præfectis vxor, quæ nimirum vt amabat Alexandrum, ita vicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebãtur, tum oscula, ídque in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tædæ, forsan nonnihil & eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulopost rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem bene canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allii nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti coniicio, inaurata circũdata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorũ numero qui delipiẽter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, vtrum Pythagoræ animum posideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrũ retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritúrque oritúrque vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus:
Hunc pater auxilio misit iustíque piíque.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet Iouiali fulmine tactus.

Porrò cùm cũctis aliis denũtiaret vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent qui Deo dicarentur, eiúsque laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos, nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formáque eximios. Quibus inclusis perinde vt emptitiis ad libidinẽ abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legem quoque cõdiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore cõplecteretur, néve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat obsculandam porrigens, solis ætate formáque floridis osculum dabat: atque his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum vecordibus ac stupidis mortalibus illudẽs, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim cõstuprans vxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctísque optandum videbatur, si cuius vxorem vel aspexisset modó. Porrò si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat, quicquid esset bonarum felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atque eæ non paucæ, quæ sese etiam peperisse ex illo iactarẽt: quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis, viri cuiusdã Tianei, cuius sapientiam ex his, quę scíscitatus est, coniicias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis descriptum literis Tii, in ipsis Sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon, quísnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Nũ alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atq; oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meáque præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphísque redduntur, vtrum ab authore proficíscuntur Apolline, an vana sunt quę illic eduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris. nefas enim. Cæterùm ego quis tandem post hãc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiẽs, ac vates non inferior Alexandro. Atque hęc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine compræhensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido, nanq; huic fatũ instat acerbum.

Mirum etenim in modum metuebat Epicurũ, sicuti superius dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque impostoris hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis quempiam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimen adduxerat. Siquidem adiẽs ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius qui tum Alexãdriæ erudiebatur, occidissent: atqui viuit adolescens, incolumísque reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestiis traditi perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cum adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiam nauigaret. Itaq; dum diutius abesset, infelices illi eius ministri rati videlicet vel in Nilo nauigãtem interisse puerum, vel à latronibus (nam id tẽporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum, renuntiantes quemadmodũ è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hęc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferẽs opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellãdos. Dúmq; illi iam lapidare cœpissent, Demostratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit, alioqui lapidibus obruẽdum, ídque iure optimo. Quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorum ordinem iis qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet)

præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiã illorum ex adyto respondisset, in malã rem: huiusmodi hominem neque tecto quispiam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi solũ aliud alio vertendum, tanquam impio, deorúmque contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter vnũ etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectẽtem, medium in forum deportauit, ac lignis ficulnis exussit, tanquam authorem ipsum exureret scilicet: ac cinerẽ abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille quantum adferret is liber cõmoditatum iis qui in eo legendo versarentur, quantámque illis quietem, tranquillitatem, libertatémque pareret, propterea quòd à pauoribus, spectris, ac prodigiis liberaret: tum spes inanes atq; immodicas adimeret cupiditates, mẽtem sanam ac veritatem insereret, planè lustraret animũ, nõ tæda quidem, aut squilla, aut aliis id genus nugamentis: imò recta ratione, vero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi, vnum inter omnia multò impudentissimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset, ínque aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuuante, atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cũ Marcomãnis & Quadis cõserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuii turgentis ab imbribus Istri
Immisisse, duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitas: tum quãtum alit Indicus aër
Florũ atq; herbarũ bene olẽtũ: móxq; futura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille præscripserat, leones quidem simul atq; in hostium regionem enatassent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages est consequuta, viginti fermè millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quũ parũ abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicã illã responsionem, Crœsóque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicẽs Deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse vtrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandẽ quum plurimi iam eam in vrbem cõfluerent, premeretúrq; Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque sufficeret suppeditandis iis quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnũ appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt aiebat ipse, deinde tãquã in somnio diuinitus edoctus respondebat: nihil certi tamẽ, sed ambiguè plerunq;, ac cõfusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratius atque obseruantius obsignatos. Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum, quicquid temerè in mentem venisset, subscribebat: ratus & hoc ipsum oraculis conuenire. Erant autẽ ad id nonnulli constituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab iis qui eiusmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicárentque: atque hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretum quisque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque consuleret quisquam, neque missus esset aliquis, imò quum ne esset quidem huiusmodi quippiam: tamen oraculum edebat, vti stultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuam qui tectus in ędibus, ac te
Clam prorsum, vxorẽ vultúq; oculísq; decoram
Stuprat adulterio, seruorum ex agmine primus,
Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens.
Eius enim florem libasti. hoc dedecus ille
Nunc tibi compensans, cũ cõiuge dormit herili.
Quin iidem tibi iam pridem lethale venenum
(Vt neq; quæ faciãt, possis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tectè furtímque pararunt.
Inueníesque tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita. porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principiò non commoueretur, vbi nominatim & authores & loca palàm audisset designari? Verùm illico despuisset, simul atque cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quòd videlicet interim per otium posset & soluere turò libellos, & nanciscí qui cũcta possent interpretari. quod genus erat & illud Scythæ cuiusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc,
relinquet lucem.

Aliàs rursum quum nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmẽ eloquutus est: Redito vnde venisti. siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexãder: quum libellos palàm atque accuratè obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quũ diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idque alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi sciscitanti ei dictum esset, vtrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficiscí, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne sulcaueris vndas.

Multa id genus aduersus illũ sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus, missis drachmis

Nocturna oracula.

chmis item octo: præterea quod fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo milit oracula, sed quæ neque cælũ (quod aiunt) neque terram attingerent, verũ absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, præterea quòd Rutilianũ à matrimonio conatus essem auertere, suasissémque ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibíque acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcóque cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum [illegible] esse sensisset, méque Lucianum esse illum [illegible] quisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatum, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vsque deducerent) accersit illico, sanè quàm comiter, multáque cum humanitate. Ego quum aduenissem, complures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere cõsueuerat. Ego admotus perinde atque osculum daturus, acri morsu corripio, ita vt parum abfuerit quò minus illi manum mancam reddiderim. Itaque qui præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidoquàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitúsque est se facilè me placidum redditurum, declaraturúmque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentque, sibi redderet amicos. Móxque ablegatis omnibus, mecum expostulauit, negans se clam esse quæ suasissem Rutiliano: Ecquid me læsisset vt ista in sese facerem, quum possem illius opera apud illum magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem commoditatémque libenter accipio, perpendens nimirum quo forem in periculo constitutus. paulóque pòst prodibã iam illi factus amicus. Ea res profectò iis qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xeniis ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aucherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, viderémque gubernatorem lacrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is, qui lacrymabatur, effecit ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, vti vides, sexaginta, quum antehac piè atque inculpatè vixerim, haudquaquam velim in hac tam grandi ætate, præsertim quum vxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare, indicans videlicet, cuius rei gratia nos suscepisset, quæque sibi mandasset Alexander. Expositis autem nobis in Aegialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. ibi fortè nactus præternauigãtes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniã proficiscentes, deportandi vectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cum exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi commodos facilesque præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnémq; (quod aiunt) mouebam funem, quò hominem vlciscerer, quẽ iam tum ante mihi structas insidias oderam, próque summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iámque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontóque præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans vti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, méque repressi, non in tempore rem aggressurus, cum iudicem haberẽ ad eum modum affectum. Sed quid? an non & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano postulare vt Aboni murus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? vtque nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia aui Aesculapii, ac falcem illam Perſei, vnde maternum ducebat genus, teneret? Porrò cum esset de sese vaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, vt annos viueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interiit, videlicet (vti conueniebat Podalirii filio) pede ad inguen vsque putrefacto, & vermibus scatens. Quo tẽpore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei constitueretur: neque non certamina quædam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, vt is pronuntiaret quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticáque corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat, neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi authoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc & amice ex plurimis pauca, quò degustamentũ homi-

Mors Alexandri.

Conclusio & dedicatio operis.

nis præberem, ſcribenda putaui, cum vti tibi gratificarer, homini familiari atque amico, quemq; ego vnum omnium maximè ſuſpicio, idq; pluribus nominibus, vel propter ſapientiam ſingularem, vel ob amorem veri, vel ob morum manſuetudinẽ ac moderationem, vel ob vitæ tranquillitatem, poſtremò comitatem atq; humanitatem erga hos quibuſcum viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlciſcerer, virum verè ſacrũ, ingenióque ~~diuino~~, quique ſolus quæ verè ſunt honeſta, & nouerit & tradiderit, quique ſolus extiterit qui liberos reddere ſolitus ſit eos qui ſecum haberent conſuetudinem. Denique arbitror fore, vt iis qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horũ qui & rectè ſentiunt, confirmat ac ſtabilit.

DE SALTATIONE,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Defendit hac oratione ſaltandi artem Lucianus contra Cratonem quendam, à quo ſtudium eius rei reprehendebatur vt effœminatum ac molle, ac viro præſertim philoſopho indignum. Colligit autẽ honeſtatem ac dignitatem artis primùm ab antiquitate, multis ac variis exemplis oſtendens quantum in vſu ſaltandi ſtudium veteribus fuerit, & quantopere eo omnes propè gentes tam inde ab initio delectatæ ſint, quibus item laudibus eam artem cum poetæ tum alij quidè celebrarint, confutata interim tragœdiæ comœdiæq; præſtantia, quarum certamina atque actiones Crato ſaltationibus ante poſuerat. Deinde & præſtantiã artis à difficultate commendat, docens multarum ac variarũ rerum peritum, multiſque tum ingenij tum corporis dotibus ſaltatorem præditũ eſſe oportere. Inter quæ & effectũ ac vim artis proſequitur, docens nõ oblectare tantùm eam, verùm & corporis agilitatem quandam decentem atque vtilẽ inde comparari, robúrque & vires augeri. Deinde & animi quandam ſapietiam ac mores hominum formari. Idque exemplis tum philoſophorũ tum barbarorũ quorundam amplificat. Poſtremò & vitia ſaltatorum aliquot recenſet, & præcipuè quantũ noceat, aut aliàs, iſta vel in primis in hac arte Cacozelia, ſeu nimia affectatio, exẽplis docet, quæ res & ipſa ad difficultatem artis confirmandam pertinet. Exordiũ ab occaſione ſumitur: à quo mox Cratonis reprehẽſo ſequitur, qui ſtudiũ huius rei in Luciano reprehendit, à perſonæ qualitate, & modo rei, addita etiã amplificatione quadam à collatione, quam antequam ad rem accedit, Lucianus ab inæqualitate refutat, ipſumque Cratone indignè & abſurdè facere oſtendit, qui rem nec viſam, nec cognitam, temerè reprehendat. Atque ita ad argumentum, illo auſcultandi operam pollicente, deſcendit.

LVCIANVS.

POSTEAQVAM tu Craton iam olim acerba quadã accuſatione adornata, ac diu multúmque meditata, in ius vocaſti cũ ſaltationes, tũ ipſum ſaltãdi artificium, inſuper autẽ & nos reos feciſti tali gaudentes ſpectaculo, quaſi in re friuola & muliebri multum po-

namus operæ, audi obſecro quantum à recto aberraris, tum quemadmodum deceptus per imprudentiam, rem omnium in mortalium vita optimam innocenter accuſaris. Et equidem venia tibi habenda eſt, ſi ſtatim ſub initium aſperæ vitæ temet aſſueſcens, & tantùm quod durum fuerat, bonum exiſtimans, rerum ductus imperitia, iſta accuſatione digna cenſueris. CRA. Cùm vir ſies, ô optime, & maximè diſciplinis liberalibus innutritus, necnõ in Philoſophiæ ſtudiis mediocriter verſatus, poſthabeas autem ô Luciane rerum optimarum exercitium, & priſcorum illorum conuictum, cæterùm ſedere ſuſtineas in theatro omnium poſticas ſannas excipiens, & hominem effœminatum ſpectans mollibus veſtimẽtis indutũ, ac cantilenis laſciuis & turpibus perſtrepẽtem, tũ priſci ſeculi mulierculas amatorias imitantem, nempe libidinoſiſsimas Phædras & Parthenopes, & Rhodopas, & hæc omnia cum pulſationibus, & laſciuis & obſcœnis carminibus, & pedum ſtrepitu: hæc inquam res eſt perquam ridicula, & quæ hominem ingenuum, qualem te eſſe conſpicio, minimè deceat. Quare ego cum certior factus eſſem huic tam turpi te incumbere ſpectaculo, non tantùm me tui puduit, ſed vehementer etiam diſcruciatus ſum animo, ſi Platonis & Chryſippi & Ariſtotelis oblitus, ſederes nõ diſſimilia cum iis paſſus, quorum aures penna leuiter perfricantur, maximè verò aliis innumeris diſciplinis exiſtentibus & ſpectaculis grauibus & ſeriis, ſi quis omnino choraules exigat, ac citharœdos artificioſè canentes requirat. Cum primis verò cum grauem aliquam ſpectando tragœdiam, aut plenam hilaritatis comœdiam, non minorem voluptatem capere poſsis, de quarum palmario certamina quoque poëtis proponi ſolent. Multa itaque & accurata, ô generoſe, defenſione apud eruditos tibi opus erit, ſi nolis per omnia videri excidiſſe, & è bonorum grege exactus eſſe. Atque iſtud mihi optimum factu videtur, vt his omnibus conſtanti negatione medearis, neque ſub initium fatearis aliquid tale te flagitioſe deliquiſſe. In reliquum verò caue, ne nobis ignorantibus ex viro quẽ olim egiſti, in Lyden quampiam aut Baccham amiſſa priſtina facie tranſmuteris. Qua in re non tibi ſolùm, ſed & nobis culpa imputanda foret, ſi non Vlyſsis in morem à Loto deguſtata abſtractum, ad conſueta literarum & Philoſophiæ commercia & ſtudia te reduceremus, priuſquam omnino deceptus à Sirenibus in theatro excubantibus occuperis. Iam illæ ſolis inſidiantur auribus, eámque ob rem haſce naui gio prætereuntibus cera opus eſt. Cæterùm tu & ab oculis videre prorſus illarum pręſtigiis eſſe ſubactus. LVC. Papa ô Craton! quàm verò robuſtũ in nos canem ſolutis loris concitaſti! Niſi quòd exemplum ſumptum à Lotophagis, & comparationem tractam à Sirenibus, parum ſcitè, atque adeò ineptiſsimè mihi induxiſſe videris ad ea quæ mihi acciderunt. Etenim iis qui Lotum deguſtauerant, ac Sirenas cantillantes audierant, exitio fuit manducationis & auditionis prolubium. Mihi verò præterquam quòd voluptatem ſpectando cepi mirificam & iucundiſsimam, etiam finis peruenuſtè cecidit. Neque enim in obliuionem rerum domeſticarum, aut negotiorum præſentium

sentium incognitionē delapsus sum, sed si mihi ingenuè veritas fatenda est, longè sapiētia excultior, ac in rebus humanis multò solertior atq; prouidentior ex theatro regressus sum. Magis autem illud Homeri in præsentia adducere perpulchrum esse existimo, quòd is cui illud visum sit spectaculum, Multorum gnarus simul oblectatus abiuit. CRAT. O Dii immortales, Luciane, qualia pateris, quem istorum ne pudeat quidem, sed iactanter etiam laudi tibi ducere videris? Igitur quod hac in re grauissimum est, nullam spem curationis aut remedii nobis ostendisti, qui laudibus efferre audeas tam execranda & turpia. LVC. Agè hoc mihi responde Craton: illud de saltatione, tum ea quæ fieri in theatro consueuerunt, corámne tibi visa sunt, vt ea ita crebrò probrosis dictis insecteris: aut an potius spectaculi prorsus expers atque ignarus, nihilo secus tamen illud vt turpe atque execrandum (vt ais) existimas? Quòd si enim aliquando ea præsens vidisti, iam nobis & tu hac stulta spectandi curiositate paria feceris. Sin non, vide ne parum modesta & nimis temeraria tua videatur esse insectatio, ea in crimen vocans, de quibus nihil habes comperti. CRA. Ergo hoc mihi adhuc supererat, vt in tam profunda barba & cano capite sederem inter mulierculas, & insanientes illos spectatores, applaudens & prœconiis ineptissimis acclamans homuncioni cuipiam perdito, nulla necessitate lacrymas profundenti? LVC. Est equidem hoc tibi ignoscendum ô Craton: illud tamen pro certo exploratū habeo, si meis monitis morem gerens, tantum tempusculi spectandis saltationibus impertires, quantum vel periculo faciēdo sufficeret, nihil tibi posthac rebus omnibus fore prius aut antiquius, quàm vt loco commodo occupato, seruire queas spectaculis, vnde exactè & videre, & clarè audire possis omnia. CRAT. Nunquam ego forma fiam amabilis, si quid tale vnquam prudens ac sciens fecero, semper autem membris hirsutis, & barba incōpta atque horrida, vt me nunc tui ex animo miseret, omnibus modis insanientis. LVC. Vis ergo, ô amice, omissis blasphemiis atque conuiciis, arrectis auribus attētè mihi dare operam nonnihil super saltatione, eiúsque virtutibus differenti, tum quemadmodum non solùm oblectamento sit spectantibus, verumetiam emolumento, tum quantis de rebus hominum animos commodè admoneat & erudiat: præterea quēadmodum spectantium mentes aptè componat, pulcherrimis exercēs spectaculis, ac optimis præceptis imbuens: ad hæc communem quandam corporis & animę pulchritudinem ostendens? Etenim quæ illi accedunt à Musica & modulationibus, hæc inquā omnia facere, non dedecori aut vituperio, sed illi potius laudi tribuenda sunt. CRAT. Quanquam mihi in præsentia otium non est insanientem hominem auscultandi, suum ipsius morbum laudibus efferentem, attamen si nugis & inanibus fabularum cōmentis me opplere tibi cōsultum factu visum est, paratus sum in hoc tibi officioſè inseruire, & aures præbere, vel sine cera, inutilia verba obaudire valēs. Quare compressa voce hanc tibi operam dabo. Dic verò quodcūque animo tuo libitum fuerit, quasi nemine auscultante. LVC. Euge ô Craton, isthuc ipsum omnium maximè mihi egēti in optatis fuit. Paulò enim pòst ipsa re comperies num nugæ tibi censendæ sint quæ in medium producturus sum. Ac principiò quidem illud planissimè ignorare videre, quàm nō nouitium inuentum sit saltatio, neque heri aut nuper natum & incœptum, puta apud maiores nostros, aut illorum: sed qui super saltationis ortu quàm verissima perscrutati sunt, affirmant illam vnà cum mundi ac omnium rerum generatione natam esse, & cū Amore Deo illo vetustissimo in lucem prodiisse. Etenim ipsa syderum chorea, & errantium cum non errantibus coniunctio, eorundémque modulata atq; cōcinna participatio, & illa bella, tum pulchrè instituta harmonia, primogenitæ saltationis argumēta fuere, & indicia certissima. Ea verò tēporis progressu subinde incrementis aucta maioribus, neque non additiones melioris inuenti sortita non modicas, summo nūc absoluta videtur esse fastigio, ac res esse omnifariā varia, & omnibus modis cōcinna & congruens, tum bonum multiplicis ornatus & scientiæ. Hoc verò saltandi artificio aiunt Rheam potissimùm oblectatam, in Phrygia quidem Corybantas, in Crēta autem Curetas saltare iussisse. Neque verò modicum cepit ex illorum arte compendium. Quippe circunsaltantes Iouem illi seruarunt incolumē, ita vt Iupiter nō grauatè fateatur salutis contributę præmia se illis debere, per illorum saltationem patrios dentes effugiens. Porrò autem hæc saltatio ab armatis desaltabatur, gladios ad scuta collidentibus, ac bellicum quiddam & attonitum saltantibus. Mox verò inter Cretēses vt quisque maximè nobilitate præcellebat, summo studio hanc rem exercentes, præstantissimi saltatores reddebātur, non tantùm homines priuati, & humili loco orti, sed nobiliores quoq;, & regii sanguinis, & primates in populo. Homerus quoque Merionem non sugillare, verùm pulcherrimo laudis testimonio ornare volens, saltatorem nominauit. Itaque in tantum claritudinis & notitiæ ob saltādi peritiam apud omnes venerat, vt hæc non Græci solum de illo comperta tenerent, sed & Troianis hostibus non ignota forent. Videbant enim, vt mea est opinio, eius in bellando agilitatem, & concinnum membrorum motum, quæ ex saltatione in vsum conuersa peculiariter possidebat. Versiculi Homeri ad hunc loquuntur modum:

Te citò Merione, quanuis saltare peritum Iliad. v.
Strauissem in dura confossum cuspide pugna.

Tametsi eundem non strauerat: vt enim in saltando semet magno studio exercuerat, sic facilè, vt opinor, effugiebat iacula in eum contorta atq; emissa. Iam quanquā & alios complures ex heroibus enumerare possim eo ipso saltandi studio diligentissimè exercitatos, quíq; ex hac ipsa re artem fecerint: sufficere tamen suspicor vno à me producto Neoptolemo Achillis filio, qui vsqueadeò hoc præcelluit artificio, vt cum speciē quoq; saltandi pulcherrimam sibi adiecisset, Pyrrhichii nomen ab illo acceperit. Achilles quoq; ipse his de filio suo inauditis, maiori gaudio suffusus est, vt ego existimo, quā propter eius formæ præstātiā, & membrorū robur insuperabile. Atqui interea semper Ilion fuit inexpugnabile, donec illius saltatione captum concideret, & direptum solo æquaretur. Lacedæmonii quoque, qui Græcorū præstantissimi esse censebantur, cum

Neoptolemus.

cum à Castore & Polluce Caryatissare perdidicissent, quę saltationis species à Caryis vrbe Laconię ducta erat, omnia cũ carminibus facere soliti sunt, adeò vt ad tibiarum quoque modulos & rhythmũ, & moderatum pedis ingressum, præsertim committere illi genti moris fuerit. Ac primùm quidem conserendarum manuum signũ Lacedæmoniis tibia dari solitum est: próinde de omnibus quoque reportant victoriam, musica & modulorum concinnitate illos ducente. Videres itaque illorum ephebos nihilo minore cura saltationi, quàm armis exercendis dare operam. Vbi enim iam summis colluctati sunt digitis, ac mutuis ictibus semet ceciderũt, quieścũt parumper, & omne illorum certamẽ in saltationem solutum conuertitur. Quorum in medio tibicen locatus est, tibiam incinens, ac pedibus instrepens. Cæterùm illi per ordinem alter alterum sequentes, omnigenas figuras corporis agilitate exprimunt ad rhythmum ingrediẽtes, alias quidem bellicas, alias verò saltatorias, quę Baccho & Veneri gratæ sunt. Quinetiam cantus quẽ inter saltandũ modulãtur, Veneris & Cupidinum cognomẽto nobilitatus est, quasi vnà cũ Venere & Cupidinibus cõmuni choreæ saltationi indulgerent. Et altera quidem cantilena (duæ enim canuntur) rationem quoque & præcepta saltandi in se complectitur. Procul, aiunt, ò pueri, promouete pedem, & saltate perfectius. Non disparia faciunt quibus Hormum saltare curæ est. Hormus autem genus saltationis est adolescentibus virginibúsque cõmune, alternatim ad choream dispositis, vt planè hormum, hoc est segmentum referant. Solet autem adolescens chorum ducere more iuuenili saltans, quo postea in adoriendis hostibus vsurus sit. Sequebatur hunc puella modestia quadam cõspicua, quæ fœmineum saltum decenter admodum peragebat: vt hormũ ex temperantia & fortitudine compositum rectè dicere possimus. Cæterùm quæ Homerus super Ariadne in clypeo memoriæ prodidit, déq; choro quem illi Dædalus instituerat, ea, vt iam olim tibi lecta, præteribo silentio. Præterea duos illos saltatores, quos eodem in loco Poëta Cybesteteras vocat chorum ducentes. Rursus quę in clypeo memorat, In medióque duos iuuenes agitare choreas Cernere erat, tanquam rem omnium pulcherrimam saltationem Vulcanus clypeo addidisset. Etenim Phæacas saltatione, vt par erat, vehementer fuisse oblectatos, mirũ videri non debet, cùm tantis affluerent deliciis, ac in omni rerum abundantia & fortunæ indulgentia victitarent. Quare Homerus Vlyssem ex omnibus quæ visenda apud Phæacas conspexerat, hoc cum primis admirantem testatur, agiléque pedum motiones spectantem. Iam in Thessalia eoúsque progressum est saltationis exercitium, vt populi præsides, & antesignanos illorum, præsaltatores vocare non dubitarint. Cui rei etiamnum statuarum inscriptiones & tituli suo suffragantur testimonio, quas iis qui in bello optimam nauassent operam, erexerunt. Præsulit, inquit, præsaltatorem ciuitas. Et iterum, Eilationi posuit hãc imaginẽ populus, propterea quòd pugnam probè desaltarit. Mitto illud, apud veteres nullas vnquam fuisse celebratas festiuitates aut ceremonias citra saltationẽ, quippe quas ab Orpheo & Musæo optimis tũc saltatoribus cõstitutas fuisse satis certè constat, qui & hoc, vt cætera omnia, vt honestissimum quiddam legibus sanxisse videntur, initiari cũ rhythmo & saltatione. Quòd autẽ hoc ita se habeat, reticenda erant orgia, propter profanos nondum initiatos. Illud autem omnes audiunt, quòd ii qui linguæ vitio atque incontinẽtia mysteria prodidissent, plerique eos desaltasse dictitarent. Porrò autem in Delo nulla sacra peragebãtur, quibus saltatio non fuisset adhibita, sed & cum illa & cum musica cuncta persoluebantur. Ingressi verò puerorum chori, tibia & cithara præcinentibus saltabant, quos subsecuti optimi facto delectu choreis excipiebant. Itaque & cantilenas illiusmodi choris cõscriptas hyporchemata nominare consueuerũt, talibúsque lyra impleta fuerat. Quid verò Græcorum gentes tibi commemorem, cum Indi quoque posteaquam mane è strato surrexerint, Solem precibus venerati fuerint, non quemadmodũ nos deos culata manu perfectam precationẽ esse arbitramur, verùm illi ad orientem conuersi, saltatione Solem consalutant, sed cum silentio seipsos conformãtes, Dei choream imitari atque effingere conantur? Et hæc Indorum est precatio, & chori, & sacrificium. Duabus verò vicibus ad hunc modum Deum placare solent, nẽpe mane, & vesperi. Atenim Aethiopes non alia quàm saltandi ratione illatis iam signis bellum ingrediuntur, nec quisquã Aethiopum vel sagittam excussam emitteret aut ulsam à capite (hoc enim vice pharetræ vtuntur, radiorum instar tela capiti circumponentes) nisi prius saltauerit, & saltatione hosti terrorem incusserit. Consentaneũ verò esse opinor, posteaquam totam Indiam & Aethiopiam peragrauimus, vt in vicinam Aegyptum oratione diuertamus. Etenim vetus illa fabula Proteũ Aegyptium nihil aliud quàm saltatorem fuisse eximium, mihi planè confirmare videtur, hominem effingendi imitandíque peritum, quíque semet in varias rerum facies demutare & transformare potuerit, vt modò in aquas tenues dilapsus abiret imitando, modò ignis celeritatem & vehementiam agilitate corporis, mox leonis immanitatem, ac pardalis impetum, deinde arboris motũ flexibilẽ, postremò in summa quicquid collibuisset, exprimeret. Cęterùm fabula eas Protei proprietates ad inusitatiorem opinionem detorquens, eam eius naturam fuisse commenta est, quasi ea ipsa quoq; fieret, quęcunque saltandi artificio imitaretur. Qua facultate & eos qui hodie saltationibus nauant operam, præditos esse animaduertimus, videásque illos eodem tempore diuersissimis modis immutari, ac planè ipsius Protei esse æmulos. Et si quid coniectura assequendum est, & Empusam suspicor (quæ & ipsa in varias rerum facies semet transfundere dicta est) non aliam quàm saltatricem fuisse, fabularum iuuolucro significare voluisse homines. Ad hæc iustum esse opinor, ne Romanorum quidem saltationem præterire tacitam, quam nobilissimi quique illorum, quos vocant Salios (est autem nomen sacerdotii) Marti Deo bellicosissimo saltant gratissimè, & religiosissimé. Neque verò Bithynicæ fabulæ commentum ab Italorum instituto abhorret admodum, perhibentium Priapum Deum bellicosum, vnum, vt opinor, ex Titanibus aut Idęis Dactylis, illud opus factum, rebus militaribus instituend

Laconũ saltatio.

Hormus quid.

Hyporchemata.

Indorũ saltatio.

Aethiopũ.

Aegyptiorum.

Empusæ.

Saliorum apud Ro. saltatio.

Priapi.

instituendum fuisse, quem Mars à Iunone offerentè acceptum adhuc puerũ, durum porrò, & rudem, & supra modum virilem, non prius amorum peritum reddidit, quàm perfectum eundem saltatorem effecisset. Quamobrẽ & merces illi à Iunone destinata est, vt ab illo semper decimam partem spoliorum in bello partorum reciperet. Vt autem Dionysiaca & Bacchica tibi expediam, opinor te nõ expectaturum vt audias, cuius tota actio nihil aliud quàm saltationem complectitur. Cum itaque tria sint celeberrimarum saltationum genera, Cordacis & Sicinnidis & Emmeliæ, Bacchi ministri Satyri his à se ipsis inuentis, de se cuique nomen indiderunt: & hac saltandi arte vtens Bacchus, Tyrrhenos & Indos & Lydos deuictos subiugauit, ac gentes adeò bellicosas ipsis saltem thyrsis defaltauit. Quocirca, ô admirande, vide ne parum pium aut religiosum sit, in crimen vocare exercitium adeò diuinum & mysticum, & cui colẽdo tanti Dii natarint operã, quódque in illorum honorẽ & cultum toties peragitur, insuper quod tantum oblectamentum simul atque institutionem adeò vtilem exhibere solet. Illud ego demiror, non ignorans Homeri atque Hesiodi te amatorem esse maximum (iterum enim ad poetas me conferam) qua fronte illis contradicere audeas, præ omnibus saltationem summè laudantibus. Siquidem Homerus cum res mortalium longè iucundissimas iuxtà ac elegantissimas vno quasi fasce cõiunctim efferret, nempe somnum, amorem, cantum, atque saltationem: hanc tamen solam præclaro nobilitauit encomio, inculpata eadẽ nominata, asscribens per Iouem cantui dulcedinem, quæ vtraq; saltandi artificio adesse videmus, & dulces modulos, & saltationem inculpatam, quam vituperare cogitas. Rursus alia in parte suæ poëseos ita inquit:

Iuppiter hunc belli reddit virtute potentem,
At leuibus membris alium saltare peritum:
Est quem dulcisona sustollit voce canendi.

Suauis profectò est vocum modulatio, quæ saltationi adiuncta est, ac munus quod à diis immortalibus præstari potuit longè pulcherrimum. Ac mihi apparet Homerus omnes res mortalium in duo tantùm diuisisse, nempe in bellum, & pacem: cæterùm rebus bellicis tantùm hæc tanquam præstantissima studia pacis opposuisse. At verò Heliodus, qui non ab alio percensente hoc auditu percepit, sed ipse statim sub auroræ exortum Musas saltantes viderit, in carminis sui initio de illis hoc summum & elegantissimum referre non est veritus encomium, nimirum eas circa fontem floridũ mollibus saltare pedibus, iuxta patris aram agentes tripudium. At tu, ô generose, tantùm non cum Diis ipsis pugnans, saltationem conscindis contumeliosis conuiciis. Cæterùm ipse Socrates, vir omnium sapientissimus, si Pythio hoc illum testimonio cohonestãti fides habenda est, nõ tantùm saltationem laudibus extulit, sed illam quoq; discere nõ erubuit, aut grauatus est, plurimum tribuens venustæ concinnitati & elegantiæ, tum apto motui, neque non mouentis afformationi. Nec veritus est iam natu grãdior saltationem inter serias habere disciplinas: videbatúrque non parũ huic rei perdiscendę impensurus operæ, quem leuiora ac viliora perdiscere nõ piguit: sed tibicinarum quoq; scholas frequentare solebat, neq; à meretrice muliere Aspasia quiddã audire dedignatus est. Atqui ille artem non ita pridẽ natam vidit, necdum tanta elegantia & pulchritudinis accessione auctam & elatam. Qui si nunc eos, quorũ opera in summum vsque fastigiũ euecta est, spectaret, sat scio illũ omnibus reliquis posthabitis, hisce tantùm spectaculis operã daturũ, neq; pueros quicquã perinde atq; saltationem docturũ. Videris autẽ mihi laudans Comœdiam atq; Tragœdiam, oblitus esse, in vtraq; illarum propriũ quoddam saltationis genus exerceri, ac tragicũ quidẽ esse Emmeliã, comicam verò esse Cordaca. Nonnunquã vsurpari & tertiã, nempe Sicinnidem. Postea verò quàm in principio saltationi tragœdiam & comœdiam, tibicinasq; & citharã anteferre non dubitaris, tanquã ista in certamen veniant, atq; per hoc grauia dicenda sint, agè vicissim ista singulatim excutiamus, tibias autem & citharam relinquamus. Etenim & istæ saltationis partes sunt ducẽdis choreis subseruiẽtes. Porrò ait tem ipsam tragœdiam primùm ab habitu contẽplemur, cuiusmodi sit, quàm turpe & minimè iucũdum spectaculũ, homo longitudine deformi atq; incõposita exornatus, altis calceamentis ingrediens, caput larua minaci obductũ habens, tũ peraplo ore hiãte, quasi spectatores esset deuoraturus. Mitto adscititia pectora, & vẽtres factitios, adiunctam & arte cõpositã corporis crassitudinẽ, ne lõgitudine discors cõpositio in tenui corpusculo magis repræhẽdẽda veniat. Deinde indecora histrionis vociferatio, iam se ipsum inclamãtis, iam verberãtis, aliquando etiã iambicos versiculos cantillantis, &, quod turpissimum est, grauissimas calamitates modulãtis, ac sola voce semetipsum repræhendendum exhibentis. Quippe alia priscorum poetarum industria inuenta sunt. Et quãdiu quis Andromachen agit, aut Hecubã, tolerabilis est cõcio: vbi verò ipse Hercules carmine lugubri in scenã ingressus est, sui oblitus, neq; leoninam, neq; clauam, quæ præponitur, veneratur, adeò vt sanæ mẽtis homo quispiã iure optimo talẽ actionem solœcismũ vitiosum posit repræhẽdere. Iam quod cũ primis quoq; in saltatione damnasti, viros histriones mulierũ mores imitari, hoc equidẽ cõmune quoq; est & tragœdiæ & comœdiæ vitiũ. Etenim in vtraque plures introducuntur mulieres quàm viri. Quinetiam Comœdia partẽ personarũ omniũ maximè ridiculam, & oblectationis plenam huic tribuit, videlicet lampadum & tibicinarum & coquorũ personas. Sedenim saltatiõis habitus quã decens sit & modestus, quorsum attinet dicere, cùm cæcis quoq; ista sint perspicua? Larua ipsa pulcherrima, & subiectæ fabulæ respõdẽs, nõ immane hiat, vt illæ, sed saltationi per omnia conuenit. Habet enim permultos sub illa vociferantes. Olim verò ipsi quoq; saltatores canebãt, & vnà saltabãt. Deinde animaduertẽtes cõtinuo motu grauari anhelitũ, & per hunc turbari cantilenã, visum est factu longè consultius, vt alii saltantibus succinerent. Porrò autem argumenta vtrisq; cõmunia sunt, neque vlla in re à tragicis distinctim separata sunt saltatoria, quàm quòd multipliciori varietate exornata sunt illa, maiorísque studio perdiscenda, atque infinitas mutationes habentia. Quòd autẽ saltationum nulla sunt certamina, hanc ego causam esse, opinor quòd certaminũ authoribus res maior & grauior visa sit esse

Saltationũ genera tria.

Tragici habitus deformitas.

esse saltatio, quàm vt de ea exactè pronuntiari possit. Vt pręteream ciuitatem in Italia Chalcidici generis præstantissimam, & hanc quemadmodum ornamentum aliquod certamini, quod apud ipsos decertandum præponitur, adiecisse. Iam verò super iis respondere tibi stat sententia, quæ oratione mihi omissa sunt, quę non pauca esse video, ne quâ ignorantiæ aut imperitiæ opinionẽ apud te incurrã. Neque mihi obscurum est, complures ante nos de saltatione libellos conscripsisse, ac omnẽ suam in scribendo operam & industriam in hoc posuisse, vt omnia saltationis genera atq; species numero compræhenderent, earundémq; nomina percenserent: tum cuiusmodi vnaquæque illarum, aut quo authore foret inuenta, quo instituto magnam multiplicis scientiæ opinionem sibi adiuncturos existimabant. Ego verò hanc ambitiosam super hisce rebus contentionem, & ineptam, & ferę cognitionis, & mihi ipsi in pręsens minimè tempestiuã & accommodam esse arbitror, eámque ob rẽ illa supersedeo. Deinde & hoc te cogitare velim, ac tenere memoria, quod neque in præsentia statuerim omnem saltationem à prima stirpe repetitam velle indagare, neque hunc orationis meæ scopum esse propositũ, saltationum nomina numero cõplecti velle, præter paucas illas quarum initiò memini, tanquã generosioribus propositis. Verùm hoc orationis meæ caput & summa futura est, vt eam saltandi rationem, quæ nunc constituta in vsu versatur, laudibus illustrem, planúmque faciam, quantum cum voluptatis tum fructus in se complectatur, & quàm nõ nuper primùm incœpta, ad tantum venustatis & elegantiæ culmen & fastigium peruenerit, nec minus de se exhibens reuerentiæ. Quippe priores illæ perinde vt radices & saltationis fundamenta fuerunt. Eius autẽ floridam venustatem, & fructum absolutissimum, qui nunc omnium perfectissimè cunctis augmẽtis ematuruit, illũ nunc in præsens oratione nostra explicabimus, posthabita Thermay stride, & gruum saltatione, & aliis pręsenti parum conuenientibus. Sed ne Phrygiam quidem illam saltandi speciem aptam conuiuiis & compotationibus, & quæ tantum ebrietate duce exerceri solet, hominibus rusticis sæpenumero ad tibiam muliebriter saltãtibus saltus duros & laboriosos, & quos etiamnum agrestium studio relictos videmus, præ ignorantia obticui, sed quia à præsenti saltatione omnibus modis aliena est, nec quicquam cum illo cõmune habet: quandoquidem ipse quoque Plato in legibus, nonnullas illius species commendat, nonnullas verò in totum reprobat, diuidens eas iuxta voluptatem & vtilitatem, exigens ex illis quæ sunt indecentiores, anteponẽs autem & admirans reliquas. Et de ipsa quidẽ saltandi ratione hæc dicta sufficiant. Etenim singulis persequendis orationem extẽdere, absurdum mihi videtur, & ineptum. Iam verò ea quę saltatorẽ eximium habere oportet, tum qua ratione iis quę perdidicit, rectè vti, quibúsque rebus artem possit assequi, tibi expediam, vt cognoscas quàm non ista ars omnino sit compræhensu facilis, & cuiusuis ingenio obuia exposita, sed omnium disciplinarũ exactissimè cognitarum adminiculo excolenda sit, non musices tantùm, verùm etiam rhythmices & geometrices, cum primis verò Philosophiæ tię naturalis & moralis. Solum verò dialecticam illi tanquam superfluam & parum commodã existimatum est. Neque verò abhorret à Rhetorica, sed & illius est particeps, quatenus mores atque affectus demonstrat, quorum indicãdorum cupidi sunt etiam Rhetores. Sed nec à graphica excluſa est, & plastice, verùm harum in membris exprimendis concinnitatẽ magnopere imitari videtur, adeò vt ne Phidias quidẽ in tantum, aut Apelles in ea videtur præcellere. Ante omnia verò præsens & singularis in saltatore requiritur memoria, eiúsque filia Polymnia, vt omnium rerũ callentissimè memor sit. Etenim iuxta Calchantem Homericum saltatorem scire necesse est, quæ sint, quæ fuerint, quæ mox vẽtura trahãtur. Ne quid rerum prorsus ignoret, sed memoriam habeat promptam & expeditam. Caput autem argumenti est imitationis atque demonstrationis scientia, ac rerum mente conceptarum explicatio, neque non obscurorum perspicua declaratio. Et quod de Pericle, literis ac memoriæ prodidit Thucydides, eum virum collaudans, hanc summam & clarissimam esse saltatoris laudem, nosse quid deceat, & id ipsum explicare posse. Explicationẽ autẽ, habituum perspicuitatẽ ego dico. Cæterùm ad hanc rem potissimùm facere videtur omnis illa rerũ priscarũ historia, vt à me prædictũ est, cùm prompta memoria, tum decenti gesticulationi cõiuncta demonstratio. Statim enim à Chao & prima terræ generatione facto exordio, cuncta illi ad vnguem cognita esse necesse est, vsq; ad Cleopatræ Aegyptiæ tẽpora. Hoc enim seculorũ interuallo circunscripta est nob[illegible] multiplex illa saltatori paranda cognitio. Media omnia perfectissimè calleat, Cæli sectionem, Veneris partus, Titanum pugnam, Iouis incunabula & natiuitatem, Rheæ fraudulentam imposturam, lapidis suppositionẽ, Saturni vincula, trium fratrũ regna per sortem diuisa. Deinde Gigantum seditiosam rebellionem, ignem furto Promethei subtractum, Hominũ formationẽ, Promethei suppliciũ, Amoris vtriusq; robur & violentiã. Post hæc Deli errationem, & Latonæ ex partu dolores, & Pythonis cædem, & Tityi insidias, ac mox quemadmodum mediũ terræ aquilarũ volatu inuentum sit. Ad hæc Deucalionẽ, ac magnũ illud id ætatis naufragiũ, tum vnicã illam arcã humani generis reliquias conseruantẽ. Prætereà quemadmodũ denuò ex lapidibus homines prognati sunt. Mox Iachi dilaniationẽ, & Iunonis dolum, & Semeles conflagrationẽ, & Bacchi vtrãq; stirpẽ. Tũ quæcunq; de Minerua referuntur in fabulis, quęcũq; de Vulcano, atq; Erichthonio, ac disceptationẽ illam de Attica, & primũ in Areopago iudiciũ. In summa, totũ illum sermonem Atticum fabulosis narrationibus refertissimũ. Præcipuè tamẽ memoria teneat Cereris errorem, atque inuentã Proserpinam, & Celei hospitalitatem, & Triptolemi agriculturam, & vitium plantationem factam ab Icaro, & Erigones ærumnas: prætereà quæcunque de Borea, quæcunq; de Orithyia, & Theseo & Aegeo memoriæ prodita sunt. Adde his Medeæ susceptionem, eiúsq; denuò in Persas fugam, ac regis Erechthei filias, & natas Pandionis, tum quæcunque in Thracia perpessæ

sunt

ſunt & fecerunt. Deinde non ignorandus eſt illi Acamas, non Phyllis, non primus raptus Helenæ, tum Caſtoris atq; Pollucis aduerſus vrbem expeditio, neque non mors Hippolyti, & Heraclidarum reditus. Iure enim & iſta in fabulis Atticis cenſebuntur. Et hæc quidem ex rebus geſtis Athenienſium ſanè quàm pauca exempli gratia ex multis à me prætermiſsis percucurri. Deinceps verò memoria quoque tenenda eſt Megara, & Niſus, & Scylla, & crines purpurei, & Minois regis Cretenſium diſceſſus, ac erga bene de ſe meritã ingratitudo. Quibus poſtea annectenda ſunt cum Cithærone quæcunque Thebanis ciuibus acta ſunt, & Labdacidarum ærumnę, & Cadmi peregrinatio, & bouis procubitus, & dentes ſerpentini, & Spartanorum retributio. Et rurſus Cadmi in ſerpentem tranſmutatio, & ad lyram præcinentem murorum ſubſtructio, & murorũ inſtauratoris inſania, & vxoris eius nempe Niobes ſibi ac ſuis exitioſa iactantia, & in luctu ſilentium: tum quæcunque de Pentheo, quæcunque de Actæone, quæcunq; de Oedipode, quæcunque de Hercule cum omnibus illius certaminibus literis prodita ſunt, eiúſque liberorum per inſaniam facta internecio. Deinde Corinthus, & ipſa plena fabulis, Glaucam & Creonta habens, & ante illos Bellerophontem, & Sthenebœam, Soliſque & Neptuni pugnam. Poſt hæc autem Athamantis furentem inſaniam, ac Nubis liberorum in ariete fugam aeriam. Inus & Melicertæ ſuſceptionem. Ad hæc neque Pelopidarum facta ſaltatori negligenda ſunt, neque Mycenæ, & quæcunque in illis memorabiliter geſta ſunt. Et ante illos Inachus & Io, & ipſius cuſtos Argus, & Atreus, & Thyeſtes, & Aërope, & vellus aureum, & Pelopiæ nuptiæ, & Agamemnonis interfectio, & Clytæmneſtræ ſuppliciũ. Iã adhuc ante illos ſeptem principum aduerſus Thebas expeditio, & generorum exulum Adraſti ſuſceptio, & oraculum de illis proditũ, præterea ducum in bello cæſorum interdicta ſepultura, & propter hanc Antigones & Mœnecei miſerabilis interitus. Inſuper quæcunque feruntur in Nemea Hypſipyle & Archemorus ſaltatori monimẽta cum primis neceſſaria. At etiam quæ ante illa tempora acciderũt, exactè callebit, Danaes virginitatem, Perſei natiuitatem, certamẽ quod aduerſus Gorgonas ſuſcepit. Adde illis & Aethiopicam narrationem, Caſsiopéam, & Andromedã, & Cepheum: quos inter aſtra annumerauit quoq; hominum id ætatis credulitas. Quin etiam illa nõ ignorabit priſca facta Aegvpti & Danai, & inſidias quibus petitæ ſunt nuptiæ. Nõ pauca verò eius generis ſuppeditabit & Lacedæmon, videlicet Hyacinthum, & Apollinis riualem Zephyrum, & pueri exitium à diſco illatum, enatúmque ex illius ſanguine floſculum, & gementem in eodem inſcriptionem, αι, αι, & Tyndarũ à morte reducem, & Iouis ob hoc ipſum aduerſus Aeſculapium excandeſcentiam. Præterea Paridis apud Menelaum hoſpitium, & Helenæ raptum poſt factum propter pomum iudicium. Planè enim exiſtimet Spartanę hiſtorię & Iliacam eſſe adiunctam, copioſam profectò & multiplicem. Itaque iuxta vnumquenq; apud Troiam occiſorum fabula agẽda ſcenæ præponitur. Conſentaneum verò eſt, vt horum ſubinde memor ſit, cum primis verò eorũ quę mox à raptu vſque ad Græcorum procerum in patriam reditum peracta ſunt. Neque Aeneæ erroris obliuiſcatur, neque Didonis amoris. Inter quæ locum quoque habebunt quæ de Oreſte circunferuntur fabulæ, tum qualia ſatis fidẽter auſus eſt in Scythia. Sed nec illa quæ antehac geſta ſunt, inepta putabit, Achillis in Scyro cum virginibus conuerſationem, Vlyſsis inſaniam, Philoctetæ à Græcis derelictionem. In ſumma, totam Vlyſſeam errationẽ, & Circen, & Telegonum, & Aeoli in ventos imperium, aliáque vſque ad procorum ſupplicia. Ante hęc verò quibus ſycophantiis Palamedi pernicię machinatus eſt, & ira Nauplii, & Aiacis furentis inſania, & alterius ad petras naufragium facientis exitium. Quin etiam Elis multas occaſiones præbebit ſaltare conantibus, Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Iouem, primos Olympiarum athletas. Atqui nec Arcadia fabularum expers eſt, Daphnes fugam, Calliſtus ferinam vitam, Centaurorũ temulentiam, Panos parentes, Alphei amorem, & Hyphali peregrinationem exhibens. Iam ſi oratione in Cretam deſcenderit, permulta inde ſumet ſaltatio, Europã, Paſiphaën, tauros vtroſq;, Labyrinthum, Ariadnẽ, Phædram, Androgeum, Dædalum, Icarum, Glaucum, Polyidi vaticinium, Talo, æneum Cretę cuſtodem. At ſi in Aetoliã diuerteris, habet & illic non pauca quæ mutuò ſumet ſaltatio, Althæam, Meleagrum, Atalanten, * Dalum, fluminis cum Hercule luctam, Sirenum procreationem, Echinadum retributionem, & poſt inſaniam, Alcmæonis habitationem, deinde Neſſum, & Deianiræ zelotypiam, cui applicanda eſt Herculis in Oeta monte pyra & conflagratio. Habet etiam Thracia non parum multa ſaltãti neceſſaria, nempe Orpheum, & illius factam à mulierculis dilaniationem, eiúſque caput loquẽs, idémque vnà cum lyra natans. Præterea Hæmum & Rhodopen, tum Lycurgi ſupplicium. Porrò Theſſalia adhuc plura his ſubminiſtrabit, Peliam, Iaſonẽ, Alceſtin, claſſem quinquaginta nauibus congregatam, Argo, & loquacem eius carinam. Inſuper res in Lemno geſtas, Aeëtam, Medeæ ſomnium, Abſyrti dilacerationem, tum omnia illa, quæ inter nauigandum acciderunt. Poſt hæc autem Proteſilaum & Laodamſam. Rurſus ſi in Aſiã poſtliminiò te cõtuleris, multã ibi inuenies fabularũ copiã. Statim enim tibi occurret Samus, mox Polycratis calamitas, atq; filiæ eius vſq; ad Perſas erratio. Quin etiam his adhuc antiquiora, nimirũ Tantali loquax incontinentia, tum deorũ apud eundem cõuiuium, & Pelopis carnea depaſtio, eiúſque elephantinus humerus. In Italia verò Eridanus & Phaëthon, & Populi lugentes ſorores, & electrum lacrymantes. Sciet eiuſmodi quoq; Heſperidas, & cuſtodẽ aurei fructus Draconem, & Atlantis laborem, & Geryonem, tum boum ex Erythía abactionẽ. Neque ignorabit omnes fabuloſas formarum transformationes, quæcunque in arbores aut animantes aut aues tranſmutatæ ſunt, & quot ex mulieribus viri facti ſunt. dico autẽ Cænea, & vatem Tireſiã. Super hæc in Phœnicia Myrrham, & luctum illum Aſſyrium, qui geminus eſt. Et hæc habebit cognita, & adhuc recentiora, quęcunque poſt Macedonum imperium auſus eſt Antipater, & Seleucus ob amorem Stratonices. Aegyptiorum quæ magis erunt arcana,

* titionem ſeu torrẽ.

na, cognoſcet quidem; ea autem ſaltando repræſentabit ſignificantius, Epaphum dico & Oſirim, præterea Deorum in animalia tranſmutationes. Ante omnia verò ea quæ circa amores illorum variè & mirificè contigerunt, quæq; de Ioue ipſo feruntur fabulæ, tum in quaſcunq; facies ſemet transfigurarit. Omnem verò inferorum tragœdiam tanquam digitos vnguéſque ſuos tenebit, tum ſuppliciorum genera, & quæ cuiuſque cauſa extiterit, & Pirithoi & Theſei indiuulſam vſque ad inferos amicitiam. Vt autem vno quaſi faſce ſummatim perſtringam omnia, nihil quod ab Homero & Heſiodo, tum ab reliquis poetis eximiis & excellẽtibus maximè tragicis dictum eſt, ignorabit. Hæc admodum pauca ex multis, aut potius ex innumeris iſtam ſyluam, rerúmque ſaltationi neceſſariarum ſaltem capita aliquot percenſui. Reliqua verò cùm poetis, tum ipſis ſaltatoribus demonſtranda reliqui, ac tibi quoque iuxta dictorum ſimilitudinem indaganda. Quæ omnia in numerato parata ſaltatori reponenda ſunt, vt cùm tempus exegerit, nullo negotio poſsit expromere. Quoniam verò imitatrix eſt ſaltatio, motibúſque & geſticulatione ea quæ cantantur, ſemet expreſſurã pollicetur, ſummopere illi neceſſarium eſt, (quod & rhetores factitare conſueuerunt) vt perſpicuitatem exerceat, vt vnumquodque quod ab illa demonſtratum fuerit, ita clarè, ita perſpicuè ob oculos poſitum repræſentetur, vt nullius enarratoris egeat opera. Sed, quod Pythico oraculo proditum eſt, oportet ſaltationis ſpectatorem & mutum ſaltatorem intelligere, & nihil loquentem audire. Id quod Demetrio Cynico quoque accidiſſe fama eſt: quandoquidem & ipſe non ſecus atq; tu in iudicium vocare ſolebat Orcheſticen, dicens tibiæ & fiſtularum & ſtrepituum ſuperuacuũ quoddam eſſe ſaltatorem, quippe qui argumento conficiendæ fabulæ parum afferret, motum modò inſulſum & vanum adhiberet, ab omni ratione atque intelligentia ſeiunctum. Cæterùm homines qui hac in re præſtigiis illuderentur, veſtitu ſerico, perſonatúque aptè accommodato, tibiáque & laſciuis cantilenis, & canentium modulata concinnitate, quibus exornaretur, nequaquam ſaltatoris eſſe officium. Saltator ergo Neronis tempeſtate eximius & celebris, nec, vt ferebatur, imprudens, ſed ſi quis etiam alius, hiſtoriarum memoria & mouendi eleganti artificio præcellens plurimum, precatus eſt Demetrium ſapientiſsimis, vt mihi videtur, precibus, vt eũ ſaltantem ſpectare velit, deinde ſi videretur, reprehenderet, ac ſaltationem acerbiſsimè accuſatam exibilaret atque exploderet. Pollicebatur adhæc ſe nullis tibiis & cantilenis adhibitis ſaltaturum, quẽadmodum & fecit. Etenim ſtrepitibus & tibiis & choro impoſito ſilẽtio, ipſe per ſe ſaltauit Veneris & Martis adulterium, Solem furtiui concubitus proditorem, Vulcanum mœchantibus inſidias machinantẽ, ac vinculis vtroſque & Martem & Venerem illaqueantem, Deos ſpectaculo aſsiſtentes, Venerem ſuffuſo rubore pudefactam, ſubuerentem, & meticuloſius Martem ſupplicantem: præterea quaſcunque alias hæc fabula partes complectitur: adeò vt Demetrius ipſa artificioſa ſaltatione iam exhilaratus, maxima laude ſaltatorem extulerit. Exclamabat enim voce quàm potuit acutiſsima in hæc verba prorumpens, Audio ô homo cuiuſmodi facias: neque enim tantùm video, ſed mihi videre ipſis loqui manibus. Quoniam verò circa Neronis tẽpora noſtra verſatur oratio, animus eſt viri barbari ſuper eodem ſaltatore tibi referre teſtimonium, quò laudem præclariſsimam ſaltandi artificio attributam eſſe cognoſcas. Quippe è barbaris quidam homo regius è Ponto, cum ex negotio ad Neronem Romam veniſſet, vnáque cum aliis hunc ſpectaſſet ſaltatorem, adeò ſaltantem perſpicuè, vt quanquam nihil eorum, quæ canebantur, audire poterat (erat enim lingua ſemigræcus quiſpiam) omnia tamen callidè intelligeret. Iam verò cum iterum ad ſuos regreſſurus eſſet barbarus, eúmque Nero benignius atque amantius inuitaret, & ſi quid vellet poſtulare, liberaliter iuberet, ſeq; promptè daturum pollicetur: Da mihi, inquit, hunc ſaltatorem, & me hoc munere plurimum exhilarabis. Percontante verò Nerone, cui rei domi tuæ vtilis tibi futurus eſt? Sunt mihi, inquit, vicini barbari lingua diſpares: ad illos intelligendos interpretum parare copiã haud mihi promptum & facile eſt. Itaque ſi alicuius egẽs ero, ille innuens ſingula quæq; mihi interpretabitur. Tantum conſecuta erat agilis ſaltationis imitatio, cum clara & manifeſta apparuiſſet. Cæterùm exercitium iuxta quod immorãdum eſt, & ſaltationis ſcopus eſt repræſentatio, vt dixi, eadem opera & rhetoribus exercẽda, maximè verò iis qui declamationibus, quas vocant, vacant. At hæc quoque in ſaltatoribus præcipuè laudi datur, vt perſonis in ſcenam introductis ſaltator per omnia geſtu reſpondeat, neque ea quæ dicuntur, ab introductis optimatibus, aut tyrannicidis, aut mendicis, aut agricolis diſcrepent, ſed in vnoquoque illorum demonſtretur proprietas & excellentia. Volo itaque & alterius tibi barbari orationẽ ea ipſa de re percenſere. Etenim cũ quinque perſonas vidiſſet ſaltatori apparatas (tot enim partibus ſeu actibus conſtabat fabula) vnum videns ſaltatorem, quærebat quínam reliqui eſſent futuri qui alias perſonas ſaltãdo repræſentarent. Poſtea verò quàm certior factus eſt illum omnia ſaltatione ſua repræſentaturum, Feſelliſti nos, inquit, ô optime, quòd cum corpus vnũ tibi ſit, animas plures habeas. Et hæc quidem barbarus. Non iniuriâ verò & Itali ſaltatorem Pantomimi nomine cohoneſtarunt, ab ipſo penè facto ad hoc introducti. Nec inelegans habẽda eſt illa poetica cohortatio, O fili, Polypi mentem obtinẽs in omnibus verſare vrbibus. ſaltatori equidem perneceſſaria, quem rebus adhærentem oportet ſemetipſum quibuſque factis applicare. Præcipuè verò mores & affectus ſe demonſtraturam & ſimulaturam pollicetur ſaltatio, nunc quidem amantem, deinde iraſcentem introducens, mox alium inſanientem, alium animo perturbatũ, ac omnia talia valde concinnè & modeſtè. Et quod omnium maximè mirandum eſt, vna eadémque die nũc quidẽ Athamanta furentem, nunc Ino metuentem exprimit. Et aliàs ipſe ille Atreus eſt, aliàs Thyeſtes, poſt puſillum Aegiſthus, deinde Aërope. Et omnia hæc vnius hominis artificioſè refert induſtria. Alia quidem ſpectacula & diſciplinę vnam quampiam rem oſtendunt, aut enim tibia eſt, aut cithara, aut vocis modulatio, aut fabula tragica, aut plauſibilis aliqua

Pãtomimi.

comœdia:

comœdia: cæterùm ſaltator hęc omnia ſimul cõprehenſa in ſe complectitur, & eſt varium quendam & miſtum ex omnibus illius videre apparatum, tibiam, fiſtulam, pedum ſtrepitum, clãgorem cymbali, repræſentatoris vocẽ concinnam, canentium cõcentum conſonum & vnanimem. Præterea alia quidem alterutrius in homine partis ſunt opera: alia enim ſunt mentis, alia corporis: cęterùm in ſaltatione iſta miſta ſunt. Etenim mentis demõſtrationẽ, corporei exercitii actione, ipſis rebus quæ fiunt, ineſſe videmus. Maximi verò omnium ducenda eſt rerum, quæ geruntur, ſapientia, & quòd nihil citra rationem cõmittitur. Quocirca Lesbonax Mitylenæus planè vir honeſtus ac bonus ſaltatores Chiriſophos, id eſt manu ſapientes nominare ſolitus eſt, ibãtque frequenter ad illorũ ſpectacula, quaſi melior à theatro ſubinde eſſet reuerſurus. Timocrates autem eius præceptor, viſo quondam ſemel, non de induſtria aſsiſtens, ſaltatore ſuis rebus indulgente, Quali me, inquit, ſpectaculo priuauit verecundia, quam è philoſophia hauſeram? Quòd ſi vera ſunt quæ de anima Platonem diſſeruiſſe conſtat, tres eius partes pulchertimè oſtendit ſaltator: vim iraſcendi, quoties iratum exprimit: deſiderandi, quoties amantem repręſentat: ratiocinandi, quando ſingulos affectus quaſi frænis quibuſdam coercitos explicat. Et hoc in omnes ſaltationis partes, quemadmodum tactus inter ſenſus corporeos, diſſeminatum eſt. Porrò autem cùm pulchritudinis tãtam rationẽ habere ſoleat, atq; inter ſaltandum decentis & concinnæ formoſitatis, quid aliud quàm Ariſtotelis pulchritudinem confirmare videtur eandem collaudantis, atq; inter bona tertio loco conſtituentis? Audiui verò alium ſuper ſaltãtium perſonarum ſilentio longè iuueniliùs diſſerentem, quòd eo Pythagoricæ diſciplinæ dogma ſubobſcurè ſignificari videatur. Præterea cum aliæ vitæ actiones illæ quidem oblectationem, aliæ verò vtilitatem exercentibus ſuppeditent, ſoli ſaltationi vtraq; hæc iuxtà adeſſe videmus, ac vtilitatem longè præſtantiorem, quatenus cum voluptate illa exhibetur. Quantò enim hoc ſpectatu iucundius, quàm videre pugnis decertantes iuuenes, ac ſanguine diffluentes, alióſque luctantes in puluere, quos non rarò ſaltatio & longè tutius ſimul atq; decentius & maiori cum voluptate demonſtrat? Quocirca apti decentéſq; in ſaltando motus, ac corporis inuerſiones & circunductiones, inſuper ſaltus & reſupinationes quibus vtitur, aliis equidem ſæpenumero fuere oblectamento ſpectantibus, ipſis autem hæc eadem exercẽtibus ſaluberrima. Etenim illud ego gymnaſiis pulcherrimũ, & maximè omnium conducibile haud dudiè dixero, quòd corpus emolliant, & membra flexibiliora iuxtà ac leuiora efficiant, & ad omnem mutationem promptiora inſtituant, neque mediocri robore corpora ſolidius cõfirment. Quĩ ergo ſaltatio res erit non omnium elegantiſsima, quæ & mentẽ acuat, & corpus exerceat, ſpectantes oblectet, multas res priſcas homines doceat, tibiis, cymbalis, numeroſo carminum concentu animum quantum ad oculos & aures attinet, ex æquo demulcens? Itaq; ſi perfectam vocum modulationem requiris, vbi alibi inuenies aut chorum pleniorem aut cõcinniorem? Quòd ſi tibiæ aut fiſtulæ ſono dulciſsimo caperis, ſufficiens in ſaltatione quoque fruendi tibi parata eſt copia. Mitto dicere quòd moribus quoque emendatis multò euades melior, crebrò hiſce vtens ſpectaculis, quoties videris theatrũ abominari & odio proſequi malefacta, contrà lacrymis deflere innocenter affectos iniuria: in ſumma, totam ſpectantium vitam emendari. Quod autem præcipua in ſaltatoribus laude extollendum eſt, illud iam dicturus ſum, membrorum robur atq; mollitiem rectè exercere, vtrunq; iuxtà mihi admirandum videtur, vt ſi quis in eodem argumento iam robur Herculeum, mox Veneris teneram & delicatam oſtentaret mollitiem. Iam verò oratione tibi oſtenſurus ſum qualem & corpore & animo optimum ſaltatorem eſſe oporteat. Et ſanè mentis dotes iam magna ex parte executus ſum. Quippe memoria præcellere, ac præcipua ingenii indole clarum, ad hæc ſolerti & acuta intelligentia præditum eſſe illum oportere aio, & qui potiſsimùm temporis rationem habere poterit: præterea autem vt poematum ingenioſus cenſor ſit, tum cantuum atq; carminum præſtantiſsimorum peritus expenſor, vitioſè verò factorum repręhẽſor argutus. Cæterùm corporis modum iuxta Polycleti canonem adumbrabo, vt neq; impenſè altus ſit, neq; præter modum craſſus, neq; breuis nimiùm aut humilis, neq; natura depreſſus, nanus aut pomilio, ſed moderatæ ſtaturæ per omnia: neque carnoſus admodum & obeſus, (abſurdum enim eſt) neq; rurſus corpore impenſe tenui. Hoc enim aridi cadaueris præ ſe fert imaginem. Memorabo verò tibi populi cuiuſdam ad huiuſmodi notanda non inertis exclamationes. Antiochia ciues habet ingenioſiſſimos, quibus ſtudio eſt ſaltationẽ omnibus aliis anteponere exercitiis: adeóq; dictorum & factorum obſeruãtes ſunt, vt nihil omnino earum rerum, illorum ſubterfugere poſsit iudicium. Ergo cum corpuſculo admodum modiculo ſaltator in ſcenam ingreſſus ſaltaret Hectorem, vno ore omnes exclamauerũt, Aſtyanactem videmus: vbi autem Hectorem manſiſſe dicemus? Rurſus alio tempore quopiam præter modum longo Capanea ſaltare conante, idémq; Thebanorum muros adiecturus eſſet: Tranſcende, inquiunt, muros, nihil tibi ſcalis opus eſt. Quin etiam impendiò corpulentum & obeſum ſaltatorem falſe ſubſannarunt, qui cùm ingentem ſaltum facere adniteretur, Theatrum nobis, inquiunt, ſuffulciendum fuerat. Contrà nimiùm arido & tenui, tanquam malè habenti, bene valere certatim precati ſunt. Horũ profectò non concitandi riſus gratia mentionem adduxi, ſed vt cognoſceres multas quoq; gentes magno ſtudio ſaltãdi coluiſſe artificium, adeò vt & vitia & virtutes in illo potuerint ſagaciter deprehendere. Sit ergo ſaltator corpore per omnia mobili & ſoluto ſimul, atq; firmo, vt flecti poſtulante tempore, & firmiter conſiſtere, ſi opus ſit, poſsit. Quòd autẽ ſaltatio à manuum geſticulatione in certaminibus proponi ſolita

aliena non ſit, ſed particeps ſit & Mercurii & Pollucis & Herculis editarũ in certamine virtutum, deprehendere poteris haud obſcurè, ſingularum imitationum periculum faciendo. Herodoto auQuæ oculis apparẽt, certiora, quàm quæ auribus. thori grauiſsimo, ea quæ oculis apparent, certiora videntur, quàm quę percipiuntur auribus. Saltationi & oculorum & aurium iudicium præſtò eſt. Vſqueadeò verò mouet ſaltatio, vt quidã miſerè & perditè puellam quandam deperiens, in theatrum ingreſſus, cõſpectis, quorũ cauſa amor eſſet, malis, mentis ſanitatẽ receperit, ac nuncupatis votis theatro egreditur fronte iam ſerenata hilarior, quaſi pharmacum quoddam priorũ malorum obliuionem inducẽs, & iuxta poetam dolorem & acerbitatem omnem abſtergens, hauiſſet. Quòd autem iſta populo fuerint familiaria, ac quiſque ſpectantium ea, quæ inter ſaltandum demõſtrantur, callidè cognoſcat, argumẽto ſunt ſpectatorum profuſæ non rarò lacrymæ, quoties caſus aliquis acerbus & miſerabilis productus fuerit. Bacchica ſaltatio in Ionia pręcipuè & Põto tanto certè ſtudio celebris, quam & ſatyram vocant, vſqueadeò hominibus ea detentis voluptati eſſe conſueuit, vt ſtatutis temporibus cæterarum rerum obliti omnium, perpetuos dies deſideant ſpectantes Titanas & Corybantas, & Satyros & bubulcos. Saltabántq; id genus ſaltationes nobiliſsimi quiq;, ex ſingulis ciuitatibus primores atq; principes, non reuerentiæ gratia, ſed potius ob hoc ipſum magnos ſeſe ferebãt magis, quàm ob generis claritudinẽ, & obſequia, & dignitates quæ debebantur nobilibus. Poſtea verò quàm virtutes ſaltatorias percucurri, audi iã nũc deinceps & ſaltatorũ vitia. Sed enim quæ corpus plerunq; comitantur, iam oſtendi: mentis autem vitia ad hũc ferè modum, vt opinor, obſeruabis.
Vitia ſaltatorum. Permulti enim illorum propter inſcitiam (fieri enim nõ poteſt vt omnes ſapiẽtia exornati ſint) turpibus inter ſaltãdum ſolœciſmis delinquunt. Illi quidẽ dum citra rationẽ mouentur, ac nihil, vt aiunt, ad chordã. Alia quippe pes, alia rhythmus loquitur. Cæterũ alii quidẽ ſaltãdo à rhythmo nõ diſcrepant, res autem parum aptè & tempeſtiuè ſaltationi accõmodant: quorum ego permulta videns memini. Quidã enim Iouis parentes ſaltans, neque non Saturnum deuorantem liberos, Thyeſtæ calamitates adſaltabat. Rurſus alius Semelen percuſſam fulmine repræſentaturus, Glaucen illi aſsimulabat, tempore longè poſteriorem. Atqui nequaquam eiuſmodi ſaltatorum gratia, ſaltationem reſpuendam eſſe cenſeo, neq; ipſum odio proſequendum exercitium, ſed illi potius, vt ſunt, imperiti habendi ſunt. Laudãdos autẽ eos qui legitimè ac iuxta rhythmum ſatis artificioſè cuncta obeunt. In ſumma, oportet ſaltatorem omnibus numeris eſſe abſolutiſsimum, vt totum quod agit, ſit concinnum, ſit aptè accommodatum, ac intra menſuram cohibitum, ſibi ipſi nõ diuerſum, à ſycophantiæ morſu alienum, repręhẽſioni minimè obnoxium, & in quo nihil deſiderari poſsit. Eſt præterea ſummopere neceſſarium, vt ſaltator optimis cogitationibus temperanter inſtructus ſit, acuto ingenii acumine docilis, mente ad deliberandum profunda. Summa verò in illo requiritur humanitas. Statim enim ſolidam à ſpectatoribus laudem conſequitur, quoties quiſq; videntium ſua ipſius acta illo repræſentante cognouerit. Magis verò velut in ſpeculo, in ſaltatore ſe ipſe conſpexerit, tum qualia paſſus ſit, quęq; quondam factitare illi ſtudio fuerit. Neq; enim tunc præ voluptate homines ſe cohibere queunt, ſed certatim ad effunden das laudes proruunt, quiſq; ſuæ ipſius animæ ſimulacra cõſpiciens, ac ſemetipſum cognoſcens. Planè enim Delphicum illud verbum, Noſce te ipſum, ex eiuſmodi reportant ſpectaculo, atque è theatro diſcedunt, poſteaquam quæ expetenda, quæq; fugienda ſint, perdidicerint, & eorum quę prius ignorabant, periti euaſerint. Accidit verò quemadmodum in orationibus, ſic pari quoque ratione in ſaltationibus, ea quæ multis vitio datur Cacozelia, hoc eſt mala affectatio, imitationis modum tranſgredientibus, ac prout quàm par fuerat, actione excedentibus, & ſi magnum quiddam demonſtrandum eſt, illud præter modum demonſtrantibus: rurſus ſi quid molle ac tenerum repræſentandum eſt, illud plus ſatis effœminantibus: porrò actiones graues atq; viriles ad immanitatem vſq; ferinam euehentibus. Quod ego quondam ſaltatorem facientem videns, memoria teneo, antea quidem mirum, necnon celebrem ſaltandi artificẽ, cætera ſanè prudentem, nec hominum opinione indignum, verùm haud ſcio quo caſu tunc in ita deformem repræſentationem immoderata affectatione delapſus ſit. Quippe cùm illi Aiax deſaltandus eſſet mox furens poſt victoriam, tantum à ſaltationis decoro excidit, vt nullo modo Aiacis furentis inſaniam repræſentare, ſed ipſe omnium iudicio planè furere atq; debacchari videretur. Vnius enim ferreis calceamentis inſtrepentium veſtimentum violenter diſcidit: alterius è Muſicorum numero correptam tibiam, Vlyſsis iuxtà ſtantis ob potitam armorum victoriam geſtientis capiti illidẽs incuſsit: & niſi tiara obſtitiſſet, & plagæ violentiam excepiſſet, infelix ille Vlyſſes periiſſet, ad verberãtis ſaltatoris pedes prolapſus. Atqui vniuerſa ſpectantium corona ſimili morbo veſaniæ correpta, vnà cum Aiace pariter inſaniebat, & exilientes vociferabãtur, ac veſtes à ſe proiiciebant. Itaq; vulgus, neq; non idiotæ, decori non admodum obſeruantes, neque quod bene, neque quod ſecus ſit, diſcernere queuntes, hæc omnia ad ſummam doloris exprimendi affectationem pertinere arbitrabantur. Ciuiliores verò tametſi rem probè callebant, ac non parum ob factum pudore ſuffunderentur, neq; tamen illud repræhendebant ſilentio: ipſa porrò laude, ſaltatoris amentiam honeſtè cõtegebant, planè perſpiciẽtes hæc nõ Aiacis, ſed ſaltatoris veſania eſſe perpetrata. Neq; verò generoſus ille hiſce contentus quietem egit, ſed aliud quiddam multò magis admiſit ridiculum. Progreſſus enim in medium ſenatorum, inter duos Conſules conſedit medius, admodum metuentes ne vnum ex illis correptum flagellis quemadmodũ arietem cæderet. Quam audaciã partim ex illis admirabantur, partim ridebant, nonnulli verò ſuſpicabãtur ne ex immo-

Nimia affectatio arguitur.

dica

dica insanię affectatione vero furoris morbo implicatus esset. Et sanè perhibebãt illum, postquã à tanta vesaniæ temulentia sobrius esset factus, in tantum ob hæc, quæ turpiter admiserat, affectum esse pœnitentia, vt præ nimia mentis mœstitia ægrotus decumberet, revera ita propter immodicè affectatam insaniam perturbatus. Atqui ne ipse quidem hoc occultè aut dissimulanter habuit, sed satis manifestè declarauit. Siquidẽ postulantibus iterum æqualibus vt Aiacem in illorum gratiam desaltaret adhibito repręsentatore, inquit ad theatrum satis supérq; esse semel insaniuisse. Maximè verò omnium eius animum discruciauit æmulus. Cum enim idem Aiax illi ex cõposito desaltandus esset, adeò modestè & temperãter eius repræsentauit insaniam, vt magnam inde laudẽ reportaret, saltationis fines nusquam egressus, neq; repræsentando furenter in quenquam debacchatus. Hæc tibi ô amice pauca sanè ex perquam multis decerpta ostendi saltationis studia atq; exercitia, ne prorsus indignè aut dolenter patiaris si ista libenter & magna cum voluptate spectare soleam. Cæterùm si animus est te mecum eiusmodi participem esse spectaculi, sat scio illius illecebris te captum iri, insuper etiam tripudiaturum. Itaq; nihil opus est vt illud Circes dictum tibi occinam,

Obstupui quòd te nil pharmaca nostra bibentẽ
Demulxere.

Haud dubiè enim demulceberis, & per Iouem neq; asini caput, neq; porci cor habebis, verùm mẽs tibi firmior erit & cultior. Tu verò præ voluptate, quam spectando mirificam capies, non multum Cyceoni potando tribues. Nam quod Homerus de Mercurii virga aurea affirmat, quòd illius adminiculo quorum oculos voluerit in somnum soluat, rursus alios dormientes excitet: hoc planè efficit saltatio, & oculos demulcens, & excubare faciens, & mentem ad singula humanæ vitæ acta accuratius discutienda excitans. CRA. Atqui iã tuis me Luciane dictis persuasisti, iámq; mihi patent & aures, & oculi. Et vide ô amice vt memoria teneas, vt si quando posthac in theatrũ iueris, me tecum vnà pariter spectatum abducas, ne tu solus inde nobis sapientior regrediaris.

LEXIPHANES,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

, Deridet hoc dialogo Lucianus Cacozelos istos, & affectatores obscuri atque inusitati sermonis, qui dum verbis plerunque obsoletis, & ab vltima vetustate repetitis, interdum etiam nouis, & à se confictis, omnia obscurant, & quasi quibusdam tenebris inuoluunt, egregiè eloquentes ac docti perhiberi cupiunt: ficto ad hoc exemplo Lexiphanis cuiusdam, quem, dialogum quendam ad imitationem (ut ipse quidem uideri uult) Symposii Platonis compositum, recitantem introducit, adeò ineptum atque ridiculum, vt propter verborum obscuritatem, quæ tamen eiusmodi sunt, vt vix ab ipsis illis antiquæ comœdiæ scriptoribus, ex quibus pleraque ea desumpta sunt, si rideant, intelligi satis posse videantur: res quoq; & ipsum argumentum eiusmodi sint, ut non facilè quicquam frigidius excogitari queat. Quo illud nimirum indicare voluit, affectatores istos, dum non res quas dicant, sed verba ad quæ res accommodent, quærunt, in vtroque pariter ridiculè ac stultè sese dare solere. Subiicit tamen ad finem paraneses quasdam, quibus eundem hunc Lexiphanem, rectam eloquentiæ, ac studiorum bonorum rationem edocet: quale quiddam infrà quoque in Rhetorum didascalo facit. Vbi duplicem ad eloquentiam comparandam viam proponit: alteram asperam quidem, sed veram ac rectam, alteram autem compendiosam ac facilem, sed ad nouum atque affectatum istud genus, cuius exemplum hic proponit, ducentem. Semper autem hoc hominum genus apud omnes odio habitum fuit. Quid enim detestabilius, quàm id quod omnium præstantissimum à natura accepimus, & quo solo à cæteris animantibus differimus, ita corrumpere ac deformare, vt iam neq; effectum amplius suum habeat (quem enim moueant aut doceant non intellecta?) neque ad id adhiberi queat, ad quod ab initio comparatum est. Proinde & olim legimus Augustum Cæsarem ob hoc vitium Mecœnatem & item Caium nepotem reprehendere solitũ: & apud Athenæum irridentur cũ alij quidam, tum Dionisius, qui virginem μέλανδρον, & boue γαρόταν, & porcum ἰαχχον, & alia id genus noua atq; affectatis verbis dixisset. Nostra quoque etate Dialogus Ocyorum atque Volscorum ille, indicio est quantum ab hoc dicendi genere, doctorum ingenia semper abhorruerint. Porrò quod ad versionem attinet, equidem veniam à lectoribus precor audaciæ huius meæ, qui scriptum adeo tenebricosum, & alicubi (vt videtur) non satis integrum quoque, vertendum mihi sumpserim, præsertim in tanta veterum authorum paucitate atque penuria, sine quibus pleraq; intelligi hic rectè non possunt. Quod sanè haud vnquam facturus fuissem, nisi instituti operis, & amici eius cui hanc operam locaui, maiorem quàm famæ rationem habendam putassem. Nam illud ingenuè fateor, me non pauca planè adhuc assecutũ non esse, & pleraque per coniecturas & modica quædam vestigia incedendo, leuiter, & quasi per quandam transennam, vt dicitur, magis aspexisse quàm deprehendisse. Ob quæ etiam si reprehendendus fuero, illud tamen non omnino contemnendũ effeciſſe me puto, quòd per hoc alijs ac doctioribus quibusdam ansam inuestigandi atq; vltrà contendendi præbuisse videor. Neque verò illud me latet, quòd hoc argumentum nõ simplicibus verbis vertendum atq; tractandum fuerat, & quòd simili aliquo dictionis genere ludendum, & Græcis respondendũ erat, propterea quòd hic nihil aliud quàm verba, & eorum siue antiquitas siue obscuritas spectanda veniant, rebus ipsis ne tantillum quidem eos qui hæc Latinè legant, iuuantibus. sed tamen cum in eo genere ipse mihi nihil tribuam, neq; me dignum aliquid præstare posse videam, malui equidem quibuscunque verbis ac modis reddere hæc: cætera autem quæ ad ludum & festiuitatem pertinent, illis relinquere, qui & ingenio plus valent, & in eo genere aliquando periculum fecerunt.

LVCIANVS.

IEXIPHANES, formosus ille, cum libro scilicet. L. Per Iouem Luciane, scriptum est hornum quoddam meorũ, calidum adhuc. LVC. Iam enim quippiam de squalloribus nobis scribis? LEX. Haud equidem. Neq; verò squallorem dixi, sed venustas quędam est scriptum adhuc recens ita appellare. Tu autem videris aures sordibus oppletas habere. LVC. Ignosce amice: nam multum affinitatis inter se habent calor & squallor. Sed dic mihi, quodnam argumentum scripti istius est?

LEX. Conuiuium in eo viciſsim inſtituo contra Ariſtonis illud. LVC. Multi quidem Ariſtones ſunt, ſed tu, quantũ ex Sympoſio colligere licet, Platonem videris mihi dicere. LEX. Rectè ſentis: cæterùm quod dicitur, vt facile cuiuis alteri inexplicabile fuiſſet. LVC. Proinde mihi pauca ipſius libri recita, vt ne omnino expers ſim epuli iſtius. Nectar enim quoddã pocillaturus ex ipſo nobis eſſe videre. LEX. Cauillatorẽ igitur hunc abs te in humum proiice. Ipſe verò auribus factis permeabilibus, auſculta iam, abſit autem obturatrix iſta Cypſelis. LVC. Dic audacter. Nam mihi quidem neque Cypſelus neque Periander in auribus reſidet. LEX. Aduerte itaque interea quo pacto peragam, Lycine, orationem, an ea principium commodum vtique habeat, ac multum eloquentię præ ſe ferat, ſtylo haudquaquam trito atque obuio compoſita, præterea autem & verbis bonis ornata. LVC. Apparet huiuſcemodi eſſe, præſertim tua cum ſit: ſed incipe tandem. LEX. Proinde cœnabimus poſtea, inquit Callicles. Exin veſpertinum illud (quod ſolet) in Lycéo obambulabimus. Iam nunc autem tempus eſt vngendi, pro meridiano atque æſtiuo more, & ad Solis ſplendorem apricandi, ac poſtquam lauerimus, panem eſitandi. Atq; adeò abeundum iam eſt. Tu verò puer ſtrigilem mihi, ac veſtem pelliceam, linteáque, & ſaponem, vt mittas in balneum, atque ablutoriam vt afferas. Habes autem humi iuxta armariolum duos obolos. Sed & tu quid ages Lexiphanes? Veniéſne, an amplius hic demoraberis? Tum ego, iam olim, inquam, lauaturio. Nam & ægrè incedo, & ex iis quæ circa anum ſunt, malè habeo, mula clitellaria vectus videlicet. Approperabat enim mulio, tametſi claudicaret ipſe. Sed & in ipſo agro abſq; labore non fui. Deprehendi enim operarios cantillantes æſtiuam cantionem, eos nimirum qui patri meo ſepulcrum extruebant. Poſtquam igitur cum illis vnà fodiſſem, & cum iis quoque qui ripam aggerebant, ipſe parumper manum operi admouiſſem: illos quidem reliqui & frigoris causa, & quia vredo quædam erat. Scis autem quòd in frigore vehementi vredines generentur. Ego verò obambulans culta agrorum, etiam alia reperi inter ipſa enata. Ac terræ clauis aliquot effoſsis, Scanariiſque herbis & Bracanis eſui collectis, præterea & hordeo coempto (nondum autem prata floreſcentibus vitibus fragrabant, vt pedibus incedere liberet) ſublatus in mulam, attriui ſummum podicem. Et nunc ex eo ægrè & cum dolore incedo, & ſudo frequenter, & corpore langueſco, opúſque habeo quàm plurimum in aqua pernatare. Iuuat autem poſt laborem ablui. Proin & ipſe puerum curriculo ablegabo, quem veriſimile eſt aut apud Lecithopolidem, aut certè apud eum qui ſacculos diſtrahit, me expectare. Atqui edictum illi fuerat, vt ad Selga obuiam veniret. Sed in tempore eccum ipſum, adeſt, mercatus panem coloſtratum, & alios ſubcinericios, & cepas vireſcentes, & Fucas, & œbum iſtum, & leporinam, & bouis inteſtinum illud multiplex & rugoſum, & Phocas. Euge ô Atticion, rectè abs te factum, quòd magna itineris peragendi parte me ſubleuaſti. Ego verò, inquit ille, Sillus propemodum here factus ſum, dum te circunſpicio. Cæterùm vbi tu heri cœnaſti? Num apud Onomacritum? Haudquaquam per Iouem, inquam ego, ſed rus ibam, vbi ripæ aggerem protendi. Scis autem quàm ſtudioſus agrorum ſim. Vos autem fortaſſe putabatis Cottaborum ſtrepitus exercuiſſe me. Sed ingreſſus, hæc atque alia ſuauiter condito, ac mactram emunda, vt Thridacinas nobis pinſatis. Ego autem abiens, in ſicco & ad ſolem vngar. Et nos, inquit Philinus, ego videlicet & Onomarchus, & Hellanicus hic ſequemur. Nam & gnomon medium iam horologium vmbra deſignat, & periculum eſt ne in aqua iſta impura, & aliorum eluuie coinquinata, lauandum nobis ſit à tergo Carimantum inter fęcem vulgi, confertis illis vndique nos trudentibus. Ibi tum Hellanicus, Ego verò, inquit, etiã ægrè intueor, & mihi pupillæ oculorum quaſi quodam atramento offuſcatæ ſunt, & nicto frequenter, & lacrymas ſubinde emitto: atque ipſi mihi oculi medicinam geſtiunt, ac opus habeo Aeſculapii filio aliquo, medicinæ ocularis probè perito, qui miſcendo atque infundendo medicamentum aliquod, rutilare mihi faciat oculos, & non amplius lippitudine laborare, aut humidum & aquoſum videre. Atque huiuſcemodi quædam inter nos verbis proſecuti, omnes qui tum aderamus, abiuimus. Et poſtquàm venimus ad gymnaſium, exuti veſtibus, alius quidem pancratio, alius autem lucta & palæſtra recta exercebatur, alius pinguiter perunctus membra variè diſtorquebat, alius iaculo cõtendebat, alius plumbeos quoſdam lapides obnixè atque vibratim tenens manu iaciebat. Deinde vbi mutuò exercuiſſemus nos, atque alter alterum poſtergaſſemus, gymnaſióque ſatis illuſiſſemus: ego quidem & Philinus poſtquàm in labro calido abluiſſemus nos, abiuimus. Reliqui verò, vbi caput frigida tinctum, Delphinum more immerſiſſent, mirabili quodam modo inter aquas iuxtà adnatabant. Reuerſi autem iterum, diuerſis locis diuerſa agitabamus. Ego quidem ſubligatis crepidis, caput fricabã dentato ſtrigile. Non enim in Cepii, ſed in Scaphii modum tonſus eram, vt qui non multò antè mentum ac verticem detondiſſem. Alius autem calida glutiebat, alius ventrem reiectabat, alius raphanis in tenues partes conciſis, abſorbebat ſalſas ac piſculẽtas illas offellas, alius agreſtes oliuas commanducabat, alius etiam hordeum ingurgitabat. Atque vbi iam tempus erat, in cubitos inclinati cœnabamus. Poſitæ autem erant & ſellæ & grabatula quædam. Proin cœna quidem collatitia erat. Apparata autem erant multa, & varia, bifida videlicet ſuilla, & laterum pulpamenta, & ſuminis quædam, & ſuis nuper enixæ inteſtinum illud quo fœtus recipit, & hepar è ſartagine, & alliatum, & Abyrtace, & ſimilia quædam condimenta opipara, deinde & Thrymatides, & frictilæ ficulnis foliis inuolutæ, & ex melle dulciaria. Ex natatilibus autem & marinis cartilaginea multa, & quæcunq; oſtraceis teguntur, & offæ Ponticæ, eorum quæ ſportulis ſiue naſsis excipiũtur, & anguillæ copaides, & gallina altilis,

altilis, & gallus qui canere desiit. Etiam piscis erat parasitus, & ouem totam in furno assatam habebamus, bouisque iam grandioris atque æuo cõfecti pernam anteriorem. At verò panes aderant siliginei, non mali, & alii nouilunares, post festum ceu præterito vadimonio dilati, & holera tum subterranea, tum in altum excrescentia. Vinum autem erat non vetus, sed ex iis quæ in vtribus offeruntur, quod iam mustum quidem desierat esse, nondum tamen ad plenum coctum erat. Pocula verò posita erant omnis generis in Delphinide mensa, puta crater ille occultator frontis, & clauatus, Mentoreum opus, habens ansam præhensu facilem, & Bombylius, & Dirocypelum, & fictilia multa, qualia Thericles coquebat, multicapaciáq;, atque alia lati oris, quorum quædam ex Phocæa, alia verò è Gnido aduecta fuerunt. Omnia verò tenuia, fragiliáque, ac teneras testas habentia. Erant autem ibi & cymbia, & paruæ phialæ quædam, & pocula quædam grammatica, ita vt plenus esset abacus. At verò lebes furnarius ebulliens, in caput nobis euertit carbones. Bibimus autem continuis haustibus, & iam inebriati eramus, atque exinde vngebamur cancharide, & introduxit nobis quispiam podoctypam, & trigonistriam, atque exinde alius quidam in tabulatum assultans, irrumpendi locum quærebat, alius autem crepitu ac plausu digitorum ludebat, alius porrò cum risu lumbos lasciuiter agitabat. Atque interea vbi iam lauissemus, comessantes ad nos intrò irruperunt, vltro, non accersiti, Megalonymus causarum ac litium sectator ille, & Chærea aurifex, is qui tergum variegatum habet, & Eudemus Ocataxis. Ego verò interrogabam eos, quisnam accidisset eis cur tã serò venirent. Chærea igitur, Segmentum quoddam, inquit, & inaures & pedicas filiæ meæ apparabam, & ob hoc ad repotia vobis veni. At ego, inquit Megalonymus, aliis rebus occupatus fui. Dies enim fuit haudquaquam iudicialis, vt scitis, & nefastus: proinde, vtpote silentio in foro exístente, neque perorare licuit, neq; per diem dicendo, aquam & elepsydram dispensare. Cum audissem autem quòd Imperator conspiciendum sese præberet acceptis vestibus inusitatis, & bono stamine textis, subligatísque calceis antea non gestatis, proripui me ipsum foras: atque exinde statim incidi in Daduchum & Hierophantem, ac cæteros arcanis ac turpibus operantes, qui Diniam obtorto collo ad magistratum rapiebant, reum facientes, quòd ipsos nominasset, ídq; eum sciret quòd ex eo tempore quando initiati fuissent, & sine nomine forent, & innominabiles, vtpote sacrinomines iam facti. At nescio, inquam, quémnam hunc Diniam dicas. Vocabat igitur me nomine. Est, inquit, in tabernis aleatoriis homo perditus, ex egenis ac vilibus istis, semper comatus ac squallidus, endromidum aut baucidarum calceamento subligatus, ac veste manicata indutus. Quid igitur, inquam, dedítne pœnas aliquo modo? an calcibus insultans aufugit? At verò ille, inquit Megalonymus, qui antea inter tibias & cantores perstrepebat, iam immobilis ac tacitus est. Nam imperator segregatum, & à reliquo grege seorsim amotum, circundatis illi manicis, & intento vinculo collari, in pedicis ac tibialibus tormentis degere hominem fecit. Quare in vinculis existens, pendebat nonnihil miser ille præ timore, & crepabundus erat, pecuniámque pro redimenda vita dare volebat. At me, inquit Eudemus, summo diluculo accersiri ad se fecit Damasias, is qui olim quidem athleta fuit, multáq; victorias retulit, nunc autem præ senectute iam à certaminibus abstinet. Nosti æream statuam in foro positam. Ac alia quidem picando, alia inflammando peregi. Domum enim deducturus hodie fuerat filiam suam ad nouum maritum, iámque adeò exornabat illam, cum interea anxiũ quoddam malum interueniens, diremit festum. Nam filius ipsius Dion nescio qua causa mœrore affectus, imò deorum odio aliquo agitatus, strangularat se ipsum. Ac satis scitote, periisset ille, nisi ego superueniens ablaqueassem ipsum, & à resti soluissem, diu geniculatim assidens, & compungens hominem, huc illuc ceu infantem in cunis versans, & vndequaque explorans ac tentans sicubi cõcretum adhuc guttur haberet. Quod autem potissimùm profuit, illud erat, quòd ambabus manibus comprehendens illius latera vi compressi. Tum ego, num illum, inquam, Diona dicis, cinædum, & serotum propendens habentem, mulierosum, & lentiscum subinde rodentem, adolescentem mastrupantem & obscœna tractantem, si quem probè mutoniatum senserit, ipsum admittentem? At ille, certè etiam delicatus & gulosus. At deam, inquit Eudemus, admiratus. Diana enim ipsis est in media aula posita, Scopadéum opus. Ad hanc procidentes & Damasias, & vxor eius vetula iam, & capite admodum cano, supplicabant ei vt misereretur sui. Illa autem statim annuit. Et nunc Theodorum, seu potius Artemidorum adolescentem hunc habent. Consecrarunt autem illi cùm alia quædam, tum sagittas & arcus, quoniam his delectatur. Sagittaria enim & iaculatrix & bellatrix Diana est. Bibimus igitur, inquit Megalonymus. Etenim & lagenam hanc vini vetustioris venio vobis afferens, & recentis casei massas, & oliuas humi collectas. Custodio autem ipsas sub sigillis carioſisimis, & oliuas alias natatiles, & lutea hæc pocula, ac vti testacea ac destillantia, vt ex ipsis bibamus, præterea & placentã ex intestinis concinnatam, & quibusdã quasi Crobylis intextam. Tu verò puer plus aquæ infunde mihi, ne capite grauari incipiam, & exinde ob id mangonem seu castigatorem contra te accersam. Scitis enim quàm grauiter concitari soleam dolore, & caput habeo densum, nec facilè vaporibus peruium. Post potum autem nugabimur mutuò, qualia & quæ consueuimus. Non enim intempestiuum sciicet hoc, temulenter agere. Tum ego, Laudo, inquam, isthuc. Emolumentum enim quodeunque etiam sumus Atticæ proprietatis haud postremum. Rectè dicis, inquit Callicles; nam nugis mutuò prouocare nos, voluptatem quandam affert. Ego verò, inquit Eudemus, frigus enim est, meraciori vino malim intus stipari. Nam

frigoris impatiens ſum, & tepefactus libentius audiuero digitis geſticulantes iſtos, tibicinem puto & Barbitœdum. Quid hæc ais Eudeme, inquam, an tu ſilentium nobis imperas, tanquam ore carentibus, & lingua ſpoliatis? Mihi verò & lingua iampridem dicturit, adeóque iam animo prouehebar quaſi antiqua vobis narraturus quædam, & ablaturus omnes vos lingua. Sed tu ſimile quiddam feciſti mihi, ac ſi quis nauem onerariam tribus inſtructam velis, ſecundo vento nauigantem, implentibus lintea Notis, proſperè labentem, & per ſummos fluctus euntem, retinaculis quibuſdam ancipitibus, ancoris ferreis, naualibúſque pedicis demiſsis retineat, & curſus impetum inhibeat, inuidens videlicet tranquillitati. Proinde, inquit ille, tu quidem, ſi placet, nauiga, & nata, & curre per vndas intempeſtas: ego autem interea bibens, de terra, vt Homericus ille Iupiter de rupibus alicunde, aut de ſummo cæli vertice, ſpectabo & te iactari fluctibus, & nauem ipſam de puppi à vento aquis immerſari. Lvc. Satis ô Lexiphanes & potus & lectionis iſtius. Ego enim tibi ebrius iam ſum, & nauſeo: & niſi quàm primùm euomuero iſta omnia quæcunque recitando perſecutus es, ſat ſcias, videor mihi mox inſanus ac furioſus fore, obſtrepentibus mihi vndique verbis iſtis, quæ mihi modò offudiſti. Quanquam à principio ridere in mentem veniebat mihi illorum gratia. Verùm poſtquàm ea multa atque omnino ſimilia erant, miſerebar tui ob miſeriam & infelicitatem iſtam, cum viderem in labyrinthum quendam irremeabilem incidiſſe te, morbúmq; ægrotare maximum, imò verò atra bile percitum. Cogito itaque apud me ipſum, vnde tam multa mala collegeris, & quàm longo tempore, & vbi denique cõcluſum habueris tantum examen abſurdarum ac diſtortarum vocum, quarum alias quidem ipſe finxiſti, alias autem defoſſas alicunde eruens, iuxta Iambicum illud,

Pereas, miſeriàs qui eligis mortalium.

tantum cœnum vndequaque cogens, in me exhauſiſti. Porrò videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, incidiſſe vnquam, qui vera monendo, liberaret te à morbo iſto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo illius, periculum ne diſrumparis, ſuſtines, tibi ipſi autem bene habito corpore eſſe videris, & calamitatem iſtam pro bona valetudine ducis, ac ab iis quidem qui nihil intelligunt, laudaris, quandò illi quid tu patiaris, ignorant: à doctis autem miſeratione dignus putaris. Sed commodùm Soſipolim hunc medicum accedere video: age huic tradendo te, & ſuper morbo diſſerendo, remedium aliquod inueniamus tibi. Intelligens enim vir eſt, ac multos iam ad ſe receptos, itidem vt te, ſemiſanos & infatuatos à morbo infuſo pharmaco liberauit. Salue Soſipoli, atque hunc Lexiphanem quæſo ad te receptum, ſodalem, vt ſcis, noſtrum, nugis autem in præſentia quibuſdam, & peregrino circa ſermonẽ morbo correptum, periculúmq; ſuſtinentem ne prorſus pereat, ſerua, quocunq; tandem modo. Lex. Nequaquam Soſipoli me, ſed hunc Lycinum, qui manifeſtè deſipit, & homines mente præditos parum ſapere exiſtimat, ac iuxta Mneſarchi filium, Samium illum, ſilentium ac linguæ ignauiam nobis intendit. Sed per Mineruam haud vnquam erubeſcentem, aut trepidam, & per magnum ferarum debellatorem Herculem, ne tanti ipſum quantum Gry vel Phuy faciamus. Moneo autẽ omnino ne obuiam quidem veniendum ipſi eſſe. Videor mihi verò etiam ringi, cum talia increpantem audio. Ac iam vtique abeo ad ſodalem Cliniam, quoniam audio vxorem eius iandiu menſibus non laboraſſe, & ex eo ægrotare illam, quia non fluit: quare non amplius ne inſcẽditur quidem, ſed inacceſſa & inarabilis eſt. Sostr. Quid autem? an ægrotat, Lycine, Lexiphanes? Lycin. Ipſa hæc, Soſipoli, an non audis qualia loquitur, ac nobis, qui nunc cum eo conuerſamur, relictis, quaſi ante mille annos nobiſcum ſermocinatur, diſtorquens linguam, ac aliena atque externa hæc componens, omnémq; operam in illis ſumens? perinde ac ſi magnum quiddam foret, ſi peregrinis verbis vtatur, & conſuetam atque receptam monetam ſermonis adulteret. Sostr. Per Iouem haud paruum quendam morbum narras Lycine. Subueniendum itaque homini eſt quauis arte. Atque adeò diuino quodam inſtinctu inſanorum ac bile percitorum alicui pharmacum hoc miſturus, domo abii, vt epoto hoc vomeret. Age primus ipſe bibe Lexiphanes, vt ſanus nobis & mundus fias, tali verborum abſurditate euacuatus. Verùm obedi mihi, ac bibe, & minus difficilis eris. Lexiph. Neſcio quidnam etiam facietis mihi, Soſipoli, tu & Lycinus hic, obtrudentes mihi pharmacum hoc epotandum. Metuo itaque ne ruina quædam mihi ſit ſermonum potio hæc. Lycin. Bibe, & ne cunctare, vt humana deinceps ſapias ac loquaris. Lexiph. Ecce obedio, & bibo. Pheũ! Quid hoc rei eſt? Quantus tumultus ventris? Equidem diuinatorem quendam dæmonem videor mihi imbibiſſe. Sost. Incipe igitur vomere. Papæ! Primùm hoc μαῦ. deinde poſt illud exiuit κἄτα iſtud. Poſtea & ὧδ' ὅς, & ἀμηχάνη, & λῶτε, & ὀλώλαμεν, & cõtinuum illud ἄτ᾽ἄτα. At coge tamen & inſere in fauces digitos. Nondum verò ἰὴ ἰὴ ἐ iſtud euomuiſti, neq; σκορδινᾶσθαι illud, aut τευτάζεσθαι, aut σκύλλεσθαι. multa adhuc intus abdita latent. Satius autẽ fuerit, ſi per inferiora quoq; ſecernantur nonnulla. συλλητορδία ſiquidem iſta magnum ſtrepitum faciet, vnà cum ſpiritu erumpens. At iam quidem mundus hic eſt, niſi ſi quid remanſit reliquum in inferioribus inteſtinis. Tu verò poſthac acceptum eum Lycine dedoce, atq; inſtitue quæ decet loqui. Lycin. Ita faciemus Soſipoli, poſtquam nobis via iam ad eam rem abs te patefacta eſt. Ac tecum deinceps, Lexiphanes, conſultatio mihi eſt. Quòd ſi igitur cupis verè ob dicendi poteſtatem laudari, ac in multitudine hominum celebrari, huiuſcemodi quidem omnia fuge atque auerſare. Vbi autem exorſus fueris ab optimis poetis, & ſub præceptoribus eos legeris,

transi inde ad oratores. Cùm iam cum illorum sermone quasi educatus vnà fueris, ad Thucydidis & Platonis scripta in tempore accede, multum adeò & in pulchra comœdia, & in graui tragœdia te ipsum exercitando. Ex his enim vbi pulcherrima quæque decerpseris, eris aliquis dicendo. Nam nunc certè, non animaduertens, similem te præbuisti iis quæ à luti figulis ad forum fingũtur, foris quidem illitus minio ac cæruleo, intus autem & luteus & fragilis existens. Hæc si feceris, & non recusaueris aliquandiu ob inscitiam refelli, neque etiam dedisce erubueris, bono animo esto, versaberis in multitudine: & non quemadmodum nunc irrideberis, neque etiam in ore peiore conditione melioribus eris, Græcum atque Atticum vocitantibus te, qui ne cum barbaris quidem inter manifestissimos recenseri dignus sis. Ante omnia verò illud memineris mihi, ne imiteris Sophistarum eorum qui paulò ante nostram ætatẽ fuere, vilissima quæq;, néve etiam depascas illa, perinde vt nunc, sed talia quidem proculca pedibus: imitare autem vetera exempla. Neq; verò demulceant te anemonæ verborum, sed iuxta legem athletarum, solidus tibi cultus, consuetus ac familiaris sit. Præcipuè autem Gratiis & Perspicuitati sacrifica: à quibus plus quàm nimis nũc à tergo relictus es. Et fastus autem, & iactantia, & mala ista scribendi cupiditas, præterea & tumidum istud, atq; insolentem te gerere, verbáq; plus æquo dilatare, procul absit, & acerbum illud, irridere aliorum scripta, & putare quòd tum demum primus ipse futurus sis, vbi aliorum omnium verba & orationes calumniosè reprehenderis. Iam verò neque illud paruum, imò verò maximum vitium commettis, quòd non antea sententias ac res, quàm verba, paratas habes, ac postea verbis eas exornas, sed sicubi verbũ alienum ac perigrinum reperisti, aut ipse fingens, pulchrum putasti esse, huic postea quæris sententiam accommodare: ac damnum quoddam existimas, si illud non alicubi intruseris, etiam si ad id quod dicitur, minimè eo opus sit: quemadmodum paulò antè ἀμαλώπα illum, nesciens quidem quid significaret, proiecisti, cum ille cum argumento nihil conueniret. Atqui idiotæ & indocti quidem omnes obstupuerant, præ peregrinitate perculsis atque attonitis illorum auribus: at qui docti erant, amborum causa, & tui, & eorum qui te laudabant, ridebant. Illud verò omnium maximè ridiculum est, quòd cum plus quàm Atticus videri cupias, & sermonem ad vetustissimam dicendi formam diligenter exercuisse, talia quædam, imò verò plurima intermisces verba, quæ ne puer quidem qui nuper discere cœpit, ignorare queat, qualia sunt illa, πῶς ὄιει, κατὰ γῆς δῦναι νυχέμην, ἀκέων σε ἐπιδακνυμένη. Cùm χιτώνιον quidem etiam virilem vestem dici putabas, δουλάρια autem masculos pedisequos appellabas. Quæ quis non nouit? quòd videlicet χιτώνιον quidem muliebris vestitus, δουλάρια verò de fœminis tantùm dicantur? Atque alia multa longè his clariora, quale est ἵππατο, & ἀπαγώμην, & καθεδεῖς illud, quæ ne inquilina quidem Attici sermonis sunt. Nos autem ne poetas quidem laudamus qui verbis obscurioribus & minus vsitatis poemata scribunt. Tua verò, vt pedestrem orationem cum carmine conferamus, perinde vt Dosiadæ ara, & Lycophronis Alexandra sese habent, & si quid istis sermone etiam miseriore scriptum est. Quòd si igitur hæc imitatus fueris, & dedidiceris, optimè de te ipso statueris. Sin autem nihil animaduertens, iterum in auiditatem istam prolapsus fueris: ego quidem admonitioni atque officio meo satisfeciisse videbor, tu verò te ipsum accusabis, si vtique etiam intellexeris deteriorem esse te factum.

SCHOLIA IN PRAECEDENTEM ORATIONEM.

Νεοχμὸν *calidum vertit propter consonantiam vocum caloris & squaloris. nam ἀυχμὸς cum squallore significat, qui ex nimia siccitate prouenire solet: vnde & pro peste quæ ex nimio æstu contrahitur, positum reperitur.* Fo. 422. Ver su 56

νεοχμὸν *autem, id quod nuper factum est. Videtur autem & prauam pronuntiationẽ affectatoris istius notare.* 10

κυψελὶς *aurium sordes significat. Cypselus autem & Periander Corinthiorũ reges vetustissimi fuere, quorum & Pausanias meminit.* 423. 12

ψιλὸν *haudquaquam trito,* 15

εὐλεξὶς, *quam vocem ipse infrà in Rhetorum didascalo exponit* τὸ δεινὸν ἑρμηνεῦσαι. *obambulabimus,* περιδινησόμεθα, *quod volutabimur propriè magis significat.* 20 22

φεστὶν πελλικεᾶν, βύρσαν *Græcè. ablutoriam,* τὸ ἐπίλουτρον. 30. 34

armariolum, ἐγγυοθήκην *Græcè, & notat Hesychius* ἐγγύαν *etiam* ὀλωνίαν *significare. mula cl. tellaria. In Græco est* ἀσφάδη *&* ἀσφαδηλάτης: *quorum alterũ nonnulli pro mulo seu iumẽto, alterum pro ephippio seu sella, nõ pro mulione accipiunt. Vide Suidam.* 25 *vredo quædam,* κατμα, *cuius vocis & Athenæus in hac significatione* 43 *meminit Lib. 3. vbi & ipse de affectatoribus huiusmodi tractat. terræ clauis,* γηπάτηλον *Græcè. apparet autem bulli genus esse. Bracana verò agrestia holera sunt,* 46 *vt apud Suidam. lecithopolidem, hoc est, quæ pisa vel etiam oua vendit. qui sacculos distrahit. Nam Suidas* 56 γρυμᾶια ἢ σκευοθήκην *ait, & Pollux à quibusdam peram* 57 *dici affirmat. Vt ad Selga. Vtrum corruptum hic aliquid sit nescio: certè quid velit, nõ puto facilè à quoquam* 58 *intelligi posse. panem colostratum. Sic interpretari placuit* πυριάτην, *quem tamen alij pro ipso πῦρ, hoc est colostra accipiunt. Idem &* πυρίφορον *dicitur. Commenta. in Aristoph. Vespas. Athen. Lib. 14. & Pollux Lib. 2.* 60 *cap. 12. Et fucas. Gaza interim fucas, interim squillas vertit apud Aristotelẽ. Athenæus Lib. 7.* φυκίδας *vocat. & æbũ. Neq; de Oebo, neq; de Phocẽs reperio quicquam. pro* λωγάνιον *autem* κατώνιον *lego, quod & apud* 61 *Hesychium legam, quanquam neq; de hoc adeò contendo.*

Sillus propemodum, hoc est strabus, à σιλλαίνειν. *quod propriè significat sulsannandi causa oculos recutere, seu* 424. 1 *retorquere, vnde & Silli versus. Pollux. ripa aggerem,* ψύτταν, *id est* πρόχωμα, *quod contra aquæ impetum oppo-* 5 *nitur. Suprà* ἀνδηνα *idem dixit. Vide Hesychiũ. Cottaborum strepitus. De Cottaborũ ludo Athen. Lib. 10. 11.* 7 *& 15. Pollux Lib. 6. cap. 19. & Suid. meminit: et Plaut. Vide ne crebri in te Cottabi crepent. Vt thridacinas.* 9 *Hoc nomine μάζης quoddam genus Attici vocant. ad* 11 *solem vngar,* ξηραλοιφήσω. *Inde* ξηραλοιφῶν *& locus Constantinopoli fuit, cuius alibi mentio fit. in aqua ista im-* 16. 43 *pura,* ἐν λιβίῳ. *Vide Hesychium. à tergo Carimantũ. Carimãtes quos dicat, nõ satis intelligo, nisi si accipiamus sordidos quosdam & mercenarios, qui caput obligatum habeant, aut onera gestent, quales ab Hesychio & καριμολγοὶ dicuntur. alius iaculo contendebat,* τῷ κωρύκῳ 33

ἀνλέβαλε. Vide Heſychiũ. Nõ enim in cepŷ, &c. κήκων & σκαφίον tonſuræ ſpecies erant. Scaphium quando tota coma ad cutem vſq; detonſa erat. Cepium autẽ ſeu cepus quando ad frontis ornamentum capilli reſecti erant, vt Cõment. Ariſtoph. in Aues tradit. calida glutiebat, ἐθερμο῾ράγει, fortaſſe id quod Plautus dixit thermopotare. ventrem reiectabat, τὴν νῆϛιν ἤμει. ſignificat autem νῆϛις ieiunium, & item inteſtinum ieiunum inter ſtomachum & ventrem. agreſtes oliuas, φαυλας. Ita Suidas exponit, quanquam Heſychius genus mali grandioris eſſe dicat. biſida vide ſuilla. Intelligo pedes, eò quòd biſidi ſunt. hepar è ſartagine, id eſt frixũ. Propriè tamẽ λοβὸν extremam partem hepatis vocant. abyrtace, Intritum quoddam barbaricũ eſt. Vide Suid. thrymmatides. Pollux inter placẽtas recenſet θρυμματίδες. De Thrys autẽ Commentator Ariſtophanis in Equitibus copioſe. quæ ſportulis ſiue naſsis, τῶν ἐκ σαργάνης, de cuius ſignificatione Heſychius. qui canere deſiit. Capũ intelligo. piſcis erat paraſitus. Ipſa quidẽ vox paraſiti quid ſignificet, notum eſt, ſed quorſum ſpectet piſcis paraſitus, puto obſcurũ eſſe. panes aderant ſiliginei, σιφᾶοι ſcilicet pro τιφᾶοι Atticé. Eſt autẽ τίφοι, vt Heſych. exponit, ὄλυρα, quæ à Latinis quoq; olyra, quibuſdam autẽ ſiligo dicitur. Vnde τιφᾶοι panes, quorũ & Athenæus meminit Lib. 3. tum ſubterranea, ὑπογειότατε καὶ ὑπερφυῆ. niſi quis malit parua ac magna accipere. delphinide mẽſa. Obſcurum quã intelligat, niſi ſi tripodé, qualis ἡ Δελφικὴ fuit. Bombylius, Poculũ eſt anguſti oris, inter bibẽdum ſonũ edens. Athenæus & Pollux. dirocypelũ, vt apud Homerũ ἀμφικύπελλον. de cuius etymologia Athenæus Lib. 11. qualia Thericles coquebat. De Thericleo poculo vide item Athenæum. tenuia fragiliaq; ἀνεμοφόρητα, hoc eſt quæ vento ferri queant. pocula quadã Grãmatica, hoc eſt, literis inſcripta, quorũ ipſorum quoq; meminit Athenæus eodem lib. 11. abacus, τὸ κυλίκειον, ſic enim malim, niſi quis κυλίκιον pro ora ſeu labro poculi accipiat, & τὸ μεϛὸν ad γράμματα referat. lebes furnarius ἐστιολέβης, quod Athen. lib. 3. à Romanis miliariũ dici ait, vas ad calefaciendam aquam comparatum. Vngebatur cancharide. Quodnam vnguentũ hoc ſit, obſcurũ. Podoctypa autẽ & Trigoniſtria, nomina pſaltriarũ videntur eſſe. Nam Trigonis & Heſychius et Pollux meminere. plauſu digitorũ ludebat λικίνδα, à λικᾶν videlicet, cuius verbi Athenæus meminit lib. 1. lumbos laſciuiter agitabat. Pollucẽ vide lib. 4. cap. 14. Ocataxis, Suidas propriũ hoc eſſe tradit, quanquã apud illum ὠϐοκατάξις legitur. ego tamẽ cognomẽtum magis eſſe puto ab ouis vel frangendis, vel deuorandis, vel ſimili aliquo factũ. ſegmentum quoddam λῆρόν τινα. Pollux tamen λῆρον per η habet. Veſtis inuſitatus ἄφρηϛα & ἀφόρητα, tametſi ea voces propriè inutiles & geſtu inhabiles ſignificent. in daduchũ, eum qui geſtat lapadas, vt ſacerdotes Promethei, Vulcani, &c. Ex egenis, ἐγκαυϛιάδαλος, quod ſi ab ἐγκάω῾ειν & κιδάλη deriuetur, ceparum helluonẽ ſignificabit. Sed tamẽ apud Heſychium καυϛιώδαλος per ω legitur, pro eo, vt ipſe ait, ὃς μετὰ τῶν τὰ ἄλφιτα μὴ διϐύλων τυγχάνει ἁλόμενος. quod neque ipſum quale ſit ſatis planum eſt. ἀνολύκυθος autem & ἀνοὐκάϐδαλος ab Heſychio exponuntur. Endromidũ. Endromides curſorum ſunt, & propriè Dianæ. Baucides autẽ croceæ muliebres. Pollux. Domũ enim. Neſcio corruptúſne ſit locus, an mutilatus. Anxium quoddam malum μέρμερον. ſed haud ſcio an τερμέριον potius legendũ, de quo etiã in prouerbys Eraſmi illius latera. τὰ ἄκρα, latera verti, propterea quòd & in acie latera, τὰ ἄκρα dicuntur, vt ait Pollux. muliero-ſum, μύρωνα, ἀπὸ μυρτίου, ſcilicet genitali muliebri. lentiſcum ſubinde rodentem, σχινορώχιον, quo nomine notabantur qui elegantiæ & cultui muliebriter ſtudebãt. delicatus & guloſus, λεκαλὸς, ἀπὸ λεκίδος, ſeu λέκης, quod patinam ſignificat, vt Pollux. coniecturaliter tamẽ: quanquam haud ſcio an corruptus locus ſit. Videntur enim deeſſe quoq; nonnulla. Theodorum, ſeu potius Artemidorum, vt à dea ſeu Diana reſtitutum, & vita donatum. Cariſiſsimis, pro antiquiſsimis accipio. oliuas alias natatiles. Fortaſſe eas quæ & hodie ex vino vel aqua aſſatis carnibus pro ſalſamento adhibentur. teſtacea ac deſtillantia, ἐμπυδλάκωϛα, à πίδλαξ videlicet. Crobylis intextam. Fuerũt autẽ Crobyli certa quædam texturæ capillorũ in acutum deſinentes, antiquorum Athenienſiũ geſtamen, vt Cõment. Thucydidis in lib. 1. mangonem ſeu caſtigatorem, παιδοβοσκόν, quo nomine & mangonem & puerorum moderatorem intelligi poſſe puto. voluptatem quandam affert. fortaſsis à λαλᾶν & γάννυϑαι. digitis geſticulantes, χειροσόφους, quos ipſe infra in Rheto. didaſ. exponit ὀρχήϛας, id eſt ſaltatores. etiam ringi, ῥινασϑῆναι. menſibus non laboraſſe, ἀκάθαρτον εἶναι, cuius verbi etiam Athenæus meminit lib. 3. diuinatorem quendam dæmonem, ἐγγαστρίμυθόν τινα, quos & Euryclen Graci vocãt. Suidas. μῶν, id eſt nũ. κάτα, atq; exinde. ἦδη ὅς, Inquit. ἀμηχέτων, aliquo modo. λῶϊϛε, optimé. δίκαιοθεν, videlicet. ἄτλα, quadam. ἴκταρ, propé. σκορδινᾶσθαι, protendere membra cum oſcitatione. τευτάζεσθαι, curioſe agere. σύλλεσθαι, vnguibus rapere, & infeſtum eſſe, vnde & Scyllæ nomẽ videtur factũ. σιλλοπωρολία, id eſt petulantia & laſciuia. Quod ſi igitur. Paræneſis de recta dicendi ratione. ἠμαλῶσα, Heſychius meminit ἠμαλακισκᾶ cuiusdã, aitq; paræmiam eſſe qua τὸ μηδὲν ſignificetur. πῶς ὄιει, id eſt quomodo putas. κατὰ γῆς δῦναι νυχόμην &c. Id eſt ſub terrã ire optabam quando audiebam te recitantẽ. χιδώνιον, id eſt tunicula. δελλάρια, ſeruulas. ἴωϛο, Volauit. ἀπαντώμενος, Obuiam veniens. καθεσθείς, Sedens. qui verbis obſcurioribus & minus vſitatis, κατὰ γλῶϛαν, vt etiam Quintilianus lib. 1. cap. 14.

EVNVCHVS, SEV PAMPHILVS,

Eraſmo Roterodamo interprete.

Argvmentvm.

Hiſtorica quadam narratio eſt, qua Dioclis & Bagoæ Peripateticorum philoſophorum inter ſe cõtentionem exponit. Eunuchum autem inſcribitur, quòd poſtiſsima cõtentionis pars in eo verſetur, vtrum Eunuchus debeat aut poſſit philoſophum agere: cum alter ab indignitate rei, & ab accidẽtibus philoſophicæ profeſsionis hoc negaret, alter autem exemplis, & ſine ſeu officio philoſophi, item à conſequentibus ſeſe tueretur. Vbi interim tacitè illud quoq; indicat Lucianus, quòd ea tum ætate philoſophi ex vitys & ſceleribus magis quàm ex doctrina & vitæ integritate cenſebantur. Exordium ab admiratione trahitur, qua attentos facit, amplificando conditionem & profeſsionem perſonarum, & rei qualitatem.

Pamphilvs.

NDE nobis aduenis Luciane, ſeu quidnam rides? Semper tu quidem & aliàs cõſueuiſti nobis hilaris ac feſtiuus occurrere: verũ iſthuc maius aliquid ſolito videtur eſſe, de quo riſum nec cõpeſcere queas. LVC. E foro tibi adſum ô Pamphile: porrò mox efficiam vt tu quoq; mecũ rideas, ſimul atque audieris cuiuſmodi litis adfuerim actioni, duobus philoſophis inter ſeſe contendentibus.

PAMPH.

PAMP. Iam iſthuc ipſum profectò ridiculũ eſt, quod ais, philoſophos inuicem lites agitare. Nã etiam ſi quid magni fuiſſet negotii, inter ipſos modeſtè, citráque pugnam controuerſiam compoſitam oportuit. LVCIA. Quid ais? tranquillè componant illi, qui quidem ſolida plauſtra conuiciis onuſta alter in alterum effuderint, vociferantes, miráque peruicacia contendentes? PAM. Videlicet de diſciplinis atq; opinionibus Luciane, ita, vt aſſolent, diſſentiebãt, quòd erant diuerſæ factionis? LVCIA. Nequaquam, imò aliud quiddam erat hoc de quo diſsidebant: nam eiuſdem ſectæ erant ambo, eiuſdémque ſcholæ, & tamen orta inter eos lis erat. Porrò iudices qui cognoſcebant, primates erant huius Reipu. natúque maximi, ac ſapientiſsimi, breuiter, apud quos pudeſcat aliquis etiam parũ aptè quippiam eloquutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. PAM. Quin tu igitur litis argumẽtum exponis, quo videlicet ipſe etiam cognoſcã, quæ res tibi tantum riſum concitarit? LVCIA. Scis Pamphile, ſalarium, ídque neutiquam exiguum ab Imperatore fuiſſe conſtitutum ſingulis philoſophorum generibus, puta Stoicis, Platonicis, Epicureis, cúmq; his etiam Peripateticis: ita, vt vnicuique ſectæ præmiũ eſſet æquale. Cæterùm demortuo ex his quopiam, alius aliquis in eius locum ſubrogandus eſt, qui ſit optimatum calculis probatus. Porrò præmium illud, neque bubula pellis erat quæpiam, quemadmodum ait poeta, nec porcellus: verùm ſingulos in annos decies mille nummûm, quos accipiunt, vti doceant iuuentutem. PAMPH. Memini quidem iſta. Quin aiunt nuper ex illis diem obiiſſe quempiam, alterum (ni fallor) è Peripateticis. LVCIA. Hæc ipſa Pamphile Helena, propter quam illi inter ſeſe ſingulari certamine conflictabant. Et hactenus quidem nihil etiã ridendũ erat in illis præter hoc, quòd quum philoſophos eſſe ſe profiterentur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atque pro patria in diſcrimen adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum, decertarent. PAMP. Atqui peripateticorum iſtud eſt decretum, non admodum eſſe negligendas pecunias, verùm eas in tertio quodam bonorum ordine eſſe ponendas. LVCI. Rectè dicis. Nã iſta quidem aiunt. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio ſententiáque illis extitit: verùm quæ poſtea conſequuta ſint, iam auſculta. Primùm complures quidem alii in defuncti illius funebribus ludis decertabant: ſed inter hos præcipuè duo viribus pares: puta Diocles ille ſenex: noſti quem dicam, contentioſum illum, inquam: præterea Bagoas, qui quidem ea ſpecie eſt, vt Eunuchus eſſe videatur. Inter hos initiò de doctrina, déque philoſophię decretis atq; opinionibus eſt decertatum. vterq; ſui ſpecimẽ ac documẽtũ dedit, quòd eſſet Ariſtotelicæ factionis, quódq; eius placita ſequeretur, oſtendit. At per Iouem in hoc certamine neuter altero ſuperior erat. Lis igitur huc deflexit denique. Diocles deſinens iam eruditionis ſuæ periculum ac ſpecimen oſtẽdere, ad Bagoam deſcendit, ac vitã illius in primis carpere eſt aggreſſus: Bagoas itidẽ huius vitam viciſsim taxabat. PAMPH. Idque meritò Luciane. Siquidem eius rei magis erat habẽda ratio. Proinde ſi ego fortè iudex cauſæ ſediſſem, magis in hoc, vt mihi videtur, futurus eram occupatus, potiúſq; ſpectaſſem vter moribus eſſet præſtãtior, quàm vter ad diſputandum, ac dicendum promptior: atque illi potius quàm huic victoriam adiudicaſſem. LVCI. Rectè dicis. Equidem iſti tuæ ſententiæ meum & ipſe calculum addo. Verùm vbi iam cõuiciis, vbi maledictis eſſent ſatiati, tandem Diocles illud aiebat, nefas eſſe, vel conari, aut proponere Bagoam, vti cum philoſophiæ ſtudio, cúmque pulcherrimis illius præmiis commercium haberet, qui quidem Eunuchus eſſet: imò hoc hominum genus non ſolùm ab eiuſmodi cõtubernio ſecludi oportere, verùm ab ipſis etiam ſacris, ac vaſis puris, breuiter ab omnibus publicis cœtibus eiici: oſtendẽs inauſpicatum quoddam, & occurſu infauſtum ſpectaculum fore, ſi quis mane domo egreſſus, vel videat iſtiuſmodi quippiam. Atque hac de re multis verbis diſſerebat, affirmans Eunuchum neque virum eſſe, neq; mulierem, ſed quiddam vtrinq; compoſitum & conflatum, planéque monſtrum ab hominum natura, ſpeciéque alienum. PAMPH. Nouam accuſandi rationem nobis narras Luciane. Iámque & ipſe ridere compellor, crimẽ audiens tam inauditũ. Sed alter ille quid? Num obticebat? an viciſsim & ipſe quiddam auſus eſt ad iſta reſpondere? LVCIA. Initiò quidem pudore, ac metu (nam id eſt iſtis familiare) diutius obticebat, erubeſcens interim, palámque præ ſe ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quãdam, ac muliebrem edẽs vocem, negabat æquum facere Dioclem, qui ſe quòd Eunuchus eſſet, ob id à Philoſophia ſecluderet, cum qua fœminis etiam eſſet cõmercium. Allegabantur Aſpaſia, Diotima, Thargelia, quæ cauſam illius adiuuabant. Præterea Academicus quidã Eunuchus, natione Gallus, qui paulò ante noſtram ætatem maximi nominis apud Græcos floruiſſet. Porrò Diocles etiam illum ipſum, ſi quidem extaret, ac ſimili negotio ſeſe miſceret, prohibiturum ſeſe reſpõdit, nihil expauefactum opinione quam apud vulgus obtinebat. Ad hæc cùm ipſe quędam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum, quæ à Stoicis, maximéque Cynicis dicta ad riſum concitandum erant idonea, de corpore mutilo atque imperfecto. Hac in re iudicium cognitio verſabatur. Deniq; totius cauſæ iã illud caput eſſe cœpit, num Eunuchus idoneus eſſet cẽſendus, qui ad philoſophiam admitteretur, quſq; iuuenibus præfici poſtularet, quũ alter interim formam etiam ac corporis integritatem in philoſopho requirendam eſſe diceret. Maximè verò vti barbam altã ac promiſſam gerat, quò videlicet iis, qui diſcẽdi cupidi aduenirẽt, vir grauis appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignus videatur decẽ illis drachmarũ millibus, quę forent ab Imperatore capienda. Cæterùm Eunuchorũ cõditionẽ etiã quàm Spadonum eſſe viliorem. Nam illos aliquãdo virile

Vtrum Eunuchus debeat, aut poſsit philoſophum agere.

quiddam expertos fuiſſe, at hunc ab ipſo ſtatim ortu fuiſſe exectũ,planéq; animal eſſe quoddam varium atq; anceps,non aliter, quàm cornices, quæ neq; inter columbas,neque inter coruos numerari queant. Alter cõtrà reſponderet, eo iudicio non de corporis agi figura, verùm de animi virtute,proinde mentis qualitatem expẽdi oportere,déq; dogmatum cognitione quærendũ eſſe. Eius rei teſtis citatus Ariſtoteles,quiquidẽ Hermeam Eunuchum Atarne oriundũ tyrannũ ſupra modum ſit admiratus,adeò vt illi perinde atque Diis ſacra fecerit. Auſus eſt & illud addere Bagoas,multò magis idoneum eſſe Eunuchum, cui adoleſcentes erudiendi credantur, quòd ab hoc nulla in illos calumnia poſsit hærere, neque Socraticum illud crimen in hunc cõpetat, quòd adoleſcentulos corrumpat.Deinde quæ ille potiſsimùm in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facetè, vt ipſi quidẽ videbatur, reiecit. Etenim ſi è barbæ prolixitate, inquit, philoſophos æſtimare conuenit,nimirum hircus ante omneis primas tenebit.Hic tertius quidam aſsiſtens (nomẽ hominis ſilebitur) Atqui iudices,inquit, hic malis lęuibus,ac fœminea voce,reliquóque corporis habitu Eunucho adſimilis,ſi quis veſtes detrahat,egregiè vir eſſe videbitur. Alioqui mentiuntur,qui ferunt eum aliquando in adulterio depræhenſum,membra in membris,vt legum tabulæ loquuntur,habentem:atq; id quidem temporis ad Eunuchum confugiſſe,eáque reperta latebra abſolutum fuiſſe, quum iudicibus crimen perſuaderi non poſſet,vt qui è ſpecie hominem iudicarent Eunuchum.At nũc mihi palinodiam canturus videtur, ídque propter oſtentatum prę mium. Hæc quum dicerentur, omnibus, vt par erat,riſus eſt obortus. Porrò Bagoas magis etiã perturbabatur, omnem in ſpeciem ſeſe varians, atq; in innumerabiles verſus colores, tum frigido ſudore fluens:ac neq; decorum ſibi exiſtimabat adulterii crimẽ agnoſcere, neq; rurſum eam accuſationem inutilem ad præſens certamen arbitrabatur. PAM. Profectò deridicula ſunt iſta Luciane,neque vulgarem vobis, vti cõiectãdum eſt, voluptatem præbuerunt. Verùm quò tãdem res euaſit,& quid ſuper his pronuntiarunt iudices? LVCIA.Non erat eadem omnium ſententia: verùm aliis quidem viſum eſt,vti nudato illo, quemadmodum in emptitiis ſeruis fieri conſueuit, inſpicerent,num in iis,quæ ad penẽ pertinent,philoſophari poſſet. Alii verò ſentẽtiam dixere multò magis etiam hac ridiculam, nempe vt accerſitis è luſtro mulieribus aliquot,iuberent illum cum illis congredi,ac viri officio fungi,aſtante interim è iudicibus quopiam, qui quidem eſſet natu maximus, fidéque ſpectatiſsima, qui inſpiceret num philoſophum præſtaret.Hęc vbi omniũ riſu fuiſſent excepta, neq; quiſquam omnino adeſſet,cui non doleret aluus riſu concuſſa,viſum eſt, vt integra cauſa in Italiam reiiceretur. Et nunc alter, vt aiunt, ad eloquentiæ oſtentationẽ ſemet exercet,atq; inſtruit, & accuſationem quàm elaboratiſsimam meditatur,adulterii crimẽ aggrediens,id,quod ipſi maximè aduerſatur. Quod quidem & hic facit iuxta malorum rhetorum morẽ, quum ex ipſo crimine aduerſarium inter viros recenſet. Contrà Bagoas diuerſa cura,quemadmodum audio,& aſsiduè virum agit,negotiúmque præ manibus habet. Poſtremò victurum ſeſe ſperat, ſi modò docere poſſit,ſe nihilo deteriorem eſſe equas ineũtibus aſinis. Id enim amice viſum eſt optimum philoſophiæ documentum,atq; vna demonſtratio, quæ refelli non queat. Proinde optarim,vt filius, qui mihi eſt adhuc admodũ adoleſcens, nõ animum & linguam,ſed penem haberet ad philoſophiam idoneum.

Amarum in philoſophos.

DE ASTROLOGIA,

D. Eraſmo Roteroda. interprete.

ARGVMENTVM.

Aſtrologiæ defenſio quædã eſt, à dignitate videlicet, quã ab antiquitate & præſtantia eorũ, qui illã ab initio coluere,trahit,& à certitudine,quam ex ſimilibus, & ſignis ratiocinatione quadam colligit. Recenſet autem principiò varias gentes & populos,à quibus illa inuenta,tractata,ac locupletata fuerit. Deinde & homines,& quid quiſque in illa ſingulatim vel obſeruarit, vel tractarit: quo loco & fabulas pleraſque Græcorũ poetarum de Orpheo,Tireſia,Atreo,Thyeſte,Bellerophonte,Phryxo, Dædalo,Endymione,Phaethonte,ac cæteris quibuſdam explicat. Poſtremò & vtilitatem artis tradit,quò futuris rebus per hanc obſeruatis,& mala facilius tolerare,vtpote præuidentes illa,poſsimus: & bonorũ ſpe nos ipſos confirmare. Exordio dociles facit,ſtatim propoſito,de quo, & qualiter dicturus ſit: & obiurgat eos, qui artem ob imperitiam vtentium,ac profitentium reprehendunt.

DE cælo,déque aſtris eſt nobis inſtitutus ſermo:non de ipſis quidem aſtris, neque ipſo de cælo, verùm de diuinatione ac veritate, quæ ab illis in hominum vitam proficiſcitur.Neque rurſum mihi libellus hic ſe traditurum, aut doctum profitetur,quo pacto diuinationem hãc aſſequi liceat: ſed illud queror, doctos omneis cum in cæteris omnibus exerceant ſeſe, ſuiſque omnibus tradant, ſolam Aſtrologiam nec habere in pretio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus vetuſtum eſt,neque nuper ad nos peruẽnit, ſed inuẽtum eſt priſcorum regum,quos Dii amabãt. At huius ætatis mortales non ſolùm inſcitia, ſocordiáque, verùm etiam odio laboris diuerſa ab illis ſentiunt. Cúmq; fortè inciderint in eos, qui falſa prædicunt, tum & aſtra culpant, & ipſam Aſtrologiã habẽt exoſam, neq; ſalutarẽ eã,neq; veridicã arbitrantes,ſed autẽ magis falſam atq; inanẽ,haud rectè,ſicuti mihi quidẽ videtur,ſentiẽtes. Neq; enim ob imperitiã fabri,ars ipſa culpatur,neq; ob cantoris inſcitiã,ipſa muſica parũ eſt erudita: quin illi potius artium ſunt ignari: cæterũ ars vnaquæq; ſuapte natura ſcita eſt. Primùm

Aethiopes. mùm igitur Aethiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In causa fuit partim gentis eius sapientia (nã cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellunt sapientia) partim regionis, quam incolũt, opportunitas, propterea quòd apud eos perpetua sit cæli serenitas, tranquillitásq;, neq; patiuntur anni mutationes, sed eadem temperie viuunt. Itaq; cũ primùm vident Lunam non semper eodem vultu apparentem, sed varia subinde specie, & in aliam atque aliam verti formã, visa est illis ea res admiratione, atq; disquisitione digna. Deinde cùm inquisissent, rep̃erunt hanc esse earum rerũ causam, quòd Lunæ non esset lumen proprium, sed à Sole mutuatum. Inuenerunt autem & reliquarum stellarum motus, harũ quas nos errones appellamus: (nam stellarũ hæ solæ mouentur) naturámque earum, ac potestatem, & effectus quos vnaquæque præstet, nominibus quoque inditis, nõ illis quidem vtcunq; visum est, confictis, sed quà notæ rerum essent. Hæc igitur in cælo perspexerunt Aethiopes, mox Aegyptiis finitimis artẽ imperfectam

Aegyptii. tradiderunt. Porrò Aegyptii diuinandi rationem, quam ab illis dimidiatam acceperãt, in maius prouexerunt: quippe qui mensuram etiam ad quam vnaquæq; stella moueretur, indicarint. Ad hæc annorum, mensium, horarúmque numerum instituerunt. Ac menses quidem illi Luna metiuntur, atque eius recursu finiunt: annum verò Sole, & huius circuitu metiuntur. Quin his etiam maiora ostenderunt. Nam ex vniuerso cælo, reliquísque stellis, & errantibus, & fixis, neq; simul cum cæteris sese mouentibus, duodecim partes effecerunt in his, quę mouentur, & vnamquanque suis animantibus repræsentarunt, partim marinis, partim homine, partim feris, partim volatilibus, partim pecudibus. Vnde & sacra Aegyptiorum variè fiunt. Neq; enim omnes Aegyptii, ex omnibus duodecim partibus diuinabant, sed alii aliis vtebantur partibus. Itaque Arietem colunt, qui ad Arietem spectabant: piscibus non vescuntur, qui pisces annotarãt. Nec hircum mactant, qui Capricornum viderant: atque alii item alia venerabantur, quæ quisque inuenerat. Quin Taurum etiam in honorem cælestis Tauri colunt. Nam Apis apud illos res in primis sacra, regionem sortitus est: & qui eam incolunt partem, oraculum quoque dicarunt, signum videlicet diuinationis, quam à cælesti Tauro petunt.

Libyes. Ac non multò pòst Libyes quoque artem hanc sunt aggressi. Siquidem & oraculum quod est apud illos Ammonis, ad cælum, & huius sententiam refertur, iuxta Ammonẽ, quem illi arietis specie fingunt. Calluerunt autem hæc omniá

Babylonii. & Babylonii: atque hi quidem affirmant se primos omniũ fuisse. Verùm, vt ego existimo, multò posterius ad hos scientia peruenit. At verò

Græci. Græci, nec ab Aethiopibus, nec Aegyptiis de Astrologia quicquam audierunt: verùm illis Orpheus Oeagro Calliopéque prognatus, primus ista monstrauit. Non ille quidem admodum dilucidè, neque rem clarè docuit, sed præstigiis ac mysticis inuolucris obtexit. Sic enim illi visum est. Nam concinnata lyra Orgia instituit, sacráque cantiones decãtabat. Porrò lyra cum septem haberet chordas, concentum mobilium stellarum repræsentabat. Hæc conquirens atque hæc agitans Orpheus, omnia delenibat, Orphei lyra, quæ sit intelligẽda omniáque vincebat. Neque enim illam hominis lyram spectabant, neque illi alterius musices studium erat, verùm hæc magna illa Orphei lyra. Hisce rebus cum Græci honorem habere vellent, locum illi in ipso cælo designarunt, & eam plusculæ stellæ vocantur Orphei lyra. Quòd si quando Orpheum videris vel saxo expressum, vel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram. Circum hunc animantium innumera multitudo, inter quæ & homo, & Taurus, & Leo. Cúmque horum singula víderis, fac horum mihi memineris cuius modi sit illius cantus, cuiusmodi lyra, cuiusmodi Taurus, & cuiusmodi Leo Orpheum audiãt. Quòd si eorum, quæ dico, causas intelligas, tum & in cælo horum vnumquodque contemplator.

Fertur autem & Tiresia genere Bœotius, diui- Tiresias. nandi gloria multum celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarum erraticarum alias esse fœminas, alias mares, non tamen eadem efficere. Vnde eundem ancipiti quoque sexu fuisse fabulantur, aliquando fœminam, aliquando marem. Porrò Atreo & Thyeste de Atreus & Thyestes. regno paterno decertantibus, iam tum maximã Astrologiæ, cælestísque doctrinæ curam fuisse Græcis, palam est. Ac publico consensu statuerunt Argiui, vt vter scientia præcelleret, is imperio potiretur. Ibi Thyestes Arietem illis in cælo demonstrauit, atque hinc aureum arietem Thyestæ fuisse, proditum est fabulis. At Atreus de Sole, déque vario illius exortu locutus est, ostendens non eodem modo ferri Solem & mũdum, sed contrario inter se cursu rapi: & qui nũc videtur occasus, cum sit occasus mundi, Solis ex ortum esse. Hæc locutum Argiui regem crearunt, magnámque doctrinæ laudem est assequutus. Equidem & de Bellerophõte similia sentio. Bellerophon. Nam alatum equum illi fuisse, non admodum credo: verùm arbitror illum hanc disciplinam sectantem, sublimiáque cogitantem, & inter astra versantem, in cælum non equo ascendisse, sed animo. Eadem de Phryxo Athamantis filio Phryxus. dixerim, quem aureo ariete per aerem vectum fabulantur. Quin & ipsum sanè Dædalum Athenienſem, etiã si res est noua auditu, tamẽ haud exi Dædalus. stimo eũ ab Astrologia fuisse alienum, sed cũ ipse ea maximè est vsus, tum filium suũ eandem perdocuit. Ast Icarus cum iuuentutis calore & insciti a, non ea disquireret quæ cõueniebant, sed ad ipsum vsq; polũ animo tolleretur, delapsus est à vero, totáq; aberrauit arte, & in mare præceps decidit, rerũ immẽsæ profunditatis: de quo Græci secus fabulãtur, qui ex huius nomine sinum eius maris Icariũ frustra vocant. Fieri potest, vt Pasiphae quoq; cũ ex Dędalo de Tauro audisset inter Pasiphae. stellas apparẽte, déq; ipsa Astrologia, in artis amorẽ inciderit: ob id existimãt factum, vt Dædalus illã tauro copularit. Sunt autẽ, qui scientiam Quæ quis in portiones partiti, in singulis partibus singuli figillatim elaborarint, alii in iis, quæ ad Lunam, alii, quæ obseruarit, ad

ad Iouem, alii quæ ad Solem pertinent, cõgeren
tes, neq; non cursum ac motum & vim illorum.
Endymion Atq; Endymion Lunæ ratione tradidit, Phae-
Phaethon. thon Solis cursum deprehendit, nõ ille quidem
verè, sed moriens imperfectã artẽ reliquit. Hæc
qui ignorãt, Phaethontẽ Solis filiũ credũt, fabu-
lámq; de illo haudquaquã veram narrãt, adiisse
Solẽ patrem, ac postulasse ab eo, vt sibi liceret lu
cis currũ moderari: illum id cõcessisse, monuis-
seq; qua ratione foret aurigandũ, Phaethontem
verò conscenso curru partim ob ætatem, partim
ob imperitiam ita egisse, vt aliquando esset vici
nus terræ, aliquando longo semotus spatio à ter
ra: interim mortales frigus atq; æstus intolerabi
lis conficiebat. Ob hæc indignatum Iouem in-
genti fulminis telo percussisse Phaethontẽ. eum
deiectum sorores circunstantes magno luctu pro
sequebantur, donec immutarẽt formas, quæ nũc
sunt Populi, ac lacrymarum vice, quibus fratrem
deplorabant, electrum destillant. Haudquaquam
hæc ita gesta sunt, neque pium est his habere fi-
dem, neque Soli fuit filius, neque illi filius in-
teriit. Sed narrant Græci, & alia permulta fabu-
losa, quibus ego non admodum credo. Nam quî
Aeneas. consentaneum est, credere Aeneam Veneris fuis
se filium, aut Minoa Iouis, aut Ascalaphum Mar
Minos. tis, aut Autolycum Mercurii? Verùm hi homi-
Ascala- nes pii, dissq; grati fuerunt, eósq; nascentes, hũc
phus. Venus, illum Iupiter, aliũ respiciebat Mars. Ete-
Autolycus nim qui patresfamiliâs sunt mortalibus in hoc
progignendi genere, ii veluti parentes sibi simi-
lia producunt omnia, & colorem, & formam, &
facta, & animum. At rex quidem Minos Iouis au
spiciis, Aeneas formosus Veneris fauore natus
est, fur Autolycus, aut ea furacitas illi ex Mercu-
rio contigit. Iam verò nec Saturnũ Iupiter con-
iecit in vincula, nec in tartara præcipitẽ dedit,
Saturnus, neq; cætera machinatus est, quæ putãt homines:
& cur liga- verùm Saturnus extremus mouetur, procúlque à
tus dicatur nobis semotus est. Segnis illi motus, neque faci-
lis animaduersu mortalibus: atq; hãc ob causam
illum stare dicunt, ceu vinculis alligatum. Cæte-
Quis sit rùm ingẽs aeris altitudo tartarus appellatur. Sed
tartarus. potissimùm ex Homeri poetæ Hesiodíq; carmi-
nibus liceat intelligere priscorum fabulas cum
Astrologia consentire. Siquidem vbi Iouis cate
nam narrat, ac Solis iacula, (quæ quidem ego ra
diorũ ictus esse coniicio) tum vrbes, quas in cly
Cõcubitus peo finxerat Vulcanus, præterea choreã, & vineã
Veneris, & ad hæc quæcunq; de Veneris ac Martis adulte-
Martis. rio dixit, déq; detectione haud aliunde, quàm ex
hac scientia sunt conficta: quandoquidem Vene-
ris & Martis concursus, Homericæ cãtilenæ præ
bet argumẽtum, in aliis autem versibus vtriusq;
diuersum effectum descripsit: Veneris, cũ ait illi:

Tute Venus iucunda magis connubia cura.

Porrò de belli negotiis,

Cuncta citò hæc curæ fuerint Marti, atq; Mi
neruæ.

Hæc cum intelligerent veteres illi, maximè diui
nationibus vtebantur, nec eam otiosam esse pu-
tabant, adeò vt nec vrbes conderent, neque mœ
nia circũducerent, neque quenquam occiderẽt,
neque ducerent vxores, priusquàm de singulis à
vate responsum accepissent. Denique nec ipsa
deorum oracula ab arte astrologica erant aliena: Etiam ora-
verùm apud Delphos virgo prædicendi munus cula ad A-
administrat, quæ cælestem illam virginem repræ strologiæ
sentat: ac Draco sub tripode vocẽ edit, quoniã ratione re-
& inter stellas Draco cõspicitur: in Didymis ve lata fuisse.
rò templum est Apollinis, & hoc, sicuti mihi vi
detur, ex his Didymis, id est geminis, qui in cæ
lo sunt, appellatum. Vsqueadeò verò diuinatio
visa est illis res sacra, vt Vlysses etiã cum errando
fessus vellet certò de rebus suis cognoscere,
ad inferos penetrarit, non quòd videret vmbras,
& locum inamœnum, sed quòd cuperet cum Ti
resia colloqui. Qui simul atque in locum perue
nerat, quem Circe monstrarat, foueam fodit, o-
ues mactauit, cúmque complures essent vmbræ,
atque inter has matris quoque, sanguinem bibe-
re cupientes: non priùs permisit vlli, ne matri
quidem, quam Tiresia gustasset, coactúsque esset
sibi vaticinium edere: potuítque interim ma-
tris vmbram videre sitientem. Ad hæc Lycur- Lycurgiles
gus Lacedæmoniis omnem Reipublicæ admini ges.
strationem è cælo temperabat, ac legem illis de-
dit, ne quando in bellum prodirent ante plenilu-
nium. Non enim existimabat eandem esse ciuita Deviacpo
tis administrationem crescente Luna, & euane- testate A-
scente, propterea quòd omnia ab illa regerẽtur. strorum.
Porrò Arcades soli hæc non receperunt, nec in
pretio habuerunt Astrologiam, sed iidem ob im
peritiam, & stultitiam aiunt se Luna antiquiores
esse. Proinde cùm nostri maiores vsqueadeo fue
rint Astrologiæ studiosi, huius ætatis homines
partim aiunt, fieri non posse, vt homines finem
inueniant diuinandi scientiæ, propterea quòd
neq; certa sit, neq; vera, neque Martẽ, aut Iouem
nostra causa moueri in cælo, verùm illis huma-
narum rerum nullam esse curam, neq; quicquam
esse eis cum his negotiis commercii, verùm se-
cundum hos necessitate circumaguntur: par-
tim dicunt Astrologiam non esse quidem men-
dacem, at inutilem. Non enim mutari vaticinio
quæcunq; fatis decreta instant. At ego sanè vtrif
que respondere possum, stellas in cælo suo qui-
dem motu volui, cæterùm obiter eius motus ef-
fectũ ad nos peruenire. An vis equo currente, &
gallinis, aut hominibus tumultuantibus lapides
subsilire, stipulásque moueri ventis cursu conci-
tatis, syderum verò vertigine nihil præterea effi
ci? tum ab igni exiguo calor ad nos permanat,
neq; nostra tamẽ causa quicquã erit ignis, neq;
illi curæ est æstus noster, ab astris autem nihil ad
nos defluit? At sanè fieri non potest, vt per Astro
logiam ex malis bona faciamus, neque mutare
quicquam earum rerum, quæ ab illis ad nos de-
manant: sed hanc vtilitatem ars adfert vtenti-
bus: Bona multò antè delectant eos, qui ven- Astrolo-
tura præscierint: mala verò facilè cum non im giævtilitas
prudentibus venerint, accipiuntur. Neque enim
in illos irruunt, sed quia meditata, expectatáque
sunt, leuia, mitiáque videntur. Hæc mea est de
Astrologia sententia.

DEMON

DEMONACTIS VITA,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Oratio demonſtratiui generis eſt, quæ hiſtoricæ, ac dialecticæ tamen dictioni propior, quàm encomiaſticæ. Deſcribit autem genus, vitam, ſtudia, eruditionem, & profeſſionem Demonactis philoſophi, quæq; idem & priuatim & publicè fecerit, & ab alijs paſſus fuerit. Præterea & apomnemoneumata, ſeu dicta illius memorabilia, aut aliàs argutè, ac ſalſe reſponſa, in quibus recenſendis potiſſimam orationis partem conſumit. Poſtremò etiam, quæ circa mortem & ſepulturam illius acta, quibuſque officijs, & honoribus illum Athenienſes, & reli qui Graci proſecuti ſint. Exordio attentos potiſſimùm facit, laudando ſuam ætatem, quòd ea quoque viros memoria, ac laude dignos, & veteribus illis Herculi, & Socrati ſimillimos procrearit, cuiuſmodi ſint Demonax hic, & Bœotius ille Soſtratus, de quo alibi ipſe fecerit mentionem.

QVidem cõſentaneum erat, & noſtram ætatem non in totum expertem fore virorum laude & memoria dignorum, ſed iis quoque qui & eximiis corporis virtutibus, & mente ſapientiæ ſtudio excultiſsima præcelluerunt, florere. Dico autem cum in Bœoticum Soſtratum iſta referens, quem Græci Herculem vocare ſoliti ſunt, & eſſe exiſtimabãt: tum maximè in Demonactem philoſophũ, quos ego & ipſe vidi, & viſos magna admiratione ſuſpexi. Cum altero quoque, nempe Demonacte, aliquandiu coniunctam conuerſationem habui. Sedenim vitam Soſtrati in alio quopiam libello diligenter perſcriptam executus ſum, declarata eius & animi magnitudine, & excellenti fortitudine. Inſuper quæ eius fuerit in monte Parnaſſo ſub ipſo dio viuendi ratio, quod ſtratum laborioſum, quæ alimenta in montibus conquiſita, quæ opera à nominis celebritate non abhorrẽtia. Ad hæc quanta in tollendis è medio latronibus pericula exhauſerit, tum quanta per inuia faciendis itineribus, aut per traiectu difficilia præbendo tranſitu, pertulerit. Iam verò æquum mihi videtur de Demonacte nonnihil in lucem edere, duarum rerum gratia, vt & illius memores ſint viri noſtræ ætatis præſtantiſsimi, & iuuenes quiq; generoſiſsimi animum ad philoſophiam applicantes, non neceſſe habeant ad vetera tantùm exempla ſemetipſos componere, ſed ex noſtra quoque vita habeant quem ſibi pro viuẽdi regula imitandum proponant, facti illius æmuli, quem ego omniũ optimũ ex philoſophis eſſe cognoui. Erat itaque Demonax genere Cyprius, non ex obſcuris ortus parentibus, quantum ad dignitatem, & poſſeſſionẽ ciuilẽ attinebat: cæterũ his omnibus ille lõgè erat excelſior atq; ſuperior: & eũ rebus pulcherrimis, atq; præſtantiſsimis ſe ipſe dignũ iudicaſſet, ad philoſophiæ ſtudiũ ſemet cõtulit, nõ per Ioué ab Agathobulo tãrùm, & Demetrio, qui ante illũ fuerant, neq; ab Epicteto excitatus, ſed eũ illis cõuerſabatur, præcipuè verò cum Timocrate Heracleote, viro cũ primis ſapiẽte, neque nõ eloquentia, & induſtria plurimũ ornato. At Demonax nequaquã ab aliquo illorũ, vt dixi, perſuaſus, ſed peculiari quo rapiebatur ad res prę claras impetu, & inſito quodã ad philoſophiam amore, ſtatim à puero permotus, omnia humana bona in vniuerſum cõtempſit. Ac ſe cum totũ libertati tradidiſſet, dicẽdíq; fiduciæ, in ea cõſtanter perſtitit, cùm & ipſe rectã ac ſanam, & inculpatam vitã viueret, ac videntibus, & audiẽtibus ſuam ipſius mentẽ exemplum exhiberet, veritatémq;, quã in philoſophando perpetuam obtinebat. Cæterùm nequaquã illotis, quod aiunt, pedibus, hoc eſt, à dicendi facultate alienus, ad philoſophiæ ſtudia acceſsit, ſed in poetarũ lectionibus enutritus, multos tenebat memoria, dicendíque artes non mediocri ſtudio exercuerat. Ea verò, quæ in philoſophia tractari ſolẽt, haud modicè, neq;, vt eſt in prouerbio, ſummo tantũ digito attigerat, ſed exactè cõperta habebat. Corpus præterea exercuerat, & ad tolerantiam variis laboribus aſſuefecerat. Breuiter, in hoc ſũmo ſtudio & cura elaborauit, ne alicuius alterius egens eſſet. Quare poſtquã ſenſit ſe quoq; ipſe ſibi amplius non ſufficere, voluntaria morte è vita diſceſsit, multo ſuper hoc ipſo Græcorũ optimatibus ſermone relicto. Philoſophiæ verò haudquaquam vnã tantũ ſpeciẽ ab aliis ſeiunctam colebat, ſed multis in idem cõmiſtis, non admodum apertè ferebat, qua potiſsimùm illarũ oblectaretur. Apparebat quidẽ Socrati ſe magis addixiſſe, tametſi habitu & vitæ frugalitate Diogenem æmulari videretur. Non tamen ambitioſè adulterabat ea, quæ ad victum pertinebant, admirationis popularis emerendæ gratia, vtq; ii quibuſcum cõuerſaretur, in eum conjectos haberent oculos: verùm cõmuni cum aliis viuẽdi ratione vtebatur, ne tantillum quidẽ philoſophico faſtu infectus: & cum aliis iunctam conſuetudinem exercebat, & communibus Reip. legibus non grauatim parebat. Porrò Socraticam ironiam nulla ex parte accedebat: gratia verò Attica plenas ſemper diſputationes ſermonibus haud obſcuris in mediũ afferebat, ita vt eius diſcipuli abeuntes neq; contemnerent eum tanquam parum generoſum, neque eius inhumanam in obiurgando ſeueritatẽ atque acerbitatem fugientes pertimeſcerent, ſed omnimodi orationis amabili lætitia reddebantur, ac ſubinde multò modeſtiores, de futuris præcipiendis optimam ſpem concipiebant animo. Itaque nunquam viſus eſt vociferari, aut mira peruicacitate contendere, aut indignari: & ſi aliquis illi eſſet increpandus, ipſa quidẽ peccata reprehendebat, cæterũ peccãtibus benignè ignoſcebat, exemplũ illud à medicis petitũ vſurpans, qui morbos adhibitis pharmacis propulſare ſolent, iracundia verò erga ægrotantes vtũtur minimè. Exiſtimabat enim hominis eſſe peccare: Dei verò, aut viri diis proximi, errata emẽdare. Ad hunc ergo modũ cum vitã inſtituiſſet ſapientiſsimè, nullius in rebus ſuis egebat auxilio, ipſe verò amicis in iis quæ par erat, perſæpe fidelem nauabat operã: ac nonnullos ex illis ſi qui ſecundiore fortuna vti videbantur, ſubmonefacere ſolebat,

Peccata reprehendẽda, peccantibus ignoſcendum.

lebat, quòd bonis ad breue tẽpus duraturis, & planè caducis ac tranſitoriis efferri, atq; geſtire animo viderentur. Nonnullos quoq; inuiſum paupertatis onus lugẽtes, aut exilium grauiter molestéq; ferentes, aut ſenectutem, aut morbum incuſantes, cum riſu conſolabatur, non videntes breui futurum vt omnia quæ dolorem & moleſtiam in præſens illis adferrent, ceſſarent: bonorum verò, ac malorum obliuio vnà cum longa libertate omnes eſſet in exiguo temporis ſpatio complexura. Ad hæc curæ illi erat, fratres quoq; inter ſe diſſidentes, atq; diſcordes, ad priſtinã concordiam reducere, ac mulieribus cũ maritis reconciliatis illorum animis pacem componere. Ac ſanè aliquãdo populum ſeditionibus exulceratum, ſcitè & vtiliter differendo cõpeſcuit, multóſq; illorum perſuaſit, vt patriæ trãquillè & modeſtè ſubſeruirent. Talem quempiam in philoſophia exercẽda morem obtinebat, mitem & manſuetum, ac hilarem. Solùm verò amici, aut morbo, aut morte diſeruciabatur, ita vt rem omniũ maximam & præſtantiſsimam in rebus humanis amicitiam & voluntatum coniunctionẽ eſſe exiſtimaret. Quocirca amicus erat omnibus, nec fuit quiſquã, quem non familiarem cõpellaſſet, qui quidem homo erat. Maiorem verò, aut minorem animi alacritatem vultu præ ſe ferebat, conuerſatione nonnullorum ex illis vtens, eóſq; coarguẽs, quotquot illi videbãtur propter ſpem exhibiti obſequii delinquere. Et hæc omnia cũ tanta gratia, eáque verborum venere faciebat, dicebátq;, vt ſemper iuxta Comicum ſuadelam labiis ſuis inſediſſe credibile ſit. Itaque & Atheniẽſium vniuerſus populus, & ii, qui in dignitatibus erant conſtituti, ſumma cum reuerẽtia illum admirabantur, eáque in ſentẽtia permãſerunt, vt vnum ex optimatibus ſuſpiciẽtes. Cæterùm cum in Reip. procurationibus obeundis verſaretur, multorum prauis, & nefariis conatibus reſtitit: vnde odium & inuidiam non mediocrem multitudinis ſibi cõflauit, tum propter dicẽdi interritam fiduciam, & monendi libertatem. Vnde factum eſt vt nonnulli quoq; aduerſus illum inſurgerẽt Anyti & Meliti, ea ipſa in Demonacte accuſantes, quæ priùs per illos in accuſando Socrate in crimen vocata fuerant, nempe quòd nunquam viſus ſit ſacrificans, quódq; ſolus omnium nunquã ſit Eleuſiniis initiatus. Ad quæ magno animo, & corona redimitus, & nitida veſte amictus, inq; concionem progreſſus, partim ſcitè & dexteriter, partim verò aſperiùs quàm philoſophica requirebat profeſsio, reſpõdit. Etenim ad hoc quòd nunquam ſacra feciſſet Mineruæ, Nulla vos capiat admiratio, inquit, viri Atheniẽſes, ſi priùs illi nunquam ſacrificauerim. nequaquam enim illam ſacris per me oblatis egere exiſtimabam. Ad ſecundam verò accuſationis partẽ, nempe myſteriorum, eam dixit ſubeſſe cauſam, quòd minùs cum illis feſtiuitatis particeps fuiſſet hactenus, quòd ſi myſteria, inquit, praua & friuola comperiſſet, apud nondum initiatos non tacuiſſet, ſed ipſos ab Orgiis celebrandis auerſos feciſſet. Sin bona, rurſus humanitate adductus, omnibus expoſiturus erat. Ita Athenienſes, quã iam aduerſus illum lapides ſuſtulerant, actutum mitẽm erga eũdem, & placidum animum induerunt, atque ex illo eum cœperunt habitis honoribus, reuereri quoque & colere, poſtremùm verò admiratione etiã proſequi. Ille autem ſtatim initio orationis ad illos habitæ, aſperiore proœmio vſus eſt. Viri enim, inquit, Atheniẽſes cùm me ſertis coronatum videatis, quin me iam ſacrificatis? etenim antehac nunquam litaſtis. Quædam verò quæ ab illo acutè pariter & vrbanè dicta animaduerti, volo deinceps ſubiũgere. Optimum autem factu videtur, vt à Phauorino, & iis quæ ad illum dixit, exordium faciam. Poſtquam enim Phauorinus à quodã audiſſet ſuas diſſertationes à Demonacte haberi ludibrio, maximè verò membrorum in illis nimiùm fractas delicias, ingeneroſam & muliebrem mollitiem, ac philoſophiæ minimè congruentem: acceſsit Demonactem, interrogauítq; quiſnam eſſet à quo ſubſanaretur: Homo, inquit, cui aures ſunt deceptu difficiles. Occurrente verò quodam Sophiſta, atq; interrogante, Quibúſnã viaticis inſtructus ô Demonax à puero ad philoſophiã acceſsiſti? reſpõdit, Teſticulis. Alio tempore cum ſemel idẽ ille acceſsiſſet, quęſiuit ex Demonacte, quam philoſophiæ ſectã præ aliis ſtudioſiùs ample&eretur. Quis verò, inquit, te certum fecit me philoſophari? Et cũ dicto abiẽs, riſit apud ſe valde ſuauiter. Illo verò interrogante quid eſſet quòd rideret, Demonax, Perridiculum, inquit, hoc mihi viſum eſt, ſi tu à barba philoſophantes iudicandos eſſe exiſtimas, ipſe barbam non habẽs. Sidonius autem rhetor cum Athenis celebris & clarus haberetur, ac aliquando de ſe eiuſmodi publica oratione decãtaret encomium, quòd totius philoſophiæ peritus eſſet, nec minus dicendi facultate ea poſsit exequi quæ diceret: Etenim, inquit, ſi Ariſtoteles ad Licẽũ me vocarit, ſequar: ſi Plato ad Academiam, veniam: ſi à Zenone ad porticum Variam prouocabor, nihil cunctatus præſtò ero: ſi Pythagoras me accerſiuerit, ſilebo. Surgens itaque è medio auditorum Demonax, Heus tu, inquit, vocat te Pythagoras. Cæterùm Pythone quodam eorum qui fuerant è Macedonia ſplendidè & nitidè culti, iuuene formoſo ſubſanante illum, ac quæſtionem ſophiſticam proponente, iubentéque vt ſyllogiſmi ſolutionem diceret: Vnũ, inquit, fili, noui, quòd ſubigéris. Cùm ergo ille ſtomachanti animo indignaretur propter ſcommatis amphiboliam, illíque commina retur, Statim tibi virũ oſtendam: ille in mukum riſum effuſus, interrogauit adoleſcentem, Ergo virum habes? Quodam tẽpore cùm quidã etiam athleta ab eo fuiſſet deriſus propterea, quòd cũ victor extitiſſet in Olympia, veſtitu molli, & floridò amictus conſpiceretur: vulnus illi lapide in caput incuſsit, adeò vt ſanguis efflueret. Itaque qui aderãt, indignantes factum grauiter, & molestè ferebant, quaſi vnus ex illis fuiſſet percuſſus; cúmq; exclamarent vt ad Procõſulem iret: Nequaquã, inquit, viri ad Procõſulem, quin multò magis eamus ad medicum. Dũ aliquando obambulans annulum aureum in itinere forte fortuna repeꝛiſſet: propoſita in foro ſchedula, voluit eum qui

Apomnemoneumata.

qui amiſsi annuli dominus extitiſſet, venire, atque ſi illius pondus & gemmam, & typum rectè indicaſſet, recipere. Venit ergo adoleſcens quidã forma honeſta, & amabili, qui ſe amiſiſſe perhibebat. Cæterùm cũ nihil ſani diceret, Abi, inquit, ô puer, ac tuũ ipſius annulũ diligenter obſerua. etenim hunc nõ amiſiſti. Quiſpiã verò è Romanis ſenatoribus cùm Athenis illi filiũ ſuũ iuuenem ſupra modum formoſum cõmonſtraſſet, effœminatũ verò, & corruptum deliciis, dixiſſétque: Salutat te Demonax hic meus filius: Pulcher eſt, inquit, & te dignus: & matri non abſimilis. Porrò Cynicũ in pelle vrſi philoſophãtem, non Onocratũ, quod illi nomẽ erat, ſed Arceſilaum vocare dignatus eſt. Cum quidã ex eo quæſiſſet, quinã illi felicitatis finis eſſe videretur, reſpondit ſolum eũ eſſe felicem, qui liber eſſet. Illo autem ſubiiciente multos eſſe liberos: Atqui hunc ego ſolum, inquit, liberũ eſſe exiſtimo, qui neq; ſperat aliquid, neq; pertimeſcit. Ille verò, Et quomodo, inquit, hoc fieri poteſt? omnes enim plurimũ his ſeruiẽtes ſubiecti ſumus. Atqui, inquit, ſi recto iudicio res humanas excuſſeris, haud dubiè eaſdem reperies, neq; ſpe, neq; metu dignas, propterea quòd, & quæ doleant, & iucunda ſint, iuxtà finem capiant, & euaneſcãt. Peregrino autẽ, cui & Proteo cognomen fuit, obiurgante eum, quòd pleraq; omnia naſo ſuſpenderet, hominibúſq; illuderet, dicentéq;, Demonax, nõ viuis Cynicũ: reſpondit, Peregrine, nõ viuis hominem. Phyſicum quoq; ſuper Antipodibus diſſerentem, ſurgens deduxit ad puteũ, illíq; vmbra in aqua cõmonſtrata, quæſiuit, Nũquid tales conſirmas eſſe Antipodas? Præterea quopiã magum ſe eſſe profitẽte, haberéq; carmina efficaciſsima quibus omnes homines impellere poſsit, ac perſuadere, vt ſibi quæcunque vellet exhiberent: Ne hoc tibi mirum videatur, inquit. eandem enim tecũ artem exerceo: & ſi placet, ad piſtricem me ſequere, videbíſq; me vnica tantùm incantatiuncula, ac modico veneficio perſuaſurum ipſam, vt mihi panem det. ſubobſcurè monetam innuens, æqualem cum incantationibus vim obtinẽtem. Cùm verò Herodes grauiter, & peracerbè Pollucis immatura morte ſublati obitum lugeret, vellétq; currum illi iungere, ac equos præſtare tanquam aſcẽſuro, & cœnã adornare: aggreſſus hũc Demonax, A Polluce, inquit, epiſtolam tibi adfero. Cæterũ cum ille gauiſus eſſet, putarétq; illum quoq; aliis eſſe dolori, dixit, Quid igitur ô Demonax, ſibi vult Pollux? Accuſat te, inquit, quòd ad illum abire cunctaris. Idẽ quendã aliũ filii ſui mortem incõſolabiliter lugentem, ac tenebris ſemet occultantem, acceſsit, ſéq; magum profeſſus eſt, ac filii ſimulacrũ ab inferis poſſe reducere, ſi tres tantũ homines illi nominauerit, quos nunquã vllius obitũ luxiſſe certò cõpertũ haberet. Cum ergo diu, multúmq; ſecum hæſitaret, nec vnum quidem, vt opinor, talé poſſet producere, ait tandẽ Demonax, O ridicule, an te ſolũ intoleranda mala perferre exiſtimas, cũ luctus expertem videas neminem? Atqui & illos falſe deridere ſolitus eſt, qui in ſermonibus nimiùm vetuſtis & peregrinis vocabulis vti conſueuerãt. Itaq; cum vnũ aliquãdo ſuper oratione quadam interrogaſſet, illéq; plus quàm Atticè reſpõdiſſet: Ego quidem, inquit, amice, nunc te rogaui, tu verò mihi quaſi Agamemnone regnãte reſpõdiſti. Dicente quopiam ex amicis, Abeamus Demonax in fanũ Aeſculapii pro filii ſalute oraturi: Vehemẽter, inquit, ſurdũ exiſtimas Aeſculapiũ, ſi nequeat nos niſi iſthic orãtes exaudire. Cũ aliquando vidiſſet duos philoſophos egregiè rudes & indoctos ſuper quæſtione quapiã ſatis ridiculè altercantes, ac alterũ abſurda quærentẽ, alterum verò ad rem nihil ſanè reſpõdentẽ: Nónne videatur vobis, inquit, ô amici, alter illorũ hircum mulgere, alter autem illi cribrum ſupponere? Agathocles verò Peripateticus cũ ſuperbè & inſolenter ſe ferret, & arroganter iactitaret dialecticorũ ſe ſolũ & primum eſſe: Atqui, inquit, ô Agathocles, ſi primus, non ſolus, ſin verò ſolus, non primus. Porrò autẽ Cethego viro cõſulari dignitate prædito, quo tẽpore per Græciam legatus abiret in Aſiã, patri ſuo multa turpia & ridicula dicente, & faciẽte, poſtea quàm ex amicis quiſpiam eadẽ vidiſſet, dixiſſétq; Cethegum magnum ſcelus eſſe: Per Iouem, inquit Demonax, neq; magnũ. Idem cum aliquando conſpexiſſet Apollonium philoſophũ multis cum diſcipulis diſcedentẽ, commodùm verò abibat, accerſitus quaſi diſciplinarũ nomine Regi eſſet conuerſatus: Accedit, inquit, Apollonius, & eius Argonautæ. Alio autẽ quodã ex eo quærẽte, num anima illi immortalis eſſe videretur: Sanè immortalis, inquit, ſed vt omnia reliqua. De Herode docebat verum dixiſſe Platonem, affirmantẽ nobis haud vnam ſaltem eſſe animam. Neq; enim eſſe eiuſdẽ animæ Regilaũ & Pollucẽ, vt tãquã viuẽtes epulis ſuſcipiat, taliáq; illi curæ ſint. Auſus eſt quoq; aliquãdo Atheniẽſes publicè interrogare, audita ſacrorum præfatione, quam ob cauſam excluderent Barbaros, præſertim cũ eam myſterii feſtiuitatem cõſtituiſſet illis Eumolpus, quem Thracem & Barbarũ fuiſſe non ignorabat. Poſtea verò quàm illi ſemel nauigandum erat negotii gratia exiſtẽte hyeme, & iam nauem erat inſcenſurus, dixit amicorum quiſpiam, An nõ pertimeſcis Demonax, ne naui fracta atque ſubuerſa à piſcibus deuoreris? Atqui, inquit, perabſurdum foret metuere à piſcibus depaſci, cùm tot ipſe piſces deuorauerim. Cuidam rhetori vitioſiſsimè declamanti conſuluit, vt frequenti exercitio incũberet. Cæterùm cùm ille dixiſſet, Nũquàm nõ apud me ipſum declamo: Ergo iure optimo, inquit, tam ineptè dicis, qui ſemper ſtulto auditore vti ſoleas. Augure quoque ſemel publicitus mercedis gratia vaticinante conſpecto, Non video, inquit, quam ob rem mercedem exigas. Etenim ſi hoc nomine exigis, quaſi queas ea, quæ à Parcis immobili conſilio decreta ſunt, depellere, modicum poſtulas, quantumcunque tandem poſtulaueris. Sin omnia quẽadmodum Deo viſum eſt euentura ſunt, quid tua præſtare poteſt vaticinatio? Sanè verò quopiam Romano bene corpulento, armatam illi pugnam aduerſus ligneum palum ſuſceptam commonſtrante, interrogantéq;, Quanto tibi feruore, ô

Demonax pugnasse visus sum? magno, inquit: siquidem hũc ligneum habuisti aduersariũ. Atqui ad intricatas, & captiosas quæstiũculas acutè instructus erat. Interrogante enim quopiam ludibrii gratia, Si mille minis ligna combussero Demonax, quot minæ fumo cessuræ sunt? Põdera, inquit, cinerem, & reliqua omnia fumus erunt. Polybio autem homine omniũ ferme literarum rudi, elati tamen animi, arrogantiùs iactante, rex Romanorum ciuitate me donauit. Vtinã, inquit, te magis Græcũ, quàm Romanũ fecisset. Rursus conspecto quopiã ex molliter, & delicatè conuestitis, propter purpuræ latitudinẽ superbiẽte, insolentiúsq; incedente, admoto ad illius aurẽ capite, appræhensáq; veste, & commonstrata: Heus tu, inquit, hoc ante te ouis ferre solebat, & ouis fuit. Cum semel in balneis lauans in aquam feruentem inscendere recusaret, ac quispiã eundem meticulosum, & parum audacẽ accusaret, Dic mihi, inquit, nũ hoc ipsum pro patria passurus erã? Quærente ex eo quopiã, Qualiãnã ô Demonax in orco esse existimas? Præstolare, inquit, & inde literis missis tibi rescribam. Admeto verò cuidam inepto poetæ dicenti se scripsisse Epigramma monostichon, quod testamento quoque suæ statuæ inscribendum mãdarit, neque malum esse illud perhibenti:

Corpus humo tegitur, Admetus ad astra volauit: solutus in cachinnos inquit, Adeò elegans est, ô Admete, Epigramma, vt magno emerim illud iam inscriptũ esse. Cũ vidisset quispiã crura eius tarda & turgida, qualia fere senibus fieri consueuerunt, quæsiuit ex eo, Quid hoc sibi vult Demonax? Ille subridẽs, Charon me momordit, inquit. Intuitus semel Lacedæmoniũ seruũ suũ flagris cędentem. Desine, inquit, seruo tuo similem te ostendere. Puella quædam, cui nomen erat Danae, fratri in iudicio litẽ intendẽte, Fratrem, inquit, in foro reum facies: neq; enim es Danae Acrisii filia. Magno verò atq; implacabili odio semper aduersus eos pugnabat, quos non iuxta veritatis ductum, sed ad ostentationem philosophari animaduerteret. Itaq; cùm vidisset Cynicum, palliũ quidem, & peram habẽtem, cæterùm pro baculo supra modum fastuosè, & arroganter vociferantem, dicentémq;, Antisthenis, & Cratetis, ac Diogenis sum æmulus: Caue impudenter mentiaris, inquit, siquidem tu Hyperidæ discipulus existis. Cũ non paucos semel videret athletas, malè, & ignauiter pugnantes, prætérq; legem eisdem constitutam, pro eo quod Pancratio decertandũ fuerat, mordicus se proscindẽtes: Non iniuria, inquit, nostri temporis athletas cõcomitantes socii leones vocant. Neq; illud dictum sale vrbano caret, ac mordacitatis expers est, quo erga Proconsulem vsus esse fertur. Etenim vnus ex his erat, qui crura, totúmq; corpus vnguento solebãt perungere. Porrò autem quidã Cynicus cum in lapidem ascendisset, hoc ipsum in eo turpibus verbis accusauit, & tanquam obscœnum & fœdè factũ probrosè calũniatus est, adeò vt Proconsul inflammatus iracundia, Cynicũ captum abripi iuberet, quẽ aut fustibus contusurus, aut exilio mulctaturus erat. Verùm cùm forte fortuna interuenisset Demonax, deprecatus est Proconsulem, vt illi delicti gratiam concessa venia faceret, cum hoc peculiari quadam dicẽdi libertate Cynicorum ausus esset. Ad quæ ille respondit: In præsens quidem hunc tibi impune dimittam: cæterùm si posthac tale quippiam animi temeritate, ac linguæ intemperantia inductus designauerit, qua pœna afficiẽdus erit? Ad quem Demonax, Sanè tunc illum inungi, seu dropace velli iubebis. Alteri cui rex & castra, & magnũ exercitum vnà cum imperio erediderat, quærẽti qua ratione quispiã imperium quàm optimè administrare posset: si ira, inquit, vacauerit, & quã minimum loquens, plurima audierit. Seiscitãti cuidam num & ipse placentis vesceretur: An tu igitur, inquit, apes existimas fatuis suos fauos concinnare? Apud porticum multa pictura & arte variam conspecta statua manibus mutila, Serò tandem, inquit, Athenienses ænea imagine Cynigerum honestarunt. Atqui Rufinum quoque Cyprium, claudum illum dico ex schola Peripatetica, cùm multo tempore vidisset conuersantem cum peripateticis, Claudo Peripatetico, inquit, nihil est turpius atq; impudẽtius. Cæterùm cum Epictetus quoq; aliquando obiurgans ei consuleret, vt vxore domum adducta, liberis procreandis daret operam, affirmans & hoc viro philosopho non indecorũ esse, alterum videlicet sui loco naturæ relinquere: festiuissimè illi redarguto respondit, Da mihi igitur, ô Epictete, vnam filiarum tuarum. Sed nec hoc quidem indignum memoratu esse videtur, quo Herminum Aristotelicum acerbè notauit. Etenim cùm non ignoraret illum extremè malum esse, innumeráq; flagitia designantem, Aristotelem verò, eiúsq; decem categorias, quas prædicamenta vocant Dialectici, nunquã non in ore habentem: Sanè verò, inquit, Hermine, decem categoriis te haudquaquam indignum esse opinor. Atheniẽsibus quondam consultantibus quadã æmulatione erga Corinthios de singulari certamine congrediẽtium constituendo spectaculo, accedẽs dixit, Ne prius hæc Athenienses decernatis, quàm misericordiæ aram subuertatis. Cùm in Olympiam semel profectus veniisset, illíq; Helei æream statuã erigendam decreuissent, Nequaquam hoc facietis, inquit, viri Helei, ne maiores nostros probro afficere videamini, cùm neque Socrati, neque Diogeni statuam poni curarunt. Quin ipse præsens hæc illum ad iurisperitum dicentem audiui, periculum esse, ne leges omnes sint inutiles atq; superuacuæ, quódq; nec bonis, nec malis rogẽtur. Etenim illi nõ egent legibus, ii verò per easdem nihilò fiunt meliores. Ex Homericis versiculis vnum exactissimè calluit:

Strenuus vt segnis fato potiuntur eodem. Iliad. 9.

Laude prosequi solitus est Thersiten, vt Cynicũ quendam liberæ linguæ concionatorem. Interrogatus, quis illi potissimũ ex philosophis probaretur, inquit: Omnes equidem admiratione digni sunt: cæterùm ego quidem Socratem colo, Diogenem admiror, Aristippum autem amore complector. Vixit annos ferme centum, nullo vnquam morbo implicitus, nulla affectus animi

ægritud

ægritudine, neminem vnquam faceſſendis negotiis moleſtauit, aut in ius productum accuſauit. Amicis vtilem ſe præbuit, ac officioſum. Qui inimico in illum fuiſſet animo, nullum vnquam habuit, ipſe hoſtis nemini. Tanto verò amore cum ipſi Athenienſes, tum vniuerſa Græcia eũdem proſequebatur, vt prætereunti, honoris gratia etiam ii, qui magiſtratus officiis fungebantur, aſſurgerent, magnúmque illo præſente omnes agerent ſilentium. Poſtremùm vbi iam ætate ſupra modũ ingraueſcente conſenuiſſet, inuocatus in quamcũque domùm fortuitò inciderat, in ea cibum ſumebat, ac dormiebat. Quo nomine earundem ædium familia plurimum ſibi gratulabatur, Demonacte viſo Deum ſibi oſtẽſum eſſe exiſtimans, aut aliquem bonum Genium ſeu dæmonem in domum intraſſe. Prætereuntẽ verò piſtrices certatim ad ſeſe trahebant, vnaquæque cupiens vt à ſe panem acceptaret: ac magnam felicitatem ſibi datam eſſe interpretabatur illa, à qua panem acceperat. Quin etiam pueri poma illi afferre ſolebant, patrem honorificè cõpellantes. Gliſcente aliquando inter Athenienſes diſcordia, per ſeditionem diſſociatis ciuium animis, in concionem ingreſſus eſt: cúmque tantùm comparuiſſet, facto ſilentio diſcordantes compeſcuit. Verùm cum pœnitentia ductos eoſdem reſipuiſſe animaduertit, nullo adiecto verbo & ipſe abiit. Cæterùm cum iam haud obſcurè perſentiſceret ſe ſibi amplius auxilio eſſe non poſſe, dicta ad præſentes qua in certamine præcones vti ſolent clauſula,

Iam finis eſt pulcherrimorum munerum
Certaminis, non differendum eſſe amplius
Tempus monet.

ac diſcedens ab omnibus, hilaro vultu diem ſuum obiit, quali ſemper obuiam venientibus conſpectus eſt. Aliquanto antè verò quàm moriebatur, interrogante quopiam, de ſepultura verò quid imperas? Ne vos hæc cura remordeat, inquit, ſolicitos. Etenim fœtor me ſepeliet. Reſpondente autem illo, an non turpe foret & nefarium, ſi tanti viri corpus volucribus & canibus dilaniandum obiiceretur: Atqui nihil abſurdum eſt, inquit, ſi mortuus quoque nonnullis animalibus vtilitatem aliquam allaturus ſim. Cæterùm Athenienſes magnifico funere elatum illum ſepelierunt, multóque tempore eius obitum luxerunt, ac ſedem illam lapideam ſuper qua, ſi quando correptus laſſitudine quieſcere ſolebat, adorabant, ſertis coronantes in honorem viri, exiſtimantéſque ſacrum eſſe lapidem in quo ſediſſet. Circa funeris verò efferendi procurationem, nemo erat qui non accurriſſet, maximè verò ex Philoſophis. Illi ſubiectis humeris pheretro, vſque ad ſepulcrum efferebant mortuum. Hæc nimium pauca ex multis ſuper Demonactis vita percenſere libuit, ex quibus haud difficulter coniecturam facere licet legentibus cuiuſmodinam ille vir fuerit.

AMORES,

Incerto interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo de amoribus & eorum voluptate diſputatur, introductis Charicle & Callicratide perſonis, quorum alter amorem mulierum vt antiquiorem, & naturæ magis conſentaneũ, deinde & diuturniorẽ, magíſque mutuum & vtrinque oblectantem, defendit: alter antè turpem iſtum in pueros affectũ, ſed honeſto tamen & philoſophico nomine palliatum, cõmendat, confutato eo quod alter de naturæ ductu oppoſuerat, & propoſita muliebriũ vitiorum inſolentia ac fœditate. Occaſio dialogi ex repetitione & memoria antehabiti ſermonis ſumitur, inuitante ad hoc etiam temporis opportunitate. Exordium autem & præparatio diſputationis ab attentione, & reimaginitudine, quam longa deinde narratio ſequitur, continẽs cauſam & quaſi fundamentum totius negotij: in qua illa quoque nõ indigna lectu ſunt, deſcriptio templi Gnidiæ Veneris, & exemplũ impotentis amoris, quo quidá ipſam deæ ſtatuam noctu aggreſſus eſt: cuius commemoratio contentioni ac diſputationi principium & ingreſſum facit. Cæterum haud ſcio an & hic philoſophos tacitè perſtringat Lucianus, dum paderaſtas eſſe, ſolis illis permittit.

LVCIANVS.

AMATORIO quodam luſu, amice Theomneſte, ſummo ſtatim mane impleuiſti nobis aures, cõtinuo ſerióque ſtudio iam defeſſas. Ac mihi vehemẽter ſitienti talem aliquam relaxationem, in tempore adeò iucundorum iſtorum ſermonum tuorum gratia affluxit. Infirmior enim animus eſt, quàm vt ſtudia cõtinua ſuſtinere queat. Deſiderant autem labores paulò contentiores, vt curis grauioribus atq; moleſtis pauliſper relaxatis, in voluptates remittantur. Admodum igitur me ſub auroram hodie laſciuorum iſtorum verborum blanda ac dulcis ſuadela exhilarauit. Quare parum abfuit quin Ariſtides ille viderer mihi eſſe, Mileſiis ſermonibus ſuprà quam delinitus. Doleóque per amores equidem tuos, quibus latus adeò ſcopus inuẽtus eſt, quòd narrare deſiiſti: ac te per ipſam obſecramus Venerem, ſi abunde mihi dicere videris ſiue maſculum aliquod, ſiue etiam per Iouem muliebre te inceſſit deſideriũ, vt id paulatim memoria repetẽdo excitare velis. Nam alioqui feſtum & ſolennem celebramus diem, Herculi ſacra peragentes. Cæterùm haud ignoras ſcilicet Deum hunc, quàm acer & procliuis erga Venerem fuerit. proinde lubentiſsimè videtur mihi ſermonũ hæc ſacrificia admiſſurus eſſe. THEO. Citius verò mihi, Luciane, maris fluctus, & denſas è cælo delabentes niues numeraueris, quàm meos amores. Ego itaque totam ipſorum varuam reddidiſſe pharetram me puto: ac ſi quando ad alium aliquem auolare volent, inermis ipſorũ dextera ridebitur. Propemodum enim ex eo cum à prima pubertatis ętate egreſſus, inter adoleſcentes receptus ſum, aliis atq; aliis ſubinde concupiſcentiis deluſus pereo, aliíque amores aliis ſuccedunt: ac priuſquam deſinant priores, incipiunt ſequentes, capita prorſus Lernæę rediuiuæ iſtius Hydræ longè magis multiplicia, neq; etiam Iolaum aliquem auxiliatorem recipere ſuſtinentia. Neque enim igne ignis extingui ſolet. Adeò humidus quidam oculis inhabitat meis* aſilus, qui omnem formam ad ſeſe rapiens, nulla ſatietate expletur. Ac aſsiduè dubitare in mentem venit mihi, quænam hæc Veneris ira ſit. Non enim ex* Heliadis quiſpiam ego ſum, neque Lemniadum contentio, neque etiam Hippolytéum agreſte ac durum illud ſupercilium indutus, vt ob id iritare Deæ in-

*μύωψ, qui & ſtimulus vt in Epigrammate, Λυσιδίκην τοι κύνωπες ἐρῶ ἐπὶ ταρσὸν μύωπα χρύσεον ἐνυπνίου κέντρον ἔλπεται ποθός.

*Hoc eſt

ex progenie Solis, cui ſemper infeſta Venus fuit ob proditum Vulcano adulteriũ.

explebilem hanc iram in me debeam. LVC. Omitte fictitiam hanc Theomneſte & difficilem reſponſionem. An tu enim grauiter fers quòd per fortunam talem vitam ſortitus es, & acerbum eſſe putas, ſi cũ mulieribus formoſis, & cum pueris ſuauiter efflore ſcentibus ſubinde conuerſaris? An tibi etiam purgationibus forſan opus erit contra difficilẽ adeò hũc morbum? Graue enim malum hoc ſcilicet eſt. Quin tu potius multa hac dementia abs te proiecta, beatũ eſſe te ipſum exiſtima, quòd tibi Deus nõ ſqualliclã agriculturam exercendã ſortitò aſsignauit, aut mercatorum errores ac peregrinationes, aut etiam militarem in armis degendam vitam, ſed tibi pingues ac nitidæ palæſtræ curæ ſunt, ac ſplendida quidem veſtis vſque ad pedes delicatè demiſſa, compoſitio autem comę diſcriminatim exercita & apparata. Amatoriarum verò oblectationum etiã ipſa tentatio iuuat, ac dulcis deſiderii dens mordet. Nam interim dum periculum facis, ſperas: vbi verò voti compos factus es, frueris eo quod optaſti. Aequali autem voluptate afficiunt, & quod adeſt iam, & quod futurum ſperatur. Paulò antè igitur cum narrares longum iſtum, perinde vt & apud Heſiodum eſt, catalogum eorum quos ab initio inde amaſti, ſuaues quidẽ oculorum tuorum ictus molliter ſubinde liqueſcebant. Vocem autem ad modum Lycambæ illius filiæ tenuem ac dulcem emittens, ex ipſo ſtatim habitu prę te ferebas quòd non illos ſolùm, verùm etiã ipſam illorum memoriã amares. Sed ſi quid tibi ex ea quã ſecundum Venerem nauigationem perfeciſti, reliquum relictum eſt, nihil quæſo illius nos cela, Herculi autem ſacrificium hoc abſolutum atque perfectum præbe. THEO. Tauriuorus quidem Luciane Deus iſte eſt, & ſacrificiis illis quæ ſine nidore perficiuntur, vt aiunt, minimè delectatur. Sed poſtquã annuam ipſius feſtiuitatẽ ſermone celebramus, meę quidem narrationes à ſummo ſtatim mane in medium allatæ, ad ſatietatem iam peruenere. Tua verò Muſa à conſueto reſoluta atque dimiſſa ſtudio, hilarem cum Deo diem hunc totum peragat. Ac mihi quæſo æquus iudex eſſe velis, quoniam in neutram adeò partem huius cupiditatis inclinatũ aut pronũ te video, vtrum melius habere putes eos qui maſculos amant, an qui fœminis delectantur. Nã ego quidem, qui vtrinque æquè ictus ſum, perinde atq; accurata ac proba aliqua trutina, ambabus ex vtraque parte lancibus æqualiter huc atque illuc inclinor. Tu verò, qui extra hanc ſortem es, incorrupto iudicio ratione videlicet, quod melius fuerit, dignoſces ac ſecernes. Proinde omni recuſandi prętextu ac ſimulatione depoſita, ô amice, calculum quem tibi cõmendauit ac credidit illud de meis amoribus conuocatum iudicium, iam tandem feras. LVCIA. Ludum, Theomneſte, aut riſum putas narrationẽ hãc. Ea verò etiam ſerium quoddã promittit. Ego itaq; nuper adeò eius rei periculum facere cœpi, ſat ſcio, nimium, & non olim, ex quo duos quoſdã viros audiui de hac re contentioſè admodum quaſi dimicantes, memoriam adhuc recentem & paulò antè facta repetentem habeo. Diuiſi autem eorum erant cum orationibus etiam ipſi affectus, & nõ perinde ac tu, qui facilitate quadam animi peruigil & inſomnis duplicem capis mercedem,

Hãc, armenta regẽs, pecora illã candida paſcẽs.

βυφάγος, id eſt vorax, & inſatiabilis. Alluſio autẽ fit ad id quòd Herculem cũ Lepreo voracitate contendiſſe tradunt, ac totũ bouem ſimul vna menſa deuoraſſe.

Sed alter quidem puerorum amore ſupra modum oblectabatur, muliebrẽ venerem tanquam barathrũ quoddam ducens: alter autem à maſculo amore purum ſe gerens, in fœminas quaſi attonitus ferebatur. Duobus igitur inter ſe pugnantibus affectibus, inſtituto certamine, haud facilè dixero quantum voluptatis ex ea re cepi. At mihi verborum illorum tamen veſtigia propemodũ auribus impreſſa hærent, vtpote quæ nuper adeò dicta ſunt. Omnem igitur obiurgationis prętextum & cauſam è medio ſubmouendo, illa quæ tum ambos audiui dicere, quàm accuratè fieri poteſt, tibi commemorabo. THEO. Atqui ego quidem hinc ſurgens, exaduerſum tibi ſedebo, Aeacidum expectans dum carmina finiat ille. Tu verò nobis veterem gloriam amatoriæ peragere differentiæ canendo. LVCIA. Inſtituenti mihi in Italiam nauigare, velox atque citatum nauigium apparatum erat, ex biremibus iſtis quoddam, quibus maximè Liburni, quæ gens ad Ionium ſinum habitat, videntur vti. Poſtquam autẽ iam nauigandi tempus erat, vniuerſos Deos patrios cõprecatus, ac Ioue hoſpitali, vt propitius expeditionem peregrè ſuſceptam coadiuuare vellet, inuocato ab vrbe vehiculo iumentario ad mare deſcendi. Deinde valere iuſsis iis qui nos deduxerant, (ſequebatur autem eruditorum turba ſedula ac frequens: qui cum aſsiduè nobiſcum verſati fuiſſent, ægrè atque inuitò à nobis ſegregari ſe patiebantur) conſcenſa puppi, iuxta gubernatorem aſſedi. Atque impetu remigum paulatim à terra in altum prouecti, poſtquam admodum & à tergo excitando fluctus proſequebantur nos auræ, malo ex medio nauis erecto, ſummo carcheſio antennam adſtrinximus. Deinde conferta per funes vela effundẽtes, ſenſim impletis vento linteis, nihilo minore curſu, opinor, quàm ſagitta peruolauimus, fluctibus grauiter frementibus infra circa proſcindentes ipſos proram. At verò quæ inter nauigandum ſeria vel etiam iocoſa contulerimus, longius hic perſequi tempus nõ ſinit. Poſtquam autem maritimam Cilicię oram præterueƈti, Pamphylium ſinum contigimus, vltra Chelidoneas felices illos veteris Græciæ terminos haud citra laborem curſu elati, ad ſingulas Lyciæ ciuitates hoſpitio diuertimus, ſermonibus ac fabulis vt plurimum nos oblectantes (neque enim vllum in ipſis manifeſtum prioris felicitatis cernitur veſtigium reliquũ) donec ad Solis ſacram delati Rhodum, continuum nauigandi laborem, quo huc vſque vſi fueramus, interpellare aliquantiſper decreuimus. Remiges itaque nauigio è mari in terram ſubducto, prope litus tentoria fixerunt. Ego verò, parato mihi hoſpitio è regione templi Dionyſii, otioſe per vrbem incedebam, immenſa adeò voluptate interim fruens. Eſt enim re ipſa ciuitas hæc Solis, conuenientem huic Deo pulchritudinem præ ſe ferens. Obambulans autem in Dionyſii porticibus, vnamquanque picturam contemplabar, vnà cum voluptate ea quam videndo capiebam, Heroicas quoq; fabulas memoria repetẽs. Statim enim mihi duo vel etiam tres propemodum præcipui ſuperuenere, qui mihi omnem hiſtoriam enarrabant. Pleraque autem & ipſe coniectura pręcipiebam: cæterùm cum iam contemplatione iſta ſatiatus eſſem, ac domum ire cogitarem, dulciſsimum peregrè obtigit mihi lucrum, viri longo iam olim

Narratio.

Chelidoniæ inſulæ ſunt ad caput Pãphyliæ oræ. Strabo lib. 11.

tempore

tempore mihi noti ac familiares, quos neque ipſum ignorare te puto, cum ſæpe ad nos itantes hic videris, nempe Chariclem illum Corinthiũ, adoleſcentem haudquaquam deformem, deditũ nonnihil comendi & fucãdi corporis ſtudio, vt qui mulieribus, opinor, forma atque elegantia iſta commendari affectaret. Vnà autem cum ipſo & Callicratidem iſtum Athenienſem, moribus ac habitu ſimpliciorem. Nã ſe veluti ducem atque anteſignanũ in ciuilibus orationibus & in hoc forenſi dicendi genere gerebat. Erat autem & corporis exercitationibus deditus, ob nihil aliud, vt mihi videtur, palæſtras tontopere amans, quàm ob puerorum amores: prorſus enim in hoc quaſi attonitus ferebatur. Ob odium autẽ quo fœminas omnes proſequebatur, etiam Prometheo malè imprecari ſolebat. Cùm igitur álonge vterq; me conſpicatus eſſet, gaudio atque lætitia pleni accurrunt. Deinde, quemadmodum fieri conſueuit, ſalutato atque excepto me, vterque vt ad ſe venirẽ, rogabant. Atque ego cum viderem ipſos de hac re inter ſe cõtendendo linguis procedere, Hodie quidem, reſpõdens inquam, Callicratida & Charicles, ambos vos decet apud me frequẽtes eſſe, vt ne contentionem maiorem inter vos excitetis. Sequentibus autem diebus (nam tres aut quatuor etiam hic commorari conſtitui) per vices accipietis me mutuò, ſorte inter vos miſſa vter id priore loco faciat. Hæc ita tum placuere. Atque illa quidem die conuiuii præfectus ego fui: ſequenti autem Callicratidas, & poſt ipſum Charicles. Porrò animaduertebam etiam inter ipſos commiſorum apparatus, manifeſta vtriuſque affectionis indicia. Nam Athenienſis quidem ille pueris perquam formoſis inſtructus erat & propemodum omnes illius ſerui imberbes erant, non amplius ab illo retineri ſoliti, quàm dum prima lanugine inficerentur: poſtquam autem barba frequentiore genæ illorũ addenſabantur, diſpenſatores, & fundorũ quos ille Athenis habebat, procuratores amandabantur. At verò Chariclem magnus ſaltatricum & pſaltriarum chorus ſequebatur, ac tota illius domuncula, perinde vt in Cereris ſacris, mulieribus referta erat, viro aliquo ne puncto temporis ibi apparente, niſi ſicubi infans aliquis, aut ſenex decrepitus, coquus videlicet conſpiceretur, in quem propter ætatẽ zelotypiæ ſuſpicio amplius vlla cadere non poſſet. Erant igitur & hæc, vt dixi, ſatis multa atque aperta vtriuſque animi documenta. Verũtamen aliquoties etiam breues quædã quaſi futuri certaminis coitiones inter ipſos incœptabantur, tanquam finem aliquem quæſtio hæc haudquaquam haberet. At poſtquam iam tempus erat vt iterum in altũ proueheremur, ſocios nauigationis, volentes alioqui ipſos, abducere mecum ſtudebam. conſtituebant enim in Italiam nauigare, æquè atque ego. Et cũ nobis viſum eſſet in Gnidũ, appulſa ibi naue, ſpectandi cauſa aſcendere, & Veneris templũ videndi deſiderium nos inceſsiſſet (celebratur autẽ ibi Praxitelis facilitatis ac promptitudinis illud verè Venereum & amabile) paulatim ad terram ſubuecti ſumus, ipſa opinor dea pulchra tranquillitate nauigium deducente. Cæteris igitur ſolitæ res atque arma curæ fuere: ego verò amatoriũ iſtud per vtrinque ſuſpenſum habens, Gnidum circumcirca obambulabam, non ſine riſu figulinæ iſtius proteruitatis participem me præbendo, vt in Veneris ciuitate. Porticus autem Soſtrati, ac cætera quæ nos oblectare poterant, principiò circumeundo viſentes, mox ad templum Veneris ibamus, nos quidem duo, ego videlicet & Charicles admodum alacriter, Callicratidas autem vt ad ſpectaculũ muliebre inuitus, libentius, vt opinor, pro Venere Gnidia Theſpienſem illum Cupidinem permutatione facta habiturus. Ac ſtatim quodam modo ab ingreſſu luci Venereæ aſpiciunt auræ. Serenitas enim, ac lumen illud ſupernum, non in ſolum ſterile maximè, & lapideis tabulis conſtratum, excipiebatur, ſed erat illud, vtpote in Veneris templo, fœcundum mitibus ac frugiferis arboribus, quæ frondibus virentibus in longum vſque promanantibus, aerem circũcirca quaſi concamerabant. Abũde verò illa frugibus denſa myrtus, apud dominam ſuam copioſa naſcens, efflorueràt, deinde & aliarum arborum ſingulæ, quæcunque pulchritudine præſtant, neque ipſæ quanquã longa exacta iam ætate canæ, areſcentes, ſed præ vigore quaſi iuueneſcentes, nouis ſubinde ramis formoſæ atque integræ erant. His autem intermiſta erant etiam illa fruticum genera, quæ alioqui fructuũ quidem feracia nõ ſunt, cæterùm pro fructu pulchritudinem habent, Cypariſſorum videlicet & Platanorum aeriæ proceritates, & inter ipſas transfuga Veneris, deæ ipſius olim fugitiua facta, Laurus. Cuiuis verò arbori circunuoluta ſtudioſa illa amoris Hedera obſerpebat, & vites fœcũdæ crebris racemis dependebant. Eſt enim iucundior Venus cum Baccho, & temperatũ illud dulce quod ab vtriſq; venit. Quod ſi autem à ſe mutuò diſiungantur, minus exhilarãt. Erant autẽ ſub vmbris iſtis opacis & obſcuris, amœnæ quædam cellæ, eorum vſui qui intus conuiuia agitare vellent, comparatæ: in quas vrbanorum quidem rari commeabant vlli, ſed populi frequentes turbæ ſolenniter conueniebant, re ipſa Veneri indulgentes. Poſtquam autem abunde plantis iſtis oblectati fuimus, intrò in templum ingreſſi ſumus. Ipſa igitur dea in medio poſita eſt, ex Pario marmore, opus ſanè pulcherrimum atque præclarum, & riſu quodam ſimulato parum ſubridens. Tota autem pulchritudo eius detecta, nulla veſte ipſam tegente, nuda conſpicitur, niſi quatenus altera manu pudenda, quaſi oblita ſui, abſcondit. Tantum verò artifex illa ars valuit, vt ſolida adeò ac dura marmoris natura ſingula etiam membra deceret. Charicles igitur inſanum quiddam & furibundum exclamans, O fortunatiſsime, inquit, deorum, Mars, qui propter hanc vinctus fuiſti. Et ſimul accurrens plenis labiis, quoad fieri potuit extento collo, deoſculabatur illam. Tacitè autem adſtans Callicratides, ſecum in animo admirabatur. Eſt autem biforis ipſius ædes, vt poſſint, qui volunt deam ipſam diligentius inſpicere, etiam à tergo contemplari, & vt nihil ipſius cum admiratione non ſpectes. Facilè itaque licet per alteram portam accedentibus, poſteriorem quoque formoſitatem contueri. Proinde cum viſum nobis eſſet totam ipſam deam videre, in poſteriorem templi partem circumiuimus, ac recluſa ianua ab ædituo, qui & ipſe creditur mulier eſſe, repentè obſtupuimus ad pulchritudinem illam. Athenienſis itaque iſte, qui tacitè paulò antè videbat, poſtquam eas quæ in pueris appetuntur partes aſpexit, continuò

per figulinæ, meretricĩ accipiãs: quoniã & Athenis in Ceramico meretrices habitarunt, aut quòd hoc genus in fornicibus plerunque habitat.

Signũ Veneris Gniadiæ.

*Quid ſi

longè quàm Charicles inſanìore modo exclamauit, Hercules, inquiens, quanta ſcapularum concinnitas? Vt autem exuberantes nitent lumbi, amplexantis manus implentes? Quàm ſcitè circunductæ clunium pulpæ, in ſe rotundantur, neque tenues nimis ipſis oſsibus adſtrictæ, neque rurſum in immenſam effuſæ pinguedinem? Formarum autem quæ vtrinque natibus infrà coeũtibus velut impreſſæ reddunturdici non poteſt quàm ſuauis riſus. Femoríſque & tibiæ in rectum ad pedem vſque protentæ, accuratè ſeruata modulatio. Talis igitur & Ganymedes in cælo Ioui nectar dulcius infundit. Nam ab Hebe equidem ſubminiſtrante potum haudquaquam acceperim. Cum autem hęc quaſi quodam numine correptus Callicratidas exclamaret, Charicles præ nimio ac vehementi ſtupore parum abfuit quin diriguiſſet, humidum quendam & manantem in oculis dolorem colliquans. Cæterùm poſtquam ab admiratione ſatietas nos auertit, in altero femore maculam conſpicimus, perinde vt in veſte aſpergi nem luti aliquam. Arguebat autem deformitatem ipſius, reliquus totius marmoris nitor. Egò itaque veriſimili coniectura veritatem colligẽdo, naturam lapidis, id quod apparebat, eſſe putabam. Nam neque huiuſcemodi rerum caſus alieni ſunt. Multis autem cuibus extremè & velut ad vnguem pulchris eſſe licebat, fortuna interim aliquid quod in mora ſit, obiicit. Proinde nigram quandam maculam natura aſperſam marmori eſſe exiſtimans, etiam hac parte Praxitelem admirabar, quòd eam lapidis deformitatem in illis potiſsimum partibus abſcondiſſet, quæ minus coargui ac deprehẽdi poſſent. At ea quę nobis propè ſtabat templi miniſtra, incredibilis cuiuſdam orationis nouam hiſtoriam narrauit. Nam adoleſcentem quendam inquit haudquaquam ignobili genere natum (nomen autem ipſa res geſta taceri fecit) crebrò ad delubrum hoc ventitantem, infelici quodam genio impulſum, deam ipſam amare cœpiſſe, & quia totos plerunque dies in templo commorabatur, à principio ſanctimoniæ cuiuſdam religioſioris ſpeciem de ſe præbuiſſe. Nam ſtatim à lecto matutino, multò auroram præuertentem, huc venire ſolitum fuiſſe, ac poſt occaſum Solis inuitum ægrè domum rediſſe, atque totum diem ex aduerſo deæ ſedendo, rectos in ipſam perpetuò oculorum ictus direxiſſe. Obſcurè autẽ, inquit, interim ſecum ipſe neſcio quæ ſuſurrabat, & ſuffurante quodam ſermone amatorias peragebat querelas. Cæterùm vbi iam pauliſper affectus illius moleſtiã à ſe remouere volebat, affatus deam, in menſam autem quatuor talis Libycæ capreæ dinumeratis, ludendo ſpem experiebatur. Ac quotles id quod intendebat, iecerat, maximéque ſi quãdo deam ipſam iactu feliciore ſortitus erat, nullo videlicet talo eadem figura cum alio aliquo cadẽte, adorabat illam, ſperans ſe id quod expetebat, conſecuturum eſſe. Sin autem (quemadmodum ſolet) ſimplicius paulò per menſam iecíſſet, ac tali id quod abominabilius erat, ſurgendo reddidiſſent, toti Gnido malè imprecabatur, velut ob cladem aliquam immedicabilem, & mœrore plenus erat: & paulò pòſt correptis illis, alio iactu, quod male antea ceciderat, emendabat. Iam verò vbi affectus atque animus illius magis accendebatur, omnis paries inſculpebatur, & vt quæque arbor mollis erat, ita cortex illius formoſam Venerem prædicabat: eodem autem in pretio cum Ioue Praxiteles erat: & quicquid pretioſum ac pulchrum illi domi repoſitum inter ornamenta fuerat, id omne donarium deæ offerebatur. Poſtremò nimia in eo deſiderioꝝ vehementia, in inſaniam verſa eſt. Inuenta autem eſt concupiſcentiæ illius maſtrupatrix quædam audacia. Cum enim iam ad occaſum Sol inclinaret, ſenſim ac tacitè, ita vt qui aderant, non animaduerterent, poſt ianuam clàm irrepſit, & ſtans ita vt cerni non poſſet, in interiore parte, adeò ſe tacitus cõtinebat, vt propè ne anhelitum quidem emitteret. Aedituis autem perinde vt conſueuerant, foris ianuam attrahentibus, intus nouus iſte Anchiſes concludebatur. At quid ego arcanæ noctis audaciam accuratius vobis exprimam, aut etiam alius quiſpiam? Amatoriorum amplexuum veſtigia hæc poſtridie conſpecta ſunt, & maculam hanc habebat dea, indicem videlicet eorum quæ paſſa fuerat. Ipſum verò adoleſcentem, vt vulgò fama refert, vel de petris alicubi aiunt, vel in fluctus marinos pręcipitem datum omnino euanuiſſe. Atque hæc cum miniſtra templi ita narraret, interea exclamans Charicles, Proinde fœmininum genus, inquit, etiam ſi ſaxeum fuerit, amatur. Quid autẽ ſi quis animatam videret huiuſmodi formam, an nõ vna nox ipſis Iouis ſceptris ęquiparetur? Subridens autem Callicratidas, Nondum, inquit, ſcimus, Charicles, an multas audituri ſimus huiuſmodi narrationes ſi quando Theſpiis quoque eſſemus. Et nunc ſanè tuæ iſtius Veneris, cuius tanta æmulatione teneris, manifeſtum adeò hoc indicium eſt. Hic, quo pacto, interrogante Charicle, admodum veriſimiliter dicere Callicratidas viſus mihi eſt. Dixit enim quòd cum adoleſcens ille amator otium ac ſpatium totius noctis conſecutus fuiſſet, vt facilè totam affectus iſtius exatiandi facultatem haberet, quaſi cum puero tamen, marmori cohæſiſſet, illud nimirum volens, neque anteriore parte fœminam valere. Multis itaque abſque delectu ac temere vtrinque verbis effutitis, ego promiſcuo eorum tumultu ac turba compoſitis, Viri, inquam, amici, modeſtam atque ordinatam inſiſtite diſputationem, quoniam decora ac decens lex eruditionis atque doctrinæ eſt. Sublata igitur incompoſita hac, & nullum finem habẽte cõtentione, viciſsim pro ſua vterque ſententia iuſtam ac ſolidam orationem inſtituite. Neque enim etiandum tempus eſt vt ad nauem redeamus. Ac otio hoc vtendum eſt ad hilaritatem, & ad ea ſtudia quæ cum delectatione prodeſſe poſsint. Proinde abſcedentes hinc è templo (multa enim religionis gratia turba huc ventitat) in vnũ aliquod iſtorum conuiuiorum accumbamus, vt per otium & cum ſilentio & audirè & dicere quæ cuique libet, liceat. Illud autem memineritis, quòd qui hodie victus fuerit, is in poſterum nobis de iiſdem rebus amplius moleſtus futurus non ſit. Rectè viſus ſum hæc dicere. Et eòdem cohortantibus etiam illis, exiuimus, ego quidem lætus, nulla me premente cura: illi verò cogitabundi, magnam apud ſeſe in animi diſputationem ſurſum ac deorſum verſantes, perinde ac ſi de principatu ac ductu apud Platæas certaturi eſſent. Poſtquam autem venimus in denſum quoddam atque vmbroſum pro ætatis tempore

Hiſtoria impotẽtis cuiuſdam amatoris.

Alludit ad contentio-

nem & ambitionē Athenienſiū & Lacedæmoniorū, qua de principatu inter ſe ante pugnā Platæenſem cōtenderunt. Vide Herodotum.

*Forū Athenienſe: vnde & Heliaſtæ iudices vocabātur.

pore receptaculum, vbi commodè requieſcere licebat: Suauis hic locus, inquiens ego, (nā & ſupra verticem canorum quoddam reſonant cicadæ) in medio admodum iudiciali more conſidebam, ipſam illam ſuperciliis præ me ferens* Eliæam. Propoſita autem vtriſque ſorte ſuper eo, vtrum priore loco dicere oporteret, poſteaquam Charicles priorem locum ſortitus eſt, continuò vt auſpicaretur orationem, hortatus ſum. Ille verò cum dextera faciem paulum attriuiſſet cum ſilentio, & parumper ſuſtinuiſſet ſeſe, mox ad hunc fermè modum orditur: Te domina orationi meæ, Venus, te auxiliatricem preces meæ vocant. Nam cum omne opus, ſi vel exiguum propriæ ſuadelæ inſtillaueris illi, abſolutiſsimum eſſe ſolet, tum verò amatorii ſermones præter cætera te indigent. Tu enim eorum germana adeò mater. Ades itaque mulieribus patrona, fœmina nimirum ipſa. Largire autem & viris vt maneant mares, perinde atque generati ſunt. Ego igitur ſtatim ab initio orationis primam omnium matrem, & totius generationis radicem ac ſeminariūm, eorū quę propono teſtem aduoco. Dico autem ſacram illam vniuerſorum naturam, quæ primis illis inter ſe conglutinatis elementis mundi, terra videlicet, aere, igne & aqua, mutua illorum & temperata commiſtione omne procreauit animatum. Sciens deinde quòd omnes mortalis ſumus materiæ opificium, & quòd breue adeò tempus viuendi vnicuique fato præſtitutum eſt: alterius interitum, vt alterius ortus eſſet, excogitauit: ac morienti, id quod naſcitur, è diuerſo appendit, vt mutuis ſucceſsionibus in perpetuum tempus viueremus. Poſtquam autem impoſsibile propè erat ex ſingulis ſeorſim aliquid procreari, duplicem in vnoquoque genere naturam effinxit. Nam maribus quidem propria ſeminum quaſi quædam fundamenta largita eſt, fœminam autem perinde vt receptaculum quoddam genitalis ſeminis eſſe fecit. Communi igitur vtrique ſexui deſiderio indito, coniunxit inter ſe mutuò illos, lege neceſsitatis ſancta quadam præſcriptos, vt manerent propria vterque natura contenti, & neque fœmina pręter naturam in marem trāſiret, neq; mas indecorè ac turpiter emolleſceret. Atque hoc pacto virorum cum mulieribus conuerſationes, in hoc vſque tempus hominum vitam immortalibus quibuſdam ſucceſsionibus conſeruant: neque quiſpiam vir ex viro ſe natum eſſe gloriatur. Intra duo autem nomina venerabilia omnis honor manet eorum qui ex æquo matrem ac patrem adorant. Ab initio igitur cum adhuc Heroica ſeparet vita, & vicinam deorū coleret virtutē, legibus à natura conſtitutis obtemperabat: ac ſecundum ætatis menſuram cum mulieribus coniuncti, generoſorum patres fiebant liberorum. Paulò autem poſt tempus à magnitudine illa ad voluptatis deſcendēdo voragines, nouas & commutatas fruendi vias aperuit. Deinde, quæ nihil nō audet, voluptas, naturam ipſam contempta lege violauit. Atque aliquis igitur primus oculis aſpexit marem perinde vt fœminam, ex alterutra videlicet horum cauſa, aut quòd vi tyrannica eò illum compulerit, aut quòd verbis doloſè ac fraudulēter induxit. Conuenit autem in vnum lectum vna eadémque natura: ac ſeipſos inter ſe mutuò aſpicientes, neq; eorum quæ faciunt, neque quæ patiuntur, pudore affi-

ciuntur. Per rupes autem, vt dici ſolet, ſteriles proiecto ſemine, permutatione facta, pro modica voluptate magnā accipiunt infamiam. Dixeris verò eouſque tyrannicæ violentiæ audaciā ipſam progreſſam eſſe, vt iam & ferro naturam ſacrilego quodam modo deprædētur, ac marium virilitate exhauſta & exinanita, inuenerunt voluptatis ſupertuaneos & appoſititios modos. Miſeri autem illi & infelices, vt eò magis pueri ſint, iam ne viri quidem amplius manent, ambiguū naturæ duplicis obſcuramentum, cum neque ad quod nati ſunt, conſeruentur: neque id ad quod tranſiere, habeant: flos autem ille qui in iuuentute adeſt ac manet, in ſenium præmaturum marceſcere ipſos facit. Simul enim inter pueros numerantur, & iam conſenuere nullum virilitatis interuallum habentes. Ita ſceleſta illa, & omnis mali magiſtra, mollities, voluptates impudicas aliam ex alia excogitando, in eum morbum qui ne dici quidem amplius decorè poteſt, prolapſa eſt, vt nullam videlicet partem petulantiæ & obſcœnitatis ignoraret. Quòd ſi verò in iis, de quibus ipſa Prouidentia legem ſanciuit, vnuſquiſque noſtrūm ſeſe firmaret ac perſiſteret, conuerſationibus iis quę cum mulieribus fiunt, contenti eſſemus, & ab omni conuicio ac probro vita noſtra pura atque integra foret. Certè inter ea animantia quæ nihil ex mala atque peruerſa affectatione deprauare poſſunt, illibata naturæ legiſlatura illa cuſtoditur. Leones non inſaniunt in leones: ſed quæ tempore ſuo accedit venus, in fœmineum ſexum concupiſcentiam illorum excitat. Taurus armenti dux cum bobus miſcetur, & aries totum gregem maſculo implet ſemine. Quid autem? An non ſuum bubilia ſectantur apri? Lupas autem ineunt lupi? Et vt in ſumma dicam, neque quæ aerem volatu perſtrepunt aues, neque quæ humidam aquæ ſortita ſunt manſionem*, neque etiam aliquod in terris animal congreſſum maris appetit, ſed manent inter ea immota Prouidentiæ decreta. Vos autem, ô fruſtra ſapientiæ nomine iactati, animal, vt verè dicam, vile ac malum, homines, quónam nouo morbo delinquentes, in mutuam inter vos contumeliam accenſi eſtis? Quónam animi cæco ſtupore effuſo, adeò ab vtraque aberratis via, fugientes videlicet ea quæ ſectari vos decebat, & contrà ſectantes illa à quibus refugere oportebat? Ac ſingula talia æmulari omnibus volentibus, ne vnus quidem poſtremò reliquus erit. Atenim hîc Socraticis iſtis etiam præclara illa oratio renaſcitur, qua puerorum quidem auditus, perfectis ratiocinandi viribus adhuc carentes, decipiuntur: illud autem quod iam per prudentiam ad ſummum euaſit, ſubduci facilè nequit. Animi enim amorē quendam comminiſcuntur: & cum corporis pulchritudinem vereantur amare, virtutis vocant ſeſe amatores. Ob quæ ſæpenumero riſu diffluere, in mentem mihi venit. Nam quid vobis accidit, ô nimium graues philoſophi, quòd id quod longo iam tempore ſui experimentum de ſe quale ſit, præbuit, cui canities accedens & ſenectus, virtutis teſtimonium dat, per negligentiam adeò dimittitis, omnis autem ille præclarus amor in iuuenem concitatur, cum tamen in eo ratio & vis colligendi nondum habeant ad quæ iudiciū conuertant? An hæc veluti lex quædam eſt, vt omnis quidem deformitas, malitiæ da-

*Haud ſcio an hic pro λῆξιν, νῆξιν legendum ſit, quod Latine foret natationem.

mnata sit. pulchrũ autem quod est, id recta via vt bonum & honestum laudetur? At verò iuxta magnum veritatis interpretem Homerum,

Alius pulchro minus enitet ore,
At formam deus exornat virtute loquendi,
Quíque vident illum, verbis mulcentur, at ipse
Intrepidus fatur suaui commista pudore,
Et medios inter vultu supereminet omnes,
Pérq; vrbem aspiciunt venientẽ numinis instar.

Et rursum alibi dicens inquit:

At tibi formoso sub corpore nulla fuit mens.

Certè formoso illo Nireo cordatus Vlysses magis laudatur. Quo pacto igitur sapientiæ quidem, aut iustitiæ, ac cæterarum virtutum, quæ cum perfectis viris consortem & quasi hæreditarium nactæ sunt ordinem, nullus amor conueniens vobis est, pulchritudo autem in pueris illa, vehementissimos affectuum impetus excitat? Prorsus enim amari oportebat Phędrum propter Lysiam, ô Plato, quem prodidit? Aut virtutem Alcibiadis amari probabile fuit, quandò ille deorũ statuas amputãdo violabat, & sacris Eleusiniis illæ inter potandum iactatæ voces insultabãt? Quis igitur amatorem illius fuisse se perhibet, cum Athenæ proderentur, & Decelía munitionibus obfirmaretur, ac tota vita ad tyrannidem spectaret? At donec quidem barba nondũ (iuxta sacrum illũ Platonem) obsitus erat, omnibus amabilis fuit: postquã autem transiit à puero in virum, qua ætate intellectus (qui tamen imperfectus erat) totã ac plenam ratiocinandi vim consequebatur, ab omnibus odio habebatur. Quid igitur affectibus turpibus verborum prætendentes verecundiam, animi virtutẽ appellãt, corporis elegantiam, iuuenum isti amatores magis, quàm sapientiæ? Atque hæc quidẽ à nobis dicta sufficiant, ne videamur clarorum virorũ inuidiosè nimis mentionẽ facere. Parumper autem à vehementiori studio ad vestram Callicratida voluptatem descendendo, ostendam puerorum consuetudine muliebrem multò potiorem esse. Ac principiò quidem omnem ego delectationẽ censeo iucundiorem esse, quæ diuturnior est. Acuta siquidẽ voluptas, quæ celeriter præteruolat, priusquam satis percipiatur cognitione ac sensu, desinit. Illud autem quod lætitiã affert, quò magis abundat, eò potius est. Quare vtinam & vitæ longiores terminos parca ac tenax illa nobis præfiniisset Parca, & totum hoc spatium perpetua sanitas gubernaret, nulla mentis perturbatione atque molestia interueniẽte. Festum enim diem, & quasi quendã solennẽ conuentum, totũ hoc tempus perageremus. Verùm postquam maioribus bonis malignus deus inuidit, in præsentibus vtique rebus dulcissima illa sunt, quæ quã longissimè extenduntur. Mulier itaq; ab eo quando virgo fuit, vsque ad mediam vitæ ætatem, priusquam omnino postrema illa senectutis ruga supéruenit, ad amplexandum apta ac digna viris cõuersatio est: atque etiam si illã quæ formæ atq; ætatis tenerioris sunt, effluxere, habet tamen aliquid experientia dictu sapientius ac doctius quàm iuniores. At verò si quis puerum viginti annorũ aggrediatur, ille mihi certè videtur pathica affectione laborare, ambiguam videlicet veneré sectando. Nam & duri sunt membrorum tori iam adulti & viriles, & asperum quidem, pro eo quod dum molle ac tenerum fuit, densatum crebra lanugine mentum: femora autem idonea ac commoda illa, setis quasi quodam squallore obducta. Quę verò sunt his occultiora, vobis, qui periculum eius rei feciſtis, cognoscenda relinquo. In muliere autem semper omni & coloris resplendet gratia, & largæ capillorum capitis texturæ, perinde ac suauiter floreſcentes hyacinthi nigricantes, aliæ quidem per tergum effunduntur scapularum nimirum decus, aliæ verò secundum aures & tempora, multò quàm in pratis apium est, crispiores. Reliquum verò corpus ne minimo quidem crinis vestigio ipsis subnascente, electro, vt aiunt, aut vitro Sidonio perspicuum magis effulget. Cur autem non & voluptatum mutuos atq; alternos affectus persequar, quãdoquidem ex æquo cum iis qui agendo afficiuntur, patientes quoque lætitiam capiunt? Propemodum enim non eodem modo vt bruta animantia, solitarias cõuersationes amamus, sed amica quodam modo societate coniuncti, & suauiora quæ bona sunt inter nos mutuò, existimamus: & aduersa itidem inter nos mutuò, leuiora. Vnde & inuenta est mensa communis, & amicitiæ mediatrice illa in medio posita, debitam ventri adnumeramus voluptatem, non soli Thasium, si id fortè contingat, bibentes vinũ: neq; singuli per se pretiosis ac caris implentes nos obsoniis, sed illud suaue ac delectabile putantes, quod quisque cum alio capit: ac voluptates inter nos communicantes, maiori lætitia afficimur. Illi igitur cum mulieribus congressus, delectationis permutationem ac vicissitudinem parem habent. Nam inter se mutuò vtrinque ex æquo afficientes, cũ maiori voluptate dissoluuntur. Nisi verò Tiresię iudici accedendũ fuerit, quòd videlicet mulieris delectatio toto gradu virilẽ præcedit. Honestum autem esse arbitror, non ambitiosè, ac sibi tantùm frui volendo, quo pacto priuatim aliquid commodi auferant, spectare, totã ab aliquo accipientes voluptatem: sed illo quod percipiunt, diuiso, paria facere, & similia recompensare. Atqui hoc de pueris dicere nemo adeò insanus est qui possit: sed alter quidem affectus, quocunque tandẽ modo hæc existimat, voluptate velut exempta, ac propria quadã percepta, abit: illi verò qui cõtumeliam hanc passus est, principiò quidem dolores ac lacrymæ oboriuntur: Paulò verò post vbi per tempus dolor aliquid remisit, magis, vt aiunt, nihil quicquam molestè feceris, voluptas autẽ ne vlla quidẽ aliqua. Quòd si autem & curiosius quiddam adscitũ addere decet (decet autẽ in Veneris luco, opinor) muliere licet, Callicratida, etiã puerorũ modo aliquantulum vtendo, voluptatẽ capere, duplici fruendę illius via aperta: masculũ autẽ quod est, nullo modo præbet delectationem atque vsum muliebrem. Quare etiã si vobis quidem placere potest, nos certè mutuò inter nos veluti quodam sepro discludamur. Iam verò si maribus honestum adeò est cum maribus consuetudinem habere, ament sese mutuò de cætero etiam mulieres. Age nũc ô iunior ætas, & nouarum voluptatum inuentrix, posteaquam nouas masculæ mollitiei vias excogitasti, largire & mulieribus parem potestatem. Congrediantur & illæ inter se mutuò, quemadmodum viri: lasciuorum autem instrumentorum iungentes inter se machinamentum, obscurum atque monstrosum, exsterilibus compositum, concumbat mulier perindẽ ac vir cũ muliere: illud

De his in Sympoſio & Phædro Platonis.

Vide Plutarchum in vita Alcibiadis, & Thucydidem.

illud autem quod rarò auditum eſt nomen, & pudet ſanè dicere, *Tribadum obſcœnitatis iſtius, paſſim ac liberè vagetur: omne autem Gynæcéum noſtrũ Philęnis, ſit ſemimares quoſdã amores turpiter agitans, & quantò melius eſt in maſculam libidinem cogi mulierem, quàm generoſum illud virorum in mulierem effœminari? Talia cum magna contentione, atque inter dicendum grauiter affectus poſtquam Charicles dixiſſet, conticuit, vehemens quiddam atque ferinum ex oculis inuens. Videbatur autem mihi & expiatione vti cõtra maſculos amores. Ego verò tacitè ſubridens, & ad Athenienſem oculos ſenſim conuertens: Luſus, inquam, & riſus, Calli cratida, iudicẽ conſediſſe me arbitratus, neſcio quo pacto, Chariclis vehementia ad ſerias atque ſeueras cogitationes abreptus ſum. Propemodũ enim quaſi in vico Martio de cæde atq; incendio, aut per Ioué etiã de veneficio certaretur, ſupra modum grauiter affectus fuit. Tempus igitur ſi vnquam antea fuit, nunc maximè eſt, vt Athenas ipſe repetas.* Pericli autem pare, ac decem illorum Rhetorũ linguas contra Macedonas armatas, vnica tua oratione exerceas, actionum earũ quę in* Pnyce haberi conſueuerunt, vnam aliquã ob oculos ponẽdo. Poſtquã igitur paululũ ſuſtinuiſſet Callicratidas, videbatur autẽ (quantũ de facie coniecturã mihi facere licebat) cõtẽtionis atq; timoris, miniſq; plenus eſſe, orationẽ ſuperiori aduerſariã orditur. Si mulieribus, inquit, concionũ & fori cæterarúmque ciuilium rerũ tractandarum facultas aliqua foret, dux nimirũ aut præſes illarum ſuffragiis iampridem creatus eſſes: ac te ſtatuis ęreis per fora paſſim poſitis, Charicles, venerarentur. Ferme enim ne ipſę quidẽ de ſe ipſis, quæcunque aliquando ſapientia atque doctrina excellere exiſtimatæ ſunt, ſi quis ipſis dicendi poteſtatem permitteret, cum tanto ſtudio tantáque contentione dicerent: non illa quæ cõtra Spartanos armata proceſſit *Teleſilla, propter quam Argis inter Deos numeratur Mars muliebris. Non mellita illa, qua ſe Lesbus iactat, Sappho: & Pythagoricę doctrinæ filia Theano. Fortaſsis autem neque Pericles ita Aſpaſiæ ſuæ patrocinatus eſt. Verùm enim quandò honeſtum adeò eſt mares pro mulieribus dicere, dicamus ſanè & viri pro viris. Tu verò propitia nobis ſis Venus: nam & nos amorem tuum veneramur. Ego itaque exiſtimabam non vltra ludum ac iocum hilarem hanc contentionem nobis proceſſuram eſſe: quia verò verba ab hoc profecta, etiam philoſophari pro mulieribus in animum induxerunt, libenter occaſionem hanc arripui. Solus enim maſculus amor, commune virtutis ac voluptatis opus eſt. Optarim autem, ſi quo pacto fieri poſſet, & platanum illam quæ Socraticos olim ſermones auſcultauit, arborem Academia & Lycéo feliciorem, propè alicubi nobis adſtare, eo loco tamen natam, vbi Phædri accubitus fuit, quemadmodum *ſacer ille vir dixit, gratia prædituſ plurima. Fortaſsis ipſa quoque, vt fagus illa Dodonæa, ex ramis ſacram erumpens vocem, puerorum amores prædicaſſet, memor adhuc formoſi illius Phædri. Verùm quia hoc fieri nullo pacto poteſt:

Nam quàm multi medii inter vtroſque
Montes vmbroſi, & reſonantes æquoris vndæ:
hoſpitéſque in terra aliena relicti ſumus; & quaſi

*τριβακῆς.

*Fortè legendũ, περὶ πολέως διέτως θῶ. i. Periclis ſuadelam.

*Locus Athenis fuit vbi concio nes haberi ſolebant.

*De hac vide Pauſaniam in Argolicis.

*Plato videlicet in Phædro.

quædam prærogatiua Chariclis Gnidus eſt: veritatem tamen haudquaquã prodemus. Tu modò nobis ætherie Deus in tẽpore aſsiſte, amicitiæ fautor, & arcanorum ſacerdos Cupido, haudquaquam prauus infans, qualem ludendo fingunt pictorũ manus, ſed quem prima rerum omnium primordia procrearunt, perfectum & conſummatum iam inde ab initio genitum. Tu enim ex obſcura atque confuſa deformitate vniuerſum hoc effigiaſti: proinde tanquã ſepulcro aliquo communi totius Mundi ſublato, circunfuſo chao videlicet, illud quidem in vltimi Tartari ſeceſſus fuga præcipitaſti, vbi verè ſtant

Ferrati poſtes, atque ærea limina portis:

vt ibi dura atque inſuperabili detentum cuſtodia, à reditu & via ad ſuperos repetenda prohiberetur, ſplendida autẽ luce obſcuræ noctiprætenta, omniũ & inanimatorum, & animam habentium, opifex extitiſti. Propriam autem ac ſingularem infundendo hominibus concordiam, graues illos amicitiæ affectus conglutinaſti: vt videlicet ex anima adhuc malitiæ omnis experte & tenera, beneuolentia illa ſimul enutrita, in perfectionem & quaſi quandam virilem ætatem conſummaretur. Nam nuptiæ quidem, ſucceſsionis neceſſariæ inuentæ ſunt remedia: ſolus autem maſculus amor, animi philoſophici quaſi quoddam imperatum eſt. Omnia verò ea quæ ex integro ac liberè ad decorem exercitatione prouehuntur, plus honoris conſequuntur, quàm illa quæ præſenti neceſsitate opus habent. Et omnino melius eſt honeſtũ, quàm quod fit neceſſarió. Proinde quàm diu quidem vita hęc hominum rudis & indocta fuit, neque adhuc dum quotidianam rerum experientiã, ad id quod melius eſt, per otium conuertere licebat, demiſſa atque abiecta, præſentibus tum neceſſariis rebus contenta erat: vrgens autem tempus, melioris viuendi rationis inuentionem non prębebat. At poſtquam neceſſarii quidem vſus, ac feſtinatio illa finem iam capiebat, ac poſterorum cogitationes à neceſsitate liberatæ, melioribus ſubinde occaſionibus ad inueniendum aliquid potius vtebãtur, paulatim ſcientiæ accreuerunt. Atque huius rei argumenta capere etiam ex vulgaribus atque inferioribus iſtis artibus licet. Nam ſtatim ſimul atque primi quidam homines creati fuere, contra famem diurnam remedium quærere cœperunt: atque ita circunuenti atque compulſi præſenti neceſsitate, cum inopia eligendi quod melius eſſet, facultatem non permitteret, fortuita qualibet herba victitabant, & radices molliores effodientes, & vt plurimum quercuũ fructus comedentes. At poſterior ætas, hæc brutis animantibus edenda abiecit: ſationem autem frumenti & hordei, agricolarum diligentia ac ſtudium inuenerunt, reperta ratione qua illa quotannis renaſcerentur. Ac nemo adeò inſanus fuerit, puto, qui dicat quòd quercus quàm ſpicæ meliores ſint. Quid autem? an non ſtatim quidem à principio vitæ homines cùm tegumento corporum indigerent, vellera excoriatis feris induerũt, & ſpeluncas montium, quas contra frigus ſubirent, excogitarunt? aut rurſus truncorum aut arborum aridas cõcauitates? Facta autem deinde ex his imitatione, eáque in melius ſemper promota, veſtes quidem ſibi ipſis texere cœperũt, ac domos ædificarunt, atque ita interim dũ non animaduertũt, artes quæ circa hæc ver-

ſantur,accepto tempore quaſi quodã magiſtro, pro tenui ac vili quidem panno veſtem meliorem facere ac variegare cœperunt: pro contemptis autem & humilibus domunculis,alta tectorũ faſtigia,& marmorum ſumptuoſa ædificia excogitarunt,ac nudam parietum deformitatẽ floridis colorũ tincturis depinxerunt. Niſi quòd ſingulæ iſtæ artes atque ſcientiæ, mutæ cum ſint,& profundæ obliuioni ſubiectæ,tanquam à paruo fomite paulatim ad proprios efflorescendo peruenerunt radios. Vnuſquiſque enim à ſe aliquid repertum,poſteriori tradidit, atque ita ſucceſſu iſta accipientiũ, ſemper aliquid iis quæ antea didicerat,apponẽdo,quod defuit expleuit. Ne quis igitur amores maſculos ab antiquis temporibus deposcat. Nã tum mulieribus conuerſari neceſſe erat, ne prorſus abſque ſemine nobis genus noſtrum interiret. Variæ autẽ doctrinæ, elegantioris huius vitutis concupiſcentiæ,vix tandem per tempus(quod nihil intentatum aut imperueſtigatum relinquit) in lucem venturę erant,vt cum diuina Philoſophia & puerorum amores vnà adoleſcerent. Quare Charicles ne quod antea inuentum non fuit,id poſtea excogitatum , iterum tanquam vile ac malum argue, neve ob id quòd puerorum amoribus muliebres cõgreſſus antiquioribus inſcribuntur temporibus,minores alteros putes. Sed vetera quidem exercitia, neceſſaria exiſtimamus: quæ verò poſtea per otium cogitationibus incumbens vita adinuenit,ea vt illis meliora in pretio habenda atque colẽda ſunt. Nam mihi quidem parum abfuit quin etiam ridere paulò antè in mentem veniret,Charicle videlicet bruta animantia, & Scytharum ſolitudinem laudante. Propè autem præ nimia contentione etiam pœnitentia ducebatur quòd Græcus eſſet. Neq; enim veluti qui contraria loqueretur, quæ dicere aggrediebatur,eorum verba ſubmiſſo ac timido vocis tono furtim efferebat, ſed elata voce proclamans, Haud amant, inquit, ſe mutuò leones,neq; vrſi,aut ſues,ſed illorum ea concupiſcentia ſolùm dominatur , qua erga fœminas accenduntur. Et quid hoc adeò mirum? Quæ enim ex ratiocinatione meritò aliquis capit,ea illis qui ratiocinari nequeunt,conſequi non licet: quoniam certè Prometheus,aut alius deorum quiſpiam,ſi mentem cuilibet humanam indidiſſet,haudquaquam ſolitudo & vita montana paſceret illos , neque mutua atque promiſcua pabula haberent,ſed ex æquo nobiſcum ſacra verentes, & medias ædes priuatorum quiſque habitans,communibus regerentur legibus. Quid igitur mirũ aut alienum,ſi animalia naturæ damnata , quæ nihil eorum quę ratio ſuppeditat,à prouidentia accipere per fortunam vnquam potuere , cum cæteris rebus etiam concupiſcentia in mares, priuata ſunt? Non amant ſeſe leones. neque enim philoſophantur. Non amãt vrſi. non enim honeſtum ac pulchrum illud quod in amicitia eſt,norunt. At hominum illa cum ſcientia coniuncta prudentia, ex eo quod ſæpius periculum fecerat,optimum quod erat eligens,firmiſſimorum amorum iudicauit eſſe maſculos. Nequaquam igitur , Charicles , proteruæ & intemperantis vitæ collectis meretriciis narrationibus grauitatem noſtram ſermone nudo inſecteris,néve cęleſtem illum Amorẽ infanti huic connumeres,ſed vel nunc tandem apud te conſidera, quoniam id nunquam antea feciſſe videris, ~~quòd duplex deus~~ Amor eſt, haudquaquã vna uia ventitans , neq; vno ſpiritu animos noſtros accendens,ſed alter quidem(quantum equidem arbitror)valde puerilia ac ſtulta ſapiens,nulla ipſius mentem ratione gubernante, frequens in animis inſipientium congregatur , præcipuè autem ipſi muliebria deſideria curæ ſunt. Et hic eſt quotidianę iſtius contumeliæ ſocius,abſque diſcrimine cuicunque volenti ſeſe celeriter applicans. Alter autem

Amor parens veterrimorum temporum,
Spectaculum viſu graue,& prorſus ſacrum,
Cuſtóſque temperatiorum affectuum,

blandum quiddam mentibus vniuſcuiuſq; inſpirat: ac propitium hunc Deum ſortiti, voluptatem virtute immiſtam amplectimur. Geminos enim re vera iuxta tragicum ſpiritus efflat amor. Vnum autem & commune nomen affectus diſſimiles habent. Nam & verecundia vtilitatis pariter & damni ambigua atque anceps dea eſt, Quæ ſimul & fructus homini, & mala plurima confert. Iam verò neq; contentionum genus vnum eſt, Terræque per orbem

Verſantur geminæ: quarũ hãc cũ laude ſequũtur
Prudentes,illam damnant ceu fraudis amantem.

Nihil igitur nouum aut mirum,ſi affectus peior virtuti communem appellationem fortè nactus ſit, ita vt amor vocetur & intemperans illa voluptas , & modeſta hæc beneuolentia. Nuptias igitur, inquit, pro nihilo putas,& fœmineum genus è vita expellis: deinde quo pacto homines conſeruabimur? Beatum ſanè quiddam fuerat,iuxta ſapientiſſimum Euripidem, ſi abſque illo cum mulieribus cõgreſſu ad ſacra & templa Deorum ventitantes,argento atque auro liberos à ſucceſſione mercari poſſemus. Neceſſitas enim graui ceruicibus noſtris iugo impoſito,imperatis parêre nos cogit. Quod pulchrum igitur eſt,id ratione eligimus: neceſſitati autem cedat vtilitas. Quantum igitur ad liberos procreãdos attinet,mulieres in numero aliquo ſint: in cæteris verò rebus apage ne mihi vlla fuerit. Quis enim ſanæ mentis ſuſtinere queat,à ſummo ſtatim mane mulierem comentem atque exornantem ſeſe alienis atque adſcititiis impoſturis? Cuius vera ac natiua facies, turpis eſt: peregrina autem ornamenta, naturæ deformitatem tegunt, atque aſpicientibus imponunt. Quòd ſi igitur ad aurorã contempletur aliquis mulieres à nocturno lecto ſurgentes,turpiores putabit eſſe beſtiis,quæ intra vnam horam nominari aut excitari ſe difficillimè patiuntur. Vnde diligenter domi concludunt ſeſe,vt ne ab vllo viro conſpiciãtur. Aniculæ autem & ancillæ,conſimilis formæ turba, circunſtant, variis medicaminibus infelices illas facies inficiendo ac medicando reſtituentes:

Neque enim latice meri
Aquæ profundam vbi abluêre crapulam,

protinus ad ſerium aliquod ſtudióque dignum accedũt negotium, ſed crebræ medicamentorum compoſitiones fœdam faciei cutem expoliunt. Perinde autem vt in publica pompa,alia ſubinde aliæ ancillarum inſtrumenta manibus exhibent, pelues videlicet aureas,& gutturnia,ſpeculáque, & quemadmodum in pharmacopolio,pyxidum turbam,& vaſcula plena multæ infelicitatis, in quibus dentium vis abſterſiua,aut palpebris denigrandis ars comparata veluti theſaurus quiſpiam ſeruatur. Plurimam autem

Quatenus] mulierum cõſuetudine vtendũ.

tem partem consumit textura capillorum. Nã aliæ quidem medicamentis rubefaciendi vim habentibus ad Solis meridiẽ capillos perinde vt lanarum coloribus flauo inficiũt fulgore, propriam damnantes naturam. Aliæ verò quibus sufficere ad formã nigra coma videtur, omnem maritorum opulentiã in hanc expendunt, totam propè Arabiam ex capillis redolentes, ferreáque instrumenta ignis obtusa ac modica flãma calefacta, vi quadam cincinnorũ flexus inter se implicant. Ac curiosius quidem compositæ illæ, & ad supercilia vsq; attractæ comæ, breue interstitium fronti relinquunt. Post tergum autem in scapulas vsque demissi capilli, insoleti quodam modo succurriuntur. Huc accedũt & variis coloribus tincta sandalia intra carnem pedes ipsos adstringentia; & tenuis atq; pellucida, prætextu tantũ assumpta, vestis, ne corpus ipsum nudatum esse videatur. Omnia autem quæ intra ipsam sunt cognitu faciliora quàm facies, vsque ad turpiter propendentes istas mamillas, quas semper circunferũt obligatas ac vinctas. Quid autem opus est opulentiora istis mala recensere? lapillos videlicet Erythræos ab extremis auriculis numeroso põdere suspensos, aut illos circũ manus & brachia euntes dracones? qui vtinam verè pro auro dracones sint. Etiam corona caput circumcirca ambit, lapillis Indicis stellata: pretiosa autem de ceruicibus monilia dependent, & vsque ad extremos pedes miserũ illud descendit aurum, omne quicquid tali vbique nudum est, retinciens & adstringens. Dignũ autem fuerat, ferro potius religata crura ista vinciri. Iã verò vbi totum corpus adulterinæ istius formositatis fallaci elegantia quasi quibusdam præstigiis efformatũ fuerit, impudentes etiam genas rubefaciũt illicis fucis, vt videlicet nimium ipsarum & pinguem colorem, purpureus ille nitor insuper additus rubere faciat.

* Colias & Genetyllis Veneris cognomenta sunt apud Aristophanẽ. Comus autẽ saltationis species pastoralis, & itẽ Phrygia, quibus etiã inter cõuiuia vtebantur. Apparet ergo mulierum mores & insolentiã in publicis cõuentibus, spectaculis & saltationibus notari.

Quæ igitur vita porrò tantum apparatum consequitur? Nempe statim è domo egressiões, & omnis spectator atterens atque enecans maritos. *Quorũ nonnullorum infelices viri, ne ipsa quidem nominare norunt, Coliadas, si foras ita ferat, & Genetyllidas, * aut Phrygiam illam deam, & Comũ amore perditum in pastore. Sacrificia autẽ arcana, & absq; viris suspecta mysteria. Quid enim attinet & animorum corruptelas cõplecti? Postquã autem his peractis iterum discesserũt, domi statim prolixa balnea, ac sumptuosa quidem & lauta mensa, erga viros autem multa ac simulata recusatio. Postquam enim nimisquàm repletæ fuerint sua ipsarum gulositate, cum amplius neque guttur ipsarum cibi quicquam recipere potest, summis digitis velut inscribentes, appositorum vnũquodque degustant, noctes ad hæc narrantes, & diuersorum corporum somnos, & mu liebritate lectum refertum, ex quo surgens quisque statim lauacro opus habet. Atq; hęc cõstãtis vitę argumẽta sunt. At verò quæ acerbiora sunt, si quis veritatẽ ex parte modò diligẽtius persequi velit, verè execrari Prometheũ posset, in Menãdri illã erũpẽ pẽdo vocẽ: Ergo immerentẽ dictitãt Promethea

Pendêre fixum Caucasi de rupibus?
Et geritur illi lampas, at aliud nihil
Boni. quod omnes autumo odisse superos,
Fecit mulieres, proh supreme Iuppiter
Genus scelestum. ducit aliquis coniugem?
Clàm ducit, & quodam modo oblitus sui.
Nam cupiditates mox sequuntur plurimæ,
Toróq; adulter nuptiali subsidens
Illudit. hinc nascuntur insidiæ & metus,
Et temperata toxico mala pocula,
Morbíq; varii, atque omnium grauissima
Inuidia, cum qua mulier omne æuum exigit.

Quis hæc bona videlicet sectatur? aut cui vita adeò infelix ac misera animum demulceat? Aequum igitur fuerit mulieribus istis malis opponere masculã puerorum viuendi rationem. Nam mane surgẽs ex lecto haudquaquam coniugali, postquã residentem in oculis somnum reliquum aqua simplici absterſit, sacra chlamyde humeralibus fibulis adstricta, à paternis ædibus egreditur demisso in terram vultu, ac neminem ex omnibus ex aduerso intuens. Comites autem & pædagogi, turba ipsum decens, sequuntur, venerabilia virtutis instrumenta manibus tenentes, non secti pectinis incisuras, quibus coma demulceri queat, neque specula, repercussarum formarũ absque penicillo expressas effigies, sed vel multiplices pugillares à tergo sequuntur, vel veterum virtutes operum custodientes libelli. quòd si etiam in ludum Musici itare illum oporteat, apta atque sonora lyra. Omnibus autem philosophicis animi disciplinis abundanter exercitatus, vbi iam mens cyclicis illis bonis satiata fuerit, corpus quoque liberis exercitationibus exercet. Nam Thessali equi curæ illi sunt: ac breuiter iuuentutẽ domãs ac subiugans, in pace meditatur res bellicas, emittẽdo spicula, & euibrando iacula, perita ac certa feriendi dextera. Deinde & nitidæ palæstrę, & ad Solis meridianum calorem oppletur puluere corpus densatum, destillantésque contentiosorum laborum sudores, post quos lauacra breuia, & mensa sobria, rebus paulò pòst gerendis non aduersa. Rursum enim ipsi tum præceptores, & veterum operum exempla repetentes, atque in his cum cura versantes recordationes, nẽpe quis heros virilis ac fortis fuerit, aut quis ob prudentiã publico testimonio laudatus, aut qui iustitiam ac temperantiam amplexati fuerint. At talibus virtutibus tenerũ adhuc animũ imbuens, quando iam vespera rebus gerendis finem imponit, tributo quod ventri ex necessitate debetur depenso, suauiores somnos dormit, post diurnos istos labores ad tẽpus conquiescẽs. Quis igitur amator ephebi talis nõ fieret? Aut cui ita hebes oculorũ quidẽ fuerit acies, cæcæ verò atque offuscatæ mentis rationes? Quomodo verò nõ amaret illum in palæstris quidem Mercuriũ, inter lyras autẽ Apollinẽ, equitatorẽ verò Castorẽ, diuinas autẽ virtutes mortali prosequentem corpore? At mihi quidẽ, ô Dii cælestes, vtinã vita sit hęc perpetua, ex aduerso amici sedere, & suaue loquentẽ propè audire: cũ exeunte autem pariter exire: & in summa, omne cum eo opus commune habere. Optarit igitur amator quispiã per illęsam & incõcussam vitã amasiũ suũ absq; omni molestia ad senectutem peruenire posse, nullius fortunæ inuida impressiõe labefactatũ. Quòd si verò etiã, qualis humanæ naturæ cõditio est, morbus quispiã inuaserit ipsum, cum laborante pariter ægrotabo: & si per intempestum mare in altum tollatur, cum eo simul nauigabo. Quòd si etiam tyrannica vis vincula illi innectat, par ferrum mihi ipsi

quoque circundabo. Et quicũque illum oderit, idẽ mihi inimicus quoque erit. Si verò prædones aut hoſtes videam in ipſum graſſantes, etiã vltrà quàm potero armabor: & ſi moriatur, viuere neq; ipſe ſuſtinebo. Poſtrema autem mãdata iis quos proximè poſt illum amaui, iſta dabo, vt commune ambobus ſepulcrum accumulent: oſsibus autem permiſcendo oſſa, ne mutuũ quidem puluerem à ſe mutuò ſe gregari finant. Atque hæc non primi ita effingunt mei erga dignos amores, ſed illa Diis proxima heroum prudentia velut quadam lege ſanciuit, in quibus amicitiæ amor ille ad mortem vſque durauit, & vnà cum vita tandem expirauit. Phocis ab infantilibus adhuc annis Oreſtẽ Pyladi coniunxit: Deum autem cum mutuorũ affectuum velut mediatorem quendã accepiſſent, perinde atque in vno eodémq; vitæ nauigio ſimul nauigarunt. Ambo Clytæmneſtram interemerunt, vti Agamemnonis filii: ab ambobus Aegiſthus occidebatur: & furiis, quibus Oreſtes exagitabatur, Pylades magis, quàm ille, infeſtabatur: idémque cum illo, cum iudicaretur, periculum ſuſtinebat. Amatoriam autem amicitiam non Græciæ modò terminis metiebantur, ſed ad extremos Scytharum fines nauigarũt, alter quidem morbo laborans, alter autem curã adhibens. Tauricam quippe terram aſcendentes, ſtatim occiſæ matris vltrix Erinnys perinde atq; hoſpitio ipſos excepit. Ac barbaris vndique circũſtantibus, alter quidem ex conſueta inſania collapſus iacebat, Pylades autem

Ex Iphigenia Tauri-ca Euripidis.

Spumam oris abſtergebat, atque corporis
Curam gerens, tegebat illud veſtibus,

non amatoris modò, ſed & patris affectum præ ſe ferens. Quando igitur iudicio lata ſentẽtia fuerat, vt altero ad ſupplicium & cædẽ manente, alter Mycenas proficiſceretur ad afferẽdas literas: ambo manere alter pro altero volunt, vterq; in altero viuente ſe ipſum viuere exiſtimans. Reiicit autem & epiſtolas à ſe Oreſtes, tanquam Pylade digniore qui illas acciperet, tãtũ nõ amator pro amato redditus.

Nanque hunc perire occiſum (inquit) onus mihi graue:
Ego enim ille ſum, qui hoc cõcilio nobis malũ.

Et paulò pòſt ait:

Huic quidem da literas,
Argos enim mittam, tibi vt res bene habeat:
Occidat autem nos, cui opus.

Nam vniuerſum negotiũ ita ſe habet. Quãdo enim à puero dignus ac ſerius ille amor ſimul enutritus, in eam ætatẽ quæ iam ratione vti, aliáq; ex aliis colligere poteſt, confirmatus fuerit: id quod olim amatum eſt, mutuos atque alternos amores viciſſim reddit: adeóq; difficile eſt ſentire vter alterius amator exiſtat, perinde vt è ſpeculo, ſimili amantis beneuolentiæ, in amatum recidente imagine. Quid igitur ceu peregrinam voluptatẽ nobis exprobras, id quod vitæ noſtræ proprium eſt, diuinis legibus definitũ, & per ſucceſsionem ad nos tranſmiſſum? Libenter verò ipſum recipientes cum pura mente, veluti ſacram quandam rem tractamus. Nam verè beatus ille eſt iuxta ſapientum ſententiam,

Cui pueri molles, & equi ſolidã vngulã habẽtes:
Atque ſenecta viro minus intolerabilis illi eſt,
Si quem adamant pueri.

Socraticæ verò doctrinæ, & ſplendidũ illud virtutis examinandæ iudicium, etiã Delphicis cortinis approbatum eſt. Oraculum enim veritatis Pythius ille ex adyto dedit, Virorum omniũ Socrates (inquiens) ſapientiſsimus: qui pariter cum cæteris diſciplinis, quibus vitam hominum promouit, & puerorum amorem ceu rẽ præcipuè vtilem adiuuênit. Conuenit autem iuuenes amare, perinde vt Alcibiadem Socrates, qui ſub vna atque eadem chlamyde patris ſomnos dormiuit. Atque equidem Callimachi illud præconium ad finem orationis libentiſsimè cunctis apponerem:

Nanque, vtinã, cupido ſectantes lumine amatos
Hercius vt pueros iuſsit amare ſenex,
Sic & ametis eos, fortíq; habitetis in vrbe.

His cognitis, adoleſcẽtes modeſtè pueris bonis cõuerſamini, neque modicæ delectationis gratia, longa effuſa beneuolentia, vſque ad vigorẽ modò ætatis fictos ac ſimulatos amandi affectus protendite, ſed cæleſtem amorem adorantes, à pueris vſque ad ſenectutem ſtabiles animorum motus conſeruate. Nam hoc pacto amantibus, ſuauiſsimum quidem vitæ tempus eſt, nulla inhoneſta conſcientia cohabitante. Celebris autẽ & multa poſt mortem illorum fama ad omnes paſsim promanat. Quòd ſi verò cõuenit philoſophorum pueris fidem adhibere, etiam æther poſt terram excipit eos qui hæc ſectantur. Illi autem meliori fato morientes, virtutis præmium hoc incorruptibile conſequuntur. Atque hæc cum Callicratidas valde iuueniliter iactando amplificaſſet, Chariclem quidem denuò dicere conantem repreſsi. Tempus enim erat vt ad nauem deſcenderemus. Rogantibus autem vt de eo quod mihi ſapere viderentur, ſententiam ferrem, pauliſper vtriuſque verbis commoratis & perpenſis, Haudquaquam ſubitò, inquã, ac temere videntur, amici, orationes iſtæ à vobis effutitæ, aut citra præmeditationem compoſitæ eſſe, ſed continuæ, longæq;, & per Iouẽ etiã ſolidæ cuiuſdam curæ manifeſta hæc veſtigia ſunt. Propemodum enim nihil eſt quod abvtroque dici potuerit, quod prætermiſſum ſit. Ac multa quidem rerum experientia, maior autem orationis grauitas: vt ego quidem optarim, ſi modò poſsibile foret, vel Theramenes ille cothurnus fieri: vt ambouictores ex æquo hinc diſcederetis. Veruntamẽ quoniam ipſi nihil remiſſuri videmini, & ego inter nauigandum de iiſdem rebus haudquaquam admittere turbam aliquam iterum conſtitui: id quod mihi maximè videtur iuſtum eſſe, pronũtiabo. Nuptiæ quidem ad vitam hominum promouendam res in primis vtilis & beata, quoties ex ſententia cõtingunt: puerorum autem amores quotquot amicitiæ puram & caſtam iura conciliant, ſolius philoſophiæ opus exiſtimo. Quare ſanè coniugio quidem vacandum omnibus eſt: pueros autẽ amare, ſolis philoſophis relinquatur. Minimè enim mulieribus perfecta ac ſolida virtus innaſcitur. Tu verò Charicles nequaquam ægrè feras ſi Athenis Corinthus hic cedet. Atque ego quidem præ verecundia breui oratione iudicio ita tum approperato ſurrexi. Animaduertebam enim Chariclem ſuprà quàm triſtem eſſe, propemodum non aliter ac ſi morte damnatus eſſet: Athenienſis autem alter læto quodam modo alacer exiliens, incedebat valde inſolenter. Putaſſes

Defenſio Socratis.

Sententia Luciani de amore maſculo.

taſſes ipſum circa Salaminẽ nauali prælio Perſas ſu peraſſe. Etiam illud ex iudicio hoc cõſecutus ſum, quòd ſplendidiore cõuiuio nos idem accepit, dum victoriæ epulũ nobis præbet. Erat enim aliàs quoque, quod ad vitam attinet, magnificentior. Tacitè autem & Chariclem conſolatus ſum ob grauitatem verborũ, aſsiduè admirando quòd difficiliori parti tam potente oratione patrocinatus eſſet. Cæterùm ea tum in Gnido commoratio, quæq; apud ipſam Deam verbis vltro citroq; iactata ſunt, habentia pariter & ſerium hilare, & eruditionẽ à Muſis nõ alienam, ad hunc ferè modum dirempta ſunt. Tu verò Theomneſte, qui antiquarum adeò rerum harũ mamoriam nobis excitaſti, ſi tum iudex fuiſſes, quo pacto ſententiam tuliſſes? THE. Melitidem aut Corœbũ me putas eſſe, per deos, vt ego iis quæ abs te iuſtè adeò iudicata ſunt, contrariam ſententiam ferrem? qui quidem præ ſumma eorum quæ modò dicebantur, voluptate, in Gnido commorari me putabam, propemodũ paruam hanc domũculam ipſum illud templũ eſſe exiſtimans. Sed tamẽ (nihil enim, puto, in hac diei feſtiuitate indecorè dicetur, & omnis riſus, etiam ſi nimius & affectatus fuerit, ſolennis eſſe, & ad feſtum pertinere videtur) orationem illam ab amatore puerorum cum nimio ſupercilio prolatã, admirabar quidem ob grauitatem, verùm non admodum ad demulcendum animum facere arbitrabar, cum puero nondum pubeſcente conſuetudinem quotidianam habere, & interim Tantali pœnas ſuſtinere, ac pulchritudine in oculis tantùm nõ exundante, cum haurire ac bibere liceat, ſitim malle pati. Neq; enim ſatis eſt aſpicere eũ quem amas, neque ex aduerſo ſedentem atque loquentem audire, ſed perinde atque ſcalis quibuſdam voluptatis compactis, amor primum gradũ viſus habet, vt aſpiciat videlicet amatũ: deinde vbi aſpexerit, cupit adductum ad ſe propius etiã contingere. Summis itaque digitis tametſi ſolùm attigerit, fruitionis iſtius delectatio totum mox corpus percurrit. Poſtquam autem etiam hoc potius facile eſt, tertium experimentum addit, nempe baſiationis, nõ ſtatim curioſum illud & affectatũ, ſed paulatim labia admouendo labiis: quæ priuſquam planè contingat, rurſum abſiſtit, nullo ſuſpiciõis veſtigio relicto. Deinde verò ad id quod porrigitur, applicando ſeſe, exquiſitioribus ſemper quidem amplexibus illiqueſcit, interdum etiam ipſum os tacitè diducens: manũ autem nullam admittit ſegnitiem. Nam manifeſtæ ac mutuæ eorum quæ ſenſu percipiuntur amplexationes, voluptatem cõglutinãt. Aut clàm dextra molliter per ſinum ſubingreſſa, mamillas pro ſua natura modicè extantes premit, & adſtricti ſolidíque ventris plenum atque exuberans illud digitis cõtrectat æqualiter. Poſt hæc & primam ſuccreſcentis pubis lanuginem. Ac quid attinet me occultiora iſta longius perſequi? Tantã igitur nactus poteſtatẽ amor, calidioris cuiuſdam rei opus attingit, atque ita à ſe moribus quaſi quodam exordio facto, iuxta Comicum, ipſum percutit. Mihi quidẽ ita amare pueros cõtingat. Illi verò de ſublimibus diſputãtes, & quicunque philoſophiæ ſupercilium vltra ipſa tempora adductum habent, tumidorũ verborum inſolentia rudes & imperitos paſcãt. Amori enim deditus fuit, vt quiſquã alius, Socrates: & ſub vno eodémq; cum ipſo pallio accũbens Alcibiades, haudquaquã intactus inde ſurrexit. Ac ne mireris. non enim neque Patroclus ab Achille amabatur eouſq; modò, vt ex aduerſo illi ſederet

Aeacidem expectans, dum cantus finiat ille:
ſed erat & illorum amicitiæ mediatrix voluptas. Cũ igitur gemeret Achilles Patrocli mortem, parum cuſtodito affectu in veritatem erupit,

Femorum & tuorum ſancta cõuerſatio Melior, inquiens.

Illos verò qui apud Græcos Comaſtæ ſeu Comeſſatores appellantur, nihil aliud quàm certos ac manifeſtos amatores puto. Fortaſsis autẽ dixerit quiſpiam turpia hæc dictu eſſe: vera certè tamẽ ſunt, per ipſam Gnidiam Venerem. LVCIA. Haudquaquã feram te, chare Theomneſte, aliud principium tertii ſermonis ſerentem, quod audire ſolenni ac feſto die ſolùm par eſt. Cætera verò ab auribus meis procul hinc ablegare decet. Sed omittentes plus temporis commorando hic accumulare, in forum hinc exeamus. Iam enim probabile eſt accẽdi deo rogũ. Eſt autem non iniucundũ ſpectaculum, eorum quæ ille in Oeta paſſus eſt, memoriam in animum reuocans præſentibus & ſpectantibus.

IMAGINES,

Vincentio Obſopœo

interprete.

ARGVMENTVM.

Effigiat hoc dialogo Lucianus typum ſiue exemplar formoſiſſimæ atque honeſtiſſimæ mulieris, quæ non tantùm pulchritudine corporis perfecta & numeris omnibus abſoluta ſit, verùm etiam eas animi dotes, eámque morum venuſtatem ac gratiam habeat, quæ fœminarũ propriiſſimæ ſint, & pro perſonæ qualitate quamque maximè commendent. Ac priorem quidem deſcriptionem, corporis ac formæ videlicet, ex ſua perſona effingit, collatione facta omnium earum & ſtatuarum & imaginũ quæ vnquam à clariſſimis artificibus factæ præcipuè celebrantur, ſumendo ex vnaquaque quod in ea potiſſimũ fuit, ac plurima laude nobilitatum. Alterã autem, quæ ſermonis ac vocis ſuauitatem, eloquentiam, ſtudia, cognitionémque liberalium ſcientiarum, præterea ſapientiam quoque ac prudentiam, modeſtiã, pudicitiam, & (quam in hac cum primis commendat) animi æquabilitatem ac moderationem deſcribit: ſub Polyſtrati cuiuſdam perſona, cum quo dialogum hunc inſtituit, proponit, etiam ipſam collationibus exemplorum cum poeticorum tum hiſtoricorum eodem modo illuſtratam. Vtrum autem Imperatoris alicuius eorum ſub quibus ipſe vixit, an externi regis cuiuſpiam vxorem, aut etiam concubinam, hoc tam exquiſito ac ſingulari encomio celebret, dubitari poteſt. Nam Traiani quidem atque Adriani vxoribus, ſub quorum imperio pleraque ſcripſit, & nomen & patria repugnare videntur, cum altera Plotina, altera Sabina dicta fuerit: hanc autem ipſe, vt illam apud Xenophontem Abradatæ vxorem, Pantheam vocari dicat, & ex Smyrna Ionica ciuitate natam fuiſſe. Et tamen appellatione regis Magni, qua veteres Graci ſolum Perſarum regẽ nominabant, idem infra etiam Imperatorẽ Romanum deſignat: cum in Toxari ait Diniam à præfecto Aſiæ ad regem Magnum (quanquam ibi regem Perſarum,

Perſarũ, qui tum nullus fuit, Eraſmus quoque verterit) in Italiam miſſum, & ab eo damnatum in Gyarum inſulam relegatum fuiſſe.

LVCIANVS, POLYSTRATVS.

AT profectò tali quopiam illi abſumpti ſunt exitio, quibus Gorgonis facies cõſpecta eſt, quali ego paulò antè penè interiiſſem, ô Polyſtrate, viſa ſumma forma muliere: & quod in ea fertur fabula, parum abe rat quo minus ego ſaxum ex homine factus ſim, ſpectaculi admiratione rigore attracto. POL. O Hercules, inuſitatum quoddam & nouum dicis ſpectaculum, nimiſque violentum, ſi Luciano quoque ſtuporem induxerit meliercula. Hoc equidem formoſis cõſpectis iuuenibus facilè tibi ſolet accidere, ita vt quiſpiam citius totum Sypilum loco dimoueret ſuo, quàm te à formoſis queat abſtrahere: qui nõ ſolùm hianti ore illis aſſiſtere conſueuiſti, ſed lacrymas quoq; nõ rarò profundere tibi moris eſt, quẽadmodum illam perhibent Tantali filiam. Verunta men reſponde mihi, quæ illa tandem eſt Meduſa ſaxifica, & vnde generis ortum ducit, vt & nos illam videamus? Neq; enim, vt mea eſt opinio, nobis inuidebis ſpectaculum, neque zelotypiæ morbo laborabis, ſi & nos illa conſpecta rigore concreuerimus. LVCIA. Atqui hoc planè tibi compertũ eſſe oportet, quòd ſi ex ſola ſpecula illam intuitus fueris, mutum illico ac ipſis ſtatuis immobiliorem te faciet. Et fortaſſe quod dixi, leue eſt præ hoc quod dicturus ſum. Vulnere quoque non admodum tempeſtiuo te conſauciabit, ſi coràm ipſe illam intueberis. At ſi illa conuerſis oculis temet inſpexerit, quæ facultas tibi relinquetur te ab illa auellendi? Abducet te alligatum quocunq; collibuerit, quemadmodum lapidem Heracleũ ferrũ ad ſe attrahere perhibẽt. POL. Deſine verò ô Luciane prodigioſam quãdã & monſtrificã effingere pulchritudinẽ. Sed hoc mihi expedi, quænam illa fuerit mulier. LVC. An tu me oratione eius formam immodicè attollere exiſtimas, qui vereor ne eã tibi iam viſam, ingenii culpa atq; infirmitate nimis ieiunè laudarim? Tãtò tibi eius facies oratione mea amplior videbitur atq; excellentior. Cæterùm quænam ſit, mihi non promptum eſt dicere. Magnus circa illam cernebatur cultus, & apparatus ſplendidus. Eunuchorum numero ſo ſatellitio ſtipata, multis præterea aliis & illis teneris puellis comitata incedebat. In ſumma, omnia erant ampliora, quàm quæ priuatæ fortunæ medio critas ſuſtentare poſsit. POL. Ergo ne nomẽ quidem inauditi tu, quænam vocaretur? LVC. Ne nomen quidem teneo, niſi hoc ſolum, illam eſſe oriundam ex Ionia. Siquidẽ ſpectatorum quiſpiam, conuerſis in proximum oculis quando præteribat, Tales, inquit, Smyrnæ ſunt pulchritudines. Nihil autem mirandum eſt ſi ex Ionicis vrbibus pulcherrima, mulierem produxerit pulcherrimam. Viſus verò eſt & ille mihi Smyrnæus eſſe, qui iſta dixerat. adeò inſolenter de illa iactabat. POL. Proinde hoc re vera vt lapis feciſti, qui neque illam conſecutus es, neque Smyrnæum illũ quæ fuerit interrogaris. Atqui ſaltem ſpeciem, quoad eius fieri poteſt, oratione mihi adumbrato, ſi queam fortaſſe iſta ratione illam cognoſcere. LVCIA. Vide quantam rem à me exigas. Neque enim tanta præſtò eſt facultas orationibus, præcipuè verò meis, adeò admirandã imaginem in lucem producendi, ad quam delineandam vix Apelles, aut Zeuxis, aut Parrhaſius ſufficerent, aut ſi quis fuit vſpiam Phidias, aut Alcamenes. Ego verò artis imbecillitate non mediocriter læſam deformabo archetypum. POL. Age tamen, effare obſecro quali fuerit vultu prædita. Neque enim periculoſa erit audacia, ſi familiari tuo oſtenderis imaginẽ, quibus lineamentis adumbrata fuerit. LVCIA. Atenim longè tutius ipſe mihi facturus videor, ſi quos priſcorum illorum artificum ad præſens opus abſoluendum adſciuero, vt mulieris formã mihi depingant. POL. Quorſum iſta dicis? Aut quónam pacto illi tibi adſciti venient, qui tot retro ſeculis fato functi ſunt? LVC. Perfacilè, dummodo te mihi non pigeat ad quæſita reſpondere. POL. Roga quæcũq; fert animus. LVC. Nunquàm ne Polyſtrate ad Cnidios peregrè profectus es? POL. Imò maximé. LVC. Proinde ante omnia Venerem quoque illorũ vidiſti? POL. Sanè per Iouẽ, Praxitelis monimentum pulcherrimum. LVC. Sed nunquid etiam fabulam memorantibus de illa incolis inaudiſti, quomodo vnus aliquis eius imaginis infando amore correptus fuerit, tum quemadmodum latenter in templo derelictus, noctu cum imagine, quantum fieri potuit, rem habuerit? Sed hæc alio tempore inquirito, quippe hæc (vt ais) tibi planè viſa eſt. Age verò & hoc mihi reſpõde, nunquid etiam illam Athenis quæ in hortis eſt, videlicet Alcamenis, conſpexiſti? POL. Sanè omnium inertiſſimus, ô Luciane, meritò cẽſendus eſſem, ſi pulcherrimum Alcamenis figmentum negligenter contempſiſſem. LVC. Illud quidem Polyſtrate te nõ interrogabo, num ſæpe in arcem conſcenderis, ac Calamidis Soſandram ſpectaris. POL. Et hanc vidi ſæpenumero. LVC. Iam & iſta abunde ſufficiunt. At ex operibus Phidiæ quódnam maximè collaudaſti? POL. Quódnam aliud, quàm illam Lemniam, quã hoc quoque titulo nobilitare non dubitauit Phidias? Inſuper illam quoque Amazonem, quæ haſtæ innititur. LVCIA. Pulcherrima ſunt iſta, ô amice: itaque aliis non amplius egebis artificibus. Age verò iam ex omnibus his, quoad eius fieri poterit, vnicam imaginem compoſitam tibi oſtenſurus ſum, ab vnaquaque præcipuum ſpecimen habentem. POL. Et quo pacto hoc fieri poteſt? LVCIA. Haud difficili, ô Polyſtrate, ſi nunc in præſens traditis oratio ni imaginibus, illi permiſerimus exornandi copiã, tum componendi & coaptandi facultatem, quantũ fieri poterit luculentiſsimè, eãdem opera temperaturam obſeruanti, & iucundam varietatem. POL. Rectè dicis. Proinde aſſumptis illis demonſtret. Perlibenter verò videre geſtio quínam illis vſura ſit, aut quomodo ex iis omnibus vnam compoſitam, nec vlla in parte diſcrepantem abſolutura ſit. LVCIA. Atqui iam tibi videndi facultas præſtabit naſcentem imaginẽ ita componens. Veneris è Cnido adductæ ſi tantùm caput ſumpſerit, reliquis nudi corporis partibus opus nõ habebit. Porrò quod ad comam & vultũ attinet, ac decentem ſuperciliorum ambitum, illi habendum cõcedes quẽadmodũ à Praxitele abſoluta eſt. Quinetiã oculorũ mobilẽ

agili

agilitatem amabili hilaritate & gratia temperatã retinebit, ſicut viſum eſt Praxiteli. Cæterùm vbera, & quæcũq; vultus ſunt partes priores, ab Alcamenis Venere quæ in hortis ſita eſt, mutuò accipiet. Ad hæc manus teretes, earundémque concinnam iunƈturam, digitorúmq; tenellorum ductum non difficilem, in extremis in orbiculatam exilitatem deſinentium, ab ea quæ in hortis eſt, & illa vtenda recipiet. At verò totius faciei deſcriptionem & lineamenta, genarúmq; teneram mollitiem, & naſum intra rectum modum cohibitum, præſtabit Lemnia & Phidias. Idem quoq; dabit oris conformẽ compoſitionem: ceruicem verò lacteam ſumet ab Amazone. Porrò autem Soſandra & Calamis eandẽ ornabunt verecundia. Riſu præterea tenui fallente intuentis oculos, animi oríſq; hilaritatem oſtendet, quáiis & illius eſſe ſolet. Veſtitus frugalem mundi tiem à Soſandra conceſſam habebit, præterquam quòd illa nudo & aperto erit capite. Aetatis autem menſura, quantacunque illi fuerit, iuxta Cnidorum Venerem metienda eſt. Etenim & hãc Praxitelem diligenter emẽſum eſſe video. Ecquid tibi videtur Polyſtrate? erítne imago ſatis ornata & elegans, & maximè poſteaquam exactiſsimè abſoluta fuerit? POL. Adhuc, ô generoſiſsime, nonnulla formoſitatis pars in excolenda imagine tibi intermiſſa eſt, adeò omnes exornandi rationes in vnum contuliſti. LVC. Illud enimuero amice quod dixiſti maximum eſt, niſi tuo iudicio minimũ momenti ad ſummam formæ præſtantiam colores addere poſſe videantur, & cuius in quaquè corporis parte maximè ratio habenda eſt, decorum: vt exactè, vt perfectè nigra ſint, quæcunque nigra: & alba, quæcunque alba eſſe conuenit: vtq; apto decentíque rubore floreſcant omnia. Ac iam de his periclitamur, cũ adhuc quod maximum eſt, deſideramus. Vnde ergo eius rei copiam nobis parabimus aut accerſemus, videlicet pictores, cum primis verò illos, quos hoc artificio præ cæteris longè præcelluiſſe cognouimus, vt colores nobis aptè commiſtos temperent, eoſdémq; pro decoro luculentè & artificioſe accommodent? Sanè verò accerſatur Polygnotus, & Euphranor ille, atque etiã Apelles, Aetione vnà comitante. Illi diuiſo inter ſe opere, Euphranor comam pinget, qualem Iunonis depinxit. At Polygnotus ſuperciliorum decoram diſtantiam, & malarum decentem rubedinẽ, cuiuſmodi Caſſandram apud Delphos fecit in conuenticulis, exprimat. Amictum verò ille quoq; præparet, quàm poterit tenuiſsimè elaboratum, vt quæcunque par eſt corpori decenter applicet, multa verò ventis diffundenda relinquat. Porrò reliquum corpus ipſe Apelles abſoluat, ſecundum Pacatæ ſimulacrum, ita tamen, ne nimium addat albedinis, ſed planè temperanter rubeſcat. Labia autem nõ ſint alia atque Rhoxanæ Aetion addidit. Quin potius præſtantiſsimum inter omnes pictores Homerũ, Euphranore & Apelle poſthabito, in partem operis ſuſcipimus? Siquidem cuiuſmodi ille colorem Menelai adiecit femoribus, ebori purpureo oſtro infecto aſsimilatis, tali vniuerſum corpus colore niteat. Cæterùm ille ipſe pingat & oculos, bouinis, hoc eſt pulchris & nitentibus oculis præditam exprimens. In partem laboris veniat illi opem ferens & poeta ille Thebanus, vt venuſtate ſua exornet palpebras. Homerus quoque illam riſus amantem & ſtudioſam faciat, & candidis humeris, atque lacertis decoram, & roſeos habentem digitos. In ſumma, totã aureæ Veneris formoſitati longè iuſtius illam comparet, quàm Briſei filiam. Hæc inquam fictores atque pictores & poetæ elaborabunt. Quòd autem per omnia amabili quadam elegantia niteat, hoc Gratiæ erit officium, aut potius omnium quotquot vſpiam ſunt Gratiæ atque Cupidines chorum ducentes. Quis talẽ imitatione aſſequi poſsit imaginem? POL. Diuinum quoddam opus producis ô Luciane, & profectò ab ipſo Ioue demiſſum cælitus, & cuiuſmodi apud ſuperos abſolutum eſſe credibile eſt. Quid autem rei ipſam facientem vidiſti? LVC. Codicillos habebat in manibus, duabus partibus complicatos: videbatúrque alteram iam perlegiſſe, alteram verò etiandum legendo perluſtrare. Porrò autem inter progrediendum neſcio quæ verba cũ quadam ex pediſequis faciebat. neq; enim tã clarè vt exaudiri poſſet, loquebatur: verũtamẽ tenuiter ridẽdo, ô Polyſtrate, dẽtes oſtendebat, Dii boni quã albos, quàm mediocres, quàm aptè inter ſe conſtitutos. Sicubi ſegmentum aut monile vidiſti pulcherrimum nitidiſsimis & æquali magnitudine pollentibus margaritis confectum, tam concinna decentíque ſerie erant enati. Plurimum verò decoris & ornatus illis accedebat ex labiis perpulchre rubentibus. Elucebant itaque ipſi Homerico ebori recenter fecto ſimiles. Neq; verò alii alios deformi latitudine excedebant, aut alii cæteris altius eminebant, aut præcedendo extabant, cuiuſmodi in multis eſt cernere, ſed erat vna omnibus æqualitas, idémque color, & magnitudo eadem, eâdem ſerie connexis. In ſumma, magnæ admirationis ſpectaculum de ſe præbebat, omnem humanæ formoſitatis venuſtatem exuperans. POL. Quieſce parumper. Iam enim planè intelligo quam tu mulierẽ dicas. his omnibus quæ dixiſti, atque adeò ex ipſa patria coniecturã facienti mihi cognita eſt, tum quòd eunuchos quoque illam comitatos eſſe confirmaſti, & per Iouem etiam milites. Regis vxorem ô beate, illam videlicet multis nominibus memorabilem tu memoras. LVC. Et quod illi nomen eſt? POL. Planè & illud nimis dulce & delicatum ô Luciane, & omnibus modis amabile. Etenim cognominis eſt formoſæ illi Abradatæ coniugi. Haud dubiè enim nouiſti, ſæpenumero audito Xenophonte modeſtã quampiam & formoſam admodum mulierem collaudante. LVC. Sanè per Iouem quaſi illã oculis coràm intuerer, ita animo affectus ſum quotieſcunque eum Xenophontis locum perlego: ac tantùm non illam loquentẽ audio, dum quæ facta ſint, commemorat, & quemadmodum maritum armis induat, tum qualis erat eundem in pugnam emandans. POL. Atqui tu, ô optime, illam tanquam fulgur prætercurrens ſaltem ſemel conſpexiſti: videriſque facilia & prompta illa, nimirum corpus & formam, illuſtrare laudibus: cæterùm dotes animi, quibus prædita eſt, intuentium oculis non ſunt obuiæ: neque compertum habes quanto præcellat iſta pulchritudine, qua mens illius exornata eſt, quæque corporis forma longè præſtantior, deabúſque conformior eſſe ſolet. At ego, qui & familiaritate illi iunctus ſum,

Pãthea ſcilicet. Vide lib. 6. & 7. pædias Cyri.

ſum,& ſæpe in colloquium veni, nimirum conterraneus illi exiſtens, planè earum rerum certus ſum. Quippe, quod nec tibi obſcurum eſſe opinor, mihi moris eſt morum ſuauitatem, humanitatem, animi magnitudinem, modeſtiam & pudicitiam formoſitati anteponere. Digna enim ſunt quæ modis omnibus corporis dotibus anteferantur: quoniã plane absurdum foret, atque factu ridiculum, ſi quis veſtitus cultum atque munditiem præ corpore admiraretur. Porrò autem ea mihi demum omnibus numeris abſoluta pulchritudo eſſe videtur, quoties in idem concurrunt anima exculta virtutibus, & corpus amabili forma exornatum. Omnino enim non paucas tibi commoſtrare poſſum corporis equidẽ & formæ elegãtia viſendas, & ſcitulas & nitidas, cæterùm formæ præſtantiam morum fœditate deturpantes, adeò vt id quod ſolum in tam ſpecioſo corpore laudandũ fuerat, ferè emoriatur atque flaccẽſcat, reprehenſioni & turpitudini obnoxium, ac plane præter dignitatem, heræ tam prauæ, vitioſæ nimirũ animæ, conuerſans. Et ſanè tales templis Aegyptiis iudicio meo videntur eſſe perſimiles. Illic enim ipſum quidem delubrum forinſecus pulcherrimum eſt, ſimul atque maximum, ſumptuoſis lapidibus extructum atque compoſitum: cæterùm ſi intus Deum requiſieris, aut ſimiam inuenies, aut ciconiam, aut hircum, aut felem. Eius generis mulieres non parum multas paſſim eſt cernere. Proinde corporis nitor & venuſtas non ſufficit, niſi veris & iuſtis ornamentis decorata & exculta ſit. Non autem dico vt veſtimentis purpureis & aureis, aut gẽmeis monilibus exornata ſit, ſed iis quæ prædixi, nempe morum elegantia, virtute, temperantia, æquitate humanitate, ac aliis, quocunque tandem fine comprehenduntur. LVCIA. Proinde ô Polyſtrate ſermonem penſabis ipſa menſura (quod aiunt) aut etiam cumulatius (potes enim) ac quandam animi imaginem adumbratam nobis oſtendes, ne tantũ ex dimidio illã admiremur. POL. Duram & difficilem mihi iniungis prouinciã ô amice. neque enim perinde facile atque promptũ eſt, ea quę obſcura ſunt, oratione retege re, quàm id quod manifeſtum eſt omnibus, laude extollere. Videor verò & ipſe ad hãc imaginem exprimendam multorum egens eſſe operæ, nõ fictorum ſaltem & pictorum, ſed philoſophorum etiam, vt ad illorum canonem & regulam hoc ſimulacrum rectè abſoluatur, & in lucẽ ad antiquam plaſticen formatum producatur. Sed ad rem accingamur. Sit ergo primùm fandi facultate prædita, ac dulci voce inſtructa, vt orationem melle dulciorẽ de illius fluxiſſe verius quàm de ſenis illius Pylii concionatoris lingua Homerus dixiſſe videatur. Omnis autem verborum & loquelæ tonus, cuiuſmodi delicatiſsimus eſſe ſolet, neque nimiũ graui & aſpero tinnitu inſonet, quaſi ad virilem vocem informatus ſit: neque rurſus nimium tenui, quaſi impenſè effœminatus aut fermè fractus ſit, ſed qualis eſſe ſolet pueri nondum pubeſcentis, dulcis & blandus, comiter & manſuetè in auditũ ſemet inſerens, vt etiam illa loqui deſinente, verba audita iucundo murmure tinniant, ac quædam dulciſsimæ vocis reliquiæ aliquãtiſper perdurent, auréſq; blando ſurro circunſonent. Tum quandam Echo alterna vocis imitatione auditum prorogantem imitetur, mellitiſsima quædam verborum veſtigia, neque nõ perſuaſionis pleniſsima, in animo audientium relinquens. Cæterùm quando voce illa tinnula canere adorta fuerit, præcipuè verò ad citharam, tum verò tẽpus eſt ex æquo tacendi & halcyonibus & cicadis & canoris oloribus. Aliena enim à Muſis hæc ſunt omnia, ſi ad hãc collata fuerint. Et ſi Pandionis natam dixeris, rudis & inepta eſt, quanquã vocẽ multiſonam edere ſoleat. Orpheus autem & Amphion (à quibus maximè motos auditorũ animos eſſe cõſtat, quiſq; ſyluas & ſaxa ſequentia cantus dulcedine ad ſe pertraxerũt) illi, vt ego opinor, ſi hanc audiſſent, poſthabitis citharis adſtitiſſent auſcultãtes cũ ſilentio. Quippe omnes harmoniæ rationes accuratiſsimè obſeruare, vt ne quid rhythmus deliret, ſed tempeſtiua decentíq; eleuatione atque depreſſione modulari ac emenſurare concentum, præterea voce per omnia reſpondere citharæ, vtq; plectrum à lingua non diſcrepet, aptíq; digitorum tactus, & agilis membrorũ flexibilitas, vndenam hæc ſuppetiſſent huic Thraci, ac illi in Citharone boues paſcenti? Itaque Luciane, ſi quando illam cantantẽ audieris, non amplius illatam à Gorgonibus monſtrificã vllam immutationẽ patieris, lapis factus ex homine, ſed Sirenum modulantium virtutem qualiſnam ſit cognoſces. Ita enim ſat ſcio adductus demulcebe-ris, vt patriæ ac familiarium tibi obreptura ſit obliuio. Atque etiã auribus cera obſtructis, per ceram quoq; oppoſitã penetrabit iucũdiſsimæ vocis modulatio, tantã cantando voluptatẽ audientibus exhibet. Terpſichores aut Melpomenes aut Calliopes vocem dixeris, infinita & omnifaria aurium animorúmq; demulcimenta in ſe complectentem. Vt vno verbo dicam, optarim cum primis talẽ mihi & tam concinnam modulandi rationem auditã, cuiuſmodi par eſt per talia labia & dentes illos emiſſam erũpere. Viſa verò eſt & tibi hæc eadem quã dico: itaque & auditã eſſe exiſtima. Sedenim exacta & perfecta linguę eloquẽtia, ac vocis Ionicæ puritas, tum illa in familiari colloquio extemporalis dicendi facultas atque ſuauitas, quæ gratiis Atticis vbique cõſperſa eſt & condita, ne admiranda quidem eſt. Habet enim hoc à maioribus quaſi hæreditario iure patrium, neque alia ratione conueniebat illam in hac peregrinatione Athenienſium eſſe participem. Atqui ne illud quidem admiratione mihi proſequendum videtur, poeticis lectionibus illam voluptuoſe oblectari & gaudere, eandémque multo iam tempore ſtudioſe in illis verſari, quandò vnà cum Homero eiuſdem vrbis ciuis ſit & incola. Vnam equidem Luciane illius iucundæ & amœnæ vocis ac modulationis imaginem expreſſam eſſe vides, ſi quis tenuiter admodũ exprimere ſtuduerit. Iam verò & alias non oſcitanter conſidera. Neque enim vnam ſaltem, ſicut tu, ex multis compoſitã conſilium eſt abſoluere, (nam hoc eſſet perexile & ieiunũ, tum more graphico abſolutum, ex tot formis tamq; multiplicibus ſpeciebus hinc indè collectam vnã corporis pulchritudinem componere, ſibi ipſi diſcrepantem) ſed omnibus animi virtutibus vna imago depingatur, imitata formam archetypi. LVCIA. Diem feſtum & epulas publicas omnifariàm inſtructas mihi annuntias, ô Polyſtrate. Videris itaque multò cumulatius menſuram mihi remetiri. Proinde per

Pulchritudo abſoluta.

Aegyptiorũ templa ridicula.

Vocis ſuauitas & ſermonis.

de perge admetiendo. Nulla enim nunc res eſt qua perinde mihi poſsis gratificari. POL. Ego quoniam omnium honeſtarum liberaliúmq; diſciplinarũ cognitio neceſſaria eſſe putatur, maximè verò earum quæ vſu ac meditatione conſtant, age & illam iam conſtituemus multifariam quandã, ac multiplici venuſtate conſpicuam, ne qua in parte fingendi artificio te inferiores appareamus. Et ſanè ita pingatur, vt omnia bona cõprẽhenſim poſsideat, quibuſcunque Helicon affatim atque abundanter affluit: nequaquam verò vt Clio aut Polymnia, aut etiam vt Calliope, vtq; omnes aliæ, quarũ vnaquæq; vnius tantùm rei perita excellenter præcellit: verùm noſtra omnium ex æquo gnara & prudẽs ſit: præterea nec minus Mercurii atque Apollinis dotibus prædita ſit. Quæcunque enim poetæ lepidiſsimis celebrata verſiculis in lucẽ dederũt, quęcũq; à ſcriptoribus claſsicis literis ac memoriæ prodita ſunt, quæcunque philoſophi extulerunt laudibus, hiſce ſimul omnibus imago præclariſsimè exornata ſit. Neq; verò tãtùm penicillo obiter colorata, ſed pigmentis penitus imbuta, & ad ſatietatem vſq; tincta ſit. Et ignoſcendum eſt, ſi nullum huius picturæ archetypum queam oſtendere. neque enim vſpiam in veteribus de eiuſmodi abſoluta diſciplinarũ cognitione facta extat mentio. Veruntamen, ſi videtur, & hæc ſacra ſuperis dicetur: neque enim, vt mea fert ratio, vſpiam culpari poteſt. LVC. Elegantiſsima profectò, ô Polyſtrate, ac omnibus cũ numeris tum lineis abſoluta. POL. Iam deinceps poſt hanc ipſius quoque ſapientiæ & intelligentiæ imago depingenda eſt. Opus autem nobis erit ad hanc abſoluendã exemplis quàm plurimis, præcipuè verò multis veteribus, ac vno quidem, & illo Ionico. Cæterùm pictores & artifices illius erunt Aeſchines familiaris Socratis, atque ipſe etiam Socrates, imitandi dexteritate omnes longo interuallo poſt ſe relinquentes, qui aliqua cum gratia & venere vnquam pinxerunt aliquid. Aſpaſiam porrò illam Mileſiam, quacum & Olympius ipſe maximè admirandus conuerſatus eſt, exemplũ intelligentiæ non malum proponentes, quanta rerum peritia, quanto in officiis ciuilibus acumine, quãta denique induſtria atque ſolertia perpolita fuerit, hoc omne ad noſtrã hanc imaginem tranſlatum accurata amuſsi applicabimus, præterquã quòd illa modica in tabula depicta fuerat, hæc verò Coloſſæa pollet magnitudine. LVC. Quorſum iſta dicis? POL. Quoniã ego Luciane, nequaquã æqualiter magnas imagines eſſe opinor ſimiles exiſtentes. Nequaquam enim ſimilis eſt vetus Athenienſium Reſp. ac præſens Romanorum potentia. Itaq; etſi ſimilitudine illa reſpõdeat, hæc tamen potior eſt magnitudine veluti in latiſsimã depicta tabulã. Deinde ſecundũ & tertiũ exemplum, ſi lubet, producamus, nimirũ illam Theano, ac verſificatricem Lesbiam, vnà cũ Diotima. Theano quidẽ animi magnitudinẽ ad picturã conferet: Sappho autem inſtitutæ vitæ iucũditatem adferet. Porrò Diotimæ non tantùm vt illam laudauit Socrates, ſimilis erit, verùm illi omnibus ingenii ornatiſsimi dotibus comparata reſpondebit. Itaque & hanc Luciane imaginem dedicatam ſuſpende. LVCIA. Per Iouem Polyſtrate nimium admirãdam. Sed enim tu ô amice alias quoq; benignitatis ac humanitatis imagines perge depingere, quæ morum manſuetudinem, tum placidam erga egentes comitatem conſueuit oſtendere. POL. Proinde & illa Theani comparetur illi, nempe Antenoris coniugi, neque nõ Aretæ, & filiæ eius Nauſicaæ: præterea ſi qua alia in fortunæ indulgentis affluẽtia animi modeſtiam obtinuit. Deinceps verò poſt hanc modeſtiæ imago depingatur, ac oſtenſæ erga conuerſantem beneuolentiæ, vt iuxta illã Icari filiam maximè modeſta & pudica ſit, quemadmodum ab Homero adumbrata eſt. Talem enim Penelopes effinxit imaginem, atque etiam per Iouem propter nominis affinitatem, etiam Abradatæ coniugis, cuius paulò antè mentionem fecimus. LVCIA. Omnibus profectò modis & hãc præclarè abſoluiſti imaginem, ô Polyſtrate: iamq; ferme exprimendarũ imaginum finem attigiſti. nullas enim animi ac laudum partes prætermiſiſti. POL. Nondum omnes. ſummũ enim & maximæ laudis caput omiſſum eſt. Dico verò, cum in tantã rerum magnitudinem euecta ſit, vt neque faſtu ob blandiẽtis fortunæ proſperitatẽ intumeſcat, neque vltra humanæ ſortis menſuram efferatur, temere fortunæ confidens, ſed ſeruata æquabilitate animi, ſe ipſam cohibeat, nihil procacius aut inſolẽtius, quod aliis foret moleſtiæ, animo concipiens, ſed vt erga accedentes populariter affecta ſit, ac dextris copulatis eoſdem benignè atq; amanter ſuſcipiat. Tantò enim his quibuſcum ſermonem conferunt, ſunt acceptiores, quantò altiori fortuna euectæ, nihil ſuperbi faſtidii, aut contemptus tragici præ ſe ferunt: veluti omnes illi qui ſua potentia non in hoc vtuntur, vt procaciter contemnant alios, ſed potius vt benignè aliorum ſubleuent inopiam, illi ſoli acceptis à fortuna bonis maximè digni habendi ſunt: ac ſoli illi inuidentiæ malum poſſunt effugere. Nemo enim facilè ei fortunato inuidebit, quẽ proſperis rebus affluentibus moderato vtentẽ animo cõſpexerit, neque iuxta Aten Homericam illam ſuper hominum capita inceden tem, ac inferiorem calcantem. Quod plerunq; euenire ſolet iis qui humili atque abiecto ſunt animo, fortunæ arridentis procacitate intemperanter efferati. Poſtea enim quàm à fortuna nil tale ſperãtes, ex improuiſo ſublimes in currum quendam volatilem euecti ſunt, intra fortunæ mediocritatem conſiſtere nequeunt, neque deorſum elatos torquẽt oculos, ſed ſemper nituntur in arduum. Quare non rarò veluti Icarus liquefacta illis quàm celerrimè cera, ac alis defluentibus, per præceps in marinos fluctus deuoluuntur, ſpectatoribus riſum exhibentes. Quotquot autem inſtar Dædali, alarum vtuntur remigio, neque admodum in ſublime elati volãt, cerè quòd alæ ex cera illis conglutinatæ ſunt, rerum autem abundantiam ad humanæ vitæ ſocietatem ſubleuandam expromunt, neque non contenti ſunt ſaltem ab vndis paulò altiores inferri, adeò vt crebrò etiam alas volãdo humefaciant, nec Solis æſtui & feruoribus eaſdem liquefaciendas exhibent, illi tutò iuxtà ac moderatè volatu vtuntur: quem curſum quiſpiã & in hac maximis efferre laudibus iure optimo poſsit. Quocirca digniſsimũ etiã ab omnibus fructũ percipit, optãtibus vt hæ alæ quã diutiſsimè illi permaneãt, bonis ſubinde affatim affluẽtibus. LV. Sic quidẽ fiat, ô Polyſtrate, neq; enim corporis

Iliad. 7.

poris venuſtate ſolùm conſpicua eſt, vt Helenã admiranda forma fuiſſe conſtat, ſed animo quoq; lepido & amabili talibus expolita dotibus ſpectãtes ad ſe allicit. Digna verò magno illo rege, mãſueto exiſtente & affabili habenda eſt, vt hac quoque præcipua felicitatis parte cũ aliis bonis innumeris quibuſcunque ampliſsimè inſtructus eſt, fruatur: vt ſub illius imperio ea quoq; forma & virtute mulier nata ſit, & quæ cum illo conuerſans arctiſsimo deſiderio eum complectatur. Quippe haud quaquam mediocris felicitatis mulier exiſtimãda eſt, de qua aliquis Homericum illud commodiſsimè dicere poſſit, quod cum aurea Venere de formoſitatis palmario contendere poſsit, ingenioſis autẽ operibus Mineruam æquiparare. Neque facilè quiſpiam ex omni mulierum numero aliquẽ illi comparabit neque corporis neque ingenii gloria, vt idem ait Homerus, neque item mente, & artificioſis operibus.

POL. Vera ſunt quæ dicis ô Luciane. Quare ſi cõſultum factu tibi videtur, commiſtis iam in vnum imaginibus, & ea quam tu corporis effinxiſti, & iis quibus ego mentis ingeniiq; dotes adumbraui, vnã ex omnibus compoſitam collecto libello omnibus contemplandam admirandámq; exhibeamus, & iis qui hoc ætatis degunt apud ſuperos, tum etiam illis qui paulò pòſt futuri ſunt. Itaque lõgè, vt mea fert opinio, hæc erit ſtabilior & diuturnior, quàm vlla fuit aut Apellis imago, aut Parrhaſii, aut Polygnoti. Eáque ipſa multo plus gratiæ ſpectantibus exhibuit, quatenus non ex ligno aut cera aut coloribus formata, ſed ſolertia atq; induſtria à Muſis ad hoc adſcitis expreſſa eſt: quæ haud dubiè imago omniũ accuratiſsimè abſoluta futura eſt, & corporis elegãtiã, & virtutes animi iuxtà contẽplãdas oſtendens.

PRO IMAGINIBUS, Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia hæc eſt eorum quæ ſuperiore dialogo, nimio extollendi ſtudio, vltrà quàm decet, ac piũ eſt, de Pãthea dicta videri poterant. Priore igitur loco Polyſtratus accuſationem ac reprehenſionem Panthea receſſet, quæ hiſce duobus capitibus potiſsimùm cõtinetur. Primo, quòd immodicè ac nimiũ illam laudarit Lucianus. Deinde quòd etiam cum Diis illam compararit: quorum prius contra modum atque officium vere laudantium ſit, & adulatoris ſpeciem præ ſe ferat, alterum verò etiam impiũ, & periculoſum, & ab illius natura & ingenio alienũ: adeóq; contraria ſibi ipſi facere Lucianum, qui cum tantũ illius modeſtiam prædicet, interim vltra Deos eandé efferat. Hanc accuſationem poſtea etiam ex ſua perſona confirmat Polyſtratus, hortatúrq; vt ſcriptum ſiue encomiũ hoc mutet. Ad quæ Lucianus ita reſpondet, primum, vt dicat ſe neq; adhuc dũ ſatis laudaſſe illã, nedũ nimium: & quicquid huius fecerit, ex libertate atq; officio laudatorum feciſſe: neq; hoc adulatorum eſſe: nam alia ratione alióq; fine adulatores laudare, atq; verè laudantes, eáq; omnia exemplis ac rationibus oſtendit. Alterum autẽ, quòd illam cum diis contulerit, ita defendit, non eſſe in eo aliquam impietatẽ, aut inſolentiam. Neq; enim illam cum Diis ipſis, ſed cum eorum imaginibus ac ſtatuis comparaſſe. Deinde etiam ſi hoc feciſſet, aliorum tamẽ exempla extare, quibus factum hoc ſuum tueatur, qui nõ modò homines cum Diis contulerint, ſed & Deorum nomina ſibi vſurparint. Ideóq; non eſſe periculũ hinc aliquod metuendum, cum idem antea tam multi etiam philoſophi fecerint.

POLYSTRATVS.

EGO, Luciane, inquit mulier, aliâs quidem magnam tuã erga me beneuolentiam euidenter perſpexi: tum etiam honorem ex libello edito parte mihi habitum, non obſcurè animaduerti. Neq; enim ita effuſe quiſpiam me laudaret, niſi beneuolentia adductus talia ſcriberet. At vt neſcius nõ ſis quo ego ſim animata animo, ſic de me planè perſuaſum habe. Neq; aliàs quidem hominibus ad aſſentandum eruditis gaudere ſoleo, ſed qui ſunt eiuſmodi, ſubdoli præſtigiatores mihi eſſe videntur, ac minimè natura liberi. Cæterùm in laudibus quoties quiſpiam præter modum me extulerit, moleſtis ac immoderatis amplificationibus attollens atq; exaggerãs omnia, pudore quodam afficior, nec parum abeſt quo minus ferè ſemper aures obſtruere ſoleam. Eáq; res ſubſannatione magis & riſu quàm laude mihi digna videtur. Eatenus enim laudes tolerabiles atq; ferendæ ſunt, quatenus ille qui laudatur, ſibi cõſcius eſt, ab his quæ dicuntur, ſe nõ diſcrepare, ſed parẽ eſſe encomio. Quodcunque ſuper hoc additum fuerit, alienum eſt, & apertæ aſſentationis ſuſpicione non carebit. Atqui ego permultos noui, inquit, quibus voluptati eſt ſi quis eos laudibus cohoneſtans, etiã ea orationi adiecerit, à quibus longè latéq; alieni ſunt: veluti ſi quis confectæ ætatis vetulos ob iuuenilium annorum vigorem felices pronuntiauerit: aut illis qui informi ſunt corpore, Nirei aut Phaonis adiungat pulchritudinem. Si quidem arbitrãtur immodicis laudum teſtimoniis ſuas formas immutatũ iri, & ſenem denuò repubeſcere. qua in opinione Peliam quoque fuiſſe non ſum ignara. Hoc verò longè ſecus ſe habet. nam laus res eſſet quantiuis pretii, ſi illa quoq; re perinde frui poſſemus ex eiuſmodi dementiẽte ſuperiectione. Iã verò tale quiddam mihi pati videntur, inquit, ita falſò laudati, ac ſi quis cuipiam turpi facie atq; deformi, laruam admodum venuſtam afferens apponat, porrò ille ob pulchritudinẽ ſibi vehementer placeret, præſertim cum hæc ab illo auferri poſsit, & ab occurrente cõminui: vnde maiori quoq; riſu ſubſannandus foret, natiuæ faciei deformitate detecta, quam adſcititia forma occultauerat. Aut per Iouem, ſi quis puſilla ſtatura exiſtens, indutis cothurnis ſuper magnitudine contendat cum iis qui toto cubito ex æquo illi collati eum excederent. Mentionem faciebat & huiuſmodi cuiuſpiam. Aiebat mulierem quandam ex matronis primariis, aliàs quidem pulchram & lepidam, corpore autem puſillam, & cui multum de iuſtæ ſtaturæ menſura deeſſet, à quodam poeta carminibus celebratam, cum ob alias quidem virtutes quàm plurimas, tum quòd forma eſſet ſcitula, & corpore magno & prægrandi: cuius ſtaturam & longitudinis rectitudinem aſſentator ille Populo conferre non dubitabat. Cæterùm illam laudum illecebris vehementer lætatam eſſe, quaſi mendaci carminis aſſentatiuncula aliquid exiguo corpuſculi modulo acceſsiſſet, manúmque geſtiendo cõcuſsiſſet.

Porrò

Porrò autem poetam hoc illi crebriùs occinuiſ
ſe, cum videret mulierem laudibus vehementer
delectari: donec quiſpiam ex præſentibus admo
to ad aurẽ eius capite, dixiſſet illi, Deſine ô amice, ne mulierem etiam exurgere facias. Non diſſimile quiddam huic, multò tamen magis ridiculum affirmabat feciſſe Seleuci vxorem Stratonicen, quæ poetis oblato talento certamen propoſuit, quicunque maiori arte atq; ingenio eius comam laudibus illuſtraſſet. Atqui caput habebat turpi deformatum caluitio, cui ne pauci quidem capilli inerant. Sedenim cum deformiter calua eſſet, omnibus exploratum habẽtibus, ex diutur no morbo ægrotanti capillos defluxiſſe, nihilo ſecius tamẽ audiebat à poetis execrandis illis aſſentatoribus, hyacinthinos illius crines dicentibus, & molles quoſpiã capillorum globos nectẽtibus, ac apiis nuſquã exiſtentem cæſariem comparantibus. Itaq; hæc omnia deridebat, vnde adulandi materia aſſentatoribus ſuppetit. Addebat præterea illud non in laudibus tantùm vſuenire ſolere, ſed in picturis quoque eaſdem aſſentandi, & decipiẽdi occaſiones homines ſtudioſè quęrere. Gaudent enim, inquit, mortales pictoribus, cum primis verò illis, à quibus paulò formoſiores depicti ſunt. Eſſe autem nonnullos, qui eiuſmodi artificibus iniungerent etiã, vt aut aliquid deformitatis, aut magnitudinis naſo detraherẽt, aut oculorum nigritiem atriorem depingerent, aut aliud quiddam, quod ſuæ formæ adiectũ concupiuerint. Deinde fraudulenter imponunt alienas imagines coronantibus, quæ nullo modo illis reſpondent ſimilitudine. Hæc atque eiuſmodi dicere ſolebat, alia quidem in libello tuo collaudans, hoc vnum autem minimè ſufferẽs, quòd illam deabus Iunoni, atque Veneri cõparaueris. Longè enim iſta me, ait, vt potius omnem humanam naturam excedunt. Cæterùm ego ne illud quidem vnquam in votis habui, vt priſcis heroidibus, nimirùm Penelopæ, & Aretæ, & Theani meam formam conferret: tantum abſit, vt Deabus omnium maximis, & præſtantiſsimis comparari poſtularim. Etenim vehementer, inquit, res diuinas horreo, atque ſuperſtitioſo animo reuereor. Itaque periculum eſt, ne vt Caſsiopéa eam laudem cupidè, ac deſideranter affectaſſe videar. Atqui Nereidibus hæc tantùm formæ præſtãtia opponebatur Iunonem, & Venerem religioſè coluit. Quocirca, Luciane, iſta te facta recantatione iuſsit trãſcribere, aut ipſas Deas teſtatura eſt hæc ipſa ſe inuita per te ſcripta eſſe. Te autẽ ſcire voluit, quòd libello non mediocriter diſcrucietur, ita propalam obambulante, vt nunc is à te informatus eſt, non nimium piè neq; ſanctè admodum Deorum cultum perdocens. Exiſtimabat verò ab omnibus ſe viſum iri, nõ vulgari peccato obnoxiam, ſi ſuſtineret Veneri Gnidiæ, aut Hortenſi ſe dici ſimilem. Quare te eorum quæ libelli tui in extremis à te de illa prolata ſunt, iuſſit vt ſubmonefacerem, quibus eius animi moderationem omnis faſtus neſciam teſtatus es, quippe, quæ ſuper humanam menſuram ſemet nõ efferret, ſed terræ vicina ſeruata mediocritate volaret. His ille dictis, nũc ſui oblitus ſuper ipſum cælum mulierem extollit, Deabus illam aſsimilans. Poſtulat verò à te ne ſemet Alexandro incogitantiorem eſſe putes, qui architecto quopiã pollicente ſe Atho totum transformaturum, & ad eius ſimulacrum accommodaturum, vt totius montis vaſtiſsima moles regis effigiem obtineret, duas in manibus vrbes habentem: tam prodigioſis pollicitationibus non acceſsit animo, ſed opus architecti viribus maius eſſe opinatus, hominis temerariam audaciam compeſcuit, non admodum credibiliter Coloſſorum magnitudinem effingendo aſſequentem. Iuſsit itaque, vt ſuo loco Atho intactũ relinqueret, neq; montem ita magnum ad tam parui corpuſculi ſimilitudinem imminueret. Laudabat autem Alexandrum animi magnitudinis, dicens illum ſibi hoc facto maiorem ſtatuam, quàm Atho erexiſſe in hominum animis, apud quos eius rei memoria nunquam eſſet intermoritura. Neque enim parui, aut abiecti erat animi honorẽ adeò amplum, atque inuſitatum contemnere. Quin ſe quoque tuum figmentum laudare aiebat, neq; non imaginum induſtriam admirari: cæterùm ſimilitudinem non agnoſcere. Quippe nequaquã dignam eſſe tantis, ac talibus, & minimè harum eſſe affinem, ſed ne aliam quidem mulierem vllam ad eas poſſe aſpirare. Itaque libenter tuos admirandos honores ei habitos tibi remittit, téque orat, vt natiuo, ac proprio Archetypo ſuam faciem adumbres, vtque humano more illam laudibus illuſtres, neq; pedis modum excedat calceus: ne os quoq; mihi, inquit, fortè illi occurrenti obtuꝛet. Illud quoq; vt tibi exponerem, mihi in mandatis dedit. Audio, inquit, multis cõfirmantibus (num autem verum ſit, vobis viris explorare cõpertũ) neq; victoribus Olympicis maiores corpore ſtatuas erigi conceſſum eſſe, ſed curæ eſſe Hellanodicis, vt ve vnus quidem veritatem exceedat temere, atque exactiſsimè ſtatua expendatur ad athletæ certamen, & corporis quantitatem. Quocirca tibi videndum eſt, inquit, necunde mentiendi cauſam ſumamus in menſura, ac deinde Hellanodicæ veſtram ſubuertant imaginem. Hæc profectò ab ipſa dicta ſunt. Cæterùm tu Luciane eam cogitationem ſuſcipe, vt diligẽter cõſideres, quo pacto libellũ mutatum aliter exornes, eáque auferas, ne impietate adductus in Deos flagitioſè peccęs, veluti ipſa omnium grauiſsimè iſta tulit, ac planè inter legendum inhorreſcebat animo, ac Deas vt ſibi eſſent propitiæ, ſuppliciter precabatur. Et ſanè ignoſcendum eſt, ſi muliebre quiddã paſſa eſt. Atqui ſi veritas non diffitenda eſt, ego mihi ipſe tale quiddam dixiſſe viſus ſum. Quippe initio audiens delictum nõ animaduerti, oculos in ſcripta defixos habens. Poſtea verò quàm illa mihi fecit indicium, incipio & ipſe ſentire de illis non diſsimilia. Ac propemodum conſimile quiddam paſſus ſum, quòd in iis quæ intuemur, ſæpenumero nobis euenit. Contemplantes enim quippiam in propinquo ſub ipſis oculis conſtitutum, nequaquam accuratè peruidere poſſumus: at ſi iuſto interuallo diſiuncti illud intuemur, omnia liquidiùs comparent obtutui, & quæ bene, & quæ ſecus ſe habue-

Stratonices caluitiũ

rint. Iam hãc hominem exiſtentem Iunoni conferre ac Veneri, quid aliud eſt quàm præfractè eleuare tantarum Dearum exiſtimationem? Siquidem in eiuſmodi cõparationibus nõ tam quod modicũ eſt, collatione creſcit, & maius fit, quàm quod maius eſt imminuitur, dum ad id, quod vilius fuerat, pertrahitur. Exempli gratia, ſi duo pariter incederent, alter quidem corpore prægrandi, alter verò per ætatem admodum exiguo, penè humi repens, tandem ſi æquandi eſſent, ne alter alterum longitudine excederet: illud nunquam breuiore quantumuis ſemet extendente fiet, etiam ſi ſummis pedibus ipſe ſemet arrexerit. At ſi eadem ipſis longitudinis obtinenda eſt æqualitas, maior ille demittat caput neceſſe eſt, ac ſe humiliorem oſtendat, oportet. Non ſecus in eiuſmodi accidit imaginibus. neque enim per inde tantis incrementis hominis virtus augetur Deo comparati, quàm Dei magnitudo imminuitur, ad id, quod vilius eſt, inæqualiter deriuata. Atque ſi quis terreſtrium imperitus ad cæleſtia oratione temere raperetur, minorẽ ille ſuſpicandi cauſam præſtaret hominibus, hoc à ſe impietatis impulſu factũ eſſe. Sedenim tibi nulla fuit neceſsitas tot mulierum ſpecioſiſsimarũ pulchritudinibus extantibus, hanc tam audacter cũ Venere, atq; Iunone comparandi. Itaque vide Luciane, quo pacto hac tã graui inuidia te & illam exoneres. Neq; enim valde hoc moribus tuis familiare eſt, qui ne aliàs quidem ad laudãdum facilis, ac propenſus eſſe conſueuiſti: at nũc neſcio quo fato impulſus tã ſubitò mores mutaris tuos, omnem laudum mediocritatem excedendo. Et qui hactenus laudum eras parciſsimus, nunc in eiſdem effundendis omnium appares intemperantiſsimus. Sed ne hoc quidẽ dedecori tibi fore putato, ſi orationem iam editam adhibita lima retractes, quandoquidem hoc Phidiam quoque feciſſe perhibent, quo tempore apud Eléos Iouem iam abſoluerat. Stetiſſe enim illũ poſt ianuam, vbi primũ opus in lucem productũ hominibus viſendũ oſtendiſſet, ſubauſcultaſſéq; quid quiſq; ſpectantium laudaret, aut reprehenderet. Cæterùm hic quidẽ naſum reprehendebat, quaſi plus æquo craſsiorem: aliusverò faciem tãquam oblongam: tertius aliud quiddam pictori vertebat vitio. Deinde digreſsis ſpectatoribus, rurſus Phidiam ſemet concludentem correxiſſe, atque ad multorum opinionem, & iudiciũ imaginem emendaſſe. Neq; enim mediocre aut cõtemnendum eſſe exiſtimabat populi tam numeroſi conſilium, ſed hoc ſibi perſuaſerat neceſſariò fore, vt multi ſemper plus quàm vnus peruideret: tametſi ipſe ſemet Phidiam eſſe non ignorabat. Hæc tibi ab illa venio adferens, quæ & ipſe non poſſum non probare, ac tibi ſuadere, vt facias, qui & ſingulari familiaritate & beneuolentia tibi coniunctus ſim. L v c. Hactenus quidem ignoraui Polyſtrate, te tãtum eſſe rhetorem. Itaque orationem ita prolixam, accuſationem ita verboſam aduerſus libellum meum effuditi, vt nullam parandæ apologiæ ſpem mihi feceris reliquam. Verùm enimuero in hoc forẽſis iudicii rationem & morem egreſsi eſtis, cum primis verò tu, quòd lucubrationem meam indicta cauſa condemnaueris, non aſsiſtente illi patrono. Facillimum autem, vt opinor, illud eſt, iuxta parœmiam, ſolum currentem vincere. Itaque nihil mirandum eſt ſi nos compræhenſi ſimus, neque aqua nobis effuſa, neque reſpondendi facultate conceſſa. Quin potius illud omnium eſt abſurdiſsimum, ſi vos & accuſatoris, & iudicis officio iuxtà functi eſtis. Vtrum ergo vis, vt rebus iam ſenatuſconſulto decretis contentus quieſcam, an potius iuxta Himeræum poetam, palinodiam quandam conſeribam? Aut dabitis mihi prouocandi copiam ad aliud iudicium? P o l. Sanè per Iouem, dummodo habeas quod probabiliter & iuſtè ad obiecta reſpondere poſsis. Neque aduerſariis præſidentibus, vt tu ais, ſed amicis cognoſcẽtibus cauſam perorabis tuam. Ego verò vnà tecum iudicium perpẽdere quoque paratus ſum. L v c. At hoc me non mediocriter conturbat Polyſtrate, quòd illa non præſente cauſa mihi dicenda ſit. Etenim hoc longè fuerat præſtabilius. Nunc verò mihi iuſſo velim, nolim, neceſſarium eſt defenſionem aggredi. At ſi pollicitus fueris te talem mihi fore apud illam internuntium, qualem illius apud me egiſti, audebo iactare aleam. P o l. Enimuero illius rei gratia bonum habe animum Luciane, quòd me non malum habiturus ſis in defendendo reſponſorem, aut interpretem, ſi quàm pauciſsimis dicere conatus fueris, quò faciliùs memoria complectar ſingula. L v c i. Atqui admodum mihi opus fuerat oratione longiſsima ad tam vehementem & acerbam accuſationẽ refellẽdam. In tuam tamen gratiam quantum potero defenſionem decurtabo. Itaq; illi hæc à me annũtianda curabis. P o l. Nullo modo Luciane, ſed tanquam illa præſente orationem habebis. Deinde ego te apud illam imitabor. L v c. Proinde quandò ita tibi videtur Polyſtrate, illa præſtò eſt, eáque prædixit videlicet, quæcunque tu ab illa mihi annuntiaſti. Nobis autem ſecunda oratio exordienda eſt. Et ſanè nõ verebor hoc tibi palàm facere, quod mihi accidit. Neſcio quam mihi trepidationẽ incuſſeris, vt planè meticuloſo ſim animo: &, quemadmodum vides, iam totus ſudo, & horreo, ac tantùm non illã videre videor, ipſáque res magnam mihi iniecit perturbationẽ. Attamen incipiam. neque enim illa iam præſente, mihi patet locus effugii. P o l. Verùm per Iouem magnam vultu præ ſe fert beneuolentiam. Vidén' vt læta ſit, atque alacris, & manſueta animo? quare ſumpta audacia animo præſenti orationem aggredere. L v c. Ego te fœminarũ præſtantiſsima, mirificè, vt ais, & præter modum laudata, non video quo tanto præconio tuas virtutes extulerim, quanto te ipſa nobilitaris encomio, eum deorum cultum ita in magnis ponere ſoleas. Hoc enim ferme omnibus, quæ à me dicta ſunt, maius eſt atque exçellentius. Et precor, vt benignè mihi des veniam, quòd neq; hac adſcripta imagine te honeſtarim, quę obſtãte ignorantia nunquam mihi in mentem venit. Neque enim aliam ante hanc depinxiſſem citius, nõ vt hæc adiuncta aliquo modo reliquas excelleret, ſed mihi multò minus dixiſſe videor, quàm rei

dignit

dignitas exigebat. Igitur conſidera quãtum à me ſolidæ laudis teſtimoniũ prætermiſſum ſit, quanta ſignificatio ad faciendum indicium vitæ optimæ & mentis probatiſsimæ neglecta. Nam quibuſcunque moris eſt deorum immortalium numina non negligenter colere, illi quoque in humanis actionibus optimi cenſendi ſunt. Itaque ſi omnis oratio retexta deintegro mihi exornanda foret, & imago emendanda, nihil eſſet quod perperam adimere auderem: illud verò eſſem additurus, tanquam totius corporis caput, atq; faſtigiũ. Magnas ergo me tibi gratias debere hoc nomine non diffitebor. Siquidem ego cum animi tui moderationem laudaſſem, & quòd nihil procacitatis, aut inſolentiæ, aut faſtus tanta tibi conciliaſſet rerũ magnitudo: his tu in oratione mea repræhenſis, veram laudandi rationem compleuiſti. Quippe tales laudationes non auidè arripere, ſed hiſce auditis rubore affici, eáſque maiores eſſe teſtari, quàm vt tuæ mediocritati conueniant: moderati & popularis animi eſt indicium. At tu quantò impenſius hoc erga laudes affecta es animo, tantò te digniorem eſſe oſtendis, quæ immodicis laudibus certatim celebreris. Ac penè tibi res iuxta Diogenis cecidit ſententiã, qui interrogante quopiam, quo pacto quis gloriam potiſsimùm conſequi poſſet, ſi gloriam, inquit, contempſerit. Dicerem nimirum & ipſe interrogante me quopiam, quínam laude digni eſſent, maximè quotquot laudari grauatè ferunt. At hęc aliena ſunt, & præſenti inſtituto parum reſpondentia. Cæterùm de quo mihi reſpondendi cura incumbit, illud eſt, quòd Veneri Cnidiæ, atq; ei, quæ in hortis eſt, ad hæc Iunoni, & Mineruæ formam tuam effingens cõparauerim. Hæc inquam tibi omnem modum excedere, & vltra pedem viſa ſunt. Ad hæc iam mea delabetur oratio. Et ſanè vetus verbum eſt, poetas atque pictores eſſe liberos. Ego verò laudantes maiori libertate dignos eſſe cenſeo, tametſi humi aut greſsim incedant, quemadmodum nos, nec vlla verſiculorum inferãtur magniloquẽtia. Eſt enim laus res quędam libera, cuius licentia nullis mẽſuræ, aut magnitudinis, aut breuitatis legibus adſtricta eſt, ſed in hoc ſolo præ omnibus elaborat, vt admirandum, vt omnium amore dignũ declaret eum, quem laudauerit. At ego hac via non incedã, ne imprudens ductu imperitiæ hoc tibi facere videar. Illud autem puto tibi non obſcurum eſſe, eiuſmodi nobis eſſe laudatoriarum orationum occaſiones, quemadmodum oporteat laudantem vti ad demonſtrandum comparationibus, imaginibus, atq; ſimilitudinibus. Et ferme ſumma in hoc ſita eſt rectè aliquid adumbrandi, & effingendi, quòd ita optimè iudicari poteſt, non ſi quis quiddam cum ſimilibus cõpoſuerit, neque ſi cum eo, quod vilius eſt, illud comparauerit, ſed ſi id, quod effertur laudibus, quàm poterit effuſiſsimè ad excellentioris archetypum extulerit. Exẽpli gratia, ſi quis canem laudaturus, eundem dixerit vulpe maiorem eſſe, aut fele, nunquid ille laudandi rationem tibi callere videbitur? non vtique dixeris. Sed neque quanquam lupo illũ æqualem eſſe dixerit, admodum laudauit magnificé. Sed ibi tandem vera laus abſoluitur, ſi canis leoni ſimilis eſſe perhibetur, & magnitudine, & membrorum robore: veluti Orionis canem laudans poeta, leonicidam illum eſſe affirmauit. Et hæc perfecta laus canis eſt. Rurſus ſi cui Milonẽ Crotoniaten, aut Glaucum illum ex Caryſto, aut Polydamantem laudare foret animus, ac tandem vnumquẽque illorum muliere robuſtiorem fuiſſe perhiberet, nónne iure optimo ob laudis vecordem ſtultitiam deridendus eſſet, quem ſi vnius viri fortitudinem exceſsiſſe dixiſſet, neque tamen hoc ad cumulatam laudem ſuffeciſſet? At quibus laudibus ille eminentis ingenii poeta Glaucum extulit, neque Pollucem robuſtiſsimũ cum eo ex aduerſo manus auſurũ conſerere, neque ferreum, & animoſum Alcmenæ filium: vides cuiuſmodi illum Diis comparauit, quin potius ipſis imaginibus illum quàm veriſimè expreſsit? Et neque Glaucus ipſe indignanter tulit Deis inter athletas primariis collatus celebrari, neque illi vlti ſunt, aut Glaucum, aut poetã, qua ſi impiè, & cõtumelioſè in Deos circa laudes agentem, ſed vtrique in magna fuerunt gloria, & apud Græcos honore, & gratia floruerunt, alter quidem ob præcipuum inuſitati roboris ſpecimen, nempe Glaucus: poeta verò cum propter alia, tum in primis propter doctiſsimi carminis editionem. Itaque ne mirandum tibi veniat, ſi & ego aſsimilare volens, quod laudanti perneceſſarium eſt, exemplo altiori vſus ſim, oratione illud ſubiiciẽte. Poſteà verò quàm & in aſſentationis mentionem incidiſti, confirmans te homines aſſentatione gratiam eblandientes habere odio, laudo te equidem, nec aliter fieri conueniebat: ſedenim ego tibi & laudantis opus, & adulatoris dementientem ſuperiectionem diſcernere, & diffinire volo. Itaque aſſentator quæcunque ſui cõpendii gratia laudat, nulla veritatis ratione habita, ea omnia immodicis laudibus extollenda eſſe exiſtimat. Impudenter autem mentiendo, plura addit de ſuo, adeò vt nõvereatur Therſiten quoque forma turpiſsimum, ipſo Achille pulchriorem eſſe oſtendere, ac Neſtorẽ inter omnes eos quotquot ad Ilium pugnaturi venerant, natu eſſe minimum. Perſanctè quoque deieraret Crœſi filium acutiori auditu eſſe præditum Melampode, præterea Iphnea acutius cernere, quàm Lyncea, dummodo ſpes aliqua conſequẽdi lucri ob mendacium appareat. Porrò autem laudator nequaquam mẽtitur, aut addere ſolet aliquid quod in totum in laudato non compareat: ſed ea quibus natura præditus eſt bonis, tametſi nõ admodum magna ſint, extollit, ac maiora, cumulatioráque eſſe oſtendit. Nec dubitaret dicere, equum laudare volẽs natura leuem (vt ea ſcimus eſſe animantia) & curſu valentem:

Ille per intactæ ſegetis vel ſumma volaret
Gramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas.

Rurſus non formidaret dicere velocipedum curſus equorum. Præterea ſi domus elegans & ſumptuoſiſsimè exornata illi laudibus illuſtranda foret, nihil hæſitabundus diceret:

Talis & intus erat magni Iouis aula ſuprema.

At hũc verſiculum aſſentator etiam ſubulci ſcro

phipasci sordidissimo tugurio accommodare au deret, si qua modò muneris à sybota recipiendi spes reluceret, veluti Cynæthus ille Demetrii Poliorcetæ assentator, cùm iam omnes assentandi rationes, & vias sua parasitatione consumptas cerneret, laudare solitus est Demetriũ, quẽ frequẽs tussis molestissimè infestabat, quòd dulciter atque modulatè tussiendo sonaret. Non solùm autem hoc discrimine vterque ab altero internosci potest, quòd hi, qui ad assentationem eruditi sunt, non vereantur ad gratiam laudatorum inuerecundè mentiri: laudatores verò, corporis, animíque dotes plus iusto extollere: sed & in hoc non mediocri interuallo inter se discrepant, quòd assentatores vbicunque potuerint, immodicis vtuntur hyperbolis: porrò autem encomiastæ in hisce vtendis moderationem magistram sequuntur, ac intra certos fines se cohibẽt. Hæc sanè perpauca ex infinitis adduxi adulatoris, & veri laudatoris signa atque discrimina, ne omnes quotquot aliorum concinnandis student præconiis, innocenter in suspicionem à te rapiantur, sed diligenter discernas, atque vtrũque proprio pede, ac modulo metiaris. Age itaque, si videtur, & ea, quæ à me dicta sunt, ad vtriusque canonem expende, vt cognoscas, num rectiùs huic, an illi sim cõferendus. Siquidem ego si inamabilis, atque odiosæ formæ cascam quandam Cnidio simulacro comparassem, meritò præstigiatoris vituperationem apud te incurrerem, ipsóque Cynætho adulantior esse iustissimè existimarer. Sin verò eam, quam omnes eiusmodi esse non ignoramus, non erit mihi vehementer vitio vertenda ista audacia. At dices fortasse, aut potius iam dixisti, Quod ad pulchritudinẽ laudandam attinet, tibi concessum sit: sedenim cõueniebat laudem nulli inuidiæ obnoxiam facere, neque deabus immortalibus hominẽ me existentem comparare. Ego verò (eò enim adducor, vt verum reticere non possim) te ô præstans animi mulier, nequaquam Deabus comparaui, sed eximiorum artificum monumentis, atque operibus ex lapide, aut ære, aut ebore confectis. Iam ea, quæ hominum elaborantur industria, hominibus assimilare, impium esse non arbitror. Nisi fortè tu Mineruam esse suspicata sis simulacrum illud, cuius author atq; opifex extitit Phidias, aut hoc cæleſtem Venerem, quod in Cnido non ita pridem penicillo, & coloribus adumbratum fabricauit Praxiteles. At vide ne absurdum sit talem de Deabus opinionẽ animo concipere, quarum veras imagines nulla (vt ego arbitror) humana industria, aut imitatio potest assequi. Quòd si etiã maximè illis te assimilassem, non meum hoc erat inuẽtum, neque ego primus hanc laudandi viam inueni, aut aperui, sed Poetæ sanè multi, & eximii, cum primis verò Homerus conciuis tuus, quem etiam nunc ab inferis excitabo, vt suo me tueatur patrocinio: neq; periculum est, ne & ipse vnà mecum capiatur. Itaque ipsum interrogabo, aut potius te illius loco (etenim crebra lectione monimenta ab illo multis vigiliis elaborata, percurris, quod præclarè facis) quid tibi illud videtur, vbi de captiua Briseide sic loquitur, quòd aureæ Veneri similis Patroclum occisum defleuerit? Deinde paulò pòst, quasi parum esset illam Veneri formositatis elegantia parem esse, addit ita inquiens, Iliad. τ.

Sic itaq; est mulier lacrymans effata Deabus
Consimilis.-

Hæc ergo quoties dixerit, num propterea illum odio prosequeris, ac librum è manibus proiicis, an potius illi eam in laudãdo libertatem permittis? Atqui etsi tu illi eandem non permiseris, tamen tanta seculorum series atque vetustas illi concesit, neque vnquam inuentus est, qui hoc in eo malitioſè reprehenderit, neque ille, qui eius imaginem flagellare ausus est, neq; qui vericulos nothos atque suppositicios censoria virgula, aut obeliscis notare aggressus est. Iam si illi permissum est mulierem barbaram insuper & plorantem aureæ Veneri comparare, ego vt pulchritudinem taceam, propterea quòd non suffers coràm laudari, non comparem Dearum imaginibus mulierem lætam, & hilarem, & cumplurimũ ridentem suauissimè, quod homines cum Diis commune habent? In Agamemnone verò laudando vide quantum Deorum existimationi parserit, & quàm vndique ad cõiunctatem imagines sumptas à Diis exprompserit, quem & oculis & capite Ioui similẽ esse perhibet, porrò Marti cinctura, pectore autem Neptuno, diuidens hominem penè membratim, ad tantorum Deorum imagines collatum. Et rursus hunc homicidæ Marti similem esse ait, ac alium alio Deo cõferens, deiformem Phryga illum Priami filium, quoties esse ostendit! Sæpenumero Deo similem Pelidã pronuntiat. At rursus ad muliebria exempla regrediar. haud dubiè enim illum alicubi dicentem audisti, Iliad. β.

Hæc pulchræ est similis Veneri simul, atque Dianæ. *

*In Græco codice hic additur καὶ ὅιη ἄρτεμις εἶσι κατ' ὄυρε Θ.

Non solùm autem ipsos homines Diis componit, verùm Euphorbi quoque comam assimilauit Gratiis, & hanc sanguine madentem, & puluere deturpatam. In summa, earum rerum tanta est apud Homerum copia, vt nulla sit pars poeseos, quæ non diuinis comparationibus exornata sit. Itaque aut hęc veluti perperam scripta expungantur, aut mihi similia audendi libertas nõ intercludatur. Tanta verò est in similitudinibus & comparationibus adducendis licentia, vt Homerus etiam Deas ipsas non dubitarit laudare ab inferioribus. Nam Iunonis oculos bouinis comparauit: alius autem quispiam Veneris palpebras composuit violis. Nam Auroram rhododactylum quis ignorat, vel ex iis, qui minimum operæ in euoluendo Homero ponunt? Atqui, quod ad formam attinet, planè temperanter, & moderatè mihi factũ videtur, si quis Deo simillis esse perhibetur. Verùm quo numero illi comprehendendi sunt, qui Deorum compellationes imitati sunt, ac Dionysii, & Ephæstiones, & Zenones, & Neptunii, & Mercuriales nomina ti sunt? Fuit quædam Latona Euagoræ Cypriorum regis vxor, nec tamen Dea indignata est, quanuis illam in lapidem, quemadmodum Nioben potuisset conuertere: Vt silẽtio præteream,

Aegyp

Aegyptios, qui tametsi ex omnibus gentibus Deos habeant infelicissimos, diuinis tamen nominibus ad satietatem vsque vtuntur. Penè itaque plurima pars è cælo illis pertracta est. Quare nihil est quod ob laudem hanc vlla animi consternatione perturbata sies, vltionem, aut suppliciũ à superis metuens. Nam si quid in eo libello aduersus Deos peccatum est, tu extra noxiam es, nisi putes & in auditione culpam quandam esse: de me verò Deorum vltio sumptura est supplicium, postea quàm ante me Homerum, & alios poetas irati superi vlti fuerunt. At nondum philosophorum omnium principem punierunt, qui hominem Dei simulacrum esse testatus est. Multa adhuc ad te dicenda supersunt, attamẽ huius Polystrati gratia dicendi finem faciam, vt dicta nostra facilius memoria repetita tibi referre possit. POL. Haud scio Luciane, num hoc mihi amplius promptum factu sit. tam enim verbosè ista proloquutus es, ac vltra effusæ aquæ spatium. Attamen quoquo modo meminisse conabor: & quẽadmodũ vides, iam ista ad illã deferre studeo obstructis auribus, ne qua pars elapsa, orationis seriem mihi confundat, ac ego deinde à spectatoribus explosus, ronchis & sibilis illudar. LVCIA. Istud sanè tibi curæ erit Polystrate, vt quàm optimè respondeas. Cæterùm ego quoniam semel tibi fabulam desaltandam tradidi, in præsens quidem excedam è medio: proclamatis autem iudicum calculis, iterum præstò ero, visurus quémnam finem hoc certamen habiturum sit.

TOXARIS,
SIVE AMICITIA,
D. Erasmo Roter. interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem, atque effectum commendare voluisse, dum Toxarim & Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum in amicitijs colendis fidem, prædicantem, vtrunque autem pro patria sua contendentem, connumeratis aliquot suæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiere. Occasio contentionis à solenni sacrificio & cultu Pyladis, & Orestis, quibus illos Scythæ venerantur, sumpta est, altero videlicet mirante, & causam sciscitante, ob quam homines externos, & etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur: altero autem fidem, & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consequuti essent. Neq; enim quicquam sanctius, aut religiosius à Scythis obseruari, & custodiri, quàm amicitiam, eáque magis illos iactare sese, quàm vllis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis, & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia, atque exercitus, obiter addit.

INTERLOCVTORES,
MNESIPPVS Græcus, TOXARIS Scytha.

MNESIPPVS.

QVID ais Toxaris? Sacrificatis Oresti, ac Pyladi vos Scythæ, deósque esse illos creditis? TOX. Sacrificamus Mnesippe, sacrificamus, inquam, haud tamen deos esse arbitrati, sed viros bonos. MNE. An verò mos apud vos, etiã bonis viris posteaquàm vita defuncti sint, perinde vt diis sacra facere? TOX. Non isthuc modò, verùm eosdẽ festis diebus, ac celebribus cõuentibus honoramus. MNE. Quid captantes, aut sperantes ab illis? Neque enim quò beneuolentiam illorum cõcilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. TOX. Nihil officiat fortasis, si & eos, qui mortui sunt, propitios haberemus. Quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem & his, qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorum memoriam celebremus, honorémq; habeamus iis, qui vita defuncti sunt. Siquidem hac ratione futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum similes euadere cupiant. MNE. Ista quidem rectè iudicatis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimum suspexistis, vt diis eos æquaueritis, idque adeò quum hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiecti, ab iis, qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi, abductique vt Dianæ immolarẽtur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubiis, & regem trucidarunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoq; Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsq; ad prisca illa respicite, num vobis expedierit multos in Scythiam Orestes, ac Pylades appellere. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione vestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt, iis tanquam diis sacrificabitis. Quòd si nequaquam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris in vos beneficii contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis, & qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, iis nunc victimas offertis? Enimuero ridicula videantur ista, & cum his, quæ quondam statueratis, pugnantia. TOXAR. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt virorum illorum facinora, quæ commemorasti: videlicet, duo cum essent, tam ingentem ausum audere, vt tam procul à sua patria profecti, mare trãs-

mitterent, Græcis ad id vſque temporis intactum, niſi ſolis his qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum, nihil expauefacti, neque fabulas, quæ de illo ferũtur, neque appellationem veriti, quòd inhoſpitũ vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerent: deinde cum iam capti eſſent, vſqueadeò ſtrenue ſeſe geſſerint: neque ſat habuerint, ſi tantùm incolumes euaderent, niſi & à Rege acceptam contumeliã vlti, & Diana ſublata abnauigaſſent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodã honore digna iudicent, quicquid eſt hominum qui virtutem ſuſpiciunt? Quanquam nõ iſta ſpectantes in Oreſte ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNE. Atqui iam dices quidnã præter iſta ſuſpiciendum patrarint, atque diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nõ paucos profectò diuiniores iſtis oſtẽdero negotiatores, atque inter hos præcipuos Phœnices, qui non in Pontum, neque ad Mæotidem vſque, aut Boſporum tantùm enauigant, verùm quaquauerſus Græcum, ac Barbarum mare permetiuntur. Hi ſiquidem omnem oram, & omne litus (vt ita dixerim) perſcrutati in annos ſingulos, extremo demum autumno in ſuam patriam reuertuntur: quos ſcilicet ad eandem rationem pro diis habeto, ídque etiam ſi complures illorum caupones, ac ſallamentarios eſſe reperies. TOX. Audi nunc ô vir admirande, conſideráque quãtò nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris ſentiamus. Siquidem in Argo, atque Mycenis, ne ſepulcrum quidem vllum inſigne videre eſt Oreſtis, ac Pyladis: apud nos verò & templum oſtenditur ambobus illis communiter ſacrum, ita vt par erat amicis: & hoſtiæ offeruntur, reliquúſq; omnis honos. Porrò quòd hoſpites erant, non Scythæ, id verò nihil obſtat quo minus boni viri iudicentur. Neque enim perpendimus cuiates ſint viri honeſti, ac probi: neque inuidemus, ſi cum amici non fuerint, res egregias geſſerunt: quin magis admirantes ea, quæ patrarunt, ab ipſis factis domeſticos, ac noſtrates illos ducimus. Quod autem potiſsimum ſtupentes in illis viris efferimus, illud eſt, quod nobis viſi ſunt amici inter ſeſe longè optimi extitiſſe, atque aliis exemplo fuiſſe, quaſique legem ſtatuiſſe quemadmodum oportet amicos omnem inter ſe communicare fortunam: ſimúlque promeruiſſe, vt à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerẽtur. Itaq; quæcunque alter cum altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores noſtri deſcripta in columna ærea repoſuerunt in tẽplo Oreſtis: ac leges ſtatuerũt, vt ea columna prima eſſet inſtitutio diſciplináque liberis ſuis, ſi meminiſſent, quæ in illa eſſent adſcripta. Itaque penè patris quiſque ſui nomen citius obliuiſceretur, quàm res geſtas Oreſtis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadem quæcunque in colũna notantur, priſcorum picturis adumbrata viſuntur: nẽpe Oreſtes vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipſorum naue compræhenſus, & ad victimam adornatus, iámque Iphigenia initiat eos. Ex aduerſo verò in altero pariete idem iam vinculis exutus depictus eſt, ac Thoantem occidens, multóſque ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ fruſtrà ſcapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtrà tentata, alii quidem ex eis ſaucii, alii verò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: vbi vel maximè liceat perſpicere quantam alter in alterum beneuolentiam præſtiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrũque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantẽ; pro nihilóque ducentem ſi intereat ipſe, modò ſeruet amicum, vel ſuo ipſius corpore præueniẽs, excipiénſque ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atque in rebus triſtibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, denique conſtantiam alterius in alterum amoris, hæc haudquaquam humana putauimus eſſe, verùm animi cuiuſdã præſtantioris, quàm pro more vulgarium iſtorum mortalium, qui donec ſecũdis ventis nauigatur, amicis indignantur, niſi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd ſi vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiũt, ſolos in periculis deſerẽtes. Enimuero, vt & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neq; eſt in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicandíſque rebus acerbis: quẽadmodum neque probrum apud nos maius vllum, quàm amicitiæ deſertorẽ videri. Has ob res Oreſtem ac Pyladem veneramur, quòd præſtantes extiterint in Scytharum virtutibus, atque in amicitia præcellentes, id quod nos omnium maximè admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis impoſuimus, vt Coraci vocentur. quod quidem noſtra in lingua perinde ſonat, ac ſi quis dicat, dii amicitiæ præſides. MNE. Hui Toxaris, profectò non arcu modò valuerũt Scythæ, bellicíſque in rebus cæteris antecelluerunt, verùm videntur & ad orandum, perſuadendúmque omnium aptiſsimi: vnde mihi quum dudum ſecus videretur, nunc eidem meritò feciſſe videmini, qui ſic Oreſtem, ac Pyladem in deorũ numerum retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoque bonus eſſes. Admò dum enim euidenter oſtendiſti nobis, quæ ſunt in Oreſtis templo, picturas, pugnámq; virorum, alteríque pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi non putaram amicitiam vſqueadeo cultam fuiſſe quondam apud Scythas: magis autem, quòd Barbari eſſent atque agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabiéque perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiariſsimos quidem exercere ſolitos: ídque coniiciens cum ex aliis quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores ſuos vitá defunctos deuorãt. TOX. An nos Græcis cùm aliis in rebus, tum in his quæ ad parentum attinẽt cultum, ſanctiores, magíſq; pii ſimus, impræſentiarũ haudquaquam contenderim: quòd autẽ noſtrates amici longè fideliores ſint amicis Græcis, quódq; amicitiæ ratio maior apud nos, quã apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per

Deos

Deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multũ iam temporis apud vos versatus. Vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba posse facere, vim verò factáq; illius adeò non solùm pro sermonũ dignitate non exercere, vt sat vobis sit prædicare eam, & quantũ sit bonum, ostendere: at vbi vsu venit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo, è medio negotio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenam progressi, istiusmodi amicitias vobis repræsentant, pleriq; laudatis, atq; applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lacrymatis, ipsi verò nihil dignũ laude pro amicis præstare audetis: quin si quando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non secus, atq; insomnia, procul auolantes euanescunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vósq; similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ diducto rictu, atque immane hiantes, ne minimum quidẽ loquuntur. At nos è diuerso, quò sumus in dicendo de amicitia posteriores, hòc in prestãda ea præcedimus. Quare si videtur, ita impræsentiarũ agamus, priscos illos amicos valere sinamus, si quos vel nos, vel vos ex his, qui olim fuere, recẽsere valemus, quandò ista quidẽ parte vos nimirum superaueritis compluribus, ac grauibus adductis testibus, nempe poetis, qui Achillis, & Patrocli amicitiã, tum Thesei, Pirithoique, neque non aliorum necessitudinem, pulcherrimis versibus carmini búsque contexuerunt. Quin paucos quosdam in medium afferamus ex his, qui nostra ipsorum memoria fuerunt, atque eorum res gestas exponamus: ego quidem Scythicas, tu verò Græcanicas. Et in his vter superarit, melioráque produxerit amicorũ exempla, is & victor esto, ac suã ipsius victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honestissimúmq; certamen decertarit: adeò vt ego quidem non paulò malim mihi in singulari victo certamine dextram amputari, (nã ea est apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiã inferior iudicari, præsertim Græco, ipse Scytha quum sim. MNE. Quanquam est haud mediocris negotii, cum viro, ita vt tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tum admodum instructo missilibus, ac penetralibus narrationibus, haud tamẽ vsqueadeò ignauiter tam citò vniuersam deserens Græciam, tibi cessero. Etenim vehementer absurdum fuerit, cum duo illi tantùm vicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum vetustæ vestræ pictu ræ, quas paulò antè scitè admodum repræsentabas, Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abs te. Nam isthuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud vos solet, sed linguam execari cõueniat. Sed vtrum spectare nos oportet, numerúmne eorum, quæ amicè quis gesserit, an magis quò plures alteruter amicos referre poterit, hòc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò nõ multitudine vis horum spectetur, verùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præstantiora, magísque penetrantia: tum nimirum etiam si numero paria sint, opportuniora, magísque lethalia mihi faciẽt vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MNE. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. TOX. Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinque narret exẽpla. MNE. Itidem mihi videtur. ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non nisi vera dicturum. Alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile, palàm autem refelli non queãt. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem. TOXA. Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. MNESI. At quis tibi è diis nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? TOXAR. Et maximé. Ego quoque tibi nostratem iurabo meapte in lingua. MNE. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirum, vel quæ viderim ipse, vel quæ ab aliis, quoad fieri potuit, diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathocles Diniæque amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidẽ præcipuus, ita vt re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilò præstantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercesserat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ii, qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad compotandum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alieniss imos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque, & compotabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem. Dinias autem nihilò hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebrius obiurgans, molestúsque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præcipiétque vt seruaret, quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd adamaretur à Charicléa Demonactis vxore, viri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarii. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinãtur in adolescentes, quò paulatim illis amorem artibus quibusdã inserant, primúmque hac incendant opinione, quòd sese credant amari. Nam plurimum illicit & hoc, præsertim eos, qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem Charicléa vrbana quidem & elegãs mulierecula, at supra modum meretricia, sempérque illius, quicunque fortè adiisset, etiam si quis admodum leuiter concupiuisset: quin si vel aspexisses duntaxat, protinus adnuebat: nec vllo pacto metuendum erat, ne quando recusaret Charicléa: admirabilis autẽ alioqui artifex, quauísque meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis, magísq; accendere,

Amicorũ 1. par, Agathocles, & Dinias.

nunc ira, nunc blandimẽtis, ac mox faſtidio, deinde iecta ſuſpicione, quaſi ad aliũ ſeſe deflexura eſſet: poſtremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & abſoluta, artibuſque omnigenis in amantes inſtructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accerſiuerant in adoleſcentulum, multáq; aſsimulabant, quò eum in amorem Charicléæ impellerent. Illa porrò quæ complureis iam adoleſcẽtes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domóſque opulentas euerterat, varium quoddã atq; inexpugnabile malum: vbi nacta manibus eſt ſimplicem, & huiuſmodi artium imperitũ adoleſcentulum, haudquaquã amittebat ex vnguibus: ſed vndique oppugnans tentánſque, vbi iam omniũ eſſet compos, tum ipſa dum captat, capta periit, tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit cauſa. Nam primùm quidem ſtatim literulas illa ad illum dat, ac ſubinde miſsitat ancillulam, quæ renuntiaret vt fleret, vt vigilaret, poſtremò vt miſera præ amore ſuffocatura eſſet ſeſe: donec iam beatus ille perſuaſus, ſibi formoſus eſſe videretur, atque Epheſiorum vxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tandem in congreſſum adductus eſt multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat coniectura, fore vt caperetur à muliere formoſa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miſerabiliter ſuſpirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obuiam occurrere, & formam colere ſic vt maximè placitura eſſet: interdum vel voce vel ei thara canere: quibus omnibus in Diniam vſa eſt. At vbi ſenſit excruciari, iámq; amore illaqueatum, ac ſubiugum eſſe factum: aliud ad hæc excogitat, quo miſerum ſubuertat: grauidam ſe ex eo ſimulat (nam hoc quoq; efficax ad magis ac magis inflammandum ſtultum amãtem) Neq; poſtea commeabat ad illum, affirmans à viro obſeruari ſeſe, qui iam amorem perſenſiſſet. Hic verò rem iam non vltrà ferre potis erat: neq; durare quibat, quum illam non aſpiceret: ſed lacrymabatur, adulatoréſque ad ſeſe accerſebat, ac Charicléæ nomẽ inclamabat: imaginémq; illius amplexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demum in ſolum abiiciens ſeſe, iactabatur: planéq; res extremæ dementiæ ſpeciem obtinebat. Siquidem munera reddita ſunt mulieri, non pro malorum aut corollarum pretio, ſed ſolidæ domus, agri, famulæ, veſtes florulentæ, auri quãtum optaret. Quid multa? Breui Lyſionis domus antea inter Iones nobiliſsima, exhauſta eſt, atque exinanita. Deinde vbi iam exuccus eſſet, eo relicto alium quempiam adoleſcẽtulum Cretenſem bene nummatum venata eſt, atq; ad illum deſciuit. Iam videlicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaq; Dinias neglectus non à Charicléa modò, verùm etiã ab aſſentatoribus, (nam iſti quoque ad Cretenſem amatorem iam deſciuerant) abit ad Agathoclem, iampridem non inſciũ quàm illi res miſerè haberent. Ac pudeſcens quidem initiò, tamen expoſuit omnia: amorem, egeſtatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretenſem: in ſumma, non victurum ſeſe, niſi cum Charicléa conſuetudinem haberet. Ille verò intempeſtiuum eſſe ratus id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis vnum ſeſe non admiſiſſet, ſed tum quidem aſſentatores ſuos ſibi antepoſuiſſet: diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, pretium illi attulit, talenta tria. Quæ ſimul atque recepiſſet Dinias, haud clàm erat Charicléæ. Rurſus ſubitò formoſus factus: rurſus ancilla, & literulæ, & expoſtulatio, quòd iam diu ſeſe non adiiſſet. Concurrerunt item adulatores applaudentes, vt viderũt Diniæ adhuc eſſe quod daret. Cum autem pollicitus eſſet ſeſe venturum ad illam, veniſſétque primo ferè ſomno, eſſétque intus Demonax Charicléæ maritus, ſiue quòd alioqui præſenſerat, ſiue de compoſito, proditionéque vxoris (nam vtrunque fertur) exiliens velut ex inſidiis, & atriũ iubet occludere, & Diniam cõpræhendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis eſſet, vecte quopiam de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipſum occidit Demonactem in tempus adigens: tum Charicléam: atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte ſæpius, & poſtea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti ſtabant, rei nouitate attoniti: deinde compræhendere conati, quum in hos quoque ferro inſiliret, ipſi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm ſeſe ſubduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vſque apud Agathoclem diuerſabatur, paritérque & quæ facta eſſent, reputabant, & quid in poſterum eſſet euenturum, conſiderabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) compræhenſúmque Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum, qui per id tempus Aſiam moderabatur. Hic eum ad Perſarum regem remittit. Nec ita multò pòſt relegatus eſt Dinias in Gyaron inſulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cùm reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter ſoluit in Italiam, & amicorum ſolus vnà eſt in iudicium comitatus, neque vſquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus eſt Dinias, ne tum quidem deſertus eſt ab amico: quin potius ipſe ſuapte ſpõte damnatus verſabatur in Gyaro, ſimúlque cum illo exulem agebat. At quum iam rerum neceſſariarum omnium inopia laborarent, locans ſe ipſum purpurariis, vnà cum aliis vrinabat, quódque hinc partum eſt referens Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutiſsimè inſeruiuit, & vbi vita defunctus eſt, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perſeuerauit in inſula, pudori ſibi fore ratus, ſi vel mortuum amicum deſeruiſſet. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. Haud enim ſcio, ſi anni quinque præterierint, quòd Agathocles in Gyaro mortem obierit. TOXARIS. At vtinam iniuratus iſta Mneſippe dixiſſes, videlicet quò mihi fas eſſet eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem iſtum deſcripſiſti, quin vereor ne quem & alium iſti ſimilem narres. MNESIPPVS. Audi iam & alium

alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarensis, adiurãs profectò se teste rem factã esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadũ occasum, collectitios quosdam homines vehentem. In his fuisse Enthydicum, vnáq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: verùm Euthydicum valẽtem, robustúmq;: Damonem contrà suppallidum atque valetudinarium, quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm vbi trãsmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdam trahentes, quò nimirum vim impetúmque fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonem, qui in tanta iactatione nausearet, vomuisse in mare propendentem. Deinde, vt coniicio, naue vehementius in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simúlque propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque sucelamasse quum præfocaretur, víxque sese ab vndis sustolleret. Porrò Euthydicum simul atque audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratos virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento prævalido raperentur. Illud tamẽ feciſſe, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt ab his suspensi natarent, si quem fortè ex eis nanciscerentur, postremò scansoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquã exigua. Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quisquam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare vsqueadeò sæuiens, quàm communicata morte? Iámque adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorem aquæ sese agglomerantis, spumam vndique efferuescentem, noctem, ac desperationem, ad hæc illum iam præfocari incipientem, víxque vndis extantem, manúsque porrigentem amico: hunc autẽ incontanter insilientem, simúlq; nantem, prorsúsq; solicitum ne se prior Damon interiret. Sic enim profectò cognosces quòd haud ingenerosum hunc quoque amicum, videlicet Euthydicum, retulerim. TOX. Vtrum perierunt viri, Mnesippe, an salus quæpiã ex insperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui. MNES. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodiéq; Athenis agunt, ambo philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desiliẽtem, simúlq; nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quę post hęc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidem, subera quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atque ita hærentes fluitasse, sanè quàm incommodé. Deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, conscensisque illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebatur, & iis quidem opulẽtis, cùm ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens, testamentũ reliquit aliis quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit apparitum, viro probo, & apud quẽ amicitia in pretio sit, quíq; vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atq; in senecta fouendam: Charixeno verò filiam meã elocandam cũ dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autẽ illi mater anus, ac filiola iã matura nuptiis. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ii qui tenuitatẽ quidem Eudamidę nouerant, at amicitiam, quæ illi cũ his viris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocóque ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretęus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet, atq; ita aiebant: Si quidẽ persoluent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatẽ tradẽt mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierũt, venerunt illico, agnoscentes ratáq; facientes ea quæ erant testamento mãdata. Itaq; Charixenus quinq; duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autẽ optimus successor factus, tũ illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrẽ alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodẽ die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? númnã leue amicitiæ argumentũ exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoq; in perfectis idoneísq; calculis ponimus, vt sit vnus è quinque? TOX. Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multò magis ob fiduciã admiratus sum, qua fuit erga amicos. Declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios venisset non scriptus talium hæres. MNES. Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundum. Commõstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter faciẽti, cùm alioqui deformis, tum dimidia nẽpe dextra corporis parte manca, alteróq; capta oculo, teterrimum quoddam & efugiendũ terriculum. Deinde cùm demirarer, si decorus ille cùm esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is, qui mihi eum commonstrabat, causam

II. par, Euthydicus & Damon Chalcidenses.

III. Eudamidas, Aretæus Corinthii, & Charixenus Sicyonius.

IIII. Zenothemis Massilienſis, & Menecrates.

exponit quare in id matrimoniũ incidiſſet. Nouerat enim compertè omnia: nam ipſe quoque Maſsilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipſe iiſdem rebus par. Deinde aliquanto pòſt facultatibus exutus eſt ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeſſendos magiſtratus inidoneus eſt iudicatus à ſexcẽtumuiris, tanquam qui ſententiã iniquam pronuntiaſſet. Ad hunc autem modum, inquit, nos Maſsilienſes mulctamus, ſi quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd eſſet condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: poſtremò, quòd ex nobili repẽtè factus eſſet infamis ac reiectitius. At præter cætera eum ipſa diſcruciabat filia iam nubilis, vtpote annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris ſubſtantia, quam ante condemnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma. Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam creſcentem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret, Bono, inquit, animo es Menecrates. Neq; enim ipſe egebis neceſſariis, & filia tua dignum aliquem ſuo genere ſponſum inuenerit. Atq; hæc eloquutus, ſtatim apprẽhenſa illius dextra, deduxit domum: ibíq; opes, quę illi multę erant, partitus eſt cum illo: ac cœna parari iuſſa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratẽ, veluti iam è neceſſariis cuipiam perſuaſiſſet vt puellam in matrimonium acciperet. Poſteaquàm autem conuiuium peregerant, libaſſentque Diis, tum verò plenum illi calicem porrigens, Accipe, inquit, Menecrates, à genero ſymbolum affinitatis poculũ: nam hodie ductus ſum ego filiam tuam Cydimacham: dotem autẽ iam olim accepi talenta quinque & viginti. Illo verò reſpondente, Abſit, ne feceris ô Zenothemis, néve ipſe vſqueadeò inſaniam, vt te neglectũ, qui & iuuenis es, & formoſus, conſpiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic ſponſam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulò pòſt prodiit, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, ſupra modum diligens, & quemadmodum vides, circunferens eam. Et non ſolùm non pudet matrimonii, verumetiam perinde atq; gloriãs de eo, ſic oſtentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam. Tantum amici rationem habet Menecratis, neq; arbitratur eum ſexcentumuirûm ſententia deteriorem eſſe factum, quantum ad neceſsitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum. Puellus enim ei formoſiſsimus ex illa deformiſsima ſuſceptus eſt. Neq; diu eſt quòd tollens hunc pater intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quò plus miſerationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota ſuper illo, remiſit mulctam Menecrati: atque ille iam rei famæq; reſtitutus eſt, eiuſmodi patrono vſus apud iudices. Hæc affirmabat Maſsilienſis Zenothemin amici gratia feciſſe haud mediocria, ſicuti vides, neq; qualia paſsim Scythæ faciunt, qui concubinas formoſiſsimas ſumma cura deligere dicuntur. Reſtat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiam debere dicere, Demetrio Suniẽſi præterito. Nauigarat in Aegyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecenſi, quicum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, paritérque fuerat eruditus, ipſe quidem Cynicam diſciplinam ſequutus ſub Rhodio illo ſophiſta, Antiphilus verò medendi ſcientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad ſpectaculum Pyramidũ, Memnoníſq;. Nam audiuerat illas, cùm eſſent ſublimes, vmbram non iacere: Memnonem autẽ vocem edere exoriente ſole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: ſextum iam menſem aduerſo Nilo nauigabat relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æſtu defeſſus eſſet. Huic autem interea calamitas incidit, quæ ſingularem quempiam amicum poſtularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita ſocietate cum ſacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: ſublatóq; Deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis, atque id genus aliis, omnia apud Syrum depoſuerant. Deinde fortè compræhenſi, (capti enim fuerant diuendentes neſcio quid) rem omnem protinus confeſsi ſunt, diſtricti in rota: deportatíque venerunt in ædes Antiphili: vbi res furto ſublatas depromebant, ſub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illico vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorẽ audit, auulſus. Nec opitulabatur quiſpiam: quin magis hi, qui fuerãt hactenus amici, auerſabantur hominem, tanquam qui templum Anubis ſacrilegio compilaſſet: ſeſéq; impiari erebant, ſi cum illo bibiſſent, aut ediſſent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In vinculis igitur erat miſer Antiphilus multum iam temporis: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, ſontiũ ſceleſtiſsimus. Porrò præfectus careeris Aegyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere deo, atque illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quãdo defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudẽs habebatur: atq; hoc nomine multò etiam magis erat inuiſus. Subægrotabat itaq; iam, maléq; habebat: nec mirum, quippe qui humi cubaret, idq; etiam noctu, neq; crura ſineretur protendere, ligno incluſa: nam per diem cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu cogebatur totus in vinculis eſſe. Ad hæc inſuper domicilii pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locúmq; anguſtũ prementibus, adeò, vt vix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atq; intolerãda: nimirũ homini eiuſmodi rerũ inſueto, miniméq; ad tam durum vitę genus exercitato. Cùm verò iam deficeret, ac ne cibum quidem capere poſſet, reuerſus eſt tandem & Demetrius, nihildum ſciens eorum

V. par, Demetrius Sunienſis, & Antiphilus Alopecẽſis.

quæ

quæ acciderant. Vt autẽ cognouerat quo in loco res esset, statímque curriculo ad carcerem venisset: tum quidem admissus nõ est, propterea quòd vespera iam esset, & carceris custos iandudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At mane quum esset ingressus, multis videlicet precibus admissus, accedens multo tempore quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, vt cognosci nõ quiret. Circumiens igitur, è vinctis vnumquenq; contemplabatur, eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in stragibus. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium, ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsqueadeo præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidam atque impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tam inopinato spectaculo. Verùm aliquãto pòst, posteaquàm & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiẽs Demetrius de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio; dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atq; detritis quibus erat opertus panniculis: atq; ex eo die modis omnibus illi aderat, curã eius agens, inseruiénsq;. Locans enim sese iis qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium vsq; diem oneribus gestandis nõ parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quò illi mãsuetum hunc ac pacatum redderet. De reliquo autem in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdiu quidẽ aderat Antiphilo, quò illum consolaretur: vbi verò nox occupasset, pro carceris foribus facto ex herbis torulo, substratísq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atq; ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, ídq;, vt putabatur, veneno: & custodiæ exactíssimè obseruatæ, neq; deinde quisquam admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, cùm alia via nõ pateret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, se ipsum defert, tanquam in irruptione templi Anubis cõmunem operam addidisset. Id simul atq; confessus est, abductus est illico in carcerem, ac ductus ad Antiphilũ. Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atq; eadẽ in trabe vinciretur. Hic igitur vel maximè declarauit quãto in illum fuerit amore, cùm sua ipsius incõmoda negligeret, cum & ipse interim ægrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset vt ille & quàm plurimum dormiret, & minimum angeretur. Atq; ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquanto pòst tale quiddam accidit, quod finem ferme eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quíspiã haud scio vnde nactus limam, adiunctis coniuratis captiuorum plerísque, catenam insecuit, qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluítque omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati prosiliere: atq; hi quidẽ illico quò quisq; poterat, dissipati: postea pleriq; sunt cõprehensi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoq; retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset: Aegypti præses cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demétrius, sibíq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderẽtur vel cõmiseratione, vel ob id laudis, quòd nõ aufugissent, dimitti. In summa, cõpulère iudicem vt causam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetriũ autem seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit, cõsolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est, ídq; de suo: Antiphilum drachmarũ decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoq; viginti millia relinquens amico, concessit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantùm hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum videri quòd tum ab eo discederet: neq; enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat, videlicet qui possit paucis esse contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Gręci. Quod ni initiò notasses nos, tanquàm qui verbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: cùm interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lacrymas funderet, atque etiam supplex esset: totámque causam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggesit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi præcidatur. Verùm oportet strenuũ præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, si cùm Orestem ac Pyladem admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOX. Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris, perinde quasi nihil solicitus sis ne tibi lingua execetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem, quemadmodum tu, verbis phalerãs atq; exornans, (neq; enim is Scytharum mos) præsertim cùm res ipsæ longè magis loquãtur, quàm verba. Nihil autẽ eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in cõmemorando laudibus extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierem: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit,

donauerit,duo talenta:ac per Iouẽ,ſi quis ſponte eat in vincula,cùm certò ſciat ſe paulò pòſt eſſe ſoluendum. Admodũ enim leuia iſta,neq; quicquam ineſt in his vel magni negotii, vel virile quod ſit.Cæterùm ego tibi referã multas cædes, bellaq; & mortes, amicorum cauſa ſuſceptas, vt intelligas veſtra iſta luſum eſſe ſi cum Scythicis conferantur.Neq; tamẽ iſthuc ſine cauſa facitis, ſed meritò parua iſta miramini,propterea quòd non ſunt vobis admodum graues occaſiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in tranquillitate queas ſcire, bonus ſit gubernator, nécne. Tempeſtate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoſcas. At apud nos bella perpetua,& aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè concurrimus, pro paſcuis prædaque pugnamus. Hic potiſsimum opus eſt bonis amicis, eóque quàm firmiſsimè conſtituimus amicitias, ſola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia eſſe iudicantes. Quomodo amicos eligãt Scythæ. Prius autem volo tibi cõmemorare quo ritu faciamus amicos,non ex poculis, quemadmodum vos,neq; ſi quis æqualis ſit,autvicinus:verùm vbi ſtrenuum quempiam virum cõſpexerimus,quíq; præclara facinora patrare poſsit,in hunc omnes ſtudio incũbimus:& quod vos in ambiendis coniugiis, id nos in amicis non grauamur, diu quaſi procos agẽtes,nihílq; nõ facientes,ne videlicet fruſtremur amicitia, néve reiecti eſſe videamur. At vbi iã in amicitias cæteris repulſis delectus eſt quiſpiam, protinus fœdus initur,ac iuſiurãdum, quod ſit maximũ,nimirũ & victuros eos pariter, & mortẽ oppetiturũ,ſi ſit opus,alterũ pro altero. Atq; ita facimus. Etenim ſimul atq; inciſis digitis ſanguinẽ in calicẽ deſtillauerimus,ſummíſq; intinctis gladiis ambo pariter admouentes biberimus,nõ eſt quicquã quod deinde nos queat dirimere.Admittuntur autẽ ad huiuſmodi fœdera ad ſummũ tres. Nam qui multis ſit amicus,is eo loco habetur apud nos,quo communes iſtæ atq; adulteræ vxores:arbitramúrq; iã non perinde firmam illius amicitiã fore, poſteaquã eſt in plures partes diſſecta. Exordiar autẽ ab his quæ nuper Dandamis fecit.Dandamis enim hic in cõflictu cũ Sauromatis,cùm eſſet captiuus abductus eius amicus Amizocas.Quin potius antè tibi iurabo noſtrũ iuſiurandũ,quãdoquidẽ iſthuc initiò ſum pollicitus.Nõ enim per Ventũ & Acinacẽ,quicquam mẽtituras ſum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidẽ tuum iuſiurãdum haud magnopere deſiderabã:proinde rectè facis,qui nullum deorũ iures. TOX. Quid tu narras? An nõ tibi videtur eſſe dii,Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quòd nihil ſit maius mortalibus vita ac morte? Per hæc vtiq; iuramus,quoties per Ventum & Acinacẽ iuramus:videlicet per Ventum, tanquã qui vitæ ſit cauſa:per Acinacem verò,vt qui mortis ſit author. MNE. Atqui ſi iſta idonea cauſa eſt, profectò multos alios quoq; deos eſtis habituri tales,qualis eſt Acinaces:puta iaculum, lanceam,venenum,funem,atque his conſimilia: quandoquidem varius eſt iſte deus interitus,atq; innumerabiles aperit vias, quibus ad illum ſit aditus. TOXA. Vide quàm contentioſè nunc, quámque litigioſè iſthuc facis,dũ medio ſermone interpellas me, excutíſq; ac diſturbas orationem meam. At ipſe loquente te, ſilentium agebam. MNES. Age,non ſum iſthuc poſthac facturus,Toxaris:& optimo iure obiurgas: quare perge confidenter quod reſtat dicere:perinde quaſi nec adſim dum loqueris,adeò tibi ſilebo. TOX. Quartus igitur agebatur dies Dãdamidi & Amizocæ,ex quo amicitiam inierãt,ac mutuum ſanguinem pariter biberant. Venerãt interea in regionem noſtram Sauromatæ cum equitũ decem millibus: peditum autem ter tantum aduenisſe ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruiſſent imparatos,neque expectantes illorum inſultum, omnes quidem cedere cogunt,complures autem repugnantes occidunt,nonnullos & viuos abducunt,niſi ſi quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidiũ copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis caſtra fueramus metati,haud ſcio quo conſilio Archiplanorum,id eſt ducum noſtrorum, ad vtranque Tanaidis ripam. Protinus itaq; & prædas abigebant,& captiua abducebant,& tentoria diripiebant,& curribus potiebãtur,atq; iis pleriſq; cum viris captis:& ſub oculis noſtris cõcubinas vxoréſq; noſtras conſtuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca cùm duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicũ,miſerè vinctus, ſimúlq; calicis & ſanguinis cõmonefecit. Quod ſimul atq; exaudierat Dandamis, nihil etiã contatus,ſpectãtibus omnibus tranauit ad hoſtes. Ibi Sauromatę denſatis telis irruerunt in illum,iam confixuri,niſi ſueclamaſſet,Zirim. Hoc verbi ſi quis ſonuerit,poſtea non interimũt, ſed recipiunt,tanquã dedentem ſeſe pretio redimendum. Móxq; ad illorũ ducem adductus, repoſcebat amicum: Ille redẽptionis pretium poſtulabat. Neque enim prius dimiſſurum ſeſe,niſi maximũ pro illo recepiſſet. Tũ Dandamis: Quæ poſsidebã,inquit,ea omnia à vobis direpta ſunt: quòd ſi quid eſt quod nudus præſtare queam, id ſum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles:& ſi ita vis,me ipſum huius in locum recipe,& abutere ad quodcunq; tibi lubitũ erit. Ad hæc Sauromata: Nihil,inquit,opus retinere te:præſertim cũ temet dedideris. Quin tu parte eorũ,quæ poſsides,tradita,amicũ abducito. Rogat illico Dãdamis,quidnam vellet accipere. Ille oculos poſtulat. Atq; hic protinus exhibuit eruẽ dos. Deinde vbi eſſent exacti, iámque pretium perſolutum eſſet Sauromatis,recepto Amizoca, reuerſus eſt innitens illi: vnáq; tranantes,incolumes ad nos redierunt. Id factũ,animum reddebat Scythis omnibus,neq; iam victos eſſe rebantur ſeſe,cùm viderẽt,quod apud nos eſſet bonorum maximũ, id nondum eſſe abductũ ab hoſtibus:verùm ſupereſſe egregiam mentẽ,& in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrem incutiebat,reputantibus cum cuiuſmodi viris, ſi ſe præparaſſent, eſſent pugnaturi: tametſi tũ quidẽ ex improuiſo ſuperaſſent. Proinde ſub noctem relictis maxima ex parte pecoribus,incenſíſq; curribus,fuga ſeſe ſubduxerunt. Porrò Amizoca nõ tulit diutius,vt videret ipſe, amico

I. par,Dandamis & Amizoca.

Iuſiurandũ Scytharũ.

amico cæco Dandamide, ſed ipſus ſemet exoculauit. Atq; ita ſedent ambo, omníq; honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale Mneſippe vos referre poſſetis, etiam ſi quis tibi donet vt poſsis vel decem alios ad iſtos quinque adiungere, etiam citra iuſiurādum, ſi ita vis, vt & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudā expoſui. Tu verò ſi quem talem narraſſes, non ſum neſcius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admiſturus, quemadmodum ſupplicarit Dandamis: & quomodo ſit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benéq; ominantes, atq; id genus alia: cuiuſmodi vos ad demulcendas aures ſoletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ cōſobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Baſthen amicum conſpexiſſet (nam fortè ſimul erant in venatu) iámq; leo circūplexus illum, iugulo admotus eſſet, atq; vnguibus laniaret, deſiliens & ipſe, inuolauit in tergum belluæ, reflexítq;, in ſeſe prouocans auerténſq;, atq; inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Baſthen è rictu leonis eximere, donec leo omiſſo illo iam ſemimortuo, ad Belittam ſeſe conuertit, atq; ipſum quoq; circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati ſunt omnes: nos autem ſepeliuimus eos, duobus aggeſtis tumulis inter ſe vicinis, altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio loco tibi referā Mneſippe, Macentæ, Lonchatæ, & Arſacomæ amicitiam. Hic enim Arſacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiā, qui regnabat in Boſporo tum quum legatione fungeretur ſuper tributo, quod Boſporani ſemper nobis pendere ſoliti, id temporis tertium iam menſem vltra diem legitimū diſtulerant. In conuiuio igitur quum Mazæam vidiſſet proceram atq; decoram virginem, amore captus eſt, grauitérque diſcruciabatur. Iam itaq; quæ de tributis agebantur, erant tranſacta: reſpōderátq; illi Rex, conuiuióque accipiebat, mox illum dimiſſurus. Eſt autem mos in Boſporo, vti proci in cōuiuio petant puellas, narrantes quinam ſint, quibúſque rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atq; id tēporis forte fortuna multi aderant in conuiuio proci, reges, ac regum filii. In his erat & Tigrapates Lazorū princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; eum his permulti. Oportet autē vnumquenq; procum poſteaquam expoſuit quis ſit, & qua fiducia ad ambiēdas nuptias acceſſerit, cōuiuari cum reliquis, tacitúmq; accumbere: deinde peracto conuiuio, poſtulata phiala vinum in menſam effundere, atq; ita ſponſam ambire, multū interea collaudantē ſeſe, quo genere, quibus opibus, qua ſit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libaſſent, poſtulaſſéntq;, regna & opes cōmemorantes: tandem Arſacomas poſtulata phiala non libauit (neq; enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia iſta eſſe iudicatur in Deum) ſed hauſtim bibens, Da mihi rex, inquit, filiam tuā Mazæam vxorem, qui multò ſum potior iſtis, quantum ad opes ac poſſeſsiones attinet. Leucanore verò admirante (ſciebat enim rex pauperē Arſacomam, ac de plebe Scytharū eſſe) percontantéq;, Quantum pecorum, aut quantum habes plauſtrorum Arſacoma? nā iis rebus vos diuites eſtis. Imò nec plauſtra, inquit, poſsideo, nec armēta, verùm ſunt mihi duo amici, honeſti, probíq;, quales alii Scytharum nemini. Ac tum quidem iſta dicens riſus eſt, contēptuíq; habitus, viſūſq; temulentus: mane verò reliquis prælatus eſt Adyrmachus: iámq; ſponſam abducturus erat in Mæotidē ad Machlyenſes. Porrò Arſacomas domū reuerſus, amicis indicat quēadmodū reiectus eſſet à Rege, riſuíq; habitus in conuiuio, cùm pauper eſſe putaretur. Atqui dixerā, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, ô Lonchata atq; Macenta: veſtrámq; beneuolentiā longè prēſtare, multóq; firmiorem eſſe Boſporanorū opibus. Verùm hæc dicentem me ſubſannauit, contēpſitq;: & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandam ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, prēterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hæc ouium boúmq; multam copiam. Sic videlicet antetulit fortibus viris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde ô amici, dupliciter excrucior: nā & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominū illata, non mediocriter mordet animū meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad vnumquenq; è nobis tertia contumeliæ pars pertinebat: ſi modò ita viuimus, quēadmodum cœpimus quum coniungeremur: nimirū vt vnus homo ſimus, iiſdem dolentes, iiſdémq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnuſquilibet è nobis totus iniuria afficiebatur tum, cùm in te iſta fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium ſuſcipiamus. Atque ego quidem recipio Arſacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò ſponſam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arſacoma, inter hæc (nam his peractis veriſimile eſt exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò contrahas & appares arma, equos, atque aliarum rerum vim quantam potes maximam. Facillimè autem plurimos adiūxeris: partim quòd ipſe ſtrenuus, partim quòd nobis non pauci ſunt familiares. Maximè verò ſi deſederis in tergore bouis. Hæc vbi placuiſſent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus eſt in Boſporum, puta Lonchates: alter, id eſt Macentes, ad Machlyenſes, eques vterque. At Arſacomas domi manens, & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & in tergore bouis deſedit. Conſuetudo autem de ſedendo in tergore bubulo, huiuſmodi eſt apud nos. Vbi quis ab alio læſus eſt, cupítque vlciſci, neq; par eſſe pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes fruſtulatim conciſas igni torret. Dehinc ipſe porrecto humi corio, ſedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum qui à cubitis vincti ſunt. Et hoc quidē apud nos maximum eſt ſupplicandi genus. Appoſitis autem bouis carnibus, adeuntibus domeſticis, præterea ſi quis alius velit, quiſque partem ſibi ſumit,

II. par, Belittas & Baſthes.

III. Macentes, & Lonchates, & Arſacomas

Conſuetudo ſedendi in tergore bubulo.

mit,ac dextro pede tergum bouis calcans,pro facultate pollicetur,hic quidē equites præbiturum ſe quinque ſuopte cibo,ſuóq; ſtipendio: ille decem,alius plures:alius armatos pedites quot poſſit:atq; qui pauperrimus,ſe ipſum duntaxat.Colligitur itaq; in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiuſmodi quidē exercitus & certiſsima fide cohæret,& hoſtibus expugnatu difficillimus eſt,non aliter quàm ſi iureiurando eſſet adactus.Nam in tergum aſcendiſſe,inſtar iuriſiurandi eſt. Arſacomas igitur his in rebus procurandis ſatagebat: coierúntq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiſcuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus peruenit in Boſporum,Regem adit, tractantem quiddam de regni negotiis,aítq; venire quidem ſeſe publico Scytharum nomine,ſed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iuſsiſſet: De publicis,inquit,negotiis, hæc impræſentiarum denuntiant Scythæ, ne veſtri paſtores in planitiem vſq; tranſgrediātur,ſed intra Trachonem paſcant.Cæterùm latrones,de quibus expoſtulatis, quòd regionem veſtram incurſent: negant eos publico cōſilio emitti,ſed priuatim ſui quenq; lucri cauſa prædari. Quòd ſi quis illorū deprehēdatur,tui arbitrii eſſe,vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denuntiant. At ego tibi indico, grauem in vos inſultum futurum ab Arſacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te:ídq; opinor,quum filiam tuā poſtularit, nō aſſequutus ſit abs te:ob id indignatur,ſedétq; in tergore taurino ſeptimū iam diē,contractúſq; illi eſt exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor)& ipſe,cogi vim copiarū in tergū bouis. Quòd autē aduerſum nos cogerētur,quódq; Arſacomas huius rei dux eſſet,id verò me fugerat. Atqui in te,inquit Lonchates,hic apparatus conſtituitur. Mihi autē inimicus eſt Arſacomas, grauitérq; fert quòd ſibi præferar à natu maioribus,& quòd in omnibus illo videar eſſe præſtantior. Quòd ſi mihi ſpopōderis alteram filiam tuā Barcetin, alioqui nec indigno veſtra affinitate, breui tibi reuerſus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit,videlicet ſupra modū formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob cauſam iratus eſſet Arſacomas, nimirum ob nuptias: tum aliàs quoq; metuerat ſemper Scythas. At Lōchates,Iurato,inquit,te præſtiturum pacta,neq; inficiaturum. Id quum fieret, iámque reſupinatus in cælū iurare vellet: Abſit, inquit, vt hîc, ne quis ſpectantium coniiciat qua gratia iuremus:quin potius hoc tēplum Martis ingreſſi, occluſis foribus iuſiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam ſi quid horum inaudierit Arſacomas,vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autem abſiſtite quàm longiſsimè:neq; quiſquam ad templum adeat,quem ego non accerſiuero. Poſteaquam igitur ipſi quidem introgreſsi ſunt, ſatellites autem procul abſtiterunt:vibrato gladio,ſimúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput deſectum,ſub chlamyde tenēs prodibat, quaſi confabulans interim cum illo, breuíq; ſeſe dicens affuturum,tanquam ad negotii quippiam emitteretur ab illo. Atq; ita reuerſus eò vbi equum vinctum reliquerat,conſcenſo illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo eſt eum inſequutus, quippe diu ignorātibus Boſporanis quod acciderat,tum vbi reſciſſent,factioſè de regno decertantibus. Hæc itaque geſsit Lonchates, præſtitítq; promiſſum allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior ſuper his quæ in Boſporo acciderant, peruenit ad Machlyenſes: primúſq; illis nuntium attulit de Rege trucidato. At populus,inquit,te Adyrmache, gener cū ſis, ad regnum vocat. Proinde fac vt ipſe prior occupans,imperium arripias,in rebus perturbatis obortus, puella verò te ſequatur à tergo in curribus. Facilè enim iſthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Boſporanorum,vbi Leucanoris filiam conſpexerint. Ego porrò non ſolùm Alanus ſum,verùm etiam ſponſæ tuæ cognatus maternus:ſiquidem noſtra è gente Maſteram Leucanor aſciuit vxorem. Et nunc tibi adſum,miſſus à Maſteræ fratribus,qui ſunt in Alania, denuntiantibus vt quàm potes ocyſimè te recipias in Boſporum, neque per negligentiam committas,vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametſi frater nothus eſt Leucanoris, tamen Scytharum partibus ſemper fauit, cum Alanis ſimultates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eadémque lingua cum Alanis. Commune enim horum vtrunq; Alanis cum Scythis, niſi quòd non magnopere comati ſunt Alani,quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoq; illis erat aſsimilis,videlicet detonſa coma: quatinus conueniebat Alanum minus eſſe comatum,quàm Scytham. Itaque his rebus factum eſt,vt illi fides haberetur,putaretúrq; Maſteræ ac Mazææ cognatus eſſe. Et nunc, inquit, ô Adyrmache, ad vtrumuis paratus ſum: vel proficiſci tecum in Boſporum, ſi velis: vel manere, ſi ſit opus, ac ſponſam adducere. Iſthuc equidem, inquit Adyrmachus, longè malim, quandoquidem cognatus es,te puellam adducere. Nam ſi nobiſcum vnà proficiſcaris in Boſporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd ſi mihi vxorem aduexeris, multorum inſtar fueris. Atque ita factum eſt:& hic quidem iter ingreſſus eſt, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ virgo etiandum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verùm vbi nox incubuiſſet,impoſita equo (nam id curarat, vt alius quidam eques ſeſe conſequeretur) tum inſiliēs & ipſe, nequaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, ſed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus,quum virginem interim aliquoties interquieſcere iuſſam refocillaſſet, intra triduum à Machlyenſibus in Scythiam vſque permenſus eſt viam:ſtatímq; equus eius vbi deſtitiſſet à curſu,pauliſper aſtans exanimatus eſt. Porrò Macentes Arſacomæ Mazæam in manum dans, Accipe, inquit, à me quoque id quod ſum pollicitus. At illo ad inſperatum ſpectaculum ſtupefacto, gratiáſque agente: Deſine,inquit,Macētes,ac noli me alium à te ipſo putare:nam mihi profectò gratias agere ob

re ob hæc quæ feci, perinde est, ac si siniſtra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ ſibi ſubminiſtrauit, atque officioſè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, ſi iam dudum commiſsi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc esse credamus, ſi qua pars noſtri officioſè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro ſe ipſo fecit, quum pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti Macentes reſpondit. Cæterùm Adyrmachus vbi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur accerſitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuerſatus: verùm in patriam reuerſus, contractis ingentibus copiis, per montoſa irrupit in Scythiã, paulòq; pòſt irruit & Eubiotus, cum Græcos vndecunq; poterat ſecum ducens, tũ Alanos & Sauromatas accerſitos, vtrinque vicies millenos. Coniunctis autẽ copiis Eubiotus atque Adyrmachus nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites ſagittarii. Nos autem (nam & ipſe ad hanc expeditionem contuleram, addens iis qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum inſtructos centum) contractis haud multo minus triginta millibus, vnà cũ equitibus opperiebamur inſultum, ductore Arſacoma. Vt autem admouentes illos conſpeximus, contra duximus agmen, præmiſsis in hoſtem equitibus. Atque vbi iam diu acriter eſſet pugnatum, tandem ceſſere noſtri, interrupta phalange. Poſtremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum: pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm victa, verùm ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multum tempus inſequi nõ auderent: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyenſes vndequaque cædebant, confertim iaculis emiſsis, atque ſagittis, ſic vt vehementer laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſsi. Et iam plerique arma proiecerant, quorum in numero fore erat Lonchates, & Macentes: iámq; ambo vulnus acceperant, dum ante alios ſeſe periculis obiiciunt, hic quidẽ aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macentes ſecuri ſauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod ſimul atq; ſenſit Arſacomas, quũ in altero agmine eſſet nobiſcum, turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tẽdere cœpit ſublato gladio, adeò vt Machlyenſes vim animi non ſuſtinuerint, ſed viam illi fecerint, vt tranſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & aliis, impetum fecit in Adyrmachum, impactóq; in ceruicem gladio, ad zonam vſque diſſecuit. Quo fuſo diſsipata eſt omnis acies Machlyenſium, paulò pòſt & Alanorum: deniq; cum his Græci quoq;. Atq; ita redintegrato prælio, nos ſuperiores extitimus, diúq; ſumus inſequuti trucidãtes, donec nox finem impoſuit. Poſtero die ab hoſtibus venerunt legati, qui ſupplices pacem atque amicitiam orarent. Boſporani duplicatum tributum penſuros ſeſe pollicebantur: Machlyenſes obſides daturos ſe confirmabant. Alani ita eam inuaſionem cõpenſaturos ſeſe ſpondebant, vt Sindianos noſtro nomine vellent aggredi, quibuſcũ multo iam tempore nobis fuerat ſimultas. His de rebus auditis ſuffragiis, in primis autem Arſacomæ & Lonchatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu ſuo moderantibus. Huiuſmodi, Mneſippe, audent Scythæ amicorum cauſa facere. MNES. Tragica prorſus, ô Toxari, fabuliſq; ſimilia. Et propitius ſit Acinaces & Ventus, per quos iuraſti, ſi quis iſta non credat, nõ admodum reprehendendus eſſe videatur. TOXA. At vide, vir egregie, ne incredulitas iſta ab inuidia veſtra proficiſcatur. Quanquam nõ me deterrebis non habendo fidem, quo minus & alia his conſimilia referã, quæ nouerim à Scythis eſſe geſta. MNES. Tantum ne longum facias, vir optime, neq; vſqueadeò admiſsis vagiſque vtare ſermonibus, vt nunc ſurſum ac deorſum Scythiam Machlyanámque percurrens, deinde in Boſporum diſcedens, poſtremò rediens, prorſus abutare ſilentio meo. TOXA. Parendum tibi & hanc præſcribenti legem, dicendúmque paucis: ne fatigeris vnà nobiſcum audiendo circuncurſitans. Quin magis auſculta quę in me ipſum amicus Siſinnes nomine præſtiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiſcerer, ídque cupiditate Græcanicarum literarum, appulerã Amaſtrim Ponticam. Ea eſt vrbs haud procul à Carãbe diſsita in promontorio, obuia iis qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Siſinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quaſdam importatas in portu ſpectaſſemus, in eúmque è naui ſubduxiſſemus, eminus, nihil ſuſpicãtes mali: interea fures quidam effracta ſera ſuſtulerũt vniuerſa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem ſufficere poſſet. Ergo quum domum eſſemus reuerſi, cognito quod acciderat, non viſum eſt in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hoſpitem, veriti ne pleriſque ſycophantæ videremur, ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eſſe Daricos quadringẽtos, tum veſtium permultum, ad hęc tapetia quędam, denique quicquid habueramus. Conſultabamus igitur hiſce de rebus, quid eſſet faciundum omnium rerum egenis, ídque in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita viſum eſt tum temporis, ſtatim demerſo in ilia acinace, vitã fugere, priuſquam ignauũ quippiam aut indignum eſſet ferendum vel fame vel ſiti enecto. Contrà Siſinnes conſolabatur, obſecrans ne quid tale facerẽ. Aiebat enim excogitaſſe ſeſe vnde nobis victus ſuppeteret. Et eò quidem die baiulandis è portu lignis allata mercede victum ſuppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandam aſpexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac ſtrenuorum. Hi nimirum viritim lecti vti mercede propoſita ſingulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotii conditiones audiſſet, accedens ad me, Caue poſthac, inquit, Toxari, ne te ipſum pauperem dixeris: ſiquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam ſpectaculum eſſet inſtitutum, ſpectabamus & ipſi. Etenim aſſumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundũ aliquod, nouúmq; ſpectaculum

IIII. Toxaris & Siſinnes.

Græc

Græcorum. Ergo vbi conſediſſemus, ſpectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitatæ, partim in homines quoſdam vinctos emiſſæ, nocentes quoſpiam, ita vt coniiciebamus. Vt autẽ prodierunt qui erant ad ſingulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixiſſet præco: Si quiſquam velit cum hoc ſingulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus aſſurrexit Siſinnes deſiliens, pollicetúrque ſe dimicaturum: ſimúlque poſcit arma. Tum acceptam mercedem, decem millia mihi deferens, in manum dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiſcemur, ſuppetétque commeatus: ſin cecidero, ſepulto me redi rurſus in Scythiam. Ego quidem his auditis ſingultiebam. At ille ſumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam impoſuit, ſed nudo conſiſtens capite pugnabat. Et initiò quidem ipſe vulnus accepit, retorto gladio, ſucciſo poplite, ita vt multum ſanguinis defluereț. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduerſarium obſeruans, ferit in pectore, transfigítque, ita vt protinus ad pedes illius procumberet. Ille feſſus & ipſe vulnere, mortuo incumbebat: parúmque aberat quin ipſe quoq; efflaret animam. At ego accurrẽs erexi, animúmq; reddidi. Porrò vbi dimiſſus eſt iam victor declaratus, ſublatum illum, domum deportaui: multúmque temporis curatus à medicis, ſuperuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium ſorore mea: claudus tamen adhuc eſt ex vulnere. Hæc res Mneſippe non apud Machlyenſes, neque in Alania geſta eſt, vt teſtibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amaſtriani, qui de pugna Siſinnæ memorant. Finem iam faciam, ſi tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Boryſthenenſium ciuitatem ſecum adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, liberos duos, alterum quidem maſculum lactentem, altera verò erat puella ſeptem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes, atque is quidem è vulnere laborans, quod in via acceperat à latronibus qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus eſt in femore, ita vt ne ſtare quidem poſſet præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuerſabantur) ingens ortum eſt incendium, omniáque circunclusit: iámque flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulſa vxore, quæ inhærebat, iuſſáque vt ipſa ſeſe ſeruaret, amico in humeris ſublato deſcendit, perrumpénſque euaſit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantẽ baiulans conſecuta eſt, monens puellulam vt ſeſe conſequeretur. Ea verò ſemiuſta, abiecto ex vlnis infante, vix exiliit è flamma. Deinde puella vnà cùm illa veniens, penè & ipſa extincta eſt. Poſt hæc quum probro obiectaret quiſpiam Abauchæ, quòd deſertis liberis, atque vxore, Gyndanem extuliſſet: Imò liberos, inquit, denuò pararę haudquaquam difficile, tum incertum, an hi boni ſint futuri: porrò amicũ diu fuerit priuſquam inueniam talem qualis eſt Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis eſt exploratus. Dixi Mneſippe: è pluribus his quinque propoſitis iam tempus eſt pronũtiari, vtri noſtrũm aut linguam aut dexterã oporteat amputari. Quis igitur futurus eſt iudex? MNES. Nemo. Neq; enim conſtitueramus narrationis arbitrum. Sed ſcín' quid agemus? Quandoquidem impræſentiarum nullo propoſito ſcopo ſumus iaculati: deintegro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter ſuccubuerit, ei tum quidẽ amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At ſi hoc crudele, quãdò tu amicitiam admirari viſus es: ego nihilo ſecius puto nullam eſſe mortalibus poſſeſsionem hac præſtantiorem, neq; pulchriorem: quin ipſi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vſque vitam ſimus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmiis: videlicet pro vnica lingua, vnáque dextera, binas vterque habituri: atque inſuper oculos quoque quaternos, pedéſque quaternos: in ſumma, duplicia omnia. Eiuſmodi nanque quiddam eſt cum duo tréſque copulantur amici, qualem Geryonem ſcriptores depingunt, ſenis manibus, terníſque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent: vt dignum eſt his qui amicitia coniuncti ſunt. TOX. Probè dicis: atque ita faciamus. MNES. Verùm neque ſanguine opus eſt Toxaris, neque Acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multò certius eſt calice illo quem bibitis: propterea quòd huiuſmodi nõ obligationem, ſed animum poſtulare mihi videntur. TOXA. Placent iſta: iámque amici atque hoſpites ſimus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, ſi quando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum vt ſis ſciens, nequaquam me pigeat vel longius etiam proficiſci, ſi tales amicos nanciſci liceat, qualem eſſe te Toxari ex tua oratione coniicio.

V. Abauchas, & Gyndanes.

LVCIVS, SIVE ASINVS.

ARGVMENTVM.

Iocoſa quædam & ficta narratio eſt, quo pacto videlicet in Theſſaliam profectus ſtudio diſcendæ artis Magicæ, ibi à puella quadam, dum in aſinum conuertitur, eoque periculum artis facere cupit, in aſinum mutatur, ac deinde varia fortunæ atque locorum viciſſitudine, ruſticis, vrbanis, ſacris, profanis diuenditus, ad poſtremum cum in theatrum quoque ſpectaculi de ſe præbendi cauſa introductus eſſet, denuntiatis quæ ibi tum forte conſpexerat roſis, in priſtinam hominis figuram iterum redierit. Præcipuè autem admiratione digna eſt, mira caſuum atque periculorum varietas, quibus ſurſum atque deorſum iactatum ſeſe, interim etiam bene acceptum fingit: vt non immeritò prorſus putarint quidam voluiſſe Lucianum, totius humanæ vitæ ſpeciem atque imaginem quandam ſub hoc luſu proponere, videlicet quàm varij caſus, quàm fallax & inconſtans fortuna, quàm incerti conſiliorum etiam

etiam bene ac sapienter captorum exitus, quámq; inspe-
rati quandoq; earum rerum quas nunquā cogitarūt, euen-
tus esse soleant, asini huius exemplo (qui corporis quidem
permutatione facta, ex homine trāsformatus fuerit, ani-
mum tamen & mentem hominis retinuerit) adūbran-
do. Hanc fabulā Apuleius ~~vndecim~~ libris imitatus est,
afflictis etiam aliis compluribus ad idem argumentum,
quorum quædam mythologice Fulgentius interpretatus
est, is qui in cæteras quoque poetarum fabulas, mytholo-
gias scripsit.

QVVM in Thessaliā, vbi quædā mihi paternæ rationes erāt cum eius gentis viro, proficiscerer, in Thessalos quosdam incidi, qui in Hypatam Thessaliæ vrbem redibant. Vehebar equo, necessaria quædam vsui ferens, vnico comitatus seruo, qui sequebatur pedes. Inter eundum, cùm variis de rebus loquentes, iā vrbi appropinquaremus, à Thessalis petii, num eius vrbis ciuem nossent nomine Hipparchum. habere enim me ad eum literas, ~~vt apud~~ ipsum velut hospitem diuerterem. Illi & hominem sibi notum esse dixerunt, locupletem auarum, qui solùm domi vxorem, & vnicam ancillam haberet: & quo in loco vrbis habitaret, describentes, hortum quempiam in quo esset eius habitaculum, data deinde salute acceptáq;, abierunt. ego domū Hipparchi adiens, ~~ostiū~~ leuiter pulso, accessit vxor: quam rogo, an sit Hipparchus domi. Illa cum & quis essem, & quid mihi vellem, quæsisset, à Deciano Sophista Patarensi habere me literas respondi. Mulier manere paulum hortata, occluso ostio abiit: paulóq; pòst rediens, me iubet introire. Ingressus salutato homine epistolam trado. Erat ille in cœnę principio, in lectulo sedens admodum paruo, vna muliere discumbente, mensa cibis vacua. Lectis literis, Amicissimus mihi, inquit, Græcorúmq; excellentissimus Decianus fecit optimè, qui suos ad me amicos fidenter miserit. Vides Lucii habitaculum hoc paruum esse, sed quod satis sit habitanti: verùm reddes tua præsentia domum, si æquo animo tuleris, ampliorem. Vocata deinde ancilla Palęstra: Des, inquit, huic hospiti nostro ~~tunicā: & si quid secum detulit~~, conde: dehinc mitte ~~ipsum ad balneum~~, quod longa via à nobis abest. Cepit me Palæstra, ostensaq; domo pulcherrima: In hoc, inquit, lecto nocte dormies. huic puero tuo lectum substernam, & addam puluinar. Cum hæc dixisset, ego in balneum profecturus, ~~horum in cibū equi ancillæ dedi~~. Lotus cum rediissem, Hipparchus me benignè excipiēs, penes se iussit sedere. Cœna splendida fuit, vinum ~~suaue & vetus~~: post cœnam ~~& potus & fermo~~ dignus hospite. Ita potando vespere absumpto dormitum profecti sumus. Postridie rogat me Hipparchus, quò perge rem, & quot diebus essem apud se affuturus. Larissam peto, inquam, sed hic ferè quinque diebus morabor. Id nequaquam dixi ex animi sententia. optabam siquidem ~~ibi aliquādiu esse, quoad~~ aliqua à me maga ~~reperta esset~~, cuius ~~veneficiis~~ aliquod monstrum conspicerem, ~~hominem aut volantē~~, aut lapidem ~~factū~~. Huic curæ deditus cœpi vrbem perambulare: quanuis quo id modo inquirendū esset, nescirem. Interim mulierem video accedentem, vt ex via coniici poterat, iuuenem opulentā. vestis enim erat floribus intexta, serui plures, aurum sumptuosius. appropinquans mulier me compellat: Ego, inquit, Abrœa sum, amica, si qua vnquam fuit, matris tuæ: quæ quum eius filios non secus ac meos diligam, volo fili apud me diuertas. Magnas, inquam, gratias tibi ago mater. Cupio tecū esse, sed pudore impedior, ne videar hospitem amicum contemnere, si eius domum relinquam: animo autem & benigno tecum ero. Nunquid Hipparchus auarus ille tuus est hospes? inquit. Nō his verbis vtaris mater, inquā: splendidus quippe ac sumptuosus in me fuit, adeò vt ex nimia impensa lautitiaq; culpari soleat. Illa subridens, manúq; apprehēsa seorsum ducens: Caueas, ait, velim omni cura Hipparchi vxorem. maga etenim est præcipua, admodum veneficiorū potens, appetēs viros: atq; si quos in adolescentes oculos cōiecit, nisi quis volūtati eius pareat, omni conatu illos vlciscitur, hos perimēs, hos in belluas transmutans. tu verò fili adolescens es, ac formosus, vt facilè placeas mulieri: præterea externus & aduena, qui vt plurimum contēnuntur. Ad hæc animaduertēs, me id quod ~~iam diu quæritо, habere~~ do mi, fœminam relinquo: abiénsq;, mecum ipse cœpi de via loqui: Age, inquā, tu qui tantopere hanc mirandam artē te profiteris appetere, excita te ipsum paulò, atq; eam disciplinam condisce, qua quod libuerit, potieris. Et quando ~~quidem amici hospitis vxorem non licet, aggredere~~ ancillam Palæstram: tibi illam omni ratione concilia. Nam si illam expugnaris, absq; labore quod cupis cognosces. ~~Seruis enim & honesta & turpia omnia dominorum nota esse consueuerunt~~. Hæc mecum loquens, domū intro, vbi neq; Hipparchum neque vxorem offendo. Palæstra penes focum sedebat, cœnā nobis parans. Hic ego: O pulchra Palæstra, inquam, quàm venustè & admodum nates simul & ollam circūfers atque euoluis! Tum illa, Lumbis meis paulū humoris superabundat, ex quo beatus erit si quis paulum degustarit. Illa lasciuior admodum, & vultu grata, Abi hinc, inquit, si sapis adolescens, nisi tibi mauis vitā eripi, & loca fuge ~~ignis~~ & fuliginis plena. Nā si me tetigeris, vulnus tibi inferetur igneū, quo apud me deficies. ab hoc neque medicus alter, neq; Deus poterit te curare, sed ego te vrens mirum in modum dolore afficiam, cuius curam haud facilè sustinebis, neq; lapidibus pulsatus dulcem vitabis dolorem. Quid autem ridens ita respicis hominū cōtricem, doctam non solùm hos viles parare cibos, sed homines quoque, quod his maius est, iugulare, pellē adimere, partiri in frusta, viscera quoq; ipsorum & corda rimari? Hoc, inquam, enarrasti rectè: nam me, quanuis procul à te remotum, non solùm concalefecisti, sed ignem in mea viscera absque ali qua iniuria exurenda coniecisti. Itaq; te oro, vt mihi salutē afferas his asperis & suauibus, quas dixisti, medelis, méque iam mortuū excoria, vt lubet. Illa his verbis arridens, cum iam mihi facta esset propitior, pollicita est, postquā ~~domini iissent~~ dormitū, se mecū esse concubiturā. Interea cum rediisset Hipparchus, loti imus cœnatū. Potus fuit frequens nobis inuicem coepulantibus. Ego somnum fingens, cū surrexissem, abii dormitū, vbi omnia mihi optimè intus præparata erāt: extrà lectus seruo stratus,

menſa iuxta lectum ſita, & in ea calix ac vinum vnà cum frigida calidaq; aqua: quæ ſingula diſpoſuerat Paleſtra: quæ & lectum plurimis quoque roſis ſparſerat, & ſerta ſupermiſerat ex eis cõfecta. Ego ſym poſium promptum videns, compotricem cẽſui expectandam. Illa vt patronã in lecto collocauit, eueſtigio ad me venit. Erat autem hilaritas inuicẽ nobis, & potum & oſcula propinãtibus, ſumpto potu qui nos efficeret in noctẽ parãtiores. Tũ illa: Hoc præ cæteris, adoleſcẽs, memineris oportet, te in Palæſtrã incidiſſe. nunc oſtendas licet, an ſis factus inter adoleſcentes agilis, & ad huiuſmodi certamina exercitatus. Cui, Haud, inquam, defugiam hãc prouocationẽ, vt iã nudari, & paleſtræ exercitio incũbere ſum paratus. Tum illa: Volo obtemperes mihi, ait: ego doctoris & præſidis more, certaminum quibus te exerceri volo, præſcribam nomina: tuum erit iuſſis promptè parère. Mãda, inquam, quod lubet: ſed aduerte vt noſtra certamina in ~~tempore eõ~~ cinnè ~~cum humore~~ fiãt. Illa ſtans nuda, & exuta veſte, imperat: Exue te adoleſcens, ſumptóq; vnguento aggredere contrà certantem. Femori ~~coniuncto~~ femore, proſterne me reſupinam, deinde ſuperincumbẽs, meis in altum cruribus erectis, femori inhære, & quaquæuerſus percute vulnera, telum etiã ferens, quoad fueris defeſſus, & humbi bellum egregium peregerint. tũ educto telo, rurſus illud in inguẽ iunge, ac validius percute, atq; inſta quouſque aduerſarium ad parietem impellas. Sed cum lapſus eris, paululum tibi indulge, neque feſtines. poſtmodum cõmuni marte pugnes. His dictis quũ omnia quæ mandata erant, perfeciſſem diligenter, finiſq; iam noſtri certaminis adeſſet: tum ego paulò ſubridens Palæſtram alloquor: Magiſtra, inquam, vides vt facilè promptéq; paruerim tibi. Sed animaduertas velim, an ſatis rectè has mihi impoſueris colluctationes. commutas enim luctandi genus, aliud ex alio iubens. Illa me in faciem percutiens, Quẽ nugatorem diſcipulum habeo? inquit. Vide ſis ne vapules, ni dictis pareas. Dehinc ſurgens, ſeq; ad nouũ certamen paratus, Nunc, inquit, oſtendes ſi viribus validis luctator egregius exiſtas, ſiſq; in eo ~~luctandi~~ genere exercitatus, quod genicularium appellant. Tum ſubnixa genibus in lecto prona, Age tu luctator, mediã corporis partem valenter aggreſſus percute, vulnúſq; adige profundius. nudam vides. vtere promptius, iniice introrſius telum, deinde introrſius flectens iterum impellens abſcõde & comprime, nec quicquam huic certamini adiicias interualli. Caue autem ne citius quàm iuſſerim, telũ extrahas, ſed incuruãs aduerſariũ inſequere: quo proſtrato rurſus certamini incumbe, quoad laſſus victúſq; deficias, & ſudore ſis madefactus. Ego in riſum effuſus, Vellem, magiſtra, inquam, à me quoq; aliqua huiuſmodi tibi præcepta tradi, in quibus mihi obtẽperes velim. Sed iã te erige, ponéq; ſedens data dextera mihi recõcilieris. nam tempus eſt iam dormiendi. His voluptatibus atque exercitiis nox traducta, obliuionem penitus attulit itineris in Lariſſam. Cum autẽ in mentem veniſſet occaſio quæ cupiebam diſcendi: O dulciſſima Palæſtra, inquã, oſtende, oro te dominam tuam ſuis præſtigiis vſam in aliquam ſe formam vertentẽ. Iandudum enim aliquod huiuſmodi mirandum ſpectaculum videre exopto, ſed à te præcipuè, ſi quod noſti, quã credo minimè huius artis ignarã. hoc à nullo alio te præter (quæ anima ~~mea~~ es) percipere cupio. Me quidẽ qui hactenus velut adamantinus (vt aiũt) in nullam vnquam mulierẽ oculos amoris cauſa conieci, ſeruum effeciſti, animo amatorio deuictum. Tum Palæſtra, Iocaris, inquit. Quis enim cantibus ſuperare amorẽ poteſt eius artis magiſtrum? Ego per hoc caput, ac beneuolentiam erga te meam iuro, me (neque enim literas noui) inſciam horum penitus eſſe: verùm ſi facultas dabitur, dabo operam vt videre queas dominam in aliam formam tranſmutatam. His dictis quum dormiſſemus, paucis diebus pòſt, quum nuntiat mihi Palæſtra dominam ſe in auem conuerſuram, vt ad ſuum amatorem aduolet: Nunc tempus, inquã, adeſt, quo diutino noſtro deſiderio poſſis facere ſatis. Bono animo ſis, ait. & quũ iam nox aduẽtaret, me apprẽhenſum ad oſtium domus ducit in qua illi dormiebant, méq; iubet per rimulam oſtii introſpicientem quæ fierent, animum aduertere. Video patronam depoſita veſte nudã prodire, accenſa lucerna, duo tenentem grana, quorum altero thuris ardenti lucernæ impoſito, multa in lumen locuta eſt. Deinde grandiuſculam reſerans arcam, plures cõtinentem pyxides, vnam effert, quid in ea cõtineretur, incertũ: ſed quantũ oculi coniicere poterãt, oleo plena videbatur. Ex hoc aſſumens, à ſummo vſque ad imas partes totũ corpus perunxit: ſtatímq; alæ innaſcuntur illi, & roſtrũ corneum & aduncum: omníſq; ~~in auem~~ conuerſa eſt ~~nocturnæ cornici~~ perſimilem. Vt verò ſe volantem aſpexit, aſperè cantans, prout hæ aues ſolẽt, pérq; oſtiũ euolans abiit. Ego, qui mihi videbar inſomnium vidiſſe, palpebras oculorum tetigi, nequaquã oculis fidens aut quòd ea aſpexerim, aut quòd eſſem excitatus à ſomno. Tandem vt vix ſenſi me haudquaquam dormire, Palæſtram rogaui, vt ego quoque eo vnguento vnctus in auem cõmutarer. cupiebam enim experimento diſcere, an ex hoc anima quoq; auis poſſem fieri. Illa oſtium domus aperiens, pyxidem profert, ex qua feſtinans exutus perungor totus: auis verò infelix nequaquã fio, ſed cauda è veſtigio à poſteriori innaſcitur parte. digiti omnes ne ſcio quorſum abierint, vngues in quatuor vngulas verſi, manus ac pedes iumenti crura effecta, auriculæ longæ, magna facies: quæ ~~omnia circunſpiciens~~, cognoui ~~me aſinum euaſiſſe~~. Vox hominis ad querendũ de Palæſtra defecerat, ſed labia demittens, ipſamq; qua poterã forma reſpiciens, accuſabam, quòd me pro ~~aue in aſinum vertiſſet~~. Illa manibus demulcens caput, Miſeram me, inquit, quantũ mali feci! feſtinantem ſimilitudo ~~pyxidum me~~ decepit, non capientem ea quibus homines in auem cõmutantur. Sed cõfide, anime mi, facilis erit huius erroris cura. ~~nam ſi roſas comedes, ſtatim exues~~ iumenti formam, & in amatorẽ meum redibis. ac vna nocte æquo feras animo: aſini formam diluculo curabis. afferam ſanè roſas, quas vt ederis, fies homo. Hæc quum dixiſſet, tractans me, & aures, & reliquũ corpus demulcebat. Ego ~~corpore aſinus, ſenſu tamen~~ mentéq; ~~hominis fungebar~~, ipſe ille Lucius, præter vocem. Mecum igitur multus erat tum Palæſtræ conqueſtus, labiáque mordens abii vbi ſciebam equum meũ & alium verũ aſinum Hipparchi eſſe.

eſſe. Qui vt me ingreſſum conſpexere, veriti ne fœ
num ipſorum comederem, demiſsis auribus parati
erant ad me calcibus repellendũ: quod ego perpen
dens, longè à præſepe receſsi, ſtãs ac mecũ ridens:
ſed riſus ruditus erat. Cœpi verò interim mecũ co
gitare: Quid ſi lupus ~~nunc aliquis ad~~ nos intret, aut
alia fera inſultet mihi, ~~qui nihil mali commiſi~~? Hac
detentus cura, timebam aliquam malã futuram eſſe
fortunam. Nox enim intẽpeſta cũ eſſet, ac ſilentiũ,
& dulcis ſomnus, ſtrepitus quidã exterius tanquã
effoſsi parietis eſt factus. Iamq; adeò dirutus erat,
vt ingreſſui hominis pateret. Tũ vnus & itẽ alter,
pluresq; intrant, armati omnes. Hipparchum, Palę
ſtram, ac ſeruũ meũ colligant, domũ ſpoliant: pecu
niam, veſtẽ, omnémq; ſupellectilem auferũt, adeò
vt nil relinqueretur domi. Tũ me equumq; atque
alterum educentes aſinum ſtrauerũt, impoſitíſq; re
bus quas apportauerãt ad graue onus, ligno nos abi
gentes, ad montes via deſueta effugerunt. Ignarus
eram quantũ preſsi pondere mei ſocii paterentur
laboris: ego deſuetus ~~abſq; ſolcis iter~~ facere, ſaxis
pręacutis admodũ offendebar: ideóq; ſæpius cæſpi
tans, deficiebam ſub põdere: ſed è veſtigio vir ſub-
ſequens me ſæpius feriebat baculo, quum Cæſaris
inuocans præſidium, pro voce ruditum edebam, ô,
ſolùm abſurdè proferens voce maxima: Cæſaris ve
rò nomẽ minimè ſequebatur: & ob hoc vapulabam
magis, veluti ~~qui~~ ruditu ~~proderẽ nocturnos~~ fures.
Nil ergo proficiens rudendo, ſtatui verbera ſilen-
tio redimere. Iam dies aderat, & nos multos tranſie
ramus montes, ~~religati ora~~, ne paſcendo iter mora-
remur. Meridie ad diuerſorium quoddam perueni
mus hominum quibus cum noſtris latronibus vete
rem eſſe cõſuetudinem, tum ex mutua ſalutatione,
tum ex oculis poterat percipi. Iubent illi ſarcinas
deponere, & prandium parãt. Nobis iumentis hor-
deum præbuere: quod quum cæteri comediſſent,
ego valde eſuriens (nam is cibus mihi eſui difficilis
erat) cogitans qua re famem ſedarem, hortulũ retro
diuerſorium conſpicio multis oleribus plenum, in
quo & roſæ eſſe videbantur. Itaque videns omnes
prandio intentos, accedo ad hortum, tum vt paſce
rem olera, tum vt ederem roſas, quibus in cibum
ſumptis ſperabã me in hominem reuerſurũ. Hortũ
ingreſſus, raphanos, lactucas, ~~atq; apiũ~~, quibus etiã
crudis vtũtur homines, ad ſaturitatẽ comedi. Quæ
viſæ fuerant, nõ erant roſæ, ſed lauri ſylueſtris flo
res. Laurũ vocant homines, malũ & aſino & equo
cibum, cum ferant ex eo edentes è veſtigio mori.
Hoc aſpiciens horti cuſtos, rapto ingreſſus ligno,
vt olera ita depaſta vidit, tanquã irati domini erga
fures deprẽhenſos ſolent, neq; natibus neq; lateri-
bus pepercit: aures inſuper ac totũ caput fuſte con-
triuit. Ego iam verberum impatiens, cũ ambobus
calcibus reſupinũ ſuper olera ſtrauiſſem, aufugi ad
montes: quod ille vt animaduertit, canes aduerſus
me incitauit. Hi cũ plures eſſent, atq; ad vrſos expu
gnandos validi, veritus ne me dilaniarent ſi me cõ-
prẽhendiſſent: decreui ſatius eſſe domum reuerti.
itaq; eodẽ curſu ad ſtabulum è veſtigio ſum regreſ
ſus. Illi continuerũt canes currẽtes: me verò ~~haud~~
~~prius percutere deſtiterunt, quàm ex dolore cacarẽ~~
~~olera comeſta~~. Et iam abeundi tẽpus aduenerat, cũ
illi grauioribus rebus quas furto ſurripuerant, dor
ſo meo impoſitis abierunt. Ego & verberibus & o-
nere admodum defatigatus, vngulis inſuper de via
cõtritis, decreui me in via proſternere, neque exur-
gere, etiã ſi me verberando necaſſent. Eo pacto ſpe
raui illos neceſsitate compulſos, ſarcinã qua preſ-
ſus eram, inter equũ & aſinũ partituros, méq; vt in-
utilem relicturos lupis. Sed neſcio quis dęmon in-
uidia motus, mea conſilia in contrarium vertit. Nã
alter ~~aſinus fortaſsis idem cogitans~~, ~~in~~ via cecidit:
quem illi miſerũ baculis percutiẽtes, vbi exurgere
nequibat, neque prodeſſent verba, alii cauda, alii
auribus apprẽhenſum ſurgere impellebant. Cũ va-
no labore incaſſum tẽpus tererent, (aſinus enim in
via ſtratus veluti lapis iacebat) illi ad fugam intenti,
ne fruſtra tardarent, dempta ab aſino onera, mihi &
equo impoſuerunt: aſellum verò miſerũ, captiuita-
tis & oneris ferendi ſociũ, abſciſsis enſe cruribus,
adhuc ſemianimẽ è loco præcipiti deiiciunt. mors
illi attulit laborum finẽ. Ego videns quorſum mea
euaſiſſent conſilia, ſtatui æquo animo ferre ſarcinã,
& promptè iter conficere, ſperans roſis aliquãdo re
pertis, me priſtinã formã recuperaturũ: præſertim
cũ ex latronũ percepiſſem verbis, parũ itineris ſu-
pereſſe ad locũ in quo depoſitis ſarcinis manerent.
méq; etiam curſu, ſi opus fuerit, ad proficiſcendum
paro. Ante veſperam venimus domũ. Anus vetula
intus ſedebat ad ignẽ. illi depoſitis ſarcinis vetulam
rogãt cur ſedeat, ac nõ potius prandium paret. Illa
omnia eſſe prõpta ait, panes plurimos, vinũ vetus,
ac ſylueſtres carnes. Collaudata vetula, veſtibúſq;
depoſitis, ad ignem ſe oleo vnxerũt. Vas erat aquæ
plenum calidæ, qua ſe lauerunt. Superuenere paulò
pòſt adoleſcentes, aurum, argentũ, veſtes, ac mulie-
brem virilémq; ornatũ portantes, cõmunem omni
bus prædã: quibus rebus intus delatis, eodẽ & ipſi
pacto ſe lauerunt. Erat illis ~~prandiũ fertile~~, ſermo
homicidarum varius. Anus mihi & equo hordeum
præbuit. Ille cibũ ~~anidè vorauit, timẽs (vt par erat)~~
~~ne eſſem in edendo~~ ſocius. Vbi mulier abeſt, ego
panem qui intus erat, comedi. Poſtridie relicto cũ
vetula adoleſcente quodam, ad opus ſuum abierũt.
Ego ſentiẽs cuſtodes mihi impoſitos diligẽtes, in-
gemiſcebam. Ac anum quidẽ contemnebam, cũ fa
cilè ex eius conſpectu aufugere poſſem. Sed adole-
ſcentẽ præcinctum enſe, in me ſæpius reſpicientẽ,
atq; adſeruantem oſtium, formidabam. Poſtridie
circiter noctẽ mediam reuerſi fures, neq; aurũ neq;
argentũ tulere, ~~ſed virginẽ formoſam ſanè, flentẽ,~~
~~capillis ſparſis, ac ſciſſa veſte~~. Hanc in ſtraminibus
poſitam bono animo eſſe iubent, mandãtes vetulæ,
vt continuò domi eſſet, virginémq; adſeruaret dili
genter, quæ neq; potum neq; cibum caperevoluit,
ſolũ gemens, ac lacerans capillos, adeò vt ego quo-
que illius commotus fletu, ſibi iuxtà ~~propinquus la~~
~~crymarem~~. Interim extra demum fures in portí-
cu cœnãt. Facto die explorator quidam aduenies
nuntiat quendam aduenã ea die multis cum opibus
tranſiturũ. Hi vt erant armati conſurgentes, me &
equũ ſtratos abeuntes ducunt. Ego infelix ignorãs
me ad pugnam & bellum duci, cum tardè irem, li-
gno percutiebar. Poſtquam ad locum peruentũ eſt
quà aduena ille profecturus erat, in vehicula & ſar-
cinas incidentes, ~~hominem cum familia occidunt~~:
pretioſioribus rebus mihi & equo inpoſitis, cum

reliqua in ſyluis abſcõdiſſent, reuerſi ſunt. Ego cũ baculo ſæpius ictus eſſem, vngula offendo in lapidem acutũ. ex offenſione fit ſummo cũ dolore vulnus: quo factum eſt vt reliquum viæ conficerẽ claudus. Tunc illi inuicem: Quid opus eſt autẽ hunc aſinum nutrire ſæpius cẽſpitantem? Ex aliquo demus eum præcipitem loco, inutilem beſtiam, tanquã futuram exercitus expiationem. Cum hæc aduerſum me machinarẽtur, ego intelligens omnia, quod itineris ſuperfuit, oblitus vulneris peregi. timor enim mortis, omnem abſtulit vulneris dolorẽ. Vt verò ad diuerſoriũ peruentum eſt, onera cũ depoſuiſſent à nobis, diſcumbentes cœnant. Deinde noctu cum recedere vellent, quò reliqua è ſyluis deportarent: Quid, vnus inquit, hunc miſerũ deducamus aſinũ, inutilẽ propter vngulę vulnus? hæc quę ſuperſunt, partim nobiſmetipſis, partim equo deferenda imponemus. His dictis abierunt, vnà equũ ducentes. Nox cum luceret lunæ beneficio, ego mecũ loquutus, Quid amplius, inquã, expectas miſer, eſca vulturibus & eorum pullis futurus? Nunquid nõ intelexiſti quæ iſti de te ſunt inuicem colloquuti? Vís ne ex alta crepidine deiici? Nox reſplendet, fures abiere, pete fuga ab iſtis homicidis ſalutẽ. Hęc mecum cogitans, cũ viderem me ſolutũ (laqueus enim ſuſpenſus pendebat) ad fugiendũ maximè ſum commotus. Itaq; domũ exiẽs cœpi curſu fugere. Quod asinus vbi cõſpexit, me per caudã retinebat: ego rem dignam præcipitio & alia quauis morte putans ſi à vetula retinerer, mulierem trahebã. illa magna voce implorat virginis opem. Quæ cũ prodiſſet, conſpecta re facinus eſt auſa nobile & memoratu dignum. Nam ſuper me aſcendens, fugæ comes facta eſt. Ego tum fugiendi cupidus, tum puellæ gratia, extento curſu abibã, anicula poſt nos relicta. Virgo orabat pro ſalute deos: ad me verò, Si me, inquit, ad paternam domũ perduxeris, primũ ab omni ope te liberũ faciam, tum hordei medimnus erit tibi ſingulis diebus cibus. At ego tũ interfectores meos fugiens, tum pollicitationibus puellæ motus, neglecto vulnere currebam. Vt verò ad triuium quoddã peruenimus, in hoſtes noſtros redeũtes incidimus, qui alonge propter lunã infelices captiuos cognouere. Currentes cum me cõprehendiſſent, in virginem verſi, O ſpecioſa virgo, quid miſella, inquiũt, per ignota pergis loca: nunquid dæmones non extimeſcis? redi igitur. nã te tuis reſtituemus. Quę quũ ridentes dixiſſent, me retrouerterunt. tum pedis & vulneris memoria quum renouata eſſet, claudicare cœpi. Illi, Nũc tandẽ captus claudus factus es, aiũt: cæterùm fugiens nõ ſentiebas vulnus, ſed ſanus videbare, equo & auibus velocior curſu. Hæc inter verba adeò me lignis percutiebant, vt iã vlceribus poſteriora infecta ſint. Domũ ingreſſi, anũ laqueo è petra ſuſpenſam inueniunt. Verita enim (vt æquũ erat) latrones propter virginis fugam, laqueo vitã finierat. quod illi admirantes, ſciſſo fune in imum præcipitẽ egere. Deinde ligata virgine ſunt ad cœnã profecti: qua multo potu traducta, quum de virgine colloquerentur, Quid, ait quiſpiam ex eis, de hac fugitiua agendum? quid cenſes, alter, niſi eodẽ illam loco, quò vetulam noſtrã præcipitẽ agamus? nam & pecuniam nobis auferre conata eſt, & nos artémque noſtram prodere. Scitis enim, ſi ad ſuos peruenifſet, in quanto periculo verſaretur vita noſtra. nam omnes à pluribus ex improuiſo circũdati fuiſſemus capti. Quare vlciſcamur hanc vitæ noſtræ inſidiatricẽ: ſed nõ ita, vt è ſaxo proiecta morte pereat repentina: mortis genus quo longo dolore afficiatur, reperiundũ eſt nobis. Cũ de illius morte diſceptarent, Adiiciã, ait, huic (quod & vos probabitis) aſini interitũ, quoniã ſemper tardum, nunc verò fictè claudicantẽ oportet perdere. etenim fugæ virginis factus eſt ſocius & miniſter. hũc interficiamus primũ, tum ſcindamus ventrem, atq; inteſtinis abiectis, intus virginem includamus, ita vt ſolum ſuperextet caput, ne eueſtigio ſuffocetur: reliquum corpus intra ventrẽ lateat: quo conſuto, ambos vulturibus eiiciamus nouo more præparatũ cibum. Aduertite quæſo ad hoc tormenti genus. primùm viua mortuo aſino inhærebit, deinde ſole vrẽte in eius ventre decoquetur: inſuper fame ad mortem torquebitur, neq; poterit ſe ipſam perimere: cætera quibus excruciabitur, tum ex putrefacti cadaueris fœtore, tum ex vermibus ſcaturientibus, prætermitto: vultures deniq; cadauer depaſti, & viuentẽ quoq; vna laniabunt. Ad hoc monſtro ſimile acclamãtes omnes, rem comprobauere: ego meipſum deplorabam tanquam iam moriturũ: neque tantum meo interitu dolebam, quantũ quòd receptaculum eſſem futurus infelicis puellæ, quæ nihil admiſerat mali. Iam diluculum aderat, quũ ſubitò manus aduentat militum ad hos ſceleſtos latrones capiendos: quos omnes vinctos ad eius oræ præſidem perducũt. Inter hos milites, qui puellã deſpõderat, latronum inueſtigator aderat. Hic virginem dorſo meo impoſitam, ad ſuos reduxit. Domeſtici nos etiam alonge conſpectos vt agnouere, me illis aduentum noſtrum voce ſignificante, profecti obuiam, domũ perducunt. Virgo multũ de me locuta, & captiuitatis & fugæ ſocio, & vnà ad mortem deſtinato, cura mei demandata cæteris, medimnũ hordei præberi iuſsit, etiam fœnum quãtum ſufficeret camelo. Ego conſpectis canibus, qui in aulã introeũtes, multa vt in diuitis hominis nuptiis vorabãt, Palæſtram ſum execratus, quæ me non in canẽ, ſed aſinum ſua arte tranſmutaſſet. Haud multos poſt nuptias dies, volens mihi virgo promiſſam gratiã referre, patrem, vt me liberũ dimitteret, hortata eſt. Ille ſub diuum cum equarũ armentis liberũ in voluptate, & equas ſubagitare cum vellem, permiſit. Quæ tum mihi optima redhibitio viſa eſſet, ſi mei arbitrii res fuiſſet. Aduocato itaque equarum paſtore, me ſibi permiſit lætum, tanquam nõ amplius ſarcinarum moleſtiam ſubiturum. Equabus paſtor immiſcuit, ducens ſimul ad paſcendum. Oportebat autem & hic mihi accidere, quod olim Candauli. Sed contrà atque opinabar, accidit. nã qui armẽto præerat, incluſum me reliquit vxori: illa ad piſtrinũ illigatum, & triticum & hordeum molere cogit. Mediocris hic erat labor, grato præſertim aſino, molere quantũ domino ſat eſſet. Sed mulier intẽta quæſtui, & in aliorum quoq;, qui plurimi in agris erant, opera ad farinæ mercedem miſerum fatigabat collum. Inſuper hordeum mihi debitum cibum cõfricans, ac molere cogens, placentas ex eo in ſuũvſum faciebat: dabatur mihi furfur pro hordeo. Si quando paſtor inter armenta ire ad pabulum equorũ ſineret,

Videtur alludere ad hiſtoriam Candaulis, quæ eſt lib. 1. Herodo.

neret, quia me velut adulterum suspicabantur, calcibus & morsibus infestabar, adeò vt nullo pacto ze lotypiam valerem fugere. Macilentus igitur paruo tempore factus sum ac deformis, neque domi à pistrini labore quietus, neque in agris pascens, quum non essem ab equorum persequutione tutus. Destinabar etiam quandoq; ad montes, lignorum farcinas laturus: quod malũ cæteris erat in omnibus deterius. nã primùm ascendendus mons erat saxosus, aspera ac dura mihi (vt qui absq; soleis essem) via. ducebar ab impuro puero asinario, qui me aliquando nouo more perderet. Is percutiebat currentem, neq; simplici solũ ligno, sed eo cui frequentes atq; acuti stimuli essent infixi. Is semper posteriora dorsi perurgebat, adeò vt nates vlceribus inquinatæ, semper ab illo eodem loco vapularent. Onus præterea imponebat & elephãto graue. Descẽsus montis licet esset præceps, tamen continuis premebat verberibus. Siquando farcina in alteram declinaret partem, nequaquam aut demebat ligna, aut imponebat leuius, vt æquaret latera, sed graues addebat lapides leuiori parti. Ita redibam miser tũ ligna tum saxa inutilia ferens. Flumen erat in itinere absque naui: ille calceis parcens, à posteriori parte post ligna supra me, quoad fluuiũ transiuissem, insidebat. Si verò (vt sæpe cõtigit) labore atq; onere nimio lapsus cecidissem, tũ mihi calamitas aderat non ferenda. non enim deses me subleuabat manibus, aut ramo erigebat, aut reddebat farcinã leuiorẽ: sed à capite atq; auribus incipiens, me ligno percutiebat continuè, quoad plagarum multitudo me cogeret ad surgendum. Aliud quoque malum intolerabile sum perpessus: spinarum quippe acutarum fascem, quem ferebam à posteriori parte suspensum, caudę alligauit, vt pendens crura mouentem (vt ambulanti necesse erat) acerrimè pungerẽt. Neq; verò huic malo obuiare potis erã, hærentibus semper spinis, ac propter inceſsum repercutientibus. nam si remissius incedẽs deuitarem spinarum ictus, ligno valde vapulabam. si baculum euitarẽ citius ambulans, grauius posteriora torquebãtur à spinis. Erat asinario illi omnino me perdendi animus. Itaq; cum illum aliquando calce percussissem, nunquam est id oblitus. Iussus stuppam de vna regione in aliam trãsferre, illã super dorsum meũ arctè alligauit, interitũq; ex eo mihi machinatus, cũ paululũ processissem, raptum ex igne torrem exustum, infra stuppã abscondit: qua subitò incensa, ego ignem sentiẽs me cõburentem, in conspectum fortè de via stagnũ me conieci, méque in aqua vnà cum stuppa cõuolui sępius, quoad ignis extingueretur. Ita absque discrimine reliquũ cõfeci viæ, cum non daretur illi facultas stuppam amplius incendendi, limo atque aqua plenam. At scelestus ille asinarius domum reuersus, omnẽ in me culpam coniecit, asserens me mea sponte in ignẽ prosiluisse. Alter deinceps impurus puer ingens aduersum me excogitat malum. nam cum me ad montem deduxisset, grandi lignorum imposito onere, rediens vicino agricolæ ligna vendidit, méque vacuum lignis domum reducens, apud dominũ veluti inutilẽ accusat, inquiens: Quid hunc asinum amplius nutrimus frustrà, difficilẽ, tardum, grauẽ? Inspice quæ sit eius cura: si mulierem aut virginem formosam conspicit, è vestigio calcibus prosiliens, cursit ad eam fertur, tanquam homines ad mulieres dilectas solent, & morsu tanquam osculo appetens, nititur concumbere: ex quo lites tibi & odia omnibus cõquerẽtibus pauentibúsq; insurgũt. Enimuero nunc ligna ferens, conspecta in agrum abeunte fœmina, ligna abiecta dispersit, mulierem tanquam coiturus insequitur, donec aliis aliunde accurrentibus, mulier ab huius formosi amatoris impetu liberata est. Hæc patronus credens, Posteaquã, inquit, neque piger ire vult, neque farcinam ferre, sed mulieres appetens, a mores hominum imitatur: occidi te eum, & intestinis vulturibus datis, carnes operariis seruate. Si quis quomodo sit mortuus, quæret, fingite à lupo interemptum. Ad hoc absurdus ille puer gauisus, me subitò parat iugulare. Sed fortè accidit vt vicinus quidã agricola me ab interitu vindicaret, quædam consulens aduersum me grauiora. Nequaquam hunc asinum occidas, inquit, pistrino aptum, atque oneri ferendo. Neq; etiam magnũ, si in amores mulierum labitur, castra ipsum. summota enim veneris cupiditate, mitis erit & pinguis, cui non sit difficile etiã grauissimũ onus ferre. Si quo modo castretur, ignoras, triduo aut quatriduo virũ adducam huius artis peritissimum. Approbatur à singulis, qui aderant, consiliũ. Hoc audiens fundebam lacrymas, tanquam vir essem in asino desiturus, neque enim viuere amplius cupiebam, si fierem eunuchus. Potius ergo aut inedia deficere decreui, aut ex monte aliquo me præcipitem dare, vt morte misera effugerem vitã miseriorem. At nocte intempesta superuenit in agros & villã nuntius, puellam à latronibus nuper raptam, & eius sponsum meridie iuxta litus deambulantes, ab inundantis maris aqua raptos atq; absorptos fuisse, hunc finem & rerum & vitæ sortitos. Serui nouis dominis vacua domo, decreuere omnes nequaquam decætero seruitutem pati: raptísque quæ in agris erãt, aufugiũt. Qui equis præerat, adsumptis quæ poterat, mihi & equis imponit. Aegrè ferebam non ferre me onus asino dignum: lætabar tamen me euasisse id periculum exectionis. Vniuersa nocte confecimus longũ iter. tertia die in vrbẽ Macedoniæ peruenimus Berœam, quippe magnam ac populosam, in qua habitare statuerat qui me ducebat, & simul iumenta vendere. Præco medio stans in foro nos proscribebat. emptores diligenter inspiciebant omnia, aperiẽtes os, atq; ex dentibus ætatẽ cuiusque coniectantes: & emerunt alii iumenta reliqua, me vltimũ relictum præco iussit reduci domum, inquiens: Hunc solum vides non reperisse emptorẽ. At sors multa reuoluens sæpius & commutans, dominum minimè gratum parauit. Cinædus erat senex, vnus ex iis, qui deam Syriam per villas & agros circunferentes, stipem deæ offerre impellũt. huic magno vendor pretio, drachmis triginta: quem ligatus sequor. Vbi domum Philebi (hoc emptori nostro nomẽ erat) peruenimus, magna ad ostium voce, ô Corasia, inquit, seruũ vobis emi pulchrum ac grandẽ, genere Cappadocem. Erant ea Corasia cinædorum turba Philebi coadiutorũ. qui omnes ad illius vocem applaudentes, existimabant verum seruum emptum esse: vt verò asinum videre, Philebum increpant, qui non seruum, sed sponsum sibi adduxerit suis nuptiis dignum, ex quo certè pullos eiusmodi quàm primum

parauerat. Ad hæc cum risissent omnes exercitio suo intenti, paratis domi sacris, mihi deam superimposuerunt. Ciuitatẽ ingressi, cũ patriam perambulare mus, in quandã villam peruenimus, in qua ego deã ferens constiti. Quidã qui rei sacræ præerat cũ veluti deo plenus nonnulla protulisset verba, reliqui mitra proiecta caput subtus guttur ligantes, ensibus laceratos feriunt, linguã insuper foris dentes extensam quisq; incidit, vt breui tempore omnia sangui ne manarent. Hic ego valde extimescebam, ne asini quoq; sanguine deæ opus esset. Eo pacto cũ sibi sanguinẽ eduxissent, drachmas & obolos à circunstantibus colligunt. Alii carycas præbent, & vinũ, caseíq; fiscellas, alii medimnos tritici atq; hordeũ in asini cibum. Ex his & habebãt victũ, & sacra deæ faciebant. Perambulantibus illis aliquando villam quandam, iuuenem grandiorem à se conspectũ expiscati, domum, in quã fortè diuerterãt, deducunt. Illi mulierbria (~~vt illis nefariis cinædis mos~~ erat) perpessi sunt: ~~ego doleus me in asinum esse versum,~~ cum ~~tantũ scelus nonposſem~~ ferre: O sceleſti, cum vellem exclamare, prò voce hominis magnum rudi tum dedi. Quidam ex ea villa amissum asinũ quærẽtes, repẽtè audito ruditu, nullo præmonito ingrediuntur domũ, quum æstimarent me suum asinum esse: repertis qui infanda patrabant cinædis, multo cum risu locum egressi, scelestam sacerdotũ nequitiam per totam villam diuulgant. Illi ob eorum scelera deprehẽsa, pudore territi proxima nocte abeũt. Cum in locum solitariũ peruenissent, increpabant me irati admodum, quòd eorum mysteria patefecissem. Tolerabile hoc erat damnum, verbis mala audire: quod sequitur, non ferendum. deã quippe deponentes, sublata sella, nudum arbori robustæ alligant, deinde fuste ex neruis facto, me ad necem verberant, iubentes in futurum esse taciturnũ. & simul post verbera me statuunt iugulare, qui villicorum iram in se incitarim, neq; per me licuerit facere cõsuetum quęstum: sed ope iacentis humi deæ id prohibentis, ne deesset qui eam ferret, eædem effugi: post multas tamẽ plagas reposita supra me dea, iter prosecuti sunt. Vesperi in hominis opulenti prædium peruenimus, qui liberius nos domi excipiẽs, sacra Deæ peregit. Hic ego ingens periculum adii. Amicus quidã nostri hospitis partẽ syluestris asini ei dono misit, quã canes qui intus occlusi erant, coqui negligentia comederunt. Hic præter modũ, ne domini iussu vapularet, cũ de morte cogitaret, consilio mulieris pepercit vitæ. Si mihi credes, inquit, & te saluabis, & resarcies hoc damnũ. Habent hi cinædi asinum, quem si deduxeris in desertum locũ, facilè illum potes occidere, sumptámq; ex eo partem parare in cibum domino: reliquũ corporis in præceps abiice. existimabũt cinædi aufugisse asinũ, neq; amplius deprehendi posse, hic verò asinus pinguis est, & persimilis syluestri. Approbato mulieris consilio, coquus intelligens hoc pacto iram patroni declinaturũ, mihi propinquat, vt consultum faciens patraret. At ego quid de me futurum esset præuidens, optimum factu duxi id periculum subterfugere. Igitur effracto quo ducebar loro, prosiliens foror intus cursu, vbi cinædi cum hospite cœnabant. Subitò eo aduẽtu & lumen & mensam subii, existimans hoc scitum inuentum saluti mihi futurum, dominúmq; è vestigio me otiosum aliquo tuto in loco detenturum: verùm hæc res in extremũ est mihi versa discrimen. nam furiosum me opinati, ensibus, iaculis, longis baculis velut occisuri me appetierunt: quo periculo perspecto, in interiora domus, vbi cinædi dormituri erant, curro. Illi ostium loci exterius occludunt. Diluculò nebulones illi, dea mihi superposita, recedentes, ad aliam ciuitatẽ copiis & opibus potentem perducũt: in qua nouũ interuenit prodigium. nam cũ dea priuatæ domus diuersorium abnueret, in templo se poni iussit eius loci, qui à ciuibus maximè coleretur. Illi libenti animo deam externã prope suũ deum in tẽplo collocant: nobis tradunt pauperculæ hospitium domus. Hic plures cinædi dies commorati, cum abire vellent, deamq; à ciuibus peterent, templũ ingressi deam asportant: verũ facinorosi homines phialã auream è templo ablatã furto, infra deam recondunt: qua re palàm facta, ciues nos insecuti, vt appropinquarũt, ex equis desilientes, cinædos capiunt, impios illos ac sacrilegos appellantes, cũ phialã ereptã repeterent: & scrutati singula, eam reperiunt in sinu Deæ absconsam. Quã ob rem ~~hos mulierbres~~ viros colligatos, in vrbẽq; traductos, in carcerẽ coniiciunt: deamq; alio in tẽplo ponentes, aurũ suo deo restituũt. Postera die & res eorũ & me insuper vendũt. Ego à pistore incola propinquioris villæ emptus sum, impositísq; decem tritici quos emerat medimnis, in villã difficili atque aspera via perductus. Erant domi iumenta cõserua, molæq; plurimæ ab illis agitatæ, omnia intus farinæ plena. me verò, veluti seruum nouũ solent, ac de via propter grande onus fessum, eo die quiescere sinunt. postridie me iugo molæ alligatum, linteo velatis oculis, molere iubent. planè noram, id sæpius expertus, quo pacto esset molendum: sed simulans me eius operis rudẽ, frustra quietẽ speraui. nam plures qui aderant, acceptis baculis de improuiso me id minimè expectantem (neque enim aspicere poteram) adeò percusserunt, vt è vestigio more turbinis circunducerẽ molam: expertúsq; ~~sanè didici seruum ad ea quæ fienda sunt, promptum esse debere, neq; expectare domini manũ~~. Eo labore ad modũ macer euasi, & corpore debilis: quapropter hortulano me vendidit, qui hortũ ceperat colendum. Is olera in forum mea opera ferebat sæpius, agro deinde effodiendo, plantandóq; ac rigando intentus, ego interim otiosus, sed vita propter frigus (erat enim hyems) satis molesta, cum patronus nedum mihi, sed nec sibi lectũ parare posset: me tum molle lutum, tum dura terra atq; acuta multũ offendebat. Cibus itẽ lactucæ amare ac prædurę erãt. Ambobus contigit aliquãdo nobis ad hortum adeuntibus, vt obuiaremus generoso viro, veste induto militari: qui primùm ~~verbis Italis~~ hortulanum allocutus, petiit ab eo, quò asinũ ducat. ille vocẽ militis (vt opinor) nõ intelligens, nihil respondit. Miles id veluti se contemptum ferens molestius, hortulanum fuste cum percussisset, ille militem amplexus, ad terram in via prostrauit: iacẽtem tum manibus, tum pedibus, tum saxo ferit. Miles cum se tutaretur, minaretúrq;, si exurgeret, se illum ense interfecturum: hortulanus quid de se futurũ esset præmonitus, extractum è vagina ensem, additis verberibus longè proiecit. Miles vitæ periculo

culo motus, se ob verbera mortuum simulat. quod veritus hortulanus, iacentémq; relinquens, ense supra me posito, in ciuitatem pergit: datóq; alteri ad colendum horto, ob timorem, penes amicum vnà me ducens, ibi latenter diuertit: deinde amici consilio se in arcã inclusit: me pedibus per gradum attractum recludunt in superiori ædium parte. Miles vbi de via surgens, vixq; ambulãs ob susceptas plagas, in vrbẽ rediisset, narrat cõmilitonibus qui obuiã fortè facti sunt, iniuriam hortulani. Hi cũ nossent quo essemus in loco, sumpto magistratu venientes domũ, lictorẽ intus deducũt, iubẽtes eos qui domi essent, educi. Cũ lateret hortulanus, exclamãt milites, illum & asinum intus esse: qui domi erant, nullos esse alios præter se, neque virum neq; asinum, affirmant. Cũ tumultus & clamor plurimus in paruo loco esset excitatus, ego quidnã esset, cupidus sciendi, caput è fenestra extuli: quo illi viso, statim exclamant in mẽdacio deprẽhensos. Scrutantes singula, hortulanum inuenerunt in arcula iacentẽ. extractum iudicibus tradunt, errati pœnam daturum. Me inferius demissum dant militibus. Ridebant in me versi omnes, qui meo indicio prodidissem dominum: ex quo id verbũ primũ prodiit in vulgus, Ex asino conspecto. Quid deinceps patrono acciderit, ignoro: miles me emit minis viginti, qui minister erat viri prædiuitis Thessalonicæ Macedoniæ ciuitatis. Eius ministerium erat epulas parare diuiti. Cum isto conseruus frater habitabat pistor, placentas melle conficiens: cõmunia suæ his erant artis vtensilia atq; instrumenta. Hi mihi diuersorium dederunt in eo loco vbi reliquiæ cœnæ domini ab ipsis importabantur perplures, ab altero carnes ac pisces, ab altero placẽtæ. inter has me inclusum relinquentes, abeunt lauatum. Ego omisso hordeo, humano cibo ventrem refersi. Cum rediissent, tum ex ciborum multitudine non animaduertunt cibos à me comestos, tũ quia parcè, ne quid perciperent, comedi. Vbi illos id non perspexisse sensi, eorum fretus ignorantia, melioribus frustis corpus repleui. Tandem vt damnum cognouere, alter alterũ illa surripuisse suspicatus, pudore inuicem reticebant. Diligentius igitur adseruantes, reliquas portiones deinceps & frusta adnumerãt. Ego vitã voluptuosam in deliciis agens, factus sum corpore pinguior, adeò vt pellis ex pilis nitidis admodum luceret. Illi me pinguiorem factum videntes, hordeum verò nequaquam minui, in suspicionem mei ducti, simulant se foras ire lauandi gratia. clauso ostio, quid agam, per rimulas aspiciunt. Ego ignorans dolum, ad prandiũ proficiscor. Illi primò ridere incipiunt in cibo asini desueto. Conseruis deinde ad id spectaculum vocatis, ridẽt simul omnes vehementius, adeò vt patronus peteret quidnã accidisset vt adeò efferrẽtur risu. Vt causam percepit, surgens à symposio, atque introspiciens, posteaquã me vidit syluestris apri frusta edentẽ, statim ridens se intus corripuit. Ego ægerrimè tuli me in furto & gula fuisse deprẽhensum. Ille suborto risu me iubet in conuiuium deduci, deinde mensam parari adeò multis cibis, vt nullus alter asinus eos potuisset edere. * Cochleæ crudæ erant, pisces partim garo & oleo, partim sinapi conditi. Fortunam ego arridentẽ mi &c. hi sentiens, cogitansq; his iocis salutem mihi afferri posse, mẽsæ adstans prandiũ sumpsi: qua ex re vniuersum cõuiuiũ se in risum effudit. Cũ dixisset quispiã, Bibet hic asinus & vinũ, si quis ministret: idq; patronus iussisset afferri, oblatũ potaui. hoc ille præter modũ admiratus, duplex eius, quo venditus erã, pretiũ annumerari emptori iussit, méq; dari adolescẽti cuidã liberto suo, tũ nutriendũ, tũ instruẽdũ, quæcunque illum oblectare possent. Facile fuit illi me docere, parentem sibi, facientémq; singula quæ monstraret. Primùm flecti me in genua supra lectũ velut hominẽ docuit, tum sibi alludere, ac stantem pedibus anterioribus erectis psallere, ad eius quoque vocem annuere atque abnuere. omnia deniq; quæ poteram, imitabar. Vulgatum iam per vrbem erat, asinum vinum bibere, ludere, saltare, & quod mirabilius videretur, vocibus hominis obtemperare. Cum vellem bibere, oculorũ nutu admonebam ministrũ. Mirabantur hęc omnes vt rem insuetam, inscii hominem in asino esse. Lætabar eorum stultitia, discẽs ambulare, ferre patronum, currere absq; vlla sessoris molestia. Eram sumptuosius ornatus, purpureis phaleris, frẽno auro atque argento distincto. Pendebant insuper tintinnabula, suauẽ sonum præbentia. Menecles patronus in Thessalonicam abiit, ob hanc causam, vt ferebat, quòd erat pollicitus patriæ, se gladiatorios ludos daturum: qui cum ad pugnandum parati adessent, nos mane profecti sumus. Ferebam dominũ via dura & vehiculis difficili. Vbi Thessalonicam venimus, omnes ad spectaculum & me videndum conuenerunt. Iam enim fama diffusa longius vulgauerat, me in modum hominis saltantẽ, varios ludos edere. Patronus post potum suis conciuibus (hi nobiles erant) in cœna me iocos illos incredibiles iubet edere. Libertus, qui mihi præerat, faciens ex me quæstum, tenebat inclusum, eos qui meos ludos volebant aspicere, aperta ianua datisq; nummis intromittens. illi, aliud alter in meum cibũ afferebant, & ea præsertim, quæ ventri asini minimè conuenirent. Me & domini & aliorum ciuium epulæ & magnum & pinguiorem reddiderant. & mulier quædam externa mei vidẽdi cupida accedit, vt me aspiciat prandentẽ. Vt aspexit, è vestigio in cupidinem mei exarsit, cum asini specie adducta, tum impulsa ludorum venustate. Hęc cum liberto vt vnam noctem mecum esse sinat, magno pretio pacisceur: qui parum curans mei iacturam, pretio accepto, cũ aduesperascaret, post cœnam domini iussu abiens, me ad locũ vbi dormiebam, perducit. Ibi mulierem inuenimus lectum ingressam. puluinaria mollia importata erant, vestes quoque, & stragulæ, & stratum decens humi positum. Mulieris serui alio in loco abeunt: intra domum dominum: illa lumẽ immisit permagnũ igni simile: exutáq; veste, nuda propter lumẽ stetit: deinde ex alabastro proferens vngnentum, se primùm tum inungit, narésq; vnguento replet: postmodum exoscultatur, ea loquens, quæ amor in hominem dilectum proferre cogit. Deinde me fune in stratum trahit. Ego ne quaquam tertio agens hortatore, quò ducor accedens, cũ vino veteri essem respersus, vnguẽti quoque odore incitatus pulchritudine insuper puellæ commotus, inclino me, dubius quónam pacto concumberem cum muliere. nam ex quo asinus fui, expers coitus fui: neque cum asinis in ea re consueue-

* κράμβαι, λοπάδες, ἰωμοὶ, ἰχθῦς, τὸ μὲν γάρ ῥῶ καὶ

ram, neque asinam cognoram. Itaque haud paruus mihi timor incesserat ne scinderem dilacerarémq; in coitu mulierem, ac postmodum tanquam homicida meritam subirem pœnã. sed hæc incassum à me cogitabãtur. nam mulier multis amatorijs me oculis prouocans, vbi me ad opus paratum sensit, vt homini superincumbens me complectitur, ac paulum eleuans, totum inguen accepit. Ego cum retrocederem, adhuc reformidans, illa meos amplexa clunes, ad sese trahit, cedentẽ paulò: Quorsum, inquiens, refugis? atque acrius complexui inhæret. Vt verò sensi supellectilem iam mihi deesse ad explendam fœminæ libidinem ac voluptatem, timore deposito, haudquaquam amplius insequenti cedens, eius obtemperaui libens cupiditati: existimansq; nõ esse me Paliphaes adultero deteriorem. Hoc pacto vniuersa nox veneri data est, in voluptatem coitus frequenter consumpta. Cũ dies aduenisset, abiens mulier custodem meum conuenit, pretióq; noctẽ aliã redimit. Ille ditior meo opere factus, quum rem domino significasset, cum fœmina reliquit inclusum: quæ priori exercitio intenta, voluptati operã summo cum desiderio impendit. Libertus interim vesperi, me inscio, ad interiorẽ in quo dormiebamus locum perducto patrono, me per rimulam ostendit cum adolescentula coeuntem. Eo aspectu oblectatus, rem prohibet efferri: cupiens me in theatrũ duci ludorum tempore, quò id meum spectaculum in aliqua ex his quæ ad bestias damnatæ essent fœmina, in conspectu omniũ videretur. Ac ad me introductã mulierẽ mihi hærere, & demulcere manibus iubent, vt cum ludorum instaret dies, in theatrum deduceremur, omnibus spectaculo futuri. Lectus erat magnus, ex Indica factus testudine, atq; ornatus auro. in hoc me collocant, & iuxta ponunt mulierem: deinde supra machinam lectum positum in medium theatri ferunt, magna cum acclamatione populi plausúq;, manus aduersus me extendentis. Nobis mensa erat pluribus præparata rebus quę in cœna deliciarum causa hominibus apponũtur. Adstabant nobis formosi pueri pincernæ, vinũ nobis aureo poculo ministrantes. Ibi custos adstãs meus, iubet me prandere. Verecundabar in theatro situs, & simul extimescebam ne quis vrsus aut leo ad me dilaniandum prosiliret. Hic ego inter alios flores recentium rosarum folia cõspicatus, statim è lecto prosilio. Arbitrabantur reliqui me veluti saltaturũ ad ludum præbendum surrexisse: at ego ad flores vsq; delatus, rosas selectas pascor: tũ singulis rẽ admirantibus, immensi speciem depono, omníque prioris asini sublata forma, in Lucium illum priscum eare eos nudus redii. Hoc insperato veluti mirando monstro stupefactus populus, magno coorto murmure, in diuersas sententias distrahebatur. alii vt magum, inq; varias formas mutari solitum, statim igni comburendum: alii paulò expectandum, méq; prius audiendum cẽsebant, ac postea sententiam ferendã. At ego ad præfectum vrbis, qui aderat in theatro, currẽs, dixi me à serua Thessalæ mulieris, quæ maga erat, vnguento perfusum, in asinũ fuisse conuersum. rogo me in custodia detineat, quoad certior fieret me loqui vera. Dic, inquit præses, tuorum parentum & cognatorũ, si quos habes, & ciuitatis, nomen. Patrem esse mihi Luciũ respondi, fratrem Caium, eodem quo ego vocatum cognomine: me historiarum aliarúmq;, rerum scriptorem, fratrem poetam atque augurẽ esse, patriam vrbẽ Achaiæ Patras. Quæ vbi præses audiuit, Hospitis, inquit, filius es, hominis mihi amicissimi, qui me domi solitus est excipere, & donis prosequi. Scio te nil mentiri, tali parente natũ. deq; sella descendens, me amplexus exosculatur, ac deducit domum. Interim meus aduenit frater, argentũ afferẽs, aliaq; multa. Cũ præses adstãtibus omnibus me missum fecisset, ad mare descẽdimus. Præparata iã naui, cõmeatúq; impositio, optimum factu sum ratus, priusquã abirẽ, fœminã conuenire quæ me asinum adeò dilexerat. multò enim magis virum me asino pulchriorem fore sibi charũ existimaui. Illa admodũ læta me vidit, rei miraculo delectate, ac cœnare cubaréq; secum hortata est. Existimabã illam quæ asinũ dilexisset, multò maiorẽ in homine voluptatẽ sumpturã. Quum cœnassemus, vnguẽto vngor: coronaq; ex amãtissimis rosis, vt quæ mihi formã hominis restituissent, imposita capiti, quũ tempus dormiendi iam nocte intẽpesta adesset, vestes exuo adstans nudus, veluti rẽ gratã fœminæ facturus, quũ pro asino virũ haberet. At illa vt me nudũ aspexit, & singula hominẽ esse, in me expuens, Abi hinc in malam rẽ, ait: abscede ocyus, alibi dormiturus. Cũ peterem quódnam ob erratũ meũ id diceret: Quoniam non te, ait, sed asinũ dilexi, quócum non tecũ cõcubui. Equidẽ arbitrabar te asini solã speciẽ deposuisse: insigne illud quod dilexerã, seruasse: tu verò omisisti id, quod solum in asino pulchrũ videbatur atq; vtile, in simili quendã conuersus. Statímq; vocatis domesticis mãdat, extra domũ foras me nudũ eiici. Ego ante domũ nudus, coronatus, vnctus, in nudo solo iacui. Diluculò mare versus respiciẽs, nudus fratri narraui nõ absq; risu infortuniũ meum. Vento deinde flante nauẽ ascendentes, paucis diebus in patriã venimus: vbi Diis meæ salutis authoribus sacra persolui, ac in tẽplo dona suspendi: nõ quòd ex canis podice (vt vulgò aiunt) sed ex longa asini peregrinatione, ac vix tandẽ in patriam redierim, salutem consecutus.

IVPITER

Confutatus, Vincentio Obsopœo interpr.

Argvmentvm.

Summa dialogi huius est. Quando fato ac necessitate quadam omnia in hoc mũdo geruntur, eíq; etiam Dii obnoxii sunt, superuacaneã esse omnẽ religionem, ac cultũ diuinum: ideóq; neque dys sacrificandũ esse, neque ab illis quicquam sperandũ: imò ipsos illos non meliores aut etiã feliciores hominibus esse, sed solum fati ac necessitudinis istius sempiternæ ministros, qui per se neque prodesse nobis, neque nocere possint. Nã si vlla illorum prouidentia, aut rerum humanarũ administratio foret, neq; malos ac scelerato s inultos manere, & pios bonósq; beneficijs ac munere illorũ prouehi debere. Nã quæ de supplicijs inferorũ ac pœnis nocentũ feruntur, ea si quæ sint, eiusmodi certè esse, vt immeritò & iniustè illis eueniant, qui ea patiuntur, cũ nemo sua voluntate, sed ex prædestinato fatóq; impellẽte peccet. Fingitur autẽ Cynicus, vti intrepidus atq; impudentior paulò quisti ã cũ Ioue disputare. Estq; hic dialogus ex illis vnus, ob quos Lucianus proprie blasphemus atq; ἄθεος vocatus est. Quid enim in rebus mortaliũ sanctũ aut inuiolatum vsquam erit, si religione ac metu

Deorum

Deorum è medio ſublato, hominibus perſuaſeris, ſiue benè ſiue malè agant, id neceſsitate quadam fatorum fieri, eóque ipſos à crimine ſolutos atque innoxios eſſe?

INTERLOCVTORES,

CYNISCVS, & IVPITER. CYNISCVS.

EGO verò te Iupiter talium rerum gratia nunquam moleſtius conturbabo, extructas diuitias, aut multum auri pōdus, aut imperii dignitatem à te poſtulās, quæ quidem vulgò non parum multis maximè in votis ſunt, tibi verò largitu haudquaquam facilia. Itaque permulta eiuſmodi illis ſolicitè expetentibus, ſurdis auribus video te negligere. Cæterùm vnum illud facillimum à te mihi velim contingere. IVPIT. Quid hoc verò rei eſt Cyniſce? neq; enim indigentia diutius diſcruciaberis, maximè ſi rerū mediocrium, vt ais, inopia conflictaris. CYN. Reſpōde mihi ad quęſtionem quādam non difficilem. IVP. Exiguū profectò votū, & præſtatu facile. Proinde quære quæcunque fert animus. CYN. Vide Iupiter: etenim veriſimile eſt & tibi videlicet Homeri atque Heſiodi lecta eſſe poemata. Dic ergo mihi, num vera credenda ſunt iſta quæ de Fato & Parcis illi conſarcinatis cecinerunt verſiculis: & an nullo modo ea vitari queant, quæcunque illæ cuique naſcētium fatali decreto adnexuerint. IVP. Et valde quidem vera ſunt iſta. Etenim in rebus humanis nihil eſt quod Parcarum diſpenſatione & conſilio non ordinetur: verū omnia quæcunque fiunt, dum ſub illarum colo circunferūtur, ſtatim ab initio vnumquodque illorum certum & infallibilem ſortitur euentum, nec fas eſt aliter fieri. CYNI. Proinde quoties Homerus alia in parte ſuæ poeſeos dixerit, Infera ne Parcis inuitis regna ſubintret, ac id genus alia, nugari videlicet tunc illum dicemus? IVPI. Et maximè. nihil enim extra Parcarum legem fieri credendum eſt, atque adeò præter linum. Cæterùm Poetæ quęcunque ex Muſis ſuggeſta cecinerint, illa vera habenda ſunt. Porrò quoties à Deabus deſeruntur, ac per ſe aliquid literis ac memoriæ proditum protulerint, tūc à vero tota via aberrant, neque non cum prioribus pugnantia atque contraria commemorant. Et ignoſcendum quidem facinus, ſi, cum homnines ſint, veritatem ignorent, præſertim illo digreſſo numine, quod præſens per illos canere ſolebat. CYNIS. Atqui hoc ſanè ita ſe habere dicemus. Ad hæc verò & illud mihi reſponde: Nónne tres ſunt Parcæ, nempe Clotho, Lacheſis, & Atropos? IVPIT. Rectè putas. CYNIS. Fatum ergo & fortuna, cum & ipſæ Deæ ſint, multum vulgò celebratę, cuiuſmodi ſunt, aut quænam vnicuique illarum eſt potentia? An verò æqualem cum Parcis ſortem obtinent, aut maiore quàm illæ in rebus humanis gubernandis potentia prædita ſunt? Paſsim enim omnes affirmātes audio, Fortuna & Fato nihil vſpiam eſſe potentius. IVPIT. Haud fas eſt omnia tibi comperta eſſe, ô Cyniſce. Cuius ergo gratia hæc de Parcis me interrogaſti? CYNIS. Si prius mihi Iupiter & illud expoſueris, num & in vos illæ imperium obtinent, & neceſſum ſit ex illarum lino vos pendere. IVPIT. Neceſſarium omnino, ô Cyniſce. Quid ergo riſiſti? CYNIS. Cōmodùm Homeri illi verſiculi in mentem mihi venerunt, quibus te in Deorum concilio concionantem introduxit, & indignanter comminantem te catena quadam aurea omnia ſurſum ſubducturum. Etenim dixeras, catenam cælitus te demiſſurum, ac tunc ſi velint omnes Dii ex illa pendentes, quanuis certatim ſummo ſtudio te conarentur detrahere, nullo tamen modo te loco eſſent moturi. Te verò, ſi lubitum foret, nullo negotio vniuerſos vnà cum terráque & vaſto gurgite ponti velle ſubducere. Tunc equidem inuitaro & admirando membrorum robore pollere mihi videbare: ac mirificè inhorreſcebam animo audiendo verſiculos. Nunc autem te ipſum video vnà cum catena & verbis tuis minaciſsimis, à tenui filo, vt ais, pendentem. Videtur itaque mihi multò iuſtius Clotho arroganter gloriari poſſe, quòd & te ipſum in ſublime tractum, & ex colo pendulum videat, quemadmodum piſcatores ex calamo ſubductos contuentur piſciculos. IVPIT. Haud compertum habeo quid iſtæ tuæ ſibi velint quæſtiunculæ. CYNIS. Illud nimirum Iupiter: & per Parcas ac Fatum te obſecro, ne acerbè atque grauiter accipere velis, ſi veritatem ore liberiore protulero. Si enim iſta vt tu dicis, ita ſe habent, & Parcæ omnium rerum poteſtatem & gubernationem obtinent, & nihil à quoquam eorum quod illis decretum eſt, immutari poteſt: cuius ergo gratia vobis nos homines ſacrificamus? quamobrem hecatombas vobis ad aras adducimus, votis expetētes bona nobis veſtra largitione contingere? Neq; enim video quem fructū ex tanta cura, & ſacrificandi ſtudio capimus, ſi neque malorum auerſiones ipſis precibus inuenire poſſumus, neque aliud bonum diuinitus datum conſequimur. IVPIT. Noui vnde tibi iſtæ ſuppetant argutiæ, & immodeſtæ interrogatiunculæ, nempe ab execrandis & maledictis iſtis Sophiſtis, qui nulla prouidentia res humanas adminiſtrari garriunt. Itaque illi eiuſmodi crebris quæſtionibus impietatis ductu perquirunt in hoc, vt à ſacrificando, & votis nuncupandis auertant homines, tanquam vulgare quiddam eſſet. Nobis tamen earum quæ apud vos aguntur rerum, nullam curam eſſe, neque quicquam omnino poſſe in his quæ in terris ſunt negotiis, impudenter mentiuntur. Verùm enimuero nequaquā talibus diſputationibus implicati gaudebunt. CYNIS. Non per colum Parcarum, ô Iupiter, ab illis perſuaſus hæc te interrogaui. Diſputatio verò noſtra neſcio quo modo eò progreſſa, in hoc ipſum incidit, ac ſuperuacanea hominum ſacrificia eſſe confirmat. Rurſus verò, ſi videtur, paucis te interrogabo, tu porrò ne graueris, precor, ad quæſita reſpondere: & vide vt maximè prouidenter reſpondeas. IVPIT. Roga, ſi tibi otium eſt talia nugandi. CYNIS. Aíſne omnia Parcarum nutu & decreto agi & fieri? IVPI. Aio ſané. CYNIS. Vobis verò relictam eſſe facultatem commutandi & reglomerandi? IVPIT. Nullo modo. CYNI. Vis ergo, vt quod ſequitur, inducam, ſiue clarum ac planum illud dixero, ſeu ſecus? IVPIT. Clarum vtique eſt. Nam qui Diis ſacra faciunt, nulla neceſsitate adducti ſacrificant, ſed alternæ retributioni ſeruiunt, perinde ac ſi bona à nobis mercarentur, aut alioqui honeſto dediti colunt quod viderint eſſe præſtantius. CYNI. Et hoc abunde ſatis eſſe ducis, potiſsimùm cùm

An idē Fortuna, Fatū, & Parcæ.

An & Iupiter Fato ſuccumbat

affirmes nullius vtilitatis respectu fieri sacrificia, verùm bonitate quadam hominum præstantiora colentium. At si quis ex Sophistis illis præstò esset, haud dubiè ex te quæreret, quo nomine Deos hominibus potiores esse pronũtiares, præsertim conseruos hominum existentes, eidémque Parcarum imperio, quæ rerum sunt dominę, subiectos. Neque enim, nisi me fallit opinio, illi respondebis, Deorum sortem hòc esse potiorem habendam, quòd immortales sint. Nam hoc ipso nomine infeliciores dicendi sunt. Homines enim etsi aliud nihil, certè mors in libertatem vendicat: cæterùm vobis in immensum huius rei incommoditas protenditur, perpetuæ seruituti mancipatis, quæ vario multiplicíque tractu sub lino subinde circunuoluitur. IVPIT. Atqui, ô Cynisce, hæc perpetuitas, & immensa temporum series, nostra est felicitas: ac vitam omnibus bonis affluentem agimus. CYNIS. Non omnes pari felicitate fruimini, ô Iupiter, verùm apud vos quoque præfinita est quædam dispar rerum fruitio, multis coniuncta perturbationibus. Tu quidem feliciter & beatè agis per omnia, cum Deorum sum mus imperator sies, possísq; & terram & mare subducere quasi funè demisso: cæterùm Vulcanus claudus est, vnus ex mechanicis camino & igne artem fabrilem exercens: Prometheus verò quondam etiam in crucem actus est. Quid autem patrem tuum commemorem, quem etiamnum vinculis constrictum tartareis sub vmbris agere constat? Quinetiam nefandis amoribus vos capi perhibẽt, ac vulneribus indignè violari: præterea aliquando seruili conditione hominibus esse deuinctos, quemadmodum fratrem suum Laomedonti dicto audientem fuisse, Apollinem verò apud Admetum egisse in seruitio inficiari non potes. Hæc quum ita sint, non videtur mihi solida esse & syncera vestra felicitas: sed sunt quidem vestrûm nonnulli felices & egregiè beati, sunt rursus qui non item. Mitto enim vt latrocinio non secus atque nos dispoliemini, neque non à sacrilegis compilemini, atque ex ditissimis ad extremam rerum angustiam in puncto temporis redigamini. Non pauci verò ex vobis etiam conflati sunt, aurei aut argentei existentes, quibus videlicet hoc fataliter decretum fuerat. IVPIT. Vide vt verba contumeliæ plena in nos euomas Cynisce: ac te fortasse illorum aliquando pœnitebit, intemperantis linguæ pœnas sufferentem. CYNIS. Tolle minas, ô Iupiter, certò enim persuasum habeo, nihil me mali passurũ, quod ante te mihi Parca sufferendũ nõ destinauerit: quoniã neq; illos ipsos sacrilegos supplicio per te affectos video, sed plurimi manus vestras indemnes effugiunt. Opinor verò in fatis non esse vt capti scelerum pœnas expendãt. IVP. Nónne dicebam aliquem esse illorũ qui disputationibus suis Deorum prouidentiam tollerent? CYNI. Nimium pertimescis illos Iupiter, nec scire possum cuius gratia. Proinde omnia quæcunque dixero, illorum doctrinam esse existimas. Ego verò ab alio quouis potius quàm à te veritatem peruestigarem. Cæterùm & hoc perlibenter ex te quærerem, quęnam ipsa vobis esset Prouidentia: nunquid vna ex Parcarum numero, an Dea quæpiam his longè potentior, tanquam illarum regina? IVPIT. Iam & antè tibi dictum est, nullo modo fas esse te harum rerum nihil non nosse. Tu verò sub initium cum dixisses te vnum quiddam quæsiturum, nullum finem facis apud me de rebus eiusmodi friuolis ac scitu parum necessariis nugandi. Et iam quidem disputationis tuæ summam, quò tendat, perspicio, nempe vt planum facias in rebus humanis nihil fieri nostra prouidentia. CYNI. Non meum hoc quidem est, sed tu paulò antè constanter affirmasti Parcas esse, quarum dispensatione gubernarentur & efficerentur omnia: nisi iam horum verborum te pœniteat, ac quæ dicta sunt, reuocanda putes, propulsóque fato de habenda cura deliberaris. IVPIT. Nequaquam, sed Parca nostra ope effecta reddit singula. CYNIS. Intelligo, ergo Parcarum famulos atque ministros vos esse perhibetis. Verùm & sic illæ sunt, quas cuncta prouidere certum est: vos autem non secus atque fabrilia quædam illarum instrumenta habendi estis. IVPIT. Qua ratione isthuc dicis? CYNIS. Ea nempe, quemadmodum & ascia fabro lignario, & terebrum cooperando nonnihil affert ad artem perficiendam adminiculi. Nemo tamẽ, qui quidem compos sit rationis, dixerit hæc ipsa esse artificem: neque nauis asciæ aut terebri opus dicenda est, sed eius qui nauem fabricauit. Non dispari ratione singula fabricans fatum putandum est: cæterùm vos sororum fatalium asciæ & terebra estis tantummodo. Et, quemadmodum non iniquum videtur, homines multò iustius Fato sacra facere debebant, ac ab illo bonorum largitionem postulare: cum illi interim ad vos cursitent, prece ac muneribus deuenerantes. At neque si Fatum sacrificiis & votis colerẽt, rectè mihi facere viderentur. Neque enim opinor vllo modo fieri posse, vt Parcis quoque hoc immutare liceat, neque non aliquid eorum subuertere, quæ initiò illarum decreto immobili de singulis irreuocabiliter statuta sunt. Proinde nequaquam æquo animo sufferret Atropos, si quis in contrarium stamen colo torserit, laborem Clothus dissoluens. IVPIT. Tu iam Cynisce neque Parcas quidem ipsas ab hominibus colendas esse contendis, sed videre mihi omnia non illibenter velle confundere. Nos verò, vt maximè aliam ob causam nullam, certè ob diuinationem & oracula, neque non eorum prędictionem, quæ singula de quouis rato consilio decreta sunt, iure optimo colimur. CYNIS. In summa, nihil vtilitatis affert, ô Iupiter, eorum præscientia, quibus ea obseruatione deuitare nullo modo concessum est: nisi in hoc dicas, vt is qui certus sit hasta ferrea se moriturum, mortem queat effugere, ipsa videlicet in cistam concluſa. Atqui fieri non potest: si quidẽ educet illum Parca ad venandum, & hastæ obiiciet. Ac Adrastus emissa in suem cuspide, ab illa quidẽ aberrabit: porrò Crœsi filium perempturus est, quasi violento quopiam Parcarum decreto feratur in iuuenem. Sed neque illud quod Laio datum est, risu caret, nempe illud, Caue sis diis nolentibus prolem seras. ait enim, Nam sobole susceptа, occidet te filius. Etenim superuacaneam atque adeò infrugiferã opinor esse admonitionem earum rerum quæ non possunt non fieri. Quippe post acceptum oraculum, & prolem suscepit, ac deinceps à filio peremptus est. Quare non video quamobrem & mercedem exigatis propter vaticinium. Vt interim silentio præteream, quòd obliqua & ambigua, & quæ in vtranque

Confutat oracula & prædictiones, ab effectu & incertitudine.

Historia est apud Herod. li. 1

partem

partem referri poſſunt, non paucis reſpondere ſoleatis, non admodum clarè explicantes, num ille tra iecto Hale ſuum ipſius imperium euerſurus eſſet, an Cyri. Vtrunque enim poteſt oraculum. IVPIT.

Eodē lib. Erat, ô Cyniſce, Apollini quædam aduerſus Crœſum cauſa ſimultatis & iracundiæ, propterea quòd illum pertentauerat, carnes ouillas ac teſtudinem vnà elixando. CYNI. At enimuero conueniens atque adeò æquum & bonum fuerat, vt cum deus eſſet, ab omni iracundia foret alieniſsimus. Verùm, vt mea fert opinio, fortaſſe ita in fatis fuit, vt Lydus ille oraculo deciperetur, ac iam olim ne perſpicua futura inaudiret, illius ſtamini Parca aduenerat. Vnde liquet vaticinium quoque veſtrum, illius maximam eſſe partem. IVPIT. Nobis verò nihil facis reliquū, ſed (vt video) nequicquam Dei ſumus, qui neq; prouidentia aliqua res humanas diſpenſare ſoleamus, neque ſacrificiis digni eſſe videamur, ſed re vera aſciarū terebrorúmque inſtar ſumus. Ac ſanè videris me iure optimo ad hunc modū ſuperbè contemnere, quòd cum fulmine armatus ſim, ſuſtineam te impunè talia aduerſus nos contumelioſè differentem. CYNIS. Feri ô Iupiter, ſi mihi fatale eſt fulmine percuſſum interire: neque te ob ictum quicquam in ius vocabo, ſed potius ipſam Clotho, per te vulnus mihi incutientem. Neque fulmen quidem ipſum accuſabo, quaſi tam infelicis ruinæ cauſa mihi extitiſſet. Veruntamen hoc quoque vos interrogabo, nempe te & Fatum, cæterum tu mihi illius loco reſpondeas velim, etenim minis tuis hoc in memoriam mihi reuocaſti. Quî fit tandem vt omiſsis tot ſacrilegis, præterea tot criminoſis, & violentis, & periuris hominibus diſſimulanter poſthabitis, vnam aliquam ilicem, aut lapidem, aut nauis velum nihil mali vnquam per iniuſtitiam meritæ, fulmine feriatis? Non rarò quoque hominem frugi, & viatorem ſpectatæ ſanctimoniæ? Quid verò compreſsis labiis obticuiſti Iupiter? An fortaſſe ne hoc quidem me noſſe fas eſt? IVPIT. Sanè nefas eſt te iſta inquirere. Tu verò extremè curioſus es, adeò vt me fugiat, quinam tibi voluptati ſit iſtis me obtundere. CYNIS. Proinde neque hoc à vobis perquirendum mihi video, nempe à te & Fato & Prouidentia, quamobrem Phocion vir ſanctus & iuſtus, in tanta omnium rerum inopia atque anguſtia diem ſuum obierit, tum etiam ante ipſum Ariſtides: Callias autem & Alcibiades nepotes intemperantiſsimi, omnium affluentia exuberabant, neque non Medias multis ſceleribus coopertus, ac Charops Aeginetes homo maſcula venere extremè infamis, à quo matrem ſuam fame necatam pro certo conſtat. Contrà Socrates vndecimuiris tradi tus eſt, Meletus verò non item. Ad hæc cur Sardanapalus mollis atq; effœminatus, deliciiſque totus fractus, regnauerit, Perſarum verò tot ac tanti viri virtute longè optimi atque clariſsimi eius iuſſu in crucem ſubacti ſunt propterea quòd factis illius parum delectabantur: vt taceam quæ in præſens fiunt. longum enim eſſet ſingulis percenſendis immorari, quemadmodum mali & facinoroſi per omnem vitam facilè agant, & feliciter omnibus rebus affluentes, cæterùm boni ducantur & ferantur paupertate, morbis, & cæteris infinitis malis impliciti, ærumnoſè conflictantes. IVPIT. An ignoras Cyniſce, quanta ſupplicia & cruciatus poſt hanc vitam prauos & ſceleratos homines manere ſoleant, aut in quanta felicitate victuri ſint boni? CYNIS. Orcum mihi narras, & Tityos, & Tantalos. Ego verò ſi quid talium rerum eſt, haud obſcurè cognoſcam vbi fato functus fuero. Quantum autem ad præſens attinet, velim vt quantumcunque hoc temporis in viuis mihi exigendum eſt, ego interea omni felicitate perfunctus, tandē mortuus à ſedecim vulturibus iecur meum depaſceretur: verùm non vt hic in vita ſiti preſſus, quemadmodum fertur Tantalus, in beatorum inſulis cum heroibus biberem, in Elyſio prato conſtitutus. IVPIT. Quid ais? An non credis eſſe quædam parata ſupplicia, & pœnas malis deſtinatas, & honores ac forum iudiciale vbi ſingulorum vita habita ratione cognoſcendi expenditur? CYNIS. Audio Minoa quendam Cretenſem infrà talibus rebus cognoſcendis atque diiudicandis dare operam: ac mihi ſuper illo quoque reſponde, éſtne tuus, vt fertur, filius? IVPIT. Quamobrem verò iſta de illo quæris Cyniſce? CYN. Quos maximè afficit ſupplicio? IVPI. Prauos videlicet, cuius generis ſunt parricidæ & ſacrilegi. CYNIS. Quos autem ad heroum contubernium amandare ſolet? IVPIT. Nempe bonos, & ſanctitate vitæ præcellentes, quíque ſemet virtute excoluerunt. CYNIS. Cuius verò gratia hoc facit ô Iupiter? IVPIT. Propterea quòd illi ſupplicio, ii verò honore remunerandi ſunt. CYNIS. Cæterùm ſi quis nolens & inuito animo mali aliquid deſignauerit, num & hunc ſupplicio afficiendum condemnat? IVPI. Nequaquam. CYNIS. Próinde neque ſi quis inuitus boni aliquid fecerit, eum honore dignabitur? IVPIT. Nequaquam. CYNIS. Itaque haud conuenit illi ô Iupiter, vllum neque honore ornare, neq; ſupplicio afficere. IVPIT. Quî verò nullum? CYNIS. Quoniam nihil nos homines animo voluntario facimus, ſed neceſsitate quadam inefugibili ad hoc compulſi: ſi tamen vera ſunt illa quæ antè confeſſus es, nempe Parcam eſſe omnium rerum cauſam. Iam ſi quis alterū peremerit, Parca in culpa eſt, quæ admiſit parricidium. Si quis ſacrilegio deorum fana compilauerit, facinus à Parca ſibi iniunctum admiſit. Quocirca ſi Minos rectè vti velit iudicio, multò æquius Fatum pro Siſypho puniet, & Parcam pro Tantalo. Quid enim illi iniuſtè egerunt, quandò iuſsis dicto audientes fuerint? IVPI. Amplius quidem vel reſpondere tibi indignum facinus exiſtimo, talia præſertim interroganti. Audax enim es, & Sophiſta: ac iam quidem te relicto abeo. CYNIS. Debebam equidem adhuc & hoc ex te quæſiſſe, vbínam locorum Parcę degerent, aut quomodo res tantas tam exacta cura & cogitatione queant aſſequi, præſertim illis tantùm tribus exiſtentibus. Etenim laborioſam & minimè felicem atque iucundam vitam mihi videntur agere, tantis implicitæ negotiis. Et quemadmodū veriſimile eſt, ipſæ quoque Fato parum propitio & fauente in lucem ſunt editæ. Itaque ego, ſi mihi daretur optio, nequaquam cum illarum vita meam commutauerim, verùm eligerem potius vt adhuc egentius agerem, quàm vt colo Parcarum aſſiderem, tantis negotiis & difficultatibus referto, obſeruans ſingula. Cæterùm ſi tibi graue eſt, ô Iupiter, ad hæc reſpondere, etiam

re, etiam his contenti erimus ad quæ reſpondiſti. Satis enim eſt quòd de fato & prouidentia ſermonem nos non celaueris. Reliqua fortaſſe in fatis nõ eſt vt audiam.

IVPITER TRAGOEDVS,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Eiuſdem propè argumẽti & hic dialogus eſt, niſi quòd hic Epicureum etiam quendã introducit, qui Deos omnino negat vllos eſſe, nedum prouidentia ſua Mundum gubernare: fortuitúque ac temere omnia geri contendit. Deinde & ipſa tractatio in plures perſonas ſpargitur, ac tota dramatica eſt. Principio enim Iupiter fingitur audita diſputatione Timoclis Stoici & Damidis eius quem modo dixi, Epicurei, grauiter incenſus, ac metu pariter atq; dolore commotus eſſe. Cuius rei cauſam dum cæteri ab eo inquirunt, eandémque diſputationẽ ab ijſdem illis iterum inſtaurari audiunt, tandem conſilijs mutuò inter ſe collatis, generale deorum omnium concilium ſuper eadẽ re congregandũ decernitur. Conuocatis itaque per præconẽ Mercurium vniuerſis, & ijſdem pro ſua cuique dignitate aſſignatis ſedibus, cum diu inter ſe de conſeſſu altercati fuiſſent, poſtremò imperato ſilentio, Iupiter cũ magna perturbatione totũ negotium ac ſummã diſputationis illius exponit, admonẽs, & ob oculos imminẽte poſito periculo exhortans, vt in cõmune omnes conſulere, & malo huic remediũ aliquod quærere velint. Primus igitur accepta dicendi poteſtate Momus, graui obiurgatione deorum ſecuritatem ac negligentiam reprehendit, vt qui & malos eue hi ſinant, & contrà bonos ac iuſtos opprimi, neque reſponſa certa & expedita hominibus dent, neq; etiam poetarũ ſcripta aboleri faciant, per quæ, ſtupra, adulteria, bella ac ſeditiones ipſorũ euulgetur: quare quicquid huius accidat, ipſorum culpa atq; inertia accidere. Atque hinc oratione ad ipſum Iouem conuerſa, etiã exemplis hæc cõfirmat. Poſt quem cũ alij alia cenſerent, omnium ferè ſententias idem confutat: vel quòd per ſe abſurda & inutiles eſſent, vel quòd abſurda & incõmoda ex ijs ſecutura. Præcipuè verò Apollinis conſiliũ reprehẽdit: cuius etiam oraculũ ſuper cuẽtu & victoria diſputationis huius prolatum, ob vanitatem irridet. Ob quæ Hercules, cum ipſe poſtremus ſententiam dixiſſet, audirétque ſatis prohiberi ſeſe quo minus ſacra ac templa ſua vi contra impios tueri poſſet, eò tandem redit, vt dicat ſe malle apud inferos eſſe, atque ibi ab vmbris metui, quàm inter Deos cõtemni, ac pro nihilo haberi. Quæ dum ita geruntur, interea noua occaſione fingitur Hermes ille Agoræus, qui Athenis ad porticum Pœcilen conſecratus ſtabat, propere aduenire, ac nuntiare diſputationem Damidis & Timoclis iterum iam incœptam eſſe, & ad eam magnam hominum multitudinem confluere. Relicto igitur concilio, ad auſcultandum omnes conuertuntur. Porrò tota Timoclis diſputatio in hoc verſatur, Deos eſſe, ac prouidentia illorũ omnia gubernari: idque argumentis hiſce confirmat. Primò ab ordine ac curſu rerum naturalium, quæ omnes ſuis ac certis vicibus redeant ac varientur. Deinde authoritatibus & teſtimonijs poetarum, Homeri & Euripidis. Poſt hæc communi conſenſu gentiũ, quæ deos veneretur ſacrificijs & aris conſtitutis. Inde & ab effectis, quia oracula dent, & fulmina Iupiter iaciat. Poſtea autẽ & à minori, collatione ac ſimilitudine à nauium gubernatoribus ſumpta, quòd vt illi nauigia ſua, ſic deorum prouidẽtia Mundum adminiſtret. Vltimò etiam à ſigno & conſequenti, quia aræ deorum ſint, quæ nullo modo futuræ fuerant, niſi & dij eſſent. Ad quæ ſingulatim reſpondens Damis, primũ argumentũ de naturali rerũ ordine, à diuiſione diluit, etſi talia quædam fiant, non tamen eũ ordinem à dijs ideo certum conſtitutum eſſe, confutatione, vt appareret, non ſatis efficaci. Authoritates autem poetarum, ab ipſorum officio, & contrarijs teſtimonijs eleuat. Conſenſum præterea gentium, ab eo, quòd quanquam Deos colant, non tamen eoſdem omnes, & quidam etiam fœda ac turpia pro Dijs habeant, impugnat. Deinde oracula & fulmina eiuſmodi eſſe ait, vt hæc ex naturali cauſa fiant, Ioue iam olim in Creta ſepulto, illa autem ambigua & obſcura nihil certi prædicant. Similitudinem vero naucleri diſſoluit ex diſſimilitudine rerum cõparatarum, oſtendens diuerſa omnia in hoc Mundo atque in nauibus eſſe. Vltimum à ſigno locum, vt frigidum ac friuolum, eludere tantum ſatis habet.

INTERLOCVTORES,

MERCVRIVS, MINERVA, IVPITER, Iuno, Neptunus, Venus, Coloſſus, Momus, Apollo, Hercules, Hermagoras, Timocles, Damis.

MERCVRIVS.

O Iupiter, quid animo cogitabundo tecum cõminiſcens loqueris, pallidus obãbulans, ac Philoſophi colorem vultu præ te ferens? Quin mecum iſta communicas, & me propter rerum difficultatem qua premeris, in conſilium adhibes? Haud enim famuli tui nugas habebis contemptui. MINER.

Sanè magne parens, hominum rex atque deorũ,
Te precor en glaucis oculis Tritonia Pallas,
Fare agè, ne celes, quò ſint hæc cognita nobis:
Quod te conſilium dubio ſub pectore verſat?
Cur gemis? & tacito pallor ſubſurgit in ore?

IVP. Nunquam grauis res vlla ſic dici poteſt, Non paſſio, non vllus vſpiam dolor, Sed nec calamitas vlla ſic tragica & mala eſt, Quæ ſit dolori conferenda cælitum. MINER. O Phœbe, qualibus incipit proœmiis! IVPIT. O peſſimum genus mortalium, Túque ô Prometheu, me quibus afflixti malis? MINER. Quid eſt? nec enim celabis hæc domeſticos. IVPIT. O murmur ingens fulminis magnicrepi, Quid vtilitatis addis aut affers mihi? MINER. Compeſce iracundiam, ſi tragica magniloquentia, quemadmodum illi, tibi pares eſſe nequeamus. Neque enim totum Euripidem deuorauimus, vt tibi dictis poeticis è fabula petitis ſubſeruiamus. IVNO. An nobis obſcuram eſſe opinaris triſtitiæ tuæ cauſam, cuiuſmodi ſit? IVPIT. Noſti nequaquam, etſi grauius quiddam boes. IVNO. Noui ecaſtor dolorum tuorum ſummam, quibus diſcruciaris: neque tamen vociferor aut coccizo, quippe quæ iam ſæpenumero præter morem eiuſmodi per te ſim paſſa contumeliam. Valde igitur credibile eſt iterum aut Danaes cuiuſpiam, aut Semeles, aut Europæ inuentæ amore te angi: deinde verò aſſumpta imagine aut auri aut ſatyri, aut

aurum

aurum te factum velle per impluuium in ſinum amatæ puellæ influere. Hoc enim haud dubitanter ſignificant crebri iſti tui gemitus,& ſuſpiria, neque non lacrymæ. Præterea pallor quoque nõ alterius rei quàm amoris argumentum eſt certiſsimũ. IVP. O beata quę res noſtras in amore & talibus ludicris ſitas eſſe opinaris. IV. Et quid aliud te niſi hoc ſoli citat, Iouem exiſtentem? IVPIT. In extremum diſcrimen res noſtræ perductæ ô Iuno,& planè,vt eſt in prouerbio, in acie nouaculæ conſtitutæ ſunt, vt aut colamur amplius,oblatis in terra ſacris fruẽtes, aut neglectui demur,ab omnibus habiti cõtemptui, ac nullius quidẽ momenti eſſe videamur. IV. Nunquid terra Gigantes produxit iterum? aut nunquid Titanes diſruptis vinculis, deiectáque cuſtodia rurſum aduerſus nos arma & vim parant? IVPI. Confide,nam res inferæ cæleſtibus extra omne ſunt periculum. IV. Quid ergo aliud rei grauis & acerbæ accidit? Neque enim video,quando talia nihil te conturbant,quamobrem nobis Polus aut Ariſtodemus pro Ioue apparueris. IVP. Timocles ille Stoicus ô Iuno,& Damis Epicureus heri neſcio quo initio in eam delati diſputationem de prouidentia diſſeruerunt in magna probatorum hominum frequentia,& celebritate populari, id quod omnium maximè me conturbauit animo. Ac Damis quidem neque Deos eſſe,neque omnino eorũ quæ fierent,curam vllã habere,aut ea ordine gubernare,impudenter affirmare non verebatur: cæterum optimus ille Timocles noſtras partes omni ſtudio tueri conabatur. Deinde multa turba hominũ certatim accurrentium confluente,nullum finem ſortita eſt diſputatio. Etenim hoc fœdere inito ab vtriſq; diſceſſum eſt, vt in diẽ poſterum deintegro reliqua nondum diſcuſſa accuratius examinarent atque perpenderent. Et nunc omnes ſuſpenſo ad audiendum inhiant animo,vter victoriam adepturus ſit,ac veriora prolaturus. Videtis periculum, quàm omnibus modis in anguſtum res noſtræ coactæ ſunt. In vno viro periclitamur, & ex duobus alterum euenire neceſſe eſt: vt aut omnia noſtra habeantur contemptui,& ſolùm inania quędam videantur vocabula: aut vt ea pietate colantur, qua prius culta ſunt,ſi Timocles diſputãdo ſuperior euaſerit. IV. Periculoſiſsima profectò ſunt illa,nec temere Iupiter more tragico propter illa efferebare. IVP. Tu verò Danaes aut Antiopes alicuius potiũdæ cogitatione me implicitum eſſe opinabare,cum ita exanimatum me eſſe conſpiceres. Quid igitur ô Mercuri & Iuno & Minerua nobis faciendum eſt? quin & vos conſilii promptè inuenti partem expromitis? MER. Ego quidem coacto propèrè concilio hanc rem communi omniũ deliberationi offerendã eſſe exiſtimo. IVN. Et ego huius accedo ſententiæ. MIN. Atqui mihi diuerſum videtur ô pater,ne videlicet excitato tumultu cælum terrore compleas,néve palàm fiat hanc ob rem te tumultuari aut conſternari animo. Cæterum priuato tecum conſilio effectum reddas,vt Timocles diſceptando potiatur victoria, Damis verò omniũ riſui expoſitus atque ſubſannatus ex diſputatione abeat. MER. Atqui iſta nõ manebunt obſcura & tacita Iupiter, cũ philoſophis in propatulo futura ſit diſceptatio. Ac tu quidem tyrannum agere videberis, ſi de tãtis rebus ad omnes communiter pertinentibus,cum reliquis nihil communicaueris. IVP. Quin ergo iam vt in concionẽ veniãt proclamas,vt mox præſtò ſint omnes? MER. Rectè mones. Heus vos ſuperi ocyus in concilium omnes conuenite: ne cunctemini: confluite omnes: venite maximis de negotiis collaturi conſilia. IVP. Adeóne nudis ô Mercuri verbis & ſimplicibus, ad hæc ſolutis præconem agis, præſertim maximis de rebus Deos cõuocans? MER. Et quínam alia ratione expetis Iupiter? IVP. Rogas? Æquum eſſe opinor,vt præconium tuum nonnullis verſiculis ac magniloquentia poetica exornes,vt hac impulſi ſtudioſius & frequentius confluant. MER. Sanè: veruntamẽ hoc poetarũ & rhapſodorum eſt officiũ. Porrò ego minimè ſum poeticus,adeò vt pręconiũ quoq; corrupturus ſim,ſi verſiculis cõſarcinatis & malè cohęrẽtibus proclamarẽ. Ac riſui ero omnibus ob verſiculorum ſtructuram parum concinnam. Itaque & Apollinẽ in dãdis oraculis rideri à nõnullis video, dum multa ſecuro animo inuoluit,& data opera obſcurat,ne omnino audientes otio indulgeant,ſed expendãt verſiculos. IVP. Proinde Mercuri Homeri cos verſiculos pleroſque admiſce pręconio,quemadmodum ille nos conuocare conſueuit. Credibile autẽ eſt illorum te cõmeminiſſe. MER. Profectò nõ admodũ promptè & callidè,tamẽ periculum faciã.

Ergo Deũm nemo nec mas nec fœmina deſit,
Inſuper Oceani ſint omnia flumina præſtò,
Omnes ſumma Iouis Nymphæ quoque tecta frequentent.
Cuncti in concilium greſſu properate citato,
Vos quibus oblatis cedunt ſua munera ſacris,
Præterea quotquot mediæ ſeu fortè ſecundæ
Claſsis erunt,ſeu quos tenet vltima,ſeu qui
Obſcura penitus diuorum ſorte fruuntur
Degentes pingues cupidi nidoris ad aras.

IVP. Euge ô Mercuri, optimum egiſti præconem, ac iam plenis viis conueniunt. Quapropter aſſumẽs illos in ſedes colloca, pro ſua quenque dignitate. Priores quidem ſedes occupent aurei, poſt hos locentur argentei,deinceps verò ſubſequantur quotquot ſunt elephantini,his poſtremò ſuccedant ęnei atque lapidei. Verùm in his etiam ipſis Phidiæ, aut Alcamenis,aut Myronis,aut Euphranoris,aut taliũ conſimilium artificum gratia prælionorentur. Cæterũ vulgares illi nulla arte nobiles,longè alicubi concluſi in angulum locentur cũ ſilentio,cõplentes tantùm concionem. MER. Fient iſta vt imperas, ac ſua quiſque vt par eſt ſede dignabitur. Atqui hoc neutiquam promptum aut noſſe procliue eſt,ſi quis illorum aureus fuerit, ac multitudine talentorum præponderet,opere verò non ita inſignis ſit,ſed priuato penè ac vulgari,& minimè artificioſo,ſi Myronis ęneis ac Polycleti, & Phidiæ & Alcamenis lapideis conferatur,quónam locandus ſit,ſi artem præferendam eſſe putas. IVP. Oportebat quidẽ ad hunc modum fieri,ſed tamen aurum auteferendum eſt. MER. Intelligo, nempe iubes vt per opulentiores delectu habito,non ex optimatibus electim locentur, atque etiam *à pretio. Proinde venite priora ſedilia occupaturi vos aurei. Attamen vt vides Iupiter,ſoli barbari præſidebunt. Etenim cuiuſmodinã Græci ſint, animaduertis,pleni quidem venuſtate ac gratia,neque non vultu honeſto & liberali,& quantum ad artificii præſtantiam attinet, probè culti & perpoliti,

*ἀπὸ τιμημάτων, hoc eſt ſecundum cẽſus.

non

non tamen niſi lapidei aut ænei vniuerſi: aut qui ex illis maximis ſunt ac ſumptuoſiſsimis impenſis fabricati, elephantini ſunt, modicum ab aſperſo auro ſplendorem retinentes, quippe quo tantùm colorati ſunt, paulóq; facti nitidiores: cæterùm intus ſublignei quidem illi, totáque muſcarum examina internè conuerſantia cooperientes. Porrò autem ipſa Bendis, & Anubis ille, & propter hunc Artis, præterea Mithres, in vniuerſum ex ſolido auro conflati ſunt, & graues, & multi re vera pretii. NEP. Et quî hoc tibi iuſtum videtur Mercuri, vt Aegyptium illum canino rictu deformem, mihi anteferre non vereris præſertim Neptuno exiſtenti? MERC. Rectè dicis: at te quidem ô Neptune Lyſippus tantum fecit æneum & pauperem, quippe Corinthiis tunc aurum non habentibus: hic autem omnibus metallis longè eſt opulentior. Vides itaque patienter & placatè hoc tibi ſufferendum eſſe, ſi huic poſtponaris: neque indignandum eſt, ſi is cui tantus naſus eſt aureus, tibi prælatus fuerit. VENVS. Proinde Mercuri, me quoque aſſumptam transfer ad Deos aureos qui præſident, ſum enim aurea. MERC. Minimè ô Venus, quantum quidem ego video: ſed niſi prorſus hallucinor aut cæcutio, ex lapide cãdido ex monte Pentheli exciſo opinor, cum ita viſum eſſet Praxiteli, Cnidiis Venus facta tradita es. VEN. Atqui grauiſsimum ſimul ac fide digniſsimum teſtem Homerum tibi producam, ſurſum ac deorſum ſuis in rhapſodiis auream Venerem me eſſe perhibentem. MER. Sedenim ille ipſe quoque Apollinẽ prædiuitem & opulentum eſſe affirmat: nihilo ſecus tamen iam ipſum*in extremis ſedentem cõſpicies, à latronibus contumelioſè affectum, atque etiam fidibus citharæ compilatũ. Quare & tu cõtenta eſto, æqui boníque conſulens ſi non prorſus in locũ ſeruilem & ſordidum detruſa, concioni intereſſe coga re. *COLO. Quis verò mecũ in contẽtionem deſcendere audeat, cum & ſolem me eſſe cõſpiciatis, & tanta mole ſpectabilem? Cæterum ſi non magno admodum ingenio & artificio Rhodii me ſculpere dignati ſunt, tamen & alios pari arte ad noſtri archetypum ſedecim deos aureos formauerunt: quapropter ratione probabili omnium pretioſiſsimus meritò æſtimandus eſſem. Artis verò atq; operis præſtantia & nobilitas, tãta pẽſatur magnitudine. MER. Quid verò facto opus eſt ô Iupiter? ſiquidẽ & hoc non mediocrem mihi affert iudicãdi difficultatem. Etenim cum ad materiam oculos deflexero, totus quidem æneus eſt: porrò cum apud animum meum perpendo ex quot talentis conflatus eſt, præter*hippada quingentos excuſurus eſt modios. IVPIT. Quorſum verò attinebat & hunc intereſſe concioni, ſua magnitudine aliorum paruitatem expoſiturũ contemptui, neque non ob dignam ſedem nos perturbaturũ? Verum enimuero ô Rhodiorũ optime, & ſi maximè omnibus aureis anteponendus eſſes, quomodo præſidere poſſis, niſi cæteri omnes exurgant foras, vt ſoli tibi ad ſedendum locus pateat atque ſufficiat, omni ſpatio vel alteris tãtum natibus occupato? Quocirca rectiſsimè feceris, ſi ſtans concioni intentus fueris, inflexo in concilium capite. MERC. Ecce rurſus altera in diſcernendo mihi difficultas obiicitur: ærei enim eſtis vtrique, eiuſdémque artificii, nimirum in Lyſippi officina vterque formatus: & quod maximum eſt, generis nobilitate pares, vtpote Iouis filius Dionyſius ille cum Hercule. Vter ergo illorum anteferendus eſt alteri? ſiquidem de loco pugnant inter ſe, vt vides. IVP. Nimiũ verò cunctamur Mercuri: iandudum concionatum eſſe oportuit. Quare in præſens quidem nullo habito diſcrimine ſeſſum eant promiſcuè, vbi cuique viſum fuerit: deinceps verò hiſce de rebus cogetur deintegro concilium, ac deinde certum habebo qui mihi hac in re ordo conſtituendus ſit. MERCV. Sed ô Hercules, quàm pro more ſolito tumultuantur, cum vociferatione quotidianam illam diſtributionem efflagitantes, Vbi eſt nectar? vbi relicta ambroſia? vbi ſunt hecatombæ? vbi ſacrificia? IVP. Compeſce illos Mercuri indicto ſilentio, vt intelligãt cuius gratia accerſiti ſint, eiuſmodi nugis poſthabitis. MER. Atqui non omnes Græcam linguam capiunt, Iupiter: ego verò varias linguas minimè ſonare calleo, vt Scythis & Perſis & Thracibus ac Celtis intelligibilia prædicem. Conſultius itaque facturum opinor, ſi manu ſigno dato, ſilentium impoſuero. IVP. Quin ergo facis? MER. Euge, Pythagoricis taciturniores tibi facti ſunt: itaque iam tempus eſt concionandi. Vides vt omnes oculos in te coniectos habeant, cupidè atq; deſideranter expectantes quídnã dicturus ſis? IVP. At quod ego patior Mercuri, cur tibi exponere verear, filio exiſtenti meo? Haud tibi obſcurum eſſe reor, quàm impendio audax ego ſemper & magniloquus in cõcionibus eſſe ſoleã. MER. Satis compertè noui, ac profectò magno metu conſternatus eram cõcionantem te audiens, maximè vero quando minabare te terram ex ipſis fundamentis euulſam, & pontum vnà cum diis ſurſum tracturum aurea illa catena ex alto demiſſa. IVPI. Atqui nunc ô fili, neſcio quomodo, ſiue præ magnitudine periculorum impendentium, ſiue præ multitudine præſentium (conuentus enim, vt vides, eſt frequentiſsimus) animus confuſa mente mihi penitus obſtupuit, planéque ſubtrepidat, & lingua conſtricta eſſe videtur. Et quod omnium eſt abſurdiſsimũ, orationis quoque multum diúque meditatæ procemiũ mihi excidit, quod adornaueram, vt exordio erga illos vterer belliſsimo atque luculentiſsimo. MER. Perdidiſti omnia ô Iupiter, cæterùm illi tuo ſilentio in ſuſpicionem venient, ac grande aliquod malum ſe audituros expectabũt, cuius gratia tu ita lentè & cunctanter ad dicendum progrederis. IVPI. Vis ergo Mercuri, Homericum illud procemium illis occinam? MERCV. Qualénam? IVPI. O ſuperi dictis animos attendite noſtris. MERC. Apage, iam enim abunde ſatis iſta ſub initium nobis per contumeliam inculcaſti. Veruntamen, ſi conſultum videtur, verſiculorum odioſam difficultatem miſſam facito: cæterùm vnam aliquã ex Demoſthenis orationibus aduerſus Philippum habitis, quæ unque argumẽto tuo appoſitiſsima videbitur, deſume, pauca quædã immutans. Facies hoc multorum rhetorum exemplo, quibus idẽ facere nunc ſolenne eſt. IVP. Rectè ſanè dicis, conſarcinatam quandam rhetoricam, neque non promptam & facilem, perplexis & animo hæſitãtibus. Proinde facto aliquãdo principio exordiar. PRO magna pecuniarũ copia, ô viri Dei, vos electuros opinor, ſi palã vobis fieret, quid tãdem illud ſit, cuius gratia in hunc cœtum eſtis accerſiti.

Quod

Pẽthele pagus Atticus fuit, ad tribum Antiochidem p..rinẽs, vt Stephanus, & Pentheli cus mons ibidem, vbi latomiæ fuere, vt Pauſanias in Atticis.

*Inter zeugitas Græcè, quæ tertia claſsis Athenienſium erat.

*Rhodiũ intellige, de quo Pl. lib. 34. c. 7.

*Hippas, claſsis vna erat Atheniẽſium. Vide Plutar. in Solone.

Iliados 8.

Ex prima Olynthiaca.

Quod cum ita ſit, conſentaneũ eſt vt me dicentem attentis audiatis animis. Porrò ô Dii, præſens quidem tempus emiſſa voce propemodũ loquitur, inſtantibus periculis omni conatu ac ſtudio nobis occurrẽdum eſſe. Nos autem ad hæc ſumma ope prouidenda parum ſolicitè affecti videmur. Iam verò quoniam Demoſthenis ſubſidiaria verba me deficiant, hæc ipſa vobis manifeſtius declarare ſtatui, propter quę perturbatus animo, conuocata concione concilium coegerim. Heri enim, vt nemini veſtrũm obſcurum eſſe opinor, cum Mneſitheus nauclerus ob ſeruatam ex vndis nauem, quæ ad Caphareï ſcopulos ferme illiſa periſſet, ſacra perſoluiſſet, accepti epulis in Piræo conuiuium agitabamus, quotquot noſtrũm à Mneſitheo vocati eramus ad ſacrificiũ. Deinde oblatis libaminibus vos alius aliò, quò cuiuſque ferebat animus, ſeceſſiſtis: porrò autem ego (necdum enim profunda erat veſpera) in vrbem regreſſus ſum, vt tẽpore pomeridiano otioſus ab animo deambularem in Ceramico: ſimul mecum ſedula agitatione Mneſithei tenue ac frugale, ne dicam ſordidum, conuiuium perpendebam, qui cum ſedecim Deos epulis acciperet, ſolummodo gallum ſacrificauit, ſenem quidẽ illum, ac iam muco & pituita laborantem. Thuris præterea grana quatuor iam prorſus putrida, adeò vt prunis iniecta ſtatim extinguerentur, vt neque ſummas nares emergente fumo contingeret, præcipuè verò cum totas hecatombas amplè & liberaliter polliceretur, iam naui appropinquante ſcopulis certo incluſa periculo. Interea dum hæc mecum voluerem in animo, ad porticum Variam progrediendo delabor, vbi conſiſtens, ex improuiſo inuſitatam hominum multitudinem conſpicio, partim quidem illorum intra porticum, partim verò ipſo ſub Ioue: inſuper nonnullos vociferantes, ac mira pertinacitate diſceptantes, inque ſedibus conſidentes. Tandem verò rem ipſam facilè coniectura aſſequutus, nempe Philoſophos eſſe ex cõtentioſis illis & rixoſis, volui propius admoto greſſu, exploratius intelligere quidnam illud eſſet cuius gratia inter ſeſe tantopere digladiarẽtur. Ac me illico nube ex craſsioribus illis circunuolutum, illorum habitu exornauit: prolixáque barba attracta, per omnia non ineptè philoſopho ſimilẽ turbæ memet immiſi. Multis verò qui mihi obſiſtebãt, cubito è via protruſis, ingredior, omnibus ignorantibus qui eſſem. Cæterùm intra turbam iam conſiſtens, offendo Damin illum Epicureum, hominem perditiſsimum, ac Timoclea Stoicum, virorum longè optimum, pertinaciſsimè diſceptãtes. Itaque Timocles largo ſudore perfluens, præ nimio clamore iã penè vocem amiſerat: Damis verò riſu Sardonio diffluẽs, magis ac magis Timoclea exaſperabat. Porrò omnis illorum ſermo de nobis habebatur. Etenim execrandus ille Damis, humanarum rerum nihil à nobis prouideri affirmabat, neque eorum quæ in terris fierent, quicquam nobis curæ eſſe, breuiter, nihil aliud quàm in vniuerſum nos nõ eſſe. Tãta vi cõprobandi eius valuit oratio, erántque nonnulli qui laudarent illum. Alter verò, nempe Timocles, noſtra optimè ſentiens propugnabat, indignabatúrque, ac omnibus modis hoſtem pugnis inuadens laceſſebat, curam & ſedulitatem noſtram collaudans, ac planum faciens cum ex Mundo, tum omnium rerum cõuenienti ordine, Deos eſſe, quódque per nos ordinatim diſponerentur ſingula. Nec defuerunt quibus & ille fuit admirationi, eius orationem non improbantibus. Verùm iam extremè defeſſus erat, ac grauiter & laborioſè loquebatur. Vniuerſa autem turba in Damin coniectos habebat oculos. Cæterùm cum ego Deorum exiſtimationẽ periclitantem animaduerterem, iuſsi nectem ocyus circunfuſam conuentum diſſoluere. Abierunt ergo ex compoſito vt die poſtero inchoatam de diis diſputationem ad finem deducerent. Inde ego multis me domum abeuntibus comitem adiungens, inter eundum audiebã Damidis verba certatim in cælum ferri, atque à pluribus ſupra modum probari. Præſtò tamen aderant etiam qui dicerent nihil eſſe prę iudicandum, ſed expectandum ſi quid in craſtinũ ipſe quoque Timocles dicturus eſſet. Hæc ferme ſunt quorum gratia vos conuocari iuſsi. Non modi ea verò ſunt hæc ô Dii, ſi ratione diligentius inita conſideraueritis omnem noſtrum cultum, omnem gloriam noſtram ac prouentum ipſos eſſe homines. Porrò autem illi ſi perſuaſi in eam cogitationẽ diſceſſerint, aut omnino deos nõ eſſe, aut ſi ſint, res tamen humanas nulla illorum adminiſtrari prouidentia: periculum eſt ne omnia nobis in terris negentur ſacrificia, ſubtrahantur munera, cultus intercipiantur, ac nequicquam ſublimes in cælo collocati cum fame conflictemur, diebus feſtis & ſolennitatibus, & certaminibus, & ſacris, & ludis nocturnis & pompis orbati. Super tantis itaque rebus in præſentia quidem æquum eſſe opinor vt omnes collatis conſiliis accuratè perpendamus ſi quam imminentibus periculis ſalutẽ inuenire queamus. Tum quàm potiſsimùm ratione adiutus Timocles potiatur victoria, ac veriora dixiſſe videatur, Damis verò conuictus atque cõfuſus auditoribus riſui exponatur. Cęterùm ego Timocli non admodum confido, quaſi per omnia deſtitutus auxilio victurus eſſet, niſi nonnihil opis per nos illi allatum fuerit. Facito Mercuri præconium quod lege fieri cautum eſt, vt ſurgentes conſulant. MERCV. Audi, ac ſilentio linguam cohibe, ne turba. Quem ex diis maioribus animus ad concionandum impellit, quibus conſentaneum eſt? Quid ergo rei eſt? Nemo ſurgit in medium, ſed cuncti ora tenetis, fortaſſe earum rerum magnitudine, quæ expoſitæ ſunt, obſtupefacti. MOM. At vos ſic muti tellus fiatis & vnda. Ego verò ſi mihi cum quadam dicendi libertate copia fandi conceſſa fuerit, permulta haberem ô Iupiter quæ impræſentiarũ conferrem in medium. IVPIT. Confidenter dic ô Mome, atque interrito animo. Videre enim vtile quiddam ad rem præſentem liberè proloquuturus. MOM. Proinde ô Dei agite cuncti attẽtiſsimis eſtote animis. Ego enim iam olim admodum expectabam in eam difficultatem res noſtras delapſuras, ac multos eiuſmodi Sophiſtas nobis ſuppullulaturos iandudũ proſpexi animo, à nobis ipſis tam abominandæ atque inauditæ audacię cauſam ſuſcipientes. Et ſanè per æquitatem indignum facinus eſt eam ob rem iraſci Epicuro, aut eius affectis, eiúſq; diſciplinæ ſucceſſoribus, ſi talia de nobis ſuſpicati ſunt. Quam enim æquam opinionẽ de nobis illis habendam eſſe contendat quiſpiã, quandò tantam omniũ rerum perturbationem in vita videant? Bonos quidem

Alludit ad morem Athenienſiũ

quidem ex illis, vt quisque agit vitam maximè inculpatam, potissimùm negligi, paupertate, morbis, ac iugo seruili indignissimè afflictos opprimi: cęterùm homines facinorosos, nefariis sceleribus contaminatissimos, honore & dignitate priores esse, diuitiis extructissimis affluere, melioribus ĩperitare? Quinetiam sacrilegos nullis suppliciis mulctari, verùm concessa impunitate tutò latère: in crucẽ verò subigi, ac variis modis pulsari eos qui nihil mali sunt commeriti per iniustitiam delinquentes? Hæc itaq; cum videant, iure optimo talem de nobis opinionem obtinent, nihil prorsus nos esse. Maximè verò quando oracula prædicentia audierint, quale est illud, Traiecto Hale maximum subuertes imperium. Haudquaquam planè manifestantia, num suũ ipsius, an hostium imperium subuersurus sit. Et iterũ, Vxorum Salamis charissima pignora perdes. Etenim & Persæ, vt opinor, & Græci iuxtà è mulieribus editi sunt. Cæterum auditis etiam rhapsodis illis quòd & amori operam demus, quòd vulneremur & seruiamus, qnòd vinculis constringamur, quòd motis seditionibus dissideamus, atque id genus innumeris aliis rebus satis ridiculè simus impliciti, præsertim cum beati atque immortales esse contendamus: quid verò aliud perinde quàm riderent facerent, ne floci quidem nostram diuinitatem æstimãtes? Nos porrò indignè ferimus si qui sunt homines non prorsus vecordes, & mentis inopes, qui ista differunt, ac omnem nobis prouidentiam extorquẽt è manibus: cum potius contentos nos esse oporteat, si nobis etiandũ nonnulli sacra facerent, talia flagitiose delinquẽtibus. Ac mihi hoc loco, ô Iupiter (soli enim sumus, nec vllus hominum in hoc cœtu præstò est, extra vnum Herculem ac Dionysiũ & Ganymedẽ & Aesculapiũ, qui nothi sunt, & Dii adscriptitii) cũ veritate respondè, quando verò in tantum res humanæ tibi curæ fuere, vt habita ratione perpendisses quínam illorũ prauí & mali, aut iusti ac boni essent? Haudquaquam verò in hanc curam vnquam te incubuisse dixeris. Itaque nisi Theseus ex Trœzene Athenas profectus, iugulasset in itinere maleficos, sanè quantum ad te & prouidentiã tuam attinet, nihil obstaret quo minus viuerent & Sciron & Pityocamptes, & Cercyon, aliíque innumeri parricidiis & latrocinio viatoribus negotium valde securi facessentes. Ac nisi Eurystheus homo cũ iustus, tum multũ prouidens, singulari humanitate impulsus, singulis apud quosq; diligenter exploratis, hunc famulũ suũ emisisset, hominem manu promptum, factíque strenuum, & ad obeunda pericula ac labores suscipiendos interritũ, nunquam tibi ô Iupiter Lernæa Hydra in mẽtem venisset, nunquã aues Stymphalides curæ fuissent, multo minus equi Threicii. Quando verò Centaurorũ contumaliosæ temulẽtiæ memor fuisses vnquam? Atqui, si verum proferendũ est, tantùm compressis manibus in Olympo desidemus, tantùm hoc inconniuenter obseruantes, si quis litet atq; sacrificet, ac circa aras incenso thure vaporet. Porrò autem res cæteræ temere iuxta fluxum ferun tur, vt quisque illas fortuitò attraxerit. Itaque meritis nostris digna ac iusta patimur, atque etiã amplius patiemur, vbi homines post pusillũ suspicientes animaduerterint nihil se vtilitatis consequi tametsi nobis sedula pietate sacrificarint, & oblatis libaminibus litauerint. Deinde breui videbis ab ipsis Epicureis nos rideri contemptissimè, haberi pro abiectissimis, Metrodoros verò & Damidas suis disputationibus inualescere, propugnatores autem nostros ab illis iugulari. Quare nostrarum erat partium, his rebus finem imponere, ac periculis emergẽtibus mederi, illíque summa ope obniti, quorum opera hæc eò perducta sunt. Equidem quod ad me attinet, nõ valde periclitabor si despectus ero. Neq; enim olim in eorum censebar numero, quibus honos habebatur rebus vestris adhuc stantibus & florentibus, vobísque oblato sacrificio fruentibus. IVPI. Enimuero, hunc, ô cælites delirantem & nugantem missum faciamus, semper aliàs quoque asperum obiurgatorem agentem. Est enim, vt præclarè dixit admirandus ille Demosthenes, criminari & insectari, atque etiam obiurgare, cuiuis volenti prõptum ac facile. Cæterùm demonstrare qua ratione rebus præsentibus commodissimè succurratur, profectò consultoris officium est non nisi impense cordati. Quod quidem vos alios sedulò facturos etiam hoc tacente constantissimè persuasum habeo. NEPTV. Ego quidem aliàs, quod vobis obscurum non est, sub vndis dego, & in profundo marinæ Reipub. procurationem obiens, pro virili quoad eius fieri potest, naiuigantes seruo, puppésque sursum ac deorsum magna cura deduco, neque non violentam ventorũ rabiem mollio atque demulceo: nihilo secus tamen & earum quæ hic aguntur rerum cura me habet solicitum. Proinde Damin è medio tollendum esse opinor, priusquam ad contentionem descenderit, aut ictu fulminis, aut alia quapiam machina, ne disputando victor euadat. Siquidem perhibes illum Iupiter omnes persuadendi vias ac artes callere. Quo facto illud quoque testatum faciemus, nos supplicium de illis sumere, qui ista aduersus nos petulanter affirmant. IVPI. Ludis ô Neptune, aut præfiniti ordinis oblitus es? Nihil enim tale in nostra manu situm est, verùm Parcæ sunt quæ cuique fatali lege decernunt, hunc quidem fulmine, alterum ferro, tertium febricula, quartum tabe consumptum interire. Etenim si meæ facultatis fuisset punire maleficos, dimisissem scilicet nuper sacrilegos nullo ictos fulmine ex Olympia, cum duos torti capillitii nodos mihi detondissent, sex minas vtrunque ponderãtem? Aut tu ipse dissimulanter neglexisses in Geræsto piscatorem illum ex Oreo, qui furtim tibi tridentem abstulerat? Accedit his, quod etiam indignanter & iracundè ferre videbimur hoc facto perturbati, & Damidis sermones perhorrescere, ac propterea ea insidiose moliti, ne nobis expectandum esset dum ille ex aduerso cum Timocle compositus congrederetur. Quod quid aliud quàm desertam causam vincere videbimur? NEPTV. Atqui cõpendiosam ad parandam victoriam ego me viam excogitasse arbitrabar. IVPIT. Apage furiosum & illiberale consiliũ ô Neptune, ac propemodum pingue & stolidum, de tollendo ante tempus aduersario, vt nondũ conuictus mortem oppetat, relicta in ambiguo disputatione. NEPTV. Proinde vos aliud, quod factu sit præstantius, excogitate, si mea consilia vobis tantopere repudianda videntur. APOL. Si nobis quoque natu iunioribus, & nõdum barbatis, per legem concederetur cõcionandi copia, fortasse vtile quid-

dam

Herodotus lib. 1. Ibidẽ lib. 7

dam & frugiferum afferrem in medium rei ſuper qua deliberatis. MOMVS. Equidē ea nobis eſt, ô Apollo de rebus ita arduis propoſita deliberatio, vt non ætatis reſpectu, ſed communis vtilitatis ſeruandæ gratia omnibus quoq; ſermo ſit propoſitus. Quàm verò lepidū eſſet atq; feſtiuum, ſi in extremis periclitantes diſcriminibus, circa legis facultatē atq; licentiam ambitioſè diſcepta remus? Cæterùm tu iam admodū concionatores legitimus, nempe iam olim ex ephebis egreſſus, prætereà in duodecim virorum tabulam relatus. Ac parum abeſt quò minùs etiam in Saturni concilio verſatus ſis. Quare non eſt quòd iuueniliter te geras erga nos, verū ſumpta audacia confidenter quæcunq; tibi optima factu viſa ſunt, proloquere: neq; propterea pudore afficiare, quòd imberbis exiſtens cōcioneris, præſertim cū ita profunda barba tibi ſit filius Aeſculapius. Quin etiā alioqui non indecorum tibi erit, id ætatis maximè ſpecimen aliquod ſapientiæ exhibere, ne fruſtrà videare in Helicone conſediſſe vnà cum Muſis philoſophando. APOL. Atqui nequaquā penes te eſt ô Mome facultas eiuſmodi permittendi, ſed penes Iouem: qui ſi fandi poteſtatem mihi dederit, fortaſſe quippiā expromā non ineruditum aut inconditū, ſed quod ei quæ mihi in Helicone fuit conuerſationi reſpondeat. IVP. Dic inquam ô fili: iam enim permiſi tibi. APOL. Timocles ille vir profectò non malus eſſe videtur, & pius, & qui diſputationes Stoicas ad vnguem excuſſerit, vnde cōpluribus quoque conuerſatur iuuenibus propter exactā Philoſophiæ cognitionem, & mercedē non mediocrem hac ratione colligit, perſuadendi facultate impendiò pollens, quoties priuatim inter diſcipulos diſſerendo verba facit: Cæterùm in hominum frequenti cœtu aut celebritate populari ad dicendum infantiſsimus & timidiſsimus exiſtit, voce inſtructus vulgari ac planè barbara, ita vt ineptè & vitiosè dicendo in conuentibus, nō rarò auditoribus riſum excutere ſoleat, nihil aptè inductū connectens, ſed argumentis putidis & barbaris cōmiſcet omnia. Maximè verò omniū hoc illi vſu venit quoties eloquentiſsimus videri geſtit. Enimuerò alioqui quod ad ingenii acumen attinet, vir eſt perſpicaciſsimę intelligētię, & mentis planè diuinæ: quemadmodū teſtantur illi quibus res Stoicæ propius atque compertius notæ ſunt. Dicendo verò, atq; interpretādo præimbecillitate corrumpit pleraq; omnia, nō valde planum faciens quid ſibi velit, verùm ænigmatum inuolucris non diſſimilia proponēs obſcurat omnia. Ac rurſus multò inuolutiora ad quæſtiones propoſitas reſpondere illi moris eſt. Porrò auditores parum intelligentes quid affectata obſcuritate ſibi velit, ferè ſubſannant eum. Conſentaneum autem eſſe opinor, perſpicuè & ſignificanter dicere: cui rei plurima cura impenda eſt, vt audientes, ea quæ loquimur, nullo cum faſtidio intelligant. MO. Equidē hoc rectè dixiſti Apollo, collaudatis iis qui in orationibus perſpicuitate vtuntur: quanquā tu hoc ipſum in promendis atq; reddendis oraculis non admodum vſurpare ſoleas, ancipitia & ambiguitate intricata multa in mediū ſecurè proiiciens, adeò vt audientes alio ad interpretandū oracula opus habeant Pythio. Sed quid eſt quod adfers conſilii? Quo remedio Timoclis in dicendo infantiæ ſuccurrendū eſſe exiſtimas? APOL. Si quo modo patronū illi ô Mome queamus adiungere alium, qui facultate dicendi polleat, eáq; pro dignitate eloquatur, quæcunq; Timocles excogitata illi effanda ſuggeſſerit. MO. Non ſapit profectò hoc quod dixiſti, pilos, ſed adhuc pædagogi eget adminiculo, de patrono in conuentu Philoſophorum adiungendo, ad præſentes interpretaturo quæcunque Timocli dictu neceſſaria viſa fuerint: Damis verò ipſe per ſe loquatur: porrò alter interpretis vtatur opera, priuatim in aurē illi ſuſurrans quæcunq; ſibi placuerint: cæterùm interpres rhetoricetur, cùm neque ipſe fortaſſe quicquam ex his intellecturus ſit, quæ Timoclē ſuggerentem audierit. Hæc quomodo turbæ nō videri poſsint extremè ridicula? Atqui hoc alia via aggrediamur, quando hac parū ſucceſsit. Tu verò ô admirande (etenim & vatem eſſe te confirmas, ac mercedem non mediocrē his præſtigiis cumulaſti, donec alíquando & lateres aureos conſecutus es) cur non data iam occaſione in tempore aliquod egregiū artis tuę ſpecimen exhibes, prædicens nobis penes quem è Sophiſtis diſputaturis futura ſit victoria? Siquidē cùm augurii peritia excultus ſis, credibile eſt futurarum rerum euentum te prædiuinare poſſe. APOL. Quî hoc vllo pacto fieri poſsit Mome, neq; præſente nobis tripode, neq; thymiamatis, nec fonte augurali, cuiuſmodi eſt Caſtalia? MO. Vide vt confutatus tergiuerſeris dum in anguſto cōſtringeris. IVP. Attamen dic ô fili, neque huic ſycophantæ calumniandi occaſionem, tuáq; ſubſannandi concedas, quaſi omnis tua vaticinandi peritia in tripode & aqua & thure ſita ſit: adeò niſi hæc tibi præſtò ſint, omni arte priuatus ſis. APOL. Equidē iſta in Delphis aut Colophone melius à me fieri poterant ô pater, oraculis omnifariàm, vt aſſolet, mihi præſentibus. Attamen vel ſic his omnibus nudus, imparatúſq; tentabo prædicere vtrum ſecutura ſit victoria. Suſcipietis verò haud dubiè, niſi verſiculis incluſum oraculum protulero. MO. Dic modò: vide vt clara & aperta proferas Apollo, quæ nullo patrono egeant, aut interpretis requirant operam. Etenim nequaquā iam ouilla caruncula aut teſtudo in Lydia coquitur. Verùm quibus de rebus nobis ſit propoſita deliberatio, non te præterit. IVP. Quid ô nate dicturus es? Quàm verò quæ oraculi prædictionem antecedunt, quàm plena terroris ſunt? nempe color pallore immutatus, oculi hinc inde mobiles, comarū ſemet erigentium horror, motus corporis furore incertus, ac omnino omnia numinis præſentiam teſtantia, plena ſunt myſteriorum atque terriculi. APOL.

Percipe Faticani diuūm miracula Phœbi
Lite ſuper dura, quam conſtituēre Sophiſtæ
Clamoſi, largis armati vocibus omnes.
Multa quidē varii alterno clamore tumultus
Miſcentes, ſtiua complebunt roſtra carinæ.
Aſt vbi iam curuo cōprēnderit vngue cicadam

Videtur alludere ad aram XII. deorū, quæ Athenis fuit, cuius & Thucydides lib. VI. meminit.

Alludit ad hiſtoriam Crœſi quæ eſt libro I. Herodo.

Vultur, postrema cornices voce sonabunt,
Excipiet sperata suos victoria mulos.
Verùm asinus feriet longo sua pignora cornu.

IVP. Cur autem sublato cachinno risisti ô Mome? Atqui ista minimè risu prosequenda sunt, quæ nostris ceruicibus iam imminẽt. Desine verò sedato risu infeliciſsime, aut immodicis cachinnis præfocaberis. MO. Et quínã risum queã cõprimere ô Iupiter, tali tam claro & perspicuo audito oraculo? IVP. Quin igitur & nobis interpretaris quídnam sibi velit? MO. Valde quidẽ aperta & liquida, ita vt nihil nobis opus sit Themistoclis opera. Siquidem perspicuè hoc testatur oraculum, hunc videlicet esse præstigiatorẽ, nos autem asinos clitellarios, ac per Iouem etiã mulos, qui tam facilè persuasi, illius verbis credamus, neq; tantum habeamus mentis aut cerebri, quantum habent locustæ. HER. Ego verò pater, tametsi inter superos inquilinus sim & adsciticius, tamen quæ nostris rebus in præsens vsui fore visa sunt, non grauabor exponere. Cùm enim iam ad disputandum coierint, tunc si Timocles superior euaserit, sinemus conuentus de nobis habiti disceptationẽ progredi: sin res secus cesserit, tunc ego ipsam porticum cõcussam radicitus super Damin præcipitabo, ne homo execrãdus ore blasphemo amplius nos inuadat. MOM. Hercules, heu Hercules, quàm immane & barbarũ est quod dixisti, & vehemẽter Bœoticũ consilium, eadem opera volens tot vnà cum sceleſto Damide exitio absumere, ad hæc ipsam quoq; porticũ vnà cum Marathone & Miltiade atq; Cynægíro diruere? Et quónã pacto his collapsis rhetores amplius debito fungerẽtur declamandi officio, maximo ad conscribendas orationes argumento priuati? Equidem ista viuenti tibi licuisset perpetrare: ex quo verò in Deorum numerum relatus es, factus & ipse diuinitatis particeps, didicisti, vt opinor, solas Parcas effecta reddere posse talia, porrò nos eiusmodi perficiendæ facultatis expertes esse. HERCVL. Próinde, quando leonem aut hydram claua illisa letho dedi, Parcæ per me ista operatæ sunt? IVPIT. Sanè veró. HER. Ac nunc si quis contumelia petulãter me impeteret, aut templum nefario sacrilegio compilaret, aut statuam meam subuerteret, nisi iam olim Parcis visum foret, non conteram illum scilicet? IVPIT. Nequaquam. HER C. Ergo me cum libertate dicentem quæ sentio, audi ô Iupiter. Ego enim, vt Comicus ait, homo sum agrestis & rusticus, ligonem ligonem vocans. Si ad hunc modum res nostræ se habent, honoribus, nidori, ac sacrificiorũ sanguini, quibus hic fruimur, longum valere iussis, in Orcum descendam, vbi me nudum areum habentem, saltem demortuorum vmbræ & idola pertimescent, propter feras terribiles ac mõstra à me passim trucidata. IVP. Euge testem, quod aiunt, domo adductum. Conseruasti igitur Damidi ista ad dicendum subiiciens. Sed quis tanto accedit properandi studio? nempe æreus ille est, probè politus, & exactè expressus, subligata in morem priscorum coma. Magis verò tuus est ô Mercuri frater, forensis ille, cuius circa porticum Variam crebra est conuersatio: próinde pistar, vt & ce oppletus est, quippe qui in dies singulos à ista tuarũis refingitur. Quid hoc nate, cur tanto cursu ad nos contendis? Nunquid nouarum rerum quippiam è terris annuntias? HERMAGORAS. Ingens quiddam, ô Iupiter, quódque summam & maximam requirat operam & diligentiam. IVP. Quin ergo actutũ expromis sicubi aliquid fortè mali nobis ignorantibus subortum sit? HER. Cùm ad porticum iam fabricarer æreus, ac pérque dorsum pérque pectus iungerer, & factus ineptè corpori thorax meo appendèret, nec arte dispari foret ex ære totus additus mihi balteus, turbam video tumultuantẽ accurrere, quá cum duo sophistici certaminis ibant periti fronte tristi ac pallida pugiles, Damis, &. IVP. Parce precor, optime Hermagora, verbis intonare tragicis. Noui enim quos dicis. Sed agè hoc mihi expedi, num iam dudum consertis manibus in pugnam descenderũt? HERM. Nondum, sed adhuc in initio velitaris pugnæ ac intra teli iactum constituti sunt, funda iaculantes: & alternis eminus conuiciis mutuò se petunt. IVPIT. Quid ergo nobis porrò faciendum est ô superi? an non prolato capite auscultandum? Quocirca Horæ ostiariæ iam auferant à ianua pessulũ, ac deductis nubibus Olympi portas reserent. O Hercules, quanta multitudo hominũ cæli ostia ad audiendum confluxit! Cæterùm Timocles il le non admodum mihi placet, ita perturbato animo trepidãs, funditus hodie perditurus est omnia. Neque enim dubiis argumentis indicat, nullo modo Damidis impressionem ac impetũ se perpessurum. Sed quod nobis factu est facillimum, vota pro illo faciamus nobiscum, ac tacitè, ne Damis inaudiat ista. TIM. Quid verò ais Dami sacrilege? nullos esse Deos, neque eosdem quicquam in rebus humanis prouidere? D A. Nõ: sed tu mihi prius responde, quo sermone persuasus illos esse credidisti? TIM. Nequaquam, sed tu mihi ô scelerate responde. D A. Non, inquam, sed tu. IVP. Hac equidem vna ratione noster præpollet multò maximè: nam vocalius & intensius exasperat omnia. Euge verò ô Timocles, multa mala in hominem perditum ingere conuicia. In hoc enim omnis tua vis sita est, vt maximè aliàs ipsis piscibus mutiorem te esse declaret, os tibi opprimens. TIM. Atqui per Mineruam, prior tibi nunquam respondebo. D A. Próinde ô Timocles, roga. Siquidem in hoc iam vicisti, postquã iuraueris. Sedenim, si videtur, citra blasphemias. TIM. Rectè mones ô execranda bellua. Nullane videntur tibi superi vti prouidentia? D A. Nulla. TIM. Quid ais? omnia ergo fortuitò contingũt, & citra Deorum prouidentiam? D A. Sanè veró. TIM. Neq; vllius Dei cura quicquam ordinatur aut disponitur? D A. Non. TIM. Cuncta verò temerè feruntur, & casu fortuito? D A. Sané. TIM. Cæterùm vos ciues ista audientes impunè sufferti huius execrandas in Deos blasphemias, nec sceleratũ hunc saxis obruitis? D A. Quid verò hominum animos in me exasperas ô Timocles? Aut quémnam te esse dicam, qui Deorum gratia magno aduersus me stomacho exacerbatus

Alludit ad historiam Themistoclis quæ est apud Herodotum libro VI.

Ibi enim illorum effigies & tota Marathonia pugna depicta erat, vt Pausanias testatur.

Hermes agoræus, qui ad Pœcilã æreus

Nã Homerus Horas cæli ostiarias fecit.

Pausanias annotauit.

tus es, præſertim illis ipſis nequaquam indignè ferentibus? Iam enim olim iſta audientes, nondum vlla re mala aut acerba me affecerunt: neſcio tamen ſi iſta audiunt. TIM. Audiunt iſta ô Dami, audiunt, cæterùm in aliud tempus grauibus ſuppliciis te exarnificandum reſeruãt. DA. Et quando illi de me cogitando tantum à rebus ſuis ſibi ſumerent otii, tot ac tantis, vt tu mihi perhibes, diſtricti occupationibus, res quæ ſunt per Mũdũ innumeras diſponẽtes, adeò vt te quoque nondũ ob tua nefanda periuria dignis ſuppliciis affecerint, neq; nõ ob cętera nefaria flagitia, ne & mihi neceſsitate coacto ad conuicia, & maledicentiam propter probra falſò obiecta confugiendum ſit? Et mehercule non video quo certiore argumento ſuam teſtatam facere poſsint prouidentiam ſuperi, quàm ſi te malum & nefarium malis exemplis cruciatum perderent. Atqui pro certo cõſtat illos peregre eſſe profectos, ſupra Oceanum fortaſſe ad inculpatos Aethiopas. Solent enim crebrò ad illos ire comeſſatũ, & profectò nonnunquam inuocati. TIM. Quid ad tam impudentem & blaſphemam contumeliam tibi reſpondeam ô Dami? DA. Nimirum illud quod iam olim auidiſsimè audire deſiderabam, nempe qua ratione perſuaſus Deos prouidere exiſtimas. TIM. Equidem ipſo rerum quotidie accidentium ordine primùm ad hoc credendum inductus ſum, nempe quòd Sol ſubinde diurni ſpatii curſu ſuum iter conficiat: ad eundẽ quoque modum Luna perpetuo tenore eat ac redeat. Tum alterna ſtellarum viciſsitudo, & plantæ è terra ſuccreſcentes, & animantia in dies ſingulos naſcentia. Quódq; eadem tanta induſtria procreata ſic alantur, ſic moueantur, ſic cogitẽt, ſic incedant. Quódq; ea ſit ratio ædificandi, ea incidendi coria. Quæ omnia, aliáq; id genus innumera mihi clariſsima & certiſsima videntur eſſe diuinæ prouidentiæ indicia. DA. Tu quidem Timocles quæſtionem diſcerpis: neq; enim clarum aut certum eſt, num horũ quodq; diſponente prouidentia conficiatur. Cæterùm quòd hæc fiant, nec ipſe negauerim: non tamen ideò mox perſuaſus ſum vt credã iſta neceſſariò ac quodã coactu prouidentiæ fieri. Iam enim aliàs incœpta ſunt, & nunc pari viciſsitudine eadémq; via conſtituuntur: tu verò harum rerum ordinẽ neceſsitatem vocas. Déinde videlicet indignaris ſi quis à ſententia tua diſſentit, cùm ea quæ fiant, enumeres, ac laudibus efferas, exiſtimans hiſce demonſtraſſe etiam vnumquodque illorum immutari poſſe prouidentia. Itaq; iuxta Comicum hoc profectò quod adduxiſti, friuolum eſt: próinde aliud adducito. TIM. Equidem ego in ea ſum ſententia, vt putem aliam demonſtrationẽ huic rei comprobandæ mihi non eſſe adducendam: attamen ego te interrogabo, cæterùm tu mihi reſponde. Videtúrne tibi Homerus fuiſſe poetarum præſtantiſsimus? DAM. Et valde quidem. TIM. Huic ergo ipſi ego fidem habui, Deorum prouidentiam haud obſcurè aſſerenti. DA. Atqui ô admirande, poetam mehercule excellentẽ fuiſſe Homerum, omnes tibi haud difficulter aſſentimur: porrò autẽ teſtem ſuper hiſce rebus fidedignũ aut hunc, aut alium poetã vllum eſſe, id verò nullo modo concedimus. Neq; enim veritatis proferendæ curam illis fuiſſe cõſtanter opinor, ſed vt audientium animos verborum lenociniis atque dulcedine demulcerent. Quapropter & verſiculos cantillant, & fabularum inuolucris perſtrepunt, ac breuiter ſuper fumo machinantur omnia. Perlibenter verò ex te audirem, quibúſnam Homeri dictis maximè in hanc opinionem eſſes adductus. Nunquid iis, quæ de Ioue memoriæ prodidit, quomodo illum inſidioſè petitum vinclis conſtringere voluerint & filia, & frater, & vxor eius? Et niſi Thetis indignum facinus miſerata, Briareum Ioui in auxilium aduocaſſet, optimus ille Iupiter nobis conſtrictus atque diſcerptus fuiſſet. Pro quibus memor dati à Thetide beneficii, ludit Agamemnonem ſomnio quodam fallaci immiſſo, in hoc, vt multi ex Achiuis hoſtili manu perempti occumberent. Vide verò quàm non facile & promptum Ioui fuerit fulminis extorti incendio inflammare Agamemnonẽ, niſi miſeris modis illum decepiſſet. Aut illa fortaſſe omniũ maximè tibi audienti fidem fecerunt quemadmodum Diomedes Veneris manum vulnere violauerit, atq; etiam Martem ipſum Mineruæ impulſu. Aliquanto verò pòſt ipſi cælites furore collapſi, ſingulari inter ſeſe certamine miſtim maſculi & fœminæ prælĭati ſunt. Ac Minerua quidem Martem ſuperatum proſternit, quippe quẽ tardatum ac feſſum vulnere, opinor, quod paulò antè à Diomede acceperat, adorta ſit.

Alludit ad Homeri locum Iliad. 2.

Iliad. 5.

Contra Latonam ſteterat Cyllenia proles.

Aut fortè ea quæ ſuper Diana nugatus eſt, probabiliter tibi dicta viſa ſunt, quemadmodum ipſa nimiùm querula indignanter & malignè tulerit quòd ſola ad epulas conuiuales ab Oeneo vocata non fuerat: ac propterea aprum inuſitatæ magnitudinis ac roboris inauditi in regionem illius immiſit. Nunquid ergo talia legentem te perſuaſit Homerus? IVP. Papæ! quanta turbæ acclamatio ô ſuperi, conſecuta eſt Damin collaudantis! Noſter verò hæſitanti & perplexo ſimilis eſſe videtur. Próinde animo meticuloſo turbatus ſubtrepidat, ac planè clypeum ſe abiecturum haud obſcurè præ ſe fert. Et iam quidem circunfert oculos, vbínam è turba elapſus aufugiat. TIM. Próinde neque Euripides quicquam ſani tibi dicere videtur, quoties in ſcenam introductis Diis perſpicuè indicat illorum auxilio bonos ex heroibus ſeruari, improbos autem propter impietatem erudeliter perdi? DAM. Atqui Timocles philoſophorum generoſiſsime, ſi hæc facientes poetæ tragici te perſuaſerunt, neceſſum eſt alterum ex his duobus conſequi, vt aut Polum & Ariſtodemum & Satyrum deos eſſe exiſtimes, aut Deorum perſonas eſſe hęc ipſa, nempe calceos ac tunicas ad pedes vſq; porrectas, & chlamydes, & chirothecas, & ventriculos & corpuſcula, aliáq; id genus innumera, quibus illi tragœdiam exornare ſolent: quod ego abſurdiſsimum eſſe arbitror. Alioqui per ſe quoties nulla neceſsitate vrgente ſuã in fabulis opinionem explicat? Audiuiſtíne vnquam & hæc ab il-

Iliad. 9.

lo prolata liberè: Vides ſupernum ſimul & immenſum æthera, Terram humidis circa tenentem in brachiis? Illum Iouem arbitrare, necnon hanc deam. Et rurſus: Quicunque Iupiter Deus ſit, neſcio, Niſi quòd Iouem ſermone vulgi audiuerim. TIM. Próinde omnes homines & gẽtes turpiter decipiuntur deos eſſe exiſtimantes, eorúmque dies feſtos magna religione celebrãtes. DA. Euge ô Timocles, quoniam in memoriam mihi reuocaſti gentium opinionem, quam de diis obtinent. Ab illa verò maximè licet intelligere quàm nihil firmum & ſtabile in ſe habeat quæ de Diis fertur oratio. Multa enim eſt & conturbata opinionum confuſio, ac planè alii alia opinantur. Siquidem Scythæ Acinaci ſacrificãt, Thraces Zamolxidi homini fugitiuo, quem ex Samo ad illos delatum eſſe conſtat, Phryges autem Lunæ, Aethiopes diei, Cyllenii Phaleti, columbæ Aſſyrii, Perſæ igni, Aegyptii aquæ: ac omnibus quidem Aegyptiis aqua pro Deo communiter colitur. Cæterùm priuatim Memphitis quidem bos deus eſt, Peluſiotis verò cepe. Iam aliis ciconia aut crocodilus, aliis cynocephalus, aut feles, aut ſimia. Prætereà vicatim, his quidẽ dexter humerus deus eſt, cæteris verò è regione habitantibus ſiniſter. Item aliis dimidia pars capitis, aliis poculum Samiũ, aut catinus. Nónne hæc tibi videntur riſu proſequenda eſſe, ô bone Timocles? MO. Nónne prædicebam, ô Dii, iſta omnia ventura in propatulum, ac fore vt exactè indagarentur? IVP. Dixiſti, ô Mome, & nos rectè obiurgaſti. Ego verò his omnibus diligenter emendatis mederi conabor præſenti euitato periculo. TIM. Atqui tu, ô Deorũ hoſtis acerrime, oracula & rerum futurarum prædictiones, cuius opus eſſe dices? nónne deorum, eorundémque prouidentiæ? DAM. Tace verò de oraculis, virorum optime, alioqui ex te quæram, cuius rei gratia illorum potiſsimùm mentionẽ feceris. Nunquid illius gratia, quòd Pythius Lydo reſpõdit? Quàm verò callidè ſermone vſus eſt ancipiti, cuiuſmodi ſunt quædam Mercuriales imaguncularum duplices, & vtrinq; ſimiles, ad quancunq; illarum partem te verteris, an potius Crœſus traiecto Hale, ſuum ipſius, an Cyri imperium ſubuerſurus eſt? Attamen non paucis talentis Sardianum illud exitium vocem hanc ambiguam mercatum eſt. MO. Hæc ipſa, ô ſuperi, vir iſte cõmemorat, quæ omnium maximè pertimui. Vbi nũc noſter eſt feſtiuus ille Citharœdus? Quin profectus tuam exiſtimationem ipſe tueris obiecta refellẽdo? IVP. Tu quidem nos mactas, ô Mome, nequaquam in tempore nunc obiurgationibus increpans. TIM. Vide qualia facias, ô ſcelerate Dami, qui propémodum ipſa quoq; Deorũ ſimulacra vnà cum aris non verearis ſubuertere. DA. Haud omnes aras ſubuerti cupio, ô bone Timocles. Quid enim mali adferunt, ſi thymiamatũ odore & fragrantia plenæ ſint? Cæterùm Dianæ aras, quæ in Tauris ſubſtructæ feruntur, non illibenter funditus euerſas viderem, ſuper quas ipſa virgo conuiuium magna alacritate agitare ſolet. IVP. Vnde verò nobis hoc inſuperabile malũ obiicitur? Quàm nulli deorum parcit hic vir, nullius numen reueritus, ſed tanquã ex plauſtro magna libertate omnes carpit ac lacerat, nullóq; diſcrimine in vniuerſos debacchatur, iuxtà fontes atq; innocentes? MO. Atqui perpaucos inter nos reperies, ô Iupiter, à culpa immunes. Statim verò progreſſus homo vnũ ex optimatibus inuaſurus eſt. TIM. Neq; Iouem ipſum audis, ô Deorũ impugnator, cientem tonitrua? DA. Et quónam pacto ô Timocles, nõ audirem tonitrua? Cæterùm num ciens tonitrua ſit Iupiter, ipſe melius calles, qui in Deorum immortalium concilio quondam conuerſans, inde huc delatus es. Quanquam illi, qui huc ex Creta frequenter commeant, longè alia nobis atque tu commemorare ſolent, ſepulcrum quoddã illhic oſtendi, iuxtáq; poſitam columnam indicantem non amplius Iouem tonare, ſed iam olim fato functum eſſe. MO. Enimuerò hoc iam multò antè non ignorabam hominem dicturum. Quid ergo Iupiter ita albeſcens expalluiſti, ac dẽtes præ tremore cõcutis? Bonum habere animũ cõuenit, ac tales homunciones magna mente contemnere. IVP. Quid ais ô Mome, contemnere? Nónne vides quanta hominum frequentia iſta diſſerentem audiat, tum quemadmodum iam perſuaſa iſta de nobis conſtanter credat, iámq; illos ſententiæ ſuæ diſſidentes abducat Damis ab aure reuinctos? MO. At tu Iupiter, quando lubitũ eſt, aurea ex alto demiſſa catena, omnes illos vnà cum terra & Oceano haud difficulter ſurſum trahere poteris. TIM. Dic mihi, hominum ſceleratiſsime, nunquámne nauigaſti? DA. Ac ſæpenumero ô Timocles. TIM. Próinde nónne ferebat id temporis vos ventus illapſus in carbaſum, ac puppim propulit, aut remigantes: cæterùm vnus ſupernè aſsiſtens gubernaculo, nauim regendo ſeruauit? DA. Maximé. TIM. Déinde nauis nullo modo, niſi gubernaretur, poſſet progredi: tu verò vniuerſum hoc omne citra gubernatoris & ducis operã temerè ſurſum ac deorſum ferri exiſtimas? DA. Euge ſignificanter iſta Timocles, atque firmiter exemplo corroboras. Sedenim, ô Deorum amantiſsime, gubernatorem illum quidem vidiſti nunquam non ea quæ ex vſu ſunt nauigantium, conſiderantem animo, ac ante tempus neceſſaria adornantem, neq; non nautis quę factu ſunt conducibilia, imperantem: tota verò nauis nihil habet inutile, aut temerè importatũ, quod illorum alicui neceſsitati non ſit addictũ. Cæterùm tuus ille gubernator, cui tu magnæ illius nauis regendæ curam attribuis, & eius connautæ, nihil cum ratione, nihil ex dignitate ordinant aut inſtituunt: ſed ſi fuerit rudens, ad puppim vſq; protenditur, vtriq; verò pedes ad proram. Ipſæ autem anchoræ nonnunquam ſunt aureæ, cætera pars plumbea. Quinetiam inferiora nauis colore variegata ſunt, porrò ſuperiora inuenuſta atq; informia. Prætereà ipſis ex nautis cernere eſt hunc quidem inertem, & ab omni arte nautica alienum, & ad labores obeundos meticuloſum, dimidia aut tertia parte drachmæ dignum. At verò eum, qui ad vrinandum ſit impiger, & ad excurrendum, ad antennas vſque appoſitus, quíque ad gubernandum vtilia omnia

ad vnguem calleat, hunc exhauriendæ tantùm ſentinæ deſtinatum eſſe videmus. Eadem quoq; rerum facies circa eos eſt, qui à remigando immunes ſunt, vbi verbero quiſpiam cæteris honore & præſidentia prælatus iuxta gubernatorẽ ſedere atque coli conſpicitur. Mox alius quiſpiam cinædus ſpurciſsimus, aut impiatus parricidio, aut contaminatus ſacrilegiis, præ aliis habitis honoribus veneratur, & nauis ſumma apprehendit faſtigia. Porrò autem non pauci ſpectatæ cum gratiæ tum probitatis viri in ſeceſſu carinæ in anguſtum locum coacti ab improbioribus, & quantum ad veritatem & rectam viuendi rationem attinet, deterioribus, indignis modis calcantur pedibus. Conſidera verò apud animum tuum, quemadmodum Socrates & Ariſtides & Phocion nauigarint, qui ne victu quidem neceſſario pro ſufficienti copia inſtructi fuerint, neque pedes in nudas tabulas per ſentinam potuerunt extendere. Contrà, quanta in omnium rerum vbertate & affluentia Callias atq; Midias & Sardanapalus molliter & luxurioſè vixerint ſuper omnes homines aduerſus illos expuentes. Eiuſmodi verò in tua naui contingunt ô ſapientiſsime Timocles, propter quod etiam infinita fiunt naufragia. Atenim ſi gubernator quiſpiam aſsiſtens videret, ac ordine ſingula facienda imperaret, primum quidem nequaquam ignoraret, qui boni, qui item mali eſſent ex nauigantium numero. Deinde cuique pro ſua dignitate conuenientem prouinciam obeundam traderet, & locum melioribus in ſuperiore parte nauis apud ſe obtinendum deligeret, infrà verò, deteriorem peioribus. Prætereà præſtantiores quoq; in conſilium ſocios ſibi adiungeret: tum ex nautis, quo quiſque foret cum manu tum mẽte promptior, illi quidem proræ regendæ curã delegaret, huic laterum tuendorum officium daret, porrò autem alteri in omnes imperium credidiſſet. Cæterùm ignaui ſegnities per diem quinquies cæſi in vinculis emendaretur fuſtibus. Quare ô admirande periculum eſt ne exemplum quod de naui addu xiſti, ſubuerſum ſit, quippe quod gubernatorem malum & imperitum nactum ſit. MO. Hæc quidem ex voto ac iuxta fluxum ſuccedunt Damidi, & iam plenis velis fertur ad victoriam. IVPIT. Rectè putas ô Mome. Etenim nihil firmi Timocles excogitat, ſed communia illa & protrita, & quotidiana, quæ nullo negotio refelluntur, alia aliis agglomerando ingerit. TIM. Próinde quando exemplum de naui productum, parũ firmum, & vehemens tibi viſum eſt: audi iam nunc ſacram (quod aiunt) anchoram, & quam nulla machina perrupturus es. IVPIT. Quídnam dicturus eſt? TIMO. Haud dubiè enim cognoſces, num iſta ſyllogiſmis probabilibus collegero, & num aliqua ratione ea confutare queas. Etenim ſi ſunt aræ, ſunt etiam dii: atqui ſunt aræ, ſunt ergo etiam dii. Quid habes quod ad iſta vel muſſites? D A. Vbi prius ad ſatietatem riſero, reſpondebo tibi. TIM. At videris nunquam ridendi finem facturus: attamen effare obſecro, quam ob rem iſta tibi dicta tam ridicula viſa ſunt? DAM. Propterea quòd non ſenſeris à tenui chordula anchoram tibi eſſe alligatam, præſertim ſacram exiſtentem. Siquidem ex hoc quod coniunctim inferre poſtulas, propterea deos eſſe, quia aræ ſunt, firmam exiſtimas ab illis impreſsionem te feciſſe. Quocirca quando aliud te negas habere firmius, abeamus in præſentia. TIM. Fateris ergo prius ex arena diſcedens te victum eſſe? D A. Ita profectò ô Timocles: tu enim quemadmodũ ii qui ad ſupplicium repetuntur ab aliquo, ad aras nobis confugiſti. Itaque per ſacram illam anchoram ego iam oblatis ſacris aduerſus te libare conſtitui, ac ſuper ipſas quidem aras, ne poſthac de his amplius contendamus. TIM. Iſta quidem cauillaris illudendi mihi gratia, mortuorũ deprædator ſceleſte, execrande, maſtigia, propudium. Neque enim nobis compertum eſt quo patre natus ſis: quomodo autem mater tua laſciua meretrix, pudicitiã in quæſtu habuerit, ſcimus: tum quemadmodum fratris cæde ac ſanguine manus tuas impiaueris: qui mulieres ingenuas mœchus infamis conſtuprare, ipſos verò iuuenes corrumpere ſoles, homo gulæ ac ventri deditiſsime, atq; impudentiſsime. Ne igitur fugate priùs ſubducas, quã à me acceptis plagis cõtuſus abieris. Iam enim hac teſta tibi vulnus incutiã, omnibus modis ſcelerato ac nefario exiſtẽti. IVPI. Alter quidẽ, ô dii, riſu ac cachinnis diffluens diſcedit, alter verò à tergo ſequitur áffatim ingerendo conuicia, cauillis inſultantẽ Damin nõ perferens. Planéq; caput illius teſta obuerberatu rus eſſe videtur. Cæterùm vos quid ſuper his rebus faciendum conſulitis? MERC. Præclarè mihi illud Comicus dixiſſe videtur: Graue paſſus es, nihil boni ſi conſulas. Quàm enim hoc noſtris rationibus admodum nocere poteſt, ſi pauci homines perſuaſi eam de nobis opinionem obtinentes abierint? Sunt enim permulti diuerſum ſentientes, plures profectò quàm Græci, nimirum promiſcua illa vulgi multitudo, inſuper omnes illæ gẽtes barbaræ. IVPIT. Atqui ô Mercuri Darii illud quod de Zopyro dixiſſe memoriæ proditum eſt, nimium pulchrè ſe habet. Quare ego quoque vnum talem præoptarim à me ſtare auxiliarem ſocium potiùs, quàm infinitas Babylonas mihi ſupereſſe.

SOMNIVM, ſeu Gallus,

D. Eraſmo Roterodamo Interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo diuitiarum atq; potentiæ incommoda moleſtiáſq; perſequitur, oſtendens quàm contrà tranquilla res paupertas ſit, ſi modo ſit ſorte ſua contenta. Facit autem hoc veluti collatione quadam. Nam in priore quidem parte dialogi Micyllus ſomnium exponendo ſuum, Eucratis cuiuſdam opulenti cœnas, diuitias, luxum, & quæcunq; vulgo ſpecioſa & expetenda videntur, extollit,

adiecto etiã encomio auri, tum ab exẽplis, tum ab effectu & vsu & cæteris amplificatio. In posteriore aute parte Gallus, qui ex Pythagora in auẽ transformatus, cũ hero suo Micyllo colloquens introducitur, diuitum cum priuatorum ac ciuium, tum regum atq; potentum molestias, curas & pericula recenset, quæ illis & belli & pacis temporibus, præterea etiam circa valetudinem, quam luxus & crapulæ ista labefactant, accidere solent, additis etiã exemplis eius rei, & hypotyposi quadam, dum fingitur idẽ vi pennarum suarum reseratis adium foribus ad ipsas diuitum cellas Micyllum perducere, & coràm illa quæ verbis narrauerat, spectanda exhibere. Cæterùm omnia hæc ita rursum Lucianus agit, vt non minùs interim Pythagoram quoq; vt impostorem ac præstigiatorem quendam sugillet, quippe qui ridiculas & absurdas, & à natura quoq; abhorrentes sui transformationes commentus fuerit, & multa eiusmodi, docendi simulatione tradiderit, quibus hominibus deceptis, solum sibi authoritatem comparârit. Deinde & Stoicos eodem more suo corripit vt arrogantes ac fastuosos, qui in rebus friuolis sapientiam affectent, & officiorum obseruantes videri cupiant, in cæteris verò neq; domesticis neq; publicis hominum cõuersationibus appositi atq; idonei sint. Omnino autem festiuissimus locus est, gallum cum hero suo ridiculè adeò ac familiariter nugari, & interim tamen sapientiùs philosophari quàm quemuis in schola philosophum.

Interlocutores.

MICYLLVS, GALLVS.

MIC. T te, sceleſtiſsime Galle, cũ iſta tanta inuidentia, vocéq; tam acuta, ipſe perdat Iupiter, qui quidem opibus affluentem me, ac dulciſsimo in ſomnio verſantem, & admirabili felicitate fruentem, penetrabile quiddam & clamoſum reſonans, expergefeceris, adeò vt ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, vel te ipſo longè nocentiorem. Atqui ſi coniectandum eſt, tum è ſilentio quod etiandum ingens eſt, tum è rigore frigoréq; quod nondum me, quemadmodum aſſolet, antelucanò morſicat titillátq; (nam hic mihi certiſsimus gnomon aduentantis diei) ne medium quidem adhuc noctis eſt. Sed iſte perulgil, périn de quaſi vellus illud aureum ſeruet, ab ipſa proti nus veſpera vociferari cœpit. Verùm haudquaquam impunè: ſiquidem mox pœnas de te ſumã, fuſtéq; comminuam, ſi diluxerit modò: nam nũc negotium mihi faceres, ſubſiliens in tenebris.

GAL. Here Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum eſſe facturũ, ſi quoad poſſem alta nocte lucem anteuertiſſem, quò poſſes antelucanò ſurgens, quàm plurimum operis conficere. Etenim ſi priùs, quàm Sol exoriatur, vel vnicam feceris crepidam, iſthuc laboris lucro tibi acceſſerit ad parandum victum. Quòd ſi tibi magis libet dormire, equidem tuo arbitratu quietem egero, longéq; magis mutus fuero piſcibus. Cæterùm tute videro, ne per ſomnium diues, eſurias experrectus.

MIC. O prodigiorum auerſor, Iupiter, ô malorum depulſor Hercules: quid hoc mali eſt? Vocem humanã ſonuit Gallus.

GAL. Hóceine tandem tibi prodigium videtur, ſi eadem qua vos lingua loquor?

MIC. Quid? an non hoc portentum? Sed auertite Dii malum à nobis.

GAL. At tu mihi videris admodum illiteratus eſſe Micylle, nec euoluiſſe Homeri poemata, in quibus equus Achillis, cui nomen Xanthus, poſteaquàm hinnitus longum valere iuſsiſſet, medio in prælio conſtitit differens, totóſq; verſus ordine recitans, non quemadmodum nunc ego proſa oratione loquens: quinetiam vaticinabatur ille, déque futuris edebat oracula: neq; quicquam prodigioſum facere videbatur: neque is qui tum audiebat, malorum auerſorem, ita vti tu facis, implorabat, quaſi rem abominandam & auertendã audiſſe ſeſe iudicaret. At quid tandem facturus eras, ſi tibi nauis, cui nomen apud Homerum eſt Argo, carina fuiſſet elocuta, ita vt olim in Dodonæa ſylua phagus per ſe loquens oraculũ edidit? Aut ſi tergora direpta ſerpere vidiſſes, ſi carnes boum mugire ſemiaſſas, coctáſque, verubus transfixas? Ego verò quum Mercurii ſim aſſeſſor loquaciſsimi, deorúmque omnium facundiſsimi: præterea cõtubernalis vobis, & conuictor: haud mirum videri debet, ſi ſermonem humanũ edidici. Quòd ſi mihi recipias taciturum te, haudquaquam grauabor veriorem tibi cauſam aperire, vnde factum ſit vt eadem qua vos lingua loquar, & vnde mihi ſuppetat huius orationis facultas.

MIC. Modò ne iſthuc ipſum ſit ſomniũ Galle, quod ita mecum loqueris: ſed dicito per Mercurium, ô præclare, quid etiam aliud rei tibi ſit in cauſa vt iſtam linguam ſones. Nam vt taceam, neque cuiquam proferam, quid attinet te ſolicitum eſſe? Quis enim fidem mihi ſit habiturus, ſi cui narrem, me Gallum hæc loquentem audiſſe?

GAL. Auſcultа igitur: nam orationem ex me audies omnium (ſat ſcio) maximè nouam atque incredibilem. Siquidem hic qui nunc tibi gallus appareo, non ita pridem homo fui.

MIC. Profectò & olim iſtiuſmodi quiddam de vobis inaudieram, adoleſcentulum quempiam fuiſſe Gallum, Marti adamatum, atq; hunc deo compotaſſe, colluſitaſſéque, & in voluptatibus geſsiſſe morem. Itaq; cùm Venerem adiret Mars cum ea cubiturus, hunc quoq; Gallum vnà ſecum adduxiſſe. Quoniam autẽ Solem potiſsimùm metueret, ne ſi è ſublimi conſpexiſſet, Vulcano ſe proderet: foris ad oſtium adoleſcentulum ſemper relinquere ſolitum, cuius indicio certior fieret quando ſol emergeret. Déinde Gallum alíquando ſomno correptum, excubias deſeruiſſe inſcientem, Solémq; nullo præſentiente imminuiſſe Veneri, ac Marti ſecurè dormienti, propterea quòd confideret Gallum indicaturũ fuiſſe ſi quis interueniſſet. Itaque Vulcanum à Sole edoctum, eos deprehendiſſe, implicitos atq; irretitos iis vinculis quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porrò Martem ſimul atque dimiſſus eſt, indignatum aduerſus Gallum fuiſſe, atq; eum in auem tranſmutaſſe, iiſdem armis, vt in capite pro galea eriſtam obtineret. Hanc ob cauſam, quòd vos Marti purgetis, quum iam nihil opus, ſimul atque Solem exorientem ſenſiſtis, multò antè vociferari, atq; illius exortum prænuntiare.

GAL. Feruntur quidem & illa Micylle: at quod ego ſum narraturus, multò aliud quiddam fuit: atq; adeò nuper admodum in Gallũ tranſform

Gallus adoleſcens in auem conuerſus.

formatus sum. MIC. Quónã modo? Nam isthuc maximoperè cupio cognoscere. GAL. Audistín' de Pythagora quodam Mnesarchida Samio? MICYL. Num sophistam illum dicis glorioſum, qui instituit ne quis vel carnes gustaret, vel fabas ederet, suauissimum mihi edulium, salubre, & parabile, à mensa submouens? Prætereà autem qui mortalibus suasit ne intra quinquennium loquerentur? GAL. Scis nimirũ & illud, quemadmodũ priùs, quàm Pythagoras esset, Euphorbus fuerit? MIC. Præstigiatorem & prodigiorum artificem hominem aiunt fuisse, ô Galle. GAL. Ille ipse ego tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conuiciari, præsertim quum ignores quibus sim moribus. MIC. At hoc rursum multò etiam quàm illud portentosius: Gallus philosophus? Attamen expone ô Mnesarchi gnate, quî factum sit vt ex homine auis, ex Samio Tanagræus repentè nobis prodieris. Neque enim ista verisimilia, neque omnino facilia creditu: quãdoquidem duas quasdã res iam mihi videor in te animaduertisse nimium alienas à Pythagora. GAL. Quas? MIC. Alterum quidem, quòd garrulus es & obstreperus, quum ille silere in solidos quinq; annos (si memini) præceperit. Alterum verò planè cum illius legibus pugnat. Etenim cùm non haberem quod tibi obiicerem, fabas heri (sicut nosti) ad te attuli: ac tu nihil cunctatus protinus eas sublegebas: vnde fit vt necesse sit aut ementitum esse te Pythagoram esse, quum aliud quidam sis: aut si Pythagoras es, legem prætergressum esse te, iúsq; violasse, quũ fabas ederis, périnde ac si caput patris comederis. GAL. Non cognouisti Micylle, quæ sit harum rerũ causa, neq; quæ ad vnumquodq; vitæ genus conducãt. Ego tum quidem nõ esitabam fabas, propterea quòd philosophus essem. Nunc contrà comesurus sim, quippe auitio congruas, neq; nobis repudiandũ pabulum. Verùm, si molestũ non est, audi quemadmodum è Pythagora cœperim esse id quod sum in præsentia, quámque in multis vitæ generibus antehac vixerim, & quid ex vnaquaque transformatione sim consequutus. MIC. Narra quæso: nam mihi quidem auditu iucundissimum fuerit, adeò vt si quis mihi deferat optionem, vtrum te ista narrantem audire malim, an rursum felicissimum illud somnium quod paulò antè vidi, videre, haud sciam vtrum electurus sim: vsqueadeò cognata germanáque videntur esse ista tua cum suauissimis illis visis: & ex æquo vos æstimo, te pariter ac præclarum illud insomnium. GAL. Etiamnum tu somnium illud quod dudũ tibi visum est, in animũ reuocas, & inania quædam obseruas simulacra, atq; (vti loquuntur poetæ) euanidam quandam felicitatẽ memoria consectaris? MIC. Imò illud scias Galle, ne vllo quidem tempore vnquam visi illius mihi vẽturam obliuionem. Tantum mellis somnium aufugiẽs in oculis mihi reliquit, vt præ illo vix queã palpebras attollere, rursus in somnum coeuntes. Itaque qualem voluptatem mouent pennæ in auribus versatæ, talem titillationem mihi præbent ea quæ vidi. GAL. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem insomnii: siquidem alatum quum sit (sicut aiunt) metásque volandi præscriptas habeat somnium, iam septa transilit, in oculis etiam vigilantis obuersans: adeò mellitum & euidens apparet. Quare peruelim audire cuiusmodínam sit istud, quod te supra modum delectat. MIC. Gestio narrare. Nam dulce est hoc ipsum meminisse, & commemorare de illo quippiam. Verùm heus Pythagora, quando tu narrabis de tuis trãsformationibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris somniare, mélque illud ab oculis absterseris. Interim prior dicito, vti intelligam vtrúmne per portas eburneas, an per corneas tibi somnium aduolarit. MIC. Neq; per has, neq; per illas, ô Pythagora. GAL. Atqui duas has tantùm commemorat Homerus. MIC. Valere sinas nugatorem illum poetam, qui nihil de somniis intellexit. Paupertina fortasis somnia per istas commeant portas, qualia videbat ille, neq; id admodum perspicuè, quippe captus oculis. Mihi verò per aureas quasdam portas dulcissimum hoc aduènit somnium, & ipsum aureũ vndique, & aureis circumamictum, & auri plurimũ secum adducens. GAL. Desine optime Mida de auro fabulari. Nam dubio procul ex illius voto istud tibi accidit insomnium, & solidas auri venas mihi duxisse videris. MIC. Multam auri vim vidi Pythagora, multam, quàm putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, si quidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, posteà aurum admiratur, ídque iure, statim in initio carminis vnius omnium bellissimi. GAL. Num illud quæris?

Aqua est illa quidem optima:
Cæterùm aurum, vti candens
Ignis ita enitens, noctibus eminet eximiè vnum
Cæteras supra opes quæ
Gloriam ac decus addunt.

MIC. Per Iouem, isthuc ipsum: périnde enim ac si insomniũ meum videat Pindarus, ita prædicat aurum. Sed vt tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime galle. Meministi vt heri nullum domi cibum acceperim: siquidem Eucrates dives ille fortè mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnam venire iusserat. GAL. Isthuc equidem plane memini. Nam totum esuriebam diem, donec mihi profunda tandem vespera domum reuersus subuidus, vinóq; madẽs, quinq; illas fabas proferres, non admodum opiparam cœnã gallo, qui quondam fuerit athleta, quíque Olympia non segniter olim decertarit. MIC. Ast vbi reuersus à cœna fabas tibi obiecissem, obdormii protinus. Tũ mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubiè somnium assistens. GAL. Sed priùs quæ tibi apud Eucratem acciderint Micylle, narra, & cuiusmodi fuerit cœna, quæque super cœnam acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuò cœnare, si veluti somniũ quoddã eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis, rursum commemoratione quasi rumines. MIC. Credebam molestum futurum me, si hæc quoq; retulissem: verùm posteaquàm tu desideras, en

Pythagoræ metamorphoses & præstigiæ.

Insomniorum ratio ex Homero.

id quoq; narrabo. Quum nunquam antehac in vita cœnaſſem apud vllum diuitem, ô Pythagora, heri bona quapiã fortuna in Eucratem incidi: atq; ego quidẽ ſimul atq; dominum illum ſalutaſſem, ita vti conſueueram, ſubducebam me: ne pudori illi eſſem, ſi lacera in veſte fuiſſem aſſectatus. At ille, Micylle, inquit, hodie natalitia filiæ celebro, plurimóſq; ad conuiuiũ amicos inuitaui: verùm quoniã aiunt quendam ex his incommoda eſſe valetudine, neq; poſſe pariter ad conuiuiũ noſtrum accedere: tu eius loco venito lotus: niſi ipſe fortè quivocatus eſt, ſemet adfuturum renuntiarit: nam nunc quidẽ ambigit. Hoc vbi audiſſem, adorato diuite diſcedebam, omnes obſecrans deos, vt algidam febrem aliquam, aut laterum dolorem, aut podagram morbi auctariũ immitterent valetudinario illi, cuius ego ſellæ occupator, cœnæq; vicarius & hæres eram vocatus. Interim hoc ſpatii quod vſq; ad balnei tempus interceſsit, longiſsimum ſeculum eſſe iudicabam: dum ſubinde reſpicio quot pedum eſſet litera, & quando illos iam lauiſſe conſentaneum eſſet. Hic vbi tempus tandem aduenisſet, ocyùs me corripio, atq; abeo, nitidè admodũ cultus, ſic obuerſo palliolo, vt qua eſſet parte puriſsimũ, ea videretur. Offendo autem ad fores & alios complures, in quibus etiã illum (geſtabatur autẽ à viris quatuor) cuius eram ſubcõuiua vocatus, qui malè habere dictus erat, atq; id etiã præ ſe ferebat, quòd afflicta eſſet valatudine: nam ex alto gemebat, tuſsiebátq; ac ſcreabat velut ex abdito: quódq; ægrè graderetur, totus pallidus ac tumens, annos natus circiter ſexaginta. Ferebatur autem philoſophus quiſpiã eſſe ex his qui apud adoleſcentulos nugas deblaterant. At barba mirè erat tragica, id eſt hircina, ſupra quàm eredi poſſet tonſoris egens. Porrò increpante Archibio medico, quamobrem quũ ita eſſet affectus, aduenisſet: Non oportet, inquit, promiſſa deſerere, præſertim hominem philoſophũ, etiam ſi mille vrgeant & inſtent morbi. Putabit enim Eucrates ſeſe à nobis haberi ludibrio. Haudquaquam, inquam ego: imò collaudabit te, ſi domi potiùs apud te velis emori, quã in conuiuio animam vnà cum phlegmate excreãs. Atq; ille quidem præ arrogantia diſsimulabat ſeſe dicterium audiſſe. Haud multò pòſt acceſsit & Eucrates lã lotus: conſpectóq; Theſmopolide (nam id erat philoſopho nomen) Præceptor, inquit, probè quidem factum abs te, qui ipſe ad nos veneris: tametſi nihilò deterius tibi fuerat futurũ: ſiquidem etiam abſenti omnia ordine miſſa fuiſſent. Hæc ſimul atq; dixerat, introgreditur, manus illi porrigens pariter & famulis innitenti. Ego igitur iam abire parabam: verùm ille conuerſus, vbi diu ſecum hæſitaſſet, poſteaquàm me triſtem admodum videret, Ades, inquit, tu quoq; Micylle, ac nobiſcum cœna. Nam filium in mulierum cõclaui vnà cum matre conuiuiũ agere iubebo, quò tibi ſit locus. Ingrediebar itaq;, quum parũ abfuerit vt lupus fruſtrà hians diſcederẽ: verùm ingrediebar pudefactus, quòd Eucratis filiolum è conuiuio viderer expuliſſe. Aſt vbi iam tẽpus eſſet vt diſcumberemus, primùm tollentes Theſmopolin cõpoſuerunt, haud ſine negotio per Iouem, quinq; (ſi Diis placet) proceri iuuenes, ceruicalia illi ſupponentes vndiquaq;: quò nimirũ in eodẽ habitu permanere, ac longũ etiã tempus durare poſſet. Déinde vbi nemo iam tolerare poſſet vt iuxta illum accumberet, me adductum reclinant, vt eadem in menſa eſſemus. Déinceps cœnabamus, ô Pythagora, opiparã quandam & variam cœnam, multóq; in auro, multo item argento. Pocula erant aurea, miniſtri formoſi: tum eãtores, & cõcitandi riſus artifices. In ſumma, in cũdiſsima quæpiã erat vita: niſi quòd vnũ quiddã me vehemẽter malè habebat, Theſmopolis obſtrepens atq; obturbans, virtutẽ neſcio quã mihi cõmemorans, docénſq; quòd duæ negationes vnicam efficerent affirmationem: quódq; ſi dies ſit, nox non ſit. Nonnunquam & cornua mihi ditabat eſſe: atque id genus multa philoſophabatur erga me, quibus eiuſmodi nihil opus: planéq; voluptatem interpellatione minuebat, quũ non ſineret exaudiri eos qui cithara vocéq; canebant. Habes galle de cœna. GAL. Non admodum ſuaui Micylle: maximè poſteaquàm cum illo deliro ſene ſortitus eras accubitum. MIC. Audi nunc inſomniũ. Viſus enim mihi Eucrates ipſe, quum orbus eſſet liberis, neſcio quomodo è vita decedere. Dehinc vbi me accerſiſſet, ac teſtamentum condidiſſet, quo me in ſolidum hæredem omniũ ſcripſerat, paulo tempore ſuperſtes emori. Porrò ipſe videbar adire facultates: & tum aurum argentúmq; ingentibus quibuſdam ſcaphis exhaurire, perpetuò ſubſcaturiens, & affatim affluens: tum autem veſtes, menſas, pocula, miniſtros, omnia mea, vt par erat, eſſe. Poſteà candido vehiculo vectabar reſupinus, eũctis, qui intuebantur, conſpiciendus & admirandus. Accurrebant permulti, ac circumequitabant: complures ſequebantur. Ego interim illius indutus veſtitum, & annulos gerens circiter ſedecim digitis inſertos, epulum quoddam ſplendidum iubebam adornari, quò amicos acciperem. Iámq; illi, ita vt in ſomnio fieri conſentaneum eſt, aderant: iam epulæ erant comportatæ: iam potus ex animi ſententia miniſtratus. In his quum verſarer, & aureis phialis præbiberem omnibus qui aderant amicis: quum iam inferrentur bellaria, intempeſtiuo tuo clamore perturbaſti nobis conuiuium, menſáſque ſubuertiſti, ac diuitias illas ita diſsipaſti, vt in auras euaneſcerent. Nũ tibi videor iniuria ſtomachatus in te? nam vel *treis noctes perpetuas libenter adhuc ſomnium illud quod mihi accidit, videre cupiam. GALL. Adeóne es auri cupidus, & opum auidus Micylle? idq; ex omnibus vnum admiraris, ac felicitatem vnicam eſſe iudicas, ſi plurimum poſsideas aurI? MIC. Equidem haud ſolus ita cogito Pythagora: quin ipſe quoq;, tum quum Euphorbus eſſes, auro atq; argento comis intexto prodibas pugnaturus cum Achiuis, idq; in bello, vbi ferrum quàm aurum geſtare ſatius fuerat. At tu etiã tum volulſti calamiſtris auro internexis in periculum deſcendere. Atque ob eam (opinor) cauſam, Homerus comas tuas Gratiis ſimiles dixit, quòd auro argentóq; reuincirentur. Etenim longè

Gnomonẽ horologii intelligit.

Diuitũ ſpecioſa, ac beata.

longè nimirum meliores atq; amabiliores videbantur quòd eſſent auro religatæ, vnáq; eum eo relucerent. Neq; iſthuc nouum eſt, auricome, ſi tu Pantho patre prognatus, aurũ in pretio habuiſti: quin & ipſe Deorũ omnium, hominúmq; pater ille, Saturno Rheáq; progenitus, quum Argolicam illam puellam adamaret, vbi nihil inueniret amabilius in quod ſeſe transformaret, neq; quo Acriſii cuſtodias poſſet corrumpere, audiſti videlicet vt aurum ſit factus, atq; ita per tegulas illapſus, potitus eſt ea quam deperibat. Iam verò quid tibi commemorem quàm multos vſus præbeat aurum? & vt eos quibus adfuerit, formoſos & ſapientes & potentes reddat, decus & gloriam illis concilians? vtq; nonnunquam ex obſcuris & infamibus claros ac celebres repentè efficiat? Nam noſti vicinum mihi & eiuſdem artificii Simonem, qui paucis antè diebus apud me cœnauit, quum legumen coquerem Saturnalibus, duáſque extorum cæſuras immitterẽ. GAL. Noui, Simonem illum breuem, qui fictilem ollulam, quæ nobis erat vnica, ſuffuratus, peracta cœna abiit ſub ala geſtans. Nam ipſe vidi Micylle. MIC. Atqui quum eam ſuſtulerit, tam multos illeſ deos poſteà iurabat. Sed cur non prodebas, ac vociferabare tum ô Galle, quum nos furto ſpoliari conſpiceres? GAL. Coccizabam, quod mihi ſolum licebat id temporis. Verùm quid Simon ille? Nam videbare de illo dicturus neſcio quid. MIC. Ei conſobrinus erat vir ſupra modum dines, nomine Drimylus: is quoad viuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni: nam quî daret, quum ne ipſe quidem pecunias attingeret? At ſimul atque mortuus eſt nuper, vniuerſis illis opibus iuxta leges, Simon ille, qui coria putria, qui patellam circunlingebat, gaudens potitur, purpura oſtróque circuntectus: famulóſq; & currus, & aurea pocula, & menſas eburnis innixas pedibus poſſidet: ab omnibus adoratur: iámq; nos ne aſpicit quidem. Etenim nuper quum illum procedentem conſpexiſſem, Salue, inquam, Simon. At ille indignè ferens, Edicite, inquit, mendico iſti, ne vocabulum meum diminuat: neq; enim Simon, ſed Simonides appellor. Porrò (quod eſt omnium maximum) mulieres etiã illius amore capiuntur. Atq; is quidẽ eludit eas, ac faſtidit, & alias quidem admittit, coémq; ſeſe præbet: aliæ porrò quæ negliguntur, necem conſcituras ſibi minitantur. Vides quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem eos qui ſunt deformiſſimi, transfigurat & amabiles reddit, non ſecus atque ceſtus ille poeticus. Audis inſuper & à Poetis dictum,

O aurum auſpicata res, & oſtentum optimum. Et rurſum:
Aurum eſt, quod opibus imperat mortalium.

Sed quid interim riſiſti, Galle? GAL. Quoniam tu quoque per inſcitiam, Micylle, ſimili modo falleris opinione de diuitibus, quemadmoduni vulgus: verùm (crede mihi) longè etiã ærumnoſiorem vitam viuunt, quàm vos. Hæc autem loquor, qui ipſe & pauper, & diues aliquando fuerim, atq; omne vitæ genus ſim expertus. Porro paulò pòſt ipſe quoque hæc omnia cognoſces. MIC. Per Iouem tempeſtiuũ iam eſt, vt & tu refe ras quemadmodũ ſis transfiguratus, & quid in vnoquoq; vitæ genere perſpexeris. GAL. Auſculta, hoc tãtùm prænonitus, me neminẽ felicioré in vita, quàm tu ſis, vnquã vidiſſe. MIC. Quàm ego ſim, ô Galle? Hanc felicitatẽ tibi ipſi imprecor. Nam videre me tibi ridendũ proponere. Verùm age, narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagorã transformatus: déinceps ordine ad Gallum vſq;. Conſentaneũ enim eſt te varias res tum vidiſſe, tum tuliſſe, nimirum tam diuerſis vitæ formis. GAL. Quemadmodũ initiò ab Apolline profecta anima in terrã deuolarit, & corpus humanũ ſubierit, vt illhic pœnam quandam penderet, id longum dictu futurum ſit: præterea neq; mihi referre fas eſt, neq; tibi eiuſmodi audire. Verùm vbi Euphorbus factus eſſem. MIC. Sed ego priùs, quàm eſſem is, qui nunc ſum, ô præclare, quiſnã eram? hoc mihi priùs dicito, nunquid & ego verſus fuerim itidem vt tu? GAL. Maximé. MIC. Quis igitur eram? ſi quo modo potes dicere: peruelim enim iſthuc cognoſcere. GAL. Tu formica fueras Indica, ex earum genere, quæ aurum effodiunt. MIC. Et poſteà neglexi infelix vel paucula fruſta in vitam importare, quum illo eſſem alitus? Sed age, quid poſt hæc futurus ſim dicito: quãdoquidem conſentaneum eſt ſcire te. Etenim niſi quid bonæ ſit rei, iam nunc ſuſpendero me ab iſta perti ca, in qua nunc ſtas. GAL. Iſthuc profectò nulla ratione poſsis cognoſcere. Cæterùm quum Euphorbus eſſem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabam: atq; à Menelao necatus, aliquãto pòſt tempore in Pythagoram perueni. Porrò eouſq; abſq; tecto perdurabam, donec Mneſarchus aliquando mihi domum ædificaret. MIC. Obſecro te, num abſq; cibo potúq;? GAL. Maximé. Nihil enim iſtis rebus opus, niſi corpori dũtaxat. MIC. Illud igitur priùs dicito, ea quæ ad Troiam geſta ſunt, num ita ſe habent, qualia fuiſſe dixit Homerus? GAL. Quínam ille ſcire potuiſſet, Micylle, qui quidem dum iſta gerebantur, ipſe camelus erat in Bactris? Cæterùm ego tibi tantùm efabor diuinitus, nihil id temporis eximium fuiſſe, neque Aiacem vſqueadeò magnum, neq; Helenam adeò formoſam, quemadmodũ arbitrantur: ſiquidem vidi candida quandam & procera ceruice, vt hinc cygno prognatam eſſe adſimularent: cæterùm vehementer anum, æqualẽ propémodum Hecubæ. Hanc Theſeus primùm raptam in Aphidnis poſſedit. Is vixit Herculis fermè ætate. Porro Hercules priùs Troiã ceperat, patrum noſtrorum memoria, qui per id temporis maximè florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit, ſe, quum eſſet admodũ adoleſcẽs, vidiſſe Herculem. MIC. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præſtantiſsimus? An & iſthæc fabulamenta ſunt? GAL. Cum illo quidem congreſſus non ſum: neque queam adeò compertè de rebus Græcorum dicere. Etenim quî ſcire potui, quum hoſtis eſſem? Certè Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea diſſectum. MICYL. Déinde te

Pythagoram tacitè perſtringit vt ſophiſtã & præſtigiatorem.

Menelaus minore negotio. Verùm iſtis de rebus ſatis: nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in ſumma Micylle, ſophiſta quiſpiam eram (oportet enim videlicet fateri verum) alioqui nõ imperitus, neq; inexercitatus in honeſtiſsimis diſciplinis. Profectus ſum autem in Aegyptũ, quò cum prophetis congrederer, de ſapientia cõmunicaturus. Hic adyta ſubii, atq; ibi Ori & Iſidis libros perdidici. Pòſt rurſum in Italiam renauigabã, ac Grẽcos iuxta ea, quę in Aegypto didicerã, ita inſtitui, vt me próinde ac deum ſuſpicerent. MIC. Equidem inaudierã iſthæc: præterea quemadmodũ creditus fueris defunctus in vitã rediiſſe, vtq; aureũ femur illis ſúbinde oſtenderis. Verùm illud mihi dicito, quid tibi venit in mentem, vt legem ſtatueres, vti neq; carnibus, neq; fabis veſcerentur homines? GAL. Ne percõteris iſta Micylle. MIC. Q-uã ob rem, ô Galle? GAL. Nã pudet hiſce de rebus verũ fateri. MIC. Atqui non conuenit vti id facere graueris apud hominem contubernalem & amicũ: nam herum poſthac abſit vt dixerim. GAL. Nihil ſani, neque præclari quicquam erat: verùm animaduertebã, ſi conſueta modò, ac eadem quæ vulgò tradũtur à multis, prẽcepiſſem, nõ fore vt mortales in admiratiõnẽ adducerem, ſed quò peregriniora magíſq; aliena propoſuiſſem, futurũ vt hoc magis nouus, magíſq; viderer admirãdus. Próinde inſtitueram in animo, nouæ quiddã rei deſignare, eiuſmodi propoſito decreto, cuius cauſa eſſet inexplicabilis, quò videlicet aliis aliud coniectantibus, omnes redderentur attoniti: quemadmodum in obſcuris oraculis ſolet vſu venire. MIC. Illud vide, vt rides me tu quoq;, non minùs atq; Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarentinos, cúmque his alios, qui muti ſequuntur, tuáq; adorant veſtigia, quæ tu calcata reliquiſti. Verùm vbi Pythagorã exueras, quem poſt eum induiſti? GAL. Aſpaſiam Miletenſem illam meretricem. MIC. Papæ! quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoque fuit Pythagoras. Iáne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generoſiſsime ouapariebas, cúmq; Pericle rem habebas, iam Aſpaſia videlicet, atque ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramámq; deducebas? Poſtremò meretricũ in morem geſtiebas, vultúmq; componebas? GAL. Iſta quidẽ omnia feci, tametſi non ego ſolus: verùm & ante me tum Tireſias, tum Elati proles Cẽneus. Próinde quicquid in me conuicii dixeris, tantundem & in illos dixeris. MIC. Age igitur, vtra tibi vita erat ſuauior, quum vir eſſes, an quum Pericles tecũ habere conſuetudinẽ? GAL. Vides cuiuſmodi iſthuc eſt quod percontaris? nempe cui ne Tireſiæ quidem expedierit reſpõdere. MIC. Atqui ſi minus fateare tu, tamẽ iſthuc Euripides ſatis explicuit, cùm ait ſe malle ter ſub clypeo conſiſtere, quàm parere ſemel. GAL. Imò prẽmoneo te paulò pòſt puerperã fore: ſiquidem & tu mulier es olim futurus, ídq; ſæpius, longo nimirũ ſeculorũ orbe atq; recurſu. MIC. Non tu pendebis, ô Galle, qui quidem omneis mortales Mileſios aut Samios eſſe ducas? Nam aiunt te etiam tum, quum Pythagoras eſſes, venuſta forma decorum, ſæpius Aſpaſiam fuiſſe tyranno. Verùm age, ſecundùm Aſpaſiam, in quem virum aut mulierem denuò renatus es? GAL. In Cratetem Cynicum. MIC. O Caſtor, & ô Pollux, quàm diſsimile! ex ſcorto Philoſophus? GAL. Déinde rex: déinde pauper: paulò pòſt ſatrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliáque innumerabilia: perlongum enim fuerit ſingula recenſere. Poſtremò gallus, atque id ſæpiùs: nam hoc vitæ genere ſum delectatus. Intereà & aliis diuerſis mortalibus ſeruiui, regibus, pauperibus, diuitibus: poſtremò nunc tecũ viuo, rideóq; quotidie, quum video te paupertatis tædio complorantem, eiulantémq;, ac diuitũ admirantem fortunas, propterea quòd ignores quantum illis adſit malorum: alioqui ſi curas noris, quibus illi diſtringuntur, te ipſum profectò riſeris, qui anteà credideris, eum qui ſit opulentus, ſtatim feliciſsimum eſſe omnium. MIC. Ergo Pythagora, aut quod maximè gaudeas appellari, ne confundam orationem, ſi te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. GAL. Nihil interefert, ſiue Euphorbum, ſiue Pythagoram, ſiue vocaris Aſpaſiam, ſiue Cratetem, quandoquidẽ iſta omnia ſum vnus: niſi quòd rectius feceris, ſi (id quod impræſentiarum eſſe videor) gallũ me voces, ne auem hanc parui ducere cõtemneréq; videare, præſertim quũ tã multas contineat animas. MIC. Ergo galle, quandoquidẽ omnia penè viuendi genera iam expertus es, atq; omnia cognita habes, age dilucidè mihi narrato quæ ſint peculiaria diuitũ ad vitæ rationem, quæ paupertatis propria: quò videlicet cognoſcam, verẽne iſthuc affirmes, me diuitibus eſſe felicioré. GAL. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidẽ non magnopere tangit cura belli, ſi quando rumor ſit aduentare hoſtes: neq; ſolicitus es ne in agros incurſantes populẽtur, néve hortum proculcent, proterántq;, aut vineas vaſtent: ſed ſimul atq; tubã audieris, ſi tamen audieris, de te ipſo vno circunſpectas, quò deflexus ſeruari queas, ac diſcrimen effugere. Contrà illi tum de ſeſe ſoliciti ſunt, tum animo diſcruciantur, quũ de mœnibus quicquid opũ poſſidebant in agris, id omne tolli deportaríq; cõſpiciunt. Ac ſiue inferẽdũ eſt aliquid in ærariũ, ſoli accerſuntur: ſiue in prælium exeundũ, periclitantur, aut peditum turmis, aut equitũ alis præfecti. Tu interim vimineũ gerens clypeũ, expeditus ac leuis es ad ſaluti conſulendum, paratus victoriale conuiuiũ agere, ſi quãdo victor exercitus ſacra fecerit. Rurſum pacis tempore, tu quidẽ quũ de plebe ſis, ingreſſus in concionẽ, tyrannidẽ in diuites obtines: illi verò trepidant, pauitántq;, at largitionibus choragiíſq; te placant: ſiquidem quò tibi balnea, ludi, ſpectacula, reliquáq; id genus abundè ſuppeditent, ea omnia curãt illi. At tu, cenſor & acerbus expenſor, périnde quaſi dominus, ne alloquio quidẽ interdum dignaris illos: quòd ſi tibi collubitum ſit, ingentibus ſaxis in illos degrãdinas, vel facultates eorũ publicas facis: ipſe neq; calumniatorẽ metuis, neq; latronem, ne tollat aurũ, vel ædiũ conſcenſo faſtigio, vel pariete perfoſſo: neq; neceſſe habes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi cum

ſceleratis diſpẽſatoribus cõflictandum eſt: neq; tantas in ſolicitudines diſtraheris: verùm ſimul atq; crepidã vnam perfeceris, mercedémq; retuleris ſeptem obolos, ſero ſurgis crepuſculo, & ſi libuerit, lauaris: tum empto ſaperda quopiã, aut mænide piſciculo, aut paucis ceparũ capitulis, temet ipſe oblectas, canens plerunq;, optimáq; cũ paupertate philoſophãs, adeò vt eas ob res ſalubri ſis valentíq; corpore, obduruerífq; aduerſus gelu: ſiquidẽ labores qui te exacuũt muniúntq;, certatorem haudquaquã contemnẽdum reddũt aduerſum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles eſſe videntur. Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quòd ſi quando leuis ceperit febricula: paulo negotio eam medicatus, protinus exilis, inedia temet inde excutiens. Illa porrò fugit illico: quippe metuens te, quem videat etiã frigore ali, ſaturúmq; fieri, ac medicorũ certis illis recurſibus longum plorare renuntiantẽ. At illi ex aduerſo propter intemperantiam vitæ, quid tandem mali non habent infelices? podagras, phthiſes, pulmonum exulcerationes, aquas intercutes. Nam hæc omnia à ſumptuoſis illis conuiuiis naſcuntur. Próinde quicunq; ex his Icari in morem (vt ferè faciunt) ſeſe attollunt, propiúſq; ſe Soli admouent, haud cogitantes quòd alas habeãt cera agglutinatas, ingentem nonnunquam ſtrepitum mouent. Cæterùm qui Dædali exemplo non admodum ſublimia neq; excelſa appetunt, verùm humilia, terræq; vicina, adeò vt cera nonnunquam ſalis aſpergine madeſceret, ii tutò plerũq; ac citra diſcrimen tranſuolarunt. MIC. Moderatos iſtos & cordatos narras. GAL. Verũ aliorũ, Micylle naufragia fœdiſsima conſpicias: nẽpe vbi Crœſus reuulſis alis riſum exhiberet Perſis, conſcenſo rogo: aut Dionyſius quum abdicatus tyrannide, Corinthiorum in vrbe ludi literarii magiſtrum ageret, poſt geſtum tantum imperium puellos cõpellens vt ſyllabas cõnecterent. MIC. Dic mihi Galle: tu quũ rex eſſes (nam ais te regem quoque fuiſſe) cuiuſmodi tandẽ id vitæ genus experiebaris? Mirum ni tum felix eras, quandoquidẽ id quod eſt bonorũ omnium caput, poſsidebas. GAL. Ne mihi in memoriam regeras, ô Micylle: vſqueadeò ſupra modum infelix tum eram. Nam quo ad res externas, quemadmodũ dixiſti, planè fortunatus eſſe videbar: at intus innumerabilibus curis diſtringebar. MIC. Quibus tandẽ curis? Nam rem prorſus abſurdam neq; credibilem narras. GAL. Equidem imperabam regioni neutiquam exiguæ Micylle, omniugarum rerũ feraci, tum incolarum frequentia, neq; non vrbium pulchritudine cum primis admirãdæ: præterea fluminibus nauigabilibus, ac mari portuoſo commodæ. Ad hæc exercitus ingens, equitatus ſpectatiſsimus atq; excellens, ſatellitiũ haud exiguum, triremes, pecuniarum vis maior quàm vt poſſet numerari, vaſorum argenteorum plurima copia, reliquáq; omnis illa principatus tragœdia, ſtrepitúſq; & apparatus ſupra quàm credi queat, extructus atq; accumulatus. Itaque quum prodirem, pleriq; adorabant, deum quempiã intueri ſeſe rati: aliíq; trudentes alios concurrebant, quò me conſpicerent: nonnulli conſcenſis tectis, magni æſtimabant ſi plenè contemplari licuiſſet quadrigam, ſtragulam, diadema, tum anteambulones, & eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conſcius quantæ me res diſcruciarẽt, verſarẽntq;: illos quidem propter inſcitiã venia dignos iudicabã, at mei ipſius miſereſcebat, qui prægrandibus illis Coloſsis viderer perſimilis, quales vel Phidias, vel Myron, vel Praxiteles fabricatus eſt. Etenim illorũ quiſque quo ad ea quę foris apparent, Neptunus ipſe eſt, aut Iupiter, mirificè decorus, auro eboréq; cõpactus: & aut fulmẽ, aut fulgur, aut tridentẽ fuſcinã dextra ſuſtinet: cæterùm ſi immiſſo capite quæ ſunt intus inſpicias, videbis vectes quoſdam, paxillos, & clauos introrſum prominentes, neque non vimina, cuneóſq;, & picem ſublitam, & aliã item id genus deformitatem intrinſecus inhabitantem. Omitto recenſere muſcarum, muſtelarúmq; vim, quæ nonnunquam in eis manſitãt. Huiuſmodi quædam res nimirum regnum quoque videtur. MIC. Nondum explicuiſti lutum, & clauos, & vectes, quínam fuerint in imperio, neque fœditatem illam plurimã quænam ſit: nam iſtum ad modum vectari, tam multis imperare mortalibus, ac numinis inſtar adorari, hactenus quidem cum Coloſsi exemplo quadrat. Siquidẽ hoc quoq; diuinum quiddam & admirandum: nunc autem quę ſunt intra Coloſſum, exponito. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle? vtrum metus, curas mordaces, ſuſpiciones, odiũ quo regem perſequuntur ii qui cum illo viuunt, inſidias, atq; eas ob res ſomnum rarum, & hunc ipſum pertenuem, ac plena tumultus inſomnia, cogitationes perplexas, ſpes ſemper improbas: an otii penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, conſultationes? quibus rebus fit vt ne per ſomnium quidem aliqua re ſuaui frui liceat, verùm vt omnibus de rebus ſolus diſpiciat neceſſe eſt, milléque negotia ſuſtineat:

Quippe nec Atriden Agamemnona dulcis habebat
Somnus, multigenas verſantem pectore curas.

ídq; quum reliqui omnes Achiui ſterterent. Adde quòd Lydum illũ diſcruciat filius mutus: Perſam verò Clearchus ad Cyrum deſciſcens: atq; alium quempiã Dion cum Syracuſanis nõnullis ad aurem cõmunicans. Rurſum alium quendam vrit Parmenion collaudatus. Item Perdiccã Ptolemæus, Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoq; moleſtiam afferunt, amaſius per vim non ſponte conuiuens, concubina alio gaudens, tum ſi qui defectionem parare dicãtur, aut duo quatuórve ſatellites inter ſeſe conſuſurrantes. Porrò (quod eſt omniũ grauiſsimũ) amiciſsimi quiq; vel maximè ſunt formidandi, ſempérq; metuendum ne quid magni mali ab illis exoriatur. Nam alius à filio veneno necatus eſt: alius itẽ ab amaſio. Alium ſimile quoddam fortaſsis mortis genus eripuit. MICYL. Apageſis, atrocia miráque ſunt iſta quæ narras, ô galle. Mihi igitur multò ſit tutius operæ cerdonicæ pronum incumbere, quàm ex aurea bibere phiala comiter delatũ hauſtum,

cæter

cæterùm cicuta, aconitóq; temperatum. Nam mihi quidem hoc vnum eſt periculi, vt ſi paulũ aberret ſmilion, deflectátque à recta inciſione, ſummum ſecantis digitum exiguo ſanguine tingat: at iſti, quemadmodum narras, lethifera agunt conuiuia, atque id innumerabilibus in malis conſtituti. Déinde vbi conciderint, perſimiles eſſe videntur tragœdiarum hiſtrionibus. Nã multi, ſicut videre licet, quoad Cecropes ſunt ſcilicet, aut Siſyphi, aut Telephi, diademata geſtant, argenteiſque capulis gladios, comámque ventilantem, & auro intertextam chlamydem: quòd ſi quis (qualia nimirum permulta ſolent accidere) impulſos illos media in ſcena præcipites det, riſum profectò moueant ſpectatoribus, videlicet perſona vnà cum ipſo diademate contrita, vero autem actoris capite luxato, cruribúſque maxima ex parte renudatis: vt iam interioris amictus quàm miſeri ſint panni, fiat perſpicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerunt, appareat deformitas, haudquaquam ad pedis modum reſpondentium. Vide vt me iam ſimilitudines conferre docueris optime galle. Cæterùm tyrannis talis quædam res tibi viſa eſt eſſe: verùm vbi equus eſſes, aut canis, aut piſcis, aut rana, quomodo eam vitæ rationem ferebas? GAL. Iſtum quem nunc ſuſcitas ſermonẽ, & longior ſit, neque huius temporis. Illud autẽ vnum in genere dixerim, nullam ex omnibus vitam mihi non viſam tranquilliorem vita humana, naturalibus dúntaxat cupiditatibus & vſibus circunſcriptam. Siquidem publicanum equum, aut ſycophantam ranam, aut ſophiſtam graculum, aut popinatorem culicem, aut cinædum gallum, atque id genus alia, quæ vos ſtudio comminiſcimini, haudquaquam inter illos videbis. MICYLL. Quæ dicis, ô galle, fortaſsis vera ſunt: verùm non me pudebit apud te fateri quod mihi accidit. Haud vnquam quiui dediſcere cupiditatem illam à puero mihi inſitam, videlicet vt diues euadam. Quin nunc quoque ſomnium illud ob oculos verſatur, aurum oſtentans: potiſſimùm autem ſceleſtus ille Simon excruciat, qui quidem tantas inter opes delicietur. GAL: At ego te iſto leuabo morbo, Micylle, tametſi nox etiandum eſt. Surge modò, ac ſequere me. Siquidem ad ipſum te Simonem adducam, atque in aliorum diuitum ædes, quò nimirũ videas quomodo res habeant apud illos. MIC. Iſthuc quo pacto, clauſis foribus? Num me parietes transfodere compelles? GAL. Nequaquam, verùm Mercurius, cui ſum ſacer, hoc optanti mihi largitus eſt, vt ſi quis longiſsimam caudæ plumam, quæ ob mollitiem inflectitur. MIC. Atqui duas habes eiuſmodi. GAL. At dextram ex his auulſam cuieunq; ego geſtandam dedero, is, quoad voluero, fores omneis poterit aperire, cunctáq; videre, ipſe inuiſibilis. MIC. Equidem ignorabam, ô galle, te præſtigiarum quoq; peritum eſſe. Porrò ſi mihi iſthuc ſemel præſtiteris, videbis illico Simonis vniuerſas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam: at ille rurſum circunrodet, ebibétq; putria coria, quibus conſueuit ſoleas compingere. GAL. Atqui nefas ſit iſthuc facere: ſiquidem Mercurius illud mihi mandauit, vt ſi quis pennam tenens, iſtiuſmodi quippiã patrarit, vociferans furem proderem. MIC. Rem neutiquã veriſimilem narras, nempe Mercuriũ, quum ipſe ſit fur, non ſinere alios vt idem faciãt. Sed tamen abeamus. Nam aurũ auferã, ſi modò poſsim. GAL. Pennã priùs reuellito. Quid hoc rei? ambas reuulſiſti. MIC. Tutius hoc quidem, ô Galle, tum tibi minùs fœdum ſit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age ſanè: ſed vtrum Simonem prius adimus, an alium quempiam diuitum? MIC. Haud aliò, imò ad Simonem, qui videlicet pro diſyllabo tetraſyllabus eſſe affectet poſteaquam diues euaſit. Sed iam ad fores acceſsimus. Quid igitur déinceps facio? GALL. Pennam ſeræ admoue. MIC. Ecce autem, dii boni, oſtium périnde atq; claui reſiliit. GAL. Perge porrò præcedens. Vides illum vigilantem ac ſupputantem? MIC. Video per Iouem, & quidem ad obſcuram ſiticulo ſámq; lucernam. Prætereà pallet, haud ſcio vnde, galle, totúſque exaruit, atque extenuatus eſt, mirum ni curis: neque enim auditum eſt illum alioqui malè habere. GAL. Auſculta quid dicat: ſiquidem intelliges quibus de cauſis ad eum modum ſit affectus. SIMON. Nimirum ſeptuaginta illa talenta tutò admodum ſub lectica defoſſa ſunt, neque quiſquam alius omnino vidit. At verò ſedecim illa Soſylus equiſo vidit me ſub præſepe occultantem. Itaque de curando ſtabulo non eſt admodum ſolicitus, quanquam nec aliàs admodum laboris appetens. Veriſimile eſt autem illum multò etiam his plura ſuſtuliſſe. Nã unde alioqui Tibius heri tam ingens ſalſamentum illi obſonio propoſuiſſet? Tum autem aiunt illũ monile emiſſe vxori drachmis quinq;. Heu miſero mihi. Hi omnia mea diſsipabunt bona. Quid quòd ne pocula quidem ſat in tuto mihi recondita ſunt, quum ſint multa? Vereor enim ne quis ea ſuffoſſo pariete tollat. Complures mihi inuident, atque inſidias parant: præter cæteros autem Micyllus iſte vicinus. MIC. Ita per Iouem. Nam tibi ſum ſimilis, ac patellas ſub ala geſto. GAL. Tace Micylle, ne protinus ipſo in furto nos prodas. SIMON. Optimum igitur fuerit, vt ipſe inſomnis ſeruem. Omnem obibo domum, in orbem obambulans. Quis iſte? Video te per Iouem ô parietum perfoſſor, poſteaquàm es columna, bene res ſe habet. Pernumerabo denuò refoſſum argẽtum, ne quid fortè dudum me fugerit. En rurſum obſtrepuit mihi neſcio quis. Nimirum obſideor, atque inſidiis appetor ab omnibus. Vbi mihi gladius, ſi quẽquam depræhendero? Rurſum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habent, ô Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiam, donec noctis adhuc aliquantulum ſupereſt. MIC. O miſer, cuiuſmodi viuit vitam! hoſtibus eueniat ad hunc modum diuites eſſe. Itaque pugno illi in maxillam illiſo, volo diſcedere. SIMON. Quis me pulſauit? Latrocinio deſpolior miſer. MIC. Plora, ac vigila, auríq; ſimilis corpore reddaris, quandoquidem illi affixus ac deditus es. Nos autem, ſi videtur, Gniphonem fœneratorẽ viſamus. Nã nec is procul

Nulla vita moleſtior humana.

hinc

hinc habitat. Ipſæ nobis ſuapte ſponte fores patuerũt. GAL. Vides hunc quoq; curis inuigilantem, & vſurarum rationes iterantem digitis contortis? cui propémodum relictis his omnibus ſit in ſilpham aut culicem aut muſicam abeundum. MIC. Equidem video miſerum ac vecordem hominem, ne nunc quidem multò meliorem viuere vitam, quàm ſilphæ aut culicis, adeò totus & hic à curis & rationibus eſt extenuatus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuum, ſi videtur, Eucratem. En tibi fores per ſe patuere. Quin introimus? MIC. Paulò antè hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nunc tu diuitias ſomnias? Vides igitur Eucratem ipſum quidem à famulo, virum natu grandem? MIC. Video profectò quiddam haudquaquã virile. Porrò altera ex parte ipſam item vxorem à coquo conſtuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres exiſtere Micylle, cunctáque poſsidere, quæ ſunt Eucratis? MIC. Haudquaquam Galle: imò fame citiùs interierim, quàm id genus quippiam patrarem. Valeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ ſunt, quàm ſi à domeſticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc quãdoquidem dies fermè diluxit, domũ ad nos redeamus. Reliqua rurſus aliàs videbis Micylle.

ICAROMENIPPUS, ſiue Hypernephelus,

D. Eraſmo Roterodamo Interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ſuprà in ſpecie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuerſum omniũ hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principũ, omnia facta, ac ſtudia, ſiue ea priuata ſint, ſiue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineant: præcipuè autem philoſophos, vt ſemper aliàs, inſectatur, quos indicat non modo circa res humanas incerta ac ſtulta docere, verùm etiam de rebus ſublimibus, de Mundo, de Deo, de prouidentia diuina, & id genus aliis, abſurda atq; impia quædam tradere, quæ neq; viderint ipſi, neq; aliunde cognouerint. Atq; hæc omnia ſub Menippi nomine, quem aliàs quoq; vt philoſophis infeſtum atq; inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominum res incertas & ridiculas eſſe, cuperétq; veritatem naturæ ac virtutem cognoſcere, ad philoſophos ſeſe contuliſſe. Qui cùm multa quidé, ac ſpecioſa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autem inter ſe diuerſa atq; aliena quædam traderent, neq; ipſi ſibi conſentirent, pro veritate nugas quaſdam docendo: poſtremò conſilij inopem, de cælo conſcendendo, ac ipſarum illarum rerum experimento capiendo cogitaſſe. Aſſumptis igitur, & affictis alis, Dædali exemplo in cælũ ſubuolaſſe: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum eſſe omnia quæcunque in terris, ſiue publicè, ſiue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modo à regibus & principibus, verùm etiam à ciuitatibus, populis, diuitibus, & plebeis. Deinde autem in cælo ea vidiſſe, quæ ſtultè ac ridiculè Iupiter circa hominum vota, ſacrificia, iuramenta, & cætera officia diſpenſanda exercet, quæq; item alij Dij in conuiuijs, in concionibus, & cæteris, non quidem ipſi agere ſolent, ſed à ſtultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobiq; autem grauem de philoſophis querelam audiuiſſe. Nam Lunam quidem de contumelijs, quibus ab illis afficeretur, conqueſtam eſſe: propterea quod ab alijs lumen furtiuum habere, ab alijs ceu ſpeculum ſupra Oceanum ſuſpenſa eſſe diceretur, Iouem autem omnem illorum vitam, mores, ſectas, habitũ, doctrinam, facinora domeſtica, & linguæ petulantiam, accuſaſſe: præcipuè autem contra Epicureos, vt qui Deos omnino vllos negarent eſſe, incenſum fuiſſe. Porrò tituli ratio hæc eſt, quod vt Icarus alatus in altum ſubuolaſſe dicitur, ita hic Menippus quoq; cælum alatus conſcendit, vnde & alter titulus ὑπερνεφέλης additur, quaſi dicas, eius qui ſupra nubes aſcendit. In primis memorabilis & propria deſcriptio illa Philoſophorum eſt, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, vt hoc quoque addamus, Menippus quidem re vera Cynicus philoſophus, natione Phœnix ac ſeruus natus, de quo Laertium vide.

MENIPPVS. AMICVS.

MENIPPVS.

ITerũ mille igitur erant ſtadia à terra vſque ad Lunam, vbi prima nobis fuit mãſio. Porrò hinc ſurſum ad Solem paraſangæ fermè quingentæ. Rurſum ab hoc vſque ad ipſum deniq; cælum, areémq; Iouis in edito ſitam, tantum ferè ſpatii fuerit, quantum aquila probè ſuccincta, atq; expedita queat vno die peragere. AMI. Dic mihi per Gratias, Menippe, quæ ſunt iſta, quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecum ſupputas? Etenim iandudũ te aſſectans, audio Soles & Lunas, præterea autẽ & magnifica iſta, mãſiones ac paraſangas, peregrina quædam cõmemorantem. MENIP. Ne mireris Amice, ſi ſublimia aeriáq; tibi videor loqui: nam ſummam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo viam ſtellis notaras. MEN. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus. AMIC. Papæ! longum profectò ſomnium mihi narras: ſiquidem totas edormiſti paraſangas inſciens. MEN. Quid ais? ſomnium tibi referre videor, qui modò ab ipſo Ioue ipſe reuerſus adſum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapſus ades è cælo? MEN. Ita ſanè: ego tibi ab ipſo illo ſummo Ioue hodie venio, rebus interim dictu miris & auditis, & conſpectis. Quòd ſi non credis, equidem hoc ipſo nomine ſupra modum gaudeo, cùm ſupra fidem eſſe video meam felicitatem. AMI. Et quo pacto diuine atq; olympie Menippe, mortalis cùm ſim ac terreſtris, queam non credere viro qui nubes ſuperarit, quíque, vt Homericis dicam verbis, iam ſis cælitum è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, ſi moleſtum nõ eſt, quibus modis in altum ſubuectus es, aut vnde nactus ſcalas tãta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum ſimilis illi Phrygio: vt coniectare poſsimus te quoque ab aquila raptũ fuiſſe, quò pocillatoris alicubi munere fungereris.

ris. MEN. Non me clam est te iandudum irridere. Neq; verò id omnino mirũ, si narrationis nouitas tibi fabulæ videtur aſsimilis. Cæterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neq; ſcalis, neq; vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quòd alæ mihi eſſent propriæ. AMIC. Iam verò iſtud quod narras, vel ipſum Dædali factum ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiam, aut graculus ex homine factus es. MEN. Rectè amice, neq; procul à ſcopo conieciſti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoq; ſum machinatus. AMIC. At interim omnium audaciſsime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapſus, Menippéum aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodũ ille Icarium? MEN. Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáq; quàm plurimùm ad ſolẽ eſſet liquefacta, defluxis alis non mirum ſi décidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validũ arripui. His cùm alas vnà cum ipſis brachiis præſecuiſſem. Quin potius, ſi vacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo. AMIC. Mihi quidẽ vel maximè vacat: adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo: iámq; ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aere ſuſpenſum ob tuam narrationem. MEN. Auſculta igitur. Neq; enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicum ore hiante relictũ, eúmq;, quemadmodũ tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cùm expendẽs ea quæ ſunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas reperiſſem ridiculas, humiles, inſtabiles, nempe opes, imperia, magiſtratus: contemptis his, atq; horum ſtudio, adiectóq; animo ad ea quæ verè ſunt bona: conatus ſum ab his tenebris emicare, & ad vniuerſi naturã ſuſpicere. Atque hîc mihi multam attulit hæſitationem, primùm hic ipſe qui à ſapientibus appellatur Mundus. Neq; enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuiſſet, neque quo opifice, neq; quod eſſet: illius vel initium, vel finis. Déinde cùm particulatim contemplarer, multò etiam magis ambigere ſum coactus, quippe qui viderem ſtellas temerè per cælum diſiectas. Tum ſolẽ ipſum, quid tandem eſſet, ſcire geſtiebam. Super omnia verò, quæ Lunæ accidebant, mihi videbãtur abſurda, ac planè mira, putabámq; cauſam aliquam arcanam & inexplicabilem eſſe, cur illa ſubinde ſpeciem formámq; variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è ſublimi demiſſa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi poſſent. Itaq; cùm ad eum modũ eſſem affectus, optimum factu ratus ſum, vt horũ vnumquodq; à philoſophis iſtis perdiſcerem. Si quidem exiſtimabam illos veritatem omnẽ docere poſſe. Quare cùm ex illis præſtantiſsimos delegiſſem, quantum mihi coniectare licebat è vultus auſteritate, éque coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipſo protinus aſpectu ſublimiloquos quoſdam, & cæleſtium rerum peritos viros præ ſe ferebant) his vbi memet docendum tradidiſſem magna pecunia (quam partim eueſtigiò præſentẽ numeraui, partim tum me perſoluturũ ſum pollicitus, vbi ad philoſophiæ ſummam peruentum eſſet) non grauabar erectus ad nugas doceri, & vniuerſi diſpoſitionem diſcere. At illi tantum aberãt vt me priſtina liberarent inſcitia, vt in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia neſcio quæ, atomos, tum inſecabilia, inania, ſyluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundẽtes. Verùm illud interim mihi videbatur omnium eſſe grauiſsimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnãtia diuerſáq; inter ſe omnia loquerentur: tamen poſtulabant vt ſibi fidem haberem: ac ad ſuam quiſq; rationẽ me conabatur adducere. AMIC. Rem abſurdã narras, ſi viri cùm eſſent ſapientes, inter ſeſe de rebus factioſè diſſi debant, neq; de eiſdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres amice, ſi audieris illorũ arrogantiam, & in diſſerendo prodigioſam confidentiã: qui quidem cùm humi ingrederentur, nihilóq; præſtantiores eſſent nobis qui ſuper terram ambulamus, ne cernentes quidẽ acutiùs quàm quiuis alius adſtans, nonnulli cæcutientes etiam ſenio atque inertia: tamẽ & cæli terminos perſpicere ſeſe profitebantur: ſolem quoque ipſum dimetientes: & ea, quæ ſupra Lunã ſunt, aggredientes. Ac périnde quaſi ex ipſis delapſi ſtellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac ſæpenumero cùm fortè ne illud quidem certò ſcirent, quot ſtadiis à Megara abeſſent Athenæ: tamen ſpatium quod intereſt inter Solem & Lunam, quot eſſet cubitorũ, audebant pronuntiare: tum aeris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras ſuper quadrangulos inducentes: neq; nõ ſphæras quaſdam picturatas, cælum ſcilicet ipſum metientes. Iam verò illud an non inſulſum, & inſignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus vſqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quaſi coniecturis ducantur: verùm ſupra modum contendunt, neque vllum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmãtes, Solem maſſam eſſe candefactam: incoli Lunã: ſtellas aquam potare, ídq; Sole veluti ſitula quadam per funem demiſſa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum diſtribuente. Nam quanta ſit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoſcere. Iam mihi ſpecta per Iouem, num illorum decreta inter ſe conſentiant, ac non magis longiſsimis diſsita interuallis: quandoquidẽ primùm de ipſo Mundo varia eſt ſententia: cùm aliis & ingenitus, & nunquam interiturus eſſe videatur: rurſum alii & opificẽ illius, & fabricandi modũ eloqui ſint auſi. Quos equidẽ cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificem præpoſuiſſent, non illud etiam adderent, vel vnde is eſſet profectus, aut vbi loci conſiſteret, cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuerſi exortum

De cælo & rebus ſublimibus.

De Mũdo.

ortum non posis vel tempus vel locũ imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorũ authores mihi narras. MENIP. Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis, tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiãtur, dum alii fine circunscribunt vniuersum: alii contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse Mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc velut vno quopiam illorũ disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquã amicus paci, bellum rerũ omnium parentem esse censebat. Nam de diis quid iam attinet loqui? cùm his Deus esset numerus: illi rursus per canes & anseres acplatanos deierarẽt: déinde alii reliquis omnibus diis expulsis, vni soli rerum omnium imperium tribuebant: ita vt mecum etiam animo discruciarer, cùm tantã audirem deorum inopiam. E diuerso alii liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad hæc alii incorporeum quiddam & informe putabãt esse numen, alii corpus esse imaginabantur. Déinde non omnes erant in hac opinione, vt putarent diis esse curæ res mortalium: verùm erant nonnulli, qui eos omni cura liberantes, haud aliter atq; nos consueuimus ætate defectos à ministeriis dimittere: nihilò aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdiis induci solent satellitia. Iam alii superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed Mundum nullo domino, nullóq; duce temerè ferri sinebant. Atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neq; tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sentẽtiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaq; planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirẽ: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cælum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primũ ipsa cupiditas: déinde fabularũ scriptor Aesopus: qui aquilis ac scarabeis, interdum & camelis cælũ adiri potuisse demonstrat. Verùm vt mihi ipsi alæ prouenirẽt alí quando, id nulla ratione fieri posse videbatur: cæterùm si vulturis aut aquilæ alas induissem, (nam has solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan vt mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi siniſtram amputaui: idq; admodum scitè. Déinde quum obligassem, humerísque loris validis accommodassem, tum summis pennis ansas quasdam manibus inferendis addidissem, mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliens, ac manibus interim subseruiẽs, & anserum exemplo paulùm adhuc à terra volatu me sustollens, inter volandũ summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audacius etiam experimentum aggrediebar: conscensáque arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi, ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam vsq; volabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: déinde supra Pholoen & Erymanthũ ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iámq; perfectus & altiuolus euassissem, non amplius de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde rectà in cælum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & posteà ferebam & hoc quoque facilé. Verùm vbi iam ipsi Lunæ vicinus essem, plurimúmq; nubium essem emensus: sentiebam me defatigatũ, maximè in ala siniſtra, nempe vulturina. Huc igitur diuerti, ac super eam insidens requiescebã: in terram interim è sublimi respiciẽs, neq; secus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracũ regionẽ despiciens, nunc Mysorũ, mox (si libuisset) Græciã, Persidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadã voluptate perfundebar. AMIC. Ergo ista quoq; narrabis Menippe, ne vlla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potius si quid obiter in itinere conspexisti, fac vt hoc quoque sciamus. Nam ego sanè haud mediocria dicturũ te expecto, de terræ forma, déque omnibus quæ in terra sunt, cuiusmodi tibi visa sunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas amice. Quamobrem quatenus licet, conscensa Luna inter narrandũ peregrinanti comes esto, simúlq; mecum contemplare totã terræ speciem, habitúmq;. Atque initiò quidem admodũ pusillam quandam terram mihi videre videbar, multò, inquam, Luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem vbínam essent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum colossum conspexissem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorsus vbínã esset terra, me prorsus latuisset: verùm ista quòd sint sublimia, præque cæteris eminentia, prætereà oceanus paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod videbam. Mox vbi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit esse conspicua, non solùm singulæ nationes atque vrbes: sed planè videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, &, vt summatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMI. Ista quæ nũc dicis, haudquaquã sunt verisimilia, ac secũ pugnantia. Etenim quũ paulò antè Menippe terrã requireres, propter ingens in medio interuallũ in arctũ contractam, adeò vt nisi colossus tibi feciſſet indicium, forsitan aliud quiddã videre te credidisses: quî repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis, homines, feras, ac propémodum etiam culicum nidos? MENIPP. Rectè tũ quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterii. Siquidem

De Deo.

De diuina prouidentia.

quidem quum ipſam quidem terram cõſpectam agnoſcerem, cæterùm reliqua non poſſem perſpicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorũ acie: grauiter ea res me diſcruciabat, ac vehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum eſſem ſolicitus, ac propémodum etiam lacrymarer: adeſt à tergo ſapiens ille Empedocles, ea ſpecie, vt carbonariũ quempiam eſſe diceres, cinere oppletus, atq; exuſtus. Hunc ego quum vidiſſem (dicendum eſt enim) nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem videre me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe:

Nullum ego ſum numen: quid me immortalibus æquas?

Sum Empedocles ille phyſicus: etenim vbi me præcipitem in crateras iniecíſſem, fumus ab Aetna raptum huc ſubuexit. Itaq; nunc Lunam incolo, aeriuagus plerunq;: ac rore victito. Adſum autem hæſitantiam iſtam tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perſpicuè terrã cernere. Bene abs te factũ eſt, inquam, optime Empedocles: vbi primùm deuolaro rurſus in Græciã, tui memor ſacrificabo tibi in fumario: atq; in Nouiluniis ter ad Lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc acceſsi præmii gratia, ſed affectio quædam mouit animum meum, quũ te viderem affectũ moleſtia; verùm ſcis quid facies, quò perſpicax fias? Non per Iouem, inquam, niſi tu mihi forſitan caliginẽ amoueas ab oculis: nam in præſentia videor nõ mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipſe tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur eſt iſtud? inquam, neq; enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutũ eſſe? Scio, inquã, maximè, ſed quid alæ cũ oculo? Quoniã, inquit, aquila inter animantia cętera acutiſsimi viſus eſt: vnde ſola ſolẽ aduerſum obtuetur: atq; ita demũ eſt rex & ingenua aquila, ſi non conniuentibus oculis aduerſos radios aſpiciat. Ita quidem aiunt, inquã: quare iam me pœnitet, qui nõ meis exemptis oculis aquilinos inſeruerim cùm huc aſcenderem. Nam nunc ſanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin magis adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Attamen in te eſt, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim ſi aſſurges, velíſque cohibita vulturis ala, alteram ſolam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quò minùs altero cæcutias, nulla ratione ſuccurri poteſt, propterea quòd ad partem pertineat deteriorem. Mihi, inquam, ſatis eſt ſi vel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilò enim fuerit deterius, cùm mihi nõ rarò vidiſſe videar fabros altero oculo melius etiam ad regulã exæquantes ligna. Hæc locutus, ſimul ea faciebã quę præceperat Empedocles. Ille interim paulatim ſubducens ſeſe, ſenſim in fumum euanuit. At ſimul atq; mouiſſem alam, ingens lumen mihi circunfulſit, adeò vt cuncta fierent in conſpicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neq; ſolùm ea quæ ſub dio, verùm etiam quæ domi faciebant, rati ſeſe à nemine videri. Ptolemæũ vidi cum ſorore rem habentem, Lyſimacho ſtruentem inſidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clanculum innuentem, Theſſalum Alexandrũ ab vxore tolli è medio, Antigonum filii vxorẽ adulterio ſtuprantem, Attalo venenũ porrigentem filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladiũ educentem in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foras protrahebatur à ſatellitibus, calice aureo in frontẽ impacto. Atq; his fermè cõſimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regiis geri licebat cernere, nempe adulterãtes, occidentes, inſidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nõnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negotia huiuſmodi mihi ſpectaculum exhibebant. Cęterùm quę factitabant plebeii, longè magis erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorũ Epicureum ob mille nummũm peieratem, Agathoclem Stoicum de mercede diſcipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Aeſculapii fano phialam auream ſuffurantem, Herophilum Cynicũ in fornice dormientẽ. Quid enim alios cõmemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabãt, qui repoſcerent? Nam variũ quoddam & vndiq; miſtum erat ſpectaculũ. AMI. Atqui rectè facies Menippe, ſi iſta quoq; retuleris. Conſentaneũ eſt enim te ex his non vulgarem cepiſſe voluptatẽ. MENIP. Ne fieri quidem poteſt amice, vt cuncta ordine recenſeam, quum ſpectare modò iſta fuerit difficillimum: verùm rerum faſtigia eiuſmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant conuiuia, nuptiæq;, altera ex parte iudicia, & cõciones: rurſum alia ex parte ſacrificabat quiſpiam, in proximo verò conſpiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam reſpicerem, videbam belligerantes Getas. Rurſum vbi ad Scythas deflectere, cernere erat errantes in plauſtris. Mox vbi paululum in diuerſam partem deflexiſſem oculum, ſpectabã agricolantes Aegyptios. Phœnix ſcortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cædebatur, Athenienſis cauſas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiuſmodi viſa fuerit rerum confuſio. Non aliter quàm ſi quis producat multos ſaltatores, vel potiùs multas choreas: déinde præcipiat vt omiſſo concentu propriam quiſq; cantionem canat. Déinde ſi certatim canat vnuſquiſque, & peculiarem ſuum cantum abſoluere ſtudeat, vociſque magnitudine vicinum ſuperare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiuſmodi futurus ſit eiuſmodi cantus. AMIC. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confuſaneus. MENIPP. Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes qui in terris choreas agunt, omníſque mortalium vita ex huiuſmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non modò ſonent abſona, verùm & ornatu ſint diſsimili, diuerſaq; moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exigat, negans diutius

Regũ vita & mores.

Plebeiorũ res ac ſtumodia.

Gentiũ vitia & proprietates.

tius choreas ducere oportere. Id vbi factum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimiles, taciti, nec amplius confuſam illam & incompoſitam canentes cantionem. Verùm in vario ipſo ac multiformi theatro videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè verò mihi riſum mouebant ii, qui de agrorum finibus contẽdebãt, quíque ſibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum colerent, aut quòd Marathonis eam partẽ haberent, quæ eſt iuxta Oenoën, aut quòd in Acarnania iugerûm mille poſſiderent: cùm vniuerſa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è ſublimi deſpicienti videbatur, quatuor digitorum ſpatium habere videretur. Attica, niſi fallor, pro portione minima pars erat. Itaq; perſpexi quid eſſet reliquum quod diuitibus iſtis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quàm plurimum agri poſſidebat, vix vnã ex Epicureis atomis colere mihi videbatur. Cęterùm vbi ad Peloponneſum flexiſſem oculos, deinde terram Cynoſuræ ſubiectam aſpexiſſem, veniebat in mentem, pro quantula regione, quæ nihilò eſſet latior lente Aegyptia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidiſſet vno die. Porrò ſi quem cõſpexiſſem auro ſuperbientẽ, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum vniuerſum vnà cum ipſis metallis, vix erat magnitudine micæ. AMIC. O te felicem Menippe, qui tam nouum ſpectaris ſpectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atq; homines ipſi, quanti videbantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te ſæpenumero formicarum concionẽ vidiſſe, aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rurſum has in ciuitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. Conſentaneum eſt autem pro ratione vitę formicarũ, eſſe apud illas & ædium fabros, & concionatores, & magiſtratus, & muſicos, & philoſophos. Sed vrbes ſanè cum ipſis viris, formicarum nidis maximè videbantur aſſimiles. Quòd ſi tibi videtur humilius exemplum, viros cum formicarum republica conferre, vetuſtas Theſſalorum fabulas ſpecta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicoſiſsimam, è formicis viros natos eſſe. Iam poſteaquã ſatis ſpectaſſem omnia, ſatíſq; riſiſſem, excuſi me ipſum, ſubuolaui Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes. Nondum ſtadium aſcenderam, cum Luna, fœminea ſonãs voce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inſerui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic, inquam. neque enim erit moleſtum, niſi ſi quid oneris ſit portandum. Nuntium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab iſtis philoſophis audiens, quibus præterea nihil eſt negotii, niſi vt curioſi res meas exquirant, quæ ſim, quanta ſim, & quam ob cauſam diſſecer, dimidiatáque fiam, cúrque vtrinq; gibboſa videar. Tum hi me dicũt inhabitari: illi ſpeculi ritu ſupra mare ſuſpẽſam eſſe. Alii rurſus quod quiſque ſecum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Poſtremò ipſum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum eſſe, & adulterinum, quódque ſupernè à ſole proficiſcatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater eſt, committere me, & factionem inter nos ſerere conantes: neque ſatis erat illis quæ de ipſo dixerunt ſole, ſaxum eſſe illum, & maſſam candentem. Et tamen quàm multarum rerum illis ſum conſcia, quas noctu patrant turpiſsimas & execrandas, cum inter diu tetrici ſint, & aſpectu virili, habitúque graues, & imperitorum oculos in ſe coniectos habẽtes! Atq; ego cum iſta videam, ſileo tamẽ. Neque enim decorum arbitror, retegere, atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quiſque in operto viuat vitam. Quinetiam ſi quem conſpicerem adulterantem, aut furantem, aut aliud facinus quàm maximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgo oſtenderem viros ſenes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neq; virtutis profeſſioni eſſent decora. At iſtis pro nihilo eſt oratione me diſcerpere, modíſque omnibus contumelia afficere, adeò vt (teſtis eſt mihi nox ipſa) ſæpius in animo habuerim, quàm poſſem hinc longiſſimè demigrare quópiam, vbi liceret curioſam iſtorum linguã effugere. Hæc igitur memineris vt Ioui renunties: ſimúlque illud addas, ne fieri quidẽ poſſe vt hoc in loco durem, niſi phyſicos illos cõminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet, vt mihi paretur quies, deſinántque me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas. ſimúlque rectà ad ipſum cælum tendebam, Nulli vbi comparent hominúmve boúmve labores. Etenim paulò pòſt ipſa etiã Luna mihi perpuſilla videbatur è ſublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram ſole, per ipſas volans ſtellas, tertio die ad cælum perueni. Ac primùm quidem mihi viſum eſt, protinus ita vt eram, introire: ratus facilè fieri poſſe vt fallerem, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam ſciebam iam olim eſſe Ioui familiarem. Pòſt apud me perpẽdebã, illos quàm primum deprehenſuros eſſe me, qui alteram alam vulturinã indutus eſſem. Quapropter optimum factu ratus, non temere venire in periculum, adiens pulſaui fores. At Mercurius audito pulſu, ac nomen percontatus meum, feſtinatò abiit, Ioui renuntiaturus. Nec multò pòſt introò ſum accerſitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter conſidentes, nec hos abſque ſolicitudine. Nonnihil enim animos illorum turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurũ vt mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili vultu toruóque & Titanico me obtuens, inquit: Quiſnam es, & vnde venis? vbinã vrbs tibi, quíve parentes? Hoc vbi audiſſem, propemodum metu ſum exanimatus. Attamen conſtiti ſtupidus, præque vocis magnitudine attonitus. Aliquantò pòſt ad me reuerſus, omnia dilucidè expoſui, ab ipſo exorſus capite, quẽadmodum concupiſſem ſublimia illa cognoſcere: quemadmodum acceſsiſſem ad philoſophos: quemadmodum pugnantia loquentes audiſſem: quẽadmodum deſperaſſem diſtractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquáque omnia vſque ad ipſum cælum. Poſt omnia addidi quæ Luna mandarat. Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum ſuperciliis, Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cũ auſus ſit & Menippus

in cælum aſcendere? At in præſentia quidem te ad hoſpitii conſuetudinem inuitamus. Cras, inquit, ſuper his quorum gratia huc aduenisti, dato reſponſo dimittemus. ſimúlq; cum dicto ſurgens, ibat ad eam cæli partem, vnde maximè omnia poterãt exaudiri. Iam enim tẽpus erat vt votis audiendis conſideret. Atque interim inter eundum percontabatur me ſuper his negotiis quę eſſent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc vænit triticum in Græcia: Et nũ ſuperior hyems grauiter vos tetigit: Et num holera egent imbre copioſiore. Sub hæc rogabat, nunquis adhuc ſupereſſet è Phidię genere: Et quam ob cauſam Athenienſes tot annos Iouialia intermiſiſſent: Et num in animo haberẽt Olympium ſuum abſoluere: Et num eſſent compræhẽſi qui templum Dodonæum ſacrilegio ſpoliaſſent. Ad ea cum reſpondiſſem: Dic mihi (inquit) Menippe, de me verò quam habent homines opinionem? Quam, inquam, ô here, niſi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem eſſe te. Ludis tu quidẽ, inquit. Cæterùm ego contẽtionem illorum probè noui, etiam ſi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cum illis & vates eſſe viderer, & medicus. In ſumma, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, ſimul & mortaliũ conciones. Piſa ac Dodona ſplendidæ erant, ac conſpiciendæ omnibus. ~~Porrò præ fumo ſacrorum~~ nec attollere oculos ~~mihi~~ licebat. Verùm poſteaquam Apollo apud Delphos conſtituit oraculum, Aeſculapius medicinæ officinã Pergami, ſimul atque Bendidium natum eſt in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianæ apud Epheſios: ad iſta quidẽ concurrunt omnes, ſolennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abunde magnum honorem habuiſſe ſe putant, ſi ſolido quinquennio ſacrificarint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm ſint vel Platonis leges, vel Chryſippi ſyllogiſmi. ~~Huiuſmodi quæpiã confabulati~~, in eum peruenimus ~~locũ~~, vbi ~~conſeſſurus~~ erat ad exaudienda vota. Erant autẽ ~~ordine ſitæ feneſtræ~~, cuiuſmodi ſunt ora ~~puteorum, habentes operculaꝫ~~ iuxta vnamquanque ſella poſita erat aurea. Itaque ~~Iupiter~~ cum ad primã aſſediſſet, detracto operculo præbuit ſeſe petentibus. Optabant autẽ ex omni vndique terra, diuerſa variáque. ~~Nam~~ ipſe quoque admotis pariter auribus ſimul audiebam vota. Erant ~~autem huiuſ~~ modi: ~~O Iupiter, cõtingat mihi regnum.~~ O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rurſum alius ali quis dicit: Vtinam exiſtam hæres vxoris. Vtinam nemo reſciſcat me ſtruxiſſe inſidias fratri. Contingat mihi vincere litem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt ſpiraret Boreas, ille vt Notus. Agricola optabat ~~pluuiam~~, contrà ~~ſtillo Solem~~. At Iupiter audiens, & ſingula vota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur, verùm hoc conceſsit Saturnius, abnuit illud. Nam iuxta vota per os feneſtræ ſurſum admittebat, admiſſa ad dextram ſtatuens: rurſus iniqua remittebat irrita, flatu deorſum redigens, ne poſsint ad cælum accedere. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cum eſſent duo qui diuerſa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potius annueret. Itaque iam Academicum illud illi accidebat, vt nihil ſtatuere poſſet: verùm exẽplo Pyrrhonis ſuſpenſus hærebat etiam ac conſiderabat. Porrò quum iam ſatis vota proponẽtibus dediſſet operam, ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorũ Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſeſe tranſtulit, de diuinationibus omnibus & auguriis auditurus. Hinc ad ſacrificiorũ feneſtram tranſiit, per quã fumus aſcendens, denuntiabat Ioui nomen vniuſcuiuſque qui rem diuinã faceret. Rurſum omiſsis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note quieſce. Zephyrus Adriani vndas concitet. Tum in Cappadociam grandinis mille modii diſpergantur. Tandem omnibus ferme ordinatis, diſcedebamus in eum locum vbi compotant Dii. Iam ~~enim cœnæ tempus erat: néque Mercurius arreptum~~ iuſsit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabaziũ, inquilinos iſtos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus Mænides. ~~Simul interim~~ & ambroſiam ~~& nectar furtim~~ deguſtabã. Nã optimus ille Ganymedes, vt eſt hominũ amans, ſi quando conſpexiſſet Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnũquam etiam duos mihi infundebat. Dii verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipſe opinor, vt ego illhic cõſpicatus, neque frumentũ edũt, neque potant nigrantia vina: verùm ambroſiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent veſci ſacrificiorum fumo, vnà cum ipſo nidore ſubuolãte: ad hæc ſanguine victimarum, quem ſacrificantes aris infundunt. Cæterùm inter cœnandũ & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem ſaltabat, & Muſę ſurgentes in medium, tum Heſiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omniũ ſaturi requieuimus quo quiſq; ſederamus loco, ſatis vuidi potu.

At reliqui noctẽ diuíque hominéſq; per omnem Dormibãt, me nequaquam ſopor altus habebat: verùm mecum animo verſabam cum alia permulta, tum illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tanto iam tempore nõ proueniret barba, aut quo pacto naſceretur nix in cælo, quum ſol ſemper adeſſet, vnáque conuiuium agitaret. Ac tum quidẽ puſillum obdormii: mane verò ſurgens Iupiter, iuſsi indici concionem. mox quum adeſſent omnes, ſic farier infit: Vti vos conuocarem, in cauſa fuit hoſpes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus cõmunicare vobiſcum de philoſophis, maximéq; verò à Luna, híſque de quibus illa queritur, commotus, ſtatui haudquaquam diutius prorogare conſultationem. Eſt enim hominum genus, quod non ita pridem in vita fluitare cœpit, iners, contentioſum, glorię auidum, iracundum, gulæ ſtudioſum, ſtultum, faſtuoſum, cõtumelioſum, &, vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Iſti igitur in ſectas diuiſi, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alii ſeſe Stoicos appellant, Academicos alii, alii Epicureos, alii Peripateticos, aliis item vocabulis his multò magis ridiculis. Deinde vbi venerandum

Vota mortalium.

Cõtra philoſophos.

dum illud virtutis nomen induerint, tùm adductis in altũ ſuperciliis, promiſſaq; barba, fucato habitu obambulant, deteſtandos mores ſecum circunferentes, ſimillimi nimirum iſtis Tragœdiarum hiſtrionibus, quibus ſi perſonas ſtolámq; illam auro ſparſam detraxeris, quod ſupereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denariis ad agonẽ conductus. Atqui huiuſmodi cum ſint, mortales quidem vniuerſos aſpernãtur, de diis verò abſurda prædicant, contractiſque cœtibus adoleſcentulorum (quos nihil negotii ſit fallere) nobilem illam virtutem oſtentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud diſcipulos temperantiam ſemper ac modeſtiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi ſoli & apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitẽt, quàm immodici ſint ad venerem, quemadmodum autem etiam aſsium ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſsimum, quòd cum ipſi nihil agant, neque publicum, neque priuatum, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideãt: nuſquam in conſiliis, nuſquam numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac virulenta quædam dicta congerentes, neque non maledicta quædam meditati, obiurgant, proximíſque conuiciantur, adeò vt is inter hos primas tenere videatur, qui clamoſiſsimus ſit, & impudentiſsimus, & ad maledicendum audaciſsimus. At ſanè ſi quis iſtum ſine fine iſta facientem, vociferantem, & cæteros incuſantem perconteur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut, quid per Deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum reſpondebit, ſi modò recta veráque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, ſuperuacaneum mihi videtur: cæterùm clamo, ſqualleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab aliis geruntur, calũnior: ac ſi quis diuitũ ſumptuoſius obſonarit, aut amicam habeat, id exquiro, atque indignor. Quòd ſi amicorum quiſpiam aut ſodalium morbo decũbat, curáque & obſequio egeat, id ignoro. Hoc genus ſunt nobis, ô dii, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer ſunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmãtes neque diis eſſe curæ res mortalium, neque omnino conſiperari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt vt de his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel valeãt hæc perſuadere iis qui ſunt in vita, nõ mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt vobis rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quę pariter & hominibus ſint quàm vtiliſsima, & nobis quàm minimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat concio: mox clamatum eſt ab omnibus: effulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio, Fient iſta, inquit, quẽadmodum vultis. Omnes cõminuẽtur cum ipſa ſua dialectica. Quanquã in præſentia ſanè fas non eſt punire quenquam. Eſt enim Hieromenia, ſicuti noſtis, quatuor hos menſes: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte vere mali malè perdentur formidando fulmine. Sic ait, atque ſuperciliis pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit, vt ademptis illi alis, nequãdo denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimiſit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure ſuſpenſum, heri circiter veſperam depoſuit in Ceramico. Audiſti omnia, omnia, inquã, amice, quæ è cælo mecum affero. Quare abeo iam eadem hæc renuntiaturus philoſophis in Pœcila inambulãtibus.

BIS ACCVSATVS, SEV FORA,

Iac. Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic Dialogus maxima ex parte cõtra philoſophos, idque nominatim etiam inſtitutus eſt. Introducit enim iudicio inter ſe contendentes. primò Academiã & ebrietatem pro Polemone philoſopho, actione fuga, quòd is cum antea per omnem ætatem ebrietati ac crapulæ deditus fuiſſet, audito fortè quodam Xenocrate, ſubitò relicta priore vita ac habitu, ad frugem redierit, ac philoſophari cœperit. Secundò Stoam & voluptatem pro Dionyſio Heraclienſi, iniuriarum: quoniam hic ab initio Stoicam profeſsionem ſecutus, mox cum morbo quodam correptus, ἀναδελαγ iſtam quam Stoici docent, cum corpore ac valetudinis affectione pugnare videret, eámque præſtare nõ poſſet, ad Epicureos defecerat. Tertio mollitie & virtutem pro Ariſtippo, conſimili actione. Nam & hic cum ab initio Socratis auditor & virtutis ſectator extitiſſet, poſtea voluptatem vt finem bonorũ aſſerere cœpit. Quarto menſariam Diogeni Cynico actionem fuga intendentem, quoniã hic cùm à principio quaſtũ patris ſecutus, pro menſario ſeſe geſsiſſet, poſtea cum ob adulteratam monetam ſolum vertere coactus fuiſſet, Athenas venit, & philoſophiam ſectari cœpit. Quinto pictoriã artem, Pyrrhonem vt deſertorem accuſantem, quòd ab initio pictor fuerat, poſtea autẽ relicta ea arte ad philoſophiam ſeſe contulerat. Videtur autem velle Lucianus oſtendere & quàm ipſi homines abiecti ac viles, quidam autem etiam perditi per ſe fuerint, qui apud alios de virtute ac ſummis rebus philoſophari, & foris ſapientia titulo gloriari ſoliti ſint: & quàm à malis interdum etiam turpibus principijs & cauſis, ad tãtarum rerum profeſsionem profiluerint, cum alium videlicet ex ebrio ſubitò Academicum factum, alium ex impoſtore Cynicum, alium autem etiam ex propria affectione bonorum finem & virtutis naturam æſtimaſſe oſtendit. Poſtremo autem & ſe ipſum à Rhetorica & à Dialogo reũ fieri fingit: ab illa, quòd ea à qua plurimum adiutus & nobilitatus fuerat, deſerta, ad Dialogum tranſierit. ab hoc autem, quòd veterem eius characterem & modum egreſſus, iocoſa & comica argumẽta, contra vetus Platonis exemplum, tractare cœperit. Quo iterum videtur & ſtudiorum ſuorum & inſtituti rationem quandam exponere voluiſſe, & pariter illis reſpondere quoque, qui ob ſcribendi genus, & dictionis nouitatẽ, ipſum fortaſsis nonnihil corripuerant, quemadmodum & ſuprà in Prometheo fecit. Ab exordio autem longam querelam Iouis de curis & officijs deorum præmittit, qua occaſionem inſtituto dramati quærit, & quaſi quandam viam ad futuram actionem ſternit. Deinde & alteram Iuſtitiæ, qua ſe in terras iterum à Ioue ad præſidendum iudicijs videlicet demitti grauatur. Vbi in genere quoque philoſophorum initia ſiue creationes, & contentioſas atque clamoſas diſputationes perſequitur, adhibita ad hoc Panos perſona, vtpote liberioris

Dei, & ipſam rem, vt eſt, πραγματολογικώτερον etiam narrantis. Titulus alter ab eo qui bis, hoc eſt, à rhetorica, & à Dialogo, accuſatur. Sumptus eſt, alter à toto argumento.

Iupiter, Mercurius, Iuſtitia, Pan, Atheniēſis, Alius, & Alius, Academia, Stoa, Epicurus, Virtus, Mollities, Diogenes, Rhetorice, Syrus, Dialogus.

IVPITER.

AT malè pereant, quicunq; philoſophorum apud ſolos Deos felicitatem eſſe dicunt. Quòd ſi igitur noſſent quàm multa nos hominum cauſa patiamur, haudquaquam nos ob nectar aut ambroſiam beatos prædicarent, Homero videlicet credentes, homini cæco, & præſtigiatori, beatos vocitanti nos, & ea quæ in cælis geruntur, exponēti: cum ipſe ne illa quidem quæ in terris fiunt, aſpicere potuerit. Iam primum certè

Sol

Sol quidem hic iuncto curru totam diem cælū circumagatur, indutus igne, & reſplendens radiis, ne tantum quidem otii habens, quantum ad ſcalpēdam aurem, ceu dici ſolet, ſufficiat. Nam ſi vel paululum ceſſauerit inſciens, arreptis habenis equi, & à via tranſuerſe euntes, omnia miſcere incendiis ſolent.

Luna.

Luna autem inſomnis & ipſa circumit, lumen exhibens iis qui nocturnis comeſſationibus atque laſciuiis indulgent, quíque præter tēpus à cœnis domum

Apollo.

redeūt. Rurſus autem & Apollo negotioſam quandam artem profeſſus, parum abeſt quin totis abſurdeſcat auribus, tanta illi multitudine quotidie obſtrepente, atque oracula efflagitante. Ac nunc quidem in Delphis illi eſſe neceſſe eſt, paulò autē pòſt Colophonem currendo petit. Inde & Xanthum tranſit, & curſu poſtea in Clarum abit, deinde verò etiam in Delum, vel ad Branchidas. Et in ſumma, vbicūque ſacerdos oraculorū interpres, poſtquam de ſacro latice biberit, & laurum commanderit, ac tripodem impulerit, adeſſe iubet, impigrum ac ſtrenuum quàm primū aſsiſtere neceſſe eſt, connectentem oracula, vel intercidere artis huius gloriam ſibi pati. Nolo enim dicere quàm multa, experiendæ arti, & probādorum vaticiniorū cauſa, inſidioſe quidam contra ipſum machinantur, dum carnes agninas teſtudinéſque vno & eodem vaſe coctas illi apponunt: vt niſi naſum acrem & acutum haberet, abiiſſet eo etiam deriſo Lydus ille. Nam

Alludit ad ea quæ de Cræſo ſcribit Herodotus li. 1.

Aeſculapius

Aeſculapius quidem, cum ab ægrotantibus quotidie vexetur, & tuetur graue, & tractat iniucunda, alieniſque ex malis proprias ſibi contrahit moleſtias. Quid enim

Venti.

Ventos dicam plantas fouentes, & promouentes nauigia, iiſque qui frumenta ventilant, ac paleas ſecernunt, aſpirantes? Aut Somnum, ad omnes volantem? aut etiam Inſomnium vnà cum Somno pernoctans, ac veluti interpretem quendam illius ſe gerens? Omnia enim hæc humanitate ac beneuolentia quadā erga mortales dii operantur, & ad vitam in terris agendam ſingulis contribuūt. Ac cæterorum quidem negotia adhuc mediocria. Ego verò ipſe, omniū ille rex ac pater, quàm multas moleſtias ſuſtineo? quàm multa autem negotia habeo, tot ac tantis curis diſtractus? Cui principiò quidem

Somnus, & Inſomnia.

Iupiter.

neceſſe eſt cæterorum Deorum opera inſpicere, quicunque aliquid commune in adminiſtrando imperio nobiſcum agunt, ne deſides ſint, & ad res obeundas torpeſcant: deinde verò ſeorſim ac per me ipſum innumerabilia quædam peragere, eáque quæ propè incomprehenſibilia & inacceſſa ſint præ tenuitate ſua. Non enim ſolùm generalibus illis adminiſtrationibus, pluuiis videlicet, grādinibus, ventis & fulguribus adminiſtratis, ceu curarum parte ſubleuato quieſcere mihi licet, ſed oportet me & hæc quidem facere, & præterea autem aſpicere eodem tempore in omnes partes, omniaque contemplari, nō ſecus atque illum in Nemea bubulcum, furantes, peierantes, ſacrificantes, ſi quis libauit, vnde nidor ac fumus aſcendat, quiſnam ægrotans aut naufragans inuocarit, & quod omnium acerbiſsimū eſt, vno eodémque tempore in Olympia Hecatombæ adeſſe, in Babylone belligerantes intueri, in Getis grandinare, & in Aethiopibus conuiuari. Et tamen querelas ac reprehenſionem ne ſic quidem euitare facile eſt, ſed ſæpenumero dii quidem cæteri, atque hominum populus cauda criſtatus equina, dormiūt totam per noctem: me verò Iouem videlicet placidus ſopor haud tenet vnquam. Nam ſicubi vel paululum nictauerimus, verus illico Epicurus iſte eſt, qui nulla nos prouidentia, ea quæ in terris geruntur, proſpicere affirmat. Atq; adeò periculum hoc haudquaquam contemnendum, ſi homines ei hæc credent, ſed ſine coronis quidem templa nobis ſtabunt, ſine nidore autem plateæ, ſine libamentis crateres, frigidæque paſsim aræ. Et in ſumma, ſine ſacrificiis ac victimis omnia, multàque fames futura. Proinde veluti nauium gubernatores, ſublimis ſolus in puppi ſtare ſoleo, clauum tenens manibus: atque alii quidem, qui in naui vehuntur, inebrientur ſcilicet, & ſi fors ita ferat, etiam dormiunt: ego verò inſomnis atque ieiunus pro omnibus illis cura exerceor, & ſolicitus ſum mente animóque, ſolo eo nomine honoratus, quòd omnium dominus eſſe videor. Quare lubens equidem interrogarim philoſophos iſtos qui ſolos Deos beatos prædicāt, quando tandem & nectari vacare nos & ambroſiæ putarent, innumerabilibus adeò implicatos negotiis. Ecce enim præ continuis occupationibus quā multas controuerſias intus repoſitas iam olim ſeruamus, ſitu adeò atque araneis iam propè corruptas, præcipuéque eas quas ſcientiæ atque artes aduerſus homines quoſdam habent, admodum antiquas illarum nonnullas. Illi verò vociferantur vndique, & indignantur, ac iuſtitiam inclamant, méque ob tarditatem accuſant & pigritiam: neſcii videlicet quòd haudquaquam negligentia aliqua, iudicia vltra diem extrahi atque differri hæc contingit, ſed præ felicitate ſcilicet iſta, in qua verſari nos credunt. Hoc enim nomine occupationes haſce perpetuas illi vocant.

MERCV. Et ipſe, Iupiter, multa huiuſcemodi audiens grauiter ferentes & indignantes illos, dicere tibi non audebam. At poſtquam tu ipſe de his mentionē incœpiſti, eloquar ſanè. Valde indignantur, pater, & animo ferunt iniquo, atque etiam manifeſtè quidem profiteri non audent, ſubmurmurant autem apud ſeſe, inclinati & incuruati accuſantes tempus: quos tamen conueniebat iam olim, propriis ſuis viribus cognitis, contentum vnumquenque

que eſſe rebus iudicatis. IVPIT. Quid igitur videtur Mercuri? Statímne illis forum conſtituemus, & agendi poteſtatem dabimus: an vis vt in proximum prorogato termino, diē illis dicamus? MER. Haudquaquam, ſed iam agendi copiam faciamus. IVPIT. Ita igitur facias. Tu quidē deuolans proclama quòd forum atque iudicium conſtituetur, hoc pacto, omnes quotquot actiones atque libellos ſuos obtulerunt, venire hodie debere in vicū Martium. Illhic autem iudiciorum quidē præſidem Iuſtitiam, ſortituram eſſe ipſis fora ſecundum rationem, ac litis æſtimationem, ex cunctis Athenienſibus. Quòd ſi quis autem iniuſtum putauerit factum eſſe iudicium, ſéque ſententia grauatum, licere illi prouocanti ad me, deintegro tum iudicio experiri, périnde ac ſi ſententia prorſum lata nō fuiſſet. Tu verò filia, aſsidens iuxta deas venerandas & graues, actiones ſorte diſtribue, & inſpice iudicantes. IVS. Iterúmne in terram? vt eiecta ab illis, denuò fugitiua è vita abeam? vbi iniuſtitiā ferre non potero irridentem. IVPIT. Bene ſanè ſperare decet. Omnino enim iam perſuaſerunt illis philoſophi, vt te iniuſtitiæ anteponant, ac maximè filius ille Sophroniſci, laudato eo quod iuſtum eſt, & velut omnium bonorum maximo comprobato. IVST. Proinde & ipſi illi quem dicis, admodum multum profuerūt habiti de me ſermones, vt qui traditus Vndecimuiris iſtis capitalibus, & in carcerē cōiectus, aconitum miſer biberit, ne gallo quidem Aeſculapio perſoluto. In tantum prævaluerunt accuſatores contraria de iuſtitia philoſophantes. IVPIT. Peregrina adhuc pleriſq; tum philoſophia erat, paucíque etiandum philoſophabantur: quare meritò ad Anytū & Meletum fora tum inclinabant. At nūc an non vides quantum vbíque palliorum & baculorum & perarum? & vt nuſquam non barba profunda, & libellus in ſiniſtra? atq; omnes adeò pro te philoſophantur. Plena autem & ambulacra, turmatim atque gregatim mutuò ſibi obuiàm euntium, nemóque prorſum eſt qui nō virtutis alumnus videri cupiat. Multi igitur relictis artibus, quas anteà exercebant, ad peram proſilientes & pallium, & corpore ad ſolem ad Aethiopis modū infuſcato, ſubiti & extemporales quidam philoſophi ex coriariis aut fabris prodeuntes obambulant: téque ac tuam virtutem collaudāt: vt iuxta prouerbium, citius aliquis in naui cadens ligno deſtituatur, quàm hic quocunque aſpexerit oculus, philoſophum deſideret. IVST. At verò, Iupiter, hi me territant, dum inter ſe altercantur, & improbè ſe gerunt in iis ipſis quæ de me commemorant. Aiunt autem & plurimos eorum in ſermone quidem ſimulare me, re ipſa autē omnino ne in ędes quidem intrò admittere, ſed manifeſtè præ ſe ferre quòd excluſuri me ſint, ſi vnquam ad fores illorum propius acceſſero. Nam iam olim iniuſtitiam ab ipſis hoſpitio acceptam eſſe. IVPIT. Non omnes, filia, flagitioſi adeò ſunt. Et abunde ſatis eſt ſi vel paucos quoſdam bonos reperias. Verùm abite iam, vt vel paucæ aliquæ actiones hodie finiātur. MER. Abeamus, Iuſtitia, rectà verſus Sunium, paululum ſub Hymetto ad ſiniſtram Parnethis deflectentes, vbi duo illi vertices. Tu enim videris oblita iam olim eſſe viæ iſtius. Sed quid fles, atque indignaris? Ne metuas. Non amplius eodem pacto res humanæ ſe habent, ac mortui ſunt omnes illi Scirones, Pityocamptę, Buſirides, & Phalarides, quos tunc pertimeſcebas. Nunc autem Sapientia & Academia & Stoa tenent omnia, & vbique te quærunt, & de te diſputant, hiantes & expectantes ſicunde ad ipſos iterū deuoles. IVS. Proinde tu mihi verū Mercuri ſolus dicere poteris (vtpote qui cū ipſis degas plerunq;, & cōuerſeris vnà tū in gymnaſiis, tū in foro. nā & forenſis quoq; es, & in concionibus præconē agis) quales tandem ſint: & num videar apud ipſos commorari ac permanere poſſe. MERCV. Per Iouem: iniuſtè enim equidem agerem, ſi ad te, ſororem vtique meam, non dicerem. Non enim parum vtilitatis ex philoſophia perceperunt plerique ipſorum. Nam etiam ſi nihil aliud, illud ſaltē conſecuti ſunt, quòd pudore ac reuerentia habitus, modeſtiùs paulò delinquunt. Veruntamen & in flagitioſos quoſdam ipſorum incides (decet enim, opinor, verum quod eſt, fateri) nonnullos autem & ſemidoctos, & propè ſeruiles. Nam poſtquam acceptos eos alio colore infecit Philoſophia: illi quidem quotquot ad ſatietatem vſque tincturam imbiberunt, exactè boni probíque effecti ſunt, nullo alieno colore permiſti. Et ad ſuſcipiendam te, tales quàm maximè appoſiti ſunt. Quotquot autē præ veteri ſqualore atque illuuie, minus altè, quantum medicamenti illius, imbuendi vim habet, intrò receperunt: aliis quidem meliores, ſed tamē imperfecti, & ſemialbi, & quaſi compuncti, pardaliúmque modo, quod ad colorem attinet, variegati euaſere. Sunt autē etiam qui cum ſolùm attigerint foris lebetem ſummo digito, ac fuliginis nōnihil ſibi illeuerint, abunde putent & ipſi ſeſe tinctos denuò eſſe. Tibi verò certū eſt quòd cum optimis conuerſandum erit. Sed interea dum ſermones cedimus, iam appropinquamus Atticæ: quare Sunium quidem ad dexteram relinquamus, ad arcem autem iam hinc declinemus. Ac poſtquam deſcendimus, ipſa quidem hic alicubi ſuper vicum ſede, ad Pnycen aſpiciens, & expectans, donec ea proclamauero quæ à Ioue imperata ſunt. Ego verò conſcenſa arce, faciliùs hoc pacto vniuerſos ex alto, & vnde exaudire vocem omnes poſſint, illos aduocabo. IVST. Ne anteà abieris. Mercuri, quàm dicas quſſnā iſte ſit qui huc accedit, cornutus videlicet ac fiſtulam habens, & hirſuta crura. MER. Quid ais? an non noſti Pana illum, ex Dionyſii miniſtris omnium maximè Bacchicum? Hic anteà quidem habitabat in Parthenio monte: temporibus autem illis quibus Datis cum claſſe aduectus eſt, & Barbari in Marathonem egreſſi, vltrò atque inuocatus venit Athenienſibus auxilium latu rus. Et ex eo ſpelunca hac ſub arce velut præmio eius rei accepta, habitat paulū infra * Pelaſgicum, inter aduenas & inquilinos cenſus. Ac nunc quidem, vt veriſimile eſt, ex vicinis nos cōſpicatus accedit, ſalutatos excepturus. PAN. Saluete Mercuri, & tu Iuſtitia. MER. Et tu. IVST. Et tu vtique ô Pan, Muſicorum ſtudioſiſsime, & ſaltatorum inter omnes Satyros agillime, Athenis autem & bellicoſiſsime. PAN. Quid autem rei Mercuri eſt? aut quæ vos huc neceſsitas appulit? MER. Hæc tibi enarrabit omnia. Ego verò in arcē hinc, & ad præconium

* σμικρὰς δεὰς Erinnyes Atheniēſes appellarūt.

Pnyce lodonus Athenis fuit vbi conciones haberi ſolebant.

* Locus in arce Athenienſi fuit hoc nomine, cuius & Ariſtophanes memi-nit.

faciẽdum abeo. IVST. Iupiter,ô Pan,demiſit me, vt ſortitò diſtribuerem actiones forenſes. At tibi quo pacto res habẽt Athenis? PAN. In vniuerſum quidẽ haudquaquam pro dignitate apud ipſos ago, ſed multò deterius quàm ſperaram,& hoc,cum tantum depulerim tumultũ illum à Barbaris exortum. Sed tamen bis aut ter quotannis aſcendentes, ſegregato ad hoc hirco aliquo coleato, grauiter ac multum olente,ſacrificant mihi: deinde epulantur carnes illas,me lętitiæ eius velut teſtem adhibentes,ac tenui quodam honorantes applauſu:quanquam me nonnihil animo oblectat riſus ipſorum & luſus. IVST. In cæteris verò,ô Pan, ecquid meliores,& ad virtutem intenti magis redditi ſunt à philoſophis? PAN. Quóſnã iſtos dicis philoſophos?num tetricos illos, ac triſtes vultu, congregatos pariter multos,quod ad mentũ ac barbam attinet, nõ diſſimiles mihi, loquaces præterea? IVST. Atque admodum. PAN. Non ſanè intelligo neque quid dicant,neque quæ ſit ſapientia illorum. In montibus enim verſari ego ſoleo,& affectata iſta verba atque vrbana haudquaquam didici,Iuſtitia. Vnde enim in Arcadia ſophiſta vel philoſophus foret? Vſque ad tranſuerſum calamum & fiſtulam doctus ego ſum: quod ad cætera attinet,paſtor,& ſaltator, & bellator etiam, ſi opus ſit. Sed tamen audio certè illos aſſiduè vociferantes, ac virtutem neſcio quam, & ideas, & naturam, & incorporea quædam commemorantes, ignota mihi ac peregrina nomina. Ac primùm quidem pacificè exordiuntur inter ſe ſermones: cæterùm procedente aliquantum diſputatione,intendunt vocem vſque ad tonum ſeu modum quem* orthĩ vocant,vt exinde,cum nimium diſtendũtur, atq; eloqui magna cõtendunt,& facies illis rubeſcat,& collum intumeſcat, & venæ extantiores appareant, perinde vt tibicinũ ſolẽt quando anguſtam tibiam inflare vi quadam coguntur. Conturbatis igitur ſermonibus, & eo quod à principio inſtituerant,confuſaneo relicto,abeunt,conuiciantes ſibi mutuò plerique,& ſudorem ex fronte incuruo digito abſtergentes. Atque hic demum vincere viſus eſt, qui ipſorum maximè clamoſus,aut confidentior aliis fuit. Sed tum populus iſte promiſcuus admiratur eos, & maximè ii quibus alioqui neceſſariæ rei nihil incumbit aut curæ eſt, qui tum aſtant confidẽtia atq; clamore illorum excitati. Proinde mihi quidem homines quidam arrogantes ob hæc videbãtur eſſe,atque ægrè afficiebar propter barbæ ſimilitudinem. Vtrum autem vtile aliquid, atque in commune conducens, clamori ipſorum ineſſet, & num quid boni ex verbis illis enaſceretur ipſis, dicere ſanè haudquaquam poſſum. Quanquam ſi conuenit vtique depoſito metu quod verum eſt proferre(nam habito veluti in ſpecula quadam,vt vides) multos ipſorum ſæpenumero iam conſpicatus ſum circa profundam veſperam. IVST. Suſtine,ô Pan an non Mercurius tibi iam proclamare viſus eſt? PAN. Admodum igitur. MER. Audite populus, forum atque iudicium, quod felix fauſtúmque ſit, conſtituemus hodie,menſis Februarii die ſeptima. Quicunque igitur actiones detulere,in vicum Martium veniunto:ibi Iuſtitia ſortietur fora,atque ipſa pręſtò erit iudicantibus. Iudices ex vniuerſis Athenienſibus dabuntur,merces, tres oboli vniuſcuiuſque cauſæ:numerus iudicum, ſecundum æſtimationem litis. Quotquot autẽ relictis actionibus priuſquam iudicio experiri potuere, fato functi ſunt, & hos Aeacus remittat. Quòd ſi verò quiſpiã iniquè iudicatum eſſe putauerit,appellatione facta denique experietur: ipſa autem prouocatio ad Iouem fiat. PAN. Papæ! qualis tumultus! quantum, Iuſtitia, exclamarunt! Vt autem ſeriò vndique concurrunt trahentes ſeſe mutuò per accliue ſurſum verſus Areopagum! Ipſe autẽ Mercurius quoque iam adeſt. Quapropter vos quidem actionibus & iudiciis operam date, ſortimini & diſceptate pro eo atque legitimum vobis eſt:ego verò ad ſpeluncã hinc digreſſus, fiſtula canam carmen aliquod amatorium,quo Echo ſoleo probris inceſſere. Cæterùm auſcultationum & orationũ iudicialium abunde habeo,quotidie contendentes ac litigantes in Areopago audiens. MERCV. Agè Iuſtitia, aduocemus iſtos. IVST. Rectè dicis. Conferti ſiquidem, vt vides, accedunt tumultuantes,& perinde vt veſpæ circunſtrepentes verticem. ATHENIENSIS. Cepite, ô ſceleſte. ALIVS. Sycophantam agis. AL. Dabis tandem iam pœnas. AL. Conuincam te, quòd grauia atque indigna perpetraris. AL. Mihi primo ſortire. AL. Sequere ſceleſte ad Iudicem. AL. Ne ſuffoca me. IVST. Scis quid faciamus, Mercuri? Cæteras quidem lites in craſtinum reiiciamus, hodie autem eas tantùm ſortiamur, quæcunque ab artibus aut vitis aut ſcientiis contra homines promulgatæ ſunt. Ac mihi has in medium profer actiones. MERCV. Ebrietas contra Academiam pro Polemone,plagii. IVST. Sortire ſeptem. MER. Stoa contra Voluptatem,iniuriarũ,quòd amatorẽ ipſius Dionyſium, ſeductum ab ipſa abſtraxerit. IVST I. Quinque ſufficient. MER. Pro Ariſtippo Mollities cõtra Virtutem. IVST. Etiam his quinque iudicent. MER. Menſaria contra Diogenem,fugæ. IVST. Tres ſortire ſolos. MER. Pictoria contra Pyrrhonem,vt deſertorem. IVST. Nouẽ cognoſcant. MERC. Víſne & has ſortiamur Iuſtitia,duas videlicet iſtas paulò antè, noſti, contra Rhetorem inſtitutas atque delatas? IVST. Antiquiores illas priùs decidamus,hæc autem poſtea continuò diſceptabuntur. MERC. Atqui ſimules etiam iſtæ ſuperioribus ſunt,& id quod intenditur, etiam ſi recens ac nouũ,affine tamen illis eſt de quibus modò ſortiti ſumus:quare inter ea diſceptari quoque dignum eſt. IVST. Videris Mercuri indulgere nõnihil petitioni. Sed tamen ſortiamur,ſi tibi videtur: veruntamen duas has ſolas. Sufficiunt enim hæ,de quibus ſortiti iam ſumus. Cedo ipſas actiones. MER. Rhetorica contra Syrum,malæ tractationis. Dialogus contra eundem, contumeliæ. IVST. Quis autem Syrus iſte eſt? Neque enim nomen adſcriptum eſt. MERC. Ita ſortire:cõtra Rhetorem Syrum. Nihil enim vetabit etiam abſq; nomine proprio. IVST. Ecce externas quoque iam & peregrinas Athenis in Areopago ſortiamur, quas rectius fuerat vltra Euphratem diſceptatas fuiſſe. Veruntamen ſortire vndecim,eoſdémque vtrique liti. MER. Eia Iuſtitia, parce nimium adeò exhaurire fiſcum tot mercede iudicum. IVST. Primi conſidento Academię & ebrię

Tonus quidã Græcorũ Muſicorũ fuit, cuius & Gellius meminit in Arione.

Sortitio iudicum ſecũdum genera actionũ.

& ebrietati iudicaturi. Tu verò aquam infunde. Prior autem dic tu Ebrietas. Quid taces & nutas? Audi Mercuri accedẽs. MER. Non possum, inquit, certamen hoc perorare, lingua mihi præ mero impedita atque illigata, ne etiam risui me exponam in iudicio. Aegrè autem, vt vides, constiti quoque. IVST. Proinde patronum adducat ex vehemẽtibus ac grauibus istis aliquem. Sunt enim multi qui vel trioboli gratia dirumpi parati sunt. MERCV. At nemo certè volet manifestè patrocinari Ebrietati. Verùm æqua vtique hæc postulare videtur. IVST. Quænam? MER. Academia hæc semper in vtranq; parata atque instructa est orationem, ídque etiam exercet sese, vt cõtraria probè possit dicere. Ea igitur, inquit, pro me prior dicat, atq; ita deinceps pro se ipsa verba faciat. IVST I. Noua quidem hæc. Sed dic tamen Academia orationẽ vtranque, quandoquidem hoc tibi facile est. ACA. Audite viri Iudices priore loco illa quæ pro Ebrietate afferũtur. Illius enim est id quod nunc dicitur. Iniuria affecta est misera, vt cum maximè, à me Academia, mancipio quod solũ habebat benuolum ac fidele, quódque nihil turpe eorum quæ ipsa imperasset putabat, spoliata, Polemone illo, inquam, qui interdiu cum lasciuia ac petulantia per medium forum ferebatur, psaltriam secũ habens, & cantu perstrepẽs, à summo mane ad vesperam vsque ebrius semper, & crapulæ indulgens, capútq; corollis ac floribus implicatum gerens. Atque hæc quòd vera sint, testes sunt Athenienses vniuersi, qui ne vnquam quidẽ Polemonem sobrium viderunt. Postquam autem infelix ille ad fores Academiæ quoque comessabundus & per lasciuiam illudẽs accessisset, perinde vt ad omnes solebat: mancipatum illum, atque manibus Ebrietatis vi ereptum, & ad se adductum, aquam bibere, ac sobrium esse docuit, corollásque capiti detractas discerpsit. Ac quoties bibendum atque accumbendum fuerat, verba quædam perplexa ac misera, & multa curiositate referta, illi tradidit. Quare pro eo qui antea efflorescebat in illo, rubore, pallidus miser & incuruus corpore factus est, & cantilenis illis vniuersis obliuioni mãdatis, sine cibo interdum & sitibundus ad mediam vsque vesperam sedet, nugãdo videlicet qualia multa Academia egò nugari doceo. Quod autem maximum est, etiam conuiciatur Ebrietati, à me eò inductus, & innumera quædam mala de ea commemorat. Dicta ferme sunt quæ pro Ebrietate adduci possunt. Iam verò & pro me ipsa verba faciam: & exinde peroratum à me esto. IVS. Quid igitur ad hæc respondebit? Veruntamen infunde & huic parẽ vicissim. ACA. At hoc quidem pacto auditu admodum probabilia videntur, viri Iudices, quæ à patrono pro Ebrietate dicta sunt. Quòd si autem & me eadem benuolentia audietis, intelligetis sanè quòd nulla ipsam iniuria affeci. Nam Polemonem hunc, quẽ seruum illa suum esse ait, natum haudquaquã seruiliter, neque ita vt ebrietatem referret, sed familiarem mihi, & natura similem, præreptum adolescẽtem adhuc atque tenerum existentem, adiuuante ad hoc Voluptate, quæ illi in pleriſque mutuam operam præstat, corrupit miserum, lasciuis comessationibus & meretricibus quasi in deditionem tradẽdo: ita vt ne paululum quidem verecundiæ in eo remaneret. Atque ea quidem quę illa pro se paulò antè dici putabat, pro me dicta esse existimate. Circumibat enim miser ille à primo statim mane coronatus, ac crapula perditus, per medium forum, sonãtibus vndique circũ ipsum tibiis, nunquàm sobrius, lasciuus ac petulãs in omnes, dedecus & contumelia maiorum, & præterea ciuitatis totius, ludibrium autem peregrinorũ ac hospitum. Posteaquam autem ad me venit, ego quidem forte quadam, vt consueui facere, patentibus foribus ad amicos qui tum præsentes erant, sermones quosdã de virtute atque modestia faciebam. Ille verò cum tibia & coronis astans, principiò quidem vociferabatur, ac perturbare nos tentabat, conuersationem nostram clamore suo interturbando. At postquam nos nullam illius rationem habebamus, paulatim (neque enim omnino aut extremè vino madefactus erat) resipiscere cœpit ad sermones, & simul auferebat coronas, & tibicinam compescebat, & ob purpurã erubescebat: ac veluti è profundo somno experrectus, cum se ipsum aspiciebat, quo pacto ornatus atque affectus esset, tum vitam superiorem & anteactam damnabat. Et rubor quidem ille ex tumulentia contractus defloreſcebat, euanescebatque: ipse autem præ pudore eorum quæ fecerat, erubescebat. Postremò ab illa aufugiẽs, ita vt erat, ad me trãsiit, neque vocante me, neque cogẽte, perinde vt illa de me ait, sed vltro ac volens, meliora hæc nostra esse credens. Ac mihi iam ipsum huc aduoca, vt cognoscatis quo pacto à me immutatus atque affectus sit. Hunc ego, viri Iudices, ad me receptum, ridiculè omnino sese gerentem, & neque vocem edere, neque consistere præ mero valentem, conuerti, ac sobrium reddidi, & ex vili mancipio virum modestũ ac temperantem pretióque dignum Græcis effeci. Et mihi nunc ipse gratiam pro ea re habet, & propinqui eius pro ipso. Dixi. Vos autem iam spectate, Iudices, vtri nostrûm satius fuerit illum conuersari. MERCV. Agitè itaque, ne cunctemini: ferte sentẽtiam, atque inde exurgite. nam & cæteros iudicare oportet. IVST. Omnibus calculis superat Academia, excepto vno. MERCV. Nihil nouum aut mirum si quis sit qui & pro Ebrietate ferat. Sedete nunc vos qui Stoæ contra Voluptatem fortitò electi estis, ad iudicium de amatore ferendum. Infusa est aqua. Heus picturata, acvaricoloribus induta, tu iã dic. STOA. Haud equidẽ ignoro, viri iudices, quàm contra formosam aduersariam oratio habenda mihi sit. Sed & vestrûm pleroſque video ad illam quidem aspicere, & eidem arridere, me verò cõtemnere, quòd videlicet ad cutem vsque tonsa sum, & virile quiddam obtueor, tetricáque ac tristis appareo. Sed tamen si me dicentem audire volueritis, confido equidem multo iustiora, quàm hæc, dicturam me esse. Nam hoc ipsum illud est quod in præsentia accuso, quòd ita meretricio modo exornata, aspectus illecebris amatorẽ meũ virũ tunc modestum ac temperãtem, Dionysium videlicet, fraude circunuentum, ad sese auulsum hinc abstraxit. Et quam præcedentes illi causam iudicauerunt inter Academiam & Ebrietatem, quasi quædam soror præsentis causæ est. Examinabitis enim in præsentia, vtrum porcorum more in terram deiectos viuere nos deceat, voluptati

indulgentes, neque quicquam generoſum in animo cogitates: an verò poſteriore loco, eo quod eſt delectabile, poſito, prælata honeſtate, liberos liberè philoſophari, neque dolorem vt ignauum quiddam pertimeſcentes: neque id quod dulce eſt, mancipiorum more ſectantes, felicitatémque in melle & caricis quærentes. Huiuſmodi enim illectamenta hæc ſtultis obiiciens, & labore ceu quadam larua perterrefaciens, pleroſque ipſorum ad ſe illectos adducit, inter quos & miſerum illũ velut excuſſo iugo à nobis ſecedere fecit, cũ ægrotantẽ tacitè obſeruaſſet. Neque enim rectè valentem ac ſanum oratione ſua vnquam facilè adduxiſſet. Quanquã quid ego adeò aduerſus illam indignata ſim, quandò ne ipſis quidem diis parcere ſoleat, ſed adminiſtrationem ac prouidentiam illorum calumnietur? Quare ſi rectè ſapitis, Iudices, etiam impietatis pœnas de ipſa ſumetis. Porrò audiui equidem quòd neque orationem ipſa habere parata ſit, ſed Epicurum iſtum patronum pro ſe huc adductura. Adeò ſcilicet illudit etiam ipſi iudicio. Veruntamen illa certè ipſam interrogate, qualeſnam putet fuiſſe Herculẽ, ac Theſeum noſtrum, num etiam illi indulgentes voluptati, laborem euitarint. Nihil enim prohiberet quo minus plena iniuſtitiæ terra foret, ſi illi laborẽ non ſuſtinuiſſent. Atque hæc dixi, vt quæ nõ admodum longis orationibus delectari ſoleam. Quod ſi vtiq; voluerit & parumper reſpondere mihi interrogata, celerrimè cognoſcetur quòd nulla ſit. Veruntamen vos certè iuriſiurandi memores, decernite iam quæ iuſta ac pia ſunt: haudquaquam Epicuro fidem adhibentes, qui Deos dicit nihil eorum quæ apud nos geruntur, attendere. MERCVR. Tranſi hinc. Heus Epicure, pro Voluptate dici o. EPI. Haudquaquam prolixius apud vos, viri Iudices, dicam. Nam multis verbis ne opus quidem mihi eſt. Verùm ſi incantationibus aut medicamẽtis quibuſdam Voluptas cum quem Stoa hæc amatorem ſuum ait, Dionyſium videlicet, coegit ab hac quidem abſtinere, ad ſe autem conuertere ſeſe, venefica meritò viſa eſt, & iniuriam feciſſe huic coarguitur, tãquam contra alienos amatores præſtigias ac dolos machinata. At ſi quis liber, in ciuitate libera, legibus non vetantibus, moleſtiam atque acerbitatẽ quæ ab hac proficiſcitur, peroſus, & felicitate quã quaſi caput laborum inde prouenire aiunt, pro nugis ac nihilo habita, obliquos & incuruos huius ſermones, labyrinthiſque ſimiles reliquit, ad Voluptatem autem libens transfugit, verborum iſtorum retiis tãquam vinculis quibuſdam abiectis, haudquaquam ſtolida, ſed humana ſapiẽs, laborémque ipſum, id quod eſt, malum, Voluptatem autem ſuauem ducens: excludere ne eum decebat quaſi ex quodam naufragio ad portum enatantem, & ſerenitatis cupientẽ, præcipiti capite in laborem impellendo, & ceu dedititium, inopiæ atque egeſtati miſerum illum tradendo, idque cum ille ſupplicis inſtar ad Voluptatẽ tãquam ad miſericordiæ aram aliquam confugeret? Nimirum, vt paſſim ac multis iactatam illam virtutem, cum multo ſudore in arduum progreſſus aſpiciat, atque exinde per omnem ætatem laboribus exercitatus, demum poſt vitam peractam felix atque beatus fiat. Atqui quis quæſo iudex iuſtior in hac cauſa fuerit, quàm ipſe ille qui & ea in quibus Stoa verſatur, cognouit vt quiſquam alius, & cum antea ſolum illud quod honeſtum eſt, bonum putaret eſſe, poſtea quantum malum foret labor, cognito, id quod melius ex vtroq; probauit eſſe, delegit? Videbat enim, opinor, eos qui de tolerandis ac perferendis laboribus multa commemorare ſolent, priuatim autem Voluptatem colunt, eò quidem vſque imeuiliter ſeſe iactare, domi autem ſecundum Voluptatis præcepta vitam degere, erubeſcentes quidem ſi deprehendantur remittere aliquid de firmitate & contentione, prodereque profeſsionem ſuam, patientes autem miſerè interea Tantali illud: & vbi latere ſeſe, ac tutò leges tranſgredi poſſe confidunt, hiantibus faucibus voluptatem ingurgitantes. Proinde ſi quis ipſis Gygis annulum daret, vt eo inducto conſpici non poſſint, aut etiam Orci galeam: ſat ſcio quòd laboribus longùm valere iuſsis, ad Voluptatẽ proſilirent, & cuncti imitarentur Dionyſiũ: qui quidem antea quàm morbo correptus eſſet, ſperare ſolebat illos de tolerantia ſermones multum ſibi profuturos eſſe. At poſtquam dolere atque ægrotare cœpit, ac labor re ipſa illum inuaſit, animaduertens corpus ſuum diuerſam à Stoa philoſophiam ſequi, & contraria ſtatuere, illi magis quàm iſtis credidit: atque ita ſibi perſuaſit, homo cum eſſet, etiam corpus humanum habere ſeſe: vixítque exinde non vt ſtatua illo vtens, ſed hoc ſciens, quòd quicunque aliter dicit, ac Voluptatem accuſat, verbis quidem delectetur, animum autem illhuc conuerſum habeat. Dixi. Vos autem ob hæc ſententiam ferte. STOA. Nequaquam, ſed pauca etiam interrogare mihi permittite. EPIC. Interroga: reſpondebo enim. STOA. Malúmne putas laborem? EPIC. Etiam. STOA. Voluptatem autẽ bonum? EPIC. Atque admodũ. STOA. Quid autẽ? Sciſne quid ſit differẽs, vel indifferẽs, & promotũ, vel reiectũ? EPIC. Maximé. MER. Negant ſe Iudices intelligere, Stoa, diſyllabas iſtas interrogationes: quare ſilentium agite. Iam enim ſententiam ferent. STOA. Atqui viciſſem ſanè, ſi interrogaſſem in tertia figura, eorum videlicet quæ demonſtrari nõ poſſunt. IVST. Vtra ſuperauit? MERC. Voluptas calculis omnibus. STOA. Prouoco ad Iouem. IVST. Bona ſanè fortuna, vt lubet. Tu verò álios accerſe. MER. De Ariſtippo contendentes Virtus aque Mollities, & Ariſtippus verò etiam ipſe adeſto. VIRTVS. Priorem me dicere conuenit, Virtutem videlicet. Meus enim eſt Ariſtippus, perinde atque indicãt ſermones, & opera. MOL. Haudquaquã, ſed me potius. Meus enim eſt homo ille, quemadmodum videre licet ex coronis, & purpura, & vnguentis. IVST. Ne ambitioſè adeò contendite. Differetur enim & hæc cauſa eò vſque, dum Iupiter de Dionyſio ſententiam ferat. Non enim diſsimile quippiam hoc quoque videtur eſſe. Quare cum quidem, ſi Voluptas vicerit, etiam Ariſtippũ Mollities habebit. Vincente autem contrà Stoa, & hic erit Virtuti condemnatus. Proinde alii adſunto. Iſtud autem ne accipiant hi, iudiciale præmium puta. Nam cauſa hæc incognita & indiſcuſſa manſit ipſis. MERCV. Fruſtráne igitur per longam adeò atque accliuem viam aſcenderint viri hi ſenes? IVST. Abunde eſt ſi tertiam etiam par

Hypocriſis Stoicorum.

Vide Ciceronẽ in lib. de finibus bonorũ & malorum.

Fuit hic Dionyſius Heraclienſis, filius Theophantæ, qui ab initio Zenonem & Stoicã profeſsionẽ ſecutus, mox cũ ægrotus factus, doloris acerbitatẽ ſenſiſſet, ad Epicureos trãſiit. Vide Laertiũ.

partem acceperint. Abite, ne indignemini, aliàs iterum iudicabitis. MERCV. Diogenem Sinopensem adesse tempus est. Ac tu itaque Mensaria dic. DIO. At verò nisi desinat molesta esse, Iustitia, non amplius de fuga mecum apud iudicem aget, sed de multis atque altis vulneribus. Ego enim quàm primùm adeò fuste hanc contundam. IVSTIT. Quid hoc rei est? profugit Mẽsaria: ille autem sublato baculo insequitur. Haud mediocre malum aliquod videtur misera illa acceptura esse. Pyrrhonem proclama. MERC. At pictoria quidem iandudum adest, Iustitia: ipse autem Pyrrho principiò ne ascendit quidem huc. Ac videtur hoc facere. IVST. Qua de causa Mercuri? MERCV. Quia nullum putat iudicium aut forum verum esse. IVSTIT. Proinde contumaciæ ipsum condemnent. At iam scriptorem prosæ orationis Syrum illum accerse. Quanquam nuper adeò actiones contra ipsum hæ delatæ sint, & nihil necesse erat tantopere festinari, atque eas tam statim disceptari: verũtamen quia ita visum est, priorem introduc Rhetorices causam. Papæ, quàm multi ad audiendum conuenere! MERCV. Meritò, Iustitia. Nam hoc ipsum quòd actio hæc minimè vetus aut obsoleta est, sed noua ac peregrina, heri, quemadmodum ais, primùm intentata: deinde quòd & sperãt audituros se esse Rhetoricã quidem atque Dialogum per vices accusantes, vtrisque autem Syrum respondentem, multitudinem tantam ad iudicium contraxit. Veruntamen incipe tandem Rhetorica causam dicere. RHETOR. Principiò quidem, viri Athenienses, Deos deásque precor omnes, vt quanta ipse benẽuolentia affectus sum erga hanc ciuitatem, ergàque vos omnes, tantam à vobis ad præsens certamen hoc consequi possim. Deinde, quod est æquum maximè, id vobis in mentẽ à Diis immortalibus dari, vt aduersarium quidẽ silentium agere iubeatis, me verò, quemadmodum constitui, mecúmque ipse deliberaui, accusationem peragere posse faciatis. Cæterùm haudquadam eadẽ in mentem venit statuere, quoties ad ea, quæ passus sum, aspicio, & ad orationem ac verba quæ audio. Nam verba quidẽ quàm simillima meis iste ad vos faciet: res autem eò vsque processisse videbitis, vt mihi iam necesse sit spectare ne quid peius etiam ab ipso mihi accidat. Atenim vt ne lõgiore proœmio vtar, aqua iandudum fruſtrà effluẽte, accusationẽ ipsam incipiam. Ego enim, viri Iudices, hunc, cum admodum adhuc adolescens esset, neque non barbarè etiamnũ loqueretur, ac tantũ nõ Candyn indutus, Assyriorũ more incederet, circa Ioniã inuentũ, errabũdũ adhuc, & quid de se ipso statueret, nesciẽtẽ, ad me receptũ, educaui: & quia videbatur mihi ingenio admodũ prompto, & ad discẽdũ appositò esse, mèque fixis in me oculis intueri (nam & verebatur adhuc tum me, & colebat, ac solã in admiratiõe habebat) relictis cæteris quotquot nuptias ambibant meas, diuites atque formosi, & quod ad maiores attinet, etiam illustres, ingrato huic me ipsam despondi, pauperi videlicet, & obscuro, & adolescenti: dote haudquaquam exigua insuper allata, multis & admiratione dignis orationibus. Post hæc adducto eo ad contribules meos, nomen eius in tabulas tacitè retuli, ac ciuem reddidi: vt ii qui à spe desponsationis meæ exciderãt, exinde suffocarẽtur. Porrò cum ipsi visum esset terrarum orbem circunuagari, felicitatémque coniugii passim ostentare: ne tum quidẽ à tergo relicta sum, sed quoquouersum sequens, sursum atque deorsum circunducebar, clarúmque ipsum ac celebrem faciebã, ornando pariter & componendo. Atque ea quidem quæ in Græcia & in Ionia acciderunt, mediocria sunt: postquam autem & in Italiam proficisci statuit, vnà cum eo Ionium mare traieci: & postremò vsq; in Galliam vnà progressa, ditescere ipsum feci. Ac in longum quidem vsque per omnia mihi obtemperabat, & conuersabatur mihi, ne vnam quidem noctem extra lectum à nobis diuertens. At vbi iam abũde viaticum sibi comparasse visus est, & quantum ad famam & existimationem attinet, rectè sibi omnia habere credidit: adductis superciliis, & elatum præ se animum ferẽs, me quidẽ neglexit, imò verò prorsus missam fecit: ipsum verò barbatum illum, ex habitu conspicuum, Dialogum videlicet, quẽ philosophiæ filium esse perhibent, supra quàm decet amando, atq; admodum amatorie prosequendo, natu, quàm ipse est, grandiorem: cum eo nunc consuetudinem habet. Neq; pudet ipsum libertatem quidem hanc orationis meæ, qua veluti laxatis habenis soluta ac libera fertur, concidere, in paruas autẽ & per breuia commata tractandas quæstiones se ipsum includere. Ac pro eo quod licitum ipsi fuerat, quodcunque libuisset, plena ac sonora voce eloqui, breues quasdã sententiolas inter se implicare, & quasi per syllabas numerare. Vnde sanè conferta quidem laus aut mutus applausus haudquaquam obuenerit ipsi, irrisio verò auditorum nõnulla, & attollere manum, intra fines tamen, & longè annuere capite, & ingemiscere dictis. Talia nimirũ sunt quibus generosus iste amatus me contempsit. Aiunt autem ipsum ne cum isto quidem amasio suo pacem agere, sed & erga illum contumelioſe, opinor, se gerere. Quomodo igitur non ingratus, atq; obnoxius iis quæ de mala tractatione sancitæ sunt legibus cẽsendus fuerit, qui legitimè quidem nuptã, à qua tãta accepit, & per quam nobilis & clarus adeò est, ita ignominioſe reliquit, ac nouas atque alienas res appetiuit, ídque nunc, quando solam me cuncti mirantur, & veluti præsidem suum, scripto testantur? At ego quidem repugno tot procis, ambientibus me: & pulsantibus ianuam illis, ac nomine inclamantibus me voce elata ac magna, neque aperire volo, neque etiam exaudire. Video enim illos nihil amplius clamore isto hinc auferre. Iste verò etiam ne sic quidem ad me reuertitur, sed ad amasium illum suum respicit, & quid tandem boni, ô dii, ab eo accepturum se sperans, quem præter pallium habere videt amplius nihil? Dixi, viri Iudices. Vos autem si meo iste oratio nis atque verborum modo respondere voluerit, ne permittite. Iniquum enim foret meam contra me machæram acui. Sed iuxta amatum à se Dialogum illum respondeat, si potest. MER. At hoc quidẽ nõ persuadebis, Rhetorica. Neque enim fieri potest vt hic solus iuxta formã & morẽ dialogi respondeat, sed perpetua oratione ipse quoq; dicat. SYR. Posteaquam, viri Iudices, hoc quoq; malè habet aduersariã, si longiore paulò oratione vtar, ipso quoq; eo

Diogenes hic Icesii mensarii filius, adulterata moneta deprehẽsus, solum vertit, & Athenis ad philosophos sese contulit.

Ex oratiõe Demosten. pro corona.

quod dicere poſſum, ab illa accepto, multa quidem verba apud vos haudquaquam faciam: capita verò ipſa diſſoluẽdo, eorum de quibus illa me accuſauit, vobis vniuerſum negotium exinde inſpiciẽdum ac perpendẽdum relinquam. Omnia enim quæcũque modò de me narrauit, ita vt ſunt, ac verè narrauit. Nam & educauit me, & mecum vnà quocũque abii profecta eſt, & Græcorum ciuitati adſcripſit: eóque certè nomine etiam gratiam lubens egerim nuptiis iſtius. Cæterùm ob quas cauſas relicta ea ad Dialogum hunc diuerti, de eo quæſo, viri Iudices, vt me pauliſper audiatis. Ac me commodi alicuius gratia nihil quicquam falſi dicere exiſtimetis. Ego enim cum viderem hanc haudquaquam amplius temperantem eſſe, neque etiam in eo modeſto habitu permanere, quo olim ornatã ipſam Pæanienſis ille duxerat, comptam autem, & capillos meretricio more collocantem, prẽterea fuco illitam, & genas ceruſſa quoque pingentem: ſuſpicari ſtatim cœpi ac tacitè obſeruare quorſum verteret oculũ. Ac cætera quidem miſſa facio: ſingulis autem noctibus angiportus quidem noſter replebatur amatoribus temulentis, & laſciuè erga illam petulantérque multa agentibus, ac fores pulſantibus, quibuſdã verò etiam vi intrò ſeſe citra omnẽ modeſtiam ferre audentibus. Hæc autem ridebat, & iis quæ agebantur, delectabatur, ac plerunque vel de tecto proſpiciebat, canentes illos aſpera voce cantilenas quaſdam amatorias auſcultans: vel etiam apertis clàm foribus, dum me latere iſta putat, laſciuè ſe gerebat, & ſtuprabatur ab illis. Quod cum ego ferre nõ poſſem, accuſare quidem ipſam adulterii non placebat: ad Dialogum autem hunc in vicino habitantem accedens, rogabam vt is me recipere vellet. Atque hæc illa ſunt, Iudices, quibus ego tãta iniuria Rhetoricã affeci. Quãquam etiam ſi nihil tale ab ipſa commiſſum eſſet: tamen, puto, deceret me, virũ iam propè quadraginta annos natũ, à tumultibus quidem iſtis & cauſis agendis deſiſtere, ac viros iudices pati quieſcere, cũ Tyrannorum accuſationibus, tum optimatium laudibus euitatis: in Academiam autem vel Lycéum ingreſſum, cum optimo hoc, Dialogo videlicet, vnà deambulare, paulatim ac ſenſim cum eo diſputãdo. Multa adhuc habens, Iudices, quæ dicere poteram, in præſentia quieſcam. Vos autem ſententiam iuriiurando iuſto conſentaneam proferte. IVST. Vter vincit? MERCV. Omnibus calculis Syrus, excepto vno. IVST. Apparet rhetorem fuiſſe aliquem qui contrarium tulit. Heus Dialoge, ſub iiſdem Iudicibus dic tu quoque. Vos autem ſedentes manete, duplicem accepturi mercedem, pro vtraque videlicet lite. DIAL. Ego verò, viri Iudices, longiorem quidem proferre orationem apud vos haudquaquam ſtatueram, ſed breuibus verbis, vt conſueui, rem expedire: veruntamen, vti lex eſt in iudiciis, ita peragã accuſationem: quanquã imperitus planè, atque iſtarum rerum indoctus ſim. Atque hoc ad vos exordium peractum mihi ſit. Quæ verò per iniuriam & contumelioſe ab hoc paſſus ſum, ea ita ſe habent. Nam me, cum grauis antea ac venerandus eſſem, ac de diis pleraque, & natura, & vniuerſi huius ambitu cõſiderarẽ, ſublimis ſupra nubes alicubi per aerem incedens, vbi magnus ille per cælum Iupiter alatum currum agens fertur: abſtractum inde ipſe, cùm iam in ſumma conuexitate volarem, atque vltra cælum aſcenderem, & alis confractis, æqualem & eiuſdem conditionis cum multitudine promiſcua fecit. Ac tragicam quidem illam atque modeſtam perſonam abſtulit mihi: comicam verò aliam, atque ſatyricam quandam impoſuit, ac tantùm non ridiculam. Deinde in eundem locum ad me adducta, cõcluſit mecum Conuicium, Iambum, Cynicam petulantiam: prætereа Eupolin & Ariſtophanem, vehemẽtes videlicet viros ad exagitandum grauia illa, & ad irridendum ea quę præclara ac pulchra ſunt. Poſtremò autem & Menippo quodam ex antiquis illis canibus admodum latratu facili ac prompto, vt videtur, deinde mordaci atque aſpero quoque effoſſo, hunc quoque ad me introduxit, terribilem re vera canem, & morſu latenter inuadentem, eò nimirum quòd etiam ridendo pariter mordeat. Proinde quo modo nõ graui contumelia affectus videar, qui neq; familiari ac proprio habitu amplius conſpicior, & comœdias agẽdo, ac riſus ciẽdo, argumẽtáq; aliena tractando, quaſi quendã hiſtrionẽ illi me gero? Nã quod omniũ abſurdiſſimũ eſt, temperatura quadam aliena ac noua miſtus ſum, & neq; pedeſtris amplius ſum, neque in ſublimibus incedo: ſed planè Cẽtauri modo compoſitũ quiddã ac peregrinũ ſpectrũ auditoribus appareo. MERCV. Quid igitur ad hæc dices Syre? SYR. Inexpectatum equidem, viri Iudices, certamen hoc apud vos ſuſtineo. Quiduis enim citius putaram Dialogum, quàm hæc de me dicturum eſſe. Quem ego ſuſceptũ tetricum adhuc pleriſque apparentem, & præ continuis interrogationibus præfractum ac durum, eóque nomine venerabundũ quidem aliquid præ ſe ferentem, haudquaquam tamen omnino ſuauem, aut etiam multitudini acceptum, principiò quidem ipſum per terram incedere ad humanum hunc morem aſſuefeci: poſtea autẽ ſqualore iſto multo abſterſo, & ridere ipſo coacto, ſuauiorem ac gratiorem aſpicientibus exhibui. Supra omnia autẽ Comœdiam cum ipſo coniũxi, ac per hoc multam illi beneuolentiã apud auditores cõciliaui: qui antea ſpinas in eo iſtas metuẽtes, perinde vt Echinũ, in manus accipere ipſum fugiebant. Cæterùm noui ego quod maximè ipſum malè habet, nempe quòd nõ tenuia illa atque exilia ſedẽdo cum eo argutari ſoleo, ſitne anima immortalis videlicet, & quot heminas Deus quãdo mũdũ fabricauit, ſynceræ & eodẽ modo ſe habentis ſubſtantiæ in craterem illum in quo vniuerſa miſcẽdo tẽperabat, infuderit: & num Rhetorica politicæ particulę imago, adulatoriæ pars quarta ſit. Delectatur enim neſcio quo pacto huiuſmodi argutias diſputãdo, perinde vt illi qui ex pſora libenter fricantur. Ac cogitatio iſta & cura, dulcis ipſi videtur: ac magnificè ſe effert ſi dicatur quòd nõ cuiuſuis hominis ſit ea intelligere, quæ ipſe de ideis ſubtiliter & acutè ſpeculatur. Huiuſmodi videlicet à me quoq; poſcit, & alas illas quærit, ac ſurſum aſpicit: illa interim quæ ante pedes ſunt, nõ videns. Nã cæterorum certè cauſa haudquaquã, puto, accuſauerit me, quòd veſte hac Græca detracta, barbaricam ipſi induerim, & hoc, cùm barbarus ipſe videar eſſe. Iniuriã enim feciſſem, ſi legibus præteritis in ipſum talia commiſiſſ

Platonem perſtringit in Phædone, Gorgia, & de legibus, &c.

misissem, ac patrio vestitu grassatorum more spoliassem. Respondi Iudices, quantum possibile mihi fuit. Vos autem similem priori sententiam quæso ferte. MERC. Papæ! omnibus decem vincis. Nam ipse ille prior ne nunc quidem eadem cum cæteris sentit. Nimirum consuetudo hæc illius est, atque omnibus perforatũ calculum ferre solet, nec facilè desierit optimis quibusq; inuidere. Sed vos quidem nunc abite bona cum fortuna: in crastinum autem & de reliquis cognoscemus.

DE PARASITO, SIVE

Quòd ars sit Parasitica, Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Didascalici generis Dialogus, in quo contẽdit ac docet Parasiticam artem esse, eámque omnium aliarum præstantissimã. Dispositio & series orationis plana est. Nam artem esse, principio ex diffinitione artis ostendit, singulis eius partibus cum Parasitica comparatis, videlicet quoniam & sua ac certa principia habeat, exercitationique & vsu constet, & ob finem vitæ vtilem, nempe voluptatem, exerceatur. Quod autem voluptas vtilis vitæ finis sit, authoritate ac testimonio Homeri defendit. Et quòd hic finis Parasiticæ magis proprius quàm Epicureorũ philosophiæ sit, comparatione studiorum ac vitæ vtrorunque probat. Deinde verò hanc omnium aliarum artium præstantissimam esse, primùm in genere docet, collatis omnibus accidentibus, effectibus & causis aliarum artium, cum ijs quæ huic arti accidunt. Posthæc seorsum etiã philosophiæ & Rhetoricæ, vtpote artiũ cæterarum summis, & maximè laudatis, anteponit: Primùm quia illæ incertæ, aliis aliter de illis sentientibus atque tradentibus, Parasitica autem vbique eadem ac certa sit. Deinde quia nusquam reperiantur parasiti affectasse philosophiã aut rhetoricam: contrà autem parasiticam rhetores ac Philosophi plurimi. Postremò ab vsu eorũ qui artes has sectãtur & profitentur, duplici videlicet, altero in bellis, altero in pace. Vbi ad vtrunque tẽpus philosophos & rhetores inutiles & ineptos esse, multis exemplis & rationibus docet: contra autẽ parasitos idoneos ac paratos maximè, idque ex Homero, & item ex historijs probat, addita etiam hypotyposi, quia parasitũ ad prælium parãtem & expedientem sese describit. Præterea & priuatam atque domesticam vtrorunque vitam inter se comparat, multo meliores atque etiam beatiores esse parasitos ostendens, quàm vel rhetores vel philosophos. Sub finẽ ipsam artem ex locis finalibus commendat quoque, & ipsius nominis honestatem etymologia & analogia defendit.

TYCHIADES, PARASITVS.

TYCHIADES.

QVID tandẽ in causa est Simo, quòd cũ alii homines, siue serui sint, siue ingenui; quisq; artem quandam calleat, qua cum sibi ipsi, tũ aliis sunt vtiles: tu verò, quantum ego perspicio, nulli rei aut negotio intẽtus es, vnde aut tu aliquem fructum caperes, aut alteri benignè impertiẽdo, adiumẽto esse possis? PARASITVS. Quid hæc tua sibi vult interrogatio ô Tychiade? nõdum enim capio. proinde planius ac manifestius me interrogato. TYCHI. Estne aliqua ars, cuius tu sciens & peritus es, videlicet Musicæ? PARA. Non per Iouem. TYC. Quid autem, Medicinæ? PAR. Ne illius quidem. TYCHIA. Atqui Geometriæ? PARA. Nequaquam. TYC. Quid autem, Rhetoricæ? Nam à philosophiæ studio vsqueadeò abhorres, quantum ipsius vitii contagium à philosophia alienum est. PARASI. Atque etiam, si fieri potest, adde quiddam amplius. Proinde ne animũ inducas hoc te mihi ignoranti exprobrare. Fateor enim me ignauum esse, atque etiam tua opinione longè peiorem. TYCH. Sanè, sed hasce fortassè artes propter illarum magnitudinem atque difficultatem nõ perdidicisti: at ex popularibus illis quã tandem tenes? num architectonicam, aut sutrinam? Neque enim ea est rerum tuarum conditio, vt non talis alicuius artis egeas adminiculo. PAR. Rectè dicis ô Tychiade. neque enim vllam illarum calleo. TYC. Quam igitur aliam? PAR. Quam? Profectò, vt mea est opinio, generosam, quam & te, si pernoueris, laudaturum planè existimo. Eandem verò opere atque re ipsa perpulchrè obire posse me dico, tametsi illam oratione explicare mihi non perinde promptũ sit. TYC. Quam tandem dicis? PARA. Nondum mihi videor super illa oratiões satis studiosè exercuisse. Quòd autem vnius alicuius artis nõ rudis sim, hoc planè iam nosse potes. Quare nihil est quòd hoc nomine mihi sies infensior. Quancunque autem teneam, alio tẽpore audies. TYC. Verùm ego omnis moræ impatiens sum. PAR. Fortassè si audires, inopinata tibi ars mea videretur. TYCH. Atqui propter hoc ipsum tantò impensius scire laboro. PAR. Alio tempore tibi exponetur, ô Tychiade. TYC. Nequaquam, sed iam quancunque tandem pernosti exponito, nisi adeò te pudeat. PAR. Parasiticam. TYC. Et quis ita vesani atque demẽtis est animi, ô Simo, qui hanc artem esse prædicet? PARA. Ego. Si verò ob hoc ipsum quòd aliã artem non teneam, tibi insanire videor, huius ipsius causam mihi putato fuisse insaniam, méque iam durius increpandi finem facito. Aiunt enim hanc Deam cum aliàs difficilem esse habentibus, tum quòd delinquentes erratorum excusare soleat, quasi horum omnium magistram atque authorem culpam vniuersam in se trãsferentẽ. TYC. Ergo Simo Parasitica ars est? PAR. Sanè ars: atque ego illius author & inuentor sum. TYC. Proinde tu parasitus es? PAR. Tu quidẽ Tychiade probro me afficis. TYC. Atqui non erubescis te ipse Parasitũ cõpellando? PAR. Sanè verò: puderet enim me, nisi dicerem. TYC. Atque per Iouem, si tibi notores esse velimus, erga alios te ignorantes quod tibi nomen esse testabimur? num Parasitum te esse affirmabimus? PAR. Hoc nomine cõpellantes longè magis me oblectabitis, quàm si Phidiam statuarium me esse dixeritis. Quippe mea arte non minus gaudeo, quàm ipse Phidias Ioue à se fabricato gauisus est. TYC. Atqui hoc mihi attẽtius cõsideràti, res perridicula perspecta est. PAR. Quænam? TYC. Si externè scribentes ad te in epistolis, hunc tibi adiiciamus titulũ: Simoni parasito. PAR. Atqui impẽsius mihi gratificaberis, quã si hoc titulo nobis

lo nobis ſcripſeris, Dioni philoſopho. TYC. Quantum tu quidem hac compellatione gaudere ſoleas, mihi parum curæ eſt. Sed & aliud quiddam abſurdi conſiderandum venit. PARA. Quódnam? TYC. Num & hæc in aliarum artium numero nobis recenſenda ſit, vt interrogante quopiam cuiuſmodi ars ſit, reſpondeamus, veluti de grammatica aut rhetorica interrogati ſolemus, paraſitica? PARA. Ego verò Tychiade, longè iuſtiùs hãc quam profiteor, quàm vllam aliam, artem dicendam eſſe contendo. Quòd ſi tibi iucundum eſt auditu, vt opinor fore, ſententiam meam explicare non grauabor, quanquam ad hoc non admodum, vt antè dixi, præparatus aut inſtructus ſum. TYC. Tametſi ſint exigua, veritate tamen præcellent. PARA. Age, ſub initium artem ipſam, quo finitionis genere deſcribatur, ad calculos expendendam reuocemus. Ad hunc enim modum ſpeciatim & aliis artibus penſitandis, aſſequemur num & hanc rectè teneamus. TYC. Quid ergo ars eſt, vt compertum habeas? PARA. Ars eſt, vt ego memoria teneo, quodam ſapiente viro audito, præceptionem exercitarum comprehenſio, ad vtilem exitum vitæ vtilem pertinentium. TYC. Rectè ſanè illius auditi verba commeminiſti. PARA. Iam ſi horum omnium particeps eſt Paraſitica, conſentaneũ eſt & hanc nihil aliud quàm artem habendam eſſe. TYC. Ita profectò ars habenda eſt, ſi quidem hæc ita ſe habuerint. PARA. Agè iam ſingillatim ad omnes artis ſpecies paraſiticam accommodantes, num oratio illi cõſonet, conſiderabimus: ſed non quẽadmodũ ollæ vitioſæ dum pulſantur, ne malignè reſonent. Oportet itaq; & hanc, quemadmodum omnes artes, præceptionum inuentionem in ſe complecti. Principiò enim prævidere atque diſcernere quis aptus & accõmodatus ſit eum alere: atque ita facto paraſitandi exordio, haudquaquam pœniteat. Aut dicemus argentarios ſeu numularios artem quandam habere, qua norint adulterina nomiſmata à probis ſagaciter deprehendere: hunc autem citra artis adminiculum diſcernere poſſe adulterinos homines & probos, præſertim cum veluti nomiſmata, hominum mores cuiuſmodi ſint, non ſtatim pateant. Eadem hęc & ſapiens reprehendit Euripides, dicens:

In Medea. At quo malus noſcendus eſt mortalibus,
Innatus eſt nulli character corpori.

Ex quo & multò præclarior Paraſiti ars eſſe oſtenditur, qui res ita obſcuras & abditas magis, quàm vaticinandi peritia perſpicit & cognoſcit. Noſſe verò ſermones proferre accommodos, eáque facere per quæ in familiaritatem adiungitur, quibus ſemet quàm beneuolentiſsimũ ſuo alumno eſſe oſtenturus ſit: nunquid nõ ſingularis intelligentiæ, atque inuentionis vehementiſsimæ tibi documentum eſſe videtur? TYC. Admodum. PARA. Porrò autem in ipſis conuiuiis vt abeat per omnia plus habens, eóſque exuperans qui eam artem ſua negligẽtia ſibi non parauerũt, an hoc citra rationem & ſingularem ſapientiam Paraſitum facere poſſe arbitraris? TYC. Nequaquam. PARA. Quid autem? noſſe obſoniorum ciborúmq; virtutes & vitia, num tu rudis & indocti cuiuſpiam curioſitatem eſſe exiſtimas? præſertim Platone generoſiſsimo ita dicente: Qui conuiuas epulis accepturus eſt, nec rei coquinariæ ſcientiam habuerit, eius in adornãdo conuiuio pertenue eſt iudicium. Quòd autem Paraſitica non cognitionem ſolam, ſed exercitationẽ quoq; ſibi vendicet, inde perdiſces facillimè, quoniam aliarum artium cognitiones, & dies & noctes, & mẽſes & annos ſæpenumero inexercitatæ permanent, non tamẽ artes ipſæ apud poſſidentes depereunt. At verò Paraſiti cognitiones niſi quotidie in vſu ſint atq; exercitio, perdunt non artem ſolã, vt opinor, ſed ipſum quoque artificem. Paraſiticæ verò vtilitatem ad vnum aliquem vitæ exitum tendentem vereor ne inſaniæ ſit perquirere. Ego verò quàm edere & bibere, in vita mortalium nihil inuenio vtilius aut præſtãtius, & citra quod vita non poteſt ſubſiſtere. TYC. Maximé. PARA. Atqui ne eiuſmodi quidem res eſt paraſitica, cuiuſmodi eſt pulchritudo aut fortitudo, vt ars nulla eſſe videatur, ſed quędam vis atque potentia. TYC. Vera dicis. PARA. Verùm neque arte caret. Quod enim arte caret, nullo modo poſſidenti eſt conducibile. Agé enim ſi tibi ipſe nauim in mari cõmiſiſſes fluctibus atque procellis ingruentibus, gubernandi imperito, num euaſurus es incolumis? TYC. Minimè gentium. PARA. Quid tandem obſtat? an quòd arte careas, cuius ope te ipſe ſeruare potuiſſes? TYC. Sanè verò. PARA. Proinde arte ſeruamur, imperitia verò non item. TYC. Admodum. PARA. Ergo Paraſiticam artem eſſe conſtat. TYC. Artem profectò, quantum apparet. PARA. Atqui gubernatores quidem præclaros, & aurigas eximios de curru nõ rarò delapſos eſſe cõperi, ac nonnullos illorum luxatos atque delumbatos, porrò nonnullos prorſus extinctos: cæterùm Paraſiti naufragium nullus eſt qui poſſit producere. Proinde ſi neque ab arte remota eſt Paraſitica, neque facultas eſt aliqua, comprehenſio autem præceptionum exercitarum: eandem artem eſſe hodie nobis fatendum eſt. TYC. Quantum quidem ex hoc coniecturam facio. Sed in hoc tibi vigilandum eſſe intelligis, vt finem aliquem generoſum Paraſiticæ nobis attribuas. PARA. Rectè ſanè dicis. videtur autem hac finitione potiſsimùm explicari poſſe: Paraſitica ars eſt ciborum atque potuum, & ſermonum qui horum conquirendorũ gratia dicendi ſunt, cuius finis eſt voluptas. TYC. Videre mihi tuam artem præclarè definiſſe. Illud tamen etiam atque etiam conſidera, ne aduerſus philoſophos aliquos de fine tibi oriatur pugna atq; contentio. PARA. Atqui abunde ſufficit hunc eſſe finem & felicitatis & Paraſiticæ: neque aliter apparet. Si quidem Homerus ille ſapiens Paraſiti vitam admirans tanquam ſolam beatam atque felicem, ita inquit:

Haud ego finem vllum meliorem vltrà arbitror eſſe,
Quàm ſi mente omnis populus lætetur ouanti,
Iuxtà autem menſæ ſint pane cibíſque repletæ,
Atque pocillator dulce è cratère falernum
Fundens diſtribuat per pocula parua bibendum.

Iam quaſi parum cumulatè hæc admiraretur, ſententiam ſuam longè pleniorem apertiorémque hiſce verbis facit, perfeſtiuè ſubiiciens:

Hic finis nobis pulcherrimus eſſe videtur.

Haud aliud ex iis quæ dicit, beatum ac felix, quàm paraſitari exiſtimãs. Sed enim hæc verba cuilibet è vulgo

Diomedes libr. 2. hanc finitionem Ciceroni adſcribit,

Paraſiticæ definitio.

vulgo attribuit, verùm omnium sapientissimo. Et sanè si Vlyssi fuisset in animo Stoicos secuto laudare finem virtutem, potuisset illud dicere quando Philoctetem ex Lemno adduxit, quando Troiam subuertit, quando Græcos fugam adornantes compescuit atque detinuit, quãdo Troiam ingressus est se ipse indecoris vulneribus flagellatum afficiens, ac sordido & planè Stoico indumento amictus. At tunc huius pulcherrimi finis nusquam commeminit. Cæterùm ne tũc quidem cum in Epicureorum vita constitutus apud venustissimam Calypso versaretur, illíq; licoret in otio voluptuosè & molliter viuere, ac in omnibus deliciis Atlãtidis lectum conscendere, neque non rebus, quas animi libido ferebat, indulgere: illius pulcherrimi finis memor est, sed cum apud Phæacas parasitum ageret. Vocabantur autem tunc tẽporis parasiti Dætymones. Quomodo enim dicit? Dignum enim est vt iterũ atque iterum suauissimorũ versiculorum recordaremur. neque enim ad satietatem audiri possunt, nisi sæpius repetantur:

Dætymones sedeant ex ordine. &,
Iuxta mensæ adsint epulis & carne repletæ.

Dætymones.

Porrò Epicurus nimium impudenter hunc finem detractum parasiticæ, ad felicitatem suam detorsit. Quòd autem hæc res non absit à furto, quódque Epicuro voluptas nihil curæ sit, sed parasito, ita potes colligere. Ego voluptatem existimo primùm tranquillum statum corporis: deinde neq; mentem vlla perturbatione aut molesta cura onerari. Horũ vtrunq; parasitus assequitur, Epicurus autem ne alterutrius quidẽ sit particeps. Etenim cum curiose satis de habitu terræ, de infinitis mundis, de magnitudine Solis, atque distantiis, de primis elementis, atque etiam de diis, siue sint siue nõ sint, déque ipso fine perueſtigans, nunquam non digladiari soleat, semper cum aliquibus contentiose disidens: non humanis solùm, sed & mundanis vexationibus atteritur atque consumitur. At parasitus horũ omnium securus, omnia bene se habere existimans, credénsque hæc meliori loco nõ esse posse quã sint, cũ multa securitate & animi tranquillitate, nullo istiusmodi nugarum scrupulo illi facessente negotium, edit suauissimè, ac dormit supinus, porrectis & manibus & pedibus, quemadmodum Vlysses rate ad patriam nauigans. Atqui non propter illa tantùm nulla in re Epicurus voluptatis potitur, sed etiam propter hæc. Quippe Epicurus ille, quicunque tandem fuerit ille sapiens, aut habet quod edat, aut non. Si non, ille quidem voluptuose viuet minimè, imò ne viuet quidem. Sin autẽ habuerit, habebit aut à se ipso, aut ab alio. Itaque si ab alio quod edat habuerit, parasitus est & ille, & non is, quem se superbè venditat. Sin à se ipso, voluptuose non viuet. TYC. Quomodo verò non voluptuose? PARA. Si enim suppetiuerit illi apud se ipsum victus copia, multa, ô Tychiade, eiusmodi vitam consequi necesse est. Vide verò qualia. oportet enim eum qui voluptate duce molliter & delicatè victurus est, omnibus incidentibus cupiditatibus abunde indulgere. Aut quid tu ais? TYCHI. Et mihi idem videtur. PARAS. Proinde ei qui re familiari ampliter instructus est, fortasse vnde libidinem suam expleat, nõ ægrè suppetet: at qui æstiuè atque tenuiter munitus erit opibus, illi harum rerũ potiundi nulla supererit copia. Itaque si pauper fuerit Epicurus, sapiens esse non potest, neque vnquam voluptatis finem sibi propositum consequetur. Sed ne diues quidem copiosæ pecuniæ dominus, cui per facultates suas cupiditatibus prolixè suppeditare atque inseruire promptum est, præfixum voluptatis finem nanciscetur. Quid ita tandem? Propterea quòd necesse sit eum qui sumptum de suo fecerit, in multas atque adeò odiosas illabi molestias. Iam enim illi cum coco rixandum erit, quòd parum opiparè atque apparatè edulia adornauerit. Aut si citra rixam coci negligentiam dissimulanter habuerit, tum ferculis inconditis, & minimè delicatis vescitur, ac per hoc sperata voluptate priuatur. Aut iam illi cum domus præfecto rem familiarem indiligenter accurante delitigandum est. An verò hæc ita se non habent? TYCHI. Per Iouem idem quoque mihi videtur. PARAS. Hæc ergo omnia vt Epicuro accidant necesse est. itaque nunquam voluptatis fine miser ille potietur. At verò parasito neque cocus est vllus, cui propter incuriam irascereturr, neque ager, neque villicus, neque argentum, quorum nomine famuli excusationem perferens doleret: & tamen omnia habet, vt edat & bibat, soli illi nulla re existente qua vt Epicurus perturbaretur. Iam quòd ars sit parasitica, & ex his iam dictis, atq; aliis satis supérque ostensum est. Reliquum est vt planum faciam, quàm sit etiam omnium optima, & hoc quidem non simpliciter, sed primùm declarabo quàm communiter omnes alias artes sua anteire soleat præstantia: deinde quàm etiam priuatim præcellat cæteras. Communiter ad hunc modum præstat aliis. Etenim vniuscuiusque artis studium, discendi adducere laborem, timorem ac verbera necesse est, quæ qui nõ deprecetur, nullus vnquam inuentus est. Hanc verò artem cuius ego professor sum, solam, vt videtur, licet sine labore perdiscere. Quis enim vnquam à conuiuio flens digressus est, veluti quospiam videmus puerulos à præceptoribus discedere? Quis proficiscens ad conuiuium vnquam tristis atque seuerus conspectus est, quemadmodum illi qui ludos literarios frequentare solent? Atqui parasitus sua sponte, atque adeò volens ad cœnam vadit, artis consequendæ omnium cupidissimus. Cæteri verò qui aliis artibus perdiscendis nauant operam, easdem prosequuntur odio, ita vt nonnulli aufugientes, artes suas summa detestatione repudient. Et cur non hoc quoque considerandum tibi venit, quòd eos, qui in aliis artibus feciſſent aliquot operæ pretium, parentes his potissimùm honorare solent, quibus parasitum quotidie cohonestant? Elegantes, ita me Dii ament, inquiunt, puer pinxit literas, date illi quod edat. Malignas literarum notas descripsit, nihil date illi. Adeò res & honore pensanda, & supplicio puniendа esse videtur. Quinetiam cum cæteris artibus ita comparatum est, vt primum hoc posterius habeant, postquam iam multo sudore paratæ sunt, dulcem & expetitum voluptatis fructum subministrant suis cultoribus, ad quã rem multa est via, nec minus aspera. Cæterùm sola ex omnibus parasitica statim initiò inter discẽdũ arte sua fruitur, ac simul atq; incœpta fuerit, quãtocyus est in quæstu. Præterea

terea reliquæ artes nõ saltẽ aliquę, sed omnes simul tantùm victus conquirendi gratia inuentæ sunt: at parasito actutum parata est alimentorum felix copia, simul atque artem exorsus fuerit. An verò non animaduertis agricolam agros colere non colendi gratia, & fabrum fabricare non fabricandi gratia? At parasitus nihil sectatur aliud, sed hoc ipsum, quòd illius negotium est, & cuius gratia ei negotio intentus est. At hæc cui obscura sint, neminem esse arbitror, quòd ii qui reliquarum artium exercendo tractant commercia, per omne tempus afflicti laboribus viuunt ærumnose atque infeliciter, ac vix vnũ atque alterum diem festum per mensem agunt, propterea quòd ciuitates aliàs quidẽ per annum, aliàs per mensem indicta solẽnitate dies festos agere soleant, & tunc animo remissiore lætari dicuntur: at parasitus ferè singulos semper triginta dies agit in otio. Omnes enim dies illi videntur sacri Deorum numinibus. Præterea quibus consilium aut animus est reliquis vti artibus cum aliqua laude & existimatione, illi tenui frugalique victu & potu vtantur necesse est, tanquam qui morbis decumbunt impliciti. Nam qui victu paulò copiosiore, potúque largiore semet inuitat & oblectat, ille studio minimè est accommodus. Accedit his, quòd reliquę artes sine instrumentis, magistro suo nihil fructus afferre possunt. Neque enim citra tibiam tibia canere, neque citra lyram psallere, neque absque equo equitare quisquam potest. Porrò hæc vsqueadeo bona est, adeóque nõ onerosa artifici, vt omnibus etiam instrumentis carenti, tamen victum largè suppeditet, eáque commodissimè vti possit. Et sicut videmus, alias artes perdiscentes, magistris mercedem persoluimus: hanc autem discentes, præmium accipimus. Præterea aliarum artium omniũ sunt doctores quidam & professores: cæterùm qui parasiticam tradat aut doceat, nullus est, sed quemadmodum Poëtis iuxta Socratem, & ipsa quidem fato quodam accedit. Quinetiam illud apud animum tuum expẽdito, quòd alias artes, aut iter facientes aut nauigantes exercere nequeamus, hac verò vti licet & in itinere, & inter nauigandum. TYC. Admodum profectò. PARA. Atqui ô Tychiade, reliquæ artes omnes huius opem mihi desiderare videntur, hæc verò nullius alterius egens est adminiculo. TYC. Quid autem? nónne qui alienas res accipiũt, tibi iniustè agere videtur? PARA. Et quî non? TYC. Quomodo ergo parasitus aliena accipiens, solus extra iniusti noxiã habendus est? PARA. Huius quæstionis causam tibi nõ possum reddere: verùm aliarum artium principia plerunque sunt vilia atque simplicia, parasiticæ autem principium admodum generosum & illustre est. Etenim omnibus modis iactatum ac tritum illud amicitiæ nomẽ, nõ inueneris aliud quàm parasiticæ esse auspicium. TYC. Quomodo dicis? PARA. Quoniam nemo inimicũ aut ignotum hominem, sed ne mediocriter quidem familiarem ad cœnam vocat: sed necessarium est vt antè cum illo amicitiam cõtraxerit, quàm eum libationis & mẽsæ participem fecerit, atque ad huius artis mysteria admiserit. Audiui ego sæpenumero dicentes quospiam, Cuiusmodi ille amicus est, qui neque edit neque bibit vnquam nobiscum? quasi eum qui vnà cibum capiat, atque combibat, solum fidum amicum esse existiment. Quòd autem ars sit omnium præstantissima, inde facillimè poteris cognoscere. Etenim artes reliquas non tantùm grauiter laborantes, & sudore perfluentes, sed per Iouem sedentes aut stantes exercent, quasi artibus seruiliter mancipati sint: at parasitus veluti addicto mancipio sua arte vtitur, veluti rex accumbens otiosus ab animo. Illa autem quorsum recensere attinet, certissima felicitatis parasiticæ documenta, quòd solus iuxta sapientem Homerum, neque vllam plantam inserit manibus, neque terram versat aratro, sed citra arationem, citráque sementem omnia parasitãdo consequitur? Præterea rhetori aut mathematico aut fabro ærario nihil obstare video quo minus artem suam exerceat, etiam si improbus fuerit aut morio: porrò autem parasitum agere nemo potest, qui aut stultus fuerit, aut improbis moribus. TYC. Papæ! cuiusmodi rem ostendisti esse parasiticam! Itaque & me iam ea inuasit libido, vt parasitus esse cupiam pro eo qui nunc in præsens sum. PARA. Itaque quemadmodum omnibus aliis artibus potior sit parasitica communiter, abunde mihi demonstratũ esse opinor. Age nũc deinceps quomodo priuatim quoque excellat singulas, considerabimus. Vt autẽ hanc cum mechanicis aut manuariis artibus conferã, ineptum mihi esse videtur, aut potius eius qui huiusce artis dignitatem indignis modis subuerteret. Sed illud potius, quomodo maximas atq; pulcherrimas sua præstãtia exuperet, demonstrandũ est. Est autem in confesso apud omnes, rhetoricam atq; philosophiam cæteris longè celebriores haberi, quas plerique propter generositatem atque cognitionẽ omnibus anteponunt. Proinde posteaquam ostendero & his longè potiorem esse parasiticam, satis constabit eandem quoque cæteris artibus vniuersis longè latéque præstare, veluti Nausicaa corporis venustate atq; proceritate omnes præcellebat famulas. Equidem communiter vtrasq; excellenter anteit, & rhetoricam, & philosophiam. Primùm quãtum attinet ad artis substantiã. Illa enim subsistit, hæc verò minimé. Neque enim de rhetorica eadem omnium est sentẽtia, neque eandem idem omnes esse sentimus, sed nonnullis ars esse videtur, nonnullis ab arte seiuncta. Plerique etiam prauitatem quãdam artis seu impostũram esse existimant, alii aliud. Haud alia est hominum de philosophia disputantiũ opinio. Aliter enim Epicuro res philosophicæ habere videntur, aliter Stoicis, aliter Academicis, secus quoque Peripateticis. Et quid multis opus est? Omnino alius aliam rem philosophiam esse contendit & comminiscitur: & ad hunc vsque diem neque illi suam obtinent sententiã, neq; ars illorũ vna esse videtur. Ex quibus omnibus hanc mihi coniecturam facere licet, quòd statim sub initiũ illam artẽ esse negem, cuius nulla est substantia: quoniam cur tandẽ arithmeticam vnam esse videmus, quàm quòd bis duo & apud nos & apud Persas sint quatuor, nec discrepãt hæc neque apud Græcos, neque apud Barbaros? At philosophias varias atq; multiplices esse videmus, præterea neque fines neque principia illarum concordare. TYC. Vera dicis. Etenim vnam philosophiam esse asseueranter affirmant, ipsi verò multarum sunt authores. PAR. Atqui in reliquis artibus, quanquam nõnihil discreparet, quispiam verò progressus

Odyss. z.

Quintilia. lib. 2. ca. 17.

greſſus illud ignoſcendum eſſe contenderet, propterea quòd alioqui perfectæ eſſent, earúmque cognitiones non forent ambiguæ aut mutabiles, certè ille repudiandus non eſſet. At philoſophiam quis tanquam neceſſariam ſuſtineret vnam & ſimplicem non exiſtentem, ac ferè vbique ipſam ſecum diſcrepantem, longè magis quàm inſtrumenta quæ ſunt diuerſiſsima? Siquidem non eſt vna philoſophandi ſcientia aut ratio, poſtquam innumeras eſſe conſpicio. Multæ autem eſſe non poſſunt, quandoquidem philoſophia vna eſt. Nõ diſparia de rhetoricæ quoque ſubſtantia quiſpiam dicere poſsit. Nam de vna re propoſita omnes non idem ſentire & dicere, ſed ſuper præceptionibus diuerſis pugnare ſententiis, documentum eſt certiſsimũ ne principium quidem illius artis eſſe probabile, cuius nõ eſt vna cognitio. Etenim quærere quid potiſsimũ ex illis æſtimanda ſit rhetorica, ac nondum fateri vnam eſſe, omnem eius quod quæritur, tollit eſſentiam. Porrò autem ipſa paraſitica non perinde ſe habet, ſed & inter Græcos & inter Barbaros ſui nunquam diſsimilis eſt, ſed vna atque eadem paraſitandi ratio vbique. Neque quiſpiam dixerit aliter hos, aliter illos exercere paraſiticam. Neque ſunt inter paraſitos, vt vides, diſcrepãtium ſectarũ authores, cuiuſmodi ſunt aut Stoici, aut Epicurei, dogmata habentes pugnantia, ſed vna omnibus apud omnes eſt profeſsio, operúmque & finis concordia. Itaque vt mihi videtur, periculum eſt ne ex his omnibus iam à me adductis, paraſitica quoque ſit ſingularis & præcipua quædam ſapientia. TYC. Videre mihi iſta ſufficienter diſſeruiſſe. Quòd autem & in aliis philoſophia tua profeſsione paraſitica deterior exiſtimanda ſit, quomodo planum facies? PAR. Ergo illud mihi ſub initium dicto perneceſſarium eſt, nullum paraſitum vnquam philoſophiam amaſſe: at paraſiticæ deſiderio permultos arſiſſe philoſophos teſtantur hiſtoriæ: quo deſiderio etiam nunc tenentur. TYC. Et quóſnam memorare potes philoſophos, qui paraſiticæ operam dederint? PAR. Eos quidem ô Tychiade, quos neque tu ignoras, ſed data opera me quoque ignorare ciuiliter ſimulas, veritus ne ea ex re de decus illis potius quàm honorem cõciliem. TYC. Non per Iouem hoc mihi in mentem venerat, ô Simo, attamen vehemẽter animi pendeo quóſnam ei rei vnquam ſeruientes poſsis producere. PAR. O generoſe, equidẽ tu mihi rudis & imperitus eſſe videre eorum qui philoſophorum vitas memoriæ proditas ad poſteros tranſmiſerunt. omnino enim eoſdẽ quos dico legere potuiſſes. TYC. Atqui per Herculem iam mirabiliter audire geſtio qui tandem illi ſint. PAR. Ego tibi eoſdem demonſtrabo, & nominatim perſtringam, & quidem minimè malos, aut infimæ cõditionis philoſophos, ſed vt ego opinor, ferè ex omnibus præſtantiſsimos, & de quibus hoc vel ſuſpicari indignum facinus eſſe putaſſes. Enimuero Aeſchines ille Socraticus, longis illis & lepidis dialogis ſummo ſermonis nitore atque munditia conſcriptis, ſemel venit in Siciliam, eoſdẽ vnà ſecum ferens, vt ſi quo modo fieri poſſet, eorũ opera Dionyſio tyranno innoteſceret. Tandem verò lecto Miltiade, viſus ſibi nõ mediocrem adiunxiſſe & laudem & opinionem, reliquum tempus permanſit in Sicilia, paraſitans Dionyſio, Socraticis diſceptationibus longùm valere iuſsis. Quid autẽ? nónne & Ariſtippus ille Cyrenæus vnus ex præſtantibus & eximiis philoſophis tibi eſſe videtur? TYC. Maximè. PAR. Et ille per id ætatis Syracuſis verſatus eſt paraſitando apud Dionyſium. Itaque ex omni paraſitorum numero ille in maximo pretio habitus fuit apud illum. Erat enim præter cæteros ad hãc artem ſingulari præditus induſtria: quare & coquos quotidie ad illum miſsitare ſolitus eſt Dionyſius, quò apparatius tanto magiſtro artem perdiſcerent culinariam. Ille ſanè videtur etiam artem pro dignitate excoluiſſe. Quin etiam Plato veſter generoſiſsimus, & ipſe non aliam ob cauſam in Siciliam profectus eſt: ac ſanè pauculos aliquot dies paraſitatus, ſtatim ab incœpta paraſitatione propter artis imperitiam elapſus eſt. Rurſus autem Athenas regreſſus, cùm variis ſemet ſtudiis exercuiſſet & adornaſſet, deinceps ſecunda vice in Siciliam nauigando contendit, vbi iterum pauculos aliquot dies cœnatus, ob paraſitandi imperitiam Dionyſio excidit. Et hæc quæ Platoni in Sicilia parum ſcitè paraſitanti accidit aduerſitas, perſimilis mihi eſſe videtur Niciæ. TYC. Et quis ea Simo de Platone tibi dixit? PARA. Equidem & alii complures, porrò autem Ariſtoxenus Muſicus vir clarus atque memorabilis, & ipſe Nelei paraſitus fuit. Quòd verò Euripides apud Archelaum paraſitum egerit vſque ad extremum vitæ diem, Anaxarchus autem apud Alexandrum, planè tibi compertum eſt. Neq; Ariſtoteles paraſiticam intactam reliquit, ſed eandem vt reliquas artes omnes exorſus eſt. Philoſophos quemadmodum paraſiticæ operam dederint, oſtendi: paraſitum verò nemo vnquam poteſt producere qui philoſophandi captus ſit deſiderio. Et ſanè ſi felicitas putanda eſt, neque fame diſcruciari, neque ſiti vrgeri, neque algore torqueri: hæc nemini alteri quàm paraſito ſuppetunt. Itaque philoſophorum non parum multos quiſpiam inuenerit & algentes grauiter & eſurientes, paraſitum verò nequaquam. Aut alioqui paraſitus habendus non eſſet, ſed infelix quiſpiam, aut mẽdicus circunforaneus, aut etiam philoſopho ſimilis. TYC. Hæc equidem tibi ſatis ſupérque diſputata ſunt. At philoſophia atque rhetorica etiam reliquis potiorem eſſe paraſiticam, quomodo comprobabis? PARA. Sunt in vita humana tempora, ô optime, alia quidẽ pacis, vt opinor, alia verò belli. Iã in his omnibus modis ne ceſſariũ eſt artes cuiuſmodi ſint manifeſtas fieri: ſed & illi neceſſum eſt vt ſe aperiãt qui artibus ſunt imbuti. Primùm autem, ſi ita tibi videtur, tempus belli ſubducta ratione excutiamus, & quínam ingruente bello omnium maximè tum ſibi ipſis priuatim, tum Reipub. ſunt vtiles. TYC. Quàm non mediocre virorum certamen annuntias! Et ego iandudum apud me ipſe rideo, cogitabundo animo mecũ conſiderans cuiuſmodi futurus ſit philoſophus cum paraſito comparatus. PARA. Ne verò nimia capiaris admiratione, néve hanc rem cauillo aut ſubſannatione dignam exiſtimes, agè hoc totum expreſſis typis oculis noſtris ſubiiciemus. Annuntiatum eſt ex improuiſo hoſtes in regionem irruptionem feciſſe: perneceſſarium autem eſt collecta manu illis exire obuiam. Neque enim per ſocordiam eõmittẽdum eſt vt impune abactis pecoribus agros

noſtros

noſtros deuaſtent atque depopulẽtur. At dux belli denuntiat vt ad delectum faciendum iuuenes confluant, alii verò diſcedant. Sint autẽ inter hos nonnulli & philoſophi, & rhetores, & paraſiti. Itaque initiò abiectis veſtimẽtis exuimus nos. Quippe qui armis induendi ſunt, antè ſe denudent neceſſe eſt. Proinde intentis oculis ſpecta ô generoſe vnumquenque ex ordine, habitóq; delectu probato corpora. Itaque illos propter victus indigentiam haud dubiè viſurus es tenues atq; pallidos, & planè corpore horrido, quaſi iam confecti ſint vulneribus. Quî ergo non ſummè foret ridiculũ, affirmare eiuſmodi viros perferre poſſe certamen, aut pugnã ſtatariam, aut impreſsionem, aut puluerem atque vulnera, qui curatione aliqua refocillandi ſunt? At iam contrà ab illis regreſſus, paraſitũ quo corpore apparear, cõtẽplare. Nunquid nõ ille mẽbris prædítus eſt planè gladiatoriis, ac colore viuo atq; iucũdo, neq; nigro neq; rurſus peralbo? Hoc enim muliebre eſſet, illud ſeruile. Deinde animoſus quoq;, terribile quiddam obtuens, vultu minaci & rubicundo, quod paraſitorum eſt proprium. Neq; enim conſultum factu videtur, hominem meticuloſum, aut fœmineis oculis prædítum in aciem producere. Nunquid non igitur iſtiuſmodi ſit elegãs & viuens armatus, elegans etiã ſi honeſtè in prælio ceciderit? Sed quorſum iſtis collationibus vtimur, cum illorum exempla nobis in prõptu parata ſint? Vt enim ſimpliciter quæ ſentio eloquar, priorum rhetorũ atq; philoſophorum partim extra murũ in bellũ progredi nũquam auſi ſunt. Quòd ſi quis etiam neceſſariò coactus militatum egreſſus eſt, illum ego deſerta acie turpiter aufugiſſe dico. TYC. Quàm admiranda omnia, & quàm nihil exiguũ aut mediocre polliceris! PAR. Nihilo ſecus tamen orationem ſemel exorſus expediam. Equidem ex rhetorum numero Iſocrates, ne ſemel quidem in bellum egreſſus eſt, at ne in foro quidem iudiciali vnquam orationẽ habiturus aſcendit, propter animi puſillanimitatem. Opinor verò & ob hoc ipſum illi vocem defuiſſe. Præterea nón ne Demades & Aeſchines & Philocrates timore ſtatim conſternati bellũ Philippo indicente, vrbem atque ſe ipſos hoſti prodiderunt, neque non pertinaciter perſeuerarunt Athenis illius res atque negotia ſemper adminiſtrantes? adeò vt ſi quis etiam alius Athenienſium eandem ſequeretur bellandi rationem, protinus in illorum amicitiam adſciſcebatur. At verò Hyperides, & Demoſthenes, & Lycurgus, qui paulò videbantur cæteris animoſiores, tametſi in conciombus ſubinde tumultuarentur, ac Philippum contumelioſis dictis proſcinderent, quódnam memorabile facinus in eo bello, quod aduerſus illũ geſſere Athenienſes, ediderunt? Equidem Hyperides & Lycurgus nunquam egreſſi ſunt, ſed neq; vel modicum exerto è portis capite auſi ſunt proſpicere, verùm intra murum clauſi ſedebant, iam apud ſe ipſi obſidionem perferentes, ſententiolas atque ſenatuſconſulta componentes. Sedenim anteſignanus illorum atq; coryphæus, nempe Demoſthenes, cui illa pro concionibus ciuium auribus ſubinde occinere moris erat, Philippus Macedonum exitium, à quo ne mãcipium quidem aliquis emere ſuſtineret: ardelio venire in Bœotiam, priuſquam vterque exercitus commiſtus ad manus deueniret, abiecto clypeo aufugit, magna cum ignominia atq; dedecore. An & hæc antea neminem cõmemorantem audiſti, quæ nedũ Athenienſibus pro certo comperta ſunt, ſed & Scythis & Thracibus, vnde illud piaculũ profectum fuerat? TYC. Iſta equidem mihi compertè nota ſunt. At illi quidem fuerunt rhetores, quibus ſtudio fuit concionari, & cauſas perorare, non virtutem armis exercere. Quid autem de philoſophis habes quod dicas? Neque enim hos quemadmodum illos accuſare potes ignauiæ. PAR. Illi equidẽ Tychiade, qui quotidianis diſſertationibus multa de fortitudine diſputare conſueuerũt, virtutis nomen nunquam non in ore habentes, multò quàm rhetores apparent fugaciores, ignauiores, atque etiã effœminatiores. Ad hunc verò modum rem conſidera. Principiò quidem nemo eſt vſquam qui pro certo affirmare poſsit vllum philoſophum in bello oppetiiſſe: aut potius in vniuerſum nunquam meruere ſtipendia: aut ſi meruerunt, omnes audita tuba aufugerunt. Equidem Antiſthenes & Diogenes, & Crates, & Zeno, & Plato, & Aeſchines, & Ariſtoteles, & illa vniuerſa philoſophorum turba, nunquam viderunt aciem. Solus autem ſapiens ex illorum numero Socrates ſumpta fiducia in bellum quod ciuitati fuit aduerſus Lacedæmonios, exire auſus, fuga inde ſaluti conſulens, ex Parnethe in Taurei palæſtram diuertit. Exiſtimabat enim ſibi longè fore tutius atque ciuilius ſedenti cum puerulis ſtudioſe exornari, ac vnà ſermonẽ ſociantes ſophiſticis captiunculis illaqueare, quàm cum viro Spartano manus conſerere. TYCH. Ego verò iſta iam olim, ô generoſe, memorata accepi ab aliis, quibus per Iouem nequaquam voluntas erat hæc illis illudendi gratia exprobrare ſicut tibi. Itaque parum gratiæ arti tuæ conciliare videre, tantos viros falſis cõtumeliis afficiẽdo. At ſi videtur, age iam, ac mihi cuiuſmodi vir paraſitus in bello ſit expedi, & nunquid omnino ex veteribus illis quiſpiam paraſitus fuiſſe credendus eſt. PAR. Atqui ô amice, neminem vſqueadeo Homericæ poëſeos rudem atque imperitum eſſe exiſtimo, neque ſi prorſus à literis alienus aut idiota fuerit, qui neſciat apud illum ex heroibus omnium præſtantiſsimos paraſitos eſſe. Siquidem Neſtor ille, à cuius lingua perinde vt mel fluebat oratio, regis paraſitus fuit. Sed neq; Achillem, quemadmodum & videbatur erá atque corporis forma atque viribus excellentiſsimus, & iuſtiſsimus, neq; Diomedem, neq; Aiacẽ Agamemnon tantis laudibus extulit & admiratus eſt, quanto laudis teſtimonio ornauit Neſtorem. Neque enim decem Aiaces ſibi dari exoptat, neque decem Achilles. Quippe iam olim Troiam funditus exciſam cepiſſet, ſi eiuſmodi decem alios milites cuiuſmodi paraſitus ille fuerat, quanquam iam confectus ſenio, habuiſſet. Quin etiam Idomenea Iouis filium eadem ratione Agamemnonis paraſitum fuiſſe cõfirmat. TYC. Hæc equidẽ & ipſe non ignoro. Nondũ tamen mihi intelligere videor quomodo illi duo heroës Agamemnonis paraſiti fuerint. PARA. Perlege ô generoſe verſiculos illos quibus ipſe Agamemnõ Idomenea alloquitur. TYC. Quóſnam dicis? PARA.

Neſtor.

Iliad. β.

Idomeneus.

-Semper tibi plenior vni
Stare ſolet cyathus, velut & mihi, quãdo bibẽdi
Eſt mens vt potes.-

Iliad. δ.

Inde

Inde quod dixit, semper pleniorem adstare cyathum, non ita accipiendum est, quasi semper poculum vino plenum Idomeneo & pugnanti & dormiēti sit propositū, sed quòd illi per omnem vitam soli cum rege cœnandi facultas concessa fuerit, sed non perinde vt aliis militibus certis quibusdam diebus ad mensam vocatis. Etenim Iliad. η. Aiacē quòd singulari certamine congressus cum Hectore, optimè se gesserat, proceres ad Agamemnonem diuinum cœnatum abduxisse commemorat, tanquam propter virtutem in pugna editam honoratum, admodū sera cœna apud regem apparata. At verò Idomeneus atque Nestor ferè quotidie cum rege cœnitabant, vt idem author testatur. Porrò Nestor regū parasitus mihi fuisse videtur multa arte industrius. Neque apud Agamemnonē primùm hanc parasitandi artem exorsus est, sed multis retro temporibus apud Cænea atque Exadium. Visus verò est neque parasitandi finem antè fecisse, quàm Agamemnon diem suum obiit. TYC. Equidem ille præclarus & insignis fuit parasitus. At si quos alios id genus heroas parasitos fuisse nosti, hoc mihi nominatim explicare ne pigeat. PARA. Quid igitur ô Tychiade, nónne & Patroclus Achillis parasitus tibi fuisse videtur, præsertim cum nullo aliorum Græcorum fuerit deterior aut ignauior neque animi neque corporis dotibus, tametsi iuuenis existens? Mihi equidem nulla in re ipso Achille videtur fuisse inferior, ex eius operibus coniecturam facienti. Etenim Hectorē perruptis portarum obicibus, ac intra munitionem iuxta naues pugnantem, fortissimè repulit, & Protesilai nauim iam incensam & ardētem extinxit, quanquam in ea essent non ignauissimi, verùm Telamone nati & Aiax & Teucer, alter hasta strenuus, alter arcu valens. Multos præterea ex Barbaris neci dedit: inter quos & Sarpedonē Iouis filium Achillis parasitus peremit. Prostratus verò occubuit nequaquam vt alii, sed ipsum quidem Hectorem vita spoliauit Achilles, at Achillem Paris, vnus vnum. Porrò autem parasitum & Appollo & duo viri occiderūt. Ac iam moriens eas voces edidit, non quales generosissimus Hector ille, Achillē suppliciter precatus vt cadauer eius suis sepeliendum redderet: sed quales par est parasitum expirātem emittere: cuiusmodi tandem?

Patroclus. Iliad. ϖ.

Si mihi viginti duro in certamine tales
Antè occurrissent, cunctos ego cuspide cæsos
Strauissem letho.-

TYCH. At de his quidem abunde satis multa verba fecisti. Cæterùm Patroclum non amicum, sed Achillis parasitum fuisse, quo pacto testatum facies? PARAS. Ipsum, ô Tychiade, Patroclum quòd parasitus fuerit, dicentem tibi exhibebo. TYCH. Admiranda dicis. PARAS. Audi igitur hosce versiculos:

Ne mea Pelida condi patiare seorsim
Ossa, sed amborum sint vno tecta sepulcro,
Sicut & antè domi nutriti viximus vná.

Et rursum eodem in loco:

Nam me susceptum Peleus studiosus alebat,
Nomine méque tuum noto Theraponta vocauit.

hoc est, parasitum esse voluit. Etenim si Patroclum Achillis amicum dicere voluisset, haud illum theraponta nominasset. Erat enim Patroclus liberalior, quàm vt Achillis seruus dici sustinuisset. Quos igitur dicit esse therapontas? qui neq; serui sunt, neq; amici, nempe parasitos: quo nomine & Merionem Idomenei theraponta cōpellat. Atque ita tunc parasitos dictos esse planè coniectura auguror. Quinetiam hoc considera, quamobrem Idomenea Iouis filium non dignatus sit Marti æqualem dicere, verùm Merionem eius parasitum. Nónne verò & Aristides, vir popularis existens & pauper, vt inquit Thucydides, parasitus fuit Armodii? nónne & amator? Sunt enim parasiti suorum alumnorum peramantes. Huius itaque parasiti opera, Athenienſium Reip. tyrannide oppressæ libertas iterum recuperata est. Et nunc in foro stat æneus inter reliqua ciuitatis monimenta spectabilis. Illi equidem cum tanta virtute claruerint, tamen parasitos agebāt. Tu verò quónam animatum animo parasitum in bello esse putas? Nónne sub initium talis curato probè corpore sumpto ientaculo prodit in aciē, quemadmodum & Vlysses fas esse contendit? Quippe cui statim sub auroræ exortum pugnandum erit, ille prius cibum sumat necesse est. Et quo tempore alii milites, præ metu, hic quidem galeam diligenter adornat, ille thoracem curiosè induit, alius aliud quiddam malum belli suspicans trepidat: parasitus vultu prorsus hilaro & exporrecto indulget epulis: ac mox postquàm in aciem progressus est, inter primos fortissimè dimicat: cæterùm qui alit parasitum, tum in ordine subsequitur, quem ille non secus atq; Aiax Teucrum, clypeo defendit. Cupit enim impensius suum seruare alumnum parasitus, quàm se ipsum tueri incolumem. Quòd si etiam in bello cæsus parasitus occubuerit, neque imperatorem, neque militum quenquam pudore afficit, tantùm existens cadauer, quali corporis dignitate quōdam in sympoſiis accumbere solitus est: adeò vt indignum sit factus, philosophi cadauer huic appositum conspici, aridum & sordidum, prolixo barbitio informe, hominem prorsus miserandum, & qui ante initum prælium mortuus sit, imbellis atq; inualidus. Quis verò eam ciuitatem non extremè cōtemneret, cuius tam miserandos atq; infelices cerneret satellites? Quis non eam vrbem cùm robustis tum animosis auxiliatoribus egere existimet, qui adeò pallidos & comatos hominiones inter militum cadauera dispersos intuitus fuerit, eósq; qui in excubiis stationes agitant, nullius in bello esse pretii? Tales equidem sunt in rebus bellicis parasiti, cum philosophis atq; rhetoribus cōparati. Cæterùm in pace tantum præcellit philosophiam parasitica, quantum ipsa pax bello præstat. Ac primùm, si videtur, pacis loca atq; studia contemplemur. TYC. Nondum teneo quid hæc tua sibi velit oratio. consideremus tamen. PARA. Igitur forū & iudicia, & palæstras, & gymnasia, tum venationes & sympoſia ego ciuitatis loca esse dixerim. TYCH. Et rectè sané. PARA. Quòd autem parasitus in forum causas acturus nō prodit, quódq; in iudiciis

θεράποντ.

Aristides.

nulli clientulorum vocatus patronus præstò est, hanc egò subesse causam opinor, quòd ista loca magis sycophantis & rabulis illis forensibus pateant atq; conueniant, quódq; nihil moderati in illis fieri soleat. Palæstras verò atq; gymnasia vnà cum sympotiis parasitus frequentat sedulò, quibus solus ille ornamento est, atq; decori: quoniã quisnam philosophorũ aut rhetorum exutus vestimentis in palæstra, dignè componendus esset cum parasiti corpore? Aut quis illorũ conspectus in gymnasio, non potius probro atque dedecore locum afficeret? Atqui ne in deserto quidẽ illorum quispiam irruentis alicuius belluę impetum sustineret: at parasitus earundẽ vim atq; ferociam fidenter expectat, ac sine negotio cõpescit, quippe qui easdem in conuiuiis cõtemnere didicerit. Sed neq; ceruus neq; sus setis inhorrescens parasitum conterret, sed sue aduersus illum dentes acuente parasitus aduersus suem contrà acuit terribilis. Cæterùm lepusculos magis insectatur, quàm vllus canis venaticus. Porrò autem in conuiuio quis cum parasito certamen susciperet, aut iocos ciente, aut comedente? Et quis magis conuiuarum tristitiam discutit? an ille cantillans ridicula, & ludens dicteriis: an homo potius nihil ridens, in sordida tritáq; lacerna accumbens, terram tristis intuens, quasi ad luctum non ad sympotium vocatus venisset? Ac mihi profectò tale quiddam in sympotio videtur esse philosophus, quod canis in balneo. Sed agè istis posthabitis ad ipsam parasiti vitam nos conferamus, excutientes atq; cõparantes illũ. Primùm igitur quis est, qui nõ videt parasitum nunquam non contẽptorẽ esse gloriæ, quippe cui nihil curæ est quam de se opinionẽ homines obtineãt? At verò ipsos rhetores atque philosophos, non saltem illorum aliquos, sed in vniuersum omnes, fastu atq; gloria transuersos agi quispiã inuenerit, ac non tantùm gloriæ deditos, sed, quod adhuc turpius est, argenti sitientissimos. Sedenim parasitus hoc erga pecuniam affectus est animo, quo non aliquis negligentiore erga lapillos passim proiectos in litore animatus est. Ac nihil illi inter aurum & ignem videtur esse discriminis. Rhetores autem, & quod absurdius est, etiam illi qui philosophiæ professione se venditant, tam auidè argento inhiant, quasi hac ratione maximam sibi nunc conciliarẽt & opinionẽ & authoritatem philosophi. De rhetoribus quid multa attinet dicere? cum ille corruptus largitionibus causam orare soleat, alius dicendi artem profitens à discentibus mercedem exigit. Tertius à rege similiter præmium flagitat, nõ ob aliud, nisi quòd cum illo cõuersationem societ: nec pudore suffunditur. Est præterea alius qui iam ætate confectus, non ob aliud peregre proficiscitur, quàm vt lucrum faciat, aut stipendio mereat, non aliter atq; Indus quispiam aut Scytha captiuus. Neq; eundem pudet nominis, quòd merces sit illud quod accipit. Non solùm verò his vitiis eos inuenies obnoxios, sed sunt adhuc alii degeneris animi affectus, quibus sunt plenissimi, nempe molestæ perturbationes, iracundia, inuidentia, ac omnis generis concupiscentiæ. Parasitus autem his omnibus vacans affectibus, neq; irascitur propter animi tolerantiam, tum etiã quòd illi nemo sit cui irasceretur. Atq; etiam si quando victus mentis impotentia, indignatur, nihil tamen mali aut iniuriæ, iracundiæ impulsu designat perperã: quin potius risum omnibus eius excandescẽtia excutit, ac oblectamento est conuersantibus. Minimè verò omniũ perturbatur tristitia, aut vlla mentis molestia discruciatur. Etenim tam præsens illi parasitica suppeditat aduersus omnes molestias remedium, vt nulla etiã causa existat quamobrem afficiatur tristitia. Neq; enim illi sunt opes, neq; domus, neq; famulus vllus, non vxor, non liberi, quibus pereuntibus habentem discruciari animo omnino necesse est si horum iacturam fecerit. Atqui neq; gloriæ vllius est appetẽs, neq; opulentiæ: sed nec formosum quenquam desiderat. TYC. Veruntamen, ô Simo, planè consentaneũ est, illum ob victus indigentiã perturbari animo. PARA. Ignoras, ô Tychiade, statim initiò hunc nõ esse parasitum, quicunq; laboratvictus inopia. Neq; enim fortis, inopia fortitudinis fortis perhibendus est: neq; sapiens, sapientiæ penuria sapiens putãdus: alioqui parasitus esse nõ possit. Nos enim de eo qui re ipsa parasitũ agit, loquimur, non de eo qui solum parasiti nomen falsò obtinet. Iam si fortis non alia ratione, quàm præsente fortitudine fortis, & sapiens præsente sapiẽtia sapiens habendus est: sequitur neq; parasitum, nisi parasitandi facultas suppetat, parasitum esse posse. Quare nisi hoc illi suppeditatum fuerit ab alio, nequaquã parasitus existimãdus est. TYC. Proinde parasitus nunquam alimenti laborabit inopia? PAR. Ita quidem apparet. Itaq; neq; huius neq; alterius cuiuspiam rei gratia discruciatur animo. Verùm omnes ad vnũ philosophi pariter atq; rhetores, maximo semper in metu sunt. Illorum igitur plurimos plerunq; ligno armatos in publicum prodire videmus: quod procul dubio non facerent, nisi armatos metuerẽt. Quid quòd etiam ianuas probè oppessulatas cõcludunt, metuẽtes ne quis noctu domum ingressus, illis perniciem machinetur? At parasitus ædiculæ suæ ianuam quidem claudit, sed planè incuriosè & temere, ne videlicet venti violentia irruens aperiat. Cæterùm noctu orto tumultu, non magis animo timore concutitur, quã si nullus extitisset. Præterea per sola loca iter faciens, nullo accinctus gladio ambulat. Nihil enim prorsus vspiam gentium metuit. At ego sæpenumero vidi philosophos nullius periculi ne suspicione quidem existente arcus apparantes. Sẽper enim baculis armati incedunt, atq; etiam si quando in balneas lotum abeunt, aut vocati ad prandium. Nullus verò est qui parasitum aut adulterii, aut violentiæ, aut rapinæ, aut alterius cuiuspiã delicti insimulare possit: quoniam qui talibus vitiis esset cõtaminatus, iam non amplius parasitus foret perhibendus, sed se ipse grauissimæ iniuriæ exponeret. Itaq; adulterium flagitiosè committens, vnà cum perpetrato delicto etiam flagitii nomen incurrit. Quemadmodum autẽ qui improbus fuerit, non bonus, sed malus habẽdus est, sic quoq; parasitus si quid turpiter in se admiserit, illud ipsum quod fuerat abiicit, assumit

mit autem id quod deliquit per flagitium. Cæterùm eius generis praua facinora permulta extãt à philosophis & rhetoribus turpissimè perpetrata, quæ non nobis tantùm comperta sunt, vtpote quæ nostro tempore saltem designata forent, sed libris editis relicta monumẽta habemus eorum facinorũ, quorum illi authores extiterunt. Extat apologia Socratis, extat Aeschĩnis atq; Hyperidę, neq; non Demosthenis. Ac ferme plurimorũ rhetorũ atq; philosophorũũ defensiones etiam hodie leguntur. At nulla extat parasiti apologia, nec vllus est qui pro vero affirmare possit, parasito iniuriarum scriptã esse dicam. TYC. At per Iouem parasitus meliori quàm rhetores atq; philosophi viuendi conditione fruitur, fato tamen deteriore absumitur. PAR. Equidem longè diuersum est quod dicis: nã & fato multò feliciore functus è viuis migrat parasitus. Quippe cõpertè exploratum habemus, philosophos ferè omnes, aut illorum maximã partem, malo extinctos esse exitio, nonnullos condemnatione iudicii in maximis flagitiis manifestò depræhensos, sumpto veneno: alios toto corpore exustos, pleroſq; vrinandi difficultate absumptos, alios ex fuga retractos, atq; occisos. At quis tandem tali quopiam exitio parasitum sublatum esse referre potest? sed mors felicissima ferè illi contingit edenti atque bibenti. Quòd si quis etiam violenta morte defungi videtur, mortuus auolasse creditur. TYCH. Hęc equidẽ satis supérq; tibi pro parasito contra philosophos decertata sunt. Superest vt & illud explices, num honesta & vtilis sit hæc alenti possessio. Siquidem opulentiores mihi videntur parasitos alere, tanquam officiosi, & beneuolè gratificantes illorũ tenuitati: quod ego ei, qui aliter, dedecus esse existimo. PAR. Quàm simpliciter fatuũ te esse constat, ô Thychiade, si hoc nequeas intelligere, hominẽ diuitem, etiam si Gygis opulentiã possideret, solum edẽtem, esse pauperem? Atq; ille progrediens in publicũ non comitante parasito, mendicus est. Et quemadmodũ miles sine armis habetur despectior, & vestis sine purpura vilior, & equus sine phaleris leuior: sic etiã diues egregiè & ampliter numatus, longè apparet sine parasiti satellitio humilior atq; contẽptior. Atqui parasitus quoq; non parum ornamẽto est diuiti, diues parasito nõ item. Alioqui neq; probrum est, vt tu ais, huic parasitari, vt præstantiori deteriorem. Quòd autem opulẽto vtile sit parasitum alere, præterquàm quòd ornamentum nõ vulgare illi adiungit, etiam securitatem multam parasiti præsentia & comitatus diuiti suppeditat. Neq; enim quispiam temere pugna adorietur diuitem, qui hunc illius lateri assistentem conspexerit. Sed neq; metuẽdum est eum veneno periturum, qui parasitum conuiuam habuerit. Quis enim auderet insidiis petere quempiã hoc præmandente atq; præbibente? Itaq; diues non tantùm à parasito ornatur, sed eius quoque opera à maximis periculis tutus cõseruatur. Ita enim parasitus propter charitatis affectũ, qua diuitem ex animo cõplectitur, omnibus semet obiectat periculis. Neq; tantùm concedit solum cibũ sumere, sed vnà quoq; edens exoptat oppetere. TYC. Omnia mihi, ô Simo, satis diserte disseruisse videris, nec quicquam quod ad artem tuam cõmendandã pertinet, prætermisisti: neq;, vt tu dixisti, ad hanc rem inexercitatus accessisti, sed planè omnium instructissimus atque exercitatissimus. Quod reliquũ est, scire gestio an parasiti cõpellatio non turpis & dedecorosa habenda sit. PAR. Vide quod responsum à me exigas, si sufficiẽter super his verba tibi feciſſe videor. Respõde verò mihi vicissim ad quęstionem, si rectè factũ existimas. Agè ὄνομα prisci illi quo vocarunt nomine? TYC. Alimenti vocabulo. PAR. Quid autem ὀψωνῆσαι, nónne alere? TYC. Sanè verò. PAR. Est ergo in confesso, neq; aliud esse parasitari. TYC. At illud ipsum Simo est, quod turpe esse apparet. PAR. Agè iterum mihi responde, quid tibi discriminis esse videtur, aut vtrisq; propositis vtrũ electurus esses, nũ nauigare, an adnauigare? TYC. Ego quidem eligerem adnauigare. PAR. Quid autem, currere, an adcurrere? TYCH. Adcurrere. PARA. Quid autem, equitare, an adequitare? TYCH. Adequitare. PARA. Quid autem, iaculari, an adiaculari? TYC. Adiaculari. PAR. Proinde non alia quoque ratione pro edere parasitari, sat scio, quoque eligeres. TYCH. Velim nolim sententiæ tuæ refragari non possum. Ac te quidem in posterum, veluti pueri & sub auroram & à prandio accedam, arti tuæ perdiscendæ operam daturus. Tu verò eandem docebis citra inuidiam ingenuè, quoniã primus tibi ero discipulus. Perhibent autem & matres primam prolem adamare impensiús.

ANACHARSIS, SEV DE GYMNASIIS,

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solõ. Cuius rei occasio hæc fingitur. Cùm Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis prosapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta, ac mores cognosceret, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes ac volutantes aspiceret, ignarus quid agerent, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone perquirit: qui cum exercitãdi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum, corollas ac poma quædam commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, prostulto ac deridendo putat. Proinde altero institutum hoc, vt suum, commendante, altero verò ceu stultitiam atq; dementiam quandam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totã ciuitatis & informanda iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibúsque exemplis animos ac mentes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæq; vtilitas sit, recensẽt. atque ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharsis iterum confutat, monetq; vt insita potius armorũ exercitatione ad futuros ca-

ſus ſeſe parent: Solon ſolennium quoque ludorum authoritatem & inſtituta, deinde publicum morem, & poſtremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita reſpondet Anacharſis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis cauſa illorum mentionem facere, quàm quòd inhumanitatem atque ſæuitiam iſtam laudet. Porrò videtur interim & illud voluiſſe Lucianus, oſtendere videlicet rationem quandam qua iuuentus inſtitui atque informari ad Rempub. bene ac rectè poſſit, cuiuſmodi & pleraque ea ſunt quæ à Platone de Legibus lib. 7. & 8. de educatione & inſtitutione iuuentutis traduntur. Adeóq; breui iſto Solonis ſermone, omnia fermè ea Lucianus complexus eſt, quæ ille multis verbis & libris vix abſoluit.

ANACHARSIS. SOLON.

HAEC verò, ô Solon, quamobrem veſtri faciũt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò ſe ſupplantant, partim verò alius alium præfocat, ac verberat, & cœno ſemet immiſcent, volutanturq; perinde vt ſues. Atqui initiò ſtatim exutis veſtimentis (ſpectator enim aſsiſtebam) alter alterum viciſsim & raſit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò neſcio qua offenſa diſſociati, mutuò ſe de loco propulerunt innuentes, frontéque arietantes concurrunt non ſecus atq; arietes. Et vide vt ille alterum ſublatum cruribus, humi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi facultatem non permittit, in cœnum deorſum adigens. Poſtremò verò iam illius crura ſecundum ventrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miſerum ærumnoſe præfocat. Alter autem eius obuerberat humeros, ſupplicans, vt opinor, illi ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidem gratia agunt modeſtius, ne luti aſpergine inquinarentur: verùm obſcurata vnctione, & luto completi, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alii in aulæ area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt: neq; tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubiicientes in foſſa conturbant ſe mutuò: ipſíq; vltro ſpargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcludente, aduerſariíque comprehenſionem firmiorem in arido ſubminiſtrante. Cæterùm illi ſtantes erecto corpore puluere pleni, & ipſi mutuis ſemet afficiunt verberibus, & calcitrãt. Itaq; infelix ille & dentes expuenti ſimilis eſſe videtur: adeò illi os totum & arena & ſanguine oppletum eſt, palma (vt cernis) in maxillam percuſſo. Sed ne præſes quidem ille inter eos pacem componit, ac pugnam inducta concordia diſſoluit. Etenim purpura cõiecturam facio hunc eſſe vnum ex illis principem. Quin animoſe quoq; cohortatur & laudat eum qui alteri incuſſa in faciem palma plagã intulit. Porrò alii alibi omnes accelerantes in puluere veluti currentes ſubſiliunt, eodem in loco permanentes, & in altum proſilientes, calce laceſſunt aera. Quocirca iſta perlibenter ſcire velim cuius compendii aut vtilitatis gratia factitare ſoleant. Et quidem omnino hæc res mihi videtur eſſe inſania: nec quenquam eſſe arbitror, qui me facilè perſuaſum ab iſta ſententia abducturus ſit, vt non credam hos inſigniter deſipere, quibus ſtudio eſt iſta facere. SOLON. Iſta mehercle ô Anacharſi, non iniuria ita tibi videtur, cum & peregrina ſint, & multum à maioribus Scythicis abhorreant: quemadmodum & vobis non parum multas diſciplinas & corporis exercendi ſtudia eſſe veriſimile eſt, quæ nobis Græcis abſurda & aliena eſſe viderentur, ſi quis quemadmodum tu illis ſpectandis arbiter aſsiſteret. Atqui bonum habe animum, ô amice. Neque enim iſta inſaniæ ſunt opera, neque impulſu contumeliæ hi mutuò ſe obuerberant, inq; cœno volutantur, aut ſemet conſpergunt puluere: ſed ineſt huic rei neceſsitas non iniucunda, neque mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaque ſi diutius, vt te planè facturum opinor, in Græcia verſatus fueris, non in longum & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti ſunt aut puluere: vſqueadeò res tibi videbitur & voluptuoſa, & vtilis. ANAC. Apage iſta à me ô Solon. Vobis hæc oblectamenta vtilitatem afferant: me ſi quidem quis veſtrûm ea affecerit contumelia, ſentiet me haud nequicquam accinctum eſſe acinace. Veruntamen dic mihi, quod nomen huic rei indidiſtis, aut quſdnã operis hoc facere dicamus? SOLON. Locus ille, ô Anacharſi, à nobis vocatur gymnaſium, éſtque templum Apollinis Lycii. Cernis autem eius ſimulacrum quod ſupra ſtatuam ſitum eſt, ſiniſtra quidem arcum gerens: dextra verò ſupra caput refracta, tanquam ex multa defatigatione Deum quieſcentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem, quod in cœno fit, Lucta vocatur. Illi verò in puluere quoque luctantur. Porrò eos qui erecto ſtant corpore, ac ſemet verberibus mutuis onerant, Pancratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiuſmodi gymnaſia, & pugillatus, & diſci, & ſaltus, quorũ omnia certamina ſolemus proponere: quorũ qui palmam adeptus fuerit, is præſtantiſsimus ex omnibus eſſe iudicatur, ac certaminis tollit præmia. ANA. Cuiuſmodi verò ſunt iſta præmia? SOLON. In Olympiis corona oleagina, in Iſthmiis pinea, in Nemeis ex apiis concinnata. Porrò autem in Pythiis poma ſacerdotes Apollinis proponere conſueuerunt, cæterùm apud nos Athenienſes oleum ex oliua. Quid autem ſublatis cachinnis riſiſti Anacharſi? an quia hæc tibi viſa ſunt eſſe modica? ANAC. Non, ſed præmia omnibus modis clara atq; præſtantia percenſuiſti ô Solon, cùm digna iis qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiam, tum etiam athletis, qui iſta nauiter conſequi ſtudeant. Itaq; pomorum gratia atq; apiorum tanta antè laborioſe perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis verberibus cædũtur, ita vt non liceat ſine negotio potiri malis, ſi quẽ cepiſſet pomorum deſiderium, aut coronari apio, aut ſertis pineis, cuius nullo luto deformaretur facies, neque aduerſarii eius ventrem pede calcitraſſent. SOLON. Atqui ô optime, nos non ad

Lucta. Gymnaſiũ. Certaminũ ſpecies & nomina. Pancratiũ. Saltus. Præmia victorum.

nuda

ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc saltem signa sunt atque indicia victoriæ, per quæ victores cognoscuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna videtur esse victoribus: pro qua cõsequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarũ est venantibus gloriam ex laboribus. Neq; enim hęc citra sudorem atq; laborem contingit mortalibus, sed illius flagrantem desiderio, oportet sub initium multa dura perpeti: quibus nauiter perpessis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis è laboribus expectandus est. ANA. Hũcne finẽ ais ô Solon, dulcem atq; vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conspiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verbera miserus est, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque aplis? SOL. Nostrarum rerum etiamnum imperitus esse videre: nõ multò verò pòst alia tua erit super hisce rebus sententia, posteaquam in frequentissimos Græcorum conuentus profectus, videris tantam hominum multitudinem collectam ad illorum confluxisse spectaculũ, ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas verò ipsos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronuntiatus fuerit, ab omnibus propemodum deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti ô Solon, longè miserrimum est, quòd nõ paucis præsentibus tam infanda patiuntur, sed in tanta spectantiũ corona atq; celebritate, qui acceptæ contumeliæ testes sunt oculatissimi, illi nimirũ eos felices esse pronuntiabunt, quos videt sanguine perfluere, aut à suis aduersariis compresso gutture præfocari. Hæc enim summa felicitas illorum præstò est victoriæ. Sedenim apud nos Scythas si quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulsauerit, aut obuiàm factus è via detruserit, aut vestem discinderit, graui mulcta in eum animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum vel paucis præsentibus arbitris quispiam passus fuerit: taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percõses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum meherele vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorũ verò dementiam, quos tu ex omnibus locis optimos quosq; ad ludos visendos ais cõfluere, demiror magnopere, si negotiis necessariis posthabitis, hisce rebus vacare nõ vereantur. Nondùm enim illud possum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, si videant homines cædi verberibus, atq; decertantes tum humi prosterni, inq; vicem à se mutuò cõteri. SOL. Si iam tẽpus esset Anacharsi, aut Olympiorum aut Isthmiorũ aut Quinquatriũ, ipsa res perfacilè docuisset quàm nõ frustra aut temere harum rerũ studiosi simus. Neq; enim quispiam ita nudè perc̃ẽsendo rerum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita persuaserit, quasi ipse in mediis sedens spectatoribus, virorum virtutes cerneres, & corporum excellentium formositates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multáq; præclara experiẽtiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatũ pro consequenda victoria studium. Sat enim scio te ista spectantẽ nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudendi. ANAC. Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & subsannandi. Siquidem hæc quæ enumerasti, nempe virtutes, ac corporum habitudines & pulchritudines, & interritam audaciã, nullius magnę rei gratia atq; adeò nequicquam vobis perire video, cum neq; periclietur patria, neq; regio incendiis atq; populationibus diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaque hoc magis mihi risu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, frustra tanta sufferẽtes, talibusq; difficultatibus conflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporum proceritates ita turpiter arena atque tumentibus vulneribus fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiantur. Semper verò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Verùntamen dic mihi, omnibusne athletis talia cedunt præmia? SOLON. Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorũ victor extiterit. ANAC. Ergo Solon pro tam obscura atq; ancipiti victoria tam multi semet insanis cõficiunt laboribus, præsertim non ignorantes vnũ prorsus ex omnibus fore qui victor declarandus sit, reliquos autem vincendos, atq; nequicquam verbera & vulnera miserè suscepturos? SOL. Videris ô Anacharsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neq; enim alioqui nostræ gẽtis ritus atq; mores pulcherrimos in vituperationem ponerres. Nam si quando tibi curæ erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Resp. tũ qua ratione eiues in ea quàm optimi reddendi sint, laudabis haud dubiè & tu tunc illorũ exercitia, neq; non ambitionem, cui in hisce gymnasiis dediti seruiunt. Scies quoque permultum fructus eos capere, qui his ipsis commistus est laboribus, vtcunq; nunc tibi inani studio operam dare videantur. ANA. Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum, tantum emensus itineris, magno Euxino atq; tempestuoso traiecto, quàm vt Græcorum leges perdiscerem, ac mores illorum præsens perserutarer, tum vt optimam Reip. formam multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnibus Athenienſibus atq; peregrinis amicum adiungendũ curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorem, morúmq; præstantissimorũ inuentorem te esse comperi, neq; non vtilium institutorũ interpretem, in summa, totius Rep. formatorem. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuúmq; discipulum faciendi, quàm ego sum auidus discendi, adeò vt tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoadusq; tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Reipub. institutis & legibus dissertẽ concupiscam. SOL. Equidem omnia breuiter perstringere ô amice haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetẽtim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis, aut aliis visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum

Finis exercitationis.

Gloria labore parãda.

illis vtamur vbi iam primùm quod rectius eſt, ſapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaſerint: hæc tibi in præſentia percenſere mihi deliberatũ eſt, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere ſoleamus, tum quamobrẽ aſsiduis laboribus eoſdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum ſaltem gratia, vt præmia queant conſequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) ſed ob fructum longè maiorem, qui inde ad vniuerſam manat Remp. & quo ipſi fruuntur conſimiliter. Siquidem aliud quoddam cõmune omnibus bonis ciuibus certamen eſt propoſitum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apiis, ſed quæ in ſe cõprehenſim vniuerſam hominũ felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiuſque priuatim eſt, & cõmuniter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus ampliſsimos, ſolennitatúmq; patriæ fruitionem, rerum familiarũ ſalutem: atq; vt ſummatim dicam, pulcherrima quæque, quæ à diis immortalibus quiſpiam aſsiduis votis ſibi dari ſoleat expetere. Ex iis omnibus ea quam dixi corona concinnata eſt, eáq; ex certamine paranda contingunt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu ô multis modis admirãde Solon, cum talia ac tanta mihi percenſenda haberes præmia, poma atq; apia cõmemoras, ac virentem ſyluęſtris oleæ ramum, & pinum? SOL. Atqui ô Anacharſi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus ſum, intellexeris. Eodem enim conſilio fiunt & illa, ſúntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percenſui. Neſcio verò quo pacto oratio noſtra confuſa narrandi ſerie, ordine penitus præpoſtero, horum prius cõmeminit quæ in Iſthmo atque Olympiis & Nemea fieri cõſueuerunt. Veruntamen nos (ſumus enim otioſi, & tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium récurremus, ac commune illud certamen cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. ANA. Præſtat equidem ita facere. Inter eundum verò in longum nobis profluxit oratio. Et fortaſſe his citiùs iam perſuadebor ne quem poſthac amplius ſubſannem, quemcunq; oleaſtro aut apio coronatum grauius atq; iactantius incedentem conſpexero. Ac ſi videtur, ſub illam opacam progreſsi cõſideamus, ne illi diſceptantes ſua vociferatione nos cõturbent. Quin aliàs etiam Solis (quid enim diſsimulem?) ſum impatiens, ita acuti & feruentis, & nudum caput infeſtantis. Etenim tiaram domi conſultò mihi abſtuli, ne ſolus hic inter vos peregrino & inſueto habitu obambularem. Et iam quoque anni tempus eſt quo ſydus illud feruẽtiſsimum exoritur, quod vos Canẽ dicitis, omnia exurens, aerémq; ariditate & calore infeſtum faciens, Sole circa meridiem ſupra caput aſsiſtente, & eiuſmodi feruorem intolerabilẽ corporibus inducente. Itaq; demiror quî fiat vt tu, cum ætate ſis planè confecta, non perinde vt ego ſudore perfluas: neque prorſus à Sole infeſtari videris: neq; vſpiam locum vmbroſum exploras quẽ ſubires, ſed æſtum facilè & patienter toleras. SOL. Inanes illi & ſuperuacanei labores, ô Anacharſi, & aſsiduæ in cœno volutationes ſubaeriæ, præterea in arena miſeriæ, nobis hoc præſtant, vt feruentis Solis radios facilè cõtemnamus: neq; amplius egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaq; ſub vmbram cõcedamus. Noli verò iis quæ dicturus ſum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidẽ illis habeas, ſed vbicunq; aliquid parum rectè tibi dixiſſe videbor, ſtatim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato. Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturũ exiſtimo. aut enim tibi conſtanter perſuadebo, ſi non diſsimulanter habueris quæ contradicenda ſunt: aut ego deintegro diſcam quàm nõ rectè de his ſenſerim atq; ſtatuerim: quo nomine vniuerſa Athenienſium Reſpub. tibi prolixè ages gratias. Quantum me enim docueris, atq; ad ſaniorem ſententiam ſuadendo pertraxeris, illam maximis beneficiis tibi obſtringes. Neque hoc eam celabo, ſed ſtatim in medium adferam, ac ſtans in Senatu his verbis vniuerſos cõpellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienſes, leges conſcripſi, quas ego Reipub. vtiliſsimas fore arbitrabar. At hic hoſpes (te ô Anacharſi digito cõmonſtrato) tametſi oriundus eſt ex Scythia, vir tamen multa ornatus ſapiẽtia, aliter mihi perſuaſit, & diſciplinis vitęq; inſtitutis lõgè melioribus imbuit. Itaq; ob ſua in Remp. merita, ciuitate donetur, ac æneam illi ſtatuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Perſuaſiſsimũ verò habe, cives Athenienſes ſibi nequaquam dedecori fore exiſtimaturos ab homine peregrino atq; barbaro ea perdiſcere, quæ ſunt ex vſu Reip. ANA. Hoc equidẽ erat quod ego de vobis Athenienſibus inaudieram, quòd in omnibus ferè ſermonibus naſuti eſſetis illuſiores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro, qui omnẽ ætatem meã in plauſtris degẽs contriui, ſubinde ſolum pro ſolo mutans, quíq; nunquam in vlla ciuitate habitaui, neq; vnquam vllam niſi nunc primùm vidi, de adminiſtranda Rep. verba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hanc vrbem clariſsimam optimis legibus fundatam tantis temporibus incolentes? cum primis verò te ô Solon? cui hoc, vt perhibent, ſtatim ſub initium ſtudio ac curę fuit, noſſe quibus procurationibus Reſpub. quàm optimè adminiſtraretur, tum quarum legum præſcripto vtens, quàm florentiſsima atque feliciſsima redderetur. Veruntamen & in hoc tibi vt legum latori mos gerendus eſt. Itaq; tibi contradicam ſi qua mihi parum ſcitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cuncta perdiſcã certius. Et vide vt iam euitato ſole ſimus in vmbra, neq; deſunt ſedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationẽ exorſus ab initio quam ob rem ſtatim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiuſmodi euadant exercitationibus. Inſuper quid ad virtutem conſequendam illis præſtet adminiculi puluis, & iſtæ in cœno volutationes. Hoc enim vel omnium cupientiſsimè ſtatim ſub initium audire deſiderabam.

rabã. Reliqua verò in poſterum me docebis, ſingula ſuo tempore. Hoc autem inter dicendũ fac Solon cogites, ad virum barbarũ te verba facturum. Dico autem ne de induſtria orationem nectendo obſcures, neq; impendiò producas. Vereor enim ne prima mihi excidant, ſi nimiũ multa per te adducta fuerint. SOL. Tu quidem hoc, ô Anacharſi, longè melius cõſtitues, vbicunq; parum perſpicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorſus à vero aberrare temere fluendo. Licebit enim hanc tibi interrogando quotieſcunq; libitum fuerit interpellare, eiúſq; prolixitatem decurtare. Quanquam vbi nõ prorſus ab inſtituto aliena, aut à ſcopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulo longius progredi: quoniam & ſenatui Areopagitico, cui rerũ capitalium iudicia cognoſcenda ſunt, à maioribus vſque accepto more ita facitare ſolenne eſt. Ingreſſi enim in Areopagum conſidunt, cædis aut vulneris ex deſtinato inflicti, aut incẽdii cauſam cogniturí: deinde vtriq; iure contendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicibus, & qui litem intẽdit, & qui reus eſt, aut ipſi per ſe, aut rhetorum ſibi cõducunt operam, quibus cauſa oranda eſt. Illi ergo quandiu ea quæ ad rem attinent, dixerint, perferuntur à Senatu auſcultante cũ ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato procemio orationẽ exorſus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atq; potentiam cauſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filii machinantur, vt hiſce verborum præſtigiis iudicum præſtringant oculos: progreſſus actutũ præco illi indicit ſilentium, non permittens rhetori ad ſenatũ nugandi libertatem, ac verbis cauſæ inuoluendæ poteſtatem, quò minus Areopagitæ ea quæ facta ſunt, nudè queant perſpicere. Itaq; & te ô Anacharſi in præſens quidem Areopagitam conſtituo, ac iuxta ſenatus legem à me conditã auſculta, méq; ſilentio indicto cõpeſce vbi extra cauſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quandiu verò ea quæ ad cauſam attinẽt, dicentur, licebit orationem extendere. Neq; enim amplius ſole ſub ardenti colloquimur, vt magnopere dolendum ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia otiũ agimus. ANA. Perbenigna ſunt iſta quæ dicis, ô Solon. Atq; ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digreſſiũcula etiam ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt, mihi humaniter expoſueris, admiranda profectò, ac bonorum ſenatorum opera, veritati ſuffragantium. Iã igitur de illis diſſere, ac ego Areopagita (hũc enim me eſſe voluiſti) pro more iudicum veſtrorum tibi dicenti dabo operam. SOL. Proinde paucis tibi antè audiendũ eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionẽ obtineamus. Siquidem nos ciuitatem nõ ædificia illa eſſe exiſtimamus, cuiuſmodi ſunt muri, delubra, & alia, ſed hęc tanquam corpus quoddam firmum eſſe atq; immobile ad receptum & ſecuritatẽ hominum vrbem incolentiũ. Omnem verò vim atq; authoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur. Hos enim eſſe qui cuncta implent, ſingula ordinant, omnia perficiunt atq; cuſtodiũt, quali in nobis ſingulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, ſanè ſedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, vt quàm maximè niteat, cũ intus viſendis ædificiis adornatum, tum externè munitis & firmiſsimis propugnaculis circunſeptum. Cum primis verò omnem curã impendimus vt ciues & mẽte boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipſi ſibi prodeſſe in pace poſſunt, vnà Remp. adminiſtrãtes, neq; non in bello ciuitatis libertatem atque ſalutem ſeruare atq; propugnare. Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt diſciplinis liberalibus eoſdem imbuant atq; educent. Cæterùm vbi iam honeſtatem per ætatem ſapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neq; non rerum præſtantiſsimarũ concupiſcentia enata fuerit, ipſáq; corpota laboris patientia viſa ſunt, membrorum robore ſolidiora facta, ac iuſtis viribus conſiſtentia: tunc iam illos aſſumptos docemus, aliis quidem animi diſciplinis propoſitis, aliter etiã erga labores perferendos ipſorum corpora aſſuefacientes. Neq; enim ſatis eſſe exiſtimamus tantùm natos eſſe, vt quiſque natus eſt, quantum ad corpus & animum excolendum attinet, ſed præceptionibus etiam & diſciplinis ad eos rectè inſtituendos nobis opus eſt. Hac enim ſedulitate & iuuenum induſtria alitur atq; augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. Huius rei exẽplum ab agricolis ſumimus, qui quandiu plantæ adhuc ſunt humiles & teneræ, eas contegunt atq; fulciunt, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur. Vbi verò iam iuſtum robur collegerint, tunc inutiles & ſuperfluos ramos amputãt, eáſq; ventorũ arbitrio mouendas atq; agitandas permittentes, fructuoſiores efficiunt. Itaq; mentem iuuenum primùm Muſica atq; Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, eaſdémq; excellenter pronuntiare docemus. Deinde ætatis progreſſu adultioribus ſapientium virorum ſententias, res olim fortiter geſtas à maioribus, tum orationes quoq; vtiles verſibus exornatas, quò tenacius atq; fidelius memoria teneant, illorum auribus frequẽter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim iſta deſiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipſi celebrentur, & in cælum ferantur à natu iunioribus pòſt futuris: cuiuſmodi multa nobis ab Heſiodo atque Homero luculentiſsimè perſcripta ſunt. Porrò autem vbi ad Reip. procurationem ſe iam contulerint, illíſque publica officia obeunda ſunt. Sed hæc fortaſſe à præſenti inſtituto diſcrepant: neq; enim quibus rationibus illorum mentem excolere ſoleamus, ſub initium dicere decretum erat, ſed quam ob rem hiſce laboribus eoſdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaq; mihi ipſi ſilentium iniungo, non expectato præcone, neq; te Areopagita, qui, vt ego ſuſpicor, ductus reuerẽtia tanta extra cauſam nugantem me pertuliſti. ANA.

Dic mihi Solon, cuius rei gratia Senatui visum est nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes? SOL. Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo. ANAC. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nempe quibus exornatur animus: exercitia nõ perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas. SOL. Memor sum eorum, ô generose, quæ initiò præfatus sum, ac orationẽ temere ab instituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriam. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſsimis perstringam: siquidem harum rerum accuratior disputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes saluberrimis opinionibus imbuimus atq; formamus, communes leges exactè perdocẽtes, quæ in publico magnis descriptæ literis, omnibus legendæ proponũtur, quæ fugienda, quæq; facienda sunt imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendũ sit, apud quos ea quæ decẽt perdiscunt: tum iusta facere, tum ex æquo inter se versari in Repub. neque vllam rem turpem peruerse appetere, sed rerum honestarum tangi desiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem, de quibus dixi sapientibus, Sophistæ atq; Philosophi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoq; in theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atq; vitia spectantes, vt ab his auersi, ferueuti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoq; prauos ciues dicteriis incessendi atq; inuadendi facultatem poetis Comicis permittimus, quoscunq; turpia atq; flagitiosa & Reip. dignitate indigna exercẽtes intellexerint. Horũ enim opera malè audientes, meliores euadũt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant.

Sophistæ & philosophi

ANA. Noui quos dicas ô Solon, Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autẽ tęniis per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnũ hiantibus. Verùm ipsi intus intẽso clamore vociferabãtur, incedebántq; nescio quomodo securè talibus induti calceamẽtis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cęteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebãt multò etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sedenim alios altiores nemo non tristi atq; contracta fronte audiebat, eorúmque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentiũ. SOL. Non illorum ô bone, miserti sunt, sed poeta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit visendã spectatoribus, orationésq; miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lacrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm iis omnibus atque eiusmodi mẽtem acuẽtes meliores nobis reddimus. Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aerem assuefacimus, nõ amplius tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neq; feruentem Solis æstum grauiter ferant, neq; rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atq; emollimus, vt habiliora firmioráq; reddantur. Siquidem absurdum est si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutius duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam melius fore vsu olei opinaremur. Mox variis excogitatis exercitiis, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugilatu, alterum verò pancratio decertare docemus, vt laboribus tolerandis assuefiant, paritérq; ictuum declinandorum periti euadant, neque metu auerfentur vulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus. Nam & animosos eos reddit ad subeunda pericula, corporibus non parcentes, præterea vt prospera vtantur valetudine, sintque per omnia robusti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & securè procidere, & promptè exurgere eadem discunt opera, vt & propellere, & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt inutilia habenda exercitia, sed vnum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant. Etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quę talibus exercentur laboribus. Alterum verò neq; ipsum modicum est: ex hoc enim consequuntur peritiam, si quando in necessitatem adducti fuerint talium disciplinarum in armis. Quippe in cõfesso est, quòd & hostem talis cõplexus, citiùs supplantatũ prosternet, & prolapsus ipse quàm facillimè noscet exurgere. Hęc enim omnia ô Anacharsi, ad verum illud certamen, quod in armis peragitur, referre solemus: planéque in eam opinionem descendimus, vt certò putemus, longè melioribus nos vsuros ita exercitatis, posteaquã primùm illorũ nuda corpora emollita atq; exercitata & robustiora reddidimus, neq; minus leuia & habilia, eadémque aduersariis grauia offecerimus. Intelligis enim, nisi fallor, cuiusmodi illi armati futuri sint, qui nudo saltem corpore terrorem hostibus incutiunt, neque immodicam ostendentes corpulentiam, & segnem & candidam, aut nimiam quoque corporis macritudinem pallore deformatam, qualia fere sunt mulierum corpora sub vmbra marcescentia, trepidantia, ac illico multo sudore perfluentia, neq; non sub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam vteretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quíq; saltem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactum, atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sedenim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque caloris & virilitatis

Tragicorum & Comicorũ differentia.

præ

præ se ferentes, neq; nimium sunt obesi, neq; rursus nimium tenues & aridi, neq; nimio pondere
* Prægrandes, πεφιπλήθεις. *prægrādes, verū iusto corporis modo formati, cum inutilē, tum superfluā carniū molē & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citra mali admistionem conseruant. Quod enim ii, qui ventilando purgant triticum, faciunt, illud nobis præstāt gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separātia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis vti, ac quàm diutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quin etiam talis serò sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decumbit: quēadmodum si quis ignē allatum in triticum eiúsque stipulas & paleas iniiceret, (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citius, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neq; flamma admodum magna exurgente, neq; vno impetu, sed sensim, atq; modicè suffumigans, tēpore tādem & ipsum incensum absumeretur. Ita neq; morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, facilè arguerit, neq; superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatum, nec malè munitum est: externa quoq; valde firmiter aduersus illa circūsepta sunt, quo minus vis morbi, aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neq; æstum, neque algorem suscipere aliquo detrimēto corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influens, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illico membra vigore irrigans, eáque cumplurimum nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet, dúmque subinde refouentur, fiunt etiā maiores.

Cursus. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtque in breui quā celerrimi sint corporis leuitate vti quàm promptissimè docemus. Neq; verò cursus in loco plano, aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest, aut sustentari, neque suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus.

Saltus. Fossam quoque transilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pōdera habentes in manibus.

Iaculatio. Deinde hasta quoq; in longum proiicienda decertant. Vidisti verò & alium quēdam globum iacentem in gymnasio æneum atque teretem in parui scuti figuram formatum, neq; horum neque balteum habentem. At illum quoq;

Discus. periculi faciendi gratia manu sustollebas iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis, & propter læuitatem comprehensu difficilis. Itaq; illum sursum manu extortum iaculātur in aerem, inque longum, contendentes quinā ex illis eundem quàm longissimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas excesserit. Quæ res & hu
In arena & cœno lucta meros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutū illis luctātibus substernatur, quæ initiò perquam ridicula tibi visa sunt, nunc audi ô admirande. Primùm quidem quidē ne in duro casus illis contingat, sed in loco molliore citra periculū prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno sudantibus necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ non sunt inutilia habenda, aut ridicula. Nam & hæc plurimum ad robur & membrorum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modū luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tamsi crebrò elabantur è manibus. Tenere enim perūctum oleo, & sudore perfluentem excidere conātem, & è manibus effluere laborantem, ne tibi res videatur esse modica, aut nullius momenti. Et hęc omnia, vt à me antè prædictum est, in bello quoq; nō parum præstāt vtilitatis exercentibus, si aut amicus vulnere saucius sine negotio sublatus ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus sublimis rapiēdus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus difficilioribus propositis, vt hoc facilius minora queant perpeti. Rursus arenam planè diuersa ratione vtilem esse cēsemus, ne, dū cōplexibus implicantur, labantur. Postea quàm enim in cœno multo exercitio didicerunt compescere aduersariū, quò minus elabatur è manibus propter corporis lubricam comprehensionem, etiā ipsi cōprehensi effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cū tenentur medii. Quin sudorē largiter semet effundētem, arena quoq; mihi videtur cōprimere dū aspergitur: vtq; vis corporis par sit laboribus, efficere, éstq; ventis obstaculo quò minus lædātur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoq; corporis arena eluit, ac hominē longè cādentiorē reddit. Et ego equidē perlibenter vnū ex albis illis, cuius conuersatio semper sub vmbra fuit, & quencūq; tu ex his, qui semet in Lycéo exercēt, eligeres, huc sisterē, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarē, vtrínam potius similis esse optares. Satis certò cōpertū habeo, te primo statim aspectu electurū, tametsi neutrius vitæ periculum feceris, alteri potius esse similē, quàm deliciis frāgi atq; diffluere, ac albū esse præ sanguinis inopia ad præcordia cōfugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuētutē nostrā exercere solemus, existimātes eandē hisce gymnasiis optimā fore custodē Reip. & cuius opera in libertate nos victuros speramus, semper de hostibus, quicūq; nos adoriuntur, victoriā reportātes: terribiles verò finitimis existētes, adeò vt illorū plurimi & potentiā nostrā pertimescāt, ac nobis tributū péndere soleāt. Porrò autem in pace lōgè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitiosa contendētibus, neq; ob inertiam ad mutuò inferendā iniuriā se cōuertētibus, sed circa ista versantibus, ínq; his ipsis exercitiis occupatis existentibus. Et quod cōmune bonū dixi, summámq; ciuitatis felicitatē, ea est, quoties & ad pacis artes & belli scientiā quàm optimè, atque diligentissimè iuuentus præparata fuerit, studiis ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. ANA. Próinde, Solon, hosti

Arenæ vsus & cōmoda

bus vobis ingruentibus, oleo perūcti, & oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugi latu inſtructi aduerſus armatos. Et illi videlicet pertimeſcunt vos ac fugiunt, metuentes ne ipſis hiantibus arenam in os ſpargatis, aut fortè poſt tergum reſilientes illorum crura apprehendatis, eoſdémque præfocetis iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & iaculabuntur ſpiculis: at vos quemadmodum ſtatuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac multo ſanguine abundantes. Neq; enim ve[illegible]eſtis aut ſpicæ aut ſtipulæ, vt quàm primùm plagis ſuccumbatis, ſed admodum ſerò, ac vix profundis confecti vulneribus, modico ſanguine commonſtrato. Talia enim ſunt quę dixti, niſi exẽplum à te adductũ planè obaudierim. Aut fortaſſe Comicorum & Tragœdorum potius armaturam aſſumetis, & ſi iuſſu ſenatus in aciẽ vobis exeundũ fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori ſitis aduerſariis, laruis ac terriculamentis anilibus eos exanimãtes. Prætereà calceos quoq; peraltos illos pedibus accõmodabitis, qui ſi fugiendum vobis eſſet, leues ſunt: rurſus ſi alios inſectati fueritis, hoſtibus erunt inefugibiles, tanta mole vobis aduerſus illos irruentibus. At vide potius ne iſta veſtra arguta ſedulitas nugæ ſint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæq; deditorum exercitia. Si verò vobis in animo eſt prorſus eſſe liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnaſiis, & vero in armis exercitio, neq; cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi ſunt, ſed aduerſus hoſtes depugnandũ erit certo cum periculo virtutem exercẽtibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & haſta vti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, ſed ſit haſta grauis, quæ cum turbine atque ſibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & ſcutum ſiniſtræ inſertum, & thorax, & galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis, dei cuiuſpiam benignitate mihi ſeruati eſſe videmini, quò minus nondum periiſtis à perpaucis ſaltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim ſi ſtricto ſaltem gladio quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes veſtros omnes irruerem, actutum vnà cum clamore gymnaſium haud dubiè caperem, illis paſsim diffugientibus, ac nullo contra ferrũ aſpicere audẽte, verùm poſt ſtatuas, aut colũnas conſiſtentes riſum mihi exhiberent, lacrymantes atq; trepidantes permulti. Tũc verò videres illos nõ amplius rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nunc ſunt in præſentia, ſed omnes illico expalleſcẽtes tranſcoloratos præ formidine. Adeò multa pax vos eneruatos effœminauit, vt non facilè ſaltem criſtam hoſtilis galeæ conſpectam ſuſtineretis.

S o. At nequaquam talia de nobis prædicauerũt, ô Anacharſi, Thraces, quotquot Eumolpum ſecuti bello nos laceſsiuerunt, neque veſtræ mulieres quæ duce Hippolyta aduerſus vrbem expeditionem inſtituerant. Neq; item alii quotquot in armis & acie vires noſtras experti ſunt. Cæterũ nos ô beate, non hoc conſilio nuda iuuenum corpora exercemus, vt propterea eos in aciem aduerſus pericula producamus: ſed vbi in hiſce ludicris quàm optimi atque exercitatiſsimi euaſerint, deinceps, & cum armis exercentur, quibus longè promptius vtuntur ad hunc modum antè inſtituti.

A N A. Et vbínam locorum illud vobis eſt gymnaſium, quod armorum vſui exercendo deſtinatum eſt? Neque enim ego vſpiam in vrbe eiuſmodi conſpexi, cum totum oppidum ſurſum, ac deorſum diligenter perreptaſſem.

S o. Sed certò videbis ô Anacharſi, multum nobis temporis conuerſatus, tum vnicuique permulta eſſe arma, quibus neceſsitate vrgente vtimur, & criſtas, & phaleras, & equos, & equites ferme quartam partem ciuium. Si quidem ſemper armatum incedere, neque non acinace ſuccinctum eſſe, ſuperuacaneum in pace eſſe exiſtimamus. Præterea mulcta cautum eſt, ne quis in vrbe, cum nihil neceſſe ſit, ferrum geſtet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuria ignoſcendum eſt, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incuſtodito, facilè inſidiis obnoxium eſt, & hoſtium valde numeroſa eſt copia, neque illud certũ, quo tempore aſsiſtens quiſpiam dormientem è plaũſtro pertractum iugulet. Ipſa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coerciti vnam Rempub. incolitis, ferrum vobis ſemper facit neceſſarium, vt in propinquo ſit ad propulſandã iniuriã, ſi quis vim alteri inferre aggrederetur.

A N A. Adeò verò Solon ferrum geſtare nulla neceſsitate adigente ſuperuacaneum eſſe cenſetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, ſed repoſita conſeruatis, vt neceſsitate vocante vtamini: ſedenim iuuenum corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus conficitis. Quinetiam ſudore abſumentes, nulli rei magnopere neceſſariæ, aut conducibili vires illorum expromitis, ſed incaſſum in cœno atque arena effunditis.

S o. Videris ô Anacharſi talem de robore corporeo opinionem obtinere, quaſi vino, aut aquæ, aut alii cuipiã rei humidæ ſimilitudine reſpondeat. Itaque metuis ne quemadmodum ex vaſe Samio, robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane, & aridum diſcedendo relinquat, cũ à nemine intus repleatur. Atqui ad hũc modum res ſe non habet, ſed quantò quis impenſiùs exhauſerit, tantò copioſiùs influit iuxta hydræ fabulam, ſi qua vnquam tibi inaudita eſt, cui pro vno capite præciſo, ſemper alia duo renaſcebãtur. Cæterũ ſi ab initio inexercitato corpore fuerit, parũq; firmo, neq; ſatis habuerit ſubiectæ materię, tũc illico fatigatione defeſſus, detrimẽto afficitur, atq; marceſcit, veluti in igne, ac lychno vſu venire videmus. Etenim eodẽ flatu, & ignẽ potes incẽdere, inq; breui maiorẽ facere, nimirũ inflãmans ſpiritu: ac lychni lumẽ extingues, nõ habẽs ſufficientẽ materiæ ſuppeditatio nẽ, quæ aduerſo flatui par eſſe poſsit, neq; enim ab altius acta radice productũ fuerat.

A N A. Hæc equidẽ, ô Solon, nõ admodũ intelligo. argutius enim iſta tibi dicta ſunt, quã vt ego queã intelligentia aſſequi, exactã quandã curam & mẽtem

acutè

acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi respondè, quâ ob rem tandem nõ etiam in Olympicis certaminibus, & Isthmiacis, & Pythicis, aliisq;, quando multi, vt ais, confluxerint iuuenes certantes spectaturi, in ipsis armis certamen conficiendum proponitis, sed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberentur, ostenditis ac deinceps victoribus mala, aut oleaginam coronam præstatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratia factitare soleatis. s o. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos, qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorũ præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis vestimẽtis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligunt, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quàm dignissimum præparet. Quin etiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, nõ mediocria sunt proposita, nẽpe honorificũ, & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimum, ac demonstrari prætereuntium digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeũt nõ mediocriter ex his virtutis, & laborum amore inflammati. Itaque ô Anacharsi, si quis è communi hominum vita laudis & gloriæ amorẽ subla-tum eiiceret, quidnã amplius præclaræ rei nobis ille faceret reliquum? aut quisnam facinus aliquod magnum & memorabile concupisceret? Iam ex iis aut difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendendis liberis & vxoribus, & pro tẽplis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona, aut pomis inducti, tanta cupiditate ad victoriam consequendam ferantur. Et quidnam dicturus esses si apud nos & comunices, & gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harum rerum spectandarum & adornandarum studiũ non mediocre? Rideres videlicet, at tunc maximè, si resciscerès lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusque iuuenibus, vt interfint imperatum esse, vt spectent volucres rostris inter se depugnantes vsque ad extremam defectionem virium. Atqui ne hoc quidẽ institutũ risu dignum est. Irrepit enim sensim in animos iuuenum impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingeneriosiores atque ignauiores esse appareant, néve defessi vulnera, aut labores, aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterùm vt in armis harum rerum periculum faciant, vtque mutuis vulneribus semet cõficientes spectemus, apage. ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele, ad hæc non minus damnosum & inutile, mactare iuuenes præstantissimos, quorum opera & viribus longè melius aduersus hostes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharsi, te reliquam quoq; Græciam videndi gratia peragraturum, vide vt memoria teneas, si quãdo in Lacedæmona Veneris, ne & illos irrideas, neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint, aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato ejecerit, nempe Lycurgi assectæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquã impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò si videris pueros ad aram flagellis, ac loris cædi, ac sanguine defluentes, & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolorem capiant, sed minaciter interminantibus, nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicãtibus quoq; vt quàm diutissimè labori tolerando sufficiant, néve verberum difficultatibus cedentes succumbant. Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes, si etiandum viuẽtes in familiarium conspectu verberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent, quos etiam statuis in memoriam illorum erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quãdo ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra causam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus cõflictari, neq; vrgẽte alicuius sæua tyrannide, neq; hostibus imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarum legum author pro illis tuendis tibi rationi valde cõsentanea quibúsnam causis impulsus pueros ita verberibus affligẽdos statuerit, neque inimicus illis existens, neque inuidentia adductus hoc faciens, neque ciuitatis iuuentutem, nequicquam absumens, sed volens, atque cõtendens reddere quàm fortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriam ab iniuria essent seruaturi atque defensuri. Quanquam verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quondam in bello comprehensus, nullam vocẽ Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundem diris tormentis torquentibus, sed illos falsè subsannans flagellis cedebatur, cum verberante infracta animi tolerantia contendens, vtérnam citius viribus deficeret. A N A. Num Lycurgus quoque, Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certa minis author existens, citra periculum talia iuueniliter commentus est? s o. Cum iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges cõdidit, profectus è Creta. Aliquãdiu enim apud Cretenses peregre egit, quoniam eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quibus Minos Iouis filius legũ scriptor extiterat. A N A. Quã ob rem igitur Solon, & tu nõ imitatus es Lycurgũ, ac iuuenes loris proscindis? Etenim perpulchra hęc sunt instituta, & vobis non indigna. s o. Quoniã nobis, Anacharsi, sufficere videntur ista gymnasia, quorũ ipsi repertores extitimus, neq; magnopere necessariũ existimamus peregrinorum æmulatores esse. A N A. Nequaquam, sed intelligis, vt opinor, quàm res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas vtrasque supplicitor extẽdẽtis, ex quo nulla proueniat vtilitas, neque priuatim ad eũ, qui cęditur, neq; itẽ ad Rẽp.

Gloriæ stimulus.

Gallorum gallinaceorum pugna

comm

communiter. Itaque si quando Spartam peregre profectus venero, quo tempore ista factitare solent, videor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publicè singulos deridentem, si quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egere helleboro, quæ vsqueadeo ridicula à se ipsa pati consueuit.

SOL. Ne desertam causam ô generose, neque viris absentibus te solum dicentem vincere, indu- 10
cas in animum. Neq; enim deerit quispiã etiam Lacedæmone, qui harũ rerum causam tibi promptissimè redditurus est. Verùm enimuero quandoquidẽ ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodum placuisse, non occultè tulisti, videor mihi non iniqua postulaturus à te, vt & tu vicissim me audiente pereurras qua ratione vos Scythæ vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quónam pacto eosdem viros strenuos effi- 20
citis.

ANA. Aequissima sunt ô Solon quæ postulas. Ac ego quidẽ Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum vestris sunt respõsuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquam meticuloſi, sed tamen qualiacunque sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicẽtur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea, quæ ipse dixisti, magis quietus apud 30
me retractare possim, tum etiam ea, quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaq; quod nũc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vespera.

DE LVCTV,

D. Erasmo Roterod. interprete.

Peræpretium sanè fuerit obseruare ea, quæ in luctu vulgo tum dicantur, tum fiant, item quæ dicãtur ab iis, qui eos cõsolantur scilicet, quámque nõ ferenda putent lugentes ea, quæ acciderunt, & sibi ipsis, & iis quos flent, cum haudquaquam pernouerint, malàne sint ista, ac dolenda, an contrà iucũdiora melioráque iis quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaque cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin prius volo tibi narrare, quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet qua gratia superuacanea ista moliãtur. Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti vocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquísq; fabularum authoribus super his fidem habentes, & illorum poesim pro lege ducentes, locum quendam subter terram profundum esse putant, quem Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spatiosum esse, caliginosum atque opacum, qui tamen istis haud scio, quo pacto illustrari videtur, quòd singula quæ illhic sunt, introspiciant. Tum regnare in hoc specu Iouis fratrem, cui nomẽ Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerum mirè peritus, ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorum copia diues esset. Porrò Plutonem hũc inferorum Rempublicam, & manium vitam constituisse in hanc formam. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arrépros vinculis ineffugibilibus coercet, nulli prorsus permittens, vt ad superos redeat, præterquàm admodũ paucis ex vniuerso æuo, idque grauissimis de causis. Interluitur autẽ regio illius fluuiis, & magnis, & horrendis, vel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atque huiusmodi vocabulis appellantur. Quódque est grauissimum, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neq; transmittere, neque transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus trãsiri possit, & spatiosior, quã vt tranari queat. In summa huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu portáque, quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis patruelis, cui mãdata est custodia, iuxtáque hunc canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè paçatéque intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territóq; in specum redigit. Iam, qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum, ac fluuius memoriæ hostia: eóque Lethe nomen est inditum. Nam hæc vide- Lethe.
licet priscis illis mortalibus narrarũt, qui illhinc redierant, nempe Alcestis & Protesilaus, Thessalus vterque, neque non Theseus Aegeo progna tus, & Homericus Vlysses, testes admodum graues, digníq;, quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibisse, alioqui non meminissent horũ. Itaque Pluto & Proserpina, vt aiebant illi Remp. administrant, rerúmque omniũ dominatum obtinent. Sed inseruiunt his, & in administrando principatu adiuuant, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius, quanquam is sanè nõ adest perpetuó. Præfecti autem & satrapæ, & iudices sedent duo, Minos, & Rhadamanthus, vterque Cretensis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos viros, qui cum virtute vitã peregissent, vbi iam multi collecti fuerint, veluti in coloniam quandam emittunt in campum Elysium, vitam optimam inibi victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furiis traditos, in impiorum locum eiiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum voluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus, ne siti moriatur infelix. Rursum aliis mediocris vitæ (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem videlicet nostris libationibus, inferiísque, quæ sepulcris inferuntur: adeò, vt si cui nullus sit in terra reliquus amicus, aut cognatus, hic mortuus ieiunus, ac famelicus inter illos versatur. Hæc vsqueadeò validè vulgi animos peruaserunt, vt simul atq; familiaris quispiam mortuus fuerit, primum obolum

lum illi in os imponunt, traiectionis mercedem, quam vectori daturus sit: nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit, ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multò satius esse non posse naulum reddere. Sic enim fiat, vt non recipiente portitore, postliminio redeant in vitam. Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his, qui illhic degunt, & vnguentis optimis vncto corpore, iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos; ne videlicet algeant per viam, néve nudi conspiciãtur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lacrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & vestis discerpitur, & puluis capiti inspergitur, adeò, vt viuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi volutantur sæpenumero, & capita solo allidunt: hic verò decorus, ac formosus, ac diligentissimè coronatus sublimis propositus est, & excelsus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progressus, ac mortuo circunfusus, (nam finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quò magis in hunc cõpetat actio fabulę) absurdas, ac stultas voces emittit, ad quas mortuus ipse respõsurus sit, si contingat vocẽ recipere. Ait enim pater, flebili quadam voce verbũ vnũquodq; producẽs in longũ: Fili iucũdissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorẽ, non parasti liberos, non mili tasti, nõ coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in cõpotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitũ, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt, qui equos, ac concubinas, rursum alii, qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui vestem, reliquúmque mundum pariter in rogum iectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepelierũt, perinde quasi illhic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, hæc omnia, atque his etiam plura, quæ dicit, neque filii causa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiam si Stentorem clamore vincat: neque rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare, & cognoscere, vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamet. Superest igitur, vt ad hũc modum deliret, ob eos, qui adsunt, cum nesciat, neque quid acciderit ipsi filio, neque quò concesserit, imò cum ne suam quidem ipsius vitam cuiusmodi sit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respondeat, exorato Aeaco, atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insaniẽtem compescat: Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comã, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multò tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis, in summa, totus ætate putris, multis expletis Triacadibus, & Olympiadibus, deniq; ad istũ modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum* vsuras dicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eóque metuis ne rerum harum inopia pereamus? Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Agè igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere verius: iámque denuò incœpto luctu, clama: Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Peristi mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor diseruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem, neque contemnêris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multò veriora, magísque ridicula dicturum, quàm ista quæ modó? At vide, ne illud te malè habeat, dum noctẽ, quæ apud nos est, magnámq; cogitas caliginem, proinde metuis, ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verũ in his illud oportebat perpendere, oculis putrefactis, atque adeò exustis (si quidẽ paulò pòst exurere me decreuistis) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciẽdum. Atque ista fortasis vtcunq; ferenda: verùm eiulatus iste vester quid mihi confert? aut quid ista pectorũ ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum immodica lamentatio? Quid autem faxum, quod sepulcro imponitur, coronis ornatũ? Aut quid valet, quod merum infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Orcum vsque permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptum sursum in cælum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsqueadeo sterile, neque infrugiferum Plutonis regnum, neque nos destituit Asphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonen, iampridem mihi libebat vehementer exclamare super his, quæ & faciebatis, & dicebatis, sed vetabat linteum, ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atq; ita profato, mors vltima lumina clausit. Sed dicito per Iouẽ: Si cõuersus ad eos mortuus ille, loquatur hęc cubito innitens, an non videbitur rectissimè dicturus? Attamẽ vecordes isti vociferãtur, & accersito quopiã lamẽtorũ artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore, & amẽtiæ chorago abutũtur, vbicunq; cœperit ille, ipsi ad melos eiulatu respõdentes. Verùm quantũ ad lamẽtationes attinet, omnibus eadẽ est ineptiendi cõsuetudo.

*ὠόταξ, cõpotationes

At

At deineeps ſepulturæ rationẽ invarios diuidũt modos. Nã Græcus exurit, Perſa defodit, Indus adipe ſuillo oblinit, Scytha deuorat, muria condit Aegyptius, atq; hic quidem (rem à me viſam narro) deſiccatum cadauer, cõuiuã, & compotorem adhibet. Fit autẽ frequenter, vt Aegyptium aliquem indigentem pecuniæ, leuet egeſtate pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libationes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tẽpus duratura, an non ſuperuacanea, & ludicris ſimillima? Sunt verò, qui ludos quoq; conſtituãt ad ſepulcrũ, ac funebres orationes habeant, perinde quaſi patrocinentur ac teſtimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Poſt hęc omnia ſupereſt exequialis cœna. Iámq; adſunt ne ceſſarii, vt defuncti parentes cõſolẽtur, ſuadéntque vti cibum capiant: quãquam illi per Iouem non illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduum enecti fame. Et quouſque, quæſo, flebimus? Sine quieſcãt Plutonis manes. Quòd ſi tibi deliberatum eſt omnino flere, vel ob hoc ipſum cibus eſt capiendus, quo tanto luctui par eſſe poſsis. Tum deniq;, tũ ex omnibus contexuntur duo verſus Homerici:

Ludi funebres.

Cœnæ exequiales.

Nã cœpit meminiſſe cibi Niobe auricapilla.

Tum illud,

Vita defunctos flere haud ſinit aluus Achiuos.

At capiunt quidem illi, ſed initiò pudibundi, verentéſq; ne poſt chariſsimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atq; his longè magis ridicula reperiet, quiſquis obſeruarit ea, quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò exiſtiment mortem ſummum eſſe malum.

RHETORVM PRAECEPTOR,

Bilibaldo Birkeimero interprete.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hoc ſcripto Lucianus corruptam ſuorum temporum eloquentiam, & affectatum dicendi genus eorum, qui ſe maximè facundos eſſe, atque egregiè perorare exiſtimant, cum verba quædam ex vltima vetuſtate repetita, & vix ipſi Euandri matri intellecta, orationi paſſim admiſcent, aut verius infarciunt: quales fuerut noſtra ætate non pauci, cum apud Germanos alicubi, tũ præcipuè apud Italos, quibus maximè ea cura fuit ita loqui, vt à nemine intelligerentur. In quorum gratiam & ſuperioribus annis dialogus ille, qui Volſcorũ & Oſcorum titulo ferebatur, editus apparet. Cæterùm ipſa oratio Didaſcalica eſt. Duas enim vias ad eloquentiam conſequendam adoleſcẽti à quo (vt fingitur) ad id impulſus fuerat, præſcribit, priorem quidem aſperam, ac duram, & vix longo tempore peragendam, cæterùm veram, ac rectam, quam non modò ad eloquentiam, verùm ad omnem virtutem parandam ingredi opus eſt ei, qui volet, vel mediocrem laudem aſſequi. Alteram autem planam, & expeditam, ſed quæ ad improbitatẽ & petulantiã, non virtutem, perducat: quã ipſe ironica quadam epitrope cõmẽdat, ac adoleſcẽti obeundã proponit, ſcilicet ad temporum ſuorum morẽ alludens, quibus vt quiſq; indoctiſsimus & impudẽtiſsimus erat, ita pro præcipuo ac ſummo habebatur. Vtriq; autẽ viæ doctorem quendã addit: alterum videlicet, ea, quæ recta ſunt, & ad ipſam rem pertinent, monẽtem: alterum autẽ, quæ ad arrogantiã, improbitatem, & temeritatem ſpectant, veriuſque rabulam, ac ſycophantam aliquem, quàm oratorem efficiunt, docentem: qui primò quidem, quæ de ſe ipſo afferre conueniat diſcipulum, præcipit: deinde quibus maximè ſtudere publicè, primùm in affectandis verbis, & componenda oratione, deinde inter agendum, & in foro, & in frequentia hominum: poſt hæc priuatim quoque, & domi inter ſuos idem debeat, docet. Quæ omnia eiuſmodi ſunt, vt mores ac vitia illorum temporum planè referant, quemadmodum cum ex alijs pleriſque, tum ex Quintiliano multis in locis idem animaduertere licet, qui ipſe quoque huiuſmodi affectatores & arrogantes non ſemel perſtringit. Exemplum autem talis oratoris qualem hic deſcribit, ſuprà in Lexiphane expreſſum habes, & hodie in multis coràm, & ob oculos videre licet.

Sciſcitaris ô adoleſcens, quónam pacto Rhetor euadere, & venuſtiſsimum illud, ac oppido quàm honorificum nomen Sophiſta ipſe eſſe cenſeri poſsis. Tibi enim viuendum eſſe negas, ni talem in dicendo vim quandam aſſequaris, vt inexpugnabilis, ac intolerabilis exiſtat, omnéſque in admirationem, & venerationem rapiat, ac Græcis res celeberrimæ famæ eſſe videatur. Ideo vias illuc perducẽtes, quænam tandem ſint, addiſcere cupis. Atque nulla inuidia, fili mi: præcipuè cum quiſpiam adoleſcens adhuc exiſtens, optima deſiderat, ignarus tamen vnde hæc hauriat, ſitque res ſacra quædam conſilium, quemadmodum tu iam accedens, hoc expoſtulet. Igitur ex me audi, & admodum eõfide, quòd in perquam eloquentem euadas virum, ita, vt ea, quæ deceant, & cognoſcere, & explicare poſsis, ſi tute interim memor eſſe illorum, quæ à nobis audieris, aſsiduóq; labore exercere, & alacriter viam capeſſere volueris. Ita enim ad optatum peruenies terminum. Cæterùm huius rei adeptio minimè eſt exigua, neque mediocri indiget ſtudio, ſed pro qua multos labores, multáſque vigilias ſubire, ac quicquid euenerit, ſuſtinere decet. Cõſidera igitur quótnam hucuſque, cum nullius eſſent momenti, ob ſermonem clari, & opulenti, ac per Iouem nobiliſsimi quoq; apparuere. Atqui ne timeas, neque ob ſperatorum magnitudinem deſperes, infinitos quoſdam labores ſubeundos exiſtimans. Siquidem minime per aſperam quandam, aut arduam, ſudoríſve plenam nos perducemus, vt ex ipſa media laſſus regredi cogaris, quandoquidem nil ab aliis differimus, qui per conſuetam illam deducunt, longam, inuiam, laborioſam, & vt plurimùm deſperatam: ſed conſilii noſtri præcipuũ hoc eſt, vt per iucundiſsimam pariter, ac compẽdioſiſsimã facilémque & acceliuem viam, cum multa animi voluptate deliciíſque inter florida prata vmbráſq; amœnas deambulans, otio, ac greſſu placido, abſq; ſudore in ſummo cõſiſtas vertice, illhícque citra

labor

laborem venari,& per Iouem diſcumbens quoq; conuiuari poſsis,ac illos, qui per aliam incedũt viam, in aſcenſus eliuo ab edito deſpicias: quin per cõfragoſa & lubrica præcipitia vix ſurrepentes,ac nonnunquam in capita deuolutos,multáque vulnera cautium aſperitate accipientes. Tu verò pridem antea in ſummo coronatus,feliciſſimus eris,breui vniuerſa quotquot in Rhetorica ſunt bona,tantum non dormiẽdo accipiens. Atqui promiſsio hæc admodum magna eſt, verùm per hoſpitalem Iouem ne diffidas, ſi facilè pariter & iucundiſsimè tibi hæc oſtendi poſſe aſſerimus. Etenim ſi Heſiodus cum pauca ex Heliconẽ folia ſumpſiſſet, confeſtim poeta egregius ex paſtore euaſit, atque Muſarum numine afflatus, Deorum & Heroum genus decantauit:cur rhetorem, qui multò infra poetices eſt magniloquentiam,in breui creare impoſsibile erit,ſi quis cõpẽdioſiſsimam didicerit viam? quemadmodum & ego tibi enarrare volo Sidonii cuiuſdam mercatoris conſilium,quod ob incredulitatẽ imperfectum remanſit,ac audienti inutile. Imperabat iam Alexander Perſis, poſtquàm Darium in Arbelis pugna deuicerat,ac oportebat vndique per Imperium nuntios emittere,qui Alexandri ferrent edicta. Erat verò ex Perſis lõgiſsima in Aegyptum via,ſiquidem montana circumire oportebat,hinc Arabiam per Babyloniã intrare,inde longis emenſis deſertis vix tãdem in Aegyptum perueniebatur ſtatiuis viginti prolixis viro expedito. Ferebat id ægrè Alexander,quoniam Aegyptios nõnihil tumultuari audiebat, nec habebat quo pacto quæ ſibi agenda viderentur, Satrapis annuntiare poſſet. Tũ mercator Sidonius, Ego, rex,inquit,viam haud longam ex Perſis in Aegyptum me tibi oſtenſurum polliceor. Etenim ſi quis mõtana hæc ſuperabit (trãſgredietur autem triduo) cõfeſtim in Aegypto erit. Et ſic ſe res habebat,verùm Alexander non credidit, ſed deceptorem eſſe mercatorem exiſtimabat. Ita quàm plurimis promiſsiones admirandæ incredibiles videtur. Sed ne id tibi accidat,caue. Etenim experientia cognoſces, quòd nihil prohibebit te Rhetorem cẽſeri vnius,nec totius quidem diei, montem ex Perſis in Aegyptum tranſgreſſum. Proinde Rhetorices primo imaginem ſermone deſcribere,& quemadmodum Cebes ille, vtrãq; viam tibi oſtendere volo. Etenim duæ ſunt,quæ ad Rhetoricam perducunt, quã haud mediocriter mihi amare videris. Illa itaque in eminenti reſidet ſolio,admodum formoſa, ac aſpectu elegãti: in dextráq; Amalthéæ retinet cornu,fructibus omnifariis refertum. Ex altera autem parte adſtantes mihi diuitias aſpicere videtur, penitus aureas, ac perquàm amabiles: iuxta quas gloria quoq; & vehementia conſiſtunt: ipſam verò laudes permultæ puſillis Amoribus ſimiles, ac vndique confertæ circunuolitant, inſtar Nili,ſi quãdoque illum depictum vidiſti,Crocodilo alicui, vel equo fluuiatili,quales multi ſunt in eo, inſidentem, paruulos autẽ puellos, Peches illos Aegyptii vocãt,circa ipſum luſitãtes. Tales & circa rhetoricam laudes. Tu verò amator accedis,deſiderans ſcilicet quàm celerrimè in ſummũ euadere,vt tibi aſcendẽti nubat,ac omnia ea poſsideas diuitias,gloriã, laudes. lege etenim nubẽtis fiũt. Inde cum monti appropinquas, ſub initium de aſcenſu deſperabis, réſq; tibi ſimilis eſſe videbitur quemadmodum Aornos Macedonibus appareret,vndiq; aſpicientibus prærupta, & vix auibus tranſuolatu facilis,Dionyſio aliquo,aut Hercule ſi complanari debeat,indigens.& ita tibi ſub initium videbitur. Inde paulò pòſt duas quaſdã vias cernes,vel potius altera ſemita eſt,anguſta,ſpinoſa,& aſpera,multum ſitis ac ſudoris præ ſe ferẽs, quam iam antea Heſiodus perquã egregiè oſtendit,ita vt nihil mei indigeas. Altera verò lata eſt, florida, ac manantibus aquis irrigua, & penitus talis,qualem paulò antè dixi,ne eadem ſæpius repetens,te, qui iam Rhetor eſſe poſſes,detineam. Tantùm hoc addendum videtur,quòd aſpera illa & ardua, nõ multa viatorũ retinet veſtigia: & ſi aliqua,valde vetuſta. per illam ego miſer aſcendi,tantum laborans,cũ haud neceſſe eſſet. Altera verò vndiq; plana, ac nil confragoſi habens, qualiſnam ſit,álonge tantùm mihi apparuit:non tamen per illam inceſsi. Haud enim eum adhuc iuuenis eſſem,quid optimũ foret cernebam, ſed poetam illum vera loqui exiſtimabam,dicẽtem, Ex laboribus germinare bona. Illud verò minimè ſic ſe habebat. Multos enim video abſq; labore maiori dignitate euectos,felici ſermonum, & viarum electione tantúm. Cũ verò ad ingreſſum perueneris, rectè noui te hæſitaturum,quin iam dubitare ad quámnam ſit vertendũ. Quid igitur iam tibi faciundum ſit,vt facilè ad ſummũ aſcẽdas,fortunatus euadas,& nubas,omnibúſque admirabilis videaris,ego tibi expediam. Satis enim eſt me ipſum deceptum eſſe,& laboraſſe: tibi verò citra ſementem & arationem, tanquam Saturni ſeculo, cuncta prouenient. Confeſtim igitur tibi ſe obuium feret vir quidam robuſtus,prædurus,greſſu virili, multum Solis in corpore oſtendẽs,aſpectu maſculo,vigilatòr, aſperæ illius viæ dux,nugas quaſdã vanas prædicãs,vt ſe ſequaris cohortãs,Demoſthenis,Platonis,& aliorũ quorundã veſtigia demonſtrãs,magna quidem, & ſuper præſentia,verùm iã obſcura, & vt plurimũ à tẽpore obliterata. Addet te beatum fore, ac lege Rhetoricã tibi nupturam,ſi per illa inceſſeris,veluti eos,qui ad bona pergũt. At ſi parũper tranſgrediaris, vel extra rectũ tramitem, aut inceſſu aliquorſum magis declines,te à vera via,& ad nuptias deducente aberraturũ. Inde te priſcos illos viros imitari iubebit,inutilia ſermonum proponens exempla,nec imitatu facilia,qualia vetuſtę ſunt cõſtructionis Hegeſii,&,quæ circa Cratetẽ, Neſiotem quoq;,ſeuera,neruoſa & dura, diligentérque à literis amputanda. Laborem autem, vigilias, & puræ aquæ vſum, ſquallorem quoque, hæc cuncta neceſſaria,& ineuitabilia dicet. Etenim impoſsibile eſſe abſque illis viam perficere. Et quod omnium moleſtiſsimũ, per longũ tempus ad perficiendum iter tibi præſcribet, annos multos,non per dies,neq; triennalia,ſed per integras numerans Olympiades,ita vt prius quàm audiẽs laborem ſubierit,& defatigatus fuerit, ſe licitati illi ſperatę longũ valere dicat. Inſuper ob

Imago rhetorices.

Duæ viæ ad rhetoricam.

hæc

hæc mala haud paruam expectet mercedem, ſed neq; dux eſſe incipiet, niſi magna prius acceperit. Et hæc tibi dicet ſuperbus, & verè antiquarius, ac Saturnius homo, mortuos vetuſtos ad imitationem proponens, ſermonéſq; pridem defoſſos eruere dignum ducens, ac ſi maximũ eſſet bonum, gladiorum fabri, & alium Atrometi cuiuſdam grammatiſtæ filium imitari, & hæc in pace, neq; Philippo ingruente, neq; Alexandro cogẽte, quo tempore illorum ſermones vtiles ſunt viſu: ignorans quænam ſint nunc innouata, celeritas, laboris euitatio, & via ad Rhetoricam perquam compendioſa. Tu verò haud acquieſcas, neq; illi mentẽ adhibeas, ne te ſuſcipiẽs alicubi præcipitet, vel demum prius quàm tot labores exhaurias, in ſeniũ perducat. Sed ſi omnino amore flagras, ac celerrimè Rhetoricæ congredi deſideras adhuc vigens, ita vt illi diligentẽ operam impẽdere poſsis, aſpero huic homini, & vltra mediocritatem virili, longè dic valere: ipſum verò aſcendere, & alios quotquot decipere poteſt, ſecum ducere permitte, vt tandẽ anhelãtes, & multo ſudore perfuſos, deſtituat. Ad alterã verò perueniẽs viam, alios quoq; multos inuenies, inter quos perquam ſapientẽ quendã, ac perpulchrum virum, inceſſu molli, ceruice infracta, vultu effœminato, voce ſuaui, vnguenta ſpirantem, ac ſummo digito caput ſcalpentem, capillos quidẽ paucos adhuc, intortos tamen & hyacinthinos componentem, perquam delicatum Sardanapalum quendam, vel Cinyrã, aut Agathonem ipſum, lepidũ illum Tragœdiæ poetam. Hæc ideo refero, vt ab iis eũ cognoſcas ſignis, ac res tam diuina, Veneríq; & Gratiis amica, minimè te lateat. Sed cur hæc dico? etenim ſi ad cæcutientem te accedẽs, ſolum quid proloquutus fuerit, Hymettium os illud aperiens, & conſuetã vocẽ tantùm emittens, quàm primum intelliges eũ non ex nobis quempiã, qui terræ fructu paſcimur, eſſe, ſed ſpectrum peregrinum, rore vel ambroſia enutritum. Ad hũc itaq; ſi acceſſeris, téq; ipſum tradideris, confeſtim Rhetor eris egregius, ac conſpicuus, &, vt ipſe vocat, rex in ſermonibus citra laborẽ conſtituẽris, orationis moderãs quadrigas. Etenim ſuſcipiens te, prima illa docebit, ſed potius ipſe te alloquatur. Siquidem ridiculum, pro tanto Rhetore me verba facere, malum forſitan talium tantorúmque mimum, ne alicubi cadens, heroa, quem repręſentare conor, atteram. Te igitur cõpellabit, comã interim quæ adhuc reſidua eſt, demulcẽs, ſubridénſq; iucundũ illud, & tenerum, quẽadmodum aſſueuit, comicã Thaidẽ, vel Malthacen, aut Glyceram in emittẽda voce imitatus. Si quidem ruſticana eſt virilitas, & minimè ad mollitiẽ & blãditias rhetoris apta. Dicet igitur de ſe ipſo perquã modeſtè loquens: Num ô præclare te Pythius ipſe ad me miſit, rhetorũ optimum diiudicans, quemadmodũ Chærephonti olim perquirenti oſtendit quiſnam ex tum viuentibus ſapientiſsimus eſſet? At ſi nõ ideo, ſed propter gloriam aduenis, quoniam audieris noſtra omnia eſſe perquàm ornatiſsima, decãtata, ſtupenda, & mirè expolita: confeſtim intelliges ad quàm diuinum acceſſeris virum: expectabis autem nihil tale viſurum, ſicuti hoc vel illud accipere: verùm ſi quis Tityus, aut Otus, ſeu Ephialtes, longè ſuper illos tibi res videbitur immenſa & admiranda. Me etenim tantum alios vocalitate excellere inuenies, quantum tuba fiſtulas, cicadæ apes, choríque eos, qui remiſſe cantare aſſueuerũt. Poſtquàm verò & ipſe rhetor euadere cupis, ſdq; haud facilè ab alio addiſcere potes, ſolũ ô gloriolæ ſtudium ea quæ dico ſequere, ac omnia imitare: leges quoque quibus te vti iubeo, mihi diligenter obſerua. Quin potius nil cunctatus iam accede: neque admireris, ſi ante rhetoricam prius ea nõ didiceris, quæ alia præexercitatio multo labore ſtultis & vanis inculcat hominibus, (nullius enim eorum indigebis) ſed illotis pedibus (inquit parœmia) irrue, nil minus ideo habiturus, neque ſi tritiſsimum illud literas ſcribere ignoraueris. Etenim vltra hæc omnia aliud quid rhetor eſt. Primùm igitur referam quódnam te domi digreſſum viaticum ad peragendum iter afferre oporteat, qualitérque commeatum inſtruere, vt illud perquàm celerrimè perficere poſsis. Inde ego ipſe quædã procedenti per viam oſtendens, nonnulla verò admonens, ante Solis occaſum rhetorem te ſupra omnes, qualis ipſe ſum, efficiã, indubitanter prima, media & nouiſsima eorum, qui declamare conantur, poſsidens. Igitur quod maximum eſt, ignorantiam affert: dein temeritatem, audaciam præterea, & impudentiam: verecundiam autem, manſuetudinem, mediocritatem, & erubeſcentiam domi relinque. Inutilia enim ſunt, & negotio perquàm contraria. Præterea clamorem vali diſsimum, ac cantum turpem, inceſſum quoque qualis meus eſt. Siquidem hæc valde ſunt neceſſaria, & ſola quodam modo ſufficiunt. Veſtitus autem ſit conſpicuus & candidus, opus Tarentini operis, vt corpus tranſpareat. Crepida verò Attica, & muliebriter effigiata. Solea Sicyonia, ligamẽtis albis decorata. Sectatores verò quàm plurimi, libellúſque ſemper. Hæc te ipſum conferre oportet: at reliqua per viã iam procedens vide & audi. Etenim iam tibi leges enarrabo, quibus ſi vſus fueris, rhetorica te cognoſcet, & accedet, minimeque auertetur, aut quapiam afficiet contumelia tanquam haud initiatũ, & arcanorum ſpeculatorem quendam. Proinde formæ ac veſtitus decori permaximam curam adhibere oportet. Inde quindecim, vel non vltra viginti, Attica quædam ſelige verba, hæcque diligenter exercens, in ſumma lingua prompta habe, vtpote, quippe, nempe, quoniam quidem, igitur, vtique, & heus optime, ac talia: in omníque ſermone illa tanquam condimentum quoddam inſperge. Aliorum nulla tibi ſit cura, ſi his ſint diſsimilia, inconuenientia, & inconcinna. Tantummodo purpura ſit pulchra, ac florida, licet pallium ex craſsioribus cõſutum ſit pellibus. Deinde vbi obſoleta & peregrina, raróque ab antiquis vſitata collegeris verba, hæc expeditè in eos, cũ quibus cõuerſaris, eiaculare. ita enim te populus ille magnus venerabitur, & admirãdum ſuſpiciet. Doctrinam igitur, quæ eorum exuperat intellectum, expertam, tanquam ex peritia habitam nominabis.

Demoſthenem & Aeſchinem intelligit.

minabis, Buttubata nugatoria, pro valde dices antigerio, pro cito toper, pro bestiæ similem belutum. Nonnunquam tu quoque noua effinge, & monstrosa compone nomina: nam poetam verificem appella, præstantem præastantem, venerabilem venerando habilem, certamina agonismata. Cum verò solœcismum vel barbarismum committis, vnum tibi sit remedium impudentia, confestímque in promptu sit nomen poetæ cuiusdã vel scriptoris, qui nec est, nec fuit vnquã: vt cũ ita dixeris, vir sapiens esse censearis. Vocem verò data opera altissimè tolle. Proinde vetusta minimè perlegeris tute, neq; si qua nugator Isocrates, vel gratiarũ expers Demosthenes, aut Plato frigidus scripta reliquere, sed orationes eorũm qui paulò ante nos fuere, & quas hasce exercitationis appellãt, vt illis instructus, ac tanquam ex penu depromeris, habeas quibus in tempore abuti possis. Postquam verò orandum erit, præsentéq; argumẽta quædam ac sermonũ occasiones subiecerint, vniuersa ea quotquot sunt, cum indignatione dicantur, vilipendantúrque, tanquam nil penitus ex his virile exístat. De illis verò quæ tute elegeris, caue mediteris, sed quicquid verbi in linguam venerit, effutias. Quin nec hoc tibi curæ sit, vt primum quemadmodum primum est, debito proferas tempore, secundúmque dein, ac tertiũ post illud: verùm quicquid primum inciderit, primum quoque dicatur: & si ita euenerit, ocrea capiti, tibiæ verò adapteturgalea. præterea accelera, & vndique cõnecte. solũmodo ne taceas. Quòd si de cõtumelioso quodam vel mœcho Athenis verba facies, quæ apud Indos ac Ecbatana gerã:ur, referas. In omnibus verò sit Marathon & Cynægirus, sine quibus nil fiat: sempérque Athos nauigetur, & Hellespontus pedibus teratur, & sol à Persarum sagittis obumbretur, & Xerxes fugiat, & Leonides admirationi existat, & Othryadæ literæ legãtur, & Salamis, & Artemisiũ, & Plateæ, multa hæc & inculcata. In omnibus verò pauca illa verba immisceantur, & tanquam flosculi interspergantur, assiduéque in ore sit vtique illud, & quoniam quidem igitur: etiam si illis minimè indigeas: pulchra etenim sunt etiam fortuitò prolata. Proinde & si aliquando canendi tempus esse videtur, omnia canãtur, & melos fiant. Quòd si aliquando canendi quoque ignarus fueris, viros qui iudicio præsident, exactè sonorosè nominans, harmoniam explere puta. At illud, heu malorum, sæpius repetatur, & femur percutiatur, & murmurillo interim susurra, & dictis adgannias, ac incedendo clunes exagita. Quòd si te haud laudẽt, indigneris, & eos conuiciis insecteris. si verò surrexerint, & ob pudorem exire parati iam fuerint, eos sedere iube, sitóque penitus res tyrannica. Vt verò multitudo quoq; sermones tuos admiretur, ab Iliacis incipiens, vel per Iouem à Deucalionis, si videtur, & Pyrrhæ nuptiis, ad præsentia sermonem detorque. etenim qui hæc intelligant, pauci erunt: qui maximè, propter beneuolentiam tacebunt. Quòd si quid dixerint, ob inuidiã id facere videbuntur: multitudo verò & formam, & vocem, & incessum, & deambulationem, & cantum, & crepidas, & vtique illud tuum admirabitur. Præterea sudantem te & anhelantem cernens, nil prohibebit quin te perquam aptum quendam in sermonibus certatorem esse credat. Proinde celeritas illa haud paruam defensionem habet, admirationémq; apud multos: ideo caue ne aliquãdo scribas, vel meditatus procedas. Siquidem id manifestæ est redargutionis. Amici verò semper applaudant, ac cœnarum pretium exoluant, si quando te à memoria excidisse intelligant, manus porrigentes, & inter laudes tuas spatium præbentes, vt rursus inuenire possis quod dicendum erat. Siquidẽ hoc tibi præcipuè curæ sit, vt chorum habeas domesticũ, tibíque concinentẽ. Et hæc tibi in sermonibus obseruanda erũt: dein verò vbi processeris, ille te stipans, satellitũ vices expleat, & de quibus dicis, interim conferat. Quòd si quis obuiàm factus fuerit, admiranda de te ipso referas, ac summis te laudibus extollas, grauémque te illi ostẽdas. quid enim Pæanienſis in mei est cõparationem? & vtinam mihi cũ veteri quopiam certamen foret! & alia huiusmodi. Proinde, quod maximum est, & ad existimationem perquam necessarium, paulo minus prætermiseram: omnia quæ dicuntur, irride: & si quispiam bene loquutus fuerit, aliena, & non sua, ostentare videatur. Quòd si vel mediocriter contrà niti voluerit, omnia carpantur. Præterea in auditoria post cũctos ingredi oportet. id enim insigne est, omnibúsque tacentibus, peregrinam quandam laudem, præsentium auditũ auertentem & interturbantem, inchoare: adeò vt omnes tantorum nominum onere nauseent, ac aures obstruant. Interim manum haud frequenter moueas: nam id factu facile, neque præterquam semel, vel vt plurimum bis assurgas. Subsanna autem quàm pluruma, & palàm ostende minus tibi placere quæ dicuntur. Abunde autem reprehensionum occasiones Sycophanticis aures suppeditabunt: at in reliquis confidere oportet. etenim audacia, & impudentia, mendacium quoq; promptum, ac semper in labiis summis periurium, & inuidia erga cunctos, odium quoque & blasphemia, necnon calumniæ frequẽtes, hæc te in breui celebrem & conspicuũ reddent. Et talia quidem sint quæ manifestè ac palàm fiant: priuatim verò res omnes perpetrare videaris, ludere, inebriari, scortari, mœchari, iugulare quoque: & si non facis, corã omnibus tamen te facere iactita, literásque aliquando à mulieribus conscriptas ostende. Nam & pulcher esse velis, præcipuáque tibi sit cura vt à fœminis celebrari videaris. Nã per hanc viã quàm plurimi ad Rhetoricam vsque ascenderunt. Ideo & tu quoque per illam ad gynæcéum vsque clarescere poteris. Atq; istud ne vereare, etiam si à viris ob aliud quiddam amari videaris, & hoc bàrbatus, aut etiam per Iouem caluus iam existens: sed adsint qui etiam ob id tecum cõsuetudinem habeant. At si nemo alius fuerit, vel serui sufficient. Nam hinc multa ad Rhetoricam vtilia oriuntur: augetur impudentia, & temeritas. Cernis etenim vt loquaciores sunt fœminæ, impotentiúsque ac supra viros conuiciis debacchantur. Quòd si itaque & tu similia patieris, aliis longè præstabis. Iam verò & volsum esse maximè oportet per omnia. Quòd si non, illa prorsum vtique. Et ipsum autem os quoque ad cuncta libenter tibi diducatur, & lingua sermonibus & reliquis quantũ potest subseruiat. Potest autem non solum solœcismum & barbarismum committere, nugari, peierare, conuiciari, criminari, mentiri, sed & aliud quid peragere noctu, & maximè quando vnus tam

Qualẽ rhetorẽ & Martialis describit epigrã. li. 6. cuius initiũ, Non de vi, neq; de cæde, &c.

multis amatoribus non ſufficies. Nam cuncta facere noſcat, vt expeditior reddatur, & penitus à re nulla abſtineat. Hæc fili mi ſi rectè didiceris (poteris ſi quidem, nihil enim ex his graue) confidenter polliceor te haud longo tempore rhetorem præſtantiſsimum, nobíſque ſimilem euaſurum. Quæ verò ſequuntur, haud me dicere oportet quanta tibi bona breui à Rhetorica aderunt. Cernis etenim me, qui è patre ſordido, nec penitus libero, quíq; ſuper Xoin & Thmuin ſeruitutem ſeruierit, natus ſum, matre verò ſartrice, in biuio quodam: ipſe verò forma nõ omnino illiberali eſſe viſus, ſub initium ob victus penuriam, cum infelici, ſuaui tamen cõuerſabar amatore. At poſtquã viam hanc quàm facilis eſſet conſpexi, & tranſgrediens in ſummum perueni, ſi quidem ô amicabilis Adraſtia, omnia quæ iam enumeraui viatica abunde mihi ſuppetebant, audacia, ignorantia, impudẽtia. Primùm igitur haud ampliùs deſiderabilis appellor, ſed iam Iouis & Ledæ filiis cognomine ſimilis ſum effectus. Dein cũ anu mihi cõtuberniũ fuit, quam primò ventris cauſa amare ſimulabam, mulierem ſeptuagenariã, quæ adhuc dentes quatuor, & illos auro colligatos habebat. Verum tamen ob paupertatem certamen ſuſtinebam, ac frigida illa ex ſepulcro oſcula, perquàm ſuauiſsima mihi fames reddebat: inde parum abfuit quin omnium bonorum quæ poſsidebat, hæres euaſiſſem, niſi execrandus quidam illi indicaſſet famulus, quòd ob eã tollendam venenum comparaſſem. In caput igitur præceps eiectus, minimè tamen neceſſariis intereà carui. Sed & rhetor eſſe videor, ac in iudiciis me oſtento, multa prodens, ac iudices corrumpendo ſatuis concilio hominibus. Vt plurimũ verò ſuccumbo, fores tamen obiter viridi coronantur palma. his enim illecebris erga infelices vtor: verùm ab omnibus odio haberi, & morum prauitate longè priùs quàm ſermonum eſſe inſignẽ, ac digito demonſtrarier, En ille qui cunctis flagitiis præcellere fertur, nõ parua mihi res eſſe videtur. His te admonere volui, longè priùs per Venerem me ipſum admonens, ac gratiam haud mediocrem mihi ipſi referens, & egregiè quidem. Generoſus itaque hæc dicens ceſſabit. Tu verò ſi dictis acquieſces, iam illic eſſe puta, quò ſub initiũ peruenire deſiderabas, nec quicquam tibi impedimento erit ſi leges has obſeruaueris, quò minùs in iudiciis excellas, apud multitudinem clareas, acceptus quoque ſis, & tibi nubat non vetula quædam comica, quemadmodum legiſlatori & præceptori illi tuo, ſed mulier pulcherrima Rhetorica ipſa, ita vt cum Platonis curru illo alato veharis, magis te deceat de te ipſo loqui, quàm illum de Ioue. Ego verò, nam degener ſum & timidus, è via vobis decedam, ac circa Rhetorices ſuperficiem nauigare deſinam, ignarus quo pacto veſtra cum illa conueniant, quin potius iam deſino. Verùm citra puluerem victores declarati, & admiratione digniſſimi, hoc ſolum reminiſcamini, quòd non feſtinatione illa veſtra celeriores apparentes victores euaſiſtis, ſed quia ad faciliorem & proniorem viam declinaſtis.

PHILOPSEVDES, SIVE INCREDVLVS,

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Diſputatio eſt de vi magica, de incantamentis, de ſpectris, & mortuorum animis, an ea videlicet ſuper terram ambulent, ſeſéque quibus libitum fuerit, oſtendant, cuiuſmodi & hodie quædam ſuperſtitione atque illuſionibus dæmonum vexati plerique credunt. Quanquam autem alia quadam ratione adductus Lucianus (eum enim intelligo ſub Tychiadis perſona ſententiam ſuam hic exponere) ratione iſta pro nugis & impoſturis ducat, nempe Democriti authoritatem (vt ipſe innuit) ſecutus, qui animas à corporibus ſegregatas nihil eſſe cenſuerit, illa tamen interim cõtendit, quæ & noſtræ ætatis ac religionis homines ſaniores paulò, ac prauis ſuperſtitionibus minùs dediti plerique ſentiunt: videlicet ſpectra atque phantaſmata huiuſmodi omnino nulla eſſe, aut ſi quæ etiam ſint, dæmonũ illuſiones quaſdam eſſe, quæ veritate ac rectis opinionibus munitis haudquaquam nocere poſſint. Deinde autem & magicas vires, & incantationes, non aliud quàm meras præſtigias eſſe, quibus imperitorũ oculi ac mentes circunueniatur. Fingitur autem res apud Eucratem philoſophũ agi, quo videlicet iterum philoſophorum vanitatem perſequatur, vt qui veritatem ac ſapientiam apud alios profitentes, ipſi interim apud ſeſe nugis & incredibilibus huiuſmodi rebus animo adhæreant, nullis certis rationibus innitentes, ſed febricitantium apparitionibus ac ſomnijs, & meris anicularum fabulis fidem dantes. Tota enim confirmatio philoſophorum exemplis & apparitionibus conſtat, quæ Tychiades partim ridendo, partim ab inconſequentibus & cauſarum defectu diluit. Exordiũ ab admiratione ſumitur, qua ille affectum mentiendi in pleriſque præſertim philoſophis & ſapientiæ profeſſoribus nulla probabili cauſa impellente, miratur. Titulus ab vtraque parte impoſitus eſt, hinc ab eo qui rebus huiuſmodi fidem negat, illinc ab ijs qui mendacia talia aſtruant, & ex ijs quaſi quandam voluptatem captant.

TYCHIADES ac PHILOCLES.

TYCHIADES.

POTES mihi Philocles dicere quídnam id tandem ſit quod multos in mentiendi cupiditatem adducit, vt pariter gaudeant quum & ipſi nihil ſani loquuntur, & his qui talia narrant, maximè animum intendant? PHIL. Multa Tychiade ſunt, quæ nõnullos mortales mentiri compellunt, quia in rem vident conducere. TYCH. Nihil ad rem hæc, vt aiunt, neque enim de his rogabam, qui quum vſus poſtulat, mentiuntur. Venia nimirum hi, imò laude plerique eorum digni ſunt, quicunque vel hoſtes fefellerũt, vel ad ſalutem tali quopiã pharmaco vſi ſunt in neceſsitatibus, cuiuſmodi multa Vlyſſes etiam fecit, vt & vitam ſuam, & ſociorum reditum redimeret. Sed de illis vir optime dico, qui nulla neceſſitate mendacium ipſum veritati longè anteponunt, ipſa re videlicet delectati, atque in ea ſine vlla idonea occaſione verſati. Iſti ergo ſcire cupio cuius cõmodi gratia iſtud agunt. PHIL. O. An alicubi tales aliquos

aliquos iam deprehendiſti, quibus hæc inſita ſit mentiendi libido? TYCHI. Et quidem admodum multi ſunt huiuſmodi. PHIL. Quid aliud ergo in cauſa ſit quòd mentiuntur, niſi dementia? ſi quidem rem peſſimam optimę loco præoptant. TYCHIA. Hoc nihil eſt. nam ego tibi multos oſtenderim ad cætera prudentes, ac ſapientia mirabili: neſcio tamen quo pacto captos hoc malo, mẽdaciíque ſtudioſos, adeò vt ego certè moleſtè ferã, quòd viri tales, omnibus cæteris in rebus optimi, gaudent tamen & ſe, & eos in quos inciderint, fallere. Nã veteres illi, id quod tibi notius eſt quàm mihi, Herodotus, Creſiáſque Cnidius, atque his ſuperiores, denique Homerus ipſe, viri celebres, mendaciis etiam ſcriptis vtebantur, vt non ſolùm eos fallerent, à quibus tunc audiebantur, verùm vſque ad nos etiam mendacium per manus traditum perueniret, in pulcherrimis verſibus metríſque ſeruatum. Me ergo ſæpe illorum ver ſuum nomine ſubiit pudor, ſi quando cęli ſectionẽ, ac Promethei vincula recenſent, Gigantúmque rebellionem, atque omnem illam de inferis tragœdiã: & quo pacto ob amorem Iupiter in taurum & cygnum verſus ſit: & quemadmodum ex muliere quiſpiam in auiculam vrſamve mutatus ſit: Pegaſos prętera, Chimæráſque & Gorgonas, ac Cyclopas, atque id genus omnia, admodum abſurdas monſtroſaſque fabulas, & quæ mentes afficere puerorum queant, qui laruã adhuc lamiámque metuunt: quanquam poetica ſint fortaſſe tolerabilia: at vrbes iam gentéſque totas vna voce ac publicitus mentiri, an non hoc ridiculum? veluti cum Cretenſes ſepulcrum Iouis oſtendere non pudet: Athenienſes Erichthoniũ editum è terra ferunt, primóſque illos homines in Attica olerum more ex terra emerſiſſe. Hi tamen multò verecundiores quàm Thebani, qui ex ſerpentis dentibus ſatiuos quoſdam progerminaſſe narrant. quòd ſi quis hæc, quum ſint ridicula, vera eſſe non credat, ſed ea prudenter examinans, Coroębi cuiuſpiam, aut Margitæ exiſtimet eſſe, ſi quis aut Triptolemum crędat in alatis draconibus per aerẽ vectum eſſe, aut Pana quendam ex Arcadia in Marathonem veniſſe auxilio, vel Orithyiam à Borea raptam eſſe, impius nimirum hic atque inſanus videatur eis: quippe qui tam manifeſta veráque non credat, vſqueadeo obtinet mendacium. PHILOC. At poetis Tychiade, vrbibúſque fuerit fortaſsis ignoſcendum: nam illi delectationem illam quæ ex fabula proficiſcitur, vt quæ maxima ſit illecebra, poematibus ſuis immiſcent, qua potiſsimum erga auditores opus habent. Athenienſes verò, Thebaníque, & ſi qui ſunt alii, patriæ ſuæ plus maieſtatis ex huiuſmodi figmentis conciliant. Quòd ſi quis fabulas auferat è Græcia, nihil obſtiterit quò minus earũ narratores fame intereant, quãdò iam nemo futurus ſit hoſpitum, qui verum vel gratis audire velit. At ſi qui nulla tali cauſa, gaudent tamen mendacio, hi omnino ridiculi meritò videantur. TYCHIA. Rectè dicis. nam ego protinus ab Eucrate illo celebri venio, vbi multa incredibilia ac fabuloſa quum audiſſem, imò verò medio in ſermone diſceſſi, non ferens narrationem tam ſupra fidem, ſed me velut furiæ quædam abegerunt, dum monſtroſa multa atq; abſurda referrent. PHILOC. Atqui Tychiade, vir grauis Eucrates eſt, & nemo certè crediderit illum tam promiſſa barba, virum ſexagenariũ, & qui præterea ſit plurimum in philoſophia verſatus, ſuſtinuiſſe vt alium quenquam audiret ſe præſente mentientem, nedum vt ipſe tale quicquam audeat. TYCHIA. At neſcis amice qualia referebat: tum ea quàm conſtanter aſſerebat: præterea quàm ſanctè in pleriſque iurabat, admotis etiam filiis, adeò vt ego quum eum reſpicerem, varia mecum cogitarem, interdum quidem illum inſanire, neque animo conſtare: interdum verò ita cogitabam fugiſſe me quòd impoſtor eſſet, ac tantum temporis ſub leonis pelle ridiculam quandam ſimiam circuntuliſſet: adeò abſurda narrabat. PHILO. Quænam illa (per Lares) ſunt Tychiade? nam cupio cognoſcere quámnam præſtigiaturam ſub tam longa barba occuluerit. TYCHIA. Solebam quidem etiam aliàs Philocles aliquoties eum interuiſere, ſi quando videlicet multo otio abundarem. Hodie verò quum opus eſſet mihi conuento Leonticho (eſt autem, vt ſcis, amicus mihi) edoctus à puero eum ſe ad Eucratem manè contuliſſe, vt eum morbi inſpiciendi cauſa viſeret, amborum nomine, nempe vt & Leontichum conuenirem, & Eucratem viderem: (ignoraueram autem quòd ægrotaret) ad eum peruenio. At Leontichum ibi iam non inuenio (nam paulò antè, vt dicebant, exiuerat) alios verò confertos reperio, in quibus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus Stoicus, & Ion, noſti virum? Illum dico qui ex Platonica doctrina magnam ſui admirationem expectat, vt qui ſolus mentem viri deprehenderit, quíque eius oracula aliis quoque poſsit enarrare. Vides quos tibi viros nomino, nimirum omni ſapientia atque omni virtute prædítos, vtpote ipſum ex quaq; ſecta caput, reuerendos hercle omnes, atq; aſpectu propemodũ terribiles. Aderat prętera medicus Antigonus, vt vſui in morbo eſſet aduocatus opinor. Et melius iam habere ſe videbatur Eucrates: ac morbus quidam ex familiaribus erat. humor enim rurſus in pedes ei deſcenderat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta ſe iuſsit voce languidulè remiſſa paululum, quum me conſpiceret: quanquam interim dum ingrederer, vociferantem eum ac vocem intendentem audieram. tamen ego admodum curioſe cauens ne pedes eius tangerẽm, vbi me vulgaribus iſtis verbis purgaueram, quòd eum ægrotare neſciuerim: quod vbi reſciſſem, curriculò venerim, adſedi propé. Et illis quidẽ ſermo iam de morbo erat, & quædam iam antè dixerant, quædam verò etiam tunc narrabant: prætera medicamẽta quędam quiſque proferebat. Cleodemus igitur, Si quis ergo (inquit) ſiniſtra manu tollens humo muſtelæ dentem, ſic interfectæ vt antè dixi, in leonis pellem alligauerit, nuper excoriati, ac deinde circum crura poſuerit, illico ſedatur dolor. Non in leonis pellem, inquit Dinomachus, vt ego audiui, ſed in ceruæ potius fœmellæ virginis adhuc, & nondum initæ. & res quidem magis eſt hoc pacto credibilis. velox enim cerua eſt, maximéque valet pedibus: & leo quidem fortis eſt, pinguedóque eius, ac manus dextra, pilíque qui recti è barba prominent, magnam vim obtinent, ſi quis vti nouerit cum proprio cuique carmine: at pedum curam minimè poſſicentur. Et ipſe quoque, inquit Cleodemus, olim ſic putabam, ceruina pelle vtendum, propterea quòd cerua

velox eſſet: at nuper vir quidã Libycus, peritus profectò in rebus huiuſmodi, contrà me docuit, ceruis oſtendẽs velociores eſſe leones: quippe qui eas, inquit, etiam perſequendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanquam rectè dixiſſet Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incantamentis quibuſdam ſedari talia? aut foris admotis appendiculis, quum intus malum graſſetur? Riſerunt hũc ſermonem meũ: & palàm in me magnam damnabant amentiam, quũ apertiſsimas res ignorarem, & quibus nemo qui ſapiat, contradicat quin ſic ſe habeãt. At medicus certè Antigonus delectari mihi viſus eſt hac rogatione mea. Iandudũ autẽ neglectui habitus fuerat, opinor, quũ opem Eucrati ferre ex arte vellet, denuntiãs videlicet vino vt abſtineret, atq; oleribus veſceretur, & vigorẽ animo omnino minueret. Cleodemus ergo ſubridẽs interim, Quid ais, inquit, Tychia de? incredibile tibi videtur eſſe vt ex rebus huiuſmodi parentur quædam aduerſus morbos remedia? Mihi certè videtur, inquam ego: niſi naribus adeò mucoſis ſim, vt credam ea quę foris applicantur, nihilque cum his quæ morbos excitant, intus communicant: per verbula tamen, vt dicitis, ac præſtigiaturam operari, & quum appenduntur, ſanitates immittere: id profectò nunquam fieri poſsit, nec ſi quis vel in Neméi leonis pellem ſedecim muſtelas integras inſuerit. Ego profectò leonem ipſum è doloribus ſæpe claudicantem vidi in vniuerſa ſui ipſius pelle. Nimium idiota es, inquit Dinomachus, neque vnquam tibi curæ fuit vt diſceres quónam modo res iſtiuſmodi aduerſus morbos quum adhibentur, conferunt: ac mihi videris ne notiſsima quidem iſta recepturus, febrium videlicet iſtarum profligationes, quæ certo quodam ambitu recurrunt, tum ſerpentum demulſiones, ac bubonũ ſanationes, & cętera quæcunque anus etiam iam faciunt. quòd ſi illa fiunt omnia, quur tandem putabis hæc etiam ſimilibus rebus fieri? Infinita congeris, inquam, Dinomache, clauúmq;, vt aiunt, clauo extrudis. Neque enim conſtat ea, quæ commemoras, eiuſmodi vi fieri. Quamobrem niſi reddita ratione perſuaſeris primùm natura fieri poſſe vt febris tumórque vereatur aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem aliquam barbaricam, ob ídque ex inguine fugiat: aniles adhuc fabulæ ſunt quæcunque retuliſti. Tu mihi videris, inquit Dinomachus, quum iſta dicas, ne Deos quidem eſſe credere. Siquidem putas fieri nõ poſſe, vt per ſacra nomina remedia morbis afferantur. Hoc, inquam ego, vir optime ne dixeris. nihil enim prohibet quo minus, etiam ſi maximè dii ſunt, iſta tamen ſint vana. Ego verò & Deos colo, & medelas eorum video, & leuamenta quæ laborantibus conferunt, pharmacis videlicet atque arte medica reſtituentes. Itaque Aeſculapius ipſe eiúſque poſteri ſalutaria pharmaca admouentes medebãtur ægrotis, non leones aut muſtelas circunligantes. Mitte hunc, inquit Ion. At ego vobis mirabile quiddam narrabo: Eram adhuc adoleſcentulus, annos natus fermè quatuordecim, quum quidam ad patrem meũ venit nuntians ei, Midam vitis cultorem ſeruum, etiam aliis in rebus robuſtum atque induſtrium, circa plenum iam forum à vipera morſum iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites, ac vallis circumplicaret, adrepentem beſtiolam maximum ei pedis momordiſſe digitum. Tum illam quidem illico aufugiſſe, & ſeſe rurſus in latebram condidiſſe. Illum verò eiulare perditum è doloribus. Hæc ergo quum nuntiarentur, iam Midam ipſum videbamus lectica domum à conſeruis apportari, inflatum totum, liuidum, ac ſuperficie tabefactum, vix iam ſpirantem. Pater ergo quum id moleſtè ferret, amicorum quiſpiam, qui tum fortè aderat: Bono animo es, inquit. Ego enim virum quendam Babylonium ex Chaldęis, quos vocant, protinus huc adducam, qui ſanabit hominem. & ne diem narrando conteram venit Babylonius, ac Midam reſtituit, effugato ex corpore veneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenſo virginis defunctæ lapillo, quem è columna exciderat. Atque iſtud quidem hactenus forſan mediocre fuerit. Tum Midas iam ipſe ſublato, in quo allatus erat, ſcabello, diſceſſit in agrum. tantum potuit incantatio, & columnaris ille lapis. At idem iſte Babylonius alia præterea diuina planè fecit. Nempe in agrum profectus manè, quum pronuntiaſſet ſacra quædam ex vetuſto codice ſeptem nomina, ſulphure ac face luſtrato loco, in orbem ter obambulàs, ſerpentes omneis inuitos exciuit, quicunque intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti ſerpentes multi, atque aſpides, & viperæ, & ceraſtæ, & iaculi, phryníque, ac phyſali. relinquebatur autem vnus draco annoſus, prorepere (vt opinor) ob ſenectam non valens, qui non fuerat audiens dicto. At magus, Non adſunt omnes, inquit. Tum vnum quendam ex ſerpentibus, eum videlicet, qui natu minimus erat, ſelectum legatum mittebat ad draconem: ac paulò pòſt venit etiam ille. At poſtquam iam collecti conſtitiſſent, Babylonius in eos inſibilauit. Atque illi repentè admodum omnes ab eius flatu incenſi ſunt, nobis interim admirantibus. Tum ego, Dic mihi, inquam, Ion: ſerpens ille legatus, iuuenem illum dico, vtrum manu deduxit draconem, qui iam (vt ais) ſenuerat, an ille baculum geſtans innitebatur? Ludis tu quidem, inquit Cleodemus: at ego, qui & ipſe quoque olim minus talia credebam, quàm nunc tu (putabam enim nulla ratione fieri poſſe vt ea crederem) tamen quum volantem primùm conſpicerem peregrinum illum barbarum (erat autem, vt ferebant, ex Hyperboreis) credidi, ac victus ſum, quum tamen multum diúque repugnaſſem. nam quid facerem quum eum cernerem in aere volantem, atque id interdiu, ac ſuper aquam ingredientem, atque per medium ignem incedentem, idque lentè ac ſenſim? Túne, inquam ego, iſta videbas, virum Hyperboreum volantem, aut ſuper aquas ambulantem? Et maximè, inquit ille, carbatinas indutum, quo calceamenti genere illi potiſsimùm vtuntur. Nam minutula iſta quid attinet referre, quæcunq; fecit, quo pacto amores immiſerit, ac dæmones exegerit, mortuóſque marcidos in vitam reuocauerit, atque Hecaten ipſam palam conſpectibus exhibuerit, Lunámque è cælo detraxerit? Quin ego vobis referam quæ ab eo fieri conſpexi in Glaucia Alexidis filio. Glaucias hic quum patris nuper defuncti ſubſtantiam ſuſcepiſſet, Chryſidem amabat Demæneti filiam: ac me quidem præceptore in diſciplina vtebatur: ac niſi amor ille à ſtudio deduxiſſet eum, vniuerſam Peripateticorum doctri-

nam

nam perdidiciſſet: vt qui octo & decem quum eſſet annorum, iam abſoluerat Analytica: tum phyſicam auſcultationem in finem vſque percurrerat. Amore tamen victus, mihi rem omnem ſignificat. Ego verò, quemadmodum par erat, quippe qui præceptor eram, Hyperboreum illum magum ad eum duco, conductum quatuor illico minis in manum datis (oportebat enim præparari quiddam ad ſacrificia) tum ſedecim præterea, ſi Chryſide potiretur. Ille verò creſcentem obſeruans lunam (nam tunc vt plurimum huiuſmodi ſacra peraguntur) foſſam cum effodiſſet in aperto quodam loco domus, ſub dio circa mediam noctem euocauit nobis primùm quidem Anaxiclem Glaucię patrem, ante ſeptem menſes vita defunctum. Succēſebat autem ob amorem ſenex, atque indignabatur: tandem tamē ei permiſit vt amaret. Poſtea verò Hecaten quoque eduxit, afferentē vnà Cerberum: tum Lunam detraxit, multiforme quoddam ſpectaculum, & quod aliàs aliud apparebat. Primùm quidem muliebrem formā referebat: deinde in vaccam formoſam vertebatur: poſtremò verò catula videbatur. Hyperboreus ille tandem quum finxiſſet quendam è luto Cupidinem, Abi, inquit, atque huc perducas Chryſidem. Ac lutum quidem protinus euolabat: paulò pòſt autem affuit illa, pulſans oſtium. Tum ingreſſa Glauciam complecti tur, eum quàm inſaniſsimè deperiens: & cum eo ver ſata eſt quoad gallos canentes audiuimus. Tum verò Luna ſubuolabat in cælum, atque Hecate ſubiit terram, cæteráque ſpectra diſparuerunt: & Chryſidem tandem emiſimus circa ipſum ferme diluculū. Hæc Tychiade ſi conſpexiſſes, haud quaquam amplius dubitaſſes eſſe multa in carminibus iſtis commoda. Bene dicis, inquam ego. credidiſſem equidē, ſi vidiſſem ea: nunc verò ignoſcendum mihi puto, ſi qualia vos videtis, acutè perſpicere non poſſum: veruntamen Chryſidem illam quam dicis, noui, mulierem planè meretricem, ac facilem: nec video ſanè cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato, magóque ex Hyperboreis vſque, atque ipſa inſuper luna, quippe quam viginti drachmis ducere in Hyperboreos vſq; potuiſſes. mirificè enim ſeſe offert ad hanc incantationem mulier, & contrarium quiddam ſpectris iſtis habet. Nam ea quidem æris ferríve ſonum ſi audierint, fugiunt (nam id vos prædicatis) illa verò ſi argentum vſpiam ſonuerit, accurrit ad tinnitum. Præterea ipſum etiam magum admiror, quòd cum ditiſsimas mulieres in amorem ſui poſsit elicere, atque ab eis ſolida talenta ſuſcipere, is tamen ob quatuor minas, admodum tantilli lucelli auidus, Glauciam amoris compotem fecerit. Ridiculè facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego te libenter ergo rogauerim quid de his reſpondeas, qui dæmoniacos liberant erroribus, adeò manifeſtè ſpectra illa carminibus eiicientes. Atque hæc me dicere non opus eſt, verùm omnes nouerunt, Syrus ille ex Palæſtina, qui harum rerum artifex eſt, quàm multos mortales ſuſcipiat qui ad lunam concidant, oculóſque diſtorqueant, ſpumáque os oppleant: quos tamen erigit, ac ſanos remittit, magna accepta mercede diris eos malis liberans. Etenim quum iacentibus inſtet, rogauerítque vnde ſint in corpus ingreſſi, ægrotus quidem ipſe tacet: at dæmon verò reſpondet, aut lingua Græca loquens, aut barbarica, aut vndecunque fuerit ipſe: & quomodo & vnde intrauit in hominem. Ille verò adiurans eum, ac ni paruerit, minitans etiam, expellit abigítque dæmonem. Quin ego quoque dæmonem quendam exeuntem vidi, nigrum certè, & colore fumidū. Non magnum erat, inquam ego, talia te Ion cernere, cui ipſę etiam apparent ideæ, quas veſtræ familiæ parens oſtendit Plato: rem videlicet ſpectatu tenuem, atque euanidam, quantum ad nos homines luſcioſos. Itáne ſolus Ion, inquit Eucrates, iſtiuſmodi vidit, ac non alii etiam multi inciderunt in dæmones, alii noctu, alii etiam interdiu? Ego profectò non ſemel, ſed millies iam talia conſpexi: ac primùm quidem turbabar ad ea: iam verò ob conſuetudinem nihil nouum aut prodigioſum mihi videre videor, maximéque nunc, ex quo annulum mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quapiam ſumpto factū, carménq; docuit nominibus multis plenū: niſi fortè ne mihi quidem fidē ſis habiturus Tychiade. At quî fieri poſsit, inquā, vt Eucrati non credam, Dinonis filio, viro in primis ſapienti, ac liberè, quæ ſibi videntur, domi in priuato ſuo cum authoritate narranti? Illud ergo de ſtatua, inquit Eucrates, quæ omnibus qui in domo ſunt, ſingulis noctibus apparet tum pueris, tum adoleſcentibus, tum ſenibus, hoc, inquam, non à me duntaxat audíeris, verumetiam à noſtris omnibus. De qua ſtatua, inquam ego? Non vidiſti (inquit) quū ingredereris, ſtatuam quandam in atrio collocatam, ſanè quàm pulchram, opus Demetrii, qui ſtatuas humana ſpecie fingere conſueuit? Nónne illam dicis, inquam, quæ diſcum iacit, quæ inclinata eſt ad emiſſurí geſtum, reflexa in eam quæ diſcum fert, altero pede modicè inflexo, quæque ſe erectura videtur vnà cū iactu? Nō, inquit: nam vnum eſt ex Myronis operibus ille diſci iactator quem dicis. Sed nec eā quæ eſt ei proxima: eā loquor, cui tæniis caput vinctum eſt, formoſam illam. Nam id Polycleti opus eſt. verùm eas quæ à dextra ſunt egrediētibus, omitte, inter quas & tyrannicidæ illi ſtant, Critiæ Neſiotæ plaſmata. tu verò an non ad aquam illam quæ influit, quampiā vidiſti ventre prominulo, caluā, ſeminudatam, vulſis quibuſdam barbæ pilis, inſignibus venis vero homini ſimillimā? Pelichus dux Corinthius eſſe videtur. Per Iouem, inquam, vidi quandam à dextra Saturni, quæ tænias coronáſque aridas habebat, pectoréque folia quædam inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inauraui, quum me ſanaſſet triduo, febre pereuntem. Erátne igitur etiam medicus, inquam ego, optimus iſte Pelichus? Eſt: neque ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multò pòſt inuadet. Noui ego certè quantū valeat hęc quā tu rides ſtatua. An non eiuſdem putas eſſe immittere febres in quos voluerit, quandoquidem potis eſt eiicere? Propitia, inquā, placatáque ſit hęc ſtatua mihi, quę tantum valeat. Quſdnam ergo aliud facientē eam viderunt omnes qui in domo ſunt? Quum primùm nox eſt, inquit, hæc è baſe deſcendens in qua ſteterat, in orbem totā domum circumit, & omnes occurrūt ei interdū etiam canēti: nec quiſquam eſt quem vnquam læſerit. diuertere enim tantùm oportet: illa verò præterit nihil intuentes infeſtans, quin & lauat ſæpe, & tota nocte ludit, vt ex ipſo aquę ſtrepitu licet audire. Vide ergo, inquā ego, ne fortè non Pelichus hæc ſtatua ſit, ſed Talus potius Cretenſis,

qui apud Minoem fuisse dicitur. Nam & ille æreus quidã Cretæ custos erat: quòd si non ex ære, sed ex ligno facta esset, nihil eam prohiberet quin non opus Demetrii, sed vna potius ex Dædali machinis esse videatur, è base nanque (vt ais) etiam ista fugit. Vide, inquit, ô Tychiade, ne te posthac scommatis huius pœniteat. Noui quidem ego quid illi euenerit qui obolos surripuit, quos ei nouilunio quoque suspendimus. Prorsus atrocia, inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat. quomodo ergo illum vltus est ô Eucrates? Nam audire cupio, etiam si quàm maximè Tychiades iste diffisurus est. Multi, inquit ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliaque item numismata, quædam argentea ad crus eius affixa cera, ac laminæ quoque argenteæ, vota cuiusque, aut merces ob sanationem eius qui ab eo libera tus esset quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam Libycus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitq; digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primùm reuersus intellexit sacrilegio se compilatum Pelichus, vide quo pacto sese vltus est, atque fur ti prodidit Libycum. Tota nocte atrium obambulabat in orbem miser, exire non valens, tanquam in Labyrinthum incidisset, quoad orta die iam deprehensus est ea tenẽs quæ furto abstulerat: ac tum quidem comprehensus, plagas non paucas recepit, nec temporis multum superstes malus malè periit, vapulans, vt dicebat, singulis noctibus: adeò vt vibices postridie apparerent in corpore. I nunc, & post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coætaneum Minoi iam delirare puta. At ô Eucrates, inquam ego, quandiu æs erit æs, operísque plastes Demetrius Alopecensis fuerit, qui non Deos, sed homines fingere consueuit, Pelichi nunquã statuam verebor: quippe qui nec ipsum etiam viuentẽ, si mihi minaretur, admodũ timuissem. Ad hæc medicus Antigonus, Et mihi ô Eucrates, inquit, Hippocrates æreus est magnitudine ferme cubitali: qui tunc duntaxat quum lucerna extincta sit, totam in orbem domum ambit, perstrepens, ac pyxides euertens, pharmacáque commiscens, atque ostia circumuertens: maximéque si quando sacrificia prætermittimus, quibus in singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo, inquam ego, etiam Hippocrates medicus iam vt sibi sacrificetur: indignatúrq; nisi in tempore iustorum sacrificiorum epulis accipiatur: quẽ nimirum decebat boni consulere si quis ei libauerit, aut mulsum insperserit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates, istud certè etiam testibus probauero, quod ante annos quinq; vidi. Erat fermè vindemiæ tempus. Ego verò in agrum circa meridiem vindemiatum dimissis operariis, in syluam solus abibam, cogitans interim quiddam atque considerans. At postquam in saltum perueni, canum primò latratus insonuit. Ego verò Mnasona filium meum cum æqualibus venientem, ludere venaríque (quemadmodum solebat) eõiiciebam. At res haudquaquam sic se habebat: verùm paulò pòst facto terræmotu, sonóque velut è tonitru, mulierem aduenientem video terribilem, proceritate ferme semistadiali, habebat autem in sinistra facem, in dextra verò gladium viginti circiter cubitorum. Et infernè quidem pedibus erat serpentinis, supernè verò Gorgonem referens, vultu videlicet, atque aspectus horrore: pro coma quidem draconibus tanquam cæsarie circuncincta, aliis collum amplectentibus, aliis etiam per humeros sparsis. Videte, inquit, amici quo pacto etiam inter narrandum exhorrui. & simul hæc dicens Eucrates, ostendit omnibus brachii sui setas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus & Cleodemus vehementer inhiantes auscultabant eum, viri senes, tanquam naribus traherentur, adorantes apud sese tam incredibilem Colossum, mulierem semistadialem, Giganteum quoddam Mormolycium. Ego verò considerabam interim cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientiæ nomine versentur, vulgóque in admiratione habeantur: quum sola nimirum canitie barbáque ab ipsis differant infantibus, cæterùm etiam illis ipsis facilius ductiles ad credenda mendacia. Dinomachus ergo, dic mihi, inquit, Eucrates, illi canes deæ, quanta magnitudine erant? Elephantis, inquit ille, proceriores Indicis, nigri & ipsi, hirsutíque, sordido squallidóque villo. Ego igitur quum viderem, restiti, inuerso protinus in interiorem digiti partẽ, quod Arabs mihi dederat, sigillo. Hecate ergo percusso draconicis illis pedibus solo, hiatum effecit maximum, & qui immani magnitudine penitus æquaret Tartarum: deinde paulò pòst abiit in eũ desiliens. Ego verò præsente animo porrecta ceruice inclinatus, inspexi apprehensa arbore quapiam quæ vicina stabat, ne obortis mihi tenebris ac vertigine, in caput præceps inciderem: deinde conspexi ea quæ in inferno sunt omnia, Pyriphlegethontem lacum, Cerberum, manes: adeò vt quosdam etiam eorum agnoscerem. Patrẽ ergo meum manifestè cernebam adhuc his ipsis amictum, quibus eum sepeliuimus. Quid agebant (inquit Ion) ô Eucrates animæ? Quid aliud, inquit ille, quàm per tribus familiásque cum amicis cognatísq; versantur, in Aspho delo collocati? Contradicant ergo etiam nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni, eiúsque de anima rationibus. At tu nónne Socratem etiam ipsum Platonémque videbas inter manes? Socratem (inquit) vidi, neque illum tamen euidenter, nisi quòd inde coniecí, quoniam caluus ac ventricosus erat. Platonem verò non cognoui: nam apud amicos nimirum vera fateri oportet. Simul ergo atque ego omnia conspexi, & hiatus coiit, & ex famulis meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias hic, su peruenere hiatu nondum plenè obducto. Dic Pyrrhia, an non vera narro? Per Iouem (inquit Pyrrhias) & latratum audiui per hiatum: & ignis quidem à face mihi sussulgere videbatur. Tum risi ego profectò, teste latratum ignémque in cumulum addente. Tum Cleodemus, Haudquaquam noua ista, inquit, neque aliis inuisa vidisti. Nam & ipse haud ita pridem quum ægrotarem, tale quiddam conspexi. Prospiciebat mihi curabátque Antigonus hic, ac septima dies erat, febrísque ô qualis! incendio certè vehemẽtior. Omnes ergo me relinquentes solũ, clausis foribus foris manebãt. Sic enim iusseras Antigone, si quo pacto possem obdormiscere. Tunc igitur astitit mihi iuuenis quidam vigilanti, pulcher admodum, veste circũamictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatum quendam ducit ad inferos, sicuti illico cognoui, Tantalum quum viderem ac Tityum

tyum Siſyphúmq;. At cætera vobis quid commemorem? Poſtquam verò ad tribunal perueni (aderat autem & Aeacus, & Charon, Parcæque, atque Erinnyes) quidã velut rex (Pluto certè mihi videbatur) aſſedit ſingulorum nomina percenſens, qui morituri erant, quos diem iam vitæ præſcriptum præteriiſſe contigerat. Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum qui me ducebat, Nondum illi completum eſt ſtamen, inquit. abeat ergo. Tu verò fabrũ Demylũ adduc: iã ſiquidem vltra colum viuit. Tũ ego lætus recurrens, ipſe quidẽ iam febre liber eram: denuntiabã verò omnibus quòd Demylus eſſet moriturus. Manebat autẽ nobis in vicinia ægrotans etiã ipſe nonnihil, vt renuntiatum eſt. Ac paulò pòſt audimus eiulatum eorum qui lugebant eum. Quid miri eſt, inquit Antigonus? Ego etenim quendam noui poſt vigeſimum diem quàm ſepultus eſt, reſurrexiſſe. Nam hominẽ & antequam moreretur, & poſtquã reſurrexit, ipſe curaui. Et quo pacto (inquam ego) in diebus viginti neque tabuit corpus, neque præterea fame corruptum eſt, niſi fortaſsis Epimenidem quempiã tu caraſti? Hæc quũ diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filii, è palæſtra redeuntes. Alter quidẽ iã ex ephebis exceſſerat, alter verò annos natus erat circiter quindecim. Tum ſalutatis nobis iuxta patrẽ adſidebant in lecto, ac mihi quidem ſella illata eſt. Tum Eucrates tanquam è cõſpectu filiorum admonitus, Sic his frui mihi contingat, inquit: ſimúlque manum eis iniecit, vt apud te Tychiades vera narrabo. Felicis memoriæ vxorem meam horũ matrem nouerũt omnes quo pacto dilexerim. Nã declaraui his rebus, quas in eam feci, non modò dum viueret, verùm etiam poſtquam vita functa eſt, quippe qui mundũ eius vniuerſum, veſtémque qua dum viueret oblectabatur, in rogum illius iniecerim. Septima verò poſt mortem die, ego quidem hic in eundem lectum incumbebam, quemadmodũ nunc, luctum eũ mihi commitigans, quem de illa cõceperam. Legebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum. Ingreditur interim Demenete ea ipſa, atque adſidet iuxtà, quemadmodum nunc Eucratides hic, minorem deſignãs filium. Hic verò illico tremuit admodum pueriliter, ac diudum ad narrationem pallebat. Ego verò (inquit Eucrates) vt conſpexi, amplexus eam ſingultim lacrymabam. Illa verò me vociferari non patiebatur, verùm incuſabat me, quòd quum ei fuiſſem in reliquis gratificatus omnibus, è ſandaliis aureis alterum non cramaueram. ſupereſſe autẽ id dicebat, quod ſub arca ceciderat: atque ob id nos quum non inueniremus, alterum tantùm cremauerimus. Nobis autem adhuc diſſerentibus ſceleſtiſſimus quidã caniculus qui mihi in deliciis erat, in lecto cubans allatrabat: ea verò ad latratum euanuit. At ſandalium ſub arca repertum eſt: poſteáque à nobis incenſum. An hæc etiam Tychiades recuſabis credere, quum tam ſint euidentia, quotidiéque obſeruentur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint quibus aureo ſandalio nates puerorum more ferian tur, ſi qui iſta non credant, atque vſqueadeò impudenter vero reſiſtãt. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus comatus ille, ab aſpectu venerabilis. Noſti illum doctrinæ nomine celebrem, qui cognominatur ſacer. Atque ego quidem vt eum conſpexi, reſpirani: hoc ipſum quod prouerbio dici ſolet, aduenìſſe mihi ratus: nempe ſecurim quampiam aduerſus mendacia. Occludet, inquam, eis ora vir ſapiẽs, adeò monſtroſa narrantibus: atq; prorſus, iuxta vulgatum illud adagium, repentè Deum immiſſum eſſe mihi hunc à fortuna putabam. Hic verò poſtquam adſedit, aſſurgente ei ac cedente Cleodemo, primùm de morbo percontatus eſt, ſéque audiſſe dicebat Eucratem iam ſe melius habere. At quídnam, inquit, inter vos philoſophamini? Nam interi n dũ ingrediebar, ſubauſcultaui, ac mihi certè videmini in re quapiam pulchra conuerſari. Quid aliud, inquit Eucrates, quàm vt huic adamantino perſuadeamus (me demonſtrans) vt dæmones credat aliquos eſſe, phantaſmatáque, ac mortuorum animas ſuper terram obambulare, & ſeſe, quibus libitum fuerit, oſtendere? Ego igitur erubui, vultúmque deieci reueritus Arignotum. At ille, Vide (inquit) Eucrates, num hoc dicat Tychiades, eorum tantùm qui violenter interierint, animas errare, veluti ſi quis ſuffocatus, aut capite truncatus, crucíve ſuffixus fuerit, aut alio quopiam iſtiuſmodi modo è vita diſceſſerit: eas verò quæ fatali morte naturalíque diſceſſerint, haudquaquam amplius oberrare. Nam ſi hoc dicat, non vſqueadeo abſurda dixerit. Per Iouem, inquit Dinomachus, ne eſſe quidem iſtiuſmodi, nec præſentia cerni putat. Quid ais, inquit Arignotus in me toruè aſpiciens, nihil horum tibi videtur fieri? præſertim quum omnes (vt ita dicam) videant? Ignoſces, inquam ego, mihi, ſi non credo: nam ſolus omnium non video. Quòd ſi vidiſſem, profectò & credidiſſem, quemadmodũ & vos. Atqui, inquit ille, ſi quando Corinthũ veneris, roga vbi ſit Eubatidæ domus. Atque vbi tibi fuerit indicata, nempe circa Craneũ, in eam ingreſſus, dic ianitori Tibio, velle te videre vnde dæmonem Pythagoricus Arignotus quum adduxiſſet, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quídnam hoc erat Arignote? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu propter terricula. quòd ſi quis inhabitaſſet, expauefactus illico fugiebat, exactus à quodam horrẽdo ac terribili ſpectro. Deciderat ergo iã, tectúmq; rũpebatur, neq; quiſquã erat omnino qui in eam ingredi fuerit auſus. Ego verò vbi hęc audiui, libellos ſumens (ſunt autem Aegyptii mihi de talibus rebus admodum multi) veni in domum circa primam vigiliam, dehortante hoſpite, ac ferme detinẽte, poſtquã didicerat quò iturus eſſem, in certũ, vt putabat, exitiũ. At ego ſumpta lucerna, ſolus ingredior, atq; in vaſtiſsimo atrio collocato lumine, humi ſedens tacitè legebã. Adeſt verò dæmon ille, cum quopiã è vulgo ſe cõgreſſurum ratus, ac me quoque quemadmodum alios perterriturum, ſquallidus, hirſutus, ac tenebris nigrior. Atque hic quum adſtaret, vndique me adſultim petens tentauit ſi quà poſſet expugnare, ac modò in canem, modò in taurum, modò in leonem vertebatur. At ego correpto in manum quàm maximè horrendo carmine, ſimúlque vocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum, in domicilii tenebroſi angulum quendam compuli. Ac quum animaduertiſſem vbi ſe in terram condidit, tum deſtiti. Mane autem deſperantibus vniuerſis, ac me quemadmodum alios mortuum ſeſe reperturos putantibus, præter omniũ ſpem progrediens,

Simile habet Plinius in epiſtolis

Eubatidem adeo, feliciter illi annuntians quòd puram ſibi ac ſpectris liberam domum iam liceret incolere. Atque illum aſſumens, alióſque multos (ſequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum duxiſſem vbi condentem ſe dæmona conſpexeram, iuſsi vt ſumptis ligonibus matuliſque ſuffoderent. Atque vbi id fecerant, inuentum eſt ferè ad paſſum d foſſum cadauer quoddam marcidum, oſsibus tantùm humana ſpecie cohærentibus. Illud igitur effoſſum ſepeliuimus, domus verò poſtea turbari prodigiis deſiit. Hæc vbi narrauit Arignotus, vir prodigioſa ſapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui non multam mihi imputaret inſaniam, qui talia non credam, narrante præſertim Arignoto. Ego tamen nihil veritus neque comam, neque illam quam de eo habebant opinionem, Quid hoc, inquam, Arignote? Etiam tu talis eras, in quo mihi ſola ſpes fuit, fumo plenus ac ſimulacris? Illud ergo nobis in te, quod dici ſolet, euenit, vt theſaurum quum ſperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, ſi neque mihi credis narranti, neque Dinomacho, aut huic Cleodemo, neque ipſi Eucrati, dic age, quémnam digniorem cui his de rebus fides habeatur, exiſtimas, qui nobis dicat contraria? Per Iouem, inquam ego, virum apprime mirabilẽ Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat perſuaſum eiuſmodi nihil eſſe in rerum natura poſſe, vt quum ſe in monimento extra portas clauſiſſet, ibíque degeret dies noctéſque ſcribens atque componens, iuuenéſque eum quidam illudere cupientes, ac perterrefacere, nigra veſte in modum cadaueris ornati, ac perſonis in capita affictis circunſiſtentes illum circunſilirent, crebrò ſubſilientes: hic neque eorum commenta pertimuerit, neq; eos omnino reſpexerit, ſed inter ſcribendum, Deſiſtite, inquit, ineptire. Adeò firmiter credidit animas nihil eſſe poſtquam è corporibus exierint. Hoccine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam virum eſſe Democritum, ſi quidem ſic exiſtimauit? Ego verò vobis etiam aliud referam, quod mihi ipſi contigit, non quod ab alio acceperim. fortaſsis etiam tu Tychiades quum audieris, compellèris accedere, ipſa narrationis veritate coactus. Quum in Aegypto verſarer adhuc adoleſcens, à patre videlicet doctrinæ gratia tranſmiſſus, cupiebam nauigio profectus in Coptum, illhinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum videlicet ſonum reddentem ad orientem ſolem. Illum igitur audiui non hoc vulgari modo quo audiunt alii ſonum quempiam inanem, ſed mihi oracula etiam edidit Memnon ipſe aperto ore ſeptem verſibus: quod niſi eſſet ſuperuacaneum, ipſos vobis verſus recenſerem. Inter nauigandum verò incidit in nos vnà nauigans vir Memphiticus quidam ex ſacris illis ſcribis, mirabili ſapientia, & qui vniuerſam Aegyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autẽ tres ac viginti annos in adytis ſubterraneis manſiſſe, magiam interea doctus ab Iſide. Pancratem dicis (inquit Arignotus) præceptorem meum, virum ſacrum, raſum, lineis indutum, doctũ, puréque lingua Græca loquentem, procerum, ſimum, labiis promiſsis, cruribúſque gracilibus. Illum ipſum, inquit ille, Pancratem. Ac primùm quidem quis eſſet ignorabã: at poſtquã vidi eum, ſi quando in portum appuliſſemus, cum alia multa miracula facientem, tum crocodilis inſidentem agitaſſe, & cùm feris verſantem, illas verò reuerentes eum, caudíſque adulantes, agnoui ſacrum quempiam virum eſſe: paulatímque comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatem inſinuaui, adeò vt omnia arcana mihi communicaret. Ac tandem mihi perſuadet, vt famulis omnibus in Memphide relictis, ſe ſolus ſequerer: neque enim defuturos nobis miniſtros. Atque ex eo tempore ſic vitam duximus. Quum in diuerſorium quodpiam veniremus, homo accepto piſtillo, ſcobináve, aut peſſulo, veſtibus implicans, quum in id carmen quoddam dixiſſet, effecit vt ambularet, vtque aliis omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, inſtruebátque, atque in omnibus commodè ſubſeruiebat miniſtrabátque nobis. Deinde poſtquam iam ſatis huius miniſterii fuit, ſcobinam rurſus ſcobinam, ac peſſulum peſſulum, aliud recitans carmen, reddebat. Hoc ego vehementer conatus non reperiebam quo pacto ab illo expiſcarer. Nam id mihi inuidebat, quanquam in aliis eſſet facillimus. At quadam die in angulo quodam tenebricoſo clam illo deliteſcens, ſubauſcultaui propius incantationem illam. Erat autem triſyllaba. Tum ille quum piſtillo mandaſſet quæ curanda erant, abiit in forum. At ego poſtridie illo apud forum occupato, acceptum piſtillum quum ornaſſem, ſyllabas illas ſimili modo pronuntians, aquam iuſsi vt hauriret. Tum impletam amphoram quum tuliſſet, deſiſte, inquam, neque aquam amplius haurito, ſed rurſus eſto piſtillum. At illud mihi haud amplius iam obtemperare volebat, ſed aquam hauriebat continuè, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego quum reſiſtere huic rei non valerem, timebam autem ne Pancrates reuerſus (id quod etiam euenit) iraſceretur, correpta ſecuri piſtillum in duas partes diſſeco. At vtraque pars amphoram ſumens hauriebat aquam, iámque vnius loco duo mihi miniſtri eſſe cœperunt. Interea Pancrates ſuperuènit, ac re intellecta, illas quidem in ligna rurſus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit. At ipſe me clanculum relicto, neſcio quò clanculum ſe ſubducens abiit. At poſsis iſtud etiam nunc, inquit Dinomachus, hominem ex piſtillo facere? Per Iouem, inquit ille, dimidia ex parte ſcio. nam in priorem formam nunquam à me reſtitui poteſt, poſtquã ſemel aquarius eſſe cœperit, ſed deferenda nobis domus eſſet aquæ iam impleta. Non deſiſtitis, inquam ego, huiuſmodi monſtroſa narrare viri ſenes? Alioqui horum ſaltem adoleſcentium gratia incredibiles iſtas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite, ne clanculũ terroribus ac prodigioſis fabulamentis impleantur. Parcere ergo eis oportet, ne talia conſueſcant audire, quæ eos per totam vitam comitata perturbabunt, atque ad omnẽ ſtrepitum meticuloſos reddent, poſteaquã eos omnigena ſuperſtitione impleuerint. Rectè admonuiſti me, inquit Eucrates, quũ ſuperſtitionẽ dixiſti. Nã quid tibi Tychiade de rebus huiuſmodi videtur, de oraculis loquor ac vaticiniis, & quæcunque quidã numine afflati proclamant, quæve ex adytis audiuntur? aut quæ virgo numeris eloquens futura prædicit? an videlicet nec talia credis? At ego quòd annulum quendam

Mẽnon Aegyptiacus, de quo & Iuuenalis meminit.

dam ſacrum habeo, Pythii Apollinis imaginẽ exprimente ſigillo, quódque hic Apollo mecum loquitur, non dico, ne tibi videar ad gloriam meã res incredibiles narrare. Cæterùm quę apud Amphilochum audiui in Mallo, heroe mecum diu diſſerente, deúmque meis de rebus conſulente, tum quæ ipſe vidi, volo vobis narrare: deinde ex ordine & quę vidi in Pergamo, & quæ audiui in Pataris. Itaque quum ex Aegypto redirem domum, audirémque illud in Mallo vaticinium apertiſsimum ſimul ac veriſsimũ eſſe, tamen ſic oracula dare, vt ad rem reſpondeat his quæcunque propheta quiſpiam in ſchedulam inſcripta tradiderit, rectè me facturum putaui, ſi dum prętermauigarẽ, experirer oraculum, deúmque de futuris quippiam conſulerẽ. Hæc adhuc Eucrate dicente, quũ viderem quàm longè res eſſet proceſſura, quódq; nõ breuem incœpiſſet de oraculo tragœdiã, ratus nõ expedire vti ſolus contradicerem omnibus, relinquens eum ex Aegypto adhuc in Mallum nauigantem (nam & intelligebam moleſtam illis eſſe pręſentiam meã, vtpote qui diſſentirem, refellerémque eorum mendacia) Atqui ego abeo, inquam, quæſiturus Leontichum: nam opus habeo cum eo congredi. At vos, quandoquidẽ parũ ſufficere vobis res humanas putatis, ipſos etiam deos denique in fabularũ vobis partem vocate. Atque hæc ſimul ac dixi, diſceſsi. Illi verò alacres iam libertatem nacti, vt eſt veriſimile, mutuò ſeſe epulis accipiebãt, ac mendaciis ingurgitabant. Talibus ô Philocles apud Eucratem auditis, venio per Iouẽ inflato ventre, non aliter quàm hi qui muſto poti ſunt, opus habens vomitu. Tũ libenter alicunde magno emerim pharmacum aliquod, quod mihi obliuionem induceret eorum quæ audiui, ne me nonnihil earum rerum lædat inhærens memoria: nempe monſtra, dæmones, atque Hecatas mihi videre videor. PHIL. Quin mihi quoq; ô Tychia de tale quiddam hic ſermo tuus attulit. aiũt etenim non ſolùm in rabiem verti, atque aquam formidare, quoſcũque rabidi canes mordeant, verumetiam ſi quẽ mordicus homo morſus momorderit, illum morſum quoque non minus canino valiturum, atque eum etiam eodem modo formidaturũ. Quin tu ergo videris, quum ſis ipſe apud Eucratẽ à multis mendaciis morſus, mihi quoque morſum illum communicaſſe, adeò mihi mentem dæmonibus impleuiſti. TYC. At bono animo ſimus amice, quum magnum aduerſus huiuſmodi res remedium habemus, veritatem, rectámque omnibus in rebus rationem: quo ſi vtamur, nullis huiuſmodi vanis, ſtultíſq; mendaciis turbabimur.

HIPPIAS, SEV

Balneum, Vincentio Obſopœo interp.

ARGVMENTVM.

Balneum Hippiæ deſcripturus, principio ipſum artificem à cognitione artium atque peritia commendat. Orditur autem à loco communi, ita videlicet proponens, eos eſſe potiſsimùm laudandos artifices, qui non ſolùm verbis prolixe polliceri, aut de ſcientys diſputare ſoleant, ſed qui ipſo opere hoc, quod profitentur, præſtare poſſint. hunc locum exemplis aliquot illuſtrat, deinde ad præſens inſtitutum accommodat. Proinde, inquiens, etiam mechanici artifices maximè laudandi illi ſunt, qui non verbis tantum opera aliqua deſcribunt, aut promittunt, ſed qui re ipſa illa quàm optimè atque artificioſiſsimè extruunt, qua in re Hippias hic vnus eſt, id quod opus ab eo, nempe balneum extructum, cõprobat, atque exinde ipſum balneum deſcribit, ſitum, elegantiam, proportionabilitatem operis, deinde & vtilitatem & opportunitatem omnium cellarum, & lauandi in eo vſum commendans.

EOS ego viros ſapientes cum primis laude celebrandos eſſe exiſtimo, quicunque non orationes ſolùm magna induſtria elaboratas, ac ſingulis de rebus memoriæ proditas poſteris reliquerũt, ſed operibus quoque nõ diſſimilibus ea quæ orationibus ampliter & magnificè polliciti ſunt, confirmarunt. Quippe ægrotus, cui quidem pectus ſapit, non eos accerſit medicos, qui ſuper arte multa luculentè & excellẽter diſputare nouerũt, ſed qui vſu medendi illam diu multúmque exercuerunt. Potior autem & maioris pretii habẽdus eſt, vt mea fert opinio, muſicus qui pſallẽdi & pulſandæ citharæ peritia exornatus eſt, quã is qui tantùm rhythmos & concentuũ harmoniam iudicare nouerit. Quorſum enim attinet bellorum atque exercitus duces tibi enumerare non iniuriâ optimos & præſtantiſsimos hominum opinione iudicatos, quòd eorum virtus nedum in inſtruenda acie, & militum animis tempeſtiua oratione accendendis & inflammandis eluxerit, ſed quòd in prælíis quoque fortiſsimè dimicando optimè ſe geſſerint, ac manu non ſecus quàm lingua prompti, memorabilia facinora ediderint: cuiuſmodi ex vetuſtis illis Agamemnonem & Achillem, ex paulò autem recentioribus Alexandrum & Pyrrhum fuiſſe cognouimus? Quorſum verò iſta percenſui? Non quòd alia ratione hiſtoriam edere ſtatuens, harum rerum mentionem fecerim, ſed quòd ex mechanicis quoque eos laude & admiratione non indignos putem, quicunque viſendis operibus aliquam ingenii famam ſibi parauerunt, eadémq; opera artis ſuæ egregia monimenta poſt ſe reliquerunt: quandoquidem illi qui ſolis ſemet orationibus exercuerunt, multò iuſtius Sophiſtarum quàm ſapientum appellationem meruerũt. Talem multorũ relatu percepimus fuiſſe Archimedem, ac Soſtratum illum Cnidium, quorũ alter de Ptolemæo ſubiugato victoriam reportauit, ac Memphim, ſine obſidione, fluminis intercepti auerſione occupauit: alter ſingulari artificio hoſtium triremes abſumpſit incendio. Thales quoque Mileſius ante illos Crœſo Lydorum regi pollicitus exercitum ſicco pede ſe traiecturum, ſua induſtria in vnius noctis ſpatio Alys fluuii alueum à tergo exercitus deriuatum circunduxit, tametſi è mechanicorum numero non fuerit, verùm alioqui magna intelligentia & ſingulari ingenii acumine præditus. Etenim quod de Epéo fertur, commentum peruetus eſt, qui non tantùm Achiuis equi machinam fabricaſſe, ſed vnà cum Græcorum optimatibus in eam conſcendiſſe perhibetur. Inter hos & Hippiæ huius, quem Sophiſtæ.

noſtra memoria vixiſſe conſtat, meminiſſe æquum puto, viri dicendi facultate & ſtudio ita exercitati, vt cum quouis ex priſcis illis & veteribus optimè conferri poſsit, præterea qui ingenii acrimonia atque intelligentia multum præcelluerit, quíque interpretando multa perſpicuitate vſus ſit. Cæterùm opera ipſis orationibus longè præſtantiora exhibebat: & quæ arte ſua pollicitus fuerat, re ipſa abſoluta reddidit: neque verò in talibus ſaltè profeſſionibus, in quibus illi qui ætate eum præceſſerunt, feliciter floruerunt, ſed iuxta geometricam quoque rationem propoſita (quod aiunt) linea triangulum rectè potuit deſcribere. Atqui aliorũ quiſque vnũ quiddam ab arte decerptum & ſingulare opus exercuit, in quo parata ſibi hominum opinione aliquis eſſe viſus eſt. Porrò ille primùm rebus mechanicis perpolitus, ne dimenſionum quidem geometricarũ rudis fuit, nec ab harmonicis & muſicis alienus apparuit: ac vnũquodque ex illis vna eadémq; opera ita perfectè cognitum demõſtrauit, quaſi in eo ſolo cognoſcendo elaboraſſet. Multi verò temporis res eſſet, eius laudare induſtriam circa radiorum & repercuſsionum ac ſpeculorum expreſsionem. Præterea quanta in Aſtronomia cognitione excelluerit, in qua omnes eos qui annis eũ anteiuerunt, pueros eſſe oſtendit. Sedenim quæ nuper ipſe vidi opera illius induſtria elaborata, quęq; mihi ſpectanti ſtuporem & admirationem incuſſerũt, ea nunc in præſens referre non grauabor. Eſt enim argumentum commune, & in noſtra memoria admodum frequens, balnei ſubſtructio: ſolertia autem, & in communi illo argumento ſingularis admirationis ſpectatur induſtria. Locus erat prorſus inæquali defor matus planitie, decliuis & arduus, quẽ ille occupãs ex vtraque parte magnopere humilem, vtrinq; ſoli altitudine æquauit, firmamentúmq; munitiſsimum omni futuro operi ſubiiciens, fundamentorum poſitione ſubſtruendi ædificii certitudinem confirmauit: faſtigiis verò magnopere præruptis & præciſis, & ad firmiorem cõiunctionem complicatis, totum opus cõſolidauit. Cæterùm quæ ſubſtructa ſunt, loci magnitudinem menſuræ quantitate non exceſſerunt, ſed ædificii proportionibus cõuenientiſsimè atque decentiſsimè reſponderunt, lucis vbique inſuſæ rationem conſtanter cuſtodientia. Portarum altitudo latos ingreſſus retinens, ſupina magis quã erecta ad ingredientium conuenientiam informata fuit. Ingredientem verò ſtatim domus communis excipit, ſufficientem exhibens pediſequis & miniſtris cõuerſandi amplitudinem. Porrò ad lætam camerę ſunt ad delicias exercendas ſubſtructę. Proinde & iſta in balneo decentiſsimè ſunt obſeruata: Amœni & luce multa illuſtrati receſſus. deinde domus illorum, quã quidẽ longè præſtantiorẽ quàm vt lauacro cõueniat dixeris, perneceſſariam tamen ad melioris notę homines & opulẽtiores ſuſcipiendos. Poſt hanc vtrinque ſufficientes exuentibus adreponendum veſtitum habitationes. Ac media domus & faſtigio excelſiſsima, & iucũdo lumine amœniſsima, tres aquæ frigidæ piſcinas in ſe complecti tur, Lacæno lapide exornata. Sunt etiam in illa ſtatuæ geminæ ex albo lapide antiqui operis & artificii, altera quidem Sanitatis, altera verò Aeſculapii. Ingreſſos autem excipit domus ſenſim ac gradatim tepeſcens, calore nõ inſuaui occurrẽte: quæ in longum porrecta, ac circumcirca orbiculatim extructa eſt. Poſt hanc ad dextram habitatio eſt magnopere amœna & elegans, copiam delicatis & voluptuoſis vnctionibus exhibens, ex vtraque parte habens aditus & ingreſſus lapide Phrygio ornatiſsimè decoratos, à palæſtra ingredientes ſuſcipiẽs. Quæ deinde hanc conſequitur habitatio, omnes reliquas pulchritudine excedit & elegantia, & ad ſtandũ ſedendúmque accõmodatiſsima, & ad diutius immorandum minimè noxia, tum ad volutandum vtiliſsima, & ipſa lapide Phrygio ad ſummum vſque faſtigium expolita relucens. Deinceps verò locus thermis dicatus, lauantes excipit, Nomade lapide extructus. Porrò interior habitatio omni amœnitate referta & elegantia, plurima luce conſpicua eſt, ac inſtar purpuræ floribus & venuſtate renitet. Ad hæc tria labra thermarum exhibet. Porrò autem tibi iam loto non integrum eſt per eaſdem habitationes regredi, ſed ea quæ ad frigidã tendit via, per vaporarium lento tepore caleſcens regrediendum eſt. Et hæc omnia copioſo lumine illuſtrata, & multo diei intus lucentis ſplendore exornata ſunt. Ad hæc ipſa faſtigia ab ædificio non diſcrepantia, tum latitudines longitudinibus aptè cohærent: in ſumma, multa vbique relucet ſumma cum elegantia & venuſtas & gratia. Etenim iuxta elegantiſsimi Pindari præceptum, opus exordientibus facie eleganti & ſplendida exornandum eſt. Hoc certè cum primis in huius domus ſubſtructione cum ipſo lumine tum feneſtris obſeruatum eſt. Etenim ſapiens, vt re vera fuerat, Hippias habitationem frigido lauacro deſtinatam, ad Boream tendentem inſtituit, nec aeris meridiani expertem: reliquas autem multum feruoris & caliditatis requirentes, Noto & Euro ac Zephyri flatibus ſubiectas oppoſuit. Quid ad hæc tibi palæſtras memorem, & veſtes aſſeruantium communes habitatiunculas, cõpendioſam citra ambages viam quæ ad lauacrum ducit, habentes, ſingularis vtilitatis capiendæ, & incommodi vitandi gratia? Neque verò quis me ſuſpicetur opus modicũ proponentem, orationis lenociniis atque verborum ampullis extuliſſe. Siquidem in rebus communibus & publicis noua elegantiæ ſigna atque indicia excogitare, non mediocris aut contemnendæ ſapientiæ argumentum ego eſſe opinor: quo in numero & hoc opus admirandi illius Hippiæ opera ad vnguem elaboratum meritò habendum eſt, quódque nobis ab illo oſtenſum eſt omnes balnei virtutes complectens, vtilitatem, opportunitatem, perſpicuitatem, menſuræ quantitatem in omnibus aptè obſeruatam, nec loci neglectam commoditatem, tum tutum lauãdi vſum exhibens. Præterea omnibus aliis induſtriæ atque ſolertiæ officiis abſolutum, biuiorum & ambituũ duplicibus ſeceſsibus, multarúmque ianuarum patens egreſsibus. Quin etiam horarum geminis indiciis idem balneum exornauit, vno per aquam & ſonitum, altero per ſolem. His inquam viſis, nec debitam & conuenientem tam illuſtri operi reddere gratiam, nõ inſipientis ſolùm, ſed etiam ingrati, aut potius inuidi mihi viſum eſt. Itaque ego pro virili, cũ opus ipſum, tum architectum & artificem orationis meæ laudibus euexi & perſolui. Cæterùm ſi Deus aliquando conceſſerit

& lauandi

& lauandi copiam, non dubium eſt & alios permultos in laudum mearum partem mecum venturos.

ALLOCVTIO,

ſeu Bacchis, Vincentio Obſopœo interpre.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædã eſt, quales & noſtri homines in enarrandis authoribus, aut alijs rebus tractandis, ipſis operibus præmittere ſolent. Et extant ſane etiã Ciceronis quædam ad idem exemplum compoſita. Monet autem Lucianus auditores ſuos, ne ſolùm compoſitionis nouitatem in ſcriptis ſuis ſpectent, nè ve ideo pro parum aut contemnendis illa habeant, quia comica ac ſatyrica quædã ſub dialogi grauitate tractet, ſed magis ipſam rem ſpectent: ne idem illis, quòd Indis olim, accidat, dum Bacchi exercitũ vt muliebrem, & à re militari alienum contemnunt. Deinde autem & veniam precatur ætati, ſi paulò verboſior aut loquacior nõnullis forte videatur, factũ ſuum etiam hic collatione quadam Indorũ cohonestans. Omnino autem multũ gratiæ habent huiuſmodi præfationes, ſiue cui allocutiones eas vocare magis libet, vbi collationibus atque ſimilibus ſuis ipſa hypotheſis aptè reſpondet.

QVO tẽpore Bacchus aduerſus Indos ductare exercitum inſtituit (nihil enim prohibet, vt mea fert opinio, fabulam vobis Bacchicã percentere) ferunt vſqueadeo eum initiò ab Indiæ incolis fuiſſe cõtemptui habitum, vt accedentem etiam ſubſannarent. Magis autem temerariã illius audaciam miſeratione proſequendam eſſe opinabantur, tanquam actutum ab elephãtis proculcandũ, ſi acie inſtructa illis occurriſſet. Siquidem inaudiuerant, vt ego exiſtimo, ab exploratoribus, abſurda & monſtroſa de illius exercitu renuntiantibus, quemadmodum eius phalanx & cohortes ex mulieribus inſanis & furentibus collectæ forent, thyrſo redimitis, pelles cerui nas indutis, & haſtas quaſpiã paruas gerentibus nulla acie ferri acuminatas, & illas ex thyrſo cõfectas: cum ſcuta quæpiam leuia, & reſonantia ſi quis ſaltem vel leuiter attigiſſet. Quippe clypeis aſsimilabãt & tympana. Eſſe præterea in exercitu iuuenes quoſpiam agreſtes & nudos, qui ſaltarent cordaca, caudas habentes & cornua, qualia ferè hœdis recenter natis ſolent ſuccreſcere. Ipſum autem ducem illorum in curru vehi iunctis pardalibus, imberbem admodum, ac ne tantillũ quidem per genas herbeſcente barbitio pubeſcentem, cornigerum, racemis coronatum, mitra purpurea comam inuolutum, ac aureos cothurnos indutum. Cæterùm ſecundas duxandi exercitus partes obire duos alios, vnũ quidem breuis ſtaturæ ſenunculum, corpore perobeſo & ventricoſo, ſimis naribus deformem, auribus magnis & arrectis, tremulum, ſcipioni innitentẽ, pandum aſellum vt plurimum equitantem, amictũ crocoto, & hunc vehementer fidum illius in ordinanda acie ſocium. Alterum verò hominem monſtroſum, inferioribus corporis partibus hircũ referentem, crura crinitum, & cornigerum, profunda inſu per barba inſignem, iracundũ, & animo ad furorem propenſo præditum, altera manu ferentẽ fiſtulam, dextra verò incuruũ baculum, ſemet attollentem, ac tota caſtra circunſaltantem, quẽ mulierculæ exterrere ſolent, comaſque vento diffuſas concutere quoties acceſſerit, neque nõ vociferari Euohe: quo nomine, vt mihi coniecturam facienti viſum eſt, dominum ſuum compellant. Itaque greges à mulieribus iam diſcerptos eſſe, & oues adhuc viuentes dilaniatas: quippe illas crudiuoras eſſe planè videbãt. Hæc cum Indi & rex illorum ſpeculatoribus annuntiantibus cognouiſſent, ſublatis, vt par erat, cachinnis ridebant: iamque nequaquam contrà exercitum educere, aut inſtructis ordinibus obuiàm procedere illis deliberatum erat, ſed reputabant, ſi comminus mulierculæ in eos impreſsionem ac impetum eſſent facturæ, illis & vincere turpe eſſe, & mulieres inſanientes neci dare vnà cum duce effœminato, ac ſene modico & vinoſo, adiuncto etiam alio ſemiuiro milite, nudiſque ſaltatoribus per omnia ridiculis, facinus eſſe parum memorabile. Poſtea verò quàm Bacchus regionem incendiis deuaſtare, & vi ris deuictis ciuitates igne abſumere, ac ſyluas incendere annuntiatus eſt, iamque in breui temporis ſpatio tota Indorum regio flammis conflagraret (ecenim ignis Baccho ia vſque à fulmine paterna ſunt arma) ibi iam citra moram armis induti, coactis elephantibus & infrænatis, & turribus deſuper poſitis aduerſus illos mouerũt aciem, etiandum hoſtilem exercitum extremè contemnentes, & iracundo animo ferocientes, neque non elephantis comminuere atque proterere properantes ipſis cũ caſtris imberbem illum imperatorem. Poſtquam verò propinquiores facti ſunt, & vtraque acies vtrique eſſet ſpectaculo, Indi locatis ante exercitum elephantis phalangẽ adegerunt. Cæterùm Bacchus ipſe in medio ſtrenui imperatoris fungebatur officio; cuius dextrum cornu Silenus, ſiniſtrũ Pan regebat. Porrò autem Satyri manipulares conſtituti ordinibus inſtruendis erant intenti. Signũ omnibus erat Euohe. Statim verò percuſſa tympana inſtrepuerunt, ipſaque cymbala claſsicum cecinerunt. Ac è Satyris quiſpiã correpto cornu carmen quod Orthium dicitur, occinebat. Tum Sileni aſellus hianti atque diducto rictu martium quiddam atque terribile derudiit. Ipſæ verò Mænades cum vlulatu facto in eos impetu incurſarunt, ſuccinctæ draconibus, atque ex ſummis thyrſis ferrum denudantes. Indi autem & elephantes illorum illico declinantes, nullo ſeruato ordine in fugam ſe dederunt, neque intra teli iactum conſiſtere ſuſtinuerunt. Ad poſtremum autem omni vi capti atque ſubacti ſunt, & captiui abducti ab iis quos paulò antè contemptim ſubſannauerant, re ipſa experti quàm non oportuerit prima ſtatim fama adductos, peregrinum exercitũ contemnere. Sed quid ad Bacchum ille Bacchus, dixerit aliquis? Quia permulti mihi videntur (ac per Gratias vos oro ne me inſanire aut prorſus temulentum eſſe ſuſpicemini, ſi mea cum Diis immortalibus contulero) idem erga orationum nouitates cum Indis perpeti, quemadmodum & erga meas. Exiſtimantes enim ſatyrica & ridicula quædam nimiumque comica apud nos audiri, talibus fidem habuere: atque haud ſcio quam illi de me opinionem induerunt. Alii ne exordium quidem aſſequuntur, quaſi nihil neceſſe ſit aures præbere vinoſis & laſciuis mulierculis, & ſaltationibus ſatyricis

ab

ab elephantis descendentes. Alii verò, tanquã alicuius rei gratia venissent, thyrsi loco inuẽto ferro, neq; sic laudare audent, inaudita rei nouitate perterriti. At ego fidenti animo illis annuntio', quòd si in præsentia quoq;, vt antea facere cõsueuerunt, festiuitatẽ spectare sæpe voluerint, ac veteres compotores recordati fuerint conuiuiorum bacchanalium tũc temporis celebratorum, neq; Satyros aut Silenos contempserint, sed æquo largius ad satietatem vsque ex cratère illo hausserint: & illos bacchico numine afflatos indecorè insanituros, neq; non persæpe nobiscum Euohe dicturos. Itaque illi (liberũ enim est audire) quicquid animo suo gratum fuerit, faciant: at ego posteaquam adhuc in India peregrè versantur, statui & aliud quiddã earum rerum quæ illhic agũtur, quod nõ valde à Baccho abhorrebit, neque à præsenti instituto alienũ erit, percensere. Inter Indos quos Machlæos vocant, qui læuum Indi fluminis litus, si ad fluxũ illius respexeris, incolũt atq; depascunt vsq; ad Oceanum porrecti: apud hos lucus est in loco sepibus obturato, & angusto, circũtecto tamen: quippe thyrsorum & vitium vbertas ibi prouenientium, locum opacitate sua pulcherrimè inũbrat. Eo ipso in luco tres fontes sunt aquæ elegantissimæ & lympidissimæ: quorum vnus Satyris, secũdus Pani, tertius Sileno sacer est. Ingrediuntur verò in lucũ Indi quotãnis semel, diei solennitate deum celebrantes, bibúntq; de fontibus, non tamen indiscriminatim omnes de omnibus, sed iuxta ætatẽ. Nã iuuenes ex eo qui Satyris sacer est, viri ex Panico, porrò ex Sileni fonte ii qui in mea ætate constituti sunt. Itaq; quæ pueris de fonte bibẽtibus accidũt, aut qualia designent viri iam numine Panos afflati, perlongũ esset enumerare. Cæterùm qualia senes faciũt vbi iam aqua pota inebriati fuerint, non alienum esse opinor narrare. Senex simul atque hausstam de fonte aquam biberit, ac eundem iam Silenus ipse inuaserit, illico ad prodigium vsq; obmutescit, hominem cui graue sit caput, aut ebrium, per omnia referẽs. Post id ex improuiso voce clara, & loquela graui, tum spiritu dulci rumpit silentium, ac subitò è mutissimo fit loquacissimus. Sed nec obturato ore illum cõpescueris quò minus continuis verbis diffluat, longásque orationes contexat. Et profectò quæcũq; dixerit, prudenter & ornatè dicta sunt, ac iuxta Homericũ illum rhetorem hybernis niuibus consimilia disserit. Neq; verò sufficienter eos cygnis secundũ ætatem conferre possis, sed vocum densitate cicadas imitantur, ac referunt, ac rotundum quiddam componunt in profundam vsq; vesperã. Inde iã discussa ab illis ebrietate conticescunt, & ad antiquũ morem redeunt. Cæterùm quod inter hæc maximè omniũ admirandũ est, nondum expositi. Quòd si sex imperfectã quam inchoauit orationem reliquerit, neque, Solis occasu interueniente, & temporis angustia excluſus, eandem ad finem deduxerit. degustata iterum in annũ subsequentem aqua, deinceps cætera percurrẽs orationi inchoatæ adiungit, quæ superiori anno dicentem non in tempore, destituerat ebrietas. Istis ego me ipse scommatibus Momi instar ludere volui. Et per Iouem nequaquam amplius affabulationem adducam. Iam enim haud dubiè videtis me fabulæ esse persimilem. Quare, si qui bus in rebus delinquentes hallucinati sumus, in causa fuit ebrietas. Sin prudenter & cordatè dicta sunt quæ produximus, constat Silenum nobis fuisse placatum & propitium.

Iliad. 7.

PRAEFATIO,

seu Hercules Gallicus, D. Erasmo Roterodamo interprete.

Argvmentvm.

Præfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quòd quantũ ad argumentum attinet, rationem & causam hic reddit cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione versetur, studiũ atq; ætatẽ suam exemplo eo defendens, & vt ipse ait, etiam cõsolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirũ Herculis, eiusdémq; iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibentur, explicatam, & singulorũ picturæ eius membrorum rationem sibi traditæ esse, etiam Homeri atq; aliorum poetarũ locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie videri satius est, quàm hic pluribus immorari.

HErculem Galli lingua gentis vernacula Ogmiũ vocãt. Porrò deum ipsum noua quadam atque inusitata figura depingũt. Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimũ exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius, aut Iapetum quempiam ex his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quiduis potius quàm Hercules esse coniiceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamẽ Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatã portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperam facere Gallos quum eũ eiusmodi fingerent effigie, quòd nimirum illũ talibus picturis vlciscerentur, quòd olim in regionẽ ipsorum incursasset prædas agens, id temporis, quũ Geryonis armẽta vestigans, Occidentalium gentium pleraſque regiones peruastaret. At nondum etiam dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum: siquidem Hercules ille senex, ingentẽ admodũ hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt catenulæ tenues auro electróve cõfectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quũ vinculis vsqueadeo fragilibus ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, quum alioqui cõmodè possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahẽtẽ obtendũt, sese resupinãtes: verũ alacres ac lęti sequũtur, ducentẽ admirãtes, vltro festinãtes omnes, & laxatis funiculis etiã anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerẽtur vinculis. Ne illud quidẽ pigebit referre, quòd mihi videbatur omniũ absurdissimũ: etenim quum non inue-

niret

niret pictor vnde catenularũ ſummas anſas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenen te, ſummam dei linguam perterebrauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipſe nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quũ diutius aſsiſtens eſſem con tẽplatus, admirans, hæſitans, indignãs: Gallus quiſpiam, qui propius adſtabat, noſtratiũ literarũ non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicã lin guam abſolutè ſonaret, philoſophus, opinor, ex eo genere Philoſophorum, quod apud illos eſſe fertur) Ego tibi, hoſpes, inquit, picturę iſtius ænigma explicabo: nam videre vehemẽter ad eam attonitus ac ſtupefactus. Orationem nos Galli nequaquã arbitramur eſſe Mercurium, quemadmodũ vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robuſtior extiterit. nam quòd ſenex fingitur, nihil eſt quòd mirere. Si quidẽ vna facundia conſueuit in ſenecta demum abſolutum vigorem oſtendere, ſi modò verũ veſtri dicunt poetę,

Obduci iuuenum denſa caligine pectus:
Contrà ſenectam poſſe quiddam dicere,
Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc videlicet apud vos & Neſtoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores lirioeſſam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, ſi ſatis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguã trahit ſenex hic Hercules, qui non aliud quã ipſe eſt ſermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem nõ ignores linguæ cum auribus eſſe cognationem. Neq; verò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea pertuſa eſt. nam memini, inquit, & Iambicos quoſdã verſiculos è comœdiis apud vos diſcere:

Siquidem viris loquacibus
Extrema lingua perforata eſt omnibus.

Quin de eodẽ hanc in ſumma habemus opinionẽ, vt quicquid egit, id oratione facundiaq; cõfeciſſe putemus, vtpote virum ſapientem, ac perſuadendo pleraq; ſibi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirũ rationes ſunt acutæ, miſsiles, citæ, atque animam faucian tes: vnde pennigera dicta vos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidẽ quũ huc me conferens mecum inter eundũ perpenderẽ, num decorum iam eſſet, vt tã grandis natu, quíq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicaſſem, rurſum me tam multorum iudicũ calculis exponerem iudicandum, in tempore ſubiit animum meum eius picturæ recordatio. nã antehac verebar ne cui veſtrũ viderer hæc admodũ pueriliter agere, quaſiq; præter ætatẽ iuuenari. Proinde ne quis Homericus adoleſcentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam periit tua.

Tum illud:

Ac te corripuit carioſa ſenecta, miniſter
Inualidúſq; tibi, & ſegnes tardiq; caballi.

Videlicet eo ſcõmate pedes meos notans. Verùm quoties ſenex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam, neque me pudet hæc audere, quũ ſim ipſi æqualis imagini. Itaque robur, celeritas, forma, & ſi qua ſunt alia corporis bona, valeant, cumq; his tuus ô Teie vates, Cupido, vbi memento ſubcano viderit, auro rutilantibus alis, ſi videbitur, vel aquilas præteruolet, neque laborabit Hippoclides, imò nũc vel maximè tempeſtiuũ fuerit facundia repubeſcere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac ſæpius arcu ferire: quando quidẽ periculum non eſt ne quando quis præter ſpem pharetrã inanem reperiat. Vides quibus modis ætatẽ meã, meamq; ſenectutẽ ipſe cõſoler animéq;, adeò vt nõ ſim veritus nauim iam olim in terrã ſubductã, denuò reuellere, ſuíſq; inſtructã armis, mediũ in pelagus demittere. Contingant autẽ à vobis ô dii, afflatus ſecundi, quandò nunc vel maximè præſente bono atque amico vento nobis eſt opus: quo ſi digni modò videbimur, in nos quoque dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert ſenior pannis è vilibus armos!

DE ELECTRO

ſeu Cygnis, Vincentio Obſopœo interp.

Argvmentvm.

Et hæc ſuperioribus conſimilis præfatio eſt, in qua ſe ipſum ac ſcripta ſua extenuat, adhibita ſimilitudine fabulæ eius quæ de electro ac Phaethonte, ac cygnis Eridani à poetis traditur: quã vt fictã ac falſam præſens experientia oſtendit, ita ſe vereri quoq; ait, ne cõceptã de ſe opinionẽ, auditorũ præſentia imminuat, ac falſam coarguat. Cõmendat tamen interim eo nomine orationẽ ſuã, quòd ſimplex ſit, & minimè Cygnis illis Padanis ac fabuloſis, quod ad canoritatẽ ſpectet, ſimilis, neq; etiã illorũ fucatis ſcriptis, qui dũ electrũ atque aurũ & ſpecioſa omnia affectant, Eridanum iſtum, ac cygnos poeticos, vanitate ac fumo longè excedant.

QVAM ſuper electro poetæ cõmenti ſunt fabulam, ea & nobis planè perſuaſis fidẽ fecit, eſſe ſcilicet in ripis Eridani populos, quæ lacrymãtes illud deſtillarent, Phaethontẽ lugentes, eaſdémque Phaethõtis ſorores fuiſſe populos: deinde iuuenis caſum luctu proſequentes, in arboreſ fuiſſe cõmutatas, atq; etiamnum è lacrymis illarum electrum defluere. Hæc inquam cũ poetas canentes audiſſem, in ſpem veniebam, vt ſi quando ad Eridani litora delatus eſſem, vnam accedens ex arboribus, ac recluſo ſinu & cortice, nonnullas me ſuſcepturum lacrymas, vt ego quoque electrum poſsiderem. Et ſanè nõ multò antè alterius negotii conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodũ traiiciendus Eridanus: neq; tamen cũ diligenter omnia loca circũcirca oculis obiiſſem atq; perluſtraſſem, aut populos vidi, aut electrum conſpexi, ſed Phaethontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me atque interrogante, Quando verò ad populos electrum de ſe præbentes deuenie mus? riſerunt nautæ, atq; manifeſtius ſi quid vellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulã ordine percenſui, Phaethonta fuiſſe Solis filium, & hunc vbi iam adoleuiſſet, à patre poſtulaſſe, aurigandi copiã ſibi faceret, vt vnius diei curſum & ipſe conficeret. Cæterùm patrem filii precibus annuiſſe, ac poſtulata præſtitiſſe, hunc autem inter aurigandum è curru delapſum & deiectum periiſſe. Porrò illius ſorores lugentes eo loco alicubi, inquam, apud vos, vbi delapſus eſt, apud Eridanum in populos fuiſſe transformatas, & iam fratrem lugen-

tes

tes electrum lacrymando emittere. Quicunq;, inquiunt, hæc tibi dixit, vanum eum hominem fuisse apparet: teq; dolis produxit & mendaciis. Nos verò neq; aurigã vllum delapsum nouimus, neque ex penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas duorũ obolorum gratia nos ita laborioſè remigaturos, aut naui gia aduersus fluminis impetum tracturos, quibus promptum esset minori negotio & sudore diteſcere, populorum lacrymas colligentibus? Hæc cum dixissent, nõ mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus, Confusus autem obticui, quòd re vera puerile quiddam passus fuerã, habita fide poetis adeò mõstrosa mentientibus: quippe quibus studio est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica turpiter deceptus, indolui, non secus atque si è manibus electrum deperdidissem: nimirum qui iam mecum deliberabam quomodo illo potissimùm vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in fluminis litoribus modulãtes. Ac rursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atqui cygni quãdo tandẽ propter fluuium consistentes, dulcem illum cõcentum vobis absoluũt, ex vtraq; parte litoris? Si quidem & illos Apollinis assessores fuisse perhibent, homines canẽdi peritia & suauitate excultos, & celebres, post id in aues esse cõmutatos, eámque ob rẽ etiam nunc cantibus & modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi verò sublato risu, Tu quidẽ, inquiunt, ô homo nunquámne hodie finem facies patriam nostram & fluuium mendaciis infamandi? Nos equidem semper remigandi studio operã dantes, ac penè omnem à puero ætatẽ laboribus in Eridano consumentes, pauços nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incõptam & inamœnam vocem, & sonum parum firmum edere solebant, ita vt coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse commare possis. Cæterùm dulce quiddã & optabile, vt tu dicis, ne in somnio quidem canẽtes vnquam audiuimus. Itaq; demiramur vndénã ista de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiã aliis facile ac promptum est credentes decipere, iis quibus singula quæque iustò magnificentius narrare atque extollere moris est. Quare & ego nunc de me ipso in metum venio, ne & vos, qui nuper veniſtis, ac nos primùm audiſtis, electra quæpiam aut cygnos apud me inuenturos sperantes, tandem non multò pòst abeatis, & eos qui vobis magnifica de me sunt polliciti, subsannetis, multa eiusmodi verborum diuitias in oratiõibus meis repositas affirmãtes. At ego Deos testor, talla me ipsum de orationibus meis superbè & magnificè iactantem, neque à vobis neq; ab alio quoquã vnquã auditum esse, neq; post quenquam ita insolenter agentem auditurum fore. Neque tamen fieri potuisse nego, vt in alios non paucos incidas quospiam Eridanos, quorum orationes non electrum solũ, sed aurum quoque destillat, qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos superant poeticos. Mea verò dicendi ratio quàm simplex sit, ac minimè fabulosa, videtis, neque vllã habet modulationem admistam. Quocirca videndum est ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe animo concepta, quod persæpe solet accidere sub vndis aliquid spectantibus, siquidem existimantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra splendorẽ, quibus iam subtractis, multóq; minoribus inuentis, discrucian tur animo. Iam ergo tibi prædictũ sit, vt effusa aqua ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falsò conceptam condemnabis.

MVSCAE ENcomium.

Argvmentvm.

Declamatio est ex eorum genere quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraq;, & ipso argumento dicentem parum iuuantia: qualia statim ab initio inde sophistas tractasse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilẽ ac intempestiuã in rebus friuolis, & à cõmuni vsu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus discipulorum magis quàm sui ostentandi causa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt horum exemplo etiam ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superioribus præfationibus satis apparet, illis tum temporibus cũ hæc scriberet, rhetoricam publicè professum esse, siue hoc in Gallia, vt quidem ex Hercule aliquo modo coniecturam facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia persecutus est quæcũq; de musca dici aut inueniri possunt, vt vix aliud copiosius quicquã in hoc genere tractatum reperias, adeò vt si explicare oratione, atq; amplificationibus illustrare singula voluisset, plane illud quod ipse in fine vereri se ait, ex musca elephantẽ fecisset. Principiò enim quæcũq; ad corporis habitũ, formã ac membra, & ad vsum item eorum pertinent, ita singillatim persequitur quæq;, vt nihil prætermissum possis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum transiens, prudentiam quãdam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc testimonijs Homeri. Postremò neq; illa intacta relinquit, quæ quasi à fortuna accepisse videri potest, vt reminiscentiam istã, ob quam cum Hermotimo Pythagorico confert quoq; illam, deinde & victus & diætæ rationẽ, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac serie orationis facile cuiuis apparent.

MVSCA est sic minima volucrum, vt possit cum muscellis & culicibus comparari: sed tantò illis est maior, quantũ ipsa ab ape relinquitur. Pẽnata est autẽ, non eo modo quo cæteræ volucres, quarũ hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ verò velocibus vtuntur & pernicibus alis: sed ex pelliculis sunt illi pennæ, quemadmodũ locustis & cicadis & apibus: sed tantò molliores habet pennas, quantò Græca veste tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam diligenter inspiciat quando in sole alas expandit & concutit, variis eam pictã coloribus vt pauones videbit. Est illi volatus non continuo pennarum remigio, vt vespertilionibus: neq; saltu, vt locustis: neque cum stridore, vt vespis & crabronibus: verùm flexilis ad quamcunque aeris partẽ se moueat. Adde quòd non volat quietè & cum silentio, sed cum

cantu

cantu & melodia: non item immitè & ſæuè, quemadmodum culices & muſcellæ: neq; cum graui fremitu apum aut veſparum horribilem oſtentans ſonum,& minacem,ſed tãtò volat his ſuauius muſca, quantò ſunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores. In reliquo verò corpore caput quidem tenuiſsimũ collo continetur,& eſt verſatile, non compactũ & affixum humeris,vt eſt locuſtarum. Oculi verò prominent,qui cornu plurimum habent. Pectus eſt bene compactum. Sunt ei innati pedes, nõ vt veſpis adſtricti valde & complexi. Aluus autem minuta eſt & ipſa,& thoraci etiam ſimilis,Zonas latas & ſquamas habens. Vlciſcitur tamen non aculeo vt apis & veſpa,ſed ore & proboſcide,quam & ipſa eodẽ modo habet vt elephanti: præpaſciturq; & aſſumit, & inhærens cõtinet concauo vaſe in ſummitate proboſcidis:ex ipſa verò dens foras prominet, quo pũ gens bibit & lac. Sed dulcis & ſuauis eſt ipſi vel ſanguis non magno cum dolore hauſtus eorum quos pupugit. Sexipes verò eſt: quatuor ſolis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipſam gradientem quatuor,atq; edulium aliquod tenentem ſublime manibus, more valde humano,atque vt nos. Naſcitur autem nõ ſtatim talis, ſed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex aliis animalibus: déinde ſenſim & pedes effert,& producit alas, fitq; ex reptili volucris,& concipit paruũ vermem,qui muſca fit:poſteà conuiua autem & contubernalis & commenſalis hominum,deguſtat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum:& tamen breuis eſt vitæ. valde enim anguſta data eſt illi vita. Luce plurimùm gaudet,& in hac ciuiliter verſatur:nocte verò quieſcit,& ſilentiũ agit, & neq; volat, neq; cantat, ſed contrahit ſe,& non mouetur. Non paruam eſſe eius intelligentiam queo dicere, cùm inſidiatorem & hoſtem ſuum araneũ effugiat. inſidiantem enim & obſeruat,& contrà intuetur,declinans illius impetum,ne capiatur irretita, & in beſtiolæ incidens caſſes. Fortitudinem enim & robur ipſius nõ oportet dicere,ſed Homerus poetarũ maximus cũ quæreret quonam modo laudaret Heroum optimum, nõ leoni,pardóve aut apro comparat robur illius, ſed audaciæ muſcæ,& intrepiditati, & conatus magnitudini. neque enim audaciam,ſed fiduciam eſſe illi refert:Quanquam eſt (inquit) repulſa,non deſiſtit tamen, ſed eſt appetens morſus. Sic autem laudat magnopere muſcam & amplectitur, vt non ſemel, neque paucis in locis de ea meminerit, ſed ſæpe exornat ſic carmina commemorata muſca: nunc enim gregarium eius volatum ad lac exponit, nunc autem, Mineruã curanti matri dormientẽ infantẽ cõparãs quãdo à Menelao telũ repellit, ne ad letha lia loca incidat, muſcã rurſus ducit in exẽplũ. Atqui pulcherrimo eas adiectiuo ornauit, cantatrices cõfertas appellãs, & cũ gregẽ earũ gẽtẽ vocat. Sic autem fortis eſt, quod mordens aliquid vulnerat, non hominis ſolùm pellẽ, ſed & bouis, & equi. Elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingreſſa rugas, & pro magnitudine proboſcidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum eſt ipſis multa libertas,nec, vt galli,cũ inſcenderit mas, ſtatim reſilit,ſed vehitur à fœmina diu, fertq; illa ſpõſum,conuolantq;, nec aerium illum coitum volatu deſtruunt. Obtruncata verò capite muſca,plurimũ viuit parte reliqua corporis,reſpiratq;. Quod autẽ eſt maximũ in natura ipſarum,non eſt ſilentio prætereundum,quod Plato in ſermone de anima,deq; animorũ immortalitate ſolùm præteriiſſe mihi videtur. mortua enim muſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit,& noua ei generatio quædam,atq; ab integro alia fit vita:vt verè perſuaſum ſit omnibus, quòd illarũ quoq; immortalis eſt animus. ſiquidẽ & digreſſa reuertitur iterum, & agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcamq; volare facit, & verificat de Hermotimo Clazomenio fabulã,quòd ſæpe cũ reliquiſſet eum anima,per ſe ipſam ibat peregre,deinde reuerſa implebat iterum corpus,& ſuſcitabat Hermotimũ. Et quanquam ocioſa & remiſſa eſt muſca,veſcitur tamen quæ laborantur ab aliis, & plena vbique eſt ei menſa. nam ipſi & capræ mulgentur,& apis nõ minús muſcis laborat quã hominibus: atq; huic cocì obſonia condiunt,& deguſtat antequam ipſi reges, deambulansq; per menſas vnà cum ipſis conuiuatur,& ſimul veſcitur omnibus. Tugurium autẽ ſeu nidum non in vno loco conſtituít,ſed errabundum volatum tollens,more Scytharũ vbi à nocte deprehenſa fuerit, ibi & domum facit & lectum. In tenebris verò,vt dixi, nihil operatur: neq; dignum putat aliquid latens efficere, neq; quid turpis facere exiſtimat,quod in luce factũ, ſit ipſi dedecori. Ait verò fabula perpulchrã olim mulierẽ fuiſſe muſcã, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendiſſe cum luna ambas eodem tempore Endymionis:déinde cùm dormientẽ adoleſcentulum aſsiduè excitaret, friuola loquẽs & cantans, & circa ipſum laſciuiens,ægrè illum tuliſſe: lunã verò iratã in hoc animal tranſmutaſſe muſcã, & nũc propterea omnibus inuidere ſomnũ, qui dormiũt, Endymionis memorem,& adoleſcẽtulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris auiditas, non ruſticitatis,ſed amoris eſt& humanitatis ſignũ. nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento muſca,poetria perquàm formoſa & docta, & alia perinſignis Athenienſium meretrix,de qua ait poeta comicus: Ad cor vſq; eũ muſca mordebat. Sic autẽ neque comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomen excluſit à ſcena, neq; pudebat parẽtes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de muſca meminit,ſicut in his: Graue quidem & moleſtũ eſt forti robore Saltare muſcam in virorum corpora, vt cæde impleatur: viros autem armatos hoſtilem haſtam timere. Multa etiam de Muſca Pythagoræ poſſem dicere,niſi nota omnibus eſſet hiſtoria. Naſcuntur & maximæ quædã muſcæ, quas militares multi appellant,nonnulli verò canes,ſonitu aſperimæ,& volatu velociſsimæ. Hæ & longiſsimæ vitæ ſunt,& tota hyeme incibatæ perdurant,contractæ præſertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud eſt admiratione digniſsimum, quòd vtrunque & fœminarum & marium faciunt, conſcendúntque viciſsim, vt Mercurii & Veneris filius, qui miſta natura fuit, & duplici forma. Poſſem etiam adhuc multa dicere, ſed finiam orationem,ne videar ſecundum prouerbium ex muſca elephantem facere.

Ilia.1.

Iliad.4.

Iliad.lib.2.

Aduerſus

ADVERSVS

Indoctum, Librorum longa ſupellectile tumentem, ſermo, Anaſtaſio interprete.

ARGVMENTVM.

Acerba quadam irriſione obiurgat ex popularibus ſuis, vt videtur, quendam diuitem, & multos vndiq; libros commercantem, cæterùm indoctum, & nullis bonis ſtudijs conuerſatum. Illud oſtendens, quod non librorum copia & ſpecioſa ſupellex, ſed aſſidua ac diligens lectio doctum faciat. Atq; ab hac propoſitione ſtatim exorditur quoque, vt dicat errare illũ, ſi quia libros multos ac pretioſos habeat, propterea ſe putet inter doctos ac eruditos recenſendum eſſe. Rationes ſumuntur à cauſis, & qualitate perſonæ, videlicet quoniam ipſe prorſus literarum ignarus ſit, & non libri, ſed librorum lectio eruditos faciat, perinde vt nec arma militẽ, ſed animus præſens, & vtendi peritia. Atq; hoc argumentũ poſtea multis ſimilibus & exemplis per inductionem amplificat, quorum pleraque eiuſmodi ſunt, vt miram elegantiam ac feſtiuitatem habeant. Poſtea autem & factum illius in ſuſpicionẽ vocat, & à cauſis finalibus criminatur, quas ipſas quoque vt vanas & indignas pleraſq; confutat & irridet, præcipuè vltimam, qua videbatur Imperatoris ſeu regis, vt ipſe vocat, gratiam ambire: quam & à circũſtantijs perſonæ reſellit, & ſtultitiã illius comparatione quadam depingit. Ad poſtremum grauiter atque acerbè obiurgat illum, & cõmonet quibus rebus relicto hoc inutili coemendorũ librorum ſtudio, incumbere potius debeat, quò videlicet & rei conſulat, ac famæ ipſe ſuæ.

AT crede mihi, quod tu putas, haud ex eo conſequêre quod agis. Perſuaſum enim cum habeas futurum, vt ſi omni ſtudio optimos vndiq; libros coemeris, ipſe quoq; inter doctos ac eruditos ponaris: planè tibi diuerſum accidit, atque hoc demũ argumento tua inſcitia & inertia vulgo proditur. Tametſi profectò optimos codices minimè comparas, ſed vt quiſque à bibliopola laudatus eſt, fidẽ habes: ac prorſus qui hæc de libris mentiuntur, prædam te faciunt, iſtiſq; codicum cauponibus pulchrè partus eſt theſaurus. Nã quo pacto tu queas dignoſcere veteres ac eximios, aut futiles & putidos? Niſi inde coniicias, quòd arroſi ac mutili, inque his diiudicandis, blattis tineiſq; vtaris æſtimatoribus. quî enim credam liquidò ac certò hęc te poſſe peruidere? Etvt dem tibi hanc cognitionem perſpectam, ac tenere quæcunque Callinus pulcherrimè, aut ille laudatus Atticus omni cura abſoluta deſcripſerunt, quid hinc tibi commodi redit, hominum ineptiſsime? qui neque ſcriptorum ſpeciem cõſideras, neque profectò magis vti ſcis, quàm cæcus frui pueri venuſtiſsima facie. Ac tu apertis quidem oculis, & mehercle ad tædium vſque libris incumbis, & nonnulla valde feſtinata lectione percurris, vt ſæpe lumina os anteuortant, ſed hoc non etiam ſatis eſt, niſi noris virtutem quoq; totius & vitia orationis, ſenſumq; ſcriptorum intelligas, & quæ ſtructura ſit verborum, & quàm ad certam quandã miniméque fallacẽ amuſſim cuncta author exegerit, mox cernas ambigua, ſyncera parum ac concinna: quid mihi reſpõdebis? Num hæc noſſe te, cum nunquam didiceris? An verò ſicut ille quondam paſtor, aureum ramum à Muſis tu quoq; accepiſti? Sed Helicona certè, vbi Muſas habitare aiunt, nõ ita es à puero inſtructus, vt audieris, opinor, vnquã nominari, & meminiſſe Muſarum tibi religio eſt: Nam cum paſtore ſanè, quanquam aſpero & multo ſole deformato, non piguit has congredi: at qualis es (quæſo verò te per Libanitidem, concede hoc mihi: vt quædam tuorum facinorum prætermittam) talis, inquam, ne aſpectum quidem, ſat ſcio, ferrent, at potius myrto vel malua cæſum ſua ſede eiicerent, ne Olmeum aut Cabalի fontem, quibus gregibus ſanè horumq; magiſtris ſitim ſedare permiſſum erat, polluas. Non credo te eſſe tam impotentem, tametſi in huiuſmodi nimiſquã es fortis, vt auſis affirmare bonis literis te fuiſſe imbutum, aut ſtuduiſſe vnquam vt verè probatos codices tibi faceres familiares, vel quòd hic tibi præceptor extiterit, aut ad illum diſcendi gratia te contuleris. Et nunc omnia illa vno hoc te conſecuturum ſpes eſt, ſi ingentem librorum aceruum congeſſeris. Proinde ſi hoc es animo, age cõquire quic quid Demoſthenes ille orator etiam ſua manu ſcripſit. Deinde Thucydidis hiſtoriam, quæ octies huius oratoris induſtria extat deſcripta. Iam vt tot tibi libri ſint, quot Athenis in Italiam aduexit Sylla, vt ſuper his dormias, affixos tibi vbique circunferas, nũ ideo eruditior es futurus? Sicut enim adagio fertur, Simia eſt ſimia, etiã ſi aureũ cultũ geſtet. Et librũ quidẽ ſemper in manu portas, legiſq; ſemper aliquid, quorum tamen nihil penitus intelligis, ſed aſinus micans auribus lyrã auſcultas. Quòd ſi librorum copia doctum redderet eum, qui cõparaſſet, pretioſa profectò res erat, & vobis tantùm diuitibus propria, ſiquidẽ veluti in foro pauperes nos ſuperantibus daretur mercari: imò cum ipſis bibliopolis, quibus librorũ tanta copia eſt, qui diſtrahũt doctrina & eruditione quis certet? quos tamẽ, ſi rẽ ſpectes, inuenies haud multò te bonis artibus præſtare. nempe ſermone ruſtico vtuntur, mente nihil valent, quales meritò ſunt qui in honeſti & turpis cõtemplatione nunquã ſunt verſati, & tu vnum modò aut alterum codicem redis mercatus, iſti diu noctúq; in manibus voluũt. quid ergo cõmodi hic expectas? aut cur non ipſæ cellulæ librariæ doctæ tibi videntur, quę tot veterũ authorum ſcripta complectuntur? Age verò, ſi non eſt moleſtum, paulum quiddam reſponde, aut quia infantior es quàm vt poſsis, ſaltem annue vel abnue ea quæ ſum rogaturus. Quæſo te, ſi quis tibia canẽdi artis ignarus prorſus, fortè ſit nactus Timothei tibias, aut quas Iſmenias ſeptẽ talentis emit Corinthi, áne arte inflabit? vel nullus vſus huic rei erit, qua ſcitè vti nequit? Rectè ſanè abnuiſti. Nam neque quibus Marſya & Olympus cecinerunt, hoc efficient, vt concinnum quiddam inſpiret, qui nunquam didicerit. Verùm ſi quis Herculis arcus habeat, cũ Philoctetes nõ ſit, qui ſolus tẽdere potuit, & quod collimaſſet figere, quis tibi videbitur? Num qui facinus edat dignum ſagittãdi perito? Negas hoc quoquo. Eodem pacto igitur & ratem gubernare ignorans, & qui nunquam equum conſcendit: ille ſi pulcherrimã & aduerſus

ventorum

ventorũ, procellarúmq; impetus munitiſsimam ſit nauem ſortitus, hic verò Centauro ſatum, aut generoſiſsimæ notæ equum, vtrunq; deriſum iri opinor, quòd neuter ſuis bonis vti poſsit. Annuis? Obſecro verò hoc etiam cõcede, ſi quis, vt tu es, indoctus, infinitos ſibi libros acquirere laboret, cẽſẽ' aliud hoc ſuo facto, quàm riſus & iocos eruditis facturũ? Quid ceſſas annuere? Nã argumentum clarum eſt, quíq; hoc ita fieri cernunt, vulgatũ illud haud dubiè inclamant. Quid cani cũ balneo? Fuit non ita multò antè in Aſia vir opulentus, cui calamitoſo caſu, cum per niuẽ iter faceret, putrefactus è frigore, vſturis vterque pes deperierat. Ille tam miſerabilem fortunam expertus, infelicitatẽ ſolari cupiens, ligneos pedes truncis accõmodabat, ac calceis indutus, vndiq; ſeruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc inſuper deridiculum comminiſcebatur: crepidas pulcherrimas & nouas ſemper cura erat ſumma mercari, vt ita calceis ſpecioſis ligna ſua, nempe pedes, eſſent conſpicua. Nunquid verò his adſimilia facis tu quoque? qui cùm clauda mente ſis, ac ſiculneis ſenſibus, emis auratos ſoccos, quibus vix aliquis pedes integer rectè poſsit ingredi. Et quoniam inter alios tuos codices Homeri poeſim ſæpenumero repoſitam eſt cernere, accepto aliquis libro legat tibi ſecundum Iliados, cuius caue aliquid perpendas, nam nihil ad te, præter quàm qui iſthic depictus eſt vehementer abſurdus homo, mutilo, ac portentoſo corpore, qui iſthic cõcionatur. Therſites eſt. Ille inquã huiuſmodi ſi adeptus ſit Achillis arma, putáſne propterea fortem iuxtà & decentẽ futurum, qui & fluuium tranſiliat, & alueum turbet trucidatoris Phrygum cruore: occidat poſt Lycaona, & Aſteropæum, Hectorem, cum ne Meliæ quidem pondus humeris ſuſtinere queat? Negabis, opinor, ac potius dices, dũ poſt clypeũ claudicaret, mox humi procumberet impar armorum oneri, ſi quando ſublato capite è galea proſpectaret, ſuos iſtos intortos oculos oſtendens, deinde loricæ ſubiecto gibbo velut tuberes, & ocrearum dũ in terra repit, tractus: hæc inquam dices riſum omnibus motura, & ipſum dehoneſtaturum primùm panopliæ opificem, deinde etiam dominum. Tu verò nunquid animaduertis prorſus idem tibi accidere, dũ librum manu tenẽs progrederis, cuius aluta purpurea, bullulæ aureæ ſunt, at tu barbara voce legis, deformans & euertens ſcriptoris dignitatem? Hæc cũ facere te vident, non ſolùm eruditi ridere ſolent, ſed tui etiã aſſentatores, quorum conſuetudine vnicè oblectaris, auerſi ſe intuentes, à cachinno minimè abſtinent. Age verò narrabo tibi quod Pythiis geſtum memoratur. Tarentinum quendam Euangelũ apud Tarentinos non obſcuro loco natum, nec incelebrem, inuaſit cupido vincendi Pythia: vbi in iis, quæ nudi certamina ineunt, non poſſe fieri vt ſuperior euaderet, quippe qui neq; robore, neq; pedum velocitate eſſet præditus, facilè cogitauit. Verũ citharæ & carmine omnibus præmia præcepturũ eſſe, perſuaſerãt peſtes illæ quas apud ſe fouebat, laudantes, & applaudentes ad exiliſsimum quenq; cantus ſtrepitum. Itaque venit Delphos veſte auro inſigni, & corona aureis lauri foliis plexa ſplẽdens: hæc verò etiam ſmaragdis lauri fructui æqualibus variegata erat. At cithara, viſu mirabile, apparatu diues, ex puriſsimo auro fabricata, annulis, & gemmis paſsim ornata, ſuiſque locis, Muſarum, Apollinis & Orphei imaginibus ſculpta, ſpectatores ſuſpẽſos animis tenebat. Iam autem venerat dies, quo in theatrum erat deſcendendum. conueniunt tres certaturi, obtigítque ſors Euangelo vt ſecundo loco caneret, procedit ille poſt Theſpin Thebanum, qui non malè ſuas partes egerat, auro, ſmaragdis, beryllis, hyacinthis totus collucens. ipſa purpura, quæ auro contexta viſebatur, commendabat hunc cultum mirificè: quibus cũ iam ſtupentes reddidiſſet, ac noua quadã, & incredibili ſpe repleſſet ſpectatores, cũ omnino iam & citharam pulſare, & adcinere eſſet neceſſe, perſonat agreſte quiddam, inérſque & incompoſitum: ſimul dum immodicè citharã increpat, rumpit tres fides: cantus autẽ planè ineptus erat, & ſolutus, ita vt ab hominibus, qui aderant, rideretur: ſed ludorum præfecti offenſi hominis temeritate, loris cæſum è theatro proiecerunt. Hic verò iucundiſsimum erat ſpectaculum aureus ille Euangelus, cum per mediam ſcenam traheretur ab his, qui verbera infligebant, lacrymans, crura plagis cruentus, humi interim colligẽs delapſos dum vnà vapulat, citharæ annulos. Exiguo autem temporis ſpatio interpoſito prodit Eumelus quidam Eleus, peruetuſtam citharam afferens, cuius lignei erant clauuli, ipſe veſtem indutus vix vnà cum ſerto decem denariorum pretii. At ille & bellum edebat carmen, & ritè ſicut ars poſcebat, chordas feriens modulabatur: itaq; & victor abibat præconis voce proclamatus, ridens interim Euangelum, qui nequicquam cithara ac annulis iſtis ſeſe oſtentaſſet. Et aiunt ſic fuiſſe allocutum: Aurea lauro redimitus es Euangele, & quid ni? opibus enim vales. Me verò quia pauper ſum, Delphica oportet eſſe contentum. Veruntamẽ hoc commodi tuus tibi ornatus peperit, quòd cum neminem tui miſereat, oderint omnes iſtas tã ineptè ſuperfluas delicias. Mirũ verò ni pulchrè tibi cũ, hoc Euangelo conueniat, quatenus ne tu quidem ſpectatorum cachinnos quicquam moraris. Arbitror autem non intempeſtiuum eſſe, vt Lesbiam quandam fabulam tibi narrem. Cum Orphea Threſſę mulieres dilaniaſſent, ferũt, caput vatis vnà cum lyra cum primùm Hebrus excepiſſet, in nigrum Pontum eiectum, ac ita ſimul nataſſe caput ac lyram, illo lugubre quiddam in Orphei necem canente, ac ventis chordas percellẽtibus aptos materiæ faciente modos, donec ad Lesbum appellerentur, vbi incolæ fluctibus vtriſque ereptis, caput ſepulcro condiderunt, lyram autem ſuſpenderunt in templo Apollinis: in quo cum bene longum tẽpus fuiſſet adſeruata, multis annis pòſt Neanthus Pittaci Tyranni filius, cum quæ de lyra narrabantur, audiſſet, quòd beſtias hac demulſiſſet Orpheus, plantas & ſaxa mouiſſet, quódq; ipſo iam cæſo, tamẽ per vndas lata, nemine modulante reſonaſſet, capitur incredibili amore habendi hanc: quare ingenti pecuniarum vi cor

rupto ſacerdoti perſuadet, Orphei lyram, alia ſuppoſita, ſibi det: qua accepta, parum tutum ratus interdiu hac in vrbe ludere: nocte ſinu occultam efferens, ſolus in ſuburbium pergit. Quò vbi venit, lyram pulſare incipit, ac chordas perturbat, ſperans ſtolidus & imperitus artium iuuenis, fore vt diuinum aliquod carmen percuſſæ fides redderent, quo cunctos permoueret, & animi affectus quò vellet traheret, vt hoc nomine beatus haberetur, Orphei muſices hæres. Dum hæc agit, vicini canes, qui in eo loco erant plurimi, ſtrepitu exciti coeunt, ac infelicem iſtum citharœdum diſcerpunt, quod ipſum ſolum cum Orpheo commune habuit, poſtquam canes adduxerat. Manifeſtiſsimè igitur oſtenſum hoc exemplo eſt, non lyram eſſe quæ homines & feras lenierit, ſed artem ac carmen, quæ præ aliis excellentia mater Orpheo contulerat, lyra nihil à quibuſuis barbitis differente. Quorſum verò attinet Orphea tibi, aut Neanthum proponere? cùm noſtra ætate vixerit, &, ni fallor, adhuc ſuperſtes eſt, qui Epicteti Stoici lychnum fictilem trecentis denariis mercatus eſt, ſperans futurum ſcilicet, vt ſi noctu ad iſtam lucernam legiſſet, mox Epicteti ſapientiam ſomniaret, & ſimilis efficeretur admirando ſeni. Sed nuperrimè alius quiſpiam Protei Cynici baculum, quem cum in flammam inſiluit, reliquerat, emit talento, cuſtoditúmque etiamnum inter reconditas, ac chariſsimas opes habet, oſtētátque non ſecus ac Tegeatæ apri Calidonii tergus, & Thebani oſſa Geryonis, & Memphitæ Iſidis capillos. At ille tanti boni poſſeſſor, ipſum ſe quoque ſtultitia & nugacitate ſuperauit. Vidén' quàm peſsimè res tuæ habeāt? & quòd Caluariæ fuſte opus ſit? Ego verò etiam Dionyſium quondam ſcripſiſſe Tragœdiam accipio, ſed qua nihil fuerit vnquam minus elegans, aut magis ridiculum, quam cum dediſſet legendā Philoxeno, nec ille adulari poſſet, ſed ſalibus inceſſeret ſcriptorem, ſæpenumero in lapicidinas coniectus eſt. Cum autem Dionyſius contemni ſeſe, & vulgo fabulam eſſe cōperiſſet, nulli operæ ac impenſæ pepercit, vt Aeſchyli pugillaribus quibus ſua poemata deſcribere fuerat ſolitus, potiretur: quibus acquiſitis, iam ſe plenum ex Aeſchyli ceris numine, & planè attonitum putabat: & tamen in his longè abſurdiora ſcribebat, quale eſt Doricum illud, ἦκεν ἡ Διονυσίου γυνή. Et iterum: ὅμοι γυναῖκα χρησίμην ἀπώλεσα. nam hoc quoque inde ſumptum eſt. Et hoc, αὐλοῖς γὰρ ἐμπαίζουσιν οἱ μωροὶ βροτῶν. Hoc tamen poſtremum non parū rectius in te quadret, quàm Dionyſiū, & propterea ceras inaurare debebas. Nanque, obſecro, quid conſequēdi ſpes eſt, quòd libros voluis, reuoluis, colligis, quod non decet, reſecas, croco pingis, & polis cedro, amicis pellibus, bullulas infigis? ſic agis tanquam fructū inde percepturus, & factus es ſcilicet vehementer ex hoc mercatu melior, quippe qui ſic loqueris, ac potius, qui piſcibus magis es mutus, vitam autem qualem viuas, dictu fœdum eſt: hoc certè aiunt, tuam illam obſcœnitatem extremè odiſſe vniuerſos. Quòd ſi librorum hæc eſſet culpa, fugiendum ab eis erat quàm maximè procul. Duo autem cum ſint, quæ à veteribus ſcriptoribus petas, dicendi virtutem, & honeſtè viuendi rationes: dum quæ bona ſunt imitaris, quæ mala, deuitas: quandò neutrum ſpectatus es, quid aliud comparaſſe dicemus te, quàm ludum muribus, & tineis habitaculum, ac ſeruis, ſi negligentiores in codicibus curandis fortè fuerint, verbera? Sed quod ſum nunc dicturus, haud ſcio an tibi ſummam ignominiam afferat: ſi quis forte fortuna te cōſpicatus (ſicut ferè cerni amas) habentem in manu librum, roget, author quis ſit, orator, hiſtoricus, poeta: ac tu ex inſcriptione doctus, aptè dicas quæſitum: poſtea, ita vt fit, dum ſermo familiaris progreditur ſæpe longius, ille laudet aliquid, aut accuſet ſcriptorū, tu verò nō habeas quod reſpondeas, nónne optes tum vt tibi tellus dehiſcat, qui in tui perniciē velut Bellerophontes codicem attuleris? Demetrius Cynicus cum Corinthi conſpexiſſet ineruditum quendam pulcherrimum librum legentem, opinor in Bacchis Euripidis locū, vbi nuntius Penthei fatum & factum Agaues exponit, arreptum codicem laceraut: Satius eſt, inquiens, ſemel à me, quàm à te toties dilaniari Penthea. Scire autem peruelim (quod ego nulla quantumuis diligenti animi cogitatione aſſequi poſſum) cuius rei gratia tanto ſtudio in hoc ſis verſatus. Nam fructus & vſus cauſa nemo putare queat, qui te vel mediocriter nouit: non certè magis quàm ſi caluus pectinem emat, aut ſpeculum cæcus, aut tibicinem cōducat ſurdus, ſcortúmve ſpado, vel nauem, qui nullum mare propinquum habet, aut gubernator aratrū. Sed fortaſsis hac re tuas opes iactas, dum palàm facis, etiam in res tibi nihil vtiles, ex immenſis diuitiis eſſe quod inſumas. Atenim quantum ego, qui & ipſe Syrus ſum, exploratum habeo, niſi te locupletis iſtius hominis teſtamento, dolo, fraudéque mala ſubingeſſiſſes, iandiu venum libris datis, fame tibi fuiſſet pereundum. At fieri poteſt, vt nunc deineeps ideo libros vndiq; accumules, quò fidem facias aſſentatoribus tuis, quos audis quotidie prædicantes te non modò bellum & amabilem rhetorem, ſed ſapiētem quoque & hiſtoricum, qui ſecundum non inueniat. Fertur quoque orationes quaſdam te in conuiuiis ex more recitare, ac illos terreſtrium ranarum inſtar ſitibundos exclamare, nec potare, niſi prius clamore differantur. Nam neſcio quo pacto non eſt difficile naſo te ſuſpendere, qui omnia credis, ſicut illud nuper, te vni cuipiam regi aſsimilem, quēadmodū Pſeudalexander quondam, ac Pſeudophilippus, & ſuperioribus annis Pſeudonero, & ſi qui alii hoc modo mentiti ſunt. Nec mirum eſt te hominem inſulſum, ac ſtolidum ſic affici, & lectica vehi, aut illum regis inceſſum, vultum, habitum denique totum ſtudere imitari, gauderéque ſi quis te huic conferat. Quid hoc mirū, inquam, quandò etiam Pyrrhus Epirota, alioqui vir clariſsimus, dicitur ita ab aſſentatoribus fuiſſe corruptus, vt ſe Alexandro illi ſimilem arbitraretur, quanquam iſtorum ſacrilegorū opus palam erat omnibus? Nam Pyrrhi quoq; imagines iam circunferebantur, & tamen ille hoc erat perſuaſus,

expreſſ

expreſſam eſſe Alexãdri figuram. Hactenus equidem cõtumelia affeci Pyrrhum, quòd tecum cõparaui: verùm quod ſupereſt, pulchrè inter vos conuenit. Nã Pyrrhus poſtquàm ita eſſe in animum induxerat, nemo erat omniũ, qui diuerſum vel ſentire, vel loqui veſſet, donec vetula quædã eius Lariſſæ hoſpita, id quod res erat prolocuta, veſaniam hominis repreſsit. Ille enim cum Philippi Perdiccæ, Alexandri, Caſſandri, aliorúmq; regum Macedonum imagines protuliſſet, rogauit cuínam ex illis ſimillimus videretur, omnino pro certo habens fore, vt Alexandro pronuntiaret. At illa diu contata, tandem Batrachioni, inquit. erat enim quidam in vrbe cocus Batrachio nomine, Pyrrho perquàm ſimilis. Tu quoq; quẽ ex hiſtrionicis cinædis referas, tacere malo: ſed quòd vniuerſi dicant ingenti te correptum inſania, qui illam imaginẽ tibi conuenire putes, hoc verò ſat ſcio. Itaque nihil eſt noui ſi tam nullius artis pictor cum ſis, viris eruditiſsimis æquari te poſtulas, iis fidem habens, qui hoc te nomine laudibus efferunt. Quorſum verò has nugas, cũ cauſa ſit in promptu iſtius tibi librorum coaceruandorum ſtudii? tametſi, qui meus eſt ſtupor, nunc demũ animaduerti. Nam, quod opinare prudenter hoc inueniſti, ideóque in magnam ſpem erectus es, regem intelligentem virum, & in primis amãtem doctorũ, poſtquam didicerit quam deoperã libros plurimos habere, in nulla planè re tibi defuturum. Verùm heus mollicule, an tu putas tantum mandragoræ oculis regiis offuſum, vt cum hæc audiat, non etiam habeat compertum, qualis tuæ diurnæ vitæ ratio, quæ cõuiuia, cuiuſmodi noctes, qualibus & quibúſcum conſuetudinem agas? An neſcis multos regibus eſſe & oculos & aures? Et quæ tu facis adeò latent neminẽ, vt ſurdis & cæcis ſint cognita. Atque vtinam loquentem poſſemus audire, ac lauantẽ daretur cõtueri: quanquam quia aliter putas, nõ attinet te in publico veſtibus exutis cerni. Nec enim ſerui tui tacebunt, quæ noctu indigna relatu facinora edis. Reſponde igitur mihi hoc quoq;: ſi Baſſus ille noſter Sophiſta, aut Batalus tibicen, aut iſte Sybarita cinædus Hemitheon, qui nobis præclaras illas leges condidit, quemadmodũ omni ſpurcitiei genere furere oporteat, ſi iſtorum inquam vnus aliquis leonina pelle circundatus, clauã manu tenens prodambulet, quid? Herculémne exiſtimas, quibus obuiàm factus ſit, habituros? nõ equidem, opinor, vt maximè ollis fortè exactiãt, ſexcenta enim ſunt, quę repugnãt: inceſſus, obtutus, vox, obliqua ceruix, varius fucus, vnguenta, quibus vos ſoletis exeolere: & omnino, ſicut in prouerbio eſt, citius ſeptem elephantos ſub alis abſconderis, quàm vnum cinædum. Iam eum leonina pellis hunc non occulat, tũ ſperas libello contectus poſſe latere? Sed fieri nequit, quin te prodãt alia illa veſtri indicia. In ſumma ignorare te video, quòd bonam & ſplẽdidam famam non ab illis librorum inſtitoribus, ſed à ſe ipſo, & quotidianæ vitæ modo petere cõueniat. An verò confidis aduocatos ac teſtes probitatis futuros tibi Atticum & Callinum librarios? Caue putes, ſed ſæuos homines perdituros te, ſi Dii ſinant, ac ad extremam partem redacturos: quem nũc tandem modeſtiorem, ac magis cogitantem, par erat iſtorum codicum vni cuipiam ex eruditis copiã facere, ſimúlq; ex iſta nuper extructa domo migrare: iis etiam apud quos mancipia proſtant, reddere partem ſaltem multorum debitorum. Etenim his duobus præcipuam collocaſti operam, vt libros poſsideres raros, & adoleſcentes validos ac robuſtos mercareris. Proinde cõſidera quàm ſit res aurea conſilium. Nam meo quidem iudicio rectiſsimum fuerit, ſi miſſa feceris ea quæ nõ magnopere ad te pertinent, ac illum alterum morbum curaris, & pro miniſtris (ſic tamẽ, vt ne perpetua emptione res domeſticæ deficiant) adhibueris ingenuos aliquos, quibus ne tutũ quidem ſit ſi abs te digrediãtur, niſi pretio hoc redimas, proferre omnia, quæ vos inter comeſſandũ deſignatis, qualia nuper puſio tuus obſcœniſsima de te mane domo egreſſus narrabat, etiã ſigna oſtẽdẽs ſceleris. Ego verò teſtes facio quotquot tum aderant, quàm indignè tulerim, & vix manus cõtinuerim, iratus tui cauſa, maximè cum vnum atque alterum adduceret confirmaturos quæ dixerat, qui & ipſi eadem multo ſermone declamabant. In hos ergo vſus reconde argentum, bone vir, vt domi tutò iſta perpetrare poſsis. Nã quis nunc deinceps ab iſtis, quibus te aſſuefeciſti, retrahat? Nõ facilè ceſſat canis corium rodere, vbi cœpit. At illud alterũ, ne in poſterum libros cõmerceris, facilè obtinebimus. Doctus es, ſapiens es. Quicquid vſpiam antiquitatis extat, hoc tibi modò non in ſummis labris natat, omnem hiſtoriam tenes, omne orationis artificiũ, virtutem, vitia, dictionum Atticarum vſum, ac planè ſcitus es, & in omni ſcientiarum genere primus, ob librorum aceruum. Nam quid vetat etiam me tibi ciconiam pinſere, quãdò decipi te iuuat? Ego verò perquam velim fieri abs te certior, cum tot tibi libri ſint, quibus potiſsimũ te occupes, Platonis, Antiſthenis, Antilochi, Hipponactis? Aut ſpretis his, magis rhetores in manibus habes, & Aeſchinis orationem aduerſus Timarchum legis? An verò iam antè hæc omnia tibi ſunt clara, nec eſt cur legas, at in Ariſtophane, & Eupolide totus es? Scín' Baptas? percurriſti totam fabulã? Nam alicubi tetigit te poeta. Nuncubi puduit te agniti flagitii? Hic autem iterum miramur quali animo, qualibus manibus libros verſes. Quando? num interdiu? quod nemo vnquam facere te vidit. At noctu. An eum iſtis aliis es intentus? aut ante veſtra exercitia, quæ niſi cum caligine terra eſt obducta, aggredi non auſis? Miſſos verò fac libros, ac tuam rem potius cura, quanquam hoc quoq; indignum eſt, debueráſque Euripidis Phędram ſaltem vereri, quæ mulieribus ſuccenſet, ac inquit:

Nullas tenebras expaueſcunt conſcias,
Néve ædium vocem latebræ edant, timent.

Quòd ſi omnino decreuiſti tuo morbo blandiri, age abi, mercare libros, domi conclude, fruere partorum bonorum gloria, hac ſcilicet cõtentus: caue verò tangas, aut lecturus aliquid aperias, ne ſit in ore tibi veterum aliqua oratio, aut poema nihil malè de te meritorum. Non ſum

neſcius hæc fruſtra à me diſputari: & nugas eſſe meras, iuxta adagionem, Aethiopem lauare. Nã tu non ceſſabis libros coemere, cum ab eruditiſſimis quibuſq; rideberis, quibus non hoc agitur, vt libri niteant, & magnifici ſint, ſed vt vtiles verbis & ſententiis verborum. An verò ſperas iſta opinione tuam inſcitiam poſſe occulere, & codicum multitudine permouere vulgus? Neſcis autem quòd imperitiſſimi medici idem faciũt, qui eburneis virgulis, & vaſculis, quibus ſanguinem eliciunt, argenteis, ſcalpelliſq; auro inſignibus ſuperbiunt: cum verò horum iam vſus eſt, ne in manus quidem rectè capere ſciunt: alius autem quiſpiam in medium prolato phlebotomo, rubigine quidẽ ambeſo, ſed bene acuto, ægrum morbo leuat. Sed vt tuarum rerum magis iocoſam faciam comparationem, ad hos mihi tonſores aſpice, & inuenies eos, qui artifices optimi ſint, nouaculam tantùm ac forpicem, & mediocre ſpeculum habere. Sed ignaros artis, etiam ſi infinita ſpecula & forpices proponãt, non tamẽ latêre, artis quòd nihil calleant tonſoriæ. Accidítque hoc riſu digniſsimum, quòd pleriq; apud vicinos tõdent, coram ipſorum ſpeculis comuntur. Et tu alii quidem cui vſus eſſet, commodare librum certè poſſes, ipſis vti nõ potes: tametſi nulli commodaſti vnquam, facíſq; hoc tantùm quod canis in præſepe, qui cũ hordeo non veſcatur, equum tamen volentem paſci, haud ſinit.

DE NON TEMERE CREDENdo Calumniæ,

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac ſummam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temere credendum ſit calumniæ, propterea quod multi proprijs affectibus aut commodis impulſi, innocentes ſæpenumero & bonos viros, apud eos, qui facilè delationibus quibuſuis aures & fidẽ adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimãt. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſoriũ genus aliqua parte pertinere videri poteſt, vbi conſulit, ac monet delatores non facilè admittendos, atque audiendos eſſe, aut certè ea quæ deferuntur, diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calumnijs multa ac grauia mala ferme ſequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiã puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negotium accõmodat, præcipuè verò addes circa calũniam. atque hinc propoſito de quo dicturus ſit, principiò ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem calumniam vltus ſit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedes, definit primùm calumniã, poſtea calumniatores quales ſint, & vbi potiſſimùm verſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque ad circunueniendos, & opprimẽdos innocentes vtãtur, deſcribit. Hinc ipſum quoque, qui traducitur, quis & qualis conditionis ſit, & quid maximè in eo obſeruetur, idque diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exẽplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illum depingit, qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè eſſe contingat, & quid quiſque faciat: tractata etiam per occupationem quæſtione, an prout quiſque vir dignior, aut famæ ſpectatioris erit, ita admittendus, atque audiendus quoque magis ſit, an prorſus nulli vni ac ſoli credendum. Digna ſanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbique ſcripta, ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

PErnicioſa res ignorantia eſt, & variis modis noxia mortalibus, non ſolùm communi hominum vitæ tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoque ſingulorum rationes miſcens, ac perturbans. Quo fit vt perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illhuc impingamus. Quòd haud procul nobis, & ante pedes eſt ſitũ, non videmus: formido eſt his capi, à quibus etiã quàm longiſsimè abſumus. Denique in rebus humanis nihil tam fauſtè, felicitérque agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades, fata Labdacidarum ac Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. Ferè enim quicquid malorũ ſcenæ ac pulpita clamãt, ab ignorantia ceu tragico deo compoſitum proficiſcitur. Illa verò cum aliàs poteſt plurimum, tum noxia eſt immodicè ſi quãdo in calumnias familiares, & mutua inter ſe amicorum crimina incidit, quibus ſolẽt & inteſtinis diſsidiis res domeſticæ, & odiis ciuilibus vrbes funditus euerti. In natos ſæuire parentes, nati parentibus inſidiari, frater fratri, amans amãti, amicus item ab amico diuelli. Turbari demum omnia calumniæ vafritia. Itaq; quo pacto caueri facilè poſſit, & qualiſnam ſit calumnia, vnde originem trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam. Porrò quam eius imaginem ſubiiciã, Apelli Epheſio pictori acceptã refero dicatam, quum is apud Ptolemæũ regem cõiurationis, quę in Tyro authore Theodota facta eſt, inſimulatus eſſet, quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, niſi quantum fama accepit eũ Ptolemæi præfectum Phœnicẽ adminiſtrare. Verùm Antiphilus quidam artis gratiæq; Apelleæ æmulus, illum apud regem cõiurationis Tyriæ reum fecit, cũ Theodota principe factionis viſum familiariter congredi, conuiuari, ſecretò item, & in auriculam inter conuiuandum colloqui. Paulò pòſt & deſeciſſe Tyrum, & Peluſium Apellis conſilio occupatum eſſe. Tum Ptolemæus præter modũ, cum & aliàs non ſatis animi compos eſſet, aſſentatione inſuper tyrannica fractus adeò excãduit, adeò admiratione calumniæ percitus eſt, vt coniectu ris, quæ cauſæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum eſſe, dein fortuna minori Apellem, quàm vt Peluſium prodere poſſet: hunc item beneficiis regiis plus cæteris pictoribus auctum: neque interim percontatus num aliquando ille in Tyrios nauigaſſet. Quin ſtatim plectendus videbatur. Regiam tumultu

inſol

insolito rex perturbat, Apellen perfidum, ingratum, reum violatæ maiestatis, insidiatorem, cõiuratum, clamat. Ac nisi quispiam è sociis coniurationis, qui capti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis miserus, nihil ei cõmune cum seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tvriorum malorum pœnã capite mulctatus soluisset, etiam si nihil sibi malè conscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiã mutauit, Apellen donauit talentis centum, addito in seruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles cõtrà periculi memor, tali est imagine calumniam vltus. Ad dextram cõsidet quispiam auribus prælongis insignis, quales ferè illę Midæ feruntur. Manum porrigit procul acceden ti calumniæ. Circunstant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suspicio. Adit aliunde propera Calumnia eximiè compta, vultu ipso & gestu corporis efferam rabiem, & iram æstuanti conceptam pectore, præ se ferens, sinistra facem tenens flammiuomam, dextra secum adolescentem capillis præhensum, manus ad superos tendentem, obtestantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in speciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterum planè iis similis, qui sontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facilè coniicias Liuorem esse. Quin & mulierculæ aliquot Calumniã sequuntur comites, quarum est munus, dominam hortari, instruere, comere. interpres picturę aiebat Insidias & Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata laceráque Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lacrymis, ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula casus suos lusit. Iam & nos, si videtur, Ephesii pictoris exemplo, recenseamus calumniæ rationes. Principiò nobis effigianda est & explicanda finitione quadam, quæ vice iconis fuerit. Est enim Calũnia, delatio ementita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendũ non admisso. Quæ definitio personis, perinde atque comicum argumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præsultorem, authorem calumniæ. Is quidem quàm minimè bonus vir sit, ignorat nemo. Neque enim quisquam vir bonus amico damnum dare causatur. Nam boni viri est, hominum sibi animos conciliare studio bene merendi de amicis, nentiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. Nam quis est, cui non videtur in vniuersum iustitiæ pensum æqualitas, &, quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item, quod nimium est, iniustitiæ? Qui verò clanculùm absentem insectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias responsuro, calumniis refertas, efficit. Ea sanè extrema est iniuria vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui iureiurando Senatum Athenienſem adstrinxere, vt pari benignitate gratiáque tam reum, quàm actorem iudex audiat, dum alterius causam honestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudicium esse, si quid statuatur anteà quàm cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi malè propitios deos reddunt iudices isti, qui cũ accusanti aures liberè indulserint, reo denegãt, aut præstigiis capti delatoriis musitantes condemnant. Tantùm à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando Senatus bene constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is longè optimi poetæ impendio scitam sententiam, imò verò legem sacrosanctam audiat:

Nec nisi librato dirimat sententia litem,
Parte quid ex vtraque queat examine causa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullã esse, neque grauiorem, neque audaciorem iniuriam, quàm indicta causa quenquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis, coram quo res agitur, indefensum reum committat, defensurum parteis suas clancularia sectione arceat. Adeò enim hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atq; qui ex insidiis transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, vt non sit, qui contrà vel mittere telum, vel manu contendere possit, hostísque ignarus aduersarii, fraudísque inscius pereat. Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil inesse veri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam sibi conscius est veri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iusta acie vincere hostem palàm potest, turpe ducit astu & insidiis certare. At hoc genus hominum in aulis regiis spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambienteis, vbi scilicet & inuidia crebra, & variæ suspiciones, & assentandi, criminandíque occasio multiplex in promptu est. Si quidem ibi quò pluribus plura spes ostentat, eò necesse est maiore inuidia, sæuioribus odiis, æmulatione callidiore certari. Illhic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, qua cura obseruet, veluti singulari certamine congressus, si quid vspiam in alterius corpore forte fortuna nudum, aut malè munitum conspiciat, quod ferire feliciter possit. Ita studio cuique est, cum ipse primus esse cupit, vti proximum deiiciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic si quis est vir frugi, temere euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. Contrà, qui assentandi paulò peritior est, & habiliore ad mentiendũ ingenio probatur, superat. Sanè omnino iuxta Homeri carmen est huius certaminis alea:

Vndique communi sæuitur Marte, parísque
Victúsque victórque cadunt fato.

Alium subinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri solet, sicubi de magnis agitur cõmodis, sed per calumnias iter est, vt cõpendiariũ, ita mini-

Calumniæ finitio.

mè ſecurum. Principia inuidiæ debent, inter ſpémque metúmque fluctuanti: exitus nihil nõ miſerabile, tragicum, calamitoſum habet. Cæterùm quadruplatoris ipſum quoq; ſtudium nequaquam facile eſt, ſimpléxve, quanquam ita faciſſe videatur, ſed arte multiplici, ſolertia peculiari, indefeſſa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, niſi in ſpeciem ſimilia vero narret: neque temere cunctarum alioqui rerum dominã veritatem ſuperauerit, niſi auditorem argumentoſa & probabili actione, in ſumma mille modis fallat. Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præſtat, nempè iis inuidioſus, qui ſpe illius fruſtrati ſunt. Quo fit vt omnium telis affectetur, ceu obex, qui viam aſſequendæ dignitatis aliis intercluſerit. Séque primos tum ſinguli fore confidunt, ſi ſublimem iſtum loco demoliti ſint, ab amicis abalienarint. Tale quiddam in gymnico curſu fieri conſueuit, vbi ſi quis eſt curſor ingenuus, ſtatim ruptis carceribus primas affectãs, & animum ad ſtadii metas adiiciens, ſpe victoriæ è robore ſuo concepta, neque ſequenti incommodat, neque omnino laboris huiuſce ſociis quicquam ſtruit remoræ. Contrà qui malitioſus, imbellis, eneruis contendit curſu cum aliis: deſperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuerſum hoc vnicum ſpectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni ſuccedat actus, non eſt vt vllo alio modo vincere poſsit. Haud aliter in ambiẽdis magnatum amicitiis accidit, vbi ſi quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur inſidias, & incautus ab æmulis captus diſcerpitur. Hi deinde amari, coli, amici videri incipiunt, vel ob id vnum, quòd bonis incommodarint. Iam vti probabilẽ, & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuitò caſus oſtendit, prehenſant, ſed in hoc toti ſunt, vt accurato delectu obſeruent ne quid abſonum aut alienum à cauſæ fide incidat. Adeò rationes eius, quem criminantur, vniuerſas in peiorem partem trahunt, ſuſpectas reddunt, quò fidem addãt accuſationi. Medicum inſimulant veneficii, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus ſua calumniis diſcrimina ſuppeditat, cum quo ſi veteratores iſti, & nugiuendi ſuas technas comparent, aptè illuditur. Quòd ſi auditorem zelotypum norint, annuit, inquiunt, ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto ſuſpiria pectore duxit, vxor viciſsim ſuauo quiddã, & amatorium: alia item quæ ad ſuſpicionẽ adulterii faciunt. Sin poeticæ ſtudioſus, ea ſibi arte præter modum placeat, Philoxeno, aiũt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege ſolutum cenſetur. Ad religioſum: en ille de pietate, déq; diis malè ſentit, ſacra deteſtatur, prouidentiam vniuerſi gubernatricem pernegat. Tum auditor, ceu œſtro in auriculam immiſſo excandeſcit, vt pro re coniicere licet: & amicum ab ſe, impos animi, re ipſa nondum contentè cognita, miſſum facit. Talia ferè ſunt, quæ ab impuris iſtis confinguntur, videlicet ad iritandos audientium animos maximè accommoda. Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſsimum iaculis ſuis obnoxiam ii faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, vero cognoſcendo collocet otiũ, deinde ſeſe purgaturo non ſiat hominis copia, quem criminis admiratio, ſpeciéſq; veri occuparunt. Etenim dici non poteſt quàm inſtructa ſit, quantúmque valeat calumniæ facies, ſi quando cũ cupiditatibus auditoris conflictatur. Quondã apud Ptolemæum, cui Dionyſio cognomen fuit, quiſpiam Demetrium Platonicũ accuſauerat, quòd in Bacchanalibus aquã biberet, ſolúſque omniũ muliebribus non veſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regem mane palàm vino libaſſet, & inſtita muliebri amictus, ad numeros Dithyrambicos, cymbalorúmq; modos ſaliiſſet, planè actũ erat, quòd & regium exemplum non eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorum mollitiem. Apud Alexandrum grauiſsimi criminis reus fiebat, qui colere, & adorare Hephæſtiona nollet. Nam poſt ea quàm is viuis exceſsit, amore victus Alexander effuſo animo ad reliquã funeris magnificentiam additum voluit, vt mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa, ciuitates pleræque dicarunt, delubra cõdiderunt, aras, ſacra, ferias nouo Deo ſanxerunt. Iuſiurandũ omnium religioſiſsimum Hephæſtionis nomine fuit. Capitale erat ſi quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc veſania fuit aſſentatoribus occaſioni accendendi, inflammandíq; regis. Narrabantur inſomnia, viſæ Hephæſtionis vmbræ, prædicabãtur illius reſponſa. Denique aræ & ſacra dicata ſunt familiari, & malorum vindici deo. Proinde cùm his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus eſt, vt fidem quoq; adhiberet, gloriaretúrque quòd non modò diis genitus eſſet, ſed deos quoque ipſe faceret. Quo tempore quantũ putamus amicorum Alexandri afflixit Hephæſtionis diuinitas! Si quibus non videretur cõmune numen venerari, accuſabantur, deportabãtur, gratia regia excidebant. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum abfuit quin cum leonibus cõmitteretur, criminatus quòd illacrymaſſet præteriẽs Hephæſtionis ſepulcrum. Verùm Perdicca hominem ſeruauit, deos omneis, ipſúmq; Hephæſtiona iuratus, eum ſibi in venatione auguſta ſpecie deum clarè viſum, mandaſſe, vt Alexãdro diceret, parcendum eſſe Agathocli, qui non hoc lacrymaſſet, quòd aut vana ſibi Hephæſtionis diuinitas videretur, aut mortẽ miſeratus eſſet communem: ſed priſtinæ cõſuetudinis & mutui amoris memoria permotum eſſe. Sic igitur affecto Alexandro, locus aſſentationi, & calumniæ aptiſſimus fuit. Nã perinde atq; oppugnaturi vrbes, non quà probè munitæ ſunt alto, præcipiti ac ſolido mœnium opere hoſtes inuadunt: ſed vbi ſentiunt quàm minimè defendi, muniri, muros acceſſu faciles, collapſos, hac omnibus viribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita, qui criminandis aliis deſudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile ſubactu vident, in eam partem

tem traducũt, eogúnteq; machinas ſuas. Demum quãdo inſultus hoſtileis nemo præſentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróq; deuaſtant, excidunt, populãtur: qualia verò ſimile eſt capto & in ſeruitutẽ redacto animo fieri. Arma ſunt iſtis aduerſum abſentem, fallacia, mendacium, periuriũ, ſupplicium, impudentia: denique innumeræ impoſturæ, ac malitioſæ cautiones. Omniũ maximè præſens, & lõgè efficaciſsima aſſentatio, calumniæ cognata, imò ſoror. Quippe nemo hominum tam generoſo eſt pectore, etiam adamantino ſeptus muro, qui cùm calumniæ concedat, non idem aſſentatione vincatur. Hæc foris recti iudicii ceu fundamenta ſuffodit ac ſubruit. Intus coniurati cum hoſtibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiũt, & modis omnibus conitũtur, vt auſcultatorem calumnia ſibi ſeruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, nouandi cupido, natura humanis ingeniis conſita, præſentium item faſtidium, ſequax eorum animus quorum admiratione capitur. Neſcio enim quî fiat, vt omnes amore ſui immodico admiratio furtim rapiat, & ſuſpicionibus illectet. Quoſdam equidem comperi ſtudio calumniæ adeò ſuauiter titillari auriculas, vt ſi pennis cõfrices. Proinde talibus adiuti ſociis calumniatores cum eruerint, cuncta pro viribus euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum ſuſtinet, aut iaculis iacula mutat: ſed qui auſcultat, ipſe ſeſe ſponte ſua in manus hoſtium dedit. Interim ignarus inſidiarum eſt qui accuſatur. Nam haud aliter qui deſeruntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod eſt in primis mirabile, neſcius ſe reum haberi, neque cuiuſquam ſibi ſceleris conſcius amico candidè congreditur, familiariter compellat, faciſque pro more, iam antè vndique circunuentus inſidiis miſer. Tũ ille, ſi homo ingenuus eſt, & liber, confidénſque, frangit iram, & effundit animum, defenſionem recipit, agnoſcítque ſe fruſtra aduerſus amicum exacerbatum fuiſſe. Sin autẽ eſt indole ſeruili, & malè maſcula, audit quidem, & ſummis arridet labris, verùm odit, & clanculum dẽtibus frendit: ac, vt inquit Poeta, Extruit iræ fundamẽta. Quo ego homine profectò nihil iniuſtius, nihil tetrius exiſtimo, qui admorſo labro bilem intus alit, odiúmque intra ſe conceptum auget, aliud in pectore clauſum, aliud in lingua exprom ptum habet, agítque læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triſte patientem. Id ille maximè patitur, quum ſimili delator vecordia apud eum cui parat inſidias, odium muſſando diſsimulauit, effecítque vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum nõ defenſio audiri ſolet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quantò ſatius erat perpendere inter amiciſsimos non rarò clam aliis graueis ſimulatum cauſas interce dere. Sæpenumero item, quorum ſeſe reum calumniator fieri metuit, ſocium inſimulat: vt quum anteuerterit accuſando, ſuſpicione culpæ ac crimine elabatur. Atq; ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantũ inimicos nunquã calũniemur. Nam actioni quæ ipſa ſeſe præ ſe ferẽs actoris odium prodit, fidei nihil eſſe poteſt. Verùm quos vulgò amicos æſtimant, aggredimur, ceu auſcultatori ſpecimẽ fidei noſtræ daturi, vbi ſua ipſius cauſa commoda ſalutémque familiarium amicorum neglexiſſe videmur. Eſt & genus aliorũ, quibus tametſi cõperitur falſo criminatum apud ſe amicũ, tamẽ cum credidiſſe pudet, neq; aſpicere illũ, neq; in gratiam redire audent: perinde ac ipſi iniuria ſint affecti, quòd alienã iniuriam non proſpexerint. Proinde multa ſunt humanæ vitæ mala, ex eo quòd promiſcuè, ac ſine diſcrimine calumniis creditur, quale eſt quod apud Poetam ait Antía:

Bellerophontem occide, aut Prœte peribis,
Qui mihi conatus pręſigne auferre pudoris
Fœminei decus.

Cum ipſa prior adoleſcentem ad concubitũ ſolicitaſſet, contempta, in hoc periculum induxit, vt eum Chimæra pugna cõgreſſus parum abfuerit, quin victrice beſtia occumberet. Tanta pœna luenda fuit caſtitas pudórque iuuenilis, quem hoſpiti coniunx adultera ſuſpectum fecerat. Simile quiddam Phædra priuignum calũniata, effecit, vt filii caput pater Theſeus execratum belluis marinis denoueret: quanquam, ô ſuperi, nihil prorſum deliquiſſet. At, inquiet quiſpiam, an non dignus eſt fide nonnunquam vir, cæterũ bonis moribus & recto ciuilíque iudicio prædítus, qui alter alterum accuſat? non licet tali auſculte mus, modò reliquis ſibi malis artibus temperarit? Age inquam, éſtne alius Ariſtide iuſtior? ille tamen aduerſatus Themiſtocli, cõtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiunt, vellicatus. Aliàs vir bonus Ariſtides, verùm homo erat, nec felle caruit, ſolebátque amare alios, alios odiſſe. Iam ſi verũ eſt quod de Palamede ferunt, ſapientiſsimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans inſidias paraſſe fertur cognato, amico, ad hæc eiuſdem belli ſocio. Adeo naturæ hominũ familiare eſt hoc errore labi. Porrò quorſum attinebat & Socratem recenſere, inſimulatum apud populum Athenienſem ſeditionis, & impietatis? Quid Themiſtoclem aut Miltiadem tot partis victoriis ſuſpicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgo iampleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? ſanè, opinor, quod Homerus in Sirenum fabula docet, pernicioſas talium ſermonũ delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec paſsim aperiat affectui cuipiã obnoxiis, ſed ianitore ſedulo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio animi, recta dicentes recluſis foribus excipiat, inutiles nugas obdito peſſulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio ſuo defungi, aures, mentémq; vulgo parere. Poſtea quàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet qualis ſit, qui accuſat, nihil ad rem faciunt alieni mores, nihil accuſationis acrimonia: quin eò maiore cura rem diſcute, quò inſtructior venit delator: neque

item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio, sed suum ꝙque examen apud nos accuratè seruandum est, suæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ. Deniq; quod vtrinque argumenta suaserint, statuẽdum. Tum vel odisse vel amare, quem diligenter explorauimus, licet. Prius quàm id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indignũ viro, longéq; à iustitia semotum. At verò horũ omnium causa vna est ignorantia, tenebræq; illæ, quibus suæ cuiusque hominis rationes, moréſque obuoluuntur. Iam si deorum quispiam vitæ nostræ lumen efferat, futurum est, vt euanescat calumnia, fugiátq; in altum barathrum, nec vsquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium vitæ studiorum, veritatis beneficio.

PSEVDOLOGISTA, SIVE DE APOphrade, hoc est die atro,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Inuectiua est in eum à quo derisus fuerat, quòd Apophradis verbo vsus esset, ipsumque diei atro comparasset. Continetur autem tota oratio duabus partibus, quarum priore ostendit, nomẽ Apophradis Græcum, & vsitatum Græcis esse, & se recte eo vsum quoque esse, idque exemplis aliorum, qui similibus nominibus etiam alios nefarios, ac detestabiles probrosè appellarunt. In altera autem vitam & mores, & item sermonem, ac dicendi genus illius insectatur, ostendés illũ meritò ac dignè ista voce cognominari, vtpote atrum ac detestabilem, & ab alijs quoque similibus antea appellationibus code modo passim notatum, afficta etiam prosopopœia linguæ expostulantis cũ illo super abusu & fœdo ministerio cui adhibeatur. Exordium longius paulo est ad attentionem, ac docilitatem pertinens, captata interim & benecoletia instituto suo, ab exemplo Archilochi, qui se eodem modo vltus fuerit. post exordium prosopopœia Elenchi, ex Menandri prologis introducitur, qui argumentum rei, & occasionem scripti huius exponit. Titulus alter à materia de qua tractatur, alter ab ipsius qui accusatur effectu siue opere sumptus est, quod falso de voce Apophradis iudicarat, eámq; quasi peregrinam ac barbaram deriserat. Est enim λογιστὴς examinator, ἐξεταστὴς & κριτὴς, seu δοκιμαστὴς, vt Hesychius indicat.

SCHOLIA.

Βρωμολόγος à βρομᾶσθαι fortasse, quod rudere significat, & λέγω. βωμολόχος, μάλλης, μάλλος, voce etiam Aristophanes vtitur profutili & nequam: vnde hic βωμολόχητα finxit. ῥισμιτρεῖν properorare videtur ab affectatoribus poni. ἀντοκρατεῖν, fortassis pro ἀνθοφορεῖν. Vnde ἀνθεστήρια festum Proserpinæ. σφενδόνη, obscurum, an à σφενδόνη, cum oculorum partem, quæ pupillam cingit significat, accipiendum pro innuere, vt faciũt puellæ patis oculis, an ab eadem voce cum fibulam & ornamentum muliebre significat. χειροβλημάδην est manibus contrectare papillas mulierum, id quod βλημάζειν quoque per se significat. Longinus. Mercurius cognomine dicitur, quasi eloquentiæ præses. De Ialemo Erasmus in prouerbijs. De Philenide suprà in Amoribus quoq; mentio facta est. λεσβιάζειν & φοινικίζειν, obscœnarum rerum verba sunt à moribus Lesbiarum & Phœnicũ sumpta. Triearanum arx siue castellum fuit. Argiuorum, vt Suidas, Pollux, Phliasius. θάτερον τῶν πενήτων, Alterum amicorum, sed θάτερον neutrum est, cum πένης masculino genere ponatur. ἄτερ & nominatiuo casu dicitur pro ὁ ἕτερος, non pro τὴν ἑτέραν. Χιῶν μηνοῖν. Triũ mensium, tempestas, volo, effundo. In quibus dum affectat Atticus videri, & numeros confundit, & verbis obsoletis vtitur. Bis Coracis. Alludit ad significationem κόραξ, id est corui. Fuere autem Tisias & Corax primi inuentores artis Rhetorices, vt & Cicero meminit. Euripides dicere solitus. Versiculi Euripidis sunt in Bacchis, ἀχαλίνων στομάτων ἀνόμων τ' ἀφροσύνας τὸ τέλος δυσ-

AT quòd ignorabas nomẽ Apophradis (hoc est diei atri) cuiuis facilè patet. Quomodo enim accusares me, ceu Barbarũ lingua ob hoc quòd de te dixi, Apophradi similem esse te (nam mores tuos memini me cum tali die conferre) nisi prorsus ne audisses quidem nomẽ hoc? Ego verò ipsam quidem Apophradem, quid sibi velit, quídque significet, paulò pòst docebo te. In præsentia autem Archilochi illud tibi dico, quòd videlicet cicadam ala comprehenderis. si modò de poeta quodam Iambico Archilocho audisti aliquando, qui genere quidem Parius fuerit, cæterùm homo supra modum liber, & dicax, neque conuiciari vnquam veritus, etiam si quàm maximè molestus futurus esset iis, qui in Iamborum ipsius otium incurrerent. Ille igitur cum malè à quopiam istorum audiisset, cicadam ait, comprehendisse hominem alis: comparans se ipsum cicadæ Archilocus, insecto videlicet natura quidem strepero, & nulla cogente necessitate, vocali: quoties autem etiam ala comprehenditur, altius quiddam strident. Tu quoq; igitur, inquit, homo infelix, quid tibi vis, qui poetam loquacem contra te ipsum iritas, alioqui causas, & materiam Iambis suis quærentem? Atque hæc tibi quoque nunc interminor, haud equidem per Iouem me ipsum cum Archilocho conferens (vnde enim hoc possem, vt qui longè adeò inferior illo sim:) sed quòd tibi conscius sim, innumera quædam Iambis digna abs te in vita perpetrata esse, ad quæ mihi videtur ne Archilochus ipse quidem sufficere, assumpto etiam Simonide & Hipponacte, vt vel vnum aliquod eorum quæ in te sunt malorum describant. Adeò ceu pueros quosdam tecum collatos, malitia superasti, & Orodoœciden, & Lycamben, & Bubalum, quibus Iambos ille suos consumit. Atque adeò videtur deus quispiam risum istum tunc labiis tuis immissse, quando Apophradis huius mentio facta est: quò videlicet ipse quidem Scythis manifestior fieres quòd indoctus summopere esses, & communia hæc & ante pedes posita ignorares, principium autem commodum atq; aptum orationis cõtra te instituẽdæ suppeditares homini libero, & iam olim familiariter te, idq; exactè noscẽti, nihilq; veturo quo minus omnia foras eloqua turtimò verò præconũ more proclamẽt quæcunque agis noctu & interdiu etiã adhuc nunc post multa illa superiora ac vetera. Atqui frustra fortassis

taſsis & ſupernacuum fuerit, certo atq; erudiẽdi modo, ad te dicẽdi libertate vti. Neq; enim ipſe vnquam melior futurus facilè es ex ea obiurgatione, non magis quàm ſcarabæus ſi monitus ſit vt ne amplius in ſtercora huiuſmodi volutet, cũ ille ſemel iſtis aſſueuerit. Neq; etiam quenquam eſſe arbitror, qui adhuc ignoret ea quæ tu auſus aliquando fueris, quæque homo ætate iam confectus in te ipſum iniquè delinquis. Non ita tutus, neq; obſcurè adeò malus es, neque etiã opus quopiam eſt qui tibi pellem leoninam detrahat, vt manifeſtus fias, canthelius ſiue aſinus tantus exiſtens: niſi verò quis ex Hyperboreis paulò antè ad nos huc profectus ſit, aut in tantum Cumanus exiſtat, vt non ſtatim conſpectum te, aſinum omnium contumelioſiſsimum agnoſcat, non expectato dum rudẽtem etiam audiat. Ità iam olim & à me, & apud omnes, & ſæpe, res tuæ proclamatæ ſunt, & famã inde haudquaquam exiguam nactus es, ſupra Ariphraden adeò, & ſupra Sybaritam Miſthonem, & ſupra Chium illum Baſtan, qui iiſdem in rebus doctus atq; excellẽs fuit. Sed dicendum tamen eſt, etiam ſi frigida atq; emarcida iam dicere videbor, ne in eam culpam incidam, quaſi ſolus illa ignorem. Imò verò aduocandus nobis Menandri prologorum vnus aliquis, Elenchus videlicet ille, amicus veritatis & libertatis deus, haudquaquam obſcuriſsimus ille quidẽ eorum qui in ſcenam aſcendunt, ſolis vobis inimicus, qui linguam ipſius formidatis, & ſcientem omnia, & planè enarrantem, quorumcunque vobis conſcius eſt. Plauſibile igitur hoc fuerit, ſi ille voluerit, ante nos ingreſſus, exponere auditoribus vniuerſam fabulæ rationẽ. Proinde age ô Prologorũ atq; deorũ optime Elenche, vide vt planè doceas atque informes auditores, quòd videlicet non fruſtra, neq; odii conciliandi gratia, neq; etiam illotis, quod aiunt, pedibus ad orationem hanc peragendam acceſsimus: ſed cum vt priuatũ quiddam vlciſceremur, tum quia illud quod cõmune eſt, hominem ob malitiam ac vanitatem odio proſequeremur. Atque hæc ſola præfatus, ac planè elocutus, propitius abi iterum è medio: cætera verò nobis relinque. Imitabimur enim te, & coarguemus pleraq;, vt & veritatis & libertatis gratia nemo te accuſaturus ſit. Neque verò me, ô optime, apud ipſos commendaueris, neq; rurſum quę illi adſunt, prǽeffuderis temerè. Non enim dignum eſt, Deus cum ſis, in os tibi venire verba de rebus execrabilibus adeò ac deteſtandis facienda. Nam Sophiſta atq; impoſtor iſte dicendo (hæc iam prologus inquit) Olympiam aliquando venit, orationem multo iam antèa conſcriptam recitaturus iis qui ad ſolennem ludorum celebritatem conuenerant. Erat autem argumẽtum eius ſcripti. Pythagoras prohibitus aliquando ab Athenienſibus cõmunicare, vt opinor, cũ iis qui Eleuſinia ſacra peragebãt, tanquã barbarus, eò quòd ipſe Pythagoras diceret, ante ea tempora etiam Euphorbum ſeſe fuiſſe. Cæterùm erat oratio ea ipſius iuxta Aeſopi graculum, collectitia, ex variis alienis pennis conſarcinata. Itaq; cũ vellet haudquaquã friuola ac vana dicere videri, ex notis ac familiaribus quẽdam rogat (erat autẽ homo ille Patrenſis genere, circa lites & actiones foreſes plerunq; verſatus) vt poſtquã dicendi argumentum aliquod poſtulaſſet, Pythagoram ipſi ſtatim ſubiiceret. Ac ita tum fecit homo ille, & perſuaſit theatro, vt orationem illam de Pythagora audirent. Erat igitur, id quod conſequens tum fuit, iſte quidem ad agendum & exprimendum geſtu ſermonem, valde ineptus, & à ratione alienus, connectens & agglomerans, vt par eſt, ea quæ longè antè meditata atque exercitata habuerat, tametſi impudentia, quæ quàm maxima erat, auxiliabatur quoq;, ac manum porrigebat, & cum eo vnà certamen obibat. Riſus autẽ ab auditoribus vndiq; multus. Ac alii quidem ad Patrenſem illum interea aſpicientes, ſignificationem dabant quòd haudquaquam clam ipſis eſſet quòd illius ope fallacia ac techna hæc compoſita eſſet: alii autem etiam ipſa ea quæ recitabantur, agnoſcentes, per totum illud auſcultandi tempus vnum hoc opus agebant, vt ſe mutuò explorarent quo modo quiſq; memoria teneret & dignoſceret vnde quicq; ex iis Sophiſtis qui paulò ante nos celebres fuere, in declamationibus ſiue meletis, quas vocant, deſumptum eſſet. Porrò inter hęc omnia etiam is qui orationem hanc ſcripſit, inter ridentes & ipſe erat. Cur autem non rideret ob manifeſtũ adeò & ineptum atq; impudens facinus? Ac fortè (eſt enim riſus intẽperantior paulò) cum ille voce ad canticum deflexa, lamentationem quandam, vt ipſi videbatur, Pythagoræ, decantaret: hic meus poeta, illud quod vulgo dici ſolet, Aſinum ad lyram, videns, in cachinnũ admodum ſuauem ſolutus eſt: quod alter cõuerſus aſpexit. Et hoc eſt quod illos paulò antè inter ſe inimicos reddidit. Atq; hinc erat quidem anni principium, imò verò tertia dies à nouilunio magno, quando Romani iuxta veterum conſuetudinem & ipſi preces quaſdam pro toto anno faciunt, & ſacrificia peragunt, pro eo ac ipſis rex Numa ſacrificandi ritus hos conſtituit, perſuaſiq; ſunt quòd eo potiſsimùm die votis ac precibus Dii vacent, atq; animum aduertant. In hoc igitur feſto, & calendis ſolennibus ridẽs Olympiæ tum ille, ſub Pythagora iſto ſuppoſititio conſpicatus accedentem execrabilem & arrogantem iſtum alienarum orationum hiſtrionem, (norat autem & mores eius exactè, & reliquam nequitiam, atq; impuritatem vitæ, & quæ facere diceretur, & quæ faciens deprǽhenſus fuerat) tempus ad quendam amicorum inquit, vobis eſt diſcedere, atque hoc inauſpicatum ſpectaculum relinquere. Nam homo iſte obuiàm nobis factus, videtur ſuauiſsimum hunc diem in apophradem nobis conuertere. Quo audito ſophiſta ille mox verbum Apophradis, veluti peregrinum atque alienum à Græca lingua ridere cœpit, & hominem pro ſuperiore illo riſu viciſsim vltus eſt, vt quidem ipſe putabat, & ad omnes dicebat: Hui Apophras? quid hoc autem eſt? fructus, an herba aliqua, an inſtrumentum? num igitur comeditur, an bibitur? aut quid tandem eſt Apophras? Nam ego quidem neque audiui vnquam, neque intelligo facilè quidnam etiam ſit quod ille dicit. Atque hæc tamen ille

quidem putabat ſe contra hunc valde acerbè dixiſſe, ac multo adeò riſu Apophradem ipſam arripiebat: cæterùm non animaduertebat quòd interim extremum contra ſe ipſum inſcitiæ teſtimoniũ proferebat. Huius igitur gratia orationẽ hanc ſcripſit is qui me huc ad vos præmiſit, vt videlicet oſtenderet, celebrem iſtum ſophiſtam, cõmunia illa Græcorũ, & quæ illi etiam qui in officinis atque tabernis ſedent, ſcire ſolent, adhuc ignorare. Hactenus Elenchus ille. Ego verò (iam enim ipſe ad reliqua fabulæ peragenda accedo) meritò debebam veluti ex Delphico tripode tandem illa addere, qualia videlicet facta tua in patria fuerint, qualia in Palæſtina, qualia in Aegypto, qualia in Phœnicia ac Syria, atq; exinde deinceps in Græcia, & Italia: & poſtremò quæ nũc Epheſi facis, quę quidẽ vecordiæ iſtius tuę quaſi quoddã ſummariũ ſunt & caput, & coronis morum. Poſtquam enim iuxta prouerbium, Ilienſis cum ſis, tragœdos conduxiſti, tempus iam eſt vt propria tua mala audias. Imò verò nondũ etiam, ſed de Apophrade prius. Nam dic mihi per Pandemum, & Genetyllidem, & magnam matrem, quo tandem modo reprehendendũ ac riſu dignũ videtur nomen Apophradis? Non enim mehercle Græcorũ proprium erat, ſed alicunde ex Gallorum, aut Thracum, aut Scytharum commiſtione velut comeſſabũdum introductũ: tu verò (cũcta enim Athenienſium cognita habes) excluſiſti illud continuò, & velut per præconem è ciuitate Græcorum eieciſti: & ex eo riſus iſte videlicet, quòd barbarè ac peregrino modo loquor, & tranſgredior terminos Atticos. At verò quid aliud Athenienſibus ita familiare ac patrium, vti hoc nomen? dixerint illi qui huiuſmodi melius, quàm tu, ſciunt. Quapropter citius Erechtheum aut Cecropem peregrinos & aduenas apud Athenienſes eſſe probaueris, quàm Apophradis nomen oſtenderis non proprium, aut non inibi natum, & genuinũ Atticæ eſſe. Nam multa quidem ſunt quæ & ipſi eodem modo cum cæteris hominibus omnibus appellant: Apophradem autem ſoli illi atram & abominabilem, & inauſpicatam & nefaſtam, tibíq; ſimilem diem vocant. Ecce didiciſti iam obiter quoq; ſignificationem Apophradis, & quis dies ater vocetur. Quãdo videlicet neq; magiſtratus de rebus conſultant publicè, neq; lites in foro diſceptantur, neq; ſacrificia peraguntur, neq; quicquam eorum quæ more & auſpicatò ſolent, tractatur, is dies Apophras ſiue ater dicitur. Atque huiuſmodi dies apud alios aliis de cauſis indicti ſunt. Aut enim pugna aliqua magna ac graui ſuperati ſunt, ac dies exinde tales, quibus cladem eam accepere, pro nefaſtis & inauſpicatis ad res legitimas gerendas habendos cenſuerunt: aut mehercle etiam. Atqui ineptum fortaſsis & intempeſtiuum vtique iam fuerit docere, ac denuò diſcere talia, virũ ſenem adeò, ne illa quidem quæ his priora ſunt, ſcientem. Proinde hoc omnino reliquum eſt, & ſi didiceris ipſum, omnia exinde nobis ſcies. Vnde enim heus tu? Nã cætera quidẽ etiam ſi ignorare ignoſcendum ſit, ea videlicet quæ extra communem viam poſita, & obſcura hominibus priuatis atq; indoctis ſunt: diem tamen atrum, etiam ſi volueris, nominare aliter quàm Apophrada non poteris. Nam hoc vnũ ac ſolum nomen omniũ poſitum eſſe dixerit quiſpiã. At verò vetuſtorũ verborum alia quidem vſurpanda ſunt, alia autem non item, quæcunq; eorũ videlicet nõ ita multis cõſueta atq; vſitata ſunt, vt ne perturbemus auditum, & vulneremus intelligentiũ * aures. Ego verò, vir optime, ſi ad te quidẽ verba feciſſem, de te ita dicens, peccaſſem fortaſsis. Decebat enim, decebat inquam, aut Paphlagonũ, aut Cappadocum, aut Bactrianorũ verbis conſuetis ac patriis tecum loqui, ſi intelligere deberes quæ dicerentur, & audiendo voluptatem aliquam capere. Cæteris autem Græcis, opinor, ſecundum Græcam linguam conuerſari decet. Deinde etiam Atticis per ſucceſsionem temporum multa variantibus in lingua ſua, hoc nomen inter præcipua manſit, hoc modo ſemper & ab omnibus ipſis dictum. Ac ſanè cõmemorarem etiam eos qui ante noſtram ætatem eodem nomine vſi ſunt, niſi & iſto modo perturbaturus te eſſem, peregrina & ignota tibi poetarũ, oratorum, & hiſtoricorum verba recẽſendo. Imò verò ne ego quidem tibi eos dicam, qui illud vſurparũt, omnes enim norunt: ſed tu contra ſi mihi vnum aliquem ex veteribus oſtenderis, qui nomine hoc vſus non fuerit, aureus, vt aiunt, in Olympia ſtatuèris. Atqui ſi quis ſenex adeò, & ætate confectus, huiuſmodi ignorat, videtur idem mihi, quòd Athenæ ciuitas eſt Atticæ, & Corinthus in Iſthmo, & Sparta in Peloponneſo, ignorare. Supereſt igitur fortaſsis illud tibi vt dicas, ipſum quidem nomẽ apophradis noſſe te, cæterùm vſum eius vt intẽpeſtiuum accuſaſſe. Age itaque & de hoc reſpondebo tibi cõſentanea: tu verò animum aduerte, niſi omnino parui facis ſi nihil ſcire videaris. Nam & veteres huiuſcemodi multa ante nos in eos qui tibi ſimiles erant tum, iactarunt. Erant enim tunc quoq; (vt eſt veriſimile) moribus abominabiles quidam, & impuri, & perditi ingeniis. Atq; alius quidem * Cothurnum quendã appellabat, vitam illius comparatione hac perſtringens, vt inconſtantem & ambiguam, perinde vt calceamẽti genus hoc eſt. Alius autem Lypaen, * quòd cõciones turbare ſolebat, orator tumultuoſus exiſtens. Rurſum alius Hebdomã, quòd perinde vt pueri ſeptimanis diebus ſolent, etiam ille in concionibus luderet & rideret, & ſerium ſtudiúmq; plebis pro ludo ac ioco haberet. Ne dederis itaque & mihi, per Adonidem, comparare hominẽ perditum, & omni malitiæ innutritum, diei atro & inauſpicato. Nam nos & claudos ad dexteram declinamus, ac maximè ſi manè videamus ipſos. Et ſi quis ſpadonem aut eunuchum aſpexerit, aut ſimilam quoque egreſſus domo ſtatim, conuertit pedem, & regreditur, ominans ſibi haudquaquam proſperas diei illius res atque actiones fore, præmalo hoc primo & inauſpicato omine. A principio autem, & in foribus, & in primo egreſſu, & mane primo totius anni, ſi quis videat cinædum, & nefaria perpetrantem pariter & patientem, notum ob hæc, & eneruatum, & tantùm non ipſo nomine, quę agit, præ ſe ferentem, deceptorem,

Veneris cognomina ſunt apud Suid.

Præciſio.

* Fortaſſis, nõ intelligentium, legendum.

* Hoc nomine notatus fuit Therameneſ, de quo Xenophõ lib. 2.

* à λυπῶ videlicet deductavoce, quod moleſtare & vexare ſignificat.

rem, præstigiatorem, periurum, pestem, cataſtam, barathrum, non effugiat, neque talem diei atro comparet? An verò tu talis non es? Haudquaquam negabis, ſi modò noui fortitudinem tuam iſtam, qui certè & animum attollere ob hęc mihi videris, videlicet quòd tibi gloria iſta rerum tuarum non prorſum perit. Sed omnibus notus es, & paſsim celebris. Quòd ſi autem etiam contrà ieris, & inficiaberis talem te eſſe, cui quæſo credibilia iſta dices? An ciuibus tuis? nam hinc ordiri æquum eſt. At norunt illi prima tua incunabula, & quo pacto tradideris te ipſum perdito illi militi, & cum eo vnà turpiſsimè ac flagitioſiſsimè oberraueris, omnia obſequẽs ac patiens, donec te, iuxta prouerbium, pannum lacerum, detritum & confectum extruſit. Etiam illa meminerunt, vt eſt conſentaneum, quæ in theatro adoleſcens egiſti, quando ſaltatoribus ac mimis ſubſeruiebas, & in ducẽdis ordinibus ſeu choris quaſi quidam dux eſſe cupiebas. Quippe nemo ante te theatrum ingrediebatur, nemo ne nomẽ quidem fabulæ quod eſſet, renuntiabat, ſed tu ornatè admodum, ſubligatis aureis crepidis, & indutus veſte tyrannica, ante cæteros immittebaris, qui beneuolentiam à theatro poſtulares, coronas ferens, & cum plauſu rediens, honore tandem ab ipſis affectus. At nunc orator es, & ſophiſta: & ob hoc ſi audiant aliquando talia de te illi, iſtud ex Tragœdia videlicet, Et ſolem geminum, & duplices ſe oſtendere Thebas putabunt: & in promptu atque in ore tum omnibus ſtatim notum illud erit: Hiccine ille, qui tum? & quæ poſt illa ſequuntur. Proinde & ipſe rectè facis, qui omnino non aſcendis ad illos, neque in patriã crebrò ventitas, ſed fugis illam vltro, quanquam neque hyeme malam, neque æſtate moleſtam nimis, ſed pulcherrimam & maximam omnium in Phœnicia ciuitatum. Nam coargui, & cum iis qui vetera illa ſciunt ac meminerunt, conuerſari, laqueus re vera tibi eſt. Sed quid iſta fruſtra nugor? Quem enim tu vnquam veritus fueris? aut quid turpe putaueris eorũ etiam quæ extrema ſunt? Audio autem & poſſeſsiones eſſe tibi apud illos magnas: nimirum miſeram illam turriculam, cum qua Sinopenſis illius dolium collatum, Iouis atrium videri queat. Proinde ciuibus quidẽ tuis haudquaquam vllo modo perſuaſeris, vt non omnium deteſtabiliſsimum te credant, & commune adeò totius ciuitatis dedecus. Fortaſsis autem & cæteri habitãtes in Syria, eadem de te cum illis teſtabũtur, ſi te dicas nihil mali aut reprehenſione dignũ feciſſe. Nam mehercle Antiochia quidẽ etiam ipſum iſtud opus vidit, quando adoleſcentẽ illum Tharſo venientem abduxiſſes. Sed & detegere ipſa inhoneſtum fortaſsis mihi fuerit. Veruntamen norunt & meminerunt illi qui tum adſtabant vobis, atq; aſpiciebant te quidem in genu inclinatum, illum autem noſti quid facientem quoque, niſi omnino perpetua rerum obliuione laboras. At in Aegypto illi fortaſsis non norunt te, qui te poſt præclara iſta in Syria certamina, fugientem inde ob ea quæ modò dixi, ſuſceperunt, cum te veſtiarii inſequerentur, à quibus veſtibus pretioſis comparatis, viaticum tum habebas. Sed non minus Alexandria quoque conſcia tibi eſt. Et per Iouem haudquaquam poſteriorem eam Antiochia cenſeri decebat, niſi quòd proteruitas iſta tua manifeſtior, & turpitudo flagitiorum inſanior illhic fuit, & nomen ob hæc maius, & ſuper omnia caput adapertum. Vnus tantùm fuit qui crederet tibi inficias eunti, quòd nihil tale commiſiſſes, ac poſtremus auxiliator tibi fuit, is qui ſtipendium dabat, vir inter præcipuos Romanorum. Nomen autem ipſum permittes mihi vt taceam, & hoc apud omnes eos qui ſciunt quem dicam. Ille igitur cætera quidem quæcunque ſuſtinuit in conuerſatione illa, à te perpetrata, quid attinet dicere? At verò quando te deprehendit in genibus adoleſcẽtuli pocillatoris Oenopionis iacentẽ, quid putas? credidiſtne tibi talem te nõ eſſe, cum ipſum opus aſpiceret? Haudquaquam opinor, niſi prorſus cæcus fuit: verùm apertam voluntatis atque animi ſignificationem dedit, cum te ſtatim ex ædibus eiecerit, & eas expiamentis quibuſdam luſtrauerit poſt exitum inde tuum. Nam Achaia quidem & Italia tota referta eſt operibus tuis, & fama ea quæ ob illa conſecuta eſt. & ſanè gratulor tibi ob tam præclaram laudem. Quare ad eos qui mirantur ea quæ nunc Epheſi abs te geruntur, illud equidem dico, quod veriſsimũ eſt, quòd mirum foret ſi non mirarentur, ſi prima illa tua opera noſſent. Atqui nouum hic iſtud videlicet cum mulieribus quoq; addidiciſti. An non cõgruum igitur, dic mihi, fuerit, hominẽ talem Apophradem appellari? Sed quid, per Iouem? num etiam oſculari ore inſuper voluiſti nos ob talia facta? Iſtud igitur contumelioſiſsimè facis, & maximè erga eos, quos minimè decebat, ſectatores tuos, quibus ſatis fuerat, illa ſolum mala ab ore tuo percipere, verborum videlicet barbariem, & vocis aſperitatem, & indiſcretam atque inordinatam enuntiationem, & à Muſis omnino alienã, & id genus alia: oſculari autem etiam te ſupra hæc, abſit, ô malorũ auerſor Hercules. Nam ſcutum potius aut viperam oſculari ſatius fuerit, quòd in morſu ibi omne periculum & omnis dolor, & medicus aceerſitus facilè illum depulerit: à tuo autem oſculo, & veneno iſto, quis, quæſo, vel ad ſacra vel ad aras accederet? Quis autẽ deus exaudiret etiam precantem? quàm multis luſtrationibus, multíſq; fluminibus opus foret? At talis ipſe cum ſis, derides alios ob nomina ac verba, cũ tu interim facinora talia ac tanta perpetrare ſoleas. Atqui ego quidẽ ſi Apophradis vocabulũ ignorarem, erubeſcerẽ potius: nedũ ſi dixiſſem, inficias irem. Te verò nemo noſtrûm accuſauit adhuc quòd βρωμολόγος dixeris, & προπομφόληξ, & ῥησιμελῆν, & ἀθηνιῶ pro Athenas deſidero, & ἀνθοκρατῆν, & σφυδικλῆν, & χθροβλημαῶν. Malum te malè perdat Mercurius Logius, vnà cũ ipſis verbis. Vbi enim huiuſmodi ſcripta reperis? In angulo fortaſsis alicubi alicuius ex poetis iſtis Ialemo frigidioribus defoſſa, ſitu & araneis oppleta: aut alicubi ex libris Philęnidos, quos in manibus crebrò habes: veruntamen te atq; ore tuo digna. Quia autem oris mentionem feci, quid diceres, quæſo, ſi te in ius vocaret lingua?

gua? Fingamus enim hoc pacto, vt te iniuriæ, aut quod modestius paulò foret, contumeliæ accusaret, ita dicens: Ego te, ingratissime, pauperem atque inopem susceptum, & victu quoque carẽtem, principiò quidem in theatris celebrem feci, nunc quidem Ninum, nunc autem Metiochum, deinde paulò pòst Achillem quoque exhibens. Post hæc autem docentem pueros syllabas nectere, longo tempore alui. Iam autem & alienas istas orationes velut in scena exhibentem, sophistam videri feci, eámque gloriam tibi, quam minimè conueniebat, adaptaui. Quid igitur tantum habes quod imputare mihi possis, ob quod adeò contumelioſe me tractas, & iniungis mihi mandata quædam turpissima, & ministeria execratione digna? Non satis mihi sunt ea quæ per diem fiunt opera nefaria, mentiri puta, & peierare, & tot nugas atque ineptias exhaurire: imò verò cœnum verborum istorum euomere: sed neq; noctu me miseram otium ducere sinis, sed sola ego omnia tibi facio, & proculcor, & contaminor: ac lingua perinde vt manu vti decreuisti, & quemadmodum alienam contumelia afficis me, tantísque malis obruis. Loqui, meum opus solum est: talia autem facere ac pati, quæ tu cogis, aliis partibus iniũctum est. Quare vtinam & me aliquis, ceu philomelæ illam, execuisset. Nam mihi beatiores illorum linguæ videntur, qui liberos suos deuorarunt. Huiusmodi, per Deos, igitur si lingua diceret, propria aliqua assumpta sibi voce, ac barba tua velut patrona aduocata, quid quæso responderes ipsi? Illa scilicet quæ & ad Glaucum nuper abs te dicta sunt, cum ille te ob opus iam actum accusaret, quòd ob hoc celebris breui tempore, & notus omnibus factus esses. Vnde ergo ita celebris? ob orationẽne reditus? At sufficit quomodocunque clarum ac celebrem esse, deinde cõnumerare ipsi multas istas appellationes, quas passim apud varias gentes adeptus es. Quò magis etiam miror quòd cum Apophradem audieris, ægrè tantopere tuleris, ob illa autem nomina nihil indigneris. Nam in Syria quidem Rhododaphne vocatus es: quamobrem autem, ita me Minerua amet, erubesco dicere. Quare quãtum quidem in me est, obscurum etiam maneat. In Palæstina autem, sepis nomine, ob barbæ, opinor, spinositatem, quoniam inter opus pungere solebat. adhuc enim tondebas ipsam. In Aegypto verò angina dictus es: quod per se manifestum est. Nam aiunt te propemodum suffocatum esse, cum in nautam quendam crassiorem ex iis qui in onerariis atq; maioribus nauibus sunt, incidisses: qui tibi postquã imposuisset, etiã ipsum os obturauit. Nam Athenienses quidem, optimi illi, obscurius nomen nullum dedere tibi, sed literæ vnius appositione te honorantes, Atimarchum appellarunt. Decebat enim & illud affectatũ ac nouum habere te. In Italia autem, papæ! heroicum illud, Cyclops vocatus es, quòd aliquãdo etiam ad veterem ornatum ac modum illum, iuxta ipsa Homeri poemata, versibus peragere tu quoque turpitudinem illam affectasses. Ac ipse quidem iacuisti ebrius iam, mulctrale habens in manu, Polyphemus videlicet coire gestiens: adolescens autem mercede conductus, rectum habens vectem, probè admodum acutum, quasi Vlysses quidam te inuadebat, excussurus videlicet oculum.

Prosopopœia linguæ exposculantiscũ abutente.

Fortasis enim nomẽ illius Timarchus fuerat.

Quẽ tamen haud tetigit, iuxtáq; elabitur hasta,
Et ferit extremum vibrata cuspide mentum.

Neque enim absurdum aut ineptum puto fuerit, cum de te verba faciamus, frigidiora quoq; paulò hęc dicere. Tu verò Cyclops ille, diducto ore, & quàm latissimè licebat, hians, sustinebas ab illo tum occæcari tibi maxillã. Imò verò quemadmodum Charybdis, quærebas vnà cum ipsis nautis & clauis & velis totum illum absorbere Vtin, siue Neminem. Atque hæc tum aspiciebant etiam cæteri qui aderãt. Deinde postero die vna ea tibi defensio erat, ebrietas, & ad merum confugiebas. His igitur ac talibus nominibus opulentus cum sis, pudore afficeris erga Apophradem. Per deos itaque dic mihi, quo pacto afficeris cum illa quoque dicunt plerique, λεοδιάζειν & φοινικίζειν? num igitur & hæc perinde vt Apophradem ignoras, & existimas fortasis eiam laudari te ab ipsis? An hæc quidem vt consueta & familiaria nosti: Apophradem autem vt solam ignotam improbas, & à catalogo verborum tuorum excludis? Proinde non indignas pœnas nobis exsoluis, sed etiam muliebri consortio, & ad Gynæcea vsque notus es. Nuperrimè igitur cum nuptias quasdam Cyzici ambire ausus esses, probè admodum explorata omnia habens optima illa mulier respondit: Haudquaquam, inquiens, virum eum accepero, qui ipse quoque viro indiget. Et tamen in talibus rebus constituto tibi, adhuc verborum cura est, & rides, conspuísque cæteros. Meritò sané. Neque omnes similia tibi dicere possumus. Vnde enim, aut quis adeò in verbis audax foret, vt contra tres adulteros pro gladio tridentem postulet? De Theopompo autem ob Tricaranum in iudicio agente dicat tricuspide oratione ipsum confeciſſe ciuitates præstantiores. Et rursum tridente interfeciſſe ipsum Græciam: & esse Cerberum in oratione. Nam paulò antè & lucerna accensa quærebas fratrem quẽdam, ni fallor, mortuum, & alia infinita, quorum ne mentionem quidem facere dignum est, excepto solo illo, quod qui audierunt, memoriæ retulere. Diues quidam, opinor, & duo pauperes erant inter se inimici: postea de diuite loquens, occidit, inquis, διάτορον τῶν πτωχῶν. Ridentibus autem, vt par erat, iis qui tum aderant, corrigens videlicet tu, & id quod erratum erat, restituens, Haudquaquam, subiicis, sed ἄτορον ἀνδρῶν occidit. Omitto antiqua illa, puta τειῶν μηνοῖν, & ἀνηνεμία, & πέταμαι, & ἐκσχύνειν. & quæ alia præclara in orationibus tuis effulgent. Nã quæ paupertatis causa facis, ô chara Adrastia, nemini exprobrauero. Ignoscendum enim, si quis fame coactus, depositò à ciue accepto, deierarit se illud haudquaquam accepisse: aut si quis impudenter postulat, imò verò mẽdicat, & furatur, & publicanorum more rapit. Haud equidẽ ista dico. Neq; enim inuidia vlla est quoquo modo depellere inopiam, sed illud intolerabile tandem, pauper cum sis, in solas huiusmodi voluptates omnia ea profund

profundere,quę per imprudentiam iſtam acquiris. Niſi ſi quid vtique etiam laudare mihi conceſſeris admodum vrbanè abs te factum, quando cum Tiſiæ artem noris,bis Coracis opus ipſe peregiſtì, ſubreptis ſtulti illius ſenis triginta aureis. Ille autem propter Tiſiam pro libro ſeptingentas & quinquaginta drachmas exoluit, deceptus videlicet. Multa adhuc alia poſſem dicere, ſed tamen cætera quidem volens remitto tibi: illud autem ſolum adhuc verbis addam. Age iſta quidem fac vt tibi lubet,néve deſieris huiuſmodi in te ipſe debacchari:ab illo autem caue. Non enim pium aut fas eſt, eandem Veſtam, eos qui talia committunt,inuocare,& amicitiam præbibere,eadémq; obſonia attingere. Sed neq; illud, ob verba videlicet oſcula:ídque cum iis qui tibi non multò ante Apophradem ipſum os effecere. Ac poſtquam ſemel admonitionẽ amicam exorſi ſumus,etiã illa,ſi videtur,abs te amoue,vnguento puta canos iſtos inungere,& pice ſola illa quę ſcis,velli. Nam ſi morbus quidem aliquis vrgeret,totum corpus curandum foret: nunc autem cum nihil ægrotas tu huiuſcemodi, quid attinet pura ac leuia & glabra illa tibi reddi,quę ne aſpici quidem fas erat? Illud tibi vnum relictum eſt, qui doctrinam ac ſapientiam præ te feras, cani videlicet, & non amplius nigricare. Id tanquam operculum quoddam malitiæ ac deteſtabilitatis iſtius ſit. Proinde parce ipſis per Iouem, cum in hoc,tum maximè in barba ipſa,neq; polluas hãc amplius,neq; contumelia afficias: aut ſi prorſus hoc nequeas,noctu ſaltem,& in tenebris: interdiu autem apage. eſt enim omnino ferum,ac beſtiale. Vidéſne quanto ſatius fuerat tibi camarinam immotam relinquere, neque Apophradem deridere, quæ tibi Apophradem & atram totam vitam reddiderit? An etiam amplius aliquid deſideras? Nam quod ad me attinet,nũquam quicquam deficiam. Nõdum igitur ſcis quòd totum attraxiſti tibi plauſtrum,cum conueniret, ô pæpalema (id eſt omnifariàm ſcelerate) atque cinęde,vereri te ſi quis homo hirſutus,& iuxta antiquum illud,Melampygus,acerbè ſolum intueretur te. Fortaſsis iam hæc quoq; ridebis,pæpalema quod dixi,& cinædum,perinde vt ænigmata quædam & gryphos audiens. Ignota enim tibi ſunt tuorum operum nomina. Quare licet tibi iam etiam hæc cauillari, niſi tibi tripla atque etiam quadrupla Apophras iam parta eſt. Accuſes autem te ipſum ob hæc omnia,licet. Nam vt præclarus ille Euripides dicere ſolitus fuit, Oris indomiti,& ſtultitiæ & iniquitatis finis,infelicitas eſſe conſueuit.

DE DOMO,

Iacobo Micyllo interprete.

Argvmentvm.

Obliqua quædam domus laudatio eſt, cuius & ſitum & ſtructuram,& tecti cæterarúmq; partium ornamenta, poſtremò etiam parietum picturas deſcribit, additis paſſim amplificandi gratia etiam ſimilitudinibus quibuſdam. Atque hæc omnia ſub diſputationis ſeu contentionis quadam figura, qua de pulchritudine domus, vtrum ea videlicet ad inuitandum & iuuandum oratorem in ea dicentem plus proſit,an noceat,diſputatur. Cuius quidem affirmatiua pars priore loco tractatur,ab effectu & teſtate pulchritudinis cõprobata,additis & exemplis & ſimilitudinibus eódem pertinentibus. Altera aute,ac negatiua, per proſopopœiã ſubiungitur. Fingitur enim alia quædam alterius oratio ſuperiorem refellere,& ſimilitudines, & quæ de vi pulchritudinis à ſuperiore afferũtur, per inuerſionem confutare, ipſa autem ſuam ſententiam ab alijs elegantiæ ac pulchritudinis effectibus, præterea & Herodoti teſtimonio,& ipſorum auditorum exemplo, confirmare. Ac in priore quidem parte ſitus domus & tecti, cæterarúmq; partium elegãtia depingitur: in poſteriore verò parietum picturæ deſcribuntur, vt ex ea quoq; re nouitas ac gratia quædam ſcripto accedat.

ERGO Alexãder quidem expetiuit in Cydno lauari,cum pulchrũ adeò & perſpicuum fluuium eum conſpicatus eſſet,deinde & tutò profundũ, & leniter cõcitatum, & æſtatis tempore gelidum, adeò etiam,vt ſi iam antea manifeſtum eum morbum quo poſtea ex illo ægrotare cœpit, præuidiſſet, non facilè ab illius lauacro abſtinere ſe potuiſſe videatur. Domum autẽ ſi quis videat mole maximam,forma pulcherrimam,luce clariſsimam, auro fulgentiſsimam, denique & picturis floridiſsimis, non expetat in ea orationem velut teſtato relinquere, ſi forte circa hoc ſtudium verſetur, & celebrari intus & inclareſcere, ac voce illam implere,& quam maximè licet, etiam ipſe pars quędam pulchritudinis illius eſſe,ſed ſtatim poſtquam diligentius paulò contemplatus illam atque admiratus tantummodo fuerit,iterum inde abeat,mutam,& orationis expertem illam relinquens, neq; alloquendo quicquam videlicet, neque ſermonem conferendo,perinde atq; elinguis aliquis, aut qui inuidia quadam tacere decreuiſſet? At Hercle neque honeſti aut ſtudioſi vllius officium hoc, neq; eius qui pulcherrimarum rerum amore teneatur, ſed ruſticitas multa atque inſcitia eſt, & præterea amuſum certè & barbarum quiddam, ſuauiſsimis rebus ſe ipſum velut indignum abſtinere, & à pulcherrimis velut exulem relegare,neque intelligere quòd non eadem circa ſpectacula lex poſita ſit idiotis ſiue indoctis,& eruditis viris: ſed illis quidem ſuffi-cit commune hoc,videre ſolum,& circunſpicere, atq; oculos circunferre, ac ſurſum verſus tectum ſpectare,manúmque attollere, & cum ſilentio voluptatem capere,prę metu ne quid non ſatis dignum iis quæ ſpectantur,dicendo proferat. At qui cum eruditione ſiue iudicio aliquo ſpectat ea quæ pulchra ſunt, ille haudquaquam, puto, contentus erit viſu tantùm, id quod delectabile eſt, decerpere, aut mutus ſpectator pulchritudinis eſſe:ſed enitetur,quoad fieri poteſt,& immorari in eo,& oratione compenſare viſum. Cæterùm compenſatio ea, non ſaus modò domus (nam hoc quidem fortaſsis adoleſcentem illum inſularem decebat, Menelai videlicet domum cum admiratione quadã ſpectare,& cum iis quæ

in cælo

in cælo pulchra ſunt, ebur & aurum ipſius comparare, vt qui in terris pulchrum aliud nihil vidiſſet) ſed & dicere in ea, & optimis quibuſque conuocatis, orationis ſpecimen exhibere, pars quædam laudis hoc quoq; fuerit. Atq; adeò rem ſuauiſsimam arbitror eſſe, domũ pulcherrimam ad ſuſcipiendas orationes adapertam, laudíſque & cõprecationis plenam, paulatim ipſam quoq;, perinde vt antra, voces referentem, & iis, quæ dicuntur, reſpondentem, & protendentem poſtrema ſermonis, & vltimis verborum immorãtem, imò verò, quemadmodum docilis aliquis auditor ſolet, ea quæ dicta ſunt, memoria repetẽtem, & eum qui dicit, laudantem, ac permutationem haudquaquam à Muſis alienam cum ipſis facientem: quale quiddam accidit & ſpeculis paſtorum tibiis & cantu reſonantibus, voce in contrarium repercuſſa, atque in ſe ipſam reuertente. Idiotæ autem & indocti putant virginem quandam eſſe, quæ canentibus vel clamantibus hoc modo reſpondeat, in mediis alicubi præcipitiis habitantem, ac loquentem intus de rupibus. Mihi itaq; videtur vnà cum magnificentia domus ac ſumptu, etiam dicentis animus attollere ſeſe, & ad perorandum excitari, vtpote cui ipſe quoque viſus ſubminiſtrat ac ſubiicit nõnihil. Ferme enim intrò per oculos permanat, ac deſcendit ad animum vſque pulchrum aliquid, ad quod deinde ille exornatam & compoſitam orationem foras emittit. An verò Achilli credimus, viſum armorum intendiſſe illum cõtra Troianos impetum, & poſtquam idem illa experiendi tantùm gratia induiſſet, elatũ fuiſſe, & veluti ſublimem ad belli deſiderium abreptum, orationis autem atque dicendi ſtudium non eodem modo pulchritudine locorum accendi? Atqui Socrati quidẽ ſatis fuit platanus illa ingenioſa, & herba vireſcẽs, & fons perſpicuus non longè ab Iliſſo, atq; ibi reſidens, cum Phædrum illum Myrrhinuſium verbis eludebat, ac Lyſię Cephali illius filii orationem redarguebat, tum Muſas quoque accerſebat, credebátq; venturas eas eſſe in ſolitudinem, & coadiuturas ſe ad illam tum de amore inſtitutã orationem. Neque verebatur homo ſenex aduocare virgines ad amores maſculos intelligendos. Nos autem in locum adeò pulchrum nõ putemus eas vel inuocatas venturas eſſe? At ſanè non in vmbra ſolùm, aut ſub platani pulchritudine receptaculum hoc erit, neque etiam illa ad Iliſſum amœnitate relicta, Regis domum auream cum hac contuleris. Nam illius quidem admiratio omnis in magnificentia ac ſumptu conſiſtebat, ars autem, vel pulchritudo, vel delectatio, vel concinnitas partium, vel iuſta etiam proportio, nulla reſpondebat: neque etiam auro ſparſim ac modeſtè ornata erat, ſed erat ſpectaculum planè barbarum opulentia mera, & inuidia aſpicientium, & felicitatis iactantia iis, qui eam poſsidebant: quod autem verè laudares, nihil illi aderat. Neque enim ratio vlla erat Arſacidis pulchri, neq; oſtentationes ſuas ad voluptatem comparabant, neq; etiam curabant, laudaturíne eam eſſent ſpectatores, an non, ſed hoc ſolum, vt cum ſtupore quodam intuerentur. Non enim honeſti amantes, ſed diuitiarum ſtudioſi barbari ſunt. At huius domus pulchritudo, non ad barbaricos aliquos oculos, neque ad Perſicam arrogantiam, aut regiam iactantiam comparata eſt: neq; pauperem modò ſpectatorem, ſed ingenioſum aliquem poſtulat, & cuius non ſolùm in viſu iudicium, ſed & conſideratio aliqua atque æſtimatio verba ſequantur. Nam quòd & ad pulcherrimam diei partem reſpicit (pulcherrima autem ipſius pars, & amabilis maximè, principiũ eſt) & ſolem proſpicientem ſtatim excipit, & lumine ad ſatietatem vſq; repletur foribus adapertis, pro eo ac veteres quoq; templa ſua ſtatui, & ad ſolem aſpicere fecerunt. Deinde quòd & longitudo, cum latitudine, & rurſum vtraque hæc cum altitudine iuſta proportione conſentiunt, & feneſtræ liberæ vndequaque à nulla parte impediuntur, & ad quodlibet anni tempus bene comparatæ atque appoſitæ ſunt, hæc, inquam, quomodo non ſuauia omnia, & multa laude digna? Prẽterea autem & tecti miretur quiſpiam illud, quòd in tam pulchro nihil affectatũ aut nimium, in tam eleganti nihil quod reprehendere meritò poſsis, & quòd aurum quibus additum eſt, decorè atque concinnè reſpondet, neque vbi opus eo eſt, ibi immodicè aut ſuperfluè accumulatum, ſed perinde vt & mulieri modeſtæ ac pulchræ ſatis erit ad formã inſigniorem reddendam, vel circa collum tenue aliquod monile, vel circa digitum * annulus geſtabilis, vel de auribus ſuſpenſæ inaures, aut annulus quiſpiam, vel tænia comam diffluentem colligans, quæ tantum pulchritudini apponit, quantum veſtitui purpura ſolet. At meretrices certè, & maximè deformiores, earum & veſtem purpuream totam, & ceruicem auream facere ſolent, magnificentia videlicet ſumptus iſta venuſtatem atque amabilitatem quandam venantes: & quod pulchritudini deeſt, appoſitione externæ delectabilitatis ceu quodam ſolamine compenſantes. Arbitrantur enim & humeros ſuos nitidiores apparere, reſplendentes vnà cum auro: & pedis craſsitiem & inæqualitatem, ſub aureo ſandalio tectum iri: faciémq; etiam ipſam amabiliorem fore ſi vnà cum eo quod ſplendidiſsimum, conſpiciatur. Ac illę quidẽ hoc pacto. Modeſta verò mulier, auro quidẽ pro eo ac ſatis eſt, & ad illa ſolùm quibus opus eſt, vtitur: pulchritudinem verò ſuam haudquaquam verebitur etiam nudam exhibere ſpectandã. Proinde etiam huius domus tectum, imò potius caput, formoſum quidem per ſe ipſum quoq; eſt, auro autem in tãtum exornatum eſt, quantum & cęlũ noctu ſtellis certis ſpatiis inter ſe diſtantibus circumcirca ſplendet, certíſq; itẽ interuallis igne collucet. Quòd ſi totum foret igneum, haudquaquam certè pulchrum, ſed terribile nobis videretur. Cęterùm & hoc videre licet, aurum hic haudquaquam otioſum, aut delectandi modò gratia, reliquo ornatui interſperſum eſſe, ſed & fulgorem quendam non iniucundum de ſe præbere, & totam domum rubore ſuo velut inficere. Quando enim lumen diei incidens applicatur, & commiſcetur cum auro, commune quiddam reſplendent, & duplicem ruboris claritatem ac rutilantiam exhibent.

* ὁρμαθὸν eſt in Græco, quod palam anquantum veſtitui purpura ſolet. At meretrices nuli ſignicertè, & maximè deformiores, earum & veſtem ficat propurpuream totam, & ceruicem auream facere prié.

Proinde

Proinde ea quidem quę ad faſtigium & verticem
ὑψήροφον, vt Ilia. 3. ἀιγλήεντα. domus pertinent, huiuſmodi ſunt, vt Homero aliquo laudatore opus habeãt, qui illam vel celſi tectam perinde ac Helenes thalamũ, vel ſplendoroſam velut Olympum ipſum appellet. Reliquum autem ornatum, & parietum picturas, & colorum pulchritudinem, & vniuſcuiuſq; euidentiam, & diligẽtiam & veritatem, cum veris aſpectu & prato aliquo florido haud iniquum fuerit comparare: niſi quòd illa quidem defloreſcunt, & emarceſcunt, & immutantur, & abiiciunt pulchritudinem: hoc autem ver perpetuum, & pratum nunquam marceſcens, & flos immortalis, vtpote ſolo riſu appræhendente hæc, & decerpente ſuauitatem eorum quæ carpuntur. Atqui tot ac talibus quis non voluptate afficeretur ſpectandis? aut quis nõ magnopere expeteret, etiam præterquàm poſſet, inter ea orationem habere? cum ſciat turpiſsimum eſſe ab iis quæ riſu percipiuntur, ſuperari atque à tergo relinqui. Maximam enim alliciẽdi vim habet aſpectus pulchrorum, non inter homines modò, ſed & equus libentius opinor curſurus fuerit per cãpum decliuem & mollem, placidè recipientem greſſum, & ſenſim cedentem pedi, neq; referientem, aut reſiſtentem vngulæ. Toto igitur tunc vtitur curſu, totúmq; ſe ipſum tradens celeritati, certat etiam cum campi pulchritudine. Pauo autẽ incipiente vere ad pratum aliquod accedens, quando & flores prodeunt non amabiliores modò, ſed & (vt ita dixerit quiſpiam) floridiores, & quod ad colores & tinãturam attinet, liquidiores: ipſe quoque extentis pennis, iiſq; oſtenſis Soli, & ſublata cauda, eámque vndiq; circa ſe pandens, ſpectandos exhibet & illius flores, & ver illud pennarum, perinde vt prato ad huiuſmodi cõtentionem & certamen ipſum prouocante. Conuertit quippe ſe ipſum & circumagit, & quaſi quandam pompam agit pulchritudinis ſuæ, quando videlicet etiam admirabilior apparet ad ſplendorem ſolis, variãtibus ſe coloribus, & paulatim in alios atque alios tranſeuntibus, aliámque ac nouam formoſitatis ſpeciem ſubinde recipientibus. Accidit autem hoc potiſsimum in circulis, quos in ſummis pennis habet, quorum quemlibet quaſi quædam irides circundant. Nam qui antè æreus viſus fuit, mox inclinante ſe paululum illo, aureus conſpicitur: & rurſum quod ad ſolem cæruleum apparuit, ſi ſub vmbram transferatur, viride videtur. Adeò ad luminis viciſsitudinem, pennarum ille ornatus variatur. Nam quòd & mare idoneum eſt ad prouocãdum, & ad cupiditatem concitandam, quando tranquillum videlicet eſt, ipſi ſcitis, tametſi ego non dicam, quandoquidem etiam ſi quiſpiam longiſsimè à mari continentem incolat, & omnino nauigationis inexpertus ſit, nihilominus tamen & ipſe cupit ingredi illud, & circunnauigare, & quàm procul à terra in altum deduci, ac maximè ſi videat auram quidem leniter à tergo proſequentem velum, nauem autem placidè ac leuiter per ſummos paulatim fluctus labentem. Atque ob eam quidem rem etiã huius domus pulchritudo idonea ſatis atque efficax eſt ad prouocandas orationes, & ad excitandos dicentes, omnibúſque adeò modis celebrem aliquem reddẽdum. Proinde ego quidem hiſce credo, & iandudum perſuaſus ſum, & in domum dicendi gratia ingreſſus ſum, pulchritudine illius veluti * rhombo aut * ἴυγγος. Sirene aliqua tractus, ſpem haud exiguam habens, etiam ſi antehac orationes meæ deformes atque inelegantes fuerint, exinde pulchras atque elegantes eas viſum iri, perinde ac veſte aliqua pulchriore exornatas. Cæterùm altera quædam oratio haudquaquam ignaua, ſed valde generoſa quoque, vt ait, & inter loquendum refellebat me, & interrumpere ſermonem conabatur, & poſtquam dicendi finem feci haudquaquam vera hæc dicere me ait: ſed mirari ſe, ſi dicam aptiorem eſſe ad orationes recitandans ac peragendas, domus pulchritudinem picturis atq; auro exornatam. Nam ipſum cõtrarium planè euenire. Imò verò, ſi videtur vobis, ipſa huc accedens oratio, pro ſe tanquam apud Iudices vos dicat, quatenus conducibiliorẽ putet eſſe dicenti domum ſimplicem atque deformem. Ac me quidem iam audiſtis, atq; orationem meam: proinde opus non habeo de eadem re bis dicere. Iſta autem accedens iam dicat, & ego tacebo, atque aliquantiſper locum ipſi dabo. Proinde viri Iudices, inquit oratio, ille quidem orator qui antea verba fecit, multis ac magnis modis domum hanc prædicauit, & oratione ſua ornauit. Ego verò tantum abeſt vt illam reprehendere aut vituperare velim, vt etiam ea quæ ab illo prætermiſſa ſunt, addenda amplius mihi putem. Nam quò pulchrior illa vobis apparuerit eſſe, eò magis cõtraria eſſe dicentis commoditati atq; vſui oſtendetur. Ac primùm quidem, poſteaquam mulierum & ornatus & auri mentionem ille fecit, mihi quoque permittatis quæſo eodem exemplo vti. Nam aio equidem, mulieribus formoſis non modò nihil cõferre ad pulchritudinem ampliorem reddendam, ornatũ illum multum, ſed contrà aduerſari potius, quãdo videlicet eorum qui fortè aſpiciunt illas, vnuſquiſque auro & lapillis iſtis pretioſis obſtupefactus, pro eo quòd laudare vel colorẽ, vel vultum, vel ceruicẽ, vel cubitum, vel digitum debebat, relictis his, ad Sardium vel Smaragdum, vel monile, vel armillas reſpicit, vt ob id meritò illa ita neglecta, dolore affici poſſit, propter ornatum ſeu mundum ſpectatoribus non habentibus otiũ ac ſpatium laudandæ illius, ſed obiter duntaxat ipſam intuentibus. Quod idem opinor neceſſe eſt etiam illi accidere, qui inter tam pulchra opera orationem recitare volet. Latet enim inter magnitudinem pulchrarum rerum, quod dictum eſt, obſcuratúrq;, & vnà abripitur, perinde ac ſi quis lucernam allatam in rogum aliquem magnum iniiciat, aut formicam in elephante ſeu camelo ſpectandam exhibeat. Proinde hoc euitandum dicenti eſt. Prẽterea autem & vocẽ ipſam confundit, qui in vocali adeò & ſonoroſa domo dicit. Nam illa reſpõdet, & ex aduerſo reſonat, & contradicit, imò etiam obruit atq; abſcondit vocem dicentis, quale quiddam & tuba facit tibiæ, ſi pariter inflentur, aut hortatoribus mare, quoties illi ad ſtrepitum maris

remigat

remigationi accinere volunt. Vincit enim magnitudo vocis, & ſupprimit id quod minus eſt. Iam verò etiam illud quod dixit aduerſarius, quòd videlicet excitet pulchra domus dicentem, & alacriorem reddat, quantum mihi quidem videtur, diuerſo modo ſe habet. Obſtupefaçit enim & perterret, & rationem conturbat, timidioremq; facit, cogitantem nimirum illud, quòd omnium turpiſsimum ſit, in loco pulchro ac ſpecioſo non pulchram ac ſpecioſam orationem quoque apparere. Index enim iſte profectò omnium manifeſtiſsimus eſt, nõ aliter ac ſi quis armaturam pulchram induat, deinde ante cæteros fugiat, notabilior videlicet ex eo, quòd armis inſignioribus ornatus. Atq; hoc quidem videtur mihi etiam apud Homerũ orator ille perpendiſſe, atque ideo formoſitatis minimam curam habuiſſe, quin magis homini prorſus etiam imperito ſe ipſum aſsimilaſſe, quò videlicet maiori admirationi foret verborum & orationis ipſius pulchritudo, ex illa cum deformitate facta collatione, præſertim cum omnino neceſſe illud quoque ſit, dicẽtis ipſius mentem circa intutum detineri, & cogitandi diligentiam ac curam langueſcere viſu ſuperante, & ad ſeſe vocante, neque orationi vacare atque incumbere permittente. Quare quid reſtat vltrà quo minus deterius prorſum dicat talis aliquis, animo circa eorum quæ videntur laudes occupato? Omitto enim dicere, quòd & præſentes ipſi, & ad auſcultandum intrò aſſumpti, poſtquam ad talem domum acceſſerint, ex auditoribus ſpectatores fiunt: & neq; iam Demodocus, aut Phemius, aut Thamyris, aut Amphion, aut Orpheus aliquis, is qui orationem habet, ita eſt, vt auellere cogitationes illorum à ſpectando poſsit: ſed vt quiſque ipſum modò limen tranſcenderit, ita frequenti ac multa pulchritudine circunfuſus, verborum ſanè illorum aut recitationis ne principium quidem exaudire videtur: ſed totus in ſpectando verſatur, niſi quis fortè omnino cæcus fuerit, aut noctu, velut ille in vico Martio Senatus ſolet, ad auſcultandum venerit. Nam quòd verborum vis lõgè inferior ſit, quàm vt cum viſu certare queat, etiam Sirenum fabula cum illa de Gorgonibus comparata, facilè docuerit. Illæ enim mulcebant quidẽ præternauigantes, canendo, atq; adblandiendo carminibus, & ad ſe delatos aliquandiu detinebant: & in ſumma, res ipſa, mora quadam opus habebat, atque interim eas etiam præteruectus quiſpiam eſt, & carmen ipſum obturatis auribus prætermiſit: at Gorgonum pulchritudo, vt quæ violentiſsima eſſet, & partibus animæ præcipuè ſauciabilibus obuerſaretur, ſtatim attonitos reddebat aſpicientes, ac mutos faciebat, & quemadmodum fabulæ placet, & fertur, in lapides illico præ admiratione conuertebantur. Quamobrem & illa quæ de pauone paulò antè ad vos dixit, pro me ipſa dicta eſſe exiſtimo. Nam & illius in aſpectu nõ in voce delectatio eſt, ac ſi quis iuxta illum vel philomelam vel cygnum ſtatuat, ac canere iubeat, inter canẽdum autem pauonem iacentem commonſtret, ſat ſcio quòd ad hunc deflexurus ſit animus, longum valere iuſsis illorum canticis. Adeò inexpugnabile quiddam videtur eſſe ea, quæ per viſum voluptas capitur. Atque equidem, ſi vultis, teſtem vobis adducam virum doctum, qui ſtatim mihi teſtimoniũ feret, quòd multò magis ſuperant ea quæ viſu percipiuntur, quàm quæ auditu. Ac iã heus præco acceerſe mihi huc ipſum Herodotum, Lyxi filium, Alicarnaſſenſem. Et quia probè fecit, atque obediit, teſtimonium dicat accedens. Vos autem aduertite ipſum Ionica lingua vobis loquentem, perinde vt conſuetũ ipſi eſt. Vera iſta, Oratio vobis hæc, Iudices, narrat, atque ipſi credite quæcunque de his vobis dixerit, viſum auditui prçferendo. Aures ſiquidem fide minus digniores ſunt, quàm oculi. Auditis teſtem, quæ dicit, & vt primas viſui tribuerit? ac meritó. Nam verba quidem alata ſunt, & euaneſcunt, pariter cum eo quando proferuntur, auolantia. At eorum quæ videntur, delectatio, ſemper adeſt, ac præſens manet, & ſpectatorem ad ſe prorſus abducit. Proinde quomodo non difficilis ac grauis dicẽti aduerſaria fuerit domus ita pulchra, & ab omni parte conſpicua? Quin quod maximum eſt, nondum etiam dixi. Nam vos ipſi Iudices, & interea dum nos dicimus, ad tectum ſurſum aſpexiſtis, & parietes admirati eſtis: & picturas, ad vnamquanque auerſi, examinaſtis, neque quicquam etiam veriti eſtis. Venia enim dignum eſt ſi quid humanum paſsi eſtis, præſertim erga tam pulchra ac varia obiecta. Nam artis diligentia, & hiſtoriæ cum antiquitate vtilitas, re vera illiciendi vim quandam habent, & ſpectatores eruditos requirunt. Et vt ne per omnia iſthuc oculos auerſos habeatis nobis relictis, age, quoad fieri poteſt, depingam illa vobis oratione. Delectabimini enim, vt puto, audientes quoq; ea quæ oculis intuentes miramini. Ac fortaſsis ob id ipſum etiã laudabitis me, & aduerſario anteponetis, vt qui & ipſe demonſtrem hæc, & duplicem vobis voluptatẽ pariam. Cæterùm conatus huius difficultatẽ videtis, nimirum quàm graue ſit abſque coloribus & figuris & loco tam multas imagines in vnum congerere. Eſt enim exilis planè pictura verborum. Quare ad dexteram quidem ingredienti, Argolicæ fabulæ intermiſtũ eſt malum illud Aethiopicum: Perſeus videlicet monſtrum illud marinum interficit, & Andromedam deponit, & paulò pòſt eandem ducet, atque inde diſcedet abducta ſecum illa. Atq; hoc parergon quoddam, ſiue extra propoſitam rem additum fuit ad eũ quo ad Gorgonas abiit volatum. In exigua autem parte, multa imitatione expreſsit artifex ille, verecundiam puta virginis, & metum. Spectat enim & pugnam deſuper ex rupe, & adoleſcentis audaciam amatoriam, & belluæ viſum intolerabilem. Atq; ea quidem accedit horrida ſpinis, & formidabilis hiatu oris. Perſeus autem ſiniſtra quidẽ oſtendit Gorgonẽ, dextra verò enſe ferit. Et rurſum, quantum quidem belluæ illius Meduſam aſpexit, iam ſaxum eſt: reliquum autem, quod adhuc animatum eſt, falcato enſe cẽditur. Deinceps autem poſt hanc imaginem alia quædam pictura, iuſtiſsima illa quidem, depicta eſt, cuius primum exemplar videtur mihi pictor ab Euripide vel

Lib. 1. Herodoti.

Sophocle

Sophocle accepiſſe: (nam illi ſimilẽ quandã imaginẽ deſcripſere) adoleſcẽtes duo ſocii, Pylades videlicet Phocenſis, & Oreſtes, cùm iam videretur mortui eſſe, poſt regiã latentes, & clàm ad eũtes, occidũt ambo Aegiſthũ. Clytęmneſtra autem iam interfecta eſt, & in lecto quodam ſeminuda poſita iacet. Ac totum famulitium, facinore tanto obſtupefacti, alii quidem clamantibus ſimiles apparent, alii autem nonnulli quò fugam capiant, circunſpiciunt. Honeſtum autem quidam pictor excogitauit, qui quod impiũ in hac re fuit, id oſtendit ſolùm, & quaſi iam peractum tranſcurrit: adoleſcentes autem in cæde adulteri immorari fecit. Poſt hæc autem deus eſt formoſus, & adoleſcentulus venuſtus, amatoriũ quoddam ludicrum: Branchus puta in rupe ſedens tenet leporem, & alludit cani. Hic autem aſsilienti ad ipſum in ſublime, ſimilis eſt: & Apollo adſtans arridet: delectatur videlicet vtroq;, & puero ludente, & cane ſaltum meditante. Vltra hæc Perſeus iterum ſequitur, illa quæ belluæ marinæ cędẽ anteceſſerunt, aggrediens, & Meduſę caput amputans, & Minerua protegens Perſeum, atq; hic quidem facinus iam peregit, factum autem ipſum nondum vidit in clypeo, Gorgonis imaginem videlicet: vidit enim pœnam veri aſpectus. In medio autem pariete ex aduerſo ianuæ, Mineruæ ædicula quędam eſt, & dea ipſa ex marmore candido: habitus autem haudquaquam militaris, ſed qualis fuerit pacẽ agentis deæ bellicę. Déinde poſt hanc alia Minerua, non marmorea illa quidem, ſed pictura rurſum, quam Vulcanus amans inſequitur, ipſa autem fugit, & ex ea perſecutione Erichthonius naſcitur. Hanc cõſequitur vetus quædam alia pictura: Orion portat Cedalionem, cæcus exiſtens: ille autem dum ita vehitur, indicat ipſi ferentem ad lucẽ viam, & Sol apparens medetur cæcitatem. Vulcanus autem à Lemno opus hoc intuetur. Poſt hæc Vlyſſes ſequitur, inſaniens videlicet, quando cum Atridis in expeditionem ire nolebat. Adſunt autem legati iam vocantes ipſum. Atq; ea quidem, quæ ad ſimulationẽ pertinebant, probabilia omnia, vehiculum videlicet, & iumentorum iunctorũ abſurditas & repugnantia, & eorum quæ agebantur, inſcitia: ſed redarguitur tamen obiecto infante. Nam Palamedes Nauplii filius, intelligens rem, correpto Telemacho, minatur ſe eum interfectũrum eſſe, ſtrictum tenens enſem: & vt ille inſaniã fingit, ita hic quoq; iram contrà ſimulat. Vlyſſes autem ad metũ hunc reſipiſcit, & pater fit, ſimulationémq; deponit. Poſtrema verò Medea depicta eſt, æmulatione atq; inuidia flagrans, pueros aſpiciens, & graue quiddam meditãs. Tenet quippe iam gladiũ, miſeri autem illi adſtant ridentes, nihil eorũ, quæ futura erant, ſcientes, & hoc, aſpiciẽtes in manibus matris gladium. Hæc igitur omnia, viri Iudices, an non videtis quomodo abducant quidem auditorem, & ad ſpectandum auertant, ſolum autem relinquant dicentem? Atq; equidẽ verbis ea perſecutus ſum, non vt aduerſarium, pro audaci ac temerario eo habito, quòd rebus ita difficilibus ſe ipſum volẽs immerſit, damnetis, atq; odio habeatis, ſolúmq; eum cum ſuis orationibus relinquatis, ſed vt magis in certamen ipſi adſitis, & quoad fieri poteſt, conniuentes, ea quæ dicuntur audiatis, æſtimantes apud vos rei difficultatẽ. Vix enim etiã hoc pacto haudquaquam videlicet Iudices vos, ſed auxiliatores habendo, poterit non omnino indignus magnificẽtia domus hac cẽſeri. Quòd autem pro aduerſario hæc oro, ne miremini. Nam ex eo quòd domum hanc amem, & eum qui in ea dicit, quicunque tandem is fuerit, optarim equidem celebrari.

MACROBII,

Vincentio Obſopœo Interprete.

ARGVMENTVM.

Catalogus eſt μακροβίων, hoc eſt eorum qui ad longam ætatem peruenerunt, quem natalitij muneris loco Quintillo cuidam mittit, ſomnio ad hoc faciendum, vt ipſe ait, admonitus. Recenſet autem principio totas hominum nationes ac genera quæ diutiſſimè vixerint: déinde tranſitione ad ſingulos facta, reges primùm, ac principes, déinde & Philoſophos, & Hiſtoricos, et Oratores, & Poetas, & Grãmaticos, qui quàm maximè lõgæui fuiſſe perhibentur, annumerat. Orditur autem à cauſa qua ad hoc ſcriptũ impulſus fuit, addita etiã cõmendatione operis ab vtilitate, quam ex huius lectione percepturus ſit Quintillus.

Omnium muneris loco, clariſsime Quintille, iuſſus apporto tibi longęuos: ſomniũ, inquam, quod iam olim vidi, & amicis narraui meis, quo die minori natu filio tuo nomen indidiſti. Cùm autẽ nulla coniectura potuiſſem aſſequi, quóſnam Deus hoc ſomnio longæuos tibi me afferre mãdaret, equidem deos id temporis precatus ſum, vt vitã quàm longiſsimam tu & filii tui traduceretis, ratus ſcilicet hoc profuturum cùm vniuerſo generi hominum, tum præ cæteris mihi, & meis omnibus. Siquidem hoc ipſo & mihi quiddam felicitatis Deus viſus eſt prædicere. Conſideranti autem apud animum meum venit in mẽtem, vt par erat homini in liberalibus diſciplinis verſanti, deos hæc mihi præcepiſſe, vt aliquod eruditum opuſculum, & ab ingenuis artibus profectum ad te deferrem. Hanc itaq; aptiſsimã nata litiis muneribus offerendis diem exiſtimãs, eos tibi dedico, quos ad longam ſenectutẽ ſana mente & integris corporis viribus peruenisſe comperimus. Fortaſſe autem ex huius libelli lectione gemina ad te peruenire poteſt vtilitas: vna, vt & alacritatem animo & optimam ſpem concipias, & te poſſe quàm diutiſsimè viuere: altera, qua inſtitutionem ab exemplis capias, cognitis iis, qui poſteaquàm maximam ſui curam habuerũt, corporis pariter & animi ratione habita, ſummã ſenectutem ſine omni corporis incõmodo ſunt conſequuti. Homerus igitur Neſtorem principũ Achiuorum ſapientiſsimum vitam ſuam tribus ſeculis produxiſſe ſcribit, quem nobis & animo & corpore exercitatum commendat. Et Tireſiam vatem poetæ tragici ad ſex vſq; ætates hominum vitam prorogaſſe perhibent. Credibile

Catalogus Macrobiorum.

eſt autem virum diis immortalibus ſacrũ, & moderatiore viuendi ratione vtentem, longiſsima vita fuiſſe functum. Quin omnes nationes propter victus rationem longæuæ fuiſſe inueniuntur: cuiuſmodi ſunt Aegyptiorum ſacri ſcribæ, & apud Aſſyrios & Arabas fabularum interpretes, & apud Indos Brachmanes, ad amuſsim philoſophiæ ſtudiis vacantes. Prætereà quos Magos vocant, genus illud vatidicum, & diis dicatum. Inſuper apud Perſas, & Parthos, & Bactros, & Chorasmios, & Sacas, & Medos, aliáſq; multas gentes barbaras, qui & firma corporis valetudine ſunt prædiți, & valde diuturni, cùm beneficio magicæ quam exercent, tum quòd & ipſi accurata victus ratione vtantur. Iam verò gentes quoq; ætate omniũ longiſsima vtentes, ex quibus ſunt Seres, ad trecentos annos vſq; viuere, memoriæ proditum eſt. Cuius rei cauſam nonnulli temperato aeri, nonnulli naturæ terræ, alii rationi viuendi aſsignant. Siquidem aiunt omnes illas nationes tantùm aquam potare. Compertũ eſt autem Athotas quoq; centum & triginta annos viuere, & Chaldæos vltra centum annos egredi fama eſt, & eoſdem hordeaceo pane vti, tanquam perſpicacitatis pharmaco. Quibus perhibent ob hanc ipſam victus rationem alios quoq; ſenſus quã cæteris hominibus eſſe validiores. Sed hæc de nationibus longæuis, & gentibus quas plurimum ætatis aiunt viuere, nonnulli propter ſitũ terræ, nonnulli propter aeris temperiem, nonnulli propter rationem victus, nonnulli autem propter vtrunq;. Cæterùm ego iure optimo longè meliorem ſpem tibi oſtendam, ſi planũ fecero homines vbiq; terrarũ & gẽtium, & ſub quouis aere degentes, ad ſummã ſenectutem peruenire, qui cõmodis exercitationibus, & cõuenienti ſanitati viuendi rationem ſectantur. Facta autem huius narrationis ſectione, primùm obſeruatis virorum ſtudiis, initiò Reges, & virtute Imperatoria claros homines memorabo, quorũ vnum ſummæ religionis pietas ad perfectiſsimũ ordinem perducens, maximis beneficiis imperium & terram ipſius affecit. Ad hunc modum & tu longæuorũ hominũ naturæ & fortunæ animaduerſione intentus, tantò promptiùs ſperare poteris ſenectutem ſanam & longam: & pari ſtudio hos ipſos æmulatus, tibi ipſe longiſsimã & prouectiſsimam vitam ratione victus paraueris. Numa Pompilius Romanorum regum longè feliciſsimus, ac Deorum cultui deditiſsimus, ſupra octoginta annos vixiſſe traditur. Seruius autem Tullius, & ipſe Romanorum rex, ſimiliter vltra octoginta annos vixiſſe dicitur. Tarquinius nouiſsimus rex Romanorum eiectus in exiliũ Cumis conſenuit, ac vltra nonaginta annos firmiſsima valetudine vſus vixiſſe perhibetur. Et hi Romanorum reges fuere, quibus & reliquos reges adiungam, qui ad vltimam ſenectutem peruenerunt, demonſtratis etiam illorum exercitationibus. In calce autem reliquos etiam Romanorum ad longiſsimam ſenectutẽ delatos adſcribam, adiectis etiam cæteris Italiæ populis, qui diutiſsimè vixerunt. Etenim qui ſola hiſtoria noſtratem aerem calumniãtur, probabilibus argumentis refelli poſſunt, adeò vt meliorẽ ſpem habere liceat, fore vt perfecti voti cõpotes fiamus, & longiſsimã ac pleniſsimam tota terra marſq; dominantẽ ſenectutem, iámq; in ſuis locis regnantem & ſeneſcentem conſequamur. Próinde Arganthonius Tarteſiórum rex centũ & quinquaginta annos vixiſſe traditur, authoribus Herodoto hiſtorico, & Anacreonte poeta lyrico: tametũ hoc quibuſdam fabuloſum videatur. Agathocles Siciliæ tyrannus annos quinq; & nonaginta egreſſus fato functus eſt, ſicut Demochares & Timęus literis prodiderunt. Hieron quoq; Syracuſanorum tyrãnus duos & nonaginta annos natus, morbis tandem abſumptus obiit, cùm regnaſſet annos ſeptuaginta, ſicut Demetrius Calliſtianus & alii memorant. Anteas autem rex Scytharum, qui ad Iſtrum fluuiũ cum Philippo confligens in pugna occubuit, vltra nonaginta annos egreſſus eſt. Bardylis verò rex Illyriorũ, qui ex equo in eo quod geſsit contra Philippũ bello pugnaſſe dicitur, nonaginta annos cõpleuit. Teres rex Dryſorum, authore Theopompo, duos & nonaginta annos agens mortuus eſt. Antigonus autem Philippi filius luſcus rex Macedonum, in Phrygia cum Seleuco & Lyſimacho confligẽs, multis acceptis vulneribus collapſus, anno vno & octogeſimo vitam finiuit, ſicut narrat Hieronymus, qui cum eo militauit. Porrò Lyſimachus & ipſe rex Macedonię, in pugna contra Seleucum ſuſcepta occubuit, octogeſimũ annum conſequutus, vt idem Hieronymus teſtatur. Antigonus verò filius Demetrii, Antigoni Luſci nepos, quatuor & quadraginta annos regnum Macedoniæ tenuit: vixit autem octoginta, ſicut Medius & alii ſcriptores teſtantur. Conſimiliter & Antipater patre Iolao genitus, maxima fultus potentia, & qui multorum regum Macedoniæ tutelam egit, vltra octogeſimũ annum egreſſus exceſsit è vita. Ptolemæus autem Lagopatre natus, inter reges propria fortuna feliciſsimus, imperauit Aegypto annos octoginta natus. Viuus autem tradidit imperium duobus annis antè, quàm moreretur, Ptolemæo filio, cui cognomentum fuit Philadelpho, qui & paternum regnum à fratribus ſortitus eſt. Philæteros, qui primus condendi circa Pergamũ principatus author fuit, & eundem cùm eſſet Eunuchus obtinuit, mortuus eſt octoginta annos natus. Attalus autem cognominatus Philadelphus, & hic rex Pergamenorũ, ad quem etiã Scipio Romanorũ Imperator venit, duos & octoginta annos agens, vitam reliquit. Mithridates rex Ponti, Ktiſtes appellatus, Antigonum Luſcum fugiẽs, in Ponto mortuus eſt, cùm egiſſet annos quatuor & octoginta, ſicut Hieronymus & alii ſcriptores prodiderunt. Ariarathes rex Cappadocum Hieronymi teſtimonio duo & octoginta annos vixit: atq; haud dubiè ad grandiorem ætatẽ peruenire potuiſſet, niſi in pugna contra Perdiccã viuus captus, & in cruce ſublatus fuiſſet. Maior autem Cyrus rex Perſarum, ſicut Perſæ & Aſſyriorum hiſtoriæ loquuntur, quibus etiam ſuffragari videtur Oneſicritus, qui res geſtas Alexãdri Magni in hiſtoriam contulit, centeſimum annũ aſſequutus,

quutus, requirebat vnumquenq; amicorũ: quorũ cùm plurimos à filio suo Cambyse interemptos comperisset, ac Cambyses ipsius iussu hoc ipsum se fecisse fateretur, partim ob filii crudelitatem probrosè affectus, partim se ipse tanquã iustitiæ & legum violatorem accusans, maxima tristitia conturbatus vitam finiuit. Artaxerxes Mnemonis cognomentum sortitus, contra quem Cyrus frater exercitum duxit, imperium Persarũ obtinens, morbis consumptus decessit, annos sex & octoginta natus, sed vt Dinon scribit, quatuor & nonaginta. Artaxerxes alter Persarum rex, quem patrum suorum memoria Isidorus Characenus historicus regnasse tradit, cum annos tres & nonaginta vixisset, insidiis fratris Gotarzæ clàm obtruncatus est. Sinarthocles autem rex Parthyæorum annos nonaginta iam natus, à Sacauracis Scythis reductus ab exilio regnare incœpit, & regnauit annos septem. At Tigranes rex Armeniorum, contra quem Lucullus pugnauit, quinto & octogesimo anno morbo consumptus periit. Hyspasines Characenorum & regionum mari rubro adiacentium rex quinto & octogesimo anno morbo correptus decessit. Tereus tertius post Hyspasinen earum nationum rex, cum vixisset duos & nonaginta annos, morbo periit. Artabazus autem, qui septimus post Tiræum Characenorum regnũ tenuit, sex & octoginta annos reductus à Parthis ab exilio regnauit. Et Mnascires rex Parthyæorum sex & nonaginta annos vixit. Masinissa verò rex Mauritaniæ nonaginta annos vixit. Asandrus autem à diuo Augusto loco Etnarchi rex Bospori declaratus, annum agens nonagesimum, & equestri & pedestri pugna nullo inferior vspiam est conspectus. Qui vt animaduertit Scribonio rem militarem cõmẽdatam, cibo abstinens diem suũ obiit, cũ vixisset annos tres & nonaginta. Goæsus, vt Isidorus author est, Characene regnum tenuit, quo tẽpore Mano quoque imperauit Arabibus, centum & quindecim annos natus, postremùm morbo periit. Tot igitur ante nostram memoriam memorandæ senectutis reges fuisse maiores nostri literis prodiderunt. His annumerantur Philosophi, & omnes qui ingenio & eruditione præstantes fuerunt, qui aliqua sui cura habita, ad extremam senectutem peruenerunt.

Philosophi.

Eos itaque quos multa lectione didicimus, perscribemus, ac initio quidẽ Philosophos, quorum Democritus Abderites centum & quatuor annos natus, cùm alimento abstineret, mortuus est. Xenophilus Musicus, perhibente Aristoxeno Pythagoricæ philosophiæ cãdidatus, vltra quinquaginta & centum annos Athenis vitam traduxit. Solon autem, & Thales, & Pittacus, quinè sapientum numero fuerunt, centum annos vnusquisque vixit. Zenon verò Stoicæ philosophiæ author & princeps, octo & nonaginta. Huic aiunt in concionem prodeunti offenso pede exclamasse, Quid me vocas? & domum reuersum inedia vitam finisse. Cleanthes Zenonis discipulus & successor, nouem & nonaginta annos natus, tuberculum in labiis habuit. Cùmque decreuisset inedia vitam absumere, allatæ sunt ei ab amicis literæ. Ac mox adhibito cibo, & perfectis amicorum postulatis, iterum cibo abstinens, vita defunctus est. Xenophanes autem Dexino patre natus, Archelai physici auditor, vnum & nonaginta annos vixit. Xenocrates Platonis discipulus, quatuor & octoginta. Carneades nouæ Academiæ fundator, annos quinque & octoginta. Chrysippus vnum & octoginta. Diogenes autem Seleucus Tigrius, Stoicæ sectæ philosophus, duodenonaginta. Posidonius Apamea Syriæ oriundus, lege autem philosophus Rhodius, pariter & historicus, octoginta quatuor. Tritolaus Peripateticus vltra duos & octoginta. Plato philosophorum sanctissimus, vnum & octoginta. Athenodorus Sandonis Tarsensis, qui fuit Cæsaris Augusti præceptor, cuius precibus Tarsis ciuitas vectigalibus leuata est, duos & octoginta annos agens mortuus est in patria. Huic Tarsensis populus quotannis solẽnes honores vt heroi persoluit. Nestor verò Stoicus, & hic à Tarso ortum trahens, præceptor Cæsaris Tyberii, duos & nonaginta. Xenophon Grylli filius vixit vltra nonaginta annos. Et hi celebres fuere philosophi. Ex scriptoribus autem historicis Ctesibius centum & vigintiquatuor annos egressus, inter deambulandum mortuus est, sicut narrat Apollodorus in Chronicis. Hieronymus verò & in bellis versatus, ac non paucis laboribus & vulneribus affectus, vixit ad annum quartum & centesimum, sicut refert Agatharchides libro nono historiæ Asiaticæ. Ac hominem non mediocriter demiratur, quòd ad summum vsque vitæ diem valuerit in colloquiis, & in sensibus ad sanitatẽ necessariis non defecerit. Hellanicus Lesbius octoginta quinque annos vixit. Similiter Pherecydes Syrus quinque & octoginta. Timæus Tauromenites sex & nonaginta. Aristobulus Cassandræus vltra nonaginta annos vixisse fertur, qui historiam suam quartum & octogesimum annũ agens orsus est conscribere, id quod ipse in operis sui principio testatur. Polybius autem Lycortæ patrẽ genitus, Megalopolitanus, rure rediens ab equo delapsus est, quo casu morbo correptus decessit anno secundo & octogesimo. Porrò Hypsicrates Amisenus historicus, vir in multis disciplinis versatus, annos duos & nonaginta vixit. Cæterum è Rhetoribus Gorgias, quẽ quidam Sophistam vocant, annum agens octauum & centesimum, inedia vitam finiuit. Hunc interrogatum causam tam longæ senectutis, & veletudinis in omnibus sensibus vigẽtis, respondisse aiunt, quòd aliorum conuiuia non sit secutus. Isocrates sex & nonaginta annos natus sermonem scripsit Panegyricum. Iam verò ingressus annum nonagesimum nonum, cum accepisset Atheniẽses in pugna apud Chæroneam cõmissa à Philippo esse superatos, quiritando Euripideũ versiculũ recitauit, ad se ipsum referens,

Sidonis vrbis alta quondam mœnia
Cadmus relinquens.

Quibus cum adiecisset, fore vt Græcia in seruitutem prolaberetur, è vita decessit. Apollodorus autem rhetor Pergamenus, Cæsaris Augusti in diuos relati præceptor, quem vnà cum Atho-

nodoro Tarſenſi bonis diſciplinis imbuit, totidem quot Athenodorus annos, nempe duos & octoginta, vixit. Potamon rhetor nõ incelebris, annos nonaginta. Sophocles poeta Tragicus deuorato vuæ acino ſtrangulatus eſt, cùm egiſſet annos quinque & nonaginta. Hic à filio Iophonte ſub finem vitæ in ius vocatus, & deſipientiæ accuſatus, recitauit Iudicibus Oedipum Colonæum, planum faciens ea fabula, quòd ſanæ mentis compos eſſet. Qua audita, Iudices ingenium eius admirati ſunt, ac filium inſaniæ damnauerunt. Cratinus autem poeta Comicus, ſeptem ſupra nonaginta annos vixit, atq; ſub finem vitæ cùm docuiſſet fabulam Pitynen, eáq; victor euaſiſſet, haud ita multò pòſt eſt mortuus. Non diſſimiliter quoq; Philemon Comicus ſeptimũ & nonageſimum annum agens decumbebat in lectulo quieſcens: qui cùm vidiſſet aſinum ficus ſibi præparatas deuorantem, prolapſus in cachinnos, & accerſito famulo, multo & vehementi cũ riſu præcepit aſino merum ad ſorbendum dari, atque ita riſu ſuffocatus obiit. Epicharmus autem & ipſe poeta Comicus, ſeptem & nonaginta annos vixiſſe dicitur. Porrò Anacreon poeta Lyricus vixit annos quinq; & octoginta. Et Steſichorus poeta Lyricus totidem. Simonides Cius ſupra nonaginta. Sedenim ex Grãmaticis Eratoſthenes Cyrenæus Aglai filius quem non Grammaticum ſolùm, ſed etiam poetam meritò quis vocarit, & philoſophum & geometrã, duos & octoginta annos vixit. Quin etiam Lycurgus Lacedæmoniorum legum conditor, quinque & octoginta annos vixiſſe dicitur. Tot impræſentiarum Reges & eruditos homines colligere potui. Quia verò pollicitus ſum & Romanorum quoſdam longæuos, & Italos, qui ad ſummam ſenectutem peruenerunt, perſcribere: eos tibi Diis volentibus præſtantiſsime Quintille in altero libro manifeſtabimus.

PATRIAE encomium,

Vincentio Obſopœo Interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipſe titulus expoſuit. Eſt autem propoſitio & ſumma negotij, patriam omnium rerum eſſe digniſſimam & venerabiliſſimã, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraq; à ſignis & conſequẽtibus ſumuntur. Oſtendit enim quæcunq; homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare, & quantumuis humili aut ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihilo minùs patriam ſuam ſplendidiſſimis ciuitatibus ac regnis anteponere, quemadmodum parentum quoq; & liberorum inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunq; ipſi ſint, tamen ſeſe omnibus alys plus amẽt & colant. Proinde & legiſlatores eùm grauiſsimè punire homines vellent, patriæ priuationem atq; exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

IAM olim vulgi ſermone detritũ eſt, nihil eſſe patria dulcius, proinde neque iucundius quicquã. Eſt verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Si quidem quæcunque diuina, quæcunque veneratione digna homines eſſe exiſtimant, horum cauſa atque magiſtra eſt patria, quæ nos genuit, aluit atq; inſtituit. Enimuero vrbium magnitudinem atque ſplendorem, ſumptuoſos præterea variorum inſtrumentorum apparatus admirantur multi, patriam verò pio amoris affectu proſequuntur omnes, neq; quiſquam quamlibet potens, ita deceptus eſt alienarum rerum amœno & voluptuoſo ſpectaculo, vt propter immodicã apud alios rerum cùm viſendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiſcatur patriæ. Itaque quicunque felicis & ſplendidæ ciuitatis ſe ciuem eſſe iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neque occultè ferat talis, ſe dolore affectum iri, ſi mediocrem patriam ſortitus eſſet. Mihi verò iucundum eſt, ipſum nomen patriæ reuerenter atque religioſè colere. Etenim ei qui ciuitates inter ſe collaturus eſt, peropus eſſe video, ſingularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obſeruare, neq; non commerciorum ac rerum venalium copiã conſiderare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo vtique poſthabita patria ſplendidiorem electurus eſt, verùm in optatis habebit patriam quoq; ſuam quàm maximè conformem eſſe vrbibus copioſis & felicibus: ipſam tamen, qualiſcunque tandẽ fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpoſiturus eſt. Iſthuc verò ipſum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neque non patres, qui quidem fuerint non mali. Neque enim ſpectatæ honeſtatis & probitatis adoleſcens, alium patri ſuo honoribus præferret: neque pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cõplexurus eſt. At quí his inferiores ſunt patres, tantum tamen filiis ex ſe genitis non grauatim tribuunt, vt ſint & vita honeſtiſsimi, & dignitate ampliſsimi, appareãtq; omnibus ſua opera quàm optimè educati atque exornati. Porrò qui tali erga filium ſuum non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proindè nomen patriæ primum eſt, & omnium familiariſsimum. Etenim nihil eſt quod patre nobis ſit familiarius; Si quis verò iuſtum habebit honorem patri, quemadmodum & lex & natura imperat: ille patriæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus eſt. Siquidem ipſe etiam pater, peculiaris eſt patriæ poſſeſſio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numeroſa retro ſerie generis domeſtici prognati ſunt. Et ad deos vſque paternos patriæ nomen protenditur. Gaudẽt verò ipſi quoque Dii ſolo natalitio, ac vniuerſas res humanas, vt par eſt, intuentur, ſuam poſſeſſionem eſſe exiſtimantes totum terrarum orbẽ, atque omnem Oceanum. In qua tamen quiſque illorum terra natus eſt, hanc omnibus cæteris vrbibus quamuis florentioribus honore anteponere non dubitat. Quin etiam ciuitates quæ Deorum feruntur eſſe patriæ, cæteris ſunt venerabiliores, & inſulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas deorum natiuitates & incunabula laudibus extol-

luntur.

luntur. Itaq; ſacra quoq; illa ſuperis gratiora eſſe exiſtimantur, quæ quiſq; ad domeſticos delatus locos offert atq; ſacrificat. Iam ſi patriæ nomen tanto in pretio apud Deos habetur, cur nõ iure optimo longè maiori in exiſtimatione foret apud homines? Siquidem quiſq; noſtrũ in patria primùm iucundũ illud ſolis lumen intuitus eſt non ſecus atque Deum, qui tametſi omnibus gentibus cõmunis eſt, vnicuiq; tamen patrius eſſe exiſtimatur, propterea quòd ſub vitæ initium ab illo loco primùm auream illam Solis lampadem conſpexerit. Accedit his quòd & vocẽ quiſque ſuam in patriam auſpicatus eſt, primùm ſuæ gentis vernacula lingua amabili balbutie ſonare perdiſcens, Deóſq; cognouit. Porrò ſi quis talẽ ſortitus eſt patriam, quæ ad res maiores perdiſcẽdas alterius egeat adminiculo, talium tamen diſciplinarũ gratiã acceptam ferat patriæ. Neq; enim vrbis nomen cognouiſſet vnquam, niſi patriæ beneficio & opera vrbes eſſe cognouiſſet. In ea verò opinione ſum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc ſibi parari omnium artiũ ac diſciplinarum cognitionẽ, ne patriæ indecores, ſed ſeipſos huic vtiliores informent. Inſuper opes etiam poſſidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impenſis patriæ inopiam ſubleuemus. Conſentaneũ enim eſſe opinor, ne, cũ maximis beneficiis affecti ſimus, parũ grati eſſe reperiamur. Sed ſi eſt qui vni officioſè refert gratias, quemadmodũ æquũ eſt, poſteaquã beneficia non mediocria ab illo acceperit: multò magis conuenit quàm cumulatiſsimè paria referre patriæ. Etenim ſuper parentum ærumnoſa afflictione in ciuitatibus leges ſunt conditæ. Aequũ verò eſt communem omniũ matrem patriam eſſe exiſtimare, huiſque pro nutricandi officiis ipſarum legum decreto iubente quàm ampliſsimas gratias reponere. Cæterùm vſqueadeò patriæ negligens & immemor conſpectus eſt nemo, vt in alia Rep. ætatem degens, omnem curã colendæ patriæ depoſuiſſet. At etiam qui peregre multis iactati difficultatibus calamitoſè agunt, crebrò teſtantur rerum optimarum omniũ præſtantiſsimam eſſe patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cęteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentiſsimos ſe eſſe opinantur, quòd patriæ fines non incolant, ſed extorres & peregre agant: quippe peregrinationis probrũ non mediocriter eos diſcruciat. Videmus quoq; eos qui per tempus quod peregre agendo inſumpſerunt, nonnihil ſplendoris & gloriæ ſibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarũ poſſeſsionibus, aut dignitate & honoribus, aut celebri diſciplinarũ atq; ingenii teſtimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriã terram properare, quaſi nequaquã apud alios meliores ſua ipſorũ bona eſſent cũ aliqua laude oſtenſuri. Ac tantò quiſq; maiori ſtudio patriam comprehendere approperat, quãtò rebus maioribus dignus apud exteros habitus eſt. Próinde iuuenibus quoq; deſiderabilis & amabilis iuxtà eſt patria. Porrò autem homines iam ætate ac ſenio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti ſunt, tantò vehemẽtiori patriæ dulcedine ac deſiderio trahuntur. Quare vnuſquiſq; è ſenum numero & feſtinat & in votis habet maximè in ſolo natalitio vitã cũ morte cõmutatam relinquere, vt quò loci vitã auſpicatus eſt, eodem iterũ & corpus terræ altrici humandũ reponat, ac patriæ ſepulturæ particeps ſe fore cognoſcat. Etenim graue & acerbũ vnicuiq; eſſe videtur, peregre agentem ſe deprehendi, ac demum poſt mortem in aliena terra reconditum cineſcere. Cæterùm quanta erga patriam ſit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certius aut facilius quàm ex indigenis perdiſcitur. Siquidẽ peregrini & aduenæ, non ſecus atq; nothi aut ſpurii, parũo in diſcrimine ponũt exilia, quippe quibus patriæ nomẽ prorſus ignotum eſt, neque vllo animi beneuoli argumento proſequuntur, exiſtimantes nuſquam non rerum neceſſariarum copiam ſibi haud difficulter ſuppeditari, modum felicitatis in vẽtris ac gulæ foedis & beluinis voluptatibus ſitum habentes. Verũtamen quibus mater eſt patria, terram illam ſingulari amore proſequuntur, in qua in lucẽ editi, in qua nutriti ſunt. Quanquam modicam habeant, quanquam aſperam & ſterilem, quanquã vnde terræ virtutẽ collaudent, non habuerint, attamen quo patria encomio potiſsimùm celebranda ſit, nequaquã animo perplexi hæſitabũt. Verùm tametſi non ignorauerint alios ſuam iactaſſe patriam ſuperbius ob agrorũ fœcunditatem, ac pratorum viridantium plantas omniiugas: neq; ipſi tamen patrii ſoli laudis obliuiſcuntur, quàm equis alendis aptam ſuſpicientes, numeroſa quoq; ac robuſta pube fœcundam collaudant. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis qui inſularis fuerit, tametſi apud alios bellè & feliciter viuere poſſit, oblatámque immortalitatẽ reſpuet, patriæ ſepulcrum perpetuitati præferens. Et vel patriæ fumus alieno igne ipſi luculentior eſſe videbitur. Vſqueadeò verò in vniuerſum res omnes quãlibet pretioſas excellit patria, vt legum quoq; cõditores paſſim quiſq; videat maximis puniendis ſceleribus exilium pœnam conſtituiſſe, tanquã grauiſsimũ & acerbiſsimũ ſupplicium. Neq; verò ſolùm legiſlatorum conſuetudo ſic ſe habet, eorum verò qui cum imperio exercitibus præſunt, aliter: neque enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm ſi pro tuenda patria ſe præliari cognouerint: nec ferè vllus eſt qui his auditis ignauus eſſe ſuſtineat. Etenim ſtrenuum & audacem ex meticuloſo quoque facit nomen patriæ.

Alludit ad Palladis verba Odyſſeæ 1. de Vlyſſe. & item libro 9.

DE DIPSADIBVS,

Vincentio Obſopœo Interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio quædam eſt, cuiuſmodi & ſuperiores nonnullæ ſunt, qua ſtudium ſuum erga auditores, ſiue quicunque illi tandem fuere quibuſcum verſatus tum fuit, collatione iſta cum Dipſadibus facta, declarat. Vt enim eos qui ab hoc genere ſerpẽtis percuſſi ſunt, inexplebilis quædam

sitis inuadit, ita vt quò sunt plus potæ, plus sitiantur aquæ, vt ille ait: ita se quoq; desiderio quodam insatiabili teneri ait, & quò frequentius apud illos sit, eò magis ac magis esse cupere. Porrò quod ad Dipsadis morsum, & sitim istam lethalem attinet, habes consimilem fermè descriptionem, atq; exemplum Aculi cuiusdam signiferi in exercitu Catonis, qui eodem modo periit, vt ille de quo epigramma præsentis narrationis testatur, apud Lucanū libro nono, vbi & cæterorum serpentium genera, de quibus hic mentio fit, enumerantur, addita etiam fabula cur Libya serpentibus ita abundet atque infesta sit.

A pars Libyæ quæ ad Austrū tendit, arena est profunda, & terra exusta Solis ardoribus, deserta vt plurimum, frugibus in totum infœcūda, campestris vniuersa, non gramen, non fœnum, nō plantam vllam nec aquam habens, niū sicubi in terræ concauitatibus constiterint imbris & pluuiarum reliquiæ, quæ tamen & ipsæ densæ sunt, & mali odoris, & homini sitibundo minimè potabiles. Has igitur ob causas inhabitabilis est. Aut quo pacto tandem inhabitari possit locus ita durus & implacidus, tum etiam aridus, ac frugibus arboribúsq; iuxtà infœcundus, quíq; tam molestis feruoribus sit subiectus, cùm ipse quoq; calor & aer nimium ardens sit & igneus? Præterea ipsa arena magnoperè feruens regionem prorsus facit inuiam & inaccessibilē. Soli verò Garamantes iis locis finitimi, gens leuis atq; frugalis, vitam degentes in tentoriis, venationibus vt plurimùm viuentes, nonnunquam irrumpūt venantes iuxta solstitium hybernū, sidere maximè pluuioso obseruato, quando videlicet maior ardoris pars deferbuit & extincta est, & arena assiduis imbribus madefacta, & aliquo modo pernia reddita est. Venantur autem onagros, & magnos struthiones humi volantes, cum primis verò simias, aliquando etiam elephantos. Hæc enim animantia sola aduersus sitim perdurant, tū magnoperè sufferre possunt immodici & feruentis Solis molestias. Sedenim Garamātes posteaquā commeatū quem secum ingredientes importauerant, omnem consumpserunt, iterum ad suos discedunt postliminio, metuentes ne arena iterū incensa illis intercludat aut difficiliorem reddat reditum, déinde, quemadmodum in reti cōprehensis & sibi ipsis pereundum sit vnà cum præda. Siquidem omnis euadendi facultas sublata est, si quando sol subtracto humore ex regione celerrimè expiscata, feruere incœperit ardentioribus radiis emissis, veluti ad humiditatem acuminatis: illa enim igni nutrimentum suppeditare solet. Et sanè hæc omnia quæ mihi hactenus dicta sunt, feruor, sitis, solitudo, sterilis soli infœcunditas, minus vobis videbuntur grauia præ hoc quod dicturus sum: & ob hoc ipsum omnibus modis regio ista fugienda est. Omnis enim generis is locus serpentes alit, permagnos & varios, multitudine innumeros, forma terribiles, veneno præsentissimo inexpugnabiles, & partim in cauernis subterraneis excubantes, ac in arenę secessibus degentes: partim verò supernè repētes, nempe Physallos, aspides, viperas, cerastas, bupestes, iacula, amphisbænas, draconcs, & dupex genus scorpionum, vnum terrestre & pedibus ingrediens permagnum, multis corporum vertebris insigne: alterum aerium & volatile, alis tenuibus, cuiusmodi ferè sunt locustæ & vespertiliones. Istiusmodi auibus multis circunuolantibus inaccessibilis & infesta redditur illa Libya. Cæterùm serpentum omnium nocentissimum, quos arena nutrit, Dipsas est, serpens non admodum magnus, viperæ similis, violento ictu, veneno crasso, dolores illico inducens intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incēdio. Et qui ab illa icti fuerint, clamant non secus atque illi qui in ignem conecti sunt. Quod autem illos omnium vehementissimè affligit & torquet, illud est, nempe cruciatus serpenti respondens cognominet eius enim morsum mox sequitur bibendi sitis inexplebilis, & vltra modum sitiunt. Et, quod maximè admirandum est, quantò plus biberint, tantò magis potum expetunt: ac subin de magis ac magis potando crescit bibendi desiderium. Neq; illorum sitim extinxeris, tametsi totum Nilum aut Danubium epotandum præstiteris, verùm irrigandi sedulitate morbum incendis: quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Eam verò incurabilis morbi causam afferre solent medici, Venenum Dipsadis, cùm crassum esse consueuit, posteaquàm potu rigatū fuerit, continuò mouetur atq; incenditur, atque etiam humidius, vt par est, redditur, & per omnia membra diffunditur. Ego verò neminem vnquā tali affectum morbo aut laborantem vidi: & faxint superi, ne vnquam mihi contingat videre hominem his conflictantem cruciatibus. Sed ne omnino quidem vnquam ingressus sum Libyā, & rectè mihi feciſſe videor. Porrò autem epigramma quoddam audiui, quod mihi vnus è famillaribus pro certo confirmabat se ipsum legiſſe supra statuam viri ad hunc modum fato functi: qui, vt aiebat, in Aegyptum iter faciens, magnam Syrtin præteribat: neq; enim alia eò perueniendi via patet. Ibi in litore obiter ad sepulcrum esse delatum, ac propter fluxum ipsum adstantem vidisse statuam exitii rationem indicantem: quippe supra illam sculptum esse hominem quendam, qualem ferè pingere solent Tantalum in media palude consistentem, ac vndas haurientem, non aliter ac si biberet: bestiolam autē, nempe Dipsada, illi inhærentem, ac pedi eius implicatam. Tum mulieres quaspiam aquam ferētes, eadémque opera non paucas illi eandem potandam affundētes. Insuper oua quoq; adiecta conspiciuntur; qualia ferè struthionum illorum esse perhibentur, quos Garamātas suprà venari memoraui. Est autem epigramma adscriptum, quod & hic referre non alienum esse opinor:

Talia passus erat quoq; Tantalus Aethope cretus,
Qui nullo potuit fonte leuare sitim.
Tale nec è Danao natas implere puellas
Assiduis vndis vas potuisse reor.

Erant adiecta adhuc & alia quatuor carmina de ouis,

Dipsas, & eius natura.

Serpentiū genera, & ab iis pericula.

* ἀλβονόρις Græcè, quod nigrum venenum significat.

ouis, quemadmodum ea tollens à dipsade percussus sit: sed illa memoriter non teneo. Itaq; oua colligunt, eáq; studiosè gentes vicinæ indagant, non edendi tantùm gratia, sed illis euacuatis pro vasis & instrumentis vtuntur: plurimùm verò ex illis pocula præparant. Neq; enim figulinam exercere possunt, propter terram arenosam. Cæterùm magnis & capacibus inuentis, etiam pileos ex illis conficiunt, semper ex ouis singulis geminos: cuiusq; enim pars dimidia aptum, & sufficientem pileum præstat tegendo capiti. Ibi ergo iuxta oua dipsades insidiosè excubant, tum accedentem quempiam mox ex arena prorepentes morsu infelicem feriunt. Ille verò ictus, illico incurabili morbo affectus, talia patitur, quæ paulò antè à me relata sunt, subinde bibens, ac vehementiùs sitiens, cùm tamen nunquam sedata siti repleri possit. Hæc, per Iouem, non in hoc à me dicta sunt, vt ambitiosè cum Nicandro contenderem, neq; vt vobis planũ facerem, quàm non neglectui dederim Libycorum serpentum nosse naturas. Medicorũ enim magis ista laus est, quibus hęc necessariò comperta esse debẽt, vt in tali casu egẽtibus opem ferre pro artis suæ professione queant. At ego mihi videor (& per Phidiam ne iniquo feratis animo comparationem ferinam existentem) non dissimile quiddam erga vos pati, cuiusmodi illi patiuntur grauissimè, qui morsu dipsadis percussi sunt. Quò enim crebriùs ad vos itare soleo, hoc magis atq; frequentiùs ad vos eundi me vexat cupiditas, & planè siti aduror intolerabili, videórq; mihi tali nunquã expleri posse desiderio: & quidem iure optimo. Vbi enim adeò claram & conspicuam aquã possim consequi? Quare ignoscite, si & ego ictus animo, hoc morsu iucundissimo & saluberrimo prolixè & abundanter me impleo, capite scaturienti subiecto fonticulo, dummodo me non deficiant vndæ à vobis influẽtes, néve effuso audiendi studio hiantem & sitientẽ deseratis. Nam quod ad meam ergavos sitim attinet, nihil prohibebit subinde bibere. Etenim iuxta sapientis Platonis sententiam, rerum venustarum nulla est satietas.

DISSERTATIO cum Hesiodo,

Vincentio Obsopœo Interprete.

Argvmentvm.

Cauillatio quædam poetarum est, qua Hesiodum vanitatis atq; mẽdacij coarguit, quòd cùm iactauerit se à Musis accepisse munus hoc, vt carmine celebraret & præterita, & quæ futura essent, nihil de futuris, quod quidem extet, vaticinatus fuerit, siue hoc inuidia quadam fecerit, cõmunicare nolens alys, quæ ipse accepisset: siue vanitate aliqua, qua cùm nihil tale à Musis didicisset, ad vulgus tamen huiusce modi de se iactarit. Ad hanc accusationem fingitur postea Hesiodus respondere, ac primùm translatione tueri se se, qua communiter poetæ omnes vti solent, causam eius rei in Musas reijciedo, si quid nouum, aut incredibile, aut cuius euentus consecutus non sit, carminibus suis fortè insertum habeant. Nam id instinctu illo atq; poetico furore fieri, & multa sæpè, metrorũ quoq; gratia, dum in cursu opus est, eodem spiritu illo assumi, quorum ratio interdum reddi satis nõ possit. Deinde autẽ & absolutè se defendere, recitando ex carminibus suis quædam, vbi futurorum rationem & prædictionem nonnihil attigerit, quæ tamen iterum refutans Lucianus, posteriora quidem ostendit non satisfacere definitioni & officio vaticinandi, cùm quius agricola eiusmodi quoq; possit, qualia ille prædixit. priora autem, quæ de poetico furore, & de Musarum instinctu respondit, aliquo modo recipit. Porrò fabula vnde occasio cauillationis huius nata est, in principio Theogoniæ habetur. Ibi enim de se ipso ait Hesiodus, pascenti sibi sub Helicone oues, astitisse Musas, & dato sceptro ex lauro, inspirasse canendi vim, ἵνα, inquit, κλέοιμι τάτ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα, hoc est, vt carmine celebraret futura pariter, & antè acta.

AT poetam præstantissimum esse te, Hesiode, & hoc ipsum à Musis vnà cum lauro te accepisse, cùm ipse palàm in iis quæ à te edita sunt indicas (sunt enim diuina, & admirationis plena omnia) tum nos rem ita se habere constanter credimus. Illud tamen non iniuriâ nos incertet pendentes animi, quánam re de te ipso prædicta, quasi propter hoc diuinum illum cantum à deabus acceperis, vt celebrares ac laudibus illustrares præterita, & futura prædiceres. Quippe alterum excellenter admodum extulisti, Deorũ genealogiam percẽsendo, ad vsq; primos illos, nempe chaos, & terrã, & cælum, & amorem. Præterea autem heroidum, matronarúmq; virtutes, tum rei rusticæ instituta, ad hæc quæcunque ad ortum & occasum Vergiliarum, & arationis ac messis & nauigandi tempora attinent, breuiter omnia alia pulcherrimè executus es. Alterius autem, quod & multo interuallo hominum vitæ erat accommodatius & vtilius, Deorúmq; munificentiæ conueniẽtius, dico autem futurorum prædictionem, ne principium quidem attigisti, verùm eam partem prorsus obliuioni traditã silẽtio inuoluisti, nullo modo tua poesi aut Calchanta, aut Telephum, aut Polyidum, aut Phinea imitatus: qui etsi vaticinandi peritiam à Musis non sunt consecuti, multa tamen prædixerunt, nec eosdem piguit respondere egentibus. Itaq; harum trium causarũ vna te fuisse præpeditum & implicitum valde verisimilẽ est. Aut enim mentitus es, quanquàm dictu acerbũ hoc sit, Musas tibi fuisse pollicitas, fore vt futura queas prædicere. Aut illæ, quemadmodum pollicebantur, futurorũ scientiam tibi præstiterunt, tu verò inuidiæ morbo adductus, acceptum munus à virginibus celas, & in sinu seruas conditum, neq; illius egentes participes reddere voluisti. Aut ea de re multa tibi conscripta sunt, sed quæ nondum in lucem edidisti, haud scio in quódnam tempus aliud horum vsum promendũ reseruans. Illud autem nullo modo ausim dicere, quòd cùm Musæ duas res se tibi præstituras promiserint, alterum reddiderint, dimidium autem promissionis negando retractarint. Dico autem rerum futurarum cognitionem, maximè verò ista priores in promittendo partes obtinente. I-

Itaque hæc ipſa alicui ab alio potius quàm à te perdiſcenda ſunt Heſiode. Valde enim conſentaneum eſt, quẽadmodum Dei bonorũ largitores ſunt, ſic & nobis amicis atque diſcipulis ueſtris quã veriſimè iis de rebus certitudinẽ exponere quæ uobis notæ ſunt, ac omni nos animi hæſitatione liberare. HESIODVS. Poteram equidem, ô bone, facile ac promptũ reſponſum reſpõdere ſuper omnibus quæ me interrogaſti, nimirũ nihil eorum quæ mihi carminibus decãtata ſunt, meũ eſſe, ſed Muſarũ. Et æquũ fuerat, ut ab illis dictorũ neq; nõ omiſſorum rationẽ poſtulaſſes. Ego uerò ſuper iis quæ mihi priuatim explorata ſunt & comperta, dico autem pecora paſcendi & regendi, & à ſtabulis agendi, & mulgendi rationem, tum etiam ſiqua ſunt alia paſtorũ opera & officia, me rectiſsimè tueri poſsim: cęterùm ipſe deæ ſua munera quibuſcunq; uoluerint, & quantum ea rectè tribui poſſe exiſtimauerint, præſtare conſueuerunt. Neque enim opinor oportere à poëtis ad uiuum vſque leuia quæque perſcrutantes poſtulare ut ſyllabatim omnia exactiſsimè & dicta & ſcripta ſint. Et ſi in curſu poeſeos aliquid per imprudentiam influens, poetæ memoriam fefellerit, illud perpendere acerbũ eſt. Sed non ignorandũ eſt, nos poetas metrorum & concinnitatis gratia nonnihil ſuperuacuum interſerere. Quædam uerò ipſius carminis tenor ſæpenumero plana & polita exiſtentia, haud ſcio quo modo recipiat. Atenim tu maximo quo præditi ſumus bono nos violẽter diſpolias, nempe libertate, ac ea qua in fingendo utimur facultate. Alios equidẽ ornatus poeſeos, quibus paſſim culta & compta eſt, non perſpicis: palos autem & ſpinas quaſpiam excerpis, ac anſas intentandæ ſycophantiæ ſtudioſè rimaris. Atqui hoc tibi nõ ſoli ſtudio eſt, neque me ſolũ infectaris, ſed & alii non pauci eadem in Homero collega meo flagellant & calumniantur, impenſè tenuia & extremè modica quæpiam calumniãtes. Porrò autem ſi cauſa cedentem me oporteat rectiſsimã in medium afferre defenſionẽ, age ô amice, perlege Operum & Dierum opus à me conſcriptum. Planè enim comperies quanta in eo ipſo poemate è uatidico & prophetico ſpiritu prædicta ſint, ſucceſſus manifeſtante laborũ rectè atq; tempeſtiuè factorum, ac omiſſorum diſpendia. Et illud:

Demeſſas in corbe feres intra horrea fruges,
Et te ſpectabunt mirantes tritica pauci.

Ac rurſus quanta bona conſequãtur rus & agros rectè & in tempore colentes. Et hoc ſanè utiliſsimum in uita uaticinium eſſe exiſtimatur. LVC. Enimuero hoc, ô admirande Heſiode, nimiũ paſtoraliter à te dictum eſt, & uerè Muſarum inſpirationẽ mihi referre uideris, quandò ipſe verſiculos tuos aliter tueri nequeas. Nos autẽ eiuſmodi vaticinationẽ neq; à te, neq; à Muſis expectabamus, quoniam talia longè certius noſtri noſtri agricolæ, ac nobis de illis quamoptimè uaticinarentur, fore ut ſi Iupiter largis imbribus terram irrigarit, manipuli uberes proueniant: ſi Solis ardores fata exuſſerint, & arua ſitierint nihil obſtare quo minus & fames illorum ſitibundam ſiccitatem ſubſequutura ſit. Tum quòd æſtate media terra aratro ſubigenda non ſit, propterea quòd nulla utilitas arandi laborem exceptura ſit, effuſis temerè ſeminibus. Neque ſpicas adhuc uirides eſſe demetendas, quippe fructum inanem inuenturos eſſe ruſticos. Sed neque illud valde eget uaticinio, quòd niſi ſemina inuolueris, & miniſter raſtrum habens, terra obducat illa, auiculas aduolaturas, ac omnem futuræ meſsis ſpem intercepturas. Etenim talia ſiquis agricolarum adhortationes & documenta dixerit, haudquaquam à verò aberrabit, cæterùm à uaticinio mihi longè latéque eſſe uidentur, cuius opus eſt, obſcura ac nullo modo vſpiam apparentia præcognoſcere, exẽpli gratia, quòd Minoi prædictum eſt, in uaſe mellis pleno eius filium ſuffocatum iri. Tum Achiuorum quoque proceribus, Apollinis iracundiæ cauſam præſignificaſſe, & anno decimo fore ut Ilium captum à Danais excinderetur. Hæc equidem uaticinii officia ſunt peculiaria. At ſi quis & ea quæ tu iactas, illi adſcribere uoluerit, & ille me quoq; uatem rectiſsimè dicere poterit: prædîcam enim & uaticinabor uel ſine aqua Caſtalia, & laurõ, & tripode Delphico, quòd ſiquis hyberno gelu ſæuiẽte, & ad hæc Ioue pluente & grandinante nudus obambulauerit, hunc algor non modicus inuaſurus eſt: & quod adhuc priorem uaticinii certitudinẽ longè exuperat, calores quoq; hyberna frigora ſubſecuturos: aliáque id genus permulta, quorũ meminiſſe valde ridiculũ eſt. Quare eiuſmodi & apologias & vaticinia miſſa facito: illud autẽ quod initiò dixiſti fortaſſe indignum non eſt ſuſcipere: nempe quòd nihil eorum quæ abs te dicta ſunt, noueris, ſed afflatus quiſpiam diuinus ſuggeſsit tibi uerſiculos, neque ille admodum firmus exiſtens. Siquidem quædam promiſſorum non plenè perfecta reddidit, quædam uerò inabſoluta prorſus reliquit.

Quatenus poetarũ dicta accipiẽda.

NAVIGIVM, SEV VOTA,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Irridet hoc dialogo Lucianus cupiditates & ſtulta hominum uota, aut qui in iis rebus plerunque felicitatem ponant, eáque ſibi expetant, quæ ſi ipſis contingant, plurimum & moleſtiæ & periculorum quoque interim habituri ſint. Ita enim fingitur hîc Adimantus primo diuitias, poſt hunc Samippus potentiam & imperium, poſtremus autem Timolaus uoluptates, & quicquid mundo plauſibile uidetur, optare. Quorum omnium uota Lucianus ita confutat, ut oſtendat quidnis potius quàm felicitatem in his rebus poſitam eſſe. Argumenti autem huius occaſio à noua & inuſitata nauis magnitudine naſci fingitur, quæ cum fortè tum ex Aegypto frumẽtum in Italiam portaret, tempeſtatibus acta, Athenas in Piræum appulſa fuerat. Hanc cum Adimantus (ut fingitur) conſpicatus eſſet, & de numero frumenti quem portaret, deque annuo quæſtu quem domino faceret, audiſſet, inita ſecum ratione, ut ſi tantos quotannis reditus ipſe caperet, feliciſsimum ac beatiſsimum ſeſe putaret, interim dum à Luciano ob ſtultitiam deridetur, cæteris quoque perſonis, optandi cuique quod uellet, occaſionem ac facul-

ac facultatem præbet. Estq; hæc ueluti narratio quædam totius Dialogi. Ad quam antequam uenitur, persona quoque Adimanti, & nauis magnitudo, & tempestuosum circa Chelidonias mare, dialogi gratia describũtur. Exordium à Timolai studio trahitur, qui ad famam nauis à Corintho Athenas spectandæ eius gratia uenisse fingitur. Eiusdem autem argumenti satyra quoque est apud Iuuenalem decima, in qua & ille suo more cupiditates & inania uota hominum insectatur.

LICYNVS, TIMOLAVS, SAMIPPVS, ET ADIMANTVS.

LYC. ANon dixi quòd citius latuerit vultures cadauer pridianum ac marcidum in propatulo positum, quàm spectaculum aliquod nouũ & inopinatum, Timolaum, etiã si Corinthum illum oporteat sine respiratione curriculo abire? Quamobrem autem ita spectandi cupidus es tu, & ad huiusmodi res adeò impiger? TIMOL. Quid enim aliud conueniebat facere quoque, Lycine, cum ocium alioqui agerem, audito nauem adeò ingentem, & mensuram omnem excedentem, in Piræum appulsam esse, vnã videlicet earum quibus ex Aegypto in Italiam frumentum importari solet? Arbitror autem & vos, te uidelicet & Samippum hunc, non ob aliam causam ex vrbe huc progressos esse; quàm vt nauigium hoc uideretis. LVC. Per Iouem, & Adimãtus quoq; Myrrhinusius vnà nobiscum. Sed nescio vbinam ille nunc sit, inter multitudinem spectatorum alicubi errans. Nam usque ad nauem quidem vnà venimus, & ascendentes in ipsam, tu quidem opinor Samippe, præibas, sequebatur autem Adimantus: deinde ego post illum, vtrisque ipsum manibus apprehendens. Ac me per totas scalas subuehebat ille, manu ducens, subligatum crepidis, cũ ipse absque calceis incederet. Sed postea non amplius ipsum vidi, neque intus, in naui, neque postquam inde iterum descendimus. SAMIP. Nosti, Lycine, vbi nos reliquit ille? Quando, opinor, formosus ille adolescentulus ex interiore parte nauis progrediebatur, niueo ac puro amiculo indutus, religata post tergũ coma, ad vtranque frontis partem reducta. Proinde si ego Adimantum rectè noui, arbitror venustum ac dulce adeò spectaculum conspicatum, longum valere iusso Aegyptio fabricatore, per nauigium circumcirca præeũte, adstitisse lacrymantem, quemadmodum consueuit. Admodum enim procliuis ad lacrymas homo est, quod ad amores attinet. LYC. Atqui non adeò formosus, Samippe, adolescens ille mihi visus est, vt etiam Adimantum velut attonitum in se cõuerteret, quem tot subinde Athenis formosi sectantur, ingenui omnes, loquendo garruli, & palæstram spirantes, quibus etiam illacrymari non ignauum est. Hic autem præterquam quòd colore fusco est, etiam labia habet prominentia, & gracilia nimis crura, loquitúrque dissolutum & incompositum quiddam continuatis & agglomeratis inter se verbis, Græcè quidem, sed ad patrium morem cõcitato strepitu, & inflexo vocis accentu. Coma autem & ille post tergũ conuolutus capillus, haudquaquam liberum esse ipsum arguit. TIMOL. Hoc quidem nobilitatis signum, Lycine, est Aegyptiacæ, coma uidelicet. Cuncti enim illorum pueri ingenui capillum à tergo collectum gerunt, usque dum ex ephebis excedunt: quemadmodum & Pallenæ* maiores nostri, quibus pulchrum videbatur comam nutrire senes quoq;, redimitos crobylli textura, subaurea cicada religata. SAM. Euge Timolae, quòd nos commonefacis Thucydidis commentariorũ, quæq; in proœmio de veteri nostra luxuria dixit ille in Ionibus, quando illi tum unà cum cæteris in coloniam missi fuere. TIMOL. At nunc demum in mentẽ mihi venit Samippe, vbi à nobis relictus fuerit Adimantus, quando videlicet iuxta malũ aliquandiu stetimus sursum spectantes, numerantes coria alia aliis superimposita, & mirantes ascendentem per funes nautam, deinde per antennã supernè tutò adeò currentem, apprehensis antennarum clauis seu cornibus. SAMIP. Rectè dicis. quid igitur oportet facere nos hîc? vtrum expectare ipsum? an vis vt ego ad nauigium iterum abeam? TIM. Nequaquam, sed pergamus. Nã verisimile est præteriisse illum iam, recipientem in urbem sese, postquam nos amplius inuenire non potuit. Quòd si minus, at uiam saltem nouit Adimãtus: neque metuendum est ne à tergo relictus, à nobis seducatur. LYC. At videte ne agrestè nimis fuerit, relicto post nos amico, ipsos hinc abire. Sed eamus tamen, si idem hoc Samippo quoq; videtur. SAM. Atq; admodum videtur, si fortè apertã adhuc palæstram deprehendere possimus. Sed interea dum sermones cedimus, quanta nauis hæc? centum & viginti cubitos in longitudinem porrecta, latitudine autem supra quartã maximè partem mensuræ huius patens. Tum à summis foris ad fundum vsque, quà profundissima est, eo loci videlicet, quò sentina defluit, nouem & viginti cubitos alta. Prętereà autem quantus malus, quantámq; sustinet antennam! quanto autem rudente vtitur, atque adstringitur! Vt autẽ ipsa quidem puppis paulatim assurgit inflexa, atq; aureum anserculum supernè habens impositum: è regione autem æqua proportione prora prominet, in anteriorem partem longè porrecta, cognominem naui deam, Isidem videlicet, vtrinq; additã habens. Nam cætera quidem ornamenta, vti picturæ, & veli flammeus ille atque parasius color, & ante hæc anchoræ quoque, & vertendi circumagendíq; instrumenta, & habitationes illæ post puppim, omnia admiratione digna visa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo, cum exercitu cõparari posset. Dicebatur autem tantum frumenti numerum portare, quãtus in annuum victũ sufficere omnibus in Attica facilè posset. Atque hæc omnia paruus quidam homuncio, senex iam, conseruabat, tenui adeò pertica tanta gubernacula conuertens. Commonstratus enim mihi fuit caluaster quidam crispus, Heron, opinor, nomine. TIM. Mirabilis, quod ad artem attinet, ille, quemadmodum di-

* Pallenẽ hîc pagum Atticũ accipio. Locus est in primo Thucyd. vbi de coloniis Ionũ tradit τῶν κεφειάκων ἐπλημμύρων.

Ornamentum in anseris modũ effigiatum, vide Lazarum de nauium partibus.

Forrasse quali Parasius vsus fuit.

ecebant ii qui cum eo nauigant,& rerũ marinarũ ſupra Protea illum doctus. Audiſtis autem quomodo huc appulerit nauem? qualia acciderint nauigantibus? aut quemadmodũ ſtella ipſos ſeruarit? LYC. Haudquaquam Timolae. Quin hoc ipſum abs te libenter nunc audierimus. TIM. Ipſe nauclerus narrauit mihi, homo probus,& ad conuerſandum ingenuus. Aiebat autem,cùm à Pharo ſoluiſſent, flatu non admodũ vehementi ſeptimo die eò fuiſſe prouectos, vt iam Acamantem viderent. Exinde Zephyro ex aduerſo ſpirante tranſuerſos abreptos fuiſſe ad Sidonem vſque. Inde autem tempeſtate magna iactatos, decimo tandem die per anguſtias illas ad Chelidonias peruenisſe, vbi parum abfuit quin omnes ſubmergerẽtur. Noui autem, aliquando ipſe etiã naui prẽteruectus Chelidonias, quanti ſe eò loci attollãt fluctus,& maximè flante Africo, ſi quando aſſumpſerit & Auſtri partem aliquã ſecum. Nam ab eo loco contingit diuidi Pamphylium mare à Lycio,& fluctus ipſi, vtpote multis ac variis vndis circa promontorium illud velut interſecti (præruptæ autem rupes ſunt,& acutæ,& incurſionibus aquarum exaſperatæ) & procellas excitant terribiliores,& fragorẽ edunt immenſum. Ac fluctus ſæpenumero tanti attolluntur, vt ipſius ſcopuli altitudinem exæquent. Talia igitur ſe quoq; tum deprehendiſſe, atq; expertos eſſe nauclerus aiebat: inſuper etiã nocte exiſtente tum,& tenebris profundis. Cæterùm cùm ad ploratum ipſorũ dii tandem flexi atq; inclinati fuiſſent, ignẽ apparuiſſe ipſis ex Lycia, ita vt locum illum manifeſtè cognoſcere poſſent,& ſtellã quandam ſplendidam, Dioſcurorũ videlicet alterum, in ſumma parte mali cõſediſſe, nauémq; ad ſiniſtram in altum iterum direxiſſe, cùm iam præceps in rupẽ deferretur. Atq; ex eo, cùm iam ſemel à recta via excidiſſent, per Aegæum nauigantes, ſeptuageſimo die quàm ex Aegypto ſoluerunt, aduerſus Eteſias per obliquũ & tranſuerſẽ actos, in Piræum heri appulſos huc eſſe, eò vſque videlicet ad inferiorem partem abreptos, quos conueniebat Creta ad dexteram relicta, ſupra Maleam tenendo curſum, iam in Italia eſſe. LYC. Per Iouem, mirabilem quendam gubernatorem narras, Heronem iſtum, aut Nerei potius æqualem, qui tantùm à via aberrarit. Sed quid hoc? an non Adimantus ille? TIM. Admodũ Adimantus ipſe. Vocemus igitur hominem. Adimante. Te inquam Myrrhinuſium illum Strobichi filium. LYC. Ex duobus alterũ illi accidit videlicet: aut enim ſuccenſet nobis, aut obſurduit. Nam omnino Adimãtus ille eſt, neq; alius quiſquam. Admodũ igitur planè iam video,& veſtẽ ipſius,& inceſſum agnoſco. Etiam tõſura illa ad viuum vſq;, arguit hominẽ. Sed tamen acceleremus obambulationem hanc & greſſum, vt aſſequamur hominem. Quòd niſi veſte appræhenſum te conuertiſſemus, Adimante, nunquam puto hodie clamantes nos exauditurus fuiſſes. At etiam cogitabundo ſimilis videris, neſcio quid magnum, ac minimè contemnendũ, tecum ipſe animo & cogitatione, vt videre, volutans. ADI. Nihil equidem acerbũ aut graue, Lycine, ſed mihi noua quędam cogitatio inter eundum in mentem veniens, vt ne audirẽ vos fecit, dum intentè adeò ac tota mẽte in illam velut defixus incumbo. LYC. Quænã iſta? ne enim graueris dicere, niſi omnino ex arcanis iſtis aliqua fuerit. Atqui initiati ſumus & nos, vt ſcis,& celare quæ audimus, didicimus. ADI. At erubeſco equidẽ apud vos dicere: adeò iuuenile vobis videbitur, ſat ſcio, id quod nunc cogito. LYC. Num amatoriũ quiddam eſt? Neq; enim hoc profanis nobis narrabis, ſed ſplendida admodũ face etiã ipſis luſtratis, initiatiſq;. ADIM. Nihil, ô præclare, iſtiuſmodi, ſed opulentiam quandam mihi ipſi fingebã, quam inanem felicitatem pleriq; vocare ſolent: atque in ipſa adeò acie opum & deliciarũ verſanti mihi, ſuperueniſtis. LYCIN. Próinde illud quod in procliui eſt, Cõmunis Mercurius, aiunt. Ac in medium allatas huc diuitias iſtas depone. Aequum enim eſt nos quoque parte aliqua frui voluptatũ Adimanti, amici cùm ſimus. ADI. Relictus equidẽ à vobis fui ſtatim à principio cùm primùm nauem conſcendiſſemus, poſtquam te, Lycine, in tuto collocaſſem. Nam metiente me anchoræ magnitudinem, neſcio quorſum vos à me diſceſsiſtis. Attamen cùm omnia perluſtraſſem, interrogaui quendam ex nautis, quantum mercedis ac lucri communibus rationibus nauis ea referret domino in ſingulos annos. Ille autem, duodecim, inquit, talenta Attica, etiam ſi quis cõmuniora tantùm computaret,& ad minimam ſummam redigeret. Exinde igitur rediens mecum ipſe cogitabam, Quòd ſi nunc deorum quiſpiam nauem hanc derepente meam eſſe faceret, qualem & quàm beatam vitam acturus eram? qui & amicis benefacturus,& interdũ quidem ipſe in ea nauigaturus, interdum autem ſeruos emiſſurus, déinde ex duodecim illis talentis & domum ædificaturus eſſem in loco maximè opportuno, paulò videlicet ſupra porticum pictam, relicta paterna illa, quam apud Iliſſum habeo,& ſeruos coempturus,& veſtes,& vehicula,& equos. Iam autem nauigabã quoq;,& felix ab omnibus iis qui nauem conſcenderant, prædicabar, à nautis autẽ formidabar,& tantùm non rex quiſpiam exiſtimabar, cùm interea dum ea quæ in naui ſunt compono,& ad portum álonge aſpicio, ſuperueniens, Lycine, opulentiã hanc omnẽ ſubmerſiſti mihi, nauémq; ipſam bene ac ſecundo voti vento labentẽ, ſubuertiſti. LYC. Próinde, ô generoſe, correptũ me abduc hinc ad Imperatorem, veluti piratam aliquem, aut demerſorẽ, vt qui tantum naufragium effecerim, ídque etiã in terra, in via videlicet qua ex Piræo in vrbem itur. At vide tamen quo pacto te conſolabor pro hoc lapſu. Quinq; enim, ſi placet, pulchriora adeò, & maiora Aegyptio iſto nauigia poſſidere te facito:&, quod maximum fuerit, etiam talia, quæ demergi non poſſint. Déinde etiam quinquies tibi ex Aegypto per ſingulos annos frumentũ fortaſsis importent. Atq;, ô nauclere optime, iam nunc præ te fers quàm nobis tũ intolerabilis futurus ſis. Nam cùm vnius etiã nauigii iſtius dominus exiſtens, exaudire clamãtes nos haud volueris, quid ageres ſi quinque poſſideas

Chelidoniæ,& quã difficilis circa eaſdẽ nauigatio.

Ira Græcis appellãtur Caſtor & Pollux nauigantium numina.

fideas vltra hoc, tribus velis instructa, & tempestatibus inuicta? nempe ne aspiceres quidē amicos. Próin tu quidem secunda nauigatione vtere, ô præclare, nos autem in Pireo sedebimus, eósq; qui vel ex Aegypto vel Italia nauigabunt, interrogabimus, eccubi magnū illud Adimanti nauigium, Isidem puta, quispiā viderit. ADIM. Vides: propterea equidem grauabar dicere quídnam esset quod in animo mecū ipse cogitabam, sat sciens quòd risu & dicacitate prosecuturi essetis votū meum. Quare subsistens hic aliquantulum, dum vos progressi fueritis, cū naue mea iterū hinc nauigabo. Nam multò satius est cum nautis me colloqui, quàm hic à vobis irrideri. LYC. Nequaquā: nam tecū illam conscendemus etiā ipsi subeuntes. ADIM. At scalas subtraham, ingrediendo vos præuertens. LYC. Próinde nos adnatādo sequemur vos. Ne enim putes tibi quidem facile esse tāta nauigia possidere, cùm neq; emeris illa, neq; ædificaueris: nos autē non posse à diis petere vt per multa stadia indefessis nobis liceat natare. Atqui primùm etiā in Aeginā ad festū Dianæ, scis quàm parua nauicula omnes simul amici, quatuor quisq; datis obolis traiecerimus, & tamen nihil ægrè ferebas quòd tecum nauigaremus: nunc autem indignaris quòd tecū conscensuri sumus, & scalas præingressus subtrahis. Nimirū luxu diffluis Adimante, & in sinum nō inspuis, neq; agnoscis quinā ipse sis, qui nauclerū nunc agis. Adeò te sublimē euexit domus ista, in pulcherrimo vrbis loco ædificata, & seruorū multitudo. Atqui ô præclare, per Isidem, quæso, etiam Niliaca salsamenta, tenuia ista dico, memineris nobis huc ex Aegypto apportare, aut vnguentū à Canopo aliquod, aut Ibin ex Memphide: quòd si verò nauis etiam sufficiet, ex pyramidibus quoq; vnam. TIM. Satis iocorum, Lycine. An non vides quo pacto erubescere Adimantum feceris, multo adeò risu nauigio inundato, ita vt iam superfluat, neq; amplius ad id, quod influit, resistere possit? Et quoniam adhuc multum nobis viæ ad vrbem vsq; restat, diuiso in quatuor partes itinere, suo cuiq; attributo stadio, postulemus à diis quæ cuiq; maximè videbuntur. Ita enim & nos laborem eundi fefelleri mus, & pariter lætitia quadā afficiemur, périnde ac somnio aliquo suauissimo vltro nobis obiecto, quod nos quoad ipsi voluerimus, beet. Nam penes vnumquenq; ipsum mensura voti erit, & dii omnia exhibendo subministrent, etiam si alioqui naturâ incredibilia fuerint. Et quod maximū est, demonstratio quædā erit hæc res, quínam omniū optimè diuitiis ac votis vsurus sit. Indicabit enim quisq; qualísnā futurus fuerit, si ei diuitiæ tantæ cōtigissent. SAMIP. Pulchrè me hercle Timolae, atq; adeò obsequor tibi, & cùm tempus vocauerit, optabo quæcunq; videbitur. Nam si Adimantus vult, ne interrogandū quidē opinor, vt qui in naui alterū pedem habeat. Oportet autem & Lycino idem videri. LYC. Ac dite scamus sanè, si hoc potius, ne inuidere etiam cōmuni fortunæ videar. ADIM. Quis igitur primus incipiet? LYC. Tu Adimante, déinde secūdo loco Samippus hic, post quem Timolaus. Ego verò paulò antè quàm ad Dipylum peruenremus, circa extremū semistadium videlicet votū meū incipiā, sdq;, quoad fieri potest, breuissimè percurram. ADIM. Próinde ego quidem neq; nunc à naui discedam, sed si modò licet, etiā amplius aliquid voto adiiciā, Mercurius autē* quæsuosus ille annuæ omnibus. Sit enim nauigium, & quæ in eo sunt, mea omnia, & onus quod fertur videlicet, & mercatores, & mulieres, & nautæ, & si quid aliud suauissimū fuerit ex cunctis facultatibus. SAMIP. At te ipsum oblitus es in naui habens. ADIM. Puerū istum, inquis, Samippe, comatum? Et ille igitur meus sit: quantū autem frumenti est, totus ille numerus in aurū signatū vertatur, fiántque totidem Darici. LYC. Quid hoc Adimante? Submergetur tibi nauigiū: non enim idem pondus est tritici, & æqualis numero auri. ADIM. Ne inuideas quæso Lycine, sed postquā ad te peruenerit votum, Parnethen, si placet, to tam aueam facias, licet: atq; ego tum tacebo tibi. LYC. At ego, quò magis in tuto ipse nauigares, hoc agebam, ne videlicet vnà cum auro omnes periretis. Ac quantū ad vestras quidem res attinet, mediocre periculum hoc futurū erat: adolescentulus autem ille formosus suffocabitur miser, cùm natare nesciat. TIM. Bono animo sis Lycine. Delphines enim ipsum tergo subeūtes, in terram deportabunt. An tu putas citharœdum quempiam ab illis seruatum esse, accepisséque mercedem hanc carminis sui: déinde & alium quendam puerū mortuum, in Isthmum à Delphine eodem pacto apportatum: Adimanti autem seruum hunc nouitium nullum habiturū Delphinem amatorem? ADIMAN. Etiam tu Timolae imitaris Lycinum hunc, & ingeris conuicia, & hoc, cùm tu ipse huius rei dux & caput sis. TIMOL. Melius enim fuerat verisimilia magis te fingere hæc, & alicubi thesaurum sub lecto effodere aliquem, ne tibi negotium ipse exhiberes, dum aurum è naui in vrbem transferes. ADIMANT. Rectè dicis. Effodiatur igitur thesaurus sub Mercurio illo marmoreo, qui nobis in aula est, medimna videlicet mille auri signati. Statim itaq;, iuxta Hesiodum, ædes principiò quàm maximè insignes habitarem, déinde quæ circa vrbem sunt, omnia iam coemissem, præterquàm quæ in Isthmo, & apud Delphos, & Eleusine sunt. Prætereà quæ ad mare iacent, & circa Isthmum nonnulla quoque certaminum gratia, si quando ad Isthmia proficisci lubitū esset, & Sicyonium campum: & in summa quicquid vsquam in Grœcia foret vel consitum nemoribus, vel irriguum fontibus, vel fœcundum frugibus, id omne breui adeò tempore Adimanti sit. Aurum autem concauum nobis sit ad cibū ex eo capiendum, pocula verò haudquaquam leuia, vt Echecratis illa, sed duorum talentorum vnumquodque pondere. LYC. Quo pacto ergo pocillator plenum porrigat tibi poculum adeò graue? aut quomodo tu accipies ab eo, nisi cum magno negotio, non scyphum illo, sed Sisyphiū quoddam pondus attollente? ADIM. Mi homo, ne mihi disturba votum. Ego verò etiam mensas totas aureas facturus sum, & lectos aureos: si verò

* κόρδαξ cognomentum Mercurii est, ἀπὸ τῶ κέρδους, eò quòd lucris præsit.

Scilicet aurei, vt Philippici.

Mons est Atticæ.

si verò tacueris, etiam ipsos ministros. LYC. Vide modò ne quemadmodũ Midæ, & panis tibi, & potus aurum fiat, & diteſcendo miſer pereas, fame iſta pretioſa enectus. ADIM. Tua igitur magis veriſimiliter compones paulò pòſt Lycine, poſtquam ipſe optare incipies. Cæterùm ad hæc veſtis quoque purpurea mihi ſit, & victus quàm maximè delicatus: ſomnus, quoad fieri poteſt, ſuauiſsimus, amicorũ ſalutationes, & petitiones: & quod vulgò faciunt, omnes me vereantur & adorent: atq; alii quidem primo ſtatim mane ad fores ſurſum ac deorſum obambulent, inter ipſos autem & Cleænetus & Democrates, illi ſupra modum. Atq; accedentibus quidem ipſis, & ante alios intrò recipi volentibus, ianitores ſeptem adſtantes, ingentes barbari, in frontem ſtatim impingant ianuam, périnde atq; ipſi nunc aliis faciunt. Ego verò, quando viſum fuerit, proſpiciens quemadmodum Sol, illorum quidem nonnullos ne aſpiciam quidẽ: ſi verò pauper quiſpiam, qualis ego videlicet fui ante repertũ theſaurũ, illum humaniter complectar, ac lotum ad cœnam ſub tempus venire iubebo. Diuites autẽ iſti rumpentur, aſpicientes vehicula, equos, & pueros formoſos circiter bis mille, ex omni ætate delectos, vt quiſq; fuerit maximè floridus. Déinde & cœnas in auro appoſitas (vile enim argentum, & nihil ad noſtram fortunam) ac ſalſamentum quidem ex Hiſpania, vinum autẽ ex Italia, oleum verò & ipſum ex Hiſpania, mel autẽ noſtrate nouum, & igni nondum admotũ. Prætereà obſonia vndequaq; allata, ſues videlicet, & lepores, & quæcunq; volatilia, gallina ex Phaſide, & Pauo ex India, & gallus Numidicus. Qui verò vnumquodq; apparant, ſophiſtæ quidã ſint, circa bellaria, & ſapores exercitati. Quòd ſi cui autem præbibero, ſcyphum aut phialam poſcens: ille qui ebiberit, auferat ſecum & poculum. Diuites verò iſti qui nunc ſunt, præ me Iri videlicet & mendici omnes videantur: neq; amplius tum argenteam iſtam ſcutellam, aut ſcyphũ Dionicus in pompa ſpectandum præbebit, & maximè poſtquam videbit ſeruos etiam meos tam multo argento vti. Ciuitati autem hæc apud me velut exemptitia erunt. Ac pecuniarum quidem diſtributiones, ſingulis menſibus drachmas ciui quidem centum, inquilino autem quinquaginta dabo. Publicè verò ad ornamentum vrbis theatra ædificabo, & balnea: & mare vſq; ad Dipylum intromittam, atq; ibi portum aliquẽ extruam, aqua per foſſam magnam introducta, vt nauigium meum propius appelli, & ex Ceramico apertè conſpici poſsit. Amicis autem vobis, Samippo quidẽ viginti medimna auri ſignati ad numerare diſpenſatorem iubebo: Timolao autem quinque chœnices: Lycino verò chœnicem ſolam, eámque etiam circunſcriptã, eò quòd loquacior eſt, & votum meum irridet. Atq; hanc viuere vitam volebam, ſupra modũ diteſcens, & delicatè agens, omnibúſq; voluptatibus copioſè fruens. Dixi. Ac mihi Mercurius perficere ea, & ad euentum perducere velit. LYC. Scis igitur, Adimante, vt tibi ex tenui admodũ trama puer iſte Plutus ſuſpenſus ſit: ac ſi fors aliqua rupe-

rit illam, omnia euaneſcent, & carbones tibi thesaurus iſte erit? ADIM. Quomodo dicis hoc Lycine? LYC. Quoniam, ô optime, incertum eſt, quantũ temporis victurus ſis. Quis enim ſcit, an adhuc appoſita tibi menſa iſta aurea, priùs, quàm manum admoueas, & pauonẽ aut gallũ Numidicum deguſtes, exhalata animula abiturus ſis, vulturibus & cornis omnia illa relinquens? An vis vt enumerem tibi alios quidẽ ſtatim priùs, quàm diuitiis fruerentur, mortuos, alios autẽ etiam viuos, iis quæ poſsidebant, ſpoliatos atq; exutos à deo aliquo qui huiuſmodi rebus inuidebat? An non audis Crœſum & Polycratem, multò te opulentiores cùm fuerint, breui adeò tempore à bonis illis omnibus excidiſſe? Sed vt tibi miſſos hos faciam, num tibi valetudinẽ adeò firmam putas fore, atq; conſtantem? An non vides multos diuitũ infeliciter ætatẽ agere, doloribus ac morbis vexatos? ac alios quidem ne vadere quidem poſſe, alios autem cæcos eſſe, aut intus labore aliquo affectos? Nam quòd ne alterã quidem tantam opulentiã poſsidere velis, atq; eadem cum Phanomacho diuite iſto pati, paritérque vt ille mulieroſus eſſe, ſat ſcio, etiã ſi nullus ipſe dixeris. Omittã interim dicere, quàm multas inſidias cum diuitiis cõiunctas norim. Prætereà & prædones, & cædes, & odium quod apud multitudinem obeundũ eſt. Vides nimirum cuiuſmodi rerum cauſa extiterit tibi theſaurus iſte. ADI. Semper tu mihi, Lycine, aduerſarius es: quare neque chœnicem etiam accipies, vt qui perpetuò votũ meum inſecteris. LYCI. Atqui hoc quidem iam communi diuitũ more detrectas, & promiſſum reuocas. Sed tu Samippe iam opta. SAMIP. Ego verò (Arcas enim ſum ex Mantinea, vt ſcitis, in continente vitam agens) nauem quidem haudquaquam poſtulabo mihi contingere, vt quam ciuibus meis ſpectandam exhibere impoſsibile ſit: neq; ſcrupuloſè adeò cum diis rationẽ inibo, theſaurum petens, & aurum ad menſurã accumulatum: ſed (poſſunt enim omnia dii, etiã ea quæ maxima videntur eſſe, & lex voti quã Timolaus tulit, iubet nihil vereri poſtulare, tanquam illis nihil non annuentibus) poſtulo videlicet rex eſſe, non qualis Alexander Philippi filius, aut Ptolemæus, aut Mithridates, aut ſi quis alius ac cepto à patre regno imperauit, ſed mihi principiò à prædandi cõſuetudine exorſo, ſocii & coniurati circiter triginta fideles admodum & audaces adſint. Déinde paulò pòſt trecenti accedentes nobis alii ſuper alios. Poſteà mille, & nõ multò pòſt decies mille, poſtremò tota armatorum ſumma quinquaginta millia. Equitum atem circa quinque millia ſit. Ego verò ſuffragiis cunctorum antepoſitus & electus, Imperator optimus eſſe videar, qui & hominibus præeam, & rerum adminiſtrationem geram. Vt hoc vtique ipſo iam maior ſim cæteris regibus, vtpote qui virtute cæteris antepoſitus, exercitui imperem, non per ſucceſsionem hæreditariam ab alio in regnum introductus. Nam hoc Adimanti theſauro non diſsimile foret, & ipſa res haudquaquam eodem modo ſuauis, vt cùm aliquis videtur ipſe per ſe ipſum potentiã ac principatũ aſſecutus

Votum imperii & potentiæ.

eutus esse. LYC. Papæ Samippe! haudquaquam exiguum aliquid tu quidem, sed ipsum adeò caput bonorum omniũ postulasti, videlicet aciei tantæ optimus ipse iudicatus à quinquaginta millibus. Talem scilicet nobis Mantinea, & tam admiratione dignum regem, atq; Imperatorẽ, interim dum non animaduertit, enutriuit. Verùm age, regna, præi militibus, & exorna equestrẽ exercitum, pariter & viros clypeum gestantes. Cupio enim scire quónam profecturi sitis tã multi ex Arcadia, aut contra quos miseros primos expeditionem facturi. SAMIP. Audi Lycine. Imò verò si tibi placet, sequere vnà nobiscũ. Præfectum enim alæ constituam te equitũ quinq; millium. LYC. At pro honore quidem isto, ô rex, gratiam tibi habeo, ac Persico more procũbens adoro te, circumactis post tergum manibus venerando tiaram rectam istam, atq; ipsum diadema. Tu verò ex validis istis aliquem, præfectum equitum designa. Nam ego tibi à re equestri valde alienus sum, neq; omnino equũ vllum ascendi ante hunc diem. Próinde metuo ne tubicine classicum intonante, decidens ego, in tumultu à tot vngulis conculcer, aut etiã equus ferocior existens, arrepto freno in medios hostes efferat me, aut deniq; oporteat me alligari ephippio, si manere super illud debeam, frenúmq; tenere. ADIM. At ego tibi Samippe ducam equites, Lycinus autem dextrũ cornu habeat. Meritus autem sum qui maximos honores abs te consequar, vt qui te tam multis medimnis auri signati donauerim. SAMIP. Ipsos interrogemus equites, Adimante, num recipere te velint præfectum suum. Cui igitur placet, equites, Adimantum hunc præfectum vestrum esse, manum attollat. Omnes, vt vides, Adimante, suffragantur tibi. Próin tu quidem equitatui præsis, Lycinus autem dextrũ cornu ducat. Timolaus porrò hic ad sinistram ordinabitur. Ego verò mediã aciem regam, pro eo atq; legitimum est Persarum regibus, quando ipsi assidere sibi aliquos volunt. Sed progrediamur iam rectà versus Corinthũ, quà per mõtana itur, cõprecati Iouem Regium. Ac postquam ea quæ in Græcia sunt, omnia sub potestatem redegerimus (neq; enim quisquã erit qui nobis resistet, aut arma opponet, tum tã multi simus, sed absq; sudore ac puluere vincemus) conscensis triremibus, & equis in naues impositis (apparatum autem est in Cenchreis & frumentum satis multum, & nauigia quę sufficiant, cęteráq; ad hanc rem omnia (traiiciamus per Aegęum in Ioniam, & éxinde ibi sacris Dianæ peractis, ac ciuitatibus nullo defendente captis, præfectisq; ibidem facilè relictis, in Syriam pergamus, per Cariam itinere facto, inde per Lyciam, & Pamphyliam, & Pisidas, & vtranque Ciliciæ oram, maritimam videlicet & mõtanam, donec ad Euphratem peruenerimus. LYC. At me, ô rex, si placet, satrapam aliquem Græcis relinque. Formidolosus enim sum, neq; domo longiùs abire facilè sustinuero: tu verò videris etiam contra Armenios & Parthos exercitum ducturus esse, gentes bellicosas, & sagittandi perquàm peritas. Quare alteri alicui dextrum cornu committe; me verò Antipatrum quempiã in Græcia relinque, ne quis etiam sagitta me transfigat ea parte, quæ nudus maximè ero, miserum me feriens, circa Susa vel Bactra alicubi phalangem ducentem tibi. SAMIP. Aufugis Lycine, ac deseris ordinẽ, meticulosus videlicet existens: atqui lex iubet caput amputari ei, si quis ordinẽ deseruisse deprehendatur. Sed quoniam apud Euphratem iam sumus, & fluuius ipse ponte iunctus est, & quæcunque à tergo reliquimus, bene ac tutò nobis se habẽt, omniáq; à præfectis tenẽtur, qui à me cuiq; genti impositi sunt, alii autẽ etiã abierunt, Phœniciam intereà nobis & Palæstinen, & éxinde Aegyptũ quoq; adiuncturi: age tu primus Lycine transi, dextrum ducens cornu. Déinde ego sequar, & post me Timolaus hicce: postremus autem equestrem duc exercitum Adimãte. Ac per Mesopotamiam quidem nullus nobis obuiã fuit hostis, sed vltro seipsos & arces, homines dediderunt. Etiam ad Babylonẽ accedentes, præter spem intra muros recepti sumus, ac vrbẽ ipsam tenemus. Rex autẽ ad Ctesiphontem cõmorans, aduentũ nostrum accepit. Próinde Seleuciam profectus, exercitum comparat, & equites quàmplurimos vndecunq; accersens, & sagittarios, & funditores. Renunciant itaque speculatores, ad centum myriadas hominũ bello aptorũ congregatas esse, & ex his viginti qui ex equis iaculantur. Neque tamen adhuc neque Armenius adest, neq; ii qui ad Caspium mare habitant, neq; Bactriani, sed ii tantùm, qui in vicino degunt, & in ipso quasi suburbio regni. Adeò facilè tot myriadas ille recepit*. Tẽpus igitur iam est vt videamus quídnam oporteat nos facere. ADIM. Græcè, At ego quidem censeo, oportere vos, pedestrem videlicet exercitum, proficisci hinc ad Ctesiphontem: nos autem, equites puta, manere hic, & Babylonem asseruare. SAMIP. Etiam tu metu effœminaris Adimante, postquam propius periculo ventum est. Sed quid tibi videtur Timolae? TIMOL. Omnibus copiis eundum hosti obuiàm esse, neque expectandum dum illi melius sese pararint, auxiliis vndique ipsis accedentibus: sed dum adhuc in itinere sunt hostes, adoriamur ipsos. SAMIP. Rectè dicis. Tu verò Lycine quid censes? LYC. Equidem tibi dicam. Posteaquàm defessi iam sumus, contendendo, & absque intermissione iter faciendo, quando in Piræum manè descendimus, & nunc autem triginta propè stadia processimus, déinde & solis ardor frequens (nam iam circa meridiem maximè est) hic alicubi ad oleas super columnam istam inscriptionibus insignitã residentibus, quiescendum paulisper esse. Déinde resurgentibus inde iterum eundum, & reliquum viæ ad vrbem absoluendum esse. SAMIP. Etiámne Athenis, ô beate, tibi esse videris, qui circa Babylonem in campo ante muros inter tot milites sedes de bello deliberans? LYC. Submonuisti. Ego verò sobrium esse me putabam, at tu in eo, vt sententiam proferrem. SAM. Accedamus igitur, si tibi videtur. Ac vt viri fortes in periculis sitis, facite, neq; prodatis patrios spiritus. Iam enim & hostes videlicet pugnã capessunt

Vt ille, cui Macedonicam cõmisit Alexander dũ in Asiã traiiceret.

*καλέσε Græcè, quod aliàs fregit signi ficat.

sunt. Quare tessera quidem Enyalius esto. Vos autem postquam classicũ cecinerit tubicen, cum clamore inuadentes, & clypeos hastis pulsantes, properate cum aduersariis manum conferre, ac cominus pugnate, atque intra teli iactum consistite, vt ne plagas accipiamus, dum illis spatium feriendi eminus concedimus. Et quoniã ad manus mutuò iam ventum est, sinistrum quidẽ cornu & Timolaus in fugam verterunt eos, quibuscum congressi sunt, Medos. Media autem acies, & quod circum me est, æquo adhuc Marte pugnat. Persæ enim sunt, & inter eos ipse rex. Vniuersus autem equitatus Barbarorum in dextrum cornu nostrũ fertur. Quare, ô Lycine, & ipse vir fortis sis, & eos qui tecũ sunt, exhortare ad fortiter excipiendã & sustinendam impressionẽ. LYC. O fortunã! Aduersum enim me equites cuncti, solúsque idoneus ipsus visus sum qui contrà ferar. Ac mihi videor, si vim adhibeant, transfugiturus esse, in palæstram, hinc currens, bellige- rantes etiamnum vos relinquens. SAMIP. Nequaquã. Vincis enim & tu ipsos iam parte quadam. Ego verò, vt vides, etiam singulari prælio cum rege congrediar. Prouocat enim me, & pugnam detrectare omnino turpe fuerit. LYC. Per Iouem etiam vulneraberis statim admodum ab eo. Nam hoc quoq; regium est, vulnerari de regno dimicantem. SAMIP. Bene dicis. Leue tamen, & vix summam cutem perstringens vulnus hoc, neq; etiam in aperta corporis parte, vt ne cicatrix quidem deformis apparitura sit posteà. Cæterum vides quo pacto ipse incursando vna adeò plaga & ipsum & equũ emissa hasta transegerim: deinde amputato capite, & ablato diademate, rex adeò ipse factus iam sim, & ab omnibus adorer? Barbari igitur adorent nos, ego verò iuxta Græcorum legem imperabo, atq; vnus Imperator nominabor. Post hæc igitur cogitate quàm multas quidem ciuitates cognomines mihi ipsi conditurus sum, quàm multas autẽ etiam destructurus per vim captas, si quæ contumeliosè aliquid in regnum fecerint. Omnium autem maximè Cydiam istum diuitem persequar, qui cùm mihi vicinus tã esset, eiecit me agro, transcendens paulatim in interiora finium. LYC. Desine tandem Samippe. Tempus enim est, tũ quidem post pugnam tantam superatam, Babylone cõuiuium celebrare, & victoriæ sacra perage- re (iam enim extra præscriptũ stadium, opinor, processit tibi imperium) Timolaũ autem vicissim optare quicquid voluerit. SAMIP. Quid igitur Lycine? qualia tibi postulasse videor? LYC. Longè, ô præclarissime regum, laboriosiora & violentiora, quàm quæ Adimantus: quippe cùm ille quidem in deliciis versaretur, & duorum talentorum pocula antea compotoribus porrigeret, tu verò etiam vulneraberis singulari prælio dimicans, & metuebas, & curis distinebaris, noctu, interdiúque. Non solùm enim ea, quæ ab hostibus fierent, formidanda tibi erant, sed & insidiæ innumerabiles, & inuidia eorum quibuscum viuebas, & odium, & adulatio. Amicus autẽ nullus verus, sed ad metum omnes vel spem benevolentiam simulantes. Fruitio certè voluptatum ne per somnium quidẽ, sed gloria solùm, & purpura auro variegata, & fascia candida circũ frontem, & satellites præeuntes. Cætera autem, labor intolerabilis, & acerbitas. Et aut respõsa dare ab hostibus venientibus oportet, aut ius dicere, aut mittere ad subditos edicta. Et vel gens aliqua defecit, vel incursiones fiunt ab iis qui extra imperium degunt. Timere itaq; oportet omnia, & habere suspecta. Et in summa, ab omnibus magis quàm à te ipso beatũ prędicari. Nam illud quoque an non humile & abiectum, quòd & ægrotas eodem modo cum priuatis, & febris in nullo discrimine habet te regem, neque etiam mors metuit satellites tuos, sed superueniens quandocunq; ipsi lubitum fuerit, ducit plorantem te, nihil verita diadema istud? Tu verò ille sublimis adeò ex alto decidens, abreptus è solio regio, eandem viam abis cum multitudine, eodémque honore cum cæteris inter gregẽ mortuorũ agitaris, tumulum excelsum supra terram, & columnã in longũ porrectam, aut pyramidem æquis ac rectis angulis assurgentem post te relinquens, sero tina videlicet & tum insensibilia magnificentiæ spectacula. Statuæ autem illæ & templum quæ ciuitates erigunt colentes, & magnum illud nomen, omnia paulatim defluunt atq; abeunt negiecta. Quòd si autem quàm maximè etiã in longissimum perdurarint, quis quæso fructus eorum amplius fuerit, cùm sensu careas? Vides qualia quidem etiam viuus negotia habiturus sis, metuendo videlicet, & cogitando, & laborando: qualia verò & illa quoque quæ post mutationẽ sequentur, Sed iam tuum erit, Timolae, optare: ac vt superes istos, vide, quemadmodum decet virum intelligentem, & rebus vti scientem. TIMOL. Attende igitur, Lycine, num quid reprehensione dignum optabo, & quidnam arguere quispiam meritò possit. Nam aurum quidem, & thesauros, & medimna nummorum, aut regna, & bella, & terrores pro imperio, quæ tu meritò reprehendisti, haudquaquam postulabo. Caduca enim hæc, & multis insidiis referta: & plus molestiæ in ipsis est, quàm dulcedinis. Cæterùm Mercurium ego volo obuiàm mihi venientem dare nonnullos annulos, qui huiusmodi vim habeant, primùm quidem vt rectè semper valeam, & corpore sanus sim, & insauciabilis, & nulli perturbationi obnoxius. Secundum autẽ, vt ne conspici possitis, qui eum induerit, qualis ille Gygis fuit. Deinde alium quendam, vt robore superem virorum decem millia: atque onus quod alioqui decem millia hominũ mouere simul vix possent, ego solus facilè in humeros attollere possim. Præterea autẽ & volare possim, lõgè à terra in sublime sublatus, & ad hoc quoq; annulum quendam habeã. Iam verò & in somnis resoluere quos voluero, & omnem ianuam accedenti mihi aperiri, laxatis seris, & dimotis obicibus: hæc ambo vnus annulus possit. Et quod maximum est, aliud quispiam sit supra omnes suauissimus, qui me amabilem faciat indutis, & pueris formosis, & mulieribus, & populis totis, nec; quenquam amoris expertem esse sinat, & cui non desiderabilissimus ipse videar, atque in ore sim,

Martii cognomentũ est ἀπὸ τοῦ ἐνυᾶν.

Vorum omnis fortunæ & felicitatis.

sim, ita vt multæ mulieres dum amorẽ pati nequeũt, se ipsas etiam suspendant, & adolescentuli ad insaniam redigantur mei desiderio, adeóq; se ipsos beatos esse putent, si quem ipsorum vel aspiciam solùm: si verò contemnã, etiam illi mœrore pereant: & in summa, supra Hyacinthum, aut Hylam, aut Phaonẽ Chium illum sim. Atq; hæc omnia habeam non in breue tempus ac statim moriturus, neq; etiam ad mensuram humanæ vitæ viuens, sed annos mille, subinde iuuenis ex iuuene renascens, viuendo exigam, circa decimumseptimũ quenq; annum exuens senectutem, périnde atq; serpẽtes. Nihil enim deerit mihi, cùm hæc habebo. Siquidẽ omnia quæcunque alii habent, mea futura essent, quatenus & fores aperire possem, & sopire custodes, & ipse ingressus inuisibilis esse. Quòd si apud Indos aut Hyperboreos spectaculum aliquod mirũ ac nouum foret, aut res aliqua pretiosa, aut quicquid esu vel potu dulce: nihil veritus, sed ipse eò aduolans, fruerer omnibus ad satietatẽ vsq;. Et quia Gryps alata fera, aut Phœnix auis apud Indos à cęteris videri nequit, ego verò etiam illud viderem. Et fontes Nili quoq; solus scirem, & terræ quicquid inhabitabile est, & si qui Antipodes ex aduerso nobis habitant, Australem terrę partem dimidiam tenentes. Prætereà autem & stellarũ naturam, & Lunæ, & ipsius Solis, facilè nossem, vt qui ab igne illorum lædi nõ possem. Et quod omnium suauissimũ fuerit, vno eodémq; die annuntiare Babylonem possem, quísnam in Olympiis vicisset: & si fortè in Syria prãsus essem, cœnare in Italia. Si quis autem inimicus mihi foret, vlciscí etiam istum, ex obscuro iecto in caput eius saxo, ita vt diminueretur ei cerebrum. Amicis autem contrà benefacere, offundendo dormientibus ipsis aurum. Ac sanè si quis superbus foret, aut tyrãnus diues contumeliosus, sublatum ipsum ad stadia viginti per præcipitia supernè deiicerem. Cum pusionibus autem, nemine prohibente conuersari mihi liceret, quippe cùm & videri non possem ingressus, & omnes in somnum resoluerem, solis illis exceptis. Quale verò etiam illud foret, quòd belligerantes tutò spectare possem, extra teli iactum in altum sublatus? Et si visum fuisset, adiungendo me victis, & sopiendo victores, fugientibus victoriam submi nistrarem, ex fuga videlicet reuersis. Et in summa, ludum quendam facerem vitam humanã, omniáq; adeò mea forent, ac deus viderer cæteris. Atq; hæc summa felicitas est, quæ neq; perire, neq; insidiis peti potest, & maximè cum bona valetudine per longam ætatem. Quid igitur est, Lycine, quod in hoc voto culpare queas? LYC. Nil, Timolae: neq; enim tutum fuerit aduersari viro alato, & qui robore multa hominum millia superat. Veruntamẽ illud interrogabo te, ecquẽ alium víderis inter tot gentes quas volãdo oberrasti, senem iam virum mẽte à statu suo ita dimota, qui annulo exiguo vectus, totos adeò montes digito mouere potuerit, amabilem omnibus, ídq; cùm caluus esset, & nasum haberet simum? At verò etiam hoc respondè mihi: Cur tandem non vnus annulus omnia tibi ista potest, sed tam multis reuinctus incedes, sinistra grauata per singulos digitos? imò verò excedit numerus, & necesse erit etiam dextram ferendo oneri succedere. Atqui vno adhuc necessario maximè opus est, qui te indutum à stultitia cohibeat, multa ista insolentia detersa: aut an hoc quidem etiã elleborus abundè potest, meracior videlicet haustus? TIM. At prorsus Lycine etiam ipse optabis tandem iam aliquid, quòd discamus qualia tu postulaturus sis, irreprehensibilia videlicet, & quæ accusari nequeant, quandoquidem cęteros calumniaris omnes. LYC. At non opus habeo voto ego. Venimus enim iam ad Dipylum, & optimus hic Samippus, dum circa Babylonem singulari prælio dimicat, & tu Timolae dum in Syria quidem prandes, in Italia autem cœnas, etiã ea studia, quæ ad me pertinebant, assumpsistis, rectè sanè facientes, præsertim cùm non probem in breue tempus ditescere opulentia quadã quasi subuentanea, déinde post paulum mœrore affici, dũ nudam aliquam massam panis comedam: quale vobis non multò pòst accidet, postquã felicitas quidem ista vobis, multæq; diuitiæ auolantes euanescent, ipsi autem digressi à thesauris & diadematibus istis, tanquam ex suauissimo aliquo somnio excitati, domi dissimilia omnia reperietis, périnde vt histriones regum personas agentes, qui ex theatro regrediẽtes, pleriq; fame conficiuntur, ídque cùm paulò antè Agamemnones aut Creontes fuerint. Mœrore igitur afficiemini, vti consentaneum est, ægróq; animo ea quæ domi vobis sunt aspicietis, & maximè tu Timolae, quandò necesse tibi erit idem pati quod Icarus olim, vt soluta videlicet pennarũ textura, de cælo delapsus, humi incedere cogaris, amissis annulis illis omnibus, vltro de digitis effluentibus. Mihi verò etiã hoc abundè satis erit, pro omnibus thesauris, ipsáq; adeò Babylone, suauiter admodũ ridere ad ea quæ vos optastis, tã præclara scilicet, & hoc, cùm ipsi philosophiã laudetis.

TRAGOPODAGRA,

Ioanne Sinapio Interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentũ fabulæ tale est. Peragũt encomiũ & laudes podagræ, sacerdotes, potestatem deæ carminibus celebrantes. Ad quorum inuocationẽ cùm ipsa quoq; dea adesset, suúmq; numen vt insuperabile & inuictũ prædicaret: nuntiatur interea medicos quosdam Syros deam contemnentes, ac vires ipsius eleuantes, medicinam, à patre videlicet acceptã, contra illam vulgò polliceri. Indignata itaq; dea, arrogantiámq; ac temeritatẽ hominum non ferens, immissis torturibus suis miserè illos excruciare atq; vexare cœpit. Qui cùm medicina sua frustrà adhibita, doloris vehementiã atq; acerbitatẽ ferre non possent, supplicantes deæ, victos sese, artémq; suã nullam esse confitentur. Exorata igitur dea tortores suos reuocat, ac victrix palmam refert. Proloquitur Podagricus quidã, malum & cruciatũ immedicabilẽ detestãs. Fabula verò in vniuersum idem illud innuit, quod Ouidius, cùm inquit:

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

tum

tum quòd & vanitatem Iudæorum ac Syrorum nonnihil taxare videtur, vt qui contra omnes morbos quantumuis incurabiles, medicinam polliceretur: quale & hodie quidam ex eadem gente vulgo faciunt.

PERSONAE,
Podagricus, Chorus, Podagra, Nuntius, Medici, Tortores.

LOQVITVR PODAGRICVS.
Trimetri Iambici.

O Triſte nomen, ô diis odibile,
Podagra, lacrymoſa, Cocyto ſata,
In Tartari ſpecubus opacis edita,
Erinnys vtero quã Megæra ſuo tulit,
Et vberibus aluit, cuíque paruulæ
Amarulentæ, in os lac Alecto dedit.
Ergo quis abominabilem te dæmonum
Produxit in lucem exitio mortalibus?
Quòd ſi luunt errata manes mortui,
Si luce commiſſi rationem nox petit,
Nec tantalus ſiti, nec Ixion rota
Volubilis, nec Siſyphus onere lapidis
Cruciandus in Stygii fuit Ditis domo,
Tuis ſed omnes omnium ſcelerum reos
Aptare decuit membrifragis cruciatibus.
Vt corpus affectum & fatigatum meum
Manibus ab extremis ad intimas pedum
Plantas ſanie tetra, fluenteque fellea
Per membra bile, & impetuoſo flamine,
Suis vbique ſtringitur meatibus
Porríſque clauſum me premit doloribus!
Per ipſa currit ignea peſtis viſcera,
Carnémque vorticibus populatur ignium,
Aetnæ velut crater facibus exæſtuans:
Aut Sicula vallis æquorearum rupium,
Aeſtibus ineuolubilibus, vbi fluctuans
Sinuoſa ruinas vnda ſcopulorum ferit.
O omnium mortalium opinionibus
Incogitabile malum, vt omnes perditè,
Quicunque vana ſpe ſtolidi, te leniter
Mulcere, medicarique cupimus, fallimur!

CHORVS.
Dimetri catalectici omnes.

Iuga Dindymi Cybeles
Phryges vlulante voce,
Tenero frequentare Atti
Solent, modíſque ſiſtri
Phrygii, ſuper iuga Tmoli
Comon celebrare Lydi,
Et perciti furore
Reſonant ſuis in armis
Euantis Orgia rhythmis
Cretenſibus Corybantes,
Clangit quoque tuba duro
Marti, modulans tumultus
Depreſſa bellicoſos:
Sed nos tui podagra
Myſtæ, tibi ſacramus
Ineunte vere, luctus,
Vbi graminifera paſſim
Herbis virere prata,
Et in arboribus tenellæ
Zephyro reflante frondes
Incœperint vigere,
Malè nuptáque cùm per ædes
Hominum ſtrepens hirundo,
Nocturna pérque lucos
Itin gemit, querelis
Vbi triſtibus philomela.

Vernũ tempus aptum podagræ. Celſ. lib. 4. cap. 24.

PODAGRICVS.
Trimetri Iambici.

O ægritudinis opifer, & comes meæ,
O tertii gerens Bacule vicem pedis,
Tremulum mihi ſuffulcias oro gradum,
Itérque dirigas, leuia & veſtigia
Firmes pedum, poſsint vt inniti ſolo.
Age miſer ex ſtratis tua membra corripe,
Et culmen ædium relinque vmbratile,
Nigrámque ab oculis excutiens caliginem,
Prodi foras, & ad rutilum Solis iubar
Auram ſerenam ſpiritu læto trahe,
Ter quinque præteriere nunc ſolidi dies
A Sole cùm procul in tenebris abditis
Incompoſito in lecto cubans diſtorqueor.
Adeſt animus, adeſt voluntas ſæpius
Vt in pedes me coniiciam, fores petens,
Sed corpus imbecille vota deſerit.
Atenim propera mea mens, quoniã te non latet
Egena vita podagrici, qui cùm velit
Obambulare, non queat, viuentium
Hunc exime numero, & refer inter mortuos.
Sed eia,
At qui veniũt hic qui baculos manibus mouẽt?
Capita coronati foliis ſunt Acteæ,
Cuiúſve dæmonum celebrant feſtum chorum?
An Phœbe Pæan numen extollunt tuum?
At Delphica nulla cingit illos laurea.
An fors canitur laus aliqua Bacchanalium?
Sed non adeſt ſignum comis hederaceum.
Age qui, vel vndénam venitis hoſpites,
Exponite nobis, veráq; fateamini:
Et quam deam celebretis amici, dicite.
At tu quis es, vel vnde nos interrogas? CHO.
Vt enim baculus greſſúſque nobis indicant,
Myſten videmus inſuperabilis deæ.
Vnus quidem & ego ſum, deam non dedecens. POD.

CHORVS.
Dimetri partim catalectici, partim acatalectici.

Venerem ſacræ deam Cypri
Ex ætheris ortam ſemine
Nutriuit ĩn æquoreis aquis
Nereus decentem fabricam,
Iunóque coniunx & ſoror
Tonantis, vlnas candida,
Apud Oceani fontes vagis
In ſinubus educata
Nutrice fuit à Tethyde.
Summóque vértice cerebri
Eſt virginis interritam
Enixus indolem, pater
Cæleſtium Saturnius,
Virtute claram Palladem.
Sed hanc deam beatam
Primam cubitis Ophion ſenex
In delicatis protulit.
Cùm deſit tenebroſa lux,
Et orta lucifera fuit
Aurora, iubárque lucidum

Solis

Solis podagræ tum ſimul
Apparuit potentia.
Te prodeuntem ex ilibus
Parcæ, ſtatim Clotho abluit,
Totúſq; riſit ætheris
Fulgor, tonuítq; ſerenum
Cælum, beatus at aluit
Hanc in papillis lacteis
Largus pater ipſe Pluton.

PODAGRICVS ET CHORVS.

POD. Sed qualibus ſacris miniſtros excitat?
CHO. Nihil cruoris ab ore ferri fundimus,
Nec vlla ſeta de ceruice vellitur,
Nec terga talis perſtrepunt ſonantibus,
Nec fruſta crudæ paſcimur carnis boum.
Cum vere florem tenuis vlmus germinat,
Et inſidet ramis loquacula merula,
Acuta tunc myſtis ſagitta figitur
Per membra, clàm, latens, & intima penetrans,
Pedem, genu, cauóſq; nodos oſſium,
Talóſq;, coxarúmq; vertebra, femora,
Manus, ſcapulas, & brachia, & imas artuum
Cauernulas, tumidáſq; digitorum baſes,
Omnia vorat, depaſcitur, vrit, occupat,
Inflammat, emollit, dea donec iuſſerit
Aufugere morbum, & eſſe modum doloribus.
POD. Ergo vnus & ego, neſcius licet, fui
Deæ ſacratæ numine tali percitus,
Ergo benigna veniat apparens dea,
Simúlq; cum myſtis, & ego hymnos ordiar
Solitum podagricis modulaturus melos.

CHORVS.

Dimetri.

Tranquilliter igitur & ſine
Ventis ſit æther, quilibet
Laudes canat podagricus.
En ſtrata diligens dea,
Suas ad aras aduenit
Baculo gradum ſuffulciens.
Salue deûm mitiſsima,
Tuóſq; benigna reſpice
Lætante lumine famulos,
Huiúſq; veris tempore
Paulùm dolores mitiga.

PODAGRA.

Trimetri Iambici.

Quis eſt hominum, cui non ego inſuperabilis
Regina morborum Podagra nota ſim?
Quam nulla thura, nulla fumigatio,
Nec fuſus apud aras cruor, aut donaria
Suſpenſa templis diuitum placabilem
Reddunt: nec ipſe vincere ſummus omnium
Pæan deorum medicus arte ſua poteſt,
Apolliniſve filius Aeſculapius.
Ex quo ſiquidem mortalium fuit genus,
Omnes meas retundere vires geſtiunt,
Omnemq; turbant pharmacorum induſtriam.
Plantaginem terunt, apiiq; ſemina,
Foliáque lactucarum, & agreſte peplion,
Et marrubium, amnicolamq; potamogeitona.
Alii Cnidas terunt, aliiq; ſymphyton,
Lentes alii de ſtercore lectos illinunt,
Hos cocta paſtinaca, foliáque perſica,
Hyoſcyamus, papauer, & bulbi iuuant,
Cortéxq; pomi punici, malicorium,
Et pſyllion, thus, ellebori radix, nitrum,
Et miſta vino telis, & collamphacos,
Et gyrine, fimulq; galla cupreſsina,
Et panis hordeaceus, atque braſsicæ
Crudæ folia, gypſus gari liquaminis,
Et ſtercora ſylueſtris capræ, fimus hominis,
Farina fabarum, flos quoque lapidis Aſii.
Alii rubetas, quíque vocantur aranei
Mures, lacertas atque muſtelas coquunt,
Ranas, hyænas, tragelaphos, vulpeculas.
Cuius metalli non pericla ſumpta ſunt?
Quis non probatus humor eſt mortalibus?
Aut cuius inexplorata lacryma eſt arborum?
Animalium omnium oſſa, nerui, tergora,
Adeps, cruor, medulla, lotium, merda, lac,
Bibunt alii numero quaterno pharmacum,
Alii per octo, perq; ſeptem plurimi.
Alius bibens ſacram, repurgari ſtudet,
Aut carminibus animum adhibens illuditur.
Iudæus excantat fatuum nactus alium.
Rurſus alius à fonte remedium petit.
Sed omnibus illis nil niſi plorare impero:
Et ſic facientibus vel iritantibus
Occurrere ſoleo magis iracundior.
Qui verò contra me nihil eius cogitant,
Illis facilem & tractabilem me præbeo.
Nam qui meis communicat myſteriis,
Primùm quidem ſtatim bona verba dicere
Docetur, oblectaréq; ſalibus & iocis
Dictíſq; facetis ſe ſalutantes ſolet.
Deinde cum geſtatus intrat balnea,
Fit ridiculus, ſit & voluptas omnibus.
Aten enim quam dixit Homerus, illa ſum
Ego, per hominum capita molliter ambulans,
Plantas pedum teneras habens: veruntamen
Pleriq; me mortalium podagram vocant,
Quoniam pedum captura ſum, ποδῶν ἄγρα.
Sed agite Myſtæ, qui mea colitis ſacra,
Celebrate laudibus inſuperabilem deam.

CHORVS.

Dimetri Anapæſtici.

O nympha ingenium adamantinum habens
Multipotens, animo dea valido,
Audi vota tuorum ſupplicum
Magna potentia, vis tua magna,
O Regina opulenta Podagra,
Quam Iouis horret pernix telum,
Quamq; profundi fluctus pelagi
Trepidant, quam quoque trepidat, ſceptra
Qui gerit infera Stygius Pluton,
O gaudens nodis, lectigrada,
Curſuetans, talorum tortrix,
Calcicrematrix, malehumitanga,

Oſsitremenda, genufraga, pernox,
Articulos cruciandi cupida,
Curuigenuflexa, potens Podagra.

Trimetri Iambici.

PERSONAE.

Nuntius. Podagra. Medici. Tortores.

NVN. Domina peropportuna te fers obuiam:
Audi, neque enim tibi nuntium fero friuolum,
Sed ſocia verbis ipſa res adiungitur.
Nam ciuitates, vt ſtatueras, vndiq;
Lento pede veſtigans, tibi ſcrutabar domos
Cunctas, vt aduerterem ſi quis tuam
Potentiam non debito more coleret,
Aliósq; tuarum vi manuum ſat repperi
Regina domitos, mente bona quieſcere.
Iſti ſed audaces duo, confidentia
Freti ſua, non deſierunt dicere
Ac deierare, vim tuam venerabilem
Non eſſe, ſed exortem volunt mortalium
Te generis ac vitæ. Religans igitur pedes
Mox faſciis, vehementer approperans, die
Iam denique quinta veni, laſſus itinere.
Nam tota fermè duo ſtadia pertranſii.

POD. Quàm ſubitus ades ô nuntie velociſsime!
Sed cuius obſecro regionis terminos
Duros & inuios reliqueris, explica
Claréq; refer, vt celeritatem intelligam.

NVN. Quinque graduum ſcalas reliqui primitus,
Tremulas quoq;, luxatis trabium compagibus.
Deinde ſternax me excipit mox area,
Duris renitens ad pedes impulſibus.
Quod iter vbi confeci grauibus veſtigiis,
Stratam ſilicibus ingrediebar ſemitam,
Itúque ſcrupulis acutis aſperam.
Hinc incidens in lubricam & planam viam,
Dum propero progredi, ſolutum retrahit
Calces malè firmas illico cœnum retro,
Qua tranſeunti liquidus è membris mihi
Sudor fluebat, æger vt feſſum gradus
Deficeret: inde laſſus omni corpore,
Latam quidem, aſt tutam minus inſiſto viam,
Variis & hinc & inde me vehiculis
Vt currerem, cogentibus & vrgentibus.
Quare celeriter ſubleuans ſegnem pedem,
Tranſuerſus occurſum fugiens, ceſſi loco,
Donec citis quadriga tranſiret rotis.
Myſtes enim tuus nequibam currere.

POD. Non gratis hæc rectè tibi res geſta ſit,
Mi nuntie. tuæ nanq; promptitudini
Parem rependam gratiam pretio pari.
Atque hoc adeò gratum tibi ſit præmium,
Poſthac triennio ſemel modò leues
Tentare te noſtros dolores perferam.
Sed vos ſceleſti, diis & inuiſiſsimi,
Quſnam, vel à quibus parentibus editi,
Audetis obniti Podagræ potentiæ,
Cuius ſuperare vim nequit Saturnius?
Heus dicite peſsimi: quoniam heroas ego
Quàm plurimos domui, ſapientes vt ſciunt

Heroes podagrici.

Priamus pede celer ille, canitur podagricus.
Periit Achilles podagricus ille Polei,
Et Bellerophontes podagricus me pertulit.
Podagricus & Thebanus erat dux Oedipus,
Et ex Pelopidis podagricus erat Pleſthenes:
Et filius Pæantis etiam podagricus
Dux præfuit claſsi. fuit & alius celer
Dux Theſſalorum, qui ſimul atque prælio
Victus ceciderat Proteſilaus, præfuit
Claſsi, podagricus licet & æger foret.
Ithacæ quoque principem Laertæ filium
Vlyſſem, ego, non ſpina necuit trigonos.
Nunquam ergo gauiſuri ô calamitoſiſsimi,
Pœnam patiamini meritis veſtris parem.

MED. Syri quidem genere Damaſceni ſumus:
Multa fame verò coacti & inopia,
Terram & mare peragramus, errantes, vagi.
Habemus autem quod pater vnguentum dedit,
Per hoc mala conſolamur ægrotantium.

POD. Cedo, quod vnguentum? quis illius habitus?

MED. Sacrum tacendi ius mihi iurandum datum,
Me talia dicere tibi planè non ſinit,
Nec vltimum morientis edictum patris,
Qui iuſsit hanc celare nos vim pharmaci,
Quod ſæuientem te quoque ſcit compeſcere.

POD. An igitur, ô execrabiles, malè perditi,
Vllius vſquam tanta vis eſt pharmaci,
Meam quod inunctum vim ſciat compeſcere?
Sed ſine, paciſcamur agè tali fœdere,
Et experiamur ánne virtus pharmaci
Futura ſit ſuperior, an flammæ meæ.
Huc ô ſeuera ſtatim vndique conuolantia
Tormenta, præſides meæ veſaniæ,
Ocyus adeſte, tuq; ſoleas infimas
Pedum, ſub ipſos vſque digitos vrito,
Tu calcibus inſili, profundam tu riges
A feminibus ad genua tabem felleam,
At vos manuum repentè flectite digitos.

TOR. En imperata ſingula tibi fecimus.
Iacent, miſerſque clamitant grauiſsimè,
Per omnia torti membra tuis complexibus.

POD. Nunc agite ô hoſpites, videamus optimè,
An illitum vos nunc muniet hoc pharmacum.
Nam ſi palàm aduerſum fuerit illud mihi,
Mundum relinquens, abditos terræ ſinus
Subibo, & infimos abyſſos Tartari,
Obſcura & ignota omnibus mortalibus

MED. En vnximus, leuat neque dolores tamen.

POD. Heu proh dolor, heu tabeſco miſer atq; pereo.
Omnia populatur membrâ mea cæcum malum,
Non Iuppiter fert tale telum fulminis,
Non vlla ſic procella ſæuit æquoris,
Non impetuoſi tanta vis eſt turbinis.
An aſperos ſuſtinco morſus Cerberi?
Num virus Echidnæ membra mea depaſcitur?
An tunica ſanie tincta Neſsi ſanguinis?
O dea miſerere. niam neque meum pharmacum,
Nec aliud inhibere poterit curſum tuum:
Victrix ſed omnium omnibus es ſuffragiis.

POD. Deſinite nunc tormenta, dolores cedite:
Mecum quia cœptæ litis illos pœnitet,
Et norit vnuſquiſque me ſolam omnium
Illacrymabilem & immedicabilem deam.

CHORVS.

Hexametri μελίγωι & Aria afflicti Dimetri.

Non vis Salmonei contendere cum tonitribus.
Auſa Iouis, pœnas euadere ſalua potuit:
Verùm animo repreſſa, repentéque fulmen Dei
Fumigero Stygias detruditur icta ſub aquas,

Nec

Nec satyrus Phœbo congressus Marsya tulit
Inde voluptatem, cum diripit vndique cutem
Pythius illius, non præmia grata referens
Litis habet memorem, luctu quoq; fœta Niobe,
Nanq; & adhuc lugens Sipylũ, rigat vda lacrymis
Mœonis ad lites Arachne, quia Pallada vocat
Perdita, nunc scelus id testantia stamina plicat,
Impar enim est diuorum affectibus humana vis;
Vt Iouis, vt Latonæ; vt Pallados, vt Pythi.
Mites ergo feras cruciatus atque faciles,
O celebris, cunctisq; locis dea nota podagra,
Ferq; leues, & acutos, & breuiter noxios
Absque dolore, nec intolerabiliter bene suos
Qui teneant fines, sint exiguumq; validi,
Quiq; gradum non impediant facientibus iter,
Multæ sunt formæ miserorum,
Sed podagricos soletur morbi
Exercitium & consuetudo.
Quare æquaminiter nobiscum
O quotquot in hac estis naui,
Cruciatus ex animo eiicite.
Quòd si quæ placeant, non fiunt,
Et iter non placitis dij inueniunt,
Quisquis es hic cui morbus grauis est,
Te ludi, rideríque feras,
Nam hæc huius ludi natura est.

Mimesis est græcorũ grammaticorũ, qui huiusmodi inscriptiones fabularum præmittunt, vt apud Euripidẽ, Aristophanem &c. videre licet.

OCYPVS, IAcobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Ocypus Podalirij & Æsiasiæ filius fuit, pulchritudine ac viribus præstans, gymnasiorumque & venationum in primis studiosus. Hic cum sæpe videret eos qui a rigida podagra detinerentur, irridere illos cœpit, dictitãs nihil esse prorsum, cur illi tãtos dolores præ se ferrent. Indignatur itaque dea, ac pœnas illius inuadit. Qui cum ab initio constanter ferret, at morbum detrectaret, tãdem à dea totus prosternitur, & supinus decumbit. Scena quidẽ siue actio fabulæ apud Thebas esse intelligitur. Chorus autẽ ex popularibus eius, qui podagricis constituitur, qui omnes Ocypum pariter eparguunt. Fabula est ex ijs quæ pro valde vrbanis habentur. Interlocutores fabulæ sunt, Podagra, Ocypus, Nutritor, Medicus, Labor, Nuntius. Proloquitur autẽ Podagra. Poema imperfectũ & mendosum est, & vt Erasmus addit, ne miea quidẽ Lucianici salis habẽs.

POD. RAuis hominibus, & inauspicati nominis
Podagra vocor, mortalibus dirũ malũ:
Quæ vinculis adstrĩgo neruorũ, pedes
Ingressa clàm sub artuum compagines.
Ridere verò soleo eos quos torqueo,
Dum proloqui veram mali causam haud volunt,
Aliamq; fictam in promptu habent, qua se tegant.
Quilibet enim se decipit mendacio,
Luxatum alicubi, aut grauiter allisum pedem
Dum dictitat, veramq; causam supprimit.
Quod enim ipse celat, & latere alios cupit,
Hoc tempus inuito arguit eo pòst tamen:
Ac tum domitus, veróq; nomine me vocans,
Gestatur ab amicis, triumphus omnibus.
At verò ad hanc rem adiutor est Labor mihi.
Neq; enim sine hoc ego sola quicquam potuero.
Proinde mordet me illud, & præcordia
Tangit mihi, quòd cum ille causa sit omnibus
Malorum, & omnes exercuĩet, nemo tamen
Incessat ipsum maleficis conuiciis,
Sed ab omnibus (ita est dementia)
Me prosequuntur imprecationibus,
Quasi hoc mea modo effugere possint vincula.
Verùm quid ista nugor, & non protinus
Qua gratia huc aduenerim ad vos, proloquor,
Iram euomens hanc intus omnem, vt est, meam?
Nam cursor hic (si diis placet) generosus,
Elatus animo præter alios Ocypus
Contemnit, & nullam esse me demens ait.
Ego autem, vt mulier, ira acerbè percita,
Illum vicissim acerbo & immedicabili
Adorta malo, vt mos est meus,
Ictu illico talum pedis certo petens.
Ac nunc quidem dirus labor locum eum tenet,
Planámq; terebrat infimam stimulis suis.
At ille, ceu cursu aut palæstra offenderit
Pedem, magistrum decipit, miserum senem,
Sed bilio sum ægrè mouens captum pedem
Progreditur infelix domo ipsus huc foras.
Vnde autem acerbus iste per pedes mihi — OCYP.
Sine, vultere, improuisus accidit dolor,
Qui neque gradi me, neque loco stare patitur?
Intendo verò nerum, vt arcum olim solet
Iaculator, inde dum sagittas emouet:
Cogítq; tandem vis iniqua proloqui.
Cedit dolentium vltimum iam tempori.
Attolle te ipsum quæso fili, & alleua, — NVT.
Ne fortè concidens pro eo atque claudus es,
Tecum pariter & me trahas pronum solo.
En teneo te absque pondere, & tibi pareo: — OCYP.
Aegro pedi insistens, doloremq; opprimens.
Nanq; iuniori turpe, pueros inter, est,
Obmurmurans minister, inualidus senex.
N. Ne ne quid huius stultè, ne mihi obiice,
Ne fastuose me lacesse vti iuuenis,
Illud sciens, quòd iuuenis est quiuis senex
Quoties necessitas & opus hoc postulant:
Ac crede dicenti, vltimum hoc si subtraham,
Stabo senex, at tu iuuenis cades humi.
O. At tu, parum si offenderis, senex, cadis,
Et hoc, dolor cum nullus etiam te premit.
Siquidem parata in sene voluntas semper est,
Sed res & opus haud quaquam in eo itidem vigent.
N. Quid hæc sophisticando ineptias agis?
Quin potius vnde morbus hic cauam pedis
Aduscque plantam venerit tibi, disseris?
O. Dum cursitando exerceo me, atque ibi leuem
Pono pedem, currens retorsi, atque incidi
In hoc malum, implicitus dolore quo vides.
N. *Denuò igitur curre, vti monebat qui sedet
Barbamq; sub tonsore vellit hispidus.
O. Ergo vbi palæstra exerceor, *parembolam
Dum iacere luctando volo, hanc plagam tuli.
Hoc vtique tandem credere volo te mihi.
N. At qualis ipse miles es, cedo, vt iacens
Parembolam, percussus hanc plagam feras?
Mendacium nectendo, falsa prædicas.
Eadem ista diximus aliquando nos quoque,
Fatendo veritatem amico nemini.
At nunc vides vt cuncta*
Quassansq; facilè intorquet huc illhuc labor.

** De hoc loco Erasmum vide in proverbio: Curre domo.*

** Quid parẽbo inter palæstritas proprie sit, alibi non reperio. Videtur tamen æquiuocatione hic vti, et priore loco tacitam & subdolã luctantium interfitionem peculiũ significare, posteriore autẽ vel vallum, vel cohortẽ aut manũ subsidiariã, quæ in ipsa pugna cæteris ordinibus inseritur: de qua significatione Suidas & Hesychius meminerũt, & Pollux quoque.*

** Haud scio an hic quoque desit quippiam, cum posteriora verba à choro magis, quã à Nutritore fieri videãtur: & Medicus quoque postea non unus, sed multos cõpellat.*

MED. At vbi, vbi reperiam inclytum Ocypum, viri,
Ex pede laborantem, & vacillantem gradu.
Medicus enim cum sim, ex amico quopiam
Audiui eum vehementer affici malè
Dolore, qui consistere pede ipsum haud sinit.
Sed ipsus hic propè iacet ante oculos meos,
Stratus supino per cubile corpore.
Saluere iubeo per deos te, ac tuum.
Quid istud Ocype? dic mihi, forsan
Si fortè enim cognoro, forsan remedium
Adhibebo tam sæuo dolori, atque istius
Tantam mali causam leuabo scilicet.
OCYP. At me vides, ò *soter, & Soteriche
Tubæ ipsius nomen gerens, Soteriche.
Sæuus dolor pedem mihi arrodit malè,
Gressumq; timidè facio, & haud planum pede.
MED. Vnde, aut quid accidit expedi, aut quibus modis?
Nam medicus audiens rem vt est, dempto metu
Melius adit: non audiens, errat ferè.
OCYP. Dum genere cursus nescio quo exerceor
Arti studens gymnasticæ, plagam tuli
Percussus à quodam meorum æqualium.
MED. Cur tristis igitur cessat inflammatio
Locum per ipsum? aut cur neq; impositas habes
Tinctas salubri fascias aspergine?
OCYP. Quoniam haud amo ex lana illigata vincula,
Vt quæ afferant deformitatem inutilem.
MED. Quid ergo tibi videtur? incidam pedem?
Nam si hoc feres, scias licet, quàm plurimum
Exhaurìam tibi secando sanguinem.
OCYP. Fac quicquid inuenire nunc nouum potes,
Vt me hoc pedum dolore quàm citò liberes.
MED. Et sectionem acutam, & æriferream,
Cruoribibulam, semicuruam infero tibi.
OCYP. Heus, sine, sine.
NVTR. Soter quid agis? vt ne tibi Soteria
Contingat vlla, qui facinus istud facis.
*Id est seruator, sic enim demulcendi causa medicum vocat: & Soterichus à Soter deductitiũ est, aliàs propriũ quoque.
Adhibere ferrisatum laborem sustines?
Malumq; nil planè sciens, infers pedi?
Falsus etenim audisti opera quæ audisti modó.
Nam neque palæstra iste, neq; cursu, vt dictitat,
Certando læsus est. id ex me ergo audias.
Principiò enim saluus quidem venit domum,
Pòst autem edens multum, & bibens miser,
Solus, super lectum cadens, somnum capit:
Ac deinde noctu expergefactus occipit
Clamare quasi perculsus aliquo dæmone,
Vt omnibus clamore eo incuteret metum.
Dicebat autem, vnde hoc malũ mihi? heu miser.
Fortasse dæmon potitur aliquis pede.
Noctu insuper solus quoque residens toro,
Ceu præco, lamentando prosequitur pedem.
Ast vbi diem iam gallus intonat tuba,
Accessit, & tristem mihi imposuit manum,
Plorans, febricitans, corpori innitens meo.
Tibi verò, quæ dixit prius, mentitus est,
Sæua hæc volens morbi tegere mysteria.
OCYP. Verbis senex armatus omnis semper est,
Nil iactitans non, ast opere præstans parum.
Nam qui dolet, falsumq; amicis differit,
Similis edenti mastichen famelico est.
MED. Deludis omnes tu, aliaq; aliis implicas,
Dicens dolere te, ast vbi doleas, tacens.
OCYP. Quónam ergo pacto edisseram causam tibi
Huiusce morbi, qui doleo grauiter quidem.
Verùm nihil scio, nisi quòd doleo modó?
Atenim absque causa cum dolet aliquis pedem,
Posthac inania verba fingit, vt lubet,
Sciens graue illud, quo implicatus est malo.
Ac nunc quidem consistis in acie mali:
Vbi verò & alterum pedem inuadet dolor,
Flebis gemens. at dicere vnum tibi volo,
Hoc illud est, holis, velis, hoc illud est.
Quod illud autem? quódve nomen habet? cedo. OCYP.
Nomen quidem habet è duplici factum malo. NVTR.
Hei mihi, quid hoc? dic obsecro te, dic senex. OCYP.
Ab eo loco principium habet, vbi nunc doles. NVTR.
Pedis igitur principium habet, quantum dicis. OCYP.
Huic ádde sæuæ nomen Agræ, Doricum. NVTR.
Quo me ergo pacto miserum adhuc? OCYP.
Est sæua nempe, nanq; parcit nemini. NVTR.
Soter, quid ais? quid me autem? OCYP.
Sine me parum, stulte, tui ego gratia. MED.
Quid hoc mali autè, aut quid tibi accidit graue? OCYP.
In graue malum incidisti & incurabile. MED.
Proin claudicantem viuere hinc necesse me est? OCYP.
At esse claudum, nihil erat, néve hoc time. MED.
Quid peius autem? OCYP.
Iacere vtroque te impeditum pede etiam. MED.
Heu, vnde nouus inuasit hic mihi dolor OCYP.
Etiam alterum pedem, huicq; compatitur malè?
Quóve penitus modo obrigui vt ire hinc volo?
Formido verò dimouere pedem nimis,
Stultus, quasi infans derepente exterritus.
Sed obsecro te per deos Soteriche,
Vt si quid ars potest tua, nihil inuidens
Medearę mihi. sin minus, ego pereo funditus.
Nanque intus excrucior, doleóq; per pedes
Tanquam sagitta fixus ex arcu leui.
Equidem remota ambage verborum procul MED.
Hac, qua medici alii solent vtimodò,
Ipsaque re nullam salutis ferre opem,
Cuncta patienti breuiter exponam tibi:
Principiò ineuitabile in malum miser
Planè incidisti. non enim compactilem
Ferróq; fictam pede subisti compedem,
Sed sæuam & aditam omnibus prorsus malam,
Cuius hominum natura non tulerit onus.
Eheu miser, væ væ mihi, OCYP.
Vnde hic mihi tacitus pedem terebrat dolor?
Suscipite me manibus priusquam concidam
Perinde vti Satyri sub vlnas Bacchicos.
Equidem senex sum: at ecce tibi pareo tamen, NVTR.
Iuuenemq; te longæuus ipse manu rego.

Cætera deficiunt.

DIALOGI METRICII, Iac. Micyllo Interprete.

ARGVMENTVM.

Vt in superioribus dialogis, breuioribus quidé illis, Lucianus cum superorum tum inferorum res irridet, sumpta, vt videtur, occasione partim ex Homero, & cæteris epicis, partim ex Tragœdiarum quoque scriptoribus, ita in hisce meretricum colloquijs, mulierum quoque vitia, amores, variámque lasciuiam persequitur, idq; accepta eius rei occasione atque materia ex Menandro, & eius ætatis comœdis. Eadem enim & illhic argumẽta tracta ta esse.

ta eſſe, ex Latinorum Terentij ac Plauti conuerſionibus coniecturã facere licet. Quòd ſi autem in re non vſqueadeo graui aut periculoſa etiã diuinare licet, videtur Lucianus exercitandi quoque gratia huiuſmodi luſitaſſe, quippe qui ijs quibus aliquando rhetoricam tum alibi, tũ in Gallia quoq; profeſſus eſt, huiuſmodi quaſi exẽpla quædam propoſita voluerit. Ita enim accurate hic vbique Atticam elegantiam ac proprietatẽ cuſtodiuit, vt prorſus ad imitationem hæc compoſuiſſe videatur. Neque verò hoc loco crimini nobis verterit quiſpiam, quaſi meretricia hæc, & infanda etiã nõnulla, Latina facta inuentuti legenda proponamus. Nam præterquam quòd ſuſcepto operi ſeruiendũ fuit, etiam illud defendere nos debet, quod ex ſapiẽtioribus quoq; dixiſſe quidã fertur, Mala cognoſcenda eſſe, nõ vt faciamus, ſed vt facilius euitemus.

GLYCERA & THAIS. GLYCERA.

Militem iſtũ, Thais, Acarnanem qui dudum quidẽ Abrotanum habebat, pòſt autem me amauit, purpuratum iſtum dico, noſtíne ipſum, an oblita es homi nis? THA. Quid ni noſſem Glycerium? nam & potauit no biſcũ ſuperiori anno in feſtis Arualibus. Sed quid iſtud? videris enim neſcio quid de illo narratura eſſe. GLY C. Gorgona ipſum, ſceleſtiſsima iſta, quæ ſe amicam eſſe meam ſimulabat, ſubductum verbis, à me abſtraxit. THA. Et nunc tibi quidem ille amplius non conuerſatur, Gorgonam autem amicam ſibi parauit? GLY C. Ita eſt ô Thais: atque hæc res nõ mediocriter dolore me afficit. THA. Malũ quidem hoc eſt, Glycerium, haudquaquam nouum aut mirum tamẽ, ſed conſuetum adeò, ac fieri à nobis meretricibus ſolitum. Proinde neque mœrore affici nimium decet, neque accuſare Gorgonam. Neque enim tibi Abrotanũ ob hoc priùs ſuccenſuit, quanquam amicæ inter vos eratis. Cæterùm illud miror, quidnam adeò laudet in ea miles iſte, niſi ſi omnino cæcus eſt, qui non viderit capillitium illam rarũ habere, & in multam vſque frontẽ deductum: deinde & labia liuida, atque emortua, collum autẽ exile, & extãtes in eo venas, longúmq; naſum. Vnũ ſolum habet, quòd procera eſt, & recta, & ridet admodum illecebroſum quiddam. GLY C. An tu putas, ô Thais, propter pulchritudinem amaſſe illam Acarnanẽ? an neſcis quòd venefica eſt Chryſariũ, mater illius, Theſſalas neſcio quas incantationes ſciens, ac lunam deducens? Aiunt autem ipſam volare quoque noctu. Illa igitur in inſaniam vertit hominem, pharmaco quodam ei temperato, ac bibere dato: & nunc vindemiant ipſum. THA. Tu quoque Glycerium, alium aliquem vindemiabis, iſtum autem valere ſine.

MYRTIVM, PAMPHILVS, & DORIS.

MYRTIVM.

Dvciſne Pamphile, Philonis naucleri iſtius filiã? Iam enim vxorem duxiſſe te aiunt. Tot autem iuramenta quæ iurasti, & lacrymas iſtas, breui adeò momento omnia euanuerunt? & nunc Myrtii oblitus prorſum es? Idque etiam Pamphile, cum octauum iam mẽſem ex te prægnans ſim? Quippe hoc vel ſolum ex tuo amore conſecuta ſum, quòd mihi tantum impleuiſti vterum, & me nõ ita multò pòſt liberos alere oportebit, rẽ meretrici grauiſsimã. Neque enim exponã infantem, & maximè ſi maſculus naſcatur, ſed Pamphilo ei nomine impoſito, ego quidem ſolamen quoddã amoris habebo: tibi verò exprobrabit aliquando accedens ad te ille, quòd perfidus fueris in miſeram ipſius matrem. Cæterùm Pamphile, haudquaquã formoſam virginem ducis. Vidi enim nuper ipſam in Theſmophoriis vnà cũ matre, nõdum etiã ſciens quòd propter ipſam Pamphilum viſura amplius non eſſem. Proin tu quoque antea ipſam contemplare, faciémq; & oculos ipſius vide, ne te poſteà diſcruciet, quòd cæſios eos admodum habet: neque etiam quòd diſtorti ſunt, & ſe mutuò aſpiciunt. Imò verò Philonem vidiſti, patrem puellæ. Faciem igitur illius noſti? quare nihil amplius opus erit filiam quoque videre. PAM. Adhuc, Myrtium, nugãtem te audio, virgines, ac nuptias neſcio quas nauticas commemorãtem? Egón' autẽ ſimam aliquam, aut formoſam ſponſam noui? aut omnino quòd Philon Alopecenſis (illũ enim opinor te dicere) filiam habet nubilem? At neque patri amicus ille eſt. Memini enim de pacto nautico non multò antè iudicio illum cum illo contendere. Nam talentum, opinor, debens patri, exoluere nolebat. Pater autem apud eos qui controuerſias nauticas diſceptant, accuſauit illum: adeóque ægrè tum exoluit illud, imò neque totum, vt pater dicebat. Quòd ſi autem vxorem dicere etiam decretum mihi eſſet, Demeæ ſcilicet filia relicta, eius qui ſuperiore anno exercitum duxit, idq; etiam cum conſobrina ea mihi ſit, Philonis iſtam neſcio quam vxorem ducerẽ? Tu verò vnde iſta audiſti? an fortè ipſa hoc effinxiſti, nouas quaſdam zelotypias meditando, & cum iis perinde vt cum vmbris nequicquam digladiando? MYRT. Proinde vxorem Pamphile nõ duces? PAM. Inſanis Myrtiũ, aut certè temulenta es. Atqui heri non ita multum inebriati fumus. MYRT. Doris hæc mœrore iſto affecit me. Nam cum fortè miſſa eſſet vt lanas coemeret mihi ad ventrem, & vota pro me faceret, Lesbiam ait fortè conueniſſe ſe. Quin potius ipſa huic, Dori, narra quæ audieris, niſi tute finxiſti ea. DORIS. At malè diſpereã, hera, ſi quicquam mentita ſim. Nam poſtquã eò loci vbi curia eſt, venerã, obuiam fit mihi forte Lesbia, ſubridens, atque ait: Amator veſter Pamphilus vxorem ducit, Philonis filiã. Ac ſi credere nollem, iuſſit vt in angiportum veſtrum intrò aſpicerem, vbi omnia corollis & ſertis ornata eſſent, præterea & tibicinæ, & tumultus, & qui Hymenæũ canerent, nõnulli. PAMP. Quid igitur? aſpexiſti intrò? DOR. Atque admodũ, vidíq; omnia quę illa dixit. PAM. Intelligo errorem: neque omnia tibi Dori mentita Lesbia eſt, & tu vera Myrtio quoque renuntiaſti, niſi quòd metu fruſtra ambæ territæ eſtis. Neq; enim nuptiæ illæ apud nos fiunt, ſed in mentem nunc venit mihi quod ex matre audiui quando à vobis heri domũ reuerſus fui. Nam illa mihi, Pamphile, inquit tum, æqualis hic quidem tuus Charmides, vicini huius Ariſtęneti filius, vxorẽ iam ducit, & reſipiſcit. Tu verò quouſque tandem cum amica cõſuetudinem habebis? Talia ego tum audiens, per negli

gentiam transmittebam, atque in somnum prolabebar. Deinde mane exurgens, domo statim exiri, vt nihil eorum sciam quę Doris postea vidit. Quòd si autem mihi non credis, denuò abiens hinc Dori diligenter inspice, non porticum, sed ianuam ipsam, vtra coronis ac sertis exornata sit. deprehendes enim non nostram illã, sed vicinæ esse. MYR. Seruasti me Pamphile. Strangulassem equidem me, si quicquã tale factum fuisset. PAM. At factum non est, neq; ita insaniero ego, vt Myrtii oblitus esse videar, præsertim iam vterum ex me ferentis.

MATER & PHILINNA. MATER.

AN sanane fuisti Philinna, aut quid tibi accidit tandem in conuiuio heri? Venit enim ad me Diphilus mane lacrumans, & narrauit mihi ea quę indignè à te passus fuerit. Ebriam enim fuisse te, & in mediũ progressam saltasse ait ipso prohibente, postea autem etiam osculatam fuisse Lampriam sodalem suum, ac postquã successerit tibi, relicto ipso ad Lampriam transiisse, illumq; amplexatam esse. Sese verò discruciasse cum hæc fierent. Sed neque noctu, opinor, cõcubuisti cum eo, relicto autem lacrumante sola in proximo grabatulo iacuisti, cantillans, atque ægrè faciẽs illi. PHIL. At ea quę ipse fecit, mater, haudquaquam narrauit tibi. neque enim patrocinareris ipsi, contumelioso adeò existenti, qui me quidẽ dimissa, sermones subinde cõferebat cũ Thaide Lampriæ amica, cum ille nondum adesset. Postquam autem videbat indignè ferre me, atq; ego nutu admonebam hominem eorũ quæ faciebat, ille summa auricula apprehensam, & ceruice ad se reclinatã Thaidem etiam osculatus est, ita impresso ore, vt vix inde labia retraheret. Proinde ego quidem lacrumabar, ille verò ridebat, ac Thaidi multa in aurẽ clàm susurrabat, de me videlicet. Et Thais quoq; ad me aspiciens, subridebat. Vbi autẽ aduenire Lampriam animaduertebãt, ac tandem mutuis osculationibus explerant sese, ego quidem cum ipso tamẽ accubui, vt ne in posterum etiã hoc causari posset. Thais autem exurgens, saltauit prima, nudatis in multũ vsq; talis, perinde ac si sola pulchros eos haberet: ac postquam desiit, Lamprias quidem tacebat, neque quicquã verbis addidit: Diphilus autem supra modum laudabat concinnitatem, ac gestus æquabilitatem, eò quòd in nullo adeò defecisset, quódq; aptè ad citharã & motus & planta respondissent, & alia infinita, perinde ac si Calamidis Sosandram laudaret, & non Thaidem, quam tu quoq; satis nosti, cũ nobiscum lauaret nuper, qualis sit. Ipsa autẽ Thais qualia in me statim probrosè dixit? Si quam enim, inquit, non pudet gracilium crurũ quæ habet, exurgens saltet etiam ipsa. Hic tibi quid dicã mater? surrexi equidem, atq; saltaui. Quid enim facere cõueniebat? perferre scilicet, & silentio scomma illud tacitè confiteri? ac Thaidem permittere sua in conuiuio regnare? MAT: Aemulatio hęc quidẽ, filia, grauior paulo fuit. Nã ne curare quidẽ ista oportebat. sed tamẽ dic quæ post hæc cõsecuta sunt. PHIL. Cæteri quidem igitur laudabant, Diphilus autẽ solus, supinus in tergũ iacens, ad lacunar sursum aspiciebat scilicet, donec saltando defessa ego quieui.

De Calami statua Plinius lib. 34. capi. 8.

MAT. Quid autem quòd Lampriam osculata esse diceris, verúmne istud fuit? quid taces? Non enim hoc quoque venia dignũ est. PHIL. Atqui vicissim illi ægrè facere volebam. MAT. Deinde neque concubuisti vnà cum illo, sed etiã cantillasti lacrumante illo. An non intelligis filia, quòd mendicæ atque inopes sumus? neque meministi quàm multa ab illo accepimus, aut quo pacto superiore hyeme viuendum nobis fuisset, nisi hunc nobis ipsa adeò Venus obtulisset? PHIL. Quid tum igitur? an ob id tolerarẽ hæc, & cõtumelia ab ipso afficerer? MAT. Irascere quidem, ne autem vicissim contumeliosa fueris. An nescis quòd cõtumelia affecti amatores, amare desinũt, & se ipsos obiurgant? Tu verò omni no difficilis semper erga hominem fuisti. Ac vide, ne iuxta prouerbium, funiculũ nimis intendendo, abrumpamus aliquando.

MELISSA & BACCHIS.

SI quam fortè nosti, Bacchi, anum, quales multæ Thessalæ perhibẽtur esse incantatrices, & amabiles videri facientes, etiã si qua prorsum odio digna mulier existat, eam acceptam ad me adducas quæso. ita tibi rebus tuis optatò frui liceat. Nã ego vestes omnes, atque omne aurum hoc libenter amiserim, si solùm videam iterum ad me reuerti Charinũ, odio Simmichen perinde habentem, atque me nunc habet. BAC. Quid ais Melissa? non amplius tecũ consuetudinem habet, sed ad Simmichen diuertit Charinus, cuius gratia tantas iras parentũ sustinuit, cum diuitem illam vxorẽ ducere negaret, quæ quinque in dotem talenta, vt dicebatur, illi allatura erat? memini enim me ista ex te audire. MEL. Cũcta hæc euanuerunt, Bacchi, & iam quintus dies est ex quo illũ prorsus ne vidi quidem: sed potant apud æqualem Pammenem ipse & Simmiche. BAC. Acerba sanè hæc Melissa tibi accidunt. Sed quid adeò dissidium hoc inter vos cõciliauit? Videtur enim haudquaquam exiguũ istud esse. MEL. Quod ad summã rei attinet, prorsum ne dicere quidem possum. Paulò autem antè, cum ex Piræo rediret (descenderat enim opinor eò, vt debitum quoddã exigeret, à patre missus videlicet) neq; me aspicere volebat ingressus, neq; etiam recipiebat accurrentem me, vti consuetum inter nos erat, sed repellens à se, amplexari volentem, Abi, inquit, ad nauclerum Hermotimum, aut ea quæ in parietibus in *Ceramico scripta sunt, lege, vbi nomina vestra columnis inscisa sunt. Tum ego: Quemnam, inquam, quem mihi Hermotimum narras? aut quas columnas dicis? Ille autem nihil respondens, atque etiã incœnatus dormiebat, auersus à me iacẽs. Quàm multa hic me putas machinatam fuisse, amplectendo, conuertendo, atque etiam osculando auersi illius ceruicem? At ille ne vllo quidem pacto se deliniri passus est, sed si mihi, inquit, plus satis molesta fueris, abibo hinc, etiam si nox intempesta sit. BAC. At tamen noras Hermotimum? MEL. At me videas ò Bacchi miseriorem nullo quàm nunc sum, degere, si vllum ego nauclerum Hermotimum vsquam noui: nisi quòd ille quidem summo mane à me abiit, statim ad galli cantum experrectus, ego verò memineram quod

*Locus fuit Athenis, vbi meretrices habitabant, & alter, vbi bello cæsi sepelieban tur. Suid.

in

in pariete quodam in Ceramico ſcriptũ aiebat nomen iſtud eſſe, atque ob id miſi ſtatim Acidem, quæ illud videret. Illa verò aliud quidem nihil reperit, niſi hoc ſolum inſcriptum ad dexteram ab ingreſſu ſupra Dipylum, Meliſſa amat Hermotimum. & rurſum inferius paulò: Nauclerus Hermotimus amat Meliſſam. BAC. O aduleſcentes curioſos ac petulantes! Intelligo enim. Aegrè facere quiſpiã Charinovolẽs, inſcripſit hæc, zelotypũ videlicet ipſum eſſe ſciens. Ille autẽ ſtatim vt legit, credidit. Quòd ſicubi igitur ipſum viderem, dicerem: Imperitus rerum eſt, ac puer adhuc. MEL. Vbi verò videas illũ, qui cum Simmiche conuerſatur, ſe ipſum cum illa concludens? Parentes autem etiamnũ apud me quærunt ipſum. Sed ſi quam anum habere, Bacchi, vt dixi, poſsim, ea apparens fors ſeruaret me. BAC. Eſt quædam venefica, mea tu, ad hanc rem maximè ido nea, Syra natione, cruda adhuc, & bene compacta, quæ mihi aliquando Phaniam, cũ & ille mihi temere ita ſuccenſeret, recõciliauit, idq; poſt totos menſes quatuor, cũ ego iam planè deſperaſſem. Ille autem incantationibus compulſus, rurſum ad me rediit. MEL IS. Quid igitur poſcebat anus ea, ſi modò adhuc meminiſti? BAC. Nõ magnã accipit mercedẽ, Meliſſa, ſed drachmã, & panem: & impoſitos præterea oportet eſſe cum ſale obolos ſeptem, & thyum, & facem. Iſta verò anus accipit, & cratêrem quoque miſceri illi oportet, biberéq; illam inde ſolam. Oportebit autem & ipſius viri aliquid adeſſe, vti veſtem, aut crepidas, aut pauculos crines, aut id genus aliud quippiam. MEL IS. Habeo crepidas illius. BAC. Hiſce igitur ex palo ſuſpenſis, infrà ſuffitum thyo facit, aſpergens igni ſalem quoque. Pronuntiat autẽ amborum nomina ad hæc, & illius videlicet, & tuũ. Deinde è ſinu proferens rhombum, huc illhuc cõuertit, incantationem quandã dicens volubili lingua, barbara videlicet atque horrenda nomina. Hæc illa tum fecit, ac nõ multò pòſt Phanias, cum illũ pariter & æquales ob hoc reprehenderent, & ipſa Phœbis, quícum rem habebat tum, multũ poſtularet, venit mihi incantatione iſta prorſum attractus. Præterea autem etiam odii concilian di medicamentum hoc contra Phœbidem docuit me, vt videlicet veſtigium ab illa impreſſum obſeruarem, & in ſiniſtrum illius, pede meo dextero inſiſterem, cõtrà autem in dexterũ illius, ſiniſtro meo, atque ita dicerẽ, Conſcendi te, ac ſuperior ſum: feciſque ita vt illa tum præcepit. MEL IS. Ne morare Bacchi, ne morare, ſed voca iam Syram illam. Tu verò Aci panẽ & verbenas, & cætera omnia ad incantationem quæ pertinent, appara.

θύμα, ὄνομα δενδρου, inquit Heſychius. huius ſuffitu in ſacris vtebantur.

CLONARIVM & LEAENA.

NOVA quædã de te audimus Leæna, Lesbiam videlicet Megillã diuitẽ illã amare te perinde vt virũ, & coire vos, neſcio quid mutuò vobis facientes. Quid iſtud? Erubuiſti? Sed dic mihi, veráne iſta ſunt? LEAE. Vera, Clonarium: pudet autẽ dicere. Alienũ enim quiddã eſt. CLON. At per Cererem, quid hoc negotii? aut quid ſibi vult mulier? Quid autẽ etiam agitis quando coitis? Vides, haudquaquam amas me: ne que enim celares me talia. LEAEN. Amo equidem te, quantum vllam aliam. Mulier autem illa, virilis ſupra modũ eſt. CLO. Non intelligo quidnam etiã dicas, niſi ſi Tribas quæpiã eſt. Tales enim in Leſbo perhibent mulieres eſſe, quæ à viris quidem pati illud nolint, cum mulieribus autem ipſæ perinde ac viri ſolent, congrediantur. LEAEN. Tale quippiam eſt. CLO. Proin mea Leæna, iſtud ipſum etiã expone, quo pacto videlicet ab initio ſolicitauerit te, quóque modo etiam adduci te vt illi morem gereres, paſſa fueris, & quæ deinceps conſecuta ſunt. LEAEN. Compotatiunculam quandã inſtituerant ipſa & Demonaſſa Corinthia iſta, diues ipſa quoq;, & in eadem arte cum Megilla exercitata: aſſumpſerantq; me, vt cithara ipſis canerem. Poſtquam autẽ ſatis cecineram, & iam intempeſta nox erat, cubitúmque ire conueniebat, ipſæ autẽ iam ebriæ erãt: tum Megilla, Age, inquit, Leæna, iam enim dormire æquum eſt, hic nobiſcum vnà cuba, media inter vtranq;. CLO. Concubuiſtíne? Quid tum poſtea factum eſt? LEAEN. Oſculabantur me primò perinde atq; viri ſolent, non ipſa modò labia applicãtes, ſed os ſubaperiẽtes quoq;. Deinde & amplexabantur, & papillas atterebant mihi. Demonaſſa autem etiam mordebat inter deoſculandum. Ego verò quídnam rei eſſet, haudquaquam etiam coniectura conſequi poteram. Cæterùm parua interiecta mora, Megilla cum iam incaluiſſet, comã, vt illam quidem fictitiam habebat, à capite reiecit, ipſa autem iacebat omnino ſimilis atque æquiparanda gladiatori alicui vehementer virili, atque robuſto, ad viuum vſque cute detonſa. Ac ego quidem vbi aſpexi, perterrita ſum. Illa verò, Leæna, inquit, ecquem adoleſcentem vnquam vidiſti ita pulchrum? At nõ video, inquam ego, vllum hic adoleſcentem, Megilla. Tum illa, Ne me, inquit, effœmines, aut mulierem facias: Megillus enim vocor ego, & iam olim Demonaſſam hanc vxorẽ duxi, eſtque ea vxor mea. Riſi equidem ad hæc, Clonarium, atque, proinde Megilla, latuiſti, inquam, tu nos, vir exiſtens, quemadmodum Achillem aiunt inter virgines abſconditum latuiſſe: habéſque virile illud, ac Demonaſſæ facis idem quod viri ſolent? Idem ego Leæna, inquit, non habeo, ſed neque opus eo admodum habeo. Peculiari autem modo ſuauius aliquantò conuerſari me videbis. At num Hermaphroditus es, inquam ego, quales multi perhibentur eſſe, vtrunque membrum habentes? (Adhuc enim, Clonarium, ipſam rem ignorabam) Neque hoc, inquit illa, ſed per omnia vir ſum. Tum ego, Audiui, inquam, ex Bœotia tibicina quadam Iſmenodora nomine, cũ illa quæ* Epheſtria apud ipſos dicuntur, enarraret, fuiſſe Thebis quendam ex muliere virum factum, qui idem & vates optimus fuerit. Nũ igitur & tibi tale aliquid accidit? Haudquaquam Leæna, inquit, ſed nata equidem ſum ſimilis vobis aliis, ſententia autem & lubido, cæteráque omnia virilia mihi ſunt. Proinde ſufficiẽs tibi, inquã, lubido eſt? Tum illa: Præbe igitur Leæna inquit, & cognoſces me nihilo inferiorem viris eſſe. Habeo enim quiddam aliud pro virili illo. Sed præbe, vide bis enim. Præbui itaque, Clonarium, cum illa diu multúmq; ſupplicaret, atq; etiam monile daret ex pretioſioribus illis quoddam, & velamina aliquot

Epheſtris, veſtimenti genus militaris eſt, vnde epheſtria deriuari videtur. vtrũ autẽ poema, aut cãticũ, aut etiam feſtũ aliquod apud Thebanos fuerit, dubitari poteſt.

tenuiora. Atq; exinde ego quidem illam perinde ac virum complectebar. Illa autem & faciebat, & oscu labatur, & anhelabat, videbaturq; mihi supra modũ adeò voluptate affici. CLO. Quid faciebat Leæna? aut quo modo? hoc enim quæso vt maximè dicas. LEAEN. Ne quære accuratius omnia. turpia enim sunt. quare equidẽ, per Vraniã, haud facilè dixero.

CROBYLE & CORINNA.

VOD igitur Corinna mea, haudquaquam ita graue fuerit, ceu tu putabas, ex virgine mulierem fieri, id iam didicisti videlicet, quippe quæ cum adolescente quidem formoso fueris, minam autem pro prima mercede abstuleris, pro qua statim monile comparabo tibi. COR. Ita amabo. Habeat autem & lapillos aliquos pellucidos, quale Philænidis est. CRO. Erit sanè tale. Sed audi etiam cætera ex me, quæ te oportet facere, & quo pacto accommodare te viris. Nam alia nobis victus ratio nulla est, filia, sed per duos hosce annos, ex quo pater tuus piæ memoriæ defunctus est, an nescis quo pacto vitam egerimus? At quando ille adhuc viuebat, abunde nobis omnia suppetebant. Artem enim ferrariam exercebat, magnumq; adeò nomẽ eius erat in Pyræo: ac pleroſq; audire licet deierantes, quòd post Philinum ferrarius talis opifex alius amplius non sit futurus. Post mortem autem eius, principiò quidem diuenditis forcipibus, & incude, & malleo, duabus minis, ex illis tum vitam sustentauimus. Postea autem, aliàs quidem texendo, aliàs autem tramam deducendo, interdum etiam stamina nendo, ægrè victũ parabã. Te verò, filia, enutriebam, spem expectans. COR. Minam istam dicis? CROB. Non, verùm ita rationem inibam, quòd cum ad istam ætatem peruenisses, & me facilè alere postea, & te ipsam exornare posses, diues videlicet ipsa futura, & vestes habitura purpureas, & ancillas pediſequas. COR. Quomodo hoc, mater? aut quid dicis? CROB. Si oũ adolescentibus rem haberes, & vnà potares cum ipsis, & pro mercede concumberes. COR. Quemadmodum Daphnidis filia Lyra? CRO. Ita. COR. At illa meretrix est. CRO. Nihil graue hoc. Nam & tu perinde vt illa, opulenta eris, multosq; amatores habebis. Quid lacrumaris Corinna? An non vides quàm multæ sint, & vt ab omnibus magno studio ambiantur meretrices? Deinde & quãtum pecuniæ accipiant? Daphnidem igitur, ô chara Adrastia, noui ego, cum pannosa ac lacera incederet, priusquã videlicet illa ad adultam ætatẽ peruenisset. At nũc vides qualis prodeat, vt illi aurum, & vestes floridæ, & ancillæ quatuor. COR. Quo pacto autem hæc acquisiuit Lyra? CRO. Principiò quidem exornando se ipsam eleganter, deinde facilem atque hilarem gerendo se erga cunctos, non eò quidẽ vsq; vt in cachinnum facilè solueretur, quemadmodum tu soles, sed arridendo suaue ac blandum quiddam. Postea autem & conuersando sapienter ac dextrè, neq; decipiẽs si quis eam accedit, aut accersit, neq; etiam obiurgans atq; increpans viros. Ac si quando ad cœnam quoque abit accepta mercede, neq; inebriatur (ridiculum enim hoc, & oderunt viri tales) neque ineptè ac rusticè oppletur obsonio, sed attingit quidem summis digitis: tacitè autem edendo non obturat vtranque maxillam ingestis buccellis. Præterea autem & bibit modestè, non affatim, & velut ore dehiscente, sed remisse ac placidè. COR. Etiam si forte siti afficiatur, mater? CRO. Imò præcipuè tum, Corinna: & neque plus æquo loquitur, neque acerbè vllum ex iis qui vnà adsunt, perstringit. Ad solum autem eum à quo conducta est, aspicit. Et ob hoc illi amant ipsam. Ac postquam cubitum eundum est, nihil neque petulans nimis, neque ineptum & incõpositum facilè admittit, sed ex cunctis vnum hoc maximè obseruat, vt illum alliciat ad sese, & amatorẽ sui faciat. Hoc enim nomine cuncti ipsam laudant. Quòd si igitur & tu eadem hæc didiceris, beatæ nos quoq; erimus. Nam cætera quidem multò ipsa. Sed nihil ô chara Adrastia addam amplius: viuas modó. COR. At dic mihi mater, ii qui mercede nos conducant, omnésne tales sunt, qualis est hic Eucritus, cum quo heri cõcubui? CRO. Non omnes, sed alii quidem meliores, alii autem etiam duriores, magisq; viriles: nonnulli verò non adeò liberali forma quoque præditi. COR. Et cum hisce igitur concumbere oportebit? CRO. Maximè verò, filia. Nam hi quidẽ plura quoque dant. formosi autem, hoc ipsum solùm formosi videri volunt. Tu verò eius quod plus est, rationem semper habeas, si breui cupis cunctas demonstrare digito te, ac dicere: An non vides Corinnam Crobylæ filiam, vt excellenter diues est, & terque quaterque beatam matrem suam reddidit? Quid ais? faciésne ista? Facies, noui ego, facileque adeò cunctis anteibis. Nunc autem abi vt laues, si forte veniat etiam hodie adolescens ille Eucritus. ita enim pollicitus est.

MATER & MVSARIVM.

RGO si talem amatorẽ posthac inueniamus, Musarium, qualis Chærea hic est, immolare oportebit nos, *Publicę quidẽ Veneri caprã candidã, Cælesti autẽ, & ei quæ in hortis est, iuuencã vtrique: sertis præterea coronare etiã opũ largitricẽ: & in summa, beatæ ac ter felices erimus. Quippe vides nũc ab adolescẽte isto quàm multa accipiamus, qui obolũ quidẽ nunquã vllũ tibi dedit, neq; vestem, neq; soleas, neq; vnguentum, sed excusationes apud illum semper, & pollicitationes, & spes longæ, & illud crebrum, Si pater, &, si dominus fiã paternarũ possessionũ, &, omnia tua. Tu autẽ etiam iusiurandum dediſſe ipsum ais, quòd legibus vxorẽ te sibi facturus sit. MVSA. Iurauit enim, mater, per Cererem & Proserpinam, & Mineruam. MAT. Et credis illi sci licet? & ob hoc paulò antè, cum non haberet vnde daret symbolum, annulum dedisti illi, me ignorante: ille verò vendito eo, potando absorbuit. Et rursum duo monilia ista Ionica, quorum vtrunque pendebat duos Daricos, quæ tibi Chius ille nauclerus Praxia attulerat, Essesi commercatus. Debebat enim tum Chærea cœnam collatitiam vnà cum adolescentibus æqualibus dependere. Nã vela & tunicas quid attinet dicere? Et in summa, lucrum adeò quoddam nobis, & magna vtilitas iste obuenit scilicet. MVSA. At pulcher est, & imberbis, & amare se ait, & lacrymatur. Præterea & Dinomaches, Lachetísque filius est Areopagitæ illius, dicísque vxorem me ducere velle se: denique magnæ spes ab ipso nobis factæ sunt, si senex

*τῇ ϖαιδὶ μοι, ἢ τῇ ἑρα νίᾳ ἢ τῇ ἐν κύπρῳ. Cognomenta autem Veneris sunt, Pãdemus, Vrania, & Hortensis. Priorũ etymõ reddit Pausanias in Bœoticis. Hortẽsis autem à loco dicitur, cuius item Pausanias meminit in Atticis.

si senex ille solùm oculos clausisset. MAT. Proinde Musarium, vbi soleis aut crepidis opus erit, & sutor didrachmam poposcerit, dicemus & nos illi, Argentum quidem non habemus, tu autem spes quasdam modicas à nobis accipe. Et rursum ad pistorẽ eadem hęc. Et cum pensionem domus deposcemur: expecta dicemus, videlicet dum Laches *Colyttensis moriatur. Exoluemus enim tibi tũ post nuptias. An non pudet te, quòd sola meretricum neq; inaureis habes, neque monile aliquod, neque vestẽ *Tarentinam? MVS. Quid igitur mater, fortunatioréne lucida quæ illæ me, & pulchriores sunt? MAT. Non, sed prouidã fuit, vt dentiores, norúntque meretricari, neq; credunt veribis modò, & adolescentulis, in summis labris iusurandum gerentibus. Tu verò fidelis es, & amans viri, neque admittis alium quenquam, pręterquam solum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnensis veniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipse quoque (vini autem pretium hoc recule rat, à patre ad id missus) tu verò etiam subsannasti hominem: dormis autem cum Adonide scilicet isto tuo Chærea. MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium istum fœtidum, atque hircum olentem? Leuis mihi, vt aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. MAT. At esto sanè ille agrestis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium, minam tibi pollicentem, recipere voluisti? An non formosus erat, & vrbanus, æqualis Chæreæ? MVSA. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum esse se, si me cum illo vnquam depræhenderet. MAT. Quàm multi autem & alii eadem hæc minantur! An tu igitur sine amatoribus ob hoc manebis? & pudicè ages, perinde ac si non meretrix, sed Cereris sacerdos quæpiã fores? Ac cætera omitto, hodie verò *Aloa sunt: quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc perageres? MVSA. Ah, non habet, mater mea. MAT. Quid? an solus iste artem nullam aduersus patrem inuenire potest? nõ seruum immittere, qui illũ decipiat? non à matre ipse postulare, minitando se in militiam hinc nauigaturũ esse, nisi accipiat? Verùm sedet nos atterens, ac vana spe producens, neque ipse quicquam dans, neque à dantibus accipere sinens. Tu verò, ô Musarium, an putas te octodecim annorum semper fore, aut eodem animo futurum Chæream? Quando ipse quidem dies erit, mater autem opimas aliquas ac bene dotatas nuptias ipsi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lacrymarum istarum, aut suauiorum, aut etiam iurisiurandi alicuius, cum dotem quinque fortasis talentorum aspiciet? MVS. Meminerit ille: cuius rei argumentum illud vtique, quòd neque nunc vxorem duxit, sed cũ à patre cogeretur, ac vim propè pateretur, tamen negauit ducere. MAT. Vtinam non decipiaris, sed tamen admonebo te, Musarium, aliquando horum.

*Pagi Attici nomẽ est Colytta.

*Hæc tenuis ac pellucida quæ illæ me, & pulchriores sunt? MVS. Quid igitur mater, fortunatioréne sunt? MAT. Non, sed prouidã fuit, vt dentiores, norúntque meretricari, neq; credunt veribis modò, & adolescentulis, in summis labris iusurandum gerentibus. Tu verò fidelis es, & amans viri, neque admittis alium quenquam, pręterquam solum hunc Chæream. Ac nuper quando agricola ille Acarnensis veniebat duas minas ad te afferens, imberbis ipse quoque (vini autem pretium hoc recule rat, à patre ad id missus) tu verò etiam subsannasti hominem: dormis autem cum Adonide scilicet isto tuo Chærea. MVS. Quid igitur? An decebat relicto Chærea recipere me operarium istum fœtidum, atque hircum olentem? Leuis mihi, vt aiunt, Chærea, & porcellus Acarnanius. MAT. At esto sanè ille agrestis, & malè oleat, quid autem? Cur neque Antiphontem Menecratis filium, minam tibi pollicentem, recipere voluisti? An non formosus erat, & vrbanus, æqualis Chæreæ? MVSA. At interminatus fuerat Chærea ambos nos iugulaturum esse se, si me cum illo vnquam depræhenderet. MAT. Quàm multi autem & alii eadem hæc minantur! An tu igitur sine amatoribus ob hoc manebis? & pudicè ages, perinde ac si non meretrix, sed Cereris sacerdos quæpiã fores? Ac cætera omitto, hodie verò *Aloa sunt: quid tibi igitur dedit, quin celebritatem hanc perageres? MVSA. Ah, non habet, mater mea. MAT. Quid? an solus iste artem nullam aduersus patrem inuenire potest? nõ seruum immittere, qui illũ decipiat? non à matre ipse postulare, minitando se in militiam hinc nauigaturũ esse, nisi accipiat? Verùm sedet nos atterens, ac vana spe producens, neque ipse quicquam dans, neque à dantibus accipere sinens. Tu verò, ô Musarium, an putas te octodecim annorum semper fore, aut eodem animo futurum Chæream? Quando ipse quidem dies erit, mater autem opimas aliquas ac bene dotatas nuptias ipsi inueniet, an ille tum, putas, meminerit lacrymarum istarum, aut suauiorum, aut etiam iurisiurandi alicuius, cum dotem quinque fortasis talentorum aspiciet? MVS. Meminerit ille: cuius rei argumentum illud vtique, quòd neque nunc vxorem duxit, sed cũ à patre cogeretur, ac vim propè pateretur, tamen negauit ducere. MAT. Vtinam non decipiaris, sed tamen admonebo te, Musarium, aliquando horum.

*Hoc est festa messis, seu tritu rationis, ea dẽ quæ superà Arualia exposui mus.

AMPELIS & CHRYSIS.

SI quis, ô Chrysi, neque zelotypus est, neque irascitur, neque alapas inflixit aliquando, aut capillos conscidit, aut vestes lacerauit, pro amatoréne adhuc habendus videtur? CHRY. Proinde ista sola amantis, Ampeli, indicia? AMP. Maximè: si quidem hæc viri feruentis sunt. Nam cætera illa, oscula, & lacrymæ, & iusiurandum, & crebrò ventitare, incipientis & adhuc crescentis amoris signa. Cæterùm totus hic ignis zelotypia constat. Quare si te, quemadmodũ dicis, Gorgias alapis cædit, & zelotypus est, benè speres licet, optéque vt eadem semper faciat. CHR. Eadem autem? quid ais? vt ille me semper percutiat alapis? AMPE. Non, sed vt semper illi ægrè sit si nõ ad solum ipsum aspicias: quoniam certè nisi amaret te, cur quæso irascereturetiam si quem alium amatorem habeas tu? CHRY. At equidem non habeo: ille verò nequicquam suspicatus est diuitem istum me amare, ex eo quòd mentionem eius fortè aliquando feci. AMPE. Atque hoc suaue sanè est, putare illum à diuitibus obseruari ac coli te. Ita enim maiori dolore afficietur, magísque æmulabitur & contendet, ne potiores ipso apud te sint riuales. CHRY. At verò ille quidẽ solùm irascitur, & alapis cædit, nihil autem dat. AMP. At dabit postea. Nam zelotypi vel maximè dolore afficiuntur. CHRY. Nescio quo pacto alapas accipere me vis, ô mea Ampeli. AMP. Haud quaquam ego: sed, vt arbitror, maximi amores inde nascũtur, etiam si audiat se negligi. Quòd si autem persuasum illi fuerit, se solum habere te, elanguescet nescio quomodo lubido illa. Atque hæc tibi dico, quæ iam annos viginti totos meretricium quæstum exercui. Tu verò annos, vt arbitror, ~~decem & octo nata es~~, aut pauciores etiã. Quod si autem vis, narrabo etiam quæ mihi acciderunt aliquando, non adeò multos ante annos. Amabat me Demophantus, fœnerator ille, momẽtaneo ac leui quodam amore, neque ingemiscens, neque lacrumans, neque etiam intempestiuè ac sero ad fores ventitans, sed illud solum, interdum dormiẽs mecum, idque etiam post longum intertullũ. Posteaquam autem venienrem aliquando exclusi (nam tũ Calliades pictor intus erat, datis decem drachmis) principiò quidem abiit, verbis me insectatus. Postquam autẽ multæ dies iam transiissent, neque ego ad illum mitterem (rursus autem tum Calliades intus erat) incalescens tum tandem Demophantus, etiam ipse ad rem inflammatur. Atque adstans aliquando, cum ianuam obseruasset apertam, flebat, percutiebat, minabatur se occisurum esse, lacerabat vestem, omniáque faciebat. Et postremùm talento dato habebat me solus totos octo menses. Vxor autẽ ipsius cunctis dicebat, medicamentis à me ipsum ad insaniam redigi. ~~At hoc igitur medicamentũ zelotypia erat. Quare~~ ô Chrysi, & tu vtere contra Gorgiam eodem medicamento. Porrò diues adolescentulus hic erit, si quando patrem ipsius mori continget.

DORCAS, PANNYCHIS, PHILOSTRATVS, POLEMON.

DORCAS.

DEIIMVS ô hera, periimus. Polemõ ex militia reuersus est, diuitiis onustus, vt aiunt. Vidi autem & ego ipsum sago purpura prætexto & fibulato indutum, & seruos pediseques vnà cum eo multos. Ac amici vt aspexerunt, concurrebant ad ipsum, salutaturi videlicet. Interea autem seruum conspicata à tergo sequentem, eum qui cum ipso profectus fuerat,

interrogabam, ac, dic mihi Parmeno, inquiebam, ſalutato prius ipſo, quo pacto nobis egiſtis? & nunquod operæpretium bellorum conſecuti, huc reuerſi eſtis? PAN. Non decebat hoc ſtatim, ſed illa primùm, Quòd quidē ſeruati eſtis, multa diis gratia, & in primis Ioui Hoſpitali, & ~~Mineruæ militari~~. Cæterum hera ſemper rogitare ſolebat quídnã ageretis, & vbi eſſetis. Quòd ſi autem etiam hoc addidiſſes, quòd & lacrumaretur, & mentionem Polemonis faceret ſemper, ſatius id fuerat multó. DOR. Præfata equidē ſum ſtatim à principio cuncta hæc: ad te autem non putaui opus eſſe, verùm illa dicere volui, quę audiui. Nam ad Parmenonem certè ita incœpi: Eccubi, Parmeno, tinnierunt vobis aures? Semper enim reminiſcebatur veſtri hera cũ lacrymis, & maximè ſi quando ex pugna venerat quiſpiam, multíq; mortui eſſe dicebantur, euellebat tum crines, & pectus percutiebat, & lugebat ad vnumquodque nuntium. PAN. Rectè Dorcas. ita decebat. DOR. Deinde non multò pòſt interrogabam illa quoque ordine. Ille autem, Admodum ſplendidè, inquit, reuerſi ſumus. PAN. Ita autem etiã ille, nihil præfatus quòd meminerit mei Polemon, aut deſiderio affectus fuerit, aut optauerit ſaluam atque incolumem me iterũ deprehendere? DOR. Atq; adeò multa huiuſcemodi dicebat. Quod igitur caput rei eſt, narrauit diuitias multas, aurũ, veſtes, ſeruos, ebur. Nam argentum quidem afferre ipſum dicebat non ad numerum, ſed ad menſuram, multos videlicet medimnos plenos. Habebat autem & ipſe Parmeno annulum in digito paruo maximum, ac multangulum, lapillúſq; incruſtatus in eo erat ex tricoloribus illis quidam, rubebátque ſuperné. Reliqui autem ipſum, cum adhuc pararet mihi dicere, quo pacto Alyn tranſiiſſent, & vt occidiſſent Tiridatem quendã, & quomodo verſatus ipſe Polemon in pugna contra Piſidas eſſet: accurríque domum, vt hæc tibi renuntiarẽ, vt quid de omnibus rebus faceres, deliberares ipſa tecum. Nam ſi veniens Polemon (veniet enim haud dubiè poſtquam à ſe notos ac ſalutãtes illos amouerit) ac reſciſcens, deprehenderit Philoſtratum apud nos intus, quid putas quæſo factarum ipſum eſſe? PAN. Inueniamus Dorcas ex re præſenti tum conſiliũ, atque ſalutem aliquam. Nam neque hunc ablegare honeſtum fuerit, vt qui talentũ nuper dederit, & præterea mercator quoque eſt, & multa pollicitus: neque rurſum vtile, Polemonem talẽ ac tantũ redeuntem non recipere. Nam præter hęc etiam zelotypus eſt: & cum pauper adhuc intolerabilis adeò fuerit, quid nunc non putes illum facturum? DOR. At etiã accedit. PAN. Deficio ò Dorcas, conſilii inopia, ac tremo. DOR. Sed & Philoſtratus accedit. PANN. Quæ igitur fiam? quomodo me autem terra abſorbeat? PHI. Quid? cur nõ potamus Pannychi? PAN. Perdidiſti me, ô homo. Tu verò ſalue Polemon, poſt longũ adeò oculis oblatus iterum meis. POL. Hicce igitur quiſnam eſt, qui huc ad nos accedit? taces? Euge abi ô Pannychi. Ego verò ex Pylis intra quintum diem huc aduolaui, approperans videlicet ad talem mulierẽ. Ac meritò ſanè hæc mihi accidunt, tibíque adeò gratiam habeo. neque enim poſthac amplius abs te diripias. PHI. Tu verò quiſnam es, bone vir? POL. Nimirum audis, quòd Polemon ego, Sterienſis ille, ex tribu Pandionis, qui Tribunus militum à principio fui, nunc autem totius dux legionis, amator Pannychidis, cum eam adhuc humana ſapere putarẽ. PHI. At nunc, Tribune*, Pannychis hæc mea eſt, talentúmq; à me accepit. Accipiet autẽ & alterũ iam, vbi onera ſeu merces diſtraxerimus. Ac nũc Pannychi ſequere me, iſtũ autẽ apud Odryſas Tribunatũ gerere ſine. DOR. Libera hæc quidem eſt, ſequetúrque non, niſi volet. PAN. Quid faciam Dorcas? DOR. Intrò ire melius. Nam Polemoni adeſſe irato, haudquaquam facile aut tutũ eſt, & magis incenderetur æmulando. PAN. Si placet, eamus intró. POL. At prædico vobis, quòd hodie poſtremum potabitis, aut ego fruſtra adſum, tantis cædibus exercitatus. Thracas huc Parmeno. PAR. Armati adſunt, cingentes angiportum phalange. Ac in fronte quidem, qui grauis armaturę ſunt, in vtroque autem latere funditores & ſagittarii, cæteri à tergo locati. PHI. Tanquam infantibus nobis hæc ô ſtipendiarie miniteris, ac leuis nequicquam nos territas. An tu verò vnquam gallum aliquem gallinaceũ occidiſti? aut etiam bellum vidiſti? Caſtellũ, vt multũ, præſidio tenuiſti, fortaſſe dux manipularis* quiſpiam, vt tibi hoc interim gratificando concedam. POL. At verò ſcies paulò pòſt, vbi nos acie in dextrum conuerſa aduẽtare ſpectabis, armis reſplendentes. PHI. Aduentate modò conferti, atque inſtructi. Ego verò & Tibys iſte (nam hic ſolus me ſequitur) iaciendo cum ſaxis, tum teſtis oſtraceis, ita diſpergemus vos, vt neque quò vertamini, ſcire tũ poſſitis.

*Ξεναγὸς, Græcè, hoc eſt externi & cõductitii militis ductor pro prié. Suidas tamen Ξεναγίαν & χιλιαρχίαν pro eodem ſumi ait.

*ἡμιορίτης à ἡμιορία, quam eandem & ἥμιλοχίαν Suidas vocat.

CHELIDONIVM, & DROSE.

NON amplius ventitat ad te, Droſe, adoleſcentulus ille Clinias? Non enim vidi longo iam tempore apud vos ipſum. DRO. Non amplius Chelidonium. Nã præceptor prohibuit ipſum amplius ad me accedere. CHE. Quínam iſte? num exercitorem iſtum puerorum Diotimũ dicis? Nã is certè amicus mihi eſt. DRO. Non, ſed perditiſsimus iſte philoſophorum, Ariſtænetus. CHELID. Tetricum iſtum dicis & hirſutum, profunda barba, qui cũ adoleſcentibus conſueuit deambulare in porticu picta? DROS. Illum equidem, vanum iactatorem, quem vtinam peſsimè perire videam, barba tractum à carnifice. CHE. Quid autem accidit illi cur talia perſuaderet Cliniæ? DR. OSE. Neſcio, Chelidonium. Sed cum antea nunquam vllam noctem intermiſerit quin mecum dormiret, ex quo rem cum muliere habere cœpit: (primùm autem mecum habere cœpit) tribus iſtis diebus proximis ad angiportum hoc ne vnquã acceſsit quidem. Poſtquam autem ex eo contriſtari cœpi (nam neſcio quo pacto mihi ægrè quiddam ob illum accidit) Neuridem miſi, quæ illum circunſpiceret, aut in foro commorantem alicubi, aut in palæſtra*. Ea autem rediens, deambulantem vidiſſe ſe ait cum Ariſtæneto, atque innuiſſe illi álon ge. Illum autem erubuiſſe, deiectis in terram oculis, neque aſpicere amplius ad ipſam voluiſſe. Atque exinde ambos ad vrbem iiſſe. Ipſa verò ad Dipylum vſque ſecuta, cum ille prorſus neque conuerteret ſeſe, domum rediit, nihil planum aut certum habens quod renũtiaret. Quo me igitur pacto poſt illa tum affectam putas? quæ coniecturam facere nuſquam poteram, quídnam eſſet quod adoleſcenti huic

*Aliàs porticu, παστικῇ enim Græcè habetur, quod vt corruptũ puto, ſic rurſum ποικίλη, vel πᾶσα λαίσχρα legẽdũ puto

Eædem Thermopylæ aliàs.

huic accidiſſet: ſed ita mecum dicebam: Númnam ægrè illi aliquid feci? aut num quam aliam amat, me perofus? aut num pater vetuit ipſum? Multa adeò huiuſmodi mecum ipſa voluebam. Porrò autem circa multam veſperam venit Dromo, literas has ab illo afferens: Accipe Chelidonium, ac lege. Scis enim literas videlicet. CHE. Age videamus. Ac literæ quidem ipſæ non admodum planè ſcriptæ, ſed incompoſitæ, & malè coagmentatæ, properantiam quandã ſcribentis indicant. Sic autem ſonant: Quo quidem pacto amarim te, mea Droſe, teſtes facio deos. DRO. Væ vę miſeræ mihi, neque ſalutationẽ à principio adſcripſit. CHE. Et nunc autem non odio aliquo, ſed neceſsitate coactus deſerò te. Nam me pater Ariſtæneto tradidit, vt philoſophiæ dem apud illum operam. Atque ille (cognouit enim cuncta quæ ad nos pertinent) multis admodum obiurgauit me, inhoneſtum eſſe dictitans, cum meretrice rem habere me, Architelis & Eraſicleæ filium. Longè enim melius eſſe, virtutem anteponere voluptati. DRO. *Vt nunquam ad maturitatẽ perueniat nugator ille, qui talibus adoleſcentem inſtituit. CHE. Quamobrem neceſſe mihi eſt parère illi. Aſſequitur enim hic, diligenter vbique obſeruans: & in ſumma, ne aſpicere quidem alium quenquam præter ipſum ſolum mihi licet. Quòd ſi verò temperanter & pudicè viuã, ipſique per omnia obtemperem, pollicetur prorſus beatum fore, præclarúmque ac fortem me redditurum eſſe, laboribus ad hoc antè præexercitatũ. Hæc tibi vix adeò ſcripſi, me ipſum ſuffurratus paululũ. Tu verò feliciter mihi vale, & memineris Cliniæ. DRO. Quid igitur videtur tibi epiſtola hæc, Chelidonium? CHE. Quod ad cætera quidẽ attinet, Scythica, vt aiunt, oratio: illud autem, Memineris Cliniæ, ſpem quandam adhuc reliquã præ ſe fert. DRO. Etiam mihi ita videtur. Proinde pereo amore. Cæterùm Dromo dicebat etiam pæderaſtem quendam eſſe Ariſtænetum, & prætextu doctrinæ conſuetudinẽ habere cum pueris venuſtiſsimis, & priuatim orationem habere cum Clinia, pollicitationes quaſdã faciendo, quòd videlicet diis ſimilem illum redditurus ſit. Quin & amatorios quoſdam ſermones philoſophorum veterum ad diſcipulos ſuos idem, inquit, cum illo legit, & in ſumma, totus circa adoleſcentem eſt. Interminatus autem etiam eſt, patri Cliniæ iſta ſe dicturum eſſe. CHE. Oportebat, Droſe, Dromonem ipſum ineſcare, ac lautiùs paulò accipere. DRO. Ineſcaui hominem, & præter hoc autem etiam meus eſt. Nam & ille guſtauit Neuridẽ. CHE. Bonum animum habe. Omnia rectè fient. Ego verò etiam inſcribere in pariete volo in Ceramico, vbi Architeles deambulare ſolet, Ariſtænetus corrumpit Cliniam. vt ex hoc quoque aliquid concurrat ac faciat ad delationem Dromonis. DRO. At quomodo id clàm facies, ne deprehendaris? CHE. Noctu, Droſe, carbone alicunde ſumpto. DRO. Rectè ſanè. Commilita mòdò, atque auxiliare, mea Chelidonium, aduerſus arrogantẽ ac vanũ iſtum Ariſtenetũ.

*μὴ ὥραν σὺν ἔχοιτο, Græcè.

TRYPHAENA, & CHARMIDES.

AMICA autem quiſpiam accepta, & quinque drachmarum mercede data, auerſus dormit, lacrumans ac gemens. Sed neque potaſti lubenti animo, opinor, neque cœnare ſolus voluiſti. Flebas autem etiã inter cœnandum. aſpiciebam enim, & nunc autem non deſinis vlulare, perinde atque infans aliquis. Iſta igitur, ô Charmide, cuius gratia facis? Ne quæſo me celes, vt vel hac parte conſequar aliquid ex nocte hac, quam totam hucuſque tecum vigilaui. CHARMID. Amor me perdit Tryphæna, neque malum hoc amplius ſuſtinere poſſum. TRYPHAE. At quòd me quidem non ames, manifeſtum eſt. neque enim ita negligeres me, cum probè habeas: atque abs te repelleres, quoties amplexari te volo, denique etiam quaſi quodam ſepto interpoſita veſte intercluderes; metuens videlicet ne te tangam. Sed tamen quænam illa eſt, dic mihi. Fortaſsis enim etiam ipſa nonnihil ad amorem iſtum tibi contulero. Scio enim quo pacto cõueniat huiuſmodi res adminiſtrare. CHAR. At verò noſti atque admodũ probè ipſam, & rurſum illa te quoque: neque enim obſcura adeò meretrix eſt. TRYPH. At nomen mihi cedo, Charmide. CHARMI. Philematium, ô Tryphæna. TRYPH. Vtram dicis? duæ ſi quidem ſunt. Illámne ex Piræo, quæ nuper adeò mulier facta eſt, quam Damyllus amat, eius qui nũc exercitum ducit, filius: an alteram, quam cognomento decipulam vocant? CHAR. Illam equidem, atque adeò captus ab ea & cõprehenſus miſer ſum. TRY. Ob illam itaque plorabas? CHAR. Atque admodum. TRYPH. Multum autem temporis amaſti illam, an nuper adeò cœpiſti? CHARMI. Haud nuper adeò, ſed menſes propè ſeptem ſunt, à Dionyſiis vſque videlicet, ex quo primùm illam vidi. TRY. Vidiſtine autem totam ipſam diligenter, an faciem ſolùm, eáſque corporis partes quæ in aperto ſunt? & quæ vidiſti, Philematiine erant, atque ita vti conueniebat eſſe mulierem quinque & quadraginta annos iam natam? CHARMI. At verò deierat illa, ſecundum ſupra vigeſimum modò ad proximum Decembrem completuram eſſe ſe. TRYPH. Tu verò verum credis iuriurando illius, an propriis oculis? Contemplare enim diligenter, ſuſpiciens aliquando ad tempora illius, quo loco ſolo ſuos crines habet: nã cætera, impoſtura mera. Circa tempora autẽ quoties medicamentum quo infici ſolet, langueſcit, ac vim ſuam remittit, albeſcit plerunque. Quanquã quid hoc attinet? Coge aliquando vt nudam quoq; ſpectandam ſe tibi exhibeat. CHARMI. At nunquã mihi in hoc conſentire voluit. TRYPHAE. Meritò ſanè. Sciebat enim abominaturum eſſe te canos ipſius capillos. Cæterùm tota à collo ad genua vſque pardali ſimilis eſt. At tu lacrumabaris, quòd cum tali non coires? Fortaſsis autem etiam ægrè tibi faciebat, & ſuperbam gerebat ſeſe. CHARMI. Sanè verò Tryphæna: & hoc quanuis tam multa à me acciperet. Ac nunc quidem poſtquam mille petenti, facilè ac ſtatim dare non potui, vtpote qui patrẽ habeam parcum & tenacem, Moſchione intrò ad ſe recepto, me excluſit. Ob quæ, dum illi viciſsim ægrè facere volo, te aſſumpſi. TRYPH. At ego, per Venerem, haud quaquam veniſſem, ſi quis prædixiſſet mihi, ob id ſolum aſſumptam eſſe me, vt alteri ægrè facerem, præſertim Philematio huic, capulo videlicet. Verùm abeo. Iam enim tertium hoc cecinit gallus. CHARMI. Ne tu vtique tam ſtatim, mea Tryphæna. Nam ſi vera iſta ſunt quæ de Philematio

tio dicis, coma videlicet ſuppoſititia, & quòd tingitur, & vitiligines illæ, ne aſpicere quidem amplius illam potuero. TRYP. Interroga matrem, ſi quando cum illa lauit forte. Nam de annis etiam anus narrare tibi poterit, ſi modò viuit etiamnũ. CHAR. Proinde poſtquam talis illa eſt, auferatur quidem iam è medio ſeptum hoc, amplexemur autẽ mutuò, atque oſculemur nos, ac tandem verè coeamus, Philematium autem longè valeat.

IOESSA, PYTHIAS, & LYSIAS.

IOESSA.

INSOLESCIS igitur ô Lyſia aduerſum me? Et rectè ſanè, quandoquidem neque argentum vnquam abs te poposci, neq; venientem excluſi, alterum intus eſſe dicitans, neque decepto patre, aut ex matris rebus aliquo ſubtracto, coegi te mihi afferre quippiam, perinde atq; aliæ facere ſolent: ſed ſtatim ab initio inde, nulla data mercede, atque aſymbolũ recepi te intrò. Noſtíne quàm multos amatores reieçerim? Ethoclem videlicet, eum qui nũc inter ſenatores eſt, Paſionem nauclerum, & coæqualem tuum Meliſſum, quanquam etiam nuper adeò pater eius mortuus eſſet, ac dominus ipſe factus bonorum omnium. Ego verò te, Phaonem ſcilicet meum, ſolum habebam, neque aſpiciens neque admittens alium quenquam præter te. Arbitrabar enim ſtulta ac demens, vera illa eſſe quæ iurabas, & ob hoc animum tibi aduertens, perinde ac Penelope illa, pudicè ac caſtè agebam, clamante atque increpante ob hoc matre, & apud amicas accuſante me. Tu verò poſteaquam intellexiſti me obnoxiam habere te, vti quæ iam exte peperiſſem, nunc quidem ad Lycænam alludebas intuente me nimirum vt ægrè mihi faceres: nunc autem iuxta me accumbens, Magidium laudabas, pſaltriam iſtam videlicet. Ego verò ob hæc lacrymor, & ſentio contumeliam. Paulò autem antè, quando compotabatis Thraſo & tu & Diphilus, aderant & tibicina Cymbalium, & Pyrallis, ea quæ inimica mihi eſt. Tu verò cum hoc ſcires, Cymbalium quidem quinquies oſculatus es, id quod nõ admodum curæ mihi erat, (te ipſum enim afficiebas contumelia, talem oſculando) Pyrallidi autem quàm multa innuebas, ac bibens illi quidem poculum commonſtrabas, puero autem reddens, in aurem iubebas, vt niſi Pyrallis id poſtularet, alteri nemini infunderet. Poſtremò autem etiam demorſo maſo, quando Diphilũ alias res agere videbas (loquebatur enim cum Thraſone tum), inclinans te quodam modo, collimatè adeò iaculabaris illud in ſinum ipſius, ne latere quidem me cupiens. Illa autem exoſculata, inter mamillas ſub faſcia inſertabat illud. Iſta igitur cuius gratia facis? Qua te autem ſiue magna ſiue parua iniuria affici aut etiam offendi ego? quem alium cinque iniuita ſum? an non ad vnius ingenium & morem tuum viuo? Haud ſanè præclarum aut magnum hoc, Lyſia, facis, miſeram mulierculam, & in te inſanientem, mœrore implicans. Eſt quæ vtique aliqua Adraſtia, ac talia videt. Tu verò aliquando mœrore afficieris, vbi fortaſſe audieris de me aliquid, quòd iaceam videlicet aut laqueo à me ipſa ſuffocata, aut in puteũ præcipitata, aut quemcunque tandem mortis modum inuenero, dum ne amplius ita coràm & ob aliorum oculos moleſtiis afficiar. Ac tum pompam vtique duces tu, perinde ac re magna ſplendidáque peracta. Quid me toruè aſpectas, ac dentibus infrendis? Nam ſi quicquam eſt cur me accuſes, dicas licet. Pythias hæc inter nos iudicet. Quid hoc? ne reſponſo quidem dato abis hinc, me relicta? Vides mea Pythias qualia patiar à Lyſia. PYTHI. O feritatem. Nam quòd nullis neque lacrymis flectitur, lapis ſanè, non homo eſt. Quanquam ſi vtique veritatem conuenit dicere, tute Ioeſſa perdidiſti ipſum, quæ ſupra modum amaſti hominem, idque etiam palàm feciſti illi. Oportebat autem non nimis æmulari ipſum: inſolentes enim fiunt cum hoc ſentiunt. Ah deſine lacrymari miſera: & ſi me audies, ſemel atque iterum exclude venientem. Videbis enim inflammari ipſum denuò prorſus, & viciſſim inſanire vero pacto. IOESSA. At ne dixeris quidem, apage. Vt ego excludam Lyſiam? Vtinam ne ipſe à me deficiat modó. PYTHI. At rurſus huc reuertitur. IOES. Perdidiſti nos, Pythias: fortaſsis audiit te de excluſione verba facientem. LYSIA. Non huius cauſa, Pythias, huc reuerſus ſum, vt quã ne aſpexero quidem amplius, talis cum ſit, ſed tua gratia, vt ne damnares me, ac diceres fortè: Irreconciliabilis hic Lyſias eſt. PYTHI. Atque equidem dixiſſem Lyſia. LYSIA. Ferre igitur me vis. Pythias Ioeſſam hanc, quæ nunc lacrymatur, cum ipſe ſuperuenerim ei aliquando cum adoleſcente concumbenti, & à me deſciſcenti? PYTHI. Lyſia, in vniuerſum quidem mererrix eſt. Cæterùm quando verò deprehendiſti ipſos concumbentes? LYSIA. Sextus, ni fallor, dies hic eſt, per Iouem, ſextus vtique. fuit enim ſecunda menſis incipientis, hodie verò eiuſdem ſeptima eſt. Pater igitur cum ſciret me iam olim amare, probam hanc ſcilicet, concluſit me domi, dato ianitori mandato, ne aperiret. Ego verò (non enim ferebam ab huius congreſſu prohiberi me) Dromonem iuſsi, acclinantem muro atrii, qua parte humillimus erat, in tergum recipere me. Nam hoc pacto minore negotio aſcenſurus eram. quid multis opus eſt? tranſcendi, veni, atrium offendi occluſum diligenter. Iam enim nox erat media. Itaque neque pulſaui tum, ſed attollens ſenſim ianuam (iam autem & antea idem aliquoties feceram) tranſuerſum acto cardine, tacitè ac ſine tumultu ingreſſus ſum. Dormiebant autem omnes, atque ego exinde contrectato pariete (vt fit in tenebris) ſuper lectum adſtiti. IOESSA. Quid narras, ô Ceres? propè enim deficio. LYSIAS. Poſtquam autem animaduertebam non vnum eſſe anhelitũ, principiò quidem putabam Lydem cum ipſa vnà dormire, cæterùm aliter multò res erat, Pythias. Nam vbi contrectare cœpi, deprehendi imberbem quendam, admodum tenerum, ad rutem vſque deconſum, vngue tacta etiam ipſum olentem. Hoc vbi ſenſi, ſi quidem & gladium veniens mecum attuliſſem, non ità quieſſem tum, ſat ſcirote. Quid ridetis Pythias? an verò riſu digna dicere, vbi videor? IOE. Hoccine igitur Lyſia acerbum adeò tibi fuit? Pythias hæc mecum dormiebat. PYTHI. Ne dicas illa Ioeſſa. IOES. Cur non dicã? Pythias erat, ô charisſime,

riſſime, à me accerſita tum, vt vnà mecũ dormiret. Aegrè enim erat mihi, quòd te non habebam. LYS. Pythias autem? ille ad cutem vſque detonſus? atque exinde intra ſex dies hoſce tantam iterum produxit comam? IOES. Ex eo cum morbo laborauit, tonſa eſt, Lyſia. defluxerant enim illi tum crines, nũc autẽ fictitiã comã impoſuit. Oſtende Pythias, oſtẽde ita rem habere ſe, ac fidẽ illi fac. Ecce tibi adoleſcentulum iſtũ mœchum, quem zelotypia proſequebaris. LYS. Quid igitur? an non conueniebat hoc? præſertim amantem, & qui ipſe contrectauerat? IOES. Proinde tu quidem iam perſuaſus es vt credas. Vis autem & ipſa viciſsim tibi ægrè faciam, vt quæ meritò viciſsim iraſcar tibi? LYS. Nequaquam, ſed bibamus iam, Pythiáſque hæc vnà nobiſcum. Aequũ enim eſt adeſſe ipſam reconciliationi faciendæ. IOES. Aderit. Qualia autem propter te paſſa ſum, ô generoſiſsime adoleſcentum Pythias? PYTH. At idem ipſe reconciliauit quoque vos: quare non eſt cur mihi ſuccenſeas, niſi iſtud quæſo vide Lyſia, ne cui de coma quicquam dixeris.

LEONTICHVS, CHENIDAS, & HYMNIS.

LEONTICHVS.

IN pugna autẽ contra Galatas, dic Chenida quo pacto ipſe quidem ante cæteros equites curſu præuectus fuerim, equo inſidens candido, Galatæ autem, tametſi fortes alioqui bellatores, trepidarint continuò vbi aſpiciebant me, neque quiſquam amplius ſubſiſtere ſuſtinuerit. Ibi igitur tum ego lancea quidem emiſſa transfixi præfectum alæ ipſorum vnà cum equo. Contra eos autem, qui cõferti adhuc reſiſtebant (erant enim nonnulli qui perſiſtebant, phalange quidem ſoluta, in quadrangulam autem aciem aggregatis ipſis) progreſſus, arrepto gladio, ac totis animis facto in illos impetu, in fugam quidem conuerto circà ſeptem eorum qui in prima acie pugnabant, equi incurſu: gladio autem impacto manipularii vnius ducis caput in duas partes diſſeco vnà cum ipſa galea. Vos autem Chenida paulò poſt ſuperueniſtis, fugientibus iam illis. CHEN. Nam cum, Leontiche, circa Paphlagoniam ſingulari prælio cum ſatrapa illo congreſſus es, an non tum quoque præclarum facinus ac magnum edidiſti? LEON. Pulchrè cõmonuiſti facinoris haudquaquam etiã illius ingenioſi. Nam ſatrapa ipſe cum corpore quidem eſſet maximus inter grauis autem armaturæ milites pugnator haberetur optimus, contemptis videlicet Græcis, in mediũ proſiliebat, & prouocabat ſi quis cum ipſo ſingulari prælio decertare vellet. Ibi igitur tum cæteri quidẽ perculſi atque perterriti erãt, Manipularii videlicet, Præfecti, & Centuriones, & ipſe etiam Imperator, quanquam homo eſſet minimè alioqui ingenioſus aut ignauus. Nam Ariſtarchus tum Imperator exercitum ducebat, Aetolus, idémque iaculator optimus. Ego verò tribunatum adhuc tum gerebam, ſed tamen nihilò minus fidens animo, & dimotis à me ſociis, qui me increpando retinebant. Metuebant enim mihi, aſpicientes Barbarum quidem ipſum reſplendentem armis inauratis, magnam autem atque terribilem indutum galeam, & præterea lanceam quoque vi multa librantem. CHENID. Nimirum ego quoque tum metui Leontiche, & ſcis quo pacto inſtabam tibi precando, ne præ aliis periculo committere te velles. Nam mihi vita hæc ingrata futura erat te morte amiſſo. LEONTIC. At ego tum præ cæteris auſus, proceſſi in medium, non pelta neque ipſe Paphlagone illo armatus, ſed totus adeò auro collucens. Quare clamor ſtatim coortus eſt & à noſtra parte, & à barbaris. Agnoſcebant enim etiam illi me videntes, & maximè ex pelta, & phaleris, & criſtis. Dic quæſo Chenida, cuinam me tum omnes aſsimilabant? CHENID. Cui autem alteri, quàm Achilli per Iouem Therydis & Pelei filio? Ità decebat quidem te galea, efflorebat autem purpura: pelta verò etiam fulguris modo coruſcabat? LEONTI. Poſtquam autem ad manus ventum eſt, Barbarus ille prior vulnerat me modicè, quaſi perſtringens haſta paulum ſupra genu. Ego verò adacta per clypeum lancea, totum vtrinque pectus illius tranſuerbero: atque exinde accurrens, ceruicem quoque gladio amputo facilè: armáque illius referens inde redeo, caput quoque vnà ſumma fixum lancea portans, cæde videlicet totus ac madens. HYMN. Apage Leontiche, fœda ſceleratáque hæc, atque adeò horribilia de te ipſo narras: neque verò te amplius ne aſpexerit quidem aliquis, cruore ac tabo ita gaudentem, ne dum bibat tecum, aut concumbat. Ego certè igitur hinc abeo. LEONTI. Quin duplam accipe mercedem. HYMN. Non potero cum viro cędibus polluto concumbere. LEONTI. Ne metuas, Hymni. Nam illa tum in Paphlagonia geſta ſunt, nunc autem pacem hic ago. HYMNIS. At homo deuotus & execrabilis es, & cruor ex capite Barbari illius, quod in lancea fixum portabas, in te deſtillabat. Egóne igitur vt talem virum amplectar & oſculer? abſit, ô Charites. neque enim iſte talis carnifice melior. LEONTI. At verò ſi me vidiſſes in armis, ſat ſcio, amaſſes Hymni. HYMNIS. Audiens ſolùm hæc, Leontiche, nauſeo, atq; horreo, ipſaſque illas vmbras videre mihi videor & ſimulacra occiſorum, & præcipuè miſeri illius manipularii præfecti, cuius tu caput in duas partes diſſecuiſti. Quid putas igitur ſi ipſum opus aſpicerem, & cruorem manantem, & iacentium cadauera? Emoritura certè mihi videor, vt quæ nunquam ne gallum quidem gallinaceum occidi viderim. LEONTI. Adeóne autem ingenioſa Hymni es, & puſillanimis? Ego verò oblectatũ iri te putabam audiendis iſtis. HYMN. At huiuſmodi narrationibus oblecta ſi quas Lemniades inueneris, aut Danaides. Ego autem hinc ad matrẽ curriculò abibo, dum adhuc dies eſt. Sequere & tu Gramme. Tu verò vale, Tribunorum optime, & occiſor, quotquot etiam volueris. LEON. Mane quæſo, Hymni, mane. Abiit. CHEN. Nempe Leontiche puellam ſimplicem territaſti, concutiendo criſtas, & incredibilia quædam præclarè facta commemorando. Ego verò ſtatim videbam quo pacto expalleſcebat, cum tu adhuc illa quæ circa manipularium facta eſſent, narrares: contrahebátque vultum, & exhorrebat aliquantum, poſtquam etiam diſſecuiſſe te caput illius dicebas. LEONTI. At ego me illi amabiliorem eò viſum iri putabam. Sed & tu me perdidiſti Chenida, qui vltra hæc etiam de ſingulari certamine ſubmonuiſti.

monuiſti. CHEN. An non decebat me quoque mentiri tecum, quando cauſam arrogantiæ iſtius videbam? Tu verò lõgè terribiliora omnia feciſti. Eſto enim amputaris infelicis iſtius Paphlagonis caput, cur idem etiam lanceæ affixiſti, ita vt cruor in te deſtillaret? LEON. Vnum hoc impurum ac deteſtabile re vera, Chenida. Nam cætera quidem non omnino malè conficta fuerant. Abi igitur, ac perſuade illi vt redeat, mecúmque dormiat. CHEN. Quid igitur? dicámne quòd omnia iſta mentitus fueris, dum generoſius ipſi videri affectas? LEON. Turpe hoc, Chenida, CHEN. At verò alio pacto non redibit facilé. Proinde alterum ex his elige, vt vel odio habearis, dũ præclarus bellator videri cupis: vel mentitum eſſe te iſta confitearis, & cum Hymnide dormias. LEON. Difficile ſanè vtrunque eſt, ſed tamen Hymnidem habere malo. Abi itaq;, ac dic illi, Chenida, mentitum quidem eſſe me, non tamen omnia.

DORIO & MYRTALE.

NVNC me excludis ſcilicet Myrtale? nunc, quando ad inopiam perueni propter te? At quando tam multa ad te affe rebam, amator, vir, dominus, denique nihil non eram. Poſteaquam igitur ego quidẽ exhauſtus ac ſiccus planè iam, tu verò Bithynum iſtum mercatorem inueniſti, qui te amet, ego quidem excludor, & ante fores ſto lacrumans: ille autem tota nocte oſculatur, & ~~ſolus intus eſt, & quaſi~~ quoddam ſacrum ~~peruigilium~~ tecum peragit, iámque etiam prægnantem ex eo eſſe te ais. MYRT. Iſta me enecant, Dorio, & maximè quando dicis quòd multa dederis mihi, & ad inopiam propter me redactus ſis. Rationem igitur ſubduc quæſo omnium eorum quæ iam inde à principio ad me attuliſti. DOR. Reẽtè ſanè, Myrtale, ſubducamus rationem. Principiò igitur calceos attuli tibi Sicyonios, duarũ drachmarum pretio, pone duas drachmas. MYR. At concubuiſti quoque noctes duas. DOR. Et quando ex Syria veniebam, alabaſtrũ vnguenti ex Phœnicia, duarum etiam iſtud drachmarum, ita me ſeruet Neptunus. MYR. At ego tibi, cũ hinc nauigares, pariam illam tuniculam dedi ad femora vſque demiſſam, quò remigando vtereris, quam Epirus proreta, quãdo dormierat mecum, per oblitionẽ hic intus reliquerat. DOR. Verùm cognitam illam in Samo nuper à me rurſum abſtulit Epirus, nõ ſine multo (prò dii) certamine. Cepas autẽ ex Cypro, & ſaperdas quinque, & percas quatuor, quando ex Boſporo nauigauimus, attuli tibi quoque. Quid ergo? ~~etiam panes octo nauticos in canistro, ficcos, & cortinam~~ caricis plenam ex Caria, & poſtea ex Pataris ſandalia inaurata, ô ingrata. Etiam caſeum aliquando memini afferre me tibi ex Gythio. MYR. Quinque fortaſsis drachmarum, Dorio, omnia hæc. DOR. O Myrtale, quantum ~~equidẽ~~ potui, homo nauta, & mercede operam ~~nauibus locans~~. Nunc enim etiam lateri præfectus ſum dextero, & tu nos cõtemnis? Nuper autem quando *Aphrodiſia celebrabantur, an non dra-

*Id eſt, Veneris feſta, vel ſacra.

chmam quoque ante pedes Veneris pro te poſui aream? & rurſum matri pro calceamentis drachmas numeraui duas, & Lydæ huic in manum aliquoties, nunc duos, nũc quatuor obolos? Hęc omnia in vnũ cõputata, ſubſtantia certè viri nauitæ fuerunt. MYR. Cepæ illæ videlicet, & ſaperdæ, Dorio? DO. Ita certé. Neque enim plura aut maiora ferre potui. Non enim remis locarem operam, ſi diues forem. Cæterùm matri meæ ne caput quidem vnum allii vnquã attulit. Libenter autem ſcirem, quænam tibi à Bithyno iſto dona darentur. MYR. Principiò tunicã hãc vides? eam ille emit, & monile hoc craſsius. DOR. Illéne? An non ego te iam olim habere noram? MYR. At quod tu noras, multò tenuius erat, neque vllos ſmaragdos habebat. Deinde & ~~inaureis has, & tapetem~~. Nuper autem etiam duas minas. Et penſionem domus ~~quoque pro nobis~~ exoluit, non ſandalia Patarica, & caſeum Gythiacũ, & id genus nugas. DOR. At illud non dicis, cum quali ipſo concumbas, qui annos omnino ſupra ~~quinquaginta natus vxorem duxit, caluus videlicet~~, & colore ſimilis carabo. Neque etiam dentes illius vides? Nam gratiæ quidem, ô Dioſcuri, illius multæ, & præcipuè quotjes cantat, & delicatior paulò eſſe cupit, aſinus ad lyram, vt dici ſolet. Sed tu fruere eo digna vtique exiſtens, ac puer vobis naſcatur patri ſimilis. Ego verò etiam ipſe inueniam Delphidem aut Cymbalium aliquam, meæ conditionis, aut etiam vicinam veſtram hanc tibicinam, aut omnino vllam aliquam. Tapetas autem, & monilia, & duarum minarum mercedem nõ omnes habemus. MYRT. Beatam igitur illam, quæ te amatorem habebit Dorio. Cepas ſiquidem illi feras ex Cypro, & caſeum ſcilicet quando ex Gythio nauigabis.

COCHLIS & PARTHENIS.

QVID ploras Parthenis? aut vnde fractas haſce tibias affers? PAR. Miles Aetolus iſte magnus, qui Crocalen amat, alapis cecidit me, cum deprehendiſſet canentem apud Crocalen, à riuale ſuo Gorgone conductã, idémque tibias haſce fregit mihi, ac menſam inter cœnandum euertit, craterémque effudit quoque irrumpens: ipſum autem agreſtem illum Gorgum ex ſympoſio capillis abſtractum, verberarunt circunſtantes, ipſe miles (Dinomacho, opinor, nomen illi eſt) & commilitonum ipſius alter quidam. Quare equidem neſcio an ſuperuicturus etiam homo ſit. Nam illi pariter & cruor multus è naribus manabat, & tota facies eius intumuerat, ac liuida erat. COC. Quid? inſaniſtne homo, an hæc temulentia quędam fuit, & ex ebrietate inſolentia? PAR. Zelotypia quędam Cochli fuit, amórque adeò enormis. Crocale autem duo, opinor, talenta popoſcerat ab eo, ſi ſe ſolam habere vellet. Ea igitur poſtquam Dinomachus non dabat, ipſum quidem venientem excluſit, illiſa illi etiam ianua, quemadmodũ ferebatur: Gorgum autem, Oenoenſem quendam agricolam prędiuitem, iandiu ipſam amantem, hominem videlicet facilem ac probum, intromittens, potabat cum eo, ~~me quoque aſſumpta, vt tibia canerem apud ipſos~~. Cęterùm cum iam procederet conuiuium, ego quidem perſonare cœpi carmen quoddam ~~Lydii generis, ac toni ruſticus~~ autem ille ſurgebat iam vt ſaltaret, & Crocale autem etiam manibus applaudebat, omniáque adeò iucunda ac ſuauia erant. Interea verò ſtrepitus exauditur, & clamor quidã, ianuáq; domus exterior effringitur. Nec multò pòſt irruerunt adoleſcẽtes quaſi octo, admodũ robuſti ac validi, & Megarenſis ille vnà inter ipſos. Illico igitur euer-

tebantur

tebantur omnia, & Gorgus, quemadmodum dixi, verberabatur, humíque iacens etiam pedibus proculcabatur. Crocale autem, neſcio quo pacto, clàm ſubduxerat ſeſe, & ad vitinam Theſpiadem effugerat. Mihi verò Dinomachus inflictis alapis, Diſpereas, inquit. & ſimul tibias confractas abiecit. Et nũc currens abeo vt hæc dicam hero meo. Abit autem & agricola, circunſpecturus amicos quoſpiam in vrbe, qui Megarenſem illum magiſtratibus tradant. COC. Hoc nimirum eſt frui militaribus iſtis amoribus, plagas & actiones ſuſtinere: cætera verò, Duces eſſe ſe & Tribunos iactitant, & ſi quid dandum ſit, expecta, ainat, dum tributum conferatur, dúmque ipſe ſtipendium accipiam, atque omnia tibi conficiam. Pereant itaq; arrogantes iſti iactatores. Nam ego certè rectè facio, quæ ipſos penitus non admitto. Piſcator mihi quiſpiam obueniat, aut nauita, aut agricola, æqualis conditionis, qui adulari ſciat parum, & afferat multum. Criſtas autem concutientes iſti, & prælia commemorantes, nihil aliud, Partheni, quàm inanes crepitus.

DE MORTE PEREGRINI,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Inſectatur hic Lucianus id quod aliàs quoque libenter facit, arrogantiam & inſanam gloriæ cupiditatem, præcipuè Philoſophorum, vt cuius gratia plerique omnia audeant, neque quicquam intentatum relinquant. Atque eius rei exemplum, Peregrini huius mortem deſcribit, qui vt famam aliquam ſui relinqueret, in Olympiis conſtructo rogo ſe ipſum in ignem vltro coniecerit, atque ita extinxerit. Quanquam autem potiſſimùm ea commemorat, quæ circa mortem illius acta ſunt, id quod etiam inſcriptio ac titulus pollicentur, interim tamen & vitam eiuſdem & facinora perſequitur, à quibus progreſſus ille, ad hoc genus ſtudiorum poſtremò ſeſe contulerit, & hoc ſub aliena perſona, à qua ipſum etiam modũ & cauſam mortis, in qua præcipuè nitebantur ſectatores illius, refelli ac refutari facit, nimirum vt eam inuidiam à ſe ipſo remoueret. Apparet enim illis tum temporibus Peregrini nomen non ita leue aut vile apud multos fuiſſe, præſertim imperitiores, quibus facti huiuſce nouitas admirationem incuſſerat, quemadmodum & ex A. Gellio animaduertere licet, qui ipſe quoque honorificam illius mentionem facit libro 12. cap. 11. Videturque omnino Stoica quadam animi pertinacia, vitæque tædio mortem vltro ſibi conſciuiſſe, quemadmodum & alios quoſdam eiuſdem profeſſionis viros feciſſe aliquando legimus. Sed quòd idem hoc in Olympys potiſſimùm, & frequentiſſimo hominum conuentu fecit, ambitionis argumentum præ ſe fert, ac reprehenſioni locum dedit. Et eſt ſanè eiuſmodi res ambitio, vt multos eò dementiæ adigat, vt dum gloriam nimis auide captant, in ſummam interim temeritatem & infamiam præcipitentur, nihil neque penſi neque moderati habẽtes, dum modo famam tantopere ambitam poſt ſe relinquant: cuiuſmodi Proteos vtinam nec noſtra ætas quoſdam tuliſſet, ἀλλὰ τάυτην καμάξυην μὴ κινητίου, φασί. Cæterùm fuit hic Peregrinus, Philoſophus quiſpiam ex ſeueteribus illis Stoicæ diſcipl'inæ profeſſoribus (Lucianus Cynicum videri vult) patria Parianus, ex Ponto, temporibus Traiani vixerit, æqualis Epicteto, Dione, Muſonio, & cæt. quem ſe Gellius vidiſſe quoque ait. Athenis extra vrbem in tugurio quodam habitantẽ. A principio Chriſtia-norum quoque religionẽ aliquandiu ſecutus fuit, ſed mox ad philoſophiam relapſus, ab illis, vt Luciano placet, propter ritus ipſorum neglectos atque præteritos repudiatus.

LVCIANVS CRONIO SALVTEM.

INFELIX ille Peregrinus, aut (quo nomine potiſsimũ delectari viſus eſt ſe ipſe nominãdo) Proteus, illud ipſum Homerici Protei paſſus eſt. Nihil enim non gloriæ gratia fieri ſuſtinuit: cúmque infinitis mutationibus trãsformatus eſſet, poſtremùm ignis quoque factus eſt. Vſqueadeò gloriæ cupiditate teneba tur. Et nunc optimus ille in carbones & fauillas redactus eſt poſt Empedoclem, niſi quòd hic temerarium facinus celare conatus, clanculum in cratêras ſe dedit præcipitem: porrò generoſus ille populoſiſſimo Græcorum cõuentu obſeruato, ingentiſsimáque pyra conſtructa, tot ac tantis teſtibus conſciis inſiluit, ac orationes nonnullas ſuper hac re ad Græcos habuit aliquanto antè quàm hoc auſus eſt. Videor itaque mihi videre te nimium huius ſenis deridentem arrogantiam, aut potius exclamantẽ, qualia par eſt te exclamare: O inſipientem inſipientiã, ò ærumnoſam gloriam: aliáque quæ de illis ferè dicere conſueuimus. At tibi quidem hæc eminus & longè tutius dicta ſunt: ego verò iuxta rogũ ipſum, inſuper antè quoque in copioſa auditorum multitudine eadem dicere non reformidaui, nonnullis equidem grauiter ferentibus, quotquot ſenis arrogans cõſilium admirationem incuſſerat. Erant autẽ aliquot alii, qui & ipſi huius gratia ridebant. At ego propemodum à Cynicis diſcerptus eſſem, velut Actæon à canibus, aut conſobrinus eius Pentheus à Bacchis. Cæterùm totius rei apparatus talis erat. etenim Poetam haud dubiè qualis fuerit noſti, tum quantas per omnem vitam tragœdias in lucem dederit, ſupra Sophoclem & Aeſchylũ. Ego verò vbi primùm in Elin veniſſem, illorum certamine eò illectus atque perductus, ſtatim Cynicum quendam inaudiui, magna & aſpera voce conſueta illa ac virtutem ex triuio intonantem, omnéſque indiſcriminatim dicteriis & conuiciis inuadentem: tandem verò in Proteo eius vociferatio deſiit. Hæc quemadmodum dicebantur, pro mea virili cuncta tibi ex ordine percenſere conabor. Tu verò hæc planè ita ſe habere cognoſces, quippe qui ipſis vociferantibus non ſemel adſtitiſti. Proteum, inquit, audet quiſpiam ambitioſum dicere, ô terra, ô Sol, & flumina, & mare, & patriæ, Hercules? Proteum, qui in Syria vinculis colligatus fuit, qui in patria quinque millia talentorum vltro reliquit, qui ex vrbe Roma eiectus eſt, quem Sole longè illuſtriorem eſſe conſtat, qui cum ipſo Olympio commiſſus decertare poſsit. At quia ignis adminiculo è viuis ſe ſubducere ſtatuit, hoc ambitioni eius & vanæ gloriæ quidam imputant. Nónne verò ad hunc modum è terris diſceſsit & Hercules? nónne ita Aeſculapius & Dionyſius fulmine? Nónne poſtremùm & Empedocles ita in cratêras ſemet immiſit præcipitem? Hæc vbi dixiſſet Theagenes (hoc enim nomine vociferator ille vocabatur) rogabam quendam ex aſſiſtẽtibus, quid hoc de igne aut Hercule aut Empedocle ad Proteũ attineret. Atqui, inquit ille, breui ſemet

met ipse flammis absumpturus est Proteus. Quomodo, inquam ego, aut cuius gratia? Deinde cum ille omnem rem mihi exponere insisteret, Cynicus in tantum vociferabatur, vt nullo pacto eius audiendi copia mihi relinqueretur. Audiebam itaque reliqua ipsum effundentem, ac laudibus mirificis Proteum extollentem. Etenim Sinopea, aut præceptorem eius Antisthenem, ne conferre quidem cum illo dignatus est, sed neque ipsum Socratem. Prouocabat autem & ipsum Iouem in certamen, deinde cum visum esset illi similes eos quodam modo inter se ipsos seruare, ejusmodi finem orationi imposuit. Duo hæc, inquit, præstantissima opificia ætas nostra vidit, nimirum Iouem Olympiũ, & Proteum: quorum quidem illius architectus fuit Phidias, huius verò opifex natura. At nunc ex hominum commercio ad superos hæc statua migratura est, cæterùm per ignem abiens, nos orphanos in terris destituet. Hæc vbi cum multo sudore disseruisset, lacrymatus est satis ridiculè, ~~capillóque~~ vellebat è capite, subparcens tamen, ~~ne radicitus~~ extraheret. Ad postremum abductus est à quibusdam Cynicis tristem ac lacrymantem consolantibus. Hoc abducto alius illico concionaturus ascendit, non cunctatus donec multitudo dilaberetur, sed ardentibus adhuc sacris turbam continebat. Ac sub initiũ quidem effusissimè ridebat, videbatúrque illud ex intimis præcordiis facere: deinde ad hunc modum orationem suam exorsus est: Posteaquam maledictus Theagenes scelestissimis orationibus suis lacrymando finem imposuit, ego diuersa ratione à risu Democriti exordiar. Ac iterum sublatis cachinnis, in risum yberem solutus est, adeò vt nostrũm plerosque ad communem risum pertraheret. Deinde sedato risu, conuertens se ipsum: Et quídnam aliud, inquit, ô viri nobis peræque faciendum est, adeò ridiculas orationes audientibus, videntibúsque viros ætate decrepita vilissimę gloriolę gratia tantùm nõ saltantes in medio? Vt autem rectius intelligatis cuiusmodínam illa sit statua, quæ flammis abolebitur, audite me, qui ab initio eius mentẽ callidè animaduerterim, omni eius vita diligenter obseruata. Nonnulla verò à ciuibus quoque suis memorata percepi, quibus non potuit non exactissimè perspectus & cognitus esse. Etenim hoc naturæ figmentum & opificium, Polycleti canon, vbi firmata iam ætate in virum adolescere incœpisset, multis in Armenia vitiis ~~per adulterium mulierculis, non parum multa fu~~ scepit verbera. Denique verò per tectum exiliens & elapsus, ~~fuga salutem redemit, raphano oppletas na~~tes auferens. Exin puero quopiam formoso per vim constuprato, tribus nummorum millibus à pueri parentibus, cum tenuis essent fortunæ, fœditatis impunitatem mercatus est, ne ad præfectum Asiæ duceretur. Hæc atque eiusmodi missa mihi facienda esse videntur. Etenim lutum adhuc informe erat, ac nondum perfecta statua nobis formata. Cæterùm quibus iniuriis confectum ætate parentem affecerit, admodum auditu dignum esse opinor, & memoratu necessarium. Et sanè omnibus vobis compertum atque auditum esse reor, quomodo senem prefocauerit, nequaquam sustinens eum vltra sexaginta annos iam senescentẽ. Postea verò quàm tanti sceleris fama diuulgata est, arreptáque fuga se ipse condemnasset, incertis vagans sedibus oberrabat, terrã terra commutando. Qua in peregrinatione & mirificam illam Christianorum sapientiam perdidicit, circa Palæstinam sacerdotibus & scribis illorũ conuersans. Ac sanè non multo in tempore pueros omnes illos præ se esse ostendit, propheta, ac sacrificiorum princeps, & Synagogæ socius, breuiter omnia solus existens. Præterea librorum nonnullos exposuit, nonnulli verò & sua industria conscripti sunt. Ac veluti Deum hunc ipsum perhibebãt: nam eo & legum authore vtebantur, & præfectum illum declarabant. Itaque etiamnum magnum illum hominem reuerenter colunt, nempe illum qui in Palæstina crucifixus est, quoniam primus nouum illud mysterium in hominum vitam inuexerat. Tunc verò comprehensus etiam ob hoc ipsum Proteus in carcerem illapsus est. Quę quidem res ipsi non mediocrem dignitatem cum ad insequentem vitam, tum ineptias & gloriam, quarum erat amantissimus, conciliauit. Itaque postquam in carcerem coniectus est, Christiani hanc rem grauiter & indignè ferentes, nullam non impendebant operam, & planè mouebant omnia, tentantes si quo modo illum furtim possint eripere. Deinde animaduertentes hunc conatum frustra esse, nihil tamen ex altero quo captiuus egebat obsequio intermittebant, verùm omnia cum magna fide & diligentia præstabant. Ac mane quidem illico videre erat iuxta carcerem præstolantes anus viduas quaspiam, & orbos puerulos. Illorum verò pars etiam vnà intus cum illo somnum capiebant, corruptis pecunia custodibus. Exin omnis generis cœnæ inferebantur variæ, ac sacri inter sese sermones dicebantur. Atqui optimus ille Peregrinus (adhuc enim hoc nominis obtinebat) nouus quoque Socrates ab illis nominabatur. Quin etiam in Asia pleraſque vrbes fuisse constat, à quibus venerunt quidam laturi auxilium, Christianis mittentibus ex publico, neque non collocuturi, & virum consolaturi. Incredibile verò est, quantum studium & celeritatem in hoc ostendant, si quid tale vulgo innotuerit. Illico enim nulli rei parcũt. Proinde Peregrino quoque multæ tũc opes ab illis mittebantur, sub vinculorum prætextu, nec vulgarem rerum prouentum lucrifaciebat. Etenim haud dubi tanter sibi persuaserunt infelices illi, se omnino immortalitate fruituros, perpetuóque victuros esse. Quam ob rem & mortem magno contemnunt animo, ac non pauci sua sponte semet occidendos offerunt. Deinde primus quoque illorum legislator eorum persuasit animos, quemadmodum omnes inter se fratres essent. Postea verò quàm semel à nobis desciuerunt, Græcorum Deos constanter abnegant, solum autem Crucifixum illum impostorem adorantes, secundum illius leges viuendi rationem instituunt. Proinde apud illos omnia ex æquo habentur contemptui, existimantúrque esse communia, quæ citrà fidem exactè exploratam in communem vsum à quoquam deferente suscipiunt. Quòd si quis præstigiator, aut alioqui homo promptus, & versutus, & rei faciendæ appositus eos accesserit, breui admodum opulentus efficitur, quippe qui hominum idiotarum simplicitate callidè queat abuti. Cæterùm Peregrinus tandem liber dimissus est ab eo, qui id temporis præsidem agebat in Syria, viro

Vita Peregrini, & res actæ.

non

nón mediocriter Philoſophiæ commercio gauden te. Qui cum illius ſubolfeciſſet arrogantiam, quòd iam ſtatuiſſet mortem oppetere, vt per hoc præclaræ famę gloriam apud poſteros relinqueret, dimiſit illum, ne dignum quidem ratus eundem eſſe ſupplicio. Ille verò exin domum regreſſus, comperit paternæ cædis memoriam nõdum fuiſſe ſopitam, ſed multos ſupereſſe, qui mira peruicacitate accuſationem aduerſus illum adornarent. Diſsiparat itaque maiorem poſſeſsionum ſuarum partem in peregrinationem, ac tantùm relicti erant agri ferme quindecim talentorum. Nam tota ſubſtãtia quam pater reliquerat, triginta talentorum ſummam non exceſsit, non, vt omnibus modis ridiculus Theagenes illam tribus millibus dignã falsò cõfirmauit. Tanti enim neque tota Parianorum vrbs, tametſi quinque ciuitates ſibi vicinas adiungeret, venderetur, vnà cũ ipſis hominibus & iumentis, & reliqua ſupellectile. Vigebat itaque eius etiandũ flagitium & accuſatio in recenti hominum memoria. Nec ita diu habitauit in patria, ſed ſtatim aduerſus eum quiſpiam inſurrexerat. Potiſsimùm verò ipſe populus indignabatur, ſenẽ frugi, vt illi quibus viſus erat, perhibent, familiariter lugentes, qui tam crudeliter & impiè fuerat occiſus. Sedenim ſapiens ille Proteus ad hęc omnia non oſcitanter intentus erat, quinam aliquid inuentum cõminiſceretur, vnde vim & periculum à ſe declinaret. Progreſſus ergo in mediam Pariſiorum multitudinem, nutriebat verò iam comam, ſordido amictus pallio, pera ex humeris ſuſpẽſa, & baculum manu tenebat: erat autem omnino inſtructus more tragico. Talis itaque cùm ciuibus ſuis apparuiſſet: Vniuerſam, inquit, ſubſtantiam, quam ſibi beatę memoriæ pater reliquiſſet, ſe velle illis publicam dimittere. His auditis, homines egeni & inopes, neque non ad diſtributionem auidè inhiãtes, protinus exclamauerunt, illum vnicum eſſe Philoſophum, vnicum amantem patriæ, vnum qui verè Diogenis & Cratetis eſſet æmulus. Porrò autẽ inimici neceſsariò quieſcebant. Etenim ſi quis conatus eſſet mentionem paternæ cædis facere, illico petebatur lapidibus. Secunda itaque ſuſcepta peregrinatione egreditur vagaturus, ſatis ſibi viatici in Chriſtianis repoſitum eſſe exiſtimans, à quibus quaquauerſum incedebat, ſtipatus, in omni agebat rerũ abundantia. Atque ad hunc modum aliquantũ temporis alebatur. Tandem admiſſo neſcio quo aduerſus illos flagitio (ſiquidem viſus erat, vt opinor, aliquid ex interdictis comediſſe) non recipientibus amplius illis, magna rerum difficultate perplexus, per recantationem opinabatur opes ſuas iterum à ciuitate repetẽdas eſſe: miſsíſque literis, voluit iuſſu regis denuò cuncta auferre. Contrà deinceps miſſa legatione etiam à ciuibus, nihil actum eſt, ſed iuſſus eſt ſtare rebus ſemel ab ipſo conſtitutis, præſertim à nemine ad hoc per vim cõpulſus. Poſt id tertiam in Aegyptum peregrinationem inſtituit ad Agathobulum iter faciens, vt admirando ſtudio ſemet exerceret, tondens capitis dimidium, ac vultum limo oblinens. Poſtea in magna circunſtantis populi corona, tractans in manibus virilia, hoc tanquam medium & indifferens eſſe demonſtrabat. Exin verberabat, & verberabatur ferula circa nates. Multáque alia iuueniliora more mirifico ac præſtigioſo deſignabat. Cæterùm ad hunc modum inſtructus & exercitatus hinc ſoluit in Italiam: egreſſuſque è naui, ſtatim omnes homines inſectatus eſt linguæ petulantia, cum primis verò regem, quem nouerat natura placidiſsimum & manſuetiſsimum: qua re impulſus, tutiori debacchabatur in omnes audacia. Etenim regi, vt par erat, parum curæ erant conuicia & blaſphemiæ; neque vllum ex iis qui philoſophiæ ſe tradiderãt, propter verba ſupplicio afficere dignabatur; cum primis verò eos qui rationem conuiciis impetendi alios artem ſibi peculiarẽ feciſſent. Porrò autem Peregrinus tanta dicendi licentia non mediocrem ſibi gloriam comparabat. Itaque apud homines idiotas in magna erat admiratione & reuerentia propter arrogantiam, donec is qui Reipub. procurationem obibat, vir ſapiens, eiectũ eum ablegaſſet, cum præter modum hac libertate nimíſque petulanter abuteretur, dicens, vrbi nihil opus eſſe tali philoſopho. Quare hoc quoque de illo memorabile eſt, dum in ore erat omnibus, philoſophus propter dicendi libertatem, ac immodicam linguæ licentiam eiectus. Atenim iã exactus oppido, cum Muſonio ac Dione & Epicteto cõſuetudinẽ habuit, cúmq; aliis quotquot non diſsimili infortunio multatos eſſe nouerat. Ad extremum ita regreſſus in Græciam, modò probroſis dictis Elienſes impetebat, modò Græcos vt aduerſus Romanos arma ſumerent, ſollicitabat; modò virum induſtrium, & multa dignitate prædituũ turpiter inuadebat, propterea quòd ille præter alia quibus de Græcis erat optimè meritus, etiam hac in re non vulgarem præſtitiſſet Græciæ & opem & operam, quòd aquam in Olympiam deduxiſſet, ac primus populũ ad feſtiuitatem confluere ſolitum, ſiti pereuntem ſubleuaſſet. In hunc ergo Peregrinus linguæ procacitate adductus, turpia verba euomere non ceſſabat, quaſi Græcos hac mollitie effœminaret: Oportet ſpectatores Olympiorũ ſitim fortiter tolerantes perdurare. Ac per Iouem non pauci illorum mortem oppetebant, vehementibus morbis impliciti, interea propter loci ſiccitatem in magna & promiſcua multitudine emergentibus. His ita dictis, de eadem aqua potare ſolebat, adeò vt propemodum ab omnibus accurrentibus lapidibus fuiſſet obrutus, niſi tunc commodùm ad Iouis ſimulacrum arrepta fuga generoſius ille ſe cõtuliſſet, ac ita præſenti diſcrimini vitata morte ſe ſubtraxiſſet. Cęterùm in proxima Olympiade orationem per quadriennium quod interfluxerat, multa cura meditatam atque compoſitam, ad Græcos habuit, laudes eius qui aquam deduxerat, ac fugę ſuę tunc factæ defenſionem complectentem. Iam verò ab omnibus certatim cõtemptus negligebatur, nec erat amplius perinde in pretio & admiratione. Siquidem friuola & exoleta erant quæ moliebatur omnia, nec quicquam poterat amplius nouiter commentum aut excogitatũ producere, quod ſtuporem & admirationem incuſsiſſet accedẽtibus, & quo ille ſibi dignitatem atque authoritatem conciliaſſet, cuius ſub initium amore non dicendo extremè ambitioſus flagrabat. Ad extremum hoc temerarium & audax de pyra facinus commẽtus eſt, eáque de re in Græcorum multitudinem ſermonem iam ſparſit, quòd ſtatim à prioribus Olympiis veluti in diem poſterum flãmis ſemet ipſe traditurus eſſet. Et nũc

Muſonius. Dion. Epictetus.

hæc ipſa multis adornat præſtigiis, vt fama eſt, eruẽ da foſſa, ligníſque comportandis, ac miram & inuſitatam tolerantiam promittendo. Erat verò illi, vt mea fert ſentẽtia, omnino mors expectanda, nullóque modo è vita profugiendũ. At ſi immobili propoſito prorſus cõſtitutum habet mortem cum vita commutare, conſentaneum mihi videbatur, ne hoc igne fieret, neque his quæ ſunt in tragœdiis, vteretur, ſed alia aliqua mortis permutatione, quum infinitæ ſint, electa, è viuis diſcederet. Quòd ſi tamen igne, tanquam re quapiam Herculea, tantopere delectatur, cur non potius per ſilẽtium electo quopiam monte multis arboribus conſito, in eo ſe ipſe concremauit ſolus, vno aliquo, cuiuſmodi eſt Theagenes, Philoctete aſſumpto? Ille autem in Olympia præſente magna hominum frequentia, non in tabernaculis ſe ſolum videbit, alioqui haud indignus exiſtens per Herculẽ, ſicut par eſt homines parricidas ac impios malefactorum pœnas dare. Quin etiam nimium cunctanter ac ſerò illud facere videtur, quẽ iam dudũ oportebat in Phalaridis taurũ illapſum, dignum nefariis factis exhauſiſſe ſuppliciũ, nec in tantùm ſemel in flamma hiſcentem ſubitò expirare. Etenim à multis hoc pro certo confirmari audio, nullam mortem eſſe velociorem aut properantiorem, quàm eam quæ per ignem illata fuerit. Solum enim os aperiẽdum eſt, & ſtatim efflatur anima. Atqui & ille, vt opinor, eam quoque ſpectaculi dignitatem ſecum volutat in animo, rem videlicet grauẽ & præclaram eſſe, ſacro in loco comburi, vbi ne ſepelire quidem alios morientes religioſum ducitur. Audiuiſtis enim, niſi fallor, quemadmodũ iam olim quidam cupiẽs glorioſum & celebre apud poſteros nominis ſui monimentum relinquere, cum nullam aliam videret ſibi relictam eſſe innoteſcendi rationem, Epheſiæ Dianæ templum abſumpſit incẽdio. Tale quippiam & hic ſecum molitur in animo. tanta gloriæ cupiditate tantùm non miſer ille contabeſcit. Sedenim aiunt illum hęc ipſa hominum gratia facere, vt eoſdem mortis contemptum doceat, ac in rebus arduis tolerantiam. Ego verò perlibenter interrogarem non illũ, ſed vos, nunquid etiã maleficos & facinoroſos eius diſcipulos fieri cupiatis in eiuſmodi tolerantia perdiſcenda, ac morte contemnenda, tum afflictionibus & cæteris terroribus fortiter perferẽdis? Atqui certè compertum habeo iſta vos minimè velle aut cupere. Quo igitur pacto hoc Proteus diſcernit, vt bonis tãtùm hac in re ſit profuturus, nec malis & nefariis hominibus maiorem ad contẽnenda pericula, & ſceleratiora audendi animum additurus? Eſto ſanè ad hoc tantùm concurſuros eſſe, qui in optimam partem hanc rem ſaltem ſpectaturi ſint, proinde ego vos iterũ rogabo: Cupitíſne liberos veſtros illius æmulos fieri? Haud quaquam dicetis. Atqui hoc ipſum quærebam, num quis ex diſcipulis eius eundem imitaretur? Theagenem itaque in hoc quiſpiam iure optimo accuſare poſsit, quòd cũ in aliis per omnia viri æmulus eſſe ſtudeat, hac in parte tamen pręcedentem pręceptorem minus ſequatur, itérque cum eo faciat, ad Herculem, veluti perhibent, abeunte, præſertim cum in breui poſsit ſummè ac omnibus numeris felix euadere, per præceps ſaltem in ignem illapſus. Neque enim in pera aut baculo, aut ſordido pallio circunferendo, æmulationis ſumma ſita eſt, ſed hæc extra periculum poſita ſunt, & imitatu facilia, & cuiuſuis hominis. Ipſum finem & caput æmulari conuenit, ingenti videlicet pyra ex truncis ficulneis & maximè viridibus congeſta, fumo ſemet præfocari. Siquidem ignis non tantùm Herculis & Aeſculapii proprium æſtimandum eſt, ſed ſacrilegorum quoque & parricidarum, quos iudicio cõdemnatos, hoc ipſo ſupplicio affici videmus: ita vt longè præſtabilius eſſe putem, vobis fumo præfocatis oppetere. Hoc enim vobis tandem vt peculiare & proprium adſcribi poteſt. Alioqui etſi Hercules tale quippiã auſus eſt, doloris & morbi impatiẽtia impulſus hoc fecit, dum à ſanguine Centaurico, veluti teſtis eſt tragœdia, infectus abſumeretur. Cæterùm ille qua cauſa incitatus ſe ipſum in ignẽ ferens præcipitat? Per Iouem ſcilicet vt animi tolerantiam hoc argumento notam faciat, non ſecus atque Brachmanes. Illis enim Theagenes præceptorem ſuum aſsimilare contendit. Quaſi verò non etiam apud Indos inueniantur homines vecordes & ſtolidi, vanæq; gloriæ extremè dediti. Attamen quandò ita fert animus, imitetur illos: Atenim illi ignem inſiliendi morem non habent, veluti Oneſicritus claſsis Alexandrinæ gubernator ait, cum Indum ardẽtem, ſicut fama eſt, conſpexiſſet. Verùm poſteaquam congeſta atque incenſa pyra conuenerint, propè aſsiſtentes immobiles lentè aſsari fortiter ſuſtinẽt. Deinde ingreſsi iuxta habitum, ardent, ne tantillum quidem poſt accubitũ ſe auertẽtes. Cæterùm ille quid adeò magni aut præclari deſignat facinoris, ſi illapſus ſuffocatur, à flammis ſubitò & violenter diſcerptus? Neque enim eam, vt opinor, ſpem concepit in animo, vt ſemiuſtus ab igne reſiliat, niſi hoc, quod à nonnullis audio, inſidioſe ſtruat, vt infrà quoque in foſſa pyra profunda ſit. Sunt præterea qui illum transformatum iri confirment, eíque rei comprobandæ iam percenſent ſomnia, tanquã Iupiter conceſſurus non ſit vt ſacer locus cæde contaminetur. Atqui eã ob rem planè ſecurus ſit animi. Eſto enim iurare non dubito, nullum profectò Deorum grauiter & indignè laturum, ſi Peregrinus malo & infelici fato peſsimè interierit. Sedenim neque facile neque promptum iam illi eſt à propoſito regredi. Siquidem qui cum illo habent conſuetudinem, miſerum omnibus modis incitant, & in ignem compellunt, non ſinentes eundem timore conſternari aut trepidare: quorũ ſi duobus diſcerptis in ignem incideret, ſolum hoc proclarè & cum multorum gratia faceret. Quinetiam hoc inaudiui, ſe amplius Proteum nominari nolle, ſed Phœnicem, quòd & Phœnix auis Indica iam ſummo confecta ſenio, pyram dicatur inſcendere. Sedenim vana comminiſcitur mendacia, oracula quædam vetera percenſens, ac ſi Deum quempiam noctis cuſtodem illum fieri oportcat. Ac iam non obſcurè aras quoque deſiderare videtur, aureíſque donariis ſe honoratum iri planè ſperat. Et per Iouem haudquaquã abſurdum factu æſtimãdum eſt, ſi in tanta ſtultorum hominum multitudine inueniantur ~~etiam qui~~ prædicare non vereãtur quòd per ipſum quartana ſint liberati, quódque noctu in dæmonem ~~nocturnũ~~ inciderint. Porrò autem execrandi illius diſcipuli oraculum quoque, vt opinor, & adytũ iuxta pyram machinabuntur,

tur, propterea quòd & Proteus ille Ioue natus, huius nominis propater, vaticinio celebris habitus est. Neque testari dubito certò futurũ confirmans, vt sacerdotes quoque illi constituantur flagellorũ, aut incendiorũ, aut alicuius alterius rei monstrificę. Aut per Iouẽ festiuitas illi nocturna sacrificabitur, aut festũ facibus iuxta pyrã celebrãdum. Cæterùm Theagenes nuper, vt quidam mihi ex familiaribus retulit, ait Sibyllã quoque ea de re ista prædixisse. Et cur non ipsos percenseamus versiculos?

Ast vbi iam Proteus Cynicos, longè optimus inter,
Per loca sacra Ioui rutilum succenderit ignem:
Tunc omnes quotquot fructu vescũtur agrorũ,
Noctiuagum, vt iubeo, placate heroa colentes
Cõcessa Alcidæ ac Vulcano sede propinquum.

Hæc quidẽ Theagenes ex Sibylla sẽ audisse falsò prædicat. Cæterùm ego illi Bacidis oraculum contrà memorabo. Ait autem adhũc modum Bacis nimiam verè vaticinatus:

Postquam multiplici Cynicus cognomine Proteus
In flammam sese per præceps iecerit acrem,
A furiis vanum propter compulsus honorem,
Protinus occisi, viuum quicunque sequuntur,
Vulpicanes alios imitari fata decebit.
At quicunque metu trepidus vitauerit ignem,
Quàm primum saxis populo lapidetur Achiuo:
Ne dum friget iners, nugas producat acutas,
Vsuram exercens, & plena & diuite pera,
In patria nũmosus habens ter quinque talenta.

Quid vobis videtur viri? nũquid Bacis deterior visus est vates esse quàm Sibylla? Sed iam tempus est admirandis illis discipulis Protei circunspiciendi, vbi potissimùm semetipsos purgent in aërem. Hoc enim ipsi combustionem vocãt. Hæc cum dixisset, certatim ab omnibus circunstantibus succlamatum est, Comburãtur iam illico flammis dignissimi. Ac ille quidem descendit vbertim ridens: porrò Nestorem, nempe Theagenem, non latebat vociferatio, verùm exaudito clamore venit illico. Cúmque dicturus ascendisset, magna voce exclamauit innumera mala de eo percensens qui descenderat. Minimè verò compertum habeo quódnam illi optimo nomen fuerit. Cæterùm ego relicto illo vociferatione se rumpente, abibã visurus athletas. Iam enim certaminũ iudices & arbitri in circo esse dicebant. Et hæc quidem acta sunt in Elide. Cum autem venissemus in Olympiã, maior ibi multitudo aderat Proteum accusantium, quàm eius inceptum laudantium, adeò vt nõ pauci illorum conixãtes ad manus deuenerint: donec progressus ipse Proteus infinita hominum frequẽtia deduceretur, relicto à tergo præconum certamine: vbi orationes quaspiam de se ipse habuit, nimirum quibus exercitiis vitam suam transegisset, quibúsque in periculis versatus fuisset, tum quantas & quàm duras difficultates philosophiæ gratia per omnem ætatem pertulisset. Itaque multa eius generis erãt, quę ille disseruerat. Ego verò saltem pauca quædam præ circunstantium multitudine audiebam. Deinde metuẽs ne in tãta turba cõprimerer, posteaquam multos idem patientes cernerem, abii, longũ valere iubens sophistam semet perimentem, suúsque funeris epitaphium ante mortem recitantem. Sed enim tunc etiam hoc inaudieram. Dixerat enim, aureæ vitæ, aureã quoq; se velle imponere coronidem. Consentaneũ autem esse, vt qui Herculeam vitam exegisset, Herculeam quoque mortem oppetẽs è viuis discederet, aëriq; miscerętur. Ac eam quidẽ vtiliratem, inquit, statui præstandam esse hominibus, vt commonstrem illis, qua ratione & mentis constantia mortis acerbitas respuenda sit. Itaque oportet omnes homines mihi morięti Philoctetas præstò esse. Iam qui imprudentiores erant ex illis, lacrymas profundebant, exclamantes: Seruate Græciæ saluum atque superstitem. Cordatiores verò vociferabantur: Perfice quæ facienda decreuisti. Horũ itaque diuerso studio senex non mediocriter perturbatus est, sperãs omnino se ab omnibus retentũ iri quò minus in ignem se mitteret præcipitem, sed inuitum & nolentem illis resistentibus in vita se mansurum. Ac sanè cum præter spem atque sententiam accidisset, vt illi quæ arrogantia inductus facienda decreuerat, ea quoq; opere comprobanda forent, maiorem in modum expalluit. Cúmq; iam mortui cadaueris speciem vultu ac colore præ se ferret, per Iouem timore impendió magis perculsus, subtrepidauit etiam. Ego verò, vt opinor, iam quæris quantum risérim. Neque enim commiseratione mihi dignus videbatur, homo ita miserè ambitiosus, ita anxiè gloriæ cupidus supra omnes quotquot vnquam hoc vitio laborauerunt. Nihilo secus tamen à multis stipatus deducebatur, ac gloriæ amenti desiderio in præceps rapiebatur, subinde oculos in multitudinem admirantium reiiciens, ignarus miser quòd eos quoq; qui ad crucem ducerẽtur, aut in carnificis manibus tenerẽtur iam occidendi, multo plures subsequerentur. Finitis autem certaminibus Olympicis, quæ omniũ pulcherrima fuisse cognoui (iã enim quater præsens interfui) cum currus inopia laborarem, multis discedentibus inuitus relinquebar. Cæterùm Proteus exitio sum sibi spectaculum subinde protrahens, noctem demum postremum tempus ei rei destinauit, quãdo se ipsum esset cõcrematurus. Sub noctem itaq; mediam assumptus à quodam familiari, cum è strato surrexissem, cõcessi recta in Arpinã, vbi pyra erat. Ad id loci viginti erãt stadia ab Olympia per Hippodromum ad auroram euntibus. Quum primum verò eò ventum est, offendimus pyram altè congestam, in profundum verò ad magni cubiti altitudinem egestam. Crebræ faces præstò erant, aridis insuper sarmẽtis & stipulis pyra erat intexta, vt quàm primùm igne susceptò in flammam erũperet. Postea verò quàm luna exorta est (oportebat enim & hanc huius pulcherrimi facinoris spectatricem adesse) prodiit ille eo quo semper more solebat exornatus, ac cum illo reliqua Cynicorũ multitudo. Hic generosus quisque ex patribus facem in manu tenens, non segniter subministrabat. Insuper ipse quoque Proteus face armatus incedebat. Mox aggressi alius aliunde admotis facibus maximũ ignem succenderunt, nempe facibus & sarmentis copioso igni suppeditantibus. Ille autem (nunc verò face maximè attento sis animo) depositis pera & pallio, ac baculo illo Herculeo, in extremè sordido adstitit amiculo. Deinde postulato thure, vt in ignem spargeret, quidam illi porrexit: quo in ignem conięcto,

& verſis ad meridiem oculis (etenim ipſo quoque meridies ad huius tragœdiæ partem attinebat) ſic exorſus eſt: O materni atque paterni dæmones, ſuſcipite me propitii. Quibus dictis actutum in ignem inſiliit, nec amplius à quoquam viſus eſt, ſed à flamma, quæ multa erat, circunfuſus diſparuit. Iocum te optime Cronie, fabulæ cataſtrophen ridentē video. Ego verò maternos dæmones inclamantem per Iouem non admodum accuſabam. At cum paternos quoq; inuocaret, recordatus eorum quæ de patris interfecti cæde dicta fuerāt, riſum continere non potui. Porrò autem Cynici rogum circunſtantes, nullas quidem profundebāt lacrymas, cæterum ipſo ſilentio non vulgarem perturbati animi ægritudinem indicabant ignem inſpicientes, donec vnà cum illis affectus graueolentia, abeamus, inquam, ô ſtolidi. Neque enim voluptuoſum hoc eſt ſpectaculum, ſenem aſſatum videre, præſertim cùm ita malo odore omniū nares impleantur. An expectatis dum pictor quiſpiam accedens vos depingat, quemadmodum in carcere iuxta Socratem ſocii depicti ſunt? His auditis illi indignabantur, & me conuicils proſcindebant. A nonnullis quoque illorum ad fuſtes concurſum eſt. Deinde verò cum eſſem illis comminatus, me correptos per vim quoſpiam in ignem præcipitaturum, vt præceptoris ſequantur veſtigia, à cœpto deſtiterunt, & pacem egerunt. Ego autem à pyra regreſſus, equidem varia meo cum animo, ô amice, voluebam, identidem mecum reputans cuinam modinam res eſſet gloriæ ſitis & cupiditas, quippe quæ ſola quoque magni alioqui viri & admirandi omnes ex æquo caperētur, nedū hic Proteus, cuius omnis vita parum prudēter inſtituta, eò tantùm tendebat, vt aliis admirātioni eſſet, & ſtupori, prorſus flammis nō indigni. Exinde multis occurrebam, & ipſis ſpectatū euntibus. Etenim exiſtimabant adhuc ipſum virum relictum iri. Siquidē & hoc priori die fama ſparſerat, tanquam ad ſolem orientem ſalutaturus, quemadmodum aiunt factitare Brachmanas quando pyram ſint inſcenſuri. Itaque multos illorum ab incœpto itinere abſterrui, dicēs omnē rem iam eſſe confectam, quibus ne hoc ipſum quidē dignum erat diligentia & ſi ipſum vidiſſent locum, ac nōnihil ab igne reliquiarū inueniſſent. Hic mihi, ô amice, infinita erant negotia, dum omnibus percenſeo quærentibus, & ſingula exactè indagantibus. Quoties ergo viderā eminentis authoritatis & gratiæ virum, illi omnē rem nudè & ſimpliciter vt acta erat, quemadmodum tibi, commemorabam. Cæterùm erga homines bardos & ſtupidos, & ad audiendum ſuſpenſo animo inhiantes, magnificis & tragicis verbis efferebar, quòd poſteaquam pyra fuiſſet incenſa, & ſemet Proteus iniecciſſet, facto ſub initiū ingenti motu, cum horrendo concuſſæ terræ mugitu, vultur è flamma ſubuolans, rectà in cælū tulliſſet, magna voce humana dicēs: Reliqui terrā, in Olympum commigro. Illi his auditis obſtupeſcebant animis, ac adorabant perhorreſcentes? méque interrogabant, vtrónam, ad auroram, an ad occaſum verſus ſubductus eſſet vultur. Ego verò quodcūque fortè ſuccurrebat, reſpondebam illis. Porrò vbi ad frequētem hominum celebritatem veniſſem, in virum canum incidi, & per Iouem, quantum ad vultum & barbam, & reliquam grauitatem attinebat, quātuis pretii, qui cum alia de Proteo circunſtantibus percenſeret, etiam hoc adiecit, quòd eum poſteaquam combuſtus eſſet, aliquanto antè in veſte candida vidiſſet, ac nunc eundem hilarum in porticu Heptaphono, hoc eſt, ſeptem vocibus perſtrepente, obambulantem reliquiſſet, oleaginis ſertis coronatū. Ad extremum ſuper omnia addidit etiam vulturē, perſanctè deierans quòd ipſi ex pyra ſubuolans fuiſſet conſpectus, quem ego paulò antè volantem dimiſeram, in hoc, vt hominum ſtolidorum & ſtupidorum mentem demētaret atq; deluderet. Conſidera verò reliqua, quæ propter ipſum (vt veriſimile eſt) breui euentura ſint. Qualeſnam apes locū non ſunt frequentaturæ? Quæ verò cicadæ non acceſſuræ? Quæ cornices non aduolaturæ, quemadmodum ad ſepulcrum Heſiodi, & ſimilia? Sedenim imagines quoque ab ipſis Elienſibus reliquiſſeque Græcis miſſas eſſe confirmabat. Hoc profectò ſat ſcio, breui non paucas erectum iri. Aiunt præterea omnibus ferme ciuitatibus celebrioribus ipſum ſcriptis epiſtolis miſiſſe teſtamenta quædam, & exhortationes ac leges: ac quoſpiam propter hæc ipſa legatos ex familiaribus elegiſſe, funeris ſui nuntiis & curſoribus declaratis. Hic finis vitæ fuit infelicis illius Protei, viri, vt breui oratione cuncta perſtringam, qui ad veritatem nunquā reſpexit propter gloriam verò & hominum laudem aucupandam, omnia ſemper & dixerit & fecerit, adeò vt in ignem quoque ſe per præceps ſaltu miſerit, quādo laudum titillatione haudquaquam amplius perfuncturus erat, quippe quas mortuus ſentire non poterat. Vtum adhuc ſi addidero, verborum finem faciam, vt abūde habeas quod rideas. Siquidem illa iam olim nōſti, quippe quæ ſtatim vt ex Syria domum veni, ex me denarrante audiſti, vt à Troade vnà cum illo nauigarim, præter alias quas exercebat inter nauigandum delicias, etiam puerum formoſum perſuaſit vt Cynicæ ſectæ ſe addiceret, videlicet vt eſſet etiam illi Alcibiades. Et quemadmodū cōterritus ſit ſub noctem in medio Aegæo, oborta caligine, magniſque fluctibus inſurgentibus, vtque cum mulieribus turpiter eiularit admirādus ille, viſus ſibi potior eſſe, quàm vt mortem oppetere debeat. Atqui aliquanto antè quàm diem ſuum obiit, ante nouē ferme dies plus quàm ſat erat, vt opinor, cū auariter deuoraſſet, ſub noctē vomuit, ac febricula valde vehemēti ſubitò correptus eſt. Hæc mihi Alexāder medicus denarrauit, accerſitus in hoc, vt eum inſpiceret. Ait ergo ſe illum ſemet humi voluentē deprehendiſſe, æſtuātem morbum perferre nō valētem, ac frigidā valdē deſideranter poſtulantem: ſe verò non dediſſe. Dicebat quoque ita ad illum dixiſſe ſeſe: quòd ſi prorſus mortis amore & cupiditate teneretur, ipſam vltrò breui ad ianuam eſſe venturam, ita vt ignis ſibi ſuperuacaneus ad hanc maturandam eſſe videretur. Ad quæ ita reſpondiſſe Proteū aiebat: Atqui haudquaquam perinde celebris & glorioſa oppetendæ mortis futura eſt ratio, cum omnibus cōmunis ſit. Hæc quidē Alexāder. Cæterùm ego quoque illum non ita multos ante dies vnctum conſpexi, quemadmodum præ pharmaci amarulentia fleuerit. Vidéſne vt non omnino Acacus cæcutiētes ſuſcipiat? Non abſimile ſi quis iamiam in crucem aſcenſurus, digiti vulnuſculo medeatur. Quid tibi facturus

Peregrini mors.

fuiſſe

fuisse videtur Democritus, si horum spectator contigisset? Nunquid pro dignitate virum derisisset? Et vnde tantus misero risus suppetisset? Proinde, ami ce, ride & tu ipse, ac tum maximè & effusissimè, quoties alios eundem admirantes audieris.

FVGITIVI,

Bilibaldo Birkheimero interprete.

ARGVMENTVM.

Rursum inuehitur hoc dialogo Lucianus in Philosophos, quos sub fugitiuorum nomine non solùm ipsos per se homines facinorosos ac perditos plerosque ostendit, verùetiam à turpibus principijs, nullis honestis studijs, nulla disciplina institutos, sed solùm ventris & otij gratia, quò cũ maiori ignauia ac securitate, libidini atque alijs vitijs inseruire possint, ad hanc professionem prorumpere docet. Fingitur autem Iupiter cum Mercurio de eo quod nuper in Olympijs circa Proteum acciderit sermone habere (quæ occasio dialogo est) atque ibi inter narrãdũ Philosophiã aduenire, multa querẽtẽ ac detestãtẽ de moribus & vitijs recẽtiorum ac nuper natorum philosophorũ, vt quinõ ipsi modo nihil dignũ hac professione agãt aut tractent, verũetiã iniuriã ac fraudes, quibus alios circunueniãt sub hoc speciosi titulo tegãt: expositа interim prima origine, qua de causa Philosophia primũ in terras à Ioue demissa fuerit, qui homines philosophari primùm cœperint, & quale postremum hoc hominum genus sub hac professione sese venditare soleat. Qua querela Iupiter, pro eo ac par erat, commotus, Mercurium & Herculem vnà cum Philosophia ad puniendos huiusmodi impostores demittit, qui, ducente Philosophia, in Thraciam deueniãt atque ibi fugitiuos quosdam seruos, philosophorũ nomine sese tuentes, & quandam Laconici cuiusdam vxorem, libidinis causa secum circunferentes, indicante & adiuuante ad hoc etiam Orpheo poeta, cõprehẽdunt, & malè mulctatos dominis suis in seruitutem restituunt. Vtrum autem ex vero aliquo facto occasionem argumenti huius Lucianus traxerit, incertũ est: loci certè ac nominis mentio, quam ille subobscurè facit, tale aliquid innuere videtur. Et fuere illis tum temporibus præter Epictetum & Menippum, de quibus notum est, & Macrobius quoque libro Saturnalium primo meminit, etiam alij quidam, qui à seruis ad philosophiam progressi sunt, quorum haud dubiè nonnulli non tam virtutis studio, quàm ignauiæ & securitatis gratia, quemadmodũ & nostra ætate non paucos vidimus, ad hoc vitæ genus excitati fuere.

Interlocutores, Apollo, Iupiter, Philosophia, Hercules, Mercurius, Viri, Dominus, Orpheus, Fugitiuus, Maritus.

APOLLO.

VEráne quæ dicũt, Pater, quòd in ignem quidam se ipsum coram Olympiis iniecerit, homo iam senex, nec ingenerosius ad talia præstigiator? Siquidẽ ita nobis Luna retulit, se illum ardentem vidisse dicẽs. IVP. Et admodum vera, ô Apollo, atque vtinam nunquam facta fuissent. APOL. Num adeò bonus senex erat, & indignus qui in igne periret? IVP. Et illud forsitan. Cæterùm multam me tum memini insuauitatem, ob nidoris, qualem ab tostis humanis corporibus exhalare par est, fœtorem pertulisse. etenim ni confestim in Arabiam, vt habebam, discedens abiissem, ob fumi, certè scias, fœditatem periissem: & tamen in fragrãtia tanta, aromatumque copia, necnon thuris abundantia, vix mihi nares odoris obliuisci, & graueolentiam illam dediscere volebant: sed & nunc cum tantùm recordor, quasi nauseo. APOL. Quídnam ô Iupiter, volebat cum ita se ipso abuteretur? aut quódnam inde bonum, si in rogum incideret, ac carbonatim deflagraret? IVP. Atqui fili, nónne in hoc Empedoclem ante ipsum criminari videris, qui in Sicilia & ipse in cratèras insiluit? APOL. Melancholiam quandam molestã dicis. Cæterùm iste quãnam tandem desiderii causam habebat? IVP. Ipsius tibi sermonem referam, quem coram Panegyri, cum mortis genus defenderet, habuit. dicebat enim, si memini: Sed quænam est ista quæ accelerans aduentat, perturbata, lacrymans? magna videtur iniuria affecta. Atqui Philosophia est, ac nomen meum, se ipsam deplorans ærumnis plena, inuocat. Cur filia lacrymaris? aut cur vi tam relinquens aduenisti? num tibi rursus Idiotæ, vt olim, struxere insidias, cum Socratem ab Anyto accusatum interfecere? ideóne illos fugis? PHIL. Nil tale, ô pater, verùm turba illa ingens me laudat, honoréque dignam censens veneratur, & tantùm non adorat, tametsi non admodum quæ dico intelligat. Hi verò, quónam modo dicam? familiares, & qui se amicos esse asserunt, ac nomen meum induère, illi me grauissimè læserunt. IVPIT. Philosophíne tibi insidias quasdam struxere? PHIL. Minimè, pater. nam & illi pariter mihi iniuria sunt affecti. IVPIT. A quibus igitur iniuriam perpessa es, si nec Idiotas, neque philosophos incusas? PHIL. Sunt nonnulli, ô Iupiter, inter multitudinem & philosophantes medii, forma, aspectu & incessu nobis similes, hísque ornati. hi mihi subesse gloriantur, ac nomen nostrum præ se ferunt, discipulos, sectatores ac contubernales se nostros esse dicentes: at vita eorum scelestissima, ignorantia, temeritate & petulãtia penitus est referta nobis iniuria haud parua. ab illis ô pater iniuria affecta profugi. IVPIT. Molesta hæc, filia. verùm qua re potissimùm te læsere? PHIL. Considera pater, num parua. etenim cum vidisses humanam vitam iniquitate & iniustiria plenam, tanquam ignorantia & violentia agitatam, & perturbatã, tu rerum humanarum, quòd tãta caligine conflictarentur, miseratus, me in terram demisisti, iniungens vt omnem adhiberem diligentiam, quò homines à violentia & mutuis desinerẽt iniuriis, ac non belluarum ritu viuerent, ad veritatémque respicientes, pacatius inter se degerent. Dicebas etenim cum me demitteres, quæ nam homines agunt, qualitérque, ô filia, ob ignorantiam sint affecti, tute quoque cernis. Ego verò, quoniam eorum me miseret, te, quam solam tantis erroribus mederi posse arbitror, ex omnibus nobis elegi, ac vt illos cures, demitto. IVPIT. Noui, multa talia tum dicebam: at tu iam dicere perge quomodo sub initium te deuolantem homines susceperint, & quæ nunc ab ipsis pertuleris. PHIL. Perrexi igitur pater, non confestim ad Græcos, sed quod longè mihi difficilius opus esse videbatur, Barbaros

videlicet instituere & docere, hoc primum aggrediendum esse censebam. Intermissis igitur Græcis, tanquã qui facilè subigi possent, ac celeriter, vt putabam, frenum suscepturi, iugóque collum subditurі forent, ad Indos primò moui, gentem omnium quæ viuunt, maximam: illísque haud grauatè persuasi, vt ab elephantis descendentes, mecum cõuersarentur: quemadmodnm Brachmanes, felix hominum genus, Nechræis & Oxydracis finitimi, qui omnes mihi subduntur, ac nostris viuunt institutis, ac omnibus circumhabitãtibus honorati, mortísq; genere moriuntur admirando. IVPIT. Gymnosophistas dicis: de quibus inter cętera & hoc audio, quòd in rogum ingentem ascendentes, sponte comburuntur, minimè vel forma aut cathedra excidentes. sed nihil magni hoc. nã & ego nuper in Olympiacis simile quiddã fieri conspexi. quin & te, cum senex conflagaret, adesse decuisset. PHI. Haud ad Olympia, pater, ascendi, execrandorum illorum quos dicebam, metu, quoniam multos eorum abire vidi, tanquam concilio maledicerent, latrantéque domus posteriora clamore implerent: ita vt nec illũ quemadmodũ occubuerit viderim. Post Brachmanes igitur cõfestim in Aethiopiã inde in Aegyptũ descẽdi, & cũ sacerdotibus & prophetis illorũ congressa sum. Quos cũ diuina docuissem, in Babylonẽ perrexi, Chaldęos & Magos initiãs. Inde in Scythiã, postea in Thraciã, vbi Eumolpus & Orpheus mecum congressi sunt, quos etiam in Græciam præmisi, Eumolpũ quidẽ vt Græcos initiaret (etenim cuncta diuina à nobis didicerat) Orpheum autem vt in cantando musica eos cogeret: quorum vestigia confestim insecuta sum: ac sub initium cum vẽnissem, non admodum Græci me amplectebantur, nec tamen penitus excludebant. Paulatim verò cũ eis conuersata, septem ex omnibus amicos & discipulos collegi, & alium ex Samo, aliũ verò ex Ephęso, ex Abdera quoque aliũ, omnino paucos. Quibúscum Sophistarum genus, nescio quo pacto, mihi subpullulauit, neque mea absolutè æmulans, nec tamen penitus discrepans, sed tãquam Hippocentaurorum genus, compositum quid, & mistum, in medio superbiæ & philosophiæ errans, neque ignorãtiæ finem imponens, neque fixis oculis nos intueri valens, sed tanquam hebetudine cæcutiente obscurum quid, & dubiam nostri imaginem vt per caligines quandoque cernens, nihilominus tamen exactè cũcta se nosse existimat. Hinc illa inutilis & supernacanea apud eos sapientia, & vt ipsi arbitrantur, inexpugnabilis, ac cẽdituri: arrogantes quoque & dubię, necnon absurdæ responsiones: inextricabiles præterea & labyrintheæ interrogationes. Quòd si ab amicis meis prohibentur & redarguuntur, indignãtur, ac contra illos conspirant, tandémque in ius rapiunt, & ad cicutam bibendam tradunt. Et quanuis fortasse tum confestim fugere nec amplius eorum conuersationem tolerare oportuisset: Antisthenes tamen, & Diogenes, ac paulò pòst Crates, Menippus quoque, mihi, vt parumper discessum meum differrem, persuasere: quod vtinam nunquam factum esset. non enim tanta postea fuissem perpessa. IVP. Sed nondum mihi, ô Philosophia, enarras quemadmodum iniuria sis affecta, verùm tantummodo indignaris. PHIL. At qualiter, nunc, ô Iupiter, audi:

Qui primi philosophari cœperint. Brachmanes.

Gymnosophistæ.

Ægyptii.

Chaldæi. Scythæ. Thraces. Græci.

Sophistæ quales, & vnde.

Sceleſtum quoddam hominum genus est, & vt plurimum seruile ac mercenarium, haud nobiscum ob negotiorum multitudinem à pueris conuersatum. seruitutẽ enim seruiuit, aut sub mercede operã locauit, aut alias artes exercuit, quales par est homines tales addiscere, coriariam, fabrilem, fullonicam, aut lanam excutere, vt mulieribus sit accõmoda, & ad filandum apta, ductilísque, cum illæ tramam vertũt, vel licium circũuoluunt. talia igitur in puerili exercentes ætate, nec nomẽ cognouere nostrum. Postquam verò annos viriles ingredi cœpere, ac reuerentiam, quæ à quàm plurimis amicis exhibetur meis, conspexerunt, quemadmodúmque homines loquendi eorum libertatem tolerant, & correpti gaudent, ac consulentibus obtemperant, increpantes denique formidant: hæc omnia tyrannidem haud paruam esse arbitrabantur. Verùm addiscere quæ professioni huic conueniunt, longum erat, seu potius impossibile valde: artificia verò tenuia, & quæ vix cum summo etiam labore necessaria suppeditare possent: nonnullis etiam seruitus molesta, & quomodocunque erat, intoleranda videbatur. Re igitur diligenter perpensa, ancoram nouissimam, quam nauigantes sacram appellant, visum est demittere. Ad optimam itaque socordiam declinãtes, audaciam quoque & ignorantiam ac impudentiam in auxilium aduocarunt, quæ potissimùm cum eis in certamen irent. Conuicia præterea noua excogitauerunt, vt prompta essent, ac solas decertationes has in ore haberent. Qualiãnam ad philosophiam cernis viatica? proinde & formæ student, ac oppidoquàm eleganter se exornãt, planéque ita mecum agunt, quemadmodum Aesopus Cumanum illum asinum fecisse refert, qui cum leoninam induisset pellem, & asperè derudisset, se quoque leonem esse videri cupiebat: & erant fortasis nonnulli qui ei crederent. Nostra verò admodum, vt nosti, sunt facilia, & ad imitandum leuia (de externis loquor) haud enim magni est negotii, vel vestem sibi tritã circundare, aut peram collo suspendere, seu lignum in manibus gestare, vel vociferari, aut potius rudere, siue latrare, ac omnibus maledicere. Equidem securitatem, quòd nihil ob talia passuri essent, formæ reuerentia præstare tenebatur. Libertas verò etiam inuito domino prompta. qui se comprehensos abducere conabatur, baculi experiebatur violentiam. Cæterùm farina non amplius pauca, neque placenta vt antea tenuis, obsonia verò nequaquam solita, cepéve agreste, sed carnes omnifariàm, & vinum quod suauissimum: quin & aurum cum volũt, paratum: etenim circumerrantes tributum colligunt, vel vt ipsi dicũt, pecora detondent, multósq; dare existimant vel habitus veneratione, aut metu de malè audire cogantur. Siquidem & hoc quoque, vt arbitror, præuidere, quòd ex æquo inter rectè philosophantes collocarentur, nec esset qui talia discerneret & diiudicaret, si tantùm exteriora essent simila, quandoquidem nec principium redargutionis sustinent: veluti si dicatur, quis ille sic ornatus, & tam repentè? sed confestim clamitant, & ad eorum arcem, maledicentiam scilicet, cõfugiunt, lignúmque promptum est. Proinde si opera quæris, sermones multi: quòd si à sermonibus iudicare velis, vitam considerandam esse censent. Tali igitur impo-

stura

ſtura ciuitas repleta eſt vniuerſa, & maximè ſub Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis titulo, necnõ canum prætextu. Cæterùm quod natura optimum eſt in canibus, veluti cuſtodia, vel domus tutela, aut herilis amor, ſiue memoria, minimè imitantur, verùm latratu, guloſitate, rapina, venereis, crebris adulationibus, dantium blanditiis, menſarum denique frequẽtatione, his perquam diligenter elaborant. Atqui paulò pòſt quónam hæc euadant, videbis. Omnes enim ex officinis exilientes, artes relinquent deſertas, cum cernunt ſe laborantes, & operibus deſudãtes, ab aurora ad veſperum vſque defatigatos, vix tamen mercede tali vitam ſuſtentare poſſe: ſegnes verò & ſubdolos homines, abunde in omnibus viuentes, tyrannicè quidem poſtulantes, ac promptò accipientes, & cum non acceperint, indignantes, neque ſi acceperunt, laudantes. Hoc Saturnium eis videbitur ſeculum, ſponteque mel ipſum ex cælo in ora influere. Proinde res minus eſſet moleſta, ſi cum tales ſint, nulla alia nos afficerent iniuria. Nũc verò cum admodum caſti & ſeueri ab extra & in publicis appareant, ſi puerum nacti fuerint formoſum, vel mulierem ſpecioſam, aut quid ſilentio dignum ſperant, qualianam faciunt? Nonnulli verò & hoſpitum ſuorum adulterantes vxores abducũt, Ilienſis illius iuuenis inſtar, tãquam & ipſæ quoque philoſophaturæ eſſent. Inde communiter illas vniuerſis coeuntibus proſtituentes, Platonis ſe legem implere arbitrantur, haud intelligentes quo pacto ſacer ille mulieres communes eſſe deberẽ cenſuit. Quæ verò in conuiuiis agunt, quemadmodum inebrientur, longum eſſet reſcenſere: & hæc faciunt, quomodo putas, dum ipſi ebrietatem, adulteria, luxuriam, & auaritiam reprehendunt. Nil igitur magis inter ſe inuenies contrarium, quàm illorum ſermones & opera: quemadmodum cum adulationem odio habendam aſſerunt, & tamen adulandi gratia gnathonicam vel aſſentationem ipſam exuperent. Alios vera loqui hortantur, cum ipſi nec linguam niſi mentiendo mouere poſſint. Voluptates omnibus ſermone inimicæ, Epicuréque hoſtis, opera verò omnia propter illas patrare audent. Iræ præterea vehementia, leuiſsimarúmque rerum pertubatione, necnon indignationis facilitate, etiam nuper genitos infantulos ſuperant. Non paruum igitur riſum ſpectatoribus mouent, cum quouis etiam fortuito caſu adeò illis ira ebullit. Colore autem liuidi videntur, impudens quid & abominabile præ ſe ferentes. Os verò ſpuma vel potius veneno eſt refertum: ne tu illhic cũ fœda illa euomitur illuuies, deprehendaris, caue. Proin aurum vel argentum. Hercules, neque poſsidere dignantur. obolus ſufficit vt lupinos emant. nam potum fons ſeu riuus ſuppeditabit. At paulò pòſt non obolos vel drachmas paucas, ſed totas poſtulant diuitias, adeò vt mercator quiſpiam tanto impleri onere poſſet, quantum illis ad quæſtum Philoſophia confert. Inde poſtquam ad ſatietatem vſque corraſere, ac frumentati ſunt, infelicem illam abiicientes lacernam, agros nonnunquam, ac veſtes molles, pueros quoq; cincinnatos, necnon inſtructas domos totas emunt. Cratetis peræ, Antiſthenis lacernæ, ac Diogenis dolio, longum valere dicentes. Talia cũ idiotæ cernunt, Philoſophiam iam conſpuunt, omnéſque tales eſſe arbitrantur, ac doctrinam meam reprehendere non deſinunt, adeò vt longo iam tempore impoſsibile mihi fuerit vel vnum ex eis conciliare: ſed planè Penelopes illud patior. etenim quantum ego texo, tantum rurſus eueſtigio diſſoluitur. Ignorantia verò & iniuſtitia, cum opus noſtrum inextricabile, laboremque cernunt inanem, minimè à riſu temperãt. IVP. Proh ô dei, qualia nobis Philoſophia ab execrãdis illis perpeſſa eſt? quapropter conſiderandi tempus adeſt, quid faciundũ, vel quo pacto è medio ſint tollendi. Cæterùm fulmẽ eos iaculatione vnica, mórſque auferet cita. APOL. Ego tibi pater aurẽ vellam. nam & ipſe iam arrogantes, & à Muſis alienos, Muſarum gratia indignatus, odi? fulmine ſiquidem aut tua dextra minimè illi digni ſunt. Mercurium autem, ſi videtur, pœnæ exactorem ad illos demittemus. is, tanquam qui & ipſe inter diſciplinas verſatur, celerrimè eos qui rectè philoſophantur, & qui minus cognoſcet: dein hi quidem, vt par eſt, laudabuntur, illi verò quemadmodum ex tempore videbitur, plectentur. IVP. Rectè dicis Apollo. ſed & tu Hercules, vnà Philoſophiã ipſam pariter ducentes, properiter in vitam abite, certamenque decimũ tertium iſtud, nec paruum, te abſoluere putato, ſi tã ſceleſta & impudentiſsima extirpaueris animalia. HER. Atqui pater Augiæ fimum repurgare præſtaret, quàm cum talibus manus cõferre. eamus tamẽ. PHI. Inuita quidem: ex patris tamẽ ſententia ſubſequendum eſt. MER. Deſcendamus, quandoquidẽ haud paucos ex illis hodie conteremus. Cæterùm ô Philoſophia, quónam tendere oportet? tu enim vbi verſantur, noſti. an perſpicuũ eſt quòd in Græcia? PHI. Minimè, niſi admodum pauci, qui rectè õ Mercuri philoſophantur. illi verò Attica haud indigent paupertate, ſed vbi auri & argenti eruitur copia, ibi nobis ſunt quærendi. MERC. Nunquid igitur confeſtim in Thraciam abeundũ? HERC. Bene dicis. ego vos in via deducã. nam cuncta Thracũ, vt pote qui ſæpius illhuc acceſſerim, cognoui. & nũc huc mihi flectatis. MERC. Quónã dicis? HER. Videtíſne Mercuri & Philoſophia, montes duos maximos, omniúmque pulcherrimos? maior Hæmus eſt, oppoſitus verò Rhodope: at cãpus interiectus, perquam fertilis, ab vtriuſque confeſtim radice ſe pandens, & colles quoſdam tres perpulchros aſſurgentes, minimè aſperitate deformes, tanquam ſubiectæ ciuitatis arces varias. & iam vobis ipſa apparet. MERC. Ita per Iouem ô Hercules, maxima, & omniũ formoſiſsima. etenim álonge illius reſplendet pulchritudo. quin & fluuius quidam maximus præterlabitur, opportunè illã alluens. HERC. Hebrus eſt, ciuitas verò Philippi illius opus: proinde nos iam contege, nebuláque inuolue, vt bona deſcẽ damus fortuna. MERC. Ita fiet. Cæterùm quid facere oportet vt animalia indagentur? HERC. Hoc quidem tuum iam Mercuri opus. nam præco es. Ne igitur præconium enuntiare cunctéris. MERCV. Haud difficile hoc, verùm illorum nomina ignoro. tu igitur Philoſophia, quo nomine ſint appellandi, inſuper & ſigna profer. PHI. Sed neque ipſa mani feſtè quínam vocentur noui, quoniam nullum mihi cum his conſortium. Cæterùm non aberrabis ſi eos à poſsidendi deſiderio, vel Poſsidonios, aut Poſsidippos, ſeu Poſsicleos, vel Poſsifundos, aut

Thraciæ hypotypoſis.

Philippi ciuitas.

Posidoros nominaueris. MERC. Bene dicis. Sed quinã hi sunt, qui & ipsi circunspectant? atqui accedũt, & quid loqui velle videtur. VIRI. Potestis ne ô viri, vel tu optima, nobis indicare, nũ ternos pariter videritis præstigiatores, ac mulierẽ quandã Laconicè corpus ornatã, aspectu masculo, ac penè virili? PHI. Papæ! hi nostra quærunt. VIRI. Quomodo vestra? Etenim Fugitiui illi omnes: nos verò præcipuè mulierem pro mancipio ab eis abductam desideramus. Intelligetis autem cúrnam ipsos quæramus. MERC. Igitur pariter enunciemus præconium. Num quis mancipium Paphlagonicũ, ex Sinopẽsibus barbaris, nomine tale, quale à possessionibus imponitur, perpallidũ, corpore hirsutum, barba horridum, pera instructũ, lacerna indutum, iracundum, ineruditum, voce asperũ, maledicum, sub imaginaria libertate viuens, indicare potest? DOMINVS. Noui, heus tu, quod prædicas mãcipium. Illi enim apud me Scarabeus nomen erat, caluastrum: barbámque vellebat, & artem meam noscebat. in fullonia enim sedens officina, flocculos abradebat, qui ex vestimentis superflui pullulabant. PHI. Ille ipse seruus tuus est, ac nunc philosopho similis videtur, ac perbellè seipsum fullonia expoliuit. DOMINVS. Proh audaciam, Scarabeus philosophari dicitur? VIRI. De nobis verò nullus sermo. MER. Atqui omnes inueniemus, quoniam, vt aiunt, indifferẽter cum muliere concumbunt. PHI. Sed quíssnam, ô Hercules, ille alter est, qui contrà rẽdit, pulcher, & citharã gestans? HERC. Orpheus, qui mecum Argos nauigauit, omniũ nautarum iucundissimus. Nam ad cantum suum remigãtes, nullatenus laboramus. Salue, optime & perquã canore Orpheu, qui nullibi vnquam Herculis oblitus es. ORPH. Nequaquã, sed & Philosophia, Hercules, & Mercuri saluete. sed tempus est vt mihi prẽmium indicii persoluatis. ego enim planè quémnam quæratis, noui. MERCV. Nònne igitur, Calliopes fili, vbínam sit monstrabis? cùm enim sapiens existas, minimè, vt arbitror, auro indiges. ORPH. Rectè dicis. proin ego vobis domum quam inhabitat, ostendero, ipsum verò minimè, ne malè ab eo audire cogar. summè enim sceleſtus est, ac vni huic rei studet. MERC. Ostẽde solùm. ORPH. En proxima hæc. ego verò, ne ipsum videam, è pedibus vobis abeo. MERC. Attende, an non mulieris vox est, Homeri quid connectentis? PHI. Ita per Iouem, sed quidnam dicat, audiamus.

FVGI. Non minus ille mihi est hostis, quàm ianua Ditis,
Aurum mente colens, verbis contraria sentit.
* Scarabeus. MER. Nonne igitur cantharus * tibi odio habendus, qui
Praua gerens hospes, quanuis simularet amicũ?
MARIT. De me carmen hoc, cuius vxorem
Abduxit fugiens, fuerat qui acceptus amicè.
FVG. Ebrius, atque canis facie, sed pectore ceruus.
Consilio ignauus, sed longè ignauior armis,
Thersites vecors, prauarúmq; optima pictà,
Regibus illicitè & frustrà contendere suetus.
DOMI. Iure execrandi carmina hæc.
FVG. Ante canis, retróq; leo, medióq; chimæra,
Impetum exhalans grauiter trinicanis acris.
MARI. Hei mihi vxor, qualia à tot perpessa es cani bus? quin ipsam ex ipsis concepisse ferunt. MERC. Confide, Cerberum tibi quemdam aut Gervonem pariet, vt Hercules ille rursus aliũ habeat laborem. Sed obuiã pergunt, ita vt fores pulsare necesse non sit. DOMI. Teneo te Scarabee? tiles iam, age videamus quid tibi pera contineat, lupinos forsitan, vel panis frusta. MERCV. Minimè per Iouem, verùm zonam auream. HERCV. Ne mireris. nam sub initium in Græcia se Cynicum esse dicebat, hîc autem planè Chrysippeus est: igitur nõ diu posthac Cleanthem ipsum videbit. â barba etenim, cũ tã sceleſtus sit, suspẽdetur. DOMI. Tu verò, ô scelerate, nonne Doliolum* fugitiuus meus existis? certè, non alius. proh risu digna res! quid dehinc haud fiet? & Doliolum * quoque philosophatur. MER. Nunquid tertius ille domino caret? DO. Minimè, verùm ego dominus sponte in rem malã ipsum dimisi. MER. Quamobrem? DOMI. Quoniam reterrimè fœtet, nomine verò Odorispirũ appellabamus. MERCV. Hercules malorum depulsor, audísne? déin pera & baculum. Atqui tu vxorẽ recipe. MARI. Minimè, quandoquidem nec si mihi libellum ex veteribus in vtero gestaret, reciperem. MER. Quomodo libellum? MAR. Aliquid est vir optime, triceps libellus. MERC. Haud absurdè, quandoquidem ex Comicis trigaleatus quidam. HERC. At dehinc tuum est iudicare. MERC. Ita mihi videtur, mulierem hanc, ne monstrum aut multicaput pariat, retrò in Græciam ad virum reuerti debere, & fugitiuulos hos duos dominis reddi, vt discant quæ antea: Doliolum * quidem sordidos abluere panniculos, Odorispirũ autẽ rursus vestimẽta resarcire lacera, malua tamẽ prius flagellatũ. Inde & hũc picatoribus tradi, vt pereat, vulsus primò: insuper pudẽda pice inquinari, postea in Hæmum sublatum nudum, pedibúsq; colligatum, in niue destitui. SCARA. Heu malorũ, ah, ah, papæ. eheu. DOMI. Quid hoc est? tragicas interseris voces? sed ad picatores iam sequere, prius tamen leoninã exue pellẽ, vt planè asinus esse cognoscaris.

*λησυθίωι. *λησυθίωι. *λησυθίωι.

SATVRNALIA,

Erasmo Reterod. interprete.

ARGVMENTVM.

Saturnalia, festa Romæ fuerunt in honorem Saturni instituta, quæ mensi Decembri, initio à decimosexto calen. Ianuarij facto, per proximos dies septem peragebãtur. In ijs neque bella gerenda suscipiebantur, neque pœnæ à nocentibus sumebantur, sed licebat seruis, pileatis (quod signum libertatis erat) per vrbem liberè vagari, atque aleæ vacare, & cum ipsis dominis etiam cibum capere. Pauperes autẽ à diuitibus conuiuijs quoque accipiebãtur, ydémque inter se dona mittebant: quorũ quæ mittebantur, xenia: quæ vero referebantur, apophoreta vocabant. Id quod cum ex alijs scriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet, qui postremos suos libros illorũ titulis inscripsit quoq; Quoniã igitur tũ (vt est verisimile, omniáque in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus non eodem modo, vt à principio, æqualiter accipiebantur, vinóque alij viliore, atque epulis vixdũ gustatis, semjeiuni & esurientes interim è conuiuio discedebant, deinde neque munera eodem pretio, quo olim, referebãt: occasionem inde sumpsisse Lucianus videtur, vt cõsuetudinem illam pro suo iure ac modo exagitaret, atque hæc, tanquam & ipsa

ipſa Saturnalitia quædam munera, legenda proponeret. Quanquam neque hic ab ingenio ſuo quicquam recedit, paritérque & Deos & homines more ſuo inceſſit. Nam Saturni fabulam quoque perſequitur, & recordiã ipſius coarguit, vt qui pro liberis ſaxa deuorarit, & compedibus vinctus degat, à Ioue regno depulſus. Et Ioue ipſum accuſat, vt qui citra delectum & inæqualiter bona fortunáſque hominibus diſtribuat, malos euehendo, & contrà bonos deprimendo. Atque hæc ſummatim per tota Saturnalia tractantur. Caterùm primo hoc dialogo ritum & originem ſacri huius potiſſimùm tradit, ficto Sacerdotis & Saturni colloquio, quorũ alter quidem diuitias à Deo poſtulat: alter autem dum diuitias largiri, ſua poteſtatis eſſe negat, interea quatenus ipſe regnet, & quid præſtare ſolcat, denique cur hoc feſtum inſtitutum ſit, exponit, refutata interim etiã fabula quæ de liberis deuoratis, & amiſſione regni, & captiuitate ipſius vulgo iactatur. Inſequenti autem Chronoſolone, leges Saturnaliorum conſtituit, primam videlicet de ritu ac modo peragendi feſti, & de ijs quæ in eo agere fas ſit. Secundam de accipiendis atque tractandis pauperibus, déque muneribus à diuitibus ijſdem mittendis. Poſtremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ apponi videlicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quouſq; ludo vtendũ ſit. Et hæc omnia cum longa præfatione, qua legibus hiſce authoritatem à perſona & mandato ipſius Dei parat, Inſcribitur autem Chronoſolon, vt videtur, ab exemplo, quòd eodem modo & apud Athenienſes olim Solon ille leges dictauit. Poſt hæc epiſtolis in prioribus quidem de mutandis rebus, & inſtituenda æqualitate agitur. Nam pauper quiſpiam petit à Saturno, vt cum diuitibus agat, quo depoſitis in medium opibus, ex æquo ſe quoque frui illis patiantur, aut certas vtique veſtes & pecunias, & cætera ad feſtum peragendum pauperibus mittat. Primùm quia abſurdum & inconueniens ſit, ita inæqualiter agere: deinde quòd contra vetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia æqualia fuiſſe perhibeantur: addita etiam collatione diuitum, & hypotypoſi quadam morũ ac vitæ illorum. Poſtremò comminantes ſe omnia mala illis imprecaturos eſſe, niſi hæc quæ petant, fiant. Contrà autem Saturnus increpat pauperem, qui ea à ſe poſtulet, quæ ſuæ poteſtatis non ſint, ſed tamen reſpondet ſe cũ diuitibus hoc nomine agere velle, addita poſt hæc longa commonitione, qua pauperes, vt ſua ſorte contenti ſint, hortatur, oſtendés plus moleſtiæ & periculorum diuitias, quàm voluptatis ſecum habere. In poſterioribus autem agunt inter ſe Saturnus & diuites de æqualitate in cœna habenda: ac prior quidem Saturnus exponit diuitibus, quæ à pauperibus ad ſe ſcripta ac poſtulata fuerint, admonens illos, vt benigniores erga ipſos ſe gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à ſigno & conſequẽtibus: tum commodis, ſi faciant, tum periculis, ſi detrectent, adhibitis. Contrà autẽ diuites extenuata accuſatione pauperum à conſueto, reſpondent, ſe quidem feciſſe pro eo atque æquũ & honeſtum fuerit, ſed illos ita immodeſtos & intemperantes ſe gerere, vt eos decatero omnino excludẽdos cenſuerint. Veruntamen ex illius conſilio denuo admiſſuros ſe eos eſſe, ſi ex pacto recipiant, ſe nihil cõtumelioſè aut intẽperanter poſthac facturos eſſe.

SACERDOS ET SATVRNVS.

DIC mihi, Saturne, quandò tu quidem hoc tempore regnare videris, tibíque & ſacrificatum & litatum eſt à nobis, quid potiſsimùm abs te pro immolatis hoſtiis poſtulare debeam, quod poſtulatum feram? SAT. Iſtud quidem te ipſum perpendere oportuit, quid tibi fore optãdum: niſi qui princeps ſit, eundem & vatem eſſe vis, vt norit quid maximè collubitũ ſit animo tuo petere. Caterùm ego, quantum facultas feret, non abnuam votis tuis. SAC. Quin iſtud iam olim mihi perpenſum eſt: deſidero enim vulgaria iſta, ac paſsim obuia, videlicet opes, multã auri vim, vtque viris imperem, vtque multa poſſideam mancipia, veſtes ſplendidas ac delicatas, tùm argentũ & ebur, breuiter ſi quid eſt præterea rerum pretioſarũ. Hæc igitur mihi da, optime Saturne, vt & ipſe nonnihil emolumẽti ex tuo ſentiam imperio, néve ſolus per omnem vitam earum rerum ſim expers. SATVR. Illud vide, iam poſtulas quod non eſt meæ poteſtatis. Neque enim mearum partium eſt iſta diſtribuere. Quare ne grauiter feras, ſi quæ petis, non aſſequeris: quin magis iſta à Ioue poſtulato, quum ad eum imperii vices redierint, id quod breui futurum eſt. Nam ipſe præſcriptis conditionibus rerum adminiſtrationem ab illo ſuſcipio. Eſt autem vniuerſum imperium meum, ſeptem dũtaxat dierum, quorum ſi ius exceſſerit, illico priuatus reddor, ac velut vnuſquilibet de plebeia multitudine, Nec tamen in his ipſis ſeptem diebus ſerium quippiam aut publicum tractare mihi permiſſum eſt, verùm potare, inebriari, vociferari, ludere, certare teſſeris, creare reges, famulos in conuiuium adhibere, canere nudum, laſciuo corporis motu ſaltitare, nonnunquam & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc vti faciam, permiſſum eſt. Cæterùm magna illa, puta diuitias & aurum, Iupiter ipſe dilargitur, quibus illi viſum fuerit. SAC ER. Imò ne ille quidem, Saturne, admodum facilè ac lubẽs id facit, adeò vt me iam vox defecerit, magno clamore hæc ab illo flagitantem. At is nihil prorſus audit, verùm ægidem obuibrans, ac fulmen intentans, toruúmque obtuens, pauefacit inſtantes. Quòd ſi quando etiam annuerit alicui, diuitémq; reddiderit, mirum quàm id nullo delectu facit, vt aliquoties præteritis probis ac ſapientibus viris, ſceleratis ac ſtultis hominibus opes offundat, verberonibus atque effœminatis, cuiuſmodi ſunt iſti plerique. Quanquam equidem cupio cognoſcere quænam ſint iſta tuæ poteſtati permiſſa. SATVR. Haudquaquam parua, neque omnino contemnenda, ſi quis vniuerſi imperii vim expendat: niſi fortè tibi paruum eſſe, videtur, vt in teſſerarum ludo vincas, cum quæ cæteris alea in vnionem voluatur, tibi ſenionem ſemper in ſummo latere oſtendat. Nam hinc ſibi plerique victum parant vel ad ſaturitatem vſque, quibus propitia ac ſecunda aſpirarit teſſera. Rurſum alii nudi enatarunt, naue eliſa, fracta ad tam minutum ſcopulum, puta aleam. Adde his, potando quàm maximè hilareſcere, ac modulatius alio videri canere in conuiuio. Præterea reliquis miniſtris in aquam præcipitatis (nam ea pœna eſt parum dextrè miniſtranti) te & victorem pronuntiari, atque ei quem viceris, præmia præripere. Vides nimirum quàm ingens ſit bonum, quemadmodum & illud, quum talo victor ſolus omnibus rex præficeris, vt non ſolùm ipſe non feras vlla ridicula imperata, verumetiam ipſe poſsis aliis imperare: huic vt turpe quiddam de ſe ipſo vociferetur: illi vt ſaltet nudus, vtq; ſublata in humeros tibicina

Ritus Saturnaliorum.

ter domum obambulet. An non hæc quoque munificentiæ meæ non exiguæ sunt argumenta? Quòd si causaberis regnum hoc nec verum esse, nec stabile, inscitè feceris, quum videas me ipsum, qui ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his igitur quæ meæ facultatis est præstare, nempe de taxillis, de regnando, de canendo, déque reliquis, quæ modò recensui, audacter quæ voles petito, nihil veritus ne te ægide aut fulmine territē. S A C. Atqui istis nihil mihi est opus, Titanum optime. Tu tamē illud mihi respondeas velim, quod maximè cupiebam cognoscere: quod si mihi dixeris, satis magnā gratiam pro sacro persolueris, quin & in reliquum tempus quæ debueris cōdono. S A T. Roga modò, equidem respondebo, si fortè quod rogaris, sciero. S A C. Illud in primis, num vera sunt ista, quæ de te audimus, quemadmodum deuoraris liberos tibi ex Rhea natos, vtque clam illa subducto Ioue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum tradideris: deinde puer adultus te regno expulerit, bello superatum, mox arreptum in tartarum præcipitarit, vinculis iniectis tum tibi, tum omnibus copiis auxiliaribus quæ tecū in acie steterāt? S A T. Quid dixti? Nisi festum celebraremus, essétque licitum inebriari, atque in dominos impune conuicia iacere, intelligeres profectò mihi permissum esse irasci, qui qui dem istiusmodi roges, nihil reueritus adeò canum ac senem deum. S A C. At ego hæc Saturne, non ex me ipso dico: quin & Hesiodus & Homerus (nolo enim dicere, reliqui propè mortales omnes) eadem de te credunt. S A T. An tu putas vel pastorem illum, vel hunc ampullosum, verè quippiam de me scisse? Rem ad hunc considera modum. Estné quisquam homo, non dicam deus, adeò durus, vt possit ipse volens suos deuorare liberos? nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circunuentus fratre comederet. Sed finge esse qui possit, quî fiat vt ignoret sese saxum edere vice pueri? nisi fortè dentibus sit huiusmodi, vt dolere non queant. Imò neque bello confliximus, neque Iupiter per vim imperium occupauit, sed ego illi volens & vltro rerum administrationem tradidi, cessíque. Porrò neque vinctum esse me, neq; in tartaro esse, vel ipse vides, opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodum Homerus. S A C. Sed quid tibi accidit Saturne, vt imperium deponeres? S A T. Ego tibi dicam in summa: Senex iam & podagrosus quum essem ob ætatē (vnde etiam factum est vt plerique mihi compedes esse finxerint) impar eram viribus ad tam multa huius ætatis facinora punienda. nam erat assiduè mihi sursum ac deorsum cursitādum obarmato fulmine, quo sacrilegos, periuros, ac raptores exurerē. Erátque negotium plenum laboris, quódque iuuenem desideraret. Itaque mihi consulens, Ioui locum dedi. Quanquam & alioqui rectè facturus mihi videbar, si partitus filiis (nam erant) imperium, ipse pleranque vitam conuiuiis per otium traducerē, nihil necesse habens, neque vota facientibus operam dare, nec ab iis qui cōtraria petunt, molestia affici, neque tonare, neque fulminare, neque grandinem aliquoties immittere. Sed senilem hanc ac iucundissimam dego vitam, meracius bibens nectar, atque interim cum Iapeto reliquísque æqualibus diis confabulans. At regnat quidem ille mille districtus negotiis, nisi quòd hos pauculos quos dixi dies mihi visum est excipere, in quibus recipio principatum, vt mortalibus in memoriam reducam cuiusmodi fuerit me regnante vita, cum citra sementem citráque arationem cuncta illis prouenirent. Haud tum quidem aristæ, sed panis paratus, carnes apparatæ, ac vinum fluminum instar fluebat, tum fontes mellis, lactísq;, propterea quòd mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquam, mihi causa fuit cur exigui temporis imperium gerā, atque ob id vndique plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis æquè ac liberis. neque enim me regnante quisquam erat seruus. S A C. At ego Saturne coniecturam istā ad seruos, & eos qui boias terunt, referebam, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quòd memor te ipsum aliquādo seruiturē seruisse, ac gestasse cōpedes, eos magnificeres, qui simili essent fortuna. S A T. Nō tu desines istiusmodi nugari nugas? S A C. Bene mones, itaque desino. Quin illud etiam mihi respondes, talis ludere, in vsu fuit tui quoque seculi mortalibus? S A T. Erat sanè, at non depositis talentis, ac decem nummûm millibus, quemadmodum vos facitis, verùm vt plurimo nucibus, ne videlicet discruciaretur qui victus esset, néve semper ploraret sese vnum omnium non habere quod ederet. S A C. Et rectè quidem illi. Nā quo tandem præmio certassent ipsi talis, quum ipsi toti essent aurei? Itaque te loquente, tale quiddam mihi venit in mentem, si quis vnum aliquem ex aureis illis viris, in hanc nostram ætatem adductū vulgo ostenderet, quid illi tādem euenīret? Nempe miserum (sat scio) discerperent, haud aliter incursantes, quàm in Pentheum Mænades, aut in Orpheū fœminæ Thraciæ, aut in Acteonem canes, interq; sese decertarent, quantam quisque maximam posset portionem auferre, vt qui ne in festo celebrando à lucri studio temperent, quin ipso etiam festo ad lucri abutuntur incrementum. Itaque alii quidem tibi primitias immolant, amicos in conuiuio deprædantes. Alii verò tibi conuiciantur, cum nihil ad rem pertineat: tum ipsas comminuunt tesseras, perinde quasi illis sit imputandum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tādem causæ fuit vt deus vsqueadeo imbecillis ac senex, tempus inamœnissimū delegeris, cum iam nix omnia occupat, plurimus sæuit Boreas, cúmque nihil non gelu concretum est, arent arbores nudę decussis frondibus, squallent horréntque vacua floribus prata, quum incurui contractíque mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focum ferme desident, interea tu festū diem agis? neque enim accommodum seni tempus, neque satis idoneum genio indulgentibus. S A T V R. Sed heus tu, permulta quidem à me scisciteris, quum potare iam oporteat: Itaque nō exiguam temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, non admodum ad rem pertinentia. Quare nūc istis tandem omissis, conuiuiū agitemus, plaudamus, ac liberam agamus vitam. Deinde prisco more depositis nucibus, ludamus tesseris, ac reges suffragiis creemus, ipsíque vltro pareamus. Siquidem ad eum modum effecerimus vt verum videatur prouerbium, quod dicunt, Senes repuerascere. S A C E R D O S. Imò cui ista quæ dicis,

Vide Macrobiū lib. 1. Sat. ca. 8.

Digressio in præsentes mores.

cis,non probantur Saturne,precor vt ei nec tum bibere liceat,cum sitit. Itaque bibamus, quando quidem & primo colloquio satis à te responsum est. Proinde videor mihi rectè facturus,si nostram hanc confabulationem,& quæ ipse interrogarim,& quæ tu propitius responderis, literis prodita tradã amicis legẽda, si qui sunt digni qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, ID EST, SATVRNALIVM Legumlator, Erasmo Roterodamo interprete.

HAec ait Cronosolõ sacrificus, & i demvates Saturni,earúmq; legum conditor, quæ quidem ad festum pertinent. Quid patres facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis prescripsi. Neque dubito quin eas leges seruent,alioqui obnoxii futuri pœnis quæ grauissimæ decretæ sunt in eos, qui minùs paruerint. Vos autem diuites,videte ne hæc mandata prætergredia mini,neque negligatis. Nam si quis secus fecerit, is sciat se nõ me neglecturum legislatorem, sed ipsum potius Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit, haud ille quidem in somnis visus, sed nuper cum vigilante palàm congressus. Erat autẽ neque compedibus vinctus,neque situ obsitus,qualem eum pictores fingunt,exemplar à deliris poëtis mutuati, verùm falcem quidem tenebat præacutã, cætera verò & hilaris erat,& validus, regióque apparatu. Atque hac quidem specie mihi visus est. Cæterùm quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna quæ vobis prius exponam. Nam vbi me vidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit,quippe deus,quænam esset molestiæ causa, vide licet grauiter me ferre paupertatem, vt qui nõ pro temporis ratione vnicam vestem haberẽ, cum iam esset gelu,multúsq; flaret Boreas,glacies,ac nix,aduersus quæ ego minimè communitus eram. Multo magis autem, quòd cum festum instaret iam proximè, reliquos viderem apparentes quæ ad victimas, quæque ad conuiuia requirebantur, mihi verò ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens,auréque prehensa ,ac vellicata(nã hac specie sese mihi cõsueuit ostẽdere)Quid istud sibi vult(inquit)Cronosolõ?videre mihi solicitus. An nõ æquũ,inquã,here,cũ impios ac sceleſtos homines opibus superfluere, & solos deliciis frui videam,ipse verò, mecúmque complures alii docti, cum inopia,summáque rerum penuria vitam degimus?Ne tu quidem here curas his rebus finem imponere,& ad æqualitatem reuocare. Tum ille, Cætera quidẽ,inquit, haud facile fuerit innouare, quæ vobis à Clotho reliquísque Parcis accidunt: porrò paupertatis malum vobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon,ac mihi leges aliquot conscribito,ostendens quid obseruandum sit in festo,vti ne diuites inter sese festum celebrent, sed vobis sua bona impertiant. At non noui,inquam, leges conscribere. Quin ego,inquit,docebo te. Móxque ingressus, ordine me docuit. Deinde cũ cũcta perdidicissem: Et illud,inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc,tum ego profectò sine causa falcem hanc acutam circũfero. Alioqui ridiculus sim, si cum patrem Cælum execuerim,nõ item castraro diuites istos, quicunq; leges meas violauerint,vt iam euirati,Cybeli matri sese adiungant cum tibiis ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare rectè facietis,si leges nõ prætergredíamini. Lex prima : Ne quis quid intra festi tẽpus agito,neque publicum,neque priuatum,nisi quæ ad lusum,ad voluptatem, animíque oblectationẽ pertinebunt. Obsoniorum & bellariorum artifices soli in opere sunto. Aequalitas omnibus esto,seruis, liberis,pauperibus,diuitibus. Irasci,indignari, minaríve ne cui liceat. Rationẽ exigere ab iis qui res curãt Saturnalitias,ne id quidem fas esto. Ne quis argentum vestémve expendito,néve inscribito solennitatis tempore. Ne quis exerceatur, néve literis operam dato,aut recitato,nisi si quæ sint vrbana lepidáque,quæ dicacitatem respiant ac iocũ. Lex secunda: Multò ante festum diuites singulorum amicorum nomina in tabella scribũto. Porrò pecuniã paratam habento ad decimam partem annuorũ fructuum. Præterea quicquid illis supereſt vestium, & quicquid est cultus pinguioris,quàm vt ipsis conueniat. Ad hæc argenteorum vim non modicam. Atque hæc quidem in promptu sunto. Cæterùm ante solennitatem porcellus circumagitor, atque ex ædibus eiiciũtor sordes,auaritia & quæstus,& si quæ id genus alia sunt plerisque diuitum domestica. Deinde vbi domum perpurgarint,tum rem diuinam faciunto Ioui diuitiarum largitori, ac Mercurio munifico,atque Apollini magna donanti. Deinde circa vesperam tabulam illam amicorũ nomina tenentem relegunto. Distributis autem pro cuiusque dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittũto. Porrò qui deferãt,ne plures tribus quatuórve sunto,atque hi certissima ex famulis fide, iámq; natu grandes. Asscribatur autem in literis & quid mittatur,& quantum,vt ne vtrique suspectos habere possint eos qui perferunt. Atque ipsi ministri vnico quisque calice epoto, domum recurrunto, neque præterea quicquam ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntor. Nam hos æquum est geminam accipere portionem. De muneribus quàm modestissima simul & quàm pauciſsima verba fiunto,neque graue quicquam in literis quisquã asscribito,nec odiosè laudato quæ mittuntur. Diuiti diues ne quid mittito. Neque locuples Saturnalibus æquali sorte quempiam conuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc deprompta fuerint vt mittatur, seruanto. Néve cui muneris pœnitentia subito. Quòd si quis anno superiore peregrè fuit, eáque causa munerum expers fuit, & illa accipito. Quinetiam pro tenuibus amicis æs alienũ diuites soluũto:atque etiam conductarum ædium pretium,si qui fortè & hoc debent, neque sunt soluendo. In summa verò,multò antè illud illis esto curæ,vt cognoscant qua re maximè his sit opus. Rursum qui accipiunt, ne de missis donis vt exiguis queruntor: & quicquid mittetur,qualecunque fuerit,id magni ducunto. Vini cadus,aut lepus,aut pinguis auis, inter munera Saturnalitia ne habentor. Néve Saturnalia dicta in risum vertunto. Remittito vicissim diuiti pauper:si doctus est, libellum aliquem veterem, aut si quid ipse conscripsit, quod fausti sit ominis, & conuiuiis accommodum, qualecunque potuerit: atque id diues læto admodum hilaríque vultu

accipi

accipito, acceptum protinus perlegito. Quod si recuſarit, reiecerítve, ſciat ſeſe iis quæ de falce minatus ſum, obnoxium eſſe, etiam ſi miſerit quicquid alioqui mittẽdum erat. Porrò reliqui, coronas alii, alii thuris fruſtula mittunto. Quòd ſi pauper aut veſtẽ, aut argẽtũ, aut aurũ ſupra facultatẽ diuiti miſerit, id quidẽ quod miſſum fuerit, publicũ eſto, cõflatúmque in Saturni theſaurum infertor: ipſe verò pauper poſtridie plagas à diuite, manibus ferulæ ſuppoſitis accipito, non pauciores quinquaginta ſupra ducentas. Leges conuiuales: Lauãdum eſt vbi linea ſex erit pedum. Ante lauandũ, nucibus ac talis luſitandum. Vbicũque caſus cuique locum dederit, ibi accũbito. Dignitas, aut genus, aut diuitiæ parũ momenti habento vt prius alicui miniſtretur. Eodẽ de vino omnes bibunto, neque proſit diuiti ſi cauſetur vel ſtomachi vel capitis dolorem, vt ideo bibat de meliore. Carnium omnibus æqua portio. Miniſtri ne cui quid fauore danto, neque cõtãtor, neq; prætermittunto, donec ipſis viſum fuerit, quæ tollenda erunt. Neque huic quidem magna, illi verò perexigua apponunto. Neve huic coxa ſuis, illi maxilla apponitor, ſed in omnibus æqualitas eſto. Pocillator acutis oculis vnumquenque obſeruato, minus tamen herum. Acutius etiam exaudito. Calices omnis generis ſunto. Ad potandum inuitare ſi quis voluerit, ius eſto. Omnes omnibus præbibunto, ſi libeat, vbi præbiberit diues. Neque quiſquam bibere compellitor, qui nõ valeat ad compotationem. Ne liceat ipſis neque ſaltatorem neque citharœdũ inducere, niſi qui nuper diſcere cœperit. Quòd ſi cui libeat dicteriis vti, liceat, ſed hactenus adhibeatur modus, vt ne ſint moleſta. Super omnia, pro nucibus ludunto talis. Si quis depoſita pecunia talis luſerit, in poſterum vſque diem ieiunato. Et maneto quiſque & abito cum voluerit. Porrò cum diues famulos ſuos conuiuio accipiet, tum amici quoque vnà cum ipſo miniſtranto. Leges haſce ſinguli diuites, æreæ columnæ inſcriptas, in aulæ meditullio habento, ac legunto. Atque id quidem ſciẽdum eſt, quoad ea columna manebit, neque fames, neque peſtilentia, neque incẽdium, neque quicquam alioqui moleſtum, in illorũm domum ſubibit. Quòd ſi quãdo (id quod dii prohibeant) tollatur, abominanda ſunt quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

EGO SATVRNO SALVTEM.

QVIDEM & antea tibi ſcripſi, ſignificans quonam in ſtatu eſſem, & quemadmodũ ob inopiam mihi periculũ eſſet, ne ſolus omniũ expers relinquerer ſolennitatis quam indixiſti. Addidi & illud (nam memini) iniquiſsimum eſſe, ſi noſtrũm alii opibus ac deliciis ſuperfluerent, nihil ex ſuis facultatibus impertientes pauperioribus, alii rurſum fame cõtabeſcerent, atq; id quidem inſtãtibus Saturnalibus. Verùm quoniã tum ad meas literas nihil reſpondiſti, operæpretiũ exiſtimaui, te denuò iiſdem de rebus commonefacere. Tuum erat, optime Saturne, ſublata hac rerum inæqualitate, boniſque in medio depoſitis, poſtea celebrandum feſtum edicere. Nam vti nunc res habent, formica camelus, quemadmodũ aiunt prouerbio. Quin magis tragœdię hiſtrionẽ animo cõcipe, qui altero pede prælatis cothurnis ſublimis inſiſtat, cuiuſmodi ſunt tragica calceamenta, altero verò ſit incalceatus. Is ſi ad hunc modum inſtructus ingrediatur, vides neceſſariò futurum, vt nunc excelſus ſit, nunc humilis, prout hunc aut illum pedem viciſſim promouerit. Nec minor eſt in vita noſtra inæqualitas, dum illi cothurnis fulti, adornante fortuna tragœdias in nos agunt. Contrà magna pars pedibus atque humi ingredimur, quum & ipſi, ſcias velim, nihilo deterius illis fabulam agere poſsimus, atque ingredi, ſi quis nos quoque ad eundem iſtum modum adornarit. Atqui ex poëtis audio, nihil harum rerum inter homines fuiſſe olim, quum tu ſolus adhuc imperium teneres: verùm tellus illis citra ſerendi arandíque laborem bona progignebat, cœnam vnicuique paratam, vel ad ſatietatem vſque. Porrò flumina partim vinũ, partim lac, erãt autẽ & quæ mel manabãt. Quodq; eſt omniũ maximũ, aiũt illos ipſos homines aureos fuiſſe, cæterùm paupertatem omnino procul ab illis abfuiſſe. Nos contrà non ſatis idonei ſumus qui vel plumbũ videri poſsimus, aut ſi quid etiam plumbo vilius, vt quorũ pleriſque victus labore quæritur, ac paſsim paupertas, egeſtas ac deſperatio, & illud: Hei mihi! &, vnde inueniam? &, ô fortunam, atque id genus alia permulta apud nos nempe pauperes abundant: quanquam his de rebus leuius diſcruciaremur, niſi diuites conſpiceremus tanta fruentes felicitate, qui quidem quum tantum auri, tantum argenti conditũ habeãt, tantum veſtium poſsideant, tot mancipia, tot currus, familias, agros, atque harum rerum omnium magnam vim teneant, tamẽ adeò nobis nihil vnquã de eis impertiunt, vt plebeios homines ne aſpectu quidem dignentur. Hæc, inquam, ſunt Saturne, quæ nos enecant maximè, planéque rem intolerandam arbitramur, hunc in purpura accumbentem, tantis opum deliciis affluere, ructantem interim, & applaudentibus amicis perpetuò feſtum diem agere: me verò, meíque ſimiles, ſomniorum coniecturas interpretari, ſicunde fortè quatuor oboli contingant, quò videlicet pane polẽtáve expleti dormire queamus, naſturtium, aut porrum, cepáſve, alliúmve opſonii vice arrodentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem vitæ mutes corrigáſque neceſſe eſt; aut quod eſt poſtremum, illis ipſis interdicas diuitibus, ne ſoli bonis fruantur, verùm è modiis auri tã multis vel heminã in omneis nos diſpergant. Porrò ex veſtibus, ſi quas iam à tineis exeſas, citra ſuũ incommodum dare poſsint, malíntque hæc prorſus vetuſtate ſitúque peritura, nobis dare qui induamur quàm ſinere vt in cubilibus ac ſcriniis multa cariẽ cõputreſcãt. Præterea vt cœnẽt ſinguli, nũc quaternis, nunc quinis pauperibus ad conuiuiũ adhibitis. Haud iſto quidẽ pacto, quo his temporibus cõuiuia peragũtur, verùm popularius, vt æqua ſit omnium portio, neque vt hic opſoniis ingurgitet ſeſe, famulo interim adſtãte atque opperiẽte donec herus vorãdo præfocetur. Cęterùm vbi ad nos venerit, quũ vix etiã apparauerimus admouere manũ, protinus ad alios trãsferatur patina tãtùm oſtẽſa, vel ſi quid de placẽta reliquũ eſt. Neque illatũ aprũ ita partitur, vt domino totum dimidium apponat vnà cum capite, reſiquis autem oſſa tecta apponat. Vtque

præmoneantur pincernæ, ne contẽtur donec vnuſquiſque noſtrûm ſepties poſcat bibere, ſed ſemel ſuſi protinus infundant, & ingentem calicem impletum tradant æquè atque ipſi domino, vtque vnũ & idem vinum conuiuis ſit omnibus. Alioqui vbinam iſta lex ſcripta fuit, aut receptus mos, vt hic vino odorato generoſóque temulentus ſit, mihi contrà muſto diſrumpatur alnus? Hęc ſi correxeris, nouiſque Saturne, tum demum effeceris vt vita verè vita ſit, feſtum verè feſtum. ſin minus, illi quidẽ epulentur, nos autem iuxta ſedentes precabimur, vt ſimul atque loti venerint, puer ſubuerſam amphorã rumpat, vtque coquus ſus adurat, ac per obliuionem muriam piſcium in lentem infundat; vtque canis in domum irruens, opſoniorum artificibus alibi intentis, exta deuoret vniuerſa, præterea placentæ dimidium: vtque ſus ac ceruus, neque non ſuculæ inter aſſandum idem faciant, quod Homerus de Solis bobus commemorat: imò vti nõ ſerpant ſolùm, verumetiam vnà cum ipſis verubus in montẽ abripiant ſeſe, fugiántque: vtque ipſæ etiã aues pingues, iam ademptis plumis, & ad coquendum apparatæ, volatu aufugiant, ne ſoli illis fruantur: quódque futurum eſt illis grauiſsimum, vt formicæ tales, quales ferũtur Indicæ, aurum è theſauris effoſſum, noctu in publicum efferãt, vtque veſtis curatorum indiligentia ita ab optimis muribus perforetur, vt cribrum videri poſsit, nihilque differat à caſſe venatorio: vtque formoſi illorũ comatíque puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narciſſos appellare ſolerit) dum ipſis poculum porrigũt, ſubitò defluente coma calui fiant, & acutam edant barbam, cuiuſmodi in comœdiis induci ſolent Sphenopogones, quibus à cuneata barba nomẽ inuẽtũ eſt: vtque vertex illis aſperis ac pũgẽtibus pilis ſit hirtus, reliqua capitis parte nuda. Hæc atque his etiam plura illis imprecabimur, niſi deſinant vſqueadeo ſuis priuatim ſtudere cõmodis, velintq; in cõmune diuites eſſe, nobis quoque quantũ æquũ eſt impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SAL.

QVid tu, obſecro, nugas iſtas ad me, ac de rebus huiuſmodi ſcribis, iubeſque vt de integro bonorum faciã partitionẽ? quod quidem alterius munus fuerit, penes quem nunc eſt imperiũ. Etenim demiror te, ſi ſolus omnium ignoras quemadmodum iampridem regnare deſiterim, ac priuatus eſſe cœperim, liberis partitus imperiũ: quanquã Iupiter præcipuè rerũ iſtiuſmodi curã git. Porrò mea poteſtas nõ niſi ad taxillos vſq; ſaltationes, cantiões, & ebrietatẽ valet, idque ſeptẽ non amplius diebus. Itaq; grauioribus in cauſis, de quibus ſcribis, videlicet de tollenda rerum inæqualitate, vtque ex æquo omnes aut opibus abundent, aut egeant, Iupiter vobis operam dabit. Quòd ſi quid in his quæ ad feſtum pertinent, vel fraude detractum eſt alicui, vel additum, id erit meum partium iudicare. Iamque ſcribo diuitibus de cœnis, déque auri hemina, neque non de veſtibus, vt vobis quoque ad celebrandum feſtum nonnihil mittant: quandoquidem æqua ſunt iſta, decétque illos facere quemadmodum prædicatis, niſi fortè habent iſti quod probabiliter ad hæc reſpondeant. In ſumma tamen illud ſcitote pauperes, vos longè falli, neque rectè iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices arbitramini, ſolóſque ſuauem vitam viuere, propterea quòd illis liceat opiparè cœnare, vino ſuaui inebriari, formoſis frui mulieribus, veſtibus vti delicatis: verùm iſtam felicitatem cuiuſmodi ſit, ignoratis. Siquidem hæ res non mediocribus curis eos diſtorquẽt, ſed ſingulis inuigilare coguntur, ne quid rerum domeſticarum diſpenſator fraudet, aut clanculùm ſuffuretur, ne vinum aceſcat, ne frumentum vermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne populus eredat calumniatoribus, ſi illum dixerint affectare regnum. Atqui hæc quidẽ quota pars eſt eorum quæ iſtos diſcruciant? Quòd ſi noſſetis metus & curas quibus obnoxii ſunt, planè fugiẽdas vobis eſſe diuitias exiſtimaretis. Alioqui creditis vel me ipſum vſqueadeo inſanum, vt ſi præclara res eſſet opulentia, aut regnum, depoſiturus hæc aliiſq; ea ceſſurus fuerim, paterérque vt nunc priuatus alte no parerem imperio? Quin potius quum nõ eſſem ignarus huiuſmodi malorum quæ plurima diuitibus ac regibus adſint neceſſe eſt, imperiũ depoſui; idq; ſapienter. Nam quòd tu nunc apud me deos obteſtans deplorabas, illos apris ac placẽtis explori, vos contrà naſturtium porrúmve aut cepe per feſti tempus opſonii loco arrodere, cuiuſmodi ſit, conſidera. Etenim in præſens quidem vtrunque dulce eſt illis, miniméque moleſtum: at poſtea res inuertitur: quandoquidem vobis deinde non accidit vt poſiti die ſurgatis capitis dolore grauati ob temulentiã, quemadmodum illi, neque ob immodicam ingurgitationem, grauè olentem & acrem ſpiritum ructatis. At illi hoc quoque fructus ferunt, vt quoniam magnam noctis partem vario coitu pro libidinis arbitrio trãſigũt, facilè ſibi vel tabem, vel tuſim, vel morbũ intercutẽ, ex intẽperato voluptatũ vſu colligan. Alioqui quotumquenque potes oſtendere, qui non planè palleat, ac faciem cadaueroſam præ ſe ferat? Quotumquenque autem, qui cùm ad ſenectutem peruenerit, ſuis ipſius pedibus ingrediatur, ac non potius à quatuor baiulis geſtetur? foris quidem totus aureus, intus putris ac pannoſus, cuiuſmodi ſunt tragica indumenta, ex pannis admodum vilibus conſarcinata. Vos autem quum moleſtum eſt quòd de piſcibus guſtare non liceat, quòd inedia laboratis, non illud item cogitatis, eoſdem & podagræ & tuſsis expertes eſſe, aut ſi quid aliud aliã ob cauſam illis incommodi contingit. Quanquam nec illis ipſis æquè dulce eſt, quotidie, ſupráque ſatietatem iſtis veſci: quin potius videas eos nonnunquam ita olus ac lupinum appetere, vt tu non æquè leporem appetas aut aprum. Vt de reliquis interim ſileam, quæ illos diſcruciant, puta ſi filius ſit luxurioſus, ſi vxor vel amans, vel amata à famulo, coacta magis quàm ex animo cum illo dormiat. In ſumma, multa alia ſunt, quæ vos ignorantes, tantùm aurum illorum ac purpuram videtis. Tum ſi quando videtis eos albo prouehi curru, inhiatis, & adoratis. Quòd ſi illos contemneretis, negligeretíſque, neque ad argenteum currum oculos haberetis intentos, neque inter colloquendum, ſmaragdum annulo incluſum reſpectaretis, neque veſtes obiter contrectãtes, mollitiẽ admiremini

remini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse, haud dubiè futurum sit vt ipsi vos vltrò adirent, ad cœnam rogarent, nimirum vt vobis ostendere possint lectos, mensas, ac pocula. Quarum rerum nulla sit vtilitas, si sine teste possideantur. Certè reperiretis pleraq; hęc illos vestra causa parare, non quò vtantur ipsi, sed vti vos admiremini. Hæc ad consolandos vos scribo, vtranque vitam cognitam habens. Conuenitque ita festum agere, vt cogitetis omnibus breui decedendum è vita, & illis depositis opibus, & vobis relicta paupertate. Quanquam & illis scribam, sicuti sum pollicitus. certum scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS S.

PAuperes nuper ad me datis literis incusarũt vos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis impertimini: atq; omnino postularunt vt omnia bona facerem omnibus communia, vt ad singulos illorum sua pars rediret. Aequum enim esse, vt rerum æqualitas constituatur, neque decere vt huic superfit, ille nullo modo sit particeps voluptatũ. Ego verò respondi, hisce de rebus rectius Iouem consideraturum. Cæterùm de præsenti negotio, deque iniuriis quibus sese per festos dies affici putant, videbã mei officii esse sententiam ferre, sumque pollicitus me vobis scripturum. Sunt autem quæ postulant, hæc, vt mihi quidem videtur, æqua. Nam quo pacto, inquiunt, tanto frigore horrentes, tantæq; obnoxii esuritioni, postea diem etiam festum celebrare possimus? Quare si vellẽ & illos festi participes esse, postularunt vt cogerẽ vos, vt & de vestibus illis impertiamini, si quæ superfunt pinguiores quàm quæ vobis cõueniant, vtque de auro nõnullas guttulas in illos destilletis. Quòd si ista feceritis, inquiũt, nõ erit amplius disceptatio inter vos de bonis apud Iouẽ. Sin minus, minitantur sese ad nouam rerum partitionem prouocaturos, vt primùm Iupiter pro tribunali sedere cœperit. Atque hęc quidem facere vobis nequaquã graue fuerit, impertiri nonnihil de tantis opibus quas possidetis, & rectè possidetis. Quin de cœnis quoque, vt vobiscũ cœnarent, & hoc literis addendum putarũt, quemadmodum vos in præsentia foribus occlusis, soli deliciis frueremini. Quod si quãdo vobis visum fuerit & illorum quẽpiam post longum tempus conuiuio adhibere, plus esse molestiæ in cœna, quàm voluptatis, multaque illhic in pauperum contumeliam fieri: velut illud, cum non eodẽ de vino bibant, Dii boni, quàm illiberale: planè dignum in quo & illi debeant accusari, qui non surgant potius, abeántq; toto conuiuio vobis solis relicto. Quanquam negãt sese etiam ad satietatem ex illo qualicũque vino bibere, propterea quòd vestri pincernæ aures habeant cera obturatas, quemadmodum olim Vlyssis socii. Porrò reliqua vsqueadeò sunt turpia, vt pigeat cõmemorare, quæ de carnium partitione criminantur, déq; ministris, qui cum vobis assistãt donec plus quàm ad plenũ expleamini, ipsos prætercurrunt: aliaq; huius generis permulta sordida, minimèque digna viris ingenuis. Proinde æqualitas res est omnium iucundissima, maximèque conuiuiis congruẽs. Atq; hac de causa vobis æquus ille partitor in cõuiuiis præficitur, vt æquã omnes habeant portionem. Videte igitur ne posthac vos iterum accusare possint. Quin potius honorabunt vos, & amabunt, si paucula ista à vobis acceperint, quorum impẽdium à vobis nec sentiretur quidem, penes illos muneris in tẽpore dati memoria semper mansura est. Prętera nec Remp. administrare possitis, ni pauperes vnà vobiscum in ea versentur, milleque modis felicitatem vestram adiuuent. Neque enim habituri estis qui diuitias vestras suspiciant, si soli atq; apud vos ipsos in tenebris eas possideatis. Videat igitur vulgus, miretúrque vestrum argentum, mensas, & quemadmodum præbibentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendũ poculum vndiq; contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumẽti absolutam cælaturã. Tum auri vim, vicissim artem cõdecorãtis. Nam in istum modũ non solùm illi vos probos viros & humanos prædicabunt, verumetiã inuidiam illorũ effugietis. Quis enim inuideat impertiẽti dantiq; quod ęquũ est. Quis non potius optet, vt quã diutissimè viuẽs, bonis suis fruatur? Verùm vt nunc res vobis habẽt, & felicitas vestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis vita. Neque enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quemadmodũ aiunt leones facere, & ex luporum genere quos solitarios vocant, quàm si cum lepidis hominibus, ac per omnia grati ficari paratis, conuiuatis: qui primùm nõ sinent cõuiuium surdum aut mutum esse, verùm cõsuetudine sua fabulas conuiuiis aptas, dicteriaq; minimè molesta, variásq; voluptates adferẽt: quibus rebus tempus iucũdissimè transigitur. Idq; gratũ est Baccho, gratum Veneri, gratũ etiam Gratiis. Deinde postero die, dum comitatem vestrã referunt, beneuolentiam vobis cõciliant. Hæc etiã magno fuerãt emenda. Nam illud à vobis sciscitabor, si pauperes abeãt taciti, sic enim fingamus, nónne vos ea res vreret, cum non haberetis quibus ostentaretis purpureas vestes, comitum multitudinem, annulorũ magnitudinem? Neque iam libet referre, necessariò futurũ vt pauperũ insidiæ atq; odia in vos oriantur, si soli deliciis frui velitis. Nam quæ minantur vobis imprecaturos sese, prorsus abominãda sunt: ac dii prohibeant, ne vnquam ad eiusmodi imprecationes venire cogantur: quandoquidẽ si id fiat, neq; intestina posthac gustabitis, neq; placentã, nisi si quid carnis reliquum fecerit. Prætera lenticula saperdæ liquamen vobis habebit. Porrò sus aut ceruus interim dum assantur, è veru in montes aufugere parabunt. Tum aues quoque pingues absq; alis fugam molientes, ad pauperes auolabunt. Deniq; quod est omniũ grauissimũ, pocillatores formosissimi repẽtè vobis calui fient, idque etiã fracta amphora. Super his rebus cõsulite, quæ & festo sint digna, & vobis quàm maximè tuta, atq; illis paupertatis onus subleuate, exiguo vectigali illos amicos habituri, neutiquam malos.

DIVITES SATVRNO SALVTEM.

NVM putas Saturne, de rebus istis ad te solum scripsisse pauperes? Quin potius Iouis ipsius aures iam obsurduerunt illorum querelis, dum hæc eadem vociferantur, ac nouam rerum partitionẽ flagitant, ac simul fatum incusant, quòd non æqualiter distribuerit &

rit: & nos, quòd nihil ipsis velimus impertiri. Verùm nouit ille, quippe cũ sit Iupiter, penes quos sit culpa, eóque illos plerunque obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidẽ hoc certè tẽpore princeps noster es. Nos enim omnia ista quę scribis, ob oculos habentes, quàm sit honestum de magna rerum copia opitulari iis qui indigent, quantóque sit iucundius, simul cum pauperibus versari, & conuiuium agitare, ad eum modum assiduè facimus, adeóque in ratione vitæ nos æquamus, vt nihil possit incusare is quem ad conuictum admitti mus. Verùm illi primùm aiunt sibi paucis opus esse: deinde vbi semel illis fores aperuerimus, nunquam desinunt alia super alia postulare. Quòd nisi protinus omnia, simúlque cum dicto acceperint, mox paratum odium, in promptu conuicia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porrò qui audiunt, fidẽ illis habent, rati videlicet illos probè scire quæ dicunt, propterea quòd nobiscum consuetudinem habuerint. Ita fit, vt in alterutrũ incidamus, vt aut si nihil demus, illos prorsus habeamus hostes: aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iámque in pauperum gregem veniamus. Ac cætera quidem vtcunq; ferenda sunt, verùm inter cœnas ipsas non satis habent ingurgitari cibis, atq; aluum explere, sed iidem vbi plus satis adbiberint, tum vel puellæ formosæ cyathum porrigentis manum vellunt, aut concubinam vxorémve solicitãt. Postremò conuomito cõuiuio, postero die nobis obtrectant, narrantes quẽadmodum sitierint, esurierintque. Quòd si hæc aduersus illos mentiri videmur, vester ille parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad cõmunis mensæ honorem admissus, ac vobis dignitate æquiparatus, iam ebrius vir ille egregius, Iunonem adortus est. Hæc atque huiusmodi sunt, propter quæ in posterum statuimus, quò res nostræ sint in tuto, ne posthac illis in domum aditum præbeamus. Quòd si te authore, pacto recipiant, sese moderatè petituros, quemadmodum nunc aiunt, neque quicquam flagitiose in compotationibus admissuros, age, conuiuãt nobiscum, simúlque cœnent bonis auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, & de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omittemus officii nostri, modò vicissim desinãt ipsi arte nobiscum viuere, sintque pro parasitis & adulatoribus amici. Ita nihil erit quod in nobis desideres, si ipsi quoque suo fungi volent officio.

SYMPOSIVM, VEL LAPITHAE,

Erasmo Reterod. interprete.

Erasmus Roterodamus Ioanni Eutychio suo S. D.

Quanquam hic Luciani Dialogus, Eutychi doctissime, plurimum habeat artis, ob decorum mirè scrutatum in personis tam multis, támque diuersis: tamen aliquot reperi, qui dicerent esse premendum, quòd liberius ac velut ἐξ ἀμάξης philosophorũ omne genus laceret. At mihi videtur iustius esse stomachandum in huius seculi mores, quo videmus Philosophorum scholas multò puerilius etiam inter se dissidere, nec minus atrociter digladiari, tum inter sectarum professores nihilominus cruentã esse pugnam, quàm in eo cõuiuio fuisse Lucianus vel finxit, vel retulit. Hunc igitur libellũ, quoniã fortè ἀδέσποτον reperi, & tamen patrono videbatur egere, Eutychio dicaui. Bene vale, καὶ εὐτύχει, vt planè sis quod diceris. Antuerpiæ anno M. D. XVII.

ARGVMENTVM.

Rursum depingit hoc loco philosophorum mores & vitã Lucianus, atque illa quæ fictionibus ac fabulis alibi de illis prodidit, hic nunc exemplo ac vero facto comprobat. Est autem historica quædam rei gestæ commemoratio, qua exponit quo pacto diuersarum professionum Philosophi aliquot ab Aristæneto ad cœnam & nuptiarum celebritatem vocati, posteaquam vino incaluere, pro sectæ quisque suæ inter se verbis primò contenderint, mox ad manus quoque & ad vulnera venerint, adeò vt saucij nonnulli ac mutilati è conuiuio asportati fuerint. Rursum autem ex alijs qui vocati non fuerãt, quidam, Cynicus videlicet, vltro veniens, cœnantibus sese obtruserit, magna præsentiæ & impudentiæ suæ importunitate. Alius autem per literas cum Aristæneto expostularet, tragicè propè in eum debacchatus, quòd præteritus, & cæteris postpositus fuisset. Ex quo apparet, istud hominum genus, quod foris virtutem prædicat, & specie religionis in se vulgi ora conuertit, non hac ætate modo (quod tamen grauissimum est, quando & Christianos esse plerique sẽ, & alijs vitæ morúmque honestate præire profitentur) verùm olim quoque eadem simulatione, eúndemque præfigijs vsos esse, nimirum vt verbis quidem multa de pietate, de officijs, de vera viuendi ratione iactitarent, cæterùm ipsa re a virtute ac honestate omni quàm longissimè abessent, libidini & gulæ & cæteris vitijs turpissimè interim seruientes. Et accidere sanè etiam nostra memoria huiusmodi quadam exempla, conuiuio huic non admodum dissimilia, vbi isti in speciem grauissimi sanctissimique viri, vel pro leuibus ac puerilibus rebus acerbissimas sæpenumero contentiones incœpere: vel quia alicubi præteriti atque neglecti viderentur, grauissima odia exercuere: vt non immeritò quispiam crediderit philosophos illos veteres (quanquam indignum adeò est tam venerabile nomen in tam turpibus personis habere) in nostræ ætatis homines quosdam immigrasse. Vsque adeo nostri isti à veteribus non alia re, quàm solo titulo ac nomine differunt. Cæterùm tametsi hæc omnia cum summa festiuitate pro ingenio atque facundia sua tractet Lucianus, interim tamen serio quoque ac verè idem monet, nullum esse pretium operæ: si quis disciplinas omnes perdiscat, nisi simul & vitæ rationes ad id quod optimum est, accommodet, eósque illos qui solos libros spectant, quique solicitudine ac cura quam illi afferũt perpetuò tenentur, à recta ratione, bonísque institutis ferme abduci, &c. Inscribitur autem dialogus hic Conuiuium, vel Lapithæ, quorum prior titulus ab argumento & re ipsa sumptus est: alter à collatione, quòd vt hic Philosophi, ita à Poetis Lapithæ & Centauri in nuptijs Pirithoi inter se funesto certamine congressi quoque feruntur.

PHILON. LVCIANVS.

NOVAM quandam & variam disputationem, Luciane, vobis fuisse narrãt super cœnã apud Aristænetum, tum philosophicos quosdam sermones dictos, ac super his summam contentionem exortam fuisse: quod ni mentitus est Charinus, etiam ad vulnera vsque rem processisse: denique sanguine conflictum fuisse diremptum. LVC. Atqui vndénam, Philon, ista resciuit Charinus? neque enim is nobiscũ aderat in conuiuio.

uiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audiſſe ſe-
ſe. porrò Dionicus etiã ipſe è conuiuarum numero
fuit opinor. LVCIA. Fuit maximè: verùm ne is
quidem ab initio rebus omnibus fuit præſens, ſed
ſerius aduenerat, media ferme pugna, paulóque ante
vulnera. Proinde demiror ſi quid comperti certíve
referre potuit, qui nõ ordine ſpectarit illa vnde in-
ter illos nata lis, poſtea ad ſanguinem vſque deducta
eſt. PHIL. Proinde, Luciane, Charinus etiam ipſe,
ſi rem compertius vellẽ cognoſcere, & quo ſingula
modo ſint geſta, doceri, te adirem iuſſit. nam Dioni
cum etiam ipſum faſſum fuiſſe, ne ſe quidẽ toti ne-
gotio præſentem adfuiſſe: te verò, quicquid eſſet
actum, id omne compertò certóq; ſcire: tum etiam
quæ dicta inter illos fuerint, meminiſſe: quippe qui
eiuſmodi nõ obiter neque neglectim audire, ſed per
otium atque attentè auſcultare ſis ſolitus. Proinde
nunquã effugies, quin nos hoc ſuauiſſimo accipias
epulo: quo mihi quidem haud ſcio an vllum poſſit
accidere iucundius: præſertim quod ſobrii per otiũ
rutò ac citra ſanguinem, extráque teli, quod aiunt,
iactum conſtituti, ſumus epulaturi,

Siue ſenes aliquid
Super cœnam ſunt debacchati,
Siue etiam iuuenes

à mero compulſi ſunt, quæ neutiquam fas erat, tum
dicere tum facere. LVC. Iuuenilius tu quidem Phi-
lon, atq; inconſultius hæc nos iubes in vulgus effer
re, eáq; referre quę inter pocula ab ebriis ſunt acta:
quum hæc magis oporteat obliuioni tradere, eáque
omnia Bacchho Deo velut authori imputare, qui
quidem haud ſcio an quenquam ſuis non afflatum
Orgiis, & Bacchanalium expertem pręterierit. Pro
inde vide ne hominis ſit parum benè morati, eiuſ-
modi ad amuſsim exquirere, quæ rectius erat in cõ-
uiuio reliquiſſe, atque ita diſcedere. Siquidẽ odi (ſi-
cut inquit verſus poëticus) memorem compotoro-
rem. Ne à Dionico quidem rectè factum, qui hæc
apud Charinum effutiuerit, immodicámq; & pridia
nam diſſiparit temulentiam hominum philoſopho-
rum. Cæterùm ego abſit vt iſtiuſmodi quippiã ſim
dicturus. PHIL. Nugas agis Luciane cũ iſta dicis.
Quin haudquaquam oportebat ad iſtum modum
apud me præſertim agere: vt qui certò ſciam te mul
to cupidiorem eſſe narrandi, quàm ego ſim audien-
di, adeò vt mihi videaris, ſi deſint qui te audiant, vel
ad columnam aliquam aut ſtatuam libenter acceſſu-
rus, quò cuncta pariter euomas. Quòd ſi nũc coner
diſcedere, non ſines, ni te prius audiero, abire: ve-
rùm vltro aderis, cõſectabere, rogabis. At tum ego
te viciſsim luſero, Iámq; adeò, ſi ita vis, abimus, ex
alio quopiam hæc eadem audituri. Tu verò ne di-
cito. LVC. Agè ne quid ſuccenſeas, equidẽ dicam,
quandoquidem vſqueadeo cupidus es audiendi: ve-
rùm heus ea lege, ne paſsim in vulgus efferas. PHI.
Ni prorſus ignoro Lucianum, tute iſthuc potius fe-
ceris. Nam prior ipſe denarrabis omnibus, vt me
quidem ad id nihil futurum ſit opus. Sed illud mihi
primo reſponde loco: Ariſtænetus num filio Ze-
noni dabat vxorem, atque ita in nuptiis eius vos ac
cepit? LVC. Non, imò filiam ſuam elocauit Clean-
thidem, idque Eucriti nummularii filio, qui philo-
ſophiæ dat operam. PHI. Formoſo admodum per
Iouem adoleſcentulo, tametſi tenero adhuc, & vxo-
riæ rei non admodum maturo. LVC. Verum: at non
inueniebat, opinor, alterũ generũ magis idoneum.
Hunc igitur, qui tum modeſtus videretur, tum ad
philoſophiæ ſtudium propenſus, pręterea autẽ vni-
cus Eucriti diuitis, ex omnibus delegit filiæ ſuæ ma
ritum. PHI. Cauſam neutiquã leuem dixiſti, nempe
quia dives ſit Eucritus. Verùm heus Luciane, qui-
nam erant conuiuæ? LVC. Reliquos illos quorſum
attinuerit tibi recenſere? Verùm è Philoſophorum
numero, ac literatorum, quos potiſsimùm, opinor,
audire cupis, Zenothemis erat, ſenex ille Stoicus,
vnáque cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrin
thus: & hic quidem quòd eſſet Zenoni Ariſtęneti fi
lio præceptor. Deinde Peripateticæ factionis Cleo
demus: noſti hominem, nempe dicacem illum & ar-
gutum, atque ad refellendum inſtructum. Diſcipuli
gladium ac bipennem nominant. Quin & Hermon
aderat Epicureus. Verùm hunc, quũ ingrederetur,
Stoici toruis obtuebantur oculis, & auerſabantur,
palámque perinde quaſi parricidã quempiam atque
impium ac funeſtum deteſtabantur. Et hi quidem
tanquam Ariſtæneti ipſius amici familiaréſque fue-
rant ad cœnam vocati, quos comitabatur & Iſtiæus
grãmaticus, & Dionyſidorus rhetor. Iam verò pro
pter ſponſum Chæream vnà cum illo ad cõuiuium
acceſſerat Ion ille Platonicus, quòd is iuueni præ-
ceptor eſſet, vir venerandus aſpectu, ac maieſtatis
quiddam præ ſe ferens, multúmque dignitatis ipſo
oſtendens ore: vnde nonnulli propter animi cõſtan
tiam ac rectitudinem, regulam illum appellãt. Huic
ſimul vt ingrediebatur, aſſurgébant omnes, ac veluti
præcipuum quendam ac primarium hominẽ comi-
ter atque officioſè exceperunt: adeò vt planè numẽ
aliquod aduenire videretur, cum adeſſet Ion admi-
randus ille. Tandẽ verò cum iam omnes ferme con
uiuæ præſentes eſſent, tempus erat vt diſcumbere-
tur. Itaque ed dextram ingreſſus, totam illam ſpon-
dam mulieres (erant autem complures) occupabãt.
Inter quas erat & ſponſa ſummo ſtudio culta, hinc
atque hinc ſtipata fœminis. Porrò ex aduerſo oſtii
altera turba, pro cuiuſq; dignitate locis diſtributis:
Porrò è regione mulierum primo loco accũbebat
Eucritus, ſecũdo Ariſtænetus. Sub hęc ambigi cœ-
ptum, vtrum altero priorem oporteret accumbere,
Zenothemínne Stoicum, quippe ſenem, an Hermo
nem Epicureum. nam hic erat Caſtoris ac Pollucis
ſacerdos: tum autem nobiliſsimæ inter ciues fami-
liæ. Verùm eam hęſitationem ſuſtulit Zenothemis:
Si me, inquiens, Ariſtænete, minoris ducis Hermo-
ne, viro videlicet iſto, vt ne quid aliud mali dicam,
Epicureo, diſcedo, totúmque conuiuium vobis re-
linquo. Et puerum protinus aduocat, diſcedere pa-
rans. Tũ Hermon: Imò habeto, inquit, tibi priores
partes Zenothemi. Quanquã etiã ſi nihil aliud, vel
hoc nomine par erat mihi concedi, quòd ſacerdos
ſim, vt planè contemnas Epicurum. Rideo, inquit
Zenothemis, ſacerdotẽ Epicureum. Simúlque cum
dicto accũbebat. Poſt hunc tamẽ Hermon. Deinde
Cleodemus Peripateticus: pone hunc Ion, proximè
hũc ſponſus, poſt eum ego, iuxta me Diphilus, huic
aſsidebat Zenon diſcipulus, poſtremò rhetor Dio-
nyſidorus cum Iſtiæo grammatico. PHIL. Papæ
Luciane! Muſarum conuentum quendam mihi nar
ras fuiſſe iſtud cõuiuium, quippe plurimis ſapienti-
bus

bus ac doctis viris refertum. Ego verò laudo Ariſtænetum, qui quum optatiſsimam illam ac ſplendidiſsimam ſolennitatem celebraret, præcæteris ſapientiſsimos viros adhibere voluerit: idq; adeò delectis ex vnaquaque philoſophię ſecta pręcipuis, nõ hos aduocans, illos præteriens, verùm promiſcuè vocans omneis. LVC. Is verò nequaquam eſt è vulgarium iſtorum diuitum numero, verùm & literarũ eſt ſtudioſus, ac maximam vitæ partem in his rebus verſatur. Cœnabamus igitur initiò quidem taciti & quieti, variiſq; erat apparatus, & omniugus. Neq; enim arbitror operæpretium vt numero recenſeã etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atque id genus illectamenta. Cuncta ſiquidem affatim ſuppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Ionis aurem ore, Non vides, inquit, ſenem illum, Zenothemim dicebat (ſubauſcultabã enim) vt ſeſe opſoniis ingurgitat, vtque iure veſtem oppleuit: tum quàm multa puero à tergo ſtanti porrigit, putans interim ſe aliorum oculos fallere: neque meminit poſt ſeſe accumbentiũ: Hæc igitur fac & Luciano commonſtres, quò teſtis eſſe poſsit. Mihi verò nihil Ione mõ ſtratore opus erat: quippe qui hæc multò antè limis iam oculis præuideram. Hæc ſimul atque dixiſſet Cleodemus, irruit in conuiuium & Alcidamas Cynicus, atque is quidem inuocatus, vulgatum illud ſeſtiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui vltro ad fratris conuiuium acceſsiſſet. Itaque pleriſque turpiter atque impudenter viſus eſt feciſſe: & quod cuique tum fortè in mentem veniebat, in eum torquebant: alius illud,

Cœnæ deſcriptio.

Cynici interuentus, & occaſio turbæ.

Inſanis Menelae.

Alius rurſum,

Verùm Agamemnoniæ menti non iſta placebãt. Ad hæc alia quæ pro tempore falſè lepidéque dici poterant, in eum obmurmurabant. Nam palàm nullus audebat quicquam dicere, propterea quòd metuerent Alcidamantem, vtpote conuiciatorem egregium, vnſumque è Cynicis omnibus clamoſiſsimũ: qua quidem re adeò viſus eſt reliquis antecellere, vt nulli non eſſet formidandus. At Ariſtænatus collaudatum illũ quòd inuocatus aduenisſet, iuſsit acceptà ſella iuxta Iſtiæum ac Dionyſidorum accumbere. At ille, Apage, inquit, muliebre quiddã ac molle dicis, vti in ſcamno aut ſella ſedeam, quemadmodum facitis vos, mollibus in ſtratis penè ſupini recumbentes, purpura ſuffulti. Quin ego tibi vel ſtãs cœnauero, in ipſo interim conuiuio etiam obambulans. Quòd ſi defatigatus fuero, tum humi ſubſtrato pallio, cubito innixus cubuero: qualẽ videlicet Herculem pingunt. Ita fiat, inquit Ariſtænetus, ſi quidẽ iſthuc mauis. Sub hæc Alcidamas in orbem conuiuium luſtrãs, cœnabat, Scytharum ritu ad vberiora paſcua ſubinde ſeſe transferens, vnáque cum his qui inferebant edulia, circumiens atque obambulans. Atque interim tamen dum cibum caperet, haudquaquam negotio vacabat, de virtute obiter, de vitio diſſerens, tum in aurum atque argentum dicteria iaculans: iámque Ariſtænetum percontabatur, quíd-nam ſibi vellent tam multa, tam magna pocula, quũ non minus vſui poſſent eſſe fictilia. Verùm Ariſtænetus iam obturbantem, moleſtúmque eſſe pergentem, in præſens quidem compeſcuit, miniſtro innuens, vt ingentem calicem, infuſo meraciſsimo vino, illi porrigeret. Atq; id quidem viſus eſt optimè excogitaſſe, nondum etiã intelligẽs quantorum malorũ is calix eſſet author futurus. Hũc igitur vt accepiſſet Alcidamas, aliquantiſper ſilentium agebat, ac ſolo ſternens ſeſe cubabat ſeminudus, quemadmodũ facturũ ſeſe fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitẽs, ſimúlq; dextra ſcyphum ſuſtinens, qualem Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam verò & inter alios calix aſsiduè circumagebatur: tum inuitatiuncule ad bibendum, & confabulationes ortæ, demũ & lucernæ illatę. Interim ego cùm puerũ qui iuxta Cleodemũ adſtabat (erat autem is pocillator egregiè formoſus) ſubridentem vidiſſem (nam, arbitror, quicquid obiter inter cœnandum obtigit, cõmemorari oportere, maximè ſi quid ſit elegantius ac ſcitè factum) iam admodum attentus obſeruare cœpi quídnam rei rideret. Ac paulò pòſt accedebat puer tanquam calicem à Cleodemo recepturus. At ille ſimul & digitũ illius ſubſtringebat, & drachmas puto duas vnà eum calice tradebat. Porrò puer ad ſubſtrictũ digitũ rurſus arridebat: cæterùm de pecunia, quũ non ſenſiſſet, opinor, eóq; non reciperet, in terram delapſis drachmis ſtrepitus eſt concitatus, móxque ambo pariter rubore ſuffundebantur, ſdq; ita palàm, vt nemo non animaduerteret. Ambigebatur igitur inter eos qui proximè ſedebant, cuiuſnã eſſent illi nummi, cùm & puer negaret à ſe proiectos, & Cleodemus item, iuxta quem ſtrepitus acciderat, ſibi excidiſſe diſsimularet. Verùm ea res tum neglecta eſt, ac cõniuenter omiſſa, propterea quòd id quod acciderat, non ita multi vidiſſent, præter vnum (vt mihi quidẽ viſum eſt) Ariſtænetũ. Nam is paulò pòſt puerum loco mouit, clanculum ablegãs, & alii cuidam innuit vti Cleodemo pocillator aſsiſteret, videlicet ex exoletis illis ac robuſtis mulioni aut equiſoni cuipiam. Ad hunc modum ea res vtcũq; abiit, ſummum alioqui allatura pudorẽ Cleodemo, ſi quidem ad omnes permanaſſet, ac non protinus occupans Ariſtænetus eam ſopiſſet, eiuſiliter dextréq; admodũ inducta temulentia. Cæterùm Alcidamas (iam enim potus erat) percõtatus quódnam eſſet nomen puellæ nubenti, tum clara voce indicto ſilentio, ſimul & ad fœminas conuerſo vultu, Præbibo, inquit, tibi Cleanthi, Herculis *Archegetæ nomine. Sub hæc cùm riſiſſent omnes: Ridetis, inquit, ſacrilegi, quòd ſponſæ, Herculis dei mei nomine propinauerim? Imò illud ſcito opus eſt, ni ſcyphum à me traditum accipiat, nunquam futurũ vt illi filius obtingat talis, qualis ego ſum, virtute interritus, animo liber, tum corpore adeò robuſto: ſimúlq; cum dicto ſeſe magis etiam renudabat, etiã vſq; ad illa quæ ſunt maximè pudenda. Ad ea cùm iterũ arriſiſſent conuiuę, indignatus ille ſurrexit, toruis iã atq; efferatis obtuens oculis, vultúq; ipſo teſtãs iam neq; pacem neq; quietem arcturũ ampliús. Forſitan & baculũ illiſiſſet alicui, ni cõmodùm id tẽporis placenta prægrandis fuiſſet illata. Nã hanc ſimul atq; conſpexit, lenior ac mitior eſſe cœpit, ac ſtomachari deſiit, obambulãs interim, ac placentam auidè vorans. Iam verò pleriq; te-

*Ita vocãt ducem Mu ſarum.

mulenti esse cœperant, & clamoribus vndique perstrepebat conuiuium. Nam & Dionysidorus rhetorem illhic agens, orationes quasdam pronuntiabat, laudabatúrque à ministris qui à tergo assistebant. Et Istiæus Grammaticus vicissim qui post illũ accumbebat, versuum centones quosdam recitabat, Pindari, Hesiodi, & Anacreontis carmina simul cõtexens atque consarcinans: ita vt ex omnibus vnicam redderet cantilenam, oppidóque ridiculam, in primis autem illa, perinde quasi vaticinans de his quæ postea acciderunt,

Commisere simul clypeos.

Tum illud quoque:

Tum verò clamórque virûm luctúsque coortus.

At verò Zenothemis libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptũ legebat. Verùm quum ii, quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita vt solent, cessarẽt morarentúrque, Aristænetus sedulò curãs ne vel id interea temporis aut otiosum esset, aut voluptatis expers, accersitum introrò morionem iussit ridiculum aliquid vel dicere, vel facere, quò magis etiam exhilararentur conuiuę. Móxque ingressus deformis quidã, deraso capite, pauculos capillos in vertice gestans, eósque cristæ in morẽ erectos, hic saltabat, atq; inter saltandũ, quò maiorẽ cõciaret risum, rotatu sese circumagebat, distorquebátque. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam, linguam imitans Aegyptiorum. Postremò dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui scommate tacti ridebãt: verùm vbi & in Alcidamantem simile quiddam torsisset, catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (iandudum autem præ se ferebat quòd inuideret illi, dum probaretur, ac conuiuarũ oculos retineret) abiecto pallio, vt secum luctaretur prouocauit. Quod ni faceret, hunc, inquit, baculum tibi impingam. Atque ita miser ille Satyrion (nam id erat morioni nomen) congressus cum eo, pancratio decertabat. Erat id spectaculi multò iucundissimum, quippe cum viderent hominem philosophum cum morione compositum, cum ferire, tum vicissim feriri. Proinde qui aderant, partim pudore tangebãtur, partim ridebant: donec iam ictus Alcidamas, pugnã detrectaret, ab homuncione omnium plausu comprobato certamine superatus. Hæc igitur cũ essent non mediocri risu excepta: ibi tandem ingressus & Dionicus medicus haud multò post peractam concertationem. Aiebat autem in mora fuisse Polyprepontem tibicinem, dum hunc phrenesi correptũ curandi gratia viseret. Ac planè quiddam risu dignũ commemorabat. Dicebat enim in ædes illius venisse sese ignarum etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum protinus surrexisse, foribúsque occlusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, issq; vti caneret iussisse. Deinde vbi id non posset, illum percussisse, scuticam sublata manu gestantem. Sese porrò in tanto periculo tale quiddã fuisse commentum, nempe ad canendi certamen prouocasse hominem: idque ea lege, vt victus præscriptum certúmq; plagarum numerum acciperet. Ac sese priorem cecinisse, prauè atque imperitè: deinde traditis illi tibiis, scuticam ab illo recepisse: gladium autẽ extemplo per fenestras in aream abiecisse. Dein cũ minore iam discrimine eum illo luctaretur, auxilio aduo esse vicinos. Eos reuulsisse belluam, atque ita illorum opera seruatum sese. Ostendebat autem & plagarum vestigia quędam, nonnullàque in facie tubera liuentia. Ergo cum Dionicus ob huiusmodi fabulam non minus placuisset, quàm morio ipse: proxime Istiçum reclinans sese, de reliquiis cœnabat. Atque hic quidem haud absque numine quodam nobis aduenerat, imò prorsũ vsui futurus ad ea quæ postea contigerunt. Nam prodiens in medium conuiuiũ puer quidam, qui se ab Etœmocle Stoico venire diceret, epistolium quoddam adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, vt eo palàm omnibus audientibus perlecto, rursus domum sese reciperet. Hic igitur permittente Aristæneto, admotus ad lucernã legebat.

PHI. Num orationem Luciane in sponsæ laudẽ compositam, aut carmen nuptiale, quod genus permulta faciunt?

LUC. Videlicet nos quoq; tale quippiam existimabamus. Verùm ne accedebat quidem ad id, vt aiunt. Cæterùm in literis ita scriptum erat: Etœmocles philosophus Aristæneto: Quàm non mouear cõuiuiis, omnis anteacta vita mea fuerit testis, qui quidem quũ quotidie mihi cõplures ea causa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud vnquã illis morem gessi: perpendens nimirum, quãtum sit in eiusmodi compotationibus tumultus, quantum licentiæ, petulantiæque: verùm aduersus vnũ te mihi videor meo iure stomachatus, qui tantum temporis à me officiosissimè cultus & obseruatus, tamen indignum habueris, quem vel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præterieris, ídque quum vicinus essem. Proinde tua causa magis discrucior, qui quidem te tam ingratum prębueris. Nam ipse felicitatem nequaquam in hoc statuo, si quis mihi impartiat vel suem syluestrem, vel leporem, vel placentã: quæ mihi affatim contingũt apud alios, qui officia norunt: quandoquidem etiam hodie quum apud discipulum Pammenem cœnare mihi licuerit opiparam (vt vocant) cœnam, non annui tamen vehementer obsecranti, tibi scilicet demens ego memetipsum reseruans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuio. Idq; meritò facis: neque enim vllo modo potes quid sit rectius dignoscere, nec appræhensiuam illã phantasiam habes. Cæterùm haud sum nescius vnde mihi ista sint profecta: nempe ab egregiis istis philosophis tuis Zenothemi de ac Labyrintho: quibus equidem (absit inuidia dicto) vel vnico syllogismo mihi videor os protinus obturare posse. Alioqui respõdeat istorum aliquis, quid sit philosophia, aut hæc quæ inter elementa trãdũtur, quid habitio differat ab habitu: vt ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponã, quid sit syllogismus cornutus, quid acerualis, quid metens. Verùm tu quidem istis fruaris licet. Nam ego qui solum in bonis ducam quod sit honestum, facilè tulero cõtumeliam. Atqui ne possis posthac ad istã excusationem confugere, vt dicas te mei oblitũ fuisse, nimirum in tanto rerum strepitu, tantísque occupationibus: bis te hodie sum allocutus, primùm mane domi tuę: deinde rursum in Castoris ac Pollucis templo remdiuinam facientem. Ac his quidẽ de rebus hæc respondero. Quòd si tibi videor cœnæ gratia succensere, quid Oeneo acciderit cogitato. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indignantẽ quòd ille se solam non adhibuerit ad sacrificium,

cum

cùm reliquos deos omneis acciperet conuiuio. Nã hac de re ſic alicubi meminit Homerus:

Seu quia non norat, ſeu non ſuccurreret illi:
Acriter eſt offenſa tamen.

Item Euripides:

Calydon quidem hæc Pelopeii regio ſoli:
Qua parte ſæuum ſpectat aduerſa fretum,
Agros habens tum diuites, tum fertiles,

Rurſum Sophocles:

Immanis apri triſte monſtrum in Oenei
Immiſit agros gnata Latonæ dea
Docta eminus miſsis ferire ſpiculis.

Hæc tibi è plurimis pauca citaui, vt intelligeres cuiuſmodi præterito viro Diphilum ad cœnam adhibeas, cui & ipſi filium commiſeris tuum. Idq; rectè. Eſt enim iucundus adoleſcenti, & ita cum eo viuit, vt placeat, atque obſequatur: atque adeò ni mihi turpe dictu fuerat, addidiſſem & aliud quiddam: quod quidem tu, ſi libebit, è Zopiro eius pædagogo verũ eſſe cognoſces. Verùm non conuenit obturbare in nuptiis, neque accuſare quenquã: præſertim criminibus vſqueadeò fœdis ac pudendis. Tametſi Diphilus dignus in quem facerem, quippe qui duos iam diſcipulos à me retraxerit: ego tamen ipſius philoſophiæ cauſa reticebo. Porrò famulo huic mandaui, vti ſi quam partem dare velles vel apri, vel cerui, vel placentæ, mihi deportandam, vt iſthoc pacto te mihi de cœna purgares, ne reciperet, ne ad hoc ipſum à nobis miſſus fuiſſe videatur. Hæc, amice, quum legerentur, ſudor interim vtique mihi manabat præ pudore, ſimúlque iam illud quod vulgò dici ſolitum eſt, optabam, vt terra mihi dehiſceret, quum viderem eos qui præſentes aderant, ad ſingulas epiſtolæ partes inter ſe ridentes, potiſsimùm autem hos qui nouerant Etœmoclem, virum canum, tantúmque ſeueritatis præ ſe ferentem. Admirabantur igitur, quòd eiuſmodi vir eſſet, hactenus fugiſſe ſeſe, barba videlicet ac vultus auſteritate deceptos. Cæterùm Ariſtænetus mihi quidem haud videbatur hominem contẽptu negligentiáve præteriiſſe, verùm quòd deſperaſſet, ſi fuiſſet inuitatus, vnquã adduci poſſe vt annueret, vtque ad eiuſmodi res ſe morigerum præberet, eóque ne tentandum quidẽ eſſe putaſſe. Ergo poſteaquã puer iam legere deſiiſſet, vniuerſum conuiuium in Diphilum ac Zenonẽ torquebant oculos, quòd hi iam metu trepidi ſederẽt, ac pallidi, ipſáque vultus inconſtantia ac perplexitate crimen agnoſcentes ab Etœmocle inuentũ. Porrò Ariſtænetus quanquam eſſet ſanè perturbatus, vehementérque conſternatus animo, tamen nos iubebat bibere, conans nimirũ id quod euenerat, commodè vertere, ſubridẽs interim: ac puerũ redire iuſſit, reſpondens ea ſibi curæ fore. Paulò autem pòſt ſurgens & Zeno clanculum ſeſe abduxit è cõuiuio, ſubmonitus à pædagogo, vt diſcederet, innuẽte, idque tanquam patris iuſſu. Ibi verò Cleodemus, qui iandudum occaſionem quæritabat (nam geſtiebat omnino cum Stoicis conflictari, verùm dirumpebatur quòd non reperiret cauſam ad id ſatis idoneam) tum igitur anſam præbente epiſtola, Huiuſmodi, inquit, facit egregius ille Chryſippus, & Zenõ ille mirabilis, neque non Cleantres, verbula miſera, neque quicquam præter rogatiunculas, & vmbras duntaxat philoſophorum: cæterùm Etœmocles ſunt pleriq; omnes. Videtis quàm & ipſæ epiſtolę graues ſint ac ſeniles. Poſtremò Ariſtænetus hic Oeneus eſt, Etœmocles Diana. Dii boni, quàm bene auſpicata omnia, quámque congrua celebrandæ feſtiuitati! Ita per Iouem, inquit Hermon, ſupra hunc accumbens: inaudierat autem, vt opinor, aprũ quendam Ariſtæneto paratũ, vt in conuiuio proponeretur, eóque putabat non intempeſtiuè factã mentionem apri illius Calydonii. at per Lares Ariſtęnete, fac quamprimũ ſacri partẽ mittas, ne ſenex interim ille fame pereat, tanquam Meleager tabefactus. Tametſi nihil queat acerbum accidere, quandoquidem Chryſippus hæc indifferentia cenſet eſſe. Itáne vos Chryſippum nominatis? inquit Zenothemis, erigens ſeſe, maximáq; voce intonans: An ex vno homine, qui non legitimè philoſophiã exercet, nempe præſtigiatore iſto Etœmocle, Cleanthẽ ac Zenonẽ metimini, viros ſapiẽtes? At qui tandẽ eſtis ipſi vos, qui hęc dicitis? an nõ tu Hermon Caſtoris & Pollucis cæſariẽ, quã habebant auream, circuntondiſti? Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus. Tu porrò Cleodeme, nónne Soſtrati diſcipuli tui vxorem ſtupraſti? Nónne in adulterio eo depræhenſus, nefandiſsima paſſus es? An non igitur ſilebitis, cũ huiuſmodi dedecorum vobis ſitis conſcii? Atqui non ſum meæ ipſius vxoris leno, Cleodemus inquit, quemadmodum tu: neque diſcipuli diuerſantis apud me viaticum ſuſtuli quod is depoſuerat, eóque facto rapuiſſe me per Palladem deierans abnegaui: neque quaternis drachmis fœnero, neque diſcipulos obtorto collo in vincula duco, niſi in tempore mercedẽ per ſoluerint. Verùm illud, inquit Zenothemis, haudquaquã poſsis inficias ire, te Critoni venenum quo patrem necaret, miniſtraſſe. Atque intereà fortè bibebat: quicquid autẽ erat in calice reliquum (erat autem ferme ſemiplenus) in duos illos profundebat. Porrò conſperſus eſt pariter & Ion, idque præmii tulit, quòd illis vicinus accumberet, alioqui eo malo nõ indignus. Hermon igitur demiſſo vertice merum è capite abſtergebat, eos interim qui præſentes erant, atteſtans, quòd id genus contumeliis eſſet affectus. Cleodemus autem cùm non haberet calicẽ, inuadens primum conſpuebat Zenothemin: deinde lęua cõprẽhenſum à barba, plagam in tempus erat illiſurus, ac ſenẽ fortaſſe necaſſet, ni Ariſtænetus dextram ſublatam retinuiſſet. Is mox tranſcẽſo Zenothemide, inter vtrunque medius aſſedit, vt eo veluti muro dirempti, pacem inter ipſos agerent. Hæc igitur dum gerebantur, Philon, equidem varia meo cũ animo voluebam. Primùm illud ſtatim occurrebat, nullũ eſſe operæpretiũ, ſi quis diſciplinas perdiſcat, ni ſimul & vitæ rationes ad id quod eſt optimum, accommodet atque componat; cùm viderem illos qui verbis alios antecellerent, quàm factis ipſis ſeſe ridiculos exhiberent. Deinde & illud veniebat in mentem, ne fortè verum eſſet quod vulgò plerique dictitarent, videlicet eruditionẽ à recta ratione bonáſque inſtitutis abducere iſtos, qui ſolos libros ſpectarent, quíq; ſolicitudine curáque quã illi afferrent, perpetuò tenerentur: quandoquidẽ quum ibi tam multi præſentes eſſent philoſophi, ne caſu quidem vllũ erat cernere à peccando immunem: verùm alii faciebant turpia, alii dicebãt turpiora. Neque enim iam poteram eorum quæ fiebant culpam

Quomodo & quatenus philoſophandũ ſit.

vino authori imputare, mecum reputans cuiuſmodi eſſent quæ Etcœmocles neq; cibo neque pōtu etiā dum guſtato ſcripſerat. Ita rerum vices præpoſtroæ atque inuerſæ videbantur, ſi quidem vidiſſes idiotas illos ſumma cum modeſtia conuiuium agitantes, neque vino petulantes, neque indecorè ſeſe gerentes: ac ridebant duntaxat, & iam damnabāt eos opinor, quos dudum ſuſpexerant, ex habitu indicantes eos alicuius eſſe pretii. Contrà ſapientes illi, & in libidinem ferebantur: & conuiciis certabant, & ſupra modum ſeſe potu cibiſque explebant: poſtremò vociferabantur, & ad manus vſque conſerendas rapiebantur. Cæterùm admirandus ille Alcidamas, etiā meiebat ſub oculis omniū, nihil reueritus fœminas. Ac mihi quidem, ſi quis hæc quæ in eo conuiuio gerebantur, rectiſsimè voluiſſet cōferre, ſimillima videbantur iis quæ de Eride dea poetæ fabulantur: nempe hanc, quòd non eſſet ad Pelei nuptias aduocata, malum in mediū conuiuium abieciſſe, ex quo tam ingens apud Troiam bellū fuerit ortum. Itidē Etcœmocles mihi viſus eſt epiſtola illa quaſi malo quopiā in medium proiecta, non minus malorū, quàm Ilias habebat, excitaſſe. Neque enim finem contentionis faciebant Zenothemis ac Cleodemus: quanquā medius inter vtrunque interceſſerat Ariſtænetus. Age, inquit Cleodemus, impræſentiarum quidem ſat eſt ſi literas neſcire conuincamini: ſed craſtino die vos vlciſcar quibus cōueniet modis. Reſpōde mihi Zenothemi, vel tu, vel elegātiſsimus iſte Diphilus, qua tandem gratia pecuniæ poſſeſsionem inter indifferentia ponendam eſſe cenſetis, cùm ex omnibus nil aliud ſpectetis, quàm vt ipſi quamplurimū pecuniæ poſsideatis, atque ob id cauſæ ſemper apud diuites hæretis, fœneratis, atque vſuris incumbitis, neque non mercede docetis? Rurſum cur voluptatem deteſtemini, atque hac de cauſa Epicureos inſectemini: cùm ipſi voluptatis gratia, turpiſsima tum facitis, tum patimini: indignè ferentes ſi quis vos nō vocarit ad cœnam. rurſum ſi vocemini, non ſat eſt tantum vorare vt cibo turgeatis, niſi & famulis tantum donetis. Atque hæc cum diceret, pariter & linteum reuellere conatus eſt quòd Zenothemidis puer tenebat, omni carniū genere refertū: planéque futurū erat, vt apertum illud ac ſolutū medium in ſolū abiiceret, niſi diuia puer non omittebat è manibus, gnauiter aduerſus trahentē retinens. Hic Hermon: Euge Cleodeme, reſpondeant qua gratia damnent voluptatem, cum ipſi ſupra cæteros omneis ſtudeant voluptati. Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme reſpondeto quamobrem diuitias inter indifferentia numeres. Imò tu potius: Atq; hunc ad modum diutius eſt altercatum, donec Ion capite tandē in apertum prolato, Deſiſtite, inquit. Ego, ſi libet, ſermonum argumenta proponā in medium, conuiuio nuptiiſque digna. Vos porrò citra contentionē vlciſcimini, & dicite, & auſultate: quemadmodum & apud Platonem noſtrū alternis dicendi vicibus res vt plurimùm agitatur. Id dictum probabant cum omnes qui aderant, tum in primis Ariſtænetus atque Eucritus, nimium in ſpem erecti fore vt eo pacto ab odioſis illis cōtentionibus diſcedi poſſet. Et Ariſtenetus priorem in locum ſeſe recepit, iam partam eſſe pacem ratus. Iamque nobis inferebatur ea conuiuii pars, abſolutam cœnam vocant, ſingulæ ſingulis aues, carnes aprugnæ, pulpa leporina, piſcis Tagenicus, placentæ breuiter illa, quæcūque libentum eſt ſeu velis in aluum condere, ſeu domū aſportare malis. Apponebatur igitur nō ſua cuique quadrula, verùm Ariſtæneto atque Eucrito eadem in parte menſæ vna ambobus communis, ita vt de ſua vtriq; parte quæ ſe ſpectaret, eſſet edēdum, aut tollendum. Deinde altera Zenothemidi Stoico & Hermoni Epicureo, & his item inter ipſos communis. Deinceps Cleodemo atque Ioni. Poſt hos ſponſo ac mihi. Porrò Diplio duorum pars apposita, propterea quòd Zeno iam diſceſſerat. Hæc facito Philon vti memoriā teneas. nam paulò pòſt ad intellectum rationis erunt vſui. PHI. Meminero ſanè. LUC. Tū Ion, Primus igitur exordiar, inquit, ſi quidem videtur. Deinde vbi paululum interſiluiſſet, Conueniebat, inquit, fortaſsis, vt apud eiuſmodi viros de ideis, atque incorporeis ſubſtantiis, déque animi immortalitate ſermo haberetur: verùm ne mihi cōtradicant ii qui diuerſam philoſophiæ ſectam ſequuntur, de nuptiis dicam ea quæ cōgruunt. Atque illud quidem optimum fuerat futurum, ſi nuptiis opus nō haberemus, ſed Platonis ac Socratis dogma ſecuti, à fœminarum cōmercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita feciſſent, ii demum ad abſolutam illam virtutem pertingere potuiſſent. Quòd ſi viris omnino ducendæ ſint vxores, vt eas iuxta Platonicam ſententiam inter ſe cōmunes habeant, videlicet quò Zelotypia vacemus. Hæc quam eſſent riſu excepta, vt quæ nimis intempeſtiuè dicerentur, tū Dionyſodorus: Non tu deſines, inquit, barbarica iſta nobis occinere? Nam vbi zelotypiam iſtam reperias, aut apud quē? At tu etiam hiſcere audes, inquit, ſterquilinium? Ad hæc Dionyſodorus opinor, iam erat conuicia quę conueniebat, regeſturus, verùm Grammaticus Iſtiæus vir optimus ille, Deſinite, inquit, ego vobis epithalamion recitābo. ſimúlque cœpit legere. erant autē Elegiaci verſus hi, ſi fatis memini:

Nuper Ariſtæneti in ædibus vnica ſummo
Nutrita eſt ſtudio diua Cleanthis hera,
Virginibus cunctis reliquis præſtantior vna,
Vel potior Phœbe, vel potior Venere:
Salue & tu iuuenum validiſsime ſponſe valentū,
Nereo prior, ac fortior Aeacida.
At rurſum vobis hoc carmen ſæpius olim
Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc, ita vt eſt conſentaneum, riſus eſt conſecutus. Reliquum erat, vt cibi tollerentur. Iamque tollebāt Ariſtænetus atque Eucritus ex his quæ ſibi fuerant propoſita, ſuam vterque partem. Tum ego quæ mihi, & Chæreas item quæ ſibi erant propoſita. Eundē ad modū Ion & Cleodemus. Porrò Diphilus etiam Zenonis digteſi partem tollere parabat, affirmans vni ſibi ea fuiſſe propoſita: atque hac de cauſa cum miniſtris dimicabat, ac viciſsim inter ſeſe trahebāt, manibus vtriuſque in auram iniectis, nō aliter quàm Patrocli cadauer hinc atque illinc attrahere cōtes. Poſtremò vicit ille, atque abſtulit, plurimū interim riſum præbens cōuiuis: maximè cum eam ob rē poſtea graviter ſtomacharetur, perinde quaſi atroci affectus iniuria. Iam verò Zenothemis atq; Hermon, qui pariter, vt dictum eſt, accumbebant, alter ſuperiùs, puta Zenothemis, infra hunc, reliqua quidem, quoniā æqualia fuerant appoſita, citra pugnā

ſuſtule

ſuſtulerant, cęterùm auis quæ iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo pinguior: ídq; ita caſu euenerat, opinor. Iámq; ſuam vterque ſublaturus erat, ibi Zenothemis (ſed tu mihi nũc quàm maximè fac animum aduertas: iam enim ad ipſum negotii caput peruenimus) Zenothemis, inquã, omiſſa ea quę ſeſe ſpectabat, eam quę ante Hermonem iacebat, tollere eſt aggreſſus: quæ quidem (vt iam diximus) erat pinguſcula. At ille contrà nitens retinebat, haud ſinens vt ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto, vtrique in alterum irruentes, ipſis auibus facies mutuò cædebant: ac barbis inuicem præhenſis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum, puta Hermon: ille verò, nempe Zenothemis, Alcidamantem ac Diphilum. Ac cæteri quidẽ ad partes acceſſerunt, partim huius, partim illius, præter vnum Ionẽ, qui ſeſe neutrum atque ancipitem ſeruabat. Cæterùm illi inuicem conſerti pugnabant, ac Zenothemis quidem ſcyphũ è menſa ſublatum, eum qui coram Ariſtæneto ſtabat, abiecit in Hermonem,

Atque hunc haud tetigit, aliò ſed flexus aberrat: Verùm ſponſi caput diſſecuit alto grauiſsimóque vulnere. Itaque mulierum coorta vociferatio, quæ medium in præliũ inſiliebant: cum primis autẽ ado leſcentuli mater, cum iam ſanguinẽ eius aſpexiſſet: præterea & ſponſa metu territa proſiliit. Inter hæc Alcidamas ſtrenuum virum præſtitit, cum Zenothemidi ferret opẽ, & illiſo ſuo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis verò maxillam comminuit: ad hæc è famulis aliquot opitulari parãtes, vulnerauit: quanquã illi nihil his rebus territi ceſſerũt: verùm Cleodemus intentato digito Zenothemidi oculũ effodit: tum admotus narem mordicus auulſit. Porrò Hermon Diphilum Zenothemidi ſuppetias ferre conatum, è ſponda in terram præcipitem dedit. Sauciatus eſt & Iſtiæus grammaticus, dum interuentu ſuo eos ſtudet dirimere: calice videlicet in dentes illius illiſo, ídque à Cleodemo, cum hunc Diphilum eſſe credidiſſet, non Iſtiçum. Iacebat igitur miſer ille iuxta ſuũ ipſius Homerum, ſanguinem ab ore vomẽs. Præterea tumultus atque lacrymarũ plena vndique erant omnia: dum & mulieres eiularent Chæreæ ſponſo circunfuſæ, dúmque alii has ſtudent compeſcere. Porrò maxima malorũ omniũ pars erat Alcidamas, poſteaquam ſemel ad ſuum rediſſet ingenium, feriens quicunq; fortè in ipſum incidiſſet. Neque verò pauci in eo prælio cecidiſſent, ſcito, ni baculum is fregiſſet. Ego porrò iuxta parietem erectus aſsiſtens, ſpectabam omnia, neque me ei negotio admiſcebã, nimirũ Iſtiæi iam doctus exemplo, quàm eſſet periculoſum eiuſmodi conflictus velle dirimere. Lapithas itaque Centaurósque vidiſſes, euerti menſas, effundi ſanguinem, proiici ſcyphos. Demũ Alcidamas ſubuerſa lucerna magnas induxit tenebras. Iámque res, vt eſt cõnectũ facile, atrocior etiam multò eſſe cœpit, præſertim cũ haud eſſet proclive luminis copiam alicunde recuperare: ſed multa interim ac ſæua patrata ſunt in tenebris. Pòſt vbi accederet neſcio quis lucernã tandem apportans, Alcidamas quidẽ repertus eſt tibicinæ veſtem ſuſtollens, víque cũ illa cõgredi pugnans. Dionyſodorus autem in alio quodam ridiculo facinore deprehenſus eſt. Nam vt ſurrexerat, ſcyphus è ſinu illius elapſus in ſolum decidit: poſtea excuſans aiebat Ionem in tumultu calicem ſublatũ ſibi tradidiſſe, ne periret. Id ita factum, Ion admodum ſolicitè quaſi patronũ agẽs aſſeuerabat. His rebus dimiſſum eſt conuiuium, à lacrymis denuò in ridiculum exitũ conuerſum, ídque Alcidamantis, Dionyſodori, atque Ionis gratia. Porrò qui erant ſaucii, ſublati ſarcinæ ritu foras deportabãtur miſeris affecti modis, maximè ſenex ille Zenothemis, pariter tum oculò tum nare mutilatus, enecari ſe præ cruciatu clamitãs: adeò vt Hermon, quanquam ne ipſe quidem expers malorum, (nam huic duo dentes fuerant excuſſi) palàm atteſtaretur, Memineris, inquiẽs, ô Zenothemis, ne poſthac dolorẽ in mediis habẽdũ ducas. At ſponſus iam vulnere à Dionico curato, domum reuectus eſt faſciis reuincto capite, eidem impoſitus vehiculo, quo ſponſam fuerat abducturus. Atque ità miſer ille nuptias acerbas celebrarat. Deinde & aliis item Dionicus pro ſua virili remedium adhibuerat. Poſtremò poſtquam iam dormierant, aſportati ſunt plerique mediis in viis vomentes. Cęterùm Alcidamas inibi remanebat. Neq; enim valebant hominem extrudere, poſteaquam ſemel ſeſe in ſpondam abiecerat, atque ibi tranſuerſus accubuiſſet. Hic erat, ô bone Philon, eius exitus conuiuii, de quo rectiſsimè illud dici poſsit, quod in fine Tragœdiarum nonnunquam accinitur:

Sunt fortunæ varii caſus.
Plurima quæ haud ſperaueris vnquam,
Ea conficiunt numina diuũm.
Rurſum quæ certò ſperaris,
Ea fruſtratò non contingunt.

Siquidem & hæc planè præter expectationem atq; inopinatò exierunt. Præterea & illud iam didici, non eſſe tutum, cui non ſit opus, cum eiuſmodi philoſophis agitare conuiuium.

DE SYRIA DEA,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum operis ipſe titulus indicat. Deſcribit enim Syriæ deæ & templum, & ſacra, & effigiem quoque, facto narrationis initio à collatione reliquorum templorum ſacrorúmq; quæ in Syria ſunt. Ac primùm quidem in genere commẽdat templi deæ huius, à ſanctitate, miraculis, & opulentia. Deinde ſpeciatim commemorat & de origine eius, quando videlicet, & à quibus conditũ tradatur, & quanã ipſa dea eſſe à pleriſque putetur. Poſt hæc de ædę templi, à quibus ea extructa fuerit, quæ eius forma, qui ſitus ſit. Item de ſignis ac ſtatuis quæ tum intra ædem, tum extra viſantur. Poſtremò autem & de ſacerdotibus deæ, de lacu & piſcibus ſacris, ad quos ſimulacra deorum veluti per pompam quandam viſendi cauſa quot annis exeunt. Præterea & de panegyricis conuentibus qui ibi celebrentur, de Gallis, & eorum ceremoniis, deque ſacrificandi ritu ac legibus, inſertis ſuo loco & Antiochi & Combabi hiſtoriis, quorum alter Stratonicen nouercam amauit: alter ob euitandam eiuſdem rei ſuſpicionem ſibi ipſi virilia præcidit. Atque in his nonnulla, vt videlicet illa de arca Noe (quẽ Lucianus, vt cæteri Græci quique, Deucalionem hic vocat) de Gallorum & ſacerdotũ purificatione, de vetito porcorum eſu, & id genus

alia ita traduntur, vt propemodum credi possit ex Iudeorum obseruationibus ac sacris pleraque illa transsumpta, sed tempore postea vsu adulterata ac depranata fuisse, siue hoc populorum vicinitate atque commercio factum demus, siue Barbari isti ad eorum exempla quæ à Iudæis tunc cum in Assyria captiui erant, videbant fieri, suos quoq; ritus conformarũt. Assyriorũ enim & hæc ciuitas fuit, in qua tam prodigiosa dea culta est, ea parte quæ Cœlesyria à Plinio dicitur, condita: cuius nomen Stephanus quidem Hieram, hoc est sacram absolute, Strabo autẽ & Plinius iuncta voce Hierapolin vocãt, quod hic Lucianus Ionica dialecto, qua per totam hanc descriptionem vtitur, in polin hieram, hoc est ciuitatẽ sacram per tmesin diuisit. Eandem autem & Bambycem ydé, & Edessam, quod posterius nomen Strabo addit, & à Syris ipsis Magog, vt Plinius habet, appellari tradunt, ipsámque deam quã Lucianus simpliciter Syriam vocat, proprio nomine Atergatin, & à Græcis decreto quoque nominari scribunt. Cæterũm de Atergatide nõ alienum opinor fuerit etiam illa huc apponere, quæ apud Athenæum leguntur, quando & ipsa ad vberiorem intellectum eorum quæ hic à Luciano dicuntur, nonnihil facere videntur. Verborum eorum sententia hæc est: Antipater Tarsensis, inquit, professione Stoicus, libro περὶ δεισιδαιμονίας, hoc est de religione, quarto, dici à quibusdam tradit, quòd Gatis Syrorũ regina, ita gulæ dedita fuerit, vt per præconem edixerit ne quis piscẽ aliquem absque Gatide comederet. Per ignorantiam igitur plerosque Atergatin ipsam vocare, atque à piscibus abstinere. Mnaseas autem in secundo de Asia ita ait: Mihi quidem Atergatis videtur regina adeò intolerabilis fuisse, ac multa duriter populis suis imperasse, ita vt lege quoq; cauerit illis, ne quæ piscẽ ederent, sed ad ipsam afferrent, eò quòd hoc cibi genere delectaretur. Atq; inde etiã in sacrificijs solenne hoc mansisse, vt quoties deam precarentur, pisces illi argenteos aut aureos offerrent, sacerdotes vero etiam tota die veros deæ pisces in mẽsa paratos ac coctos apponere, elixos pariter & assatos, quos ipsi postea sacerdotes deæ absumãt. Ac paulo post ide addit: Atergatis autem, quemadmodum Xanthus ille Lydus tradit, à Mopso quodam Lydo capta vnà cum filio Ichthye, in lacu Ascalone contumeliæ causa submersa, & à piscibus deuorata est. Hæc Athenæus lib. 8. Præterea neque illud omittendum videtur, quòd Edessam tradit Volaterranus eam esse vrbem, in quam Tobias olim filium suũ ad Gabelum quendam, apud quem pecuniam deposuerat, misit. Quod si verè ab illo traditur, eademque Edessa & Hierapolis dicitur, vt Straboni placet, manifestum ex eo iam apparet, & Iudæos ibi captiuos vixisse, & illorum obseruationum vestigia quoque quædam eodem loco hæsisse. Sed hæc in medio relinquamus.

Atergatis, id est absque Garide, quæ verba iuncta Atergatide.

EST in Syria ciuitas non longè ab Euphrate flumine, vocatur autem Sacra, & est quoque sacra Iunonis Assyriæ: cæterùm nomen hoc videtur mihi non statim ab initio vrbi, cum condita est, impositum fuisse, sed antiquitus quidem aliud fuisse, postea verò cum sacra ibi magna subinde peragerentur, in hoc cognomentum euasisse. De hac igitur ciuitate venio dicturus, quæcunque videlicet in ipsa sunt. Dicam autem & leges, quibus in sacris vtuntur, & solennes conuentus, quos celebrant, & sacrificia quæ peragunt. Dicam autem & quæcunque de illis traduntur qui templum hoc consecrarunt, & de ede ipsa quo pacto condita fuerit. Scribo autem Assyrius ipse existens: & eorum quæ narro, alia quidem ipse coràm vidi, alia verò à sacerdotibus edoctus sum. Quæcunque igitur antiquiora me sunt, ab iis narrationem incipiam. Primi itaque hominum, quos nos scimus, Aegyptii, dicuntur & deorum noticiam percepisse, & templa constituisse, lucósque & conuentus solennes edidisse. Primi autem & nomina sacra intellexerunt, & sermones sacros docuerunt. Deinde verò nõ multo tempore pòst, ab Aegyptiis Assyrii doctrinam de diis acceperunt, & sacra templáque erexerunt, in quibus & simulacra posuerunt, & statuas dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Aegyptios absque simulacris & statuis templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non multo Aegyptiis ætate posteriora, quorum ego plurima ipse vidi. Herculis vtique æquæuum est illud videlicet quod Tyri est: non huius Herculis quem Græci carminibus celebrant: sed quem ego dico, multò vetustior est, & Tyrius heros. Est autem & aliud templum in Phœnicia, magnũ, quod Sidonii celebrant, Astartæ, vt quidem ipsi dicunt. Astarten autem ego puto Lunam esse. Cæterùm vt mihi ex sacerdotibus quidam narrauit, Europæ illud est, Cadmi sororis. Hanc autem fuisse ferunt Agenoris regis filiam, & postquam amplius non comparuit, Phœnices ipsam templo honorarunt, & sermonem de ea sacrum euulgarunt, quòd videlicet pulchra cũ esset, Iupiter amore eius captus fuerit, & mutata in taurum forma, rapuerit eam, & in Cretam inde abiens deportarit. Atque hæc quidem etiam à cæteris Phœnicibus audiui: & nomisma quoque quo Sidonii vtuntur, Europam habet insidentem tauro, Ioui videlicet. Cæterùm ipsam ædem non omnes confitentur Europæ esse. Habent autem & aliud templũ Phœnices, non Assyrium, sed Aegyptium, quòd ex Heliopoli in Phœniciam peruênit: quod ego quidem ipse non vidi, sed tamen magnum etiam hoc & peruetustum est. Porrò & Bybli vidi templum magnum Veneris Byblię cognomento, in quo & ritus quosdam in Adonidem peragunt. Cognoui autem & ipse ritus eos. Dicunt igitur factum illud quo ab apro percussus Adonis fuit, in sua terra contigisse, & in memoriam rei verberantur annis singulis, & lamentantur, & ritus solennes peragũt, ac ipsis magni adeò luctus per totam regionem indicuntur. Postquam autem iam verberandi ac deplorandi finis factus est, principiò quidem inferias Adonidi peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, postea autem sequenti die & viuere ipsum dictitant, & in aerem sursum mittunt, & capita detondent, quemadmodum Aegyptii quãdo apud ipsos Apis mortuus est. Ex mulieribus autem quæcunque tonderi non volunt, talem pœnam exoluunt: vnum quidem diem ad quæstum corpore faciendum prostant. Forum autem illud solùm peregrinis exhibetur: & quod inde mercedis auferunt, hoc Veneri in sacrificium datur. Sunt autem ex Bybliis nonnulli qui dicũt apud sese humatum esse Osirim Aegyptium, luctúsque & ritus hosce non Adonidi, sed Osiridi omnes fieri. Dicam autem & vnde fidem eius rei sibi faciant. Caput vnoquoque anno ex Aegypto Byblum defertur, septem diebus, quãtum spatij ex illa in hanc est, enatans. Ac venti ipsum ferunt diuina quadam remigatione. Vertitur autem nusquam aliò, sed solùm

Hercules Tyrius.

Astarte.

Venus Byblia.

lùm Bybłum perfertur, & eſt in ſumma mirũ quiddam. Et hoc quouis anno fit, quemadmodum & me præſente tum Bybli factum eſt, & caput ipſum ſpectaui è papyro effigiatum. Eſt autem & aliud miraculoſum in terra Bybliorum. fluuius quidam ex Libano monte in mare defertur, fluuio nomẽ eſt Adonis. Hic quotannis cruore inficitur, & colorẽ amittit, & in mare exiens, ipſum quoque pelagus magna ex parte purpureum efficit, Bybliiſque lugendi tempus indicat. Fabulantur autem quòd illis tum diebus Adonis per Libanum ſaucietur, & cruor illius in aquam delatus, fluminis colorem mutet, eidémque nomen præbeat. Atque hæc quidem vulgò dicitant: cæterùm mihi vir quidam Byblius, qui vera dicere viſus eſt, aliam quandam huius rei cauſam narrauit. Dicebat autem hoc pacto: Fluuius hic Adonis, ò hoſpes, per Libanum defertur. Libanus autem ipſe terram habet admodum rubeam. Venti igitur vehementiores illis tum diebus exorientes, terram in fluuium deferunt, quæ tum maximè minio ſimilis eſt, ea poſtea illum cruentum videri facit. Atque ita rei huiuſce cauſa haudquaquam cruor eſt, vti ferunt, ſed terra. Ac Byblius quidem tantum narrabat. Quòd ſi autem vera iſta dixit, mihi quidem videtur diuinus adeò etiam venti iſte tum ortus incidere. Cæterùm aſcendi & in Libanum ex Bybli, itinere vnius diei, cum audiſſem ibi antiquum templũ Veneris eſſe, quod Cinyras dedicaſſet. Ac vidi ſanè templum, erátque peruetuſtum. Atque hæc quidem in Syria ſunt templa antiqua, & magna. Quæ cum multa adeò ſint, nullum tamen, quantum mihi videtur, maius eo eſt quod in Sacra ciuitate habetur, neque etiam ædes alia ſanctior, aut terra magis ſacra vſpiam eſt. Sunt autem & opera in eo pretioſa, & donaria antiqua, & miraculoſa multa, & ſtatuę religioſæ, & dii quoque ex ipſis manifeſtam adeò ſui ſignificationem dantes. Siquidem & ſudorem ipſis emittunt ſtatuæ, & mouentur, & oracula edunt, & clamor ſæpenumero in æde coortus eſt cùm templum iam clauſum eſſet, multíque audierunt. Iam verò & diuitiis inter ea quæquidem ipſi vidi, primùm atque præcipuum eſt. Nam nullæ afferuntur ipſis opes tum ex Arabia, tum à Phœnicibus & Babyloniis, & aliæ item ex Capadocia, & quæcunque Cilices afferunt, & quæcunque Aſſyrii. Vidi autem ego etiam ea quæ ſecretò in æde poſita ſunt, veſtes videlicet multas, & alia quæcunque argento aut auro ſeorſim deputata ſunt. Nam feſta quidem & ſolennes conuentus haud vllis aliis hominibus æquè multum peraguntur. Porrò inquirenti mihi de annis, quàm diu templum hoc duraſſet, & de Dea, quámnam ipſi eam eſſe putarent, multi ſermones fereban tur, quorum alii ſacri tradebantur, alii aperti ac plani erant, alii contrà valde fabuloſi: rurſum alii Barbari, alii cũ Græcis conſentientes: quos ego omnes quidem referam, haudquaquam autem approbo. Complures igitur Deucalionem Scytham illum tradunt templum hoc conſecraſſe, eum puta Deucalionem, cuius temporibus aquarum diluuium fuit. Cæterùm de Deucalione inter Græcos ſermonẽ quem illi de eo referũt, audiui. Habet autẽ ſermo ille hoc pacto: Hanc hominum generationẽ quæ nunc eſt, ab initio haudquaquam fuiſſe, ſed eam quæ tum fuit, totam interiiſſe. Hos autem homines qui nunc ſunt, ſecundi generis eſſe, eius quod rurſus à Deucalione in tantam multitudinem excreuit. De illis autem hominibus, huiuſmodi quædam traduntur: Cùm contumelioſi admodum eſſent, nefaria opera eos perpetraſſe. Neque enim iuſiurandum obſeruaſſe, neque hoſpites recepiſſe, neque ſupplicum miſertos eſſe. Ob quam rem, maximam calamitatem ipſos mox conſecutam eſſe. Statim enim & tellus multam aquam effudit, & imbres magni fuerunt, & flumina ſolito maiora decurrerunt, & mare quoque in multum aſcendit, eò vſque, dum omnia aquis inundarentur, atque omnes perirent. Deucalion autem ſolus hominum relictus fuit, in ſecundam videlicet generationem, prudentiæ ſimul & pietatis gratia. Seruatus autem fuit hoc pacto: Arcam quandam magnam, quam ipſe habebat, impoſitis in eam & liberis, & vxore ſua, conſcendit. Cæterùm cum ipſe ingrederetur, venerunt eódem & apri, & equi, & leonum genera, & ſerpentes, aliáque quæcunque tellure paſcuntur, bina ex vnoquoque genere cuncta. Ille autem recepit ad ſe omnia, atque ea ipſum haudquaquam lædebant, ſed magna inter eos, Ioue ita diſpenſante, concordia erat, vnáque in arca omnes nauigabant quandiu aqua ſuperabat. Atque hæc quidem de Deucalione Græci tradunt. De iis autem quæ mox conſecuta ſunt, fertur alius quidam ſermo ab iis qui Sacram incolunt ciuitatem, magna certè admiratione dignus: quòd in ipſorum videlicet terra hiatus quidam factus fuerit, ac totam illam aquam abſorbuerit. Deucalion autem, vbi hæc ita facta ſunt, & aras conſtituit, & ædem ſupra hiatum illum Iunoni ſacram erexit. Ego verò etiam hiatum vidi, & eſt ſub æde illa, admodum exiguus quidem. Vtrum autem antiquitùs etiam maior fuerit, & nunc in tam paruum redactus ſit, equidem neſcio. Is vtique quem ego vidi, paruus eſt: ſignum autem quo fidem hiſtoriæ huic faciant, hoc peragunt: Bis vnoquoque anno ex mari aqua in ædem defertur. Ferunt autem illam non ſacerdotes modò, ſed tota Syria, & Arabia: & qui trans Euphratem incolunt, multi homines ad mare deſcendunt, atque omnes inde aquam afferunt. Ac primò quidem in æde effundunt illam, poſtea autem in hiatum defluit, recipíſque lacus ille quanuis exiguus immenſſam vim aquæ. Atque hæc ita facientes, Deucalionem ritum ac legem templi iſtam inſtituiſſe ferunt, ad teſtandam cladis pariter & beneficii memoriam. Vetuſtior igitur ſermo de templi origine talis quidem fertur. Alii autem Semiramidem Babyloniam illam, cuius multa paſsim opera per Aſiam extant, etiam hanc ſedem conſecraſſe putant, cæterùm non Iunoni, ſed matri ſuæ, cui nomen Derceto fuit. Dercetus autem imaginem in Phœnicia vidi, ſpectaculum planè peregrinum, altera quidem parte mulierem, altera verò, quantum à femoribus ad imos pedes protenditur, in piſcis caudam deſinentem. At hæc, quæ in Sacra ciuitate eſt, tota mulier eſt. Porrò argumenta quibus huic narrationi fidem faciunt, non ita clara habent. Piſces rem ſacram exiſtimant, neque vnquam piſces attingunt. Deinde & aues, alias quidem edunt, columbam autem ſolam non edunt, ſed hæc ſacra ipſis eſt. Et quòd hæc ita fiant, placet ipſis Dercetus & Semiramidis gratia fieri: alte-

Adonis fluuius.

Deucaliõ, & de diluuio.

Derceto.

rum quidem, quòd Dereeto piſcis formam habet: alterum autem, quòd Semiramis ad poſtremum in columbam verſa eſt. At ego ipſam quidem ædem Semiramidis opus eſſe, fortaſsis permiſerim, Dercetus autem ſacram eſſe haudquaquam credo, quan dò & apud Aegytios nonnulli ſunt qui piſcibus non veſcuntur, idque in gratiam Dercetus minimè faciunt. Fertur autem & alius ſermo ſacer, quem ego à ſapiente quodam viro audiui: quòd videlicet ipſa dea Rhea ſit, templum autem Attæ opus. Porrò Attes genere quidem Lydus fuit, primus autem ſacrorum ritus quibus Rhea coleretur, tradidit. Ac quibus Phryges & Lydi & Samothraces in ſacris vtuntur, ea omnia ab Atte acceperunt. Poſtquam enim ipſum caſtrauit Rhea, vitam quidem virilem agere deſiit, formam autem fœmineam aſſum pſit, veſtémque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, & ſacra peragebat paſsim, & quæ paſſus eſſet, narrabat, Rheámque celebrabat. Inter quæ & in Syriam venit. Cæterùm cum illi qui trans Euphratem incolunt homines, neque ipſum, neque ſacra eius reciperent, hoc in loco templum conſtituit. Ac multa ſigna adſunt deæ, quæ ipſam Rheam videri faciunt. Nam & leones ipſam ferunt, & tympanum habet, & coronam in capite turritam geſtat, qualem & Lydi Rheam effigiant. Dicebat autem & de Gallis idem, qui in templo ſunt, quòd Galli Iunoni quidem haudquaquam, Rheæ autem caſtrari ſoleant, & Atten imitentur. Cæterùm hæc mihi conuenientia quidem videntur eſſe, vera autem non, quoniam de caſtratione aliam quoque audiui cauſam, multa hac fide digniorem. Placent verò mihi hæc quæ de templo dicunt, in quibus cum Græcis conſentiunt, deam quidem Iunonem putantes eſſe, ipſum autem opus Dionyſii, eius qui ex Semele natus fuit. Nam & Dionyſius in Syriam venit, eo videlicet itinere, quo in Aethiopiam eſt profectus. Et ſunt multa in templo eius indicia, quæ ipſum authorem comprobant: inter quæ & veſtes Barbaræ, & lapilli Indici, & Elephantorum cornua, quæ ille ex Aethiopia tulit. Etiam Priapi ſtant in veſtibulis, duo admodum magni, qui tali Epigrammate inſcripti ſunt:

Atten vocat, quē alii Atyn tertia declin.

Hos poſui Bacchus tibi Iuno nouerca Priapos.

Ac mihi quidem vel iſta ſufficiunt. Cæterùm dicam & aliud, quo ritu videlicet Dionyſii ſacra in æde peragant. Priapos Græci (quos Phallos ipſi dicunt) Dionyſio erigunt, in quibus & tale quiddam portant, viros puta exiguos, ex ligno effigiatos, magnam virilia habentes. Vocantur autem *Neurospaſta hæc. Eſt igitur & hoc in templo illo. Nam ad dextram ædis partē ſedet exiguus vir ex ære factus, habens virile magnū. Ac tantū de illo, quod ad conditores templi attinet, tradūt. Iam verò & de æde dicā, & de ſitu eius, quo pacto ędificata ſit, & quiſnā illam ędificauerit. Dicunt igitur ędē illā quæ à principio fuit, haudquaquam eam eſſe quæ nunc eſt, ſed antiquiorem illam quidem ſucceſſu temporum collapſam eſſe, hanc autem quæ nunc eſt, Stratonices opus eſſe, vxoris regis Aſſyriorum. Videtur autem mihi Stratonice illa eſſe, quæ à priuigno amata fuit, cuius amorem medici induſtria deprehendit. Poſtquam enim ipſum ægritudo hæc inuaſerat, dubius animi, propterea quòd illi malum hoc turpe videretur, ſilentio rem premens, morbo decumbebat. Iacebat autem nullo quidem certo dolore affectus, veruntamen & color eius omnino immutabatur, & corpus in dies marceſcebat. Medicus autem vt ipſum aſpexit, nullum manifeſtum morbi indicium præ ſe ferentem, amorem eſſe morbum cognouit. Amoris autem occulti multa indicia ſunt: oculi videlicet languentes, & vox, & color, & lacrymæ. Quæ omnia cum ille in hoc animaduertiſſet, huiuſmodi quædam facit. Manu quidem dextera adoleſcentuli cor tenebat: eos verò qui in domo erant, omnes intrò in cubiculum vbi ille decumbebat, vocabat. Illo igitur cæteris quidem ingredientibus omnibus cum ſumma quiete iacebat: at vbi nouerca aduenisset, tum demum & colorem mutare, & ſudorem emittere incipiebat, tremoréque corripiebatur, & ei cor ſubſultabat. Quæ cum ita fierent, manifeſtā amoris indicia medico præbebant. Ac ipſum hoc pacto ſanitati reſtituit. Aduocato adoleſcentis patre, qui admodum tum filii cauſa ſolicitus erat: Hic morbus, inquit, haudquaquam morbus eſt, ſed iniuria quædā. Nam ille quidem dolore neutiquam premitur, ſed amor ipſum & vecordia tenent. Expetit autem ea quæ illi haudquaquā aſſequi licet. Vxorem enim meā amat, quam ego minimè dimiſſurus ſum. Atque hac ille tum prudentia mentiebatur. Pater autem continuò precari cœpit: Per prudentiam ego te tuam, péreque ipſam medicinam obteſtor, ne mihi perditum eas filium. Non enim ſua ſponte hoc malo tenetur, ſed morbus illi inuito hic accidit. Quare tu nequaquam æmulando velis luctum toti regno conciliare, néue, medicus cum ſis, hanc homicidii notam inurere medicinæ. Atque hoc pacto ignarus ille, tamen precabatur. Alter autem reſpondens ei rurſum, Nefaria, inquit, moliris, coniugem meam à me auferre quærens, & homini medico vim faciens. Tu verò quónam pacto ipſe affectus eſſes, ſi quis vxoris tuæ deſiderio teneretur, quandò nunc iſta à me poſtulas? Tum ille ad hæc reſpondit, quòd neque ipſe vxori vnquam parſurus fuiſſet, neque filio ſalutem inuideret, etiam ſi nouercæ deſiderio teneretur. neque enim parem iacturam eſſe, vxorem, ac filium amittere. Quę cum medicus audiſſet, Quid igitur me, inquit, obteſtaris? Etenim tuæ ille vxoris deſiderio tenetur. Et quæ ego tibi modò dicebam, omnia falſa fuere. Adducitur itaque hiſce pater, ac filio quidem & vxorem relinquit, & regnum: ipſe verò in terram Babyloniam abiit, & ciuitatem ſupra Euphratem, cognominem ipſi, condidit, vbi & mortem poſtea obiit. Atque hoc quidem pacto cum medicus amorem cognouit, & curauit. Stratonice verò hæc, cum adhuc priori merito cohabitaret, ſomnium tale vidit: Viſa eſt ei Iuno iubere ædem illam in Sacra ciuitate extruere ſibi, & ſi minus parēret, multa malāque ipſi comminari. Illa verò principiò quidem nullam ſomnii huius rationem habuit: poſtea autem vt ipſam grauis morbus corripuit, & viro viſionē expoſuit, & Iunonem placare cœpit, ædémque ſe illam conditurā eſſe promiſit. Ac ſtatim vbi conualuit, maritus ipſam in Sacram ciuitatem miſit, cum ipſa autem vnà & pecunias, & exercitum magnum, partim ędificandi cauſa, partim etiam ſecuritatis gratia.

*Quo nomine & imaginculæ vocāturapud Græcos quæ fidiculis tractæ vel ſaltant, vel alios motus referunt. Vide Vale. lib. 5. ca. 7.

gratia. Vocato autem quopiam ex amicis, homine adoleſcente admodum formoſo, cui nomen erat Combabo, Ego te, inquit, Combabe, vtpote probum, ex omnibus amicis diligo maximè, & cum ob prudentiam, tum ob beneuolentiam erga me tuam, quam & præſtitiſti, laudo in primis. In præſentia autem opus mihi eſt magna fide: quare te volo cum vxore mea hinc profectum, & ædificium abſoluere mihi, & ſacra peragere, & exercitui præeſſe. Cæterùm vbi reuerſus fueris, magnis à nobis honoribus afficieris. Ad hæc igitur Combabus ſtatim precari cœpit, multis obteſtans Regẽ, ne ſe mitteret, néve ſibi crederet pecuniam multo ſuis facultatibus maiorem: deinde & vxorem, & opus ſacrum. Cæterùm illud formidabat, nequãdo progreſſu temporis zelotypia erga Stratonicen ipſi pareretur, vt quam ſolus inde abductus erat. Cæterùm vbi illum haudquaquam permouit, ſupplicare iterum cœpit, quò ſibi ſpacium ſeptem dierũ permitteret, ac deinde vbi ea perfeciſſet quibus maxime opus haberet, ablegaret. Quod cum facilè impetraſſet, domum ſuam abit, & procidens in terrã, huiuſcemodi quædam cum fletu eiulauit: O me miſerum, quò mihi hæc fides! quò mihi autem via iſta, quam nunc poſtremùm aſpiciam! Adoleſcens equidem ego, & cum muliere formoſa proficiſcar! Hæc mihi magna verò calamitas erit, niſi omnem mali cauſam à me amoueam. Quare neceſſe eſt magnum peragere me facinus, quòd mihi metũ omnem hũc ſubleuet ac curet. Hęc ita effatus, ſe ipſum inutilem ac mutilum reddidit, amputatiſque virilibus, in anguſtum quoddam vaſculum ea incluſit, myrrha pariter & melle, aliiſque odoramentis additis. Deinde vbi & annulo, quem geſtare ſolebat, obſignaſſet illud, vulnus curabat. Poſtea verò cum ipſi iam tempus videretur vt proficiſceretur, ad regem veniens, multis aliis præſentibus dat illi pariter & vaſculum, & dicit in hunc modum: Hoc ego vaſculum, Domine, inter prectioſiſsima domi repoſitum habui, idque in primis amabam. Nunc autem, quando magnum adeò iter ingredior, apud te depona. Tu verò fac vt tutum ac cuſtoditũ mihi præſtes, nam hoc auro potius mihi eſt, eodémque precio cum anima ipſum æſtimo: vt poſtquam redierò, ſaluum & incolume iterum recipiam. Ille verò acceptum altero quoq; annulo obſignauit, & quæſtoribus aſſeruandum & cuſtodiendum tradidit. Combabus igitur poſt illa ſecurum iter peragebat. Cæterùm cum iam ad Sacram ciuitatem veniſſent, ædem ſumma cura extruxerunt: atque ipſis dum in opere ſunt, anni tres elabuntur: intra quos illa quæ Combabus tantopere metuerat, euenere. Nam Stratonice, poſtquam ille multo iam tempore cum ea conuerſaretur, amare illum cœpit; mox etiam grauiter in illum ex amore inſaniit. Et ferunt, qui Sacram ciuitatem incolunt, Iunonem eius rei cauſam extitiſſe: ac Combabum quidem vt bonum virum haudquaquam latuiſſe: Stratonicen autem vltam eſſe, eò quòd non ſtatim ac facilè ædem illam promiſiſſet. Porrò illa principiò quidem modeſtè ac temperanter ſe gerebat, morbúmque celabat: poſtea verò vbi malum illi hoc in maius quàm vt tegi ſilentio poſſet, accreuit, manifeſtè adeò conficiebatur; flebátque continuè, ac Combabum vocabat. Atque illi tum omnia Combabus erat. Poſtremò autem cum inopia conſilii nullum huic malo remedium inueniret, honeſtam atque idoneã compellandi illius viã quærere cœpit. Próinde cũ alteri quidem vlli amorem fateri abhorreret, ipſa autem aggredi illum coram verecundia prohiberetur, huiuſcemodi quædam animo cogitare cœpit, vt poſtquam videlicet vino ſeſe inebriaſſet, in colloquium cum illo veniret. Pariter autem cum vino ingrediente, & loquendi fiducia accedit, & non impetraſſe quod poſtularis, non ita magnus pudor eſt, ſed eorum quæ aguntur, ſingula in obliuionem retrò abeunt. Poſtquam igitur apud ſe iſta conſtituerat, faciebat quoque: & cum cœna peracta diſceſsiſſent, ad ædes, in quibus Combabus diuertebatur, veniens, obteſtabatúrque illum, & genua eius prænſabat, & amorem fatebatur. Ille autem orationem eius ægrè ac difficulter admittebat, ipſúmque opus detrectabat, denique & ebrietatem illi exprobrabat. At verò cùm illa neſcio quod magnum malum in ſe ipſam facturam eſſe ſe minitaretur, adductus metu, totam illi rem manifeſtam fecit, & quicquid à ſe ipſe paſſus eſſet, enarrauit, ipſúmq; opus in lucem protulit. Videns igitur Stratonice ea quæ nunquam futura putaret, à furore quidem illo in præſens ita deſtitit, amoris autem haudquaquam oblita eſt, ſed per omnia conuerſando illi, hanc quaſi quandam conſolationem amoris, cuius effectum conſequi nequiuerat, quærebat. Eſt autem amor hic in Sacra ciuitate, & etiã nunc durat, vt Gallos quidem concupiſcant mulieres, & viciſsim Galli in mulieres depereant, neque tamen quiſquam zelotypia ſiue æmulatione aliqua commoueatur, ſed ipſis res hæc in primis ſacra creditur. Porrò hæc in Sacra ciuitate circa Stratonicen ita geſta, regem haudquaquam latuere, ſed complures venientes, accuſabant illos, & quæ facta eſſent, commemorabant. Quocirca dolore accenſus, ab opere, quanquã adhuc imperfecto, Combabum reuocauit. Alii autem ſermonem quendam neutiquam verum recenſent, quòd videlicet Stratonice poſtquam ea conſequi quæ expetiuerat, nõ potuiſſet, ipſa ad virum ſcribens, Combabum vltro accuſarit, tanquam qui ad ſtuprum ipſam ſolicitaſſet. Et quod Græci de Sthenebœa dicunt, & de Phædra Cretenſi, hoc idem & Aſſyrii de Stratonice confitentur. Ego quidem igitur neq; Sthenebœam credo, neque Phędram talia perpetraſſe, ſi modò Hippolytum Phædra verè amauit. ſed hæc in medio, ita vt ſunt, relinquamus. Cæterùm vbi nuncius in Sacram ciuitatem peruenit, Combabus & cauſam reuocationis agnouit, & animo fidente ad regem abiit. nam illi defenſio domi relicta erat. Ac veniẽtem ipſum continuò rex comprehendi iuſsit, & in cuſtodia tenuit. Poſtea autem præſentibus amicis, qui tum quoque vnà adfuerant quando Combabus emittebatur, adductum illum in medium accuſare cœpit, adulteriúmque & intemperantiam vitæ obiecit. Admodum autem grauiter commotus, & fidem inuocabat, & amicitiam, dicens tripliciter Combabum iniuriam feciſſe, vt qui & adulterium commiſiſſet, & fidem fregiſſet, & in deam impius fuiſſet, in cuius opere huiuſcemodi perpetraſſet. Multi autem adſtantes coargue-

bant ipſum, quòd videlicet manifeſtè vidiſſet ipſos mutuò congredientes. Omnibus itaque poſtremò videbatur quamprimũ morte afficiendus eſſe Combabus, vt qui capitalia peregiſſet. Ille verò hactenus quidem ſtabat nihil dicens: poſtquam autem ad ſupplicium & cædem iam ducebatur, tum demum loqui cœpit, & depoſitum vaſculum repopoſcit, illud addens, quòd non contumeliæ aut nuptiarum cauſſa interficeret ipſum rex, ſed quòd ea quę abiés apud illum depoſuiſſet, hoc pacto retinere cuperet. Ad hæc igitur rex, vocato quæſtore, iuſsit afferre ea quæ cuſtodienda ei tradidiſſet. Ille vbi attulit, reſignato Cõbabus ſigillo, ea quæ incluſa fuerant, commonſtrauit, & quæ ipſe paſſus eſſet, expoſuit, atq; ita dixit: Nimirum iſta, ô rex, veritus ego quando me primùm ad hoc iter ſuſcipiendum mittebas, inuitus ibam: ac poſtquam magna neceſsitate à te compulſus fui, talia peregi, vtilia quidem domino, mihi verò nõ ita felicia ac bona. At verò talis cùm ſim, tamen contumeliæ in virum coniugem accuſor. Ille autem ad hæc ſtupefactus, amplexatus pariter ipſum eſt, & dixit: O Combabe, cur magnũ hoc malum perpetraſti? cur autem teipſum indigno adeò facinore ſolus virorum deformaſti? Non ita prorſum laudo hæc, ô infelix, qui talia quidem inſtituiſti, qualia vtinam neq; te pati, neq; me aſpicere vnquam contigiſſet. Neq; enim iſta apologia mihi opus erat. Veruntamen quandò deus quiſpiã hæc ita voluit, principiò quidem tibi vltio à nobis erit, mors videlicet ipſorum ſycophantarum: poſtea autem maxima dona tibi venient, aurũmq; multum, & argentum immenſum, & veſtes Aſſyriæ, & equi regii. Accedes autem ad nos inuocatus, neque te quiſquam à noſtro conſpectu prohibebit, ne ſi cum vxore quidem vnà cõcumbam. Atq; hæc quidem dixit pariter & fecit. Ac illi quidem continuò ad ſupplicium & cædem ducebantur, huic autẽ dona dabantur, amicitiáq; hæc maxima cõciliata fuit. Videbatur autem nullus Aſſyriorũ amplius Combabo neq; ſapiẽtia neq; felicitate ſimilis eſſe. Poſtea verò cum poſtulaſſet vt ſibi liceret ædem, quantum eius reliquũ erat, abſoluere: imperfectam enim ipſam reliquerat, rurſum mittebatur: ac ædem quidem ille abſoluit, & reliquam ætatem ibi peregit. Dedit autem illi rex, virtutis pariter & beneficentiæ cauſa, vt æreus in templo ſtatueretur. Stat itaq; præmii & honoris cauſa in templo Cõbabus æreus, Hermoclis Rhodii opus, forma quidem mulieri ſimilis, veſtitum autem virilem gerens. Feruntur autem & amici illius, ii qui maximè erga ipſum beneuolentia affecti fuere, in ſolatium eius quod paſſus ille fuit, eiuſdem affectionis ſocietatem vltro ſibi elegiſſe. Nam & ſeipſos caſtrarunt, & eandem cum illo viuendi conſuetudinem tenuerunt. Alii autem inter ſermones ſacros de hoc facto ita tradunt dicentes, quòd Iuno quum amaret Combabum, multis caſtrandi cupiditatem in mentem immiſerit, ne videlicet ſolus ille ob virilitatem amiſſam lugeret. Cæterùm conſuetudo illa poſtquam ſemel cœpit, etiam nunc manet, & multi quotannis in templo hoc caſtrantur & emaſculantur, ſiue Combabum hoc pacto conſolantes, ſiue etiam Iunoni gratificãtes. Caſtrãtur autem illi, veſtitum verò virilem amplius non habent, ſed & muliebria indumenta gerunt, operàque mulierum perficiunt. Cæterùm ve ego audiui, refertur & huius rei cauſa in Combabum. Nam illi etiam hoc accidiſſe traditur. Peregrina quædam mulier ad ſolennem conuentum veniens, cùm vidiſſet & corpore formoſum eſſe, & veſtem præterea virilem habere illum, magno eius amore capta eſt. Poſtea autem vbi cognouit euiratum atque inutilem eſſe, ſibi ipſi mortem conſciuit. Ob quæ Combabus mœrore affectus, quòd ea quæ ad Venerẽ pertinent, infeliciter illi cederent, veſtẽ muliebrem induit, nequa mulier poſthac eodem modo deciperetur. Et hæc cauſa eſt cur Galli veſte muliebri vtuntur. Ac de Combabo quidem tantùm mihi dictum ſit. De Gallis autem iterum in ſequentibus mentionem faciam, puta de caſtratione ipſorum, quo pacto execentur, & de ſepultura, quali ſepeliantur: præterea & cuius gratia in templum non ingrediantur. Prius autem animus mihi eſt & de poſitu ædis dicere, & de magnitudine. Atq; igitur dicam. Locus quidem ipſe in quo templum conſeratum eſt, modicus quidam collis eſt. Iacet autem in media quaſi ciuitate, cingiturque muro duplici, quorum alter quidem veruſtus eſt, alter autem non ita multò ante noſtram ætatem factus. Veſtibula verò templi verſus Aquilonem vẽtum ſeorſim directa ſunt, altitudine centum propè paſſuum. In his & Priapi ſtant quos Dionyſius dedicauit, trecentorum etiam iſti circiter paſſuum. In horum vnum vir quiſpiam ſingulis annis bis aſcendit, habitátque in ſummitate eius per tempus ſeptem dierum. Aſcenſus autem iſtius cauſa talis refertur: Complures quidem putant quòd in ſublimi cum diis ſermones conferat, & toti Syriæ bona ab illis poſtulet. Nam illos ex propinquo preces facilius exaudire. Cæteris autem placet etiam hæc Deucalionis gratia fieri, in memoriam eius calamitatis, quando homines paſsim in montes & in altiſsimas arborum aſcenderunt, aquarum inundationem metuentes. Mihi quidem igitur etiam iſta non ſatis veriſimilia videntur. Exiſtimo enim certè Dionyſio ipſos etiã iſta facere. Coniecturam autem inde capio, Phallos ſiue Priapos quicunque Dionyſio eriguntˌ in ipſis etiam viros quoſdã ligneos collocant. cuius id autem gratia, in præſentia non dicam. Videtur mihi itaque etiam hîc ad imitationem lignei illius viri aſcendere. Porrò aſcenſus iſte in hunc modum illi fit. Catena longa ſeipſum pariter & Priapum circundat: deinde aſcendit in ligna quædam ex ipſo Priapo prominentia, ſpacio, quantum ad ſummum capiendum pedem ſufficit. Aſcendens autem pariter & catenã vtrinque attollit, hanc perinde vt auriga habenas, moderans. Quòd ſi verò quiſpiam iſtud non vidit, vidit autẽ eos qui palmas conſcendunt, ſiue in Arabia, ſiue in Aegypto, ſiue alio aliquo loco, intelligit facilè quod dico. Cæterùm poſtquam ad ſummum peruenit, aliam quandã catenam, quam ipſe ſecum habet, demittens, longam quidem illam, attrahit ſurſum quæcunque libet, ligna videlicet, & veſtes, & vaſa: ex quibus ſedem componens, perinde ac nidum aliquem, in illa ſe collocat, manétque ad id tempus dierum quod dixi. Multi autem venientes, aurúmque & argentum, quidam etiam æs afferunt, déinde ante illum appoſitis atque ibi relictis illis abeunt, vnuſquiſque

quiſq; nomen ſuum edentes. Adſtans autem alius quidã, ſurſum renuntiat. Ille igitur accepto nomine, preces pro vnoquoq; facit. precãdo autem pariter & æreũ quoddã tintinabulũ pulſat, quod motum, grauiter atq; aſperè ſonat. Dormit autẽ haudquaquam. nam ſi ſomnus ipſum capiat aliquando, Scorpius ſacer. Scorpius aſcendens excitat ipſum, atq; indignè afficit. & hęc illi pœna ſomni propoſita eſt. Quæ igitur de ſcorpio tradunt, ſacra quidem ſunt, & diis conueniẽtia: vtrum autem vera ſint, dicere nõ poſſum. Cæterùm quantum mihi videtur, non parũ ad vigilantiam conducit & cadendi metus. Ac de conſcenſoribus Priapi tantum dixiſſe ſatis eſt. Porrò ædes ipſa ad ſolem quidem aſpicit orientem: forma autem & opere talis eſt, quales ſunt quas in Ionia ædes ædificant. Baſis magna protenditur, altitudine duorũ paſſuũ, ſupra quã ædes poſita eſt. Aſcenſus autẽ in ipſam lapideus eſt, nõ ita lõgus: verùm vbi aſcenderis, admirationẽ quidẽ & porticus ante ædẽ nõ paruam præbet, ianuiſq; exornata aureis eſt. Intus autẽ ipſa ædes auro multo reſplẽdet, & tectũ totum aureũ eſt. Odorẽ autem effragrat diuinũ quendam, qualis fertur & terræ Arabiæ eſſe. Ac tibi alonge aſcendenti auram aſpirat admodũ ſuauẽ, & ſi rurſus inde abeas, haudquaquam ceſſat, ſed & veſtes tuæ in longum vſq; eandem retinẽt, & tu in perpetuũ quaſi quandã memoriã eius tecũ referes. Cæterùm ipſa ædes intus ſimplex non eſt, ſed & penetrale quoddam alterum intra ſe factum habet, in quod & ipſum aſcẽſus modicus eſt. Foribus autẽ exornatũ non eſt, ſed ex aduerſo totum patet. In magnam igitur ædem omnibus ingredi licet, in penetrale autem ſiue cellam illam ſolis ſacerdotibus, neq; verò iis omnibus, ſed illis tantùm, qui diuini maximè ſunt, quibuſq; omnis cura & ſtudium in templum impenditur. In hoc autem adyto ſimu-
Simulacra Iouis & Iunonis. lacra deorum poſita ſunt, Iunonis videlicet, & quẽ Iouem exiſtentem ipſi alio neſcio quo nomine appellant. Ambo autem aurei ſunt, ambóque ſedentes finguntur. Sed Iunonem quidẽ leones portant, Iupiter autem tauris inſidet. Atq; adeò & Iouis quidem ſimulacrum per omnia Ioui aſſimilatũ eſt, & capite, & oculis, & ſedendi habitu: neq; ipſum alteri, ne ſi velis quidem, aſſimilare potueris. Iuno autem, ſi propius contempleris, haudquaquam vnius ſpeciei formã præ ſe fert. Nam in vniuerſum quidem, quod verè dixeris, Iuno eſt: cæterùm habet quippiã & Mineruæ, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Nemeſis, & Parcarum. Ac altera quidem manu ſceptrum tenet, altera autẽ colum, & in capite radios gerit, & turrim, & cæſtũ habet, quo ſolam Venerem cognomento cæleſtem exornant, foris autẽ & aliud illi aurum circumpoſitum eſt, & lapilli valde pretioſi, quorum alii quidem candidi, alii autem cærulei, multi verò etiam rufi. Præterea autem & Sardonyches multi, & Hyacinthi & Smaragdi: quæ omnia afferunt Aegyptii, & Indi, & Aethiopes, & Medi, & Armenii, & Babylonii. Quod igitur maximè memorabile eſt, id dicam: Lapidem in capite gerit, qui Lychnis vocatur. Nomen autem illi dedit operis effectus reſpondens. Ab hoc multus fulgor noctu reſplendet, totáque ædes ab eo perinde atque lucernis collucet. Interdiu autem ipſum quidem lumen emarceſcit, ſpeciem autem præ ſe fert admodum igneam. Iam verò & aliud admiratione dignum in ipſo ſigno deę eſt. Si ex aduerſo ſteteris, ad te aſpicit. quod ſi inde tranſeas, viſu te ſequitur. & ſi alius quiſpiam aliunde ipſam intuetur, eadem erga illũ quoq; facit. Porrò in medio inter vtrũq;, aliud quoddam ſimulacrũ ſtat aureũ, cæteris haudquaquam ſimile. Formam quidem propriam non habet, aliorum autem deorum ſpecies gerit. Vocatur autem ſignum etiam ab ipſis Aſſyriis, neque illi nomen aliquod proprium poſuere: ſed neque de generatione ipſius, neq; de ſpecie quicquã dicunt. Atque ipſum alii quidem ad Dionyſium, alii ad Deucalionem, alii ad Semiramidem referũt. Quãdò enim & in vertice eius columba aurea inſidet, ob eam videlicet rem tradunt Semiramidis illud ſignum eſſe. Proficiſcitur autem bis quotannis ad mare, ad afferẽdam aquam eam de qua dixi. In ipſa autem æde ad ſiniſtram ingredienti, ſtat principiò ſolium Solis, ipſius autẽ effigies non adeſt. Solius
Soliũ Solis & Lunæ. enim Solis & Lunæ ſimulacra non exhibent: cuius autem gratia faciendum ita putent, didici id quoq; ego. Nam cæteris quidem diis fas eſſe aiunt ſimulacra fieri, neque enim illorum ſpecies aut formas manifeſtas omnibus apparere: Solem autem & Lunam omnibus eſſe manifeſtas, neque quenquam illos non videre. Quare quamnam cauſam illorum effigiandorum eſſe, cum in aere appareant? Ac poſt ſolium hoc, ſignum Apollinis poſitum eſt, non quale vulgò conſueuit fieri. Nam cæteri quidem omnes Apollinem & iuuenem putant, & cum prima lanugine effingunt: ſoli autem iſti Apollinis barbati ſimulacrum effigiant. Atque hoc facientes, ſibi ipſi laudi ducunt, Græcos autem reprehendunt, & alios quicunque Apollinem puerum fingunt & colunt. Cauſa verò ipſis videtur inſcitia magna eſſe, cur imperfectæ deorum formæ ac ſpecies fingantur. Nam iuuenem eſſe ipſi adhuc imperfectum exiſtimant. Cæterùm & aliud quiddam nouum Apollini ſuo affingunt. Soli enim Apollinem veſtibus exornant. De operibus autem ipſius multa quidem dicere poſſim, ſed tamen ea modò dicam, quæ maximè admiratione digna ſunt. Principiò itaque oraculi mentionem faciam. Atque oracula quidem multa tum apud Græcos, tum apud Aegyptios ſunt, multa autem & in Africa, & in Aſia item multa, ſed illa quidem neque abſque ſacerdotibus neque abſque interpretibus reſponſa dant: hic autem Apollo & ipſe per ſe mouetur, & vaticinia ad plenum vſque per ſe peragit. Modus autem eorum talis eſt: Poſtquam illi placitum eſt vaticinari, in ſede ſua primùm mo- Apollinis vaticinia. uetur, ſacerdotes autem ipſum continuò in ſublime attollunt: quòd ſi non attollant, ille & ſudorem emittit, & ſe in medium etiam emouet. At poſtquam illi ſubeuntes portant ipſum, tum & illos ſecum agit, circumcirca vertendo ſeſe, & ab alio in alium ſubinde tranſilit. Poſtremò princeps ſacerdotum ſupplicans interrogat illum de omnibus rebus. Ille verò ſi quid non vult fieri, retro recedit: contrà autem ſi quid approbat, agit in anteriorem partem geſtantes, perinde ac ſi currus habenas moderaretur: atque ita illi colligunt oracula, & neque ſacram rem vllam, neque priuatam abſque hoc gerunt. Prædicit

dicit autē illis & de anno, & de tēpeſtatibus omnibus, & quando amplius futuri nō ſint. Prædicit itē & de ſigno illo, quando proficiſci illud oporteat profectionem eam de qua dixi. Dicā autē & aliud, quod me præſente fecit: Sacerdotes attollentes ipſum ferebant: ille autem illos quidem in terra infrà reliquit, ipſe verò in aere ſolus ferebatur. Porrò autem poſt Apollinem ſimulacrum Atlantis eſt, deinde Mercurii, & Lucinæ: atq; hæc quidem intra ædem ita exornata ſunt: foris autē ara quoq; poſita eſt magna ærea, atq; ibi etiā alia ſimulacra innumera ærea regum & ſacerdotum. Recenſebo autē quæ mihi maximè memoratu digna videtur. Ad ſiniſtrā ædis, Semiramidis ſignum ſtat, eadem ipſam dextera demonſtrantis. Stat autem talem ob cauſam: Homi nibus quicunq; Syriam incolunt, legem illa tulerat, vt ſe ceu deam colerent, cæterorum autem deorū, atq; ipſius etiam Iunonis nullam rationem haberēt. Atq; illi tum ita faciebant. Poſtea autem vbi deorum indignatione & morbi venerūt, & clades, aliāq; mala, ab inſania deſtitit, ſeſeq; mortalem agnouit, ac ſubditis iterum præcepit vt ad Iunonem conuerterentur. Ob eam igitur cauſam adhuc tali ſpecie ſtat, indicans aduenientibus Iunonem colendam eſſe, ſeq; ipſam non amplius deam eſſe, ſed illam confitens. Vidi autem & Helenæ ſimulacrum ibi, & Hecubæ, & Andromaches, & Paridis, & Hectoris, & Achillis. Vidi itidem & Nirei formam, filii Aglaiæ, & Philomelam, & Prognen, adhuc dum mulieres, & ipſum Tereum in auem iam conuerſum. Præterea & aliud Semiramidis ſimulacrum, & Combabi, id de quo iam antea dixi, & Stratonices, admodum pulchrum, & Alexandri, ipſi illi ſimile. Iuxta autē & Sardanapalus ſtabat, alia quadam forma, aliāq; etiam veſte exornatus. Intra ſepta autem templi, liberi ac diis conſecrati paſcebantur boues magni, & equi, & aquilæ, & vrſi, & leones: atque illi homines haudquaquam lædunt, ſed omnes & facti ſunt, & manſueti. Sacerdotes autem ipſis multi eliguntur, quorum alii quidem hoſtias mactant, alii autem libamenta ferunt, rurſus alii flammiferi vocantur, & alii aræ miniſtri. Mea autem ætate plures etiam trecentis ad ſacrificia ventitare ſolebāt. Veſtis autem illis tota candida eſt, & pileum in capite geſtant. Summus autem ſacerdos alius ac nouus vnoquoq; anno ſurrogatur, ſolúſq; hic purpuream veſtem gerit, & tiara aurea redimitur. Eſt autem & alia multitudo hominum ſacrorum, tibicinum videlicet, & fiſtulatorum, & Gallorū, & præterea mulieres furibundæ, ac mente captæ. Sacrificium autē bis quotidie peragitur, ad quod omnes veniunt. Ioui quidem igitur cum ſilentio ſacrificant, neq; cantantes, neq; tibia modulantes. At poſtquam Iunoni primitias celebrant, & voce modulantur, & tibiis canunt, & tintinabula pulſant. Ac de ea re planum mihi dicere nihil potuerunt. Eſt autem lacus ibi nō ita longè à templo, in quo piſces ſacri aluntur, multi ac varii. naſcuntur autem ipſorum nonnulli admodum magni, atq; ii nomina quoq; habent, & cū vocantur, præſtò veniunt. Meis autem temporibus erat quidam inter ipſos aurum ferens: cæterùm in pinna opus iſtud aureum ipſorum ſuſpendebatur, atq; ego illum ſæpenumero vidi, & habebat opus illud. Altitudo autem lacus magna eſt, quanquam ego experimentum eius non ceperim. Dicunt autē etiam ducentorum amplius paſſuum eſſe. Cæterùm in medio ipſius ara lapidea ſtat. Putares autem ſi ex improuiſo videres, & natare illā, & in ſumma aqua vehi: & multi ita exiſtimant. Mihi verò videtur columna ſubeſſe magna, aramq; ſuſtinere. Semper autem ſertis coronata eſt, & odoribus crematur. Ac multi quotidie precandi cauſa ad ipſam enatantes, coronas portant. Fiunt autem ibidem & conuentus ſolennes maximi, vocantúrq; deſcenſus in lacum, quoniam in iis ad lacum deorum ſimulacra omnia deſcendunt: inter quæ Iuno prima aduenit piſcium gratia, ne Iupiter illos primus aſpiciat. Nam ſi hoc fiat, ferunt omnes illos emori. Atq; ideo ille quidē vadit inſpecturus, Iuno autem anteriore loco ſtans, & prohibet ipſum, & precibus obteſtando dimittit. Maximi verò conuentus ipſis illi ſunt, quod ſolenni inſtituto ad mare cōueniunt. ſed ego de illis certum ac planum aliquid dicere non poſſum. neque enim ipſe eò veni, neq; vnquā profectionis iſtius periculum feci. Quæ verò redeuntes faciunt, vidi, eāq; commemorabo. Vas vnuſquiſq; aqua repletum portat, idq; cera obſignatur. Nemo autem ſuū ipſe reſoluens effundit, ſed Gallus quidam ſacer eſt, habitat autem ad lacum, qui poſtquam vaſa illorum accepit, & ſigillum inſpexit, mercede quoque accepta & vinculum reſoluit, & ceram repoſcit. Et multæ adeò minæ ex hoc ſacro Gallo accumulantur. Atq; hinc in ædem ipſi ferentes, poſtquam libarunt ac ſacrificarunt, retro domum reuertuntur. Feſtorum autem omnium quæ noui, maximum incipiente vere peragūt, atq; illud pyram alii, alii autem facem appellant. Sacrificium autem in eo tale perficiunt: Arbores magnas cædentes, intra ſeptum templi collocant. poſtea autem adducentes capras & oues, aliāque animantia bruta ex arboribus illis ſuſpendunt, inter hæc autem & volucres, & veſtes, & aurea argenteāque opera collocant. Ac poſtquam omnia perfectè ac rite compoſuerunt, deorum ſimulacra circum arbores portant, atque exinde pyram accendunt, illa autem continuò omnia cremantur. Ad hoc feſtum multi homines adueniunt, cum ex Syria, tum ex circumiacentibus oris omnibus, afferúntque & ſua quique deorum ſimulacra, & ſigna quæ ad imitationem illorum ſinguli facta habent. Diebus autem hiſce ſolennibus multitudo quidem ad templum congregatur, Galli autem frequentes, & ii quos dixi, homines ſacrati peragunt ſacrificia, vulnerantúrque cubitis, & in terga à ſe mutuò verberantur. Multi autem adſtantes ipſis tibiis accinunt, & tympana pulſant, alii autem diuinitus inſpirata ſacraque carmina cantant. Atque hoc opus extra ædem peragitur, neque ingrediuntur in ædem quicunque iſta faciunt. Hiſce diebus & Galli fiunt. Poſtquam enim cæteri tibiis canunt, & ſacrificia peragunt, ad multos alios interea furor iſte peruenit: & multi qui ad ſpectaculum ſolummodo venerant, poſtea eadem fecere. Recenſebo autem & quæ faciunt. Adoleſcens quicunque fortè ad hoc paratus venit, abiectis veſtibus magna voce in medium progreditur, atque enſem diſtringit (hæc autem multis annis, vt mihi videtur, per hoc ſteterunt) Accepto autem eo continuò ſe ipſum

Semiramidis ſtatua.

Lacus extra templū ſacer.

Panegyrici cōuentus.

ſeipſum ſecat, currítq; per vrbẽ, & manibus ea quæ reſecuit, portat. In quancunq; autẽ domũ hæc abiicit, ex ea & veſtem fœmineã, & ornatũ muliebrem accipit. Atq; hæc quidẽ in caſtrationibus faciunt. Quando autẽ moriuntur Galli, haudquaquã eandẽ cum cęteris ſepeliendi rationẽ habent: ſed poſtquã Gallus quiſpiã mortuus eſt, ſocii ſublatũ ipſum in ſuburbana efferũt. Ibi depoſito ipſo, & feretro quo elatus fuit, lapides ſupernè iniiciunt: atq; hæc poſtquam fecerũt, retrò domũ abeũt. Obſeruato autẽ ſeptẽ dierum numerò, exinde in templũ ingrediuntur. Nam ſi antea ac citius ingrediantur, nephas faciunt. Legibus autẽ ad hæc vtũtur talibus. Si quis ipſorũ cadauer aliquod aſpexerit, illo die ad templum non accedit. Poſtero autẽ, vbi ſe ipſum purgando luſtrauit, ingreditur. Eorũ autẽ qui ex familia mortui ſunt, vnuſquiſq; nõ niſi poſt triginta dierum numerũ, raſoq; capite, ingreditur. Antea verò quàm hoc fecerũt, fas illis introire non eſt. Immolant autẽm boues maſculóſq; & fœminas, præterea capras & oues: ſues autẽ ſolos pro ſceleratis habẽtes, neq; ſacrificãt, neq; manducant. Alii autẽ eos non ſceleratos, ſed ſacros exiſtimant. Præterea ex auibus columba ipſis videtur res ſanctiſsima eſſe, & ne tãgere quidẽ ipſam fas habent. Quòd ſiquando inuiti etiã attingunt, ſcelerati & execrabiles illo tũ die habentur. Ob quã rem & compaſcuæ ipſis ſunt, & ad domos ipſorũ veniunt, & plerunq; in terra paſcuntur. Porrò autẽ & illa dicam quæ ab iis qui ad conuẽtus ſolennes veniunt, factitantur. Vir quiſpiã quãdo primùm in Sacram ciuitatem abit, caput ille quidem & ſupercilia tondere ſolet, poſtea autẽ mactata oue, cætera quidẽ in fruſta concidit, & conuiuatur, vellus autẽ humi ſternens, ſuper hoc in genua procumbit: pedes autẽ & caput animãtis, ſuo ipſius capiti imponit, & ſimul precando poſtulat, vt præſens ſacrificiũ acceptũ ſit, maiúsq; aliud in poſterũ pollicetur. His ita peractis, caput ſuum corona induit, itidémq; aliorũ omniũ qui eandẽ cũ ipſo viã proficiſcũtur: atq; ita attollens ſe, ex terra ſua proficiſcitur, vtens & frigidis aquis, lauãdi cauſa pariter & potus, & omnino humi quoq; dormiẽs. Neq; enim fas illi eſt conſcẽdere lectũ, donec iter illud peregerit, domũq; ſuã reuerſus iterũ fuerit. In Sacra autem ciuitate recipit ipſum publicus hoſpes ignotũ. Certi enim vniuſcuiuſq; ciuitatis hoſpites ibi ſunt, & quod ex patria cuiuſq; venit, id denuo apud ſe recipit. Appellantur autem ab Aſſyriis iſti doctores, quoniã ipſis omnia exponunt & enarrãt. Sacrificant autem nõ in ipſo templo, ſed poſtquam addixit ad altare hoſtiam, libatione inſuper facta, rurſus eandem domum ducit: deinde verò vbi rediit, ſecum ipſe domi ſacrificat, & precatur. Eſt autem & alius quidam ſacrificandi ritus talis. Poſtquam animalia immolationi deſtinata coronarunt, ex veſtibulis templi ea demittunt, illa verò præcipitata, ex caſu moriũtur. Quidam autem & pueros ſuos ex eodem loco demittunt, non tamen eodem modo quo pecudes, ſed in peram ſiue ſaccum inclu ſos, manu deducunt, ſimul autem & acerbè increpantes illos, dicẽdo quòd nõ pueri, ſed boues ſint. Certis autem notis compungũtur omnes, alii quidem in vola manus, alii autem in ceruice. Et inde eſt quòd cuncti Aſſyrii notas inuſtas habent. Faciũt autem & aliud quiddam, in quo cum ſolis Græcorũ Trœzeniis conſentiunt. Dicam autem etiam quæ illi faciunt: Trœzenii virginibus & adoleſcentibus legem ſtatuerunt, ne quis ipſorum connubio ſeſe illigaret prius quàm Hippolyto comas totõ diſſent. faciũntque hoc pacto. Idem igitur & in Sacra ciuitate fit. Ac adoleſcentes quidem barbas ſuas conſecrant: iunenibus autem capillos ſacros à natiuitate vſque conſecratos demittunt, quos poſtquam in templo ſunt, reſecant, & in vaſa depoſitos, alii quidem argentea, multi verò etiam aurea, in ædẽ affigunt, atque abeunt, inſcripto vniuſcuiuſque nomine. Atque hoc ego quoque cum iuuenis adhuc eſſem, feci, & in templo meus capillus adhuc meũq; nomen reſtat.

DEMOSTHE-nis Encomium,

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti ſummam indicat. Eſt enim encomium Demoſthenis oratoris, ſed nouo quodam colore tractatum. Non enim ſimplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præſcribuntur, vtitur, ſed illis quodammodo poſtpoſitis & reiectis, à confeſſione hoſtis potiſſimam encomy partem abſoluit, hoc videlicet ordine. Principio narrat quo pacto cum deambulatũ iſſet, in Therſagoram poetam incidiſſe, encomium Homeri meditantem. Ibi igitur cum de Homero alter, alter autẽ de Demoſthene laudando inter ſe agerent, Therſagoras á contenderet longe difficilius eſſe Homerũ laudare, quam Demoſthenem: non quia id verſibus faciendum eſſet, ſed quia ipſa materia locorum ſterilior foret, idem hoc ipſa re comprobare illum cœpiſſe. Eaq; encomy huius occaſio eſt, & quaſi quoddam operis prœmium. Fingitur itaque exinde Therſagoras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quæ ad vtriuſque laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cum perſona Demoſthenis, tum cætera virtutes & res geſtæ amplificari potuerant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in earum lectio ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomijs texendis potiſſimùm ſequenda. Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atque hæc prior encomy pars eſt quæ ex locis technicis à Therſagora homine poeta perficitur. Altera autem ex atechnis quæ vocant, ſumitur, ſed quam ſumma prudentia atque arte Lucianus, vtpote orator, ac ſerio agens tractaſſe ita videtur. Interpellatoenim ſermone Therſagoræ, vt qui in vulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur: deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, viciſſim peracta, ipſe accepto ab eodem Macedonicarum rerũ commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorando quæ hoſtes quoque de eloquentia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarum excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demum vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur, quippè qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, niſi

ad quod

ad quod ipſa Virtutis ac Veritatis natura cõpellitur, quæ eiuſmodi ſanè eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur: & Virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

VM in porticu deambularẽ, exeunti ad ſiniſtrã die decimo ſexto paulò ante meridiẽ, fortè ſe mihi Therſagoras offert. exiſtimo eũ pleriſq; veſtrũ notum eſſe. puſillus eſt, naſo aquilo, ferè candidus, virili ſpecie. Hunc cũ procul accedentẽ viderẽ, dixi: Hic Therſagoras poeta eſt. Et interrogaui quorſum, aut vnde iret. Ille inquit domo ſe huc veniſſe. Num, inquam, deambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intẽpeſta ſurrexi, vt ad Homeri natalẽ carmẽ ei dedicarẽ. Præclarè, inquã, facis, quòd illi ſtudes gratiã inſtitutionis referre. Hoc cũ inſtituiſſem, ait ille, huc veni, neq; animaduerti me deambulationẽ ad meridiem vſq; produxiſſe. Tum ego: Et mihi opus eſt deambulatione. Sed ille, Multo antè, inquit, oportuit me illũ ſalutare. monſtrabat autem manu Homerũ. Scitis enim in tẽplo Ptolemæi ad dexterã collocatũ eſſe, prolixa coma inſignem, inquit, ad hũc eundum mihi eſt, vt eum ſalutẽ, & orẽ vt mihi magnã verſuũ copiam largiatur. Ego contrà inquã, Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demoſtheni obſtrepo, vt mihi ſuppeditet orationẽ ad natalem eius ornandũ. Si igitur ſatis erit vota facere, adiunge me tibi ſocium. nam cõmune, inquit, lucrũ auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poema lucubratũ hac nocte & hodiè, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus ſum. Nam diuino quòdã furore cõmotus ad poeticã rapior, vt iudicabis ipſe. Gero enim mecũ libellũ in hoc paratũ, vt oſtendã ſodalibus, cùm in aliquẽ otioſum incidero. O te felicẽ, inquã, qui videris mihi perinde facere, atq; aliquis qui poſtquam curſu vicit in ſtadio, redit abluto puluere, vt oblectet ſe ſpectando, & cum luctatore iocatur expectante, vt iã in certamen vocetur. Cui reſpõdet ille, At paulò antè cùm à meta procurrendũ eſſet, nõ erat otium ad iocandum. Sic tu velut in curſu poetico victor, facis me ludos ac delicias, metuentẽ ſtadii fortunã. Scilicet, ait ille ridẽs, quaſi rem difficilem ſuſceperis. Fortaſsis, inquam, Demoſthenes videtur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili poſuiſſe operã, cum Homerum laudaſti: me verò exiſtimas leue argumentũ de Demoſthene ſumpſiſſe. Cauillaris, inquit ille, nam ego nolim heroas illos inter ſe cõmittere, tametſi magis faueo Homero. Bene, inquã, an nõ putas me Demoſtheni magis fauere? Sed quoniã nõ recuſas hac de re mecũ colloqui, apparet te ſolam poeticã admirari, & ſolutã orationẽ prorſus contemnere, ſicut eques peditẽ prꝛeteruectus aſpernatur. Tũ ille, Dii prohibeant ne ſic inſaniã, tametſi non leui furore opus eſt iis qui ad poeticas fores accedunt. Verùm & Oratoribus, inquã, opus eſt afflatu quodam diuino ad efficiendam orationem non humilẽ aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac ſæpe me

Collatio comparatio cũ aliorũ oratorũ, tum Demoſthenis Homeri & cum Homero, delectat, cũ ſimilem video vim, acerbitatẽ & impetũ. Vt Homerus Agamemnonẽ appellat vinolentum, ita Demoſthenes in Philippi ebrietatẽ, ſaltationes, petulantiã inuehitur. Et quale illud eſt apud Poetam, Vnum augurium optimũ eſt, pugnare pro patria: tale illud eſt apud Demoſthenem: Oportet bonos viros bona cum ſpe ſuſcipere defenſionem Reipub. Et illud, Demoſthenis.

Forſitan ipſe ſenex deploret talia Peleus,

ſimile eſt huic ſentẽtiæ: Quàm grauiter ingemiſcerent illi fortes viri qui propter gloriã & patriæ libertatẽ in acie perierũt! Confero & magna vi fluẽtem Pythonis orationẽ ad hybernas niues, quarũ ſimilis oratio Vlyſsis eſſe ſcribitur: & illud,

Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,

ſimile eſt huic loco: Omnes homines natura morti obnoxii ſunt: etiã ſi quiſpiã conetur ſe incluſum in caueã ſeruare. Deniq; infinitæ ſunt ſimiles utriuſq; ſententiæ. Delectant autẽ me & affectus, tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates & metaphoræ tædiũ læuãtes, & tempeſtiuæ digreſſionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi ſæpe viſum eſt (neq; enim diſſimulãda eſt veritas) plus eſſe grauitatis in Demoſthene caſtigãte ſegnitiẽ ſuorũ ciuiũ magna libertate, quàm in Homero cũ Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorũ tragœdias grandiore ſono repræſentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demoſthenem membra ſuos habent numeros ac menſuras, quales ſunt in poetica: ſicut neq; deſunt in Homero antitheſes, cõparia, figuræ aſperiores aut cãdidiores. Nam ingenia videntur ſua ſpõte ſimiles virtutes etiã in diſſimilibus ſtudiis gignere. Quare igitur tuã Calliopen aſpernarer? Quanuis autẽ hanc valde admirer, tamen mea cauſa duplo plus habet negocii, quàm Demoſthenis encomium: non ob illã cauſam, quia mihi carmẽ ſcribendũ eſt, ſed etiam propter argumentũ, nullã habeo materiã ſatis ſplendidã ad inchoandas laudes, præter ipſam poeticã: cætera ſunt ignota, patria, genus, ætas. nam ſi hæc nota eſſent, nullæ extitiſſent inde diſſenſiones. Alii patriã ei aſſignãt vrbem Ionicã Colophona, alii Cumam, alii Chium, nõnulli Smyrnam, quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrẽ Mæonẽ Lydũ, aut fluuium, matrem Melanopen, aut aliquã nymphã. ſiquidem humanum genus ignoratur. Alii exiſtimant eum temporibus heroicis fuiſſe, alii Ionicis: nec ſatis conſtat vtrũ Heſiodus ſit antiquior. Quidam etiam contendunt prius ei nomen Meleſigenę fuiſſe, quàm hoc quod nunc in vſu eſt Homeri. Nec de fortuna eius aliquid cõſtat, de paupertate, de cæcitate: vt ſatiùs eſſet fortaſſe omittere iſta, cùm ſint ignota: Valde igitur anguſta erit encomii materia, ſi nullæ res geſtæ, & carmen tantùm laudandum erit, & ſapientia ex verſibus æſtimanda. Tibi verò ampliſsima materia ad manum & in promptu eſt dicenti de rebus certis & celebratiſsimis: tantùm verbis opus eſt, tanquam condimento ad obſonium parato. Quid enim non magnum & ſplendidum fortuna Demoſtheni conceſsit? Quid non celebratiſsimum? Nónne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd ſi mihi Athenæ contigiſſent, poetica conſuetudine recitarem

tarem amores deorum, iudicia, cõmigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudiciis, cõcionibus, Piræeo, coloniis, trophæis terra mariq; partis, ne Demosthenes quidẽ ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomiũ non existimarẽ prætermittendũ esse, cum in præceptis laudationũ hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamẽtis cumulẽtur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poetis verò concessa est maxima libertas. Sed tu fortasis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit, & vereris ne quis iuxta prouerbiũ dicat, Epigrãma maius esse calatho. Itaq; etiam si omittã Athenas, occurret pater præfectus classis, aureũ, vt Pindarus ait, fundamẽtum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quòd verò extinctus est Demosthene adhuc puero, nõ est calamitas iudicanda, sed gloriæ occasio, retegẽs generosam indolẽ. Iam Homeri institutionẽ & studia nusquã legimus, sed statim oportet nos attingere poemata eius, cũ de educatione deq; studiis eius nullæ extẽt historię. Neq; licet fingere eum à Musis accepisse poeticã, sicut de Hesiodi Lauro ferũt, quæ otiosis pastoribus poeticam inspirabat. Tu verò Callistratũ habes, & longũ & magnificũ catalogũ, Alcidamãtẽ, Isocratẽ, Isęũ, Eubulidem. Et cum innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiã illos qui sunt in custodia patrũ, cumq; adolescẽtia per se procliuis sit ad voluptatẽ, ac Demosthenì liceret propter tutorũ negligentiã voluptates sequi, tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit nõ ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicẽ amorem esse in animis humanis, alterũ mari ortũ, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur exæstuantibus cupiditatibus iuuenũ, naturã planè marinã. alter amor est aurea catena cælo demissa. Hic nõ habet faces aut tela, quæ faciãt lethalia vulnera, sed bonũ furorẽ immittit mentibus, quæ sunt cognatæ diis, incitantem ad natiuã & incorruptam pulchritudinis formã compræhendendam. Omnia hæc amori facilia fuerũt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specũ, corrigere linguæ vitia, actionẽ in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animũ ad contemnẽdos populi fremitus, cõtinuare studia per diem & noctem. Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationẽ verbis & sententiis ornauerit, argumẽtis adsperserit affectus, quãtus in copia splẽdor sit, quãta vis & impetus, quãta verecũdia & parsimonia sit in verbis & sentẽtiis, quãta varietas figurarũ? Itaq; Leosthenes inquit solum illũ ex omni Oratorũ numero viuã orationẽ habuisse, nõ fabricatã malleo. Nõ enim cõponebat orationes ebrius, vt Callisthenes Aeschylũ ait tragœdias inter pocula scripsisse, cũ vino incaluisset. At Demosthenes scribẽs aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquã dicere, Demosthenem verò etiã scribere ad aquã. Et Pytheas inquit orationẽ Demosthenis lucernã olere. Hũc campũ habes, ait ille, de Demosthene dicendi, qui conueniet etiã ad meum argumentũ, cum erit de poetica Homeri dicendũ. Sed postea transibis ad benefacta & liberalitatẽ & dignitatẽ quam in Repub. assecutus est. Hic cum iret cõnecterétq; reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquã, Haurísne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, cõgiaria, ludos ex propriis facultatibus vltro factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Repub. legationes, leges. Cumq; incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentẽ, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis: ac, fortasse me, inquam, putas vnũ ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus gestis Demosthenis? Imò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulò antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentũ, quia non potui intueri: postea nescio quomodo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, néve quisquam me accusare possit cæcutientem in Sole, nothum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est quàm mea. Nam cum in Homero nihil præter poeticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verò cum totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, vt dubites húcne an illhuc te vertas: nec possis statuere quid primum sumere velis, sicuti delicati in Syracusanis mensis, aut auidi spectatores & auditores, cum varia spectacula & carmina offeruntur, dubitant quò potissimùm applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud desilire, nec posse in vna re commorari, cum te subinde alia ad se rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunæ despicientia, iustitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, singulæ actiones in Republica. Fortasse hinc intuens decreta, legationes, concionęs, leges: inde classes, Euboeam, Megara, Bœotiam, Chium, Rhodum, Hellespontum, Byzantium, dubitabis quò te potissimùm vertas in tanta copia, cum in vnaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cum inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus sæui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebréve pugnas
Herculis? seu Bacche tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idẽ tibi accidet, vt dubites, vtrum orationes, an res gestas, aut eloquentiã, aut doctrinã, aut authoritatẽ, aut mortẽ viri sumas laudandam. Verũ non errabis quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentũ copiosum habebis. Hic satis erit eum cũ Pericle conferre. Nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama tantùm accepimus, sed nullæ extãt eius orationes. Quare constat eas præter actionẽ nullam habuisse

solidam

ſolidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud poſteros. At Demoſthenis ſcripta extant. ſed hoc relinquam tibi dicendum, ſi hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res geſtas, poteris excerpere vnũ locum, aut ad ſummum duos. hi tibi ampliſsimam materiam ſuppeditabunt. Res enim ſunt ſplendidiſsimæ. Quòd ſi non vis totum argumentum pertractare, ſumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut veſtes, aut clypeum. Et ne dii quidem huiuſmodi laudes aſpernantur, ſumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia verò deorum nemo complecti ſemel poteſt. Itaque neque Demoſthenes ægrè feret, ſi virtutes eius non cõprehenderis vna oratione. Nam ne ipſe quidem ſuas laudes omnes vna oratione complecti poſſet. Hæc dicentem Therſagoram interpellaui: ac, puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquẽtiam tuam apud me oſtentes. nam cum initiò tantùm volueris declarare quantus poeta ſis, nunc oſtendis etiam quãtum in ſoluta oratione valeas. Tum ille, Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cum viderem te ſegniorem eſſe, ſi tamen cura pauliſper remiſſa audires me poema meũ recitantem. Ego verò reſpondi illum non facere operæ pretium: ac, Vide, inquã, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, ſi nondum etiam tibi ſatisfactum eſt. At neſcis, inquã, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim inſtituiſti me iuuare tanquam rudem aliquẽ, & nunc primùm ad hæc ſtudia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita ſunt. Proinde remedia tua nihil ad meam ſolicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita via tutiſsima eſt. Mihi uerò diuerſum, inquam, placebat. Aiunt Anniceerin Cyrenaicum quendam philoſophum ſe aurigantem Platoni oſtentaſſe ante Academiam, quòd in eadem orbita ſubinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt veſtigia tantum vnius perpetui curſus viderentur. Ego contrà ſtudeo tritã viã & vetera veſtigia effugere. Verùm difficile eſt nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Therſagoras ait: Placet igitur Paſſonis conſiliũ? Quod? inquam. Non enim audiui. Tum ille: Ferunt quendam cum Paſſone pactum eſſe, vt equum pingeret volutantem ſe, iſte currentem pinxit, & circa equũ exuſcitatum puluerem. Cumque adſtaret apud pingentem ille qui locauerat equum pingendum, & cũ pictore expoſtularet, quia aliud pactus eſſet, exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturã illi oſtendere: ita videbatur equus in tergo iacere, ſeque volutare. Feſtiuè, inquã: verùm putas me tot annis non ſæpe conatum eſſe vt materiam verterẽ? Ego verò multifariàm verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quiſnam? ait ille. Hic fertur conſumptis omnibus formis quas ſolebat induere, videlicet beſtiarum, plantarum, elementorum, rurſus penuria peregrinę formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forſan enim cum lecto poemate deſines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cum perfeciſſem tandem, ſedimus in proximo ſaxo. Hic ego audio recitantem egregium poema. At inter legendũ repentè velut furore percitus, clauſo libro, Aufer, inquit, mercedem huius auſcultationis, ſicut Athenis ſportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed vide etiam atque etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquam, gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas? Verùm quid eſt quod promittis? Incidi, ait ille, in domeſticos commẽtarios regum Macedoniæ, quæ res incredibilem mihi lætitiam attulit: quare librum illum nõ ſine magno negotio mihi comparaui. huius mihi iam venit in mentẽ. Continet autem cum reliquã interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demoſthene, quæ cupidè lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro Euangelio. dabo tibi operam reliquos verſus recitanti, neque dimittam donec promiſſum præſtiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectaſti, ita delectaberis haud dubiè & Demoſthenis encomio. Poſtquam igitur perlegit reliquos verſus, pauliſper ibi commorati ſumus, do nec pro poemate debitas laudes repẽderem. Deinde ad ædes Therſagoræ imus. Ibi vix tandem reperit librũ, ſed reperit tamẽ: quẽ ego accipiens domũ redii: & cũ legiſſem, decreui nihil mutare, ſed totã hiſtoriã vobis ad verbũ recitare. Non enim minor honos habetur Aeſculapio cũ Aliſodemi & Sophoclis verſus ei decãtantur, ſi deſit nouũ poema ſacrificantibus. Et Baccho iam olim deſiit mos noua poemata faciendi: ſed aliis compoſita nõ minorẽ gratiam merentur his qui ea tempeſtiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hęc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autẽ libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum eſſe quòd adeſſet Archias. Verũ ſi quis adoleſcentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demoſthene mandatum, vt nulla vi adhibita perſuaderet ei vt ex Calauria diſcedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tantam ſpem erectus anxiè expectabat Demoſthenis aduentũ. Quare cum audiuiſſet Archiã ex Calauria venire, mox iuſsit eum intrò vocari. Poſtquam ingreſſus eſt. ſed ipſe liber narret iſta. ARC. Salue Antipater. ANTI. Quid ni ſaluus ſim, ſi quidem Demoſthenem adducis? ARC. Adduco vt potui. nam vrnam adueho in qua ſunt exuuiæ Demoſthenis. ANT. Magna de ſpe deiectus ſum. quid enim mihi cum vrna & oſsibus, ſi non contigit Demoſthenes? ARC. Non fuit poſſibile, Rex, viuum in hoſtium poteſtatem redigere. ANTI. Cur non in Bœotia aut hic accepiſtis aurum ad eum corrumpendum? ARC. Nos verò citius Byzãtium vi aut machinis, quàm Demoſthenem auro expugnaremus. ANT. Ego, Parmenio, ſi quis Athenienſis in cõſiliis Reipub. pluris facit me quàm patriam, huic argentum offerre ſoleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus eſt, aduerſus hunc bellũ gero, vt aduerſus arcẽ, mœnia, portus, foſſam. Admiror autem virtutẽ, & vrbem beatam eſſe duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cum eorum opera nõ indigeo amplius,

perdere

perdere cupio. Illum autẽ incorruptũ ciuẽ malim apud me habere, quàm equitatũ Illyricorũ, & Triballorũ, aut quicquid eſt mercenariorũ militũ. Nec poſtpono his eloquentiã ac prudentiam talis viri. Cum hæc ad Parmenionẽ dixiſſet, rurſus mecũ loqui cœpit. Ego enim, inquã, curaui diligenter eos qui cũ Diopithe Athenas miſsi ſunt. Ille verò ſcitè admodum ridens, Tu verò, inquit, nobis ab Athenienſi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ ſunt. Quid enim facerent homines in ſpectaculis, ludis, conuiuiis vitã omnẽ conſumentes? Si vnus Demoſthenes non fuiſſet Athenis, facilius potiti eſſemus vrbe, quàm Thebis aut Theſſalia, dolo, vi, opprimẽtes, & corrũpentes: verùm vnus ille vigilat in omnes intẽtus occaſiones, & noſtros obſeruat impetus, & inſtructus eſt aduerſus noſtra conſilia. Nunquã fallere neq; inſidiãdo, neq; agendo, neq; conſulendo poſſumus. Hic velut murus eſt aut ſcopulus obſiſtens quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantũ in ipſo fuit, non potuiſſemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocenſibus, non Pylo, non Cherroneſo, non ora Helleſponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam mandragora ſopitos expergefacit, ac velut ſecans & vrens caſtigat ignauiam ſumma libertate, nihil ad gratiã dicens. Publicas pecunias quæ antea diſsipabantur in ludis, confert in ſtipendium, conſcribit claſſem, quæ penè perierat confuſione veterũ tributorũ. Et vrbem, quæ iam nihil generoſum cogitabat, tantùm ſportulas & ſeſquidenarios captabat, reſtituit in priſtinã dignitatẽ, & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationẽ gloriæ maiorũ, & rerũ ad Marathonẽ & Salaminẽ geſtarum. Et Græcos inter ſe ſocietate & fœderibus deuinxit. Hic non poteſt falli, non arte decipi: corrumpi verò nõ magis poteſt, quàm Ariſtides à rege Perſarũ corrũpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuerſam claſsẽ. Quod enim apud veteres Athenienſes Themiſtocles & Pericles fuerunt, id nunc eſt iſtis Demoſthenes, prudẽtia par Themiſtocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipſorum poteſtatẽ Eubœã, Megara, orã Helleſponti, Bœotiã. Et feliciter accidit quòd Athenienſes Charetem, Diopithẽ, & Proxenũ, & ſimiles quoſdã præficiunt exercitui, Demoſthenẽ verò domi retinent in ſuggeſtu. Quòd ſi hic in poteſtate haberet arma, naues, exercitus, occaſiones rei bene gerendæ, & pecuniã, vererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndiq; adoritur, occupat, conficit pecuniã, exercitus. Sed cur nõ cõprehendiſtis viuũ? AR. Cepimus viuũ. AN. Num in itinere extinctus eſt? AR. Non, ſed in Calauria, vbi erat. AN. Forſan hoc accidit negligentia veſtra, quia non bene tractaſtis hominẽ. AR. Imò non fuit in poteſtate noſtra. ANT. Quid ais? mera ſunt ænigmata quæ dicis. viuum cepiſtis, nec tamẽ fuit in poteſtate veſtra. Non mãdaſti initiò ne quis ei vim afferret? AR. Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit. hoc enim curæ nobis fuit. AN. Non accidit igitur veſtra negligentia, ſed fortaſſe vos ipſi interfeciſtis eũ. AR. Nõ interfecimus: neq; opus erat ei vim afferre, cũ verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autẽ prodeſſet ſi viuũ adduxiſſemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? AN. Dii meliora, Archia, non ſatis animaduertiſti aut qualis vir fuerit Demoſthenes, aut quod meũ ſit de his iudiciũ: ſed putas perinde eſſe Demoſthenẽ inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himerçũ, Ariſtonicũ, Eucratẽ, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuò huc atque illhuc agitantur, homines ſordidi, qui per occaſionẽ ſubitò in tumultibus inclareſcunt, & ad leuẽ ſpẽ motus alicuius valde inſolentes ac ſuperbi fiunt: verùm breui tanquã veſpertini flatus metu perterriti diffugiunt. Nũ ſimilẽ putas Demoſthenẽ improbo Hyperidi, perfido aſſentatori vulgi? quẽ nõ puduit iniquo iudicio Demoſthenẽ, vt gratiam apud vulgus iniret, circũuenire: & aſſentari multitudini ea in re cuius ſtatim illos pœnituit? Etenim nõ multò poſt hanc calumniã cõtigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Iſtũ autẽ nihil puduit lingua inceſſere homines quondã amiciſsimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinẽ præcidere. AR. Quid audio? non oderas Demoſthenẽ maximè omniũ hoſtium? AN. Non, ſi quidẽ rationẽ habeã morũ & fidei eius, & amẽ vbiq; integritatẽ & conſtantiã. Nam honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducendæ ſunt, & virtus vbiq; digna laude eſt. Neq; velim eſſe deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem virtutis eorum, cum poſſet eos occidere. Ego verò, ſi quem alium, Demoſthenem maximè admiratus ſum, tum quia bis cum eo Athenis congreſſus ſum, tum quia eius laudes ex aliis cognoui. Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cũ iſto congreſsi: tantùm vincebar actione, ſono, compoſitione, ſententiarum luminibus, denſis argumentis, cõciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos conſilii, cum Græcos Athenas conuocaſſemus, vt Athenienſes obiurgaremus, freti promiſsis Pythonis. Sumus enim circũuenti Demoſthenis argumentis, qui erat inſuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo ſummam fuiſſe (erat enim organi vice) ſed magis admiratus ſum eum propter magnitudinem animi & conſilii, & conſtantiæ quam in periculoſiſsimis tempeſtatibus retinebat, nunqnam cedens aduerſis rebus. Ac memini Philippũ de illo ſic ſentire, qui cum afferretur quædam concio in qua Demoſthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer ſtomacharetur, & Demoſtheni conuiciaretur, Hic vir, inquit, dignus eſt quem liberè loqui ſinamus. Nam huic vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expenſum in meis rationibus, cum quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus ſcribis. Nullus eſt autem iſtorum, cui non inuenias in meis rationibus perſcriptum eſſe aurum, ligna, reditus, agros: at Demoſthenes claſſes armat, comparat exercitus, & ſubinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & ſæpe aliàs de hoc viro: & in quadam felicitatis ſuæ parte numerabat, quòd Demoſtheni non eſſet commiſſa ſumma imperii apud exercitum, cum omnia ſua conſilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam

facta, nec poſt victoriam deſiit prædicare quantum hic vir creaſſet periculum ipſi. Niſi enim præter ſpem, inquit, propter ducum inſcitiam, & aciẽ malè inſtructam, & inſperatam fortunam, quæ multa nobis conficere ſolet, viciſſemus, vno die non modò regnum, ſed & vitam meam in diſcrimen adduxerat. Coniunxerat potentiſsimas vrbes, coegerat omnes vires Græciæ, Athenienſes, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenſes, Megarenſes: & effecit vt periculum ſimul omnes ciuitates ſubirent, & mihi tranſitum in Atticam intercluſit. Tales erant huius de Demoſthene ſermones perpetuò: & cum diceretur ad eum quòd magnum antagoniſten haberet populum Athenienſem, reſpondebat ſe vnũ habere antagoniſten Demoſthenem. Nam quod abſque Demoſthene ſit, Athenienſes ſimiles eſſe Aenianenſium & Theſſalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, ſi quos alios miſerant Atheniẽſes, facilè vincebat ipſe, ſed Demoſthene præſente fruſtra inquit ſe legatos mittere: Non enim poſſunt contra Demoſthenis eloquentiã erigere trophæũ. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior ſum Philippo, ſi cepiſſem talem virum, num velut bouem ad cædem abducerem, an verò potius in conſilium de toto regno Græciæ conſtituendo adhiberem? Nam initiò natura ei bene affectus fui, propter res eius geſtas, ac magis propter Ariſtotelis teſtimonium, qui ſolebat eum ſæpe ad Alexãdrum & ad nos ducere. Et cum tot eſſent qui ad eum venire conſueuerant, neminem ſic admirabatur, propter magnitudinem ingenii, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiã. Vos, inquit Ariſtoteles, ſimilem putatis eſſe Demoſthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati, & conamini hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuerſum patrimonium in Athenienſes priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas adhibetis, cum iſte nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et ſi quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidem metuit. Nõ videtis eum amore patriæ Rempub. gerere ac ducere, hanc adminiſtrationem tanquam philoſophiç ac virtutis ſcholam quandam eſſe, quam non conueniat ad quæſtum aut alias cupiditates conferre? Propterea, Archia, valde optarem mihi eius conſuetudinem contigiſſe, vt conſilio eius vti poſsim in præſentia, & audire vocẽ liberæ mẽtis, tot alioqui circumfuſus aſſentatoribus. Ac mihi ſanè videtur hoc nomine reprehendendus eſſe, quòd vitam ſuam in diſcrimẽ adduxit pro tam ingratis ciuibus, cum poſſet alios inuenire amicos fideliores & conſtantiores. AR. Alia quidem ô Rex rectè dixiſti, ſed hoc fruſtra dixiſſes illi. adeo furebat amore patriç. AN. Sic eſt, ô Archia. quid enim manifeſta negem? Sed quomodo mortuus eſt? AR. Magis etiam mireris eum ô Rex, ſi hoc ſcias. Nam & nos qui affuimus, non minus obſtupuimus, quàm alii ſpectatores. Videbatur enim iam olim apud ſe conſtituiſſe de hoc exitu vitæ: quod intelligi poteſt ex apparatu. Sedebat enim intus in templo, ac fruſtra ſuperioribus diebus cũ eo collocuti eramus. AN. Quales fuerunt veſtri ſermones? ARCH. Multa humaniſsimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non ſanè expectans. non enim noram hanc tuam voluntatem, ſed arbitrabar te huic vehementer iratum eſſe. tantùm iſta dicebam perſuadendi cauſa. AN. Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coràm audiuiſſe: ſed tu nihil omittas. Magna res eſt tanti viri mores ſub exitum vitæ contemplari, vtrum ſpiritus defecerit, vtrum expalluerit, an conſtantiam animi retinuerit. ARCH. Nullam ſignificationẽ pauoris edidit. AN. Quomodo? AR. Suauiter enim riſit, ac luſit in priorem vitam meam. dixit me ineptum hiſtrionem eſſe tuorum mendaciorum, nec poſſe cõmouere ſpectatorem. AN. Itaque non credens tuis promiſsis, deſpondit animum? AR. Non. quòd ſi audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicam enim quia iubes. Non, inquit, indignum eſt aut nouum Macedonibus ſic capere Demoſthenẽ, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorũ aut mortis non moueor, vt ſpe vitæ propoſita promittã me ad Antipatrum venturum eſſe. Sed ſi hæc vera ſunt quæ dicitis, multo magis cauere debeo ne mẽs mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionẽ collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedones concesſiſſe. Si mihi honeſtum eſt viuere, Piræeus præbeat, & triremis quã inſtruxi, & murus & foſſa meo ſumptu facta, & tribus Pandionis, cuius cauſa vltro ludos feci, & Solon, & Draco, libertas conciuiũ, & liber populus, & decrera, & leges claſsiũ, & maiorũ virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me ſæpe coronauerunt, & Græcorum authoritas, qui hactenus à me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi vita debeat contingere alterius miſericordia, quãquam id turpe eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos, aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularũ imperiũ, nec mare defenderet, petã ab hoc Neptuno auxiliũ, & ab hac ara, & à ſacris legibus. Sin autẽ Neptunus non poteſt defendere immunitatẽ templi, nec pudet eũ prodere Demoſthenẽ Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro deo colẽduserit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienſes, & frui felicitate veſtra, ſi imitari vellem Callimedontẽ, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel ſerò mutare, niſi verecundia Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam ſequi. Honeſtum enim effugium mors eſt quæ eſt extra omne periculũ turpitudinis. Et nunc Archia, quãtum in me eſt, non volo dedecorare Athenas, ſeruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori eſt honeſtiſsimum. Verùm conuenit te meminiſſe Tragœdiarum. nónne grauiter dictum eſt,

At illa iam moriens, tamen
Decenter vt caderet, cauebat ſedulò?

Ex Euripidis Hecuba.

Hoc cum fecerit puella, quãto turpius erit Demoſtheni præferre inhoneſtã vitã honeſtæ morti? ac obliuiſci Xenocratis & Platonis diſputationũ de immortalitate animarũ? Addidit etiã quædã, inuectus in eos qui calamitatẽ exprobrant. Verùm quid attinet me nũc recitare, cũ ego ad extremũ partim precarer, partim minas adhiberẽ, & blãditiis terro-

res miſ

res miſcerẽ? Ego, inquit ille, perſuaderi mihi paterer, ſi Archias eſſem: ſed quoniã Demoſthenes ſum, peto vt ignoſcas mihi, qui non conſueui inconſtãs eſſe. Hic cum eum vi abducere vellẽ, idq; ipſe ſentiret, cœpit me irridere: & deum aſpiciens ait, Archias putat tantùm arma & exercitus præſidia vitæ eſſe, & meum apparatũ contemnit, quem expugnare neq; Illyrici, neq; Triballi, neq; Macedones poſſint. Firmior eſt enim quàm ille murus ligneus quẽ olim nobis Apollo reſpondit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in adminiſtratione Reipub. ſecurum præſtitit, ita me aduerſus Macedones ſecurum reddet. Nunquam formidaui Euctimonẽ, aut Ariſtogitonem, aut Pytheam & Callimedontẽ, aut Philippum, neq; modò hunc Archiam formido. Cum hæc dixiſſet, Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me eſt. ſalutato deo ſponte ſequar. Ego ſic ſperabam facturum, cùm ille manum ori admouet: neq; ego ſuſpicabar eum aliud facere, quàm orare deos. ſed quid egerit, poſtea ex ancilla per tormenta cognouimus, diu eum habuiſſe paratum venenum, vt morte libertatẽ redimeret. Neq; extra templi limen peruenerat, cũ lapſus inquit, Hoc cadauer ad Antipatrũ vehes, Demoſthenẽ verò non vehes, non per. Et videbatur ſuo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerũt, ſed valedicens anolauit. Hũc ego finẽ, Rex, affero expugnati Demoſthenis. AN. Demoſthenis ſcilicet. O inuictũ animũ & beatũ, quàm generoſum facinus. Prudentia eſt, in manu retinere libertatis poſſeſsionẽ. Sed deceſsit victurus in beatorũ inſulis apud heroas, vt dicitur, aut in cœlũ peruẽturus, vt Deus factus comes ſit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurũ honeſtius ornamentũ patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

Bello Perſico videlicet, cùm ad Salaminem pugnatum eſt.

Mors Demoſthenis.

DEORVM Concilium,

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Rurſum hoc loco Lucianus deorum gentilium vanitatem atq; ſtultitiam more ſuo deridet: hominumq; ſuperſtitionem tacitè reprehendit, qui ridicula adeò atque abſurda de illis ſibi ipſis perſuadeant ac credant. Eſt autem feſtiua quædam imitatio, qua ad exemplam Athenienſis Reipub. concilium Deorum haberi fingit, ſuper iis videlicet qui ceu nothi ac peregrini in ciuitatẽ ac cœtũ deorum irrepſiſſent. Accuſatoris igitur vicem Momus generalis deorum cæterorum ſugillator ſuſcipit: qui principiò quidem communi nomine in eos qui partim ex dijs, partim ex hominibus nati, in cælum recepti fuerant, tanquã nothos ac peregrinos inuehitur. Præcipuè verò Dionyſium accuſat, vt qui nõ ſolum ipſe aduentitius in cælo ſit, uerùm etiã alios quoſdam barbaros & informes, numeroq; deorum prorſus indignos ſecum introduxerit. Atq; huius rei tanquam authorem & cauſam Iouem quoq; in crimen vocat, quòd is cum mulieribus mortalibus, nunc hac, nunc illa ſpecie transformatus cõcumbat, ac poſtea ex illis procreatos liberos inter deos referat, & in cælo collocet. Itaq; iam illius exemplo etiam deas cum viris hominibus congredi cœpiſſe, ac liberos ex iiſdem ſuſtuliſſe. Secundo autẽ loco eos qui & Barbari, & ex ſolis hominibus procreati, pro dijs haberentur, inſectatur, illorum indignitatem, cum ob perſonarum ac linguæ fœditatem, tum ob ea quæ ex eo quòd in cælum recepti eſſent, conſecuta ſint, exaggerans. Inter quos præcipuè Aegyptiorum abſurditatem perſequitur, quorum alij canum, alij boum, alij aliorum turpium atq; brutorum animantium ſpecie colerentur. Poſtremò etiam philoſophorũ illa plauſibilia ac vulgò iactata nomina arripit, puta Virtutem, Fatum, Naturam, &c. vt quæ non noua ac peregrina ſint, ſed ne vſquam quidem exiſtant. Quo loco & temporum ſuorum vitia, & philoſophorum vanitatem ſimul notaſſe videtur, vt qui verbis quidẽ multa de virtute iactarint, ipſo autem opere quiduis potius quàm virtutem & honeſtatem præſtiterint. Quòd autem fati & naturæ quoq; meminit, eò pertinet, quòd cultus deorum paulatim ſublatus fuit, quãdo homines à philoſophis edocti, fato quodã, & naturali rerũ ordine ac ſerie, nõ deorũ benignitate fieri ac geri omnia, opinari cœperunt. Atque ad hũc modũ accuſatione ſua peracta, Momus decretum quoq; à ſe cõpoſitum proponit ac recitat, quo ipſo quoq; ad exemplum Athenienſium pſephiſmatum, qualia multa temporibus Demoſthenis, & paulò ſuprà quoque facta ſunt, efficto, iubentur dij cognitiones diuinitatis & originis quiſque ſuæ ad proximum concilium afferre, vt qui peregrini & aduentitij reperti fuerint, è cœtu ac ciuitate deorum remoueantur.

IVPITER.

NE poſthac clanculũ conſuſurretis, ô Superi, neq; ad angulos conuerſi, in aurẽ alter cum altero colloquamini, indignãtes multos parũ dignos noſtri ſympoſii eſſe participes: verùm poſteaquã coactũeſt conciliũ, quiſq; propalã in mediũ ſuã adferat ſententiã, & quæ accuſatione digna ſunt, accuſet. Cæterũ Mercuri præconiũ illud ex lege clara voce promulgato. MER. Arrige aures, vocem cõprime: Quis ex diis ſenioribus & perfectis, quibus permiſſum eſt, in concione verba facere vult? Ipſa deliberatio de inquilinis & hoſpitibus futura eſt. MO. Ego Momus, ô Iupiter, ſi fandi copiã mihi feceris. IVP. Iã ipſo præconio loquẽdi libertas tibi facta eſt: itáq; meo permiſſu nihil opus eſt. MO. Aio itaq; nõnullos noſtrũ vitioſe & improbé facere, quibus nõ ſatis eſt ſemet deos ex hominibus factos eſſe, niſi ſuos quoque pediſequos & famulos nobis honore pares eſſe oſtẽderint. qua in re nil magnũ aut iuuenile ſe feciſſe exiſtimãt. Volo verò ô Iupiter, vt interrita loquẽdi libertas mihi cõceſſa ſit. Neq; enim aliter, quæ ſentio, effari poſsim. Sed me omnes ex æquo nouerũt, quàm liberæ linguę deus ſim, & quã nihil eorũ quæ parũ honeſtè & decorè fiũt, reticere ſoleã. Etenim omnia in reprehenſionẽ rapio, ac propalã, quæ mihi optimè aut ſecus facta vidẽtur, proloquor, neq; reformidãs cuiuſquã authoritatẽ, neq; præ verecũdia ſententiã meã cõcelans. Quapropter & oneroſus multis eſſe videor, & natura ſycophãticus, dũ popularis quiſpiã & cõmunis omniũ accuſator ab illis vocor. Sedenim poſteaquã licitũ eſt, atq; ita iã proclamatũ, & tu Iupiter cũ libertate loquẽdi facultatẽ mihi cõceſſeris, nihil diſſimulãter tacitũ aut præteritũ dicturus ſum. Multi

sunt, inquã, nõ contenti quòd ipsi in deorũ concilium admissi, nostri contubernii sint participes, quódq; pari sorte nobiscũ conuiuantur, præsertim cum ex dimidio homines eos esse cõstet: adhuc etiã ministros suos & chori socios in cælũ subduxerũt, eósq; deos fecerũt adscriptitios: & nũc æqualẽ cũ aliis distributionẽ auferũt, & sacrificiorũ cõsortes sunt, neq; pensionẽ in inquilinos constitutã nobis persoluẽtes. IVP. Ne quid obscuris ambagibus inuoluas, ô Mome, verùm perspicuè & dilucidè, quæ sentis, eloquere, additis quoq; nominibus. Iã enim in mediũ ita oratio tibi proiecta est, vt multos pariter in suspicionẽ rapiamus, ac aliũ alio modo tuis dictis obnoxiũ insimulemus. Oportet verò liberũ concionatorẽ nihil ob metũ reticere. MO. Euge ô Iupiter, quandoquidẽ me ad linguæ libertatẽ cõhortaris, fit verò hoc abs te animo prorsus regio & magnifico: próinde nominatim quoque tuo iussu eosdẽ perstringã. Ille enim generosissimus Dionysius, semihomo existẽs, neq; à materna stirpe Græcus, sed Syrophœnicis cuiuspiã mercatoris, nẽpe Cadmi nepos, posteaquam immortalitate donatus est, cuiusmodi quidẽ ille sit, nõ dico, neq; mitram, neq; ebrietatẽ, neq; errantẽ eius incessum vituperabo. Omnes enim, vt opinor, videtis quàm mollis sit & effœminatus deliciis, dimidio insaniẽs, statim à summo mane merũ spirãs. Ille verò totã fratriã nobis induxit, & toto choro aduecto præstò est, deósque declarauit & Pana, & Silenũ, & Satyros, agrestes quospiã & caprarios permultos, homines saltationi deditos, & forma mõstrosa spectabiles: quorũ hic quidẽ gerẽs cornua, dimidia parte corporis caprã referẽs, barbãq; profundã nutriẽs, parum ab hirco discrepat: alter verò senex caluitio & simis naribus deformatus, plurimùm super asinum inequitãs, genere Lydus est. Cæterùm Satyri acutis auribus, & ipsi calui & cornigeri, qualia ferè hœdis nuper natis excrescũt cornua, Phryges quidam existẽtes. Sunt verò caudati omnes. Videte cuiusmodi deos nobis facit generosus ille. Mitto enim dicere quòd & duas mulieres adduxerit, alterã amicam suã existentẽ, nempe Ariadnen, cuius etiã coronã stellarũ choro annumeratã addidit. Alteram verò Icari agricolæ filiã. Et quod omniũ est ridiculosissimũ, ô Superi, Erigones quoq; canẽ illum adduxit, ne tristitia afficeretur puella, si familiarem suũ in cælo nõ haberet, & eam quã in deliciis habuit caniculam. Hæc verò nõ videntur nobis esse contumeliosa, quæq; nec insania nec risu careant? Audite etiã alios. IVPIT. Caue, Mome, quicquã dixeris aut de Aesculapio, aut de Hercule. Video enim quò orationis tuæ impetu rapiaris. Etenim horum alter agit medicum, & ægrotos morbis leuat, estq; planè multis aliis anteferendus. At Hercules filius meus existens, nõ paucis laboribus immortalitatem adeptus est. Itaque caue ne hosce accuses temerè. MO. In tui quidem gratiam tacebo, ô Iupiter, etsi multa dicenda habeam: atque si nihil aliud, adhuc tamen signa igne inusta in corpore retinent. Porrò si liceret & aduersum te dicendi libertate vti, multa haberẽ quæ possim oratione reprehendere. IVPIT. Atqui in me maximè tibi licet dicere. Nunquid igitur & me vt deum inquilinum in ius vocas? MO. Equidem in Creta non tantùm hoc audire licet: verùm aliud quoq; de te dictitant, atq; etiam sepulcrum tuum commonstrant hospitibus. Ego verò neque illis fidem habeo, neq; ex Achiuorum numero Aeginensibus subditiciũ te esse affirmantibus. Cæterùm quæ cumprimis reprehensione digna sunt, ea in medium adducam. Enimuero horum delictorum principii, & concilii nostri nothorum multitudine adulterandi, causam tu Iupiter adeò primus induxisti, cum puellis ac mulieribus mortalis conditionis rem habere sustinẽs, ac alio subinde habitu ad eas deserto cælo descendens. Itaq; persæpe in metu sumus, ne quis te comprehensum sacrificet, quoties taurus factus es. Aut quispiam ex aurifusoribus te conflatum perimat, quoties auri speciem indueris, ac nobis pro Ioue aut segmentum, aut armilla, aut inauris factus fueris. Sedenim hisce semideis cælum iam compleuisti. neque enim aliter possum dicere. Estq; res planè absurdissima, si quis ex improuiso audierit Herculem in deorum numerum esse assumptum, Eurystheа autem qui illi imperauit, fatis functũ esse. Et Herculis templum cerni in proximo ministri existentis, Eurysthei verò illius domini sepulcrũ. Et rursus ex Thebanis Dionysus deus factus est: eius autem consobrini, nimirum Pentheus, & Actæon, & Learchus, homines fuerunt omnium infelicissimi. Ex quo verò tu, Iupiter, semel illis hanc licentiæ ianuam aperuisti, & cum mortalibus commercium habere cœpisti, omnes tuum institutum imitantur. Neq; tantùm dii tui sunt imitatores, sed etiam deæ hac in parte tuum æmulantur ingenium. Quis enim ignorat Anchisen, & Tithonũ, & Endymiona, & Iasonem, & complures alios? Itaq; hæc mihi missa facienda videntur. Multi enim laboris esset hæc cuncta singulatim reprehendere. IVPIT. At vide Mome, ne quid de Ganymede dixeris. Malè enim me habebit, si adolescentem verbis conturbaueris, affecto contumelia genere. MO. Próinde neq; de aquila quicquam dicturus sum, quòd & illa in cælo versatur, regio sceptro insidens, ac tantùm non super capite tuo nidificãs, & deus esse gestiens: aut illam quoq; in Ganymedis gratiam præteribimus? Atqui, ô Iupiter, Attis ille, & Corybas, & Sabazius vnde nobis tandem accersiti veniunt? Aut etiam Mithres ille Medus, qui indumẽto Persico amictus, & tiara redimitus est, neq; græcã vocem sonans, adeò vt si quis illi nectar propinet, præbibentem nõ intelligat? Itaq; & Scythæ & Getæ hæc videntes, nobis longum valere iussis, ipsi immortalitate donant homines, suísque suffragiis deos quoscunque libuerit constituunt, non alia ratione quàm Zamolxis seruilis conditionis homo existens, diuinitatem adeptus est, & deorum numero ascriptus, haud scio quo modo nobis imposuerit. At sanè hæc omnia, ô Dii, adhuc mediocria, & aliquo modo ferenda sunt: cæterùm tu, ô canino rictu hians Aegyptie, qui sindone amictus es, quísnam esse gloriaris, ô optime, aut quomodo deus esse contendis latrando? Quid autem sibi vult & Memphites taurus ille versicolor, qui & precibus deuenerarur, & respondet oraculis, neq; non prophetas habet? Pudet verò me ciconias percensere, & simias, & hircos, atque his longè absurdiora, quæ nescio quomodo ex Aegypto in cælum vsq; conscender

ſcenderunt. Illa itaque, ô Dii, quomodo ſuſtinetis æquali vobiſcum honore, aut etiã amplius adorari? Aut tu, Iupiter, quo ferre potes animo, poſteaquam arietis cornua tibi produxerint? IVP. Turpia profectò ſunt quæ dicis de Aegyptiis: attamẽ pleraq; illorũ in ſe myſtica complectuntur ænigmata, quæ non prorſus à phophanis deridẽda ſunt. MO. Planè nobis Iupiter opus eſt myſteriis, vt deos, deos eſſe cognoſcamus: & caninis capitibus præditos, canes eſſe intelligamus. IVP. Mitte de Aegyptiis in præſens dicere, nos verò de his alias per otium deliberabimus. Itaq; alios, ſi qui notãdi ſuperſunt, adducito. MO. Trophoniũ, ô Iupiter, & quod me præfocat, Antilochũ. Ille, inquã, ſceleſti & matricidæ hominis filius vaticinatur in Cicilia, multa impudenter ementiens, & duorũ obolorũ gratia præſtigiis incãtans homines. Quocirca nõ amplius tu, Apollo, ob vaticinii prædicationẽ haberis in precio, ſed iam omnis lapis, & quæuis ara reſponſa dat oraculũ petentibus, dũmodo oleo perfuſa fuerit, & coronas habuerit, & homine præſtigiatore abundauerit, cuiuſmodi iam permulti ſunt. Iam etiã Polydamãtis athletæ ſtatua medetur febre laborantibus in Olympia, & Theagenis in Thaſo. Quin Hectori quoq; ſacra faciũt in Ilio, & è regione Proteſilao, nẽpe in Cherroneſo. Ex quo igitur in tantũ numerum ſubinde auctı excreuimus, magis in vſu fuit periuriũ & ſacrilegiũ, & omnino nos deſpectui habere ceperunt rectè facientes. Et hæc quidẽ de nothis & ſuppoſititiis dicta eſſe volui. Cęterùm ego & peregrina nomina permulta audiens eorũ qui neq; degunt apud nos, neq; vllo modo poſſunt eſſe, admodũ, ô Iupiter, propter hęc rideo. Vbi enim gentium eſt multis modis iactata illa virtus, & natura, & fatum, & fortuna, intoleranda & vana rerũ vocabula ab inertibus hominibus philoſophiæ titulo ſemet venditantibus excogitata? Quæ quanquã ipſorum cõmenta ſunt, ſic tamẽ ſimpliciũ animos perualerũt, vt nemo amplius nobis ſacrificare dignetur, certò perſuaſum habẽs, quòd etiam ſi infinitas hecatombas nobis obtulerit, fortunã tamen nihilo ſecus ea facturã quæ à fatis decreta ſunt, & quæ ſub initiũ cuiq; naſcentiũ Parcæ fatalibus fuſis adneue rint. Perlibẽter itaq; te, Iupiter, interrogarẽ, vbinã gentiũ tibi viſa eſſet aut virtus, aut natura, aut fatũ? Quòd enim & tu talia ſubinde in philoſophorũ diſputationibus audias, mihi dubiũ non eſt, niſi fortaſſe quiſpiã ſurdis ſit auribus, vt eoſdẽ vociferãtes inaudire nequeat. Multa equidẽ adhuc dicẽda ſuperſunt, ſed finẽ verborũ faciã. Video enim quoſdam ob dicta mea doleter perturbari, & iam ſibilare, maximè verò eos qui orationis libertate tacti ſunt. Itaq; pro cõcludenda oratione, ſi ita ſedet animo tuo Iupiter, decretũ quoddã de illis iã cõſcri ptum legã. IVP. Recita. Neq; enim omnia abſurdè aut de nihilo reprehẽdiſti. Et ſanè multa ex illis inhibẽda & coercẽda ſunt, ne in immẽſum excreſcãt.

DECRETVM BONA FORTVNA.

Et hoc ad exẽplũ Atheniẽſium pſephiſmatum factũ. Sic enim & ex pereginis, nõ Græci tãtùm, verùm etiã Barbari, nequaquã digni exiſtẽtes cæleſtis Reipub. cõmuni nobiſcum participatione, nothi & ſubdititii, haud ſcio quónã modo etiã dii eſſe cõtendentes, cælum angulatim cõpleuerunt, ita vt ſympoſiũ tumultuoſis turbis plenũ ſit, obſtrepẽte paſsim diuerſi lingui & vndiq; accerſita multitudine. defecit autem ambroſiæ & nectaris copia, adeò vt mna iam coemẽdus ſit ſextarius, propter bibentiũ multitudinẽ: ſedenim illi, qua ſunt procacitate & immodeſtia, diis veris & antiquis loco motis, ſemet ipſi primis dignantur accubitibus præter omnẽ morẽ patriũ: ad hæc in terris quoq; ante alios honorari contẽdũt: Deviſum eſt curiæ & populo, vt ad hyberna ſolſtitia cogatur in Olympo conciliũ: ſeptẽ autẽ ad cognoſcendũ appoſiti eligãtur Dii perfecti, tres quidẽ ex curia veteri, quæ Saturno regnante conſtituta eſt: quatuor autẽ ex duodecim, quorũ in numero vnus erit Iupiter. Cæterùm qui electi erunt arbitri, ipſi ad cognoſcẽdum cauſas ſeſſum eant, dicto prius iuramento legitimo, nimirum Styge. At Mercurius proclamato præconio vniuerſos in concionẽ congreget, quicũq; in deorũ cõcilium legitimè admitti poſtulant. Veniant autẽ illi adductis iuratis teſtibus, & certi generis indiciis. Deinde illi in vnũ locum cõmeent: verùm arbitri accuratè expẽdentes, aut deos illos declarabũt, aut ad ſua ſepulcra & maiorũ tumulos ablegabũt. Si verò quiſpiã ex obſcuris & reprobatis cõprehenſus fuerit, & ſemel ab arbitris condemnatus in cælum aſcenderit, ille per præceps in Tartarũ corruat. Præterea quiſq; exerceat ſua cõmercia, neq; Minerua rei medicæ intenta ſit, neq; Aeſculapius dãdis oraculis vacet aut ſeruiat, neq; Apollo tanta ſolli ſibi obeunda vendicet, ſed vna re quapiã electa, aut vatem, aut citharœdũ, aut medicũ agat. Porrò autẽ philoſophis dicetur, ne noua ſubinde fingendo cõminiſcantur nomina, neq; de iis quorũ imperiti ſunt, nugentur. In quorumcunq; autẽ honorẽ aut cultum templa aut ſacra conſtituta ſunt, illorum imagines ſubuertantur, earumque loco, aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuſpiã erigatur. Illis autẽ vrbs congeſta terra ſepulcrũ accumulet, & aræ loco ſtatuam reponat. Quòd ſi quis præconio dicto audiens eſſe noluerit, arbitrorũq; examẽ & cenſurã ſubire recuſarit, ille indicta cauſa condemnetur. IVP. Iuſtiſsimum equidẽ decretũ eſt iſtud, ô Mome: & qui ſuffragatur huic, manum protendat. Atqui potius ita fiat. Complures enim noui futuros, qui ſua nõ ſunt adiecturi ſuffragia. Verùm in præſens abite. Cæterùm in concionẽ accerſiti à Mercurio, venite adferentes vnuſquiſq; cognitiones claras, & manifeſtas cõprobationes, matris & patris nomen, & vnde oriundus ſit, tum quomodo diuinitatẽ adeptus ſit, ad hæc tribũ quoque, & curiales. Verùm enimuero qui præſtò non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametſi ille in terris ingens delubrũ habuerit, ac homines eundem deum eſſe exiſtimauerint.

apud illos aliquoties de peregrinis vrbe eiiciendis in Senatu decretum, legeſq; latæ fuere, vt cũ alibi, tũ ex orationibus quibuſdã Demoſthenis patet.

CYNICVS,

Thoma Moro interprete.

ARGVMENTVM.

Diſputatio eſt Luciani ac Cynici, qua alter Cynicam vitam vt ſordidam atq; ferinam, & à natura hominis

abhorrentẽ reprehendit, alter vt frugalem & modeſtã, & virtuti maximè cõuenientem dejendit. Luciani argumenta ſumũtur à modo & deſcriptione vitæ victúsq; Cynicorum, quòd illi vt mendici incedant: vt canes, quibuſuis reiectamentis victitent: & vt feræ, nullas certas ſedes, nulla certa habitacula teneant: déinde & contra naturam faciant, quæ ob id omnia crearit, vt illis ad corporũ alimenta, defenſionem, & voluptatem quoq; vtamur: quæ cum illi contemnant ac negligant, ipſam naturam ac Deum negligere atq; contemnere videri. Contrà autem Cynicus à finitione opulentiæ & inopiæ oſtendit ſe neq; mendicum eſſe, neq; quicquã ſibi deeſſe. Déinde quod alter de natura, & rebus omnibus ad vſum noſtrũ creatis affert, id ſimilitudine quadam diluit. Et primo, quod ad victum attinet, oſtendit, vt in conuiuio lauto nõ omnia ab omnibus arripi et vorari, ſic neq; in rebus creatis omnia ab omnibus vſurpari cõuenire: alia ægrotantibus & inualidis, alia valentibus et robuſtis magis accommoda eſſe. Atque eo loco in diuitias, vt quæ magna moleſtia multisq; periculis pariuntur, déinde & ipſæ vicißim multorum malorũ cauſæ ſint, inuehitur. Et quod alter de Cynicis vſurparat, hoc in diuites ipſe retorquet, videlicet quòd contra quàm à natura omnia ereata ac facta ſint, ipſi illis vtantur. Denique vitam ſuam etiam deorum exemplo atque authoritate comprobat. Déinde verò, quod ad habitum & cultum pertinet, oſtendit ea quoque parte naturam magis ſequi ſeſe, quàm diuites, ex officio & fine veſtium, cæterarumq; id genus rerũ. Nam ſe, quatenus vſus poſtulat, illis vti: contrà diuites vt cinædos & mulieres incedere, glabros & delicatos, et perinde vt torrente aliquo, ſic libidine ſua præcipites ferri. Poſtremò etiã deos pleroſq; barbatos ac nudos fingi, ſibiq; quàm diuitibus illis habitu ac cultu ſimiliores apparere.

LVCIANVS & CYNICVS.
LVCIANVS.

QVID tu tandem? barbam quidem habes & comam, tunicam non habes, nudus conſpiceris, ac ſine calceis, delecta nimirũ vaga inhumanáq; ac ferali victa: tum proprio corpore contrà quàm faciũt cæteri, ſemper vſus incommodè, nunc huc, nunc illuc circumis, in arido præterea ſolo cubans, adeò vt plurimum etiã ſordium, tritum iſthuc pallium referat, alioqui nec ipſum vel tenui filo, vel molle, vel florulentum. CYN. Neq; enim indigeo. ſi quid eſt huiuſmodi, vt comparetur facillimè, dominóq; minimũ exhibeat negocii, id, inquã, mihi ſufficit. At tu per deos dic mihi, putásne eſſe in luxu vitium? LVC. Imò admodum. CYN. Contrà in frugalitate virtutem? LVC. Admodum. CYN. Cur igitur tandem quum me videas viuentem frugalius quàm vulgò faciunt homines, eos verò ſumptuoſius, me, non illos arguis? LVC. Quia non frugalius per Iouẽ videris mihi, ſed egentius viuere, imò vitam omnino egenã atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differs, qui cibũ mendicant in diẽ. CYN. Vis ergo videamus (quandoquidem huc proceſsit oratio) quídnam inopia ſit, quídque rurſus copia? LVC. Si tibi quidem ita videtur. CYN. Nunquid ergo ſatis id cuique eſt, quicquid ipſius explet neceſsitatem? an aliud quippiam dicis? LVC. Eſto iſtud, CYN. Indigentia verò, quicquid cuiuſquam vſui deeſt, nec eò quò ſit neceſſe, peruenit? LVC. Scilicet. CYN. Nihil igitur meis in rebus deeſt. Nihil enim in his eſt, quod neceſsitatem non expleat meam. LVC. Quo pacto illud ais? CYN. Scies, ſi conſideres in quem vſum eorum quodque paratum eſt, quorum egemus: vt domus, an non tegumenti gratia? LVC. Maximè. CYN. Quid veſtis, cuius gratia? nónne tegumenti etiam ipſa? LVC. Sanè. CYN. At ipſo per deos tegumento, cuius rei gratia indiguerimus? nónne vt melius ſe habeat id quod tegitur? LVC. Mihi quidem ſic videtur. CYN. Vtrum igitur tibi peius ſe habere videntur pedes? LVC. Neſcio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris: quódnam pedum officium eſt? LVC. Ingredi. CYN. An deterius ergo ingredi pedes tibi videntur mei, quàm aliorum? LVC. Iſtud verò fortaſſe non. CYN. At non poſſent, ſeu ſeſe melius ſeu deterius haberent, officium ſuum præſtare? LVC. Fortaſſe. CYN. Pedibus ergo nihil peius affectus videor, quàm alii? LVC. Non videris. CYN. Quid corpus verò meum? Num deterius quàm reliquorum? Nempe ſi deterius ſe haberet, eſſet idem imbecillius: corporis quippe virtus robur eſt. An meum ergo debilius? LVC. Non videtur. CYN. Neque pedes ergo tegumento videntur egere, neque reliquum corpus. Quippe ſi egerent, malè haberent. Egeſtas etenim omnino mala, ac peius habere ſe facit ea quibuſcunque adfuerit. At ne ali quidem deterius opus videtur meũ, quod quibuſlibet cibis alitur. LVC. Manifeſtum eſt id quidem. CYN. Nam nec vegetum eſſet robuſtúmque, ſi aleretur malè. Mala ſiquidem alimenta corpus tabefaciunt. LVC. Iſta quidem ita ſe habent. CYN. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita ſe habentibus, me arguis, vitamq; improbas meã, ac miſeram prædicas? LVC. Ideo per Iouem, quòd cum natura (quam tu colis) ac ſuperi terram in communi ſtatuerint, ex eáque multa nimirum ac bona ediderint, vt nobis omnia ſupereſſent abunde non in neceſsitatem modò, verùm in voluptatem quoque: tu tamen horum omnium aut maximæ ſaltem partis expers es, nec eorum quoquam frueris nihilo certè magis, quàm feræ. Nempe aquam bibis, quam etiam bibunt feræ: comedis verò quicquid offenderis, quemadmodum canes: tum cubile nihilo melius canibus habes, quandoquidem gramen tibi ſufficit, quemadmodum & illis: pallium præterea circumfers nihilo mendico decentius. Quanquã ſi tu his contẽtus rectè ſapis, tum Deus profectò neutiquam rectè fecit, primùm quòd oues effecit pingues, déinde vites dulcis vini feraces, ac reliquum déinde apparatum varietate mirabilem, & oleum, & mel, & reliqua omnia vt nos haberemus, edulia quidem omnigena haberemus, potum dulcem haberemus, pecunias haberemus, mollem lectum haberemus: præterea pulchras domos, ac reliqua demum omnia mirum in modum præparata. Nam & ipſa quoque artium effecta, deorum dona ſunt. At viuere omnibus hiſce bonis priuatum, id fuerit profectò miſerum, etiam ſi ab alio quopiam prinueris, quemadmodum hi qui ſeruantur in vinculis: longè verò miſerius, ſi quis ipſe ſeſe omnibus bonis priuet. Nam ea demum manifeſta inſania eſt. CYN. Et rectè quidem fortaſſe dicis. Verùm iſthuc dic mihi: Si quis diuite quopiam alacriter atque humanè, quin prolixè

lixè quoque exhibente cõuiuium, tum hoſpites excipiente & multos ſimul & omnigenos, alios quidẽ imbecillos, alios autem robuſtos, deinde apponente multa atque omnigena, ſi quis, inquã, omnia corripiat, omniáque deglutiat, non ea tantùm quæ vicina ſunt, ſed ea quoque quæ procul abſunt, præparata videlicet inualidis, ipſe tamen valens, quũ vnũ duntaxat ventrem habeat, nec multis vt nutriatur indigeat, diutius tamẽ quàm alii multi immoretur, hic vir cuiuſmodi tibi videtur eſſe? probúſne? LVC. Non mihi quidem. CYN. Quid verò, num temperans? L V C. Ne id quidem. C Y N. Quid verò ſi quis eiuſdem menſæ particeps, multa illa ac varia negligat, vno quopiam ex his quę proximè apponuntur, electo, cum ſatis in ſuam habeat neceſsitatem, id decenter edat, eoque ſolo vtatur, cætera illa ne reſpiciat quidem: an non hunc temperatiorem & meliorẽ virum illo putabis? L V C. Ego certè. CYN. Vtrum ergo iam intelligis, an me oportet dicere? L V C. Quídnam? CYN. Quòd Deus illi quidẽ pulchrè conuiuium inſtruenti ſimilis eſt, vt qui apposuerit multa ac varia, atq; omnigena, vti eſſent quę cuique cõuenirent, alia quippe valentibus, alia rurſus ægrotantibus, atque alia quidem robuſtis, alia verò inualidis: non vt omnibus vtamur omnes, ſed vt his vtantur ſinguli, quæ ſuæ cuiuſque naturæ cõueniunt, & ex his ipſis, quacunq; re maximè quenq; indigere contigerit. At vos illum qui per inſatiabilitatem atque incontinentiam omnia corripit, refertis, vt qui rebus vti velitis omnibus, & vndecunque partis, non ſolis contenti præſentibus, exiſtimantes propriam quidem neque terram, neque mare ſufficere, ſed importantes ab ipſis vſq; terræ finibus voluptates, patriiſq; rebus peregrina præferentes, ſumptuoſaq; frugalibus, atque ea quę difficilè comparantur, his quæ ſunt comparatu facilia: in ſumma deniq; moleſtias maláque potius eligentes, quàm abſque moleſtiis viuere. At iſti quidẽ plurimi ac precioſi beatíq; apparatus quibus exultatis, per magnam ad vos miſeriam ærumnámque perueniant. Aurum ipſum tam optabile, ſi libet, argentúmque conſidera: domus conſidera ſumptuoſas, veſtes operoſa conſidera: atque eius generis omnia, quanto negotio emũtur, quot laboribus, periculis, imò ſanguine ac cęde, quantóque hominum interitu: non ideo ſolùm, quòd dum nauigant, propter iſta pereunt complures: ac dum quærunt parántq;, grauia perferunt: ſed ob id quoq;, quòd dimicationes multas pariunt, quódq; ob ea inſidiãtur inuicem & amicis amici, & parentibus liberi, & maritis coniuges. Sic opinor Eriphylen quoq; auri gratia prodidiſſe maritum. Atque hæc quidem omnia fiunt, quum tamen veſtes illæ variæ nihilo magis quicquam queant calefacere, auratáque illa ædificia nihilo prorſus magis tegant, nec pocula illa argentea potui quicquam magis cõducant, ſed nec aurei illi nec eburnei item lectuli ſomnum ſuauiorem præbeant, imò videbis frequenter in eburneo lecto, ſumptuoſiſque ſtromatibus, beatis illis ſomnum contingere non poſſe. Præterea omnigenæ illæ circa edulia curæ, nihilo magis alunt, quin tabefaciunt potius corpora, iiſdémque morbos ingenerant. Quid autem dicere attinet, libidinis gratia quantas moleſtias mortales & faciunt, & patiuntur? Quãquam facile eſt iſti cupiditati mederi, niſi quis velit indulgere deliciis. At ne hæc quidẽm inſania corruptelàque ſufficere videtur mortalibus, ſed iam rerum etiam vſum peruertũt, ſingulis rebus ad id vtentes, ad quod minimè paratæ ſunt, quemadmodum lecto ſi quis vti carpenti loco velit, ac tanquam curru. L V C. Quíſnam is eſt? C Y N. Vos, inquam, qui hominibus tanquam iumentis vtimini. Nam eos iubetis, vt lecticas tanquam currus in ceruicibus ferant, ipſi verò in ſublimi reſidetis delicati, atque illinc homines perinde tanquam aſinos aurigamini, imperantes vt hac, non illac eant: & qui hæc facitis maximè, iidem maximè beati videmini. Tum hi qui piſcium carnibus non tantùm vt alimentis vtuntur, verùm tincturas etiam quaſdam ex his machinantur, eos dico qui purpuram tingunt. nónne & hi præter naturam his vtuntur quæ à deo præparata ſunt? LVC. Non per Iouem, ſiquidem tingere etiam poteſt, non comedi tãtùm, purpuræ caro. C Y N. At non in id tamen nata eſt. Nam & cratere quiſpiam, ſi præter naturam detorqueat, ollæ loco poſſet vti, nec in id tamen paratus erat. Sed quo pacto poſſet quiſpiam vniuerſam illorum infelicitatẽ percurrere, quæ tanta eſt? At tu me quoq; quòd nolo eius eſſe particeps, incuſas: viuo ego tamen quemadmodum modeſtus ille, his videlicet duntaxat, quæ mihi apponuntur, veſcens, ac frugaliſsimis vtens: variis verò illis atq; omnigenis minimè inhians. Ac déinde quum paucis egeam, ac minimè multis vtar, ferinam tibi videor vitam viuere. Atqui hac ratione tua Dii profectò in periculum veniunt ne & ipſi ſint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius indigent. Verùm vt exactius intelligas cuiuſmodi horum vtrunque ſit, vel paucis videlicet egere, vel multis, conſidera quòd pluribus egent primùm pueri quàm adulti, déinde mulieres quàm viri, tum ægroti quàm valentes: atq; omnino in ſumma, inferiora quælibet præſtantioribus plurium indigent: próinde Dii omnino nullius egent rei: qui verò ad Deos accedunt proximè, quã minimis egent. An Herculem putas omniũ hominum præſtantiſsimũ, quippe diuinum virũ, deumq; rectè creditum, miſerum tunc fuiſſe, quum circumiret nudus, pelle duntaxat indutus, harum rerũ noſtrarum nihil deſiderans? At ille miſer profectò nõ erat, quippe qui miſeriam ab aliis propulſabat: neq; rurſus pauper, qui terra maríq; dominabatur. Nẽpe quocunque intendiſſet impetum, omnes quaquauerſum ſuperabat: nec in quenquam ſui temporis incidit, qui ſe vel æquarit vnquã, vel vicerit, quoad ex humanis exceſsit. At tu illi ſtromata putas calceósq; defuiſſe, atque ob id mundum obambulaſſe tantum virum? Dicendum profectò non eſt: ſed continens erat ac fortis, & moderatè viuere volebat, non indulgere deliciis. Quid Theſeus eius diſcipulus? An non rex erat Athenienſium omnium, ac filius etiam, vt ferunt, Neptuni, ſua certè tempeſtate fortiſsimus? Attamen ille quoque voluit ſine calceis eſſe, ac nudus ingredi: barbámque & comam nutrire placuit ei: nec ei tamen ſolùm, ſed omnibus etiam veteribus placuit: nempe meliores erant quàm vos: atque adeò ne ſuſtinuiſſet quidẽ eorum quiſpiam aliquid huiuſmodi, nihilo profectò magis quàm leo quiſpiam ſeſe tonderi. Siquidẽ

carnis mollitiē ac læuorem decere mulieres exiſtimabant, ipſi verò ſicuti erant, ita videri quoq; viri volebant: ac barbam quidem cultum viri ducebāt, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbā, quibus deus ſplendoris quandam atque ornamenti venuſtatem dedit. ſic & viris barbam adiunxit. Illos igitur ego æmulor, veteres, inquā, illos imitari volo. Huius verò tempeſtatis homines non æmulor mirabilis huius felicitatis nomine, quam in epulis & veſtibus habent, dum poliunt ac læuigant ſingulas corporis partes, ac ne ſecretiorum quidem vllā, ita vt inſtituit natura, dimittētes. At mihi certè pedes opto vt nihil equinis differant, quales Chironis fuiſſe ferunt. Tum vt ipſe ſtromatis non egeam more leonum, nec cibo egeā magis exquiſito quàm canes. Cōtingat prēterea mihi, vt terra quæuis mihi per ſe pro cubili ſufficiat. Domum verò vt mundū hunc exiſtimem. Alimenta demum vt ea deligam, quæ facillimè comparari poſſint. Aurum verò argentūque ne deſiderē vnquam, neq; ego, neq; meorum amicorum quiſquam. Omnia nanque mala inter homines ex horum cupiditate naſcuntur, & ſeditiones, & bella, & inſidiæ, & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habendi cupidinem. At hæc à nobis abſcedat procul, ne vnquam plus ſatis appetam: minus verò cum habeam, ferre æquo animo valeam. Noſtra quidem ita ſe habent. Plurimū profectò à vulgi ſententiis iſta diſſentiunt. Neq; quicquam ergo mirandum eſt, ſi ab his differimus habitu, à quibus tantum differimus inſtituto. Sed te miror, quónam pacto, quum ſuam quandam citharœdo veſtem tribuas, cultúmq;, atq; adeò tibicini ſuū, & tragœdo ſuū: bono viro cultum veſtemque propriam nullam exiſtimas, ſed eandem ei cum vulgo habendam cenſes, idq; quū vulgus malū ſit. Quòd ſi bonorum cultus proprius debet eſſe vllus, quínā deceat magis quàm hic meus, qui maximè luxurioſis pudendus ſit, quémque illi maximè auerſentur? Cultus ergo meus huiuſmodi eſt, ſqualidum eſſe, hirſutum eſſe, tritum pallium indui, comam producere, ac ſine calceis ingredi. Veſter verò, cinædorum ornatui ſimillimus eſt, nec dignoſcere vos quiſquam ab illis poſſit neq; colore veſtiū, neq; mollitie, neq; camiſiarū numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorū cura, neque odore. Nam & redoletis vt illi, iam præſertim vos, qui eſtis feliciſsimi. Et quidem quid facias, quum vir eundem cum cinædis odorē oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis præſtatis, voluptatibus verò nihilo minus quàm illi ſuperamini: eadē comeditis, eodē modo dormitis atq; inceditis, imò verò incedere nō vultis, ſed geſtari potius tanquam ſarcinæ, alii ab hominibus, alii verò à iumentis. At me pedes ipſi geſtāt, quocunq; ſit opus: egóq; & frigus tolerare ſufficio, & calorē pati: eāq; quæ dii obtulerint, minimè moleſtè ferre, ideo videlicet, quia miſer ſum. Vos verò propter hanc felicitatem nulla eſtis fortuna contenti, ſed omnium pœnitet: ac præſentia ferre non poteſtis, abſentia deſideratis, hyeme quidem optātes æſtatem, æſtate rurſus hyemem: atque in calore frigus, in frigore viciſsim calorem: quemadmodū ægrotantes, moroſi ſemper & queruli, quod in illis quidem facit morbus, in vobis verò mores. Atque hæc ita quum ſint, iam nos in vitam veſtram traducere æquum cenſetis, noſtrámq; corrumpere, quū ſæpe malè conſulta ſint quæ facitis, ipſiq; ſitis in veſtris ipſorum negociis minimè circunſpecti, nihilq; eorum iudicio ac ratione, ſed conſuetudine cupiditatis faciatis. Quamobrem nihil profectò differtis vos ab his qui torrēte ferūtur. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit, eò rapiuntur: & vos itidem quocunq; libidines. Ac ſimiliter quidem vobiſcum agitur, vt cum quodam qui equum inſanum aſcenderat: equus igitur virum corripiens abſtulit, hic verò amplius iam deſilire equo currente non poterat: quidam verò cū occurriſſet ei, rogauit quónam tenderet, hic reſpondit, quocunque huic videtur, equum demonſtrans. Quòd ſi vos quiſquā roget, quò feramini: ſi verum vultis dicere, dicetis in vniuerſum quidem, quocunq; videatur affectibus: ſigillatim verò, interdū quocunq; voluptati, interdum quocunq; ambitioni, interdum rurſus quò lucri ſtudio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiuſmodi vos auferre videtur. Neq; enim vnū duntaxat equū vos, ſed multos inſilientes, nunc hunc, nunc illum, furioſos quidem omnes, auehimini. Auferunt ergo vos in barathrum: ac prærupta: vos tamē priuſquam cadatis, caſuros vos eſſe neſcitis. At hoc detritum pallium quod vos ridetis, comaq;, habitúsq; meus tantā habet vim, vt vitam mihi quietam præbeat, vtq; agam quicquid volo, verſerq; cum quibus volo. Nempe ex indoctis atque ineruditis hominibus nemo me adire voluerit, ob hunc habitum: at molles etiā qui ſunt adhuc admodum procul, declināt: congrediūtur verò ſcitiſsimi atq; modeſtiſsimi: & qui virtutem cupiunt, hi potiſsimùm congrediuntur mecū. horū ego conſuetudine delector. Eorū verò fores qui homines vocantur, nō obſeruo, tū coronas aureas ac purpuram pro faſtu habeo, atque homines ipſos derideo. At vt cultū hūc intelligas nō bonos modò viros, ſed ipſos etiam deos decere, atq; eum déinde, ſi libet, irrideas, deorū ſtatuas cōſidera, vtri videātur, vobísne, an mihi ſimiliores. Neq; Græcorū ſolùm, ſed barbarorū etiā tēpla circūſpicias, vtrū ipſi dii, vt ego, comati barbatiq; ſunt, an quēadmodū vos, raſi fingūtur atq; pingūtur. Quin plurimos etiā ſine tunicis conſpicies, vt me nūc eſſe videſ. Quo pacto igitur audeas poſthac hunc habitū vitio dare, quum deos etiam decere videatur?

PSEVDOSOPHIſta, ſeu Soloeciſta,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Quanquam neque hic dialogus, vt ſuprà Lexiphanes ille, vertendus fuerat, quòd ſingula commodè ac ſuo modo Latinè reddi non poſſent, pro ſuſcepto tamen opere audendum aliquid longius, & periculum qualecunque faciendum fuit. Quo æquiorem nobis lectorem fore puto, ſi quæ etiam hìc offenderit quæ expectationi ipſius non omnino reſpondebūt, præſertim cùm ipſum quoque exemplar quo nos vertendo vſi ſumus, in quibuſdam locis non ita ſynce rum & caſtigatū appareret. Tractat autē de Soloeciſmo Lucianus, quem veteres Latini, vt Gellius indicat, ſtribiliginem vocarūt, Græci etiam Soloecon. Atque illud innuit, haudquaquam ita expeditum aut obuium cuiuis eſſe, planè ac purè dicere, & ab omni vitioſo ſermonis temperare,

rare, idque exemplo cuiusdam quem Pseudosophistam, à falsa, vt videtur, facundiæ atque doctrinæ persuasione, Solœcistam autem ab ipsa re appellat: qui cum profiteretur se & loqui purè, & multos in sermone peccantes deprehendere facilè posse, interim ipse etiam illa quæ nota ac manifesta sunt, ignorare fingitur. Ac principio quidé varias Solœcismi formas exemplis cum suis tum aliorum proponit, postremò autem & quadam explicat, & quod in quo vitium & peccatum sit, ostendit. Proprie autè ad grammaticos hic Dialogus pertinet: quem si multi illorũ tam diligenter perpenderent, quàm facilè sibi persuadent & Latinè & Græcè interim se scire, in plerisque haud dubiè minus ostentationis & arrogantiæ inesset.

LVCIANVS & SOLOECISTA.

LVCIANVS.

NVM igitur qui agnoscere solœcisſantem potest, idem etiã cauere potest ne solœcisset? SOLOE. Mihi quidem ita videtur. LVC. Qui verò cauere nõ potest, ille nec agnoscere potest eum qui talis est? SOL. Rectè dicis. LVC. Tu verò teipsum negas solœcisſare, aut quo pacto de te dicamus? SOL. Indoctus equidem essem, si cum tantæ ætatis sim, adhuc solœcisſarem. LVC. Proinde & alium deprehendere poteris qui hoc facit, & negantem conuincere? SOL. Prorsus itaque. LVCI. Age nunc, conuince me solœcisſantem. Iampridẽ enim solœcisſare gestio. SOL. Proinde dic. LVC. At equidem iam graue istud commisi: tu verò non agnouisti. SOL. Ludis tu nunc? LVC. Non per deos. Nam solœcismo commisso latui te, perinde ac nesciens. Rursus autem contemplare. Neque enim te puto intelligere posse: quoniam alia quidem nosti, alia autem non nosti. SOL. Dic modò. LVC. Sed & nunc solœcismus à me commissus est, tu verò non cognouisti. SOL. Nam quomodo cognoscerem, cum tu nihil dicas? LVCI. Ego quidem dico, & solœcisso: tu verò non assequeris istud facientem: quoniam vtinam etiam nunc assequi possis. SOL. Mira dicis, si nequeam solœcismum quis sit, intelligere. LVCIA. Et quo pacto vnum intelligeres, quando iam tres non animaduertisti? SOLOE. Quos tres? LVCI. Totos recèns natos. SOL. Ego te quidem ludere puto. LVCIA. At ego te ego ignorare eum qui in verbis peccat. SOL. Et quomodo quis intelligat, quando nihil dictum est? LVCI. Dictum est, & solœcismus iam quadrifariam commissus: tu verò nõ cognouisti. Magnum igitur præmium confecturus fueras, si cognosses. SOL. Non magnum quidem, sed necessarium confitenti. LVC. Sed neque nunc cognouisti. SOL. Quando nunc? LVC. Quando præmiũ confecisse te dixi. SOL. Nõ intelligo quid dicas. LVC. Rectè dicis: neque enim intelligis. Ac procede sanè in anteriorem partem: non enim vis assequi. Intelligam enim si modò volueris. SOL. At ego volo: tu verò nihil dixisti eorum quę homines solent cum solœcismum faciunt. LVC. An tibi hoc quod modò dictum est, paruũ ali quod malorum videtur esse? Sed tamen sequere denuo, quoniam non animaduertisti cursu digredientem. SOL. Ita per deos, ego equidem non. LVC. At verò dimisi currere leporẽ celeriter. Num præterii sti? sed & nunc licet videre leporem. Si verò non, multi inde lepores facti latebunt te in solœcismo iacentes. SOL. Non latebunt. LVC. At verò latuerũt certè. SOL. Mira dicis. LVC. Tu verò præ nimia eruditione corruptus es, vt neque ipsum hoc solœcisſantes intelligere possis. Deest enim ipsi distributiua vox τινά, id est quendam. SOL. Hæc quidem nõ intelligo quo pacto dicas: ego verò multos iam solœcisſantes perspexi. LVC. Et me igitur scies tunc, quando puer quispiam eis eorũ videlicet qui mammam adhuc sugunt. Aut si nunc non cognouisti solœcisſantem me, neque crescentes pueruli solœcismum facient nihil intelligenti. SOLOE. Vera dicis. LVCI. Atqui si hæc ignorabimus, nihil cognoscemus nostrorum propriorum: quoniam & hic solœcismus quem nunc feci, fefellit te. Ne igitur dixeris amplius quòd possis perspicere solœcisſantem, & ipse solœcismum non committere. Atque ego quidem hoc pacto. Socrates autem, qui à Mopso genus ducebat, cui in Aegypto conuersatus sum, huiusmodi dicere solebat citra inuidiam, neq; apertè coarguebat eum qui sic peccasset: verùm ad eum qui interrogabat, πηνίκα ἔξεισι, hoc est quando exibit? Quis enim, inquit, respondebit tibi de hodierna die tanquam exiens? Alio autem dicente, ἱκανὰ ἔχω τὰ πατρῶα, id est satis habeo paternorum bonorum: Quomodo ais, inquit, an tibi pater mortuus est: Alio autem rursus dicente, σύμταλός τίς μοι, hoc est conterraneus meus est: Latuisti igitur nos, inquit, barbarus existens. Alio autem quodam dicente, ὁ δᾶνά ἐστι μεθύσης, hoc est, ille nescio quis ebrius est: Matrísne, inquit, aut quomodo dicis? Alio autem, λέοντας: Duplicas, inquit, leones. Cum autem quidam dixisset, λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ, duplici videlicet μυ, id est quæstus siue captura inest ipsi: Próinde, inquit, capiet, si captura ipsi inest. Alio autem dicente, προσέστιν ὁ μέιραξ δύμος φίλος. ideſt accedit adolescens meus amicus: Et conuiciaris illi, inquit, cum sit amicus? Ad eum autem qui dixerat, δειλοῦμαι τὰ ἄνδρα, καὶ φοβοῦμαι, hoc est terreo, pro timeo, virum, & fugio: Tu, inquit, etiam quando timebis aliquem, persequêris. Alio autem dicente, τῶν βίλων κορυφαιότατος, id est amicorum maximè summus: Festiuum sanè, inquit, quod supra verticem seu summam aliquid vltrà etiam ponis. Et ὀρμῶ quopiam dicente, hoc est inuado siue irrumpo: Et quisnam est, inquit, quem ὀρμᾷς; hoc est impellis. Ἐξεπιπολῆς autem quodam dicente, hoc est de superficie: subiecit, ὁ δ' ἐπιπολῆς ὡς ἐκ τῆς πιθάκνης, hoc est ex superficie vt ex doliolo. Dicente autem quodam, συνετάξατό μοι, hoc est composuit mihi, vel eiusdem ordinis mecum fuit, & manipulũ, inquit, Xenophon συνετάξατο, id est coordinauit. Alio autẽ dicente: περιέσηκεν αὐτὸν, ὥστε λαθεῖν, ideſt circũsteti, seu circũdedi ipsum, vt laterem: Mirum, inquit, si tu, cũ vnus, sis, περιέσῃς, id est circunsteteris vnum. Alio rursum dicente, συνεκείνετο αὐτῷ, quod & cõparabatur ipsi, & contendebat cũ ipso, significat, subiecit: καὶ διεκείνετο πάντως, hoc est diiudicabatur seu dirimebatur quoq; omnino. Solebat autem & contra eos qui solœcismũ Atticè loquendo committebant, eadem festiuitate ludere. Nam ad eũ qui dixerat, νῶϊ τόδε δοκεῖ, hoc est, nobis hoc videtur: Tu, inquit, etiã νῶϊν dices, vt pecamus. Alio autẽ seriò narrante quippiã eorũ quæ in patria sua acciderãt, ac dicẽte, Illa verò Herculi μιχθῆσαι, hoc est concũbens: Non igitur, inquit, Her

cules ἐμίχθη αὐτῇ, hoc eſt, ipſe concubuit, ſiue commixtus fuit. Porrò dicente quopiam quòd haberet opus καρήναι, hoc eſt tonderi: Quídnam graue adeò, inquit, & quod dignum ignominia iſta ſit, abs te factum eſt? Et ζυγομαχεῖν, hoc eſt (vt Heſychius exponit) cum domeſticis & familiaribus contendere, dicente quopiam: Túne aduerſus hoſtem, inquit, ζυγομαχεῖς; Alio autem quodam dicente puerum ſuum morbo decumbentem βασανίζεσθαι, hoc eſt torqueri: Cuius gratia, inquit, torquetur? aut quid vult ille qui torquet? Προκόπτει verò cum quidem diceret ἐν τοῖς μαθήμασιν, hoc eſt, proficit in diſcipulis, reſpondit: At Plato ἐπιδιδόναι, hoc eſt, creſcere, vocat. Interrogante autem quopiam, ἐμελέτησε δηλῆναι, hoc eſt an declamaturus neſcio quis eſſet: Quomodo ergo, inquit, interrogans me an declamaturus ſim, dicis δηλῆναι; hoc eſt in tertia perſona iſte. Volente autem quodam Atticiſmum exprimere, & dicente, τεθνήξει, hoc eſt, morietur in diem tertium: Satius, inquit, foret etiam hic non Atticiſſare adeò te, quando malum imprecaris, Ad eum autem qui dixerat, φοχάσομαι ἀτῆδε, pro φείδομαι αὐτοῦ, hoc eſt parco ipſi: Nunquid, inquit, aberraſti iaculando? Quodam verò ἀφιξᾶν dicente, & altero ἀφιξάνειν, pro eo quod eſt ad defectionem ſolicitare: Vtrunque, inquit, non noui. Ad eum autem qui dicebat πλὴν εἰ μή, hoc eſt, niſi ſi: Hec, inquit, dupla gratificantur. Et χρᾶσθαι cum quidem diceret, Pſeudatticum, inquit, verbum eſt. Rurſum dicenti ἔκλοτε, pro ex eo tempore: Pulchrum, inquit, fuerit & ἀκπέρυσι, hoc eſt, ex ſuperiori anno dicere. Nam plato εἰς τοτε, hoc eſt, in id tempus, dicit. Ei verò qui ἰδοὺ pro ἰδοὺ, hoc eſt vide, vtebetur: Alia pro aliis, inquit, ſignificas. Cum quidam autem ἀναμβάνομαι pro συνίημι (hoc eſt intelligo) diceret, mirari ſe ait quo pacto ὁ ἀντιποιούμενος τοῦ λέγοντος, id eſt qui cum dicente certaret, ſiue competitor eius foret, diceret ἀντιποιεῖσθαι, id eſt concertare vel competere ſe. Βράδιον autem dicente quopiam, Non eſt ſimile, inquit, verbo τάχιον, quod celerius ſignificat. Et rurſum βαρεῖν pro grauare dicente quopiam: Non eſt, inquit, βαρύνειν, quemadmodum putaſti. Λέλογχα item pro ἔλαχα (id eſt ſortitus vel nactus ſum) dicente quodam, Modicum, inquit, etiam apud quos peccatur. Multis autem ἵπτασθαι pro πέτασθαι (quod eſt volare) dicentibus, Quòd ἀπὸ τοῦ ἵστεως (hoc eſt à volatu) quidem verbum hoc deſcendat, planè ſcimus. Περιστερὸν autem quodam dicente (hoc eſt columbum maſculino genere) Quaſi hoc Atticum verò foret, etiã τὸν φατταν? id eſt palumbum maſculino genere) dicamus, inquit. Rurſum dicente quodam ſe φακὸν comediſſe (hoc eſt lentem) Et quomodo, inquit, φακὸν aliquis comederit, quod & algam, & lentiginem, & vas quoddam vnguentarium, & alia item quędam ſignificat. Atque hæc quidem Socratica illa ſunt. Redeamus autem, ſi videtur, ad certamen priorum verborum. Ac ego quidem citabo ea quæ optima videntur eſſe tota, tu verò cognitionem fac. Arbitror enim vel nunc poſſe te, quippe qui tam multa ordine iam audieris. s o. Fortaſsis ne nunc quidem potero te dicente: ſed tamẽ dic. L v. Et quomodo ais te non poſſe? Nam cognitionis ipſorum propè ianua tibi aperta eſt. s o L. Dic igitur. L v c. At iam dixi. s o L. Nihil certè quod ego intelligam. L v c I. An nõ intellexiſti quod dixi ἀνέῳγεν; (ideſt, aperuit, pro aperta eſt. s o L. Non intellexi. L v c. Quid igitur patiemur, ſi ne nunc quidem aſſequeris ea quæ dicuntur? Atqui ſecundum ea quæ ab initio abs te dicta ſunt, ego quidem putabam me equites in campum prouocare: tu verò equites cogitaſti. Sed videris non curare verba, maximè quæ inter nos ipſos proſecuti ſumus. s o L. Ego quidem curo, tu verò obſcurè ipſa proſequeris. L v c I A. Nempe omnino obſcurum eſt quod dixi, καλὰ σφᾶς αὐτοὺς, cum de nobis mẽtionem facerem. Sed hoc quidẽ manifeſtũ eſt. Te verò nullus deorum ab ignorantia liberaucrit, niſi fortaſsis Apollo. Vaticinatur enim ille omnibus interrogantibus: tu verò neque ipſum μαντευόμενον intelligis. s o L o. Per deos equidem: non enim didici. L v c. Si ergo καθεῖς latet te circumiẽs. s o L. Videntur* certè. L v c. At καθεῖς iſte quo pacto præteriit? s o L. Neque hoc didici. L v c I. Noſti autem quempiam ſibi ipſi γάμον μνηστευόμενον; (hoc eſt, nuptias ſtupulantem vel deſpondentem?) s o L. Quorſum igitur hoc? L v c. Quòd neceſſe eſt ſolœciſmum committere τὸν μνηστευόμενον ἀνδρῶ, id eſt, eum qui ſibi deſpondet. s o L. Quòd igitur ad meũ negotium hoc, ſi ſolœciſmum committit quiſpiam deſpondens? L v c. Quòd ignorat is, qui ſe ſcire dititabat. Et hoc quidem ita ſe habet. Si verò quiſpiã dicat tibi accedens, ὡς ἀπολείποι τὴν γυναῖκα, hoc eſt, quòd repudiare velit vxorem, num permittes hoc illi? s o L. Quid ni permittam, ſi videatur iniuria affectus eſſe? L v c. Si verò ſolœciſmum committere videatur, atiamne hoc permittes illi? s o L o. Haud equidem. L v c. Rectè dicis. Neque enim concedendũ amico vt ſolœciſſet, ſed docendus potius eſt, vt hoc ne patiatur. Quòd ſi quis autem nũc crepare faciat ianuam ingrediens, aut exienspulſet, quid dicemus tibi acciditſſe? s o L. Mihi quidem nihil: illũ verò vel exire velle, vel introire. L v c. Tibi verò, cum ignores τὸ κόπτοντα, hoc eſt qui pulſat, aut τὸν κροῦοντα, hoc eſt qui crepare faciat, nihil omnino acciditſſe putabimus indocto adeò exiſtenti? s o L. Contumelioſus es. L v c. Quid dicis? Ego contumelioſus verò nunc γενήσομαι (id eſt fiam) qui tecũ diſputo? Videtur autem ſolœciſſare etiã ipſum γνήσομαι, quò nunc vſus ſum: tu verò nõ cognouiſti. s o. Deſine, quæſo per Mineruã, ac dic potius tale aliquid, quod etiam ego intelligam. L v c. Ac quo pacto intelligas? s o L. Si mihi omnia iſta percurras quæ modò dixiſti à te cum ſolœciſmo dicta, à me autem nõ animaduerſa eſſe, & quo pacto in ſingulis peccatum ſit exponas. L v. Nequaquam, ô optime, longũ enim hoc modo facturi eſſemus dialogum: ſed de horum quidem vnoquoque licebit tibi ſingulatim quęrere. Nunc autem alia quędã perſequamur, ſi videtur. Ac primùm ipſum hoc ἄτταλα, abſq; aſpiratione, & cũ tenui ſpiritu, vtrũ rectè videatur dictũ cũ verbo ἕτερα compoſitum. Non enim ita præter rationem fuerit. Déinde & τὸ τ' ὕβρεως, id eſt de contumelia, qua te à me affectum ais, ſi non hoc pacto dicã, ſed εἰς σέ, hoc eſt in te contumelioſum (fuiſſe me ſcilicet) dicam, proprium id eſſe ego quidem non poſſum dicere: quoniam σὲ quidem ὑβρίζειν, hoc eſt te contumelia afficere: idem eſt quod corpus tuum, ſiue plagis, ſiue vinculis, ſiue etiam aliquo pacto. At εἰς σὲ (hoc eſt in te contumelioſus eſſe dicor) quando alicui

tuorum

tuorum contumelia fit. Nam & qui vxorem tuam contumelia afficit, in te contumelioſus eſt, & qui puerum tuum, & amicum, & certè qui ſeruum quoque. Nam præterquam de rebus, ita tibi ſe res habet: quoniam & in res contumelioſum eſſe dictum eſt, vt in prouerbium, quemadmodum Plato dicit in ſympoſio. S O. Intelligo differentiam. L V C. Num igitur & hoc intelligis, quòd ſi dicam, τῶτα ὑπαλλάττειν ſolœciſmum vocant? S O L. At nunc ſcribo. L V C I. Ipſum autem dici debere ἐναλλάττ|ειν? S O L. Mihi quidem videtur idem vtrunque dicere. L V C. At quomodo idem fuerit ὑπαλλάττειν & ἐναλλάττ|ειν, quandò illud quidem eſt alterum cum altero commutare, videlicet id quod rectum non eſt, cum eo quod rectum eſt: hoc autem, id quod non eſt, cum eo quod eſt? S O L. Intelligo quòd ὑπαλλάττειν quidem ſit, id quod proprium non eſt, pro eo quod propriũ eſt, dicere: ἐναλλάττ|ειν verò, aliquando quidem eo quod proprium eſt, aliquando verò eo quod proprium non eſt, vti. L V C I. Habent quandam & hæc conſiderationem non iniucundam. ἀπολάζειν autem πρός τινα, id eſt ſatagere vel obſequioſum eſſe erga aliquem, propriam vtilitatem eius qui ſatagit, indicat: cum autem dico περί τινα, circa aliquem, illius indicat, circa quẽ quis ſatagit, ſiue obſequioſus eſt. Atque hæc quidem fortaſſe confundũtur à quibuſdam, fortaſsis autem etiam obſeruantur: melius autem eſt obſeruare vnumquenque. S O L. Rectè dicis. L V C I. καθέζεσθη verò à καθίσαι, & κάθιζον à κάθησο ſcis quo pacto differant? S O L. Haud ſcio. καθεσθῆναι quidem audiui te dicere quòd ſit alienum. L V C. Et rectè quidem audiſti. Sed κάθισον à κάθησο differre aio. S O L. Et quo tandem inter ſe differunt? L V C I. Quòd κάθισον quidem ad eum qui ſtat, dicitur: alterum autem ad eum qui ſedet, vt:

ἧσο ξεῖν', ἡμεῖς δὲ καὶ ἀλλόθι δόμον ἔδοντες.

Hoc eſt, Sede vel quieſce hoſpes, nos autem etiam alibi inueniemus ſellam. Rurſum itaque dictum ſit, quòd qui hæc commutat, vitium incurrit. καθίζω autem à καθίζομαι, num tibi parum diſtare videtur? Siquidem κατίζειν dicendo, alterum ſedere facimus: καθέζεσθη verò, noſmet ipſos ſolos. S O L. Et hæc ſufficienter proſecutus es. Atque igitur dic: ita enim oportet te docendo præire. L V C I. Nam me alio pacto dicente, non intelligis. Non noſti quale ſit ξυγγραφεὺς ἀνήρ (hoc eſt, vir hiſtoriarum ſciptor aut commentator.)? S O L. Admodum noui, vt qui te audierim hæc dicentem. L V C. Quoniam & καταδέχεσθη tu quidem fortaſsis idem cum καταδέχεσθη putaſti: ego verò ſcio differentiã non paruam habere. S O L. Quámnam hanc? L V C. Quòd hoc quidem alteri, καταδέχεσθη autem ſibi fit. S O L. Pulchrè dicis. L V C. Etiam alia verò multa licet tibi diſcere, ſi modò non ipſe tibi ſcire, cum neſcias, videbere. S O L. Non videbor facilè L V C I A. Proin reliqua in poſterum reiiciemus, in præſentia autem dialogum diſſoluamus.

Vide num & de his in ſuperioribus deſit quippiam.

Id eſt, in ſeruitutem redigere, & redigi.

SCHOLIA IN PRAECEDENtem Dialogum.

Graue iſtud commiſi) Fortaſsis quia dixit ἀξιοπελοικῶς, *id eſt modo vel paulò antè ſolœciſſare geſſio. nam Gaza id aduerbium cum præterito conſtrui dicit. Solœciſmus à me commiſſus eſt.) In eo, vt videtur, quod dixit,* ἃ μὲν & ἃ δὲ, *pro* τὰ μὲν & τὰ δὲ, *id eſt alia quidem, alia verò. Quando iam tres.) Tertium, cum dicit,* ὄφελον δυνάσῃ, *id eſt vtinã poſſis: quoniã* ὄφελον, *vt cætera optandi, cum optatiuo poni poſtulat. Quadrif. commiſ.) Suprà ter, quarto autem in verbo recèns natos, opinor, quod Græcè* ἀρτιγενέτας *dixit pro* ἀρτιγενεῖς. *Præmiũ confeciſſe) nam certamen cõfeciſſe dicere debuerat, hoc eſt in maſculino genere* ἆθλον, *non in neutro. Quod modo dictũ eſt) videlicet, ſi modo volueris. id enim Græcè dixit* εἶπερ δυνήσεαι, *præterito tempore, cum præſenti vel futuro potius debuerat. At verò latuerunt certè) quoniam vox* λαγὼ & *ſingularis numeri & dualis eſt, & item pluralis ſi ſubdas* ἰὼτα. *Deeſt enim ipſi diſtributiua vox* τινὰ) *quòd dicendum videlicet erat,* λαγώ τινα μεδίκα. *Aut ſe nunc non cog. ſolœciſſantem) vel quia dixit,* ὅταν τὶ τῶν παιδίων γένῃ, *quaſi in intellectu ibi peccatum ſit. vel quia* τὰς τίτθας θηλαζόντων, *id eſt nutrices ſugentiũ pro* τιτθία *dixit. Et hic ſolœciſ. quem feci, fefellit te) In eo opinor cum dixit* ἀξιόνοητα παιδία, *actiuo pro paſſiuo vſus.*

Qui interrogabat, πυνίκα ἔξεσι, *&c.) Exempla quæ ſequuntur, Græcè omnia poſui, vt quiſque per ſe videat ac iudicet in quo vitium orationis ſiue ſolœciſmus ſit. Sunt enim huiuſmodi quædam, vt non cuiuis ſtatim appareat quid vbique ambiguum aut immutatum, aut plus minúſve dictum ſit: quale ſtatim à principio hoc eſt quòd reprehendit eum qui dixerat,* πυνίκα ἔξεσι & *infrà* προσεσιν ὁ μέραξ ὀνὸς φίλος, & *alia quædam. Alia autem* λέγ|ας) *videtur nonnihil deeſſe.* λῆμμα πάρεστιν αὐτῷ) *Volverat autem* λῆμμα *dicere, quod prudentiam vel φρόνημα ſignificat. Alio au. dic.* τῶν φίλων κορυφαιότατος) *alludens eò quod ſuperlatiuum à* κορυφαῖος *fecerat. Et* ἐξορμῶ *quo. di. &c. Et quiſnam eſt inquit, &c.) altero abſolutè dicente, altero accipiente. Subiecit,* ὀκ τῆς ὑπηκόης, ὀκ τῆς διδάκνης) *quaſi dicat vno itidem vt altero vtendum eſſe. Dicente autem quodam* συνεταξάμην μοι) *ad ambiguitatem reſpiciens videlicet.*

Mirum, inquit, ſi tu, &c.) quaſi non ſatis proprium fuerit. Non igitur, inquit, Hercules ἐμίχθη αὐτῇ) *quaſi hoc verbum de viris tantùm, & non de mulieribus vſurpandum fuerit. Alio autem qua. di. pu. ſu. mor. dec.* βασκαίνεσθαι) *quòd verbo impropriè vſus eſſet, vt ſuprà quoque, & mox infrà.* προσόπτ|ει vero *&c.) quaſi quod non ſatis atticum foret. Dicus, ὦ δεῖνα, &c.) quoniam atticè in ſecunda perſona intelligatur. Qui dixerat* προχάζομαι αὐτῷ) *nam* προχάζεσθαι *ſcopum petere ſignificat, & aliàs etiam obſeruare & colere.* περίεργον *autem quodam, &c.) nam illi fœminina quædam maſculino genere proferunt, vt* ὁ θεός. φακὸν *comediſſe) eadem ratione vt ſuprà pro* φακῆν. *Quod dixi* ἀνέῳγεν) ἀνέῳγον *in verbo medio dixit pro paſſiuo, id eſt aperta eſt.* κατὰ σφᾶς αὐτούς) *vbi* σφᾶς *tertiæ perſonæ pro prima ponitur. Vaticinatur enim &c.)* μαντεύῃ, *quod de conſulentibus, non de reſpondente dicendum fuerat. Si ergo* καθὲς *latet te circumiens) Videntur vel abeſſe quædam, vel hæc ipſa corrupta eſſe: id quod infrà apparet. Significat autem* καθείς, *vt hic ponitur, idem quod demittens vel deſcendens. Ac primùm ipſum hoc* ἄττα *abſque aſpiratione) interdum enim & aſpirari ſolet, vt cum interrogatiuum eſt, vt,* ὥς πού ἄττα διελέχθη, *id eſt quomodo & quænam dixit? Quemadmodum Plato dicit in ſympoſio) Locus eſt ſtatim à principio, vbi Homerum ait* ὑβρίσαι ἐς τὴν παροιμίαν, *quòd deteriorem finxerit ad conuiuium melioris inuocatum venire, cum prouerbium ſonet, bonos ad bonorũ conuiuia vltro venire.* κατέδηντι *quidem audiui te dicere quòd ſit alienum.) Et hinc eſt quòd ſuprà notaui quædam vel abeſſe, vel corrupta eſſe videri.*

PHILO

PHILOPATRIS,
SEV QVI DOCETVR,
Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Lucianine ſit Dialogus hic, an alterius cuiuſpiam, dubitari poteſt. Nam quod ad argumentum attinet, non abhorret ab illius ingenio & dicacitate: pariter enim & Gentiliũ deos, & Chriſtianorum religionẽ, vt ſæpe aliàs, inceſſere videtur. Phraſis autem & tota adeò compoſitio, cæteris illius ſcriptis haudquaquam ſimilis eſt. Nam quor ſum pertinet excurſus iſte, reliquo propè toto corpore longior? aut quid adeò grãde & affectuoſum ſequitur, quod tragico iſti exordio reſpõdeat? Sed de his doctiores iudicẽt. Cæterùm cuiuſcunque ſcriptũ hoc fuit, videtur is Traiano Cæſari ob victoriam in Oriente partã potiſſimùm gratulari voluiſſe, contra eos qui per id tempus ſiue ipſi vrbi, ſiue alteri alicui loco (nam patriam ſolùm vocat) periculà & elades præſagiebant: quos ipſe à principio ſophiſtas appellat: ad finẽ tamen ita deſcribit, vt propemodũ Chriſtianos intelligere videatur. Eò enim pertinet quod in fine de Perſico ſupercilio, de Suſis, & de tota Arabum regione meminit. Omnia enim illa à Traiano deuicta, in populi Rom. poteſtatem illis tum tẽporibus rediere, vt apud Dionem & Eutropium & cæteros qui eius ætatis hiſtoſtoriam ſcripſerunt, videre eſt. Et hinc alterius tituli cauſa eſt, quo Philopatris dialogus hic inſcribitur. Quòd autem ad diſcipulum pertinet, fingitur is, qui patriæ fortunæ ac proſperitati tantoperè ſtudet, tum ab eo quicum ſermonem habet, de Deo vero & religione recta informari, tum ab ijs qui patriæ malè ominabantur, eiuſdem inſtitutionis cauſa in communem cœtum ac ſocietatem introductus fuiſſe, vnde & catechumenus in ipſo dialogo infrà vocatur, quo nomine Chriſtiani vocare ſoliti ali quando fuere eos quos pietate & religione ſua informare nuper cœpiſſent. Porrò ſcribit in quadam epiſtola Ponticus Virunius, Lucianum etiam Euangeliũ Ioannis inſectatum alibi fuiſſe. quod ſi eſt, non immeritò de hoc dialogo intelligi poteſt. Ita enim hic de luce, de verbo, & cæteris quibuſdam meminit, vt ex principio Euãgelij illius ſumpta videri queant. Niſi ſi quod aliud eius generis ſcriptum ab hoc editum fuit, quod ad noſtram ætatem non peruenit. Quod autem ad verſionem attinet, quanquam fortaſſis referret huiuſmodi ſcripta, quæ vel contemptum religionis aliquem parere poſſent, vel alioqui impietatem præ ſe ferunt, omnino non verti: tamen quia argumento operis ſeruiendum fuit, rurſus hic lectorem oratum volo, vt ſi quid minus perſpicuè, aut aliter quàm debuit, conuerſum deprehendet, veniam hanc exemplari noſtro det, quod in quibuſdam locis ita deprauatum fuit, vt neſcias vtrum de induſtria obſcurata quædam fuerint, an librariorum vitio alia corrupta, aliáque omiſſa.

TRIEPHON, CRITIAS, CLEOLAVS.

TRIEPHON.

QVID hoc ô Critia? totum te ipſum immutaſti, & ſupercilia deorſum contraxiſti, profundum autem quippiam, & quaſi in intimo pectoris receſſu tecum ipſe cogitas, ſurſum atque deorſum inambulans, aſtutias & vaframenta meditanti ſimilis, quemadmodum poeta ait: pallórque genas tibi recepit. Num alicubi Cerberum aſpexiſti, aut Hecaten ab inferis huc egreſſam? aut etiam deorum alicui ex prouidentia quadam occurriſti? Nondum enim talia tibi accidere conueniebat, etiam ſi ipſum audiuiſſes mundum aquis obrutum iri, quemadmodum Deucalionis tempore factum eſt. Tibi dico, heus optime Critia, an non audis me tantopere inclamante, & breui adeò appropinquante? vtrum indignatione aliqua aduerſum nos percitus es, an obſurduiſti, an verò etiam expectas dum te elata manu impellam? CRI. O Triephon, magnum quendam & admirabilem audiui ſermonem, multíſque viis tractatum. Ac nugas iſtas adhuc memoria repeto, aurésque obturo, ne cubi etiam amplius audiam talia, & inſania nimia dirigeam, fiámque poetis fabula, perinde vt Niobe olim. Quin præcipitium in caput deuoluerer alicubi, veluti vertigine quadam actus, niſi, ô amice, inclamaſſes mihi, adeóque & Cleombroti ſaltus, Ambraciotæ illius, de me fabula ferretur. TRIE. Papæ, quàm mirabiles iſtæ apparitiones ſiue auſcultationes fuere ſcilicet, quæ Critiam adeò perculere! Quot enim attoniti poetæ, & præſtigiatores philoſophi, percellere mentem tuam non potuere, ſed nugæ tibi fuere omnia? CRIT. Deſine pauliſper, ô Triephon, neque moleſtus amplius ſis. Neque enim contennendus aut negligendus mihi eris. TRIE. Scio equidem quòd neque paruam, neque contemptu facilem rem apud te voluis, ſed admodum etiã arcanam. Nam & color, & quòd taurinum quiddam tueris, quódque pedibus conſiſtere nequis, ſed ſurſum atque deorſum inambulas, conſpicuum te facit. Verùm enim reſpira aliquantulum à malis, & nugas iſtas euome, ne quid fors patiare mali. CRI. Tu quidem, ô Triephon, quantum iugeri ſpacium extenditur, tantum à me hinc curriculò abi, ne te ſpiritus in ſublime attollat, & ſupra terram elatus pleriſque appareas, atque alicubi etiam decidens, Triephõteum pelagus de te nominari facias, quemadmodum Icarus de ſe Icarium olim. Nam quæ audiui hodie à ter execrabilibus iſtis ſophiſtis, maximopere mihi ſtomachum commouerunt. TRIE. At ego quidem retro curſu, abibo, quantum etiam voles. Tu verò reſpira à malis iſtis. CRIT. Phy, phy, phy, phy, nugas illas. Heu, heu, heu, heu, conſultationes malas. Væ, væ, væ, væ, ſpei inani. TRIE. Papæ, qualis euaporatio, quantus tumor in inteſtinis latuit? Quantus autem tumultus, quantáque agitatio ventrem concuſsit tibi? Auritum ſanequam teipſum oſtẽdis fuiſſe, qui tam multa audieris, adeò vt etiam iuxta monſtroſum illud, per vngues exaudiſſe videaris. CRIT. Atqui mirabile non eſt, ô Triephon, per vngues audiſſe, quandò & tibiam ventrem ſpectaſti eſſe, & caput parere: & virilem naturam in muliebrem effectu tranſire, deinde & ex mulieribus aues transformari: & in ſumma, prodigioſa vita ipſa eſt, ſi poetis credere voles. Sed quia te primum offendi hocce loco, abeamus, ſi vis, eò vbi platani Solem abercent, luſciniq; autem, & hirundines canora perſterpunt, quò videlicet auium concentus aures exhilarans, & aqua leniter ſuſurrans, animos demulceat: TRIE. Eamus ſanè Critia. Verùm illud metuo, ne fors incantatio quædam ſit id quod audiſti, & me piſtillum, aut portarum obicem aliquem, aut ſimile quiddam rerum inanimatarum efficiat

De hoc apud Ciceronẽ in Tuſcu. quæſt. mentio fit, & apud Ouidium in Ibin.

efficiat præclara ista tua consternatio. CRIT. Ita me amet cælestis Iupiter, vt nihil tale in te fiet. TRI. Amplius etiam terrefeciſti me, cum Iouem deieraſti. Quid enim ille poterivlciſci te, etiam ſi fidem iurisiurandi transgrediaris? Arbitror enim neq; te de Ioue isto tuo ignorare. CRIT. Quid ais? an non poterit Iupiter in tartarum præcipitare me? An ignoras quòd deos omnes deiecit à diuino *illo ætheris pauimento? & Salmoneum, qui contrà tonare ausus fuerat, paulò antè fulmine præcipitauit, & vt petulantiſsimus quiſque eſt, etiam nunc? A poetis autem & Titanum victor, & Gigantum interfector carminibus celebratur, quemadmodum apud Homerum. TRI. Tu quidem Critia, omnia ea percurriſti, quæ Ioui tribuuntur: ſed ſi tibi ingratum non eſt, auſcultа. An non Cygnus ille fuit & Satyrus ob petulantiam, imò & Taurus? Ac niſi ſcortillum illud celeriter in humeros ſuſtuliſſet, & per pelagus effugiſſet, fortaſsis araret etiam nunc, vbi in agricolam aliquam fortè incidiſſet iſte tuus tonitrua faciens, & fulmina iactans Iupiter: & pro eo quòd nunc fulmina iaculari dicitur, ſtimulo impelleretur. Illud autem quòd cum Aethiopibus conuiuatur, hominibus nigricantibus, & vultum obſcuratis, & in duodecimũ vſque ſolem ab illis non diſcedit, ſed apud ipſos vino madefactus deſidet, idque cum barbam tantam habeat, an non quæſo pudore dignum fuerit? Quod autem ad aquilam attinet, & ad Idam, & quòd imprægnari per totum adeò corpus ſolet, etiam dicere erubeſco. CRI. Quid igitur? num Apollinem deierabimus, vt qui vates optimus ſit, & præterea medicus quoque? TRIE. Vanum atque mendacem iſtum vaticinatorem dicis, qui Crœſum paulò antè perdidit, & poſt ipſum etiam Salaminios, alióſque innumeros, obliqua atque ambigua omnibus illis reſpondendo? CRI. Neptunum autẽ quid? qui & tridentem manu tenet, & in bellis immenſum atque terribile quiddam clamat, quantum alii viri mille, aut etiam decies mille: pręterea & Siſichthon, hoc eſt terræ tremefactor, ô Triephon, appellatur? TRIEPH. Adulterum iſtum dicis, qui Salmonei filiam Tyro paulò antè vitiauit, & adhuc etiam mœchatur, liberatórque & patronus huiuſcemodi vitiorum eſt? Nam Martem, cùm vinculis permeretur, & nodis quibuſdam inſolubilibus arctaretur, cæteris diis omnibus præ pudore ſilentibus, equeſtris iſte Neptunus exoluit, in lacrymas profuſus ſcilicet, perinde vt pueruli magiſtros formidantes, aut quemadmodum aniculæ puellas decipientes. Inſtabat autem precibus Vulcano, vt ſolueret Martem. Ac claudicans iſte Deus, miſertus videlicet Dei ſenioris & vetuſti, liberauit Martem: quare & mœchus eſt, vt qui mœchos conſeruet. CRIT. Quid igitur? Mercurium? TRIE. Apage mihi veteratorem iſtum, improbum Iouis libidinoſiſsimi ſeruum, ipſum quoque libidine inſanientem in adulteria. CRITIAS. Proinde neque Martem aut Venerem recepturum eſſe te ſcio, vt qui iam antea abs te calumniis impetiti fuerint. Quapropter miſſos & hos faciamus. Mineruæ autem adhuc mentionem faciam, virginis videlicet armatæ, & terribilis deæ, quæ & Gorgonis caput pectori applicatum habet, deam Gigantum interfectricem. Non enim, opinor, habes quod de ipſa dicas. TRIEP. Ac dicam tibi etiam de iſta, ſi mihi reſpondere voles. CRIT. Dic quicquid volueris. TRIEP. Dic mihi igitur Critia, quæ Gorgonis huius vtilitas eſt? & cur pectori geſtamen hoc dea applicatum habet? CRIT. Vti terribile quoddam ſpectaculum, & quòd mala auertere poſsit. Sed & hoſtes perterrefacit, & *victoriam vtroque inclinantem, quocunque ipſa vult, aduertit. TRIEP. Num ob hoc ipſa quoque Glaucopis inuicta atque inſuperabilis eſt? CRITI. Atque admodum. TRIEP. Cur igitur non illis potius qui ſeruare poſſunt, quàm qui ſeruantur, femora adolemus taurorum atque caprarum, vt nos quoque inſuperabiles atque inuictos reddant perinde atque Mineruam? CRITIAS. Atqui ipſi poteſtas non eſt à longè auxiliari, perinde vt diis: ſed ſolum ſi quis ipſam geſtat. TRIE. Et quídnam hoc ipſum eſt? Volo enim ex te ſcire, vti qui inueneris talia, & quàm maximè perfectè affectus ſis. Ignoro enim omnia quæ de ipſa feruntur, præterquàm nomen. CRITI. Ipſa quidem puella fuit elegans & amabilis: Perſeus autem cum huic dolo caput amputaſſet, vtpote vir generoſus, & qui in arte magica laudatus, carminibus illam quibuſdam incantaſſet, in præſidium & quaſi quoddam propugnaculum dii ſibi ipſam retinuerunt. TRIE. Hoc igitur præclarum tandem me latuit, quòd dii hominum quoque indigent. Quæ autem viuentis vtilitas fuit? meretricabatur nimirum per cauponas, aut latenter vitiabatur, deinde ſe ipſam virginem appellabat. CRIT. Non per *ignotũ Athenis: ſed virgo permanſit vſque ad decollationem. TRIEP. Ergo ſi quis virgini caput amputauerit, terriculamẽtum hoc ipſum erit multitudini? Noui enim innumeras membratim & per partes diſſectas inſula in circunflua, Cretam illam nomine dicunt. Quòd ſi igitur cognouiſſem hoc, ô optime Critia, quàm multas tibi Gorgonas ex Creta huc attuliſſem, téque ducem inuictum & inſuperabilem reddidiſſem! Poetæ autem & Oratores multò me Perſeo antepoſuiſſent, vt qui plures Gorgonas inueniſſem. Verùm quoniã in Cretæ mentionem incidi, adhuc memini qui mihi ſepulcrum Iouis tui iſtius demonſtrabant, & occultas valles, *quæ matrem eius enutrierant, quanquam adhuc viridia ipſa ea arbuſta eſſent. CRITI. At neſciebas incantationem & ſacrificia quibus vtendum fuiſſet. TRIE. Si hæc, ô Critia, per incantationes facta ſunt, fortaſsis etiam ab inferis excitaſſet illã, & in lucem dulciſsimam reduxiſſet. Sed nugæ iſta, ac ludicra & fabulæ ſunt à poetis præſtigioſè conficta. Quapropter & hanc omitte. CRITI. Iunonem autem, vxorem Iouis, & ſororem eandem, an non recipis? TRIE. Tace obſecro, propter intemperantiſsimum concubitum, & iſtam ex manibus pedibúſque extentam, curſu præterue he. CRITI. Quémnam igitur tibi iurabo? TRI. Deum altè regnantem, magnum, ætherium, atque æternum, filiũ patris, ſpiritum ex patre procedentem, vnum ex tribus, & ex vno tria. Hæc tu Iouem puta, hunc exiſtima Deum. CRIT. Numerare me doces, & iuſurandum arithmatica tibi eſt. Nam & numeras perinde vt Nicomachus ille Geraſenus. Neque enim intelligo quid dicas: Vnum tria, tria vnum: num quaternionem dicis Pythagoricum illum, an octernionẽ, an numerum ex triginta conſtantem? TRIE. Tace ea quæ

Cõfutatio deorũ gentilium.

Θεσπισθὲν ἓν λέ alludit ad fabulã Vulcani, quem Iupiter è cælo præcipitauit, Iliad. 1.

Iouis.

Apollinis.

Hero. li. 1.

Neptuni.

Mercurii.

Martis & Veneris.

Mineruæ.

ἑπταλκέα νίκην.

*Deũ ſcilicet, cuiusarę etiam in ſcriptura mentio fit.

*ὀλόχμιαι Græcè quod obliſiuiſſet. TRIE. Si hæc, ô Critia, per incantationes qua priè ſignificat. facta ſunt, fortaſsis etiam ab inferis excitaſſet illã, & in lucem dulciſsimam reduxiſſet. Sed nugæ iſta,

Iunonis.

Vt apud Aristophanē Socrates fingitur.

ea quæ infrà sunt, quæque silentio digna. Non licet hoc pacto metiri pulicum vestigia. Ego enim docebo te quid sit vniuersum, & quis fuerit ante omnia, & quæ item constitutio quódve corpus vniuersi. Quando autem me Galilæus ille conuenit, recaluaster, naso aquilo, qui in tertium vsq; cælum per aerem ingressus est, quæque optima atque pulcherrima sunt, inde dedicit, per aquam nos renouauit, in beatorum vestigia insistere fecit, & ex impiorum regionibus nos redemit. Ac te faciam, si me audieris, verè hominem. CRI. Dic quæso, doctissime Triephon. Timore enim quodam iam correptus sum. TRI. Legistíne aliquãdo Aristophanis Comici poetæ fabulam, Aues? CRIT. Atque admodum. TRI. Scriptum ab eo tale quippiam ibi est:

A principio chaos, & nox, & tenebræ nigræ erãt & tartarus altus,

Nulla autẽ terra, nec aer, aut polus vllus adhuc &c.

CRI. Rectè dicis, quid autem postea? TRI. Erat lux incorruptibilis, inuisibilis, incõprehẽsibilis, quæ dissoluit tenebras, & informitatẽ istã abegit, verbo solodicto ab ipsa, quemadmodũ tardilinguis iste descripsit: Terram firmauit super aquas, cælum explanauit, stellas formauit fixas, cursum ordinauit, quas tu veneraris vt deos. Terram autẽ & floribus exornauit, hominem ex nihilo ad essentiam produxit. Estque in cælo aspiciens iustos pariter & iniustos, & in libris describens cuiusque res & actiones. Rependet autem omnibus, *quam diem ipse præcepit.

Desit fortè quid.

CRI. Quæ autẽ à Parcis agglomerata cunctis sunt, etiámne illa inscribunt? TRI. Qualiánam? CRIT. Ea quæ ad fatum pertinent. TRI. Dic mixi, ô optime Critia de Parcis. Ego verò discere gestiens, de te libenter audierim. CRIT. An non Homerus poeta celebris ait:

Iliodos Z. At fatum effugit nemo (mihi crede) virorum.

De magno autem Hercule idem ait:

Iliados Σ. Nec vis Herculea Percam vitauit amaram,
Quanquam diis charus foret, & Iouis inclyta proles:
Sed fato, atque ira domitus Iunonis iniquæ est.

Quin & totam vitam, omnésque in ea mutationes, fato constitutas atque ordinatas esse idem innuit cum ait: Vbi illi déinde

Odyss. H. & Iliados Y. Illa ferat, quæcunque Deus, Parcæque malignæ
Neuerunt genito cum matris prodiit aluo.

Etiam in peregrino solo retentiones ab eadem illa fieri, vt cum Vlysses ait:

Odyss. Φ. Atque vti susceptum placido rex Aeolus ore,
Miserit in patriam, sed nondum fata sinebant.

Quare omnia à Parcis fieri poeta testatus est: Iouẽ autem neque filium voluisse ab infanda defendere

Iliados Π. morte, sed potius
Sanguineas cælo guttas diffudit ab alto
Ob natum, quẽ Patroclus prope mœnia Troiæ
Occisurus erat.

Quamobrem, Triephon, ob hæc nihil amplius addere de Parcis volueris, etiã si fortassis in sublime sublatus fuisses vnà cũ præceptore, & arcanis illis iniatus. TRI. Et quomodo ipse ille poeta, ô optime Critia, duplex allegat fatũ & ambiguum, vt qui hoc quidem fecerit, talẽ exitum sortiatur: aliud autẽ faciens, in aliũ euentũ incidat: vt de Achille, eũ dixit:

Iliados I. Nam me mater ait, niueis Thetis inclyta plantis,
Sortitum geminas obeunda ad funera leges.
Nam si hic perstitã, pugnémq; ad mœnia Troiæ,
Eripitur reditus mihi, at inclyta fama sequetur.
Sin autem patriam repetam, charósque penates,
Fama perit, verùm in longũ mihi ducitur ætas.

Sed & de Euchenore ait:

Qui non ignarus fati, conscenderat æquor. Iliad. N.
Namque huic sæpe senex Polyidus dixerat antè,
Aut morbo in patria periturũ, atq; inter amicos:
Aut manibus Teucrorũ, atq; inter Dorica castra.

An non apud Homerũ hæc scripta sunt? aut nõ ambigua hęc, atque adeò anceps deceptio? Quòd si placet, etiam Iouis orationem tibi addam. An non Aegistho dixit quòd si ab adulterio & insidiis Agamẽnonis sese contineret, fato illi constitutum esse vt in longum tempus viueret: si verò in animum induceret facere ista, mortem effugere non posse? Atque ad eum modum ego quoque vaticinatus sæpe sum: Si occideris proximum, morti condemnaberis iudicio. si verò hoc non feceris, viues rectè,

Nec te fas adeò festinam incurrere mortem.

An non vides quàm minimè correcta aut emendata sunt quæ à poetis dicuntur? quámque item ambigua & obliqua, neque vnquam certa aliqua sede stabilita? Quare omnia isthæc missa fac, vt & te in cælestibus bonorum libris inscribant. CRITI. Bene omnia reuoluis ac repetis, Triephon, sed mihi illud respondes: Vtrum & Scytharum res in cælo describuntur? TRIE. Omnes, si quidem & inter gentes *Chrestus fuerit. CRIT. Multos sanè scribas in cælo narras, quandò cuncta describũtur. TRIE. Bona verba, Critia, neque quicquam contemptum aut vile de Deo dextero loquaris, sed Catechumenus existens, persuaderi à me tibi sine, si modò viuere cupis in æuum. Nam si cælum explanauit vt pellem, terram autem firmauit super aquas, stellas formauit, hominémque ex nihilo, vt esset, in lucem produxit: quid mirum adeò si res quoque omnium ibi describantur? Nam & tu si domunculam aliquam ædificasses, ancillas autem & seruos in ea multos congregasses, nunquam te lateret quicquam eorum quæ ab illis gererentur, quanuis abiectum & vile, Quanto igitur magis probabile est, eum qui omnia creauit, Deum, cuncta expeditè ac facilè percurrere, & vniuscuiusque cõsilia & actiones animaduertere? Nam tui dii pro Cottabis, *ab iis qui rectè sapiunt, habentur. CHIT. Rectè omnino dicis, & mihi nunc diuersum accidit atque Niobe olim: ex statua enim in hominem conuersus sum. Quare iam Deũ istum tibi appono, & iuro quòd mali à me nihil patiere. TRI. Si modo ex corde me diligis, ne quid alienum aut nouum in me facias,

Néve aliud celes animis, aliúdque loquaris.

Verùm age mirabilem illam auscultationem tuam tandem profer nobis, vt & ego expallescam, & prorsus immuter, & non quemadmodum Niobe, obmutescam, sed vti Philomela in auiculam conuertar, & mirabilem istam consternationem tuam in prato vi ridi tragico quodam modo decantem. CRIT. Ita per filium ex patre, haudquaquam istud fiet. TRIE. Dic modo, à spiritu potestatem ac vim dicendi accipiens. Ego verò sedebo

Aeacidem expectans, dum cautum finiat ille.

CRI. Abierã in viam publicã, empturus videlicet ea quibus

*Ita per cõceptũ Christum vocarunt, vt & apud Suetoniũ alibi quodam loco appellatur.

*Hoc est pro ludo habentur. fuit enim ludi genus apud Græcos cottabus, de quo apud Athenæum, Pollucẽ & Suidã. Vel pro inani strepitu, qualis in hoc ludo fiebat, quo pacto & apud Plautum ponitur: Ne crebri in te Cottabi sonent &c.

quibus maximè opus habebam: atque ibi video multitudinem admodum magnam in aurem mutuò susurrantes: audiendi autem studio etiam labiis inhærebant. Ego verò oculos per cunctos circunferens, & manum superciliis incuruam supernè obducens, inspectabam quàm acutissimè sicubi amicorum aliquem contemplarer. Video autem Cratonem Politicum illum, qui mihi à puero vsque amicus fuit, & in conuiuiis vnà consuetus. TRI. Intelligo quẽ dicis, *inspectorem videlicet illum: sed quid postea? CRI. Multis itaque oppositò cubito dimotis, in anteriorem partem penetraui, & matutinum illud Aue præfatus, accedebam ad ipsum. Cæterùm homũcio quidã nomine Charicenus, vetulus, emarcidus, & naso stridens, tussiebat primò intimum quiddam, excreabatque languidum & inconditum. Erat autem sputum morte ipsa liuidum magis. Deinde cœpit loqui voce attenuata & exili admodum. Hic, vt antè dixi, inspectorum relinquit elapasmos, *& debita fœneratoribus reddet: & pensiones omnes tam priuatas quàm publicas, præterea & eramangas *capiet, non inquirens aut perpendens cuiusque artem. Atque etiam amariora his nugabatur. Illi autem qui circa ipsum erant, delectabatur verbis hisce, & nouitati eorum quæ audiebant, aduertebant animum. Alius autem quidam, cui nomen Chleuocharmus, pallium habens admodum putre, sine calceis & tegmine capitis incedens, interloquebatur, dentibus applaudens, vt demonstrauit mihi malè vestitus quidam, qui ex montibus aduenerat, detonsa coma, in theatro perscriptum nomen literis hieroglyphicis (hoc est sacris & arcanis notis) quòd iste auro inundaturus esset viam publicã. Ego verò inquam, At iuxta Aristandri & Artemidori præcepta non ita bonum euentum habebunt hæc inter vos somnia, sed tibi quidem debita multiplicabuntur secundum proportionem pensionis: iste autem quàm plurimùm obolo etiam carebit, tanquam qui multo auro tam dives fuerit. Ac mihi quidem videmini super Leucadem petram & somniorum populũ consopiti, tam multa somniare, nocte quasi in pũcto existente. Illi verò cachinnos sustulerunt vniuersi, ita vt risu propè suffocarentur, méque ignorantiæ condamnarunt. At ego ad Cratonem conuersus inquã, Num perperam omnia *διερρίνισα, vt comico modo dicam aliquid, & non iuxta Aristandrum Telmissensem, & Artemidorum Ephesium inuestigaui somnia? Tum ille, Tace, inquit, Critia. Sienim silentiũ agés, edocebo te sacrorum pulcherrima, & quæ nũc futura sunt. Nõ somnia hæc sunt, sed res ipsa. Euentum autem capient in mensem qui dicitur Mesori. Hæc postquam audissem à Cratone, & lubricam ipsorum mentem cognouissem, erubui, & tristitiam præ me ferens abii, multis Cratonem incusando. Vnus autem illorum acerbum & Titanicum quiddam obtuens, arreptum me veste, vellicabat, conuentionem fecisse & credens, & ab inueterato illo numine instigatus: verbis autem hæc extendendo, persuadet mihi infelici, vt ad prestigiatores istos homines accederem, & in diem atram, quod dici solet, incurrerem. Dicebat enim se omnia ex ipsis quę ad sacra & arcana pertinerent, edoctum esse. Atque ita pertransiuimus ferreásque portas, & ærea limina. Multis autem superatis scalis, in domum aurato fastigio insignem ascendimus, qualẽ Homerus Menelai fingit esse. Atque ipse quidem omnia illa contemplabar, quæ *insularis ille adolescens. Video autem nõ Helenen mehercle, sed viros in faciem inclinatos & palleſcentes. Illi autem vbi me conspexerunt, gauisi sunt, & ex aduerso ad nos accesserunt. Dicebant enim, num quod triste nuntium afferremus. Nam videbantur isti quàm pessima optare, gaudebántque tristibus & malis, perinde atque in theatro furiæ. Capita autem inter se iuncta tenentes consurrabant. Postea interrogabant me:

Quisnam hominum, aut vnde es, quæ patria, quique parentes Sunt tibi? Nam Chrestus quidem esse appares vtique ex habitu. Tum ego, Pauci, inquam, Chresti, hoc est frugi sunt, quemadmodum vbique video. Critias autem nomen mihi est: ciuitas verò inde, vnde & vobis. Vt autem sublimes illi & in aere gradientes interrogarunt quo pacto se res ciuitatis, & mundus adeò totus haberet, respondens ego, Bene, inquam, habent, & insuper etiam habebunt. Illi autem abnuentes superciliis, Haud ita, inquiunt. malè enim parturit ciuitas. Tum ego secundum ipsorum mentem, Vos, inquam, supra terram & in sublime sublati, & ceu ex alto cuncta intuentes, acutissimè & hæc intellectu assecuti estis scilicet: sed quo pacto ea quæ in æthere sunt, habent sese? Num deficiet Sol, & ad perpendiculum Luna interponetur? Num Mars quadrãgulo aspectu Solem aspiciet, & Saturnus ex diametro eundem? Num Venus cum Mercurio congredietur, & Hermaphroditos procreabunt, quibus vos delectamini? num pluuias impetuosas ac vehementes demittẽt? num densa niue terram insternent, grandinem autem & rubiginem deuoluent? Num pestem ac famem immittent? num vas illud fulminiferum exundat, & tonitruficum receptaculum repletum est? At illi, quasi cunctis præclarè gestis, deblaterabant sua ista amabilia, quòd videlicet res statim immutandæ essent, perturbationes autem & tumultus ciuitatem inuasuræ, & exercitus ab hostibus mox superandi. Ob hæc itaque animo conturbatus, & quemadmodum ilex ingensa, intumescens, magna voce exclamaui, O miseri hominum, ne vana adeò lequacitate efferamini, acuentes dentes aduersus viros *leonum animos præ se ferentes, spirantes hastam & lanceas, & cassidem candicantes cristis galeas: sed ista in vestrum caput conuertantur, quandò ita patriam vestrã deprimitis. Non enim in aere gradientes ista audiuistis, neque negotiosam mathematicam perfectè adeò assecuti estis. Quòd si verò vaticinia vos & præstigiæ huc induxerunt, duplex ignorantiæ nomen sustinetis. Nam hęc mulierum atque anicularum inuenta sunt, & ludicra. Plerunque enim huiusmodi res muliebres curæ prosequuntur. TRIEP. Quid autem ad hæc responderunt, ô optime Critia, isti mente pariter & sententiis detonsi? CRITI. Cuncta hæc præterierunt, ad cogitationes illas à se inuentas & exercitatas confugientes. Dicebant enim, Soles decem ieiuni & absque cibo perseuerabimus, & ad hymnos tota nocte decantandos vigilantes, talia somniamus. TRIEP. Tu verò quid ad ipsos dixisti? Magnum enim & attonitum quiddam responderant. CRIT. Confide, nihil ignauum. Contrà enim respondi pulcherimè. Nam quæ vulgo ab vrbanis, inquam,

*Ἀγιωτὶὼ Græcè, id est ἐπόπ]ην. vide Suidã

*Forte legendũ καταλάβοι λοιπασμούς, quasi dicat delebit residua, vel summas restantes.

*Hoc est, verbis indagaui, seu olfeci.

Mesori.

*Telemachus scilicet, vt Odyss. γ.

*ὑμοθλίον-τας quo vtitur Homerus.

inquam, de vobis iactantur, quãdo ſomniatis, huiuſcemodi ſcilicet proferuntur. Illi autẽ quaſi quiddã caninum ſubridentes, extra lectulum aliquantum progrediũtur. Ego verò, ſi vera ſunt, inquã, talia, ô Aetherii, haud vnquã ſanè tutò ea quæ futura ſunt, inueſtigabitis, ſed perſuaſi ab ipſis nugabimini quæ neque ſunt, neque futura ſunt. Verùm hæc quidem neſcio quo pacto nugamini ſomniis credentes, & quæ optima ſunt, ahominamini, malis autem delectamini, haud ſanè quicquã abominatione iſta promouentes. Quamobrem miſſas facite alienas iſtas imaginationes, & praua cõſilia vaticiniáque, nécubi deus vos in malam rem hinc eiiciat, eò, quòd patrię mala imprecamini, & verbis adulerinis ac perditis illam affamini. At iſti vnum eundémque omnes animum habentes, me multum increpabant. Ac, ſi placet, iſta quoq; tibi addam, quæ me etiam perinde vt ſtatuam, elinguem, ac mutum reddiderũt, donec me frugi iſta tua loquela, cum iam propè in lapidẽ conuerſus eſſem, reſoluit, & in hominem rurſus reſtituit. TRI. Tace Critia, neque nugas iſtas longius extenderis. Vides enim quomodo intumuerit mihi venter, & quaſi imprægnatus eã. morſus enim ſum verbis à te modo dictis, perinde vt à cane rabioſa: ac niſi medicamentum aliquod obliuionem inducens hauſero, atque ita conquieſcam, memoria hæc mecum cohabitans, & quaſi domi apud me reſidẽs, magnum aliquod malum procreabit. Quamobrem miſſos iſtos facito, precationem à patre incipiens, & celebre illud carmen ad finẽ apponens. Sed quid hoc? an non Cleolaus hic eſt, is qui pedibus longũ adeò incedit? ſeriò autem venit & accedit. Num alloquemur ipſum? CRI. Atque admodũ. TRI. Cleolae, nequid curſu pręteruehare, neq; prætereas nos: ſed accede lętus, ſi quidem nuntium aliquod affers. CLEOLA. Saluete ambo, ô præclarum par amicorum. TRIEP. Quæ autem eſt feſtinatio iſta? permultum enim anhelas. num nouum aliquid geſtum eſt? CLEOLAVS.

Videtur victoriã traiani intelligere, qui Cteſiphontẽ & Babylonẽ & alia multa Orientis in poteſtatẽ redegit.

Cecidit ſupercilium illud olim Perſidis
Fama celebratum, atque Suſa vrbs inclyta,
Cadet autem & omnis terra nobilis Arabum,
Valida imperantis dextera, & vi roboris.

CRIT. Hoc illud eſt, vt ſemper Deus non neglegit bonos, ſed auget, prouehens in melius. Nos autem ô Triephon, pulcherrima inuenimus. Solicitus enim mecum ipſe eram, quídnam in morte liberis meis teſtamento relicturus eſſem. Noſti enim paupertatem meam, quemadmodum ego tuas res quoque. Hoc igitur ſufficit liberis, dies videlicet imperatoris. Neque enim diuitiæ nos deficient, neq; nos populus perterrebit. TRI. Et ego, ô Critia, hæc relinquam liberis, vt videant Babylonem perditam, Aegyptum in ſeruitutem redactam, Perſarum liberos ſeruilem ætatem agentes, excurſiones Scytharum ſedatas, vtinam igitur & prorſus propulſatas. nos autem illum Athenis ignotum inuentum adorantes, & manus in cælum tendentes, gratias illi agemus, vt qui digni facti fuerimus huiuſmodi poteſtati atque virtuti ſubiecti eſſe. Reliquos autem iſtos nugari ſinamus, contenti pro ipſis dicere notum illud, quod prouerbio dici ſolet: Non eſt curæ Hippoclidi.

HIC DIALOGVS INTER nothos Luciani refertur.

CHARIDEMVS,

ſiue de pulchritudine.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Neque hic dialogus Luciani videtur eſſe: id quod Aldus quoque annotauit, & cũ ex ſtilo, quanquam is multo ſimplicior hic quàm in ſuperiore eſt, tũ ex reliquo totius corporis contextu apparet. Continet autẽ encomiũ pulchritudinis ſeu formæ, tribus orationibus diuiſum, vtpote à tribus perſonis in conuiuio tractatum, quarũ prieres duæ præſtantiam ac dignitatem pulchritudinis commendant, multis ad hoc Deorum pariter & hominum adhibitis exemplis. Poſtrema autem etiam vim & effectum illius ex mutua collatione reliquarum virtutum, & eorum quæ vulgò inter bona recenſentur. Cætera plana ſunt.

HERMIPPVS & CHARIDEMVS.

HERMIPPVS.

DEambulabam fortè heri in ſuburbio, Charideme, ſimul vt ex agrorũ aſpectu me aliquantulũ reficerem, ſimul etiam quietis & otii gratia: fortè enim tum meditabar quippiam. Obuiã igitur mihi fit Proxenus Epicratis filius. Allocutus autem ipſum, quemadmodũ conſueueram, interrogabã vnde veniret ſcilicet, & quò iturus eſſet. Tũ ille, venire ſe quidẽ etiã ipſum reſpondit huc oblectationis gratia, quam ex agrorum aſpectu percipere conſueuiſſet, refici autem velle etiam temperata ac leni aura quæ illos afflaret. Cæterũ redire ſe à cõuiuio, quod pulcherrimũ peractũ fuiſſet in Pirçeo apud Androclẽ Epicharis filium, qui ob partã victoriã Mercurio ſacrificaſſet. Viciſſe autem ipſum in Diaſiis, libro quodã recitato. Cõmemorabat autẽ cũ alia multa quæ ibi acta eſſent vrbana & feſtiua, tum verò & pulchritudinis encomia à viris dicta aiebat, quæ ipſum quidẽ nõ poſſe referre, obliuiſcentum eorũ præ ſenectute videlicet: deinde etiã alioqui non ita multũ circa orationes dicendas verſatũ. Te verò facilè commemoraturũ, vt qui & ipſe encomium dixiſſes, & cæteris per totũ conuiuiũ animum aduertiſſes. CHA. Facta ſunt hæc Hermippe, vt dicis. Veruntamen neq; mihi facilè fuerit accuratè cuncta perſequi. Neq; enim poſsibile erat omnia exaudire, multo adeò tumultu excitato & ab iis qui miniſtrabant, & ab iis qui conuiuabantur, & alioqui etiã ex difficilioribus hoc eſt, meminiſſe eorũ verborum quæ in cõuiuiis fiũt. Noſti enim quàm obliuioſos reddant etiam eos qui alioqui plurimũ memoria valent. Sed tamen tui gratia, quoad potero, cõmemorare tibi illa conabor, nihil eorũ prętermittens, quæcunque memoria conſequi potuero. HER. Proinde ob hanc rem gratiam tibi habeo. Verùm enim ſi mihi totam à principio narrationem repetieris, puta & quis liber fuerit quẽ recitauerat Androcles, & quẽ recitato eo ſuperauerit, poſtremò, & quóſnam vos ad conuiuiũ vocarit, ita demũ plenam apud me gratiam inibis. CHAR. Ipſe quidem liber encomium Herculis erat, ex ſomnio quodam, ceu dice

Feſta Iouis fuere Athenis Diaſia, ἀπὸ διαφυγεῖν ἀνθρώπους σύχνους τὰς ἄσας, vt Suidas ait, appellata.

dicebat,ab ipſo compoſitũ, Vicit autem Diotimum Megarenſem illum,pro ſpicis,imò verò pro gloria cum eo certans. HERM. Quid autẽ libri erat quod ille recitauit? CHAR. Encomium Caſtoris & Pollucis. Dicebat autem ſe quoque ex magnis periculis ab illis ſeruatum,hanc illis quaſi quandam gratiã perſoluiſſe:præſertim cum ab illis etiam confirmatus fuiſſet,de ſummis nauium velis in extremo diſcrimine ipſi apparentibus. Aderant autem in conuiuio & alii multi,partim cognati ipſius, partim aliàs familiaritate iuncti:qui verò memoratu digni ſunt, quíque totum cõuiuium cohoneſtarunt, laudéſque pulchritudinis verbis perſecuti ſunt,Philo erat Diniæ filius,& Ariſtippus Agaſthenis,tertiúſque ipſe. Accumbebat autem nobiſcum & Cleonymus formoſus ille,Androclis nepos, adoleſcentulus tener & delicatus, qui mentem tum habere vtique videbatur. Admodum enim attentè auſcultabat quæ dicebantur. Primus itaque Philo de pulchritudine incipiebat dicere,facto in hunc modum exordio: HER. Nequaquam,amice,ne mihi prius ipſa encomia exordiare,quàm cauſam quoq; expoſueris,qua adducti ad hoc argumentum tractandum proceſſeritis. CHAR. Præter rem moraris nos,ò optime,qui tibi iandudum potuiſſemus vniuerſa oratione expoſita iterum hinc abire. Veruntamen quid agas quando quiſpiam amicus exiſtẽs tantopere vrgeat? Neceſſe enim eſt quiduis etiam amici cauſa perpeti. Cauſa igitur quam quæris qua ad hoc argumentum compulſi ſumus, ipſe Cleonymus formoſus ille fuit. Cum enim medius inter me & Androclẽ, cuius nepos erat,ſederet,multus ab idiotis ſermo de eo fiebat,qui & reſpiciebant ad ipſum,& ad formam eius plus quàm obſtupeſcebãt. Propemodum igitur cæteris omnibus poſtpoſitis,ſedebant encomia adoleſcentis perſequentes. Nos autem admirati illorum erga pulchritudinem amorem ac ſtudium, & ſimul collaudatis ipſis,ſegnitiem quãdam arbitrati ſumus eſſe verbis ab idiotis ſuperari,præcipuè de pulcherrimis dicẽdo,quo ſolo nos illis præſtare putaremus. Atque ita de pulchritudine verba facere cœpimus. Viſum igitur nobis eſt haud nominatim dicere laudes pueri (neque enim honeſtum fore,nam hoc pacto præcipitaturos nos ipſum in maiorẽ inſolẽtiam eſſe)ſed tamen neque illas incompoſitè adeò, & vt cuiq; fortè ſuccurriſſet, ſed ſeorſim ſingulos quæcunque de re propoſita commeminiſſent. Atq; ita Philo primus exorſus,in hunc modum verba fecit. Quàm indignum verò eſt, quod cum quæcũque in ſingulos dies agimus,pro iis tanquã pulchris omnẽ operam ac diligentiam adhibeamus, de ipſo pulchro ſermonem nullum habemus, ſed perinde ſilentes ac taciti ſedemus, ac ſi metuamus ne fortè verbũ aliquod de iis pro quibus tantopere laboramus, vel imprudentibus nobis excidat! Atqui vbínam aliquis oratione meritò vtatur,ſi, cum de illis quæ nullius pretii ſunt,tantopere contẽdat, de eo quod omnium pulcherrimum eſt,planè conticeſcat? Aut quomodo id quod in verbis pulchrum eſt, rectius quàm omnia alia ſeruari poterit, ſi de ipſo fine eorũ quæ quotidie aguntur,dicere prætermittamus? Verùm ne videar monere quidẽ ſcire quo pacto oporteat nos circa pulchrum affectos eſſe, dicere autem ipſe de eo nihil poſſe:quoad fieri poteſt, de eo breuiter commemorare conabor. Nam pulchritudine omnes quidem cupierũt potiri: pauci autem omnino fuerunt qui illam aſſecuti fuiſſent. Qui verò donum hoc fortè adepti fuere,illi omnium beatiſsimi fuiſſe viſi ſunt,& apud Deos & apud homines merito honore affecti. Atque huius rei argumentum tale fuerit. Nam eorum qui ex Heroibus in numerum Deorum recepti ſunt,Hercules,& Dioſcuri,& Helena,Iouis filii ſunt:quorum ille quidem fortitudinis cauſa honorẽ hunc conſecutus eſſe dicitur, Helena autem pulchritudinis gratia cum ſe ipſam in Deam mutaſſe,tum fratribus Dioſcuris cauſa fuiſſe vt ante ipſam in cælum aſcenderent,iis quibus cæteri vita functi ſub terra obnoxii premuntur,exoleti. Quanquam etiam quicunque hominum dignus vnquam iudicatus fuit vt Deorũ conſuetudine frueretur,alium reperire non licet quàm qui pulchritudinis particeps fuiſſet. Nam & Pelops eadem hac cauſa cum diis Ambroſiæ particeps fuit, & Ganymedes ille Dardani hoc pacto miſcuiſſe nectar dicitur omnium ſummo Deorum. Quare etiam ipſum neq; vllum Deorum cæterorum alium voluiſſe ſecum venationis huius, amorum ſuorum videlicet, participem fieri:ſed ſibi ſoli decorum arbitrari eſſe in Gargarum Idę deuolare,atque inde amaſiũ ſuum in eum locum vbi per omne tempus cum illo conſuetudinem haberet,ſubducere. Tantam autem curam ille ſemper habuit pulchrorum, vt non ſolùm cælo dignatus eos fuerit,illhuc ipſos attollens: ſed & ipſe in terram quocunque fors tulit, deſcẽderit, vt cum amatis ſingulis locis cõgrederetur. Ac eam quidem ob rem in cygnũ conuerſus,cum Leda rem habuit: ob eandem autem & tauri facie Europam rapuit. Aſſimilatus autẽ Amphitryoni, procreauit Herculem:multaque alia Iouis vaframenta enumerare quiſpiam poſſit, quibus ille eorum congreſſu quorum deſiderio tenebatur,potitus fuit. Quod autem maximum eſt, quódque meritò aliquis admirari poſsit, cùm ille cum diis verſaretur (neque enim hominum vlli conuerſatus eſt præterquam pulchris)quoties inter illos concionem aliquam habuit,ita auſterus fingitur à cõmuni Græcorũ poẽta,vt in priore quidẽ oratione Iunonem, quãquam illa antea vbique increpare ipſum cõſueuiſſet, nihilominus tamen ita perterruerit, vt ea ſatis habuerit quòd nihil grauius pateretur, & intra verba duntaxat,illius ira conſiſteret. In poſteriore autem Deos vniuerſos nõ minore terrore affecerit, terram vnà cum ipſis hominibus & mare quoq; in ſublime ſublaturũ ſeſe minatus. At verò quoties cum pulchris congreſſurus eſſet,ita manſuetus & blandus,omnibúſque æquabilis redditur,vt apud omnes alios etiã ipſo eo quod Iupiter eſt depoſito, videlicet ne moleſtus aut ingratus cuiquam eorũ quos amat, videatur,alienam aliquam formam induat, eámque pulcherrimam, & qua maximè putat intuentem allici poſſe. Tantum reuerentiæ & honoris pulchritudini exhibet. Ac non ſolùm ipſe quidem Iupiter ita pulchritudine captus eſt,cęterorum autem Deorũ nullus,vt hæc magis accuſationem Iouis continere videãtur, quã pro pulchritudine dicta eſſe:ſed ſi quis diligenter cõſiderare volet, omnibus etiam diis eadem hæc accidiſſe videlicet deprehendet, vt verbi gratia, Neptunum Pelopis forma captum fuiſſe,

Iliad.1.

Iliad.8.

Hyacinthi autem Apollinẽ, & Mercurium Cadmi. Præterea neque Deas pudet pulchritudine ſuperatas ac captas videri, ſed hãc quaſi æmulationẽ quandam honoris inter ſe habent, puta eam quæ cũ pulchro aliquo rem habuit, narrare poſſe, hominibus ſeſe dediſſe. Iam verò cũ ex cæteris omnibus vnaquæq; ſuæ ac certæ rei præſes ſit, de iis quibus quæque præeſt, nulla cum altera contẽdit, ſed Minerua quidẽ cum hominibus ad bella gerẽda præit, haudquaquam cum Diana de venatione pugnat: eodémque modo & illa Mineruæ de re militari concedit: de nuptiis autem Iuno Veneri, neq; hæc illi moleſta eſt ob ea quibus illa præſidet. At contrà ſingulæ ob formam & pulchritudinem eò vſque animo effe runtur, omnéſque alias excellere ſibi videntur, vt cũ Eris ipſas inter ſe mutuò diſcordes & inimicas reddere vellet, nihil aliud obiecerit illis, quàm pulchritudinem, rata hoc pacto facillimè ſeſe hoc quod volebat, effecturam eſſe. Ac prudenter ſanè hoc excogitauit: animaduerterítque vel indé aliquis pulchritudinis poteſtatẽ. Nam poſtquam pomum illud accepiſſent, & inſcriptionẽ legiſſent, cum vnaquæque ſuum illud eſſe cenſeret, neque tamen vlla contra ſe ipſam ſuffragiũ ferre ſuſtineret, quòd videlicet altera turpior eſſet, ad Iouem, harum quidem patrem, illius autem etiam fratrem & coniugem, deueniunt, litem hanc illi diſceptandam committentes. Ille autem cum & per ſe ipſe ſententiam, quænam earum pulcherrima foret, proferre poſſet, & multi fortes & ſapientes & prudentes cum in Græcia tum inter Barbaros eſſent, quibus eadẽ cauſa delegari potuiſſet iudicium hoc Paridi Priami filio commiſit, manifeſtum adeò calculum ferens, quòd & prudẽtiam & ſapientiam & vires pulchritudo anteiret. Porrò tanto ſemper ſtudio tantáque cura formoſæ audire expetiuere, vt & heroũ pariter & Deorũ exornatori poëtæ perſuaſerint, non aliunde magis quàm à pulchritudine ſeſe appellare. Proinde libẽtius audierit λευκώλενος (hoc eſt niueis lacertis) Iuno, quàm πρέσβα θεὰ & θυγατὴρ μεγάλου κρόνου (hoc eſt, antiqua Dea, & Saturni magni filia) Minerua autem neque Tritogenia, quàm Glaucopis vocari maluerit. Et Venus vniuerſo etiam redemerit nominari χρυσῆν, hoc eſt aurea. Quę cuncta ad pulchritudinem pertinent. Atqui hæc non modò argumento atque iudicio ſunt, quo pacto illi qui potiores habentur, circa hanc ſe gerant: ſed & teſtimonium perhibent neutiquam falſum, quòd cæteris omnibus præſtantior eadem ſit. Proindé Minerua quidẽ fortitudine pariter & prudentia præſtare illam ſuffragatur, vtriq; enim harum preſidet ipſa. Iuno autem vniuerſa dominatione atque potentia expetendam magis eſſe, ſententia ſua declarat, in partem etiã Ioue tanquam patrono aduocato. Quòd ſi igitur diuina adeò res & veneranda pulchritudo eſt, deindé & diis tantopere ambita & affectata, quomodo tandẽ honeſtum nobis fuerit, ſi non & ipſi Deos imitantes, cũ rebus tum verbis, quibuſcunq; modis poterimus, pulchritudini patrocinemur? Atque hæc quidem Philo de pulchritudine perorauit, hoc quoq; ad finẽ addens. quòd etiam plura hîc dicturus fuiſſet, niſi ſciret verboſitatem in conuiuiis longiorem improbari. Cæterùm poſt illũ ſtatim Ariſtippus verba facere cœpit, multis antea ab Andocle inuitatus. Neque enim volebat primo, veritus proximo poſt Philonẽ loco dicere. Exorſus autẽ inde eſt: Multi ſæpe homines (inquit) omittentes de rebus optimis & nobis conducentibus dicere, ad alia neſcio quæ argumẽta abripi conſueuere, ex quibus ſibi quidem famam cõparaturos ſe putant, auditores autẽ verbis nihil conferentibus obtundunt. Ac dicere ſolent alii quidem de iiſdẽ rebus inter ſe verbis cõtendẽtes: alii autem ea quę non exiſtunt, commemorantes, alii etiam de iis de quibus minimè neceſſe eſt, verba facientes. quos ſanè decebat omnibus hiſce relictis, quo pacto conducibile aliquid dicere fortè poſſint, apud animum cogitare. Hos igitur quandò nunc ego de iis quæ exiſtunt, nihil ſani cognouiſſe exiſtimo, & alioqui autem etiam aliorum ignorantiã de rebus optimis, repræhendentẽ, in eadem vitia incurrere, omnino ſtultitiæ cuiuſdam eſſe puto: idem argumentum orationis vtiliſsimum atque pulcherrimum auditoribus proponam, quódque omnis quicunque etiam fuerit, fatebitur ſcio digniſsimũ eſſe quod pulcherrimum quoque vocetur. Quòd ſi igitur de alia aliqua re verba faceremus, & non de pulchritudine, ſatis fuiſſet vnum aliquem dicẽtem audiſſe, & exinde argumento eo relicto ad alia tranſiſſe: nunc autem præſens hoc tantam dicendi copiam præbet iis qui de eo orationem inſtituunt, vt haudquaquam ſi quis pro dignitate ipſum non tractarit, ob id infeliciter ſibi ſucceſsiſſe rem arbitrari debeat: ſed ſi poſt multos alios nonnihil ad priores laudes etiam ipſe cõferre potuerit, benigniorem fortunam experiri putetur. Nam quod manifeſte adeò à ſuperioribus in honore habitum ſemper eſt, ab hominibus autẽ ita pro re diuina & operæ pretio digna exiſtimatum, omnibúſque quicunque viuunt, peculiare ornamentum exiſtit, præterea & eos quibus adeſt, ab omnibus amari & coli, illos autem quibus abeſt, odio haberi, neque dignos adeò quos aſpicias, videri facit: quiſnam dicendi facultate prædítus tanta fuerit, vt id pro eo ac dignum eſt, laudare ſufficiat? Verumtamen quoniam ita multis ipſi opus eſt laudatoribus, vt vix vnquã pro dignitate tractari queat, nihil alienum aut indecorum fuerit etiam nos aliquid de eo dicere conari, quanquam verentes nonnihil verba facere poſt Philonem. Adeò autem omnium quæ ſunt, veneratione digniſsima, maximéq; diuina res pulchritudo eſt, vt etiã ſi omittamus dicere quibus honoribus Dii pulchros affecere: ſuperioribus certè tẽporibus illis Helena ex Ioue nata, in tanta apud omnes homines admiratione fuit, vt cum adhuc intra ætatem eſſet, Theſeus ob aliam quandam rem in Peloponneſum profectus, cõſpecta illius forma, in tantam admirationẽ ipſius venerit, vt cũ & regnum haberet maximè tutum, & gloria excelleret nequaquam vulgari, nihilominus tamen putarit ſibi vitam vitalem, vt ille ait, nõ eſſe ſi illa carere deberet: rurſum autem ſe omnes alios felicitate ſupergreſſurum eſſe, ſi ſecum illam cohabitare contingeret. Atque hoc modo cũ apud ſeſe animatus eſſet, à patre quidem ipſius accipere illam deſperauit. neq; enim elocaturum ipſum illam, cum nondũ ad iuſtam ætatem peruenisſet. cęterùm imperio illius contempto atq; deſpecto, ſpretiſq; inſuper etiam omnibus qui tum in Peloponneſo agebant potẽtibus, aſſumpto Pirithoo, qui ipſi in raptu adeſſet, à patre vi abreptam in

Exordiũ ſimile Iſocratis prooemio in orationem de laudibus Helenæ: vnde etiã huius orationis pleraq; ſumpta videntur.

Aphid

Aphidnam Atticæ regionis oppidum asportauit. Tantam autem gratiã habuit Pirithoo pro hoc auxilio præstito, vt ipsum per omne deinde tẽpus ita amarit, vt etiam posteris in exemplũ abierit Theſei & Pirithoi amicitia. At postquã etiam illum oportebat ad Plutonis proficiſci regnum, ambientem filiam Cereris Proſerpinam, postquã multis ipsum dehortatus à proposito ne quid tale tentaret, auertere non potuit, vnà cum ipso profectus est, arbitratus debere se hanc illi referre gratiã, vt pro eo etiã animam in periculum poneret. Cæterùm vbi hoc profecto peregre, illa Argos mox rediiſſet, postquã ætate nubilis facta est, quanquam principes Græciæ & formosas alias, & ex parentibus præclaris natas, ex tota ea terra ducere vxores sibi possent, nihilominus tamen conuenientes, huius proci facti sunt, cæteris omnibus perinde vt vilioribus cõtemptis. Scientes autem quòd nõ absque certamine ab vno aliquo ducenda esset, metuentéſque ne pugnantibus inter se aliquibus, bellum inde toti Græciæ oriretur, de communi sententia in hæc verba iurarunt, quòd omnes auxilium ferre vellent ei, quicunque vxorem hanc ducere dignatus fuiſſet: neque cuiquã concedere, qui iniuria aliqua afficere illũ aggressus esset: exiſtimantes videlicet quiſque sibi auxilium & societatem hanc parari. Propria quidem igitur sententia fruſtrati omnes sunt præter Menelaum: communis autem pacti experimẽtum statim adeò dederunt. Non enim multò pòst, cum contentio inter deas de pulchritudine orta esset, disceptatio eius litis Paridi Priami filio delegata fuit. Qui cum iudicio inferior esset, quàm vt inter corpora Dearum cognoscere posset, donorum autẽ cogeretur iudex fieri, ac Iuno quidem offerret illi totius Asiæ imperium, Minerua robur & vires ad bella, Venus autem Helenæ huius nuptias: ipse verò contrà secum ita cogitaret, quòd imperia quidem etiã vilibus & contemptis hominibus obuenire possent, Helena autẽ non statim vllus posterorum dignus futurus esset: nuptias huius cæteris rebus omnibus antepoſuit. Postea verò exorta celebri illa expeditione contra Troianos, & Europa tunc primùm contra Asiam bello concitata, cum Troiani possent Helena reddita, sine periculo ac metu terram suam retinere, Græci autem hanc illis habendam permittentes, omnibus illis difficultatibus quæ ex bello & expeditionibus percipiuntur, liberari: neutri consulere sibi ipsi voluerũt, rati non aliam pulchriorem belli causam ob quam morerentur, inuenire se posse. Iam verò & dii cum certò scirẽt liberos suos in eodem bello perituros esse, haudquaquam illos ab eo absterruerunt, sed ad id vltro proficiſci fecerunt, rati non minorem illi gloriam consecuturos eos esse si pro Helena mortem obiiſſent, quàm quòd Deorum filii procrati essent. Et quid attinet de filiis Deorum dicere, cum ipsi dii maiore grauioréque certamine inter se eodem bello congressi fuerint, quàm tunc cũ contra Gigantes bellum gessere? Nam in illo cõtra Gigantes communibus ac mutuis auxiliis dimidicarunt: hîc autem ipsi contra se ipsos arma tulerunt. Quo sanè argumento, quódnam aliud manifeſtius aut clarius esse potest, quanto etiam ipsis diis iudicibus, cæteras mortaliũ res omnes antecellat pulchritudo? Nam cum pro aliarum quidem rerum nunquam vlla vllo modo inter seſe discordes fuerint, pro pulchritudine autem non solùm filios suos in mortẽ obtulerint, sed ipsi inter se dimicarint, nonnulli autẽ etiam vulnerati fuerint: an non omnibus adeò calculis censuerunt pulchritudinẽ cæteris rebus vniuersis anteponendam esse? Atenim ne penuria quadam de pulchritudine dicendi, circa hunc locum commorari diutius videamur, ad alium hinc trãsire volo, haudquaquam his quæ antè dicta sunt, ad comprobandam pulchritudinis dignitatem, inferiorem, nempe ad Hippodamiam Arcadis illius Oenomai filiam. Quàm multos enim ille pulchritudine huius captos ostẽdit mortem subire voluisse potius, quàm ab hac dissociatos, lucẽ intueri? Nam postquam adultam ætatem attigit puella, illámque pater non paruo interuallo cæteras omnes anteire conspexit, ipse quoq; forma illius captus est. Tanta enim hæc in illa excellebat, vt etiam eum à quo nata fuerat, præter naturam illexerit. Proinde cũ ipse quidem illam apud seſe retinere cuperet, elocare autem velle ei qui dignus illa foret, simularet, vt hominum accusationem puta euitaret, technam quandam machinatur cupiditate sua multo iniustiorem, per quam putabat, id quod animo intendebat, facillimè seſe conficere posse. Nam currui, quem quoad fieri maximè potuerat, ad celeritatem arte comparat, equis, qui ea tum ætate in Arcadia omnium velociſsimi erant, iunctis, cum procis puellæ aurigatione certabat, ei videlicet qui certamine superasset, sponsam illã proponens: qui verò victus esset, illum capite priuandũ edicens. Iubebat autem etiã ipsam vnà cõscẽdere currũ, quò videlicet illi dũ vultu in illã defixi hęrerẽt, interea aurigãdi currus obliuiſcerẽtur. Cæterũ eũ qui primus certamen hoc iniiſſet, succeſſu caruiſſet, & pręterquã quòd à puella, etiam á vita excidiſſet, reliqui cum ad certamen obeundũ cunctari, & eorũ quæ semel decreuiſſent, quicquam detrectare, futile ac iuuenile quiddam esse censerẽt, rursum autem crudelitatem Oenomai deteſtarẽtur, alius alium præuertit moriendo, perinde ac si metuerent ne nõ pro puella illa mori possent. Ac processit cędes ea, donec tredecim eorum iuuenum interficerentur. At dii cum illum ob prauitatem hãc odio haberent, pariter autem & eos qui mortui fuerant, & puellam miserarẽtur, alteros videlicet quòd tantæ rei possessione priuati essent: puellam autem, quòd formosa sua per ætatem frui non posset: pro iuuene eo quicunque mox certaturus esset (erat autem is Pelops) curam aduertentes, & currum illi donant pulchriorem arte factum, & equos immortales, quorum ope puella potiturus, ac dominus illius futurus esset. Et sanè factus quoque est, socero ad metam & terminos victoriæ occiso. Adeò pulchritudo ipsa cum hominibus diuinũ quiddam esse videtur, & ab omnibus coli consueuit, tum à diis quoque sæpenumero cum summo studio obseruata est. Quam ob rem neque nos quiſpiam reprehendere meritò poterit, quòd quaſi quoddam operæ pretium putamus hæc de pulchritudine diſseruiſse. Atque ad hunc modum & Ariſtippus orationem suam peregit. HER. Attu iam reſtas Charideme: quare fac vt quaſi quandam coronidem imponas orationi tuæ pulchris hiſce de pulchritudine dictis. CHA. Nequaquam, per Deos quæſo, vlterius progredime

cogas. Satis enim sit indicasse tibi & quo pacto conuersati fuerimus, & hæc quæ modò dixi: præsertim cum ne illa quidem satis adhuc meminerim, quæ modò commemoraui. Multo enim facilius ea memoria repetiueris, quæ ab aliis dicta sunt, quàm quæ ipse dixisti. HERMIPPVS. Hoc igitur illud est videlicet quod ab initio consequi me cupiebam. Neque enim mihi tantopere orationes aliorum ac tuam audire cura fuit. Quare si me hac priuaueris, etiam illa frustrà laborasse te scias. Sed per Mercurium quæso, totam adeò orationem quemadmodum à principio exorsus fueris, mihi recita. CHARIDEMVS. Satius quidem fuerat, contentum his quæ dixi, à difficilioribus abstinere me: attamen quandò ita cupis & nostram audire orationem, in hoc quoque morem tibi gerere necesse est. Próinde hoc pacto ipse quoque verba feci. Si primus ipse cœpissem de pulchritudine dicere, procemiis fortasse frequentibus & densis opus haberem: nunc autem quandò post multos alios qui ante me verba fecerunt, dicturus sum, nihil alienum puto fuerit, si illorum antè dictis, périnde ac procemiis quibusdam vsus, sequentem orationem subiungam, præsertim cum non alio loco, sed hoc in conuiuio, eodémque die, orationes istæ habeantur, ita vt liceat & præsentes latere nos, perinde ac si non quisque priuatim verba faceret, sed eandem singuli per vices prosequantur orationem. Proinde alteri quidem sufficerent ad laudem vtique comparandam, ea quæ vestrûm vnusquisque seorsim de pulchritudine dixit. At verò hic adhuc tantum supereſt, vt & iis qui post nos venturi sunt, extra ea quæ nunc dicta sunt, satis laudum ad prædicandam illam suppetat. Plurima enim vndique circunstant, quæ & ipsa eam de se opinionem præbent, quasi singula eorum primo loco dici debeant, non aliter atque in prato aliquo floribus fœcundo, vbi semper ea quæ nouissimè apparent, carpentes potissimùm alliciunt. Ego verò ex omnibus illis delectis, quæ mihi videbuntur minimè prætereunda fuisse, quàm breuissimè potero dicam, vt & pulchritudini debitum suum reddam, & vobis omissa verborum prolixitate morem geram. Proinde illi quidem qui vel ob fortitudinem, vel ob aliam aliquam virtutem præstare nobis videntur, si non quotidie honestis actionibus beneuolentiam sibi concilient, & nos quodam modo ad amandum se cogant, inuidemus illis magis: vndecunq; etiam eis negotia quæ geruntur, minus bene procedunt. Pulchris autem non modò non inuidemus formam suam, sed statim etiam vbi aspeximus tãtùm, capimur, & plus quàm amamus eos neque grauamur, tanquam superioribus, quantum nobis licitum fuerit, & seruire quoque illis. Libentius igitur quispiam obedierit formoso alicui, quam imperauerit ei qui talis non est: maiorémque gratiam habuerit formoso multa iubenti, quàm si nihil quicquam præcipiat. Ac cæterorum quidem bonorum quibuscunque caremus, vlteriorem assequendi curam nullam gerimus, at pulchritudinis nulla vnquam nobis satietas obortur: sed siue Aglaiæ filium illum, qui cum Achiam, vt Houis ad Troiam profectus fuit: siue Hyacinthum formosum illum, siue etiam Lacedæmonium Narcissum pulchritudine superemus, tamen nobis ipsi minimè satisfacimus, sed semper timemus ne fortè videamur apud posteros ab aliis superati fuisse. Propemodum autem omnium eorum quæ inter homines geruntur, vt ita dicam, quasi quoddam commune exemplum pulchritudo proposita est. Nam neque duces negligunt ad pulchritudinem exercitus suos instruere, neque oratores ad eandem orationes suas componere, neque etiam pictores imagines ac tabulas suas secundùm illam depingere. Et quid attinet ista recensere, quorsum finis quoque pulchritudo est? Quin illa quoque quibus necessariò vtimur, haudquaquam prætermittimus quin omnia quàm maximè fieri potest, cum summo studio quàm pulcherrimè apparemus. Nam Menelaus quidem non tantum curauit vsum & necessitatem ædium, quantum vt pulchritudine earum ingredientes quasi attonitos redderet: & ob hoc sumptuosissimas pariter & pulcherrimas eas ædificauit. Neque etiam sententia falsus est. Nam Vlyssis filius ita admiratus eas fertur, cum ad percontandum de patre eò loci veniſſet, vt ad Pisistratum Nestoridem in hunc modum dixerit: Odyss. 4.

Talis & ætherii forsan Iouis aula renidet.

Et ipse adolescentis pater non aliam ob causam minio infectas duxit naues, cum vnà cum Græcis ad Troiam proficisceretur, quàm vt aspicientes earum aspectu obstupefacere posset. Et fermè si quis singulas artes perpendere volet, reperiet omnes eas ad pulchritudinem tendere, eámque consequi pro summo ducere. Adeò autem pulchritudo cæteras res cunctas excellere videtur, vt iis quæ vel cum iustitia, vel sapientia vel fortitudine aliqua fiunt, multa alia inuenias maiori pretio vel existimatione digna censeri: at verò quæ cum hac specie commune aliquid habent, iis nihil quicquam melius inuenire licet: vt rursum & illis quibus hæc coniuncta non est, nihil quicquam inhonestius, atque indignius. Quippe solos eos qui pulchri non sunt, turpes vocamus, perinde quasi pro nihilo habendum sit, quicquid tandem aliquis habuerit in quo cæteros antecellat, si idem pulchritudine careat. Proinde & eos quidem qui vel in republica degentibus imperio præsunt, vel tyrannorum potestati subiecti viuunt, alteros quidem populares * vocare solemus, alteros autem adulatores. Solos autem eos qui huic potestati subiecti sunt, & admiramur videlicet, & cum philoponos tum, philocalos nominamus, adeóque communes benefactores censemus esse eos, qui pulchrorum quasi quidam procuratores sunt. Quandò igitur ita venerabilis res pulchritudo est, ita autem ab omnibus etiam votis expetitur, & quasi pro lucro putatur huic ministrare saltem aliquid potuisse: quomodo non meritò reprehenderit nos quispiam, quòd cum tantum lucrum lucrifacere possimus, vltro illud prodamus, ne hoc ipsum quidem verentes damnum videlicet quod mox accipiemus? Ac tantam quidem ego quoque orationem habui, multis quæ mihi de pulchritudine amplius dicere licebat, omissis, postquam conuersationem hanc in longum adeò progressam videbam. HERMIPPVS. Felices sanè vos, quibus tali conuersatione frui licuit. Ferme autem iam etiam ego non minus voluptatis quàm vos, per te videlicet, accepi.

* Ἀμφιγυ-ήεντας, κόλακας.

Neq;

Nireũ intelligit, quo pulchrior alter nõ venit ad Troiam. Iliados 2.

Iliad. 2.

Neque hic videtur Luciani esse.

NERO, SIVE DE FOSSIONE Isthmi, si modò germanus est Luciani,

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Totus hic dialogus, cuiuscunq; tandem est (nam Luciani esse, neq; asseriputo posse, neque prorsus negari) quasi quædam in Neronem inuectiua est, qua potissimum dementia illius exagitatur, quam cum in Isthmo fodiendo, à quo & tituli ratio sumpta est, tum in obeundis scenicis certaminibus Imperator Romanus exercuit. Estq; veluti perpetua facti commemoratio, paucis quibusdam & ceterorum ipsius facinorum exemplis amplificandi causa adiectis, quæ tota Musonio philosopho tribuitur, qui Tuscus genere, vt Tacitus ait, cùm studia iuuenum præceptis sapientiæ foueret, à Nerone postremò, cùm in omnes bonos & claros æquè grassaretur, ob linguæ libertatem, vt Suidas addit, interfectus fuit. Huius & alij meminere, & Gellius lib. XVI. cap. 1. Cæterum fuerunt & in hoc dialogo multa ex coniectura magis, quàm ex fide, ob exemplaris, velut apparebat, vitiositatem, vertenda: quam ob rem, vt in postremo operis, eam saltem à lectoribus veniam postulo, quæ cæteris hactenus in claris & manifestis etiam impingentibus, data fuit: præsertim cum in nullo hactenus, quod equidem sciam, legentium fidem fefellerim, vbiq; cùm hoc loco, tum in superioribus, eo circa quod vel ignorantia, quam & ipsam agnosco, vel alia aliqua de causa hæsitassem, aut asteriscò, aut annotatiũcula aliqua signato. Qui si mihi aliud, illud certè tamen existimo, occasionem & quasi quandam ansam ad vlteriora ac veriora indaganda alijs me tradidisse.

MENECRATES & MVSONIVS.

MENECRATES.

AT Isthmi fossio, quæ in manu adeò, vt aiunt, tyranno fuit, & tibi, Musoni, mentem habere Græcam videbatur. MVSO. Scio Menecrates etiam meliora cogitasse Neronem. Nam & circuitus Peloponnesi illos supra Maleam, tollere nauigantibus volebat, Isthmo ad viginti stadia interrupto. MENE. Hoc autem & emporiis profuturũ erat videlicet, & ciuitatibus cùm maritimis, tum etiam illis quæ in mediterraneis sitæ sunt. Nam si maritima loca bene habeant, etiam illis quæ interiora sunt, domesticus agrorum prouentus sufficiet. Sed hæc narra quæso Musoni nobis: omnes enim audiẽdi cupidi sumus, nisi si quid aliud seriæ rei fortè est, cui tu nunc incumbere cogitas. MVSO. Narrabo, quandoquidem vultis. Nam sat scio quòd plus etiam gratificabor, iis vtique qui ad iniucundam adeò curarum (vt ita dicam) officinam hanc studendi causa venerunt. Neronem igitur in Achaiam via ducebat, & illud item, quod sibi ipsi vehementer persuaserat ne Musas quidem dulcius modulari. Volebat autem & Olympiis (quod certamen omnium maximè exercitiis frequentatur) cantando coronari. Nam quæ in Pythiis aguntur, eorũ plerunq; ad se magis quàm ad Apollinem pertinere putabat. Neq; enim neq; illũ aduersus se citharã aut carmẽ aliquod mouere audere. Cæterùm Isthmus haudquaquam ex illis erat de quibus hic diu aut longè antè cogitasset, sed cum fortè naturam loci conspexisset, magnificum opus hoc animo concepit, Achiuorum videlicet regem, eorum qui ad Troiam olim profecti fuere, animo proponens, qui ipse Eubœam quoque à Bœotia resecuit, medio circa Chalcidem Euripo immisso. Deinde autem & Darium, vt à quo & Bosporus ponte iunctus fuerit cum is contra Scythas proficisceretur. Nam Xerxis factum etiam ante ista fortasis animo cogitarat, quod magnificentissimum operum magnificorum omnium fuit. Supra omnia autem hæc etiam illud putabat, Græciam per hoc quòd breui adeò omnes inter se misceri possent, contra exteros splendidè adeo stabilitum iri. * Nam tyrannorum ingenia ebria quidem sunt, tanguntur autem alicubi vbi vocem hanc audiunt. Porrò progressus in scenam, hymnum quidem Amphitrites & Neptuni cecinit, & canticum quoddam non magnum Melicertæ & Leucotheæ. Cum autem aureũ ipsi ligonem porrexissent, Græciámque tanquam in tutelam commendassent, ad fodiendum profectus est, plausu cantúque prosequentibus illum tum omnibus. Atq; vbi terram ter, opinor, tetigisset, deinde & quibus præfecturæ atque imperia credita erant, opus vnà capessere iussisset, Corinthum rediit, Herculis adeò res gestas omnes sibi visus superasse. Illi igitur qui in vinculis fuerant, petricosis atque difficilibus conficiendis exercebantur: exercitus autem ea quæ terrea ac plana erant, fodiebat. At vbi iam septimum & quintum diem quasi alligati Isthmo fuissemus, rumor quidam è Corintho venit, non ita tamen manifestus aut planus, quòd Neronem pœnituisset Isthmi incisi. Dicebant autem Aegyptios geometras altitudinem metientes, haudquaquam eandem atque æqualem vtriusque maris superficiem deprehẽdisse: sed cum eam partem quæ *Lechæum aspicit, altiorem iudicarent, de Aegina in timorem venisse. Nam si tantum pelagus contra insulam effunderetur, periculũ esse ne illa aquis obruta in profundum demergeretur. At Neronem à fodiendo Isthmo ne Thales quidem absterriturus fuerat, quanquam sapientissimus, & naturalium rerum peritissimus. Nam incidendi illius maiore studio tenebatur, quàm publicè canẽdi. Sed motus occidentalium gentium, & asperrimus qui illas nunc excitat & incendit (Vindex autem nomen ipsi est) reuocauit ex Græcia & ab Isthmo Neronem frigidè adeò maria dimensum. Nã æquè altè à terra vtrunque assurgere, eandémque superficiem habere scio. Aiunt autem ipsi & Romanas res paulatim iam labi & declinare. Id quod & ipsi ex Tribuno heri, qui impegerat, audistis. MEN. At vox, Musoni, propter quam in Musas ita deperit, & Olympiadas pariter & Pythiadas amat, qualisnam tyranno est? Nam eorum qui ad Lemnum nauibus veniebant, alii quidem admirabantur ipsum, alii autem etiam deridebant. MVSO. At ille, quod ad vocem attinet, neque admiratione dignus, neq; risu est. Nam ipsum natura inculpabilem, atque adeò mediocrem formauit. Sonat autem concauum quiddam, non na-

* ἐριᾶσθαι quod à nomine ἔριον deriuasse videtur. Nam alterum ἐριᾶν, quod conuiuio accipere significat, tenui scribitur.

Portus est ad occidentẽ vergens, quẽ ex Italia nauigãtes petunt.

Vindicis, qui primus contra Neronem in Galliis surrexit Suetonius & Tacitus quoque memi-nit.

tura tamen, & graue, impendente atq; vrgente hoc gutture: ac carmina quidē hoc pacto accurata quodammodo etiam personat. Voculationes autem sonorum leuigant hunc, postquam sibi ipsi non confidit: *Chromatum verò humanitate & modulatione facili quidem illa, & ad citharæ cantum accommodata: & vbi tempus est, ire & stare, & de loco transire, deinde & nutum cum membris exæquare, hæc ac curatè facere, eius est qui pudore solo eo afficitur, quòd rex videtur. At rursum si imitetur superiores, hui quàm multis spectatoribus risus excidit! quanquam infinito adeò metu impendente, si quis ipsius causa rideat. Nutat enim plus æquo, & cum spiritū attrahit, stat summis pedibus distentus & refractus, périnde vt ii qui rotam circumagunt. Iam verò natura rubicundus existens, multo magis etiam rubescit, cum ipsi facies incenditur. Spiritus autem modicus, & ægrè alicubi sufficiens. MEN. Qui vero certamine cum ipso conferuntur, Musoni, quo pacto se gerunt? Nam arti gratificantur scilicet. MVSO. Arti quidem Musoni, quemadmodum & qui luctando subseruiūt: sed cogita Menecrates tragicum histrionem illum, quo pacto in Isthmiis perierit. Paria enim pericula & circa artes sunt, si qui in iis ostentandis impendiò elaborant. MENE. Quid hoc autem Musoni? admodum enim ignarus eius sum quod dicis. MVSO. Audi igitur rem absurdam quidem & insolentem, attamen in conspectu Græcorum actam. Nam cum in Isthmiis lex esset, vt neque comœdia certaret quispiam, neque tragœdia: Neroni placuit tragœdos superare. Ac prodierunt ad hoc certamen plures quidem: Epirota autem ille, vt qui voce optimè valeret, & ob eam autem etiam celebraretur, & in admiratione esset, clarius solito fingebat & coronam amare se, & nihil de studio remittere velle priusquam à Nerone decem talenta pro victoria acciperet. At ille exasperabatur, simul & insani more ferebatur: nā & auditus iā sub scena fuerat, in ipso videlicet certamine. Acclamantibus autem Græcis, Epirotæ mittit scribam, qui iuberet hunc submittere sibi sese. Sed pergente eo, & supra modum attollente vocem, populariterque ac liberè cum ipso contendente, immittit Nero in pulpita suos histriones, tanquam qui ad hoc negotium pertinerent. Nam & libellos elephantinos & duplices habebant, quibus præ se intentis, veluti pugionibus vtebantur. Atq; hi Epirotam ad proximam columnā erigentes, guttur ipsius fregerūt, cædentes obuersis in rectum libellis. MENE. Tragœdia autem vicit, Musoni, sceleratū adeò facinus in oculis Græcorum ausus? MVSO. Quid putas? ludus hic adolescenti fuit, qui matrem occidit quoque. MENE. Si verò inter tragœdias histrionem occidit exacta illius voce, quid adeò attinet demirari, quando & Pythicum os, vnde voces inspirare solebant, obturare conatus fuerit, vt videlicet neque Apollinis vox aliqua esset? quāquam ipso Pythio recensente cum inter Orestas & Alemæones, quibus id quòd matres occidêre, etiam laudis aliquam famā præbuit, postquam id in vltionem patrum fecerant. MVSO. Hic autem cùm nullo modo dicere posset quémnam vltus esset, contumelia à Deo affectum sese putabat, cum tamen mitiora quàm veritas exigebat, audiisset. Sed interea dum sermones cedimus, quænam nauis ista est quæ huc propinquat? Vt autem boni aliquid afferre videtur! Nam coronati capitibus omnes sunt, périnde vt chorus quispiam, qui faustum aliquid nuntiaturus ingreditur. Et quidam ex prora manum protendit quoque, iubens & confidere nos, & gaudere: clamátq;, nisi non satis rectè percipio, Neronem periisse. MENE. Clamat enim Musoni, & manifestius vtiq;, quo propius terram contingit. MVSO. Euge, ô dii. MENE. Sed ne gloriemur. Nam mortuis, vt aiunt, non decet conuiciari.

PALINVRVS.

ARGVMENTVM.

Duo hi dialogi sequentes, Luciani nō sunt, neq; Græcè scripti etiam: sed quia à doctis Italiæ cum Lucianicis, eodem titulo coniunctos accepimus, ne horum quidem lectione fraudare quenquam voluimus, præsertim cum ad exemplum Lucianicorū aliquo modo efficti & ipsi essent.

INTERLOCVTORES, PALINVRVS, CHARON.

PALINVRVS.

OBsecro te ô Charon, sine me vt iam nauim conscendā. CHA. Quis me appellas? PAL. Ego nauita quōdam illius quem nuper viuentem transuectasti, Aeneæ Troiani. CHA. Túne ille es qui apud portus Velinos inhumatus iacebas? PAL. Ille ipse sum. Sed crede cælestium nutu fieri vt transuehar, quorum prodigiis longè latéque actæ finitimæ gentes, & ossa mea iam expiauerunt, & tumulum mihi, tumulóque insuper solennia statuerunt. Quare te oro ô iustissime Charon, patere tādem vt ingrediar. sic prospera semper sit nauigatio tua, sit solida nauis tua, atq; inconcussa. CHA. Rem iustam petis Palinure. ingredere vt libet. Vos verò tam confertæ vmbræ, quid fatigatis me precibus? quid fatigatis? quænam hæc vis desiderii? Expectate tantisper, dum trans flumen hunc porto. regrediar quàm primùm. PAL. Habeo tibi Charon immortales gratias, qui me his tandem eripuisti è malis, qui me dira hac tandem qua detinebar transfretandi cupidine liberasti. CHA. Amo te equidem Palinure, tum propter Aeneam regem quem mihi nominasti, qui & super omnes, quos vnquam viderim mortales, visus est mihi singulari quadam præditus pietate: tum propter meum etiam, quod olim cōmune fuit tibi, magisteriū. par enim sibi quisque parē affectat, delectatq; magis quæ inter pares fit vel cōfabulatio, vel vitæ actio. Afficiebar porrò non modico dolore, quum videbam iandudum te in citeriore hac ripa errantem, incertúmque sedis tuæ. Neq; licebat tibi succurrere, propter legem mihi datam, ne quenquam nisi humato prius corpore transportē. Sum enim ego minimus inter infernos habitatores, subiectúsq; alienæ potestati, cui parère non tam pulchrū mihi, quàm aliàs necesse sit. Gaudeo autem nunc & lætor, quòd ea aliquando se sors tibi obtulerit, qua & tuum implere desiderium, & meum releuare dolorem salua lege officii mei possum. PAL. Imò ego non minus propter te dolebam ô Charon, quia perspiciebā tot te graues assiduósq; labores

labores perferentem ſine vlla relaxatione. Neque enim me latet, quot quantíſque vexari malis ſolent nauium gubernatores, qui nihil aliud in vita quàm nauigationem exercui: atq; ita exercui, vt nihil illa grauius, nihil periclitatius cõtingere mortalibus putem: prõpter quod credibile magis tibi videri poteſt ſi angebat me vtiq; fatigatio tua, repetẽtem animo antiquas, quas iuuenis etiam ſuſtinebam, nauticas fatigationes meas: quarũ experientia iam edoctus ſciebam probè pari malo tuo condolere. CHA. Fruſtra propter me dolebas, Palinure. nam nihil moleſta mihi eſt ars mea. PAL. Quid ais? CHA. Aio gratã me habere & iucundam artem meam. Vides vt cruda viridíſq; ſenectus eſt mihi? Memini haud vnquã ab ipſa, qua iam omnium annos ſupero, longæua ætate mea pertæſum me eſſe laboris mei, qui quotidie inſto alacrior atq; valentior. Sed intelligo cur tu aliter tibi perſuadeas. Eſt enim communis hic morbus mortalium, vt ſortis ſuæ quenq; diſtædeat ſemper, viuátque contentus nemo ſtudiis ſuis, laudent verò longè, ac beatiores exiſtiment omnes qui diuerſas à ſe artes atq; actiones ſequuntur: verùm falluntur maximè opinione ſua. Nam ſi rectè intueri velint, cognoſcent perſpicuè nullum eſſe in vita eorum ſtatum qui non magnis ſcateat miſeriis, quem non magnæ grauéſq; perturbent vndiq; moleſtiæ & vexationes. Et ſi detur aliquando vt alter in alterius ſtudia transferatur, quàm videas tunc ſua cuiq; leuia videri, quæ prius præ grauitate accuſabat: contráq; ea grauiora, quæ prius leuia videbantur? Itaq; ſi bene conſideres, Palinure, nõ eſt ita grauis mea conditio vt cenſes, neq; propterea quòd nauclerus ſim, ſum eò miſerabilior. Sed tu (vt video) ſequeris vanos errores mortaliũ, ego verò integritatẽ tantũ, iudiciiq; veri lucẽ ſecutus, dego cõtentus ac lętus ſorte mea, neq; adſcribo mihi calamitatem, quòd deſudẽ quotidie nauigando, & defatiger. Neq; ob hoc arbitror quempiam horũ qui mecum ſimul vltimas ſedes colunt, me eſſe beatiorẽ, non ipſos iudices, Minoem, Rhadamanthum & Aeacũ, quanquã magna omnes emineãt poteſtate: nõ ipſum Ditẽ, quanquã ſceptro potens ſit, atq; regna iſta moderetur. Sunt nanq; & illis ſui labores, ſuæq; moleſtiæ, & maiores fortè, quò & maiore regiminis ſarcina premuntur. PAL. Potes de te tibi Charon perſuadere vt libet. mihi enim de me nunquam perſuadere poteris, quin ars noſtra ſine vlla comparatione cæteras laboribus & periculis excedat. quod liquidò tibi probarem, niſi quòd vereor ne tædio te afficeret fortaſſe longior narratio noſtra. CHA. Imò ſumma me afficeret recreatione. Nã & delectat me tecũ ſermocinari, & nauigantibus etiam magnam animorum refocillationem afferre ſolent huiuſmodi cõfabulationes. PAL. Quandò igitur non eſt tibi iniucundum, proſequar ſuſcepti ſermonis noſtri rationẽ, vt intelligamus, nõ eſſe duriorẽ vllã, quàm nautarũ ſortẽ: quod tibi facilè perſuadebo, ſi animaduertas quos æſtus & frigora tolerare eos, quos perhorreſcere tonitrus & fulgura, quibus perfundi imbribus, qua ventorum rabie agitari quotidie neceſſe ſit. Si cognoſcas quoties eos torqueri fame & ſiti, quoties ſqualloré etiã teterrimo conſumi contingat. ſi attendas habitationem eorum inſtar carceris, ſupellectilem vel nullam, vel ſordidiſſimam, ſtrata dura, cibaria aſpera, potum immundiſſimũ, indumenta ſpurca, incõmoditatem rerum omniũ, noctes inſomnes, & ſub diuo ſemper, & inquietas. Taceo perpetuũ alioqui quoddam eorum exilium, quos patriæ eorũ exteros, profugos, vagos, palantes, ignaros quietis, priuatos omni (quo nihil eſt in vita dulcius) cõiugis ſoboliſq; fructu ac iucunditate, quis nõ abiectiſſimos, lõgeq; omnium mortaliũ miſerrimos eſſe iudicabit? Prætereo Scyllam, Charybdim, Syrtes, Symplegades, tot infeſta nauigantibus maris pericula. Omitto tẽpeſtates, quibus nec viſu quicquam eſt triſtius, nec horribilius, quibus & ad ſummũ vitæ vſq; diſcrimẽ quotidie iactantur, quatiuntur, & (quod ſæpe accidit) ſubmerſi tandẽ obruuntur. In qua re nemo eſt qui idoneus magis, quàm ego, teſtis adhiberi queat: qui cùm multis fuerim quaſſatus tempeſtatibus, tum ea maximè quę me ex Sicilia in Italiam nauigantem inuaſit, tam ſæua atq; horrens, vt horrori ſit adhuc mihi eius recordatio. Nõ poſſum certè vt par eſſet, explicare tibi acerbitatẽ illius tempeſtatis, ſed quanta extiterit, ex hoc facilè cõiecturam facere potes, quòd Aeneam ducem, cuius ſumma conſtantia & animi fortitudo vbique decantatur, vidi ego contrementem grauiter atque ingementem, extentíſq; ad cælum manibus beatos longè inclamantẽ eos quibus ad Troiam oppetere cõtigiſſet, lamentantémq; pari ab eorum morte, ac fortiſſima, à Diomedis gladio ſe ereptum extitiſſe, crudelem equidem diem illuxiſſe omnibus vltimum, neque ex numero noſtro quenquam putaui euaſurum, non ipſum Aeneam, non Ilionæum, non Achatem, non Abantem, grandęuúmve Alethem, quorum naues longè diſiectas, ad ſummúmq; penè exitium adductas, neſcio quæ vis illa niſi diuina liberauit. CHA. Non incognita mihi narras: hæc ea ipſa die reſciui. PAL. Quo id modo? CHA. Quo id modo, rogas? An acrem illum fidúmq; Orontem ignoras, ductorem Lyciæ nauis? Is quidem tunc ſubmerſus conceſſit ad me illico, exponens mihi ex ordine omnia quæ tu diſſeruiſti, implorans deinde opem, rogitánſq; multum vt ſe vlteriore in ripa ſiſterem: quod nũquam paſſus fui, quum inter fluctus adhuc corpus ſuum ſine ſepulcri honore iactaretur. Nũc agit ſeſe circum hæc ſtagna mœſtus atq; errabũdus. vidiſti illum? PAL. Et tum vidi, & vnicum meorum ſolatium habui, dum tantiſper in ripa moratus, pari cum eo detinebar infelicitate. Nec enim falſa de triſti eius interitu retuliſti, cuius adhuc imago ſubit mihi, dum excuſſum è puppi, contortúmq; ter eum atq; circumactum (horrendum) à fluctu, rapidus tandem æquore vortex abſorpſit. Sanè quod ad me pertinet, nihil ediſſeram: qui licet eam euaſerim tempeſtatem, amarum tandem aliquando etiam vitæ meæ finem inueni, excuſſus & ipſe pariter atque iactatus inter vndas: quod deerat, inſuper ferro præterea obtruncatus. Ex quo nec tantum mihi timui, quàm Aeneæ meo, ne tantis vndis ſurgentibus ſpoliata magiſtro nauis deficeret. Hæccine eorum deliciæ, opes, tranquillitas? ſic illis viuitur, ſic moritur. Tu i nunc, & aliorum defende ſtudia & artes, contendéq;, ſi libet, maiorem eſſe etiam eorum miſeriam & calamitatem, qui patrias incolentes ſuas, vxorúmq; ac filiorũ ſocietate beati, quieſcunt, gaudent, ludunt, hortantur, amicitias colunt, exercentur commodè, habitant magnificè,

veſtiuntur cultè, conuiuantur lætè, cubant molliter, iucundos ſuos ac geniales agunt dies, Adde qui in vrbibus optimates & primarii magnam ſibi vendicant authoritatem, habentúrque ſummo in pretio atq; honore, qui ius dicunt, qui cautãs agunt aliorũ, qui faſces gerunt, qui ducunt exercitus, qui vel aſſiſtũt principibus, vel principes ipſi magni illuſtréſq; ſunt: quibus nec optabilius quicquam in vita eſſe video, neq; beatius. CHA. Falleris longè Palinure. nã quos beatiores eſſe arbitraris, miſeriores illi ſunt vlla ſine dubitatione. Neq; enim negauerim ſortẽ ſubiectã eſſe nautarũ magnis malis: ſed ita ſubiectã, vt comparatione aliarum, quæ maioribus etiam grauantur incommodis, minus certè miſera iudicanda ſit. Quid enim triſtius, vt ad tuos veniã qui patrias ſuas colunt, quid miſerabilius, quàm domi ſuæ agere, & ita agere, vt iucundiorem aliquando quàm vitam mortẽ optes? Quæ vlla maior calamitas, quàm circundari vrbem hoſtibus, ingruere bellum, volitare tela, ſtringi enſes, perfodi muros, remere tormentis, ſaxo dirui, domos tremefieri & concuti? quemq; fame ſitíq; deficere corrumpi aërem, occupari mœnia, ſpoliari templa, diripi patrimonia, publicari bona, incendia parari, malos exultare, bonos torqueri, affici conuiciis, expelli domibus, vulnerari, carcerari, relegari, deportari, trucidari filios ante parentum ora, vim pati vxores, ſtuprari gnatas? Videntur an hæc tibi mala Palinure, & an his quæ tu meminiſti, vlla ex parte comparanda? PAL. Quàm vera narras ô Charon! quàm nunc vel audiens iſta perhorreſco! Venit enim mihi in mentem grauis illa & deploranda patriæ meæ deſolatio, Troiæ inquam, tam præpotentis olim atque prædiuitis, cuius euerſione nihil credo referri poſſe crudelius aut lachrymabilius: tantáq; fuit calamitatis eius magnitudo, vt longè plura etiam atq; triſtiora quàm tu ſuprà memoraueris, ſibi contigerint: quæ ſi velis, omnia tibi, vt rem certiùs agnoſcas, explicabo. CHA. Haud opus eſt Palinure, quoniam & tempus non patitur, & ego hæc omnia non ſecus ac tu nota atque comperta habeo. Nã & mihi renuntiauerũt vt queq; aduentabant animæ ex illo bello profectæ. Nihil certè, vt nunc tu dixiſti, peruenit ad aures meas crudelius aut lachrymabilius. PALIN. Faxo vt iubeas: ſed aduertas Charon, grauiſsima licet hæc ſint, rariora tamen contingere, quàm ea nautarum quæ ſuprà expoſui. CHA. Referam ergo alia frequentiora, & ex ipſis quidem met ciuitatibus, quarũ relatio augebit etiam earum miſeriam. Vade oro, & per ciuitatem, plateas porticúsq; diſcurre: quid aliud offendes, quàm oblatrantium maledicta, inſimulationes peſtilentiſsimas, optimi cuiuſque dilacerationem, quid non? exploratorum inſidias, inuidentiúmque venena. Diuerte modò greſſum, & artificum mercatorúmque tabernas ac conuentus pete: quid aliud deprehendes, quàm ſermonum nebulas, fucos, mendacia, deceptionéſque manifeſtas? Transfer dehinc te in fora publica, ſedéſque iudiciarias: quid aliud audis quàm vndique omnia magno ſtrepitu ac clamore miſceri? Quid intelliges aliud, quàm cædes, hominum compilationes, furta, graſſationes, conſpirationes, proditiones? Quæ alia occurrent tibi, niſi litigatorum iurgia & contentiones, teſtium periurationes, cauſidicorum præuaricationes, iudicum corruptiones, præſidũ ambitiones ac rapinæ? Quos ibi alios obuiam tibi habebis, quàm exultantes improbos, lugentes bonos, oppreſſas viduas, proculcatos pupillos, egentes proſtratos? Attolle poſtea altiùs oculos, & atria principum perſcrutare, quàm non videbis ibi aſſentatorum exaltationem, ſpeculatorum acceptionem, militum audaciam, fœneratorum voracitatem, quæſtorum improbitatem, quàm non potentum hominum in tenuiores vim atq; inſolentiam? Quas nõ concuſsiones? quas non populationes? quos non innocentes accuſari, criminari, carcerari, proſcribi? PAL. Grauia hęc nimis ac miſerabilia. CHA. At reſtant alia, quæ non minùs tibi grauiora & miſerabiliora videbuntur. PAL. Perge. CHA. Quæ fortaſsis etiam grauiora & miſerabiliora iudicabis, quoniam domeſtica ac frequens magna eſt eorum peſtis. PAL. Fare. CHA. Nolo tibi Palinure afferre in medium graues longóſque artificum & negotiatorum labores: non eos quibus afficiuntur agrorum cultores, non quibus milites, nõ quibus cauſidici, cæterarúmq; diſciplinarum ſectatores, æſtus, algores, inediam, peregrinationes, anxietates vel pericula, vulnera, cædes, diſtrictas habitationes, infinitáq; agendi, cubandi, veſcendi incommoda vel faſtidia, laſsitudines, vigilias, ſolicitudines, odia, & infamationes. Nam ſi complecti cuncta ſermone meo atq; exequi voluerim, tot tantáq; dicenda ſe offerent, vt præ longitudine malorum ac mole, citius nauigatio noſtra quàm oratio finẽ poſſit inueniri. Omittam itaq;, & commemorabo tantùm quas inter domeſticos parietes, tum ſeruorum, tum vxorum ac filiorum moleſtias ac turbationes peſsimas perferre ſolent qui gubernationi præſunt rei familiaris. Quam ſi ita vt nauale expertus eſſes, facilè quicquid dicturus ſum, me etiam tacente & intelligeres & approbares. Nam ſeruorũ primò in dominos ſemper prompta maledicta, furta, impoſitiones, fugas, arrogantiam, negligentiam rerum dominorum, temulentiam, edacitatem, ſomnolentiam, tarditatem, ignauiam, nemo eſt qui non videat magnam afferre his qui patiuntur, infelicitatem. Deinde filios, quorum amore nihil dulcius eſſe fertur, quanta animi cum amaritudine aſpiciant parentes vel ægrotare, vel mortem obire, quod frequenter admodum fit, ſatis exiſtimo etiam te intelligere. Quàm vero grauem & anxiam credis eſſe eorũ vel parturitionem, vel educationem, vel inſtitutionem? Quoties pro eis bonos parentes gemere, ſuſpirare, dolere, torqueri? Quanta etiam putas perturbatione affici, dum quos progenuerunt, immenſaq; adeo cura aluerunt, vel parum ſibi audientes, vel rebelles ac infeſtos poſteà habere contingat? quàm dolenter eos ferre arbitraris dum inſani & vecordes ſunt, dum hebetis & craſsi ingenii, dũ effœminati & molles, dum dilapidant & euertunt patrimonia, dum nulli bono operi & ſtudio intendunt, dum per præcipitia vitiorum omnium vitam ducunt ſuam? Quid de vxoribus loquar, quas dos tumidas, genus inſolẽtes, forma ſuſpectas, deformitas reddit inuiſas? Quarum lingua nihil pernicioſius, quarum audacia nihil prodigioſius, quarum improbitate nihil execrabilius. Quæ iurgiis ſemper & contentionibus obtundunt viros, quę ſemper conquerũtur, ſemper exprobrãt, ſemper inſidiantur. Quibus quum deſint cętera, nũquam

quam tamen lacrymæ, gemitus & ſuſpiria. Quæ cæca ſua (qua tantùm ardent) ornamentorum ambitione exhauriunt opes, labefactant domos, cogunt maritos in malos quæſtus, in dira ſcelera. Non refero turpiſsima adulteria, quibus nec punitur minùs, nec peccatur magis quicquam. Ea quanto dolore afficiant bonos coniuges, nemo ſatis vnquam meo iudicio enarrare poſſet, ſed magnum doloris argumentum præſtant, & grauiſsimas cædes, & ingentia quę ſæpe propter corruptas vxores bella exarſerunt. PALINVRVS. Hoc plus quàm vellem, ſcio: nam arduum illud quod ego vidi Græcorum & Troianorum bellum propter Helenæ raptum, in eam excreuit rabiem, quam nulla mundi regio ignorauit. CHA. Quæ toti mundo manifeſta ſunt, ea tantùm noſti Palinure: at ſi ſingula, quorum nihil me latet, intelligeres, adducereris in tantum ſtuporem, vt ſtupeſcēs etiam præ miſeratione coniugalem vitam lacrymares. PALINVRVS. Hui quid narras? CHARO. Narro quæ quotidie video & pertracto. PALINVRVS. Ergo connubia putas polluta & coinquinata? CHA. Minimè: id nunquam dixerim. PALINVRVS. Atqui multas memini me vidiſſe ea præditas honeſtate, ea religione, ac vitæ integritate, vt diuinum quiddam magis quàm humanum redolere viderentur. CHARON. Et multas vtique eiuſcemodi eſſe confiteor, ſed eas quidem, quæ optimis honeſtiſsimiſque ortę parentibus, ebiberūt à primis annis ſobrios & caſtos mores: quæ ſanctis parentum ſuorum exemplis educatæ, vitam inſtituerunt, peccare caſtigatæ, ſapiēter ad manſuetudinem edoctæ, ad pietatem, ad fidem, ad diuinum cultum, ad rectum compoſitúmque regimen rei familiaris. Quæ ſe à thyaſis, ſaltibus, iocis, quæ ſe à ſpectaculis: ab immodeſtiore cultu, ab licentiore colloquio abdicarunt. Cæterùm quæ contra ſanctitatem, quæ malis inſtitutis, peruerſiſque parentum exemplis imbutæ, molliter vixerint, aſſuefactæ deliciis atque turpi otio, quæ nihil niſi ſaltare, canere, fides pulſare didicerunt, quæ prætereà oculis ſuis hauſerunt matrum præſertim obſcœnitates & immunditias: haſce qua fide & integritate eſſe putas erga maritos? Illabuntur ſiquidem tanquam venena tenellis mentibus parentum exempla: inde rarior etiam quāreris, eſt hymenalis honeſtas, quo qui eas vel emendatis inſtituant moribus, vel ſancto inuitent exemplo, parētes ſimul rariores habeātur. Prodeūt poſtea in publicum quæque etiam procaciores, aperta fronte, directo greſſu, quaſi pudicitiam ipſæ conſecraſſe videantur. Et quæ ſecretum intra cubile probra geſſerunt: cùm veſtem induerint, illa contexiſſe atque occultaſſe exiſtimant. Vóſque ea, vanum vulgus, ita vt cernitis, vera ducentes eſſe arbitramini. At ego nihil quàm quod res habet, de eis iudico, nuda enim hic omnia atque aperta ſunt. Non veſte hic teguntur maculæ, non pallio obnuuuntur ſcelera. exertos omnes ac nudatos, rerúmque omnium vacuos prorſus huc ingredi oportet. Quicquid in vita malè tentatum, maléque actum eſt, hic fronte coràm ipſa demum geſtatur, diſpoliatur, oſtentatur. Quare non mirum tibi videatur ſi quorumcunque nota habeo crimina, qui quorumcúque etiam nudas, ita vt prædixi, tranſueho vmbras. Quā proinde ingentem video earum turbam, quæ cùm impudicitiam longè apertam oſtendant ſuam, pudiciſſimæ tamen in vita habeantur! Quantas ſecum in maritos fraudes gerunt, quot ſimulationes, quot proditiones, quantam hypocriſim, quot aliorum obſcœnos amores, quot pollutiones, quot ſuppoſititios partus, quot mentitas enutritiones, quot alieni ſeminis ſuſceptas meſſes! At, quod ridiculum magis eſt, lugent poſtea ignari mariti haſce ſibi extinctas vxores. Laudant inter cœtus & prædicant quaſi pudicitiæ principes: ſtatuunt mauſolea: plurimi quoque epigrammata condi, orationes ſcribi & pronunciari curant in laudem ac memoriam caſtitatis fideíque earum ſempiternam. An hæc triſtia & amara eſſe cenſes Palinure? Et an comparationem vllam habere putas cum his nautarum, quæ ea ſeueritate & acrimonia recenſuiſti, vt cætera læta, fauſta, deliciarúmque plena (ſi tibi fides daretur) exiſtimanda eſſent? PAL. Haud equidem tanta in ciuitatibus priuatíſque domibus, quāta modò enumeraſti, mala regnare credidiſſem. CHA. Ita proficit inexpertos ſermonem aliquādo inire cum his qui multarū rerū vſum atq; experientiā habēt. PAL. Ita fit. CHA. Quòd ſi animaduertas, labores quos perferunt nautæ, corpori magis quàm animo infenſos ire, concedes ampliùs etiam ſententiam meam. Nam huiuſmodi res duræ aſſiduo quodam vſu & aſſuefactione mitiores fiunt, & quodammodo domantur: quas verò ego memoraui, cùm animum magis affligunt, non ita vſus & aſſuefactio mitigare atque edomare poteſt. PALIN. Conſentio tibi iam, gaudeóque in eam lucem te illuſtrante peruenisſe, vt intelligam tam magnam aliorum & maiorem etiam quàm nautarum miſeriam. Sed illud non poſſum intelligere, quin principes ſaltem ac magni viri, nō dicā nautis, ſed cæteris inſuper quibuſcūq; mortalibus beatiores ſint. CHA. Cur? PAL. Quoniam omnibus abundent atque affluāt bonis. CHA. Quibus? PAL. Honore, gloria, opibus, deliciis, amicis, potētatu, imperio. CHA. Hiſce? PAL. Hiſce, & multò pluribus. CHAR. Erras. PALIN. Errorem hunc optaſſem in vita mihi. CHA. Deliras. PAL. Maluiſſem ira delirare, quàm tua cum ſententia ſapere. CHA. Quid ſi nihil illis miſerius? PAL. Quid ſi nihil beatius? CHA. Haud vnquam hoc mihi demonſtrabis. PAL. Non tibi ii beati videntur, qui quicquid ad explendas voluptates optari poteſt, aſſequuntur? quibus conuiuandi, cubandi, vngendi, lauandi, ludendi, venandi, aucupandi, ad omnem nitorem atque ſatietatem ſemper facultas ſit? Quibus quotquot velint concubitus fœminarum, quotquot velint arua, equi, canes: quibus tot ſunt ſerui, tot exculta palatia, tot munitæ arces, oppida? Qui tantum poſſideant auri, gemmarum, veſtium, ſupellectilis? Quibus audiant omnes, aſſurgant, inclinent? Quos populi vereantur, timeant, laudent, decantent? Qui leges dicant, mandent, exerceant, proſcribant, puniant, extollant amicos, vindicent inimicos, trucident rebelles? CHARON. Non eſt tam magna vt exiſtimas Palinure, eorum beatitudo. Nam parit certè faſtidium tanta bonorum continuatio, tantáque affluentia, neque ſapit tantum, quæ non aliqando intermittitur voluptas. Prætereà quomodo eos tu beatos iudicare potes, qui tantis opibus atque deliciis ſuis nunquam fruuntur cum iucundi-

tate, nunquam cum gaudio? qui in tãta rerum copia nunquam exhilarent ſe, nunquam releuẽt animum, nunquam exultent? Qui tanta licet bonorum vbertate redundantes, triſtitia tamen ſemper obducantur, ſolicitudine premantur, anxietate torqueãtur? Non tibi multo optabilior videtur priuatorum conditio, quorum & vita ſecurior, & voluptates etiam, ſi mentem intendes, maiores ſunt? quos ſumma ſemper condit hilaritas, mulcet feſtiuitas, explet alacritas? Quantam putas afferre delectationem, quæ communis cum vxoribus & filiis vita exigitur, dum cubãt tutè, veſcũtur lætè, iocantur modeſtè? Quàm dulcem eſſe arbitraris amicorum inter ſe & æqualium parem vitam, domeſticum vſum, frequentem conuentum? Quid eorum amore ſuauius, confabulatione gratius, curis melius atq; commodius? Quantum credis lætitiæ & exultationis habeant eorum conuiuia, ludi, cantus, ſaltationes? quantum dilatent animos & permulceant? quantum emanet mellis? cuius nec ſtillam principum aliquis deguſtauit. PAL. Haud intelligo Charon hanc quam refers regum triſtitiam atq; anxietatem, qui inter riſus tantùm, blanditias iocóſq; verſentur, quibus ſemper pſallatur, canatur, plaudatur: & quicquid ad trãſigendã hilarem vitam excogitari poteſt, exhibeatur. CHA. Etiam, vt video, iudicas Palinure quæ oculis tantùm patent: quo errore decepti mortales, plurimum ſeduci ſolent: ſed quod certum afferre poſſunt iudicium exteriora corporis, quæ velamenta quædam magis ſunt veritatis? Aut quid certi promittere & oſtentare poteſt frons hominum, quæ plures quàm Proteus ſpecies mẽtiri, atq; in plures mutari queat? Conſiderandę ſunt ſecretæ animi fibrę: perſcrutandæ ſunt interiores mentis latebræ: quas ſi peruidere ita vt frontem poſſes, proh dolor quantam ibi malorum turbam, quantam formidinum atq; ſtrepitationum aciem introſpiceres? quot angores, ſolicitudines, ſuſpiciones? quot peſtilentes morbos & perturbationes? quanta aperirentur vlcera, quot plagæ & cædes, quot inſidiæ, quot enſes, & telorum infinita genera? quæ nec ſomnos eorum quietos, nec cibos placidos, nec opulentiam dulcem, nec imperiũ iucundum, nec delicias iocóſque lætos eſſe permittant. PAL. Neſciebam adhuc hæc eorum qui dominantur mala: ſed cur illis contingant tanta, non capio. CHAR. Contingunt tanta propter graues inimicitias, acerbáq; odia quæ continuè cum finitimis ciuitatibus, cum ſubditis ſibi populis, cũ ſemet ipſis etiam gerunt: quo fit vt ingraueſcentibus odiis, increſcentibúſque iniuriis, quibus quotidie afficiunt quenq;, neceſſe ſit illos torqueri & affligi grauiter, confidere nemini, ſuſpicari omnia. Poſſunt extimere muſcas etiã (vt aiunt) volantes, gaudere & lætari nunquam, triſtitia & mœrore detineri ſemper. PAL. Adducis me facilè vt credã ſuſpectas eos habere finitimas ciuitates, cum quibus & infenſa odia confiteor, propter continua quæ exercentur bella, & dominandi libidinem, qua plurimum incenduntur. Cum ſuis verò quibus imperant populis, nihil accipere poſſum niſi amorem, & dulciſsimã pacem. Porrò ſi cum finitimis ſint inimicitiæ, ſi oriantur bella, ſic demum etiam augentur imperia, ſubducuntur oppida, profligantur acies, ſpoliãtur & captiuantur hoſtes, populationes magnæ fiunt, trophæis decoratur patria, victoriis celebratur, ttiumphis extollitur. Ob quæ & principum gloria, & vrbium ornatus, & inimicorum timor, & populorum inter ſe lętitia, atq; erga principes fides & amor creſcit. CHA. At tantùm narras quæ proſpera ſunt & læta, ac quę frequentius accidũt aduerſa & triſtia prætermittis, quaſi ſemper eos putes debellare hoſtes, potiri victoria, triumphis exultare, nunquã verò vinci, proſterni, agros ſuos populari, bona ſua diripi, & è ſuis ſe oppidis deiici. Sed maiora hæc prætereamus, de minoribus tantùm dicatur. Quippe ſi conferas quas ſtrages ſuorum & cædes ſuſtinent, comperies longè maiore damno quàm lucro partas eorum victorias cõſtare, diſcuſſaq; ratiõe deceſsiſſe plus illis, quàm acceſsiſſe. His adiicias, vt populorum etiã ſuorum odia, nedum finitimorum intelligas, quòd ad inferenda bella & perſequendos hoſtes opus illis eſt ingenti & munito exercitu, multo nauigio, longa armorum & machinarũ præparatione: quæ quum magno & inæſtimabili conſtent ſumptu, nec proprii ſuppeditent reditus, neceſſe eſt nouis vectigalibus vexare populos, nouas indicere præſtationes, nouas angarias: augere tributa, multiplicare onera, exhaurire æs omnium, eradere marſupia, imò viſcera pauperum, paruos atq; magnos diripere, ſpoliare, conculcare. Inde fit, vt quũ intuiſos manifeſtè ſe cunctis intelligant, ſuſpectum tũ ſibi incipiãt habere quẽq;: nullius fidei, nullius amicitiæ credere, coniectare omnia in malam partem. Habet enim hoc in ſe peſsimum malefactorũ conſcientia, vt quos iniuria affecit, nunquam reuocari in amicitiam, nunquam mitigari, & ad veniã moueri poſſe putet: próinde magis inſurgitur, grauiores itur in iniurias. Hunc proſcribunt, illum carcere includũt: quorundã patrimonia publicant, alios iugulari aut ſtrangulari iubent. Voluntate pro ratione vtuntur. Eorũ quoq; quos tantis læſerunt malis, cognatos, affines, amicos, ſocios, ſeruos, quaſi fidei ſuæ diffidentes, perſequuntur. Tũ cæteri qui chariores etiã videbantur, exempla aliorum proponunt ſibi, acuúntq; ipſi non minus odia. Nam non minus rebus ſuis ac ſaluti ſuæ timent. Ita pedetentim ciuitas omnis indignatur, obmurmurat, rapitur ira, odiis incenditur, coquit nouas cogitationes, noua conſilia molitur. Mox eò deueniunt, vt hæc intelligẽtes videant quãtæ ruinæ quantóque præcipitio ſubiaceãt, quàm tenuiſsimo quaſi quodã filo pendeant imperia ſua. Tunc cernas eos pallere, triſtari, cõſumi, expauere omnia, torqueri ſcelerum ſuorum conſcientia, (quæ prima eſt pœnarum omnium) timere hoſtium inſidias, ciuium conſpirationes, domeſticorum proditiones, oppreſſorum vindictas. Tunc ſecurum nihil exiſtimare, niſi quod vi ac ferro tueantur. Propterea non credunt ſe tutò cuiquam, non miniſtris, non neceſſariis, non germanis, quorum maiorem etiam, quàm aliorum, authoritatem magis formidant. Arcent ſe ab aſpectu & præſentia omnium, cingunt ſe foſsis & aggeribus, claudunt ſe arcibus, quaſi ad perpetuos damnati carceres. Cuſtodibus etiam tanquam ad expeditionem belli paratis, vt obſideri eos putes, circunuallantur. Nihil illis dulce, nihil apertum, nihil iucundum. Dormiunt cum magna inquietudine, cum maiore etiam vigilant. Terret illos conuentus hominum, angit ſolitudo: timent colloquia, timent

ment ſaluationes, timent dona. Suſpecti illis aditus, ſuſpectę ſellæ, ſuſpecti cibus & potus, qui nec etiam niſi præguſtati ſumuntur. Suſpecti pellicum & item vxorum tori: quibus mirum eſt cur ſine cuiuſquam præguſtatione congrediantur. Ipſos verò quorum ſe cuſtodiæ commiſerunt, non minus extimeſcunt: quibus quum carere nequeant ob tutelam ſuam, eò magis augetur eorum timor & miſeria, quò armatos pro firmiore illos præſidio eſſe neceſſe ſit. Quare alienigenas & Barbaros homines, atque abiectiſsimos quoſque ſibi deligunt, eóſque frequentius comitãtur. Deiiciunt ſæpius ac exterminãt, quò ſaluti ſuæ ſi non alia, at ſaltem hac via conſulere poſsint. Quid fœdius & ignauius dici queat, quàm hominibus immanibus ac flagitioſis ſe cõmittere: ſuos verò, prudentes, ſobrios, iuſtos ſpernere atque deuitare? Quanta iſta tyrannorum felicitas, quos continuus & ingens ſemper angore afficit metus, quo nõ modò animi grauiter excruciantur, ſed cuncta inſuper dulcia Mundi dona fugantur & diſsipantur? Quantæ iſtæ eorũ deliciæ, quanta gaudia, qui tranquillitatem nunquã & pacẽ ſibi, ne dicã populis ſuis aut hoſtibus conceſſerint, expertes omnino tam ſanctiſsimi atque omnium dulciſsimi boni? Quæ nam vbertas iſta bonorum, quæ diſtracti aliunde, neque ſciant, neque viſant, neque pertractent, neq; guſtent vnquam? Quanta iſta imperii bona, quæ quum ipſi videre & attrectare non poſsint, commit tant neceſſe eſt aliorum curæ & gubernationi? ignari rerum ſuarum, neſcii omnium ferme quæ ſub ſe geruntur, fraudati quotidie & decepti, ab his præſertim, quos præ cæteris auxerunt: quibus tamen quum ſe credant, quot innocentium criminationes, quot facinoroſorum falſas cõmẽdationes audiũt? Quoties eorum fidem ſequuti, bonos pro malis, malos pro bonis ducunt, atque hos beneficiis, illos pœnis afficiunt? Quódq; grauius eſt, quoties ipſis etiã videntibus, hi quos tantum extulerunt, pro ſententia ſua in foro quoſque lædunt, concutiunt, opprimunt, atque dilaniant? Quid mirum ſi exardeſcunt poſtea populorum odia? ſi labefactatur poſtea eorũ ſtatus atque deſolatur? Quanta iſta, quámq; optanda imperia, cum quibus & ſeruitutem peſsimam degant? ſubiecti tãtis perturbationibus, tantis inſidiis: ſubiecti ipſis etiam quos ſibi ſubiecerunt: conſtricti quaſi quibuſdam regni compedibus: clauſi intra arces, quaſi magni alicuius criminis rei: coarctati inſtar ferarum: excluſi ab omni quæ foris capitur recreatione: priuati libertate, quod eſt tam dulce & omnibus optabile bonum, non hominibus modò, ſed cæteris inſuper quibuſcunque animantibus: cuius priuatione quid eſt quod triſtius aut infelicius contingere poſſit? PALIN. Non credis Charon bonos aliquos, mitíſq; & moderatæ naturæ Tyrannos eſſe? CHAR. Imò multos credo: ſed tanta eſt dominandi libido, tantus ardor, tanta neſcio quæ peſtis ingenita, vt quos ſemel inuaſerit, ſint ſumma quanuis bonitate præſtantes, adeò illiciat eos, illiciénſq; deprauet, vt vita potius quã imperio quod iam occupauerunt, carere poſsint. Vel ad conſeruandum, vel amplificandum contendunt vnguibus dentibúſque: ac propterea nemo eſt tam bonus tyrannus, cui non conſeruationis amplificationiſq; ſuæ gratia, multis magnas inferre iniurias, atque ob eas illatas non plurimum timere, plurimáſve pati anxietates contingat. PALIN. Miror cur tantis in malis, quæ planè ita vt narraſti, vera eſſe puto, appetant tantopere mortales imperium, niſi id fortaſſe faciunt cupidine honoris & gloriæ: quod nimirũ tam præſtans atque excellens bonum, tolerabiliores reddit tantas quas modò expoſuiſti miſerias. Dulce quippe eſt mandare aliis, præferri omnibus, eminere, præcellere, venerari, timeri, ſuppliciter exorari, aſſurgi ſibi, via decedi, inclinari ceruicem, flecti genua, audire laudes ſuas, & rerum bene geſtarum decantationes. Quæ quum & diuina numina plurimum capiant, facilè intelligi poteſt quantum & his quoque mortalium mentes capiantur. CHA. Quæ tanta capere poteſt tyrannos vllos honoris aut gloriæ exhibitio, qui ſe certò inuiſos omnibus eſſe ſciunt? A quibus ſi laudentur, ſi audiantur, ſi ſibi aſſurgatur atque incuruetur, intelligunt palàm vel aſſentationis vel timoris cauſa id fieri. Quare non eſt ita dulcis vt putas, huiuſmodi honoris & gloriæ exterſio magis quàm exhibitio. At verò dulcior is eſt qui in priuatos homines ab amicis & beneuolis honor exhibetur propter aliquod eorum egregium facinus, aut excellentem virtutem. Vera iſta gloria, verus iſte honor, ac dignus quidem quo & diuina numina capiãtur. PAL. Nullam ergo video cauſam cur tantoperere imperia deſiderentur, deſideratáq; conſeruentur: niſi quòd habendi cupido, qua tantum trahitur humanum genus, in his maximè expletur. Quò enim quiſq; plus auri, agrorum, ædificiorum, oppidorum, acquirere poſsit, nullo parcit labori, quantumuis magno & intolerabili: neque vllus tam amarus labor, quin propter quæſtum & maiorem rerum cumulationẽ dulceſcat. Ita quũ tyranni ſuper omnes plus poſsideãt, ſuperi omnes etiã beatiores videntur, licet cætera eis triſtia ſint atq; peracerba. CHA. Neq; iſtud quidem affert vllam beatitudinem. Nam in primis non efficit diuitem maior abundantia, ſed minor cupiditas. Qui enim paruo contentus eſt, id tantùm cupit, quod neceſsitati vitæ ſufficiat. Is abunde eſt locuples, propter honeſtum, quod facilius implere poteſt, deſiderium: quod quum & impleuerit, liberatus eſt ab omni qua alii rapiuntur habendi anxietate. Qui verò quantumlibet diues plura concupiſcit, pluribus indiget, quia perſeuerante acquirendi inſatietate efficitur minus voti compos. Quò enim magis creſcit multarum rerum poſſeſsio, magis etiam cupiditas: neq; finem vnquam habet voragó illa cupiditatis. Deinde non eſt iudicandus quiſq; vel locuples multitudine, vel pauper paucitate diuitiarum: ſed vel rerum magis implemento, vel neceſsitate. Nam ſi multitudinem excedunt ſumptus, quomodo poteſt is credi diues, qui minus habet quàm neceſſe eſſet? Quare quum neceſsitatem ſæpius magnam patiantur qui tantam imperii molem adminiſtrant, indigentiores etiam putandi ſunt priuatis hominibus: quibus licet tenues ſint opes, at neceſsitatibus ſaltem ſuis vel pares ſunt, vel ſuperiores. Taceamus graues quas quotidie expilationes vel rapinas perferunt à quæſtoribus ſuis, & ab his maximè quorum fidei magis credunt: qui quò maiora etiam nacti ſunt imperia, eò maiora vtique furta, maioremque próinde rerum ſuarum diminutionem patiuntur,

à quib

à quibus priuatos ſaltem homines liberos eſſe conſtat, qui & diligentiùs patrimonia ſua ipſi per ſe curare, & attentiùs omnia intueri poſſunt. Dicamus verò curas & labores quos in adminiſtrandis tantis opibus, gubernandóque tanto potentatu tolerare eos oportet, quorum fortiores quàm Herculis humeros eſſe neceſſe eſt ad ſuſtentandam tantam molem: plures etiam quàm Argi oculos ad tantam rerum varietatem peruidendam atq; diſtribuendam: plura quoq; quàm Iani aut Vertumni capita, ad intelligenda, examinandáque tot ac tanta cùm hoſtium tum populorum ſuorũ quæ illis negotia deferuntur. Quæ tanti animi vis, quæ non debilitetur? quæ tanta ſoliditas, quæ non concutiatur? quæ tanta promptitudo, quæ non remittatur? Cuius eſt tanta valetudo, tantum robur, qui ſe tam vaſto curarum ponderi parem audeat polliceri? Cuius eſt adeò æquabilis & moderatus animus, adeò perſeuerans, quin tam multis támque continuis laboribus non defatigari, non quaſſari, nunquam quoq; confringi poſsit? Omittamus mortales: de nobis tantùm, qui hæc vltima loca colimus, loquamur. Vtrũ putas Palinure beatiorem eſſe, vel me, qui pauperrimus ſum omnium, qui nihil præter hanc quam cernis puſillam lintrem poſsideo: vel Plutonẽ, tam lati támq; immenſi regni tyrannum? Intelligo, etſi taceas, quale de hoc tis iudicium prolaturus. Crede mihi, minimè meum cum ſuo ſtatu commutarem. PAL. Quare? CHAR. Quia lætus ago, & ſumma cum quiete. Non vllius rei vllam gero, niſi tranſuehendi haſce huc deſcendentes animas, & conſeruandi incolumẽ hunc faſelum meũ, ſolicitudinem: in quo dicam tibi quicquid eſt quod me grauet. Quum enim propter vetuſtatem fariſcat aliquando rimis, curare me oportet vt reſtituatur integritati ſuæ. quare eum conſuo ſæpius, & obſtruo ſi quid rimarum eſt. hæc omnis mea cura eſt, hic omnis labor. At Pluto cum tantis diuitiis ſuis, ac regno tanto, nunquam lætatur, nunquam quieſcit. tot curis carpitur, quot repletur hic vmbris locus. Implicatum ſemper habet vbiq; animũ. Hinc fertur, illhinc rapitur, omnibus intentus locis, omnibus occupatus miniſtris. huic mandat, illum terret, alios acciri iubet. Metum illi omnia incutiunt. nunc terræ hiatus, nunc motus formidat. Sæpe illum trepidare cogit lampas Phœbi, ne vlla ex parte irradiet regno ſuo. Sæpe & fulmen magni fratris, ne penetret Auerna atque labefactet. Quoties vidi ego illum, dum rebus ſuis timet, inuectum ſummo curru peragrare omnem hanc regionem, luſtrare fines, ſcrutari omnia diligenter, aſcendere etiam in ſuperum orbem, circumire terras, perueſtigare quodcunq; periculum perferre poſſet, nihil omnino incauti & inexplorati relinquere! quæ quum multis in locis, tũ maximè ea ſolet efficere in terris Siciliæ, quæ magis etiam eum terrent, propter magnas reluctationes Typhœi gigantis, quibus totam conquaſſat illam patriam. Nam poſtquã ipſe auſus fuit bella inferre cælo, iniecere ſuperi eius corpori Trinacriã, ſub qua ab omnibus vndique montibus preſſus & grauatus, conatur ſæpe ſe attollere, impoſitáque ſibi reiicere: proindéq; magnos concitat motus, ac tantos quidem, vt hæc loca noſtra concutiat grauiter & tremefaciat. Cogita nunc quàm læta & optanda ſit ſors huius inferni tyranni, cuius tot diuiditur animus curis, tot propellitur tumultuationibus: quem tot oporteat præcauere pericula, tot diſpenſare miniſteria, omnia percenſere, omnia corrigere, omnia vel ipſum gubernare, vel aliis gubernanda committere. Attende rogo, & vel ex hoc vno collige eius felicitatem. Nam ſi me deficere contingeret huic nauiculario miniſterio, quod ita neceſſarium eſt vt vides, neceſſe eſſet eum vices meas ſubire, ne alioquin deficiente portitore, regno ſuo malè ſuccederet. PALIN. Hoc profectò non modò verum eſſe video, ſed manibus etiam ipſis (vt aiunt) tango. Nam ea nocte qua aliàs ſomno grauatus è puppi in mare excuſſus fui, id continuò ſenſit Aeneas meus, qui errantem ſine magiſtro nauem intelligens, guberna uit eam tota ipſa nocte, non indignatus quòd quæ ſceptrum geſtare ſolebant, remum etiam manus attrectarent. CHAR. De magno eius germano nihil loquor: non me latet quantos & ille labores ac curas ſuſtinet: ſed id præcipuè ſcio, quum temeritate Phaëthontis totus penè orbis conflagraſſet, quantum tunc regno ſuo timuit, quantum tota cæli mœnia circuit, & ne quid labefactatũ viribus ignis corrueret, explorauit. Prætereo tertium fratrem, moderatorem vndarum, cuius plurimæ etiam ac maximæ curæ non facilè explicari poſſent, ſed præſertim quæ ſub illa quoq; Phaethontea conflagratione ad ſummum penè vſque exitium cum toto regno ſuo eum affecerunt. PAL. De hoc poſſum, quod oculis meis vidi, afferre teſtimonium. Vidi equidem tempore illius quam ſuprà retuli, horrendæ apud Siciliam tempeſtatis, commotum grauiter Neptunum, & ex alto proſpicientem vocaſſe ad ſe Eurum & Zephyrum, & increpatis acriter eis pro tanta ſuſcitata tempeſtate, placaſſe ocyus omnia, atque tranquilla reddidiſſe. Quod argumentũ præſtat mihi euidens plurimarum, vt inquis, ac maximarum, quòd omnia in latiſsimo imperio ſuo paria ſint, curarum ſuarum. CHA. Dic oro Palinure, putáſne iam beatam eſſe tyrannorum vitam? PALIN. Minimé. CHA. Optaréſne viuens eorum ſortem? PAL. Vt quid optarem, in quo nihil omnino optandũ eſſe manifeſtè intelligo? CHA. Ergo certò eos arbitraris miſeros? PAL. Non miſeros modò, ſed omniũ etiã miſerrimos. CHA. Mirũ quòd modò eos tanta frui beatitudine prędicabas. PAL. Quid mirũ ſi cæcus laudet tenebras, quas poſtea luci reſtitutus damnet? CHA. Vis vt & alia eorum mala tibi referã? PAL. Reſtant item alia? CHA. Et alia, & grauiora. PAL. Quid audio grauiora? haud vnquam iſtud credam, poſſe his quæ modò dixiſti, grauius aliquid addi. CHA. Credes quum audieris. PALIN. Dic ergo. CHAR. Vides vt appropinquamus iam ripæ: non poſſum longiora tecum iam facere verba. PALIN. Rogo te mi Charon, ne fallas auidiſsimam expectationem meam. CHAR. An cæterarum vmbrarum quas in litore reliqui, auidiſsimam etiam expectationem vis vt fallam? PAL. Non diu moraberis, perge ô mi Charon. CHAR. Imò diutius quàm ſoleo, demoratus ſum: ſed lentus etiam nauigaui propter te, cuius confabulatione delectabar. PAL. Agè ergo, vt facis, lentiorem protrahe nauigationem, vt quæ reliqua ſunt dicenda, proſequi poſſis. CHAR. Ea tandem tanta eſt tibi audiendi cupiditas?

pidlitas? PAL. Tanta: CHAR. Morem tibi geram: qua in re illud te ſcire velim, quod plurimum miſeram reddit mortalium vitam inſtabilitas ſcilicet, & ruina rerum. Nam certum nihil & permanens in vita quiſquam ſibi polliceri queat. Quomodo is beatus cenſebitur, cuius ſummam quantumuis & plenam beatitudinẽ minima omnis diſturbatrix violare & auferre poteſt? Sanè quum omnia apud mortales infirma atq; mutabilia ſint, nulla tamen infirmior ſors eſt atq; mutabilior, quàm tyrannorum, quorum etiam quò maior ſit exaltatio, & ſublimata magis ſtatus altitudo, magis eſt proinde, quũ mutari eos contingit, caſus & ruina. Inde tantæ tyrannorũ proditiones, euerſiones, trucidationes, vt nemo eorum ferè vnquam euaſerit, qui non vel regno depulſus, vel veneno necatus, vel cruenta aliqua & peſſima morte cæſus vel peremptus ſit. Quis talem eorum vitam optarit, quæ pro modici temporis felicitate (ſi tamen illa felicitas appellanda ſit) tã triſti poſtea tamq; amaro fine conſumatur? Horret animus dicere. Nam ne credas iis tãtùm mortales ſubiectos malis eſſe, ſenſimus & horum magnam partẽ aliquando nos inferi, licet tam valida nobis & munita ſit ciuitas, tã firma & præpotens, atq; omnibus vndiq; præſidiis circunſepta. Non poſſum ſine dolore meminiſſe illius diei, qua Hercules heros ille fortiſsimus hæc regna penetrauit: perfregit fores, inuaſit regem, exterruit reginam, quam & antè ſocii eius rapere adorti erant, abſtraxit Cerberum, vinctumq; eum catena tum magna vi in orbem duxit, concuſsit loca omnia, trepidare omnes vmbras atq; ipſos iudices fecit: me quoq; non modicum læſit, quem erepta cymba conto hoc meo percuſsit, impulſumq; grauiter in mediam paludem extulauit. Timui equidem tunc deſolatum iri barathrum totum. Credidi tunc ſupremum Plutoni finem aduenisſe regni ſui: neq; minus illum cũ coniuge in prædam duci ad ſuperos, quàm tartareũ canem: ſed paulo humanius cum eo actum eſt, quàm opinabar. Nã tandem ſibi ac regno ſuo bene conſultum eſt: neq; tamen ita conſultum eſt, quin tricipiti cuſtode ſuo, qui tam perneceſſarius erat, ſpoliaretur. Quòd ſi opinionem meam, quæ communis erat, fata coæquaſſent, tunc cernere fuiſſet vtrũ beatior vel meus vel Plutonis tanti regis ſtatus eſſet. Ego quidem nihil ambigo, priuatus fuiſſem hac nauicula: hoc enim habeo tantùm quod adimi mihi poſsit. priuatus etiã fuiſſem rege meo: ſed quotquot alios voluiſſem reges, procul dubio inueniſſem, qui miniſterio meo indigentes, ſeruitium meum perlibenter ſibi delegiſſent: & fortaſſe hoc lucri feciſſem, quòd pro vetuſto & attrito, qualem hunc intueris, nouum mihi & magis ſolidum lembum acquiſiſſem. At Pluto quantas opes, quantos honores, quantum regnum amiſiſſet? quantam in egeſtatem, quantam in calamitatem decidiſſet? Qui neq; par aliud regnum, vti parem ego vel meliorem nauim: neq; parem alium famulum, vti parem ego vel meliorem dominum inueniſſet. Excedo iam modum dicendi: ſed ſi tempus ſineret, narrarem & quibus olim curis vexatus, quantóque timore perculſus propter bella Gigantum fuit ſummus Olympi rector: cuius narratio maiorem etiam augeret eorum quæ ſuprà dixi, malorum confirmationem. PALINV. Haud opus eſt mihi. Nam nemo mortalium fuit quĩ malora quàm ego vnquam viderit eorum malorum exẽpla. Quid enim extitit his temporibus Troiano rege maius? quod opibus ſuis cumulatius? quid operibus munitius & pulchrius? & quid demum exitu tantorum bonorum triſtius? quid crudelius? quid flebilius? Vidit infelix pater tam arduum & longù bellũ, tot cruentas mortes natorum ſuorum. Vidit euerſam funditùs & inſontem vrbem. Vidit latrantem coniugem, captiuatas nurus & filias, populationem ſanctarum diuitiarum: ipſe quoque, quod vltimum reliquas illi feneſtris ſuæ ſolatium, Pyrrhi ense confoſſus, & crudeliſsima morte conſumptus eſt. CHA. Quis melius me hęc nouit, qui cunctos hæc ſcapha tranſuexi? A quibus & omnem calamitatem ſuam ſeriatim perdidici. Notus eſt abunde mihi Priamus, cuius cognito acerbo caſu non potui non dolere. Notus eſt Troilus, noti Hector & Deiphobus, nota & cætera eorum filiorum ac nepotum turba: noti innumerabiles qui illo bello perierunt Troiani pariter & Graii duces. Nota eſt infinita, quæ tunc occidit populorum manus. Nullo memini tempore longiorem interfectorum multitudinem huc deſcendiſſe, quàm illo: quo ita laſſatus fui, vt præ multitudine omnibus tranſuehendis minimè hæc cymba ſufficeret planè. Quid opus eſt tibi monitore ad aperiendas eorũ miſerias, quas tu ſubiectas oculis tuis habuiſti? Quòd ſi pro anguſtia temporis liceret (iam enim video propius nos applicare ripæ) narrarem & millia aliorum tyrannorũ, ex quibus creſceret etiam magis tibi opinio eorum calamitatis. Nam illud poſſum, quod certò ſcio, tibi verum confirmare, nullum ferè me vidiſſe vnquam tyrannorum huc deſcendentium (deſcendunt porrò omnes) qui non vel alicuius veneni infectionem, vel magnas vlcerum cicatrices, & ſanguinolentæ alicuius mortis horrida ſigna præ ſe ferret. Ita mirum eſt videre tot ac tantos necatos, confoſſos, cruentatos, trucidatos. PALIN. Quis nunc ſe tantis in malis tyrannum vnquam eſſe optabit? quis imperia aſſequi quæret, quæ iam certus certo cognoſco magis fugienda eſſe, quàm Meduſæum caput? CHA. Audiſti quibus apud ſuperos tyranni malis torquentur: ſed ſi intelligeres quæ hîc apud inferos grauiora etiam illis parantur, perhorreſceres & longè magis eorum ſortem. PALIN. Ergo & alia hîc tyrannis parantur? CHAR. Credis Palinure, ſcelera quæ patrant mortales, hîc aliquando impunita eſſe? PALIN. Hoc modò animaduertebam. CHAR. Animaduertendum eſt igitur tibi, quodcunque in vita peccatur, pari demum poſt mortem & reſpondente peccatis pœna puniri. Nam vt capias quod dico: ſi tu, Palinure, artem tuam nauiculariam viuens malè exercueris, ſi in dominum tuum mali quicquã vel cogitaueris, vel cõmiſeris, ſi inaudiens dicto ſuo extiteris: inuenies hîc tibi præparatas his quæ deliqueris, ſimiles pœnas. PAL. Nihil profectò, Charon, ſcio quod malè egerim, vel in dominũ meum peccauerim, niſi ſomnolentam illam dormitationem meam, qua negligentius certè quàm debebam, me geſsi. Nam magno in periculo nauim ſimul & dominum quem vehebat meum reliqui, niſi vigilantior ipſe & cautior melius ſibi conſuluiſſet: ſed pœnarum ſatis tum ob hoc craſſum peccatum

meum

meum etiam in vita recepi. CHAR. Recipies etiam in morte. Ibis enim quũ è naui te dimisero, ad seueros iudices nostros, qui examinãt & censent delicta omnium. Ducent quoque te in examinationẽ, scrutabuntúrque crimina tua. Videor verò videre quali te iudicabunt pœnæ subiiciẽdum. PALIN. Quali? CHAR. Parem peccato tuo tibi pœnam statuent, Nam quũ somno peccaueris, æterno etiam te somno damnabunt. PALIN. Dormiam ergo in æternum? CHAR. Ita puto: nisi grauius sit aliud peccatum tibi. PALIN. Sic mites habeam iudices, vt nõ sit grauius aliud mihi. CHAR. Nullam ergo nisi somni pœnam patieris. PAL. Non hęc grauis pœna mihi videtur. CHAR. Neque asinis etiam & bobus: at magnis & excellenti aliqua virtute præditis viris grauissima existimatur. PAL. Quas verò, dic, pœnas perferent tyranni? CHAR. Audis tot clamãtes & lamentantes voces? tot horrificos planctus? tantum stridorem ferri? tot tractus catenarũ? PAL. Delectabat me adeò sermocinatio tua, vt his minimè animum intenderem. Sed quid audio tam triste atque horrendum, quod præ horrore pœnæ aures meæ sustinere non possunt? CHAR. Sunt hæc quæ audis, torméta tyrannorum. Nam quum illi in vita carcere quenquam incluserint, spoliauerint, flagellauerint, trucidauerint, in summum luctum, in summam egestatem & calamitatem deduxerint, damnati sunt etiam ab incorruptis iudicibus ad perferendas pares pœnas. Ideo teterrimis quoq; carceribus inclusi, spoliati, flagellati, rotati, cęsi membratim, ac mille atrocissimis mortibus cruentati, tantos edũt, quantos audis, gemitus, tantum luctum, tot ac tãtos reboatus, clamores atque eiulatus. PAL. Dic etiam mihi Charon, an his pœnis plectuntur qui magni atque primarii tyranni assistunt? CHAR. Prorsus iisdem. Nam suasu & consilio eorum maximè committunt tyranni scelera sua. PALIN. An & in vita illi beati? CHAR. Non secus ac tyranni quibus assistunt: nam iisdem quoque malis subiecti sunt: eadem enim sunt in eos populorũ odia, maiora etiã inter se, eædem curæ, eadem pericula: & quod miserabilius est, deiiciuntur sæpe à tyrannis suis, & vel carcere vel morte aliquando pessima afficiuntur. PAL. Tanta est ergo, támque generalis omnium calamitas. Vllam verò prorsus esse putas hominum sortem, quę beata duci possit? CHAR. Imò beatos aliquos non nego fuisse mortales, sed perraros tamen. PALIN. Quos perraros? CHAR. Qui amore virtutis & literarum contempserunt cætera mundi bona: qui se innocuos, puros, castos, integros, incorruptos conseruantes, extulerunt animum altius ad gustandam diuinam excellentiam, humana quasi sordida & abiecta relinquentes. Nam virtus per se tam dulcis támque iucunda res est, vt incredibiles amatoribus suis afferat voluptates. Tam nobilis & præstans est eius possessio, vt summa quadam vbertate ditet possessores suos. Quam qui verè est assecutus, nihil præter literarũ studia dulce, nihil præter Dei cognitionem habet amabile. Quæ tantùm prædulcia sibi bona stabilia, perpetua, incorrupta præeligit, custodit, amplectitur, Reliqua verò mundi, supremo tandem gustu amara, infirma, momentanea, corruptibiliora fuco, mandaciora hilo, inaniora hila, ieiuniora papis volantibus, fugit, cõtemnit, abiicit, conculcat: contentúsque se ipso, ac honestissimis suauissimísque studiis suis, totum nihil mundum ducit, ruentem etiam non formidat. In his recreatur, refocillatur, lætam & iucundam agit vitam, ridet tantas hominum, támque stultas, & vltro sibi quæsitas anxietates, tot ineptias, tot cassos labores, tot inanes curas. Nemini nocet, nemini molestus est. Laudant eum omnes, prædicãt, admirantur, beneuolentia complectuntur, fauore prosequuntur. Quàm verè hic beatus est, qui conscientiæ suæ innocentia & integritate fruitur! Quod primum est & dulcius omnibus, bonus securúsque sui, nullo timore angitur, nulla angustia torquetur, non timet largas (quibus caret, quásque nihil facit) diuitias sibi à potentioribus eripi. Non timet à quocunque se lædi, qui ne quenquam se læsisse certò intelligat. Quàm verè hic felix est, qui tot tantísque semotus curis & periculis, tãtarum vacuus perturbationum, sibi semper aliísque iucundus, lætetur semper, & omnibus quotquot sunt mundi honestis, & his etiam quæ cœlibum communes sunt, perfruatur voluptatibus: qui humanioribus sanctioribúsque deditus studiis, contemnat omnia, cõtemnénsque omnia possideat. Nam is possidere omnia videtur, non qui omnibus abundet, sed cui nihil deficiat. Porrò illi nihil deficit, qui nihil concupiscit. Concupiscens autem nihil, contemnit omnia: contemnénsque ita id assequitur quod desiderat. Desiderio verò suo frui, ea demum vera & sola beatitudo, beatorúmque omnium plenitudo est. PALIN. Hi ergo quum nihil mali egerint, pœnarum etiam nihil patiuntur. CHAR. Nihil prorsus, imò propter transactam bene vitam, meritum magnum assequuntur. PALIN. Quod? CHAR. Vel cæli fiunt incolæ, communicántque æternùm illis cælestibus bonis: vel si huc descendunt, mittuntur in Elysiũ: qui locus est quietis ac deliciarum, vbi sedes fortunæ, campi aperti, læti, omnium omnino pœnarũ expertes. PALIN. O si mihi ad mortales redire aliquando contingeret, inclamarem quàm magna possem voce, admonerem de suo quenque officio & dignitate, accusarem tantam laborum frustrationem, tantam curarum vanitatem, tot corruptas opiniones, peruersáque iudicia: sed quàm maximè increparem, qui vel magistratu quopiam magno vel imperio cæteros antecedunt: ostenderẽ tanta, quæ antea ignorabam, sed te docente nunc intelligo, mala eorum, grauissima, dictu horribilia: reuocarem omnes à vitiis, ab inferendis iniuriis, ad meliorem victum, à superflua agendarum rerum cura: incenderem desiderio virtutis: laudarem innocentiam, prædicarem frugalitatem, exhortater cunctos ad bene grauiter castigatéque viuendum, ad se cognoscendum, ad contemnendum tot caduca, & somni cuiusdam vel vmbræ magis similia mundi bona: inuitarem ad honestas artes, ad ingenuas exercitationes, ad studia literarum, ad spem ac contemplationem diuinæ bonitatis. CHAR. Et rectè sanè: sed vides nos ripam attigisse: egredere iam. PALIN. Et iam egressus sum. Ad iudices eo. Placidam opto tibi semper nauigationem. Salue ô Charon, & vale. CHAR. Et ego ad reliquas vmbras redeo. Placidos tibi semper iudices. Salue Palinure, & vale.

VIRTVS DEA.

INTERLOCVTORES,

MERCVRIVS, VIRTVS.

VIRTVS Dea per epiſtolas orauit modò, vt ad ſe irem. Eo vt perconter quídnã me velit, illico ad Iouem redibo. VIR. Salue Mercuri: ago tibi gratias, quandoquidem tua in me pietas atque benignitas, efficit vt non penitus deſpecta ab omni cœtu Deorũ ſim. MER. Expecto quid narres: tu modò perbreues narrationes facito: nam edixit vt confeſtim ad ſe redirem, Iupiter. VIR. Etiámne tecũ nobis non licebit noſtras ærumnas exponere? Quos igitur habebo vltores iniuriarũ, ſi nõ modò apud ipſum maximũ Iouẽ, verùm & apud te, quẽ ſemper in fratris locũ habui, colui, obſeruaui, condolẽdi facultas negatur? O me miſeram, ad quos confugiam? vnde auxiliũ petam? Me quidẽ, cũ ita deſpiciar, malo eſſe truncũ aliquẽ, quàm Deã. MER. Tandẽ effare, dũ præbeo operã. VIR. Vidén quã ſim nuda & fœda? Hoc ita vt ſim, efficit Fortunæ Deæ impietas atq; iniuria. At erã ſanè ornata apud Elyſios cãpos inter veteres illos amicos, Platonem ſcilicet, Socratem, Demoſthenẽ, Ciceronem, Archimedem, Polycratẽ, Praxitelem, & eiuſmodi viros doctos, qui me, dum vitã agebãt, piiſsimè atq; religioſiſsimè coluere. Interea loci cũ iam nõ pauci ſalutatũ ad nos aduolaſſent, è veſtigio Fortuna Dea inſolens, audax, tumuléta, procax, maxima armatorũ turba conſepta atq; ſtipata, properans ad nos, iactabunda, En, inquit, plebeia, tũne maioribus diis aduentãtibus nõ vltro cedis? Dolui iniuriã nobis immeritis eo pacto fieri: ac nonnihil ira concitata, inquã, Neque tu maxima Dea his verbis me plebeiam efficies, neque ſi maioribus cedendum eſt, tibi turpiter cedendũ cenſeo. Illa verò illico in cõuiciũ ſeſe effert aduerſum me. Prætereo hîc quas contumelias in me primùm dum hæc inter nos geruntur, effuderit: idcirco Plato philoſophus cœpit contra eã nonnulla de Deorum officiis diſputare: Illa excandeſcẽs, Apagite hinc verboſi, inquit. Non enim decet ſeruos Deorũ cauſam ſuſcipere. Cœperat & Cicero orator plura velle ſuadere, at ex turba armatorũ erupit, Mercuri, Antonius prępotens, latera illa ſua gladiatoria oſtendens, grauiſsimúmq; pugnũ in os Ciceronis iniecit. hinc cęteri mei amici perculſi metu, fuga ſibi properè conſuluere. neq; n. Polycletus periculo, aut Phidias ſcalpro, aut Archimedes horoſcopo, aut cęteri inermes aduerſus audaciſsimos armatos, eóſq; prædis atq; homicidiis ſuetos, bello ad ſe tuendos valebãt. Ergo me infeliſsimam, ab ipſis omnibus qui tum aderant, atq; hominibus deſertã, pugnis ac calcibus totam cõfregere, veſtes meas diripuere, in lutũ proſtratã reliquere, demũ abiere ouãtes. Ego verò ita confecta, cũ primùm licuit, cõſcendi huc vt Iouẽ Opt. Max, his de rebus facerẽ certiorẽ. Iam quidẽ mihi vt intromittar expectãti, mẽſis elapſus eſt: dúmq; idvt impetrẽ, omnes Deos exeũtes atque redeũtes precor, nouã ſemper aliquas excuſationes audio. Aut enim Deos aiunt vacare vt in tẽpore cucurbitæ floreſcant, aut curare vt papilionibus alæ perpulchrè pictę adſint. Quid? igitúrne verò aliquid ſemper habebũt negotii, quo nos excluſas teneãt ac floccipendant? Tum etiã & villicus ſuſcepit curã dudũ, ne cucurbitæ ſiti pereãt: nos tamẽ neq; diis neq; hominibus cordi ſumus. Has ob res te iterũ atq; iterũ precor obteſtórque, Mercuri, qui ſemper apud deos ipſos interpres extitiſti, vt cauſam hanc meã iuſtiſsimã atq; piiſsimam ſuſcipias. Ad te cõfugio, te ſupplex oro. In te omnis mea ſita eſt ſpes atque expectatio. Da quæſo operã, ne dũ à vobis excludor, ipſis quoq; mortalibus ſim ludibrio. Nã erit quidẽ dedecus deorũ ordini, vbi homuculi me tametſi infirmã deã floccipẽ dant. MER. Audiui: doleo: verùm pro vetere noſtra amicitia vnũ admoneo, durã nimis atque difficilem cauſam te aduerſus Fortunã ſuſcepiſſe. Nã & Iupiter ipſe, vt cæteros omittã Deos, cum ſe ob accepta beneficia nimiũ Fortunæ debere ſentiat, illius vires atq; potẽtiã veretur. Ea enim ad cælũ diis aſcẽſum præſtitit: atq; vbi velit, valens ſua armatorum manu eiiciet. Qua de re, ſi ſapis, inter plebeios deos ignota, quoad Fortunæ odium extinctũ ſit, latebis. VIR. Aeternũ latitãdũ eſt. Ego & nuda & deſpecta abeo.

LVCIANI VITA EX SVIDA.

Lucianus Samoſatẽſis, cognomẽto blaſphemus, ſiue maledicus, aut βλάσφημος potius appellatus eſt, eò quòd in dialogis ſuis ridicula etiã illa eſſe proponit, quæ de rebus diuinis & ſacris prodita ſunt. Dicitur autẽ vixiſſe tẽporibus Traiani Cæſaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio cauſidicus Antiochiæ, quæ in Syria eſt: ſed cũ ea res illi nõ ſatis ex ſentẽtia ſuccederet, ad ſcribendũ ſeſe conuertit, ſcripſítque adeò infinita. Obiiſſe autem ipſum fama eſt à canibus laceratũ, quoniã & cõtra veritatẽ velut rabiem exercuiſſet. Nam in vita Peregrini Chriſtianiſmum quoque inſectatur, ipſum Chriſtũ contumelioſè inceſsit, ſceleſius ille. Quare & rabiei iſtius pœnas ſufficientes in præſenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis vnà cum Satana erit. Hæc ille. Addit autem Volaterranus, neſcio quo auctore, cũ ab initio Chriſtianus fuiſſet, poſtea eiuſdẽ religionis deſertorem factum eſſe, dictitãtem ſe nihil ex ea conſecutum, quàm quòd nomẽ ipſius corruptũ eſſet, ex Lucio Lucianus factũ. Fuit autem Samoſata, vt hoc quoq; addamus, vrbs non longè ab Euphrate ſita, Comagenes metropolis. Plinius, & Stephanus.

FINIS.

LVGDVNI,

Excudebat Ioannes Frellonius,

M. D. XLIX.